UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F. co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensiu[m]: tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi. omnibusq[ue] euangelica documenta ...

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

urn:nbn:de:hbz:466:1-70359

Visual Library

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Th. 5492.

Sermones: Petri

Hieremie Panormitani ex Sicilia: F. cōuent⁹ ordinis Predicatorū bononiensiū: tam preclari q̄ omnigene eruditiōis refertissimi: omnibusq̄ euangelica documenta seminātibus: et gratiosi et necessarij: qui ea serie hoc libro continentur.

De aduentu vsq̄ ad quadragesimam:

Quadragesimales de petō:

Quadragesimales de pnia.

De expositiōe oratōis dn̄ice

De decē preceptis vna cum passione Jesu christi.

De fide: quadragesimales.

De sanctis per anni circulū.

Colleg. Societatis Jesu Paderborn

Quid quilibz sermo contineat: aut de qua materia tractet: Index cum foliorum numero docebit.

M. D. XIIII.

H. VI, 7

Tabula

Frater Benedictus Britānicus Brixianus: Fratri Thome Caluisano theologo. S. D.

NOn dici queat Pater integerr⁹rime: quantope mihi cor letitia subsiliat: cum animaduertā tam mīra excellentium religionis nostre patrum opa: que in hoc vsq; tempus veluti in latebris iacuerunt: in dies passim imprimi: protrahiq; in lucē. Dirū ēm est cū ea inspicias q̄utilia q̄q; fructuosa existant. Omnia eīm illinc: vt probe nosti: colligas: que ad bene beareq; viuendū sunt maxime necessaria. Que omnia cum diu multūq; mecum esse cōtemplar⁹ putaui Petro Hieremie ordinis nostri viro sanctissimo iniuriam propemodū fieri: si eius scripta nō curarem publicanda. Itaq; studio factus est nostro: vt ea ab Jacobo Britannico fratre nostro impressa sint. Existimaui ēm Petrum Hieremiā inter reliquos religionis nostre scriptores qui hanc diuini verbi predicandi scientiā non minus eleganter q̄ sapiēter, pfessi sunt: principatum sine cōtroversia obtinere. Nihil enim est siue ad philosophiaz theologiāq; respicias: siue ad ius canonicū: iusq; cesareū: qō in eo desiderari queat. Omnia que ad diuine humaneq; modos sapientie explicandos ptinent tam cumulate compler⁹ est: vt qui solos eius labores inspexerit: aliunde sibi nihil omnino sit indagandū. Putaui aūt hec ad te pater scientissime scribēda tum vt meam in te beniuolentiā aliqua ex parte tibi declararem: tum vt intelligerez quid tu sup hoc sentires. Plurimi enim iudicū tuum non tam in omni dicendi facultate: q̄ in rerum diuinarū humanarūq; perspicientia facimus. Jn te enim preter sanctissimos mores viteq; integritatē: eam doctrinā idq; ingenij acumen agnoscimus vt que per te probata fuerint: ea nullis placere non possint. Quo sane fit vt omnes qui te norint (norunt aūt fere omnes) te plurimum diligant/ veneretur/ z colant. Tu interea valebis: fratremq; Benedictū tui studiosissimum amabis plurimū. Domin⁹ aūt noster Jesus christus plenis clemētie sue velis te in eterne portum salutis perducat.

Tabula. xxiii. sermonum aduentus.

Dñica prima aduentus: de quadruplici aduentu: z q̄ conueniens fuit christū incarnari, ser. j. folio. ij.

Dñica eadem de aduentu vniuersali. sermo. ij. fo. v.

Eadem dñica Mundi finis adest. sermo iij. folio. vij.

Dñica secunda de effectibus gratie dei. sermo. iiij. fo. viij.

Dominica eadem de renouatiōe spirituali. ser. v. fo. x.

Dñica eadem de dignitate z vtilitate sacre scripture. ser. vj. fo. xij.

Dñica tertia aduentus de requisitis in q̄libet iudicio. ser. vij. fo. xiij.

Dñica quarta de homine: videlicet q̄d sit homo. ser. viij. fo. xv.

Eadem dominica de medio quattuor virtutum. ser. ix. fo. xvij.

Dñica infra octauā natalis dñi: de hereditate z ex heredatione vite eterne. ser. x. fo. xviij.

Dñica infra octauā epiphanie: qualiter pficiebat Jesus. ser. xj. fo. xx.

Dñica prima post octauaz epiphanie: q̄re discipuli crediderūt in eū. ser. xij. fo. xxiij

De eadem dominica de euangelio z quiq; vestib⁹ nuptialib⁹. ser. xiij. fo. xxiiij.

De eadem dñica de nuptijs bonis z malis. ser. xiij. fo. xxvj.

Dominica secunda post octauam epiphanie: de significatione lepre: per septem effectus eius: z de illius curatione. sermo. xv. fo. xxviij.

Eadem dñica de modis sequendi christū.

Tabula

ser.xvj.fo.xxix.
Dominica tertia post octauã epiphanie: de septem bellis hominis aduersus septem peccata mortalia.ser.xvij.fo.xxx.
Dominica quarta post octa. epiphanie: ō toto humane creature statu ꝑmo.xvij. folio. xxxj.
Dominica in septuagesima: de trib⁹ escis quibus suos pascit deus. sermone. xix. folio. xxxiij.
Eadem dominica septuagesime: de peccato ociositatis.ser.xx. fo.xxxv.
Dominica in sexagesima de triplici camera.i. de tribus intellectib⁹ spiritualib⁹ sacre scripture.ser.xxj.fo.xxxvij.
Eadem dominica sexagesime de nouem conditionib⁹ requisitis ad habendam gloriam.ser.xxij. fo.xxxix.
Dominica in quinquagesima de trib⁹ virtutibus theologicis:scz fide/spe/z charitate.ser.xxiij.fo.xlj.

Tabula.xxvii. sermonuz ḡdragesimaliū. De pctō.

De diffinitione peccati.ser. ꝑm⁹. fo.xliij.
Quare deus fecit hominem peccabilem. ser.ij. fo.xlv.
De nouem causis quibus aggrauat peccatum.ser.iij.fo.xlvij.
Ex quibus causis procedit peccatum ser. iij. fo. xlix.
De octo malis que facit peccatum.sermone.v.fo.liij.
De peccato originali in quo est sermo.vj. folio. liij.
Peccatum originale a septem causis traducit. ser.vij. fo.lvij.
De septē penis peccati originalis. sermōe vij.fo.lix.
De causis ex quibus mors corporalis.sermone.ix.fo.lx.
De remedijs peccati originalis. sermone x. folio.lxij.
De peccato mortali:scz quid est peccatuz mortale.ser.xj.fo.lxiij.
De pctō in spm̃sanctū.ser.xij.fo.lxvij.
De quattuor causis quibus potest homo cadere in peccatū.ser.xiij. fo.lxix.
De effectib⁹ pcti mortal.ser.xiij. fo.lxx.
De tribus alijs effectib⁹ peccati mortalis ser.xv.fo.lxxij.
Quomodo vnus punit ꝓ peccato alterius.ser.xvj.fo.lxxiij.
De septem stultitijs peccati mortalis.sermone.xvij.fo.lxxv.
Quomodo peccatū mortale infert mortē eternam.ser.xviij.fo.lxxviij.
De eternitate pene infernalis.sermo.xix. folio.lxxix.
De septē causis que concurrūt in remissione peccatoz̄.ser.xx.fo. lxxxj.
De decem modis quos reseruat de⁹ in remissionē pctō⁹.ser.xxj.fo.lxxxiij.
De pctō venali.ꝑ.xxij.fo.lxxxv.
De effectu peccati venialis et de purgatorio.ser.xxiij.fo.lxxxvij.
De remedijs pcti venialis.ser.xxiij.fo.xc
De suffragijs mortuo⁹. ser.xxv. fo.xcj.
De eadē materia scz de suffragijs, sermone.xxvj.fo.xciij.
De indulgentijs.ser.xxvij. fo.xcv.

Tabula.xvii. sermonum de penitentia.

De necessitate:qualitate:quiditate:causalitate:integritate:z vtilitate penitētie. ser.prim⁹.fo.xcix.
De inutilitate z infructuositate penitētie ser.ij. fo.cj.
De fructuositate z vera z maxima vtilitate penitentie.ser.iij.fo.ciij.
De quiditate vbi tractatur an penitentia sit virtus/an sacramentū/an actus virtutis/an passio.ser.iij.fo.cvj.
De causalitate penitentie.i.causis z motiuis z rationibus quib⁹ penitentia agit. ser.v. fo. cvij.
De sex motiuis principalibus quib⁹ mouetur pctō⁹ pniam agere.ser.vj.fo.cix.
De malignitate peccati.ser.vij.fo.cxj.
De quindecim malis specialibus que peccatoribus inferuntur.ser.viij.fo. cxij.
De nouem malis que ex mortali peccato procedunt.ser.ix. fo.cxv.
De tribus vltimis malis que causantur ex peccato.ser.x. fo.cxvij.
De acerbitate pene:vbi agitur de penis debitis peccato. ser.xj. fo.cxix.
De rigorositate iudicij in quo agetur primo de iudicantibus:secundo de iudicādis:tertio de modo iudicij.sermone.xij. folio.cxxij.

Tabula

De iudicādis z mō iudicū. f. xiij. fo. cxxiij
De pnie integritate. ser. xiij. fo. cxxvij.
De ꝓfessione. ser. xv. fol. cxxix.
De impedimētis siue obstaculis cōfessionis. ser. xvj. fo. cxxxj.
De pctis necessario in ꝓfessione dicendis ser. xvij. fol. cxxxiij.

Tabula. xxv. sermonū de expositiōe orōnis dñice.

De ꝓfutatiōe falsay opinionū. ser. prim⁹
De necessitate orōnis in cōi. (fo. cxxxv.
sermo. ij. fol. cxxxviij.
De necessitate orōnis i spēali. f. iij. fo. cxl.
De orōnis q̄litate an pfectissima sit. f. iij
De orōis vtilitate i gñe. f. v. f. 143 (fo. 142
De captatiōe benivolētie z ꝓgruitate orationis. ser. vj. fo. cxlvj.
De dilectione erga deū. ser. vij. fol. cxlviij.
Quare de⁹ est diligēdus. ser. viij. fo. cxlix.
Quō pt scire alios se diligere deū. f. ix. f. cl.
Quare de⁹ sit adorād⁹ z honorād⁹. f. x. fo.
Utr̄ sol⁹ ds sit adorād⁹. f. xj. fo. cliij. (cliij
Qualit⁹ de⁹ sit adorand⁹. ser. xij. fo. clv.
De diuine hereditat̄ z successiōe. f. xij. fo.
Qualr ds ē i creatur̄. f. xiij. f. clviij. (clvj
Qđ z orōnib⁹ scti dicunt celi. f. xv. fo. clx
Qđ q̄druplex est bonū. ser. xvj. fo. clxij.
De reuerētia exhibēda noi iesu. f. xvij. fo.
Quō sit sctificandū nomē diuinū (clxv.
De regno đi, put dat in (f. xviij. fo. clxvij
vita p̄senti. ser. xix. fo. clxviij.
Quid sit regnū dei. ser. xx. fo. clxx.
Quō z q̄ntuz sit magnū regnū dei. f. xxj.
Quib⁹ dat regnū dei. f. xxij. fo. (fo. clxxij
Quō debem⁹ orare prudenť z (clxxiij.
petere: vt adimpleat ei⁹ voluntas z non nr̄a ꝓpter tria. ser. xxiij. fo. clxxv.
Quō dēm⁹ orare obedienť z obedire volūtati diuie ꝓpť mlta. f. xxiij. fo. clxxvij.
Quō debem⁹ orare salubr̄ť: z agit vtruz volūtas dei q̄ est de salute hoim semper adimpleat: z q̄ octo sunt q̄ de⁹ req̄rit a nobis. ser. xxv. fo. clxxviij.

Tabula. viij. sermonū de decē preceptis vna cū passione Jesu christi.

De q̄druplici lege. ser. prim⁹ fo. clxxxj.
De lege scripture. ser. ij. fo. clxxxiij.
Nunq̄d chr̄s suauerit legē sc̄pture. ser. iij.
An chr̄s suauerit p̄cepta ceri (fo. clxxxv
monialia. ser. iiij. fo. clxxxviij.
Quō duob⁹ mōis suauerit chr̄s cerimōia
Utrū nos suare dēm⁹ (lia. ser. v. fo. cxc.
p̄cepta legalia. ser. vj. fo. cxcj.
De lege gr̄e vicz de lege euāgelica. ser. vij
De passiōe dñi Jesu Christi. (fo. cxciij.
sermo. viij. fo. cxcvij.

Tabula. xxvj. sermonum de Fide.

De necessitate fidei. ser. j. fol. ccvij.
De q̄ditate fidei. ser. ij. fo. cciz.
De vitate fidei chr̄iane siue q̄ sola fides chr̄iana est vera. ser. iij. fo. ccxj.
De fidei pfectione. ser. iij. fo. ccxiij.
De fidei conditione. ser. v. fo. ccxvij.
De fidei vtilitate vl̄ de effectib⁹ fidei. ser.
De imortalitate aie. f. vij. fo. (vj. fo. ccxix
De entitate fidei / vel q⁹ de⁹ est. ser. (ccxxij
De vnitate dei vel q⁹ de⁹ (viij. fo. ccxxvj.
vn⁹ est. ser. ix. fo. ccxxviij.
De trinitate p̄sonar̄. ser. x. fo. ccxxxj.
De mōi creatiōe ac ei⁹ fine. f. xj. fo. ccxxxv
De creationis modo. ser. xij. fo. ccxxxviij.
De iustificatiōe pctōis siue de his q̄ concurrūt ad iustificationē hūanā. ser. xiij. fo.
De gl̄ia anie. ser. xiiij. fo. ccxlij. (ccxlj.
De resurrectiōe vl̄i. ser. xv. fo. ccxlv.
De q̄litate corpor̄ resuscitandor̄. ser. xvj.
De incarnatiōe ꝓbi dei. f. xvij. (fo. ccxlix.
De chr̄i passiōe. f. xviij. fo. ccliij. (fo. cclj.
De descensu chr̄i ad iferos. f. xix. fo. cclvj.
De gl̄iosissima chr̄i resurrectiōe. f. xx. fol.
De rōne q̄re chr̄s resurrexit. ser. (cclx.
De ascēsiōe chr̄i. f. xxj. fo. cclxj. (xxj f. cclx
Quod christus sedet ad dexteraz patris. sermo. xxij. fol. cclxij.
De aduentu Antichristi. f. xxiij. fo. cclxv.
De ꝓflagratiōe mūdi. ser. xxv. fo. cclxviij.
De iudicio vl̄i. ser. xxvj. fol. cclxx.

Tabula de Sāctis suo loco prescripta est cum prōprio cartarū numero.

Doctissimi ac viri diui/ni verbi ꝑdicatoris Fris Petri Hieremie ordis ꝑ/dicatoꝝ Sermones ꝯma/rime vtiles incipiunt. In/ dñicis aduentus ⁊ seq̃nti/bus vsq; ad q̃dragesimã.

¶ Dominica prima aduentus De quadruplici aduentu.

Sermo primus

Eccerex tu/us venit tibi mansue/t⁹ Mat.xxj. Et Zac. ix. originaliꝫ ⁊ in euangelio hodierno. The/ma dat mihi motiuũ ꝑdicandi de aduentu dñi: qui hodie incipit ꝑm ordinem eccl̃ie. Et spero q̃ habebimus bonas doctrinas ad gloriã Jesu chr̃i ⁊ ad instructionẽ nos/trã: sed primo salutem⁹ virginẽ dicendo: Aue maria ⁊c. ¶ Pro declaratione the/matis ⁊ introductione est notandũ/q̃ ꝑm doctores quadrupler est aduẽtus dñi pro/pter quos eccl̃ia ordinauit q̃tuoꝝ dñicas in aduẽtu. Primus aduẽtus est ꝓteritus Quartus est futur⁹. Secũdus et tertius sunt ꝓsentes.

Primus est per incarnationẽ/in vẽtre virginali.

Secundus est per iustificationem/in mente humanali.

Terti⁹ est p̃ sepationẽ in morte corpali

Quartus est per retributionem/in iu/dicio vniuersali.

¶ Et qualiber dñica poterimus ꝑdicare de vno istoꝝ aduentuũ. vicz prima de pri/mo. secũda de secũdo. ⁊ sic de alijs. De secun/do aũt aduẽtu fit mentio Jo. xiiij. Siq̃s dilegit me sermonẽ meũ seruabit: ⁊ pater me⁹ diliget eũ. ⁊ ad eũ veniemus ⁊ man/sionẽ apud eũ faciemus. De tertio ꝓ ad/uen tu fit mentio Luc. xxj. Beati serui illi quos quũ venerit dñs/inuenerit vigilan/tes ⁊c. Ad idẽ Mat. xxiiij. De quarto ad/uentu fit mẽtio Mat. xxv. Quũ venerit fili⁹ hois in maiestate sua ⁊ oẽs sancti ei⁹ cũ eo ⁊c. Jtẽ Esa. iij. Dñs ad iudiciũ veꝝ/niet cũ senibus ꝓpli sui. Notandũ autẽ q̃ in isto primo aduẽtu venit chr̃s cũ humi/litate. In secundo cũ benignitate. In ter/tio cũ timore. In quarto cum horroꝛe seu tremore. In ꝑmo ergo venit cũ humilita/te. Dic practice. Ratio vt curaret supbiaꝫ Ade q̃ fuit origo oĩm pctoꝝ. Eccl̃i. x. Jni/tiũ oĩs peccati: superbia. Pone exẽplũ de oĩb⁹ peccatiꝭ. Quia ꝙ cõtraria ꝓtrarijs cu rank: qz homo supbierat deus humiliat⁹ est. acti rex fieret famulus famulorũ seu seruoꝝ. Vñ ipse dicit. Filius hois non ve/nit ministrari sed ministrare: et dare aiam suã in redemptionẽ ꝑ multis Matth. xx. Et qz debebat ministrare assumpsit vestẽ famuli: qz alꝫ nõ fuisset congruũ. Jõ apo/stolus ait. Qui cũ in forma dei esset. s. ing dutus veste diuinitatis: nõ rapinam arbi/tratus est esse se equalẽ deo/sed semetip̃m exinaniuit formã serui accipiẽs in similitudi/nem hoĩm factus: ⁊ habitu inuẽtus vt hõ Phil. ij. s. vt nobis seruiret ⁊ ministraret. Loquẽdo ergo de isto primo aduentu: no/ta q̃ de eo sepius fit mẽtio in sacra scriptu/ra veteris ⁊ noui testamẽti. Sicut ꝓz in multis locis: specialiꝫ hodie in euangelio. Benedictus q̃ venit ⁊c. Et in themate. Et Aggei. ij. Veniet desideratus cũctis gentib⁹. Jtẽ Malach. iij. Statim veniet ad tẽplũ sanctũ suũ dominator quez vos queritis: ⁊ angelus testamẽti quẽ vos vul tis. Jtẽ Abac. ij. Apparebit in finẽ ⁊ non mentiet: si morã fecerit expecta eũ: qz ve/niẽs veniet ⁊ nõ tardabit. Loquẽdo ergo de isto ꝑmo aduẽtu: notandũ q̃ cõuenies fuit filiũ dei venire ꝓpter multas ratiões: sed pro nũc dicam quinq;.

Primo ꝓpter magnificentiã diuinalẽ

Scõo ꝓpter pfectionẽ vniuersalem.

Tertio ꝓpter liberationẽ humanalẽ.

Quarto ꝓpt̃ hũane nature exaltatiõez.

Quinto ꝓpter angelicã reparationẽ.

¶ Prima ratio ⁊ effect⁹/est ꝓpter magni/ficentiã diuinalẽ. Pro cuius intellectu no tandũ q̃ sicut notat Tho. p. iij. q. j. arti. j. Vniculiꝫ rei ꝙuenit operari/id qõ est eꝫ

uenies nature sue. Sicut homini ratiocinari/ canibꝫ latrare: ꝛ sic de alijs. Ipa aũt natura dei/ est ipsa bonitas: vt dicit Dio. j. c. de diui. no. Vnde quicq̃d pertinet ad rationẽ boni/ cõueniens est ipsi deo. Pertinet autẽ ad rationẽ boni vt se alijs communicet ꝓm Dio. iij. c. de diui. no. Vnde bonũ de natura sui est diffusiuũ ꝛ cõicatiuum alijs. Ergo summo bono cõuenit q̃ sũmo modo se creature cõmunicet. Duo aũt habet deus cõmunicabilia. ſ. essentiaz ꝛ personã. Essentiã cõicat deus pat̃ filio ꝛ spiritui sctõ ab eterno: restabat vt ex rẽpore cõmunicaret personã. ſ. filij sui humane nature. Quod quidẽ maxime fit ꝑ hoc q̃ naturã creatã sibi sic cõiugat q̃ ex trib⁹ fiat vna ꝓsona. ſ. ex verbo/ ꝛ carne/ ꝛ aĩa iuxta illud: Verbũ caro factum est Jo. j. Et ex hoc manifestat nobis infinita bonitas diuina. Ad hoc em̃ principaliť ipse deus condidit creaturas/ vt manifestet eius bonitas. Prouerb. xvj. Vniuersa ꝓpter semetipm operatus est dñs. Sicut em̃ potentia eius est causa principalis effectiua creaturarũ: ꝛ sapiẽtia est causa formalis. Sicut ars in mente artificis est causa rei artificiate. Causam dico formalẽ. Sic et bonitas dei est causa finalis. Propter qõ dicit ipse. Ego sum alpha ꝛ o: principiũ ꝛ finis Apoc. j. Et sic patz prima ratio. Et nota in hac benedicta incarnatiõe magnã dei humilitatẽ: sicut scripsi post festuz trinitatiz dñica. xx. ser. j. pte prima. ¶ Scõa ratio est ꝓpter perfectionẽ vniuersalem. Nam cuz deus ꝓfectissimus in se: necesse est vt etiã opera ab ipso creata sint perfecta. Deut. xxxij. Dei perfecta sunt opera: Non poterãt aũt opera dei esse ꝓfecta: nisi ꝑ assumptionẽ humane nature in eadez personã. Et hoc ꝓbatur rõne ꝛ auctoritate. Ratio est geometralis. Dicũt em̃ geometre q̃ figura spherica siue circularis est perfectior alijs. Ratio: qz in hac figura finis vnitur principio. Et iõ dicũt q̃ nunq̃ figura hmõi est ꝓfecta quousq̃ finis vniatur principio. Et ꝓpter hoc diuina sapientia creauit mundu in hac figura spherica: licet in alia figura potuisset ipsum creare. Vide celũ/ ignẽ/ aerẽ/ mare/ terrã. ꝛ totuz vniuersuz est in figura spherica. Sic etiã sol/ luna/ ꝛ stelle. Ergo ꝓfectio mũdi vniuersalis cõsistit in hoc vt finis vniať principio. ꝛ ecõuerso. Modo videamus q̃d est principiũ creaturarũ: ꝛ q̃d est finis. Principiũ est deus Gen. j. In principio creauit deus celuz ꝛ terrã: ꝛ in sex diebꝫ distinxit. Et sic creauit creaturas oẽs. Prima die fec̃ lucẽ. Scõa firmamẽtũ. Tertia die fec̃ arbores ꝛ plãtas. Quarta die fec̃ luminaria celi. i. solẽ ꝛ lunã ꝛ stellas. Quinta die fecit aues ꝛ pisces. Sexta die fec̃ bestias: ꝛ eadẽ die vltimo: ꝛ i fine fecit hoiez. Patet ergo q̃ fuit vltima creaturaꝝ ꝛ finis. Ad hoc ergo vt figura circularis tot⁹ vniuersi sit ꝓfecta: necesse fuit vt finis vniretur principio. Qõ tũc impletũ est/ quãdo de⁹ factus est hõ: ꝛ homo de⁹ per vnionẽ ꝓsonalẽ in vtero virginali. Jõ dicit ipse deus Audi me Jacob ꝛ Jsrael quez ego voco. Ego ipe: ego ꝑmus: ꝛ ego nouissim⁹ Esa. xlviij. Ego ꝑmus. ſ. ego sum deus: et ego nouissimus. i. ego sum hõ. et ex hac ratiõe opinãtur aliqui doctores: q̃ etiã si Adam nõ peccasset filius dei incarnatus fuisset: ꝓpter ꝓfectionẽ dandã operibus suis. Ad hãc rõnem respõdet Tho. in. iij. sentẽ. dis. j. q j. ar. iij. ad ꝑmũ dicendũ. Q, vniuersum perficiť in cõiunctione vltimi ad primũ principiũ: Non tamẽ oportet q̃ in cõiunctione q̃ est in vnitate ꝓsone: sed in cõiunctione q̃ est ꝑ ordinẽ ad finem. ¶ Tertia ratio est ꝓpter liberationẽ humanalez. Erat em̃ primus hõ seruus trũ. scz legis diaboli/ ꝛ peccati. Legz quidẽ quantũ ad cerimonialia: q̃ erant ita dura vt sufferri nõ possent/ ꝑsertim preceptũ circũcisionis Vñ Petrus dicebat. Quid tẽtatis deum imponere iuguz sup̃ cervices discipulorũ? qõ necq̃ patres nr̃i necq̃ nos portare potuimus Act. xv. Propter qõ lex vetus dicebat lex fuituris. Ro. vij. Non em̃ accepistis spm̃ fuiturus iterũ in timore. Jn cuius signũ cuz timore magno recepta fuit lex antiq̃ a iudeis. Vñ dicit Exo. xx. Q, filij israel pterriti atq̃ pauore cõcussi stetẽrũt ꝑcul ꝛc. Non poterat autẽ hõ liberari ab illa lege/ nisi ꝑ ipius legis latorẽ: quia ei⁹ est tollere cui⁹ est cõdere. ꝛ ois res per quascuq̃ causas nascit̃ ꝑ easdẽ dissoluit. vt in. c. j. de reg. iu. Et. ff. eo. ti. l. Nil tam naturale est q̃ eodẽ genere q̃q̃ dissolvere/ q̃ colligatũ est. Jõq̃ verboꝝ obligatio

ꝑbis tollit. Fuit ꝯ cōueniens vt de⁹ incarnarek: vt adimpleret in se ea q̄ scripta erāt in figura de eo sub velamēto cerimonialiū ꝓtenta. Et sic adimplēdo tollere legē q̄ntū ad cerimonialia z iudicialia. Unde ps. Sacrificiū z holocaustū noluisti: aures autē pfecisti mihi. Holocaustū ꝑ pctō nō postulasti. tunc dixi: ecce venio. Vide qō scripsi in sermonib⁹ q̄dragesimalib⁹ de decē ꝑceptis: vbi agit vtrū nos teneamur fuare cerimonialia veterꝫ legꝫ. Et h̄ est q̄ dicētes. si chr̄s fuauit cerimonialia: ꝯ z nos illa fuare debem⁹. Sz nō valet ratio. Sed ꝓtra: qz chr̄s fuauit illa. Jō nos nō tenemur seruare: qz finis legis chr̄s est ad iustitiā omni credēti. Ro.x. Sicut in simili: qz chr̄s mortu⁹ est: iō nos sumus a morte redēpti. Fuit ꝯ cōuenies vt de⁹ incarnarek z fieret hō: vt nos a fuiture legꝫ eriperet. Et hāc rōnē pomt apls Gal.iij At vbi venit ple.tem.mi.de.de.fi.su.fac. ex muli.fac.sub le.vt eos qui sub le.e.redimeret. Jtē erat hō seru⁹ diaboli a q̄ vict⁹ fuerat, qz qui capit in bello publico efficitur seru⁹. Sic inter hoiem z diabolū erat z est bellū publicū. z qz hō victus fuerat a diabolo: iō totū gen⁹ humanū sibi subditū erat. Sicut filij seruoꝝ sunt serui etiaꝫ si sola mat sit ancilla. l. partū. C. de rei vē di. vbi dicit. Partū ancille matris seq̄ conditionē/nec statū in hac specie patris cōsiderari: explorari iuris est. Nec poterat humanū genus ab aliquo liberari. Unde. ij. Pet. ij. A quo em̄ quis superatus est: eius z seru⁹ est. Nullus aūt hō poterat ipm̄ a diaboli manib⁹ liberare: qz ipse diabol⁹ erat fortior omni hoie. Job. xli. Non est super terrā ptās q̄ cōparek ei: q̄ factus est vt nullū timeret. Oportuit ꝯ q̄ esset aliqua virtus supior eo/q̄ vinceret eū: z hic est deus qz naturaliꝫ nullus angelus est potentior sathana. Quia autē cōuenies erat vt ipse vincerek ab hoie/q̄ vicerat hoiem: iō congruū fuit vt ipsa diuia ꝑtus fieret hō. Et sic ide. Ubi dns Lu.xj. Cū fortis armat⁹ custodit atriū suū in pace sunt oia q̄ possidet. Si autē fortior illo supueniēs vicerit eū: vniuersa arma ei⁹ aufert in quib⁹ cōfiderabat/et spolia distribuet. Erat tertio hō fuus pcti Joā. viij. Qui facit peccatū seruus est pcti. Ratio: qz obediebat pctō, Rom̄. vj. An nescitis: q̄m cui exhibuistis vos fuos ad obediendū: serui estis ei⁹ cui obedistis. Quia aūt pctm̄ istud erat iniuria dei/z cōsequēter infinita: eo q̄ culpa in deū cōmissa habet infinitatē quandā pter est offensa dei: qz tāto maior est culpa quāto maior est psona offensa. Vide hanc rationē in sermonib⁹ de pctō in genere. ar.iij ser.xix. pte.iij. Mensurak enim offensa fm̄ quātitatē z qualitatē psone offense: nō merebatur infinitā satisfactionē: q̄ solui non poterat a pura creatura z cōsequēter a nullo hoie. Et ramē hō erat debitor huius satisfactionis. Fuit ꝯ necesse vt deus fieret homo ad hoc vt hō liberarek ab hac seruitute pcti. Jō apls Ro.viij. Deus filiū suum mittēs in similitudinē carnis peccati: de pctō damnauit pctm̄ in carne/vt iustificatio legis implerek in nobis. Ps.cvj. Misit verbū suū/z sanauit eos ꝛc. ¶ Quarta ratio est ꝓpter hois exaltationē. Quia ꝑ incarnationē filij dei valde exaltata est/z nobilitata est humana natura. Sicut si fili⁹ regis duceret in vxorē filiā rustici: qz vxor nobilitak z recipit dignitatē a viro. l. femine. ff. de senatorib⁹. vbi dicit. Femine nupte clarissimis psonis: clarissimarū psonarū appellatōe cōtinent. Feminis em̄ dignitatē clarissimā mariti tribuūr. Et. l. mulieres. C. de dignitatib⁹. lib xij. vbi ꝺr Mulieres honore maritoꝝ erigim⁹: gñe nobilitam⁹: z forū ex eoꝝ psona statuim⁹ z domicilia muram⁹. Jtē in auk. ꝺ ꝛsulib⁹ §. si aūt. col. iij. ibi. Cim̄ vxores cozusēāt radijs maritoꝝ. Jtē sortit foꝝ viri. l. cū q̄dā puella. ff. de iurisdi. oim̄ iudi. Jtez mutat sepulturā suaz: z sepelit in sepultura viri: vt in. c. is q̄. de sepul. li. vj. §. Ulter aūt q̄ ples viros hūit successiue si sepulturā nō eligat: est cū viro vltimo cui⁹ domicilū retinet z honorē: tumulāda. Sic filij⁹ dei duxit in vxorē carnē hūanaz filiā illi⁹ rustici. Ade. z fuit initiatū h̄ mrimoniū in ꝓphetis q̄si eēnt tūc ꝛcta spōsalia ꝺ futuro: fuit ratificatū in vtero ꝟginis q̄si ꝑ ꝟba de pñti Fuit aūt ꝛsūmatū in cruce quasi ꝑ copulā carnaleꝫ inf chr̄m z eccl̄iam sanctā: q̄ fuit formata de latere eius mortui in cruce q̄ exiuit de eo sanguis z aq̄. Sicut Eua fuit formata de latere Ade dormiētis in paradiso/qō fuit sacrm̄ et figura ist⁹ mrimonij,

ſuxta illud. Sacramentū hoc magnū eſt: ergo autē dico in chriſto ⁊ in eccliā. Eph. v. Propter hoc chr̄s in cruce dixit. Conſummatū eſt. Et ſic natura humana fuit nobilitata a deo: q̄ ſuper angelicā naturā nobilitata eſt. Nuſq̄ em̄ angelos apphendit: ſed ſemen Abrae apprehendit Heb. ij. Et in ſignū huius /cuz ſept⁹ legak in veteri teſtamēto angelos ſe permiſiſſe ab hominib⁹ adorari: ſicut legit de Manue patre Sanſon Judic. xiij. et de Joſue, tamē poſt incarnationē filij dei ſecus factū eſt. Sicut legit Apoca. vlti. vbi dicit Joan. Poſtq̄ audiſſem ⁊ vidiſſem cecidi vt adorarē ante pedes angeli qui mihi hoc oſtendebat: ⁊ dixit mihi. Vide ne feceris: cōſeruus tuus ſum. qō ideo phibuit angelus: vt oſtenderet exaltationē humane nature ſuper angelos in hoie aſſumpto: vt notat Tho. in. iij. ſentē. diſt. xx. q. j. ar. ij. q. vj. ad primū. Et ex hoc grauⁱ⁹ eſt peccatū commiſſum ab homine poſt incarnationē chriſti q̄ ante: quia maior ingratitudo et maior vtilitas. Nam vilius reputaretur nobili militi vel doctori ſi intraret in taberna⁹ et inebriaretur / q̄ cuidam ruſtico. Nōne viliſſimū eſſet ſi filius regis faceret ſe ſeruū cuiuſdam vilis ribaldi. Sic in p̄poſito ⁊c. Nota cōtra chriſtianos viros ⁊ mulieres: qui vadunt ad iudeā illam pro ſanitate habenda/ vl' ad alios diuinos: q⁹ cum ſint filij dei Joā. j. Quotquot aūt receperunt eum: dedit eis po. fi. dei fi. faciūt ſe ſeruos diaboli/ p ſanitate habenda corpali. Quidaz vero chriſtiani iniuriātur iudeo baptizato: improperantes ei etiā dicētes. Oritaliato: ꝓpter qō reuocank alij iudei a cōuerſione ad veram fidem: ⁊ ex hoc fit iniuria nomini chriſtiano. Quia igit grauius peccāt chriſtiani ceteris nationibus: ideo grauius illis puniunk. Nota exemplū beati Dacharij: quādo vadens p deſertum inuenit caluitiū ſeu caput hominis mortui. Qui cū interrogaſſet ⁊ queſiuiſſet ab eo cuius fuiſſet. Reſpondit ſe fuiſſe caput cuiuſdā ſacerdotis idolorū cuⁱ⁹ania erat in inferno. Cūq̄ igit interrogaretur ab eo ſi aliq̄s eſſet ſub eo in inferno: ⁊ q̄ ſunt. Reſpōdit q⁹ chr̄iani dānati erant ſub alijs omnib⁹ ⁊c. Jōo dicit Leo papa ſermone de natiuitate. Agnoſce o chriſtiane dignitatē tuā et diuine cōſors factus nature noli in veterē vilitatē degenere cōuerſatione redire. Pſ. xlviij. Homo cū in honoze eſſet nō intellexit compa. eſt iu. niſi. ⁊ ſi. fac. eſt illis ⁊c. ¶ Quinta ratio/ eſt ꝓpter angelicam reparationē. Nam ꝓpter peccatū primi angeli ceciderūt multa milia angelo⁹: ſicut dicit Apo. xij. Undere manſit numerus angelo⁹ diminutus vade: nec potuit amplⁱ⁹ reparari p angelos quia ceciderāt: quia angelus ſicut imobilis apprehendit ea q̄ intelligit: ſic ⁊ immobilis fertur ⁊ adheret p affectū his q̄ quādoq̄ elegit et obſtinatⁱ⁹ eſt illo pctō quod cōmiſit. Unde equalitatez dei quā ſemel angelus cōcupiuit ⁊ appetijt/adhuc appetit: ⁊ in eternū appeteret. Et ideo nō eſt capax miſericordie diuine ad remiſſionē peccati ſui: quia nō vult penitere. Nam ſi peniteret/ deⁱ⁹ ſibi parceret. Pſ. lxxvj. Numquid in eternū irraſcet deus aut cōtinebit in ira ſua miſcōias ſuas? Quia ergo obſtinatus eſt: ideo nō capax miſcōie. Sic nec homo poſt mortē. Unde dicit Damaſ: q⁹ hec eſt hominū mors/ qō eſt angelis caſus. Et ponit Tho. in. j. pte. q. lxiij. ar. ij. Ne ergo angelo⁹ numerⁱ⁹ remaneret imperfectus: voluit diuina ſapiētia q⁹ ſupplereturꝓ homines aſſumendos in cōſortio angelo⁹. Unde dicit apl'us Ephe. j. Inſtaurari oia in chriſto/ q̄ in celis ⁊ que in terris ſunt. Quia aūt vita eterna excedit ꝓportionē nature create. Quia qō oculus nō vidit nec auris audiuit ⁊c. j. Lozin. ij. ideo nō potuit homo ad vitam eternā eleuari de ſe vt eſſet conſors diuine nature ⁊ fieret p participatōez ⁊ ſimilit angelis in gloria niſi deⁱ⁹ fieret homo. Da filiitudinē. Si quis vellet celū capite attingere: non poſſet naturalit/ niſi deus p potentiā ſuā inclinaret celum vt hoiem ad celeſtia ſubleuaret. Et ſic fecit deⁱ⁹. Quia ad hoc vt hō fieret beatⁱ⁹/ ⁊ cōſequēter habitaret in celo: inclinauit ſe p humilitatē ⁊ factⁱ⁹ eſt hō: ⁊ eleuauit hoiem ad ſe vt fieret deus. Et ſic p hoies ruina angelica repari. Pſ. liij. Inclina domine celos tuos ⁊ deſcende ⁊c. Deo gratias. ¶ Notandū q⁹ ꝑma ratio de quinq̄ ꝑdictis ꝑtinet ad bonitatem dei q̄ eſt diffuſiua ſuiꝑſius. Fuit aūt congruū deum incarnari etiam ꝓpter im-

mobilitatē diuine iustitie. Item ꝓpter decentē ordinē sapientie ipsi⁹. Et sic ex tribus apparet incarnatōnis ꝯgruētia. Que quidē tria sumunt ex pte dei scz ex plenitudine diuine misēdie ex imobilitate iustitie ipsi⁹/et ex decenti ordine sapiētie ipsi⁹ Quia enim deus sūme bon⁹ z misericors est: decuit vt nulli nature negaret h̄ cui⁹ capax erat. Vnde cū natura hūana lapsa esset: z nihilomin⁹ reparabilis foret decuit vt eā recuperaret fm Tho.in.iij.sen. dist.j.q.ij. De hac autē ratione satz dictū est supra in pma rōne hui⁹ sermonis. Secūdo ex imobilitate iustitie diuine, qz vt ait Tho.vbi sup̄. Justitia dei imutabilis est: cui⁹ lege sancitū est vt nunq̄ pcm̄ sine satisfactione dimittat. decuit vt in hūana natura instituret euz q̄ satisfacere posset: q̄a hoc purus hō p se facere non poterat. Ratio est triplex quā assignat Tho.in.iij sen.dist.j.q.j.ar.ij. In responsione ad vltimuz argumentū. ¶ Tertio ex decenti ordine sapientie sue. Quia em̄ sūme sapiens est: cōuenientissimū modū reparatōis adinuenire debuit. Modus aūt ꝙuenientissimus est vt integra natura repararet: vt finaliť ad h̄ quod amiserat hō ꝙuenire posset. Si autē hominē p angeluz repararet: nō esset integra reparatio: qz semp homo angelis salutis sue debitor esset: z ita ei in beatitudine equari non posset. Quod tamen ꝙsecutus fuisset si nō peccasset. Sicut z nūc cōsequūtur homines p gr̄am reparationis: vt sint sicut angeli dei in celo Matth.xxij. Unde decuit vt nō angel⁹ sed ipse de⁹ hominē repararet: iuxta illud Esa.xxxv. De⁹ ipse veniet z saluabit nos Similiť vt esset facilis modus ascendendi ad deuz: decuit vt hō ex his que cognita sunt sibi tam secundū intellectū quā secundū affectum in deuz ꝙsurgeret. Et q̄a homini naturale est secundū statuz p̄sentis miserie vt a visibilib⁹ cognitionē accipiat: z circa ea afficiať: ideo deus ꝯgruenter visibilis factus est naturā humanā assumendo: vt ex visibilibus in invisibiliuz amorē z cognitionē rapiamur Hec Tho. vbi supra. Est etiam alia ratio: que sumitur ex parte diuine sapiētie: quare decuit deum incarnari: quam assignat Tho.in. iij.senten.dist.j.q.j. Nam vt dicit Sap̄. vij. Sapientia vincit malitiā sed p mālitiam diaboli z hominis: humana natura que est opus dei delecta est quantū deijci potuit in culpā z miseriā. g̃ decuit vt sapientia dei ipam exaltaret quantū exaltari potuit: ergo cū natura hūana sit assumibilis in vnitatē diuine p̄sone: vt ponit. Tho.in.iij.sen.di.j.q.j. Et in.iij.par.q.j. ar.j. videť ꝯgruum fuisse: vt deus naturaz humanā assumeret. Hec Thomas.

¶ Eadem dominica p̄ma de aduentu de iudicio vniuersali. Sermo secundus.

Benedictus

qui venit in noīe dn̄i Mat.xxj

Intentio mea est predicare de aduentu christi ad iudiciuz. In sacra scriptura inuenimus tres christi aduentus generales.

Prim⁹ est hūilitatz copiose: sā pterit⁹.

Scōs charitatz gratiose: z h̄ est p̄sens.

Terti⁹ maiestatz rigorose: z est futur⁹.

¶ Hi tres aduentus ostendunť in euangelio hodierno fm ordinē nostrū qđ euangeliū licz sit ō ramis palmaꝝ hist̄orice: tamē allegorice p̄tinet ad officiū hodiernū.

Primus aduentus ponit in principio euangeliū.

Secundus in medio.

Tertius in fine.

¶ Dico primo ꝛc. Iste aduentus fuit in vtero virginali per incarnationē cum magna vtilitate. Ratio vt satisfaceret pro superbia Ade et Eue. que superbia fuit prius quam gula. Initium omis peccati superbia Eccli.x. Ideo venit cum magna humilitate non ministrari. sed ministrare sicut famulus. Seruiuit enim christus in isto primo aduentu nobis.

Primo de ore suo ostendens nobis charitatem.

Scōo de ore docens doctrinas.

Tertio de potentia faciendo miracla.

Quarto de corpe tradēdo illud morti.

¶ De hoc aduentu dicit ipsemet. Filius hominis non venit ministrari: sed ministrare Matth.xx. Iste aduentus notatur

in principio euāgelij vsq; Soluite et adducite mihi vbi notaui quattuor. ¶ Primo finis q̄ quam venit qui est pacificatio hominis cum deo: ⁊ cū angelis et cum seipso/⁊ cum primis ibi. Cum appro. Iesus hierosolymitis. que pacifica vl' visio pacis interp̄tat. Eph.ij. Ipse eī est pax nostra: qui fecit vtraq; vnū. Et veniens euangelizauit nobis pacem ⁊c. ¶ Scōo via per quaz venit: que est virgo Maria Berñ. Virgo egregia ipsa est via regia: q̄ quā saluator venit ad nos Hec notat ibi. Et cum venisset Bethfage: quod interpretatur domus otis: ḡa in aperitione otis. Ecce ancilla domini: facta est domus dei Unde cantat. Domus pudici pectoris tēplum repente fit dei. ¶ Tertio causa efficiēs quare venit: que est misēdia ibi. Ad montem oliueti Eph.ij. Deus qui dives est in miseōdia: p̄pter nimiaz charitatē suā qua dilexit nos cum essemus mortui peccatis cōuiuificauit nos. ¶ Quarto actꝰ ad quem venit: qui est illuminatio mūdi: ⁊ liberatio a vinculis peccatoꝝ/nō solum per se sed q̄ discipulos. ibi. Misit duos discipulos: vsq; Soluite ⁊ adducite ⁊c. Iste aduentꝰ quotidie fit in hostia verbis a sacerdote. Hoc est eī ⁊c. Sicut in p̄ncipio dictis verbis a ꝑgine. Ecce ancilla domini ⁊c. ¶ In primo venit vt famulus: sed in isto secundo aduentu venit christus vt socius: in eadem mensa comedens. Fidelis deus q̄ quem vocati estis: in societatē filij eiꝰ domini nostri Iesu christi prime. Cor.j. Iste aduentus notatur in euāgelio/cum dicit. Filie syon id est ecclie militanti vel anime humane. Dicite. ſ. vos p̄dicatores. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. De isto regratiari debemꝰ et dicēdo. Benedictꝰ qui venit in nomine soci. ¶ Dic tertio ⁊c. Tunc veniet sicut rex ad iudicandū ⁊c. De isto aduentu dicit ipse mer. Tunc videbūt filium hois venientē in nubib; celi cū virtute magna et maiestate ⁊c. Matth.xxiiij. De hoc aduentu loquit̄ thema dicens. Benedictꝰ qui venit in noie dñi: nō famuli vt in primo neq; socij: vt in scōo: sed dñi. Pō.ix. Cognoscet dominꝰ iudicia facies. Propter istos tres aduentꝰ sunt tres hebdomade de aduentu: q̄ quarta non ḡficit. De isto ergo aduentu p̄dicatuꝰ quesiui quō erit: ⁊ inueni quandā auctoritatē christi, qui bene scit ⁊c. Cum venit filiꝰ homis in sede maiestatis sue ⁊c. vsq; Justi aūt in vitā eternā. Mat.xxv. Ubi nota q̄ sunt octo clausule: declarātes istum aduentū. ¶ Prima clausula Cum venerit filiꝰ hominis. ſ. virginis, non dicit filij hominū. Solus autē christus dicit filius hois: q̄ de matre sine patre, In maiestate sua. nō dicit in humilitate/paupertate/et simplicitate/cum q̄bus venit in primo aduentu. In tantū q̄ Joānes baptista videns ipsum dixit ecce agnꝰ dei. Et iudei videntes ip̄m despexerunt dicētes, Nolumus hunc regnare super nos. Lu.xix. Ideo Esa.liij. In humilitate iudicij eiꝰ sublatū est. Sic p̄phetauerat Zach.ix. dicēs. Ecce rex tuus venit tibi iustus: ⁊ saluator ⁊ ipse pauꝑ. ⁊ ascendens sup asinā: ⁊ super pullum filiū asine Sed in aduentu ad iudiciū veniet cū tanta maiestate q̄ totus mūdus tremet Pō. ix. Cognoscet dñs iudicia facies. ¶ Nota silitudinē de auiculis cantantib; et ludentib; in arboze: sed supueniēte falcone oēs pauescunt ⁊ silent. Sic ꝑsiderate q̄ iste mūdus sit quedā arbor faciens fructꝰ dignitatū: bonoꝝ: diuitiaꝝ: officioꝝ: delitiarum et quilibet sibi vult implere capitiuz de his fructib;. Aues ludentes in hac arboze mōi: sunt oēs creature corpales ¶ Primo sol ludit currendo semp̄ de oriente ad occidentē: et ecōuerso. Item in estate astendit in hyeme descendit: oritur sol ⁊ occidit, ⁊ ad locum suuz reuertit. ibi/q̄ renascens gyrat q̄ meridiem: ⁊ flectitur ad aquilonē lustrans vniuersa in circuitu. Eccl.j. Idē de luna. Item ō stellis. Itē aer: aqua: terra. Non faciūt nisi ludere. pisces in mari/aues in aere: et animalia in desertis semp̄ ludunt. Auctoritas Delectabar q̄ singulos dies ludens coram illo oīm tempe: ludens in orbem terraꝝ. Prouerb. viij. Ad litterā loquitur hic de ludo mundi/sed quādo veniet falco seu aquila .ſ. Christus in iudicium/iste ludus cessabit: q̄ oēs creature timebūt. Esa.lxxv. De celo auditū fecisti iudiciū tuuz: terra tremuit ⁊ q̄uit cum exurgeret in iudicio deus: vt sal. fac. oēs mā. terre. Nota hic p̄actice quō quarus volet libenē restitui

ere vsuras. superb⁹ fuisse humilis: religiosus seruare religionē di. O miser quando audiebā predicare nō potui facere. Item motus corp⁹ celestium q̄ est quasi q̄dā ludus cessabit. ⁊ sol obscurabit⁹ ⁊ luna nō dabit lumē suū: ⁊ stelle cadent de celo ⁊c. Vide hoc alibi in ſmone. Ideo eccl'ia ꝓ fideli populo chr̄iano orās ait. Libera me dñe de morte eterna in die illa tremēda ⁊c. Consilium ergo do vobis vt tunc sitis securi et firmi: vt substineatꝭ ⁊ firmetis duos pedes vestros scz dextrum credētie: et sinistrū obedientie: quia nulli⁹ vno tantuꝫ pede firmat⁹. Hanc firmitatē petebat Grego. in collecta vigilie natiuitatis dñi. Presta quesumus omipotens de⁹ vt vnigenitū tuum quē redemptorē letī suscimus. venientē quoꝫ iudicem securi videam⁹. Patet ꝑma clausula. ¶ Scōa clausula est oīes angeli eius cum eo. Vnd̄ celum illa die euacuabit⁹. Sed diceret aliquis. Quid dicem⁹ de sanctis: q⁹ christus non loquit⁹ nisi de angelis. Respondeo q⁹ oīes sancti etiā cuꝫ eo venient ad iudiciū Et christ⁹ ideo nihil dicit: q⁹ iam ꝓpheta dixerat ex parte sua: qō idem est. Esa. xij. Dominus ad iudiciū veniet cū senib⁹ populi sui et principib⁹ eius. Nota. Cum senibus populi sui principibus eius. Nota. Cum senib⁹ id est sanctis. Sed quare sancti dicunt⁹ senes: cum mlti mortui fuerūt iuuenes. Et ꝓterea: tunc oīes erūt iuuenes in ſimilitudinem eratis plenitudinis christi: vt dicit ap'lus Eph. iij. Respondeo q⁹ senect⁹ significat sapientiā. Vale dictus puer centum annoꝝ: quia nullus intrauit nec intrabit paradisum: nisi sapienter se gubernauerit. ps. Cum principibus populi sui scilicet angeli. Et nota qō tūc erūt manifesta oīa mala ⁊ bona ⁊c. Ratio quia iudex nō fert sententiam: nisi ꝓius videat processum: et ex actis in causa iudicat. Ideo Daniel. vij. Judicium sedit ⁊ libri aperti sunt. Et Apoc. xx. Et iudicati sunt mortui ex his que scripta erāt in libris: ſm opera ipsoꝝ. Nota libri Glo. ꝓscientiaꝝ que mō sunt clause oīib⁹ nisi soli deo. O tunc erit magna ꝓfusio dānatis ex malis q̄ fecerūt ⁊c. Remedium ḡ ne appareāt tunc peccata vestra in ꝓfussionē vestrā recipiatis nunc velum q̄dratum. i. penitentiā q̄ habet quattuor angulos.

Primus est ꝓtritio de peccatis. Sicut puer q̄ deturpauit vestē suā: ploraꝫ ⁊c.

Secundus vero est ꝓpositum emendandi de futuro.

Tertius oris ꝓfessio: q⁹ aliter plaga nō sanab⁹: nisi radix ⁊ putredo ꝓiciat⁹.

¶ Quartus penitentialis afflictio: facīdo penitētiā a ꝓfessore iniunctā. Nam iuxta mensurā delicti erit ⁊ plagaꝝ modus. Deut. xxv. Iſto velo penitentie pctā coꝫ operiūt⁹. Auctoritas. Beati quoꝝ remiſse sunt iniq̄tates: ⁊ quoꝝ tecta sunt pctā. Ps. xxxj. Jtē. j. Petri. iij. Charitas operit mlt̄itudinē pctoꝝ. Charitas. i. penitētia in qua cōcurrit charitas ex q̄ penitentia sumit vigorē: al's ⁊c. ¶ Tertia clausula. Tunc sedebit sup̄ sedē maiestatꝭ sue. et nō stabit pedib⁹. Sicut iudex ꝓferens sententiā debet sedere: al's sentētia nō valet. de re iudica. c. fina. lib. vj. ibi dicit⁹. Sentētia quam scriptaꝫ edi a iudice litigatoribus nō recitari: vel quam ꝑ ipso stando nō sedendo ꝓferri contingit: nulli⁹ est penitus momenti. Questio est hic quō stabit vir⁹go Maria et alij sancti. Aliqui dicunt q⁹ ꝑgo stabit genibus flexis cum beato Johanne ⁊c. Et ita a multis pingitur. Error est: quia tunc virgo nō orabit ꝓ peccatoribus: quia temp⁹ erit rigoris iustitie nō misericordie. Ideo si vellet orare diceret sibi christus. Mater mea non loquaminī mihi de hoc. Ego eis dedi temp⁹ penitentie ⁊ abusi sunt illo peccando. Auctoritas zelus ⁊ furor viri nō parcet in die vindicte: nec acquiescet cuiusq̄ ꝑcibus. nec accipiet ꝓ redemptiōe dona plurima. Prouerb. vj. Dico ergo q⁹ ꝑgo sedebit ad lat⁹ christi in throno ſimul cum chr̄o. Auctoritas allegorice: q⁹ figura fuit ꝑginis. Sedit rex super thronum suum: ⁊ positus est thronus matris eius. que sedit ad dextera eius. iij. Regū. ij. Rex est christus ps. lxxj. Deus iudiciū tuū regi da. Et Apoc. xix. Habens in femore scriptum rex regum: et dominus dominantiū. Quid de apostolis: Respondeo apostoli: ⁊ alij viri apostolici. Sicut Dominicus Franciscus Augustinus Hieronymus ⁊c. Sedebūt cum chr̄o. Auctoritas Matth. xix Amē dico vobis q⁹ vos q̄ reliq̄stis oīa

q̄ secuti estis me: in regeneratōne cum se-
derit ho. in se. ma, sue. sede: z vos super se. xij.
lu. xij. tribꝰ israel. Nota Reliquistis omia
non solum exteriora: sed etiā affectum cor-
dis. Exemplū de Petro z Andrea z cete-
ra. In regeneratione. Duplex est genera-
tio scz anime z corporis. Generatio anime
est p creationē. Regeneratio est in bapti-
smo. Ideo dicit regñatus homo q̄ bapti-
zatur. Joan. iij. Nisi quis renatus fuerit
zc. Generatio vero corpis est in vtero ma
tris p receptionē: regeneratio vero erit in
resurrectiōe: dicit ḡ in resurrectione id est
resurrectione vniuersali. Nota Judican-
tes nō dicit iudicandi. Quid de alijs san-
ctis? Respondeo iudicabunt etiaz ipsi sed
diuersimode. Nota hic q̄ iudicare potest
competere seu accipi multipliciter. Vno
modo p modū priuate auctoritatis. Et sic
competit soli trinitati: licet p quandā ap-
propriationē iudicialis potestas attribua
tur persone filij: iuxta illud Joan. v. Pa-
ter omne iudicium dedit filio. Et Act. x.
dicit de christo. Hic est qui cōstitutus est
a dō iudex viuoꝝ z mortuoꝝ. Quomodo
güt hoc fit vide Tho. in. iij. par. q. lix. ar. j.
Scdo modo competere potest alicui per
modū primarie delegationis. Et licet sit
camere imperij, tñ de iure diuino delega-
ri pōt. Et sic competit soli chō fm q̄ ho-
mo vt expresse dicit Daniel. vij. Aspicie-
bam donec throni positi sunt: z antiquus
dierum sedit, i. deus pater. Et sequit. Et
ecce cum nubibus celi: quasi filiꝰ hominis
veniebat z vsq̄ ad antiquū dieruz puenit
z in ꝓspectu eius obtulerūt eum: z dedit
ei potestatē z honorē z regnū zc. In quo
innuit potestas iudiciaria homini christo
delegata. et istud petebat Dauid di. Ps.
lxxj. Deus iudiciū tuū regi da: z iustitiaz
tuaz filio regis. Et hoc iusta ratione fiet
in premiū infinite humilitatiz/que fuit in
chō/quādo ab impijs. s. Pilato z Hero
de iudicatꝰ est. Hic tangit Glo. sup illud
Job. xxxvj. Causa tua q̄si impij iudicata
est. Glo. a pilato. Ideo iudicium causam
q̄ recipies. Glosa. vt iuste iudices. Nota
Quasi impij: qz peius z vilius fuit chris-
tus iudicatus. z cōdemnatꝰ. q̄ latro vel
homicida: qz de illis fit processus ordinatꝰ
tā. Sed de christo nihil. Nota q̄ ille qui
iniuste iudicat ab alio: illum iudicare me-
retur. Nota exemplū d̄ Theodorico rege
q̄ Joānē papam z Simachū patritiū iu-
dicauit. Et ideo post mortē visus est a q̄-
dam sancto eremita detrudi in ollā vul-
cani ab eis vt refert Greg. in. iij. dialogo-
rū. Tertio iudicare pōt alicui competere
p modū assessorie dignitatiz. Et sic iudica
bunt sancti pfecti: z pauperes volūtarij vt
apli z eoꝝ vitā sequētes: vt pater. Mat.
xix. z supꝰ dictū est. Et martyres etiā q̄ pro
chō iudicati sunt q̄ dicit. Apoc. iij. Qui
vicerit dabo ei sedere in throno meo: sicut
z ego vici z sedi cuz patre meo in throno
eiꝰ. Quarto p modū approbatiōis. Et sic
iudicabūt omes sancti: iuxta illud Sap.
iij. Judicabūt sancti nationes. O magnꝰ
honor zc. ¶ Quarta clausula. Congre-
gabūt ante eū omes gentes. Questio est
hic: vbi fiet istud iudiciū. Respondeo: cō-
muniter dicit q̄ in valle Josaphat: vt di-
citur Joel. iij. In diebus illis z in tpe illo
cū puertero captiuitatē Juda z hierusa-
lem ꝯgregabo omnes gentes: z ducā eos
in valle Josaphat z disceptabo ibi cū eis.
Hic est duplex questio. Prima quō illuc
transibimꝰ. Respondeo: q̄libet nostꝝ nūc
habet angelū qui portabit sibi cōmissum:
siue electū siue reprobū. Et de bonis clarū
est: sed de malis non audet dicere nisi qz
chūs dicit Mat. xiij. Sic erit in cōsumati
one seculi. Mittet filiꝰ hominis angelos
suos. z colligent de regno eius omia scan
dala et eos q̄ faciūt iniquitatē/z mittent
eos in caminū ignis. Nota. Scandala di
cunt illi q̄ peccant publice. Iniquitas ho
q̄ occulte: sed differentia est inter bonos z
reprobos: qz boni cū magna reuerētia ve
nient ab angelis zc. Sed reprobi cum ma
gno vituperio zc. Sicut trahit ad curiaz
homicida inuitus zc. Ideo chūs ait. Et
bunt angeli z separabūt malos de medio
iustoꝝ et mittent eos in caminū ignis: ibi
erit fletus et stridor dentium. Ibidem.
¶ Scda questio est/quō tot milia hoim
poterunt stare in illa valle tam parua zc.
Rūdeo fm Petrum de palude in. iiij. dis.
xlvij. q. j. ar. j. conclu. iij. Quod dominus
descendet sup vallem Josaphat: nō qui-
dē vsq̄ ad terrā/sed nec prope terrā sed vs-
q̄ ad locū vbi amiserūt apli aspectū eius.

Sicut qñ ascendit in celū/z nubes susce/pit eū ab ocłis eoꝝ. Actꝫ.j. Boni aūt z e/lecti nō erūt in terra i illo loco vallis Jo/saphat: sed rapienł obuiam chō in aera: Ūñ Aplus. Mortui q̄ in chō sunt resur gent ꝓmi: deinde nos q̄ viuim⁹/q̄ residui sumus qui relinq̄mur: sił rapiemur cum il lis in nubib⁹ obuiaꝫ chō in aera. Et sic sp̄ū dño erimus. j. Thim. iij. Nota magnū honorē ꝛc. Si aliq̄s electꝰ essꝫ in terra qñ chūs diceret sibi. Ascendatꝫ huc ꝛc. Ma/li vero z reꝓbi in terrā scribenł. i. mane/bunt: circa illa loca in regione circūquaq̄ vbi christū z electos videre poterūt. Tuꝫ rone altitudinis. tuꝫ rone claritatꝫ: iuxta illō Jo. xix. Videbūt in quē tranſixerūt Vel ꝓ hoc: qz compꝛessi stabunt in eodeꝫ loco simul. Vel ꝓ hoc: qz ad q̄ntūcūq̄ di/stantiā virtute diuina ad singulo⁹ ocłos species corꝓis chī deferet: siue stent sup mare deo sustentāte: siue cōꝓessi: vt dictū est ꝑ Petrū. Tunc aspect⁹ ipse erit intole/rabilis malis: q̄ vellent poti⁹ esse in iferno ꝛc. Jdeo dicit Luce. xxj. Et in terris ꝓssura gentiū/arescentib⁹ hoibus ꝓ ti/more: z expectatione q̄ superue. vni. orbi. Et Job in ꝑsona dānato⁹. Quis mihi h̄ tribuat/vt in iferno ꝓtegas me: z absco/das me donec ꝓtranseat furor tuus. Job. xiiij. Et Apoc. vj Reges terre z ꝓncipes terre/z tribuni/z milites/z diuites/z for tes/z oīs seruus z liber: absconderūt se in speluncis/z petris montiū z dicēt mō/tibus z petris. Cadite sup nos: z absco/dite nos a facie sedentis sup thronū et ab ira agni: qm̄ venit dies magn⁹ ire ipso⁹.

¶ Quinta clausula. Et dicet rex his qui a dextris ei⁹ erūt. Hic nota q̄ sicut iudex anteq̄ det sententiā: oꝑtet q̄ videat ꝓius ꝓcessum z merita partiū ꝛc. Sic chūs ꝛc. Jdeo aperienł libri ꝑscientiaꝫ: z videbūt oīa opera bona z mala ꝛc. Auctoritas. Vidi mortuos: magnos z pusillos stan/tes in ꝑspectu throni: z libri aperti sunt: z iudicati sunt mortui ex his q̄ scripta erant in libris: sm opa ipso⁹. Apoc. xx. Ad idē facit Daniel. vij. Judiciū sedit ꝛc. Vide supra in. ij. Item nota quomodo christus vt deferat honorē matri z sanctis/q̄ erūt assessores sui dicet matri. Mater mea q̄d videł vobis de his: Et rñdebit virgo: Fi/li qui vixerūt ꝑm vestra mandata. Et qui aliquādo peccauerūt z fecerūt penitentiā ꝑm q̄ vos diristis. Penitentiā agite ꝛc. Iō sunt digni regno tuo. Jdeo chūs interro/gabit ap̄los: z illi dicēt. Dñe q̄losissima mater vestra iustissime respondit. Et chri/stus. Et ego vt iudex vniuersalis fero sen tentiaꝫ vt fiat sicut dicitis. Deinde dicet his qui ad dexterā sunt leta facie. Veni/te benedicti ꝛc. Tūc illi genib⁹ flexis gra/tias agent chō dicētes. Nō nobis dñe nō nobis ꝛc. Gloria tibi dñe q̄ nat⁹ es de vir gine ꝛc. Questio est hec: nunq̄d hec ſnia fiet vocaliť tm̄: Rñ. Pe. de palu. tenet me diā ſniam. s. quo ad meritoꝝ discussionem mentaliť fiet. Esuriui ꝛc. Sed quo ad sen tentie ꝓlationē fiet vocaliť ꝛc. Pe. de paľ. in. iij. dis. xlvij. q. j. ꝓclu. ij. Hanc q̄stionez noli p̄dicare ꝓter rudes. ¶ Sexta clau/sula est. Tunc dicet rex his q̄ a sinistrꝫ ei⁹ erūt. Discedite ꝛc. Dic eandē ꝓcticā: qz chūs dicet matri. Quid videł vobis fien/dū de his: ꝛc. Rñdebit. Fili ex quo vixeŕ ꝑm ꝓpriaꝫ voluntatē/z nō ꝑm mādata ve strā. Ideo ad infernū ꝛc. Nota q̄ tunc non erit tēpus miserie vel orationū. Jdem di cent sancti apli z martyres interrogati a chri/sto. Tunc chūs dicet. Et ego vt iudex vni uersalis do sententiaꝫ vt fiat sicut dicitis. Et tunc dicet malis. Discedite a me ma/ledicti. Dic ꝓcticē q̄ q̄ videbūt mali se esse dānatos: petent a dño. Dñe postq̄ su mus dānati fac nobis gratiaꝫ: vt stemus tecū. Respondebit. Discedite. Rñdebūt Dñe saltem benedic nobis. Respondebit. Maledicti. Tertio dicent. Dñe pone nos in aliq̄ bono loco. Rñdebit. Jn ignē eter nū. Quarto dicent dñe da nobis saltē alt quā bonā societatē. Rñdebit. Qui para/tus est diabolo z angelis ei⁹. Tunc data sententia cōmouebiť inter eos rumor z plā ctus: dicētes illud. Hiere. xx. Maledicta dies in qua natus sum: dies in qua pepe/rit me mater mea nō sit benedicta. Ma/ledict⁹ vir q̄ annūciauit patri meo dicēs. Natus est tibi puer. Tunc vir insurget Jꝫ vxorē: z pat̄ ꝓtra filiū z econuerso. Quia tūc q̄nto amor fuit hic intēsior: tāto mai⁹ erit ibi odiū/in penā culpe. O miseri pec/catores ꝛc. Emendem⁹ g̃ q̄ ignorant pec cauim⁹ ne subito ꝓoccupati die mortꝫ:

queram⁹ spaciū penitētie et inuenire non possim⁹. ¶ Septima clausula. Et ibunt hi in suppliciū eternū. Ecce executio sentētie. Nota q⁹ sentētia datur primo ꝓ bonis z scdo cōtra malos: sed tñ executio primo fiet ō malis. Quibꝫ sic flentibꝫ dicet christus. Inferne aperi os tuū. Tūc terra aperietur z deglutiet eos: tūc descendēt in infernū. Auctoritas. In tēpore messis dicā messoribꝫ. Colligite primū zizania/z alligate ea in fasciculos ad ꝛburendū. Mat. xiij. Nota fasciculos: sicut faciūt rustici de lignis ad cōburendū. Et sm q⁹ hic fuerūt similes in peccatis/sic erūt siles in penis. Unus fasciculus fiet de dominis: ali⁹ de platis: alius de malis clericis luxuriosis: ali⁹ de religiosis. ¶ Octaua clausula de executiōe bono⁹. Justi aūt in vitā eternā Tūc dicet chꝰ angelis. Precedatis vos. Sic ascendēt ad celos: vbi glia ei⁹ erit. De hꝰ dr Esa. xxxv. Qui redēpti fuerit et liberati a dño: cōuertent z venient in siō cū laude/z letitia sempiterna sup caput eo⁹. Gaudiū z letitiā obtinebunt/z fugiet dolor z gemit⁹. Jtē Apoc. ij. Absterget de⁹ oēm lachrymā ab oculis sanctorū: z mors vltra non erit/neq; luctus/neq; clamor/neq; dolor erit vltra: q̄ prima abierūt ꝛc.

¶ Eadē dñica prima de aduentu. Hūdi finis adest. Ser. iij.

NOx precessit dies aūt appropinquāit. Rom. xiij. Thema ꝓpositū/z etiā tota epla declarat nobis finē mundi esse de ꝓpinq̄/vt nullus ponat spem in eo. Pro declaratione huius sciendū q⁹ in sacra scriptura in multis locis inuenit/q⁹ tps hui⁹ vite seu cursus hui⁹ mundi dicit nox respectu vite eterne. Et ꝺ declarat⁹ per tres proportiones. s. lune/solis/z chꝛisti. Luna habet claritatē: z sol maiorē claritatē habet scz sep̄plicem: vt dicunt doctores. z etiā glosa ordinaria super illud Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis: et lux solis erit sep̄pliciter. Ex peccato aūt Ade sol z luna ꝑdiderunt multū de claritate: sed recuperabunt eā in iudicio vniuersali. Chꝛist⁹ aūt hz claritatē incōparabilē excedentē claritatē solis: q⁹ si iusti fulgebūt sic sol: vt dicitur Mat. xiij. Quid erit de claritate chꝛisti: modo sol z luna dant claritatez in hoc mūdo/sed nō in paradiso: vt infra subdit. nec in inferno: sed paradisus illuminat a chꝛo. Auctoritas. Ciuitas scz paradisi nō eget sole neq; luna vt lucean: t in ea. Nam claritas dei illuminabit eaz: z lucerna ei⁹ est agnus. i. chꝛs. Apo. xxj. Nota lucerna eius est agn⁹: q⁹ sicut in lucerna sunt tria/sic in chꝛo. Primo est cera. i. caro mundissima: que liquefacta est ad ignē charitatis ꝯ passione hois. Secūdo licinū album: est ania mūdissima. Tertio lumen/qđ est deitas sanctissima. Modo fiat ratio. Si claritas lune respectu claritaz solis dicit nox eo q⁹ sol magz lucet sep̄pliciter: ergo multo magis claritas solis dcbz dici nox respectu claritaz chꝛisti/q̄ est in paradiso. z est maior claritate solis incōparabiliter Recte ania nostra in corpore nostro est sicut vespertilio q̄ lumē lune credit esse magnū ꝛc. sed si videre posset lumen solis: reputaret lumē lune quasi nihil. Sic anima nostra postq̄ recedit a corpore/ reputat presentē mundū quandā noctē quā prius putabat esse diē. Et pōt tunc dicere. Nox scz vite tēporalis preceſſit/dies aūt appropinquabit. Patz thema: ex quo inducitur q⁹ finis mundi hui⁹ est prope. Et pōt hoc declarari figuraliter p decem plagas egypti q̄ fuerunt figura chꝛistianitatz: q⁹ oia in figurā cōtingebant illis. Scripta autē sunt ad correctionē nostrā: in quos fines seculoꝝ deuenerūt. j. Cor. x. Unde ꝑsus. Sāguis/rana/ sciniphes/muscę/ byems/ vlcera/grando. Et bruchus z tenebre: mors primogenita dando. Sic aues et pisces mortui: vt habet Exō. vij. Dic historiaz ꝛc. ¶ Prīa plaga fuit sanguis/i quē oēs aque egypti verse fuerunt. Fuit figura prime plage seu ꝑsecutionis ecclesie: que fuit plaga martyꝝ: in qua aqua baptismi fuit cōuersa in sanguinē. Unde cantat ecclesia Tradūtur gladijs more bidentiū ꝛc. Jtē Mat. x. Tradet enī frater fratrem in mortē/z pater filiuz: z insurgent filij in parentes z morte eos afficient. Et duravit vsq; ad ducentos annos: z vltra vsq; ad tempora Siluestri pape z Constantini imperatoris ꝛc. De hac plaga chꝛs Joan. xvj. Venit hora vt omnis q̄ interficit vos: arbi

trek obsequiū se pstare dō. ¶ Scōa plaga fuit ranaꝝ. Exo. vij. Rane loquaces sūt heretici: q̄ intrabāt domos particlares et vniuersales, s. ecclias ad puertendū articulos fidei. Sicut fuerūt Arriani: Macedoniani: Nestoriani: z multi de q̄b vide in decre. xxiij. q. iij. Quidā. Hec plaga fuit pphetata a Petro apl̄o dicēte, Erunt magistri mēdaces: q̄ introducēt sectas pditionis. ij. Pe. ij. ¶ Tertia plaga fuit scinifphū de puluere exeuntiū z crudeliter mordentiū. Exō. viij. Ista plaga fuit figura psecutionis hominū carnaliū/z precipue principū z tyrannoꝝ per scinifphes significatoꝝ qui exeunt de terra: quia carnales hoies toti sunt de terra/nihil de spiritu habentes: nec spem habent celestiū. Et istaz plagā misit deus populo christiano: quia postēp fuerūt liberati a prima z secūda: deserunt se vitijs z carnalitatib⁹/bonos spirituales ac sanctos viros psequentes: z h fuit tēpore Augustini: ō quo legit. Inter que mala fuerūt Augustino lachryme sue panes die ac nocte. Ideo apl̄s. Omnes q̄ pie viuere volunt/in christo psecutionem patiūtur. j. Timo. iij. ¶ Quarta fuit plaga muscarū grauissimarū. Exō. viij. Et hec fuit figura quarte plage ecclesie: que fuit occupatio tyrannorū: quia principes etiā christiani/vel occupabant nō sua/vel regna vel ciuitates quib⁹ de iure p̄erant/ tyrānice regebant. Et fuit completa pphetia Esa. j. Principes tui infideles/socij furū: omnes diligūt munera/sequūtur retributiones: populo nō iudicant/causa vidue nō ingredit ad eos. ¶ Quinta plaga fuit mors seu occisio omniū animaliuz egypti. s. equoꝝ/muloꝝ/asinoꝝ/ouiū/bouum/vaccaꝝ z̄c. Exo. ix. Alia dicunt abania: z fcant psonas deuoras et scrās que hodie defecerūt. Et sic fuit figura quinte plage/scz bonoꝝ defectio: quia ꝓpter malitiam hominū/boni sunt sublati de medio z mortui z̄c. Hic de quolibet statu: de dominis/prelatis/iudicib⁹/aduocatis/mercatorib⁹/artificibus/ mulierib⁹/ religiosis/clericis z̄c. vix reperiūtur pauci hodie bone cōsciētie. Et completa est prophetia Michee. vij. Veh mihi/quia factus sum sicut qui colligit in autūno racemos vindemie/non est botrus ad comedendū. Perijt sanctus de terra/z rectus in hominib⁹ non est. Omnes in sanguine insidiantur: vir fratrem suum ad mortem venatur z̄c. ¶ Sexta plaga fuit vlceꝝ turgentiū: scz de glandulis carbunculis/z nō frangebā tur/sed dabant eis maximū dolorem z̄c. Exō. ix. Ecce hic sexta plaga. ecce. s. animosa diuisio. s. diuisio aniarū: quia in corde sunt hoies diuisi/sed in ore ostendunt pacē: z sunt tumidi z inflati/z pleni odio z raucore: z ideo oportet q̄ crepent aliquādo. Ista plaga durat adhuc in pluribus locis. De talibus dicit Dauid. Qui loquūtur pacē cum proximo suo: mala autez in cordibus eoꝝ z̄c. Nota exemplum de illo mercatore qui interrogauit me dicēs. Pater ego iui ad quendā cōfessorē qui noluit me absoluere/eo q̄ habeam odio quendā meū inimicum. z dixit mihi q̄ teneor sibi parcere: quid dicitis vos? Parce tibi met ipsi: quia qui querit occidere inimicū/primo occidit animā suam gladio/quo vult occidere inimicū. Qui odit fratrē suū homicida est. s. sui⁹ ipsius. j. Pet. iij. Et sic intelligitur verbū christi. Omnis qui accipit gladium. s. contra inimicū: gladio peribit. scz eodem. Matth. xx. Itez Dauid. Gladius ipsoꝝ intret in corda ipsoꝝ: non dicit corpora z̄c. ¶ Septima plaga fuit grādinū z̄c. Exo. ix. Hec plaga fuit etiā plaga ecclesie/q̄ fuit mortalitatū z tempestatuz vastantiū sata z fructꝰ: z a modico tpe incepit. forte fuerūt pauciores a centū quinquaginta annis. Et ratio huius plage est blasphemia dei z sanctoꝝ: q̄ a modico tēpore citra incepit crebescere: quia sicut cōtra illos qui impugnāt turrim vel castrū: vel aliquod hmōi cum sagittis z bombardis/desursum mittunt lapides defendendo se z̄c. Sic cōtra christianos q̄ impugnāt deū blasphemiarū sagittis/et bombardis p̄iurioꝝ z̄c. mittit deus grādines grandinū z grādularū tempestates. Nota hic cōtra peccarū blasphemie, Ideo ipe deus dicit Deut. xxxij. Generatio puersa est z infideles filij ipsū me, puocauerunt in eo qui nō erat deus z irritauerūt in vanitatibus suis. s. blasphemijs. Et ego puocabo eos in eo qui non est populus: z in gente stulta irritabo illos. Ecce guerre. Et sequit. Cōgregabo sup eos mala z sagittas me-

as cōplebo in eis:cōsumenk fame:z deuorabunt eos aues morsu amarissimo.

¶Octaua plaga fuit locustarū. Exo.x. Ecce hic hypocritarū multiplicatio. Hec plaga iam incepit in christianitate. Hypocrite cōgrue significank per locustas:qz locuste volantes ostendunt se aues esse cū nō sint aues:imo statim descendūt ad terram. Sic hypocrite per exteriora opera z verba ostendūt se esse personas deuotas z cōtemplatiuas cum non sint:sed statim descendūt ad terram:qz nihil appetūt nisi terrena:sicut sunt religiosi portantes habitum exterius religionis:p quem significak scitas interiorz:cum tñ interius sint nequissimi/superbi/inuidi/auari/luxuriosi/detractores bonorū. Sic clerici/sic principes/sic plati/sic totus mundꝰ est plenꝰ hypocritis. Tales ergo sūt tanq̄ arbores infructuose apte ad incendiū eternum. Nota figuraz de ficu cui maledixit dominꝰ. Matth̄.xxj. Ideo christꝰ. Attēdite a falsis pphetis q̄ veniūt ad vos in vestī. ouiū intrīn.aūt sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. Mar.vij. ¶Nona plaga fuit tenebrarū p triduū:in tñ q̄ nullus poterat se mouere de loco suo zc. Exo.x. Ecce hic obscuritas scismatis qō durauit p triduū:qz erant tres quorū q̄libet dicebat se esse papam:z cum quolibet erant magni magistri/z doctores/principes/plati:z tanta erat tenebrositas q̄ nō poterat discerni quis eorum esset verꝰ papa:nec aliq̄s poterat se mouere ō loco suo quia q̄libet beneficiarꝰ ab vno papa:non curabat se mouere ab illo:et sic fecisset si fuisz bñficiarꝰ ab alio. ¶Decima plaga fuit percussio primogenitoꝝ ab angelo exterminātē. Exo.xij. Ecce hic vltima plaga quā habitura est ecclesia christianorum subuersoꝝ ab antichr̄o:q̄ figurak p angelū exterminatorez:q̄ percutiet primogenita christianoꝝ.s.pncipes:ex parte quoꝝ fiēt pconizatiōes ptra chr̄m z ꝑginē Mariā zc. Et postea statim sequek destructio finalis mūdi. De hoc dicit apostolꝰ. Mittet illis deus operatiōez errorīs vt credāt mendacijs:vt iudicenk oēs qui non crediderunt veritati:sed ꝛsenserunt iniq̄tati.ij. Tessa.ij. Nota. Mittet. Dices tu. Nūq̄d deus mittet antichr̄m? Rñ. In pcussione antichristi sūt duo ꝛsiderāda. Primo culpa z malitia antichr̄i,z quātū ad hoc non mittet deus ipm:sed pmittet sic oia mala culpe. Scō est ꝛsiderare penā decē puni tiōnū malorꝝ christianorꝝ. Et ḡntū ad hoc deus mittet antichristū, zc. Da exemplum de passiōe chr̄i cuiꝰ deus fuit causa ex pte passionis:sed nō fuit causa ex pte actiōis. Unde ꝑsus. Actio displicuit/passio grata fuit. Cū ergo tādiu est q̄ fuit nona plaga. Ptz q̄ statim venīet decē.s.angeli:id est antichr̄i pcutientis. Et sic patet quod dicit thema. Hor.s.huiꝰ mundi preceſſit. Dies aūt.s.paradisi appropinq̄bit.s. his q̄ bene sūt dispositi. Remediū ergo habemꝰ quod dicit epla. Abijciamꝰ ergo opera tenebrarū zc. Deo gratias. Amen.

¶Dñica.ii.de aduētu de effectibus gratie dei iustificantis. Sermo.iiii.

Scitote quoniam prope est regnū dei. Lu.xxj. Dicto supra pria dñica:de pmo chr̄i aduentu.s.p incarnationē in ventre ꝑginali. Nūc sequik pdicare de scō aduētu.s.p iustificationē in mente humana li. In pmo siquidē aduentu venit chr̄s tāq̄ miſter:vt dictū ē.s. In isto aūt scō venit vt hospes z socius habitās in domo mentis nre:z vt lux illuminās domū. Jō de isto aduētu loquēs pphā dic̄. Surge illūinare hierusalē:qz venit lumē tuum:z glia dñi super te orta est. Esa.lx. Saluteꝰ virgo zc

Pro declaratiōe thematis z introductione materie nostre:notanduz q̄ peccatum mortale facit hoiem multum distare a regno dei siue ab ipso deo.iuxta illud. Longe est dñs ab impijs. Prouerb.xv. Et.ps. cxviij. Longe a pctōribꝰ salus. Ō intelligē nō per distantiā localem:qz sic nihil est ꝑpinquꝰ cuicūq̄ creature q̄ ipse deus q̄ est in oibꝰ creaturis p essentiam:presentiā z potentiā:quia oia habent esse per ipm: videntur ab ipso:et subijciūtur ipsi:iuxta illud. Celū z terrā ego impleo dicit dñs. Hiere.xxiij.ps.cxxxviij. Quo ibo a spiritu tuo z q̄ a facie tua fugiā? Si abscōdero

in celū tu illic es ꝛc. Pctōres ergo non di
stāt a deo locali/sed distātia formali. Sic
da exēplū de albo ⁊ nigro: licet simul stēt
tñ valde distāt: qz nō est quentio luci ad
tenebras ſm Tho. Naz deꝰ est lux: pctōr
tenebre, ⁊ lux in tenebris lucet ⁊ tene. eaz
nō cōprehendit. Jo. j. Deꝰ est iustus: pctōr iniu
stus. deꝰ est bonus: pctōr iniqtū hmōi est
malus. deꝰ est sapiēs: pctōr stultꝰ. deꝰ est
pius: pctōr impiꝰ, ⁊ sic de aliis. Distant ḡ
deus ⁊ pctōr formaliter in infinitū. Sed qñ
chīs deꝰ ⁊ hō p gr̄am venit ad pctōrē: tol
lit ab eo oēs cōtrarietates qs pctōr habe
bat ad deū. Et qz cōtrarietates siue oppo
sitiones ille erāt causa ꝓpter quā pctōr di
stabat a deo ⁊ regno dei. Ideo hō tūc fit p
pinquꝰ deo: ⁊ quasi vnit deo ⁊ ligat cū eo
sune charitatis. j. Jo. iiij. Deus charitas
est: et q manet in charitate/in deo manet
⁊ deꝰ in eo. Jtē. j. Cor. iij. Nescitis quia
templū dei estis vos: ⁊ spūs dei habitabit
in vos. De istis dicit thema. Scitote qm̄
ppe ꝛc. Talibus em̄ est, p regno dei: qz re
gnū dei habitabit in eis p spem et gratiā.
Vñ Luce. xvij. Regnū dei intra vos est.
Ptz thema. Videsmꝰ ergo magis distin
cte/quot vtilitates ꝛofert chīs anie: qñ ve
nit ad eaz p gratiā iustificantē: quā vocāt
theologi gratuz faciētē. Vbi nota. q chīs
tūc ꝛofert aīe q̄nqz effectus seu vtilitates.

Prima est peccatoꝝ purgatio
Secūda est virtutū infusio
Tertia est spiritualis cōsolatio
Quarta est perseuerātia finalis
Quinta est gloria supernalis.

¶ Prima ḡ vtilitas ꝛc. Nullꝰ em̄ homo
pōt exire dē pctō/nisi p gratiaz chīi. Ro.
iij. Justificati gratis p gratiaz ipsiꝰ. Pōt
em̄ hō per suā potētiaz naturalē cadere in
pctm̄: sed resurgere nō pōt per sua natura
lia/nisi chīs aduenies ꝓrigat sibi manū
⁊ ipm̄ erigat. Et p hoc clariꝰ intelligendo
⁊ firmiꝰ, pbando/nota rōnē: auctoritatē:
⁊ exēplū. Ratio est triplex: scz naturalis seu
physicalis: theologicalis: ⁊ legalis. Natu
ralis ponit. j. immediate. Ratio ꝺo legalis
ponit. j. in additione/que incipit. Est alia
ratio: q̄ est legalis ꝛc. Ratio ꝺo theologi
calis q̄ est sc̄a: dicēda est illa quā sepsi in
sermonib⁹ de pctis in genere. ar. iij. ser. xx
Vbi agit de remedijs peti mortalis q̄ntū
ad rōnē naturalē. Ratio est ista: qz natura
liter q̄libet res cōpositra ex materia et fo
ma: ⁊ loquor de materia inferioꝝ corꝓoꝝ
q̄ est in potētia ad plures formas. Nam
materia superioꝝ corꝓoꝝ nō est in poten
tia nisi ad formā suā: q̄uis hec regula pos
sit etiā intelligi in corꝓoribꝫ celestib⁹ et in
angelis: qz ſm materiā ad nihilū reducū
tur sub rōne potētialitatis quā hñt. Sed
q nō reducant ad nihilū: est rōne actꝰ seu
forme: que pficit totalit potētialitatē eo
rū. vt nota Tho. in. ij. sen. di. vij. q. j. art. j.
Et scripsi post festū trinita. ser. xlv. in in
troitu: redit ad suū principiuz materiale/
vñ formata est. vt ptz primo celi ⁊ mūdi.
Vñ videmꝰ q oia corruptibilia cōposita
ex q̄tuor elemētis/resoluunt in ipsa quat
tuor elemēta. Sicut q̄libet res consequit
naturā suā. Sicut de lapide quē tenēt in
manu: si ipm̄ dimitterēr/naturalit descen
deret. Ignis ascendit. Sic ⁊ bestie forma
te de terra/naturalit ad terrā reducūtur.
Ahoritas. Cuncta subiacēt vanitati et
oia pergūt ad vnū locū: d terra facta sunt
⁊ in terrā parit reuertunt. Eccli. iij. Nō
videamꝰ de q̄ hō est factꝰ. Et quidē q̄ntū
ad corpus de terra. Formauit igit deꝰ ho
minē de limo terre Gen. ij. ⁊ iō ad terram
habet reuerti q̄ntū ad corpus Gen. iij. In
sudore vultꝰ tui vesceris pane tuo/donec
reuertaris in terrā de qua assumptus es:
qz pulvis es ⁊ in pulverē reuerteris. Quā
tum ꝺo ad aīam: q̄ est subiectū gr̄e vel pec
cati: non possumus dicere q sit ꝓducta de
terra/nec de alio elemēto/nec de materia
celi: qz anīa humana est supra oēm ꝓporti
onē materie corꝓalis: nec sumit de mate
ria potentie sed est creata de nihilo. ḡ na
turaliter ad nihilū redit. s. ad pctm̄ et defe
ctū: qz pctm̄ dicit nihil: qz est ꝓuatio recti
tudinis. Joan. j. Sine me factū est nihil.
Glo. i. pctm̄. Vñ ad peccādū nō indiget
mgro: ⁊ ex hac rone peccare est adeo natu
rale ipsi homini/q nullus vnq̄ hō fuit a
pctō exemptꝰ/ꝓter chīm ⁊ virginē. j. Jo.
j. Si dixerimꝰ qz pctm̄ nō habemus: ipsi
nos seducimꝰ/et veritas in nobis nō est.
Hāc rationē ponit Aug. xiij. de ciui. dei.
ca. xiij. vbi sic dicit. Vt natura sit ex eo: hz
q a ꝺo facta est. Vt aūt ab eo qꝺ deficiat
est ex hoc q de nihilo facta est. Nec sic defi

cit hō/vt oīno nihil essz. sed vt inclinatus ad seipm minus esset qꝫ erat: cū ei q̄ sum/me est inherebat Hec ille. Non ergo indiget hō magro seu adiutorio alieno ad peccandū: sed ad resurgendū a pcto ad gratiā nō pōt anima de se. Si em̄ fuisset creata vel pducta de gratia: p se rediret ad gram naturaliter. Si de materia celi esset ania ad celū rediret. sed ḡa creata est de nihilo per se redit ad nihilū. Et ideo pōt peccare p se: sed nō pōt resurgere a peccato/nec venīā cōsequi p se. Et sic ptz ratio naturalis. Est z alia ratio q̄ dicit legalis. Nam p peccatū deus offendit. Offensa autē nō remittit nisi anim' offensi sit placat'. Animus aūt offensi ē in volūtate ipsi' offensi. Sedm em̄ leges nullus cogitur de iure ei uli remittere offensam illatā: imo potest accusare in iudicio/vel agere contra iniuriantē: qz nemini facit iniurīā qui suo vtitur iure. Non est ergo in prāte offendētis offensam remittere: sed in volūtate z potestate offensi. vñ qz deus offendit est in dei voluntate pstare venīā/z nō in prāte peccantiū/offendentiū. Ps̄. Bīus vir cui nō imputauit dñs peccatū ꝛc. ¶ Seda igit vtilitas ꝛc. Est virtutū influo: z qm̄ fm ph̄m principiū est dimidiū totius: et fm cōmunē doctoꝝ sniam. Virtutes sunt cōnexe saltem q̄ ad habitū. Si fidē habuerit homo: cū sit substātia. i. fundamentū rerū sperandarū fm apl'm: ergo habebit omnē virtutē. Sed oportet hāc fidē esse charitate informatā: hec em̄ sola fides est. Licet credat in christū/nisi equiuoce. Sicut hō mortuus dicit homo: sic dr/fides sine charitate mortua est. Jaco. ij. Fides sine operibus mortua est. Et apl's Gal'. v. Operatur aūt fides per charitatē: sic nec spes sed p̄sumptio/nec charitas/nec aliqua ꝑtus cardinalis. Sed postq̄ chr̄s venit in mē/tem humanā p gratiā: oēs virtutes infundunt in ea: tā virtutes theologice q̄ sunt tres/qꝫ cardinales q̄ sunt q̄tuor principales: z etiā dona spūssancti q̄ sunt septem. Et ratio est: qz vbi est ꝓnceps ibi oportet q̄ sint ei' famuli. Princeps aūt z dñs virtutuz est chr̄s. Ps̄. Quis est iste rex glie: Dñs virtutū ipse est rex glorie. Jtē. Dñe virtutū beatus hō qui sperat in te. Jō debet se quilibet p̄parare ad chr̄m recipe in hoc tpe: sicut parat se hō z domū suam ad accipiendū regē. Jō apl's. Ecce nūc tps acceptabile: ecce nūc dies salutis. Vñ de ch̄o scribit Luc̄. q̄ ois turba querebat eū tāgere: qz virtus de illo exibat et sanabat oēs. Luc̄. vj. Dic historiā de muliere que tetigit fimbriā vestimenti ei' z sanata est a fluxu sanguinis quē passa fuerat. xij. annis Mat. ix. Jō chr̄s intrās in animā habitat ibi cū omib' virtutib'. Sicut lux intrās in camerā illuminat oēs parietes camere: sic z chr̄s qui est lux. Jo. j. Erat lux vera ꝛc. illuminat oēs potētias anie. Nā illuminat intellectū p verā fidē z prudentiā seu sapientiā. Volūtatē per charitatez z iustitiā: Irascibilē p fortitudinē z spez: Cōcupiscibilē p tēperantiā. Corpus per castitatem: Cetera mēbra per honestatē. Alīs nō posset ibi habitare chr̄st' nisi domus mētis esset ornata virtutib'. ¶ Certia vtilitas est spūalis cōsolatio: qñ chr̄s venit ad illuminandū aīam q̄nta sit dulcedo/quāta sit pax sentiri pōt/dici non pōt. Bene sentiebat ille q̄ dicebat. Quāmagna mītitudo dulcedinis tue dñe quā abscōdisti timētib' te ꝛc. ps̄. Nō abscōdisti: qz nō videt exterius sed sentit interi'. De hoc habet figura Dañ. xiij. Quādo Daniel fuit positus in lacu septē leonū ex malorū suggestione z accusatione: inter q̄s leones fuit sex diebus nō manducās neq; bibēs/sz orabat. Abacuch vero ꝓpheta erat in iudea. Dic quō p angelū fuit portatus ad locū vbi Daniel erat: z exclamauit dicens. Daniel sue dei tolle prandiuz quod misit tibi deus. Nota significatū huius figure: quia omnia in figurā cōtingebant illis, vt dicit apl's. j. Cor̄. x. Daniel amicus dei significat personā deotā. Lacus leonū est iste mundus in quo sunt septez leones prompti ad deuorandū. i. septē demones qui deuorant animas hominū per septē peccata mortalia: quia quodlibet peccatū mortale habet demone suū. Superbia habet leuiatā. Auaritia māmona. Luxuria asmodeum. Jnuidia belzebub. Gula belfegor. Ira baalberuth. Accidia astaror. Isti aūt querūt deuorare bonas personas. Inter quos leones stat persona deuota sex diebus. i. sex etatibus vite hominis/quia sunt septē etates hois: sed in pri

ma etate homo nō timet hos leones. Pri
ma etas est infantia. In ista vt dixi non ti
met leones: qz puerilis etas excusat a pec
cato: quia quicqd videt ignorat. vt dicit
text⁹ in. l. vnica. C. de fal. mo. Ibi. Quia
etas eoꝝ quid videat ignorat. Secunda
est pueritia, z in hac timet leones: qa ista
etas plena est delictis preter delictum car
nis: vt dicit textus. c. j. de delic. pue. Ter
tia est adolescentia. Quarta est iuuentus
Quinta virilitas. Sexta senect⁹. Septi
ma decrepitas. Iste ergo sex vltime eta
tes sunt periculose: quia homo stat inter
leones vt dixi. sed deus de terra promissio
nis que est terra viuentiū mittit prandiū
ꝑ solationis Danieli. i. deuote persone per
Abacuch: qui interpretat luctator: fortis
z significat christū qui luctauit cōtra mor
tem/z diabolum/z mundū/et vicit. Ps.
Quis est iste rex glorie? Domin⁹ fortis z
potēs: domin⁹ potēs in prelio. Jtē Apoc.
v. Vicit leo de tribu iuda. Ideo Dauid.
Scōm multitudinē inqt dolorꝝ meorū in
corde meo: ꝑsolatōes tue letificauerūt ani
mā meā. Jō dicit ipse. Ecce sto ad ostiuz
z pulso. Si quis audierit vocē meā z ape
ruerit mihi ianuā: intrabo ad illum et ce
nabo cum illo/z ipse mecum. Apocal. iij.
Gustate ergo et videte quomā suauis est
domin⁹. Beat⁹ vir qui sperat in eo Ps.
¶ Quarta vtilias est pseuerātia finalis:
quia quantūcunqz homo exierit de pecca
to z agat bonā vitam: nihilominus nō po
test se in illa cōseruare nisi per gratiā chri
sti: sine qua nō solum nō potest nō homo
consequi peccati remissionem: verumetiā
nec potest se preseruare a peccatis futu
ris. Et hoc est approbatū per sanctā eccle
siam: sicut habet in decretis de conse. dist.
iij. circa finez in tribus vltimis capitulis
ipsius distinctionis. in quoꝝ primo sic di
citur. Placuit vt quicunqz dixerit gratiaz
dei/qua iustificamur per Jesum chm̄ do
minū nostrum: ad solaz remissionē pecca
torum valere que iam cōmissa sunt: et nō
etiā ad adiutoriū vt non cōmittātur/ana
thema sit. Jtem in. c. sequenti sic dicitur.
Quisquis dixerit grām dei ꝑ Jesum chri
stum dominū nostrum: propter hoc tantū
nos adiuuare ad non peccandū: quia per
ipsam nobis reuelat z aperitur intelligen
tia mandatoꝝ: vt sciamus quid appetere/
quid vitare videam⁹/aut valeamus: non
autē per illam nobis prestari: vt quod fa
ciendu⁹ cognouerimus etiā facere debea
mus aut valeamus/anathema sit. Jtē in
sequenti. c. sic dicitur. Placuit vt quicūqz
dixerit nobis ideo gratiā iustificatiōis da
ri: vt quod facere per liberū arbitrium iu
bemur/facilius possim⁹ implere per gra
tiam: tanqz si gratia nō daretur. nō quidē
facile: sed tamē possimus etiā sine illa ad
implere mādata diuia/anathema sit. Et
sumūtur tria capitula ex concilio mileui
tano. Cui interfuit Augustinus z Ansel
mus/Romane ecclesie legatus contra pe
lagianos. Ratio autē quare homo quan
tūcunqz exierit de peccato z agat peniten
tiam: nihilominus nō potest in illa se pre
seruare nisi ꝑ gratiā christi/est triplex. Pri
ma est ex parte anime. Secūda sumitur ex
parte corporis. Tertia ex parte exteriorū
tētationū. Et parte quidē anime est: quia
remaneret libertas arbitrij. Gratia em li
cet informet: non tamē tollit libertatē ar
bitrij ad peccandū/nisi sit perfecta ex pri
uilegio speciali. sicut fuit in beata virgine
et in apostolis. qui postqz receperunt ispm̄
sanctū non potuerunt peccare mortaliter
Sicut tenēt doctores. Sed regulariter con
trarium. Unde z multi ꝓpter hoc ceciderū
runt a gratia. Sicut fuit Adam/Dauid/
z Judas: tamē egerūt penitentiā: sed Ju
das nō. Et sic hodie multi sunt qui facūt
cursum asini: qui paz vitiat. Uñ dicebat
Dauid. Nisi qz dñs adiuuit me: paulomi
nus habitasset in inferno anima mea. Si
dicebam motus est pes me⁹: miscōia tua
dñe adiuuabit me. Et ideo homo ad ꝑse
uerandū indiget auxilio chri. Scōa ratio
sumit ex parte carnis ꝓpter fomitē qui re
manet in carne: qz peccatū quidē originā
le transit reatu per baptismū/sed remanet
actu: qa fomes seu cōcupiscentia remanet
etiā cū gratia: qz semp inclinauit hominē
ad peccandū Et ex hoc insurgit in homi
ne magnū spirituale bellum: ꝓpter qō di
cebat apostolus. Cōdelector legi dei ſm
interiorem hominem. Videō autem alte
ram legem in membris meis repugnantē
legi mentis mee/z captiuantē me in lege
peccati: q̄ est in mēbris meis. Infelix ego

hō quis me liberabit de corpe mortis hu/ius. Ro. vij. ℣ Gal'. v. Caro cōcupiscit ad uersus spm̄/ℨ spūs aduersus carnez. Hec em̄ sibi inuicem aduersant: vt nō quecūq; vultis illa faciatz. Et pte vero tētationū rō est: qz multe insurgūt ḡtidie tētatiōes quib⁹ ad peccandū impellimur: nūc a dia bolo nūc a mūdo/q̄ in psperis tentat p lu xuriā ℨ vanā gl̄iaz. In aduersis p timorē ℨ pusillanimitatē. Propt̄ qō chr̄s docuit nos orare. Et ne nos inducas in tentatio nez. Vñ ℨ Dauid dicebat. Miserere mei de⁹ qm̄ cōculcauit me hō: tota die impu/ gnās tribulauit me: cōculcauerūt me ini/ mici mei tota die: qm̄ mlti bellātes aduer sum me. Ab altitudine diei nō timebo ℨc. Ps. lv. Jō necessariū est nobis auxilium chr̄i ad pseuerandū/ℨ ad pseuerantiā ha/ bendā. Pro q̄ impetrando orat ecclesia di cens. De⁹ q̄ nos in tātis periculis cōstitu tos p hūana scis fragilitate nō posse sub/ sistere: da nobis salutē mētis ℨ corpis/ vt ea q̄ p peccatis nr̄is patimur te aduuāte vincamus. Per chr̄m dominū nostrum.

¶ Quinta vtilitas est gl̄ia supnalis: qa nulla creatura ex puris naturalib⁹ posset gloriā cōsequi supnaturalē: nisi gr̄a christi adiuuet. Ro. vj. Gr̄a dei vita eterna. De q̄ vide Tho. j. ij. q. iij. ar. ij. Et pro intelli genda rōne dicā vobis rōnez p silitudinē quā ponit ille magn⁹ doctor q̄ studuit in studio trinitatis Jesus chr̄s Luce. xvij. Pro cui⁹ intellectu notādū: q̄ si alicui⁹ ha ber filiū legitimū ℨ naturalē/ et hz puos multos: post mortē ei⁹ heres oim bonorū est fili⁹/ nō aūt seruus. Hoc est de iure ciuili Et pcor. scptura q̄ ōr. Nō ei erit heres fi/ li⁹ ancille cū filio libere Gen. xxj. Gal'. iij Nō ad ꝓpositū. De⁹ hz filiū ℨ puos. Fili⁹ ē chr̄s: ℨ nos sum⁹ serui. Tū rōne creatio nis: tū rōne redēptionis. Empti em̄ sum⁹ pcio magno. Chr̄s ergo est heres vniuer/ salis Gal'. iij. Nō si fili⁹ ℨ heres p deum. Jtē Heb. j. Multifarie multisq; modis olim de⁹ loquēs pa. in p. no. di. istis lo. est no. in si. quē posti. here. vniuersor: p quē fe cit ℨ secula. Nos aūt hui nō possum⁹ here ditarē glorie petere ēntūcunq; deo diligē tissime seruiam⁹. Vñ dicit dns Luc. xvij. Quis aūt vestrū habet seruū arantē/ aut boues pascentez. q̄ regresso de agro dicat illi statim. Transi ℨ recūbe: ℨ nō dicat el. para q̄ cenez ℨ pcinge te ℨ ministra mihi donec māducē ℨ bibā. Et post hec tu mā dūcabis ℨ bibes. Nunq̄d gratiā habet illi seruo: qz fecit q̄ ei imperauerat: Non puto. Sic ℨ vos cuz feceritis oia q̄ pcepta sunt vobis dicite. Serui inutiles sumus. Nō debuim⁹ facere/ fecim⁹. Jō nō pōt homo petere a deo/ nec cōsequi gloriā: nisi p gra tiā chr̄i: quā nāciscimur cū ipse venire dig/ nat ad nos p gratiā iustificārē. Dicam⁹ ḡ sibi. Dne veni ℨ noli tardare: relaxa fa/ cinora plebis tue isrl̄. Deo ḡras amen.

¶ Eadez dñica de renouatione spirituali. Sermo. v.

Celuz et terra transibūt Luc. xxj. Verbū ꝓpo situm ostēdit statū hui⁹ mundi post diez iudicij. De q̄ statu mō pdicabo partim moraliter. Salutet primo virgo Maria. Hoc verbū habet difficultatē in theologia. Ratio: qz inueniūtur auctoritates dicētes/ q̄ celū ℨ terra semp durabūt: cū tamē theologia videat cōtrariū asserere. Vñ Dauid loq̄ns de celo/ sole/ ℨ luna ℨ stellis di. Statuit ea in eternū ℨ in seculum seculi: pceptū posuit ℨ nō pteribit. ps. cxxviij. Silr̄ dicit Salomon de terra. Ge neratio preterit/ generatio aduenit: terra aūt in eternū stat Eccl's. j. Quare ergo di cit thema. Celū ℨ terra ℨc. Pater difficul tas. Pro resp̄sione ergo notādū est/ q̄ de corporib⁹ celestib⁹ ℨ elemētis possum⁹ lo/ qui dupliciter. Vno modo quantū ad sub/ stantias essentiales. Alio modo quātum ad qualitates/ cōditiones/ ℨ operationes accidentales. ¶ Primo modo celū et ter/ ra semp erunt quantū ad eoz substātiam essentialē: quia licz celū ℨ terra habuerint principiū essendi per creationē: tamen nō habebunt finē in duratione. ¶ Secundo modo vero transibunt. s. quantū ad quali tates accidentales/ et recipient meliores qualitates. Et pro declaratiōe harū duaꝝ rum ꝓclusionū ℨ etiā probatiōe/ nota tria media. s. silitudinē/ auctoritatē/ ℨ rationē Silitudo est de tacea argentea antiq̄/ ma

culata ⁊ imunda: q̄ postq̄ argētarius eaz purificauit ⁊ poliuit videt noua/⁊ lucer. ⁊ q̄uis fit eadē substātia: tñ recipit qualitatē nouā ⁊c. Ita est de isto mūdo immundo antiquo ⁊ conquassato ⁊c. Jō chīs tanq̄ bonꝰ magister ⁊ argētariꝰ renouabit illū. Terra em̄ nūc est imunda ex peccatis nostris: sed post iudiciū erit munda ⁊ purgabitur p ignē: nec remanebunt in ea arbores nec mōtes. Juxta illud. Mōtes sicut cera fluēt a facie dñi. Remanebit ergo terra vt farina alba: ⁊ feces oim rerū cadent in infernū sup capita dānatoz: ꝑm doctores. Quātus fetoz ibi erit/cogitate vos. Aqua etiā purificabit: qz nunq̄ de cetero erit nubilosus nec tēpestuosus: nec mittet grandines nec pluuiā. Ignis etiā purgabit: qz erit lucidioz ⁊ clarioz ⁊ purioz celo: ⁊ nō mouebit amplꝰ. Jtē sol ⁊ luna ⁊ stelle erūt septēpliciter lucidiozes. Auctoritas. Erit lux lune sicut lux solis: ⁊ lux solis erit septēpliciter/sicut lux septē dierū: in die quo alligauit dñs vulnus ꝓpli sui ⁊ ꝓcussurā plage eiꝰ sanauit Esa. xxx. Vulnus. s. peccati mortalis: ⁊ percussurā. i. penā: qz tūc deus tollet ab electis suis oēm culpā ⁊ omnē penam: qz nō erit de cetero mors/neq̄ alia penalitas sicut modo sūt: intātū q̄ bti nō solū gloriabūtur de visiōe dei/imo etiā gaudebūt de renouatiōe elementoz. De ista renouatiōe habet auctoritas. Ecce ego creo celos nouos ⁊ terraz nouā. Per terrā intelligi possunt oia elementa. Sicut Gen. j. In ꝓncipio deꝰ creauit celū ⁊ terrā. et sequit. Et nō erunt in memoria ꝓioza/⁊ nō ascendēt super cor: sed gaudebitis ⁊ exultabitis vsq̄ in sempiternū sup his que ego creo. Esa. lxv. Nota celos nouos ⁊ terrā nouā: nō in substātia/sed in excellentioꝛi qualitate. Jtē alia auctoritas adhuc veteris testameti. Jnitio tu dñe terrā fundasti ⁊ opera manuū tuarū sunt celi. Ipsi peribūt: tu aūt ꝓmanes: ⁊ oēs sicut vestimētū veterassent: ⁊ sicut opertoriū mutabis eos ⁊ mutabunt ⁊c. Per hec ꝓba seculo supradicta. Jtē alia auctoritas noui testamenti. Postq̄ deꝰ reuelauit Joāni quid esset futurū post diē iudicij. Bt̄us Jo. scripsit dicens. Vidi celū nouū ⁊ terrā nouā. Primū em̄ celū ⁊ prima terra abijt: ⁊ mare iā nō est Apoc. xxj. Et sic intelligit thema. Jtē alia auctoritas. j. Jo. vij. Preterit figura huius mūdi. Jtē. ij. Pet. iij. Nouos celos ⁊c. Ratio harū questionū pōt eē duplex. Una q̄ntū ad cessationē qualitatuz accidentaliū celi ⁊ terre. Alia est quantū ad renouationē earūdē. ¶ Prima est ista qz iste qualitates accidētales sunt facte ꝓpter seruitiū hominis. Deut. iiij. Custodite sollicite animas vestras. ⁊ infra. Ne forte oculis eleuatis ad celū videas solē ⁊ lunā ⁊ oia astra celi: ⁊ erroze deceptus adozes ea/⁊ colas q̄ creauit dñs deus tuꝰ in ministeriū cunctis gentib̄ que sub celo sunt. Sed post diē iudicij nō indigebunt hmōi ministerio istoz q̄ntū ad qualitates suas Ergo cessabūt hmōi qualitates. qz cessante cā cessat effectꝰ. c. cū cessante. de appel. ¶ Secūda ratio est: qz sicut hō renouabitur q̄ntū ad corpus: vt ait Aug. xiij. de ci. dei. sic ⁊ corpora celestia ⁊ elementa renouabunt: Quia tūc hoīes incorruptibiles erūt. Jō a tota creatura corpoꝛea tolletur status generatiōis et corruptiōis. Et hoc est qđ dixit apl's Ro. viij. Ipsa creatura liberabit a fuitute corruptiōis in libertatē glorie filioz dei. Et qz generatio ⁊ corruptio in inferioꝛib̄ corporib̄ a motu celi causant: iō ad hoc q̄ in iferioꝛib̄ cesset generatio/oportet q̄ etiaz motus celi cesset. Propt hoc dicit Apoc. x. Q, tps amplꝰ non erit. ⁊ sic intelligit qđ dicit Job. xiiij. Hō cū dormierit nō resurget/donec atteratur celū. i. dōec ista dispositio celi cesset q̄

mouek/z in alijs motū causat. Scōz ergo ꝓdictā declarationē quinqz renouabūtur. Scz terra/aqua/ignis/aer/z celuz,qō dicit a ꝓbis ꝗnta essentia:sic ḡ z nos debemus in ꝗnqz renouari nūc/si volum⁹ tunc renouari glīose cū mōdo. Renouādū est ḡ

Prīo cozp⁹ ꝑ purā ꝓtinētiā.ecce terra.

Scōo aia ꝑ largā beniuolētiā.ecce aq̄

Tertio os ꝑ bonā eloquentiā.ecce aer.

Quarto opera per sanctaz diligentiam ecce ignis.

Quinto intentio per celestem eminentiam.ecce celum.

¶ In quolibet istoz quattuoz puncta dicemus. Primo ḡ zc. Per cōtinentiā ad instar renouatiōis terre:qz cozp⁹ nostrū non est nisi terra. Gen. ij. Formauit igit de⁹ homine de limo terre.s.ḡntū ad cozp⁹. Jdeo sicut terra renouabit:qz nō erit in ea lutū nec aliqua imunditia:ita et nos debem⁹ nunc renouari in cozpoze:ne de cetero sit in eo lutū luxurie/nec imunditia cozruptionis cozpalis. Ō aūt ꝓtinere debemus ꝗttuoz rōnibus ꝑsuademur. Primo ratōe creationis. Scōo rōne redēptionis. Tertio rōne regenerationis. Quarto rōne adoptionis. ¶ Prima rōne est ꝓpter creationē:per quā sumus ad imaginē z similitudinē dei creati. Gen. ix. Ad imaginē quippe dei fact⁹ est homo. Nota quantū peccatū esset imaginē dei proijcere in lutū zc. Sic in ꝓposito zc. De bestijs non curat de⁹:qz nō habent suā imaginē:sed de hoie sic. Jō dicit scriptura. Serua animā tuā z da illi honoze ꝓm meritū suū. Eccli. x. ¶ Scōa ratio est ꝓpter redēptionē:qz filius dei factus est homo ꝑ nostra redēptione:ꝑ quā ipse deus factus est ad imaginē nostram. Phil ij. Qui cū in forma dei esset:nō rapinā arbitratus est esse se equalē deo. Sz semetipm exinaniuit formā serui accipiēs in similitudinē hoim factus:z habitu inuentus vt hō. Jdeo zc. Nota q ꝓpter h nullū pctm sic acriter punitū est in nocte natiuitatis dñi/sicut pctm carnis:qz oēs sodomite perierūt ꝓm Hiero. ¶ Tertia ratio est ꝓpter regenerationē baptismalē ꝑ quaz sum⁹ templū dei z res sacre zc. Quātum pctm esset si ꝗs templū dei cōbureret/vel rē sacrā violaret: Auctoritas. Nescitz ꝗa templū dei est:z spūs dei habitat in vobis? Si ꝗs autē templū dei violauerit dissipabit illū deus. ſ. Cor. iij. ¶ Quarta rō est,qz sum⁹ filij dei ꝑ adoptionē. Ro. viij. Accepistis spm adoptionis filioz:in quo clamam⁹ Abba pater. Ergo magnā iniuriā facis do si mulierē violas q̄ ē filia dei sicut si violares filiā regz ¶ Quita ratio pōt addi ꝑ remuneratione:qz pro castitate datur vita btā. Mat. v. Beati mundo corde:qm ipsi deū videbunt. Jn cui⁹ figura Nota q in premiū castitatz Joseph qm tētatus ab vroze dñi sui noluit assentire: fuit sublimat⁹ et factus ꝓnceps Egypti. Hāc renouationē perebat Dauid dicēs. Emitte spm tuū z creabunt:z renouabis faciē terre.ps. ciij. Nota creabūtur.ſ. delectationes spūales remotis carnalib⁹. Jn hac em vita sine delectatōe viuere nō possumus:aut carnali/aut spūali. Et qui nō sentit spūales delectationes:dat se carnalibus.sed ꝓsone deuote q̄ gustāt spūales:legendo/orando/ꝓtemplando:despiciūt carnales:etiam si liceret eis illis vti. Vñ Dauid. Renuit cōsolari ania mea. Glo. in delectationib⁹ carnalib⁹. Memor fui dei et delectatus sum.ps. lxxvj. Videns ḡ Dauid q sine aliqua delectatiōe homo non pōt viuere:iō orabat dicens. Emitte spm tuū z creabunt.ſ. delectationes spirituales Et renouabis faciē terre.ſ.ꝑ bonā famaz. Nota ꝓtra illos qui dicūt. Sufficit mihi cōsciētia mea zc. Jrē cōtra illos qui detinēt mulieres:quas occulte despōsant zc. Jō Aug. xij. q. j. Nolo. Due res necessarie sunt:cōsciētia/z fama. Consciētia est necessaria tibi:z fama ꝓximo tuo,qui confidens cōsciētie:negligit famā/crudelis est Jrē apls Rom. xij. Prouidētes bona nō tm cozā deo/sed etiā cozā hominib⁹. Jtez Thes. v. Ab omni specie mala abstinete vos. Facit etiā. c. cuz ab oi. de vi.z bo.cle. ¶ Scōo debet renouari ania ꝑ beniuolentiā ad instar aque. q̄ nō habet amaritudinē odij:z appetitus vindicte zc. Et parcere inimicz/z oēs diligere:sic renouatur ania. Est autē notandū q dilectio z beniuolētia debet haberi ad oēs quadruplic iter, scz veraciter/generalic/prudēter/cōstanter. ¶ Primo ḋē veraciter. vt ex cozde z subuentiōne:z nō solum oze. ſ. Jo. iij. Filioli nō diligamus verbo/neqz lingua:

sed ope ꝛ veritate. Dic vt expedit. ¶ Secũdo generaliter: oẽs tã amicos ꝙ inimicos. Mat. vj. Audistis ꝙ dictũ est antiquis. diliges amicũ tuũ ꝛ odio habebis inimicũ tuũ. Ego autẽ dico vobis: diligite inimicos vestros ꝛc. Vide post festum trinitatis ser. viij. ¶ Tertio prudẽter: ne amor ille corrumpat te/ ꝛ trahat te ad aliqđ peccatũ. Vide in sermõe vbi ś. pte. ij. ¶ Quarto cõstanter siue firmiter: ne in necessitate ꝛ aduersitate dimittas primũ tuũ: sed tunc ei magis subuenias. ne sis sicut ille de quo scribit Eccl. vj. Est amicꝰ socius mense: ꝛ nõ permanet in die necessitatis. Jrẽ Tempore felici multi numerant amici. Cũ fortuna perit nullus amicus erit. Ouid. de tristib. li. j. Donec eris felix multos numerabis amicos. Tẽpora si fuerint nubila: solus eris. Hanc ergo renouationẽ exhortat nos habere apls dicens. Renouamini spiritu mẽtis vestre: ꝛ induite nouũ hoiez qui ſm deũ creatus est in iustitia ꝛ sanctitate veritatis. Eph. iiij. Vetus homo dicit peccator: qui inueteratur spualiter ꝙ peccatũ. Ps. Turbat⁹ est a furore oculus meꝰ: inueteraui inter oẽs inimicos meos. ¶ Tertio debemꝰ renouari in ore ꝛc. ad instar aeris: qui tunc erit ita clarus ꝙ nunq̃ habebit obscuritatẽ nubiũ tempestatũ vel fulgurũ. Sic os nostrũ est renouandũ: vt nõ sit in ipso tempestas blasphemiarũ ꝛ contritia iniuriarꝫ pluuie inuidiarũ ꝛ obscuritates mẽdaciorum. Debemꝰ ergo vti ore ad q̃ttuor officia. Primo ad laudez dei. Secũdo ad salutẽ nostrã. Tertio ad proximi instructionem. Quarto ad ipsius correctionez. De primo ps. Benedicã dñm in omni tempore semp laus eius in ore meo. De secũdo: debemꝰ eñ confiteri peccata nostra ad salutem nostrã: ꝛ ore etiã dicere symbolũ fidei. Ps. Cõfitebor dño nimis in ori meo. Nota dño: qz qui cõfitetur sacerdoti: ꝺ est vicariꝰ dei: cõfitetur deo ꝛc. Jrẽ ps. Credidi: ꝓpt̃ qđ locutꝰ sum. De tertio ꝛc. Debemꝰ eñ instruere proximũ in his in quib⁹ dubitat vel ignorat: iuxta illꝺ. j. Tim. iij. Attende lectioni exhortationi doctrine. Quarto corripere delinquentẽ. Mat. xviij. Si peccauerit in te frater tuꝰ: vade ꝛ corripe eũ inter te ꝛ ipsum solũ. Jtẽ. ij. Tim. iiij. Predica verbũ: insta opportune importune: argue obsecra: increpa in oñi patiẽtia ꝛ doctrina. Vide. ij. q. j. Si peccauerit. Et. v. q. v. Non ois. De ista renouatione dicit scriptura. Nolite ꝓformari huic seclo: sꝫ reformamini in nouitate sensus vestri: vt ꝓbetis ꝙ sit voluntas dei bona bene placẽs ꝛ pfecta Ro. xij. Volũtas dei bona dicit. ꝙ homo exerceat os suum ad vtilitatẽ proximi: bene placẽs ad vtilitatẽ ꝓpriã: pfecta ad laudẽ dei. ¶ Quarto debemus reformari in opere ꝙ diligentiã ad instar ignis: ꝺ post iudiciuz erit clarior ꝛ purior. Sic ꝛ nos in nostrꝭ operib⁹ Auctoritas. Quomõ surrexit chꝰ a mortuis ꝙ gloriã patris: ita ꝛ nos in nouitate vite ambulemus. Ro. vj. Nota quõ surrexit chꝰ ꝛc. Chꝰ surrexit cũ q̃ttuor qualitatibus corporis glorioſi. sꝫ cũ agilitate/ subtilitate/ ipassibilitate/ ꝛ claritate. Sic ꝛ nos ꝙ diligẽtiã renouari debemꝰ in opere cũ quattuor cõditionib⁹. Primo in quolibet die orando mane ꝛ sero ꝛc. Luc. xviij. Oportet semp orare ꝛ nõ deficere. Scõo in q̃libet hebdomada dominicã obseruando audiendo missam cõplerã ꝛ sermones ꝛ cessando ab omni ope seruili. Tertio q̃libet mẽse ꝓfitendo: bonũ ꝓfiliũ est. Sicut eñ quolibz mẽse abluit camisia corporis sic etiã q̃libet mẽse debz ablui camisia aie q̃ est cõsciẽtia. Quarto q̃libet anno in pascare cõicare: iuxta dictũ chꝛi. Accipite et mãducate: hoc est corpus meũ. j. Cor. xj. Vel dic ꝙ iste q̃ttuor qualitates seu cõditiones sunt significare ꝙ q̃ttuor corpis dotes dictas. Nã ꝑmo ꝙ agilitatẽ significat diligẽtia in op⁹ spualib⁹: in orãdo/ ꝓfitẽdo/ diuia audiẽdo ꝛc. Scõo ꝙ subtilitatez signat abstinẽtia ꝙ quã attenuam⁹ carnẽ ne insurgant ꝛ spm. Col. iij. Mortificate mẽbra vra q̃ sunt sup terrã. Tertio ꝑ impassibilitatẽ. Notat patiẽtia ꝙ quaz sum⁹ ipassibiles circa iniurias nob illatas: ꝛ circa flagella dei. Lu. xxj. In patiẽtia vestra possidebitis aias vras. Quarto ꝙ claritatẽ denotat credẽtia ꝙ quã itellect⁹ fit clarus circa ea q̃ sunt fidei. Quinto debet renouari intentio ꝙ celestẽ eminentiã ad instar celi: qđ post iudiciuz recipiet q̃litates claritates ꝛc. Sic ꝛ nos in operib⁹ nostris debemꝰ ordinare intentionẽ nostram: vt

sit alta ꝓpter deū: et nō sit infima ⁊ mundana ꝓpter vanā gloriam. Ad hoc autem inducimur quadruplici medio.

Primo ex forma corporali.
Scdo ex auctoritate diuinali
Tertio ex similitudine naturali
Quarto ex vtilitate finali.

¶ Primo ergo ex forma corpali: quia sumus creati a deo recti respicientes ad celū. Ergo oportz eē intētio recta: alꝫ retorta esset ania. Hanc rationē tangit Ouid. in j. Metha. Pronaq; cum spectēt animalia cetera terrā. Os homini sublime dedit: celūq; videre Jussit: ⁊ erectos ad sidera tollere vultus. Scdo ex auctoritate diuina/li. Deꝰ em̄ diuisit creaturas ⁊c. Et oīes donauit nobis ꝓter gloriā quā sibi reseruauit. Aucto. Esa. xlij. Ego dñs: hoc est nomē meū: gloriā meā alteri nō dabo. Ergo qui vult gloriā ꝓ opere suo: vsurpat re/galia dei. qđ grauissimū est. Vide hāc ra/tionē latius post festū trinitatis sermone xxj. ꝓte. j. in fine. Tertio ex silitudine na/turali. De aquila q̄ opponit pullos suos radio solis ⁊c. Vide in ser. vbi s. Quarto ex vtilitate finali. Q: multa magna ope/ra perdunt ꝓpter peruersitatē ꝓtētionis. Vñ q̄uis martyriū sit maximū inter opera nostra. Juxta illud: Maiorē charitatē nemo habet q̄ vt aiam suā ponat quis ꝓ amicis suis Jo. xiij. Tamē perdit: ꝫ nō ꝓpt deū fit. iuxta illō. Si tradidero corꝑ meū ita vt ardeā: charitatē nō habuero nihil mihi ꝓdest. j. Cor. xiij. Sic ingressus religionis: qui est magnū opus perdit/si ꝓpter ꝓlationē/vel alio respectu malo q̄s ingrediat: vel filiū vel filiā ingredi faciat Sic ⁊ bellare etiā in bello iusto: et remit/tere iniurias, et cetera opera quantūcūq; sint de genere bonoꝝ perdunt ꝓpter malā intentionē. Ratio est: quia finis intētus dat formā in actib⁹ moralib⁹. Sicut em̄ habet se ꝓncipiū in speculabilib⁹: sic finis in operabilib⁹. Et iō opus efficit malum formaliter ꝓpter malā intētionē finis mali: q̄uis sit bonum materialit. Declara vt scripsi post festū trinitatis ser. xxj. parte. j. Jdeo dicit dñs. Si oculus tuꝰ fuerit simplex: totū corpus tuū lucidū erit. Si autē nequā fuerit: etiā corpus tuū tenebrosum erit Mat. vj. Nota oculus, i. intētio. Corpus tuū. i. cōgeries operū ⁊c. Ergo debemus renouari in intentōe ⁊c. Hanc renouationē petebat Dauid dicēs. Cor mundum crea in me deus: ⁊ spiritū rectū innoua in visceribꝰ meis ps. l. Rogemus ergo deū ⁊c. Deo gratias. Amen.

¶ Eadē dñica. ij. aduētus de dignitate ⁊ vtilitate sacre scripture. Sermo. vj.

Quecūq; scripta sunt ad nostrā doctrinam scripta sunt. Ro. xv. Et in epla hodierna. Sermo erit de dignitate ⁊ vtilitate diuie scripture. Saluet virgo Maria ⁊c. Pro introductōe materie ꝓmittendum est ꝓmo de dignitate diuine scripture. Vñ nota q̄ diuina scriptura siue scriptura sacra ꝓcellit oēs alias scripturas ⁊ sacras in quattuor: sm̄ q̄ sunt q̄ttuor causę cuiuscunq; scientie.

Primo in causa efficiente principali
Secundo in causa materiali
Tertio in causa formali
Quarto in causa finali.

De quibꝰ omnibꝰ vide qō scripsi in sermonibus festiuis charta. et in fine quarte. cause. i. finalis. Quia ergo finis scripture sacre siue diuine est vita eterna/ vt dictum est: Jdcirco vt illā vitā bonā omnibꝰ modis cōseqūmur/multa necessaria ad salutē docet nos. iō dicit thema: Quecūq; ⁊c.

Primo docet nos quid credendū
Secundo quid memorandum
Tertio quid agendum
Quarto quid sperandum.

¶ Circa primū docet nos. xij. articlos fidei. Circa scōm. x. Circa tertiū. x. Et circa quartū. x. Et pōt ad ista q̄ttuor adaptari auctas apli dicēti. Omis scꝑtura diuinitꝰ ispirata vtil est ad docēdū ⁊ adarguēdū ⁊ ad corripiēdū: ad eruiendū in iustitia. ij. Tim. iij. Circa primū ꝑ dic. xij. articlos fidei: q̄z notitia necessaria ē ad salutē. qz vt ōt apls Heb. xj. Sine fide impossibile ē placere deo. Vide. j. de ar. fidei ser.

¶ Dñica. iij. de aduētu de reḡsitis in q̄libet iudicio. Ser. vij.

QVi iudicat me dñs est. j. Cor. iiij. Et in epla hodierna. Ser. no ster deo dante erit de. iij. vduentu dñi qui est p separationē anime a corpe in morte corpali in q̄ aduenit: non vt famul⁹ sicut in ꝓncipio: nec vt soci⁹: sicut in scō. Sed vt iudex iustus occult⁹. tñ nō manifestus: sicut in iudicio vniuersali. ps. Deus iustus: iudex fortis z patiens ad iudicandū hoīem ſm opa sua: non iustus: q̄ nō est corruptibilis amore vl timore vel odio vl pecunia. Et iō tūc ania hūana cum magno timore z tremore dicit verba ꝓposita. Qui iudicat me: nō est hō corruptibilis sed dñs est. Salutef ꝑgo Maria tc. Pro introductiōe ſmonis vel materie. Notandū. Qō quia dñs noster Jesus christus venit ad nos in morte tāq̄ iudex vt dictum est: ideo: vt seruet ordinem sapientie sue vult ordinate seruare q̄ in humano iudicio fuank. In q̄libz aūt iudicio humanali q̄tuor successiue p ordinem fiunt.

Primū est iudicialis ꝓcessio.
Scōm est materialis discussio.
Tertium est sententialis diffinitio.
Quartum est finalis executio.

¶ Circa primū nota: q̄ in iudicio q̄libet req̄runk q̄tuor differentie psonaꝝ. Nam ꝓmo requirik accusator. Scōo accusatus. Tertio iudex. Quarto testes. Sic q̄ in ꝟ iudicio ꝓmo requirik accusator. Licet em chīs possit ꝓcedere p inquisitionē vel denunciationē: q̄ nō est sibi artata via ꝓcedendi p accusationē plusq̄ p aliū modum Triplex est aūt via ꝓcedendi p inquisitionem denunciationē accusationē: vt in. ca. Qualit: etiā q̄n de accusatione. tñ ipse ex bonitate sua solū p modū accusatiōis ꝓcedit. Sicut ptz Joā. viij. De muliere adultera: cui dixit dns. Mulier vbi sūt q̄ te accusabāt: Nemo te cōdēnauit: Et dixit nec mo dñe. Dixit aūt Jesus. Nec ego te condēno. Vade et iam ampli⁹ noli peccare. Vult q̄ chīs p accusationē ꝓcedere. Et ꝟ etiā est de iure ciuili: ſm q̄ null⁹ sine accusatore punit. l. Rescripto. §. Si q̄s accusatorē. ff. de muneribꝫ z honoribꝫ. ibi dicit Si q̄s accusatorē nō hz ab honoribꝫ ꝓhiberi nō debet. Glo. q̄uis criminosus. Et nota hic q̄ sine accusatore: nemo damnat Vñ illō: Mulier nemo te accusat tc. Fallit i casibꝫ: q̄ notank p Bar. Et Glo. in. l. iij. §. si publico. ff. ad. l. iuliam. de adulterꝫ Quādoq̄ ꝓcedit p inquisitionē ꝓcedente infamia: vel rumore. Vñ dixit ille diues villico. Quid ꝟ audio de te: Redde rōnē villicationis tue. Lu. xvj. Sed post mortē ꝓcedit p accusatōez. Et sic loq̄mur nos vel dic q̄nte villicus fuit accusat⁹: vt ibi sentit Hieronym⁹ in homel. accusator aūt in ꝟ iudicio: est diabol⁹. sicut ꝓbat Apoc. xij. Project⁹ est accusator fratrū nostroꝝ q̄ accusabat illos ante cōspectū dei nostri die ac nocte. Nota exemplū de btō Bernardo: q̄ infirmat⁹ raptus est ad iudicium Cūq̄ accusarek a Sathana de mltꝫ. Respondit fateor q̄ ego nō sum dign⁹ ꝓpꝛijs meritis regnū celoꝝ possidere. Ceteꝝ duplici iure possidens illud dñs me⁹ Jesus chīs hereditate. scꝫ patrꝫ: z meritō passionis: altero ipe ꝓtentus: alterum mihi donat ex cui⁹ dono illud mihi vendicās non ꝓfundor. In q̄ ꝟbo inimic⁹ ꝓfusus abiecit. Patet q̄ q̄ diabol⁹ est accusator: q̄ clamat cotā iudice chīo dicēs. Justissime iudex iustitiā volo: iustitiā clamo: tu ꝺēnasti me z oēs fautores meos ꝓpter vnuꝫ tm̄ pctm̄ supbie: iste aūt pctōr: qui tot mala fecit: debz etiā ꝺemnari. Quare peto tc. Cogitate quātū timorē habebit pctor q̄ nō credatꝫ q̄ ali⁹ ibi ꝓ se loquak: sed ipe met p se debet loq. Auct. Omes em̄ stabimus ante tribunal chīi. Et infra. Unusq̄sq̄ nr̄m p se rōnem reddet deo. Ro. xiij. Cogitate q̄ durū esset vni rustico: si dicerek sibi. Vadas ad audiētiā regꝫ: z ibi excusa te: q̄ nō habes aduocatū: maxime si aduersari⁹ esset valde maxie eloquēs. Ita in ꝓposito. q̄ diabol⁹ est eloquētissim⁹ et exp̄imēto: z ingenio doctissim⁹ in hac arte. q̄ iam ꝓpe septē milia annoꝝ istam arte exercuit: z q̄libet nostrū est rustic⁹ respectu sui. Nota exemplum de illo iuuene dissoluto z male vite: cui in somnis videbak q̄ erat duct⁹ ad iudiciū ante chīm tc. Et cū chīs sibi diceret: redde rōnem: tantū terroꝝ ꝓcepit: q̄ subito excicat⁹ territ⁹ est effect⁹ totus canus: z ō cetero mutās

vitā suaz vixit scte. Facta aūt accusatione anteq̄ pcōz pñtet cozā chzo. Chzist⁹ citat partē accusatoz; z tenet ozdiez iuris: de q̄ i autentica q̄ semel, C. quō z qū iudex. ibi eo postulāte trib⁹ edict; vocet: z i.c. sacro extra. de sentē. excō. z i.c. Cōstitutiōez. e. ti. lib. vj. Quia citat ter p tres nuntios. z vltia citatio ē pemptoria Prim⁹ nūti⁹ est vox p̄dicatoz; q̄ clamat q̄tidie ex parte ōi psonis: q̄ p̄parēt se ad mortē: z q̄ hoza nō putatis fili⁹ hōis veniet, Matt. xxiiij. sez ad h̄ iudiciū mortz. Scōs nunti⁹ ē exēplū alioz: q̄ q̄tidie moriūt: ex q̄ morte de⁹ citat aniaz occulte hoi iteri⁹ suadēdo: vt q̄d mozarz; p̄pate. Vñ videt hoib⁹ loq̄ mortu⁹ dicēs, Memoz esto iudicij mei. Sic ei erit z tuū, Mihi heri z tibi hodie. Eccli. xxxviij. Sz diabol⁹ mītos decipit sic decepit p̄mos parētes dicēs. Neq̄q̄ morte/mini: cū tamē nullā excusatiōez habeam⁹ Sed illi aliqualit excusabiles videbant: eo q̄ nullū p̄moztuū viderāt. Sic ergo videt interi⁹ loq̄ diabol⁹ i cozde iuuenis: dū videt alios mozi: dicēdo nequaq̄ morte/ris tu. ¶ Tertiꝰ nuntiꝰ: pemptoꝛiꝰ est infirmitas: dolor capitiz; etiā febz; Ad p̄ma duo citatoria homo est cōtumax cōiter: sz etiā q̄dā sūt cōtumaces ad tertiū: q; licet infirmētur: nō curāt cōfiteri: nec cōcari: nisi infine: q̄i homo vix loqui pōt. Postq̄ p̄o aia peccatoz; est cozaz chzo si ania cōfiteretur accusationē diaboli: nec aliter respōdet stari mittit ad furcas inferni. Si vero negat: vl dicit vñe verū est: sz feci penitēciā tūc Chzistus vocat testes. Et q; vnus testis nō sufficit de iure ciuili, vt i. l. iusiurādi. C. de testib. vbi ōz Sācim⁹ vt vni⁹ oīno testiz; respōsio non audiatur: etiā pclare curie honoze p̄fulgeat. Que lex est ap/pbata de iure diuino Deutero. xxix. Non stabit testis vnus contra aliquem q̄cq̄d illud peccatuz vel facinoris fuit: sed in oze duoꝝ vel triū testiū stabit oē ꝓbū. Jō in hoc iudicio erūt tres testes. Prim⁹ erit conscientia peccatoris: in qua scripta sunt oīa peccata: etiaz bona opera facta rāq̄ in quodā pcessu vel instrumento. Auctoritas. Cum gentes q̄ legem non habent naturalit ea que legis sunt faciunt. Eiusmodi legem non habentes: ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scriptum in cozdib⁹ suis testimoniū reddēte illis ꝓscietia ipoz. Ro. ij. Dic practice. Quō chīs dicet videam⁹ instrumentū cōscientie zc. Deide dicet. Audiam⁹ aliū testē si cōcoz/dat cū p̄mo. Et h̄ erit angel⁹ bon⁹ q̄ sp fuit custos hois ab ortu natiuitatiz, iuxta illō ps. Angelis suis de⁹ mandauit de te: vt custodiāt te i oib⁹ vijs tuis. Jste aūt testiz est: videliz q̄cq̄d boni vl mali homo facit Et iō est testiz de visu: z nō de auditu: z ē oīm exceptiōe maioz. Illi dicūt oi exceptiōe maiozes: q̄ repelli nō possūt aliqua exceptione. Glo. z vocto. in. c. j. de cōsanguini. z affinita. z glo. in. §. Jtē ꝓboz. istitu. de vtilibus stipulatio. in verbo idoneos. Dic practice quō chīs interrogat angelū. qz dñs interrogat iustū z impiū. ps. Qui respondet. dñe verū est: q̄ talis fecit talia z tanta: z tot peccata: sed fecit cōdignam penitētiā zc. vl nō fecit penitētiā zc. Hec ꝓbant Mat. xviij. De illo seruo q̄ cū reciperet remissiōez decē miliū talētoz a dño suo: noluit remittere cōsciuo suo debituz centū denariozū: sed suffocabat eū dicēs. Redde quod debes. Dicit text⁹ ibi. Videntes aūt cōserui ei⁹ que facta fuerāt Mat. xviij. Conserui. i. angeli. Tertius testis maioz alijs erit ipe chīs iudex. Auc. Ego sū iudex z testiz: nec Papa nec iperatoz zc. sz chīs sic ex auctoritate excellentissima sua zc. Patet ergo quō in h̄ mortis iudicio fit pcessus ordinari⁹. Ergo vt supza dictū est memoz esto iudicij sui id est mortui. Sic ei erit z tuū: Mihi heri z tibi hodie. Eccli. xxxviij.

¶ Circa scōm zc. s. ō q̄b⁹ rō reddit. Et fit discussio siue inquisitio in illo iudicio vt nos auisem⁹ nosipos: sicut z q̄ habet reddere rationē regi sub pena capitiz; auisat se zc. Nota ergo q̄ in isto iudicio debem⁹ p̄mo reddere rationez de oib⁹ cogitatiōib⁹: iō caueas quas cogitatiōes habes. Secūdo de oīmbus desideriis. Tertio de oīm/bus verbis etiam ociosis. Mat. xij. Dico vobis q̄ de omni ꝓbo ocioso qō locuti fuerint homines reddent rationez de eo in die iudicij. Jtē de quolibet aspectu. z de oīmbus actibus omniū sensuum corpoz; et non solum de malis: sed etiam de bonis operibus Et hoc ꝓbat Eccs. xij. Cum/

cta q̄ fiunt adducet de⁹ in iudiciū p omni errato siue bonuz siue malū sit. Nota siue bonū. Ratio est: qz solum deus nō vult a nobis q bona faciam⁹ sed etiā q faciam⁹ bona bene. Potest eñ bonum fieri male z bene. Et malum male z benē fieri potest. Pone exemplū de oībus zc. Bonū qui dem male: puta quādo fit aliq̄d de genere bonoz: tamē cū malo fine: puta elemosyna ad finem vanegloꝛie: vel luxurie zc. Sic si facis filiū religiosuz ad finē vt fiat abbas: vel facis filiū tuū clericuz: vt fiat abbas: vel facis filium tuū clericū: vt fiat epꝰ. Sic si iudex dans iustaz sententiā: ex liuoze vindicte: vel rancoze vel odio zc. Tunc facit bonū male. Bonū aūt fit bene/quādo fit aliq̄d de genere bonoz cum bona intentione: z cuz bono modo: ꝺa fit quando opꝛet z vbi opꝛet: z quō opꝛet ꝺa opus ad ꝟ vt fit virtuosum req̄rit tria: scz modū: speciē: z ordinez. Species denotat substantiā operis/ozdo denotat intentionem agentis. Modus vero denotat conguitatem actionis. Malum ꝟo male fit quādo actus ꝑm gen⁹ suū est malus. z fit cū mala intentione/z malo mō/puta homicidiū/vel fornicatione/z hui⁹/q̄ ita sūt ꝑm se mala. Malū aūt bene fit quādo aliquis punit a iudice exigente iustitia z seruato ordine iuditiario z ceteris q̄ sunt necessaria. Vult ergo a nobis q faciam⁹ bonū/vnde auctoꝛitas. Quod iustū est exeq̄ris. Deu. xvj. Et ideo etiā bona in iudiciū deducenk/nō inquiret de⁹ ab ania. Videamus ista bona opera cuz qua intentione feciſti/z quō. Et ideo si aliqua bona feciſti cū mala intētione dānaberis. Item ꝟ est verū de ꝓsonis priuatz. Sed ꝓsone publice sicut sunt dñi z ꝓlati habēt reddere raꝯtionē durissimā etiā de subditis. Ideo ôt aplus. Obedite pꝛepositz vestris z subiacete eis/ipi eñ puigilant quasi rationē de aniab⁹ vīs reddituri. Heb. vlti. Et siqui dē bene reddiderint q fuerunt solliciti de subditis/duplici honoze digni erūt/alioquin grauissime punient. Juxta illud. iudiciū durissimū fiet his q̄ ꝓsunt. Exiguo eñ ꝓceditur misedia: potentes aūt poꝛenter toꝛmēta patiēk. Sap. vj. Fili si aliqua bona feciſti cū mala intentione dānaberis: ps. Cum accepero tempꝰ ego iustitias iudicabo. Nota accepero tempꝰ. s. vite: quia tempꝰ vite nobis deus accōmodat vt bene illō expendam⁹. qō si male dimidiat illud tempus/sicut facit cōmodatoꝛ vel locatoꝛ: si cōmodatari⁹ vel ꝺductoꝛ re cōmodata vl' ꝺducta male vtatur vt dicit textus in. l. eḋem. Locati Ibi tu male in re locata ꝑfatus es. ps. Viri sanguinū et dolosi non dimidiabunt dies suos. Nota Justitias iudicabo. i. bona opa condēnabo: iudicare hic accipik in malā partē. Sicut Joā. v. Et ꝓcedent q̄ bona fecerūt in resurrectione vite: qui ꝟo mala egerūt in resurrectionē iudicij. i. dānationis. Patet. g̃ q etiā de bonis opibus etiaz fiet discussio in iudicio isto: z concoꝛdat auctoꝛitas noui testamēti. ij. Coꝛ. v. Oīes nos manifestari oꝑtet ante tribunal chī: vt recipiat vnusquisq̄ ꝓut gessit siue bonū siue malum. Remediū est g̃ q reddatis rōnes vestras magistrz rōnalibus. Deus eñ oꝛdinault magistros rōnales. s. ꝓfessoꝛes q̄bus dedit potestatē audiendi rōnem opeꝝ vestroꝝ z absoluendi vos. Mat. xvij. Quecūq̄ ligaueꝛz sup terrā erit ligatū et in celis. Et q̄cūq̄ sol. sup terrā erūt soluta z in celis. Jtē Joā. xx. Quoꝝ remiseritz pcta remittenk eis: z quoꝝ retinueritz retenta erūt. Anteq̄ de⁹ fieret hō/nō oꝛdinauerat istos mgros rōnales: iz volebat ipsemet audire rōnem/z ideo non poterat aliq̄s absolui nisi a deo imediate. Et quia de⁹ erat valde rigidus tunc. Vñ dicebat de⁹ vltionū dñs zc. Jdeo nulli⁹ poterat si bi sufficientē rōnem reddere: z ꝓ ꝓsequēs nulli⁹ intrabat gadiuz. ps. Quis est hō q̄ viuet z nō videbit moꝛtē zc. Est etiā aliꝺ remediū. s. q̄ faciat vnusq̄sq̄ sibi amicos ḋ māmona iniq̄tatis zc. Lu. xvj. Postq̄ ꝟo deus fact⁹ est hō dedit potestatē istā hoibus. Sicut g̃ ille q̄ reddit rationē mgris rōnalibus est securus coraz rege. sic z hic. Vñ qñ chīs dicit in iudicio anie. Redde rōnē zc. Poterit tūc ania respōdere. Dñe iā reddidi mgr̄o vīo rōalt: z chīs ꝛmanet ꝺētus z nō dānat eū. ¶ Circa tertiū qꝺ est sententialis diffinitio. Nota q̄ postq̄ iā chīs audiuit testimonia testiū: z discussio siue inquisitio ꝑdicta diligenter est facta: tunc ꝓfert sententiā ꝑm merita anime. Nā si fuit bone vite z fecit penitentiā cō

dignam de pctis cōmissis. Tunc leta frō/
te dicet christꝰ homini, Euge serue bone
et fidelis quia in pauca fuisti fidelis sup̄
multa te constituā intra in gaudium do/
mini tui. Mat.xxj. Nota i pauca. s. in pe/
nitentia: que est modicum quid respectu
glorie vite eterne. Rom.xviij. Nō sunt cō
digne passiones huꝰ tempis ad futuram
gloriā que reuelabit in nobis. Si aūt fuit
male vite tunc chīs voluer se ad patriar/
chas z dicet eis. Vos patriarche vultis
hūc in societate vestra: Rūdent. Non do
mine. Nos em̄ fuimꝰ misericordes et ist⁹
crudelis sicut diues epulo. Et postea di/
cet ꝓphetis. Et vos ꝓphete vultis istum:
Dne non: nos fuimus deuoti z iste inde/
notus ꝛc̄. Et vos apli. Absit dne. Nos
fuimꝰ charitatiui z iste sine charitate: vsu
rariꝰ, fur. vel pirata: vel latro ꝛc̄. Nec vo/
luit tenere ꝯsilium nostrum faciendo sibi
amicos de māmona iniq̄tatis vt recipiāt
eū in eterna tabernacla. Lu.xvj. Et vos
martyres: Non dne: qz nos fuimꝰ patien
tes: z iste impatiēs z vindicatiuꝰ. Et vos
ꝯfessores: Non dne, nos fecimꝰ peniten/
tiā: z iste fuit inpenitēs. Et vos ꝙgines:
Nō dne. Iste fuit luxuriosus corruptus.
Tunc dicet chīs demonib⁹, Seruū inuti
lem eijcite in tenebras exteriores: ibi erit
fletus z stridor dentium, Mat.xx. Reme
diū ergo est vt hō euadat istam sententiaz
dānationis in iudicio mortis: q̄ hō vacet
in op̄ibus miscōie, ps̄. Jocundus hō qui
miserek z cōmodat: disponit sermones su/
os in iudicio: qz in eternū nō cōmouebit.
Nota in iudicio. s. particlarī mortis z etiā
vniuersali. Mat.xxv. exemplū. Dedistis
mihi māducare ꝛc̄. Et h̄ est qđ dixit chri/
stus q̄ debemus facere nobis amicos de
māmona iniq̄tatis ꝛc̄. Luc.xvj. Patet g̃
sentētialis diffinitio. Videam⁹ modo ex/
ecutionē. ¶ Circa quartū ergo, s. moduz
q̄ fit ista executio late sentētie. ponit chīs
Luce.xvij. vbi dicit. Factū est aūt vt mo
rerek mendicꝰ z portarek ab angelis in si/
num Abrae. Mortuus est aūt diues z se
pultꝰ est in inferno. Vbi ꝓmo ponit execu
tionē sentētie late, p iusto. Scōo p dāna/
to. Nam si inia fert, p iusto ꝛtra demones
accusantes: tūc angeli accipiūt aiam cum
magna reuerētia z portant in paradisum
cū magnis laudib⁹ z cantib⁹. Nota exem/
plū Greg. in. iiij. dialogoꝝ. ca. xv. De ania
seruili paralytici: in cuiꝰ trāsitu audite sūt
laudes angeloꝝ in celo ꝛc̄. Dic exemplū.
Et interdū ipse auctor vite Jesus christꝰ
dignak venire ad ꝙfortandū animā. Sic̄
ptz de Tarsilla: q̄ vt refert idem Greg. in
iiij. dialogoꝝ amita bri Greg. c. xvij. cum
yenisset ad mortē Jesum venientē vidēs
cum magna aniaduersione cepit clamare e
dicēs circūstātib⁹. Recedite: recedite. Je/
sus venit. Cūq̄ in eum intenderet quē vi
debat: sctā illa ania est e corpe egressa tan
q̄ subito fragrātia miri odoris aspersa est
vt ipa quoq̄ suauitas cunctis ostenderet
illic auctorē suauitatis venisse. Hec Gre/
gorius. Cōmuniter tñ angeli ducunt ani
mā ad gloriam. Unde Exod. xxiij. Ecce
ego mittā angelum meū qui p̄cedat te: et
custodiat in via z introducat ad locū quē
parauī. ¶ Scōo chīstus ponit practicā
fm̄ quā fit executio sententie circa practi/
cam ꝺdemnatoꝛie dum dicit. Mortuꝰ est
autē diues: z sepultus est in inferno. Nota
Sepultus est: q̄ tum ad animā: quia cor
pus nō fuit sepultum in inferno. Ania g̃
sepelitur in inferno: iuxta modū fm̄ quez
corpus honorabilit sepelitur in hoc mun
do. In cuius corporis sepultura tres p̄n/
cipales cerimonie fiunt. ¶ Prima q̄ ali/
quis amicus vel scutifer vadit ad eccliaz
vt sepultura aperiat. z sacerdotes p̄repa/
rentur: z fit cōmotio a clericis ꝛc̄. Idem
fit de sepultura anime: q̄n aliquis malus
diues vł peccatoꝝ est ad mortem: diabolꝰ
qui eum tentauit cognoscens naturaliter
horam mortis subito vadit ad p̄rincipem
inferni, s. lucifer̄ dicens. Dne: talis diues
vel religiosus: vel clericus tenuit malam
vitam: z modo est in articulo mortiz. Jō
necessitate ꝛc̄. Et sic fit magna cōmotio:
z quilibet illoꝝ vellet venire. Auctoritas
Infernus subtus ꝯturbatus est in occur
sum aduētus tui: suscitabit tibi gigantes
. s. demōes Esa. xiiij. ¶ Scōa cerimonia
q̄ fuak i sepultura corpis ē: qz sacerdotes
z clerici cātādo, Requiē eternā ꝛc̄. Susci
piat te chīs q̄ vocauit te ꝛc̄. portāt secum
corpꝰ p̄cedēte signo crucis: z parētes z ami
ci cū fletib⁹ sequūt Ita fit ō aīa dānata: q̄
portak a demōib⁹ sz̄ vociferādo cōfusibiliꝫ

ac si esset grex porcor̄ p̄cedēte signo lucifer. i. circlo ps̄. xj. In circuitu impij ambulāt. Jō ōt scriptura. Vir q̄ errauerit a via doctrine. i. a pnia: in cetu gigantū cōmorabit Prouer. xxj. Et nota q̄ demōes sūt in h̄ ministri dei. Sicut z iudices sūt ministri dei in eo q̄ faciunt mozi malefactores. Juxta illud Dīnister eī dei est vindex in irā ei q̄ male agit. Rom. xiij. Unō Hieronym⁹. z habet in decret̄. xxiij. q. v. Non solū hoies ministri sūt: z vltrices ire dei bis q̄ malū operant: sed p̄trarie fortitudines: q̄ appellant furor et ira dei. Glo. p̄trarie fortitudines. i. demōes zc. ¶ Nota exemplū de demone exterminatore egypti: iuxta illō ps̄. Misit in eos irā indignatiōis sue/indignationē z irā et tribulationē/imissiones p angelos malos ps̄. lxxvij. ¶ Tertia cerimonia est: qz fm suū statum z ꝓditionem dat sibi sepultura in ecclia iuxta cornu altaris: vel in choro vl̄ in capella vel alibi. Ira sit de ania in inferno. Jam sunt ibi sepulchra p supbis non plena terra sed igne inextinguibili. Unō ania supbi colligef sicut fascis z mittetur in sepulturā supbor̄: auari in sepulturam auarozum: luxuriosi luxuriosor̄. Et sic de alijs. Esa. xxiij. Cōgregabūt congregatōe vni⁹ facis i lacū z claudenf in carcere zc. Jrē Mar. xiij. Colligite pmū zizania et alligate ea in fasciculos ad cōburendū: De q̄bus Dauid Sepulchra eor̄: dom⁹ illor̄ in eternū ps̄. xlviij. Sepulchra eor̄. s. dāna tor̄ z de nullo alio sepulchro pōt intelligi q: alia sepulchra nō sunt eterna: sed sepulchra inferni: sic. Jdeo amore dei caueatis ne eligatz sepulturā in vestro restamēto. i. in vestra vita. Nā eī alicꝫ eligit malam vitā eligit sepulturā ibi: z firmaf morte.

Ergo diligēter attendatz vt sitis p̄parati ad istū tertiū aduētum. Si eī paterfamilias sciret q̄ hora fur veniret: vigilaret vtiq; er nō sineret p̄fodi domū suam. Et vos estote parati: qz qua hora nō putatis filius homis veniet Luce. xij. Et loquif ad litterā de h̄ aduētu chri ad mortē. Et cōcordat initiatorū huius Dominice dicens. Surgite vigilem⁹: venite adorem⁹: quia nescitis hora qñ dns veniet. ¶ De quarto aduētu dñi ad iudiciū vniuersale. Vide dñica p̄ma aduent⁹. Sermone qui incipit Benedict⁹ q̄ venit in noīe dñi: z dñica. ij. aduent⁹. Sermone q̄ incipit Erunt signa in sole: luna: et stellis zc. Deo gras.

¶ Dñica. iiij. aduent⁹ sermo de homine videlicet quid sit hō. Sermo octauus.

Quis es Joā. j. Ser. erit de homie ad inuestigandū q̄d sit hō. Quia mlti ignorāt se. Jñ vlus. Forma fauor populi feruor iuuenilis opes q̄ Subripuere tibi noscere q̄d sit hō. Nam si omnia alia cognoscerem⁹ et h̄ solum ignorarem⁹: parum scirem⁹: z nihil esset vtile. Et oīa pcedūt. Et nota q̄ interrogatur hō in p̄bis p̄positis: de substātia: quia relatiuū qui: est relatiuū substantie. Non aūt de q̄litate tu qualis es: vel de quātitate tu quātus es. Jñ z papa z imperor deberent respondere/hō sum. Salutef pr⁹ p̄go Maria. Pro introductōne materie p̄dicande. quero q̄d est homo: eo q̄ ad q̄stionē in themate p̄positam q̄libet vestrū respōderet: sum ho. Jdeo sciendū nob est q̄d est hō. Circa quā q̄stionē inuenio duas diffinitiones. Prima est physica sed defectuosa. Secda est theologica z perfecta. Prima g̃ diffinitio hois fm phm est ista. Homo est animal rōnale mortale. Hec si q̄dē diffinitio habet tres defect⁹. ¶ Primo qz deficit sibi vniuersalitas: qz diffinitio debet cōpetere oibus suis suppositis: sed hec diffinitio nō cōpetit chro nec virgini Marie: nec brō Joanni euāgeliste: q̄ fm opinionem aliquor̄ magnor̄ doctor̄ est in gadiso in ania z corpe. Jsti eī licet sint hoies tñ nō sunt mortales: nec etiā cōpetit oibus hoib⁹ et marie beatz post corpozū resurrectionē. Defect⁹ aūt iste p̄cedit ex ignorātia p̄dor̄: q̄ nō crediderūt hominē totū aliquādo posse esse imortalem qz nō viderūt hoiem: nisi scōm hui⁹ mortalitatis statū. Sicut ōr Anselm⁹ z tangit Tho. in. iiij. sen. di. xliij. q. ij. ar. j. ad p̄mū. Ubi etiā subdit dicēs. Vl̄ dic q̄ fm phm. viij. metha. qz differētie essentiales

sūt nobis incognite: vtimur quādoq; diffĕrētijs accidentalibꝫ ad significandū diffĕrētias essentiales: q̄ sūt accidēt̄alitū causa. Vñ mortale nō ponit in diffinitiōe hominis: q̄si ipsa mortalitas ad essĕtiā hois pṫineat, sed q: illud q̄ nunc causa passibilitat; & mortalitat; ꝑm ꝑsentē statum. s. cōpositio ex ꝯtrarijs est ō essentia hois. Sz tūc nō erit causa eius ꝓpter victoriā animę sup̄ corpus. Tho. ¶ Scōs defect⁹ est q: ista diffinitio nullā facit mentionē: nisi ō causa materiali & formali: sed de cā effectua ipsi⁹ hois q̄ est deus, nihil dicit. Quia phi nō intellexerūt creationē: imo dixerūt q: ex nihilo: nihil fit ⁊c. Omis aūt pfecta diffinitio dz cōprehēdere omes causas rei diffinite: q: pfecta rō ymuscuiusq; rei colligit ex oibus causis ei⁹. ¶ Tertius defectus: q: nō facit mentionē de causa finali ipi⁹ hois, s. de bitudine. Nec mirū, q: cognitio phoꝝ nō tantū ascēdit. Licet. n. cōrū cognitio ascēderet vsq; ad septimū celū vel nonū q̄ vocauerūt primū mobile: tñ ad celū q̄ est bitudinis, s. empyreū nō puenit. Et sic nō cognouerūt beatitudinē hois q̄ ad locū. Sed nec etiā q̄ ad scīpam cognouerūt: nec etiā quo ad gl'iam corporis vt dictū est sup̄ in ꝓmo defectu diffinitionis: q: bitudo hois pfecta ꝙsistit in diuine essentie visione: q̄ sicut ꝑ ꝓpria naturalia acq̄ri nō potest, ita nec ꝑ ꝓpriū intellectū pōt itelligi: vt notat Tho. j. ij. q. lxij ar. j. ij. q. v. ar j. Vnde cognouerūt phi beatitudinē hois generalē homi, que ꝙsistit in opari ꝑm pfectaz ꝓtutem: q̄ tñ bitudo imꝑfecta est. Vide Tho. j. ij. q. iij. ar. vj. ij q. iij. ar. v. Sed ad pfectā bitudinē nō ꝑuingit oculꝫ phi. j. Lox. ij. Oculus nō vidit nec auris audiuit & in cor hois nō ascēdit, que ꝓparauit deus bis q̄ diligūt illū. Nobis aūt reuelauit de⁹ per spūm suum. Hec ille. ¶ Est ergo alia diffinitio theologi pfecta: de hoie dicēs. Ō homo est creatura rōnalis ad bitudinez ordinata. In qua diffinitiōe exprimit q̄libet causa hominis. In eo em̄ q̄ dicit rōnalis ostēdit causa formalis. Differētia em̄ vltima ꝙstitutiua habet se ad gen⁹ & differētias p̄cedētes sicut forma ad materiā. Per hāc ḡ causaz formalē hō differt a bꝫtis et ab angelis: q: angel⁹ nō est rōnalis: sed intellectual'. Nam rōnalis dicit hō: q: ꝑ discursum accipit cognitionē de reb⁹. s. ꝑ nota ad ignota. s. rōtinādo sillogizando, disputādo & effectus cognoscim⁹ causas & econtra. Angelus ꝓ⁹ sine discursu simul intelligit effectum & cām. finē et principiū ꝯclusionē & ꝑmissas. Vñ ex hoc patz q̄ deficit Porphirius: q̄ dixit q̄ nos et dij sum⁹ rōnales: sed mortale additū sepat nos ab illis. Hoc idem q̄ Porphiri⁹ videt sensisse Grego. in homel'. epipha. Vbi vocat angelū rōnale animal. Sed dic. Nō ideo dicit anial, nō q̄ sit corpus ex ania & corpore: sed ex eo q̄ habet ꝓtutem cognoscendi sensibilia, nō tamen ꝑ modū sensibilem sed intellectualē ꝑm Tho. in. ij. sen. di. viij ar. j. ¶ Causa ꝓ⁹ materialis tangit cum dicit Homo: & de terra format⁹ est Gen. ij. Formauit igit deus hoiem de limo terre. ¶ Causa ꝓ⁹ finalis tangit cum dicit. Ad beatitudinē ordinata. Non aūt ad diuitias, nō ad aliō terrenū. Rom. vj. Nūc vero liberati a pcō serui aūt facti deo: habetis fructum vestrū in sanctificatione finem vero vitā eternā. Heb. xiij. Non habemus hic ciuitatem manentē, sed futurā inquirim⁹. Patz ergo vna diffinitio hois de qua huc vsq; speculatiue locuti sumus scz de hoie quātū ad substantiā: nūc ꝓ⁹ loquamur de diffinitione hois moralit': scz quantū ad q̄litatē. Et queram⁹ moralit': q̄d est hō. Ad hanc q̄stionē. Si tu interrogas me. Quid est hō: vl'tu q̄s es. Rūdet q̄druplicit ꝑm quadruplicē causam in diffinitione positam. ¶ Primo ꝑm causam efficientē. homo est anial et ꝓpter h̄ debet se prudent' humiliare. Secō ꝑm causā formalē hō est animal cōuertibile, et ꝓpter h̄ debz deo firmit' adherere. Tertio ꝑm causam materialē, hō est animal corruptibile & ꝓpter hoc debet dolent' plorare. Quarto ꝑm causam finalē, homo est animal beatificabile, & ꝓpter hoc debet ardent' sperare. ¶ Primo ergo ⁊c. Nam q: homo est creatura, iō est defectibilis & peccabilis Ro. viij. Vanitati enim creatura subiecta est. Pro huius rōne intelligēda, est notandū q̄ ipsi homini est quasi naturale q̄ sit animal peccabile, & defectibile. Ratio est: q̄a naturaliter quelibet res redit ad suū principiū materiale ⁊c. Vide supra dominica

secunda aduentꝰ ꝓmone qui incipit. Scitote qm̃ prope est regnū dei pte. j. Ex hac ergo rōne sequitur q̄ nō solum hō est pecabilis creatus a deo/sed etiā angelꝰ. De q̄ vide in sermonib⁹ de pctis in genere ar. j. ꝓmone. ij. in introitu. Et h̄ ergo debet se humiliare. Sicut em̃ se debet humiliare seruus: qz est obnoxꝰ seruituti/que est vilissima res. sic pauper p̄pter paupertatem Unde magna abusio putat in paupere superbia. Unō Eccī. xxv. Tres ispēs odiuit anima mea et aggrauor valde anie illoꝝ. Pauperē superbū/z diuitem mendacē et senē fatuū/z insensatū. Sic z vtilitas conditionis est causa homini se humiliandi. Quāto magis ergo potentia z inclinatio ad peccandū debet hominē humiliare: cū nihil fit in rep̄ natura vilꝰ pctō. Ratio ē quia nihil magis distat a deo q̄z peccatū. Declara hanc rōnez zc̄. Et h̄ sequit q̄ nihil sit in rep̄ natura vilꝰ peccatore: q̄ seruus est pcti. Joā. viij. Qui facit pctm̃ seruus est peti. Et ī. l. fi. C. de senk. passis. Libidinū omniūq̄z vitioꝝ seruo. Ubi etiam Glo. hoc notat. Si ergo seruꝰ alicuiꝰ hominis debz se humiliare: quia est subiectꝰ iugo seruitutis que est vilissima conditio: quāto magz debet humiliari seruꝰ peccati actu vel potentia. Sic z rōne pauptatz debet se peccatoꝛ hūiliare. Nihil em̃ pauperius pctōre. Nota hic contra supbos: q̄ non ꝓsiderant se nec cognoscunt vilitatez humane ꝯditionis. Hier. ij. Quā vilis facta es nimis: iterās vias tuas. Et h̄ etiaz patz et loco/qui debet ꝓportionari locato Uilioꝛ aūt locꝰ q̄ sit in vniuerso est ifernꝰ z ratione situs/z rōne feroꝛis zc̄. Jn quo peccatoꝛ dignus est poni zc̄. Vide in sermonib⁹ de pctis in genere argu. j. sermōe. j. parte. iij. Contra autē illos q̄ supbiunt dicit Apoc. iij. Dicis q̄ diues sum z locupletatꝰ z nulli⁹ egeo/et nescis q̄a tu miser es z miserabilis z pauper et cecus z nudꝰ ¶ Scō est animal cōuertibile: z hoc ex cōsideratione cause formalis que est anialis rōnalis. Cum em̃ homo sit anial siue creatura rationalis ꝓsequenter p discursuz intelligit. vt supza dictum est. Et ideo non instanti intelligit: sed ratiocinando. Ratio autē potest adherere vero z falso. Unde et ante electionem et post: potest ratio mutari de ꝑo ad falsuz: et ecōuerso. Cum ergo actus voluntatz sequat actum intellectus: ideo sicut ratio et intellectꝰ hominis non adheret vero z falso immobiliter sed mobiliter: ideo potest conuerti de vno ad alterum. Et hoc verum est. donec homo viuit in coꝛpoꝛe: sed post moꝛtē ita adheret bono vel malo: q̄ in cōuertibilis est Sicut et angelus post casum: quia vt dicit Damas. hoc est hominib⁹ moꝛs: quod in angelis casus. De hoc vide Tho. pte. j. q. lxiij. ar. ij. Unde Grego. xxv. distin. ca. Qualis hinc quisq̄z egreditur: talis in iudicio ꝓsentat. Item Eccī. xj. Si ceciderit lignum ad austrum vel ad aquilonem in quocūq̄z loco ceciderit ibi erit. Si autē queris quare homo est cōuertibilis dum viuit: non autē post moꝛtem. Vide quod scripsi in de peccatis in genere ar. iij. ꝓmone. ix. vbi agitur de eternitate pene infernalis parte. ij. Et p̄pter hoc debet homo deo firmiter adherere ipsuz ardenter amādo. Et hoc tm̃ p̄pter beneficiuz q̄ō recepit a deo qui fecit eum creaturā nō quidē habentē solum esse/nec solum esse z viuere: nec esse viuere z sentire: sed etiam intelligere in q̄ cōmunicat cū angelis: tum etiā vt diligendo deum ꝓsequat homo quandā imobilitatē sicut ipe deus imobilis est z amoꝛ est p̄ncipiua z ꝓformatiua amantis ad amatū. Si g̃ qui diligit mōm est in ꝑtinuo motu: sicut z mundꝰ sp mouet Grec. Qui labenti inmittit necesse est vt cū labente labat. Unū ꝙdus. Omnia p̄terreunt: p̄ter amare deum ¶ Tertio hō est anial coꝛruptibile z moꝛtale ex ꝓsideratione cause mālis: qz de terra hō factus est vt dictū est supꝛ. Non tm̃ intelligas q̄ solū de terra sit factꝰ hō: sed de q̄tuoꝛ elemētz Scriptura aūt loquēs de materia coꝛpis humani: nō facit mentionē nisi de terra z aqua duz dicit. Formauit igit deꝰ hoiem de limo terre. Jn limo autē est terra z aq̄ ꝙglutinans partes terre. Non autē facit scriptura mētionē de aere z igne. Et huius ratio est: qz licz sit homo cōpositus ex q̄tuoꝛ elemētis: tm̃ nō de aere z igne mentionem non facit: q̄a minus abundant in quantitate in coꝛpoꝛe hominis q̄z terra z aqua. Et etiā qz in tota reruz ꝓductione: de igne et aere que sensu non ꝓcipiun-

tur a rudibus mentōez nō facit scḗptura: q̄ rudi ꝓp̄o loquebaꝫ ſm Tho. ꝑte. j. q. c. ar gu. j. ad quantū. ¶ Si aūt queris: quare aer z ignis min⁹ abundāt in corpe hūano q̄ terra z aqua. Ratio est: qz ignis et aer sunt maioz ꝑtutis in agendo. Vñ si etiā ſm quātitatē in corpe hūano abundarēt. oino ad se traherēt alia z nō posset fieri e⁹ q̄litas cōmixtiōis q̄ est necessaria in com⁹ positione hois. Hec notat Tho. vbi s. in respon. ad. iij. ar. Et ex h̄ ꝑz ratio: q̄re hō est corruptibilis: qz est cōpositus ex mate ria q̄ttuoz elementoꝝ q̄ cum sit affecta q̄⁹ litatib⁹ cōtrarijs. s. siccitate z humiditate: frigiditate et caliditate: ad modū q̄ttuoz inimicoꝝ semp sūt in ꝛtinua pugna ex q̄⁹ rum discordia soluit corpis armonia. Se cus aūt est de corpib⁹ celestib⁹ quoꝝ mate ria nō est de q̄ttuoz elementis: nec est illa materia in potentia ad aliā formā ꝛc. Et ex hac cōne debet hō dolenꝫ plozare: cogi tando q⁹ debet corrumpi z mori: in cuius mozz die valde anguſtiabit. Et h̄ est val de vtile homini. Vñ Eccī. vij. In oibus opibus tuis memozare nouissima tua: et in eternum nō peccabis. Nota nouissima duodecim nouissima ꝛcurrūt in die moz⁹ tis. sex. s. corpis z sex anie: q̄ sunt diligēter memozāda. ¶ Primo g̃ cogitas q⁹ tūc p⁹ des vitā corpalem quā sup oīa diligis z quā nūq̄ recuperare poterz ꝓ toto mūdo. ps. Spūs vadens z nō redies. Ite alibi. Om ipūs ꝑtransibit in illo z nō subsistet: z nō cognoscet ampli⁹ locū suū. Ideo de⁹ spice vitā istam: nec tantū eaz diligas sed plange. ¶ Scdo q⁹ nudus sepelieris: nec vestiet re ō auro: nec de serico: nec cū ioca lib⁹ ꝛc. Sed vnū triste linteamē vel saccū tecū portabis. Cōsanguinei ꝓo interim q⁹ hō mozik ꝓquirunt pecuniā z iocalia ꝛc. Vide in ſmonib⁹ q̄dragesimalib⁹ de pe⁹ nitentia. Ideo despiciaꝫ diuitie ꝓ quib⁹ tm̄ laboras: qz tunc deserēt te ps. Dormi erūt somnū suū: z nihil inuenerūt viri di⁹ uitiaꝝ in manib⁹ suis. Jgiſ ploza. ¶ Ter tio q⁹ oīes amici te deserūt: solū associa⁹ bunt te vsqz ad foueā. Ad hoc facit exem plū. qđ legik de trib⁹ amicis in hystoria ba laam ꝛc. Ideo non facias incōuenientiā aliquā. ꝓp amicos ꝛtra deū qz de⁹ nunq̄ derelinquet te ꝛc. ¶ Quarto quō ponik corpus in fouea et quō calcak. Ideo non ſupbias q̄ttūcunq̄ sis potēs et gl'iosus ꝛc Eccī. x. Quid ſupbis terra z cinis. Nota ꝑtice Sic⁹ apiret sepulturā Pape alic⁹ mozui vl' alic⁹ reg⁹. et colligeret pulueē tot⁹ corpis sui i plāta man⁹ posset dicere alijs. Ecce pp̄. ꝛc. Ecce rex ꝛc. Et iō nō cures de officijs z dignitatib⁹. ¶ Quin⁹ to quō corpus in fouea corrodeꝫ a verm⁹ bus z serpentib⁹. Eccī. x. Cum moziek hō hereditabit serpētes et bestias z vermes ꝛc. Nota ꝑactice quādo hō facit testamē tū relinq̄t heredem filiū qui est heres bo⁹ noꝝ: sed corpis sūt heredes vermes: anie ꝙo diabolus si est malus hō vel de⁹ si est bonus. Nota de illo mercatoze: qui cum inuitaretꝫ ab aliquib⁹ facere testamētū dū esset in extremis dixit. Quid opter. Re⁹ linquo bona mea filio meo: et animā dia⁹ bolo ꝛc. Debebat addere vnū: et corpus vermib⁹. Et ideo si ista bñ cogitaueris: di ces. O miser. Ego sum coquinarius ver⁹ miū: quib⁹ ita delicate eis paro ꝛc. Et sic fugies delitias corpis. ¶ Sexto cogita quātus est dolor in separatiōe anie et cor poris: qō potes cognoscere ex doloze qui sentiꝫ ꝑter separationē vnius membri.

¶ Septimo cogita qū tu mozieris: quō mlti demones erūt in camera tua ꝛc. ps. Jnhabitabūt z absconden⁹t: ipsi calcaneū meū obseruabūt. ¶ Octauo quō ania se⁹ paraꝫ a corpe. statim ducik ad iudiciū co⁹ ram chzo: q̄ interrogabit te ꝛc. Nullus p te respondebit nisi bona opa. Apoc. xiij. Bti mortui q̄ in do. mo. amo, iam dicit spūs vt re, a lab. suis. Opera em̄ illoꝝ sequunt illos. ¶ Nono cogita de sententia q⁹ dabi tur irreuocabilik nec erit locus appellatio nis. Jn hoc em̄ mūdo bene potest appella ri a sentētia de⁹: qz sunt due ei⁹ curie. s. iu⁹ stitie z miscōie. Vnde appellaꝫ a sentētia lata in curia iustitie ad curiā miscōie: que est maioz. Sic fecit Dauid dicens. Hise rere mei deus: ſm magnā miscōiam tuā. Sed post mozte non est nisi curia iustitie et ideo nō datur locus appellationis. Vi⁹ de in feria in rogationib⁹ sermone q̄ inci⁹ pit. oīs qui petit accipit. ꝛte. vj. O quā tus timoz erit: quia iudex ille nō habet su periozē. ¶ Decimo cogita si sentētia da⁹ bitur ꝛtra te qualik fiet executio a demo⁹

nibus z cū quāto horrore z tremore Esa. xliij. Infernꝰ subtus cōturbatus est in occursum aduētus tui: suscitabit tibi gigantes. Vide supra sermone primo pte vltima. ¶ Undecimo cogita de pena z horrore qñ aia erit in porta inferni z videbit illas penas horribiles et demones zc.

¶ Duodecimo cogita eternitatē penarū qz in inferno nulla est redēptio. Nota hic exemplū qđ legit in horologio sapie. de lamentatiōe quā faciūt dānati ꝓpter penaꝫ eternitatē: z de mōte illo magno zc. Vñ Sap. v. dicūt dānati, Errauimꝰ a via veritatis z iustitie lumē nō illuxit nob: z sol intelligētie nō est ortꝰ nob zc. Jtē Thre. v. in ꝑsona dānatorū dicit Hiere. Defecit gaudiū cordis nr̄i: versus est in luctū chorus nr̄: cecidit corona capitiſ nr̄i. ve nobis qz peccauimꝰ zc. ¶ Si ista cogitaretꝭ sepius/nō saperet vob mūdus iste: sed ipm ꝙtēneretis. Hiero. ad Paulinū. Facile cōtemnit oia q̄ se semp cogitat esse moriturꝫ. ¶ Multi male instruūt filios/dicendo. Videas fili ne cogites de morte: quia sic nullū bonū faceres. Luz tñ dicat Hiero. Platonis sñia est oēm philosophātiū vitā meditatiōnē esse mortis: de oib autē vos cogitatis z ꝑparatis z disponitis vos pter eꝛ̄ō morte. O cecitas magna cū mors sit certior oi re mūdi. Nota exēplū de brō Arsenio q̄ semp flebat. ¶ Quarto homo est aial brificabile: ex cōsideratiōe cause finalis ad quā creatus est. s. qz ad finē beatitudinis adipiscēde. Vide de hoc in ſmo nibus de pcīs in genere arti. ij. ser. iiij. pte ij. Consistit aūt beatitudo hois in tribus doriby aie ꝓncipaliter. Prima est clara visio: q̄ respōdet fidei. Scōa est pacifica tentio: q̄ respōdet spei. Tertia est ꝑfecta fruitio: q̄ respōdet charitati. Et hoc vide in sermonibus de articulis fidei sermone. xiij. vbi agit de gloria anie. Propter hoc ergo debz hō firmiter sperare se ꝓsequuturꝫ illā gloriā: z sic viuere hic vt ad finē illū puemat: quia alꝭ nō esset spes/sed ꝑsumptio. Ergo sobrie z iuste pie viuamꝰ in hoc seculo/expectātes brām spem z aduētū glorie magni dei z saluatoris nr̄i iesu chr̄i.

¶ Eadē dñica. iiij. ſmo ō medio qꝛtuor virtutū. Ser. ix.

Medius vestrꝫ

stetit quē vos nescitis. Jo. j. Thema dat mihi motiuū ꝑdicandi de quadā materia vtili z necessaria ad gubernationē vite. s. de qꝛtuor virtutibus moralib ad quenienđ ad gl̄iaꝫ zc. Salutet virgo maria zc. Intellectꝰ literalis. Verbi huiꝰ ſm qđ dicit Joan. baptista Judeis est: q chr̄s medius eorū fuerat zc. Vñ anteq̄ chr̄s ꝑdicaret publice z faceret miracla/fuit q̄ñ. xxx. annoꝝ. z licet sciret ipm sanctū hoiem: nō tñ mūdi redēptorē. ꝓpter qđ Joā. bap. dixit Judeis. Medꝰ vestrū stetit. s. chr̄s quē vos nescitis. Pater sensus literalis thematis. Sed iuxta intellectū allegoricū quē volo ꝙtractare ꝑ declaratiōe thematis. Sciendum q̄ antiqui phi morales/pſertim Aristoteles maior eoꝝ diffiniendo qđ est virtus: dicit q ꝙtus est habitꝰ electiuꝰ in medio cōsistēs determinata rōne: put sapiēs ordinabit. ij. Eth. Ubi sꝫ qꝛtuor clausule Pria clausula ōr q ꝙrꝰ est hitꝰ. s. mētis siē vestiſ ōr hitꝰ corpis. Vñ siē ꝑsona honesta induit. Prio camisiā. Scōo farcetis. Tertio pelliceū. Quarto tunicā. Et q̄nto mātellū. Sic aia ꝑsone virtuose induit. Prio camisia castitatis q̄ tangit carnē sicut camisia. Jstā camisiā portāt religiosi boni: z clerici z laici casti. etiā viuētes in matrimonio si seruāt sibi fidē/istā camisiam induūt. Farcetū est hūilitas: sine q̄ castitas nō placet deo. Vñ si ꝙgo Maria cū camisia castitatis nō habuisset vestē hūilitatis nō placuisset deo. Vñ ipsa dicit. Quia respexit hūilitatē ancille sue: nō ōr castitatē Pelliceū desup est ꝙtus miscōie q̄ calefacit cor ꝑsone ad ꝓpatiēdū. ꝓtimo. Tunica est charitas dei z ꝓximi: q operit multitudinē pcōꝝ. j Pe. iiij. qz p charitatē remittunt pcā. Vñ de Maria magō. ōr Luc. vij. Dimissa sunt ei pcā mlta: qm̄ dilexit multū. Jsta est vestis nuptialis sine q̄ nemo est dign̄ intrare nuptias vite eē ne zc. Mat. xxij. Amice quō huc itrasti nō hns vestē nuptialē. Nota amice, s. p fidem sine charitate. Mātellū sustinēs pluuias: est patiētia q̄ sustinet hō aduersitates. Ecce qꝛe pbs diffinies ꝙtutē: q̄si ꝑ genere dicit

virt⁹ est habit⁹. Jō qñ aia recedit a corpe in mozte: nisi fuerit induta virtutib⁹/turpis est valde ꝛ abominab ab oib⁹ sanctis et angelis sicut vos abominamini mulieres nudi ꝛc. Ducēdo ad infernū ꝛc. Jdeo ex hac rōne dicebat Jo. Apoc. xvj. Bēs q̄ vigilat ꝛ custodit vestimēta sua ne nudus ambulet ꝛ turpitudinē ei⁹ videat. Et nō loquīt de vestimentis corpis/sed anime.

¶ Scēda clausula est electiu⁹. i. voluntarius: qz volūtarie debet fieri op⁹ virtuosū ad hoc vt sit meritoziū/ꝛ nō ex necessitate vel coactiōe. Multi em̄ abstinēt ex necessitate. vt infirmi: nō est meritoziū. Jdē de asperitate lecti/si ex necessitate. vt captus ꝛ carcerat⁹ ꝓpter crimen: q̄ tenet catenā in collo ꝛ dormit sup terrā: nō est meritoria ista pnia/licz ex paciētia si eā habeat sic. sz q̄ pōt dormire in bono lecto ꝛ dimittit/est meritoziū: quia est electiuū. i. voluntariū. Jdē de latrone seu fure q̄ scopak p ciuitatē: qz nō est habit⁹ electiu⁹: sed ꝟtuosus est ꝛ meritoriaz qñ hō cogitat. O miser ego sum latro ꝛ fui: qz furat⁹ sum honozē dei: ió vt latro volo disciplinari in remissionē pcōꝝ meoꝝ ꝛ in memoziā passionis chr̄i Ecce ḡre dicit electiu⁹. Jō Dauid qui flagellabat pniam dicebat in ps. lxxv. Fui flagellat⁹ tota die ꝛc. Dicit: volūtarie sacrificabo tibi. q. di. non coacte. Jō Petrus. Nemo vestrū patiat quasi homicida/aut fur/aut maledic⁹, aut alienozū appetitor. Si aūt vt Christianus nō erubescat ꝛc. j. Pet. iij. Sic econtra. Nullū opus malū dicit demeritoziū: nisi a volūtate ꝛ electione pcedat. Unde Aug. j. lib. Retractat. ꝛ habet in decretz. xv. q. j. c. j. in ꝓsi. Usqz adeo peccatū voluntariū malū est: vt nullo mō sit peccatū: nisi sit voluntarium ꝛc.

¶ Tertia clausula est in medio cōsistens. Virtuosum em̄ op⁹ semp est i medio ꝛ nō in extremis. min⁹ em̄ ꝛ parū sunt extrema mediū est ꝟtuosum. Verbi gr̄a. Da exemplum de ieiunio. Jtē de elemosynis: ꝛ de alijs. Debz etiā hō cōzordare cū illis quibus cōuiuit/sicut vxoz cū viro: et econtra. Jdē de religiosis clericis ꝛc. Jdē de fuis cū dñis ꝛc. Ult̄ Aug. in libzo de doctrina chr̄iana. ꝛ habet in decretz. xlj. di. Quisqz reb⁹ ptereuntib⁹ restrict⁹ vtif q̄ sese hūt mozes eoꝝ cū quib⁹ viuit: aut impetās/aut supstitiosus est. q̄squis ho sic eis vtif: vt metas ꝟsuetudinis bonoꝝ inf q̄s ꝟsuetus excedat: aut aliq̄d fcar/aut flagitiosus est. Gl'o. qz forte hz ventrē insatiabilē vl' qz causa infirmitatis h̄ facit. In oibus em̄ talib⁹ nō ꝟsus rerū/sed libido in culpa ē. Nota de brō Antonio in pma collatiōe abbatz Moysi: q̄ determinauit ꝟtutē discretionis esse pncipaliozē ceteris. de q̄ p brīm Tho. in. iij. sent. di. xxxiij. q. ij. ar. v. in tpe. ij. c. j. de officio custodis. Hic potes tāgere aliq̄d de ꝟginitate an sit virt⁹: ꝛ si sic cōsequēs cōsistit in medio. Mediū q̄ istud nō cōsistit in materia/sed in ꝓportione ad pson̄. Et ió dicit phs in. ij. Eth. q̄ mediū ꝟtutis nō fm q̄ntitatē/sed fm rōnē rectā determinak. Multis em̄ comedere vnuz panē est superfluū: ꝛ tñ alijs etiaz duos comedisse nō est superfluū: ita ꝛ de alijs ꝛc. Mediū tenuere bti. Juxta glo. in. c. que/reri. de offi. dele. ¶ Quarta clausula. put sapiēs ordinabit seu determinabit. Si q̄/rak illud mediū in q̄ virtus cōsistit a q̄ terminabit: Nunq̄d iudicio meo: Nō. sed p ut sapiēs ordinabit. Ult̄ religiosus nō hz determinare sibi mediū: qz sapiēs ordinabit. vt Dñicus in ꝓdicatoz⁹: et Fr̄ācisc⁹ in minoz⁹: ꝛ Bñdict⁹ in monachis ꝛc. Jtē in clerico; put sapiēs consiliū ecclie ordinauit in decretz ꝛ decretalib⁹. Jstud est mediū: facere plus vel min⁹ est extremū. Jtē de laicis cōiugatis ꝓout sapiēs apl's ordinauit. j. Cor. vij. Uxoz vir debitum reddat. Siūter ꝛ vxoz viro ꝛc. Jtē vir dz diligere vxorē sicut chr̄s ecclam. Eph. v. Uxoz aūt dz obedire viro sicut sibi subiecta. Sub viri ptāte eris ꝛ ipse dñabit tui Gñ. iij. Intelligē in his q̄ nō sunt ꝓ deū. Jtē debent nutrire plem: instruere ꝛ disciplinare ꝛc. Jtē de alijs oib⁹ hoib⁹ mūdi put sapiēs de⁹ ordinauit. s. pcipiēdo p māda decalogi ꝛc. Qñq̄ em̄ hō decipit si vult mediū p se determinare. qz vt ōt Gre. in decretz. xlvj. di. Sepe vitia se ingerūt ꝛ se esse ꝟtutes mētiunt: vt tenacia parsimonia/effusio largitas/crudelitas zel⁹ iustitie remissio pietas/velit videri. Et ió dicit p ut sapiēs ordinabit. Ptz diffinitio ꝟtutis. Nō ad ꝓpositū: scriptura sacra ōt de chr̄o j. Cor. j. Nos pdicam⁹ chr̄m dei virtutē ꝛ dei sapientiā. Si q̄ virt⁹ consistit in m⁹

dio: z chīs est ꝑtus. Ergo sibi cōuenit esse in medio/z nō in extremis vitioꝝ. Jō iu/deis stantib⁹ in extremis vitioꝝ/pōr dici. Medi⁹ vestrū stetit quē vos nescitis. Et ꝓz thema. Allegorice z spūaliť z sumus in materia: occasiōe hui⁹ verbi q̄siui quo/tiēs chīs fuit in medio. Et inuenī in euā gelijs q̄ a natiuitate vsq; ad mortem ꝗter fuit in medio: innuēs q̄ q̄tuor sunt virtu tes cardinales in q̄b⁹ oēs alie includūtur. Primo fuit i medio/in sui natiuitate: q̄n virgo ipm pānis inuoluit z posuit in pe/pio in medio duoꝝ aialiū. ſ. bouis z asini Aucto. Abacuch cui reuelatuz fuit hoc a deo pze: q̄ admirās de tāta chīi būilitate dicit. Dñe audiui auditū tuū z timui: cō/sideraui opa tua z expaui: in medio duoꝝ aialiū cognoscēris Abac. iij. Nota cogno scēris: q; in dei ꝑtute illa aialia ipm agno uerūt. Hic oñdit nobis ꝑtutē ꝓudētie qō est dololitas: q̄ excedit in nimis. Aliud ex tremū ipsaꝝ est bestialitas significata per asinū. Rō de ꝓmo: q; sicut bos cognōsc⁹ fe/rit: ita aliq̄ dolosi vt mali aduocati z no/tarij ꝑcutiūt cornu dolositatis modis in exq̄sitis. Jō. j. Pe. ij. Deponētes oē men/dacia/malitiā/z oēm dolū/z simulatōes z inuidias/z oēz detractionē: sicut mō ge niti infantes rōnabiles sine dolo lac ꝛcu/piscite vt in eo crescatis in salutē. Scōm extremū est bestialitas: in q̄ est parum de ꝓudētia: q; tales nescīūt se auisare: omia credūt ꝛc. Sicut fecerūt filij isr̄l credētes senib⁹ malis ꝛ Susannā. Dan. xiij. Fatui filij isr̄l nō iudicātes neq; qō verū est co/gnoscētes: ydēnasť filiā isr̄l. i. aiam vīaz. Et añ ꝓmittit text⁹ dī. Qui cuz staret in medio eoꝝ dixit. Sic fatui ꝛc. Jō do pona mus nos in medio cū chīo/q ꝓudentiā z sagacitatē. Jō scīptura Prouer. xv. Auris q̄ audit increpatiōes vite. i. ſmones. i me dio sapiētiū cōmorabiť: q; sciet q̄dē facere Scō chīs fuit in medio: q̄n existens. xij. annoꝝ duct⁹ fuit a ꝑgine in tēplū/dās ex emplū nob: z remānsit in tēplo ꝛc. Dicit re xtus. Et factū est. post triduū inuenerť eū in tēplo sedētē in medio doctoꝝ: audientē illos z inrogantē Luc. ij. Jn ꝟ chīs ꝓcat nobis ꝑtutē iustitie: cui⁹ extremitas ō ni mis ē crudelitas. alia extremitas de pa⁊ est remissibilitas. Jn q̄b⁹ extremis stabāt tūc doc. legis: ſz chīs stabat in medio iusti tie z eq̄tat⁊. Verbi gr̄a. q̄dā doc. erāt mul tū rigorosi/adeo q̄ erāt crudeles. puta de ordinatiōe facta/de oblatiōe fīēda/ō post posit⁊ parētib⁹: z ꝓmittebāt parētes mori fame ꝑ eoꝝ traditiōes. Vñ chīs rēpē dit eos dī. Quare z vos trāsgredimī man datū dei ꝑ traditionē vīaz? Nā de⁹ dixit Honora pzez tuū z mrez tuā: et q̄ maledi xerit pī vel mri mor. moziať. Vos aūt di citis: q̄cunq; dixerit pī vel mri: mun⁹ q̄ cūq; est ex me tibi ꝓderit: z nō honorifica bit pzez suū aut mrez suā: et irritū fecistis mādatū dei ꝑ traditionē vīaz. Mat. xv Aliō extremū est remissibilitas: q; nesciē bāt punire magna pcā ꝓpť amicitiā vel dona vl̄ diuitias ꝑ q̄s diuites coꝛrūpūt iustitiaz. Jn isto extremo stabat Hely sa/cerdos nō punies filios ꝛc. j. Re. ij. Tles erāt pharisei. Mat. xxiij. Ve vob⁹ scribe z pharisei: q̄ decimat⁊ mētā z anetū et cimi nū z relinq̄tis q̄ gr̄iora sť legis. Judiciū et miaz z fidē: z infra. Ducēs cecī excolātes cu licē: camelū aūt glutientes. decimat⁊. i. decē mas dat⁊ vl̄ accipit⁊. Chry. Sermo dubi⁹ mētā ꝛc. Glo. ēt vilia olera z relinq̄t⁊. ſ. in coꝛrepta q̄ gr̄iora sť si negligātur. iudiciū .i. diſcussiōez cāp: z miaz in pauperes z vidu as: z fidē in deū. excolātes culicē. i. minora subtilr̄ q̄rentes: z glutiūt camelū. i. maiora subticētes. Sic hodie sūt mlti/ꝑserti pla/ti eccl'ie z dñi rpales: q̄ stāt i isto extremo. q; q̄n aliq̄s laborat i die festo ꝑť paupta tē: vel faē aliq̄ malū de minoꝛib⁹/statim iraſcunť excōicāt ꝛc. sed nō punīūt clīcos foznicatoꝛes/symōiacos ꝛc. Sil'r dñi rpales sť in isto extremo: q̄ amoꝛe mōi dimit tūt pcā maioꝛa. ſ. blasphemias dī z sctōꝝ. z nll's punit. ſz si de se aliq̄s dixerit malū/ stati moziať ꝛc. Ecce crudelitas et remissi bilitas. sil'r ꝛc. Jō ponam⁹ nos i medio tu/ stitie et pieta⁊ et eq̄tat⁊ cū chīo. Et sic po terit talis dicere illō Prouer. viij. Ego in vijs iusti. am. in me. semi. iudicij. ¶ Ter/tio steterit chīs i medio in citate Nazareth Nō quō chīs nutrit⁹ fuit i ciuitate Naza reth. Sz q̄n voluit icipe ꝓdicare et facere miracla icepit i capharnaū. Mō audiētes illi ō nazareth ex fama: q̄n p⁹ea vēit chīs ad eos/dixerť sibi rectoꝛes. Quāta audiui m⁹ fcā i Capharnaū: fac z h̄ i pzia tua. nō

estis digni. Nō q; despiciebāt eū ꝛ deridebāt et dicebāt. Vñ hoc ꝙ filiꝰ fabri velit p̄dicare: Ipsi aūt indignati voluerūt ipm p̄cipitare: ꝫ ipe fecit se inuisibilē. Et dicit textꝰ. Jesus aūt trāsiēs p medīū illorum ibat. Hic oñdit ꝑtutē fortitudinis: cuꝰ extrema sūt temeritas in plꝰ/ꝛ pusillanimitas in minꝰ. Inimici chr̄i volētes ipm p̄cipitare erāt temerarij: amici xpo chr̄isti ꝛ parētes eiꝰ erāt pusillanimes: chr̄s vero erat in medio. s. fortitudis. Sic aliq; nr̄m sunt in extremo temeritatꝫ recipiētes reditꝰ regis. s. dñicā diē. Vñ deꝰ diuisit nobis tp̄s dans nobis sex dies ꝛ retinēs sibi vnā. s. dñicaz. Et multi temerarij auferūt ptē diei: iō veniūt in trā regꝫ. Sic p̄t poni exēplū de temeritate illoꝝ q volūt sumere vindictā de iniurijs sibi illatis: cuꝫ h̄ sit officiū dei. Ro. xij. Mihi vindictā et ego retribuā dr dñs. Isti g̃ tales sūt temerarij vsurpatores officij dī. q̃tū hērz p malo rex vl capitane/ vel aliꝰ officiall: si aliꝰ vellet vsurpare dignitatē vel officiū suū ꝛc. sic ꝛ hic. Jrē pone exēplū d illis q volūt oia iudicia discere ꝛ disputare: cur h̄ deꝰ facit vl illd. Jrē pscrutari ea q̄ sūt fidei q̃rētes rationē ꝛc. Aliꝺ exēplū ē pusillanimitas vl timiditas illoꝝ q timent facere pniam dī. Si ieiunauero nō potero dormire ꝛc. Jō ponamꝰ nos in medio fortitudis cū chr̄o ꝛ tūc erimꝰ cōsolati ꝛ fortificati. Dañ. iij. Angelꝰ aūt dñi descēdit cū Azaria ꝛ socijs eiꝰ in fornacē ꝛ excussit flāmā ignis de fornace: ꝛ fecꝫ mediū fornacis q̃si ventū roris flātē ꝛ nō tetigit eos omo ignis neq; ꝓtristauit: nec q̃q; molestie intulit. Fornax est iste mōs plenꝰ igne tribulationū: ꝫ q̃n alicui ds ē fortꝫ in bonis opib⁹/tūc deꝰ mittit angelū ad ꝙsolandū eū ꝛc. Sic legit d multis sctis martyrib⁹. Nota ꝙ illos q ꝑt detractiōes ꝛ derisiones alioꝝ dimittūt bonā vitā: ex pusillanimitate ꝛc. Cōtra tales dr in ps̄. Sagitte guuloꝝ facte sūt plage eoꝝ. Jo apl's. Fidelis deus est q nō patit vos tētari sup id qd̄ potestꝫ: ꝫ faciet cū tētatione etiā puentū vt possitis sustinere. ſ. Lo. x. ¶ Quarto chr̄s fuit in medio duoꝝ latronū in sua passiōe. Jo. xix. Crucifixerūt eū ꝛ cū eo duos latrones hinc ꝛ hinc: medium aūt iesum. Nota: inuenit q viuēs plꝰ stetit in medio ante mortē: in q̃ inuenit ꝛc. Lu. xij. q⁹ rndit chr̄s in sniā. Nō virtꝰ tēperātie cuiꝰ extrema sunt curiositas et austeritas: latro a dextrꝫ fcat ꝓsperitatē/ et a sinistrꝫ aduersitatē. Multi in ꝓsperitate sūt nimis curiosi in ornatib⁹/cib⁹/ꝛ delectatiōib⁹ corpalib⁹. Jh̄ū est vitiū: ꝛ ecōtra. Quidā in aduersitate affligūt se nimis ꝛ superflue tristant. ꝛ h̄ est vitiū austeritatis. In medio igit cū chr̄o tpate viuamus. Jdeo Aug. Carnē vestrā domate ieiunijs et abstinetia esce/ potꝰ/ q̃tū valitudo ꝓmittit: nō dr/occidite. Jtez Ro. xij. Obsecro vos frēs p miscōiaz dei vt exhibeatis corpora vr̄a hostiā viuentē: sanctā deo placentē: rationabile obsequiū vestrū. De isto medio dr scptura Eccli. l. Quasi luna in medio nebule. Nebula ē humida ꝛ fcat abūdantiam in ꝓsperitate. ꝛ frigida: ꝛ fcat aduersitatē. Ergo stemus in medio Ergo surge homo ꝛ sta in medio. Luc. vj. Surge. ſ. de extremis vitiorum.

¶ Dñica infra octanā natal' domini: de hereditate ꝛ exhereditiōe vite eterne. Ser. x.

Si filius est heres ꝑ deū. Gal'. iiij. Epla hodierna. Bona cōsequētia est filiꝰ. ſ. adoptiuꝰ Ergo heres: qz filio adoptiuo debet aliq̃ ps hereditatis p̄ne: nos aūt sumꝰ filij adoptiui ꝑ grāz. Ro. viij. Nō em̄ accepistis spm̄ seruitutis iterū in timore: ꝫ accepistis spm̄ adoptiōis filioꝝ in q̃ clamamꝰ abba p̄r. Ergo sumꝰ heredes dei. Dic aūt Nic. de lyra sup p̄dicto ꝙbo Ro. viij. Si aūt filij ꝛ hr̄des: q hereditas ipa ē deitas: q̃ est bitudo obiectiue. q̃ nō diuidit ꝑ ptes: ꝫ tota hr̄ a q̃libet bono. nō tn̄ totalir: qz vnꝰ est alio beatior. Et h̄ mō filiꝰ dei. Sermo g̃ nr̄ erit ad videdū q sunt illi q ꝑdere merent hereditatē regni celoꝝ: caueamꝰ ꝛc. Et qz apl's in themate ꝓposito loquit legalit tangꝫ legista. iō ꝛ nos ipsi⁹ vestigia imitātes/ legaliꝰ p̄dicabimꝰ. Legales q̃dē institutiones ad morales instructiones reducētes. Saluet̄ virgo ꝛc. Pro declaratiōe thematis ꝛ materie introductiōe p̄dicande est notandū/ q conclusio vera est et approbata de iure diuio naturali: canonico/

ꝛ ciuili: q filiꝰ legitimꝰ ꝛ naturalis vł sal
tē legitimꝰ cuiuſmodi ſumꝰ nos chriſtiani q
ſumꝰ filiꝰ dei: tōo vocamꝰ ipm patrē nr̄m
dicētes. Pater noſter q es in celis ꝛc. De
naturali aūt filio dei dr̄ Heb.j. Nouiſſi
me locutꝰ eſt nob in filio: quē ꝓſtituit here
dē vniuerſoꝝ ꝛc. Debēt eſſe heredes p̄ris
ꝛ ad eiꝰ bona ſuccedere. Hoc pbat. P̄rio
de iure diuino in ꝑbis ꝓpoſitꝫ. Jtē Rom.
viij. Ipſe em̄ ſpūs teſtimoniū reddit ſpūi
nr̄o. q ſumꝰ filij dei: ſi aūt filij ꝛ heredes
Scdo pbat ō iure naturali qō dictat hoi
vt ſic filiꝰ ſuccedit in locū p̄ris: ſic ꝛ ſucce
dat in bona: q plus eſt ꝓſona ꝙ bona: qñ
em̄ pat relinq̄t filiū poſt mortē ſuā: videt
adhuc ipſe pat viuere in filio: eo q filiꝰ re
p̄ſentat ꝓſonā patris: imo eadē ꝓſona vi
deť eſſe cū vna ꝓſona cenſeat pat ꝛ filius:
vt. C. de impub. ꝛ alīs ſubſtitu. l. fi. Jn
ſti. De inutilib ſtipula. §. Et vero. Unō
Ecci. xxx. Mortuus eſt pater ꝛ q̄ſi nō eſt
mortuꝰ: ſimilē em̄ reliq̄t ſibi poſt ſe. Et ex
ħ a fortiori ſequiť q multomagꝫ ad bona
ſuccedere debet ex vi naturalis rōnis. Et
ħ expreſſe dicit text̄ legalis i lege ſcripto
ff. Uſ liberi: vbi ſic Juriſconſultꝰ ait. Nō
ſic parētib liberoꝝ vt liberis parentū de
betur hereditas: parētes ad bona liberoꝝ
ratio miſeratiōis admittit: liberos natu
re ſimlꝫ ꝛ parentū cōmune votū. Nota nō
ſic parentib declaro. Nam qñ filiꝰ p̄mo
ritur patri ꝛ miſeratōne ſuccedit ad bona
filij ne addať afflictio: vt q in vno graua
tur. in altero releuet: nō aūt ex natura: q
naturali curſu debet p̄mori pater filio et
nō ecōuerſo. Uſ dicit Apls. ij. Coꝝ. xij.
Non debent filij parētib theſaurizare ſed
parentes filijs. Uſ tunc turbať ordo na
ture qñ filiꝰ p̄moriť patri. vt dicit tex. in.
l. Nam ꝛ ſi parētib. ff. de inoffi. te. Unō
Bulgarus legum doctoꝝ egregius cū de
ceſſiſſet filiꝰ eiꝰ ipſo viuente ait. Ordine
turbato ſuccedis bulgare nato. ¶ Tertio
pbatur de iure canonico. Nota in. c. Ray
nucius de teſta. ꝛ in. ca. ſi pater. eodem ti.
li. vj. ꝛ xvij. q. iij. c. vł. qō infra habeť ꝛ re
cita hic. ¶ Quarto ō iure ciuili ſm q di
ſpoſitū eſt: q p̄ria cā in ſucceſſiōe ſit libero
rū Jnſti. ō heredū q̄litate ꝛ di. in p̄in. vñ
etiā vīuo p̄e reputať filiꝰ in p̄tē q̄ſi dñs
p̄noꝝ bonoꝝ: ꝛ idcirco mortuo p̄e: non
ōr ꝓprie filiꝰ adire hereditatē p̄nā: ſed ſe
imiſcere hereditati: q poſt mortē p̄ris nō
recipe hereditatē videť/ſz magꝫ liberā bo
noꝝ admiſtratiōnē ꝙſequiť: vt ōr tex. in. l.
Jn ſuis. ff. de lib. ꝛ poſthūis. Patꝫ g̃ ꝙclu
ſio ꝑbata oi iure ꝓbari pōt: ꝛ hoc eſt qō ōr
thema. Si filiꝰ ꝛc. Et ex hac ꝙclusione in
nuiť cozrclariū q ius ciuile vł ſtatutū mu
nicipale ſi poſſet ꝓuare totaliť filiū here
ditate p̄na/hereditate dico. i. legitima q
ōr debitū bonoꝝ ſubſidiū: intellige diſcre
te: non aūt ſic poſſet diminuere legitimā
vł augere: ſed in totū ꝓuare nō poſſet: pu
ta ſtatuēdo q ꝑmogenitꝰ ſuccedat in totū
excluſis alīs filijs: nihil valet ħ ſtatutuꝫ:
rō q nō de iure naturali ꝛ diuino debeať
hereditas p̄ris filio vt dictū eſt: g̃ p ius ci
uile tolli nō pōt: q ciuilis q̄dē rō ciuilia
iura ꝓmere pōt. naturalia ꝝo nō. Jnſti. ō
legi. agna. tu. §. fi. Jtē q iura ſanguinis
nullo iure ciuili dirimi p̄nt. ff. ō reg. iurꝫ.
l. iura ſanguis. Uſ nec ꝓria ꝙſuetudo va
leret. viij. di. c. fruſtra ō ꝙſue. c. vł. ꝛ Nota
in c. Rayuuciꝰ p Jo. an. abba. ꝛ alios ō te
ſta. Et ħ tenet Dynus in regľa indultū li.
vj. Cynus ꝛ Bal. in. l. eā lege. C. de epi. ꝛ
cle. Amplꝰ ſi pať vellet exheredato filio
eccľiam vł pauper iſtituere nō poſſet. vñ
Aug. in ſmone ō vita clericoꝝ: ꝛ in decre
tis. xvij. q. iij. c. vł. Quicūq; ait vult exhe
redato filio heredē facere eccľiaz. q̄rat al
terū q ſuſcipiat nō Aug. imo ōo ꝓtinus ne
minē inueniet. Amplꝰ ſi q̄s bona ſua do
naſſet eccľie eo q filiū nō hz ꝛ poſtea naſci
tur ſibi filiꝰ de iure ybiq; ad legitimā ſibi
debitā donatiōnē illā reuocare: vt ibidem
ōr. ꝛ ꝙfirmať de iure ciuili. in. l. ſi vnq̄. C.
De reuocā. dona. Qō aūr dixi nō poſſe p
ius ciuile vł ſtatutū municipale: vł p p̄ri
nā diſpoſitionē filiuꝫ ꝓuari totaliť legitia
eſt ver: niſi ex rōnabili cā: q tūc poſſet fi
liꝰ p iurꝫ vł p̄ris diſpōnē totaľ ꝓuari legi
tima: puta pp delictū filij: q tūc hic cōue
nit iuri naturali ſm q diſponiť q malefi
cia puniāť. l. ita vulnerat. ff. ad. l. aq̃liā: ꝛ
publice vtilitatꝫ intereſt vt maleficia non
remaneāt ipunita: vt di. ter. in. c. vt fame
de ſen. excō. De remiare aūr hmōi penā p
tinet ad legꝫ ciuilis latorē. Uſ lex ciuilis
nihil aliō ē q̃ determiatio iurꝫ naſcalis: vt
ōr Tho. j. ij. q. lxv. ar. ij. ꝛ. iiij. Qō ad p̄

Dñica infra octa. natalis dñi

positū nr̄m. cū nos sim⁹ filij dei vt ōt apl's in epl'a hodierna. z Rom. viij. z. j. Jo. iij. Videte qlē charitatē dedit nobis p̄r: vt filij dei noiaremur z sim⁹. Jtē Jo. j. Quot q̄t aūt recep̄ūt eū dedit eis p̄tātē filios dei fieri z̄c. Ergo oi iure dēm⁹ p̄seq hereditatē regnū celoꝝ: vt di. thema/ nisi ꝓp̄ aliqō delictū excludi mereamur. Si aūt q̄ris q̄ z q̄t sī ista delicta ꝓp̄ q̄ mereat hō puari a cēlu pēne hereditatē. Rñ. Jus ciuile ponit. xiij. esse/ q̄ dñr cause ingratitudinis: q̄ ponūt in Auk. vt cū de ap. co. §. cās coll. viij. Et canonice notāt in. ca. q̄ntauis ō iu. iur. z vide qō scripsi in fmōe ō. x. p̄ce/ptis in. iij. ꝑcepto ō honore parētū fmōe. iij. pre. iij. Sed ego reducā illas ad q̄nq̄.

Quedā ex iracundia.
Quedā ex inuidia vel malitia.
Quedā ex ꝓcupiscentia.
Quedā ex auaritia.
Quedā ex stultitia.

¶ Laueat g̃ vnusq̄sq̄ z̄c. Primo g̃ ex ira cudia pcedūt due cause ingratitudis. Pria est man⁹ iniectio. Scda ois exprobratio Pria g̃ est man⁹ iniectio: puta q̄n filiꝰ in patrē man⁹ mittit violētas: dic ꝺ h̄ pctm̄: sic expedit z̄c. Moralr̄ pat nr̄ est chr̄s: ad qué dicim⁹ p̄r nr̄ q̄ es i celis. Quicūq̄ g̃ man⁹ violētas inīciūt fieri merēt eēne hereditatē extoꝝes: ꝓp̄ ea fuerūt exh̄ditati Judei: qz man⁹ iniecer̄t i chr̄m. Nota parabolā de colonis/ q̄ postq̄ iterfecerūt suos p̄tis familias occidēr̄t filiū dicētes: hic ē heres: venite occidam⁹ eū/ z hēbim⁹ h̄ditatē ei⁹/ z seq̄t. Auferet a vob regnū ōi z dabit gēti faciēti fruct⁹ ei⁹ Mat. xxi. Sic pctōres z̄c. Si veniret chr̄s i terrā hodie iterato mlti occiderēt eū/ si eis ꝺicerē z̄c Alio etiā mō mēs in chr̄z inīcit q̄n p̄rim pcutē. Hoc ptz rōe z auct. Rō est duplex. Pria qz si pcutē mēbꝝ vnū coꝝpis siue pe dē siue manū z̄c. Totū coꝝp⁹ pcutē/ z caput clamat dicens. Heu pcussisti me z̄c. Sic mystice z̄c. Ro. xij. Multi vnū coꝝpus sum⁹ in chr̄o: singuli aūt alr̄ alteri⁹ mēbra. Caput aūt h⁹ coꝝpis ē chr̄s. Eph̄. j. Ip̄m dedit caput sup oēm eccl̄az q̄ ē coꝝp⁹ ei⁹. Et p̄sertim chr̄m pcutit/ q̄ clericos z sacerdotes z religiosos pcutit q̄ dñr patres lacoꝝ/ z dñr etiā chr̄i. ps. xliij. Noli/te tangere chr̄os meos z̄c. Cū iuste tales ecclia pcutit gladio Anathematē. xvij. q. iij. sicḡs suadēte diabl'o. Scda rō est: qz q̄ pcutit imaginē chr̄i pcutit chr̄m/ z facit i cariā chr̄o z ꝺ hanc oēs clamāt. sic imago dei ē hō: nobiliꝰ ꝝ sit imago argēti. Ad imaginē q̄pe ōi fact⁹ ē hō. Gen. i. Paret rō. Auctoritas. Actuū. ix. Saule saule q̄d me p̄seq̄ris z̄c. Jtē Mat. xxv. Q̄d vni ex minimis meis fecist̄: mihi fecist̄. ¶ Secūda rō siue cā est oris exprobratio. Sic em̄ filiꝰ blasphemat patrē/ puta appellando ip̄m p̄ditorē: vl' aliq̄d tale vl' ihoneste sibi ꝓiurat Sic hodie z̄c. Nota ꝺ blasphematores q̄ inf cetera pcā gui⁹ ē blasphemia q̄ directe dirigit ꝺ deū. Si nō esset aliud pctm̄ in mōdo h̄ solū sufficeret ad destructionē mōi/ z est magna culpa regētū: ad q̄s p̄tinet punire/ q̄ nō puniūt ea. Ro. j. i fine q̄ talia agūt digni sūt morte. Nō solū qui agūt vl' faciūt: sed etiā q̄ ꝓsentiūt faciēti/bus. Jō ꝺq̄rit dñs p os Esa. dicēs. Dñatores p̄li mei iniq̄ agunt. z iugit̄ tota die nomē meū blasphemat z̄c. Esa. lij. Nota h̄ quō antic̄ in tāto honore hēbāt ōi blasphemiā: q̄ h̄ pctm̄ etiā ore dicere abhorrebāt Job. j. Ne forte peccauerit filij mei z bñdixerint deo i cordib⁹ suis. Nota Leui. xxiij. Qui blasphemauerit nomē dñi: morte morīat: lapidib⁹ opp̄met eū ois mlt̄itudo p̄li. Voluit em̄ dñs q̄ null⁹ remanere de p̄lo q̄ nō ꝓfecraret man⁹ suas i sanguine blasphemātis. Oēs g̃ tales regni celestis hereditate p̄uant. vñ apl's. Neq̄ maledici regnū dei possidebūt. j. Cor. vj. Sic vt expedit. ¶ Scdo ex iuidia ex q̄ pcedūt due cause. Prima est oris accusatio. Scda operis ꝓpetratio. Quātū ad p̄mā z̄c. Filiꝰ em̄ accusans patrē exheredat de cā q non fit aduersus p̄cipē vl' rē publicā qz tūc p republica licitū est filio etiā patrē occidere/ iniuste ꝺ rē pub. agentē ff. de religio. z sumptib⁹ funerū. l. mime. Tales sunt oēs detractores/ z etiā accusatores in iudicio criminali/ si ex odio h̄ faciunt. Hā z iudex ex odio dans iustā sniam peccat mortalit̄ xxiij. q. iij. Ea vindicta. z etiā tales sūt infamatores primoꝝ p eandē rōnez sup̄ positā: de mēbris z coꝝpoꝝ z hmōi detractores sūt furib⁹ deteriores: qz illi bona rpalia: isti famā rapiūt et furant/ qō tanto deterius est q̄nto fama bona rpalib⁹ reb⁹ est

melior. Prouer. xxij. Melior est nomē bonū q̄ diuitie mlte. Nota 2tra alias q̄ nūq̄ de alys bona dicūt/sed oib detrahunt Nota detrahunt. Primo iudicib. Scō medicis. Tertio patis: 2tra qō habet figura de Cham: q̄ oñdit pudēda patrī sui Noe. Et ī meruit maledici in filijs suis Gen. ix. Detrahūt etiā clericis religiosis: mlieribz z oīb. 2tra q̄s dr ps. v. Sepulchrū patēs est guttur eor lin. suis. do. age. iudi. illos de. i. cōdēna illos de. zc. Tales sūt illes diabolo: de q̄ scriptū est. Proiectus est accusator fratrū nror zc. Apoc. xij. Quia g̃ sunt ei similes in culpa/erunt etiā ei similes in pena. de q̄ ps. Dilexisti malitiā sup benignitatē: iniq̄tatē magis q̄ loqui eq̄tatē. Jōo de. destruet te z euellet te z emigrabit te de tabernaculo suo et radicē tuā de terra viuentiū ps lj. ¶ Secūda causa est opis querēdi ꝓpetratio puta si patrē venenauit zc. Vel si vite patris insidiat. Sic moralr q̄cūq̄ insidiat vite alicui. siue vxor viri: siue alteri. zc. Et q̄cūq̄ etiā oderit/q̄uis etiā de iure ciuili cogitatiōis penā nemo pati dz: si vltra limites suos nō egrediat. ff. de penis. l. cogitationis. canoniz. de pe. di. j. cogitatōnis. tū sec. est de iure diuino: qz q̄ odit fratrē suū homicida est. j. Jo Et rō: qz de. est solus Judex occultor. xxxij. di. Erubescāt. Moralit. Sic oēs pctōres dant venenū chō: z q̄d est venenū ꝓpr q̄ chīs mortuus est: nisi pctm. Tu g̃ q̄ peccator es q̄tū i te est occidis christū. Heb. vj. Rursum crucifigētes chīm in semetipsis zc. Presertim q̄ ꝓmunicāt cū ꝓscia pcti mortalis: q̄ peius peccant: teste Ambrosio: q̄ Judas. pditor Jdeo Abacuk. ij. Veh q̄ potū dat amico. suo miscēs fel. Tertio ex ꝓcupiscētia: z ex hac ꝓcedūt due alie cause. Prima cā q̄ filij thoꝛ paternū ascēdit. siue sit vxor pris siue ꝓcubina: tales sunt oēs corruptores monialiū q̄ sunt sponse chī. Et etiā alij: q̄ corrumpūt mrimoniū alienū: et ꝓsequnt corrūpūt mrimoniū christi significatū p̄ h̄ qz vxor significat ecclīam. Que est imaculata z sine ruga. xxiij. q. j. loquit. Et vir significat chīm. Eph. v. Sacramentū hoc magnū est. Ego aūt dico in christo/z in ecclesia. Seda causa est si pater voluit filiā maritare, z ipa 2tra eī voluntatē pelegit fornicari. Secus aūt si inuito patre 2trahit mrimoniū. ff. de ritu nup. l. q̄ liberos. z. l. cū tale. ¶. Rescriptū. ff. ō ꝓdi. z demō. Nā hodie nō est cā iusta exhereditandi filiā licz olim fuerit. Sec. de iure ffōr. vt vī. pbari. ff. de bonor pos. ꝓ tabulas. l. nō tm. ¶. si emancipat. Sic moralit/oēs fornicarij sunt digni fieri exheredes regni. j. Cor. vj. Neq̄ fornicarij regnū dei possidebūt. Nota hic ꝓ mlieres meretrices: q̄ stāt in hospitys zc. Jtē ꝓ illas q̄ nō stāt in loco publico. vñ apls. Fornicatores z adulteros iudicabit de. Heb. xiij. z. xiij. Et auaritia: ex q̄ procedūt due alie cause. s. in cōmittēdo z omittēdo. Pria ꝓsistit i cōmittēdo: puta q̄n filī. phibet p̄em testari: vel ꝓdicit ei. testō zc. Sic chīs pat ꝓdicit testamētū: in q̄ disposuit q̄ null. faceret furtū/vsuras/rapinas zc. Ex. xx. Non furtū facies. Auari so z cupidi ꝓdicūt huic testō: qz diripiūt aliena q̄libcūq̄ p̄nt. Nota hic 2tra fures. Jtē 2tra abusionē: q̄ est in Sicilia. s. q̄n cū Nauigiū patit naufragiū Post triduū oia occupat admirat. Sicilie: q̄ reprobat de iure diuino: q̄ cauet. Et quū ē neminē locupletari cū aliena iactura. l. Nā h̄ natura. ff. de ꝓdi. inde. Jtē ō iure cano. vt i toto ti. de raptoꝛe: z de furtis Jtē ō iure ciuili. vt ōr rex. tor. iu aut. naugia. C. de furtz. Dic ꝓ tales vt expedit: vt dic ad lr. Sichs patrē testari, phibuerit p̄uat hereditate regni celoꝛ: qz peccat moralr. et nota q̄ i foro ꝓscie tal tenet ad itereſſe oib illq̄b testator relinq̄re aliq̄d volebat i testō. Quid g̃ de. facit ꝓ tales q̄ sē violatores testi chīi: q̄ est pat nr. Dicit huic chīs. Tu violas testm meū z frāgis il lud: z ego violabo testm tuū. Et sic ꝓtinget ō facto: qz tales faciūt testm: z mlta relinquūt q̄z filij nihil faciūt zc. Et licz filij male faciāt: tn ania pris iuste h̄ patrē: qz. Per q̄ q̄s peccat p hec z torquet. Sap. xj. Et q̄ō q̄sq̄ iurz in aliū statuit: ipe eodē iure ptal. c. cū oēs de ꝓstitu. z. l. j. ff. eo. ti. q̄ q̄sq̄ iuris. Nota h̄ exēplum de illo diuite vsurario h̄nte tres filios: qui veniens ad mortem vocauit. Primo maiores. Secō minorē interrogās eos singillari. Quid nā facturi essent p̄ania sua: zc. Et ptereq̄ ꝓmittebat sibi maria z montes zc. Tandē filī. minor vocatus ab eo: z de eodē re

Dñica infra octauã epyphanie

q̃situs redarguit ip̃m. Et sic pax mutauit restm̃ ꝛc. Dic hystoriã. Scds casus ꝓsistit th omittẽdo: puta cũ pr̃ in carcere detinet ꝛ filiꝰ negligit ip̃m liberare vel infirmo patri nõ subuenerit: vl furioso vl indigenti: vl si p̃ p̃is: vel debito eiꝰ inq̃tũ põt fidejubere noluerit: h̃ tñ qõ de fideiussione dr ad mascl'os tm̃ ptinet. Sub h̃ aũt casu cõphendunt auari q negligũt soluere chr̃o i paupe ꝛc. Dic vt expedit. Vñ Mat. xxv. Ite maledicti in ignẽ eternũ ꝛc. Esurlui. n. ꝛ nõ dedistꝭ mihi mãducare. Sitiui ꝛ nõ dedistꝭ mihi bibere. Infirmꝰ fui ꝛ nõ visistis me ꝛc. Nõ. n. vni ex minimis meis fecistꝭ mihi fecistꝭ. Ite Eph. v. Hoc autẽ scitote intelligẽtes q ois auarꝰ nõ hz hereditatẽ i regno chr̃i ꝛ dei. Quito ex stultitia: ex q̃ pcedũt due alie cause. Prima ẽ infamis ꝙuersatio. Scda est incauta p̃sumptio. Primo ergo ꝛc. Sic qñ filiꝰ ꝛ volũtatẽ p̃is cũ malis hoibꝫ ꝙuersat. i. cũ malefi cis vl malefic⁹ efficit. Sic in ꝓposito in h̃ casu sũt oẽs q ꝙuersant cũ meretricibꝫ tabernarijs. ruffianis. Prouer. xiij. Qui cũ sapientibꝫ graditꝰ sapiẽs est. Amicꝰ ꝥo stultoꝝ silis efficit. pc̃s. Cũ sctõ sctus eris ꝛc. Scda cã est incauta p̃sumptio. Sic ille q ad ludos picꝰlosos ꝛ mortiferos se ingerit vl vilia sortiũ officia: vel exercitia: sic minimi ꝛ iocularij: cũ pax illiꝰ ꝓfessiõis nõ fuerit ꝛ hmõi. Sub h̃ casu ꝙphendũt oẽs lusores taxilloꝝ: vl aleaꝝ. Vbi nota q odcto differentie psonaꝝ ꝓpt̃ h̃ dnanf. Prio ludẽtes. Scdo assistẽtes / q dãt fauorẽ ludo. Tertio rectores rei publice: q ꝑmittũt ludũ: q⁹ vt dr ter. liij. di. Erroꝛ. Negligere cũ possis ꝑturbare puerꝭ nihil aliud est q̃ fouere: nec caret scrupꝰlo societatꝭ occulte qui manifesto facinori desinit obuiare. Quarto mutuãtes pecuniã. Nota h̃ casũ. Vtꝝ mutuãs possit repetere pecuniã mutuatã ad ludũ. Et puto q nõ: cũ in pari cã turpitudis melioꝛ fit ꝙditio possidentꝭ. l. Vbi autẽ. ff. de ꝙdi. ob tur. cãm. Si tñ is cui mutuatũ est iurauit restituere: dz aũt perere absolutionẽ de iuramento a iudice eccl'iastico: aut restituere: ꝛ postea repetere: vt in. c. debitores. de iure iur. Hanc q̃stionẽ habuit de facto Panoꝛ. Quinto inspicientes. Nã. phibitũ est ludẽtes inspicere ꝓpt̃ mlta pcrã: q̃ inde ꝓueniũt. C. de epis. et cle. auf. interdicim⁹ ꝛ de vita ꝛ ho. cle. Clerici. Sexto accõmodãtes siue dantes taxillos aleas vl tabulariũ vl cartas. Jnst. de obli. q̃ ex delic. nascunt. §. ope. Septimo p̃stantes cãdelas. Octauo cõmodãtes locũ: siue sit domꝰ: siue aliꝰ locus ꝛc. Ergo cũ simꝰ filij simus heredes.

Dñica infra octauã epyphanie de euãgelio. Sermo. xj.

Proficiebat Jesus sapiẽtia ꝛ etate: et gra Lu. ij. Ser. erit de sacro euãgelio. Saluteꝝ virgo Maria ꝛc. Hoc ꝥbũ habz magnã difficultatẽ i theologia: qz in eo q dr. Nõ ie sus ꝓficiebat etate nulla est dubitatio: qa eũ esset verꝰ hõ: debuit sic verꝰ hõ accipe incremẽta corꝑis ꝑ etatẽ: vt. j. dicek in prima pte ꝛmonis. vñ apls Heb. ij. Debuit em̃ p oia fratribꝫ assimilari. Sz q chr̃s ꝓfecit in sapiẽtia ꝛ gra: hz magnã difficultatẽ. Pro cuiꝰ itelligẽtia notãdũ: q doctrina cõis ꝛ vera est oim theologoꝝ singlariter mgr̃ sniaꝝ in. ij. li. di. xij. Nõ chr̃s nõ solũ in q̃tũ deꝰ / sz etiã in q̃tũ hõ / in pmo instãti ꝛceptiõis habuit tantã sapiẽtiã et gram q̃ntã hz mõ i celo / ꝙseq̃nt augeri nõ potuit: pbat h̃ rõne ꝛ auct. Rõ est ista: qa gra chr̃i q̃ uis mathematice loquẽdo fuit finita: qz creatura est: tñ philosophice loq̃ndo / põt dici esse infinita: siue loq̃mur de gra vnionis: siue de gra singlaꝝ psone: sic ue de gra capitis. Hec em̃ triplex gra fuit chr̃o. Mathematicꝰ ei ꝙsiderat solũ rõnẽ q̃ntitatꝭ: fm quã nihil phibet q̃n possit finito aliq̃d addi. Phus aũt ꝙsiderat formã realẽ. Prohibet aũt additionẽ talẽ forma quã ꝙsiderat naturaliter. Gra igit vnionis resultat i chr̃o ex ꝙiunctione hũanitatꝭ chr̃i ad diuinitatẽ: q nullũ maiꝰ donũ: nullũ excellentiꝰ extimari põt. Gra ꝥo singlaris psone: er q̃dãmodo fuit infinita chr̃o. Quauis em̃ gra illa ꝛ sapientia sit limitata: eo q sit recepta in chr̃o nec hẽat esse subsistẽs tñ nõ fuit limitata quãtũ ad rationẽ ipsiꝰ gratie qz habuit chr̃s gram: fm oẽm modũ pfectionis ipsiꝰ: q̃quid ad pfectionẽ gre ptinere põt totum in chr̃o fuit. Vnde

dicit Ro.iij. Non em̄ ad mensurā dat de⁹ spm̄.s.chr̄o. Vñ dicit mgr̄ in.iij.sent.dist. xiij.q de⁹ maiorē gratiā chr̄o cōferre non potuit:nec pōt plenior intelligi. Primo ꝛ positio respicit ipsam formā.s.ipsam grām. Scōa subiectū.qō pōt dupliciter intelligi. Uno mō:vicz q non posset creari maior grā a deo ḡntū ad rōnem grē:qz omne qō ptinet ad pfectionē grē collatū ei fuit. Quāuis em̄ multa alia posset de⁹ facere: tm̄ nō ptinet ad rōnē grē. Sicut posset homini multas alias pfectiones naturales & essentiales addere:ꝫ hoc nō esset de rōne hois:ꝛ esset tūc alia spēs ꝛ nō hō. Uel dic q licet ḡntū in se est posset de⁹ maiorē gratiā creare ḡntū ad essentiā ꝫ sit grā chr̄i: tm̄ nulla maior grā posset esse cui⁹ capacitas creata fit capax:nec posset facere aliquā capacitatez q̄ nō esset creata. Hic nota Tho.in.iij.sent.di.xiij.q.j.ar.ij.q.ij. ad scām.ꝛ.q.iij.ad primū. Et idē dicēdum de sapiētia ꝛ scientia chr̄i:que a deo pfecta fuit in instanti ꝛceptionis q crescere amplius nō potuit ḡntū ad essentiā scientie:nec ḡntū ad numerū scitoꝝ/licet ḡntū ad aliquē modū cognitiōis creuerit:qz.s.experimentaliter aliqua causa q prius ad corp⁹ glorificandū rñdeat. Claritas ab aīa sicut q dā qualitas pmanēs corpus afficiēs. Vñ fulgere corporaliter nō est miraculosum in corpe glorioso. Hoc modo nō nouerat:vt nota Tho.in.iij.sent.dist.xiij.iuxta illud Heb.v. Cuꝫ esset filius dei didicit ex his q passus est obedientiā. Gratia ꝥo capitꝫ in chr̄o que cōsiderat ḡntū ad effectū/etiā limitata nō fuit ad aliquos determinatos effectus:sed pōt p grām infinite operari redemptionē. Juxta illud.j. Joā.ij. Ipse.s. chr̄s est ꝓpitiatio p peccatis nr̄is.nō p nostris aūt tm̄:sed etiā p totius mūdi. Patz ergo rō. Dō videam⁹ auctoritatē. Hier. xxxj. Nouū creauit dñs sup terrā:femina circūdabit virū.s.statim pfectū in omnibus Uolūt sancti q chr̄s ab initio cōceptiōis fuit plen⁹ omni grā. Ad idē Esa.vij. Ecce ꝥgo cōcipiet ꝛ pariet filiū:ꝛ vocabitur nomē ei⁹ Emanuel.butyrū et mel comedet vt sciat reprobare malū ꝛ eligere bonū. Et quibus patz q grā chr̄i fuit quodāmō infinita ab initio cōceptiōis. Fiat ḡratio. Nullū infinitū augeri pōt:sed grā fuit infinita vt dictū est. ḡ augeri nō potuit. Et quō dicitur in themate q chr̄s pficiebat sapia ꝛ grā: Rñ. q hoc pōt intelligi dupliciter.s.habitualiter vel effectualiter. Primo mō.s. habitualiter chr̄s nō poterat pficere p rōnes ꝛ auctoritates supdictas. Itē Tho.iij.p.q. vij.ar.xij.q.xij.ꝫ effectualiter pfec:qz ḡntō magis crescebat in corpore/tāto maiores effect⁹ ostendebat sapie ꝛ grē. Detur silitudo de sole:licz tantā claritatē habeat in auroza ḡntā hora pme:ꝛ tantā horā pme ḡntā hora tertie:ꝛ tantā horā tertie ḡntā in meridie in se habitualiter:tm̄ effectualiter sol pficit in claritate:qz non tantā claritatē ostēdit hora pme ḡntā hora tertie.ꝛ nō tantā horā tertie ḡntā in meridie ꝛc. Sic de sole iustitie chr̄o:q licet in instanti cōceptiōis haberet tantā claritatē grē et sapie ḡntā habet mō in celo habitualiter:tm̄ effectualiter pficiebat in sapiētia et grā:qz in auroza.i.anteq̄ virgo ipm pareret/nōdū ortus erat sup terrā ꝛ dabat aliq̄s radios claritatis.s.ꝑginī Marie/Joseph ꝛ Joāni baptiste ꝛ Helisabet. Ma Joānez sanctificauit in vtero:Ipe etiā existēs in vtero. Itē fecit eū ꝓphetā nondū natū. Itez fecit ꝓphetissaz Helisabet ꝛ Zachariā ei⁹ parētes. Sed maiorē claritatē dedit horā pme.s.in natiuitate p tot miracla ꝛc. Sz adhuc maiorē dedit hora tertie:qm̄.s.fuit xij.annorū disputando cū doctoribus:dicit in euāgelio hodierno. Sz multo maiores radios emisit in meridie.s. qū fuit.xxx.annorū in pdicatiōe euangelij/ꝛ miraculorū operatiōe. Ecce quō chr̄s pficiebat effectualiter in sapiētia ꝛ grā apud deū et hoies. Apud deū quidē.i.ad eius laudē:ꝛ apud hoies.s.ad eoꝝ utilitatē.q̄ videntes puerū talr̄ in grā pficere/corrigebant se:et ducti exēplo ei⁹ redibant ad deū. Esa.xj. Puer paulus minabit eos. Itē apls ad Titū.ij Apparuit grā dei saluatoris nostri omnibus hominib⁹ ꝛc. Item Grego.in quadā homelia pficiebat sapiētia:nō p accessum tēporis accipiendo qō nō habebat:sed dona sapie ꝛ grē q̄ habebat ceteris pandēdo qō ad ipsoꝝ edificationē ꝛ dei honorē proficiebat.etiā nō in cognitione notitie simplicis/sed experimentalis:vt supra dictū est. Item Bernā. supra Missus est.quod de sapiētia ꝛ gratia hoc dictum est.nō pm

qđ erat/sed ſm qđ apparebat intelligēdū eſt. non q̄ vicz aliqđ nouī ei accederet qđ ante nō haberet:sed qđ accedere videret q̄ volebat vt videret. Vel pōt dici ſm qđ ſcribit qđam doctor ordinis heremitaꝝ:q̄ id qđ dicit q̄ chr̄is ꝓficiebat gr̄a/intelligitur de gr̄a gratis data/q̄ cōſiſtit i actu:nō de gr̄a gratū faciēte. ſm quā ꝓficiebat:nō qđē vt deo magis grat⁹ eſſet intēſiue/ſed extēſiue:q̄ oia opa ſua placebāt deo. Et tō ānto maiora ⁊ plura opa faciebat:tāto ex pluribꝰ placebat deo. Patet ḡ quō chr̄istus ꝓficiebat ſapiētia ⁊ gr̄a effectualiter Et de h̄ habet auctoritas ꝓphetica Eſaie Qui loquit in ꝑſona dei patris loquētis de chr̄o ſm q̄ hō: Ecce intelliget ſeru⁹ meus/⁊ exaltabit ⁊ eleuabit:⁊ ſublimis erit valde Eſa.lij. Vbi ponūtur ḡrtuor gradꝰ exaltationis effectualis. Primꝰ ibi. Ecce intelliget ſeruꝰ meus. ſ.in inſtāti cōceptionis:⁊ exaltabit. ſ.hora ꝑme in natiuitate: ⁊ eleuabit. ſ. hora tertie in diſputatiōe cū doctoribꝰ:⁊ ſublimis erit valde. ſ.in predicatione euāgelij. Ptz thema. Modo ꝓ declaratiōe euāgelij/notandū q̄ hoc euangeliū cōtinet in effectu tria ſingularia de dñō noſtro ieſu chr̄iſto.

Primū eſt augmentū corꝓorale:ꝓficiebat etate.

Secundū eſt documentū ſpirituale:ꝓficiebat ſapientia.

Tertium eſt exemplū virtuale:ꝓficiebat gratia.

Hec oſtēdunt clare in themate. Primum cū dicit/ꝓficiebat etate. Scōm:ꝓficiebat ſapiētia. Et tertium:ꝓficiebat gr̄a. ¶ Primū ergo qđ oñdit ⁊c.dum dicit ꝓficiebat etate. Vbi ſciendū q̄ dñs nr̄ Jeſus chr̄us exiēs de vtero matr̄ noluit ſubito magnꝰ apparere cū potuiſſet tā magnꝰ naſci. vt fecit de Adā in ꝓncipio mūdi:qui exiuit de vtero mr̄is ſue. ſ. terre/tā magnꝰ ⁊ hō ꝑfecte etatis. xxx. annoꝝ. Hoc trāgit textꝰ dicens. Formauit deꝰ hoiem de limo terre. Nō hoiem:nō dicit puerꝝ vel infantē:⁊ inſpirauit in faciē eius ſpīm vite. i.aiam:et factꝰ eſt hō. nō dicit infans in aiam viuentē. Gen.ij. Certum aūt eſt q̄ ita potuiſſet chr̄is facere de ſe/ſ3 noluit:q̄nimo voluit cū ceterꝫ paulatim crescere. Primo voluit eſſe infans. Scđo voluit eē puer. Tertio adoleſcēs. Quarto iuuenis. ⁊ tandē vir ꝑfectꝰ. Rō eſt duplex. ¶ Prima qr debuit ꝓ oia fratribꝰ aſſimilari. Heb.ij. et Sapvij. Ego natꝰ accepi cōem aerez:⁊ ſimilit decidi in ſanctā terrā:⁊ primā vocē ſil'em oibꝰ emiſi ploraās. ¶ Scđa rō ad oſtēdendū q̄ veniebat ꝑ ſaluatiōe oim. Venit em̄ ſaluare: Primo infantes ꝑ innocentiā baptiſmalē. Scđo adoleſcētes ꝑ obediētiaꝫ generalē. Tertio iuuenes ꝑ pniaꝫ ſacrālē. Jō debuit ꝓ oia fratribꝰ aſſimilari/q̄ vult oēs hoies ſaluos fieri. i. Tim.ij. Si dicatur:nō videt venisse ad ſaluandū ſenes/q̄ noluit eſſe ſenex:ſed voluit mori in flore iuuētutis ⁊ dare aiam ſuā in etate qua magis vita diligit. Juxta ꝓphiam Hier. xij. in ꝑſona chr̄i dicētis. Relīq̄ domū meā dedi dilectā aiam meā. i. vitā in manu inimicoꝝ eiꝰ. Rñ. q̄ imo venit etiā ſaluare ſenes. Licet em̄ ipſe nō fuerit ſenex:tñ a ſenibꝰ voluit bñdici. ſ.a Simeone ⁊ Anna. Luc.ij. Jō poſtq̄ ſerā mat ecclia feſtiuauit de infantia ſaluatoris feſtiuitatibꝰ trāſactis:mō incipit facere officiū de eiꝰ puericia:qñ. ſ. fuit. xij. annoꝝ. ⁊ de hoc loquit principiū euāgelij. Cū factꝰ eſſet Jeſus annoꝝ. xij. ⁊c. vicz: In medio doctoꝝ. Vbi notandū q̄ in tota iudea nō erat niſi vnū tēplū. ſ. in Hierl'm/in q̄ offerri poſſet ſacrificiū ſub pena mortis:de q̄ Deut.xij. Propt̄ qđ iudei ter in anno tenebant venire ad templū in hierl'm. ſ. in feſto paſche ⁊ pentecoſtes/⁊ ſcenophegie. i. tabernaculoꝝ fixionis ex ꝑcepto legis. Exo.xxiij. ⁊ Deut.xvj. Jtē virgo Maria in dictis feſtiuitatibꝰ volebat venire a Nazareth que diſtat ab Hierl'm ꝑ.xl. miliaria:⁊ ex magna deuotiōe ⁊ dilectiōe nolebat dimittere filū ſuū Jeſuz:ſed ipm̄ portabat in bra chr̄is qñ erat infans. ſed qñ eſt factꝰ puer/ducebat ipm̄ ꝑ manū. Nota hic ꝓtēplando quō virgo ibat cū filio. aliqñ cū calore aliqñ cū frigore:aliqñ cū pluuia/niue/et cū vēto. Si fuiſſet ſibi dictū. O ꝙbo bñdicta:⁊ quō vaditis mō cū tali tpe: Rñdiſſet ꝙgo. Vlado ad tēplū dñi in hierl'm. O ꝙgo gliosa:⁊ nunqđ nō eſtis vos tēplū dei magis ſetm̄ ꝙ illud: De q̄ eccl'ia. Domus pudici pectoris templū repēre fit dei. Et nūquid filꝰ veſter videt eſſe tēplū diuinitatis: Jo.ij. Soluite templū hoc/⁊ in tri

duo excitabo illud. Hoc aūt dicebat de tē plo corpis sui. Sed ꝑgo finaliť rīderet, h facio in exēplū hoim: vt nullus ḡntūcūq; delicat⁹ excuset se ne vadat ad eccl'iam ra tiōe caloris/frigoris/seu pluuie ꝛc. Hoc dicit exp̄sse Beda in home. hod. Jō dicit de⁹. Memento vt diē sabbati sanctifices .s.a tpalib⁹ abstinēdo/ꝛ spūalib⁹ vacādo. Exo.xx. Nota: in nllo alio p̄cepto dr Me mēto/n: si in isto. Vñ nota h q parētes de berēt ducere filias/etiā ꝑgines ad eccl'iaz in dieb⁹ dñicis ꝛ festiuis. Nota cōtra ma lam cōsuetudinē cōtrariā ꝛc. Jō fiunt tot mala: qz tūc hñt oportunitatē quā nō hā bent infra hebdomadā. qz parētes sunt in domo: iō vadunt tot grauide ad nuptias. vel forrasse iā pepererūt bis/vel ter: iō ou cende sunt ad eccl'iam. Nota etiā ꝙ mulie res: q̄ post mortē marito⁹ vel filio⁹ stant p vnū annū ꝑtinuū q nō vadunt ad eccle siam: q̄si se velint hoc mō vindicare ō deo

¶ Copleto ergo festo/ꝑsūmatisq; dieb⁹ cu redirēt remānit p̄uer Jesus in Hierl'm nō parentū negligētia/sed p diuinā puidē tiā: ꝛ nō cognouerūt parētes ei⁹. Ratio: qz erat mos iudeo⁹ ex honestate: vt homi nes trēt p vnā vīā/ꝛ mulieres sequebanť. Pueri aūt poterāt ire cū patre ꝛ cū matre Nota hic q in h q dicit Non cognouerūt parētes eius: pbať exēplū filios q in diuio obsequio faciēdo nō est consiliū a carnali bus parentib⁹ re ḡrendū: qz Jnimici hois domestici ei⁹. Dar, ꝛ. Vñ Hiero. in epla ad Heliodo⁹. Licet pat in limine iaceat ꝛ mať vbera ꝛc. Q̄n ergo ꝑgo Maria re/ cessit de rēplo/ꝛ nō vidit iuxta se puerum Jesum credidit q esset cū Joseph/ꝛ cum eo veniret. Jdē ecōuerso credidit Joseph Hoc tangit euāgelista dicēs. Existiman tes aūt illū esse incomitatu: venerūt iter diei. Credo q Joseph venit p⁹ in Naza reth: qz viri vadūt velociꝰ: ꝛ vt pararet ce nā. ꝛ q̄ virgo intrabat domū/occurrebat sibi filꝰ ꝛ faciebat sibi magnū festū. Sed tunc q̄ virgo intrauit domū ꝛ nō vidit fi liū suū/dixit ad Joseph. Et vbi est filius meus Jesus: Respōdit Joseph. Et non erat vobiscū: Tunc ꝑgo ardenť plangens dixit. O misera: quid est de filio meo? Et statim magn⁹ clauus intrauit in cor suū: qz diligebat plusq; oēs mres filios suos. Ratio: qz alie matres diligūt filios suos tanq; creaturas suas. Sed ꝑgo diligebat ipm etiā tanq; creatorē. Jtē alie mulieres diligūt filios suos amore naturali: ꝛ ꝑgo et amore ꝑtuoso. s. charitatiz. Jtē nlla mať habuit filiū tam ꝑtuosum. Jtē alie mres pdunt ꝑginitatē ꝓter filios: sed non ipsa. Jtē alie matres dolent in ptu: sed ꝑgo mi nime. Virgo ergo plorādo intrauit came raz dicēs. O fili mi: vbi estis vos modo? Vltimā nō in manibus Archelai filij Hero dis. O fili/vbicūq; estis vos scitz meū dolorē ꝛ timorē. Tunc cor ꝑginis erat q̄si inter duas molas. Et vna pte cogitabat vtrū ascenderat in celū: ꝛ ex alia parte di cebat. Quō recessisset q mihi nō dixisset: nec adhuc p̄dicauit euāgelū/nec instituit sacramēta. Ex alia parte cogitabat ne Ar chelaus filꝰ Herodis ipm teneret/q̄ tunc regnabat. Joseph aūt ex alia parte ploza bat dicēs. O miser ego/q̄d dicet mihi de⁹ pater: qz tā male custodiui filiuz eius. O miser/q̄d de tanta mea negligētia dicam? Sec⁹ de multis cōiugib⁹: q̄ q̄n aliq̄d simi stri patiunť/ꝓrendūt: dicētes alter ad alte rū. Vos fecistis hoc: imo vos. Sed virgo et Joseph mutuo se cōsolabanť. Dicebat ꝑgo. Pať cenetis vos/q̄d ego nō possum Rīdebat. Nō potero/nisi ꝛ vos comeda tis. Dixit ꝑgo. Rogo vos pater vt pquiꝛ ramus filiū meū apud vicinos/parētes/ꝛ amicos. Dic quō ibant de nocte cū later/ na plorātes ꝛ ip̄m q̄rentes: ꝛ oēs mirabā tur/ꝛ ex cōpassiōe multe mulieres assocīa banť secū p Nazareth. ꝛ ipso nō inuēto re dierunt domū. Et ꝑgo intrauit cameram suā: ꝛ genib⁹ flexis lachrymando dicebat. O de⁹ pať. O fili mi. O spūs sancte/ꝑtu te cui⁹ cōcepi: velitis me ꝛsolari. O archā gele Gabriel portetis mihi bona noua de filio meo O fili mi vbi estz mō: tiā amplꝰ nō possum pati. Jdez faciebat Joseph ex alia parte: nec in tota nocte dormierunt. Jn crastinū ꝑo bono mane redierunt hie rusalem/ꝛ fuerūt ibi in sero: cogitate quō de nocte cū laterna ibāt p ciuitatē hierl'm q̄rentes ip̄m p cognatos ꝛ notos. de quo gentes mirabanť q tali hora intrēt p ciui tatē: cū essz famosa de maxima honestate et sanctitate vite, Cogitate quō custodes siue guardie q̄n inueniebant eos/dicebāt

Dnica infra octa. Epiphanie

O chi va la ꝛc. Transactis triꝰ diebꝰ dixit ihs. Eamus ad tẽplũ dñi et orem⁹ vt ipm inueniam⁹. Dicit euãgelũ. Et factũ est: post triduũ inuenerũt ipm in tẽplo in medio doctorũ. Et statim ihs accedens ad eũ dixit. Fili cur fecisti nobis sic, ſ. nob ignorantiꝰ. Nõ fuit increpatio sed qstio Ecce pater tu⁹, ſ. putatiu⁹: ꝛ ego dolẽtes querebam⁹ ꝛc. Cogitate quõ chꝰ dulcit cõsolabat matrẽ suã dicẽs. Et quid est q me q̃rebatis: Nesci. q in his q̃ pa. mei sũt oportet me esse: De tota speculatiõe habe tur pphia pphete loquẽtis in psona ihsu Per noctes qsiui quẽ diligit ania mea: qsiui illũ ꝛ nõ inueni. Surgã et circuibo ciuitatem p vicos ꝛ plateas: querã quẽ diligit ania mea. Vidistis: Paululũ cũ pertransissem eos inueni quẽ diligit aia mea tenui eũ nec dimittã Cañ. iij. Bis dicit q̃ siui illũ ꝛ non inueni: qz bis qritũ Jesum nõ inuenit ihs. Primo in comitatu inter cognatos et notos. Scõo in hierlm ante triduũ elapsum. Notalik hic nota duo. Primo quõ pdik Jesus. Scõo quõ inuenitur. Perdik quidẽ in festo: qz in diebꝰ festiuis plura petã cõmittunk vt plurimuz: dic vt expedit. Jõ dicit chꝰ nob. Solemnitates vias odiuit aia mea Esa. ſ. Nota hic cõtra cõuiuia ꝛ festa q̃ fiũt in nuptijs: ꝛ etiã hastiludia, put expedit. Nota q accedere ad hastiludia ex curiositate/nõ est sine peccati rõne. Primo rõne curiositatꝭ. Scõo tpis amissione, Tertio rõne periculi incitationis ad luxuriã: psertim qñ fiũt hmõi pter amoreꝭ mulierũ. Vñ Dauid videndo Bethsabee ocupiuit eã ꝛc. ij. Re. xj Vide Tho. ij. ij. q. lxvij. arti. ij. Nota q inuenik Jesus nõ in theatro/non in foro/nõ in curia/nec ink cognatos: sed potiꝰ inter eos perdik. Dat. r. Inimici hois domestici eiꝰ, sed inuenik Jesus in tẽplo post tridũ. ſ. post tria opa penitẽtialia. Primuz est cordis cõtritio: q̃ dicik dies naturalk: ꝛ includit noctẽ culpe materiali diuine gre formalik. qz vera ꝛtritio nõ est sine claritate dei seu diuine gre. ex q̃ doler de culpa cõmissa. Scõa dies est oris ꝛfessio: q etiã dicik dies naturalis cuiꝰ nox est prolatio petõꝝ/q̃si se diffamãdo: dies clara remissio petõꝝ: q̃ fit i absolutiõe ꝛ orik claritas gre. quã si habebat ex cõtritiõe: tũc augek ex ꝛfessione ꝛ absolutiõe. Tertia dies est vite correctio: cuiꝰ nox ẽ labor correctiõis ꝛ mutatio male inclinatiõis. Dies ho est claritas ꝛscie ꝛ bone fame. Correctio ẽ: qz si fuisti superbꝰ/vanꝰ/põpolus ꝛc. de cetero sis hũilis: ꝛ sic de alijs. Ꝟ mõ chꝰ inuenit post triduũ in tẽplo manibꝰ sacerdotis ad digne cõicandũ. Auc, allego. Ibiꝰ viaz triũ dieꝝ in solitudie: vt imolem⁹ dño deo nr̃o in pefto Exo. iij. ¶ Scõm pũctuz est documtũ spũale/cũ dr. Prohibebat sapia Videam⁹ practicã. De q̃ dicit euãgelũ. Inuenerũt eũ in tẽplo sedẽtem in medio docto. au. illos. et inter. stu. aut. o. qui au. Sup prudẽtia ꝛ rñsis eiꝰ. Duo videã⁹ ꝟ.

Primo de modo sedendi

Scõo de materia de q̃ disputabant.

¶ De pmo. ſ. de mõ sedẽdi/declarat Beda in hom̃. hod. dicẽs. Fuit hoc hũilitatis indiciũ: imo etiã eximiũ discẽdi hũilitatꝭ exẽplũ. Vñ Beda in hom̃. hod. Dei ãppe virtꝰ ꝛ dei sapia eknaq̃ diuitas/q̃ loq̃tur. Ego sapia habito in ꝛsilijs ꝛc. Jpa hoiez induta ad audiẽdos hoies venire dignata est: vt nimiꝝ hoiꝰ q̃uis sũmo ingenio pditis necartã discẽdi formã progarer: ne ſ. q discipuli veritatis fieri refugerẽt/mgri efficerenk errorꝭ. Hec ille. Nota ꝟ ꝛ legistas q̃ in casu idubitabili erubescũt ꝛsulere peritioꝛẽ: ꝛ ita pferũt falsas inias in dãnum ptis lese/ꝛ in gnitiẽ aiaꝝ suaꝝ. Sic de medicis: sic de theologꝭ/ de alijq̃ casu ꝛscie interrogãdo. Cõtra q̃s dr turiscõsultus i. l. apꝺ Julianũ. ff. de fideicõmissarijs libertatibꝰ. Et si alteꝝ pedẽ in sepulchro habet/adhuc alijq̃d discere velle. Dic vt expedit. Dicũt q̃daz q chꝰ sedebat i cathedra in medio doctoꝝ: ꝛ ita pingũt pictores/ꝛ male. Dic q̃ q i angulo tẽpli doctores habebãt scãna circulark posita, p ꝛsilijs ꝛ disputatiõibꝰ/vbi erat rota plena libꝭ: ꝛ qñ doctores disputabãt/pueri maxie ingenios si ponebãt se i medio doctoꝝ in terra sedẽdo/audiẽdo doctores/ꝛ ꝺ dubijs introgãdo: ꝭ nõ ꝟ doctores arguẽdo. Hũc modũ alioꝝ pueroꝝ voluit tenek chꝰ: iõ dr. Jnuenerũt illũ i me. doc. au. illos ꝛ ink. nõ dr: arguẽtẽ ꝛ rñdẽtẽ. De matia ãt de q̃ tũc doctores ꝛ Rabini disputabãt: inueni i epla Hiero. ad Paulinũ. c. iij. vbi sic dr. Duodecim ãnos saluatoꝛ ipleuerat/ꝛ in tẽplo

sedēs: z de q̄stionib⁹ legis introgans: magis docet dū prudēter introgat. Nota de q̄stionib⁹ legis: rōnalit̄ ꝙ possem⁹ cogitare/quō potuit esse: q̄stiones siq̄dez legis: q̄ tūc maxime disputabant erāt de aduentu messie: qz oēs doctores nullo discrepāte sciebāt tps aduēt⁹ messie esse ꝓpletū: tā ex ꝓphīa Jacob. Geñ. xlix. Nota, auferret septrū de iuda/z dux de femore eius: donec veniat q̄ mittēdus est. cui ex septuagināta hebdomadib⁹. Dañ. ix. Nō ponamus in practica disputatione. Cuz ꝙ doctores z mgri essent in circlo: z chīs puer in medio sedēs in terra: q̄dā doctor ꝓposuit q̄stionē. Quid iudt videt vobis ō tpe messie zc Utrū sit cōpletū: Rñderūt alīq̄ sic. z ille ait. Et ego sic etiā puto: rñ ꝙ facit q̄dā ꝓphīa Aggei dicētis. Hec dicit dñs. Adhuc vnū modicū z ego mouebo celuz z terrā: mare z aridā: z mouebo oēs gentes: z veniet desiderat⁹ cūctis gētib⁹. Aggei. ij. Nō diu nō vidim⁹ ista signa/ideo dubito. Dicebāt alīj. Verū dicitis: tō cogitem⁹ sup hoc, z nesciebant aliud dicere. Tūc chīs puer in forma discipuli manib⁹ plicatis surrexit dicēs. Dñi si placet aliq̄d dicā. Et ait. Dñi si recordamini/ mō sunt xij. anni sicut audiui a parētib⁹ meis q̄ in celo. i. aere apparuit noua stella que ꝓduxit tres Magos reges orientales, z etiā sic terra mota est z mare: qz tūc vnusquisq̄z ꝓgebat ad ꝓpriā ciuitatē ex ꝓcepto imperatoris vt ꝓfiteret zc. Et angeli etiā apparuerūt illa nocte z fecerūt magnū festū. Nūquid videt vob q̄ ista sit morte celi/terre/z maris de q̄ loquit ꝓphīa. Ecce quō introgabat. Sed attēde q̄ hāc ꝓphetiā Aggei intelligit Aug. xviij. ō ci. dei. c. xxxv. de scō aduētu dicens sic. Hec ꝓphīa ptim ꝓpletam cernit: ptim sperat in fine cōplenda. Mouit em celū angelor⁹ z siderū testimonio qñ incarnat⁹ est chīs: mouit terrā in genti miracl'o: de ipso ꝙginis ptu. mouit mare z aridā: cū z in insulis z in toto orbe chīs annūciat. Jra moueri oēs gētes videmus ad fidē. Jam ꝓ qō sequit. Et veniet desiderat⁹ cūctis gētib⁹ de nouissimo et⁹ spectat aduētu. Ut em eēt desiderat⁹ expectātib⁹: pri⁹ ꝓpositum eum dilectū esse credētib⁹. Hec ille. Chīs igit sic introgante z sic dicēte/ꝓba sua itrabāt in corde audientiū sicut sibi placebat. Q̄ dixerūt ipsi Uer dicit iste puer. Ego recordor zc. Dixit chīs. Dñi ꝑcatis mihi si pueri querūt zc. Ecce quō de q̄stionib⁹ legis introgās magis docet dū prudēter introgat. Dein de dixit ali⁹. Dñi adhuc restat dubitatio de alia ꝓphīa Esa. di. Ppls q̄ ambulabat in tenebris vidit lucē magnā: habitātib⁹ in regione vmbre mortis lux orta est eis. Esa. ix. Hoc signū debuit esse messie: sed illud signū nō vidim⁹. Dicebāt alīj. Uer dicitis: z reuoluebāt cartas. Tūc dixerūt chīo. Fili tu in hoc q̄d dic⁹: dubitas in aliquo: Rñdit cū oī reuerentia di. Dñi audiui q̄ iā sunt anni, xij. in bethlee apparuit magna claritas/intantū q̄ nox apparuit sic meridies: z angeli apparuerūt pastorib⁹ cuz magna claritate. Dixerūt doctores. Per deū verū dr. Jā recordamur q̄ sic audiui/mus zc. O fili bñdicaris a deo: qz sic clarificas scripturas z intellectus nros. Ecce quō de q̄stionib⁹ legz introgas. Dixit ali⁹ Dñi adhuc magna dubitatio: Nonne dixit Malachias ꝓpha. Veniet ad templū sctm suū dñator quē vos q̄ritis z angelus testamēti quē vos vultis. Hal. iij. sz nō dū venit: ꝙ zc. O miseri/habebāt illū ꝓsentē. Propt̄ h dixit eis Jo. bap. Medi⁹ vestrū stetit quē vos nescitis zc. Jo. j. Et introgauerūt eum q̄d diceret. Qui rñdit. O dñe: z quid ꝑñt dicere pueri. Audiui a parētib⁹ meis q̄ post miraculū de lumine inde. xl. dies q̄dā mulier iuuenis cū puero in brabrys venit ad templū. Et scūs Symeon z Anna ꝓphetissa ꝑdicauerūt eum dicētes. Q, ille puer erat verus messias. Dixerūt illi. Per deū verū dicit. Symeō erat me⁹ consanguine⁹/a quo ego audiui. Ali⁹ dixit. Et ego ab Anna ꝓsanguinea mea. O bñdicte fili addiscatis bñ. Dicit euāgeliū: q̄ stupebāt oēs q̄ eū audiebāt super prudētia z rñsis ei⁹. Deide Rabi Samuel suspirās dixit. Et nunq̄d recordami quō Herodes occidit m'tos pueros/etiā illū: Et tūc oēs remāserūt tristes z nō potērāt rñdere. Tunc chīs surgēs cū hūilitate zc. Dñi reuerēdi: ego legi Exo. xxiij. et xxiiij. et Deut. xiij. Nō coques hedū in lacte m'is sue. Nō pueri possent hic dubitare: nō dr q̄ ipe dubitabat. An de⁹ vellet oñdere quō eēt coq̄ndus hedus: vl an eēt

hec ꝓphia ō messia ꝛc. Ad Herodē: ne in
facte mris occiderꝫ chm. Dixit aūt Do
ys in trib⁹ locis ꝑdictis. Nō coḡs hedū
ꝛc. Qz tripl'r fuerant innocētes ab Hero⁹
de occisi: q̄dā gladiati: alij ſtrāgulati: alij
ꝓcussi in parietib⁹. Jō ōt/nō coques hedū
.i. chm. Tūc doctores illi illumiati dixe⁹
rūt. Pro certo verū ōt ꝛc. Jō nō fuit occi
sus ab Herode. Et dū sic ꝫ fabularent⁹ ve
nit ꝙgo Maria di. Fili q̄d fecisti nob sic
ꝛc. Dicūt Rabini. O dna/ꝛ puer h̄ est fi/
lius yester? Rñdit ꝙgo. Jta dñe. O tā ex
cellētis ingenij filiū habetis: faciatis illū
addiscere/qz erit magn⁹ Rabin⁹. Nō oste
datis sibi officiū ꝛ artē viri vīi. De ista sa
pientia habet ꝓphia. Ego sapia habito in
ꝯsilys: ꝛ eruditis interſum cogitationib⁹.
Prouerb. viij. Ecce q̄ quō chs pficiebat
effectual'r. ¶ Tertiū punctū est ō exēplo
ꝙtuali/dū ōt: pficiebat gra/eodez mō hoc
est intelligēdū sicut supra de pfectu sapie.
Jō dicit apl's. Appuit gra dei saluatoris
nr̄i oib⁹ hoib⁹ eruditens nos. ad Titū. No
ta Appuit. Nō dicit creuit gra: ſz appuit
.s. effectual'r: eruditēs nos. s. dando exēplū
ꝙtuale nobis. de q̄ dicit euāgelista in. iij.
ꝑte euāgelij hodierni. Descēdit cū illis in
Nazareth ꝛ erat subdit⁹ illis. Pro decla/
ratiōe nota. Nō legit q̄ in domo ꝙginis
esset alicꝫ nisi ipsa ꝙgo ꝛ Joseph/et chs.
Ubi aūt sunt tres psone in domo/multis
indigēt seruitys: mō q̄s faciebat fuitia in
domo: Dicit Lucas/q̄ erat subdit⁹ illis.
Jtē ipsemet chs ōt. Fili⁹ hois non venit
mistrari ſz ministrare Mat. xx. Ecce quō
pficiebat gra parētib⁹ seruiēdo. Nota de
fuitio chi fm mgr̄m historiarū scholasti
cay: q̄ portabat aquā de fonte Nazareth
Dic practice quō ꝙgo cū Joseph pie ꝛten
debāt de portādo aquā. sed chs dirimēs
q̄stionē portabat lagenā ꝛc. Si fuiſſz tūc
chs introgat⁹: ꝛ nos etiā ōuote ꝛ spūal'r
ipz videtes introgē⁹ eū. O dñe ꝛ q̄re vos
portatꝫ: ꝛc. Rñderet. Ut det exēplū alijs
vt sint obedientes parētib⁹. Moral'r dic ꝯ
filios inobedientes. Jō apl's. Filij obedite
parētib⁹ vestris in dño. Hoc em̄ iustū est.
Honora patrē tuū ꝛ mrez tuā vt bene sit
tibi: ꝛ sis longeu⁹ sup terrā Ephe. vj. No
ta exēplū qō ꝓtigit Valentie de q̄dā sniā
to ad suspendiū/de quadā morte de q̄ fuit
iniuste diffamatus. ꝛ quādo fuit ꝓpe furt
cas/ꝛ vidit eas nouiter factas in illo loco
Clamauit dicēs. O dñe iuste morior: nō
ex tō crimine mortꝫ mihi iniuste ꝛ falsē
ipositō/ſz qz in h̄ loco ꝙberaui mrez meā:
q̄ orauit di. Rogo deū vt in isto loco in q̄
me pcussisti sis suspensus: ꝛ ita fuit. Ecce
quē finē faciūt inobedientes. Jō chs. Ho
nora inḡt pīez tuū ꝛ mrez tuā. q̄ maledixe
rit pī aut mri/morte moriat. Mat. xv.

¶ Dñica. i. post octauā epipha nie de euāgelio. Sermo. xij.

Crediderūt in eū discipuli ei⁹ Jo. ij. c.
Sermo erit de sacro euā
gelio hodierno/ vbi habe⁹
bim⁹ bona doctrinā. Sz pri⁹ salutet ꝙgo
ꝛc. Pro declaratiōe thematis est notādū/
q̄ in sacra theologia ponunt tres gradus
vere credētie a doctoribus: pīertim a sancto
Tho. xxij. q. ij. ar. ij. Et a magro sniarū in
iij. di. xxiij. Et sunt isti: viz Credere deū
credere deo/ꝛ credere in deū. Prim⁹ gra/
dus habet ꝑsciam intellectualē. Scōs p
reuelationē cordialē. Terti⁹ p obedientiā
generalē. Prim⁹ ꝛ scōs sunt necessarij/ſz
insufficientes ad salutez. Jtē prim⁹ ꝛ scōs
pñt haberi sine tertio/ſz nō ecōuerso: quia
tertⁱ⁹ includit primū ꝛ scōm. Dic de istis
sicut habet dñica. xxj. post festū trinitatis
sermone qui incipit. Credidit ipse et do/
mus ei⁹ tota. ꝑ totū. Jtē vide in ꝓmonib⁹
de articulis fidei ser. viij. vbi agit de ꝓmo
articulo fidei: ſz breuia ꝛc. Hoc ꝑsupposi
to videam⁹ mō q̄re discipuli crediderūt in
eū/sic in euāg. recitat. Ubi nota. v. pūcta.

Primū est modestia nuptialis
Scōm est clemētia proximalis
Tertiū est obedientia generalis
Quartū est gratia habitualis
Quintū est credentia habitualis.

¶ Primū q̄ punctū est modestia nuptia
lis/cū ōt. Nuptie facte sūt ꝛc. vsq; ad/nup
tias. Dic ō h̄ sicut habet inſequenti ſermo
ne de eadē dñica ꝑte ꝓma circa. ij. ꝛ. iij. pū
ctū vt in pdicto ꝓmone ꝑte. ij. ꝛ. iij. Quar
tū punctū est de gra habituali: q̄ notat in
cōuersiōe aque in vinū. Aqua em̄ cōcupi

ſcētie carnalis vertit in vinū charitatis et gre/p sacm matrimonij. Et ex h nota/q p hoc sacm cōferr gra. Vide infra in .iij. mone seqnti eiusdez dnice:q incipit Oleria ꝛc.gre.j.circa finē. Tria em sūt necessaria vt gra hmōi acquirat ꝛ conseruet.

Primū est recta intentio
Scōm est perfecta dilectio
Tertiū est filioꝝ educatio.

¶ Primū ergo ꝛc. Vbi notandū q infinite pñt esse cause ꝓpter q̄s pōt cōtrahi mri monium,sed ꝑ nūc dicā q̄ncq; pncipaliores. Prima est ꝓpr plē,ꝛ hec est recta intentio: q; ꝓpter hūc finē est principaliter mrimoniū a deo in paradiso institutū.ꝛ h mō dicit matrimoniū institutū in officium nature:vt notat Glo.xxvij.q.j.in sūma. Et nota,in c.vnico.de voto.li.vj. Et ꝓpter hoc dicit Gen.j.Crescite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terrā. Et ibidē. Propr hoc relinquet hō patrē ꝛ mrez ꝛ adherebit vxori sue:ꝛ erūt duo in carne vna,i.ad carnē vnā pcreādā Scdo pōt cōtrahi mrimoniū ꝓpr fornicationē euitandā:ꝛ sic fuit in remediū instituū post diluuiū. Gen.ix. Bñdixitq; dom̄i/ Noe ꝛ filijs ei⁹:ꝛ dixit ad eos. Crescite ꝛ multiplicami ꝛ replete terrā. Hoc aūt mō ꝛtrahendo est pcm veniale/si bonū prolis pōt intēdi.alꝫ si nō pōt,ples intendi ꝓpr senectutē vel sterilitatē cōiugū/ nō est pcm ꝓpter hāc cām ꝛtrahere.iuxta illud. Fornicationē virandā:vnuſqſq; habeat suā,j.Cor.vij.Suā.i.vxorē. Et ibidem. Melius est nubere q̄ vri. Idē notat xxxij.q.ij.§.his ita respondet. Si aūt pōt intēdi,ples:est pcm cōtrahere ꝓpter hanc cām. Vñ sup illud verbū apli. Hec aūt dico sm indulgentiā ꝛ nō sm imperiū.dicit Glo. Iō nō peccat q; aliq agit:sed peccat q̄ sic agit licz leuius. Tertio pōt ꝛtrahi matrimoniū ꝓpr pulchritudinē.ꝛ tūc est pec/catū si pncipaliter intendat:q; abutit sacro ad aliū finē,sicut siqs baptizaret ꝓpter filiū sanitatis ꝛc. Si vo intendit pulchritudo secūdario:non est pcm. Sicut de Jacob legit Gen.xxix. Seruiuit igit Jacob p Rachel septē annis:ꝛ videbant ei pauci dies p amoris magnitudine. Sic dico si ꝓpter diuitias vel pacē principaliter mrimoniū cōtrahat si finis plis intēdi pōt:quia tunc est pcm,alꝫ non videt esse peccatū. Quarto pōt ꝛtrahi mrimoniū ꝓpr cōem cōuictū ꝛ gubernationē rei familiaris:et tunc pcm est/si finis plis intendi pōt: vt dixi.qđ verū est/nisi cōtrahat mrimoniū nō ad culpā/sed vt cohabitēt vt frat ꝛ soror:q; tūc nullū pcm est. Sicut pz de virgine gliosa ꝛ Joseph.xxvij.q.ij.c.bta maria. Itē de Abisai sunamite ꝛ Dauid.iij. Re.j.c. Quinto pōt cōtrahi mrimoniū,pter luxuriā effrenatā:ꝛ tūc est pcm mortale,pbat p hystoriā de Sara pulchra valde ac diuite ꝛ pris vnica;ppter qđ mlti eā cōcupiscebāt. Iō quidā intētione effrenate libidinis cōtraxit cum ea:ꝛ in ꝑma nocte fuit a diabolo noie Asmodeo suffocatus. Idē de scdo viro ꝛ tertio vsq; ad septimū:secus de octauo.s.Tobia filio Tobie q̄ tenuit ꝛsiliū angeli Raphaelis ꝛc. Hic hystoriā. Iō dicit Tob.vj. Audi me Tobia ꝛ ostendā tibi q̄m pōt prevalere demonium. In eos q̄ cōiugiū ita suscipiūt vt deū a se ꝛ a sua mente excludāt:et sue libidini ita vacēt sicut equꝰ ꝛ mulus q̄m nō est intellectꝰ:habet prātem demoniū sup eos. Vñ Hiero.xxxij.q.iiij. Origo. Adulter ē in vxorē amator ardētior:ꝛ in aliena q̄pe vxore omis amator turpis est/in sua nimius. Iō primit⁹ in ꝑma nocte nō vtebātur mrimonio:q; cōfitebant ꝛ cōicabant nec in .ij. nec in .iij. Nō aūt añ nuptias/si pñt ꝛc.totū. Et nota q̄ est pcm mortale cognoscere vxorē añ bñdictionē nuptialē. Et q; initiū nō est bonū:iō multa mala sequūtur:q; diabolus noie Asmodeꝰ interponit se int ꝛiuges:iō sp sunt in rixa ꝛ male cōtenti·q; vt dr Leo papa.j.q.j.principatus. Difficile est vt bono pagank exitu ea q̄ malo inchoata sunt pncipio. Iō cōsulo vob vt cōfiteamini añq; mrimoniū cōtrahat;alꝫ puto q; peccet mortalr q̄ ꝛtrahit cū mortali:q; facit iniuriā sacro diuino ꝛ cōsequnter deo. Vñ Leui.xxij. Dis hō q̄ accesserit de stirpe vra ad ea q̄ cōsecrata sūt ꝛ q̄ obtulerūt filij isrl dño.in q̄ est imūditia peribit coram dño. ¶ Scda ꝓditio quā debetis hre est ꝑfecta dilectio int viruz et vxorē. Vñ amor prime hebdomade deberet semp durare in eis/ꝛ supportare se inuicē:q; nō est aliqs sine defectu. Vñ apls ad Gal.vj. Alter alteri⁹ onera portate. ꝛ sic q̄dm.leg.chri. Prefktim aūt vir dz sup

portare vxorē ꝓpter filios. Da similitudinem de gallina: q̄ supportat a patrono ꝯtūcūq̄ vociferet qñ facit ouū. et licz multas imū ditias facit/supportat ꝓpter oua q̄ facit. q̄nto magꝫ deber supportari vxor defectu osa ꝓpter filios. Da exemplū de Socrate pho. qui supportabat Xantipē vxorē mo/lestā ꝓpter hāc cām. ſ. liberoꝝ ꝓcreationeꝫ. vt est apō Aulū Gellū. Jō apl's dat duo documeta. vnū viris: z alīō mulieribꝫ di. Mulieres subdite estote viris sicut opor tet in dño. Viri diligite vxores vras z no lite amari esse ad eas Col'.iij. Jtē Ephe. v. Viri diligite vxores vras sicut z chr̄s dilexit eccl'iam. et semetipm tradidit ꝓ ea vt illaz sanctificaret zc. Et hac ſ̄litudine nota duo. Primo q̄ vir dz salutez vxoris desiderare z ꝓcurare cū omni instātia z la bore: qz chr̄s ꝓ sponsa sua eccl'esia in cruce mori dignat⁹ est. Scōo q̄ si vxor adultez/ratur z peniteat: cū miscōia dz vir eā susci pere. Jō Hiere.iij. Tu autē fornicata es cū amatoribꝫ mltis: tū reuertere ad me di cit dñs: z ego suscipiam te. Et nota in au ctoritate supiori. Subdite estote. Qñ de⁹ fecit mulierē nō fecit eā subiectā viro nec dñaz viri/ſz socīā ei⁹. signū qz non de pede viri/neqz ō capite: ſz de costa formauit eā Sed qz vxor fuit causa pcī viri: iō de⁹ in penā hui⁹ pcī postea subdidit eā viro. q̄a Priuilegiū merek amittere/q̄ cōcessa sibi abutik prāte. ſ. q.iij. priuilegiū. Jñ dixit ei de⁹ post pctm. Sub viri prāte eris: z ip se dñabik tui Geñ.iij. Et iō qñ mlier vult dñari in domo: videk peccare grauik: eo q̄ transgreditur mandatū dei: sicut qui trā/gredik penitentiā a confessore sibi iniunctā. Deide subdit apl's. Sicut oportet in dño q.di. in licitis z honestis tm. Nota ꝯ mu/lieres cōsentientes viris in his q̄ petunt ꝯ deū zc. Dic vt expedit. Tertia cōditio est filioꝝ educatio: nō solū in corpe/sed etiaz in aia eos instruēdo. Nota quō mat dz in struere filiū de sero z de mane qñ petit pa/nē. Alioq̄n peccāt parentes: z de⁹ in penaz eoꝝ ꝓmittit filios eē ingratos sepi⁹ parē/tibus zc. Vide qō scripsi in sermonib⁹ de decē ꝑceptis in. iiij. ꝑcepto. Jō dicit apl's Patres nolite ad iracūdiaz. ſ. dei ꝓuocare filios vestros: sed educate illos in disciplī na z correctione dñi Eph̄.vj. ¶ Quintū punctū est credētia supnalis: de qua dicit thema. Crediderūt zc. Jn eū. ſ. sicut in ve rū deū. Dices tu. Et q̄d mirū est/viso tan to miraculo zc. Datus miraculū fit quo tidie in missa/quertendo panē in carnem z vinū in sanguinē: qō plus est q̄ mutare aquā in vinū. qz illud pōt facere natura: vt fit in vite: hoc aūt non. Preterea illud facit chr̄s p se: istud aūt p sacerdotē tanq̄ ministz. Preterea in illo vino nō erat chr̄i stus: sed hic sic/tanq̄ rex sub cortina. Jō ſ̄ex illo miraculo discipuli crediderunt in eum: multo magis ex isto chr̄iani debent in ipm credere/z sine conditione explicite adorare. Vnde ps. xxv. Tollite hostias. ſ. vos sacerdotes z introite in atria ei⁹: ado rate dñm. ſ. vos ꝓlī. in atrio sctō ei⁹. Glo. .i. in corde dilatato tam vos sacerdotes q̄ ꝓl's. Jō Jo. xx. Quia vidisti me thoma/credidisti. Beati qui nō viderunt z credi/derunt. Nota beati. ſ. hic sp e p gratiā: z in futuro spe p gloriam. Ad quā vos perdu/cat ipse filiꝰ virginis in quem credimus.

¶ De eadem dñica de euāgelio Sermo.xiij.

De initiuz si/

Ignoꝝ fecit Jesus. Joā.ij. Prio. ad modū sarroꝝ displicabo pe/tiam pāni. Scōo scindā tunicas virtutū ad induendū aias vestras: qz ꝓtures sunt vestes anie. Jdeo apl's Col'.iij. Jnduite vos sicut electi dei scti z dilecti viscera mi sericordie/benignitatē/humilitatē/mode stiam/patientiā zc. ¶ Primo mēsuretur petia pāni euāgelici. Dic histoziā euange/lij: Qz chr̄s nondū p̄dicabat: nec habebat discipulos. ſz dicūt doctores z Glo. q̄ spō/sus erat Joānes euāgel'. zc. Nota: Quid mihi z tibi est mulier? Aug. exponit subti liter: sed p nunc nō curo. sed iuxta exposi/tionē literalē dicit Chr̄y⁹. Quid mihi z ti bi q̄ sum⁹ iuitati/vt puideam⁹ de vino: qz ad spōsum ꝓtinet. tū mr̄ mea ex q̄ vob̄ pla cet puidebo: ſz nōdū venit hora mea. ſ. fa/ciēdi miraculū. Rō qz miracl'a fiūt ad ho norē dei. z qz defect⁹ vini nōdū erat not⁹ hoib⁹: iō magis volēs chr̄s satisfacere hō nori dei q̄ spōso/dr. Nōdū vēit hora mea tūc h̄ intelligēs mater vocatis seruitorib⁹

dixit q̄ starent coꝝ filio suo di. Quodcū/q̄ dixerit vobis facite ꝛc. Ecce petiā pan/ni explicitā: modo faciā vobis vestes vi/rutū q̄nq̄ ad induendū aīas vestras.

Prima est modestia nuptialis.
Scōa clementia primalis.
Tertia obedientia vniuersalis.
Quarta pecunia virtualis.
Quinta ꝓtinentia ꝓiugalis.

¶ Prima ḡ vestis est ꝛc. Hec est questio ḡre Christ⁹ et ꝑgo Maria voluerūt esse in nuptijs et etiā discipuli: vbi cōiter fiūt dissolutiones: quas chr̄s ꝛ ꝑgo et discipli fugiebāt: maxime cū dicat Eccl. vij. Me/lius est ire ad domū luctus q̄ ad domum conuiuij/in illa em̄ finis cunctoꝝ admo/net hoim et viuens cogitat q̄d futuꝝ sit. Rn̄. Q̄ō ratio/quare chr̄s iuit ad nupti/as est vt mr̄imoniū sua p̄sentia approba/ret. Sciebat em̄ futuros hereticos q̄sdaz nuptias reprobātes/sic Tatian⁹ ꝛ Bar/tianus/vt ōt Beda i homelia ꝛc. Ad ar/gumentū in ꝯrariū respondet: q̄ in illis nuptijs nō fuerūt excessus nec dissolutio/nes ꝛc. Sed hodie fit ꝯrarium: adeo q̄ si chr̄s veniret non iret: qz oīa pctā ibi cō/mittunt/ꝛ p ꝓsequēs veniūt ibi multi de/mones. Primo est ibi superbia in ornatib⁹ pomposis ꝛc. Jō̄ est ibi Jesuitā: q̄ est rex superbie, Job. xlj. Leuiatā ipse est rex super vniuersos filios superbie. Item est ibi aua/ritia: qz tot fiunt vanitates qz totā dotez expendunt/ꝛ postea faciūt vsuras/furtas rapinas ꝛc. Quoꝝ principiū ꝓcessit ex lu/perfluitatib⁹ q̄ fiunt in nuptijs. Jdeo nō venit ibi chr̄s sed māmona. De q̄ christ⁹ Mat. vj. Non potestis deo seruire ꝛ mā/mone. Item est ibi luxuria in videdo/in ta/gendo/in audiēdo cant⁹ et sonos ꝛc. Jō̄s non venit ibi chr̄s: sed Asmode⁹. De quo Tob. iij. Demoniū noie Asmode⁹. Item est ibi inuidia ex meliori ornatu ꝛ pulchri/tudine/et ex h̄ vxores sepi⁹ molestāt viros vt faciāt eis vestes sumptuosas: sed tu mi/ser vir assentiz ꝛc. Jō̄ dicas ei. Tu vis ve/stē fodratā de guais ꝛ ego faciā tibi fodra/tas de caralais: ꝛ accipe baculū illu⁹ ligni q̄ō est ꝓsanguineū oliue et tange eā. Jdeo venit ibi Beelzebub. De quo Luc. xj. In Beelzebub ꝛc. Verbū fuit iudeoꝝ ꝯ chri/stū ex iuidia. Item est ibi ira et indignatio: qz mariti irascunt ꝯ illos q̄ respiciūt vxo/res suas. Etiā est ibi indignatio et ira: cō/tra illos q̄ magz honorāt vnū q̄ aliū: ido est ibi Beelzebub. De q̄ Judi. ix. Misit dn̄s spm̄ pessimū ꝛc. Item est ibi gula: ideo ibi Belfegor. De q̄ ps. cv. Jnitiati sunt Belfegor. Item est ibi acidia: qz nō recor/dant de deo p̄dendo tps in illis vanitati/bus et tripudijs/dimittēdo missas et ser/mones: etiā q̄n surgūt de mane hūt caput graue ꝛc. Et surgūt hora tertia. Jō̄ est ibi Astaroth. De q̄. j. Re. vij. Auferte deos alienos de medio vr̄i. Baalā ꝛ Astaroth Jō̄ mō in nuptijs nō venit Chr̄s nec vir/go Maria: sed demones. De his nuptijs q̄ nō fiunt intelligit auctoritas allegata. Meli⁹ est ire ad domū luct⁹ ꝛc. Sed iste nuptie de q̄b⁹ fit mētio in euāgelio fuerūt honestissime celebrate: ideo ad eas venit chr̄s. Jstud cōiuiuium fuit simile illi de q̄ Tob. ix. Cūq̄ oēs dixissent amen: accesse/rūt ad conuiuiū ꝛ cū tanta dn̄i nuptiarū cō/uiuiū exercebant. ¶ Scōa vestis est cle/mētia primalis cū dicit ter. Deficiēte vi/no ꝛc. Elsq̄ nō hūt: virgo Maria ex pie/tate mota dixit hec ꝑba. Si chr̄s interro/gasset eā. Mater et q̄s dixit vobis: Rn̄ dixisset. Pietas coꝛdis mouet me. Et sic ex h̄ inducimur ad habendā ꝓfidentiā: erga pietatē ꝑginis ī necitatib⁹ nr̄is. Propt̄ h̄ eccl̄ia ōt sibi. Maria mater gr̄e: mat̄ mi/sēdie ꝛc. Nota hic exemplū: de illo q̄ oīa die salutabat Mariā ōuote dicēdo. Aue maria ꝛc. Qui mortu⁹ fuit in pctō morta/li. Cūq̄ demones vellēt rapere aīam ei⁹: di/xerunt angeli. Expectate vsq̄ q̄ dcā/nia a chr̄o ꝛc. Nota quō pctā sua fuerūt posita in vna statera ꝛ Aue maria in alia ꝑpon/dere: et ꝑponderauit. Et sic ꝑgo obtinuit q̄ suscita/ret: et faceret pniam ꝛc. Jō̄ eccl̄ia ōt ad ipam in hym. Monstra te esse matr̄. Et h̄ habem⁹ instructionē de duob⁹. Prio q̄ cū magna ꝓfidentia debem⁹ sperare i vir/gine de sua ineffabili dulcedine et pietate Scōo dēm⁹ imitari ꝑginē in hac pietate miserādo paupib⁹ et eis elemosynā largiē/do. Alias ꝛc. Prouerb. xxj. Qui obturat aurē suā ad elemosynā: et clamoꝝ pauꝑis et ipe clamabit ꝛ nō exaudiet. Dic ꝑtice Fortasse credi pōt q̄ ꝑgo Maria si habu

isset pecuniã: fecisset quiuiũ sed qz nõ ha/bebat recurrit ad potentiã dei/iuxta illõ. ij. Paral' xx. Cũ ignorem⁹ qđ agere debe/amus: ꝫ solũ habem⁹ residui: vt oc̃los no stros dirigam⁹ ad te. ¶ Tertia vestis ꝺz obediẽtia: cũ dicit in euãgelio. Dicit mat Jesu ministris ꝛc̃. vsqz facite. Bene fuit necaria ista administratio: vt qñ dixit eis chr̃s. Implete hydrias aq̃: forte dixissent nos vinũ petim⁹ ꝛc̃. Sic debem⁹ obedire deo i oĩb: licz ignorãtie nr̃e videanc̃ pce pta dei iniusta. ꝟbi gr̃a. Dicit chr̃s Lu. vj Mutuũ date: nihil inde sperãtes ꝛc̃. Sz dicit vsurari⁹. Hoc nõ habet rõnez: qz de pecunia mea de q̃ alq̃⁹, pficit q̃re nõ possuz recipe alq̃d: Sz ista rõ nihil valet: qz di/cit sua pecunia cũ nõ sit sua sed dñi: qz dñi ẽ terra ꝛ plenitudo ei⁹: orbis terra⁹ ꝛ vni q̃ habitãt in eo. Diuites vero sunt dispen satores. j. Lor. iij. Sic nos existimet ꝛc̃. debẽtes reddere rõnem deo de oĩb⁹. Red/de rõnẽ villicatiõis tue Lu. xvj. De⁹ aũt q̃ est dñs nõ vult q̃ aliq̃d recipiatis vltra ꝛc̃. Ecce q̃re dicit. Qcũqz dixerit vobis facite. Jrẽ ꝓceptum dei est de frute casti tatis. j. Thi. iij. Hec est volũtas dei scti/ficatõ vr̃a: vt abstineatz vos a fornicatõe Sed dicit luxuriosus. Cui ego facio iniu ria: si solut⁹ cũ soluta ꝛc̃. Sed ista rõ nihil valet. Cui em̃ facit iniuriã si vn⁹ fornicak cũ filia regz volẽte nõ rege? Sic ꝛ in ꝓpo/sito fit iniuria chr̃o/q̃ est pax oĩm mulier. Vñ Malach. ij. Abominatio facta est in isrl' ꝛc̃. Jrẽ de pctõ mollicie dicit: cui fa/cio iniuriã? Rñ. Si pjceres calicẽ ꝺsecra tũ in sterq̃linũ cui facz iniuriã. Nõne ꝺo? Sic et hic ꝛc̃. Jdeo dicit scptura. Sciat ynusq̃sqz vim val suũ possidere ꝛc̃. j. Thi. iij. Jrẽ de⁹ ꝓcepit q̃ null⁹ accipiat seu fa/ciat vindictã ꝺ inimico: sed bene põt q̃s ꝓ segui ius suũ in iudicio ꝛc̃. Reges qui nõ hñt maiorẽ/certz casib⁹ possũt recipe vin/dictã sed nõ alij. Aucto. Dicit de⁹. Mihi vindictã supple refuabo ꝛc̃. Ro. xij. Vide xxiij. q. iij. Gu/lisarus. Et. ca. Jrẽ q̃relas Sz ꝺt sugḃ⁹. O vindicta est natural': qz formica vindicat se. Dicak silitudo de fa/mulo regz q̃ in palatio regz coram eo nõ rci pit vindictã de inimico. Alias displicet re gi. Jta i ꝓposito. tot⁹ mõs est palatiũ dei. O isrl' q̃s magna est dom⁹ dei Baruch. iij Et de⁹ est vbiq̃ pñs: qz dicũt theologi q̃ est vbiq̃ ꝓ essentiã: ꝓ potentiã: ꝛ ꝓ psentiã. Celuz ꝛ terrã ego impleo ꝺt dñs. Hiere. xxiij. Ergo ꝛc̃. Noli g̃ disputare ꝺ pceptz dei. Sic et dicit lex: q̃ lex q̃ntũcũqz dura tamẽ ꝟuãda est. l. pspexit. ff. q̃ ꝛ a q̃b⁹. Naz qꝺ pncipi placuit: legz hz vigorẽ. l. j. ff. de ꝟsti. pzin. Et tamẽ loq̃k in hoie q̃ pot erra re. Quãto g̃ magz in deo q̃ errare nõ põ. qz ꝟitas est. ps Judicia dñi vera iustificata in semetipsa. Et iõ noli disputare de pceptz dei. Nã ex disputatõe Eue de man/dato dei venit tantũ malũ. Vñ qñ diabo lus dixit Eue: Cur ꝓcepit vob⁹ de⁹ ꝛc̃. si Eua respõdisset ꝺ pdito: rõnẽ petz de illo q̃ ẽ rõ oim rationũ. a cui⁹ volũtate oia de pendẽt: nõ peccasset, ꝛ iõ recordamini de ꝟbo ꝟginis. Qcũqz dixerit vob facite. Jõ Ecci. iij. Judiciũ pñs audite filij di/lecti ꝛ sic facite vt salui sitz. ¶ Quarta ve stz est pnia ꝟrualis cũ dicit. Erãt lapidee hydrie sex ꝛc̃. vsqz Judeoꝝ. sic̃ i illa domo erãt lapidee hydrie sex dure. Sic chr̃s in domo sua. s. eccia hz sex opa pnialia in q̃b⁹ lauank nr̃e macke ꝛc̃. Prima hydria est cõ tritio: q̃ nõ est sine gr̃a: iõ lauat aiam. De q̃ ps. l. Sacrificiũ deo spũs ꝓtribulat⁹ ꝛc̃. Scda hydria seu vas est ꝓfessio in q̃ laua tur ania q̃ ablolik a sacerdote. Aucto. Lauare septies in Jordane ꝛc̃. iiij. Re. v. Jrẽ. j. Joã. j. Si ꝓfiteamur pctã nr̃a fide lis ꝛ iust⁹ est: vt remittat nob pctã nostra. Tertia hydria est afflictio pnialis: scz ieiu niũ: qꝺ lauat aiam: qz multi in afflictione acqrunt gr̃am quã prius nõ hẽbant. Jõo ij. Paral. vlc̃. Tu aũt dñe ꝛm bonitatem tuã ꝓmisisti penitẽtiã remissionis pctõꝝ. ¶ Quarta hydria est oõ spãlis. Modũ orandi oñdit nobis chr̃s Mat. xvij. No ra Parabolã. Serue neq̃ oĩe debitũ di/misi tibi: qm̃ rogasti me ꝛc̃. Quinta est iu risditiõalis restitutio. Reddite oib⁹ debi/ta. Ro. xiij. Sexta remissio iniuriar'. De⁹ est inuincibil' in bonitate. Si g̃ tu remittz iniurias alijs: si de⁹ tibi nõ remitteret vin ceres eũ in bonitate: qꝺ est ipossibile. Jõ chr̃s. Si dimiseritz hoib⁹ ꝛc̃. Mat. vj. vsq̃ ꝟa. Ecce sex hydrie ordinate a chr̃o in domo sua ad lauãdũ aias nr̃as. Lauamini mõi estote Esa. j. et Mar. iiij. Penitẽtiaz agite ꝛc̃. ¶ Quinta vestis est ꝟtinẽtia cõ

lugalis: cū dicit thema. Hoc initiū signoꝝ rū fecit. Quare chīs voluit esse i nuptijs z eas honorare ꝑmo suo miracło: ōr Beda q facere sibi ꝙuiuiū nuptiaꝝ z mīmoniū verū: est quādo habet tres ꝙditiones Prima ꝙditio est q sponsi habeāt rectaz intēcionē. s. celestialē: cogitādo qd mouet eos ad mīmoniū. s. ad finē generādi ꝓoles m: ad gl̄iam dei: et supplendā cathedraz illā zc. Tunc em̄ b̄ndictio dei. Sed quando mouent intentiōe bestiali cogitādo solum delectationē zc. ad malā finē veniet. Nota exemplū de illa puella Sara filia Raguelis: quā mlti duxerūt in vxorē rōne pulchritudinis z diuitiaꝝ zc. De q̄ supra in sermone ꝓcedenti ꝓte. j. in. ꝯ. Potest ꝙtrahi matrimo. Nota quō diabol⁹ suffocabat eos oēs zc. Jō dixit angel⁹ Tob. vj. Audi me z oñdam tibi q sunt quibus pōt ꝓualere demoniū: in eos q ꝙiugia suscipiunt: vt deū a se et sua mente excludāt z sue libidini ita vacent: sicut equ⁹ z mulus q̄bus nō est intellect⁹. habet sup eos demoniū potestatē. Jdeo hodie mīmonia veniūt ad malū finē: q: vel nō ꝙueniunt: sed sunt semp in rixa et discordia: vel nō habent ꝓlem: vel si hīt sunt stulti z infirmi: z iō anticht⁹ ꝙfirebant: z die nuptiarū cōtinabant et stabāt ꝓ tres noctes cōtinentes: sed modo faciūt sicut equ⁹ et mulus. Scōa ꝙditio est bona z vera dilectio int̄ eos. Si esset possibile amor ꝑme hēb̄ domade deberet semp durare. Sed postq̄ sunt sociati vir despicit vxorem z vxor vult dñari. Et iō dicit scriptura. Mulieres subdite estote virī sicut optet in dño Viri diligite vxores vras Coll. iij. Nota q dñt fuare fidē mutuā zc. Jtē mlier dz obedire viro nisi in his q̄ sūt ꝓtra deū zc. Dic vt expedit. Tertia ꝙditio est vt curēt nutrire ꝓlem cū timore dei. Multi solum curāt q sint sani z induti. Dic exemplū ō illo q cū duceret ad mortē ꝑcidit nasū patris dentib⁹ zc. Jō Eph̄. vj. Patres nolite ad iracundiā. s. dei ꝓuocare filios vros sed educate illos zc.

Eadem die dñica de nuptijs Sermo. xliij.

Opie tertia nu

ptie facte sūt in chana Galilee. Jo. ij. nuptie dicūt ḡtuor modis. Primo em̄ dicunt nuptie ipe ꝙsensus mīmonialis: q est cā efficiens mīmonij. Hoc mō accipit Hest. ij. Jussit ꝙuiuiuz ꝑparari ꝓmagnificū cūctis ꝑncipib⁹ z seruis suis ꝓ ꝙiunctiōe nuptijs Hest. ij. ff. de reg. iu. Nuptias nō ꝙuict⁹ sed ꝙsensus facit. Dicūt nuptie ipe carnal copula seq̄ns mīmoniū. Hoc mō Gen̄. xxix. Tāde potit⁹ optaz nuptijs amoꝛē seq̄nz ꝓori ꝓtulit. Tertio dicunt nuptie dotes q̄ dant viro ad supportāda onera matrimonij. Hoc mō accipit. Exod. xxj. Prouidebit puelle nuptias z vestimēta z pciū pudicitie nō negabit. Quarto dñr nuptie ipm ꝙuiuiū qō in solēnitate mīmonij fieri ꝙsueuit. Hoc mō accipit Gen̄. xxix. Vocatz mlīs amīcoꝛ turbis iōuiuiū: fecit nuptias. Et ita accipiūt hic. De istis ḡ nuptijs erit ſmo Salutet ꝙgo Maria zc. Prio cōplemēto ſmonis exponent ꝙba ꝓposita q̄druplicit ſm q q̄druplex ē differetia nuptiaꝝ. Primo sūt nuptie historice siue ſales. Scōo sunt nuptie Tropologice siue morales. Tertio sūt Allegorice siue diuiales. Quarto sūt Anagogice siue supnales. Prio ḡ nuptie zc Jste ꝙbunt int̄ virū z vxorē. Ne q̄ dubs hz in euāgelio: z fieri dñr i chana galilee die tertia. Chana interp̄tat zel⁹ z ꝑcat amoꝛē q int̄ ꝙiuges esse dz. Eph̄. v. Viri diligite vxores vras sic z chīs dilexit ecclesiā z tradidit semetipm ꝓ ea. Et subdit Viri dñt diligeꝛ vxores suas vt coꝛpa sua q vxorē sua diligit seipm diligit: dz tamen iste amoꝛ eē ordinat⁹ sub ōo z ei⁹ mādatz. Nō em̄ dz aliq̄d facere vir ꝓ vxore ꝙ deuz nec ecōuerso: qō faciūt q̄dā zc. Dic vt expedit. Jō Hiero. z habeꝛ in decretz. xxxij. q. iij. Origo. Adulter inq̄t est i suā vxorē amator ardētioꝛ: i aliena q̄pe vxore ois amoꝛ turpis ē: i sua nimis zc. Galilea ꝙ interp̄tat rota seu trāsmigratio. z designat mōm q sp est in rota. Vñ mōs dicit a motū: q: sp monet triplici motu. s. locali. Nā celi semp sūt in motu. Jtē motu naturali coꝛruptiōis z generatiōis: z q: hodie viuimus z cras moꝛimur et coꝛrūpimur. Jtē motu spūali seu moꝛali: q: voluptates: de-

sideria/et passiones hūane mutant. Job. xiij. Homo natus de mlīere breui viuēs tempe: replet mltis miseriis/qui q̄si flos egredit et pterit/z nunq̄ in eodē statu p/manet. Sic et bona tpalia.s. dignitates: officia/honores/glorie/regna/pompa/diuitie: semp sunt in motu. Ūñ ꝑsus. Hia sunt hoim tenui pendētia filo. Et subito casu q̄ valuere ruunt Ouidi⁹ in lib.iiij. de ponto. Jtē Boeti⁹. Quid me felicez to/tiens iactastis amici. Qui cecidit: stabili nō erat ille gradu. Jgit ꝙ nuptie fiant in galilea designat ꝙ nuptie solū in vita pre senti et in mūdo isto durant. post mortem ꝑo solut vinculū nuptiale. Ro. vij. Que sub viro est mlier viuēte viro alligata est legi. Si aut̄ mortu⁹ fuerit vir: soluta est a lege. Et h̄ in.c. penul. et fi. de secūdis nuptijs. Et ideo dicunt Theologi: Canoniste et legiste: ꝙ si vir mortu⁹ resurgeret/nō te net recipe illā q̄ dum viueret fuerat vxor sua/nec ecōuerso. Ratio est: q̄z matrimo/niū p mortem dissolut: vt dictū est. Et in qutē. de nupt. §. Deinceps. colt. iij. Ob/ligatio autem semel extincta nūq̄ reuiui scit. l. qui res. §. Ad eam. ff. de solutio. ca. Queris. de conse. dist. iij. ergo ꝛc. Secus aūt est in alijs sacramentis ꝙ ꝓferentib⁹ cara cterē cuiusmodi est baptism⁹/crisma et or do: q̄z talia nō sunt iteranda post mortē/si resurgeret baptizatus/confirmat⁹ vel ordi/natus. Ratio differentie est: q̄z illa imprimūt caracterē in ania indelebilē: qui fun/dat in ipsa essentia anime/sed mr̄imoniū non. Obligatio eñ q̄ ex mr̄imonio oritur z vinculū mr̄imoniale sunt ens ratiōis fun datū sup corpibus ꝙiugum. Ūñ eis corrup tis corrumpit simul/et ipsa obligatio et vinculū mr̄imoniale. De his nota p Joā. an. et alios in.c. Fraternitatis. de frigi. et malefi. Similit etiā post resurrectionē ge neralē corpoz̄ si vir habuisset plures vxo/res vel econuerso: nullum erit mr̄imoniū. Mat. xxij. Jn resurrectione neq̄ nubent neq̄ nubent: sed erūt sicut angeli dei in ce lo. Ecce q̄ quō nuptie fiunt in Chana ga lilee. Sz dt thema: ꝙdie tertia facte sunt. p tres dies significāt tria bona mr̄imonij in q̄bus consistit essentialit matrimoniuz p̄ser tim in triplici bono.

Prima dies est bonū ꝓlis.

Scōa est bonum fidei.

Tertia est bonū sacramenti.

¶ Ad hūc principalē finē institutū est a no mr̄imoniū in ꝑadiso terrestri. Gen. j. Crescite et multiplicamini. Vel p alia ver ba. Nūcios ex ossib⁹ meis. Gen. ij. c. in fi. Et nota in ca. vno. de voto. li. vj. Jn h̄ ve rum est. Si ꝙiuges sunt potentes ꝓlem facere: et intendūt ꝙiungere vt coniuges. Si vero impotentes sunt ad ꝓlem: pos sunt aliū finem honestū intēdere, puta fi nem euitande fornicatiōis si saltē sunt po tentes ad actum carnalem: sic ꝓtrahunt se nes. Vel etiā si nō ad hunc actū potentes sunt: possunt intendere finē sicut cohabi/tantes insimul vt frat̄ et soror: cōmunicēt sibi mutua seruitia z auxilia: vt in.c. Con sultationi. de frigidis. Simil⁹ etiā poten tes sunt masculus z femina ad ꝓlem ge/nerandā: nō tamen intendant ꝙtrahere p pter ꝓlē: q̄z non intendūt cohabitare sic/ut ꝙiuges. sed sicut frat̄ z soror: p̄ñt aliuz finem intendere sic fuit mr̄imoniuz inter virginē z Joseph. Inter q̄s fuit verū mri monium: q̄uis nō esset int̄ eos intentio sal/tem explicita ꝓlem generādi: presertim ex parte virginis glose. Luce. j. Quō fiet istud qm̄ virū non cognosco: Et habet in decret̄. xxvij. q. ij. Beata maria. Et q̄ p̄z ꝙ intentio ad plem nō est de essentia mri/monij: neq̄ explicita neq̄ etiā implicita: sic ꝓbat. c. Cōmissum. de ꝓsponsati. q̄uis si intentio non habendi ꝓlez exprimat per modum turpis conditionis nihil valeret mr̄imoniū ꝓpt̄ ꝓhibitionē legis canoni ce. De q̄ in.c. vltimo de condi. appositis.

¶ Scōs dies/est bonū fidei qd̄ h̄z duos actus. Primus est affirmativ⁹ vt. s. vir z vxor mutuo sibi debitū reddāt. j. Coī. vij Vxori vir debitum reddat: similit z vxor viro. Unde si petat debituz vir etiā in die festo: dz vxor reddere et si vir monit⁹ dul/cit nolit abstinere. Scōs actus est nega/tiuus: vt cū altero vel altera non polluat neq̄ ducat aliū virū viuente primo: z ecō uerso ꝛc. Quāuis fuerit vir absens p qua driennū causa captiuitat̄z vel pegrinatio nis quinimo quantocūq̄ annoz̄ numero fuerit vir absens: non debz vxor aliū virū ducere: nisi certū nunciū recipiat de mor/te viri, Ut ꝓbat. iij. c. Jn ꝓsentia, de ꝓspon

sal'. Quāuis olim ō iure ciuili. ff ōp. t. l. aliter fuerit ordinatū. vt in. l. vxores. ff. de diuortijs. t. l. ō repudijs. l. vxor. Que leges sunt hodie etiā de iure ciuili reuocate vt in auten. hodie. C. de repu. q̄ sumit ex corpore. autē. vt liceat matri et auie. § . qō aūt. coll. viij. Sz adhuc p̄ istos duos dies non perficit matrimoniū: qz posset esse intentio prolis et ablutio ad fidez/etiā inter cōcupiscētias. Requirit ergo tertia dies q̄ sequit. ¶ Tertia ergo dies est bonū sacramenti: t accipit hic sacramentū pro insepabilitate. nō autez pro ipso sacramēto matrimonij: qz sic nō est bonū/sed est substantia mr̄imonij. vt notat. xxij. q. ij. oīe. Est autē notandū q̄ quadruplex insepabilitas debet esse in matrimonio ad perfectionē ipsius: vicz insepabilitas animorum corpor̄. habitatiōis/t vinculi. Prima est animor̄: que est essentia matrimonij quādo p̄trahūt. Dz etiā esse cōiunctio animorum in mutuo amore. Vide alibi. Secūda est cōiunctio corpor̄ū: de qua dictum est alibi in alio ſmone. Hec cōiunctio potest p̄ adulteriū alteri⁹ cōiugz̄ separi. de diuortijs. ex literis. t. c. significasti. xxvij. q. ij. c. agathosa. Tertia est p̄iunctio vinculi matrimonialis: t hec est insepabilis/nisi per mortē naturalē/si matrimoniū est cōsummatū. si vero nō sit cōsummatū: est separabilis per ingressum religionis: q̄ est mors spiritualis. De cōuersi. coniu. verū. et. c. ex publico. Vnde alia causa: nec papa posset dissoluere ſz theologos. De quo videtur casus in. c. ex pte. t ibi per do. Abba. sicu. de cōuersi. coniu. Canoniste tamē dicunt contrariū: quoꝝ opinio videtur p̄bari in dicto capi. ex publico. Quarta cōiunctio est habitationis: quia debent simul habitare/vt mutua sibi seruitia reddāt. Ergo quattuor cōiunctiones debent esse inter cōiuges/ad hoc vt matrimoniū eorū sit sanctum. Dicūtur autē ista tria bona dies/p̄pter lucē gratie: que conferk in matrimonio fideliū. Nam cū matrimoniū fideliū sit sacramentū noue legis: sequit q̄ ex eo confertur gratia instrumētaliter: quia sacramētū est nutibilis gratie/visibilis forma cuius imaginem gerit t causa existit. Vnde sacramēta noue legis sunt/et signa t causa gratie: ad differentiā sacramēto p̄ veteris legis/que erāt tm̄ signa gratie. vt notat magr̄ sen. in. iij. dist. j. Et p̄ter hoc reprobak opinio quorūdam canonistarum qui tenēt contrariū. vt notat Glo. c. significante. qui matri. accu. pos. Dicunt em̄ q̄ in matrimonio nō conferk gratia: allegantes duas rationes. Prima est q̄ in matrimonio interfuit pecunia/sz dos. sed p̄ pecuniā nō conferk gratia: quia pecunia est cōtraria gratie. Actuū. viij. dixit Petrus ad Simonē magum. Pecunia tua tecum sit in perditiōe: quoniā donū dei existimasti pecunia possideri. Secūda ratio: quia matrimoniū est cōmune fidelibus t infidelibus. De diuor. gaudem⁹. et de cōsan. t affini. de infidelib⁹. Infideles autē non sunt capaces gratie: qz sine fide impossibile est placere deo. Heb. xj. Sed ex p̄dictis ptz/q̄ expositio siue oppositio ista est contraria veritati: t designak in hoc euangelio/in quo dicit q̄ saluator honorauit nuptias triplici honore. s. Primo per exhibitionē siue p̄sentie. Scōo p̄ ostensionez sue potētie. Tertio p̄ infusionē vere credētie. Per qō datur intelligi q̄ quādo mr̄imoniū cū dei timore cōtrahit: christus venit ad cōiuges p̄ gratiā/ t cōuertit aquā concupiscētie carnalis in vinū charitatis: per quam fides viuit q̄ prius forsasse mortua erat. Nec obstant rōnes in cōtrarium allegate: qz ad primā dico q̄ pecunia non intercuenit p̄pter sacramentū matrimonij/sz p̄pter matrimonij onera supportanda: propter q̄ licent q̄ncz ea q̄ als nō licerent. Sicut ptz in simili. Nam p̄pter onera matrimonij licitū est genero accipere fruct⁹ pignoris vltra sortē in principale sine vitio vsurarie prauitatis: qō als non liceret. qz fructus pignoris regulariter cōputank in sortē. Probank hec in. c. salubriter. t. c. j. de vsuris. Ad secundā rationē dico q̄ matrimoniū infideliū non est sacramentū q̄uis sit verū matrimoniū: qz baptismus est ianua sacramentoꝝ t fundamentū: vt in. c. veniēs. de p̄ by. nō bap. t in. c. j. de cogna. spi. li. vj. Et tō nec mirū si gratia ex eo nō cōfertur: amplius dico q̄ in matrimonio fideliū nō cōferek gr̄a. si cōiuges se nō disponūt ad gr̄am recipiendā: qz act⁹ actuorū sunt in patiēte dispositō. Et ideo debēt cōiuges se cū reuerētia p̄parare/cū intenti-

dunt ꝫtrahere mꝫimoniū:ꝑmissa.ſ.contri
tione pcōz:confessione ⁊ satisfactiōe ⁊c.
Alioquin non solū nō conferꝝ eis gr̃a:q̃n
imo diabolus noie Asmodeus super eos
accipit ptātez ex iusto dei iudicio. Ulñ di
xit angelus Raphael Tobie. Audi me ⁊
ostendā tibi q̃ sunt quib⁹ ꝓualere pōt de/
moniū.in eos qui ꝫiugiū ita suscipiūt/vt
deū a se ⁊ a sua mēte excludāt/⁊ sue libidi
ni ita vacēt sicut equ⁹ ⁊ mulus quib⁹ non
est intellect⁹:habet ptātem demoniū sup
eos. Tob.vj. ¶ Scōe nuptie sunt Tro/
pologice siue morales:q̃ sunt inter deuz ⁊
aiam fidelē. De quib⁹ Osee.ij. Spōsabo
te mihi in fide. Iste ꝫtrahunt die tertia.i.
tribus virtutib⁹ theologicis.ſ.fide/spe/⁊
charitate informata. Et iō signank in cha
na.i.in zelo amoris diuini celebrank. Ulñ
apl̃s.j.Cor.vj. Qui adheret deo vn⁹ spi
rit⁹ est.j.Joā.iij. De⁹ charitas est:⁊ qui
manet in charitate in deo manet ⁊ de⁹ in
eo. Si em̄ aliquis haberet fidē:nō adhuc
ꝫiungit cū deo/qz fides pōt esse informis
Sicut est in demonib⁹. Jac.ij. Demones
credūt ⁊ cōtremiscūt. Jdē est in spe:q̃uis
non sit ꝓprie spes sine charitate/sed ꝑfm
ptio.q̃ charitatē ergo vnit hō deo. Hac ra
tiōe apl̃s dicit q̃ charitas est excellētioz fi
de ⁊ spe.j.Co.xiij. Nūc manēt fides/spes
charitas tria hec:maioz horꝫ est charitas.
Dicunk aūt ꝫtrahi in Galilea.i.in mūdo
seu vita p̃senti:qz post mortē nō est status
adq̃rendi charitatē:qz nō est hō tūc in sta
tu merēdi. Ps. Jō cōuertek ap̃l̃s me⁹ hic.
Et iste nuptie morales signātur q̃ cōiun/
crionē amicoꝝ inꝫ ꝫiuges carnales:vt in
c.debitum.de bigamis. ¶ Tertie nuptie
sunt allegorice siue diuinales:q̃ ꝫtrahunk
inter chr̃m ⁊ eccl̃iam. De q̃b⁹ dicit Mat.
xxij. Silē factū est regnū celoꝝ hoi regi q̃
fecit nuptias filio suo ⁊c. Iste cōtrahunk
de tertio tpe gr̃e. Sunt em̄ tria tpa/quasi
tres dies. Primū tps fuit legis nature:et
durauit ab Ada vsq̃ ad Moysen:q̃n ho
mines nō habebāt legē scriptā.sz viuebāt
ꝼm legez naturalis rōnis. De quo Ro.ij.
Cū em̄ gētes q̃ legez nō hñt naturalit̄ ea
q̃ legis sunt faciūt ⁊c.ps. Signatū est sup
nos lumē vultus tui dñe. Scōm fuit tps
legis scripte:et durauit a Moyse vsq̃ ad
saluatorē nr̃m Jesuz chr̃m. Tertiū est tps
legis gr̃e/a chr̃o vsq̃ ad finē mūdi. Ro.j.
Lex ꝑ Moysen data est:gr̃a ⁊ veritas per
Jesuz chr̃m facta est. Hoc ꝑ tpe fuerūt cō
tracte nuptie iste in thalamo uteri ꝑginis
⁊ ꝓsūmate in cruce. Joā.xix. Consūmatū
est. Hec signank Hester.j. vbi dr̃ q̃ Assue
rus.iij.anno imperij sui fecit grande cōui
uiū cūctis principib⁹ ⁊ pueris suis fortissi
mis. Assuer⁹ interp̃tat beatitudo ei⁹:⁊ fcat
deuz q̃ est nr̃a beatitudo. Per tertiū annū
designat tertiū tps.ſ.gr̃e. Dicit aūt in cha
na.i.in zelo ⁊ amore:qa causa principalis
incarnationis filij dei fuit amor. Joā.iij.
Sic de⁹ dilexit mundū vt filiū suū vnige
nitū daret. Jō dicit fili⁹ dei cōceptus de
spūsctō:q̃ est amor ꝑis ⁊ filij. Jtē in Ga/
lilea.i.in mūdo. Vel ad lr̃am:qz in Naza
reth ciuitate galilee fuit cōcept⁹ fili⁹ dei.
Iste nuptie designank ꝑ cōiunctionē cor/
poz:q̃ est inter cōiuges carnales. vt in.c.
debitū.de bigamis. Eph.v. Sacramentū
hoc magnū est:ego aūt dico in chr̃o ⁊ ec/
clesia. ¶ Quarte nuptie sunt anagogice
siue supnales. De istis dicit Apo.xix. Be
ati q̃ ad cenā nuptiaꝝ agni vocati sūt. Jtē
Mat.xxv. Que pate erāt intrauerūt cuz
eo ad nuptias. Nota q̃ parate erāt. Req̃
ritur ergo ꝓparatio ad hoc vt intrare valea
mus ad nuptias vite bt̄e:cōtra illos q̃ nō
curāt se ꝓparare dicētes. Aut sum ꝑscitus
ad dānationē/aut ꝑdestinatus ad salutez
⁊ vtroq̃ casu nō requirit ꝓparatio:qz aut
erit inutilis ꝓpatio si ꝑscitus sum:aut sup
flua si ꝑdestinat⁹.qz ꝑsciētia ⁊ ꝑdestinatio
diuia mutari nō pt. Et cū isto erroze trā
gūtes/a diabolo mirabilit̄ obcecank. Sz
q̃ro ab eis gr̃e rōnem istaz nō faciūt circa
vitā istam p̃sentē:nā determinatū est tps
vite, Job.xliij. Cōstituisti terminos ei⁹ q̃
p̃teriri nō potērūt. Cur g̃ ꝓparāt se doc
mēdo/comedendo/bibendo/pestes fugiē
do/medicos cōsulendo ad diu viuendū in
vita mortali:⁊ nō ꝓparāt se ad bt̄ē viuen/
duz in vita eternali? Deceptio magna est
ista:iō req̃ritur ꝓparatio. Iste aūt nuptie
die tertia celebrātur. Prima dies est visio
spōdēs fidei. Scōa tertio respondens spei.
Tertia ē fruitio:in q̃ pficiunk nuptie iste.
et hec rñdet charitati. De ista vltima die
dicit in ps. lxxxiij. Melioz est dies vna in
atrijs tuis sup milia. Cōtrahunk aūt in

chana.i.amore. Hiere. In charitate ppetua dilexi te:ideo attraxi te miserans. Et qa britudo etiã amore pficit. Galilea inpretatur trãsmigratio/et designat q britudo pfecta nõ põt hãi/nisi aia trãsmigret de vita pñti. Exod.xxxiij. Nõ me videbit hõ t viuet. Rogem⁹ ergo dñm vt nos ad has nuptias pducere dignetur.

¶ Dñica.vj.post octa.epiphã.de significatiõe lepre p.viij. effect⁹ eius:t de illi⁹ curatiõe. Ser.xvi

Ecce leprosus veniẽs adorabat eum. Mat.viij. Pro declaratõe themat⁹ moralit t materie introductiõe est notãdũ q in sacra scriptura chĩs multipl'r noiat ẽm diuersas suas excellẽtias. Et int cetera noia vocat medic⁹:qõ qdẽ ꝓbat ratio et auctoritas. Rõ est ista:qr ille dicit bonus medicus q habet theoricã in intellectu t practicã in ope. Primo quidẽ theoricaz.s.scire ꝓprietates herbarũ t lapidũ tc.t quõ debet infirmitatib⁹ applicari. Scõo practicã in opere: alꝫ nõ esset bon⁹ medic⁹/si nõ habet ista duo tc. Q⁹ autẽ chĩs habuit ista duo/nemo est q nesciat. Habuit eñ ꝑmo scientiã. Qui em meli⁹ scit ꝓprietates rerũ q̃ ille q creauit eas:fons sapie verbuz dei: Scõo habuit practicã. qr a principio mũdi vsqz nũc sp practicauit tc. Vñ Dauid nõ medicis se ipsi gras agere de sanitate recepta dr. Benedic aia mea dño tc. vsqz: Qui sanat oẽs infirmitates tuas Ps.cij. Fiat g̃ rõ. Quicũqz hz bñ theoricaz t practicã est bon⁹ medicus:chĩs habuit vtrũqz g̃ tc. Auctoritas ipsi⁹ chĩi met q ait. Nõ ẽ op⁹ valẽtib⁹ medic⁹: sz male habẽtib⁹ Mat. ix. Dic practice historiã illã. Jtẽ Luce.v. Non egent q sani sunt medico/sed q male hñt. qr vn⁹ ipsorũ erat infirm⁹ de supbia. ali⁹ de auaritia. ali⁹ de luxuria tc. Jõ bonũ erat q chĩs medicus fuit int eos dicit hic Glo. Aug. Magn⁹ ad nos venit medicus:qr magnus p totũ mundũ vbiqz iacebat egrot⁹. Jtẽ ps.cvj. Misit ꝙbuz suũ t sanauit eos. Patet g̃ rõne t auctoritate q chĩs est bon⁹ medic⁹:nec solũ ipse chĩs sz etiã apli ei⁹ ab ipso docti fuerũt magni medici. Mat. vlt. Jn nole meo demonia ejicĩt/serpẽtes tollẽt. t si mortiferũ qd biberint nõ eos nocebit. sup egros man⁹ imponẽt t bñ habebũt. Jõ g̃ leprosus venit ad eũ tc. vt dr in thema. Jn q duo oñduntur. Primo nra infirmitas spũalis. ecce leprosus. Scõo nra sanitas mũdialis. Ecce ni.ado.eũ. Quãtũ ad primũ nota q lepra est ifirmitas corpal' hns septẽ magꝭ defect⁹ p qs sign' pctã mortalia. t sc isti vicz.

Prim⁹ est corpis inflatio:p quã signat Scõs est sitis accensio:per (supbia. quam signatur auaritia.

Tertius est cõtagiosa affectio:p quam signatur luxuria.

Quartus est humidi radicalis cõsumptio:per quã signatur inuidia.

Quintus est fetida anhelatio.p quam signatur gula.

Sext⁹ ẽ rauca locutio:p quã signat ira

Septimus est mẽbror⁹ debilitatio:per quam signatur acidia.

¶ Prim⁹ defect⁹ ẽ corpis inflatio'p quã significat supbia q̃ inflat. Oñ hõ cogitat excellẽtiã suã:vl' generz parẽtũ t auor⁹ dicẽdo. Ego sũ tãtor⁹ parẽtũ fili⁹. Sz falsũ est. Vñ ꝙus Qui.s.de Põto li.j. Si mõ nõ celus/nec clar⁹ nomẽ auor⁹. Sz ꝓbitas magnos ingeniũqz facit. Juue.satꝝ.viij. Tota licet veteres exornent vndiqz cere, Atria nobilitas sola ẽ atqz vnica virt⁹. vel cogitãdo dignitatẽ suã vl' parẽtũ/dicẽdo. Ego sũz dñs vel capitane⁹ vel eps tc. vl' cogitãdo diuitias vel sciaz. Qr scia inflat j.Co.viij. Vel qõ deteri⁹ est de gra supna li qñqz supbit t homo:et de bonis opib⁹. Aug.in rl'a. Jn mal'opib⁹ iniqtas exercet vt fiat:supbia etiã bonis opib⁹ insidiat vt pereãt,t qd,pdest dare pauplb⁹ t pauper fieri:si aia misera supbior efficit:diuitias ptẽnendo q̃ fuerat possidẽdo:Sz ꝫ illos q supbiũt de pñdẽtia et dignitate:speciall dr i sacra scptura. Judiciũ durissimũ his q psunt fiet. Exiguo eñ cõcedit misẽdia. Potẽtes autem potẽter tormẽta patiẽtur Sap.vj. Nota durissimũ in superlativo: durũ fit iudiciũ cuilibet quãdo mortif: cui dicet chĩs, Redde rationẽ villicatõis tue. Lu.xvj.sz de cogitatiõe/locutiõe t operatione tc. Duri⁹ fiet iudiciũ illis q nõ solũ ꝺ

ꝑsona sua: sed etiã de sua familia/et de domo sua reddẽt rõnẽ ꝛc. Sz purissimũ fiet ꝓlatis ꝛ rectoꝛib⁹: qui nõ soluz de se ꝛ de domo/sed etiã de omnib⁹ subditis ꝛ vasallis tenẽtur reddere rationẽ. Vel dic q̃ dum iudiciũ fiet ex eo q̃ male intrauerũt, durius ex eo q̃ male vixerunt, durissimuz ex eo q̃ male gubernauerũt. Vide in ſmone de beato Blasio. Jam videꝛ quõ ꝓlati hodie curant. Contra superbos facit: ꝺa quicq̃d homo habet/a deo habet. Cur ergo extollit ꝓtra deũ: Jõ apls. j. Co. iiij. Quid habes qõ nõ accepisti: Si autẽ accepisti: quid gloziaris quasi nõ acceperis: ¶ Secũdus defectus lepꝛe est sitis accẽsio: hoc significat auariciaz. Vnde versus Juuenalis. Crescit amoꝛ nũmi quãtum ipa pecunia crescit. D. Cicero in parado xis. Nunq̃ expletur neq̃ satiat cupiditatis sitis. Horat. in epistolis. Semp auarus eger. Est em̃ auarus insaturabiliꝛ oĩbus reb⁹ insaturabilis. Nã sicut dicit Salomon Proverb. xl. Tria sunt insaturabilia ſ. infernus. os vulue. ꝛ terra sitiẽs/que nunq̃ satiatur aqua. Auarus autẽ est insaturabilioꝛ q̃ infernus: q̃ postq̃ erit plenus. ſ. post vniuersale iudiciuz: dicet sufficit. Auarus autẽ quanto magis est plen⁹ tanto magis est cupidus. Proverb. xxvij. Infernus ꝛ perditio nõ replebunt: similiꝛ ꝛ oculi hoim insatiabiles. Jtez Eccls. v. Auarus nõ implebit pecunia. Secundo auarus est insatiabilioꝛ q̃ os vulue. i. carnalis cõcupiscẽtie: que in hoie sene dicit/sufficit. Auaritia em̃ in hoie sene nõ senescit: sed potius iuuenescit. Hiero. Cũ cetera vitia senescant in hoie: sola auaritia iuuenescit. Tertio auarus est insaturabilioꝛ q̃ terra sitiẽs: que dicit sufficit qñ est magna inundatio aquarũ. Sed ignis auaritie nunq̃ dicit sufficit. Nec in homie diuitijs pleno/nec in hoie inueterato/nec i homine supꝛa pleno. Eccl. xxiij. Anĩa calida quasi ignis ardẽs nõ extinguet donec aliquid glutiat. Jtẽ Baruch. iij. Qui argentũ thesaurizant ꝛ aurũ in quo cõfidũt hoĩnes: ꝛ nõ est finis acq̃sitio eoꝝ. Ratio est quare auarus nunq̃ satiat: ꝺa sicut ex solo visu vini vel aque sitiẽs nõ satiat/qꝛ nõ i ntrant in stomachũ: sic nec pecunia intrat in aiam: bene replet capsam/replet bursam: sed nõ aiam. Jõo Eccls. v. Auarus nõ implebit pecunia. Et q̃ amat diuitias/fructus non capiet ex eis. Nota fructꝰ. ſ. satieraris. Hiero. Auaro taz deest qõ habet q̃ qõ non habet. Jsta est ratio. Quare hodie q̃nto st maioꝛes diuites vl dñi: tãto sunt maioꝛes vsurary vel raproꝛes: ꝛ tñ nõ puniunt. Nota exẽplũ de Ptolomeo rege capto ab Alexãdro ꝛc. Alexãder autem erat ira cupidus: q̃ cuz semel audiret opinionẽ Democriti pbi ponẽtis q̃ infiniti erãt mundi suspirans ait. Heu mihi: qꝛ adhuc nõ potui habere vnũ de illis. Hoc vidit qꝛ nõ erat adhuc satiat⁹. Illi ergo solũ satiãtur qꝛ nihil terrenũ cõcupiscũt: sed ad supna fluẽta fontis vite suspirãt. Joã. iiij. Qui beberit ex aqua hac sitiet iterum Qui aũt biberit ex aqua quã ego dabo ei nõ sitiet in eternũ. Vale. Omnia nimirũ habet q̃ nihil cõcupiscit. ¶ Tertius defectus lepꝛe est contagiosa affectio: qꝛ inficit cohabitãtes qꝛ est moꝛbus ꝓtagiosus. Nota ꝟ de domo fetida lepꝛosis extra muros ciuitatis/ꝛ significat luxuriam. ſ. Loꝛ. v. Modicũ fermentũ totã massam coꝛrumpit. Vñ versus. Una infecta pec⁹ inficit oẽ pec⁹. Et illud. Moꝛbida fcã pec⁹/totũ coꝛrũpit ouile. Jtẽ Eccli. iij. Qui tetigeꝛit picẽ inquinabit ab ea. Nota hic cõtra meretrices q̃ stant in hospitijs vl extra lupanar: qꝛ sunt occasio ruine multoꝛ. Lupanaria cõia bene sustinenꝫ ꝓter maiora pcã vitanda. Vñ Aug⁹. Auferꝫ meretrices de mũdo ꝛ totũ turbabis libidine: sed in ꝑticularib⁹ domibus nõ debẽt pmitti/sicut nec lepꝛosi cũ alijs pmittũt habitare Num. v. Precipe filijs isrl vt ejciãt de castris oẽm lepꝛosum. Ad idẽ facit qõ legit Leui. xiij. Quia q̃ luxuria est ꝓtagiosa: iõ debem⁹ fugere cõuersationes luxuriosoꝝ sicut ꝛ lepꝛosoꝝ/ne inficiamur. Jõ dicit ꝑpheta. Egredimi de medio babylonis populus me⁹ vt saluet vnusq̃sq̃ aiam suã ab ira furoꝛis dñi: ꝛ ne forte molestet coꝛ vestrũ ꝛ timeatis auditũ qui audiet in terra Hiere. li. Et quib⁹ verbis habet/ q̃ ille q̃ vitat malas societates quattuoꝛ mala vitat. Primo anie sue pditionẽ. qõ notat cũ dicit: vt saluet vnusq̃sq̃ aiam suã: qꝛ sepe boni inf malos aias pdunt Ps. Cũ guerso guerteꝛ. Scõo vitat diuinã idignatio

ez: quā sepe incurrūt q̄ inter malos habi tant. ꝯ. Paral. xix. His qui oderunt dñm amicitia iūgeris: z idcirco iram dñi mere baris. Et hic vero cuz dicit: ab ira fu. ñi. Tertio vitāt mentis emollitionē: qz sepe habitātes cū malis a virtutz rigore molle scunt. Hoc notat cuz dicit: Ne forte mol. cor. ve. Quarto vitant diabolicā tentatio nem: qz sepe diabolus puertit bonos per malos. Hic nota cū dicit: Ne forte time/ atis auditū ꝛc. Iste audit⁹ est diabolica suggestio: quā p malos exercet diabolus. ¶ Quartus defectus lepre est: qz consu/ mit humidū radicale in quo cōsistit vita humana. Sicut lumen durat in lampade q̄diu durat oleū qō paulatim cōsumit ab igne: z significat inuidiam q̄ cōsumit cha ritatē in qua cōsistit vita gre. j. Joan. iij. Nos scimus qm̄ trāslati sumus de morte ad vitā: qm̄ diligim⁹ fratres. q̄ nō diligit manet in morte. Hoc pcīm maxime facit hoies filios diaboli/ cuius ꝓpriū pcīm est inuidia: qz inuidet nob. Sap. ij. Inuidia diaboli mors introiuit in orbē terrarum. Imitant aūt illum q̄ sunt ex pte illi⁹. Ad idē facit. xj. q. ij. visis. Un̄ sicut ex charita te cognoscit vere discipulus chr̄i: iuxta il/ lud. In hoc cognoscēt oēs q̄ discipuli mei eritis si dilectionē habueritis ad inuicem. Joā. xiij. Sic vere discipulus diaboli esse cognoscitur q̄ marcessit inuidia. ¶ Quin tus defect⁹ lepre est/ q̄ reddit anhelitū fe/ tidū z totū corpus facit fetidū. Propter/ ea dicit Leui. xiij. Q̄z leprosus habeat os veste tectū/ z significat gulosum: qz habet anhelitū fetidum ꝓpter corruptionez cibi z potus. Nota q̄ cibus vt proficiat debet habere tres digestiones. Primam in olla. Secundā in ore masticādo. Tertiā in sto macho: aliter corrūpitur intus et generat multas infirmitates in corpe z in anima. Nota q̄ a principio mūdi. s. ab Adaz vsq̄ ad Noe fluxerūt plus q̄ mille z quingēti anni: z hoies nō comedebāt carnes neq̄ pisces/ sed solū fructus z bibebāt aquā: et sic viuebāt lōgissima ꝛpa. vt habet Gen. v. Post ꝯo diluuiū qō destruxit fructus z aquas/ gēres inceperūt comedere carnes z pisces: z comedebāt semel in meridie et bibebāt vinū. Tūc fuerūt dies hois cen/ tū viginti annoz: vt habet Gen. vj. Dein de tpe Dauid inceperūt homies cenare: z tūc fuit diminuta vita homis. Ps. Dies annoz nr̄oz in ipsis. lx. annis ꝛc. Et pau/ latim plures comedēdo in die minuit vi ta hoim. Jō dr̄s. Attendite ne grauētur corda vestra crapula z ebrietate Luc. xxj. Nota exēplū de Alexādro eunte ad Bra gmanos: q̄ lōgo viuebāt tpe ꝛc. Vide qō scripsi post festum trinitatis ser. xlv. q̄ inci pit. Virt⁹ de illo exibat ꝛc. pre. j. ꝛc. j. No ta q̄ gula pōt offendere q̄nq̄ modis sicut ponit Greg. sup Job. z habet in decretis de cōse. di. v. Quinq̄ modis ꝛc. Qui cōti nenk in hoc vsu. Preproperē: laute: nimis ardent: studiose. ¶ Sextus defect⁹ lepre est: qz facit vocē raucā. z significat iraz: qz iracūdus semp loquit inordinate z rauce z cōfuse: qz ira impedit intellectū: z p con seqns os. Un̄ versus Catonis. Impedit ira animū ne possit cernere verū. Iraz ira facit hoiem irasci z clamare/ ex q̄ fit rau/ cus. loquit ergo iracūdus inordinate/ rau ce z confuse. Primo cōtra deū iurando et blasphemādo. Secō ꝓxa ꝓximū minan do/ iniuriādo/ detrahendo. Nota ꝫ pcīm blasphemie dei ꝓut expedit. Jō Tob. xiij Dñe maledicti erunt q̄ cōtempserūt te: et cōdēnati q̄ blasphemauerūt te. Nota tria remedia ad corrigendū hoc pcīm blasphe mie. Primū pertinet ad parētes vt corri/ gant filios ne iurēt ꝛc. Scōm ad seipsos: vt q̄libet ponat sibi legē. sicut ille/ q̄ quo/ ties iurabat ponebat in bursa duos dena rios ꝓ elemosyna. Tertiū ptinet ad recto res cōitatum: vt faciāt ordinationē cū cer ta pena ꝛc. Sicut fecit brūs Ludouicus Rex francoz. Jō dicit apls. Jrascimini z nolite peccare: sol nō occidat sup iracun/ diā vestrā Eph. iiij. Nota sol. s. ronis. Vel fm Glo. i. de⁹ ne p irā quasi p morte inter positā obscurek vobis. ¶ Septim⁹ defe/ ctus lepre est q̄ debilitat mēbra corpis ad opandū: z significat ex ꝫ pcīm acidie/ per quā hō reddit inutilis ad opandū merito rie: qz licz discurrat p mūdū opando contí nue ꝓ lucris terrenis vel alīs factis mū/ danis: tñ ociosus dr̄ si in sero nullū lucrum portat ad domū. Nota similitudinē de seruo q̄ nullū lucr̄ portat ad domū ventēs de fo ro. iudicabit ociosus/ licet tota die labora uerit. Sic in sero mortis ꝛc. Declara. Et

vide in dñica septuagesime in fmone q̄ incipit. Quid hic statis tota die ociosi. Jō dicit Sap̄.iij. Fama est spes illoꝝ z labores sine fructu z inutilia opera eoꝝ. Ps. Dormierunt somnū suum: z nihil inuenerunt. o. vi. di. in ma. suis. Hoc aūt nō intelligunt hoies mūdani: sed in inferno dānati tūc intelligēt. Ūñ clamabūt ylulantes z pre angustia spirit⁹ gemētes. Lassati sumus in via iniquitatis z pditionis: z ambulauimus vias difficiles: viā aūt dñi ignorauim⁹. Quid nobis pfuit superbia/aut diuitiarū iactātia quid pꝛtulit nobis: trāsierūt oia illa tāq̄ vmbra ꝛc. Sap̄. v. Ecōuerso de bonis pſonis qui laborāt ꝓ operib⁹ spiritualib⁹ dicit Mat. xx. Luz aūt sero factū esset dixit dñs vinee pꝛocuratori suo. Voca operarios et redde illis mercedē suam. Jgit accipite consiliū. Et nota p̄ceptū scripture dicētis. Quodcūq̄ pōt manus tua facere instanter opare: qꝛ nec opus/nec ratio/nec sciētia/nec sapia/erūt apud inferos. Eccl's. ix. Circa scōm principale notak nr̄a medicina virtualis/cū dicit. Veniēs adorabat eū dicēs. Hic ponit modus sanandi a lepꝛa pcōꝝ. Peccatoꝛ aūt ex quolibet pcō mortali elongatur a chr̄o. Prouer. xv. Longe est dñs ab impijs. Ps. cxviij. Longe a peccatoꝛib⁹ salus. Debet ergo redire ad chr̄m trib⁹ passibus: q̄ notātur in tribus q̄ fecit chr̄s in sanando istū lepꝛosum. Primo quidē tetigit eū manu sua. Scōo dixit. Vade ostende te sacerdotibus. Tertio dixit ei. Offer munus tuū. Prim⁹ passus significat coꝛdis contritionē: q̄ ostendit in tactu man⁹ christi: qa nullus pōt cōteri/nisi tangak a chr̄o. Ezech. iij. Abij auarus in indignatione spūs mei. Dan⁹ eīm dñi erat mecū ꝛfortans me. Quinq̄ digiti hui⁹ manus sunt quinq̄ nocūa q̄ inducūt ad cōtritionem. vicz Prim⁹ est incertitudo mortis/quā formidam⁹. Scōs est pena/quā peccando meruim⁹. Terti⁹ est gr̄a: quā peccando pdidimus. Quartus est gloria: a qua p culpā excludimur. Quint⁹ est gloria paradisi/qua puati sumus. Secūdus passus ē oīs cōfessio: dū dicit. Vade ostē de te sacerdotib⁹. Et nota q̄ qñ ibat ad sacerdotē sanatus est. ad ostendendū q̄ statim qñ bō conterit/eriā anteq̄ cōfiteatur actu: liberat a culpa. iuxta illud ps. xxxj. Dixi cōfitebor aduer. me iniusti. me. et tu remi. impie. pecca. mei. Terti⁹ passus est op̄ris satisfactio: que ostendit ibi. Offer munus tuū. Nota q̄ ad satisfaciendū pꝛo peccatis debem⁹ offerre tria munera que habem⁹ a deo. s. aiam rationalē: coꝛp⁹ materiale: z bonū tpale. Hec tria pfecte offerūtur p ingressum religiōis in qua offert.

Primo anima per vorum obedientie.

Secūdo coꝛpus per vorum castitatis.

Tertio bona tpalia p votū paupꝛtatis.

Vel anima per oꝛationē: coꝛpus p coꝛporis mortificationē que fit p ieiuniū. bona tpalia p elemosynarū largitionez: que tria sunt tres pres satisfactionis.

Eadē dñica post octa. epiph. de mō sequēdi chr̄m. Ser. xvj.

Secute sunt eū turbe multe. Mat. viij. Materia sermonis erit quib⁹ modis debem⁹ sequi chr̄m/vt queniamus ad gloriā ꝛc. Declara thema iuxta intellectū literalem. Origenes ponit quattuoꝛ rōnes ꝓpter quas turbe sequebant chr̄m. Prima ratio est ꝓpter charitatē: cupientes audire dulcissima verba eius: vt apes mel. Nec mirū: qꝛ Moyses stetit in monte Synai xl. dieb⁹ z. xl. noctib⁹ sine cibo z potu: tanq̄ tam dulcedinē sentiebat ex collocutōe dei quē nō videbat. quāto magis audire verba ab oꝛe dei incarnati. Jō Luc. Omnis ꝑpl's suspensus erat audiētes illū Lu. xix. in fine. Scōa ratio ꝓpter quā quidam sequebātur eū ꝓpter necessitatē vt infirmi: qꝛ chr̄s curabat oēs infirmitates: vando surdis audītū/cecis visum. Jōo Luc. vj. Multitudo copiosa plebis ob oīm iudea z Hierl'm/z Maritima/z Tyri/z Sydonis: q̄ venerāt vt audirēt eū z sanarent a languoꝛib⁹ suis. z q̄ verabant a spiritib⁹ imundis curabant/z ois turba querebat eū tangere: qꝛ virtus de illo exibat z sanabat oēs. Tertia causa ꝛre q̄dā sequebātur chr̄m est ꝓp̄ curiositatē/vt videret miracula: z ista est vana. De istis dicit Jo. Sequebaf eū multitudo magna: qꝛ videbāt signa q̄ faciebat sup̄ his qui infirmabant

Jo.vj. Quarta causa ꝛ peior: qꝛ aliqui se ꝙuebant ex malignitate: vt pharisei et doctores, q̃ quãto erãt maiores sciẽtie/tãto peiores ꝓscie: vt possent chm̃ accusare dicentes. Vñ ꝟ q̃ iste ihesus velit q̃libet die pdicare: cũ nunq̃ fuerit in studio generali vel priculari. Vnus. Faber lignari⁹ vult pdicare: impossibile q̃ non dicat errores. De his dicit Luc.xj. Ceperunt pharisei ꝛ legisperiti grauiter insistere ꝛ os ei⁹ opprimere: vt de multis accusarẽt illũ. Ptz thema ad literam. Sed ipo dimisso inuenio iuxta intellectũ moralẽ q̃ debem⁹ seq̃ chm̃ aliꝰ q̃tuor modis: vt pueniam⁹ ad gl̃az.

Primo tanq̃ lucem dirigentem: et hoc per veram credentiam.

Secũdo tanq̃ ducem pcedentẽ: et hoc per plenam obedientiam.

Tertio tanq̃ patrem mozientem: ꝛ hoc per dignam penitentiam.

Quarto tanq̃ regem promouẽtem: et hoc per glorioſam excellentiam.

¶ Dico pmo p verã credentiã. Chꝛistus nasc̃ est datus nobis in lucẽ ad illuminandũ nos ad credendũ ea q̃ sunt fidei: qꝛ naturalit̃ intellect⁹ noster nõ põt capere. Vñ chꝛis fuit positus in mũdo tanq̃ cereus in camera obscura: in quo sunt tria. s. cera/ly chnũ seu papyr⁹/ꝛ lux. Sic in chꝛo. Cera est caro quã assumpsit de vtero ꝑginis. Papyr⁹ intus cãdidus est aia purissima. Lux est diuinitas. Et ista tria sunt vn⁹ cereus. i. vna ꝑsona chꝛi. Vñ Athanasius. Nã sicut aia rõnalis ꝛ caro vnus est hõ: ita de⁹ ꝛ hõ vn⁹ est chꝛs. nõ cõfusiõe sicut mixtio aque ꝛ vini ꝙfundit: nõ sic in chꝛo. Iste ḡ cereus. s. chꝛs illuminauit q̃ntũ est ex ꝑte sua totũ mundũ. Jo. j. Erat lux vera q̃ illuminat ꝛc. Et sciatis necessitatem nature: qꝛ aĩ chꝛi aduẽtũ gẽres ibãt in tenebris errozũ. Jõ Dauid. Nescierũt nec̃ intellexerũt: in tene, ambu. nescierũt. s. phi ꝑsciam. nec̃ intellexerũt. s. iudei ꝑ intellectũ. Licet em phi cognouerint sicut cãm ꝑ effectũ vnũ deũ: vt dicit Rom. j. tñ illa cognitio ꝟitatis fuit mixta cũ mꝛtis errozibus, vt ptz in ꝑdestinatiõe ꝛ ꝙuidẽtia diuina/in q̃ multi errauerũt. Jtẽ in creatõe mõi: quã phi dogmatizabãt fuisse ab eterno. Jtẽ nec iudei intellexerũt ꝟitatẽ fidei chꝛiane: q̃ ꝓtinebat in gabolis ꝛ figurꝫ legis Moysi. Vñ ad h̃ vt ostẽderet Moyses q̃ ymbꝛatice ꝛ enigmatice loqueret: qñ descẽdebat de monte habebat faciẽ velatã cozã filijs isrl̃. Exo.xxxiij. Hoc autẽ velũ scissum fuit in morte chꝛi. Sz iudei adhuc hñt velamẽ istud in cozdib⁹ suis. ij. Cor.iij. Nec etiã phi cognouerũt trinitatẽ ꝑsonaꝝ/nec alios articulos fidei. Non em habebãt verã lucẽ. i. chm̃ isz solũ habebãt parũ lumẽ intellect⁹ naturalis. Jõ chꝛs ait. Ambulate dũ lucez habetis Jo. xij. ꝛ loquit̃ de se. Et Jo. viij. Ego sũ lux mũdi ꝛc. Post ascẽsionẽ ꝙ nõ habem⁹ ipm̃ ꝑsentẽ dimisit nobis lumẽ fidei in lucerna doctrine fidei. s. symbolũ. s. credo in deũ. Jõ Ro.x. Si ꝙfiteꝛz in oze tuo dñm iesum: ꝛ in cozde tuo credideris q̃ de⁹ illũ suscitauit a mortuis: saluꝰ eris. ¶ Scõdo debem⁹ seq̃ chm̃ ꝑ plenã obedientiã. Deꝰ siq̃dẽ a ꝓncipio mũdi dedit hũano generi ductores. s. Adã ꝛ Euã: ꝛ posuit eos i via paradisi: qꝛ in gr̃a creati fuerunt. q̃si diceret eis de⁹. Hec est via/ambulate i ea: nõ declinando neq̃ ad dexꝛ. neq̃ ad sinist. ꝛc. Esaie. xxx. Sz in ꝓma dicta isti ductores errauerũt. Eua declinauit ad dexterã. Adã ꝙ ad sinistrã. dexꝛa ẽ amoꝛ: sinistra timoꝛ. Eua pdidit viaz paradisi amoꝛe scie/q̃ audiuit. Eritꝫ sic dij sciẽtes bonũ ꝛ malũ Gen. iij. Adã ꝙ peccauit nõ amoꝛe scie/sz timoꝛe ne molestaret suas delitias: vt dr Aug. io declinauit ad sinistrã. Nota q̃ Adã nõ fuit seducꝰ: mlier aũt seducta fuit in ꝓuaricatiõe. j. Tim. ij. Nota q̃lit̃ Eua dedit de fructu ꝛc. Si ḡ ductores errauerũt ꝙseqũter etiã aliꝫ errauerũt. Si cecꝰ ceco ducatũ ꝑstet: ambo in foueã cadũt Mat. xv. Jõ Dauid plorans h̃ dicebat ps. xiij. Oẽs declinauerũt sil̃ inutiles facti sunt: nõ est q̃ faciat bonũ/nõ ẽ vsq̃ ad vnũ. Jõ deꝰ pꝛ scies h̃ dedit nob chm̃ in ductorẽ: qui nõ põt errare. j. Pe. ij. Seq̃mini vestigia ei⁹. Esa. lv. Ecce testẽ ꝑ plis dedi eum ducere ꝛ ꝑceptorẽ gentib⁹. Nota tũ q̃ quedã facta chꝛi debem⁹ potius admirari q̃ imitari. Sic̃ sunt ea q̃ ex ptãte faciebat/sicut miracula. Jtez absoluere a ꝑcis sine cõfessiõe: Sicut fecit Marie magdalene Lu. vij. Jtẽ adultere Jõ. viij. Qõ nõ posset etiã Papa sine cõfessione ꝛ absolutiõe Jtẽ ieiunare. xl. dieb⁹. Nota q̃ i via paradi/

Dñica.iii. post octa. epipha.

ſi ſunt mlta biuia p q̄ facile eſt errare viā. Primū biuiū eſt ſupbia ⁊ vanitas ex vna pte: ⁊ mānſuetudo ⁊ hūilitas ex altera pte Vide g̃ p quā viā iuit chr̄s/ ⁊ illā ꝓſequere. Idē de auaritia ⁊c. Dicit yſurarius q vult ire ad padiſum/ ſz mentit: quia capit viā inferni ⁊c. Sic ō alīs petis. Sicut ſi tu videres aliquē ire per viā Rome: dicēres ꝓculdubio/ hic vadit Romam: vel ad aliā ciuitatē ⁊c. Sic q̄ vides aliquez ire p viā pcōz: ꝛe potes dicere hic vadit ad infernū. Btūs g̃ eſt q̄ ꝓt dicere. Veſtigia ei⁹ ſecut⁹ eſt pes me⁹ Job.xxiij. Veſtigia chr̄i ſunt ꝓtutes q̄s req̄rit: qz luis militib⁹ ipm ſequentib⁹ dat magna ꝓmia ⁊ ſalaria .ſ. gl̄iaz celi. ¶ Tertio debem⁹ ſeq̄ chr̄m ⁊c. p dignā pniam. Cōſuetudo eſt in mūdo q̄ mortuo pr̄e filij ipm ſequūtur ad ſepulturā flentes ⁊c. Chr̄s eſt pat⁹ nr̄. Un⁹ eſt pat⁹ vr̄ ⁊c. Mat.xxiij. Qui genuit nos de vtroꝛe ſua eccl̄ia. Semē eſt verbum dei .ſ. forma baptiſmi: ō oēs baptizati ſum⁹ frēs. Oēs vos frēs eſtis Mat.xxiij. Iſte pat⁹ .i. chr̄s mortuus eſt in cruce: nō ſequamur eu⁹ p pniam flentes ſicut mulieres q̄ ibāt poſt ipm lamētantes: vt ꝛ Lu.xxiij. De hoc chr̄s. Si q̄s vult poſt me venire abneget ſemetip̄m ⁊ tollat crucē ſuaz. Nō dicit meā .i. pniam ⁊ ſequat me. Idē Lu. xiiij. Qui non baiulat crucē ſuam ⁊ venit poſt me: non poteſt meus eſſe diſcipulus. ¶ Quarto debem⁹ ſeq̄ chr̄m p gl̄ioſaz excellentiā ⁊c. Si rex vadēs ad prelīū pmitteret caſtr⁹ cuilibet ſequēti ſe: quot irent? Chr̄s aūt pmittit ſequētibus eū vitā eternā Qui ſequitur me nō ambulat in tenebris: ſed habebit lumē vite. Joā.viij. Jō pſeueremus Primo in vera credētia. Secūdo in plena obediētia. Tertio in digna pnia. Et tūc veniet nobis chr̄s. De q̄ ſcripm eſt Eccl̄i.xxiij. Gl̄ia mag̃ eſt ſeq̄ dñm.

¶ Dñica iij. poſt octa. Epipha. de ſeptē bellis hoīs. Ser.xvij.

Nolivincia malo: ſz vince in bono malū. Ro.xij. Sermo erit de victoria quā debem⁹ habere de peccatz mortalib⁹: vt poſſim⁹ habere gloriā paradiſi. Pro declaratiōe ſciēdum q̄ regula ⁊ doctrina vniuerſalis in theologia eſt q̄ nullus intrauit nec intrabit gloriā paradiſi/ niſi p victoriā. Iſta doctrina declarat primo in angelis. Michael ⁊ ceteri pugnauerūt cū Lucifero ⁊ ſequacib⁹ ei⁹ ⁊c. De quo bello dicit Apoc.xij. Factū eſt pliū ⁊c. Sc̄o p̄z in terra de hoīb⁹. Et nunc̄ p̄triarcha aliq̄s nec ꝓpheta: nec alt⁹ ſine victoria in bello cōtra tentatiōes ⁊ inclinatiōes carnis/ tentatiōes mūdi/ ⁊ ētationes diaboli: deniq̄ ne forte poſſent hoies q̄rī vl negligent bellari: nec̄ chr̄s intrauit ad gloriā reſurrectionis corporis ſui/ ſine victoria. Un̄ dicit Lu.xiij. Nōne ſic oportuit chr̄m pati ⁊ ita intrare in gloriā ſuā? Secus de gl̄ia anie quā ab inſtanti cōceptionis habuit. Jō apls. Non coronabit nisi q̄ legitime certauerit. ij. Timo. ij. Si inſtantiā faceret aliq̄s de puerz baptizatis. Rūdeo q̄ victoria chr̄i applicat eis. Sic victoria regis q̄ vicit ciuitatē vel villā applicat infirmis ⁊ debilibus q̄ poſt victoriā regis intrabunt ciuitatē ſi fuerūt de exercitu regis. Sic hic ⁊c. Nota q̄ in hoc mūdo habem⁹ ſeptē bella cōtra ſeptē pcā mortalia: ⁊ra q̄ſi habem⁹ victoriaz coronabimur. Sicut chr̄s facit pconizari Preco eſt Joā. euange. vt infra videbit. Primū prelīū eſt ō pcm̄ ſupbie: q̄ nimis regnat tā in dñis q̄z in plat̄z ⁊ militib⁹ ⁊c. Hec ſupbia ꝓcedit ex cōſideratione excellentie ꝓprie reſpectu bonoꝛ ſp̄ualiū vl temporaliū. Verbi gr̄a. Aliq̄s ſupbit ex generis nobilitate ⁊c. Sed debet ꝓſiderare qa ō terra eſt ⁊ in terrā reuertet. Eccl̄. ij. Puluis es ⁊c. Ali⁹ ſuperbit de ſcientia ⁊c. Sz cōſidera q̄ ea q̄ ſcimus ſunt minima pars eoꝛ q̄ ignoramus. Unō Socrates. Hoc vnū ſcio q̄ nescio. Sciue ſcientia deſtruet ſ. Coꝛ.xiij. Declara ſi videt. Alius ſuperbit ex dominio ⁊ potētia. Sz ꝓſideret potentiā Octauiani ⁊ cetero⁹ olim reguz ⁊ potentū vbi ſunt. Ali⁹ ex ſcitate. Sed cōſideret q̄ nihil boni habet ex ſe/ ſed a deo. Nota q̄ ſufficiētes ſcim⁹ cogitare aliq̄d a nobis q̄ſi ex nobis: ſed ſufficientia noſtra ex deo eſt. ij. Coꝛ.iij. Alius ſupbit ex diuitijs/ ſed nō ſatiāt aiam: qz nō intrāt in eā. ⁊ iō nunq̄ p̄nt ꝓtentare boles: imo faciūt hominē miſerū: qz efficitur ſeruus earum.

Magna miseria est esse seruũ homis: sed peior esse seruum pecunie. Prouerb.xvij. Quid pdest stulto hẽ diuitias. Jõo scriptura. Agite nunc diuites: plorate vlulãtes in miseriis vris q̃ aduenient vobis diuitie vre putrefacte sunt et vestimẽta vra a tineis comesta sũt ꝛc. Ulq; ignis Jac.v Debet ḡ hõ: q̃to plura habet: tanto magis humiliari. Sicut Pascasi⁹ tãto vadit hũilius q̃to fardellũ est graui⁹ ꝛc. Quia rõnem debes reddere deo de oib⁹. Jõo ỏt scptura. Quãto maior es hũilia te in oĩbus: ꝛ cotã deo inuenies grã: qm̃ potẽtia magna dei solu⁹ et ab humilib⁹ honorat. Eccĩ.iij. Sic obtinebitis pmissionẽ factã a chro Apoc.ij. Qui habet aurẽ audiat: q̃d spũs dicat ecclĩs. Vincẽti.s. superbiã p verã humilitatẽ: dabo edere de ligno vite qđ est in paradiso dei mei. Nota cognitionẽ arboris ligni vite: cui⁹ fruct⁹ pseruat creatura a senectute ꝛ ab oĩ malo corpali: ꝛ significat chrm̃ cui⁹ fruct⁹ sunt btitudines ꝛ fruitões: q̃ pseruãt angelos ꝛ sctos in aiab⁹ ꝛ corpib⁹ post resurrectionẽ ab oibus miseriis ꝛc. ¶ Scom prelii est ꝑra pctm̃ auaritie: q̃ hodie totũ mõm inficit. Vsũ illo Hiere.vj. A minori vsq; ad maiorẽ oĩs auaritie studẽt. Victoria hui⁹ habet p miscõiam et liberalitatẽ. Modum vincendi ponit ps̃.lxv. dicẽs. Nolite sperare in iniq̃tate: ꝛ talib⁹ ỏr. Nolite sperare in iniq̃tate: q̃si dicat nolite spare qđ ex his diuitijs domus vra vel filioꝝ pserek imo destruik. Vsũ dicit cõiter qđ male ablatis nõ gaudebit: tertu⁹ heres. qz p quã viã veniunt p eandẽ exeunt. Nota exemplũ. de Gaietanis diuitib⁹. Quidã ꝑo sunt pauperes: q̃ nõ hũt de male ablatꝫ sed vellẽt incipere facere vsuras/fraudes ꝛc. His ỏt ꝓba Dauid. Rapinas nolite cõcupiscere: qz Qui volũt diuites fieri incidũt in tẽrationẽ et in laqueũ dia. ꝛ desi. multa in. ꝛ no. q̃ merbo. ad interitũ ꝛ pditionẽ. j. Tim. vj. Qui dã ꝑo sũt diuites de bono iusto: his dicit. Diuitie si affluãt nolite cor apponere Nota Cor. licitũ est apponere oculos custodiẽdo: man⁹ cõputando: ꝛ distribuẽdo in necessarijs ꝛ nõ in vanitatib⁹: sed nõ licꝫ cor apponere in diuitijs sperãdo ꝛc. Non potestis deo fuire ꝛ mãmone. Mat. vj. Talib⁹ hũtib⁹ victoriã pmittit salariũ Apoc. xx. Qui habet aurẽ ꝛc. Qui vicerit nõ ledet a morte scda. Nota. iiij. mortes illatas hũano generi ex pctõ Ade: vt in. ij. plogo sup. Mat. Quaꝝ due sunt corpis et due anie. Prima mors anie est qñ p pctm̃ perdit grã dei: q̃ dat vitã anie: ido dicit pec catũ mortale. Scda mors anie est/qñ p/sona mortit in pctõ mortali ꝛ dãnat in inferno. Ab hac. ij. morte liberat q̃ vicit peccatũ auaritie p miscõiam ꝛ liberalitatem Auctoritas Tob. iiij. Elemosyna ab oi pctõ ꝛ a morte liberat: ꝛ nõ patiet aniam ire in tenebras Boeti⁹. Diuitie magꝫ ef fundẽdo q̃ retinẽdo meli⁹ nitent. Si qui dẽ auaritia sp odiosos: claros largitas facit. Claros. s. i hac vita: qz liberales ꝛ misericordes diligunt ꝛ exaltant etiã in futura vita. Mortes etiaꝫ corpis sunt due. Pria est qñ ania recedit a corpe: ꝛ ab ista nullꝰ euadit: qz statutũ est hoib⁹ semel mori Heb. vj. Scda mors corpis erit post iudiciũ/qñ sit cũ ania damnabit: ꝛ ab ista liberabit q̃ vicerit auaritiã p miscõiaz ꝛ liberalitatẽ. ¶ Tertiũ prelii est ꝑra pctm̃ luxurie/de q̃. Non est q̃ se abscondat a calore eiꝰ: ꝛ istud vincit p munditiã ꝛ castitatẽ. Non licꝫ gustare de h̃ viro etiã cogitando: qz venenũ est pessimũ. Nullum em venenũ occidit solo cogitatu vel visu: nisi venenũ illud luxurie. Solo visu fuit occisus Dauid in Bersabee. ij. Reg. xj. Qui viderit mulierẽ ad cõcupiscendũ eam ꝛc. Mat. v. Talis vincẽs habebit repromissionẽ. De q̃ Apoc. ij. Qui habet aurẽ ꝛc. Vincẽti dabo mãna absconditũ et dabo illi calculũ candidũ: ꝛ in calculo nomẽ novum scriptum/qõ nemo scit nisi q̃ accipit. Nota Manna quod dabat in cibũ filijs israel. xl. annis in deserto in quo viuebãt. Exo. xvj. Dicit ḡ vincenti/q̃si dicat illi q̃ nõ vult habere delectationẽ bestialem: dabo delectationẽ spũalem ꝛ celestialẽ quã deus dat castis: et nemo scit nisi q̃ accipit gustando ꝛc. ps̃. xxx. Quã magna mltitudo dulcedis tue quã abscõ. timẽtib⁹ te ꝛc ¶ Quartũ bellũ est ꝑra peccatũ invidie q̃ viget in toto mũdo: sed maxie inter prelatos ꝛ dños. Vsũ Eccĩ. iiij. Contemplatus sum oĩs labores hoim: et industrias:

aniadnerti placere iudicie,primi. Hoc peccatū vincit p dilectionē z charitatē proximi ozando p illo cui inuides vt deus ꝓseruet sibi illa bona:dequib⁹ sibi inuides:talis habebit pmiū. De q̄ Apoc.iij. Qui habet aures audiat qd spirit⁹ dicat. Qui vicerit z custodierit vsq̄ in finē opa mea dabo illi ptātem sup gentes: et reget eos in virga ferrea z tanq̄ vas figuli ꝓfringent Et dabo illi stellā matutinā. Nota opera mea. Opa chr̄i sunt incarnatio z̄c. Et dc quid fecit amore hoim voluit esse humil: vt nos exaltaret. Deus q̄ in filij tui humilitate iacentē mundū erexisti. Itē voluit esse paup: vt nos ditaret/pterea dr. Qui vicerit.s.pcm̄ inuidie z custo, opera mea supple dilectionis: et stella matutina est angel⁹ q̄ portabit aniam ei⁹ ad padisum. Angel⁹ dicit stella: q: stelle celi empyrei dicūt angeli Baruch.iij. Stelle dederūt lumē in custodijs suis/et dicit matutina: q: angel⁹ iste dat in morte q̄ est finis noctis hui⁹ miserie z principiū diei alterius vite. ¶ Quintū ꝓeliū est ꝓtra pcm̄ gule h̄ vincit p rēperantiā z parcitatē. Nullū anial est tam magnū sicut hō cūtā paruo ore, z hoc facit de⁹ vt homo sit partic⁹ alijs anialib⁹ in cibo et potu/z tñ est totū oppositū: q: postq̄ Asinus bibit: nō bibit p rege z̄c. Sed hō ꝓtra. Jō dicit Qui vicerit sic vestiet vestimentz albis: z nō delebo nomē ei⁹ de libro vite z̄c. vsq̄ angel⁹ ei⁹ Apoc.iij. Nota vestimentz albis pcm̄ hoc ꝓuocat ad luxuriā: q: ille ptes sūt vicine:sed abstinēs est dñs sui corpis: q: dat sibi q̄tū natura indiget: z nil dat illis partib⁹. Jdeo dicit q̄ induet vestimētz albis scz castitatz z bone fame. Sequit. Et nō delebo nomē ei⁹ de lib⁹ vite. Et textu Biblie habem⁹ q̄ psone q̄ sunt in gr̄a dei fm p̄sentē iustitiā correspōdet cathedra in celo vbi scriptū est nomē:sed qñ peccat stati radit nomē. Auctoritas. Qui peccauerit mihi delebo eū de libro meo. Exod.xxxij. Quia ḡ gulosus et luxuriosus/ideo sunt nomē radit:sed abstinēs viuit gratia dei: ꝓ̄o dicit nō delebo nomē eius. Sequit z ꝓfitebor nomē ei⁹ cor̄ patre meo et cor̄ angelis dei. ꝓfitebor.s.confessione laudis qualis gloria erit laudari ab ore chr̄isti.

¶ Sextū ꝓeliū est ꝓtra pcm̄ ire z istud vincit p patientiā pcm̄ ire multū regnat in mūdo: q: nescimus nos supportare iniurias:anialia viuūt in pace: lupi:vrsi leones. Sed hoies ꝓtra. Jdeo peiores sunt bestijs. Illi ḡ qui vicerit iram ꝑmittit regnū dei. Qui vicerit faciā illum columnā in tēplo dei mei Apo.iij. Nota columnā. Colūna est res firma sustinēs edificiū: z significat firmitatē gr̄e/et q: patiens fuit firmus in bono amore:ideo sibi r̄ndet firmitas gr̄e:q: dicit colūna: q: est firma et eterna. ¶ Septimū ꝓeliū est ꝓtra pcm̄ accidie z istud vincit p diligentiam. Nota q̄ in factis tpalib⁹ q̄libet est valde diligēs sed in spūalib⁹ hoies sunt negligentissimi nesciūt orare nisi qñ induūt se:nec ꝓficeri nec ieiunare z̄c. Nota diligentiā quā debet habere,s.orare z̄c. Quelibz hebdomada audire missam:sermonē z̄c. Quolibet mense ꝓficeri:quolibet anno cōfitere. Tales ḡ habebūt salariū ꝑmissum. Qui vicerit dabo illi sedere mecū in throno meo sic z ego vici z sedeo cū patre meo in throno eius. Apo.iij. Nota in throno meo cū nō null⁹ sedeat cū papa in eadē cathedra: nec cū rege. Et chr̄s dicit dabo illi sedere mecū in throno meo, Jste thron⁹ siue cathedra est eternitas siue vita eterna: quia sicut nō est nisi vna eternitas.s. patrz z filij et spūs sancti.sic nō est nisi vna essētia dei z vna vita eterna et ibi recipit ꝓsona diligens z spūalis eternā tranquillitatē i dō eternalit⁹ q̄etatā. Jdeo de oib⁹ p̄dictis dr thema. Noli vinci a malo,s. pcō sed vince in bono malum z̄c.

¶ Dnica.iiij. post octa. epipha. de euangelio. Sermo.xviij.

Gratiam con
gregate in horreū meū Matth.xiij. In hoc euāgelio. Notat rotus hūane creature decursus:ex q̄ creator ipse p suā oipotentiā creauit q̄sq̄ eam p suā iustitiā premiabit:z sic a die creatōis vsq̄ ad diem iudicij:z sunt q̄tuor status. Primus status legis naturalis ab Adam vsq̄ ad Moysem qui fuit legislator. Secūs stat⁹ legis scripte a Moyse vsq̄ ad Chr̄istū;qui fuit lator legz gr̄e:q: lex p Moysi

sen data est: gra z veritas p Jesum christū facta est. Joā. j. Tertius stat⁹ legis gre a chro vsq ad finē mūdi. Quart⁹ stat⁹ glie q̄ succederet gre. Sicut gratia successit legi scripte: qz sic dicit Dionysi⁹ in. iiij. ca. Ecclesi. hierarchie. Sic se habet hierarchia legz ad nostrā hierarchiā. Jta se hz nostra ad celestē. Vide Tho. in. iij. sen. dis. j. q. j. ar. iij. in. iij. rone. Et q̄ euāgelio habem⁹ cām amandi: vigilādi: sperandi: z timēdi. Amādi q̄dē deū ꝓpter infinitā bonitatē. Vigilādi sup nobis: ꝓpter hostis pessimā iniquitatē. Sperandi ꝓpter diuinā lōganimitatē. Jtē timendi ꝓpter ipius iustissimā seueritatē. Dicit g̃ simile factū est regnum celoꝝ zc. Dic hist⁹iā euangelicā. Que recitata. Nota q̃tuor principalit in hoc euangelio notanda.

Primo notak diuina bonitas/in creando.

Scdo notak diabolica nequitia: in deprecando.

Tertio notak diuina patientia in expectando.

Quarto dina iustitia in remunerādo

¶ Primo g̃ notak diuina bonitas zc. Et hoc est qd dicit in euāgelio. Simile factū est regnū celoꝝ homini q̄ seminauit bonū semen in agro suo hō iste est deus: q̄ dicit homo vel ab hūanitate. i. benignitate vel qz humanat⁹ est in vtero ꝑginali: q̄ seminauit bonū semen in agro suo. Ubi nota q̄ q̄druplex est ager dei: in quoꝝ q̄libz diuina bonitas seminauit p creationē bonū semē. Primus ager est supiem⁹. i. natura angelica Beñ. j. In principio creauit de⁹ ce. z terrā. Glo. Augu. i. Naturā angelicā q̄ est bonū semē tuū rone creationis: qz de⁹ bon⁹ nil facere pōt nisi bonū: qz arbor bona zc. Mat. vij. Tuz etiā rone rei create: qz angelica natura nō solū est bona bonitate naturali: sed etiā sup naturali: qz angeli fuerūt creati in gra gratū faciente: vt ponit Tho. pte. j. q. lxij. ar. iij. Tū etiā rone finis ad quē creati sunt. s. ad gliaz vite eterne: ad quā gram ordinant: sicut ad finē Scds ager est mōs: sic q̄dissus terrestrz: z in h̄ agro seminauit bonū semē: qz posuit ibi Adā z ibi est ꝓducta natura hūana q̄ est bonū semē: qz est facta ad imaginem dei Beñ. j. Faciam⁹ hoīem zc. Jmago dei ꝙsistit in aīa q̃tuz ad ꝓprietates naturales: scz q̃tum ad memoriā intelligentiam z voluntatē. Similitudo aūt in gratuitz: et iō similitudo est quedā ꝑfectio imaginis: qz gra ꝑficit naturā sm Nicolaū de lyra vbi sup. Fuit eñ primus hō creat⁹ in gra sicut z angelus: vt ponit Tho. pte. j. q. xcv. ar. j. Et hoc fuit bonū semen: qz oīs creatura dei bona est: z qz ad imaginē z similitudinē dei factus est hō zc. Tertius ager est infimus. s. mund⁹ iste. i. eccla militans. in q̄ agro seminauit deus bonū semē: z istō semen est doctrina euāgelica: q̄ ꝙsistit in q̃tuor. Primo in credendis. Scdo in agendis. Tertio in vitādis. Quarto in sperandis. Vel dic in q̄ agro de⁹ seminauit bonū semē. i. pacē z fraternā charitatē Joā. xiij. Pacē relinq̄ vobis pacem meam do vobis zc. Jtē Mat. xxij. Diliges primū tuū sicut teipm: z hoc est bonū semē: qz facit homines bonos. Quartus ager est intimus siue interior. i. ania hois: in q̄ de⁹ seminauit ꝑfectures z dona in baptismo: z bona ꝓposita: que sunt bonū semē. Oīa g̃ p̄dicta semina sunt bona seminata a deo in agris suis. Unde Beñ. j. De vna quaq̄z re creata dicit. Vidit deus q̄ esset bonum z postea de oīb⁹ similit dicit. Vidit deus cuncta q̄ fecerat z erant valde bona. et sic patz primū. ¶ Scdo notak diabolica nequitia zc. Ubi. Cuz aūt dormirēt hoies venit inimic⁹ eius z superseminauit zizaniā. Jn q̄libet eñ p̄dictoꝝ q̃tuor agroꝝ diabolus superseminauit zizania. i. malū semē. Nā in agro supremo. i. in celo diabol⁹ sup seminauit superbiaz: p quā corrupit seipm: dices illō Esa. xiij. Jn celū cōscendā: super astra celi exaltabo solū meū: in mōte dei in latere aq̄. astē. in al. nu. silis ero altissimo. Corrupit etiā mltos alios angelos a postatas q̄ dicunt dormire: qz nō fuerunt vigilātes ad cognoscendā z respuendā superbiā luciferi. Apo. xij. Cauda draconis trahebat tertiā partem stellaꝝ celi. Nota stellaꝝ: id est angeloꝝ. Nota tertiā partē. vna pars fuit illoꝝ angeloꝝ qui deo assistunt: alia illorum qui deo ministrant. Tertia illoꝝ qui deo noluerunt assistere nec mīstrare. hi sunt demones. Jn secūdo agro. i. in paradiso terrestri in quo fuerat bonū semē seminatū a deo. diabo l⁹ etiam superseminauit zizania. i. inobedientiam et

Dñica.iiii.post octa.Epipha.

hoc/cū dormirēt ipsi Adā ꝛ Eua p̄ceptū dñi negligendo. Propterea dicit Sap.ij. Jnuidia diaboli mors introiuit in orbē terraꝝ. In tertio agro.i.in mūdo.i.in ecclesia militante diabol⁹ supseminauit zizania.i.hereses scismata ꝛ psecutiones magnas quas ecclia patit ꝛ multo maiores passura est tpe Antechristi. Nihilomin⁹ semp eccl'a remanebit nec vnq̄ deficiet: qz nauicl'a petri fluctib⁹ magnis ꝙquassari poterit perire nō poterit ꝓbat⁹ h Apoc. xij. Vbi dicit ꝙ postq̄ vidit ꝙ draco persecutus esset in terrā mulierē.i. ecclesiā/q̄ tandē saluata est ꝛc. Dic vt expedit. In quarto agro.i.in ania suspseminauit zizania.i. carnalia desideria et alia vitia. Vnde nota ꝙ diabolus adinuenit mala semina ꝓtra oēm virtutē. Naz cōtra semen humilitatꝫ supseminauit zizania superbie. Contra semen miscdie supseminauit zizania auaritie. Cōtra semen castitatis luxuriā. Contra semen charitatꝫ inuidiā. Contra semen abstinētie gulam. Cōtra semen pacis iracundiā lites ꝛ discordias. Prouer.vj. Omni tpe iurgia seminat/ ꝛ p operationē iam fructificat fructū culpe mortalis ꝛ pene eternalis. Sic igitur prudēs anie vigilet ne talia semina diabolus spargat in ipa: ꝙ si aliquādo sparsa fuerūt/statim extra agrū sue mentꝫ illa p̄iciet. Vñ Jac.iiij. Resistite diabolo ꝛ fugiet a vobis. Jtē Ouidi⁹ de remedio amoris. lib.j. Principijs obsta/sero medicina parat. Cum mala p lōgas cōualuere moras. Ecce ḡ quō diabol⁹ supseminauit zizania. Propterea dicit de eo. Prouer.vj. Hō apostata: vir inutilis gradit ore perso:rerit pede:annuit oculis/ ꝛ in oīm tpe iurgia seminat. Nota Hō diabolus dicit bō:qz homem vicit. Sicut ab aphrica deuicta dr Scipio aphrican⁹ ꝛc. Apostata:qz a deo apostatauit ꝛ est inutilis/imo valde nociu⁹ ꝛ gradit ore puerso:qz mendax est ꝛ pat⁹ ei⁹ ꝛ sic ptz secundū. ¶ Tertio nota diuia patientia in expectādo. Vnō dr in euāgelio. Cū aūt creuisset herba ꝛ fructū fecisset tunc apparuerūt zizania. Nota ꝙ cū semen chīi.i.virt⁹ crescit ꝛ fructū facit/tūc dicunt zizania apparere. Nō em̄ apparet differētia zizanie ꝛ tritici, zizania ē herba fm Hiero. que habz q̄si similitudinē tritici: qz quantū ad exteriorē apparentiā nō est differētia int semen chīi/ ꝛ semē diaboli: sed in fructu deprehendit diuersitas: qz vt dicit Matt.vij. A fructib⁹ eoz cognoscetꝫ eos. Patiētia aūt diuia notat duplicit. Vnomō in pma responsiōe patrisfamilias/dū interrogat⁹ a seruis. Dñe nōne bonū semē seminasti in agro tuo. vñ ḡ habz zizania: Rndit. Jnimic⁹ hō h fecit nō exarsit ad iram/nō turbat⁹ est: sed cum patiētia rndit dicēs. Jnimic⁹ hō ꝛc. Diabolus dicit hō qz vicit hoiem: vt dictū est sup̄ prima ꝓte in fine, et dicit inimic⁹: qa semp aduersat volūtati diuine. Matt.xij. Qui nō est mecū cōtra me est, ꝛ q̄ nō colligit mecū dispgit. Est aūt notandū: ꝙ iste pat⁹ familias.i.de⁹ pat⁹/ habz duplex genꝰ seruoꝝ. Sicut dr Raban⁹ q̄s ad agri sui ministeriū deputauit. Quosdā em̄ hz seruos quib⁹ tpe messiū.i. in die iudicij cōmittet officiū metēdi: ꝛ isti sūt angeli. Mat.xiij Sic erit in cōsūmatione seculi. Exibunt angeli ꝛc. Vide.j.iij.ꝓte. Quosdā alios hz suos q̄b⁹ cōmisit tpe isto medio officiū custodiēdi: et isti sunt plati. Jsti ḡ serui q̄b⁹ agri custodia est cōmissa ꝓcipientes zizania cū tritico.i.hereticos cū catholicis et malos cū bonis in agro dñi.i.in eccl'a parit crescere cū dolore ꝛ admiratione referūt dño dicētes. Dñe nōne bonū semē seminasti ꝛc. Nōne hoiem creasti in mūdo bonū ꝛ purū. Et nō interrogāt dubitatiue sed admiratiue. Vñ ḡ habz zizania: vñ tot hereses: vnde tanta ambitio: vñ tanta discordia: vnde tot scismata: ꝛ psecutiōes contra ecclesiam: vñ tot guerre inter principes: vnō tot diuisiones in ciuitatibus: vnde tanta superbia ꝛ inuidia inter oēs: Et ait illis. Jnimicus homo supersemi⁹nauit zizania: quia sugbia et inuidia diaboli fuit ꝛ est initium omnis mali. Vnde Joan. papa: et habetur in decretis. xxj.q ij.ca. Ylius. Habet enim.i. diabolus mille tentandi ac nocendi modos nec ignoramus astutiam: eius conatur nanqz a principio ruine sue vnitatem ecclesie rescindere: charitatem vulnerare: sanctorum ope⁹

rū vulcedinē inuidie felle inficere: ⁊ om/nibus modis humanū genus euertere et
¶turbare Dolet em̄ satis ⁊ erubescit chari
tatez quaz in celo, neq̄uit habere homi
cōstantes ex lutea materia in terra tenere
Scdo apper magna patiētia dei in scā
rīsione. Dum em̄ dicerent serui eius. vis
im⁹ ⁊ colligem⁹ ea: Ait nō. Ne forte colli
gentes zizania eradicetis cuz eis simul et
triticuz. Circa quā rīsionez duo q̄runtur
¶Primo quare deus tolerat malos in.
h mūdo. ¶Secūdo quare cōtra inhibi/
tionez istam faciunt principes ⁊ potesta/
tes: qui hereticos conburūt ⁊ fures/latro
nes et homicidas decapitāt vel suspēdūt:
¶Ad primum ergo dicendum: q duplici
de causa deus tolerat malos i hoc mūdo.
Prima est ꝓpter malorum correptionem.
Scda ꝙo ꝓpter bonorum excitationez si/
ue exercitationē seu ꝓfectiōez. ¶Pria cā
est: vt mali corrigantur. Cōtingit em̄ ple
rūq; q̄ qui sūt mali vno tempore: cōuer/
tāt̄ur ad pniam ⁊ efficiāt̄ur boni: ⁊ sic de
zizania efficitur triticum. Talis fuit Da
uid: Magdalēa: Paul⁹: Matthe⁹: Pe/
tr⁹ ⁊ hmōi Esa.xxx. Propterea expectat vos
dñs vt misereatur vri. Item Ro. xij. Ig/
norās q̄m benignitas dei ad penitentiā te
expectat. Hāc bēignitatē nō exhibuit an/
gelis peccantib⁹: q⁹ nō expectauit eos ad
pniaz per vnū momētū rpis. ſz hoies sic.
Et h̄ est q̄d dr i euāgelio. Nō/ne forte col
ligētes zizania eradicet⁊ simul ⁊ triticuz.
Nā q̄ hodie sūt mali cras poterūt eē boni.
Ezech.xviij. Si ipius egerit penitētiā ab
oib⁹ ꝑcis suis q̄ opatus est: vita viuet et
nō morief. Nūq̄d volūtatis mee est mors
impij dr dñs. ⁊ nō vt conuertat⁊ vijs suis ⁊
viuat: Scda rō: est ad h̄ vt p malos boni
exerceant. Sic em̄ per flagellu excutitur
palea a grano ⁊ remanet granū purū: sic p
viros malos flagellati mundant⁊ a paleis
desideriox terrenox ⁊ imꝑfectionū suax:
vt sepe p malos exuunt⁊ boni a palea car/
nis p mortē eis illatam: vt sic mūdi cōgre
gēt in horreo vite eterne. Sic fuerūt marty
res tpe Dioclitiani ⁊ Maximiāi: ⁊ alioz
tyrannoz Agatha a q̄ntiano: Lucia a pa/
scasio: Catheria a Maxētio ⁊c. Sic hero/
des ñ potuisset tm̄ pdesse Innocētib⁹: q̄h̄
tū intendēs obesse: ꝓfuit occidēdo. Sic et
optuit chr̄m pati ⁊ ita īrare in glīaz suā:
sicut dr Luc. vlti. Sic etiā hereses mīras
ꝓmisit de⁹, vt doctoz catholicoz acuerent
ingenia: ⁊ eoz sciētia effulgeret, vñ Aug.
in decretis, xxiij. q. ij. c. vltimo. Jō diui/
na ꝓuidētia mīros diuersi errozis hereti/
cos eē permittit vt cū interrogāt nos: ea
q̄ nescim⁹: sic discutiamus pigritiā ⁊ diui/
nas scꝑturas capiam⁹. Propterea Apls
ait. Vt ꝓbati manifesti fiant: bi em̄ deo
ꝓbati sūt q̄ bene ꝑsūt: docēt. Hec ille. Ad
idem Aug. xvj. de ciui. dei. c. ij. Oportet
hereses eē vt ꝓbati manifesti fiant in nob.
Vñ scriptū est. Filius erudit⁹ sapiēs erit:
imprudēte aūt ministro vtere. multa q̄p/
pe ad fidē catholicā ptinētia dū hereticoz
callida inquierudie exagitank: vt ad ver/
sus eos defendi possūt: ⁊ cōsiderantur di/
ligentius: ⁊ intelligunt⁊ clarius: ⁊ instāt⁹
ꝓdicātur ⁊ ab aduersario mota questio
discēdi existit occasio ⁊c. Jrē Aug. xviij. c.
v. Loquens de hereticis sic ait. Sic q̄ppe
feris illis catholicz mēbris chr̄i malo suo
ꝓsunt: dū deus vtit⁊ malis bene: ⁊ dili
gentib⁹ deū oia cooꝑantur i bonū: inimici
em̄ oēs eccl'ie quolibet errore tenētur: vt
malitia deprauentur. Si accipīūt potes
statē corporalē affligendi exercent ei⁹ sa/
pientiā: vt etiā inimici diligank: exercent
ei⁹ beniuolentiā: vt etiā beneficētiā: sine
suadibili doctria cū eis agatur: sine terri/
bili disciplia Hec ille. Similit etiā si tol
lerentur de eccl'ia tentationes diabolice:
eradicarētur ꝓbates. Vnde Apls passus
ē carnis stimulū ne eradicarent⁊ eius ꝓba/
tes. ij. Cor. xij. Clirt⁹ i infirmitate pficit.
Vnde ps. lxvij. Jncrepa feras arūdinis:
cōgregatio tauroz in vaccis populoz vt
excludāt eos q̄ ꝓbati sūt argento. Sed
postea q̄d facit de⁹ ⁊c. Nota similitudinē
de patre familias quādo accipit ꝙgaz ad
verberādū filios familias: postq̄ aūt ver/
berauit ꝓtulit virgā illaz ad ignem ⁊c.
Sic diuīa sapiētia postq̄ vsa ē malis ho
minib⁹ tanq̄ virga ad flagellandū bonos
ꝓtulit illos malos ad ignē eternū ⁊c. q⁹
iam expletū est officiū eoz. Ad secundam
questionē est dicēdum q⁹ principes ⁊ iudi
ces facientes occidi malefactores nō faciūt
cōtra inhibitionē istam dūmodo seruent
suāda q̄tū ad modum ⁊ intentionē ⁊ oz/

dinem. Vñ Nota regulam generalē affir matiuā q̄ iudices et ptātes possunt licite exercere vindictā/aduersus hoies malos q̄n imo ad hoc tenent. Non em̄ iudex sine causa gladiū portat: sed dei minister ē vin dex in irā: ei q̄ male agit. Ro. xiij. Hec aūt regula patit sex exceptiōes. Prima est q̄n delinquētes nō sunt nostri iuris: vt ponit Gratia. in decretis. xxiij. q. iij. His ita re spondet. Vñ Apls. j. Cor. Quid em̄ mi hi attinet de his q̄ foris sunt iudicare. De his em̄ dñs iudicabit. Ad idē facit qđ no tat in. c. At si clerici de iudic. Et in. c. Si iudex laicus de sen. excō. lib. vj. Non em̄ debet ponere q̄s falcem in messem alienā ō sepul. c. j. Hic potes q̄rere quid si iudex sit excōicatus. Item ex hoc nota q̄ iudex laicus nō pōt iudicare de clerico. Vide i summa. Judex. j. §. vl. Et vide. xxiij. q. v. Principes ¶ Secda exceptio est q̄n nō est certū de aliquo qđ sit zizania: q̄uis q̄busdam signis appareat: vt ōt glo. Occulto rū em̄ solus deus est cognitor. z vindex vt ōt tex. in. c. Erubescant. xxxij. di. z in. c. fi. de simo. z in. c. sicut tuis er. c. tria nos. co. ti. Quādo q̄ occultū est delictū: vl dubiū est quis nā deliquerit: nō debz fieri eradi catio: ne sil cum zizania eradicet z triticū z sic pōt intelligi inhibitio ista de qua in euangelio: z ꝓcordant legiste dicentes: q̄ facili⁹ est impunitū relinqui facin⁹ nocē/tis/q̄ innocētē cōdemnare. ff. de penis. l. abeuntē. Pone exemplū. Si aliq̄s fuerit occisus in seditione ꝓpli: delictū quidē cer tū est z manifestū: sed nescit p̄sona q̄ cōmi sit delictū: tūc debet pot⁹ relinqui facin⁹ impunitū q̄ innocentē punire. Pōt tñ p̄/latus inq̄rere. Vide tñ ad hoc qđ legit et notat. xxiij. q. viij. ca. vlti. z. ff. ad. l. aq̄l. l. ita vulnerat⁹. in fi. Propt̄ h̄ reprehensibi/lis fuit valde Theodosi⁹: q̄ cū apō The/salonicā seditio esset exorta: z quidā vir ex militarib⁹ impetu fuisset ꝓpli furentis ex/tinctus: repentini nunci⁹ attrocitate suc/census ad ludos circenses iuitari populū fecit: ei⁹q̄ ex inprouiso circūfundi milites arq̄ obtruncari passim: put q̄sq̄ occurri/set gladio iussit: z vindictā dare nō crimi/ni sed furori: vt dicit in hystoria eccl̄iastica Et habet in decret⁹ in. c. cū apud Thesa/lonicā. xj. q. iij. Ipse tñ Theodosi⁹ ad pe/nitentiā cōuersus: non erubuit penitentiā publicā agere ꝛc. Nota quō nō fuit recep/t⁹ in eccl̄ia ab Ambrosio donec publi/cam penitentiā ageret ꝛc. Et ipe post mo dū leges sanxit: vt sententie principū sup aiaduersione plate: in dies. xxx. ab execu toribꝰ different⁹ quo locus miscōie vel si res tulisset penitētie nō periret: vt dicit in pre allegato. c. Cum apō thesalonicā. xj. q. iij ¶ Tertia exceptio ē quādo eradicatio zi/zanie esset piculosa: vt q̄ nō posset eradi/cari zizania sine piculo tritici. Ideo dicit. Ne forte colligentes zizania: eradicet⁹ sil z triticū. Verbi gra. Si malus hō sit ita potens q̄ si velis ipm punire seq̄ret oppō/sio innocentū vel scisma tūc dissimulari d⁹ punitio. Vñ Aug. ꝓtra epl̄am Parmeni ani z habet in decret⁹. xxiij. q. iij. Cū q̄sq̄ fratrū z christianor⁹ intus in eccl̄ie socie/tate ꝓstitutor⁹ in aliquo tali pctō fuit de/prehensus: vt anathemate dignus habeat: fiat hoc vbi piculū scismatis nullū est. Et infra. Quādo vero cuiusq̄ crimē est no/tū z oibus execrabile apparet vt vel nul/los prorsus vl nō tales habeat defensores p quos possit scisma ꝓtingere. tūc nō dor/miat seueritas disciplie. Hec ille. Ad idē facit qđ dicit idē Aug. z habet in decret⁹. xxiij. q. vij. c. j. z. xxiij. q. j. Quisquis. Nō nullos inq̄t toleram⁹ q̄s corrigere vel pu/nire nō possum⁹: neq̄ ꝓpter paleam relin/q̄mus aream dñi: neq̄ ꝓpter pisces malos rumpim⁹ retia dñi: neq̄ ꝓpter eos in fine segregandos deserim⁹ gregē dñi. Et h̄ etiā am casu pōt intelligi inhibitio in h̄ euāge/lio facta dum dicit. Non/ne forte colli. zi/zania ꝛc. ¶ Quarta exceptio est q̄n era/dicatio zizanie esset valde damnosa: puta m⁹titudo est in delicto. Vñ dicit Aug. ad Aurelīū epm: z habet in decret⁹. xlviij. di. Comessationes. Seueritas exercenda est in pctā paucor⁹. Et idē Aug. ad Bonifa/cium. z habet. j. di. Et ꝓstitueret. xxiij. q. iij Ipsa pietas. In hm̄oi causis vbi p gues dissentionū scissuras nō hui⁹ aut illi⁹ ho/minis piculū: sed plurimor⁹ strages lacet: detrahendū est aliquid seueritati: vt maio/ribꝰ sanādis malis charitas sincera subue niat. Hec ille. Ad idē facit tex. j. q. vlt. ca. Quoties. vbi ōt tex⁹. Innocētij. Quo/tiens a ꝓpl⁹ aut a turba peccat. q̄ in oēs

ꝑpter multitudinē vindicare nō pōt: multū solet trāsire ꝛc. Vide qđ scripsi: sup pr̄ noster. ¶Quinta exceptio est. qñ eradicatio zizanie esset libidinosa: vt qñ ex libidine vindicte: vł mot⁹ impatientie vellet tūc malos auferre. qz tūc patiētia est ꝟtuanda. Jaco.v. Patientes estote frēs mei vsq ad aduētū dñi. Propterea legim⁹. Lu. ix. Qđ cū trāsiret Jesus ꝑ q̄ndā ciuitatē Samaritanoꝝ ꝛ nō fuisset ibi receptus: nec inuenisset ibi ad māducandū. vidētes h̄ Jacob ꝛ Joā. dixerūt. Vis dicam⁹ vt descēdat ignis ō celo ꝛc. Hic historiā. Et ōr magr̄ in historijs: q illud qđ laudat in Helia. iiij. Reg. j. de duobus q̄nquagenarijs: ibi discipl̄is reprehendit: q illi ex charitate: isti ꝯo ex ira h̄ appetebāt ꝛ hoc etiā ꝓbat ꝑ textū Amb. in.c. Qđ chr̄s. xxiij. q. iij. vbi sic dicit Amb. Qđ chr̄s discipl̄os suos increpauit: qz ignē descēdere sup eos gestiebant q ipm nō receperāt: ondit nob nō sp in eos q̄ peccant vindicandū: qz non nūq̄ ampli⁹ pdest clemētia tibi ad patiētiā q̄ lapso ad correctionē: supple. psit vindicta glo. Deniq̄ samaritani citi⁹ crediderūt: a qb⁹ hoc loco ignis arcet: nec discipli peccāt: q legē sequūt. Sciebāt em̄ ꝛ Phinee esse reputatū ad iustitiā: q̄ sacrilegos interemerat: ꝛ ad ꝑces helyę ignē descēdisse de celo. Hec ille. Sed intelliget h̄ qđ dicit. nec discipli peccabāt respectu rei quā volebāt sed bene peccabāt in mō volendi: qz nō amore correctōnis: sed odio deūderabāt vindictā. vt ōr Aug. in li. de ꝓmone dñi in mōte: ꝛ habet in decret. xxiij. q. iij. Ea vidicta. Et h̄ sentit glo. hui⁹. c. ꝛ Gratian⁹ etiā in dicto. c. Qđ chr̄s. Ḥ. potest ꝛc. ¶Sexta exceptio est qñ eradicatio zizanie esset ꝓcipitata: puta qñ iudex ad ꝺdēnationē delinq̄ntis nō seruat⁹ ꝟtuandis. s. sine ꝓcessu ꝛ ordine iudiciario ꝓcipitaret sniam. Debet g̃ iudex discrete deliberare: ꝛ ordinē iudiciariū obseruare. s. citationez facīdo ꝛc. Jō dñs anteq̄ ꝺdēnaret sodomitas ait. Descendā ꝛ videbo vtr̄ clamorē op̄e ꝓpleuerint Gen. xviij. Vide de h̄. ij. q. j. Deus omp̄s. Et. c. de manifesta. de coha. cleri. ꝛ multi. c. vestra. Sic faciebat. Job. di. Cām quā nesciebā diligētissime inuestigabā. Job. xxix. Sic iudex anteq̄ exp̄ōcet oz monere. ꝛc. De sen. ex. Sacro. ¶Septima exceptio pōt addi: in casu in q̄ princeps pōt remittere iniurias ꝛ dāna illata ꝓpter bonum cōmune pacis fiende. Octaua qñ consuetudo vniuersal' excusat vt in. ca. Sane. de tempo. ordi. Et notat glo. ibi. Et etiā in. c. Deniq̄. iiij. di. Et sic ꝓz hec materia. Pōt etiā intelligi inhibitio euangelij de eradicatōe zizanie vniuersali ꝛ oīmoda. que fienda est ꝑ messis. s. in fine seculi. Jō dicit. Sinite vtraq̄ crescere vsq̄ ad messem ꝛc. ¶Quarto ꝛ vltimo notat diuina iustitia in remunerādo et hoc est qđ dicit. Sinite vtraq̄ crescere vsq̄ ad messem: ꝛ in tempe messis dicam messoribꝫ. Colligite primum zizania ꝛc. Esa. xxiiij. Congregabunt cōgregatione vni⁹ fascis in lacū: ꝛ claudent ibi in carcere ꝛc. Generalis ista messis est remuneratio extremi iudicij. Messores aūt erūt angeli: quib⁹ dicet christus. Mat. xiij. Colligite primū zizania ꝛc.

Dñica in septuagesima. De euangelio. Sermo. xix.

VOca operarios ꝛ redde illis mercedē suā incipiens a nouissimis vsq̄ ad ꝓmos Matt. xx. Ista dñica dicit⁹. lxx. Ratio qz antiq̄ patres incipiebant hodie ieiunare: ꝛ vocabāt istā dñicam de septuagesima: qz pnia fit ꝓtra septē petā mortalia: in qb⁹ oia alia petā reducunt: iminuti ꝯo in deuotione nō incipiūt pniam vsq̄ ad q̄dragesimā. Sic officiū: ꝛ nomē hui⁹ dñice adhuc remāet. De dñica g̃ ista erit ꝓmo. Tenebo modū ꝟtuanꝫ: qz sup mēsaz euāgelij dabo vob de tribꝰ eleꝫ: i qs dividit totū euāgelium.

Prima diuina vocatio.
Scōa est digna retributio.
Tertia est humana correctio.

¶De ꝓma ōr thema. Voca. ꝛc. Et ē ꝯbū ꝓis ad filiū. ¶Prima g̃ est diuina vocatio: qñ de⁹ vocat aliq̄ē p gr̃az ad vineā. s. ad bonā vitaz: ꝛ ista vocatio fit diuersimode: vt ōr ꝓcipiū euāgelij: qz q̄sdā vocat hora ꝓme ꝛc. Quicq̄ hore ponūt i euāgelio ad denotandum. v. hominis etates. Prima est hora prime: et nota primā etatem: que dicitur puericia vsq̄ ad. xiiij. an-

Dñica in septuagesima

nū: ꝙa sicut illa hora incipit claritas diei fugans tenebras noctis: sic in hac etate incipit claritas discretiōis ⁊ timoris dei ⁊c. Tales quādoq; vocant a deo p gratiā: sic legit de Mauro ⁊ Placido ⁊ Musa puella: de q̄ Greg. in dialogo lib. iij. ⁊. xiij. c. xviij. Et ad hoc multū possunt iuuare parentes: q̄ debēt tales instruere in hac etate: q; sunt sicut arbores flexibiles: vt sicut cera mollis. Debent ḡ parētes instruere tales ad adorandū: ⁊ audiendū ꝑmones: ad ꝓfitendum etiam a quinq; annis: quia Greg. recitat in. iij. Dialogo p. c. xix. Puer q̄nq; annor. fuit dānatus. ⁊ decretalis extra de delic. pueror. c. j. dicit q̄ talis etas plena est delicijs ꝓter fornicationem Itē quādo sunt decē vel duodecim annorū q̄ cōmunicent ⁊c. Sed multi non curant de bono nutrimēto pueror.: sed soluz q̄ sint pasti ⁊c. Dic vt expedit. Ideo apl's Patres nolite ad iracundiā supple dei ꝓuocare filios vestros: sed educate illos in disciplina ⁊ correptiōe dñi. Ephe. vj Nota in fine isti⁹ ꝓme partis: q̄ puer ante pubertatē. i. xiij. ānos in mare ⁊. xij. in femina: nō potest assumere habituz ꝓbationis in aliqua religione inuito patre: sed habz annū ⁊ die ad reuocandū. xx. q. ij. c. j. Et c. Puella. Nota q̄ etiā volēte patre in hac etate nō pōt ꝓfiteri vt in. c. j. de reg. li. vj. De talib⁹ dicit. Justus cor suuz tradidit ad vigilandū diluculo: ad deū q̄ fecit illū ⁊c. ¶ Scōa hora dicit hora tertia: ⁊ significat secundā etatē hois que dicit adolescentia. a. xiij. anno vsq; ad. xxv. In hac etate sunt maiora pricula p insurgētes motus tentationū ⁊c. De talib⁹ Trenor. iij. Bonū est viro cum portauerit iugum ab adolescentia sua: scz obedientia deuotiōis In hac etate possunt intrare religionē: et non ante: vt in. c. j. de regularibus lib. vj. ¶ Tertia hora dicit hora. vj. In qua sol est i medio ⁊c. Talis etas dicit Juuent⁹ seu virilitas a. xxv. anno vsq; ad. l. Postq̄ primas etates expendit hō in vanitate. ⁊ postea cognoscens hō q̄ honores mūi: diuitie: ⁊ voluptates: nō sunt nisi vent⁹ ⁊c. cōuersus ad deum dicit vocari hora sexta Et pōt dicere illud ps. lxxij. Fortitudinē meā ad te custodiaz ⁊c. ¶ Quarta hora dicit nona: in qua incipit sol declinare, i. senectus in q̄ fortitudo corpis et claritas intellect⁹ incipit deficere: tunc aliqui cōuertunt ad deum: sed cū difficultate. Vñ dicit ꝑsus prouerbialis. Qui nō assuescit fruti dum iuuenescit. A vitijs nescit discedere quādo senescit. Et puerbiū est Adolescens iuxta viam suā ⁊ cum senuerit nō recedet ab ea. Illi tamē qui cōuertunt ad deū in senectute dicunt vocari hora nona ¶ Quinta hora. xj. q̄ est inter vesperas ⁊ completoriū dicit decrepitas: sed est difficultas magna ꝓpter ꝓsuetudinē: q̄ est effecta alia natura. l. j. vbi glo. ff. ad macedo. ⁊ p philosophū in li. de memoria ⁊ remini. Hiere. xiij. Si mutare potest ethiops pellem suaz: aut pardus varietates suas: sic ⁊ vos poteritis benefacere cū didiceritis malū. ideo caueatis a mala ꝓsuetudine. Omes vellēt vocari ista hora: sicut bonus latro ad vince culturā. Querit scūs Tho. in. ij. q. xcvij. ar. iij. Vtrū ꝓsuetudo pīudicet legi? Respondet q̄ sic ꝓtra legem humanalē sed non diuinalē: q; tunc ꝓsuetudo nō minuit pctm: sed auget. Cōcordant Canoniste. de simo. c. Non satis. Et q̄ nota. viij. di. frustra. ⁊ in. c. fi. de ꝓsuetudine. Et quod dico de vna ꝑsona ne assuescat peccatis: idem dico de cōitate: ne assuescat dissimulare pcā notoria: alias ira dei est ꝓtra eam: nō dico meretricibus publicis: q; ꝓpter maius malū euitanduz ꝑmittunt ab ecclesia: sed de alijs: sicut de facturis notorijs: de blasphemijs: de negligentijs festiualib⁹: de lenonib⁹: de meretricib⁹ particularib⁹ extra locū publicū .s. lupanar. Sed nota q̄ potest dici q̄ hec hora. xj. est vltimus terminus vite hois p̄pinquus morti: in quo plerūq; cōuertuntur aliqui licet pauci. Dic exemplū quod refert Greg. in homelia hodierna ⁊ etiam refert in. iij. dialog. ca. xl. de Theodoro: q̄ in morte videbat se deuorandū a draconē ⁊c. Talis etiā fuit latro in cruce. Et nota conducti in tertia hora vsq; ad vndecimā dicunt fuisse ociosi ⁊c. Ociosi dicunt qui aut nihil operant: aut inutiliter operant. Sicut sunt q̄ stant in mundo: qui in sero mortis nihil reportant ⁊c. Sed nota q̄ dicit multi sunt vocati pauci vero ⁊c. Ideo christus. Contendite intrare p angustam portam: q; multi dico vobis querēt

intrare ꝛ non poterūt Luc.xiij. Angusta porta est: penitentia ꝛc. Ecce prima esca.

¶ Scđa esca est digna retributio. ſ. ꝑ gloriā de q̄ dicit thema. Voca operarios ꝛc. Sunt ẏba dei p̄is ad filium: q̄ inquantū deꝰ: est dñs cū patre: sed inquantuz hō est ꝓcurator dei ꝛc. Nota singulos denarios denariꝰ significat gloriaz. Nota q̄ sunt in denario. Primo scriptura: scđo est ibi imago ꝓncipis: tertio est figura ſpherica: scz rotunda. Scriptura significat vnā excellentiā. ſ. scientiam: qua implek q̄ntūcunq̄ fuerit hō rudis. Videt em̄ oīa in verbo. Da similitudinē sicut si esset vnū ſpeculuz in q̄ repzesentarenť oēs creature. vñ Gzego. Quid est qđ nō vident q̄ videntē oia vident? Et. j. Lor. xiij. Videmus nunc ꝑ speculum in enigmate: tunc autē facie ad faciē nunc cognosco ex parte: tunc cognoscam sicut cognitus sum. Debet q̄ studere hō in studio bone vite. Nota ꝓra illos qui student in speculatiuis: ꝛ nolunt scire patriā dum sunt in vita. Talibus ꝓtinget sicut illis q̄ dum ambulant: tenent oc'os eleuatos ad ſydera ꝛ celuz: ꝛ in itinere est puteus in quē cadunt: q̄ nō vidēbāt illū. ꝛc. Sic tales q̄ vacant ſpeculatiuis ſnciđunt in puteum peccati mortalis. quē nō vident: q̄ nihil sciunt de casib' ꝓscientie: ꝛ de his que ꝓtinent ad ꝓscientiā dirigendā: dum vacāt curiositatib' speculatiuis. Scđo imago denarij significat fruitionē quā habent de deo cui assimilanť ꝑ gl'iaz: ꝑ quā habent oīa bona. Boetiꝰ. Beati tudo est status oim bonoꝝ aggregatione pfectꝰ. Nota oim bonoꝝ. Sicut si ego haberē vnū lapidē ꝓciosuz ꝛ respicierēdo in eum haberē quicq̄d vellem. Sic ibi anie ꝓtemplantes in chr̄m habent vnū lapidē ꝓciosum. De q̄ in epl'a. Petra autē erat chr̄s: quē intuendo habēt oīe bonū. ſ. q̄n eris in gloria. Exo. xxxiij. Vel dic q̄ imago significat dilectionē qua diligūt deuz. Imago em̄ est causa dilectionis ꝛ eriā similitudo. Nota tres imagines. Una que habeť ꝑ naturā: de qua Gen. j. Faciamus hoiem ad imaginez nostrā ꝛc. Scđa per gr̄am: hec perdit ꝑ peccatū mortale. Tertia ꝑ gl'iam: ꝛ hanc habent beati: q̄ efficiunť sil'es deo ꝑ participationē gl'ie: q̄ consistit in visione dei: iuxta illō. Hec est aūt vita eterna: vt cognoscant te solū deum verum et quē misisti Jesum chr̄m. Joā. xvij. De hac imagine loq̄t Apl's. ij. Lor. iij. Nos vero oēs revelata facie gloriā dñi speculantes in eandē imaginē trāsformamur a claritate i claritatē: tāq̄ a dñi spū ꝛc. Propt̄ hāc similitudinē bri vocāt diy. ps. Diy est ꝛc scz ꝓticipative. Vñ. j. Joā. iij. Scimꝰ q̄m cū apparuerit sil'es ei erimꝰ: q̄m videbimꝰ eū sicuti est. Itē Ro. viij. Quos ꝓscivit ꝛ ꝓdestinauit ꝓformes fieri imaginis fili sui. vt sit ipse ꝓmogenitꝰ in multis fratribus. Quarto dicit denariꝰ: q̄ dat in premiuz obseruātie decē ꝓceptoꝝ legz. Quinto dicit denariꝰ: q̄ gl'ia dicit dies ꝓter claritatē ꝛ lumē: et est vna dies. ps. lxxxiij. Melior est vna dies in atriis tuis ꝛc. vl' dicit denariꝰ: q̄ dat in premiū gratie: q̄ est dies Joā. xj. Tertio figura circularz denarij significat perpetuitatē gloie: q̄ sicut talis figura nō habet ꝓncipiū neq̄ finē: sic nec gloria vite eterne respectu obiecti. Et est duplex q̄stio. Prima est: q̄ si oēs beati habent q̄libet vnū denariuz: vt dicit in euangelio. ergo oēs sunt eq̄les in gloria? Rn. q̄ gl'ia obiectiua non est nisi vna: sed possessoꝝ sunt mlti: scđm diuersitatē aūt possessoꝝ diuersificať gloria. Exemplū de sole qui nō est nisi vnꝰ: sed eiꝰ calor nō eq̄liter sentiť ab oibꝰ: q̄ plus cholericus q̄ flegmaticꝰ. Itē claritas solis eq̄liter rangit oia vasa: sed plus resplendet vas auri vl' argenti q̄ ligni. Idē de deo. Nā fm q̄ sctūs plus habuit de charitate: vel de gr̄a hic: tanto plus hz de gl'ia ibi. Ideo apl's. j. Lor. xv. Alia claritas solis: alia claritas lune: ꝛ alia claritas stellarū. Stella em̄ a stella differt in claritate ꝛc. Ita de sanctis in gloria. Joā. xiij. In domo patris mei mānsiones multe sunt: ꝑ quas vt Aug. dicit. Diuerse meritoꝝ dignitates intelligūtur in vita eterna. Dicerz alicꝫ: ꝛ est secūda q̄stio. Nunq̄d illi q̄ habēt paruā gl'iaz inuident illis q̄ habēt maiorē? Dico q̄ nō. Similitudo de filijs magnis ꝛ paruis: quorū iuntor nō inuidet de tunica maiorz: q̄ vis habeat plus de pāno: q̄ nō comperit sibi. Sic sci induunť eadē panno gl'ie obiectiue: sed vnus habet plus: alius ꝯo minus: nec inuident nec vellent permutare. Quilibet em̄ ꝓtentať de hoc quod habet:

z gaudet de gloria alteri⁹. Ideo Aplꝰ. j. Cor. iij. Unusquisq; autē ꝓpriā mercedē accipiet ſm ſuū laborē. Et ſicut vnus nō inuidet alteri: ſic etiā nec vn⁹ deſiderat gloriā alteri⁹ maiorē alias nō eſſet btūs ſi deſideraret aliq̄d qđ nō haberz. Et ratō ꝙre nō deſiderat eſt: vt dicit Tho. in. j. ij. q. v. z. ij. ij. q. xxvj. art. iij. Qz q̄libet ibi diligit plus deū ꝙ ſeipſuz: z ideo magꝫ vellet illud q̄ eſt ꝓuenientⁱ deo ꝙ illud qđ meus eſſet ſibi ꝛc. Eſt z alia ratio q̄ q̄libet beat⁹ eſt ꝓfectus z iuſtus/ꝙ nō deſiderat iniuſtum. Eſſet autē iniuſtum q̄ glia deꝫ maior ꝙ requirat meritum ipius ꝛc. Nec obſtat qđ dicit hic de murmuratiōe. Reſpondet vt in tertia parte ſmonis ſequēt.

¶ Tertia ratio/eſt ratiōe ſufficientie: qa q̄libet eſt btūs z ꝓtentus. Non autē eſſet btūs ſi aliquid deſideraret q̄ careret. Intelligit tripliciter

¶ Primo tēpore vocationis ꝑticularis. Un glo. Primus latronē ꝙ Petrū in paradiſum introduxit. Scdo modo a nouiſſimis ꝛz ſtatū eccie de vtroq; ꝑpl⁹ collecte Et ſic nouiſſimi dicunt gentiles. Primi ꝯo iudei: vt hic dr. Tertio mō nouiſſimi ſm etatem hoim a nouiſſimis vſq; ad primos etate hoim. Un glo. prⁱ⁹ aliq̄n remunerant vocati in ſenectute ꝙ in iuuētute: qz primus de corpe exeunt. ¶ Tertia eſca eſt ſpūalis correptio q̄ iuſtitiā. ſ. q̄ de⁹ corrigat defectus noſtros q̄ iuſtitiā cuz dicit. Et accipiētes murmurabāt. Non intelligatis q̄ in padiſo ſit inuidia ſed in hꝫ mundo. qz aplus qui ꝑmo venit in vineaz dei: ſecz ad ſeruitiū dei. Primo vocati fuerunt iudei: z nos chriſtiani vltimo: z inuidēt nobis in tm̄ q̄ credūt q̄ ſaluator non debuit ſaluare niſi iudeos. Ideo qñ chꝛs predicabat aliꝫ. ſ. Samaritanis indignati dicebant ſibi. Jo. viij. Nōne bene dicim⁹ nos: q̄ Samaritan⁹ es z demoniū habes: Et hec inuidia Judeoꝝ adhuc durat: in tm̄ q̄ ſi poſſent occidere nos facerēt. Nota exemplū de q̄dā Judeo moriente: qui dixit amicꝫ flentib⁹: qz letus moriebar: quia de inimicis eoꝝ occiderat mille arte ſua medicine. Nota hic ꝯticipationē chriſtianoꝝ cū Judeis. Hic popul⁹ incepit murmurare qz diſplicet eis q̄ ſaluemur. Sz tūc obſtat. quia dicit q̄ acceperūt ſinguli ſingulos denarios. Sed Rñ. dicunt accipientes. i. putantes ſe accepturos.

¶ Eadem dñica ſeptuageſime de Ocio. Sermo. xx.

QVid hic ſtatis tota die ociosi? Matth. xx.

Verbū ꝓpoſituz dat mihi motiuū p̄dicandi de petō ociositatis: vel acidie: qz iſtud iducit alia petā ꝛc. Sciendū eſt q̄ ꝑſona dicit ociosa: vel qz nihil facit niſi vana vel qz licz laborez tamen de ſero nullū lucrū apportat. Sic ſpūaliť quidam differunt ociosi: qz nihil faciūt: aut qz viuunt in petō mortali: qđ nihil eſt niſi puatio. Aug. Peccatū eſt priuatio vl negatio ſpeciei: modi: z ordinis: ſpēi. ſ. nature quādo. ſ. opus de ſui natura eſt malū vt furtū homicidiū ꝛc. Quādoq; puatio modi: vt qñ opus nō eſt malū/ſed nō adhibet debitus modꝰ. Verbi grā. facere litterā ex importunitate petentis. Itē tali modo poſſet dici miſſa q̄ eſſz petīa mortale: vt poſt prandiū: z ſic de aliꝫ vt i loco inhoneſto: vel ſine aliq̄ veſte pura planeta/vel ſtola: vel camilia ꝛc. Quādoq; eſt priuatio ordinis. i. finis ad quē debet ordinari opus vt ſi ꝙs facit elemoſynā vidue: vel puelle intentione peccandi cū ea: nō eſt ibi ordo: qz intentio ordinat ad petīm. Idem ſi dicatur miſſa/vel predicet intentione laudis humane. Pater ꝙ q̄ petīm mortale nō eſt niſi priuatio formaliť: vl negatiue. Item Aug. ſup Joan. Omia ꝑ ipm facta ſunt: z ſine ipſo factū eſt nihil Joā. j. dr. Peccatū nihil eſt: ideo hoies cū peccant faciunt nihil: et nihil fiunt: z ſic actiue z paſſiue.

Non q̄dem quantū ad naturaz ſed q̄tum ad gratiā dei: ad cui⁹ gratie habende finē creatus eſt hō: quē finem cū nō habet dicit nihil eſſe: ſicut dicit arbor nihil valere ſi nō facit fructū: quia fruſtrat fine ſuo: q̄ eſt fruct⁹: licz habeat eſſe: vt valeat ad cōburendū. Ideo Hiere. x. Corripe me dūe veruntn̄ in iudicio et nō in furore tuo: ne forte ad nihilu redigas me. Qui ꝙ viuit in peccatz dicit ociosus: qz nihil facit. Secundo dicunt ociosi: qz mꝛa faciūt z ma

gna:sed in sero mortis nihil portant vt illi qui laborant hic ad aggregandū diuitias possessiones: dignitates: officia ꝛc.q̄ oia remanent hic quādo moriunt: ꝛ ania nu/da vadit coram chr̄o. Cui dicit chr̄s. O miser vbi sunt tot diuitie ꝛc. Et ī̄o vt oci/osus ꝓdemnabit.ꝛ tanq̄ nudus ꝛ pauper mittet ad hospitale miseroꝝ.i. in infernū. De talib⁹ dicit scriptura. Infelix est ꝛ va cua spes illoꝝ:ꝛ labores sine fructu:ꝛ in/utilia opa illoꝝ. Sap.iij. Et Sap.v.di/cunt damnati in inferno. Quid nobis ꝓ/fuit superbia:aut diuitiaꝝ iactantia q̄d con tulit nobis? Transierūt oīa illa tanq̄ vm bra ꝛ tanq̄ nuncius p̄currens ꝛc. Ecōtra de illis q̄ ꝓgregant thesauros spūales au diendo missas/sermones:faciendo elemo synas ꝛc. Tales vadunt cū thesauris me/ritoriꝰ:ꝛ semp erūt in gloria beati. Apo. xiiij. Audiui vocem de celo dicentē mihi scribe:bti mortui q̄ in dño moriunt. Opa em̄ illoꝝ sequunt illos. Non em̄ sequunt eos amici:nec parentes nisi vsq̄ ad eccle/siam:nō thesauri:neq̄ honores.ps.xlviij. Dives cū dormierit nō sumet oīa neq̄ descender cū eo gl̄ia eius:sed solū opa illo rum sequunt illos. Unde habēt p̄miū: scz denariū diurnū/vt hic. Ex istis sequit corollariū : q̄ falsuz est iudiciū hoim mū danoꝝ. Dicit de diligenti mercatore:vel laboratore. O quō est diligens: sic de ar/migero ꝛc. Sed si vacat deo ꝛ spiritualī/bus vicunt. O quō est ociosus. Sic dice/bat Julianus apostata. ꝛc. Sed in sero mortis videtur quis fuit ociosus vel dili gens:q̄ tunc dicet chr̄s mūdanis. Quid hic.s.in hoc mundo statis tota die ociosi? Reprehendendo dure illos qui nō faciunt opa spūalia. Patet thema. Nota q̄ in the mate sunt quinq̄ dictiones: ꝛ vltimo.s.oci osi includit vitium seu p̄m̄ ociositatē. qō habet q̄tuoꝝ reprehensiones: ꝓter qō ꝓpo/nunt quattuoꝝ dictiones:ꝛ q̄libet dat ra/tionē q̄re vitiū ociositatē est reprehensibile.

Primo q̄ est ꝓtra virtualē opationem vel discretionē: quid ociosi.

Scdo q̄ ē ꝓtra naturalē habitationē: hic ociosi.

Tertio ꝓtra humanales conditiones: statis ociosi.

Quarto q̄ est ꝓtra tḡales durationē: tota die ociosi.

Primo dico q̄ ocium est cōtra virtualem operationē eo q̄ est cōtra ordinē rōnis: q̄ ꝓsistit in ħ q̄ vult q̄escere. Ubi nota q̄ cō/suetudo scr̄ture est quādo vult reprehende/re aliq̄d qō est ꝓtra virtutē/reprehendit cō/munit̄ p̄ quid. vt ptz Mat.xxvj. Nota hi storiā de Magdalena. De q̄ chr̄s reprehen dens aplos dicit. Quid molesti estꝭ huic mlieri? ꝛc. Sic chr̄s reprehendens in nobis p̄m̄ ociositatꝭ dicit. Quid hic statis ocio si:q̄ ꝓtra virtutē ꝛ discretionē est. Ratio: q̄ si rusticus q̄ habet domū plenā filijs ꝛ nō potest eis p̄uidere: cui dñs compatiēs tradit possessiones vt inde viuat laborā/do ꝛc. Si talis nō vellet laborare: immo permitteret se mori fame: digne reprehē/deretur. Quid hic stas ociose: sic de⁹ cui/libet nostrum dedit possessionez terre: scz corp⁹. Gen.ij. Formauit igitur deus ho/minez de limo terre. Quare:vt laborem⁹ et quia spinas et tribulos germinat nob. Unde illud quod dixit dñs Ade. Male/dicta terra in opere tuo:i labore comedes ex ea cunctis diebus vite tue spinas et tri bulos germinabit tibi Gen.iij. Potest in/telligi etiam de terra corporis: que germi nat nobis spinas tentationum ꝛ tribulos concupiscentiarum et miseriarum ꝛ infir/mitatū ꝛc. Formauit igitur nos deus de limo terre vt laborem⁹ et seminarem⁹ in ipsa terra: scz in corpore et faciamus fru/ctus penitentie ꝛc. Quibus possumus vi uere in vita beata. Ista possessio terre ara tur cum cilitio: foditur cum disciplina vt faciebat sanct⁹ Dominicus: Franciscus: Benedictus ꝛc. Si anime damnatorum possent impetrare tantam carnez q̄ta est vna auelana et essent viatrices: facerent tantam penitentiam:q̄ saluarentur: quia scz modo faciāt penitentiā:tñ est infructu/osa: q̄ est extra carnē ꝛc. Ideo faciamus p̄niam. Primo in oculis plorando. Scdo in auribus audiendo missas et sermones. In naribus sentiendo feterem corporis ꝛ despiciendo nos ipsos et humiliādo. Ore orando ꝛ confitendo. Corde ꝓterendo de peccatꝭ. Pedibus peregrinando ꝛc. Ecce quare deus dedit nobis corpus vt facia/mus fructus ꝛc. Ideo chr̄istus. Ego ele/gi vos:vt eatis ꝛ fructū afferatꝭ et fruc⁹

Dñica septuagesime

yester ma. Jo. xv. Ex hꝫ ptz stultitia illoꝝ q̄ nolūt facere penitētiā. Jō dicit. Quid ociosi. Jdeo septura ait. Qui operat in terra sua satiabit panib: qui sectat ociū replebit egestate Prouer. xxviij. Nota Panibus in plurali: qz qui facit penitētiā habebit panē remissionis pcōꝝ. Jtē gratiā dei illuminantē. Jtē gloriā in futuro. Nota hic exemplū de formica. Nota hic q̄tra mala sequūt ex vitio ociositatꝫ. Ad qō nota hystoriā Romanoꝝ sicut refert Aug. d ciui. dei. j. lib. ca. xxx. de Scipione Nasica Pontifice maxio: q̄ ꝓsuluit ne Carthago destrueret: vt Romani vacarēt exercitio guerraꝝ ꝛc. Et qz nō fuerūt exercuti ꝓsiliū suū deuenerūt Romani in ociuꝫ ꝓpter qō succreuit inter eos emulatio inuidia: luxuria/odia/ꝓrentiones ꝛc. Et Roma: quā mundꝰ totꝰ destruere nō potuit: ocio corruit. Sic hodie iuuenes stant in sedilib ociosi t nihil facīūt nisi loq t deridere alios: detrahere: philocapi et vachezare ꝛc. Dicūt aliq̄. Ludam⁹ ad zarrā: ad tabulas ne stem⁹ in ocio: ꝛc. Et idē est ac si diceret Operemur malū ne stem⁹ in ocio: ꝛc. et idē est. Vel perdam⁹ temp⁹ ne stemus in ocio ꝑsertim in ludo scachozū in q̄ perdit multū temp⁹. Dic cōtra hec sicut expedit t videt. Et ido Eccl. xxxiij. Vultā malitiā docuit ociositas. Et Prouer. xij. Qui ociuꝫ sectat. stultissim⁹ est. Et Ezech. xvj Hec fuit iniqtas sororis tue: superbia t saturitas panis t abundātia et ociū ipsius. Jō Hiero. Et habet in decretꝫ de ꝓsec. dis. v. c. Nunq̄. Semp aliq̄d boni operis facito vt diabolus sp inueniat te occupatū. ꝑius. Quidꝫ de remedio amoꝝ lib. j. Ocia si tollas: piere cupidinis arc⁹. Lō tempteq̄ iacēt t sine luce faces. Nota exemplū de Dauid: qui dum ambularet in solario domus regie vacans ocio captus est amore Bethsabee. ij. Reg. xj. Dic hystoriam. Dico scdo ꝛc. Jdeo dicit hic. s. in hꝫ mundo. Ratio. Nam quādo quis faceret aliq̄d indecens in ecclesia diceret sibi reprehensiue: quare facis hꝫ hic? Da exemplꝫ de his que phibent fieri in ecclesia: vt negotiationes ꝛc. vt in ca. Decet domū dñi. De imunitate ecclesie li. vj. Unde Esaie xxij. Quid tu hic? Aut q̄si quis hic? subdit, Expellā te de statione tua: t de ministerio tuo deponā te. Et q̄d tu hic/est locꝰ chīanitatis in q̄ sumꝰ: et tante dignitatꝫ q̄ nō requirit q̄ simus ociosi. Jtē alia similitudo. Arbor sterilis in iardino seu pomerio vel in vinea nō sustinet. Jmo iuxta illud. Jam em̄ securꝫ ad radicē arboris posita est. Jdeo de arbore existente in pomerio vel in orto t hmōi dicit. Omis arbor q̄ nō facit fructū bonū excidet t in ignem mittet. Mat. iij. Jdeo dicit hic ociosi: sic chīs plantauit nos die baptismi in vinea ecclie: q̄ ab Abel iusto vsq̄ ad vltimū electum: q̄ in fine mūdi nasciturus est quot sactos ꝓtulit quasi tot palmites misit sm Greg. In home, hodierna: q̄ ecclesia dicitur vinea Esa. v. Vinea dñi exercituū. i. angeloꝝ. Domus Jsrael est. t. vidēs deū vt ecclia chīana: q̄ videt deū hic p fidem, Videmus nunc p speculū in enigmate. j. Corꝝ. xiij. Nos sumꝰ arbores. Un̄ Mar. viij. Video homines velut arbores ambulātes. Jdeo vult q̄ nō sumꝰ steriles p ociositatē: sed faciam⁹ fructū. Nota hic parabolā chīi de arbore fici: ꝛc. Lu. xiij. Expone. Prim⁹ annus est pueritia. Scds est iuuentus. Tertiꝰ est senectꝰ. Et in q̄libet deus vult a nobis fructus ꝛc. Vide in festo angeloꝝ pte. v. Jdeo dum tps habem⁹ operemur bonū. ¶ Dico. iij. ꝛc. Cōtra ꝓditionem humanalē: cū dicit Statis. Conditio humana est qz in hꝫ mundo nō sumus ad habitandum: sed ad ambulandū. Ubi sunt illi q̄ iam sunt centum anni ꝛc. Jdeo Apls. Non habem⁹ hic ciuitatē manentē: sed futurā inquirim⁹ Heb. xiij. Sic q̄ sum⁹ ambulātes: semp ducimur ad morem velocius q̄ sagitta ꝛc. Omes morimur t q̄si aque dilabimur in terrā q̄ non reuertunt. ij. Reg. xiiij. Sumus q̄ pegrini in hoc mundo. Si ergo vultis peregrinari ad sanctū Jacobū: t in via inueneritis vnum hominē stantē et etiaz ingressu admiraremini dicentes. Quomodo hic stat ille? ꝛc. Sic nos sumus peregrini ad sanctū Jacobum celi, Si ergo stamus in via nō ambulando per sancta desideria et bona opera: digni sumus reprehensione. Verbi gratia de Religioso q̄ incepit ambulare in nouitiatu t postea stat non proficiendo ꝛc. In via dei non ꝓgredi/regredi est ꝛm Bernar. Surgite ergo de ac/

dia ꝛ ite in vineā meā: vel dic ꝙ conditio hūana est: vt laborando acquiram⁹ victū nō solū corporalē/sed poti⁹ spūalez. Non ex solo pane viuit homo ꝛc. Mat.iiij.ꝛc. Qui nō laborat facit ꝺ cōditionē hūanā. Vñ Gen.iij. in pniam peccati iniūxit de⁹ hoi dicēs. In labore vult⁹ tui vescēris pane tuo, qō intelligi pōt nō solum de pane corpali/sed etiā spūali gre. Hic est panis q̄ de celo descendit. Jo.vj. Qui nō laborat vt acquirat gram: ociosus dicit ꝛ facit cōtra cōditionē humanalē ꝛ cōtra pniam a deo iniūctā. Jō Job.v. Homo ad laborez nascit ꝛ auis ad volandū ꝛc. Nota ꝙ ante pctm. s. in statu innocētie dicit hō laborasse. Gen,ij. Tulit deus hoiem ꝛ posuit eū in paradiso voluptatz vt operarek ꝛ custodiret illū: sed in statu illo labor nō erat hoi penosus/sed delectabilis. sed post pctm datū est hoi in penā. Et nota ꝙ iste labor dat⁹ hoi est cōis omnib⁹ creaturis: vt ptz de angelis. Heb.j. Oēs sunt ministratorij spūs in ministeriū missi, pter eos q̄ capiunt hereditatē salutis. De celo. Nota lunā ꝛ stellas: ptz ad oculuz ꝙ cōtinue laborāt. i. mouent. Elemēta etiaz mouētur/ac etiā terra: sed nō motu locali sed alteratōis: oia etiā alia cū labore vetū querunt. Prouer.vj. Vade ad formicā o piger ꝛ cōsidera vias eius. Et de apibus dicit ꝙ nō patiūtur ociosam in ꝝgregatiōe viuere. Jō Boetius dicit. O qui ꝑpetua mundū rōne gubnas: Terraz celiqz sator q̄ tps ab euo Jre iubes stabilisq̄ manēs das cuncta moueri. Dico ergo contra tēporalē durationē. Tota die deus duxit tps in diem ꝛ noctē. Gen.j. Appellauit lucē/diem/ꝛ tenebras noctē: et ordinauit ꝙ in die laborem⁹ ꝛ i nocte quiesca/mus. Ps. Exibit homo ad op⁹ suū. Qui igit in die vult quiescere/reprehensibilis ē. Sicut vita ꝑsens est deus: mors vero est nor. debem⁹ ergo in die laborare vt quiescamus in nocte mortis. Jō quilibet nostrum debet dicere. Oportet opari donec dies est: veniet nox quādo nemo pōt operari. Joā.ix. Hoc debet dicere religiosus clericus. laicus ꝛc. Nota nemo pōt operari sez meritorie: qz post vitā istaz nō est status merendi sed retribuendi. Apoc.xiij. Amodo iam dicit spiritus: vt requiescāt a laborib⁹ suis. Opera em illoz sequūtur illos. Nota ꝙ ꝑciosissima rerū est tēpus: qz si diceres anie dānate. Nō vis potius eēm thesaurū mūdi ꝛ dominiū tot⁹ mundi: aut spaciū vnius horez Rūderet: poti⁹ vellē vnā horā. Nota hic exemplū qō legitur in dialogo lib.iiij.c.xl. De illo q̄ peterat indutias existēs in morte: vicz de Erisaurio. De quo etiā habet in homelia.xij. bti Greg.ꝛc. nec habuit. Sic hodie quot sunt hoies qui vixerunt p.xxx.xl.l.vel.lx. annos et nō curant de tpe isto. sed veniet hora in qua desiderabūt ꝛ caripendēt maxime habere spaciū triū horarū ad penitēdum. sez in morte. Jō apls Ro.xv. Ignoras qm benignitas dei ꝛc. vbi s. in.v. pte. Jō Hiere.viij. Diluuus in celo cognouit tps suū ꝛc. Et iō dicit Eccls.ix. Quēcūq̄ pōt facere manus tua instāter operare: qz nec opus/nec ratio/nec sapiētia erūt apō inferos: quo tu ꝓperas.

¶ Dñica in sexagesima de euāgelio. Sermo.xxj.

Qui habz aures audiendi ꝛc. Luc.viij. Ista dñica dicit sexagesime. Ratio quia patres antiqui attendentes ꝙ decē sunt ꝓcepta cōtra que peccamus ex negligētia: sex opera misericordie que ponit christus/ꝛ non plura Mat.xxv. Sex autē decies sunt sexaginta: ideo quia hodie incipiebant penitentiam vsq̄ ad quadragesimā ꝛc. In isto sermone renebo modum edificationis, Fundamentū firmius celo ꝛ terra est euangeliū ꝛc. Lu.xxj. Celū ꝛ terra transibūt: verba autē mea non transibūt. Postea edificabo aliquas cameras ꝓ habitatiōe aniarum nostrarū. Primo fundamentū ponā Nota hist⁹riā euangelicā. Nota quō quidam sequebant chm̄ ex charitate ꝛc. q̄dā ex necessitate ꝛc. Vide supra dñica.ij. post octauas epiphanie in principio euangelij Ideo dicit euāgelium in principio. Cum turba plurima ꝛc. s. ꝑdictis ꝑtuoz rōnib⁹. Cum aūt ipse videret tantū ꝓplm: incepit ꝑdicare dicēs. Exit q̄ seminat ꝛc. Et in fine ꝓbole dicit thema ꝓpositū, Qui hz au

res ꝛc. Ecce fundamētum. Modo super dicto themate dicit Hiero. in prologo super Joelē: q̄ quando scriptura sic loquit Qui habet aures audiēdi ꝛc. ibi sunt magna secreta spūalia. Sup̄ ergo fundamentuz edificabo tres cameras. i. tres intellectus spirituales sacre scripture.

Prima ꝺr anagogica: de mūdi creatiōe
Scōa allegorica de diuiali incarnatōe
Tertia tropologica: de humanali informatione.

¶ Prima camera dicit anagogica. Que est quādo facta ꝛ dicta in hoc mūdo exponunk alte de deo: ꝛ dicit ab ana qđ est sursum/ꝛ goge qđ est ductio. i. sursum ducēs Scōm hunc modū exponā euangeliū de creatione mundi. Querunt multi vbi deꝰ morabatur antēq̄ crearet mundū: Respō deo. q̄ in camera sue eternitatis in q̄ etiaz nūc stat: q̄ maioꝛ est celo ꝛ terra: quia ipse nō indiget celo per se. Esa. lvij. Deꝰ excelsus ꝛ sublimis habitans eternitatez. ecce sua habitatio: ꝛ ibi erat ita secretꝰ q̄ a nulla creatura cognoscebak: quia nō erat aliqua adhuc creatura. ꝛ in creatiōe mundi exiuit extra: nō motu vel mutatiōe locali sed per effectus. sicut radij solis abscondiri in terra exeunt per effectus ad extra: qa ipse nō mouetur: sic ante creationē mūdi deus erat secretus. j. Joā. j. Deū nemo vidit vnq̄: sed p effectus exiuit extra creando celum/elementa ꝛc. Et sic cognit9 fuit ex creaturis ꝛ a creaturꝫ/sicut arboꝛ ex floribus/folijs/ꝛ fructib9. Jdeo apls Ro. j. Jnuisibilia dei a creatura mūdi p ea que facta sunt intellecta cōspiciūtur: sempiterna quoq̄ virtus eius: ꝛ ita vt sint inexcusabiles. i. nō credēres. Jnuisibilia sūt tres psone ꝛ attributa diuina. i. potētia/sapiētia/bonitas: ꝛ hec attributa cognoscūtur per creaturas. Dic modū quo philosophi puenerūt ad cognitiōez vnius dei ꝛc. sez p sensum ꝛ motū. Respōsio in sermonib9 de articulis fidei ser. vij. vbi agitur de vnitate dei: ideo nō excusantur idolatre ignoꝛantes ꝛc. Jdeo dicit euangeliū. Exijt. i. de camera secreta sue eternitatis: seminat. i. creando semē suū. Primo in agro celi empyrei. Nota quō sunt nouē celi fm philosophos: quia decimū. i. empyreū non cognouerunt/qz est imoꝛtale: ꝛ ibi seminauit nouem sulcos/id est nouem oꝛdines angelorum: q̄ sunt angeli/archangeli ꝛc. Secundo in celo firmamenti: qđ dicit celum firmamentū. i. sydereū. et omne illud in quo est aliqs planeta: ꝛ sic sunt octo oꝛbes seu sphere: in quibus seminauit solem/lunaz ꝛ stellas. Primū luna. Secundū Mercurius ꝛc. Jtez descēdendo seminauit elementa plura. i. ignem cū suis qualitatib9: aerem cū auibus: aquā cum piscibus: terram cū animalib9/plantis/ꝛ homin9bus/fontibus ꝛ metallis. Ecce intellecꝰ anagoꝛicus. Exijt qui seminat. Sed qui habet aures audiendi audiat ꝛc. Sed nota cū dicit. q̄ quattuoꝛ partes facte sūt de semine: qz aliud cecidit secus viā ꝛc. Aliud supra petram. aliud inter spinas: aliud in terrā bonaz. ¶ Primo ergo aliud cecidit secus viam. i. deus/qui est via. Joan. xiij. Ego sum via ꝛc. Et conculcatū est/et volucres celi comederūt illud. Hoc semē fuit Lucifer cum suis sequacib9. i. malis angelis. Jta em̄ erant, ppe viaz. i. deum: q̄ vno passu. i. in primo ope meritoꝛio adepti fuissent gloriā: quia oēs angeli fuerūt creati in gra fz doctoꝛes/maxime bri Tho. j. p. q. lxij. ar. iij. Nota quō Lucifer quādo vidit se excellentē super omnes creaturas: ꝛ supra se solum vidit deum/voluit se pariscari deo ꝛc. Jdeo hoc semen conculcatum est. i. cōdemnatū: ꝛ volucres celi. i. angeli sancti non consentiētes comederunt illud. i. deuoꝛauerunt illos. Auctoꝛitas Apoc. xij. Et factū est p̄liū magnū in celo: Michael ꝛ angeli eius preliabank cum draconе: ꝛ draco pugnabat ꝛ angeli eius: et nō pꝛeualuerunt/neq̄ locus inuētus est coꝝ amplius in celo. Et Esaie. xiij. Quomodo cecidisti Lucifer: ꝛc. Aliud cecidit sup petrā ꝛc. Ecce Adam ꝛ Eua siue genus humanū: quod cecidit supra petram duraz ꝛ inobedientie ꝛc. Dic quō deus mandauit sibi ꝛc. ꝛ quare ꝛc. Non enim mandauit sibi q̄ nō comederet de illo ligno: quasi lignū illud esset malum: sed in signū dominij vt haberet causam merēdi ꝛc. Sed secutum est q̄ natum aruit. i. quia perdidit gratiam dei: eo q̄ non habebat humorem charitatis et deuotionis. Aliud cecidit inter spinas penalitatum: quia ex illo peccato omnia mala culpe ꝛ pene sunt se-

cuta.s.calor/frigus/fames/sitis/labor/infirmitas/z mors. Et suffocauerunt illud quia habem⁹ mori finaliter. Heb.ix. Statutum est hominib⁹ semel mori. Aliud accidit in terrā bonā.s.obedientie: vt angeli boni/Michael/Gabriel zc. Ideo ortū tale semē fecit fructū centuplū: quia statim fuerūt cōfirmati in gratia z in gloria. Ecce quare dicit Exijt q̄ seminat.i.creat. Et ex hoc dicit Qui habet aures audiēdi audiat.s.anagogiā. Moraliter etiā nos debemus assimilari semini qō cecidit in terram bonā.s.obedientie: vt sancti angeli. Si volumus facere fructus centuplū hic gratie z in futuro glorie: hoc fit q̄nq̄ modis. Primo religiosi obediēdo prelatis: et observātes tria vota z cerimonias religionis zc. Secūdo clerici debēt obedire prelatis z ecclesie ordinatiōib⁹ in tribus.s.primo in dicēdo officiū devote zc. vt in.c. dolētes, de cele.miss. Secūdo missam digne Tertio caste viuēdo: z dando bonū exemplum populo zc Tertio pp̄lus debet obedire dominis/nō rebellādo/nec redditus defraudando zc. Quarto filij debent obedire parēt⁹bus in his que nō sunt contra deū: alis secus zc. Quinto oēs homies debent obedire deo seruādo eius mādata et precepta. Act.v. Obedire oportet dō magis q̄ hominib⁹. Ideo Heb.xiij. Obedite prepositis vestris zc. ¶ Secōa camera dicit allegorica seu figuralis: que est quādo facta z dicta in hoc mūdo applicantur christo: ab aleo qō est alienū/z goge sentētia/pro locutio: quasi aliena locutio. Luz ergo dicit: Exijt qui seminat ante christi incarnationē de⁹ habitabat in domo stricta rigoris iustitie: que erat/statim qñ hō peccabat puniebat: vt patz de filijs israel murmurātib⁹: z oēs mortui sunt in deserto.s.sexcenta milia/preter duos Josue et Calef. Nume.xiij. Itez patet de Oza: q̄ percussus a dño interijt/eo q̄ arcā tetigit ij.Re.vj. Itē de rege Ozia: qui effectus est leprosus eo q̄ p̄sumpsit offerre incēsuz zc. z Paral.xxvj. Propter hoc dicebatur deus vltionū deus zc. Itez de Nadab et Abiu filijs Aarō zc. Leui.x. Itē de Dathan z Abiron: et multa alia exēpla possunt dari: que ponit ap̄ls.j.Cor.x. Item quantūcunq̄ hoies fuissent sancti in morte descēdebāt in infernū ex peccato pomi Ade: z trāsierūt vltra q̄nq̄ milia annor⁹. Ideo Dauid ps.lxxxviij. Quis est homo qui viuit z nō videbit mortem? Ecce quō deus habitat in camera stricta rigoris iustitie: sed in incarnatiōe exiuit extra.s.in campū misericordie latū. Ex hoc patet: q̄ cum tot peccata fiant hodie in mūdo: tamen nō videmus iustitiā: imo si post infinita peccata homo conterat⁹/cōsequit⁹ misericordiā. Et ideo modo.s.post incarnatiōnē filij dei verificat⁹. Qō Dauid dixit deo in ps.cxliij. Miserationes eius super oia opera ei⁹. Si em̄ vni regi aliquis interfeciss̄et filios: z postea illi penitēti rex pceret/reputaret⁹ stultus. Et tñ deus pcit et pepercisset etiam crucifixoribus filij sui: z de facto pepercit Longino militi: q̄ lancea latus eius aperuit: z etiā Centurioni qui credidit dicēs. Vere filius dei erat iste. Ideo dicit ap̄ls. Apparuit benignitas z humanitas saluatoris nostri dei zc. Titū.iij. Nota benignitas: q̄ nat⁹ est filius dei pure: z ideo benignus. Quia sicut puer irat⁹ placat⁹ modica re sicut vno pomo: sic hodie deus placatur vna lachryma cōtritionis. Ecce quomodo deus exijt in incarnatione de stricta camera rigoris in palatiū largum misericordie z benignitatis. Et sic de⁹ pater exijt per misericordiam seminare semen suū/id est verbū dei De quo in euangelio hodierno. Semen est verbum dei. Et Jo.j. In principio.s. mundi erat verbum. Et istud semen seminauit deus in campo vteri virginalis.scz quādo verbū caro factum est/id est deus factus est homo. O benedictus cāpus in quo nunq̄ fuerunt spine peccatorū. Ideo Matth.xiij. Simile est regnū celorū homini qui seminauit bonuz semen in agro suo/scz in vtero virgineo. Ecce intellect⁹ allegoricus. Sed qui habet aures audiendi audiat: quia dicit q̄ facte sūt quattuor partes: quia primo cecidit secus viaz zc. Vbi nota tota vita christi. Primo cecidit non in via/sed secus viam.scz in natiuitate: quādo virgo peperit non in domo/nec in palatio/nec in via: sed secus viam. Et cōculcatū est/id est despectū per Judeos Notat⁹ quō nox claruit z m̄lti turbāt: scz iudei timore Herodis despexerunt: cū vi

derent illum esse messiã ꝛc. Et bestie ipm adorabant. Cognouit bos possessorẽ suũ ꝛ asinus presepe domini sui. Jsrael autez me non cognouit ꝛ populus meus nõ intellexit. Esa. j. Sed sequitur: et volucres celi/scz reges orientis: scz magi velociter venientes comederunt illum: per fidez et deuotionẽ. Dicũtur autẽ magi volucres propter velocitatem itineris in cõtemplationem seu fidem: per quã tam alte volauerunt q̃ cognouerũt diuinitatem christi dicentes. Vbi est qui natus est rex iudeorum? Vidimus em stellam eius in oriente: ꝛ venimus cũ muneribus adorare eũ. Mat. ij. Dicũtur ergo volucres: quia fuerunt veloces etiam corpore et spiritu: et in altũ fidei se leuauerũt ꝛ insidias Herodis euaserũt: q̃ frustra iacit rete ante oculos pẽnatorum. Prouerb. j. Secundo cecidit super petram: scz in sua conuersatione: quia pluries iudei voluerunt eum lapidare: vt patet Joan. viij. Cum dixisset. Anteq̃ Abraam fieret ego sum: ostendẽs suam diuinitatẽ. Tulerũt lapides ꝛc. Jtẽ quia reprehendebat peccata eoꝝ: vt Luc. iij. Tertio cecidit inter spinas/scz in sua passione: quando fuit in domo Pilati corona spinea coronatus: ꝛ in cruce fuit inter spinas scz clauoꝝ ꝛ detrahentium ꝛ latronũ: ꝛ tunc verificatum fuit illud Can. ij. Sicut liliũ inter spinas sic anima mea .i. humanitas: et suffocauerunt illud/scz per mortem. Quarto cecidit in terraz bonam/scz in tumulatione: quia corpus fuit in monumento ꝛ anima in limbo. ꝛ ortũ/scz in resurrectione fecit fructum centuplũ scz liberando patres in limbo existẽtes: et redimendo genus humanum: et ponitur numerus determinatus pro indeterminato. sicut ibi: centuplum accipietis ꝛ vitaz eternam possidebitis Matth. ix. Et tunc fuit completum quod ipse christus dixerat. Nisi granum frumẽti cadens in terrã mortuũ fuerit ipsum ꝛc. Joã. xij. Qui habet aures audiendi audiat/scz secretũ huius camere. Quiescamus hic moraliter sicut christus quadrupliciter cecidit: sed in morte fecit fructum ꝛc. Sic nos mortificando corpus faciamus fructum penitentie. Juxta illud Lu. iij. Facite fructus dignos penitentie. Vbi dicit Glo. q̃ hoc fit quando pena correspondet culpe et opposito. Deuter. xxv. Juxta mensuram delicti erit ꝛ plagarum modus. Jtem Ro. vj. Sicut exhibuistis membra vestra seruire immunditie ꝛ iniquitati ad iniquitatẽ: vestra ita nunc exhibete mẽbra seruire iustitie in sanctificationez. Vt verbi gratia Si peccas corde/dignus fructus est contreri: si ore/cõfiteri/orare ꝛc. Si oculis vel auribus: audiendo missas/sermones ꝛc. Sic de alijs. nullum aliud remediũ habemus. Jdeo christus. Nisi penitẽtiã egeritis/oẽs simul peribitis. Luce. xiij. Quãtam pniaz faceret latro vt furcã euaderet multo magis nos ꝛc. Ezech. xviij. Nolo mortem peccatoris: sed vt magis conuertatur ꝛ viuat. ¶ Tertia camera dicit Tropologica: scz quando facta et dicta applicantur ad fienda. A tropos qõ est conuersus/ ꝛ logos qõ est sermo: quasi sermo conuersus. Christus tenuit talez modum: q̃ nec predicauit/ nec fecit miracula quousq̃ fuit. xxx. annoꝝ. Ratio: vt daret nobis exempluz q̃ nullus predicet/nisi sit q̃ fectus in vita/ et scientia. Et opere compleat quod ore pnũciat. Juxta illud. Ceppit Jesus facere ꝛ docere. Act. j. Non audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit christus. Ro. xv. Primo ibi christ? stabat secrete in hospitio v̄ginis q̃ nullus ipsam cognoscebat esse saluatorem mundi: licet ipsum cognoscerẽt sanctũ ꝛ bonũ. Et fuit verificata pphetia Esa. xlv. Vere tu es deus absconditus. sed quando voluit seminare verbum: exĩt qui seminat ꝛc. Quia p̃mo seminauit in Capharnaũ deinde in villã seminando doctrinã euangelicã. Jdeo ipse dicit Matth. xiij. Qui seminat bonũ semen de hospitio exĩt: et q̃ seminat. i. predicat semen suum. Et aliud cecidit ꝛc. Potest etiam exponi de predicatore qui exĩt de domo corporali ad seminandũ: vel exĩt de interiozi contemplatione verbi dei ad exprimendum illud exterius. Quattuor partes fiunt de predicatione. Prima secus viam per negligentiam. Aliud supra petram per inconstantiam. Aliud inter spinas per concupiscentiam. Aliud in terram bonam per patientiam. Prima pars cecidit secus viam/scilicet in corpibus nostris: ꝛ conculcatum est

ꝛ volucres celi.i. demones comederũt illud/qꝛ in vna aure intrat et de alia exit:ꝛ nihil ponũt in opere/nec coꝛrigunt vitaꝫ. Ecce negligentia: q̃ singularit̃ tangit vos/minos/q̃ coꝛrigunt pcã notoꝛia. Dicant hic aliqua ꝛc̃. De isto dicit. Quod aũt seꝫcus viam cecidit. Hi sunt q̃ audiũt:deinde venit diabol⁹ ꝛ tollit verbuꝫ de coꝛde coꝛ ne credentes salui fiant. Hirũ est q̃libet Baro habet aduocatũ qui loq̃tur: ꝛ chr̃s rex nullũ habet:qꝛ nihil dare videt sicut Baro: sed tamen dat nobis animã. Aliud cecidit supꝫ petram q̃ inconstantiã: quãdo aliqui audiũt verbũ dei et ꝓponũt coꝛrigere se ꝛc̃. Sed supueniente modica tentatiõe deficiũt:ideo irruit. Verbi gꝛa. de muliere ꝓponente dimittere vanitates ꝛ ornatus vanos/sed postea nihil ꝛc̃. Jdẽ de vsurario/sed q̃n aperit capsam ꝛ videt peniter:vl̃ q̃n videt tot panes:ꝛ q̃t sibi remanẽt ꝛc̃. Jrruit. Jdẽ de intrãtib⁹ religiõnẽ cũ bono ꝓposito/ ꝫ postmodũ aduenientẽ tẽtatiõe recedũt ꝛ efficiũt nouissima illoꝝ peioꝛa pꝛioꝛib⁹. Jtem de nouitijs:q̃ bene pseuerãtes in nouiciatu:recipiuntur cum deuotione ad ꝓfessionem/sed post pꝛfessionem recedũt a via dei/ꝛ efficiuntur dissoluti.et mali:et vitiosi: et efficiuntur nouissima hoꝝ peioꝛa pꝛioꝛib⁹ Mat.xij. Jtem de ꝓiugib⁹ q̃ a pꝛincipio bene se gerunt/sed postea ꝛc̃. Dic vt expedit. Jtem de luxurioso ꝛc̃. Sed quando concubina ploꝛat coꝛam eo ꝛc̃. Jrruit. Jtem de iracundo/qui ꝓponit sumere vindictam sed parcere: ꝛ nascitur herba/ sed postmoduꝫ quãdo dicit sibi. Quid vultis facere. Dicetur q̃ estis vilis homo ꝛ vilis conditionis ꝛc̃. Jrruit. de illis dicit chr̃istus. Qui autẽ supꝛa petram. hi sunt qui eum audiunt cum gaudio suscipiunt verbũ dei. Et hi radicem nõ habent:quia ad chr̃istũ credunt/et in tempoꝛe tentationis recedunt. Quod inter spinas ꝛc̃.i.concupiscentias. Qui viuit simpliciter: facit fructum/sed diabolus in mente ponit ꝓcupiscentiã:dicens. Quare nõ ascenditis. Adhuc posse tis esse epus:ecce spine. Sic de laico qui ꝓponit esse diues.j. Tim.vj. Qui voluũt diuites fieri incidunt in tentationẽ ꝛ in laqueum diaboli:ꝛ desideria multa inutilia ꝛ nociua:que mergunt homines in interitum/ꝛ sic de alijs. Jdeo chr̃s. Qui autem inter spinas cecidit/hi sunt qui audierunt et a solicitudinib⁹ ꝛ diuitijs:ꝛ voluptatibus vite euntes suffocant/et non referunt fructum. Aliud cecidit in terraꝫ bonam:scz per patientiam/quia firmant coꝛ in seruitio dei/adeo q̃ nec tentationibus/nec pꝛsecutionibus/nec derisionibus dimittunt vitam bonam/exemplo chr̃isti in cruce/qui deridebatur a dicentib⁹. Si filius dei es/descende de cruce ꝛ credemꝰ tibi Matth.xxvij. Tamen ipse nõ descendit ꝛc̃. De his dicit chr̃istus. Quod autẽ in terram bonam:hi sunt qui in coꝛde bono et optimo audientes verbum retinent ꝛ fructum afferunt in patientia. Jdeo apostolus ad Heb.x. Patientia nobis necessaria est. Nota quia dicit in coꝛde bono/ꝛ hoc quo ad cogitationem/ꝛ optimo quo ad effectiuam audientes verbum retinet/quo ad memoꝛatiuã/et fructum afferunt/quo ad operatiuam/in patientia: quo ad ꝛstabilitatem/vel foꝛtitudinẽ etiaꝫ supoꝛtatiuam/ꝛ pseuerantiam.in quo est consummatio boni meriti/quia patientia opus perfectum habet. Jaco.j. Ipsa est que perducit ad fructum bone vite. Hic per gratiam et in futuro per gloꝛiam/ ad quam nos perducat ipse dominus Jesus chr̃istus Amen.

¶Eadem dominica in sexagesima. De nouẽ cõditionibus bonoꝝ operũ. Sermo xxij.

Exiit qui seminat seminare semen suũ Jntendo pꝛedicare conditiones quas habere debemꝰ ad habendam gloꝛiam ad instar hominis seminantis. Salutetur virgo ꝛc̃. Pꝛo declaratione thematis et introductiõe mea Debetis scire q̃ in scriptura sacra bone operationes comparantur semini/ ꝛ bene operari dicitur seminare. Ratio est duplex que sumitur a similitudine. Pꝛima quia sicut semen in terra est necessarium ad vitam coꝛpoꝛalem: Sic bene operari

Dnica in sexagesima

est necessariū ad colligendū fructum vite eterne: qz si homo nō bene operat: non habet gratiā nec meritū: ꝙsequent nec gl̄ia Esa.j. Nisi dñs exercituū reliquisset nobis semē q̄si Sodoma essem⁹ .z q̄si Gomorra silꝫ fuissem⁹: quasi dicat si nō haberemus bonas opationes ignis infernalis combureret nos: sicut ignis irreparabilis cōbussit ciuitates illas Gen.xix. Unusq̄sq; nostrū exijt de mente matris ad seruandū opa z opandū: qz hō nascit ad laborez z auis ad volandū Job.v. Usq; sero moz tis.ps.ciij. Exibit hō ad opus suū z ad operationē suā usq; ad vesperā. Nota exibit: nō solum aūt exit hō de ventre matris corpaliter vt laboret z operet meritorie: sz etiā oportet ꝙ exeat de vtero matrz ecclesie p baptismū Joā.iij. Nisi q̄s renat⁹ fuerit zc. Usq; ad vesperaz. i. mortē: qz Non qui inceperit sed q̄ pseuerauerit usq; ad finem hic saluus erit. Ūñ Eccl.xj. Mane semina semē tuum vespe nō cesset manus tua. Scōa ratio: qz sicut ille q̄ seminat donec seminat nihil lucrat animo potius laborat z perdit ꝓpter spem colligēdi in tpe suo/sic hi q̄ bene opant in hoc mundo zc. Jō nō debet mirari hō nec deficere nec a bonis opibus cessare: qz non recipit remunerationē in hac vita: qz nō est temp⁹ merendi hic sed seminandi. Ꝫ deo Apl̄us Gal.vj. Bonū autē facientes nō deficiamus/tpe em̄ suo meremus. Nota deficientes.ps. Euntes ibant z flebant mittētes semina sua. ve.autē ve.cū exul.poz ma.suos.pater rhema. Quesiui quot conditiones bonas debem⁹ habere in nostris operibus bonis/ad hoc vt germinent nobis fructum vite eterne. Et inueni q̄ sunt nouem ad similitudinē illaꝝ quas habēt illi qui seminant in campo. Prima ergo conditio seminatoris est: quia seminat non sedendo sicut faciunt sutores et scriptores: sed itinerando donec campus sit cōplet⁹ quia de vna parte campi vadit ad aliam zc. Sic z nos qui debemus semp deambulare de bono in melꝫ⁹ ps. Ibunt de virtute in virtutem: quousq̄z tempus humane vite sit completum: in quo sunt septem etates. Prima infantia usq; ad septimuz annum. Scōa pueritia usq; ad.xij. annuz vel.xiij. annuz. Tertia adolescentia usq; ad.xxv. annū. Quarta est iuuentus: usq; ad.xl. ānum. Quinta virilitas usq; ad.l. Sexta senectus usq; ad.lx. Septima decrepitas usq; ad mortem. De his ꝙ glos. in prohe. in vbo. pfectus in.l.si in fan. C. de iure deliberandi. Jn q̄libet ḡ istaꝝ etatum debet homo: seminare fm q̄litatem suam z statum suū. Dic vt expedit. Nota hic ꝓtra multos: q̄ nō solum nō pficiunt: sed deficiūt retrocedētes timore detractionis vel alicui⁹ detractionis: cōtra quos dicit Lu.ix. Nemo mittens manū ad aratrū z respiciens retro aptus est regno dei Nota figurā de vxore Loth. Respiciente retro zc. Gen.xix. Et Luc.ij. Demorez estote vxoris Loth. Jō dicit Apl̄s. Fratres mei dilecti stabiles estote z imobiles abundantes in oī tempe dñi: scientes ꝙ q̄ labor vester nō est inanis i dño. j. Cor. xv. Sed habemus etiaz figurā de Loth q̄ in Sodomis iustus fuit/sed in mōte peccauit: sic quādoq; ꝓtingit q̄ homo quādo est in seculo cauet sibi a piculis z ꝙseruat se in iustitia: postq̄z vero ingredit religionem reputat se securuz: ex securitate nascitur negligentia/ex negligentia tepiditas ex tepiditate dissolutio: ex dissolutōe multitudo peccatoꝝ: z sic efficiunt nouissima hominis illius peiora priorib⁹ Matt.xij. Et sic labitur ad infernū. O quot hodie incedūt ꝙ hanc viam/quidā vero semp ꝓcedunt de bono in melius: z hi merent abundāter in tempore suo. ps. Beatus vir cuius est auxiliū abste: ascensiones in cor. suo. dis. in val. lachryz. zc. Et de talib⁹ dicitur Prouerb.iiij. Justoꝝ semita quasi lux splendens ꝓcedit: z crescit usq; ad prefectum diem. Scōa conditio est: quia rem⁹ pore suo seminat vigent frigus et pluuie: qz tunc cessat calliditas/sic qui bene operatur debet semper plorare de peccatz cōmissis: licet ex alia parte debeat gaudere de bonis operib⁹. ps. Euntes ibant et flebant zc. Et de quolibz mortali debet flere. ps. Lauabo per singulas noctes lectū meū. zc. Vel dic ꝙ pluuia significat gratiam dei: que dat incrementuz semini: q̄ alias dicit. ps. Anima mea sicut terra sine aqua tibi: sed cuz gr̄a dei bene semina m⁹: qz meritorie opamur. j. Cor. iij. Ego plantaui. Apollo rigauit: sed deus nunc

incrementū dedit. Tertia conditio seminatoris est: qz seminat cum manu dextra z nō sinistra/sic z nos debem⁹ facere bona opa cum dextra manu. i. cum recta intentione: alias nō est opus meritoziū: sed potius demeritoziū: qz intentio finis dat formā actibus moralib⁹. Quartuor ergo requirunt ad hoc vt opus sit meritozium Primum ex parte operātis: q̄ sit in statu gratie. Scōm ex parte operis: q̄ sit de gñe bonoꝝ. Tertiū ex parte intentionis: q̄ sit recta/nō ꝓpter vanam glozīā/aut aliunde respectum mundanū. Da exemplum ꝛc.

Quarto requirit modus. i. q̄ bono modo fiat: aut debitis circūstantijs. Da exemplum ꝛc. Ideo dicit dñs. Te autem faciente elemosynā nesciat sinistra tua q̄d faciat dextera tua Mat. vj. Quarta qz licet semen pjciatur cum manu dextra bene ꝓjcitur semen ad sinistrā. per dexterā significatur intentio recta z celestis vt supꝰ dixi per sinistram vita presens Cant. viij. Leua eius sub capite meo z dextera illi⁹ amplexabit me. Debemus ergo cum manu dextra. i. cum intētione celestiali et recta. projcere semen ad sinistraz. i. in hac vita. Alioquin nō expectet facere post mortez. Joan. ix. De oportet operari donec dies est. s. vite presentis. venit nox. s. mortis: quādo nemo pōt operari. s. meritorie. Jō Apoc. xiiij. Amodo iam dicit spirit⁹ vt requiescāt a laboribꝫ suis. Quinta conditio quia seminator semp respicit meliorē terram: vt plures fructus colligat: z malam terram dimittit: que germinat spinas ꝛc. Sic z nos habemus duos campos seminandi. Vnū malū z alterū bonuz. Mal⁹ campus est corpus in quo seminātur cogitationes: ebrietates: crapule: luxurie ꝛc. Et tunc germinat spinas pctoꝝ. Gen. iij. Maledicta terra in ope tuo. spinas z tribulos germinabit tibi. Nota q̄ hec maledictio fuit illata homini post pctm: quia ante nō erat corp⁹ ita corruptū. bon⁹ aūt campus est anīa: in quo seminant cogitationes bone deuotiones: meditatiōes: contēplationes que dant fructū magne ꝑfectionis z magni meriti. Auctozitas. Que seminauerit hō hec et metet: qui enim seminat in carne de carne et metet corruptionem: z qui seminat de spiritu in spiritu metet vitam eternā. Gal. vj. De vtriusq; aūt fructib⁹. s. carnis z spūs loquit Apl's Gal. v. dicens. Manifesta aūt sunt opera carnis que sunt fornicatio/imundicia: impudicitia: auaritia q̄ est idolozū seruit⁹: veneficia: inimicitie: ꝓtentiones: emulationes: ire: rixe: dissensiones: secte: inuidie: z his similia q̄ predico vobis sicut predixi/qm̄ q̄ talia agunt regnū dei nō ꝓsequūtur. fructus aūt spūs sunt charitas/gaudiū/pax: patientia/ lōganimitas/bonitas/benignitas/mansuetudo/fides/modestia/ꝓtinentia/castitas. Sexta cōditio: quia seminator mūdat in capisterio semen vt sit mundum: ne simul cum grano misceat zizania vel lolium ꝛc. Et mūdat campū: ne semē cadat supza petram: vel inter spinas vt dicitur in euāgelio. Hic potes tetere historiam euangelij. Sic z nos debemus purgare bona opera ne cuz eis misceam⁹ mala/sicut aliqui q̄ audiūt missas z sermones faciunt elemosynas/z tamen nō desinunt extorquere vsuras. Vñ Eccli. xxxiij. Dona iniquoꝝ nō probat altissimus/nec respicit in oblationib⁹ iniquorum. Nota de religiosis qui totū lucrum quod acquirūt ex regularib⁹ obseruātijs perdūt per ꝓba ociosa/vl' risosa ꝛc. Quidā etiaz faciētes alīqua bona nō dimittunt pompas suas z fornicationes ꝛc. Tales nunq̄ faciunt fructum. Ideo Hiere. iij. Nouate vobis nouale/z nolite seminare sup spinas. Nota nouale est ager de nouo ad culturā redactus vt dicit tex. in. c. Quid per nouale de ꝓbo. signi. De tali ergo dicit in euāgelio. Semen aūt cecidit inter spinas: et sil' exorte spine suffocauerūt illud. Luc. viij. Septia conditio est: quia seminator quādo seminat accipit semen cum manu plena z non cum duobus digitis. Sic z nos debemus seminare bona opera abundanter. Sunt multi nobiles qui edificāt hic domos/pascunt canes et famulos/z falcones z multas expensas superfluas faciunt ꝛc. Conuenit pauper petens elemosynam amore Ihesu Christi nō dant/aut si dant dabunt sibi vnum denarium vel vnum corruptum. Verbi gratia. Quando aliquis habet bonum vinum in domo/dicit istud est bonum pro me/si autem est limphatum vel acetosum vel corruptum

dicit. O istud est bonū p famulis: vel pro paupib⁹ ꝛc. sic de fructib⁹. Tales sūt silues Chain, q̄ offerebat deo deteriora de fru/gibus. Abel vero de p̄mo genit⁹ gregꝫ sui ꝛ de pinguib⁹ eor. Et ideo dicit sacra scri/tura: q̄ respexit dñs ad Abel ꝛ ad mune/ra eius: ad Chain vero et ad munera ei⁹ nō Geñ. iiij. Sunt aliqui q̄ nihil dant: sꝫ dicūt deus tibi faciat bonū. Aliqui dant bona verba: ꝛ faciūt pauperē reuerti: ꝛ ta/men nihil dant. Aliqui dāt parū. Aliqui dant aliq̄ corruptū vt dixi. Aliqui vero dant cū indignatione. Nota de illo paupe q̄ recepit panē sibi p̄iectum cū indignatio/ne. Aliqui dant pinguē elemosynā cū bo/na voluntate ꝛc. Aliqui p̄o nec dant ele/mosynam/nec bona p̄ba. Tu vero accipe bonū ꝯsilium: q̄ est vt des secundū facul/tatē tuā copiose ꝛ letanter elemosynā paupi q̄ copiosam miscōiam ꝛ copiosa merita a deo accipies. Auctoritas. Qui parce se/minat parce ꝛ meter: ꝛ qui seminat in be/nedictionib⁹ ꝛ meret vitā eternā. ij. Cor. ix. Idem dixit Tobias filio suo. Quomō poteris esto misericors: si multuꝫ tibi fue/rit abundanter tribue: si exiguū fuerit et exi/guum libenter impartiri stude. Tob. iiij. Nota exemplū de illa Vidua paupcula: q̄ posuit duo era in gazophilatiū Luc. xxj. Ocraua ꝯditio est: q̄ seminator quando vult seminare cooperit semen sub terra ne aues comedant illud: sic et nos debemus opa nostra ꝛ bona coopire: ne aues: idest inimici nostri impediant vel destruāt ipsa Duas differentias habem⁹ inimicor: scꝫ inuisibiles ꝛ visibiles. Inuisibiles sūt de/mones: q̄ destruūt bona opa nostra p̄ ela/tionē ꝛ vanā gl̄iam/que interdū cōtingit in principio opis: interdū in medio/inter/duꝫ in fine post factū opus. ꝓpter q̄ dicit in euangelio. Aliud cecidit iuxta viam ꝛ ꝯculcatum est: ꝛ volucres celi comederūt illud: ꝓterea cooperienda sunt opa bona ꝛc. Unde dñs Matt. vj. Cum facis ele/mosynā noli tuba canere ante te: sicut fa/ciunt hypocrite ꝛc. Nota cōtra illos qui faciunt calices et paramenta ecclesiastica vel capellas: et faciunt sculpi arma sua ꝛc. Quandoꝫ tamen expedit vt bonum opus palam faciam⁹ ꝓpter gloriam dei: ꝛ edificationē p̄x̄imor. Matt. v. Sic lu/ceat lux vestra coram hominib⁹/vt vide/ant vestra opera bona: et glo. pa. v. qui in celis est. Celandū est bonum opus p̄ecip/pue tale cui vt plurimū resistitur: sicut ē religionis ingressus Mat. x. Inimici ho/minis domestici eius. Nona conditio est: q̄ seminator eligit tempus oportunuꝫ de/mense septēbris vel octobris: ꝛ metit post ea in Junio vel Julio. Stultus esset ille qui vellet seminare in Julio: quia illō est tempus metendi. Item elegit temp⁹ diei nō noctis. Tempus oportunū serendi bo/na opera est vita p̄sens: tempus vero me/tendi est mors. Debemus ergo donec vi/uimus ꝛ sani sumus bene agere/et stult⁹ est ille/qui expectat mortem. Auctoritas Joan. ix. Oportet operari donec dies est: scꝫ vite p̄sentis. venit nox: scilicꝫ mortis quādo nemo potest operari: scꝫ meritorie Apoc. xiiij. Amodo iam dicit spirit⁹: vt requiescant a laborib⁹ suis: scꝫ meritorijs. Plus quia quādo homo est infirmus ad huc negligit confiteri. Sed quādo videt se desperatum a medicis: tunc vult confi/teri. Et quando vult confiteri. Et confes/sor venit: dicit expediatꝫ cito: quia nō pos/sum bene loqui. Et sic anima illa exit de corpore associata multis milibus demo/num. Ideo dicit Augu. de pe. di. vij. Age penitentiā dum sanus es. Si autem vis agere penitentiā quando peccare non po/tes: peccata te dimiserunt: nō tu illa. Sic dicit etiam iuuenis: q̄diu florebo in iuuē tute gaudebo/postmodum faciam peni/tentiam. Sed anteꝫ multū temp⁹ tran/seat venit mors: et sic decipit. Ideo Eccl. xij. Memento creatoris tui in diebus iu/uentutis tue: anteꝫ veniat tempus affli/ctionis: ꝛ appropinquent anni de quibus dicas: non mihi placent. Item eccles. xj. Mane semina semen tuum: ꝛ vespere nō cesset manus tua.

Dominica in quinquagesima de tribus virtutibus. Theolo/gicis. s. Fide Spe ꝛ Charitate. Sermo. xxiij.

Nunc manēt fides/spes/ charitas/tria hec. j. Cor. xiij. Sermo noster erit de tribus virtutibus theologicis. Salutetur ꝑgo Maria ꝛc. Verbum ꝓpositū est declarandū ſm duplicem intellectū. Primus est ꝓ viuis. Secūdus ꝓ mortuis. Primꝰ erit ꝓ introductione. Secūdus ꝓ ꝓsecutione. Ꝓo primo sciendū ꝙ in hac vita summe sunt necessarie ille tres ꝟtutes theologicales. scz fides/spes/charitas. De quibꝰ loquit apostolus ꝓ eundo ad ꝑadisum. Et ꝓbatur hoc auctoritate ꝛ ratione. Auctoritas de fide habet Heb. xj. Sine fide impossibile est placere deo. Et ibi. Oportet accedentez ad deum credere quia est: et ꝙ inquirentibus se remuneratoꝛ sit de spe. Ps. xxxvj. Spera in domino ꝛ fac bonitatem. De charitate. j. Cor. xiij. Si charitem nō habuero/nihil sum. Item. j. Joā. iij. Qui non diligit/ manet in morte. De omnib⁹ simul habetur auctoritas Eccleſiastici. ij. Qui timetis deū credite illi: ꝛ non euacuabitur merces vestra. Qui timetis dominū: diligite illum et illuminabuntur corda vestra. Secundo ꝓbatur ratione que sumitur a similitudine. Quilibet enim viatoꝛ ascensuo ad castrum altissimū/tria sunt necessaria.

Primo visibilitas ocularis
Scō animositas cordialis
Tertio vigoꝛositas corꝓoralis.

¶ Primo dico ꝛc. Nam si quis vult securus ire/oportet ꝙ viam videat: ꝛ terminū seu finē agnoscat. quia finis mouet agentem. Modo clarum est ꝙ totum tempus vite nostre in hoc mundo non est nisi vna via: per quā vadimus ascendendo ad castrum altissimū celi empyrei. Non habemus hic manentē ciuitatem/sed futuram inquirimus Heb. vlti. Ideo indiget his tribus predictis que habent ꝑ has tres virtutes: fidem/spem/et charitatez. Et ex hoc possumꝰ cognoscere necessitatē harum trium virtutū. Primo quia ꝑ fidem videmus finē seu terminū vite nostre. scz celū beatoꝝ ꝛ etiā viam. Finis autē vel terminus noster est vita eterna. Ro. vj. Liberati a peccato: serui autē facti deo: habetis fructū vestrum in sanctificatione. finē vero vitam eternā: que cōsistit in tribus. Primo quantū ad animaz: que beatificat ꝑ visionē diuine essentie. Joā. xvij. Hec est vita eter. vt co. te. so. ꝛc. Secō quantū ad corpus: in corꝓoris glorificatione. Phil. iij. Saluatoꝛē expectamus: q̄ reformabit corꝓ⁹ humilitatis nostre conformē corꝓi claritatis sue. Tertio quantū ad locū in celo empyreo. Lu. x. Gaudete ꝛ exultate: quoniā merces vestra multa est in celo. Omnia autē ista tria ignoꝛauerant ꝓphi naturales: nec possunt sciri nisi ꝑ fidē. Nam primū/scz visio diuine essentie ignoꝛabat: quia ꝙ⁹ philosophi ponerēt aiaz imoꝛtalem ꝛ eius beatitudinē: tamē ignoꝛabāt hec fieri ꝑ visionez essentie diuine. Secundū etiā ignorabant: quinimo penitus repudiabant remittentes se regule naturali: que habet ꝙ a pura ꝙatione ad habitū nō est regressus. Vñ nota ꝙ Paulo ꝓdicante Athenis: philosophi audientes ea que ꝓdicabat deridebant eū dicentes. Quid vult seminatoꝛ verboꝝ hic dicere? Alij vero dicebant. Nouoꝝ dꝫoniоꝝ videt annūciatoꝛ eē: q̄ ihesu resurrectōz annūciabat eis Act. xvij. Tertiū etiā locum celi empyrei ignoꝛauerūt: scz deū ponentes loco beatitudinis/cāpos elysios: sicut ponit Virg. in. vj. enei. Bene autē cognouerūt philosophi nouez celos ꝛc. vt supra dixi: sed nō celum empyreum. Patz ergo ꝙ necessaria est fides ad cognitionē vie. Et quia modicū esset scire locū beatitudinis nisi etiā sciremus vias: ideo nota tres vias/quas etiā scimus per fidem. Et quidē prima via est de innocentia baptismali. Et istam scimus per fidez ꝛ verbū christi dicētis. Amē amē dico vobis: nisi quis renatus fuerit denuo/nō potest videre regnū dei. Joā. iij. Affirmatiua est ꝛ negatiua. Secunda via est digna penitentia. Et per istam habuerunt ire illi qui perdiderūt primā viam. Digna penitētia est dolere de peccatis: ꝛ ꝓfiteri cū ꝓposito nō redeundi. Et hec via scitur ꝑ fidē ꝛ verbum christi dicētis. Penitentiā agite/appꝛopinquabit enim regnū celoꝝ Mat. iij. Tertia via est firma obediētia hoc est viuere ſm dei ordinationē/et non ſm ꝓpriā inclinationē ꝛ volūtatē. Et hoc

Dnica in Quinquagesima

etiã scitur p fidem ⁊ verbũ christi dicẽtis. Si vis ad vitam ingredi: serua mãdata. Dat. xix. Jõ apls. ij. Cor. v. Per fidem em ambulam⁹/et nõ per speciẽ. Nota per fidem. scz viuendo p intellectũ illa deo fluminãte terminũ ⁊ viã. Vel dic q⁹ via sunt xij. articuli fidei habẽs duodecim dieras. Vel dic q⁹ vie qadisi sunt virtutes: de quibus dicit Sap. x. Justũ deduxit dñs per vias rectas, inter quas est abstinentia/de qua hodie p̃dicatũ est. Et q⁹ hec sit via vite p̃z. Ulñ Greg. in homel'. xvj. di. A paradisi gaudijs p cibũ cecidimus: ad hec per abstinentiã resurgamus. ¶ Secũdo dico q⁹ necessariũ est viatori animositas cordis: scz nõ timere. Nec ꝓpter altitudinẽ loci debet quis dubitare q̃n possit ascẽdere: nõ tamẽ debet homo ꝓfidere de se nec de suo intellectu. nõ de suis operibus/sed de deo dicendo. Deus q̃ de nihilo me formauit/⁊ redemit: ⁊ in illũ locũ precio sui sanguinis emit: ⁊ me per baptismũ mũdauit ⁊ sacramentoꝝ remedia ordinauit. iõ non dubito q̃n illuc ascendã: qz nõ ꝓ se/qz in corporeus est. Deus em̃ spiritus est, Joã. iij. sed p me illum locũ creauit tã pulchre ornatũ ⁊ ordinatũ. Nota ad ꝓpositũ qõ legitur de beato Bernardo. Cum semel extremũ spũm iam trahere videret in excessu mentis sue/ante tribunal dei visus est presentari. Affuit aũt ⁊ sathanas ex aduerso improbis eũ accusationib⁹ pulsans. Ubi vero ille oia fuisset p'ecut⁹: ⁊ viro dei pro sua fuit ꝓte dicendũ, nihil territ⁹ aut turbatus ait. Fateor: nõ sum dign⁹ ego/nec ꝓpijs possũ meritz regnũ obtinere celoꝝ. Cetez duplici iure illũ obtinẽs dñs me⁹ hereditare. scz patris ⁊ merito passiõis: altero ipse ꝓrentus altez mihi donat: ex cuius dono iure mihi vendicãs nõ ꝓfundor. Confusus in hoc ꝓbo inimicus cõuentus ille solut⁹: ⁊ vir dei in se reuersus est, Predicta habenẽ in legẽda beati Berñ. Et h ergo habeẽ q⁹ aniositas necessaria est virtuose opando. Nota hic quõ virtuosi sunt anio ferreo fortes ad bene operãdũ ⁊ acquirendũ regnũ celoꝝ. Et sunt patientes cõtra multas tentatiões diaboli/carnis/⁊ mũdi. Jõ dicit Prouer. xvj. Melior est patiẽs viro forti. Et q̃ dominat̃ anio suo expugnatore vibiũ, quã animositatẽ p fortitudinẽ habẽt in deo. Jõ Esa. xl. dicit. Qui sperãt in domino mutabũt fortitudinem: assument pẽnas vt aquile: currẽt et nõ laborabunt: ambulabũt et nõ deficiẽt. Nota mutabunt fortitudinẽ: quia si ante habuerũt in hoc mũdo fortitudinẽ corporalem ad ambulandũ/saltandũ ⁊c. Qui habũt fortitudinẽ corporis in feruore cordis. Si queratur, ⁊ quõ fiet? Respondet assument pẽnas ⁊c. Ubi ponit tres gradus beatarũ ꝓsonarũ. Primus gradus est cõtemplatiuoꝝ. Nam isti assumẽt alas vt aquile. Due ale sunt due spes. Una ỏ dei potẽtia: altera ỏ dei misericordia. Prima assumit̃ per confidẽtiam de dei potentia: scilz q⁹ põt nos facere equales angelis in gloria. Secũda assumit̃ cõsitendo de dei misericordia: que nõ solum põt/imo vult nos saluos facere. j. Timo. ij. Hoc em̃ bonum et acceptũ est coraz saluatore nostro deo/qui vult oẽs hoies saluos fieri ⁊c. His duabus alis ꝓtemplatiui volant ad paradisum. Scõus gradus est actiuoꝝ: qui currẽdo p magna opera misericordie ⁊ penitẽtie: festinãter cum magno ardore spirit⁹ currũt ad paradisum. De his ergo dicit: Current ⁊ nõ laborabunt. Tertius gradus est obedientiũ/cũ dicit, Ambulabunt ⁊ nõ deficiẽt/scz faciẽdo illa ad que tenẽtur diligẽter. In omnib⁹ istis necessaria est virtus spei: que dat animositatẽ siue ardimẽtũ cordis. ¶ Tertio dico q⁹ necessaria est viatori ascendenti in altum curatio corporalis seu fortitudinis: ne deficiat in medio coste. Hec autẽ duratio fortitudinis habeẽ per ꝓtutẽ charitatis. Nã charitas dat fortitudinẽ volũtati ne mutet ꝓpositum. sed q̃ perseueret, Item dat etiã fortitudinẽ perseuerandi cõtra tentationes diaboli: cõtra occasiones mundi ⁊ inclinatiões carnis. Ulñ Ro. viij. Quis nos sepabit a charitate chr̃i: tribulatio an angustia: ⁊c. Et Canti. viij, Fortis est vt mors dilectio ⁊c. Et ideo dicebat aplus Eph̃. iij. Det vobis deus vt in charitate radicati et fundati possitis cõprehendere cũ omnib⁹ sanctis: supple gloriã dei. Nota differentiã inter radicatũ ⁊ fundatum. Radicatũ pertinet ad arbores: quaꝝ esse ⁊ viuere est a radice. Fundatũ est domus cuius esse ⁊ pmanere est bono supposito ⁊

fundamēto. Radix est virtus charitatis dans humiditatē deuotionis essendi ⁊ viuendi spiritualiter: ⁊ fundamentū essendi ⁊ ꝓmanendi in eadem. Multi tamē sunt radicati per deuotionē/sed nō sunt fundati: quia modico vento tentatōis statim cadunt ⁊ eradicātur: sed si sunt fundati non timent. Patet necessitas istarū triū virtutum in hoc mūdo. Jō dicit thema. Nunc scz in hoc mūdo manēt fides/spes ⁊c. Dicuntur autē virtutes theologicales ꝓpter duo. Primo ꝓpter obiectū seu finem. Secundo ꝓpter causam. De primo ⁊c. Nota obiectū aliarū virtutū est res certa: qz obiectū humilitatis est despectus honoris. Obiectū castitatis est despectus luxurie. Obiectū misericordie est dispēsatio bonorum tēporaliū in pȳs caulis: ⁊ sic de alijs. Sed obiectū harū virtutū est deus: quia deus est obiectū fidei. qz fides nihil aliud est q̄z credere q̄ de⁹ sit. Spes est expectatio q̄ deus ꝓmittit. Charitas est diligere deum ꝓpter se: ⁊ proximū ꝓpter deum. Et secundo dicunt theologicales ꝓoter causam. Naz alias virtutes pōt homo acquirere per se viuendo moraliter: sed he tres virtutes nō possunt haberi/nisi a deo specialiter infundant. Tertia ratio est: qa sola diuina reuelatiōe in sacra scriptura huiusmodi virtutes tradunt: vt dicit beat⁹ Tho. ȳ. q. lxȳ. ar. ȳ. Et in. ttȳ. sentē. distin. xxiȳ. q. ȳ. ar. ttȳ. q. ttȳ. Et idem dicit in questionibus disputatis de virtutibus. q. ȳ. c. xȳ. Jdeo pro ipsis orat ecclesia. Omnipotens sempiterne deus da nobis fidei/spei ⁊ charitatz augmentum: et vt mereamur assequi qđ ꝓmittis: fac nos amare quod precipis. Et patet prima pars. Secundo declarāda sunt verba apostoli fm intellectum appropriatū seu spirituale. Pro quo sciendū est q̄ in alio mūdo sunt tria principalia loca siue receptacula animarum ex hac vita decedentiū. vidz

Infernus damnatorum
Locus purgandorum
Sinus beatoꝝ siue electorum

¶ In ꝓmo est fides sine charitate. In secundo est spes glie. In tertio est charitas excellētie. Vel dic ordinatius et melius/q̄ post hāc vitā. Tria sunt loca decendentiū. Prim⁹ ergo loc⁹ est dāpnatoꝝ ⁊c. Et in inferno quidē est fides: qz vt dicit Tho. ȳ. ȳ. q. vttȳ. ar. ȳ. Demones ⁊ damnati hoies in inferno velint nolint habēt credere ex euidentia facti quādo sentiūt penas ⁊ tormēta/⁊ vident gloriā beatoꝝ fidē christianā esse veraz. Auctoritas. Tu credis quoniā deus est vnus. Benefacz ⁊ demones credunt ⁊ cōtremiscunt. Jac. ȳ. Nota contremiscunt: quoniā demones ⁊ anie damnate timēt diem iudicij. Ratio. Nā sicut miles captus in lata captione si sciret tali die se esse mittendū in angusto loco ⁊ i obscuro/fetido/⁊ horrendo: multū timeret illā die. Sic est de demonib⁹: qui habent mōlatā captionē: ⁊ anie etiā damnate. sed in die iudicij recludent in angusta captione in qua erūt ⁊ recludētur cū corporib⁹ ignitis ⁊ fetidis. Jsta ergo rōne cōtremiscunt. Et tu luxuriose ⁊c. non ꝓtremiscis de iudicio: ergo peior es diabolo. Patz ergo q̄ in iferno est fides. scz nō est ibi spes. Dor tuo hoie impio nulla erit vltra spes. Pro uerb. xj. Jmpenitēs dicit impius. i. incredulus: qz noluit liberare filiā regis. s. animā ꝓpriā ab incendio cuz posset. ideo ipso mortuo nulla erit vltra spes ei. scz nec redemptionis nec liberatiōis. Hic extirpatur error aliquoꝝ antiquoꝝ theologorum: ⁊ glosarū antiquorū iuristarū: dicentiū q̄ licet in inferno nulla sit redemptio: tamē est ibi penaꝝ reuelatio. Et dant exemplū de illo q̄ portat magnū on⁹ ⁊c. Vide qđ scripsi dominica prima post festum trinitatis. Vnde illa glosa iuris canonici. xttȳ. q. ȳ. tempus. nō est tenēda. Nec obstat de Traiano imperatore: pro quo orauit Gregorius. quia illud est speciale. Et ideo nō est trahendū ad consequentiā: cuius bene fuerit de hoc punitus Gregorius. vt patz in legenda sua. Jtē in inferno nō est charitas: sed cōtrarietas ⁊ malignitas: qz pater odit filiū/pro quo fuit dānatus: ⁊ ecōuerso. vir cōtra vxorē. Et quanto hic fuerunt maiores amores/tāto ibi erit maius odiū dicendo. Jn malignitate nostra consumpti sumus ⁊c. Sap. v. Sed hic est argumentū in oppositū. Nā dicit rex⁹ Lu. xvj. De illo diuite: q̄ licet nullā spem haberet liberatiōis nec releuationis: qz nec guttā aque potuit obtinere: tū orauit dicēs. Rogo te pr̄ vt mittas Lazaꝝ i domū

patris mei. Habeo em̃ quinq̃ fratres vt testet illis: ne & ipsi veniãt in locum hunc tormentoꝝ. Videt ergo q̃ illa petitio fuerit ex charitate. Respondeo q̃ in inferno nulla est charitas/ſz tota malignitas. Ad auctoritatẽ dico. q̃ licẽ in h̃ mundo sunt soci in peccatis: sic etiã in alio mũdo erunt soci in penis. Et quia multi simul sociati cũ minori timore peccãt q̃ vnus solus: sic pena maior est quãdo sunt plures. & quãto magis crescit numerus sociorum: tãto magis augmentatur pena. Sicut de igne: in quo quanto magis ponit de lignis: tanto magis augmẽtatur flamma: & vnũ lignũ incendit aliud. Ideo dives ille orauit: nõ ex charitate/ſz timore: ne pena augeretur in aduentu fratrũ suoꝝ: qui socij fuerãt in peccatis. Hec tamẽ ratio videtur dubitabilis: q̃ fm hoc damnati nollent aliquez damnari/ne pena eoꝝ augeret. Quod est falsum. quia immo vellent oẽs damnari/ & sanctos ꝓpter inuidiã & prauas affectiones: que cũ eis descendẽt in infernuz. Vñ super illud Esa. xiiij. Surrexerũt de solijs suis dicit Glo. Solatium est damnatis socios habere sue miserie. Dic ergo ſz Tho. quodli. viij. ar. xvij. q̃ damnati inuidia stimulante vellent ꝓpinquos suos cũ omnibus alijs esse damnatos: & dolebũt si sciãt aliquos esse saluatos ꝛc. Secundus locꝰ est purgandoꝝ: vbi habẽt fidem/spem/et charitatẽ. Primo quidẽ habent fidẽ: quia nondũ vident q̃ speciẽ. Item habẽt spem firmissimã & certissimã de tribus. ¶ Primo de adiutorio amicoꝝ q̃ suffragia sibi fient: & de hoc sperant. Vñ dicit Job. xix. Miseremi mei miseremini mei saltẽ vos amici mei: q̃ ma. do. te. me. ¶ Secõ bñt ſ. hẽm exẽũdi de purgatorio. ¶ Tertio spẽ habendi paradisum/q̃ nõ possunt peccare q̃ anima separata se firmat in gratia vel culpa mortali/fm statũ in quo egredit de corpore. Vñ Grego. xxv. di. Qualis hinc quisq̃ egredit/talis in iudicio ꝓsentat. Et flagella dei patiẽter sustinẽt in purgatorio ꝛc. Tertius locus est beatoꝝ. ſ. paradisus: vbi nõ est fides nec spes/sed ꝓfecta charitas solũ: & excellit. Fides em̃ habet defectũ essendi annexũ: sed in celo omnia videntur clare. j. Coꝝ. xv. Videmꝰ nunc speculũ in enigmate: tunc aũt facie ad faciem. Spes habz etiã defectũ essendi. ps. xvj. Satiabor cuz apparuerit gloria tua. Charitas autẽ nõ habet defectus essendi bonoꝝ: sed perficiet. iuxta illõ q̃ possunt dicere beati. j. Jo. iij. Deus in nobis manet: & charitas eius in nobis ꝓfecta est ꝛc. Quartus locus põt addi. ſ. locus puerorum vbi nõ est neq̃ fides/neq̃ spes/neq̃ charitas. Hã õ spe & charitate ꝓstat q̃ ibi nõ est: sed etiã fides nõ est. tum q̃ aie puerorum ibi nõ habẽt cognitionẽ de deo. Ro. x. Fides ex auditu ꝛc. tum ꝗa fides est de nõ visis. ſ. per rationẽ naturalem. Heb. x. Fides est argumentũ non apparentiũ ꝛc. Deo gratias. Amen.

¶ Finis sermonũ de aductu dñi vsq̃ ad. xl.

Ad Lectorem.

¶ Quisquis es/lecturus hos Petri Hieremie Siculi fmones/admonemꝰ/ne aliqua cõfusione terreare: si q̃d ex auctoris allegatiõe in hisce partibꝰ incertitudis occurrerit. Nam sermonũ diuisiones & ordinẽ abecdariũ adeo ꝓfusum accepimꝰ: vt aut mutatiõe aut pari erroris inuolucro nobis opus esset: alteꝝ mediocriter spero ꝓfecimꝰ/ vt nullus ex eo superet fastidio. (nulla em̃ ps citat nisi etiã titulus/quẽ frõte gerit in tabula/apponet: vtputa de peccõ de pnia/de. x. p̃ceptis ꝛc.) alterũ omni studio conabimur effugere/vt nr̃ conatꝰ nõ vbiq̃ incassuz cedat: nã in q̃driduo ducẽtos/vel eo amplꝰ errores ex archetypo inſr legẽdũ exemimꝰ: cuiꝰ rei occasionẽ eẽ dijudico icuritã gallice pubis ſp plus decite nũmo q̃ vtuti. Quare hic in nr̃a editiõe obseruamꝰ: cũ numero foliorum/tũ ordine alphabetico: seriẽ eã/q̃ videbat aptior & ad tpa & ritum catholice eccl̃ie. Habet tñ queq̃ ps/q̃ ad fieri potuit/frontẽ & dorsum: vt eam faciliter tuo placito quo lubet ordinare poteris. Vale.

¶ Sequit alia pars sermonũ de Peccato per. xl.

Incipit q̄dragesimale de peccatis in genere eiusdez fris ꝑ Petri Hieremie Et p̄mo de diffinitiōe peccati: Sermo.j.

Quasi a facie colubri fuge peccatuz. Eccli.xxj. Dicturus cū diuino patrocinio de peccatis in genere/i hac sacra q̄dragesima ante oia inuocandū arbitroz ꝑ̄s sancti gratiā. A quo oīe datū optimū z omne donū pfectū originat. Jac.j. Sed qz indignissimū me reputo: imediate ipsum p̄cib⁹ adire/recurro ad aduocatā nostrā potentissimā/z gloriosam virginez Mariā dicendo. Aue maria zc. Quasi a facie colubri zc. vbi s. Quia vt supra dixi intendo in hoc sacro tp̄e p̄dicare de peccatis in genere: tō talis ordo mihi assumendus erit in hac materia: p clariori audientiā intellectu z memoria tenatiori.

Primo nāq; dicaz de pctō in genere

Scdo de pctō originali fm se. z de pena eius/z de remedijs ipsius.

Tertio de pctō actuali mortali: z de penis seu de effectu ipius z de remedijs ei⁹.

Quarto de peccato veniali/et de pena ei⁹/z de remedijs ipsius. Loquēdo ergo de pctō in genere: querit primo quidnam sit pctm̄: Circa qō nota q fm quadruplicem causam rei datur quadruplex diffinitio de pctō. Sed attende q infra scripte diffinitiones nō dantur de pctō originali in quo nō est cōuersio: nec de pctō veniali in quo nō est cōuersio: sed de mortali actuali/in quo est conuersio z auersio.

¶ Primo quidē fm causaz efficientē peccatū sic diffinit ab Aug. lib. de duab⁹ naturis. Peccatū est voluntas ꝑsequēdi vel retinēdi qō iustitia vetat. Voluntas aūt est animi motus ad aliquid: vel nō imitādum vel adipiscendū fm Aug. j. lib. retractationū. Et xv.q.j.c.j. in pn. Voluntas igit est causa efficiēs peccati: adeo vt sine ipsa nullū peccatū cōmittatur. Vñ Aug. in lib. de vera religione. z in li. retractationū. Et Gratianus. xv.q.j.ca.j. Vsq; adeo peccatū voluntariuz malum est: vt nullo modo peccatū sit si nō sit voluntariū. Eodem modo nec pena eterna que consequit peccatū merek quis cōdemnari/nisi ꝑpria voluntas adesset. Bern̄. Tolle ꝑpria voluntatē/z nō erit infernus. Item Aug⁹. xxiij.q.iij. Nabuchodonosor. Vasis ire nunq; deus redderet interitū si nō spōtaneū inuenirek homo habere pctm̄. Unde si aliquis ignorātia inuincibili aliquid de genere maloz faceret non reputarek ei ad peccatū: quia hmōi ignorantia tollit voluntatē fm Tho. p.ij.q.vj. ark. viij. Et in decretis. xv.q.j. aliquos. z.c.se. Et Tho. j.ij.q.lxxvj.ar.iij. Et sic ecōtra: nullus potest mereri sine voluntate. Nec obstat de Salomone: q dormiēs impetrauit a deo donū sapiētie: vt dr. iij. Re. iij. z. ij. Paral. j. Quia Salomon nō meruit in dormiēdo sapientiā a deo: sed fuit signū precedētis desiderij: ꝑpter qō dicitur talis petitio deo placuisse. vt dicit Aug. xij. sup Gen. ad literā. Et nota Tho. ij.ij.q.clxij.ar.v. ad primū. Unde Chrys. super Mat. z in decretis. xxxij.q.v. Sicut em̄ pctm̄ opus sine volūtate nō facit: ita z iustitia ex opere non consumak nisi z voluntas affuerit zc. Si autez querak: que causa efficiens est male voluntatis: Respōdeo nullā esse causam. nisi quia ex nullo facta est: vt dicit Aug. xij. de ciui. dei. c. vij. vbi sic inquit Nemo igit querat efficientē causam male volūtatis. Non em̄ est efficiēs/sed deficiēs: qz nec illa effectio/sed defectio. Deficere nāq; ab eo q summe est: ad id qō minus est hoc incipere habere voluntatē malam. Porro causas defectionū istarū quū efficietes non sint vt dixi/sed deficientes velle inuenire: tale est ac si quisq; velit videre tenebras vel audire silentium: qō/tamen vtrūq; nobis notū est. Neq; illud nisi per oculos: neq; hoc nisi per aures non sane in specie nisi speciei priuatione. Hec ille. Sed nota q cū voluntas a deo sit nō potest esse nisi bona. Et ideo fm se nō est nata dicere nisi bonū: qz vt dr. Matt. vij. Non pōt bona arbor fructꝰ malos facere. Dic ergo q cū dicit/volūtas est causa effi

ciens peccati debet intelligi voluntas efficiēs.i.deficiēs seu defectus/seu inordinatio volūtatis/seu volūtas carēs directiōe regule rōnis et legis diuine. Que quidez si intēdit aliqō bonū cōmutabile:est causa actus quidē peccati per se:sed inordinationis actus p accidēs z pter intentionē. Prouenit em defectus ordinis in actu ex defectu directiōis in voluntate:z hoc sentit Tho.j.ij.q.lxxv.ar.j. Sed tunc instak q cuz omne malum sit pter intentionē et voluntatē agentis:vt dicit Dio.iij.de diuinis noibus.z pbatur in.iij.cōtra gentiles.c.iij. Videtur q pctm cū sit maluz sit pter intentionē agentis. ergo nō videtur esse pctm:quia de rōne peccati est q sit voluntariū/vt hic dicit. Et pterea omne qō est pter intentionē agētis dicit esse a casu vel a fortuna,vt nota,in.iij.3tra gentiles c.iij.sed inordinatio peccati est pter intentionē vt dictū est:ergo est a casu. Casualia aūt nō imputank nobis.ergo zc. Solutionem horū vide in.iij.cōtra gentiles.c.vj. Preterea videtur q voluntas nō sit causa efficiēs peccati:quia nō pōt esse idem subiectū peccati/z causa efficiēs:qz causa efficiens z materialis incidūt in eisdē:vt dicitur in.ij.physicoz. Sed volūtas est subiectū peccati.ergo zc. Sed z nota q ratio illa,procedit in causis efficiētibꝰ quarū actiones trāseunt in materiā exteriorē:z q non mouēt se sed alia:cuiꝰ contrariū est in voluntate,z ideo ratio nō sequit. Ex predictis ergo patz/q malū nō est pctm nisi sit volūtariū.z ideo si homo faceret aliquid ex violētia in nullo peccat.si vis infertur pōse vel absolute.l.di,presbyteros. Secꝰ autē si sit cōditionalis sicut metꝰ:quia talis metꝰ nō totaliter excusat a pctō:quia nō totaliter tollit voluntatez. Vñ z Glo. dicūt q coacta voluntas voluntas est:vñ nō excusat a toto:licet excuset a tāto. Extra.quod metus causa.sacris.et de bapt. maiores. Et Thom̄.idez vult pte,ij.q.vj.

¶ Scōa diffinitio peccati dak ab Augꝰ. fm causam materialē.xij.3tra Faustū sic. Peccatū est dictū vel factū vel concupitū 3tra legē eternā.i.dei. In qua quidē diffinitiōe ponūtur duo. Vnū,s.qō ptinet ad substantiā actus humani:qō est quasi materiale in pctō/cū dicit: Dictū vel factū vl cōcupitū. Aliud aūt qō ptinet ad rationē mali:qō est causa formalis cū dixit: Contra legē eternā. De hac aūt diffinitiōe vide latius p Tho.j.ij.q.lxxj.ar.vl. ¶ Tertia diffinitio peccati est fm cām formalē: z datur ab Amb.sic. Pctm̄ est puaricatio legis diuine z celestiū:inobedīētia mandatoz. Quā quidē diffinitionē exponere omitto. Vel dic fm Aug. Pctm̄ est priuatio speciei/modi/z ordinis. Declara vt habetur in sermone septuagesime:q incipit, "Quid hic statis tota die ociosi.in introitu.

¶ Quarta diffinitio pctī dak ab Augꝰ. fm causam finalē:z est ista. Pctm̄ est spreto incōmutabili bono rebus mutabilibꝰ adherere. Circa quā diffinitionē notādū q in pctō duo sunt. Primuz est auersio a creatore. Scōm est cōuersio ad creaturā. Deus aūt dicit bonū incōmutabile:z creatura bonū mutabile. Vide in sermonibꝰ xl.de penitētia,ser.j.in introitu. Istoz autē duoz primū est quasi formale in pctō. Scōm vero est quasi materiale. Qz autē forma dat esse rei:nō cōuersio ad creaturā nō habet rōnem peccati nisi ex auersione in q̄ est deformitas z cōtemptus. Qz aūt ratio cōuersionis actus nō sit pctm̄/pbak. Qz qñq; sine aliq̄ pctō cōuertik q̄s ad creaturā:vt cū cōuersio seu delectatio est naturalis fm qō visus delectak in viridi/gustus in dulci:z sic de alijs. Quādoq; etiā cū merito:qñ.s.illa delectatio refertur ad deuz. Vñ ps. Delectasti me dñe in factura tua. Da exēplū de cōtemplantibꝰ creaturas vt cognoscāt z diligant creatorem. Quādoq; cū pctō venali tm̄:vt cuz quis delectak in creatura plus debito:iz tamē circa deū. Da exemplū de primis motibꝰ vel alijs peccatis venialibꝰ:vt infra dicet dño cōcedente. Quādoq; cū pctō mortali vt qñ auersio est cū auersione a deo/vt dictū est. Qz aūt cōuersio est ad aliq̄d z habet actū nature substractū.i.subnixū:ideo pctm̄ accipik in mltiplicatione z numerū. Vñ cōuersio inordinata ad ppria excellētia dicik suphia. Cōuersio vero inordinata ad bona tpalia dicik auaritia. Conuersio ꝙo inordinata ad delectatiōes venereas dicik luxuria. Cōuersio ad vindictā dicitur ira. Cōuersio ꝙo inordinata ad cibū z potū dicik gula:z sic de alijs mortalibꝰ.

Sed nota q̄ cū actus morales accipiant formā ex fine.i. ex intētione finis agētis: vt notat Tho. pte.ij.q.j.ar.iij. videtur q̄ causa formalis z finalis pcti sit eadē. Sz rñde q̄ quantū ad actū pcti/pcti accipit formā ex fine vt dicit in argumēto: sed ſm hoc actus nō habet rōnem pcti. Quantū vero ad inordinatōez actus: forma actus pcti est ipsa ꝓuaricatio diuine legis: vt dicitur hic supra in ꝓma pte.j. diffinitiōe. Vel dic melius. q̄ ipsius pcti in genere forma est inordinatio actus: sed ipsius pcti in specie forma est finis intentus a peccante: q̄ finis est obiectū forme ipsius actus. Si igitur pcti in genere sortit formā ex auersione a deo: sed pcti in specie sortit formaz ex auersiōe ad creaturā. Ex p̄dictis ḡ ptz q̄ pcti formalit loquēdo nō est nisi ꝓuatio q̄dā defectus z corruptela. Et q̄ defectus sunt ꝓuatiōes bonoꝝ: z ꝓuatiōes nihil sunt ſm phm. sic tenebra q̄ est ꝓuatio lucis nō pcti dr esse nihil. sz tñ alicui⁹ est: q̄ alicui⁹ sp boni ꝓuatio est. Dicit aūt pcti nihil triplici ratione: sed ꝓintellectu horū declara Primo quō duo sunt in peccato. scz actus/z inordinatio rōnis actus. Verbi gratia in homicidio vel furto zc. Actus quidē nō est pcti ſm se: sed ordinatio rationis facit illud esse pcti. Pone exēpluz de iudice faciēte mori hominē suadēte iustitia. Item in deo precipiēte Abrae occidere filium Geñ.xxij. z in rebus Egyptiorū ablatis p Israelitas precipiēte domino Exo.vij. Patet ergo q̄ actus de se non est pcti/sed defectus rationis: z hoc non est nisi ꝓuatio sicut tenebra zc. Et iō nihil est ista. ramē inordinatio non p̄t esse sine actu: quia oīe malū est in bono. Probatur ergo triplici ratiōe q̄ pcti nihil est Prima ꝓpter defectū: q̄ pcti vt dixi nō est aliqua res naturalis/sed defectus boni siue corruptio. Exēplū vt dictū est ptz de tenebra que nihil aliud est nisi ꝓuatio lucis: z sic nō est aliud nisi nō existētia luciis per modū ꝓuatiōis. nō esse aūt nihil est: z hoc clarius ꝓbatur sic ſm Boetiuz. Constat deuz oia posse/nec esse aliud q̄ nō possit si velit: sed peccare nō potest: vt patz clare. ergo pcti nihil est/cū illud nec in se nec in alio possit de⁹. Nec est instātia si dicas q̄ currere/latrare: vel silia operari nō possit. q̄ z si talia nequeat facere in se ipo: ea tamē facit in alio. q̄ imurabilis in se manēs. Terrarum celiq̄ fatoz q̄ tps ab euo Ire iubes: stabilisq̄ manēs das cuncta moueri. Sed pcti sicut nec in se/ita nec in alijs p̄t efficere. Et sic ꝓstat pcti nihil esse. Ad idē. Omne q̄ō est/est a deo q̄ oia per ipm facta sunt Jo.j. Sed pcti nō est a deo. Q̄ō ꝓbatur: q̄ oīe q̄ō est a deo diligit de⁹. iuxta illud Sap̄.xj. Nihil odisti eoꝝ que fecisti. sed pcti est exosum deo: iuxta illud Sap̄.xiij. Odio sunt deo impi⁹ z impietas ei⁹. Et Ps. Odisti oēs q̄ operant iniq̄tatē. ergo pcti nō est a deo. Et h̄ p̄t esse vna alia ratio q̄ pcti est nihil. Dicit glo. Aug. Nihil. i. pcti. z sic posset ꝛgrue exponi illud Jo.xv. Sine me nihil potestis facere. ¶ Scōa ratio q̄re peccatū est nihil/est ꝓpter effectū: q̄ facit homine nihil esse. nō quidē quātū ad esse naturale/sed q̄ntū ad esse spūale. q̄ per peccatū priuat homo gratia z charitate: z ceteris virtutib⁹ infusis z donis/ꝓpter q̄ō dicitur hō nihil z ad nihilū redigi. q̄ntuz ad esse spūale: vt dixi: cuz peccāt mortalit. iuxta illud. j. Cor. xiij. Si habuero ꝓphiam z nouerim myſteria oia z oēm scientiā: et si habuero oēm fidē ita vt montes transferam: charitatē aūt nō habuero/nihil sum. Īte Hiere.x. Corripe me dñe. verūtamē i iudicio z nō i furore tuo: ne forte ad nihilum rediges me. ¶ Tertia ratio est ꝓpter despectū: q̄ vilissimū facit hoiem z indignissimū oīm p̄mio. Ejn dr Aug. q̄ pcōr nō merek panē quem māducat. Hiere.ij. Quā vilis facta es nimis. te. vi.r. Et h̄ ptz ex loco vbi pcōres ponūt: q̄ loc⁹ ꝓpositionari dz locato. Vilior aūt loc⁹ vniuersi est infern⁹. tū rōne sit q̄ est infim⁹. tū rōne fetoris q̄ zc. Et iō ptz ex h̄ q̄ ipsi pcōres sūt vilissimi q̄ ibi ponunt. Īte ptz ex ꝛditiōe: q̄ seru⁹ efficit hō p pcti. Hicam⁹ aūt q̄ fuit⁹ est vilissima ꝛditio. z q̄nto vilior est patron⁹/tāto vilior ē seru⁹. Quid aūt vili⁹ est pcō? Nihil est. Tanto em vilior est res q̄nto magz distat a deo. nihil aūt tñ distat a deo q̄ illō est: q̄ ſm⁹ gradus q̄ appinquat deo est eē: pcti autē est nihil. ḡ est vilissimū. Pcōr autē fit seru⁹ peccati. Joā.viij. Qui facit pcti seru⁹ est peccati. ergo est vilissimus z plusq̄ peccatū cuius

est seruus: z ex hoc debz homo abhorrere peccatū. Aug. Appende te ex precio/ne tibi vilescas. Sene. Si scirē deos ignoscituros z homes ignoraturos: adhuc tamen abhorrerē peccatū. Idē phs. Natus sum z ad maiora natus: q̄z vt fiam mancipiuz corporis mei, Cice. iij. offi. lib. suasum esse debet. Si oēs deos hominesq̄z celare possemus: nihil tamen quare/nihil iniuste/nihil libidinose/nihil incōtinenē esse faciendum. Patet ergo ex p̄dictis q̄ peccatū dicitur nihil. Sed restat modo quedā dubitatio. Si peccatū nihil est/quare ergo dicitur occidere hominē spualiter: Constat em̄ q̄ occidi est passio: ois autez passio est ab actiōe. ergo occidere est actio: sed quod nihil est nihil agere pōt. ergo occidere hominē potest. Quomodo ergo in scriptura peccatores mortui appellātur? Ps. Non mortui laudabūt te domine, Izez Jac. j. Peccatū cum cōsummatū fuerit generat mortē. Preterea si peccatū est nihil: q̄ est diuina iustitia que p peccato hominē eternaliter punit? Nam p nihilo hominē eterne pene tradere nō videtur opus esse iustitie: vt patet ex se. Sed respōdeo q̄ ad agēdum semp requirit aliquod agens: sed ad deficiendū nomē agens requirit: sed sufficit q̄ ab actione cesset. Totus autē actus peccati nō est actio/sed defectio: z ideo nō requirit q̄ peccatū aliud agat: quia nihil agere pōt cum sit defectus. Occidit ergo peccatū hominē non agendo/sed deficiendo seu nihil agēdo. Vel dic q̄ illud quod est nihil nō potest esse causa alicui⁹ per se/pōt tamē esse causa p accidens, sicut remotio, phibētis: sicut patet de ignorātia/que est priuatio scientie. Nihil em̄ est: tamē est quādoq̄z causa peccati inquantū est priuatio scientie qua phibetur petm̄. z ita dicit Tho. j. ij. q. lxxvj. ar. j. ad p̄mū. Et sic peccatū dicit causa per accidēs occisionis anime z dānationis/inquantū. s. q̄ priuat hominez gratia que est vita anie. Et ad hoc intelligendū nota tria exempla.

Primū erit exemplū naturale
Secundū est exemplū morale
Tertiū est exemplū scripturale.

¶ Exemplū ergo naturale est istud. Non māducare nō est aliud facere: z tamē si q̄s nō comederet moreret: quia mori est a vita deficere. z iō mori quis pōt nihil omino agens: sed ab actiōe se subtrahēs. Sic z nō ambulare nō est aliquid facere: z tamen si diu quis in cippo teneret/perderet vsum z scientiā ambulandi. Sic si diues vidit pauperē fame vel frigore morietem z nihil ei dat: dicit ip̄m occidere cū tamē nihil faciat. Unde Amb. lxxxvj. dist. Pasce fame morientē si nō paueris/fame occidisti. Patet ergo q̄ ad purū defectū nulla causa agens requirit: sed sufficit q̄ ab eo q̄ est faciendū cesserur. Patz ergo primū exemplū naturale. ¶ Scōm exēplū est morale. Verbi gratia. si rex ꝓciperet q̄ quilibet vadat ad eccleſiā vel cōuiuiū: qō ipse facturus est sub pena capitis vel alterius mēbri: aliquis nō iuit. manifestū est q̄ nō eundo nō facit aliquid: sed nihil facit: da solū omittit: z tamē odium regis z penaz incurrit. Nec obstat si dicas: q̄ hec plana videnr esse in p̄ceptz affirmatiuis: sed ēn tum ad negatiua p̄cepta questio nō videt soluta. Nunquid em̄ foznicari/furari? z. Nō est aliud facere. Ad q̄ respōdetur q̄ cum dico hominē occidere/duo dico: fm q̄ hominē occidere est peccatū. Naz dico primo actum. s. qui est occidere hominē. secundo dico defectū circa actū. s. volūtatis Dico ergo q̄ ille actus fm se nō est malꝰ: quinimo est a deo ille actus peccati. cuius ratio est: quia cū ille actꝰ peccati sit quidē motus liberi arbitrij. deus autē est causa omniū motionū: vt Augꝰ. dicit. iij. de trinitate. sequit q̄ volūtas dei sit causa actꝰ peccati, z hoc vult Tho. j. ij. q. lxxix. ar. ij. Nec in hoc petm̄ fm se: qz vt dixi sup̄/actꝰ nō habet rōnem peccati ex pte cōuersiōis ad creaturā. z hoc ptz: qz aliqñ quis ppetrabit actū qui in genere nature erit malꝰ ex aliqua circūstantia erit bonꝰ: vtputa qz suader iustitia: bene z meritorie pōt q̄s hoiem occidere si habet iurisdictionē. Un z qñq̄z a deo ille actꝰ est iussus: vt patz in Achior Josue. vij. in Chananeis z ceteris gentib⁹ inimicis pp̄li isrl: quos deꝰ precepit occidi, sic z p̄cepit Sauli vt interficeret regē Agag cū omni pp̄lo eiꝰ. s. Amalechitaz: z interficeret oēs a viro vsq̄z ad mulierē: z puulū atq̄z lactantē, bouē z ouē camelū z asinū. j. Re. xv. z in multis alijs locis scripture, Sicut etiā ptz de Abrahā: cui

ꝓcepit vt occideret filiū Gen.xxij. Unde
z ꝓps dic/q nō sine causa gladiuz portat
Ro.xiij.ergo act⁹ pcti nō est malū ꝑm se
sed est a deo:sed deformitas circa actū q̄
est defect⁹ volūtatis q̄ formalit est pctm
nihil est:qz est tm̄ boni priuatio.et iō que/
stio ē soluta/vt pz⁹. Nō tn̄ est ꝺcedēdū q
fornicari z furari/z ceteri act⁹ cōsiles sint
a deo:qz talia nōia nō dicūt pur actū/sed
actū deformatū aliqua deformitate. Un̄
qn̄ filij israel spoliauerūt egyptū/nō fuit
ibi rapina vel furtū:qz furtū est cōtrectā/
tio rei aliene inuito dño.sed ibi facta fuit
trāslatio dn̄j illaz rerū ab egyptijs ad he
bꝛeos ab eo cui⁹ est terra z plenitudo ei⁹.

¶ Tertiū exēplū scꝑturale habet in mul
tis locis nouī testamēti. Primo hī Mat.
xxij. Amice quō huc intrasti nō habēs ve
ste nuptialē:At ille obmutuit. Tūc dixit
rex ministris. Ligatis manib⁹ z pedibus
ei⁹ mittite eū in tenebꝛas exteriozes. Ibi
erit fletus z stridoꝛ dentiū. Quid ꝑ vestē
nuptialē nisi charitas designat:Quā qui
nō habet/nihil facit.z tamē dign⁹ est pe/
na eo q̄ ꝓtra ꝓceptū chr̄i facit. Sicut etiā
si rex ꝓciperet q̄ quicūq; ex seruis suis ta/
le nō haberet vestimētū/sed appareret nu
dus:igni traderet.certū est q̄ quicūq; nō
haberet illud vestimentū:pene ignis sub/
iaceret.nec dānaret iste ꝑ nihilo:sed qz si/
gnū non habet amicitie regie q̄ tenet ha
bere.vestimēta aūt anie quid sunt nisi vir
tutes z dona q̄ hō quilibet tenet habere.
Camisia significat castitatē que cōtingit
carnē. Diplois significat hoiem signatuz
abstinētia:q̄ est necessaria ad castitatē ser
uandā. Per tunicā significat charitas:vt
ibi dicit. Per chlamydē sive mantelluz si
gnificatur patiētia q̄ defendit ab estu z a
pluuia a verbis et cōtumelia. Et iō si hō
talia vestimēta virtutū nō haberet:meretur
penā. Un̄ Apoc.xvj.dicit. Btus qui vi/
gilat z custodit vestimenta sua/ne nudus
ambulet z videāt turpitudinē eius. Tur/
pitudo aūt hui⁹/est turpitudo pcōꝝ que
operit a vestimēto charitatis. Prouer.x.
Uniuersa delicta operit charitas. Un̄. j.
Pe.iiij. Charitas opit multitudinē pcō
rū. Ps. Btī quoꝝ remisse sunt iniq̄tates
z q̄ꝝ tecta sunt pcā. Sic z scō habet ex/
emplū in ficulnea in scriptura, cui maledi
xit dn̄s:qz fructus in ea dū q̄reret nō inue
nit:vt legit Mat.xxj. Sic z tertio habet
exēplū de ficulnea:quā quidā plantaram
habebat in vinea sua:z venit querēs fru/
ctū in illa z non inuenit. Dixit aūt ad cul
toꝛē vinee. Ecce anni sunt tres ex q̄ venio
querēs fructū in ficulnea hac z nō inuenio
Succide ergo illā. Ut quid ergo terram
occupat:Luc.xiij. Jgit etiā sic ꝓ nihilo
arboꝛ hūana a deo succidit:qz fruct⁹ in ea
debitus nullaten⁹ inuenit. Nullus est em̄
hō qui vineā haberet in qua plurimū ex/
pendisset/z in ea excolenda plurimū labo
rasset:nihilq; de cōtingentib⁹ omisisset.q
si illa fructus nō afferret/q̄n eā iuberet in
cidi/z oia ei⁹ igni tradi. Sed quis homo
vnq̄ tantū laboꝛauit in mōdo in vinea sua
q̄ntū chr̄s in sua:q̄ est aia humana:Quis
vnq̄ sic vineā excoluit:q̄s in ea tāto labo/
rauit laboꝛe:Quis ꝑ vinea sua in mortez
se tradidit nisi chr̄s:Un̄ in figuraz huius
Naboth figurās chr̄m ꝑ vinea sua ē mor/
tu⁹. iij. Re.xxj.eo q̄ eā Achab regi diabo
lū significāti tradere noluit. Ergo hmōi
vinea ē iustissime icidēda igniq; tradēda
si post tātos sudoꝛes z tā amplas expēsas
nullū suo dño fructū ferat. Jgit rota solli/
citudine laboꝛem⁹ vt chr̄s in vinea anime
nr̄e fructus ōbitos suo tpe recipiat:vt sic
habeam⁹ denariū diurnū:q̄ ex cōdigno la
boꝛantib⁹ est ꝓmissus. Mat.xx. Hoc aūt
faciem⁹ si totis viribus pctm̄ quasi a facie
coluꝛi fugiam⁹. Formalit ergo ad argu/
mentū respōdendū:cū dicit:q̄ si pctm̄ est
nihil:g̃ pctoꝛ dānat ꝑ nihilo:qō est incon
uenies. Rndeo q̄ dānari pctoꝛē ꝑ nihilo
accipit duplicit. Uno mō ꝑ nihilo.i. sine
causa.z sic nullus dānatur ꝑ nihilo. Alio
mō ꝑ nihilo.i.non ꝑ aliq̄ positiuo.z sic dā/
nat pctoꝛ ꝑ nihilo:nō tn̄ sine cā.s.ꝓuati/
ua.vt ptz in ſlitudinib⁹ supza positis.

¶ Quare deꝰ fecit hominē pec
cabilem. Sermo.ij.

Qui a facie
coluꝛi fuge pctm̄. Eccli.xxj.
Hoc mane dño ꝺcedēte conti
nuādo materiā ꝓmi articuli de pctō in ge
nere/intendo ꝓdicare de peccabilitate ho
minis:q̄re.s.,deꝰ fecit hoiez talē q̄ peccare

posset: sive quare de⁹ fecit hoiem peccabilem: vbi etiã solueb questio quozũdam curiose q̃rentiũ/quare de⁹ cuz prescíret ipm cõtinuo peccaturũ creauit? Hã in statu innocẽte nõ stetit homo nisi per spaciuz circiter ser hozaz/a mane. s. vsqz ad meridiẽ. Salutek primo virgo ꝛc. Pro huiꝰ ergo materie intellectu clariozi est notãdum/ q̃ pclusio vera est in sacra theologia/q̃ diuina sapiẽtia qua oia creata sunt creauit oẽs creaturas in quibus põt cadere p̃ctm cũ defectu peccabilitatis. i. possent peccare: in cuiꝰ signũ peccauerũt alique ipsarũ. Et vide prius de angelis qui fm naturaz suã in qua creati sunt peccare potuerunt. ꝛ sic potuit p effectũ de Lucifero/et alijs angelis apostatis ꝛc. Sed qui fuerũt firmi: vt Michael/Gabriel/et reliq: fuerũt postea confirmati in gratia. adeo vt peccare amplius non possint/ex gratia non ex natura. Primi autez. i. rebelles fuerũt retrusi ad infernũ. sicut pz Apo. xij. Ratio aũt q̃re angeli sunt peccabiles creati/est: quia de nihilo creati sunt. ꝛ hec etiaz ratio põt cõpetere siue assignari in hoibus q̃re sunt peccabiles. Vide per Tho. sup. ij sent. di. xxxij. q. j. ar. j. ꝛ. ij. ꝛ di. ij. q. j. ar. j. Sic etiã pz de hoib⁹, qui licet fuerũt a deo creati a principio in gra: tñ peccabiles fuerũt ꝛ de facto peccauerũt. qz gra nõ habet cogere sed pficere liberũ arbitrium. ꝓpter qõ dicit scriptura. Inuenì q̃ fecerit deus hoiez rectum: ꝛ ipse se infinitz miscuerit q̃stionib⁹. Eccl's. vij. Nota Rectũ. hec rectitudo cõsistebat principalit in tali subiectiõe anie humane ad deũ. vt infra patebit lati⁹ cuz de pctõ originali ageb. Nota Inst. se mis. q̃stionib⁹. Et hoc ꝓpter pctm: ꝓpter qõ habet questionẽ hõ cũ deo/ꝛ cũ ꝓximo/et cũ seipso. Aug. Iussisti dñe et sic est: vt pena sibi sit oĩs inordinat⁹ animꝰ. Et Job. vij. Posuisti me cõtrariũ tibi/ꝛ factꝰ sum mihimet ipsi grauis. Ex hoc g̃ defectu peccabilitatis, pcessit pctm primoꝝ parentum. ex quo ita est, pstrata hũana natura/et ad malũ inclinata: q̃ exceptis chõ ꝛ virgine Maria/nullus hõ mũdi q̃ntucunq̃ fuerit sanctitatis/fuit a pctõ imunis. Vñ. j. Jo. j. Si dixerimus qz pctm nõ habem⁹: ipsi nos seducim⁹/ꝛ veritas in nobis non est. Et Aug⁹. in lib. de natura et gra. Si oẽs sancti ꝛ scte dũ hic viuerẽt interrogati fuissent/vtrũ sine pctõ essent: oẽs vna voce p̃fitẽrent. Si dixe. q̃. pec. nõ ha. ip. nos se. ꝛ ve. in no. nõ est. Vñ Aug. xiij. de ci. dei. c. ix. Hunc. i. in vita p̃senti satis dñ viuitur si sine crimine viuit. Sine pctõ aũt q̃ se viuere existimat: non id agit vt pctm nõ habeat/sz vt venia nõ accipiat. Ratio aũt huiꝰ peccabilitatis in hoie habek per regulã phie/q̃ dicit. Qd a natura est sp in est. Da exẽplũ de nigredine cozui/ꝛ de albedine cygni/ꝛ de pictura pauonis/ꝛ virditate papagalli/ꝛ de risibilitate hois ꝛc. Modo ad ꝓpositũ p scripturã noui ꝛ veteris testamẽti clare habek q̃ peccare est hominib⁹ a natura. nõ quidẽ q̃ntũ ad cõsummationẽ pcti/sed q̃ntũ ad inclinationez ꝛ mediationẽ. Hã in pctõ cõcurrũt tria seu tres gradus: scz principiũ/mediũ/ꝛ finis. Principiũ peccati ꝓcedit a sensu. i. a sensualitate, a quo sensu ois nra cognitio oziginatur. Verbi gra, videt hõ mulierẽ/et ex hoc incipit pctm. sic de auditu/odozatu/tactu ꝛc. Deinde ꝓcedit ad cogitandũ. Sic ergo sensus hois est principiũ pcti/ꝛ cogitatio est mediũ. sed sensus q̃ est principiũ pcti/ꝛ ipsa cogitatio q̃ est mediũ: sunt naturalit inclinati ad malũ potius q̃z ad bonuz. Auctozitas. Sensus em ꝛ cogitatio humani cozdis, pna sunt ad malũ ab adolescẽtia. Geñ. viij. Patet g̃ q̃ principiuz et mediũ pcti sũt a natura. Et hoc ꝓcedit ex cozruptiõe pcti originalis: qõ est cõtra naturale nobis. ex quo ꝓcedit ꝓnitas ad malum ꝛ difficultas ad bonũ. Ro. vij. Condelector em legi dei fm interiorẽ hoiem: sed finis. i. ꝯsummatio pcti est a voluntate, que si assentit principio ꝛ medio: perficit pctm mortale. Pctm aũt cũ ꝯsummatũ fuerit generat mortẽ. Jac. j. Et q̃ntũ ad hoc. i. ꝯsummationẽ pcti pctm est cõtra naturã hois. Ratio: qa natura hois est a forma. Forma aũt hois est ania rõnalis. ꝛ tõ quecunq̃ sunt cõtra rõnem naturalem hois/ sunt ꝯtra naturã hois. hmõi aũt est vitiũ ꝛ pctm. ergo hoc respectu vitiũ ꝛ peccatũ sunt cõtra naturã hois. virtutes aũt sunt naturales hoi. Vnde dicit Tul. in rhetorica. q̃ ꝓtus est habit⁹ in modũ nature rationi cõsentaneus. Qd quõ intelligit/vide Tho. j. ij. q. lxxj. ar. ij. ꝛ. q. lxiij. ar. j. Pz

ergo q̄ pcm̄ ineſt a natura homini quātū ad pncipiū z mediuz. Sed ꝓbemus hoc ꝑ auctoritates clariozes. Prima habetur: qm̄ in vetert teſtamēto. Nequā eſt mētio eoz̄: z naturalis malitia ipsoz̄ non potest mutari cogitatio eozum in perpetuū. Sap̄.xij. Jrez Eccli.xj. Error er tenebre pcōrib⁹ cōcreta ſunt. Jtē ps̄.lvij. Alienati ſunt pcōres a vulua: errauerūt ab vtero ꝛc̄. Nota i auctoritate ſupiozi Nequaz .i. nō equa, q̄ a pncipio fuerat formatus hō a deo z mulier in magna equitate: ita tantū q̄ ſenſus z cogitatio cōcordabāt cū rōne. Ubi cuz eſſent nudi in paradiſo z illa eſſet pulcherrima mulierū q̄ vnq̄ fuerunt in mūdo/excepta virgine Maria: tñ nō erubeſcebāt/nec inſurgebāt motus ſenſualitatis: z hec vocabat originalis iuſtitia. Sed poſtq̄ peccauerūt: abſtulit deꝰ in penaz pcti dictā equitatē z remāſerunt in puris naturalib⁹: z ſtatim fuit i eis motus ſenſualitatis ꝛc̄. Intantū q̄ fecerūt ſibi perizomata. i. bracchas de foliis ficus: et poſtmoduz ſine vlla equitate nati ſunt oēs hoies mundi/ꝑter chr̄m z virginē. Iō ſubdit. Naturalis malitia. i. pcm̄. Et ſic ptz q̄ pcm̄ quantū ad pncipiū et mediū ē naturale homini. Alia auctoritas in nouo teſtamēto habek ab apl̄o. Nos omnes aliqñ ꝗuerſati ſumus in deſideriis carnis nr̄e/faciētes voluntatē carnis. i. ſenſualitatz̄. ecce pncipiū pcti. z cogitationū: ecce mediū. z eram⁹ natura filij ire ſic z ceteri. Eph̄.ij. Ptz ergo q̄ pcm̄ eſt naturale homini: vide Tho.j.ij.q.lxxj.ar.ij. Et hoc q̄ ſequit q̄ ſemp eſt in oīb⁹ hoibus ꝑ regulā ſupradictā, Sed diceret aliq̄s. Ego bene acquieſco ꝑ auctoritates predictas q̄ pcm̄ ſit hoi a natura/put ſupra dictuz eſt. Sed quero q̄re diuina ſapiētia naturā hois ſic creauit vt eſſet peccabilis? Circa q̄ nota q̄ multe rōnes aſſignātur a theologis de hoc: ſed ꝑ fundamēto in parū quattuor rationū/ꝑſuppono q̄ deus creauit munduz pncipaliter ꝓpter oſtenſionē excellētie ſue iuxta illud Prouer.xvj. Univerſa ꝓpt̄ ſemetipm operatus eſt dñs. ¶ Prima igit̄ ratio eſt ꝓpt̄ potētie diuine oſtēſionē: q̄ deꝰ eſt ſolus inuertibilis z imutabilis. Mal. iij. Ego dñs z nō muto. Jn q̄ oſtēdit̄ maxima potētia dei. q̄ cū ſit ipſe imutabilis eſt tñ cauſa oīm mutationū z motionū in vniuerſo. iuxta illud Boetij. Stabiliſq̄ manēs dans cūcta moueri. Creature aūt oēs ſunt ex natura mutabiles: tū pure ſpirituales/ſicut angeli: q̄ mixte ex ſpiritu et corpe/ſicut hoies: q̄ etiā pure corporales/ſicut celi z alie. Ps̄. Jnitio tu dñe terram fundaſti/z opa manuū tuarū ſunt celi. ipi ptibunt/tu autē pmanes: z oēs ſicut veſtimētū veterabſcēt. z ſicut opertoriū mutabis eos z mutabunt̄: tu aūt idē ipſe es z anni tui nō deſi. ps̄.x. Nota ibi peribūt: ꝫ intelige q̄ntū ad q̄litates accidētales. q̄ntū ꝫo ad ſubaz nota ps̄.cxlviij. Statuit ea i eternū z in ſeculū ſeculi. Jtē Eccs.j. Generatio ꝓterit z generatio aduenit: terra autez in eternū ſtat. Jtē Ro.viij. Vanitati em̄ creatura ſubiecta eſt. vanitati. i. mutabilitati. Et ꝛ ibi exponat̄ de creatura hūana: nihilomin⁹ verꝫ eſt de oī creatura. q̄ ſicut ois creatura ex nihilo a deo creata eſt: ita ad nihilū naturaliē tendit/niſi a deo cōſeruetur. Ps̄ Apertēte te manū tuā/oia imꝑplebunt̄ bonitate. auertēte autē te faciem turbabunt̄. auferes ſpm̄ eoz̄ z deficiēt et in puluerez ſuū reuertētur. Declara ſi vis lat⁹ hāc rōnem ſicut ſcripſi in dñica. ij. aduent⁹ in ſmone q̄ incipit. Scitote q̄m̄ ꝓpe eſt regnuz dei. ꝓte. j. ¶ Scōa ratio eſt ꝓpter diuine ſapiētie manifeſtationē/q̄ ex malo ſcit elicere bonū. Unū Aug. in ench. dicit: q̄ deus eſt ita bonus/q̄ nullū malū ſineret fieri niſi ex eo eliceret aliq̄d bonū. Maius em̄ bonū fuit ſecutū humane nature ꝓpter peccatū Ade/q̄ ſi nō peccaſſet. Nam ꝓpter pcm̄ ſuū incarnatus eſt filiꝰ dei: z ſic deꝰ factꝰ eſt homo: z excellentiſſime magnificata ē humana natura ſupra naturā angelor̄. Nuſq̄ em̄ angelos apprehēdit. Heb. ij. Et hoc q̄ntū ad vtrūq̄ ſexum. vt ptz in chr̄o z in ꝑgine matre eiꝰ. q̄ Exaltata eſt ſancta dei genitrix ſup choros angelor̄ ad celeſtia regna. Jō cantat eccl̄ia in benedictione cerei paſ. O felix culpa q̄ talem ac tantū meruit habere redemptorē. O certe neceſſariū Ade peccatū. q̄ chriſti morte deletum eſt. Hoc autē nō euenisſet/niſi homo eſſet peccabilis. Unū ſup illud ꝫbuz j. Tim̄. j. Chriſtus venit in hunc mundū peccatores ſaluos facere dicit Glo. Nul⁹

la causa veniēdi fuit chīo dño/nisi peccatores saluos facere. Tolle morbos/tolle vulnera.z nulla causa est medicine. De hac vide Tho. pre. iij. q. j. ar. iij. ¶ Tertia ratio est ꝓpter diuine clemētie declarationē que rāta fuit vt filiū suū vellet mori ꝓpter pcōz dimissionē.z quotidie etiaz merito passiōis chīi remittit pcā penitentiby. qō est maximū opus dei. Vñ sup illud Jo. xiij. Maiora horum faciet. dicit Aug. q Maius est op⁹ dei ex impio facere iustū q̄ creare celū z terrā. Vñ ps. Miserationes eius sup oia opa ei⁹. Et in collecta dicitur. Deus q̄ oipotentiā tuaz parcendo maxime z miserādo manifestas. qō intelligek quantū ad magnitudinē eius qō fit: nō aūt quātū ad modū agendi/sm Tho. j. ij. q. cxij. ar. k. ix. ex q̄ manifestak maxime clemētia dei: que maiorē vtilitatē cōtulit hūane nature q̄ pctm Ade damnū: vt probat apl's Ro. v. Naz ex petō Ade infecta est natura humana quantū ad pctm originale tm qō ex natura contrahit. Peccata aūt actualia non ab ipso cōtrahunk/sed a nīra voluntate causank. sed gra chīi liberauit humanā naturā ab omni petō/z originali z actuali. Jtez pctm Ade fuit causa per quā humana natura pctm contrahit: gra chīi est nō solū causa remissionis peccatoz: sed etiā collatiōis ꝓtutis z donoz. Jtē pctm Ade fuit tale vsq; s. ad mortē chīi: quo mortuo liberank oēs q̄ baptizantur. sed gra chīi est eterna/qz semper durabit. Jō apl's Ro. v. Non sicut delictū ita z donū. Si em vnius delicti multi mortui sunt: multo magis gra dei et donū/in gra vnius hois iesu chīi in plures abūdauit. Nota in plures. i. multos: vt nō sumatur cōparatiue. sed absolute. Nota em plures iustificātur p chīstuz/q̄ cōdemnank p Adaz. Vñ nō fit ꝓpatio respectu nūeri sed respectu abundātie boni in quo donuz chīi delicto Ade preferk. Jō dicit Hugo tanto magis ꝛc. sm Hugonē cardinalē. Vel pōt dici q̄ gratia chīi in plures ē nata descendere q̄ culpa Ade. quia si aliquis nō iret nō per viā seminalē/iz alio mō virtute diuina sicut chīus: vel de manu/vel de alio mēbro hominis sicut Eua/nō cōtraheret originale.z sic culpa Ade ad istū nō extenderek: sed bene extēderek gratia chīisti.z necessariū esset hunc baptizari/tum ꝓpter characterē/tum ꝓpter preceptū chīsti adimplendū. De quo Jo. iij. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua et spiritu sancto ꝛc. Patet ergo qō magnificata z manifesta est maxima clemētia dei ꝓpter peccatū Ade: qō nō contigisset si homo nō peccabilis fuisset. ¶ Quarta ratio est vt ostendatur diuina iustitia: que ꝓsistit in hoc vt bonos p̄mier z punier malos. Nullus autem homo fuisset malus si peccabilis non fuisset: imo neq; bon⁹. vt infra patebit in proxima ratiōe. Et iō ad hoc vt diuina iustitia ostenderek in redditione premioz q̄ debentur bonis/z in redditiōe supplicioz rum q̄ debenk malis: fuit expediēs/vt hō peccare posset. Et hanc rōnem tangit apostolus Ro. ix. ¶ Quinta ratio est ꝓpter humane laudis ostensionē seu p virtutis laudationē. Que em esset laus hois si peccare nō posset: Nulla. Et ꝓsequēter hō non fuisset dignus premio nec pena: z sic non esset paradisus nec infernus ꝛc. Vide infra ar. ij. ser. iij. in introitu. in secūda rōne. Laus ergo viri iusti est quādo habz opportunitatē peccandi z abstinet se a peccato. Unde dicit scriptura. Beatus vir qui inuentus est sine macula. Et infra. Qui potuit trāsgredi et nō est trāsgressus. facere malū z nō fecit. Eccli. xxxj. ¶ Sexta ratio est: vt boni exercitētur per malos. et sic meritum bonoz augeatur per patiētiam z benivolentiā. quia boni nō solū patienter sustinent/sed etiā diligunt malos: iuxta consiliū domini Matth. v. Audistis quia dictuz est: diliges proximū tuū: et oha. ini. tu. Ego autez dico vobis: diligite inimicos vestros ꝛc. Nota euāgeliuz. Et hanc rationē confirmat Aug. xiij. de ciuitate dei: circa finem loquēs de casu primi hominis. Cum igit (inquit) futuri casus humani deus non esset ignarus: cur eum non sineret inuidi angeli malignitate tentari: Nullo modo quidē q̄ vinceret in certis: sed nihilominus prescius q̄ ab eius semine aduturo sua gratia/idem ipse diabolus fuerat sanctoz gloria maioze vincendus. Hec ille. Si enim nō essent mali homines: multa merita et virtutes deessent bonis. quia Marcet sine aduersario virtus: vt ait Sene. Mali ergo cōculcātes

bonos sūt occasio fabricandi coronas bonis. z sunt occasio fructus z augmēti pmiorum. Verbi gra: si nō fuisset Pilatus et Herodes z Cayphas z Judas nō fuisset clarificat⁹ filius hominis p mortē: p quam meruit gloriā corporis: nec humanū genus fuisset redemptū. Jrē si nō fuisset Quinti anus non fuisset Agatha gloria martyrij coronata: z sic de aliis. Ūñ si nō fuissent tyranni: nō fuissent sancti viri martyres. Ideo ōt chīs. Bī estis cū maledixerint vobis homes z psecuti vos fuerint: z dixerint oīe malū aduersus vos mētientes: propter nomē meū. Gaudete z exultate: quoniā merces vra copiosa est in celis. Mat. v. ¶ Septima ratio est ppter vniuersi decorem seu decorationes: qr opposita: iuxta se posita: magis elucescunt. Nota similitudinē de campo q in vere apparet pulchrior ppter diuersitatē florum z colorum z odorum z formarum ps. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. sic z mali bonos cōmendant/ adinuicē cōparati. Sic ecōtrario mali magis vituperant bonis cōparati. Nec excusationē aliquā ptēdere possunt ppter fragilitatē aut concupiscentiā aut aliā causam. nā z hec fuerunt apud bonos qui tamen reprehesērūt passiones mediantibus virtutibus. contra quos dicit dñs. Viri nimuite surgent in iudicio cum gnatione ista z condemnabunt eā: qr penitētiā egerūt in p̄dicatiōe Jone z ecce plus quā Jonas hic. Mat. xij. Si em in iudicio excusare se vellet hō de pctō luxurie ppter concupiscentiā innatam: diceret chīs. Et qre tot pgines viri z mlieres abstinuerūt se: z c. Sic si excusaret se de pctō cōmisso ppter timorē mortis: opponet ei chīst⁹ martyres. Sic de q̄libet statu. dic petice. ¶ Octaua est ppter creaturaꝝ conditionē scz vt homo nō sit pelagis ꝯditionis cē alie creature: quas oīes sic de⁹ administrat/ vt agere ppijs motibus sinat. vñ etiā hoiem arbitrio ppio relinqre debuit. Unde ōr Tho. ij. sentē. dist. xxiij. q. j. ar. j. in corpore q̄stionis: q nulli creature cōicatum est nec cōmunicabile fuit/ q peccare nō posset p ꝯditiōez nature sue: nec hoc cōtingit ex imperfectione diuine potentie sed ex impfectione creature: que hoc recipere non potest: z etiam ex hoc q quedaz impossibilitas cōtingeret ex implicatione ptradictoriuz/ secundū Tho. Debuit igit relinquere hominē arbitrio ppio: ideo ōt scptura. Deus ab initio cōstituit hominē z reliquit illū in manū cōsilij sui. i. in libertate arbitrij. Eccī. xv. patz ergo ratio q̄re deus fecit hoiem peccabilem.

¶ De nouem causis quibus aggrauatur pctm̄. Sermo iij.

QVasi a facie colubri fuge peccatū z c. vbi supra. Prosequēdo materiā: adhuc primi articuli: scz de pctō in gñe sequitur ꝯsiderare de grauitate ipius. z fm q̄d attendat/ z ex q̄ vnū dicat grauⁿ altero. Circa qō nota. q q̄stio fit in sacra theologia. Utrum vnuz pctm̄ sit grauⁿ altero. Circa q notandū q opinio fuit stoicoꝝ q oīa pcā erant paria: z ex hoc etiā veritatū est ārundā hereticoꝝ error: q ponentes oīa pcā esse paria: dicūt etiā oīes penas inferni esse pares. Mouent aūt ipi vt refert Tho. j. ij. q. lxxij. art. ij. ex hoc q ꝯsiderabant pctm̄ ex parte priuatiōis tantum: prout scz est recessus a ratione. Ūñ siliter existimātes q nulla puatio suscipe ret magis z minus/ posuerūt oia pcā esse paria. Et p istis facit: qr pctm̄ in scptura quādoq dicit⁹ mors spūalis: iuxta illō ps. Non mortui laudabunt te dñe. Et Jaco. j. peccatū cū ꝯsummatū fuerit generat mortē. In morte aūt nō cadit mag z minus cuz sit pura priuatio. Non em min⁹ mortuus est aliqs primo die mortz z tertio vl quarto: cē post annū quādo cadauer fuerit resolutum. Et siliter nō est mag tenebrosa dom⁹ si lucerna sit operta pluribus velaminibus: cē si sit operta vno solo velamine: totū lumē intercludēte. Sed hec opinio est ptra veritatē z reprobat⁹ ratione z auctoritate. Ratione quidē. qr fm Tho. vbi. s. Si quis diligenter ꝯsideret inueniet duplex priuationuz genus. Est em quedam simplex z pura priuatio/ que cōsistit quasi in corruptum esse: sicut mors est priuatio vite: z tenebra est priuatio luminis: ex tales priuatiōes nō recipiunt magis z mi

nus: qz nihil residuuz est de habitu oppo/
sito: z de his ꝓuationib⁹ ꝓcedit ratio stoi/
cozum. Sed pctm̃ nō est talis ꝓuatio vt
infra patebit. Est aũt alia ꝓuatio nō sim/
plex sed aliq̃d retinēs ō habitu opposito. q̃
quidē ꝓuatio magis ꝟsistit in cozrumpi
q̃z in cozruptū esse: sicut egritudo q̃ ꝓuat
debitaz mensurationē humoz ita tamē q̃
aliq̃d eius remanet/alioq̃n nō remaneret
animal viuū, z siliter est de turpitudine et
alijs bmōi. Huiusmodi aũt ꝓuationes re
cipiunt magis z min⁹ ex pte ei⁹ qō rema/
net de habitu ꝓrario. Multuz em̃ refert
ad egritudinē vel turpitudinē: vtrū plus
vel min⁹ a debita cōmensuratiōe humoz
vel membroz recedak. Et ſimilit dicen/
dū est de vitijs z pctis. Sic em̃ ꝓuak in
eis debita cōmensuratio rōnis vt nō tota
liter rōnis ordo rollak: alioquin si totalit
rōnis ordo tollerek: nō esset pctm̃ sicut est
in furiosis z freneticis/infantib⁹ z arrepti
tijs z hmōi. Est autē notandū q̃ peccatū
mortale potest dupliciter ꝟsiderari ſm q̃
duos effectus vel defectus ꝓducit. Uno
modo pctm̃ inquātum est gratie diuie pri
uatiuuz z in hoc mō potest pctm̃ mortale
dici pura ꝓuatio. Unde ex illo respectu
nō dicit/dari magis vel min⁹ in pctis: qa
sicut ꝓuak homo gratia ꝓpter vnū pctm̃
mortale min⁹ graue: sicut ꝑ magis graue
z sic ꝑ vnum sicut per centū. Jaco. ij. Qui
totam legem seruauerit: offendat autē in
vno factus est omniū reus. Et hoc respe/
ctu peccatū assimilak morti vt dictuz est.
z dicit mortale eo q̃ aufert ab anima radi
cem vite spiritualis: q̃ est gratie z charita
tis. Item sicut nō potest homo mortuus
resurgere per se nisi ex potentia dei: sic nec
peccator nisi per misericordiam dei, Ose. xiij.
Perditio tua ist ex te: tm̃modo ex me au
xiliū tuū. De quo vide. j. arti. iij. sermo. x.
pte. j. Aliomodo pōt ꝟsiderari pctm̃ mor/
tale inquātum est rōnis deordinatiuū. et
sic nō est pura rationis: nec assimilak mor
ti: sed infirmitati ꝓrōnē sancti Tho. q̃ hic
ponit: z isto respectu vnū peccatū est gra/
uius altero: inquātū magis deordinat or
dinē rōnis: z ꝟsequēter magz facit ꝟtra ꝑ
ceptuz dei z ꝟtra charitatē. Et ideo dicit
Glo. sup illud Joā. iij. Qui totā legē ser
uauerit offendat zc. Cur ḡ non dicamus
paria pcā: nisi forte: qr magis facit cōtra
charitatē q̃ grauī⁹ peccat. igit vt dictū est
in vitijs z peccatis sic ꝓuak debita com
mensuratio rōnis vt tamē nō totalit rati/
onis ordo tollak. alioquin malū si sit inte/
grū seipsuz destruit/vt dicit in. iij. Ethi.
Peccatū ergo mortale cū sit egritudo spiri
tualis nō est pura ꝓuatio sicut nec egritu/
do cozpalis, z ideo recipit magis z min⁹.
Quod aũt peccatū comparek infirmitati
non solū in sacra scriptura q̃ frequenk hoc
dicit: iuxta illō ps̃. Miserere mei dñe qm̃
infirmus sum zc. Sana me dñe qm̃ ꝟtur
bata sunt oīa ossa mea zc. sed etiā ex do
ctrinis gentiliuz vt ponit Tho. j. ij. q. lxx/
viij. ar. iij. Tullius z Seneca vitia appel/
lant egritudines. Patet ergo ratio quare
pcā non sunt paria: sed vnū tanto magis
est ḡuius altero: quāto magis recedit ab
ordine rōnis. Auctoritate ꝓbatur ꝙ illud
q̃ dixit domin⁹ Pilato. Joā. xix. Qui me
tradidit maius pctm̃ hz. Et Hiero. dicit.
Quis dubitat iceleratius esse cōmissum:
quia grauius est punirū. Patet etiaz hoc
exclusi penis taxatis a iure ciuili z canoni
co: ſm diuersam grauitatē peccatoz: z sic
patet ꝟclusio. Diceret aliquis: satis mihi
clarum est rōne z auctoritate q̃ vnū pec/
catuz est grauī⁹ altero: sed vellem scire ex
quib⁹ causis vnū peccatū ē grauī⁹ altero.
Circa q̃ nota: q̃ ex multis attendit grauī
tas pctoz: put late ponit Tho. j. ij. q. lxx/
iij. per totū. sed ego recolligo causas istas
in nouē que cōtinenk in hoc versu. Quis
quid. vbi. ꝑ quos. quotiēs. cur quō. quan
do. z habenk hec ab Aug. in lib. de peniē
tia. z in decretꝫ. de pcn. dist. v. c. j. z in. ca.
Sicut dignū. de homici. Et per Tho. j. ij
q. vij. ar. iij. Et ponit etiam iuris ꝟsultus
in. l. Aut facta. de pe. c. canonizata. de pe.
dist. j. Aut facta.

Prima causa est magnitudo ꝟsone a q̃
peccat: hoc nota in ꝟbo. quis.

Scda causa est ꝟditio ꝟsone inquā pec
catur: hoc pōt notari eodē verbo.

Tertia causa est grauitas pctī qō com
mitt. k. Quid.

Quarta causa est irreuerētia loci in q̃
peccatur. Ubi.

Quinta causa est multitudo ꝟsonaz q̃
ad pctm̃ inducunt. Per quos.

Sexta causa est ꝓsuetudo peccandi qñ pctm multiplicat. Quotiens.

Septima causa est motiuū peccandi & pctō mouetur. Cur.

Octaua causa est modus quo peccatū cōmittitur. Quō.

Nona causa est tpis incōgruitas. quo pctm ꝓpetratur. Quādo.

¶ Prima ḡ causa aggrauationis pcti est magnitudo ꝑsone peccantꝫ. Circa qō nota ſm Tho. j. ij. q. lxxiij. ar. vi. Duplex est pctm: quoddā ex ſubꝛeptione ꝓueniēs ꝓpt infirmitatē humane nature: et tale pctm minus reputat ei q̄ est maiꝛ in ꝑtute eo q̄ minꝰ negligit hec pcta repꝛimere. q̄ tamen oino ſubterfugere infirmitas humana nō ſinit. Alia ꝯo ſunt pcta ex deliberatione ꝓcedentia: ꝛ iſta pcta tanto magis alicui imputātur: quāto maiꝛ est. Unde Iſidoꝛus in. ij. lib. de ſūmo bono. Tanto maiꝰ cognoſcit eſſe pctm: quāto maiꝛ q̄ peccat habet. Item Hilariꝰ papa. xxv. q. j. Nulli fas: vbi ſic ait. Siquidem maiori reatu delinquit q̄ potiꝛi honoꝛe fruit. et grauiꝛa facit vitia pcōꝛ: ſublimitas peccantiū. Et Juuenalis ſatyra. viij. Omne animi vitiū tanto ꝓſpectius in ſe Crimen habet: q̄nto maiꝛ q̄ peccat habet. Et hoc pōt eſſe ꝓpter q̄truꝫ. ¶ Primo qꝛ facilꝰ poſſunt reſiſtere pcō maiꝛes: puta q̄ excedunt in ſcientia ꝛ ꝑtute. Uñ deus dicit Luc. xij. ꝙ Seruus ſciens voluntatē dñi ſui ꝛ nō faciens digne plagis vapulabit multis. Nota hic ꝓta theologos: iuriſtas ꝛ phos. qui ſcient cōmittunt pcta. ꝛ ſic religioſi q̄ ſciunt regulā: ꝛ ꝓſtitutiones magis peccant ꝛc. Tales ſunt ſiles demonibus ꝛc. Item nota quō ignoꝛantia excuſat a toto interdū. quādo totaliꝫ cauſat in voluntatē: interdū autē a tanto. quando minuit voluntatē: de q̄ tangit ſup̄ ſermōe. j. ꝓte. j. Et nota ꝙ primi ex ſcientia peccantes efficiunt peiꝛes poſtea q̄s prius erāt: qꝛ ſpūs nequā reuertit cū ſeptē aliis ſpiritib⁹ neq̄nb⁹ ſe. Mat. xij. Secundo ꝓpter ingratitudinē: qꝛ oīe bonū quo quis magnificat eſt dī beneficiū cui hō fit ingratꝰ peccando: ꝛ quantū ad hoc q̄libet maiori tas etiaꝫ in tꝛalib⁹ bonis pctm aggrauat: ſm illud Sap̄. vj. Potentes potenꝫ toꝛmenta patienꝫ. Tertio ꝓpter ſpecialem repugnantiā actus peccati ad magnitudinem ꝑsone: ſicut ſi princeps iuſtitiā violet qui ponit iuſtitie cuſtos. ꝛ ſi ſacerdos foꝛnicet qui caſtitatē vouit. Quarto ꝓpter exemplū ſiue ſcandalū qꝛ vt dicit Gꝛego. in paſtoꝛali. in exemplū vehemēt culpa extēditur: quādo ꝙ reuerentia gradus peccatoꝛ honoꝛat. Nota ꝓta religioſos tenentes banderiā in campanili in carniſpuio. Item de rectoꝛib⁹ ciuitatis qui tpe natalis dñi ludunt ad aleas ꝛ tēpoꝛe carniſpiuij ſunt principaliꝛes ad ludendū ad pluriū etiā notitiaꝫ gueniūt pcta magnoꝛ: ꝛ magis hoies ea indigne ferunt: ꝛꝫ Tho. vbi ſup̄. j. ij. q. lxxiij. ar. x. ¶ Scōo grauat peccatū ꝓpter ꝙditionē ꝑsone in quā peccat. Quanto em̄ ꝑsona in quā peccat: ſiue cui infertur iniuria eſt excellentioꝛ: tanto grauius est pctm̄. Quia ergo ꝑsona diuina ſeu eſſentia eius est infinite excellentie. iō peccata q̄ immediate cōmittunt ꝓta ipſum dñm ſunt grauiſſima: ſicut idolatria/ inſidelitas/ periuriū/ fractio voti/ hereſis ꝛ diuinatio ꝛ hmōi. Scōo poſt illa est grauius pctm̄ ſi offendit ꝑsona que est ꝓiuncta deo. Deo aūt tanto magis aliq̄s cōiungit quāto est virtuoſioꝛ: vel deo ſacratioꝛ ꝛ iō iniuria illata tali perſone magꝫ redundat in dominū: iuxta illud Zach. ij. Qui vos tangit quaſi tangat pupillam oculi mei. Et ps. Nolite tagere chriſtos meos. Nota hic contra blaſphematoꝛes chriſti ꝛ beate virginis ꝛ ſanctoꝝ dei. Nota etiam hic cōtra ſacrilegos ſeu coꝛruptoꝛes monialium. Item ꝓta ꝓcupiſcentias ſacerdotuꝫ. Tertio grauatur peccatū ex conditione ꝑſone cōiuncte ipſi peccanti. Tanto em̄ grauius quis peccat/ quāto in magis cōiuncta ꝑſonā peccat/ ſeu naturali ꝓiunctiōe ſeu beneficiꝫ ſeu quacūq̄ cōiunctione: qꝛ videt in ſeip̄m magis peccare et ꝓto tanto grauiꝰ peccat: ſm illud Eccī. xiij. Qui ſibi neq̄ꝫ eſt: cui alij bonus erit? Quarto grauat pctm̄ ex parte dignitatis perſone in quam peccat. Et ideo peccatū q̄ fit in ꝑſonam publicam: puta regem vel principem qui gerit ꝑſonam totius multitudinis est grauiꝰ q̄ꝫ q̄ cōmittitur ꝓta vnā perſonam priuatam eo qui plures tangit. Unde ſpecialiter dicit. Exoō. xxij. Principi populi tui nō maledices. Et ſimiliter

iniuria q̄ fit alicui famose p̄sone videt esse
grauior: ex h̄ q̄ in scandalū t turbationez
plurimoꝝ redūdat: fm sententiā Tho. j. ij
q. lxxiij. ar. ix. Et cōcordat lex humana q̄
grauiꝰ puniunt delicta q̄ cōmittunt in p
sonā principis q̄ alia: vt ptz C. ad le. iul.
maiestatꝫ. l. Quisquis canonizata. xj. q. j.
Siquis. ¶ Tertio grauat pctm̄ ex quā
titate pcti q̄ cōmittit. q̄ tanto grauiꝰ est
q̄nto maius nocumentū ex pcō inferꝫ. Et
siquidē nocumētū sit p̄uisuꝫ et intentū:
et tunc directa quātitas nocumēti adau
get grauitatē pcti: qz tunc nocumentū est
p̄ se obiectum pcti. Vñ homicidiū est gra
uius detractione: qz p primū infertur no
cumentū vite corpali: p fm fame q̄ est mi
nus bonū. Itē detractio est grauior furto
eadē rōne. Item pctā spūalia. i. q̄ que p̄n
cipaliꝫ inferꝫ nocumentū anie/ sunt grauio
ra p̄dictis: sicut seditio hereticoꝝ. Si ve
ro nocumentū nō sit intentū: nec p̄uisuꝫ
sic̄dē sequit̄ q̄ se ex actu pcti directe pec
catū aggrauat: puta si aliqs̄ publice formi
cat: sequit̄ scandalū primoꝝ: qd̄ q̄uis ipe
nō intendat nec forte p̄uideat directe/ q̄
h̄ aggrauat pctm̄. Si aūt nocumentū jnō
q̄ se/ sed q̄ accidens sequat ex actu pcti nō
aggrauat pctm̄ directe: sed q̄ter negligen
tiā cōsiderandi nocumenta q̄ cōsequi pos
sent: imputant homini ad penā que mala
euenīūt p̄ter eius intentionē/ si debat ope
ram rei illicite. Da exēplū demādāte ali
quē verberari solū. si sequat occasio verbe
rati vel ꝓberantis imputant mandāti: vt
ca. vl. de homicidio li. vj. Item alia exem
pla potes videre sicut scripsi in sermonib⁹
q̄dragesimalib⁹ de p̄ceptis in. v. p̄cepto.
Nō occides in sermo. de homicidio casua
li. Predicta sunt de mēte Tho. q. ij. q. lxx
iij. ar. viij. vbi latius ponit. Est etiā pctm̄
spūale grauiꝰ q̄ carnale. ceteris paribus.
Licet pctā carnalia sint maioris infamie
q̄ spūalia h̄z Greg. t ponit Tho. j. ij. q. lxx
iij. ar. v. Sunt aūt pctā spūalia: superbia:
auaritia: ira: inuidia t acidia. Pctā vero
carnalia sunt luxuria: t gula. Illud etiaz
notandū q̄ pctm̄ grauat ex actu. Nā gra
uius est pctm̄ quod a volūtate deducit in
actū: q̄ qd̄ in sola volūtate ꝓsistit. Ratio
est: qz cū fm pctm̄ in deordinatiōe volun
tatiꝫ ꝓsistat. tanto grauiꝰ est pctm̄ quanto
actꝰ est magꝫ inordinatꝰ: magis aūt inor
dinatꝰ est/ cū ad opus deducit a volūtate
q̄ cū i sola volūtate ꝓsistat ceterꝫ paribꝰ.
sicꝫ dns dicat Mat. v. Qui viderit mlierē ad ꝓcupiscendā eam iam mechatꝰ est in
corde suo. tamē grauiꝰ peccat cū actu lu
xuriat cū mliere: qz ipse actus exterior cō
munit adauget voluntatē in malis operi
bꝰ: t ꝛō magis deordinat volūtas. t ꝓse
quēter actꝰ exterior pcti efficit gr̄uior. Est
aūt notandū fm Per. q̄ si voluntas t opꝰ
pcti sunt separata h̄z diuersa tpa/ sunt diuer
sa pctā: qz sunt diuerse auersiones t diuer
siones: sed si voluntas t opus sunt cōiunc
ta vt causa t effectꝰ. sic sūt vnū peccatū
formaliter/ licꝫ plura materialiter. ¶ Quar
to grauat pctm̄ ex circūstātia loci. s. si fiat
pctm̄ in loco sacro. Nā si nō fit furtū in lo
co sacro sed extra: dicit furtū. Si aūt in lo
co sacro: dicit sacrilegiū. Simile de formi
catiōe. Bene ōt rexꝰ in. ca. Siqs. xvij. q.
iij. q̄ sacrilegiū est siue sacrū de sacro/ siue
nō sacrū de sacro: siue sacrū de nō sacro au
ferat. Vñ t violat templū vt ecclia p san
guinis vt seminis effusionē: vt in. ca. j. de
ꝓse. ecclie vel alt. li. vj. ꝓpter qd̄ dns zelās
reuerentiā domꝰ del facto flagello de fu
niculis expulit vendētes t ementes de tē
plo: vt legitur Matt. xxj iuxta illud Ps.
Quoniaz zelus domus tue comedit me.
Nota hic contra illos qui vagizant muli
eres in ecclesia/ vel aliud turpius faciunt
in ea. Item contra illos qui faciunt in ea
contractus vel parlamenta vel iudicia et
litigia: contra q̄ habetur in. ca. Decet do
mum domini: de immuni. eccle. li. vj. Dic
vt expedit. Et ideo. ps. Domū tuam do
mine decet sanctitudo tē. Et si contra fiat
processus iudicum secularium: ac senten
tie in eisdem locis ꝓlate non valent vt
ibi dicitur. Item non debent fieri in ec
clesijs confabulationes. ¶ Quinto gra
uatur peccatū ex multitudine personarū
tē. puta si adhibentur mediatores vel in
ternuncij: qz oēs tales sunt principes t cri
minis t etiā damnationis: sicut etiam si
adhibētur socij crimīnis vel fautores seu
cooperatores in delicto. Dic de rufianis tē
¶ Sexto grauatur ex iteratione seu con
suetudine delinquendi: qz vt dicit canon.
Cōsuetudo nō minuit pctm̄ sed auget: vt

in.c. Non satȝ. de simo. Et tanto grauiora sunt pcā quāto diuti⁹ infelicē aiam detiꝰ
nēt alligatā: vt dicit tex. in.c. vlt. de ꝛsue⁹
tu. Et ꝓpter h̄ difficilius pct⁹ resipiscit a
pctis ꝛsuetis. Et ꝛfirmaᷓ hoc ꝑmo rōne
naturali. Scō rōne morali. Tertio rōne
legali. Quarto auctoritate scꝑturali. Pri
mo quidē rōne naturali: q⁹ ea que in ꝛsue
tudinē deducunᷓ efficiunᷓ q̄si naturalia.
Vñ cōmuniᷓ dicitᷓ q⁹ ꝛsuetudo est altera
natura vt dicit Arist. lib. de memoria ⁊c.
Et in peri. Jō sicut a cibo et potu ⁊ aliꝭ
naturalib⁹ ita a pctis ꝛsuetis cuꝫ difficul
tate recedit. Propter qō dicit Hiere. xiij.
Si mutare pōt ethyops pellē suā, aut par
dus varietates suas: ⁊ vos poteritꝫ bene
facere cū didiceritꝫ malum. Et cōcordant
ꝓsus isti. Qui nō assuescit ꝓtrib⁹ dum iu
uenescit. A vitiꝭ nescit discedere qñ sene⁹
scit. Jtē Aug. in. viij. confessionū. Velle
meū tenebat inimic⁹, ⁊ idē mihi cathenā
fecerat ⁊ ꝛstrinxerat me quippe ex volun⁹
tate peruersa facta est libido: ⁊ duꝫ seruit
libidini facta est ꝛsuetudo/ ⁊ dum ꝛsuetu
dini nō resistit/ facta est necessitas/ quib⁹
q̄si ānulis sibimet innexis cathenā appel
lauī. pbos morales ex iteratiōe actuū acq̄
ritur. Scō rōne morali: q⁹ ꝛm quidē ha
bitus similis actib⁹ nature ex ꝛsuetudie
peccandi acq̄ritur habit⁹ vitio⁹ q̄ est cōli⁹
tas de difficili mobilis. Propter h̄ dicit
Aug. q⁹ vulnus iteratū tardius sanaᷓ: vt
habeᷓ de peni. dis. iij. Jnanis. Tertio rō⁹
ne legali: q⁹ peccatū incōsuetudinē ductū
acq̄rit quasi quoddā ius dñi sup pctōrem
ex ꝓscriptiōe quadā sicut de iure ciuili hō
ꝓscribit rem mobilē vel imobilem ꝑ diu⁹
turnitatē tp̄is a lege diffiniti: ꝓpter quod
peccato⁹ dicitᷓ seru⁹ pcti. Joā. viij. Qui fa
cit pctm̄ seruus est pcti: ideo ȯt Ouidi⁹,
in li. ō remedio. Principijs obsta sero me
dicina paraᷓ. Cum mala ꝑ lōgas cōualue
re moras. Exemplū habem⁹ de illo sene i
pctis inueterato noie Nicolao q̄ ꝓpter cō⁹
tinuū vsum quē habuit in pctō carnis nō
poterat ab ipso abstinere. legit in legenda
bti Andree. ¶ Quarto auctoritate scri⁹
pturali, pbatur figuratiue in suscitatione
Lazari. Nam chr̄s tres mortuos suscita⁹
uit ꝑ quos tres gradus seu differētie pec⁹
catoꝝ designanᷓ. Vnde Aug. de peni. di.
ij. Sicut tribus gradib⁹ ad pctm̄ pueniᷓ:
suggestiōe/ delectatiōe/ ꝛsensione. ita ipi⁹
peccati tres sunt differentie ⁊ in corde: ⁊ i
facto: ⁊ in ꝛsuetudine tanq̄ tres mortes.
Vna quasi in domo. i. cum in corde cōsen
titur libidini altera q̄si prolata iam extra
portā: cum in factū ꝓcedit assensio. tertia
cū vi ꝛsuetudinis male tanq̄ male terre⁹
na premiᷓ animus. quasi in sepulchro iam
putēs. q̄ tria genera mortuoꝝ dñm suscꝭ
tasse quisq̄s euāgeliū legit agnoscit. Hec
ille. Plurimos aūt mortuos chr̄s solo im
perio suscitauit: sed Lazarū q̄driduanū se
tentē nō nisi p̄cedentib⁹ precibus Marie
⁊ Marthe. Jtem cū oratione sua et fletu
⁊ clamore dñs eum suscitauit: q̄ postea p⁹
cepit apostolis vt soluerēt ipsum: vt legiᷓ
Joā. xj. ¶ Septimo grauaᷓ pctm̄ ex mo
tiuo q̄ peccato⁹ mouet ad peccandum: qō
notaᷓ cuꝫ dicitᷓ Cur. qō declarat fraᷓ Jo.
in sum. confe. lib. iij. titu. xxxiij. Rubrica
de ꝛfessione ⁊ absolutione, q. lxxxvij. de q⁹
bus sint interrogatiōes faciende ⁊c. dicit
Cur, s. quali tentione h̄ facit: ⁊ vtrū p̄ue⁹
nit ipam tentationē vel fuerit p̄uent⁹ ab
ea. vtrum spōte: vel coactus. ⁊ quali coa⁹
ctione. ꝛditionali: vicꝫ an absoluta. Jtez
vtrū cupiditate vel pauptate: vtrū lūden
do vel anio nocendi ⁊ silia. Hec ille. Vel
pōt intelligi cur, i. q̄ fine inductus est ad
peccandū: q⁹ cū actus morales recipiant
speciez / ab obiecto obiectum aūt formale
actus fit. finis aūt in moralib⁹ habet se si⁹
cut principiū in speculatiuis: q⁹ mouet a⁹
gentē: ipse act⁹ recipit speciē a fine ⁊ etiaꝫ
grauitatē: que quāto peioꝝ fine mouetur
tāto grauꝭ⁹ est peccatū. Et quādoqꝫ vniᷓ
peccatū materialiᷓ est vnius speciei ſz for
maliᷓ alteri⁹, ꝓpter finē sicut q̄ quis tue⁹
atur ad finē luxurīādi. De q̄ dic ꝑ Tho.
ſ. ij. q. j. ar. iij. ⁊ q. lxxiij. artᷓ. iij. ¶ Octauo
grauaᷓ peccatū ex modo agendi: q⁹ quan
to peioꝝ mō cōmittitᷓ pctm̄ tanto est gra
uius: q̄ fornicaᷓ cum femina mō naturali
peccat grauiᷓ sed grauꝭ⁹ quī ꝛtra naturaꝫ
xxxij. q. vij. Adulteriū malū. ¶ Nono gē
natur ex tempe: q⁹ grauius est peccatū q⁹
fit in festis p̄cipuis vel. xl. vel aliꝭ teiꝰ
nijs q̄ in alio tempe nō sacro. Jtem grat
uius est peccatū qō fit post penitentiā ac
ceptū: q̄ ante frangēdo ipam penitentiā:

quia maior est ingratitudo post penitentiaz q̄ ante, Predicta oia p maiori parte ponit Aug. in li. ō pe. t hz̄ in decre. dist. v. Cōsiderer, Vel dic q̄ ndecim circūstantie sunt peccatū aggrauātes. Unde p̄sus. Aggrauat ordo: locus: mora: causa/scientia/tempus: Lucta pusilla/mod⁹/culpe genus: et status altus. Conditio: numerus: etas: t scandala/sexus: Ordo/quē tenuisti. s. circa peccatum. Locus: quia gratius in ecclesia q̄ extra. Mora: q̄rum in pctō stetisti. Causa: qua peccauisti. Scientia. s. cum quāta malitia peccasti. Temp⁹ qz grauī⁹ in festo q̄ in feria, Lucta pusilla: qz grauī⁹ cū pauca tentatiōe q̄ ecōtra. Modus t quō peccasti. Culpe genus: qz grauī⁹ est homicidiū q̄ fornicatio, et illa quā furtū, Et status altus: qz grauī⁹ peccat sacerdos q̄ laicus: t magis p̄latus q̄ subdit⁹, t grauissime papa. Conditio. s. p sone offense. Numerus: sz q̄tiens peccasti, Etas: qz grauī⁹ peccat senex fornicando q̄ iuuenis. Scandala: qz cuius pctm̄ est. si ex eo m'ri scādalizant ex malo exemplo. Sexus: quia grauius vir q̄ m'ier ceteris paribus,

¶Ex quibus causis p̄cedit peccatum. Sermo. liij.

Quasi a facie colubri. t̄c. Prosequēndo hūc primū articulū intendo domino p̄cedente h̄ mane predicare d causalitate pcti. i. q̄bus ex causis p̄cedit pctm̄. Pro cui⁹ introductiōe materie: est notanduz q̄ fit q̄stio in theologia. Utr̄ deus sit cā pcti: hanc materiā diffuse tractat. s. Tho. in q̄stionib⁹ de ma. q. iij. ar. j. t. ij. t dubiū est p̄ter hoc q̄ videt prima facie q̄ sic. p̄ alicq̄s auctoritates scripture t veter̄ t noui testi. Veteris q̄dem sicut Esa. xlv. Ego dñs t nō est alter. formās lucē t creans tenebras faciēs pacē t creans malū ego dñs faciens oia hec. Itē Amos. iij. Si erit malū i ciuitate: qđ dom̄in⁹ nō fecerit. Itē Eccl. xj. Bona t mala vita t mors. paupras t honestas a deo sūt. In nouo etiā testamēto videt esse autoritas clara. Nā ap'ls Rom̄. j. de q̄busdā supbis loquēs di. Tradidit illos de⁹ in reprobū sensuz. vt faciāt ea q̄ cōueniūt repletos omni iniq̄tate. malitia/fornicatiōe/auaritia/neq̄tia/ plenos inuidia. homicidijs p̄tentiōe/dolo/ malignitate. susurrones. detractores. deo odibiles. p̄tumeliosos. superbos: elatos. inuentores malorū/parentib⁹ nō obedientes t̄c. Sup q̄ tex. dt glo. Aug. qđ deum opat in cordib⁹ hoīm inclinādo voluntates eor̄ in qđcūq̄ voluerit siue i bonū siue in malū. Facere aūt q̄ nō p̄uenit: t inclinari f̄m voluntatē ad malū: est peccatū: g̃ videt q̄ hoibus de⁹ sit causa peccati. Adidē facit ratio: qz q̄ pōt. phibere debet licitū t nō. phibet: videt fauere t facere delictuz: vt habet infra in sc̄da pte f̄monis. sed de⁹ pōt. phibere pctā ergo si nō. phibet videt esse causa t̄c. sed in h̄ rnde vt infra. Pro clariori g̃ intellectu materie t solutione q̄stionis est notādū q̄ theologi distinguūt triplicit malū. s. malū culpe/malum pene/t malū dāni. qđ opponit triplici bono. s. honesto, delectabili t vtili. Nā bono honesto opponit culpa. bono delectabili pena: bono p̄o vtili damnū. Est aūt differētia m'tipler: int̄ dānuz culpe. t alia duo mala: qz malū culpe est in agēdo. qz pctm̄ nihil aliud est q̄ dictū vel factū vl̄ p̄cupitū p̄tra legē dei f̄m Aug. t scripsi sup̄ sermone p̄mo pte prima. Malū p̄o pene et damni p̄sistit in patiēdo. Itē maluz culpe est voluntariū. malū p̄o pene t dāni sunt p̄tra voluntatē. Itē differt maluz pene a malo damni: qz malū pene habet respectū ad culpam sine q̄ nūq̄ debet pena: sz malū dāni secus: sicut p̄z in Job t Tobia vt infra dicet. Hoc g̃ p̄suppositio ad q̄stionez p̄positam est dicenduz q̄ loq̄mur de malo pene: dicendū est: t firmit̄ tenēdū: qz deus est causa mali pene. Ratio qz pena est iusta: oēs aūt iusti sicut t boni entis est causa deus. p penā em̄ reducit in ordine iusti tie quicqd ordinatū fuit in culpa: t sic loquūtur autoritates p̄dicte veter̄ testamenti: t p̄firmat hec p̄clusio p autoritatē ecclesie: q̄ reprobat opinionē q̄rundā hereticor̄ dicentiū q̄ de⁹ nō faciat mala pene vt refert Gratian⁹ in decret̄. xxxiij. q. iij. ca. Quidē autē. H. Coliciani. Un̄ ad h̄ p̄positū habes notabilē autoritatē. Eccl. xxxij.

q̄ dicit. Sunt ſpūs qui ad vindictā creati ſunt ⁊ in furoꝛe ſuo ꝓfirmauerūt tormēta ſua ⁊ in rpe ꝓſummatonis effundent virtutē: ⁊ furoꝛē eius q̄ fecit illos ꝓfundent. Ignis/grādo/ fames/ ⁊ moꝛs: oīa hec ad vindictā creata ſunt. beſtiaꝝ dētes: ⁊ ſcoꝛpiū: ⁊ ſerpentes: ⁊ rumphea vindicans in exterminiū impios. Dic practice de malis pene ꝓtingentib⁹ hoibus quō patient ſuſtinere debent eos q̄ a deo iuſtiſſimo ſint inflicta. Et ſiſtrer dicendū eſt de malo dāni ſicut ꝓz in Job ⁊ Tobia ⁊ Paulo quib⁹ nō ꝓpter demeritū pcti: ſed ꝓo augmēto merti vel ꝓ ꝓſeruatione a pctō deus intulit multa mala damni. Vñ nō dixit Job. Dñs dedit. caldei abſtulerūt: ſz dixit. Dominꝰ dedit dñs abſtulit. Job. j. ⁊ hꝫ ſentit Tho. ꝑte. j. q. xix. ar. ix. Ad ideꝫ facit tex. in. c. Remittunt. §. hinc. Nota. xxiij. q. v. vbi ſic dicit. Hinc notandū eſt q̄ aliquādo punit deꝰ pctā ꝓ neſciētes: aliquādo ꝓ ſcientes. Per neſciētes pctā punit ſicut ꝓ Sēnacherib: ꝓ Nabuchodonoſoꝛ: ꝓ Antiochū. ⁊ ꝓ principes romanoꝝ. ⁊ ꝓ non nullos reges gentiliū populū iſraeliticuꝫ delinquentē aliq̄n̄ afflixit. aliquādo captiuauit. Vñ ipſe dñs ait per ꝓphām Eſa. x. Virga furoꝛis mei aſſur. i. ſenacherib: ipe aūt nō cognouit. Aſſur erat virga furoꝛis dñi: q̄z per eum innumeras gentes diuia iuſtitia flagellare diſpoſuit. Ipſe vero nō cognouit q̄z in ſupbiaꝫ elatꝰ victoꝛiā quā aſſecutꝰ fuerat nō diuine potētie: ſed ſuis viribꝫ attribuit. Vnō ꝛtra eius ſupbiam dñs loquit dicēs. Nunq̄d gloziabit ſerra ꝛtra euꝫ q̄ ſecat in ea: aut nunq̄d exaltabitur ſecuris ꝛtra eum qui cedit in ea. Quibus ſiſtitudinib⁹ ſatis ꝓſpicue oſtendit q̄ ſicut ſerra ⁊ ſecurꝫ nec ſecare. nec cedere lignā poſſunt niſi ab aliquo regant. ac ideo ꝛtra regentē ſe ſupbire nō debent: ſic illi ꝓ quos punit deus abſq̄ nutu diuine diſpoſitionis nihil agere valent. ac ideo contra regentē ſe ſupbire eis nō licet ⁊c. Exemplū ponit ibi de Nabuchodonoſoꝛ ſupbiente qui ſ̄ſ beſtia iter beſtias vixit ſeptē annis. Item patꝫ exemplū de Sēnacherib ſupbiente ꝛtra dñm: cuius exercitꝰ ab angelo exterminatꝰ eſt. Sed ſi tertio loq̄mur de malo culpe. tunc nullo modo deꝰ eſt cauſa culpe. nec directe nec indirecte. Pro cuiꝰ declaratione no. Nam ōt Tho. j. ij. q. lxix. ar. j. homo pōt eſſe cauſa peccati vel ſui vel alteriꝰ duplicit. Uno mō directe inclinando. ſ. voluntatē ſuā vel alterius ad peccandū. Alio mō indirecte duz ſcz nō retrahit quādo debet: et quō debet aliquos a pctō. Ezech. iij. Si dicente me ad impiū morte morieris nō annūciauerꝫ ei nec locutꝰ fuerꝫ vt auertat a via ſua impia ⁊ viuat. ipſe impꝰ in iniq̄tate ſua morietur ſanguinē aūt eius de manu tua requiram. Similit dicit canon. Negligere cuz poſſis perturbare puerſos: nihil eſt aliud quā fouere: nec caret ſcrupulo ſocietatis occulte. qui manifeſto facinoꝛi deſinit obuiare. ij. q. vij. Negligere. Concoꝛ. ca. Ut fame. de ſen. excō. ⁊ c. Quāto. de offi. oꝛ. Vide etiā infra ꝑte. ij. ſermonis. deꝰ autē nō poteſt eſſe directe cauſa peccati vel ſui vel alterius: quia oīe peccatū eſt per receſſum ab oꝛdine qui eſt in ipm ſicut in fine, deus aūt oīa inclinat ⁊ ꝙuertit in ſe ipſuz ſicut in vltimū finē ſicut Diony. dicit in. ij. c. de diui. no. Unō impoſſibile eſt q̄ ſit ſibi vel alijs cauſa diſcedendi ab oꝛdine qui eſt in ipm. vnde. ij. Tim. ij. Deꝰ fidelis ꝑmanet: ſeipm negare non poteſt ⁊c. negaret aūt ſeipm ſi ipm oꝛdinē iuſtitie ſue auferret. Unde nō poteſt eſſe directe cauſa peccati. Siꝛ etiā nec indirecte. Cōtingit em̄ q̄ deꝰ aliq̄bus nō ꝓbet auxiliū ad vitandū pctā q̄ ſi ꝓberet nō peccarent: ſed hoc totuz facit ſm oꝛdinē ſue ſapientie: ⁊ iuſtitie: cū ipe ſit ſapientia ⁊ iuſtitia. Unde nō imputat ei q̄ alius peccat: ſicut cauſa peccati: ſic̄ gubernatoꝛ q̄ nō dicit cauſa ſubmerſionis nauis ex hoc nō gubernat nauim niſi q̄n̄ ſubtrahit gubernationē/ potēs ⁊ debens gubernare, ⁊ ſic patet q̄ deꝰ nullo modo eſt cauſa peccati: ſm Tho. cōcoꝛ. Tho. j. ij. q. vj. ar. iij. Quod aūt dicit. Roñ. j. q̄ deus tradidit illos in repꝛobū ſenſuz: ex ipo textu patet ſolutio. Si em̄ deꝰ tradidit in repꝛobū ſenſum: tam ergo repꝛobū ſenſum hñt ad faciendū ea que nō cōueniūt. Dicitur ergo tradere eos in repꝛobū ſenſum inquantuz nō pꝛohibet eos quin ſuum ſenſum repꝛobū ſequātur: ſicut dicimur exponere illos quos nō tuemur. Qō aūt Aug. dic̄ in lib. de gr̄a ⁊ libero arbitrio vū ſumpta eſt il-

la glosa: q̄ deꝰ inclinat hoim volūtates in bonū ꝛ malū: sic intelligendū est: q̄ in bonū quidē directe inclinat volūtatē/in malū aūt inquātū nō phibet: sicut dictuꝫ est. Et ñ hoc etiā ꝓtingit ex merito p̄cedentis peti ꝑm Tho. q. vbi. ā. in ñsione ad primū. ptz ḡ responsio ad q̄stionē q̄ deꝰ nullo mō est causa peti. Videam⁹ ḡ q̄ sit causa peti. Vbi nota. vij. causas: nō tñ cogentes sed inducētes ad peccatū ex q̄bus peccatum procedit.

Primo a demone suggerente.
Scōo ab hoie instigante.
Tertio a pcō demerente.
Quarto a ꝓcupiscētia inclināte.
Quinto a malitia inficiente.
Sexto ab ignorātia obcecante.
Septimo a fragilitate impellente.

¶ Primo ergo ꝛc. A demone suggerente Sed quō hoc ꝓtingat ꝑ declaratione nota ꝑmo: q̄ demon nō p̄t quidem directe mouere voluntatē ad peccandū. qz ħ soliꝰ dei est/vel ipius voluntatis: sed indirecte mouet: ꝛ hoc mltiplicit. Primo obiectuꝫ ꝓponendo. Scōo intellectuꝫ decipiendo. Tertio imaginatiōes offerendo. Quarto appetitū sensitiuū excitando. Primo q̄dem ꝓponendo vel offerendo obiectū appetibile sensui. Exemplū in Dauid videte Berſabee. Posset eñ forte dici qō diabolo ꝑcurante obiectū illud. i. mulier fuit oblata oculis Dauid. ij. Reg. xj. De hac materia videas sermone. xiij. j. Vbi agitur de q̄ttuor causis peti: ꝛ est prima causa. Scōo modo psuadendo obiectū ꝓpositū habere rōnem boni: vt sic voluntas moueat ad illud: sicut diabolꝰ fecit Eue quādo dixit Eue. Nequaq̄ moriemini. Scit eñ deꝰ q̄ in quocūq̄ die comederitis ex eo apienť oculi vestri ꝛ eritis sicut dij sciētes bonū ꝛ malū Ge eñ. iij. Sic volebat suadere chžo quādo ipm tentauit Mat. iij. sic etiā hodie psuadet infinitis hoibus. Haz auaro psuadet summū bonū ee diuitias/ supbo honores. luxurioso delectatiōes venereas/ tractando vindictas ꝛc. Sic interdum psuadet homini diabolꝰ: vt vitā cōmunē plurū sequat: sicut quidā hodie dicūt. Ego nolo renouare mundū sicut ipm inueni sic volo dimittere. Hoc mō diabolus decepit quēdam ducē frisonum noie Richoldum de q̄ legit in Cronica martiniana sub tpe Leonis. iij. imperatoris qui q̄ ad p̄dicationē Volfrāni epi senonēsis adductꝰ esset vt baptizaret. cuz vnū pedē lauacro imposuisset/alterū retraxit: quesiens vbi plures maiorꝫ suorꝫ essent in inferno vel in paradiso. ꝛ audiēs q̄ in inferno infixum etiā pedem retraxit. Satius est inquit vt plures q̄ pauciores sequar. et ita ludificatꝰ a diabolo cum sibi multa bona in annos plrimos ꝓmitteret tertia die subita morte defunctꝰ est. Hec ibi. Tertio mō psuadet imaginatiōi aliquas formas imaginarias p̄sentendo ꝛ illas imagines quādoq̄ tanq̄ res veras psuadendo. Sic decipit istas strigas siue imatas. quas ita dementat vt nocturnis silentijs credāt se multa terraꝝ spatia ptransire vl in medio mulierū esse quas vulgariť appellāt domine da foz. vel cum viuis vel cum mortuis loqui: q̄ totuz fit a demone ꝓponente hec imaginationi. Vñ nō in corpe sed in spiritu hec ꝓtingunt. sicut ꝛ dormientibꝫ solet accidere. Et ideo ecclesia p̄cepit ne talibꝫ fides detur vt habeť in. c. Epi. xxvj. q. v. vbi etiā reprobať falsus erroꝛ q̄rundā credentiū q̄ mlieres cōuertanť in garas. vñ dicit ibidem in fine. Quisq̄s credidit posse fieri aliquā creaturā aut in melius aut in deteriꝰ imutari. aut tranſformari in aliam speciem vl in aliā similitudinē. nisi ab ipo creatoꝛe qui oīa fecit ꝛ p quē omnia facta sunt. ꝑcul dubio infidelis est ꝛ pagano deterioꝛ. Hec ibi. Sic etiā decipit diabolus mulieres vel viros euntes ad diuinos ꝑ occultis cognoscēdis. vel p sanitate habenda. Quarto modo psuadet diabolꝰ peccatū excitando appetituꝫ sensitiuū ad aliquā passionē inflāmando ꝓcupiscibilē vel irascibilem. Nota de illo q̄ erat inflammatus ꝓtra primū. q̄ dixit modo. Quod etiā si scīret se ꝺdemnandū in inferno ꝓpter homicidiū illiꝰ: tñ nō desistere ab eo ꝛc. Predicta plenius declarat Tho. j. ij. q. lxxx. ar. j. ꝛ. ij. Illud tñ notandū est q̄ diabolus nō p̄t necessitatē inferre ad peccandum: licz possit ꝑ ꝓria virtute si non refrenet a deo aliq̄ inducere ex necessitate ad faciendū aliquē actum q̄ de suo gñe peccati est. nō aūt p̄t inducere necessitatē peccādi. Quod ptz ex hoc: q̄ homo moriuo ad

peccandū non resistit nisi p rōnem: cuius vsum totalit demō impedire pōt mouēdo imaginatiōez z appetitū sensitiuū. sicut ꝯ abreptit⁹ ptz. sed tūc rōne sic ligata: dc/ qd hō agat nō imputat ei ad pctm. Sic/ etiā dicit de furiosis/demētibus. q siqd fa ciūt qō sit de genere malozū: nō imputat eis ad culpā. vt. pbat. xv. q. j. aliquos. z c. illa. z in cle. Si furiosus. de homicidio si cut de ebrijs. sic ptz exēplū de Loth Gen. xix. z habet. xv. q. j. ine brziauerūt. z c. sane. Sz si ratio nō sit totalt ligata ex ea parte qua est libera pōt resistere pctō. ꝑm Tho. vbi s. ar. iij. Ideo si homo resistit diabolo nō pōt ab ipso cogi: maxime in principio tentationis. Ps. cxlvj. Btūs q tenebit z allidet paulos. s. ad petrā. Jō Guitō. lib. j. de reme. amo. Principijs obsta: sero me dicina parat Cū mala p longas cōualue re moras. Resistit aūt p fidez iuxta illud j. Pe. vl. Aduersari⁹ vester dia. tanq̄ leo ru. cir. que. quē deuo. cui re. fo. in fide. et Ja. iij. Resistite diabolo/z fugiet a vob. Illud etiā notandū: q licz diabol⁹ sit cau sa pcti eo mō quo dictum est: nō tamē oia pctā hoim sunt ex suggestiōe diaboli. Naz vt. pbat Aug. z refert Tho. q. vbi s. arti. iij. etiam si diabolus nō esset/hoies habe rent appetitū cibi z venereoꝝ/z similiuz. q posset esse inordinatus/nisi rōne ordina retur: qō subiacet libero arbitrio. z sic pa tet primū. ¶ Scōa causa pcti est ab hoie zc. Pōt aūt homo esse causa pcti quadru pliciter. Primo quidē inclinādo voluntatē alteri⁹ ad peccandū. puta oñendo vtilitatez que sequit ex pctō/vel ꝟsultando. Nota cōtra cōsultozes principū: qñ videt animū eius inclinatū ad vnū/nō dicūt ei qō dicitat cōsciētia/nec querūt quid velit ius: sed quid velit princeps. z sic nunq̄ di cunt sibi veritatē. Nota qñ Seneca dixit Neroni: q nlla re indigebat nisi hoie qui dicat sibi veritatē. Nota contra dños vel patronos qui mādant seruis vl famulis aliqō iniustū. puta homicidiū/vel furtū/ vel lenocinū zc. Scōo modo obiectū ap petibile ꝓponendo: sicut faciunt mulieres ostendētes māmillas hoib⁹/ornātes se vt appareāt pulchriozes zc. satis debz ꝟsuffice re ꝟcupiscētie malitia sua. Tertio alios a pctō nō retrahēdo: qz vident fauere pctō z esse causaz ei⁹. Vide auctozitatē Ezech. iij. q habet supra. Vñ z dicūt canoniste: q nō defendēs clericū verberatū/cuz possit sine periculo sui: incidit in excōicationē. p batur in. c. quāte. de sen. excōi. z in. c. dile/ cto. e. ti. li. vj. Vñ dicit canon. Negligere cū possis pturbare ꝟuersos: nihil est aliō ꝟ fouere. nec caret scrupulo societatis oc culte/q manifesto facinozi desinit obuia re. ij. q. vij. negligere. z. lxxxiij. dist. erroz. z lxxij. q. iij. qui pōt. Nota cōtra rectozes ci/ uitatis nō puniētes manifesta pctā. Jtez cōtra dños seu patronos qui ꝓmittūt ser/ uos vel ancillas fornicari sciēter. Jtem cō tra dños Sicilie: q nō soluz nō ꝓhibent a pctō/sed fauēt delinq̄ntī. qz si vn⁹ occidit hoiem vel ꝓcurat: cōfugit ad dños z tuen tur eū. Quarto mō homo est causa pecca ti alteri⁹/malū exēplū dando. qz sicut po/ mū infectū cozrūpit alta: ita hic zc. Una infecta pecus inficit oē pec⁹. Vñ. j. Coz. v. Modicū fermentū totā massam cozrū pit. ¶ Tertio ꝓcedit pctm a pctō de men te/ꝓpter demeritū peccati p̄cedentis: vel ꝓpter inclinationē remanentē/vel dispōsi tionē ex pctō cōmisso ad similia ꝓpetran/ da. Vñ nota q vnū pctm pōt esse causa al terius pcti. Naz vt dicit Tho. j. ij. q. lxxv. ar. vlti. cū pctm habeat causaz ex ꝓpe act⁹. hoc mō vnū pctm pōt esse causa alterius: sicut vn⁹ actus human⁹ pōt esse causa al terius actus. Cōtingit aūt vnū pctm esse causa alten⁹ ꝑm quattuoz genera causaꝝ. ¶ Primo quidē ꝑm modū cause efficien/ tis vel mouētis/z p se z per accidēs. Per accidēs quidē sicut remouēs/ꝓhibens di citur mouēs p accidēs. Cū em ꝓvnū actū peccati hō amittit gratiā/charitatē/vl ve recundiā: vl qōcūq̄s aliud retrahēs a pec/ cato: incidit ex h̄ in aliud pctm. Et sic pri/ mū pctm est causa secūdi pcti p accidēs: z dicit scōm pctm z culpa z pena. Culpa q dē rōne actionis ꝓcedētis a volūtate. Pe na ꝟo rōne passionis. Et hoc patz p aplm Ro. j. vbi loquēs de ꝓbis dicit. Qui cum deū cognouissent: nō sicut deum glorifica uerūt/sed eua in co. s. z ob. est. ſnſi. coz eo. di. em se esse. sa. stul. fac. sunt zc. Et infra. ꝓpt qō tradidit illos de⁹ i ōsideria cozdis eoꝝ z in imūditiā zc. Jrē Gre. sup Eze. Pctm qō p pniam citi⁹ nō delet: pctm est

t causa pcti. Hoc etiaz mō pōt dici pctm ꝓmoz parentū fuisse cām pcti originalis Jrē Bze. Pctm qō ꝙ pniam nō diluitur mor suo pondere ad aliud trahit, ꝙ se aūt sicut cuz ex vno actu pctm hō disponit ad hoc ꝙ aliū actū cōsimilē faciliꝰ cōmittat. ex actibꝰ em causant dispositiones t habitus inclinātes ad silꝫ actꝰ. ¶ Scōm vero genꝰ cāe materialis/vnū pctm est cā alterius inq̄ntū ꝓparat ei materiā/sicut auaritia ꝓparat materiaz litigio: qō plerūq; ē de diuitijs congregatis. in cōpendio theologie sic dicit lib. iij. c. de effectu pcti. ꝙ aūt vnū pctm nascat ex alio apparet. Superbia vult oēs ꝓcellere: dolet si aliqs ei equek: t sic ex ea nascit inuidia. Inuidus ꝯo quia de facili irascit ei cui inuidet: t iō ex ea nascitur ira. Sz ira cū nō pōt se vindicare tristatur: et iō ex ea nascit acidia. Acidia ꝯo ꝙsolationē querēs in exterioribꝰ facit auarū. Auaritia autē q; in tpalibꝰ abūdat/ꝑt magis exercere gulā. Gula ꝯo ꝙ ventris repletionē de facili spumat in libidinem. Hec ibi. ¶ Scōm ꝯo genꝰ cause finalis/vnū pctm est causa alteriꝰ inq̄ntū ꝓpter finem vniꝰ pcti/aliqs cōmittit aliud pctm. sicut cū aliquis cōmittit simoniā ꝓpter finem ambitiōis/vel ꝓpter furtū/vel ꝓpter fornicationē: sicut dñi tpales t milites cōmittūt rapinas/expoliatiōes iniustas/ad finē viuendi honorate ꝛc. Et ḋa finis dat formā in moralibꝰ: ex hoc etiā sequitur ꝙ vnuz pctm sit causa formalis alterius/in actu em fornicatiōis q̄ ꝓpter furtū cōmittit. est ḋē fornicatio sicut materiale: furtuz ꝯo sicut formale: ꝛm Tho. vbi supra. ¶ Quarta causa pcti est cōcupiscentia inclinante. Probat hoc auctoritate apli di. Radix oim malorū ē cupiditas. j. Tim. vj. Jrē sup illud verbū Ro. vij. Occasione aūt accepta pctm per mā. ope. est in me oēm cōcupiscentiā, ꝛt Glo. Bona ē lex: q̄ dū cōcupiscentiā phibet/omne malū phibet. Est aūt notandū ꝙ triplex est cōcupiscētia: ꝛm qō dicit Jo. in. j. canonica sua epla. ij. c. Omne qō est in mundo/aut est cōcupiscētia carnis/aut cōcupiscētia oculorum/aut superbia vite. ¶ Prima ergo cōcupiscētia dicit carnis: et hec dicit cōcupiscētia naturalis. que est coꝝ quibꝰ natura corporis sustentat: siue quantū ad conseruationē indiuidui: sicut cibus t potus/et alia hmōi. siue quantū ad ꝙseruationē speciei: sicut in venereis. t horū inordinatus appetitꝰ dicit ꝙcupiscētia carnis ꝛz Tho. j. ij. q. lxxvij. ar. v. Hec cōcupiscentia ergo hodie multoꝝ peccatoꝝ est causa: nam cōcupiscētia coꝝ que ptinet ad sustētationē indiuidui facit multos frangere quadragesimā t ieiunia ecclesie: qō est graue peccatū. Dicunt alicꝫ. ℚ qō pctm est hoc: qō quidē intrat in os nō coinquinat hoiem. Mat. xv. sed errant: q; non cibus t potus coinquinat animā/que est spiritualis: sed inobedientia ꝓcepti dñi t ecclesie. de quo habek in. c. quadra. de conse. dist. v. Vide exēplū de pomo veṙito a ꝓmis parentibꝰ comesto. Quid em fuit vnuz pomū? certe nullius valoris ꝛc. Et tamē a deo grauissimū fuit pctm coꝝ/ꝙ totum humanū genus infecit. Vñ hoc? non ꝓpter pomū: sed ꝓpter inobedientiā coꝝ ꝛc. Concupiscentia etiā venereoꝝ multos inficit adeo: ꝙ vix pauci sunt qui abscondant se a calore eius: iḋo etiā habēt vxorē/tenēt tñ publice concubinā. Nota de illo qui morꝰ? est ex morsu canis infirmitate rabiei. qui dū veniret ad mortē/ait. Rogo dñm vt talē mortē faciat/quicūq; tenet cōcubinā cum vxore/qualem ego facio: qui hoc peccatuz etiā cōmisi. Jdeo dicit scriptura. Post cōcupiscētias tuas nō eas: et a volūtate tua auertere. Si ꝑstes anie tue cōcupiscētias eiꝰ: faciet te in gaudiū inimicis tuis. Eccles. xviij. ¶ Secḋa ꝙcupiscētia dicit oculorū: nō intelligit hic ꝛm Tho. vbi sup. de ꝙcupiscētia oim rerū q̄ oculis videri ptꝫ: alioquin nō diuideret a concupiscētia carnis: que maxime ex visione oculoꝝ causatur. ꝛm illud Dan. xiij. Spes decepit te. Sed intelligit hic ꝙcupiscētia oculorū. i. solum eaꝝ rerū in quibꝰ nō querit delectatio carnis/que est ꝛm tactū: sed solū delectatio oculi. i. cuiuscūq; apprehensiue virtutis. sicut sunt pecunia/ornatus vestiū: t hmōi. Quia aūt sensus visus est excellentior inꝰ oēs alios sensus/t ad plura se extendēs. vt dicit in principio Metaph. iō nomē eius transfert ad oēs inferiores. vt Aug. dicit in lib. de verbis dñi. ꝛm Tho. vbi s. t hec ꝙcupiscētia pecunie t diuitiarum/ꝙ demergat in profundū inferni: nō

mo est q̄ nesciat. Nam dñi rpales/prelati clerici/religiosi/tudices/aduocati/mercatores.z breuiter oēs pene sunt hac concupiscētia infecti. Antiquitus nullus erat vsurar⁹:sz hodie ꝛc. Vñ verificat hodie dictū Hiere.vi. A minore vsq; ad maiorē oēs auaritie student.z a pphera vsq; ad sacerdotē cuncti faciūt dolū.Hiere.vj. Et vtinā esset finis z mensura lucrādi. Sed crescit amor nūmi quātū ipsa pecunia crescit.iuxta Juuenalē satyr.xiij. Vñ z Baruch.iij. ꝟra auaros loq̄ns dicit. Qui argentū thesaurizant z aurū:in quo ꝑfidūt homines/z nō est finis acquisitiōis eor. Vl de aliquas auctoritates quas scripsi ꝟra ꝓcupiscentiā siue cupiditatē/post festū trinitatis dñica.vj.ser.iij.pte.ij. in additionibus. Audiui in Sicilia esse quandā cōsuetudinē/q̄ patiētes naufragiū spoliant ꝛc.qđ est ꝟra omne ius:z quidē ꝟra naturale. Nam z natura equū est neminē locupletari cū aliena tristitia.ff.de ꝺdi.inde. l.nam z natura. Itē cōtra diuinū:qđ ꝓhibet furta z rapinas. Exo.xx.z Deut.v. Item ꝟra ius humanū/canonicū/z ciuile:qđ ispecialr reprobat hanc ꝟsuetudinē. vt in autē.nauigia. C.de fur.c.excōmunicationi.de rapto.vbi tales spoliātes sunt ipso iure excōicati:si post admonitōez vel morā nō restituūt cū possunt. Ratio:quia consuetudo ꝟra ius diuinū vel naturale nō valet.viij.di.frustra.et de cōsuetu.c.fi. Cōsuetudo aūt in talibus nō minuit peccatū/sed auget.de simo.c.nō sanis. Dic vt expedit. ¶ Tertia cōcupiscētia est superbia vite.que est appetitus inordinat⁹ extollēdo:z sic ꝟtinet sub ꝓcupiscētia. Quot aūt in hoc pctō corruāt/patz:qz quilibet vult ascendere ad superiorē gradū:nec vnq̄ est finis ascensionis. Si em̄ est artifex/vult ascendere ꝛc. Si est notari⁹/vult esse legista. Si est legista/vult effici baro z vocari dñs Si ē baro/comes ꝛc. Pō.lxxiij. Superbia eor qui te oderūt ascendit sp. Dic vt expedit. ¶ Quinta causa pcti est a malitia inficiēte. Quando aūt dicat⁹ quis ex certa malitia peccare. Nota q̄ vt ōt Tho. j.ij.q.lxxviij.ar.iij. volūtas aliter se habet ad bonū/z aliter ad malū.ex natura enim sue potētie inclinat⁹ ad bonū rationis/sicut ad ꝓpriū obiectuz. Vñ z omne pctm̄ dicit esse ꝟtra naturā.q̄ ē in aliqđ malū volūtas eligēdo inclinet: oportet q̄ altiūde cōtingat. Et quādoq̄ quidē ꝟtingit ex defectu rōnis:sicut cū aliq̄s ex ignorantia peccat. Quādoq̄ aūt ex impulsu appetit⁹ sensitiui:sicut cū peccat ex passione. sed neutrum horū est ex certa malitia peccare:sed solū tunc aliquis ex certa malitia peccat/quādo ipsa volūtas ex se mouet ad malū. Qđ pōt ꝟtingere dupliciter: Uno quidē modo ex hoc q̄ homo habet aliquā dispositionē corruptā inclinantē ad malum:ita q̄ �means illā dispositionē sit homini quasi cōueniēs.z simile aliquod malū.z in hoc ratione cōuenīēte tendit voluntas quasi in bonū:quia vnūqđq̄ �means se tendit in id qđ est sibi cōueniēs. Talis aūt dispositio corrupta:vel est aliquis habit⁹ acquisitus ex ꝟsuetudine que vertitur in naturā.vel est aliqua egritudinalis habitudo ex pte corporis:sicut aliquis habēs quasdā naturales inclinatiōes ad aliqua peccata ꝓpter corruptionē nature in ipsis. Alio mō contingit q̄ voluntas per se tendit in aliquod malū/per remotionē alicuius ꝓhibentis. puta si aliquis ꝓhiberet peccare:nō quia pctm̄ ei means se displiceat/sed ꝓpter spem vite eterne/vel ꝓpter timorē gehenne:remota spe p desperationē:vel timore per p̄sumptionē.sequit⁹ q̄ ex certa malitia/q̄a absq̄ freno peccet. Tho.vbi s. Et hoc dicitur pctm̄ in spūm̄ scm̄.vt no. Tho.ij.ij.q.xiij. ar.j.z nota infra.ar.iij.ser.ij.p.j.z.ij. Sic peccauit diabolus:q̄ non ex defectu intellectus vel rōnis.i. ignorātia peccauit:nec ex impulsu appetit⁹ sensitiui/qui nō est in angelis:sz ex certa malitia peccauit.et iō nō meruit penitentiā nec remissionē peccati sui:means Greg. ¶ Sexta causa peccati est ab ignorātia obcecāte. Q̄nq̄ em̄ cōtingit q̄ hō peccat ex ignorātia:q̄ē causa peccati z causa act⁹:alioq̄n si sciret/nō peccaret. Ecce quō ignorātia est causa peccati. Pro latiori rō declaratiōe hui⁹ materie ē notandū q̄ ignorātia multipl̄r distinguit⁹ Primo means q̄ ignorant. Scōo means modū ignorandi.ignorātia em̄ distinguit⁹ means q̄ ignorant. Q̄nq̄ em̄ ignorantia est eorū que sunt iuris naturalis:quādoq̄ iuris diuini:q̄nq̄ iuris positiui generalis:q̄nq̄ est iuris ꝓticularis siue sinodalis:quādoq̄

ignorãtia facti. Hec prima distinctio pri-
ner ad legistas. Scõa distinctio ignoran
tie ptiner ad theologos: z est ista. qz igno-
rantia qñcz nõ est causa pcti: sed habet se
cõcomitant ad pctm. Verbi gra. sicꝫ for
nicat cũ virgine putãs eã eẽ coꝛruptã: ni-
hilomin9 idẽ facturus si eam sciret ꝑginẽ.
vel siquis occidit clericũ credens ipm cle
ricũ esse laicũ: idẽ facturus si sciret esse cle-
ricũ. Qñcz ignorãtia est causa pcti: et tũc
tripliciter distinguit. Quedã em̃ est oino
inuolũtaria, et hec dicit inuincibilis: qz. s.
studio superari non põt: de qua exẽpla po
nã infra. Quedã dicit voluntaria volũta-
te directa. puta qz homo vult ignorare vt
liberi9 peccet: z talis dicit ignorãtia affe-
ctata. iuxta illud Job. xxi. Scientiã via
rum tuarũ nolum9. et ps. xxxv. Noluit in
telligere vt bene ageret. Quedã dicit vo-
luntaria volũtate indirecta: sicut cũ aliqs
ꝓpter laborẽ vel ꝓpter alias occupationes
negligit addiscere illud: ꝑ qõ a pctõ retra
heretur. Talis em̃ negligẽtia facit ipsam
ignorantiã esse voluntariã z pctm̃: dumo
do sit eoꝝ que qs tenet et põt scire. vt po-
nit Tho. j. ij. q. lxxvj. ar. iij. Hãc materiã
diffusius vide in qstionib9 de ma. q. iij. ar.
vj. vij. z. viij. His ꝓsuppositis sunt notan
de in hac materia ꝗtuoꝛ cõclusiones. Pri
ma est q qñcz ignorãtia excusat a toto si-
ue formaliter a pctõ. Scõa cõclusio est q
qñcz ignorãtia minuit seu alleuiat pctm̃.
z sic excusat a tanto/nõ a toto. Tertia con
clusio est q qñcz ignorãtia aggrauat pec-
catũ. Quarta ꝯclusio ẽ q qñcz nec auget
nec minuit. ¶ Prima ꝫ cõclusio est q ig-
norãtia qñcz excusat a toto siue formalit.
z hec ẽ qñ ignorãtia est causa act9: z est in
uincibil. z hoc q fit inuincibil põt ꝯtingere
tripl̃r. Primo ex ꝑte rei ignorate: puta
qz nõ cadit sub cognitiõe hũana: sicut est
numer9 stellarũ vel numer9 arene. Itẽ co
gnitio rerũ occultarũ oino. ¶ Scõo con
tingit ex ꝑte psone ignorãtis seu nesciẽtis
puta qz infans vel furiosus, tales em̃ necz
iniuriaz pati põt nec facere. vt habet. xv.
q. j. illud. et. c. aliqs. et. c. illa. cuius illa di-
catur poti9 nesciẽtia q̃ ignorãtia. vt ponit
Tho. j. ij. q. lxxvj. ar. ij. Tertio cõtingere
põt qñ ꝓmissa diligentia ad sciendũ aliud
illõ ignoꝛat: et iõ illud agit. sicut cũ aliqs
diligẽtia adhibita nesciẽs aliquẽ trãsire ꝑ
viã ꝓiecit sagittã/qua interficit trãseunte:
talis em̃ ignorãtia causat inuolũtariũ sim-
plicit/et ꝙnter excusat formalit a pctõ: vt
ponit Tho. j. ij. q. vj. ar. viij. z. q. lxxvj. ar.
iij. sicut põt poni exẽplũ in ignorantia iu
re: ab idiota/seu iuris positiui ignaro: qa
post misit diligentiã ad sciendũ/cõsulẽdo
peritiozes: a quib9 tñ aliter habuit q̃ veri
tas esset. ratio est: qz illa ignorãtia dicit in-
uincibilis zẽ. qz talis ignorantia excusat a
toto: vt nota. glo. in. c. dura. de fal. ¶ Se-
cũda ꝯclusio est q ignorãtia qñcz minuit
pctm̃. z ꝟ cõtingit qñ ignorantia est causa
peti/z volũtaria indirecte. qz em̃ est volũ
taria/iõ nõ excusat totalit a pctõ: sed quia
indirecte siue ꝑ accidẽs/sic alleuiat pctm̃.
puta cũ aliqs non vult laborare in studio
ex q̃ sequit eũ esse ignorantẽ. vel cuz aliqs
vult bibere vinũ imoderate: ex q̃ sequitur
eũ inebriari z discretiõe carere. Talis em̃
ignorãtia diminuit volũtatẽ/z ꝑ ꝙsequẽs
pctm̃. Cũ aliqd nõ cognoscit esse peccatũ:
nõ põt dici q volũtas directe et ꝑ se ferat
in pctm̃/sed ꝑ accidens. Vñ ibi est minor
cõtempt9: et ꝑ ꝙns min9 pctm̃: sm̃ Tho.
j. ij. q. lxxvj. ar. iij. Vñ dicit Ambꝝ in li. de
ꝑtiarchis: z habet in decretꝫ. xv. q. j. sane.
Si q ebrij ꝑ vinũ deliquerint: apud sapiẽ
tes iudices venia quidẽ facta donant: sed
leuitatis dãnant auctores. Exempluz de
Loth inebriato/cõmittente incestum zẽ.
Gen. xix. De q̃ vide qõ scripsi in sermone
de. x. ꝑceptis ꝑcepto. v. ¶ Tertia cõclusio
est q qñcz ignorãtia aggrauat pctm̃. z hoc
est quãdo est volũtaria directe: qz ẽ causa
pcti: q̃ dicit ignorantia affectata, sicut supꝝ
dictũ est. talis em̃ ignorãtia videt augere
volũtatẽ z pctm̃: ex intẽtiõe em̃ volũtatis
ad peccãdũ. ꝓuenit q aliqs vult subire ig
norãtie dãnũ ꝓt libertatẽ peccãdi. Nota
moraliter ꝫ illos q nolunt ire ad ꝑdicatio
nẽ/vt nõ instruant̃ de agendis: sed liberi9
coꝛruãt ad peccata. Ps. Noluit intellige
re vt bene ageret. ¶ Quarta cõclusio est
q qñcz ignorantia necz auget pctm̃ necz
minuit. z hoc est quãdo ignorãtia cõcomi
tanter se habz ad peccatũ. puta quãdo nõ
est causa peccati: sicut in exẽplis supra po-
sitis. Et nota hic Tho. j. ij. q. lxxvj. ar. iij.
Talis em̃ ignorãtia nõ facit inuolũtariũ

put phs dicit. qz non causat aliquid qđ sit repugnās voluntati. Sed facit nō voluntariū: quia non pōt esse actu volitū qđ est ignoratū: vt ponit Tho. j. ij. q. vj. art. v. Sicut in casu posito aliquis occidit clericū/putās eū esse laicum: occisurus etiā si sciret eū clericū: peccat qdē ac si sciret eū clericū: z hoc qntū ad culpā. sed quātū ad penā excōicationis dic vt no. in. c. si Io. ij. de sentē. excōi. vbi distinguit. Aut fuit p/babilis ignorantia: z tunc nō incidit in canonem excōmunicationis, aut nō: et tunc incidit. De quo dic vt ibi.

De octo malꝫ q̄ facit peccatuz Sermo.v.

QVali a facie colubri ꝛc. Sequit de effectu pcti in genere p̄dicare: primuz articulū p̄sequendo. Pro cuiꝰ introducti/one p̄mo queri pōt: Vtrū pctm̄ possit aliquē effectū p̄ducere: Et dubiuz est, ꝓpter hoc: qz cū ipsum pctm̄ sit priuatio ordinis rōnis, z ꝓsequēter est. Nihil videt qđ nihil agere possit. Sup quo dic vt scripsi in p̄a ser. j. in. xij. p̄te. ver. Ex p̄dictis ḡ patz ꝛc. Vbi dictū est qꝺ pctm̄ inf̄ ceteros effectus siue defectꝰ hoc operat: qz facit hoiez esse nihil. iuxta illud. j. Cor. xiij. Si charitatē nō habuero/nihil sum. Sz est sciendū qꝺ pctm̄ aliquos effectꝰ malos ꝑducit sicut mala arbor Mat. vij. Nā primo qui dem nocet ipsi facienti: vt infra latius patebit. Propt̄ qđ dicebat Dauid postq̄ peccauit. Pctm̄ meū ꝓtra me est semp. Scđo nocet p̄ximis viatorib⁹: tum p eo qꝺ acies eoꝝ cōtra demones muniūtur. quāto em̄ plures sunt boni/tāto facilius demonib⁹ resistunt. iuxta illud. Frater q̄ iuuat a fratre quasi ciuitas firma. Prouer. xviij. Et facili⁹ a deo gr̄am impetrāt: multiplicatq̄ intercessorib⁹: tum p eo qꝺ pctōr alios malo exēplo corrūpit z scādalizat. iuxta illđ Modicū fermenti totā massam corrūpit j. Cor. v. Sic pomū infectū cetera poma inficit. z Vna infecta pecꝰ inficit oēs pecꝰ. Tertio nocet his qui sunt in purgatorio: q̄s nō pōt pctōr iuuare taz efficaciť sicut si esset in gr̄a. Rō: qz nec oīones sue/nec ieiunia: nec aliq̄ bona opa a pctōre facta directe ꝑdest illis/eo qꝺ sit mortuꝰ. Etc. Cuz his q̄ displicet ad intercedendū mittitur: irati animꝰ ad deteriora puocat. Quarto nocet dānatis in inferno: z hoc p modum cōiunctiōis. Quāto em̄ plures sunt in inferno/tāto maior est ibi horror z pena. sic̄ si titioni q̄ comburit addant alij titiones/magis auget ignis ꝛc. Fallit hec regla ibi Solatiū est miser⁹ socios hr̄e penar̄. Propter h̄ diues Epulo petebat ab Abraā vt fratres sui nō descēderēt in infernū. Luc. xvj. Quinto nocet saluatis: z h̄ in modū subtractiōis. nā ex ꝯsortio ac societate glificatoꝝ augef eoꝝ gaudiū accidētale spūaliter si suo bono exēplo ducat: vl disciplia alij saluant. Sic maxime lerat btūs Ōnicus/si vnꝰ frater p̄dicator saluat. z beatꝰ Fr̄ciscꝰ de fratre minore saluato: z sic de alijs sctis. Sexto infert iniuriā deo inq̄ntū nō obedit ei cui oēs creature obediunt ad nutū. Ps. cxxxiij. Oia q̄cunq̄ voluit dominꝰ fecit in celo z in ter. z in o. abyssis. Septimo infert iniuriā chr̄o inq̄ntum vilipēdit passionē eiꝰ z merita. Octauo pōt dici qꝺ pctm̄ inferat nocumentū agris latis z arboribus ordinatis ad vitā humanā. qz ꝓpter pctm̄ deꝰ imittit siccitates et caumata in penā pcti. Ps. cvj. Posuit flumina in desertū: z exitꝰ aquarū in sitim: terrā fructiferā in salsuginē a malitia inhabitātiū in ea. z ex h̄ etiaz bestie patiūtur. Nota quōd tpe Helie nō pluit tribus annis cum dimidio. iij. Re. xviij. Et Iac. vl. Loquēdo cū specialiť de nocumēto/qđ specialiť z principaliter patiť pctōr: ex ipso pctō. Nota qꝺ pctm̄ multa mala facit pctōri. z ante mortem/z in morte/z post mortē.

Primo em̄ pctm̄ hoiez inimicū deo facit
Scđo a corpe chr̄i mystico abscindit.
Tertio intellectū obcecat.
Quarto affectū obdurat.
Quinto naturalia vulnerat.
Sexto bona opera mortificat.
Septio in bestialē naturā trāsformat.
Octauo ad penā eternā obligat.

¶ Et p̄mo videam⁹ de malis ante mortē illatis ꝑ pctm̄. Primo ḡ pctm̄ hoiez inimicū deo facit. Sicut em̄ q̄ negat deū est inimicꝰ dei. qz videt negare deū. iuxta illđ apli Titū.

). Cōfitenť se nosse deū: factis aūt negāt. Sup quo textu dicit Hieron. et habeť in decretis, xj, q. iij. existimant quidā ꝛc. Vī de infra de articulis fidei ser. ix. ꝓpe. iij. in fine. Et q̄ ꝓsequēter sequiť q̄ gr̄a dei hō ꝓtuať. p quā ꝓtuationē gr̄e infertur quedā macula spūalis anie: p quā pdidit nitorem luminis gratie ꝛ sapiētie diuine ex cōtactu: ꝛ cōsequēter incurrit petōr odiuz dei. iuxta illud Sap. iij. Similiter odio sunt deo impi⁹ ꝛ impietas ei⁹, ꝛ ps. Odisti oēs q̄ operanť iniquitatez, q̄ intelligo q̄ntū ad culpā. q̄ntū vero ad naturā/ deus omnia diligit, iuxta illud Sap. xj. Diligis oia q̄ sunt: ꝛ nihil odisti eorum q̄ fecisti. Et hoc odio cōsequiť mode anie spūalis: que est p separationē dei ab anīa. Jaco. j. Peccatū cū ꝓsummatū fuerit generat mortē. Quantū vero de⁹ habeat odio petī ꝛ cōsequēter peccatorē/ ptz per effectū: q̄ ꝓpť petī delendū et occidendū: voluit filiuz suū vnigenituz perimere ꝛ occidere. iuxta illud Esa. liij. Propter scelus ꝓpli mei p/cussi eū. Et Ro. viij. De⁹ filiū suū mittēs in similitudinē carnis peccati. et ō pec. dam. petī. Jtē etiā matrē suam ꝛc. Luc. ij. Et tuā ipsi⁹ aiaz ptransibit gladi⁹. ¶ Scdo a corpe chr̄i mystico abscindit. qō est ecclesia/ q̄ est corpus chr̄i: ꝛ quilibet chr̄ianus est pticeps omniū bonoꝝ q̄ fiunt in ecclesia. Da similitudinē de corpe vero: cuius mēbra pticipāt bona collata corpori in potu ꝛ cibo ꝛc. Sic in ꝓposito: ecclesia ē corp⁹ christi/ ꝛ nos sum⁹ mēbra. Ro. xij. Sicut em in vno corpe multa mēbra habemus. oia aūt mēbra nō eundē actū habent: ita multi vnū corpus sum⁹ in christo. singuli aūt alter alteri⁹ mēbra. Vñ quilibz chr̄istian⁹ in gr̄a ꝓstitutus est pticeps omniū bonoꝝ eccie. ps. Particeps ego sum. omti. re. ꝛ cu. mā. tua. Si aūt mēbrū precidiť a corpe ranꝫ mortuū: nulli⁹ bom pticeps est. sic etiā chr̄ianus precidiť ab hoc corpe eccl̄ie p gladiū peccati: iuxta illud. j. Co. xvj. Si q̄s non amat dñm iesum chr̄m: sit anathema/ et separatus ab eccl̄ia. Et ō est expers omniū bonoꝝ q̄ fiunt in ecclesia/ donec sanetur p pniaz. ¶ Tertio intellectū obcecat. ꝛ hoc ptz rōne/ exēplo/ ꝛ experientia/ ꝛ figura. ¶ Primo quidē ratiōe: quia p petī tollitur lumē gratie/ p q̄ ō illuminať anīa. Jtē etiā obscurať lumen ratiōis naturalis: hoc em duplici lumine illuminať intellectus. De hoc vltimo dicit ps. xlij. Signatū est sup nos lumē vultus tui dñe. Contra hoc aūt lumē rōnis agit petōr peccādo: q̄a sicut virtus est nature cōsentanea: ita vitiū est nature contrariū. Jdo de peccatorib⁹ dicit ps. lxxxj. Nesciunt neq̄ intel. in te. am. Jtē Sap. ij. Et cecauit illos malitia eoꝝ. Vide Tho. ij. ij q. xv. arti. j. vbi ponit de cecitate mentis. Jtē Prouer. iiij. Via impioꝝ tenebrosa: nesciunt vbi corruāt. ¶ Scdo idem patz exēplo in Adam: q̄ tūc erat in statu innocentie. Tāte sapiētie ꝛ sciētie erat: q̄ oib⁹ animalib⁹ noīa imposuit: ꝛ diuinarū ꝛ humanarū rerū cognitōez habebat. tñ p peccatū in tantā cecitatē deuenit/ q̄ abscōdere se putabat a facie dñi: cum oia nuda et aperta sint añ oculos ei⁹. sicut legiť Gen. iij. Cum audissent vocē dñi dei deambulantis in paradiso ad aurā post meridiez: abscōdit se Adam ꝛ vxor eius a facie dñi dei in medio ligni paradisi. Sic de Salomone legiť: q̄ fuit cecatus ꝓpter petī luxurie. iij. Reg. xj. ꝛ Eccli. xlvij. ¶ Tertio idē ptz experientia. nam pculdubio fatuus esset ille/ q̄ verbis ꝛ factis puocaret illum ad iram q̄ haberet gladiū nudū ad gutturi eius ꝛc. Sic in ꝓposito: quia oēs sumus in manu dñi. Deut. xxxij. Ego occidam ꝛ ego viuere facia: pcu. ego ꝛ sa. ꝛ nō est qui de ma. mea pos. eruere. ꝛ tamē petōr non veretur ipm offendere. Vñ hoc/ q̄a cecus est nec cōsiderat ꝛc. cū tamē hoiem timebit offendere: ꝛ offensuz placare conabiť. ¶ Quarto apparet iō per figurā que habetur Tob. ij. vbi legiť q̄ oculi Tobie fuerūt cecati stercore hirūdinis/ cū dormiret iuxta parietē. Per sterc⁹ hirūdinis: q̄ō est calidū: significať petī inflāmans aiaz/ vt patet ia: q̄ sunt causa peccati. p q̄ō cecantur oculi intellect⁹ hois dormiētis. i. quiescētis in lecto delectatiōis tpalis. Ad idem de Sanssone cecato a Philisteis Judic. xvj. Jtē figura de Sedechia rege: cuius oculos erui fecit Nabuchodonosor rex post q̄ ante oculos ei⁹ fecit occidi filiū ei⁹. Et iō petōr nō ppendit de grauitate peccati/ sicut canis submergēdus nō sentit lapidē in collo/ donec in aquā extra nauē ꝓiciaꝫ

tur. Sic peccator q̄ delectat in culpa/non sentit nec cognoscit grauitatez peccati vo/ nec demergat in profundum inferni. Greg. Oculos quos culpa claudit/pena aperit. Et ideo de peccatore dicit Job.lxxj. Cor eius indurabit. ¶ Quarto affectū obdu/rat quasi lapis: z stringet quasi malleato ris incus. Vide in sermonib⁹ de pnia:ser/mone qui incipit. Dic vt lapides isti zc. in introitu, his affectus sequit ad superi/orem primū: nā actus voluntatis sequitur ad intellectū. qz quādo homo putat aliqđ bonū: inclinat affectus ad illud. Per pec/catū aut̄ hō reputat melius bonū creatu ram/q̄ creatorē: ex quo sequit inclinatio z obduratio voluntatis ad bonū. Vñ de Pharaone dicit. Induratū est cor Pha/raonis. Exo.vij. Inde puenit q̄ nō dele ctat pctōr de verbis/nec ō libris sanctis: si cut sunt biblia/eple Hieronymi/moralia Gregorij: et hmōi. sed Virgilio/Tullio. Itē de Tristano z Luciloro: de centū no/vellis: de Philostrato. Tales sūt filij isr̄l: qui desiderabāt in deserto pepones/cucu meres/z alea/z porros Egypti cuz habe rent mana. Num.xj. Nota exēplū de Hie ronymo rapto in spiritu: z coram iudice pre sentato zc. ¶ Quinto naturalia vulne/rat. Bona aut̄ nature possunt triplicit̄ di ci fm Tho.j.ij.q.lxxxv.ar.j. Primo q̄dez ipsa principia nature ex quib⁹ ipsa natura cōstituit̄ z pprietates ex his causate: sicut potētie anie. z hmōi. Scōo qz homo habz a natura inclinationē ad virtutē: ipa inclinatio ad virtutē est quoddā bonū nature Tertio mō pōt dici bonū nature/bonum originalis iustitie: qđ fuit in pmo homie collatum toti humane nature. Primū bo nū nature/nec tollitur/nec diminuit̄ per pctm̄. Ratio: qz etiā in demonibus bona naturalia manēt integra post peccatū: vt Dion̄. dicit. iiij.c. de diui. nomin⁹. Ter tiū vero bonū nature totaliter est ablatū p pctm̄ primi parētis. sed mediū bonū na ture. s. ipsa naturalis inclinatio: ad virtu/tē diminuit̄ p pctm̄. nō quidē per modum subtractiōis: alioquin posset totaliter toll/i but⁹ inclinatio ad ꝓtutē per multiplica/tionē peccator: qz hic inclinatio est finita Diminuit̄ ergo p modum additionis im pedimenti: quia per hoc q̄ hic peccatū ad ditur modo/ additur impedimētum ante per qđ hic inclinatio ad virtutē diminuit̄ infra posita. Declara hoc fm Thom̄. vbi supra. q. vbi s. art̄.ij. ad primū. Natural⁹ igit̄ icliatio ad ꝓtutē diminuit̄ p pctm̄ p actus em̄ humanos fit q̄daz inclinatio ad similes actus. Oportet aūt q̄ ex hoc q̄ ali quis inclinat̄ ad vnū cōtrariorū: diminua tur inclinatio eius ad aliud. Vñ cuz pec catū sit cōtrariū virtuti: ex hoc ipso q̄ ho mo peccat diminuit̄ bonuz nature: qđ est inclinatio ad virtutē. Vnde Luc̄.x. Ho/mo descendēs ab Hierusalez in Hiericho. Tho.i. in defectuz peccat: z angustia gr̄e expoliatur. s. gratuitus: z vulnerat in natu ralibus: fm Tho. vbi supra. Et ido liber tas arbitrij dimittit̄ in peccatore: et hinc est q̄ peccator dicit se non posse penitere/ nec portare cilicū in carne zc. cuz tamē p rebus mūdi z p luxuria maiora faciat: qz libertas arbitrij a peccato ligat̄ zc. Ideo Prouerb.v. Iniquitates sue capiunt im/piū: z funibus peccatorū suorū vnusquisq; astringitur. Ratio est: quia a peccato vin citur. Ro.vj. An nescitis: qz cui exhibet⁹ vos seruos ad obediendū, serui eius estis cui obedistis. Est em̄ notandū, q̄ quia pre dicta naturalis inclinatio ad virtutē/con/uenit homini hoc ipso q̄ rationalis est: ex hoc em̄ habet q̄ fm rationē operet̄: quod est agere fm virtutē per peccatū: alⁱs non posset totaliter ab homine tolli q̄ sit irra/tionalis: quia iam nō esset capax peccati. Ideo nō est possibile q̄ predictum bonuz nature/z totaliter tollatur. fm Tho.j.ij. q.lxxxv.ar.ij. qđ declara vt ibi. Vñ etiam in damnatis manet naturalis inclinatio ad virtutē: alioquin nō essz in eis motiuz cōscientie, sed q̄ nō reducat̄ ad actū cōtin/git: quia deest gratia fm diuinā iustitiaz. Sicut etiaz in ceco remanet aptitudo ad videndū in ipsa radice nature inquātum est anial naturaliter habēs visum: sed nō reducit̄ in actū: qz deest causa que reduca/re possit formādo organū: qđ requirit̄ ad videndū. fm Tho.q. vbi sup: in responsio ne ad tertiū. ¶ Sexto bona opera morti ficat. De hoc effectu deo dāte dicet infra cū de effectu peccati mortalis agetur ser/mone. xiij. ¶ Septimo i bestiale naturaz transformat. Ratio: qa non est differētia

aliqua inter hoiem ⁊ bestiã: nisi ratio naturalis. Pctõr autẽ postponit rõnem/nec ea vritur vt debet. ergo efficitur vt bestia quia cessat differẽtia specifica ⁊ formalis inter hoiem ⁊ bestiũ, que est ratio naturalis: vt dixi: nõ Eccl. iij. Dixi in corde meo de filijs hoim: vt pbaret eos deus ⁊ ostenderet similes esse bestijs. Jtez ps. Homo cũ in honore esset non intel. cõpara. est iumen. insi. ⁊ fac. est si. illis. Seneca. Quid interest in beluã transformari/aut sub hominis figura aim belue gerere: quinimo si fas est dicere: peior ⁊ deterior est petõr ꝙ bestia. tum respectu sui: tum respectu ꝓximi. Respectu sui: qz imputat sibi ad culpam/si nõ vtitur rõne quã naturaliter habet: qõ non est bestia. Jtẽ respectu ꝓximi: qz dolum habet quo nocere magis possit ꝙ bestia. ⁊ tõo bestie post mortẽ corporis nõ sunt obnoxie alicui pene: sed hoies sic. vt in seqnti effectu pz. O infelix petõr: minus malum tibi foret esse bestiã ꝙ peccatorem: qz bestia nõ damnat post mortem: sed petõr sic. ¶ Octauo petm̃ hominẽ ad penã seu mortẽ eternã obligat iuxta illũ. Ania q̃ peccauerit/ipa morietur. Ezech. xviij. Jtẽ Mat. xxv. Jbũt hi in supplicium eternũ/⁊ sentẽtia iam data est: sed differt executio quo ad ysch̃ iustitia ꝓterratur in iudiciũ. Jtẽ Gen. ij. Quacunq; die comederitis morte moriemini. De quo vic ꝙ Tho. j. ij. q. lxxxvij. ar. iij. ¶ Sequitur de malo qõ hoi infligit petm̃ in morte: quod est turbatõis: qz turbabit petõr in morte quando videbit multitudinẽ demonũ ad venisse ad animã eius accipiẽdã/sicut leones paratos ad predã. Vñ Thre. j. Oẽs inimici ei⁹ apprehenderũt eaz inter angustias. Nota hic duodecim nouissima q̃ cõcurrũt in morte: q̃ sunt memorãda diligẽter. Vide in dñica. xxv. post festuz trinitatis: in sermone magistri Vincẽtij: qui incipit. Ecce dies veniunt. pre. j. ¶ Tertio videndũ qualiter petm̃ punit hoiem post mortẽ. Primo nãq; cõfusionẽ habebit ex operũ denudatione: quia libri aperiẽtur. Hiere. xx. Cõfundent vehemẽter. qz non intellexerũt opprobriũ sempiternũ. qõ nũq; delebit. Scõo exprobatione christi audiet in iudicio. Esurivi em̃ et nõ dedistis mihi mãducare. Mat. xxv. Que erat eis intolerabilior q̃ ipsa gehẽna. Apoc. vj. in fine. Tertio rehe ⁊ luce privat. Mat. xxij Ligatis manib⁹ et pedib⁹ mit. eum in tenebras exte. Vñ nõ pderit ei cãtus: Requiẽ eternã dona ⁊c. Nõ gaudebit. Esa. vlti. Vermis eoz nõ morietur. Quarto suffragijs ecclesie: ⁊ ignis eorũ nõ extinguet. Quinto in infernũ precipitabit. Exeplũ de lapide materiali. quẽ iecit angelus in mari dicẽs. Hoc impetu mittet babylon in infernũ. Apoc. xviij. Sexto a deo ⁊ mẽbris electis eius separabit. Mat. xv. Jte maledicti in ignẽ eternũ. Septimo inimicitiam oim creaturarũ incurret. Sap. xvj. Creatura em̃ tibi factori deseruiens exardescet in tormentũ aduersus iniustos: sicut q̃ est inimicus regis efficit inimicus oim vasallorũ ei⁹. ⁊ sic patet materia ista.

De peccato originali in q̃ est Sermo. vj.

Quasi a facie colubri ⁊c. Sequit scõs articulus: vbi dicenduz est de peccato originali: in quo est quadruplex consideratio.

Prio q̃dẽ: q̃d ẽ petm̃ originale formale

Secundo: vnde habet q̃ traducatur in humanum genus.

Tertio: de penis siue effectibus peccati originalis.

Quarto de remedijs eius.

¶ Jn hoc q̃ ꝓmone dño cõcedẽte dicem⁹ tm̃ de ꝓma ꝯsideratiõe: p cui⁹ introductionem querit Vtrũ sit necesse ponere petm̃ originale: Ad q̃ dicendũ q̃ sic. ⁊ hz̃ probatur auctoritate scripture/⁊ rõne. Et ꝓmo rõne: p qua assumẽdũ est q̃ dicit Gen. ij. Tulit g̃ de⁹ hoiem ⁊ posuit eũ in paradiso: ꝓcepitq; ei. Ex oi ligno paradisi comede: de ligno aũt scie boni ⁊ mali nõ comedes Jn q̃cũq; aũt die comederis ex eo: morte morieꝛ. Sz qz Adã nec eodẽ die q̃ comedit mortu⁹ est actu: oportet sic intelligi. morte morieꝛ/necessitati mortis eris addict⁹ q̃ q̃dẽ frustra diceret/si hõ ex institutiõe seu nature necessitatem moriẽdi haberet. oportet g̃ dicere q̃ mors ⁊ necessitas moriẽdi sit pena hoi ꝓ petõ inflicta. Pena autez

non inſtigik iuſte/niſi p culpa in quibuſ/
cūq; inuenik:neceſſe eſt vt in oib⁹ inueniak
aliqua culpa:ſed in hoie inuenik hec pena
etiā a principio ſue natiuitatis:z tunc em
naſcitur neceſſitati mortis addict⁹. Vnō
z aliq; mox poſt natiuitatē moriunk ō vte/
ro tranſlati ad tumulū:ergo in eis eſt ali/
quod pctm̄/ſed nō pctm̄ actuale:q; nō ha
bent pueri vſum libertatis arbitrij ſine q̄ nihil
imputak hoi ad pctm̄:vt ex his q̄ dicta ſt
in lib.iij.apparet.neceſſe eſt ergo dicere/q
in eis ſit peccatū p originez traductū. hec
Tho.in lib.iij.ꝓtra gentiles.c.l. Sed no/
tandū hic:quod ꝓpie loquēdo mors non
videk pena peccati originalis duplici rōe.
Primo q; originali nō debek pena ſenſus
ſed tantū damni:mors autē eſt pena ſenſ⁹
zc. Scōo q; ſi mors eſſet pena originalis
ſequeretk q; ſublato originali p baptiſmuz
tolleretur z mors q; eſt falſum.dic ergo q;
mors eſt pena originalis p accidens:quia
pctm̄ originale eſt cauſa mortis/tanq̄z re/
mouens,phibens:q; remouit iuſtitiā ori/
ginalem/q̄ phibebat mortē:ſed p ſe mors
puenit ex principijs nature:q; natura cō/
poſitus eſt homo ex quattuor elemētis cō
trarijs.vt nota.j.ar.ij.ſermo.iiij.patz ergo
rōne:q; neceſſe eſt ponere pctm̄ originale.
Scōo ꝓbak ſcriptura q̄ tam in veteri q̄z
in nouo manifeſte ꝓbat pctm̄ originale.
In veteri quidez habek auctoritas Gen̄.
xvij.dic practice. Quomō deus apparuit
Abraam/z ꝓcepit ei circūciſionē di. Cir/
cūcidek in vobis oīe maſculinū z circūci
detis carnem ꝓpuij:caro que circūciſa nō
fuerit:delebik aia illa de ꝓplo ſuo:q; pactū
meū irritū fecit. Nota pactū meū irritum
fecit,de q̄ pcō loquak hic de⁹ dubitari pt.
Nā ſi intelligik de pacto circūciſiōis inter
deū z Abraam inito.non videk cōuenire
rōni. Quō em̄ per.x.diez vel.xx.potuit di
ci irritare h̄ pactū dei/cū nō habeat vſum
rōnis zc. Sicut em̄ hui⁹ eratis hō non p̄
mereri ſic nec demereri ꝓpter defectū vſ⁹
rōnis. Oportet g̃ q; intelligatur de pacto
inito/inter deum et Adam de eſu pomi.
Quō aūt diceret aliqs/irritare potuit hu
iuſmodi puer h̄ pctm̄ cū eadē rō ſit/q̄ ſup
ōz. Rūdeo:q; talis puer irritauit pctm̄ il/
lud in Adā/in q̄ oēs peccaueūt. Ro.v.vt
infra declarabik fmōe ſequēti. Nō aūt i ſe,
ſi igik puer non circūcidebak/deleri mere
bak de ꝓplo ſuo Glo.i.de cetu ſcōz.q; pa/
ctum dei irritū fecit,i.q; peccauit in Adā.
ſi aut circūcidebak:nō delebak de ꝓplo:
q; p circūciſionē purgabak.illō pctm̄ Ade
in ipo puero. Et ex h̄ textu,pbak q; oēs cō/
trahūt originale,alioquin cur deleri mere
bak puer de cetu ſcōz/ſi nō fuiſſet circūci
ſus nulla eſſet rō. Et hoc exp̄ſſe ponit Au
guſti.xvj.de ciui.dei.c.xxix.vbi ait. Irez
pōt mouere quō intelligi oporteat/q̄d hic
dictū eſt:maſcul⁹ q̄ non circūcideret carnē
ꝑputij ſui octauo die :interibit anima illa
de genere ſuo:q; teſtm̄ meū diſſipauit.cū
hic nulla culpa ſit paruuli cui⁹ dixit aiam
periturā:nec ipe diſſipauit teſtm̄ dei:ſed
maiores q̄ cū circūcidere non curarūt.niſi
q; etiā paruuli nō fm ſue vite ꝓprietatē:ſz
fm cōem humani generiz originē oēs in il/
lo vno teſtamentū dī diſſipauerūt/in quo
oēs peccaueruūt.z infra.ſi em̄ dixiſſet:q; h̄
teſtm̄ meū diſſipauit/nō niſi de illa circūci
ſione intelligi cogeret.nūc vero qm̄ nō ex
pſſit cuiuſmodi teſtm̄ puulus diſſipauit/li
berū eſt intelligere de illo teſtamēto dictū
cui⁹ diſſipatio ꝓtinere poſſit ad paruuluz.
Hec ille.igik zc. Alia auctoritas h̄ Gen̄.
xxxvij. q; Jacob audita morte Joſeph:
ſciſſis veſtib⁹ indutus eſt cilicio luges fili
um ſuum mlto tpe. Cōgregatis aūt cete/
ris liberis ei⁹ vt leniret dolorē patris no/
luit ꝰſolationē recipere:ſed ait:deſcendam
ad filiū meum lugens in infernū. Nota in
infernū cū Joſeph eſſet ſanctus hō z Ja/
cob pater ei⁹ dixit de.ad.fi.me.lu.in infer.
ergo etiā ſanct⁹ hō ibat ad infernū. Dicūt
iudei q; cū dixit Jacob in infernū/debz in
telligi in ſepulchrū:ſed h̄ manifeſte pz eſſe
falſum:q; Jacob putabat q; beſtia comeſ
diſſet Joſeph:z conſequenter putabat q; cor
pus Joſeph in ſtomacho beſtie eſſet:non
in ſepulchro. Vñ dic̄ text⁹. Gen̄.xxxvij. Fe
ra peſſima comedit filium meuz.i. beſtia
deuorauit Joſeph.oportet g̃ q; intelligak
de ꝙo iferno:z de aia Joſeph:nō ō corpe.
z ꝙeq̄nk oporteat dici:q; Joſeph fuerit i in
ferno.i.in limbo ꝓpt pctm̄/nō q̄dē actuale
mortale,q̄ nō erat in eo:nec veniale:q̄a
meruiſſz purgatoriū:ſz originale ꝓpter q̄
merebak eſſe i limbo ſcōz patrū. z ſic ptz
idez. Alia auctoritas p Dauid.ps.l. Ecce

em̄ in inḡratib⁹ ꝯcept⁹ sum: z in pec. con-
me mater mea. nō loquit Dauid de pctō
cō:isso a parentib⁹ in actu mr̄imoniali:
qz illud sine pctō exerceri potest: licet sine
pctō raro exerceat: vt dicit Grec. xxxiij. q.
iij. c. Hic cū ꝓria. Preterea inctio Dauid
erat accusare se z pctā sua/nō aūt pctā pa-
rentū suoz. oportet g̃ q̄ ō alio pctō loquat
z hoc nihil aliud esse pōt pterc̄ originale: z sic etiā habet ꝓpositum. Et nota. qō
dicit in inḡratib⁹ in plurali nnmero: nō q̄
sint plura pctā originalia: sz loquit ꝑz mo-
rem scripture: que frequēter ponit pluralē
numez. p singulari: sicut Mat. ij. Defun-
cti sunt q̄ querebāt aiam pueri: vl quia in
pctō originali ꝟtualiter peristunt oīa pec
cata actualia: sicut in quodā ꝓncipio. Hñ
est multiplex virtute: vel qz in pctō primi
parentis qō p originē traducit: fuerūt plu
res deformitates. s. superbie/inobedientie/
gule: z alia hmōi: vel q̄ multe partes aie
inficiunt p originalē: ſm Tho. j. ij. q. lxxx-
vij. ar. ij. ad ꝓmū. ¶ Alia etiā auctoritas
eiusdē Dauid. ps. lxxxviij. Quis est hō q̄
viuet z nō videbit mortē: eruet aiam suaz
de manu inferi: quasi dicat nullus: ergo z
mali z boni hoies nō poterāt eruere aias
suas de inferno: q̄ non poterat cōtingere
semp/nisi ꝓpter pctm̄ originale z̄c. Item
alia auctoritas habet Job. xxiij. Quis pt
facere mundū de in mūdo cōceptū semine
nōne tu qui solus es: et q̄ manifeste accipi
pōt: q̄ ex immunditia būani seminis aliqua
immunditia ad hoiem ex semine cōceptū, p-
ueniat. q̄ oportet intelligi ō imūditia pec
cati: pro q̄ sola hō ad iudiciū deducit. prec
mittit ei, z dignū ducz sup huiuscemōi apt
re oculos tuos. z adducere eū tecum in iu
diciū. sic igit aliqō pctm̄ est: qō hō contra-
hit ab ipa sui origine: qō originale ōr. hoc
ponit Tho. in. iij. ꝓtra gentiles. c. l. Au-
ctoritates aūt noui testamēti mḡte sūt: sz
p nūc sufficiat vna Apo. Ro. v. Per vnū
hoiem pctm̄ intrauit in mundū: z p pctm̄
mors: z ita in oēs hoies mors ꝓtransijt in
q̄ oēs peccauerūt. nota p vnū hoiem pec-
catū intrauit in mundū: qō nō pōt intelli
gi p modū imitationis: ꝓpter hoc qō dicit
Sap. ij. Invidia diaboli mors introiuit
in orbē terraz. Restat g̃ q̄ p originē a pri-
mo hoie pctm̄ in hunc mundū intrauit: vt
dicit Tho. j. ij. q. lxxxj. ar. j. patet g̃ auctō-
ritatib⁹ scripture: q̄ est necesse ponere pec-
catū originale. Et sic patet pctm̄ origina
le esse: z rōne z scriptura. Pro euidentia g̃
ꝙstionis iam ꝓposite vicz: qd est pctm̄ ori-
ginale ē notandū: q̄ cū oīne pctm̄ sit pua-
tio quedā: priuatio aūt opponat habitui ñ
pōt ipsa priuatio ō se bñ cognosci/nisi per
cognitionē habit⁹ cōtrarij: cū puatio ſm
se nihil sit. pctm̄ g̃ originale est quedā pua
tio originalē iustitie formalē: vt dicūt theo
logi. oportet ergo vt prius videam⁹ quid
erat iustitia originalē: vt veniamus postea
ad cognitionē pctī originalis: qz ꝟro ea
dem est disciplina, z rectum est iudex sui z
obliqui: vt dicit in ꝓmo de aīa. Erat aūt
iustitia originalis quedā rectitudo: p quā
corp⁹ erat aie subditū z vires inferiores
rōni: q̄diu aima subdita esset suo creatori
ſm Nico. de ly. sup Ro. j. Justitia origina
lis erat ḡddā donū supnale datum hoi
a deo: p qō ipse hō erat roraliter subiectū
deo q̄ntū ad rōnez. rationi ꝙo erant subie-
cte vires inferiores. s. irascibilis z ꝯcupisci
bilis/z aie corp⁹ que nō erant rebelles ra
tioni nec mouebant: nisi ſm imperiū rōnis
Ideo nō erubescebāt de nuditate Gen. ij.
Erat aūt vterq̄ nudus. Adā. s. z vxor ei⁹
Prima autem subiectio erat causa, ij. z iij.
Quādiu em̄ rō manebat deo subiecta ife
riora ei subdebant: z hāc iustitiā originā-
lē vocat Salomon rectitudinē. Eccl. vij.
Inuenī q̄ deꝰ fecit hoiem rectū/cui⁹ recti
tudinis interiōris fuit q̄si q̄ddā signaculū
rectitudo exteriōr corpis būani/qō recte
respicit celū cū cetera aialia ad terrā. pelli
ua sint: iuxta illud Ouidij. j. meta. Prona
q̄ cū spectēt aialia cetera terrā. Os homi
sublime dedit celūq̄ videre Jussit: z ere-
ctos ad sidera tollere vultꝰ. Hoc aūt do-
num rectitudinis siue iustitie originalis de
dit etiā deꝰ angelis oīb⁹ simul: sz hoi dedit
vni p omib⁹ posteris: ita q̄ si nō peccasset
Adā: fuisset p originē illud donū traducē
ad posteros. z ad hō vt adam haberet cām
meriti acq̄rendi p actuz obedientie: dedit
eis deꝰ preceptū: vt de ligno scientie non
ederēt Gen. ij. Et nota vtreꝰ: q̄ deus de⁹
dit tria ꝓcepta Ade z Eue. Primū p cons
seruatiōe speciei. Gen. j. Crescite z multi
plicamini. Secūm p ꝙseruatiōe indiuidui

quando dixit de oñi ligno paradisi comede. Tertiū p acquisitiōe vite eterne: quando dixit de ligno scientie nō comedes ẽ. Habebat aūt hoc donum iustitie originalis: multos effectus.

Primo erat gr̃e infusio
Scōo erat intellect⁹ illuminatio
Tertio erat a culpa p̃seruatio
Quarto erat fr̃ut̃ oim repletio.
Quinto imortalitat̃ adeptio
Sexto creaturaꝝ oim dñatio.

¶ Et primo effectus iustitie originalis: erat gr̃e infusio. oportet em̃ dici q primus hō fuerat creat⁹ in gr̃a. Nā vt dicit Tho. par. j. q. xcv. ar. j. illa subiectio corporis ad aiam t inferioꝝ virtū ad rōnez nō erat naturalis. alioq̃n post pcm̃ mansissz. cū etiā demonib⁹ data naturalia p̃manserūt post pcm̃: vt Dion. dic. iij. c. de diuinis nominib⁹. Ex̃ manifestuz est q et illa prima subiectio: q ratio deo subdebak/nō erat solum fm naturā: sed fm fraternalis gr̃e donum. Nō em̃ p̃t effect⁹ esse potētior cā. Ex̃ Aug. dic. xiij. de ciui. dei. Hiere. xiij. q postea quā p̃cepti facta est transgressio: p̃sertim gr̃a diuina deserente de corpoꝛuz suoꝝ nuditate ꝓfusi sunt. senserūt em̃ motus inobediēt̃ carnis sue tangz̃ reciprocā penā inobedientie sue. Et q̃ datur intelligi si deserente gr̃a: soluta est obediēt̃a carnis ad aiam q p gratiā in aiaz existentē: inferioza ei subdebank fm Tho. vbi supra Nā Adam habuit intellectum. ¶ Scōs effect⁹ erat intellect⁹ illuminādo: ita clarū q habuit scientiā oim/q̃ naturaliter p hoies cognosci p̃nt/t rō est: qz res in p̃mo statu fuerūt a deo institute/non solum vt essent in se ipsis: iz vt etiā alioꝝ principia. Et ideo oia pducta sūt in statu pfecto/in q̃ possent esse principia t̃. Sicut patz in plantis/t piscib⁹ t aialib⁹/t alijs. hō igit debuit formari t creari a deo in statu pfecto: sicut alie creature: vt posset esse principiū alioꝝ hoim. Potest aūt esse hō p̃ncipiū alioꝝ hoim dupliciter. Uno mō p coꝛporalē generationē. Et iō fuit institut⁹ in statu pfecto quātū ad coꝛp⁹ vt statim posset generare. Alio mō p instructionē t gubernationē: quoniā alt⁹ nullus p̃t instruere alios/nisi ipse p̃ius fuerit instruct⁹: iō oportuit vt hō istrueret in statu perfecto: etiam quantū ad animā vt posset alios instruere t dirigere seu gubernare. Et ideo oportuit q ipse p̃ius homo instrueretur a deo. sic vt haberet scientiam omniū in q̃bus homo natus est instrui. t hec sunt oia illa: que virtualiter existunt in p̃mis p̃ncipijs p se notis: quecūq̃z: sicz homines naturaliter p se cognoscere p̃nt. et hoc ptz ex eo: qz pater Adam iposuit noia oib⁹ aialibus: vt dicit Gen̄. j. Nomia aūt debēt naturis rerum cōgruere: t sic Adaz scivit naturas omniū animaliū: t pari ratione habuit oim alioꝝ scientiā: quia autem ad gubernationē vite p̃priē t alioꝝ nō solum requiritur cognitio eoꝝ que naturaliter sciri possunt: sed etiā cognitio eoꝝ que naturalem cognitionē excedūt. eo q vita hominis ordinatur ad quendaz finem supernaturalem: sicut nobis ad conseruationem vite nostre necessariuz est cognoscere que fidei sunt. Heb. xj. Oportet em̃ accedentem ad deum credere: quia est t q̃ inquirentib⁹ se remunerator sit. t ibidez. Sine fide em̃ impossibile est p̃placere d̃o. Ex̃ t de his supernaturalib⁹ tantam cognitionem primus homo accepit quanta erat necessaria ad gubernationem vite humane fm statum illum. Unde dicit Tho. ij. ij. q ij. ar. vij. q primus homo ante statū pcc̃ati cognouit mysterium incarnatiōis filij dei fm q ordinabatur ad cōsummatiōnem glorie. non autem fm q ordinabatur ad liberationem a peccato per passionem t resurrectionem: quia homo nō fuit p̃scius peccati futuri. Alia vero que nec naturali studio⁹ homo cognoscere potest/nec sunt necessaria ad gubernationez humane vite: primus homo non cognouit. sicut sunt futura contingētia t cogitatiōes hominū: t quedam singularia: pura quot lapilli iacēt in flumie: t alia hmōi fm Tho. p̃e. j. q. xciij. ar. iij. Dis em̃ culpa cōmittit ab aliq̃. ¶ Tert⁹ effect⁹ erat a culpa p̃seruatio triū. Ex̃ p̃ter intellectū male iudicantē: vel p̃ter voluntatē male eligentem: vel p̃ter appetitū sensitiuū male inflammantē. Uide supra sermone p̃rimo p̃e. v. Hoc aūt ñ potest decipi: vt dr Tho. p. j. q. xciij. ar. iij. nec obstat. qō dr apls. j Tim̃. ij. q mier seducta fuit i p̃uaricatōe

q; vt dicit Tho. vbi supra in responsione ad primū/illa seductio mulieris/z si p̄cessit peccm̄ hois/ subsecuta est tm̄ peccm̄ interne elatiōis: iuxta illō. C̄otritōz p̄cedit supbia: z añ ruinā exaltak spūs. Prouerb. xvj. z hoc idē ponit Aug. xiij. de ciui. dei. c. xiij. dicit em̄ Aug. xj. sup Gen. ad lr̄am. q; mulier verbis serpentis nō crederet/ nisi iam inesset mēti ei⁹ amor p̄prie potestatis: z quedā de se p̄sumptio. Patet g̃ q; intellect⁹ p̄mor parentū in statu innocentie decipi nō poterat/ q; erat informat⁹ ꝺ scientia. Itē nec voluntas poterat male eligere/ q; erat informata originali iustitia: p quā subdebak totaliter ipsi ꝺo: vt dictū est supra. Itē nec appetitus sensitiu⁹ poterat male inflāmare: q; vires inferiores ipsi⁹ appetitus sensitiui: id est irascibilis z concupiscibilis erant totaliter subdite rationi: vt dictū est. Et ideo nō erubescebāt de nuditate: quia non mouebak cōcupiscentia/ nisi ad appetitū rationis: z sic ipa originalis iustitia a pctō p̄seruabat. Et si diceres tu quare g̃ peccauerūt? Rñdeo. q; gratia illa originalis nō cogebat liberū arbitrium. Unuz q̃dcz em̄ recipit fm modū recipientis: mod⁹ aūt nāe intellectualis z rōnalis est vt libere feratur in ea que vult. z ideo inclinatio gratie non imponit nēcitatez: sed habens gram potest ea non vti z peccare: vnde lz hō haberet hāc gratiam/ tm̄ peccauit sicut z angeli: lz etiaz fuerint creati in gratia tm̄ peccauerūt: vt ponit Tho. j. p̄te q. lxij. ar. iij. ad scām. ¶ Quart⁹ erat effectus virtutū oim collatio: quia durāte iustitia illa originali oīm virtute decoratus erat Adā z Eua: et hoc patet ex p̄dictis. nam vt dicit Tho. p̄te. j. q. xcv. ar. iij. dictū est supra, talis erat rectitudo primi status q̃d non erat deo subiecta: inferiores vires rationi. virtutes aūt nihil aliud sunt q̃ p̄fectiones quedam/ quib⁹ ratio ordinat in deum. Inferiores vires disponunt fm regulā rationis. Ex rectitudo ꝑtis status exigebat: vt hō aliqliter oēs virtutes haberet. Sed ꝑsiderandū est: q; virtutū q̃dā sūt q̃ ꝺ sui rōne nullā imp̄fectionē ip̄ortāt vt charitas z iustitia/ z hmōi ꝑtutes fuerūt in statu innocentie simplr/ et quantuz ad habitū z q̃ntū ad actū, sed q̃d de p̄seuerantia: Rñdeo. Perseuerātia ꝑt duplicit accipi. vno modo tanq̃ virt⁹/ et sic fuit in primo hoie. Alio modo tāq̃ circūstantia/ z sic non fuit. Quedā ꝺo sunt q̃ de sui rōe imp̄fectionē impo:rāt/ vel ex parte actus: vel ex parte materie: z hmōi imp̄fectio nō repugnat p̄fectiōi primi stat⁹. nihilominꝰ hmōi virtutes esse poterāt in primo statu: sicut fides est cozū que non videnk/ z spes est eoz que non habenk. perfectio em̄ primi status nō se extendebat ad hoc: vt videret deum p essentiā: z vt haberet eū fruitione finalis beatitudinis. Uñ et fides z spes esse poterant in p̄mo statu, z quantū ad habitum/ z quātū ad actū. si vero imp̄fectio q̃ est de ratione ꝑfectionis alicui⁹ repugnat p̄fectioni primi status: poterat esse hec vir⁹ ibi fm habitū/ sed nō fm actū: vt patet de penitentia/ que est dolor de pctō cōmisso: z de miserīa que est dolor de miseria aliena. p̄fectioni aūt primi status repugnat dolor q̃ culpa z miseria. Unde z huiusmodi virtutes in primo homine fm habitum erant/ z non fm actum. Erat enim primus homo sic dispositus: vt si peccatū p̄cessisset doleret/ z similiter si miseriam in alio videret eam p̄ꝺo esse repelleret/ sicut phūs dicit in. viij. ethicoz. q; verecundia que est de turpi/ cōtigit studioso soluz sub ꝺitione: est em̄ sic disp̄osit⁹ q; vereatur darek/ si turpe aliq̃d ꝺmitterz Tho. vbi s.

¶ Quintus effectus est immortalitatis adeptio. nam mors per pctm̄ intrauit in mundu: vt dicit apostolus Ro. v. Ergo ante pctm̄ homo erat immortalis/ nō q̃ de per naturā: sed per quoddā supnale donū.

¶ P̄o cuius materie clariozi intellectu nota q; sicut dicit Tho. p̄te. j. q. xcvij. ar. j. aliquid potest dici incoꝛruptibile tripliciter. Uno modo ex p̄te materie: co. l. q; vel nō habet materiā: sicut angel⁹: vt hz materiā que non est in potētia: nisi ad vnā formā: sicut coꝛpus celeste. z hoc dicit fm naturā incoꝛruptibile: z hoc modo hō non erat incoꝛruptibilis: vt nota, infra eo. ar. fmo. iij. parte. ij, iij. z. iiij. Scōo modo dicitur aliq̃ incoꝛruptibile ex parte forme: q;. l. rei corruptibili per naturā inheret aliqua disposicio per quā totaliter a coꝛruptione p̄ꝺo hibetur. z hoc dicit incoꝛruptibile fm gloriā: q; vt dic̄ Aug. in epla ad Dioscoꝛ. ta potenti natura deus fecit aiam: vt ex cius

britudine redūdet in corp⁹ plenitudo sanitatis. i. vigor incorruptibil'. ¶ Tertio mō dicit' aliq̄d incorruptibile ex gre cause esse cientz. z hoc mō in statu innocētie fuisset hō incorruptibilis z imortalis. qz vt dicit Aug. in li. de q̄stionib⁹ nouī z veterz testi. De⁹ hoiez fecit q̄ q̄diu nō peccaret imortalitate vigeret: vt ipe sibi auctor esset aut ad vitā aut ad mortē. Non em̄ erat corp⁹ ei⁹ indissolubile: p aliquē imortalitatz vt gozē in eo existentē: sed inerat anie vis q̄ dā supnaturalit' diuinit⁹ data/ p quā poterat corp⁹ ab oī corruptōe pseruari: q̄diu ipi deo subiecta mansisset. q̄ rōnabilit' factū est: qz em̄ ania rōnalis excedit ꝓportiōnē corpalis materie: cōueniēs fuit vt in principio ei virt⁹ daret': p quā corpus conseruare posset sup̄ naturā corpalis materie Tho. vbi supza. vñ licz corp⁹ humanū esset dissolubile p naturā: tñ de⁹ dedit homini triplex remediū sicut triplicit' pōt deficere corpus humanū. ¶ Primo em̄ pōt deficere p famē z ꝓtra hoc erat primū remediū q̄ dedit de⁹ ꝑcipiendo Ade: q̄ comederet de oī ligno paradisi p̄ter quaz de ligno scientie zc. Da exēplū de oleo in lucerna zc. ¶ Secdo pōt deficere ex senecrute q̄ caulat' ex defectu seu debilitate digestiue z actiue virtutz: licz em̄ p cibū restauraret humidū deperditū p actionē calidi naturalis. inde ista restauratio nō fit fm equalentiā: fm q̄ dicit phs in primo de gña. qz caro generata ex alimento impurior est quā prima: sicut vinū mixtū cū aqua zc. vide infra eo. ar. ij. fmone. iiij. p. iij. Ad hoc g̃ q̄ dicta restauratio fieret fm equalentiā: z p ꝓsequns impediret senectus. indigebat hō esu ligni vite. Vñ dic' Aug. xiiij. de ciui. dei. c. xxvj. q̄ cibus adherat homini ne esuriret: potus ne sitiret. lignū vite ne illū senecta dissolueret. z h̄ etiam vult Tho. gte. j. q. xcvij. art'. iiij. Tertio pōt deficere corp⁹ humanū p infirmitatē: z ꝓtra hoc de⁹ dedit tertiū remediū. Nā ante pctm̄ erat vis quedā anie supnaturalit' data diuinit⁹: p quā vt dictū ē poterat corpus ab oī corruptione pseruari quā diu deo subiecta mānisset. Vtrū autē lignū vite ꝓferret hoi imortalitatē. Dic q̄ nō simplr: qz virt⁹ cuiuscūq̄ corpis est finita. vñ nō poterat virt⁹ ligni vite ad hoc se extendere vt daret corpi durandi virtutē tpe infinito: sed vsq̄ ad tēpus determinatū q̄ finito vel homo trāslat⁹ fuisset ad spūalē vitā/ vel indiguisset itez sumere ō ligno vite: vt not. Tho. gte. j. q. xcvij. ar. iiij. ¶ Sextus effect⁹ iustitie originalis erat creaturaz ōnatio. Vñ Gen. j. fa. homo ad ima. et si. no. et pūt pis. ma. z vo. ce. et be. vniuersēq̄ terre: oīmq̄ reptili q̄ mouet' in terra. q̄ intellige ō creatura q̄ non est ad imaginē dei. naz sup angelos hō nō habuisset dñium: sed de alijs creaturz: sic̄ sunt oia animalia vt ōt text⁹ vbi sup̄. vt not. Tho. gte. j. q. xcvj. ar. j. z. ij. q̄ dic vt ibi p eū late ponit'. Vñ ad preceptū Ade anīalia sibi obedissent z q̄d mirz: Cū etiā in vltis patrū legat' idem de q̄busdā patrib⁹ q̄bus bestie q̄dam fere obediebāt: sicut crocodyli: vrsi: leones: draco nes: z alie huiusmodi. Et p̄missis g̃ habem⁹ q̄d erat iustitia originalis z quos effect⁹ habebat: ex q̄ ꝓsequēt' clare sequit' q̄d sit pctm̄ originale q̄ ō ponit' iustitie originali ꝓuatiue. Et ideo theologi dñt: q̄ pctm̄ originale nihil aliud est q̄ carētia illi⁹ originalis iustitie cū debito habēdi eam. Priuatio autē sola hz potius rōnez pene q̄ culpe cū sit potiꝰ passio q̄ actio. Quare g̃ dicit' esse culpa: Rñ. qz huic ꝓuationi adiuncta est voluntas Ade: z ꝓsequnt' oim ab eo p rōnez seminalē descendentiū: qz oēs in eo peccauerūt vt ait Apls. Rom. v. Ideo g̃ habuit rōnem culpe ꝓpter actū volūtatis adiunctū. Quia aūt null⁹ est culpabilis: si nō habet illud: q̄ nō tenet' habere. Ideo adiungit' in diffinitōne cū debito habendi eā. Hoc aūt q̄ hic sup̄ dicit' q̄ ꝓuatio sola hz potiꝰ rōnem pene q̄ culpe: intellige formalr: q̄ materialit' est ꝓcupiscentia. vt no. Tho. j. ij. q. lxxxij. art'. iij. Et declaro hoc q̄ dicit'. q̄ est carētia zc. Nā postq̄ Adā peccauit fuit solutā rectitudo illa: q̄ erat ratio deo subiecta. Cum aūt esset causa aliaz subiectionū. s. vtriū inferioz ad rōnez: z corpis ad aiam: z aialiū ad hoiem: ꝓsequēter fuit subsecuta etiā illaz dissolutio. Et sic dissolura hac armonia: incōtinenti vires inferiores rebellauerūt ꝓtra rōnem: ita vt sentirēt mot⁹ ꝓcupiscētie. Et ꝓpterea: erubuerūt de nuditate: vt dictū est. s. gte. j. hui⁹ fuionis: z sic corp⁹ rebellabat se ꝓtra aiam

ꝛ bestie boꝝ. Patz ergo. ꝙd sit pctm̃ originale. Quomo aũt istud pctm̃ traducatur ad posteros: ꝛ quare: ꝛ vñ traducak. dicek dño ꝛcedẽte. j. ꝓmõe ꝓcio sequẽti Amen.

¶ Peccatũ originale a septem causis traducit. Ser. VII.

QVasi a facie colubri ꝛc. Prosequẽdo scõm articulũ de pctõ originali: seq̃t videre de scõa ꝛsideratiõe: videlicz de traductione pcti originalis in posteros. Salutek ꝑgo maria ꝛc. ¶ Pro introductiõe ergo ꝛ cõplemento materie querik: vnde: ꝛ ex quib⁹ causis pctm̃ originale traducak ad posteros: ꝛ ꝑ clariorẽ intellectu videk ꝙ a nulla causa neq̃ aliqua ratiõe possit ꝛ debeat traduci. Nam primo nõ imprimik a deo in aiam creante: qz deus nõ põt esse autor malꝝ culpe/nec causa pcti: vt dictuꝫ est supꝝ. ar. j. ser. iij, de causalitate pcti, Cũ em̃ deus sit ipa bonitas: nõ põt esse causa mali: qz bona arbor non facit fructus malos. Mat. vij. ¶ Secũdo videk ꝙ nec ab Ada peccante possit traduci. Scriptũ est em̃. Filꝰ non portabit iniquitatẽ patris: nec pater portabit iniq̃tatẽ filij. Eze, xviij, ꝛ confirmak ratio. Nam quidã fecit penitẽtiam: ꝑ quã recupauit gratiã dei: iuxta illud Sap. x. Huiꝰ. s, sapiẽtie illud q̃ primus formatus est a deo. pater orbis terraꝫ cũ solus esset creatꝰ custodiuit ꝛ eduxit illuꝫ a delicto suo: sed penitentia Ade non profuit posteris: nec traducta fuit, Ergo multo minus peccatũ Ade debuit traduci: qz potentior est gratia q̃ culpa: vt ꝓbat apostolus Ro. v. ¶ Tertio: nec a primo parente generante: quia iam fuit mundatus ab originali per baptismũ, Nemo aũt dat ꝙ nõ hz ¶ Quarto nec amore ꝛcipiente: qz mater tantũ pstat materiã. Vñ si Eua tãtũ peccasset: nõ haberem⁹ originale peccatũ: fm illud Ro. v. Per vnũ hoiez pctm̃ intrauit i mõm. Et nota Tho. j. ij. q. lxxxj. ar. v. ¶ Quito nõ ab actu ꝛimõtali. qa ille actꝰ si fiat cũ debitꝫ circũstantijs sine pctõ fit/imo cũ merito: qz ẽ actꝰ religiõis: vel obedientie ad mandatum dei. Gen. ix. Ꝛescite ꝛ mꝛtiplicamini: licet dicat Exe. Quod vix sine pctõ fiat. xxxiij. q. iij. vir cũ ꝓria. Sexto nõ ab aia nostra: quia a deo creata est pura: ꝛ tanq̃ tabula munda: qz ois creatura bona est. Et ꝓterea de ratiõe pcti est: ꝙ sit voluntariũ. Vñ dicit Augꝰ. q. j. c. j. Vlq̃ adeo pctm̃ voluntariũ malum est: vt si non sit voluntarium: desinat esse pctm̃: vt dixi supꝝ. artj. j. sermo. j. ꝓte. j. Septimo: nec videk posse traduci a carne inquinãte. Ratio: qz ois carnis inq̃natio est corporalis. Nõ em̃ potelt caro subiectũ esse peccati: sed solũ aia, Nullũ aũt corpoꝛale inq̃nat aiam: sic dicit saluator. Mat. xv. Vñ põt semen corruptũ vel defectiuũ esse causa corruptiõis corporalis: sic̃ lepꝛosꝰ q̃q̃ generat lepꝛosuꝫ: ꝛ podagricus podagricũ, ꝛ etiã spualis ꝙ tamẽ non fit culpa: sicut fatuꝰ generat fatuũ: sz nõ poterit defectus corporalis esse causa directe defectꝰ spualis: qui sit culpa: ꝑsertim in alio: cum vt dixi idem rõne culpe est ꝙ sit volũtaria ꝛ ipsa volũtas sit causa effectꝰ culpe. Luz ꝙ fides catholica teneat/et est veritas/ꝙ pctm̃ originale traducak. querik: vnde habeat peccatuꝫ originale: ꝙ traducak: Circa ꝙ est notandũ: qõ a septẽ causis habet: ꝙd traducak diuersis tamẽ respectib⁹.

Primo quidem a diabolo primorialiꝫ ꝛ suggestiue

Scõo a muliere originaliꝫ ꝛ incitatiue

Tertio ab Adaꝫ ꝓncipaliꝫ ꝛ cõpletiue,

Quarto a parẽtib⁹ proximis instrumentaliter: ꝛ causatiue

Quito a carne nra carnaliꝫ ꝛ effectiue

Sexto a deo ꝛcipiente occasionaliter et permissiue

Septimo a deo puniente iustitialiter ꝛ inordinatiue

¶ Primo ꝙ traducik hoc pctm̃ a diabolo ꝛc. qz ipe decepit mulierem: sicut habetur Gen. iij. Si em̃ diabolus non fraudasset mulierẽ: nõ peccasset mulier/ꝛ cõsequẽter nec Adam ꝛc. Propter hoc dicit Sapiẽtie, ij. Invidia diaboli mors introiuit i orbem terrarũ. Vide supꝝ. sermone primo in tertio effectu. Nota cũ dixit diabolꝰ Eue Cur ꝑcepit vt nõ comederetis ⁊ omni ligno paradisi? ꝛc. qz si Eua fuisset sapies ꝛ obediens debuisset respõdere: vade male⁊ dicte: nõ em̃ debemꝰ q̃rere rationez ꝑcepti diuini: sed debemus simpliciter deo obedi

re ꝛc̄.sed nō fecit sic: sed voluit disputare cū diabolo.ꝛ ideo incepit dubitare dicēs. ne forte ꝛc̄.ꝛ idcirco diabolus eā decepit vi. Nequaq̄ moriemini. Et quo nota mō raliter/q̄ his q̄ nobis ꝓponunt a deo agenda vel credēda: simpliciter debem⁹ credere. Vide in sermōib⁹ de articulis fidei: sermone. v. ꝑte. j. non excusat homo q̄ ꝓximo alterius fecit: q̄ debuit ꝛ potuit exp̄obrare apud semetipm/an expediret ei tale consiliū. ff. māda. l. ij. in fi. ꝛ si q̄s dubitat debz ꝓsulere peritiores. hoc notat glo. in. c. j. de sum. trini. sup ꝑbo. suggestione. ¶ Scōo pcessit mulier minus p̄ncipaliter: q̄ ipsa fuit seducta in p̄uaricatiōe: ꝛ nō homo. Vñ apls. j. Tim. ij. Adam nō est seduct⁹ mlier aūt seducta in p̄uaricatiōe fuit. Nota. Nō est seduct⁹. Glo. eo modo q̄ mulier, Vñ dicit sanct⁹ Tho. ī. Gen. iij. super ꝑbo. Dedit q̄ viro suo. Hec fuit occasio mouēs viz ad comedendū. Putabat em̄ eam tabescere si solatio viri destitueret. sic dicit Augusti. ꝛ ideo comedit ad suggestiōne ipsi⁹. Itē q̄ vidēs eā comedere ꝛ nō mori: putabat nō tm̄ esse pctm̄. Promissio q̄ diaboli nō mouit ipm̄ ad comedendū. Vñ Aug. xiij. de ciui. dei. c. xj. Sicut em̄ Aaron erranti ꝓpl̄o ad idolum fabricādū nō ꝓsensit inductus/sed cessit astrict⁹. nec Sālomonē credibile est erroꝛe putasse idolis esse seruiendū: sed blanditijs femineis ad illa sacrilegia fuisse cōpulsum. Ita credendū est illū virum sue femine: vni vnuz hoiem homini/cōiugē coniugi. ad dei legem transgrediendū: nō tam̄ verū loquē di credidisse seductū: sz sociali necessitate paruisse: nō em̄ frustra dixit apostolus: sz Adā nō est seduct⁹/mulier aūt seducta est q̄ illa q̄d ei serpens locut⁹ est tā̄ verum esse accepit ꝛc̄. Et nota q̄ quantū ad alq̄d vno genere peccati peccauer̄t vir ꝛ mlier .s. quantū ad actū exteriozē. sez pcī gule ꝛ inobedientie: ꝛ quātū ad aliō nō sez effectū interiozē. Vñ Aug. Alio mō decept⁹ est vir/ēḡ mlier: q̄ falsū vez putauit. Vñ adā nō credidit esse vez q̄ diabol⁹ suggerebat nec apetijt q̄ mlier apetijt: sez excellentiaz diuinitatiz. licz gradū aliquē ex comestiōe pomi putaret se cōsequi. hec Tho. vbi sup Si q̄ mlier fuit cā peccati: viri nō aūt ab ipsa p̄ncipaliter ꝛ cōplctiue peccatū originale contractū est: q̄ si ipsa sola peccasset: nō fuisset ꝓtractū originale: sed q̄ fuit cā pcī viri. Jō ōz etiā a muliere pctm̄ originale originē traxisse. min⁹ tm̄ p̄ncipaliter. Jō ōz Eccl. xxv. A muliere initiū factū ē pcī: ꝛ ꝑ ipsum oēs moriumur/q̄d est verū initiatiue: sed nō cōplctiue ꝛ terminatiue vt dixi. ¶ Tertio pcessit ab Adā p̄ncipaliter ꝛ cōplctiue: sicut em̄ donū iusticie originalis fuit collatū. p̄mo homini nō fm se: sed vt erat via ꝓpagationis ꝛ p̄ncipiū totius humani generis: ita q̄ tale donum ꝓpagationē ꝛ originē deriuatū fuisset ad omnes posteros. Ita similiter Adam peccante facta fuit carētia talis rectitudinis. et talis iustitie in ipso: non solum fm se: sz vt talis carentia debebat per originem et ꝓpagationē in omnes posteros deriuari. sicut si rex dedisset vnū castrum vel ciuitatem cuidā militi pro se et suis heredibus in ꝑpetuū: sed postea miles ille cōmisisset crimē rebellionis vel lese maiestatis in regem: iuste p̄uaretur castro ipe ꝛ heredes sui: ꝛ si postea venirēt ad regem: dicentes. Domine dare nobis castrū. Diceret rex/nō deberis habere: q̄ estis filij ꝑditoris. Domine nō cōmisim⁹ nos culpaz: sz pater noster. Respōderet, Et ideo non do vobis penam sensibilem seu positiuam: sz p̄uatiuam sic: quia castrum non habebitis: quia sicut ipe miles habuit castrum ꝓ se ꝛ filijs. ita ipe perdidit ꝓ se ꝛ filijs. Sic in proposito ꝛc̄. Notandū tamen q̄ hec similitudo bene probat quomodo peccatuz originale traducitur ad posteros: inquantum est pena peccati p̄imi parentz: sed nō probat q̄ habeat rationem culpe. de cuius ratione est q̄ sit voluntaria. Oportet ergo huic rationi addere rationem sancti Tho. que infra statim ponitur. de quarttuoz locis animarū in eodē secundo articulo vbi agitur de limbo puerozum. sermōe. ij. Et si dicatur quare Adam non recuperauit gratiam iustitie originalis ꝑ penitentiam: sicut recuperauit gratiam ad remissionem culpe: et meritum glozie: iuxta illud Sap. x. Eduxit illum a delicto suo: et q̄ videtur quod debuit recuperare gratiam et iam ad amisse immoꝛalitatis effectum Sed respondeo q̄ ratio est: quia hec reparatur ꝛ christo per quē nature ꝑfectus in

melius reparand⁹ erat vt not. Tho. j. p. q. xcvij. ar. j. ad tertiū. Jtē si dicak quō puni filius ex culpa pris? respondeo. Filius non punik p peccato patrz nisi sit ꝓceps culpe. z sic est in ꝓposito, deriuak em p originale culpa a patre in filiū: sicut z peccatū actuale p imitationē. Quomō aūt oēs nos dicimur peccasse in Adam: est declarandū. Pro cui⁹ intellectu, fm Tho. j. ij. q. lxxxj. ar. j. est notandū. qō oēs homines q̄ nascunk ex Adam possunt cōsiderari vt vnus hō/ inquantū cōueniunt in natura quā a primo parente accipiūr, secundū qō in ciuitatib⁹ oēs: qui sunt vni⁹ cōitatis reputank quasi vnū corpus: z tota cōmunitas quasi vnus hō. si igik oēs hoies ex Adam deriuati sunt tanquā multa membra vni⁹ corporis. Actus aūt vni⁹ mēbri corpis puta man⁹ non est voluntari⁹ voluntate ipsi⁹ manus, sed volūtate anime q̄ primo mouet membra. Vñ homicidiū qō manus ꝓmittit nō imputak manui ad pctm̄: si ꝓsiderak manus fm se: vt diuisa a corpe: sed imputaret ei inquantū est aliq̄d homis qō mouek a primo principio motiuo hominis. Sic igik inordinatio q̄ est in ipso hoie ex Adam generato: nō est voluntate ipsi⁹: sed voluntate primi parentis: q̄ mouet motione generatōis oēs qui ex ei⁹ origine deriuank: sicut volūtas aie mouet oīa mēbra ad actum. Vnō pctm̄ q̄ a primo parente in posteros deriuak dr originale: sicut peccatū q̄ ab aīa deriuak: ad mēbra corpis dr actuale: z sic pctm̄ actuale q̄ p mēbrū aliq̄d cōmittit nō est peccatū illi⁹ mēbri/ nisi inquantū illud mēbrū est aliquid ipsi⁹ hois/ ꝓpter qō vocak peccatū humanū: ita peccatū originale nō est pctm̄ hui⁹ psone: nisi inquantū hec psona accipit naturā a primo parente. Vñ vocak pctm̄ nature fm illud Ephe. ij. Eramus natura filij ire. fm Tho, vbi s. Et p hoc ptz quō peccatū originale habeat rōnem culpe in oīb⁹ hoibus descendentib⁹ ab Adam p seminalē rōnem, i. p viā actiuā in generatiōe. Et p hō respondek ad oia argumēta: q̄ possent fieri in ctrariuz per que ꝓbatur q̄ vnus p alio puniri non debet, ꝓsertim pena spirituali que est ꝓuatio gratie: q̄ formaui infra in smonib⁹ de q̄tuor locis. ar. ij. vbi agitur de limbo puerorum: qz hic hoīes puniunk quidē priuatione originalis iustitie, z gratie ꝓpter peccatū patrū quod comiserūt in Adam ratione iam dicta. Sed si peccatū originale nō haberet rōnē culpe in nobis: adhuc nō esset incōgruum filios puniri p peccatis parentū pena positiua corpali: vel temporali vel etiā spirituali priuatiua. Sicut ꝓbi gña ptz, de iure diuino, Exo. xx. Ego sum deus zelotes visitans iniquitatē patrū in filios: in tertias z quartā generatōez. Sicut etiā de iure ciuili, patet in crimine lese maiestatz. C. ad. l. iul. ma. l. Quisqs canonizata. in decretz. iij. q. vj. quisqs. sic etiā de iure canonico ptz in hereticis, de hereticis, ca. Vergentis. Jtē in scismaticis. De scismaticis, ca. vnico. libro sexto. Jtē in p securorib⁹ cardinaliū. de penis. ca. felicis li. vj. Jtem in alio casu. de penis. c. in quibusdā. facit qō not. Blo. Joan. and. in regula, nō debet. li. vj. Sic etiā qō facit collegiū ciuitatis imputak toti ciuitati: z qō facit princeps etiā imputak populo. Vñ ꝓpter delictuz principis pōt ciuitas interdici: vt in. c. si smia. §. j. ij. ō sen. excōi. li. vj. not. in. c. Quod nōnullus. de ptin. z in. c. j. de vsu. li. vj. z in. c. roma. §. fi. de sen. excōi. li. vj. ¶ Quarto ꝓcedit a parentib⁹ ꝓximis ꝛc. Nec obstat si dicak, q̄ ipsi nō habēt illud originale pctm̄: qz Rñ. q̄ ipi nō habent illud reatu: sed actu: si actus peccati originalis est carētia ipsi⁹ originalis iustitie siue kames seu ꝛcupiscētia ꝛc. Et declarabik infra cum agetur de remedijs peccati originalis. Exemplū habem⁹ seu similitudinē: sicut iudeus circūcisus generat filiū cū ꝓputio z granū mundū semi natū, ꝓcreat granū cum palea. z ratio huius est: qz pater generat filiū cum ꝓputio non fm q̄ curatus est in mente: sed fm q̄ corruptus est in carne: non fm q̄ est spūalis: sed fm q̄ est carnalis. Et h̄ vult Tho. j. ij. q. lxxxj. ar. iij. ad. iij. Est aūt notan. q̄ vt dicit Tho. in. ij. sen. z rāgit in. iij. di. xxx. ij. q. ij. ar. ij. q̄ corruptio originalis quantū ad illud q̄ est culpe transit in ꝓlem a patre: quantū vero ad illud qō rantuz est pene: sicut sunt corpis passibilitates trāsit in ꝓlez a matre: qz materiā ministrat fm Tho. Et patz in christo qui qz nō fuit ꝛceptus a semine viri: ideo non ꝛtraxit

culpā: sed qz fuit cōceptꝰ de semine mulieris/ō traxit penā. Jō dicit aplꝰ Ro. vij. Oz deus mīsit filiū suū in silitudinē carnis pcti. ¶ Quinto causatur hoc pctm̄ a carne nr̄a carnaliter z effectiue, nā anima nr̄a est forma z actus corpis: et iō agit in corpus sicut in materiā. Actus autē actiuorū sunt in patiēte bene dispōsito: z vnū qōcz recipit fz modū recipientis. Cū ergo caro nr̄a infecta/ sit traducta ex carne infecta: nō est apta nata nec ē dispōsita recipe aiam cū illa pulchritudine: z cū illa rectitudine originalis iustitie/ cū qua recepta fuit in carne primi hois antecz peccaret: oportz g̃ q caro sic infecta recipiat aniaz cū carētia illius pulchritudinis z rectitudinis: licz aīa a deo pura creetur z mūda. Accipe silitudinē de vino: qō q̃ntūcunqz sit purū z sanū: si recipiatur in vegete infecta z corrupta: inficit et corrūpit. Et pomuz q̃ntūcunqz mundū: si ponerek in manu infecta z deturpata: inficerek z deturparetur a manu. Propt̄ qō dicit in ps̄. l. Ecce em̄ in iniq̃tatib⁹ cōceptꝰ sum. Sz attende q ista silitudo non est vsqz quaqz bona: qa vnū est quid corpale: vñ vero miruz si inficiat a re corpali. sed dic q corpus non pōt directe esse causa infectiōis anie. i. culpe: sed p accidēs: sic sicut causa sine q̃ nō. sicut videmus in pctō actuali. Quia q̃s si comedit carnes in quadragesima: ille carnes nō coinquināt directe animā. 2 Mat. xv. Non qō intrat in os coinq̃nat aiaz zc. sed inobediētia z rebellio ad deū coinquinat aniam ꝓpter esum carniū: z sic caro infecta nō inficit aiaz directe: sz ipa culpa originalis quā oēs cōmisim⁹ in Adam: que cōtrahit ab ania dum infundit carni: ita q caro nō est causa directa z p se inficiēdi aiam: sed est causa p accidēs: sine qua nō. Vel dic q caro pōt esse causa culpe: causa inquā instrumētalis: nō aūt principalis. z sentit Tho. j. ij. q. lxxxij. ar. j. ¶ Sexto ꝓcedit ex ꝓcepto dei siue a deo ꝓcipiente: occasionalit̄ tamē. Si em̄ deus nō ꝓhibuisset ipsi Ade esum ligni vetiti: tunc comedendo de illo non peccasset, ꝓpter hoc peccauit: qz ꝓhibitū fuit/ z cōtra ꝓhibitiōem fecit. Et sic ꝓceptū illō dei fuit origo peccā ti occasionalit̄/ eo modo quo aplꝰ dicit Rom̄. vij. Occasiōe aūt accepta pctm̄ per mandatū operatū est in me oēm cōcupiscentiā. Et infra. z inuentū est mihi: mandatū qō erat ad vitaz/ esse ad mortē. Jrē Ro. v. Subintrauit lex vt abundaret delictuz. ¶ Septimo ꝓcedit ex lege diuina puniēte z regulante. Sicut em̄ ꝓinceps ecclie iuste ordinauit/ q quicūqz nascit ex fornicatione: ipso facto incurrat notā irregularitatis: z talis nota infligit a iure. sicut in veteri testamēto ordinauerat deus q multi essent ꝓhibiti ministrare, sicut natus ex scorto/ z habēs retortū nasum/ z leprosuz zc. De q̃ p Gre, xlix. di. hinc etem̄, sic etiā ipe deus totius machine vniuersalis/ legez statuit a principio. vt siqs ab eo apostataret: tota ei⁹ ꝓpagatio pctm̄ originale incurreret. vt dicit in. ij. sniarū. Jtez sicut hō quantūcunqz cōtinēs sit de se: tñ efficit bigamus z irregularis/ si cōtrahat cuz muliere corrupta ex lege diuina: sicut apostolo ordinante/ q clericus debet esse vnius vxoris incorrupte vir: sicut dicit. j. Tim. iij. z in decretis. xxxiij. di. curāduz. z. c. siquis viduā. sic spūs rōnalis contrahens matrimoniū cū carne q̃ fuit in Adā corrupta: cōtrahit reatū peccati originalis: ꝓpter quē est ineptꝰ ad ordines hierarchie celestis/ nisi postea dispensek cum eo. Et si dicas: qualiter punit iste cū tale matrimoniū nō possit vitare/ cū talis consensus non sit in eius prāre: Rñdeo, punit ex culpa Ade/ in quo oēs peccauerūt. Ro. v. Punit aūt pena nō positiua. i. sensus: sed tm̄ priuatiua. i. damni: sicut iudex q̃n efficitur irregularis. De q̃ tm̄ latius deo dante dicek infra seq̃nti ꝑmone: vbi agetur de pena peccati originalis. z sic patet quō et q̃n/ z vnde traducak originale.

De. vij. penis pctī originalis Sermo. viij.

QVasi a facie colubri zc. Sequit videre de tertia cōsideratiōe secūdi articuli/ vicz ō pena pcti originalis. Saluetur virgo zc. Pro hui⁹ g̃ materie declaratōe querit Vtrū remaneat aliq̃ pena ex pctō originali: Et videk prima facie q nō. Nā remota cā remouek effectꝰ. i fi. c. z si chīs,

de iureiu.c.cuz infirmitas.de pe.z remiſſ. c.cū ceſſante.de appel. Cauſa aūt penarū q̄ ex pcō inferūtur originali/eſt pcm̄ originale.ſed pcm̄ originale tollit̄ per baptiſmū:q̄ operat remiſſionē omniū pcōr in virtute paſſiōis chr̄i.g̃ videt q̄ poſt baptiſmū nulla pena originalis debeat remanere. Ad qđ dicēdū q̄ mediāte virtute paſſionis chr̄i ex qua ꝓcedit virt⁹ baptiſmal'is pena pcti originalis delet.cm̄ diuerſi/mode:qz quedā pene delent ſtatim per baptiſmū:ſicut pena ſpūalis.ſ.macula anie z pena dānatōis q̄ debet originali. Iſte ei pene ſequūtur pcm̄ p ſe:z nō oēs hmōi pene ſunt ſublate ſublata culpa p baptiſmū: ſed paſſibilitas/et mortalitas/z fames/et ſitz:z hmōi.z etiā ꝛcupiſcētia ſiue fames ſūt pene culpe originalis nō p ſe:ſed p accn̄s: pcm̄ ei originale cauſauit has penas tangz remouēs/phibēs. Remouit em̄ iuſtitiā originalē:p quā cōſeruabat hō ex ſupernaturali dono dei in imortalitate:cuz tñ ſm̄ naturā mortal'eſſet. ſublata aūt iuſtitia originali p pcm̄:remāſit hō in naturalib⁹ puris/z iō remāſit mortalis. g̃ eſt a natura p ſe:iz ex pcō originali p accn̄s. ſublato g̃ pcō originali q̄ntū ad culpā p baptiſmū:cōſequēter auferūtur pene cōſeqntes p ſe:nō aūt tollunt pene cōtrahentes p accidēs. Et ſi q̄rat:quare? Rñdeo.quadruplici rōne:vt infra ſubdit. ſed principalis ratio eſt:qz ille nō ſunt pene pcti originalis/de quo ſūt q̄ntz rōnes. Et eſt ſexta ratio.qz etiam ſi hmōi eſſent pene pcti originalis:tñ nō tollunt/eo q̄ nō totaliter tollit̄ pcm̄ originale p baptiſmū niſi q̄ntū ad culpā:tunc em̄ tolleret pcm̄ originale q̄n recuperaret iuſtitia originalis.qđ non fit:ergo ꝛc. Et ſi dicat:quare g̃ tolluntur macule anie z pene damni/z iſte alie pene nō? Rñdeo:qz ille cōſequūtur pcm̄ originale ex pte culpe. q̄a ergo culpa aufertur p baptiſmū/cōſeqnter auferunt z ille.iſte aūt pene.ſ.mors z hmōi:nō ꝛſequūtur originale ex pte culpe/ſed ex pte pene.i.priuationis iuſtitie originalis.que qz etiā poſt baptiſmū remanet: ꝛſiter etiaz pene iſte. Quedā ꝛo pene nō ſtatim/ſed rpe a diuina ſapiētia ordinate:ſicut ē paſſibilitas et mortalitas:fames/ſitis:z hmōi:q̄ nō nūc ꝓperer cām iā dictā:ſed poſt reſurrectionez corpoz tollentur.pñt etiam aſſignari alique cāe morales q̄ſi dicte penalitates etiā pene:necnon dimittunt. ¶ Prima eſt vt mēbra capit⁹ ꝛformenf. Caput em̄ noſtr⁹ eſt chr̄s. Eph̄.j. Ipm.ſ.chr̄m dedit caput ſup oēm eccliaz q̄ eſt corp⁹ ipſi⁹. Ro.viij. Quos pſciuit z pdestinauit cōformes fieri imaginis filij ei⁹ ꝛc. Et iō oportz q̄ ipſaz ipaſſibilitatē z imortalitatē cōſeqmur eo mō q̄ chr̄s cōſequutus eſt. Nō em̄ erat cōgruū q̄ mēbrū caput excederet. Ipe autem chr̄s licz eſſet plen⁹ oi gr̄a z vrute:nō habuit corp⁹ paſſibile in q̄ ſalutē nr̄am operatus est. Impaſſibilitatē aūt corpis nō habuerit niſi merito paſſiōis z crucis z poſt reſurrectiōez:iuxta illud Phil.iij. Habuit ſemetipm ꝛc. Sic etiā z nos vt ſibi cōformemur acq̄ſiuimus gr̄am poſt baptiſmū q̄ntū ad aiaz:corp⁹ tñ debem⁹ hīe paſſibile:ſic chr̄s paſſus eſt p nob. Et hāc rōnem videt ponere ap̄lus Ro.v. vbi dicit. Ipſe em̄ ſpūs teſtimoniū reddet ſpiritui nro q̄ ſum⁹ filij dei. Si aūt filij z heredes:heredes quidē dei:coheredes aūt chr̄i:ſi tñ compatimur/vt z ſimul glificemur. Impaſſibilitatē aūt ꝛſequemur ſic chr̄s. Et h̄ etiā habet Ro.vj. Si em̄ cōplantati ſumus mortis ei⁹ ſimul z reſurrectōis erim⁹. Et ibidē premittit. Iuſtificabit mortalia corpora nr̄a:ꝓpt̄ inhabitantē ſpm̄ ei⁹ in nob. Ptz ꝓma rō. ¶ Scōa ratio eſt vt hō pugnando ꝛtra cōcupiſcentiā ad alias paſſiones vincendo merek coronaz. Virt⁹ em̄ in infirmitate pficit.ſ.Cor.xij. Que aūt eſſet virtus hois meritoria vite eterne/ſi nō peccaret nō habēs occaſionē peccādi certe nulla aut modica. Sene. Virtus ſine hoſte marceſſit. vñ z diuina ꝓuidentia nunq̄ voluit aliquā creaturā neq̄ angelicā neq̄ humanā ſine certamine et pugna acquirere coronā. Hā z angeli q̄ nunc lanceti z bti anteq̄ beatitudinē acq̄rerent pugnauerūt:iuxta illud Apoc.xij. Factū eſt pliz magnū in celo. Michael pugnauit cum draconе:z draco pugnabat z angeli ei⁹/z nō ꝓualuerūt ꝛc. Sic voluit q̄ nullus hō ſine pugna intraret vitā eternam. Et iō voluit de⁹ vt hoi poſt baptiſmū remaneret motus ꝛcupiſcētie z cetere paſſiones:vt merito victorie coronā acq̄reret. j. Timo.ij. Non coronabit niſi q̄ legitime

certauerit. Patz scōa ratio. ¶ Tertia rō est. qz si baptism⁹ auferret passibilitatem corpis magis q̄rerēt hoies baptismū ꝓp gaudiū pntis vite/q̄ ꝓp vtilitatē aie:ad quā principalit baptism⁹ est ordinat⁹. Et sic ptz tertia rō. ¶ Quarta ratio est:ne fides q̄ habet de baptismi effectu perderet meritū:qđ ꝑculdubio ꝑderet si humanis sensib⁹ baptismi effect⁹ q̄ est ipassibilitas z imortalitas pateret/dicēte Greg. Fides nō habz meritū/cui hūana rō ꝓbet experimentū. Fides em̄ est argumentū nō apparentiū. vt dicit Heb.rj. Ptz ergo ꝙ rōnes q̄re diuina sapiētia ordinauit:q̄ licet culpa originalis ꝙ baptismū tollat:tm̄ aliqui defect⁹ remanet i vita p̄senti:in futuro tm̄ post resurrectiōez tollendi ꝙ virtutē baptismi operātis in ꝑrute passiōis chr̄i. Et sic ꝙ hec dicta ptz respōsio ad articulū:videamus g̃ quas penas incurrim⁹ ꝓpter originale pctm̄ contractū a primis parētibus.

Prima pena est illatio macule spūalis.
Scōa est corruptio boni naturalis.
Tertia est iniūctio laboris corpalis.
Quarta est afflictio ptus penalis.
Quinta est subiectio prātis hūanalis.
Sexta est incursio mortis corpalis.
Septima est ꝑuatio visionis naturalt.

¶ Prima g̃ pena est icursio macule spiritualt. Dices tu/q̄d est macula:Respōdeo ꝙ Tho.j.ij.q.lxxxvj.ar.j. q̄ macula ꝓprie dicit in corpalib⁹:q̄n aliq̄ corpus nitidū ꝑdit suū nitorē z̄c. Dic vt ibi:sed q̄ntū ad ꝓpositū ptinet. Nitor aie est duplex. Vn⁹ quidē nitor causat ex refulgētia luminis naturalis rōnis. alter ꝙ ex refulgētia diuini luminis. s. sapiētie z g̃e diuine. ꝙ contactū aūt pomi vetiti ania Ade ꝑdidit nitorē luminis g̃e diuine:z cōsequēter etiā anie oim ex eo descendentiū sine hoc nitore creank. alius ꝙ nitor luminis rōnis naturalis nō quidē totaliter ꝑditur: sed valde obtenebrat ꝙ contractuz carnis infectre inq̄ntū infundit/intantū q̄ nō est apta ingredi vitā eternā:qz nihil coinquinatū intrabit in illā. Apoc.xxj. Nota siℓitudinez de imagine chr̄i vel virginis argentea vel aurea. q̄ dum portat ad eccl̄iam cadit in lutū:maculat quidē a luto/adeo q̄ nō portat ad eccl̄iam nec ponit in altari nisi ꝑ⁹ lauetur z̄c. Sic in ꝓposito ania q̄ est imago dei. Gen̄.j. Faciamus hoiem ad ima. z̄c. cadit in lutum carnis infecte: z tō macula incurrit/adeo q̄ non est digna sup altari celestis eccl̄ie poni/nisi ꝑius lauetur ꝙ baptismū. Patz igitur quid est macula.

¶ Scōa pena est corruptio boni naturalis. Vbi notanduz q̄ vltra ea q̄ dicta sunt supza ar.j.ser.iij. de effectu peccati pte.v. vbi vide sicut dicit Tho.j.ij.q.lxxxv.ar.j. Per iustitiā originalē ꝑfecte rōnis continebat ania vires inferiores/z ipsa ratio a deo ꝑficiebat ei subiecta: hec aūt originalis iustitia subtracta est ꝓpter pctm̄ p̄mi parētis. z tō oēs vires aie remanēt:z quodāmodo distincte ꝓprio ordine q̄ naturalt ordinātur ad ꝓrute. Et ipa destitutio vulneratio nature dicit. Sunt autē quattuor potētie anie q̄ possunt esse subiecta virtutū. scz ratio in qua est ꝙuidētia volūtatis/in q̄ est iustitia irascibilis/in q̄ est fortitudo cōcupiscibilis/in q̄ est tēperātia. Inq̄ntū igit ratio destituit suo ordine ad veruz est vulnus ignorātie:inq̄ntū ꝙ voluntas destituit ordine ad bonū:est vulnus malitie. Gene.viij. Sensus z cuncta cogitatio humani cordis ꝓna sunt ad malū ab adolescētia sua. inq̄ntū ꝙ irascibilis destituit suo ordine ad arduū:est vulnus infirmitatis. inq̄ntū ꝙ cōcupiscibilis destituit suo ordine ad delectabile moderatū rōne:est vulnus ꝙcupiscētie. Vñ sicut dicit Aug. xiij. de ciui. dei. c. xiij. Post⁹ ꝑcepti facta trās̄gressio est:ꝙfestim g̃a deserēte diuina de corpoz suoz nuditate cōfusi sunt. Vñ in foℓijs ficulneis:q̄ forte a ꝑturbatis ꝑimo cōperta sunt:pudēda texerūt/q̄ ꝑius eadē mēbra erāt:sed pudēda nō erāt. senserunt em̄ nouū motū inobedientis carnis sue: rang̃ reciꝓrocā penā inobedīētie sue. Et infra. Et qz supioꝛē dn̄m suo arbitrio deseruerat/inferiorē famuluz ad suū arbitrium nō tenebat/nec oino habebat subditā carnē sicut semꝙ habere potuisset si deo subdita ipsa mansisset z̄c. Sic igitur ista quattuor sunt vulnera inflicta toti humane nature ex peccato ꝑimi parētis. Tho. vbi supza. Pone in ꝓactica de ignorātia humana:cuz qua nascitur homo adeo:ꝙ bestie nascuntur cum minori ignorantia q̄ homo. Sicut patz in pullo galline:qui natura cognoscit miluū. et agno:q̄ instin⁹

ctu naturali lupū ꝛ etiā matrē ad vocem
ei⁹:sed puer nihil cognoscit. Itē bestie in
stinctu naturali discernūt cōuentientiā na
ture a discōuenientibus, ſ. herbas veneno⁹
sas/ꝛ bonas. Itē aquā venenosaz ꝛc. Sz
homo nihil/nisi experiat̄ p gustū ꝛc. Sic
etiaz de alijs vulneribꝫ nature ꝛc. Dic vt
expedit. ¶ Tertia pena est iniūctio labo
ris corpalis:sicut habet Gen.iij. Maledi
cta terra in opere tuo:ꝛ comedes ex ea cūctis
diebꝫ vite tue spinas ꝛ tribulos germi
minabit:comedes herbas terre. In sudo
re vultꝰ tui vescēris pane tuo. Nota q⁹ de
us sic fecit Ade/sicut facit cōfessor pcōri
quādo iniūgit sibi pniam ꝛc. Nota male/
dicta terra:nō maledixit dns Ade sicut fe
cit Cain.q̄a ille ex malitia:sed Adam ex
ignorātia et fragilitate peccauit. Nota in
sudore ꝛc. Vñ sudor/fames/infirmitates
ꝛ passibilitates/sunt pene originalis pec/
cati. ¶ Quarta pena est afflictio partus.
vñ dixit de⁹ Eue. In dolore paries filios
ꝛc.Gen.iij. ¶ Quinta pena est subiectio.
vñ subdit. Et sub viri pātre eris. ꝛ h̄ fuit
sibi iniūctum in penā:q̄ al's fm naturam
nō debuit eē subdita viro. In cui⁹ figurā
deus formauit mulierē non de pede viri/
nec de capite viri:quia nō fuerat instituta
mulier vt esset dña viri/nec serua:ſz de la/
tere viri vt eēt socia et eq̄lis viro. h̄ notat
Glo.xxxiij. q.v.c.fi. Sed q̄ ipsa fuit cau/
sa pcti viri:ꝛ sic male vsa est paritate et
equalitate illa.ideo in penā sui fuit subdita
viro.ſ.subiectiōe seruitutis:fm quā pres/
dens vtik sibi subdito ad suūpsi⁹ vtilitatē.
Hac eīm subiectione nō erat subdita mu/
lier viro ante pctm̄:q̄ talis subiectio fuit
introducta post pctm̄. Sed est alia subie/
ctio economica: fm quā psidens vtik sub
iectis ad eoz bonoꝫ:ꝛ illa subiectio fuiſz
set ante pctm̄:q̄ alioquin defuisset bonū
ordinis in humana multitudine: siquidē
p alios sapiētiores gubernati nō fuissent.
Et ex tali subiectiōe naturalik mulier sub
iecta est viro:q̄ naturalik in viro magis
viget ꝛ abundat discretio rōnis:nec inēq̄
litas hoim excludik per innocētie statuz.
h̄ vult Tho. p.j.q.xcij.ar.iij.ꝛ.q.xcvj.ar.
iij.ꝛ.iiij.et ppt̄ h̄ fuit subdita viro:q̄ Pri
uilegiū merek amittere/q̄ concessa sibi ab
utitur pātre.xj.q.iij.priuilegiū. Vñ nota
q̄ sicut cōfitēs nō faciēs pniam a sacerdo/
te sibi iniūctam/peccat:sic mulier que nō
vult esse subdita viro/sed dñari/peccat:q̄
racit cōtra penitentiā sibi iniūctam a deo
ppter demeritū pcti sui. Rogemus dñm
ꝛc. De alijs duabus penis dicek dño con
cedente in proximo sermone.

¶ De causis ex quib⁹ procedit mors corporalis:et ideo nota Sermo ix.

QUasi a facie colubri ꝛc. Prosequēdo adhuc
scōm articulū:sequik predica/
re de duabꝫ reliquis penis pcti originalis
q̄ supra tacte sunt in sermone primo pce/
denti.i. de pena mortis corpalis/ꝛ de da/
mno priuationis iussionis diuinalis:hoc
mane dicemus de morte:ꝛ si tps patietur
de limbo pueroꝝ aliquid rangā/vel in se/
quēti sermone. Pro introductiōe ꝛ cōple/
mento hui⁹ materie querik Vñ ꝛ ex quib⁹
causis pcedit mors corpalis:. Et dicendū
q̄ ex ser. quaꝫ tres sunt rōnes theologica
les:ꝛ alie tres naturales. nā prima/q̄nta
ꝛ sexta sunt rōnes theologice,scōa vo/ter
tia ꝛ quarta sunt ratiōes phice:alias pro
pter beatitudinē eternalem.

Primo ppter iustitiā diuinalem.
Scōo ppter cōpositionē naturalem.
Tertio ppter distantiā localem.
Quinto ppter fruitionē diuinalem.
Sexto ppter punitionē iustitialem.

¶ Primo quidē ppter iustitiā diuinalem
.i.impunitiōez peccati Ade/in quo oēs
peccauerūt. De⁹ eīm protulerat Ade imor/
talitatem ex quodā dono spirituali: que
erat effect⁹ quidā iustitie originalis:vt di
ctum est supra eo.ark.ser.j.parte.v.ꝛ sic ex
gratia erat. Peccāte autē Adā/fuit ei sub
latū illud donū.ꝛ cōsequēter fuit effectus
mortalis:id ē morte necessitati subiectus
Gen.iij. In quacūq̄ die comederis ex eo:
morte morieris. In pena q̄ hui⁹ pcti Ade
mors est inflicta in humano generi. Ido
dicik Rom.v. Per vnū hominē peccatuz
intrauit in mundū/ꝛ per peccatū mors:ꝛ
sic mors a deo est punīte:non autē princi
palik intendēte,ꝛ sic cōcordank due aucto

ritates in scriptura. Nā Eccl.xj.dr. Bona z mala vita: z mors paupras et honestas a deo sūt. Nota mors ideo qz deꝰ est auctor mali pene: vt dixi supra. ar.j.pmō v.ō causalitate pcti. in introitu: mors aūt est pena. ergo ꝛc. Vñ.j.Reg.ij. Dñs mortificat z vivificat ꝛc. Itē Deu.xxxij. Ego occidā z ego viuere faciam. Alia vero est auctoritas: q̄ videt huic cōtraria. Sap̄.j. Deus mortē nō fecit/rō est: qz mors ē pura puatio vite: et sic nihil est. Et iō nō est a deo/q̄d intellige per se inrenta: vt ponit Tho.in.j.pte.q.xlix.ar.ij. ¶ Scōa causa mortis: est cōpositio naturalis: et quantū ad h̄ mors ē ex natura. Nā i corpe hūano sunt q̄ttuor elemēta: ex q̄bꝫ corpa componunt. z ista q̄ttuor elemēta afficiunt q̄ttuor q̄litatibꝫ ꝛtrarijs: scz frigiditate/caliditate/hūiditate/z siccitate. Et iō ad modū q̄ttuor inimicoꝝ sunt in cōtinua pugna et discordia: ex quoꝝ discordia dissoluit corporis armonia. Da similitudinē de incarceratis: q̄ nocte z die nitunt frangere carcerez et fugere et ad ꝓpria loca redire. Sic igit q̄ttuor inimici corpis frangūt et destruūt vt ad loca ꝓpria reuertant/vt leuia vadāt sursum/grauia ꝑo deorsum. et ex hac causa mors naturalis est homini. De q̄ vide Tho.j.ij.q.lxxxv.ar.vlc. z vide infra.ar.ij.sermōe.j.pte.ij. ¶ Tertia causa est ꝓpt distantiā localez/eo q̄ multum distamꝰ a deo: z ꝓpter hāc distantiā sancti patres ex desiderio essendi cū deo appellabant se peregrinos z aduenas super terram. ps̄. Heu me quia incola. meus prolonga. est. Nam licet deus sit vbiq̄: tuxta illud. ps̄. Quo ibo a spiritu tuo: z quo a facie tua fugiaz: si as̄.in ce.tu il.es: si descen. ad infer.ades. precipue tamē est in celo vbi residet p gloriam: sicut anima licet vbiq̄ sit in corpore precipue tamē est in facie ibo: dicit Gen̄.ij. Formauit igitur deus hominē de limo terre/z inspirauit in faciem eius spiraculum vite. Nota in facie eius ꝛc. Rō quare dicit desola facie est: qz ibi relucent opa aie/q̄ntū ad oēs sensus. sic deꝰ ꝛc. Jō ps̄. Ad te leuaui oculos meos: q̄ ha. in celis. Et huiꝰ signū est: qz qñ homes z cetere creature patiunt aliq̄d: leuāt oculos in celū naturali instinctu: qz aūt ipe deus/qui est in celo/est principiuz fontale oīs esse z incorruptiōis. quāto magis creatura distat a deo: tanto est magis corruptibilis: sicut gñabilia et corruptibilia q̄ sunt sub celo: q̄ aūt magis appropinquāt/deo ppetuo solidant. sicut ptz de corpibꝫ supcelestibꝫ/que nulla alteratione mutant: qz aūt q̄diu sumus in hac vita/multuz distamꝰ a deo: et pegrinamur ab ipso: iō sumꝰ subiecti mortalitati z miserie. ¶ Quarta rō: ꝓpter deficientiā virtualē. Nam virtus naturalis semp debilitat in agendo. Humidū em̄ radicale cōsumit semp a caloze naturali: nec posset hō viuere/nisi supleret hūc defectū p cibum corpalem. sicut est siltudo ō candela olei siue lucerna accēsa: in qua semp ignis cōsumit oleum/adeo q̄ extinguetur lux: nisi supplerek p oleū. z cetera. sic i. ꝓposito ꝛc. Repletio aūt cibi ē necessaria adolescentibꝫ vsq̄ ad. xxj. annū ad duo. Prio quidē ad restaurationē depditi. Scōo ad augmentū ſm Tho.pte.j.q.xcvij. ark.iij. Sed postea solū ad restaurationē depditi qz restauratio ista nō fit eq̄liter: qz impurior est cib̄ quā illud q̄ deperdit ꝓpter admixtionē ꝛtrarij vel extranei. Jō paulatim virtꝰ naturalis deficit: sicut ponit sapiens exempluz de vino/cui semp admiscet aqua: q̄d tādē fit aquosum: qz aqua innatescit/z virtus vini debilitat: et ſm hunc modū homes senescūt: qz mixte sūt cōmixtiones: z sic fit mixtio multi extranei: et est in eis defectꝰ virtutz naturalis: que ñ pōt extraneū cōuertere z ꝟsimilare. Et ꝓpter hoc in senib̄ multe sūt superfluitates. Et iō homes senescunt z naturaliter moriunt. tō dicit apl̄s ad Heb.vij. Ome q̄ antiquat z senescit ꝓpe interitū est. ¶ Quinta rō ē ꝓpter fruitionē diuinalē. Jō em̄ ad hūc finem creatus est/vt deū cognosceret z cognoscendo diligeret et diligēdo possideret. q̄ vita eterna est finis vltimꝰ homis: iuxta illud Joā.xx. Hec aūt scripta sunt vt credatis/qz Jesus est filiꝰ dei: z vt credentes vitam habeatis in noie ipsiꝰ. z hinc est q̄ hō non satiak in vita p̄senti quātūcūq̄ bonis tpalib̄ repleak. Nunq̄ em̄ aliqua res quiescit/nisi ꝓueniat ad finem ꝓpriū. Exē plū de nauī que non quiescit/donec ꝓueniat ad portū. Itē lapis nunq̄ quiescit donec sit in terra: aqua etiā semp nitit ad locū ꝓpium ꝓuenire in mare. Item sagitta

nunq̃ quiescit donec sit insigno: sic grauia deorsum/z leuia sursum. huius signū est: qz oēs res extra ꝓpriū locū corrumpunt: sz in loco ꝓpio ꝓseruant: sicut aqua in fonte cōseruat: sed in vegete corrumpit: sicut etiaz planta i terra ꝓseruat: sed si euellat siccat. Vñ locus ꝓprius est causa cōseruatiōis locati: z hec ratio sumit a loco: sed p̄dicta sumit a fine. finis aūt noster deꝰ est. Apoc. j. Ego sum alpha z o. principiū z finis. tō nunq̃ mens nostra q̃escere nec beata esse potest: nisi queniat ad deum per visionez z fruitionem. Aug. j. lib. ꝓfes. Fecisti nos dñe ad te: z inquietū est cor nostrū donec requiescat in te. Et ideo nō satiat homo bonis tpalibus: ideo quanto plus habet tanto plus desiderat habere/z hoc est maxima pena: q homo semp comedat z semper famescat/semp bibat z semp sitiat. Et ratio est etiā alia/qz nunq̃ hō satiatur de rebus exterioribꝰ nisi res intrent in aiam. Da exemplū de pecunia posita in capsa q̃ bene implet bursam vl capsam: sic z cibꝰ bene implet corꝑ siue stomachū in quez intrat/sed aiam nō: qz nō intrat in eam. tō zc. Propt hoc dr dñs Joā. iiij. Qui biberit ex hac aq̃ sitiet iterꝫ. Nota ex hac aq̃ .i. concupiscentia bonoꝝ tpaliū, qui aūt biberit ex aqua quaz ego dabo ei, i. de fonte vite q̃ inebriant electi in resurrectiōe non sitiet iterū. i. nullū defectum vel anxietatē patiet. aia q̃ donec est in mōo isto ē vacua: cū igit deus ita naturā ordinauerit: vt nihil sit vacuū in natura ad diuinā prouidentiā ꝑtinet animā vacuā replere: sed impleri non pōt nisi visione dei fruat. ps. Satiabor cū apparuerit gloria tua. Ad videndū aūt deum hō non pōt peuenire: ita vt ineternū sit beatus nisi ꝑ mortem: iuxta illud, Quod dixit dominus moysi. Exod. xxxij, Non me videbit homo et viuet, Ergo necessaria fuit mors ꝓpter fruitionē diuinalē: ideo dicebat apostolus ad Phil. j. Cupio dissolui z esse cum christo. Ista tñ ratio patit instantiā: quia in statu Innocentie homo fuisset translat⁹ ad dei visionem sine morte corporali: ex quo videtur q̃ mors corporalis nō sit necessaria simpliciter ad hoc vt homo fruat deo nisi post peccatū. ¶ Sexta ratio est ꝓpter punitionē iustitialem. Nam pctōres nō possunt congrue puniri nisi per mortē. Vnde z iura ciuilia multis delictis imponūt penam mortis. Diuina aūt prudentia ordinauit: q vt plurimuz pctōres in hac vita non puniant. quinimo, ꝓsperant in malis suis. de quo mirās Hiere. dicebat Just⁹ quidē tu es dñe si disputem tecum quare via impioꝝ ꝓsperatur: z bene ē oībus q̃ puaricant z iniq̃ agūt: plātasti eos z radicē miserūt ꝓficiūt z faciūt fructū. Here. xij. Boni aūt econtra in hoc mūdo aduersitatibꝰ molestant. z ido deus esset iustus si alibi non puniret iniustos z premiaret iustos. ꝓpter hoc ꝙ diuina prudentia mortē induxit: vt post mortē punirz iniustos. q̃nq̃ tñ diuina iustitia in hac vita exardescit aduersus iniustos mortē corporalē patiter z spiritualē infendo. Nam ꝓpter peccatū luxurie boies perierūt in diluuio: qz sicut dicē aliꝰ magister historiaꝝ Methodius in tm inualuit luxuria: q mulieres super gradiebant viros: ꝓpter hoc dixit deꝰ ad Noe: repleta est terra iniq̃tate a facie eoꝝ z ego disperdam eos cū terra: penitet eum me fecisse hominē: Gen. vj. Item propter peccatū contra naturā perdidit Sodomam z gomorrā. z super eas pluit ignē z sulphur vt pena tota respōderet culpe: quia in pctō illo est ardor z fetor. Jtē habetur in auten. vt nō luxu. contra naturā in prin. collā. vj. Item ꝓpter peccatū supbie z blasphemie: angelus dñi percussit castra assirioꝝ z occidit vna nocte centum octoginta q̃nq̃ milia viroꝝ. ij. Reg. xix. Similiꝫ de Herode Agrippa rege q̃ vestitus veste regia sedit ꝑ tribunali z cōtionabatur ad populū. Populus aūt clamabat dei voces z nō hominū. Actu. xij. Et exhibebant ei honorē deo debitum/et nō homini: z statim percussit eum angelus dñi eo q̃ nō dedisset honorem deo z consumptꝰ vermibus expirauit. sic habetur de pueris blasphemātibꝰ siue deridentibꝰ Helyseū. iiij. Reg. iij. Patet ergo q̃ fuit necessaria mors ꝓpter punitionē pctoꝝ. Ideo apls. Statutū est hominibꝰ semel mori et post hoc iudiciū. Heb. ix. Nota post hoc: quia iudiciū est post mortē: nō ante. ideo petebat dauid dicēs. Exaltare q̃ iudicas terrā redde retributiōez superbis. Vsq̃q̃ pctōres dñe vsq̃q̃ pctōres gloriabunt: effabunt z

loquenk iniq̃tatē loquenk oīes qui ope/ rant iustitiā tc. Et infra: qz nō repellet dñs plebē suam: t hereditatē suā non de/ relinquet quoadusq; iustitia conuertak in iudiciū. Ps.xciij. Nota iustitia dei est sp hic t vbiq; qz est ipse deus: sed iudicium est actus iustitie: et non est hic semper: sed post mortē/qz tunc iustitia dei cōuertitur in iudiciū reddendo ꝓmiationē bonis t punitionē malis. Et sic patz: quare mors fuit a diuina puidentia ordinata. Sequi tur videre de pena damni: quā infligit pe na originalis: vbi nota q̃ pctm originale minus punitur in alio mundo q̃ actuale mortale. Pro cui⁹ declaratōe sciēdū: q̃ vt supdictum est: pena debet correspondere culpe: qz p maioritate vel minoritate cul pe debet infligi maior vel minor pena: iu xta illud. Deut.xxv. Juxta mensurā deli cti erit t plagaruz modus. t Apoc.xviij. Quantū glificauit se in delitijs tm̄ date illi tormentū t luctū. Culpa aūt actualis mortalis ꝓtinet duo. s. auersionē ad creatu rā t auersionez ab incōmutabili bono: sic t in inferno damnatoz est duplex pena. vna est pena sensus q̃ ꝓsistit in gehēna: in visione demonū: in remorsu ꝓscientie que vocat vermis: vt infra dicet: cū de inferno aget. Et hic rndet ꝓuersioni ad creaturā. Dignū em̄ ē vt q̃ inordinate delectat⁹ ē in creatura ordinate p[illegible]creaturā. Vñ Sap.xvj.creatura eiribi factori defuēs exardescit i tormētū aduers⁹ iniustos ps. Ignis sulphur t spūs procl. pars cal.eoz Item Sap.v. Pugnabat orbis terraruz contra insensatos. Nam quia inordina/ te vsus est creatura peccatoz: iustum est p creaturā puniak: quia per que quis pec/ cat p hec t torquek. Sap.xj. Alia pena ē priuationis visionis diuine essentie. t hec dicit pena damni. iustū est em̄ vt q̃ auer/ tit faciem suā. i. lumen rōnis naturalis a deo/q̃ de⁹ auertat faciē suā ab eo: t hec pe na respōdet auersioni: t sicut in pctō mor/ tali auersio est principalioz: qz formaliter dat esse peccato: sic pena damni est princi/ palioz in inferno. in pctō aūt originali nō est conuersio ad creaturā: sed solum auer/ sio/t ideo nō meretur vtrāq; penā. Et ꝗa in inferno damnatoz̄ est vtraq; pena vt dixi: ideo nō meretur anima ꝓpter deme/ ritum pcti originalis detrudi in infernuz: sed portak ad limbum puerorz/vbi solum est pena dāni siue pena sensus/nec de hac pena priuatiōis siue damni dolent: sic nō displiceret rustico q̃ nō habeat regnuz fran cie: qz sibi nō competit: sz filio regis displi ceret. Nec obstat si dicatur qō pueri sunt creati ad beatitudinē consequendaz: ergo nō potest nō dolere si carent: quia illud ve rum est ō beatitudine q̃ ex natura possūt consequi q̃ consistit in contemplatiōe pri me cause. hanc aūt penam damni Augu. vocat ignem: sicut scribit ipse ad Petrū: t habek de conse. di. iiij. Firmissime tene. nō solū homines ratione vtentes/verum etiā paruulos: qui siue in vteris maternis vi/ uere incipiūt t ibi moriantur: siue iam de matrib⁹ nati si sine sacramento baptismi q̃d dak in noie p̃ris t filij t spūssancti: de hoc seculo trāseūt sempiterno igne puniēdos: qz t si pctm̄ ꝓprie actionis nō habeant: ori ginalis tamē pcti damnatiōnē carnali cō/ ceptione et natiuitate traxerunt. hec ille. Nota sempiterno igne. Glo.j. pena dāni: qz semp erūt i tenebris: vt.j.c.nulla. Con cordat Tho.in.iiij.sen.di.xxxiij.q.ij.ar.j. ad primū. Et ideo pro talib⁹ nō sunt faci/ ende elemosyne: qz frustra fierēt. Sed que rit Tho.i.iij.sen.di.xlvij.q.j.ar.iij.ad.iij. Nunquid tales pueri non baptizati dece/ dentes resurgent in iudicio? Respondet q̃ sic: cū corporib⁹ integris i etate.xxx. anno/ rum: etiā si mortui fuerit in vtero matris: post tm̄ infusionē aie rationalis. Vñ apl's Ephe.iiij. Omnes resurgem⁹ in similitu/ dinem etatis plenitudinis christi: sz nō re surgent ad gloriā: qz nō habuerūt gratiaz per baptismū: sed ad penaz nō sensus/ que datur ꝓpter peccatū actuale: sed damni. et istud est generale in oīmbus paruulis de/ cedentib⁹ ante vsum ratōis sine baptismo tam filijs christianorū q̃ iudeorz et paga/ norum. nō stabunt ergo ad dexterā chīi in iudicio: nec ad sinistram. Dices tu/ad q̃d resurgent? Rñdeo. ad petendum vindictā de illis qui fuerūt causa quod nō fuerunt baptizati/t clamabunt voce flebili dicen/ tes. Justissime iudex dñe iesu christe vin/ dictam petimus a te de nostris parentib⁹: qui fuerūt causa nostre damnatiōis: qz cū essem⁹ in vtero male tractauerūt matres

nostras verberando vando calces: fatigã
do eas ꝛc. a deo ꝙ necati sumus in vtero.
Aliqui alij dicẽt. Juste iudex vidica nos
de nostris matribꝫ: que ꝓpter eaꝝ idiscreti
onẽ seu vanitatẽ seu iniquitatẽ nos neca/
uerunt: scz nimis laborando/vel stringen
do eaꝝ indumẽta/vel chorizãdo/ꝛ priua
uerunt nos tãto bono. Alij dicent. Juste
iudex: vindica nos de patribꝫ ꝛ matribꝫ/q̃
cõtra voluntatẽ tuã luxuriauerũt ꝛ genue
runt nos/ꝛ timẽtes verecundiã mũdi vel
penam occiderũt nos in vtero patronãdꝫ
matres grauitas. Nota de illa moniali/q̃
fuit impꝛegnata a quodã nobili siue cuiuſ
dam ciuitatis/mater aũt illiꝰ monialis re
quisita ab ea ꝙ daret sibi potionẽ ꝓ abor/
su faciendo/dedit ei potionẽ venenatã/vt
ꝛ ipsa simul cũ puerperio necaret/ꝛ sic ne/
cata est ꝛc. Alij clamabũt dicẽtes. Juste
iudex: vindica nos de medicis ꝛ aromata/
rijs/q̃ consulerũt matribus nostris: vt aci
perent medicinas ꝓ abor: sione fienda/ꝛ
sic matres desertate genuerũt mortuos ꝛ
sine baptismo ꝛc. Alij querent vindictã ꝺ
mãmonis ex quarũ defectu pueri nascun
tur mortui vel ignorauerunt scientiaz ba/
ptismi: ꝛ sic sine baptismo decesserũt: quia
mãmone debent scire hmõi formam ꝛc.
Alij de sacerdotibꝫ/qui ignorãtes formaz
baptismi baptizauerunt eos ꝛc. Et sic de
singulis: dic vt expedit. patz ergo ad quid
tales pueri resurgent in iudicio.

¶ De remedijs peccati originalis. Sermo. x.

O Vasi a facie scolubri ꝛc. Adhuc ꝓsequendo
scõm ar. j. de pctõ originali re/
stat predicare de remedijs institutis a deo
ꝓpt̃ pctm̃ originale/q̃ erit q̃rta ꝙsideratio.
Salutet ꝫgo maria ꝛc. Pro introducõe
igit̃ hmõis/q̃rit̃: nunq̃d sit institutũ aliq̃ꝺ
remediũ ꝙtra pctm̃ originale? Et dubiꝫ
hui? q̃stionis ꝙsistit in ꝺ q̃ videt ꝑma fa/
cie ꝙ nõ. Rõ: qꝛ ꝓuatio nõ tollit nisi ꝓ ha
bitũ ꝙtrariũ: qꝛ nihil tollit nisi a cõtrario:
sic macula pctī mortalis: nõ tollit nisi per
gr̃am q̃ ꝙtrariat ei. Peccatũ aũt originale
est/ꝓuatio quedã iustitie originalis: vt supꝫ
dictũ est. q̃ videt ꝙ nũq̃ tollat nisi ꝓ iusti/
tiã originalẽ: sed iustitia originalis nunq̃
reddit aie: qꝛ semꝑ remanet in ania vbicꝛ
cantia illiꝰ armonie/in qua ꝙsistebat origi
nalis iustitia: ꝓpter qꝺ ꝺ: Beñ. viij. q: seꝛmꝰ
ꝛ cogitatio huani cozdis ꝓna sũt ad ma
lum ab adolescẽtia sua: ergo ꝛc. Pro hui
ius q̃stionis solutiõe est notãdũ: q̃ pctm̃
originale ꝛ est culpa ꝛ est pena: inquãtũ ẽ
culpa pctm̃ originale est in aia: sicut i sub/
iecto: ſz inquãtũ est pena est i carne: vt no
tat Tho. j. ij. q. lxxxij. ar. j. Pctm̃ em̃ origi
nale nõ dic̃ solũ ꝓuationẽ originalis iu/
stitie: qꝛ ℔ habet potius rõnez pene q̃z cul/
pe: sed dic̃ ꝓuationẽ hmõi: cũ debito habẽ
di iustitiã originalẽ. ꝛ fm ℔ habet rõnem
culpe: qꝛ hõ ex suo ꝋfectu carz illo q̃ꝺ tene
tur hz̃e. ꝛ hoc fac̃ ipsaz ꝓuationẽ originaꝭ
iustitie esse pctm̃. Sic dicimꝰ in pctõ actu
ali mortali/qꝺ dic̃ ꝓuationẽ ordinis ratio
nis: nec tñ hoc solũ facit esse pctm̃/nisi in
illo q̃ rõnis ordinez sequi tenet: sicut sunt
oẽs habẽtes vsum rõnis. Si aũt nõ tenet
sequi ordinẽ rõnis: nõ esset pctm̃ in ipo: sic
patet in furiosis: vel infantibꝫ: vel dormi
entibꝫ: vt in cle Si furiosus. ꝺ homicidio.
sic igit̃ ꝙ remedia a diuia bonitate institu
ta/tollit originale: inquãtũ hz rõnez cul/
pe/nõ tñ inquãtũ est pena. Nã licet illa de
screpantia armonie ꝛ ꝓuatio iustitie ori
ginalis remaneant: tñ tollit obligatio: q̃
prius tenebat hõ habere iustitiã origina/
lẽ: ꝛ ꝙsequenter tollit culpa: qꝛ nemo culꝑ
abilis reputat si careat aliq̃ re quã nõ te
net hz̃e: sic ꝛ dicimus in sil̃i de ignorantia
q̃ est ꝓuatio scie: que interdũ est pctm̃ mor
tale: vt notat Tho. j. ij. q. lxxvj. arti. ij. Et
tñ quãtũcunq̃ hõ agat pniam de omnib
pctis suis: remanet tñ ignorantia: put est
ꝓuatio scie: nõ tñ remanet negligẽtia fm
quã ignorãtia ꝺ: pctm̃: vt no. Tho. j. ij. q.
lxxvj. ar. ij. in rñsiõe ad quartũ. Et hoc est
q̃ ꝺ dicit mgr̃ in. ij. sen. ꝛ alij doc. theolo. q̃
pctm̃ originale tollit reatu: ſz remanet actu
sumpto remedio ipsi?. Acꝛ? quidẽ peccati
originalis est carẽtia iustitie originalꝭ hec
aũt remanet: ſz tñ hec carẽtia nõ reputaꝭ
culpa post sumptionem remedij: vt dict.
Econtra ꝫo pctm̃ actuale remanet reatu:
sed transit actu ante penitentiã ꝛc. Patet
ergo rñsio ad q̃stionez ꝛc. ¶ Videamus

er go q̄ remedia sunt a diuina ꝓuidētia in stituta p̄ pctm̄ originale. Vbi nota. q̄ fm diuersitatē tēpoꝝ diuina ꝓuidentia remedia istituit. Nā in lege nature fuerūt tria sicut dr Hugo de scto Victore. in lege ꝓ scripta fuit vnū: z in lege gr̄e vnū: z sic sūt q̄tuor. In lege q̄dē nature primū remediū fuit oblatio. z hoc incepit ab Abel et duravit vsq; ad diluuiū. Vñ dr Gen. iiij. q̄ Abel obtulit de ꝑmo genitis gregꝫ sui et dedit de adipib⁹ eoꝝ. Cain ꝓ de fructib⁹ terre. Scōm remediū fuit sacrificiorū oblatio. z istud incepit a Noe z duravit vsq; ad Abraā. Nam vt dr Greg. Ista sacrificia erāt ꝓtra originale pctm̄. Tertiū remediū fuit decimatio. z istud icepit ab Abraam z Melchisedech: sicut dr Gen. xiiij. q̄ Abraaz dedit Melchisedech decimas ex oib⁹. Nā fm Aug. decimabat q̄ curabatur. In lege aūt scripture. i. Mosayce/ fuit instituta circūcisio: licet ꝓprie loquēdo añ legē Moysi fuerit data. i. ipsi Abrae circūcisio: sicut legit Gen. xvij. Jō dr Jo. vj. Propterea Moyses dedit vob circūcisionē. Non qa ex Moyse est/ sed ex patribus Dicit ergo circūcisio esse ꝓpte legꝫ scripte. i. Mosayce. nō q̄ illo ꝓpte fuerit instituta sed q̄ fuerit illo ꝓpte ꝓmulgata per Moysen: z nouiter sibi a dño imperata/ z a patrib⁹ cōprobata. Tunc em̄ dr lex instituta cū ꝓmulgat: firmat tunc cū moribꝫ vtentiū aprobat/ ait Aug. in li. de vera religione. z in decre. iiij. di. leges. Hoc autē remediū circūsionis dabat soluz illi ꝓlo et masculis: sicut ptz Gen. xvij. Jōq; mulieres ꝓli z etiā viri aliaꝝ gentiū sine illo remedio saluari poterāt/ nisi aliq̄d obstaret. sicut ptz in Abimelech z Job. Sz remanet hic dubitatio: cū p ista q̄tuor remedia tollebat olim originale. Querit q̄re anie nō intrabāt in paradisum vel innocentiū vel penitentiū sicut hodie: Rūdeo: q̄ nondū aperta erat ianua paradisi. in cui⁹ signū q̄si Adā z Eua fuerūt expulsi a paradiso/ collocauit de⁹ ante paradisum voluptatis cherubin z flāmeū gladiū atq; versatilē/ ad custodiendū vīa ligni vite. Gen. iij. Diceret aliquis. Nihil claudebat tanuā nisi pctm̄ originale: sed h̄ sublatū erat p remedia supia dicta. q̄ z̄. Rñ. q̄ pctm̄ originale infi ciebat z inficit naturā z ꝓsonaz: z q̄ ꝓsona Ade infecta ifecit naturā: et natura infecta infecit ꝓsonā. inq̄ntū q̄ pctm̄ originale erat infectiuū ꝓsone: tollebat per remedia supra dicta: ꝫ nō tollebat inq̄ntū erat infectiuū nature. fm q̄ impediebat aperturā ianue: q̄ nōdū erat solutū preciū per mortē chr̄i. Et tō ipe chr̄s solus est q̄ habz clauē Dauid: q̄ aperit z nēo claudit: claudit z nemo aperit. Apoc. iij. Et in hui⁹ signū Jo. bap. licz esset sctificatus in vtero matris et postea circūcisus: tñ dixit christo Mat. iij. Ego a te debeo baptizari/ et tu venis a me baptizari. Glo. i. a pctō originali mūdari. Et h̄ est de mēte Tho. in. iij sen. di. iij. q. iij. ar. ij. q. iij. z ad scōm. In lege aūt gr̄e. i. post chr̄m/ q̄ dedit legē gr̄e. Jo. j. Lex p Moysen data est: gr̄a z veritas p Iesum chr̄m facta est. Jnstituit aūt ipse chr̄s legislatoꝝ baptismū. Jo. iij. Nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aqua et spūsctō: nō pōt introire in regnū dei. Distinguūt aūt doct. theolo. triplicē differentiā baptismatū q̄ bus tollit pctm̄ originale.

Primꝰ est baptismꝰ de aqua sacramentali: z vocat baptismus fluminis.

Scōs est baptismꝰ de gratia spirituali z vocatur baptismus flaminis.

Tertiꝰ est baptismꝰ de sanguine martyriali: z vocat baptismus sanguinis.

¶ Primus g̃ baptismꝰ z̄c. Et iste ꝓncipalioꝝ baptismꝰ z cōmunioꝝ aliꝫ: ē ianua sacramētoꝝ. Hoc baptismo mūdant ab originali: nō solū pueri/ ꝫ etiā adulti/ infideles/ iudei/ saraceni/ tartarei z̄c. ab omnib⁹ pctis q̄ntū ad culpā et q̄ntū ad penaz: nec requirit in suscipiēte cōtritio/ nec cōfessio: iuxta illud Apo. xx. Sine pnia em̄ sūt dona z vocatio dei. q̄ ꝙdaz exponēs Amb. ait/ z habet in dcre. de ꝙse. di. iij. sine pnia sūt dona z vocatio dei: q̄ gr̄a dei in baptismate nō req̄rit gemitū/ nō req̄rit planctū vel op⁹ aliq̄d: sed solā fidē/ z dia gratꝫ cōdonat. Hec ille. Req̄rit tñ attritio de pctis actualib⁹ in suscipiēte: q̄ est dolor informis. Vñ dixit Petrꝰ. Pniam agite: z baptizet vnusq̄sq; vr̄m in noie Iesu chr̄i in remissionē pctoꝝ. Act. ij. De h̄ baptismo loquit articulꝰ fidei dices. Cōfiteor vnuz baptisma in remissionem pctoꝝ. Diceret aliq̄s. Vos p̄dicatores dicitis q̄ tria baptismata sūt: sed articulꝰ f. dei nō ponit nisi

vnū ꝛc. Itē Ephe. iiij. Vnus dē/vna fides/vnū baptisma. Rñdeo q̄ articulus fidei solū loquit de baptismo aque/q̄ dicit esse vn⁹ triplici rōne. Primo ꝓpter vnitatem materie. Secō ꝓpter vnitatez forme. Tertio ꝓpter vnitate vsus. Primo q̄dem ꝓpter vnitatē materie q̄ est vna. s. aqua naturalis/nō aūt artificialis: puta aqua rosacea vel limpha/vel aqua vitis. hic ostendit chr̄s in suo baptismo: q̄ aqua naturali nō aūt artificiali baptizari voluit: sicut legitur Mat. iij. ꝛ Luc. iij. De h̄ baptismo loquit Zach. xiij. In die illa erit fons pureus domui Dauid ꝛ habitantib⁹ ierlm in ablutionem peccatōris ꝛ mēstruate. Nota peccatōris q̄ntū ad pcā actualia mēstruate. hoc significat originale qđ est naturale/sicut ꝛ mēstruū. Secō dicit vnus a forma: q̄ est vna. s. Ego te baptizo: in noīe p̄ris et fi. ꝛ spi. san. quā formā docuit chr̄s Mat. vlti. Licz olim in p̄mitiua eccl̄ia baptizarēt apli in noie ihesu chr̄i/vt habet Act. xix sed illud fecerūt apli ex speciali instinctu spūssci: vt amorē ihesu chr̄i infigerēt cordibus fideliū. Vñ eccl̄ia non posset hic vti illa forma: vt ponit Tho. i iij. di. iij. ar. ij. q. ij. ad tertiū. quicq̄d dicat Innocē. in. c. j. de bap. Nota de illo magr̄o in theologia q̄ fuerat baptizatus a quadā vetula q̄ ignorabat formā baptismi. qđ cōperiens dictus magr̄ fecit se baptizari. Tertio dicit vnus ꝓpter vnitatē vsus: q̄ semel tm̄ conferri debet. Ratio. q̄ rep̄sentat passionez/mortē/ꝛ sepulturā chr̄i. cui⁹ passionis effectus applicat suscipiēti/ꝛ p̄ instrumētum baptismi: q̄ tm̄ semel mortu⁹ est. Hanc rationē ponit ap̄s Ro. vj. dicēs. Consepulti em̄ sum⁹ cū chr̄o p̄ baptismū in mortē. ꝛ infra. Chr̄s resurgēs ex mortuis iā non morit̄: mors il. vltra nō do. q̄ em̄ mor. est pe. mor. est se. qđ aūt viuit vi. deo. Nota h̄ de ꝑsulis q̄ exponunt ad hospitalia: quia exponētes debent p̄ aliq̄ signū innotescere vtrū sint baptizati vel nō: ne contingat iterari baptismū. Si aūt h̄ non fit: ꝛ ignoretur vtrū sint baptizati: debet cōferri baptismus sub ꝯditiōe. Si tu nō es baptizatus: ego te baptizo in noie pa. ꝛ filij ꝛ spi. san. amē. vt habet de ꝯse. di. iij. ꝑsulis. de baptismo. c. ij. Ptz ergo baptism⁹ primus aque sacrāmēralis. ¶ Secūs baptism⁹ q̄ citur gr̄e spūalis: vt q̄n̄ infidelis cupit baptizari ꝛ nō habet opportunitatē/nec ipse⁹ met pōt se baptizare. q̄ sicut nullus pōt se ip̄m generare/sic nec regenerare: vt dicit textus in. c. debitū. de bap. dic casum illius c. ō illo iudeo ꝛc. Talis ergo si morit̄ sine baptismo aque/nō tamē morit̄ sine baptismo gr̄e diuine: q̄ baptizatus est in fonte spūssci. Da exēplū de Socrate: q̄ recessit de barbaria cū anio suscipiendi baptismū: ꝛ mortu⁹ est p̄ viā. De h̄ baptismo loquit dn̄s Act. j. Joānes quidē baptizauit aq̄. Vos aūt baptizabimini spūsctō: nō post multos hos dies. Iste tū baptismus licet sufficiat ad salutē/nō tñ est tante efficacie sicut p̄m⁹. Nā p̄mus dat characterē: q̄ est quidā ornat⁹ inuisibilis in ania existens, sicut stella in fronte p̄ quem in paradiso cognoscunt. ꝛ sic in inferno. Item p̄mus remittit oia pcā/ꝛ q̄ntū ad cl̄pā ꝛ q̄ntū ad penā. Iste aūt dat remissionē a culpa/ꝛ nō a pena. nisi tñ fm̄ q̄ntitatem fidei ꝛ deuotionis. Sicut exemplū de catecumino mortuo ꝛ suscitato a scō Martino: q̄ dixit se fuisse ductuz per vias tenebrosas ad purgatoriū/ꝛ tñ baptizatus erat a baptismo flaminis. i. gr̄a spūali/ ꝓpter fidē ꝛ deuotionē. Ex quo ptz q̄ hic baptism⁹ nō liberat ab oi pcō ꝛ pena: sed p̄ brīm Martinū fuit suscitat⁹: qui p̄ eo flens orabat/dubitādo ne esset dānatus. Iste baptismus dat nobis magnā ꝛsolationē ꝛ securitatē. Nā si aliqs nostrū nō esset vere baptizat⁹. Primo baptismo baptizar⁹ isto. Secūdo q̄ si sciret se nō baptizarū/ faceret se baptizari. Et hoc approbat p̄ auctoritatez apli j. Jo. viij. Si em̄ volūtas ꝓmpta est: fm illud qđ habz accepta est/nō fm illud qđ nō habz. Iste aūt baptismus habet tantū mō locū in adultis: nō aūt in pueris in q̄bus nō cadit fides/ nec deuotio ꝓpter defectū vsus rōnis. Vñ si puer qui portat ad baptismū morit̄ in via nō saluat̄: sicut etiā si natus in deserto moriat̄ sine baptismo.

¶ Tertio baptismus ꝛc. puta q̄n̄ quis nō baptizatus primo baptismo occidit̄ propter chr̄m: talis saluat̄. vt patz de ānīs innocentib⁹ beate Catarine. dic hystoriā: et quō sine dolore mortui sunt. De tali baptismo dicit chr̄s martyrib⁹. Calicez quidē quez ego bibo bibetis: et baptisma

quo ego baptizor baptizabimini Mar.x. Ite baptismus est minor primo. z maior in aliquo. minor est in hoc/qz nō dat character vt primus. Sed est maior in hoc/quia nō solū vt baptismus aque liberat a culpis z penis/sed etiā sanctificat creaturā vt de ea fiat festuz. Unde Aug.xiij.de ciui.dei.c.vij. Quid est pciosius q̄ mors: p quā fit vt etiā delicta oīa amittant et merita cumulatius augeant. Neq; enim tanti sunt meriti/qui cū morte differre nō possent baptizati sunt: deletisq; oīb⁹ peccatis ex hac vita emigrāt. Quāti sunt hi qui morte differre cum possent ideo nō distulerūt: qz maluerūt chr̄m p fidē finire hāc vitā/q̄ eū negando ad eius baptismū puenire. Ō vtiq; si fecissent: etiam hoc eis in illo lauacro dimitteretur/q̄ timore mortis negauerūt chr̄m. in quo lauacro et illis facinus tam imane dimissum est qui occiderūt chr̄m. De hoc baptismo loq̄tur Jo. Apoc.xxij. dicēs. Beati q̄ lauant stolas suas in sanguine agni: vt sit potra eoz in ligno vite/z p portas intrent ciuitatē. Nota stolas suas. i. corpa. q̄a sicut vestis cooperit corpus/ita corpus in sanguine agni. Quid si aliquis occidatur p christo suffocatus/vel alio modo nō effundendo sanguinē: puta fame vel aqua z̄c. Nunq̄d est martyr: Dic q̄ sic: q̄a in sanguine agni. i. p fide chr̄sti mor̄. Jtē quare nō dicit in sanguine p̄prio: Rndeo. quia modicuz valet effundere sanguinē p̄priū: quia cum sit infectus peccatis/nō posset lauare aiam: ideo lauat anima a peccatis ex vi sanguinis agni. i. chr̄i. Jdeo de martyrib⁹ dicitur Apoc.vij. Hi sunt q̄ venerūt ex magna tribulatiōe z lauerūt stolas su. in sanguine agni: vt sit ptās eoz i ligno vite. supple ad accipiendū fructus eius. Lignuz vite est chr̄istus: qui p̄ducit fructus gaudij z letitie/charitatis z sanctitatis: et p portas. i. virtutes intrent ciuitatē. s. celestē. Nō dicit p portā in singl̄ari/sed p portas in plurali. Ad innuendū q̄ non solū sunt martyres illi qui occidūtur p fide chr̄isti: sed etiā p quacūq; vtute seu iustitia manu tenēda Ut̄ Joānes bap. est martyr p̄portēs martyr/heremiq; cultor: non tñ p fide/qz nulla sibi fiebat questio de fide: sed p virtute castitatis vel iustitie occisus est. O quot martyres essent hodie in mūdo si vellent. Verbi gra. Si q̄s hoiem audiret blasphemantē: z aliquis reprehendēs eum occidit p̄pter reprehensionē hmōi martyr est. Jtez de illis q̄ occidunt p̄pter defensionē reipublice: vt iudex p̄pter sententiā. vel si notarius occidet/qz nō vult facere cōtractum vsurariū. vel si sacerdos occidat/quia non vult celebrare coraz excōicato vel in loco interdicto z̄c. Vel mulier p̄pter castitatez fuandā nō occidēdo seipsam/sic fecit Lucretia: sed ab alio: qz nō vult frangere castitatez z̄c. Ecce q̄re dicit p portas in plurali. Per hunc ergo baptismū sanguis tollitur originale etiā in puerꝭ: vt dixi. Sed nota casum de quo nup cōsultus fui. Quidaz Pyrata chr̄ianꝰ q̄ narrauit mihi hūc casum exercebat artē pyraticā cōtra Teucros z alios infideles. Accidit p semel: rapuit quosdā Teucros int̄ quos erant quedā mulieres teucre/int̄ quas erat quedaz pregnās. Cunq; venisset ips pariendi/peperit masculū alijs mulierib⁹ paganis presentib⁹ z obstetricantib⁹. Timētes aūt ille mulieres ne Pyrata chr̄ianus patronus earū illū puerū baptizaret/suffocauerūt illū puez. Querit vtrū puer talis salu⁹ sit: Ō videt prima facie: qz p̄pter chr̄m occisus fuit: q̄ videt baptizatō e sanguinis baptizat⁹: sic dicim⁹ de innocētib⁹ ab Hero de occisis z̄c. Ecōtra q̄ nō: qz sicut filij iudeoz z paganoz nō sunt inuitis parentib⁹ baptizādi baptismo aq̄. q̄nimo si de facto fuerit baptizati: baptism⁹ nihil valet/nec character imp̄mit: sic ponit Petr⁹ de pal. in. iij. sen. di. iij. q. iij. ar. ij. z sepsi in ybo baptismus: charta. Sic z h̄ videt q̄ sanguis effusio vel mors p̄p chr̄m illata nō p̄sit huic puero/qñ parentes sui sunt pagani: eo q̄ in hmōi pueris non habētibus vsum rōnis. cōsensus parentū reputat cōsensus ipsoz/z sic etiaz dissensus. Nec obstat si dicat q̄ mulier erat ancilla illi⁹ Pyrate chr̄istiani: z ideo nō est querenda voluntas sua filiū baptizandū: quia eius est velle cuius est nolle: nec habet in potestate filiū cuz sit ancilla. quinimo etiā mater libera non habet in potestate de iure ciuili. insti. de nuptijs. in pzm. ō adoptio. §. femine. p̄sertim cū etiā ipse filius sit seruus expertus sequitur ventrez. l. partum. c. de

reſyendi.qz in his q̄ ptinēt ad neceſſaria ad ſalutē anie ꝛ etiā coꝛpis:qz pōt ſeruus etiam inuito patrono comedere ꝛ bibere. Nō eſt ſeruꝰ neqꝫ liber barbarus neqꝫ ſci/ra. Vñ ſicut ſeruꝰ inuitus baptizari nō dz q̄ntūcūqꝫ patronus ipm cogat baptizari: ſic etiā inuito patrono baptizari pōt ꝛ debet ſi ipſe velit. Et cōfirmat ratio:ꝛ iudei ſunt ſui chr̄ianoꝝ.vt dicit text⁹.eos.in c. ꝛ ſi iudei.extra de iudeis.ꝛ tñ nec ipi inuiti nec coꝝ filij ipſis inuitꝫ debēt quōlibet baptizari.xl.di.q̄ ſincera.j.c.ō iudeis. Sꝫ ꝛra h̄ facit:qz mr̄es innocentū occiſorum ab Herode fuerūt inuite et male cōrente de morte:ꝛ tñ martyres reputātur. Et ſi dicat q̄ ille mr̄es erāt fideles:non obſtat. nā Herodes erat infidel⁹:ꝛ tñ vt dr̄ inter illos pueros fuit occiſus quidā filiꝰ ipſiꝰ Herodis:q̄ tñ cū aliꝭ martyrib⁹ innocēti bus reputat. Jn h̄ dubio puto primā ptē verioꝛē:videl⁹ q̄ talis puer ſaluat̄ p bapti/ſmū ſanguinis/ſicut ꝛ de innocētibus dici mus.ꝛ hoc etiā videt tenere Tho.in.iiij. ſen.di.iij.ar.iij.q.iij.vbi agit vtrū bapti/ſmus ſanguinis ſuppleat vicez baptiſmi. vbi cōcludit in fine ſolutiōis primi articu li:q̄ ſi pueri q̄ꝫ vſum liberi arbitrij nō habeāt occidūtur p̄ chr̄iſto:in ſuo ſangui/ne baptizati ſoluāt̄ur.

De pctō mortali.ſ.q̄d eſt pec catū mortale. Sermo.xj.

QVaſi a facie colubri ꝛc. Sequit p̄dicare de iij.art̄.vicz de peccato actuali mortali:vbi ſunt q̄nq̄ ꝓſideranda. Primū eſt q̄d eſt pctm̄ mortale:ꝛ q̄re dicit morta le. Scōm eſt de diſtinctiōe pcti mortalis vbi videbit de pctō in ſpm̄ſctm̄. Tertium eſt de cauſis pcti mortalis. Quartū eſt de effectib⁹ eius. Quintū eſt de remedijs ei⁹ Hoc g̃ mane videbim⁹ de primo/vicz q̄d eſt mortale pctm̄. Salutet̄ virgo ꝛc. Pꝛo declaratiōe ergo ꝛ introductiōe notādū/ q̄ pctm̄ mortale dicit̄ a morte:mors aut̄ eſt p̄uatio vite.d ſtinguit̄ ergo mors ſm q̄ d ſtinguit̄ vita anie:qz cōtrariorū eadez eſt diſciplia. Vita aut̄ aie eſt duplex:vna quidē nature/altera g̃re. Vita anie natu/ralis eſt illa:qua eſſentialit̄ viuit in ſe/et hoc nunqꝫ pdit̄ur:qz anima eſt infinita ex ꝓte poſt/licet ſit finita ex ꝓte ante.qz crea tura eſt a deo. Nec obſtat qō dicit Eccl⁹. iij. Dixi in corde meo de filijs hoim vt pꝛ baret eos deꝰ ꝛ oſtēderet ſilles eſſe beſtijs: Jdcirco vnꝰ eſt interit⁹ hois ꝛ iumēto:ꝛ equa vtrinqꝫ cōdicio. ſicut morit̄ homo/ ita illa moꝛit̄ur. Sil⁹ ſpirant hec oia:et nihil habet hō iumēto amplius.qz illa ve ra intelligūtur q̄ntū ad coꝛpus/nō quātū ad aiam.qz ania iumēti eſt moꝛtalis cum coꝛpe cū ſit educta de potēcia materie. Et ō ſequit̄ naturā materie:que cū ſit cōpoſ ſita ex q̄ttuoꝛ elementis eſt coꝛruptibilis. Ania vo hois eſt imoꝛtalis:cū ſit de no/uo creata a dō/ꝛ ſit ſupra oēm naturā ma teriē. Et hoc innuit̄ Geñ.j. Nā cū forma ret deꝰ beſtias ꝛ iumēta/dixit. Pꝛoducat terra aiam viuentez in genere ſuo/iumēta ꝛ reptilia ꝛ beſtias t̄re:terra ex ſpē ſuas. ꝛ ſic ō aut⁹ ꝛ piſcib⁹ dixerat in q̄nta die. Pꝛoducāt aq̄ reptile aie viuētis ꝛ volatil⁹ le ſup terrā ſub firmamento celi. Sed q̄n foꝛmauit deꝰ hoiez nō eſt vſus hoc modo loquendi;pducat terra hoiem/ſed ait. Fa ciamus ho.ad ima.ꝛ ſil⁹ trudinē noſtrā ꝛc. Per qō innuit̄ q̄ ania hūana non eſt edu cta de potēcia materie ſicut anie beſtiarū/ auiū/ꝛ piſciū:ꝛ aliaꝝ creaturaꝝ vegetabi liū:ex ē ſup oēz mām de nouo creata a dō. Pōt etiā intelligi p̄dicta auctꝛitas Eccl⁹: vel ſicut exponit Greg.in.iiij.dial.q̄ ibi lo quit̄ Salomon cōcionando ꝛ diſputādo: aūt diffiniēdo. Vñ Eccl⁹aſtes dicit̄ pcto natoꝛ.ꝛ pꝛ h̄ qō in fine illi⁹ libꝛi diffinies ſic ait. Finē loquendi oēs pariter audiam⁹: deū time ꝛ mādata eius obſerua:ꝛ h̄ eſt oīs hō. Hoc.i.ꝓter h̄:ꝛ ſubdit. Cūcta q̄ fiūt adducet deꝰ in iudiciū p oī errato ſiue bo nū ſiue malū. Eccl⁹ vl. Pꝛz g̃ q̄ ania hu mana q̄ntū ad vitaꝝ nature eſt:moꝛtalis: ſed altera vita anie eſt ꝓter vnio nē ipam g̃re diuie ad aiam q̄ dat eſſe ꝛ vi uere ſpūaliter. Et q̄ntū ad hoc ania dicit̄ in hoc mūdo moꝛtal⁹. Ratio:qz ſicut ania eſt vita coꝛpis:ita chr̄is ſiue deꝰ eſt vita anie. Jo.xiij. Ego ſuꝫ via veritas ꝛ vita.ꝛ Jo. j. Qō factū eſt in ipo vita erat. Per pctm aūt moꝛtale ſepaꝛat deꝰ ab ania p̄ quātiōez g̃re q̄ nō cōpatit̄ cū ꝓcto moꝛtali in eodē

subiecto/eo q̄ p gr̄am diligit anīa a deo: p pctm̄ vero mortale odit. Ps. Odisti oēs q̄ operant̄ iniq̄. Pctm̄ ergo p q̄ offen ditur de⁹/sep̄at aīaz a deo: ex qua sep̄atio ne cōtingit mors ipsi anie: et hoc est pctm̄ mortale. Ptz ergo q̄d est mortale pctm̄: et ḡre dicit mortale. licet latius h̄ scripserim supra articulo p̄mo: vbi posui q̄druplicez diffinitionē pcti mortalis. Sed vt clarī⁹ z latī⁹ hāc materiā intelligatis: notādum q̄ pctm̄ mortale infert q̄tuor mortes hoīs mini: vt ponit Hieroñ. in scō plogo sup Mat. dicēs. Ben⁹ humanū quadrifariā morte parentū/ quattuor euāgelioz̄ erat p̄dicatione viuificandum.

Prima mors est spiritualis: et hanc debemus fugere.

Secunda mors est corpalis: z hanc debemus prouidere.

Tertia mors est gehennalis: z hanc debemus timere.

Quarta est mors eternalis: et hanc debemus abhorrere.

¶ Prima ḡ est mors spūalis. Nā p pctm̄ mortale p̄ditur gr̄a/p quā anima viuebat spūaliter. qua p̄dita dicit̄ homo mortuus spūalit̄. z licet homo leret/comedat/z bibat/z ornet exterius: ania tñ interi⁹ iacet mortua/corrupta z fetida/sicut corp⁹ mortuū in sepulchro. Jō dixit chr̄s peccatoribus. Ve vobis q̄ similes estis sepulchris dealbatis: q̄ a foris apparent hoīb⁹ speciosa: intus p̄o sunt plena ossibus mortuoz̄/ z omni spurcitia. Mat. xxiij. De hac ergo morte do vobis auctoritates z similitudines. Auctoritates quidē habent̄ in veteri testamēto z in nouo. In veteri quidē/sufficiat p nunc vna q̄ habet Ezech. xviij. Ania q̄ peccauerit/ipsa morietur. Nota peccauerit .s. mortalit̄: q̄ pctm̄ veniale nō dat mortē hanc anie/nisi dispositiue, vt infra dicet in materia pcti venialis. Jtez in nouo testamento: pctm̄ supple mortale cū cōsummatum fuerit/generat mortē. Jac. j. Non loquitur de morte corpis: q̄ nō statim moritur pctōr morte corpali: sed loquit̄ de morte anie. z dicit/cū cōsummatū fuerit. s. p cōsensum. Pctm̄ em̄ habet principiū in cogitatione: mediū in delectatiōe. finē p̄o seu cōsummationē in ꝯsensu. Principiū. i. sola cogitatio est veniale. Mediū est veniale. Cōsummatio aūt cū cōsensu/est mortale: si ille actus de genere suo est mortale: ertiā si non p̄cedat ad opus exterius: z generat mortē anie de iure diuino/licz de iure positiuo in foro cōtentioso talis cōsensus nō sit punibilis: si nō p̄cedat ad actū exteriorē. q̄ cogitatiōis penā nemo patit̄: vt dicit textus. l. cogitationis. ff. de penis. z de pen. di. j. cogitatiōis. z occultoz̄ siue secretorum cognitor deus iudex est. vt dixit textus. xxxij. di. erubescāt. z extra de simo. c. tua. z. c. sicut. Nota hic ꝯtra aliquos q̄ male sciunt ꝯfiteri: q̄ nunq̄ cōfitent̄ de cogitationib⁹ malis: q̄ ex q̄ homo non p̄cedit ad actū exteriorē credit se nō peccasse. Cōtra q̄d dicit Mat. v. Qui viderit mulierē ad concupiscendū eā: iā mechatus est eā in corde suo. Similitudo aūt p quā ostendit̄ q̄ pctm̄ mortale hō dicit̄ mortu⁹ ꝯtruz ad aiam/siue a morte corpali: nā p̄ter duo signa ostendit̄ hoiem esse mortuū corpal̄r.

¶ Primū est imobilitas. Scōm ē insensibilitas. sic in pctōre: q̄a p pctm̄ mortale efficit̄ hō immobilis sicut lapis. Exo. xv. Fiāt immobiles q̄si lapis. Sic em̄ lapis nū q̄q̄ mouet̄/neq̄ minuit̄ neq̄ auget̄: sic peccator excisus a deo cū gladio pcti mortal̄/ intantū fit dur⁹ in corde et anio/q̄ neq̄ a terreno⁹ effectu eleuat̄/neq̄ i sua malitia minuit̄: nec auget̄ in bono ſz in malo. Sicut p̄s. Superbia eoz̄ qui te oderūt ascēdit sp. Jō sicut lapis dicit̄ q̄si ledens pedē: sic pctor est apt⁹ alios ledere. p̄t scandalū et malū exēplū: a quib⁹ orabat Dauid liberari di. Custodi me a laqueo quem statuerūt mihi: z a scan. opan. ini. zc. ¶ Scōm signū est insensibilitas: q̄ oēs sensus in eo p̄dunt̄. Caret em̄ spūali visu p̄t̄ ignorantiā: q̄ ois pctōr ignorās est. Vñ Sap. ij. Excecauit illos malitia illoz̄. Jtez caret auditu p̄t̄ inobedientiā: z efficit ita dur⁹ q̄ nō vult audire vocē dei cōtinue vocifer rātis p scripturas/p p̄dicatiōes/p exēpla mortuoz̄. Nā de pctōre dic̄ Job. Cor ei⁹ indurabit̄ sicut lapis zc. Job. xlj. Nōne dur⁹ cēt lapis q̄ nō posset frāgi nec p malleū/nec p piconē/vel p scarpellū/vel molliri p ignē zc. Sic cor pctōris impenitēs nō frāgit̄ p malleū verboz̄ dei/q̄ dicūtur malleus z etiā ignis. Hiere. xxiij. Nūquid p̄ba mea sunt q̄si ignis ardēs/dicit dñs: et

quasi malleus cõterẽs petrã. Jtẽ nõ frangitur ꝓ piconẽ et scarpellũ exeplo aliorũ/quos ꝓtinue videtis migrare de hoc seculo fraudatos a desideriis suis: qa desiderũ pctõr ꝓbit/et tñ estis sp in eodẽ statu omni die venitis ad p̃dicatiões ⁊ ad missas/⁊ tñ nõ mouemini modo/neq; usurarius ab usura/nec supbus ab honorib⁹ et officijs/nec luxuriosus a voluptatib⁹: imo qõ peius est/ml'ti vadũt ad ecclias vt videãt mulieres ⁊c. Nota de mercato quod fit in maiori eccl'a ⁊c. Ecce quõ pctõr peridit auditũ. Ecõtra de hoie bono dicitur. Jn auditu auris obediuit mihi. Jtem caret olfactu ꝓter inuidiã: que nõ ꝑmittit bonũ odorẽ habere nec cõplacentiã in bonis primi. vel ꝓ odorẽ intelligo famã quã pctm facit ꝑdere. Jtẽ caret gustu ꝓ acidiã que nõ gustat bona spũalia/qz non vacat nec videt q̃ suauis est dñs. j. Lor. ij. Animalis homo non ꝑcipit ea q̃ dei sunt. sicut ⁊ porcus magis delectat de luto q̃ de aq̃ mũda. ⁊ les magis delectat de carnib⁹ q̃ de floribꝫ. Quo ꝓtra dicit Esa. vj. di. Ve qui dicitis malũ bonũ/⁊ bonũ malũ: ponentes tenebras lucẽ/⁊ lucẽ tenebras: ponentes amarũ in dulce/⁊ dulce in amarũ. Jtẽ caret tactu ꝓ inertiã: qa nõ extendũt manus ad bona opa. Vñ de talib⁹ posset dici illud. Oculos hñt ⁊ nõ videbũt: Aures hñt ⁊ nõ audiẽt: Nares hñt ⁊ nõ odorabunt: Manus hñt ⁊ nõ palpabũt: Pedes hñt ⁊ nõ ambulabũt ⁊c. ps. Jtẽ Esa. vj. ⁊ Mat. xiij. Auditu audietis ⁊ nõ intelligetis ⁊c. videtes videbitis ⁊ nõ videbitis. Jncrassatũ est cor ꝓpli hui⁹/⁊ auribus grauiter audierũt/⁊ oculos suos clauserũt: nequãdo videãt oculis/⁊ auribꝫ audiant/⁊ corde intelligãt: ⁊ cõuertant ⁊ sanem eũ. Er. v. c. ꝑcipit diabolo dicẽs. Excẽca cor ꝓpli hui⁹. s. ꝓter demeritũ pcti: ⁊ aures ei⁹ aggraua ⁊ oculos ei⁹ claude: ne forte videat oculis suis/⁊ auribꝫ suis audiat: ⁊ corde suo intelligat ⁊ conuertatur vt sanẽ eos. Et Hiere. v. Audi ꝓphe stulte q̃ nõ habes cor: q̃ habetis oculos ⁊ nõ videtis/aures ⁊ nõ auditꝫ. Er Esa. xliij. Educ foras ꝓplm cecũ ⁊ oculos habentẽ: surdus ⁊ aures ei sunt, Jstaz ergo mortẽ debem⁹ fugere: q: potius oia mala debemus pati q̃ peccare, Nota exeplũ de Susanna q̃ dixit. Si em̃ hoc egero/mors inest: si aũt nõ egero: ñ effugiã man⁹ vras, ꝙz melius mihi ẽt incidere absq; opere in manus vras/q̃ peccare in ꝓspectu dñi. Dan. xiij. Sz heu hodie pauci sunt q̃ effugiũt istã mortẽ: sed mortẽ cor: palẽ multi ⁊c. cum tñ hec fugi ⁊ euitari possit: illa ꝓ non. Jõ dicit Ecci. xxj. Quasi a facie colubri fuge pctm̃. ⁊ infra. Dentes leonis/dentes ei⁹ interficientes aias hoim. ¶ Scõa mors est cor: poralis. Heb. ix. Statutũ est hoibꝫ semel mori. ⁊ hec mors ꝓcedit ex prima: qz nisi fuisset mors anie ex pctõ/nõ fuisset mors corporis. nõ quidẽ ex natura/ꝙz ex gra. vt suꝑa dictũ est. Vide supra ar. ij. ser. j. pre. v. Postq̃ em̃ homies diu vixissent in paradiso terrestri: dixisset de⁹ Michaeli vt collocaret in paradiso celesti/et sine dolore et morte fuissent in paradiso celesti collocati: sed ex morte anie ꝓcessit mors corpis. vt ꝓꝙ Gen. ij. qñ de⁹ dedit ꝓceptũ ipsi Ade dicens. Jn quacunq; die comederis/morte morieriꝫ. De⁹ dedit hoc ꝓceptũ Ade vt cognosceret sup se dñm ⁊ superiorẽ: alioquin forsitã grauiꝰ corruisset ꝓ superbiã. Nota morte morieris. s. anie ⁊ etiã corpis. Diceret aliq̃s: quõ est verũ hoc/cũ Ada postq̃ peccauit vixerit nongentis annis et. xxx. sicut habet Gen. v. Rñdeo. hoc dixit ppt necessitatẽ moriendi ⁊ cõtinuũ curruz ad mortẽ. Est em̃ differentia inꝰ mori ⁊ mortuũ esse. Nã nos oẽs nõ sumus mortui/⁊ tñ cõtinue morimur dũ viuim⁹. qz media vita in morte sumus. ij. Re. xiij. Oẽs morimur et q̃si aque in terra dilabimur: que nõ reuertunt. Sic lapis dũ cadit de alto dicit lapis cadit: sed qñ iã est in terra/dicitur lapis cecidit. Jõ qñ aliq̃s interrogat quid facit/põt respõdere mortuus: sicut qñ fur ducit ad furcas/potest dicere Vado ad mortem. Sic et nos ducimur ad mortem: cum quadriga solis qui habet quatuor rotas. i. quattuor tempora anni. scz ver/estatẽ/autumnũ/⁊ hyemẽ. ⁊ sic fit exitus ⁊ finis ig̃ lata: et est cõformatus processus. De quo ꝓcessu notari⁹ dei Dauid scribit di. ps. cxxxviij. Jmpfectũ meũ viderũt oculi tui: et in li. tuo om. scri. di. for. ⁊c. Sniaz aũt scripsit alius notari⁹ dei. s. Eze. di. Anima q̃ peccauerit/ipsa morietur Eze. xviij. Jõ debem⁹ totis viribus diuꝫ

nā miscōiam fletibus flectere/ vt mutet sententiā in nobis ꝛc. Et sic nota ꝙ mors dicit naturalis ꝛ penalis diuersis respectibus. Nam si cōsiderek respectu cause efficientis ꝓncipalis q̄ est deus/ hō est imortalis: et sic etiaz ex parte cause formalis q̄ est ania imortalis, ꝛ sic non est mors naturalis/ sed est pena illata ꝓter culpā. si aūt ꝓsideret homo ex pte cause materialis/ est naturalis mors. vt dixi supra ar. ij. ser. iiij. pte. ij. iij. ꝛ. iiij. Et idez si cōsiderak homo ex pte cause finalis que est visio dei: potest dici mors naturalis. Exo. xxxij. Non me videbit homo ꝛ viuet. vt dixi ꝑmone vbi supra pte. v. Et tangit Tho. j. ij. q. lxxxv. ar. vlt. Sed vide latius hoc inferi⁹ in hoc sermone imediate in questione q̄ incipit: Quero vtrum mors ꝛc. Ptz ergo quō ex pctō mors ꝓcessit: mors nō solū anie/ sed etiā corporis. Jō Ro. v. Per vnū hoiem pctm̄ intrauit in mundū/ et per peccatum mors. Et qz illa mors incerta est quadruplici incertitudine, s. quādo/ vbi/ quō/ ꝛ in q̄ statu. Declara. licet certissima sit. Et ī deberem⁹ puidere/ qz fugere eā non possumus. Jō dicit eccliā. Emendem⁹ in meliius q̄ ignoranter peccauimus: ne subito ꝓoccupati die mortis queram⁹ spatiū penitētie ꝛ inuenire nō possimus. Jdeo in die cineruz datur cinis/ ꝛ dicit Memēto homo qz cinis es ꝛ in cinerē reuerteꝛ. Nota practice ꝓtra multos q̄ fugiunt mortē corpis/ sed nō anie ꝛc. Prouideam⁹ ergo cōfitendo de peccatis ꝑ pte/ ꝛ nolim⁹ expectare ad mortē: qz nemo scit vtrū homo moriak cū lingua vl̄ sine lingua ꝛc. Eccli. xvij. ōi. Ne demoreris in erroze impiorū. ante mortē cōfitere. a mortuo em̄ quasi nihil perit ꝓfessio: cōfiteberis viues. viu⁹ ꝛ sanus cōfiteberis ꝛ laudabis dñm/ ꝛ gloriaberis in miserationib⁹ eius. Jtem dñs dicit Luc. xij. Jōc estote parati: qa qua hora nō putatis filius hois veniet. Nota hic ō testamētis fiendis a viuis ꝛc. Nota cōtra illos q̄ debēt restituere mala ablata ꝛ dicunt, Ego dimittā in testamēto. Primo em̄ nesciūt si moriank cū lingua. Nota de dño Nicolao spēali ꝛc. Scdo dico ꝙ etiā si fastāt testamentū in morte/ tūc nō ꝑnt bene facere. tū ꝓpter molestiā infirmitatis/ tū ꝓpter horroꝛē mortis. qz mens tē statoris mortis/ cogitatōe turbak. tum qz videt cōtrouersias consanguineoz de testamēti factiōe. Tertio dico ꝙ h̄ non sufficit/ qz tenek statim restituere si pōt. Jō debet vnusq̄sq; vīm se ꝓparare. Primo p cōfessionē. Scdo p testamēti factionē iciuꝫnando/ opa misc̄die exercēdo: ꝛ alia bona opa faciendo. ¶ Tertia mors ōr gehēnalis vel infernalis: ꝛ h̄ in alio mōo. Postq̄ em̄ aīa trālit de corpe cū pctō mortali/ statim detrudit ad infernū. vt ꝓbak Job. xxj. Tenēt tympanū ꝛ cytharā/ ꝛ gaudent ad sonitū organi: ducūt in bonis dies suos et in pūcto ad infernū descendūt. Nota tympanū ꝓcat pctm̄ luxurie. cytharā peccatuz auaritie, organū pctm̄ supbie ꝛc. Declara vt habek p mgrm̄ Vincē. dñica. ij. post festū trini, ser. v. p. iij. Jtē Luc. vj. Mortu⁹ est diues ꝛ sepult⁹ ē in infer. Probak ꝛ ratiōe. qz sicut bonis ꝑmiū/ sic ꝛ malis pena debek. Sz de bonis ptz/ qz statim ad padisum euolāt si sint ꝓfecte boni. vt ptz Luc. xxiij. cū dñs pendēs in cruce dixit latroni. Hodie mecū eris in padiso. q̄ ꝛc. Ad idez facit qō dic̄ apl's. ij. Co. v. Scim⁹ em̄ qm̄ si terrestriz do. no. hu. ha, dis, q̄ edi. ex deo habe. do. nō ma. sz eternā in ce. Per hoc q̄ excludik error ḡrūdā grecoz: q̄ dicūt aias añ corpoz resurrectionē neq; ad celū ascēdere/ neq; ad infimuz demergi. De quo ꝓ Tho. in. iiij. cōtra gentil. c, xcj. De hac igitur morte gehēnali loquit Dauid dicens. Mors peccatoz pessima, ps. xxxiij. Dala est mors q̄ priuat hominem vita corpali. peioz q̄a priuat vita spirituali gr̄am dei ab anima auferēdo. sed pessima est hec gehennalis: qz priuat vita eterna mors eternalis: q̄ differt a tertia morte hic supꝫ posita. ¶ Quarta est hec: qz illa mors est solum in aia: sed hec etiā post diē iudicij in ania ꝛ in corpe. De hac morte dicit Joā. Timidis ꝛ increduk/ et execratiz/ ꝛ homicidis/ et fornicatoribꝫ/ et nepharijs/ ꝛ idolatris/ ꝛ oīb⁹ mēdacib⁹: ps illoz est in stagno ignis ardētis/ qō est mors. Apo. xxj. Nota hic. viij. genera pctoz ꝛc. Dic vt habek in ꝑmone pdicto allegato supꝫ ꝓxima pte. iij. Et nota dū dicit ꝙ est mors scōa. Diceret aliq̄s: quō dicis ꝙ scōa mors est q̄rta: Nota ꝙ dixi: q̄ttuoz mortes incurrit hō ꝓpter pctm̄, quarum due ꝓme sunt in

hoc mũdo: alie vero due. ſ. tertia ⁊ quarta ſunt in alio mundo. ſ. moꝛs gehennalis ⁊ moꝛs eternalis: q̃ eſt ſcõa alterius mũdi: ⁊ eſt quarta/cõputando moꝛtes huiꝰ mũdi ⁊ alterius. vel dic q̃ eſt ſcõa moꝛs q̃ntũ ad coꝛpꝰ. de hac vita debemus ſemp oꝛare dominũ dicẽtes. Libera me domine de moꝛte eterna ⁊c. Quod nobis concedat ipſe dominus. Amen.

¶ Quero circa p̃dictam materiã vtrum moꝛs coꝛpalis ſit naturalꝫ homini: Et vid̃ detur p̃mo q̃ nõ: qꝛ natura eſt inſtituta a deo. Jo. j. Oia p ipm facta ſunt. ſz moꝛs nõ eſt a deo. Hã dicit Sap̃. ſ. Deꝰ moꝛtẽ nõ fecit. ⁊õ ⁊c. Preterea illud q̃ eſt fz naturã nõ eſt pena hoi: qꝛ naturalia ſunt conuenientia hoi/⁊ cuiuſcũq; ſed poſtea diſcõueniẽs eſt. ſed moꝛs fuit pena originalis. Geñ. j. Quocũq; die comederiſ/moꝛte moꝛieris. Ro. v. Per vnũ hoiem petm̃ intrauit in mũm. ⁊ poſt petm̃ moꝛs: g̃ ⁊c. Sed ꝓtra: quicq̃d eſt cõpoſitũ ex materia quatuoꝛ elemẽtoꝝ eſt coꝛruptibile p naturaz: ſed hõ eſt hmõi. ergo ⁊c. Preterea quicq̃d ponit in diffinitiõe rei eſt de natura rei: ſz moꝛtale ponit in diffinitiõe hois. ergo ⁊c. Preterea ſi moꝛs hois nõ eſſet naturalis: g̃ naturale eſſet hõ imoꝛtalis. g̃ petm̃ eẽt etiã imoꝛtalis. Non em̃ fuiſſet ſublata p petm̃ hoi imoꝛtalitas/ſic nõ imoꝛtalitas angeli: dꝫ angelus nõ pdidit naturalia p petm̃ vt dicit Damaſ. ergo nec hõ. Dicẽdum g̃ q̃ moꝛs aliquib⁹ reſpectib⁹ ⁊ ratiõnib⁹ eſt homini naturalis: aliquib⁹ ꝓ nõ. Pro cuiꝰ intelligẽtia eſt notandũ q̃ in homine eſt cõſiderãda quadruplex cauſa.

Prima eſt cauſa p̃ncipalis ⁊ effectiua.
Scõa eſt cauſa formalis ⁊ pfectiua.
Tertia eſt cauſa materialis ſubiectiua
Quarta eſt cauſa finalis cõpletiua.

¶ Quantũ ergo ad primã cauſaz/moꝛs nõ eſt homini naturalis: ⁊ ſic credo debere intelligi dictũ Aug. xiij. de ciui. dei. ca. xij. in fine. vbi ſic dicit. Vñ conſtat inter chriſtianos veraciter catholicos tenẽtes fidem: eriã ipſam nobis coꝛpis moꝛtẽ nõ lege nature/qua nullam moꝛtem homini deus fecit: ſed merito inflictã eſſe peccati: q̃m petm̃ vindicãs/deus dixit homini: in quo tũc oẽs eramus. Terra es ⁊ in terraz ibis. Pro cuiꝰ intellectu notandũ q̃ deus eſt p̃ncipalis cauſa effectiua hois ſicut et aliarũ creaturarũ. Sciendũ aũt q̃ agens intendit eligere materiã ꝓportionatã forme. Si aũt aliqua materia nõ ꝓportionaretur hoi: hoc nõ ꝓuenit ex intentione agẽtis/ſed ex ꝑditiõe materie. Sic̃ faber ad faciẽdũ cultellũ eligit materiã duraã ⁊ ductilem q̃ ſubtiliari poſſit vt ſic ſit apta inciſioni: ⁊ ꝑm hãc inciſionẽ materia ferri eſt ꝓportionata forme cultelli. Sed h̃ q̃ ferrũ ſit fragile ⁊ rubiginẽ ꝓtrahens: conſequit ex naturali cõditiõe ferri: nec hoc eligit artifex in ferro/ſz magꝫ repudiaret ſi poſſz. Sic̃ natura eligit coꝛpus humanũ vt ſit materia cõueniẽs forme hũane: q̃ eſt anima q̃ntũ ad hoc q̃ eſt tẽperate cõplexionis vt poſſit eſſe cõuenies organũ tactus/⁊ aliarũ ꝓtuũ ſenſitiuaꝝ ⁊ motiuaꝝ. Sed q̃ ſit coꝛruptibile hoc eſt ex cõditione materie nec eſt electũ a natura quin poꝰ natura eligeret materiã incoꝛruptibilez ſi poſſet. Deꝰ ergo cui ſubiacet oĩs natura/in ipſa ſupplẽtoe hois ſupplevit defectũ nature ⁊ dono iuſtitie oꝛigialis ꝺdit coꝛpi incoꝛruptiõez q̃ndã. Et ꝑm h̃ dicit q̃ deꝰ moꝛtẽ nõ fecit, Sap̃. j. ⁊ q̃ moꝛs eſt pena peti. vt dicitur Ro. v. Et h̃ vult Tho. j. ij. q. lxxvj. ar. v. Deus g̃ non fecit moꝛtẽ q̃ntũ p ſe intentã duplici rõne. Prima phica ⁊ naturali: qꝛ vt dixi/intẽtio agẽtis eſt eligere materiã ꝓportionatã forme. ania aũt hũana q̃ eſt forma hois eſt incoꝛruptibilis: ſed q̃ ſit incoꝛruptibilis/eſt ex cõditiõe materie vt dixi: ⁊ ſic intelligit illud. Deus moꝛtẽ nõ fecit. Sap̃. j. ſ. p ſe intentã: vt exponit Tho. p. j. q. xlix. ar. ij. ſcripſi ſupra: licz aũt potuiſſet deus eligere materiã incoꝛruptibilẽ homini: tñ noluit/qꝛ nõ erat cõueniẽs materia ad talẽ formã. Item vt ordo vniuerſi cõſeruaret: q̃ ordo reqꝛit q̃ dam ſint q̃ poſſint deficere: qꝛ coꝛruptio vnius eſt generatio alteriꝰ. Et ꝑm h̃ vt ꝓſeruaretur bonũ vniuerſi/deꝰ ex cõſequẽti ⁊ q̃ accñs cauſat coꝛruptiões reꝝ. iuxta illud j. Reg. ij. Et dñs moꝛtificat ⁊ viuificat. ⁊ Deu. xxij. Occidã ⁊ ego viuere faciã. Et h̃ vult Tho. p. j. q. xlix. ar. ij. Itẽ eſt tertia rõ q̃re deꝰ cõpoſuit hoiem ex materia coꝛruptibili/vt iuſtitia dei ꝓſeruet: q̃ quã hõ qꝛ peccabilis erat ⁊ peccaturus puniri potuiſſet/cuiꝰ peti pñi erat deꝰ. Hoc decla

ra vt scripsi sup̄ ar.ij. ꝓmone.iiij.pte.j. Ire est.iiij.rō vt posset hō ꝑmiari p dei fruitiōne/vt habek infra in.iiij.parte. ¶ Scdo ratio q deꝰ non fecit mortē p se intentā est theologicalis:qz deus dedit donū iustitie originalis p qđ ꝑseruari poterat hō a corruptione. Ideo Tho.in pte.j q.xcvij.ar.j. Dicit q ex pte cause efficientis q est deus instatu innocētie erat hō incorruptibilis z imortalis.z sic etiā est.iij. ratio qz mors cū sit pura ꝓuatio est nihil.g nō est a deo ꝓncipaliť intendente sed ꝑmittente. Et sic habes primū. Item sctūs Tho.in.iiij.cōtra gen.c.liij. ¶ Quātū aūt ad scdam causam formalē/etiā erat hō imortalis,z hoc siue loq̄ntur de forma essentiali siue accidētali. De forma q̄dē essentiali q̄ est anima rōnalis. Pater primo q̄dem:qz anima est incorruptibilis ꝑm naturā. Vñ z q̄tum in se est appetit materiā incorruptibilē. Preterea si forma corpis celestis ꝓpter suā nobilitatē z pfectionē ita sat̄iat appetitū materie.vt nō apperat aliā formā,ꝓpter quod dicim⁹ materiā corpalem:celestiū esse incorruptibilē/multo magis ania rōnalis q̄ est nobilioꝛ forma: q̄ forma corporū celestiū debet h facere. Nō g ex defectu ipius anie est/q corpus sit corruptibile. sed potius q̄ntū est in ipa eēt incorruptibil'.z cōfirmak rōne:qz in oī re natura ꝑticular̄ q̄ habek a forma ei⁹/est ꝓpria virt⁹ actiua z ꝑseruatiua ipius.z ꝑm h oīs corruptio z defectus est ꝓtra naturā ꝑticularē cuiuscūq; rei:vt dicik.in.ij.de celo. z no. Tho. j.ij.q.lxxxv.ar.vlt. Unō dicit ibi Tho.q ex pte sue forme naturalioꝛ est homini incorruptio:q̄ aliꝭ rebus incorruptibilibꝰ eo q nulla forma rei corruptibilis potest assequi ꝓpetuitatē sui ꝓter animā rōnalē: eo q ipa nō est oino subiecta materie corporali:sicut alie forme:q̄nimo habet ꝓpriā opationē imaterialē. De forma vero accidentali loquēdo etiā nō est mors homini naturalis:q ꝓtr̄ z instatu innocentie z instatu glie. Nam instatu innocētie est immortalitas data hoi ex dono gr̄e institie originalis. Inerat em aie vis quedā supnaturaliť diuinit⁹ data/p quā poterat corpus ab oīni corruptione ꝑseruari quā diu ipa subiecta deo mansisset:q rōnabiliť fatū est:vt ipa forma accidētalis esset cōformis forme essentiali. Quia em anima rōnalis excedit ꝓportionē corpalis materie.cōueniens fuit vt in principio ei virt⁹ daret̄ p quam corpus ꝑseruare posset/sup naturā materie corpalis. Istam aūt vim pdidit ipe homo p peccatū: z q̄tuis gr̄am recuperauerit ad remissionē culpe z meritum glorie:nō tamen ad amisse imortalitatis effectū:hec em reseruabak chr̄o p quā nature defectus in melⁱ reparand⁹ erat: vt ōr Tho.pte.j. q.xcvij.ar.j.ad.ij. in statu etiā glorie inherebit anie dispositio q̄dam p quā formaliť a corruptione ꝓhibetur.qz vt dicit Aug.in epła ad Dioscoꝛ. Tam potenti natura deꝰ fecit aiam vt ei⁹ beatitudine redunder in corpus plenitudo sanitatis,i. virt⁹ incorruptionis et ꝑm hoc dicik homo incorruptibilis ex pte corporis. vt no. Tho.pte.j.q.xcvij.ar.vbi.s. Quantū ad tertiū.s.cām materialē mortis est hoi naturalis triplici rōne. Prima ꝓpt̄ cōpositionē materialē. Scda ꝓpter distantiā localē. Tertia ꝓpter deficientiā virtualē. De q̄bus dic vt scripsi sup̄ ar.ij. ꝓmone iiij. vbi agit de morte: q̄ est pena peti originalis pte.ij.iij.er.iiij. Quantū ad q̄rtaz cām finalē etiā videk mors esse naturalis. Finis em ꝓpter quē creatus est hō vt fruatur deo:frui aūt deo non pōt hō:nisi post mortē.ergo z̄c. Declara latius hanc rōnē sic̄ scripsi sup̄ arti.ij. ꝓmone.iiij.pte.v.

¶ De peto in spiritu⁹ sanctum. Sermo.xij.

O Vasi a facie colubri.z̄c. Sequiť predicare hoc mane de scđa ꝓsideratione peti mortalis:vbi videbik de petō in spm̄ sctm̄. Materia est vtilis z deuota. Salutetur ꝟgo maria. Pro introductōe z cōplemento sermonis est notandū/q inter ceteras diuisiones datas a theologis de petō mortali quas longū esset enumerare longius de eis pdicare: vna distinctio datur q est talis: q petm̄ mortale cōmittiť: aut ꝓtra deum:aut ꝓtra seipsum:aut ꝓtra proximū. De hac aūt distinctiōe trimēbri resinquam duo vltima mēbra:z pdicabo de primo mēbro:vicz de petō cōmisso in deū sub quo cadit petm̄ in spiritu⁹ sanctū:de q̄

hoc mane ꝑdicare intendo dño ꝓcedente. Pro declaratione ꝯ huius materie. Tria puncta sunt ꝑncipaliꝑ videnda.

Primo quidē de ipius quidditate.
Scōdo de speciex ei⁹ diuersitate.
Tertio de ei⁹ irremissibilitate.

¶ Quantū ad primū. nota q ꝑ pctm̄ in spiritumsanctū dicit: g: cōmittitur ꝟtra spiritumsanctū: in ꝑ cōtra. Quia aūt spirit⁹ sctūs vt notat Tho. p. j. q. xxxvj. art. j. ad primū: dupliciꝑ potest accipi: ideo dupliciꝑ potest dici peccatū in spiritūsanctum.

¶ Uno quidē modo pōt accipi in ꝟtute duaꝝ diuisionum/ꝛ hoc modo q̄libet ꝑsona trinitatis potest dici spiritussanctus. Nam ꝛ pater spūs est/ꝛ est sctūs. Et fili⁹ spūs est ꝛ est sanct⁹. Joā. iiij. Deus spūs est. ergo ꝛc. Per hoc em̄ qō dicit spiritus imaterialitas diuine substantie designat Spirit⁹ em̄ incorporeus ꝛ inuisibilis est ꝛ parum habet de materia. Ulī oīm̄bus substātijs imaterialib⁹ ꝛ inuisibilib⁹ h̄ nomen attribuim⁹. Per hoc ꝟo q dicit sanctus: significat puritas diuine bonitatis.

¶ Alio modo pōt accipi spūssanctus in virtute vni⁹ diuisiōis: ꝛ hoc mō ex vsu ecclesie hoc nomē spūssanct⁹ est accōmodatum ad significandū vnaꝝ trium ꝑsonarū trinitatis/ q̄ pcedit ꝑ modū amoris a patre ꝛ filio. Scōm hanc ꝯ duplicē differentiā/potest dupliciꝑ accipi pctm̄ in spiritu sanctū. Nam si accipim⁹ ꝓmo modo peccatū in spūmsctm̄/dicit quelibet blasphemia dicta ꝟtra diuinitatē patris aut filij aut spūssancti aut cōtra opa eius. Et distinguit hoc mō peccatū in spiritūsanctū cōtra peccatū seu blasphemiā in filiū hominis de quo scribit. Matt. xij. Ubi dñs dicit. quicūq dixerit verbū ꝟtra filiū hominis remittet ei: qui aūt dixerit ꝟtra spiritūsanctū nō remittet ei/neq in h̄ seculo neq in futuro. Peccatū em̄ in filiū hominis/intelligit blasphemia in chr̄m ꝓm humanitatē. ꝛ vtroq modo peccabāt iudei in chr̄m/sicut etiā peccauerūt olim in deserto: vt habetur infra in. iij. ꝑte ꝓmonis. Nam vt dicit Tho. ij. ij. q. xiij. ar. j. Chr̄s opabatur q̄dā humanit⁹ comedendo: bibendo: ꝛ alia hmōi faciendo. ꝛ q̄dam diuinit⁹. s. demones eijciendo: mortuos suscitando ꝛc. hmōi. q̄ quidē agebat ꝑ virtutē ꝓprie diuinitatis: ꝛ ꝑ opationē spūs sci q̄ ꝓm humanitatē erat repler⁹. Judei aūt ꝓ ho q̄dē dixerūt blasphemiā ꝟtra filiū hominis cū dicebāt eū voracē ꝛ potatorē vini ꝛ publicanoꝝ amatorē. vt habet Mat. xj. Post modū aūt blasphemauerūt in spiritūsctm̄ dum opa q̄ ipse opabatur ꝟtute ꝓprie diuinitatiꝝ ꝛ ꝑ opationē spūsci attribuerūt ꝑncipi demonioꝝ. Dicebāt em̄ Hic nō ejcit demōes nisi in belzebub ꝑncipe demonioꝝ. Mat. xij. Mar. iij. ꝛ Lu. xj. Hodie etiā iudei non cessant blasphemare chr̄m ꝟbo ꝛ ope: ꝛ si occulte faciunt nō imputat⁹ rectorib⁹ ciuitatū: sed q̄ publice secus. Nota hic ꝟtra chr̄ianos q̄ ꝑmittunt iudeos emere seruos q̄s faciūt circūcidi ꝛ fieri iudeos ꝛ paulatim incipiūt eis mere teucros: sub quib⁹ ement rusos: ꝛ sic erūt dñi chr̄ianoꝝ cū sint serui nr̄i i. c. Et si iudeos. ō iudeis. Quinimo seru⁹ empt⁹ ab eis si vult effici chr̄ian⁹ eripit in libertatē: vt in. c. j. ꝛ vl. de iudeis ꝛc. Dic vt expedit ꝟtra hūc defectū. Et sic iudei ꝓter ꝑdicta dicunt in spūmsctm̄ blasphemare. Et sic ptz quō intelligat hoc mō pctm̄ in spūmsctm̄. Et hoc mō intellexerūt antiq doc. s. Athanasi⁹. Hilari⁹. Ambro. Hieron⁹. ꝛ Chrysо. vt refert Tho. ij. ij. q. vbi supr̄. Scō aūt mō pōt accipi spūssctūs: vt dixi supra in ꝟtute vnius dictionis: ita vt significet vnā ꝑsonā trinitatiꝝ procedentē a patre ꝛ filio. Et ꝓm h̄ dicit pctm̄ in spūmsctm̄ put differt a pctō cōmisso cōtra ꝑsonā ꝑris vl filij. Dicit aūt peccare in patrē vel filium: vel spiritūsctm̄: q̄n peccat ꝟtra aliq̄d appropriatū patri vl filio vl spiritui scto. Est aūt notandū: q patri attribuit potētia: filio sapiētia: spūssancto bonitas. Ideo pctm̄ q cōmittit ex infirmitate id est ex impulsu passiōis dicit ꝟtra patrē. Peccatū vero q fit ex ignorantia est ꝟtra filiū Peccatū aūt ex certa malitia q̄ opponitur bonitati est pctm̄ in spiritūsanctū. q̄ō non intelligit quādo ex habitu vitij acquisito peccat: sed quādo volūtas tendit in aliq̄d malū ꝑ remotionē vel ꝓtemptū alicui⁹. ꝓhibentiꝝ pctm̄. vt declarat Tho. ij. ij. q. xiij. ar. vbi. s. ij. ij. q. lxxvij. art. iij. ꝛ scripsit supr̄ ar. j. ꝓmone. v. ꝑ. v. Pono exemplū in Petro: Paulo ꝛ iuda. Petr⁹ negauit ter chr̄m in nocte passiōis. ꝓpter infirmitatē

ſd est ꝓpter impulſuꝫ passionis timoꝛ: ꝗa timens moꝛte negauit eū magis diligens coꝛpus ſuū q̄ chm. Non em̄ peccabat ꝯ ignoꝛātia quā ꝓfessus fuerat coꝛde ꝛ ope di. Tu es chs filꝰ dei viui. Mat. vj. Et sic ex fragilitate peccauit ꝛ sic dicit peccasse ꝓtra patrē: cui appꝛopꝛiat potētia. Sic etiā dauid peccauit ex fragilitate cū Bersabee. ij. Reg. xj. Et ideo chs misertꝰ est sibi. Nō sicut dicit. Luc. xxij. Conuersus dns respexit Petrū ꝛ recoꝛdatꝰ est Petꝛꝰ ꝛbis dñi: sicut dixerat: ꝙ priꝰ anteq̄ gallus cantet ter me negabis: et egressus foras fleuit amare. Paulus aūt peccauit ex ignoꝛātia: qꝛ credebat bñ facere ꝓsequendo eccliam dei: ꝛ sic dicebat peccare cōtra filiū: cui appꝛopꝛiat sapientia. Et iō necessaria fuit sibi medela scientie quā ꝓtulit sibi chs cū iret damascū ꝛ cere. Sicut legitur. Actꝫ. ix. vbi dicit ꝙ circūfulsit illū lux de celo qđ nō solum fuit verū de luce visibili: sed etiā de luce sapientie inuisibili: q̄ illuminauit intellectū eiꝰ de sapiētia ꝛ fide vera. Iō dicit ipe de se. Primꝰ fui blasphemꝰ ꝛ ꝓsecutoꝛ ꝛ ꝓtumeliosus: sed misericoꝛdiā ꝓsecutꝰ sum: qꝛ ignoꝛans feci in incredulitate. j. Tim. j. Sic etiā Traianꝰ imperatoꝛ ex ignoꝛātia peccauit ꝓsequēs chīanos: ꝛ ideo misebiam ꝓsequutus est oꝛante ꝑ eo Greg. Quamuis illud fuerit specialissimū ꝓsequi venīā. Sic etiā peccauit Adam in filiū. Quāuis em̄ Adam nō fuerit seductus in ꝫ in quo mꝛier sicut dicit Aplus. j. Tim. ij. Tamen in hoc seductꝰ est. qđ credidit veniale qđ moꝛtale erat. vt dꝛ Aug. ꝛ post Tho. ij. sen. di. xlij ar. vj. Argumēto. Judas aūt peccauit ex malitia: nō em̄ ex infirmitate/nec ex ignorantia. qꝛ iam nouerat ꝙ ad inuocationez nois Jesu chī: ipse faciebat miracla sicut ceteri apli sicut legit ꝛ Mat. x. Ideo peccauit i spūmsanctū: cui appꝛopꝛiat bonitas. Et qꝛ hoc peccatū est grauissimū: iō nūq̄ meruit remissionem cuius multꝫ medijs: chs voluerit tm̄ cōuertere: ſcz amoꝛe: qñ lauit sibi pedes: timoꝛe: qñ dixit: ve homini illi ꝛc. Bonū erat ei si natus nō fuisset hō ille. Mat. xxij. Doloꝛe: cū ꝑdixit traditionē di. Unus vestrū me tradituꝰ est et ꝓtristati val. ce. di. Numquid ego sum rabi ꝛc. Pudoꝛe: cū dixit Jude: Tu dixisti ꝛc. Sed nō fuit possibile: qꝛ petrm̄ ꝙ ex malitia ꝓceperat erat adeo grauissimū ꝙ coꝛ suū fecerat lapideū: ꝛ sic etiā petrm̄ diabolī nō ex ignoꝛātia: nec ex infirmitate ꝓcessit. Et iō qꝛ nullo impellente peccauit: venīā non meruit nec merebit in eternū. Et hīs ꝫ ptz: qđ est petrm̄ in spīritūsctm̄: illud scz qđ ex certa malitia cōmittit q̄ opponit bonitati q̄ appꝛopꝛiat spūisctō. ꝛ ħ vult magister senten. in. ij. dis. xlij. Tertio ꝙ mō accipit Aug. petrm̄ in spūmsanctū: qđ dicē esse finalē impniam. De quo dicit infra. iij. gte ꝓmonis. iij. puncto. Et sic ptz ꝑma pars: vicz quid est peccatū in spīritūsctm̄. Quantū ad secundū: scz de speciebꝰ suarū diuersitate: est notandū. put ponit Tho. ij. ij. q. xxiij. arti. ij. quod accipiendo petrm̄ in spīritumsanctū. Scdo mō supꝛa vicz. ꝑ petrō/ꝙ ex malitia cōmittitur. diuidit hic petrm̄ in sex species: q̄ sunt iste vicz.

Prima est desperatio.
Scda est ꝓsumptio.
Tertia est finalis impenitētia
Quarta est obstinatio.
Quinta est ipugnatio ꝓfratis agnite.
Sexta inuidētia fraterne gratie.

¶ Et ꝑ sufficientia istaꝝ specierū est notandū: ꝙ sicut supdictū est petrm̄ in spūmsanctū: dicit qñ voluntas hois ex malitia ꝓcēnit illa remedia a bonitate spūsancti instituta: ꝑ q̄ hō retrahit a petrō vel ad penitentiā. puocat. hec aūt remedia sunt sex quoꝝ duo ꝓtinent ad ipm̄ dñm remittentē in q̄ sunt duo ꝑ que hō retrahit a petrō: et ad pniam puocat. Primū est misēdia: de qua datur homini spes ꝙ remittant sibi peccata. ꝛ ꝙ ꝓmient bona. ꝛ ꝓtra hanc peccat ꝑ desperationē. ꝛ ideo desperatio ē peccatū in spīritūsanctū. Exemplū habetur de Cain ꝛc. Dic hīstoriā: quando occidit Abel fratrē suum videns em̄ se deꝑhensum a deo ꝛc. Dixit maioꝛ est iniquitas mea quā vt veniam merear. Gen. iij. Grauius peccauit desperando q̄ fratrem occidendo/sic ꝛ Judas desperans laqueo se suspendit. sic ꝛ multi interficiūt se ex desperatione. sed fortē talium desperatio potiꝰ est circūstantia peccati q̄ petrm̄ speciale in spm̄. quia voluntas eoꝝ non directe fertur cōtra spem diuine venie ꝑ contemptum eius. Secundū ꝙ est in deo re-

trahens a pcō hominē z puocans ad pe/
nitentiā. est iustitia. de q̄ insurgit homini
timor de punitione pcī: q̄ quanto magis
differt tanto magis infert. iuxta illud. ps
vij. Deus iudex iust. fort. z patiens nunq̄d
ira. per. sin. di. nisi cōuer. fue. gla. suuz. vi.
ar. su. re. z pa. illum zc. Et Valerius. j. ca.
ō neglecta religione. Lento em̄ gradu ad
vindictā sui diuina pcedit ira tarditatēq̄
supplicij gratitate cōpensat. Et 9tra hoc
peccat homo p̄ psumptionē duz aliquis sp̄
psumit gl̄iam adipisci sine meritis: vl̄ ve/
niā sine penitētia/qđ ḡdē est magna blas/
phemia 9tra deū: qz facit deū inustū. z h̄
pcm̄ p̄sumptionis videl incidisse Origi/
nes: q̄ dixit oēs etiā damnatos saluan/
dos esse. Et ideo post mortē anatematiza
tus est. di. xliij. q. ij. c. fi. Si quis aūt pec/
cat cū spe venie mediante pnia quā putat
vel intendit agere: nō peccat in spm̄ scm̄.
Alia vero duo remedia ptinent ad pnias
p quā mittunk pcās in qua reḡrūtur duo.
Primū est dolor de pcō. Secm̄ est ppo/
tum abstinendi de futuro. Sic em̄ diffini
tur pnia ab Ambro. Penitentia est pcā
mala plangere z plangēda itez nō cōmit
tere. Contra primū ergo. i. 9tra dolorē ō
pcō cōmisso peccat p finalē impenitentiā
que accipik nō eo mō quo dicit pmanētia
in pcō vsq̄ ad mortē: sic em̄ nō esset spēa/
le peccatū: sed quedā peccati circūstantia
z videt idem pcm̄ esse cum obstinatōne:
vt dicit Tho. in. ij. sen. dis. xliij. sup litterā
in fi. Et sic accipik pnia ab Aug. Sed hic
accipitur impenitētia fz q̄ importat ppo
situm nō penitendi fm̄ Tho. Talis ergo
impnia dicik spēale pcm̄ in spiritū sanctū
q̄ nunq̄ remittik neq̄ in hoc seculo: neq̄
in futuro. Unde Hieron. sup Amos. ij.
z habek in decretis. de pe. dist. j. Sup tri/
bus sceleribꝫ damasci et sup quattuoz nō
cōuertam eum: iuxta tropologiā hoc posſ/
se q̄ mala sunt. Secm̄ cogitationibꝫ acche
uisse puersis. Tertiū q̄ mente decreueris
ope complere. Quartū post pcm̄ nō age
re pniam. z suo sibi cōplacere delicto: hec
ille. Uñ puerbiū est. Humanū est pecca/
re diabolicū p̄seuerare: sed angelicū emen
dare. Contra scōm. i. 9tra ppositum absti/
nendi a pctis futuris peccat p obstinatio
nem q̄n. s. homo firmat suū ppositū in hoc
q̄ pcō inhereat ānimo studet inuenire di
uersos modos patrandi pcā: exultat cuz
inuenerit: 9tra quos dicit. letank cū male
fecerint/et exultant in rebꝫ pessimis. Pro
uerb. xxvj. Et alibi. non em̄ dormiunt nisi
malefecerint/nec capit somnus ab eis ni
si supplātauerint: comedūt panē impietā
tis: et vinū iniq̄tatis bibunt. Prouerb. iij
De his etiā duobꝫ modis peccandi dicit.
Hiere. viij. Nullus est q̄ agat pniam de
pcō suo di. quid feci. ecce p̄mum. Oēs
cōuersi sunt ad cursum suū quasi equꝰ im
petu vadens ad p̄lium: ecce secundū. Dic
practice sicut expedit. Nota hic exemplum
ō illo armigero q̄ dixit Abbati sancte Ju
stine. Quid feci. ego nunq̄ feci passus ad
derobandū hoīes: nunq̄ hoiez occidi zc.
Cui respondit abbas. Credaz frater mi
qō vnū peccatū mortale damnat an̄iam:
sicut p vnū paruum foramē pditur nauis
licz sit alias noua z fortis. Alia vero duo
remedia quibus volūtas hois retrahit a
peccato z ad pniam puocatur sūmunk ex
parte donoz ip̄ius dei. quoz vnū est cogi
nitio veritatis fidei: per quā illuminak ad
cognoscendū spiritualia. et 9tra hoc opoꝛ
nitur impugnatio veritatis agnite: dum
scz aliquis veritatem fidei agnite impu/
gnat vt liberius peccet. Sed nota q̄ veri/
tas z sapientia et hmōi possunt duplicit
cōsiderari. vel fm̄ ppriam rationem: et sic
appropriank filio: z sic impugnans verita
tem peccat in filium. vel fm̄ quod habent
rationem boni. z sic appropriātur spiritui
sancto: q̄ est primū donū in quo oīa dona
na donank: z sic aliquis impugnans veri
tatem agnitā ex certa malitia in spiritum
sanctū peccat fm̄ Tho. in. iij. sen. dis. xliij.
Et nota. hic 9tra doc. legistas q̄ scienter de
cunt 9tra ius. Aliud est auxiliū interioꝛ
grē 9tra qō ponik inuidētia fraterne grē:
dum scz nō solū inuidet psone fratris. sed
etiā inuidet gratie dei crescenti in mūdo
ita qō vellet/q̄ nullus haberet gratiā dei
vt totus mūdus esset sc̄us culpe sue. O
voluntas diabolica: nō ergo inuidia fra
tris est pcm̄ in spiritū sanctū. Puta quan
do q̄s inuidet de p̄speritate vl̄ exaltatiōe
hois: sed inuidia fraterne gratie est pecca
tum in spm̄ sanctū: scz qñ quis inuidet

de exaltatione gre: sicut q multi ꝓuertan
tur vel aliq̃d hmõi. ſm Tho. in. ij. ſen. di.
xliij. Nota hic practice ꝓtra aliquos pdi
catores q̃ emulant alijs pdicatoribꝫ faci
entibꝫ fructũ zc̃. Cum tamẽ debẽt gaude
re ſi verã charitatẽ haberẽt. ſicut letat hõ
qñ habet aliqs coadiutores exercitio ſeu
laboꝛi ſuo. Sed iam implet verbum apli.
Phil. j. Quidã quidẽ ꝓpter inuidiã z cõ
tentionẽ, quidã aũt ꝓpter bonã voluntatẽ
cõm pdicabãt q̃dã ex charitate zc̃. Cõtra
hanc aũt inuidentiã fraterne gre ſiue cha
ritatis. Nota exemplũ qõ legit de quodã
eremita: legit nãq̃ de eo q ipe aſperrimã
vitã diu fecerat ad quẽ cũ quidã latro ve
niſſet q̃ mꝛtos ſpoliauerat: facta ꝓfeſſione
cũ nullã pniam ab eo vellet recipe: nec ie
iunĩũ: nec oratõez: nec elemoſynã zc̃. Tã
dez eremita ab illo qõ potuit accepit. Et
iniunxit ei q̃ãtũ: iuxta viã crucẽ aliquã
videret flexo genu oratione dicez aliquã.
cũq̃ latro hanc ſolã penitẽtiã accepraſſet
remot⁹ paululũ a cella eremite videns bo
ſtes ſuos quoꝛ cõſanguineos occiderat:
fugere cepit: q̃ fugiente cruꝛ ſupra viã ere
cta illuc occurrit: et ſtatim flexo genu ce
pit oratione dñicam dicere z crucẽ adora
re. z cuz euadere potuiſſet ſi ꝓtinue cucur
riſſet maluit moꝛi quã penitentiã ſibi in
iunctã ꝓterire. Cuz q̃ ab hoſtibꝫ fuiſſet oc
ciſus vidit dict⁹ eremita angelos cũ gau
dio portãtes aiam latronis vſq̃ porti⁹ mar
tyris: quo viſo cepit diabolica inſtigatiõe
valde dolere z indignari q ꝓ mꝛtos ãnos
duriſſimã pniam feciſſet: z tamẽ latro ille
q̃ nunq̃ pniam fecerat eũ in gloziã ꝓceſſiſ
ſet z ſic relicto eremo ad ſcm redijt. Dia
bolus aũt accepta iuſte a dño poteſtate ti
mens ne aliqñ ad pniaz rediret: poſito in
via obſtaculo in qõ coꝛruit z collo cõfra
cto mortuus eſt: in iferno aiam ei⁹ ſepeli
uit. Vñ dicit. Finis nõ pugna coꝛonat. z
ſic ptz ſufficientia iſtaꝝ ſpecieꝝ petri in ſpi
ritum ſcm̃. ¶ Quantũ ad tertiũ. ſ. de re
miſſibilitate ipius petri in ſpiritũ ſcm̃: eſt
notandũ q̃ triplicit̃ põt accipi petm̃ in ſpi
ritũ ſanctũ. Uno modo ſm Aug. ꝓ finali
impenitẽtia. ſm q̃ eſt circũſtantia quedaz
peccati. Et ſic dicit ꝓprie irremiſſibile: q̃a
nullo modo remittit petm̃ moꝛtale in quo
homo gſeuerat vſq̃ ad moꝛtem: qz in hac
vita nõ remittit̃ ꝓ penitentiã nec etiam in
futuro dimittet. Vñ dicit Eccls. xj. Si
ceciderit lignũ ad auſtrũ aut ad aquilonẽ
in q̃cũq̃ loco ceciderit ibi erit. Itẽ Greg.
z habet in decretis. xxv. di. Qualis hinc
quiſq̃ egredit: talis in iudicio ꝑſentatur.
¶ Scdo modo põt accipi petm̃ in ſpiritũ
ſcm̃ ꝓ qualibet blaſphemia dicta contra
diuinitatẽ patris vel filij vel ſpũs ſancti.
vel ꝓtra opera eius: z hoc dicit eo modo
irremiſſibile q̃ peccatũ ſequens. Vel dic
meli⁹ qõ tunc dicit irremiſſibile: qz de dif
ficili remittit: nõ tñ eſt difficile ſic ſequẽs
¶ Tertio modo põt accipi ꝓ petrõ ex ma
litia cõmiſſo: put dictũ eſt ſupra qõ z diui
ditur in ſex ſpecies ſub poſitas. Et ſm h
dicit irremiſſibile: nõ qz nullo mõ remit
tat: ſed qz quantũ eſt de ſe habet meritum
vt nõ remittat. Et hoc duplicit̃/vno qui
dẽ modo: quantũ ad culpã. ſicut em̃ aliqs
dicit moꝛbꝫ incurabilis ſm naturã moꝛbi
q̃ quã tollit illud q̃ qõ moꝛbus põt curari
puta cũ moꝛbus tollit virtutẽ nature: vel
inducit faſtidiũ cibi z medicine: licet etiã
talẽ moꝛbũ deus poſſet curare. Ita etiam
petm̃ in ſpiritũ ſanctũ dicit irremiſſibile:
ſm naturã ſuã inquantũ excludit ea ꝓ que
fit remiſſio petõz. Per hoc tñ nõ precludi
tur via remittendi z ſanandi oi potentie z
miſcõie dei: ꝓ q̃ aliqñ tales quaſi miracu
loſe ſpiritualit̃ ſanãtur ſm Tho. ij. q. xx
iij. ar. iij. Et ſic itelligit qõ õr dñs Mat.
xij. z Mar. iij. q hoc petm̃ nõ dimittit̃/nec
in hoc ſeculo/neq̃ in futuro. Cum q̃ dicit
petm̃ in ſpũm ſcm̃ eſſe irremiſſibile. nõ in
telligit ꝓ hoc qõ priuet potentia abſolute
ad remiſſionẽ: nec ex pte dei remittẽtis: qz
potentia ipius infinita zc̃. Nec ex pte ei⁹
cui fit remiſſio: cui inest natura liberũ arbi
trium in ſtatu vie exiſtẽs: qõ etiã poſt pec
catũ in ſpũm ſanctũ manet. Primũ q̃ per
hoc potius aptitudo vel facilitas quedaz
ad remiſſionẽ. ſm Tho. in. ij. ſen. diſt. xliij.
ar. iij. in vl. ar. Et h ꝓz in exemplo Pe
tri: Pauli: z Jude. de quibꝫ dictũ eſt ſupra
pte. j. ſermonis. Quantũ vero ad penam
dicit irremiſſibile. i. habere meritũ vt non
remittat: qz qui peccat ex ignoꝛantia vel
infirmitate minoꝛem penam meretur: qui
aut̃ ex certa malitia peccat nõ habet ali
quã excuſationẽ: vnde eius pena minuat.

Similiꝫ etiã qui blasphemat in filiũ hoꝰ mínis: ei⁹ diuinitate nondũ reuelata poterat habere aliquã excusationẽ ꝓpꝫ infirmitatẽ carnis quã in eo aspiciebat: ꝛ sic minozẽ penã merebaꝫ. Sed qui ipam diuinitatẽ blasphemabat opera spũs scti diabolo attribuens nullã excusationẽ habebat vñ eius pena diminueꝛet. Et ĩ dicit ſm expositionẽ Chrysostomi hoc pcm̃ nõ remittit: nec in ℎ seculo/ neq; in futuro. ḋa p eo passi sunt penã iudei. ꝛ in ꝑsenti vita ꝓmanos/ ꝛ in futura vita penã inferni. Sic etiã Athanasi⁹ inducit exemplũ de eoꝝ parentib⁹ qui ꝓmo ꝺem ꝓtra Moysen ꝓtenderũt ꝓpter defectũ aque ꝛ panis ꝛ hoc dñs sustinuit patienꝫ. Habebãt em̃ excusationẽ ex infirmitate carnis: ꝫ postmodũ graui⁹ peccaueruꝛ quãdo blasphemantes in spiritꝫ sanctũ: beneficia dei ꝙ eos de egypto eduxerat ydolo attribuẽtes cũ dixerunt: hi sunt dij tui israel: ꝙ te eduxerunt de terra egypti: et ideo dñs etiam ꝛpaliꝫ fecit eos puniri: qꝛ ceciderũt in die illo: quasi. xxiij. milia hoim. Exo. xxxij. Et in futurũ eis penã cõminatur dicẽs. Ego aũt in die vltionis visitabo hoc pcm̃ eoꝝ ſm Tho. vbi supꝛ. Et sic ꝓz tertia pars.

De quattuoꝛ causis quibus potest homo cadere in peccatũ. Sermo. xiij.

QVasi a facie colubri. ꝛc. Proseq̃ndo adhuc tertiũ arti, Sequiꝫ ꝓdicare de causis pcti moꝛtal' ꝛ licet sufficienꝫ dictũ sit de hac materia. ś. arti. j. sermone. v. vbi dictũ est de causalitate pcti, tamen ad hoc moꝛaliꝫ loquẽdo. Nota q̃ttuoꝛ causas ꝙbus põt homo cadere in peecatũ ꝛ specialiter ꝓtinet hoc ad hoiem deuotũ: ꝛ ꝓpꝛea monet nos apl's dicens. Qui se existimat stare videat ne cadat. j. Coꝝ. x. Nota Stare. Dicit homo stare ꝙ est in gra: per quã hõ habet rectũ vultuꝫ: seu facie anie ad deũ: ꝙ facies anie est ratio naturalis: ꝫ cadit p pcm̃ moꝛtale p qõ adheret terre: ꝛ oscular' ꝛ diligit bona terre: et qꝛ gratia nõ habet cogere liberũ arbitriuꝫ. Ideo nõ facit hoiem adeo stabilẽ quin possit a gratia cadere: sic ꝛ econtra. Peccatoꝝ potest a nõ resurgere ad statũ gratie ꝓpter libertatẽ arbitrij. que adhuc durat in eo. Ihõ dicit apl's vbi supꝛa. Qui se existimat stare ꝛc. Cause ergo sunt iste.

Prima est diabolica tentatio.
Scõa est familiaris affectio.
Tertia est delitiosa cõuersatio.
Quarta est negligens operatio.

¶ Prima ḡ causa ꝛc. Licet em̃ diabolus no possit cogere liberũ arbitriũ: tñ tẽtando sua est tante impetuositatiꝫ. ꝙ nisi hõ sit diligens ꝛc. Exemplum habeꝫ in Dauid. ij. Reg. xj. Quãdo vidit Bersabee ꝛc. Quãlis turris erat: qꝛ iam puer custodies gregem patris sui interficere potuit leonẽ ꝛc. Ideo dixit ipse. Impulsus sum: vt caderẽ ꝛ dñs suscepit me. Post modũ dat remediũ ꝙ hõ de cetero nõ cadat di. Fortitudo mea ꝛ laus mea dñs/ et factꝰ est mihi in salutẽ. pś. cxij. Sicut em̃ ille ꝙ tenet se fortiter cũ amabus manib⁹ ad columnã non cadit: sic ꝙ tenet se cũ deo cum duabꝰ manibus. i. cũ vigilia ꝛ oratione ꝛc. Ideo dꝛ Prouerb. xviij. Turris fortitudinis nomen dñi. Ad ipm̃ ꝓfugiet iustus ꝛ saluabiꝫ. Hoc ꝓsilium dedit dñs in nocte passionis apl's sꝺ. Vigilate ꝛ orate: ne intretis in tentationẽ. Mat. xxvj. Sed qꝛ apli non tenuerũt eius ꝓsilium: ĩõ ceciderũt. Quãdo ḡ religiosus: vel monialis vel secꝛaris videt ꝙ vires sue nõ sufficiũt ad acquirendas vel manutenẽdas ꝛutes remedium est/ vt recurrat ad oꝛationẽ in q̃ petat auxiliũ a deo. pś. xlix. Immola ꝺo sacrificiũ laudis ꝛ red. al. vo. t. ꝛ inuo. me. in die tribulacionis ꝛ eruam te ꝛc. Itẽ pś. xc. Clamauit ad me ꝛ ego exa. eũ. ꝛc. ¶ Scõa causa est familiaris affectio mꝛis ad virum ꝛ econtra: qꝛ sicut palea ad ignẽ ꝓiuncta quã cito incendiꝫ: sic ꝛc. Ideo caueat vnuſqſq; a familiaritate hmõi quã rũcũq; illa ꝓiona sit necessaria vel bona ꝛ honesta: qꝛ terra est bona: ꝛ aqua est bona: ꝛ tamen siꝫ iuncte faciunt lutum. Mat. xvij. Si oculus tuus scan. te, er. eum. et ꝓ. abste bonuꝫ est tibi cũ vno oc'o ad vi. intra. quã. ꝺ. ocu. ha. mi. in gehen. ignis. Vnde ait poeta. Que nocitura tenes q̃ vis sint cara relinque. Propterea est maximũ ꝑiculum monialib⁹ cõ

uersari cū viris ꝛ religiosis vel clericis: et quāto sunt sciores, tanto grauio cozruū Da siltudinē de his q currunt: q facilius ꝛ grauio cadūt ꝑs qui ambulant affatim: sic ꝛ viri sancti et mlieres qui currunt ad vitam eternā. p viam mādatoꝝ dei ꝛ con filioꝝ: grauio ꝛ facilio cadunt/ ꝛ grauiter in talib⁹. Unde Hiere. dicit. Fortis impegit in fortē ꝛ ambo pariē cozruerūt Hiere. xlvj. Uñ tot monasteria viroꝝ et conuentuū: nisi ꝓpter nimiā familiaritatē cuz secularib⁹: dissipata sunt. ps̄. cv. Et commixti sunt inter gentes ꝛ didicerūt opera coꝝ ꝛ factū est illis in scandalū. Nota contra mlieres q vadunt ad visitandū monales ornare ꝛ parate ps̄. xvij. Cum sancto sctūs eris. Nota etiā exemplū in vitis patrum de btō Arsenio q fugiebat oēs ꝑsertim mlieres, semel autē cū quedā honesta mulier ab vrbe roma venisset ad eū visitandū, nō tamen ꝓcciū visitatiōis erogasset eū vel haberet memoriā ei⁹ in oratioñ⁹ suis. Respondit. Rogo deū vt memoria tua penit⁹ tollat de cozde meo ꝛc. Dic hīstoriā. Jdeo Hiero. Hospitiolum tuū aut raro aut nunq̄ mulierū pedes terant: quia non potest toto cozde habitare cū deo qui feminarū accessib⁹ copulatur. Femina quā bū videris cōuersante mente dilige nō coꝝporali frequētia. Hoc habet in decretz. xxxij. distin. Hospitiolum

¶ Tertia causa est delitiosa ꝟersatio: q̄ quādo homo delitiose viuit/ licet sit bon⁹ tamen cito cadet imersus luto delitiaruz: puta bene comedēdo: bene bibendo: dormiendo ꝛc. ōr em̄. Hoc nō est petm̄ mortale sicut faciunt religiosi: q nō curant seruare cerimonias religionis: inportādo linguam in carne: in tenēdo silentiū in ieiunādo: in comestione carniū ꝛ ceteris cerimonialib⁹. Tales nō possunt stare diu in grā dei. Oportet em̄ q̄ cadant: q̄ late et ample volunt vincere ꝛ incipiūt repescere a deuotione. ps̄. cj. Aruit coꝝ meū: q̄ oblitus sum comedere panē meū. s. pnie. ps̄. lxxix. Cibabis nos pane lachrymaꝝ: postea ꝙ incrassatus cōscientia/ incipit relinquere dīm fac. iuz ꝛ recessit a deo salutari suo. tandē cadit in mlra petā mortalia: q̄ sicut vinea nō potest diu durare sine macería. alioq̄n intrant ꝛ diripiunt eam oēs transeuntes viam: ꝛ etiā bestie agri. Sic ꝛ religiosi nō possunt diu durare: etiā in substātialib⁹ sine macería cerimonialiū. Jō dicitur Treñ. iij. Lubricauerūt vestigia nr̄a in itinere plateaꝝ nr̄aꝝ ꝛ appropinquit finis noster. Nota plateaꝝ. Est differentia inter plateas ꝛ vicos: platee sunt volūtates carnis ꝛ mūdi ꝑ quas late ptz oibus via: q̄ lata est via: q̄ ducit ad ꝑditionem. Mat. vij. Uici q̄ sunt stricti significāt asperitatem ꝛ artitudinē penitētie: ꝑ quaz pauci vadūt: q̄ arta est via q̄ ducit ad vitā ꝛ pauci intrāt ꝑ eā. vbi sup̄. dicit ḡ. Lubrica ve. no. in iti. pla. i. delitiaꝝ nostrarū ꝛc. Et appropinquit finis noster, i. destructio nr̄a. Sicut em̄ q̄ vadit ꝑ viā lutosam sepi⁹ cadit in lutū: secus si ꝑ viā siccā. Sic q̄ gradit in luto voluptatz cadit, secus de illo q̄ vadit ꝑ viam siccā abstinētie ꝛ penitentie, iō remediū est qō dat apl'us dicēs. Carnis curā ne feceritz in desideriis. Ro. xiij. Nota in desideriis: q̄ in necessariis hō debet habere curā carnis. Puta quando infirmat⁹ ꝑsona devota: q̄ alias nō consueuit comedere carnes nec dormire in loco ꝛc. In infirmitate nō debet ista seruare: q̄ sicut asin⁹ onerat⁹ cadens in terram nō pōt cōmode eleuari nisi onus deponat q̄ eleuato iterū onus imponit sibi, ita in ꝓposito nō potest hō infirmus cōmode curari nisi deponat parum onus penitentie: satis bona penitētia est habere patientiaz in infirmitate: qua remota onus penitentie resumat. Jdeo dicit apl's. Nemo vnq̄ carnez suā odio habuit: sed nutrit ꝛ fouet eā. s. in necessariis. Ephe. v. Quarta occasio est negligentialis operatio. Sicut em̄ videmus in rebus temporalibus q̄ muri ciuitatis faciunt fortem ciuitatem: ita q̄ non potest capi ab inimicis. Jta opera penitentialia puta orationes: vigilie: et alie virtutes sunt muri ciuitatis anime. Dē q̄ bus murís dicit Dauid. Benigne fac in bona vo. tua sy. vt edi. mu. hierusalem. ps̄. l. Si autem aliquis destruit illos muros paret ciuitatis introitus hostibus. sic qui per negligentiam dimittit orationes ꝛ vigilias: di. Quid oportet surgere ad matutinas/ ieiunare vel orare gemibus fletis ꝛc. Talis cito cadet: ꝛ hostes occupabunt eum; quia muri ciuitatis destruun/

tur. O quot sunt q̄ bene inciplunt cū fer/uore t postmodū p negligentiā corruunt q̄si redeuntes retrorsum. de talib⁹ pōt verificari illud. Joā. xvij. Abierūt retrorsuz et ceciderunt in terram. Figura de vxore Loth: que respexit retro t effecta est sta/tua salis: q̄ nō pōt fructū facere. Gen. xix. Jtē figura de Loth: qui sodomis iustus fuit: iz in mōte peccauit: qz negligēs fuit. sic in ꝓposito tc. Jdeo dñs. Memores es/tote vxoris Loth. Luce. vij. Jtē Luc. ix. Nemo mittens man⁹ suas ad aratrū t re/spiciēs retro apt⁹ est regno dei. Remediū q̄ habem⁹: illud qđ dicit dñs mozalit̄ ex/ponendo. iij. Regū. iij. Accinge lumbos tuos: t tolle baculū meuz in manu tua t vade. Nota accinge lumbos tuos: quādo aliqs vadit sine cinctura vel zona vl' cozi/gia oze vestituz/si valde vadunt p terram: ita negligēres qui nō cingūt se zona. i. pe/nitentia: vadunt p terrā. Jdeo dicit Ac/cinge lumbos tuos: t tolle baculū. Bacu/lus significat crucē chr̄i: cum q̄ chr̄s tran/siuit fluuiū hui⁹ mundi ad ripam alterius mundi: iuxta illud. Gen. xxxij. Cū baculo meo transiui iordanē Talem baculū cru/cis debem⁹ sumere vt sustentemur in via gr̄e: qz sicut ille q̄ est debilis: t infirm⁹ nō pōt sustētari sine baculo quin cadat: si ꝑso/na devota aliquādo accidiat: t ex hoc venit in negligentiā assumat baculū cru/cis chr̄i t passionē: nō solū oculis ꝓsidera/tionis: sed etiā manib⁹ opatiōis. Baius em̄ ꝓfortamentū qđ possit haberi in opa/tionib⁹ bonis: est memozia passionis chr̄i Verbi gr̄a. Si habetis rediuz de iciunio cogiterz iciunū chr̄isti: t prandiū qđ ha/buit in cruce. Si molestant vos pulices: cogitate pūcturas t aculeos i capite chr̄i: t in manib⁹ t in pedib⁹ puncturas clauo/rū. Si de lecto duro: cogitate lectū crucz chr̄i. Si de pauptate: cogitate chr̄m nu/dum in cruce. Si ꝓtumelie t offense: cogi/tate ꝓtumelias t iniurias illatas chr̄isto in cruce pendēti t dicenti. Pater ignosce illis tc. Ecce ḡre dicit. Tolle baculū meū in manu tua. Figurā hui⁹ habem⁹ in pas/sione chr̄i: qñ Symon cyreneus portabat crucē chr̄i ex vna ꝑte et chr̄s ex altera: qa chr̄s portat crucē penitentie nostrę simul nos adiuuando t ꝓfortando nos. De ista ꝑmen materia. ſ. de causis pcī mortalis: de lati⁹ vt scripsi sup̄ arti. j. sermone. iij. vbi agit de causalitate pcī.

De effectib⁹ peccati mortalis. Sermo. xiij.

QVasi a facie colubri tc. Sequit p̄dicare de quarta ꝓsuetudine tertij articuli: vicz de effectib⁹ pcī mortalis qđ habet inferre multa mala hoi t vltra ea que dicta sunt sup̄ ar. j. ser. iij. de effectu pcī: t supra codē arti. iij. sermo. j. vbi dictū est de q̄druplici morte illata homini ꝓpter peccatū pcī mortalis. Hūc p̄dicabo de q̄dam alio effectu vicz: qz mortificat opa bona q̄ fiunt in statu pcī mortalis: t facta fuerāt ante. Salutet virgo tc. Pro intellectu ḡ hui⁹ materie debet⁹ scire q⁹ in sacra theologia distinguūt omia opa nra q̄drifarie. Sūt em̄ opa nra in q̄druplici differentia.

Quedā em̄ opera sunt viua.
Quedam mortua.
Quedā mortificata.
Quedam viuificata.

Et ꝓ declaratiōe hui⁹ pone exemplum de aliq̄ mēbro corpis: puta manu q̄ quāq̄ est viua. ſ. q̄ habet ꝓncipiū vite: t opatiōnē vite. Principiū vite corpis est anima. Gen. ij. Formauit ig̃ de⁹ hoiem de limo terre: t ilpi. in. fa. ei⁹ spi. vite. Quanto aūt vite ꝓsistit in sensu t motu: q̄ñ g̃ man⁹ est vnita corpi t sentit etiaz mouet̄ ꝺ vita: qz hz ꝓncipiū t opationē vite. Quāq̄ aute est mortua: puta q̄ñ neutrū illoꝝ hz: puta qz est ꝑcisa a corpe vl' est vnita corpi mor/tuo. Quāq̄ t tertio est mortificata. ſ. q̄ñ hz principiū q̄dē vite. ſ. aiam qz est vnita cor/pori viuo: sed nō habet opationē vite. ꝓ/aliqđ impedimentū alicui⁹ infirmitat̄: pu/ta ꝓpter paralysim. Quāq̄ et. iij. est viui/ficata. ſ. quādo illud impedimentū tollit/ t man⁹ restituit⁹ in pristinū statū sanitat̄/ t hz principiū t opationē vite. Sic g̃ in ꝓ/posito. Opera nra dicunt viua q̄ñ habent vite principiū t meritū vite. Principium vite spūalis est gr̄a dei ꝑ quā aīa viuit vi/ta gr̄e. Gal'. v. Fratres spū viuim⁹. i. gr̄a

spūssancti data nobis p meritū chri. Ps. Nos q viuimus benedicim⁹ dño. Opera tio aūt vite spūalis dicit meritū vite eterne. Opa ergo bona dicunt vita qū proce dūt ex pncipio vite: qđ est gra. qa sunt fa cta in gra cū debitis circūstātijs/et habēt opationē vite. i. meritū vite eterne. Quā doq; et sc̄dō dicunt opa mortua: qn̄. i. ca/ rent vtroq; z pncipio vite: qđ est gratia. z etiā opatiōe vite. i. efficacia merendi. De quib⁹ opib⁹ loquit apls di. Sanguis chri emūdabit cōscientias nras ab opib⁹ mor tuis ad seruiendū deo viuēti. Hēb. ix. Et hec opa mortua sunt in q̄druplici dīfīa. Q̄nq; em sunt opa mortua ex defectu pn cipij vite gre. puta quādo fiunt opa de ge nere bonoz ab eo/q nō habet graz seu cha ritatē: talia nō habēt pncipiū vite/et cōse quēter nec opationē vite: qz nō merētur. Vñ z de talib⁹ opib⁹ nunq; remunerabit dō. iō quo ad vitā eternā/etiā si postea cō uertat ad pniam z reducat ad statuz gre. Et hoc pbat rōne z auctoritate. Ratio ē dupler. ¶ Prima quidē est illa. qa cū de⁹ bonoz nroz nō indigeat nunq; acceptat opa hoim tāq; remūeratiōe digna/nec tā q; satisfactoria: nisi acceptet opantē. Vñ Gen. iij. z de pe. di. v. c. j. in fine. Respexit deus ad Abel z ad munera ei⁹. dicit q do min⁹ respexit ad munera: p̄misit q de⁹ re spexit ad Abel zc. Sed de⁹ non acceptat hoiem existentē in pctō mortali: qa in illo statu est inimic⁹ dei. Ps. v. Odisti oēs q opant iniquitatē zc. Ite Sap. xiij. Sili ter odio sunt deo impius z impietas ei⁹: q̄ multo mīn⁹ acceptat opa eius. ¶ Se/ cūda ratio est. qz sicut ramus p̄cisus ab ar bore nō p̄t facere fructū. qa origo fructuū oim est radix arboris siue ip̄a arbor. Sic in p̄posito. radix siue arbor fructuū. i. ope rū meritoriorz est chr̄s seu gra chr̄i. p̄cidit aliquis aūt a chr̄o p mortale petr̄. j. Io. xv. Sic q̄s nō amat dn̄m nr̄m ihesum chri/ stuz/sit anathema. ergo nō p̄t facere op⁹ meritorij. Et hoc est qđ ait dn̄s Joā. xv. Sicut palmes non p̄t fructū facere nisi manserit in vite: sic nec vos nisi in me mā seritis. Ego sum vitz z vos palmites: qui manet in me et ego in eo/hic fert fructum multū. quia sine me nihil potestis facere/ scz meritorie. Auctoritas aūt clara habe tur p apl'm dicentē. j. ad Cor. xiij. Si dis/ tribuero oēs facultates meas in cibos pauperū/z si tradidero corp⁹ meū ita vt ardeam: charitatē aūt nō habuero/nihil mihi pdest. s. quantū ad regnū celoz obti nendū. vt ponit Aug. in lib. de penitētia. z habet in decretis. de pen. dist. iij. c. vlti. Ad idem facit qđ dicit dn̄s Mat. v. Si offers mun⁹ tuū ad altare/z ibi recordat⁹ fueriz q frat⁹ tu⁹ hz aliqđ aduersum te: re linque ibi munus tuū ante altare/z vade p̄ius reconciliari fratri tuo: z tunc veniēs offeres mun⁹ tuū. Ex quo pbatur q opa/ ratio bona nō valet/nisi operās p̄sona sit in gra. Et iō dicit Glo. Bernar. in c. j de collusione. q dixit quidā sapiens nolle Jo annes fantasma: q deus nō est remunera tor nominū/sed aduerbioz: hoc est dicere nō remūerat de⁹ bonū qđ fit/hz qđ bn̄ fit. Hec glo. Ibi bene aūt nō p̄t fieri a per sona bonū si sine charitate sit. Vñ si iniun ctam penitētiā quis pagat in mortali: nō pdest sibi quo ad remissionez pene debite in foro dei/licet p̄sit sibi quantū ad satiffa ctionē p̄cepti a sacerdote sibi iniūcti/cui obedit reneť: pdest sibi etiā q ad alia. vt i fra dicā. Nam ad satiffactionē p̄cepto⁹ dei/sufficit obedire etiā sine charitate. vt no. Tho. j. ij. q. c. ar. j. z. x. Et h̄ qđ hic di/ citur/etiā ponit de pen. di. iij. siquis aūt. circa finē illius distinctiōis. Hec aūt p̄e dicta cōclusio est vera nisi in tribus casib⁹ in quib⁹ opera de genere bonoz̄ facta ab eo qui nō est in gratia. postea aduenīente gratia viuificātur. ¶ Primus est nisi sint opa que habēt efficaciā ex opere operato/ sicut baptismus: quia tunc recedēte fictio ne opantz̄ cōferentib⁹ characterē: sicut est cōfirmatio/z ordo p̄ter baptismuz. Ratio aūt huj⁹ est: quia sicut dicit Tho. in. iij. di. q. iij. ar. iij. q. baptismus nō habet effi caciā soluz ex opere operāte sed magis ex opere operato: qđ est opus dei z nō hois. z ideo nō potest esse mortuū fm Tho. ibi. Sed hec ratio videtur dubia: qz fm hanc idem esset in alijs sacramētis. ¶ Secun/ dus casus est: nisi sint opera ex quibus nō cōsequitur meritū immediate/sed ex alio opere sub cōditione illius operis: sicut est in indulgēcijs. vt infra dicetur cum de in

dulgẽtijs dicetur. ¶ Tertius est: nisi sint illa opera in meritu alterius existentis in gratia: nõ autẽ operant per modum nudi ministri existentis in mortali: sicut nota. Tho. in. iij. sentẽ. dist. xly. q. ij. ar. j. q. iij. z dicã infra ar. iij. cũ de suffragijs agetur. Patet ergo quõ opera dicunt mortua ex defectu principij vite spũalis/qõ est gratia. ¶ Secũdo autẽ modo dicũtur opera mortua ex defectu finis: quia sunt quidez facta ab eo qui est in gratia: sed nõ sunt ordinata ad finẽ debitũ. puta qñ fit elemosyna ꝓpt vanã gloriã: nõ tamẽ tantaz q̃ sit peccatũ mortale: qa tũc op9 esset mortuũ prima ratione. i. ꝓter defectuz principij. vel fit aliquod bonũ opus ꝓpter aliquem respectũ tẽporalẽ/puta amore vel timore alicui9 ꝑsone: vel hmõi. Tunc em̃ op9 est mortuũ nõ quidez ex defectu principij: qz fit ab eo/qui est in gratia: sz ex defectu finis intenti. qui cũ det formã in actib9 moralibus si sit malus: etiã opus faciet malum formaliter/licet sit bonũ materialiẽ. Finis em̃ operis z operãtis debet esse charitas: quia vt dicit apls. j. Timo. j. Finis ꝓcepti est charitas. ¶ Tertio dicunt opera mortua: non quidẽ ex defectu ꝓncipij/ quia fiunt ab eo q̃ habent gratiã. necz ex defectu finis: qz intẽditur debitus finis. sed ex defectu materie: vt mendaciũ officiosum dictũ ab eo qui est in charitate/vl aliqõ aliud veniale: tunc opus dicit mortuũ. Et hec opera mortua secũdo z tertio modo assumpta/nulla remuneratõe sunt digna. sed assumpta ꝑmo modo aliud merentur ex cõgruo. vt infra dicet. ¶ Quarto dicũtur opera mortua ex defectu modi agendi. puta qz opus est bonũ/z operans in charitate/z finis bonus: tamen deficit modus. puta si dicat quis missam sine lumine/vel cum calice vitreo/vel sine stola zc. de quo in c. fi. de cele. mis. In quolibet em̃ ope ad hoc vt sit meritoriũ/requirunt ex parte operãtis tria. sz species/modus z ordo. ¶ Quãdoqz z tertio dicũtur opera mortificata: puta quãdo nõ carẽt principio vite/qz sunt de genere bonorũ facta in gratia: sed postmodũ sequitur peccatũ mortale per qõ dicunt mortificari opera bona facta in gra/et meritoria. Mortificantur autẽ quo ad operationẽ. i. meritũ: qz si moritur quis in illo mortali de ꝑmis bonis operib9: nullũ meritũ habebit. Iuctoritas. Ezech. xviij. Si auerterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitates fm omnes abominationes quas operari solet impius/nũquid viuet? oẽs iustitie eius quas fecerat nõ recordabũtur. Unde nec Jude nec Sauli aliquid ꝑsunt bona que fecerũt quo ad meritũ de quo loquimur.

¶ Quedã z quarto opera sunt viuificata: illa sz que semel fuerũt viua/ z postea per peccatũ mortale mortificata. tandem peccato sublato reuiuiscũt: qz recuperant meritũ vite/qõ fuerat mortificatum. Dic practice: si fecisset homo mlta opera bona zc. Unde Aug. in lib. de penitẽtia z trã sumptiue de peni. dist. iij. Pium est credere/z nostra fides hoc expostulat/vt cum gratia chri in hoie destruxerit mala priora/etiã remuneret bona. z cũ destruit qõ suũ nõ inuenit: amat z diligit bonũ quod in peccãte plãtauit. Patet ergo ex ꝓdictis q̃ si homo vult mereri ex operib9 bonis: debet illa facere in gratia existẽs/alis non sunt meritoria. Ideo Jo. ix. Oportz operari donec dies est: veniet nox quando nemo potest operari. Nota donec dies est. i. donec gra signata ꝑ diem est in hoie. Per diez em̃ significat gratia: iuxta illud Prouerb. iij. Justoru lemita quasi lux splendens procedit z crescit vsqz ad perfectũ diem. venit nox. s. peccati mortalis/quando nemo põt operari. s. meritorie. Inuenio tamẽ fm sententiã theologoz z canonistarũ: q̃ opera bona sine gratia facta: vel facta in gratia/sed postmodũ per peccatũ mortale mortificata/habẽt sex effectus bonos: quoz aliquos ponunt theologi: aliqs canonistẽ. sicut notat in. c. q̃ quidã. de peni. z remis. z Glo. in decretis. de peni. di. iij. si quis autẽ. circa finẽ distinctois. Et oẽs isti sex effectus continent in his versibus qui sequũtur. Que cũ mortali bona fuerant bona terre. Coz faciunt humilem nuũt tormenta gehenne. Inclinant rep[illegible] munt hostem: penamqz retardant.

Primo valent: ad bonoz tẽporalũ acquisitionẽ. dant bona terre.

Secũdo ad vere ꝓpitionis impetrationem. coz faciunt humile.

Tertio ad pene eterne diminutionẽ

minuūt tormenta gehenne.

Quarto ad bonorum operum assuefactionem inclinant.

Quinto ad diabolice potestatis repressionem reprimunt hostem.

Sexto ad pene temporalis retardationem penamq; retardant.

¶ Primo ergo valent tc. Nota q; dr̄ est iustus t bonus: q; sicut nullū malū dimittit impunitū/ita nullum bonū irremuneratū. Unde Hiero. de peni. dist. iij. Si quādo videris inq; multa opera pctōr̄ facere quenq; aliqua q̄ iusta sunt: nō est ita iniustus deus/vt ꝓpter multa mala obliuiscatur paucor̄ bonor̄. Hec ille. Exemplum in nouo testamēto de diuite epulone/cui dixit Abraā. Fili recepisti bona in vita tua. Luc. xvj. qđ non fuit ꝓpter aliud vt dicit Greg. in home. de diuite epulone. t habet de peni. dist. iij. c. cauendū est. nisi q; aliqua bona fecerat in hac vita: de quibus in p̄senti seculo remunerationē acceperit. Ideo dicit Chrys. e. dist. c. quid ergo. Non debes turbari nec emulari quādo vides in hoc mōdo impios ꝓsperare: quia illud est remuneratio bonor̄/q̄ hic faciūt fine spe future remunerationis. Ps̄. Noli emulari in malignātibus. Sicut econtra quādo videt bonos in hoc mūdo aduersitatibus fatigari: quia illud ꝓtingit ꝓpter culpas quasdam siue veniales siue mortales p̄teritas vel remissas. quidē p penitētiā/sed nondū bene purgatas p satisfactionem. Exemplū etiā habem⁹ de obstetricibus iudeor̄: de quib⁹ Exod. j. in fine. vbi dicit quia timuerūt obstetrices deū. Edificauit illis domos. Sup quo textu dicit Greg. t habet in decretis. xxij. q. ij. si quelibet ibi. nam benignitatis earū merces q̄ eis in terra potuit vita retribui p̄missa culpa mendacij in terrena est recōpensatione declinata. ¶ Scdo valēt ad vere cōtritionis seu penitētie impetrationē. Pōt poni exemplū de Cornelio Centurione. Item de latrone: de quo frater Jacobus de voragine ponit in sermone suo de innocentibus. Q̄ fugiente virgine cū Joseph in Egyptū: cum latrones irruissent q̄ eos expoliare volebāt/vnus eor̄ puer respiciēs ait. Vere dico vobis/q; si possibile esset deum incarnari; dicerē puerū istū dñm esse. t sic socios induxit vt eos abire illesos p̄mitterent. Iste dr̄ fuisse ille latro cui postmodū chr̄us dixit. Amen dico tibi/hodie mecū eris in paradiso. Luc. xxij. Hec ille. Ad idē facit qđ legit in ecclīastica hist̄or̄. li. vj. c. v. vbi dicit. Q̄ cū quedā sanctissima chr̄iana noie Potamiana ad martyriū duceret: post multa supplicia multi impudici t impij homines ipsam verbis t iniurijs conabant illudere. Quidā dr̄ spiculator paganus q̄ ipsam ducebat noie Basilides cepit abigere eos impudētib⁹ irruentes hūanitatis t miserationis obtentu. At illa videns religiosum illi⁹ viri votū ergā se/ait. Certe esto Basilides/q; cū abiero ad deū meū: sine mora boni huius tibi remunerationē parabo. Et sic postea contigit. Nā ille nō post multos dies cōuersus ad fidē p eā martyriū sumpsit. t interrogatibus eū fidelib⁹ de causa tā subite mutationis/dixit q; Potamiana post diē tertiū martyrij sui noctu assistens coronā capiti suo ipsius posuit dicēs dēcatā se p ipso dñm ei ipetrasse sm qđ scptū est: qui q̄ recipit martyrē: mercedē martyris ꝓseq̄t. Exēplū in Ultispatrū de illo ꝓncipe latronū q̄ servauit quandā virginē ne a socijs corrūperetur. ꝓpter qđ cōuersus ad dñm effectus est sctūs: sicut reuelauit deus abbati Pafnutio. Jtē hic latro alio tpe inuenit quādā mulierē errantē in eremo: q̄ interrogata ab eo/dixit q; maritus su⁹ ꝓpter debitū detinebat in carcere t sepe cruciabatur et tormentabat. tres etiā filij sui. p eodez debito disquirendi erāt: ipsa q̄q; ad similes penas inquirebat. Tūc ille latro misc̄ia duct⁹ dedit ei trecētos solidos/p quibus vir t filij detinebant obnoxij. Propt̄ quā elymā fuit ruelatū Pafnutio/q; idē p̄miū habitur⁹ esset in gl̄ia. At ille fistulas q̄s manu gerebat abijciēs: q; de latrocinio artē simphoniaci exercebat. sequut⁹ est Pafnutiū ad eremū: et cōtinue p triennium sanctissimā vitā agēs: tandē cū excellēti gl̄ia vitā eternā adept⁹ est. Hiero. in vitis pa. Propter qđ cōcludit ibi/q; nullus in h̄ seculo debz despici/etiā si latro sit aut negociator/aut maxim⁹ pctōr: q̄a in oi ordine hūane vite sūt aīe deo placētes/hūites aliq̄s act⁹ occultos quib⁹ delectat deus. Jō male dicūt aliq̄ dicētes. Postq̄ sū in mo

tali petō ⁊ bona opa q̄ facio non sunt me
ritoria vite eterne. ergo nihil boni faciam
⁊c. Immo debēt hoies tunc magis inten
dere bonis operib⁹: qa tūc magis indiget
ad puocandū diuinā clementiā/ vt resipi/
scāt a laqueo diaboli ⁊ illuminent a deo.
sicut infirmus tūc magis bonis cibis indi
get cū grauī⁹ infirmat. Jō Greg. de peni.
di. v. fallas. in fi. Non desperet petō⁹ et in
terim quicq̄d boni facere poterit exhorta
mur vt faciat: vt oīporens de⁹ cor illius il
lustret ad pniam. Hec ille. ¶ Dico tertio
q̄ valent ad pene eterne diminutionē. qō
intellige nō q̄ dānati sentiant aliqō refri
gerīū de bonis q̄ fecerūt in mūdo: quia di
ues epulo petijt vnā guttā aque: ⁊ iā sunt
mille q̄dringenti anni q̄ eā petijt/ ⁊ semp
petet vsq̄ in diē iudicij/ ⁊ nunq̄ habebit.
sed intelligendū est q̄ damnati minus tor
mentū patient q̄ si nō fecissent id bonum
opus: pīsertim qū est necessariū ad salutez.
Vñ Aug⁹. in lib. de peni. loquēs de illo q̄
sine charitate passus est martyriū/ et alia
mala p fide chr̄i non neganda/ dicit. Exti
mandū ē fortasse tolerabili⁹ ei futurū iudi
ciū q̄ si non negando nihil eoꝝ pateretur.
de peni. di. iij. c. vlti. qō incipit. Siqs aūt.
¶ Dico quarto q̄ valent ad bonoꝝ ope/
ru assuefactionē. Rō. qz ex multiplicatōe
actuū bonoꝝ generat habitus q̄dā in aia
lis q̄ est q̄litas q̄dā ō difficili mobilis/ p
quā hō efficit ꝓnus ad cōsimiles act⁹ ⁊c.
Exemplū de baptismo collato a Jo. bap.
per hoc em̄ Jo. baptizabat: nō aut̄ remit
tebat petā. Vñ dicit. Ego baptizo vos in
aqua ⁊c. Jo. j. Jō Lu. j. Tu puer ꝓpheta
altissimi vocaberis: pze. em̄ añ fa. dñi pa
ri. ei⁹. ⁊c. Aug. ponit de cōse. di. iij. c. non
regenerabat. sic ecōtra de mala cōsuetudi
ne. ¶ Dico quinto q̄ valent ad diabolice
ptātis repssiones. Exemplū habet de illo
iudeo q̄ signauit se signo crucis in templo
Apollinis domiēs ⁊c. De quo Greg. in
dial. lib. iij. c. vij. ⁊ habet in glo. de cōse. di.
iij. c. postea. ¶ Dico sexto q̄ valēt ad pe/
ne tpalis retardationem. Exemplū habet
de Achab. iij. Reg. xxj. De quo qz humi/
liauit se ad pniam p verbum Helie/ dixit
dñs ad Helīā. Nō vidisti Achab humi/
liatū coram me. qz q̄ hūiliat⁹ est mei causa/
nō inducā malū in diebꝰ ei⁹: sz in diebꝰ fi
lij sui inferā malū domui ei⁹ ⁊c. De predi
ctis vide in sūma cōfesso. li. iij. ti. xxxiij. q.
xliij. ad qd q̄ valēt: et pturibꝰ sequētibꝰ.

¶ De tribus alijs effectibꝰ pec/cati mortalis. Sermo. xv.

QVasi a facie colubri ⁊c. Sequtur p̄dicare de aliq̄bꝰ alijs effectibꝰ petī mortalis. Saluteꝝ virgo ⁊c. Ultra ergo p̄dictum effectū peti mortalis/ qō est operuꝫ bonoꝝ mortificatio: est videndū de aliquibus alijs effectibus/ ⁊ p hoc mane. Nota tres alios effectꝰ vel potius defectꝰ. De primo vide supra arti. j. ser. v. pre. v. De secundo vide in ser. Hugonis de prato ser. j. q̄ incipit: Miseros facit populos petīm.

Primus est: quia facit hoiem spiritualiter infirmitatem incurrere.

Secūdus est: quia facit hoiem in alia peccata incidere.

Tertiꝰ est: qz habet hoiem seruituti miserabili mācipare in nouo malo qō infert petīm homini. Unde aūt idē Hugo ponit in sermonibꝰ. xl. feria. v. post tertiā dñicaꝫ q̄dragesime pte. j. De tertio vide qō supra in sermonibꝰ post festū trinitatis dñica viij. ser. iij. et qō scripsi in sermonibꝰ. xl. de x. p̄ceptis in tertio p̄cepto de modo seruandi festa. parte. j. Circa primū ergo videndū.

¶ Circa secōm dic sm̄ p̄fatū Hugonē. q̄ petīm mortale facit hoiem incurrere febrem spūalē: qz homo p petīm efficit febricosus/ ⁊ magnis febribꝰ possidetur. nā per febrē petīm significat. Quia sicut febris ē quidā calor innaturalis ad cōsumptionē vite corpis agens: ita petīm est amor innaturalis ⁊ imp̄opriꝰ ad consumptionē vite anime tendens. Amor em̄ calori cōparatur ⁊ igni: de quo dicit Mat. x. Ignem veni mittere in terrā. Unde Aug. in. xiij. de ciui. dei. c. vlt. dicit. Fecerunt itaqz ciuitates duas amores duo: terrenaz. i. amor sui vsq̄ ad contemptū dei. celestē vero/ amor dei vsq̄ ad cōtemptū sui ⁊c. Hic em̄ cōstituit Hierusalē supnaz ⁊ celestē. amor vo p̄rius vsq̄ ad cōtemptū dei cōstituit ciuitatē Babylonis. i. infernalē. Ergo homo p petīm febriciter/ patet p hoc. Quia

peccatū illa facit in ania que febris facit in corpe. Naz febris habet septē mala efficere circa corpus/que peccatū per septem capitalia vitia efficit circa animā/ipsam nequiter alterando. Istos aūt effectus febris ordina ꝑm nomē Saligia.

Primo est pulsus concitatio/ supbia
Secundo litis accensio/ auaritia
Tertio est sanguis calefactio/ luxuria
Quarto est quietis remotio/ ira
Quinto est fetida anhelatio/ gula
Sexto est lucis odītio/ invidia
Septimo est appetit⁹ turbatio/ acidia.

¶ Primo em̄ febris pulsum concitat eleuando z deprimēdo: in quo ꝟtingit cū superbia. nā supbia facit creaturā eleuare z postea deꝑmit vltra modū. Esa. xliij. Supra celum ascendā: supꝑ astra celi exaltrabo solū meū. Et sequit. Verūtamē ad infernū detraheris in pfundum laci. Job. xxx. Eleuasti me: z quasi ꝑ ventū ponēs elisisti me valde: scio q̄ morti trades me. Itē Luc. j. Dispersit supbos mēte cordis sui. Deposuit potētes de sede/ z exaltauit humiles. ¶ Scdo facit lucem odire. Aug. Oculis egris odiosa est lux/ que puris est amabilis in quo cōtingit cū invidia. q̄ lucem ꝓprii z bonū eius videre non patit: imo in ipsa multū offendit plus q̄ febrici trans de luce. Vñ Horat. in eplis. Invidus alteri⁹ marcescit reb⁹ optimis. Sap. j. Gravis est nobis ad videndū. Sic fres Joseph nō poterant ipm respicere/ nec ei quicq̄ pacifice loqui. vt patz Gen. xxxvij. Nota exemplū de duobus/ quoz vn⁹ erat invidus z alter avarus: quib⁹ rex ꝓposuit vt vnus peteret aliquid a rege/ z rex ꝓmi sit q̄ alteri duplū datur⁹ esset eius qđ primus esset acceptur⁹. Avar⁹ nolebat petere ꝓmo/ vt postmodū duplū ei⁹ qđ vandū erat invido ꝟsequerek. Postq̄ lōga cōtentio facta est inē eos q̄s ꝓmo peteret: volēte vtroq̄ q̄ alter ꝓmo peteret. Invid⁹ ꝟo ne alter ꝟsequeret duplū si bonū aliqđ peteret: petijt vt effoderek sibi vnus oculus.

¶ Tertio quietē tollit: q̄ febricitās quiescere nō pōt: in quo ꝟtingit cū ira. Iracūdus em̄ nō ꝟcordat cū aliquo/ nec pōt cū aliquo cōuersari. Prouer. xxvij. Ira nō habet misericordiaz nec erūpens furor et impetū ꝟcitati spūs ferre q̄s poterit: quiescite ab homine cui⁹ spūs in naribus⁹ eius. ¶ Quarto appetitū turbat: q̄ febricitāti nihil ꝓficuū sapit: sed fructus z aqua/ z nociua desiderat/ z dulcia ei vident amara: in quo contingit cū acidia. Acidiosus ei nihil spūale sapit: nō in omnib⁹ spūalib⁹ attendit z nauseat: z vana/ vt truffas z nova libēter loquitur. Num. xj. nota de filijs israel: quib⁹ fastiebat māna z desiderabāt allia z cepas. Vñ z dicebāt. Ania nostra nauseat super cibo isto leuissimo: in mentē nobis veniūt cucumeres z pepones/ porriq̄: z cepe z allia. ania nostra arida est: nihil aliud respiciūt oculi nostri nisi manna. Sic acidiosus desiderat cucumeres et pepones. i. nova z truffas mūdi: et cepas z allia. i. bona mūdi que faciunt gemere z plorare: sicce pe z allia. Nota cōtra illos qui delectātur de hist⁹ijs Tristani z Lanciloti. Itē de illis qui delectant de poetis z ph̄.s paganis z hist⁹iographis: z libris sctōs z verba sancta fastidiūt. Hieronym⁹ ꝓpter hui⁹modi fuit flagellat⁹ ab angelis. Dic hist⁹iā cē. Esa. v. Ve q̄ dicitis malū bonū/ z bonū malum: ponētes tenebras lucē/ et lucē tenebras: ponētes amaz dulce/ et dulce amarū. ¶ Quinto febris totū corp⁹ calefacit: in quo cōtingit cum luxuria. quia ignis est totū corpus adurens z aiam consumens: in cuius signū quādo luxuriosus est in actu luxurie/ rubescit. De hoc igne loquit Job. xxxj. Ignis est vsq̄ ad ꝟsum ptionē deuozās: et oia eradicans genimina. s. gratie virtutū theologicaz moraliū/ z donoz spiritussancti. Nota deuozās: q̄ deuozat animā/ corp⁹/ virtutes/ z merita. quia si aliquis acquisiuisset merita Joannis baptiste: per vnū actum luxurie omia perdit. In hoc igne filius pdigus cōsumpsit oia bona sua viuendo luxuriose. Luce. xv. Nota cōtra illos qui tenent cōcubinas cuz vxore: z dic vt expedit. ¶ Sexto febris anhelitū fetidum facit: in quo contingit cuz peccato gule. Bulosus em̄ er nimio potu z cibo habet os fetidum valde. Ps. Sepulchrū patens est guttur eoruz. Nota quomodo plures inter fecit gula q̄s gladi⁹: et quomodo abstinētia auget vitā anime z corporis: z quomodo oēs peccamus in Adaz peccāte: z hui⁹ causa peccati fuit gula. q̄ fuit causa oim malox q̄ in mū

do vnq̄ fuerunt ꝛ fient. Vñ poeta. Da/la mali malo: mala ꝓtulit oia mundo. O malū miseꝛ: o miserabile malū. ¶ Septimo valde sitire facit: in quo cōtingit cum auaritia, quia auarus sitit ꝛ nō satiatur: ꝛ tanto plus sitit quanto plus habz. Iuue. saty. viij. Crescit amoꝛ nūmi quantū ipsa pecunia crescit. Eccs. v. Auar⁹ nō imple/bitur pecunia: ꝛ q̄ amat diuitias/fructus nō capiet ex eis. Hiero. Auaro tam deest qđ habet q̄ qđ nō habet. Hoza. in epl̄is. Semp auarus eget ¶ Circa tertium notandū/q̄ ois peccatoꝛ est seru⁹ peccati: iuxta illud Jo. viij. Qui facit peccatū seru⁹ est peccati, ꝛ hoc iustissimū est. Pꝛo cuius rōne est aduertendū q̄ aliquis potest fie/ri seruus alterius triplici causa.

Primo ꝑ cōmissam iniquitatem.
Scōo ꝑ aduersam calamitatē.
Tertio ꝑ ꝓpriam voluntatem.

¶ Omnib⁹ ergo istis tribus modis ꝛ rationibus peccatoꝛ efficit seruus. Primo q̄dem modo sez per cōmissam iniquitatē fit seruus aliquis. Exēplū in filijs Cham: qui ꝓpter iniquitatē patris fuerunt maledicti a Noe/maledictiōe pene, i. seruituris/dicente. Maledictus Chanaā puer: seruus seruoꝛ erit fratribus suis. Dixitq̄ benedictus dñs deus Sem. Sit chanaā seruus eius. Geñ. ix. Et hoc fuit prima seruit⁹ vt dicit Amb. rly. dist. sexto die. Quare aūt noluit Noe maledicere Cham/sz filio ei⁹ Chanaā: Dicit magr̄ in hist⁹ia q̄ iō: q⁹ deus benedixerat ei. et cōcoꝛdat Glo. j. q. iij. rez peccato. hec ergo fuit prima causa seruitutis. i. peccatū. Nō em̄ deus fecit hominē vt dominarek homini: sed ioluz irrationabilib⁹ animalib⁹. Vnde Aug. xix. de ciui. dei. c. xvij in pzn. ita deus hominem cōdidit. Nam dominek (inquit) piscium maris ꝛ volatilū celi: ꝛ omniū reptilium que reptant sup̄ terram/rationale fructuz ad imaginē suaz noluit nisi irrationalib⁹ dominari. nō hominē homini, sed hominē pecoꝛi. inde primi iusti pastoꝛes pecoꝛum magis q̄dē reges hominū cōstituti sunt: vt etiā sic insinuaret deꝰ quid postuler ordo creaturarū, quid exigat meritū pctoꝝ. cōditio q̄ppe futuꝛi iure intelligit imposita pctoꝛi, pinde nusq̄ i scꝑtura legim⁹ seruū aut eq̄ hoc vocabulo Noe iust⁹ filij pctī vindicaret. Nomē itaq̄ illō culpa meruit nō natura. oꝛigo aūt vocabuli seruoꝝ tē. Vide residuū huius auctoꝛitatis infra in ij. efficit quis seruus: vbi dicit, ꝛ cōcoꝛdat Aug. Patz ergo q̄ ꝓpter iniquitatē fit aliquis de iure diuio ieru⁹. Sic etiaz in iure canonico interdū ꝓpter iniquitatē alicui⁹ indicit ei seruitus: sicut pz in illo qui defert arma vel lignamia galeaꝝ saracenis: vel in eoꝝ nauib⁹ ꝛ galeis pyraticis exercent regimē. Talis em̄ si est chzianus/est excōicatus: et vltra alias penas efficit seruus capientiū. vt ꝓbat extra. de iudeis. c. ita quoꝛūdā. ꝛ. c. ad liberandā. Hoc q̄dē mō ꝛ rōne iuste peccatoꝛ fit seruus pcti ꝓpter ei⁹ demeritū in penā ei⁹ iniqtatis. Juste em̄ fit vt qui noluit seruire deo bene viuēdo cui fuire regnare est: quo nihil maius in hac vita excogitari pōt/seruiat peccato quo nihil peius est. Hier. ij. Quā vilis facta es iterās vias tuas. ꝛ iō trahit⁹ ab iniquitate quasi a quodā dño cui reluctere nō pōt. Pꝛouer. v. Iniqtates sue capiunt⁹ piū: ꝛ funib⁹ pctoꝝ suoꝝ vnusquisq⁹ stringit. Ps. cxviij. Funes peccatoꝝ circūplexi sunt me. Hora exemplū de Diogenes pho: q̄ dixit regi Alexādro q̄ erat seru⁹ ier uoꝝ suoꝝ. i. ocupiscētiarū et passionū tē.

¶ Scōo efficit quis seruus ꝓpter aduersam calamitatē: sicut cū quis in bello publico vincit ꝛ capit fit seruus captiuis/seruata sibi vita. Vñ seruus dicit a seruādo/nō aūt a seruiēdo. sicut dicit⁹ legiste. ꝛ etiā cōcoꝛdat Aug. xix. de ciui. dei. c. xv. vbi sic dicit. Oꝛigo autē vocabuli seruoꝝ in latina lingua inde credit⁹ ducta: q̄ hi qui iure belli cū possent occidi auctoꝛitatibus cōseruabant⁹. serui fiebāt a ꝙuādo appellati. qđ ꝛ ipm̄ sine pcti merito nō est. Nā ꝛ cū iustū geritur bellū/ꝑ pctō ecōtrario dimicatur, ꝛ ois victoꝛia cū etiā malis ꝓuenit: diuino iudicio victos humiliās vel emendās peccata vel puniēs. Testis est hō dei Daniel cuz in captiuitate positus pctā sua ꝛ pctā ꝓpl̄i sui ꝓfitetur deo. ꝛ hāc esse cām illius captiuitatis pio doloꝛe testatur tē. Hac etiā rōne pctoꝛ efficit seruus pcti: naz vincit a pctō in bello publico/indicto a diuina sapiētia inter nos ꝛ pctā. Istā rōnem posuit bēus Petrus apl̄s in canonica sua dicēs. A q̄ em̄ quis superatus est/hui⁹ ꝛ seru⁹ est.

ſ. Pe. ij. Et bellū eſt publicū: de quo Job vij. Militia ē vita hois ſup terrā. ¶ Tertio efficit quis ſeruꝰ p̄ p̄priā voluntatē: q̄ ſ. quis ſe vendit alicui ad p̄ciū p̄cipandū et paupertate: p̄pter quā etiā filiū poſſet vēdere. L. de patrib⁹ q̄ filios diſtrahere. p totū. Et hac etiā rōne pctō⁹ fit ſeruꝰ peccati: qz ſponte vendit ſe peccato p̄cio momentanee delectationis. Malus mercator eſt cū ania ſit infinite eſtimatōis/adeo q̄ nec aurū nec argentū/neq; aliqs lapis p̄ciosus/nec aliqd corpe fuit dignū p̄ciū anie humane/niſi p̄cioſiſſimus ſanguis chriſti Jō Petr⁹. j. Pe. ij. Nō corruptibilib⁹ auro z argēto redempti eſtis: ſed p̄cioſo ſanguine agni ī maculati Jeſu chr̄i. Nō auro z argēto. Rō. q: nō fuiſſet equalens p̄ciū vnius tm̄ anie. Dar. xvj. Quid em̄ p̄ofic eſt hoi ſi vni. mū. lu. anie: vero. ſ. detri. pa. aut quā da. ho. Q. p. a. ſua: q̄ſi dicat/nullā. Homo tū viliſſimus z inſipiētiſſimꝰ ra3 p̄cioſa3 creaturā vēdit/p delectatōe modica luxurie/vl alteriꝰ pcti. Sic p̄ractice gabolā de mliere q̄ vēdidit p̄cio vmꝰ lacrimale lapidē p̄cioſū magni valoris/quā ſibi recōmendauerat maritus eiꝰ vt diligētiſſime cuſtodiret. Sic in p̄ſtro tē. Hāc rationē aſſignat apls dices An neſcitis cui exhibetis vos ſeruos ad obediendū: ſerui eſtis eiꝰ cui obeditis/ſiue pcti ad mortē/ſiue obeditiōis ad iuſtitiaz. Ro. vj. Ptz ḡ q̄ multiplici rōne peccato⁹ mereꝝ hāc penaz vt efficiaꝝ ſeruus pcti: qua ſeruitute dominus nos liberare dignetur.

¶ Quomodo vnꝰ punitur p̄o pctō alteriꝰ. Sermo. xvj.

Q Vam a facie colubri tē. Proſequendo adhuc iij. ar. z. iiij. eius cōſideratiōez: reſtaret videre de quodā alio effectu pcti q̄ eſt q̄ vnus punit q̄nq; p̄ pctō alterius. De q̄ ponit Tho. in. j. ij. q. lxxxvij. ar. viij. z in. xxij. q. cviij. ar. vlc. Et p̄ declaratione huius materie q̄ eſt mixta. ſ. theologica/et canonica/et ciuilis. Videſ p̄imo q̄ nullꝰ debet puniri p̄ pctō alteriꝰ: cū a hoc eſſet ꝯtius diuinū/naturale/canonicum z ciuile. Primo ꝯ ius diuinū: qō habeſ Eze. xviij. Ala q̄ peccauit: ipa morietur. Ff. nō poz. ini, p̄is tē. Itē Deut. xxiiij. Nō occident patres p̄o filijs. Scōo videſ eſſe ꝯ ius naturale: nā rō naturalis dicat q̄ nullꝰ debet pati penā/si nō delinq̄t. pena em̄ reſpōdet culpe. Vñ ꝓſus. Auctores p̄p̄rios ſua crimina iure tenebunt. Nullus plectek niſi q̄ pctō⁹ habeſ. Tertio ꝯ ius canonicū: q̄ cauek q̄ pctm̄ ſuos tenere debeat auctores: nec pena eſt vlteriꝰ ꝓtrahenda q̄ delictū fuerit in excedente repertū. extra de his q̄ fi. a maio. p. ca. q̄ſuit. Pcordat regula iur. di. nō debet aliqs alteriꝰ odio p̄grauari. li. vj. Quarto ꝯ ius ciuile: q̄ cauek q̄ pctā ſuos teneant auctores: nec vlteriꝰ ꝓgrediak metus q̄ reperiak delictū. L. de penis. l. ſancimus. Nota merꝰ/glo./. pena. Jn cōtrariū facit auctoritas Exo. xx. Ego ſum deꝰ zelotes tē. Itē Dar. xxiij. Vt veniat ſup vos oīs ſanguis iuſtus tē. Itē Jo. ix. Rabi q̄s peccauit hic aut parētes eiꝰ. Vide. j. p. iij. ꝓpe finē. Itē de ꝓſe. di. j c. in ſancta. ōz q̄ iuſt⁹ ſepiſſime perit p̄ ipio. Pro ſolutiōe q̄ huiꝰ materie eſt notandū/q̄ de pena poſſumꝰ loq̄ tripl̄r/ſeu pena p̄t ꝓſideran tripl̄r. Vno mō inq̄ntū eſt ſatiſfactoria q̄ volūtarie aſſumit: et ſic q̄lib⁹ vnꝰ p̄ pctō alteriꝰ punit: qz volūtarie illā aſſumit. ſic aſſumpſit chr̄s Eſa. liij. Jp̄e autē vulneratꝰ eſt ꝓp̄ iniq̄tates nr̄as: attritus eſt ꝓpter ſcelera nr̄a. et ifra. Et dñs poſuit in eo iniq̄tates oīm nr̄m. Ps. lxviij. Que nō rapui tūc exoluebā. Sic et mr̄i ſancti aſſumebāt p alīs oꝛādo/ieiunādo/elemoſynas faciēdo. Vñ de Carolo magno audita ē vox egidij. Merito Caroli pctā dimitto. z in h̄ differt iuſtitia diuia ab hūana: fm̄ quā nullus etiā volēs ꝓdēnari ꝺz pena corpali p culpa vel pctō alterius: qz ſancti⁹ eſt ipuniti reliq̄ facinꝰ nocēt⁹/q̄ inocentē ꝓdēnare. vt ꝺr ter. in. l. abſentez. ff. de penis. lz pecuniarū debitū poſſit vnꝰ ſoluere p alio. Et rō ꝺr̄itie eſt inf̄ fox dei z fozū mūdi: qz in p̄mo fozo p̄ualet charitas z mia: in ſcōo iuſtitia. Scōo mō inq̄ntū p eā hz rōnē pene: de cuiꝰ rōne eſt q̄ ſit ꝯ volūtarē patiēris/z ſit ſolū vnuſquiſq;. Tertio p̄ pena cōſiderari inq̄ntū habet rōnem medicine. Et ſic ꝓtingit q̄ vnus p pctō alterius puniak ſicut filij p patrib⁹: ſubditi p dñis/inq̄ntū ſunt res eoz: q̄ habet quidē rōnem penek̄ntū ad cuz p quo

punik:sed habet rōnem medicine quantū ad eū qui punik. Hec ponit Thom.j.ij.q. lxxxvij.ar.viij.z Tho.in.ij.sentē.di.xxxij. q.j.ar.ij. Et hoc quantū ad q̄stionē illam qua querik vtrū vnus puniak p pctō alterius. Si ꝓo queraf qua pena quis punik p peccato alteri⁹:Dic q̄ quedā pene sunt q possunt habere rōnez medicine ꝑput.s.ordinant ad salutē anie:z istis penis potest quis p alio puniri/alis nō. Pro cuius maioꝛi declaratione distinguenda sunt quatuoꝛ genera penarum.

Primo pena eternalis.
Secundo pena spiritualis.
Tertio pena coꝛporalis.
Quarto pena temporalis.

¶ Circa primā penā nota/q̄ null⁹ debet pena eterna puniri p culpa alteri⁹. Et rō est:qz hec pena nullo mō pōt hr̄e rōnē medicine:qz nō pōt ordinari ad salutē anie.z hec est cōclusio indubitata : ꝓbata p iura superius allegata.z facit.j.q.iij crimen.z c.iā vtraq;. Vñ nō licet optare hāc penā p salute alterius:imo nec p salute totius mūdi/qz prima ordinata charitas incipit a seipso.l.ꝓses. C.de fui.z aqua.c.peritio. de iureiur.cā.ij.ordinauit in me charitatem. Hec obstat qō dicit Moyses Exo. xxxij. Aut dimitte ꝓplo hanc noxā/aut dele me de libro vite.qz rñ.vt dixi in ꝓmone j.post festū trinitatis ꝑte.j.z scḋo etiā sup illo textu Exo.xxxij. Nō obstat. Rom.ix. Optabā em̄ ego ipse ee anathema a chr̄o p fratrib⁹ meis.qz illō exponik sic.optabā .i.optarē si fieri possz: anathema ee a chr̄isto.i.separatus a chr̄o ad horā/vel in hac vita vel post mortē:salua tñ charitate z salute eterna:p fratrib⁹ meis.i.iudeis saluādis. Vñ Phil.j.ōr.Desideriū hñs dissolui et esse cū chr̄o:ꝑmanere aūt in carne necessariū est ꝓpter vos. Pōt etiaz aliter intelligi: vicz referēdo ꝟ verbū ad tēs in q̄ Paulus ꝑsequebat chr̄m in mēbris suis.s.z ꝟ ex zelo iudaice legis sic optabat esse separatus a chr̄o:ſm Nico.de lyr̄. Sic g̃ hac pena nullus p alio punik/ cuius pctm alteri⁹ sepe sit occasio q̄ ali⁹ dānef:non quidē ex pctō illi⁹/sed suo:qz imitaf pctm illius. puta si vsurari⁹ relicte vsuras filijs:dānanf filij. nō quidē ex vsura patna/sz ex suo pctō,qa nolūt restituere. Nota exēplū illius vsurarij q̄ reliquit duos filios: quoꝝ vn⁹ est ingressus religionē z̄c. ¶ Scḋa pena ē spiritualis:z hec est multiplex. Prima est priuatio grē gratū faciētz:z tali pena nunq̄ vn⁹ punik p pctō alteri⁹. Eze.xviij. Filius nō portabit iniq̄tatē patrz z̄c. Anima q̄ peccauerit ipa moꝛiek. Nec obstat si opponas de pctō originali qō traducik in posteros Rñ.qz in illo quilibet nr̄m est ꝓticeps culpe. Ro.v. Oēs in Ada peccauerunt.sicut dic̄ Tho.j.ij.q.lj.ar.j. Alia pena spūalis est de iure positiuo q̄ dicik excōicatio qua pena nulla maioꝛ est in eccl̄ia dei.xxiij.q. iij.corripiant.et hac pena nullus punik p pctō alteri⁹.xxiij.q.iij.si habes. Ratio.qa nō debet ferri nisi p culpa moꝛtri ꝓpria.ij. q.iij.nemo ep̄oꝛ.vñ necz pat p filio/necz vxoꝛ p viro:necz ecōuerso excōicari dz.dñ facit qō legik z notak in.c.romana.ff.de sen.excōi.li.vj.z.c.j.de vsu.eodē lib. Alia est pena interdicti:et illa pena punik vn⁹ p delicto alterius.vt ꝓbak. de spōsak.c.nō est nobis. Pro delicto regis anglie multe ei⁹ ciuitates interdicti iubenk.de sen.excō. c.si snia.ff.cetez.li.vj. Alia est pena suspensionis z irregularitatz:z hec inferunk etiā p delicto alterius. Vñ pro delicto vxoris viri:z remouek ꝓmotione.xxxiij.di.si cuius. Itē p delicto patrisfamilias tota domus ei⁹ ab oblationib⁹ phibek.xvij.q.iij. miroꝛ.licz em̄ regularik aliquis nō debeat sine culpa suo iure priuari:tamē quādoq̄ causa suggerente/quis suo iure priuak.de priuil.c.antiqua.de diuoꝛ.c.quanto.ꝑcoꝛ. sic̄ ꝓpter fornicatōez vxoris puank viri iure exigendi debitū/nisi sit coꝛrepta:vt ibidē dicik.qz patronus turpitudinis est qui crimen vxoris celat. xxxij.q.j. sicut crudelis. sic ꝓpter incōtinentiā patrz filij fit illegitimus q̄ nō promouek.l.vj.dist.p totum.et de filijs ꝑsb.p totum. Que aut̄ sit ratio differētie inter excōicatōez z alias penas spirituales:vide qō notant canonistē in.c. romana.ff.de sen.excōi.lib.vj.in.c.j.de vsu.eodē lib.vbi ponūtur a doctoꝛib⁹ multe rationes q̄ videnk insufficientes. Posset ergo rātio differētie esse illa:quia excōicatio est maioꝛ pena spiritualis q̄ fit in ecclesia dei:vt dictum est.q̄ separat a sacramēto toꝝ cōmunione z ꝑticipatione fideliū. z ideo noluit eccl̄ia punire aliquē hac pena:

nisi p delicto ꝓrio et mortali. vt dicit. xj. q.iij. Nemo episcopoꝝ. Unde olim excōi catus tradebat sathanc. vt norant doc. ℞ j. Loī.v. Nota quō nō curāt hodie hoies de excōicatione ꝛc. Illud postremo notā dum qō vbicunq; aliqs punit pro delicto alteri⁹:illud nō habet rōnem pene sed medicine. vt dicā. j.ar.iij. ꝯclusiōe.ij. ¶ Prima ꝯclusio est/q de iure diuino punit coꝛ poralit ex voluntate dei qnq; vnus ꝓpter culpā alteri⁹:siue sit fili⁹ delinquētis/siue extraneus: vt patꝛ primo in pctō Cham quo peccante fili⁹ eius maledicit. Gen.ix. Nō em maledixit Noe Cham:qꝛ dns benedixerat ei. Uñ nō fuit ausus maledicere. Ite patꝛ in diluuio/vbi ꝓ peccatꝛ parētū submersi sūt puuli. Ite Giezi delinquēte lepꝛa trāsmittit ad posteros. iij. Re. v. Ite puulos sodomitaꝝ nō excusauit ignorantia:qn p paterno scelere celesti igne cōsumerēt Gen.ix. Et ℔ cessit in bonū ipsoꝝ puuloꝝ: q si vixissent fuissent imitatores culpe paterne:ꝛ ideo damnati in inferno. Tunc g̃ in infantia cōbusti: aut ad limbuꝝ patrū descendebāt si in fide parētū morie/bant:aut ad limbū puerorū/qō min⁹ malū est. Sic ꝛ nūc pueri ſ moriant ꝓpt peccatū parentū: cedit eis in bonū: qꝛ aut baptizati euolant ad gadiſuꝝ:aut nō baptizati descendūt ad limbū: q si vixissent descēdissēt ad ifernū. Neq; em aliē existimādū diuinā bonitatē eis mortē intulisse: nisi ꝓpter aliqd eoꝝ bonū: sic de innocentib⁹ ꝛc. Ideo de iuda scriptuꝝ est. Bonū erat ei si natus nō fuisset Mat. xxvj. Idem ō parꝝ uulis:q petrō Dathan ꝛ Abiron viui descenderūt ad inferos. Numeri. xvj. Item Achior peccante multi ceciderūt in bello Judic. vj. Item Dauid populū numerauit q pacto gladi⁹ dñi vexendit in popu/lū. ij. Reg. xxiij. Item iudeis clamātib⁹. Sanguis ei⁹ sup nos ꝛ sup filios nr̄os:relinquit eoꝝ pene mortis cāi addire sūt. de pe. di. iij. §. Ecce cui⁹. j. q. iij. ℣. Ite petrō. vbi de ℔. Ite iudeis peccātib⁹ ꝓtra chr̄m puuli:qꝛ timore herodis nō receperūt eū: puniti sunt in filijs eoꝝ a bimatu. ꝛ infra. Mat. ij. Et sic in mltis exemplis scriptu re patere pōt:q patre peccāte fili⁹ hac pena punit ꝛ etiā extranea. Multi ꝓpt vnius noxaꝝ plectunt adeo. Propt hoc dns dixit Exo. xx. Ego sum deꝰ zelotes visitās iniq̃tē patrū in filios in tertiā ꝛ quartā generationē: bis q oderūt me. Ite in nouo testamēto Mat. xxiij. Dicit dns. vt veniat sup vos omis sanguis iustus q effusus est sup terrā a sanguine abel. iu. vsq; ad a sāguine za. fi. ba. quē occi. inter tem. ꝛ al: Ite Jo. ix. Rabi. qs peccauit hic aut parētes eius vt cec⁹ nasceret:ꝛc. Et q̃ textu ꝓbat q̃ q̃ punit fili⁹ pro peto paterno. Predicta aūt hoc mō sunt accipienda: vt q̃ fili⁹ punit. ꝓ pctō patris. Pena illa habet rōnem pene respectu culpe patrꝛ / q punit in filio qsi in re quadā sua:qꝛ fili⁹ res est qdā patris:sed respectu filij rōne medicine: nisi sit imitatoꝛ culpe paterne/vt infra latius dicā in. ij. ꝯclusiōe. ij. ar. Et ideo nō obstat q dr dns Deut. xxiij. Non occident pres p filijs nec ecōuerso. qꝛ vt dr vbi Nico. de lira. Illud intelligendū est inq̃tū occisio hz rōnē pene pcise/nō aūt inq̃tum habet rōnē medicine. ¶ Scda ꝯclusio ē/q hac pena de iure hūano nūq; aliqs punit pro culpa alteri⁹. Uñ dicit lex:q sancti⁹ ē impunitū relinq facin⁹ nocentꝝ:q; innocentē ꝯdēnare. ff. de penis. l. absentē. ꝛ C. eo. l. Sancim⁹. Et rō hui⁹ est: qa occisio seu punitio innocētis est directe ꝓtra ꝓceptū diuinū q̃ dicit. Exo. xxiij. Innocentē ꝛ iustū nō occides. Et alibi nō occident pres p filijs nec ecōuerso Deut. xxiij. Et etiā est ꝓtra ꝓceptuꝫ iuris naturalis: q̃ ꝓcepta sunt indispēsabilia saltē p hoiez. Hoc aūt debet intelligi ita/q occisio seu alia pena coꝛpalis habeat rōnē pene: nō aūt inq̃tuꝫ hz rōnem medicine: vt infra dicā. Nō em putarē inconueniēs/q lex hūana dānet filiū/etiā pena coꝛpali ꝓpter culpā patrꝛ. ꝛ hec nō habz rōnē pene respectu filij: sz medicine: vt nō imitet culpā parentū. hz tñ rōnē pene respectu culpe pris: ꝓpter quaz ipse pat delinquēs punit in filio. Uñ posset lex hūana iuste denouo statuere: vt fili⁹ puniat morte ꝓpter culpā legis lese manifestatꝝ cōmissam a patre cui⁹ timet filius. etiā criminis esse successoꝛ. Et ℔ ꝓbat p textū in. l. q̃squis. C. ad. l. iul. maiesta. ca/nonizata. vj. q. j. q̃squis. vbi sic dr. Filij vero q̃b⁹ vitā imperatoꝛia spēal⁹ lenitate cōcedim⁹. patno em debēt perire supplicio. i q⁹ pat in ℔ est hereditarij criminis exem

pla metunt: a successiõe olim primoꝝ habeãt alieni. Et ꝛfirmat etiã ꝑ p rextũ i.c. Cũ multe.xv q.vlt. statuit q natꝰ ex mꝛi monio ꝛtracto a clerico in sacris ꝛstituto sũt serui eccl'ie. Ad idẽ facit q ỏt Tho. s. ij q.lxxxvij.ar.viij. ¶ Tertia pena est corpalis: circa quã nota. q huiꝰ pene corpalis ẽ ꝗntupler differẽtia. Prima est ieiunij abstinẽtia q̃ solũ qñq̃ infligit incarceratꝛ p eoꝝ sceleribꝫ, ỏ hac põt intelligi illõ. di. xc. Si ꝙs cõtristatꝰ. z. xxiij. q.j. Si hõ esses. Scõa est ꝓberatiõis. xxiij. q.v. Circũcisiones. Tertia est fustigatꝛ. Quarta est exilij. lviij. di. in synodo. in fi. Hoc aũt exiliũ põt esse tripleꝛ. Vnũ in loco certo: vt cum ꝙs detrudit in monasterio. vt. c. Omis. in fi. de pen. z remiss. Aliud a loco certo: qñ. s. quis ab aliq̃ loco pbibet. ij. q.j. in primis Tertio ab oĩ loco: vt cũ interdicit ꝓbus dã penitẽtibꝫ/ne morent in aliq̃ loco: vel vnũ vl duos dies. ỏ pen. di. vj. sacerdos. Quinta pena corpalis est mors q̃ dicit vltimũ supplicij. Ite mutilatio membri. Est aũt notandũ: q ois pena corpalis reputatur grauioꝛ oĩ pena pecũiaria apỏ legistas. ff. de penis. l. In seruoꝝ. Circa quaꝛ penã corpalem est duplex ꝛclusio. Prima ꝛclusio ẽ/q de iure etiã hũano/qñq̃ punit ꝙs pena puationis bonoꝝ ꝓ pctõ alteriꝰ. s. filiꝰ ꝓ pctõ patris: z h̃ est in duobꝫ casibꝫ. Primo i crimine lese maiestatꝛ de iure ciuili. l. Quisq̃s. C. ad le. iul. maie. canonizata. vj. q.j. ca. quisq̃s. facẽ. xv q.iij. Sane. z c nemini. Scõo in crimie hereꝛ. z de iure canonico: vt in. ca. vergẽtis. extra. de hereti. z. C. de hereticꝫ. aut. manicheos. Nota tamen q sic ỏt Ray. In sum. de here. Ite qd si haberet. Hoc videk intelligendũ cũ paꝛ publice p̃dicat ꝛtra fidẽ catholicã. vel publice ꝓfiteꝛ: vel defendit errozẽ: vel cozã platho suo cõuictus est: vel ꝛfessus: vel inialiter ꝛdemnaꝛ de hereꝛ. extra ỏ ꝓbo. significa. Sup ꝗbusdã. Poteꝛt addi tertiꝰ casus in interfectione clerici facta a patrono vl feudario: qꝛ priuaꝛ f.lij oĩ bñficio eccl'iastico. nec succedũt ad p̃dicta iura: scz patronat z feudi. vsq̃ ad quartũ gñationẽ. vt ica. In ꝗbusdã. de penis. Adde z quartuz casuz. s. in ꝓsecutoribꝫ cardinaliũ. de penis ꝛ Felicis. li. vj. Ite de penitentibꝫ/capientibꝫ epos. in cle. j. de penis. Alij casus ponũtur in. c. Cũ secundũq̃. de hereti. li. vj. Facit q nota. in. c. Vno. de iudeis. codẽ li. Reta. tñ cõtra est: qꝛ regulariꝰ bona damnatoꝝ deuoluũt ad heredes. t. ad ascẽdentes z descẽdentes vsq̃ ad tertiũ gradũ/tantũ. vt in authẽtica. bona damnatoꝝ. Cỏ bo. dam. Scõa ꝛclusio est ꝓ declaratiõe coꝝ q̃ dicta sũt z rõne. ꝓ quibus sciendũ q sic ỏt Tho. j. ij. q. lxxxvij. ar. viij. ỏ pena inflicta possumꝰ loq̃ duplicit. Vno mõ. put pena hꝫ rationẽ pene. z sic soluz vnusq̃sq̃ ꝓ suo pctõ punit: qꝛ actꝰ pcti alicui ꝑsonale est. Scõo mõ possumꝰ loq̃ de pena put habz rõnez medicine: z sic ꝛtingit q vnꝰ punit ꝓ pctõ alteriꝰ. Detrimeta eñ corpaliũ rerũ siue ipius corpis sunt q̃dã penales medicine ordinate ad saluteñ anie: iuxta dictũ apli. cũ infirmoꝝ tũc fortioꝛ sum. ij. Coꝝ. xij. Vnõ nihil ꝓhiber talibꝫ penis aliquẽ puniri ꝓ pctõ alteriꝰ: vl a deo vl ab hoie: vtpote filios ꝓ patribꝫ. z subditos ꝓ dñis. inq̃tũ sunt q̃dã res coꝝ: ita tamẽ q si filiꝰ vel subditꝰ est ꝓticeps culpe: hmõi penaꝝ defectꝰ hꝫ rõnem pene q̃ntũ ad vtrũq̃: scz ad eũ qui punit z euz ꝓ quo punit. Si ẽ nõ sit ꝓticeps culpe hmõi penaꝝ defectꝰ hꝫ rõnem pene quantũ ad euz: ꝓ q̃ punit. Quantũ vero ad eũ q̃ punit habet rõnez medicine tantũ: nisi p accidẽs: inq̃ntũ peccato alteriꝰ ꝛferit. ordinaꝝ eñ ei ad bonũ anie si patiens sustineat. Da exemplum: vt si rex dilaceraret cuidã runicã de burello/ vel albuso/ vt daret illi runicã multo maioris valoris: puta regalẽ. vl destrueret magale vel pagheriũ vt daret sibi castrũ. Pene ẽ spũales nõ sunt medicinales tantũ: qꝛ bonũ anie nõ ordinaꝝ ad aliud melius bonũ. Vñ in bonis anie nulliꝰ patit detrimẽtũ sine culpa ꝓpria. Hoc tñ intelligo ỏ detrimẽto spũali: qỏ est culpa vel puatio gre: vel signũ ꝛsequẽs ad puationem gratie Sicut excõicatio. Alia ẽ detrimeta spiritualia canonica: puta suspensio z interdictũ: põt ꝙs pati ꝓ culpa alteriꝰ q̃ntũ: vt noraui sup eodẽ sermo. ar. ij. Vñ nulliꝰ patit detrimentũ in bonis anie sine culpa ꝓpria. Et ꝛpter hoc etiam talibꝫ penis: vt

Hierony. dicit in epla ad Auitum, vnus nō punit, p alio: qz quantū ad aiam filius nō est res patris. Vñ z hmōi causaz dñs assignās dr Ezech. xviij. Omes anie mee sūt. Nō g̃ dr dñs Exo. xx. Ego sum dñs zelotes visitās iniqtatē patrū in filios vsq; ad tertiā z quartā g̃nationez. Et Mat. xxij. vt veniat sup vos zc. Vide sup parte tertia. Referenduz est ad penas tpales vel corpales: inq̃tum filij sunt res quedā parentū: z successores p̄decessoz: z tūc respectu filioz habet rōnem medicine: vt dictū est sup: vel si referat ad penas spūales hoc dicit, pter imitationē culpe. Vnō in Exo. addit his q̃ oderūt me, z in Matt. dicit. Et vos implete mēsurā patrū vrōz. Dicunt aūt puniri pctā parentū in filijs: qz filij in pctis parentū nutriti promptiores sūt ad peccandū: tū pter ꝓsuetudinē: tuz etiā pter exemplū patruz q̃si auctoritatē eoz sequētes, sūt etiā maioris pena digni: si pena patrū videtes correcti nō sūt: ideo aūt addidit in tertiā z quartā g̃nationez: qz tūc ꝓsueuerūt homines viuere: vt in tertia vel quartā g̃nationē videāt filios. Et sic mutuo videre p̄nt: z filij pctā parentū ad imitandū: z pies penas filioz ad addēdū sm Tho. Sed cur nō ipli patres delinqn tes puniūtur in p̄ma g̃natione. Rñdeo ꝺ est pter clementiā diuinā. Vñ Aug. j. q. iij. ꝺ dñs ad Moysen in tertiā z q̃rtā generationē/pctā patrū se dñs cōminat in lege filijs redditurū/nō in eq̃tate iudicij: vt alij peccent/z alij puniūtur. Sed magnitudine clemētie duz semp expectat ad penitentiā: z q̃ in p̄ma g̃natione delinquit nō prius corripit z emendat/nisi tertia et quarta g̃natio euenerit Aug. j. q. iij. Per ꝺ ptz rñsio z declaratio auctoritatū in cōtrariū allegataz. z sic ptz ista materia.

De septē stultitijs pctī mortalis. Sermo xvij.

O Vasi a facie dolubri zc. Sequit p̄dicare de quodā alio effectu peti mortalis: qz facit hoiem fatuū z insipientē zc. De q̃ vide in p̄monitis post festū trinitatis, xx. p̄mone, iij. q̃ incipit. Nō q̃si insipientes in labijs meis zc. Pro euidētia g̃ nota: q̃ in scriptura sacra q̃ est os dei. ps. cxvij. Pronūciauī oīa iudicia oris tui. Pctores dicūt stulti siue fatui/z ꝺ in multis locis ptz: sz p nūc sufficiat allegare vnā auctoritatē Eccs. j. Stultoz infinitus est numer⁹. Et p hoc facit satis rō per silitudinē ꝺ ambulātibz p viā: q̃ quenūt ad q̃dā biuiū/in q̃ vna via est arcta z spinosa/sed secura: altera q̃ est ad sinistrā/q̃ est lata pulchra z delitiosa: cum arboribz circūquaq; z cū aquaz decursibz: z cū tabernis zc. Sed in ea est passus q̃dā piculosus in q̃ ptinue sunt latrones: devorātes siue depredātes viatores zc. Et in ꝺ biuio est q̃dam turris alta: in q̃ manēt custodes: qui, q̃n vident itinerātes clamāt dicētes. Accipite viā dextrā: q̃ est secura nō sinistrā zc. Si aliquis illoz itinerantiū diceret: nam isti clamātes volūt nos decipere: eamus p viam sinistrā videz q̃ nō est pulchra zc. Tandē incidūt in latrones zc. Alij vero credentes clamātibz sumūt viam dextraz z vadunt securi zc. Rogo vos q̃ istoz dict debēt sapiētes vel fatui? nōne illi q̃ incipiunt dextrā viam debēt dici sapiētes: z alij fatui q̃ sinistrā? vtiq;. Sic ꝓposito. Oēs sum⁹ viatores in via hac vite nre/z currimus semp velocissime: siue dormiam⁹: siue vigilam⁹: sicut existētes in naui zc. Et finis noster debet esse vita eterna. Ro. vj. Habetis fructū vrm in sctificationē: finē vero vitā eternā. Et oēs nos in biuio: q̃a via dextera est via virtutū z penitentie: q̃ est arcta z spinosa: tamē secura. Duruz est ptinere/asperum est ieiunare: vigilare: offensas libenē parcere zc. Sed hec via ducit ad vitā eternā. Ideo chūs in. j. p̄mone suo ait Matt. iij. penitentiā agite appropinquabit em regnū celoz. Et Mat. vij. Arcta est via que ducit ad vitaz: et pauci sunt q̃ inuenūt eam. Via vero a sinistris est deliciosa z carnalis: sez comedere: bibere/dormire: et luxuriari: vindicare se zc. Sed in hac est passus periculosus in quo omnes devorantur et occidunt: et hic passus est mors. O dices tu. Etiā in alia via est passus periculosus mortz? verū est: sed non deprędantur: quia secum portant thesaurum meritorum et bonorum operum. Ideo dom⁹ Matth. vj. Thesaurizate vobis thesauros in celo: vbi nec erugo:

neq; tinea demolit/z vbi fures nō effodi/
unt nec furant. Sunt aūt quidā viri sapi
entissimi q̄ sunt in turri z clamāt viatori
bus zc. Et isti sūt ptiarche z pphete: apli:
doctores: q̄ nouerūt optime viā veram et
bonā: q̄ stantes in turri gre dei vel pdica/
tionis: clamāt nobis dicētes. Nolite am/
bulare p viam sinistrā vitioz zc. Sed per
transite virtutū zc. Inter quos Salomō
sapiens dixit clamās: vias q̄ a dextris sunt
nouit dns: scz scientia pbationis. Peruer
se vero sunt q̄ a sinistris sunt. Prouer. iij.
Et Dauid pater eius. ps. j. Quoniā no/
uit dns viā iustoz z iter impioz peribit.
Nam in primo passu mortis deprędatur
homo peccator omīb; bonis q̄ habet. Pri
mo quidā bonis fortune: et bonis tpalib;
deprędat ab vxore z ꝟsanguineis. Nota
de ꝟsuetudine que est neapoli: q̄ quecūq;
habet super pson̄ suam mulieri in tēpore
mortis mariti sunt sua zc. Quō cingit se
zonis argenteis zc. Scdo bonis nature z
pulchritudinis z fortitudinis corpalis: de
p̄datur a vermib;. Tertio bonis gre. Jaz
fuerat depdatus a demomb;/sed tunc. s.
tempore mortis ania ei⁹ damnat a demo
nibus. Nota hic etiā q̄ quedā mlieres fa
ciunt testamentū ad cōmoditatē viri sui:
putātes sanari ō infirmitate sua. z de ani
ma nihil curāt zc. Videtur g̃ vobis velle
ire p viam sinistrā vitioz quā scitis/q̄ du
cit ad infernuz: certe magna stultitia: si h̄
nō credis hereticus es: si credis es fatuus
si non emendas. Quesiui aūt sunt species
stultitie: z inueni quot sūt septē: q̄b; dicit
peccator stultus. Et sunt iste vicz.

Prima est frenesia.
Scda est epilentia.
Tertia est demonia.
Quarta est rabia.
Quinta est insensia.
Sexta est furia.
Septima est ebria.

¶ Et iste septē adaptant septem peccatz
mortalib;: vt infra patebit. Prima est er/
go frenesia: ita vocat a phisicis qñ febris
ascēdit in caput z pturbat imaginationē
loquitur stultitias. Talis dicit frenetic⁹.
Ecce hoc petīt superbie qđ nihil aliud est
nisi febris: q̄ ascendit in caput quando hō
psumit z superbit de bonis tpalib;. dicen
do. Ego sum talis: siue magni sanguinis,
siue magne scientie: z isti tales scientia in
flāmātur. j. Cor. viij. Ecce fatuitas: qrē
cinis z puluis fact⁹ de terra. Vñ dicitur
hō ab humo. i. terra. nutrit et ad terrā red
uertet. Patet ergo quō superbus est freneti
cus ꝓpter febrē superbie ascēdentē ad caput
Sapiens ꝓo cū tucunq; sit in alto positus
semp; seipm̄ humiliat cogitans: gre ad ter
ram reuersur⁹ est. ps. cv. Recordatus est
qm̄ puluis sumus hō sicut fenuz zc. Et q̄
iudicand⁹ est ante tribunal dei fm̄ opera
sua. Vultis videre rōnem vt meli⁹ intelli
gat. Da similitudinē de duob; sententiatz
ad furcas: z dum ducunt ad furcas, vnus
eoz flens petit veniā ab omīb; di. Parca
tis mihi z ozetis p me: alter ꝓ ridens di
cebat. O q̄tum bonuz mihi est quō vado
associat⁹ vado cū tando zc. Sic in propo
sito omes nos sum⁹ criminosi z latrones:
qz furati sum⁹ honorē dei. p ps. xlij. Omes
declinauerūt simul inutiles facti sunt non
est qui faciat bonū/nō est vsq; ad vnū. Et
nouerit̄z q̄ processus ꝟtra nos est fact⁹, ps.
cxxxviij. Impfectū meū viderūt oculi tui,
z in li. r. o. scri. z ista mortis iam est data,
Heb. ix. Statutū est hoibus semel mori
z post hoc iudiciū: z iam nūc fit executio.
qz omes ducimur ad mortē cum equo tēꝑ
pore seu solis: z cū quattuoz rotz. i. quatu
tuoz tēporib; anni. s. vere/estate/ autūno:
z hyeme, j. Reg. iij. Oēs morimur z q̄si
aque dilabimur in terrā que nō reuertūr.
Illi g̃ qui in h̄ mūdo humiliant. fient/ro
gant deuz vt parcat eis zc. Irē rogare ve
orent ꝓ ipsis: sunt sapiētes. Ar cōtra q̄ rī
dent z gloriant z superbiūt: sūt fatui. Ꝺo
dicit Eccl's. vij. Cor sapientū vbi tristi
tia: z cor stultoz vbi letitia. Tales erant
illi philosophi de q̄bus dicit ap'lus Ro. j.
Qui cū deuz cognouissent nō sicut deum
glificauerūt aut gra. cge. sed euā, in co. fo.
z ob. est insi. co. coz. Dicētes em̄ se esse sa
pientes: stulti facti sūt, L alis etiā fun. Ma
buchodonosoz: q̄ ꝓpter superbiā cōuersus
est in bestiā zc. Daniel. iiij. Debem⁹ ergo
in hac valle miserie: et in hoc mundo po
tius vacare tristitie q̄ letitie. Exemplum
habem⁹ in christo: Qui propter eccle
lentiam infinitam: quam habebat: pote
isset gloriari plusq; alij zc. Tamen vo

ctur q nūq̄ visus est ridere: sed flere. Sic ꝯgo maria excellentissima sup oēm creaturam: erat tamē replera oīm humilitate ⁊c. Sic ⁊ nos debem⁹ facere. Z deo dicit. Eccī.iij. Quanto magnus es humilia te in oīnibus ⁊ coꝝ deo inuenies gratiam. ¶ Scōa species stultitie est epilentia: scz morbꝫ caducus: qz in cella cerebri generatur vna gutta ex bullitione stomachi ⁊ calore cordis. ⁊ quādo illa gutta est frigida: cadit sup telam cordis/et cadunt in terrā: et pdunt intellectū. Ecce hoc peccatū auaritie q ascendit ad cerebrū: quādo cogitat ꝑ certo: ego volo ditari deinde cadit super coꝝ ꝑ sensum dicendo. Si ego volo viuere plane de meis redditibꝫ ⁊ possessionibꝫ vel laboribꝫ in capite anni nihil remanebit. Jdeo qd dimittā filijs ⁊c. Et ꝑter h̄ lucrabor iuste vel iniuste ⁊c. Et sic faciūt fraudes/vsuras/malos ꝓtractus: ⁊ mille extorsiones. ⁊ sic cadunt in terrā ꝑ peccatū mortale. Et ecce epilentia: et tandē de terra cadūt in infernū. j. Tim. vj. Qui volunt diuites fieri/incidunt in tentationē ⁊ in laqueū diaboli ⁊ desideria vana et inutilia/q mergunt hoīes in interitū et pdītionē. hec est ratio q̄re in omni genere hominū fiunt extorsiones: scz vt viuāt pompose ⁊c. ꝑter hoc em̄ fit symonia a p̄latis extorsiões a dñis tpalibꝫ a iudicibꝫ/ notarijs/mercatoribꝫ ⁊ hmōi. Nota ꝓtra abusionem q est in q̄busdā partibꝫ/q patiēres naufragiū de robant/quādo frangunt in terrā ⁊c. Qd est ꝓtra ius naturale: qz non debet dari afflictio afflictis: et ꝑterea nō equū est aliquē locupletari cum aliena iactura. l. Nam hoc natura. ff. de cōdi. inde. Item cōtra ius diuinū: non furtū facies. Exod. xx. Item ꝓtra ius ciuile. C. de furtis. auten. nauigia. vbi expresse hoc prohibet: ⁊ reprobāt ꝓtraria ꝓsuetudo: ⁊ subditur ibi: nisi talia sint nauigia: q̄ piraticā operā ꝓuitatē/aut sint nobis aut christiano noi inimica. Jtē ꝓtra ius canonicū. c. exēōicamōi. de raptoribꝫ. Hinc etiā ꝑcedunt ludi alearū ⁊ taxillorꝫ. Nota q̄ septem genera ꝑsonarꝫ damnantur ex ludo. Primo lusores. Scōo participātes in lucro. Tertio assistentes/q̄ dant fauorē ⁊c. Quarto prestātes domū. Quinto p̄stantes taxillos vel tabulirū. Sexto prestantes pecuniā ad ludendū. Septimo rectores q̄ sustinēt tales: q̄ sciūt lucrari ꝑ extorsionē. reputant sapientes in mūdo: qz dicitur de eis. O iste est sapiens faciet bonaz domū. sed tamē stulti sunt. vñ apls. Non ne stultā facit dñs sapientiā hui⁹ mundi. j. Cor. j. ps. ix. Quoniā laudat peccatoz in desideriꝫ aīe sue ⁊c. ¶ Tertia species fatuitatꝫ est demonia: quādo. s. demon intrat in coꝝ⁹ hois: perdit hō pro tūc vsum sui intellectus: et demon loquit ⁊ operat ꝑ eum. Ecce hoc pctm̄ luxurie: qz luxurioſus semꝑ habz demonē secū; qui vocat Asmodeus: qui ita possidet luxuriosuz vt faciat esse sine intellectu. Sicut equ⁹ ⁊ mulus quibꝫ nō est intellect⁹. imo tm̄ ꝑualet diabolus: q nō solū possidet. illos q̄ fornicant/verū etiā illos q̄ sunt in cōiugio plerūq̄. Cunq̄ etiā facit aliq̄s ꝓtrahere matrimoniū/qđ tamē nō est verū mr̄imoniū ꝑter aliquod impedimentuz. Sicut ꝓhibita. Et audio qđ in hac ciuitate sūt p̄les: qz vir habet aliquā vxorē in a qua separatus ꝑ curiā archiepiscopalē: ducit postea aliam vxorē. cum tamē etiā papa nō possit separare mr̄imoniū p̄sertim cōsūmatū Quia quos deus cōiunxit homo nō separet. Mat. xix. Et de cōuer. cōiu. c. Ex publico. ⁊. c. placet. Plus dico q etiam mors tua prima vxore: nō potest esse secūda ante plius vxoris⁹: ꝑter impedimentū crimi-nis/sicut legit extra. de eo q̄ ducit in mr̄i-quā polu. ꝑ adul. p̄sertim in c. fi. alique ꝯ mulieres post quā viri eoꝝ absentauerūt se ⁊ manserūt ꝑ septem annos: nec de eis habent nouū/ducūt alios viros/q̄ est cōtra ius diuinū ⁊ canonicū: ⁊ licet de iure ciuili/videat hoc ꝓmitti. tamē illud ius nō tenet: qz in spiritualibꝫ ⁊ maxie in sacramentis: nullā potestatē habet ius ciuile. vt legit et notat in. c. ecclesia sancte marie. extra de cōsti. ⁊ in regla. possessoz. de reg. iu. li. vj. Permittit em̄ de iure ciuili. q̄ si vir captus est ab hostibꝫ/et incertū sit an viuat vel mortu⁹ sit: tūc post q̄nquennū a captiuitate: mulier pōt cū alio ꝓtrahere. ⁊ idē cōuerso de viro/vt est casus in. l. vxores. ff. de diuoꝝ. Sed de iure canonī. qđ in spūalibꝫ ꝑualet iuri ciuili: statutū est q̄ ḡtūcunq̄ annoꝝ numero mulieres careāt ꝑsentia viroꝝ viuētibꝫ viris suis nō possūt

ad alios cōsortium cōuolare: donec certū nuncium recipiant de morte virorū: vt dr Ter. in. c. in p̄sentia. de spōsali. Et videt hodie idē esse de iure ciuili: vt in autē. hodie. C. ō repudijs. q̄ auten. est sup. l. vxor. eo. titu. Ecce quātuz p̄ualet diabol⁹: t infatuat hoies: ideo Tob. vj. Dicit raphael angel⁹ Tobie. Audi me t ostendā tibi q̄ sunt q̄bus p̄ualere potest demonū in eis q̄ iugia ita suscipiūt: vt deū a se t a mēte sua excludāt. et sue libidini ita vacēt sicut equus t mulus: in his habet potestatē demoniuz. Nota parabolā de vxore/cui vir pegre p̄ficiscēs cōmisit custodiendū lapidem p̄ciosum maximi valoris. At illa cupiēs lactucā/vendidit illū. p lactuca seu p mutauit ꝛc. Sic chr̄ist⁹ cōmittit cuilibet aiam di. Custodi temetip̄m t animā tuā sollicite. Deut. iij. Vel gr̄am q̄ est infinitus thesaur⁹ sicut dicit Sap̄. vij. At luxuriosus vēdit aiam t gr̄am. p lactuca. i. modica delectatōne luxurie: magna stultitia est. Ecce quō diabol⁹ infatuat hoies: taceo de sodomitis et de petō bestiali. i. cum bestijs cōmisso. t ō vxore fratr̄. Jō dicit .j. Cor. vj. Animalis hō nō p̄cipit ea q̄ sunt spūs dei. stultitia em̄ est illi. Nota animalis .i. bestialis t occidūt tales q̄nq̄ a bestijs. Nota de illo sodomita cui⁹ p̄putiū fuit morsuz a scorpionib⁹ t inflatū mirabilit ꝛc. Jtē de illo q̄ tenebat cubinā t vxorē q̄ fact⁹ est rabiosus ex morsu canis rabiosi ex quo mortu⁹ est q̄ in fine habuit dicere. Rogo deū vt talē mortē faciat quicūq̄ tenet concubinā cum vxore sicut t ego ꝛc.

¶ Quarta species stultitie ē rabia. Sūt aliq̄ stulti q̄ nulli nocent nisi sibi ipis: et hoc mō sunt stulti illi q̄ sunt infecti rabie inuidie: q̄ sibi solis nocet: q⁹ Jnuid⁹ inuidia comburitt intus et extra. Oratius in eplis. Jnuidus alteri⁹ marcessit reb⁹ opimis. Magnū tormentū est inuido videre bona alior. Nota historiā de boue Eneo vacuo intus in q̄ ponebat homo t subtus incendebat ignis ꝛc. Magnū tormentū erat: sed maius est inuidia. Jō dr Orati⁹ in eplis. Jnuidia sicuti nō inuenere tyrānni Maius tormētū. Et in tantū illō peccatū facit hoiem stultum: q⁹ non ꝑsiderat q̄d facit. Exemplū de pharisēis: qui p̄ter inuidiā occiderūt chr̄im Mat. xxvij. Sciebat em̄: scz Pilat⁹ q⁹ p̄ter iuidiā tradidit sent eum: cū tamen cognoscerēt chr̄m esse verū messiam. pmissum in lege t in p̄phetis: iuxta illō. Mat. xxj. Hic est heres venite occidamus eum ꝛc. Cauete q̄ ab hac stultitia. ¶ Quinta species est insensia: p quā dicit homo insensat⁹: vt plurimū cōtingit in senib⁹ p̄ter antiquitatē t in pueris. Pueri em̄ recipiūt quicq̄d eis datur. nec sciunt distinguere inter bonū t malū: q⁹ infantil⁹ etas q̄cquid videt ignorat. C. de falsa. mo. l. Unica. Nota exemplum de Moyse puero. qui recepit p̄unā t statim misit in os suū ꝛc. Hac stultitia inficiunt hoies ex petō gule: qui nō recipiunt escas cū regula temperantie/sed p excessum ꝛc. Jdeo sunt sibi venenose. Ecce quō tales sunt insensati. Nota hic p̄tra illos q̄ nō ieiunant t volunt redimere ieiunū q̄drage simale p elemosynas ꝛc. Dicentes: q⁹ melior est elemosyna q̄ ieiunū ꝛc. Sed qui ita sapiunt dissipiunt: q⁹ licz melior sit elemosyna sm se/ q̄ ieiunū ꝛc. Tamen melior est obediētia q̄ elemosyna ꝛc. Quidā vero dicūt q̄d petim est comedere bis in die. Quia nō q̄d intrat in os coinquinat aiam: vt dicit dns Mat. xv. Sed verum est/ q⁹ cibus vel potus nō coinq̄nat aiam: q⁹ nō intrat in eaz: sed in corp⁹: sed inobediētia t rebellio ad diuina mādata coinquinat hoiem. Quidā p̄o dicunt. Et nunq̄d. p vno pisce deus vult p̄dere animā hominis: sed nō ꝑsiderant q⁹ de⁹ p vno fructu comesto ab Adam dānauit totū gen⁹ humanū. Quia in Adā omes peccauerūt Rom. v. Ecce quō tales sūt insensati. Dī tot infirmitates. puenīūt hodie: cū oculis infirmis: gulosi: pedagrosi: tremulosi: catarrosi: nisi p̄ter gulā: ꝛc. Efficiūt tales ita insensati q̄ sūt peiores bestijs: q⁹ bestie sumunt cibū et potū ad sufficientiā t nō vltra: sicut leones vrsi ꝛc. Sed hō gulosus excedit ꝛc. Jō dicit scptura p̄ter crapulā multi obierūt: q̄ autē abstinēs est adiciet vitā Eccl. xxxvij. ¶ Sexta est furia. Furiosus nō respicit q̄d facit: et nulli facit reuerentiā: et q̄nq̄ verberabit vl occidet seip̄m: sicut iracūdus habens odio p̄rimū. P̄timū occidit seip̄m: q⁹ qui odit fratrem suuz homicida est. ſ. sui ip̄i⁹. j. Joā. j. Hoc facit reuerentiā alicui: q⁹ q̄ iracit diuinā

maiestatē blasphemat ⁊c. Itē nec primo qz qnqz infamat eum: qnqz iniuriat ei ⁊c. qnqz blasphemat. Nota de illis mulieribus q alio die querētes de frumēto: qō diminute recegant: blasphemabāt illū q misserat ⁊c. quibꝫ ḡ respondit, qꝫ ipse petius sibi nocebāt quā nocuit ille ⁊c. Nota exēplum de qdā mercatore q venit ad mḡrm Vincentiū dicens. Noueritis qꝫ fui defraudatus a factore meo tāta pecūie qntitate ⁊ fugit: ppt qꝫ odiui eū in tm̄: qꝫ si possem eū inuenire ipm dentibꝫ lacerarē: ⁊ hac. xl. fui cōfessus, et confessor me noluit me absoluere. dicens qꝫ debeo sibi ꝓcere, patꝫ qd dicitis vos: Cui rndit magister Vincentius. Nō tenemini sibi parcere: peccatis vobis ipsi. Et ille dixit. Pater nō intelligo vos. Rndit. Dicatis mihi odiū qō haberꝫ in corde cui nocet illi vel vobis? Nō illi q comedit bibit ⁊ delectat: sed vobis qō animā viam occidit. Et ille rndit. Nūc cognosco qꝫ sit stultitia hīe odiū ꝓtra aliū. Nūqd esset bona vindicta ꝓtra inimicū tuum/si tu biberes vnā tacā veneni vt interficeres eū. stulticia esset: sic ⁊ tu: cum tū ecōuerso/reputat bodie stultꝰ ille q parcit ⁊ dicit ei. O tu es qdā rudis ⁊ fatuꝰ ⁊c. Prouer. j. Sapientiā atqꝫ doctrinā stulti despiciūt. ¶ Sed prima species stulticie est ebria: siue ebrietas. Ebrius est em̄ stultus nihil pōt facere ⁊c. Non habz aliō remediū nisi dormire. Ecce hoc pctm̄ accidie: qui nō curat de opibꝫ meritoriis: et qdit tēpus tam pciosum. qō deꝰ nobis dedit ad lucrandū infernaꝰ mūdi: sed nō sūt pigri ad opandū et laborandū in diebꝫ festiuis. Nota ꝓtra q̄sdā rusticos q diebꝫ festiuis ⁊ dñicis vadunt ꝓ aprandis ligonibꝫ: vel ꝓ solandis ocreis siue stiualibꝫ: quidā aūt veniūt mane die dñico: cū iumētis oneratꝫ palea vl lignis ⁊ frangūt festa: nec audiūt missas. magna abusio est et pctm̄ ipsoꝝ: ⁊ etiā dominoꝝ seu patronoꝝ ipsoꝝ. Cuz tamē: vt dicti sunt: acidiosi in bonis opibus. Et ideo in tpe famis vel caristie bonoꝝ spūalium qō est tēpus mortis indigebūt: nec dabit eis. Et ideo mittent ad hospitale miseroꝝ qō est infernus. Ideo Prouer. xx. Propter frigus piger arare noluit. Mendicabit ḡ estate ⁊ nō dabit ei. Estate. i. tpe mortis: vbi est estus et caloꝝ mortis: et fames: et siccitas ⁊ oīs angustia anie et corpis ⁊c. Rogemus ergo deum ⁊c.

¶ Quō peccatū mortale infert mortē eternā. Sermo xviij.

Quasi a facie colubri. ⁊c. Sequit predicare de vltimo effectu pcī mortalis q est damnatio eternalis inferni ⁊c. De hoc etiā habes supꝫ sermone. xj. quō pctm̄ mortale infert q̄druplicē mortez ⁊c. Prohui? euidētia et introductiōe est sciendū qꝫ firma ꝓclusio est fidei catholice/qꝫ in inferno ꝓter demeritū pcī mortal? punietur totus hō. s. ania ⁊ in corpe post resurrectionē corpoꝝ: licet nūc sola ania patiat: sicut em̄ ꝓius ania peccat cogitando ⁊ postea corpus exequendo: sic ⁊ ꝓius ania punit ⁊ postea corpus. Et hoc ꝓbatur ratōne ⁊ auctoritate, ratio quidē est: qz sicut totus hō peccauit in ania et corpe, sic totus hō puniri dz. auctoritas. Jo. v. Venit hora in qua oēs qui in monumētis sunt audient vocē filij dei ⁊ pcedēt q bona fecerūt in resurrectionē vite: qui vo mala in resurrectionē iudicij. ¶ Sed hic cadit duplex dubitatio. Prima est de anima. Secda de corpe. De ania quidē quō pōt ab igne corporeo pati cuz ania sit spūs: nec possit ab igne tangi. qō aūt nō tangit nō agit. Pro huiꝰ declaratione est notandū sm̄ Tho. in. iij. q̄libeto. q. xiij. q assumēdo passionē ꝓprie sm̄ cōtrarietatē agentꝫ ad patiēs: put. s. patimur/cū quid nobis aduenit: qō est cōtrariū nature vel voluntate nostre ꝓout infirmitas: ⁊ tristitia: passiones dicūtur. Potest duplicit hic passio sumi. Uno em̄ modo potest esse passio ꝓ receptionē forme ꝓtrarie: sicut aqua patit ab igne inq̄ntum calefit: ⁊ ꝓ ꝓsequens diminuit qualitas naturalis eius. Et hoc modo ania separata nō pōt pati ab igne corporeo: quia nec calefieri pōt nec deficcari: nec sm̄ formā aut q̄litatē quācunqꝫ ignis corporei immutari: sed h nō verū est naturali ꝓtute ꝫ supnaturali virtute diuina. Videt qꝫ ania possit pati ardorē ab igne in sui pena, sicut videtur ꝓbari. Luce. xvj. Dum dicit Anima diuitis dānati, Pater Abraam mitte

Lazarū: vt in tin.ex.di. sui in aq̄ vt refri. lin.meā: q3 cruciōr in hac flāma. Ad quid. eī petebat refrigerīū aque: nisi vt refrige rarek ardor quē sentiebat: et ħ videk tene re. Pe.de taran.in.iiij.sen.di.ij. Idem vi dek sentire Greg.i.iij.dialogoz.c.xxx.di. Teneri aūt p ignē spūm dicim9: vt in tor mento ignis/sit videndo atq3 sentiendo. Ignē nāq3 eo ipo patik quo videt: q3 eum cremari se aspicit cōcremak: z infra. q̄uis colligere victis euāgelicis possum9: q3 in cendiū ania nō solum videndo: sed etiā ex periendo patiak: veritaz etenim voce di ues mozru9 in iferno dicik sepult9 zc. Sed dic q illle ardor z illa flāma intelligik spi ritualik: sicut Aug9. li.xxj.de ciui.dei.c.x. vbi sic ōr. dicerē q̄dem sic arsuros sine vl lo suo corpore spūs: sicut ardebat apō in feros ille diues: quando dicebat Crucior in hac flāma: q̄si cōuenienk responderi cer nerē. talem fuisse illā flammā: quales oc'i ħs leuauit z Lazar vidit: q̄lis lingua cui humorē exiguū desiderauit infundi: qua lis digit9 Lazari de q̄ id sibi fieri postula uit. Vñ erant sine corporib9 anie. sic g̃ in corpaliter illa flāma q̄ exarsit, z illa gutu la quā poposcit: q̄lia sūt etiā visa dormiē tium/siue in extasi existentiū/res incorpa les: habētes tamen similitudinē corpor. Est tamē notandū: q licet in inferno vnus sit ignis: tamē diuersimode anie cruciāk fm diuersitatē culpar. Vñ Greg.in.iiij dia logor.c.xlv. vn9 q̄dē est gehēne ignis: sed nō vno mō oīes cruciat pctōres. vnusq̄s q3 em̄ q̄tum exigit culpa: tm̄ illic sentirur pena. Nam sicut in hoc mūdo sub vno so le multi ꝓsistunt/nec tamē eiusdē solis ar dorem equalik sentiūt: q3 alius plus estu at: atq3 alius min9: ita illic i vno igne nō vnus est mod9 incendij: q3 qō hic diuersi tas corpor: hoc illic agit diuersitas pctō rū: vt z ignē nō dissimilē habeāt, z tamen eosdē singulos dissimilik exurat. Hec ille Potest etiā poni exemplū de duob9 incar ceratz: quor vn9 qui est melācolicus na turalik magz affligik et doler q̄ alter qui est sanguine9. Alio mō dicik pati oīne qō quocūq3 mō impedik a suo ꝓrio impetu vel inclinatione sicut si dicam9: lapidē de scendentē pati cū impedik ne deorsuz pue niat: z sic dicimus boiem pati cū detinek vel ligatur: q non vadat quo vult: z ita q modū ligationis cuiusdā ania patik ab igne corporeo. vt Aug9. li.xxj. de ciui.dei.c. x. Non em̄ hoc est ꝓra naturā spūs incor porei alligari: cū videamus animā tanq̄ formā naturalik alligari corpori ad viuifi candū ipm/demones etiā p nigromantiā prāter superiorē ōmonū alligank /aliquib9 imaginib9 vel aliquib9 alijs rebus. Unde multo magis possunt spūs alligari diuia ꝓrute igni corporeo. nō vt dent vitā: ħ vt accipiāt penā. Sicut Aug. dicit. Sed q̄d q̄d est minoris ꝓrutis/nō potest sua virtu te ligare id quod est maioris ꝓrutis. Et pp pter hoc dicik/q ignis corporeus agit in aiam separatā nō virtute ꝓpria: sed inquā tū est instrumentū diuine iustitie iudican tis. Vñ nota. q multiplr spūs dicik alli gari a corpore. Uno mō tanq̄ forma ma terie sicut ania humana corpori. Alio mō tanq̄ motor rei: sicut angel9 corpori cele sti. Alio mō tanq̄ locatiz loco sicut ania in iferno. Uidem9 g̃ q ania sepius z mul tis modis in corpore existēs patik siue cor pus patiak: vt cū infirmak: vel verberak: siue corpus nō patiak: vt cū anima tristat de aliqua re: puta de altq̄ nouo sibi displi cente. Puta de morte filij vel alteri9 dilec ti: vel etiā in somno sepius corpe defecto te ania patik. sic g̃ z ania separata potest pati. z est multo magis acerba pena anie separate ab̄ coniuncte. tum q3 ipsa ania est fons z origo passionis tm̄: q3 imediate pa titur. Sed ꝓra illud q dicit Tho. q ania patiak ab igne/ex hoc q alligatur. sic opo ponik. Illud em̄ q̄ō est alligatū alicui nō potest ab illo separari: sed spūs dānati se parak altq̄ādo ab igne corporeo infernali. Nam demones dicunk esse in ħ aere ca liginoso: anie etiā damnator interdū alij quib9 apparuerūt. Ergo videk q ania nō patiak ab igne corporeo/vt alligata. Sed respondeo. Anima affligitur ab igne corpo reo inq̄ntum apprehendit eū/sibi vt nocu ciuum p modū alligatiōis z detentionis. Hec aut apprehensio afflictiue potest etiā cum nō est actu alligata/ex hoc solū q ap prehendit se allegationi deputatā. Et pp pter hoc dicunk demones secum ferre ge henā quocūq3 vadūt. Hoc ponit Tho. in quadā q̄stione: vicz in.j. pte, q.lxiij, ar.

lij. ad tertiū. Utrū autē demones secum portent ignē: vide in festo angelor. Petri Hieremie ser. iij. pte vlti. ¶ Scōa dubratio de corporib⁹ damnator. post resurrectionē: quō possunt pati z nō consumi: qa erūt incorruptibilia, qz cessante motu celi q̄ est causa generationis z corruptiōis: nō erit corruptio nec̄ generatio. Cū ergo sint incorruptibilia/quō poterūt pati: Respondeo qz hoc cōtingit duplici rōne.

Prima sumit ex pte dei facientis.

Scōa ex pte corporis patientis.

¶ Ex pte quidē dei: qz ipse deus cui ois creatura obedit ad nutum/instituit illuz ignē ad affligendū nō ad corrūpendū zc. Omnis em̄ creatura sicut habet esse a deo sic z opari zc. Exēplū de pueris in camino ignis ardētis zc. Dan. iij. Itē de sancto Policarpo. Itez de sanctis Agnete/Lucia/Cecilia: z sic etiā de. l. rhetoribus btē Catarine: quos quidē ignis extinxit/sed nō cōbussit. Vide hanc rōnem clari⁹ z latius sicut scripsi infra in sermonib⁹ quadragesimalib⁹ de pnia in sermone de inferno, pte. v. Ex pte vero corpis patientis sumitur ratio: qz corpa tunc erūt incorruptibilia z imortalia: z ratio ē duplex, s. naturalis z theologicalis. Naturalis ratio est qz cessabit mor⁹ celi: vt dixi supra. Theologicalis est: qz corpus est in hac vita mortale p culpā: pter cuius reatū debitor est homo mortis. Mortuo corpe simul soluta est pena. Itaq̄ post resurrectionē non est debitor homo ampli⁹ mortis corpalis: quia nō iudicabit deus bis in idipm. Itez bona fides nō patit vt bis idez exigatur, z ideo tūc erit corpus imortale. Si dicis: quō ergo est passibile: Ratio: qz hoc vult diuina iustitia. Itē nō valet argumentū: est imortale ḡ est impassibile: q̄a ania pōt pati/sed mori nō pōt. Sic aurum in igne purgat/sed nō cōsumit. Vide infra in sermone vbi supra, pte. v. Hoc ergo p̄supposito/notandū q̄ q̄a infra dicā q̄ tor⁹ homo patiet in inferno/qz corpus et aia: tō octo pene erūt in inferno: q̄ appropriātur q̄nq̄ sensib⁹ corpis/et tribus potētijs aie: quas adapta vt notaui in sermone vbi s. p. vij.

¶ De eternitate pene ifernalis Sermo. xix.

Quasi a facie colubri zc. Prosequēdo adhuc quartā cōsiderationē tertij articulj de effectib⁹ peccati mortal': remanet vltimo pdicare de eternitate pene infernalis. Saluter virgo zc. Pro introductiōe materie notandum/q̄ est cōclusio vera in theologia p fidez catholicā approbata: q̄ pena inferni est eterna, Auctoritas. Ite maledicti in ignē eternū: qui paratus est diabolo z angelis ei⁹. Et infra. Ibunt hi in supplicij eternū. Mat. xxv. Itē Mar. iij. Qui aūt blasphemauerit in spīm̄ sctm̄: nō habet remissionē in eternū. Item ps. Introibit vsq̄ in pgenies patrū suor. z vsq̄ in eternū nō videbit lumē: introibit. s. pctor pēm suor. i. dāmonū. Jo. viij. Vos ex pre diabolo estis. Itē Esa. vlti. Vermis eor. nō morief. Itez Greg. in. iij. dial. c. xlvij. Ania q̄ in inferno posita est/beate eternitatis viuere ꝓdidit: sed esse z viuere misere nō amittit/eo q̄ cogatur vt z mortē sine morte/z defectū sine defectu/z finez sine fine in ꝓpetuū patratur: vt sit ei mors imortalis/defect⁹ indeficiēs/z finis simpliciter infinit⁹. Sed hic est questio quaz sepe multi faciūt: et est magna questio in theologia, s. q̄ videf q̄ pena inferni nō debet esse eterna. Ō. ꝓbaf primo de iure diuino. Scōo de iure humano. Et pmo de iure diuio: qz pena debet ꝑmensurari culpe in q̄ntitate. iuxta illud Deut. xxv. Pro mensura pcti erit z plagarū modus. Itez Apoc. xviij. Quantū glificauit se z in delitijs fuerit: tantuz da. il. tor. z luc. Scōo ꝓbaf de iure humano: nā canonistе dicūt q̄ pena nō est vlterius ꝓtrahenda q̄n delictū fuerit in excedēte repertū. extra ō his q̄ fi. a malo. pte cap. c. q̄siuit. z c. de penis. l. sancimus. Cum ergo culpa fuerit hic finita: puta luxurie/blasphemie/homicidij vsure zc. quare pena est infinita: Non videtur hoc esse cōuenies diuine iustitie: et multo minus misericordie: ad quā ptinet mitigare penas potius q̄n augere: cū etiā de iure humano pene interpretatiōe benigna moliende sunt potius q̄n exasperāde. ff. de penis. l. interpretatiōe. et in regula. Odia restrigi fauores cōtingit ampliari,

lib.vj. Notare hic potes errorē Origenis qui vt referunt glo. et. iij. q. ij. in fi. dixit. Omnē hoiem esse saluādū p illud. Nihil odisti eoz q fecisti. Sap. xj. Itē ps. lxxvj Nunq̄d obliuiscet miserari deus/aut cōtinebit in ira sua miscōias suas? Per h etiā adducebat Origenes illud Esa. xxxiij. vbi loq̄ns de dānatis subdit dicēs. Post multos dies vinificabunt z erubescet luna/z cōfundet sol. s. ꝓpter claritatē dñi zc. Sz dic q visitatio illa intelligit in malum: qz resumptis corporib⁹ cruciabunt eternali: z ita dū volebat asserere deū misericordē/ dixit nō iustum. Itē dicebat chīm passum iterū in aere p diabolis saluandis, qđ est cōtra auctoritatē scripture Dat. xxv. vt supra dicit. ſō fuit Origenes tanq̄ hereticus ab ecclia condēnatus post mortē: vt refert Gratian⁹ vbi s. z Aug. etiā. xxj. de ciui. dei. c. xij. z in ca. xvj. refert quosdā dixisse/q in die iudicij sancti orabunt pro dānatis: z sic saluabūtur dānati. Neq̄ em credendū est vt dicūt/q tūc sancti amissuri sint miscōiam qñ erunt pfecti sancti: et ſō cū nūc in vita psenti sancti orent p inimicis z patiūtur psecutores: multo magz orabunt tūc p illis quos habebunt supplices. Cum etiā deus nūc exaudiat sanctos orantes/qñ sine petō non sunt: multo magis qñ tunc sine petō erūt. Et allegāt ps. Nunq̄d obliuiscet? zc. vbi s. Sed q̄a hoc est hereticū; ſō nota rōnes adhuc ex quibus potest colligi responsio.

Prima ratio sumit ex pene ꝓportione.
Secunda ex culpe duratione.
Tertia ex peccati aggrauatione.
Quarta ex peccantis intentione.
Quinta ex fori mutatione.

¶ Prima ratio est: qz nō est necesse q pena cōmensurek culpe q̄ntū ad durationē. Nā vt ait Aug⁹. xxj. de ciui. dei. in illo iudicio requirit vt pena adequek culpe quātū ad durationē. nam adulteriū/homicidiū/z hmōi: in momēto cōmittunt/tamē nō momentanea pena puniūtur: sed q̄q̄z q̄ de ꝓpetuo carcere vel exilio. z quandoq̄z etiā morte in qua nō cōsiderak occisionis mora: sed potius q in ꝓpetuū auferatur a societate viuentiū. Et hoc vult Tho. s. ij. q. lxxxvij. arti. iij. ad primū. Oz ergo dicit q p mensura pcti erit z plagarū modus: debet intelligi de mensura ꝓportionis/nō autē de mensura durationis. Quāto em est culpa grauior: tāto pena debz esse acerbior. ¶ Secūda ratio zc. q: etiā posito q q̄ntū ad durationē pena debeat cōmensurari culpe: tamē ad hoc pena inferni debz esse infinita q̄ntuz ad durationē. Probat rōne/auctoritate/z exemplo/z similitudine. Et primo ꝓbatur rōne. Pro cui⁹ declaratione est notandū/q q̄diu anīa est cōiuncta mortali corpori/recipit cōditiones corporis. s. mutabilitatē z variabilitatē/tristitiam z letitiā zc. Huic⁹ auctoritas. Corpus qđ corrūpitur aggrauat aiam: et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantez. Sap. ix. Nota: aggrauat trahendo. s. eā ad suas ꝓditiones. Vñ nemo duz viuit debet desperare ꝓpter pctā quia pōt penitere. Et econuerso nemo q̄ntūcūq̄ bonus debet securus esse: qz pōt cadere. j. Cor. x. Qui se existimat stare/ videat ne cadat. Sicut em pctm̄ nō tollit libertatē arbitrij: sic nec gratia zc. sed postq̄ aia est separata stat in sua natura/q est vt mutari nō possit. nec sit vertibilis ad oppositā/ siue sit in gloria cōstituta siue in pena. q̄a Ligatis manib⁹ z pedib⁹ ꝓijcitur in tenebras exteriores. Dat. xx. Vñ nō pōt anima dānata veram pniam agere: vt de peccato doleat ꝓut est offensa dei/licz doleat de eo ꝓut merek penā zc. vt habek Sapi. v. Auctoritas. Si ceciderit lignuz ad austrū aut ad aquilonē: in quocūq̄z loco ceciderit/ibi erit. Eccl's. xj. Nā vt dicit Tho. in. ij. q. xij. ar. iij. Dānati q̄uis doleāt de pctis que cōmiserunt: nō tñ q̄a volent ipsa odiāt/sed q: p eis puniūtur. Et ibidē dicit in rsp̄one ad scām articulū. q mala in dānatis nō sunt demeritoria/sed pertinent ad dānationis penā. Et hoc ꝓbatur. Quare si als demerētur et blasphemie/ semp pena augerek: z sic essz infinita pena intensiue, qđ est inconueniēs. Est et alia rō quare nō demerent: qz nō sūt in statu vie. Vñ dicit Tho. ibidē: q mereri z demereri ptinet ad statū vie. Vñ bona vel mala viatorib⁹ sunt meritoria et demeritoria: sed bona post mortē facta nō sunt meritoria/sed ptinētia ad coz. beatitudinis praemiū. z similit mala post mortē nō sunt demeritoria/sed ptinet ad dānatiōis penā.

Tho. Et ad pdictā autē rōnem de imuta
bilitate anīe separate posset fieri instā

de corpe resumpto post resurrectionem: qz tunc videret q tollatur immutabilitas illa ex quo corpus resumit. Sed dictū q cum corp⁹ est mortale/deseruit anie ad ꝓprias operatiões naturales: vt existēs i ipo corpore ania ꝓficiat/quasi ad ꝓfectionē nata. et ō ania disponit z mutat fm corpis qualitatē z dispositionē: sed post resurrectionē corpa disponent fm exigentiā anie: z ideo anime nō mutabūtur p corpora. Hec fm Tho. in. iiij. ꝑra gēnit. c. xcv. Vide qō no taui in sermonib⁹ de pnia ser. ij. ꝓte. j. Anima ergo dānata in inferno penitere nō potest de culpa/animo semp exaggerat culpam blasphemādo deū z bonitatē z iustitiā eius. Apo. xvj. Cōmanducauerūt lingnas pre dolore: z blasphemauerūt deuz celi pre doloribus z vulneribꝫ suis: z non egerūt pniam ex operib⁹ suis. Vñ ania q migrat de corpe cum pctō mortali formi/cationis: semp in eadē voluntate pmanet z desiderio: sic z si trāsit cū pctō odij/z huiusmodi. Sic z demones: q post cecidērunt de celo: sunt obstinati q nō pñt penitere de culpa. Si em̄ penitereṫ/de⁹ ꝓfecto eis ꝓceret: vt ait brūs Martin⁹: qui etiā diabolo spopōdit dicēs. Si tu miser penitere velles: ego de dei bonitate cōfidēs/tibi misericordiaz pollicerer. Vñ Satbanas in eodē desiderio habendi equalitatē dei est nūc: z in eternū erit sicut a pncipio sui casus. Vñ cum culpa nō tollat nisi p pniaz: pnia autez in inferno esse nō pōt: sequit q culpa ibi semp duret/z cōsequēter etiā pena. Culpa g cū sit eterna: erit eterna etiā pena Jō dicit Esa. xxvij. In mēsura contra mēsurā/cū abiecta fuerit iudicabo eā. Nota in mēsura. s. pene: cōtra mensurā. s. culpe, cū abiecta fuerit. s. ania a corpe: iudicabo eā. i. eternaliter condēnabo: cū culpa sit eterna. Et hoc nō solū vex de culpa mortali/sed etiā de pctō z culpa venīali p eandē rōnez. Vñ aīa in inferno etiā p venīali nō debeat eternaliṫ puniet. Huius em̄ venīali nō debeat pena eterna p se: tñ p accidens est eterna pena ibi p venīali/eo q nulla culpa ibi sit remissibilis: ex q̄ infert q etiā pena durabit in eternuz. Et h̄ vult Tho. in. ij. sen. di. xxxiij. q. ij. ar. j. ad scōm. etiā in. iiij. sen. di. xlv. q. j. ar. iij. ad. vj. Et hec est vna ratio qre in inferno nō remittit culpa. s. qz ania dānata nō habet pniam de culpa/qm imo vellet de nouo offendere deū si posset. qō ptz/qz semp blasphemat deū. Est etiā alia rō. qz nulla culpa remittit sine gratia dei gratū faciēte: sed ibi nulla grā dei est. ergo cē. Sic g cū causa. i. culpa/sit eterna oportet q effectus. i. pena etiaz sit eterna. Da silitudinez de eo q̄ percussus est gladio i latere. licz ictus gladij momēto transiuerit: tñ multo tpe dolebit. et si plaga ex ictu causata esset eterna: cōsequēter etiā dolor ex ipso causat⁹ esset etern⁹. sicut ignis causat dolorē q̄ esset etern⁹/sic ignis eēt eternus. z sic disperātia humor ex q̄ causat febrīs eēt eterna/febriz etiā eēt eterna. Et hoc est qō ait Bꝛeg. xxv. di. Qualis hinc quisq egredit/talis in iudicio presentat. ¶ Tertia rō cē. q etiā posito q culpa q̄ntū ad durationē nō sit infinita: tñ pena debet esse infinita q̄ntū ad durationē. Nam culpa mortalis licz nō esset infinita extensiue: qz extēsio ꝓsiderat ex pte actus pcti/siue ꝓuersionis ad creaturā que est finita extensiue: tñ est infinita intēsiue/ḋa intēsio ꝓsiderat ex pte auersionis a deo q̄ dat esse pctō formaliṫ/cū aūt culpa grauet fm conditionē illius in quē peccat. vt no. Tho. j. ij. q. lxxiij. ar. ix. Et de⁹ sit infinite z imēsurabiliṫ z inf̄minabiliṫ excellētie z dignitatiz: sequit q etiā culpa dz eē infinita. Ex q̄ infert q etiā pena dz eē infinita intēsiue sez. Nō pōt aūt pena esse infinita intēsiue. s. q̄ ad acerbitatē: qz sic annihilaret creaturā q nō est ifinite capacitatiz fz finite. oꝑtet g q sit finita extēsiue. s. q̄ntū ad durationez. Intēsiue aūt pena est maior vel minor fm q fuit maior vl̄ minor delectatio i ꝓuersiōe ad cōmutabile bonū/qō ē creatura. iuxta illud Apo. xvij. Quātū glificauit se z in ḋlitijs fuit: tātū da. il. tor. z luc. ¶ Quarta rō cē. peccātis intētio: qz in pctō artēditur volūtas z intētio peccatiz/z nō act⁹ exterior pcti. Cōcor. legiste di. q volūtas et ꝓpositū distinguūt maleficia. ff. de fur. l. q iniurie. ꝛ. c. cū volūtate. ō sen. excō. Vz aūt act⁹ exterior pcti fuerit finit⁹: tñ volūtas peccāti fuit infinita. Voluisset em̄ pctōr sine fine viuere vt sine fine peccaret. Vnō ōt idē Bꝛe. xxij. mor. Inic̄ voluissent sine fine viuere/vt sine fine potuissent in iniq̄tatiḃ pmanere. Justū est g fz Bꝛe. q q̄ in

ſuo eterno peccauit contra deū: in eterno dei puniat. Dicit autē aliquis in ſuo eterno peccasse: nō ſolū ſm cōtinuationē actꝰ in tota hois vita durantis/ſed qz ex hoc q̄ homo finem in peccato ꝓstituit/voluntatem habet in eternū peccandi. ſm qđ dicit Tho. in. j. ij. q. lxxxvij. ar. iij. ad primū. Et hoc ꝓbatur ſic. Quia q̄ ꝓpter aliqđ tēporale bonū auersus est ab vltimo fine qui in eternū possidetur: ꝓposuit fruitionē temporalem illius boni tēporalis eterne fruitioni vltimi finis. Vñ patet q̄ multo magis voluisset in eternū illo bono temporali frui. Ergo ſm diuinū iudiciū ita puniri debet ac si eternalit peccasset. Hec Tho. in. iij. cōtra gentil. c. cxlj. Et ideo Greg. in. iij. dial. ait. Ostendūt em̄ q̄ in peccato semp̄ viuere cupiunt/q̄ nunq̄ desinūt peccare dum viuūt. Justuz est ergo vt nunq̄ careant supplicijs/qui nunq̄ voluerūt carere peccatis. Nec obstat si dicat q̄ ſm leges humanas nō debet puniri affectꝰ nisi sequat effectus. ff. de penis. l. cogitatiōis penā nemo merek. z est canonizata in decre. de peni. di. j. cogitatiōis. quia ad hanc reſpōdek dupliciter. ¶ Primo qz illud verum est nisi in atrocioribꝫ in quibꝰ punit affectus/licet non sequat effectus: dūmodo affectus ostensus fuerit p aliquē exteriorem actum. vt ꝓbatur in. l. ſi quis. nō dicam rapere. C. de epiſc. z cle. z. l. vnica. C. de raptu virginū. Si autē nullo modo p grederet affectus in actum exteriorē: tūc ille affectus nō est punibilis apud humanū iudiciū: vt infra dicek. quia occultorū solus cognitor z vindex est deus. xxxij. di. c. erubescant. z de simo. c. tua nos. cū similibus. ¶ Scōo reſpōdek q̄ quantū ad homines delictū non dicit perfectū realiter/ nisi quādo venitur ad actuz exteriorē perfectum vt proximū perfectioni. Ratio. qa nō pertinet ad hominē de occultis iudicare. de simo. c. sicut. z. c. tua. Et iō non punitur affectus nisi sequat effectꝰ: vt dictū est. De his em̄ solūmō ꝓt legislator penā inferre/de qbꝫ pōt iudicare: z nō de alijs. Jtē qz ius ciuile ad hoc principalit est institutū/vt hō sit iustus z iuste se habeat erga proximū: ad quē iustitia ciuilis ordinatur/ nō aūt vt sit iustus erga deū principaliter. Vñ iusiurādi ꝓtemptor: religio solū deū habet vltorē iusiurādi. C. de iureiur. ¶ Peccatū aūt qđ solū in affectu seu voluntate cōsistit/nō est nocuū. primo: et iō nō punit regulariter a iure humano: sed quātū ad deū qui cordiū humanoꝝ solus scrutator est. iuxta illud Hiere. xxvij. Prauus est cor hois z scrutabile: z quis cognoscet illud: Ego dñs scrutās corda z ꝓbans renes. Delictū dicit perfectū sola volūtate deliberata: etiā si nō queniat ad actum exteriorē: z iō voluntas sola punit apud deum. Cum ergo voluntas hois in infinitū ꝓtendat ad peccandū si in infinitū viueret/z bene etiā libēter peccator vellet paſcisci cū deo vt nunq̄ mori deberet/vt poſſet semp̄ in petō delectari/nec curat de vita eterna. Ps. Pro nihilo habuerūt terā desiderabilē. Quia ergo hoc ꝓpositū iam cōcipit petōr: licet actꝰ exterior peccati nō darek in infinitū/tamē iuste punit in infinitū z eternaliter. Et cōfirmat ratio: naz etiā de iure canonico punit interdū volūtas/dūmodo aliquo signo exteriori manifestetur/licet delictum nō fuerit pfectuz, sicut ptz in heretico in cle. ij. de hereticis. Ad idē fac qđ legit z no. in. c. j. de homi. li. vj. vbi solū mandatū punit/licet nō sequat effectus. Et bene facit ad ꝓdicta qđ notat Jo. an. in. ij. in penis. lib. vj. in mercur. ¶ Quinta rō. rē. est rōne diuersitatis fori. Nā non est inconueniēs q̄ in vno foro imponat certa pena vni delictori: et in alio foro minor vel maior eidē delictori: sic etiā videmꝰ mutari penas ſm diuersitatē ciuitatū. Nā. p furto in vna ciuitate fur flagellabit: in alia pcidet sibi auris: in alia vero erit suspēsus. Et sic etiā mutant leges et statuta ſm diuersitatē tēporū et locoꝝ. vt ꝓbat in. c. nō debz. extra de cōsan. z affi. z xxix. di. sciendū. Hāc rōnē sentit Tho. q̄ꝫ uis loquat de purgatorio in. iij. sen. di. xx. art. j. q. ij. ad scōm. Sic dicimꝰ de pena purgatorij. q̄ licz minima sit in purgatorio: est tn maior q̄libet pena huiꝰ mūdi. Petā aūt venialia q̄ hic leui z breui pnia purgarenk/in purgatorio grauissime punit/respectu penarū huiꝰ mūdi. Et h̄ cōtingit ꝓpt diuersitatē fori. Jn iferno aūt petā venialia punit eternalr: si q̄s decedat cū mortali z veniali/lz ꝫ se petm̄ veniale nō mereat penā eternā. z h̄ ꝓtingit ꝓpt diuersitatē fori

vt dicit. Vide Tho. i. iij. sen. di. xx. ar. j. q. iij. ad scdm. Et di. xxj. ar. j. q. iij. ad scdm. Et sic ptz qre pena pcti mortalis est eterna in iferno. licz culpa mortalis ex pte cōuersionis z durationis/sit finita z tpalis. imo postq̄ steterint ibi p mille milia ānorū, adhuc habebūt ibi stare p tot milia milliū annoz: quot sūt oēs stelle celoz/quot sunt gutte marīū oim z aquaz: q̄t sunt lapilli z barenule oium litoz: q̄t sunt pili oim animaliū. squame oim piscīū: z pene oim quiū. z pili z capilli oim hoim. q̄t folia/flores: z fructꝰ arboz et plantaz. q̄t herbe z flores campoz z pratoz: z q̄t racemi vineaz. z quot grana seminū. Vnō Apoc. xiij. Ascendet fumꝰ tormēnoz eoruz in secula seculoz. A qua pena liberet nos deus gloriosus.

¶ De septem causis que cōcurrunt in remissione peccatoruz. Sermo. xx.

Quasi facie colubri. zc. Sequit mō predicare de ḡnta z vltima ꝓsideratione tertij arti. vicz de remedijs pcti mortalis/vbi est duplex iterū ꝓsideratio faciēda. Primo de causa remedioz. Scdō de modo. Circa primū nota: q̄n in remissione pcōz concurrunt septem cause.

Prima est causa p̄ncipalis effectiua.
Scda est merital' collatiua iuductiua.
Tertia est causa instrumēralis.
Quarta est causa material' receptiua.
Quinta est causa spūalis dispositiua.
Sexta est causa formalis pfectiua.
Septima est causa finalis cōpletiua.

¶ De hac materia vide/q̄ scripsi in primo/nib9 q̄dragesimalib9 de articulis fidei: primo ne. xiij. Prima ḡ causa est p̄ncipalis effectiua: z illa est deꝰ gl̄iosus: q̄ solus remittit p̄ncipaliter pcta lauādo animā z iustificando eā. Jdo dicit Dar. ix.. et Dar. ij. z Luc. v. Quis pōt remittere pcta: nisi solus deꝰ? Jte Esa. xliij. Ego sum qui deleo iniq̄tates tuas p̄pter me: z pcōz tuoꝝ tuorū nō recordabor. Jtem Osee. xiij. Perditio tua ist' ex te: tantūmodo ex me auxiliū tuū. Sic ḡ nullus p̄ncipalit' pōt remittere pcta p modū auctoritatz nisi solꝰ deꝰ vt dixi: z pbatū est p auctoritates. Sed pbetur hoc etiā rōne. Conclusio est in theologia/q̄ null' pōt creare nisi solus deꝰ. et h̄ ideo: q̄ creare cū sit de nihilo aliq̄d facere req̄rit in creante ptātem infinitā: q̄ nō est cōicabilis creature/q̄ est capacitatz finite zc. Et hoc nec p̄ncipalit'/nec instrumēralit': vt dicit Tho. pte. j. q. xlv. ar. v. Vnde Aug. in ō trini. dicit/q̄ nec boni nec mali angeli possūt esse creatores alicuiꝰ rei: multo ergo minus alie creature: et hoc non procedit ex defectu diuine potestatis sed defectu potētie passiue creature/q̄ nō est capaxꝰ huiꝰ potestatz cū sit finita. Da exemplū si tu haberes lagenā aque vacuā z ego fontē aque magnū: nō posset tota aq̄ fontis poni in lagena ex defectu illiꝰ lagene. Vñ hec ptās nō cōperit etiaz chīo fm q̄ hō. Nec obstat ad hoc q̄ obijci posset de sacerdote/qui absoluit a pctis in sacro dicendo. Ego te absoluo a pctis: q̄ illud exponit' a q̄busdaz. i. absolutū oīndo. Vel dic melius/q̄ sacerdos absoluit p modū ministerij: deꝰ vero p modū auctoritatz: christus vero fm q̄ hō p potestatē excellētie vt nota. j. p̄ima pte. Null' ḡ pōt creare: nisi solus deꝰ. In q̄liber aūt pcti mortalis remissione: cōcurrūt q̄ndecim creature de nouo create. Prima est gr̄a gratū faciēs q̄ est nobilissima creatura: adeo q̄ sine ipsa anīa q̄ est in pctō mortali est turpissima: cū ipsa est pulcherrima: adeo q̄ deꝰ philocapt' de ipa accipit eā in sponsaz. Osee. ij. Sponsabo te mihi in sempiternū. z spōsabo te mihi in iustitia z iudicio z miserīcordia z miserationib9: z sponsabo te mihi in fide: z scies q̄ ego dñs. Et ōr ter sponsabo. p̄ter tres effectꝰ gr̄e. Primꝰ ē remotio culpe. Scōs est remotio pene totiꝰ vel pctis. Tertius est meritū vite eterne. Nec exit gratia talis de potētia materie: sed de nouo creatur. Scda creatura est fides vera viua: q̄ est formata charitate: q̄ fides q̄ habet ab homie in pctō mortali. est mortua. Et dicit fides eq̄uoce. sicut hō mortuus dicit' homo. Jac. ij. Fides sine operibus mortua ē. Tertia creat' spes: q̄ spes que habet' a pctōre: dicit' potiꝰ p̄ sumptio. Quarta causat' charitas que est flāma ignis diuini in corde hominis posita. Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordib9

per spi.san.q̃ dz.est nobis. Et Luce.xij. dt domin⁹. Ignē veni mittere in terram: et q̃d volo: nisi vt ardeat. Quinto creak prudentia infusa: que dirigit hoiem circa diuina nō circa mūdana: qz prudentia erga mūdana z prudētia erga diuina differūt in gñe: z etiā effectu. Ysñ Ro.viij. Prudentia carnis mors est: prudētia aūt spūs vita/z pax. Sexto creak iustitia p quā hō subijcitur deo/z reddit ipsi honorē z satisfacit ei de pctis cōmissis z etiā proximo. Rom̃.xiij. Reddite oīb⁹ debita: cui tributum: tributū tc̃. Septimo creatur temperātia/vt corpus macerek ne recalcitret ?tra animā. Octauo fortitudo: nō corporis: qz hanc habet leo z bestie. pō. Non infortī. equi vo. ha. neq; in ti. vi. be. erit ei. sed fortitudo animi ad resistendū diaboli cis tentatiōibus z ab aduersitatib⁹: z sic sunt octo creature. Item sunt septē dona spiritussancti: scz sapientia/intellect⁹/consiliū/z fortitudo/scientia/pietas/et timor dñi. De quib⁹ habek Esa.xj. Differt autē fortitudo ꝑut est donuz ab ea que est virtus: qz fortitudo prout est virtus hominē fortificat ꝑut mouek a regula rōnis naturalis: sed fortitudo ꝑut est donū fortificat hominē ꝑut mouek a supiori principio. s. instinctu spūssancti. fm Tho. j. ij. q. lxviij Patet ꝑ q. xv. creature de nouo creank in gia qñ remittit pctm̃. Jdeo Dauid in. pō. ciij. Emitte spūm tuū z creabunt. z renouabis facie terre. Nota. Creabunt. s. gratie ꝑtutes z dona: z renouabis facie terre Nam sicut terra renouak in vere p flores z in estate p fructus: z sic ania p spiritum sctm̃ renouak: vt ꝓducat flores bonoz ver borum/z fruct⁹ bonoz operuz. Fiat ergo ratio. Solus deus pōt creare. Jn remissione aūt pcti: requirit noua creatio/ꝑ sol⁹ deus pōt principalit et effectiue pctā remittere. Et ?firmak ratio: qz dicit Aug. sup illud verbū Joan. xiij. Maiora hoc faciet tc̃. Prorsus maius hoc eē dixerim vt ex impio iustus fiat: q̃ creare celū z terrā. qō intellige q̃tum ad opus qō fit: nō aūt modū agendi: fm Tho. j. ij. q. ciij. ar. ix. Patet rō. Jdeo pō. Beat⁹ vir cui non imputauit dñs pctm̃. Mortalit nota quō pctō? peccando mortalit occidit p̄d/ceas. xv. creaturas: q̃ sunt excellentiores q̃ sol: luna: oīes stelle tc̃. Item occidit animā quā que inestimabilis est precij z valoris Mat. xvj. Quid em̃ pficit hoi si vniuersum mōm lucrek: anie vero sue detrimentū patiak. Aut. q. d. hō. cōmu. pro. a. sua. q. d. nullā. ¶ Scda causa est meritalis colatiua/z h est passio chri. q̃ meritorie operak remissionē pctō?. iuxta illud Ro. iij. Tradit⁹ est ꝓpter delicta nostra: z resurrexit ꝓpter iustificationē nr̃am. Item Ro. iij. Justificati grat?ꝑ gratiā ipsi⁹: z p redemptionē q̃ est in chro Jesu: quē ꝓposuit deus ꝓpitiatorē per fidem in sanguine ipsius. z j. Pe. ij. Peccata nr̃a ipse ptulit in corpe suo sup lignū: vt pctis mortui iustitie viuam⁹/cui⁹ liuore sanati sum⁹. ¶ Notandū autē ꝑ intellectu hui⁹: q̃ triplex potestas instituta est a deo/circa pctō? remissionē. Prima est potestas auctoritatis: et hec soli⁹ di: vt dixi supra. prima ꝑte. Dec vult Tho. in. iij. p. q. lxiij. ar. iij. z. iij. Et hec etiā potestas cōpetit chro fm q̃ deus. z talis potestas nulli creature pōt cōicari sicut nec diuina essentia cōicatur: vt dixi. Alia vero ptās est ministerij ecclie q̃ competit sacerdotib⁹ q̃ sunt ministri ecclie: de q̃ dicit in. iij. ꝑte. sermonis. Tertia est potestas excellentie/z hoc cōpetit soli christo fm q̃ hō. Licet em̃ de⁹ illā ptātem aliis cōicare possit/tamē soli chro cōicavit: ex q̃ homo: z hec ?sistit in ūtuo?. Primo q̃ meritū z virtus passionis ei⁹ operek in sacramētis: vt dictū est. Scdo qz virt⁹ passionis chri copulak nobis p fidē. fm illud Ro. iij. Que ꝓposuit deus ꝓpitiatorē per fidē in sanguine eius. Quā fidē p invocationē nois chri. prestank: ideo ad hanc potestatē excellentie ꝑtinet/q̃ in ei⁹ nomine sacramēta sanctificāt. Tertio qz sacramēta ex institutiōe virtutē obtinet. Jnde est q̃ ad potestatē excellentie ꝑtinet/q̃ ipse q̃ dedit virtutē sacramētis potuit instituere sacra z instituit. Dic q̃ instituit. vt dixi. v. libel. c. lxxxij. §. j. Quarto qz causa non dependet ab effectu: sed pot⁹ ecōtra/ideo ad prātem excellentie ꝑtinet/q̃ ipse chri⁹ fm q̃ homo potuit effectū sacramentoꝝ sine exteriori sacro ?ferre: vt pz in Maria magdalena: cui dixit. Remittunt tibi pctā tua. Lu. vij. Et in paralytico Mat. ix. cui dixit. Cōfide fili: remittunt tibi pc̃a

cata tua. Idē habeꝫ Mat. ix. Ut nec pa
pa nec alꝰ posset alicui remittere pctm si
ne sacrō penitētie sumpto actu vl' ꝓposito
Nota cōtra illos q̄ dicunt/q̄ indulgentia
est cōcessa de pena z culpa: z nota q̄ con
currit etiaz meritū eccl'ie/extra quā nō est
salus sicut extra arcam Noe nulli homini
salus fuit. Itē ex merito oratiōnū z bono
rū q̄ fiunt in eccl'ia: multi pctōres conuer
tuntur ad deū z resurgunt de morte pec
cati ad vitaz gr̄e. Figura habeꝫ de vidua
cuiꝰ filiū mortuū suscitauit chr̄s: cum iret
in ciuitatē Naym Lu. vij. ¶ Tertia cau
sa/est causa instrumēralis que causa ali
q̄d operat. Da exemplū de scriptore/q̄ est
causa ꝑncipalis in scribēdo: sed calamꝰ est
causa instrumēral. Sic in sutore acus z c̄.
Sic in remissione pctōꝝ causa instrumē
talis est cōfessor: in quo tū req̄runt quat
tuor ad hoc: vt possit instrumēralit̄ absol
uere. Primo requirit potestas ordinis sa
cerdotalis/in q̄ sunt omes sacerdores eq̄
les. vñ in hac ptāte papa nulli sacerdoti
ꝓponit: et in hac ptāte maior est sacerdos
Joā. baptista: imo maior angelis: q̄a an
geli bmōi ptātem nō habēt q̄nimo z ma
ior ꝑgine maria. Nam sicut dicit tex. in c.
Noua. de pen̄i. z remiss. licz btissima ꝑgo
maria dignior et excellentior fuerit aplis
vniuersis: nō tū illi/sed istis dns claues re
gni celoꝝ cōmisit. Et ideo nullꝰ nisi sacer
dos pōt ꝙcurrere tanq̄ causa instrumēta
lis in bmōi absolutōe/pōt tamē ꝙcurrere
tanq̄ causa meritoria ex cōgruo. i. orando
vel alia bona faciendo nō aūt absoluēdo.
Exēplū habeꝫ Mat. ix. de paralytico quē
offerebāt chr̄o: vbi dicit tex. Videns autē
fidē illoꝝ Jesus/dixit paralytico. Confide
fili remittunt tibi pctā tua. Vñ etiā si in
casu necessitatis. i. i articlo mortis aliq̄s ꝙfi
tebat nō sacerdoti q̄ō est ꝙsiliū/ille cōfes
sor nō debz nec pōt absoluere: q: carer cla
uibus: vt notāt theologi in. iiij. sen. di. xv
ij. Et glo. Jo. an. in. ca. Si epūs. de pen̄i. z
remiss. li. vj. licet glo. Benar. teneat ꝙtra
riū. z male: in. c. Pastoralis. de offi. ordi.
in fine glo. sue. ¶ Scōo requirit in absol
uēte ptās iurisdictiōis ordinaria vel dele
gata. Hoc em̄ duplici mō q̄rit sacerdos p
pr̄ꝰ q̄ ad ꝙfessionē audiendā z absoluēdū
vt in. c. Omis vtriusq̄ sex⁹. de pe. z remiss.
sed ad cōmissionē in auditōe ꝙfessionū sa
cerdos ꝓpr̄ius dicit ille solꝰ q̄ est ordinarꝰ
Potestas ꝙ iurisdictiōis q̄ req̄rit in absol
uēte ꝓualet in materiā. i. subditū: q: sicut
ignis hz ptātem actiuā vrendi: sed dz ap
plicari materie: alias nō vreret. Sic i ꝓpo
sito. quilibet sacerdos hz quandā ptātem
actiuā absoluēdi. i. ptātez ordinis: sed illa
ptās nō pōt deduct̄ i actū: nisi in subditū
cui possit absolutio applicari. Et iō req̄ri
tur hec ptās iurisdictiōis q̄ dat subditum.
et hꝰ ex eccl'ie ordinatiōe. Et iō prima po
testas est de iure diuio: sed scōa est de iure
positiuo/ō q̄ habeꝫ de pe. di. vj. Placuit.
Et de pen̄i. z re. c. Omis vtriusq̄ sexus.
¶ Tertio requirit in absoluēte exercitiū
huiꝰ ptātis: q: p̄cisi ab eccl'ia nō possunt
absoluere. Vñ sanctiꝰ est non ꝙfiteri/etiā
in necessitatez articlo q̄ ꝙfiteri excōicato:
vel alī pcīso ab eccl'ia: nisi forsitā hodie ꝑ
ꝙstitutionē Martini. Et idē dicendū est
de cōione. xxxij. di. verū. Et. xxiij. q. j. Si
q̄s dederit. et. c. fi. Secꝰ i baptismo q̄ i ne
cessitate recipi posset a q̄cunq̄ etiā hereti
co: vt ibidē notaꝫ. z in. c. nō est. de sponsa.
ꝑ glo. z doc. ¶ Quarto requirit scientia
sufficiēs in absoluēte. de pe. dis. vj. c. j. vbi
Aug. sic dr. Qui vult ꝙfiteri pcā vt inue
niat gr̄am: q̄rat sacerdotē scientē ligare et
soluere: ne cum negligens circa se extiterit
negligaꝫ ab eo: q̄ eū misericordit monet z
petit: ne ambo i foueā cadant z c̄. Dic hic
vt expedit. Sed notandū ꝑ reꝑhensione q̄
rundā/q̄ nlla ars mechanica q̄tūcūq̄ vi
lis exercet sine mgr̄o z c̄. Sola ars regi
minis aniaꝝ de q̄ dr Greg. q̄ est Ars ar
tiū regimē aiarū: sine doctore exercet a sa
cerdotib⁹. Et q: cecꝰ ceco ducatū ꝑstat am
bo in foueā cadūt: q: efficit ante magister
errōis q̄ fiat discipulꝰ veritatis. Diceret
aliq̄s: si ego nescio q̄ ille sit ignorās: z cō
fiteor ei. quero vtrum excuser. Rūdeo. vt
cūq̄ excusatꝰ es: ꝝ si ē famosꝰ idiota ꝑbes
iq̄rere pitiorē vt dr Aug. de pe. di. j. Quē
penitz. siē. ꝑ sanitate corꝑis q̄rit melior me
dicꝰ. q̄nimo ēt ꝑ iumēto tuo. ꝑsino ꝑ eq̄
infirmo querz meliorē manischalcū. Quid
ergo pro anima fiet: Sed heu dolor: quia
multi maiorem diligentiā habent de iu
mento suo q̄ de ania sua. Similes in hoc
pharisei: qui in sabbato extrahebant asi
nū cadētem in puteum: sed de primo toto
sanando sibi z chr̄isto conscientiam facie

bant. Luce. xiij. Dic vt expedit. Et his ꝯ
q̄ dicunt in hac p̄dicta tertia ꝑte: Nota q̄
sacerdos in absolutiõe pctõris nõ solũ ab-
soluit a pena/sed etiaz a culpa: qz cõcurrit
in hac absolutiõe tanꝯ instrumentũ ani-
matũ dei. Qõ est ꝓtra illos q̄ asserũt con
trarium: dicẽtes q̄ sacerdos nõ absoluit a
culpa: sed absolutũ ostendit et eccl'ie recõ
ciliat. Pro quo videt facere tex. Gze. xxvj
moral'. z habet in decre. xj. q. iij. tunc vera,
vbi sic ait. Tunc vera est absolutio ꝓfidẽ-
tis/cũ interni sequit arbitriũ iudicꝫ. Q̃
bene quatriduanum mortuũ resuscitatio
illa figurat: que viz demonstrat q: ꝓius
dñs mortuũ suscitauit z viuificauit dicẽs
Lazare veni foras. z postmodũ is qui vi-
uus fuerat egressus/a discipl'is est solut?:
sicut scriptũ est. Hec ille. Et quo ptz q̄ sa
cerdos nõ absoluit pctõrez nisi ꝓus fuerit
a deo solut?. z ꝙsequẽt sequit q̄ sacerdos
nõ eũ soluit: qz iam solut? erat/sed absolu
tũ ostẽdit. sed cõtrariũ est verũ. Alioquin
seqret q̄ sacrm penitẽtie nõ esset causa gre
inuisibilis/sed solũ signũ: qõ est ꝓtra diffi
nitionẽ sacramẽti. de q̄ habet in. iiij. sent.
di. j. Ygit distingue: qz aut cõfitens venit
ad cõfitendũ vere cõtrit?: z tunc sacerdos
nõ tam absoluit q̄ absolutũ ostẽdit. vt di
cit opinio cõtraria. Aut venit nõ ꝓtritus
sed attrit?: z tũc illa attritio vi sacramẽti
fit ꝓtritio. Et isto casu sacerdos absoluit
a culpa inſtr̃alit/z a pena etna: z aliq̄d ō
pena tẽpozali relaxat z ecclie reconciliat.
Hoc tũ intelligo de sufficiẽti attritõe zc.
Vide qõ scripsi post festũ trinitatis dñi-
ca, xxiij. sermone q̄ incipit. Ecce ꝓnceps.
pre. ij. Quarta causa est spũalis seu ꝓtua-
lis dispositiua. Sicut ad scribendũ req̄rit
nõ solũ scribens z calamus/sed etiã subie
ctũ. i. charta bene dispositа: z q̄ pergame-
nũ sit rasum. Hic seruiat nobis ancilla, i.
phia/q̄ dicit. Actus actiuoꝝ sunt in patiẽ
te dispositо. Verbi gra. Si lignuz viride
ponit in igne: nõ vult nec̄ accipit formaz
ignis/nisi ꝓius disponat p̄ siccitatẽ. Va
dit nũc ancilla ad coquinã et veniam? ad
dñam. i. theologiã/ꝑm quã dico: q: etiam
in pctõre req̄runt dispositiões/sine quib?
nõ potest habere remissionẽ. Et sunt tres
principales dispositiões. ¶ Prima est do
lor de pctis/inq̄ntum sunt offensa dei: als
etiã damnati volent. vt ꝓbat Sap̃. v. z
Esau de q̄ dicit apl's/q̄ nõ inuenit penitẽ
tie locũ q̄ꝛ cucunꝯ cum lachrymis inqui-
sisset eã. Heb. xij. Sic z antioch?. de q̄ ij.
Mach. ix. Scõa est q̄ habeat spem venie
alias zc. sicut iudas q̄ voluit de pctõ: sed
nõ habuit spẽ venie: ideo suspẽsus crepuit
medi?. Act. j. Sic et Cain q̄ dixit. Ma-
ior est iniquitas mea: q̄ꝛ vt veniã merear,
Gen. iiij. ¶ Tertia est ꝓpositũ cauendi de
futuro z satisfaciẽdi. Vñ Ambro. Peni-
tentia est ꝑterita mala plangere z plange
da iterũ nõ cõmittere. Sic in ꝓposito. Vñ
Esa. j. Quiescite agere pueriſe. Et seqꝫ,
Si fuerint pctã vestra/vt coccinũ: quali
nix dealbabunt. Item ꝓpositum ꝙfitendi
ps. Dixi confitebor adduersum me. iniu
stũ. me. do, z tu remi. im. pe. mei. ¶ Pos
test addi alia dispositio siue circũstantia:
q̄ peccator doleat volũtarie. Qui aũt nõ
vult de pctõ dolere/vel dolet nõ voluntа
rie nõ est dispositus ad ꝙsequendũ formã
gratie zc. Et illõ dicit pctm̃ in spiritũsanc
tum. De quo Mat. xij. Qui dixerit con
tra spiritũsctm̃ non remittet ei/nec̄ in hoc
seculo/nec̄ in futuro. Qõ Aug. intelligit
de finali impenitentia. Nota exemplũ de
illo q̄ habens ꝙcubinã: cum in ifirmitate
de qua mortu? est/ꝙfiteret cuidam fratri
nostro: z ille sibi diceret q̄ dimitteret illã
rũdit q̄ nolebat. Cui cũ frat' diceret. Tu
ibis ad infernũ. respondit ego volo ire ad
infernũ zc. Et sic mortuus est. Jsta ꝓue
dicit finalis impenitẽtia, quã Aug. dicit
esse pctm̃ in spiritũsctm̃. ¶ Quinta cau
sa est materialis siue subiectalis recepti-
ua. Vbi videndũ que creatura sit recepti
ua penitẽtie/vbi nota tria. Primo q̄ solũ
homo est penitẽtie receptiuus nõ angel?:
qz angeli boni nõ peccant, mali autem no
sunt receptiui venie: eo q̄ deficit in eis q̄
ta causa supra posita. s. dispositio: qz volũ
tas eoꝝ ꝙfirmata est in malũ. Vñ Dama
scenus dicit/q̄ illud qõ est hoibus mors:
hoc est angelis casus. Item nec alie creat
ture tam sensibiles q̄ꝛ insensibiles peccãt:
qz nulla creaturaꝝ illaꝝ transgredit man
datũ dei: etiã quantũ ad vnuz punctũ: re
patent exẽpla in celestib?. Nam sol z luna
z stelle semp tenuerũt z tenent z tenebũt
vsq̄ ad diem iudicij illũ ordinẽ quem sibi

ab initio pfixit diuina sapiētia girando/ mutando tpa ꝛc. vt ptz Gen. j. ꝛ Eccl's. j. Sic elemēta sic bestie: vt leones ꝛc. Aues volantes ꝛc. Arbores plāre ꝛc. Sic mon tes ꝛ cāpi ꝛc. Ps. Ascendūt montes ꝛ de scēdūt cāpi in locū quē fundasti eis: termi nū posuisti quē nō transgredient/ neq; cō uertent ope. terrā. Itē alibi. Preceptum posuisti ꝛ non pterībit. Sunt iam pterita multa annoꝝ curricula, ꝛ. sex milia annoꝝ ꝛ nunq; trāsgresse sunt mādata dei: sed in die iudicij dicet dom'n' soli/ lune/ et stel/ lis. Quiescatis amodo ꝛc. ꝛ quiescent nec mouebunt. Jō dicit Hest. xlix. Dne deus ops: in ditiōe tua cūcta sunt posita/ ꝛ nō ē q̄ possit resistere tue voluntati. Tu fecisti celū ꝛ terrā/ ꝛ quicq̄d celi ambitu ptinet: dns vniuersoꝝ tu es. Omnes ḡ creature obediūt diuie volūtati ad nutū: solus mi/ serabilis hō sibi resistit. Nā de' pcipit hu militatē/ ꝛ hō est superbus. De' pcipit casti tatē/ ꝛ hō est luxuriosus, et sic de singulis. Ecce grates de mūere dato. Jō solus hō est receptiu' remissiōis: qz pctōr. Scdo re quirit q̄ hō viuat in hac vita: qz post mor te nō est pnie receptiuus. Nā in illa dispo sitione in q̄ trāsit/ ip̄ in eternuꝝ durat. Un Grego. xxv. di. Qualis hinc q̄squ egredit: talis in iudicio p̄sentab. Itē Eccs. xj. Si ceciderit lignū ad austrū aut ad aquilonē: in quocūq; loco ceciderit/ ibi erit. Expone ꝛc. Ex pūilegio aūt fuit cōcessum Trata no imperatori q̄ nō est trahendum in cōse quentiā. Illud em̄ contigit p meritū Gre gorij ꝛ ꝓter iustitiam ipsi' Traiani. Ra tio aūt qre ania nō pōt pniam agere post trāsitū/ sed tm̄ duz est in corpe mortali: et qz dū vivit in corpe sequit cōditiones cor poris, s. mutabilitatē ꝛc. ſz postea stat im/ mobilis: ita q̄ nec velle nec opari bonum pōt. Mat. xxij. Ligatis ma. et pe. mittite eū in te. ex. Jō Prouer. xj. Impio nulla est vltra spes. In hac ḡ vita solū est locus pnie. Ps. Jō cōuertēt ꝓpls me' hic. Tertio requirit q̄ hō sit pctōr: qz iusti nō indigēt remissione, Lu. xv. Jō di/ citur. ij. Paral. vi. Tu aūt dne fm bonita tē tuā, pmisisti pniam remissionis pctōr: ꝛ tu dne iustoꝝ non posuisti pniam iustis bis q̄ tibi nō peccauerūt ꝛc. Et sic pater q̄nta tā. ¶ Sexta cā est cā formalis ꝓse/ ctiua: que est dilectio/ deuotio/ ꝛ charitas dei: q̄ remittit formal'r pctā/ eo q̄ est ꝓtra ria pctō. Un vnū ꝓtrariū tollit aliud: sic tenebra ꝛ nix tollit calore sol'. Un de Ha ria magō, di: Lu. vij. Dimissa sunt ei pctā multa/ qm̄ dilexit multū. Cui aūt minus dimittit/ min' diligit. Hoc autē intellige de pctō mortali: qz veniale nō remittitur nec tollit ꝓ charitatē. Rō est: qz nō cōtra riat charitati. Pūt em̄ in eodem subiecto charitas ꝛ pctm̄ veniale ꝓsistere: sic ptz in sctis/ q̄z vn' dicit. Si discerimus qz pctm̄ nō habem': ipi nos se, ꝛ ve. in no. nō est j. Jo. j. Remittit tū veniale ꝓ feruoꝛē cha/ ritatꝫ sibi ꝓtrariū: vt qñ de illo pctō quis conterit spēal'r vel gñal'r. Notandū tm̄ est q̄ in adultis charitas requirit ad remissio nē pcti/ etiā q̄ ad actuꝫ. Jō dicit. Dimissa sunt ei pctā multa/ qm̄ dilexit multū. ecce act' charitatis multū. Jn pueris aūt nō habētib' vsum rōnis/ sufficit habit' chari tatis ad remissionē culpe originalis: vt ba bet in. c. maiores, de baptismo. Vide ibi. ¶ Septima cā ocurrēs est finalis cōple/ tiua: ꝛ h̄ est salus anie ꝛ vita eꝛna. Mat. xix. Pniam agite/ appropinq̄bit em̄ regnū celoꝝ. Itē Ro. vj. Nunc liberati a pctō/ serui aūt facti deo: habetis fructū vestrū in sanctificatiōe: finē ꝓo vitā eternā. Jsta aūt sal' habet hic in spe. Ro. viij. Spe em̄ salui facti sum', et in futura vita habet in re: vbi videbim' deū sicuti est: in cui' vi/ sione essential'r cōsistit vita eꝛna. Ad quā nos ꝓducat iesus chr̄s filius dei. Amē

¶ De decē modis q̄s observat de' i remissiōez pctoꝝ. Ser. xxi

Qvalia facie colubri ꝛc. Continuādo q̄ntā ꝓsideratiōez tertij articuli, s. de remedijs pcti mortalis: est videdū de mo/ dis quib' diuia clemētia remittit pctā ho mīnib'. Saluret virgo maria ꝛc. Pro in/ troductiōe ꝛ euidētia materie est notādū q̄ est cōclusio vera in theologia/ q̄ licz hō possit de se in pctm̄ cadere: nō tm̄ pōt de se a pctō resurgere/ nisi diuia gr̄a et clemētia ip̄m educat. Da exēplū de hoie q̄ cadit in puteū volūtarie: tm̄ nō pōt de eo eleuari ꝛ resurgē nisi adiuuet ꝛc. Talus ḡ est i sua

volūtate/sed nō liberādo. Sic in ꝓposito ꝛc̄. Et hoc ꝓbat auctoritate noui ⁊ veteris testamenti. Veter⁊ quidē sicut hab⁹ Osee.xiij. Perditio tua isr̄l ex te:tm tūmō ex me auxiliuꝫ tuū. Declara. Itē Esaie xliij. Ego sum qui deleo iniq̄tates tuas ꝓpter me:⁊ peccatoꝝ tuoꝝ nō recordabor. Noui vero testamēti in multis locis:sed ꝑ nunc sufficiat aliquas auctoritates allegare/scz Ro.iij. Justificati gratis ꝑ gratiam ipsius. Itē Ro.ix. Non est volentis nec currentis/sed miserantis dei. Item Bar.ij. Quis pōt dimittere peccata/nisi solus de⁹? Ptz ergo cōclusio. Posset hic q̄stio,pbari etiā ratione. De q̄ vide Tho. ꝟ.ij.q.xxij.arti.ij.⁊ latius.q.cix.ar.vij. Et hanc veritatē ꝑsiderās Dauid posuit pec cauit ⁊ curatus fuit a pctō:nō regratiat alteri nisi deo a q̄ ꝓncipaliť remissionez pctoꝝ ꝑsequut⁹ est/di. Bñdic aia m.dño ⁊ oia q̄ in.me sunt no.scto ei⁹. Bñdic aia do.⁊ ñ ob,oēs re.ei⁹ q̄ ꝓpi.o.ini.tu,q̄ sa.o. infir.tu.⁊ c̄. pś.ei⁹. Itē añ̄ curat⁹ eēt pe cebat a deo. Miserere mei dñe qm infirsum:sana me dñe qm cōtur.sunt oia ossa mea/et ania mea turbata est valde. Hoc ergo ꝑtinꝫposito notandū q̄ diuina clemētia q̄ nihil omittit ad salutē nostrā:obseruat decē modos ad curationē pctoꝝ actualiū/ad ſ̄litudinē medicoꝝ qui curant infirmos corꝑe:q̄ etiā tenēt decē modos.

Primus est ꝑ sudorē.i.cōtritionē.
Scōs est ꝑ vomitū.i. confessionē.
Tertius est ꝑ dietā.i.abstinentiā.
Quartus est ꝑ vnctionē.i.orationē.
Quintus est ꝑ minutionē.i.elynam.
Sextus est ꝑ cauterū,i.tribulationez,
Septim⁹ ē ꝑ crister,i.ꝑ iniuriaꝝ remissi
Octau⁹ ē ꝑ sōnū.i.ꝓplationē. (onē.
Nonus est ꝑ exercitiū.i.pniam.
Decim⁹ est ꝑ portionē,i.eucharistiā.

¶ Oēs istos decē modos tenet chr̄us in curatiōe aniaꝝ a pctis. Prim⁹ mod⁹ est ꝑ sudorē/qñ dicit:medic⁹. Cooperiat ⁊ sudat:⁊ sic mali humores exeūt ꝑ poros et corꝑus purificat. Ita chr̄s curat multas aīas infirmas ex pctis ꝑ sudorē lachrymose cōtritionis. Quādo bō recordat de peccatꝫ/cū dolore dic̄. O miser ego feci hꝫ ⁊ hc̄.⁊ lachrymas fūdit ex corde:ille lachrymę sunt sudores anie. Iste sudor est tante virtutis/q̄ vna gutta curat aīam ab oīi infirmitate oim pctoꝝ mortaliuꝫ:q̄ pctā mortalia sunt cōnexa ex ꝑte remissionis. Sola em̄ cōtritio remittit pctā. Et ante cōfessionē dixit. Confi.aduer.me iniusti, meam do.⁊ tu remi.im.pec.mei. Verūtamē tenek postea cōfiteri ⁊ satisfacere:alioquin peccat mortaliť/cuius pctā remissa nō redeant.q̄ actio semel extincta nō reuiuiscit,l.qui res,ff. de solutiōib⁹. Scitis quō generantur ibi sudores;illo mō quo chr̄s sudauit in nocte passiōis.de quo Lu,xxij. Fact⁹ in agonia ꝓlixius orabat:⁊ fact⁹ est sudor ei⁹ sicut gutte sanguinis decurrētis in terrā. Nota agonia grece.i. batalia. Non credatis q̄ in chr̄o fuerit tale bellum quale est in nobis.ſ.cōtradictionis inter sensualitatē et spm̄ vel rōnez: q̄ in chr̄o ita optime cōcordabant,sed bellum chr̄i erat sensualitas ob meū passionis:q̄ sciebat ⁊ videbat cōtā se q̄ debebat caput ligari, flagellari ⁊c̄. ⁊ tandez mori. Ratio ꝓ⁊ sensualitas videntes q̄ debebat ista sustinere;vñ restrinxerūt se/et tōm emisit sudorē sanguinis. Justo mō debent generari in nob lachrymę cōtritiōis. Quilibet em̄ debet videre cotā se penaz eterne dānationis ex pctis sibi debitā:cogitādo, O miser quid dicā in iudicio: quo euadā de manibus demonū;et tūc veniet sudor lachrymarū qui deberet esse sanguineus. Tāta est illa pena/ꝑsertim cogitādo eternitatē pene. Nota exemplū hozologij sapientie. Exēplū etiā de Ezechia rege.iij. Reg.xx. Hoc mō fuit tractus Petrus qñ egressus foras fleuit amare.Lu.xxij. Sic etiā Dauid de se dicit. Exitus aquarū deduxerunt ocu,mei:quia nō cust,le.tu. Et subdit cām quare oculi sui deduxerunt ista lachrymas di. Justus es dñe ⁊ rec,iudi,tu. Itē alibi. Lauabo q̄ sin.noctes lec,meaz la,me.strā.me.rigabo. Nota hic exēplum illius monachi:q̄ raptus ad iudiciū vidit matrē suaz redarguentē de negligētia ⁊c̄. ⁊ cōfusius maxime egit pniam. Pś. Confige timore tuo car,me,a iu.em̄ tu,timui. Ex ꝑsideratione ergo iudicij diuini hō se pius lachrymat. ¶ Scōs modus est per vomitū. Jaz scitis q̄ qñ aliquis comedit nimis ⁊ habet stomachū alteratū ⁊ grauatū;nec pōt digerere/nec pōt quiescere;nec

põt quiete dormire ꝓpter imbastū/et si re
ciplat potiões. remediū est euomere añ ꝙ
veniat ad cor venenū potiõis ꝛc. Isto mo
chis ordinauit ꝑ vomitū sanare animam
Cõfessio em̃ nihil aliud est ꝙ vomitus ci
borū. i. pctōr digestibiliū: que sunt in sto
macho cõscictie. O quot potiones hõ bi
bit infra annū. Remediū ḡ est ad pedes
ꝓfessoris euomere. Confessor tenet caput
infirmi qñ absoluit/ꝛ postea sentit se totū
alleuiatū hõ. Et sic vomitus fit cū labore
maxio qñ hõ hz pectus stricteū: ita ꝓfessio
fit cū labore ꝓpt verecūdiā ꝓfessōis ꝛ dif
famatōis suypsi?/ado q plerūq ꝓfitētes
iudāt. Aucitas. Si coact? fueris in eden/
co mltū: surge e medio ꝛ vome ꝛ refrige/
r: b te/ꝛ nõ adduces corpori tuo infirmi
tatē. Eccli. xxxj. Nota si coact? fuerꝫ. Ab
solute nullus cogit edere nisi rogando vel
dicēdo. Et cōedatis, ꝛ sic cogit comedere
vxor a viro/ꝛ ecōuersio. ꝛ amic? ab amico.
Ira est de petis: ḋa quādoq; quasi coacte
hō peccat: nō quidē coactiōe absoluta/ḋa
nō esset pctm̃ nisi esset voluntariū. xv. q. j.
Ḥ. vsq; adeo. ꝛ. xxiij. q. iij. Nabuchodosor.
sed coactiōe ꝙditionata: q nō excusat a to
to/lz a tāto. Extra, qō me. cā. c. sacris. qñ
dicit aliqs amicus amico. Volo me vindi
care de tali iniuria/veniās mecuz: ꝛ alter
respōdet. Non veniā: qz ꝛc. Certe venies
ꝛc. ꝛ sic vadit, ecce ſfozza ꝛ coactio. Poti?
em̃ hō debet oia mala pati/q̄ pctō cōsen/
tire. xxxij. q. v. ita ne. Item qñ aliqs dicit
mulieri. Faciam? mō pctm̃/qz null? sciet.
ſfozzamini ꝛc. Item qñ mediator dicit di/
uiti. Ciuitas indiget pecunijs: si vultz lu
crari ꝛc. O dicit diues/usura est. Nota:
qz dicit notario q tantū est ꝛc. vel dic. O
ꝙuetudo est sic in toto mūdo ꝛc. Isti pre
dicatores decipiūt nos. Vel dicunt vt re
linquat eis ꝛc. Sic miser homo ducit ad
pctm̃ quasi ouis ad macellū: ꝛ tandē du/
cit ad infernū. Ps. Sicut oues in iferno
positi sunt/mors depascet eos. Item qñ iu/
uenis dicit alteri. Vadamus ad lupanar
vel ad hortos ad furandū fruct? ꝛc. Item
quādo ciuis dic alteri. Ludam? ad taxil
los. Rñdit nō/qz est pctm̃ ꝛc. Jō ludem?
ꝛ faciam? honore festo: ꝛ ludit/malus ho
no: est ꝛc. Ecce quō homines cogūtur ad
peccata, sed ad illa que dei sunt nullus co
git: nec dicit vadam? ad missam: ad ſmo/
nē: ad ꝓfitendū: ad cōmunicāduz ꝛc. Re/
medium est ergo surgere e medio recedēdo
a mala societate: ꝛ vomere ꝓfitēdo. O be
nedictū vomitū. Primo em̃ dolorosa ꝓtri
tionē ꝛ lachrymas/sequit verecunda con
fessio ꝛ absolutio. Nō em̃ debet sacerdos
absoluere/nisi quē credit esse contritū/et
ꝓfitēter a deo absolutū. Unde Greg. xj. q.
iij. Tūc vera ꝛc. Vide supꝑ ſmone ꝓximo.
pre, iij. ¶ Tertius modus p dieta. i. absti
nentia. Dicit medic? febricitanti. Auiser
vos: nō comedatis carnes/fructus/nec bi
batis vinum: sed comedatz hoc ꝛ hoc ꝛc.
Greg. Dignitas ꝙditionis humane ꝓim
moderantia. i. excessuz sanciata: med cina
lis parsimonie. i. dicte studio refo: metur.
Jte Greg. A paradisi gaudijs p cibū ceci
dim?: ad h̄ p abstinentia resurgam?. Isto
mō etiā chis sanat animā/quādo aliq vo
lūt abstinere a vitijs carnalib: ꝛ ab esu car
niū certis dieb ꝛ a voluptatib mōi amo
re chi: q licet illa sint minima tamē repu/
tat magna: tunc ania curat. Si etiā p sani
tate corpis homo tantā dictā facit: licz sit
delicat?: q̄nto magis p sanitate anie ꝛ ꝛc.
Dic practice: quādo venit medic? ad visi/
tandū infirmū corpe/ꝛ iniungit sibi absti/
nentiā tot dieb: q modo infirm? libenter
acceptat, sed p ania qñ ꝓfessor iniūgit ieiu
nia quō se excusat: sic de elemosyna: ꝛ ta/
men ꝑ femina habēda expendit sine respe/
ctu: vel p cōiugio: vel p vestib ꝛ pompis
ꝛ fastu ꝛc. Magn? defect? est. Qui ḡ abs/
tinet amore chi curatur ꝛc. Auctoritas.
Charissimi obsecro vos tanq; aduenas ꝛ
pegrinos abstinere vos a carnalib deside
rijs: q̄ militāt aduers? aiam/ꝙuersatiōez
vestrā inter gētes habētes bonam. j. Pe.
ij. Nota. Tanq; aduenas ꝛ pegrinos q̄ so
lū in via recepiūt necessitate: nō curāt de/
licamētis nec voluptatib. sic nos q̄ sum?
viatores: qz nō habem? hic ciuitatē manē
tem: sed futurā inq̄rim?. Heb. vlt. Dom?
aūt nostra est in celo. In domo patrz mei
man. multe sunt. Jo. xiiij. Debemus ꝛc.
¶ Quartus mod? est ꝑ vnctionē. Quan
do virtus est cōstipata: vel caro tumescit
in vulneribz. medici vngunt ꝛc. Isto mō
chis curat alias. Unguentū est oio. Ber,
Oio vngit. Quando ḡ aliqs orat ꝓ pec/

catoꝝ remissionē/cogitās q̄ videt christū tratū cōtra se: tūc curat. Exemplū de illo pcōze supbo: de q̄ Mat. xviij. Dic histo/rīā, qui dixit orando, pstratꝰ coꝝ dño. Patientiā habe in me/ & oia reddā tibi. Hūs aūt dedit plus q̄ petijt: qz totū debitū dimisit ei. Et nota q̄ nō soluz oratio sua/sed etiā oratio & meritū alioꝝ est efficax ad remissionē pcōꝝ. Luc. v. Quoꝝ fidē vt vidit/ait palytico. Hō remittūtur tibi pcā tua. Dic historiā. Vñ de Carolo magno audita est vox. Egidij merito Caroli pcata dimitto. Sic oꝝone bti Andree deꝰ pepercit cuidā seni Nicolao ꝛc. Sic oratiōe Gregorij ania Traiani impatoris saluata est. Sic de illo sctō patre/q̄ p socio q̄ fornicatus est fecit pniam & oꝝone: & deꝰ patriatus est socio eius ꝑter eū. Itē nota exēplū de illo sctō patre: q̄ tentatꝰ de luxuria recessit a cella vt iret ad seculū. deinde in via cōuersus redijt ad cellā: & tādiu oravit quousq̄ pctm fuit sibi remissuz. qō cognouit ex accessione lumis in lucerna quā posuit in cacabo siue olla: vt in vitis patrū legit. Sz oratio vīa nihil valet: qz quādo induitis vos/tūc oratis ꝛc. Eū reuerētia q̄ oretis/ & tūc dimittent vobis pcā. Auctoritas. Unguērariꝰ faciet pigmēta sua/ualia/ & vnctiones cōficiet sanitatis. Eccls xxxviij. ¶ Quintꝰ modus p minutionē: qz qui hnt sanguinē coꝝruptū vl abundāt sanguine ꝛc. Isto mō chīs curat animas. Minutio est elyna q̄ in duobꝫ casibus est necessaria. Primo si abundat: qa de superfluo indigenti est elyna fienda. Secōo si q̄ est in extrema necessitate: alit dare elyna est in cōsilio. Sed si habetis sanguinē coꝝruptū. i. de male ablatis. qz si sunt certe pſone quib⁹ debent/ debetz restituere illis. alioqn si sunt incerte/ debetis pauperib⁹ erogare. Extra de vsu. c. cuz tu. de iudeis. c. cū sit. alioqn si hoc nō facitz: coꝝrūpent diuitie/ & cōsequēter coꝝrūpunt anias vestras. Dicit dives. Et q̄d est mihi expēdere q̄nquaginta florenos vt habeā istā puellam/vel viduā ꝛc. Vel vt vindicā me de inimico ꝛc. Jō ossa guardādo pauperib⁹ in redēptione captiuoꝝ vl maritagiū ꝛc. Fiat ergo ista minutio de vena cordis: qa vbi est thesaurꝰ tuꝰ/ibi est coꝝ tuū. Mat. vj. De ista minutione dicit chīs. Nō sup est date elemosynā: et ecce oīa mūda sunt vobis. Luc. xj. Nota qō supest: nō dicit q̄ expolietis vos/nec vtrē/nec filios: quia nō esset bonū totū sanguinē per minutionē effundere: sed rm illū qui superfluus est. Sz quidā de superfluo pascunt canes/falcones: & in vanitatib⁹ expendūt ꝛc. sed p chīo & p ania sua nihil ꝛc. Dic vt expedit Jō Dan. iij. Peccata tua elemosynis redime/ & iniqtates tuas misericordijs pauperum. ¶ Sextus modus p cauterium. Quādo em aliquis habet plagā infistulatam & coꝝruptā: oportet per cauteriū cuz ferro ignito de ossibus extrahere fistulas: medicina est valde dolorosa. Isto modo chīstus sanat illos qui sunt infistulati. i. coꝝrupti & inueterati in peccatz. Si dicit eis. Et quare: ꝛc. Respondent cū ira. Vadatis & faciatz sacra vestra: qz ita bene saluabor sicut & vos ꝛc. O dixit chīs. Iste indiget cauterio. i. tribulatione. Frangit sibi tibiaz vel brachiū: vel mittit infirmitatē ꝛc. & tunc cōuertit & confitet. Idē de mulieribꝫ que nec p predicatores/nec cōfessores volunt dimittere vanitates. sed chīus cauterio cancri vel lepꝛosi/sanat vl mittit in oculū eius vnā de margaritz quas portabat in pectore vel manica. Bona est tribulatio coꝝporis q̄ sanat aiam. Et nota q̄ quādo peccatoꝝ ad hmōi tribulationē nō sanatur: non expectat aliud nisi iram dei. Exemplū de Pharaone/qui nō est conuertus ad flagella dei. Et tō postea submersus fuit i mari rubro cū toto suo exercitu q̄uis nō oēs dānati fuerūt: vt ōt Hiero. xxiij. q. v. q̄d ergo. Jō dicit. Btūs inquit homo qui coꝝripit a dño. Increpationez ergo domini ne reprobes: quia ipse vulnerat & medetur/ percutit & manꝰ eius sanabunt. Job. v. Item Tob. iij. Cum iratus fueris/ misericordiā facis. ¶ Septimus modus est p cristere. Medicina est vere secunda: sed dicunt medici q̄ est valde profi cua. Ecce hic remissio iniuriarū. Quādo mali humores nō possunt exire de corpore datur cristere, Ita q̄ habet odiū vel rancorē in corde. O mala materia est & venenata. Remediū est recipere cristere. Scitis q̄ cristere cōponit de multz materiebꝫ. O dicit hō: quō possem remittere iniuriā vel mortē pīs mei vl fratris: ꝛc. Recipiatis

eristere. s. remediū cōpositū et multis ma
reneb. Primū est passiōis chr̄i. q̄ cū vide
ret patre paratū recipere vindictā de cru
cifixorib⁹/dixit. Pat ignosce illis ⁊c. Se/
cundū est de virgine Maria: q̄ qñ ibat p
hierl'm/dicebāt. O illa est mat illi⁹ ⁊c. et
nihilomin⁹ ipsa salutabat eos di. Dñs sit
vobiscū: cum tñ diabolus esset cū eis. Et
mō femina dicit Pro certo/ nō loquerer
eis ⁊c. Tertiū est exemplū de sanctis mar
tyribus: de quib⁹ dicit. Ledūtur gladijs
morte bidentiū: nō murmur resonat nō q̄.
sed cor, ta. mens bene cō. cōser. patien. spe/
cialiter de brō Stephano: qui orauit p la
pidatorib⁹. Quartū est exemplū ꝓphar
sicut Dauid/Samuel/ ⁊ Moyses: q̄ inti/
micis suis bene fecerūt. Quintū est reco/
gitare. q̄ sicut tu vis tibi remitti a deo in
turias quas sibi fecisti/ sic et tu remittas
alijs. Ecce cristere. Ponatur ḡ in manica
memorie et transeat p cānam timoris de
eterna dānatiōe: medicina est bona/sed ve
recūda q̄ntū ad modū: q̄ qñ quis vult re
mittere iniurīā s. sibi illatā/ dicunt alij mū/
dani. Tu es vilis animi: cum tñ sit opposi
tū. ō dicit Relinque proximo tuo nocēti
te: te tunc deprecanti tibi petā soluent. Hō
homini seruat irā/ ⁊ a deo querit medelā.
Eccli. xxviij. Fre Dat. v. Dimittite ⁊ di
mittet vobis. ¶ Octau⁹ modus est per
somnū. Ratō qn hō vigilat: oēs sensus. s.
vilius ⁊c. ⁊ potētie anie laborant/ non hñt
occasionē curandi: sed qñ hō dormit/ natu
ra deficit/ recreat ⁊ sanat. Auctoritas. Si
dormit salu⁹ est. Jo. xj. Dic historiaz quō
chr̄s loquebat de morte Lazari ⁊c. Unō
in amphorismo Hypocratis dicit. In q̄
modo somn⁹ laborē pstat/ mortale. si ve/
ro inuerit/ nō mortale. Isto mō christ⁹ sa
nat aiam. Somn⁹ anie est cessare a labo
re negociorꝝ ⁊ p̄cipalū ⁊ ꝑemplari de rebus
diuinis: puta de gl'ia angelorꝝ/ de pulchri
tudine celorū. Ecce quō refrigerat ania.
Ps. In pace in idipm dor. ⁊ requi. Item
cogitare de morte/ de penis iferni/ de pur
gatorio/ ō vita sanctorꝝ: sic accendit ignis
deuotiōis ⁊c. Ps. In meditatiōe mea ex
ardescit ignis, ⁊ sic sanat anima. Auctori/
tas. Hec ōt dñs de⁹ sctūs isr'l: si conuerti
ni ⁊ deficatis/ salui eritis: i. silētio ⁊ i spe erit
fortitudo vra. Esa. xvij. Nota si reuertimi
ni infra hebdomadā vos scl'ares: si pgitis vos
vn⁹ ad forū/ alius ad apothecā/ ali⁹ ad cu
riā/ alius ad campū ⁊c. Saltē in dñicis ⁊
alijs festis ꝑcipuis reuertimini ⁊ deficatis/
⁊ salui eritis. ¶ Nonus est p exercitiū: qñ
dicit medic⁹ ⁊c. Isto mō deus curat aias
p exercitiū pnie: retunādo/ portando cili/
ciū/ dormiendo sup terrā. Exerce teipsum
ad pietatē. nā corpal' exercitatio ad modi
cū vtilis ē: pietas āt ad oia vtilis ē/ pmis/
sionez hñs vite q̄ nūc est ⁊ future. j. Tim.
iij. Pietas ⁊ misericōdia differunt: q̄ miseri
cordia est laborare circa vtilitatez ꝓximi:
sed pietas est laborare in operib⁹ spūalib⁹
ad vtilitatē ⁊ saluationē sui corpis. Exer
citatio. s. circa negocia hui⁹ mundi ad mo
dicū vtilis est: q̄ totuz remanet hic qñ hō
morit. Dic ꝓtra detractores hoīes ⁊ insi/
pientes: qui qñ vident aliquē orantē dicūt.
Ecce ociosus est. Sed qñ laborat in reb⁹
mūdanis dñi. O iste est sollicitus ⁊c. Sz
in sero mortis apparebit qui est ociosus.
ō subdit. Pietas aūt ad oia vtilis est ⁊c.
¶ Decim⁹ modus est p potionē. s. medi/
cine/ q̄ purificat totū corpus ⁊ dak cooper
tū initiato: vel si sit comestibilis sicut pi/
lule/ dak cooperta nebulis. Isto etiaz mō
sanat chr̄s aiaz. ¶ Ultima eīm medicina
⁊ alijs melioz est medicina spūalis. s. sctā
cōmunio in hostia etiā cōsecrata purgat:
seu medicina. i. caro chr̄i vera: q̄ datur co/
operta nebulis. i. accidētib⁹ panis: qa al's
esset abominatio comedere carnes huma
nas/ ꝑsertim crudas. imo si p miraculū vi
derē ibi aliq̄d/ nō esset illa hostia sumen/
da. Ista purgat aiam. Ulñ ecclia. Culpat
caro/ purgat care/ reḡt de⁹ ōi charo. Cul/
pat caro. s. nr̄a peccādo. purgat caro. s. chri
sti. Nota exemplū Luce. xix. de Zacheo q̄
recepit chr̄m in domo sua: dixit christus.
Hodie salus huic domui facta est. Jō cō
municate saltē semel in anno. Si q̄s man
ducauerit ex hoc pane/ viuet in eternum.
Joā. vj. Item Eccli. xxxvij Altissimus
de terra creauit medicinā: et vir prudens
non abhorrebit eam. Nota de terra/ id est
de vtero virginali. Ps. Veritas de terra
orta est ⁊c.

¶ De peccato veniali. Sermo xxij.

Qvasi a facie colubri ꝛc. Sequit nūc ꝑdicare de quarto articulo/ vicz de pcō venīali. Vbi est triplex cōsideratio. Primo de ipso pcō venīali fm se. Scōdo de effectu ipsi⁹. Tertio de remedijs eius. Salutek ꝙgo ꝛc. Circa pmū ꝫ est triplex ꝙsideratio/ isto mane de ipso pcō venīali.

Primo q̄d sit pctm̄ venīale fm q̄ditatē

Scōdo:nūquid venīale possit fieri mortale fm veritatem.

Tertio:nūquid venīale sit confitendū fm necessitatem.

¶ Circa primū ergo est notandū ꝓ euidētia/ ꝙ sumēdo pctm̄ venīale largo modo: pōt dici pctm̄ venīale quadruplr. ¶ Primo q̄dē ex euentu:ꝛ hoc mō dicit venīale omne illud pctm̄ qō ꝛ venīā cōsequit etiā si fuerit mortale. Dicit ergo venīale a venia recepta:q̄ omne pctm̄ ꝓ pniam fit venīale. Vñ dicit Amb. de pent. di. j. serpēs. Venialis est culpa quā sequit ꝓfessio delictoꝝ. Et hoc mō pctm̄ Dauid dicitur venīale. sic ꝛ pctm̄ Matthei:q̄ fuit auar⁹ ꝛ vsurarius. sic etiā pctm̄ Pauli/q̄ fuit suꝑbus. sic ꝛ pctm̄ Marie magd̄. q̄ fuit luxuriosa:dicunt venīalia/q̄ venīā cōsecuta sunt. Sic pctā oīa penitentiū:q̄ntecunq̄ grauitatis extiterint/venīalia dici pñt. et ro nō in inferno puniūtur/sed in purgatorio purgant pena tpali ꝓ talib⁹ remissis/ vel in hoc mūdo. Vide in sermone sequē. pte. ij. ¶ Scōdo mō dicunt venīalia peccata ex causa:ꝛ hoc est q̄n pctm̄ habz in se aliq̄d vñ venīā cōsequat:etiā si illud de se sit pctm̄ mortale, sicut pctm̄ cōmissum ex infirmitate seu fragilitate: sicut peccauit Petrus negās chm̄ ex fragilitate/vicz ex impulsu passionis/timoris mortis:q̄ fragilitas diminuit culpā: etsi nō in toto/tñ in pte:ꝛ cōsequēter habebat aliquā cām venie habende. q̄ tandem habita est:q̄ respiciente ipm̄ dño recordatus est verbi q̄ dixerat ei dñs/ ꝙ anteqū gallus cantet ꝛc. Et egressus foras fleuit amare. Lu. xxij. Eodē mō dici pōt venīale pctm̄ cōmissuz ex ignorātia:sicut pctm̄ Pauli/q̄ de seipo loquēs dicit. Prius fui blasphemus ꝛ persecutor: ꝛ cōtumeliosus.sed miserīam consecutus sum:quia ignorās feci in incredulitate. j. Timo. j. Et fm hoc peccata infidelium sunt min⁹ grauia q̄ peccata fideliuz ceteris paribꝰ:ꝓpter sacramēta gratie.iuxta illud Heb. x. Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia:qui sanguinē testamēti :quo est sanctificatus polluit̄ duxerit. Hoc notat Tho. j. ij. q. lxxxix. ar. v. Notandū autē q̄ accipiēdo peccatū venīale hoc secūdo modo:nō in purgatorio/sed in inferno punit̄/si peccator decedat ante penitentiā. Peccatuz igitur cōmissum ex ignorātia dicit venīale modo predicto:et hoc intellige nō de ignorātia inuincibili quia ista totaliter excusat a peccato.sicut patet in infantibus ꝛ furiosis in cle. vna. de homi. xv. q. j. illa. ꝛ. ca. sane. de homicidio. nec de ignorantia affectata:quia illa nullo modo excusat/sed aggrauat pctm̄. ps. Noluit intelligere vt bene ageret. Sicut sunt illi qui nolunt studere:vt non intelligant ea que sunt ad salutē necessaria. Nota de episcopo Gaiete/qui dixit mihi Hanc gratiā fecit mihi dom⁹ ꝙ nō studui:ꝛ sic non habeo conscientiā scrupulosam ꝛc. Sic ꝛ quidam dixit. Magnā gratiam cōtulit mihi deus ꝙ nunq̄ cōmunicaui. Sic ꝛ dicendū est de illis qui nolūt venire ad p̄dicationē ex industria vt ignorent. Contra quod dicitur. j. Cozin. xiij. Qui ignorat ignorabit. Q⁹ ergo dicitur ꝙ peccatū ignorātia cōmissum habet causam venie :nō est intelligēdū de ignorātia ex negligētia studij ꝓueniēte. Et intellige quādo ignorātia est causa actus:q̄a vicz si sciret non faceret:alꝰ nō excusat pcōz nec a toto nec a tāto. Vñ. xxxviij. di. Ignorantia cūctoꝝ est mater errorū. Secus aūt est de pcō ex malitia cōmisso:q̄ illiꝰ nullā cām venie habz.ꝛ sic vt plurimū cōtingit/ ꝙ nō cōsequit veniaz. Sicut patet de Juda qui peccauit ex malitia prava: q̄ tandē laqueo se suspēdit. Item de Cain q̄ ex malitia prava fratrez suū Abel occidit in agro. Gen. iiij. ¶ Tertio mō dicit pctm̄ venīale ex mō:sicut sunt motus sensualitatis ad aliq̄d q̄ ex genere est mortale sine ꝓsensu:sicut pz in motu luxurie:a nō cōsentit est venīale. sic ꝛ in motu vindicte ꝛ inuidie ꝛ ire:ꝛ hmōi:q̄ etiaz q̄ntū in sanctis viris cōtingit. sic dicit apls. Con delectoz em̄ le. dei ꝑz intra. ho. Video autē aliā le. in mē. me. repu. le. mē. m. ꝛ captiuā

tē me in lege pcti q̄ est in mēbrīs meis. Infelix ego hō/q̄s me liberabit ꝺ corpe mortis huiꝰ? Ro.vij. Et hoc est qꝺ ꝺicit q̄ pmi motus sunt pcā venialia. Qꝺ intelligitur de primis motibus sensualitatis/nō aūt de primis motibus naturalibꝫ pertinentib ad aiam vegetatiuaz: sicut esurire z sitire ꝛc. Quia tales motus non sunt alicuo mō pcā: q̄ nō subiacēt imperio rōnis sicut nec actus aliarū potentiarꝫ vegetabilis aie. vt not. Tho. in. iij. q̄dli. q. j. z sēpli quinto libello. Vide etiā qꝺ notat Tho. j. ij. q. lxxxviij. arti. v. Et si diceres: primo videtur q̄ nō sint pcā venialia hmōi primi motus/eo q̄ nō sunt in ptāte nostra. Vñ sequit illud verbū Ro.vj. Nō regnet peccatū in nr̄o mortali corpe, ꝺicit Glo. Non phibet cōcupiscentiā q̄ vitari nō pōt. Ex quo videt q̄ concupiscētia que est primꝰ motus/nō est pcm̄: q̄ vitari nō pōt. Sed respōꝺeo sm Tho. in. iij. q̄dli. vbi supra. q̄ cōcupiscētia nō pōt vitari/sic q̄ nullus cōcupiscentie motus insurgat: q̄ ꝺū resistit vni/insurgit alius: possunt tñ vitari singuli. Da exemplū de multis lapidibꝫ quorū q̄libet ponderaret. x. rotulos: quēlibet em ipsoꝝ possem portare: sz nō oēs sil. Sic z ꝺecē hostibꝫ q̄z quēlibz possem debellare sz nō oēs sil' ꝛc. Et ex hīs q̄libz motꝰ hz rōnē pcti/licet nō habeat rōnem pfecti pcti: qꝺ est pcm̄ mortale sm Tho. z hoc verū est vt ꝺixi/q̄n nō est cōsensus. Si aūt huiusmoꝺi pmis motibꝫ ad illꝺ qꝺ est de genere suo mortale/consensus volūtarꝫ accederet: iam non esset venale hoc mō/sed mortale. Da exemplū de viꝺēte mulierē: si est pmus motꝰ z nō vltra, pgꝺit ad consensuz est venale. Si aūt pgꝺit ad consensum/ē mortale. Ratio est: q̄ iaz nō est amplius primus motꝰ/sed pfectū est pcm̄. Jaē. j. Pcm̄ cū cōsūmatū fuerit/generat mortē. Vñ ꝺicit ꝺns Mat. v. Qui viꝺerit mlierē ad cōcupiscēꝺū eā: iam me. est eā in corꝺ. suo. ¶ Quarto mō ꝺicit venale ex genere/z hoc, pprie ꝺicit venale: z hoc mō ꝺicitur venale qñ fit aliquid qꝺ ex suo genere nō est mortale. De quo multa exempla ponit Aug. xxv. ꝺi. §. criminis appellatio. Sed ꝯpendiosius z ornatiꝰ ꝺic q̄ illa pcta venialia triplicit cōmittunt. Primo modo faciēꝺo. Secūꝺo loquēꝺo. Tertio mittendo. Jsto triplici modo pctō̄z venialiū pōt aꝺaptari auctoritas apli. j. Coꝛ. iij. Si quis sup hoc fundamētū edificaverit lignū: fenū: z stipulā/ōtrimētū patiet: ipe aūt saluus erit, sic tamē q̄si p ignez: ita vt p lignū intelligaīt pcā venialia in faciendo/p fenū in loquēꝺo: p stipulā ꝯo in omittēꝺo. Poterit z aꝺꝺi. Quartꝰ modꝰ: scz cogitando. Vñ pōt ꝺici q̄ꝺruplicit cōmitti posse pcm̄ veniale. s. cogitatōe: locutione: ope: z omissione. Vel ꝺic q̄ oia illa venialia q̄litercūcz cōmittaīt sunt in triplici ꝺifferētia: q̄ quedā sunt maxia significata p lignū. quedā sunt minora significata p fenū. quedā sunt minima significata p stipulaz. Ligna cīm sunt ꝺiutius in igne quā fenū: z fenū ꝺiutius cē stipula/et sic exponit Glo. xxv. ꝺis. v. Criminis appellatio. in verbo/ligna. ¶ Primo ē cōmittit pcm̄ veniale in faciendo: puta quāꝺo excediꝺ in cibo aut potu: vt ꝺicit Aug. vbi supꝝ: qꝺ intelligit sz glo. ibi q̄n nō ex ꝺrempto fit/z nō aꝺ ingurgitationē fit: alꝰ ēet mortale. xliij. ꝺi. Si rector. Jtem si nimis ꝺormit. Plus vigila semp nec somno ꝺeditus esto. Sic si aliquis comeꝺit vel biꝺit quāꝺo nō oportet: puta in meriꝺie vel alia hora incōpetēti vbi sit ieiunīū eccl'ie: q̄ tunc comeꝺere vltra semel esset mortale. Si pauprib esurientib nimiū ꝺelicioſa vel sumptuosa pparauit conuiuia. Sic si imoꝺerate riſit: vt ꝺicit Greg. xxv. ꝺist. qualis. Sic z hmōi similia. Sic etiā si aliquis inebriaī nō ex inꝺustria: sed q̄ ignorat potentiā vini/ sicut pz ꝺe Noth z Noe. Si aūt studiose q̄s inebriaī: est mortale. xxxv. ꝺi. Ante oia. z notaī in §. criminis aūt. xxv. ꝺis. Talis est peior cē bestia q̄ nō bibit vltra necessitatē. Jtē bestia scit tre p viā strictā: sed ebrius etiā in via lata vaꝺit ꝺoreza. i. appogia. ¶ Scꝺo cōmittit pcm̄ veniale loqnꝺo: puta ociosus sm. Ocioſus aūt ꝺr sm Greg. q̄n necessitate vl' vtilitate carer: sicut si ꝺicat mendaciū: qꝺ intellige ꝺe mēꝺacio iocoso vl' officioso sine iuramēto: alꝰ esset p̄iuriuz: z pcēqnt esset mortale. Jtē intelligo nisi ꝺicaī mēꝺaciū in iuꝺicio a teste vl' pte interrogata a iuꝺice: vt ꝺicat veritatē/ Si ꝺixerit mēꝺaciū: peccat mortaliꝛ. si iuꝺex iuriꝺice pꝛocediꝛ. Sic ēt mēꝺaciū in p̄ꝺicatōe ē mortale: vt

tenet Pe. de pal'. Jn ꝗtuor ergo casibus mendaciū est mortale. Prio qñ est pniciosum. Scō qñ addit iuramentū: qz est periurīū. Tertio qñ dicit in iudicio. Quarto qñ dicit in p̄dicatiōe sciēter z aduertēter. Jn reliqs ꝯo casib⁹ est veniale. Mendaciū aūt pniciosum est mortale/si sit notabile nocumentū z cōtra charitatem dei vel p̄simi, vt dicit Tho. ij. ij. q. lx. puta si dicatur mēdaciū ꝯtra res diuinas: vl' in detrimentū diuitiaꝝ/fame/aut p̄sone p̄ximi/ vt dicit Aug. xxij. q. ij. primū ꝛc. Si quis plus debito aut p̄primū aut ꝑtozꝫ/aut filiū aut seruū exasperauerit ꝗ̄ oportz. Jtē siquis adular⁹ fuerit alicui maiori p̄sone fm Aug. vbi supra. xxv. di. Ḥ. crimis. Super ꝙ verbo dicit Glo. ꝙ trib⁹ modis quis adulat. Vel attribuendo alicui bonū qđ non habet: vel nimiū extollendo bonū qđ habet, vtrūꝫ istoꝝ est veniale/nisi adulatio fiat ad finez pcti mortalis: qa tunc est mortale, vt infra dicet in. ij. p. Vel approbando malū qđ hz/illud est mortale. xxij. q. ij. primū. xj. q. iij. nemo peritoꝝ. et. xlvj. di. clericⁱ. fz Glo. vbi supra. ¶ Tertio cōmittit veniale pcm̄ omittendo: pura qñ tacet plus ꝗ̄ expedit. Si somno deditus tardi⁹ ad eccl'iam surgit, excepto eo quod notat in. c. dolētes. de cele. miss. Quotiēs in carcere positos tardi⁹ requisierit/infirmos tardi⁹ visitauerit: si discordes ad concordiā reuocare neglexerit fm Aug⁹. dūmodo non habeat curā tanꝫ p̄latus de subditis. Sic p̄t dici de his qui tarde in quadragesima cōfitent. z sic de alijs similib⁹. ¶ Quarto cōmittit pcm̄ veniale cogitatione: sicut si nō attēdit officio: vel in oꝛone/nisi ex ꝓposito euagetur. Declara. Et sic ptz ꝓmū quid est pcm̄ veniale. Et sic possum⁹ dicere quasi diffiniendo ꝙ peccatū veniale est dictū/factū/vel omissuz: nō cōtra legem/sed p̄ter legem dei. Et sic ptz primū. ¶ Circa scōm: vtrum pcm̄ veniale possit fieri mortale. Vltra ea ꝗ̄ dicit Tho. j. ij. q. lxxxviij. ar. iij. est notandū ꝙ assumendo veniale. iij. z. iiij. modo supra ꝓxima parte positis/veniale nō p̄t effici mortale: si accipit idez actus numero: ita .s. quod p̄ius fuit veniale/postea efficiat mortale. Aut ei volūtas nō mutat: et tūc ſp est veniale: nec p̄t esse mortale/qz nulla res p̄t mutare speciē suā. pcm̄ aut̄ mortale z veniale sunt diuerse species peccati. Hec ratio ponit in compendio theologie. Hec obstat qđ dic̄ Aug⁹. Nihil est adeo veniale/qđ nō possit fieri mortale dū placet. Hoc em̄ relatiuū qđ/facit relationem simplicē: scz eiusdē in specie z nō p̄sonalē: scz eiusdē in numero fm Pet. de tara. in iij. z notat in sum. ꝑfess. li. iij. ti. xxxiij. de peni. z remi. q. xv. Vtrū peccatū veniale ꝛc. Aut voluntas mutat: z tunc est alius act⁹ moralit/ꝗuis actio fz naturā sit ꝯtinua. Si aūt accipiat ꝙ actus ꝙ ex ḡne suo est venialis: vel ex imꝑfectione ipi⁹ act⁹ veniale pcm̄ possit fieri mortale: tunc dicendū est ꝙ sic: z h̄ p̄t ꝯtingere. v. modis. ¶ Primo quidē ex ꝛscientia: q̄ etiaz si sit erronea obligat. Vñ quicq̄d fit ꝯtra ꝛscientiā etiā erroneā/edificat ad gehennam. Da exemplū de eo ꝙ dicit mendaciū officiosuz qđ putat esse mortale. Sic si vir cognoscat vxorē in. pl. veniale: z vt nota. xxxiij. q. iij. Non oportet: z sic in seiunijs vel festis dieb⁹. Si aūt putetur mortale: erit mortale. Simili mō siquis dubitet an aliqđ pccm̄ sit veniale vl' mortale z facit illō peccat mortalit. ex ꝙ ponit in ꝑiculo peccandi mortalit fm ꝛscientiā suam. Sic de mliere pingente se/seu ornante se ꝛc. Ratio aūt quare pcm̄ veniale p̄t fieri mortale ꝑter ꝛscientiā erroneam/est: qz cum in pcō mortali duo sint. s. ꝙuersio z auersio: penes primū iudicat pcm̄: quoniā auersio a deo est q̄si formale in pcō. cōuersio aūt ad creaturā ē q̄si materiale. Quātuis ergo sit actus indifferens: puta leuare calamū de terra: vel sit actus de se venialis: puta loqui verbū ociosuz ꝛc, si tamen sit ꝯtra conscientiā z credit ab agente esse mortale: est peccatū mortale: quia sperniꝫ tur bonum incōmutabile: et ita fit auersio a creatore. Vnde dicit ap̄lus Rom. xiiij. Oīe qđ nō est ex fide. i. ex ꝛscientia pec. est. z habetur extra de p̄script. ca. fi. ¶ Scō ꝯtingit ex cōplacentia: puta qđ hō in pcō veniali ꝓstituit finē: qz sic est inclinat⁹ ad pcm̄ illd: puta mēdaciū vl' verbū ociosuz: vl' nimiā cōmestionē, ꝙ si etiā p̄ciperet sibi cōtrarium ab eo cui obedire tenet/non desisteret a peccato, tunc em est mortale ratione finis: quia inhereret

z fruitur creatura. Frui em̄ nō est aliud ni si adherere creature ꝓter se: sicut ōt Au/gu. in. j. de doctrina chr̄iana. Et h̄ est ve dicit Aug. xxv. di. ¶. Criminis aūt. q̄ nul lū pctm̄ est a deo venīale/qō nō fiat crimi nale dum placet. Qō intellige dū placet: sez placētia fruitiōis. Et hoc vult Tho. in. iij di. xxj. q. j. in corpe q̄stionis. Vl'vt ōt glo. ibi. dum placet. i. dum in ꝓtemptū fit: qz omis actꝰ q̄ fm se est venīale vel in differēs/efficit mortale si fiat ꝓ ꝓtemptū. Sic etiā dicit de cerimonialiū fractione a religioso zc. Vñ in ꝓstitutionib⁹ nostr̄z dicit. q̄ cōstitutiōes nr̄e nō obligant nos ad culpā nisi ꝓpter ꝓtemptū vel p̄ceptum Et iste pōt esse alius modus ꝙ quē de ve nīali efficit mortale/vltra alios modos.

¶ Tertio ꝓtingit q̄ venīale efficit morta le ex intentōne: puta qñ venīale referk ad mortale pctm̄: sicut ad finem. Sicut si ali q̄s diceret verbū ociosum ad finē fornicā/di: vel diceret mendaciū ad finē furandi: vel aliq̄ mō iniuste lucrandi. Sic z si mu lier portat caudā ad finē corrumpēdi ani/mos hominū: vel alias se ornet ad hunc fi nem: sicut de illis q̄ parant se ad rep̄senta tiones ad finē apparendi mlieribꝰ zc. Dic vt expedit. Ratio autē hui⁹: qz in actibus moralib⁹ illud qō dat formaz actui est fi/nis q̄ habet se in opabilibꝰ sicut p̄incipiū in speculabilibꝰ: vt not. Tho. j. ij. q. j. ar. iij z hoc etiā vult Tho. j. ij. q. lxxxviij. ar. ij. z. iiij. ¶ Quarto ꝓtingit ex dispositione: z h̄ patz triplici rōne. Primo quidē ꝓpter re missionē feruoris charitatz: cui feruoi op ponit venīale. Per venīale etiā remittit feruoz charitatz: nō tamen q̄libet: sed ille tantū cui opponit venīale. feruoz aūt dat fortitudinē anīe ad rēsistendū tentationib⁹ Remisso g̃ feruore: z supeniente tepidi/tate/remanet ania debilis in bello spūali: ideo facilit deijcit ad mortale ex impulsu diaboli vl' passionis. sicut patz exemplū in Dauid q̄ peccauit: vt puto venialr ambu lando q̄ solariū dom⁹ regie. z iō ex impul su tentatiōis decidit in mortale: vt habek ij. Reg. xj. Sic etiā pōt dici de Petro Ja cobo z Joāne qui ex negligētia z somnos lentia nō adorabāt iuxta ꝓlium dn̄i vicē tis. Vigilate z orate ne intrez in tentati onē: z ideo decidēr̄t in pctm̄ mortale in/fidelitatis et negationis chr̄i. Secūa autē ratio est: qz pctm̄ venīale disponit ad mor tale ꝙ quādā ꝓsequtiā. Nam vt ōt Tho. j. ij. q. lxxxviij. ar. iij. augmētata dispositōe vel habituata ꝙ actꝰ pcrōz venialiū intm̄ pōt libido peccādi crescere/q̄ ille q̄ peccat finē suū ꝓstituet in pctō venīali. Haz vnic̄uiq̄z habēti habitū inquantū hmōi finis est opatio fm habitū. z sic multoties pec/cando venialit disponit mortale ad pctm̄ fm Tho. vbi supra. ¶ Tertia ratio est ꝙ/pter remotionē ꝓhibentz. Qui em̄ peccat venialit ex gñe ꝓtermittit aliquē ordinē: z ex hoc q̄ consuescit voluntatē suā in mi/noribꝰ/non subijcere debito ordini vltimi finis, eligēdo illud quod est pctm̄ venīale ex genere. facilit cadit in mortale. Propt qō dicit Eccī. xviij. Qui spernit minima paulatim defluit: fz Tho. vbi. s. ¶ Quin to ꝓtingit. q̄ venīale fiat mortale ex deli/beratiōe: qz qñ ꝓsurgit p̄im⁹ motꝰ peccati mortalis puta luxurie vel ire. si nō ꝓhibek potest ꝓgredi ysq̄z ad mortale/non quidē q̄ ipsum venīale in specie fiat mortale: vt dictuz est supra: sed qz ex ipso occasionalit fieret ꝓgrediendo mortale si ꝓsensus acce dit. Vñ Jaco. j. Peccatū cum ꝓsummato fuerit: generat mortez. sicut de modica scintilla qñq̄z surgit maximus ignis. Jdo ōt poeta. Principijs obsta: sero medicina parat. Cū mala ꝙ longas cōualuere mo/ras. Jtem ps̄. Beatꝰ qui tenet. z al. par. s. ad petrā. Et sic patet quō de venīali fit mortale. Non aūt est ver ex illud qō quidā dicūt. q̄ multa venialia ꝓstituāt vnū mor tale integralit. Hoc em̄ videk dicere Au/gu. ō pe. dil. j. Tres sunt actiones: vbi ōt. loquēs de pctis venialib⁹: que. s. venialia si collecta ꝓtra nos fuerint: ita nos aggra uabunt z opprimēt sicut vnū aliqō gran/de pctm̄ zc. Non em̄ omnia pcta venialia de mūdo possunt habere rantuz de reatu: q̄/tum vnū pctm̄ mortale. Qō patz ex gre duration⁹: qz pctm̄ mortale habet reatū pene eterne. pctm̄ aūt venīale habz reatū pene tpalis. Patet etiam hoc ex gre pene dāni: qz pctm̄ mortale merek carentiā vīsi onis diuine/cui nulla alia pena cōparari pōt: vt Chrys. ōt. Patet etiā ex gre culpe qz venīale nō auertit a deo sic̄ mortale. Auersio aūt a deo est infinite grauitatis: cui

nō pōt eq̄ri qōcūq; finitū. Est ḡ intelligēdum/ q̄ ex multis pctis venialiū ꝙstituat vnū mortale dispositiue: sm qō dictus est upra. Et hoc not. Tho. j. ij. q. lxxxviij: ar. iiij. Concor. Pe. de tarā. in. iij. di. xxj. Ex dictis patz si bñ attendant/ q̄ sunt septem modi q̄b; pctm̄ veniale pōt fieri mortale.

Primo em̄ rōne ꝙscientie errantis.

Scdo rōne dubij q̄uenientis.

Tertio ratione finis.

Quarto rōne cōtempt⁹ despicientis.

Quinto rōne intentiōis q̄uertentis.

Sexto rōne dispositōnis inclinātis.

Septimo rōne consensus deliberantis siue perfurentis.

¶ Circa tertiū est dicendū sm Pe. de tarā. in. iij. sen. dis. xvij. ar. iij. q̄ q̄ venialia nō fit separatio a regno ecclie triūphantis nec militantis. Cum ergo q̄ ipsa regnū nō claudat: nō indigent de necessitate officio clauiū q̄ nō regnū apperik: nō ergo necesse est ꝙfiteri venialia q̄ se loquēdo, q̄ accidēs tamē pōt esse necessariū: vel rōne dubij quādo credunt esse mortalia: vel rōne statuti: q̄n homo q̄ tenek ꝙfiteri semel in anno nō hz nisi venialia: vel rōne piculi quādo venialis delectatio ad h̄ q̄ducta est q̄ nisi q̄s se auertat traheret i mortale. Hec ille. Nō obstat q̄ dicit Ja. v. Cōfitemini alterutrū pctā vra: q̄ q̄tum ad pctā mortalia est p̄ceptū: sed q̄ntū ad venialia ē cōsiliū sm Tho. in. iij. sen. di. xvj. q. ij. ar. ij. q. iij. ad p̄mū. Nota hic q̄ accipiēdo venialē p̄mo mō. s. ex euētu nō requirit ꝙfessio si semel de illo q̄s ꝙfessus est. Si aūt non est ꝙfessus q̄s/ sed solū ꝙtritus: tunc sp cadit sub necītate ꝙfessionis: q̄ illud pctm̄ mortale est. Sic etiā accipiēdo scdo mō. s. ex causa: q̄ sp cadit sub necītate ꝙfessiōis q̄ illō etiā est mortale. Articul⁹ ḡ iste tertius dz intelligi de venialib⁹. ij. z. iij. mō acceptis. Nota ḡ q̄ in q̄tuor casib⁹ est necessaria ꝙfessio de venialib⁹. Primo rōne statuti. Scdo rōne erronee ꝙscientie: q̄n. scz venit sibi post actū. Nā si ante actū habet q̄s ꝙscientiā erroneā credēs esse mortale: q̄ est veniale: peccat mortalit̄: vt dictū est sup̄ p̄te p̄rima. Tertio rōne dubij. Quarto rōne periculi.

¶ De effectu pctī venialis et de purgatorio. Sermo. xxiij.

QVasi a facie colubri. zc. Sequit hoc manē p̄dicare de scḋa cōsideratione q̄rti artī. vicz de pena siue effectu pcti venialis. Vbi notandū q̄ mltos effect⁹ p̄ducit pctm̄ veniale/ z in h̄ mūdo z in alio. Nā in hoc mūdo. Primo obligat ad penā talem/ etiā mortē q̄ q̄nq; est illata a deo p̄ter demeritū pcti venialis: vt ptz in. p̄hia. de quo legit. iij. Reg. xij. z declarat Greg. i. iij. dial. c. xxv. Scḋo disponit ad mortale. Tertio minuit feruorē. Quarto potētias anie in bonis lassat: sicut q̄n ponit onus sup̄ equū/ min⁹ est, p̄mpt⁹ ad ambulandū. ¶ P̄ro latiori materia nota/ q̄ q̄nq; sunt q̄ debēt homines timere circa pcta venialia. De quib⁹ vide in sum. vitior. in vltia p̄te: vbi agit de pctō lingue. In alio p̄o mūdo pctm̄ veniale/ infert aliū effectū siue defectū: q̄ retardat a glia: q̄ aīa purgak in purgatorio antequā intret in vitaz eternā. Et de h̄ vltimo effectu: scz de purgatorio erit sm̄o noster. Alios aūt effect⁹ gr̄a brevitatis omitto: p̄sertim cū alīqs tetigerim sup̄ sm̄one p̄mo p̄te. ij. Salutetur p̄go maria zc. P̄ro euidētia z introductiōe materie est notandū/ q̄ vera ꝙclusio ē in theologia z p fidē catholicā approbata/ q̄ necessariū ē sm̄ iustitiā diuinā ponere purgatorium. Et p maiori declaratiōe p̄bak p̄mo aliquib⁹ argumētis/ q̄ nō sit purgatorii. ¶ Primo sic. Aut aīa tranſit a corp̄e sine mortali z veniali: aut cū mortali tm̄/ aut cū veniali tm̄. P̄ro casu euolat ad celū. Scḋo detrudit ad infernū. Tertio etiā videk/ q̄ ad infernū vadat. Ratio q̄a aīa post transitū penitere nō pōt de culpa eo q̄ sit de nāa sua imutabilis. Ergo culpa nūq; remittik post hāc vitā: eo q̄ nulla culpa sine pnia remittak. Ergo nec pena vnq; remittek: z sic pena ē eterna. ¶ Scḋo cūdo ꝙfirmak rō p auctoritatē G: eg. dicēs. Qualis hinc q̄sq; egredik talis in iudicio p̄sentabik zc. xxv. di. qualis. Pr̄eterea tertio post mortē nō est lo⁹ remissiōis culp̄e: q̄ nō sūt anie in statu merēdi nec demerēdi: z sic idem q̄d p̄ius. Si dicak q̄ anie leguntur quātū ad remissionē venialis sunt z adhuc in statu merēdi sicut viatores, Tunc

arguit sic. Concesso hoc q̄ sit verus: dolor ꝓritionis post hanc vitā: est maior q̄ q̄libet dolor ꝓritionis in hac vita: tum quia intensi⁹ z ardenti⁹ diligit deū aia q̄ nūc: tum ꝓpter q̄litatē subiecti. Cum ergo alicui⁹ quis dolor cōtritionis in vita tm veniale remittat quantū ad culpam et penā: ergo multo magis post mortē ania separata dolēs de pctō/cōsequet remissionē ois culpe venialis z pene. ergo nō erit i purgatorio puniēda vt purgāda. ergo nō est dare purgatoriū: z sic idē qō ꝓius. Fiat ergo ratio sic. Aut culpa venialis post mortez est remissibilis/aut nō. Si non: ergo culpa remanet in eternū: ergo z pena. et sic nō erit purgatoriū. Si sic cuz statim ania separata sit cotrita de pctō cōmisso/dolore ꝓritionis maximo: rōne iā dicta. q̄ cōsequit statim remissionē ois culpe venialis: z cōsequēter nō debet purgari ampli⁹: qz Nō iudicabit de⁹ bis in idipm/ nec cōsurget duplex tribulatio. sicut ꝺr Nau. j. Preterea pctō veniali nō debet pena damni: qz hec pena rīdet pctō ex pte auersiōis ab incōmutabili bono. In pctō āt veniali nō est auersio. q̄ zc. Predicta aūt ꝛclusio. s. q̄ sit purgatoriū post hāc vitam/ꝓbat rōne/auctoritate/z exēplo: q̄uis ħ nomē in scptura sacra. s. purgatoriū nullibi reperiat. ꝓpter qō aliq̄ heretici negauerūt purgatoriū. vi de Tho. in. iij. ℨ ge. in. c. xc. Rō aūt est: qz ꝓringit sepi⁹ mori hoiem in charitate cuz culpa venali/vl cū reatu pene t̄palis debite culpe mortali remisse h̄ q̄ pniam. Talis q̄ nō ꝺz dānari in iferno/eo q̄ in charitate decessit: et ꝓ̄r sine mortali pctō: qō solū detrahit ad infernū: nec p̄ saluari in gadiso donec in eo remaneat miseria culpe vel reat⁹ pene. qz Nichil coīnq̄natū intrabit in illā: vt ꝺr Apo. vl. Nec i limbo puerōz: qz solū oziginale punit ibi. Nec i limbo patrū/ea rōne q̄ nec in gadiso. et ꝑtti post chr̄i mortē nullus ibi fuit aut vadit. Oportz q̄ dicere q̄ sit aliq̄s loc⁹ in q̄ purgēt aia anq̄ intret in vitā eternā: q̄si in ō terro medio inf egyptū z terrā ꝑmissiōis/lacte z melle manante. Patz rō. Auctoritas in veteri testō z in nouo habet. In veteri q̄dē hr. ij. Mach. xij. Elir fortissimus Judas collatōe facta. xij. milia dragmas argēti misit hierl'm, offerri eas ibi ꝓ pctis mortuoꝝ. Et. j. Sctā q̄ et salubris ē cogitatio ꝓ defūctis exorare/ vt a pctis soluāt. q̄ etiā a culpa est remissio i purgatorio. qō intellige q̄dē ō venialib⁹. vt no. j. in. iij. p. ħ. Jtē alia aūctoritas in veteri testō hr Mal. iij. Jpe ei q̄si ignis ꝓflās z q̄si herba fullonū: z sedebit ꝓflans z emūdās q̄si argētū z purgabit filios Leui/z colabit eos quasi aurū z q̄si argentū. In nouo autē testō habet aūctoras chr̄i dicētis Mat. xij. Qui dixerit ꝓbū ℨ spūscto: nō remittet ei neq̄z in h̄ seculo neq̄z in futuro. Sup q̄ textu dicit Greg. in. iij. dial. z habet in decre. xxv. di. q̄lis. Hac sūia dat intelligi in h̄ seculo quasdā culpas z q̄sdaz in futuro posse relaxari. Q, em de vno negat cōsequens intellectus ptz: qz de q̄busdā ꝓcedit. Hec ille. Jtē alia habet ꝓ aplm. j. Cor. iij. Si cui⁹ supedificauerit supra fundamtū h̄ lignū/fenū z stipulā/detrimētū patiet. Ipse aūt salu⁹ erit: sic tn̄ quasi ꝑ ignē. Nota fundamentū. s. fidei: sine q̄ nlls pōt saluari. Per lignū/fenū/z stipulā intelligunt peccata venialia fm doctores. Per lignū quidem maiora pctā venialia. z ꝑ fenū minora. et ꝑ stipulā minima intelligunt: fm q̄ dicit glo. xxv. di. §. crimīnis. Ligna em̄ diutius sūt in igne q̄ fenū: fenū diuti⁹ q̄ stipula. vt dicit Glo. ibidē. Quicūq̄z ergo hec peccata venialia supedificauerit/salu⁹ quidē erit. s. ꝑ ignē purgatorij. Patz auctoritas. Et confirmat ꝑ auctoritatē eccl̄ie q̄ facit suffragia: q̄ nō ꝓsunt dris nec dānatȝ/sed illis q̄ sunt in purgatorio. vt. j. dicet cuz de suffragijs dicet. Pro assertiōe purgatorij bene facit qō dn̄s reuelauit brō Patritio Jtē brō Bartiali zc. hic adduci p̄t protertio medio quo probat purgatoriū esse. vicz ꝑ exēplo. Ad idē facit exēplū qō nauī. j. in. ij. pte hui⁹ sermonis/qō incipit: Nota exēplū zc. Ptz q̄ rōne/auctoritate/z exēplo multiplici q̄ sit purgatoriū. Loquēdo q̄ de purgatorio sex sūt cōsiderāda.

Primo loci congruitas.
Scōo penarū acerbitas.
Tertio puniton̄ diuersitas.
Quarto operū paupertas.
Quinto gratie stabilitas.
Sexto glorie securitas.

¶ Primo ergo est ꝓsiderāda loci cōgruitas. Querūt doctores theologi/in q̄ loco

est purgatorium. Respondet q est duplex locus. Vn9 sm legẽ cõem. z iste credit esse in inferno circa centrũ terre: superior tñ in/ferno dãnator. Nota ꝗrtuor domos in ifferno Superior ẽ limb9 pñ: z iste ẽ vacu9 nũc. Deide seqt sm ꝙsdã purgatorium. Tertia ẽ ex pte iferior limb9 pueror. Quarta est infern9 dãnator. Et de pmo superiori z vltimo inferiori oẽs doctores cõcordant: z sic est maxia distãtia inter eos sm situ: iuxta illd Luc. xvj. Vidit Abraaz a lõge. Et.j. Chaos magnũ inter nos z vos firmatũ est ꝛc. Sed de duob9 medijs ẽ dubitatio: q: Tho. in. iij. supponit limbũ pueror ꝓpter eternitatẽ: z ne loc9 euacuet extremis repletis. Sed Pe. de taran. ꝟ. p ꝙ facit: q: nõ videt ꝙ pueri i limbo sint subpurgãdis. q: tũc vel ignis purgatorij non cõnumerat igni iferni. Et sic nõ esset vn9 nũero: vel essent in igne anie pueror: qõ nõ videt: sed nõ affligerẽt: sicut nec pueri in camino. Dañ. iij. Vñ videt ꝓbabilius ꝙ superior sit limb9 parrũ: in ꝙb9 simplr mi/nus erat ꝺ culpa: z de pena: post quẽ limbus pueror: in ꝙb9 etiã min9 est ꝺ vtroq3 saltẽ intẽsiue. Et hec duo receptacla sunt sine igne: alias frustra ibi est ignis. Tertio ẽ purgatorium. Quarto infern9. Et h etiã vult. Per. de palu. in. iij. sen. di. xlv. q. v. ar. ij. ꝛclusiõe. ij. Alius est loc9 purgatorij sm spẽalem dispẽsationẽ: z hic nõ ẽ determinat9: ꝟ vel vbi peccauerũt: vel alibi vbi apparẽt in assumptis corpib9. Qñ expedit vt viuis ad edificationẽ: vel ipsis mortuis ad suffragior petitionez: sicut refert Greg. de mirtis in. iij. dialo. vl ad minorẽ penã. Nota exẽplũ de aia Pascasij aplice sedis diaconi. q purgabat in caloribus thermarũ seu balneor. vbi Germani eps cappuan9 cuz inuenit: z ipso dñm exorauit ꝛc. Nota etiã exẽplũ de ꝙdã abbate: q venies ad mortẽ: carnali amore duct9 ꝛsulit ꝙ nepos su9 substitueret sibi: q fact9 abbas dũ semel sol9 iret ad fontẽ quendã q erat in horto audiuit ex eo: ꝙsi vocẽ anunculi eiulãtis. q adiurat9 ab eo. dixit se ibi dẽ inestimabiliter vri: q: eũ carnaliter ꝓsua/serat a requirẽtibus eligi in abbatẽ. Et cuz nepos diceret eũ nõ posse multũ in fonte turpato affligi: rogauit vt candelabrũ cu/prei in fontẽ ꝓiceret: q statim liq facto il/le abbatie renũctans. ipm amplius nõ vidit. Sic z qñq3 anie in glacie purgant/legit in legẽda de mortuis. Ibi vide ꝺ materia ista. ¶ Scõo est ꝛsideranda penarũ acerbitas. Nam vt ꝺr Aug. in ꝙdã fmõe. xxv. di. qui in ꝺ scto aut sentire: aut videre: aut ꝙcꝙ in ꝺ scto aut sentire: aut videre: aut cogitare quisq3 põt. Et vñ dura fuit pena Bartho. Laurẽtij. Vincẽtij. z alior martyrũ: sed tñ nõ sũt eqles minime pene purgatorij. Rõnem aũt huj9 assignãt doctores: q: in purgatorio est duplex pena: scz dãni z sensus. Pena aũt dãni est carentia visionis diuie ad temp9: z hec pena est affectiua ꝓpter carentiã boni desiderati. Si em aliquis careret aliqua re nõ desiderata/nõ esset pena. Vñ dicit Prouerb. xiij. Spes q differt affligit aiam. Et hoc le/quit ꝙ ꝗnto bonũ magis desiderat. tanto maior est afflictio ꝓpter illius boni carentiã Nihil aũt boni põt desiderari in hac vita ardentr: sicut aia separata a charitate etiã stens/ardẽter desiderat deũ videre. Et magis affligit in carẽtia visionis diuie: pcertim cũ ꝓpter primũ peccatũ ab hac vita one retardet. Vñ potest ꝟgrue illud dici re. O vos oẽs q trãsitis p viam: attendite z videte. si est dolor sicut dolor meus Treñ.j. Qñ licz intelligat de aia q est in purgatorio: cui9 est tanta pena, ꝙ vna hora videtur sibi mille anni. Nota exemplũ de infirmo/qui potius elegit esse p duos annos hic in purgatorio: ꝙm p duos annos hic infirmari ꝛc. Non sic fecit Greg. qui eligebat toto tempe vite sue infirmari/quã duos dieb9 in purgatorio esse/vt dicit in legẽda sua. Alia vero est pena sensus. z hec etiam est grauior omni pena sensus. quã in vita hõ pati potest. Nam si ꝓpter animã cor affligit/ z dolet: multo maior est dolor/ Aristo. in. j. poster. q ꝓpter quod vnũqdq3 z illud magis: sed corpus patit in hac mundo ꝓpter animã inꝺignum cuz eo cõiunctum est: ergo aia magis passibilis est ꝛc. Nota exemplũ qõ legit in vitis fatr9: de illo q apparuit aduocato cuidã socio suo ꝛc. Interrogat9 dixit se esse in purgatorio. De pena respondit: q si mũdus z oẽs vie de pena resp̃odit: q si mũdus z oẽs vie bilia in eo arderent: nõ possent equipari

ri ardoꝛi ꝛē. Et tandē dixit q̄ aduocat⁹ in malo statu erat ꝛē. Hic exempluꝫ totum. Vñ Aug. ꝛxv. di. Qui in aliud ſtm diſtillit fructū conuerſionis: ꝓius purgabit in igne purgatoꝛio. Hic ignis ꝛ ſi nō ſit eternus: miro tñ mō grauis ē: ſupat em oēm penā quā vnq̄ hō aliq̄s paſſus eſt in hac vita vl̄ pati poteſt. Et dicūt doc. q̄ ignis purgatoꝛij eſt idē ignis cū igni iferni. Et licꝫ illa pena purgatoꝛij ſit maioꝛ pōdere nō tñ valoꝛe: qz min⁹ hꝫ de volūtario ſm Pe. de tarā. ſup. j. Loꝛ. iij. Qō aūt illa pena ſit grauioꝛ: ꝛtingit duplici rōne. Tum ꝓpt̄ diſpoſitionē ſubiecti: qō ē magꝫ affligibile in purgatoꝛio q̄ꝫ in ħ mōdo. Sicut ille q̄ eſt melioꝛ cōplexionis magꝫ punit eiſdē plagis impoſitꝫ q̄ꝫ ali⁹. vt no. Tho. in. iij. dii. xxj. q. j ar. j. q. iij. in coꝛpe q̄ſtiōis. ꝛ in rñſione ad ſcām articulū. Tum ꝓpter diuerſitatē foꝛi: ſic in diuerſis terꝛ diuerſe pene imponunt ꝓ eiſdē culpis. vt notat Tho. in. iij. di. xx. ar. j. q. iij. ad ſcām. Quālis aūt ſit ꝯtioꝛ illa pena oīm pena huiꝰ mūdi: tñ nō excedit q̄ntitatē culpe ꝓportionabilit: nec eſt ꝯtioꝛ/ pena huiꝰ mōdi grauitate ꝓportionis: ſed ꝯtitate ſeu q̄ntitate abſoluta tantuꝫ. Eſt tñ notandū qō pene purgatoꝛij non ſunt eq̄les in aniabus: ſed ania q̄ peccauerit grauiꝰ vel pluries intēſius ardebit. Que aūt adbeſit firmi⁹ pctō diuti⁹ purgabit. Et ſi dixeris quō poteſt eſſe/ qō vna ania magꝫ puniat q̄ꝫ alia: cuꝫ ſit idem ignis ꝛ eadem pena damni: Rñ. q̄ hoc cōtingit ꝓpter diuerſitatē culparū. Vnde Greg. in. iij. dialo. c. xlv. Sic ait. Vnus quidē eſt gehenne ignis: ſed nō eodem modo cruciat pctōꝛes. Vnuſcuiuſq̄ em q̄ntū exigit culpa: tñ illic ſentit pena. Nā ſicut in hoc mūdo ſub vno ſole multi ꝟiſtūt: nec tñ eiuſdē ſolis ardoꝛē eq̄liꝫ ſentūt: qz alius plus eſtuat atq̄ alius minꝰ ita illic in vno igne: nō vn⁹ eſt modꝰ incēdij: qz qō hic diuerſitas coꝛpoꝛ: hoc illic agit diuerſitas pctōꝛ: vt ꝛ ignē non diſſimilē habeāt: ꝛ tñ eoſdē ſingl̄os diſſimiliter exurat. Hec ille. Notandū etiā q̄ nō affligunt anie a ſpiritib⁹ bonis/ q̄ nō tam cruciatuſ ſuos cōciues affligerēt: licꝫ eos viſitarent ꝛ ꝛfoꝛtent: ſicut aliq̄s amicꝰ incarceratū vel infirmū. Nec etiā demones toꝛquēt eos: qz q̄ hoſtē vicit finaliꝫ nō debet dari in poteſtate eiꝰ. Et qō dicit. illos habebūt toꝛtoꝛes in pena q̄s habuerūt incētoꝛes in culpa: intelligit de damnatiꝫ: ſm Pe. de pa. in. iij. dii. xxj. q. j. ar. j. cōclu. vj. Dicit tamē Tho. ibidē qō poſſibile eſt qō angeli boni anias ad loca penaꝝ deducāt ꝛ etiā ipſi demones q̄ de penis hoim letātur eaſ comitant: ꝛ aſſiſtunt purgādis: vt tum de eaꝝ penis ſatient: tum ꝛ vt in eaꝝ exitu a coꝛpe ſuū aliq̄d ibi reperiant: ſibi cut et chīo fecit diabol⁹. Tertio ꝟſideranda eſt punitoꝛ diuerſitas. Vbi notandū primo/ q̄ ibi nulla culpa mortalis purgat ps. c. Nō habitabit in medio dom⁹ mee q̄ facit ſuperbiā. qz qō eſt angelis caſus: hoc eſt hoiby mors. Vñ ſicut petrī angeli fuit irremiſſibile. ſic petrī homis poſt mortez: ꝛ ħ eſt petrī ad mortē: ꝓ quo ꝓhibet Joā. ozare di. Qui ſcit fratrē ſuū peccare petrī nō ad mortē: petat ꝛ dabit ei vita peccāti nō ad mortē. Eſt petrī ad mortē: non ꝓ illo dico vt roget q̄s. j. Jo. v. Purgant q̄ ibi tres differētie petōꝝ. Primo nāq̄ purgant q̄ in hoc ſeclo peccauerūt mortalit: de quiby tñ petis mortalib⁹ ꝟtritionē habuerūt ꝓ quā remiſſe ſunt culpe: ſed nō ſoluerūt penā tꝓalem plene/ ad quā tenebant: Si in ħ ſtatu ꝺcedāt purgant in purgatorio vbi ſoluit pena p̄dicta: ꝛ ē ħ verū: niſi habuiſſent tantā ꝟtritionē: q̄ oīnis culpa ꝛ etiam pena remitteret: ſicut fuit latro ꝛ Maria magdalena. Vñ Hiero. Apud dñm nō tam valet mēſura tꝓis q̄ꝫ doloꝛis nec abſtinētia ciboꝝ q̄ꝫ mortificatio vitioꝝ. de pe. dii. j. Henſuraz. Diceret aliq̄s. Ponam⁹ q̄ ego fui ꝟfeſſus ꝛ peregi penitētiā mihi a ſacerdote iniunctā: nūq̄d ſufficit/ vl̄ debeo vlteri⁹ in purgatoꝛio punīri: Rñ. q̄ pnia iniūcta a ſacerdote: aut eſt maioꝛ q̄ꝫ illa q̄ debeꝝ ꝓ pctō cōmiſſo aut ē eq̄lis/ aut minoꝛ. Si maioꝛ tūc id qō plus feciſti: cedit tibi in augmentū gl̄ie. Si eq̄lis: tunc ſufficit tibi ad ſolutionē totiꝰ pene: quia. Nō iudicabit deus bis in idipm nec ꝟſurget duplex tribulatio. Nau. j. Et bona fides non patit: vt bis idem exigat: ſm iuriſtas. Si vero minoꝛ: tunc reſiduū ſoluat in purgatoꝛio: ex ꝓprute diuie iuſtitie. Deus em̄ q̄ modos ꝛ meſuras petōꝝ: ꝛ penarū nouit addit penā ſufficientē: ne aliquod petrī impunitū remaneat. Et ħ

verū: nisi fuerit magna ꝯtritio: vt tota pena relaxet: vt dixi supra/ & hec est ꝑma differentia illoꝝ ꝙ ibi puniunt. Circa penaꝝ sensus q̄ est in purgatorio. dicit sup̄ gte. ij. qō ē pena ignis. Sed pōt q̄ri si sit alia pena sensus ibi/ q̄ꝫ pena ignis: & visio demonū. Rñ. Si loq̄mur ō purgatorio ordinato a diuina iustitia: ꝟm legem cōmunē: in scriptura sacra nō memini me legisse aliā penā q̄ꝫ ꝑdictas penas. Tho. etiā in. iiij. sen. dis. xxj. q. j. ar. j. q. ij. ad scōm dic̄/ ꝙ pena purgatorij nō est principalit̄ ad affligendū/ sed ad purgandū: ideo ꝑ solū ignez fieri debet: q̄ habet maximā vim purgatiuā: sed dānatoꝝ pena nō ordinat ad purgandū. & ideo vltra ignē sunt etiā in inferno alie pene sensus. iuxta illō. ps. Ignis. sul. & spi. pro. pars. calicis eoꝝ &c. Job. xxiij. Ab aquis niuiū: trāsibunt ad caloreꝫ nimiū. Si autē loquamur de purgatorio ꝟm specialē dispensationē: tunc & in legenda de mortuis: et in q̄rto dialogoꝝ beati Greg. legunt alique anie purgate in glacie & in balneis. ¶ Scōa differētia est eorū q̄ peccant venialit̄. & cuꝫ solis venialibꝫ migrant nō remissis/ etiā quātū ad culpā. & tales in purgatorio purgant etiaꝫ q̄ ad culpā. Et hoc ꝓbatur ꝑ auctoritates allegatas. supra in introitu huiꝰ ꝟmonis. Vide ibi nec obstat qō dicit Grego. xxv. dist. Qualis hinc quisq̄ egredit talis in iudicio p̄sentab. Et Eccl. xj. Si ceciderit lignum ad austrū/ aut aq̄lonem in q̄cunq̄ loco ceciderit ibi erit: q̄ venialia nō mutant statū homis: neq̄ tollunt/ neq̄ diminuūt charitatē. Et ideo ꝑ hoc/ ꝙ venialia dimittunt vel cōmittunt/ talis manet alia qualis prius: ꝟm Tho. in. iiij. di. xxj. q. j. ar. iij. q. j. ad tertiū. ¶ Tertia differētia est eoꝝ q̄ de pctis venialibꝫ habuerūt hic remissiōnē quantū ad culpā: sed nō quo ad penā. Vnō talis pena in purgatorio soluit̄: ibi soluitur in charitate: & solutione etꝰ quod debeb̄: omis obligatio tollitur. Instit. quibus modis tollit̄ obligatio. in principio. Sed querūt doc. ponat̄ q̄n aliquis decidit cū mortali & veniali sit̄: nūqd ꝑ venialī punieb̄ in inferno eternalit̄? Rñ. hec q̄stio pōt dupliciter intelligi. Vno mō quando veniale nō est dimissum in hac vita q̄ ad culpam: & hoc casu eternalit̄ punieb̄ in inferno ꝓ venialī: q̄ ibi nō potest remitti aliq̄ culpa: q̄nimo nec hic pōt veniale dimitti sine mortali. Nec obstat ꝙ venialī nō debeb̄ pena eterna: q̄ est verū secundū se: sed ꝑ accidēs sic: eo ꝙ nihil est ibi ꝙ possit delere venialē culpā. Scōo modo pōt intelligi/ qō quādo veniale est dimissuꝫ h q̄ ad culpā: manēte reatu: & sic hō moriat cum mortali & reatu venialis. Vtrū ꝑ illo venialī puniat eternalit̄: Tho. i. iij. sen. di. xxj. q. j. ar. ij. q. iij. dicit ꝙ sic: rōne subiecti qō nō est capax remissionis. Idē ꝛc in. iij. di. xxij. q. j. ar. j. ad quintū. vbi dicit ꝙ aliqui dicūt/ ꝙ pena cuiꝰ est aliqs debitoꝝ postculpā remissaꝫ in iferno punieb̄ tēporalit̄/ nec ꝛpter hoc sequit̄/ ꝙ sit in inferno redemptio: q̄ pena que non soluit̄ nec est incōueniens/ qō quantū ad aliud accidētale pena minuat̄ vsq̄ ad diem iudicij: sicut etiā augeb̄: ꝟm Tho. Prima tñ opinio placeꝫ Pet. de pal. in. iij. di. xxj. q. j. ar. iij. ꝯclu. iij. & scripsi in. v. libello. ¶ Item quero qd si aliqs moriat̄ cum originali et venialī sine mortali. Talis videtur ꝙ ad nullū locum ire poterit. Non quidē ad paradisuꝫ ꝛpter defectū gratie: nō ad limbū patrum: q̄ ille locus est vacuus/ & preterea ibi nulla culpa punit̄ infectiua ꝙsone. Tertio nō ad limbū pueroꝝ: q̄ ibi non punit̄ actuale pctm. Quarto nō ad purgatoriū quia nō habet gratiā. Quinto non ad infernū: q̄ non habet mortale? Rñ hoc nō pōt ꝛtingere: vt no. Tho. j. ij. q. lxxxix. ar. vj. posito tamē qō sit possibile: talis puniet̄ur in inferno ꝛpter culpā actualem quā habet/ q̄ licet venialis: & ꝙsequēter nō mereatur penā eternā: tamen ꝑ accidens pōt eternalit̄ puniri: vt dictum est hic supra ꝑ prima q̄stione: & hoc sentit Tho. in. iij. di. xlv. q. j. ar. iij. vide ibi. & qō scripsi in sermonib⁹ de diuersis locis aniarū. ar. ij. Et sic patet predicta triplex differentia peccatorum seu penaꝝ que ibi purgantur: cui potest aptari auctoritas Apostoli de ligno. feno. et stipula: que habentur. j. Cor. iij. ¶ Quarto considerandū est opeꝝ paupertas: q̄ nō possunt facere opera meritoria Vnō possunt dicere Pater noster & Aue maria; sed nō cū merito. Ratio est q̄ deus diuisit tempora. s. tempꝰ lucrandi & tempus quiescendi. Tempus lucrandi est in p̄sen

ti vita: sed post mortē tunc nō. Ideo dicit chūs. Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies ē. Venit nox quādo nemo potest operari: sez meritorie Joan. ix. Licet em ibi anie laborēt multuz in penis: tñ laborēs illi sunt sine merito. Ideo dicit Apoc. xiiij. Audiui. vo. di. mihi. beati mortui qui in domi. moriunt. Amodo iam dicit spiritus. vt requi. a la. suis ꝛc. Que auctoritas intelligit de labore opationis ad merēdum/nō de labore pene ad purgādum. sm gō exponit Tho. in. iiij. di. xxj. q. j. ar. j. q. j. ad primū. Et ideo multū iuuant suffragijs nris: ꝛ dicūt illud qō habetur Job. xix. Miseremini mei miseremini mei saltē vos amici mei: qz manꝰ dñi tetigit me. Itē dicit scriptura. Quodcūq; pōt facere manꝰ tua instāter opare: qz nec opꝰ: nec rō: nec sapia: nec scia erūt apud inferos: q̄ tu properas Eccs. ix. ¶ Quinto ꝓsideranda est gre stabilitas. Licet em aie purgatorij habeāt liberū arbitriū: tñ peccare nō possunt: qz posse peccare diminuit de libero arbitrio: sicut qui nō pōt capi ab hostibus/est magis liber. q̄ qui pōt ꝛc Ratio aūt quare ania separata: in purgatorio ꝛ in vita eterna peccare non pōt: est qz ē imutabilis: adheret em ita vni q̄ mutari nō potest. Quādiu aūt est coniuncta corpori: decipit ꝓditiōes corpis: ꝛ est mutabilis sicut corpus. Ideo dicit Sap. ix. Corpus qō corrumpit aggrauat aiam ꝛ deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantē. Sed deposito corpe p mortē: remanet ania imutabilis ꝛc. Eccs. xi. Si ceciderit lignū ad austruz ꝛc. Declara hāc regulā/put habet in fmōe. ij. dñice xi. post festū trinitatis: ꝛ habet sup. ar. iij. ¶ Sexto cōsideranda est glie securitas. hec ꝓcedit ex primo supiori. Declara/put habet in ꝓdicto fmone parte. ij.

¶ De remedijs pcī venialis. Sermo. xxiiij.

Qui habet aures audiendi audiat. Pabula facie colubri. ꝛc. Sequit hoc mane ꝓdicare de tertia ꝓsideratione quarti ar. vicz de remedijs peccati venialis: vbi habebim⁹ materiā devotā ꝛc. Sa lutet ꝑgo maria ꝛc. Pro introductione et cōplemento materie est notandū: q̄ ꝓclusio est in sacra theologia: q̄ diuisa miscōia adhibuit remedia ꝓtra pcā venialia et h ꝛ in futuro seculo. Non sic de mortali: q̄a in iferno nulla est redemptio. Prouer. xj. Mortuo homine ipio: nulla erit vltra spes. Sed pcīs venialib⁹ adhibita sunt multa remedia hic et in futuro seculo: vt dixi. Et in hoc quidē seculo sunt sex ꝓncipalia remedia q̄ ponunt doc. canoniste/ꝑsertim Hostiensis sup. c. Omis vtriusq; sexus. de pe. ꝛ re. q̄ infra scripto ꝑsu ꝓtinent. sm Pe. de pal. in. iiij. di. xvj. q. j. ar. ij. Ozans. tinct⁹. edens. ꝓfessus. dans. būdicens. In futuro vero seculo/sunt duo remedia vltra solutionē q̄ fit in purgatorio: vicz suffragia et indulgētie. De primis sex dicem⁹ hodie. Primū g̃ remediū ꝓtra veniale in hac vita est oratio. cū dicit Ozans. Ubi nota q̄ oratio dñica. s. Pater noster habet delere venialia: sicut dicit Chrysosto. ad. Aug. de pe. di. iij. c. De q̄tidianis: vbi dicit. De q̄tidianis dzeuib⁹ leuibusq; pctis sine q̄bus hec vita nō ducit: quotidiana fideliū oratio satisfacit. Eoz em ē dicere. Pater noster qui es in celis. q̄ iam spūaliter regenerati sunt ex aq̄ ꝛ spūsancto ꝛc. Et ratio huius est: qz chūs qui est aduocatus noster/hanc orationē instituit ad remissionē pctōz obtinēdā. Cū g̃ ipe aduocatꝰ noster sit facꝰ iudex noster, nō pōt respuere oronē ab ipo institutā: nec venire ꝓtra factuz suū. Argumentū in. c. diuersis fallacijs. Extra de cleri. cōiugatis. Adde hic de tecore piscis Tobie: cuiꝰ fumꝰ fugauit demonē Asmodeū. Tob. vij. Itē de incenso q̄ eccia vtit ps. Dirigat oratio mea: sicut incensuz in ospectu tuo. Sub hoc primo mō pōt etiā ꝓtineri: vt dicit Aug. confessio pctōris: que ad orationē ptinet: p quā confessionē etiā venialia remittunt. vt dicit Aug. de pe. di. j. Tres sunt actiōes. ꝛ hoc habuit oratio: vt pura ex eo q̄ fecit ille publicanꝰ/q̄ pcutiebat pectus suū. di. Deus ꝓpitius esto mihi pctōri. Et subdit. Amē dico vobis. descendit hic iustificatꝰ in domū suā ab illo. Luc. xviij. Similiter etiā dicit Pe. de pal. in. iiij. dis. xv. q. v. ar. iij. cōclu. vj. de oratione facta in eccl'ia ꝓsecrata. vt habet. iij. Reg. viij. Si q̄s cognouerit plagā cordis sui: ꝛ

expãderit manꝰ suas in domo hac: tu exaudies i celo ⁊ reptopitiaberꝭ ⁊c. ¶ Secundũ remediũ est aspersio aq̃ bñdicte: qđ notat cũ dicit tinctꝰ. Vñ de ꝫ est textꝰ in. c. Aquã. de cõse. di. iij. vbi sic dicit. Aquã sale cõspersam populis bñdixim⁹: vt ea cũcti aspersi sanctificẽt ⁊ purificenť: qđ ⁊ oibus sacerdotib⁹ faciendũ esse mãdam⁹. Nã si cinis vitule aspersus pl̃m scrificabat arcꝫ mũdabat: mlto magis aqua sale aspersa diuinisq̃ ꝓcibus sacrata/pl̃m sanctificat arcꝫ mũdat. Et si sale aspso p Heliseũ ꝓpham sterilitas aque sanata e: quãto magis diuinis ꝓcibus sacrat⁹ sal sterilitatẽ rerũ aufert hũanaꝫ: ⁊ coinq̃nato sctificat ⁊ purgat ⁊ cetera bona mlt̃plicat: ⁊ insidias diaboli auertit ⁊ a fantasmaticꝭ ꝓiurijs hoies defendit ⁊c. Heb. iij. Sanguis hircoꝝ ⁊ tauroꝝ ⁊ cinis vitule aspersus inq̃natos sanctificat ad emũdationẽ carnis. ¶ Tertiũ remediũ est eucharistie cõmunio: q̃ nota cũ dicit edẽs: nã si hõ cũ debita ꝓparatione ⁊ reuerẽtia accedit ad cõionẽ: ꝫsequit remissionẽ venialiũ ⁊ etiã mortaliũ oblitoꝝ. Vñ Amb. de ꝫse. di. ij. Si q̃tẽscũq̃ effundit sanguis chr̃i: in remissionẽ pcõꝝ effundit: debeo semp accipere medicinã/ꝫcordat text. in. c. Cũ oĩme crimẽ eadẽ di. Pctã em̃ venialia nõ impediũt cõiõnez. Vñ Hilariꝰ eadẽ di. Si nõ sunt tanta pctã/vt excõicet q̃s/ nõ se debz a medicina corꝑis dñi separare. Concordat text. in. c. Et si nõ frequnti⁹. eadẽ distinctõe. Si aũt sit mortale scitũ ⁊ nõ ꝫfessuz repellit a cõione: ⁊ nõ est tali sumẽti medicina: sed culpa mortis. Isido. de ꝫse. di. ij. Qui scelerate viuunt in eccl̃ia/⁊ cõicare nõ desinũt putantes se tali cõione mũdari discant ad emũdationẽ nihil pficere sibi: dicente ꝓpha. Quid est qđ dilectꝰ me⁹ facit in domo mea scelera mlta: nunq̃d carnes sctẽ auferent a te malitias tuas? Et apl̃s. Probet inq̃t seipm̃ hõ/et sic de pane illo edat ⁊ de cali. bibat. Hec ille. Et in h pctm̃ grauissimũ plures incidũt sacerdotes mali/psertim illi q̃ habẽt curã aniaꝝ. Patet ꝫ q̃ cõione eucharistie remittit venialia. Addit Petrꝰ de pal. d. qđ idez etiã operant oĩs digna sacri susceptio/non solũ extrema vnctio: vt ꝓbat in. c. vnico. extra de sacra vnctione; imo q̃cunq̃ sacramẽta/lis vnctio/vt epoꝝ ⁊ regũ. Vñ. j. Ro. xvj. Cum Samuel vnxisset Dauid. Spiritꝰ dñi venit in eũ. Vñ dicit textꝰ. Tulit igit Samuel cornu olei ⁊ vnxit eũ: ꝫz Dauid in medio fratrũ eius/et directus est spũs dñi a die illa in Dauid ⁊ deinceps. Idez de vnctione q̃ vngunt baptizati/et manꝰ sacerdotũ. Secꝰ de vnctioe q̃ vngunt pugiles q̃ oino carnalis est. sm Per. de pal. in. iij. dis. xvj. q. j. ar. ij. ¶ Quartũ remediũ est ꝫfessio nõ solũ specialis: sed etiã generalis/vbi notandũ q̃ duplex est ꝫfessio generalis: q: quedã est sacramẽtalis/quãdo ꝫz aliq̃s in secreto cõfitet sacerdoti q̃dam quoꝝ meminit ⁊ alia venialia in generali, ⁊ tunc illa gñalis ꝫfessio ex ĩtuos habz/q̃ valeat ad remissionẽ venialiũ q̃ũ ad culpã/⁊ etiã quantũ ad penã: vel in toto vel in pte. Primo quidẽ ex ꝫtritione ꝫfitentis. Secõ ex humilitate ꝫfessois. Tertio ex oratione sacerdotꝭ inq̃ntũ est qđdam psona. Quarto ex vi clauiũ ⁊ p hanc etiã ꝫfessionẽ generalẽ remittit etiã pctã mortalia/de q̃b⁹ memoria nõ habef. Alia est ꝫfessio generalis/nõ sacramẽtalis. que fit publice coram multꝭ: ⁊ cũ multis in ecclesia: vt in ꝓma et cõpletorio ⁊ ante missam/⁊ hec habet efficatiã ad remissionez venialiũ: ex tribꝰ primis ⁊ nõ ex quarto, ex vi clauiũ. Et ꝓter hoc etiã nõ subiũgitur in ꝓma ⁊ cõpletorio absolutio: nec fatisfactionis intũctio: sed solũ misereat. vt vult Tho. in. iij. sen. di. xxj. ⁊ ꝫcordat cum his. Petrꝰ de taran. ibidẽ. ¶ Quintũ remediũ est elemosynaꝝ largitio: q̃ nota cũ dr Dans. Vñ Amb⁹. de pe. di. j. Medicina miscẽdie tollit pctã magna. Habem⁹ plura subsidia quib⁹ pctã nr̃a redimim⁹. Pecunia habes: redime pctm̃ tuũ. nõ venalis est dñs: sed tu ipse venalis es, pcatis venũdatus es: redime te operib⁹ tuis/redime te pecunia tua. vilis pecunia/ sed ꝓciosa est miscdia. Elemosyna iquit a pctõ liberat: anie ꝫ elemosynis redimunt ⁊ ꝫcor. xxj. Hieron⁹. in eadẽ di. c. Quam obꝫem. vbi Hiero. inducit illud Dan. iiij. Quãobꝫem rex ꝫsilium meũ tibi placeat pctã tua elemosynis redime/et iniqtates tuas miscdiis paupeꝝ. Predicta aũt sunt vera nõ solũ de elynis corꝑalib⁹: ꝫ etiã de spũalib⁹ ⁊c. Dic elynas corꝑales q̃ sũt ſo

ptez z spūales ꝛc. Visito/poto/cibo/redi mo/tego/colligo/2do. Cōsule/castiga/re mitte/solare/fer/ora. ¶ Sextū remediū est bñdictio: qō notak in ꝟbo Bñdicens: qō intelligik de multiplici bñdictiōe. Pri mo de bñdictiōe epali. Num.vj. Invoca te nomē meū sup filios israel/z ego bñdi/ cā eis. Facit.j.q.j. dictuz.z.c. bñdictio.c. multi.in fi. Idē. Scdo de bñdictōe abba tū: vt pbak ibidē. Tertio de bñdictione sa cerdotali in missa. et h̄ tenent Ray. Vul. et Durā. p aūctares supza positas. Itē te ner Pe. de palu. in.iiij.di.xxj.q.j.ar.ij. de bñdictiōe monaliū. qō intelligo de potē/ tia/nō de actu: siue de passiua/nō de acti ua. Idē etiā ōr de pane bñdicto: nō dico de pane cōmuni q cū bñdictiōe sumik fm eū. Prz g̃ q sex etiā modis in hac vita ve/ nialia remittunk. Sz vt bñ intelligak hoc est notandū q ista remedia nō dimittunt venialē sine cōritōe. Nullū em̄ petm̄ pōt dimitti q̄diu volūtas manet in illo. ipm aūt recedere volūtate ab eo qō ds prī vo lebat/est displicere ei qō voluit. Talis aūt displicētia dolor cōritionis ōr/qñ est gr̃a informata. Et ī cō petm̄ etiam veniale sine 2critiōe nō dimittit. Vñ si aliqs sit i mor tali constitut/nō pōt 2sequ remissionē ve nialis durāte mortali/cui⁹ aspergak aq bñdicta: qz etiā tota aq̄ maris nō lauaret eū. Qō g̃ dicik q p hmōi remedia tollunk venialia: est intelligendū qñ cū deuotiōe sumunk. Et si dixerit aliqs: h̄ videk q ad nihil ꝓsint pdicta remedia. nā etiā si pdi/ cta remedia nō accipiank: tñ sola cōritōe delenk petā oia venialia. Sz hute rñdetur q licz verū sit q sine cōritiōe nullū petm̄ delek: tñ illa remedia dicūk delere inq̄ntū isti modi pdicti pl⁹ incitāt hoiez ad motū liberi arbitrij detestātis petā/cē cetera bo na opa. Et ī cō qz magis mouēt ad 2critio nem cē cetera opa bona: dicunk remittere petā. Scdo qz pl⁹ valēt ad remissionē pe/ ne ꝓp meritū z p̄ces tot⁹ eccl̄ie/q̄b⁹ mul ta ex bis opank. Tertio qz plus sufficit ge neralis cōritio h̄ cē alibi: ita tñ q h̄ vtak bis hac intētiōe: vt ōr Pe. de pa. in.iiij.di. xxj.q.j.ar.ij. 2clone.iiij. z sc̄ṕli i ꝟbo: pēm.

De suffragijs mortuorum. Serino xxv.

Oscolubri ꝛc. Proseq̄ndo adhuc tertiā 2sideratione ḡrtl articli vicz de remedijs pcti venialis: sequik hoc mane pdicare de suffragijs/q̄ sūt remedia pcti venialis post hāc vitaz. z in h̄ relucet nob⁹ z misc̄dia z iustitia diuina. Misc̄dia q̄dē in eo/q diuia bonitas ordinauit cer/ tos modos q̄b⁹ aia etiā post mortē purga tur. Justitia ꝟo i acerbitate pene post hāc vitā. Jō Dauid. Misc̄diaz z iudiciū can tabo tibi dñe. ps.c. Erit aūt duplex 2side ratio. Pria de suffragijs. Scda de indul/ gētijs. Salutē ꝟgo ꝛc. Pro 2pletiōe ma terie ō suffragijs sunt q̄nq̄ pncta videda p ordinē. De quob⁹ pmis dicem⁹ in psenti. De trib⁹ vltimis in fmone sequēti.

Primo q̄ z quor suffragia ꝓsint.
Secūdo quibus prosint.
Tertio p quos facta ꝓsint.
Quarto quantū ꝓsint.
Quinto quō quis ab eis liberek.

¶ Quantū ad pmū notādū/q fm theo/ logos z canonistas sunt q̄tuor dñtie suf fragioꝝ. s. missa/oratio/elyna/et ieiuniū. Vñ Gze. xiij.q.ij. Aie defunctoꝝ q̄ttuor modis soluūtur: aut oblationib⁹ sacerdo/ tū: aut pcib⁹ setoꝝ: aut charoꝝ elynis: aut ieiunio cognatoꝝ. Sz etiā pōt addi q̄nt⁹ modus. s. indulgētia. Et p istoꝝ q̄nq̄ suffi cientia notandū q p suffragia nō acquirik nec augek meritū vite eterne aiab⁹ defun ctoꝝ: sed solū remittik vel soluik pena. Et h̄ vel ad penaꝝ mitigationē/vl' ad celerio rē liberationē. Et rō quare nō acq̄rik nec augek meritū vite eterne: qz nō sunt in sta tu merendi. Vñ Apo.xiij. A modo iā ōr spūs vt requiescāt in laboꝛib⁹ suis ꝛc. Duo/ bus autē modis pōt ds p alios a pena de bita liberari. Da silitudinē de aliq̄ qui eēt debitor alicui⁹ pene psonalis vel pecunia rie. Posset em̄ liberari ab h̄ debito dupl'r. Uno mō p viā gr̃e. Alio mō p viam iusti tie. Per viā quidē gr̃e duob⁹ modis. Pri mo p intercessionē filij regis oratis z inq̄ cedētis p debitoꝛe. Alio mō p intercessio nē amicoꝝ regis. s. comitū/baronū/ milli tū: vel alioꝝ curialiū. Per viā etiā iustitie pōt ds liberari tripl'r. Uno mō p viam re

demptiõis pene: qz aliqs soluit centũ vn/
cias/ vt ali⁹ liberet a pena. Scõo mõ per
viã solutionis in ꝑpria ꝑsona. Tertio mõ
ꝑ solutionẽ factã de thesauro publico: qa
respublica soluit ꝓ ciue suo debitus pene.
Et sic sunt ãqz modi ꝛc̃. Sic in ꝓposito
põt liberari aia defuncti a penis purgato
rij debitis ꝓpt̃ pctã venialia vel mortalia
hic remissa. Primo eñ modo ꝑ viam gr̃e
dupl'r liberat aia. Uno mõ ꝑ intercessionez
filij regis ihesu chr̃i filij dei qui est caput ec
clesie: z hoc mõ liberat ania ꝑ oblatiõez sa
cramẽti misse/ in q̃ ipse filius dei oblatus
sub specie panis z vini intercedit ꝓ nob̃:
ꝓpt̃ quã intercessionẽ gratiose liberat aia
merito passionis chr̃i. qõ quidẽ meritum
cuius sit infinitũ: tñ applicat aiab⁹ purga/
torij finite ſm q̃ntitatẽ charitat̃ ipsi⁹ aie
ꝑ quo offert/ z etiã offerẽtis. Nota hic ex/
emplũ qõ legit in vitis fratrũ: de illo nõ
fratre defuncto q̃ apparuit cuidã fratri vi
ro sctõ: z postulauit ab eo missam ꝛc̃. quo
dcuote celebrãte apparẽs sequẽti nocte/ ei
dixit se liberatuz esse: z ei gr̃as egit. Jdeo
Ro. vij. Quis accusabit aduersꝰ electos
dei? Et infra. Jesus chr̃s q̃ mortuꝰ est: im
mo q̃ z resurrexit, q̃ est ad dexterã dei/ qui
etiaz interpellat ꝓ nobis. Nota q̃ mortuꝰ
est: qz mediãte morte ipse factꝰ est intercess
or nr̃: q̃ mors figurat ꝑ sacrificium misse.
Uñ Lu. xxij. Hoc facite in meã cõmemo
rationẽ. Figura habet̃ de sanguine agni ꝑ
quẽ liberati sunt filij isr̃l ab exterminatore
z de carcere egyptij Exo. xij. Alio ꝙ mõ
ꝑ viã gr̃e liberat ania ꝑ intercessionẽ ami
corũ dei: et hoc mõ liberat ania ꝑ oꝛonem
sanctoꝝ: nõ solũ cõprehensoꝝ/ sed etiã via
torũ: q̃ fuerũt z sunt amici dei. Joã. xiij.
Vos amici mei estis si feceritis q̃ ego p̃/
cipio vob̃. Et hec est scõa dñtia suffragio
rũ. Tertio mõ liberat ania ꝑ viã iustitie, s.
ꝑ modũ redẽptiõis, Ecce exẽpla largitio
ꝑ quã redimit ania a debito pene/ quã pa
ti deberet. Quarto ꝑ viã solutiõis pene fa
cte a se vel ab alio. A se quidẽ: si hic dũ vi
ueret ieiunauit/ vel alias afflictões corpo
rales fecerit, vt ab alio/ q̃ alius ieiunat ꝑ
ania q̃ est in purgatorio vel alias afflictio
nes patit̃: qz tũc in corꝑe suo sustinet z sol
uit penã. Exemplũ de btõ Dñi co: q̃ oĩ
nocte cũ catena ferrea tres disciplinas ag/
ciebat: quarũ vna erat ꝓ aiab⁹ purgato
rij/ alia ꝓ pcõrib⁹ mũdi: tertia ꝓ peccatis
suis. Sicut etiã ingressus religiõis cuius
dam q̃ volebat crucez assumere ꝑ explẽdo
voto patris defuncti/ liberauit aiam ꝑis
a purgatorio. Dic exẽplũ sicut legit in vi
tis fratrũ. Quinto mõ q̃ soluit pena de
thesauro publico. i. de meritis chr̃i: beate
ꝙginis: z aliorũz sctoꝝ. Et hoc mõ liberat
ania ꝑ indulgẽtias: vt infra lat⁹ patebit
cũ de indulgẽtijs agek. Pater q̃ differẽtia
istoꝝ modoꝝ suffragioꝝ. Inter hos autẽ
ãqz modos ꝑcipui sunt missa/ oõ eccle/
z jeyna: q̃uis q̃cũqz alia bona si ex charit̃
tate fiãt ꝓ defunctis/ eis valeãt. ſm Tho.
in. iij. di. xlv. q. ij. ar. j. Propꝛea q̃ ista suf/
fragia cõferenda/ bonũ est z vtile aiab⁹ q
eoꝝ corꝑa in eccl'ia sepeliãt. qõ intelligit
ꝑ aiab⁹ q̃ sunt in purgatorio: secus aũt de
dãnatis. Vide Gze. in. iij. dial. ¶ Quãt
tũ ad scõm. i. quib⁹ ꝑsint suffragia/ notan/
da sunt octo. ¶ Primo notandũ est q̃ suf
fragia hmõi nõ ꝑsunt aniab⁹ q̃ sunt in vi
ta eterna ꝑ modũ indigẽtie/ nec q̃ ad pce/
miũ essentiale. Un Je de cele. miss. cũ mar
the. dicit̃ mutata secreta Leõis pape: qua
dicebat, Annue nobis dñe: vt anie famuli
li tui Leonis hec, ꝙsit oblatio. z postea fu
it mutata hoc mõ. Annue dñe: q̃sumus in
tercessiõe bti Leonis hec nobis ꝙsit obla/
tio. Et iõ subdit ibi. Qz iniuriã facit mar
tyri q̃ orat ꝑ martyre. Et hoc verũ si ẽ cer
tũ aliquẽ esse in celo: qz tũc videt infideli
tas orare ꝑ eo. Si autẽ nõ est certũ, licitũ
est orare ꝑ eo. z tunc si nõ indiget/ puta q̃
est in vita eterna: meritũ oꝛonis redũdat
ad orantẽ. iuxta illõ ps. Oõ mea in sinu
meo conuertet. Et licz nõ ꝙsit sibi q̃ ad gau
diũ essentiale/ qõ nũq̃ augek nec minuit:
ꝓdest tñ sibi quo ad gaudiũ accidẽtale: no
dẽ vt sit maiꝰ/ sed vt de pluribꝰ gaudeat.
Et si q̃s a me: quõ põt esse certum q̃ ali
q̃s sit in celo? Rñdeo multis modis: ſm
Pe. de pal'. in. iij. di. xlv. q. j. ar'. ij. Primo
quidẽ ꝑ bibliã: vt de quibusdã scripũ est:
sicut de aplis/ ꝑter filiũ pditionis. Jtẽ de
latrone Luc. xxij. Hodie mecũ eris in pa
radiso. Jtẽ de oĩb⁹ quos enumerat aplus
Heb. xj. Jtẽ de ania Lazari pauꝑis Lu.
xvj. Jtẽ de patrib⁹ veteris testamẽti. Uñ
male dixit q̃ dicebat q̃ nolebat esse vbi est

Petr⁹/sed vbi credebat eē Petrū:qz non dz hesitare chr̄ian⁹. Hoc significatū est in morte Stephani promartyrẏz:cui aptum est celū, Vñ dixit, Ecce video celos aper. zc. Act.vij. He baptizatis ꝓo q̄ euolant ad celū/significat Luc.iij. Jesu baptiza/to z orante apertū est celū zc. Scdo quia ꝑ fidē sustinuit martyriū/licet añ peccauerit:sicut Cyprian⁹. quia falce martyrij oia credunt purgata:licz posset esse cōtrariū.iuxta illud,j. Cor.xiij. Si tradidero cor.meū ita vt ar.cha. aūt nō ha.nihil mihi pdest. Tertio si post baptismū stati decedat puulus:z tunc si missa dicat dz esse cōis ꝓ oib⁹ defunctis/nō ꝓ illo. Nā si maior fuisset infante/orari posset.cū etiam in iij.dist.c.xix.dicat Grego.dānatū puerū nec dū q̄nquēnem. Sz etiā si adultus statim mortl post baptismū:orari p̄t ꝓ eo/qa forte nō penituit nisi de mortalib⁹ z nō de venialib⁹:nō indiget suffragijs. Quarto si est canonizat⁹:qz sacrilegij instar est dubitare/vtr̄ dign⁹ sit quē elegerit impator.l. ij.C.de cri.sacrile. Licz em ecclesia errare possit iudicādo huc esse virū z illā vroz̄. vt ꝓbat extra.de frigidis.c.fraternitatis. et de sen.excō.c.a nob. z.c.inq̄sitiōi, nō tamē pōt errare in sacro mrimonij/nec in alijs sacramētis:sz etiā nec in his q̄ sunt fidei. xxiij.q.i.c.a recta. z.c.pudēda. Lu.xxij. Ego rogaui ꝓ te vt nō deficiat fides tua. Cū g̃ cultus religiōis sit ꝓfessio q̄dā exteriōr fidei nr̄e:si eccl̄ia erraret in canonizādo scīm quē indicit colēdū vl̄ eccl̄ie:videtur errare in cōtingentib⁹ fidē. iō zc. Et h̄ tenet Pe.de pal. vbi s. z Tho. licet Glo. Jo.an. teneat ꝓtrariū/z male.in.c.vnico. de reli. z ve.san. li.vj. Q, aūt dicit. Multoz̄ corpa veneranf in terris q̄z anie cruciant in inferno:intelligit nō de canonizatis:sic de latrone bti Martini zc. Dic ex emplū. Pro talib⁹ g̃ de quib⁹ certū est esse in celo nō est licitū orare:sz nec officiū publicū z solēne facere/nisi sint canonizati. vt no. Bern. Jnno. z Host. in rubrica de reli. z ve. scrōz. z nota Glo. vbi s. Jn pua to tñ licitū est venerari nōdū canonizatū. Adde q̄ntū modū: vicz ꝓ diuinā reuelationē.sic habek exēpluz de Trapella amita Grego:rij:q̄ in exitu vidit dñm iesuz chr̄m z astantib⁹ ait, Dicedite: Jesus venit zc, z sic defuncta est.in.iij.dist. Jtē de Seruulo palytico:ibidē. Jtē de illo egroto:cuius aiam vidit q̄dā scrūs pat aceipi a Michaele ꝑeunte cantu Dauid zc.legit in vitis patrū. Jtez de illo sacerdote q̄ habebat ꝑsbyteriss̄am zc.de q̄ refert Greg.in.iij. dist.q. vidit sanctos apl̄os in trāsitu suo. ¶ Scdo notandū q̄ suffragia nō ꝓderāt añ mortē chr̄i illis q̄ erāt in limbo patrū/nec ad merēdū:qz nll⁹ mortu⁹ est in statu merēdi:sic nec angelus.nec ad satisfaciendum:qz nō h̄nt satisfacere nisi ꝓ debito nature.i.peti originalis.qō solū chr̄s potuit soluere:fm Pe.de pal. vbi s. nisi dicam⁹/q̄ eo forsitasse mō ꝓderāt eis suffragia quo ꝓsunt aiab⁹ q̄ sunt in vita etna.vt supr̄a dictū est. ¶ Tertio notandū q̄ suffragia nō ꝓsunt illis q̄ fuerunt/sunt/vel erūt in limbo puoz:qz nō sūt in statu gr̄e:sicut nec damnati. Vñ nec passio chr̄i illis profuit. ¶ Quarto notādū q̄ suffragia nullo mō ꝓsunt illis q̄ sunt in inferno dānatorū/sic nec demonib⁹:qz in inferno nll̄a est redemptio. Prouer.xj. Mortuo ho.im.nul.erit vl. spes. Pro talib⁹ g̃ si fiāt suffragia/sunt ꝓsolatiōes viuoz̄ potius q̄z remedia mortuoz̄.vt ōt ter.in.c.cū marthe.circa fi.de cele.mis. Nō g̃ suffragia ꝓsunt illis q̄ sunt in inferno.qō verū est nō solū q̄ ad totalē liberationē/sz etiā q̄ ad mitiozē penā sustinendā. Jtē tenet frat̄ Jaco.de voza.in legēda de mortuis. Jdē Tho.in.iij.sen.dis. xlv.q.j.ar.ij.sic ptz de diuite epulōe petēte gutt̄a aq̄ ab Abraā:quaz nunq̄ habuit nec habebit. Lu.xv.licz glo.iurz̄ cano.alit sentiat/z male.xiij.q.ij.tps. Et vide quod scripsi dñica.j.post festū trini.ser.j. Vñ si certū est aliquē eē dānatū in inferno:nō leceret ꝓ eo suffragia facere. Nec obstat de Traiano impatoze:ꝓ q̄ orauit Gre.qō est spēale:z iō nō est trahendū ad ꝓtiā:cuius fuerit bñ de h̄ punir⁹ Gre.sic legit in legēda sua. Pōt aūt eē certū aliquē eē dānatū mltis modis:sz Pe.de pa.vbi s. Prio de hereticz z paganis. Scdo de iudeis:vnde trāsiēs ꝓ cemiteriū eoz̄/nō dz dicere Pat nr̄. Jtē de his q̄s scriptura damnat:sic de Cain/Esau/Saul/Antiocho/Juda:et filijs. De chr̄ianis aūt nō sic pōt eē certus nisi ex reuelatiōe. Sic de illo mortuo qui ad petitōz Martini dixit se fuisse latroēz

cū tñ adorarēt p martyr. Ire ō illo q exñs mortuꝰ in feretro dixit. Justo dei iudicio dēnatus sum: ppt qō introductꝰ est ordo cartusiēsiū. Vlñ cūis pctm sit manifestū z non pnia: pōt orari p eo in secreto/z debent reddi suffragia: siue se occiderit/siue in bello iniusto/siue in duello vel torneamēto/vel cū meretrice mortuꝰ sit. Unde Augꝰ. Pro oibus regeneratis debet fieri oro: sed nō publice ppt scandalū. Et sic intelligēda est Glo. in. c. p obeuntibꝰ. xiij. q. ij. vbi dicit. Qz p illis ds ostat in mortali decessisse/nō est orādū. Intellige publice/sed secrete pōt orari: vt dictū est. z clarius scripsi in libellis nris in vbo: Suffragia. Exēplū habek de monacho ppetario. Vi de Greg. xiij. q. ij. c. vl. z. c. p obeuntibꝰ. c. monachꝰ. z. c. cum ad monasterīū. de statu mona. Et silr orari pōt p suspensis z iuste dānatis: qz etiā latro in morte penituit. sz si inueniak mortuꝰ subito q prius fuit bone vite: in publico oblatio p eo fieri debz. qz Justus si morte poccupatꝰ fuerit/erit in refrigerio: sm Petꝝ vbi s. ¶ Quinto notādum q. p sunt suffragia oibꝰ z solis q sunt in purgatorio: qz pñt p alios satisfacere: qui nō pñt p seipsos. sicut ptz p mlta exēpla in. iij. dial. sm Petrū vbi s. Unde Aug. z habek in. c. cū marthe. de cele. miss. Defunctoꝝ alij sunt valde boni: alij valde mali: alij mediocrit boni: alij mediocriter mali. Vlñ suffragia q fiunt a fidelibus in eccl'ia. p valde bonis: actōes sunt grāꝝ. p valde malis: cōsolationes viuoꝝ. expiationes ꝓo. p mediocriter bonis: z ppiationes. p mediocrit malis. Hec ille. ¶ Secto notandū q etiā viuis pfuisse mltis exemplis ondik: sicut legit in legēda de mortuis. Et Gre. ponit in. iij. dial. in fi. Dic illud exēplū. pīsertim illius. p q̄ in captiuitate posito/vtor dieb' certz sacrificiū offerri faciebat: z in illis dieb' eius vincula in carcere soluebank: vt ipse postea rediēs revelauit. Ire dic exemplū de Agathone archiepo panormitano. tē. de q̄ ibi Gre. subdit tē. Dic exēplū. put expedit. ¶ Septimo notandū vtrū suffragia. p sint facienti ipa suffragia. p alio: Respōdeo sm mentē Petri de pal. vbi s. Aut querit an prosint suffragia faciēti q̄ntū ad merendū: Dic q sic/si faciēs est in charitate; z nihil minus p sunt sibi q̄ si. p se fierēt. sm illud Oratis mea in sinu meo conuertet. Et q̄nq; plr' merek celebrādo. p alio q̄. p se: qz maiori feruore charitatis accensus videk q scintillas emittit ad alios/et maxime ad inimicos. Vlñ z dñs cōuersus est ad pniam Job/cū oraret. p amicis suis. Job vl. Pro h facit exēplū qō legik in vitis patr̄: de illis duobus eremitis euntibꝰ ad ciuitatez/quoꝝ vnꝰ peccauit fornicando/z alter nō: sed q pniam ipsi' dns remisit pctm alteri. Aut querik: nunqd p sunt suffragia faciēti q̄ntū ad satisfaciendū: z tūc dicendus q directe quidē nō: qz. p alio quidē intendit. Valent aūt suffragioꝝ q̄ntū ad satisfaciendū ar̄ dik sm intentione faciēntis. Sz indirecte p deest faciēti suffragiū q̄ntū ad satisfactionē dupl'r. Uno mō q̄n ille. p quo fit aut non indiget: vt qz saluat'ꝰ, aut capax nō est: vt qz dānat'ꝰ. q̄n faciēs est talis intētionis habitu/q. p se faceret si crederet q nō p sit ceret illi. p quo intēdit. Vlñ Mar. z. Et si quidē fuit ibi filꝰ pacis/resīdebit sup eū pax vra: sinaūt/ad vos reuertek. Alio mō q̄n p illū cui suffragia p stank/q tenek orare. p faciēte suffragiū: als esset ingratꝰ nō reddens antidora. Et sic est melius orare p mortuis q̄. p viuis: qa mortui quando erūt in paradiso/scīūt illos q. p eis orauerit. z. p eis orabunt/etiā si suffragātes ppter pctā sua illis nō pfuerunt: qz amicitia respicit affectū plus q̄. effectū. z sunt in charitate pfecta/p quā oro eoꝝ expressa ex auditur. Uiuꝰ aūt. p quo suffragia facio forte ignorat: z sic nō orabit. p me. Ire; forte est pctōr: z sic pax valebit mihi oro sua. vt si est iustus: nō tñ in via semp ad votū exauditur. ¶ Octauo est notandū: vtrū obsit defūcto si omittank suffragia ab eo mādata: Rndeo sm eundē Pe. de pal. vbi s. Primo quidē q̄ntū ad meritū nihil obest. qz totū in hac vita cōparak respectu eius bona voluntas. p facto reputak. Secūdo nec q̄ ad pene intēsionē obest: qz pena illa cū ania egredik: sic sibi taxak/q nec auget nec diminuik. Tertio nec q̄ ad ꝓpetuationez. Si em aliquis sit in carcere. p debito qō alij soluendū cōmisit: alio non soluēte ꝓpetuo ibi tenebik/nisi p se soluat. sed si p se manēdo in carcere soluerit: solutiōe per acta liberak/etiaz ꝓcuratore nō soluente.

Quarto nocz si qō potuit solui in vita vl' cito post mortē/mandauit solui tardius. Vñ meli⁹ faciūt q in vita soluūt testamē/tū suū/vel anteqz bona ad heredes perue nīāt.qz modicū in vita suffragij pl⁹ valet qz multa post mortē: z qnto citius/tanto meli⁹. Quinto nocet sola negligētia pcu/ratoris siue executoris/ad hoc vt diutius ibi morek:qz nec ex ope operato qō nō est/ nec ex ope operante executoz liberak:ꝑm Petrū vbi s. Cōcordat in ꝑdictz z Tho. in.vj.ādli.q.ij. Est tñ notandū q execu/tōr imputak ad pcm mortale:z cōsequē ter ad dānationē/si nō exequik voluntatē defuncti. Vñ etiā legik in legēda de mor/tuis in fi. Miles quidaz in bello Caroli magni cū mauris pugnaturus rogauit co gnatū suū/vt si in bello moreret/equū su/um venderet z pcīū pauperib⁹ daret.quo mortuo cū equ⁹ nimis sibi placeret/eū sib/i retinuit:z post modicū tps defunctus rangē sol fulgēs apparuit dicēs. Cognate: bene q octo dies me fecisti pati penas in purgatorio ꝓpter equū:cui⁹ pzectiū vt di/ctā pauperib⁹ nō dediſti:sed impune nō feres. Hodie eñ ferent aiam tuā in infer nū diaboli:z ego purgat⁹ vado ad regnū dei. Ad qō ille nos ꝓducat qui viuit z re gnat in secula seculoz. Amen.

De eadem materia:scz de suffragijs. Sermo.xxvj.

Quasi a facie colubri z̄c. Dicto de duobus punctz materie de suffragijs/ sequik mō videre de alijs tribus supza ser mone primo notatis. Et primo q ꝺs suf fragia facta pſint. Circa ꝺ tertiū punctū vicz de pſonis facientib⁹ suffragia/querik q quas pſonas suffragia facta pſint: Cir/ca qō notandū ꝑm Pe.de. pal.in.iij.sen. dis.xlv.q.j.ar.j.q in hac materia sūt ꝺnqz cōclusiones. ¶ Prima cōclusio est:q per vnū viuū facta pſunt alteri viuo ꝓpter cha/ritatis vnionē,etiā sic,pdest bonū factum alij bono:ꝑm illud. Sanctoz ꝛmunionē. Et ps. Particeps ego sum oim timentiū te. Da exēplū naturale de corpe naturali in q ois comestio pdest oib⁹ mēbris:quia vna est oim fidelium vīs ecclesia charitate ꝛiuncta:q̄ est societas z amicitia spūalis. Vñ sicut qū cōtracta est societas oim bo/nor inter alijs:quicqd vn⁹ lucrak/ oib⁹ est cōe:sic z hic spūaliter.nō autē pctōri:q nō est de corpe chīi/sed mēbrū diaboli:qz nō est cōmunio chīi ad belial. Vñ existēs in pctō mortali etiaz nō excōicarus:nō est ꝓceps alicui⁹ boni:qō fit in ecclia ꝑ vni/onē/cū sit mēbrū pcīsum a corpe qō nō re cepit influentiā ab ania. Secdo mō ꝑ mo qū intētionis pſunt suffragia oib⁹ etiā ma lis,p quib⁹ ecclia intēdit orare/nisi sint ex cōicati;p quib⁹ ecclia nō intēdit orare pub/lice/sed ꝑuate. Vñ sicut seru⁹ cōis plus acqrit illi dño cui nominatim stipulak/q̄ alijs:qz obligatio illi querik insolidū. Si milik il iussu dñi vni⁹ vel ex re ipſi⁹/seru⁹ cōis acqrat illi/spēaliter acquirik. Sic est in ꝓposito. Nō solū em papa/sed q̄libet ꝺz se reputare seruū suoz dei.sic scribit Ra/ban⁹ in.ij.plo.machabeoz. Vñ illi spēali ter,pdest cui intēdit/etiā pctōri:cui ita po test intēdere sicut iusto;ſz nō ꝑ modū me/riti.ꝑm illud. Ne forte non sufficiat nob⁹ z vobis.qz nullus pōt alteri mereri ꝓmā grāz nisi chīs.vt pz in puulis baptizatz. Vñ Eze.xviij. Si fuerint coram me Noe Daniel z Job:alias filioz nō liberabūt. Sicut alteri stipulari nemo pōt nisi q ei⁹ iuri subiect⁹ est.sicut pat' filio:aut ecōuer so.l.stipulatio. ista. §. alteri.ff. de ver.obli. Vñ chīs merek nobis sicut filijs:et vnus bon⁹ alys sicut seru⁹ dñis,sed malis sicut extraneis:nisi merito cōgrui forte,vel per modū impetratiōis sic. Qz nisi Stepha/nus ꝑ Paulo orasset/Paulus salu⁹ nō fu isset:vt dicit Aug. Et de Carolo magno audita est vox. Egidij merito Caroli pec cata dimitto. Et sic,pdest recipi ad benefi cia in spēali alicui⁹ hois/vel multitudis. siue sic recept⁹ sit pctōr:qz tūc receptus sit ꝓceps ꝑ intētionē/q̄ nō erat ꝑ vnionē. si ue sit iust⁹:qz pl⁹ fit iust⁹ q̄ impi⁹. ¶ Se cūda cōclusio est:quō suffragiū viui pro/dest mortuo: Rndeo q pdest. Primo q̄dē ꝓpter charitatis vnionē:qz charitas nūq̄ excidit.j.Coz.xiij:licet amicitia politica pereat ꝑm pbm. Et sic oia bona bonoz ꝑ sunt mortuis/etiā si fiāt ꝑ viuis:sic missa. de cele.mis.c.ij. vbi ōr. De eadē die missas audiāt ꝑ salute viuoz z etiā defunctoz.

Scdo ꝑ intentionē/qz viuūt in memo/
riꝭ viuoꝝ:z sic oēs misse eis pſūt in qbꝫ ē
vnū memēto ꝑ mortuis. nō sic aūt alia bo
na/in quib⁹ nō ferk intētio ad defunctos.
Nec obstat. Bti mortui q̄ in dño moriun
tur. Apoc.xiiij. qz illi in quib⁹ ꝓceps mū
di hui⁹ rpe exitus nō habet quicq̄ nec pe/
nā nec culpā. sicut brūs Martin⁹: statim
sunt beati in re/nec egent suffragiꝭ. Qui
ꝯo sic in dño moriunk q̄ supedificauerūt
lignū/fenū. z stipulā: saluabunk. sic tamē
quasi p ignē. j. Cor. iij. z bti nō in re/sed
in spe. sicut etiā omni rpe ꝓciosa in conspe
ctu dñi mors sctōꝝ ei⁹. etiā ante apertōz
celi in spe z nō in re. ¶ Tertia ꝯclusio: an
suffragia p malos facta pſint: Rñdeo re/
gulariter q̄ nō: qz vt dicit Greg. Cū is q̄
displicet ad intercedendū mittit: trati ani
mus ad deteriora puocak. Sz pſunt Pri
mo ex ope operato: vt missa mali tantū va/
leat q̄ntū boni: sicut z baptismus. Et sic ni
hil ꝑdest nisi sacrm noue legis: vl aliud sa
cramētale/vt aqua bñdicta et exorcismi⁹:
nō autē oro/ieiuniū/z elemosyna. Et hoc
quidē dicit de missa mali sacerdotis. Jn/
tellige q̄ nō sit ꝓcisus ab eccl'ia: alioquin
pot⁹ nocet raz illi q̄ celebrat q̄ illi ꝑ quo
celebrak/si scienter inīugit illi vt celebret.
Vide de h̄ in.c.vña. de coha.cle. et mulie.
z. xxxj. dis. verbū. Vel dic q̄ nō est dñia
inter ꝓcisum z nō ꝓcisum. Si em̄ alicꝫ cō
mittit sibi celebrare z sit i mortali: peccat
omittēs si scit illū in mortali/siue sit ꝓcisus
siue nō. Si aūt nō cōmittit sibi z ille
motu ꝓꝓo celebrat ꝑ illo: valet sibi ex ope
re operato/nō ex ope operāte: siue sit ꝓcisus
siue nō. Scdo ex ope operāte vl̄is eccl'ie/
cui⁹ minister est pctōr nō ꝓcisus: alis nō
est minister q̄ dic̄ vigilias ꝑ mortuis. nec
solū vigilie curati pſunt parochianis suis
quoꝝ est publica ꝑsona/sz etiā extraneis/
respectu quoꝝ est ꝓuata ꝑsona: qz est mi
nister nō solū hui⁹ particularis eccl'ie/sed
etiā vl̄is eccl'ie: cui⁹ oēs boni sunt mēbra.
Tertio ex ope opante eius q̄ rogat vl̄ mā
dat ꝑ se fieri: sicut bon⁹ dñs ꝑ malū seruū
facit edo elymas/merek z satisfacit. qz q̄ per
alīū facit/ꝑ seipm̄ facere videtur. Sicut
chr̄s ꝑ malos ministros benedicit z bapti
zat. Vñ dicit rex in.c.vña. de coha.cleri. z
mulie. Nō pōt alicꝫ q̄tumcūq̄ pollut⁹/
diuina polluere sacra: q̄ purgatoria cūcta
cū cōtagionū exhalunt/qualiscūq̄ em̄ sacer
dos sit: q̄ sctā sunt coīq̄nari nō pñt. Hoc
aūt intellige/qñ is q̄ rogat ignorat mini/
strū quē rogat esse maluz. z sic suffragia a
defunctis mādata vel petita ꝑ malos erhi
bita eis pſunt. Nec obstat q̄ malus nō po
test satisfacere. p alio: qz vez est ꝓncipal'/
sed instrumētalit' sic. Quarto ex ope opan
te alteri⁹ mādatis: vt pura executoris. vel
alterius ꝓpt eandē rōnem. sicut papa mā
dauit fieri solēnes vigilias ꝑ defūcto sum
mo pōtifice. de elec. vbi maius. li. vj. Pōt
etiā quis subito ꝑ se z ꝑ alīs oīones inīū
gere: z etiā cōfessō: penitēti q̄ ꝓ se oret.
Quinto ex ope operāte ministri: quia ipse
operak aliā mō. Vñ si ꝑlatus malus inīū
gat bono subdito dicere psalteriū ꝓ alīq̄
viuo vel mortuo: et bon⁹ subditus dicat/
alis nō dicturus: intendēs ꝑ illo dicere in
spēali ꝑ quo sibi iniunctū est/vel ꝑ quo in
iungēs intēdit: ꝑdest illi: z si nō ex intētio
ne mādātis/tñ mādatarij. Si aūt subdit⁹
diceret/nō intēdēs ꝑ alio nisi ꝑ seipso/ad
explendā obedientie: tūc nō ꝑdesset extra/
neo illi ꝑ quo inīūgēs intēdebat/nec expt
mebat: nec ex intētione mandantis q̄ indi
gnus est: nec mādatarij q̄ hoc nō intēdit
sed solū ꝓpt charitatis vnionez q̄ est in ec
clēnte: alis aūt generalr nō valēt suffragia
ꝑ malos. vt dictū est in ꝓncipio sermonis
hui⁹. qz cuz is q̄ displicet ad intercedendū
mittit. vbi supra. Nō verū est ꝑ modū vnio
nis: qz vnitus nō est. nec ꝑ modus meriti:
qz nō merek. sed qñq̄ ꝑ modū impetratio
nis pſunt: qz oro ꝑ ctōris qñq̄ est impera
tiua ꝑ se z alīs. vt ptz in miraclis q̄ qñq̄
fiūt ꝑ ipsos ad cōuersionē infideliuz. sicut
Judas q̄ cū alīs aplis sanabat infirmos.
Sz pl⁹ valet suffragiū boni bono: qz oro
modis post modū plus boni malo q̄ per
modū frequētis impetratiōis. qz voluntā
tē timentiū se/faciet etiā ꝑ indigmis. Ter
tio mali ꝑ bono. Quarto mali ꝑ malos
nō tantū nec rā freq̄nter: qz deus ꝑctōes
non eraudit. Joan. ix. sic. f. sicut ipsos.
¶ Quarta ꝯclusio est: an suffragia ꝑ̄unt
faciēti z quidē ad merendū: Si sit in cha
ritate/nō minus ꝑsunt q̄ si ꝑ se fierēt. fm
illud. Oratio mea in sinu meo cōuertet. z
qñq̄ plus merek hō celebrando ꝑ alio q̄

p se: qz maiozi feruoze charitatis accesus videl qui scintillas emittit ad alios: z me ipsi me ad inimicos. Dñs em conuersus est ad pniam Job/cū oraret pro amicis suis. Scdo pdest ad satisfaciēdum directe: qñ ille, p quo fit, aut non indiget: vt qz salua tus, aut capax nō est: vt ḋa dānatus. Qñ faciēs est talis intētionis in habitu q̄ p se faceret si crederet non pficere illi p quo intendit. Vñ Mar. r. Et siquidē fuerit ibi filius pacis; resedebit sup illū paxvra, sinaūt/ ad vos cōuertet. Tertio indirecte p illuz cui suffragiū pstat: q tenet orare, p faciente suffragiū: als esset ingratus nō reddēs antidota. Et sic est melius orare p mortuis q̄ p viuis: ḋa mortui qñ erunt in padiso/ sciunt illos ḋ p eis orauerunt, z etiā p eis orabūt/ si suffragātes ꝓpter pctm suū illis nō pfuerūt: qz amicitia ꝓsiderat affectum pl⁹ q̄ effectū. z sunt in charitate pfecta p quā oro eos exp̄ssa exaudit. Vlius aūt, p q̄ suffragiū facio/ forte ignorat: z sic nō orabit p me. Itē forte est pcōr/ z sic parū valebit mihi oro sua, aut si est iustus: nō tñ in via semp ad votuz exaudit. ¶ Quarto non pdest ad satisfaciendū directe: vt si est mihi iunctū vnū psalteriū/ z tibi aliud: dicendo p te vnū/ adhuc sum obligatus p me ad vnū: sicut si debem⁹ ego z tu quilibet Titio decem soluēdo p re/ adhuc maneo obligatus p me. ¶ Quinta cōclusio est: an obsit defūcto si omittant suffragia ab eo mādata? Et quidē nec quo ad meritū totū in hac vita cōparat respectu cuius bona volūtas p facto reputat. Scdo nec quo ad pene intētionē: qz pena illa cū aia egredit/ sic sibi taxat: q̄ nec auget nec diminuit. Tertio nec q̄ ad ꝓpetuatiōez. Si em aliqs sit in carcere p debito qd alij soluendū cōmisit: alio nō soluēte/ ꝓpetuo ibi tenebit/ nisi p se soluat. Sed si p se manendo i carcere solueret: solutiōe pacta/ etiā p curatore nō soluēte ea fctā: libaret. z sic ē ḥ. Sz si q̄s mādat solui forte facta z nō soluauit: si fuerit in mora soluendi in vita et nō penituit/ dānat: retinēdo op⁹ mercēna rij vsq̄ mane. Si aūt nō fuit in mora vel penituit: tūc nō dānabit/ sed stabit in purgatorio min⁹ p ḥ q̄ solui mādauit: q̄ si p obliuionē venialē nō soluisset nec solui mādasset. Quarto nocet si qd potuit soluere in vita vel cito post mortē: mandauit soluī tardius. Vñ melius faciūt qui in vita soluūt testamentū suū: vel anteq̄ bona p uenīāt ad heredes: qz modicū in vita suffragij plus valet q̄ multa post mortez: et q̄nto citius tāto melius. Quinto nocet sola negligētia pcuratoris: ad hoc vt diuti⁹ ibi moret: qz nec ex opere opato qd nō est nec ex ope operante executoz liberat. ipe tñ executoz dānat aiam suaz si nō exequit z̄c. ¶ Nota exēplū vltimū qd habet in legenda de mortuis in fine. Sicut dñs pōt excōicari iuste qñ citatus misit pcuratorē qui nō cōparuit: cū sit ꝓtumacia vera vel psumpta: ex q̄ citatus nec p se nec p aliuz cōparuit. Sed qñ pcurator die accipit: et ipse citatus est z nō dñs: licz noie dñi. ꝓpter cui⁹ cōtumaciā dñs excōicari nō debz: cū nō sit cōtumax ipse ḋ citatus nō est: licet fuerit negligēs eligendo talem: qz p negligentia siue cōtumacia nō debet ḋs excōicari. Sz iste mortu⁹ est obligatus p se. vñ si nō soluat p se vl' aliū: detinebit quousq̄ soluerit p seipm. ¶ Circa quartū punctū vicz q̄ntū suffragia pſint: sunt q̄nq̄ cōclusiones. ¶ Prima q̄ nō tantū pſunt illi p quo nō fiunt q̄ntū illi p quo specialiter fiunt: z ex intētione. Ex q̄ em fm illū modū pſunt suffragia defunctis scōm quē vius. qz plus valet viuo p q̄ fit determiate q̄ alijs: sic z mortuo: nō obstāte exemplo posito de luce z doctrina: qz talia nō operant fm intentiōez: sed ex necessitate nature. ¶ Scda ꝯclusio est: q̄ suffragiū factū p multis: tantū valet q̄ntū ad gaudiū cuilibz: q̄tū si p q̄libz fieret: qz charitas de q̄ scptū ē: q̄ nō q̄rit q̄ sua sūt cōia ꝓximis: z nō ꝓpria cōib⁹ aūponit. Vñ sic religiosus bñ disposit⁹ plus gaudet de legato facto cōitati q̄ ō legato simplicit sibi facto: sic ibi. Sed q̄ ad liberatōez nō p se: sicut etiā debitū solutū, p mltis: oim debitū attenuat sed nullū ex toto liberat: cuz tñ posset pro vno solutū ipm ex toto liberare: vt si tātū soluauit p oib⁹ q̄tū q̄libet p se: sed g accūs pōt tantū valere: vt dicet in seq̄nti ar. Est aūt hic dubiū: qz dicunt doctores: q̄ ille ḋ est in maiori charitate plus gaudet de suffragio facto p alio q̄ gaudeat ille, p q̄ fit. Hoc em vno mō est verū: alio mō est falsum. Suffragiū em est bonū facientis in

ḡntū est actus eiꝰ bonus/reddens ipm cō
mendabilē ⁊ acceptū coram deo: ⁊ est bo
nuz eiꝰ ꝓ quo fit/inḡntū ꝓo eo satisfacit.
Quantū ad primā bonitatē plus gaudet
de suffragio ille q̄ est in maiori charitate/
q̄ ille ꝓ quo fit. qz cū ⁊ illo mō suffragiuz
nō sit magis bonū vnius defuncti q̄ alte
rius: sed sit bonū solius faciētis/de eo tā
q̄ de equali bono: plus gaudet ille q̄ plus
habet de charitate. Sed ḡntū ad valoꝛez
scōm: cū ille valoꝛ sit bonū illiꝰ solius ꝓ
q̄ fit/⁊ vnicuiq̄ magis est amabile ꝓpriu
bonū q̄ alienū: tō ḡntū ad istam cōsidera
tionem plus gaudet de suffragio ille ꝓo
q̄ fit/existēs in minori charitate/ q̄ ille ꝓ
quo nō fit: dato q̄ ille sit i maiori charita
te. ¶ Tertia conclusio est: q̄ hns speciale
suffragium ⁊ cōe/citius liberaf q̄ hns tm
cōe: licet gaudiū sit cōe mō quo dictū est.
In die aūt aiaꝝ nō debet principalit dici
missa nec ꝓ patre nec ꝓ matre: sed ꝓ oibꝰ
fidelibꝰ defunctꝭ. sicut qō dandū est pau
peribꝰ nō dandū est amicꝭ carnalibꝰ magꝭ
q̄ alijs. Pōt tn quis secūdario spāliter in
tendere inos charos/⁊ ꝓ eis spāliter face
re oblationē: sed debēt fieri missa ⁊ officiū
principalr ꝓ oibꝰ. Sed q̄a diuites plures
elemosynas faciunt: inde est q̄ el'yna quo
ad suffragia plus ꝓdest diuiti q̄ pauperi
p accidens: qz plus tenenf ꝛare beneficia
ri ꝓ factoribꝰ suis q̄ ꝓ alijs: alꝫ essent in
grati. ¶ Quarta cōclusio est: q̄ qñ fiunt
specialia ⁊ multa suffragia ꝓ illo q̄ non in
diget: vtputa qz iam est in gl'ia/vel qz mi
nus indiget: qñ supest diuidit indigētibꝰ:
vt nō petentiū ꝓes petentibꝰ accrescāt, si
cut Aug. dicit in regula. Cuz quis suis fi
lijs aliquā cōtulerit vestē: sit in prāte pre
positi/vt in rem eōem redactū cui necesse
fuerit ꝑbeatur. Sic deꝰ nō indigēti datū
dat alij indigēti. qō verum est in missa de
Requiē: in qua debet esse talis intētio di
centis/vt ceteris ꝓsit sī illi ꝓ quo fit nō ꝓ
sit. Sed in missa de vīuis: vt si celebꝛetur
de beata virgine ꝓ patre meo: magis cele
bꝛaturus ꝓ me q̄ ꝓ quocunq̄ alio viuo
vel mortuo, si scīrē ei non ꝓdesse: ofo mea
tu sinu meo cōuertek/nō alioꝝ purgando
rū. ſm illud Mat. ꝛ. sinautē/ad vos reuer
tetur. ¶ Quinta cōclusio est: vtrū valeāt
tantū suffragia successiue ꝛtinuata/ḡntū
simul multiplicata: vtputa vnū tricesima
le continuatuz/quantū. xxx. misse vno die
a. xxx. sacerdotibꝰ dicte. et sit' annuale/q̄
trecente sexaginta sex misse vna ebdoma
da a diuersis sacerdotibꝰ dicte: et sic de ali
jjs. Dicendū q̄ tantū ⁊ plus valēt ḡntuz
ad meritū instituētis: qz magis est ad hoꝰ
norē dei ꝛtinuando taliū anniuersariorꝝ:
et hoc cōsiderās ecc'ia/ea rōne statuit sic.
Sed ad celeriorē liberationē a purgato
rio ⁊ citius videndū deū/ plus valet acce
lerata multiplicatio: qz sacratū in ꝓposito
habitū/nunq̄ valet tantū ad pene remissi
onē ex opere operato/ḡntū actu exercitum.
Sicut ꝓz in baptismo flaminis/q̄ non re
mittit totā penā sicut baptismꝰ fluminis.
Sic etiā missa nōdum celebꝛata ex opere
operato/nō potest habere tantā efficaciaz
quantā habet iam celebꝛata. Et forte nō
tādiu est ille māsurus in purgatorio q̄ vl
tima missa anniuersarij ꝑpetui cātetur et
eū liberet. Neutrū est ergo condēnandū:
qz vtrūq̄ bona intētione fieri pōt, ⁊ anni
uersariū/vt deꝰ clarius videatur ꝓ opus
sibi honorificū. ⁊ multitudo missarū a diꝫ
uersis simul dicendarū: vt deus citius vi
deak. Et non solū ꝓ amore sui: sed etiā ne
diutius maneat vel torqueak. ¶ Quārū
ad quintū de liberatiōe a suffragijs sunt
ḡnq̄ cōclusiones. ¶ Prima ꝛclusio: q̄ sol
uens ꝓ alīū liberak sicut soluēs ꝓ seipsum/
etiā si ꝓsone in dustria sit electa: quia nō re
fert quid exequi ꝓ quiꝰ fiat/ nec ꝓ quem
fiat: vū tn eque bn. Esset aūt ꝑsumptuo
sus q̄ tenek ad suffragia/si putaret oſonez
suā meliorē oibus aliorū: sicut phariseus.
Ujñ si missam quā debeo/peuro dici per
aliū: liberatꝰ sum/sic si ꝓ me ipm dixissem.
⁊ sic de alijs. ¶ Scda cōclusio est: q̄ libe
ratur q̄s/soluendo suffragia cū alio/sicut
solus: nō solū soluēdo duplr. Ut si dicam
vnū psalterīū tecū/⁊ tu aliud mecū/cū q̄
libet teneak ad vnū. qz hoc dubitatoꝛez nō
habet cū hoc nihil minꝰ soluak a duobꝰ q̄
mul quasi si soluerek a quolibet ꝓ se: imo
si soluak etiā a duobꝰ simul simplū. Ut si
sint duo quoꝝ q̄libet debet ꝓ mortuo psal
terīū: dicāt simul, ꝓ illo vnū psalterīū. Qꝫ
apparet psimile de horis canonicis/ad q̄s
quilibet insolidū ⁊ per se tenetur: et tamē
simul oēs dicētes liberātur. Sicut etiam

ones sil' audiētes missam liberank ab obligatione q̄ singli tenenk vnā missam audire. ¶ Tertia ꝯclusio vtrū soluēs suffragia in pcō mortali liberek: an teneak iterū soluere: Et videk q̄ sic: qz ille q̄ fecit penitentiā p se z pcō mortali: p tanto non tenek iterare: qz pōt in alio sec'o satisfacere. alioq̄n qō in alio sec'o fieri nō potest: in illo fieri necesse est/ suffragia aūt p alio hic quidē z non in purgatorio solui possunt. Nā ibi p se z nō p alio q̄s soluit/ q̄ in hac vita tenek suffragari sibi. Solutio nō est vez: pmo quidē: qz aut est obligat⁹ ad suffragia ex statuto supioris/ et tūc nō tenek iterare, tuz qz supior nō potuit eū obligare ad h̄/ q̄ faceret ex charitate: sed solū ad substantiā facti. tuz qz debet supponere/ q̄ supior statuēs vl' intūgens sit in charitate z ita suffragiū valet ex merito mādantis/ z si nō exequek q̄ sibi cōsti⁹ est de mortali. ¶ Aut ex pmissione ꝓpria: z tūc nō est ve rīsimile q̄ se obligauerit ad dicendū in charitate: sed solū ad dicendū vel faciēdū absolute: aut solū rōne būficij accepti/ z tunc vel nō est obligat⁹ de necitate: sed de cōgruitate tm̄. vel si ē obligat⁹ ō necessitate/ nō tamē determiate ad h̄ suffragiū vel ad aliud. Vñ illō nō tenek iterare: sic nec illō dicere teneb̄k. imo nec tenek illud facere si fuerit missa/ cui⁹ p̄ncipalis efficatia est ex ope operato: etiā si sit mal⁹ minister. imo nec si sit aliud iterare tenetur: qz valet ex charitate postulātis suffragiū interp̄tati/ ue p beneficij collatione. Sed h̄ videk esse ꝓtra illud qō alīs dictū est/ q̄ nullus pōt satisfacere p alio/ nisi ille alius sit in charitate. Cui⁹ em̄ opus in se mortuū est p nullo pōt esse sat factoriū. Ad hoc posset dici/ q̄ si ex mādato vl' rogatu alteri⁹ in charitate existentz viui vel mortui/ ali⁹ pcō alias nō factur⁹: q̄si ex p̄sona illius faciat suffragiū, pdest illi. Si aūt q̄si noie suo faciens vellet tm̄ illi applicare: tūc non posset peccator p alio satisfacere. Vnō pcō vt p̄uarator non pōt, p alio satisfacere: sed vt nūc us. Pet. de pal. vel dic clari⁹ q̄ hic est dupler q̄stio. Vna ē vt⁹ pcō soluēs alie na suffragia liberek: z ista ē q̄stio p̄ncipalis de q̄ hic q̄rit. Alia est q̄stio vtrū satisfaciat/ z q̄ tū ad hāc sc̄dā. pmo rīdeo q̄ nō satisfacit/ nisi illis modis q̄b⁹ dictū est sup̄ eodē p̄mone p̄te. j. ꝯclusiōe. iij. sed q̄ tū ad p̄mā q̄stionē. Vtrū liberet videtur q̄ sic. Non em̄ plus obligat hō homini q̄ deo: sed deo iuz q̄libet sit obligat⁹ seruare p̄cepta/ tū non tenek illa p̄cepta seruare ex charitate: de q̄ tamē dic p Tho. j. ij. q. c. ar. x. Nec obstat q̄ intētio inūgentis suffragia fuit/ vt pmittens satisfaceret: qz illa intētio nō obligat pmittentē sicut nec intētio dei obligat hoiem/ q̄ est vt ad finē charitatis seruet mādata: qz substātia mādati obligat subditū/ non aūt finis mādati. Videk tamē q̄ pmittens alij facere suffragia p eo si ꝯscius est se esse in mortali/ z ꝓseqūter p eo satisfacere nō posse/ q̄ videk illuz decipere z ꝓseq̄nk teneak ei satisfacere: qō aliter vt videk fieri non pōt: nisi iterū soluat. sicut q̄ decipit aliū tenek ad interesse actione de dolo. l. Et eleganc. in p̄n. ff. de dolo. Et. l. Si sterilis. §. cuz p vēditorē. ff. de actio. empti. ¶ Quarta ꝯclusio/ vtruz soluēs p multz tot suffragia q̄t debet oibus singilatim liberek. Vt si soluo: xxx. missas p recōmendatis mihi in. c. z nō hāc p hoc vel p illo z̄c. Dico q̄ non p̄fecte: qz min⁹ soluit cuilibet: z p q̄s non liberat. Nam p̄ticularis solutio m'ta habet incōmoda: vt si debeā tibi. x. Titio. x. Seio. x. z soluo hodie. x. tribus z cras. x. tribus. z post cras. x. tribus. non tantū pdest q̄s si statim vni solui̇sem. x. qz ille potuisset statim de illis. x. facere volūtatē suā. Et sic est hic/ vt si sint tres in carcere tres debeāt. x. p q̄libet p oībus: z si p̄mo die soluo. x. nullus exiret de carcere licz debitū omniū minuat. si sc̄a die. x. adhuc nl's liberat: si tertia/ tūc oēs sil' liberank: sed soluēdo p singl's p̄m⁹ primo die. ij. sc̄a. iij. tertia fuisset liberat⁹: et sic duoz feci ꝯditionē deteriorē. Si g̃ alī qui in purgatorio existētes sic sūt dispositi q̄ vn⁹ vna missa z nō minoꝝ suffragio liberand⁹ sit/ z sint m'ci tales vna missa p oib⁹ istis dicta nullū eripit: sed dicta p q̄libet ipoz vna statim eū eripit/ z sic diuti⁹ singli tenēk z̄c. ¶ Quinta ꝯclusio ē/ vtrū soluēs p multis q̄ debz p vno illoz/ z nō plus liberet. Dicendū q̄ sic/ dum tm̄ p̄ncipalit fiat p̄o illo p quo debet. z p alijs secūdario. Et q̄ in suffragio h̄abēte op⁹ operatū efficax sicut in missa h̄ liceat patz in canone: vbi semp fit memoria taz p viuis

ꝯp:o defuctis. Sed q̃d si aliq̃s ꝓmisit singularim diuersis vnã missam: vtrũ liberab celebrando/vnã ꝓ oĩb⁹ cõliter intendendo Pe. de pal. ỏr q non regularit a toto: sed tanto: qz soluit mĩ⁹ quã debet sicut ꝓmittens Titio vnã marchã: z Scio vnaz nõ toralit liberak offerendo duob⁹ vnã. sic z missa celebrata ꝓ mltis nõ tm̃ valet singulis. Põt aũt excusari q̃nq̃ modis. Primo ꝓter impossibilitatẽ celebrãdi ꝓ q̃libet ſpe aliter: puta si collegiũ saluo officio ad qõ est institutũ nõ potest soluere plusq̃/tres aut duas/aut vnã missam. Aut si religioso postq̃ ꝓmisit alicui a suꝑioze imponat⁹ alie misse: qz difficultas ꝓtationis z si nõ liberat tñ non excusat. Da exemplũ de debito hereditario: qñ bona defuncti nõ sufficiũt. Scõo ꝓter ỹsuetudinẽ: maxie apud eum/q̃ scit vel scire tenek: qz scienti dol⁹ nõ inferk: sicut de parrochianis q̃ petunt missas a curaz z. Tertio ꝓter conuentionẽ si expresse h̃ dicat ꝓmittens: qz ꝓtractus ex conuentione lege acciꝑiunt. l. Si conuenerint. ff. depositi: qõ etiam sufficit dicere executori: qz cui cõmisit restator: distributionẽ pecunie/ꝓmissa videk etiaz cõmisisse ordinationẽ de missa pcuranda. Quarto ꝓter recõpensationẽ: quia nõ refert q̃d ex equipollentib⁹ fiat: vt si in alijs missis vel suffragijs recõpensek/sicut apud nos missa viceda a quentu imponik octo fratrib⁹. Quinto ꝓp̃ suppliones dei z. Sed qz in h̃ est difficultas: ideo põt illa in pdicando dimittere. Et pdicta sk h̃ Pe. d. pa. in. iij. di. xlv. q. j. z. ij.

De indulgẽtijs. Ser. xxvij.

Vasi facie colubri. z. Prosequndo adhuc certiã ỹsiderationẽ q̃rti articli vicz de remedijs ỹtra veniale pctm̃ remanet vltimo loquk d̃ indulgẽtijs ꝓ quas remittunk pctã/etiã in purgatorio. vt infra dicek. Nõ em̃ sunt institute indulgẽtie ad remissionẽ culpe: sed pene debite moꝛtali remisso vel veniali. Salutek virgo maria z. Pro cõplemẽto hui⁹ materie debem⁹ notare tres articulos.

Prim⁹ est de indulgẽtie valoꝛe.

Scõus de earundẽ suscepꝛoꝛe.

Terti⁹ de earundẽ collatoꝛe.

¶ Primus ergo articlus est de valoꝛe indulgentiaꝝ. Vbi sunt tria videnda. Primũ de causa valoꝛis: q̃ est thesaur⁹ ecclie ꝓ quo soluik pena debita ꝓ pctis venialib⁹ z etiaz moꝛtalib⁹ hic remissis/apponente illo q̃ habz claues ecclie. soli aũt Petro et succesꝛib⁹ ei⁹ date sunt claues. xxij. q. j. ca. Hõcunq̃. Et de trãsla. ꝑla. Quanto. Da sũlitudinẽ de eo: q̃ habz claues thesauri materiales reipublice: ỏ q̃ soluendũ est debitũ alteri⁹ z. Sic in ꝓposito z. Dater em̃ ecclia ỹsideras/q̃ ꝓ q̃libet peccato moꝛtali debek ꝛeptennis pnia. xxxij. q. ij. h ipm. Et notak. xxij. q. j. Predicandũ. Considerãs etiã q̃ mlta petã cõmittunk ad q̃rũ satisfactionẽ/nõ sufficeret vita hois ad pniam q̃agendã: sed remanet ania purgãda in purgatoꝛio: ỹsideras etiã pena purgatoꝛij esse accerbissimã: mota pietate materna: instituit indulgẽtias ꝓ q̃s soluunk ỏbita penaꝝ ỏ thesauro publico z. Thesaurus em̃ iste cõsistit in duob⁹. Primo ỏ dẽ in merito chr̃i: qui dotauit eccliaz suaz notabili thesauro/de q̃ ista sumunk. l. meꝛito z satisfactiõe sua/quã fecit ieiunãdo: oꝛando: laboꝛãdo: itinerãdo. ꝑdicando. sustinendo: z tandẽ moꝛtẽ patiẽdo. cui⁹ vna gutta sanguinis sufficisset: z hic thesaur⁹ est infinit⁹: adeo q̃ semꝑ restat ad mutuandũ gratis pctoꝛib⁹ vñ satisfaciant. Vnde Sap. vij. dicik q̃ sapia. s. chr̃s: qui est sapientia patrz infinit⁹ thesaur⁹ est hoib⁹: quo ỏ vsi sunt: pricipes facti sunt amiatie dei.

¶ Scõo hic thesaur⁹ cõsistit in meritis ictoꝝ z penalitatib⁹ passiõib⁹ eoꝝ: q̃ multa ꝛsperogauerũt q̃s meruerẽt petã eoꝝ. et sic illud superfluũ reponik in thesauro ecclesie: qz scti hac intentõe fecerũt opa satisfactionis: vt nõ solũ sibi: sed etiã coꝛpoꝛi chr̃i/q̃d est tota eccia facta ꝑdessent: sicut Paul⁹ ỏr. Omia sustineo ꝓpter electos: vt z ipi salutẽ ỹsequãt q̃ est in chõ Jesu. ij. Tim. ij. Et Col. j. Jmpleo ea q̃ deficiunt passionũ chr̃i in carne mea: ꝓ coꝛpe ei⁹ q̃d est eccl̃a cui⁹ fact⁹ sum minister ꝛm dei satisfactionẽ dei. Nota Chr̃isti. i. coꝛpis chr̃i mystici: qz nr̃e passiones q̃ sum⁹ membra chr̃i/ipius chr̃i sunt: qz est vnũ caput cum vno coꝛpe. Qui q̃ membruz chr̃i est q̃d patik ab eis/q̃ nõ sunt in mẽbꝛis chr̃i: dei

erat passionib xp̃i. Sed artẽ de q nõ determinate p illo q remissione indiget: scti bmõi opa fecerũt/alis absq; oñi indulgẽtia remissionẽ ꝓsequ̇ret: sed cõiť p tota ecclesia: sic apls dicit in auctoritate hic supallegata: z iõ p̃dicta merita sũt cõia toti ecclie. Ea aũt q̃ sunt cõta mltitudinis alicui distribuũť: singlis de mltitudine fm arbitriũ ei/q mltitudini p̃eest. Vñ sicut aliqs ꝓsequ̇ret remissionez pene/si aliqs p eo satisfecisset: ita si est satisfactio alteri z p eũ q̃ pot distribuat. fm Tho. in. iiij. dis. xx. q. iij. ar. iij. Patet g̃ quõ intelligit thesaur/ iste ecclie/q̃ est causa valoris indulgentiaz: qz a xp̃o z scis: z ab eo q̃ hz claues ecclie. i. papa dat de illo thesauro: tm̃ q̃ sufficit singulis fidelib: ad solutiõez pene debite p pcti tot vl ptis: put dispẽsantis arbitrio videt. Tot em̃ thesaur/ iste est in dispensatõe ei/qui p̃eest ecclie gñali. Vñ petro claues regni celoz cõmisit xp̃s. Mat. xvj. Per q̃s ipse vl papa q̃ locũ ei tenet. aperit tanq̃ thesaurari/ aũ thesauri h/: q̃n vtilitas vl necessitas exposcit. Patet g̃ quõ thesaur/ iste integrat.

¶ Sed remanet vna dubitatio. Nam videt q̃ de meritis xp̃i z sctoz nihil reste: qz de oñi pena z laboze xp̃i/z sctoz fuerũt z sũt plene p iustitiã diuinã z miscordiã remunerati vl remunerãdi/resumptis corpib a deo/q̃ reddit vnicuiq; fz opa sua. g̃ nõ videt aliq̃d penalitatis/posse fieri satisfactionũ ab eis p alijs: qz sicut nõ indicat de/ bis i id ipm/z non ꝓsurgit duplex tribulatio. Nauz. j. sic nec remunerat bis bonũ opus: qz bona fides nõ patif/ vt bis idẽ exigat. Sed dicendũ q̃ opus bonũ penale sctoz p̃t duplicit̃ ꝓsiderari: fz Pe. d̃ pal. in. iiij. dis. xx. q. iij. Uno mõ inquãtũ est meritoriũ: z sic nõ transgredit̃ pstonam nisi solũ meritũ xp̃i: qui sibi z alijs meruit/nõ quãtũ ad gl̃iam anie: qz illã statim habuit in instanti ꝓceptiõis corpis z creationis anie: sed q̃ntũ ad gloriã corpis: quã meruit merito passionis: iuxta illd̃ Phil. ij. Humiliauit se ip. fac. obe. vs. ad mortẽ mortẽ aũt crucis. ꝓpter qd̃ de. ex. il. z do. il. no. qd̃ ẽ sup ome no. zc. Nec potuit/ vt videt: xp̃s remunerari fz mẽsurã meriti: qz meritũ ei fuit infinitũ: remuneratio aut̃ finita: qz inq̃ntũ hõ nõ pt in infinitũ remunerari intensiue/ceteroq; vero meritũ sibi solli pdest. Et iõ nec ah/a xp̃o plus meruit/q̃ acceperit vl receptur/ sit in seipso.

¶ Scõ modo, put est satisfactionũ: et sic mlti plus satisfecerũt q̃ debuerũt. Licet ei pena purgatorij sit maioz oi pena mõi: nõ tñ sequ̇tur: tale pctm̃ merek talẽ penã in purgatorio. g̃ grauissima in mundo, alias null/ posset pati penã vltra culpã/cũ a venitali null/ sit imunis: cuz tũ dicat Job. Vtinã appenderent pctã mea/q̃b irã mea/ rui/z calamitas quã patior in stateră q̃st arena maris: hec g̃uoz appareret. Job. vj. In hoc g̃ cõuenit scti cũ xp̃o/in his q̃ fuerũt superogationis: qd̃ aliq̃d ponũt in thesauro ecclie sicut xp̃s: sed in h̃ discõuenit: qz tota satisfactio xp̃i cessit i thesauro ecclie p̃ceteris z nihil p se: qz pctm̃ nõ fecit/nec inuent/ est dolus in ore ei/. j. Per. ij. Vñ null/ debitor fuit nec pene originalis: nec actualis: qz ab eo est thesaur/ infinit/: alij aũt scti non. Btã aũt ỹgo medio mõ se habuit: qz de suis penalitatib illud solũ p eo satisfacit/qd̃ erat pena pcti originalis: sic moz nature cuius ipa debitrix fuit. reliq̃ aũt penalitates sponte assũpte tote nobis cedũt: nõ illi qz null/ culpe actualis rea fuit. z idẽ est de martyrio innocentũ z aliozũ/q̃ nec venialit̃ peccauerũt. Hoc tñ qd̃ dicit̃ de beata ỹgine non p̃dices. Itẽ discõuenit in merito: qz xp̃s sibi z alijs meruit de cõdigno. alij aũt scti solũ sibi d̃ ꝺdigno: alijs nõ de ꝺgruo solũ.

¶ Scõ notandũ est de valore indulgẽtiaz in generali: vbi nota duo. Primo q̃ tum valent indulgẽtie. Scõ vtrũ tantũ ꝓsint vni: q̃ minus dat z mín/ laborat q̃ ei q̃ plus dat z plus laborat. Circa pmuz multi multa dixerũt: vt refert Blo. in. ca. Qd̃ aũt. d̃ pe. z re. Et docto. theologi in. iiij. sen. di. xx. sed verioz opinio est: sicut d̃ Pe. de taran. vbi sup̃ q̃ tantũ valẽt indulgentie q̃tum sonant. Valent etiaz q̃draginta dies indulgentie cuilibet habenti: tm̃ q̃tum eidem. xl. dies penitẽtie. vel annus indulgẽtie/q̃ vnus ann/ penitentie facte: fm determinationẽ vel taxationem factam: siue a sacerdote: siue a iure: siue q̃ iustitia diuina. z sic valent quo ad fozum dei. Et hoc ꝓbatur. tum ex eo quod dictũ est Petro. Quecunq; solueris super terraz

trat soluꝝ et in celis. ꝓpter qꝺ ꝓbatur
ꝙ remissio q̄ fit quo ad foꝝ eccl̄ie/valet
etiā quo ad foꝝ dei: tum qꝛ alias eccl̄ia
hm̄oi indulgentias facl̄es magis dāni fi
caret q̄ adiuuaret: qꝛ remittēt ad q̄uotes
penas: scz purgatoꝝ absoluēdo a penite
tijs iniunctz: ꝺm Tho. in. iij. di. xx. Anni
vero p̄dicti non sūt anni celi vel purgato
rij sed mundi: qꝛ in mꝺo est hm̄oi distinc
tio dicrū: non aūt in celo vel purgatorio
ꝺm Pe. Concoꝛ. Gof. in sum. de penitē
tijs z re. in fine. z Jo. an. in. c. Qꝺ aūt. eo.
titlo. in nouella: q̄ sic dicit. Et licz q̄dā hic
diuersimode intelligāt z interp̄trent indul
gentias istas: ego tm̄ simplicit intelligo sic
sonant: vt ꝺm qꝺ ꝓtinent z ꝓmittunt/re
mittūt. Nam q̄tercūqꝫ sat: sfiat eccl̄ie nō
refert: z absolut⁹ est quē absoluit eccl̄ia z
ligat⁹ quē ligat. xxiij. q. j. Quodcūqꝫ. Vi
de vt scripsi in ꝓxo indulgētis. Valet ḡ in
dulgentia ad remissionē pene non aūt cul
pe: z ideo abusiua locutio est dicentiuꝫ/q
hec vel illa indulgētia remittit penā z cul
pā. Vide in Ele. Religiosi. de ꝓuilegijs.
Nulla eīm culpa remittit sine cōtritioe: ḡ
indulgētia penā remittit nō culpā. Sz vi
deꝝ qꝺ etiā penā nō remittat: qꝛ remissio
pene est effect⁹ sacri pnie: sed effect⁹ sacri
nō pōt ꝓferri sine sacro: qꝛ h̄ ptinet ad po
testatē excellentie: q̄ soli chīo cōpetit: ꝺm
ꝙ hō deo vnit⁹: ḡ z c̄. Respondeo remissio
pene est effect⁹ sacri penitētie: p modū re
missionis ḡtuite: sed p indulgentiā remit
tit pena p modū solutiōis: z sic nō obstat.
¶ Circa ꝺm vero: vtrū indulgētie oibus
p̄sint eq̄liter. Verbi gr̄a: q̄dā vadūt ad vi
sitanduꝫ limina ap̄lorꝝ Petri z Pauli ro
mā a longinq̄ p mille miliaria. Alij sic̄ ro
mani nō vadūt a longinq̄/nisi p vnū tactū
balistē: nūq̄d eq̄liter p̄sint indulgētie oib⁹:
Vel pone ꝙ detur indulgētia oibus/q̄ cō
ferunt aliq̄d ad edificationē pontz vel ec
clesie: ꝺm suā facultatū ḡntitatē: qui ꝺaz
dant centū ducatos: q̄dā vero decē. vel po
ne in silib⁹ z c̄. Vtrū eq̄liter valeāt oibus
indulgētie: Rn̄deo in indulgētijs est vel
pōt cōsiderari q̄druplex valoꝝ. ¶ Primo
q̄dā valoꝝ meriti: z q̄tū ad h̄ q̄ plus labo
rat pl⁹ meret. ꝺm Tho. ¶ Scdo ꝓsideraꝫ
valoꝝ laboris: nō p modum indulgētie: sz p
modū satisfactionis de pctis cōmissis: et
ḡntū ad hoc qui plus laborat/vel vat pl⁹
satisfacit: vt sentit Petr⁹ de taran. in. iij.
di. xx. Ratio qꝛ iste valoꝝ ꝓportionaꝫ quā
titati laboris illi⁹ q̄ laborat: non aūt thesauro ecclie. Differentia eīm satisfactionis
z indulgētie est ista: qꝛ p satisfactionē pro
priꝝ laboꝝ soluit: quis penā ꝺ ꝓprio thesauro: sed p indulgentiā soluit debitū per
ne de alieno. i. de cōi thesauro. ¶ Tertio
ꝓsideratur valoꝝ laboris quātū ad p̄serva
tionē de pctis futuris. z quantū ad h̄ mai
oꝝ laboꝝ z elemosyna magis p̄seruāt a fu
turis/indulgentia eīm supplet locū satisfa
ctionis/in cuius satisfactio est punitiua:
qꝛ. s. pena quā alius sustinuit reputaꝫ isti/
ac si iste sustinuisset: z ꝺo reat⁹ pene tolli
tur: sed nō succedit in locū satisfactionis/
in cuius est medicina: qꝛ adhuc remanēt p
nitates ad peccandū derelicte ex ꝓne pec
cato/ad quas sanādas necessar⁹ est labor
satisfactionis. Et ideo cruce signaꝫ est cō
sulendū dū viuūt: vt nō ꝑmittant satisfactionis opa: in quantū sunt p̄seruatiua
a pctis futuriꝫ: licz reat⁹ pene sit totaliter so
lut⁹: nec ad h̄ req̄rat aliquis laboꝝ: qꝛ sufficit laboꝝ passionis chīi. mortēbiy aūt nō
est necessaria p̄seruatio hm̄oi: sed soluꝫ li
beratio a reatu pene: z hec vult Tho. in.
iij. q̄libet. q. vltī. ad tertiū articuli. Ideꝫ
notat. Tho. in. iij. di. xx. vbi ꝺicit q̄ cōsue
lendū est e⁹: q̄ indulgentiā ꝓsequūtur ne
ꝓpter hoc ab operibꝫ pnie in cūctis abstine
ant: vt ex his remediū cōsequant: q̄uis a
debito pene essent imunes: z p̄cipue quia
q̄nq̄z sunt plurium debitores/q̄ crꝺam.
Tho. ¶ Quarto in indulgētijs cōsideraf
valoꝝ indulgētie. Et q̄tum ad h̄ eq̄liter va
lent oibus. Ratio est ꝺm Tho. qꝛ remis
sio hec p indulgentias nō ꝓportionatur la
boꝝi: sed meritis q̄ dispēsant: ideo tanta in
dulgentiā consequitur qui min⁹ laborat q̄
tam qui plus. ¶ Certio notanduꝫ est de
valore indulgentiarū in speciali. Vbi no
ta tria. Primo si ꝺatur indulgentia conce
renti de substātia sua/ad edificationē pon
tis: z aliq̄s non pōt ꝺare ꝓpter paupertatē: ramen habet intentionez ꝺandi: an lu
cretur indulgentiā: Rn̄. ꝺm Pe. de pala
iij. di. xx. Si est determinata quātitas q
non ꝺat tm̄: quia non potest nō lucrari
indulgentiā: licz alias bona voluīta sufficiat

ficiat ad meredum: sed nō ad satisfaciēdū. Sz arguit ꝯtra. Nā in regla. imputari. li. vj. ōz. Imputari nō dz ei p quē non stat si nō faciat/qō p eū fuerat faciendū. Sz respōde dicēs/q licz nō ipurek ad culpā vel ad penā: vt in regla ōz: tñ nō debet lucrari: vt hic. Vide infra ptē. ij. ꝯclu. ij. Si aūt simpliciter dicaf qō indulgētiā habeat: q tali pio loco subuenerit: intelligif sm suā cōditionē. Scōo nota q si daf indulgētia eūtib ad eccliā scti Petri. Vtrū in eadē die toties lucref q̄ties intrat. Jo. an. in. c. Cū et eo. de pe. z remiss. allegat Vinc. di centē: q si eadem pona/eodem die sepius cōuenit ad locū p q̄ indulgef remissio: vel sepi⁹ dat denarū: sepi⁹ habebit, xl. dies dū durat tps vl dies remissiōis: qz nō est cōmissa remissio solum ꝓpter iter vel denariū: sed z ꝓpter obligationē eccle/q̄ sic remittēdo se obligat ozare p alio. Sit igif discret⁹ z remissionē facies. Idē Guill. in speculo. eo. ti. ver. qd si eadē: vbi addit nōnē: q in bñficijs dz fieri larga interp̄tatio sm Jo. an. Sed Pe. ō paf. in. titj. di. xx. re net ꝯtrariū di. Jn perenib⁹ indulgētijs situt in eccl'ia scti Petri, xl. dierū q̄riens alīqs vadit toties indulgentiā ꝯsequitur, verū est q̄libet mēse. z q̄libet die: sed pluries in die nō videf sensisse ꝯcedēs indulgētiā/qz posset cedere in dersionē: qz nō faceret hō nisi ponere pedē z exire: z redire. Vtiderek etiā nō rōnabile si toties lucrarek. Et supponendū est: q papa nō potuit vel noluit dare indulgentiā p causa non iusta sm eundē Petrū. ¶ Tertio notandū vt̄ indulgētie durēt post mortē ꝯcedētis. Et dicendū sm Pe. ō paf. vbi supra de indulgētia pape q sic. Si h intēdebat: puta qz dixit, q̄libet iam nō simplr: qz gra ꝯcessa nō expirat p mortē ꝯcedentz: vt in. c. Si sup gra. ō offi. deleg. li. vj. Et in. c. Si cui nulla. de prebē. eo. li. Si aūt dixit vsq ad q̄nquēnū: vsq tunc valet z nō plus. si supervixerit nec min⁹ si ante moriaf: qz vt dictū est gra nō expirat p̄ mortē ꝯcedentz. Idē videf de indulgētijs eporū q̄s ꝯcedunt in dedicationib⁹ eccliaꝝ/q ꝓpetuo durant p qō verū est/si cōcedēs ꝯcedat simplr. Si aūt ꝯcedaf gre vsq ad bñplacitū pape extinguf gratie mortuo papa. Si aūt ꝯcedaf vsq ad bñplacitū sedis aplice. dura būt ꝓpetuo: qz sedes ipsa nō moritf: nisi a successore fuerint reuocate/vt habek cap⁹ in. c. Si gratiose. ō rescriptz. li. vj. Si aūt ꝯcederef pone: puta vni cōuerso ad illi⁹ pone vitā durāt z nō plus: qz p̄iuilegiū ponale ponā seqtur: z extinguif cū pona: vt in regla. p̄uilegiū. li. vj. Sed locus est imortalis. Vñ indulgētie ꝯcesse loco/tādiu durant q̄diu loc⁹: ꝓpter qō si ecclia sic destruaf/q oporteat eā dedicare iterū: q illā destructionē potētie indulgentie destruūf: sm Petrū de paf. ¶ Scōs articulus de indulgentiaꝝ susceptore. Vñ videdum est/q⁹ indulgētie p̄sunt z quib⁹ nō. Vbi nota. sex ꝯclusiones sm Pe. de paf. vbi sup. ¶ Prima cōclusio est/q nō prosunt indulgētie existētib⁹ in mortali. Vñ dicif in eis vere penitētib⁹ z ꝯfessis: intelligo de cōfessis in ꝓposito: qz nō opter de facto. Cōtra qō tamē est: qz in q̄busdā ex p̄missif/vl q infra mēsem fuerint confessi. Vñ videf ex mente z pactione ecclie ꝯcedentis/q q̄ quādo implet ꝯditionē nō est in statu gre: postea recedente fictione recipit effectū. ¶ Scōa ꝯclusio est: q mō impleti ꝯditionē non p̄sunt: siue paupertate: siue impotētia impediaf: qm̄ nō hoc p̄ceps vult: qm̄ qui iturus vltra mare morif/nisi forma h̄ habeat nō ꝯsequif indulgentiā. Antiq̄ em̄ forma quā ponit Hostiēn. de iudeis. c. Ad liberandā. q̄tidie immutaf z innouaf. Nec obstat q voluntas p facto habef. qm̄ quis nō pōt. z cōcordat regula iuris: q̄ dicit. Jmputari nō dz ei p quā nō stat si nō facit/q p eū fuerit faciēdū. ō reg. iur z. c. Jmputari. li. vj. Jtē alia regula iuris q̄ dicit. Cum nō stat p eū ad quē p̄tinet/q̄ min⁹ ꝯditio impleaf: habet debz pinde: ac si impleta fuisset. Quia respondeo q illud verū est/quātū ad meritū seu p̄emiū essentiale: nō aūt q̄ntum ad accidētale: puta remissiōis pene vl hmōi cuiusmodi est indulgētia: sm Tho. in. titj dis. xx. art. v. q. iij. ad p̄mū. Conditiones hmōi sūt iplende i forma specificata. Sic ecōtra dicim⁹ de irregularitate/quā nō incurrit q̄s si nō occidat: vel mutilet aliquē cuius eū fuerit p̄secut⁹: z p eo nō deficit: qz lex p̄mittis factū reqrit. xv. q j. c. vlt. Sic nec excōicatione incurrit/q̄s si p̄sequit clericū: nō tū tangit: cuius ḡtū ad meritū

culpe tantū deimereak qūātū pcutiēdo: si p eum nō sterit: qz apud deū ꝓsensus p facto habek Mat. v. Qui viderit mulierē ad cupiscendū eā ꝛc. Si ḡ oak indulgētia oīm̄ ꝛcūtib⁹ sumētib⁹ eo ipo q eam sumerēt/ꝛ sū plꝰ nō facerēt eam lucrarētur. Concor. Tho. in. ij. q̄libet. q. vlc. Sed si dicak tranſfretātib⁹ non habet anteꝯ sint vltra mare. Si aūt dicak eūtib⁹ ꝓsequik in via. ꝛ sic ō alīs modis. Si tamē vadit existens in mortali: fructū nō pcipit q̄lcūq; sit penitēs/ſz tūc sic. Nec obstat q opus mortuū nūcq; reuiuiscit. qz hoc verū est q̄ntuz ad hoc: vt hō aliq̄ō ex illo ope mereak. Ad hec recedēte fictione non merek hō remissionē pene ex ope illo: sed ex thesauro ecclie/ q̄ ē causa remissionis pene p modū solutōnis: ſm q̄ō dic̄ Tho. in. iiij. dis. xx. ar. iij. q. ij. Si quis aūt sumēdo crucē nō inrendat ire/nisi dominꝰ suꝰ vadat cū q̄ ire intendit: illo mortuo vl nō volente ire/nō tenek ire. Ratio qz deficit ꝓditio intenta. Sed tale ꝓpositū ē: si vult ire nō simpliciter: sed sub ꝓditione: si interim moriak nō facit eum lucrari indulgentiā quā lucrarek/si sine ꝓditione ire decreuisset. ¶ Tertia cōclusio q nō p sunt nō subdito: nisi de licētia ꝓpriꝰ epiſcopi aut ꝓpriꝰ iudicis. Extra. eo. Nō aūt. vñ ꝛ videk sufficere ex licētia curati. Sic em curatus nō sacerdos pōt licentiare: vt nō curatꝰ sacerdos absoluat: q̄uis ipe nō posset absoluere: qz aliꝰ iure suo absoluit cuz sit sacerdos/dum tm̄ habeat materiā: sic ꝛ hic sibi subditū alteri tradidit/ꝛ ille cū sit eps iure suo dat indulgentiā: quā iste tradens nō posset dare: ꝓpter q̄ō curati absoluēres debēt eis iniūgere oēs indulgētias q̄s poterūt obtinere. Nota q̄ ex ꝓdictis q sic⁹ vadit ad ecclīaz subditā alteri epō p indulgētia nō lucrak indulgentiā: nisi habeat licentiā ab epō suo/vel curato. Sed videk q si ꝛsuetudo est eundi ꝛ epi sciunt ꝛ tolerāt: videnk tacite ꝛsentire. Argumē tū in regla. Qui tacet. li. vj. ¶ Quarta cōclusio est/q exemptis p̄sunt: nō solū de licentia suoꝝ supioꝝ: sed de iure cōmuni. q quo ad hoc nō videnk exempti: qz h̄ nō luerūt impetrare q̄ō est malū suū: nec existimens cōcedere: q̄uis nō possent absolui ab epiſcopo in foro ꝛscientie: quia ibi etiā oporteret ligare: ꝛ non possunt ab eo ligari: sed dans indulgentias ad nihil ligat/nec ꝓprie soluit: sed solum thesaurū dispensat: quia ꝙo dispensatio sibi tradita est p tota sua dioceſi: vt illis dispenset thesaurū chīi inde est q etiaz exemptis pōt dispensari: qz sunt de sua dioceſi: licz nō subditi: quia etiā subditi suffraganeoꝝ nō sunt subditi metropolitano: a quo tñ indulgētias cōsequūtur. Sed nō potest eps dare illis q nō sunt de sua dioceſi: qz p illis dispensationē nō suscepit. ¶ Quinta cōclusio est: q illi qui dedit indulgentias valet/si implet ꝓditiōez: qz sibi potest hō accipere de bonis cōmunib⁹/sicut alīs dispensare: q̄uis sibi nō possit homo dare: qz inter dantem ꝛ recipientē debet esse differētia pſonalis: vt in. c. Debitū. de baptiſmo. Hoc dictū patitur dubitationē: sed etiā illi pro quo fit: siue sit viuus/siue sit mortuꝰ: vtz tñ forma indulgētie h̄ habebat. ¶ Sexta cōclusio est/q indulgētia nō solum vtz illi qui implet ꝓditionem pura q̄ō dicatur. Quicūq; hoc fecerit vel p quocūq; h̄ fecerit siue viuus/siue mortuus habeat tamē indulgētiam/siue tm̄ de indulgētia. Sed cus aūt sit forma hoc non habeat: qz q̄dat indulgētiam est dispensatoꝛ: ꝛ applicat cui vult. nō autē ille q implet cōditionē. Vñ q̄ō dicūt aliqui/q indulgētia ex intentōe ſuscipientis trāſferrur in illū qui est in purgatorio: nō videk verū nisi forma cōcessionis hoc habeat: qz sicut nō extendik vltra quātitatem nō expreſſam: sic nec pſonam transgredik: sed sunt ſtricti iurīs. ſ. intentio dispensantis hoc facit: quia sicut bona vnoꝛū eis cōmunicātur: sic ꝛ thesaurꝰ meꝝ tuoꝝ. Innocē. tñ extra. eo. ti. Nō aūt dic q ſolꝰ pape indulgētia valet defunctis: ſm Per. de pak. Idem tenet Tho. q̄tum ad hanc ſertā q̄ſtionē in. iiij. di. xx. ar. v. q. iij. ad ſcōm. Et dis. xlv. q. ij. ar. iij. q. ij. Sz Petrꝰ de tarā. videk tenere ꝛtrariū in. iiij. ſen. di. xx. pblemate. iij. ar. iij. ad ſcām. q. vbi sic ōt. Ad ſcām q̄ſtionē rndeo. Sic ipendik alicui ſuffragiū: alik indulgētia. Suffragiū p charitatē/indulgētia p autoritatē. Eccl̄ia cū illis q̄ sunt in purgatorio hz cōem charitatē: ſed nō habet iuſ illos auctoritatē: iō pōt eis cōicare ſuffragia ꝛ bona ſua: nō tñ indulgētias pōt dare directe/qz nec de foro ſuo ſūt: nec illa p

quib⁹ indulgẽtia dar possunt facere: sz indirecte. s. p suffragiũ z ministeriũ viuẽtiũ: q adhuc sũt de foro eccl'ie: sm Pe. de tarã. Prima opinio verior ẽ: qz sic eccl'ia approbat/ decẽdo indulgẽtias etiã defunctis. Ad illud aũt q opponit/ q ptãs pape nõ exẽditur ad nõ subditos cuiusmodi sunt defuncti/ ad h̃ est triplex rñsio. Prima q anie q sũt in purgatorio sũt subdite ptãti eccl'ie. Nec obstat qd dr Mat. xvj. Quecũq ligaueris sup terrã/ z qcũq soluer sup terrã ẽ. qz exponit: qcunq ligauer sup terrã. i. q̃diu fueris sup terrã. Sed qz ista responsio videt reprobari p tex. in c. Legat. in fi. xxiij. q. ij. Ideo dici põt scdo q aut loq̃mur de ligatiõe culpe/ z tũc tm sup terrã. i. vinos põt papa ligare z soluere. Aut de ligatiõe pene/ et tũc defunctos etiã soluere põt. Sed 2tra h̃ facit: qz h̃ in nlla auctoritate inuenit. q̃nimo ecõtra. c. Legat. sup allegatũ. Et pterea ex h̃ sequitur/ q cũ possit papa absoluere aiam a purgatorij pena: g̃ videt q possit illam ligare ad pena purgatorij: vt diuti⁹ vel accerbi⁹ puniat. Eius est em ligare/ cui⁹ est absoluere z ecõuerso. xxj. di. Inferior. Et de iudicijs. c. Cũ nõ abhoie. sed h̃ est falsum: qa nõ potest ligare papa alias in purgatorio existẽtes g̃ ẽ. Jõ põt tertio dici q vez est q anie de purgatorio nllo mõ subsunt pote state pape p illud. qcũq solueris z ligaueris sup terrã ẽ. sed tñ bene põt eis indulgẽa 2cedere. fz q ponit pma opinio q ab eccl'ia approbat. Non obstat si dicat q ad indulgẽtiam requirit ptãs ex parte 2cedentis: vt in. c. Nõ aũt. de pe. z re. Qz rñdeo q duplex est potestas. Una est potestas ad aperiendũ: altera ad psidendũ. Prima ptãs est necessaria ad indulgẽtiã qz nõ potest qs 2cedere indulgẽtiã nisi habeat ptãtem/ siue clauẽ aperiendi thesauros eccl'ie. Vñ puat⁹ hõ q̃necũq sanctitatis nõ põt indulgentiã 2cedere. etiã virgo maria neq angel⁹: qz nõ h̃z claues: papa aũt habz claues plenarias: g̃ ẽ. Et sic intelligit/ q dictũ est req̃ri ptãte ad indulgẽtias 2cedendas. Altera est ptãs psidẽda/ z hec nõ req̃rit in indulgẽtijs. Et h̃ p hãc duplicẽ rõe. Prima qz indulgẽtia solui a pena p modũ solutionis de thesauro publico: vt dicũt doc. non aũt p modũ absolutionis q̃ est ex ptãte: z hoc dr Albertus in cõpendio theologie. Manifestũ ẽ aũt q thesaurari⁹ potest etiã p nõ subdito soluere debitũ: dũmodo habeat clauẽ thesauri: z sic est in ꝓposito g̃ ẽ. Preterea ex scdo dicũt doc. z notatũ est sup. q platus põt gaudere indulgẽtia indulta si implet 2ditionẽ: g̃ sequit q non requirit ptãs psidendi in cõcedente: alioq̃n non lucrarer ipe 2cedens indulgentiã: qz nemo sibi subdit⁹ est. l. liber homo. ff. ad. l. acq̃l. sicut nemo põt seipm absoluere ab excõicatiõe vel ligare. Patet g̃ q in indulgẽtijs 2cedentibus nõ requirit ptãs psidendi: sed sufficit ptãs aperiendi. Nec obstat. c. Nõ aũt. de pe. z re. qđ dicit q indulgẽtia nõ pdest nõ subditis: qz illud verũ est in epis z alijs prelatis inferioribus: in q̃b etiã requirit ptãs psidendi: nõ quidẽ de essentia indulgẽtie sm se: sed qz sic ordinauit eccl'ia. ne indulgẽtie vilescãt si passim oibus ab hoib⁹ cõcedi possent: z sic illõ inconueniẽs seq̃ret q claues eccl'ie 2tenerent: z sic pnialis satisfactio eneruaret 2tra. c. Cũ ex eo. de pe. z re. nõ aũt loquit⁹ õ papa: qz in terra nõ h̃z superiorẽ. Et h̃ innuit in illo textu. alijs q̃ bis q remittentib⁹ subsunt ẽ. Pape aute subsunt oẽs: g̃ nõ loquit in papa. Et hoc vult Glo. Tancredi. q dr sup illo ꝓbo subsũr. Per h̃ ptz q nõ loquit de remissionib⁹ q̃ fiunt a papa. Cõclusio g̃ est q indulgẽtie 2cesse a papa extendũt ad animas purgatorij: si h̃ intendit. intẽdere aũt videt si exprimit hoc in bulla. alias nõ: qz in pũlegijs respiciẽdus est tenor ꝓbor: vt in. c. j. Porro. de pũlegijs. Indulgẽtie aũt epor nõ psunt nõ subditi: vt in. d. c. Nõ aũt. et qz anie defunctor nõ sunt subdite ipis: id circo nõ psunt eis. Et hoc vult Innocen. in. d. c. Nõ aũt. Dicẽs q soli⁹ pape indulgẽtie valẽt defuncti sm eũ. Potest tamẽ papa 2cedere epis q possint 2ferre: indulgẽtias etiã defuncti p rõnem iam dictaz. Et sic 2cludo in hac materia: saluo iudicio saniori. Illud aute vltimo põt queri. Nunqd requirit q viues expleat causaz indulgentie in charitate: ad hoc vt psit indulgẽtia defunctis: Dicendũ q nõ: cũ prebeat nudũ ministeriũ/ sicut z de satisfactione dictũ est supra sermone proximo pte prima. cõclusione tertia. Sic etiam notat

in simili. b. Tho. in. iiij. di. xlv. q. vj. arc. iij. q. j. Tertius articl's erat de indulgētiaꝝ datore. Vbi videndū est/ cui possit indulgentias dare. Circa qđ nota ꝯtruor cōclusiones. Prima est/ q papa in hoc habz plenitudinē ptātis. cuilibet penitētiarij dat centū dies. legatꝰ potest dare in sua puincia: indulgētias quinquennes. de offi. deleg. c. vl. in glo. Et idem nota. Glo. in. c. penū. de pe. z re. Epūs z suffragiones. xl. dies cōiter. In dedicatōne aūt ecclie vnū annū: siue sit vnꝰ siue plures: ꝛz p anniuersario nisi. xl. dies. de pe. z remiss. c. Cuz ex eo. Abbas aūt nō pōt dare indulgētias. extra de excess. prel. c. Accedentibꝫ. nec ꝯcuncq inferiores epis. Jtē archiepūs pōt dare p totā suam puinciā indulgentias. de pe. z remiss. c. Nostro. z. c. j. z vlt. li. vj. Quicūq aūt esset ab ecclesia pcisus: nō posset dare indulgētias: qz indulgētie nō ꝓsunt nisi subditis. Extra eo. Quod autem pcisus nō habet subditos/ saltē quo ad vsum iurisdictiōis. xxiij. q. j. Audiuim⁹. Et not. Glo. xj. q. iij. Julian⁹. ¶ Secūda cōclusio est/ q quidā dicūt q null⁹ pōt dare indulgētias: nisi sit sacerdos: qz nemo pōt in remissione pene in foro pnie/ nisi qui pōt in remissione culpe: sed nō sacerdos/ nihil pōt in remissiōe culpe: ḡ nec pene. Sed p indulgentiā remittit pena/ non ptinens ad forum cōtētiosuz laicoꝝ: qz cruce signat⁹ licz sit absolutus ab oīi pena/ nihilo mīꝰ suspendet si prius meruerit vel etiā pōt/ nec quo ad forū ecclīasticū. Vñ penitentie iniūcte in capitlo nro. nō ꝓpter hoc relaxant: z sic ptinent ad forū ꝛicientie: ergo ꝛc. Sic tenet Host. vt refert Jo. an. in. c. Accedentibꝫ. de excess. prel. vbi tenet Host. q electꝰ in epm ꝛfirmatꝰ z nō ꝛsecratꝰ si sacerdos nō sit/ nō pōt dare indulgētias: cū careat epali z sacerdotali ordine. Idē tenet Archidia. in. c. Romana. de pe. z remiss. li. vj. Glo. Pet. ipse tamē tenet ꝛtrariū in sum. eo. ti. quis possit. vbi tenet primā opinionē: sic̄ scripsi in ꝓbo de indulgētia. Sed dicendū ad hanc rōnē: q ꝓpie loquēdo ꝺ dimissione pene/ q est p remissionē liberalez null⁹ habz ptātem: nisi q etiā pōt in remissionē culpe: sed ad solutionez pene/ vel in dando vnō soluat: potest qlibet z ipsemet penitēs q se acquietat soluēdo/ z alius puatus q satiffacit p eo. Illa ḡ remissio pene nō ꝓsupponit in remittente ptātem remissionis culpe: fm Pe. pe pal. Et cōcor dat Tho. in. vj. qlibet. q. vlti. ad scōm articulū. ibi expresse dixit: q etiā nō sacerdos pōt indulgentiā facere: si sit ei cōmissum: qz indulgētia nō est sacramētalis. vñ non sequit ordinē: sed iurisdictionē: fm Tho. p hoc facit textꝰ in dicto. c. Nō aūt. de pe. z re. Et pdictz pōt inferri ad qstionē. vtꝝ capl'm sede vacante possit dare indulgētias. Et Jo. an. in. c. Accedentibꝫ. de excess. prela. videt tenere q nō: licz dicat ipe q ꝺaz seruēt ꝛtrariū: vt refert Archi. de pe. z re. romana. li. vj. Et facit ad materiā qđ no. Ele. j. ꝺ here. in Glo. Hec littera. Pro h facit: qz dare lras indulgētiaꝝ est dignitatis epalis: vt ꝺr textꝰ in dicto. c. Accedentibꝫ. de excess. prela. ḡ nō ptinet ad capl'm. Jsta tñ qstio pēdet ex illo fundamēto: vtꝝ indulgētia sequat ordinē an iurisdictione Quia si dicim⁹ q sequit iurisdictionē: tūc videt tenere Tho. z Pe. de pal. tūc capl'm pōt lras indulgētiaꝝ dare: qz i his q sunt iurisditiōis capl'm: vt videt succedere loco epi. de maio. z obedi. c. Unico. li. vj. Tertia ꝛclusio est q tenēt qdaz: q sūmꝰ papa iure ordinario eas dat: z si epūs aliquibus ꝛcedat illis denūciat nō dat: qz delegatꝰ non pōt subdelegare. Sed ꝛ: qz summus pniarius dat auctoritate ordinaria: centū dies de indulgētia: q pōt dici ordinariꝰ in spūalib⁹. Sicut legatꝰ dicit ordinariꝰ in tpalib⁹. Jtē delegatꝰ a pncipe in his q sunt fidei nō pōt subdelegare: ꝛ epūs cōmittit pdicatoribꝫ dare indulgētias: q est ordinariꝰ in h z nō delegatꝰ. Jtē fm q Bar. notat in. l. Et qr. ff. de iurisdi. om. iudicū. Ler dat ordinariā iurisditiōez: sed a iure est q epūs det. xl. dies. ḡ auctoritate ordinaria hec facit. Et h tenet Pet. de pal. vbi supꝛ. Pro h etiā facit extra. de excess. prela. c. Accedentibꝫ. q dare lras indulgētiaꝝ est dignitatꝫ epalis. Jō nō cōpetit abbatibꝫ. Ergo videt q epūs/ habz a lege auctoritatē ordinariā indulgentias cōcedendi. Et sic idem quod prius.

¶ Finis sermonū. xxvij. ḡdragesimaliū de pcō: fris Pe. Hieremie sicuti. Sequitur eiusdē fmōes ḡdragesimales de pnie

Sequunt sermones de agẽda pnia: predicabiles p totã quadragesimã: consummatissimi viri et doctoris egregij fratris Petri Hieremie: ordis Almifici pdicatorũ. Una cũ qstionibus in cuiuscũqz sermonis initio nup additis.

¶ De necessitate: qualitate: integritate: z vtilitate penitentie Sermo Primus.

Penitẽtiã agite: appropinq̃bit enim regnum celorum. Mat. iij. Predicaturus cũ gra dñi nr̃i iesu chr̃i in hac. xl. ỹ pnia/congrue illud thema pposui: p qỹ ad pniam puocamur duplici rõne. Prima ex pson̄a pcipiẽte. Scda ex affectu alliciẽte. Et pson̄a quidẽ pcipiẽte: qz verba pdicta sunt dñi z saluatoris iesu chr̃i: q̃ in verbis pdictis pcipit nob̃ vt agam⁹ pniaz. Agite qỹ est verbũ imperatiui modi: z cõsequẽter ad pceptũ astringit: vt infra dicẽt. Et iõ tenemur pniam agere/iuxta admonitionẽ virginis gliose dicentis. Mõcunqz diuerit vobis facite. Jo. ij. Ex affectu vero alliciẽte puocamur/cuz aut: appropinq̃bit eñ regnũ celoz. Ultimus nãqz effect⁹ penitẽtie est cõsecutio regni celoz. Persona ergo pcipiẽs habz se vt causa efficiẽs principalis pnie. Effect⁹ ẽo vltimus habet se vt causa vltima finalis. Vt igit dign⁹ z fructuos⁹ de ipa pnia pdicem⁹/primo curramus ad ipsaz virginẽ gliosam p gra im petrãda d cẽtes. Aue maria. ¶ Pro fundamẽto sermõis ortt theologicalis qstio.

¶ Querit. Utz pnia sit virtus: Arguit q̃ nõ. Nullũ sacrm̃ est virtus; sed pnia est sacrm̃ igit nõ est virtus. Jn oppositũz ait phs. ij. Eth. c. v. Virtus est habit⁹ bonus q̃ habentẽ pficit z opus eius bonũ reddit: sed talis est habit⁹ pnie: g̃ pnia est virtus. z sic questio manet p vtraqz parte dubia.

¶ Ad questionẽ respõdendũ est fm Richardũ sup. iij. sente. dist. xiij. q. j. q̃ pnia qtuor modis põt accipi. Uno mõ pro remedio cõtra mortale pcm̃ actuale per sacerdotes ministraro: et sic ad dubiũ dicit q̃ pnia est sacrm̃ z nõ virtus. Alio mõ capitur p habitu humiliante hoiem ad penitendũ sub debit⁹ circũstantijs: z sic ad dubiũ dicit q̃ pnia est virtus. Alio mõ capitur p penitendi actu: z sic dicit ad dubiuz q̃ pnia nõ est virt⁹ sed act⁹ virtutis. Alio modo capit pnia p dolore sensibili p pcõ omisso: q̃ si pcedat actũ penitendi/ipm̃ p mouet seu intendit. si aut̃ sequatur tanq̃ causat⁹ ex illo: intentionẽ eius vel pfectionem ostendit. Et sic ad dubiũ dicit q̃ penitẽtia nõ est virtus/sed passio. z sic habet solutio argumenti: quã agere debemus z ad quaz nos hortantur verba passumpta.

¶ Pro cõplemẽto huius materie/sex pncipalia puncta sunt videnda. scz

Primo de penitentie necessitate.
Secundo de penitẽtie qualitate.
Tertio de penitentie quiditate.
Quarto de penitẽtie causalitate.
Quinto de penitentie integritate.
Sexto de penitentie vtilitate.

¶ Primo g̃ videamus de pnie necessitate. Ubi notãdũ q̃ cõclusio est indubitata apõ oẽs theologos/ et singulariť s. Tho. pte. iij. q. lxxxvij. ar. v. z. iij. cõtra gentiť. c. lxxj. q̃ pnia est necessaria ad salutẽ. Sed p latiozi declaratiõe sciendũ/q̃ duplex est necessitas. Una dicit absoluta: Altera dr̃ ex suppositiõe absolute. Dicit necessariũ illud/sine q̃ res esse nõ põt, sicut dicit cib⁹ necessari⁹ ad humanã naturã. Sz ex suppositione dicit necessariũ illud/sine q̃ non põt esse res/ vel cõseruari aliquo psupposito. sicut medicina ẽ necessaria homini/pre supposito morbo: vt dicit s. Tho. iij. pte. q. lxxxvij. ar. v. Jtẽ in. iij. cõtra genti. c. lxxj. Jtẽ in. iij. sen. dist. xiij. q. j. ar. v. Dõ ad ppositũ. Si querit de prima necessitate. s. absoluta: tunc pnia nõ est necessaria ad salutẽ: qz si sic/ nullus posset cõsequi salutez sine ea. Dõ prz esse falsum: qz pueri inno

centes baptizati ꝛ iusti hoies sine pnia sal uauk. Non ꝯ oib⁹ est pnia necessaria. Vñ ij. Parak. vlti. dr. Et tu dñe iustoꝝ nō po suisti pniam iustis Abraam/ Isaac/ ꝛ Ja cob bis q̄ nō peccauerūt. Sed hac prima necitate absoluta est necessaria gr̄a dei ad salutez hois. Ro. vj. Gr̄a dei vita eterna. Et baptism⁹ actu vel ꝓposito. Jo. iij. Nisi q̄s renatus fuerit ex aqua ꝛ spūsan. non po. in reg. dei. Si ꝙ loq̄mur de secun da necessitate suppōnis: pculdubio pniā est necessaria/ ꝓsupposito pctō mortali. Et ꝓbak ista ꝙclusio quadruplici medio. scz

Ratione.
Similitudine.
Auctoritate.
Exemplo.

¶ Ratio est tripler. s. naturalis/ theologi calis/ ꝛ legalis. ¶ Prima ratio ē natura lis. Cōtraria cōtrarijs curant. Peccatuz aūt ꝙsistit in ꝙplacētia volūtatis ad actū malū: ꝯ curatio a languore spūali q̄ incur ritur ꝓ ipm actū/ cōsistit in displicētia eius dē act⁹. hec ēt displicētia est pnia: igit ꝛc. ¶ Scōa theologicalis est: qz pctm cura ri nō pōt nisi ꝓ gr̄az dei. Juxta illud Ro. iij. Justificati gratis ꝓ gr̄am ipsi⁹. Pctm aute est offensa dei: q̄ directe opponit gr̄e. Et hoc em̄ dicit aliq̄s alteri esse offensus qz repellit eū a gr̄a sua. sm b. Tho. gre. iij. q. lxxxvj. ar. ij. Ergo ꝓ contrarios motus gr̄a acquirit/ q̄ ꝙmittat pctm. Sed pctm mortale ꝙmittitur ꝓ appetitū ꝛ delectatio nem circa res creatas: ꝯ oportet ꝙ gr̄a ac quirat ꝓ aliqua penalia/ quib⁹ affligat ꝓ hoc ꝙ peccauit. Et hec penalis afflictio ē pnia. Vñ dicit pnia quasi pene tētio. Vñ apls. ij. Cor. vij. Que sm deū tristitia est pniaz in salutē stabilez operat. ¶ Tertia ratio est legalis: qz de iure ciuili ꝛ canoni co est/ q̄ ille qui offendit alium: nunq̄ ab eo venia cōsequi merek/ nisi ei satisfaciat de culpa. vt in regula. Pctm nō remittit/ nisi restituat ablatū. de reg. iu. lib. vj. xiij. q. vj. c. si res aliena. ꝛ. c. cū tu. de vsurz. Et ētia qz nl̄m malū transit impunitū. vt. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. et. ff. de iudi cijs. l. si longi⁹. §. j. ꝛ. ff. de noxalib⁹. l. xij. §. cuz dñs. ꝛ. C. de defen. ciui. l. ꝓ oēs. ꝛ. c. vt fame. ō sen. exco. dic vt ibi. Et publice vti litatz interūt ne crimina remaneāt impu nita. Ptz rō. Satisfacere em̄ nō pōt quis alteri offenso/ donec sibi placet offensa. multomin⁹ pōt quis satisfacere dō/ donec volūtas adheret pctō. Oportet ꝯ q̄ offen sa displiceat: ꝛ sic idē q̄ pri⁹. Et cōfirma tur rō ex hoc/ q̄ ordo diuie iustitie ꝛ huma ne requirit vt pctō pena reddat. Patz rō. He autē rōnes ꝓtinent ad pniam/ put est virt⁹ vel ꝓturis act⁹. Sz de ea vt ē facim dicit infra cū agek de offensiōe. ¶ Simi litudo dak a doctorib⁹ de naufragio: post q̄ naufragātes nullū hūt remediū salutz nisi accipere aliquā tabulā ꝛc. Sic in ꝓ posito dñs ꝛ saluator noster Jesus chr̄s tāq̄ magn⁹ magr̄ siue carpētarius fecit q̄dam pulchrā nauim ad nauigandū ad portum supne hierl'm secure. s. ꝓ inocentia: ꝛ q̄dā in ista nauigauit recte: vt ꝯgo gloriosa/ et puerī innocētes: vadūt ad paradisuz. Sap. xiij. Trāseuntes mare per ratem liberati sunt. Jn hanc nauim intrauit saluator noster Mat. viij. Ascendēte ieſu in naviculā: sequ cuti sūt eū discipuli ei⁹. s. chr̄iani nouīt ba ptizati. Hec nauis naufragiū patit: vel i pulsu vētī superbie et vanitatis/ vl̄ fluxu lu xurie ꝛ carnalitatis: vel ipulsu auaritie ꝛ cupiditatz: ꝛ tot in istis piculis pereūt/ q̄ ve. c. milib⁹ vn⁹ nō trāsferk cū ista nauī in nocētie baptismal. Jō q̄libet pctō: dz re currere ad tabulā si vult se saluare: clamā do ad deū ex cordis cōritōe dicēdo cū ps. Saluū me fac de⁹: qm̄ intrauerūt aq̄ vsq̄ ad aiaz meā ꝛc. Et h̄ dicūt oēs doctores ꝛ theologi ꝛ canoniste: ꝛ p̄sertim Hiero. Pnia est scōa tabula post naufragiū. Et ētiā magr̄ sen. in. xiij. di. xiij. Ad hoc facit de pe. di. j. c. multipler. ꝛ. c. scōa tabula. et c. sup tribus. Dicit autē scōa tabula respe ctu pme/ q̄ est baptism⁹. Prima tamē est ante naufragiuz pcti mortalis. Scōa ꝙ est post naufragiū. Vel dic ꝙ duo sūt nau fragia. Primum est respectu iustitie ori ginalis. q̄ fuit perdita ꝓ pctm̄ Ade. Ro. v. Per vnū hoiem pctm̄ intrauit in mundū ꝛ ꝓ pctm̄ mors. Et ī rō de⁹ ordinauit pmā tabulā post naufragiū: q̄ est innocētia ba ptismalis. ꝛ istō naufragiū fuit generale. Vñ Aug. Jn Adam oēs peccauerūt ꝛc. Scōm est naufragiuz ꝑticulare. s. peccati mortalis: ꝓ qō frāgit tabula. s. innocētie baptismalis. Et ī rō diuia bonitas ordinauit

uit pniaz:q̄ ē scōa tabula post naufragiū. Et sic ptz silitudo. ¶ Auctoritates pluri me habent:z pmo in themate. Pniaz agite, vt in epla hodierna:que habet Joel.ij Cōuertimini ad me zc. Itē ois lex dicit/ q̄ penitere licitū est.ff.de inītro.actio.l.de etate.§. Celsus.ibi. Celsus scribit licere respōsi penitere:si nulla captio ex ei⁹ pnia sit actoris. Nā z qui optauit acetū,p vino pōt iterū optare vinū,vt.ff.de optione legata,l.ij.§.fi,ibi dicit. Cum cui centū amphoraz vini electio data sit:acetū eligēte nō ꝓsumere optionē/si id acetū elegerit qō vini numero paterfa.non habuit.s.si ꝑ ante degustationē acetū elegerit. Et q̄ iurat aliter q̄ ei debeā:iterū iurare debz.ff. de iureiur.l.qui p salutē.ibi dicit. Qui per salutē suā iurat:si nō ita spēaliter iusiurādum ei delatū est/iurasse nō videt. Et iō ex integro solēniter iuranduz est.adde.l.si pecuniā.ibi dicit. Si pecuniā ꝛdo accepe ris vt Capuā eas:cū p te non steteris:pōt dici repetitionem cessare. Sed cuz liceat penitere ei q̄ dedit:pculdubio repetit id qō datū est/nisi forte tua interfuit non acce pisse pecuniā.ff. de cōdictiōe causa data. Et sic q̄ male pnūciat/iterum iudicat.vt C.de accusat.l.iij.ibi dicit. Si accusatio nibus absentib⁹/z nō p cōtumaciā preses puincie non causa cognita sniam dixerit: causa intētari criminis apō eundē vel successōrē eius:moze iudiciozū tractabit. Et iste auctoritates loquūtur dulcit psuadē/ do/z nō peiptādo. Sed als dīs ꝓcipit penitentiā:cōminando mala plurima cōtra illos q̄ nolunt agere pniam.et hoc dupl̄r. Primo cōminādo mala i generali. Scōo in pticulari. In generali q̄dē cū dicit Luc. xij. Dico vobis:q̄ nisi pniaz egeritis/oēs simul pibitis morte.s.eterna. In pticulari ꝓ sub figura ciuitatis hierl̄m ꝓminatur mala multa anie impenitēti/illa singulariter enumerādo. Vñ dicit Luce.xix. Videns Iesus ciuitatē/fleuit sup illā dicens. Q: si cognouisses:z tu. Et q̄dē in hac die tua q̄ ad pacē tibi: nūc aūt absc̄odita sunt ab oculis tuis. Q: veniēt dies in te:z circundabūt te inimici tui vallo. Et circūdabūt te z coangustabūt te vndiq̄:z ad terrā pternēt te/z filios tuos q̄ in te sunt:et nō relinq̄nt in te lapi, sup lapi.eo q̄ nō cognouit tp̄s visita.tue. Vbi notank septē mala q̄ cōminat deus anie impenitēti.

Primū est senectutis aggrauatio/ibi.ve

Scōm est mortis trepidatio/ibi.z circundabunt.

Tertiū ē dēonū obsessio/ibi.inimici tui.

Quartū iudicij astrictio/ibi.coāgustabūt.

Quintū infernalis detrusio/ibi. (būr. ad terram prosternent.

Sextū est gñal' destructio/ibi. z filios

Septim ē bonoz dissipatio/ibi.z ñ re.

¶ Primuz est senectutis aggrauatio/qñ impenites venit ad senectutē:dies/hore: z oia sunt cōtra eū.qñ erat iuuenis oia vi debank esse,p eo:qñ est senex/oia ꝛtra eū. Oculi q: nō vident: aures q̄a nō audiūt. caput z brachia tremūt:dolet stomach⁹. Dies est ꝛtra eū:q: nō pōt laborare. Hoz q: nō pōt dormire. deficit memoria et intellect⁹.z q̄uis illa mala sint cōia etiā electis:suscipiūt tñ ea i patiētia z spe.z q: nō curāt de vita p̄senti ꝛz de futura:ad quam tāto sunt ꝓmptiozes q̄nto seniozes. Vnde Eccli.xlij. Qui custodit p̄ceptū/nō experiet quicq̄ mali. Ro. viij. Scim⁹ qñ diliḡentib⁹ deū oia cooperank in bonū. Sed ipenitētes q̄ nō hñt spem vite future:pauk mala ista cū magno pondere z amaritudine. Vñ dr. Veniēt dies in te.i.ꝛtra te. Est ne aliq̄ remediū ad hoc? Nō:nisi illud q̄ dr scriptura. Memēto creatoris tui in diebus iuuētutz tue/ añq̄ veniat tp̄s afflictōis.i.senectutis:z appropinquēt anni de q̄b⁹ dicas:nō mihi placent. Eccs.xij. Nota stultitiā illoz q̄ dicunt,qñ ero senex facia pniaz zc. Duplex est stultitia istorū. Prima q: nesciunt si veniēt ad senectutē. Scōa:q: dato q̄ veniant ad senectutē:tñ nō erit tunc locus pnie deficientib⁹ viribus cozpis. Vñ Aug.in decre.de pe.di.vij.in ꝓn. Si vis agere pniam:qñ iam peccare nō potes:pcta te dimiserūt/nō tu illa. Si labor te terret:vide mercedē. Sz dr al' q̄s Juuētis suz:facia mō qō delectat z postea pniam agā.ac si diceret. Percutia me crudeli gladio z postea vadā ad medicū. Satis a fide alien⁹ est/q̄ ad agendā pniaz tp̄s senectutis expectat. Valde eñ timēdū est ne dū vituperāt veniā/incidāt in iudiciū. Dic vt expedit. ¶ Scōm malū mortz/ē trepidatio:q̄ notank cū dr.circunda.te ini,

tui vallo. Inimici sunt timor et dolor de morte instãte. Ps. Timor et tremor venerũt sup me. In morte nãq; tor⁹ hõ patik. Primo in sensibus corpis .s. visu. qz oculis egris odiosa lux: q̃ purꝫ est amabilis. Itez videt filios/vxorẽ/et ꝓsanguineos flẽtes: ꝯs cũ magno dolore relinquit. Itez patik audit⁹: cũ audik fletus et voces plãgentiũ. Itez odorat⁹: ex feroze sui corpis infirmi. Itẽ gustus: qz habz palatũ amarũ ex infectiõe febrꝫ. Itẽ tact⁹: qz totũ corp⁹ dolet. Scõo patik ania. et pmo intellect⁹: qa cognoscit se de primo moriturũ. Memoria qz recordak de mala vita pterita et delectationib⁹. q̃ cõuertenk ei in amaritudines: q̃ nunq; deficiẽt. Volũtas dolet valde se p̃dere aurũ et argentũ/possessiões/filios/et ꝓsanguineos/et corp⁹ suũ: et qõ est deteri⁹ aiam. O q̃t angustie. Jõ dic phs: q̃ mors est vltimũ terribiliũ. Et quõ ania poterit cogitare õ deo tot doloꝛib⁹ inuoluta atq; submersa: Jõ Dauid in pson̄a morientis ọt. Circũdederũt me dolores mortis/et pericula inferni inuenerũt me. Jõ ꝓsulo vobis/q̃ qñ sani estis disponatis de reb⁹ vestris: faciẽdo testm̃ vim et placãdo deum. Vñ ọt ecclia. Emẽdem⁹ in meli⁹ q̃ ignoranter peccauim⁹: ne subito ꝓoccupati die mortis q̃ram⁹ spaciũ pnie/et inuenire non possimus. ¶ Tertiũ malũ est obsessio demonũ/dũ dicit: circũdabunt te. Nota filij tudinẽ de p̃dice absc̃dita in fractura. Si in circuitu cẽnt mille canes/in aere falcones/et hoies vẽatores eã fugãtes et expellẽtes baculis de fractura illa: ibi remanere nõ posset. q̃d misera p̃dix faceret? Ita est de ania hois impenitẽtis. fractura ẽ corp⁹. canes in circuitu sunt demones q̃ sunt in terra. falcones sunt demões q̃ sunt in aere vt athomi in radijs solis/et nõ videnk. ps. Inhabitabũt et absc̃dẽt/ipi calcaneũ meum obsuabũt. Etiã chr̃o appuit diabol⁹ in dextro brachio crucis: vt ọt Beda sup Tob. Btã ꝙgo p gr̃am obtinuit q̃ ei non appareret demões in morte. Dolores ꝙo corpis vrgẽt vt aia exeat: nec põt aliq̃ mõ ibi manere. Ecce misera aia in q̃li p̃ssura est. Libẽter tũc aia vellet bẽe plongatõez rpis ad pentrẽdũ/sz nõ dak. Nota exẽplũz de q̃dã scrõ p̃ze. q̃ vidẽs demones horribiliter tremẽs clamabat inducias vsq; mane. scõo clamãs et se revoluẽs p lectũ/expirauit. in. iij. diak. Itẽ ọt scẽptura aie impenitẽti. Infern⁹ subt⁹ cõturbat⁹ est in occursum tui: suscitauit tibi gigãtes .i. demões. Esa. xiiij. ¶ Quartũ malũ est iudicij districtio/q̃ notak cũ ait. et coangustabũt te vndiq;. Aia ei impenitẽtis tũc hẽbit multos aduersarios. Prio q̃dẽ demones accusantes. Scõo angelos bonos ꝓfirmãtes. Tertio ꝓsciam testificantẽ. Ro. ij. Testimoniũ eis reddente cõscia ipoꝝ. Quarto pliarchas/ap̃has/aplos/martyres/ꝓfessores atq; ẽgies: q̃ oẽs clamabũt. Repellak a ꝓspcto nr̃o rangẽ indign⁹. Ultimo deũ q̃ iudex et testis ꝰ eum erit. Hiere. xxix. Ego sum iudex et testis ọt dñs. Vñ tunc dicet misera aia. Angustie mihi st vndiq;. Dañ. xiij. c. ¶ Quintũ malũ est infernale detrusio siue dãnatio/cũ ọt. ad terrã p̃sternẽre. Ista ẽ terra illa de q̃ dicit Job. xvij. Terrã miserie et tenebraꝝ tẽ. Data ei sentẽtia a chr̃o iudice: detrudek in ifernũ eternalit puniẽda. Lu. xvj. Mortu⁹ est diues et sepul. in infer. Nota sepult⁹. Notarebic potes q̃ tres ceremonias obsuãt demões q̃ ania sepelit in inferno/q̃ obsuank in sepultura co:poꝝ. de q̃b⁹ vide dñica. ij. post festũ trini. et dñica. ij. aduẽ. Emõe q̃ incipit Qui iudicat me dñs est. pre. iij. ¶ Sextũ malũ est gñalis destructio/cũ ọt. et filios tuos q̃ in te sũt. s. p̃sternẽt ad terrã. i. in infernũ. Filij ei vsurarioꝝ et similiũ/dãnank vt plurimũ: nõ q̃dẽ ex pctis parentũ. q⁹ fili⁹ nõ portabit iniq̃tatẽ p̃is/nec p̃ portabit iniq̃tatẽ filij. vt ọt Eze. xviij. sz dãnantur ex pctis ꝓpr̃ijs: qz vsuras q̃s p̃ exegit/nolũt restituere: ñ solũ filij/sz mlti alij. ꝓ ꝗ̃ dãnank: qz sunt ꝑticipes in ꝗ̃ pctõ. Nota ẽ q̃ decez dñnie pson̄aꝝ dãnank. Prio nãq; dãnak vsurari⁹. Scõo filij et heredes nõ restituẽtes vsuram sciẽter. Tertio filia dotata ex pecũia vsuraria. Quarto genere recipiẽs vsuras in dotẽ. Quinto vxor vsurarij vsuẽs ex bonis vsurary. Sexto notarij cõficiẽs sciẽter instm̃ vsurarũ. Septimo testis. Octauo dñs ciuitat⁹ ꝑmittẽs. Nono iudex iudicãs vsuras debere solui. Decio statuta: statuẽs vsuras nõ posse repeti. De his trib⁹ vltimis hz in Cle. j. de vsuris. Undecio põt addi pcepta. Duodecimo ꝑticipãs i crimie vsure. s. ꝓsulẽdo/

mãdando rẽ. Q, aũt dixi de filia dotata
& genero: est verũ nisi in trib⁹ casib⁹. Pri⁹
mus est qñ socer dotãs h3 alia bona de q⁹
bus dotat filiã. Scõs ẽ: qñ licz nihil aliõ
habeat pr̃ nisi vsuras: tñ creditores sũt in⁹
certi, qz tũc cũ restituẽda sit vsura pauperi
bus, vt in Ele. j. de vsurz. põt de vsura da
re dotẽ filie: nõ vt filie/sz vt pauperi/sic &
alijs pauperib⁹: maxie cuz auctoritate seu
2silio epi. Et qz vt paupi donat: nõ ad põ
pã & supflumtatẽ dare dz/sed solũ ad necita
tẽ. xvj. q. j. si cupis. in fi. Tertius est: qñ fi
lia & gener recipiũt ignorãter: qa tũc videt
tur excusari ꝑdiu durat ignorãtia. Post⁹
q̃ vo scit/nunqd teneꝫ? Rñdeo: de cõsum
pz̃ nõ videꝫ teneri: qz bone fidei possessor
facit fructꝰ suos. l. fructꝰ. ff. de rei ven. & l.
certũ. C. eo. ti. vbi dr. Certũ est male fidei
possessores/oẽs fructꝰ debere cũ ipa re pre
stare: bona vo fide extãtis. post litz aũt cõ
testationẽ/vniuersos. De extãtib⁹ tñ rene
tur gener ad restitutionẽ illis qb⁹ socer te
nebaꝫ. Itẽ q dixi de vsura vsurarij: intelli
ge cũ determinatõe seu limitatõe quã po
nit Ray. in sũma. Et nota in sũma Pisa⁹
na, restitutio. j. ij. & vij. Prz g̃ q dãnaꝫ fi
lij ex petõ parẽtũ a dõ. Dixit dñs Moysi
Exo. xx. Ego suz deꝰ zelotes visitãs petã
pm in filios vsqz i tertiã & qrtã gnatiõez
eoꝝ q oderũt me. Esa. xxxij. Nõ vocabiꝫ in
eternũ semẽ pessimoꝝ. Prepate filios eiꝰ
occisioni in iniq. pa. eoꝝ: nõ resurgẽt neqz
hereditabũt ter. neqz implebũt faciez orb
ciuitatũ. ¶ Septimũ malum est bonorũ
dissipatio/ibi, & nõ relin. lapi. sup lapi. At
de bonis hoim impenitentiũ/ꝑtim vsu
rarioꝝ: nihil remanet. Nã ex iusto dei iu
dicio/mortuo vsurario filij statim mortiũ/
tur & relinquũt alienis diuitias suas: & se
pulchra eoꝝ domꝰ illoꝝ in eternũ. ps. Jõ
dr alibi. Thesaurizat & ignorat cui cõgre
gabit ea, & si filij sui diu viuerint/erũt dis⁹
sipatores bonoꝝ. Vñ Eccls. ij. Detestat⁹
sum oẽm industriã/q sub sole studiosissi⁹
me laboraui: habit⁹ heredẽ post me quẽ
ignoro vtrũ sapiẽs vel stult⁹ sit. Vel alio
mõ ex diuia puidẽtia dissipanꝫ bona ipsa
& pereũt, qz notũ est: de bonis male acqsi⁹
tis nõ gaudebit tertiꝰ heres. Vñ de diui⁹
tijs male acq̃sitis nihil inde remanet/nisi
gũl pa/Vñ Chrz. sup Mat. & hz in pecto.
xxxviij. di. c. ejiciens. Quẽadmodũ em̃ si
triticũ aut aliud tale cernas in cribro: duz
huc et illuc tractaꝫ/oia grana paulatim de
orsum cadũt/& in cribro nihil remanet ni
si sterc⁹. sic de iuba negociatorũ nouissime
nihil remanet nisi solũ petm̃. Et ꝓfirmaꝫ
auctoritate scpture dicẽs. De mercedib⁹
meretricis cõgregata sunt: & vsqz ad mer⁹
cedẽ meretricis reuertentꝫ sup h plãgaz/et
vlulabo: vadã spoliat⁹ & nud⁹. Michee. j.
Nota de mercede meretricꝫ. i. auaritie, qa
sic meretrix cõlcat oib⁹ laicis/clicis/& reli
gios: ita vsqz ad meretricẽ. qz sic malo mõ
si ditie acqsite: sic malo mõ dispgẽt. Sup
h plangã. i. ꝓ trit̃one. vlulabo ꝓ cõfessio
nẽ. vadã discalciat⁹ & nudus/ꝓ satisfactio
nẽ. Jsta tria dãtur vsurario remedia. Pos⁹
tremo subiũgit dñs rõnez oim maloꝝ di,
Eo q nõ cogueris tps visitatõis tue. Vi
sitat deꝰ petorẽ dupl̃r. Prio interi⁹ inspi
rãdo & suadẽdo. Apo. xij. Ego sto ad ostiũ
& pulso. Scõo exteri⁹ ꝓ pdicatiões publi
cas fratrũ ꝓ infirmitates. Job. x. Visita⁹
tio tua custodiuit spũ meũ. Sz hoies pec
catores min⁹ intelligũt/q̃ anialia trõna
bilia tpis cõgruitate. Cõtra qs Hiere. et
probãs sic ait. Milu⁹ in celo cognouit tps
suũ: turtur & hirũdo & ciconia custodierũt
tps aduẽtus sui: pp̃ls autẽ meꝰ nõ cognit
iudiciũ dñi. Hier. viij. Ergo pniam agite
qz est necessariũ. ¶ Quarto & vltimo pro
baꝫ pniaz esse necessariã exẽplo. Videm⁹
q oẽ aial cũ se infirmũ sentit/sollicite, pcu
rat & qrit sue sanatõis remediũ. Sic dicit
Amb. in Hexa. Ursus em̃ cũ se grauatũ
sentit: qrit formicas & comedit/& per eas
purgaꝫ tanq̃ ꝓ medicinã. Silitudo vt re
fert Vale. Ceruꝰ cũ se vulneratũ sentit sa
gitta venenata: currit ad herbaz dictamũ
comedendã. sicq̃ cũ eã comederit/fertꝫ de
vulnere exilit cuz veneno/& sanaꝫ. Sic et
mustela cũ patiꝫ ab aspide cũ veneno: qrit
cardellã. Hoies etiã cũ sunt corꝑaliter infir
mi: qrunt sollicite medicos a quib⁹ curari
pñt. Cũ igit vulnera aie. i. vitia: & peccata
grauiora sint & piculosiora q̃ vulnera coꝛ
poris. tũ qz occultiora/tũ qz ad petorẽ pni
cie finaliter ꝓducũt: qz ad mortẽ aie nõ tpa⁹
lẽ sz eternã: cur miser hõ nõ magz sollicite
qrere dz remediũ pnie q̃ morbi & vulnera
aie sanãtur? Sz o cecitas petoꝝ. nã maio

rē diligentiā hz pctōr ipenitēs de iumēto suo vel de asino/q̄ de aia. qz si asin⁹ infirmak. ꝛtinuo et statim mittit p manischalcho/ꝛ p meliore ciuitatis. sz si pctōr infirmak in aia: negligit. Jtē maiorē honorez facit calciamēto suo q̄ anie: qz caligā lacerata facit ꝛtinuo sui. sed aia q̄tidie lacerak ꝛ nō curat. Debet ḡ q̄libet pctōr/ꝛ maxie in h̄ tpe q̄dragesimali fortiter clamare ad deū cū rugitu cordis ꝛ cōritione di. Pctā mea q̄si sagitta infixa sunt in me: sed añ q̄ vulnera generē in me/sana me dñe medicamēto pnie de⁹. Sic dauid clamauit di. Miserere mei dñe: qm̄ ꝛturbata sunt oia ossa mea. i. ꝑtutes aie q̄b⁹ sustētak in gra dei: sicut corpus ossib⁹ sustentak ne cadat. Et sic faciendo habebim⁹ hic gr̄am ꝛ gloriam in futuro. Amen.

De vtilitate ꝛ infructuositate penitētie. Sermo. ij.

Penitētia agite ꝛc. Supra in ꝓmone ꝓximo dictū est ō pnie necessitate: mō sequit de pnie q̄litate/viez de pnia inutili ꝛ infructuosa: in sequēti ꝓmone videndū est de pnia vtili ꝛ fructuosa. Salutef virgo ꝛc. ¶ Pro fundamēto ꝓmonis oritur theologicalis q̄stio. ¶ Querit. Utrꝫ per pniaz possit remitti qcūqz pctm̄: Arguit q̄ nō illud p q̄ō remittit pctm̄ tāte bonitatis oz esse quāta est malitia in pctō. Sed malitia pcti est infinita/cū sit ꝺ bonū infinitū. sed bonitas pnie nr̄e est infinita: igit. In oppositū habef Eze. viij. Si impius egerit pniam ab oib⁹ pctis suis: oim iniquitatū ei⁹ q̄s oblat⁹ est nō recordabor. Ergo p pniam pōt remitti qcūqz pctm̄: ꝛ sic q̄stio manet pro vtraqz pte dubia. Ad q̄stionē respondendū est ꝓm Rich. sup. iiij. sen. di. iij. ar. vij. q. j. q̄ pnia pōt accipi p pnia informi aut formata p graz: et vtroqz mō pōt accipi p habitu vel actu interiori vel exteriori. Dico ḡ q̄ pniaz informē/siue accipiak p habitu siue p actu/interiori siue exteriori/siue p oib⁹ sik: nō remittit pctm̄ nisi dispositiue/inq̄ntū p ipsam disponit hō ad suscipiendū gr̄am dei p quā formalr remittit pctm̄. spealr⁹ tñ disponit ꝛ directe⁹ ad pcti remissionē quaz q̄cūqz alia virtus informis. qz oia pcta in h̄ ꝛueniūt: q̄ vnū q̄dqz est q̄dā iniustitia. i. ꝛtra iustitiā legis/diuie. ꝛ prima spealiter ꝛ directe disponit hoiem ad h̄ vt possit ꝛ velit p illa iniuria debitā emendā facere cum adiutorio dei. Et ad argumentū ōr/q̄ ſq̄uis bonitas penitētie nr̄e sit finita: tñ fructus meriti ch̄ti: sine qua p pniaz nō possem⁹ mereri remissionē pcti aliq̄ mō: est infinita inq̄ntū fuit meritū illi⁹ q̄ bonitatē habet infinitā. Ad quā faciendā nos exhortank ꝓba p̄assum pta. ꝛ sic de alijs. ¶ Pro euidētia dicēdorū: notandū q̄ circa pniam agendā ꝙq̄z differētib⁹ modis se hūr hoies. Prio q̄daz nec peccāt nec pniaz agūt. Jsti sunt velut angeli: de q̄b⁹ possum⁹ admirari dicētes. Quis est hic ꝛ laudabim⁹ eum: Fecit em mirabilia in vita sua. Eccī. xxxj. Tales fuit infantes baptizati. De adultis aūt paucissimi sūt/nec meminī me legisse aliquez adultū talē/q̄ſ⁹ multi fuerī ꝛ plures ipsorū/statū innocētie ꝛseruasse legant: tñ oēs se in afflictōe pnie macerauerūt/sicut Johannes bap. ꝛ ceteri sīles. De q̄b⁹ dicit scriptura. ij. Parak. vlti. Et tu dñe iustoz nō posuisti pniam iustis Abrahā Jsaac ꝛ Jacob/his q̄ tibi nō pecca. Tales vt dixi sūt sīles angelis: q̄ nec peccāt nec agūt pniaz ij. Reg. xiij. c. Sic est angelus dñi/sic est dñs me⁹ rex: vt nec b̄nedictiōe nec maledictione moueak. Quidā ꝛ scdo mō nō peccant/ꝛ tñ agūt pniam ieiunādo/orando/vigilando: ꝛ corpa affligēdo. Jsti sunt viri pfecti: sicut fuit saluator. q̄ cuius pctm̄ nō fecit nec inuētus est dolus in ore eius sicut ōr Esa. liij. ꝛ. j. Pe. ij. c. tñ tota vitaz suaz cōpleuit vigilijs/orationib⁹/ꝛ ieiunijs. Un̄ ieiunauit q̄draginta dieb⁹ ꝛ q̄dragīta noctib⁹/nō manducās neqz bibēs. sicut ōr Mat. iiij. Jtē Luc. vj. Exyt in montē ꝛ erat pnoctās in orone dei. Sic fuit gloriosa ẏgo Maria: q̄ tota vitā suā duxit in vigilijs ꝛ orationib⁹. Talis etiā fuit Job: de q̄ dicit q̄ nō peccauerit moraliter: ꝛ tñ ōr. Ipse me reprehendo ꝛ ago pniam in fauilla ꝛ cinere. Job. xlij. Quidam ꝛ tertio mō peccāt/sed nolūt agere pniam: quoꝝ finis interit⁹. Cōtra q̄s loquit Hiere. di. Nemo q̄ bonū est loquit: nullus est qui agat pniam de pctō suo dicens quid feci. Oēs cōuersi sunt ad cor⁹ suū quasi equ⁹ in

impetu vadēs ad p̄liū. Hiere. viij. ⁊ Job xxiij. ait. Dedit ei de⁹ locū pn̄ie: ⁊ ipe abutif eo in superbiaz: qnimo totū tp̄s vite sue expēdit in gaudijs vanis ⁊ delectatio nib⁹ carnis/dicēs illud Sap̄. ij. Dixerūt em impij apō semetipos/ſz nō recte. Extinguū ⁊ cū tedio est tp̄s vite nr̄e: ⁊ nō est refrigeriū in fine hois. ⁊ nō est q̄ agnitus sit reuersus ab inferis: quia ex nihilo nati sumus/⁊ post hec erim⁹ tanq̄ nō fuerimus qm̄ fumus afflat⁹ est in nar̄ib⁹ nr̄is: et sermo scintille ad cōmouendū cor nr̄m. qa extincta⁹ cinis erit cor⁹ nr̄m/⁊ spūs diffundetur tanq̄ mollis aer: ⁊ transiet vita nr̄a tanq̄ vestigia nubis/⁊ sicut nebula dissoluet. q fugata est a radijs solis ⁊ caloze ei⁹ aggrauata: ⁊ nomen nr̄m obliuionē accipiet p tp̄s/⁊ nemo habebit memoriā opeꝝ nr̄oꝝ. vmbze em̄ transit⁹ est tp̄s nr̄m: ⁊ nō est reuersio finis nr̄i/ qm̄ cōsignata est ⁊ nemo reuertet. Venite g̃ ⁊ fruamur bonis q̄ sunt/⁊ vtamur creatura tanq̄ in iuuētute celeriter vino p̄cioso: ⁊ vnguētis nos impleam⁹ ⁊ nō p̄tereat nos flos tēporis: coronem⁹ nos rosis anteq̄ marcescāt: nullum pr̄a: ū sit q̄ nō ptranseat luxuria nr̄a: nemo nostrū sit exors luxurie nr̄e. Vbiq̄ relinqm⁹ signa letitie: qm̄ hec est ps nostra ⁊ hec sors. Oppримamus pauperē iustuz ⁊ nō parcam⁹ vidue nec veterano: nō reuereamur canos multi tp̄is. sit aut̄ fortitudo nr̄a lex iniustitie: qō ei infirmū est inutile inuenit. Tales sunt multi q̄ nullā pniam agere volūt: qnimo de p̄cīs cōmissis letant ⁊ exultāt. Juxta illud Prouer. ij. Qui relinquūt iter rectū ⁊ ambulant p vias tenebroſas: q̄ letant cū male fecerint ⁊ exultāt in reb⁹ pessimis. Necessariū est vtad eternā dānationez p̄cipitent. Juxta illud Job. xxj. Tenent tympanū ⁊ cythara/⁊ gaudēt ad sonitū organi. ducūt in bonis dies suos: ⁊ in p̄cto ad inferna descēdūt. Istud nāq̄ est illō p̄cīm qō nūq̄ merēt remissiōez. ſ. finalis impnia. Vn̄ sup illud Amos, j. Sup trib⁹ sceleri⁹ damasci ⁊ sup q̄tuor nō cōuertā eā. Dicit Hiero. ⁊ hz in decre. de pe. di. j. Sup trib⁹ sceleribus ⁊ sup q̄tuor nō cōuertā eū. iuxta trop̄ologiā h̄ possum⁹ dicere. Primū p̄cīm ē cogitasse q̄ mala sunt. Secōm cogitatiōib⁹ acq̄uisse q̄uersis. Tertiū qō mente decreueris ope cōplere. Quartū post p̄cīm non agere pniam/⁊ suo sibi cōplacere delicto. Hec ille. Isti tales ipenitentes sic deteriores Juda: q̄ pnia duct⁹ est. vt dicēt. j. gre ij. ⁊ sunt silēs diabolo. Et h̄ est illud p̄cīm p q̄ phibz Joānes apls ozare vi. Jn pn̄ia Jo. v. Qui scit frēm suū peccare p̄cīm nō ad mortē: petat ⁊ dabit ei vita peccāti nō ad mortē. Est p̄cīm ad mortē nō p illo dico vt roger q̄s. Hoc p̄cīm ad mortē est filialis impnia: vt declarat Aug. ⁊ hz de pe. di. j. pōt. Et sic ptz tertia dīctia. Quidam peccāt ⁊ agūt pniam infructuosaz ⁊ inutilē. Quidā g̃ peccant ⁊ agunt pniam fructuosam ⁊ vtilē: de q̄ dicēt in ſmone seq̄nti. Jn pn̄ti ꝑo loquemur de quarta differentia: p cui⁹ plena declaratiōe nota: q̄ septem sunt differētie person⁹ que agunt penitentiā infructuosam: vicz

Quidā nāq̄ agunt penitentiā seraz: ⁊ hec est damnatoꝝ.

Quidā pniaz desperatā. ⁊ hec est p̄ditoꝝ

Quidā simulatā. ⁊ hec est hypocritarū

Quidā coactā. ⁊ hec est malefactoꝝ.

Quidam falsam. ⁊ hec est obstinatoꝝ

Quidā indiscretā. ⁊ hec ē supstitioſoꝝ.

Quidā mom̄taneā. ⁊ hec ē recidiuoꝝ.

¶ Prima g̃ pn̄ia sera est dānatoꝝ existentiū in inferno. Tales em̄ agūt pniam/sed tardā: q̄ nō in tp̄e remissiōis. Qz autem agant pniam serā/ꝓbat Sap̄. v. vbi in p̄sona dānatoꝝ ōr. Tunc stabūt isti in magna ꝑstātia aduersus eos q̄ se angustiauerunt/⁊ qui abstulerūt laborez illoꝝ. Videntes turbabunt timore horribili: ⁊ mirabunt in subitatiōe insperate salutis: dicentes intra se pniaz agētes/⁊ p̄ angustia spiritu⁹ gemētes. Hi sūt q̄s aliq̄n habuim⁹ in derisuz ⁊ in sititudinē improperij. Nos insensati vitā illoꝝ extimabam⁹ insaniā/⁊ finē illoꝝ sine honore. Ecce quō cōputati sūt inť filios dei ⁊ inť scōs sors illoꝝ est. Ergo errauim⁹ a via ꝟitatis ⁊ iustitie: lumē nō luxit nob/⁊ sol intelligētie non est ort⁹ nob. Lassati sum⁹ in via iniq̄tat̄ ⁊ pditionis/⁊ ambulauim⁹ vias difficiles: viam aūt dñi ignorauim⁹. Quid nob⁹ pfuit supbia nr̄a: aut q̄d diuitiaz iactantia ꝓtulit nob⁹. Trāsierūt oia illa tanq̄ vmbra: ⁊ tanq̄ nunti⁹ p̄currēs: ⁊ tanq̄ nauis q̄ trāsit fluctuātē aquā: ꝙ cū p̄terierit nō ē vestigiū inuenire

neq̄ semitā carine illius in fluctib⁹. Aut auis q̄ transuolat in aere: nullū inuenit argumentū itineriz illi⁹ sed rēm sonitū alarū ꝑberās leue ventū z scindēs p vim itineris aere/cōmoriz alis trāsuolauit. Et post ℏ nullū signū inuenit itineriz illi⁹. aut tā̄q̄ sagitta emissa in locum destinatū: diuisus aer ꝛtinuo in se reclusus est: ita vt ignoret trāsitū illi⁹. Sic z nos nati ꝛtinuo desinimus ee: z ꝓtutis q̄dē signū nullū valuim⁹ oñdere: i malignitate aut nr̄a ꝛsumpti sumus. Talia dixerūt in iferno hi q̄ peccauerūt: qm̄ spes impij ēq̄ lanugo est/q̄ a vēto rollit: z tā̄q̄ spuma gracilis q̄ a procella dispergit, z tā̄q̄ fum⁹ q̄ a vēto diffusus ē: et tā̄q̄ memoria hospitis vni⁹ diei ꝑtereuntis. Sz dices. Quare ḡ nō ꝓsequūt venia ex q̄ pniaz agūt: Nō em̄ videt equū: si bona volūtate hūt q̄ ꝑpetuo puniant: maxime cū ps̄. dicat. Hunq̄d obliuiscet miserēri de⁹/aut ꝛtinebit in ira sua miscōias suas: Sz rñdeo q̄ nō agūt pniaz ō culpa in ēntū est culpa z offensa dei: sz ō pena inēntū est afflictiua ipsoꝝ. vt no. b. Tho. ij. q. xiij. ar. iij. z ō de pena dolēt pot⁹ q̄ de culpa. nā in culpa hūt fixā volūtate z immobilē. Q: ḡ culpa est eēna/ō z pena est eēna. Q, autē culpa dānatorū sit eterna ꝑbat triplici rōne. Pria est q̄t̄ immobilitatē volūtatiz: q: immobilit manet volūtas fixa ad⁹ q̄ nō pōt mutari in bonū. Vñ nō pōt velle bñ/nec opari. Quāuis em̄ dānati aliq̄ bonū possint velle: nūq̄ tñ illud bonū volūt bñ/sz male: q: ad malū finē oia conuertūr. Sic pz de diuite epulone/q̄ petebat Lazarū mitti ad frēs suos/ne z ipi descenderēt in locū illū tormētoꝝ. Luc. xvj. hoc em̄ volēdo/vtiq̄ bonū volebat: sed q: ad malū finē illud volebat/ō illud bonū male volebat. Sic z demones z ꝑe credere pñt z dicere. Luc. iiij. Exibāt demonia clamātia z dicētia: q: tu es fili⁹ dei. Jrez Ja. ij. Demōes credūt z ꝛtremiscūt. quin imo q̄q̄d demones circa hoies opant/bonū z iustū ē. Vñ sup illō. j. Re. xvj. Spirit⁹ dñi mal⁹ vexabat Saul: ōt Gre. Secundū q̄ sathane voluntas z si sp mala sit/nūq̄ tñ prās iniusta. igit dānati in iferno nihil ꝑ fūt bene velle nec opari. Et hoc no. Mat. xxij. vbi ōr. Ligatis ma. eius z pedes ꝓo affectōes: q̄ adeo sūt ligate q̄ nec pñt nec volūt operari aliq̄d bonū vt dicti. Vñ dānati etiā ꝑ venialib⁹ petis eēnaliē puniēnt. Et rō hui⁹ immobilitatis ē: qa rō mobilitatiz aīe corpi mortali vnite/cedit ab ipo corpe: q: vnūq̄q̄ recipit in altero ꝑ modū recipiētis. Corp⁹ ē mortale dū ē corruptibile: iō ad sūm dolōnē trahit aiaz Sap. ix. Corp⁹ q̄d corrū. ag. aiaz z deprimit. inha. sen. mul. cogi. Dispositio aūt aie mouēt ꝑ accīs ſm aliquē motum corpis Cū em̄ corp⁹ defuiat aie ad ꝑpas operationes: ad h̄ em̄ corp⁹ datū ē/vt in ipso exīs pficiat q̄si ad pfectionē ꝑ motuz. Q̄ igit erit a corpe separata: non erit in statu vt moueat ad finē/sz vt in fine adepto quiescat, immobilit igit ē volūtas cuiusq̄ ad desideriū vltimi finis. Et vltimo aūt fine deperdet volūtas bona: q: q̄cūq̄ aliqs vult in ordine ad bonū finē/bñ vult. male aūt q̄cūq̄ ad malū finē. Nō est igit volūtas aie separate mobil⁹ de bono in malū/vl ecōtra: sz sit mobil⁹ de vno volito in aliud: fuga⁹ tñ ordie ad cūdē vltimū finē. nec ꝑt h̄ in separate sūt puate libero arbitrio. Tal⁹ em̄ mobilitas volūtatiz libero arbitrio ñ repugnat cui⁹ act⁹ est eligere. Electio aūt est cop⁹ q̄ sūt ad finē: nō aūt vltimi finis. Sicut igit nūc nō repugnat libero arbitrio/q̄ immobilē volūtate desideram⁹ beatitudinē/z miserā fugiam⁹ in cōi: ita tūc nō erit ꝯ liberū arbitriū/q̄ volūtas immobilit ferat in aliqd determiatū sīc in vltimū finē. Q: sīc nūc immobilit nob adheret nā cōie ꝑ quā beatitudinē appetim⁹ in cōi/ita etiā illa spūalis dispositio ꝑ quā hō vult/illō desiderat vt z vltimū finē. nec etiā existimādū/q̄ anie postq̄ immobilit resūment corpa in resurrectiōe: immobilitatē volūtatis amittāt/sz in ea ꝑseuerabūt: q: corpa in resurrectiōe dū ponent⁹ ſm exigentiā anie/ nō autē immutabunt⁹ ꝑ corpa ꝑdicta. vt ponit b. Tho. in iij. ꝯ gētil. c. xcv. Propter ea apls vocat corpa post resurrectiōez spūalia. j. Cor. xv. Semiat corp⁹ aiale/relurget corp⁹ spūale: q: totali⁹ subiect aīe seu spūi/z dispone tur ſm exigētiā ei⁹. ¶ Scda rō est ꝑt penalitatiz eēnitatē. Dānati em̄ merent penā eēnā: q: sīc offensa est infinita ꝑt dignitatē ei⁹ q̄ offendit. s. dei: q̄ est infinite dignitatis: sic z pena dz esse eēna z infinita. Nō autē pōt esse eēna z infinita intensiue q̄tū

ſz ad acerbitatē: qz ſic annihilaret aīam: q̄ eſt finite capacitatz. Oportet g̃ q̄ ſit infinita extēſiue. ſ. q̃tum ad durationē. Inter ceteras aūt penas quas dānati patiūtur: vna eſt ipa inordinatio volūtatz: qz ipi quātū hñt inordinatā volūtatē/diſplicēt eis oīa: q̄ recta ſūt. z ꝑ hoc diſplicet eis: q̄ dī volūtas implet in oīb⁹: cui peccādo reſtiterunt. Igit inordinata volūtas ab eis nō tollet. Jō dr. Ecci. xj. Si ceciderit lignū ad auſtrū vel ad aq̃lonē: in q̄cūq; loco ceciderit ibi erit. ¶ Tertia ratio eſt: ꝓpter ꝓuationē gr̃e z charitatis. Nō ei volūtas a petō mutet in bonū: nō niſi p gr̃am dei ꝓtingit. Juxta illō Ro. ix. c. Nō eſt volentis neq; currentis: ſed miserētis dei. Jrē. ij. Loi. ij. Nō q̄ ſufficiētes ſim⁹ cogitare aliq̄d a nob⁹ s. q̃ſi ex nobis: hz ſufficientia nr̃a ex deo eſt. Et ex eadē gr̃a eſt/q̄ petā peniteīb⁹ remittunt. Ro. iij. Juſtificati gratis p gr̃am ipius. Si aūt anie bonoꝝ admittunt ad ꝓfectā ꝓticipationē diuie bonitatz: ita dānatoꝝ aīe a gr̃a totaliť excludunt. Nō g̃ poterūt mutare i melⁱ⁹ volūtatē. Et q̄ p z/q̄ opinio Origenis s. falsa: z hereticа: q̄ poſuit oēs demōes/z oēs homines eſſe ſaluādos. Cōtra qō eſt expreſſe auctoritas ſaluatoris dicētis. Mat. xxv. Jte maledicti in ignē eternū: q̄ paratⁱ⁹ eſt diabolo z angel' eⁱ⁹. Propt̄ h̄ igr̃ fuit Origenes tāq; hereticⁱ⁹ ab eccl'ia dānat⁹. Ut dī in decret. xxiij. q. ij. in fine. De h̄ vide qō ſcripſi in ſmōib⁹ de pcīs in gñe: ſmo. ix. z dñica. ij. poſt feſtū trinitatz: ſmone q̄ incipit. Jrat⁹ de⁹ et⁹ z̄. ¶ Scā eſt pnia deſperata: z h̄ eſt pditoꝝ ſicut fuit pnia Jude traditoris: q̄ pnia ducⁱ⁹: retulit triginta argēteos dī. Peccaui tradēs ſanguinē iustū. Matt. xxvij. Sz nō ꝓfuit ei: qz defuit ſibi forma pnie. ſ. ſpes venie. Vñ dſperatⁱ⁹ laqo ſe ſuſpēdit: z diffuſa ſunt oīa viſcera ei⁹. Act. j. Et hoc/ſō qz nō acceſſit ad eos q̄ poterāt ſibi de pnie remedio puidere: et ꝓſilū dare. Debebat em̄ Judas accedere ad dñm gloriosaz: vt p eo intercederet. Vel ſi ꝺ ea erubeſcebat: debuit ire ad mariā magdalenā z marthaz: vel ad apl̄os. Vñ Aug. ꝺ pe. di. vj. c. Qui vult ꝓfiteri petā ſua. ſic ait. Jōq̄ nō petat ſacerdotes aliquā culpā/ab vnitate eccl'ie diuiſos. Judas em̄ penitēs: iuit ad phariſeos: z relinquēs apl̄os nihil inuenit auxilij/niſi argumētū deſpatōis. Dixerūt em̄. Quid ad nos: tu videris. Si peccaſti: tibi ſit: nō tibi ſuccurrim⁹: petā tua nō charitatiue ſuſcipim⁹: nō cōportāda, pmittim⁹: nec q̃lit̄ veponas on⁹ docem⁹. quid enim nobis z miſcōie: q̄ nec opa ſeq̃mur iuſtitie. Sed ſi iuiſſet ad frēs: q̄ ozauerāt p̄ ſocru petri fe bzicitāte: q̄ cananeā impzobā mie obtuleīrāt: inſrogaſſet Petrū p̄ ſe effundentē lachrymas: nō fugiſſet Martā z Marthā q̄ vitā Lazaro ipetrauerūt/nō turbā. plorātē: q̄ vnicū filiū acq̃ſierat vidue. iuit ad diuiſos/z diuiſus perijt: hoc ibi. Talis em̄ fuit pnia Caīn q̄ deſperās ait. Maior eſt iniq̃tas mea: q̃ vt veniā merear. Gen. iij. Cal' etiā fuit ille mercator/q̄ cū ad extremū veniſſet/rogatⁱ⁹ fuiſſet a circūſtantib⁹ vt teſtamētū ꝺderet z ꝓfiteref: poſtq̃ renuit/tādē illoꝝ victⁱ⁹ inſtātia: ait teſtamētū meū eſt h̄: qz bona mea relinq̃ filio meo: corpⁱ⁹ ꝑbytero parochiali: aniam vero relinq̃ diabolo z defunctⁱ⁹ eſt. Sic eſt hodie de multz: q̄ iuſto dī iudicio deſperātes potⁱ⁹ cū Juda vadūt ad phariſeos. i. audiūt demonū ꝓſuaſiones q̃ ſcīoꝝ/z nolūt ꝓfiteri: qz diabolⁱ⁹ cuⁱ⁹ ſuaſionib⁹ credūt: linguas ipoꝝ ꝓmittēte deo claudit. Et recte facit diabolⁱ⁹ ſic lupⁱ⁹/q̄n rapuit ouē: qz accipit eā p̄ gutt' vt clamare non poſſit. Vñ legit̄ q̄ cū q̄dā demoniacⁱ⁹/ad quēdā virū ſcīm fuiſſz adductⁱ⁹: z cū demonē adiurāſſet vñ recederet: z nomen ſuū ſibi diceret. Ille ait. Nos ſumⁱ⁹ tres frēs: q̄ habemus nr̃a officia deſminata. Ego ei voco: claudēs coz. Alius claudēs os. Tertiⁱ⁹ vocat' claudēs marſupiū. Officiū em̄ meū ē cor pctōis indurare: vt nō poſſit h̄e ꝓtritionē. ſed ſi forte cōterit' laboraī frat' meⁱ⁹: ſz claudēs os: vt ꝓfeſſionē impediat. Et ſi forte ꝓfeſſus fuerit: laboraī tertiⁱ⁹ frat' meⁱ⁹. ſ. claudēs marſupiū ne ſatiſfaciat: z ne malle ablata reſtituat. Et ex h̄ fit pnia inutil'. ¶ Tertia pnia eſt ſimulata: z hec ē hypocrita ꝓpria illud. Cū ieiunatis: nolite fieri ſic hypocrite triſtes Mat. vj. Tal' fortaſſe fuit pnia Eſau: de q̄ dicit Apl'. Heb. xij. Nō nō inuenit locū pnie: q̃q̄ cū lachrymis inq̃ſiſſet eā. Tales hypocrite ſūt: ſic arbores frōdoſe et ifructuoſe: q̄ merenť a chr̃o maledici: z areſcere ita vt nihil alīō

valeāt: nisi ad cibuz ignis. Figura de hoc hz in ficu: cui dñs maledixit: ō q̄ hz Mat. xxj. Dic hist̄oriā. Et nota p materie ampliozi declaratōe: q̄ ttuoz sūt spēs hypocrisis. Prima est boni simlatio, cum. s. hō simulat se bonū facere qō non facit. Tales erāt illi hypocrite ꝺ q̄s loquit dñs. Mat. vj. c. Attēdite a falsis pphis. Et ꝓtra hoc sic ait. Greg. Simlata eq̄tas ē duplex iniq̄tas. Tales sūt silles arboribꝫ sodomoz: ō q̄bꝫ dicit in hist̄oria scholastica: q̄ faciunt iuxta mare moztuū poma lluida in apparētia exteriozi: sed cū matura credūt z aperiūt scintillis plena inueniūt. Secda spēs est boni defedatio/seu deturpatio. Tunc aūt hoies bona sua fedant: qñ ea q̄ sūt de se bona/z de suo gñe mala intentiōe corrūpūt ea faciēres/vt hoibꝫ placeant: vl vt bona tpalia ꝓsequnt: pura dignitates/honozes/diuitias zc. Nō aūt vt placeāt ꝺo. Tales etiā dānant sicut falsarij monete. Nā monetā q̄ debet esse aurea vl argētea: faciūt stanneā. Sic opa corp/q̄ debēt esse aurea p charitatē/vl argentea p puritatē falsa sūt: q: habēt solā similitudine boni zc. Cōtra ds ꝺr dñs. Mat. xv. hypocrite bñ pphetauit ō vob Esaias pphā dī. Populus hic labijs me: honozat corde aūt eoz longe ē a me. Vñ ꝺr hypocris ab hypos/qꝺ ē sub z crisis: aurū q̄si alitō habēs sub auro. i. sit apparētia boni. Cōtra ds terribilit iterū clamat dñs. Mat. xxiij. dicēs. Ve vobis scribe z pharisei hypocrite/q̄ silles estis sepulchris dealbatis: q̄ foris apparēt hoibꝫ speciosa: intꝰ vero plena sūt ossibꝫ moztuoꝝ/z oī spurcitia. Sic z vos foris/q̄dē apparetis hoibꝫ iusti: intꝰ aūt pleni estis hypocrisi z iniq̄tate. Tertia spēs hypocrisis est mali palliatio: qñ sez bonis obtūbrationibꝫ mala sua depingūt: qñ vicz aliquas ostētatiōes faciunt: vt mala sua cautꝰ faciāt/z extra hoibꝫ nō appareāt. Tales sunt sic lupi: de q̄bꝫ ait dñs. Mat. vij. Attēdite a falsis pphetis/q̄ ve. ad vo. in uestimentis. aūt sunt lupi rapaces. dic. Arist. De naturis aialium: q̄ lupi aphricani sibillos pastoꝝ fingūt: z oues eos ee pastores putantes ad eos ꝓueniūt: z ipsi postq̄ tenuerāt eas diripiūt. Jo. x. Lupus rapit z dispergit oues. Tales sī hypocrite: fingūt se esse bonos palliātes mala sua: vt decipiāt oues chri. Quarta spēs hypocrisis/ē etiā boni simlatio hoc. s. mō cū aliq̄s simlat se velle occultare bona sua: cū tñ appetat ea manifestare hoibꝫ: ne appareāt esse hypocrite/vl vt meliozes reputēt. Cōtra tales ꝺr. Mat. vj. Amāt orare in angulis platea rū. Jn plateis q̄dē amāt orare vt videāt: sz in angulis/vt credāt nolle videri. Jsto rū q̄ttuoz hypocritaꝝ pnia est infructuosa eo q̄ nō sit ꝓa sed simulata. ¶ Quarta est pnia coacta: z hec est malefactoꝝ. Qñ enī ducūt ad furcas/dolēt z penitet de pcō: nō hoc q̄ sūt ad suspēdia ꝺdenati: sed quia coacte faciūt/nihil ꝓdest. Tales em̄ sūt similes latroni sinistro. Lu. xxiij. Et symoni cyreneo q̄ nō volūtarie: sz coacte portauit crucē dño. Nō tñ nego/q̄n tales possint verā pniam agere: sic latro dexter i cruce. Jō talibꝫ nō negak pnia: nec ꝓfessio pcōrū: nec est ꝑta ꝓsuetudo: vt in cle. i. ō pe. z re. Nec eucharistia denegak. de pe. z re. ca. q̄ in te, nec sepultura ecclīastica. xiij. q. vlt. c. vl. Dicit tñ Hosti. in. c. ex pte. ij. ꝺ. Sepulturas. q̄ furca suspēsus nō depone tur sine licētia iudicis: quā tñ petitā facile ꝓcedere ꝺz. ff. de cada. puni. l. j. ij. z. iij. Et postea si fuerit penites sepelief: vt in. d. c. vl. Et ꝓcordat glo. ibi Jo. an. cōia ō leg. j Sed valde difficile est: tales malefactores verā pniaz agere. Ecci. v. Sup furē est cōclusio z pnia. Et tō ꝺr Petrus. Nemo vim patiak sic homicida aut fur: aut maledicus aut alie, appeti. i. Pe. iij. Talis fuit pnia Antiochi regis: q̄ cū ꝑcussus esset a ꝺo ꝓpter suā superbiā: appēdit eius dolor viscerū z amara interiora rozmēta: et cepit ex ḡui superbia deduci: z ad agnitōez sui venire. Et cū iā feroz suū ferre nō posset: ait. Justus est subditū esse deo: z mortalē nō paria deo sentire. Sz stati subdit scriptura di. Orabat aūt hic sceleste ꝺnm: a q̄ nō erat miam ꝓsecuturus. ij. Macha. ix. ¶ Quinta est falsa: z hec est impfectoꝝ: illi ue obstinatoꝝ: puta qñ agit pniaz de vno pcō mortali: z nō ꝺ alio. Talis em̄ est pnitētia falsa. ſm Greg. Et hz in decreto, ꝺ pe. di. v. Falsas. Vbi sic ꝺr. Falsas pnias dicim⁹: q̄ nō sm auctoritatē scrip̄ patruꝫ p q̄litate crimīs iponūt. Jō q̄ miles vl negociator vel alicui dedit⁹: q̄ō sine pcō exerceri nō possit; si culpis ḡuiozibꝫ irretit

tus ad pniaz venerit: vel q̄ bona alterī⁹ iniuste detinet/vel q̄ odiū in corde gerit re/cognoscat se verā pniam nō posse pagere p quā ad eternā vitaz puenire valeat: nisi negociū relinq̄t/vl' officiū deserat: z odiuz ex corde dimittat. Bona q̄dē q̄ iniuste abstulit restituat/arma deponat/vlteriusq̄ non deferat: nisi ꝑ filio religiosoꝝ eōꝝ p defendēda iustitia: nec tū si noluerit desperet: z interim q̄cq̄d boni fecerit/vl' poterit facere: hortamur vt faciat: vt oipotēs de⁹ cor illu⁹ illustret ad pniaz. Et nō sm glo. q̄ vbi ait exercere non pōt: difficultas notat nō impossibilitas. Et vniuersalit̄ falsa pnia est: de vno penitere/z non de alio. Unī scriptū est. Qui totā legē seruauerit: offendat aūt in vno: factꝰ est oim re⁹. s. q̄n/tū ad vitā eternā. Et Chrysos. sup Matt. ō negotiatores sic ait. Eūticēs de⁹. lxxxviij. di. Eūtiens vendētes z emēdentes de tēplo significauit: q̄ mercatoꝝ nūq̄ pōt deo placere. Et ō null⁹ pōt esse chr̄ian⁹ mercator: aut si voluerit esse/pūciat de eccl̄ia dicēte ꝓpheta: q̄ nō cognoui negotiatōes introibo in potēcias dn̄i. Et infra subdit. Ostendā q̄s nō est negotiator: vt q̄ talis nō fuerit eū intelligas esse negotiatorē q̄/cūq̄ rē cōparat: nō vt tra integrā z imutatā vēdat: sz vt materia sit sibi alicūd opandi: ille nō est negotiator. Qui vero rē cōparat: vt integrā z imutatā vēdēdo lucret ille est mercator: q̄ de tēplo dei ejcit: de hac dis. d. pe. di. v. Qualitas lucri. ¶ Septa est pnia indiscreta: z hec ē supstitiosoꝝ: q̄ in tm se macerāt/vigilando/ieiumādo vel hmōi faciēdo: q̄ debilitant cor ꝑ: et q̄q̄ deficiūt sensu. Cōtra q̄s ō: Ro. xij. Obsecro vos frēs ꝑ miam dei: vt exhibeat cor ꝑa vīa hostiā viuentē scrām: deo placētē: rōnabile obsequiū vr̄m. Ad hoc aūt vt discrete pnia fiat: oz penitēs ꝯsilio seniorꝝ adherere: nō ꝓꝑio iudicio. Hoc ei mō accrīt discretio/q̄ est mat⁹ z origo oim virtutū: vt hz in collatiōib⁹ patrū in scōa collatiōe abbat̄. Moysi: z in. j. de offi. custo. in c. ꝑsentiū. j. q. v. Unī in hui⁹ figura in veteri testamto. i. q̄libet sacrificio debebat apponi sal. Unī Leui. ij. In oi sacrificio tuo oblatōe offerēs sal. ¶ Septia ē pnia mometanea. i. instabilis z incōstās: z hec ē recidiuoꝝ. i. illoꝝ q̄ post pniam redeunt ad petā. Unī Isodoꝝ ō sum. bono. Et hī de pe. di. ij. Irriso⁹ est nō penitēs/q̄ adhuc agit q̄d poeniteat/nec videt deū posse sibi dit⁹: sz subsannare supbꝰ z c̄. Ibi vide. Et etiā in capl'is sequētib⁹. Tales punient ꝑ petis remissis: q̄ ꝑ ingratitudinē redeunt Mat. xviij. Irat⁹ dn̄s ei⁹ tradidit eū tor/toribꝰ. Nō quō intelligat/vide qō scripsi i dn̄ica. xxij. post festū trinitat̄. sm̄ōe q̄ incipit. Oportuit z te misereri ꝯserui tui.

¶ De fructuositate et vera et maxīa vtilitate pnie. Ser. iij.

Penitētiā agite: appropinq̄bit regnū celoꝝ. Mat. iij. Cū duplex sit pnia: scz infructuosa z fructuosa: de infructuosa vidim⁹. Nūc dicendū restat de fructuosa. Saluet̄ ꝯgo Maria. ¶ Prio fundamēto sm̄ōis oriet̄ theologicalis q̄stio.

¶ Queri⁹ vtrū ꝑ pniaz possit remitti tota pena pctō debita. ¶ Arguit̄ q̄ nō. habet Sap. ij. q̄ que peccat quis/ꝑ hec z torquet: q̄ cū ñ tm peccet corde: sz ore z corpe nūq̄ tñ hō pōt penitere in corde. q̄n sit debitor pene in corpe. igit̄. ¶ In oppositū latro ꝑ pniam meruit tota remissionē pene pctō suo debite/alit̄ nō dixisset ei chr̄s: hodie mecuz eris in paradiso. ergo ꝑ pniam pōt remitti tota pena/pctō debita: Et sic questio manet. ꝑ vtraq̄ ꝑte dubia. ¶ Ad q̄stionem respondendū est sm̄ Richardū sup. iiij. sen. di. xiij. ar. vij. q. ij. q̄ nō est dubiū/quin ꝑ penitentiā rōne sui actus interioris/vel exterioris simul/possit remitti tota pena pctō debita/tāta etiā potest esse intentio actus interioris: q̄ ꝑ eius pfectionē z dolorē sensibilē causatū ex pfectione actus merek penitēs remissionē totiꝰ pene pctō debite/vel ꝑ equivalentiaz soluit totā penam pctō debitā/ita q̄ si post completū illius contritionis morū decederet/nullā penā i purgatorio sustineret/ḥ autē nō ꝓuenit cuilibet cōtritiō: q̄ nō sp cū remittit offensa/remittit satisfactoria emenda. Et ad argumētū dr̄: q̄ ꝑ mēbra nō peccet/nisi instrumtal'r: ita q̄ q̄cq̄d faciūt homines totū ipurādū ē volūtati. illō ꝓbū sapi

entie intelligit ſm ꝓgruitatē/nō necitatē ad quā pniaz nos exhortant ꝥba paſſum/ pra z ſic de aliis. ¶ Qualis aūt eſſe debeat pnia fructuoſa:q eſt electoꝝ z ſaluādo/rū:oñdit nobis Joel in epla/q fuit lecta in ꝓma die.kl.ſic di. Conuertimini ad me zc.vſqz.z nō veſtimēta vīa.Joel.ij. Vbi notant nouem ꝓditiones vere penitētie. Debet eīm eſſe ꝓmo.

Feſtina/ibi conuertimini.
Recta/ibi ad me.
Integra/ibi toto.
Voluntaria/ibi corde.
Propria/ibi veſtro.
Auſtera/ibi ieiunio.
Lachrymoſa/ibi fletu.
Deuota/ibi planctu.
Pia/ibi ſcindite corda veſtra.

¶ Prima ꝓditio vere pnie eſt:q oz eſſe feſtina. Vñ ōr. Cōuertimini.in pñti nō in futuro. Debet ḡ pcōr ſtatim cōuerti: nō expectare annū nō meſem: nō hebdomadā/nō horā/vel diez:q: q ꝓmittit tibi veniā de pctis penitēti: die craſtinū nō ſpondit diſſimulanti. Ignoramꝰ eīm q̄d ſit dies craſtina paritura. O q̄t anie ſūt in iferno:q expectātes tēpus faciēti pniam: fruſtrate ſunt ab expectatiōe ſua morte p̄uenīēte. Prouenit aūt iſta,pcraſtinatio ex hoc:q pcōr ꝓmittit ſibi longā vitā. Eccl. xxix. Repromiſſio nequiſſima mētes pdit. Nota nequiſſima in ſuplatiuo gradu. Eſt eīm iſta repromiſſio mala peior peſſima. Mala q̄dē z fatua eſt:q: vſurpat ſibi pcōr in hoc/qō ſoluz eſt ipſius dei:ſcz de futuro tpe diſpernere:h ſurgente diabolo:ſic ſuggeſſit Eue dicēs. Nequaq̄ moriemini. Geñ.iij. Sed o inſenſati neſciz qō ſcribit. Act.j. non eſt veſtrū noſce tpa vel momenta:que pater poſuit in ſua ptāte.

¶ Peior eſt:q: credidit q deꝰ multū tēporis daturꝰ ſit:qō tñ fatue z male expendit/cū z ſi dñs longū tpm ſibi ꝓmiſiſſet:nihilominꝰ illud poſſet breuiare/ſi penitere nō veller:q: illa ꝓmiſſio itelligeret ſub cōditione: ſi pniam agat/q ptz Geñ.vj. Nō pmanebit ſpūs meꝰ i hoīe in eternū:erūtq̄ dies eiꝰ.cxx.annoꝝ. Nota ſpūs meꝰ.i. indignatio mea:erūtq̄ dies eiꝰ.cxx. annorū ad penitendū. Hoc eīm dixit deus ſm ſpaciū:eo anno q̄ cepit archa fieri. Sz q: hoīes in malicia pſeuerauerūt ante p̄fixū terminū,i.c.ānos deleti ſūt. Si ḡ deꝰ tpm ꝓmiſſuz nolētiꝰ penitere abſtulit:q̄d faciet de illis:q̄ꝰ nullū tpm ꝓmiſit. Ad idē facit in illi:q̄ñ ꝓmiſit deꝰ Dauid de Salomone dicēs ij. Reg.vij. Et ſtabiliā tronū regni eiꝰ vſq̄ in ſempiternū. Et tñ poſtea illō regnū abſtulit,p maiorē pte Roboaz: ſicut patz.iij. Reg.xij. Vide in ſmonibus de oratione dominica. Sermone.ij.parte.iij. ¶ Peſſima ꝓ eſt repromiſſio iſta: q: pcōr nō tantū tpm datū ꝓdit:imo i cōtumeliā ipius largitoriz expendit: ſed etiā futurū tpm in cōtumeliā eiuſdē expendere diſponit. Quia ḡ fatue ꝓſumit:q deꝰ qui iſta nouit:debeat ſibi dare longā vitā: teneamꝰ ꝓſiliū dñi dicētis. Nō tardes conuerti ad dñm zc. Figura etiā habet de corno emiſſo ab arca:q nūq̄ reuerſus eſt ad cantās cra cra:ꝓſumēs d craſtina expectatiōe nūq̄ puenit ad craſtinū:iuxta illud. Geñ.viij. Et Aug. Ipa res ē q mētes occidit:cū dicūt cras cras:z ſubito hoſtium claudit z remanēt foris. cū voce corumꝰ: q: nō habuerūt gemitū colūbinū: hoſtiuz claudit z cras cras vox corumꝰ ē. hec ille in ſmone. Jtē admoneꝰ nos deꝰ nr. Sopho.ij. Vlor cātanꝝ i feneſtra corꝰ in ſuliminari. Sic pcōr egredit de arca.i.ō eccleſia p pctm mortale. Si ḡ ſīc efficitur corꝰ in craſtinando pniam:ſīc fieret in nūq̄ redeūdo ad arcā. Jō ōr. Eccl.v. Nō tardes conuerti ad dñm: z ne differas ō die in diē:ne ſubito veniat ira illiꝰ:z in tpe vindicte diſperdat te. Jtē ibidez. De ppitiato pcōꝝ noli eſſe ſine timeru:neq̄ adiectas peccatū ſup pcm:z ne dicas. miſeratio dei magna ē:multitudis pcōꝝ meoꝝ miſerebit. Dia eīm z ira ab illo cito ꝓmat:z i peccatores reſpiē ira illiꝰ,ñ tardes conuerti zc. Tēpus aūt vindicte z iuſtitie eſt tpm mortis:q: tpm vite pñtis:ē tpm mie.ps. Cū accepero tēpus:ego iuſtitias iudicabo. Ad Heb.ix. Statutū ē oibꝰ hoībꝰ ſemel mori Oratiꝰ in odis. Oēs vna māer nor:z calcanda ſemel via leti eſt. Jō ſcā maſ eccla admōet di. Emēdemꝰ in melꝰ. Jtē Dietro,ad paulinū. Feſtina q̄ſo te:z beneſti ſalo naucule ſune magꝝ ꝓcide q̄ ſolue. Et Luca.li.vj. Tolle mozaſ ſp: uocauit differre gatis. ¶ Sexta cōditio pnie eſt:q oz

esse recta qō notak/cuz dicik ad me. Ubi nota.q certitudo pnie pficik ex duob⁹ Primo ex cōuersione. Un dicit cōuertimini. Est em peccator⁹ sik̄s infirmo:cui⁹ cura ē p ꝑtrariū. Item sik̄s baculo curuo:qui vi oꝑtet in ꝑtra iuz vertī:ad hoc vt dirigak. Nam vt ait Amb. Peccatū est spreto inmutabili bono/bonis cōmutabilib⁹ adherere. Bonū aūt incōmutabile est deus Malach.iij. Ego deus/z nō mutor. Bonum vero cōmutabile est mūdus:z oīa ei⁹ bona cōmutabilia sunt/sicut honores/pompe/dignitates/officia/potentie/voluptates/diuitie/gloria mūdi. Ro.vj.c. Vanitati em creatura subiecta est. Experientia etiā docet oīa bona mundi mutabilia esse. Nā hodie est hō i dignitate/cras nō. Et sic de alijs bonis mundi. Boe. Quid me felicem totiens iactāstis amici. Qui cecidit stabili nō erat ille gradu. Item.j. Jo.ij. Mund⁹ transit z ꝯcupiscentia ei⁹. Petōres aūt vertunt tergū deo: z faciem creature. Jdeo ꝑtra eos cōquerit deus dices. Verterūt terga z nō faciē. Ponam⁹ in practica. Auarus spreto incōmutabili bono:sz deo/z ei⁹ mandatz: adheret mūdo:sequendo diuitias z lucra krena. Si ḡ vult rectificari vertak in ꝑriū:vt sz spernat mundū z adhereat deo. Sic fecit beatus euāgelista Matthe⁹ qū relictz oib⁹ secutus est chīm. Mat.ix. Jrē bonū cōmutabile est caro/z eius voluptates. Esa.xl. Omis caro fenuz/z oīs gloria eius q̄si flos feni. Nā mane.i.in iuuentute sic̄ herba transit/z floret. vespere.i. in senectute decidit:indurat:z aresc̄it vtiq̄ in infirmitate. Luxuriosus aūt spernēdo deū sequitur carnē. Un si vult rectificari/vertak in cōtrariū:sz spreta carne sequak deū. Rom. viij. Si em sm carnē vixeritz morieminī. Si aūt spiritu facta carnis mortificaueritis vixeritz. Jrē Galk.v. Spiritu ambulate/z desideria carnis nō pficietis. Sicut fecit maria magda. postq̄ cōuersa fuit ad chīm. Lu.vij. Et Maria egyptiaca in vitis patrū. Jrē glia mūdi:honores:dignitates: sūt bona cōmutabilia. Supb⁹ aūt vt ꝓsequtur ista bona/spernit deū z ei⁹ ꝑceptā. Et hō si vult spūalr rectificari: gliam mūdi z cetera ꝑdicta spernat: vt hēat gloriā celi:q̄ solis hūilib⁹ dak:iuxta illō Job. xxij. Qui hūliat⁹ fuerit:erit in glia. Sic fecit Dauid di. Elegi abiect⁹ esse zc. Secūdo rectitudo pnie pficik ex fine. Sic em hō nō recte sagittat/qū nō respicit signū: ita hō nō recte penitet/nisi respiciat deū: vt sz ꝓpter deū/z nō ꝓpter aliū finē labore pnie ponter:nō ōt. ad me. Debet em peccator penitēs dolere ꝓpter deū offensuz: z ꝓpk deū habendū: qz ipse dz esse finis oīm opez nroz. Multi em labozes z dolozes patiunk:sed qz nō sunt ꝓpter deū: nō sūt in fructuosi z inutiles Sap.iij. Infelix z vacua est spes illoz: z labozes sine fructu et inutilia opa eoz. Forma ḡ pficiēs cōsistit in fine:quādo intendik deus a penitenti.

¶ Certio debet esse pnia volūtaria:dum ōt cozde.i. volūtate:vt sit spōtanea:nō coacta vl̄ iuita:sicut est pnia carceratoz: vel violenk suspensoz: sicut patiebak latro sinisteroz. Lu.xxiij. Et Symō cyrene⁹:de q̄ ibidē dicik:qnō volūtarie:sz coactе poztauit crucē dñi. Un Can.v. Surrexi vt aperirē dilecto meo/man⁹ mee distillauer̄t myrrhaz purā. Per myrrhaz q̄ est amara significak pnia. Pura myrrha est/q̄ nō agik ꝓ violentiā incisionis vl̄ aliquā vim. Un designat spontaneā volūtatē penitēdi. Nō est talis pnia pyratarū: q̄ ꝓ timorē vl̄ violētias tēpestatz penitēt/z cōfitenk: sed sedata tēpestate fūt deteriozes q̄ ātе fuerant. Nota hic mozalik/q̄ triplex dicik crux.s.chīi; latronis dextri/z sinistri. Prima signat pniam volūtarie assumptā. Nā chīs volūtarie passus est crucē. Esa.liij.c. Oblat⁹ est.qz ipse voluit. Et tal pnia sanctis placz deo:qū sz hō sponte seipm affligit/ieiunādo/ozando:vigilādo: elemosynas faciēdo.ps. Volūtarie sacrificabo tibi. Scōa crux:sz latronis boni signific at pniam:nō q̄dē assumptā:sed illatā a deo: vel ꝓfessoz:q̄ tū penitēs humilik sustinet sic̄ qū de⁹ infert hoi infirmitatē vel mortē filioz:vel ꝓsanguineoz vel alia hmōi aduersa:z hoc placet deo: sic̄ fuit crux latronis boni.ps. Qm grauata est sup̄ me manus tua ꝓ uersus sum in erū.m. dum cōfi. spina.s.aduersitatz. Tertia crux significat pniaz ipoz q̄ coacte facīt: sic̄ cū latro ducik ad suspendiū:h̄ nō placet deo:sicut nec crux latrōis sinistri. Jō ōt apl's.ij. Co.ix. Unusq̄sq̄ ꝓut destinauit in corde suo: nō

ex tristitia: aut ex necessitate. hilarē ei da/ totem diligit de⁹. ¶ Quarto dz esse pnia integra: qđ notat cuz dicit in toto cozde. Et pmo quidē q̄tū ad ꝓtritionē: vt de oi bus doleat: z oia relinq̄t: alioq̄n nō cura/ ret. Legit in legēda bri Sebastiani: q̄ cū Cromati⁹ maxim⁹ z ditissim⁹ grauissime egrotaret: z pmisisset brō Sebastiano: q̄ couerteret ad fidē/si daret ei aliqđ reme/ diū q̄ curaret: ipse dixit q̄ cōfringeret oia idola: z baptizaret z tūc curaret. Qđ ille fecit/vno tantuz retento. s. solis z lune et stellaꝝ/qđ erat aureū z valde pꝛeciosum. Baptizat q̄ z nō curat. Post q̄ vero peni tuit z cōfessus fuit: z destruxit illđ simula chrū/qđ retinuerat: apparuit ei angelus dñi: ꝓfecte curans eū. Sic siliter ania pe/ nites nō curat: nisi de oib⁹ doleat pē. Lauabo p sing. noc. lec. meū la. m. stra. me. ri gabo. ¶ Scđo debet esse integra in ꝓfessi one: vt penites oia pcta ꝓfiteat: z dicat in spāli scita: i grata: z oblita i gñali. Est ei pctō: illaqueat⁹ mltis laqueis: sic vulne/ rat⁹ mltis vulneribꝫ leralibꝫ/q̄ nō cuadit mortē/nisi oia curent. Et tō oꝑtet/vt oia detegat medico. ¶ Tertio debet esse in/ tegra in satisfactiōe. alioq̄n opoꝛtebit satis facere alibi. i. i purgatorio/vbi ḡuissima ē pena. Nā vt ait Aug. i decre. xxv. di. Qui in aliđ sec⁹m distulit fructū ꝓuersiōis: p/ us purgabit igne purgatōis. Hic ignis z si nō sit etern⁹: miro tñ mō grauis est: su/ perat eñ oēm penā: quā passus est aliqs i hac vita vl pati pōt. Idē in. c. null⁹. ō pe. dis. v. ij. ¶ Quinto dz esse ꝓpria. Ideo dr vlo. Ecōtra accidit in baptismo. Sufficit puero fides aliena cū fctō ꝓprio: vt ipe ba ptismū z ei⁹ esse suscipiat: sed in pnia ecō/ trario: sufficit ꝓtritio cū fctō alieno. Pōt eñ vn⁹ bō p alio satisfacere: sed nō ꝓfiteri Vñ sic medicina cōposita vni mēbro: nō sanat aliđ mēbrū: pura apposita calcaneo: nō sanat ocm: ita vn⁹ cozdis ꝓtritio non sanat coz alteri⁹. ¶ Sexto debet esse au/ stera. Vñ dr in ieunio: quo sez affligit ca ro exteri⁹. Vñ eccla sctā statuit ieiunīū. xl. dierū. Nā vt ait Greg. in h̄ mortali coz pore ex q̄ttuoz elemētis subsistim⁹: z p vo luptates eiusdē corpis ꝓcepz dñicz ꝓtra/ im⁹: q̄ p decalogū sunt accepta. Qui ḡ p carnis desideria decalogi mādata ꝓtēpli/ mus: dignū est vt eandē carnē q̄terdecies affligam⁹. hec ille. Et p q̄dragenariū nu/ merū ieiunij dam⁹ deo decimas anni z. Vt not. de pe. di. v. Quadragesima. Et cusank tñ aliqui: pura mlieres pregnātes Scđo mlieres lactantes. Tertio infirmi. Quarto paupes. Quito itinerātes. Sexto laboꝛātes. Septimo pueri. Octauo se nes. Nono positi in necessitate: i. c. j. đ obs/ tuatōe ieiunij z. Est tñ notādū/q̄ nō so lū a cibis dz bō abstinere: sed etiā a vitijs. Qui ieiunant z a vitijs nō abstinēt: silēs fūt diabolo z. Vñ dñt hoies ab odio/a li tib⁹/a ꝓtentoib⁹ abstinere: iuxta illđ Esa. lvij. c. Ecce in die ieiunij vr̄i inuenīt vo lūtas vra: z oēs debitores vr̄os repetiſ. Ecce ad lites z ꝓtentiōes ieiunaſ: z pu tiſ pugno impie. Ite a celebraōe nuptiaꝝ rū/z ꝓiugij abstinēdū est. Vt h̄. xxiij. q. iij. c. chr̄iano. z. c. nō oꝑtet. z. c. nec vxo/ re. Etiā carnalis copula inf ꝓiuges h̄ ꝛge phibet: vt dz in. c. chr̄iano. Sed dr Gla. ibi: q̄ h̄ est de ꝓsilio intelligendū. ¶ Scđo ptio dz cē lachrymosa/q̄ notat ibi/fletu sic faciebat q̄ dicebat. Lauabo p sing. noc. lec. meū z. Ite fuer⁹ mihi lachryme mee panes z. Sic z maria magda. de q̄ dicit. Lu. vij. Qđ stans retro sec⁹ pedes ei⁹: la/ chrymis cepit rigare pedes ei⁹: z capillis capitiz sui tergebat/z osculabat pedes ei⁹: z vnguēto vngebat. Qđ si non pōt hō la/ chrymas exteriozes emittere/saltē emittat interiozes. Nota hic/q̄ defect⁹ lachryma/ rū pōt ꝓtingere ex mltiplici causa. Primo ex defectu doloꝛis: qz si hō minus doleret de pctō/cui de dāno tpali. Scđo cōtingit ex abundātia doloꝛis: qz lachrymas eriecat p calozē concitatiuū. Tertia ꝓtingit ex h̄q hō se ꝓtinet: vt cozā solo đo doleat. Quar to qñ ex duritia cōplexionis est: q̄ hō no p̄t flere coꝛpaliť. p pctis/z si fleat p morte aie: qz doloꝛ ille magz sensibilis est. Et io magz vicin⁹ ad resoluēdū coꝛp⁹ in lachry/ mas. hec ponit b. Tho. in. tij. sen. di. xv. lit/ per fr̄am. ¶ Octauo dz esse deuota: dum dr. in planctu. Hec aūt deuotio h̄z/z ostēdit p oꝛones assiduas. Debet ei pctō dul miliare se/z plāgere: z venīā a deo de suis pctis postulare. Sic faciebat ille: q̄ proce dēs i terrā ait. Patiētiā habe in me: z oīa reddā tibi. Et audiuit. Qē debitū dimitti

tibi:qm̃ rogasti me. Dat.xviij. Et lō ōt dñs. Dat.vj. Unge caput tuū:z faciem tuā laua.i.mentē tuā vnge vnctiōe deuo/ tiōis. Per caput nāq; mēs designat. Ut c.vnico. De sacra vnctiōe. Et faciē tuā la ua.i. cōscientiā tuā aq̃ lachr;maz/vel aq̃ pnie. Sic publican⁹ būilit' perens depca bat di. Deus ꝓpiti⁹ esto mihi pctōri. Luc. xviij. ¶ Nono debet esse pia:dū ōr. Scin dire corda vīa:scz ad cōpassionē,primoz: qbꝫ debem⁹ cōpati:z el'ynas largiri p̄ser/ tim h̄ tpe q̄dragesime. Jō Gre.sup̄ homl'. euangelij pme dñice q̄dragesime ait. Ne/ mo sibi abstinētiā solā credat sufficere: cū dñs p ꝓphām dicat. nōne h̄ est magꝫ ieiu/ niū qd eleg:frange esurienti panē tuuz:et egenos vagosq; induc in domū tuā: cum videris nudū operi eū:et carnē tuā ne de/ spexerꝫ. Illud ḡ ieiuniū de⁹ approbat:qd ad et⁹clos man⁹ el'ynaz leuat/qd cū pri mi dilectiōe agit:qd ex pietate conditur. Hoc ḡ qd tibi subtrahis alteri largire: et vīa tua caro affligit inde egēris ꝓximi co/ ro reparet. Luc etcm̃ p ꝓphām dñs dicit. Cū ieiunaretꝫ z plangeretꝫ/nūqd ieiunīū ieiunastis mihi? Et cū comedistꝫ et bibi/ stis:nunqd nō vobis comedistis:z vobis/ metipsis bibistis? Sibi em̃ comedit z bi/ bit:q alimēta corꝑis q̄ sunt cōia dona cō/ ditoris,sine indigētib⁹ ꝓcipit:z sibi quisq; ieiunat,si ea que sibi ad tps subtrahit/nō paupib⁹ tribuit:sed ventri postmodū offe renda custodit. Hinc p Joel' ait. Scrifi/ cate ieiuniū. Jeiuniū quippe scrificare est adiūctis bonis alijs:digna deo abstinen/ tia carnis oñdere. Cesset ira/sopiant iur/ gia. Incassuz em̃ caro atterit: si a prauis suis voluptatib⁹ anim⁹ nō refrenat:cuz p ꝓphām dñs dicat. Ecce in die ieiunij ve/ stri inuenit volūtas vīa: z oēs debitores vīos repetit: ecce ad lites z ꝓrentiōes ie iunatis/z pcutitis pugno impie. Notan/ dū q̄ ait oēs debitores vīos repetiꝫ. Ne/ q̄ em̃ q debitorē suuz: h̄ qd dedit repetit: aliqd iniustū facit: sed dignū est: vt q̄sq; sei pnia macerat etiā hoc/qd sibi iuste cō/ petit interdicat.sic nobis afflictis:z penī/ tentib⁹ a deo dimittit/q iuste egim⁹ si pro minori/illi⁹ etiā h̄ qd nob iuste cōpetit re laxem⁹,hec ille. Si ḡ pnia cū p̄dictis ꝓdi tiōib⁹ fiat;pculdubio erit fructuosa:z me ritoria vite eḱne: sicut ōr thema. Pniam ꝑgite a ꝓpio. em̃ reg.celoz. Ad qd ille nos ꝓducat q̄ sine fine viuit z regnat. Amē.

¶ De q̄ditate:in quo tractat' an pnia sit virt⁹ an sacramentū: an act⁹ virtutis an passio. Ser.iiij

Penitētiā agi/

te zc. Supradictuz est de pnie necessitate z q̄litate:mō seqūtur p̄dicare de eius quiditate. Sed pri⁹ salu tet ꝑgo maria. ¶ Pro fundamēto sermo nis oritur theologicalis q̄stio.

¶ Querit vtrū penitētia sit gñalis virt⁹. Arguit q sic. virt⁹ opposita omi vitio est gñalis:sed pnia est virt⁹ opposita omi vi/ tio:ḡ pnia est ꝑtus gñalis. Jn opposituz. virt⁹ cui⁹ actus nō est gñalis/nō est virt⁹ gñalis:sed actus pnie/q̄ est detestari pec/ catū/inq̄tum est expiabile p actū penitē/ tis/virt⁹ nō est gñalis: q; nō ꝙuenit cuili bet ꝑtuti. ḡ pnia nō est virtus gñalis.z sic questio manet,p vtraq; ꝑte dubia. ¶ Ad questionē respondendū est:ꝑm Richardū de media villa sup.iiij sentē.dist.xiiij.q.ij. q virtutē esse generalē/potest intelligi tri plicit:scz essentialit:casualit/dispositiue. Primo modo est virt⁹ gñalis que ꝓdica tur de q̄libet virtute:nec est distincta p es/ sentiā a virtute aliqua:z hoc mō virt⁹ ge/ neralis nihil aliud dicit/q̄ quālibet virtu tē modo indeterminato: sicut genus im/ portat quālibet speciem modo indetermi nato:z sic pnia non est virtus generalis: est em̃ virtus p essentiā distincta ab omni alia virtute. Scōo modo charitas virtus est generalis:ad omnes alias virtutes in/ quātum habent completū esse ꝑtis:q;a cōpletio cuiuslibet habit⁹ in esse virtutis est p charitatē/sicut p causā formalē. Ter tio pnia virtus est gñalis/vt em̃ inferius ostendet p penitentiaz: disponitur homo ad susceptionem aliarū virtutum:distin/ ctionē autē essentie eius cognoscere debe/ mus p eius obiectuz:q; quidā dicunt esse peccatū sub ratione qua dei est offensiuuz. ¶ Ad argumētū dicit: q maio: est falsa: yna em̃ virtus ab alijs p essentiam distin/

cta potest esse exposita/cuilibet vitio sub vna rone q̄ in q̄libz vitio reperit charitas eiꝰ opponit cuilibet petō mortali: inquātꝰ tū qōlibet peccatū est ꝓtrariū summe bonitati. z penitētia/cuilibet petō inquātuz est ꝓtra iustitiam diuine legis: z expiabile ꝑ actuz penitentz/ad quā penitentiā faciendā nos exhortantur verba ꝓeassum/ra: z sic de alijs. ¶ Pio euidētia dicendorum: notandū elt q̄ pnia potest quattuor modis sumi.

Primo ꝓout est virtus.
Scdo ꝓout est sacramentū.
Tertio ꝓout est ꝑtutis actus.
Quarto ꝓout est passio.

¶ Primo erge modo potest accipi/vt est virtus: z secundū hoc pnia est habitus: vt infra dicit: qui est in volūtate/sicut in subiecto. Et q̄ sit virtus ꝓbatur sic: q: ꝓcepta legis nō dantur/nisi de actib⁹ virtutū: qa hoc intendit legislator: vt dicit in primo ethicoꝝ: sed penitētia cadit sub p̄cepto legis: vt dicit in themate nostro: q̄ penitentia est virtus. ¶ Scdo mō accipit ꝓout est sacramentuz: q: vt dicit Hugo de sctō victore. Sacramenta sunt q̄dam medicine: que petō ꝑ vulneribꝰ adhibent/pecca/rū autē ꝑ penitētiā sanat. ergo pnia est sacramentū. Ideo eccl'ia in ꝓlona peccatoꝝ dicit: petā mea sicut sagitte infixa sūt in me: sed anteq̄ vulnera generēt in me: sana me dñe medicamēto penitētie deus. Differt aūt penitētia hoc modo sumpta: a penitētia ꝓut est virtꝰ: q: in illa se habz penitēs vt agens: sed in pnia ꝓut est sacrm: habet se penitēs/vt patiens z recipiens. Sicut em̄ in corporalib⁹ medicinis quedā sunt: q̄ ꝓsistunt in sola passione/vel receptōe cauſati/vt sectio vulnerz: vel appositio emplastri: quedā vero q̄ consistunt in actu laborantis: sicut exercitatōes z hmōi. Ita etiā in sacramētis: quedā nō requirūt actū eiꝰ q̄ satisfaciat quantū ad sacramēti substantiā: nisi ꝑ accidēs sicut remouēs/phibēs/vt in baptismate z cōfirmatione/z hmōi. Quedā aūt requirunt essentialr: z ꝑ se actū eiꝰ: q̄ sacrm recipit ad essentiā sacri: sicut ptz in penitētia/z sacro mrimonij. Requirit ergo/vt penitens doleat z cōfiteat: et satisfaciat saltem in ꝓposito ad essentiā sacramēti pnie. ¶ Tertio modo accipit penitentia/put est actus ꝑtutis: qñ scz hō actualr dolet de ꝑctis: q̄ dolor si ꝓcedit ex habitu pnie iā acquisito vl infuso: dicit actus ꝑtutis: nō quidē ex virtute pnie elicit: sed ꝑtutis generatiuꝰ siue causatiuꝰ. Et sic dolor accipit ꝑ penitētia a Grego. z Ambro. cum dicunt/q̄ pnia est ꝑterita mala plangere. Isto etiaz modo pnia put est actus ꝑtutis: differt a pnia/put est habitꝰ: q: habitꝰ est in ania dormientz: actꝰ vero pnie est solū in vigilante/cum dolet actualr de ꝑctis: sicut ceteri actꝰ ꝑtutis.

¶ Quarto modo accipit pnia/put est: de quattuor passionib⁹ corporalib⁹ q̄ sunt gaudiū/dolor/timor/z spes/quas anie nostre ex corpore qualitate suscipiūt. Iuxta illud Virgilij in. vj. Eneidos. Hinc metuunt cupiūt: gaudētq̄: dolētq̄: nec auras Suspiciūt clause tenebrīs/et carcere ceco. Et q: hoc vltimo mō non est meritoria: q: nō est ex electione: sed ex naturali instinctu. Virtus aūt z eius actꝰ sunt ex electione: q: vt dicit. vitj. Ethicoꝝ. Principale ē virtute morali est electio. Idcirco de ista penitentia dimittemꝰ. De pnia ꝑo scdo mō sumpta: q̄ est sacrm dicit infra vbi agetur de. v. ar. i. de pnie integritate. Hunc aūt dicemꝰ: de pnia vt est virtꝰ z ꝑtutis actꝰ. Loquēdo igit de pnia vt est virtꝰ diffinit sic a mgr̄o in. iiij. sen. di. xiij. Penitētia est gratia/q̄ cōmissa mala cum emēdationis ꝓposito plangimꝰ: z odimus: z plangēda cōmittere nolumꝰ iteꝝ. Dicit aūt gratia pnia: nō vt sit idē q̄ gra ꝑ essentiā: sed dicitur gratia: q: cōuenit cum gra in scdo effectu. Effectus em̄ gratie ꝓprius est iustificare: z deo gratū reddere/z hic est effectꝰ pnie: vt. j. dicit. Possumꝰ aūt clarꝰ z cōpletius/sic pniam diffinire vt oēs eiꝰ cause cōprehendant. Penitētia est virtꝰ a deo nobis infusa/q̄ cōmissa mala plangimꝰ: cū emendationis ꝓposito: ipsi deo nos reconcilians. In qua diffinitione notantur quattuor cause.

Prima est causa principalis effectiua: cum dicitur/a deo.

Scda est causa formalis ꝑfectiua: cum dicitur/infusa.

Tertia est causa materialis obiectiua: ibi/ cōmissa mala.

Quarta est causa finalis ꝓpletiua: ibi/

ipſi deo nos.

¶ Prima ḡ causa ē principalis effectiua/ cui dicit.pnia est virtus a deo ⁊c. Non em possum⁹ habere virtutē pnie a nobis/sed a deo habem⁹:⁊ hoc est cōe oi virtuti infuse. Vñ Aug.diffiniēs virtutes theologice sic ait. Virt⁹ est bona qualitas mentis q̄ recte viuim⁹:qua nullus male vtit:quaz de⁹ in nobis sine nob operat. Q⁹ autē habeam⁹ ipsam virtutē pnie a deo/ꝓbat per aplm Ro.ix. Non est volētis neq; currentis/ꝫ miserētis est dei. Itē.ij.Coz.iij. Nō sum⁹ sufficiētes cogitare aliq̄d a nobis q̄si ex nobis:sed sufficiētia nr̄a ex deo est. Nō etiā clari⁹ patebit infra in.ij.pte ꝑmonis. Jō dicit Hiere.in ꝑsona pcōris penitentis. Conuerte me dne ⁊ conuertar:qz tu dns deus me⁹ postq̄ cōuertisti me egi pniam. Hiere.xxxj. Sed nota q̄ nō debet ꝓpter h̄ pcōr totū onus relingre deo/sicut faciūt insipientes dicendo. Vñ deus dabit mihi gr̄am penitendi/tūc satisfaciā ⁊c. Sed dz pcōr ex se facere quicq̄d boni pōt:⁊ tūc ꝓ culdubio de⁹ dabit sibi donū. Vñ Aug. sup Joā. Qui creauit te sine te:nō iustificabit te sine te. Est aūt notādū q̄ ista virtus ptinet ad iustitiam vindicatiuā:q̄ est circa punitionē offense. Vñ Amb.in lib. de pnia,⁊ habet in decre.de pe.di.iij.c. Penitētia est quedā dolentis vindicta semp puniēs in se:qđ dolet cōmisisse. Vñ dicit pnia quasi penā tenens/vel penitētia ꝺr a puniēdo.qz requirit ꝙ pcōr in se semp puniat vlciscendo quicq̄d cōmisit peccando. Differt autem pnia a iustitia vindicatiua in duobꝰ:vt ponit Thom̄.in.iij.ibi vide.

¶ Scōa ē causa formalis ꝙfectiua: q̄ nō tal cū dr/ꝙ pnia est infusa virt⁹.i. ꝓ gr̄am gratū facientē:sine q̄ nulla pnia est vera: nīs dolor de pctis est vtilis. Per nos em possum⁹ in pctā dilabi:sed nō possum⁹ a pctis resurgere/nec veniā consequi pcōr sine gr̄a diuina. Et hoc ꝓbat triplr.aucto ritate/rōne/⁊ exemplo. Auctoritas habet multiplex in veteri ⁊ nouo testamēto. In veteri quidez Osee.xiij. Perditio tua isrl.i. ex te:tantūmō ex me auxiliuz tuū. Isrl.i. hō vides deū, Js/em hō/ra.vides el.de⁹ dr. Et h̄ est chr̄ianus vides deū et cognoscens eū ꝓ fidē, j.Coz.xiij. Videm⁹ nūc ꝓ speculū ⁊ in enigmate ⁊c. Jude⁹ aūt cec⁹ est/⁊ q̄libet ali⁹ infidelis: q̄a nec oculo de Xro videt diuinitatē chr̄i/nec sinistro humanitatē. Itē Esa.xlij. Ego sum q̄ deleo iniq̄tates tuas ꝓp̄ me: ⁊ pcōr tuoz non recordabor. Itē in nouo testō Jo.vj. Nemo pōt venire ad me:nisi pat⁹ me⁹ q̄ misit me traxerit eum. Itez Ro.iij. Justificati gratis ꝓ gr̄am ipius. Ad idē faciūt auctoritates allegate supra ꝓte premissa. Item triplici ratione ꝓbatur.

Prima est naturalis.

Secūda est theologicalis.

Tertia est legalis.

¶ Prima igit̄ rō nālis est:qz vnumqōq; est reducibile ad principiū suū vñ sumptū est. Vñ videm⁹ q̄ oia corruptibilia cōposita ex q̄ttuor elemētis reſoluūtur in ipsa q̄ttuor elemēta:sic ⁊ bestie formate de terra ad terrā nāliter reuertunt. Juxta illud Eccs.iij. Cuncta subiacēt vanitati et oia ꝓgunt ad vnū locū:de terra facta sūt et in terrā parit reuertunt. Nō videamus de q̄ hō fact⁹ est/⁊ q̄d est q̄ntū ad corꝑ. Juxta illō Gen.iij. In su.vul.tuī vel.pa.tuo donec reuer.in ter.de qua sum.es:qz pul. es ⁊ in pul.reuer. Quantū ꝫo ad aiam/q̄ est subiectū gr̄e vel culpe:non possum⁹ dicere q̄ sit ꝓducta de terra vel d̄ alio elemēto:nec de materia celi:qz humana aia ꝓp̄ suā nobilitatē est sup oēm ꝓparationē materie cozpalis:nec educit̄ de potētia materie/sed est creata de nihilo.ḡ est naturaliter reducibilis ad nihilū. Cū ḡ pctm̄ sit nihil: qz est priuatio speciei/modi/⁊ ordinis ſm Aug⁹.sequit̄ q̄ nāliter pōt peccare. Vñ sup illud Jo.j. Sine ipo factū est nihil:dicit Aug.nihil.i.pctm. Et hac ratōe sequit̄ q̄ peccare adeo ē gr̄ale hominī q̄ null⁹ hō vnq; fuit sine pctō/exceptis duobus. Pter em dñm Jesum et ꝑginē Mariā/oēs peccauerūt. Vñ.j. Jo.j. Si dixerimus qz pec.nō ha.ipsi nos sedu.et ve.in no.nō est. Hāc rōnem Aug.ponit.ix.de ciui.dei. Ut natura sit/ex eo hz q̄ a deo facta est: vt aūt deficiat ab eo qđ habet/qz de nihilo facta est. Sic ḡ natura aie redit ad nihilū/ex q̄ de nihilo est creata. Si fuisset creata vel ꝓducta de gr̄a: ꝓ se rediret ad gr̄am nāliter. Si de nā celi: rediret ꝓ se ad celū. Sed qz est creatura d̄ nihilo/ꝓ se redit ad nihilū. Et iō peccare pōt ꝓ se/sed non pōt

resurgere p se a pcō/nec veniā ꝓsequi pōt se. Et sic ptz rō natural. ¶ Scōa ratio est theologicalis. Regla em theologie est/q potētia creādi est soli deo ꝓpria: nec est cō/municabilis creature etiā instrumētalit. vt no. s. Tho. j. p. q. xly. ar. v. Manifestū est aūt/q in remissione pcti z iustificatōe pcōris cōcurrit creatio gre: virtutū theologicarū z moraliū/z donoꝝ spūssancti. z sic a nullo pōt fieri hmōi iustificatio/nisi a deo z p gram sui. Hāc rōnem declarā. si cut scripsi in sermonib⁹ de pctis in genere ark. xij. ser. xiij. ¶ Tertia rō est legal. Per pctm nāq deus offendit: offensa aūt non remittit/nisi p hoc q anim⁹ offensi sibi placatur. Q⁹ aūt animus offensi placet/est a voluntate ipius offensi. Per leges nullus cogit de iure ciuili remittere offensam sibi illatā: sed pōt in iudicio accusare vl age re ꝓtra inturiantē. qz nemini facit inuriā qui vtit iure suo. c. cū eccl'ia. de elect. Non q̄ est in ptāte pcōris offendētis/sed offensi offensam remittere. Et sic in sola volū/tate dei est/pstare veniā peccatoꝝ: z nō in ptāte ipoꝝ pcōꝝ. Ps. Beatus vir cui nō imputauit dns pctm. Hanc rōnem ponit b. Tho. j. ij. q. cxij. ar. ij. sed clarius. q. cix. ar. vij. ¶ Quarto ptz p similitudinē. Nā quilibet pōt libera voluntate se in p/fundū putei ꝓicere: sed nō inde exire pōt sine auxilio alteri⁹. Sic in ꝓposito. Nota/re potes hic exēplū qd legit in Barlaam qd scripsi dnica. ij. de aduentu: sermone q incipit. Scitote qm ꝓpe est regnū dei. pre prima. Dicit etiā Jo. Chrȳ. in home. Cū appꝛopinquasset Jesus hierosolymis z. in dnica prima āduētus z in dnica palmarum. Jō clamare debet pcōr cum Dauid dicēs. Nō me demergat tēpestas aque z. ¶ Tertia causa mālis obiectiua notatur cū dicit in diffinitione. qua cōmissa mala plangim⁹ z. Et intelligē de malis culpe actualis. Hec vltima differētia est cōpletiua diffinitionis: qz dolere de pctis commissis ptinet ad charitatē/z ad quācunq aliā virtutē. Eiusdē nāq virtutis est gaudere de bono actu suo/z tristari de contrario. Cū āt charitas ꝓgaudeat de bono: vt dicit apls. j. Coꝛ. xiij. sequit q ad charitatem ptinet tristari de malo. Q⁹ q̄ dicit cū emendationis ꝓposito: ptinet specifice ad pniaz. Sufficit q̄ ad virtutē pnie cōmissa plangere/z firmiter in animo ꝓponere alia nō cōmittere. q̄ si cōmittant: apparet tunc q̄ prima pnia nō fuit pfecta: nec pdest ad salutē/nisi p aliā pniam iterū reparet. Jūn Aug. Inanis est pnia quā sequens culpa coinquinat. de pe. di. iij. inanis. Et ibidē Jsido. Irrisor est/nō penitens/qui adhuc agit qō peniter. Non tamen sequit er hoc q penitētia prima nō fuerit. Et hoc phat Gratian⁹ de pe. dist. iij. ¶ Quarta est causa finalis/cum dicitur. deo reconcilians: de qua dicetur infra. Amen.

¶ De causalitate pnie. i. causis z motiuis z rōnibus quib⁹ penitentia agitur. Sermo. v.

Penitētiā agē/te z. Supra habitū est de penitētie quiditate: mō sequit de pnie causalitate. i. de causis siue motiuis z rōnibus/quib⁹ pcōres debēt ad pniam puocari. q̄ si sepius cogitaret/vir ad peccā mortalia laberet. z si quādo eū cadere contingeret/faciliter pniam ageret. Saluet⁹ virgo z. ¶ Pro fundamēto ꝓmotis qstitur theologicalis qstio. ¶ Querit. Virtutes amisse p pniaz restituunt: Arguit q nō. Illud p qō ꝓtes restituunt earū infusionē ꝓcedit: sed pnia non ꝓcedit ꝓtutes alias: qz oēs virtutes simul infundunt. ergo p pniam oēs virtutes restituuntur. In oppositū. p pniam penitēs iustificatur: sed ḡtialis iustitia p qua aliqs in cōspectu dei iustus dicit/ꝓcēdit oēm virtutē: qz innocēs vita oēm rectit virtutē. ergo p pniam oēs virtutes amisse restituuntur: z sic qstio manet p vtraq parte dubia. Ad qstionē respōdendū est sm Rich. sup. xiij. sen. dl. xiij. ar. viij. q. viij. q p penitentiā oēs virtutes amisse restituūtur: hoc quēdo de illis virtutib⁹ que in hoie sunt p infusionē. Charitas em nō pōt esse in anima cū carētia alicuius virtutis necessarie ad rectitudinē spūalis vite. Sicut p pniam oia pcā remittūtur: q̄ remissio esse nō pot rest sine charitate p pniam: ergo restituit virtus charitatis. ad qō sequit q p pniam restituūtur oēs virtutes amisse necessarie

ad rectitudinē vite. Ad argumentū dicit/ q̄ ꝯ̄is actus infuse pnie/ virtutes alias nō pcedat: tamē actus pnie acquisite/ vel actus penitendi ipsam p̄cedens/ p̄cedit ordine durationis vel nature restitutionez amissarū frutū. Pniaz ergo habeam⁹ vt virtutes recuperemus/ q̄s p̄ petm̄ perdidimus. Ad quā penitentiā faciendā nos exhortatur verba assumpta. et sic de alijs.

¶ Consideranti mihi/ occurrunt imp̄sentiarum. xij. diuersa motiua quib⁹ p̄uocamur ad penitentiā.

Primū est diuina benignitas.
Scōm est saluatoris exēplaritas.
Tertiū est angelor⁹ festiuitas.
Quartū est gratie preciositas.
Quintū est anime securitas.
Sextū est glorie sublimitas.
Septimū est mortis dubietas.
Octauū est peccati malignitas.
Nonum est pene acerbitas.
Decimū est finis mundi ꝓpinquitas.
Undecimū est iudicij rigorositas.
Duodecimū est dilatōis periculositas.
Tertūdecimū est penitētie vtilitas.

¶ Primū ergo motiuū ad faciendū penitentiā/ est diuina benignitas: cui reperitur p̄or ingratus. Ingratitudo autē est ventus vrens z desiccans fontē pietatis diuine: vt ait Bern̄. Et q̄m̄a sit ingratitudo ista: ꝓpendere possum⁹ ex magnitudine beneficior⁹ q̄ ab ipa diuina bonitate p̄cepimus. q̄ sunt infinita: nec posset humana lingua exp̄imere vel narrare. Sed in generali nunc sufficiet dicere sex: quor⁹ quodlibet est infinitum.

Primū est beneficiū creationis.
Scōm est beneficiū redēptionis.
Tertiū est beneficiū ꝓseruationis.
Quartū est beneficiū expectationis.
Quintū est beneficiū iustificationis.
Sextū est beneficiū glorificationis.

¶ Primū ergo beneficiū est creatōis. qō est infinitū. s. de nō esse ad esse: z dedit nobis nobilissimū esse inē creaturas. Quatuor em̄ gradus ꝓstituit de⁹ in creaturis.

Primus gradus est: quia dedit aliquibus creaturis solum esse.

Scōs: ḋa aliquib⁹ dedit esse z viuere.

Tertius: quia dedit aliquibus esse/ viuere z sentire.

Quartus: q̄r dedit aliquib⁹ esse/ viuere sentire/ z intelligere. Vide de his ḡtuor gradib⁹ qō scripsit Aug. xj. de ciui. dei. c. xvj. z qō scripsi in sermone de cōuersione beati Pauli ap̄li/ sermone q̄ incipit. Elas electiōis z̄c. in introitu. In hoc aūt quarto gradu constituit hoiem: quē caractere sue imaginis silitudinis ꝛignauit. Gen. j. Faciamus hoiez ad imaginē z similitudinem nostrā. Nota q̄ inter deū z hominē est quincupler silitudo. Naturationis/ dilectionis/ seruitiōis/ humanatiōis/ glorificationis, vicz tres respectu anie: z due respectu corꝑis. ¶ Prima ḡ respectu anie est silitudo nature: q̄ cōsistit in hoc. Q̄z sicut in deo sunt tres p̄sone et vna essentia: sic in ania sunt tres p̄sone et vna essentia. De hac prima dicit Gen. j. Faciamus hominez z̄c. vt s. ¶ Scōa est imago gratie: quā consequit homo diligēdo deū ex charitate/ sicut ipse de⁹ seip̄m diligit. Col. iij. Expoliantes vos veterē hoiem cū actib⁹ suis: induite nouū hoiem: qui renouat in agnitionē dei fm imaginez eius q̄ creauit eū. ꝓpter quā imaginē dicimur filij dei per adoptionē/ sicut filius est ad imaginē patris: cōsequēter sumus p̄ hanc imaginē cōformes et cōfratres christi. Ro. viij. Ipse spūs testimonium reddit spiritui nr̄o q̄ sumus filij dei. Si aūt filij z heres: heredes q̄dē dei: coheredes āt chr̄i. Et subdit ibid. Quos p̄sciuit et p̄destinauit cōformes fieri imaginis filij sui: vt sit ip̄e primogenitus in multis fratrib⁹. ¶ Tertia imago est glorie: ꝑ quaz efficimur p̄fecte beati ad imaginē dei/ ipso deo fruendo sicut z ipse seipso fruit. De hac imagine loquit ap̄lus. i. Joā. iij. Nos ꝓ reuelata facie gl̄iaz dñi speculātes/ in eandē imaginē trāsfor. a cla. in clari. tanq̄ a domini spiritu. Item j. Joā. iij. Scimus quoniā cū apparuerit similes ei erimus: quoniā videbimus eum sicuti est. ¶ Quarta imago ē respectu corꝑis: q̄r filius dei assumpsit humanitatē ꝑ quā effectus est hō similis nobis: passibilis/ mortalis/ z subiect⁹ nostris miseriꝭ p̄ter culpā z ignorantiā. Phil. ij. Qui cum in forma dei esset: nō rapinā arbitrat⁹ est esse se equalē deo/ sz se. exi. for. ser. acci. in si. ho. fac. z ha. inuen. vt homo. Item Rom. viij. Misit de⁹ filium suū in si. car. peti z̄c.

¶ Quinta imago est regula respectu cor
poris: qz resumemus corpa gloriosa cõfor
mia corpori christi. Phil'. iij. Saluatorẽ ex
pectam⁹: q̃ reformabit corp⁹ hũilitatis no
stre confi. cor. clari. sue. Ecce q̃ntus amor
est dei erga nos: cui⁹ tot signacula nob ap
parent. Similitudo enim est causa amoris.
Gravitas aũt pcti in hoĩe põt ex hac con
sideratiõe monstrari. Si em̃ vnus accipe
ret imaginẽ crucifixi vel ꝑginis Marie:
z pjiceret eã in lutũ vel ignem: q̃nta pen⁹
dign⁹ essz: zc. Multo magis qui pjicit se
ipm̃ in lutũ auaritie vel ignez luxurie zc.
Vide qõ scripsi in ſmone brẽ Agathe: q̃
incipit. Similis est hoi patrifamilias: in in
troitu. Cur g̃ o ingratissime pctor offen
dis deũ: z si offendisti: cur totis virib⁹ euz
nõ placas pniam agendo? Hiere. ij. Sci
to z vide: qz malum z amarũ est reliquisse
te dñm deũ tuũ: z nõ esse timorẽ ei⁹ apud
te: dicit dñs exercituũ. Nota q̃nta pena di
gnus est q̃ offendit regẽ suũ: q̃a ꝓtra hunc
tanq̃ reũ criminis lese maiestatz armant
leges: clamat mũdus/seruũt iudices z li
ctores, vt in. l. quisquis. C. ad. l. iul'. ma. ca
nonizata. j. q. j. quisquis. al's. siq̃s cũ mili
tibus, zc. q̃nto magz si offendis dominũ.
Jõ loquẽs scriptura ꝓtra pctores/sic ait.
Generatio prava atq̃ puersa: heccine red
dis dño populе stulte z insipiens: nũquid
nõ ipse est pater tuus/q̃ possedit te z fecit
te z creauit te zc. Deut. xxxij. ¶ Secũdũ
est beneficiũ redẽptionis: cui bñficio ma
xime reperit ingratus pctor. Nõne ingra
tissim⁹ reputaret qui eũ offenderet q̃ ipm
a morte ꝑseruasset vel resuscitasset: j. Pe.
ij. Christus passus est ꝓ nobis. j. Cor. vl.
Empti estis ꝑcio magno. Jrez. c. vj. Pre
cio empti estis glorifi. Pet. j. Non corru
ptibilib⁹ auro zc. Sic zc. Nõ similitudinẽ ꝺ
pelicano zc. Pctor g̃ in hoc est deterior be
stijs. Legit in ecclesiastica histo. q̃ iuxta san
ctuz Zachariũ in deserto leena crudelis
bestia morabat: q̃ cuz cecos filios genuis
set/eos ad ipm̃ Zachariuz tulit: z signis
quib⁹ potuit supplicauit vt eos redderet
luci. Quod vir dei intelligẽs/ipsis signo
crucis lucẽ restituit. itaq̃ illa cuz filijs ad
spelunc̃ redijt: z accipies oĩes pelles q̃s
habebat ex bestijs quas fuerat depdata/
ad cellaz ipius detulit: sic mercedẽ z gras
referẽs de beneficio recepto. Ad idẽ facit
exẽplũ de leone beati Hieronymi zc. Jtẽ
de leone de quo legit in Esopo. Ad idẽ le
gitur de quodã leone: q̃ cauda ligatus a q̃
dã serpẽte maxime renebat. Lunq̃ pre ni
mio dolore fortiter clamãs rugitu: z qui
dã miles ꝑ desertũ incedẽs/leonis clamo
re motus venit/et extracto ense serpentez
occidit: z sic ligatũ leonẽ absoluit, q̃ adeo
beneficio gratus fuit/q̃ semp̃ vsq̃ ad mor
tem sibi adhesit. Ptz ergo ex his quãte in
gratitudinis sit pctor q̃ hoc maxime bene
ficio reperit ingratus. nã in hoc reperitur
deterior bestijs et silis serpẽti: q̃ benefico
suo reddit virus ꝑ gratitudine. Ps. cvij.
Pro eo vt me diligerẽt detrahebãt mihi zc.
Et posuerũt aduersuz me mala ꝓ bonis: z
odiũ ꝓ dilectiõe mea. Recordare paupertatis
z trãsgressiõis mee/absinthij z fellis.
Threñ. iij. Jõ Aug. in ꝑsona saluatoris
nri sic ait. Cuz inimic⁹ esses o hõ ingrate
patri meo/reconciliaui te. cũ esses longe/
veni q̃rere te. cũ venditus esses/veni redi
mere te. cũ inter mõtes et siluas errares/
quesiui te. z ne oze ferarũ laniareris/colle
gi te: laboraui/sudaui/ploraui/frigus ba
but/caput meũ spinis oppositi: manus et
pedes clauis obieci: z latus meũ lancea ꝑ
forari ꝓmisi: sanguinẽ meũ fudi: aiam pro
sui vt adiungerez te mihi: z tu ingrate sic
pararis a me. ¶ Tertiũ est beneficiũ con
seruatiõis: qz postq̃ nos creauit cõseruat
dãs nobis thalamũ vteri materni/z cella
riũ mãmillarũ. Conseruat nos etiaz a dei
monũ insidijs: dans nobis custodiã angelo
loz. Ps. Angelis suis de⁹ mãdauit de te
vt custodiãt te in oib⁹ vijs tuis. ¶ Quar
tũ est beneficiũ expectationis ad pniam.
Si em̃ deus veller cõtra pctores rigoz iu
stitie exercere: deberet terra apiri z vnos
hiatu suo eos deglutire: sicut Dathan et
Abiron, de quib⁹ dicit ps. Aperta e terra
z deglutiuit Dathan/z operuit sup con
gregationẽ Abiron. Et tñ deus expectat
ad pniam pctores ꝑ multũ tps. Q̃ signa
gnũ sit beneficiũ/pot ex duobus cõsidera
ri. Primo ex hoc q̃ angelis peccantib⁹ hoc
beneficiũ nõ contulit: sed statim eos post
pctm̃ ad infernale baratrum detrusit sine
spe aliqua remissionis: nos aut̃ expectat
spe aliqua remissionis: nos autẽ expectat
tanto tpe. Threñ. iij. Misericordie dñi/q̃ non

lumus cōsumpti: qz nō defecerunt miserationes eius. ¶ Scō apparet ex similitudine iudicis, qui sententiā tulisset ꝯtra delinqntē ad mortē: z tñ eius executionē ex misēdia differret ꝛc. Si contra peccatores in curia diuie iustitie data est sentētia que habet Eze. xviij. Ania q̄ peccauerit/ ipsa morietur, nihilominus differt executio vt detur nobis locus penitētie. Esaie xxx. Propterea expectat dñs vt misereat nostri, Et iō exaltabitur parcēs nobis: qa deus iudicij dñs. Ad idez facit parabola de filio pdigo Lu. xv. Ps. Quēadmodū miserek pater filioz: misertus est dominꝰ timētibus se ꝛc. Et licet nō exequak deus sententiā dataz cōtra peccatores: sed expectat eos ad penitentiā/ vt dictū est: tñ ipsi ducunk cōtinue ad executionē sentētie ea velocitate qua currimus oēs ad mortem cū quadriga q̄ttuoz tempoz anni/ z equo solis. Sed notandū/ q̄ nō solum deus expectat: quin etiā inuitat aiam peccatricē ad penitentiā cum angelis sanctis z tota curia celesti: dicēs illud verbum qō legit Lañ. vj. Reuertere reuertere sunamitis: reuertere reuertere vt intueamur te, Nota sunamitis. i, captiua ania: quā. s. diabolus ꝓpter delitias huiꝰ mundi captiuā duxit ad inferos. Juxta illud. ij. Tim. ij. Resipiscant a diaboli laqueis. a quo captiui tenenk ad ipsi⁹ volūtatē. Quādo dicit reuertere: ꝓpter quattuoz genera peccatorū .s. praue cogitatiōis/ locutionis/ operationis/ omissionis vl male ꝛsuetudinis. Dicit ergo reuertere a peccato praue cogitatiōis: reuertere a peccato locutiōis: reuertere a peccato operatiōis: reuertere a peccato cōsuetudinis. Jtē reuertere p cordis ꝓtritionē: reuertere p oris ꝓfessionē: reuertere p opis satisfactoz: ꝛuertere p bōe vite cōtinuatiōez: qz q̄ pseuerauerit/ salu⁹ erit. Dat. z. Vt intueamur te, i. vt sic possim⁹ videre te imaginē z silitudinē dei/ qō fruēti ōsiderio optā⁹. O si dñs q̄dā magn⁹ nos iuitarz: nūq̄d etiā remanerem⁹? Certe nō. Alioqn iuste indignatiōis causam cōtra nos haberet: quāto magis. ergo ꝛc. Jdeo apls Rom. ij. An diuitias bonitatis eius z patiētie z longanimitatis contemnis? Jgnoras quoniā benignitas dei ad penitentiā te adducit. Scom duritiaz autē tuā z cor impenitēs thesaurizas tibi iram in die ire/ z reuelationis iusti iudicij dei: z reddet vnicuiq̄ iuxta opa sua. Jtez Vale. in. j. lib. de neglecta religione. Lento cremꝰ gradu ad vindictā sui/ diuina procedit ira: tarditatemq̄ supplicij grauitate cōpensat. Jsta autē duritia peccatoris ꝓcedit ex eo/ q̄ deus nō statim punit peccatum. Juxta illud Eccs. viij. Quia nō profertur cito cōtra malos sentētia: absq̄ vllo timoze filij hominū ꝓpterāt mala. sed insipientes sunt. Ps. Nisi conuersi fueritis gladiū suū vibrauit: ar. suū teten. z para. illum ꝛc. ¶ Quintū beneficiū est iustificationis: quia quantūcunq̄ homo fecerit infinita peccata: si tamē ad penitētiā redit/ oia peccata sibi dimittunk ex diuina misericordia. Sicut ptz exēplo serui debitoris decē miliuz talentoz: de quo Mat. xviij. Unde Ezech. xviij. Si impius egerit penitentiā ab omnib⁹ peccatis q̄ operatus est: omniū iniquitatuz eius quas operat⁹ est nō recordabor. Jtem Esaie. xliij. Ego sum qui deleo iniquitates tuas ꝓpter me: z peccatoz tuoz non recordabor. Nec soluz remittit culpas/ sed etiā penas. Dicit ecclesia in hymno sancte Marie magdalene. Uni cernoq̄ dño sit sempiterna gloria qui culpas z supplicia remittit z dat premia. Jtē cōfert gratiā. Jtē virtutes theologicas/ quib⁹ homo ordinatur in deum: p fidem quidē ad deuz cognoscendū, p spem ad ipsum sperandū, per charitatē ad ipsuz diligendū. Jtez dat sibi virtutes cardinales/ quibus ordinak in proximū: ita q̄ per prudentiā in eligendis, p fortitudinē in tolerandis, p temperantiā in vtendis. z per iustitiā in distribuendis. Jtem cōfert sibi dona spūssancti: que sunt sapiētia. Esaie xj. Intellectus/ cōsilium/ fortitudo/ scientia/ pietas/ z timoz dñi. Ecce quāta beneficia deo debes o peccator: conuertere ad deū. Alioqn de peccatore obdurato dicit ps. Dilexit maledictiōez z veniet ei: z noluit bñdictionē: z elon. ab eo, et induit maledictionē sicut vestimētū. z intrauit sicut aqua in interioza ei⁹: z sicut oleū in ossib⁹ eius. fiat ei sicut vestimentū quo operit: z sicut zona qua semp pstringit. ¶ Sextuz est beneficiū glorificatiōis quā expectam⁹ post mortē q̄ntū ad gloriā anie. ij. Loz. v.

Scimus enī qm̄ si terrestris dom⁹ nostra hui⁹ habitatiōis dissoluat: q̄ edificatōem ex deo habeamus domū nō manufactā in celis. postmodū in fine mūdi expectam⁹ gloriā corpoꝝ. Phil. iij. Saluatorē expectamus dīm nostrū Jesum chīm: qui reformabit corpus humilitatis nr̄e configurabit corpori claritatis sue. De istis duobus vltimis bñficijs David valde regratiatur deo dī. Benedic ania mea dño: et noli obliuisci oēs retributiōis eius: qui propitiat omnib⁹ iniquitatib⁹ tuis: qui sanat oēs infirmitates tuas: q̄ redimit de interitu vitā tuā: q̄ coronat te in misericordia et miserationib⁹: q̄ replet in bonis desiderium tuum renouabit vt aquile iuuentus tua. Ergo pniaz agite. Amē

¶ De sex motiuis principalib⁹ quib⁹ mouetur pctōr penitētiā agere. Semo. vj.

Penitētiā agite ꝛc. Supra fmone primo p⁹ posita sunt tredecim motiua siue rōnes ad pniam pagendā: et dictum est de primo tm̄modo. Jn isto vo sermone intendo p̄dicare de sex subsequntibus. Salutetur virgo ꝛc. ¶ Pro fundamēto sermonis oritur theologicalis q̄stio. ¶ Queritur. Utrū de pctō p pniam remisso teneatur hō ampli⁹ penitere: Arguitur q̄ non: Homo nō p̄t esse certus de lege cōmuni de remissione culpe sue, iuxta illud Eccli. ix. Nemo scit vtrū odio an amore dignus sit. ergo si nō semp penitz: piculo discriminis se exponit. q̄ quilibet vitare tenetur. Jn oppositū. Vera pnia hic reddit hominē innocentē: sed innocēs penitere non tenetur. ergo hō post pctōr remissionē de illis penitere nō tenet: et sic questio manet p vtraq; pte dubia. Ad questionē respondendū est fm Rich. sup. iij. sen. di. xiij. ar. ix. q. j. q̄ pnia p̄t accipi p pnia q̄ est virtus/vel p pnia q̄ est sacrm. Dico ergo q̄ de pctō remisso p pniam q̄ est virtus: tenetur hō sacrm penitentiā suscipe si p̄t. s. accipiēdo penitē: pro exteriori actu virtutz nō tenet homo penitere de pctō p penitentiā remisso: et q̄ntū ad culpā et q̄ntuz ad penā. similiter nec loquēdo de penitere inq̄ntū dicit interiorē actuz virtutis/nisi in casu. s. inq̄ntū non adest pbabilis conjectura. De remissione pcti aūt/quando de pctō suo ex deliberatiōe recogitat: tūc enī illud derestari tenet. Non enī fideliter seruat repatū fedus divie amicitie cui actu nō displicet quādo de hoc deliberat illud q̄ inter ipm et deuz causa fuit inimicitie continue: tū tenet habitualit penitere q̄n nō p̄t dimittere habitū pnie/nisi ruendo in pctm̄ mortale. De habitu aūt penitētie aut de interiori actu in casib⁹ supra dictis intelligi debet illud verbū Hugo. ij. li. de sacra. parte. j. c. ij. cuz dicit. Necesse habes semp penitere: satisfacere p̄t/nimis facere nō p̄t. melius est vt plus facias/q̄m minus. Ad argumentū dicit q̄ hō nō p̄t certus esse de remissione pcti: certitudine scientie: nō sufficit certitudo pbabilis conjecture/ad hoc q̄ si exponat discrimini si tra nō vacat actui nō penitendi sicut anteq̄ haberet pbabilē cōiecturā de remissione pcti sui. Tunc aūt est pbabilis cōiectura q̄n homo facit q̄d in se est: dolendo/confitendo/satisfaciendo/et ꝓpositū cauēdi habendo. pniaz ergo agam⁹. Ad quā nos exhortant verba preassumpta. et sic de aliis.

Primū ergo motiuū istoꝝ sex est,

Primū est saluatoris exēplaritas,
Secōm est angeloꝝ festiuitas.
Tertiū est gratie preciositas.
Quartū est anime securitas.
Quintū est glorie sublimitas.
Sextū est mortis dubietas.

¶ Primū ergo motiuuz est saluatoris exemplaritas. Pro hui⁹ ergo motiui declaratione notandū: q̄d vt ponit Tho. parte iij. q. xvij. ar. vj. Et est cōclusio vera et firma in sacra theologia p fidē catholicā approbata. q̄ sup oēs homines mundi saluator noster habebat vnā excellentiā inter ceteras: q̄ inter aiam et corpus/siue inter spm et carnē/et inter rōnem et sensualitatē/multam habebat resistentiā et ꝓrarietatē: ideo quicq̄d volebat aīa/volebat et corp⁹: quicq̄d ratio/et sensualitas sine aliqua cōtradictione. Nō sic in nobis et ceteris hoibus: q̄ ania vult vnū et caro aliud. Verbi gratia. Ania vult ieiunare/caro comedere. ania orare. corp⁹ ludere. ania vigilare/corpus dormire. ania delectari de castitate/corp⁹ de luxuria. Jū apls Gal. v. Caro cōcupi

scit aduersus spm̃: spūs autē aduersus carnē. Hec aūt sibi inuicē aduersant: vt nō q̃cunq; vultis illa faciatis. Jtez Rom̃. vij. Scio em̃ q; nō habitat in me: hoc ē in carne mea bonū, nā velle adiacet mihi: pficere aūt bonū nō inuenio. Non em̃ q̃ volo bonū hoc facio: sz q̃ nolo malū hoc ago. Et hoc est bellū valde durū/in q̃ exercent oēs sc̃ti viri: quia puersi z pc̃ōres nō sentiūt istā cōtrarietatē: q; nō resistunt sz obediunt carni: sicut equꝰ z multis quib; non est intellect⁹. Ūñ intantū ꝑualet hoc bellum: q; nō pōt in eo haberi victoria/nisi ꝑ gr̃am dei. Ūñ apl's cōplangēs hūane fragilitati z miserie/sic ait. Cōdelectoꝛ em̃ legi dei fm interiorē hoiez. Videō aūt aliā legē in mēbris meis repugnantē legi mētis mee/z captiuantē me in lege pcti: que est in mēbris meis. Jnfelix ego hō/q̃s me liberabit de corpe mortis hui⁹? Et respō/dit. Gr̃atia dei ꝑ iesum chr̃m dñm nostꝝ. Ro. vij. Ad istam aūt gr̃am habendā/necessaria est oīo deuota: ideo dñs in nocte passionis apl̃os hortabat di. Vigilate et orate: vt nō intretis in tēptationē. Spiritus q̃dē p̃ōptus est: caro aūt infirma. Dat. xxvj. Cū illi tres nō fecerūt: q; neq; vigilauerūt neq; orauer̃t. z iō in ꝓ bello succubuerunt: q; timore mortis fugerūt/z fidē pdiderunt: z Petrus ip̃m ter negauit tē. Sed in saluatore nr̃o nō sic erat: q; semp inter aiam z corpus fuit ꝓformitas z perfecta subiectio corpis ad aiam/z sensualitatis ad rationez: multo magis q̃ fuerat in primis parentib; in statu innocētie. Et ꝑ declaratione differētie nota rōnem z auctoritatē. Rō est ista. Contrarietas in nobis ꝓcedit ex infectiōe pestifera pcti originalis: ꝓpter quā natura humana est diffi/cilis ad bonū z ꝓna ad malū. Juxta illud Gen̄. viij. Sensus em̃ z cogitatio humani cordis ꝓna sunt ad malum ab adolescentia sua. Propt̃ q̃ etiā Dauid cōplangēs dicebat. Ecce em̃ in iniquit. cō. sum: z in pec. 2. me ma. mea. ps̃. l. Cōstat aūt q; chr̃s nō cōtraxit originale: q; non ex virili semine/sed mystico ſpiramie verbū dei factū caro fructuq; vētris flouit. Lu. j. Spūsc̃us sup̃eniet in te: z vir. altissi. obum. tibi tē. Jtē Dat. j. Q̃d in ea natū est/de spūsancto est. Jdeoq; in chr̃o nō fuit ista cōtrarietas. q; cessante causa/cessat effectus. c. cū cessante. de appel. Ptz ratio. Auctoritas habet ꝑ Dauid ps. lxxxiij. Etem̃ passer inuenit sibi domū/z turtur nidum vbi re. pul. suos. Passer volans significat spm̃ chr̃i: z turtur ꝑcat carnē chr̃i: q; fuit castissima signata ꝑ turturez. que est adeo casta/q; mortuo masculo nulli alteri sociat: nec ponit se in arboꝛe viridi/sed arida: nec bibit aquā clarā/sed turbidā: z dat gemitus ꝑ cātu. Sic caro chr̃isti fuit castissima/et semp in pauptate/dolore/z erūna tēpora/li/z planctu voluit esse. Ps̃. Pauper sum ego: z in laboribꝰ a iuuēture mea. Jtē alibi. Detorrēte in via bibit. Dicit g̃ : passer .i. ania chr̃i inuenit sibi domū: z turtur. i. caro nidum. s. in celo. Et ibidē ꝓnus ꝓmittit. Coꝛ meū et caro mea exultauerūt in deuz viuū. Et alibi. Sitiuit in te ania mea: q̃ multiplicit tibi caro mea. Ptz auctoritas. Nec obstat p̃dictis q̃ dicit Lu. xxij. Factus in agonia ꝓlixius oꝛabat: z factus est sudoꝛ ei⁹ sicut gutte sanguinis decurrētis in terrā. Et quo videt/q; interrōnem z sensualitatē fuerit cōtrarietas ex q̃ ꝓcedebat illa agonia: q; cōtraria sunt fz idem z respectu eiusdē. Ratio aūt et sensualitas nō erant discoꝛdātes: quia nō fm idē/sed diuersis respectib; ferebant ad passionem. Ratio em̃ volebat passionem ꝓ ut erat salutifera toti humano generi: nō autez ꝓ ut erat afflictio innocētis: q; hoc mō etiā voluntas rōnis chr̃i refugiebat passionem. Ūñ ibidē dicit. Non mea volūtas sed tua fiat. Sensualitas aūt cui⁹ non est conferre/sed in aliq̃d absolute ferꝛt: nō volebat hanc passionē. Et in hoc concoꝛdat voluntas rōnis volūtati diuine: quia nec ipse de⁹ passionē chr̃i volebat fm se cōsiderata. nec ī ꝓ ꝺicebat sensualitatez rōi: nec rōnē retardabat voluntati rōnis. Placebat aūt chr̃o fm voluntatē diuinā/z etiaz fm voluntatē rōnis: vt voluntas naturalis in chr̃o/et voluntas sensualitatis: fm oꝛdinē sue nature moueren̄. vt no. Tho. parte, iij. q. xviij. ar. vj. Duplici ergo ratione sensualitas nō discoꝛdabat a rōne. Primo: quia ratio z sensualitas non circa idē sed circa diuersa ferebātur. Secūdo: quia motus ille sensualitatis placebat rōni et diuine volūtati. Et si ꝓcaꝛ. Unde ergo il

la agonia ꝓcedebat: Respōdeo ꝙ agonia illa nō fuit in chr̃o q̃ntū ad partē anie rationalē: fm qō importat cōcertationē voluntatū ex diuersitate rationū ꝓcedentē: sed fuit agonia illa q̃ntū ad ptē sensitiuā/ fm qō importat timorē infortunij imminētis: fm Tho. q. vbi s. in rnsione ad tertiū ar. Ex predictis ergo ptz/ q chr̃s nullā cōtradictionē habebat inter carnē z aiam: z cōsequēter nunq̃ petiū cōmisit/ nec cōmittere poterat. j. Pe. ij. Qui petiū non fecit/ nec inuētus est dolus in ore eius. z nihilominus ipse pniam egit de petis: nō quidē suis/ sed nr̃is: q̃ reputabat sua ꝓter vnionem capitis z mēbroꝝ. Et hoc patz q̃ntū ad oēs tres ptes integrales pnie. ¶ Primo nāq̃ habuit ꝛtritionē cordis. Ps. xxj. Factū est cor meū tanq̃ cera liquescēs in medio cordis mei. ¶ Scōo confessus est petā: et hoc bis. Primo in vita. Ps. Deꝰ tu scis insipientiā meā/ z delicta mea a te nō sūt abscōdita. Nota delicta mea. i. ppr̃i. Scōo in morte. Ps. xxj. Deꝰ deus meus respice in me: q̃re me dereliquisti longe a salute mea ꝓba delictoꝝ meoꝝ. Nota longe a salute mea. Nico. de lyr. sic exponit. s. corpali. q: nō fuit ꝑseruatus a morte/ verba delictoꝝ meorū/ delicta ppr̃i sua dicit. tum ꝓter mēbroꝝ z capitis affinitatē: tū q: sua fecit quodāmodo sustinendo ꝑ eis penā. Juxta illud ps. Que nō rapui/ tūc exoluebam. Ad idez facit illud Job/ vbi loquit Job in ps̄ona chr̃i dī. Utinam appenderent peccā mea quib⁹ iram merui: et calamitas quā patior in statera quasi arena marꝫ: hec grauior appareret. ¶ Tertio satisfecit ꝑ eis dē peccatis orando ieiunando/ patiendo frigus/ famē/ sitim/ vigilando: ita ꝙ tota sctissima vita sua fuit semp in doloribꝫ z penis/ vt satisfaceret ꝑ peccatis nostris q̃ sua reputabat. Ps. Pauper sum ego: z in laboribꝫ a iuuētute mea. Exaltat⁹ autē. s. in cruce humiliatus z cōturbatus. Fiat ergo ratio a maiori. Si saluator noster q̃ non indigebat penitētia/ fecit pniam cōterendo/ cōfitendo/ z satisfaciendo: vt dictū est. ergo mlto magis nos peccatores tē. Naz ois christi actio nostra est instructio: vt ait Aug. Nota exemplū de Cesare Julio: qui nunq̃ legit dixisse mi litib⁹/ eatis: sed eamus ad ꝓliū. Sic saluator tē. Joā. xiij. Exēplū em̃ dedi vobis vt quēadmodū ego feci vobis/ z vos faciatis. ¶ Scōm motiuū est angelorū festiuitas. Angeli nāq̃ magnū festū faciūt de peccatore cū cōuertit ad pniam. Luce xv. Gaudiū erit angelis dei sup vno peccatore pniam agente. Potes referre parabolam q̃ ibi legit. Tota etiam curia celestis letatur z excitat nos ad pniam dicēs Reuertere/ reuertere sunamitis tē. Vide supra sermone proximo ꝓte. iij. versu: nec solum. Et ecōtra vero angeli dolent/ quā do peccamus: intelligendo tamē de dolore exprobratiōis. Juxta illud Esa. xxxiij. Ecce videtes clamabūt foris angeli. Angeli pacis amare flebunt. ¶ Tertiū motiuū est gratie ꝓcositas tē. Quis non doler quādo thesaurū magnū amittit: Quātum dolet mercator/ quādo nauis in qua totum thesaurū suū habebat perditur tē. Quanto magis ergo debet dolere peccator de amissione gratie: q̃ est thesaurus inestimabilis. De quo Sap. vij. Preposui illā regnis z sedibus: z diuitias nihil esse dixi in cōparatiōe illius. nec cōparaui illi lapidē pciosum: q̃m omne aurū in cōparatiōe illius arena est exigua. quo qui vsi fuerint/ participes facti sūt amicitie dei. Ite siquis haberet aliq̄ signū a rege: per q̄ oia obtineret/ etiā si peteret regnū: ignoraret si hoc signū amitteret. Tale signū est gra. Declara tē. Jō q̃ntū dolere oz perdi de gra amissa. Hiere. vij. Lucrū vnigeniti fac tibi planctum amarū. ¶ Quartus motiuū est anie securitas/ qua pdit homo p peccatū. vt dicet infra sermone. iij. gre vij. Ecōtra vero per penitentiā recuperat securitas anie. Vñ versus. Absq̄ timore dei viuēs homo cūcta timebit. Cuncta timent eū/ si timet ipse deū. Experiētia docet: q: is qui est in peccato/ maxime in mortē aduersa: z spēaliter mortez. Sed is q̃ est in gratia/ aut nō timet: aut si timet naturali quodāmodo timore: conformat maxime a spe future vite z future glorie: quā sperat ꝑ gram quā habet. Ro. v. Non solū aūt: sed z gloriamur in tribulationibus scientes q̃ tribulatio patientiā operatur: patientia autē probationē: probatio spem: Spes autez nō confundit. quia charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spi

rtumsanctū: q̄ datus est nobis. Prouer. xv. Secura mens: q̄si iuge conuiuiū. Vt de de pe. dist. vj. Qui egerit. ¶ Quintus mortuum est glorie sublimitas/quā pecca tor perdit p̄ petm̄. O quātū doleret ciuis si a ciuitate sua exul ꝑpetuo fieret: ꝙ̄ de/ lictum suū, pfecto iste in ꝑtinua tristitia es set: z facie suā perpetuis/z amaris gemiti bus irrigaret. Sic in ꝓposito ⁊c. Item p/ pter petm̄ homo pdit deū. Deꝰ aūt ē sum mū bonū. Exo. xxxij. Ostendā tibi omne bonū. Ergo hō ꝙdendo deū ꝑpter peccatū perdit oīe bonū. Et ideo dicit. Hiere. ij. Scito z vide: q̄ malū z amarū est reliq̄/ se te dñm deū tuū: z nō ē timorē eiꝰ apud te: dicit dñs deus exercituū. ¶ Sextum mortuus est mortis dubietas. Multi em̄ sunt q̄ spe diu viuēdi, pcrastināt facere pe/ nitentiā: qui tm̄ morte preuenti frustrank spe sua: q̄ nil certiꝰ morte: z nil incertius hora mortis. l. j. ff. de ꝙditionib̄ z demon strationib̄. Quattuor sunt dubia siue in/ certa: viz tēpus: modus: locus: z status. Primo ḡ tempꝰ vtrū scz mors venire de/ beat in puericia/vel in adolescētia/vel iu/ uentute: aut senectute. q̄ mors cum falce sua oīe fenū metit. Eccl. ix. Nescit homo finē suū. Et ideo fatuus est ille/q̄ spe lon gioris vite negligit pniam facere. Fatui/ tas aūt ista ꝓbatur ex auctoritate euāge/ lij z exemplo. Auctoritas habet Luc. xij. De illo diuite q̄ dicebat. O anīa mea ha/ bes mlta bona posita in annos plurimos reqesce: comede. bibe: epulare. Dixit aūt illi deus: stulte hac nocte aniam tuā repe tent a te: q̄ aūt parasti cuiꝰ erūt? Exēplus enā ꝓbat stultitiā istius: sicut patet in ex/ emplo parabolico: qō legit in Barlaam ō illo: q̄ fugiens vnicornē cecidit in quēdaz puteum pfundissimū ⁊c. Ex quo exēplo notat quadruplex stultitia pcōris/nolen tis agere pniam. Prima est: q̄ non timet mortē: que p̄ vnicornē designat: inebriatꝰ dulcedine vniꝰ gutte melliis ⁊c. Scōa q̄a nō timet infernū: qui p̄ draconē denotat. Tertia q̄ non attendit vite fragilitatē/q̄ ptinue deficit nocte z die: q̄ signat p̄ mu/ res duos: scilicz albū z nigrum rodentes ptinue arborem: z per quattuor aspides: quattuor elementa/seu quattuor humo/ res ꝓtrarios: qui semper vite humane in/ sidiant. Quarta q̄ pōt se liberare de tan/ tis periculis ascēdendo scalam: quā ille stre nuus miles sibi porrigit: q̄ significat chri/ stū: q̄ miles sup os putei existens sibi scalā ipam porrigebat. Miles est chīs: q̄ vicit vnicornē. i. mortē in cruce. Osee. xiij. Ero mors tua o mors ⁊c. Scala est penitētia: q̄ habet mlt̄os gradus: scz tres: corīdis cō/ tritio: oris ꝓfessio: z operis satisfactio. Pa/ ter ḡ magna stultitia pcōris impenitēcz. Ideo eccl̄ia. Emēdemus in melius: que ignorant peccauim̄: ne subito p̄occupa/ ti die mortis q̄ramus spaciū pnie: z inueni re nō possumus. Item dñs. Matt. xxiiij. Ideo z vos estote parati: q̄ qua hora nō putatis filiꝰ hois veniet. ¶ Scōo circa mortē est incertꝰ modꝰ: q̄ nescit hō vtrum febre/vel igne/vl̄ aqua: vel alio modo sit moriturꝰ: qui tm̄ modi sunt pene infiniti. Vn̄ ysus: Ferro/peste/fame/vinculis/al gore/calore. Mille modis miseros mors rapit vna hores. ¶ Tertio est incertus lo cus. Multi nāq̄ olim opinabāt in lectu lis suis mori: qui tm̄ postea in mari: vel in deserto moriuī sunt: z p̄ sepultura ventrez lupi z vrsi sortiti sūt. Sene. Nescis hō q̄ loco mors te expecta: ō tu eam oīi loco expecta. Cum ḡ nesciat hō quo loco debe at eaz expectare. Ergo aut in oīi loco de bet eam expectare: aut in nullo: ḡ in oīi loco expectāda est. ¶ Quarto est incertꝰ status: q̄ incertꝰ hō/ vtrū in statu mortal pcti: vel in statu gr̄e sit decessurꝰ. Eccl. ix. Sunt iusti atq̄ sapientes/z opa eoꝝ i manu dei: z tamē nescit hō vtrum amore: an odio dignꝰ sit: sed oīa in futurū seruank incerta. Et hec inter alias incertitudines p̄dicta est magis timēda: q̄ nō multū cu/ randū est: quo tp̄e/vel quo mō alicꝫ mo/ riak: sed tantū in q̄ statu aliquis de corpe educatur. Nam si in bono statu: scz gratie quis moriāt: bene moritur quādocunq̄: z vbicūq̄ moriak. Quid em̄ obest hoi mo/ ri in ferquilinio: si post mortē anīa gloria ꝑfruak? Sic ecōtrario. Quid ꝓdest homi in ꝓprio loco mori cū seruitoribꝫ: medicis: z medicinis: si post mortē anīa eiꝰ ad iferi/ nū detrudit? vñ Aug. j. de ciui. dei. Ma/ la mors putāda nō est: quā bona vita pre cesserit: neq̄ em̄ facit malā mortē: nisi q̄ sequit mortē: nō itaq̄ multū timendū est

eis: q̃ necessario morituri sunt: q̃d accidat vt moriant: sed moriendo q̃ tre cogantur. Cū igit̃ chr̃iani nouerint longe meliorez fuisse religiosi paupis mort̃e/inter lingentiū canū linguas: q̃ impij diuitis in purpura: z bisso horr̃enda illa genera mortiuz: q̃d mortuis offuert: q̃ bñ vixerūt: hec ille.

De malignitate pcti. Ser. vij

Penitētiā agite ꝛc. Supra duob⁹ primi sermonib⁹ dictū est de septē mortalis: puocātib⁹ nos ad pniam: modo sequitur p̃dicare de octauo mortuo/q̃ q̃dez est peccati malignitas. Saluet ꝙ go maria.

¶ Pro fundamento sermonis/qui est de pcto oritur theologicalis questio.

¶ Querit̃ vtrū potētia peccādi sit mala. Arguit̃ q̃ sic/cui⁹ vsus malus est ipsum quoq; malū est: sicut cui⁹ vsus bon⁹ est ꝛc Sed vsus potentie peccandi est peccare: z peccare est malū: ḡ z potentia peccandi mala est. ¶ In oppositum/si potētia peccandi est mala: ḡ potens peccare est mal⁹ sed iustus z sctūs p̃t peccare: ergo iust⁹ z sctūs est mal⁹. Quod est falsuz: igit̃ potentia peccandi est mala: z sic q̃stio manet p vtraq; pte dubia. ¶ Ad q̃stionē respō/dēdū est: ꝑm Bonaue. sup. ij. sen. di. xliij. q. ij. q̃ sicut potentia respectu bonoꝝ non dicit actualē ordinationē ad effectū: sz solū habitualē: voluntas vero dicit actualē ordinationē: sic z in malis itelligendū est q̃ potētia nō dicit actualē ordinationē ad effectū: sed potius habitualē: vñ non dicit aliquis habere potentiā male faciēdi: q̃a actualit̃ tendat in malū: sed quia p̃t tendere in malū. Voluntas aūt actualē ordinationē dicit/nō em̃ dicit iste vult malum: nisi quādo actualit̃ tendit in maluz: quia voluntas est approximatiua ipsi⁹ potentie ad agendū: z ido q̃ esse malū dicit aliquē defectum p̃sentem in eo/vel circa id de quo dicit: hinc est q̃ voluntas peccādi mala/z velle peccare est malū. Potētia aūt peccādi non est mala: q̃ patet quia si potentia peccandi est mala/aut ergo malo pene/aut malo culpe: malo pene non: quia illud sequit̃ malum culpe/malo culpe nō: quia culpa ꝙsequit̃ peccandi potentiā tempore z natura. Prius em̃ hō z angelus peccare potuit q̃ peccauit: sequit̃ q̃ potentia peccandi nō est mala. ¶ Ad argumentū dicit̃/q̃ vsus potentie peccandi in q̃ntum hmōi est mal⁹. dicendū est q̃ maxima illa intelligit̃ de vsu ad quē vnaquq; res directe/et de proximo ordinat̃: sed potentia peccandi nō ordinat̃: nec directe nec de primo ad actum peccādi/pro eo q̃ illa eadē potētia est ad oppositū/z ad suum oppositum ordinatur p se: ad hoc aūt ordinatur p accidens: vñ oppositus pcti est eius vsus: z pctm̃ est eius abusus. Et ideo non sequit̃/q̃ si peccare sit malus/quod p̃ter hoc potentia peccādi sit mala. Si igitur habem⁹ potentiā peccandi non peccem⁹: Quia in pcto est magna malignitas: de q̃ infra dicetur: z si peccauimus penitentiā agamus de pcto: ad quā agendaz nos exhortant verba preassumpta: z sic de aliis.

¶ Quanta sit pcti malignitas: z quanta mala ex eo p̃cedāt: q̃ lingua est narrare sufficiens: aut quis intellect⁹ cogitare: profecto nullus: q̃ infinitoꝝ malorꝝ peccatū mortale est causa z origo. Jō dicit Bieremie. ij. Scito z vide q̃ malū est/z amaruz dereliquisse te deū dñm tuū: z nō esse timorē eius apud te/dicit dñs exercituū. Sed p modo intellectus nostri possum⁹ ꝙsiderare viginti duo mala: que ex peccato p̃cedunt. Quoꝝ prima septē sunt mala generalia: que inferunt̃ cōtra deū z creaturas. Reliqua quindecim sunt specialia q̃ inferunt̃ ipi peccatori: z sunt ista vicz.

Primū est diuine maiestatꝫ offensiuū.
Scōm redemptoris contemptiuū.
Tertiū primoꝝ viuentiū infectiuū.
Quartū suffragioꝝ subtractiuū.
Quintū dānatoꝝ prurbatiuū.
Sextū beatoꝝ contristatiuū.
Septimū elementoꝝ corruptiuū.
Octauū diuine inimicitie causatiuū.
Nonū pctoꝝ vilificatiuum.
Decimū a corpe chr̃i separatiuū.
Undecimū intellect⁹ excecatiuū.
Duodecimū affectus induratiuū.
Tertiūdecimū timoris incussiuū.
Quartūdecimum naturalīū bonoꝝ vulneratiuum.
Quintūdecimum spiritualis thesauri

destructiuum.

Decimūseptimum in bestialem naturam transformatiuum.

Decimūseptimum nocumēti maximi inductiuum.

Decimūoctauum diabolice potestatz causatiuum.

Decimūnonum mortis temporalis ac celeratiuum.

Vicesimū eterne pene obligatiuū.

Vicesimūprimū temporis amissiuū.

Vicesimūsecundū quietis anime perturbatiuum.

¶ De primis septē generalib⁹ malis erit hodie sermo noster: de reliquis qndecim dicēt infra trib⁹ sm̄onib⁹ sequētibus dño ꝓcedente. ¶ Primū ergo malū/quod ex pcō mortali ꝓcedit est: qz infert iniuriaz deo inquātum facit hoiem non obedire: quinimo rebellē esse deo: cui tñ oēs creature ad nutū obediunt. Sicut ptz p̄mo: in celestib⁹ corp⁹. Nam sol/luna/stelle/ z sphere/semp mouēt ad ꝓceptum magni dei/vsqz ad diem iudicij: z tunc p̄cipiente deo/ne moueāt amplius: nō mouebūtur: qz tunc cessabit motus celi. Sic elemēta: ignis: aer: aqua: terra: bestie terre: volucres celi: pisces maris: z oīa ad nutuz oipotentz mouētur z parēt ei. Ps. cxlviij. Statuit ea in eternū: z in seculū seculi p̄ceptum posuit z nō p̄teribit. ¶ De igne patet/qz fuerit obediens deo/etiā ꝓtra naturaz sui. Daniel. iij. Vbi loqtur qz ignis non nocuit in aliquo illis trib⁹ pueris: sz sidrach: misach: z abdenago: missis in fornacē ignis ardentis nec solū deo: sed etiā seruis dei fuit: z est obediēs ignis. Sicut patz in Helia. iij. Reg. j. ¶ Scōo idem ptz: ō aere: qñ dñs imperauit ventz z mari/z facta est trāquillitas magna. Mat. viij. Et btō Dominico obediuit pluuia.

¶ Tertio de aqua. Nā mare p̄buit se soli dū sub pedib⁹ dñi. Mat. xiij. ¶ Quarto de terra: qñ ad ꝓceptum dñi mortuos resuscitabat, sicut patz. Mat. ix. Et Luce. vij. ¶ Quinto aues, sicut patz. iij. Reg. xvij. Decoruis ministrātib⁹ Helie panē z carnes. Vñ dicit ibi: q dixit de⁹ Helie: coruis ꝓcepi: vt pascant te ibi. ¶ Sexto pisces: sicut ptz Jone: z dixit dñs pisci: z euomuit Jonā. Jrē Lu. v. Cōcluserūt pisces multitudinē copiosam. ¶ Septio bestie terre: sicut ptz: qñ dñs in deserto ieiunabat: q dormiebat int̄ bestias rē. Mar. j. Eratqz cū bestijs rē. Dic ꝓtractice. Jtē Paulo vipera ñ nocuit. Act. xxviij. Jtē in vitis patrū ascendebant sci patres sup crocodylos: z trāsibāt flumina. ¶ Octauo morbi z infirmitates: sicut lepra febris: z hec obediebāt dño: sicut ptz. Mat. viij. ¶ Nono etiā demones ad sui ꝓceptū exhibāt: de corp⁹ obsessoz. Mat. viij. z Lu. viij. ¶ Decimo infern⁹ restituebat animas in ipo detrusas ad ꝓceptuz dñi: vt aniam Lazari resuscitati. Jo. xj. Et anias sctoz patrū quos limbus retinuerat. Et io dicitur Hester. xiij. Dñe deus oipotens: in dicione tua cūcta sunt posita: z nō ē q possit resistere volūtati tue. Tu fecisti celū z terrā: z oīa q ambitu celi ꝓtinent: dñs vniuersoz tu es. Jtē. ps. cxviij. Ordinatione tua pseuerāt dies: qm̄ oia seruiūt tibi. Jtē eccia. Cui luna/sol: z oia/deseruiūt ꝓpa Origenes in homel. sup euāgeliū dñice. iij. Post octauas epiphanie. Ascēdēte Jesu in naviculā. Matt. viij. Hi q prudētie z intellect⁹ expertes sunt: inclinant̄ iubēti q̄bus neqz loquela: neqz sm̄o est/obediūt: in eadē aūt substātia in q̄ sunt: z sua natura mouent̄: z iussioni deseruiūt ad ꝓfusiōnē mortalitū/ad ꝓdēnationē corruptibilitū. Jubet mari z nō ꝓtemnit: dicit ventz z tēpestatib⁹ z cōpescunt. Jubet oīi creature z nō supgredit̄ iussionē ei⁹: z vnum hoim genus: qō sm̄ sīlitudinē dei honorificatū est: cui verbū z prudentia data est: hi soli hoies resistunt: hi tm̄ inobedientes sunt: hi soli in iudicio dānabunt̄: z a iustitia puniēt̄ur: velut deteriozes mīt̄is aialib⁹/vt his q̄ sine spū z nia sūt/in isto mūdo. Solus tu o miserrime pctōz es rebellis deo: z inuriarz ei/cogitatiōib⁹/sm̄bis/z op⁹. Et ꝓpter hoc ē peioz: z deterioz hō pctōz diabolo: z ceterz creaturz. Jō i iudicio: oēs creature cōtra pctōres insurgent. Sap. v. Accipiet armaturā zelus illi⁹: et armabit creaturā in vltionē inimicoz̄um. Jtē. Eiusdē. xvj. Creatura em̄ tibi facto n deseruiēs exardescet in tormētū aduersus iniustos. ¶ Scōo petm̄ est saluatorz ꝓceptuū: qz pctōz ptēnit z vilipēdit effectū ū solū passiōis z mortz chr̄i: sz z cōce-

ptionis/ z natiuitatis/ z miraculoꝝ/ z verboꝝ eiꝰ: parui pẽdit baptismũ z eterna sacramẽta: parui pendit euãgelicã doctrinã: z p̃dicatoꝝ exhortatiões z cõminatiões: z ꝓphetias ꝓphaꝝ: z doctrinas apl̃oꝝ: qa videnꝫ oia pdicta petões ꝓ nihilo habere: z irridere mortẽ xpi: rursum crucifigẽtes sibimetipsis filiũ dei: sicut ỗ apl̃us Heb. vj. Tales ỹ petões sũt silꝫ iudeis illudentib⁹ chr̃o in die sue passionis: q genu flectentes dicebant. Aue rex iudeoꝝ. Mat. xxvij. Jo. xix. Et postmodũ dabat sibi alapas z illudebãt eum: z tandẽ eum crucifixerũt. Sic petões chr̃iani genu flectunt ante chr̃m: z ꝓfitentur eũ regẽ deuz z ꝓhoiem. Postmodũ vero ipm verberant in seruis suis et crucifigũt: q; quãtũ est in ipsis reiterant cãm sue crucifixionis: que fuit pctm̃. Et ido merenꝫ a chr̃o ꝓtemni: z cũ demonib⁹ ꝓdemnari. Juxta illud. j. Reg. ij. Quicũq; honorificauerit me/ honorificabo eũ. Qui aũt ꝓtemnũt me erũt ignobiles. Jdeo ỗ eis chr̃s. Ego honorifico patrẽ meum: z vos inhonorastꝫ me. Jo. viij. Sed nõ effugient tales vltrices penas/ etiã in hac vita. ¶ Tertio peccat tũ est/ ꝓximoꝝ viuentũ infectiuũ. Nocet em̃ pctm̃ ꝓximis viatoꝛib⁹ triplr. ¶ Primo q; acies eoꝝ ꝓtra demões minuunt: q; quãto plures sũt boni: tanto facili⁹ demonib⁹ resistunt. Juxta illd̃. Prouer. xvij. Frater q̃ iuuat a fratre/ q̃si ciuitas firma: facili⁹ etiã grãs z bñficia/ a deo mltiplicatis intercessorib⁹ impetrãt. ¶ Scõdo quia peccatores alios malo exemplo corrumpunt z scandalizant. Quot em̃ homines puocant ad vsuras faciẽdas exẽplis vsurariorꝝ: q; ad cõcubinas retinẽdas: q; ad iniurias vindicandas: quot ad alia pctã ꝓpetranda aliorꝝ exẽplis scandalizati. Juxta illd̃. j. Cor. v. Modicũ fermentũ totã massam corrũpit: sicut pomũ infectũ cetera poma inficit: z vna infecta pecus inficit oĩe pecus. ¶ Tertio q; quãdoq; ꝓpter pctm̃ malorꝝ/ deꝰ punit bonos: q̃uis in bonis illa afflictio nõ hẽat rõnez pene: sed medicine: sicut patet Josue. vij. Quia Achan peccãte punitus est pl̃us. Item Dauid numerãte pl̃m: percussus est pl̃us peste. ij. Reg. vlti. Jdẽ ptz in diluuio z sodomitis ꝛc. Et q̃nq; etiaz/ ipsi boni sunt participes aliq̃lis culpe: q; nõ clamant ctra malos: cũ tamẽ bene clamarẽt contra vrsum/ vel lupũ vel leonem: si ingrederẽt ciuitatẽ. Jdeo dicit Exo. xx. Ego sum deus zelotes/ vindicãs pctm̃ patrũ in filios vsq; ad tertiam z quartã generationem. ¶ Quarto pctm̃ est suffragioꝝ subtractiũm: ex quo malo sequit: q; peccatũ mortale nocet aiabus: q; sunt in purgatorio: quas peccatoꝝ nõ põt iuuare tam efficaciter: sicut si esset in gratia ꝓstitutus: ratio q; nec orationes sue: nec ieiunia: nec aliq̃ opus bonũ a peccatore factũ directe ꝓsit illis/ eo q; sit mortuũ: z q; nunq; opq̃ habet efficatiã ex opere operante accepti tũ est deo: nisi psona operãs sit accepta. Vñ Gen. iiij. Respexit deꝰ ad Abel z ad munera eiꝰ. Jdo dicit Greg. Et habet in decretz. iij. di. in ptin. Cum is q̃ displicet ad intercedendũ mittit: irati animꝰ ad deteriora ꝓuocat. ¶ Quinto est dãnatoꝝ ꝓturbatiuũ: peccatũ nãq; mortale nocet etiã dãnatis in inferno: z hoc q; modũ cõiunctionis: quãto em̃ plures sunt in infernotãto maioꝛ est ibi horroꝛ z pena: sicut si titioni: qui comburit addanꝫ alij titiones: magis augeꝫ ignis: nõ em̃ est incõueniens dicere: q; dãnatis semp̃ possit augeri pena accidentalis vsq; ad diem iudicij: sicut z beatis augeꝫ gloria accidentalis: sicut dicit. j. ꝑre. vj. Vnd̃ Esa. xiij. Infernus subtus cõturbatus est in occursu aduentꝰ tui: suscitabit tibi gigãtes. Falsa ẽt ibi regula: q; solatiũ est miseris socios habere penaꝝ. Do etiã silitudinẽ: si infirmo febricitanti adiungeret alius infirmus in eodẽ lecto adderet sibi pena: ꝓpter hoc quod epulo petebat ab Abraam: vt mitteret Lazarũ ad dnq; fratres suos: ne deuenirẽt in infernum. Luc. xvj. Quãuis ergo dãnatis augeꝫ pena/ ex aliorꝝ dãnatoꝝ adiunctu: tamẽ volũtate absoluta vellẽt eos homines dãnari inuidia stimulãte. Sed q; sciunt nõ oẽs dãnandos: sed aliq̃s saluandos: malunt suos ꝓpinquos q̃ alios a damnatione liberari: q; in ꝫ etiã inuidia cessabunt si videant alios saluari/ z suos dãnari: z per hunc modũ diues dãnatus volebat suoꝝ damnationẽ: nũq̃d ex charitate sed ex inuidia: ꝛm Tho. in quolibet. ¶ Sexto pctm̃ mortale est beatoꝝ ꝓ

statiuū: si tristitia in eos cadere ꝑt: sed accipim⁹ hic tristitiā ꝑ horrore/ et etiā ꝑ nocumēto/ qđ beatis inferꝛ ꝑ modū subtractionis. Nam ex cōsortio et societate glōrificatoꝝ augeꝛ eoꝝ gaudiū accidētale/ et spirituale si suo bono exēplo: ducatu: vl̄ doctrina aliꝫ saluanꝛ: sicut maxime letaꝛ beatus Dominic⁹ si vnus fraꝛ predicatoꝝ ordinis saluaꝛ: sic btūs Benedict⁹: sic btūs Francisc⁹ ꝛc. Quia gaudiuꝫ accidentale scrōꝝ potest augeri/ vsqꝫ ad diem iudicij. Ergo et angeli scti de nostris culpis lugēt Juxta illud. Esa. xxxiij. Ecce videtes clamabūt fortis angeli pacis amare flebunt.

¶ Septimo pctm̄ est elemētoꝝ corrupti uum. Nam aer/ aqua/ et terra/ corrūpunꝛ ꝓpter pctm̄ hoim ex iusto dei iudicio. Vñ ꝓpter peccatū Achab regis israel clausuꝫ est celū: et nō pluit tribus annis/ et sex mēsib⁹. iij. Re. xvij. Propter qđ patiunꝛ: nō solū hoies: sed etiā bestie. Vñ ps. cvj. Posuit flumina in desertū: et exitus aquaꝝ in sitim: terram fructiferā in salsugine ama litia inhabitātiū in ea: diluuiū etiā immisit de⁹ in mundū/ ꝓpter demerita pctōꝝ. Et vñ pestilentie ꝓtinue quas patimur: Vñ fames: vnō guerre: et alia flagella nobis a deo illata: nisi ꝓpter pctā nostra: Sicut em ꝓpter rebellionē vasallorꝝ: rex destruit terrā eoꝝ: sic in penā rebellionis pctōꝝ: deus destruit elemēta et mundū: qz elemēta ipa et creature coꝝ gales ꝓpter hoiez facta sūt: de ꝗ habeꝭ auctoritas. Leuit. xxvj. Si nō obedieritꝭ mihi addā correptiones septuplū: ꝓpter pctā vestra/ et cōteram superbiam duritie vestre: daboqꝫ celū vobis durū desup: sicut ferrū: et terrā eneam: ꝓsumeꝭ inanē labor vester: non ꝓferet terra germen: nec arbores poma ꝓrebebūt. Nota Adam qđ habuit ꝓpter pctā: Jam scitis: q omnia pctā mundi reducunꝭ ad septē capitalia q̄ sunt: superbia: auaritia: luxuria: ira: gula: inuidia: ⁊ acidia. Et sic omnes punitiones licz mlte sunt: possunt reduci ad septē. Propter ea dt/ q̄ puniet septuplū. Et seruat deus regulā scripture que dicit Per q̄s peccat: ꝑ hec et torquet. Sap. xj Et ꝓcordat regula iuris ciuil⁹ dicit. Nō qđ quꝫ iuris in aliū statuit ipe eodem iure vtatur. l. j. ff. qđ quisqꝫ iuris ꝛc. c. Quz omnes. de ꝓstitutio. Et loquit ō penis: quas deꝰ infert peccatoribꝫ in hac vita. ¶ Primuꝫ peccatū est superbia: que nihil aliud est: nisi vent⁹ capitis et cordis. Vñ Hiere. loqns in psona dei/ ꝓtra superbos ait. Ecce ego suscitabo ꝓtra Babylonē: et super habitatores ei⁹: qđ cor suū leuauerūt ꝓtra me: quasi ventū pestilentē. Hiere. l. j. Ideo deꝰ punit h̄ peccatū ꝑ tēpestates: et ventos et turbines: q̄ ꝓcitant naufragia: et pereunt naues: eradicāt arbores: et vineaꝝ palmites q̄ vite p̄cidunt. Osee. viij. Ventū seminabūt: et turbinē metent. sic factū est in diebꝫ nostris sepe. ¶ Scōm pctm̄ est auaritia. Jstud pctm̄ punit ꝑ indigentias et pauperates. Auari em̄ ꝑ furta: rapinas: vsuras: simonias: fraudulētias: ꝓgregant diuitias: et mlt⁹ depauperāt. Jdeo puniunt ꝑ pauperates et indigentias: qz semp viuūt miserabiliter: nec audēt vti bonis suis in vita sua: et post mortē ad nihilū deuenit eoꝝ hereditas: qz puerbium est: q̄ de malis acquisitꝭ nō gaudebit tertiꝰ heres: imo nec primꝰ. Vñ Jac. v. Agite nūc diuites plorate: et vlulate in miseriis vestris/ q̄ aduenient vobis. Diuitie vre putrefacte sunt: et vestimēta vra a tineis comesta sunt/ aurū et argentū vrm̄ eruginauit ꝛc. Miche. j. De mercedibꝫ meretricꝭ ꝓgregata sunt: et vsqꝫ ad mercedē meretricꝭ ꝓuertent⁹ ꝛc. Vide expositionē huiꝰ auctoritatꝭ. Supar. j. fmōe. j. ꝑte. vlti. Sicut ḡ auarꝰ alios rapuit ꝑ auaritiā ab alios bona sua ꝑ auaritiā rapient⁹. Esa. xxxiij. Veh q̄ predaris: nōne et ipse ꝑdaberis. Vñ ꝓtra auarū imprecat blasphemiā Dauid di. Nudantes transferant⁹ filij eiꝰ: et mēdicent: et ejciant⁹ de habitationibꝫ suis. Scrutet feneratoꝝ oēm substantiā eiꝰ: et diripiāt alieni labores eius ꝛc. ps. cxviij. Si ḡ vultis esse diuites vos: et q̄ diuitie vestre ꝓseruent⁹ etiā filijs et nepotibꝫ vestris: faciatꝭ sicut ille q̄ vult cōseruare pecora. Respicit nāqꝫ si est aliqua ouis infecta: et eā ejcit extra ouile sic et de pomis. Sic respice/ si est aliqs forens infect⁹ tabe auaritie: et turpis lucri: restituite ꝛc. Alioqn alios corrūpit et diuitie vestre peribūt: dic vt expedit. Exemplu est de illo: q̄ vidit in capsa pecuniarū suaꝝ/ diabolū sedere sup pecunias suas: ꝑpter sola duo era minuta: q̄ erāt male acq̄sita. ¶ Tertiū pctm̄ est luxuria. Cōtra

hoc est punitio de diluuijs aquaꝝ: q̄ vul/go dicunt dragonarie: qz luxuria nō est: ni li effusio aque. Semen ꝑ nō debet effun/di: nisi in mr̄imonio ad generandū ꝓlem ad honorē dei ꝛc. Sicut tpe Noe luxuria fuit punita diluuio. Gen. vj. Videntes fi lij dei filias hoim: q̄ essent pulchre: acce/perūt vxores sibi ex oibus quas elegerāt ꝛc. Per filios dei intelligunt filij Seth: q̄ a patre suo fuerāt instructi in cultu diui no. Fideles em̄ frequēter in scptura vocā tur filij dei. Per filias hoim/intelligūtur mlieres descendētes de Cain: q̄ erant cu/riose dissolute/ꝛ lubrice/ꝛ de illis precepe rat Seth filijs suis: de volūtate dei/q̄ nō ꝛtraherēt mr̄imonia cū eis: sicut dñs ꝑce/perat filijs israel: q̄ nō ꝛtraherēt mr̄imo/niū cū mlieribꝫ cananeis. Sed filij Seth ꝓcedente tpe trāsgressi sunt hoc ꝑceptum. Et ideo dicit/acceperūt sibi vxores ꝛc. fm Nico. de lira. dicit etiā ibi. oīs q̄ppe ca/ro corruperat viaz suā. ¶ Quartuz petīm est inuidia: que valde abundat in mūdo. Eccs. iij. Contēplat⁹ suz oēs labores ho minū ꝛ industrias: aniaduerti patere in/uidie primi. Et q̄ cor inuidi est siccum et vestiturū oīm humore charitatz: cui nihil tam contrariū est sic inuidia: ideo ℔ pecca rum punitur a deo ꝑ siccitates ꝛ fames.

¶ Quintū petīm est gula: ꝑ quā frangūt tenuia eccīe ꝛc. Jstud aūt punit ꝑ infir/mitates/ꝛ dolores corpales: qz sicut gulo sus delicare nutrit corpus/sic in corpe fla/gellat. Nunq̄ fortasse in mūdo fuerūt tot infirmi hoies: tot diuersis infirmitatib⁹: sic hodie sunt/pīertim de malo ilium ꝛ in firmitatz iliace sicut audiui: in q̄ est maxi mus dolor. ¶ Sextū est ira adinuicē: pu/nitio est ꝓprie/guerra/regni ꝓtra regnum: nec solū inter regnū ꝛ regnū: sed int̄ ciuita tē ꝛ ciuitatē. Jtē in eadē ciuitate sunt ini micitie inter ciues. Jtē in eadē domo int̄ fratres. Jnter ꝓsanguineos ꝛc. Jtē inter virū ꝛ vxorē ꝛc. ¶ Septimū est acidia in spūalib⁹. Non curāt em̄ hoies de salute aie sz ꝑdunt tēpus/q̄ō est res ꝑciosissima rep ꝛc. Punitio ℨ ℔ petīm fit ꝑ epidimias et mortalitates. Justa ē ista punitio: qz tps dedit nobis de⁹ ad merēdū/ꝛ bñ opandū. Jō de⁹ recipit sibi tps locatū nobis. Da filiitudinē de dño directo alicui⁹ dom⁹: vl possessionis locate/q̄ recipit sibi domū: si pensio siue cēsus: sibi ꝑ triennū nō soluat vel ꝑ biennū ab eccl'ia: vt in. c. Potuit. d loca. ꝛ in. l. ij. C. de iure. emphi. Ecce q̄rit dr. addā coꝛreprōes septuplū. Sed notat q̄ dicit conterā superbiam duricie vie. Di ces tu: q̄re solū loquit de superbia: cuz petā sint septē: vt dictū est: Rūdeo qz radix et initiū oim aliox petōx est superbia: quā qui vellet euitare peccare nō posset. Vñ nāq̄ ꝓcedit auaritia: nisi ex superbia: qz de⁹ vedit legē hoi/quō debz acq̄rere bona iuste sine vsura Lu. vij. Ututū date: nihil indesp/rāres/ꝛ quō dz vti iuste acq̄sitis ꝛc. Sed quarus nō vult subyci huic legi. Ecce su/perbia. Sic de alijs petis: ꝛ sic etiā ipe/tēs petōz nō vult subyci ꝑcepto dei mādā tis: vt pniam agat. Jō de talib⁹ dr. Job. xxj. Qui dixerūt deo: recede a nobis: scie/tiā viaꝝ tuaꝝ nolum⁹: q̄d est oipotens vt seruiam⁹ ei: ꝛ q̄d nob⁹ ꝓdest si adoraverim⁹ illū: Jdeo dicit. Eccl. x. Jnitiuz oīs petī superbia est: q̄ tenuerit illā adimplebit ma/ledictiōe. Ex p̄dictis infert. q̄ petīm oīb⁹ creaturz est nociuū: qz ex corruptōe eleme tox nocumētū infert oīb⁹ creaturz. Vñ in die iudicij posset dicere sol/si sciret loq: ego ꝓpter petīm hois claritatē meam ami si. Jrrationabilia aialia possent dicere si mile/si facultatē haberēt. Nos ꝓpter ho minē in diluuijs piuimus. Terra posset etiā dicere. Ego ꝓpter ipm̄ maledicta sui ꝛ spinas ꝛ tribulos germinaui ꝛc.

¶ De q̄ndecim malis spūalib⁹: q̄ petōzib⁹ inferūtur. Ser. viij.

Deinde cētia agē/te ꝛc. Supra fmone primo de/ctū est de septē malis: q̄ ex peca cato causant in generali: mō sequit p̄dica re de q̄ndecim alijs spūalib⁹/q̄ petōzibus i ferunt ex demerito petōx suox. Sed hoc die de sex tantū p̄dicabimus. Salutem⁹ ꝑmo virginē ꝛc. ¶ Pro fundamēto fmo nis/q̄ est de petō ozit theological q̄stio.

¶ Querit̄ vtrū oīe petīm sit remissibile. Arguit̄ q̄ non/habet Matth. xij. Spiri/tus blasphemie nō remittit̄: ꝛ etiā Glos. sup hoc. Blasphemia remittet̄: spūs aūt

blasphemie nō remittet in hoc seculo/nec in futuro. habet etiā Mat. xij. Qui dixerit verbū ꝓtra spiritū sanctū nō remittet/ neq; in hō seculo/neq; in futuro. Sed christus nullo mō pōt mentiri: ergo illud peccatū nullo modo pōt remitti: igit̄ oē peccatū non est remissibile. ¶ In oppositū. Potentior est gratia ꝛ virtus in bonū: q̄ sit pctm̄ in malum: sed nulla virt⁹ reddit hoiem ex suo actu impossibilē ad peccādū nec penitētia/nec alia: ergo videt̄ q̄ nulla culpa reddat hoiem impossibilē ad resurgēdū: sed nō resurgit hō a pctō/nisi remittat peccatū/ꝛ etiā si hoc esset: q̄ nō posset remitti. aut hoc esset: q; de⁹ non posset infundere gratiā/qō est falsū. aut hoc esset q; aliquis nō posset gratiā recipere qō est falsū: q; habet liberū arbitriū libertatē: q̄ oīne peccatū est remissibile: ꝛ sic q̄stio manet ꝓ vtraq; parte dubia. ¶ Ad q̄stionez respondendū est: sm̄ Magistrum de alesiū. parte sūme: q̄ aliqua pctā dicunt irremissibilia tripliciter. Primo mō negatiue: q̄ nullo mō remitti poterūt: sicut sūt peccata maloꝝ angelo⁹ ꝛ dānato⁹/ꝛ sic ad dubiū dicit̄/q̄ non oīne pctm̄ est remissibile. imo pctā predicto⁹ irremissibilia sunt negatiue/ꝛ nulla alia ab istis irremissibilia sūt. Secōdo modo aliqua pctā sunt irremissibilia priuatiue/ꝛ sic ad dubium dicit̄: q̄ oīne peccatū hoc modo est irremissibile/ꝛ nullū est remissibile: q; vt dicit Hieron⁹. Pro minimo peccato nō habēt: vñ satisfaciant simul hoies vniuersi: q; nemo aliq̄d ex se habet quo remittent̄. Tertio modo pctā dicunt irremissibilia ꝓtrarie: eo q̄ cōtrarie disponūt ad gratiā ꝑ quam remitti possunt/ꝛ sic ad dubiū dicit̄/q̄ peccata in spiritū sanctū sunt irremissibilia: quia contrarie disponunt hoiem: vt remissionē cōsequat̄/vt sunt ista: ꝓsumptio de misericordia dī/desperatio: impugnatio veritatis agnite: inuidentia fraterne gratie: obstinatio: ꝛ impenitētia. Et ad argumētū dicitur: q̄ intelligit̄ quantū ad remissiōis priuationē fm̄ ꝓiuctudinem/ꝛ nō fm̄ possibilitatē ꝛ aptitudinē. Vel dicēdū est/q̄ intelligit̄ si fuerit impenitētia puta/vt cū quis ꝑ euerat in illo vsq; ad mortē/si igit̄ peccauerim⁹ nō simus ipenitentes: sz penitētes verā agēdo pniam ad quā nos exhortant̄ ista assumpta. Mala ꝑ spēalia ꝙ pctō⁹ incurrit ex pctō sunt ista viz.

Primo peccatuz est: diuine inimicitie causatiuum.

Scōdo est pctō⁹ peccantiū vilificatiuū.

Tertio est a cōpe christi separatiuū.

Quarto est intellect⁹ obcecatiuū.

Quinto est affectus induratiuū.

Sexto est timoris incussiuum.

¶ Primo igit̄ pctm̄ est: diuine inimicitie causatiuū: q; ꝓpter pctm̄ de⁹ est inimicus hoīm pctō⁹/adeo q̄ ipos odiat: Juxta illud Sap. xiij. Similr odio sūt deo impius: ꝛ impietas ei⁹. ps. Odisti om. q̄. o. ini. perom. q̄. lo. mendaciū. Quantū aūt habeat odio pctm̄ de⁹: potest ostendi duplici rōne. Prima quia sic̄ diceret/q̄ in tantuz oderet alique/q̄ vellet eum cum ꝓprio filio vnigenito vno gladio transuerberare/ siue occidere: vel cū ꝓpria matre/satis videtur/q̄ haberet eum odio. Sic de⁹ pater in tm̄ odio habet peccatū/q̄ vt illud deleret/ꝛ annihilaret: ipsum cuz filio suo vnigenito crucifigere voluit: iuxta illō. Esa. liij. Propter scelus populi mei ꝑcussi euz. Item Rom. viij. Deus filiū suū mittens in similitudinē carnis peccati: de peccato damnauit pctm̄. Nota de peccato. i. ō cōpoze christi/facto hostia ꝓ pctō/sicut dicitur Osee. iiij. Peccata populi mei comedent q; sacerdotes hostias ꝓ peccato comedebant: damnault. i. deleuit peccatū p suam passionē. Unde Aug. Super illud Col. ij. vbi loq̄tur de chirographo ait. Innocens occidit: pctm̄ transfigit. Cū si quis diceret deo patri. O dñe de⁹ pater: quare filiū tuū cruci tradisti: Respōderet ꝓpter scelus ꝓpli mei ꝛc. Dic practice. Primo vt occideret de⁹ superbiā: voluit q; filiꝰ suꝰ humilit̄ portaret crucē. Scōo vt occideret auaritiā: voluit vt nudus cruci affigeret. Tertio vt occideret luxuriā: voluit vt felle ꝛ aceto potaret. Quarto vt occideret iracundiā: voluit vt ꝑ crucifixoꝝ manus ꝓpria ꝑcuteret. Quinto vt occideret gulā: voluit vt felle ꝛ aceto potaret. Sexto vt occideret inuidiā: voluit vt lat⁹ ei⁹ lancea ꝑforaret. Septio vt occideret accidiā: voluit vt in oratione occuparet. Vide ō his in sermonib⁹ de articl̄is fidei. Sermone. xviij. Jō. j. Pe. iij. Peccata vra ipse pertu-

ſit in corpore suo/sup lignum ꝛc. Horalit nota ꝛc. Qui sūt chr̄i: carnē suā crucifixerūt cum vitijs: ꝛ concupiscentijs. Sic ei glorificabimur cū chr̄isto: si cum chr̄o cōpatimur. Ro. viij. Ipse spūs testimoniū reddit spiritui nr̄o: q̄ filij dei sum⁹. Si aūt filij ꝛ heredes/he. quidē dei: cohe. aūt chr̄i. si tn̄ cōpatimur vt gl̄oficemur. Si em̄ deus voluit occidere filiū suū/vt occideret peccatū: qđ in eo non erat: qđ faciet de⁹ de te pctōre/in q̄ multa pcta inuenlet: Voluit etiā animā sue matr̄ cū gladio trāsuerb⁹rare. Vñ Lu. ij. Dixit Simeon ad bām virginē/ꝛ tuā ipsius animā ptransibit gladius: scz p cōpassionez. ¶ Scda rō est: q̄ illud ꝓpter qđ deus marie videt odire diabolū/est peccatū. Non em̄ illū odit: nisi rone pcti ꝛ eum amaret si pctm̄ non esset in eo: tanq̄ creaturā suā: iuxta illd. Sap. xj. Diligis oīa q̄ sunt: ꝛ nihil odisti eorū q̄ fecisti. qđ intelligēduz est/nisi ꝓpter pctm̄ adiunctū: qđ ipse de⁹ nō fecit. Vñ cū illō ꝓpter qđ est tale: sit magis tale: constat q̄ pctm̄ est magz exosuz deo q̄ diabolo. ps. Iniquos odio habui. Et pdictis ergo sequit: q̄ oīs creatura pctōi est inimica: q̄ quib⁹ est inimic⁹ rex: etiā vasalli sūt inimici. Vñ oēs angeli/demōes/celi: et elemēta sūt inimici pctōrib⁹. Sap. xvj. Creatura tibi factori deseruiens exardescit in tormētū aduersus iniustos. ¶ Scdo peccatū est/peccātū vilificatiuū. Pro cui⁹ intelligētia notādū: q̄ si bene ꝓsideram⁹: nihil est in toto vniuerso vili⁹ pctōre. Manifestū est nanq̄: q̄ peccator seru⁹ est pcti. Joā. viij. Qui facit pctm̄/seru⁹ est peccati. l. fi. C. de sentētiā passis. ibi, libidinum oīmq̄ vitior̄ seruor̄. vbi glo. hoc no. Jrē Ro. vj. Nescitis qm̄ cui exhibetz vos seruos ad obediendū: serui estis ei⁹ cui obedistis: siue pcti ad mortē: siue obeditionis ad iustitiā. Seruus aūt est vilissima ꝓditio hoim. Multe nāq̄ sunt ꝓditiones hominū. Quidā sunt ingenui. Quidā liberti. quidā serui. vt instī. ō iure p̄sonar̄. p totū. Item ingenuor̄: quidā sunt nobiles quidā illustres: quidā clarissimi ꝛc. Vilissima q̄ ꝓditionū oīm est seruitus. Tanto aūt vilior est seru⁹: quāto est vilius id cui seruit. Vilior nāq̄ est seru⁹ iudei/q̄ chr̄istiani: ꝛ plebei q̄ nobilis ꝛc. Quid autez vilius pctō: nihil? ꝓter pctōrem. qđ ꝓbat. Nam res tanto nobilior est: quāto deo ꝓximior: ꝛ tanto deficit a nobilitate/quāto magis a deo elongat. verbi gr̄a. Incipitamus de ania chr̄i/que nobilissima creaturā est: q̄r ꝓpinquissima deo. Deinde virgo gl̄iosa: deinde seraphin: postmodū cherubin ꝛc. Et sic gradatim descendēdo vsq̄ ad creaturas: q̄ habēt solū esse/sic terra ꝛ lapides ꝛc. Quid aūt magz distat a deo q̄ illud/qđ nihil est. Peccatū aūt nihil est: tum q̄r est quedā priuatio speciei/modi/et ordinis: vt ait Aug. Sic tenebra ꝛc. Tū q̄r pctm̄ nō est a deo: q̄ est nihil: q̄r oīa q̄ ꝓpm deū facta sunt. Jo. j. Sine ipo factus est nihil. Dicit glo. Aug. i. pctm̄. Et Jo. xv. Sine me nihil potestz facere: nihil. i. pctm̄. Cum aūt peccator sit seruus pcti. q̄ est vilior ipo pctō. Q̄q̄ magna ꝓfusio peccatoris: cū sit seru⁹ vilioris rei: q̄ sit in rerū natura. Jdo dicit Hiere. anime peccatrici. q̄ vilis facta es: nimis iterans vias tuas. Hiere. ij. ꝛ Hiego. Erubesce miser pctōr: ꝛ stude diligenr̄: ꝛ nitere viribus totis excutere a collo tuo: iugū hui⁹ram vilissime seruitutz: ꝛ h̄ p̄ piam obtinebis. Vñ ait p̄bs. Maior suz ꝛ ad maiora natus: q̄ vt fiam mancipiū corpis nr̄i. Jrez Sene. Si scirē deos ignoscituros: boles ignoraturos: tn̄ ad horrendē pctm̄. Jdo dene dixit Diogenes Alexandro: q̄ erat seruus seruor̄. i. concupiscentiar̄. Vide q̄ scribit in ymnib⁹ sup oratione dñica ymone. xxiij. In Introitu. Et in ymone in festo sancti Petri ad vincl'a. ¶ Tertio pctm̄ est a corpe chr̄i diuisiuū: siue separatiuū. Et probat trib⁹ medijs. Rone: auctoritate: exemplo. Corpus chr̄i mysticuz est eccl'ia: cuius caput est chr̄us. Ephe. j. Ipm dedit caput sup oēm eccl'iam: q̄ est corp⁹ ei⁹. Hui⁹ aūt corpis q̄libet chr̄ianus in gr̄a ꝓstitutus est membrū. Ro. xij. Sicut em̄ in vno corpe m̄lta mēbra habem⁹: oīa aūt mēbra non eundē actū habēt: sic multi vnū corp⁹ sum⁹ in chr̄o: singuli aūt alter alterius membra. Et sicut q̄libet membrū est principiū vite corpis ꝛ nutrimēti: q̄ corpus sustentat. sic q̄libet fidelis in gr̄a existēs/est particeps oim bonor̄ suffragior̄/ꝛ meritor̄: q̄ fiunt in eccl'ia. ps. Particeps ego sum oīm, ti, re, ꝛ custo. man. tua. Peccatū aūt

mortale separat hoiez ab ecclia dei/inq̃n/
tũ puat ipm gra z charitate:q̃ est glutinũ
hui⁹ vnionis. Esa. lv. Iniq̃tates vre diui
serũt inter vos z deũ vim. Pctm em mor
tale est quasi gladi⁹ p quẽ mbr precidit
a corpe. Sẽbrũ aut tẽ diuisum ab vnitate
corpis fit putridũ z corruptuz. Sic pctor
zc. Juxta illõ. j. Cor. xvj. Si qs nõ amat
dom iesum chm:sit anathema/marana
tha, Anathema. i. separatus ab ecclia: ma/
ranatha. i. dõec veniat dñs ad ipm illumi
nanduz. Ex his sequit q̃ pctor est expers
oim bonor z meritor ecclie: q̃ ex charita
te sortiunt effectũ. Jn cui⁹ figurã dicitur
Leui. xxij. Hõ de semine Aaron/q̃ fuerit
leprosus: nõ vescet de his q̃ sctificata sunt
mihi/donec sanet. i. q̃cunq; chr̃ian⁹ macu
latus fuerit lepra pcti mortalis: nõ habe/
bit partẽ bonor q̃ fiũt in ecclia/donec sa
netur p pniam. ¶ Quarto pctm est intel
lect⁹ obcecatiuu. Sed cõtra: qr multi pec
catores inueniũtur q̃ hñt eximiũ intelle/
ctũ ad capiẽduz. Dic illud qõ hic dr de ob
scuratiõe intellect⁹: intellige de obtusio/
ne intellect⁹ practici, fz qõ ois malus est
ignorãs: z nõ de obtusiõe intellect⁹ specu
lati, fm Tho. in. iij. sen. di. xvij. sup lram
Est g̃ pctm intellectus obcecatiuu. Hoc
pz quadruplici medio, vicz rõne/exẽplo/
experimẽto/z figura. ¶ Primo q̃dẽ rõne
qr intellect⁹ hũanus duplici lumine illu/
minat. Lumine gre: et lumine rõnis natu
ralis. Primũ aũt lumẽ gre totaliter tollit
p pctm. Scdm lumẽ rõnis nãlis: de quo
ps. Signatũ est sup nos lumẽ vultus tui
dñe. Et si nõ totalit subtrahat p pctm: tñ
valde obscurat. vt infra patebit. qr ꝯtra h̃
lumẽ rõnis agit hõ peccando. qr sicut vir
tus est nature cõsentanea: vt dic Tul. ita
dr Sap. q̃ Excecauit illos malitia illor.
Jtẽ ps. Nescierũt nec intel. in te. ambu.
nescit: vbi corruãt. Vide circa hoc Tho.
ij. q. xv. ar. j. vbi loquit de cecitate men/
tis. ¶ Scdo pz exẽplo in Adã. q̃ cũ esset
in statu innocẽtie/magnã sapiẽtiã de diui
nis habebat/et scientiã de nãlib: adeo vt
oib aialib noia iponeret. z tñ post pctm
in tantã decidit cecitatem/q̃ abscõdere se
posse extimabat a facie dñi ipm vocãtis,
Gen. iij. Cũ audissent vo. d. dei deã. in pa.
ad aurã post meri. absconse Adã z vr. et⁹
a fa. dñi in me. lig. pa. Sic de Salomone
legit/q̃ fuit cecat⁹ ppt pctm luxurie: adõ
q̃ etiã rẽplũ Jdolis fabricaret. iij. Re. xj.
z Eccli. xlvij. z in decre. xxxij. q. iij. Salo
mon, ppter h̃ dr Soph. j. Ambulabũt vt
ceci/qr dño peccauerũt. ¶ Tertio idẽ pz
experiẽtia. Nã pculdubio cecus esset z fa
tu⁹ ille: q̃ verbis cõtumeliosis z fact⁹ puo
caret illũ ad irã q̃ haberet gladiũ nudum
ad guttur ei⁹ zc. Sic in pposito oês sum⁹
in manu dei. Deute. xxxij. Ego occidam z
ego viuere faciã: p. z e. sa. z nõ est q̃ de ma/
nu mea posit eru. z tñ pctor nõ verek ipsum
q̃die offendere. Vñ hoc: pfecto qr cecus
est: cũ tñ hoiem mortalẽ timebit offende/
re/z offensum conak placare. ¶ Quarto
idez apparet ex figura Tob. ij. vbi legit q̃
oculi Tobie fuerũt cecati stercore hirũdi/
nis dũ dormiret iuxta pariẽtẽ. Per sterc⁹
hirũdinis qõ est calidũ: significak peccatũ
qõ aiam inflãmat ad ꝯcupiscẽtiã terreno
rũ: z p ipm cecank oculũ intellect⁹ hois dor
miẽtis in lecto pcti/in q̃ requiescit sic dor
miẽs: sed q̃es illa cõuertek in sempitẽnũ la
borẽ. Dic practice quõ q̃scit supb⁹ in ho/
noribꝰ z dignitatibꝰ. auarus in diuitijs. lu
xuriosus in voluptatibꝰ zc. Jõ pctor cec⁹
nõ ppẽdit nec intelligit grauitatẽ pcti. sic
canis submergẽd⁹ nõ sentit lapidẽ in suo
collo ligatũ/donec extra nauiculaz, piciak
in mare zc. Sic pctor nõ sentit grauitatẽ
pcti: donec pniect⁹ est extra nauiculã corpo
ris sui/seu vite psentis/z demergak in pro
fundũ inferni. Gre. Oclos q̃s culpa clau
sit pena aprit. Ad idẽ fac figura de Sanso
ne cecato a Philistheis. Jud. xvj. ¶ Qui
to pctm est effect⁹ induratiuũ. Nõ em de/
lectank pctores de rebꝰ diuinis z spũalibꝰ
q̃ sunt dulciores sup mel z fauũ, sed de rebꝰ
bus tpalibꝰ/de iocis/de cantib⁹ vanis/de
lectiõe librorꝰ vanorꝰ z inutiliũ: sicut sũt li
bri dicti vulgo Centũ novelle/Philostra
tu. delectank de novis et vanitatibꝰ mũdi
sil'es filijs ilr': q̃ cõcupierũt cõcupiscẽtias
in deserto: q̃ tam fastidiebãt mãna/z desi/
derabãt porros/allia et pepones egypti di
cẽtes. Jn mentẽ nob ventũt cucumeres/
porricꝰ/z cepe et allia. Ala nra arida est:
nihil eũ respiciũt oculi nri nisi mãna zc.

r

Au.xf. Et vñ h̄ nisi ḋa hñt palatū infectū febre ꝯcupiscētie ⁊ iniq̄tatis. Aug. Oculꝰ egris odiosa est lux: q̄ purꝰ est amabil. Et palato nō sano pena est panis: q̄ sano est suauis. Nota exēm ō Hieronymo rapto in spū ⁊c. Jō de pctōre indurato pōt intelligi illud qđ dicit Job.xli. Cor eius indurabit quasi lapis: ⁊ stringet quasi malleatoris incus. Nonne durus esset valde lapis si nec igne posset liquefieri/nec malleo posset ꝯteri: Sic est cor ipenitētis/qđ nō frāgit malleo verbi dei/nec liquefit igne p̄dicatiōis. Hiere.xxiij. Nunq̄d nō verba mea sunt q̄si ignis ardēs dicit dñs: ⁊ quasi malleus cōterēs petrā: Jō cor pctōris est q̄si incus malleatoris: q̄ quāto plꝰ verberat/tāto magꝭ calcat ⁊ indurat. ¶ Sexto pctm̄ est timoris incussiuuꝫ. Gen.iij. Vocē tuam dñe audiui ⁊ timui: eo q̄ nudus essem. ⁊ tñ illa vox erat vox clemētie Peccator nāq̄ timet oia aduersa/siue sit pestꝭ/siue guerra/siue infirmitas: siue alia q̄cunq̄. O q̄ magna seruitus est ista/⁊ q̄ magna miseria. Vñ versus. Absq̄ timore dei viuēs homo cūcta timebit. Cuncta timēt ⁊ eū/si timet ipse deū. Vñ ad ꝓpositū dicā vobis hystoriā quā refert Boe. in iij. de ꝓsola. ⁊ Tul. in tuscu. vlti. q. de quodaꝫ magno dño Sicilie. s. Dionysio. Qui cū quidā amicus suꝰ laudaret eū ⁊ felicez diceret: ipse volēs oñdere q̄ nullus hō in hoc mūdo/pl̄ertim pctōr/habeat verā felicitatē: inuitauit ip̄m ad p̄andiū siue cenā ⁊ parauit sibi omne genꝰ delitiaꝝ: ⁊ introductus in q̄ndā camerā politissimā et ornatā/ponit in mēsa dñi/sedēs cū eo: ⁊ coronā eo fuit apportatū omne genꝰ delitiarū: cibi/vina/tuuenes/⁊ iuuēcule cātatrices/⁊ sonus suauissimꝰ. Ecōtra dñs mādauerat poni vnū ensē nudū ⁊ acutū sup caput dicti amici discūbentis: pendentē ꝓpendicularit sup verticē ipsiꝰ cū vno filo equino. Amicus ꝓo ille ꝓpendēs gravitatē ensis/⁊ eius acuitatē/⁊ tenuitatem fili ip̄m tenētis: ita pauefactꝰ est q̄ oēs delitie ille videbant sibi tormēta: nec volebat comedere nec bibere/nec tantā speciositatē tuuenū videre/nec cātus ⁊ musicas audire. Cūq̄ dñs inrogasset euz gre inē tot delitias nō comederet/dixit. Vtinā essem in mea domūcula: nā acumen buiꝰ ensis oēs dēlitias istas mihi in tormēta ꝓuertit. Et dñs ait. Amice considera q̄ sic me esse inē istas delitias: tñ ꝓsidero tremendum iudiciū dei graue esse sup me: q̄ nō me iudices felicē in p̄senti vita volubili/q̄uis sim in magno dñio ⁊ honore. Jō dicit Grego. in moza. lib.xxxij.c.xix. ⁊ in decre.xxj.di. nerui. Omne qđ hic eminet: plꝰ cruciatibus afficit q̄ honorib̄ gaudet. ⁊ vt̄ cor tribulationib̄ p̄mitt: ad memoriā culpa reuocatur. Ex dictis iā p̄z q̄ntū timorē pctōr incurrit ex pctō. Econtra dicit Prouer.xv. Secura mens quasi iuge cōuiuiū.

¶ De nouez malis q̄ ex mortali pctō ꝓcedunt. Sermo ix.

Penitētiā agite ⁊c. Sequit p̄dicare de nouē aliis malis/q̄ ex mortali peccato ꝓcedunt: de q̄b. ser hodie p̄dicabimus. Saluet̄ virgo ⁊c. ¶ Pro p̄monis fundamēto/in q̄ agit de pctō: oritur theologica lis q̄stio. ¶ Querit. Utr. oia pctā remissa: p̄ sequēs mortale pctm̄ redeāt q̄ntū ad penā: Arguit q̄ sic. xij. q. ij. Eps q̄ mancipiū. Fuꝰ manumissus ꝓpt̄ ingratitudinē utr̄ pene fuit utis iuste subiicit: q̄ a simili hō a fuiture pcti p dei misēdiam liberat/q̄ ingratitudinē pene p̄cedētis futuꝰ ire subiicit. In oppositū habet de pnia.d. iij. ⁊ fin. Diuia clemētia dimissa peccata/in vltionē vlterꝰ redire nō patit. igit tur ⁊c. Itē pena nō debet nisi culpe: ⁊ ꝓ cata nō reuertūtur q̄ntū ad culpam. q̄ nec q̄ntū ad penam. ⁊ sic q̄stio manet ꝓ vtraq̄ pte dubia. Ad q̄stionē respōdendū est sm Rich. sup. iij. sen. dist. xxij. ar. j. q. iij. q pena q̄ ante debebat ꝓ pctis p pniam dimissis: aut est tota expleta añ sequēs mortale pctm̄/aut nō. Si sic: dico q̄ sequēs mortale pctm̄/pcta p̄ꝰ dimissa nō redeant q̄ntū ad penā/nisi in q̄ntū aggrauāt sequens pctm̄: ꝓpt̄ quā aggrauationē sibi pena maior debet. Vnde ait Grego. ⁊ habet de pnia. di. iij. Qui ꝓmissa plangit/nec tñ deserit pene grauiori se subiicit. Si nō: tunc dico q̄ remanet obligatꝰ ad solutionez reliquie pene/⁊ si in illo pctō mortali moritur ꝓ pctā ꝯtis q̄ ad culpā: nō tñ q̄ad penā ꝓp

dimissis/in inferno pena etna punietur.s.p accñs. Qz in pcō mortali nlla pena est satisfactoria in ꝓspectu dei:z iō ḡntūcūqꝫ punias/ꝙ remanet ad penā obligat⁹:tñ illa pena min⁹ erit intensa ḡꝫ si illa pcā nō fuissent ei dimissa. Et ad argumentū dicit: q nō ꝓius ꝓcludit/nisi q ꝙ seqns peccatū mortale itez in seruitutē deducit. Et hoc est vez:nō tñ reducūt in illā eandē in qua erat ꝙ illa pcā q sibi fuerunt dimissa:nec in tantā sicut si illa pcā sibi nō fuissent dimissa. A pcīs igit abstineam⁹/q̄ mala hoibus mltra inferūt:z si peccauerim⁹/pniaz agam⁹. Ad quā agendā nos hortātur verba ꝓassumpta. Pniam agite tē. ¶ Ultra supza dicta sunt alia sex:que sunt ista, vicz

Primo peccatū est naturalium bonoꝝ vulneratiuum.

Scdo est spūalis thesauri ꝓuatiuū.

Tertio ē i bestialē nām trāsformatiuū

Quarto ē nocumēti maximi inductiuū

Quinto ē ꝺiectiōis diabolice causatiuū

Sexto est mortis tpalis acceleratiuuz.

¶ Primo q̄ pcīm est naturaliū bonozum vulneratiuū. Ubi notandū,ꝙ declaratiōe q ꝑm doctrinā b. Tho.j. ij.q.lxxxv.arti.j. bona nature pñt tripl⁹ dici. Primo quidē ipsa ꝓncipia nature.s.ex.q̄bꝫ ipa natura cōstituit/z ꝓprietates ex his causate:sicē potētie aie.et alia hmōi. Scdo q: hō habz a natura inclinationē ad virtutē:qō est q̄dā bonū nature. Tertio mō pōt dici bonū nature donū originalis iustitie:qō fuit in primo hoie collatū toti humane nature:q̄ inclinatio cōsistebat in rectitudine quadā q quaz hō erat subiect⁹ deo/et sensualitatī. De qua rectitudine aie et corpis dicit Augustin. j. Uerba. Pronaqꝫ cū spectent alia cetera trā, Os hoī sublime dedit:celūqꝫ videre, Jussit:z erectos ad sidera tollere vult⁹. Primū q̄ bonū nāe neqꝫ tollit neqꝫ diminuit ꝙ pcīm. Rō est:q: etiam in demonib⁹ bona naturalia manēt integra post pcīm, vt dicit Dion̄, iij.c.de diuī.no. Tertio ꝺo bonū nature totaliter est ablatū ꝙ pcīm primi parētis. Sz mediū bonū nature.s.ipsa naturalis inclinatio ad virtutē ex parte.s.anie:nā ex parte corpis dicit Gen̄, vij. Sēsus z cogitatio humani cordis ꝓna sunt ad malū ab adolescētia sua. Diminuit per pcīm:ꝙ actus cū humanos fit q̄daz inclinatio ad similes actus.oportet autē ex hoc q aliquid inclinat ad vnū contrariorū/diminuat inclinatio eius ad aliud. Unde cū pcīm sit contrariū virtuti:ex hoc ipso q hō peccat diminuit bonū nature:qō est inclinatio ad virtutē. Unꝺ Luc. x. ꝺr q hō descendēs ab hierlm in hierico.s.in defectū pcī:expoliat⁹ in gratuitis z vulneratus in naturalib⁹:vt Beda exponit. Predicta autē diminutio nō fit ꝙ modum subtractionis:alioquin posset hmōi inclinatio ad virtutē totaliter tolli ꝙ multiplicationē peccatorū/cuz sit finita.quod nō est verum/cuz etiā in damnatis hmōi inclinatio maneat:alioqn non esset in eis remorsus ꝺscientie. Diminuit ergo hmōi inclinatio per moduz additionis impedimēti:qō neqꝫ tollit neqꝫ diminuit radicē inclinationis,sicut ptz in diaphano corpore:qō quidem habet inclinationē ad suscꝑtionē lucis ex hoc ipso q est diaphanuz. Diminuit aūt inclinatio vel habilitas exꝑte nebularū supuenientiū:cū tamē semp maneat in radice nature:ꝑm Tho.q. vbi supza.arti. ij. ¶ Scdo est spūalis thesauri ꝓuatiuū. Thesaurus autē spūalis constit in quattuor.vicz Primo in gratia dei. Scdo in ꝓtutib⁹. Tertio in donis. Quarto in meritis. Hec oia destruit et perimit peccatū. ¶ Primo em̄ destruit grām:quia per peccatū mortale amittit. Et ratio:qa pecatū est offensa dei. Offensa autē z gratia opponūtur. Ex hoc em̄ ꝺicitur aliquis aīterī esse offensus:quia repellit eū a gratia sua. vt no.supza arti.j.sermone.j.parte j.in secūda ratione. Igitur gratia z peccatum mortale simul esse non possunt in eodem subiecto. Gratia autē est thesaur⁹ infinitus:iuxta illud Sap̄. vij. Infinit⁹ em̄ thesaurus est hominib⁹:quo qui vsi sunt/participes facti sunt amicitie dei. ¶ Secundo destruxit virtutes.s.theologicas et mozales infusas. Nā fides ꝙ mortale peccatū occidit.quia vt dicit Jac̄. ij. Fides sine operib⁹ mortua est. Item. Spes q̄ habetur a peccatore dicitur pūmptio:z non spes vera. Spes enim vera habetur ab illis tm̄ qui sunt boni, Pō. Spera in dño z fac bonitatē. Item charitas:que cū peccato mortali nō pōt esse simul in eodē subiecto, ij. Cor. vj. Que enim participatio iu

stitie cū iniçtate: aut q̄ societas luci ad tenebras: tc̄. Pct̄or em̄ magis diligit creaturā q̄ deū: q; fruit creatura. vt dicit Aug. in. j. de doctrina chr̄iana. Jt̄ē prudētia nō est in pct̄ore. Que em̄ prudētia est in eo/q̄ ꝓponit creaturā creatori? Et tandē peccator ꝓdet vtrūq;. s. creatorē quē habere hic noluit. creaturā vero/q; illam habere nō potuit. Et sic facit pct̄or ꝟra regulā prudentie. Quicqd agis/prudēter agas: ꝛ respice finē. Et ī o in sacra scriptura pct̄ores dicunt stulti. Eccl's. j. Stultor? infinitus est nūerus. Jt̄ē iustitia non est in pct̄ore: q; nō reddit deo q̄ suū est. s. obedientiā ꝛ honorē. Mal'. j. Filius honorat patrem/ꝛ seru? dñm suū. Si ḡ pat̄ ego sum/vbi est honor meus? Et si dñs ego sum: vbi est timor me? dicit dñs exercituū? Jt̄ē fortitudo nō est in pct̄ore: q; quidē a pct̄o separari permittit. Esa. j. Erit fortitudo vestra vt fauilla stupe: ꝛ op? vr̄m q̄si scintilla. Jtez temperātia deficit in peccatore: q̄ quidē nō refrenat mor? luxurie/gule: ꝛ aliarum pass̄onū subijcies eas rationi: sed vinit sicut equ? ꝛ mulus quib? nō est intellect?. ¶ Tertio destruit dona spūssancti: q̄ sūt septē. de quib? Esa. xj. scz Sapiētia/intellectus/cōsiliū fortitudo/sciētia/pietas/ꝛ timor dñi. ¶ Quarto destruit oīa merita q̄ olim hō in gr̄a cōstitutus acq̄sierat. Eze. xviij. Si auerterit se iustus a iustitia sua: ꝛ fecerit iniçtatē sm̄ oēs abominationes suas q̄s operari solet impius: nūquid viuet? Oēs iustitie eius q̄s fecerat nō recordabunt. Vñ de pct̄o mortali Job dic̄. xxj. Ignis est vsq; ad ꝟsūmationē deuorans: ꝛ oia eradicans genimina. i. merita. Ad q̄d aūt valeant bona facta in mortali pct̄o: vide in sermonib? de pctis in genere ar. iij. ser. iiij. ꝛ de hoc fiat alius sermo. Destruit etiā siue impedit merita acq̄renda: q; de bis bonis q̄ hō in pct̄o mortali cōstitut? operat? nihil merer. Hoc ꝓbat auctoritate/rōne/ꝛ similitudine. Auctoritas habetur. j. Cor. xiij. Si distribuero in ci. pauōes facul. m. ꝛ st̄ra. cor. me. ira vt ar. cha. aūt nō ba. nī. mi. ꝓdest. Rō est: q; de? non acceptat opa/nisi acceptz opante tc̄. Dic vt in s̄mone de pctis in gñe. ar. iij. ser. iiij. Similitudo est de ramo pcīso ab arbore tc̄. vt in dicto s̄mone. Est et alia rō: dic illud q̄ nō. glo. in. c. j. de colluſ. quā scripsi vbi supra. Hec aūt cōclusio vera ē nisi duobus casib?. Primo in operib? q̄ valent ex opere opato/ꝛ cōferentib? caracterē. sicut baptismus/cōfirmatio/ꝛ ordo. Secdo in opib? bonis q̄ fiūt a pct̄ore sicut a nudo miſtro. Dic vt ibidē. Est aūt notandū q; ser vtiq; rates hūt hmōi opa. Dic vt ibidē. Ecce q̄ ḡntū thesaurū perdit pct̄or ex vnico peccato mortali. Jō dicit dñs Mat. xvj. Quid em̄ ꝓficit hoi si vniuer. mū. lucref: anie ꝟo sue detrimentū patiat? Aut quā dabit hō cōmutationē ꝓ ania sua? Jō debes o peccator maxime flere de amissione tā inestimabilis et incōparabilis thesauri magis q̄ mercator: q̄ vno naufragio perdit totā substantiā suā quā cū multis laboribus p multa tpa lucratus est. ¶ Tertio est in bestiā lem naturā trāsformatiuū. Hoc ꝓbatur rōne ꝛ auctoritate. Rō est: q; hō peccator postposita rōne viuit sm̄ motū sensualitatis: ꝛ ꝟsequēter cessat in eo ratio naturalis/ ꝟtra quā peccando operat. Jnter hoiem aūt ꝛ bestiā nō est differētia nisi ḡ rōnez: q̄ est differētia specifica inē ipm̄ ꝛ bestiā. Ergo cessante rōne/cessat differētia ipsa formalis: ꝛ ꝟsequēter efficit bestia. Vñ supbus pōt dici leo. auar? vulpes. luxuriosus porcus. iracūdus canis rabiosus. gulosus lupus. inuidus basiliscus. acidiosus asinus. Et cōfirmat ratio ista ex eo/q̄a pōt dici q; pct̄m trāsformauit angelos in bestias: q̄a demōes bestie dicunt in scp̄tura. Vñ diabolus dicit draco Apoc. xij. Ad idez facit exēplū q̄d refert G'egorius. in. iij. dial. de Datio Mediolanen. epo: q̄m transiens p Corinthū hospitatus est in domo quā domones inhabitabāt tc̄. Hoc scripsi in sermonib? de ar. fidei. ser. xvij. p. iij. Auctoritas habet Eccl's. iij. Dixi in cor. meo de filiis. vt. pba. e. de. ꝛ ostē. si. eē bestijs. Jt̄ē hō cum in bo. eēt nō intel. cō. est iu. insi. ꝛ si. fac. est illis. Jt̄ē Sene. Quid interest in beluam trāsformari/aut sub homis figura animū hois non gerere? Ad idē Boet. in. iij. pla. iij. li. de ꝟsolat. Versi inq̄t in malitiā bo manā q̄s amisere nām. Et subdit. Euenit igr̄: vt quē trāsformatū vitijs videas: hoiem estimare nō possis/ꝛ beluā. Et subdit in fine dl. Jta fit: vt q̄ ꝓbitate deseruit hō ē desierit: cū in diuinā ꝟditōez trāsi-

nō poterit: vertak i beluinā. Hoc etiā scribunt de dea Circe. Vide qō scripsi in dñica. xxiij. post festū trini. sermone q incipit. Cui⁹ est imago hec. in introitu. Quinimo veracit dicere possum⁹/ qr deterior est peccator qz bestia. Nō. pbak tripl'r. Primo ratione culpe: qr imputak sibi ad culpā/si sibi nr rōe viuit: qō nō est i bestia. qa viuere sine rōne/bestijs est ex natura: sz hoi. peccat ex culpa. Scōo rōne nocumēti. qr hō peccator magis nocet primis qz bestia: qa in hoie est dolus/q nō est in bestijs. Tertio rōne pene. qr bestie post mortē nō sunt obnoxie alicui pene: qr ania cū corpe moritur. sed pctōr est obnoxi⁹ pene eterne post mortē: vt infra patebit in. vij. effectu. Et ideo min⁹ malū esset tibi o infelix pctōr/bestiā esse qz pctōrē: si pniam nō agis. ¶ Quarto est nocumēti maximi inductiuū: naz sine pctō nihil pōt hoi nocere. Nā nec diabolus. nec hō malus. nec infirmitas. nec mors: nec alia aduersitas poterit ei nocere/si a pctō hō abstineat. Vñ ecclia in prima feria. vj. q̄dragesime: in ozone q dicit in vesperis: vbi sic dicit. Tuere dñe pp̄lm tuū: z ab oib⁹ pctis clemēter emūda. quia nulla ei nocebit aduersitas/si nulla dominetur iniqtas. Jrē Eccls. viij. Qui custodit p̄ceptū/nō experiet quicq̄ mali. Jrez Eia. iij. Dicite iusto/qm bene: qm fructū adinuentionū suaz comedet. z veh impio in malū. Jrē. j. Pet. iij. Et qs est q vobis nocebit/si boni emulatores fueritz? Quinimo sine pctō omia aduersa cōuertunt in bonū hoi. Ro. viij. Scim⁹ qm diligentib⁹ deū oia cooprant in bonū. Et plus nō pōt diabolus vel psecutor nocere iusto/nisi qr fabricat ei coronā eternā. Bern. Miran/dū vel iudiciū: qr ille superb⁹ malleator nescies eis coronas fabricat ppetuas: omnes impugnando/z oib⁹ succūbendo. Et David in ps. Supra dorsum meū fabricauerūt pctōres: fabricauerūt inquā coronam ppetuā. Expluz de Agatha. Lucia. Katarina. Laurētio. z ceteris martyrib⁹: qui nō essent corona martyrū laureati/nisi diabolus eis illas medijs tyrannis psecutoribus fabricasset. Et nihilominus predicta sunt maxime nociua homini q pctm. Sūma ergo diligētia est fugiendū pctm: et q pniam delendū. Si em̄ vniuersi demōes z mali hoies/z bestie: z oēs aliene creature q̄ homini pnt nocere/essent congregati ex yna gre: magis timendū esset vnū mortale pctm/q̄ oia illa. Vñ dicit Aug. j. de ciui. dei. z habet in decre. xxxij. q. v. ita ne. q hō debet potius oia mala pati/q̄ peccato q̄sentire. Jrē Sene. Cum hoib⁹ inquit pace habet: cū vitijs bellū. Et iterz. Vitia sine mō z ordine psequēda sunt: qa modū z ordinē nō hnt. Et q̄ordat scriptura dicit. xxj. ¶ Quinto est subiectionis diabolice causatiuū: qr p pctm̄ efficit hō seru⁹ diaboli. Juxta illud Petri apli. ij. Pe. ij. A quo em̄ quis superatus est/hui⁹ z seru⁹ est. Naz et de iure ciuili: victus siue capt⁹ in bello publico: efficit seru⁹ capiētis. vt. ff. de capti⁹is. ibi. Ab hostib⁹ captus: puta a germanis seu Parthis: seru⁹ est hostiū. z i. l. et seruos. ff. de sta. ho. ibi. Jure gentium serui nostri sunt/q̄ ab hostib⁹ capiunt. Item Ro. vj. Nescitz qm̄ cui exhibuistis vos seruos ad obediendū: serui estis ei⁹ cui obedistis. Ecce q̄ maluz dñm habent pctōres. Hiere. xxj. Seruietis dijs alienis die ac nocte: qui nō dabunt vobis requiē. Nota dijs in plurali numero: nam tot demonū pctōr est seru⁹/quot peccator⁹ est re⁹. Superb⁹ nāq̄ est seru⁹ leuiathan: ipse est rex sup omēs filios superbie. Auarus māmone ⁊c. Nota ad hoc parabolā illius filij adolescentis q̄ dispersit oia bona sua: q̄ postea adhesit vni ciuiū illius regiōis. Luce. xv. .i. diabolo: q̄ est ciuis et princeps regiōis pctōr. Jo. xij. Nunc princeps mūdi hui⁹ ejiciet foras. Jō p̄cipit apls pctōribus di. Resipiscāt a diaboli laqueis/a quo captiui tenent ad ipsius voluntatē. ij. Tim. ij. ¶ Sexto est mortis tpalis acceleratiuū: qr̄pter demeritū pcti diminuit vita peccatoz. Ps. Viri sanguinū z dolosi non dimidiabunt dies suos. Vñ z de iure canonico: r̄pter pctm̄ hō citius mori p̄sumit. xj. q. iij. epi si sacerdotali. z no. i. c. qua fro/te. de appel. Et in hoc diuia bonitas z iuste z misericorditer cū pctōrib⁹ agit. Juste quidē: qr merek peccator vitaz q̄dere/qua male vtitur. Juxta illud Sap. xj. Per q̄ quis peccat/p hec z torquek. Vñ r̄pter demeritū peccati primi parētis: mors huma

vo generi idicta est. Gen. ij. Quacūq; die comederis/morte morieris. Jtē Rom. v. Per vnū hoiez pctm intrauit in mundū. z ꝑ pctm mors. Et cōcordat etiā simile de iure ciuili: quo disponit. q; si cōductor domus ea male vtatur/q; pōt ei ea auferri a dño. z ibi in. l. edem. C. loca. Sic deus locat nobis vitaz tpalem vt ei reddamus mercedē bonoꝝ operū. Si igit male vtat homo ipsa vita: dignꝰ est vt ipsa priuetur. Jō etiā deus ꝓpter pctā hoim immisit diluuiū: z vitā humanā diminuit deus ꝓpter malitiā hoim. Gen. vj. Non ꝓmanebit spūs meꝰ in hoie in eternū: qz caro est. erūtq; dies eiꝰ centū viginti annoꝝ. Dissericorditer etiā deus cū peccatoribꝫ agit/diminuēdo eis vitā: qz tollit deus malos de medio/ne pctm eoꝝ augeant. vt dicit Aug. z in decret. xxiij. q. iij. ea vindicta. Et alibi dicit idē Aug. Cui licētia iniquitatis eripit/vtiliꝰ vincit: qm̄ nihil est infelicius felicitate peccātiū: qua penalis nutrit impunitas/z mala voluntas velut hostis interior roborat. xxiij. q. j. paratꝰ. in fi. Ad idem facit. xlv. di. z qui emendat. Ergo penitentiā agite zc.

¶ De trib⁹ vltimis malis: q̄ causantur ex pctō. Sermo. x.

Penitētiā agite zc. In ꝓcedentib⁹ dictuz est de differētia z nouē malis que sequūtur ex pctō: nūc ꝙ vicendū est de tribus vltimis malis ꝓ cōplemento huiꝰ articuli. Salutet virgo zc. ¶ Pro simonis fundamēto/qui est de pctō: orit theologicalis questio. ¶ Querit. Utrū pctm voluntatis z operis/sint duo pctā vel vnū: Arguit q; sint duo. Multiplicato infelioꝛi/multiplicat superius: sed fornicatio exterior pctm est speciale: volūtas etiā fornicandi pctm est speciale. sed volūtas fornicandi est aliud q̄ ipse actꝰ fornicatiōis: ꝙ si ista sunt diuersa/z sunt pctā: loquēdo formaliter: ergo sunt diuersa pctā. Jn oppositū. Actio inchoata nō ponit nūeruz nisi seipsa cōsumata: sed pctm inchoat in voluntate z cōsumit in ope. sm qđ dicit Jaco. j. Concupisc. cū cōceperit parit pctm: pec. cū cōsūmatū fuerit generat mortē. ꝙ pctm volūtatis z opis sunt vnū pctm: z sic quēstio manet ꝙ vtraq; pte dubia. Ad q̄stionē respōdendū sm Bonauē. sup. ij. sen. di. xlij. q. j. q; dupliciter cōtingit cōparari pctm operis exterioris z voluntatis interioris. Uno mō ꝓut ista duo cōiuncta sunt et ordinata/ita q; vnū est ex altero: z sic voluntas interior actu exteriori nō facit diuersa pctā ꝓ eo q; vnꝰ est ibi ꝓpterꝰ/z vna auersio z vna cōuersio. Uolūtas em̄ est q̄ contēnendo cōuertit/dū ad bonū cōmendabile cōuertit. nō solū q̄ntū ad actū ꝓprium/sed etiā q̄ntū ad actū inferioris potētie qui ei subiicit. Si aūt cōparemus volūtate interioꝛē ad opus exteriꝰ ꝓut sunt separata: ita q; vnꝰ peccet voluntate tm̄ aliꝰ peccet voluntate z ope. Pctm voluntatis z operis sunt diuersa pctā. Et ad argumtū dr in q̄ loquit de multiplicato inferioꝛi z superiori: dicendū est q; verū est de illo inferioꝛi/cui suū superꝰ est essentiale: z nō sic est in ꝓposito cuz pctm sit accidēs. Agam⁹ ꝙ pniam de pctis tā volūtatz q̄ opis: ad quā agendā nos exhortātur ꝑba passumpta zc.

Primū est tēporis amissiuū.

Secōm est quietis perturbatiuū.

Tertiū est pene eterne obligatiuū.

¶ Primo est tpis amissiuū. Per pctm em̄ hō amittit tps: qđ est ꝑciosissima res. Nā si ania dānata posset recuperare in hac vita spaciū medie hodie: caripēderet magis z ꝑciosiꝰē illaz reputaret/q̄ totū mundi thesauꝝ. Un̄ Bern̄. Nihil ꝑciosius tpe: heu nihil hodie vilꝰ reputat. Nota exemplū Crisauri: de quo in. xiij. dial. z in hom. xij. qui in extremo vite tps modicū postulabat di. Jnducias vsq; mane zc. Sicut le dns Nicolaus de Sicilia. q̄ cū esset peste pcussus: videns se morti ꝓpinquū/misit ꝓ quodā venerabili religioso. Qui cū venissit ad eū/querēti quid postularet ꝓxit. Rogo te pat vt petas a dño inducias mihi decē dierū: infra quos valeā disponere aiam z bona mea zc. At ille dixit. Et q̄t annos in hac vita pegistis: Respondit sexaginta. At ille. Et qre in tot annis nō gle̊istis disponere vitā vestrā: Dō aut petitis decē dies. Tandē ille añ terminū illum petitū expirauit: cum vitā suā valde secularit̄ pegisset. Jō Eccli. xxij. Filiꝫ

serua tps z declina a malo. Nota cõserua tps zc. Ratio est: qz sic transit qõ est irrecuperabile. Omnia alia bona tẽporalia si amittant/recuperari possunt: soluz tps irrecuperabile est. Virgi. in. x. eneidõ. Stat sua cuiq; dies breue z irreparabile tẽpus. Omnib; est vite. Hoc ergo tps maxime pdit pcm: nõ solũ pdit: sed cõtra semetipm z ꝛtra largitorẽ tẽporis/q est deus: expendit in vanitatib; z pctis. Ps. Cũ accepero tps/ego iustitias iudicabo. Ideo faciamus consiliũ Salomonis dicẽtis. Quid necesse est hoi maiora se querere: cũ ignoret quid cõducat sibi in vita sua numero dieꝝ pegrinatiõis sue: z tpe qõ velut vmbra preterit? Eccls. vij. ¶ Scõo est quietis aie pturbatiuũ. Nunq; em̃ misera anima quieuit in petõ mortali. Cũ em̃ quies sit termin⁹ motus: ania aũt peccatoris sit sp in ꝛtinuo motu cũ voluntate peccandi: sequit q misera illa ania non possit quiescere. Alia causa. Cũ de⁹ habeat aiam quietare inq̃ntũ habet rõnem bonit: obiectum aut voluntatis z finis anie sit ipse deus. Aug. in lib. cõfess. In ꝓncipio fecisti nos dñe ad te: z inquietũ est cor nostrũ donec requiescat in te. sequit q nunq; ania quietat: donec sit cũ deo seu tendat in deũ. Sz ania peccatoris est contra deũ/z recedit a deo p pctm: qõ est auersio a bono incõmutabili z cõuersio ad bonũ cõmutabile. sm Aug⁹. sequit q nunq; talis ania habebit quietẽ. Hoc est qõ dicit Aug. in lib. ꝓfes. Iussisti domine et sic est vt pena sit sibi omis inordinat⁹ amor quez hũt peccatores ꝛtra ea q̃ mouẽt eos ad peccãdũ: q amor est eis pena. Si volum⁹ ista videre clari⁹ discurramus p singula petã mortalia: z videbim⁹ penas z amaritudines q̃ ex ipsis oriunt. Ecõtra aũt dulcedines z consolationes z quietes q̃ ex virtutib⁹ oppositis causant. Primo superbus habẽs inordinatũ amorẽ z cupiditatẽ honoris inquietus est: qz sibi videt q oẽs despiciãt eũ. primo vroz. secõo filij z alij. qa videt se ab eis non tantũ reuereri q̃nt; deberet. Ecce dolor z quietis pturbatio. Itẽ quãdo intrat plateam vel quãdo tranſit: si omnes non surgunt/videt ab eis despici. Itẽ dicit superbus. Talis fuit capitaneꝰ vel vicariꝰ/ego nõ. Ecce dolor. Vñ Isido. lib. ethi. Superbus inquit dicꝰ est: qa vult sup videri q̃ est. Qui em̃ vult supgredi/supbus est. Sicut dicit Aug. lib. xiij. de ciui. dei. q superbia est celsitudinis appetitꝰ. Hic aũt appetitus nunq; poterit satiari vel quietari: et iõ hoc pctm̃ est quietis anie pturbatiuuz. Hoc etiã dicit Aug. xiij. de ciui. dei. Superbia querse imitat deũ: odit nãq; consoꝯ cijs equalitatẽ/sub illo: sed imponere vult socijs dñationẽ suã/p illo. Ecce dolor et inordiatꝰ aius/z inq̃etudo aie. Cõtra. humiles qñ fiũt sibi magni honores dicũt. Nõ nobis dñe nõ nobis: sz nomini tuo zc. Ecce quies mentis z anie. Scõo auarus de oib; habet dolorẽ. Qñ em̃ videt in mensa vxorẽ/filios/z famulos bene comedẽtes/dicit. O miser destrucꝰ suz. Et tantũ dolet q nõ sentit delectatiõez cibi vel potus. Si videt farinaz imminutã/dicit. O miser pdit⁹ sum. Iõ Eccls. v. Cũcti dies erũnis z doloꝛib; pleni sunt. Iõo Sene. in trage dũs. Auaro qd mala optas/nisi q vivat: Si filius currit/dicit. O miser: q̃t sotulares frangit. Si vomit: somniat latrones. Si sentit mures: credit fures. Ecce inq̃etas anie. Hoc est qõ dicit Salomon Eccles. v. Auarus nõ implebit pecunia. Et q̃ amat diuitias/nõ capiet ex eis fructuz. Vt vt õt Hiero. Auaro tã deest qõ habz q̃ qõ nõ hz. Vñ etiã nõ iplebit pecuniꝰ: qz assimilat inferno p augmentũ di. Auarus est inferno sil's. q̃ntacũq; devoraverit/nũq; õt sufficit. sic nec auarus poterit satiari. Iõ Eccli. xj. Auaro nihil sceleriꝰ Et postea subdit. Nihil iniquiꝰ q̃ amare pecuniã. Ecce inordinatus amor. Et subdit. Hic em̃ z aiam suã venalem hz Tul. de offi. li. j. Nihil est tã exigui ai zc. Habz q̃ aiam inq̃etã: z hoc est ꝓprie ꝓpriũ auari: q̃ auaritia est q̃etis anie pturbatio. Econtra. pson liberalis letat quando videt vxorem z familiã comedẽtes: z õt. Comedamus z dñs. puidebit nob; si seruabim⁹ eiꝰ ꝓcepta. Iõ ps. Justi. i. liberales exultent in cõ. dei: z delec. i le. Itẽ luxuriosus q̃ntã penã hz: qñ est philocapꝰ õ aliq̃ dõicella vl vidua zc. vadit die noctuq; cũ armis z magnis piculis. nõ põt comedere nec dormire: sz vadit sic stulꝰ. Vñ ꝓsus. Nescio qd sit amor: nec amor; serio nodũ. Sz scio siq̃s amat/nescit hoc modũ. Et sic i rei ve-

rtate. Vñ Aug⁹. O amatores mūdi: nō est requies vbi q̄ritis eā: vitā bām queritis in regione mortis. Et si ꝓsequi intentū suū/statim dicit. Non: sed cū alia habe rē maiorē delectationē: vel seruabo aliuz modū vt magis delecter. Quare ōr phs: q̄ ꝓcupiscētia carnalis est infinita/z non habet terminū. Jō Boet. Quid de voluptatibus corpoꝝ loquar: quarū appetētia quidē plena anxietatz satietas penitētie? Nec est mirū de nostris iuuenib⁹ fatuis: cū Salomon tam sapiēs p luxuriā fuerit deuictus, z Dauid tā sctūs. Vñ Aug⁹. j. soliloquioꝝ. Nihil esse censeo qđ magz ex arte deijciat animū virilē/q̄ blandimēta femine: corporeusq; ille conat⁹. Jtē Tul. de senectute. Cū natura siue de⁹ nihil hoīmī mēte pstabili⁹ dedisset: scias huic diuino muneri nihil esse magz contrariū q̄ voluptatē. Sed q̄ differētia est inter iuuenē luxuriosuz z senē? Audi Sene, dicentē Adolescens luxuriosus peccat: senex insanit. Sz peius ē de psona nobili et gradu/ata dignitate. Nā dicit Fulgē. lib. ij. mitologiarū. Quāuis in oībus amor libidinis sit: tñ deterior cuz se honorato miscuerit. Libido em̄ honestatis duz quid expediat nescit: semp est maiestatis ꝓtraria. Jtem Tul. in Parador. An mihi liber videtur cui mulier imperat? cui leges imponit. Vocat/veniēdū est. Eycit/abeundū est. Dinatur/extimescēdū est. An ergo mirū? Sz nequissimū seruū/etiā si in amplissima familia nat⁹ sit. appellandū puto. Persona aūt casta si sit de matrimonio? tentat de sua societate/siue sit iuuenis siue antiqua alba vl nigra. Dicit vir. Sufficit mihi q̄ vxor mea est. Alij aūt qui nō sunt de matrimonio: nō curant nec loquūtur de illa materia/z viuūt leti z quieti. Jō ps. Renuit ꝓsolari aīa mea. s. in bonis carnalib⁹. Ergo in quib⁹? Rñ. Memor fui dei z delectat⁹ sum. Jtē inuidus nunq̄ hesit/sed sp in tristitia manet: q̄ inuidia nihil aliud est q̄ dolor de bono alteri⁹. Vñ Gre. vj. moral. Jnuidere nō pos[illegible]um⁹/nisi eis q̄s in aliq̄ cernimus meliores. Vn dicit phs in. ij. ech. Jnuidebūt tales: quib⁹ sunt alicui siles/aut fm gen⁹/aut fm cognitionē/vel fm naturā/habitū/aut fm opinionē. Vn dicit Damas. Jnuidia est tristitia in alienis bonis. Et phs. ij. ech. Quid dolet inuidus? De eo de quo est gaudendū dolet. Vñ videt inuidus q̄ alius plus honorat vel ditat: vel est in officio/vl in amore principis: tristat inuidus/et frāgit corde. Vñ est quidā ꝓuerbium. Jnuidus inuidia cōburit intus z extra. Vñ sic diffinit ab Aug. in smone. Jnuidia est dolor felicitatis alterius. Jtē Damas. in smone. Jnuidia est ignis inextinguibilis. Etem̄ sicut tinea comedit vestimenta: sic inuidia eum q̄ zelat cōsumit z rodit. Porpkea Aug. de ci. dei. Jnuidia primū fui mordat est. Et Job. j. Paruulū occidit inuidia. Persona autem charitatiua nō tristat de bono alteri⁹/sed letat z dicit. Dñe ꝓserua hec tibi: q̄ recordare de me/q̄ sum creatura tua sicut iste. Et charitate aūt dñs illi pcedet abūdāter. Jō ap̄s ad Gal. v. Fruct⁹ aut̄ spūs est/charitas gaudiū: pax ꝛc. Gula etiā secūm trahit dolorē z inquietudinē: q̄ gulosi ifōiter potatores/bītq; oculos scarlatinos z tremūt: q̄ vinū ferit neruos. Peccatur aūt q̄tuor modis i gula. Primo mō: cū in cibo hora ordinati tpis p̄uenit. Scdo cū cibus nimis splēdidus ꝓparat. Tertio cū sibi plurimū z vltra debitā nature conformē q̄titatē accipit. Quarto: cū nimis ardēti auiditate recipit. Et quōcūq; capitur gula vnoq̄q; istoꝝ modoꝝ: sp est inquietudo aie. Nā ꝓmo aie reqes impeditur q̄n corp⁹ añ debitā horā implet. Vñ scribit. Ueh tibi terra cui⁹ rex puer est z principes mane comedūt. Scdo peccat cū cibus splēdidus ꝓparat. Nā ex splēditate cibi causat repletio. Et vident tales totaz curā hīe de corpe. cōtra ꝙs ōr. Quoꝝ deus venter ē. Vñ Scñ. Palatū tuū fames excitet/nō sapores. Tertio peccat in q̄titate excessiua. Nā fiūt inordiate mortales diuersaꝝ speciez carnes z ferula sub variis ꝯdimētis: z alie m̄tiformes cibi⁹ mane ries: vina grandia z diuersa/ex appetitu illo tracti: q̄ potētiā z diuersitate hui⁹ humane nature fragilitas digerere ac sustinere nō pōt. Et sic ex corrupta digestione infirmōres corruptos cibaria in corpib⁹ hūanis trāseūt: ex q̄b⁹ dolores. febres. podagre alieq; infirmitates: tādē ad destructōez vite p̄uenit. Propt̄ qđ ōr Boe. ō ꝙs. Pauce is em̄ mimisq; nā ꝙ rēta ē: cui⁹ sacietas il

supfluis agere vel: aut in locū dū: qō in fū/
dis fiet aut noxiū. Eccī. xvij. Propter era
pulā multi pierūt. Et in multis escis erit
infirmitas. Quarto peccat: qñ nimis ar/
denti auiditate recipit: ꝑtra qō. Eccī. xxx
vij. Noli esse auid⁹ in oī epulatiōe: nec
te effundas sup oēm escam. Exemplū de
Esau. Qui ꝓpter scutellā lenticularū: p/
mogenitura vēdidit. Ideo hoc pcīm oī/
no abijciendū est. Item iracund⁹ etiā tra
hit secū penā: qñ tristat de aliqua iniuria:
z est cū desiderio vindicte: z semp cū dolo
re: z inquietudine cogitationis circa vindi/
ctā: dicēdo, Tu facis sic z sic zc. Qui scrī/
psit hunc librū: legit in quodā sermone ali/
qua scripta manu ꝓpria: bone memorie pa/
tris nostri: fratrꝫ Petri: de hieremia: qui
dixit/ q̄ viderat q̄ndā hoiem: q̄ dixit eidez
fri Petro: q̄ nō poterat comedere/nec bi/
bere/nec dormire/nisi sumeret vindictam
de inimico. Et tandē interfecit eū cuz suo
mario piculo. Ecce doloz/z inq̄etudo. Et
postq̄ iracund⁹ cepit vindictā: timet ami
cos z ꝙsanguineos illi⁹. Si capit suspen
dit. Si fugit bannit/z pdit sua bona. Jō
Sene. Ira in temeritate ꝓna est: z duz
periculū vult inferre: nō cauet. Cōtra hō
pacific⁹ dicit. Vos iniurīā mihi fecistis.
Et ego recipere possem vindictā. Jō par
co vobis: vt de⁹ mihi parcat. Jōo Lu. xxj
In patientia vestra possidebitis zc. Accidi
olus etiā trahit secū penā: z a diabolo tri/
bulat/z tentat: Ideo Hiero. Semp ali/
quid boni facito: vt diabolus inueniat te
occupatū. Cōtra. Mulieres q̄ nolunt la/
borare in domo: sed dicunt: vir me⁹ habet
ancillas. Et sic stant ociose: z p ꝙsequens
tentare: z deuicte. Homo ad laborē nasci/
tur: z auis ad volandū. Job. v. Cōtra: ōr
homini laborioso. Quod pōt manus tua:
instanter opare. Eccī. vlti. c. Ecce quō pec
cator ꝓturbat a pcīs: z inquietat. Ideo
Isa. lvij. Cor impij sicut mare feruēs: qō
delcere non pōt zc. ¶ Tertio pcīm est pe
ne eterne obligatiuū. Ro. vj. Stipendia
peci mors: scz tpalis z etnalis. Apoc. xxj.
Timidis/z incredulis/execratꝫ/z homi/
cidis/z fornicatoribꝫ/z veneficꝫ/z idolatrꝫ
et oibꝫ mēdacibꝫ: pars illoz erit in stagno
ardenti igne z sulphure: qō est mors scōa
Nota ꝙro gña pcōz: q̄ maxie hodie re/
gnāt in mōo. ¶ Primū cū dicit timidis.
Timidi sūt: q timore iniusto nō audēt bo
nā vitam incipere: vel inceptā cōtinuare:
ducti timore: aut detractōis: aut qz timēt
re nō displicēdi alicui: aliqd iniuste facīr.
Sicut sunt iudices in sentētia ꝓferenda.
Medici q nō dicūt infirmis: vt ꝓficeāt:
timētes ne displiceant infirmis: ꝑtra. ca.
Cuz infirmitas. de peni. z remiss. Notarij
dictātes ꝓtractus vsurarios: artifices in
diebus festiuis laborātes/ne displiceant
alīs. Sicut sunt barbitonsores: q radunt
barbas in dīcis z festiuitatib⁹: z simr in
alīs ꝑtra quos. Illic trepidauerūt timo
re/vbi non erat timor. Ps. xiij. ¶ Scōm
z incredulis: sic sunt iudei/sarraceni/theu
cri/tartari/z etiā hereticī: z falsi chīani:
q dubitāt de aliquo fidei articlo: qz dubi⁹
in fide infidelis est: vt ōr tex. in. c. j. de he/
reticꝫ. ¶ Tertiū est execratꝫ. i. abhomina/
bilib⁹ factētib⁹ pctā ꝑtra naturā: vt est ois
modus luxurie: ꝙ quē nō potest sequi ge/
neratio: sicut sunt mollicies/sodomia: p/
sertim cū vxore: q̄ē grauī⁹ alīs sodomīs:
z etiā bestialitas. Talia em pctā sunt illa
ꝓpter que venit ira dei in filios diffidētie.
de vita z honesta. clerico. Et de excessib⁹
ꝓtela. cleri. z in auten. vt nō luxu. ꝑtra na
turā. Colk. vj. Tales etiam de iure ciuili
vltio supplicio. i. morte puniri debēt: vt di
cīt in dicto autēt ico. z. C. ō adulte. l. Cū
vir nubit in femina. ¶ Quartū z homici
dis: non intelligit de iudicib⁹ ꝺdemnanti
bus malefactores ad mortē: qz tales non
peccāt: sed merent: nec ꝓprie dicunt homi
cide: sed de illis q occidunt ex vindicta: sil/
ne iniuste. Sub hoc crimine ꝓtinent etiā
q detrahunt alīs. Item q odiūt ꝓximos
Hoc em triplici mō dicīt homicidiū. vnō
dicit Clemes z habet in decretꝫ. de pe. di.
j. Homicidioꝝ tria gña dicebat esse bea/
tus Petr⁹: z penā eoꝝ parilē fore dicebat
Sicut em homicidas iterfectores fratꝝ:
ita detractores eoꝝ: eosq odientes ho
micidas esse mānifestabat: z qui occiderit
z q odit fratrē suū: z q detrahit ei pariter
homicida esse demōstrat. Jtē. j. Jo. Qui
odit fratrē suū homicida est. ¶ Quintuz
z fornicatoribꝫ. Nota hic ꝑtra illos q di/
cūt/ q̄ inter solutū z solutā. nō fit peccatū

quē errorem reprobat iste textus: qr nolle fornicatiōis intelligit actus luxurie inter solutū z solutā. Et si dicat cui fit iniuria si ꝓsentiunt ad inuicē? Respon. dicendo: sicut fit iniuria regi/siquis fornicet cū filia eius luz volēte. Nec obstat q in decalogo sola mechia.i. adulteriū phiberi videtur: qr sub nole mechie/intelligit oīs illicit⁹ ꝓcubitus: vt dr Aug. z Ysidor⁹. Et tota eccl'ia hoc vult: vt ꝓbat. xxxij. q. iij. Meretrices: z. q. v. Non mechaberis.

¶ Sertuz veneficis. i. venenū facientibus aut dantibus: sic sunt mlieres: q̄ recipiūt venenū vt faciant abortum. Zrē q̄ dant. Nota de illa mliere: q̄ comperiēs filiā suaz: q̄ erat monialis fore grauidā peteti filie q̄ daret sibi potionē: vt abortiret: mat dedit ei potionē qua occideret: z sic mortua est/p̄ matre serio faciēte: z hoc retulit mihi ipa mat. ¶ Septimū idolatris/idolatre sunt diuini z sortilegi: q̄ cōfidunt in demonib⁹: z eos magis q̄z deū venerāt et adorant: pōt etiā dici q̄ idolatre sunt oēs auari: vsurarij: fures: raptores: simoniaci quoz de⁹ est mūd⁹. Propterea ap'lus vocat auaritiā seruitutē idolorum. Eph̄. v. Hoc scitote intelligētes: q̄ oīs fornicator aut imund⁹: aut auarus: q̄ est idolorz seruitus non habet hereditatē in regno christi z dei. ¶ Octauo et oibus mendaciis: nō loquit de mēdacio officioso vel iocoso: ḋa talia mendacia nō sūt mortalia: nisi addatur iuramentū: qr tunc esset periurū: z ꝓsequēt mortale/etiā si p̄ salute alteri⁹ fiat: qr vt dr Aug. Nemo ad salutē adducendus est opitulante mēdatio pnitioso: vel ꝛcuz periurio: taliū q̄ oim p̄dictoz pars ē stagno ardenti igne: z sulphure: que est mors scḋa respectu pme: q̄ est mors corpalis/vl respectu pme: q̄ est mors spūalis: q̄ ē ꝓpatio gr̄e gr̄tū faciēz: q̄ pniaz agite ꝛc.

¶ De acerbitate pene: vbi agit de penis debitis pctō. Ser. ij.

Penitētia agite ꝛc. Supra q̄ttuor primis p̄monib⁹ dictū est d̄; octauo monstruo vos ad pniam puocante: vidz de peccati malignitate. Modo sequit p̄dicare de nono motiuo: quod est pene acerbitas. Vbi agit de penis pctō debitis post hāc vitam: z loquor de peccatore impenitente/cui debetur infernus. Saluetur ꝛgo ꝛc.

¶ Pro fundamēto sermōis q̄ est de acerbitate pene peccati debite in inferno. Mittur de ipa pena infernali theologicaliter.

¶ Querit vtrū dānati cruciabunt perpetuo quattuor elemētis. Arguit q̄ non ab illis nō affligunt simul/que habēt actiones ꝛtrarias/z ꝛtraria nō possunt simul esse in eodem saltē in cōplementis suis: nec alternatim: qr afflictio p̄ igne ꝛsolatorij est transferri in aquā/ergo dānati nō cruciabunt simul q̄ttuor elemētis. ¶ In oppositum. Ps. Ignis sulphur z spirit⁹ procellarū pars calicis eoz: ergo affligunt aqua z terra fetida q̄ significat p̄ sulphur z aere procelloso/q̄ dicit spirit⁹ rempestatz/z q̄ affligant p̄ aquā ptz Sap̄. v. Scādescer in illos aqua maris/z flumina ꝛcurrent vriter. p̄ testimoniū ergo dānati cruciabuntur ꝑpetuo quattuor elemētis. z sic q̄stio manet p̄ vtraq̄ pte dubia. Ad questionē respondendū est: fm Rich. de media villa sup. xlij. sen. di. xlij. arti. ij. q. z. q̄ damnati nō tantū affligent ab igne: ꝛz etiā ab aliis elementis cui⁹ ratio est. Nā habet Sap̄. ij. p̄ que peccat quis/p̄ hec z torquet. homines vero reprobi p̄ quattuor elementa peccauerūt/inquantū peccauerūt in corporibꝫ compositis ex q̄ttuor elementis et inquantū inordinate dilexerūt elementa: neq̄ solū secundū aliquos punient ab elementz: sed etiā corpoz celestiū influentia punit z eos. iustum eīm est: vt qr rebelles fuerunt creatori/q̄ oīs creatura ꝛrarie eis in vltione: iuxta illud Sap̄. v. armabit vir creaturā ad vltionē inimicoz: quia tamen ignis z aqua ex sui natura/magis sūt afflictiua quā aer z terra. Ꝛō magis fit mentio in cruciatu eoz de igne z aqua q̄ terra z aere. Quia ignis magis est actiuus q̄z aqua: ideo sub nomie ignis oēs cōprehendit oēm penā quā a reb⁹ corporis patiant/vt cū dr Mat. xxv. Ꝛte maledicti in ignē eternū: q̄ aūt illi q̄ sunt in purgatorio puniunt/vt purgent p̄ ignis naturā purgatiuā: ideo videtur aliquibus q̄ anie in purgatorio a nullo alio elemento nisi ab igne puniūt. ¶ Ad argumentū dē q̄ de q̄libet damnato/q̄ ad minimū calore

transiet ab aquis niuiuz: qō ꝟerbū sonare videt damnātos puniri a frigido z calido alternatim: nec tamē erit aliqua mitigatio vni⁹ p aliud: q; p virtutē diuinā supnaturaliꝫ fiet/ vt in eodē instāti cesset tota afflictio q̄ fuit a calido: z introducat cōplēta afflictio a frigido/ita vt nec succedente alia succedente aduenīet/ne igit ad tales penas tollerādas eamus penitentiā agam⁹/ad quaz faciendā nos exhortant ꝟba preassumpta: z sic de aliis.

¶ Pro declaratōne materie predicande. Notandū q; cōis sntia theologoz p fidem catholicā approbata est: q; ania pctōris in inferno duas penas patitur in generali.

Prima est pena dāni: q̄ ꝟsistit in priuatione diuine visionis:

Scōa est pena sensus: q̄ ꝟsistit in exptientia alicui⁹ nocini. Et de vtraq; pena p̄bat̄/ista ꝯclusio triplici medio: vicz. Rōne. Auctoritate: z Exemplo.

¶ Prima rō sumit̄ a culpe z pene cōmensuratōe. Scōa sumit̄ a premiū z pene eq̄paratione/seu ꝓportione. Tertia a timoꝛ incussione. Quarta a creature inordinata fruitōe. ¶ Prima ḡ ratio sumit̄ a culpe z pene cōmensuratōe: q; opter q; pena cōmensuret culpe. Esa. xxvij. In mēsura ꝟra mensurā: cū ablecta fuerit: iudicabo eā. Nota in mēsura: scz pene ꝟra mēsurā scz culpe: ū ablecta fuerit. s. aia a corpe: qñ aūt nō est iudiciū in hac vita: q; nec mali ꝟdigne puniunt̄: nec boni p̄miant̄: q̄duꝰ q; iustitia cōuertat̄ in iudicium. Heb. ix. Statutū est oib⁹ hoib⁹ semel mori: z post h iudiciū. Constat aūt q; pcōr duo incōueniēcia facit peccādo mortaliter. Primo q̄ dēq; auertit se ab vltimo fine: q̄ est deus. Scdo q; cōuertit se in ordinate ad creaturā: q; fruit̄ ea: cū tñ vti deberet ea: vt vic. Aug. in li. de doctrina chr̄iana. Vñ alibi dr Aug. q; pctm̄ mortale est ꝟpter incōmutabili bono: bonis cōmutabilib⁹ adhere: vt no. s. ar. ij. ꝟmone. ij. gre. ij. Cōueniens est igit̄/ q; alia duplicit puniat̄. Primo in ꝓportione vltimi finis. s. dei. Scdo ꝓpreale passionē a creaturis extra illū. Sapiē. xj. Per q̄ quis peccat: p hec z torquet̄ Prima pena dr dāni. Scōa vero sensus. Sille dr de eo q̄ offendit regē: q̄ nō solum meret pati psecutionē ab eo: z ei⁹ gra priuari: sed etiā a vasallis ei⁹. Propter̄ dicit Sap. xvj. Creatura eim tibi factori deseruiens exardescit in tormentū aduersus iniustos. Irē eiusdē. v. Pugnabit cū illo orbis terraz ꝟtra insensatos. Vñ dr Hugo. d. s. victo. Justū est cōsonūq; rōi z iustitie. vt aia q̄ se spōte vitioꝛib⁹ rebꝰ subiecit in culpa/deo iudicāte eisdem subiciat̄ in pena.

¶ Scōa rō sumit̄ a similitudine: seu cōparatione pene ad premiū: z est talis. Sic ei recte agētib⁹ debet̄ gl̄ia: sic puerse agētibus debet̄ pena. Sed recte agētes gloriabunt̄ z gaudebūt nō solū de vltio fine. i. de deo sed etiā de his/ q̄ sūt ad finē. i. de creaturis. ps. Delectasti me dñe i fac. tua: z in opera. tua. exul. Ergo z puerse agētes nō solū puniet̄ p ꝓpriā vltimi finis: sz etiā p sensibilē dolorem/eis a creaturis illatū: z sic idē q; ꝟ. ¶ Tertia rō sumit̄ a timoꝛ incussiōe: q̄ est: q; pene inferunt̄ p culpis: vt. s. timore penaz hoies a pctis retrahāt Vñ dr Ysi. lib. ethimologiaz. Et in decre. xlij. di. Facte sūt aūt leges vt earū metu hūana coherceat audacia: tutaq; fit inter ꝟprobos innocētia: z i ipis ꝟprobis formidato supplicio refrenet audatia: z nocēdi facultas. hec ille. l. j. §. j. ff. ō insti. z iure. ibi dr. Bonos nō solū metu penaz: verūz p̄mioꝛ q̄z exhortatiōe efficere cupientes. Et Gratia⁹ i eplis. Oderūt peccare mali formidine pene. Null⁹ aūt timet amittere id q̄ nō ꝺsiderat adipisci Qui aūt hñt voluntatē auersaz ab vltio fine: nō timēt excludi ab illo: q; magz timēt ꝺdere nūmuz q̄ deū. Non ḡ p exclusiōe ab vltio fine: a peccādo reuocarēt. Ergo opter peccātib⁹ aliā penā adhiberi quā peccātes timeāt: z h̄ est expiētia alicui⁹ nocini: q̄ dr pena sēsus: z sic idem. ¶ Quarta rō sumit̄ a creature inordinata fruitōe: q; sicꝺ eo q̄ dr ad finē inordinate vtit̄: nō solū puatur fine: sed etiā aliud nocumētū incurrit: vt ptz in cibo inordinate sumpto: q; nō solū firmitatē nō ꝓfert: sed etiā egritudinē inducit. Qui aūt in reb⁹ finē ꝓstituit: eis nō vtit̄: fm q; dr: referēdo. s. ad vltimū finē. Nō ḡ solū dr puniri p hoc/ q; brītudine careat: sz etiā p hoc/ q; aliq̄ō nocumentū ab ipis experiatur. has duas vltimas rōnes ponit Tho. in. iij. cōtra gētiles. c. xlij. Et sic patet primū remedium. Auctoritates pluriime. habētur. Prima in veteri testamēto. ps. Pluet sup peccatores laqueos ignis:

sulphur ꝛ spūs procellarū: pars calicis eoꝝ. Item in nouo. Mat. xxv. Discedite a me maledicti in ignē eternū ꝛc. Multe etiā auctoritates patebūt infra in processu ſmonis. Vñ sup illud verbū. ps. Vor dñi in/tercidentis flāmas ignis: dicit Basilius: q̄ in fine ignis et alia elemēta diuidenk. Et quicqd est in eis pulchrū: ꝛ clarū: re/manebit superi⁹ ad gloriaz electoꝝ: q̄cqd aūt est in eis feculentū ꝛ penosum: descen det ad infernū ad penaz dānatoꝝ. Et ita feces olim creaturaꝝ in infernū colligenk: ex q̄bꝫ intollerabilis fetor emanabit in pe nā dānatoꝝ. Et sic ptz ſm medium. ¶ Ex/empla habem⁹ in diuite epulone: q̄ dicit se cruciari in flāma. Lu. xvj. Pater Abra am mitte Lazarū: vt intingat extremū di giti sui in aqua: vt re. lin. qz cru. in hac flā/ma. Item in vitis patrum legit: q̄ abbas Wachari⁹ ambulans p heremū inuenit caput hois siue caluitiū: qō cuz tangeret cū virga: ꝛ inqreret quis naz fuisset: respō dit q̄ fuerat sacerdos gentiliū: ꝛ quantuz distabat celū a terra/tantū habebat de ig ne sup caput suū/ꝛ sub pedibꝫ eius. Et ta men sub eo erāt mali chriani: q̄ dei māda ta ꝓtempserant: ꝛ ei⁹ beneficia vilipende/ rant. Et sic ptz ergo tribꝫ medꝫs approba ta/cōmunis sntia theologoꝝ in principio posita. His ḡ suppositis omittendo hodie ꝑdicare de pena dāni: videam⁹ solūmodo de pena sensus: q̄ pcōibus impenitētibꝫ debet. Quātus ḡ mltiplex pena sensus in sacra scptura legat: possum⁹ tamē illas ad octo reducere: q̄ infra scriptis ſtibus cōti nent. Sicut legit in legēda beati Joānis euāgeliste. Vermes ꝛ tenebre flagellum: frigus: ꝛ ignis. Demonis aspect⁹: sceleruꝫ ꝓfusio luct⁹. ¶ Primo ḡ pena sensus dā/natoꝝ/est ꝛmis corrosio. De hac pena ōt scptura. Esa. vlti. Vermis eoꝝ nō morie/tur. In inferno nāqꝫ vermes imortales cre dendi sūt: q̄ carnes impioꝝ sine fine corro dent. Vñ Judith. xvj. Dabit ignē ꝛ ver/mes in carnes eoꝝ. Item Eccli. vij. Vindi/cta carnis impij ignis ꝛ vermis. An autē iste vermes intelligank spūales: vt corpa/les. Vide Tho. in. iiij. ꝓtra genti. c. xlv. in fine. Et in. iiij. sen. di. l. ar. ij. q. iij. Et scḋ dñica. xx. post festum trinitatꝫ ſmone: qui sucipit, ligatis manibꝫ ꝛ pedibus ꝛc. Et si spiritualr intelligamus vermē nihil est aliud ſmis: q̄ scientie morsus: q̄ dicitur vermis inq̄ntum oritk ex putredine pcti: et aiam affligit pungendo: ſm Tho. in. iiij. sen. di. vlt. s. Si aūt intelligam⁹ corpalr q̄ in inferno sit vermis/h erit ex diuia po tētia in vltionē iustā dānatoꝝ: vt sicut in hac vita de vermibꝫ delectati sunt. i. de re bus corruptioni subiectꝫ: qō maxie ꝛsificatur in luxuriosis: q̄ delectāt de carne: q̄ in vermē cōuertik: ꝓpter qō dicit. Job. xxiij. Dulcedo illi⁹ vermis. Sic ꝛ vermes pa tiunk in penā: iuxta illud. Esa. xlij. Subter te sternek tinea: ꝛ operimētū tuū erūt vermes. Nota hic exemplū de illo scōdo re bononie studenti: q̄ erat valde delicat⁹ cui cum sup̄ior cōuent⁹ nostri diceret: q dānati in inferno haberēt cubile de tinea: ꝛ ſmibꝫ allegās scpture auctoritatē Esa. Illecꝫ plurimos dies cogitans duritiā il li⁹ lecti: nunqꝫ potuit auferre a mente sua cogitationē istā: ado q̄ tandē timore isto duct⁹ reliquit mundū: ꝛ effect⁹ est frater ordinis nostri. Attendāt igitk ad hec illi: q̄ sunt ita delicati: q̄ nō possunt pati pulice i lecto. Et ꝓpter hoc timēt ieiunare ꝛ alia penitētialia opa facere. Quomō ergo po terunt vermes infernales/ceteraqꝫ sensi biles penas pati eternalik. ¶ Scḋa pena est tenebraꝝ ꝓfusio: dū ōt et tenebre. Sūt eēm in inferno ꝛ tenebre densissime: ꝛ obscu ritas mirabilis lōge maior q̄ fuerūt tene bre q̄s imisit dñs in egypto i flagellū pha raonis: ꝑ manū moysi: de q̄bꝫ legit. Exo. Facte sunt tenebre horribiles in vniuersa tra egypti tribꝫ diebꝫ: nemo vidit frem suū nec mouit se de loco in q̄ erat. Quanto ḡ maiores erūt tenebre date/a deo in flagel lū dānatoꝝ in inferno: Rō aūt harū tene braꝝ est duplex: vna est physica ꝛ naturalis altera est theologica ꝛ spūalis. ¶ Prima rō naturalr est: qz infern⁹ est in centro terre vt dicūt doc. in. iiij. sen. di. xliij. Et Greg. in. iiij. dialog. Et ideo locus ille est maxi me remot⁹ a luce solis: ꝛ lune: ꝛ stellaꝝ: ꝛ etiā lux occupabit a mole terre. q̄ ē corp⁹ grossuz ꝛ opacū. ¶ Scḋa rō theologica. Reprobi in hac vita ꝓposita sibi luce gre: elegerūt magz tenebras q̄s lucē: ꝛbi gra. Deus posuit tibi de⁹ lucē bulliratis: ꝛ tu elegis magz tenebras sugbic ꝛ vanitatꝫ: q̄ rectq

bonores/dignitates/z officia zc. Item p posuit tibi lucē castitatē: z tu eligis tenebras luxurie z carnalitatē: z tu eligis magis obscuritatē auaritie z cupiditatem: z sic de singulis petis. ps. Nescierūt: neq; intelleterūt/in tenebris ambulāt. Ideo dignū iustū et rōni ꝑsonum est: vt ꝓuenīt ex necessitate luce in penā: quā ꝓmpserūt ex uolūtate in culpā. Et ideo tenebras caligine eternaliē puniunt. Ideo dicit dñs. Mar. xvj. Ligatis manibus z pedibus/mittite eos in tenebras exteriores. Nota q tenebre infernales/dicunt exteriores mīrtiplici rōne. ¶ Prio vt notet differētia culpe z pene. Culpa nāq; est tenebra interior sicut de reprobo legit. Job. xx. Omnes tenebre abscondite sūt in oculis ei⁹. Sed pena ifernalis/dicit tenebra exterior/exteri⁹ vicz supueniēs. ¶ Scōo dicunt tenebre exteriores: q̄ extra naturā mētis: z extra limites rōnis existentes: duz ꝓtā lucem rōnis naturalis pcōres relinquūt. Boe. de cōso. Heu q̄s pelpiti mersa ꝓfūdo mēs hebet/z ꝓtia luce relicta: tendit in exteriores; quasi extra terminū z finem: q; ppetue sunt: iuxta illō. ps. Irroibit vsq; in p̄genies patrū suoꝝ: z vsq; in eternū nō videbit lumē. supple pcōr impenitēs. Non patrū suoꝝ. i. demonū/q̄ sūt patres reproborū: iuxta illō. Jo. viij. Vos ex patre diabolo estis. ¶ Quarto dicunt exteriores: q̄ extra experientiā boīm. Nullus em̄ hominū in hac vita ꝓsenti/expertus est filles tenebras. Nā z tenebre egypti modice fuerūt respectu istaꝝ: vt supra dictum est. ¶ Quinto dicunt exteriores: quasi extra miscdiam dei. Nam extra ambitū diuine miscdie esse ydent. Quia em̄ ipenitētes q̄ꝑ poruerūt miscdiam dei ꝓsequi nolue/rūt: iustum est/vt nunc q̄ illā volūt: non ꝓsequātur. Prouer. xj. Mortuo hoie im/pio nulla erit ultra spes. ps. Diuexit maledictionē z ve. ei et no. būdictionē z elō. ab eo: z induit maledictionē zc. ¶ Sexto dicunt exteriores. i. extreme. i. maxime extra oēm lucē existentes. Nox em̄ apud nos nō est exterior tenebra: neq; em̄ est extra oēm lucē/quā illustrāt sidera: z cui succedit lux diei. Illas vero tenebras infernales/nulla lux illuminat. Un̄ dicit terra tenebrosa. i. tenebrīs plena: z opta mortis caligine. Job. x. Un̄ Virg. lib. vj. Ibant obscuri sola sub nocte p umbras. ¶ Tertia pena est flagellū: quo ꝓtinue flagellant flagellant a demonib⁹: ita q nūq; habebūt requiē vni⁹ momēti i spatio mille miliū annoꝝ. Hiere. xvj. Seruiet dīs alienis/q̄ nō dabūt requiē die ac nocte: sz post resurrectionē corꝑoꝝ flagellabūt videndo demones zc. Hec reserua ad dicendū. j. ꝑte. vj. Sicut ptz. Esa. lxv. Ubi cōminās deus peccatorib⁹ p os Esa. ꝓphete sic ait. Pro eo q vocaui z nō respondistis locut⁹ sum et nō audistis: z faciebatis malū in oculis meis: q̄ nolui elegistis. Propt hoc dicit dñs de⁹: ecce serui mei comedēt et vos esurietis. Ecce serui mei bibent: et vos sitietis zc. Quanta aūt sit ibi sitis/z quāta refrigerij penuria: ꝓtz i diuite epulone: q̄ tot annoꝝ curriculis perijt guttam aque: z semp petet vsq; ad diem iudicij: z nunq; habuit: nec habere poterit. Lu. xvj. Jte ꝓtinue flagellabūtur metu/ egestate/ pauperie/infirmitatib⁹/senectute/et oīmi miseria postq; corꝑa reumēt: ita tñ q nō deficiēt: sed erit mors sine morte: z defectus sine defectu: z finis sine fine: vt ōt Greg. in. iij. dialog. Et in. ix. lib. moraliū. Nō tñ intelligas/q̄ corꝑa dānatoꝝ resurgant in etate senili: q̄ oēs electi z reprobi resurgent in etate iuuenili: iuxta illud. Eph. iij. Donec occurram⁹ oēs in virum ꝑfectum in mensuram etatis plenitudinis chri. Et nota. Tho. in. iij sen. et dis. xliij. q. j. ar. iij. Quod ergo hic dicit: q̄ flagellātur senectute: intelligē nō quantū ad etatem: sed quātum ad labores et passiones q̄s infert senect⁹ būano corꝑi. ¶ Quarta pena est frigus. Et hec tangit: cū dicit. Mar. xxij. Ibi erit fletus et stridor dentiū Stridor em̄ dentiū causat a frigore infernali. Un̄ ꝑm Ser. infern⁹ dicit/tartarus a tremore frigoris: q̄ est apō inferos. vñ dicit Job. xxiij. Ad nimiū calorē transibūt ab aquis niuiū. Causabit etiā ille stridor dentiū a nimia indignatōe/z furia mētis ꝓtra deū: et ꝓtra seipsos/z ꝓtra illata tormēta. Propter h̄ semp erūt in dolore et tremore. Esa. xv. Ecce serui mei letabunt. z vos ꝓfundemini. Ecce serui mei laudabūt ꝓ exultatione cordis: et vos clama/

bitis p̄ dolore cordis: z pre ꝓtritiõe spūs vlulabitꝫ. Vñ ꝓter h̄ sp̄ blasphemāt dānati deū z scōs eius. Apoc. xvj. Cōmaducauerūt linguas suas p̄ dolore: z blasphemauerūt deū cell̄ p̄ doloribꝫ et vulneribꝫ suis. ¶ Quinta pena est ignis. Luc. xvj. Crucior in hac flāma. Dar. xxv. Ite maledicti in ignē eternū: q̄ parat⁹ ē diabo: z angel̄ suis. Quō aūt ille ignis agat i alas separatas: z quō in corpus dānatoꝝ post resurrectionē. Vide in ꝑmonibꝫ ō pctō in gñe ar. iij. ꝑmo. viij. In introitu. Et in sermonibꝫ de receptaculis aniaꝝ ꝑmõe. xiij. Sed hic est dubitatio: cū in inferno sit ignis/ vt dictū est: flāma aūt ignis illūinat: q̄re ḡ dictū est. s. q̄ sunt in inferno tenebre: Respō. q̄ ꝑm sententiā. Greg. ix. li. moral. illa vltrix flāma vitioꝝ ꝓcrematione hz: sed lumē nō habet dicente ps. Supcecidit ignis z nō viderūt solē: q̄ illos q̄s gehēne flāma devorat a visiõe veri luminis cecat: ōt tñ ibi Greg. Qō ille ignis q̄ dānatis ad ꝓsolationē nō lucet: vt magꝫ torqueātur: ad illud lucet q̄tenus ex visione mutua ampli⁹ cruciēnt. Vnō ōt Tho. in iij. sen. Qō in inferno: hoc modo debz esse loc⁹ dispositus ad videndū ꝑm lucē z tenebras: q̄ nihil ibi ꝑspicue videat: sed soluz modo sub q̄daz vmbꝝ sitate videant illa: q̄ afflictionē cordi ingerere possunt. Vñ simpl̄r loquēdo: locus est tenebrosus: sed tñ ex diuina dispositione/ est ibi aliq̄d luminis q̄tum sufficit ad videndū illa: quātam torq̄re p̄nt. Ad hoc satisfacit naturalis situs loci: q̄ in terre medio vbi infernus ponit: nō potest esse ignis: nisi fetulētus z turbidus: z q̄si furiosus. Tho. Ad idē facit q̄ ōt Jsidor⁹ in. j. li. ō sum. bono vbi sic ait. Ignis gehēne lucebit miseris ad augmentū pene/ vt videant vñ doleāt z nō lucebit ad ꝓsolationē: ne videāt: vñ gaudeant. ¶ Sexta pena est demonis aspectus. Sicut aūt ex visione dei sequit: maxia z in effabilis delectatio in alia brā: z ex eadē visione ꝓsequit ania esse bonuz: iuxta illō. Exo. xxxiij. Ostendā tibi oīe bonū: sic ex visione diaboli ꝓsequit maximus horꝝ et mirabil⁹ pena. Vñ legit⁹ q̄ fuit q̄dā scūs monach⁹: iq̄ in eccl̄ia q̄daz demoniacū inueniēs cora oīb⁹ demone adiurauit: vt coraz astantibꝫ oib⁹ diceret de eterne pene magnitudine q̄d sentiret. Qui demon coact⁹ ait. Et q̄s hoc q̄ō q̄ris ꝑbis exp̄mere posset: Nam vt ō innumeris penis taceaz/ q̄s miseri peccatores passuri sunt: tanta soluz est pena i visione luciferi: q̄ si possibile esset mihi corp⁹ hie ac in oriente ꝓsisterē: totusq̄ mūdus arderet: z flāmis exurentibꝫ plen⁹ esset/ potius ab oriente vsq̄ ad solis occasuz/ p̄ medium flāme vorantꝫ eligerē ptransire: vt solam luciferi facie declinare. Jō dicit Job. xx. Vadent z venīet sup̄ eū horribiles. i. demones. Et nota q̄ in oibus sensibꝫ dānati

Primo in visu p̄ demonuz (puniens, aspectū/ vt dictum est supra.

Scōo in auditu: per lamenta et fletus damnatorum.

Tertio in odoratu: per fetorem tē. Vt de supra: in introitu: in auctoritate basilij.

Quarto in gustu/ tum ꝓpt sitē cruciatē ab igne: ꝓter q̄ diues epulo petebat refrigerari in lingua: p̄ gutta aq̄. Luc. xvj. Tum etiā ꝓter imundissimū liquorē: q̄ ora dānatoꝝ replebunt. Tum etiaz ꝓter famē z sitim: vt dict⁹ sup̄ pre. ij. Tactu ꝓter ignem. ¶ Septima pena est: scelerū ꝓfusio in inferno aūt cuius sit ordo in penis/ ex pte diuine iustitie inferetis: q̄ omnia ꝓstituit in ponderе: nūero: z mensura/ tñ ex pte ipoꝝ dānatoꝝ null⁹ ordo est: sed omnis ꝓfusio. Job. x. Vbi nullus ordo sed sempiternꝰ horror habitat. Et p̄ncipalecta dui⁹ nota/ q̄ q̄drupler ordo est dare a deo hoibus. Est em̄ ꝑtim⁹ ordo legꝫ diuinalis. Scōus est ordo rōnis naturalis. Tertius est ordo legꝫ hūanalis. Quartus est ordo gr̄e spūalis. Et q̄libet istoꝝ ordinū est quersus in futuro dānatis. ¶ Primus ḡ ordo legis diuinalis querit in eis q̄ nec diligūt deū: nec honorāt: q̄nimo sp̄ ipm blasphemāt. Apoc. xvj. Cōmaducauerūt linguas suas: z blasphemauerūt nomen dei. Cū ex hac blasphemia nō deme renk: q̄ nō sunt in statu merēdi: nec demerendi: sed pot⁹ p̄tinet ad penā ipoꝝ: vt notat Tho. ij. ij. q. xij. ar. iij. ad ij. Et vide q̄ scripsi in ꝑmonibꝫ de ḡtuoꝝ receptaculis aiaꝝ. Sermõe. xj. Vbi agit de penis iferni in spēali p̄te. iij. ¶ Scōus ordo rōnis naturalis ētiā querit in dānatꝫ: q̄ patris natural⁹ filiuz: nec ecōuerso. Quinimo in

mario odio se habēt. Et ħ est regulare/ q̄ quāto fuit intēsior amor in hac vita: tanto ibi est intēsius odiū. Sic̄ ptz in exēplo vsurarij cuiusdā de q̄ scripsi in p̄dicto sermone: pte. iij. ¶ Tertius ordo legis hūane/ etiā quertik in dānatis: cuius p̄cepta sūt tria: sc̄z honeste viuere/ aliū nō ledere: ius suū vnicuiq̄ tribuere. Insti. de iusti. & iure. in pnn. & l. iustitia. ff. eo. ti. & in phemio decretaliū. Ibi em̄ nll̄a honestas est: imo oīs ibonestas: & quersitas. Itē ibi ledūt se inuicē ingtum possunt: & ꝺse/ quent nō reddunt debitū amorē sibīpsis: quē ḡlibet tenēr reddere p̄imo suo. Ro. xiij. Reddite oibus debita. Et infra. Nemini q̄q̄ debeatis: nisi vt inuicē diligatis Semp etiā peccare desiderāt/ & nihil boni meritoriū p̄ūt velle: vel opari/ qđ nota. Mat. xxij. Ligatis ma. & pedibus mittite eū in re. ex. Per pedes notat volūtas p manus ꝺo ogatio. Vtrūq̄ istoꝝ ligat triplici vinculo. Prio ligat vinculo culpe p̄terite, vñ Virg. li. vj. Quin & supremo cū lumine vita reliqt: Non tū oē malū miserz: nec funditꝰ oēs Corpee excedūt pestes &c. Ergo exercenr penis/ veteriūq̄ malorꝝ Supplicia expendūt. Scđo ligat vinclo obstinationis p̄sti. Jō oz. Eccl. ix. Nōcunq̄ p̄t facere manꝰ tua: instanr opare: qz nec opus nec ratio/ nec sapientia/ nec scientia erunt apd̄ inferos: q̄ tu p̄peras. Tertio vinculo pene: quā sp cupiūt fugere nec p̄ūt. Vnd̄ legr in lib. de cōsci. Jneternū nō obtinebūt: nūq̄ ipsam gr̄am habebūt: sic̄ nec in hac vita hīc curauerūt. Eccs. xj. Si ceciderit lignū ad austrū: vl̄ ad aq̄lonē in q̄cūq̄ loco ceciderit: ibi erit. Itē Greg. i dial. Et in decre. xxv. di. Qualis hic q̄q̄ egrediet̄ i iudicio p̄nrak. ¶ Octaua pena est lucꝰ. Mat. xxij. Ibi erit fletꝰ & stridor dentū. Tho. i. iij. di. l. q. ij. ar. iij. q. iij. Jn fletu corpali duo inuenīr: quoꝝ vnus est lachrymaꝝ resolutio. Et q̄tus ad ħ: fletꝰ corpalis in dānatis esse nō p̄t: qr post diē iudicij ḡlescente motu p̄mi mobil̄: nō erit aliq̄ gn̄atio/ & corruptio vel corpalis alteratio. Jn lachrymaꝝ resolutiōe opter esse illꝰ humoris gn̄atiōē: q̄ p lachrymas distillat. Vñ gn̄tū ad ħ corpalis fletꝰ in dānatis esse nō poterit post resurrectionem. Corpora em̄ dānatoꝝ nō solū ab exterio/ ri affligunr: sed etiā ab interiori: ſm q̄ corpus imutat ad passionē anie in bonū/ vel malū/ & q̄tū ad ħ fletꝰ carnis resurrectio/ nē iudicat. Et rñdet delectatiōi culpe/ q̄ fuit i aīa & in corpe. Tho. Nota exēm qđ legr in horologio sapiēie de luctu & lamētatione: quā faciūt dānati &c. Jō p eum tādis tot & tātis penis dānatoꝝ: oremus humiliť dñm dicētes illō Job. x. Dimitte ḡ me: vt plāgā paululū doloꝛē meū: sc̄z p̄sliam anteq̄ vadā: & nō reuertar ad tra tenebrosaz: & opertā mortz caligine/ terrā miserie: & tenebraꝝ vbi vmbra mortz & nullus ordo: sed sempiternꝰ horror inhabitat. Qđ nob ꝓcedere dignet iudex nr̄: in vniuersali iudicio futurꝰ chr̄s Jesus. Amē.

¶ De iudicantibꝰ. Ser. xij.

Dentētia agitur &c. Supra ſmōe p̄rio dictū est ō decimo motiuo: mō sequitur p̄dicare de vndecio motiuo: ad pniaz pagendā: qđ est iudicij rigorositas. Ex cōsideratiōe nāq̄ ipsiꝰ diuini iudicij/ qđ valde rigorosuz & ꝝ dānatos. iuxta illō Horribile & incidere in manꝰ dei viuētis: isurget i nobis timor: ex q̄ ortr in nobis pniasalutarz: iuxta illō Esa. xxvj. scđm aliā lr̄am. A timore tuo dñe ꝓcepimꝰ: & q̄si parturiuimꝰ: & peperimꝰ spūm salutis. Et p/ uerb. xvj. Jn timore dñi declinat a malo. Jō de vniuersali iudicio erit ſmo. de particulari iudicio/ qđ fit in morte cuiuslibet omitto nūc. Et si vis de isto p̄dicare: vide qđ scripsi Dñica. iij. aduent. Sermone: q̄ incipit. Qui iudicat me dñs est. De vniuersali & iudicio erit duplex consideratio. Prima erit de iudicātibꝰ. Scđa de iudicādis & ō modo iudicij. De p̄ma erit sermo iste. De scđa dicet infra ſmone seqnti. Saluter vos Maria &c. ¶ Pro fundamēto ſmonis/ q̄ est de iudicantibꝰ in iudicio vł: & qr fit dubiū de illis infertur. Oritur de iudicantis theologicalis questio.

¶ Querit vtr oēs in iudicio vł iudicabūtur. Arguit q̄ sic. habet Actuū. xj. vbi ozr de chr̄o/ q̄ p̄stituꝰ & ab eo iudex viuoꝝ & mortuoꝝ: ꝛ oēs sūt viui vł mortui & oēs iudicabūt. i oppositū iudiciū erit p̄p discussionē meritoꝝ vł demeritoꝝ: ꝛ par/

ulī nulla habuerūt merita vel demerita
qz meritū vel demeritū in actu cōsistit: ꝑ
oēs non iudicabunt/z sic q̄stio manet pro
vtraq; pte dubia. ¶ Ad questionē respō/
dendū est: fm Rich. sup. iiij. sen. dis. xlvij.
ar. j. q. vj. q in illo iudicio erit de meritz z
demeritis disceptatio/z p meritis/et p de
meritis retributio: ꝗtum ad retributionē
oēs iudicabunt: qz augebit suppliciū ma/
lox tam boim q̄ angelox: z gaudium bo
nox/tam boim q̄ angelox: boni em̄ ange
li q̄uis iam habeāt suā retributionē essen
tialē/tamē p ministerio q̄ nob; exhibēt:
recipient aliq̄d accidentale gaudiū: z ma
li angeli p malis q̄ bonis procurant/recipi/
ent graue suppliciū. p resumptionē aūt re
proboz corpoz boim augebit suppliciū: z
electoz augebit premiū: vt inferi⁹ decla/
rabitur. qm̄ aute ad discussionē nō oēs iu
dicabūtur: qz fm Greg. vj. li. moral. vltra
mediū: z magistrū but⁹ di. ciij. alij iudica
bunt z ꝓbunt: vt illi q̄ aliqua bona habu
erunt ꝑmixta suis malis: sed mala finaliť
ꝓponderauerūt z ꝑualuerūt/alij nō iudi/
cabunt et ꝓbunt: vt illi quoz mala fue/
runt ipermixta bonis: vt illi q̄ fundamē/
to fidei caruerūt/alij iudicabūtur z salua
bunt: vt illi quoz mala fuerūt permixta
malis: sed bona ꝓponderauerūt z ꝑualue
runt/alij nō iudicabunt et saluabūtur: vt
illi quoz merita ita fuerūt pfecta: q nul/
lis malis aut paucissimus fuerūt ꝑmixta:
vt viri pfecti et etiā quidā purgati ab ori/
ginali pctō: qui discesserunt ante liberiar/
bitriū vsum: z angeli. Argumēta ad partē
primā p̄cedunt de iudicio q̄tum ad retri
butionē z premiū. Ad partē scōam patet
sol⁹ ex dictis in questione ad scōm: dicen
dū q ꝓcedit de iudicio disceptatiōis. Ad
argumentū dicit/q ꝓcedit de iudicio q̄n/
tum ad retributionē agam⁹: igit peniten
tiā ad quā nos exhortank ꝓba preassum/
pta: z sic de alijs. ¶ Pro introductiōe ser
monis est notādū: q in sacra theologia fit
q̄stio. Quis erit iudex in iudicio vniuer/
sali. Et difficultas est ꝓpter aliquas scrip
re auctoritates: que videnť diuersa innu
ere. Haz que dā scripture videnť dicere: q
deus pater. Vñ Danie. vij. Et antiqu⁹
dierū sedit. Et postea subdit iudiciū. Se
dit z libri aperti sunt. Per antiquuz autē
dierum intelligiť de⁹ pater fm doctores.
Quedā videnť dicere: q̄ iudicare ꝓpriet
p modū attributōis ad spiritū scm: iuxta
illud. Jo. xv. Quū venerit ille. s. sanctus
spūs arguet mundū de pctō: z de iudicio:
et de iustitia. Quedā vero videnť dicere:
q̄ iudicialis potestas ꝓprie ad filiuz per
iuxta illud. Jo. v. Pater nō iudicat quē
q̄. Sed omne iudiciū dedit filio. Quedā
vero videnť innuere: q̄ ad trinitatē vnus
deū ꝓpriet potestas iudiciaria. ps. Deꝰ
iudex iust⁹ fortis/z patiēs zc. Itē Deus.
xxxj. Si acuero/vt fulgur gladiū meū: z
arripuerit iudiciū manus mea: reddā vlti
onem hostibus meis: et his qui oderunt
me retribuā. Quedā vero scripture viden
tur innuere: q̄ iudiciaria potestas ꝓpriet
at ad chām fm q̄ homo: iuxta illud. Jo. v
Sicut pať habet vitā in semetipso: sic de
dit et filio: vitā habere in semetipso: z po
testatē iudiciū facere zc. Quedā vero vi
denť innuere: q̄ oēs scti erunt iudices:
iuxta illud. Sap. iij. Judicabunt sci nā
tiones: z dñabunť ꝑpli. Item. i. ad Cor.
vj. An nescitis: qm̄ sancti de hoc mundo
iudicabūt: Pro declaratione but⁹ questi
onis est notandū: q̄ potestas iudicandi:
seu iudicare pōt competere alicui ānpliť
citer: seu ānq̄s modis potest intelligi zc.

Primo p modum principalis iurisdi/
ctionis.

Scōo p modū ꝓmarie delegationis.

Tertio p modū assessorie cōmissionis.

Quarto p modum ꝓbationis.

Quinto p modū cōparationis.

¶ Primo ergo modo iudiciaria potās cō
petit soli deo. Sancte Trinitati. s. patri: z
filio: z spiritui scō. Sed p quadā appro
atione potās ista attribuiť ꝑsone filij. Ra
tio est: q̄ ꝓpria forma iudicij: et ratio por
quā iuste iudicak: est lex sapientie et veri
tatis: q̄ est in mente iudicantis: q̄ sine ta
nullū iudicare rectū est. Vñ dicit. Sap. i.
Diligite iustitiā: q̄ iudicat; terrā. Et q. vi
li⁹ e sapientia genita: z ꝓtas a pie procedit
z ipm pfecte repsentās: ideo ꝓprie iudiciaria
potās attribuiť filio di. Propter ea legit Jo.
v. Pať omne iudiciū dedit filio. p modū p
marie potz. ¶ Scōo mō pōt primere ali
diciaria potās p modū delegatiōis: sicut
pnceps faceret aliquē iudicē ō legatū im

diate p se. Et h̄ mō hec ptās cōpetit chō fm q̄ hō. Vñ Dañ. vij. Aspiciebā donec throni positi sūt: z antiquꝰ dierꝝ. i. deꝰ pat sedit. Et infra. Et ecce in nūbib⁹ celi q̄si filiꝰ hois veniebat: z vsq̄ ad antiquū dierꝝ pgenit: z i ōspectu eiꝰ obtulerūt eū: z dedit ei ptātez z honorē z regnū. Et nota ptātē .i. iudiciariā. ps. Deꝰ iudiciū tuū regi da z honorē. i. pontificalē. Ps. Tu es sacerdos z̄. Apo. xix. Habebat in vestimēto suo z in femore scptū. Rex regū z̄. In q̄ innuit q̄ ptās iudiciaria fuit hoi chō delegata/ quā ō. dedit ei ptātē z̄. Que q̄dez ptās ꝛ ptineat ad merū imperiū: qō nihil altō est q̄ hīe gladij ptātē ad aiaduertē/ dū in facinorosos hoies. vt dicit tex. in. l. imperiū. ff. de iu. om. iudi. Merū aūt imperiū de iure ciuili ōlegari nō possit. vt in l. j. ff. de offi. eiꝰ cui man. est iu. nihilomin⁹ de iure diuio sec⁹ est. vt in. c. eps. ne cle. vel mo. li. vj. Et hec q̄dē delegatio iudiciarie ptātis/facta ē a deo q̄uenies ipsi chō q̄n tuplici rōne. Prima ex̄ dignitatē capitis Chīs em fm nām huānā est caput totius eccle: unita illō. Eph. j. Ip̄m dedit caput sup oēm eccl̄iam: q̄ est coꝛpꝰ eiꝰ. Vñ z deꝰ oia subiecit sub pedib⁹ ei⁹. Ps. Oia subiecisti sub pe. ei⁹ z̄. Et ō digne pfectus est chīs iudex a deo: qz ad iudicē ptinet hīe ptātē subditos coercēdi. Vñ Eccl̄i. vij. Noli q̄/rere fieri iudex/nisi valeas vtute irrūpere iniq̄tates z̄. Vñ Jo. v. Sicē em p̄ hz z̄. z ptātē dedit z̄. Sup q̄ rex. ōr Aug⁹. ex ponēdo ptātē. Dedit em nō q̄dē ex̄ cōditionē nature: qz sic oēs hoies hmōi ptātez hīr: ꝛ nec ptinet ad gr̄az capitis quā chīs in huana nāa accepit. Sēda rō q̄uenien tie fuit ex̄ cōueniētie affinitatē ipsius ad hoies. Sic em ōr Dio. Deꝰ p causas mediās tanq̄ ex̄pinq̄entes effectus opaꝝ: et ira iudicat hoies p chīm hoiem: vt sit suauiꝰ iudiciū hoiū. Vñ ōr ap̄ls Heb. iij. Non habem⁹ pontifīcē q̄ nō possit cōpati infirmitatib⁹ nr̄is: tentatū p oia pro sikitudine absq̄ pcō. Adeam⁹ q̄ cū fiducia ad thro/nū gr̄e ei⁹: sic z dñs promisit ter Petr̄o nega rechīm: quez tñ pficere disposuerat ouib⁹ suis. vt ex fragilitate sua quā ipse in seip̄o fuit expt⁹: melꝰ sciret cōpati infirmitatib⁹ subditoꝝ: vt ait Greg. z in decre. l. dist. xxxiij. Tertia rō: qz in finali iudicio vt Aug. ōr sup Jo. aderit resurrectio coꝛpoꝝ mortuoꝝ: q̄ suscitat deꝰ p filiū hois/ sic p eundē chīm suscitat aias inq̄ntū est filiꝰ dei. Quarta rō est: qz sic Aug. ōr in li. bro de v̄bis dñi. Rectum erat vt iudicādi viderēt iudicē. Judicādi em erāt boni/et mali. restabat vt in iudicio forma dei bonis solis: scōm hoiez z malis oñderet: forma dei bonis solis refuaret. Quita rō est q̄ meritū ipsiꝰ chīi. Qz em p dei iustitia pugnauit z vicit/z iniuste iudicat⁹ est z cō/ demnatus: ō meruit inq̄ntū hō esse iudex: vt alios iuste iudicet. Vñ ipe ōr Apo. iij. Ego vici z sedi i throno p̄is mei. In thro/no ūt intelligit iudiciaria ptās: fz illō ps. Sedisti sup tro. q̄ iudi. iuste. Et h̄ ꝓbauit Job di. ad chīm. Causa tua q̄si impij iudicata est: iudicium cāmq̄ recipies. Job xxxvj. Nota iudicata est. glo. a Pilato q̄si impij z pei⁹ q̄ impij. Qz si latro vl̄ homicida acriter capit: nō aliq̄ ꝓdēnat/nisi p⁹ fiat ꝓcessus ordinari⁹: darq̄ terminis z dilationib⁹ ad ꝓbandū z reprobandū. Sed chīs absq̄ ꝓcessu in ordine iudiciario condēnat⁹ nō defēdit se/nō appellauit: fz tāq̄ agn⁹ coꝛā rondēte se obmutuit: et sic ouis ad occisionē duct⁹ est/z nō aperit os suum. sic ꝓdixerat Esa. xpba. liij. z. j. Pe. ij. Qui cū maledicerēt no maledicebat: quū pate rēt nō cōminabat. Nec aliꝰ appellauit p eo/q̄uis in iure ciuili in cā capitali aliꝰ p cōdēnato possit etiā inuito appellare. ff. de appel. l. nō tm. Hō quū ōr iudiciuz cāmq̄ recipies. glo. vt iuste iudices. Justū est em vt q̄ iuste iudicat ab aliq̄/illū iudicet. Nota exm̄ qō refert Gre. in. liij. dial. de Theodorico ipatore: q̄ Joānē papā z Simacū Patriciuz iniuste iudicauit z occidi fecit: z post mortē visus est a q̄dā sctō eremita i insula Liparq̄ habitātē: ab eisdē q̄s ꝺdēnauerat duci z ꝓjci in infernuz. Pro q̄ facit qō ōr lex ciuil⁹. vz vt qō q̄sq̄ iurq̄ i aliū statuit: ipse eodē iure ptat. ff. qō q̄sq̄ iuris. in rubro z nigro. Vñ puerbiū est. Patere legē quā tu ipse tulerq̄. Tertio mō iudicare ꝓpetit sctis pfectoꝝ existētq̄. sic fuerūt pauperes volūtarij z i statu pfectoꝝ existētq̄. sic fuerūt apl̄i: cereriq̄ sc̄ti apl̄oꝝ vitā pfecte imitātes. sic Dñic⁹. Fr̄acisc⁹. Hierony. Aug⁹. Greg. Dartī. Antonī⁹. Būdictus. cereriq̄ sc̄ti Vñ dñs Dar. xix. Amē dico vob⁹: q̄ vos

q̄ reli.oīa ⁊ secuti estis me:in regña.quuz sede.ſt.ho.in ſe.m.ſ.ſe.⁊ vos sup ſe.duodecim iudi.xij.trib⁹ ifir. Nota reliq̄stis oia. nō solū exteriora/sed etiā interiora.i.affectū ad bona tpalia:in regñatiōe. Nota q̄ dupler est gñatio/⁊ dupler regñatio.ſ.aie ⁊ corporis. Gñatio est p̄ creationē ad esse P̄ro declaratiōe notādū/q̄ p̄ncipal' causa q̄re de⁹ creauit mūdū:fuit p̄p̄ē ostensionē excellentie sue/⁊ p̄p̄ē gl'iaz suā creaturz ostendendā.iuxta illud P̄rouer.xvj. Vniuersa p̄p̄ē semetip̄m op'at⁹ est dñs. Hoc p̄suppono/notandū q̄ de⁹ voluit ondere potētiā ⁊ imutabilitatē suā:q̄ de⁹ est sol⁹ inuerribilis ⁊ imutabil'. Mal'.iij. Ego dñs et nō mutor. Et in ꝟ bñ ōr maxia potētia dei:q̄ ipse sol⁹ est imutabilis:tā oim mutationū ꝯ remotionū in vniuerso.iuxta illō Boe. Strabilisq̄ manēs: das cuncta moueri. Creature g̃ oēs ex natura sūt mutabiles quū sint pure spūales.sic̄ sunt angeli:q̄ ex nihilo creati sunt/ita nāliť ad nihilū redigenť. Vñ ⁊ peccabiles ⁊c. Ip̄i creati sūt ⁊ mlti ex eis peccauer̄t Naz ⁊ in angel' suis reppit p̄auitatē Job. Vide de ꝟ qō sep̄ti dñica.ij.aduen. p̄mone q̄ incipit. Scitote q̄m ꝑpe est regnū dei.p̄re.j. Sic ⁊c. Creature imixte ex spū et corpe/sic̄ boies. Ro. viij. Vanitati ei.i.mutabilitati: creatura .ſ.bũana subiecta est. Sol et astra.q̄ q̄uis sint incorruptibilia nāliť q̄ntū ad substām: tñ sunt mutabilia q̄ntū ad locū et q̄ntū ad q̄litates accidētales:sic̄ ⁊ elemēta. Juxta illō ps.cij. Initio tu dñe ⁊c. Ip̄i peribūt ⁊c. Sed a rō est p̄p̄ē diuie sapie ostēsionē:q̄ ex malo scit eligere bonū. Et in ꝟ ⁊c. ostendit diuia bonitas.q̄ vt ait Aug.in enchi. De⁹ est ita bon⁹:q̄ nullū malū sineret fieri/nisi ex eo eliceret aliq̄d bonuz. Datus aūt bonū fuit secutū ex ꝟ q̄ hō fuit factus peccabilis.nā p̄p̄ē p̄m̄ p̄mi hois incarnatus fuit fil⁹ dei/⁊ sic de⁹ fact⁹ est hō:⁊ excellētissime magnificata ē natura bũana/ et supra nām exaltata. Heb.ij. Nusq̄ em angelos ap̄hendit/sz semē Abrae ap̄hendit. Jō cantat eccl'ia in cerei bñdictiōe. O felix culpa/q̄ talem ac tantū meruit hr̄e demptorē. O certe necessariū A de p̄cm̄: q̄ xp̄i morte deletū est. Et hoc q̄ntuz ad vtrūq; sexū.sicut p̄z in chr̄o ⁊ p̄gine m̄ri ei⁹:q̄ exaltata est sup choros angelorū ad celestia regna:q̄ est maxim̄ bonū. Non autē hoc fuisset/nisi hō fuisset peccabilis. Vñ sup illō verbū.j. Tim.j. Chr̄s venit in hūc mundū vt peccatores saluos faceret.dicit Glo. Nulla cā veniendi fuit chr̄o dño/nisi p̄c̄ores saluos facere. De hoc vide Tho.p̄re.iij.q.j.ar.iij. Tertia causa est p̄p̄ē diuie clemētie declarationez:que tāta fuit/vt filiū suū vellet mori p̄p̄ē p̄c̄or̄ dimissionē. Vñ eccl'ia. O inestimabilis dilectio charitatis:vt seruū redimeres filiū tradidisti. Jtē Ro.v. Cōmēdat autē de⁹ charitatē suā in nobis:q̄m cū inimici essemus/reconciliati sum⁹ deo per mortē filij ei⁹. Ostendit etiā scdo in ꝟ clemētia dei ⁊ patientia:in suppotando tot p̄cā q̄ fiebāt in iniuria diuie maiestatis in vniuerso ot be cōmittūť. Ro.ij. An diuitias bonitatis ei⁹:an patientie et lōganimitatis cōtemnis ⁊c. Tertio ondit diuia clemētia in couertendo p̄c̄ores ad pniam/et eoz p̄cā misericorditer remittēdo:q̄ est maxim⁹ op⁹ dei. Vñ sup Jo.xiij. Datora boz facies dicit Aug⁹.q̄ matus est op⁹ dei ex impio facere iustū/q̄ creare celū ⁊ terram. Et ecclesia ōr in collecta. De⁹ q̄ oipotentia tua p̄cendo maxime ⁊ miserando manifestas. Quarto ostēdit diuia clemētia in ꝟ maiozē vtilitatē gr̄a chr̄i būane nature cōtulit/q̄ fuit dānū q̄ ītulit eidē p̄cm̄ Ade. sicut p̄bat ap'lus Ro.v.q̄ ex p̄c̄o Ade infecta ē natura bũana q̄ntū ad p̄cm̄ originale ⁊ natura bũana q̄ntū ad p̄cm̄ actuale nō ab ip̄o ꝛtrahim⁹/sed ex nra volūtate cōmittunť. Sed gr̄a chr̄i liberauit nām bũanā ab oi p̄c̄o originali ⁊ actuali. Jtē p̄cm̄ Ade fuit causa p̄ quā būana natura p̄cm̄ ꝛtrahit:sed gr̄a est cā nō solū remissionis p̄c̄or̄/sz collatr̄ix virtutū et donoz. Jtez p̄cm̄ Ade fuit tpale vsq; ad mortē chr̄i:q̄ mortuo liberank oēs qui de ptizank:sz gr̄a chr̄i est ekna. Jtē in plurib⁹ gr̄a chr̄i est nata delēdere q̄ culpa Ade:q̄ ū aliq̄s fieret nō p vīā seminalez sz aliō mō ꝑtute diuia:sicut chr̄s.vt de manu vel de pede vel cora alicui⁹ hois/sic Eua:non ꝟberet originale:⁊ sic culpa Ade ad illū nō extēderet:sed bñ extēderet ad illā gr̄a dei/⁊ necessariū esset istā baptizari.nū p̄p̄ caracterē baptismalē recipiendū:nū gr̄a p̄ceptū saluatoris adimplendū. De qua

Jo.iij. Nisi qs renatus fuerit ex aqua ⁊c. Jō dr apls Ro.v. Nō sicut delictū ita et donū. Si em vni⁹ delicto mlti mortui sūt: multo magis gra dei et donū in gra vni⁹ hois ihesu chri in plures abūdauit. Patz g̃ quō declarata est ⁊ magnificata maxima clemētia dei, ꝑ ꝓm hois: qō nō cōtigiſ/set si hō peccabil nō fuisset. Quarta ratio est ꝑ diuie iustitie cōmendatiōez. Justitia nāq; diuina ꝓsistit in hoc: vt ꝑmiet bonos ⁊ puniat malos. Null⁹ aūt hō fuisset malus/si peccabil nō fuisset: imo neq; bonus. vt ifra patebit in ꝓxima rōne. Et tō ad h̄ vt diuina iustitia oñderet in redditōe ꝑmioꝝ q̄ debent bonis: ⁊ in redditiōe supplicioꝝ q̄ debent malis: fuit expediens vt hō peccare posset. Et hāc rōnē tāgit apls ad Ro.ix. Dic⁹ volēs oñdere trā.i. iustitiā suā/⁊ notā facere potētiā suā: sustinuit in multa patiētia vasa ire in interitū/vt ostēderet diuitias glie sue in vasa miſcōie/q̄ ꝓparauit in glia. Quinta rō est ꝑ hūane ꝓtutis laudationē sine exaltationez. Que em virt⁹ aut q̄ laus esset hois nō peccādo si peccare nō posset; ꝓfecto nulla. Sic nec laus aialiū bruto⁊/aut auiū/aut pisciū q⁊ nō peccāt: q⁊ carent libertatis arbitrio ⁊c. Consequēter nō esset dign⁹ hō corona glie. q⁊ vt ait apls, ij. Tim. ij. Non coronabit nisi q̄ legitime certauerit. Laus g̃ est ⁊ virtus/qñ hz ⁊ libertatē ⁊ opo⁊tunitatē peccādi/⁊ amo⁊e ꝓtutis abstinet se a pctō Jūd⁊ Eccli. xxxj. Btus vir q̄ inuē. est sine ma. Et infra. Qui potuit transgredi ⁊ nō est trāsgressus: mala facere et nō fecit. Ergo hoc ptz rñsio ad primā rōnē supra in ⁊rariū allegata. q̄ quā arguit q̄ cōperen/ti⁹ finis btitudinis acq̄reret ab hoie/si factus fuisz impeccabilis: q⁊ hec rō ꝓsupponit falsum, q⁊ imo ꝓpetius finis btitudinis acq̄rit a creatura rōnali vel intellectuali/cū ptāre peccādi q̄s sine tali ptāre/per rōnē tā dictā. Etiā aliter rñderi pōt: sic patebit infra rōne. vij. Sexta rō est ꝓpter bonoꝝ exercitationē. s. vt boni exercitent; nō solū q. ꝓnitatē ad peccandū ⁊ fomitez q̄ in hoie est/sed etiā q. alios malos hoies et demones: ⁊ cōsequēter bonoꝝ merita ex patiētia ⁊ victoria augerent. Si em nō eēnt mali hoies: multa merita et virtutes deſſent bonis, q⁊ vt ait Sen, Marcet sine aduersario ꝓtus. Si nō fuissent tyranni/ꝛ fuissent nob martyres: q̄z exemplis ad magnā ꝛstantiā ꝓuocamur. Et si nō fuissent Herodes, Pilat⁹, Caiphas, Judas: ⁊ ceteri emuli chr̄i: nō fuisset clarificat⁹ ſi li⁹ hois q. mortē/nec hoim gen⁹ redēptū. ⁊ sic ō alijs martyrib⁊/vt dictū est. Fuit g̃ ꝓuenies vt hō peccabilis fier⁊: vt possent esse in mūdo hoies pcōres: q̄z plecutiōe bonoꝝ merita augerenf. Unde saluato⁊ Mat. xv. Bti estis/cū vos maledixerint hoies ⁊c. Gaudete iterum/merces vr̄a ⁊c. Hāc rōnē ꝓfirmat Aug. loq̄ns ō casu pr̄imi hois, xiij. de ciui. dei. in fi. c. xxvij. Cuz igit (inq̄t) hui⁹ futuri casus būani de⁹ nō esset ignar⁹: cur eū nō sineret inuidi angeli malignitate tētari: Nullo mō q̄dē q̄ vinceret incert⁹: ſz nihilomin⁹ ꝑsci⁹ q̄ ab et⁹ semine adiuto sua glia/idē ipse diabol⁹ fuerat sterñ glia maiore vincend⁹. Septima rō est ꝑ tot⁹ vniuersi decorez. Pro cui⁹ declaratiōe notandū/q̄ disparitas ptium ptinet ad decorē vniuersi. exem ptz i mlte. Exem in corpe hūano. Quāuis em oculus sit nobilis⁹ mēbrū pede/⁊ sic vnū mēbrū alterō nobili⁹ aut vili⁹: tñ oportunū fuit pedē in corpe facer, q⁊ si oia mēbra eēnt oculi nō posſz eē corp⁹ hūanū: nec sic decorare⁊ eēt ornatū. Sic ager pulchr⁊ior appet in vere/ꝑ diuersitatē flor̄ū/color̄/odor̄/et figurarū. Un dr Aug. lib xix. de ciui. dei. c. xij. q. odor est pariū disparīūq; rerū sua cuiq; loca tribues dispositio. q⁊ vt dr apls ij. Tim ij. In magna domo n̄ solū sē vasa aurea ⁊ argētea/sz etiā lignea ⁊ fictilia. et q̄dā q̄dē in honorē/q̄dā in ꝓtūeliā. sic vestis color̄ varietate fit pulchr⁊ior. ps. Astitit regi. ⁊c. Nō ad ꝓpositū. Si hō eēt impeccabil/tolleret decor⁊ ꝓfectio vniuersi: ad cui⁹ vniuersi ꝓfectōz fuit necārū eē q̄/druplicē dñtiā nāz btitū irellectū. Quedaz em natura q̄ sm se ⁊ de sui nā peccare nō pōt: sic est de⁹ sol⁹. Quedā ꝓ est q̄ de sui natura peccare q̄dē pōt/sz ꝑ grām nō: sicut sunt angeli beati ⁊ anie beate. Quedā ꝓ ⁊ tertio est q̄ peccare pōt/sed pōt resurgere a pctō: sicut hō viator. Quedaz q̄ peccaſ pōt sz nō pōt resurgere. sicut demones ⁊ aie dānate. De q̄b dr Mat. xxij. Ligatis ma. ⁊ pe. ⁊c. Si igit hō peccare non posset; deficerz iste decor ⁊ ꝓfectio vniuer

si: ḡ debuit hō apparere peccabilꝭ: z sic ídez qđ ꝓz⁹. Et p ħ ꝓz alia rñsio. Ad ꝑmā respōsionē est in ȝrū allegatū: qz sapiēs artifex nō tm cōsiderat qđ cōpetat ꝑti edificij ꝑm se accipe/sz etiā ꝑm ꝓportionē ad totuz edificiū, z iō vna pars aliā melioꝝ facit. Ita etiā de⁹ vnūqđq; facit in illa ꝓportione ad finē: ex qđ cōperit nature sue in ordine ad totū vniuersum. z sic ꝛndet Ł ho. in ij. sen. dist. xlij. q. j. art. ij. in rñsione ad. j. ar. zc. Octaua rō est ex creaturarū ꝺditiōez De⁹ em sic creaturas admīstrat: vt ipsas agere ꝓpꝛijs motiꝝ sinat. Quū ḡ natura/le hoi sit ex libertate arbitrij agere: debuit hoiez arbitrio ꝓpꝛio relinq̄re. Propter qđ ōt scriptura Eccli. xv. De⁹ ab initio cōstituit hoiem/z reliq̄t eū in manu cōsilij sui. i. in libertate arbitrij. Vñ ōr Tho. in. ij. sen. di. xxiij. q. j. ar. j. in corpe q̄stionis. Oꝝ nlli creature cōicatū est nec cōicabile fuit q̄ peccare nō possit ꝑ cōditiōe nature sue. hoc ꝓtingit ex impfectiōe diuie potētie/z impfectiōe creature: q̄ hoc recipe nō pōt. Et etiā ex hoc q̄ q̄dā impossibilitas cōtingeret ex implicatiōe ꝺdictoꝝ: ꝑm Tho. Ex p̄dictis bis rōnib⁹ ꝓz respōsio ad secūdā rōnē supra formatā in cōtrariū. vbi arguit q̄ de⁹ vidēt esse causa peti/cuz possit illō phibere z nō phibeat: qa deus nō pōt esse causa peti neq; directe neq; indirecte. sic̄ declarat Tho. j. ij. q. lxxix. ar. j. in corpe q̄stiōis. Cōtingit tñ q̄ de⁹ aliquib⁹ nō prebet auxiliū ad vitandū petm̄, qō si ꝑberet nō peccarēt. Sz hoc totū facit ꝑm ordinē sue sapie z iustitie/cuz ipse sit sapia z iustitia. Vñ nō imputet ei q̄ alꝭ peccat: sicut cā peti. Sic gubernator nō ōr cā submersionis nauis ex ħ q̄ nō gubernat nauez: sic nō subtrahit gubernatiōez potēs z debēs gubernare. De⁹ aūt nō debuit facere hoīnē impeccabilē/nec phibere homies a petō ꝑ rōnes superi⁹ annotatas. Ex qb⁹ ꝓz q̄ ꝙuenies est/imo necariū ex ꝺdictōe anie/hoiem facere peccabilē. Amē.

De iudicādis z mō iudicij. Sermo. xlij.

Penitētiā agite zc. Supra ꝑmone ꝓmo dictū est de iudicantib⁹ seu de iudicib⁹/q̄ erūt in iudicio vl̄t: mō ſcdūr ꝺdicare de iudicādis z de mō iudicij. Saluetur ꝓpus ꝓpo zc. ¶ Pro fundamēto ꝑmonis q̄ est de mō iudicij: ouk de ipsis iudicādis theologicalis q̄stio. ¶ Querit. Utr oēs i iudicio ꝑsonalit cōparebūt vt iudicētur? Arguit q̄ nō. Aut magr. sen. in. xlij. di. xlvij. c. ij. alicq; peribūt z alicq; saluabūtur q̄ nō iudicabunt ḡ illi in iudicio nō cōparebūt. igit. In oppositū. Litat⁹ p cā criminali tenet ꝑsonalit cōparere: sed oēs reprobi ad iudiciū vocabunt. p cā criminali: ḡ oēs oportebit ꝙpere ꝑsonalit: oēs ēr electi ꝙgregabūt, vt hī Mat. xxij. Oēs ḡ cā electoꝝ reprobi ꝑsonalit in iudicio cōparebūt: et sic q̄stio manet. p vtraq; ꝑte dubia. Ad q̄stionē respōdendū est ꝑm Rich. de media vl. sup. xlij. sen. di. xlvij. ar. j. q. iij. q. oēs in iudicio ꝑsonalit ꝙparebūt: vt ꝑsciētie singulox in p̄ntia iudicis/singulis pateāt ad diuine iustitie manifestationē, z vt vnusquisq; existēs z pendentes p sacrā scripturā q̄ sic oportebit eos ꝑsonalit cōparere: diligentius se ꝓparēt ne in tāta cōgregatiōe cōtrā tāto iudice/extremā recipiant ꝓfusionē, et vt singuli iudicē q̄ ad hūanā nām videant ad ꝓsolatiōez electoꝝ/z reproboꝝ amplioꝝ afflictionē. Reprobi em in eius aspectu vehemēter affligent. Unde Apoc. vj. ōr de reprobis dicētib⁹ mōtib⁹ z petris. Cadite sup nos z absc̄ondite nos a facie sedētis thronū/z ab ira agni. Ad argumētū ōr q̄ oēs iudicabūtur q̄ntū ad retributiōez: erit tñ aliquis q̄ non iudicabūtur q̄ntū ad ꝑfectiōez, z sic intelligit verbū Greg. Ziga mus igit pniaz: ad quā nos exhortant verba ꝓassumpta, z sic de alijs. ¶ Pro introductiōe ꝑmonis nota q̄ firma ꝙclo est in sacra theologia p fidē catholicā approbata: q̄ duplex ē iudiciuz. Particulare: z hē occultū. Scōm ꝙ vlē: z h erit manifestū. Primuz est in morte cuiuslibet: qz tūc de⁹ reddet vnicuiq; iuxta opa sua. De q̄ iudicio loquit apl's Hebr. ix. Statutū est oib⁹ hoib⁹ semel mori: z post h̄ iudiciuz. Nota post h̄: qz post morte reddit equalis retributio bonis z malis hoib⁹: nā in hac vita nec reddit ral. Quare q̄dē sicut ōr Eccls ix. Uniuersa eque veniūt iusto z ipio: bono z malo: mūdo z imundo: imolāti victimas z sacrificia ꝓtēnenti. Nec etiā reddi-

potest in hac vita/talis equalens retribu
tio cū z iustis debeak merces infinita: z re
probis eterna pena. Unde si darek iusto p
premio tot? mōs nō esset ꝺdigna retribu
tio. Et ecōtrario si oīs pena cozpalis infli
gerek iniustis: nō esset ꝺdigna pena. Jō
post mortē datur retributio ꝺdigna. Jō
ōt aplus: vbi supꝝ, post ħ iudiciuꝫ. De hoc
etiā iudicio ꝓticlari habek. Eccl. iij. Be
mor esto iudicij mei: sic enim erit z tuum.
Vbi beri/z tibi hodie. Scōm est iudi
ciū vle. Et hoc erit manifestū in fine mū
di. De q̄ in hoc sermōe deo dante dicem?
Et cōuenienk fuit ħ iudiciū a diuia, pui
dēcia ordinatū duplici rōne. Primo q: q̄
liber hō est singlaꝛ quedā psona: z est ps
tot? būani generꝭ. Vñ z duplex ei iudi
cium debek. Unū singularik: qō de eo fiet
post mortē: qñ recipiet iuxta ea: q̄ in cor
pore gessit. Aliud iudiciū ꝺz esse ō eo: fm
q̄ est pars tot? būani ghis: sicut aliq̄d iu
dicari ōt fm diuinā iustitiā: z qñ iudiciū
dak de cōitate: cui? ipe est pars: vñ z tunc
fiet iudiciū vle tot? būani generꝭ p vni
uersalē separationē bonoꝝ a malis/z sic q̄li
bet p ꝓpis iudicabik. Scōa rō cōueniēte
est/vt retributio fiat pfecte tam bonis q̄m
malis. Nunc em̄ solis aliab? dak retribu
tio tam bonoꝝ q̄m maloꝝ. Sed tūc aiab?
z corpib: qz dignū est/vt sicut vtrūq; ope
ratū ē bona vel mala: vtrūq; retributionē
accipiat. Jo. v. Venit hora in q̄ oēs q̄ in
monumētis sūt: audiūt vocē filij dei/z p
cedēt q̄ bona fecerūt in resurrectionē vite:
q̄ vero mala egerūt: in resurrectionē iudi
cij. Nec obstat qō ꝺr. Hauz. j. Nō iudicab
bit ꝺ? bis id ipm: q: ꝺ? nō duas penas:
quaꝝ q̄liber sit sufficiēs p vno pctō i fert:
sed pena q̄ ante iudiciū cōplete inflicta nō
fuerat: in vltio iudicio cōplebik/post qō
impij cruciabunk: q̄ ad cozp? z aiam. Si
milik vt no. Tho. in. iij. ꝺi. xlvij. q. j. ar. j.
ad pmū. His igik psuppositꝭ notandū. q
loquēdo de vltio iudicio vlī sex circūstātie
iteruenīūt/q̄ in oi būano iudicio req̄rūk.

Primū est temporis intimatio.
Scōm est loci preparatio.
Tertiū est partiū citatio.
Quartū est psonalis cōparatio.
Quintū est iudicialis diffinitio.
Sextū est effectualis executio.

¶ Primū g̃ est tpis intimatio. In iudi
cio nāq; būano iudex assignat tēpus par
tib; dicēs. Tali die iudex tenebit iudiciū
z pferret sniam ꝛc. Sic chīs facier nobis
nō q̄dē qō dicat nob ꝺie determinatū ꝛc.
qz ħ reseruak int̄ arcana dei. Vñ chīs nec
aplis voluit reuelare. Act. j. Non est vīm
nosce tpa vel momēta: q̄ pat posuit in sua
pāte ꝛc. Et dictū est supꝝ fmōe, vij. Sed
dedit nobis dñs q̄dā signa: q̄b; cognosce
r valeam? tēpus ꝓximū iudicij. Ponit
dñs sex signa. Lu. xxj. Erūt signa in sole z
luna: z stellis: z in terris pressura gentiuꝫ
p ꝛfusione soni? maris: z fluctuū: aresce
tib; ho. p timoꝛe z expectatōe: q̄ supuenier
vniuerso o:bi. ¶ Primū signū igik est: qa
sol obscurabik qntū ad sui lumis ꝓuatio
nē: vt pat familias hoie moriēte: q̄si luge
re videak: vñ fiet sol niger tanq̄ saccꝰ cili
cin?: sic ōt Jō. Apoca. ij. z Mat. xxiiij.
sol obscurabik. ¶ Scōm signū erit in lu
na: q: vt dicik Mat. xxiiij. Luna non da
bit lumē suū. Et Joel. ij. Sol cōuerterek
in tenebras/z luna in sanguinē anteq̄ ve
niat dies dñi magn? z horribil. Jtē Apo
col. ij. Luna facta est: sic̄ sanguis. Habe
bit g̃ luna colorē sanguineū in signū vltio
nis diuine/ꝓtra sanguinem pctoꝝ: qz san
guis in sc̄ptura dicik pctm̄. ps. Libera me
de sanguinib; ꝛc. ¶ Tertiū signū ē in stel
lis. Nā stelle cadēt de celo: vt dicik Mat.
xxiiij. z Apoc. ij. apparebūt cadere. Celuꝫ
dicik hic aereū: z stelle vocank assub/q̄ ha
bēt silitudinē stellaꝝ/z dicunk stelle cade
re de celo: fm Ululgi opinionē: qm̄ subito
descendūt. Vñ sc̄ptura ꝓformat se cōmu
ni mō loquēdi. Sic z fm ius ciuile verba
sunt intelligēda: fm cōem vsum loquēdi.
ff. de fundo instruc. l. cū de lanionis. §. asti
nā. Tunc autē fiet marie talis impressio:
qz ignea q̄litas abūdabit. Et ħ facier dñs
ad terroꝛē pctoꝝ. ¶ Quartū signū est: cū
dicik: z in terris pressura gentiū. Nam vt
dicik Mat. xxiiij. Erit tūc tribulatio tal:
q̄lis nūq̄ fuit ab initio mūdi: neq̄ fiet ꝛc
Et hec tribulatio ꝓtiget ex psecutiōe ma
ledicti antichristi: q̄lis añ ꝓfusio. ¶ Qui
rum signuꝫ erit ꝓfusio maris dum dicik p
cōfusione z fluc. erit/ dicek infra. ¶ Sex
tū signū erit iq; arescent hoies p timoꝛe z
expectatione: q̄ supuenient vniuerso o:bi.

Quid autē ille timor: z expectatio ꝓtēꝫ qō arescent hoies declarat Hiero. qui refert se inuenisse in annalib⁹ hebreoꝝ quin decim signa ꝑcedētia iudicij: q̄ fient in q̄n decim dieb⁹: sed non expressit vtrū ꝓtinua futura sint an iterpolatim. ¶ Prima die ꝙ eriget se mare q̄dragīta cubit⁹ sup̄ altitudinē montiū: stans in loco suo: q̄si murus. ¶ Scōa die tantū descendet: vt vix possit videri. ¶ Tertia marine belue apparētes sup̄ mare dabūt rugit⁹ vsq; ad cēlū: z eaꝝ mugitus solus deus intelliget. ¶ Quarta ardebit mare z aq̄. ¶ Quinta arboes z herbe dabūt roꝛē sanguineū: In hac etiā q̄nta die dicūt: vt alij asserūt: q̄ oīa volatilia celi cōgregabūt in celis: vnūquodq; gen⁹ in oꝛdine suo nō gustantia/nec bibentia: sed vicinū aduentū foꝛmidantia ¶ Sexta die ruent edificia: in hac etiaz sexta die/vt dicit flumina ignea surgēt ab occasu solis: ꝙtra faciē firmamēti/vsq; ad oꝛtū cōcurrentia. ¶ Septima die petre adinuicem collident: z in q̄ttuoꝛ ꝑtes scindent/z vnaquaq; pars: vt dꝛ colidet altā: z nō sciet hō sonū illum: sed tm̄ de⁹. ¶ Octaua die/fiet gñalis mot⁹. ps. Terra tremuit: z q̄euit cū exurgeret in iudicio deus. Qui terremot⁹ adeo erit magn⁹ vt dicit: q̄ null⁹ hō nullūq; animal stare poterit: sed ad sonum oīa ꝓsternent. ¶ Nona die equalit̄ terra: z oēs montes in puluerē redigent. ps. Mōtes sicut cera fluxerūt a facie dñi: a facie dñi oīs terra. ¶ Decima surgēt ossa mortuoꝝ: z stabunt sup̄ sepulchꝛa: z sepulchꝛa ab oꝛtu solis vsq; ad occasuꝫ apperient: vt inde moꝛtui exire valeāt. ¶ Undecima cadēt stelle. Oīa em̄ sidera errātia/z stationaria spargēt ex se comas igneas: z interim noue gñabunt a dño. ¶ Duodecima die dicit/q̄ oia animalia venīet ad cāpos mugitia: nō gustātia neq; bibētia. ¶ Decima tertia moꝛiēt viuētes: vt cū mortuis resurgant. ¶ Decimaq̄rta ardebit celū z terra ¶ Decimaq̄nta fiet celū nouū: z ꝛra nouā: iuxta illō Esa. lxv. Ecce ego creo celos nouos: z terrā nouaz. Primū em̄ celū. i. ipa terra abijt z mare iā nō est. Ysē Apo. xxj. Vidi celū nouū z terrā nouā. Primū em̄ celū ipa terra abijt: z mare z iā nō est: z resurgēt oēs. Predicta ūgna ponunt⁹ in legēda aduent⁹ dñi. Hoc vltimū signum quō intelligak: vide qd̄ scripsi dñica. ij. aduent⁹ dñi: ꝓmōe q̄ incipit. Celum z terra trāsibūt. ¶ Scōm est loci ꝓparatio. Circa quā ꝓparationē duo sunt attendenda. Primū est qō locus sit cōis. Scōm qō sit mūd⁹. ¶ Quantū ad ꝓmū: qz debet esse loc⁹ cōis. i. cōueniēs iudicādis: iō loc⁹ iudicij erit in terra: qz celū z infern⁹ nō sunt loca cōia: qz celū nō q̄uenit dānatis/nec infern⁹ bīs. iō fiet in terra/q̄ est locus cōis. Aucitas. Hiere. xxij. Ecce dies veniūt dicit dñs: z suscitabo David germē iustū z regnabit rex z sa.e. z fa.iu. z iustū in ter. Nō suscitabo: qz nūc videt chr̄s dormire: qz nō punit ꝑcā. Sed tūc euigilabit. ps. Excitat⁹ est tanq̄ dormiēs dñs/tanq̄ potens crapulat⁹ a vino: vbi dꝛ Glo. Resurgens dñs a mortuis/tāq̄ vino passionis crapulat⁹ ꝑcussit inimicos in posteriora: cū ab ipo in iudicio punient extremo. Si aūt querak in q̄ ꝑte terre fiet iudiciū: dic: q̄ in valle Josaphat: iuxta illō Joel. iij. In dieb⁹ il. z in tpe illo cū conuertero captiuitatē Juda: z hierusalē: congregabo oēs gētes: z deducā eas in valle Josaphat: et disceptabo ibi cū eis. Si aūt q̄rak quō tot milia hoim̄ poterūt stare in illa valle tam parua. Rñ. sm̄ Pe. de pal. in. iij. di. xlvij q. j. Dō dñs descēdet sup̄ vallē iosaphat: nō q̄dē sup̄ terrā: sed vt ꝓpe terraz. vsq; ad locū/vbi amisērūt apli aspectū ei⁹: qn ascendit in celū: z nubes suscepit eum: ad oc̄los eoꝝ. Act. j. Boni aūt z electi non erūt intra illū locū vallis iosaphat: sed rapient obuiā chr̄o in aera: iuxta illō Pauli. j. Thessa. iij. Mortui q̄ in chr̄o sunt resurgēt ꝓmi: deinde nos q̄ viuim⁹: q̄ relinquimur: q̄ residui sum⁹ sil̄ rapiemur: cuz illis in nubib⁹ obuiā chr̄o in aera. Et sic semꝑ cū dño erimus. Nota magnū bonoꝛē. Si aliq̄s electus esset in terra: cui chr̄s diceret ascendas huc zc. Dati ꝓ z reꝓbi i terra scribent: z manebūt circa loca illa in regiōe circūq̄q;: vbi chr̄s/et electos videre poterūt. Tum rōne altitudinis: tuz rōne claritatiz: iuxta illō Zach. Videbūt in quē trāsfixerūt: vel p̄ h̄: qz cōpassi stabūt in eo dē loco sil̄/vel p̄ h̄: qz ad quācūq; distantiā ꝑrute diuia ad singlos oc̄los spes corꝑis chr̄i deferent: siue sup̄ mare stent ꝑ

stentāte:siue cōpressi:vt dictū est. ¶ Secūdo attendendū est:q̄ loc⁹ iudicij sit mūdus:q̄ alias rex/vl' iudex nō dignaret illuc venire. Da silitudinē de loco:i q̄ bitasſent bestie:sicē stabulū/si i illo oz fieri iudiciū vl' oz fieri i eo pciliū gñale:deberz p⁹mōari cē. Sic in ꝓposito mūd⁹ iste est plenus imunditijs:z feroze:eo qō habitāt in eo iumēta:z bestie.i. pcōres/q̄ bestie possunt dici:z deteriores bestijs: vt dictū est sup codē ar.fmo.v.pte.iij. Propt̄ hō g̃ loc⁹ hmōi est corrupt⁹ z fetidus. Jocl.j. Computruerūt iumenta in stercore suo. Si dicat ab aliq̄ nō sentio istū feroze:sed nec regarius sentit feroze stabuli:nec porcus luti:q̄ ibi ꝓtinue morāt:sic z nos. Nota exemplū in vitis patrū de angelo: z heremita sic ambulantib⁹ cē. Jdeo necesse est:vt priusq̄ iudiciū teneat:mund⁹ iste purificet:z mundet: alloq̄n dicere posset virgo Maria ad filiū. O fili z quō duristi me z scōs ad hoc stabulū ferēs cē. Hec aūt purificatio fiet p ignem. Auctoritas.ps. xcix. Ignis ante ipsum p̄cedet:z inflāmabit in circuitu inimicos ei⁹:illuxerūt fulgura ei⁹ orbi terre.;vidit z cōmota est terra:mōtes sicut cera fluxerūt a facie dñi/a facie dñi oīus terra. Nota inimicos eius q̄ q̄uis iusti z amici dei illo igne cōburētur:tamē aut nulla:aut modica penā patient ex illo igne:sicut q̄nquaginta rhetores btē Catarine. Mali aut̄ inimici dei marie illo igne affligēt. Jtē Malach.iij. Ecce venit dicit dñs exercituū:z q̄s poterit cogitare diem aduent⁹ ei⁹?z Et quis stabit ad videndū eū: Jpe em̄ q̄si ignis cōflās:z q̄si herba fullonū:et ꝓflans sedebit z emūdās cē. ¶ Certiū est partiū citatio Vult em̄ de⁹ p̄uare illō/q̄ō ertiā de iure ceteri pcedere: q̄ citatio est p̄ncipiū/z exordiuz iudicij. Alis nec pcessus:nec sniа valeret. ff. q̄ appel.sit.l.j. vl' penul'. Jta faciet saluator. Mittet nunciū ad citādos oēs homines:z erit illa citatio gemptoria. Olim nāq̄ de⁹ misit:z adhuc ꝓtinue mittit multos nuncios ad citandū boies. Prio nāq̄ misit p̄triarchas: postea ꝓphas: postea apostolos:postmodū doctores: z alios p̄dicatores:inf̄ q̄s ego q̄uis mim⁹/z idign⁹ noie p̄dicatōis/tū ex pte dei:vos cito vt cōpareat;: z ꝓpareꝫ vos in die iudicij in valle iosaphat cē. Ille g̃ nūcius tunc erit Michael. q̄cuz altissima tuba clamabit ad oēs pres mōt:vicz ad oriētē/occidētē/meridiē/z septēriōnē/dicēs surgite mortui:z venite ad iudiciū. Auct.j. Tes.iij. Jpe dñs in iussu:z i voce archāgeli: z in tuba dei descēdet de celo: z mortui qui in chīo sūt:resurgēt ꝑmi cē. Nota in voce archangeli.s. Michaelis:q̄ oz vox archāgeli executiue:ꝫ erit vox chīi iperatiue. Ihñ Jo. v. Venit hora in q̄ oēs:q̄ i monumētis sūt:audiēt vocē filij dei. Sic ei vox p̄conis/est vox p̄ncipis iubētis imperatiue:ꝫ est p̄conis obedientis executiue. Tūc subito in istārt oēs aie:q̄ erūt in iferno:purgatorio:q̄dāo:inducēt corpa sua diuia virtute:nō aut̄ potētia nature:nec alicuius creature.ps. Ecce dabit voci sue vocē virtutis. O q̄ terribilis z admirabil' erit vox illa dānatis. Sic illis q̄ sunt in carcere ꝑpter aliq̄ō crimē capitale:q̄ citant:vt audiant sniam vt suspendant cē. De hac voce oz Hiero. Siue comedā:siue bibā: siue q̄d aliud factā:ſp videt meis auribꝫ intonare vox illa terribilis. Surgite mortui:venite ad iudiciū. Nota exemplū in vitis patrū:de illis duob⁹ heremitis q̄ iuerūt ad colligendū palmas:q̄r vn⁹ timēs cecidit z ad se reuersus dixit socio q̄renti q̄d haberet:fuit mihi visuz q̄ audiuerim illā vocē surgite mortui z venite ad iudiciuz:rogo te ducas me ad cellā/vt ibi me inueniat illa vox. Et nos miseri non timem⁹ vocem istā: Adā timuit vocē dei vocantꝫ ad vitā:cū dixit Adā vbi es:vñ dixit ei Adā. Vocē tuā dñe audiui:z timui eo q̄ essem nudus/z abscōdi me cē. Beñ.iij. Et cuz vox illa erat miscōie:q̄ vocabat eum: vt parceret ei:si veniam postulasset:quāto g̃ magꝫ dēm⁹ timere illā:q̄ erit rigida z austera ꝑps. Vox dñi intercidēris flāmaz ignis:vox dñi cōcu.deserrū cē. ¶ Quartū ē ꝓsonal' cōgitio. Duplex cōparitio erit. Una ex pte iudicꝫ.s. chīi:q̄ tūc apparebit cū magē splēdore:z troze:z in maxia prāte z potētia. Hō sic in p̄mo aduētu:q̄ tunc venit paup hūil' tāq̄ agn⁹ māsuet⁹. Ihñ Joā.bap. eū vidēs dixit. Ecce agn⁹ dei. Jo.j. Et iō iudei ipm̄ despexerūt dicētes Nolum⁹ hūc regnare sup nos. Lu.xix. oz. ps.liij. In humi.iudi.ei⁹ sublatū est. Et sic ꝓberauerat Jacha.oi. Exulta satis fi

lia ſion. Jubila filia hieruſalez. Ecce rex tu⁹ venit tibi māſuet⁹ ⁊ ſaluator: ⁊ ipe pauper. Zach ix. Sed in aduētu ad iudiciuz veniet cū tanta potētia ⁊ mateſtate: q̄ totus mōs tremet. ps. Cognoſcet dñs iudicia facies: vt ōt ipſe. Mat. xxv. Cū venerit filius hois in ſede mateſtatz ſue: ⁊ oēs angeli ei⁹ cū eo: tūc ſedebit ſup ſedē maieſtatis ſue. Et ante eū congregabunt̄ oēs gētes: ⁊ ſeparabit eos ab inuicē ſicut paſtor ſegregat oues ab hedis. Et ſtatuet oues quidē a dextris ſuis: hedos aut a ſiniſtris. Tūc dicet rex his qui a dextris erūt: Venite benedicti patris mei: poſſidete paratū vobis regnū a cōſtitutione mūdi. Esa. xi. Dñs ad iudiciū cū ſenibus populi ſui a pncipib⁹ ei⁹. cum ſenibus: id eſt ſctis/q̄ dicunt ſeniores nō rōne etatis. q̄r multi ſancti fuerūt iuuenes: ⁊ oēs reſurgēt in etate iuuenili: in meſura etatz plenitudinis chr̄i: ſed dicūt ſeniores nō rōne etatis: ſed rōne ſapientie ſignate p ſenectutē. Et nota cū dicit in ſede mateſtatz ſue: q̄a tūc chr̄s ſedebit: ſicut iudex ſedere dz quādo vult ferre ſniam: vt in. c. ylti. de re iudi. li. vj. Nota ſilitudinē de auicl̄is cārantib⁹ in arbore: ſed ſupueniēte falcone vel aq̄la oēs paueſcūt ⁊ ſilent ꝛc̄. Sic ꝓſidente: q̄ hic mūdus ſit q̄dā arbor faciēs fructus dignitatū/bonor⁹/diuitiar⁹/delitiar⁹ officior⁹ ꝛc̄. Et q̄libet vult implere ō fructib⁹ iſtis caputiū. Aues vero ludētes in hac arbore ſūt oēs creature corpales. Primo ſol ludit diſcurrēdo ab oriente in occidentē/⁊ ecōuerſo. In eſtate ſol aſcēdit in hyeme vero deſcēdit. Eccls. j. Oritur ſol: ⁊ occidit ad locū ſuuz reuertit/ibiq̄ renaſcens girat p meridiē: ⁊ flectit ad aq̄lonē: luſtrās vniuerſa in circuitu. Idē de luna: ⁊ ſtellis: aere: aqua: ⁊ terra. Nō faciūt niſi ludere: piſces maris/volucres celi/⁊ ania lia in terra ſp ludunt. Can. ij. Delectabar p ſingl̄os dies: ludēs coraz eo omi tpe: ludens in orbē terrar. Ad litterā loq̄tur hic de ludo mūdi: ſed q̄n venit falco/ſeu aq̄la. i. chr̄s ad iudiciū vl̄e: iſte ludus ceſſabit: q̄ oēs creature timebūt/⁊ motus corpor⁹ celeſtiū: q̄ eſt q̄ſi q̄dā lud⁹ ceſſabit. Jō eccl̄ia ſctā orat in collecta vigilie natiuitatz dñi dicēs. Preſta q̄ſumus oipotēs de⁹: vt vnigenitū tuū q̄m redemptorē leti ſuſcipim⁹ venientē q̄z iudicē ſecuri vidcam⁹. ¶ Sed cōparatio erit ex pte iudicandor⁹: q̄ ſtatim apperebūt in valle ioſaphat: vt dictū eſt. Sed hic q̄rit quō illuc trāſibim⁹. Rn. Quilibz nr̄m portabitur ab angelo: q̄ nūc dat⁹ eſt nobis ad cuſtodiā. Et de electis q̄dē clarū eſt: ſed de reprobis nō audet̄ dicere: niſi q̄ ſaluator hec dr. Mat. xiij. Sic erit in cōſūmatione ſecli: mittet filius hois angelos ſuos: ⁊ colligēt de regno ei⁹ oīa ſcandala: ⁊ eos q̄ faciunt iniq̄tatē: ⁊ mittēt eos in caminū ignis. Nota ſcandala. i. illos q̄ peccāt publice: ⁊ eos q̄ faciūt inſuſte: ſcz occulte. Sed differētia eſt inter electos ⁊ reprobos: q̄ electi cū magna reuerētia ducent̄ ab altis ſtē trahit̄ ſponſa ad domū ſponſi ꝛc̄. Sic rex ibi cū magno vitupio ſtē trahit̄ ad curiā vel ad carcerē latro vel homicida inuitus ꝛc̄. Jō Saluator ait. Exibūt angeli: ⁊ ſeparabūt malos de medio iuſtor⁹: ⁊ mittent eos in caminū ignis: ibi erit fletꝰ ⁊ ſtridor dentiū. ibidē. Nota q̄ ſeparabunt malos de medio iuſtor⁹: q̄r vicz iuſtos ſtatuēt ad dexterā: reprobos ad ſiniſtrā iudicis. Tunc aſpect⁹ chr̄i erit intollerabil⁹ malis: ⁊ volent potius eſſe in iferno: q̄ videre chr̄m iratū. iō Job i pſona dānati ſic ait. Quis mihi tribuat: vt in iferno me abſcōdas donec ptranſeat furor tu⁹ ꝛc̄. Job. xiij. Jtē Apoc. vj. Reges terre/⁊ pncipes terre: ⁊ tribuni/⁊ milites/⁊ diuites/⁊ fortes: ⁊ oīs ſeru⁹/⁊ liber abſconderūt ſe in ſpeluncis: ⁊ petris montiū/⁊ dicent montib⁹ ⁊ petris cadite ſup nos: ⁊ abſcōdite nos a facie ſedentz ſup terrā/⁊ ab ira agni. ¶ Quinto eſt iudicialis diffinitio. Sed q̄r inde aliq̄ eſt dubitatio/vl̄ merita partiū recitādo. poſſius ꝛc̄. Sic chr̄s. Jō anteq̄ ſnia pferat: aperiet libri ⁊ ſcientiar⁹: manifeſtabunt oib⁹ angelis/⁊ hoibus oīa opa bona ⁊ mala. Dicit eſt auctoritas noui ⁊ veteris teſtamēti. In veteri hr̄. Dan. vij. Judiciū ſedit: ⁊ libri aperti ſūt. In nouo hr̄. Apoc. xx. Vidi mortuos magnos ⁊ puſillos ſtantes in ſpectu throni: et libri apti ſūt/⁊ iudicati ſūt mortui ex his: q̄ ſcripta erāt i libris ſcōm opa ipor⁹. O q̄lis ⁊ q̄nta ꝓfuſio erit reproboꝝ: q̄r mala ipor⁹ erūt oib⁹ manifeſta. Remanet diu q̄ eſt/vt pcuretis vobis paliuz pnie/⁊ pcrā operiāt. ps. Bti quor⁹ remiſſe ſūt iniq̄tates/⁊ quor⁹ tecta ſūt pec. ps. xxxj. Jtē. ij. Pet. iij. Charitas operit mlt̄itudinem pcor. Nota charitas: q̄ ſcz hr̄ p vrutē pnie/ſine q̄ nō pōt charitas amiſſa a pctore recuperari. Jgit apertz libris ꝓſcientiar⁹: ⁊ manife-

festatis op̃ibus bonis ⁊ malis chr̃s iudex vt deferat honorē m̃ri ⁊ sctis oib⁹: p̃sertim illis q̃ erūt secū assessores/interrogabit eos. ⁊ primo dicet m̃ri/interrogans eā de bonis q̃ erūt a gte dextra iudicis. Mat mea: qd vob videt de istis: Tūc mat rn̄debit. Fili ex q̃ vixerūt ꝑm mādata v̄a caste/patienter/hūliē/obediēter/pacifice ⁊c. ⁊si q̃n̄ aliqui eor̄ peccauerūt: fecerūt añ mortē penitentiā/ad mādatū v̄m ⁊ ꝓsuasionē p̃dicator̄ v̄ror̄: iō sunt digni regno tuo. Tūc chr̃s interrogabit ap̃los: q̃ ꝑfirmabunt responsionē virginis, sic martyres, sic ꝑfessores, sic virgines: ⁊ ceteri scti. ⁊ chr̃s dicet. Et q̃ videt vobis oib⁹: et ego rancḡ iudex vl̄is fero sniam vt fiat sic dicitis. Et tunc vertēs se ad eos q̃ a dextris ei⁹ erūt/facie leta dicet eis. Venite benedicti p̃ris mei ⁊c. Mat. xxv. Tūc electi gr̃as agēt genu flectēres arcḡ dicētes illud qō dicit Mat. xxv. Dñe q̄n̄ te vidimus esurientē/⁊ pauimus te ⁊c. vsq; ibi. Quādiu fecistis vni ō his fratrib⁹ minimis: mihi fecistis. Tunc dicēt electi. Nō nobis dñe nō nob: sed noi tuo da gl̃iam. Queri pōt hic: nūquid bec snia fiet vocal̄r vel meral̄r: Quidā dicūt q̃ mental̄r: q̃dā q̃ vocal̄r. vt tāgit Tho. in. iiij. sen. di. xlij. Sz Pe. de pal̄. tenet ibi/dē medīā sniam dicēs. Q⁹ q̃ ad meritorū discussionē fiet mental̄r: vicz cū dicet chr̃s tus. Esuriui em̄ ⁊c. sed q̃ ad snie ꝓlatiōez fiet vocal̄r. Ecōtra ꝓ chr̃s intendēs cōdēnare seu ꝺēnatiuā sniaz ferre cōtra impios/dicz ꝓmo m̃ri siue. Mat mea: quid vob videt de his: Rn̄debit. Fili: ex q̃ isti fuerūt rebelles volūtati tue/nō obedientes mādatis tuis: noluerūt agere pniam: quipenderūt incarnatōez/passionē ⁊ mor̄ tē/resurrectionē ⁊ ascēsionē tuā: ꝓ rēpserūt ecclīastica sacra/⁊ admonitōes ⁊ ꝓsuasiones p̃dicator̄ tuor̄: idcirco digni sūt morte eterna ⁊c. Nota h̄ q̃ pictores q̃ pingūt m̃rez virginē genuflexā in ꝓspectu chr̃i q̃si orantē eū ꝓ peccatōib⁹: falsum est: q̃a tūc nō erit ip̃s orandi nec miserēdi/sed vlciscēdi. Prouer. vj. Zelus et furor viri nō ꝑcet in die vindicte: nec acḡescet cuiuscḡ precib⁹. nec suscipiet ꝓ redēptōe dona plura. Tūc dicet chr̃us p̃iarchis. Et vos vultis hos in v̄a sociare? Rn̄dent. Nō dñe: q⁹ nos sumus misericordes: isti ꝓ crudeles. Et chr̃s. Et vos ꝓphete? Rn̄dent. Non dñe: q̃a nos fuim⁹ in fide deuoti: isti sine fide ⁊ deuotiōe. Et vos ap̃li? Absit dñe. quia nos fuim⁹ charitatiui: isti sine charitate. Et vos martyres? Non dñe. q⁹ nos patiē tiā habuim⁹: ⁊ in maximis tormētis/ꝑtu melys/⁊ inturys vsq; ad mortem inclusiue. isti aūt fuerūt vindicatiui ⁊ immediq; inturys ⁊c. Et vos ꝑfessores? Nō dñe: q̃a nos fuimus abstinētes ⁊ ieiunys ⁊ vigilys/egētes: angustiati/afflicti ⁊c. isti aūt fuerūt dediti gule: q̃ꝓ vēt de⁹ eor̄ fuit. Et vos ꝓgines? Absit dñe: q⁹ nos fuim⁹ integri ⁊ mūdi cor̄de ⁊ cor̄pe. isti aūt luxuriosi vt porci: ⁊ sicut equi⁹ ⁊ mul⁹ quib⁹ non est intellect⁹ ⁊c. Tunc dicet chr̃s. Ego rancḡ iudex vl̄is a deo ꝓstitut⁹: q⁹ pat̄ p̃rātē dedit mihi iudiciū facere ⁊c. ꝓfirmo sniam. Et tūc vertēs se ad reprobos q̃ erūt ad sinistrā/dicet. Ite maledicti in ignē eternū ⁊c. Dic practice. Si dicerēt dānati chr̃o. Dñe postq̄ dānati sum⁹ a te: fac nob gratiā vnā tm̄/vt simul maneamus tecū. Respōdebit chr̃s. Ite maledicti vel discedite a me. Tūc illi. O dñe saltē benedic nobis. Rn̄debit chr̃s: maledicti. Tūc illi. O domine saltē in aliq̄ bono loco. Respōdebit In ignē eternū. At illi. O dñe saltem da nobis aliquā bonā societatē. Respōdebit Qui patus est diabolo ⁊ angel̄is ei⁹. Tunc data snia: mouebit̄ inter eos q̃dā horribilis rumor/⁊ planct⁹/⁊ clamor vsq; ad celū: dicētes illō Hiere. Et maledicta dies in q̃ nat⁹ sum: ⁊ dies in q̃ peperit me mat̄ mea non sit bñdicta ⁊c. Nota dies in q̃ natus sum. s. in vtero ⁊ ex vtero: q̃a melⁱ est nūq̄ fuisse q̄ sē dānatū. Mat. xxvj. Bonū erat ei si nat⁹ nō fuisset homo ille. Ite aliū planctū amarissimū faciēt dānati diēs illud Thren. v. Defecit gaudiū cordis nr̄i: ꝑcidit corona capitⁱ nr̄i. Ve nob q⁹ peccauim⁹. Tūc ḡ insurget pat̄ ꝑ filiū: ⁊ ecōuerso, vir ꝑ vxorē. ꝓcubinaⁿ ꝑ ꝓcubinā. ⁊ ecōuerso qt̄ q̄nto fuit h̄ intēsior amor iordiat⁹/tāto illic erit intēsus odiū. ¶ Sextum est effectualis executio. Nota q̃ snia dabit̄ ꝓmo p electis: scḏo p reprobis. sed executio fiet ecōtra. Dicet ḡ tūc chr̃s. O inferne aperi os tuū: aplat̄ terra ⁊ deglutiat petrōes. Tunc ad imperiū chr̃i aperiet̄ terra: ⁊ de

glutient oēs rephi mox in infernū. Mat. xiij. In tpe messis dicā messorib⁹. Colligite pmū zizania/ z alligate ea fasciculis ad cōburendū. Nota fasciculos. q⁹ vn⁹ fasciculus fiet de dñis. ali⁹ de platis malis. ali⁹ de religiosis. ali⁹ de clicis. alius de cognatis. ali⁹ de viduis. alius de pginib⁹ fatuis. ali⁹ de diuitib⁹ vsuarijs. ali⁹ de adulterijs. ali⁹ de superbis. ali⁹ de auaris: z sic de singlis. Et sic diuident in carcere eē no inferni: vbi in eternū z in secm seculi sine vlla spe pmanebūt. Prouer. xj. Mortuo homine impio/ nlla erit vltra spes. Ihē Esa. xxiiij. Cōgregabunt cōgregatione vni⁹ falcis in lacū: z claudent ibi in carcere. Econtra p⁹ electi cū chō ascendent in celū. Dicet eis chūs angelis. Precedite vos: z vos alij subsequmini. Et chūs in medio cū pgrine ascēdet ad celū cū glia inextimabili. iuxta illud Esa. xxxv. z. xv. Qui liberati fuerūt z redēpti a dño: cōuertent z venient in sion cū laude et letitia sempiterna: sup caput eoz gaudiū z letitiā obtinebunt/ z fugiet dolor z gemitus. Ihē Apoc. xxj. Absterget dūs oēm lachrymā ab oculis sctoz. z mors vltra nō erit neq luctus/ neq clamor neq dolor erit vltra q⁹ prius abierūt. Ergo pniaz agite: appropinquabit ei regnū celoz. Qđ nob cōcedere dignet ipe salvator nr̄: q est bñdict⁹ in secula seculoz. Amē

¶ De pnie integritate. Ser. xliij.

Penitētiā agite ꝛc. Supra dictū est de quatuor articulis pnie: vicz de pnie necessitate/ qlitate/ qđitate/ z causalitate: mō sequtur predicare de quinto/ vicz de pnie integritate. Salutet virgo ꝛc. ¶ Pro sermonis fundamēto in q agit de pnie integritate: oritur theologicalis qstio. ¶ Queritur. Utrū sola cordis cōtritione z secreta satisfactione absq⁹ oris confessione quisq⁹ possit deo satisfacere? Arguit⁹ q sic. Habetur de pe. di. j. Dixi confitebor aduersum me iniustitiā meā dño: z tu remisisti impietatē pcti mei. igit⁹. In oppositū habet de pe. di. j. Amb. ait in lib. de paradiso. Non pōt q⁹q⁹ a petro iustificari/ nisi petr̄ ante fuerit confessus: q̄ sola cordis contritione absq⁹ oris confessione quisq⁹ deo satisfacere nō pōt. z sic qstio manet p vtraq⁹ pte dubia. Ad qstionē respondendū est sm qđ habet de pe. dist. j. in glo. q⁹ sicut in trib⁹ deū offendim⁹: scz corde/ ore/ z ope: ita trib⁹ modis ei satisfaciendū est. ¶ Primū dicit contritio z dolor de pctis: q⁹ habet vbi s. Lachryme lauat delictū. qđ pt̄z de icto Petro vbi s. Petr⁹ doluit et fleuit/ q⁹ errauit vt hō: cui deus pctā dimisit. Pt̄z etiā de Magdalena: q contritionē de pctis habuit/ z de⁹ ab ipsa ejecit septē demonia ejecit. s. pctā. Ita pcōr cōtritionē de pctis hīe debet. ¶ Scōm⁹ cōfessio de q habet de pe. di. j. Ecce nūc tps acceptabile adest/ in q⁹ aiaz cōfessio a morte liberat. Cōfessio aperit cadium. confessio spez saluādi tribuit. Habet etiā vbi supra. Perfecta pnia cogit petrōē oia libenter sufferre. in corde eīm contritio. in ore confessio. in ope tota humilitas. hec est fructifera pnia. Habet vbi s. Nō pōt q⁹s gram⁹ dei celestis accipe/ nisi purgat⁹ fuerit ab omni sorde pctī p pnie cōfessionē. ¶ Tertiū dicit opis satisfactio: de qua ait Aug⁹. Non remittit pctm̄/ nisi restituat ablata. igit⁹ satisfactio est faciēda/ ablata restituendo z pniaz agendo. Et ad argumentū ad pte negatiuā dicit: q⁹ intell⁹ gīt in casu necessitatis. s. cū aliquis poterit z morte preuenit. Et ad argumētū in oppositū dicit: q⁹ intelligit de interiori cōfessione: q̄ est recognitio pcti. vel p⁹ positū cōfitendi/ si tps vel loc⁹ affuerit. Vel intelligit vbi facultas sacerdotz habet: et ista tria sunt pres pnie z de integritate ipsius. Ad quā faciēdam nos exhortātur verba pāssumpta. ¶ Pro declaratione z introductōe materie pre notādū: q⁹ quīs pnie sm qđ est virtus/ nō alīgnet̄ur pres: sm Tho. p. iij. q. lxxvj. ar. j. ad secundū. eo q⁹ act⁹ humani q̄ multiplicātur in pnia: nō cōparant ad habitū virtutis sic pres/ z sic effect⁹: rn̄ pnia sm qđ est sacrm̄ habet aliq⁹ pres. Pro cui⁹ intelligētia est notandū sm Tho. vbi s. ar. j. Et q sicut notat. xv. Uerba. dupler est pes. s. ps essentie et ps q̄ntitatis. Pars aūt essentie sunt nālis forma z materia: logice aūt/ gen⁹ z dīa. Hoc autē mō q̄libet sacrm̄ distinguit in materiā z formā/ sicut in pres essentiales. Usū sicut dr magr in. ij. sen. di. j. Sacrā cōsistūt in reb⁹ z ꝓbis. Sed q̄ntitas ꝛc

net ex pte materie:ito ptes q̃ntitatis se tenẽt ex pte materie: ido ptes q̃ntitat3 sunt ptes materie. Et h̃mõi sacrõ pnie assignãtur tres:q̃ntuz ad actus penitẽtie:q̃ sunt materia hui9 sacri. Et be sunt tres ptes sz cordis 3tritio:oris 3fessio: t operis satisfactio. De pe.dist.iij.c.pfecta. Et be sunt ptes materie:vt dixi. Alia est pars eẽntie q̃ est forma. Et sic possũt dici q̃tuor partes.s.q̃dcte tres q̃ sũt ptes integrales ipsi9 materie/t absolutio sacerdotis q̃ est forma. Et qz hmõi absolutio cõfert a mistro hui9 sacri:q̃ est sũmus sacerdos.vt in.ca. Oñis vtriusq3 sex9,de pe.t re. Jõ etiã de ipo ministro videndũ est. Sunt g̃ q̃tuor p ordiné videnda in hoc.v.articlo.

Primo de cordis 3tritione.

Scõo de oris confessione.

Tertio de operis satisfactione.

Quarto de ministro instrumẽtali.

¶ Hodie g̃ tantũ de primo videbim9 in hoc sm̃one:vicz de cordis 3tritione: q̃ est vna de trib9 partib9 sacri pnie. De q̃b9 tribus hz figura in veteri et nouo testamẽto In veteri q̃dẽ significank p̃dicte tres partes p illõ triduũ:de q̃ ait Moyses Exo.v.Deus hebreoz vocauit nos:vt eamus viã triũ dierũ in solitudine/sacrificemus dño deo nr̃o:ne forte accidat nobis pestz: aut gladi9. Per istos tres dies/signank p dicte tres ptes pnie:q̃ dicũk dies/eo q̃ illuminẽt hoiem lumine gre:qz sine istz peccatores in tenebris ambulant. Debem9 g̃ in hac vita solitudine/vite pñtis incedere p istud triduũ:vt sacrificem9 deo:qz vere penitẽs offert aiaz t corp9 suũ:sacrificiuz deo in odorẽ suauitatz.ps. Sacrificiũ deo spũs cõtribulat9 ẽ. Jte Ro.xij. Obsecro vos fra.vt exhi.cor.ve.ho.vi.san. do placẽabi.obse.ve. Nota ne nob3 accidat pestis.s.culpe pcti: t gladi9.s.pene inflictio. In nouo ẽo testamto signank: p illud triduũ:in q̃ ẽgo Maria cũ Joseph doleces ꝙsuere chr̃m:quẽ amiserat/t post triduũ inuenerũt. Un ór Lu.ij. Pater tu9 t ego do.qre.te. Modo igit videam9 de prima pte:vicz de cordis 3tritione:vbi solũ videbim9/q̃d sit cõtritio. Nã de ei9 effectu habem9.j.in.vj.ar.hui9 materie. Jgit q̃uis 3tritiõe mkte sint date diffinitiões: tñ hec est cõmunior: t a mgro data. Contritio est dolor p pctis assumpt9/cuz ꝓposito 3fitendi t satisfaciẽdi. In q̃ diffinitiõe ponunk q̃tuor. tria sunt de rõne 3tritois in q̃ntũ est act9 ꝑtutis:quartũ vero inquantum est pars sacramenti.

Primo g̃ ponit verbũ denotatiuũ gñis materialis/seu essentialis doloz.

Scõo ponit verbũ declaratiuũ obiecti formalis p peccatis.

Tertio ponit verbũ designatiuũ electionis virtualis assumptus.

Quarto ponit verbuz restrictiuũ pnie sacrãlis:cũ ꝓposito 3fitendi t satisfaciẽdi.

¶ Primo g̃ ponit ꝑbũ denotatiuũ gñis materialis cũ dr/q̃ 3tritio est doloz. Doloz interioz est act9 volũtatis:q̃ nihil aliõ est/q̃ displicẽtia alicui9 mali:fz q̃ affect9 volũtatz noiak p noia passionuz: vt notak in.iij.sen.di.xxvj. Sic intelligẽdo de isto dolore 3tritio ẽ dolor eẽntialr. Debz aũt iste doloz esse acer:acrioz: t acerrimus fz Berñ. Acer q̃ offendim9 deũ t creatorẽ oim. Acrioz qz pẽz nr̃m celestẽ: q̃ nos pascit mltipl'r. Acerrim9 q̃a redẽptorẽ nr̃m q̃ nos liberauit ꝓpio sanguine a vinculis petõz/a crudelitate demonũ t acerbitate gehẽne. Est alius doloz in pte sensitiua:q̃ est passio. Et hic ꝓprie nõ est essentialr cõtritio:pur est ꝑtus:sed magz effect9 eius. Sicẽ em̃ pnie virt9 exterioꝛ penã suo corpori infligit/ad recõpensandũ offensaz:q̃ in deũ cõmissa est officio mẽbroz:iuxta illud Ro.vj. Sicẽ exhi.mẽ.zc. fuire iu.i sanctificã. ita etiã t ipi cõcupiscibili penã iferet doloz3 peti:qz etiã ipa ad pctm̃ coopabak Sed tñ doloz hic sensibilit9 põt p̃tinere ad 3tritionẽ/inq̃ntum est pars sacri:qz sacra nõ solũ in interioꝛib9 actib9:sed etiã in exterioꝛib9:t in reb9 sensibilib9 nata sũt esse: sm̃ Tho.pte.iij.q̃.ar.ij ad pmũ in addi. Jtẽ nota q̃ hic doloꝛ/designat ꝓfectã displicẽtiã de pctis ꝑmissis. Si em̃ esset imꝑfecta:nõ eẽt 3tritio:sz attritio sm̃ Tho. q.t.arg.vbi sup̃ ad scõm. Perfecta aũt ór displicentia:q̃n habet grãm informantẽ. Et iõ in hoc denotak forma gre:q̃ est ó essentia 3tritois:vt dicek infra in.iij.pte sermõis circa finẽ. Nota etiã q̃ iste doloꝛ cõtritois:q̃ est essentialr ipa 3tritio:est maxim9 oim alioꝛ doloꝛ:nec põt esse mim9: t ór esse maioꝛ de grauioꝛi pctõ q̃ de mi-

nus grauꝰ. Secus aũt de exteriori dolore sensibili: q̃ põt esse nõ maxim⁹/et põt esse mim⁹. Nec opꝫ q̃ sit maior ꝺ maiori peccato/ſm q̃ nascit in ꝑte sensibili ex impssione supioris appetit⁹: sed ſm q̃ ꝑ pctõ exigit electõe sumit. Cũ maior ꝺz esse talis dolor de maiori pctõ: qz maiori culpe maior pena debet. iuxta illud Deut. xxv. Scõm mensurã pcti erit ꝛ plagarũ mod⁹. ¶ Secũdo ponit verbũ declaratiuũ obiecti formal/cũ ꝺz. ꝑ pctis. Vbi nota ser. ¶ Primo q̃ intelligit de pctis q̃ntũ ad culpa/nõ q̃ntũ ad penã. qz dolor de pena pcti nõ est cõtritio: siue sit pena de ꝓuatiõe boni nake/ cuiusmodi ẽ infirmitas/ vl mẽbri decisio: vel de ꝓuatiõe bonoꝝ fortune/cuiusmodi est pauptas/ꝛ amissio fauoꝝ/fame/honoris: vel hmõi. Tunc em̃ nõ esset digna pnia. l. dicit. vt cõstitueret. siue ꝛ de ꝓuatiõe gr̃e: sicut est amissio virtutũ. Vñ dolor q̃ ds dolet de amissione ꝑ pctm̃: nõ est essen/ tialit ipsa ꝟtritio/ꝫ est pncipiũ ei⁹. Sicut em̃ alios mouet ad appetendũ aliq̃d ꝓpter bonũ qõ expectabat: ita mouet ad dolẽdũ de aliq̃ ꝓpt malũ qõ inde cõsequutus est. vt põit Tho. ꝑ. iij. q. j. ad. ij. ¶ Scõo no. q̃ h intelligit de pctis actualib⁹: nã de originali nõ põt esse ꝟtritio ꝓprie loquendo. Medicina ꝺz esse ꝓportionata morbo: sed pctm̃ originale sine nr̃a volũtate ꝟtrahitur: g̃ nõ requirit q̃ ꝑ actũ volũtatꝫ qui est ipa ꝟtritio/ab ipo purget. Et ꝟfirmat rõ. Nã originali nõ debet pena sensus/cuiusmodi est contritio: qz hmõi pena rñdet ꝟuersioni inordinate ad bonũ cõmutabile q̃ nõ repit in originali. Hec Tho. in. iij. di. xvij. ꝛ vide infra ser. iij. hui⁹ ar. ꝑte. ij. ¶ Tertio no. q̃ hic intelligit de oi pctõ cõmisso/siue sit mortale siue veniale. Vl'm em̃ pctm̃ sine ꝟtritione remitti põt: ꝛ ãdlibet pctm̃ ꝑ ꝟtritiõez sibi oppositã remittit q̃uis post cõtritionẽ de mortali possit remanere veniale/cũ nõ post ꝟtritiõez de veniali. Et iõ de veniali remittendo ꝺz esse ꝟtritio. q̃ si in hac vita nõ habet: post hãc vitã in purgatorio remitti põt/etiã q̃ntũ ad culpam. vt canonistarũ tenet opinio ꝛ theologoꝝ. ¶ Quarto no. q̃ de oblitis ꝛ ignoratis pctis ꝺz esse ꝟtritio in gñali. Dz aũt hõ ꝟteri ñ solũ de pctõ oblito/ꝫ etiã ꝺ obliuiõe ei⁹ q̃ ex negligẽtia ꝟtigit. Si ꝓpostea ad memoriã reducit pctm̃: tũc tenetur hõ spãlit ꝟteri. sicut de iure ciuili. Similẽ ẽ in pauꝑe debitore: q̃ dũ laborat/inopia excusat: qz inanis ẽ actio quã inopta debitoris excludit. ff. de dolo. nã ꝛ is. Sz si postea ad pinguiorẽ fortunã veneritnec inq̃ntuz facere põt: deductio ne egeat si pri⁹ bonis cesserat. ff. de cessi. bonoꝝ. l. is q̃ bonis. ¶ Quito itelligit de pctis ꝑteritis: nã de futuris nõ est ꝓprie ꝟtritio q̃ntũ ad actũ ꝓpriũ: cum sit ꝑs iustitie vindicatiue q̃ respicit culpã ꝑteritã. De pctõ aũt futuro nõ ꝺz ee. ꝑpe ꝟtritio/ꝫ magꝫ cauticꝺ q̃ ptinet ad prudẽtiã. Sapia em̃ prudẽtis de natura est motor in oib⁹ ꝟtrib⁹ motalib⁹. Vñ ꝺz auriga ꝑtutũ ſm Tho. ꝑte. iij. q. ix. ꝛ ar. iiij. Et ꝟfirmat rõ ex eo q̃ cõtritio est ꝑs pnie: q̃ respicit semp ꝑterita ꝛc. ¶ Sexto no. q̃ h itelligit de pctis ꝓpriis: nã de alienis pctis q̃uis ex charitate debeam⁹: tñ nõ opꝫ q̃ de eis afflaꝛ mur. qz nõ ois dolor de pctõ ꝑterito est cõtritio/nisi de ꝓpriis tm̃. ¶ Tertiuꝫ ponit ꝑbũ designatiũ electõis ꝑtualis: q̃ requirꝛ tur ad actũ virtutis. q̃ notat cũ ꝺz assumptus. Vbi notãda sunt tria. ¶ Primo: q̃ ꝟtritio ꝺz esse ꝓpetua ꝑ totum ſpaciũ vite pñtis q̃ntũ ad doloreꝫ interiorẽ: q̃ est actꝰ volũtatꝫ: q̃ est displicẽtia de pctõ ꝓmisso. vt dictũ est supꝝ. Semp em̃ ꝺz hoi displicere q̃ peccauit. Si em̃ ei placeret peccasse: tã ex h̃ pctm̃ incurreret ꝛ fruet⁹ venie põret. Et ꝑ h̃ etiã facit rõ ꝛ auctꝛas. Rõ est: qz ꝟtritio rñdet culpe ex ꝓte aduersionis: ex q̃ culpa hz q̃ndã infinitatẽ. ꝛ iõ vera cõtritio ꝺz sp manere. Et ex hac rõne ꝓz differẽtia int satisfactionẽ ꝛ cõtritionẽ: qz in tisfactio attendit ſm penã cõiunctã/q̃ peccatori inũgi ꝺz. ꝛ iõ põt terminari vt non opteat ylteri⁹ satisfacere. Hec em̃ pena ꝓcipue ꝓportionat culpe ex ꝓte ꝟuersionis/ ex q̃ finitatẽ hz. ꝛ iõ diuersa rõ est i ea/q̃ i ꝟtritõe. Pz rõ. Auctꝛas ẽ Aug. ꝛ li. ꝺ pe. Quid restat nob⁹/nisi dolere in vita: Vbi em̃ dolor finit/deficit pnia. Si pnia finit q̃d relinquit de venia: Ad idẽ Hu. ꝺ sco Victo. De⁹ (inq̃t) q̃n absoluit hoiz/ꝺis pcti ligat eũ a vinclo ꝑpetue detestatois. Eul⁹ ad idẽ facit Eccl. v. De ꝑpitatu peccatoꝝ noli eẽ sine metu. Ergo nec sine dolore. Item Esa. xxxviij. Recogitabo tibi

des ānos meos in amaritudine anie mee. Dolor ē exterior a sensibili: ḡa displicētia causat: z dr esse ppetuꝰ in hac vita. Et predicta vera sūt de ꝛritōe inq̄ruz est actus ꝑturz: sed ſm qđ est ps causalitati: inq̄rtū scz ꝛtinet ꝓpositū ꝓfitendi z satisfaciendi: nō oꝑtet: q̄ sit ꝑpetua: ſz sufficit semel ꝓfiteri z satisfacere. Et cōsequnt sufficit semel h̄ mō conteri cū ꝓposito ꝓfitēdi: nisi in casu sub illis: in qbꝰ reqrit iterata ꝓfessio: z satisfactio. De qbꝰ. j. dicef. ¶ Scdo nota q dolor iste ꝛritionis nō oꝑtet/ q sit ꝛtinuꝰ: qz necesse est/ q actꝰ penitētie siue interior siue exterior/ interpolles ad minꝰ somno: z alijs q̄ ad necitate vite ꝛtinēt. Q̄nq etiā actꝰ vnꝰ ꝑtutis/ ipedit actū alteriꝰ magz necessariū. Et ideo ꝑ tūc oꝑtet inf̄mittere actū illū ipeditiuū melioz boni. ¶ Tertio nota: q post hāc vitā nō cadit ꝛritio. Rō est: qz in ꝛritōe tria sūt. ſ. dolor: gr̄a z meritū. In bris nō est dolor. vñ Esa. lxv. Obliuiōe tradite sūt anguſtie ꝓres. Itē Apo. xxj. Jā nō erit am. neq̄ lu. neq̄ cla. sed nec vllꝰ dolor. Jn dānatz ꝓo nō ē gr̄a. Jn his q̄ sūt in purgatorio nō est meritū: qz nō sūt in statu merēdi. Et iō ꝓprie pena purgatorij/ ſ̄n dr satisfactoria: qz satisfactō opꝰ meritorū reqrit. Sz largo mō dr satisfactio pene debite solutio: ſz Tho. ꝑte. iij q. lxiij. ar. iij. ad tertiū. Jn hac ār vita oia pdicta sc̄. Et ꝓfirmat rō. qz si ꝛritio erit pꝰ vitā: ḡ eēt z culpe mortal' remissio. Cōsequns est falsuz: ḡ z añcedēs. ¶ Quarto ponit ꝙdā restrictiue pnie sacr̄alis: cū dr cū ꝓposito ꝓfitēdi. Jſta ei ꝙba addunt ad diffinitionē ꝛritōis/ pur est ps sacr̄i pnie nō aūt. put est actꝰ ꝑturz. Nā vt pnia ē sacr̄m: reqrit hec tria: vt dictū ē. ſ. corꝺis cōtritio: oꝛ ꝓfessio: z opis satisfactio: nō tñ sit in actu: ſz in ꝓposito. Jn actu ꝙo successiue: sic dicim' horas cē ꝑres ire ḡles diei tñ successiuas. Jo. xj. nōne. xij: horę ſt diei Est aūt no. q q̄ ista ꝙba addūt ad diffiniti onē ꝛritiōis: put ē ps sacr̄i pnie vt dictū ē: iō rē reqrit ist̄ ꝓpositū ꝓfitēdi z satisfacēdi: q̄n pēm cadit sub necitate ꝓfessiōis. Alias sec⁹: q cōtingit in pluribꝰ casibꝰ: vt patebit. j. cū de ꝓfessiōe agef.

De cōfessiōe. ser. xv.

Entētia agi: te z c̄. Ulso sup̄ primo fmone de cōtritiōe ¶ est vna partiū integraliū sacr̄i pnie: sequtur mō videre de cōfessione. Salutef ꝙgo Maria z c̄. ¶ Circa ꝓfessionē ḡ occurrut duo principaliter considerāda.

Primū de eius necessitate.

Scōm de eiꝰ q̄litate. Circa vero etⁿ necessitatē: tria sunt vidēda successiue. Prio de rōnibꝰ ad cōfessionē inductiuis amplectēdis. Scdo de obstaculis eiꝰ impeditiuis remouēdis. Tertio de pctis necario in cōfessiōe dicēdis. Circa pmū notādū ꝙ eucharistia dicēdoꝝ: q cōfessio pōt tripl'r sumi: fm diuersas rōes: z significata. Et sic eq̄ntur

Primo nāq confessio est diuinalis (uocenalis magnificans.

Scdo est iudicialis cōdemnans.

Tertia est sacr̄alis absoluēs. Et q̄libz istaꝝ cōfessionū est necaria ad salutē: ō q bus vide qđ scripsi in fmōe brē Barbare q̄ incipit. Cōfiteboꝝ tibi dñe rex: in introitu. Omissis ḡ pmis duabꝰ videamꝰ ō tertia cōfessione: de q̄ nobis fmo est: qz hec ē ps sacr̄i pnie ꝙ quā ꝓsequmur venia pcōz: iuxta illō. j. Jo. j. Si cōfiteamur pec. no. fidel' z iu. est deus: vt remit. no. pec. no. et emū. nos ab om. ini. Jgit de hac loquēdo notādū est: q hec cōfessio est necaria ad salutē: z hec est firma ꝛclusio oim theologorū: z ꝓbatur q̄nq modis.

Primo ratione naturali.

Scdo psuasione theologicali.

Tertio inductione diuinali.

Quarto auctoritate scripturali.

Quinto experientia exemplari.

¶ Primū ḡ mediū est rō nālis. Nā videmus fm naturā/ q nīa infirmitas potest medelā recipe si medico occultef: ꝓt hoc oꝑtet q medicꝰ videat figurā infirmitatiꝝ: vicz vrinā/ tāgat pulsuz/ agnoscat tps infirmitatiꝝ z modū z c̄. Vt manifestata ifirmitate: facilius z cōmodius remediū adhibeat: sic z vulnꝰ nō pōt curari: nisi medicanti expectas: oꝑtet vt vulnꝰ deregas. Fatuꝰ em esset ille q timoze secatiōis vulneris/ nō patefaceret illud Medico: qz sic posset venire in fistulā: z ꝙsequnt fieret incurabile. Unde Aug. in regla. Si em̄ fratꝝ vulnꝰ hz in corꝑe/ qđ velit occultari dū timet secari: nōne crudeliter a te fileref: z miscḗiter iudicaref: Si ḡ ꝓ salute corꝑis

moriturꝰ apis vulnus: cur nō magꝭ apire debes vulnꝰ mētis/p salute aie ¦ moraliꝫ Vñ ōr Aug. q ꝓfessio est p quā morꝫ laꝛes spe venie agitur. Vñ z plerūq; bestie vulnerate oñdunt hūilit vulnꝰ suū/hoibꝫ depositā feritate: vt curā recipiāt. Sicut ptz in leone dī Hiero. Pctōr q̄ q nō vult ꝓfiteri deteriōr est q̄ bestia. Est etiā deteriōr Juda ꝓditore: q cōfessus est pctm suū dī. Peccaui tradēs sanguinē iustū. Et q̄ uis nō susceperit veniā: illō fuit ꝑ defectū spei. Nō aūt ꝓter defectū ꝓfessionis. Jn pctōre aūt obstinato vtrūq; deficit. s. cōfessio z spes venie: q sine cōfessione hī nō pōt. Tales g̃ q nolut cōfiteri: necesse ē vt male morianꝰ z desperati. ¶ Nota exemplū de illo: q dum laboraret in morte: z intraret ad ꝓfessionē: ille nequitia plenus et ira/vigēte diuio iudicio rūdit coꝛā oibus astantibꝫ dī. Postq̄ deꝰ aufert mihi coꝛpꝰ z ego auferā sibi aiam: q̄ aliam de eo nō possuꝫ sumere vindictā/nō attendēs mi/ser/q dū aiaꝫ deo auferret eā diabolo tradidit in sui pernicie: z eternā dānationē. Et hec duricies pcedit ex diabolica instigatione. Vide exemplū qō scripsi. s. arti. z ser. j. pte. ij. Tales etiā diligentioꝛē curā habēt de caliga aut ō solulari q̄ de ania. Si caliga lacerat: statim illā reparant: sed aiam mime. Si camisia g̃libet q̄nde/na lauat: sꝫ ania mime ꝛc. Jō tene ꝓsiliuꝫ scpture o pctōr dicētis, Ecci. xij. Non cōfundaꝫ ꝓfiteri pcā tua. Et ꝑdictꝫ g̃ ptz: q ratō nālis dictat/q pctōr dz ꝓfiteri peccatū suū. Et tō respectu h̄ pōt dici/q ꝓfessio sit de iure nāli. Nam ōr Pe. de tarā. in iij. di. xij. Cōfiteri veritatē q̄n: vbi: quō: z cui oꝑtet/est actꝰ ꝑtutis: z ꝓseqūter est ō iure nāli: q̄ oēs actꝰ ꝑtutꝫ a rōne naturali pcedunt. Et ꝓfirmat rationē ex eo q̄ confessio ē ō iure diuino. vt patebit in. iij. pte ¶monis. Jus aūt diuinū ōr ius nāle. Oꝛ cuilibꝫ rei illō est nāle qō z a creatoꝛe suo imponit: vt nor. Tho. ij. q. xcj. ar. v. Vñ z Jsiō. ōr q ius nāle est qō in lege z euāgelio ꝓtinet: vt hī in decre. j. dist. in ꝓin. ¶ Scōm medū est ꝓsuasio theologica. Pro cuiꝰ intelligētia nota silitudinē. Si qs em̄ veller ingredi domū/seu palatium cuiꝰ ostiū ſt clausuꝫ: oꝛberꝫ recurrere ad ostiariū: q hꝫ claues/vt sibi ostiū aperiat: z sic ingredi possit, Sic in ꝓsito. Manifestū est ei q ꝓ pēm mortale claudit ostiū paradisi pctōr. Vñ pōt dicere pctōr illud Hiere. xxxvj. Ego clausus suꝫ: nec valeo ingredi domū dñi. Si igit pctōr vult intrare i vitaꝫ eternā: oꝑtet q currat ad eos q̄ hñt claues: cuiusmodi sūt sacerdotes: q̄bus dixit Mat. xvj. Quecūq; liga. su. terit liga. z in celis ꝛc. Et Jo. xx. Quoꝝ remiseritꝭ pcā remittent eis ꝛc. Has aūt claues ꝓncipalit/dñs tradidit Petro dī. Mat. xvj. Dabo tibi claues regni celoꝝ ꝛc. Et dis. xxj. Sacrosctā. q̄ mirus agit pctōr/q̄n ꝓfitetur sacerdoti: q subdit se eiꝰ prāti inuocās auctoꝛitatē clauiū suaꝝ z dicēs, Aperite mihi portas iustitie. z ingressus in eas ꝓfitebor dño: hec porta dñi iusti intrabūt in eā. ps. cxij. Vñ Ambio, Cōfessio a morte aiam liberat: ꝓfessio aperit paradisum: ꝓfessio spem salutꝭ tribuit q̄ nō merek iustificari: q̄ in vita sua pctm nō vult ꝓfiteri. ¶ Tertiū medū est inductio diuialis. Nam deꝰ Adā peccantē vocauit dī. Adā vbi es. Gen. iij. Hoc em̄ fecit diuia bonitas nō ignoꝛās vbi esset/sed vt ex h̄ daret sibi occasionē ꝓfitendi pctm suū: z ꝓseqūter veniā ꝓsequēdā. Sicut ipse Adam nō humilit ꝓfessus est: sed se excusans dixit, Mulier quā dedisti mihi socia dedit mihi ō ligno z comedi: q̄ retoꝛquēs culpā in deuꝫ: q̄ ralē socia sibi dedit: q̄ sibi foꝛet occasionē peccandi pbitura. Sic fecit z Eua dī. Serpens decepit me z comedi. Et tō nō obtinuerūt ꝓ tunc veniā sed postmodū electi ō gadisō in penā peni. Penitentia vero agēres misericordiam ꝓsequti sūt. Sic plerīq; hodie faciūt: q̄ cōfiteri nō accusant se: sed vicinā vl vroꝛē vl diabolū. Cōtra q̄ ōr ps. Non declines me. in ver. ma. ad excu. excusa. in pec. Deber g̃ ex inductione dei pctōr oīno ꝓfiteri pctm: vt veniā ꝓsequat. Sic fecit Dauid q̄n dñs misit ad eū Nathan ꝓpham arguentē eū de pctō: būlit ꝓfessus est pctm. Peccaui: z statim audiuit ab eodē ꝓpha. Dñs g̃z trāstulit a te pctm tuū, ij. Re. xij. Vñ ōr ipse alibi. Delictū meū ꝓgnī, tibi feci z iusti. me. a te nō abscōdi ꝛc. Vñ nota q̄ oꝑtet alterū de duobꝫ esse: vlz q̄ autoꝛ pctōr clamet ad dñm vindicari. Vñ cum pctōr clamet ad dñm vindicari. Vñ cum dñs inducꝛet ad ꝓfessionē peri parricidij Caīn dī. Vbi est Abel frat ru⁹? Nolens Caīn pctm ꝓfiteri: z dicēs nescio. Nūd

custos fris mei sum ego? subiūxit dñs dī. Quid fecisti? Vox sanguinis fris tui clamat ad me de tra. Nūc igr maledict⁹ eris sup terrā: q̄ aperuit os suū: z suscepit sanguinē fris tui ō mānu tua. Gen. xiij. Sic ō Sodomitę impenitētib⁹ dicit Gen. xviij. Clamor sodo. z gomor. mul. est: z pec. eo. aggra. est ni. des. z vi. vrę. cla. q̄ ve. ad me: opę cōple. Ex his ḡ habem⁹ q̄ ex diuina inductōe hō habz ꝓfiteri pctm: sic em mi/ scōiaz ꝓsequr. Vñ Aug. Si hō celat de⁹ detegit: et si hō detegit de⁹ tegit. ps. Bti q̄r re. sūt tni. z q̄r tec. sūt pec. ¶ Quartū medīū est auctoritas scripturar. Quadruplex em scīpturalis auctoritas habef: q̄ cōfessio pcti sit necaria. Prīa auctoritas hī in lege mosayca. Naz in veteri testamēto erat i pcepto ꝓfessio gñalis. Scōa a lege euāgelica. Tertia a lege canonica. Quarta a lege ciuili seu laica. ¶ Prima ḡ auctoritas hī a lege mosayca. Naz in veteri testamēto erat in pcepto ꝓfessio gñalis/et indistincta p oblatiōne sacrificiōz p pctō statuta: puta vituli/vel hirci/vel capre/vl ouis: ꝛz diuersitarē pctōz: sic hī Leui. iij. Ido dicit Prouer. xxviij. Qui abscondit scelera sua nō dirigef. Qui aūt ꝓfessus fuerit z reliq̄rit ea/miam ꝓsequef. Itē Esa. xliij. Narra si q̄d habes vt iustificer⁹. Itē Job. xxx. Si abscōdit vt hō pctm. ¶ Secunda auctoritas hī a lege euāgelica. Nā saluator pctōz ꝓfessionē instituit: z cuius nō expresse z manifeste habeaf p se: tñ significatiue instituit. Vñ ōr Tho. in. iij. sen. di. xij. q. iij. Non legit de ipsa ꝓfessiōe expressa institutio chr̄i p se: sed p Jacobū Jaco. v Confitemini alterutrū pcā vra. Sed hī significāt chr̄s pcepit ꝓfessionē Nā pmo quidē pfiguratio q̄dā cōfessiōis innuit in h⁹ q̄ Joānt bap. ꝓfitebant pcā q̄ baptismo ipsi⁹ ad gratiā ipsi pparabant. ¶ Scōo etiā in hoc/q̄ dñs sacerdotib⁹ leprosos transmittit Luc. xij. z Matt. viij. Qui cuius nō essent noui testamēti sacerdotes: tñ in eis noui testamēti sacerdotiū figurabat. Vñ dixit dñs leprosis, Ite o/stendite vos sacerdotib⁹. Lu. xij. Nota Ite rant ꝓfessores ad domū. Alij expecrāt q̄n infirmāt/vt tūc ꝓfiteanf. Sed diabol⁹ apponit aliō impedimētū: ꝓpter q̄ō ꝓfiteri nō pūt: z hoc sepe ꝓcingit, Dic vt expedit, Secūdo ōr Oūdite: ō illos q̄ dicūt, Pr̄ inuerecundie me nō recordor ō pctis meis: tñ ō peccato vicini vl̄ primi bñ recordāf. Quidā aūt fūr ita dispositi: q̄ nisi inrogēt a ꝓfessore de pctis nō dicūt. Tales nullo mō venia ꝓseqū pūt. Debet ḡ pctor totū cor suum i ꝓfessiōe aperire: iuxta illō Thren. ij. Effū de sic aq̄ cor tuū añ ꝓspectū dñi, Nota. Sicut aq̄. Pctā em q̄ latēt i corde totaliter dūt dici: sic aq̄ totaliter effūdit de vase: ita q̄ nec color: nec sapor: nec odor: nec aliq̄ vestigiū remāet i vase ō aq̄. ¶ Tertio ōr vos: nō accusādo alios: sic fecerf Adā z Eua sic dictū ē. s. pte. iij. ¶ Quarto ōr Sacerdotib⁹ Alijs nāq̄ nō sūt ꝓcesse claues. vñ nec pūt absoluere: nisi sacerdotes eēnt. Si eēt angel⁹ vl̄ Joā. bap. vl̄ ꝑgo Maria: vt dicef infra cū agef de mistro huj⁹ sacri. Pr̄z ḡ q̄ saluator significatiue pcepisse legit cōfessionē: z credit etiā expīsse instituisse: q: i stitutio sacror ptinet ad chr̄m: sic q̄ hō ex prāte excellētie sibi cōmissa: q̄ nlī alij creatur est cōicata. Fuit etiā pfigurata ꝓfessio in suscitatiōe Lazari/q̄n añq̄ chr̄s eum suscitasset fec monumētū aperire d. Tollite lapidē ꝛc. Jo. xj. Per monumētū ei fcak aia peōz/seu corp⁹ Dar. xxiij. Ue vo. hy. ꝛc. quā oꝑet agiri p ꝓfessiōez añq̄ ō mortē pcti ad vitā gr̄e suscitef. Postmodū dixit apīs. Soluite eū z sinf. abire. Per q̄ō significaf absolutio sacerdotiz: q̄ tūc vocat eū. Interim iudicis iudiciū seq̄tur: q̄ papa dispensare nō pōt/q̄ aliq̄s ad ꝓfessionē nō teneaf. Sicut ei dispensare nō potest p plātos eccl̄ie: q̄ aliq̄s sine baptismo saluef: ita nec q̄ aliq̄s sine remissione: sine ꝓfessiōe: z absolutiōe veniā ꝓseqūf: vt no. Tho. ō gē. c. xxij. Hoc em ptinet ad prātē excellētie: q̄ cōpetit soli chr̄isto: ex q̄ hō, Ipse nāq̄ sol⁹ pōt ꝓferre effectū sacri siue sacra: sicut patuit in maria Magdalena. Luc. ij. Et mūiere adultera. Jo. viij. Sed bñ posset papa dispēsare: q̄ nō teneaf q̄s singulis ānis semel ꝓfiteri: q: h̄ est de iure positiuo hūano: vt in. c. Omnis vtriusq̄ sexus. sup q̄ habet plenitudinē potestatiz. Extra de pn. pal. Ad honorē. Et de con. cel. ꝓbē. Proposuisti. cū silib⁹. ¶ Tertia auctoritas sumit a lege canonica: vt in. c. Omis vtriusq̄ sex⁹, fidelis postq̄ ad ānos discretionis peruenerit oia sua pcā: saltē sel in āno fideli ꝓfiteaf ꝓpio sacerdoti: z in/

tunctã sibi pniam ꝓp:ꝯs virtꝰ studeat ad implere:suscipiés reuerẽter ad mi⁹ in pe schate eucharistie sacr̃m:nisi forte de ꝓpꝛ sacerdotis ꝛsilio ob aliquã rõnabilẽ cãm ad tps ab ei⁹ pceptiõe duxerit abstinẽdũ. alioq̃n z viuẽs ab ingressu eccl̃ie arceat:z mortẽs eccl̃iastica careat sepultura. Hãc aũt annuã ꝛfessionẽ eccl̃ia sctã statuit tri/plici rõne. Prima vt oẽs pctores se cognoscant.qz vt ỏr Ro.iij. Oẽs peccauerunt z egent gl̃ia dei. Scõa vt cũ maiozi reuerẽ/tia hoies ad eucharistie sacr̃m accedãt.iuxta illud.j. Coꝛ.xj. Probet aũt seip̃m hõ: z sic de pa.illo edat z de cali.bi.cc. Tertia vt ecclĩaꝝ rectozibꝫ sui subditi innotescãt: nẽ lupus lateat int̃ gregẽ:z vt ꝓlati agnoscant vultũ pecozis sui:z pcauere eis.dicẽte dño Prouerb.xxvij. Diligẽter agnosce vultũ pecozis tui:tuosq̃ greges cõsidera. Nota hic de etate in q̃ teneret q̃libet cõfiteri:qz text⁹ ỏr.ois q̃ ad ãnos discretõis puenerit. Et videt q̃ anni discretõis sunt tri anni/in q̃b⁹ põt hõ peccare mortaliter vt plurimũ.z h̃ cũ est doli capax:qz tunc põt peccare. Extra de delic.puerozũ.si aduer. delic.l.j. C.si minoꝛ se.ma.dixe.l.iij. Hec aũt etas tũc videt incipe:qñ tã trãsierunt septẽ anni:nã in tali etate ꝛstitut⁹ põt peccare. Quinimo vt ỏr text⁹ in.d.c.j. Quis audeat affirmare mẽdacia et piuria nõ eẽ pctã? Et his plena ẽ puerilis etas:q̃uis in eis nõ ita vt in maiozib⁹ puniẽda videant:z loquit̃ de pueris doli capacib⁹:vicz septẽ annoꝝ.vt ibi ỏr glo. j. Vñ z dicunt legiste:z glo.etiã notat in.d.c.j.in vltima glo.q̃ omne delictũ cadit in puerũ postq̃ ẽ doli capax/p̃ter delictum carnis.ff.ad ll̃/le.l.j.§. ipubes.et.l.excipiũt. Et ꝛ videt q̃ in tali etate teneat q̃s ꝛfiteri. Et h̃ pbatur p̃ text.d.c.ois vtriusq̃ sexus.iũcta glo. q̃ est ibi,z in.d.c.j.de delic.pue. Et facit p̃ h̃ rõ:qz põt in tali etate hõ incurrere in infirmitatẽ pcti:g̃ indiget medicina ꝛfessionis. Preterea si põt hõ in hac etate se obligare diabolo:mlto magis ỏz obligari hõ pcto ꝛfessionẽ. Cõtra. Infãs ỏo.l.qui infra septimũ annũ ꝛstitut⁹ est:nõ tenet ad h̃ pceptũ ꝛfessiõis. Rõ ẽ:qz infantil̃ etas q̃dq̃ videt ig̃rat. C.de fal.mo.l.vnica.et vt ỏr ter.in pupillus.insti.de inuti.stip.in fans. Et q̃ infanti ꝓprius est⁹ est:nõ multũ distat a furioso:qz hmõi etas pupilli nl̃m i/tellectũ hñt.ꝛz in ꝓpꝛis infanti ꝓpt̃ vtilitatẽ rei⁹ benignioꝛ iuris interꝑtatio fcã est vt idẽ ius habeãt q̃ pubrati ꝓximi. Nec obstat q̃ legit̃ in dial.ỏ pueto q̃nq̃ annoꝝ q̃ ꝓpt̃ blasꝑhemiã diui nois de sinu pris a diabolo rapt⁹ est,z ꝛseq̃nt̃ peccauit mortaliter:qz illo est de raro ꝛtingentib⁹:et vna birũdo nõ facit ver. Lex aũt adaptat ad ea q̃ freq̃nter accidũt:nõ aũt ad ea q̃ raro euenirũt.vt ỏr ter.in.l.nã ad ea.ff.ỏ legib. ¶ Quarta auctitas sumit̃ a lege laica seu ciuili:q̃ statuit in cõfessiõe iudiciali q⁹ reꝰ accusat⁹ ỏz cõfiteri delictũ. Vñ ỏr lex:q̃si reus accusat⁹ ciuiliter de aliq̃ dãno dato z agit̃ ciuil̃r.l.aq̃lia.ỏz accusat⁹ ꝛfiteri:alsi ꝓbat̃ ꝛ eũ/ỏz ꝛdẽnari in duplũ rõne infitiatiõis seu negationis.vt in.c.ad.l.aq̃l.l. ꝛ negantẽ. Et ỏr Tho.ij.q.lxix.art.j.q̃ si aliqs accusat̃ coꝝ iudice de aliq̃ crimie q̃ cõmisit:teneꝛ dicere veritatẽ z cõfiteri delictũ iudici inꝛrogãti z pceder̃ fm formã iuris:alsi peccat mortal̃r. Silr etiã de ỏ teste. ¶ Quintũ medium est expiẽtia eẽ plarz. Hã mltis exẽplis oñdit q̃ damnati fuerũt aliq̃ q̃ noluerũt cõfiteri pcm̃.z de mltis legit̃ q̃ fuerũt reuocati ad vitã vel a morte repẽtina ꝑseruati vt ꝛfiterent. Vñ legit̃ q̃ in Frãcia in q̃dã monasterio q̃dã fuit puella sctissima:q̃ cũ neptis eẽt abbatisse/eã p oia nutriebat vt filiã. Cũq̃ admirabil̃ eẽt vite:fcã est tãte fame/vt ad se vidẽdã mltos de lõginq̃s ptib⁹ attraheret. Accidit aũt vt q̃dã miles pl̃imũ spũal ad eã vidẽdã veniret,z cũ ei pl̃imũ placuisset sepe venire cepit vt cuz ea loq̃ret aliq̃d de diuis,ꝓpt̃ q̃ accidit:vt ex familiaritate nimia int̃ se/nimia sumpta fiducia cepere narrare alt̃ q̃ inhõesta.z calefacti ꝑbis ceperũt se manib⁹ tãgere:crescereq̃ libidis flãma in corpe/diabolo incitãte: dei oblii ti ꝛceperũt dolorẽ z peperũt iniq̃tatẽ. Ad missa illa ꝓpt̃ pconiũ sctitatẽ/supbia cumulada/z a pecudie pudore deuicta:dũ timuit famã pdere z boiꝝ displicẽr:renuit ꝛfiteri/q̃uis sept⁹ lachrymas füderet. Factũ ẽ q̃ p⁹ modicũ vt obtiret nõ ꝛfessa. Cũq̃ daberet ab hoiꝝ velut sctã:cuz magna gl̃ia seꝝ pl̃ra ẽ. Vñ abbatissa p̃ neptẽ sollicita/oẽs adiurat soꝛores vt deũ deuot⁹ exorarent. Illa ỏo eis ꝛbito appuit/z q̃d poscerẽt rediuit. Cui abbatissa ait. volum⁹ vt dicas nob q̃d̃ est tibi. Tũc ꝓtin⁹ alta voce cãta

recepit z dicere. Peccāte me z ñ penitēte
timor mortꝫ ꝓturbat me: qr in iferno nūla
est redēptio. Sorores ceperūt cātare z di
cere. Miſere mei de⁹ z ſalua me. Ꝺō dū
audiuit ſtatim diſpuit: ſicqꝫ ꝗre eēt dāna/
ta/ſ eis mō appuit. Sic etiā legit de q̄dā
mercatore yſurario: q̄ cū veniſſꝫ ad mortē
z moneret ad ꝓfeſſionem/z ille audire re
nueret: q̄dā ex aſtātibus dixit ei. Scias te
eē dānatū ſi tu noluerꝫ cōfiteri pctā/z nō
reſtitueris alienū. Ar ille vt ferē ſ̄ ſolū re
ſpōdit. Ego pbabo ſi ꝑa ſunt q̄ tu dicis. z
nō ꝓfeſſus vitā finiuit. z ſic dixit pharus⁹
acceſſit. Legit etiā q̄ fuit q̄dā i ꝓuīb Lō
bardie/q̄ dñe nr̄e vigiliā ieiunabat valde
ꝺuote. Cūqꝫ i q̄dā bello int̄ Bononiēſes
z Mutinēſes exorto/fuiſſꝫ vulnerat⁹ ad
mortē. ad pedē cuiuſdā arboꝛꝫ derelict⁹ a
ſuis: auxiliū dñe iuocauit: z qō poſtulauit
accepit. Nā tādiu et⁹ adiuuātib⁹ meritis/
nec mori potuit q̄uſq̄ ſacerdos aduenit:
q̄ eū ꝓfitentē ab oībus pctis abſoluit. Itē
duo fr̄es minores p vīā aliqñ incedentes:
q̄dā inuenerūt i vīa letabiliꝫ vulneratuꝫ
a latrōib⁹. quē mortuū putātes: z eū sepe
lire volētes: ille ſignuꝫ fec̄ q̄ viueret. Tūc
dixerūt ei. Vis ꝓfiteri? Et ille dixit. Volo
q̄ dña cui⁹ die ego ieiunabā: ſine pnia me
mori nō ſinit. Ꝺō teneas pctō⁹ ꝓſiliū/imo
ꝓceptū dñi dicētis Eccli. xvij. Añ mortē cō
fitere. A mortuo q̄ſi nihil perit confeſſio.
Cōfiteberꝫ viuēs: viu⁹ z ſan⁹ ꝓfiteberꝫ z
laudab deū/z gl̄iaberꝫ i reſurrectōib⁹ ei⁹.

De impedimētis cōfeſſionis Sermo. xvj.

Dentetiā agi/
te. z. Supꝰ ꝑmone ꝓpō dictū ē
de rōnib⁹ ad ꝓfeſſionē inducen
tib⁹: mō ſequit̄ ꝑdicare de obſtaclis cōfeſ
ſōis impedimentū remouētib⁹. Saluet
ꝺgo. z. ¶ Pro fundamēto ꝑmonis q̄ eſt
de impedimētis cōfeſſiōis: ortꝫ theologicaꝫ
q̄ſtio. ¶ Quert. Vtrū ſacerdote abſente
teneat penitēs ei ꝓfiteri p ſcr̄ā? Arguit
q̄ ſic. Qui obligat ad faciēduꝫ aliq̄d: ſi nō
pōt totū cōplere/tñ tenet facere qō pōt. ſꝫ
hoies obligant ad ꝓfitēdū pctā ſua ſacer/
doti: ꝗ ſi aliq̄s hoc ꝑfecte cōplere nō pōt/
tenēt facere de h qō pōt. ꝗ ſi nō būt p̄ſen
tiā ſacerdotis cui pctā ſua poſſint manife
ſtare p verbuꝫ: ſi pōt ſcribere tenent ea ſibi
manifeſtare p ſcriptū. Jn oppoſitū. Sicut
nēcariū eſt ꝓfiteri ꝓbo vel nutu ſi aſſit fa
cultas: ita nēcariū eſt cōfiteri ſacerdoti ſi
hīi pōt. ſꝫ ſi ſacerdos hīi nō poſſit: nēcariū
nō eſt confiteri ſacerdoti ꝗ a ſili nō teneꝫ
ea hō manifeſtare ſacerdoti ſcripto/cui⁹
non poſſit ꝓbo. z ſic q̄ſtio maneꝫ p vtraqꝫ
ꝑte dubia. Ad q̄ſtionē reſpōdendū eſt ſm
Rich. ſup. iiij. ſen. di. xvij. ar. xj. q. v. q̄ ſa/
cerdote abſente nō teneꝫ penitens tentio
ne nēcitatis ei ꝓfiteri p ſcriptū: qr ad hoc
nō obligat hō de iure nature: qr ſacr̄m pe/
nitētie nō eſt i iudicio publico/ſꝫ ſecreto.
in q̄ iudicio ſacerdos teneꝫ penitentē dili
genꝫ examinare pcti z pctōis circūſtan/
tias inq̄rēdo: vt ꝓuideāt intelligat: qua/
le ei ꝺz ꝓbere ꝓſiliū: z remediū adhibeꝫ di/
uerſis experimētꝫ ad ſanādū egrotū. Se/
quit̄ q̄ de nēcitate nō teneꝫ penitēs ſacer/
dote abſente p ſcriptū ꝓfiteri ei. z etiā ꝑpē
incōueniētias q̄ ex ſepto euenire poſſent.
Et ad argumētuꝫ ꝺr: q̄ freq̄nt cōtingere
pōt q̄ obligat⁹ ad faciendū aliq̄d p vnuꝫ
modū nō teneꝫ illud facere/ſi modū illum
obſeruare nō pōt. ſequit̄ q̄ q̄uis hō teneaꝫ
ꝓfiteri ꝓbo vl̄ nutu: tñ nō teneꝫ de neceſſi
tate ꝓfiteri q̄ñ cōfiteri nō pōt ꝑdicto aliq̄
modoꝝ. Confiteamur igit̄ pctā noſtra. ex
ſuaſionib⁹ demonū de nō ꝓfitendo pctō fi
dē nō adhibeam⁹/z de ipſis agam⁹ pniaꝫ
Ad quā agendā nos exhortanꝫ verba ꝓe
aſſumpta. z. ¶ Pro introductiōe ſm̄ois
notādū/q̄ diabol⁹ maxie nitit impedire il
lud op⁹ q̄ō eſt maxie vtilitaꝫ. Nā vt dicit
Aug. in li. de pe. Cōfeſſio eſt ſalus aniaꝝ.
diſſipatrix vitioꝝ. reſtauratrix ꝓtutū. op/
pugnatrix demonū. Quid pl̄a? Obſtruit
os inferni/portas aperit paradiſi. Ꝺicirco
diabolus vt a ꝓfeſſione retrahat/multos
ipedimētoꝝ laq̄os opponit. Jſta ſex vicꝫ

Primū eſt pudor confitendi.
Sēm eſt timor ſatisfaciendi.
Tertiū eſt dulcedo peccandi.
Quartū eſt ſpes finaliter penitendi.
Quintū eſt deſpatio veniā conſequēdi.
Sextū eſt diffidentia.

¶ Primū ꝗ ipedimētū eſt pudor ꝓfitēdi
Jſtō tāgit cōiter hypocritas et ſupbos: q̄
volūt appere hoib⁹ deforis ſani et mūi/cū
tñ ſint int⁹ infirmi z turpiſſimi/ſiles pha/
rieis/ hypocritꝫ. ꝓtra q̄s ꝺr dñs Mat. xxiij

Ue vob scribe ꝛ phari, hypo. q̄ si. estis se. beal. q̄ so. appa. bo. spe, int⁹ ꝓo ple. sk ossi. mor. ꝛ oi spur. Et ꝯ tales aut nolūt ꝓfite ri oino/aut ꝓfitenk q̄dā alia pctā: sed nō il lud de q̄ valde erubescūt. Vel qñq; ꝓfitē/ tur diuersis sacerdotibus diuersa pctā: qz erubescūt aptre totā sanē pcōr vni medi co. Cōtra g̃ hoc ꝑmū impedimēum sunt tria remedia seu tres cōsiderationes.

Primū ergo remedium est cōsideratio naturalis rationis.

Scōm est ꝓtēplatio diuine intuitiōis.

Tertiū est ꝓpatio future ꝓfusionis.

¶ Primū g̃ remediū est ꝓsideratio nālis ronis. Dz em hō cōsiderare intra se ꝛ dice re. Ah miser si nō erubui peccare/qō ē in/ honestissimū ꝛ vilissimū: cur igr erubescā ꝓfiteri qō est honestū ꝛ iustū ꝛ vtilissimū: Bef. O insania nimia hoim: pudet ablui ꝛ non pudet inq̄nari: pudet sordes abster gere ꝛ nō pudet sordes ꝑhere. abstergīt ca liga ꝛ ꝓtenit aia. Nota ꝫ primos: q̄ nō ve recūdank facere pctā ꝛ ꝑecūdank dici pec/ catores: timēres magis famā ꝑdere q̄ cō sciam: cū tñ ꝑscia sit bonū ꝓriū/fama ꝓo alienū. Et ꝯ port⁹ dz hō diligere ꝛ fuare ꝑsciaz q̄ famā: sic hō magis diligit bona ꝓria q̄ aliena: q̄uis vtrūq; debeat hō ser uare/ꝑsciam ꝛ famā. Vñ Aug. xij. q. ij. no lo. Due res sunt: ꝑscia et fama. Cōscia est necaria tibi: fama ꝓrio tuo. Vbi q̄ ꝓtra facitūr: qz volūt esse ꝓcubinarij et tñ st alij sibi dicat: tu es ꝓcubinarius/hñt ꝓo malo. Sic de vsurario. sic de simoniaco. ꝛ hmōi volūt esse/ſz nolūt appellari pctōres. Cō/ tra q̄s est ꝓuerbiū. Si nō vis eē lup⁹/nō vestias te pelle lupi. ¶ Scōm remediū ē ꝓtēplatio diuie intuitōis: cui nihil pōt ce lari, qz oia nuda ꝛ apta sunt añ oculos ei⁹. Heb. iij. Quid g̃ erubescis reuelare do/q̄ scit oia pctā tua: Añ aūt reuelas pctā cō/ fessori: reuelas sibi nō vt hoi/ſz vt dei vica rio. Esa. xxix. Ue q̄ pfū. estis cor. vsq; q̄ nō intrel. Vñ in nllo casu mōi pōt sacerdos il lud reuelare notando pſonā pctōr/etiā si tot⁹ mōs piret, q̄nimo pōt cū secura ꝑscia iurare si adducerek tāq; testz in iudiciū/q nihil scit: si illud pctm̄ sciat solū ꝑ sacrālē ꝓfessiōez. vt no. Theo. i. iij. sen. di. xxj. Et etiā si eps sciat pctm̄ in ꝓfessiōe alicui⁹ ſub diti sui. si petak ab eo iustitia ꝑ illū cui da/ mnū illatū ē: nō dz illū pctōrē noiatim ex cōicare/sed indeterminate: dicēdo. Et: sic⁹ auctor ē dāni, sic ꝛ saluator fec de Juda di, Un⁹ vīm me tradit⁹ ē. Mar. xxvj. Et hz in. c. si sacerdos. de offi. ordi. Nec chius fuit in h̄ pdito⁹ crimis Jude: nec etiā cuz dixit. Qui intigit mecū manū in papside. nec cū dixit, Tu dixisti. De ꝓse. di. ij. cum oēs. ꝛ. ij. q. j. si peccauerit. in Glo. ij. Dicit etiā Host. in. c. ois vtriusq; sexus, q̄ etiā si necitatis articlo q̄s laico ꝓfiteak: laic⁹ ille tenek celare ꝓfessionē sic ꝛ sacerdos: ſz eū dē. ꝛ iō puto q̄ posset ille laic⁹ iurare se ne scire/sic ꝛ ꝑ sbyter ꝛc. Ptz g̃ q̄ pctōr cōfi tēdo reuelat deo pctm̄. Si g̃ tu miser pec cator nō erubuisti peccare cotā deo ad tui dānationē: cur erubescis sibi illud ꝓfiteri ad tui saluationē: Ps. Impfectū meū vi derūt ocli tui: ꝛ in li. ꝛ. o. scri. Nota i libro tuo. q̄ q̄ñ tu peccas/de⁹ scribit i libro pcm̄ ꝛ q̄ltatē et⁹/ꝛ q̄ntitatē dñītie/locū et ꝑso nā ꝛc. ſz q̄ñ tu ꝓfiteris/de⁹ delet illa cū pē na mie. Esa. xlij. Ego sum q̄ de. iniq. ꝓ. me: ꝛ pec. ꝛ. nō recor. Ps. Auerte fa. tu. a pec. m. ꝛ. o. iniq. m. dele. ¶ Tertiū remey diū est ꝓpatio future ꝓfusiōis. Dz em pec cator ꝓpare ꝓfusionē quā patik cōfitendo cū ꝓfusione quā passur⁹ est in extremo iu dicio. Et dz eligere istā port⁹ q̄ illā/tripli ci rone. Pria: q̄ ista ꝓfusio ꝓfitēs est co rā vno hoie ꝛ pctōre: qz scit cōpari cōfusio ni peccātz: ſz illa cōfusio erit cotā oibꝫ hoi bus pñtibꝫ ꝛ futurz: ꝛ cotā oibꝫ angelis. ꝛ sctis oibꝫ. Naū. iij. Reuelabo pudē. tu. fa, tua: ꝛ ostē. gen. nudi: ꝛ. ꝛ reg. igno. tuā. Jō Aug. in pſona ꝓfessoris sic dicit sup psal. Cur ꝓfiteri erubescis pctā tua: Pctōr ſz sic ꝛ tu: hō sū. hūanū nihil a me alienū. co fiteri hō hoi: hō pctōr hoi pctōr. Jō dicō fessor figuratiue. Nō abomina. idumeū: qz frak tu⁹ ē, nec egyptiū/qz aduena fuisti in tra et⁹. Deut. xxiij. Nota idumeū. i. sāu guineū: q̄ ꝑcat pctōrē. qz pctm̄ in scriptura designak ꝑ sanguinē. ps. Libera me d san, de⁹ ꝛc. Nec egyptiū. i. renebrosuz. ſ. pctōr qz aduena fuisti ꝛc. i. qz tu aliq̄n fuisti pec cator. Ergo duplici rone nō dz ꝓfessor ab horrere pctōrē. tū qz pctōr est frāt su⁹: tum qz ipse cōfessor aliq̄n fuit pctōr. Vñ Vir, Haud ignara mali miseris succurrere di sco. Vide in decre. l. di. cōsiderādū. Scdā rō q̄ re pctōr dz eligere port⁹ cōfusionē cō fitēdi hic q̄ in iferno/est, qz ista ꝓfusio nō

tpalis z momẽtanea: illa ꝓ eẽna. Hiere. xx. Cõfundẽt vehemẽter: qz nõ intel. op ꝓ. semꝑ. qõ nũqꝫ dele. Tertia rõ est: qa ista ꝓfusio est honesta/ ꝓuosa/z vtilis: qz p eã remittit culpa z pena/ vl' in pte vl' in toto. qz tãta posset eẽ ꝓfusio/ vl' tot posset sacerdotib' cõferri: q nõ solũ ois culpa/ ꝫ etiã ois pena tolleret: sic fuit in Magdalena. ꝫ illa cõfusio erit gnciosa z maxime cõfusibil'. Eccli. xiij. Ꝓ aia tua nõ cõfundaris dicere vez. Est em cõfusio adducẽs petm: z est ꝓfusio adducẽs grãm z gliam ¶ Scõm impedimẽtũ est timoz satisfaciẽdi. Timẽt em qdaz nõ posse ferre pnias q eis iponũtur. ſ. ieiunia/ cilicia ꝛc. Contra hoc ꝫ impedimentũ quasi vulnus diabolꝰ li: est triplex remediũ christi.

Primũ est penitentie leuitas.

Scõm est tẽporis breuitas.

Tertiũ est future pene grauitas.

¶ Primũ ergo remediũ est pene leuitas. Chꝛs ei adiuuat nos i ferẽda pnia dupl'r. vicz Ꝓio en' pnie alleuiãdo. Scõo ipaz pniam dulcorãdo. Ꝓio ꝫ mõ pniam alleuiat: qz ipe saluator crucẽ pnie nobiscũ portat. Mõ figuratũ est in eo q dns portauit vnũ lat' crucꝫ: p quã pnia designat. z Simon cyrene' portabat aliõ: z portabat Jesus lat' grauẽ'. ſ. lat' super': qz ille Simõ ibat p' Jesuz cũ cruce. Lu. xxiij. Apphendẽrũt qndã Si. cyre. venientẽ. ô vil. z impoſi. cru. poz. p' Je. Ps. Cũ ip. ſ. in tribu. er. eũ: z glo. cum ꝛc. Scõo saluator adiuuat pniaz dulcorãdo: qa cũꝫ pnia sit amara z dura: tũ chꝛs facit eã dulcẽ: qz lectus durus videt mollis. Jeiunia sũt delectatiões Vigilie sũt delitie ꝛc. Hoc fuit signatũ in aq amara: q fuit dulcorata filiꝫ isrl' p ligni imissionẽ. Exo. xv. Aqua q̃ hz lauare desigꝫ pniam q̃ lauat hoiez a sordib' petõrũ. Esa. j. Lauami mũdi estote. Ps. Lauabo ꝫ sin. noc. lec. m. Hec ꝫ aq̃ ẽ amara: qa pnia est dura z amara/ maxie insuetꝫ. Ponas ꝫ hute aq̃ amare lignũ crucis meditãdo illã: z tũe fiet dulcis. Nã tu ieiunas z chꝛs ieiunauit in cruce. Tu sel' comedis i die: habes tũ vinũ z panẽ ꝛc. Chꝛs ꝓ sũties/ aceto potat' est z felle cibat'. ps. Dederũt in escã meã fel: z in sitim meã potauerũt me aceto. Jtẽ tu de nocte dormis in lecto laco. Chꝛs in lecto crucꝫ arctissimo ꝛc. Dic vt expedit, Lu. vlti, Oportuit chꝛm pati' z ita intrare in gliam suam. De pnia chꝛi scripsi ſ. ar. iiij. ser. ij. ¶ Scõm remediũ est tpis breuitas. Licet em eẽt durissima pnia: tñ cõnimitt eẽt sustinẽda. Nã z si hõ toto tpe vite sue lõgissime pniaz agerz: tñ vix eẽt tps decẽ annoꝝ. qd est h tps respectu eternitatis: Profecto min' q̃ vna gutta aq̃ respectu toti' maris oceani. Jõ ꝺr Ecci. vl. Multũ laboraui z inueni multã requiẽ. Hiero. sup Hiere. Nllm longũ tps qõ finẽ hz eternitati ꝓpatũ: oẽ tps breue est. Nota a minori similitudinẽ de studẽte decẽ annis exrra patriã ꝓ honore vel lucro caduco z fallaci acq̃rendo ꝛc. q̃nto magis ꝓ gl'a eẽna acq̃rẽda laborar' dẽm'. Jõ apls. ij. Cor. iiij. Jd qõ in pñti est momẽtaneũ z leue tribulatõis nr̃e: supra modũ in sublimitate eternũ gl'e pondus operat' in nobis/ nõ ꝓplantib' nobis q̃ videtur sed q̃ nõ videnť. Que em videnť tpalia sũt: q̃ aũt nõ videnť eterna sunt. ¶ Tertiũ remediũ est future pene q̃uitas: quaz incurreret hõ si nõ confiteret'. Job. vj. Qui timet pruinã/ irruet sup eũ nix. Nõ pruinaz .i. tpalẽ penã sine pniaz. irruet sup eũ nix .i. pena eẽna. Vide in libro de vitis fratr' nr̃or' pte. iiij. c. de inꝛatib' religionẽ ex cõsideratiõe penarũ pñtiũ z futurarũ. Jõ eccl'ia sctã orat feria. vj. p' dñicã in passione dñi. Loꝛdib' nr̃is q̃sum' dñe auxiliũ gre tue benign' infũde: vt pctã nr̃a castigatõe volũtaria cohibẽtes: tpal'r potius macerem̃ur q̃ supplicijs ꝛpuremur eẽnis ¶ Tertiũ impedimẽtuz est delectatio peccãdi: q̃ ita allicit pctõres siẽ cãt' Syrenarũ: z facẽ hoiem ꝓtenere petm. Aug. li. l. ho. Oẽ peccatũ ꝓsuetudie vilescit: z sic hoi q̃si nulluz fit/ doloꝛ pdit. Mõ putridũ est nõ doleꝛ: si nõ doleꝛ: nõ ẽ ꝓ sano habẽdũ/ ꝫ p morꝫ tuo ãputãdũ. Cõtra aũt h vuln' diabolꝰ tribꝰ alijs chꝛi remedijs est subueniẽdum. Prim ẽ loci z tpis icõgruitas. Scõz ẽ doloꝛ admixtibilitas. Tertiũ ẽ finis calamitas. ¶ Prim ꝫ remediũ ẽ loci z tpis incõgruitas: q: h mõs nõ est loc' gaudij/ ꝫ meroris: z tps pñtz vite reqrit pot' merorẽ q̃ gaudiũ z letitiã. Et ad h ostẽdendũ: infans qñ nascit incipit flere. Jõ ꝺr Aug'. xxj. de ci. dei. c. xiij. Infantia q̃ nõ a risu ꝫ a fletu ordiť hãc lucem: ãt maloꝝ passura sit nesciẽs ꝓbat q̃dãmõ: solũ qñ nat' ẽ fe rũt rũsse. Loꝛoaste: nec ei bõi aliq̃d mon-

struosus risus ille ꝓtendit. Nā magicarū artiū fuisse phībet inuētor q̄ q̄dez illi: non ad pñtis vite vanā felicitatē ꝟtra suos inimicos ꝓdesse potuerūt. A Nino quippe rege assyriorꝝ/cū esset ipse rex bactrianorꝝ bello supatꝰ est. Hec ille. Igit ex q̄ tps et locꝰ est flet⁹:debem⁹ flere ex ꝓpitate pnie:z nō delectatiōe pcti noxia vegetari. Nota silitudinē de fure vl latrone/si dum ducit ad furcas/sret ridēdo z gaudēdo cē.reputaret faruꝰ:q̄ deberz flere z venīā z oīa nes ab alijs postulare. Sic i ꝓposito. Peccatorꝝ tā dānatꝰ ē ad mortē eternā/ꝑ sniaz latā in curia iustitie diuie: quā scripsit notariꝰ ei⁹. s. Ezechiel ꝓpha di. Anīa q̄ peccauerit ipa morietꝝ. Ezech. xviij. Et continuo dicitur ad furcas iferni velocissimo cursu/sol: q̄ oz flere z venīā postulare potiꝰ q̄ gaudere: alias faruꝰ est. Eccē. xxij. Musica in luctu:importuna narratio. Vñ Aug. In valle miserie sum⁹: in q̄ magis est flendū/q̄ mīn⁹ flemus. Quis sani capitis inꝺ rot aduersa gaudere ꝓt⁹ Jō q̄tidie clamam⁹ ad ꝓginē dicētes. Ad te cla. exaudi. eue:ad te susp. ge. z flē. i hac la. val. Silr vita pñs tps est flēdi:q̄ nemo facit festuz ante vigilīā. Totū aut tps vite pñtis est vigilia q̄dā future solēnitatꝝ. Et iō sp est a vitijs/z gaudijs noxijs abstinēdū/z nō gaudendū. Alias q̄ facit festū hic/faciet vigilīā post mortē cū maxia/z eꝛna penuria/z fame z siti. Sic ꝓz in diuite epulone:q̄ nūq̄ potuit hīe gutta aque. Lu. xvj.

¶ Sedm remediū est doloꝝ admixtibilitas. q̄ vt dr Boe. Dis dulcedo felicitatꝝ hūane: mīxtis amaritudinib⁹ est respersa. Aug. Tantꝝ mal' hec vita repleta ē: vt cō paratiōe eiꝰ: mors remediū putet esse nō pēa. Vir. Optia q̄q̄ dies miserꝝ cē. Et iō faruꝰ ē ille q̄ ꝓpt dulcedinē pcti tātꝝ mīxtꝰ z mal' admixta: dimittit pniaz fructuosaz Nota ad ꝓpositū ꝑabolā: q̄ hz in Barlaā ō illo q̄ fugiēs vnicornē cecidit i puteū cē Et expone sic̄ scripsi dñica. ij. aduēt⁹ ser. q̄ incipit. Scitote q̄niꝑ est regnū dī. pre j. z. s. ar. xl. ser. j. pte vl. Nota etiā exēpluz Alexādri: q̄n vidit in q̄dā tra hoies senes ꝓpictos i pariete: z titulꝰ dicebat. Hic vixit vna hora vl vno die: vl duob⁹: vl tribꝰ ad plꝰ: q̄ solū dies letīcie cōputabant cē.

¶ Certiū remediū est finis calamitas: q̄ ex delectatōe pcti nihil remanet: nisi ꝑfusio z luctꝰ. Prouer. xiij. Extrema gaudij luctꝰ occupat. Quid ei auaro remanet de oib⁹ diuitijs suis: nisi extrema paupertas. Quid luxurioso: nisi corruptio z vermis: q̄d superbo: nisi vilitas cē. Et oib⁹ his ecꝺna dānatio: iuxta. Job. xxj. Tenēt tympanū z citharā z gaudēt ad sonitū organi: ducūt in bonis dies suos: z in ꝑcto ad inferna descēdūt. Nota hic silitudinē hospitis: q̄ q̄n pegrinꝰ viatoꝝ ōclinat ad eū/siue ad hospitiū suū: aptz brachijs z leta facie recipit ipm: parat mēsaz: sternit lectū: et oia sibi possibilia facit ad sui delectationem. Sed q̄n vult recedere: artā rōnez z largā mercedē exigit ab eo cē. Sic facit mundꝰ hoi pctōri. Jō ꝺr scꝑtura Eccī. xj. Si annis mīltis vixerit hoꝝ: z in his oīb⁹ letꝰ fuerit: mēmīsse oz tenebrosi tpis z dieꝝ multoꝝ: q̄ quū venerit vanitatꝝ arguent⁹ preterita. ¶ Quartū ipedimētū est spes finalis penitēdi. Et hꝰ ꝓuenit illis ex spe diu viuēdi/vl ex nimia ꝓfidētia diuie mie: q̄ potiꝰ est dicēda ꝓsūptio q̄ mīti sūt decepti/z q̄tidie ōcipiūt a diabolo suggerēte. Cōtra hꝰ est triplex remediū. ¶ Primū ē mortis dubietas. De q̄ vide q̄ scripsi. s. ar. iij. ser. ij. pte. vl. ¶ Secōz remediū ē pcti gūitas q̄ cū ꝓt⁹ plꝰ hō in pcto ꝑseuerat: tāto eiꝰ cōditio peiorat z pcm efficit gūꝰ. Nā vt dr rex. i. c. vlt. ō ꝓsuetudine. Tāto gūiora sūt pcta: cū ꝓto infelicē aiam diutiꝰ detinēt alligata cē. Et in. c. nō sat⁹: ō simo. ꝺr q̄ ꝓsuetudo nō minuit pctm: sz auget. ¶ Tertiū remediū ē ꝑsecutiōis difficultas. Dz ei ꝓderare pcto:q̄ cū ꝓto in pcto ꝑseuerat: tāto difficiliorꝝ erit eiꝰ cōuersio: ꝓpt dīum pcti cui subijcit. Propt q̄ ꝺr Hier. xiij. Si ꝑcutare ethiops pellē suā: z par. varie. tigres z vos poteritꝝ bñfacere cum ꝺiscitis malū. Nota ad hꝰ figurā de corvo: q̄ semel emiss⁹ ab arca nūq̄ reuersꝰ est. Hec. vij.

Ad idē facit q̄ scripsi i sm̄one ō pctis ingne ar. j. ser. iij. vbi agit ō gūitate pcti pre. vij. ¶ Quintū ipedimētū est desperatio veniā ꝓsequēdi: q̄ ꝓtigit ex gūitate vl diutur nitate pcti. Dic ei cē pctor cū Lain. Dignior est iniq̄. m. cū vt ve. me. Gen. iij. Simitor est. Talis ei fuit Judas: q̄ ex desperatōe vene laqo se suspēdit: z diffusa sūt oia viscera ei⁹. Act. j. Cōtra hꝰ ē triplex remedium

¶ Primū ē passiōis xp̄i efficacia: q̄ meritu passiōis ei⁹ incōparabilr excedit oia pcta

eata mōl:iuxta illō.j. Jo.ij. Si q̄s peccauerit:aduocatū habem⁹ apd patrē Jesuz chim iustuz ipe est ꝓpitiatio ꝓ pctis nr̄is. Nō ꝓ nr̄is aūt tm̄:sed etiā ꝓ totius mūdi Jte Job.vj. Utinā appēderēt pcta mea: qbz ira merui/z calamitas quaz patior in statera:q̄si arena maris hec gr̄uior apparet. Nota calamitas:quā patior.glo. hec est eruc̄/passiōis z mortz̄ chr̄i. ¶ Scōm remediū est infinita dei mia:q̄ in infinitū: est maior oī iniq̄tate:z boim z demonū pō. Nūq̄d obliuiscet miser de⁹ aut ꝓtinebit in ira sua mias suas:Jte alibi. Suauis dns vniuersis:z miserationes ei⁹ sup oia opa ei⁹. Ut̄ si oēs demōes peterēt ventā a dō/pculdubio ventā obtinerēt. Sic pollicit⁹ est btus Martin⁹ demoni sibi appāreti zc. Quid igit pctōr vesperas ō di mia q̄ est pmpta ignoscere pctōri:Mat.xvij. Nō dico tibi septies: ꝫ vsq̄z septuagies septies Nōne ipe ꝓ crucifixorib⁹ orauit.d. Pat ignosce illī zc. Jō ps. Quēadmoduz miseret pr̄ filioz/miser⁹ est dns timētib⁹ se/q̄m ipe cognuit figmentū nr̄m. ¶ Tertiū remediū ē/angelica solicitudo ꝓtinua z custodia:q̄ sp angeli sunt nr̄i aduocati. Sic ptz in pabola ficulnee: q̄ hz Lu.xiij: Ipsi angeli adiuuāt nos ad pniaz nos cōsolādo z ꝓfortando. Figura hz de Helia ambulāte ꝓ desertū.iij.Re.xix. Nota etiā de Heliseo q̄ plēs vidit angelos adiuuātes q̄ erāt hostes ꝓsecutores.iiij.Re. Nota etiā figurā de Danele posito in lacu leonū.Dan.xiij. ¶ Sextū impedimētū est diffidētia in pnia pseuerādi:z h̄ puenit ex defectu fortitudis mētalis:que cōtigit ex pctō:q̄ ex sui natura incutit timorē anie z pusillanimitatē. Cōtra h̄ est triplex remediū. Primū est fidelitaz societas.Scōm ē alioz exēplaritas. Tertiū est virilis aniositas. ¶ Primū g̃ remediū est fidelitū societas/q̄ tanti exercit⁹ dīni iustoz: tā boim q̄ angeloz ꝓtectio sustinet.Ps. Particeps ego sum timentiū te zc. Hec societas figurata ē. Judith.xv. Oēs assirij non aduenati i fugā ibāt ꝓcipites.Filij aūt isr̄l vno agmie ꝓsequtes: ꝺbellabāt oēs q̄r inuenire potuissent. Sic z pctōr penitēs iuuat oib⁹ ckyniscz ieiunijs/oib⁹/ceterisz bōis opib⁹:q̄ ꝓ totū mūdū a fidelib⁹ fiūt. Prouer.xviij. Frat̄ q̄ adiuuat a frē:q̄si ciuitas firma. ¶ Scōm remediū ē alioz exēplaritas. Nam videm⁹ z puellas z pueros:z alios adolescētes in statu religiōis z pnie pseuerare vsq̄z ad mortē ex dono dei: g̃ et nos dēm⁹ de dono dei ꝓfidere vt pseueremus:q̄ apd deuz nō est acceptio psonaz. Esa.xl. Qui sperāt in dño mutabūt fortitudinē:assūmēt pēnas vt aq̃le:current z nō laborabūt/ābulabūt z nō deficiēt. ¶ Tertiū remediū est virilis aniositas. Debz ei pctōr aniosus ee z virilis:parat⁹ ad pniaz faciēdā:q̄ fuit ad ꝓpetrandū pctā. Ro.vj Hūiliamini dico ꝓpt infirmitatez carnis vr̄e.Sic em̄ exhibuistz mēbra vr̄a fuire ill̄i mūditie:z iniq̄tati ad iniq̄tatē: ita nūc exhibete mēbra vr̄a iustitie i scrificatōe. Ut̄ ad ꝓpositū ꝓuocat nos mgr̄ Goffred⁹ ad fortitudinē in sua poetria sic ait. Sed portes si arctū dilares aim. Si corp⁹ debile sit forte:z exiguas vires supplere memēto spe grādi facti/g̃uitas cuicz volēti ē leuis z leuitas aio cuicūq̄ rebellē est grauis: g̃ vilis et erit leue natura mereti.

De cōfessione. Ser.xvij.

Penitētiā agite zc. Sequit videre de pctis necario i ꝓfessiōe dicēdis. Saluet⁹ ꝓgo zc. ¶ Pro fundamēto ꝓmonis q̄ est de cōfessione ozit̄ theologicaꝫ q̄stio. ¶ Queritꝫ vtrū hō teneaꝫ ꝓfiteri oia pctā mortalia taz secreta q̄z publica. Arguitꝫ q̄ nō/hz extra.de accusatiōib⁹. cuadētia ppetrati sceleriz: nō indiget clamore accusatoris. g̃ de sceleribz/q̄ euidēt ppetrata st/nō tenemur ꝓfiteri. Jn oppositū ō q̄libz pcō mortali tenemur itegre penitere. Sz integra pnia nō tantū ꝓphedit ꝓtritionē. Sz etiā cōfessionē z exteriorē satiffactionē/si sit possibile. g̃ hō tenet ꝓfiteri oīa pctā mortalia/tā secreta q̄z publica: et sic q̄stio manet ꝓ vtraq̄z pte dubia. Ad q̄stionē respōdendū est ꝑm Rich.ō media villa.sup iij.sen. di.xvij.ar.iij.q.iij.q̄ hō tenet ꝓfiteri oia pctā mortalia tā secreta q̄z publica:z si secreta mori dēant interi⁹ p ꝓtritionē/deferri tū dñt ad sepeliendū exteri⁹ p ꝓfessionē:z q̄ nō sufficit alicui ee notuz iudici/nisi sit ei notū i forma iudicij:q̄ iu-

der dz iudicare fm allegata. ℊ pcā publi
cata q̄uis manifesta sacdoti sic hoi: qz ti
nō st ei manifesta sic vicario dī: optz ea cō
fiteri. Et ad argumētuz dz q illa aucitas
intelligēda ē in foro cōtētioso: vbi iudicat
malū de interiori opē: nō in foro pnie/vbi
pncipaliº iudicat de intētiōe. Cōfiteamur
ℊ pcā oia z pniaz agamº: ad quā agendā
nos exhortank passumpta ỹba zc. ¶ No
ta p complemēto q dcto theologoꝝ est: q
q̄uis pctm̄ sit materia ꝓfessiōis: tn̄ nō o
pctm̄ subiacz necessitati ꝓfessiōis. Quedā
em̄ pcā tenek hō ꝓfiteri: z q̄dam nō. Pro
huiº ℊ materie intelligētia notāduz: q ad
h vt actº cadat sb necitate ꝓfessiōis/qnqz
ꝓcurrūt ꝓditiōes. vicz q sit pctm̄ actuale/
mortale/māle/post baptismū/nō ꝓfessum
aks. ¶ Prima ℊ ꝓditio: reqrik q actus ille
sit pctm̄: qz in cōfessiōe nō sunt dicēda nisi
pcā. Et intellige etiā de pctis cordis: qa
talia pcā ita separāt a cōione sacroꝝ/sic
pcā opis. ℊ ita idigēt indicatiōe. Qz aūt
dz in. iiij. sen. di. xvj. c. j. q. ꝓ tritio est ꝓ pec
catū cordis/cōfessio ꝓ pctm̄ opis: dz p q̄n/
dā adaptationē. nō aūt p pfessionē fz Pe.
de tarā. in. iiij. dist. xij. q. ij. Item intellige
de pctis tā manifestis q̄ occultꝫ: qz fz eiº
dē Pe. vbi s. nō sufficit aliq̄d eē notū iudi
ci/nisi sit ei notū in forma iudicij. Et ideo
q̄uis pcā māifesta nota sint sacerdoti/qz
tn̄ nō in forma iudicij: optz ea ꝓfiteri. Itē
qz de eisdē dz esse ꝓtritio z satisfactio: ℊ et
ꝓfessio. Nec obstat qđ dr Aug. q cōfessio
est q̄ morbi latens spe venie aplk. qz q̄uis
pctm̄ sit manifestū: dz tn̄ latēs ipi sacerdo
ti vt dei vicario. Et dr. Et latēs morbus
peti etiā māifesti q̄ ad cāz morbi: nō essen
tiā q est in corde. q̄uis pateat i effectu ex
teriori fz eūdē Pe. vbi s. Est etiā notādū
ad h vt q̄s ꝓfiteak pctm̄: reqrik q etiā peti
circūstantias ꝓfiteak: pīsertim illas q̄ tra
hūt ad aliā spēz peti. Pro cuiº declaratōe
nota q circūstātie pctoꝝ sunt in q̄druplici
dīnitia. Quedaz em̄ circūstātie sunt q nec
grauāt nec minuūt pctm̄: z tales nō st di
cēde in ꝓfessiōe/nec de eis dz sacerdos in
terrogare. vtputa q aliq̄s fecerit furtū cū
manu dextra vl sinistra zc. Quedā ỹo sūt
circūstantie q̄ minuūt z alleuiāt pctm̄: pu
ta ignorātia talis. s. q̄ nō totaliē excusat a
pctō, alioq̄n si totaliter excusaret: nō cadēt
sub ꝓfessione ille actº: qz nō est pctm̄. z hu
iusmodi circūstātias nō oportet ꝓfiteri/nec
est bonū cōfiteri. Dicit tn̄ Pe. de tarā. q p
accūs ne scādalizet ꝓfessor/bonū est aliq̄s
tales cōfiteri. Vt quū q̄s comedit carnes
in q̄dragesima ex dispēsatione z cā. Que
dā ỹo sunt circūstātie q̄ aggrauāt q̄dē pec
catū: sz nō trahūt in aliā spēz seu genº. Et
tales st in duplici dīnitia. Quedaz em̄ no
tabiliē grauāt: sicut scia z ingratitudo. et
tales nō tenek hs ꝓfiteri/q̄uis melius sit
ꝓfiteri: qz sunt q̄si venialia pcā. Sz atten
de q nō intelligo de scia circa actū ꝓmissū
qz illa pōt mutare spēm peti. Vt sic̄s for
nicet cū ꝓsanguinea scient/est incestº. Si
ỹo ignorāter/credēs illā esse suā vxorēnō
est pctm̄ si fuit ignorātia ꝓbabil. Sic pater
i Jacob cognoscēte Liā. Sic sic̄s trahat
rē alienā scienter/est furtū. secº si ignorāter/
credēs suā. Intelligo ℊ de scientia. i. habitu
scie quā hz peccās. ex q̄ circūstantia peti
aggrauak: qz dz magꝫ retrahi a pctō. quā
est magis gratº deo q̄ ignorās: alioq̄n ỹo
aggrauāt notabiliē pctm̄. Et tales oport
confiteri fm magrm Wilhelmū antisio
rēsem. Nō em̄ sufficit illi q̄ cētū marchas
de alieno habuit/dicere. Ego accepi alie
nū: cū ita bñ possit verificari/si accepisset
vnū ōnariū. Nec sufficiat illi q gladio vul
neuerat. primū/dicer. Ego pcussi. primū.
Scōm alios ỹo canonistas/nō tn̄ tutus
opinātes: nō opz q̄ sufficit cōfiteri q̄rita
tē in spē/sz nō pcise: qz h nō pōt fieri. Nec
optz fm totā q̄ntitatē peti pniam tarare.
fm Pe. de tarā. in. iiij. di. xij. Et idē videt
tenere Tho. in. iiij. di. xvij. Quedā ỹo cir
cūstātie sunt aggrauatiue/z trahunt pcā
in aliā spēm seu genº peti. Et tales circun
stātie sunt ꝓfitēde. Vñ Aug. de pe. di. v.
Cōsideret. s. ꝓfessor q̄litatē criminis in lo
co/tpe/z pseuerātia: etiā varietate ploꝝ
z quali h fecerit tētatiōe: z ipsiº vtrū mul
tiplici excitatiōe. Ymōi aūt circūstantie
trahētes in aliā spēm: in his ꝓfitēdis
Quis. q̄d. vbi. p q̄s. quotiēs. cur. quō. q̄.
Quilibz obfuet aie medicina dādo. Dns
ꝑsius ponit Tho. i. iiij. sen. di. xvj. q. ij. ar.
j. Et sic expone. ¶ Quis: vtruz pcōr fu
masculº vel fcia. iuuenis vl senex. Nō nā
ignobilis/liber vel seruº. in dignitate vl
officio ꝓstitutº. aut ꝑuatº sane mētis aut

ſnſan⁹, ſciēs vl̄ ignar⁹, ſolut⁹ vel ꝑiugat⁹, cleric⁹ vel laic⁹/vel clauſtral⁹, cōſanguine⁹ vl̄ extrane⁹, ꝛ ſilia. ¶ Quid: vtrū hīe ſpecie vel illā. ſ. fornicatōz vel adulteriū, vtr̄ etiā ſit illō mediocre/vel enorme/vl̄ puū. vtrū manifeſtū vel occultū. vtruz fetēs ex ꝓſuetudine vel recēs. ¶ Ubi: vtrū. ſ. in loco ſacro vel non ſacro. in domo dn̄oz aut alibi. ¶ Per q̄s. ſ. int̄ mediatores vl̄ interuēctos: q̄ oēs tales ſunt ꝓncipes crimis ꝛ dānationis: ꝛ ipe ē re⁹ ꝛ obligat⁹ ꝑ pctis eoz. Ire ꝑ q̄s. ſ. cū qb⁹/ꝛ ꝑ qb⁹/ꝛ ꝯ quos. ¶ Quoties. Debz em̄ pctōr ꝓfiteri nō ſolu ipſa pcta. ſz etiā vices ꝛ iteratōes: vt dicat q̄tiens cōmīſit fornicatiā vel adulteriā: ꝛ vtr̄ vnā vel ꝑles. Quoties dixit, primo ſuo ꝙba ꝓtumelioſa: q̄tiens iterauit iniurias: ꝛ ſilia. q: ſm Aug. Vuln⁹ iteratum tardi⁹ ſanat. de pe. di. iij. inanis. Et ſi peccatoꝛ dicat ſe nō recoꝛdari ō nūeroꝛ: nō eſt ſtati dimitēdus/ſz inſiſtēdū eſt q̄nto ꝑ ſtetit in tali vitio/ꝛ q̄ freq̄nt̄ iterauit ifra illō tp̄s, vt puta q̄tiēs i mēſe vel hebdomada: vt ſic poſſit bn̄ nūerus pctī: ꝛ ſi nō p̄t totalit̄/ſaltē ſm aliquā ꝓputatōez. Et tñ declarādū ē ſibi q̄ nō dicat pl⁹ q̄ ꝑ plicia ſua ſibi dictat/vel min⁹: vt pleriq̄ facīūr. Oꝛ vt ōt Aug. ꝛ hz̄ in decre. xxij. q. ij. Cū hūilitatis cā mēritz: ſi nō eras pctōr añq̄ mēteris/mēritēdo efficiers q̄ cuitaueras ꝛc. ¶ Cur: q̄li tēratione h̄ fecerit: ꝛ vtrū ꝑuenerit ipſam tērationē vel fuerit ꝑuent⁹ vtrū ſp̄ōte vel coact⁹. et q̄li coactiōe: an. ſ. ꝛditionali vl̄ abſoluta. Ire: vtrū cupidita te vel paupꝛate. vtrū luc̄edo an aio nocendi: ꝛ ſilia. Ire cur. i. q̄ motu vel fine fecerit: q: finis variat ſpēm/cū act⁹ hūant recipiāt ſpēm a fine. Vlī q̄ mechat cū mulie re vt auferat ei ſua: dicēdus eſt magis furꝯ mech⁹: q̄uis mechia ſit etiā ibi mālter. h̄ formalit̄ furtū ē. Fac̄ ad h̄ lex. ff. de fur. l. penū. ¶ Quō. ſ. de mō agēdi vel peccādi q̄ melꝯ actu ꝯ locutiōe ſcit. ¶ Oñ: vtr̄. ſ. in ꝛpe ſacro: puta in feſtis/in q̄drageſima ꝛ aliis ieiunijs, aut i nō ſacro. Ire vtr̄ añ pniaz acceptā/aut ēt poſt: frāgēdo illā pniaz: q: ſm h̄ eſt maioꝛ ingītitudo. Ergo arcūſtātias ꝺz pctōr ꝓfiteri ſi ſcit: vl̄ ſacerdos int̄rogare ſi pctōr neſcit. Ꝺz etiā ꝓfeſſoꝛ int̄rogare de pctis: vt ōt Aug⁹. de pe. di. vj. c. j. Et debet ſacerdos cōſiderare de ti. interrogatiōib⁹ faciēdis: vt ōt Tho. in. iij. ſen. di. xix. in expoſitiōe lr̄e. Primo vt q̄libet pctōr interrogek de pctis: q̄ ꝓſueuerūt in oīb⁹ illis ꝺditionib⁹ abūdare. Non em̄ oꝛtet q̄ a milite q̄rat: ō pctō clericoꝛ: aut religioſoꝛ: aut ecōuerſo. Scōo ut nō fiat explicita int̄rogatio/vt ſi cōmīſit dicat: et ſi nō cōmīſit ſi addiſcat. Tertio vt ō pctis p̄cipue carnis nō deſcēdat: nimis ad ꝑticulares circūſtātias: q: hui⁹ delectabilia q̄ſto magz i ſp̄ali ꝓſiderāt/ tanto magz ꝓcupiſcentiā nata ſt̄ mouere: vt ōt in. iij. eth. Et iō pōt ꝛtingere: vt ꝓfeſſoꝛ talia q̄rens ꝛ ſibi ꝓfitenti noceat. Et ſic q̄nz deficiāt a ſuo ſcrutinio/iniquitates ſcrutātes: ſm Tho. ibi. ¶ Scōo req̄rit̄ ad hoc: vt pctm̄ ſubiaceat necitati ꝓfeſſionis, ſ. vt ſit actuale. Nā de oꝛiginali nō eſt necaria cōtritio: nec ꝓfeſſio. Vide ſup̄ ſm̄oe. j. hui⁹ articli pte. ij. Rō duplex eſt. Primo q: oꝛiginale nō eſt cōmiſſum a nobis: ſed ꝑ Adā a natura ꝓtractū. Ro. v. Per vnū hoiem pcm̄ intrauit in mundū ꝛc. Et iō nō requirit act⁹ noſter: nec cōtritionis: nec ꝓfeſſionis ad ei⁹ remiſſionē: niſi ꝑ accidens ſi ſit obex in recipiēte baptiſmū vl̄ pniaz. Oīs em̄ res q̄ qualſtūcz cās ꝓtrahit̄ ꝑ eaſdē diſſoluit: vt ōt canon in. c. j. de reg. iur. Et lex. ff. de reg. iur. l. Nil tam nāle. Scōa rō eſt q: oꝛiginali non debet pena ſenſus: ſed ſolū damni ꝑ ſe: q: in eo nō eſt cōuerſio: ſed auerſio ſolū. Et iō non eſt de eo necaria cōfeſſio: q̄ fit ad hoc: vt pctōr penitēti iniungat pnia a ſacerdote. Preterea effect⁹ ꝓfeſſionis ꝓcedit ex auctoꝛitate clauſū ſacerdotib⁹ collataz: ad remiſſionē aūt oꝛiginalis nō req̄rit̄ p̄dā clauſū: q: a mīere collat⁹ baptiſm⁹ remittit oꝛigiale. ¶ Tertia conditio requirit̄/q̄ ſit moꝛtale: q̄a de venialib⁹ nō eſt neceſſaria cōfeſſio. Et rō hui⁹ aſſignat Petrus de tarā. in. iij. diſ. xij. Oꝛ ꝑ venialia nō fit ſeꝑatio a regno eccie trūphantis: nec a regno militātis. Cuz ꝯ ꝑ ipſa regnuz non excludat nō indiget de necitate officio clauſū ꝑ qō regnū aperit̄. Non ergo neceſſe eſt cōfiteri venialia ꝑ ſe loquēdo. Nec obſtat Jac. v. Cōfiteminī alterutrū pctā vīa: q: verbū illō q̄ntū ad pctā moꝛtalia eſt ꝑceptū: ſz q̄tū ad venialia ē conſilū: ſz Tho. i. iij. ſen. di. xxj. q. ij. ar. ij. q. iij. ad ꝑmū. Per accidēs aūt pōt eē

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nec̃ariū cōfiteri venialia ꝫ Pe. vbi. s. vel rōne dubij: qñ credūt esse mortalia: vl̃ rōne statuti: qñ hō ꝙ tenet cōfiteri semel/nō hz nisi venialia: vl̃ rōne ꝓculi: qñ venial̃ delectatio ad h̃ ꝓducta est: ꝙ nisi ꝺs se ab ea quertat traheret in mortale: ſm Pe. vbi supza. Prim⁹ aūt casus ꝛtinet tres casus.

¶ Prim⁹ est: qñ dubitat ꝺs vtz ꝓtm̃ cōmissum sit mortale vl̃ veniale: qz tūc ꝛfiteri tenet: sic̃ de mortali. Et h̃ qñ dubitatio illa succedit actui patrato. Si ꝯo dubitatio illa p̃cedit actū: qz anteq̃ act⁹ ille cōmittat dubitat an sit mortale vl̃ veniale: efficit mortale rōne illi⁹ dubij. ¶ Scōs casus ē: qñ credit esse mortale ꝓtm̃ cōmissuz. Nā tūc cadit sub nec̃itate ꝛfessiōis rōne ꝛscie: q̃ licz sit erronea obligat: qz oīe qꝺ nō est ex fide. i. ex ꝛscia ꝓtm̃ ē. Ro. xiiij. Et in. c. fi. ꝺ ꝓscripti. ¶ Tertⁱ⁹ casus est/qñ scit illꝺ eē veniale: ꝫ credit ꝺ eo illud eē nec̃ariū ꝛfiteri. Qz tūc tenet ꝛfiteri rōne p̃dicta. ¶ Quart⁹ casus est rōne statuti/vt dictū ē. In h̃ tñ casu sē due opiniones sic refert Tho. in. iiij. di. xvj. Vbi sic ꝺr in casu isto/in q̃ ꝺs nō hz̃et: nisi venialia. Dicūt aliq̃ ꝙ tenet hō venialia cōfiteri. Alij ꝯo dicunt ꝙ sufficit/ꝙ se pñtet sacerdoti: z se imunē a pcō mortali oñdat vt ad cōiones admitti possit. Preceptū ei eccl̃ie est/ad obligandū illos q̃ hñt aliq̃: q̃ ꝛfiteri dēant. Cadit em̃ sub p̃cepto magz taratio rp̃is q̃ ipe ꝛfessiōis act⁹: qz actus ipe a iure diuio p̃cept⁹ est. Jac. v. Cōfitemini alterutz pcā vra. Vñ si alicui p gratiā collatū esset: vt a pcō veniali eēt imunis: sic brē ꝙgini est collatū/nō teneret ad illꝺ p̃ceptū. Hec Tho. Cōcordat huic ēt opinioi Pet. ꝺ pal. in. iiij. di. xij. q. ij. ar. iiij vbi sic ꝺr: ꝙ Papa si vellet nō posset obligare aliquē ad ꝛfessionē venialiū: cū h̃ sit imutare materiā sacr̃i: sed ꝺ venialib⁹ facere materiā pnie: qꝺ de⁹ nō fecit: z hec opinio videt verioz: ꝫ ꝓma securioz. Nā nullus pōt esse cert⁹/an sit imunis a mortali iutra illꝺ Job. ix. Et si simpler fuero hoc ipz ignorabat aia mea. Jtē Eccs. ix. Nescit hō vtz amoze vl̃ odio dign⁹ sit. ps. Delicta q̃s itelligit. Jtē. j. Coz. iiij. Nihil mihi ꝛsci⁹ suz: ꝫ nō in h̃ iustificat⁹ suz. Et iō turi⁹ est p̃cepto eccl̃ie de ꝛfessione annua obediat. Bñ fac̃ qꝺ legit̃ z notat̃ in. c. fi. ꝺ pur. ca. ¶ Quarta ꝛditio notat̃ cū ꝺ. q. priū. Confitebor aduersum me in iustitiā meā dño. Jtē Luc. xij. Jte oñdite vos sacerdotib⁹. Aliena aūt pcā nō ꝺz q̃s ꝛfiteri/qñ sine alteri⁹ pcī manifestatione/pōt pcm̃ ꝛfiteriz sufficiēt mā̃festare sacerdoti. Nā vt ꝺr Tho. i. iiij. di. xvj. Hō in ꝛfessiōe ꝺz famā alteri⁹ custodire/q̃ntū pōt fz suā ꝛsciaz magz ꝺz purgare. Et iō si circūstātia: q̃ ducit in cognitionē p̃sone sit ꝺ necessitate ꝛfessiōis: vt qz trahat in aliā speciē pcī mortal̃: tūc ꝺz ꝛfiteri: sꝫ tñ si pōt occultādo p̃sonā. Si aūt nō sit ꝺ nec̃itate ꝛfessiōis ꝺz dimittere: ne pcm̃ alteri⁹ prodat. Vel petita licētia cōfiteat alteri/vel supiori q̃ p̃sonā ignoret. Si aūt exprimat eā bona intēt̃ione nō vt p̃dat: sed vt pniā ri⁹ ozet p ea: aut vt secrete emēdet nō peccat: ꝫ merek. xxij. q. v. hoc videt, ꝛcor. Pe. ꝺ pa. in. iiij. di. xxj. dicēs: ꝙ qñ exp̃ssis p̃sone alteri⁹ nec̃aria ē ad exp̃ssionē pcī: tunc tenet revelare mul̃er cōfitēti incestū cū fratre vnico. Non sufficit dicere cōcubui cū viro ꝫ cū fre meo cuius p h̃ sacerdoti notificet pcm̃ alteri⁹. Pe. ꝯo de tarā. in. iiij. di. xxj. in h̃ casu distinguit. ꝺ. q. aut p h̃ imineret p̃culū dicere aut nō. z tunc debet ꝛfiteri.

¶ Quīta ꝛditio cū ꝺ: post baptismū: ꝺ pctis ante baptismū nec pōt eē ꝛfessio ꝺ illis loq̃ndo de ꝛfessiōe q̃ est p̃s sacri penitēt̃ie/cū baptism⁹ sit fūdamētū z janua sacrox. de p̃byte. nō bapti. venies. ꝺ cognat. spi. c. ij. li. vj. Sz nec ꝛtritio ē nec̃aria accipiēdo ꝛtritiōez ꝓprie: put est dolor de pctis gra informaz: qz tūc in ano q̃ baptismā: sz p̃ cōtritiōez nꝛe hz̃et: ꝫ bñ est nec̃arius dolor de pctis saltē infozmis. q. est attritio: q̃ ex vi sacr̃i baptism̃i fit ꝛtritio. vñ dixit Pet⁹ Act. ij. Pniam agite z baptizet̃ ynusq̃sq̃ vr̃m. Vñ Aug. ꝺ ꝛse. di. iiij. Oēs q̃ iam sue volūtati arbit̃ cōstituūt: cū accedit ad sacr̃m fidelitū: nisi oino pereat veterꝫ vite nō p̃t nouā ꝛchoare. Satisfactio ēt deo facieda ñ req̃rit. Nā vtrū apl̃s. Ro. Sine pnia sūt dona z vocatio ꝺi. Sup q̃ tex. ꝺr. Amb. et hz ꝺ cōse. di. iiij. Sine pnia sunt dona z vocatio ꝺi: qz gra ꝺ in baptismate nō req̃rit planctū vl̃ op⁹ aliq̃ ꝺ: ꝫ solā fidē: z oia gratis cōdonat.

¶ Finis Ser. Petri Hiere. de pniā sequit̃ eiusdē de oratione ꝺnica.

Incipiũt sermones super expositione oꝛationis dñice: cõpositi per Fratrẽ Petrũ Hieremiã Siculũ ordinis p̃dicatoꝛũ.

De confutatione falsarũ opinionũ. Sermo Primus.

Oportet semp oꝛare, ꝛ nõ deficere. Lu. xviij. Nota semp. i. hoꝛis oꝛatis ꝛ oportunis. Hoc em̃ p̃ceptũ cũ sit affirmatiuũ: obligat quidem semp/sed nõ ad semp. Hoc aũt thema proposui ꝙuenies materie expositiõis oꝛationis dñice: circa quam ista q̃dragesima vacare intendo: nõ quippe ꝓfidẽs de mea scientia/cũ tenuissima sit: sed in diuino auxilio. Ipse em̃ deus ex infinita sua bonitate nos ꝓuocat vt de suo auxilio ꝓfidamus/dicens p̃ Jaco. suũ aplm. Si q̃s vestrũ indiget sapientia/postulet a deo: q̃ dat oibus affluẽter ꝛ nõ improperat. Jac. j. Et per ꝓphetã suũ ait. Dilata os tuum ꝛ implebo illud. ps. lxxx. Sed anteq̃ ad ꝓpositã intentionẽ descendã: p̃mittã aliqua quasi p̃mordia. Circa materiã oꝛationis in generali proposituꝫ thema loquit: igit circa eam quattuoꝛ p̃ ordinez videamus.

Primo de oꝛationis necessitate.
Secũdo de eius qualitate.
Tertio de eius vtilitate.
Quarto de ꝓtendoꝛ cõgruitate.

¶ Et nota q̃ infra scripti sermonibꝫ multa ponũtur p̃ materie declaratiõe: q̃ tñ in p̃dicatione vtq̃ sint recitanda/p̃dicatoꝛis arbitrio relinquit. Qui ꝓsiderata audientiũ capacitate et tpis cõmoditate: an sint referenda vel omittenda/poterit ponderare. Nã vt dicit Origẽ. sicut refert Gratianus in decre. xliij. di. In mãdatis noscere nos oportet: q̃s/qualis ve sit is/cui imoꝛtalitatis ꝛba credenda sunt. Solliciti em̃ esse debem̃/ne margaritas nostras mittamus añ porcos. Jgit circa primũ. s. oꝛationis necessitatẽ: querũt doctoꝛes theologi Vtrũ oꝛatio sit necessaria ad salutem: Vbi nota p̃ euidentia: q̃ circa hanc q̃stionẽ inuenit quadruplex opinio erronea ab antiquis phis posita: sicut tangit Tho. in iij. cõtra genti. c. xcvj.

Prima fuit opinio Epicureoꝛ.
Scõa fuit opinio Peripateticoꝛ.
Tertia fuit opinio Stoicoꝛ.
Quarta fuit opinio Egyptioꝛ.

¶ In hoc ergo sermone insistaꝫ tm̃ circa has opiniones falsas reꝓbãdas: vt post modũ purgato agro a sentibꝫ infructuosis seminari possit in eo granũ frumenti. i. vera et firma fidei catholice ſnia in sermone sequenti. ¶ Prima ergo falsa opinio fuit eoꝛ qui negabãt oino diuinã ꝓuidentiaꝫ: ponẽtes mundũ factũ a casu/ꝛ oia a casu cõtingere. Casus aũt est causa agens p̃ter intentionẽ: fm̃ pbm in. ij. Phyſic. ꝛ hec fuit opinio Democriti et Epicureoꝛũ. Et fm̃ istos tollit oino fructꝫ ꝛ necessitas oꝛonis Vñ fm̃ eos vanũ est oꝛare. Et huic opinioni videt prima facie pſtare fomẽtũ auctoꝛitas sacre scripture: que sic ait. Vertime ad aliud: vidiq̃ sub sole/nec velocium esse cursum. nec foꝛtiũ bellũ. nec sapientiũ panẽ. nec doctoꝛũ diuitias. nec artificum gr̃am. sed tps calumq̃ in oibus. Eccs. ix. Sed hec opinio est oino falsa ꝛ ridiculosa: ꝛ destruit rõne/ꝛ auctoꝛitate. Rõ est q̃ q̃ a casu cõtingũt/nullũ ordinẽ habent in se. Videm̃ aũt manifeste in toto vniuerso maximũ esse ordinẽ. sicut ptz in motu coꝛpoꝛ celestiũ: solis/lune/ꝛ stellaꝝ. et in motu elemẽtoꝛ. Terra em̃ sp eodez tpe ꝓducit flozes. fructꝫ ꝛc. Propterea ỏt scriptura: q̃ deus oia in numero/pondere/et mensura cõstituit. Destruit scõo hec opinio p̃ auctoꝛitatẽ scripture/q̃ dicit. Sapientia attingit a fine vsq̃ ad finez foꝛtiter/et disponit oia suauiter. Sap. viij. Nota a fine. i. a creaturis habentibꝫ soluz esse vsq̃ ad finẽ. i. vsq̃ ad creaturas habẽtes intellectũ. Quinq̃ em̃ gradus diuina sapiẽtia ordinauit. Primꝰ est creaturaꝝ habentiũ solũ esse: sicut lapides. Scõs habentiũ eẽ ꝛ viuere: sicut plante. Tertiꝰ habentiũ eẽ/viuere/ꝛ sentire: sicut animantia terre/volu

eres celi et pisces maris. Quart⁹ gradus est habẽtiũ esse/ viuere/sentire/ intelligere cũ discursu sicut homines: q intelligũt ratiocinãdo/diuidendo/cõponendo. Quintus habentiũ etiã intellectũ sine discursu: sicut sunt angeli. Oia ergo hmõi subsunt diuine dispositioni. Vñ Sap. xij. Nec est alius de⁹ q̃ tu: cui cura ẽ de oib⁹. Nec obstat auctoritas supra in cõtrariũ allegata q̃a loquit in psona vulgi errãtis. Hoc em mõ loquendi vsit Salomon in libro il⁹: pterea liber ille noiatur Eccl̃s. i. cõcionator: vt dicit Hie. in. xiij. dial. Disputãs em Salomõ vsit sepe verbis illoꝝ q̃ terrena sapiũt: et talis est auctoritas ista. Non tñ est negandũ q̃ multa in his inferioribus a casu cõtingũt respectu causarũ scdarꝝ: pter quarũ ordinẽ multa cõtingũt: sicut auctoritas allegata dicit, sed nõ respectu cause prime z vlis/q̃ est de⁹: qz ab eius ordine nihil põt subtrahi. Et ideo respectu dei nihil est casuale/sed puisum. Vñ Job. v. Nihil in terra sine causa fit. Sicut q̃uersus quorũ seruoꝝ: licz sit casualis q̃ntũ ad eos/est tñ puisus a dño: q̃ eos scit̃ sic ad vnũ locũ mittit/vt vnus de alio nesciat. Sm Tho. pte. j. q. xxij. ar. ij. ad primũ. Quis nõ posit sum⁹ scire rones quib⁹ diuina puidentia mouẽt ad hmõi cõtingẽtia disponenda. Vñ Eccl̃s. viij. Intellexi q̃ oim operum dei nullã possit hõ inuenire rõnem eorũ q̃ fiunt sub sole. et q̃nto plus laborauerit ad querendũ/tanto mins inueniet: etiã si dixerit sapies se nosse/non poterit reperire. Scda falsa opinio fuit illoꝝ qui dixerunt diuinã puidentiã oia regere et gubernare pter act⁹ hũanos. z huius opinionis fuerũt Peripatetici: ex qua opinõe sequit q̃ vanũ sit orare z oino deũ colere cum nullus fructus ex ore sequat. Qui quidẽ errores tangit Mal. iij. Dixistis van⁹ est q̃ seruit deo et q̃ emolumentũ: qz custodiuimus pcepta eius/z qz ambulauim⁹ tristes coram dño exercituũ. Ergo nec btõs dicim⁹ arrogãtes: siquidez edificati sunt faciẽtes impietatẽ: z tentauerũt deũ aliqui nõ oẽs z salui facti sũt. Jn hoc etiã psona loquit Job. xxij. Nubes latibulũ ei⁹ nec nr̃a cõsiderat: z circa cardines celi pambulat. q̃si dicat, sicut ipse de⁹ latet q̃si nubib⁹ occultat⁹ inq̃ntũ ea q̃ supra nos sũt plene cognoscere nõ valem⁹: ita ecõtrario nec ipse ea q̃ad nos ptinẽt q̃si sub nubib⁹ existẽtia videt. sicut Ezech. ix. ex psona quorũdã dicit. Dereliquit dñs terrã. dñs nõ videt. ita exponit Tho. ibi. Jrẽ ps̃. de istis dicit. Populũ tuũ dñe humiliauerũt: z hereditatẽ tuã vexauerunt viduã z aduenã interfecerũt z pupillos occiderũt z dixerunt. Non videbit dñs nec intelliget de⁹ Jacob. Contra q̃s subdit. Intelligite insipientes i ple: z stulti aliq̃n sapite. q̃ plantauit aure nõ audiet aut q̃ finxit oculũ nõ cõsiderat ze. ps̃. xciij. Et alibi de hoc impio dicit. Dixit em in corde suo: oblit⁹ est deus: auertit faciẽ suã ne videat in finẽ. ps̃. ix. Vide etiaz Eccl̃s. xxiij. Et in psona etiã istoꝝ loquit Boet. dices. Oia certo fine gubernas: hoim⁹ dolos respicis act⁹. Hui⁹ etiaz opinionis dicit fuisse Tul. in. iij. de legib⁹ dicit contrariũ. s. q̃ oia et hoim vita iussis supne legis obtẽperant. Monebant sũt isti tales multiplici rõne: sicut ponit Tho. p. j. q. xxij. ar. ij. quarũ tñ q̃tuor potissimas dicam gra breuitatiz. Prima rõ est: qz multa mala vi debãt in reb⁹ esse/q̃ autẽ dicim⁹ deum nõ posse impedire: z sic nõ erit oiporens. aut posse: z sic cũ nõ impediat cũ possit/videt cõsentire z fomentũ dare malis q̃ fiũt. dq vt dt canon. Error cui nõ resistit approbatur: z veritas cũ minie defensat oppim. negligere q̃ppe cũ possis gturbare pernitiosos: nihil est aliud q̃ fouere. nec caret scrupulo societatiz occulte/q̃ manifesto facinori desinit obuiare. xciij. di. error. z. ij. q. vi. negligere. faciũt notata in. c. q̃nta. de sen. excõ. z in. c. cuz q̃s. eodẽ ti. li. vj Scda ro: qz nõ videbãt quõ potest stare sit libertas arbitrij cũ diuina puidẽtia. Tertia ratio qz in euentib⁹ hũanis nullus certꝰ ordo apparet. Non em semp bonis bona eueniũt aut malis mala: neq̃ rursus semp bonis mala eueniũt/aut malis bona: sed indifferẽter bonis z malis bona z mala. iuxta illud Eccl̃s. ix. Uniuersa eque eueniũt iusto z impio: bono z malo: mũdo z imũdo immolanti victimas z sacrificia cõtemnẽti. Quarta rõ est: qz quicq̃d dimittit sibi nõ subest alteri⁹ puidẽtie: sed hoies sibi ipsis dimittunt a deo. Dicit em Eccli. xv. Deus ab initio cõstituit hoiem z reliquit eum in manu cõsilij sui, z hec spẽaliter videt esse

malis: de q̄b⁹ dr. Et dimisit eos fm̄ desideria cordis eor: ibūt in adinuētionib⁹ suis ps. lxxx. Sed ista opinio est oino falsa: vt ptz ex eo: q̄ ex h̄ tolleret p̄miatio bonor̄ z dānatio malor: z timor dei pariter z amor. Cōtra q̄ dr tota scriptura sacra innitit. Et pterea sequeret ex hac positiōe/ q̄ deꝰ nō esset iustus: z dimitteret mala ipunita z bona nō remūerata. Cōtra q̄ dr ps. vij. Deꝰ iustꝰ iudex fortis z patiēs. Destruit etiā hec opinio p auctoritates sup allegatas. Sap. vij. Sapiētia attingit a fine vsq̄ ad finē fortit̄ z disponit oia suauit. Nō restat respōdere ad rōnes in cōtrariū allegatas. Ad p̄mā g̃ rōnē dicēdū fm̄ Tho. vbi s. q̄ aliter est de eo q̄ hz curā alicuius particularis/ z de puisore vlt. Prouisor aūt particularis excludit defectū ab eo q̄ eius puisioni subdit q̄ntū pōt: sed puisor vlis p mittit aliquē defectū in aliquo particulari accidere/ ne impediat bonū totiꝰ. vñ corruptiōes z defectꝰ in rebꝰ naturalib⁹ dicūtur esse cōtra naturā particularē: sed tñ sunt de intētione nature vlis/ inq̄ntū defectus vniꝰ cedit in bonū alterius/ vel etiā totiꝰ vniuersi: q̄ corruptio vniꝰ est g̃natio alterius: p quā spēs cōseruat. Cū ergo deꝰ sit vlis puisor totiꝰ entis: ad ipsiꝰ puidentiā ptinet vt p̄mittat aliq̄s defectꝰ esse in aliquib⁹ particularib⁹ rebꝰ/ ne impediat bonū vniuersi pfectū. Si em̄ oia mala p̄hiberēt̄: multa bona deessent vniuerso. Nō em̄ esset vita leonis si nō esset occisio animaliū: nec etiā patientia martyrū si nō esset tyranni p̄secutio. Vñ Aug. in Enchi. Deus oipotens nullo mō sineret aliq̄d esse mali in opib⁹ suis/ nisi adeo esset oipotēs vt bene faceret etiā de malo. Ad scdam rōnem q̄ requirit latiorē indagationē: respōdebit infra cū aget contra tertiā opinionē circa finē: versū. mō restat respōdere. Ad tertiā rōnē. Q̄z bona z mala bonis z malis eueniūt: cōtingit nō sine ordine diuine puidētie q̄ tribuit vnicuiq̄ p: out cuiq̄ expedit q̄uis intellect⁹ nr̄ nō possit p̄cipere rōnez puidētie sue: q̄ mirabili z ineffabili mō oia disponit: sicut medicus diuersis infirmis puidet diuersis remedijs z cōtrarijs: non tñ sine rōne artis medicine/ q̄uis rōnem ipsam nō capiāt illi⁹ artis ignari/ quib⁹ videret medicꝰ a casu agere/ et medicinas illas ordinare: cū tñ nō a casu faciat/ sed fm̄ rationes medicine. Sic z nos considerare debem⁹: q̄z oia a diuina puidētia certo ordine gubernant̄/ q̄uis causas z rōnes puisionis sue intelligere nō valeam⁹. Juxta illud Eccs. viij. Intellexi q̄ oim̄ opex dei nullā possit hō inuenire rōnē eor q̄ fiunt sub sole z̄. Ad quartā rōnē dicēdū q̄ in h̄ q̄ dr deꝰ hoiem sibi reliquisse: nō excludit hō a diuia puidētia: sed ondit q̄ nō p̄figit q̄ virtꝰ opatiua determiata ad vnū sic in rebꝰ naturalib⁹: q̄ agunt̄ tm̄ q̄si ab alio directe: nō aūt ipsa se agūt q̄si se dirigētia in finez sicut creature rōnales p vsum liberi arbitrij/ q̄ cōsiliant̄ z eligūt. vñ signanter dicit: in manu cōsilij sui. Sz q̄ ipse actꝰ liberi arbitrij reducit in deū sicut in causaz necesse est vt ea q̄ ex libero arbitrio fiunt/ diuine puidentie subdant̄. Prouidētia em̄ hois continet sub puidētia dei sicut causa particularis sub causa vlī. hoim etiā iustorꝝ quodā excellētiori mō deus hz puidentiā q̄s impiorꝝ/ inq̄ntū nō p̄mittit aliq̄d euenire p eos q̄ finaliter impediat eor salutē. Nā vt dr Ro. viij. Diligētib⁹ deū oia cooperant̄ in bonū. Et ps. Nō non relinquet dñs virgaz pctorꝝ sup sortez iustorꝝ: vt nō ex. iu. ad ini. ma. s. Sz ex h̄ ipso q̄ impios deꝰ nō retrahit a malo culpe: dr eos dimittere/ ñ tñ ita q̄ totaliter ab ei⁹ puidētia excludant: alioq̄n in nihilū redigerēt nisi eius puidētia p̄seruarent̄. Tertia falsa opinio fuit illorꝝ q̄ oia q̄dē puidētie diuine subdebant: hz ex necessitate p̄tingere arbitrātur sive ex imutabilitate puidentie/ sive ex necessitate stellarum/ sive ex cōnexione animorum. Et hec fuit opinio Stoicorum: q̄ quidē opinio duo incōueniētia iportat. Primū est q̄ ponit oia ex necitate p̄tingere: z fm̄ h̄ tollit libertas arbitrij. Et p̄tra h̄ agit. j. in h̄ fmone: in q̄ rōnes z auctoritates iste error iprobabilit. Scōm̄ icōueniēs est: q̄z sequit ex hac opinōe q̄ nō optz orare/ nec vllus fructus ex oratione sequit̄. Et cōtra hoc agit infra in fmōe. primo: vbi ondit multiplici medio q̄ oratio est necessaria: et huius opinionis videt fuisse Virgili⁹ q̄ ait in vj. enei. Desine fata deū flecti sperare precando. Huic etiā errori q̄dā mō chr̄iani inniti tunt̄ paganizantes atq̄ dicēres. Quello che deue esser cōuien che sia. Juxta illō in

tragedijs. Fatȝ agimur credite fatȝ. Tol/litur ḡ ex hoc libertas arbitrij. Vñ hac fal/sa opinione quasi q̃dã reti diabolus pluri/mos subtrahit ad pditionẽ eñã. Igit ad hui⁹ erroȝ exclusionẽ dupl̃ci medio vtar vicz rõne t auctrate. Rõ erit sextuplex.

Prima sumit ex pte culpe cõmisse.
Secũda ex pte pene debite.
Tertia ex pte iustitie diuine.
Quarta ex pte expimentalis doctrine.
Quinta ex pte scientie humane.
Sexta ex pte pfectionis mundane.

¶ Prima ergo sumit ex pte culpe cõmisse t est rõ talis. Certũ est q̃ nulluȝ pctm̃ cõ/mittit nisi ex volũtate libera. Vñ Aug⁹. xv.q.j.in prin. Pctm̃ adeo volũtariũ ma/lum est: q̃ si nõ sit voluntariũ: desinit esse pctm̃. Vñ si aliquis act⁹ de genere malo/rum cõmitteret ab aliq̃ sine ꝓpria volunta/te: nullo mõ esset pctm̃ si nullo mõ essȝ vo luntariũ. puta si a furioso vel frenetico cõ mitteret homicidium. xv.q.j. sane. t c. alij quos. t c. illa. Sic t si ab ebrio: cuius ebri etas illa tãto magis grauak quãto malo/ra potuerãt ex ea mala sequi. Vñ Aug. cõ tra Faustũ. t habek in decretȝ. xv.q.j. In ebrietate fecerũt Loth filie ei⁹. t se nescieri mi/scuerunt: q̃propter culpãdus quidẽ nõ tã/tum q̃ntũ ille incestus/sed q̃ntũ ebrietas illa merek. Sic si infans occidit hominẽ. Sic si tract⁹ vi pcisa: q̃ totaliter excludit voluntariũ/aliquid de genere malo⁹ cõ/mittat: totaliter excusak a pctõ. l. di. pibꝫ/teros. Si vero nõ fuerit vis pcisa/sed cau satiua q̃ dicik metus: excusak quidẽ a tan/to/sed nõ a toto: q̃ potius debet quis oia mala pati q̃ pctõ consentire. xxxij.q.v. ita ne. t de eo qõ me. cã. sacris. Rõ est: q̃ me/tus nõ totaliter excludit voluntatẽ: q̃ co acta voluntas/volũtas est: vt dicunt legi ste. Si igik ex puidentia diuine infallibili tatis ex necessitate cõtingerẽt/t cõsequen ter tolleret libertas arbitrij: ḡ nulluȝ pec/catũ cõmitteret in mundo: q̃ ex necessita te hõ ageret sicut alia bruta: que potius agunt q̃ agũt. Sz h̃ ptz manifeste falsum q̃ oẽ ius. s. diuinũ/naturale/humanũ/di/cat culpas cõmitti/si aliq̃d cõtra deũ vel primũ agak. Rõ em̃ nãlis dictat hoi q̃ il/lud qõ ab eo fit ꝫtra rõnem naturalẽ/sit malũ. Zd quid em̃ data esset hoi rõ: si fas eẽt passim hoi cõtra rõnẽ viuere t opari? Vñ t iurisc̃sult⁹ dicit. ff. de iu. et iu. l. vt vim. Cũ em̃ inf hoies cognatõeȝ q̃ndã na tura cõstituit: ꝫnis est hoiem hoi insidiari nephas esse. ¶ Scda rõ sumik ex pte pe/ne debite. Null⁹ em̃ act⁹ ex necessitate cõ/missus/punibilis est nec pmiabilis. Vnd Aug⁹. xxij.q.iij. Nabuchodonosoꝛ. Ma/sis inq̃t ire nunq̃ de⁹ redderet interitũ/ni si volũtarium inuenirek hõ habere pctm̃. Propter h̃ dicũt iura: q̃ si homicidiũ a fu/rioso vel infante cõmittik: nõ est punibile etiã pena irregularitatȝ. Idẽ si ab arcto necitate defensiõis cũ moderamine incul pate tutele occidik inuasoꝛ. vt in Le. si fu/riosus. de homici. ff. ad. l. aql. l. sciam. ℌ. q cũ aliter. t. ff. de iusti. t iu. l. vt vim. et. C. vñ vi. li. viij. Si igik dicerẽ⁹ oia ex necessi tate cõtingere ꝓpt diuine puidẽtie infalli/bilitatẽ: aut alia q̃uis causa seq̃ret hoiem mala agẽtez: nulla pena dignũ foze. ḡ iniu ste de⁹ hoiez ꝺdẽnaret pena tpali vel eña ꝓpt demerita pctõꝝ. Iniuste etiaz sunt leꝫ ges diuie t hũane: q̃ malefactoꝛib⁹ penas cõdignas irrogãt. Vt q̃d lex diuina t hu/mana punit homicidã morte: si ex nectate q̃s hoiez occidit: Iniusta sunt etiã oia sta tuta municipalia delinq̃ntes puniẽtia: et pmiãtia bonos: t sic dabik licẽtia ipꝛobis nocẽdi alijs. Cõtra qõ dr Ihũ. t habek in decre. tiij. dist. Facte sunt aũt leges: vt eaꝝ metu hũana coerceak audacia: tutaq̃ sit ink imꝛobos innocẽtia/t ipsis imꝛobis formidato supplicio refrenek audaciaꝫ no cendi facultas. Et sic ptz scda rõ. ¶ Terl tia rõ sumik ex pte diuie iustitie t bonitaꝫ tis. Si em̃ dicerem⁹ in bonis hũanis oia ex necitate ꝫtingere/siue ex puidẽtie ne cessitate/siue ex ꝫstellatiõe: seq̃ret q̃ deus esset cã malo⁹ culpe q̃ cõmittũtur in mũ do. Et q̃ inconuenieti seq̃ret aliud tripler inconuenies. Primo. s. q̃ esset de⁹ sibi ꝫtra rius: nã ex vna pte pcipit nob ne mala fa/ciam⁹: t ex altera nos ipelleret ad maluȝ. Si em̃ homicidiũ/furtũ/adulteriũ: t hu/iusmodi mala sint: vt q̃d nos diuia puide/tia impellit necario ad illa ꝓpetrãda: Si aũt nõ sunt mala: vt q̃d illa phibet. Scdo aũt nõ sunt mala: vt q̃d illa phibet. Scdo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

le magis culpabilis esset deus: q nos ad ſla necessaria ipellit z cogit. sicut ſi rex alı̃ quid phiberet/et postmodū cogeret ad cō trariū faciendū. Tertio sequeret̄ q deus esset iniustus. si em ex necessitate hō agere/ret malū/aut dicis hoiem agere/aut non. si nō: ergo iniuste de⁹ agit ipm puniendo. si sic: magis dign⁹ esset deus pena: q illius mali esset causa: qz cōsensus auctoritatis in delictz est magz culpabilis z punibilis q̄ consensus opationis z cooperationis. vt no. in. c. j. de offi. dele. Vnde ad ꝓpositum Aug. in. v. de ciui. dei. c. j. sic ait. Illi vero q̄ politionē stellarū quodāmō decernētū qualiscūqz sit: et q̄d ei pueniat boni q̄d ve mali accidat ex dei voluntate suspendūt si easdē stellas putāt habere hāc prātē tradi tā sibi a summa illi⁹ prāte: vt volētes ista decernāt/magnā celo factūr iniuriā: in cu ius velut clarissimo senatu de splendidissi ma curia opinant scelera facienda decer/ni. qualia si aliq̄ terrena eluctas decreuissz generi hūano decernēte fuerat euertenda Quale deiñ iudiciū de hoim fact̄z: deo re linquit: quib⁹ celestis necessitas adhibet cū dñs ille sit z siderum z hoim. Hec ille. ¶ Quarta rō sumit ab experiētia. Vide mus em duos sub vna ꝓstellatiōe natos di uersis tñ moribꝰ viuer̄. vnū q̄dē ꝓtuose: al ter vitiose. sic̄ ptz in Jacob z Esau Gen. xxv. Si ḡ ex ꝓstellatiōe dicat̄ quis ad ma lū cogi: vterqz pfecto malus eēt cū vterqz sub vna cōstellatione sit natus. Hāc etiā rōnem ponit Aug. in. v. de ciui. dei. c. j. et Boez. ¶ Quinta rō sumit̄ a scientia huma nali: nā error iste destrueret phiam mora le/theologiā/z scientiā legalē: qz phi mo/rales z theologi libros plurimos conscri pserūt/vt hoies viuerēt virtuose z fugerēt vitia. Et q̄d ergo oportuit istos libros cō ponere/z ꝓuationib⁹ suadere virtutes: si ex necessitate hoies sequerent̄ vitia vl̄ vir tutes? Pariformiter etiā destrueret alias scientias si dñs ꝓsideret. ¶ Sexta rō sumit̄ ex pfectiōe vniuersi: q̄ quidē nō esset si nō oes grad⁹ essendi inuenirent̄ in reb⁹. Vñ ad diuinā. putidentiā ptinet oēs grad⁹ en/tiū pducere: z tō quibusdā effectib⁹ ꝓpara uit cās necessari ab⁹ vt necessario euenirēt: q̄busdā ꝓo cās cōtingētes/vt euenirēt cō tingēter sm cōditionē ꝓximarū causaruz.

Hanc rōnē assignat Tho. ſ. ꝑte. q. xxij. ar. iij. z sic patēt rōnes. Nō videam⁹ auctoritates q̄bus p̄dict⁹ error destruit. Prima est Eccli. xv. De⁹ ab initio cōstituit hoiez z reliquit eū in manu ꝓsilij sui: adiecit mā data z ꝑcepta sua: si volueris mādata con seruare cōseruabūt te. apposuit tibi aquā z ignē: ad q̄ volueriz porrige manū tuā. añ hoiem vita z mors/bonū z malū: q̄ pla/cuerit ei dabit̄ illi. Nota in manu consilij Glo. interliniariz. i. in libertate arbitrij: ab initio. ſ. mundi vel vite cuiuslibet/adiecit mādata et ꝑcepta. Mādata sunt ꝑcepta affirmatiua inducētia ad ꝓtutes. Prece/pta sūt negatiua a vitijs retrahētia: z ob/ligāt semp et ad sp. ſz affirmatiua obligāt semp/ſz nō ad semp. Aquā. i. bonā vitam seu deuotōez: z ignē. ſ. eternū inferni. Bo nū. ſ. glorie/z malum pene. Prz prima au/ctoritas. Scōa habet̄ Gen. iij. Dixit dñs ad Cain. Nōne si bñ egerz recipies: sinaūt male/statim in foribꝰ pctm aderit. sed sub te erit appetit⁹ tu⁹ z tu dñaberis illi⁹. Ex q̄ textu clare pbat̄ q peccare ē in prāte ho minis: ḡ necessitas diuine puidētie nō tol lit libertatē arbitrij. Hō restat respōdere ad rōnē q̄ fit in oppositū q̄ est talis. Cum diuina ꝑdestinatio sine prouidētia mutari non possit: ergo necesse est ipsam impleri. Cōstat aūt/diuine puidētie oia subdant̄ etiā actus hūani: vt supra habitū est. ḡ vi deat̄ q oia ex necessario pueniāt: q̄a posi/ta necessitate cāe/ponit̄ necitas effect⁹. Et ꝓ rūsione vtar duplici medio. ſ. rōne cōfir mata q̄ auctoritates Aug. z Boety: z ex/emplo. Prō intellectu ḡ rōnis Nota q̄ du plex est necitas. ſ. absoluta z suppositiōis q̄ dr̄ cōditiōalis. Absoluta necitas est q̄n res nō pōt aliter eē. sicut necesse ē ignē ar dere/graue descēdere/hoiez esse mortalē. Necessitas ꝓ suppositiōis est/q̄n aliq̄d ē necessariū nō simpl̄r/sed aliq̄ supposito. sl cut comedet̄ z bibere nō est necessariū ab solute hoi: qz nō cogit̄ ad comedendū z bi bendū. sed supposito q hō velit viuere/ne cessariū est eum comedere z bibere. Hec ḡ necitas dr̄ suppositionis/nō aūt absoluta. sic ſi tu curris necessario moueris: z tñ ab solute loquēdo/nec te currere est necariuz nec te moueri. Sic ſi scio te ambulare/ne/cesse ē te ambulare, nō em̄ pōt res aliter esse

q̄ sciaḳ: ꝛ tñ absolute nō est necesse te ambulare. Hō in ꝓposito loq̄ndo/ de necessitate absoluta nō est necessariū te bene agere: sed si vis saluari/ est necessariuz te bene agere ꝛ bene viuere. Sic cōcedendū est si deꝰ te p̄destinauerit/ necessario saluaberꝫ: sed tñ nō sequiḳ q̄ de necessitate bñ agas: nec q̄ saluerꝫ simplr ꝛ absolute: sed necessitate suppoſitionis, sic hec tñ necessitas non tollit libertatē arbitrij/ sicut nec necessitas te mouendi tollit libertatē arbitrij/ q̄uis sit necessariū te moueri si curris. Et idē dicendū est de p̄sciētia circa dānādos. Hāc rēsp̄ōnē facit Aug. sicut refert Gratianus: in decretꝫ. xxiij. q. iij. Nabuchodonosor, ꝛ idē de ꝑbo ad verbū ponit Boet. in vlti. de cōso. circa finē. Dicūt ergo: si due sunt necessitates simplex vna: veluti necesse est oēs boies esse mortales. Altera conditionis. vt si aliquez ambulare q̄s sciat/ eum ambulare necesse est, q̄ eī quisq̄ nouit illud aliter q̄ notuz est/ nequit: sed hec minime secū illā simplicē trahit. Hāc eī necessitatē nō ꝓpria facit natura/ sed cōditiōis adiectio. Nulla eī necessitas cogit incedere voluntatē gradientē/ q̄uis eum tūc cū gradiaḳ incedere necessariū est. Eodem igiḳ mō: si q̄d p̄uidētia p̄sens videre illud necesse est esse/ tam etsi nullā nature habeat necessitatē: at quidē ea futura q̄ ex arbitrij libertate p̄uenīūt p̄sentia cōtuet: hec igiḳ ad intuituz relata diuinū/ necessaria sunt p̄ dispositionē diuine notionis: p se ꝑo cōsiderata absolute nature sue libertatē nō deserūt. Fient igiḳ ꝓuidubio cuncta q̄ futura deꝰ esse p̄nouit: sed eoꝝ q̄daz de libero arbitrio, p̄ficiscūtur. q̄ q̄uis euenīāt existendo: tñ naturā nō amittūt. que p̄ius q̄ fierent/ etiaz nō euenire potuerūt. Hec illi. Hō videam⁹ exēplū seu similitudinē. Pone aliq̄s esse in quadā turri altissima in biuio cōstituta/ ad monendum viatores ne p̄ viā malā incedāt: quoꝝ quidā ingredīunt viā dextrā. q̄ q̄uis sit aspera/ tñ secura est: ꝛ finis eius salus. Alij intrāt p̄ viā sinistrā planā quidē ꝛ delectabilē/ ꝫ plenā latronib⁹: ꝛ finis eiꝰ interitꝰ et mors. Et illi in guardia ꝑstituti clamant viatorib⁹/ vt dimissa via sinistra icedāt p̄ aliā. s. p dextrā. Quidā q̄ viatoꝝ obediūt clamātib⁹/ q̄daz nō: ꝫ postꝰ trufant de eis ꝛc. Custodes q̄ illi, p̄uident q̄ incedētes p̄ viā dextrā q̄uenīūt ad locū optatū: incedētes ꝑo p̄ sinistrā/ incidūt in latrōes ꝛ peūt. Quero q̄: nunq̄d p̄uisio illoꝝ custodū cogit illos p̄ viā sinistrā incedere/ ꝛ illos per dextrā certe nō. Sic in ꝓposito: iste q̄ stat in guardia est deꝰ in turri altissima sue sapiētie ꝛ eternitatis ꝑstitutꝰ. Esa. lij. Deꝰ q̄ celsus ꝛ sublimis habitās eternitatē/ ꝛ sanctū nomē eiꝰ in excelso. Jtē p̄s. Quis sicut deus noster q̄ in altis habitat, ꝛ humilia respicit in celo ꝛ i terra: ꝛ oia simplici intuitu contuet/ p̄terita/ p̄ntia/ ꝛ futura. Deꝰ, iij. Oia nuda sunt et apta añ oculos eius. Due ꝑo vie. s. sinistra delectabilis/ est vita carnalis ꝛ voluptuosa: ꝫ finis eiꝰ interitus. Prouer. xiij. Est via q̄ videt homini recta: nouissima aūt eius ducūt ad interitū. Ad Ro. vj. Finis illoꝝ mors est. Via ꝑo dextera aspera ꝛ difficilis/ est vita spūalis ꝛ fructuosa: ꝫ finis eiꝰ est salus eterna. Luce⁹ Arcta est via q̄ ducit ad p̄ditionē/ ꝛ multi sunt q̄ intrāt p̄ eā. Ecce p̄ma via carnalis. Sed tur. Quā angusta porta et arta ē via q̄ ducit ad vitaz/ ꝛ pauci sunt q̄ inueniūt eam. Mat. vij. Jtē Ro. viij. Frēs debitores sumus nō carni vt ꝫ carnē viuam⁹. Si enim carnē viteritꝫ/ moriemini. Si aūt spūfacta carnis mortificaueritꝫ/ viuerꝫ. Deꝰ igiḳ q̄ stat in altissima turri sapientie sue/ clamat p̄ se/ p̄ ꝓphas/ p̄ aplos/ ꝛ alios p̄dicatores: iter q̄s ego clamo vob⁹ in turri alta ꝓguli siue pulpiti dicens. Hec via/ ambulate in ea. Esa. xij. Jtē Prouer. iij. Ne delectare in via eorum. Esa. xij. Jtē Prouer. iij. Ne uerte pedē tuū a malo. Ulias eī que a dextris sunt nouit dñs: pueste ꝑo sunt q̄ a sinistris sunt. Sz multi pchdoꝛ ac pene infiniti viatores derident ꝛ despiciūt monitiones clamantiū: q̄ stultoꝝ infinitꝰ est numerꝰ. Uerbi gra. dt cōcubinarij/ cōfessoris/ vel p̄dicatoris. Uelletꝫ vos q̄ ego dimittere istā iuuenē et q̄ bēo filios/ ꝛ est pauper la vt vadat ad hospitale/ vel ad lupanar ꝛc. Earis ꝑ facerꝫ vris ꝛc, sic vindicatoris dei. Vultis q̄ ego remittā iniuriam/ ꝛ dicerez q̄ ego ſuz iudeus ꝛc. Ecce q̄ deus nō cogit liberū arbitriū. imo adiuuat ipm monitionib⁹/ terroribꝫ/ ꝛ exēplis: et vult q̄ oēs saluaremur. j. Tim. ij. Hoc est bonū ꝛ acceptabile est cor̄a saluatore nr̄o p̄

vult dēs hoies saluos fieri/z ad agnitōez veritatz venire. Vlatoribꝫ aūt q negligūt vl despiciūt ꝓsiliū z monitionē dei/comi nat ipse deus di. Extēdi manū meā z nō fuit q aspiceret. despexistis oē ꝓsiliū meū/ et increpatiōes meas neglexistis. ego q̄q in interitu vō ridebo z subsānabo/ cū vob qō timebatz aduenerit. Prouer. j. Ex his ꝗ ptz q falsus z cec⁹ est error huiꝰ oppositionis. ¶ Quarta opinio falsa fuit egypti oū: q ecōuerso asserebāt diuinā dispositionē ꝓtribilē esse oūonib⁹. Vñ dicebant q fatū oūoniꝫ z qbusdā imaginibꝫ/ suffumigationibꝫ siue incātationibꝫ ꝓrebat. sicut refert Tho. in. ij. ꝫ gē. c. xcvj. Et ꝓ hac opinōe vident facere q̄dā q in scripturꝫ diuinis dicunt sm illō qō ꝓma facie apperex eis. Dicit em Esa. xxxviij. q Esaias ex mādato dñi dixit Ezechie regi. Hec dr dñs. Dispone domui tue. q: morieꝛtu z nō vives. z q post oūonē Ezechie factū est verbū dñi ad Esaiā di. Vade z dic Ezechie. Audiui oūonē tuā: ecce adꝺ̃ciaz sup dies tuos q̄decī annos. Hiere. xviij. dr ex ꝑsona dñi. Repēte loq̄r aduersum gentē z aduersum regnū/ vt eradicē z destruā et dissipabo illd. Si pniam egerit gēs illa: a malo suo qō locut⁹ sum aduersuꝫ ea: agā z ego pniam sup malo qō cogitaui vt facerē ei. Et Joel. ij. Cōuertimi ad dñm deū vīm: q: benign⁹ z misericors est. q̄s scit ꝺ cōuertat z ignoscat deꝰ? Ad idez facit qō legit Jone. ij. de ꝓuersiōe Niniuitaꝝ. Hec aūt opinio destruit manifeste per rōnes z auctoritates scripture. Per rōnes q̄dē: q: ex hac opinōe sequūtur mꝫa inconuenīētia. Sequit em ꝓmo q ꝑ voluītas dei sit mutabilis. Jtez q aliq̄d ex tpe deo aduenīat. et vltem⁹ q aliq̄ tpalia q̄ in creaturꝫ sunt sic causa alicuⁱ existētis in deo/ q̄ sunt manifestis impossibilia. Aduersaꝝ etiā hec opinio auctoritatiꝫ sacre scripture: q̄ ineffabilē z ꝑpssam cōtinēt auctitatē z ꝑtutē. Dicit Num. xxiij. Nō est deꝰ quasi hō vt mētiat nec vt filius hois vt mutet. Dixit ḡ et nō faciet: loquut⁹ ē z nō implebit. Et. j. Re. xv. Triūphabꝫ in isr nō ꝑcet/z penitudine nō flectet. Jtē Dal. iij. Ego deꝰ et nō mutor. Jtē Boet. in car. O q ꝑpetua tē. Stabilisq manēs dās cūcta moueri. Discendū est ḡ q ꝓuidētia diuina oino est immutabilis/ z ꝓsequēter necesse est ipaz immoueri. Quātus em deꝰ velit mutabilia: tñ vult illa sine sui mutabilitate. Vide quod scripsi dñica scda post festū trini. Smone q incipit Dilexꝰ dñs fui illi⁹. in introitu smonis. Nec obstat qō dicit de Ezechia z Niniue/z alie auctitates supra posite: ex q̄bus videt prima facie foueri opinio ꝓtraria: q: ipse auctitates loquūtur nō de sniali dei diffinitiua/ꝫ cōminatiua z tñ ꝓa. Nō em loquit Esaias et Jonas ꝓpha/z alie auctitates sm ordinē cause ꝑme: sed ꝓtenū clat illud qō fieri debebat sm ordinē causarū scdaꝝ: sm q̄s debebat euenire illō qō ꝓpheta cōminabat. Vñ dato q ex diuina dispositiōe aliꝫ euenīret: nō tñ fuit falsuꝫ qō ꝓpha prenūciauit: q: loquut⁹ est sm ordinē cause scde. Vñ cum dixit Jonas. Adhuc q̄draginta dies et Niniue subuertet. ē sensus. i. merita ei⁹ exigūt vt subuertat/ z sic in veritate erat. ita exponit Tho. ij. ij q. clxxj. ar. vj. ad scdm. cōcordat idē Tho. ꝑte. j. q. xix. ar. viij. ad scdm. Vñ ḡ ꝑ oūonē mutat effect⁹ ille q euenire debebat sm ordinē causaꝝ scdaꝝ/ dicit deꝰ cōuerti vl ꝑnitere: nō q eterna ei⁹ dispositio mutet/ꝫ q: mutat aliq̄s ei⁹ effectus. Vñ z Greg. dicit. q nō mutat deꝰ cōsiliuꝫ/ cuius q̄q mutet sniam. nō illā q exprimit dispositionem eternā: sed illā sniam q exprimit ordinā inferioꝝ causarū/ sm q Ezechias erat moriturꝰ z gens Niniuitarū pro peccatis suis puniēda. Talis aūt mutatio sentētie dicit trāssumptiua locutione dei penitentia/ inq̄ntū deus ad penitentis similitudinem se habet: cuiꝰ est mutare qō fecerat. Per quē modū dr etiā metaphorice ira/ sci inq̄tū puniendo facit irascētis effectū. sm qō ponit Thom. in. iij. cōtra gentil. c. xciij. sicut z Beñ. vj. Vidēs deꝰ q multa malitia hoim esset in terra: z cuncta cogitatio cordis intēta esset ad malū: penituit eum q hoiez fecisset in terra/z tactus dolore cordis intrinsecꝰ z precauēs in futuꝝ. Delebo inquit hoiem quem creaui a facie terre: ab hoie vsq̄ ad animantia: a reptili vsq̄ ad volucres celi. penitet em me fecisse eos. Potest tñ dici loquēdo spiritualiter q ꝓpheta Jone fuerit expleta: sm quod Aug. exponit. xxj. de ciuī. dei. ca. xxiij. Et scripsi dñica. xxij. post festuꝫ Trinitatis in

sermone predicto/qui incipit. Misertus dñs serui illius. parte. j. et in dñica in Septuagesima/ p̃mone q̃ incipit. Multi sũt vocati. pte. ij. in fine p̃me q̃stionis

De necessitate oronis in communi. Sermo ij.

Reprobatis supra opinionib̃ falsis q̃ necitatẽ oronis excludebãt: veluti cãpo vepriuz aculeis expurgato. Restat mõ seminare bonũ semẽ: vicz ponere verã et firmã sniaz fidei catholice. q̃ habet Oz sicut oia creata sunt a diuina potentia/ sic oia a diuina p̃uidẽtia gubernanť/ etiã actus humani: cõtra primã z scõaz opinionẽ supra positas. Jrẽ q̃ diuina p̃uidẽtia imutabilis est/ z eã p̃sequẽter necesse est impleri: ꝯtra quartã opinionẽ supra positã. Jtem q̃ rei manet libertas arbitrij. Et tõ oportet q̃ hõ se disponat p̃ orones et alia opa bona/ ad vitã brãm acq̃rendã: ꝯtra tertiã opinionẽ supra positã. Est ḡ necaria oro ad salutẽ: z hoc q̃druplici medio cõfirmabiť.

Primo p̃ auctoritates diuinales.
Scõo p̃ rões theologicales.
Tertio p̃ narrationes exẽplares.
Quarto p̃ sũrudines euidẽtiales.

¶ Et primo q̃dẽ dicã de necitate oronis in gñali. Scõo in spẽali/ q̃ oro sit necessaria ad salutẽ: in sequẽti sermõe. ¶ Primo ergo zẽ. Auctoritates multe z in plũmis scripture sacre locis habẽtur. Primo auctoritas dñi Lu. xviij. Oportet semp orare z non deficere. i. horis cõpetentib̃. Jrẽ Luc. xj. Petite z dabiť vobis/ q̃rite z inuenietis/ pulsate z apertẽť vobis. Jrẽ apls. j. Thes. vlti. Sine intermissione orate. i. nõ intermissis horis canonicis. De quib̃ ps. Septies in die laudẽ dixi tibi. Et q̃b̃ auctoritatib̃ manifeste ꝑz q̃ oro est necessaria ad salutẽ. q̃ est verũ nõ necessitate absoluta sive ꝑsa/ nec necessitate coactionis: q̃ oro est actꝰ voluntaris z tõ excludit tales necessitates. ẽ est necessaria necessitate suppositõis. Supposito enĩ q̃ homo debeat sive velit cõsequi salutem/ q̃ est finis noster: necesse est orare. ¶ Scõo ꝓbať per rões. Adduci aũt pñt q̃tuor rões.

Prima sumiť ex pte ꝓprie indulgẽtie.
Scõa ex pte supnalis benivolentie.
Tertia ex pte diuinalis reuerẽtie.
Quarta ex pte supernalis p̃uidẽtie.

¶ Prima ratio sumiť ex parte ꝓprie indulgentie. Naz vnusquisq̃ tenet ex charitate sibi ꝑcurare bona spũalia multo magis q̃ bona tpalia: q̃ solũ necessaria sunt ad vitã corporis. spũalia vero ad vitã anie. Et tõ principaliť ista bona spũalia quereda sunt tanq̃ finis. Tempalia ẽ bona quereda sunt nõ tanq̃ finis: qz hoc esset petim mortale. sed tanq̃ media q̃daz per q̃ perueniť ad finẽ. Jõ in oone dñica primo talia bona spũalia ponũtur: z vltimo tpalia/ cum dicit. Panez nostrũ quotidianũ da nobis hodie. Jõo ꝑcipit dñs Mat. vj. Queritе ꝓmũ regnũ dei z hec oia adq̃rent vobis. Manifestũ ẽ aũt q̃hmõi bõa spũalia solũ a deo habem⁹. Ps. Gratiã z gl̃iam dabit dñs. q̃nimo oia bona tã nature q̃ fortune z gr̃e z gl̃ie/ ab ipso sũmo bono habem⁹ et nõ ab alio. Jõ Jaco. j. Omne datũ optimũ z omne donũ pfectũ de sursum est/ descendens a patre luminũ. i. angelor. Nec alio mõ haberi possunt ab ipso deo hmõi bona spũalia/ nisi ab ipso postulando. Jõ Jaco. j. Si quis vestruz indiget sapiẽtia postulet illã a deo: q̃ dat omnib̃ affluẽter z nõ improperat. Jdeo sup illud ps. lxv. Benedictus de⁹ qui nõ amouit orationẽ meã/ z misericordiã suam a me. dicit Gio. Aug. Nunq̃ ergo a te moueať oratio tua z nunq̃ amouebiť a te misericordia diuina. Jtez Hiero. sup Mat. xiij. Jn tentationẽ intrat q̃ orare negligit. Et hoc etiã firmať exemplo illor̃ q̃ aliqua re ꝓpriali indigẽt. puta sanitate/ elemosyna/ officio/ vel suuore: qz videmus tales valde solliciteos ad petendũ talia caduca. quanto ergo magis solliciti esse debemus ad petẽdum diuina z spiritualia. Nota quõ pauperes infirmi volentes petere elemosynã/ ostendunt alijs vlcera vel vulnera sua: vt sic p uocent videntes ad compassionẽ et misericordiam. Et sic nos facere debemus coram deo zẽ. Sic faciebat Dauid ibi. Miserere mei dñe quonĩã infirmus sum: sana me dñe quonĩã ꝺturbata sunt omnia ossa mea zẽ. ps. vj. Et alibi. Putruerũt z corrupte sũt cicatrices mee a facie insipiẽtie

mee, ps. xxxvij. Et sic orare nos docet sancta mat ecclia di. Peccata mea dñe in fl/xa sunt in me: sed antecꝫ vulnera generēt in me sana me dñe: medicamēto pnie de⁹.

¶ Scdārō sumit ex pte supnalis beni/nolentie. Nā ex hoc q̄ vnusquisq; tenet ex charitate ꝑcepto: primū suū dīligere sicut seipsum/tenet ei ꝓsequēt in necessitate subuenire: z būficijs esse nō solum p corpales subuēciones z elemosynas: sed etiā p ispūales: quoꝫ vna est oratio. Ideo dicit. Pro/uerb. xvij. Mandauit de⁹ vnicuiq; de p/ximo suo. Nec solū p amicis. sed etiā p inimicis orandū est. iuxta illō Mat. v. Orate p ꝓsequēt̄bꝫ z calūniant̄bꝫ vos: vt sitꝫ filij ꝑris vestri/q̄ in celis est: qui solē suuꝫ oriri facit sup bonos z malos/z pluit sup iustos z iniustos: talis aūt oratio p inimicis facta: magis placet deo: qz ad orandū amicis pōt mouere: amoꝛ nālis vel mūdanus: sed p inimicis solū charitas ꝓuocat orare: ideo dicit: vt sitis filij ꝑris vr̄i z.

¶ Tertia ratio sumit ex pte diuīalis re/uerētie: qz rō naturalis dictat hoī: vt deū reuereamur z corde/z ore/z ope: qz vnū/quodq; istoꝝ a deo habem⁹/z ei de quolibet istoꝝ debem⁹ sacrificiū: z obsequiū redde/re ne simꝰ ingti. vñ Osee. vlt. Sēm auferiniq̄tē z accipe bonū z reddemus virtu/los labioꝝ nr̄oꝝ. z aplus Heb. vlt. Offe/ramus hostias laudis semp deo. i. fructuꝫ labioꝝ ꝓfitentiū noī eius. Jtē. ps. Veni/te adorem⁹: z peidam⁹ ante deū plorem⁹ corā dño z.

¶ Quarta rō sumit ex parte supernalis p̄uidentie: p cuius intelligentia est notandū: sm Tho. pte. j. q. xxiij. ar. viij. in cor. q. in fine. z in q̄stio. de veritate. q. vj. ar. j. in fi. cor. q. q̄ non solū finis vltimus/q̄ est gloria eterna cadit sub diuina p̄uidētia. sed etiā medīū/q̄ ꝓuenit ad finē nō em credatis/q̄ liber p̄destinationis sit hoc mō scriptus Petrus saluabit. Mar/tin⁹ saluabit z. sed sic Petr⁹ saluabit mediante ore Martin⁹ mediante elemosynaꝝ largitione z. oportet q̄ omnes ꝓdestinatos ꝑparare se ad salute p oratione/z alia bona opa. Necessaria igit est oratio ad hoc: vt eterna dispositio imutet: q: imutabilis est: vt supdictū est: sed vt impleat: qz hoc ipm q̄ tali petenti ꝓcedat sub ordine diuine p̄uidentie cadit. exemplū siue similitudo pōt assumi: sicut si rex ordinasset/q̄ reus dign⁹ morte vel aliqua alia pena liberand⁹ esset: si p eo ꝑces ab aliquib⁹ funderent: tunc ergo ꝑcantes p eo non id agere intenderēt: vt regis dispositio imutaretur: sed vt impleat ad quā implendā necessarie sunt ꝑces. Vñ Gre. in. xij. dial. et i decre. xxiij. q. iij. Obtineri nequaq̄ possunt q̄ ꝓdestinata nō sunt: sed ea q̄ scti viri orando efficiūt: ita ꝓdestinata sunt vt ꝑ tibus obtineant: nā ipsa quoq; pennis regni ꝓdestinatio: ita est ab oipoteti deo dispositā: vt ad hanc electi ex labore ꝓuenant: ꝑtenus postulādo mereant accipere/qō eis oipotens de⁹ ante secula disposuit donare: z p hoc ꝓz rñsio ad illud: qō aduersariꝰ dicunt: q̄d oportet orare cum p̄uidentia diuīa imutabilis sit: Amplī⁹ etiā dico: q̄ si deus reuelaret tibi q̄ saluaberiz: intelligit si bene vixeris. Et sic econtra si de⁹ reuelaret alicui q̄ dānabit: intelligit si in ꝑcis ꝑseueraverit. Vñ dicit Tho. in q̄stionib⁹ de ꝓtate. q. xxij. ar. viij. in rñsione ad scām argumētū. Jdē in. j. sen. dist. vlt. ar. iij. in rñsione ad scām argu. q̄ si alicui de⁹ reuelaret suā dānationē deberet intelligi/nō sm modū ꝓphie ꝓdestinationis vel ꝑscientie: sed p modū ꝓphetie cōminationis. q̄ intelligit supposita ꝯditione terminoꝝ: nec p hoc ꝓnūciatio falsa fuit: da intelligēda erat sm ordinē causaꝝ scāꝝ: vt dictū est sup̄ sm one. ꝓmo parte. iij. de Ninuitis: vel intelligēda erat: sub ꝯditione si ꝑseueraꝛz in peccādo/vt infra dicet. Qō aūt si de⁹ reuelaret alicui suā dānationē debeat intelligi/nō sm modū ꝓphie ꝓdestinatōis vel ꝑscientie: sed p modū ꝓphetie cōminationis/q̄ intelligit supposita cōditiōe terminoꝝ/ꝓbatur auctoritate manifesta. Ezech. xxxiij. Si dixero iusto/q̄ vita viuet z cōfisus in iustitia sua fecerit iniq̄tē: oēs iustitie el⁹ oblitoni tradent: in iniq̄tate sua quā ogat⁹ est in ipsa morietꝛ. Et subdit. Si aūt dixero impio morte morieris: z egerit penitentiā a peccato suo: fecerit̄q; iudiciū z iustitiaꝫ vita viuet z nō morietꝛ. Ad idem Hiere. xviij. Repente loquar aduersus gentē: z aduersus regnū: vt eradicē z destruaz/et dispердam illud. Si penitentiā egerit gens illa a malo qō loquor⁹ sum aduersus eā agā:

ꝛ ego penitentiã ſꝓ malo/q̃ loquut⁹ ſuꝫ vt facerẽ ei. Exemplũ etiã ptz in Niniui/ tis: vt dixi ſuꝑ ꝓmone ꝓximo ꝓte. iij. Jō dicit Nico. de lyra ſup. iij. Reg. j. Oō p/ miſſiones diuie intelligẽde ſunt: ſub ꝯdi tione. ſ. ſi er ꝓte hoim non ponat impedi/ mentũ. Plus etiã dico: q̃ poſito ꝙ populo q̃ alicꝫ intraret paciſſum ſine debita ꝓpa ratione/tamen inde expellerek: vt ꝓbatur. Mat. xxij. Amice quō huc intraſti nō ha bẽs veſtẽ nuptialẽ: At ille obmutuit tunc dr rex miniſtris. Ligatꝫ manib⁹ ꝛ pedib⁹ ei⁹: mitti. eum in tenebꝛas exteriores/ibi erit fletꝰ ꝛ ſtridor dentiũ. Si ꝙ impꝓpara/ tus intrans expellerek: mkro min⁹ nō para tus intrabit: q̃ turpi⁹ ejicit q̃ nō admit/ tit hoſpes. de iureiurã. quẽadmoduꝫ. Ad materiã nota exemplũ/q̃ audiui a q̃dam Fratre minore: de brō Franci. cui reuelatũ fuit a Chꝛo/q̃ nō cōuerſarek ampli⁹ cuꝫ quodã layco amico ſuo: q̃ dãnand⁹ erat. Cunq̃ brũs Fran. ſecũ nō ꝙerſarek: ꝛ ille de hoc triſtarek: ꝛ q̃reret cãm brũs Frã/ ciſc⁹ ſibi reuelauit/qō audiẽs ille ꝓcidit ad pedes eius vicẽs. Et ſi vex ſit/q̃ dicis mihi omin⁹ ꝯfidens in diuina miſcdia/et in tuis meritꝫ credo/q̃ ſalutẽ meã poteris ab ipo pio dño impetrare: qō et fecit. Et ẽ ergo ptz qō oꝛo neceſſaria eſt/non ſolũ ad impetrandã ſalutẽ ꝓdeſtinatã: ſed etiã ad ſniam dei cōminatoꝛiã reuocãdã. Ter/ cio ꝓbatur hoc ꝓ narratiões exemplares. Per mkta eiñ exẽpla ptz in veteri ꝛ nouo teſtamẽto: qō oꝛo neceſſaria eſt etiam ad obtinendũ illud/qō diuia ꝓuidentia ꝓde ſtinauit. Primo hꝫ in Abꝛaam cui deꝰ ꝓ/ miſit dare filiũ ſicut ptz Geñ. xvij. Et tñ ſe pius Abꝛaaꝫ oꝛabat deũ ꝓ filio hñdo: ſic ptz Geñ. xv. Dñe deꝰ q̃d dabis mihi ego vadã abſq̃ liberis: ꝛ filiꝰ ꝓcuratoꝛis do/ mus mee iſte damaſc⁹ Eliezer. addidit q̃ abꝛaaꝫ. Mihi aũt nō dediſti ſemẽ: ꝛ ecce vernacul⁹ me⁹/heres meus erit, ſtatim q̃ ſermo dñi fact⁹ eſt ad eũ dicẽs. Non erit hic heres tuus: ſed qui egrediet de vtero tuo ipm habebis heredẽ. Sic ꝛ Iſaac: cũ ſci/ ret ꝓmiſſionẽ a deo factã patri ſuo/de di/ latatiõe ſeminis: cũ dixit angel⁹ ad Abꝛa/ am. Bñdicã tibi ꝛ mkꝛiplicabo ſemẽ tuũ: ſic ſtellas celi ꝛ velut arenã: q̃ eſt in littoꝛe maris, Geñ. xxij. Tamen oꝛabat deũ ꝓ filio hñdo. Geñ. xxv. Deprecat⁹ eſt Iſaac deuꝫ ꝓ vxoꝛe ſua/eo ꝙ eſſet ſterilis: ex q̃b⁹ exẽplis patꝫ q̃ nō obſtante qō aliquis ſit ꝓdeſtinat⁹ ad ſalutẽ: neceſſaria tñ eſt oꝛo/ fatu⁹ eſt ꝙ qui oꝛ/q̃ nō oportet oꝛare: q̃a ſi ſum ꝓdeſtinat⁹/oino oportet me ſaluari: ſi preſcit⁹ dãnandus ſuꝫ. Ad idẽ facit exẽ/ emplũ de Achab: cui dixit dñs ꝓ Heliã ꝓ phetã: q̃ interficeret eum: ꝛ de eo vſq̃ ad mingentẽ ad parietẽ: ꝛ tamẽ poſtea q̃ hu miliauit ſe ꝛ oꝛauit: reuocauit deus ſenẽ tiã ſuã: ſicut ptz. iij. Reg. xxj. ex quo ptz q̃ illa dei ſnia cōminatoꝛia intelligebat ſub ꝯditione: ſi pniaꝫ nō ageret: ſicut illa cōmi/ natio facta Ezechie regi ꝓ Eſaiã ꝓphꝫ: ꝛ Niniue ꝓ Jonã. Ad idem ecōuerſo ptz de Salomone/de q̃ ꝓdixerat deus patri ei⁹ Dauid: ſtabiliã locũ eius/vſq̃ in ſem/ piternũ. ij. Reg. vij. Et tñ poſtea abſtulit a domo eius regnũ ꝓ maioꝛi ꝓte: ꝓte Ro boam filij ei⁹: q̃ ꝓdidit dñium decem tri buũ remanẽte ſibi tribu iuda ꝛ beniamin ſicut ptz. ij. Re. xij. Et poſtea ꝓte Sede/ chie regis totaliꝫ deſtructũ eſt regnũ illũ ꝛ dom⁹ iuda ꝓdidit ſceptrũ regni/vſq̃ ad hodiernũ diem. Jn nouo etiaꝫ teſtamẽto habek exemplũ in decẽ ꝛginib⁹: quaꝝ q̃n/ q̃ ſapientes: q̃ erãt ꝓdeſtinate paraueꝛũt ſe ad nuptias: q̃ in ꝓdeſtinatis requirit ꝓpa ratio: q̃ vero nō ſe paraueꝛũt excluſe ſunt: vt ptz Mat. xxv. Sic etiã nō obſtante qō deus ab eterno aliquos ꝓdeſtinaueꝛit: iu xta illud. Ephe. j. Elegit nos in ipſo ante mũdi ꝯſtitutionẽ: vt eſſem⁹ ſancti ꝛ imma culati in cõſpectu eius in charitate: nihil/ omin⁹ fuit neceſſaria chꝛi incarnatio: ad hunc effectũ implendũ: ꝛ etiã eius oꝛatio xta illud. Poſtula a me ꝛ dabo tibi gẽtes hereditate tuã: ꝛ poſſeſſionem tuam terminos terre. Pſ. ij. Sic ꝛ dñs noſter Jeſus chꝛs ſepi⁹ oꝛaſſe legit: cuius oꝛatione nō indigeret: eo q̃ ma nu ſua oia a patre ſuo tradita eſſent. Quã to ꝙ magis nos: q̃ ꝓ maxie oꝛationꝫ ſuffra/ gijs indigem⁹? Jō dicit ipe. Mat. xxvj. Vigilate ꝛ oꝛate: vt nō intretis in tẽtati/ onẽ: ſpūs q̃dẽ ꝓmptus eſt caro aũt infir/ ma. Itẽ Jo. xiij. Exemplũ ei dedi vobis vt quẽadmodũ ego feci/ita ꝛ vos faciatis. Habem⁹ etiã exẽplũ in aialib⁹ bruꝫ. Nã elephas duꝫ ſe infirmari ꝯſiderat: ad ſibi medẽdũ q̃dã ſalutiferas herbas legit: q̃

ãntecꝫ comedat: caput in celũ eũ herbis le
uat: ꝙsi a deo eas sibi salutiferas eẽ petẽ
Vñ z rpe Joelis ꝓphe magna siccitas cõ
tigit: ita ꝙ defecit aq̃ bestijs z hoib⁹ ad bi
bendũ. Et tũc bestie eleuãtes capita in ce
lũ clamabãt: ꝙsi petentes auxiliũ a sũmo
bonoꝝ largitore. Vñ ór Joel. j. Ad te do
mine clamabo: qr ignis comedit speciosa
deserti: z flãma succẽdit oia ligna regiõis:
sed z bestie agri ꝙsi area sitiẽs imbrẽ: suspe
xerũt ad te: qm̃ exiccati sũt fontes aquaꝝ:
z ignis deuorauit speciosa deserti. Nõne
aues cões docẽt pullos suos/ad cibũ petẽ
dũ os aperire: nec ynq̃ exhibẽt illis cibũ:
nisi aperiãt pri⁹ rostrũ: z sic dñs ór in. ps̃.
Aperi os tuũ/z implebo illõ. Aperi. s. ad
petendũ z ipleba illõ. s. ad auxiliũ tibi dã
dũ. Et alibi ór. Os meũ aperui: z attraxi
spm̃. Et in legẽda brĩ Tho. cantuarien⁹.
legit: ꝙ dum qdã auicula ab accipitre fu
isset iuasa voce clara scti Thome auxiliũ
iplorabat di. Sãcte Thoma adiuua me:
statim nisus cadens interijt. Narrat etiã
Anselm⁹. qõ dũ semel p vlã eques icede
ret/qdam lepuscul⁹ a canib⁹ insequut⁹ ad
eũ ꝙfugit: z ei⁹ auxilio se cõmisit. Qõ ille
vides plorauit/z ad socios suos ait. Sic
demões alias insequũt. Tũc canib⁹ vt au
fugerẽt iperauit: z sic lepuscul⁹ libere ab
ire ꝓmisit. Ergo si nouerunt tpe angustie
bestie rõne carẽtes/ad deuz z ad ei⁹ sctos
ꝙfugere. deteriores bestijs sũt hoies: q̃ ad
oꝛonis suffragiũ nõ recurrũt: pserim̃ i in
digẽtijs z alijs eoꝝ necessitatib⁹. Patet g̃
p exẽpla: ꝙ necaria sit oꝛo ad salute. Ofto
idẽ ptz p siliitudines euidẽtiales. Vulte
em̃ siliitudines dari pñt: p quas manifeste
ondik: ꝙ effect⁹ ꝓordinati a deo fiũt p cau
sas medias. q̃s oꝑtet ꝓcurrere ad eos dẽ. p
ducendos effect⁹: sic ꝑbi gra: ꝓordinauit
de⁹ numerũ dieꝝ vite nr̃e alicui plus ali
cui min⁹. Job. xiij. Breues dies hois sũt
numer⁹ mensiũ ei⁹ apud te est: cõstituisti
terminos ei⁹ q̃ pre. nõ po. Jstud aũt tem
pus vite non aliter subsistit: nisi p causas
medias: puta esum/z potũ/somnũ/z cete
ra hmõi: necaria ad ꝓseruationẽ vite hu
mane. Sile est dicere: non esse oꝛandũ vt
al: qd ꝓeq̃mur a deo: qr oꝛdo siue puiden
tie est imutabilis: ac si diceret nõ esse co
medẽdũ: vt nutriamur: ex q̃ termin⁹ vite
nr̃e est determinat⁹ a deo/qõ ptz esse ab
surdissimũ. Sic z si habes vineã. Jã ꝓor
dinatũ est a deo/si dz z q̃tũ dz facere fru
ctũ: z tñ ista dei oꝛdinatio nõ excludit cõ
curꝛuz causaꝝ scdaꝝ ad fructꝰ pducẽdos q̃
sunt putatio/ligonizatio/purgatio vitiũ:
z hũiditas terre z sol zc. Sic in infirmo q̃
uis de⁹ ꝓordinauit/an dẽat sanari vl non:
tñ opz. puidere de medico/z de medicinis
zc. vñ Aug. xxiij. q. iij. Nabuchodonosoꝛ.
in fi. sic inqt: q̃uis certissime sciam⁹ nemi
nẽ vltra terminũ a deo ꝓfixũ esse victuꝝ:
oib⁹ tñ lãguẽtib⁹ nõ incõgrue medemur.
Sic q̃uis nemo saluet/nisi ꝓdestinat⁹ ad
vitã: oñi tñ delinq̃nti est adhibẽda coꝛre
ptio: nec maloꝝ est negligẽda disciplina.
hec ille. Sic de rege q̃ vult bellare: q̃uis
exit⁹ belli sit ꝓordinat⁹ a deo: tñ nõ desistit
ipe se cũ armigeꝛ z ceteꝛ necessarijs ꝓpa
rare. Sic ó sciẽtijs addiscẽdis: sic in arbo
rib⁹ fructificãdis zc. Denicꝝ in oib⁹ effe
ctib⁹ a natura, pductis/nõ excludit ꝓcurꝛ
causaꝝ scdaꝝ ab incõmutabili oꝛdine di
uine, puidẽtie. Sic ẽ in reb⁹ nãlib⁹ z arti
ficiib⁹ h ꝓtingit: sic in moralib⁹ et spũalib⁹
diuia puidẽtia nõ excludit effectũ oꝛonũ
z ceteroꝝ bonoꝝ opeꝝ: imo icludit ad cõ
secutionẽ vite brẽ. Jõ ór scꝑtura Saragẽ
te: vt p bona opa certã nr̃am vocationẽ z
electionẽ faciatis. ij. Pe. j.

De necessitate oꝛationis in speciali. Sermo. iij.

Supꝛa sermõe

Sprimo dictũ est/de oꝛatiõis ne
cessitate in generali: nũc seq̃tur
de oꝛonis necitate in spẽali. Saluet⁹ vir/
go zc. Pro hui⁹ materie cõplemẽto notã
dũ: ꝙ ꝓclusio vera est/in sacra theologia:
vt tangit Tho. in. iij. sen. di. xv. q. duplex
est oꝛatio. s. ꝓuata seu singlaris: z publica
seu cõis. Pꝛiuata ẽ quã q̃s p se facit. Pu
blica ꝓ o est: q̃ facienda est ab oib⁹ mini
stris eccle, Utraq̃ aũt cadit sub ꝓcepto:
aliter tamẽ z aliter: qr inter vtrãq̃ oꝛatio
nem est quadruplex differẽtia.

Prima est quãtum ad ꝓsonaruꝫ determinationem.

Scda est quantũ ad tpis limitationẽ.

Tertia est q̃ntũ ad modi q̃lificationẽ.

Quarta est q̄tū ad subie declarationē. ¶ Prima ergo differētia est/q̄tum ad p̄sonaꝝ determinationē: qz ad oz̄onē p̄uatā nulla p̄sona est determinata: sed oibus incūbit in generali. Ad publicā aūt determinate tenēt ministri ecclie: qz ex officio sūt medij inter deū z hoiem ꝑstituti. Ūñ ad istā oz̄onez publicā/siue cōem tenenk. Primo oēs clerici in sacris ordinib⁹ eōstituti ō cele.missa.c.j. Scōo tenenk oēs clerici in minoribꝰ ꝑstituti: dum tñ sint būficiati ſm doctores ibi.qō vez est ſm Frā. de zar.in cle.graui.ō cele.missa. etiā si būficiū sit de p̄imonio suo: z hoc si patrimoniū factum est beneficium: z sic intelligit q̄ notat.lxxxv.di.c.fi. Et iputet sibi si būficiū sit tenue: qz nihilominus tenebit ad horas/ex q̄ fecit se ad ꝺ̄ intitulari: vt not. xcj.di.clericꝰ vicīū. de cle.nō resi.ꝑrēte. Būficiatꝰ aūt dicit/dcūq; habet būficiū ꝓpter officiū spūale: qō respicit ip̄m diuinū officiū: qz sicꝫ ab ecclia habet redditꝰ ꝓ officio mīriculari vel hmōi: q̄ nec est clericus: nec in choro recipit nō tenet. De illo aūt q̄ ꝓpter magisteriū/habz redditus ab ecclia siue magr̄ in theologia: q̄ hz fructus vnꝰ ꝓbende: aut mgr̄ in grāmatica q̄ haber expensas/si ꝓpter hoc nō venit ad chorꝫ/nō videk teneri ad officiū. Si aūt ꝓpter ꝺ̄ venit ad chorꝫ/videk teneri saltem ad illā horā/in q̄ distributionē accipit simplicit: q̄ eiusmōi sūt: qz nō hūt simplex beneficiū/z ad vitā: sed ad tēpus: z nō videtur simplr obligati: sicut nec clericꝰ canonici q̄ associat euz in choro/z comedit in mēsa etꝰ/nullos spēales reddit⁹ hūs/non videk teneri ex ꝺ̄ solū/q̄ bonis illi⁹ ecclie sustentak: nec illi q̄ habent ꝓbendas victꝰ corpalis in monasteriꝭ: siue ꝓcio/siue dono: hoc not. Pe.de pak.in.xiij.dis.xv.q.v. Si aūt būficiatꝰ nlk̄os fructꝰ recipit ō būficio tūc distinguit: qz aut nō est in pacifica possessione būficij: nec ꝓ eū stat: z tunc nō tenek: aut est in possessiōe vel ꝓ eū stat z tūc tenek: ita notat Pe.ō pak.vbi.s. Si aūt hz duplex būficiū: tūc q̄dē iuste ex dispensatiōe eius: q̄ pōt dispēsare z ex causa legitima z rōnabili: z tūc tenek tm̄ ad vnū būficiū: qz causa illa recōpensat. vide infra ꝓte.iij.circa finē ver.sed q̄ro. Si aūt iniuste tenet vtrūq; vel alterū tm̄: tūc tenek ad duplicatū officiū ꝓ se: vel ꝓ alio: qz defraudat deuz officio sibi debito. Si ꝺ nullū būficiuz hz: sed hz q̄tidianas distributiones: sic sunt plures canonici: reputatur būficiatꝰ: imo etiā si nullā distributionē ꝓciperet/ex quo tñ receꝓt est in canonicū z in fratrē: verū būficiū habet: vt notak extra ō ꝑsti.c. Cū in feratienk. vñ obligatꝰ est: qz vocē hz in capło z stallū in choro z ꝺ̄ tenet idē Pe.de pak.vbi.s. Tertio tenenk religiosi/pfessi: z religiose siue moniales: qz vt ministri ecclie de bonis eccle sustentantur etiā mendicātes. Et hac rōne ōt Pe.ō pak.vbi supꝰ: q̄ō etiā nouitij tenenk ad officiū: qz licz nō sint religiosi nec in sacris: obligank tñ qz vt ministri ecclie de bonis eiꝰ sustentank: sicut ōt decretalis de sen.excō. religioso.ꝯ.vlk.li.vj. q̄ q̄uis nō sint religiosi: anteq̄ sint religiones tacite vel expresse/pfessi: tñ q̄ manus iniecunt in eos violentas: incidūt in canonem etiā si nō sint clerici a corona clericali: sed a corona monachali vel nlk̄a vt conuersi. Itē cōuersi ad officium diuinū obligant ſm modū sibi taxatū: nō aūt ad horas canonicas q̄ sunt tm̄ clericoꝝ: ita not. Pet. de pak.vbi supra: q̄uis de nouitijs nō ita aliquibꝰ videak. Hā nouitij ꝓpter nō sunt religiosi: ntli in casibꝰ a iure exceptuat/sicut est casus ille.qñ in eos aliqs manꝰ iniecit violētas: qz tūc excōicatꝰ est/sic iniciens manꝰ violentas in pfessum z in alios casibus.si q̄ alij sūt in iure expssi: nō aūt ex primik casus iste: vicz q̄ teneāt nouitij rāq̄ vert religiosi: ḡ ster sub regla. s.q̄ nō sūt religiosi: ḡ nō tenenk vt religiosi dicere officiū: nec alia ratio ꝓponit zc. ¶ Est aūt notādū/q̄ excusank quidā de pdictis multiplicik. Primo rōne infirmitatꝭ. Ūñ dicit Joā an.in.c.j. de cele.mis. referens dictū Hostien. q̄ infirmi excusank a dicēdo z etiā ab audiendo: si talis est infirmitas in qua directe vel occasionaliꝭ timeretur obesse/si celebrationi diuinoꝝ interesset/talibus infirmis nō sit lex posita. de obse. iein. ꝓsilium. sęcus ſm Hosti. si esset vez quarrana vl̄ alia debilis infirmitas: q̄ nō obstāte sua negotia ꝓcurarer. ff. ō re.iudi. q̄stū ad fi. ¶ Sed nūq̄d post cōualescentiā tenenk dicere q̄ō vimiserūt: videk q̄d daz q̄ siue ex necessitate/siue ex voluptate

te vel accurata negligentiã omiserint: nõ peccãt nõ resumẽdo. concor. Inno. ibi. sed de pctõ omissionis est ei pnia indicẽda/ z satis est ꝙuentẽs/ ꝙ sacerdos imponat ei pniaz in eo/ in q̃ delict. s. in officio omisso redicẽdo: vel cõmutet in aliã pniaz/ si magis credit pficere ꝑ vlmũ decõmutatõne in aliã pniam. Hagz placet Tho. z Pe. de pal. vt infra notat. Idẽ dixit Hosti. vbi rãra esset omissa horarũ mltitudo/ ꝙ q̃si ipossibile esset eas redicere. Ad ff. de re. tur. l. Impossibilũ. de pac. c. fi. Si ꝓpter tãta fuisset infirmitas: vt ex toto impediat libertatẽ ad horas dicẽdas. Tũc sm Hostiẽ. nõ tenet redicere/ nec pniam agere. ad ff. de cle. nõ resi. ad audiẽtiã. Si tñ ad cautelã ff facere velit: cõmẽdand⁹ ẽ: sec⁹ ẽ vbi finxit: q̃ casu penitere tenet: vt dictũ est. Predicta notat Jo. an. in. d. c. j. ꝟcor. ꝑdictis Tho. in q̃libet. iij. ar. xxix. di. ꝙ siẽ in officijs diuis exoluẽdo obꝟuãtia est cõgruitas loci: ita etiã ꝟgruitas tꝑis q̃ q̃dez obꝟuari nõ posset/ si oporterz iniũgere omittẽti ꝙ horas diceret/ q̃s omisit forte ei in ꝟpletorio dicerz: tã luczorto sidere/ z i tpe paschali dicerz officiũ dñice passiõis: ꝙ eẽt absurdũ: z io nõ videt esse iniũgendũ ei q̃ omisit diuinũ officiũ: ꝙ horas easdẽ repetat: sed aliq̃d ad laudẽ diuinã ptinẽs. Puta qõ dicat septẽ psalmos vel vnũ psalterii/ vel aliq̃d amplꝰ sm q̃ntitatẽ delicti hoc Tho. ibi Con. Pe. de pal. in. iij. sen. di. xv. q. v. ar. ij. dices: ꝙ oratio dz esse intẽgra: vt nihil de ea furet sincopãdo: omittendo/ nimis festinãdo. Vñ tenet redicere: q̃ notabiliꝰ male dixit: licz posset ei penitẽtia cõmutari ne duplicatuz dicat officiũ. q: dei vicariꝰ põt mutare restitutionẽ deo faciendã in aliq̃d deo aptꝰ. Restitutio aũt hoi faciẽda nõ sic subiacet arbitrio ꝟfessoris. Qui aũt omisit horã vnã/ nõ dz dicere oẽs alias: nec etiã illa: q: indecens esset dicere cõpletoriũ in mane hec pe. ibi. ¶ Scdo excusant q̃dã rõe pauꝑtatez: puta si non hꝫet clericꝰ breuiariũ/ emẽdo vel cõmodato: debz tñ recõpensare aliꝭ psalmis vl' ozonib⁹. ¶ Tertio excusãt clericꝰ bñficiatus in minoꝛib⁹ ꝟstitutꝰ rõne studij/ vel alterꝰ cause pbabilis absens. Vt ꝑ idoneum substitutũ vl' vicariũ/ officiet ecclam z ita tenet Jo. an. post. Pe. de sa. ꝙ Ab. in. c. j. de cele. miss. Nec obstat decretalis illa ꝓma/ q̃ videt facere ↄ: q: loq̃tur de ꝑsbytero q̃ nõ solũ tenet ad horas rõne bñficij: sed etiã ordinis sacerdotalis: licet q̃ in eccl'ia deseruiat ꝑ vicariũ vel scholares: vt ibi dicit. Nihilomin⁹ tenet in absentia horas dicere rõe ꝑdicti ordinis: hz em̃ onus annexũ ꝑsone/ qõ sequit ipz q̃cũ ꝙ vadat. Sic ergo in minoꝛib⁹ bñficiat⁹ studẽs bene excusat si deseruiat/ z officiet ecclam ꝑ vicariuz. z intelligit Jo. an. de bene studentib⁹. ō cle. nõ resi. tue fraternitatiz. Ipse tñ Jo. an. Per ea que dicit in fine illius. c. Videt recedere ab opinione Pet. z Abb. Qō imo teneat zc. Et hanc opinionẽ firmat Abb. Sic dicens: ꝙ hec opinio est verioꝛ z turioꝛ. Et ꝑ ea licz ipse non alleget. Facit optime dictũ bti Tho. in q̃libet. vj. ar. viij. Vbi expꝛesse ꝛcludit Cũ bñficiatũ in minoꝛib⁹ cõstitutũ in scholis existentẽ: teneri ad officiũ mortuorũ in eccl'ia sua diei ꝛsuetũ. Forti⁹ q̃ i aliꝭ horis z diuinis officijs. Quid de clerico i sacris: vl' in minoꝛib⁹ bñficiato q̃ ignorat officiũ: Rñdeo q̃uis peccauerit: tã ipe q̃ ordinãs rotaliꝰ ignorãtẽ: nihilomin⁹ puto ipm excusari/ dũmõ det operaz sciendi cũ ea diligẽtia qua põt: debet tñ recõpensare iterim cũ aliꝭ psalmis z ozonib⁹. Secũdo differũt oratio publica z ꝑuata: q̃ntũ ad tꝑis limitationẽ: q: ozo singl'aris vl' ꝑuata nõ est determiata q̃ tpe: z q̃tẽs fieri debeat: sed sm opꝑtunitatẽ tꝑis: q: ꝑceptuz est affirmatiuũ: z iõ obligat ꝓ loco z tpe solũ. Sz ad ozonẽ publicã vel cõem determinat tꝑs: vt septies ozet in die naturali: vt in dicto. c. j. de cele. miss. ps. Septies in die laudẽ dixi tibi. Jrẽ determiatur tꝑs q̃tum ad auditionẽ misse: q: quilibet tenet dñicis diebꝰ missaz audire integrã: ō ꝛse. di. j. Missas. z idẽ in festiuis diebꝰ. s. pcipuis: vt in. c. Vt dñicis vl' festiuis. de paro. Et dz dici qõlibet officiũ cuiuslibet hore in hora sua: nisi ex cã rõnabili anticipet: vt in dicto. c. Vñ ille q̃ tenet ad horas canonicas: ꝑ dicere matutinas sequẽtis diei de sero. Si ff faciat ꝓpter necessitatẽ licitarũ z honestaꝝ occupationũ Puta si clericꝰ vl' magr̃ haber videre lectiones suas de nocte: vel ꝓpter aliq̃d aliud hmõi: q: melius est deo vtrũqz reddere, s.

debitas laudes: z alia honesta officia: ꝙ
q p vnū aliud impediat: secus aūt si h̄ fa
ciat ꝓpter lasciuiā: vt. s. sōnolentie z volu
ptati vacet: quia tunc peccat: z hoc tenet
Tho. i. vj. q̄libet. Sicḡ aūt ꝓpter cōmes
sationes illicitas z ꝟfabulatiōes p̄teriret
horā dicendo officiū nō in hora sua/pecca
ret: vt in. c. Dolentes. de cele. miss. z videt
esse mortale: vt ex textu illo videt inui. nō
tñ hoc firmo. Tertio differūt q̄tū ad mo
di q̄lificatōez: qz vt ōt Tho. in. iij. di. xv
Oratio publica nō fit ab orante solū, p se:
sed, p alijs. Ideo nō solū debet esse mēta
lis: sed vocalis. vt p oronē voce exp̄ssam:
etiā alij ad deuotionē excitent: z ꝓterea
etiā cant⁹ est ab eccl'ia istitut⁹. Vñ Aug.
ōt de seipso in lib. ꝟfessionū. q̄ flebat vber
rime in hymnis z cantic'is/suaue sonātes
eccie vocib⁹ vehement affect⁹: z q̄ voces
ille influebāt in aures ei⁹: z eliq̄bat verit
tas in cor ei⁹: z fluebāt lachryme z bñ illi
erat cū eis. Oratio aūt puata quā ḡs p se
facit pōt z cū voce z sine voce fieri: h̄ ver
nisi oro sit neḡaria/ex vi voti vel p̄cepti.
Puta qz iniūcta est a ꝟfessore in pniaz: ḡa
tūc debet esse vocalis oro: alias pōt vt di
xi z cū voce z sine voce fieri: ꝑm q̄ magis
orantis anio suppetit. Vñ Joā. iiij. Veri
adoratores adorabūt p̄em in spū z verit
tate. Adiungit tñ vox oroni p̄uate ꝓpter
q̄tuor. Primo vt hō excitet seip̄m verbis
ad deuote orādū. Nā vt ōt Aug. ad Pro
bā. Verbis z signis nos ipsos excitam⁹/
ad sctm̄ desideriū augendū. Secōo vt intē
tionē custodiat ne vageť/magȝ em̄ retine
tur ad vnū/si ꝟba etiā orātis affectui cō
iungant. Tertio ꝓpter debitu⁹ iustitie: ḡa
deo cui q oronem reuerētia exhibeť: nō so
lū mente: sed etiā corpe seruiēdū est/facit
ō ꝟse. di. v. Hunḡ. Ite Heb. vlt. Offera
mus hostiā laudis sp̄ deo: z fructū labio
rū ꝟfitētiū noi ei⁹. Quarto ex vehemētia
deuotiōis in orāte vox seq̄t: qz mor⁹ supi
oris vtriū si sit fort⁹: etiā ad iferiores redū
dat. Vñ etiā cū mens orātis ad deuotio
nem accēdit: in fler⁹ z suspiria z iubilos z
voces incōsiderate p̄rupit. Vñ p̄s. xv. Le
tatū est cor me. z exul. lin. me. De q̄litate
oronis puate dicet i ser. prio. Quarto dif
ferūt q̄tū ad subam oronis: qz i oro ne p
uata nō ē determinatū q̄d orādū sit: z q̄ oro
dicēda: sed pōt q̄libet h̄ mō orās: quālibet
oronez dicere: illā tñ dicere vtili⁹ est/q̄ ad
deuotionē magȝ puocat orantis affectū.
Sed in oro ne publica est determinatū: q̄
oro sit dicēda z q̄ psalmi dici dñt: z si nō ō
iure cōi tñ ꝑm diuersas eccl'ias ꝟsuetudi
nes. Vñ oz cleric⁹ ꝟformare se ꝟsuetudi
ni illi⁹ eccl'ie cui deseruit. ar. xlj. di. Sicḡ:
als peccaret. xj. di. In his/sic religiosi dñt
dicere officiū: ꝟz ritū illi⁹ religiōis quā p
fessi sūt: z monachi ꝟz ritū monasterij in q̄
sūt dedicati: z bñ verū q̄ alicḡ sūt ꝓllegi
ati: puta cl'ici z religiosi domestici cōmen
sales cardinaliū vel epor q̄ pñt se illis i di
uinis officijs coaptare: nec tenenť ad aliḡ
officiū dicendū: vt in cle. vl. de ce. mi. Ob
ver. est si ex gñali obligatōe ordis sacri vt
bñficij tenēť ad officiū aliqd. Secus si ex
spēali voto ad aliqd officiū spēale tenenť:
nā a tali nō absoluiť. Ita not. Pau. d. lia
za. in dicta cle. vl. Qui aūt dñr domestici
cōmēsales h̄ in. c. fi. de ver. sig. li. vj. Luz
q̄ dēat dicere officiū ꝟsuetū in eccl'ia in q̄
ē ordinat⁹ vel intitulat⁹: secq̄t ex h̄ q si ibi
dicať officiū ꝑgis: z officiū mortuor. q̄ ēt
ad hmōi officia teneať. Et tenet Pet. de
pal. in. iij. sen. di. xv. q. v. Et refert ibi q̄s
dā dicere oēs q̄cūq̄ iure obligatos ad ho
ras p̄seq̄ns obligari ad missaz ei⁹ die vel
cendā: vl' audiendā: qz ꝓpter qd vnū qdz
tale z illd magȝ. Hore aūt sunt ꝓpter mis
saz z ad illas ꝓp' illā obliganť: sed ꝟnū de
cūt alij: qz nō inueniť obligatio exp̄ssa. vñ
cū dicať de ꝓui. c. vlť. li. vj. Qd epi in tes
nere sup altare portatile: vbicūq̄ p̄nt fa
cere celebrari cū nō deceat eos aliqué dis
trāḡere sine missa/suppōit eis ñ obligari
ad q̄tidianā misse auditionē: nisi ex decē
tia z mīkomin⁹ alij ex debito obligāť. Nec
sequiť si hore ad missā ordinār/qd obliga
ti ad eas ad missaz obligank ꝑm Pe. ibi. z
p h̄ etiā facit: q̄ missa licz sit de officio nō
tñ est de horis: vt no. glo. in cle. j. de cele.
miss. Sed q̄ro q̄d si aliqs sit bñficiarius in
duab⁹ eccl'ijs in q̄b⁹ sit diuersuz officiū: oz
tūc dicere officiū illi⁹ eccl'ie in qua maior
gradū hz: ꝑm Tho. in q̄da q̄libet. ar. q̄.
Puta si in vna sit decan⁹: z i alia simplex
canonic⁹: oz dicere officiuz illi⁹ eccl'ie in q̄
ē decan⁹. Nō si in vtraq̄ sit simplex cano
nic⁹ oz dicere officiū digniorꝫ eccl'ie: q̄uis

forte in minori eccl̃ia habear pinguiorē p̃bendā: qz rpalia nulli⁹ momēti sunt spūalibꝫ cōparata: si vo ambe eccl̃ie sunt eg̃lis dignitatꝫ: pōt sibi eligere qōcunqꝫ offic̃ium magni voluerit: si fuerit ab vtraqꝫ eccl̃ia ablens. Si aurē fuerit in alīq eaꝝ pñs: dz se ꝓformare illis cū ḳby ꝓuerlat fm Tho. vbi. ō. Illud aūt notādū: q si alīqs cēt ordinat⁹ ad titulū sue possessiōis vel p̃mo nij: tūc pōt dicere qōcunqꝫ officiū voluerit fm Jo. Qui h̄ no. xcj. di. c. fi. qz nō ē oblīgat⁹ ſpealit̄ ad istā eccl̃iaz vl̄ ad illā. ar. de regla. sup. co. z eo. ti. c. ꝓstitutōez. i fi. li. vj.

De oratiōis qualitate an perfectissima sit. Sermo. iij.

OJcto supza

d oratiōis necessitate. Sequtur mō de oratiōis q̃litate: vbi habeb⁹ q oratio dñica de qua agem⁹ ꝑfectissima sit: vt pote cōprehendēs q̃litates necārias ad oꝛonez. Saluret̄ ꝗgo zc. Notandū est ꝓ euidētia mareriē: q oꝛo ad h vt sit exaudibilis debet esse suis ꝓditionibus z circūstantijs q̃lificata. Sepe ei cōtingit q oꝛones aliquoꝝ iō nō exaudiūt: qz nō fiūt cū debitꝫ circūstātijs: iō ōr Jacobi. petitis z nō accipitꝫ eo q male petatꝫ Jac. iij. Nō ꝓ oꝛo hz circūstātias neca ria soino exaudit Jo. xvj. Si qd petieritꝫ pr̃z in noie meo: dabit vob. Jgit nota q oꝛo dz hr̃e septē circūstantias: dz em̄ fieri

Primo sinceriter.
Secdo vriliter.
Tertio ꝓfidenter.
Quarto ardenter.
Quinto humiliter.
Sexto ꝓdenter.
Septimo p̄ſeueranter.

¶ Primo sinceriter. i. cū sinceritate scientie vt nō sit petōr ꝓtaglo inḡnata z obstinata/nā q̃uis hō multa petā cōmiserit: si tñ haber ꝓpositū de cetero se corrigere et a peris abstinere: pōt z debet oꝛare: qz exaudibilis est oꝛo sua sicut patz in publicano. Luc. xviij. Si aūt fit in ꝓposito peccandi seu a peris nō desistendi: oratio sua ineffica est: puta luxuriosus nō ꝓponit abstinere a luxuria: auar⁹ nō ꝓponit abstinere ab quaritia: superbus nō ꝓponit humiliē viuere: vindicator nō ꝓponit parcere zc. Oratio taliū frustra fit. Prouerb. xxviij. Qui declinat aurē suā ne audiat legē/oꝛo eius erit execrabilis. ideo debet oꝛo fieri cū sinceritate ꝓsciēcie/saltē quātū ad ꝓpositum de futuro/z tunc exaudibilis est. ideo dic̄ Joā. Charissimi si cor nr̄m nō reꝑhendit nos/ fiduciā habem⁹ ad deū: vt ḳcḳd petierim⁹ accipiem⁹ ab ipso. j. Jo. iij. Figura habek de Judith. de qua legit q ꝑmo se lauabat: z sic aptēdebat ad adorandum deū. Judith. xij. vñ Threñ. iij. Leuemus corda nr̄a cuz manib⁹ nr̄is ad deū. Greg. Cum manib⁹ cor ad deū leuat q oꝛonem suā opib⁹ roborat. ¶ Sed circa h̄ quero nunḳd de⁹ exaudiat oꝛones petōr: Rñ. fm Tho. ij. ij. q. lxxxiij. ar. xvj. Aut oratio petōr ꝓcedit ex bono desiderio nature: et tunc ex vi iustitie q nō merek peccator ex audiri: qz etiā panē quē comedit nō. vt ōr Aug. quia cū ipse peccator nō audiat deū ꝓcipiente: dignū est vt de⁹ nō audiat peccatorē deprecantē: iuxta illud. Prouer. xxviij. Qui aurē suam zc. vt supra. z Esa. j. Cum mltiplicaueritꝫ oꝛones vestras nō exaudiam: manꝰ em̄ vestre sanguine plene sunt; z ex hac ratione nec oratiōes a viro iusto facte ꝓ peccatore merenk exaudiri: iuxta illud Hiere. vij. Tu quoqꝫ noli oꝛare ꝓ populo hoc: nec assumas ꝓ eis laudem z orationē/z non assistas mihi: qz nō exaudiam te. Item Hiere: xv. Si steterit Moyses z Samuel coram me: non est anima mea ad populū istum: sed ex mi sericordia deus q̃ḳz exaudit oꝛones peccatoꝝ sicut patz in publicano: vt supra dictum est: an debitore decem milīū talentoruz cum petente. Patientiā habe in me z omnia reddam tibi. Dimissum est tm̄ debitum sicut legit Mat. xviij. Unde sup illud verbū Joan. ix. Scimus quia peccatorez deus nō exaudit: dic̄ Aug. Illud verbū est ceci adhuc nutanti. i. nondū ꝑfecte illuminati: z ideo nō est ratū q̃uis possit verificari si intelligak de peccatore: q̃ntum est petōr: q quē modū oꝛo eius dicit execrabilis vt dictū est. ¶ Aut oꝛo petōris: procedit ex malo desiderio: et tūc oꝛo ei⁹ non exaudit ex misc̄dia dei: qz vt ōr. ij. Dacha. vj. Etem̄ nō sine mlto tpe petō

ribus ex sñia agere: sed statim vltionē ad-
hibere magni bñficij est iudiciū. Sz qñq
exaudit ad vindictā dum de⁹ ꝓmittit pec
catorē adhuc z ruere in pctā: vt maiorem
tumultū dānationis acqrat: iuxta illud.
Apoc. vlt. Qui in sordib⁹ est sordescat ad
huc. Sicut facit medic⁹ infirmo q̄ donec
est in spe curatōis/denegat sibi noxia z cō
cedit ꝓficua: sed postq̄ desperatus est/cōce
dit sibi q̄cunq̄ petit. Sic facit de⁹ pctōri
z̄. Exemplū habem⁹ in scriptura sacra:
de filijs israel perentib⁹ carnes in deserto.
Num. xj. Et deus exaudiuit eos in dānū
ipor. Vñ ps. lxxvij. Dāducauerūt z sa-
turati sunt nimis: z desideriū eor attulit
eis. nō sunt fraudati z̄. vi q̄. electos isrl
impediuit. Ad idē facit exemplū ō beato
Amb. Qñ itinerās vidit hospitē suuz ab-
undantē z affluentē mundana ꝓsperitate
z̄. Ihō Aug. ōr q⁹ de⁹ quedā negat ꝓpri-
tius: q̄ concedit iratus. Hec ꝓma cōditio
notak in ozone dñica cum dicim⁹: pat̄ no
ster: q̄ nos sum⁹ filij: nullus aūt est filius
dei q̄ adoptatiōnē/nisi gra mediāte: q̄ cuz
peccato non stat: z ido q̄ hoc notak: q⁹ ozo
oz fieri ab eo/q̄ est in gra cōstitut⁹. ¶ Se
cūdo ozo debet fieri vtilit: qz debem⁹ pe-
tere vtilia nobis nō noxia. Ubi distinguē
dum est: qz aut petimus tpalia bona/aut
spūalia: si tpalia bona: puta sciam/sanita-
tem: diuitias: honores: z officia z̄. hmōi
tunc non simplr: sed sub conditione pete-
re debem⁹: si nr̄e saluti cōueniant: qz talia
tpalia debēt ordinari ad finē spūaliū: qñ-
q̄ ein credim⁹ tpalia bona esse vtilia: que
tñ sunt dānosa sicut ꝛtingit infirmo. Vñ
Aug. in lib. sniar. ꝓsperi dicit. q⁹ orās qñ-
q̄ misc̄biter audit: z qñq̄ misc̄biter non
audit: quid em infirmo sit vtile magz nos
uit medic⁹: q̄ egrotus. Et Valeri⁹ li. vij
c. ij. Dicit q⁹ sepe vot̄ expetim⁹/q⁹ nō im
petrasse meli⁹ foret. Et ponit exemplū di-
uitias appetis q̄ multz fuerūt exitio: ho
nores cōpiscis/qui q̄ plurimos pessun-
dederūt. Regna tecū ipe voluis/quor ex
itus sepe nūero miserabiles cernunt/splē-
didis coniugijs manus injcis: at hec: vt
aliqñ illustrant: ita fundit⁹ non nūq̄ do-
mos euertunt. Suadet g̃ celesti arbitrio
nos submitti: hoc docuit nos dñs exēplo
suo: qñ oās q⁹ transferrerek ab eo calix z̄
Subiunxit verūtamē non mea volūtas:
sed tua fiat. Vñ sup illud Jo. xvj. Si q̄d
petieritz p̄rem in noie meo dabit vobis:
ōr Glo. Bede. Illos solum in noie salua
toris petere/q̄ ea que ad perpetuā salutez
ptinent petunt. ¶ Aut petim⁹ spūalia: et
tunc siquidē sunt necessaria ad salutē: sim
plicit possumus z debemus illa petere: si
cut est remissio pctōr: gra et virtutes z ista
petitio habz efficaciam magnā in cōuen-
tu dei: vt non solū spūalia hmōi petita: sed
etiaz tempalia nō petita concedant: sicut
patz exemplū in Salomone q̄ petijt a dō
sapientiā necessariā ad populū illū cui pre
erat regendū: z deus illi q̄ dō petijt/concef
sit/z diuitias/z gliam. Vñ ōr. iij. Reg. iij
Placuit sermo coram dño: q⁹ Salomon
rez hmodi postulasset. Et dixit ad
Salomonē: qz postulasti verbū hoc z nō
petisti tibi dies multos: nec diuitias/aut
aias inimicor tuor: sed postulasti tibi sa-
pientiā ad discernendū iudiciuz. Ecce feci
tibi fm̄ fmones tuos: z dedi tibi cor sapi-
ens z intelligens/in tm̄: vt nullus ante te
similis tui fuerit: nec post te surrecturus sit
hec que nō postulasti dedi tibi: diuitas. l.
z gliam. vt nemo fuerit similis tui in regib⁹
cunctz retro diebz. ¶ Si vero spūalia bo
na sunt talia/que no sunt necessaria ad sa
lutem: puta gra ꝓphie z miracul⁹/z do
scretio linguar/ z cetere gre gratis date:
quas enumerat Apls. j. Cor. xij. Et tunc
talia sub conditōe debem⁹ petere: vt si no
stre sint saluti pficua: qz qñq̄ non sunt p
ficua. Nam ex eis qñq̄ intumescit anim⁹
in ruinā sui: z silis est his petitio q⁹ nō
tentek: qz quādoq̄ imo vt plurimū saluti
ferum est tentari: q̄uis ergo debeam⁹ pe
tere: vt a tentatiōe non supemur. qz tenta
ri sepe pficit ad salutez: z non tentari effi
occasio dānatōnis sue: exemplū in aplo q̄
de se scribēs ait: ne magnitudo reuela.ex.
me. da. est mihi sti. car. mee. ang. satha. qui
me col. ppt̄ qd̄ ter do. rogaui vt discedat a me
z dix. mi. suf. tibi gra. mea. Nam vir. in in
firi. pficitur. ij. Cor. xij. Ubi ōr Glos. q⁹ si
Paulus hac tentatōe non fuisset ꝓbatus:
inter dānatos sorte haberet. ¶ Hanc aūt
conditionē habz hec ozo dñica: qz quicqd
in ea petit vtile nobis est. Tertio oz fieri
ozo confident. Jac. j. Postuler autē in fi

de nihil hesitās. q̄ em̄ hesitat simlis est fluctui maris q̄ a vento mouet ⁊ circunfert. Et Iac. vj. Quicūq; orātes petitis credite: q̄ accipietis ⁊ fiet vobis. Ad hāc aūt fiduciā habendā, puocat nos ipsemet dñs di. Luc. xj. Quis aūt ex vobis patrē petit panē: nunq̄d lapidē dabit illi? Aut piscē: nunq̄d p pisce ꝑpentē dabit illi? Aut si petierit ouū: nunq̄d porriget ei scorpionem? Si ḡ vos cū sitis mali nostis bona data dare filijs vris: q̄nto magis p̄ vester de celo dabit vobis spm̄ bonū petentib⁹ se. Nota hic q̄m̄ miserabilis est homo q̄ nō ꝑfidit de deo/cū ꝑfidat de vno iudeo si habz instrumentū ab eo ⁊c. Dic practice vt expedit. Hāc aūt cōditionē hz in se ista oīo: naz vt cū magna fiducia orem⁹/ꝑmittit Pat̄ noster. Quis em̄ est filius q̄ nō cōfidat de patre quando indiget vestimēto vl̄ cibo/vel aliqua re necessaria: q̄ pat̄ thesaurizat filio ⁊c. Iterē ps. Quēadmodū miseret pat̄ filioꝝ/misert⁹ est dñs timēt⁹ se: quonīā ipse cognouit figmentū nr̄m ⁊c. Jo. Heb. iij. Adeam⁹ cū fiducia ad thronū gratie/vt misēdiam ꝑsequamur: ⁊ gr̄am inueniamus in auxilio oportuno. Alia etiā ratio nos inducit vt cū fiducia oremus: q̄ ipse ad quē ptinet exaudire: vna cū patre ⁊ spiritu sc̄o est aduocat⁹ noster. j. Jo. ij. Filioli mei/hec scribo vobis vt nō peccetis. sed ⁊ si q̄s peccauerit: aduocatū habem⁹ apud patrē iesum chr̄m: ⁊ ipse est ꝓpitiatio ꝑ peccatis nr̄is. Ber. Magnā fiduciā habem⁹ ad deū: vbi mater ante filiū/filius ante patrē. mater ostēdit filio pect⁹ ⁊ vbera: filius ostendit patri lat⁹ ⁊ vulnera. Nulla ḡ poterit ibi esse repulsa/vbi tot cōcurrūt charitat⁹ insignia. Et tertia rō inducēs nos ad ꝑfidentiā dicit: q̄ ipsemet de⁹ puocat nos ad orandū/⁊ ꝑmittit exauditionē. Lu. xj. Petite ⁊ accipietis: q̄rite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ aperiet⁹ vob. Est ⁊ quarta rō: q̄ ipse dictauit nobis oīonē dñicā: et sic instruxit nos orare sicut oportet: q̄ als nescirem⁹. Ro. viij. Nā quid oremus sicut oportz nescim⁹. Nota silitudinez: si rex doceret nos quō ab eo deberemus aliquā gr̄am postulare ⁊c. Quarto debet fieri oīo ardēter si/ue deuote: q̄ deuota et ardens petitio est clamor altus ad aures dei. q̄ vt dr. j. Re. xvj. Dō videt ea q̄ parēt: deus aūt intuetur cor. Et ipse de⁹ respondit. Clamauit ad me ⁊ ego exaudiā eum ⁊c. Sic orabat Moyses: cui q̄uis nō loquerer⁹ ore/q̄ tamen ardēter desiderabat illius ꝓpt̄i liberationē: respōdit dñs. Quid clamas ad me? Exo. xliij. Dicūt glo. q̄ desiderū Moysi erat clamor in auribꝫ dei: ⁊ obtinuit q̄ mare diuideret⁹ ⁊ filij israel p̄ mediuz maris transirēt liberati. Sic de Anna dicitur q̄ loquebat in corde suo. j. Reg. j. Addit tm̄ q̄ vox ad orationē. vt dicitur supra sermone ꝑmo parte. iij. Hanc aūt cōditionē habet ista oratio: tū q̄ in spiritu feruoris fuit a chr̄o dictata: tum q̄a oratio ista breuis est. Nam q̄ plerūq; deuotio ꝑpter oīonis ꝓlixitatē excludit: ideo dñs superfluā ꝓlixitatē oīonis docuit vitare dicēs. Orantes aūt nolite multū loqui. Etiam Aug⁹. dicit ad Probā. Absit ab oratione multa locutio: sed nō desit mlta precatio/si feruēs ꝑseueret intentio. Et sō dñs hāc orationē breuē fecit. Consurgit etiā deuotio ex charitate/q̄ est amor dei ⁊ proximi: quoꝝ vtrūq; in hac oīone ostendit. Nam insinuandū diuinū amorē: vocamus eum patrē. Ad insinuandū aūt amorē proximi cōiter ꝑ omnib⁹ oramus/non aūt ꝑ singulis. Non em̄ dicimus/pater meus: nec panem meū quotidianū da mihi hodie. nec dicimus/⁊ dimitte mihi debita mea: ⁊ ne me inducas in tēptationē. nec sed libera me a malo: sed ꝑ omnib⁹ cōiter. Vñ Cypria/nus. Deus pacis ⁊ cōcordie magister: qui docuit vnitatē: sic orare vnū ꝑ omnib⁹ voluit/quō in vno oēs ipse portauit ⁊c. Sic fecerūt illi tres pueri positi in camino ignis: de quib⁹ dicit. Tunc illi tres quasi ex vno ore: laudabāt ⁊ bñdicebāt deū. Dañ. iij. Sic de aplis legit: q̄ erant ꝑseuerātes oēs vnanimiter in oīone cū mulieribus ⁊ Maria mr̄e Jesu. Act. j. Et hac rōne debet esse oīo attenta. si em̄ deuota: ḡ attenta. Vñ Aug. in rl̄a. Psalmis ⁊ hymnis cū oratis deū: hoc verset in corde qō ꝑfertur in ore. Iterē Cyprianus. Nil aliud cogitet anim⁹/q̄m illud solū qō precat. de cōse. dis. j. q̄ aūt. Dicūt em̄ theologi q̄ nō requirit⁹ q̄ attētio semp maneat in oīone ꝑ act⁹ el⁹ q̄ h̄ videt impossibile. ps. xxxix. Cor meū dereliq̄t me, sed satis est q̄ maneat ꝑ virtutē: qō est q̄n cū bona intētiōe q̄s ad oīonē

accedit/cuis in psecutiõe mẽs nõ ex ppo sito ad alia rapiat: tunc em semp prime in tentiõis ius pmanet/nisi tãta sit euagatio q attẽtio oino depereat. ¶ Quinto debz ozo fieri humilit. s. corde z corpe. Exẽplũ de pharisẽo z publicano Luc. xviij. Jo ot scriptura. Ozo humiliãtis se nubes penetrat/z nõ discedet donec altissimus respiciat. Eccli. xxxv. Ps. Respexit in ozonem humiliũ/z nõ sprevit pces eoz. Ecõtra superbi qñ orat deũ/reputat deus teneri sibi ad exaudiẽdũ: z iõ si nõ exaudit/idignat. z ꝺa supbus plen⁹ est: nõ capit gram dei. Exẽplũ de Antiocho supbo: de q dicit. ij. Mach. ix. Orabat aũt hic sceleſtus dñm a q nõ esset miseꝛiam cõsecutur⁹. Jtẽ exẽplũ de Alexãdro magno querẽte quõ posset habere sapiam. cui rñdit Didim⁹ phs. De⁹ cũ sit largissim⁹/parat⁹ est dare tibi sapiam: sed tu nõ habes vbi teneas: cũ superbia plen⁹ sis. Jo Judith. ix. Superbi ab initio nõ placuerũt tibi: z humiliũ z manſuetoꝝ tibi sp placuit depcatio. Jo Jaco. iiij. De⁹ supbis resistit: humilib⁹ aũtẽ dat gram. Debet etiã esse humilitas in corpe genuflectẽdo/vel pternẽdo/vl incurvando. nõ ꝺdẽ refectiõis/sed devotiõis obtentu. vt ot Jo. cassian⁹ in collationib⁹ patꝝ. z facit. viij. q. j. sciendũ. Hanc g ꝺditionẽ habz ozo dnica. nã in eo q petim⁹ dimitti nobis nra/cõfitemur petiꝛes et indigere gra dei. z iõ in hoc appet humilitas: qz iustus in pncipio accusatoꝛ ẽ sui. ¶ Sexto oz fieri ozo prudẽter. Prudẽtia cõsistit in duob⁹. Primo ꝺdẽ vt ordinate petat: sicut desiderũ nrm debet esse ordinatũ: qz oratio est desideꝛy interpꝛes. est aũt hic ordo debit⁹/vt spualia carnalib⁹/celestia terrenis desiderãdo z orando pferamus. sm illud Mat. vj. Primũ querite regnũ dei: z hec omnia adijcientur vobis. Hec dñs in hac oratiõe docuit obseruare: in qua prius petunt celestia z postmodum terrena. Scõo prudẽtia petitiõis cõsistit in h vt peratur merces ab eo q merek. alioqn digna cẽt repulsione ozo hui⁹. Qz vt ot Gre. Cũ is q displicet ad intꝛcedendũ mittit: irati alios ad deteriora puocat. xlix. dist. in pn. Jo repulsa fuit petitio filioꝝ Zebedei: quib⁹ dicũ fuit. Nescitis q̃d petatis z̃c. Mat. xx. Sili⁹ fuit expulsus diabol⁹ de celo: q̃ p̃⁹ appetijt acquiescere laboꝛi: z non pmisso merito appetijt premiũ/qñ dixit in corde suo. in celũ cõscendã sup astra celi z exaltabo soliũ meũ: sedebo in mõte testamẽti. Jo subdit. Quõ cecidisti lucifer z̃c. Esa. xiiij. Hanc ꝺditionẽ hz hec ozo: qz antecꝝ petam⁹/adueniat regnũ tuũ: pmittit/sanctificet nomẽ tuũ. qõ exponit vno mõ. i. illud nomẽ sctm tuũ qõ sortiti sum⁹ p regenerationẽ spualez: fiat z appareat sctm in nob⁹: vt z nos iuxta modulũ nrm sanctifimus. z p hãc sctificationẽ acqram⁹ meritũ p qõ digni simus pmio regni dei. ¶ Septimo ozo oz fieri pseuerãter. Luc. xviij. Oportet sp ozare z nõ deficere. j. Thes. v. Sine intermissione ozate. Qõ q̃lit fieri debeat/docet nos dñs Lu. xj. Quis vestrũ habebit amicũ z ibit ad illũ media nocte z̃c. Dic totã pabolã z declara. Exẽplũ habem⁹ in Lananea Mat. xv. Figura habetur de apl̃is excitãtib⁹ deũ dormiẽtem in naviculã q̃ piclitabat fluctib⁹: z excitatus imperavit vẽtis z mari/z facta est trãquillitas magna z̃c. Mat. viij. Sic qñ sumus in nocte tribulatiõis iactati tẽpestati tentationum in hoc mari magno z amarissimo hui⁹ mundi. Ps. Hoc mare magnũ z spatiosum manib⁹ z̃c. Clamamus q̃ꝝ ad deũ: z ipe dormire ꝺz/cũ nõ cito eripiat nos. igit excitem⁹ eũ oꝛonib⁹ nris ipoꝛtunis dicẽtes ei. Exurge: q̃re obdormis dñe exurge z ne repellas in finẽ. ps. xlij. Salua nos dñe perim⁹. z sic igit excitat⁹ liberabit vos. Ps. Clamavit ad me z ego exaudiã eũ: cũ ipso suꝝ in tribulatiõe eripiã eũ z glificabo eũ. Ipse etiã exhoꝛtat nos ad h dicẽs. Immola deo sacrificiũ laudis: et redde altissimo vota tua: z iuoca me i die tribulatiõis/eruã te z honorificabis me. ps. xlix. Et hec ꝺditio ꝺnorat in oratiõe dnica/cũ ꝺz. panẽ nrm q̃tidianũ da nobis hodie: p qõ datur nobis intelligi q̃ quotidie debem⁹ hãc oratiõnẽ dicere: z cõsequenter q̃ pseuerãter debemus orare.

¶ De oꝛonis vtilitate in gñali Sermo. v.

Circa tertiũ articulũ/vicz de oꝛonis vtilitate occurrit duplex cõsideratio. Prio em videbim⁹ de oꝛonis vtilitate in

gñali. scdo in spēali. Circa pmū no. q ozo
bz ḡttuo: pncipales effectus. Ozo nāq
Primo est meritoꝝ accumulatiua.
Scdo est debitoꝝ satisfactiua.
Tertio est mestoꝝ cōsolatiua.
Quarto est petitoꝝ impetratiua.
¶ Prim⁹ effect⁹ est zc. Ozo em̄ merito
ria est. z rō est: qz ois act⁹ ꝓrutis si fiat ex
charitate/meritoꝝ est: adhibitis debitis
circūstantijs. sz ozo est hmōi: ḡ zc. Pro de
claratiōe maioꝛ. No. q tria req̄runt ad h̄.
Primo ex pte actus. s. q sit de gñe bonoꝝ
actuū. nā si eēt de gñe maloꝝ/nō eēt meri
toꝝ: qz Mala fm se nunq̄ p̄nt fieri bñ:
z iō nūq̄ sunt faciēda/etiā ꝓpt̄ bonū. vt in
c. z si chris. de iur. iu. sicut adulteriū/furtū
z hmōi. Et si dicas q ꝓpt̄ ꝓseruandā vitā
ꝓpriā vel aliēnā in casu extreme necitatis
licitū est aliena capere etiā multo dño. Di/
cendū est q tūc nō est furtū: qz in tali casu
nō est res aliena: qz i necitate oia sūt cōia.
xlvij. di. sicut hi. de. ꝙse. di. v. discipulos. de
furtis. sic̄s ꝓpt̄ necitatē. vbi vide q̄stionē
quā ibi glo. facit. Potꝝ em̄ hō dz oia ma/
la pati q̄ pctm̄ faceꝛ z pctō ꝙsentire. xxxij.
q. v. ita ne. z de eo qđ me. cā. sacris. nec de
bēt talia mala fieri etiā ꝓ euitādo maioꝛi
malo. Jō culpat Lorh: q̄ voluit filias ꝓs
stituere ꝓ euitādo vitio nefando. xlij. dis.
qđ ait. Vñ nō excusant a mortali pctō illi
q̄ ꝓ salute ꝓpria vel aliena/spūali vel cor/
porali pjurāt vel fornicant/vel vsuras fa
cūt: qz nemo adducēdus ē ad salutē/opti/
mū tuāte mēdacio. xxij. q. ij. ꝓmū. z. c. faciat.
Scdo req̄rit ex pte opantiꝝ: q. s. sit i statu
merēdi. i. q sit in charitate: q̄ est radix oim
meritoꝝ. de pe. di. ij. charitas. de regulari.
lz. in fi. Ubi dr q charitas ē fons ꝓpriꝰ/
cui nō cōcat alienꝰ. vñ sine charitate nul
lū meritū achri pōt. j. Co. xiij. Si linguis
hoim loq̄r z angeloꝝ: chari. aūt nō ha. ni/
hil sum. vel factꝰ sum velut es sonās aut
cymbalū tinniēs zc. Tertio req̄rit ex pte
intentionis opantiꝝ/vt ad finē debitū ordi.
qz puersa intētio totū corrūpit opꝰ bonū.
Mat. vj. Si oculus tuꝰ fuerit simplex/totū
corpꝰ tuū lucidū erit. si aūt nequā fuerit/
totū corpꝰ tuū tenebrosum erit zc. Igit̄ si
hec tria ꝙcurrāt in ozone: certū est q ē me
ritoria/cuius primū sit in ozone. qz ozo est
actꝰ ꝓrutis/vel charitatiꝝ/vl obedientie/vl
latrie. Jō ps. Ozo mea in sinu meo cōuer
tet. ¶ Scds effectꝰ ozonis ē: qz est satisfa
ctiua. Est em̄ penal⁹ z afflictiua fm se: fre
quēs em̄ meditatio ē carnis afflictio. Vñ
Jacob emarcuit. Gen. xxxij. z Daniel elā
guit. Dan. x. lz sit mēti delectabil⁹ si fiat de
uote. Satisfactio aūt duos effectꝰ habet.
Primo qz recōpēsat ꝓ culpa ꝓterita. Scdo
qz ꝓseruat a futura. Vñ fz Aug. Satisfa
cere est ꝓteritoꝝ cās excidere/zeaꝝ sugge
ctionibꝫ aditū nō indulgere. vtrūq̄ aūt fa
cit ozo. Initiū em̄ et radix oim malorum
est superbia. sicut dr Tob. iiij. Jrē Eccli. x.
Initiū ois pcti superbia. q̄ tenuerit illaz ad
implebit maledictis. Et iō ꝓ h̄ q hō hūili
ter spm̄ suū ꝓ ozonē deo subdit: facit recō/
pēsationē ꝓ superbia ꝓcedētis offense/z adi
tū aufert culpe future: radicez. s. superbiā ei
amputās. Sic̄ ptz in latrōe: cuiꝰ deuota
ozo fuit adō satisfactoria. q̄ peteti ei ac di
centi: Memēto mei dñe cū veneriꝝ in regnū
tuū. dem̄ fuit. Amē dico tibi hodie mecū
eris i paradiso. Lu. xxij. Et ita ozo hz plene
satisfaciēdi rōnē. vñ sup Mat. dr Hiero.
Nō sanat ocꝰ qđ sanat calcaneū: ieiunio
sanant pestes corpis: ozone ꝓ sanant pe/
stes mēiꝝ. ¶ Tertiꝰ effectꝰ ozonis ē: qz ē
ꝙsolatoria. Vñ chīs ozāti appuit angelus
de celo ꝙfortans eū. Lu. xxij. Vñ nāq̄ tā
efficax remediū ꝙ tētatōes est q̄ ozo: Vñ
Hiero. sup Mat. xliij. In tētatōez intrat
q̄ ozare negligit. Et Aug. Ozo ē ozāti p̄si
diū/aduersario incēdiū/angel⁹ solatiū/do
ḡtū bñficiū. Vñ Jo. xvj. dr dñs. Petite z
acci. vt gaudiuz vr̄m sit plenū. No. exēplū
de illo fre. theutonico q̄ hēbat a pueritia i
maḡ deuotiōe passionē chīi z eiꝰ vulnera:
z singul⁹ diebꝫ dicebat ad illa vl'nera Ado
ramus te chīe z bñdicim⁹ tibi: qz p crucē
tuā redemisti mūm. q̄nq̄ venias faciēdo
totidē p̄ nr̄: rogās chīm vt darz sibi timo
rē suū/parit z amorē. Huic aūt postea vi/
sibiliť appuit dñs ihesus chīs: dās ei ō sin/
gulis vulneribꝫ suis bibere mirā dulcedi
nē. q̄ ꝓcepta/ois mōi dulcedo z cōsolatio
in amaritudinē est illi cōuersa. Exm̄ hz in
lib. de vitz fratrū nr̄oꝝ pre. iiij. c. de ꝓtute
ozonis/exēplo p̄mo. vbi etiaz vide multa
alia exēpla ad ꝓpositū. Jō dr Jac. v. Tri
stat aliq̄s in vob⁹ oret equo animo z psallat.
¶ Quartꝰ effectꝰ ozonis ē: qz ē impetratiua

z hoc vex cõcurrentibꝫ ꝯtruoꝝ ꝺditionibꝫ vt.ſ.petak pie/ꝑ ſe/ꝑſeuerãter/z ad ſalutẽ/ vt dicit glo.ſup illud Lu.xj. Quis veſtꝝ habebit amicũ? Dicit aũt Tho.in.iiij.di. xv.z.ij.q.lxxxij.ar.xv.ad ſcõm.q iſte cõ ditiones nõ hoc mõ reqrunk ad efficaciaz impetrandi quaſi nihil impetrek ſi aliq̃ de ſit: qz etiã qñq̃ aliqs ꝑ alio oras exaudik: ſed qz his poſitis ſemꝑ oro efficaciã habet impetrãdi: qz ipetratio magis eſt ex ꝓpoſi to eius q̃ orak/q̃ ex orãtis merito. Et iõ etiã qñq̃ petões orãtes audiunk: qñ eoꝝ oro diuino ꝓpoſito cõcordat. Sciendũ tñ ſm Tho.vbi ſ.q aliqñ aliquis pie petit q̃ petatis ſ̃rutez non hz: ſicut aliqs aliqñ aliqua iſta fecit/q̃ iuſtitie habitũ nõ hz: et ſic etiã petões pñt aliqñ pie orare. Et ad hoc facit exẽplũ qõ legik de Alexẽdro ma gno imꝑatore: de quo ſcribit mgr̃ in hiſto rijs ſcholaſticis/q ad eꝝ oronẽ mõtes ca/ ſpꝫ clauſi ſunt miraculoſe: vt ꝑcluderetur aditus decẽ trib⁹: q vltra illos mõtes ha/ bitabãt. Si g̃ oro pagani infidelis ita efficax fuit ad impetrãdũ: qd erit de oratione fi delis? ¶ Circa ſcõm: vicz de effectu oro/ nis in ſpeali eſt notãdũ q ꝑ oronẽ Primo ꝑſeruamur a malis. Scõo acq̃rim⁹ bona oia. Et iõ circa oia mala taz culpe q̃ pene remouende: z circa oia bona nobis ferẽda habet effectũ. Sunt g̃ ſeptẽ fructus.

Primus eſt maloꝝ culpe liberatio.
Scõs eſt maloꝝ pene remotio.
Tertius eſt demonũ oppreſſio.
Quart⁹ eſt bonoꝝ nature ꝓſeruatio.
Quint⁹ eſt bonoꝝ fortune acq̃ſitio.
Sext⁹ eſt bonoꝝ gratie infuſio.
Septim⁹ eſt bonoꝝ gloꝛie collatio.

¶ Primus g̃ effect⁹ eſt maloꝝ culpe libe ratio. Nã ꝑ oronẽ liberamur a malis cul/ pe: nõ ſolũ a nobis orantib⁹ cõmiſſis/ſed etiã ꝑ alios cõmiſſis obtinemus ꝑ oronez liberationẽ. Et de cõmiſſis q̃dez a nobis ꝓz ꝑ multa exẽpla ſcripture tã vteris q̃ noui teſtamẽti. Et in veteri quidẽ patz ex emplũ in Dauid: q̃ orãdo Miſerere mei de⁹ zc. obtinuit remiſſionez ꝓcti adulterij qõ cõmiſit in Berſabee: et homicidij qõ etiã cõmiſit in Vria eius viro. ij. Re. xj. Ad idẽ ꝓz exẽplũ de Achab. iij. Re. xxj. Itẽ in Manaſſe filio Ezechie. ij. Paral. xxxij. In nouo ꝯ teſtõ etiã ꝓz ꝓmo in filio ꝓdigo Lu. xv Itẽ Luc. xviij. Itẽ in Petro amare flente. Lu. xxij. Itẽ in Da ria magd. Luc. vij. Propt̃ hoc dñs inſtruit oronẽ dñicã: in q̃ petimus. Et dimitte no bis debita nra zc. Exẽplũ etiã habem⁹ in vitis patrũ: de quodã petore qui beatus Paulus ſimpleꝝ vidit eccliam intrare to/ tũ obſcuꝝ z nigrũ/z a diabolo conducũ. Qui cum in eccliа demoraꝝ fuiſſet/z ſibi ꝓpt humiliꝫ poſtulaſſet: vidit eũ foras exy re ſplendidũ z iuxta eũ angelus ſtantẽ z demonẽ ꝓcul pulſum. Circa remiſſionem etiã alioꝝ petoꝝ hz effectũ oro: ſicut patz in petro vituli qui ꝓpꝫ iſrl adorauit: pro q̃ remittendo Moyſes oravit deũ. Obſe cro dñe: peccauit ꝓpꝫ iſte peccm maximũ/ feceruntq̃ ſibi deos aureos. Aut dimitte eis hãc noxã. aut ſi nõ facis: dele me de li bro tuo qui ſcripſiſti. Exo. xxxij. Et placa tus dñs remiſit. Vexti Moyſes zelo iu ſtitie morꝝ/feẽ illo die occidi vigiti milia hoim in vltionẽ illiꝝ peti. Qz vt ait Ge. xx. moza. z habek in decre. xlv. di. Diſcipli na vl miſeꝛa multũ deſtruik/ſi vna ſine al tera reneak/ſed circa ſubditos ineſſe debet rectoꝛib⁹ z iuſte cõſulẽs miſeꝛia/z pie ſeꝝ uiẽs diſciplina. ¶ Scõs effect⁹ eſt mala rũ pene remotio. Nã in multis legim⁹ ex emplis: q ꝑ oronẽ liberamur a malis pe nalib⁹/ſiue a deo illatis ſiue ab hoib⁹. Et de imiſſis a deo exẽplũ ꝓz i Dauid: q̃ pla gã peſtis q̃ in ꝓpꝫ craſſabak: humili ꝓece remouit. ij. Re. vl. z. j. Paral. xxj. Itẽ ora re Moyſe placat⁹ eſt dñs ne faceꝝ malũ qõ locut⁹ fuerat aduerſ⁹ ꝓpꝫ ſuũ. Exo. xxxij. Sz de h̃ ſupra ꝓma ꝓe dictuz eſt. Ad idẽ facit exẽplũ de brõ Greg. q̃ ingui narĩã peſtẽ q̃ paſſim hoies occidebat: mul tis ꝑcibus effugauit abvibe: ſic legik in le gẽda eꝝ. Itẽ Abzaã impetrauit a dño vt Loth nepos ſuꝰ liberaꝛek a ſubmerſione ſo dome: ſicut legik in Gen. xviij. Vbi etiã hab bek q ꝑ oronez z merita decẽ viroꝝ iuſto rũ dñs parat⁹ eſt ꝑcere toti ciuitati ꝯtuz ad penẽ tꝑalis ꝑſeruatõez. Sic de malis pene ab homine illatis patz exẽplũ in Ezechia rege: cui⁹ oronẽ angelus dñi ꝑcuſſit in caſtris aſſyrioꝝ. c. lxxxv. milia viroꝝ: et ſic liberat⁹ fuit ꝓpꝫ dei ab illo periculo. Eſaie. xxxvij. Sic z Judicũ. v. q̃uis dica rit domin⁹ filijs iſrael. Quia dereliquiſtis

me ⁊ coluistis deos alienos: non addā vl
tra vt liberē vos: ite et inuocate deos quos
elegistis/⁊ ipsi liberent vos in tpe angu/
stie. mhilomin⁹ postea eū humilit depcan
tibus/verbū qđ dixerat imutauit/et auxi
liū dedit. Et hic effectus nō solū in penis
tpalibus legit/sed qñq; in liberatiōe pene
eternalis. Sicut ptz in aīa Traiani impa
toris: q̄ cuius fuerit defunct⁹ in infidelita
te/cū orante Gregorio ania sua de gehen
na infernali liberata fuit: sicut omnes do
ctores theologi referunt: cuius regulari/
ter ab inferno nulla sit redeptio: iuxta illō
Prouer. xj. Mortuo hoie impio nulla erit
vltra spes. ¶ Tert⁹ effect⁹ est ōmonū op
pressio. Per oronē nāq; nostrā demō val/
de opprimit/et cōprimit a virulentia sua.
Vñ lep⁹ in historyis sctōr legit: q̄ sanct⁹
orantib⁹ demōes clamauerūt dicētes. O
sce. N. oziones tue me incēdūt. Legit etiā
q̄ tpe Juliani apostate q̄ post Cōstātinū
in malū fuit ⁊ pniciē aie: gubernauit impe/
riū romanū. Dū ipse Julian⁹ cōtra Per/
sas iret in preliū: misit demonē quendā in
occidentē/vt sibi cicito referret qđ in occi
dentis ptib⁹ fierz. arte em magica in oib⁹
vtebat. Cunq; demon Publiū monachū
orantē inuenisset in via: phibit⁹ est in oro
nib⁹ pfati monachi ne trāsiret. Cunq; ille
ab oādo nō cessaret: demon ad Julianū
sine fructu rnsionis reuersus est. Cūq; Ju
lianus q̄reret q̄re tantū redire tardasset:
ille ait. Impedit⁹ oz̄one Publy monachi
tali loco subsistit ⁊ vltra trāsire nequi: ⁊ iō
tibi nulla noua portaui. At ille miser ⁊ in
felix duz virtutē oz̄onis mirari debuisset:
nō hoc admirat⁹ sed monacho ꝯminatus
est. q̄ vindictā in eū faceret dū rediret: ig/
norans q̄ rediturꝰ nō esset. Nā in illo bel
lo lancea bti Mercurij trāsuerberat⁹ infe
liciter ⁊ dānabilit occubuit. Ad idem q̄n/
tū displiceāt oziones sctōr demonib⁹: patz
in exēplo de btō Dñico oāte in ecclia san
cte Sabine. sup quē pstratū in oz̄one dia
bolus de alto tecto ecclie p̄iecit lapidē du
rissimū ⁊ ponderosum ꝛc. Dic hist⁹iā. et
q̄ lapis seruat adhuc in ecclia predicta in
memoriā facti. Figura hui⁹ hz Exo. xvij.
vbi dr: q̄ Moyse tenēte manus eleuatas
ad celuz/vincebāt filij ysrl Amalechitas:
per q̄s demones figurant. ꝛ si deponebat
Moyses man⁹/filij ysrl superabant: nec so/
li demonū/verūetiā maloz hoim: q̄ sunt
ministri demonū violenti incursus ozon
bus ꝓmūtur: sicut ptz in venerabili Li
bertino Sundēsis monasterij ꝓpositō: de
quo refert Greg. in. j. lib. dial. q̄ cū p vtili
tate monasterij iter captēs equo insideret
Gothi et obulātes deiecerūt eū ab equo
⁊ recedētes nunq̄ flumen vulturnū noie
transire potuerūt q̄ uis equos calcaribus
vrgerent: impediti merito oz̄onū Liberti
ni ꝛc. Dic totū exemplū. Jō eccl'ia sancta
docet nos orare dicens. Presta nobis dñe
auxiliū gre tue: vt ieiunys et oz̄onib⁹ con
uenienter intenti liberemur ab hostib⁹ mē/
tis ⁊ corpis. Hec etiā figura talis fuit in
Tobia: cui dixit angelus/q̄ fum⁹ cordis
⁊ iecoris piscis sup carbones positi exeri/
caret oīne gen⁹ demonioz. Tob. vj. Cor
dis ei⁹ particulā si super carbones ponas
fumus ei⁹ extricat omne gen⁹ demonioz
siue a viro siue a muliere: ita vltra non ac
cedat ad eos. p fumū/designat oratio de/
uota: alioq̄n fumus ille impotens erat ad
demonē cōprimendū. qz vt dicit Job. xlj.
Non est sup terrā ptās q̄ ꝓparet ei qui fa
ctus est vt nullū timeret. Jtē Mat. xvij.
Hoc genus demonioz nō ejicit nisi in ie/
iunio ⁊ oz̄one. ¶ Quart⁹ effect⁹ ē bonoz
nature cōseruatio. Ptz exēplū in Ezechia
rege: q̄ orando impetrauit plongatōez vi
te sue p. xv. annos: sicut legit Esa. xxxviij.
Jtē ptz de Helia: de q̄ dic Jacob. Mul
tum valet depcatio iusti assidua: Helias
hō erat similis nobis passibilis: et oratiōe
orauit vt nō plueret sup terrā: ⁊ non pluit
annos tres ⁊ menses sex: et rursus orauit
⁊ celū dedit pluuiā ⁊ terra dedit fructum
suū. Jaco. vlti. Jtē apli existentes in naui
cula excitātes chm ibidē dormientē/libe
rati sunt a periculo mortis euigilāte chō
⁊ imperāte ventis ⁊ mari. Mat. viij. Ad
idē faciūt oia exēpla de oz̄onib⁹ sctōr: qui
orando impetrabāt a deo sanitates infir/
moz ⁊ mortuoz resuscitationē: q̄b exem
plis plene sunt legende sctōr. Jō dñs ait
Jo. xvj. Amē amē dico vobis: si qđ petie/
ritis patrē in noie meo dabit vob. ¶ Quī/
tus effectus est bonoz fortune acq̄sitio: cu
iusmodi sunt regna. potētia. dignitie. victo
ria hostiū: ⁊ cetā talia. Et de regno habet

exẽplũ in Manasse filio Ezechie: q̃ cum ꝑpter iniq̃tates suas fuisset capt⁹ ab exercitu regis assyrioꝝ: z vinct⁹ catenis et cõpedib⁹ duct⁹ esset in Babylonẽ: cõuersus est z pniam agẽs delẽcatus est deum. z exaudiuit dñs oꝛonẽ eius: reduxitq̃ eum in hierl̃m in regnũ suũ: sicut legit̃. ij. Parali. xxxiij. De victoꝛia etiã hostiuꝫ habent exempla multa: in quib⁹ ꝓ oꝛonis suffragiuꝫ obtẽta est. Et ꝓmo quidẽ ꝑz hoc in bello filioꝝ israel cõtra Amalech: in q̃ plus fecit Moyses oꝛando q̃ Josue pugnãdo: sicut habet Exo. xvij. z in decre. xxxvj. di. c. vlt. Scdo Judas machabeus sept⁹ oꝛone ꝓmissa fugauit hostes: z qz nõ oꝛauit in exercitu ꝛra Bacchidẽ: fuit occisus z exercitus debellat⁹. j. Macb. ix. Tertio habetur exẽplũ in Theodosio seniore chriãissimo impatoꝛe: qui oꝛone sua miraculosam victoriã obtinuit contra Eugenũ et Arbegastẽ tyrãnos: quoꝝ exercit⁹ iacula vehemẽtissim⁹ ventus retoꝛquebat in iacientes: z iacula exercu⁹ Theodosij cũ maxima vi vltra mensurã hũane foꝛtitudinis impellebat in hostes. Oꝛo aũt ipsi⁹ Theodosij talis fuisse legit̃. Omnipotẽs de⁹ tu nosti q̃ in noie chri filij tui victoꝛiis iuste vt puto ꝓlia suscepi: finaliter in me vindica Si ꝛo cũ causa iusta z in te confisus huc veni: poꝛrige dexterã tuis: ne foꝛte dicant gẽtes Vbi é de⁹ eoꝝ: Hac igit oꝛõe finita vent⁹ vehemẽs motus est q̃ ipso pugnabat. Vñ Claudian⁹ poeta q̃ tũc floꝛebat hos ꝓsus ad laudez Theodosij cõposuit. O nimiũ dilecte deo cui militat ether. Et ziurati venĩt ad classica venti. Predicta habent originaliter in hiſtoꝛia tripeita. Et Aug. refert in. v. de ciui. dei. circa finez libri. z tangit Glo. Joã. an. in Ele. si dñm. de reli. z venera. sc̃oꝝ. in glo. magna in fine. Quis etiã sufficeret enarrare quotiẽs filios israel q̃ totũ exodũ libꝛũq̃ nũeꝛoꝝ Moyses nũc ab hostib⁹/nũc a serpentib⁹/nũc ab ignib⁹/nũc ab alijs ꝑiculis preciꝑ liberauit: Ipsa ḡ oꝛo est colũba: q̃ emissa ab arca dei. i. ab ania deuota: ramũ viridis olliue poꝛtãs: qz pacẽ a deo impetrat/z victoriã de inimicis pstat: q̃ duo oliua designat. ¶ Sextus effect⁹ est bonoꝝ gr̃e infusio. Duplex est aũt gr̃a. Una gratuꝫ facies: de qua supra in prima ꝑte sermonis dictũ est: vbi dictum est q̃ oꝛonis meritis pcoꝝ remissio obtinet. Scda est gr̃a gratis data: z hec habet nouẽ species q̃s ponit apls. j. Coꝝ. xij. Et qz longuꝫ esset de oib⁹ dicere: dicã aliqua ꝺ aliquib⁹ gratis datis. ¶ Primo quidẽ de gr̃a miraculoꝝ. Quis eñ valeat sufficiẽter enarrare quot miracla sancti oꝛonũ suffragiis obtinuerũt: Nã Josue solez z lunã oꝛãdo fixit in celo: ita vt vni⁹ diei spacio nõ sint moti. Josue. x. Sic etiã habemus in vitis patrũ de scrõ Mutio. Itẽ Helias ignem de celo descẽdere fecit. iij. Re. j. Itẽ claudit celũ oꝛando/annis tribus z mensib⁹ sex. iij. Regũ. xvij. Et dictũ est supra pte. iij. Ezechias rex oꝛando meruit sanitatẽ miraculosam z signũ regressus solis ꝑ decẽ lineas in hoꝛologio Achã. Esa. xxxviij. Nota etiã exẽplum sctẽ Scholastice/q̃ oꝛãdo obtinuit vt plueret/vt dtñm Benedictũ secũ retineret. vt legit̃ in. ij. dial. Quis etiã posset sufficiẽter exprimere quot et quãta miracula dñs oꝛatus est merito bti Dominici patris nr̃i: Nã semel. xl. peregrini submersi in quodã fluuio/oꝛonũ eius merito reuixerũt. Idẽ patet de gr̃a loquendi diuersis linguarũ generib⁹. Nã semel idez pater sanct⁹ Dominic⁹/cũ semel iter ageret cum quodã fratre Bernardo socio inneris z sanctificatis sue de Tholosa Parisius: obuiauerũt et quidã theutonici q̃ quẽter nõ poterãt eis spũalia seminare. cũ tamẽ ab eis tẽpoꝛalia meterent/impetrauit a deo oꝛatiõe facta/ vt theutonice intelligeret z loquerẽt: et sic q̃ alios quattuoꝛ dies simul ambulãtes de chriõ iesu et rebus diuinis dulciter z ardenter mutuo loquebant. Factũ est etiã multa exẽpla ad idez: de quib⁹ scripũ latius in sermone de eodẽ sancto Dñico/qui incipit. Hic magn⁹ vocabitur. q̃ totũ sermonẽ. Et breuiter discurre ꝑ scripturas veteris et noui testamẽti/ z ꝑ hiſtoꝛias sanctoꝝ. et inuenies oia miracula opa q̃ per sanctos facta fuere vt tute oꝛationis fuisse impetrata. Sic Salomon oꝛãs meruit sapientiaꝫ infusaꝫ sibi a deo. iij. Reg. ¶ Septim⁹ oꝛationis effectus est bonoꝝ gr̃ie collatio. Joã. xvj. Petite z accipietis: vt gaudiũ vestꝝ sit plenũ. Vñ z ꝺ Augustino legit̃/q̃ cu⁹ ei⁹ ciuitas Hypona ab Afris obsidꝫ fuisset: ꝛdiꝫ

exoratuit: vt vel obsidionis periculū remoueret vel sibi verā penitentiā daret: vl' eū ad se traheret, dixitq; fratribꝫ se ℔ certū a dño impetrasse: vt p mortem trāsiret ad dñm. Sic z latro in cruce oꝛonis merito/ illud verbū oīm suauitate suauius a dño meruit audire. Hodie mecū eris in paradiso. Luc. xxiij. Sicut etiā btūs Benedictus duz morte adesse p̄sentiret in ecclīaz se deferri fecit: exitūq; suuz dominici corporis ꝓceptione muniuit: z inf discipl̄oꝝ manꝰ imbecillia mēbra substentās manibus z oculis in celuz erectis/ animā inter ꝓba oꝛois efflauit: sicq; eterne glorie coronā eminētissime adeptus est: sicut i duob⁹ monachis diuinit⁹ reuelatū fuit: ꝺo oꝛonibus instāres esse debem⁹. Nam. p̄s. ait in ꝑsona dñi. Clamauit ad me z ego exaudiā eum: cū ipso sum in tribulatiōe eripiā eum z glificabo eum. p̄s. xc. Et alibi exhortat nos dñs dicēs. Immola deo sacrificiuz laudis: z redde altissimo vota tua/ z inuoca me in die tribulationis et uam te: z honorificabis me.

De captatione benivolētie z cōgruitate oratiōis. Ser. vj.

Pater noster.

Sequit p̄dicare de quarta ꝑsideratōne circa materiā oꝛonis viz de petendo ꝓ decentia z congruitate. Vbi notandū est q̄d sit orandū: et qz dñs in oꝛone dñica docuit discipl̄os q̄d sit orā duz: ideirco de ea videam⁹. Vbi de ea dicā q̄ potero: qz q̄ debeo nō sufficio. Vnde vt dr apls. ij. Cor. iij. Non sum⁹ sufficientes cogitare aliq̄d a nobis tanq̄ ex nobis sed omis sufficiētia nr̄a ex ꝺo est: z bñ fuit necarium nos instrui de petēdis. Vnde vt ait apl's q̄d oremus: sicut oportet nesci/ mus. Ro. viij. Salutet virgo z̄. Pro introitu ℊ monis notandū q̄ sufficientissime nos dñs instruit in oꝛone dñica/ q̄d petere debeam⁹: qz vt dr Aug. ad Probā ō orādo deū: q̄cunq; licz ōsiderare: licz p oꝛonē petere z bñe. In oꝛone aūt dñica q̄cq̄d desiderare z petere debem⁹ sufficiētissime ponit. qz vt dr Aug. vbi. s. si recte z ꝓgrue em oram⁹ nihil aliud dicere possum⁹: q̄ ℊ in oꝛone dñica ꝓtinet. In hac ℊ sanctissima et sufficientissima oratiōe dñica duo ꝓncipalit ponunt.

Primū est benivolētie captatio.
Scōm est septifarmis petitio.

¶ Primū ponit ibi. pat noster q̄ es in celis. Scōm ibi. sanctificet nomē tuū z̄c. vl q̄ in fine. Primo ℊ vt dixi ponit benivolentie captatio q̄ necessaria est: vt ait Bieꝛo. Cum his q̄ displicet ad intercedendū mittit: irati animꝰ ad deteriora puocat. z h̄ in decre. xlix. di. in ꝑn. Hec aūt benivolentie captatio ponit in ꝓdictis ꝑbis. Pat noster q̄ es in celis: qō nomē est nomē diuinitatis/ sic fillꝰ dei oꝛās noiauit patrē di. Mat. xiij. Abba pat oīa tibi possibilia sunt z̄c. In q̄b⁹ ꝑbis ponunt tria q̄ valde sunt ꝓfortatiua ad petendū.

Primū est bñficiū creatōis/ pater.
Scōm est bñficiū reparatōis/ noster.
Tertiū est beneficiū glorificationis/ q̄ es in celis.

¶ Primo ergo ponit beneficiū creatōis dum dicit pater: qz deus est pater omniū creatione. Vñ Grecism⁹. Ast summū regem facit ipa creatio patrē. Quia em fiducia est vna ꝓditio maxie necaria ad obtinendū oꝛonis effectū: iuxta illō. Matt. vj. Quicq̄d oꝛantes petitis credite: qz accipietz z fiet vobis: z Jac. j. Postulet autē in fide nihil hesitans. Ideo ex h̄ verbo dat fiducia maxie oꝛāti: quis em est filiꝰ: nisi oīno puersus z fatuus: q̄ nō secure accedat ad patrē: secure accedam⁹ ad deū. dicēs Pater noster. Vere em est pater noster: a q̄ oīs paternitas i celo z in terra noiat. Ephe. iij. Et in tm patres cereros antecedit: vt respectu ei⁹ pat null⁹ dici possit ꝓncipalit z vniuersalit. Vñ Mat. xxiij. Patrē nolite vocare vobis sup terraz: vn⁹ est em pater noster q̄ est in celis. Ex h̄ ergo z captat benivolētia eius q̄ oratur: z magna fiducia nobis dat obtinendi illud qō oram⁹: qz pater largus est ad largiendū filijs ꝓ q̄b⁹ etiā thesaurizat: ita vt sepe etiā piculis in morte vtriusq; hois se exponat. Vñ dum vir q̄dā pauꝑ Socrati phoꝺicerz: qō a quoda diuite nimiū amarek: ait ad eū/ si te amat vt asseris quō tu pauper es z ille diues: q. ꝺ. si te amaret z tecū vniuersa diuideret. Nā z patres: qz filios multū amant illis thesaurizant: vt dixi, z

q̄d mirū in hominib⁹/qō in brutis animalib⁹ inuenit:qō est em animaliū gen⁹:qō filios et se natos nō effectu mirabili diligat:Ergo si secure tu ad p̄cz carnalē accedis/q̄ re amore accidētali diligit/a q̄ etiā tm̄ carnē habes/quāto securi⁹ est tibi accedendū ad illū/q̄ nō amore accidētali te diligit:sed essentiali.i.seipso a q̄ etiaz nō tm̄ p̄riculā carnis.sed totū corp⁹ z aiam accepisti:vñ dixit illa sētā m̄lier filys.ij.Bacha.vij. Nescio q̄liter in vtero meo apparuistiz:neq; em̄ spm̄ z aiam donauit vobis. z vitā et singulor⁹ mēbra nō ipa cōpegit: sed mūdi creator zc. ¶ Scō inducit ad fiduciā petendi z impetrādi/ex beneficio redēptionis/qō nota cū dicit.noster. Ut quāuis de⁹ rōne creatiōis sit de⁹ z oīs et pater oim creaturaz: tamē p beneficiū reparatiōis/seu redēptionis spēalit factus est deus noster:qz os nostrū z caro nostra est/ex q̄ verbū caro factū est:ideo.pā.Benedicat nos de⁹ deus noster:bñdicat nos deus zc. Nota q; ter dicit de⁹ ad designādum tres p̄sonas in diuinis:z in scō de⁹ p qō notat p̄sona filij addit noster: rōne qua supā. ¶ Tertio inducimur ad fiduciā petendi z impetrandi ex bñficio glif. cationis:qō cum dicit notat qō est intellect⁹ qō vno modo exponit.i.in sanctz p gl'iam vt patebit inferius :vbi deo dante videbimus quō exponit/q̄ es in celis. Circa paternitatē autē hanc q̄ ipsum deū creatorez patrē vocam⁹/q̄ttuor sūt p̄sideranda:vicz.

Primo de paternitatz hui⁹ rōne.
Scōo ipius patris dilectione.
Tertio de eiusdē adoratione.
Quarto de ei⁹ hereditatz successione.

¶ Circa primū notandū:q; circa paternitatē dei diuersi modi p̄sideradi sunt. Est em̄ deus pater quattuor modis:vicz.

Primo naturaliter.
Scōo generaliter.
Tertio specialiter.
Quarto singulariter.

¶ Primo mō naliter/deus est pater solū vni⁹.i.Jesu chr̄i:quē de sua substantia aeterno gn̄auit:sibi p omia silez z eqlem in eadē essentia. Jo.x. Ego z pat vnū sum⁹. Jrē.pā.cix. Et vtero.i. ō substantia mea ante luciferū genui te. Cum em̄ oīs p̄fectio q̄ est in creaturis sit attribuēda deo: vt pote p̄me cause oim creaturaz. Sequit q; etiā paternitas attribuēda sit deo:quia ab ipso oīs paternitas noīatur in celo z in terra:vt dr apl'us. Eph.iij. Oportet q̄ de⁹ generet filiū. Et iō dr ipe. Esa.lxvj Ego q̄ gn̄ationē alijs tribuo: nūq̄d sterilis ero:talis aūt gn̄atio nō est carnalis:neq; materialt:qz in deo nō est caro neq; materia:sed spūs. Jo.iij. Deus spiritus est. Oportet g̃ q; sit spūalis/et est talis: vicz qz intelligendo seipsum: generat filiū q̄ vocat verbū patris/qō est idē in essentia:cū ipso deo intelligēte. Nā cum intellectum ingr̄um tale sit p̄fectio intelligētis:z de⁹ sit p̄fectio sua/oportet q; seipsuz solū de⁹ intelligat:z oīa alia in seipso:z talis relatio q̄ est in deo,put est intelliges,z intellectū est paternitas z filiatio:z ideo de⁹ ingr̄um intelligit seipsum est de⁹ pater z in quātū est intellect⁹:est deus fili⁹:z sic p̄z q; pater z fili⁹ sit eiusdē essentie z nature: z iō.Jo.x. Pater qō dedit mihi maius oīb⁹ est:quia.i.dedit mihi totū bonū suuz qō est maius oībus reb⁹. Jdeo deus fili⁹ est oipotens oīa p̄tinēs:oīa disponēs sicut deus pater:tucta illud.Heb.j.Qui cū sit splendor gl'ie/z figura substantie ei⁹ portans oīa vbo frutis sue zc. ¶ Sed videt ex p̄dictis seq; q; vbi diuini sit aliud verbū:z filij sit alius fili⁹. Cum em̄ verbū dei sit deus verus/vt dictū est;oportet oīa que deo conueniūt: verbo dei conuenire:deus aūt ex necessitate seipsum intelligit:z verbū igit dei seipsum intelligit. Si igit ex hoc/q; deus seipsum intelligit verbū ab eo gen̄itū in deo ponat:p̄sequi videtur/q; etiā verbo inquātuz seipsum intelligit aliud verbū attribuat: et sic verbi erit verbū z filij fili⁹:z illud verbū si deus est; iterū seipsum intelligit z habebit aliud verbū:z sic in infinitū gn̄atio diuina p̄cedet, Sed rñdeo fm Tho.in.iij. 2tra gētiles, c.xij. Quāuis verbū dei sit de⁹: nō tamē alius est de⁹ a deo cui⁹ est verbū: sed vn⁹ oīno: hoc solo ab eo distinctū: qō ab eo vt verbū p̄cedens:sicut aūt verbū nō est alius de⁹:ita nec alius intellect⁹ z p̄sequens: nec aliud intelligere:vñ nec aliud verbū: nec tamē sequit q; sit verbū sue ipsi⁹: fm q; verbū seipsum intelligit,nam in hoc solū verbū a dicente distinguit:vt dictū est:

q̄ est ab ipso: omia ergo alia cōiter attribuenda sunt deo dicenti/q̄ est pater: verbo/qō est filius ꝓter hoc qō etiā verbū est de⁹: sed hoc solū vt ab eo sit verbū attribuēdū est ꝓprie patri: z hoc qō est esse a deo dicere attribuendū est ꝓprie filio: sm Tho. Vel dic: q̄ verbū seipm intelligit: sed nō alio intellectu quaz illo q̄ pater intelligit seipm. Et ideo nō est dare aliud verbum verbi: nec sequit q̄ sit verbū sui ipsi⁹: quia illud intelligere nō est a verbo: sed a patre z in hoc relatiue distinguunt pater a filio: vicz pducere verbū siue q̄ ab eo patre sit verbū: huius ergo filius intelligat seipsum: tū illud intelligere nō est ab eo: sed a ꝑe: qui dem est intellect⁹/z intelligere q̄ pater intelligit se/z q̄ filius seipm intelligit. Et ideo non dicit verbū pducere verbū: nec filius: quia illud intelligere nō pcedit a ꝑbo sed a patre. Scōo mō deus dicit pat generalit oim. s. creaturaꝝ: z ratio: q̄ illa dat deus diuersis creaturis q̄ pater dat filiis, dicit aūt pbus/q̄ a parentib⁹ tria habemus. s. esse/nutrimentū z disciplinā: sic z deus dat oibus creaturis esse incōparabiliter/magis ꝯ generās dat gñato. Nam generās pticulare mouet materiā p virtutem suā: sicut autē dicit in libro de causis. Causa prima plus est influēs sup causaz cause sede: ꝯ ipsa causa scōa. Ipse ḡ deus causat in reb⁹ esse viuere/sentire/z intelligere: oīb⁹ em̄ creaturis dat esse: quibus dā aūt sup esse addit viuere: vt plantis: q̄ busdā ꝑ super esse z viuere addit sentire: vt bruttis z alijs animantibus: ꝯbusdaz vero sup esse viuere z sentire addit intelligere: q̄ est nobilissima operatio/vt angelis z hominib⁹: in ꝯbus etiā triplicē vitam causat deus creaturis oibus nutrimentū: qz oia regit z gubernat, ps. Oculi oīm in te sperant dñe: z tu das escam illis in tempore oportuno. Nā sicut ⁹ Greg. Sicut omnia ex nihilo facta sunt: ita in nihilū tenderēt nisi manus oipotentis ea teneret. Sap. viij. Attingit a fine⁹ usq̄ ad finez fortiter z disponit omia suauit: disponit aūt omia p seipsum z ordinat: sed regit z gubernat p angelos z corpa celestia. Sua em̄ pulcritudo virtutis vsq̄ ad minima/z in minimis extendit. ps. Qui dat iumentis escā ipsoꝝ: z pullis coruoꝝ inuocantib⁹ eū. Nota sup. Aud pullis coruoꝝ: quō pulli coruoꝝ relinquūtur a parentib⁹: donec sunt cū pennis caniceis: siue albis z diuina puidētia eos pascit z nutrit. vñ Job. xxxviij. Quis preparat coruis escam suā/qñ pulli ei⁹ ad deū clamant vagientes eo q̄ nō habeant cibos: sup q̄ textu ⁹ brūs Tho. q̄ coruus pullos ei⁹ eductos nō pascit/donec suos esse deprehendens plumis nigrescere vide⁹ rit. Vñ septē diebus eis cibos nō ministrat sed a deo sustentant p naturalē virtutem eis indītam. ¶ Tertio dat deus creaturis disciplinā: qz oīa docet z instruit: ꝯz vniuscuiusq̄ rei capacitatē: sic ipe dat gallo intelligentiā: vt cantet in hora ante lucem. Job. xxxviij. Quis dedit gallo intelligentiā. Nōne ipse docet accipitrē ad austrum expandere alas suas: vt renouet in plumis. Quis docuit hirūdines in cūdo: z redeundo certa tēpora obseruare: q̄s docuit araneā talē telam texere: sic aptā captioni muscaꝝ z hirūdinē/sic ꝛstruere nidum. Quis docuit serpentē pellē veterez deponere: dum artū fortamen intrat: aut aspidē aures suas obturare/ne vocē audiat incantantis. ps. Sicut aspidis surde z obturātis aures suas: q̄ nō exa. vo. incantantiū z venefici incātantis sa. Certe deus pater rancꝯ oīm mgr̄ z doctor. Propterea ⁹ pbs/q̄ opus nature est opus intelligentie. veracīter ergo ipse est pater oīm: z oia q̄ ad patrē spectant ipe circa rē quāliber operatur. Tertio dicit de⁹ pater specialiter. s. hominū: ipse em̄ de⁹ vltra illa tria generalia bñficia/q̄ alijs exhibet creaturis ꝺ quib⁹ supra primo dictū est: tres alias excellentias ꝛfert hominib⁹.

Prima est circa esse p modū creatiōis.

Scōa est circa nutrimentū per modum prouisionis.

Tertia est circa disciplinam p modum instructionis.

¶ Primo ergo circa esse zc. Quia ipsuz hoiem creauit specialit/ad imaginē z similitudinē suā: supa oēs alias creaturas corporales: sicut pat generat filiū ad imaginē suā. Gen. j. Faciam⁹ hoiem ad imaginem z similitudinē nostrā. Et nota q̄ ⁹ faciam⁹. In alijs aūt creaturis corpalibus nō est vsus ꝯ verbo faciam⁹: sed fiat siue

ꝓducat ꝛc. Ad ſignificādū/ q̄ anīa huma
na non de potentia materie educat: qz eſt
ipa ſupra oēm materie ꝓportionē anie rō/
nalis. Corpus ꝯo humanū de q̄ttuor ele/
mentoꝝ materia formatū eſt a deo: ꝓpter
qđ dicit Eſa. Nūc dñe pater noſter es tu:
nos vero lutū: ꝛ fictor noſter tu/ ꝛ opa ma
nuū tuaꝝ oēs nos. Eſa. lxiiij. Scđa excel
lentia eſt circa nutrimentū. Nam deꝰ oia
ad hois cōmodum ꝛ miniſteriū ordinauit
vicz anialia/elemēta/ꝛ corpora celeſtia/ꝛ
q̄ plus eſt etiā angelos. Nam de anialiꝫ
dicit. Gen. j. Creſcite ꝛ mlt̄iplicamini/et
repletę terram ꝛ ſubijcite eam/ꝛ dñami/
ni piſciꝫ marꝫ/ꝛ volatilibꝫ celi/ꝛ vniuer
ſis animātibꝫ q̄ mouent ſup terrā. De coꝝ
poribꝫ ꝯo celeſtibꝫ dr. Deut. viij. Cuſtodi/
te ſollicite anias veſtras: ne forte oculis ele
uatis in celum: videas ſolem ꝛ lunam/ꝛ
oīa aſtra celi et erroꝛe deceptus adoꝛes
ea ꝛ colas que creauit dñs deus tuus in
miniſteriū cunctꝫ gentibꝫ q̄ ſub celo ſunt.
De miniſterio ꝯo angeloꝝ dicit. Heb. j.
Oēs ſunt adminiſtratoꝝ ſpūs in mini
ſteriū miſſi ꝓpter eos/q̄ hereditatē capiūt
ſalutis: notandū tamen q̄ etiā preſciti ad
dānationē habent angelos ad cuſtodiaꝫ:
ꝛ antichriſtus habebit angelū cuſtodē: ſaltez
ad hunc effectum: vt a peioribꝫ cōpeſcat
agendis. Jrē. ps. Angel' ſuis deꝰ manda
uit de te ꝛc. Ideo de hiſ oīibꝫ admirans
David: ait. Quid eſt hō q̄ memoꝝ es eiꝰ
aut filiꝰ hominis: q̄m viſitas eum minuiſ/
ſti eum/paulomin⁹ ab angelis gl̄ia ꝛ hoꝛ
noꝝ coꝝonaſti eū ꝛ ꝓſtituiſti eum ſup opa
manuū tuaꝝ: oīa ſubiecī. ſub pediꝫ eiꝰ
oues ꝛ boues vniuerſas ꝛc. Tertia excel/
lētia eſt circa diſciplinā: qz ſpēaliter deus
inſtruit hoiem ꝓ lumen rōnis. ps. Signa
tum eſt ſup nos lumē vultus tui dñe: ꝛ h̄
ex pte interioꝛi. Ex parte ꝯo exterioꝛi in/
ſtruit hoiez ꝓ creaturas: qz inviſibilia dei
a creatura mundi. i. ab homie ꝓ ea q̄ facta
ſunt intellecta ꝙſpiciunt. Ro. j. Et ꝓ ſeꝛ/
pturas ꝛ ꝓ ſpiritū ꝓphe. Job. xxxiij. Per
ſomnū in viſiōe nocturna: q̄n irruit ſopoꝛ
ſup hoies ꝛ dormiūt in lectulo tunc ape/
rit. ſ. deꝰ aures viroꝝ ꝛ erudiēs eos inſtru
it diſciplinā ꝛc. ps. Qui docet hominem
ſcientiā. Jrē Job. xxv. Qui docet nos ſup
iumēta terraꝝ. Dedit etiā hoi deꝰ liberta
tem arbitrij: ꝓ quā poſſit deflectere mal
lum ꝛ agere bonū: et imputat ſibi actiōes
ſuas in premiū vl̄ in penā. Eccl. xv. Deꝰ
ab initio ꝙſtituit hominē et reliquit eū in
manu conſilij ſui ꝛc. Hoc ergo modo ſpe
cialiꝫ habet curā deus hoim: nō aūt alia
rū creaturaꝝ coꝝporaliū. j. Coꝛ. ix. Num/
qđ de bobus cura eſt deo? Jō ſuader no
bis petrꝰ apl's dī. Omnē ſollicitudinē ve
ſtrā ꝓjcientes in eū: qz ipſi cura eſt de vo
bis. j. Pe. v. Quarto deꝰ eſt pater ſpecia
liſſime ſiue ſingulariť chr̄ianoꝝ: ꝛ ꝓ quan
tū ad ſeptē: q̄ pať circa filios exercet: vicz.

Primo quo ad generationē.
Scđo quo ad inductionē.
Tertio quo ad nutritionē.
Quarto quo ad inſtructionē.
Quinto quo ad curationē.
Sexto quo ad redemptionē.
Septimo quo ad hereditariam ſucceſ
ſionem.

¶ Primo quo ad generationez: quia deꝰ
ꝓ gratiā ſpiritus ſancti chr̄ianos adoptat
in filios: ꝛ eos regenerat ꝓ baptiſmū. Jo.
j. Quotquot aūt recꝫ eum dedit eis po/
ſt, dei fieri. Item Ro. viij. Non em̄ acce
piſtis ſpiritū ſeruitutis iterꝫ in timoꝛe: ſed
accepiſtis ſpūm adoptionis filioꝝ: in q̄ cla
mamus Abba pater. ꝛ ibidē. Quos ꝑcū
uit ꝛ ꝑdeſtinauit ꝙformes fieri imaginis
filij ſui: vt ſit ipſe ꝑmogenit⁹ in multis fra
tribꝫ. Debemꝰ ergo ꝙformari imagini fi
lij eius. j. Coꝛ. xv. Sicut portauim⁹ ima
ginē terreni: ita portem⁹ imaginē celeſtis.
q̄lis terrenus tales terreni/ꝛ qualis celeſ
tis/ꝛ tales celeſtes. Jrē. j. Jo. iij. Videte
te qualē charitatē dedit nobis deꝰ: vt filij
dei nominaremur ꝛ ſimus: nō ſic turba eo
alij peccatoꝛes ꝛ infideles: q̄ illis dicit.
Vos ex pr̄e diabolo eſtꝭ. Jo. viij. Et rō
huiꝰ eſt ex eo q̄ ꝛ. Eſa. j. Filios enutriui
ꝛ exaltaui: ipſi aūt ſpreuerunt me. Aug
hic quāta cecitas occupat pctōres/q̄ po
tius volūt eſſe filij diaboli q̄ dei/et ſeruꝰ
peti q̄ liberi ꝙiuſtitie. ¶ Scđo q̄ ad indu
tionē: qz deꝰ veſtit chr̄ianos veſte polimi
ta ꝛ ſtragulata. i. varia veſte oīm. ſ. virtu
tū ꝛ donoꝝ ſpūſſancti. De veſte virtutꝫ
ait. ps. Aſtitit regina a dextris tuis in ve
ſtitu deaurato circūdata varietate. Vir
tutes aūt ſunt habit⁹ anie: hec veſtis qua

vestit de⁹ chr̃ianos facit eas dignos nuptijs eternis: quicūq; nō habuerit non solum efficit indign⁹ ad has nuptias intrādum: sed si intrauerit dign⁹ est vt expellatur. Matth. xxij. Amice quō huc intrasti nō habens vestē nuptialē: z sequit. Ligama. z pe. ejc. eū in te. exte. z c. De h vestimēto dicit. Eccl. xvij. Ad imaginē suā fecit hoiem/z sm seipm vestiuit illū ꝑtute. Custodiam⁹ ergo sollicite hoc vestimētū ne inqnet luto a varietate/aut cōburatur igne luxurie/aut lacerēt spinis iuidie/aut incidat gladio supbie: qō si ꝓtingat ex nostra fragilitate recurram⁹ ad matrē nr̄am sanctā eccl̃iam: sicut facit puer q̄ cecidit in lutum/qui lachrymās currit ad matrē vt lauet eum. Hoc tunc cōplebimus cuz ad cōfessionis fontē recurrim⁹ de q̄ Zacha. xiij. In die illa erit fons patēs dom⁹ David: z habitātib⁹ in hierusalē in ablutionez peccātis et menstruate. Ideo Apoc. xvj. Beat⁹ qui vigilat z custodit vestimenta sua: ne nudus ambulet et videāt turpitudinē ei⁹. Nota hic q̄stionē an in futura patria erim⁹ induti. ¶ Tertio q̄ ad nutritionem: q̄ sicut pr̄ nutrit filiū. sic de⁹ specialissime nutrit z pascit chr̃ianos cibo z potu mirabili: vicz ꝑciosissimo corpore z sanguine suo. Jo. vj. Qui mādūcat meā carnē: z bibit meū sanguinē habet vitā eternam. De quo cibo dicit. Sap. xvj. Paratum panē de celo ꝑstitisti illis sine labore oēm delectationē i se habentē: z ois sapo-ris suauitatez: qui cibus incōparabilit̄ est melior: z virtuosior q̄ manna datū patribus veteris testamēti. Un Amb. in li. de sacrat. z de ꝑse. di. ij. reuera. Considera inq̄t/verū nunc ꝑstantior sit panis angelor/an caro cr̄i que vtiq; corp⁹ est vite. Manna illō de celo: hoc sup celū: illō celi: hoc dñi celor: illō corruptioni obnoxiū si in die alterū seruaret. hoc alienū ab oī corruptione: vt q̄cq; religiose gustauerit corruptionē sentire non poterit. ¶ Quarto quo ad instructionē: q̄a de⁹ docet chr̃istianos sup alias nationes: q̄ oēs errorib⁹ inuoluūtur ꝓterq; chr̃iani: q̄b⁹ ꝑtas fidei data est: z q̄ placet deo reuelata Baruch. iij. Bñ sum⁹ israel: qm̄ que deo placēt nobis manifesta sunt. Item Heb. xij. Pat⁹ spirituū erudit nos ad id: qō vale est in recipiendo satisfactionē ei⁹. ꝑs. Non fecit taliť oī nationi: z iudicia sua nō manifestauit eis. Preterea in sectis alys nulla gens est ita docta sicut chr̃iana. Unde nota q⁹ nobis chr̃ianis dat de⁹ q̄tuor leges ꝓ instructione nostra. Primo legē nature. Scdo legē scripture. Tertio legem gratie: q̄ est lex euāgelica. Quarto legem būanā. s. canonicā z ciuilez. ¶ Quinto q̄ ad curationē: q⁹ cōtra infirmitates nr̄as spūales/medicinas efficacissimas instituit ex mixtura iustitie z miscōie/q̄ sunt sacra eccl̃ie. Luc. x. Samaritan⁹ aūt quidā iter faciēs: alligauit vulnera eius infundens oleū z vinū. Ubi notandū/q⁹ oīs infirmitas nr̄a spūalis est duplex. s. culpe z pene. Infirmitas culpe est triplex: vicz originalis: actualis mortalis: z actualis venialis. Contra primā est baptism⁹: cōtra scdam est penitentia: ꝛtra tertiā est extrema vnctio. Infirmitas ꝓ pene est q̄druplex. s. ignorātia: impotentia: siue fragilitas: malitia: z ꝛcupiscentia. Contra primā sez ignorātiā est ordo. ꝛtra scdam. s. impotētiā est confirmatio seu chr̃isma. Cōtra tertiā. s. malitiā est eucharistia. Cōtra quartā. s. ꝛcupiscentiā/est matrimoniū. Item sacra ꝓdicta sunt medicine ad adiuuandū virtutes. Nam in auxiliū fidei/est baptismus: in auxiliū spei extrema vnctio: i auxiliū charitatez: est eucharistia: in auxiliū prudētie/ordo: in auxiliū iustitie pnia: in auxiliū fortitudinis ꝛfirmatio: in auxiliū rēperātie est matrimoniū. ps. Misit dñs verbū suū z sanauit eos: z eripuit eos de interitionib⁹ eor̄. Igitur nō debem⁹ desperare in hmōi infirmitatib⁹ ō misericordia talis et tanti patris: cuius simus maximi peccatores: q⁹ ipse est paratus semp nos recipere: si nos ad eum redeamus. Exemplū de filio ꝓdigo. Lu. xv. Dic historiā si expediens est. Jōo exhortať nos ipse dñs dicens per Hieremiaz. vulgo dicitur. Si dimiserit vir vxorez suā et recedens ab eo duxerit virum alterū: nunqd reuertet ad eum vltra: nunquid non polluta et cōtaminata est mulier illa: tu autem fornicata es cum amatorib⁹ multis: tamē reuertere ad me dicit dñs: z subdit: ergo saltem amodo voca me pater meus: dux virginitatis mee: tu es. Hiere. iij. ¶ Sexto q̄ ad

redēptionē:qz redemit nos de manu dya/
boli. Et vide quali z quāto precio. j. Pe
tri. j. Non auro z argēto redempti estis:
sed precioso sanguine agni incōtaminati.
Nota sanguine pcioso zc. Non ḡ dedit in
pretiuz aliqđ corruptibile z vile:nō hunc
visibilez mundū:quia oīis creatura cor/
poralis non est equalens pciuz vni⁹ ani
me. Mat.xxj. Quid pficit homini si lu/
cret vniuersum mundū:anie vero sue de/
tri.pa.aut quā dabit ho.cō. p anima sua.
Non etiā dedit in pretiū aliquē angelo⁹
seu ciuiū supernoz:sed semetipsum. Joā.
iij. Sic deus dilexit mundū: vt filiū suuz
vnigenitū daret zc. Vñ eccl'ia cantat. O
ineffabilis dilectio charitatis: vt seruū re
dimeres filiū tradidisti. Nec voluit vnaz
guttā sanguinis effundere:sed totū. Sed
nō fluxit ex corpe eius gutta sanguinis: sz
vnda. Jdeo redempti:qđ iterum z sepius
empti.ps. Apud deuz misericōdia:z copiosa
apud eum redemptio. Per primā guttaz
fuimus empti:p alias redēpti. Septimo
q̄ ad hereditariā successionē: siue instituti
onē:qz sicut pater instituit filiū heredem
vniuersalē bonoz suoz: sic z de⁹ instituit
chr̄ianos heredes regni celoz:siue in oīmi/
bus bonis suis.s.gratie z glorie:qz heredi
tas nihil aliud est q̄ successio in vniuersuz
tus:qđ defunct⁹ habuerit.ff. de ver.signi.
l. Nihil aliud. Clausula aūt institutionis
hꝫ. Luc.xxij. Ego dispono vob:sic dispo/
suit mihi pat̄ meus regnū:vt edatz biba.
sup mē.me.in reg.meo. Itē Lu.xij. Noli
te timere pusillus grex: qz cōplacuit patri
vro dare vobis regnū. Et hic effect⁹ pce/
dit ex pio:qz si sum⁹ filij:ḡ heredes. Ro.
viij. Ipse spūs testimoniū reddit spiritui
nro:qđ sum⁹ filij dei. Si aūt filij z here/
des:heredes qdē dei: coheredes aūt chr̄i.
De hꝫ aūt dicet⁹ infra dño pcedēte.

De dilectione erga deum. Sermo septimus.

Pater noster.

Sequit videre de dei dilectio
ne:hec est q̄re z quō debemus
deum diligere. qz ad hoc z naturali/z sup
naturalj rone inducimur. Naturali qdē:
quia est pater noster:vt dictū est supra. pri
mo fmone:ergo naturalit est diligend⁹
sicut filij⁹ naturalit diligit patrē. Supna
turali vero: quia ad hoc ex pcepto diuino
obligamur dicēte. Diliges dñm deū tuuz
ex toto corde tuo:et in tota aīa tua: z in
tota mente tua. Hoc est maximū z primū
mandatū. Mat.xxij. Addit. Marc.et ex
tota virtute tua. Mar.xij. Luc.vero dr.
Et ex oibus viribꝫ tuis. Lu.x. Jdeo deus
hodie deo dante videamus. Salutet vos
go zc. Notandū q occurrit circa amoz
dei: p nunc triplex cōsideratio.

Primo q̄ amore debem⁹ diligere deū.

Scōo qua ratione.

Tertio quō possumus cognoscere q di
ligamus deū. Et de q̄libet fiet vn⁹ sermo.
Circa primū notandū:qz inuenit quadru
plex differentia amoris.

Primus est amor concupiscentie.

Scōs est amor nature.

Tertius est amor amicitie.

Quartus est amor gratie.

¶ Primus est mal⁹. Scōs bonus. Ter
tius est melior. Quartus est optim⁹. Et
hoc amore tenemur deū diligere: vt amor
suus sit nobis salutiferus. ¶ Prim⁹ ergo
amor est concupiscentie: z hoc est qñ aliqđ
amatur non initutu z amore rei diligē:
sed diligentis sicut auarus amat aurum:
sic superbꝫ dignitates: sic luxuriosus mu
lierē. O vos mulieres creditis/qz quādo
aliqđ diligit vos hoc amore:qz pter vos:
non sed p se zc. Sic miles amat equū zc.
Talis amor est hodie inter amicos mūdi
qz vnus amat alium pter sui amorē z co
moditatē: vicz vt ab eo cōsequat fauoz:
honorē:lucra tpalia/officia/dignitates zc.
Faciunt tales: sicut muscę que sequūtur
mel zc. z in huius signum tādiu iste amor
durat:q̄diu sperat aliquid utilitatis amā
to. Postea vero cessat. Eccl. vj. Est amic⁹
cus fm temp⁹ suū: z nō pmanet in die tri
bulationis. Vñ ysus. Tempe felici mlti
numerant amici. Cum fortuna perit nul
lus amicus erit. Ouid. lib.j. de tristibus.
Donec eris felix mltos numerabis amicos.
Tempa si fuerint nubila solus eris.
Tali amore quidā amant deum z bonos
rant. Vadunt ad missas: audiunt serm
nes/faciūt elemosynas: ad finē vt de⁹ da

eis sanitatē ⁊ē. bona nature vel fortune. Et quo ptz q magis diuitias et cōmoda ꝓria diligunt ꝯ deuz: quia finis ꝓponit his que sunt ad finē. quia ꝓpter vnūqōꝙ illud magis. Et talis amor est valde p uersus: quia facit de medio finē/⁊ de fine mediū. Deus em̄ est finis oim ⁊ ꝓncipiū. Apoc. i. Ego sum alpha ⁊ o. ꝓncipiuz et finis. Ire quia tali amore amās deū/vti tur deo ⁊ nō fruitur. Nō est cōtra ordinez charitatis: quia deo debem⁹ frui ⁊ nō vti. Frui autē est amore adherere alicui rei p/ pter seipsam. Vti autē est qō in vsum ve/ nerit ad id qō amas obtinendū referre/si tamē amandū est. Nam vsus illicitus/ab usus potius vel abusio noīanda est: vt di/ cit Aug. in. j. de doctrina chr̄iana. ⁊ tāgit magr in. j. sen. in prin. ¶ Secūdus amor est nature seu naturalis. Tali amore pat diligit filiū: ⁊ econuerso. frat fratrē: ⁊ econ uerso. Et hic amor bon⁹ est: vtputa natu ralis ab optimo deo institutus. sed nō est meritorius/⁊ ꝓfiter nec sufficiens ad salu/ tez: quia in naturalib⁹ neqꝫ meremur neqꝫ demeremur. Vñ ⁊ cōis ē inf oīa aiantia: nāt canes. ⁊ catte/leōes/lupi/vrsi ⁊ aues amant filios catulos ⁊ pullos suos/⁊ eis puident. Vñ Eccli. xiij. Omne anial dili git sibi simile ⁊ē. Hoc aūt amore ynaqꝫ creatura amat ipsum deū creatorē natura liter suo modo/⁊ plus ꝯ seipm̄. Insensibi lia quidē naturalit: bruta aialia sensitiue. Creatura ꝙ rōnalis q intellectualē amo rez: qui ꝓprie dilectio dicit. Et ratio hui⁹ est: quia vnaqueqꝫ pars naturali quadaz inclinatione operat ad dilectionē totius: etiā cū periculo aut detrimento ꝓprio. Ut ptz cū aliquis exponit manū gladio ad de fensionē capitis: ex quo dependet salus to tius corpis. Vñ naturale est vt qlibet ps suo mō plus amet totū ꝯ seipsam. Unde ⁊ fm hāc naturalē rōnē/⁊ fm politicā vir tutē bon⁹ cuius mortis periculo se expone re debet ꝓ bono ꝓmuni. ff. de reli. ⁊ sump. fu. l. minime. Et medicus ꝓ ꝓseruatōe to tius corpis ꝑcidit mēbꝝ putridū: ⁊ iudex ꝓ cōseruatōe reipublice cōdēnat malefa/ ctorem. qz expedit reipublice vt maleficia puniant. vt in. c. vt fame. de sen. excō. ⁊. ff. ad. l. aquil. l. ira vulnerat⁹. Manifestum est aūt qꝙ deꝰ est bonū cōe totius vniuersi ⁊ oim partiū ei⁹: ⁊ ideo naturali dilectiōe magis diligit qlibet creatura deū ꝯ seip/ sam. Est ⁊ alia rō quare hō ex puris natu ralib⁹ diligit plus deuz ꝯ seipm̄/⁊ oia: qz natural' inclinatio indita est nature a deo ⁊ iō non pōt esse puersa. Esset aūt puersa si naturali dilectiōe hō plus diligeret se ꝯ deū: qz frueret se ⁊ nō deo. Frui aūt seipso inducit puersitatē peccati: vt dictū est sup ꝓma ꝑte. ¶ Tert⁹ amor dicit amicitie est qū hō diligit aliquē non ꝓpter seipm̄ diligentē/sed ꝓpter rē dilectā: ⁊ ꝓpt bonuz ipsi⁹ habitū vel habendū. Et ista est vera amicitia/ꝙuis hodie raro iter mūdanos hoies inueniat. Et est hic amor melior ꝯ scōs: qa iste ꝓcedit ex electiōe: primus ꝙ ex natura: qz tamen amor iste pōt esse sine gra. nā ⁊ in paganis ⁊ infidelib⁹ reperit: sicut ptz ꝙ Tullū li. de amicitia. ⁊ ꝙ Va lerū. lib. iij. c. de amicitia. Jō nō est suffi ciens ad salutē. Nā ⁊ pagani naturali ra/ tione ducti: cōsiderātes deum esse summe potentē/⁊ sūme sapientē/⁊ summe bonū: ipm diligunt. quia bonū cognitū/est obie ctū voluntatis: q̄ fertur in bonū amando ipm. Si ergo naturali rōne intellectus ex creaturis alcēdit ad cognitionē creatoris iuxta illud apl̄i. Inuisibilia dei a creatura mūdi/ꝙ ea q̄ facta sūt intellecta cōspiciūt. Sempitna q̄z ꝓtus ei⁹ ⁊ diuinitas. Ro. j. ita ⁊ voluntas fert ad amorē ipsius dei. Necessarius est ḡ ali⁹ amor/quo deū gra tuite ⁊ meritorie diligam⁹/iuxta ꝑceptuz diuinuz: ⁊ est ille qui sequit. ¶ Quartus amor dicit gr̄e: qui vocat ꝓprie charitas. Et hoc amore tenemur ex ꝑcepto diuino diligere deū ꝓpter se/⁊ proximū ꝓpter deū ad finē. l. fruendi ipso deo optimo ⁊ sūmo bono. Et ratio est: qz sine charitate nullū meritū est/nec acquiri pōt. j. Jo. xiij. Si linguis hoim loquar ⁊ angelo⁹ ⁊ē. Effe/ ctus aūt huius amoris/est cōsequutio ipsi⁹ vltimi finis: qui est deus. Jo. xiij. Qui di ligit me diliget a patre meo: et ego diligā eū ⁊ manifestabo ei meipsum.

¶ Quare deus est diligendus.

Sermo. viij.

Oster noster.

Visio supra simone ꝓximo quo

amore debemus deū diligere: nunc videamus quare siue qua rōne. Saluet virgo maria ꝛc. ¶ Pro complēto sermonis notandū q̄ q̄tuor rōnibus debem⁹ deū diligere sup oia: sicut q̄tuor sunt que inducūt nos ad aliquid diligendum.

Primo ratione excellentie.
Secūdo ratione amicitie.
Tertio ratione attinētie.
Quarto rōne beneficentie.

¶ Primo g̃ rōne excellentie. Naz quātores est excellentior/tāto est digna magis amari. Et q̄ de⁹ est excellentiꝫ⁹ sup oia: tō sup oia est diligēdus. Amor etiā su⁹ est excellentior oi alio amore: et hoc euidenter apparet/si cōsideremus naturam amoris. Est ergo notandū q̄ amor habet quatuor cōditiones innexas, vicz quia

Primo est vis vnitiua.
Scdo est vis assimilatiua.
Tertio est vis electiua.
Quarto est vis sollicitatiua.

¶ Primo amor est vis vnitiua cōiungēs amantē cū amato. Res ꝺo que diligit vere/cordi vnit. Uniri autē cordi: est duob⁹ modis. s. fm similitudinez et fm veritatē. Unio fm silitudinē nō satiat: sed unio ꝺz veritatē. Sic pone exemplū de comedēte panē/vere satiat: q̄ panis vnit stomacho fm veritatē. Secus de dormiēte qui somniat comedere vel bibere: q̄ non satiat. q̄ cibus ꝛ potus tunc vnit ei fm silitudinē. Esa. xxix. Sicut somniat esuriēs ꝛ comedit. Cum autē fuerit expgefactus: vacua erit ania ei⁹. ꝛ sicut somniat sitiēs ꝛ bibit: ꝛ postq̄ fuerit expgefactus lassus: adhuc sitit/ꝛ ania ei⁹ vacua est. sic erit multitudo oim gentiū ꝛc. Modo ad ꝓpositu: solus de⁹ intrat in aniam nostrā fm veritatē: q̄ fm Aug. Intimior est de⁹ ipsi aie q̄ ipsa sibi: ꝛ ipse solus illabit aniab⁹ nr̄is. j. Jo. iij. Deus charitas est: ꝛ q̄ manet in charitate in deo manet ꝛ de⁹ in eo. Jtē, j. Cor. vj. Qui adheret deo: vnus spūs est. Jtez Diere. xiij. Tu in nob⁹ es dñe. Nihil autē tale pōt intrare in aiam fm veritatē/sed solum fm silitudinē: sed nec etiā spūale intrat in aiam. Unū ꝛ in energumīnis diabolus intrat corp⁹/nō aiam. et tō nll⁹ amor creature alicui⁹ pōt aiam satiare. Et hec est rō q̄re auari nō satiant pecunijs, Eccl. v. Auar⁹ nō implebit pecunia. q̄ímo q̄ crescit appetit⁹ habēdi: iuxta illud Juue. Crescit amor nūmi q̄ntū ipsa pecunia crescit. Rō est: q̄ nō intrat aurū in aiam. bñ posset intrare corpus/si auar⁹ biberet aurum liquefactū/sicut .W. Crassus, ꝛ tūc vtiq̄ satiaret corp⁹ sicut ꝛ satiat capsam ꝛ bursam/q̄ñ plena est auro. et q̄ nō intrat in aiam/tō nō pōt aia satiari. Sic nec sup bus honorib⁹: q̄ honor nō est in honorato sed in honorāte: vt ꝺr in. j. Ethic. Nec luxuriosus satiat luxuria. ꝛ sic de alijs reb⁹ tpalib⁹. Et ꝫ voluit dñs dicere Samaritane/cū dixit. Qui biberit ex hac aq̄ sitiet iterū. Qui aūt biberit ex aqua quam ego dabo ei: nō sitiet in eternū. Sz aqua quā ego dabo ei: fiet ei fons aq̄ saliētis in vitā eternā, Joā. iij. Nota ex aqua hac. i. amore rerū tpaliū: sitiet iterū. q̄ talis amor nō satiat. Et aqua quaz ego dabo ei. i. amore dei: nō sitiet in eternū. q̄ plene satiat aia ex tali amore. Ps̄. Satiabor cū apparuerit gl̄ia tua. ¶ Scdo amor est vis assimilatiua. Unū Hugo. Scio ania mea q̄ dilectio est vita tua. et quicūq̄ diligis: ipsa vi dilectiōis in ei⁹ silitudinē transformaris. Unū q̄nto res est similior diligēti/tāto est diligibilior. q̄a silitudo est causa amoris. Eccli. xiij. Oīe animal diligit sibi sile ꝛc. Constat aūt q̄ anie nihil deo sit similius. Ad imaginē quippe dei fact⁹ est hō Gen. ix. iō nihil tibi o aia magis diligibile⁹ deo. Non autē aurū ꝛ argentū sunt silia anie: nec honores, nec voluptates, nec potētia, et cetera hmōi. Et vt inesset nobis amor iste erga deū/q̄ncq̄ silitudines habem⁹ cū deo incarnato. tres fm aiam: et duas fm corp⁹. Quantū ad aiam quidē/prima silitudo est nature. Gen. j. Faciam⁹ hoiez ad imaginē ꝛ silitudinē nr̄am. Et hec imago ꝓsideraꝫ in vnoquoq̄ hoie/in hoc q̄ habz aptitudinē nālez ad intelligendū et amandū deū. Et hec aptitudo ꝓsistit in ipsa natura mētis: q̄ est cōis oīb⁹ heib⁹. Scda silitudo siue imago gr̄e: q̄ cōsistit in hoc q̄ actu vel habitu hō deū cognoscit ꝛ amat/sed tñ imp̄fecte, ꝛ hec imago solū in hoib⁹ iustis reperit. Tertia est gl̄ie: q̄ consistit fm q̄ hō actu deū cognoscit ꝛ amat perfecte: ꝛ hec inuenit solū in beatis. De q̄ silitudine dicit. j. Jo. iij. Scimus. q̄m cū appa

ruerit/sibes ei erimus: qm̃ videbim⁹ eum sicuti est. Jrē. j. Cor. xiij. Nos vero oēs revelata facie gl̃iam dn̄i speculātes: in eandez imaginē trāsformamur a claritate. s. fidei: in claritatē. s. visionis/tanq̄ a dn̄i spiritu. Quantū ꝙ ad corpus/sunt due silitudines iter nos z deū incarnatū. Prima est qua filiꝰ dei silis nobis factus est: assumendo carnez humanā de vtero ꝑginali. Juxta illud Phil. ij. Qui cū in forma dei esset: nō rapinā arbitratꝰ est esse se equalē deo: sed semetipm exinaniuit. formā serui accipiēs. in si, boim fac. z habitu inuentus vt hō. Secūda ꝙ erit in futura resurrectiōe: in qua accipiemus corpa gl̃ificata cōfigurata corpori filij dei. Juxta illud Phil. iij. Saluatorem expectam⁹ dn̄m nr̄m Iesum chr̄m: qui reformabit corpꝰ humilitatis nr̄i cōforme corpori claritatis sue. Jrē Ro. viij. Quos p̄destinauit z prescivit cōformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse p̄mogenitꝰ in multis fratrib⁹ zc. Ptz ergo q̄ rōne silitudinis/debem⁹ maxime diligere deū sup oēs creaturas. ¶ Tertio amor est vis electiua. Semp enim aia in diligibilib⁹ eligit qđ melꝰ est. inde dicit dilectio/quasi diuersozū electio. et dilectus/quasi ex diversis electꝰ. Juxta illud Can. v. Dilectꝰ meꝰ candidus z rubicundus/electus ex milib⁹. Candidus ꝑ puritatē. rubicundus ꝑ charitatē. electus ex milib⁹ ꝑ dignitatē z nobilitatē. Inde est q̄ diligitur magis aurū q̄ palea zc. Cū ergo deo nihil sit nobilꝰ vel melius: imo ipse sit causa/fons/z origo oīs boni: z respectu ipsiꝰ nihil pōt dici bonū. Juxta illud Lu. xviij. Nemo bonꝰ nisi solus deꝰ. s. ꝑ essentiā. seq̄ q̄ nil sit diligibilꝰ deo: imo q̄ ipse sit sup oia diligēdus. Mar. xij. Diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo et ex tota ania tua z in tota mente tua zc. ¶ Quarto amor est vis sollicitatiua: Juxta illud. Res est solliciti plena timoris amor. Illud em̄ qđ diligim⁹/sp habere volumus: z in continua sollicitudine z timore sum⁹ ne illo caream⁹. cū magno dolore illud amittim⁹: extrema em̄ dolorꝫ calcat amor. Propter ea homines mūdani maximo dolore afficiunt cū moriunt: q̄ priuant his que maxime amabāt. Un̄ versus. Diues diuitias nō cōgregat absq̄ labore. Non tenet absq̄ metu nec deserit absq̄ dolore. Sicut ergo sup̄bi maxime dolēt in morte/q̄ priuant honore dilecto. Sic luxuriosus: q̄ priuat voluptatib⁹. Jdo pōt q̄libet eoꝝ dicere illud verbū Agag regꝫ Amalech. Siccine separat amara mors. j. Re. xv. nec solū actualis mors/sed etiā cogitatio mortꝫ talib⁹ horribilis est. Eccl. xlj. O mors q̄ amara est memoria tua hoī iniusto z pacē habenti in substātijs suis. Econtra de iustis dr. Pretiosa in cōspectu dn̄i mors sanctoꝝ eius. Constat igit̄ q̄ bona tpalia cōtinue habere nō possum⁹: q̄ omnis creatura vanitati subiecta est. Ro. viij. Solus aūt deꝰ eternaliter haberi pōt. Un̄ versus. Omnia pereunt ꝓter amare deuz. Et. j. Cor. xiij. Charitas nunq̄ excidit/sive ꝓphetie evacuabunt/sive lingue cessabūt/sive sciētia destruet: q̄ solus deus est sup oia diligendus. ¶ Scdo debem⁹ diligere deū super oia rōne amicitie: q̄ z naturalit̄ amicꝰ diligit amicū. Hac rōne debem⁹ sup oia diligere deū. Quis em̄ charior amicꝰ nobis est q̄ ipse deꝰ q̄ nos tm̄ diligit. Hō alij amici diligūt nos amore accidētali: q̄ pōt ee z abesse. Eccl. vj. Est amicꝰ q̄ quertit ad inimicitiā. Deꝰ aūt nūq̄ amore suū subtrahit a nob/q̄uis ipm̄ sepiꝰ offendam⁹. qđ ptz ex eo: q̄a nūq̄ subtrahit a nob bñficia sua/q̄ semp paratꝰ est nob ꝑcere/si ad ipm̄ cōuertamur ꝑ pniam. Sicut ptz in filio prodigo Luc. xv. Jō dicit dn̄s Mat. v. Diligite inimicos vr̄os: benefacite his q̄ oderūt vos. Et subdit. Ut sitis filij p̄tris vr̄i q̄ in celis est: q̄ solem suū oriri facit sup bonos z malos/z pluit super iustos z iniustos. Nota hic exēplū qđ ꝓposuit Barlaā regi Josaphat de tribꝰ amicis: quoꝝ tertius tm̄ in amore pmānsit. Jō dicit Eccli. vj Amicus fidelis ꝓtrectio fortis: q̄ inuenit illū inuenit thesaurū. Et infra. Amicꝰ fidelis/medicamētū vite z imortalitatis. Nota medicamentū vite: z in h̄ mundo ꝑ petōr remissionē: quā nullꝰ pōt facere nisi solus deꝰ. Marc. ij. Quis pōt remittere peccā nisi solus deꝰ. z imortalitatis. s. et in alio: q̄ deꝰ dat imortalitatē anie. z corpori dabit post resurrectionē corpoꝝ/quādo mortale h̄ induet imortalitatem/z corruptibile h̄ induet incorruptionē. j. Cor. xv. ¶ Tertio debem⁹ diligere deū sup oīa ratiōe attinētie. Nam z ꝓsanguineos dili-

ligim⁹ naturali amore: ⁊ quis magis attinet nobis q̄ ipse de⁹? qui et creauit aiam nr̄as ⁊ corpa formauit: ꝓpter qđ vocamus eũ patrẽ. Ho dixit illa sancta mulier filijs ỹ. Dach vij. Nescio qualit in vtero meo apparuistis ⁊c. Vide supra smone. vj. in introitu. ¶ Quarto diligere debem⁹ deũ sup oia rõne beneficentie. Nã ⁊ benefictys prouocamur ad diligendũ benefactores nr̄os: quibus ⁊ naturali rõne obligamur ad antidota, ⁊ ad retributionẽ ⁊ gratiarũ actionẽ. Hac rõne maxime debemus diligere deũ: a quo infinita beneficia accepimus. Et in generali referã ser. vicz

Primũ est beneficiũ creationis.
Scõm est beneficiũ pnsionis.
Tertiũ est beneficiũ redẽptionis.
Quartũ est beneficiũ expectationis.
Quintũ est beneficiũ iustificationis.
Sextum est beneficiũ glorificationis.

¶ Quomõ potest scire alĩqs se diligere dm̃. Sermo. lx.

Pater noster.

Viso supra sermone primo q̄busdam rõnib⁹ inducimur ad peũ sup oia diligendũ. Nunc sequit videre an possumus p certo cognoscere q̄ ex charitate deũ diligam⁹. Saluter ỹgo ⁊c. ¶ Pro introductõe smonis notandũ q̄ tota vis nostra ⁊ intẽtio debet ad hoc ferri, vt charitatẽ dei habeam⁹. Ipsa em̃ est regina et forma virtutũ: sine qua nulla alia ỹa est, ⁊ nullũ opus quantũlibz bonũ, est meritoriũ a qua omne bonũ opus pcedit ⁊ meritoriũ est. De pmo loquit apls. j. Co. xiij. Si linguis hoim loquar ⁊ angelor̄: charitatẽ aũt nõ habuero, factus sum velut es sonans aut cymbalũ tinniẽs. Et si habuero ꝓphetias ⁊ nouerim mysteria omnia, ⁊ omnẽ scientiã: ⁊ habuero oẽm fidẽ, ita vt montes transferã: charitatẽ aũt nõ habuero, nihil sũ. Et si distribuero in cibos pauperuz oẽs facultates meas: et si tradidero corpus meũ ita vt ardeam: charitatẽ aũt nõ habuero, nihil mihi pdest. Ex qua auctoritate habet: q̄ neq̄ virtus theologica, neq̄ moralis, neq̄ gr̄a gratis data, neq̄ aliq̄ genus de opere bonor̄, valet ad meritũ sine charitate. De secũdo vero habet ibidẽ, cuz subdit. Charitas patiẽs est, benigna est. Charitas nõ emulatur, nõ agit perperã, nõ inflatur, nõ est ambitiosa, nõ querit q̄ sua sunt, nõ irritat, nõ cogitat malum, nõ gaudet sup iniquitatez: cõgaudet aũt veritati: oia suffert: oia credit: oia sperat: oia sustinet. Ex qua auctoritate habetur: q̄ oẽs actꝰ vir tutũ theologicarũ ⁊ moraliũ, imperant a charitate: vtpote a fonte ois bone opationis ⁊ ois meriti. Et ĩo maxime debemus niti vt illã habeam⁹ et possideam⁹: qz illa habita, omne bonũ habemus: qz oim bonor̄ mater est. Et vt dicit Aug. xv. de trinitate, loquẽs de charitate dicit. Nullũ est isto dono excellẽtius: solũ est qđ diuidit inter filios regni eterni, ⁊ filios pditiõis eterne. Si autẽ queritur ꝓ certo possum⁹ cognoscere q̄ deũ ex charitate obligamus: Est notãduz pro intelligẽtia clariori huiꝰ questionis: q̄ sic theologi dicũt, Duplex est amor quo possumus deũ diligere siue amare, Vnus est amor naturalis: alter vero gratuitus. Et istor̄ amorũ est triplex differẽtia. Prima est ex pte cause principalis. Scõa est ex pte obiecti formalis. Tertia est ex pte effectus finalis. ¶ Prima ergo ex pte cause est ista: qz amor dei naturalis, pcedit a natura: ⁊ gratuitꝰ a gr̄a dei. Declara. Nã quelibet creatura suo mõ amat deũ, etiã plus q̄ seipsam: insensibilia quidẽ naturaliter, Bruta aialia sensitiue, Creatura ỹo rationalis ꝑ amorẽ intellectualẽ, q̄ dilectio dicitur: qz bonũ est qđ oia appetunt implicite ⁊ explicite: ⁊ ipm̃ bonũ est deꝰ. Vnum qđq̄ em̃ appetit finẽ suũ ꝓpter quẽ est, sed omnia sunt ordinata in deũ sicut in finẽ. Prouer. xvj. Vniuersa ꝓpt semetipm̃ operatus est dñs. Ipse em̃ deꝰ est cã efficiẽs ⁊ finalis oim̃. Apoc. j. Ego sum alpha ⁊ o, principiũ ⁊ finis. Ꝑ naturalit̃ oia appetũt deũ, ⁊ ꝑ hoc amãt ipm̃. Ire ad idem. Vnaq̄q̄ ps naturali quadaz inclinatione operat ad dilectionẽ totiꝰ, etiã cuz periculo aut detrimẽto ꝓprio. Vt ptz cũ aliquis exponit manũ gladio ad defensionẽ capitis: et quo depẽdet salus totiꝰ corpis. Vñ naturale est, vt q̄libet ps suo mõ plus amet totum q̄ seipsam. Vñ pm hanc naturalẽ rõnem, ⁊ pm politicã virtutẽ: bonus ciuis mo⁊is

periculo se exponit p bono cōmuni. Concordat lex ciuilis: q dicit. Q filius qui occidit patrē/aut pater filiū p patrie defensione/nō solus sine scelere est: sed etiā pmio eū afficiendū oēs cōstituerūt. ff. de reli. et sump. fu. l. minime. Sic z medicus p conseruatione totius corporis pcidit mēbrum putridū: z iuder p conseruatiōe reipublice cōdēnat malefactorez: qz expedit reipublice vt maleficia puniātur. ff. ad. l. aquil. ita vulnerat⁹. z de sen. excō. vt fame. Vñ bonū quanto cōmunius/tanto diuinius. Manifestū est autē q de⁹ est bonū cōmune totius vniuersi z omniū partiū eius: z tō naturali dilectōe quelibet creatura magis diligit deū q̄ seipam. Et sic ptz q ista dilectio procedit a natura. Gratuita vero dilectio pcedit a gratia dei. nam hec dilectio dicit charitas: que est ꝑtus theologica: ideo a solo deo infundit. Et dicit theologica a theos qđ est deus. Vnde Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordibus nr̄is per spm̄ sctm̄ qui dat⁹ est nobis. Secunda differentia est ex parte obiecti formalis: quia obiectū formale dilectionis naturalis dei/est ipse deus dilectus inquantū est principiū toti⁹ esse. Sed obiectū gratuite dilectiōis/que est charitas: est deus inquntuz est obiectū beatitudinis. quia finis intentus a diligēte deum/est frui deo/nō vti. vt dicit Aug. in. j. de doctrina christiana. z magister in. j. sentē. Tertia differētia est ex parte effectus finalis: quia prima dilectio nō est meritoria. quia in naturalibꝫ neq̄ meremur neq̄ demeremur. sz gratuita dilectio est meritoria vite eterne. Luce x. Dignus est operarius mercede sua. Et Joā. xiiij. Qui diligit me diliget a patre meo: z ego diligā eum z manifestabo ei me ipsum. His ergo suppositis est notanduz q si querit vtruz possimus in hac vita cognoscere vtrū deū diligamus: Respondendum est p duplicē conclusionē. Prima cōclusio est. Q si querit de prima dilectiōe naturali: tunc dicendū est q sic/per rōnes supra positas. qz vt dicit secūda ratio: vnaquēq̄ ps naturaliter plus amat suo modo totū q̄ seipsam. Secūda cōclusio est. q̄ loquendo de gratuita dilectōe: tūc tripliciter distinguēdū est/sm q tripliciter pōt aliqd sciri. vt notat Tho. j. ij. q. cxij. ar. v.

Primo p reuelationē diuinalē.
Scōo p certificationē humanalē
Tertio p ꝑsumptionē cōiecturalē.

¶ Primo mō z̄c. Hoc mō pōt aliqs scire in hac vita se diligere deū ex charitate: ex reuelatiōe diuina. Et hoc contingit q̄nq̄/ q̄uis raro. sicut ptz de Abraam/cui dixit deus. Nunc cognoui. i. cognoscere te feci/ q̄ timeas deuz. Gen. xxij. Et loquit̄ de timore casto: q̄ nō est sine charitate. Eccli. j. Qui timetis deuz diligite illū. Jte⁹ ps. xxiij. Timor domini sanct⁹ pmanet in seculū seculi. vt ponit sctūs Tho. vbi supra. Sic pōt dici de Moyse/cui dixit dōs. Inuenisti gr̄am coram me. Et infra. Ostendā oēm bonū tibi. Exo. xxxiij. Sic reuelauit deus Magdalene/cū dixit. Dimissa sunt ei pcā multa q̄m dilexit multū. Luc. vij. Sic z Paulo/cui dixit dōs. Sufficit tibi gr̄a mea. ij. Cor. xij. Jtez. j. Cor. ij. Nos aūt nō spm̄ hui⁹ mūdi accepim⁹/ sed spm̄ q̄ ex deo est: vt sciamus q̄ a deo data sunt nobis. Jtez Rom. viij. Quis nos sepabit a charitate christi: tribulatio an angustia z̄c. Et subdit. Certus sum enī q neq̄ mors neq̄ vita/neq̄ angeli/neq̄ ꝓncipat⁹/neq̄ virtutes/neq̄ instantia/neq̄ futura/neq̄ fort. neq̄ al. neq̄ ꝓfun. neq̄ creatura aliq̄ poterit nos separe a charitate dei/q̄ est in chr̄o iesu dño nr̄o. Sic dtē virgini/cui dictū est. Aue gr̄a plena. Luc. j. ¶ Secūdo mō pōt aliqd sciri p humanalez certificationē. Et sm hoc dicendū q nō pōt aliqs p certo scire q deum diligat ex charitate. Et hoc ꝓbat rōne z auctoritate. Ratio q̄ dē est physica: vt p phm de sensu z sensato Dis enī nr̄a cognitio ortū habet a sensu. Nulla enī sciētia/nulla ars liberalis neq̄ mechanica sciri pōt nisi mediāte sensu: sed nec fides habet nisi p sensuz. Si querat a nobis. Creditis q de⁹ sit vn⁹ z trin⁹? Respōdebitis ita. Et vñ hoc scitz: nisi qz hic auditis. sic de alijs articulis fidei. Dic practice. Vñ Rom. x. Ergo fides ex auditu: auditus aūt p verbū chr̄i. Modo ad ꝓpositū. Amor seu charitas quā habemus ad deū/nullo sensu ꝓcipi potest. Non enī p sensum visus: quia p hunc sensum soluz colorata ꝓcipimus. Charitas nō est colorata: qz nec viridis ē/nec rubea/nec alba z̄c. q̄ hoc mō sciri nō pōt. Job. ix. Si veneat

rit ad me.s.deus p charitatē ꝛ gratiā non videbo illum:si abierit nō intelligaz. Nec p sensum auditus:quia p hunc sensum solum vocē vel sonū percipimus. Charitas autē dei non est vox nec son⁹:cuius instrumentū ipsi⁹ sit vox.s.p̄dicator. Et ſm hoc dicit Joā.iij. Spiritus vbi vult spirat:et vocem eius audis ꝛ nescis vñ veniat aut quo vadat. Tertio nō p̄t percipi per sensum gustus:quia nō habz saporē nec amarum nec dulcē ꝛc. Quarto nec per sensum odoratus:quia nō habet odorē. Quinto nec p sensum tactus:quia tangi nō potest cuz sit res spūalis/nō corporalis:ergo nullo sensu percipi et cōsequēter nec intelligi potest. Fiat ergo ratio formalis. Nullius rei cognitio haberi p̄t nisi per sensuz:sed charitas dei pcipi sensu non p̄t.ergo ꝛc. Jdeo dicit.j.Cor.ij. Que dei sunt nemo cognouit nisi spiritus dei. Patz ratio. Auctoritas Eccl'.ix. Sunt iusti atq; sapientes/ꝛ opera eor in manu dei:ꝛ tamen nescit homo vtrū odio vel amore dignus sit:sed oia in futurū seruantur incerta. Item Job.ix. Et si simplex fuero/hoc ipm ignorat ania mea. Item apl's.j.Cor.iij. Nihil mihi ꝑscius sum:sed nō in hꝫ iustificat⁹ sum:qui autez iudicat me/dñs est. Item p̄s. Delicta ꝙs intelligit:ab occultis me/is munda me. Et sic patet ꝓclusio. Bene tamē p̄t homo scire p certo q̄ non diligit deū ex charitate,sicut est ille qui tenet concubinaz.ꝛ ille q̄ facit vsuras.ꝛ ille q̄ odit proximū suū.ꝛ ille qui vult vindicari contra proximū suū ꝛc. Et ideo cōdēnandus est ille tangꝫ piurus:qui iurat se imunem a delicto:quia iuramentū hoc temerariuz est,sicut habet in.c.fi.de pur.cano. Et ex hoc habem⁹ q̄ quilibet homo ꝯtūcunq; sciūs:semp debz stare in timore ꝛ in suspitione de seipso.nūquid.s.sit acceptus deo ꝛ cōsequutus fuerit remissionē peccator. Jdeo Eccl'.v. Ne,ppitiatu peccator noli esse sine metu. Et ad istuz timorē inducit nos duplex ratio. Prima de p̄senti. Scōa de futuro. De p̄senti quidē:quia incertuz est an homo nunc habeat gratiā. De futuro ꝙ:qz nescit an salu⁹ erit/cuius sciret,p certo se habere gratiā in presenti. Nam ꝛ Judas habuit gratiā et postea damnat⁹ est. Jdeo Dauid. Confige timore tuo carnes meas:a iudi. eñ tuis timui. ¶ Tertio modo p̄t aliquid sciri p presumptōez ꝓfecturalē:ꝛ hoc modo possumus scire.s. presumēdo q̄ diligamus deū ex charitate Ro.viij. Ipse eñ spiritus testimoniū reddit spiritui nr̄o q̄ simus filij dei ꝛc. Sūt autez octo signa huius p̄sumptionis/per que scz possumus presumere verisimiliter nos deum diligere.

Prio ab intellectu:a q̄ sunt cogitatōes
Scōo a memoria:a q̄ sunt recordatōes
Tertio a voluntate:a q̄ sunt opatiōes,
Quarto a cōcupiscibili:a qua sunt dēlectationes.
Quito ab irascibili:a q̄ sunt toleratōes
Sexto ab auditu:a quo sunt auditōes
Septimo a lingua:a q̄ sunt locutiones
Octauo a manu:a qua sunt largitōes.

¶ Primū signū est ab intellectu ꝛc. Naz semp homo plus cogitat ō eis quos plus amat,Matth.vj. Vbi est thesaurus tu⁹ ibi est ꝛ cor tuū. Vnde si homo exponit libenter intellectū suū ad cogitādū de deo plus q̄ de alijs rebus/ꝛ intelligēdū deū: signū est q̄ diligit deuz,Verbi gratia.Si dilectatur homo plus legere ꝛ intelligere libros sanctos qui de deo loquūtur:sicut est biblia ꝛ libri doctorum catholicorū,sicut est Aug⁹. de ciui.dei,moralia Gregorij, epistole Hieronymi,et alij libri sancti:signū est q̄ diligit deuz ex charitate. Si vero homo non sit capax intelligendi hos libros/si sepe cogitat de deo:signū est dilūni amoris. Vnde sequit illud Joā.ij. Domine si tu sustulisti eum/dicito mihi. Dicit glo. Non dicit quē:quia hoc in ania solet agere vis amoris:vt quē semp cogitat nullum aliuz ignorare credat. Econtra de illo qui delectatur studere in libris paganorum ꝛ poetaruz:signū est q̄ non diligit deum/sed potius seruiat diabolo. Vnde Jsido.in lib.sentē.ꝛ in decretis.xxxvij.di. Jdeo prohibet christianis legere figmēta poetarū:quia per oblectationē fabularū animū mentē excitant ad incentiua libidinū. Non eñ soluz thura offerendo demonibus imolatur:sed etiaz eor dicta libentius capiendo. Hec ille. Jdeo videm⁹ vt plurimū tales malos esse christianos:nec mirū:quia huiusmōi homines fiunt tales quales libri quos legūt. Nam sicut hi qui

studeñt in libris legistaꝝ per aliqō tēpus fiunt legiste: sicut qui studēt in libris medicoꝝ fiunt medici: sic philosophoꝝ sunt philosophi: sic theologoꝝ theologi. Sic ergo z qui studēt in libris paganoꝝ de vanitate tractantiū fiunt pagani: quia ex cōtinuis actibus generat habit⁹. ¶Secunduꝫ signū est a memoria: a qua sunt recordationes: quia semp homo recordatur illius rei quā diligit: z quanto magis eam diligit/ tanto septius recordat cuꝫ delectatione. sicut Dauid ps. Memor fui dei et delectatus sum zc. Sic Tobias docebat filiū suū dicens. Omnib⁹ diebus vite tue semp habeto in mēte deuꝫ. Tob. iij. Sic inuitat nos christus dicēs anime. Recordare paupertatis mee z trāsgressionis et absinthij z fellis. Et respōdet anima diligens deuꝫ. Memoria memor ero et tabescet in me ania mea. Thren. iij. Sꝫ hodie conqueri pōt deus aduersus nos dicens. Oblitioni dat⁹ suꝫ tanq̄ mortu⁹ a corde. Sed ve illis q̄ obliuiscunt dei: nā zringit eis illō qō ör Aug. Hoc tñt iudicio plectit pctōr: vt sic duꝫ viueret oblit⁹ est dei: ita duꝫ mortf obliuiscat sui. Dic practice: qū tales veniunt ad mortē: amētes/ frenetici vel obdurati/ et obcecati: ita vt nihil curent de ania sua: sicut nec de tertio pede quandoq̄ z desperant se/ et sic moriūtur. Nota de illo mercatore qui duꝫ esset infirmus/ z sollicitaret ab amicis z cōsanguineis: vt ꝓfiteretur z conderet testamentū cum diu restitisset tandē dixit testamētuꝫ meum est: q̄ bona mea relinquo Pape et animā diabolo: z sic defunctus est. Et sic seruat in talibus regula theologie: que habet. Per que quis peccat/ p hec z torqueꝫtur. Sap. xj. Et regla turꝫ ciuilis que habet. Nō quisq̄ iuris in alium statuit ipse eodē iure vtatur. c. Cum omes. de constituto. ¶Tertiū signuꝫ est a voluntate: a qua sunt oationes. Nam quādo quis inuenit se promptā habere voluntatē ad obediendū diuinis mandatis. Hoc manifestum est signū diuini amoris: iuxta illō Jo. xiij. Si quis diligit me sermonē meū seruabit: z ibidē qui habet mādata mea z seruat ea: ille est q̄ diligit me. Unde est q̄ ꝓbus dicit/ q̄ signum generati habit⁹ est prompte z delectabilit operari. De bis trib⁹ dicit Mat. xxij. diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo. i. intellectu: z ex tota anima tua. i. volūtate: z in tota mente tua. i. memoria. ¶Quartū signū est/ a cupiscibili: a qua sunt delectationes sensitiue q̄s reprimere quis conatur: vt preseruet se a futuris delectatōnib⁹/ z de pctis cōmissis dolet: signū est diuini amoris. ps. Cor cōtritū z humiliatū deus nō despicies. Jtē. ij. Cor. vij. Que fm deum tristitia est penitentiā z salutē stabilem operat. Exemplū in Magdalena que ex tristitia pctōrum suoꝝ: acquisiuit magnū culmē amoris diuini: de qua cantat eccl̄ia. Post fluxe carnis scādala fit ex lebete fialia i. vas translata gūe de vase zrumelie. ¶Quintum signū ab irascibili: a q̄ sunt tollerationes. i. passionuꝫ z aduersitatū: quia si homo libenter patitur aduersa ꝓ deo signuꝫ diuini amoris est: qui ꝓbatur tribulatiōe sicut aurum in fornace. Ull̄ de diligentib⁹ deum dicit. Sap. iij. Tanq̄ auruꝫ in fornace ꝓbauit illos: sicꝫ deus z quasi holocausti hostiam accepit illos. Unde z exemplū habemus a domino qui dixit Petro. Calicem quem dedit mihi pater meus: non vis vt bibam illuꝫ? Jo. xviij. Ull̄ si in tribulatione quis positus deficit per impatientiaꝫ vel desperatiōnē: signum est q̄ nō amat deum. Nam vt ait Greg. in p/mo moral. pena quippe interrogat si quis veraciter amat. Si autem fortiter siue patienter sustinet: signum est amoris. Cañ. vltimo. Aque multe nō potuerunt extinguere charitatem: nec flumina obruere illam. Jtem Rom. viij. Quis nos separabit a charitate christi zc. Exemplū in cuā gelio hodierno de tentatione domini zc. ¶Sextum signū est ab auditu: q̄ si libēter quis audit de deo: signum est charitatis: alias secus. Joā. viij. Qui ex deo est verba dei audit/ ꝓterea vos non auditis quia ex deo non estis. Nota contra illos qui non veniunt ad audiendū sermones: et libentius ad theatrum q̄s ad eccl̄iam vadunt. Ecōtra de Magdalena dicit. q̄ stabat secus pedes dñi/ z audiebat verbū illius. Lu. x. ¶Septimū signū est a lingua: quia libenter homo loquit ō re quā diligit. zc. Jdeo Matth. xij. Bonus homo de bono thesauro ꝓfert bona: et malꝰ

hõ de malo thesauro ꝓfert mala. Nota cõtra mulieres/q̃ dimissis locutionib⁹ de diuinis/inserũt se locutionib⁹ et verbis ociosis/z de vanitatib⁹ mundi:et qõ deterius est/detrahũt alijs:adinstar filioꝝ israel.q̃ nauseantes mãna/desiderabant allia z cepas egypti. Num.xj. ¶ Octauũ signum est a manu:a qua sunt largitiones. Vñ si homo libẽter dat elemosynas pauperib⁹ ꝓpter deũ:signũ manifestũ est diuini amoris. Eccl.vlti. Si dederit homo oẽm substantiã domus sue,p dilectiõe: quasi nihil despiciet eaz. Ecõtra vero dicit de auaris j. Jo.iij. Qui habuerit substantiã mundi hui⁹/z viderit fratrẽ suũ necessitatẽ habere/z clauserit viscera sua ab eo:quõ charitas dei manet in illo:

¶Quare deus sit adorãdus et honorandus. Sermo x.

Pater noster.

Supra dictũ est q̃ deus amandus est:q̃ pater noster est/z q̃ est pater/etiã honorandus est. Jõ sequit ꝑdicare de dei honoratiõe siue adoratiõe: quã multi christiani nõ exhibent ipsi deo sicut debent. Et tõ ipse cõquerit dicẽs per Malachiã ꝓphetã, Filius honorat patrẽ z seruus dñm suũ. Si ergo pater ego sum: vbi est honor meus:z si dñs ego sum:vbi est timor meus:dicit dñs exercituũ. Malachie.j. Salutet virgo ꝛc. Circa hãc materiã tres cõsideratiões occurrũt faciẽde.

Prima quare de⁹ sit adorandus.

Scõa vtrũ solus deus sit adorãdus:

Tertia qualiter seu quõ sit adorãdus.

¶ Circa primũ notandũ q̃ de⁹ multiplici rõne est adorand⁹ z honorand⁹:z q̃uis nõ valeat intellect⁹ noster cõsiderare oẽs rõnes quib⁹ deus sit adorãdus cũ sint infinite:tñ ꝓ modulo pauciratꝭ nre adducemus sex rõnes ꝑm q̃ sex sunt cause ꝓpter quas debeꝯ alicui hoi reuerẽtia et honor.

Primo est ꝓpter potentiã excellentẽ.

Scõo ꝓpter scientiã eminentẽ.

Tertio ꝓpter sanctitatẽ informantẽ.

Quarto ꝓpter dignitatẽ ꝑfulgentẽ.

Quinto ꝓpter dignitatẽ sublimantẽ.

Sexto ꝓpter vtilitatẽ puenientẽ.

¶ Prima ergo causa qua honor seu reuerẽtia est alicui exhibẽda:est ꝓpter potẽtiã excellentẽ. Hac ẽ causa nos nõ solũ imperatores z reges/sed etiã officiales honoramus:ꝓpter hoc Petrus apls/precepit honorari reges dicens. Deũ timete:regẽ honorificate. j. Pet. ij. Et apls precipit seruitoribus vt dominos suos honorẽt/dicẽs. Quicunq̃ sunt sub iugo serui: dominos suos oi honore dignos arbitrenꝯ. j. Tim. vj. Nota omni honore/supple licito et honesto:vt dicet infra,primo sermone. Irez omni honore. s. cordis/ nõ dissimulãdo:oris reuerẽter loq̃ndo/z operis humiliter seruiendo. Hac ergo rõne de⁹ summe honorandus est:quia ei⁹ potẽtia nullis limitibus angustat/sed infinita est. Sicut patz in opere creatiõis:per qõ de nihilo oẽia ꝓduxit,in quo tam magna potestas ostenditur/q̃ pbi antiqui illã nõ intellexerunt. Ps. Ipse dixit z facta sunt. Et ꝓpter hoc dicit omnipotẽs:a quo ois alia potestas spiritualis z tẽporalis ꝓcedit tanq̃ a fonte infinito ois potẽtie. Quid eñ sunt imperatores reges z mũdi principes/nisi officiales dei:Auctoritas. Oẽis ania potestatibus sublimioꝝ subdita sit. Non est eñ potestas nisi a deo:q̃ aũt sũt/a deo ordinata sunt:itaq̃ qui resistit potestati/ dei ordinationi resistit. Ro.xiij.z.vj.q.iij.qui resistit. Nota non est ptãs nisi a deo. Ber, Aug,scz iubente vel sinẽte.xxiij.q.j.quid culpatur. viij.q.j.audaciter. Jubẽte liquidem deo/est potestas iustas sinẽte vero/tyrannica. Unde ait dñs Pilato. Nõ haberes potestatẽ vllã in me/nisi tibi data cẽt desuper. Joã,xix. Et nota q̃ ex diuina potestate quasi ex fonte quodã/prouenit multiplex potestas in nobis. s. spiritualis z temporalis. Et prima est melioꝝ ꝑ secũda:vt habeꝯ in.c.solite. ō ma.z obe.z vtraq̃ fuit in christo. Est ergo de⁹ omnipotẽs. Jdeo Hester.xiij. Domine deus omnipotens: in ditione tua cuncta sunt posita:et nõ est qui possit tue resistere voluntati:tu fecisti celũ z terrã z quicq̃d celi ambitu cõtinet: dñs vniuersoꝝ tu es. Nota cũcta. nõ sic de dominis tpalibus. Dic regi q̃ faciat fiare vẽtos/pluere/mare quiescere/ z terrã germinare/ignẽ frigescere ꝛc. Jõ cãtat eccla

Tua est potentia tuū regnū domine ⁊c. Hac rōne debemus quādo adorām⁹ dominuz flectere vtraqz genua. ¶ Scōa cā q̄ honor est alicui exhibendus: est scientia eminens. Hac rōne precipit de⁹ honorari senem. Leuit. xix. Horā cano capite cōsurge ⁊ honora pſonā senis. Rationē huius assignat Job. dicens. In antiquis est sapientia/⁊ in multo rpe prudētia Job. xij. Hac rōne sūme honorand⁹ ⁊ adorandus est deus: q̄ est fons oīm scientie ⁊ sapientie. Eccl. j. Fons sapientie verbū dei in excelsis. vñ scientia nostra respectu sapiētie ⁊ scientie dei stultitia est. j. Cor. iij. Sapientia hui⁹ mūdi stultitia est apud deum. Sicut em̄ noctua credidit habere bonos oculos: sed nos reputam⁹ ipam cecam: sic ⁊ nos apud deū: q⁊ vt ait phs. ij. meth. Sicut se habet ocul⁹ noctue ad solem: sic intellect⁹ noster ad manifestissima nature. Jō Socrates sapientissim⁹ phoz: qui vt ait Valerius: erat humane sapientie q̄si quoddā terrestre oraculū/interrogatus de sua scientia: rñdit. Unū scio q̄ nescio. Et phs q̄ reputabāt se scire multa dicit ap's Dicentes em̄ se esse sapientes stulti facti sunt. Ro. j. Diuina aūt sapientia est infinita: omnia sciens/oīa pſpiciens: quia oīa nuda sunt/⁊ aperta ante oculos ei⁹ Heb. iij. ps. Mirabilis facta est sciētia tua ex me. pfoz. est: ⁊ no. po. ad eā. Horaliē Nota q̄n aliq̄d occulte facis: debes cogitare q̄ de⁹ te videt. Nota exemplū de illo sctō patre/q̄ hoc respectu cōuertit quādam meretricē ⁊c. Legit in vitis patrum Unde. ij. Cum q̄d turpe facis/qō me spectāte ruberes. Cur spectāte deo nō magz ipse rubes. ¶ Tertio debet honor alicui ꝓter sanctitatē informantē. Sanctis em̄ debet honor: multo rōnabilior q̄ aliis p̄dictis: Honor em̄ est reuerentia exhibita in testimoniū virtutz: vt ōt phs. Hac rōne sūme debemus deū honorare: q̄ est sanctitas a qua oīs sanctitas pcedit. Unde Esa. xl. Omēs gentes quasi stilla situle reputate sunt: sez in cōspectu dei. sicut em̄ situla descendit in puteuz ad hauriendū/ aquā ⁊ ascendit stillando: sic chr̄s descendit in puteum uteri virginalis: et in situla humanitatz hausit aquā sanctitatis: et de ea stillant gutte sanctitatz in homines

Unde ⁊ quare Petrus ⁊ Paulus ⁊ alij sancti fuerūt scti: quia vna gutta illi⁹ sctitule stillauit in eos. Ulī Jo. j. De plenitudine eius oēs accepim⁹. Jpse vero chr̄s tus sine mensura habuit aquaz sctitatis. Jo. iij. Non em̄ dat de⁹ spm̄ ad mensurā: sez chr̄o: sed alijs ad mensurā dat de⁹ spiritū: iuxta illud. Ro. xij. Unicuiqz de⁹ diuisit mensurā fidei ⁊c. Si ḡ vni sctō debetur honor: ꝓpter vnā guttā sanctitatis: q̄nto magis ipsi deo/q̄ est fons oīs sctitatz respectu etiā cuius null⁹ vere dicit sctūs: neqz don⁹. Ulī legit Mar. x. Et Lu. xviij. q̄ cū q̄dam doctor diceret chr̄o. Magister bone q̄d faciē. vitā eternā possidebo: Rñdit chr̄s. Quid me dicis bonū: cuz nemo bon⁹ sit/nisi sol⁹ de⁹: dices tu: ⁊ chr̄s nōne erat de⁹: Dicendū q̄ ille doctor credebat chr̄m esse bonum hoiem ⁊ sctm̄: sed nō deū. Jdeo chr̄s innuens/q̄ null⁹ est p̄fecte bonus/⁊ pfecte sanct⁹ dixit. Nemo bon⁹. s. simplicit⁊ essentialit/nisi sol⁹ de⁹ nam oēs sancti sunt boni participatiue. Jo. j. Pe. iij. Jn oīb⁹ honorificet deus p Jesum chr̄m dominū nostrū: cui est gloria ⁊ imperiū in secula seculoz. Amen ¶ Quarto debet honor: alicui ꝓpter dignitatez prefulgentē: sicut pape ⁊ alijs p̄latis ecclesie debet honor: hac rōne q̄ius sint mali. Ulī ⁊ dñs honorauit sacerdotes mittens ad eos leprosos. Matth. viij. et Luc. xvij. q̄ius sciret illos esse sacrilegos: vt not. Cypria⁹. xciij. di. dñs noster. Sic ⁊ Cōstantin⁹ imperator legit dixisse. Si ꝓpijs oculis vidissem sacerdotē dei aut aliquem eoz: qui monastico habitu amicti sunt peccantē chlamydē meā explicarem ⁊ cooperirez eum: ne ab aliquo videret: sicut legit. xcvj. dis. Jn scripturz. Ad idē facit q̄ legit. xj. q. iij. sacerdotib⁹. Hic historiam: que ibi legitur. Hac rōne sūme debemus honorare: ⁊ adorare deū: a quo p̄cedit oīs dignitas: ⁊ cui⁹ sunt ministri: ⁊ dispensatores omnes illi qui in dignitate sunt positi. j. Cor. iij. Sic nos existimet homo: vt ministros chr̄sti ⁊ dispensatores mysterioꝝ dei ⁊c. ¶ Quinto debet honor alicui ꝓpter nobilitatē sublimātem: sicut filijs regum et alijs nobilibus Hac ratione maxime debetur honor ipsi deo: sic̄ dixit Agarba Quintiano. Sum

ma ingenuitas est qua chr̃i seruitus com-
probat: ꝓter quod t ecclesia dicit. Deus
quez nosse viuere/cui seruire regnare est.
Si ergo ex seruitio dei magna dat nobi-
litas hominī: quāta t quā infinita est no
bilitas in ipso deo. Nota moralit ꝙ nobi-
liores hoies mūdi sunt serui dei: qr virtus
est que facit nobiles. Unde poeta. Qui-
dꝰ lib. j. de ponto. Non homines sensus
nec claruz nomen auoꝝ. Sed ꝓbitas cla-
ros ingenuosqz facit. Ratio est/quia no-
bilitas dicit a notatione. Nihil au tē facit
hoies notiores t manifestiores q̄ virtus
ps̄. In memoria eterna erit iustus tc. Itē
Sap. iij. O quā pulchra est casta gñatio
cū claritate/imortalis est em memoria il-
lius: qr apud deū nota est/t apud hoies.
Exemplū de sanctis q̄ sunt in maiori no-
titia: t gloria quā oēs imperatores mū
di t pape: quāuis isti sancti fuerint i hac
vita humillime ꝙuersationis: sicut ptz de
apl̄is qui fuerūt piscatores t ō alijs quā
plurimis tc. ¶ Sexto debetur honor ali
cui ꝓter vtilitatez ꝙuenientē. Ista rōne
sic honor medicis: qr sunt vtiles t necessa
rij. Eccl̄i. xxxviij. Honora medicuz ꝓter
necessitatē creauit tc. Ista etiam ratione
precipit deus: vt filij honorent parentes
ꝓter vtilitatē quā ab eis habuerūt/t ex-
pectant habere. Ephe. vj. Honora patrē
tuū t matrē tuam: qō est mandatū primū
in ꝓmissione: vt bñ sit tibi/et sis longeuꝰ
sup terrā. Hac ratione sūme debemꝰ ho-
norare t adorare deum: qr ab ipso vtilita-
tes maximas habemꝰ: qr quicqd sumus
quicqd crimus: quicqd habemus ab ipso
habemus. In ipso em viuimꝰ: mouemur
t sumus. Actu. xvij. Jdeo apl̄us. Quid
habes q̄ non accipisti. Si autez accepisti
quid gloriaris/quasi nō acceperis: j. Co-
rinth. iij. Et si ꝓ vnum instans deus mo
ueret: a nobis manū suam oēs in nihi-
lum redigeremur: ergo venite adoremus
t ꝓcedamus ante deum ploremus coram
dño q̄ fecit nos: qr ipe t dñs deꝰ nosr nos
aūt ꝓpl̄us eiꝰ t oues pascue eiꝰ. ps̄. xciij.

¶ Vtrum solus deus sit adorā dꝰ. Sermo xj.

Pater noster.

Dicto supra ꝑmone primo/scḋo re deus sit adorandꝰ. Nunc sequ tur videre vtrum solus deꝰ sit adorādus. Salutet virgo tc. Pro introductiōe ma terie querūt doctores theologi. Vtrū so lus deꝰ sit adorandꝰ: t videt q̄ sic. Deut. vj. t Mat. iiij. Dñm deum tuū adorabis t illi soli seruies. Ecōtra qr oēs sanctos adoramus. Item. ps̄. xcviij. Exaltate do minū deū nostrū: t adorate scabellum pe dum eius qm̄ sanctū est. Per scabellū in telligit caro christi que est creatura: vt de glo. Ergo non solū deus: sed etiā creatu ra aliqua est adoranda. Ad idem facit de se. dist. iij. Prolatū t. c. Venerabiles. vbi sic dicit venerabiles imagines christiani nō deos appellāt: nec seruiūt eis vt dijs: nec spem salutis ponūt in eis: nec ab eis expectant futurū iudicium: sed ad memo riam t recordationē primitiuoꝝ veneran tur eas t adorant: sed nō seruiunt eis cul tu diuino: nec alicui creature t habet hoc ex sexta synodo. Ad idem facit q̄ legit de Abraam. Geñ. xviij. Tres vidit t vnum adorauit: cum illi tres essent angeli: vt di cunt doctores. Pro hui⁹ q̄ materie decla ratione notandū: q̄a doctoribꝰ theologis ponitur triplex differentia adorationis si ue reuerentie.

Prima est adoratio latrie.
Scḋa est adoratio dulie.
Tertia est adoratio hyꝑdulie.

Debita deo singulariter.
Debita sanctis generaliter.
Debita gl̄iose virgini reuerent.

¶ Prima ergo adoratio vocat latria: q̄ est quoddā obsequiū et seruitiū debitum deo ratione creationis. Et nominat hec reuerētia seu obsequiuz quattuor modis: vt ponit Tho. iij. sen. di. ix. q. j. ar. j. Quā doqꝝ em dicit latria. i. seruitus quātuz ad opera que exhibent in recognitione domi nij qō deo competit exiure creatōis. Se cundo dicit pietas quātum ad effectū de uotionis. Tertio dicitur Theosebia. i. di uinus cultus/vel Eusebia. i. bonus cul⁹ quātum ad intentionē attentam. Quar to dicit religio quātum ad determinatos

nem opꝰ ad que homo se obligat ad cultum dei. Vnis ergo oibus nominibꝫ vna z eadem virtus nominat scõm diuersa que ad ipam ꝛcurrunt. Et predicta sumũtur exdictis Aug. in.x. d ciui.dei.c.j. Est aũt virtus ista non theologica. ꝯa non habet deum ꝓ obiecto: sed aliquid aliud: sz obsequium exhibitũ: sed habet deum ꝓ fine est ergo virtus cardinalis z reducit ad iustitiam: nõ quasi species ad genus: sed q̃si virtus annexa ad principalẽ/qua participat modum eius fm Tho. ibi. ¶Igitur loquẽdo de hac adoratione dicit/q̃ solus deꝰ est adorandꝰ: vt in auctoritate supꝛ allegata. Deut.vj. Et ea que ad ipsum spectant que sũt seꝛ. ¶Primo q̃ debet adoratio latrie: ipsi deo quẽ adoramꝰ tanquã creatori. Deut.vj.z Mat.iiij. Dominũ deum tuũ adorabis/z illi soli seruies: nec aliqua creatura est adoranda hoc modo. Vnde potius deberet hõ subire mortem ꝙ adorare latria aliquaz creaturã. Ideo tres pueri piecti fuerũt in fornacẽ ignis. Dan.iij. Paulus etiã z Barnabas refutauerunt honores diuinos sibi oblatos: vt legit Act.xiiij. Sic z angelus refutauit adorationẽ Joãnis Apo.vlti. Et q̃ uis Joãnes nollet adorare angelũ adoratione latrie: vt puta: quia sciebat hanc nõ deberi nisi deo soli: sed dulie/tamẽ fuit p̃hibitꝰ ab angelo mltiplici ratiõe: sed vna earũ est ad euitandũ speciem idolatrie: vt no. Tho. in.iij.sen.di.xlj.ar.ij.q.vj. Adp̃mũ. vñ subdit. Deũ adora. Sic z angelus Danue dixit. Si vis holocaustũ facere/offer illud dño. Judicũ.xiij.z Mardocheus noluit adorare Aman: timens ne honorẽ dei trãsferret ad hominẽ: vt dicit Hester.xiij. Vñ.exo.xxij. dicit qui ĩmolat dijs occidetur: ꝑter dño soli. ¶Scõs christus adorandꝰ est latria quãtũ ad diuinitatẽ: quãtum ad humanitatẽ vero distinguit: quia aut ꝓsideratur humanitas ꝑut intelligit vnita verbo dei: z sic etiam debet sibi latria. Nam quãdo adorat persona: adorãt ea que sũt vnita pſone. adorare ergo carnẽ chri prout est vnita ꝓbo: nihil aliud est q̃ adorare regem vestitũ: fm Tho. gre.iij.q.xxv.ar.ij. Aut ꝓsiderat humanitas chri ꝑut est separa a ꝓbo: z tunc debet ei dulia fz Tho. in.iij.sen.q.vbi.s. z sic debet intelligi glo. supꝛ illud. Adora/Re scabellũ pedũ eius: q̃ dicit/q̃ caro christi nõ est adoranda illa adoratione latrie/que soli deo debet: nec est inconueniens dicere q̃ vna z eadez pſona christi adoratur adoratione latrie/ꝑter suam diuinitatẽ: z adoratiõe dulie ꝑter pfectionẽ humanitatis: qz z ipsi deo patri debet honor latrie ꝑter diuinitatẽ: z honor dulie propt̃ dominiũ quo creaturas gubernat. Vnde supꝛ illud. Dñe deus meus in te speraui: dicit Glo. Dñe omniũ cui ꝑter creationẽ debet latria: fm Tho. vbi supꝛ. ¶Tertio debetur honor latrie imagini chri inq̃tum imago: qz imago inquantũ hmõi ỗt imaginatũ. Vñ dicit Basilius: q̃ honor imaginis: ad protypum refertur. i. ad exemplar siue imaginatũ: sed chs est adorãdus latria: vt dictũ est: ergo z imago eiꝰ. Et Aug. in.iij. de doctrina chiana ait: q̃ autẽ operatur aut venerat vtile signũ diuinitus institutũ: cuius vim significationẽq̃ intelligit: nõ hoc venerat q̃ videt z transit: sed illud potius quo talia cuncta referenda sunt. Si autem ꝓsideretur imago chri z aliox sanctox inquãtum est res quedã. Puta lignuz sculptuz vel pictum: tunc nulla reuerẽtia ei deberur: alioquin esset idolatria. Quia ergo circa adorationem imaginũ fuit olim quedã opinio hereticа dicens: q̃ nõ sint imagines sanctorũ adorande z forraſſe in mẽtibꝫ plurimorũ hodie pullulat. Judei etiã contra nos opponũt dicẽtes nos idolatrare: imagines adorando: idcirco respondebo ad aliqua motiua in ꝛrariũ facientia. Primo ꝛra illud q̃ dictũ est/q̃ imagini chri sit latria exhibenda inq̃tum est imago opponunt: qz fm h̃ videt homes z angeli sint adorati/one latrie adorandi; qz sunt ad imaginẽ z similitudinẽ dei. Gen.j. Et fiat rõ sic. Jmago impꝛessa diuinitꝰ nobilioꝛ est: q̃ q facta est humanitꝰ: sed imagines dei quas fecit homo adorantur latria. Ergo multo fortiꝰ angeli z homes ꝑsertim sancti in quibus deꝰ imaginẽ suã expꝛessit z reformauit: ꝑter q̃ dicuntur dij. ps. Ego dixi dij estis. Sed respondeo fm Tho. in.iij.sen. dist.ix.q.j.arti.ij.q.v.ad scõm. dicendum q̃ homies sunt imagines dei p̃ participationem sue beatitudinis facientis expꝛes/

sam similitudinē: z hoc dat rei bonitatez in se rōne cuius est res ipsa/ fm se honorāda. Sed imagines picte nō sūt imagines p̄ sūlitudinem in natura: sed per institutionem ad significandū. Unde ex hoc nō acquirit eis: nisi honor relatus ad alteruz.

¶ Scdo non obstat/ qđ obijciunt contra nos iudei dicentes: nos idolatrare adorādo imagines sicut z pagani/ aut qui adorant simulachra: sed hoc nō obstat: qz idolatrare esset si crederem⁹ in ipsis imaginibus aliquod numē esse: z ipsas inquantū sunt res quedā adorarem⁹: sicut antichr⁹ idolatre credebāt in ipsis imaginib⁹ esse aliqđ numen/ q ex vi stellarū in ipsis imaginib⁹ acq̄rerek sub quib⁹ fiebant imagines sicut Hermes dixit: q datuz erat hominib⁹ facere deos: sicut refert Aug. in. viij. de ciui. dei. c. xxiij. Und duplici rōne erat idolatria. Primo quia adorabāt imagines ipsas: vt res quasdā credētes in eis aliqđ diuinitatis esse p̄ter responsa q̄ demones in eis dabant: et alios mirabiles hmōi effectus. Scdo p̄ter res quas erāt imagines. Statuebant eīn imagines in aliquib⁹ creaturis: puta hoīm vl quadrupedū: vel serpentū: nos aūt adoram⁹ adoratione latrie imaginē illius/ q est verus deus nō p̄ter ipam imaginē: sed p̄ter eū cui⁹ est imago: fm Tho. p̄te. iij. q. xxv. ar. iij. ad scdm. z in. iij. sen. di. ix. q. j. art. ij. ad scdm. Nec credimus in ipis imaginibus numē aliqđ esse sic illi credebant. ¶ Tertio nō obstat/ q p̄cepit deus in veteri testamēto. Exo. xx. dicens. Non facies tibi sculptile/ neq̄ oēm similitudinez zc. Quia rn. q tunc deus phibebat fieri imagines duplici rōne. Primo qz deus nondū erat incarnatus: sed incorporeus: z ideo nulla poterat ei imago fieri: iuxta illud. Esa. xl. Cui similē fecistis deū aut quā imaginem ponetis ei: Nunqđ sculptile cōflabit faber: aut artifex auro figurabit illō: zc. Postq̄ autē deus factus⁹ est hō: potuit haberi imaginē: z in illa adorari sic z ipe deus: qz idem motus est in imaginē/ z in rē imaginatā. Scda ratio quare deus phibuit tunc imagines: fuit p̄ter vitandam adorationē imaginū quas gentiles faciebant in veneratione deoz suoz. i. demonū quib⁹ nulla debet reuerentia. z ideo p̄mittitur. Nō habebis deos alienos corā me z p̄sertim: quia iudei valde proni erant ad idolatriā: vt ptz in vitulo aureo quem viuente adhuc Moyse odorauerūt: alios quin non erant phibite imagines. Nam z in tabernaculo Moysi erant cherubin: sicut patz. Exo. xxv. Et etiā in deserto fecit deus fieri serpentē eneum. Nume. xxj. Sed postq̄ filij israel ceperūt adorare illum serpentē z adolere ei incensuz fuit cōfractus ab Ezechia rege iuda. Sicut legitur. iij. Re. xviij. Prohibebat ergo per illud p̄ceptum adoratio latrie imaginibus creaturarū. Item adoratio dulie ad reuerentiā demonū. Nos autē neutrū horum facimus: quia nec imaginib⁹ demonū fa cimus reuerentiā: nec imaginibus creaturaruz exhibemus latriam: sed imagini christi: alioz vero sanctoz imaginib⁹ duliam: z sic non obstat. Nam nec in veteri testamēto phibebat adoratio dulie fieri creaturis aliquibus excelentib⁹: que erāt digne reuerentia: sicut patz de Abraam q vidit tres viros: z vnū adorauit Gen. xviij. Sic et Nathā p̄pha adorauit David pronus in terrā. iij. Regū. j. Sic z Josue adorauit angelum sibi apparentem in forma viri euaginatū gladium tenentē. Josue. v. Item. ps. xcviij. Exaltate dīm deū nostrum: z adorate scabellum ei⁹ qm sanctum est. Per scabellum ad litterā. ibi intelligitur arca testamenti que erat sub propitiatorio: ita q p̄pitiatoriū erat quasi sedile dei: z arca tanq̄ scabellum illius sedis: fm q ibi dicit Nicola⁹ de lyra: z tangit plenius. Exo. xxv. Sic ergo patet qđ non intelligit phibita in primo precepto decalogi adoratio dulie: creaturis exhibenda: nec etiā adoratio latrie imaginis dei postq̄ deus est incarnat⁹: et sic patet responsio ad hanc obiectionem.

¶ Quarto nō obstat si q̄s dicerer: q non legit ap̄los adorasse imagines: quia Rn. fm Tho. in. j. ij. sen. di. ix. q multa apostoli tradiderūt q̄ non sunt scripta in canone inter que vnū est de vsu imaginū. Und q Damascen⁹ dr: q Lucas depinxit imaginē chr̄i z beate v̄ginis. Et chr̄s etiā suam imaginē Abagaro regi direxit: vt dicit in ecclīastica historia: vbi narrat Eusebius cesarien⁹: q cum Abagarus rex missis

pictorē ꝑ depingenda ymagine chr̄i/ꝛ ille depingere nō valeret ꝓpter corruscationē vultus eius: chr̄s pannū suę faciei suppo nēs imaginē suā illi impinxit. Item legit in chronica martiniana rēpore. Greg. pa pe tertij. q̄ Greg. ꝺemnauit Leonē ipe ratorem vt hereticū: eo q̄ deponi iusserat imaginē chr̄i ꝛ sctōz: ꝛ qz corrigibil' erat: Romā: Italiam: ꝛ Hispaniā totā: ab ei tura discedere fecit: ꝛ vectigalia interdixit synodūq; pene mille epoz Rome celebrā do veneratione sanctaz imaginū ꝑfirma uit: atq; violatores generali sñia anathe matizari. hoc ibi. ℞ etiaz statuit ecclia: vt habek de ꝑse. di. iij. Perlatum. ꝛ.c. Vene rabiles. sicut scripsi supꝝ in ꝓncipio huius sñonis. Fuit aūt triplex ratio instituendi imaginū in ecclia: fz Tho. vbi. s. Primo ad instructionē rudiū. q̄ eis quasi q̄busdā libris edocerenk. Vñ Greg. dicit scribens Sereno epo massiliensi: ꝛ habek in dicto cap'o. perlatū. q̄ legentibꝫ scriptura hoc idiotis prestat pictura cernentibꝫ: qz in ipa ignorātes vident q̄ sequi debeāt: in ipsa legūt qui litteras nescīut. Scōa ratio vt incarnationis mysteriū/et sctōz exempla magis in memoria essent nostra: dum q̄ti die oculis nostris repsentāt. Tertia ad ex citandū deuotionis affectū: q̄ ex visis ef ficaci⁹ excitat: q̄z ex auditis: qz certior au rearbitr est oclus: sm Tho. Quarto de bet honor latrie cruci chr̄i. Vnō Eccliа. Te adorandā/te crucem vuifica: ꝓ te re dempti dulce decus seculi: semp laudam⁹ semp tibi canim⁹: ꝓ lignū seruī/ꝓ te sum⁹ liberi. Possumus ñ de cruce chr̄i loq̄ du plicit. Uno modo de ipsa cruce qua dñs crucifixus est: ꝛ sic ipam adoramus latria duplicit. Uno modo inquantū repsentat nobis figuraz chr̄i extensi in ea. Alio mō ex ꝛactu ad membra chr̄i: ꝛ ex hoc q̄ ei⁹ sanguine est pfusa: et vtroq; modo ado ratur eadē adoratiōe cum chr̄o. s. latrie: ꝛ ꝓpter hoc etiā crucē alloquimur ꝛ deꝑca mur dicētes, Oꝛux aue spes vnica. Alio modo possum⁹ loqui de effigie cruc⁹ chr̄i inq̄ntum est materialis: puta lapidis vl' li gni: argenti vl' auri: sic veneramur crucez tm: vt imaginē chr̄i quā veneramur ado ratione latrie: vt supꝝ dictū est. Hec Tho. gre. iij. q. xxv. ar. iij. Nota cōtra illos qui ꝺingunt crucē in terrā/siue sculpūt cōtrā quos est statuta pena capitꝭ/de iure ciui li: vt habek. C. De sanctū signū crucis in marmore vel silice sculpak. l. vnica in li. j. codicis. ¶ Quinto adoranda sunt adora tione latrie oīa que fuerunt chr̄isti. s. ve stimentū/clauī. lancea ꝛc. Non tñ sūt ima go chr̄i sicut crux: ꝛ inde ē q̄ imaginē cru cis chr̄i veneramur in q̄cunq; materia: nō gūt imaginē clauoz vel ḡrūcūq; fz Tho. vbi. s. Hec obstat si dicak q̄ sm hoc videk q̄ etiā virgo Maria sit adorāda adoratio ne latrie: qz rñdetur: vt habek ifra. iij. q. xxv. sñonis. ¶ Sexto debek honor latrie ho stie ꝑsecrate: qz ibi est chr̄s verus deus et homo. Sz quid si nō sit cōsecrata: Rñ. q̄ scit illam nō ꝑsecratā/non debet illā ado rare. qui aūt ignorat ꝛ putat illam ꝑsecra ram ut Tho. in. iij. sen. dist. ix. q. j. ar. v. q. vj. ad scām. q̄ qui adorat hostiā non ꝑse cratā: adorare eaz cū ꝺditione debet si est ꝑsecrata/nō tñ oportet q̄ hec ꝺditio sp sit actu explicita: sed sufficit q̄ habitu teneat cam: vnde nō peccat adorans eā: q̄a nō a dorat puram creaturā: sed extra intentio nē suam: sacerdos tamē cētum in se est fa cit populū idolatrare: qz offert ei puram creaturā adorandā: sm Tho. vñ ut Ca non in. c. de homine. de celeb. missa. q̄ sa cerdos talis q̄ nō ꝑficit ꝛ simulat se ꝑfice re celebrans missaz grau⁹ peccat/cēꝑ q̄ ve re celebrat i mortali ꝑstitur⁹: quia falsa re media sunt veris piculis grauiora: vt ibi dicit rex. Sed q̄d si angel⁹ apparet in spe cie chr̄isti. Rñdit Tho. vbi supꝝ q̄ nō pōt angelus in specie chr̄i apparens sine pcō adorari/nisi sit ꝺditio actu explicita: quia ipa nouitas rei insolita ꝑsideratione ꝛ at tentione req̄rit: sicut dicit de ꝟgine Lu. j. q̄ cogitabat q̄lis esset ista salutatio. No ta ad hoc exemplū de diabolo/q̄ apparuit btō Martino in forma chr̄i ꝛc. Item de diabolo qui apparuit btō Antonio: ꝛ sic septies legit in vitis patrū. Item ō diabo bolo qui apparuit cuidam nouitio in spe cie ꝟginis Marie/in quā post multas ap paritiones sputt ex ꝑsilio magistri sui: cui hoc reuelauerat: qua ꝓpter nūc⁹ post mo dum sic sibi apparuit: hoc legit in libro de vita fratrū nostroz: sic ꝛ hodie diabolus multis apparet in somnis sub specie ange

li vel alicuius anime beate: vel in purgatorio: vel damnate in inferno: vt decipiat eos quib⁹ apparet/vel vt iudicent maluz de bonis vl ecouerso. Ideo dicit. ij. Cor. xj. q̄ sathanas quādoq̄ transfigurat se in angelū lucis: z sic ptz cui sit honor latrie exhibendus. Scda adoratio est dulie que ꝓprie dicit seruitutē: sed extendit ad reuerentiā que creature exhibet ꝓpter suaz excellentiaz: ꝓout ergo accipit ꝓprie dulia: debetur solū a seruo dño/cui est obnoxio rōne seruitutis. Sed put large accipitur p reuerentia creature exhibita: tunc dulia debetur oīi creature ꝑtuose. Honor em dulie est reuerētia exhibita alicui in testimoniū virtutis: vt dicit phs in. j. ethicoꝝ. Unde non debet ꝓprie z directe/nisi habenti gratiā z virtutē: z hoc ꝓtingit triplicit. ¶ Primo mō sicut actus ꝑtuosus: z huic directe: z ꝑz se debet honor. ¶ Scdo mō sicut habens aptitudinē naturalē ad virtutem: z sic cuilibet habenti imaginez est exhibend⁹ honor: nisi sit ꝯfirmatus in malo: quia in tali ligatus est ordo ad ꝑtutē: vnd tali nullus debet honor/sicut est demon z anima damnata. ¶ Tertio modo sicut ordinatus ad inducendū vel ꝯseruādum virtutē. Et sic debet oīibus ꝓlatis qui ad hoc ordinati sunt: vt alios dirigāt in ꝑtutē. vñ etiā si ꝓlati sī mali z pctōres hac ratione debet eis dulia/etiā maior ēē bono subdito: rōne prelationis: licz bono subdito debeat maior reuerētia: fm se ēē ꝓlato malo: licz aūt dixerim: q̄ ꝓlato etiā malo debet dulia/est verum: nisi duz est in actu peccati: q̄ tunc nō debet ei exhiberi dulia: quia apparet in eo aliq̄d ꝓrarium honori: sed ante vel post sibi exhiberi debet: quia nescit in quo statu sit. Hoc not. Tho. in. iij. sen. di. ix. q. ij. ar. iij. Hic ergo honor dulie debet oīibus sanctis/ꝓ ratione ꝓximā supā positam: quia rōne sanctitatiz sancti dicunt dij. ps. Ego dixi dij estiz z etiam fratres z sorores et matres chīi: vt in euāgelio dicit. Matt. xij. Hac ē ratione dulie. Nathan adorauit Dauid et Abraam adorauit angelos: z etiā Josue sicut legitur Josue. v. Ut dictū est supra pte. j. ꝑ. iij. ¶ Tertia adoratio est hyperdulie: que est virtus qua exhibet reuerentia creaturis: que habent quandā eminentiā z affinitatem ad deū: sicut est virgo Maria/cui debet maior reuerētia q̄z alius sanctis /ea ratiōe: quia est mater dei. Nec obstat si dicat/q̄ videtur q̄ virgini Marie debet latria: qz est aliquid chīi/sicut lancea z clauis quib⁹ dñs confixus est: quib⁹ debet latria: vt supā dictum est. Sed dicēdum est/q̄ ꝑ virginē Marie debet aliqs honor rōne sui: quia est creatura rationalis excellens: z ideo debet sibi honor hyperdulie tanq̄ creature excellenti. Sed clauis z lancee z vestimētis chīsti. nullus fm se debet honor: sed rōne chīsti: z ideo idem honor debetur eis sicut chīo: quia vbi eadem ratio/ibi eadem species: et hoc vult Tho. ꝑte. iij. q. xxv. ar. vlti.

¶ Qualiter deus sit adorand⁹. Sermo. xij.

Pater noster. Supra sermone ꝓximo dictū est: vtrum solus deus sit adorandus/modo videndū restat qualit̄ sit adorand⁹. Saluet̄ virgo Maria ꝛc. Pro introductione fmonis notandū/q̄ modum adorandi deū docuit nos dñs. Joan. iiij. In breuib⁹ d. Veri adoratores adorabūt patrem in spiritu z veritate. Nam pater tales querit qui adorēt eum. Spirit⁹ est deus/z eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet adorare. Pro cuius intellectu notanduz: q̄ fm philosophū. Veritas est adequatio rei ad intellectū. Dicimus hoc in artificialib⁹ et moralibus. In artificialib⁹ quidē. Verbi gratia. Si video vas deauratū exterius z intellectu apprehendo/q̄ illud vas est aureum cum non sit: falsitas est: qz res exterius non ita se habet/sicut apprehendit interius ab intellectu. Et ideo ꝓprie dicimus oīia vasa deaurata esse falsa. Sed si ēent aurea rōne esset veritas ꝛc. Sic in moralib⁹. Si dicamo exterius ostendit in gestibus z actibus q̄ sit virtuosus z bonus: si non est ita interius: dicitur falsus homo z mendax: ideo merek maledici a chīo: sicut arbor fronda sa nō babens fructum. Matt. xxj. Si ꝙ est ita interius sicut apparet exterius: est verus. Modo ad ꝓpositum: fm q̄ dictum

theologi ꝛ Tho. ij. ij. q. lxxxiij. ar. ij. Adoratio fit p exteriores actus corporeos. Puta genu flexiones/pstrationes ꝛ hmōi/q actus sunt signa exteriora deuotiōis interioris. Si igit in mente adoratoris seruet deuotio/pfecto talis dicit adorare in spiritu. i. deuotione interiori ꝛ veritate: fm q dñs dr. Alioquin falsa est adoratio. Igit ad hoc/vt quis adoret in spiritu ꝛ veritate: vt sit verus adorator: fm q dicit dominus. Requirit ꝯcursus quiq; rerū: q̄uis scōa ꝛ vltima sit fm decentiā: vel veri⁹ dicimus/q̄ sola prima est necessaria ad verā adorationē: q̄uis alie reqrant ad ꝑgruitatem adorationis pfecte.

Primū est deuotio cordialis.
Scōm est exclamatio vocalis.
Tertiū est humiliatio corpalis.
Quartū est oblatio realis.
Quintū est determinatio localis.

¶ Primū est ergo deuotio cordialis/que est tanq̄ forma alioꝝ: quia de⁹ cor nostrū appetit. Prouer. xxiij. Fili prebe mihi cor tuū. ps. xxvij. Afferte dño gl̄iam ꝛ honorē afferte dño gl̄iam nomini ei⁹. Adorate dñm in atrio scō eius/ꝛ in corde deuotoin q̄ habitat de⁹ tanq̄ in atrio suo. Cōtra hoc faciunt multi quoꝝ os in choro: ꝛ cor in foro. Et ista euagatio mētis ab oratione ꝑtingit ex duplici causa. ¶ Prima ex demonū infestatiōe. Unō in vitis patrum legit de Macario: q̄ vidit demones/sicut ethiopes diuersas formas ipiimentes ante oculos monachoꝝ/duz cēnt in collecta cē. Dic historiā. ꝛtra tales dicitur. Esa. xxiij. ꝛ Matt. xv. Popul⁹ hic labijs me honorat: cor aūt eoꝝ longe est a me. Scōa ꝑtingit quādoq; ex precedenti occupatione: cui adhuc anīa intenta sepe vagat ab intentiōe adoratiōis: ꝛ recogitādū ea in quib⁹ pauloante fuerat occupata Et ideo debet hō ante oꝛonez p̄parare se recolligēdo mentē suā. ps. Preuent in matutitate ꝛ clamaui. Ideo dr apl's. Si oīe lingua: spūs meus orat: mens aūt mea sine fructu ē. Quid ḡ est: orabo spū: orabo ꝛ mente. Psallam spū spallam ꝛ mente. j. Cor. xiiij. Nota spūs me⁹ orat. Spūs vocat vlq; anie inferioꝛ mente/vbi corpalitū rep̄ sili tudines exp̄imunt. ¶ Scōo reqritur exclamatio vocalis. Ps. Voce mea ad dñm clamaui: ḍa de oīni eo q̄ habem⁹ a deo debem⁹ ei reddere obsequiū: sic faciebāt pueri adorantes ꝛ laudātes dñm dicēres. Osanna filio Dauid cē. Matt. xxj. Propter hoc sctā mater ecclia instituit so/nos. ps̄. ꝛ cantus ecclīasticos. An aūt debeat esse oīo vocalis: dixi sup̄ sermone. iij pte. iij. Ad h̄ exhoꝛtak nos apl's d. Offeramus hostiā laudis semp deo. i. fructū labioꝝ ꝛfitentiū nomini ei⁹. Heb. vlti. Et Osee. vlt. Omnē auferte iniq̄tatē ꝛ accipe bonū: ꝛ reddemus vitulos labioꝝ nr̄oꝝ. ¶ Tertio reqrit humiliatio corpalis/vt genuflectēdo/vel ꝓsternendo/vel inclinādo. Hoc etiā ordinat rubrica nr̄a: fm diuersoꝝ tempoꝝ q̄litates. Hoc nos docuit dñs exemplo sancto suo. Nota q̄tuoꝛ modos/q̄s tenebat dñs in orādo. P⁹imo oculos erigendo. Joā. xvij. Subleuatis Jesus oculis in celū dixit. Pater venit hora: clarifica filiū tuū cē. Scōo stando man⁹ eleuando. Act. j. Eleuatis manib⁹ forebak in celū cē. Tertio genuflectēdo. Luc. xxij. Positis genib⁹ orabat di. Pak li vis transfer calicez istum a me. Quarto se.psternendo. Mar. xiiij. Procidit sup terraz ꝛ orabat: si fieri posset transiret ab eo hora. Et ratio hmōi orandi est ad insinuandū reuerentiā: ꝛ potentiā diuine maiestatis. Nam sup oīes creaturas deus habz hanc excellentiā: vt sit dñs corpis ꝛ anie. Domini tempales habēt dñium sup corpus tantū. Ideo dr dñs Matt. x. Nolite timere eos q̄ occidunt corp⁹: animā aūt nō possunt occidere cē. Et ideo genu flectrū tm̄ est eis flectendū. Prelati ẏo spūales habent dñium sup animas: quia sunt vicarij dei: ꝛ ideo eis flectēdum est genu dextrū tm̄: q̄a anīa est p̄ncipalioꝛ pars corporis. Deo aūt vtrūq; genu ratōne iam dicta. Ro. xiiij. Vino ego dicit dñs: quia mihi flectet oīe genu: ꝛ oīs lingua ꝓfitebit deo. Sic fecit Salomon/q̄ q̄n̄ voluit adorare dñm: stetit ante altare dñi ꝛ expandit manus suas: ꝛ fixit vtrūq; genu in terrā: sicut dicit. iij. Reg. viij. ¶ Quarto reqrit oblatio realis. Puta offerēdo candelas luminaria cē. sacrificia nō quidē ꝓpter ei⁹ indigentiā: cū ipse dicat. Non accipiam de domo tua vitulos: neq; de gregibus tuis hircos: q̄n̄ mee sunt oīes fe/

re siluarū: iumēta in mōtib⁹ t boues. Congnouit oia vo.ce. t pul. agri mecuz est. Si esurier o nunq̄d dicam tibi. Deus est enī orbis terre t plenitudo eius ⁊c. Ps. xlix. Sed hoc facere debem⁹ in recognitionez: q̄ oīa habem⁹ ab ipso optimo deo. Sic feudatarius tenetur facere dño suo. Prouerb. xiij. Honora deū de tua substantia. Nota dicit. Tua: ergo nō ō aliena. Nota errā illos qui nō restituūt aliena: sed faciunt paramenta eccl'iastica t fabricant ecclesias ⁊c. Contra quos dicit. Mat. viij. Misericordiā volo t non sacrificiū: ꝓter quod instituere sunt decime/t primitie/et alie oblatiōes in veteri testamēto: t ab ecclesia cōfirmata in titulo de decimis. t. x. causa. per totū. Debet autē offerri de melioribus sicut faciebat Abel ⁊c. non gūt de peioribus ne cadat hō in iudiciuz Cain qui offerebat deteriora de fructib⁹. Abel vero de adipib⁹ pinguiū. Ideo dicit Gen. iiij. Respexit deus ad Abel t ad numera ei⁹ ad Cain aūt. ad munera ei⁹ nō respexit t sic fecerūt tres magi de q̄bus dicit. Procidentes adorauerūt eū: t apertis thesuris obtulerūt ei mune. aur/thus et myrrham. Mat. ij. Nō sicut faciebat Dionysius tyrannus siracusanus: de q̄ Valeri⁹ ait lib. j. citu. de neglecta religione. Vltra sacri legia enarrat: inter que erat hoc q̄ spoliabat simulachra deoz. Quinto requiritur determiatio localis. Vbi nota ſm Tho. ij. ij. q. lxxxiij. ar. iij. q̄ determinat⁹ locus eligit ad adorandū: nō ꝓter deū q̄ adoratur: q̄ū loco ꝓcludat. Vñ dixit Salomō. iij. Reg. viij. Si celum t celi celoz te capere nō possunt: quāto magis dom⁹ quā edificaui tibi. Sed requirit locus propter ipos adorantes. Locus aūt cōuenientioz est locus sacrat⁹/t hoc triplici rōne. Primo quidē ꝓter loci ꝓsecrationē: ex q̄ ipe/cialē deuotionē ꝓcipiunt orantes/vt magis exaudiant: sicut ptz in adoratiōe Salomōis. iij. Re. viij. Secōa ꝓter sacra mysteria t alia sanctitatz signa q̄ ibi ꝓtinent. Tertia ꝓter concursum multoz ibi adorantiū/et q̄ fit adoratio magis exaudibilis: ſm illō Mat. xviij. Vbi sunt duo vel tres ꝓgregati in noīe meo/ibi sum ego in medio eoz. Ideo. ps. v. Ego aūt in mltitudine miserie tue: introibo in domū tuā adorabo ad templū sanctū tuū in timore tuo. ps. xxviij. Adorate dñm in atrio sctō eius. Dicit etiā Tho. vbi supra in responsione ad tertiū arg. q̄ ſm quandā decentiā adoram⁹ versus orientē. Primo quidē ꝓpter diuie maiestatz indiciū: q̄ nobis manifestat in motu celi/q̄ est ab oriente. Secundo ꝓpter paradisuz q̄ est in oriente cōstitutus: vt legit Gen. ij. ſm litteraſ Septuaginta quasi q̄ramus ad paradisuz redire. Tertio ꝓpter chr̄m qui est lux mūdi: t oriens nominat. Zacha. vj. Ecce vir oriens nomē eius/t q̄ ascendit sup celuz celi ad orientē: t ab oriente etiā expectat⁹ venturus: ſm illud. Mat. xxiij. Sicut fulgur exit ab oriente t paret vsq̄ ad occidentem: ita erit aduentus filij hominis Tho. Item q̄ fides gentiū ab oriēte cepit oriri Mat. ij. Ecce magi ab oriente venerunt Hierosolimam ⁊c.

De diuine hereditatis successione. Sermo xiij.

Pater noster. Supra dictum est de tribus articulis paternitatis diuine: vicz Primo de paternitatis ratione. Secō de ipius dei patris dilectiōe. Tertio de eiusdem adoratiōne. Modo igit sequit dicere de eius hereditatis successione: q̄ et quo vocamus deū patrē: dicentes. Pater noster ⁊c. ergo nos filij: ergo heredes. Gal. iiij. Si filij t heredes ꝑ deum. igit duo principalit videnda sunt. Primo de hominibus q̄bus ad hereditatē diuinā admittimur. Secō de rationib⁹ q̄bus ab hereditate ipsa excludimur. Primū erit ꝓ introductione sermonis. Secōm ꝓ ꝓcuratione Salutet virgo ⁊c. Pro introductione sermonis notandū q̄ ꝓclusio vera t approbata est de iure diuino: naturali: canonico t ciuili: q̄ filius debet esse heres patris t ad eius bona succedere: q̄d est verū in filio legitimo/t naturali: et legitimo mō. Primo igit probak de iure diuino: q̄s solus legitimo naturali filio dei dic. Dupharie multisq̄ modis olim de⁹ locutus patrib⁹ in ꝓphetis: nouissime diebus istis locutus est nobis in filio: quē ꝓstituit heredem

dem vniuersoꝝ p quē fecit ꝛ secla. Heb. j. De legitimis ꝙo tm̄. i. de adoptiuis filijs cuiusmodi sumꝰ oēs nos regenerati spūa/liter p baptismū: lo quik alibi dicēs. Non em̄ accepistis spūs seruitutis ꝛ timore: sed accepistis spm̄ adoptiōis filioꝝ in q̄ clamamꝰ abba pater. Ipe em̄ spūs testimoniū reddit spūi nro q̄ sumꝰ filij dī. Si aūt filij ꝛ heredes: heredes q̄dē dei: coheredes aūt chri. Ro. viij. Scdo ꝓbak de iure naturali. Ratio em̄ naturalis dictat: sicut filius succedit in locū psone patris: sic ꝛ succedat in bona: quia plus est psona q̄ bona. Quādo em̄ pater relinq̄t filiū pꝰ mortē suam: videk adhuc pater viuere i filio: eoq̄ filius rep̄sentat psonā patris: imo eadem psona videk ee. Vñ Eccī. xxx. Mortuus est pater eiꝰ ꝛ quasi nō est mortuus: similē em̄ reliq̄t sibi post se. Et eadem vox videk esse vox patris ꝛ filij. Insti. de inuti. stipula. §. ei. Et ex hoc a fortiori videk q̄ multo magis ad bona succedere debeat ex vi naturalis rōnis. Et hec ratō naturalis confirmak p legē que exp̄sse sic dicit. Non sic parentib⁹ declaro q̄ quādo filius p̄moriak patri: ex misera/tione succedit ad bona filij defuncti sine filijs: ne addak afflictio: vt quia i vno gra/uak in altero releuek. Non aūt ex natura: q̄ naturali cursu deberet premori pater filio: ꝛ nō econuerso. Vñ dicit apls. ij. Coꝝ. xij. Nec debēt filij parentib⁹ thesaurizare: sed parentes filijs. Vñ tunc turbak ordo nature: vt dicit tex. in. l. Nam ꝛsi parentibus. ff. de inoffi. testa. Vñ Bulgarus legū doctoꝝ egregiꝰ cum succedisset filio eiꝰ pmortuo: dictū est ei. Odie turbato succedis (glo.) Bulgare nato. Tertio ꝓbak de iure canonico: vt notak in c. Raynuciꝰ. de test. ꝛ in c. Si pater. eo. tl. li. vj. Vñ nō debet p̄ exheredato filio/ecclīam vl̄ pauperes instituere. Nam vt dicit Aug. in li. de vita clericoꝝ. ꝛ habek in decretꝫ. lxxvij. di. q. vi. c. vl. Quicūq̄ vult exheredato filio heredē facere ecclīam/querat aliuꝝ qui suscipiat: nō Augustinū. Quarto ꝓbak ō iure ciuili ꝑm q̄ē dispositū q̄ prima cā in successione est liberoꝝ. Insti. de here. quali. ꝛ diff. in p̄nci. Vnde etiā viuo patre re-mak filius qui est in eiꝰ potestate q̄si dñus paternoꝝ bonoꝝ. Et idcirco mortuo patre: non dicik filiꝰ ꝓprie adire paternā hereditatē: sed se imiscere hereditati. q̄ post mortē patris non p̄cipe hereditatē videk: sed magis liberam bonoꝝ administratiōnē consequik: vt dicit tex. in. l. In suis. ff. ō lib. ꝛ posthu. Pater q̄ q̄ in omni iure filiꝰ succedit ad hereditatē patrꝫ. Et ex hac cōclusione inferk cozollariuꝫ: q̄ ius ciuile vl̄ statutū municipale non posset p̄uare filiū totalr ab hereditate paterna ꝛ legitima si/bi debita: que ōr debitū bonoꝝ subsidiuꝫ. puta statuēdo q̄ p̄mogenitꝰ succedat i totā: exclusis alijs filijs. Ratio: q̄ cū ō iure naturali ꝛ diuino debeak patris hereditas filio: vt dictū est. q̄ per ius ciuile tolli non potest. quia ciuilis q̄dem ratio ciuilia iura p̄mere p̄t: naturalia ꝙo nō vtiq̄. Insti. ō legi. agna. tur. §. fi. ꝛ ff. de re. iu. l. iura sanguis. Unde hac rōne nec contraria cōsuetudine valēt. viij. dist. frustra. et ō cōsue. c. fi. et nota. in dicto c. Raynuciꝰ. Et hoc etiā tenet in regla Jndultū. li. vj. Lynus in. l. sancim⁹. C. de nup. ꝛ bal. in. l. cū lege. C. ō epi. ꝛ cle. An aūt valeat statutū disponēs q̄ exclusis filiabus feminis masculi tm̄modo succedāt: dubiū est. Bal. in dicta. l. cū lege: videk tenere q̄ valet. Dynꝰ ꝙo cōtrariū tenet in dicta regula. Indultū. Amplius dico q̄ si q̄s nō habens filiū: bona sua donasset ecclesie: ꝛ postea nascitur sibi filiꝰ legitimus ꝛ naturalis: potest filius de iure vsq̄ ad quantitatē legitime sibi debitā/dictā donatiōez reuocare. vt p̄bak in. l. Si vnq̄. C. de reuocādis dona. et in dicto c. vl. xvij. q. iij. Hac etiā ratiōe si pater exheredat filiū in testamēto: p̄t filius rumpe testamētū paternuꝫ inofficiōsum. i. cōtra officiū pieratꝫ factū p q̄relā i offensi testamēti. Si ꝙo ipm̄ p̄terit. i. nulla mentionē de eo facit: p̄t dicere ipsum nullū de iure ciuili: vel ꝙtra tabulas testamenti agere de iure p̄torio vt in toto ti. ff. ꝙtracta. Predicta vera sunt nisi ex rōnabili causa: q̄a tunc posset filius per iurꝫ vel patris dispositiōem totaliter p̄uari legitima. puta ꝓpter aliquod delictum filij: qꝛ tunc ꝛ naturalis ratio hec suadet: que di-

ctat q̃ maleficia puniant. ff. ad. l. aq̃l. Ita vulnerat⁹. et in c. Vt fame. de sentẽ. excõ. Determiare autẽ penam hmõi q̃ huic vel alij delicto debet ꝓtinet ad latorẽ legis ciuilis. Vñ lex ciuilis nihil aliud est q̃ determinatio iuris naturalis: vt dicit Tho. j. ij. q. xcv. ar. ij. ꝛ. v. ¶ Dõ ad ꝓpositum nostrũ: certum est q̃ nos sum⁹ filij dei vocantes ipm patrẽ nostrũ. Vnde Joan. j. Quotq̃t aũt receperũt eũ dedit eis po. fi. dei fie. ꝛc. Item. j. Joan. iij. Videte qlẽz charitatẽ dedit nobis pater vt filij dei vocaremur ꝛ simus. q̃ omni iure debem⁹ cõsequi hereditatẽ regni celoꝝ. quia nihil aliud est q̃ successio in vniuersum ius quod defunct⁹ habuerit. ff. de ver. sig. Nihil aliud. Jus aũt vniuersum istud quod deus habet est ipsa deitas: que est beatitudo obiectiue: que non diuidit̃ ꝑ partes: sz tota simul habet: q̃uis nõ totaliter. quia vn⁹ est alio beatior. Debem⁹ q̃ omni iure hãc hereditatẽ habere: nisi ꝓpter aliquod delictum excludi mereamur. Si aũt queris q̃ et quot sunt delicta ista ꝓpter que merek quis ꝓuari a censu paterne hereditatis: Rñ. Jus ciuile ponit q̃tuordeciz causas que dicunk cause ingratitudinis: que ponunk in auk. vt cũ. õ appel. cog̃. §. causas. col. viij. et tangunt canoniste in c. Quia vallis. de iureiu. sed reducam illas ad q̃nq̃. viz Procedunt eiñ sic

Quedam ex iracundia.
Quedã ex inuidia: als ex malitia.
Quedam ex concupiscentia.
Quedam ex auaritia.
Quedam ex stultitia.

Ergo caueat se vnusquisq̃ ab hmõi delictis. ¶ Primo q̃ ex iracundia ꝓcedũt due cause ingratitudinis. Prima est man⁹ iniectio. puta quando filius in patrẽ man⁹ iniecit violentas. Dic contra hoc vt expedit. Moraliter. Pater noster est chr̃s ꝙm q̃ deus. quicũq̃ q̃ manus iniciunt hereditari patne merenk exptes fieri. Hac ratione exheredati sunt iudei qui in ipsum chr̃istum manus iniecerũt ꝛc. Nota parabolam de colonis vinee qui postq̃ occiderunt seruos patrisfamilias: occiderunt filium dicẽtes. Hic est heres venite occidamus eum: ꝛ habebim⁹ hereditatẽ eius. et sequit. Jdeo auferek a vobis regnũ dei ꝛ dabit genti facienti fructus eius. Matt. xxj. Hoc modo etiã chr̃iani man⁹ iniciũt in chr̃m q̃n ꝓcutiunt ꝓximũ. Probat rõne et autoritate. Rõ dupler. quia si ꝓximũ clamat di. Heu mihi ꝛc. Sic mystice tota ecclesia est vnũ corpus. Roma. xij. Multi vnum corpus sum⁹ in chr̃isto: singuli aũt alter alter⁹ mẽbra. Caput horum corpis est chr̃istus. Heb. j. Jpm deditꝛ. s. deus caput sup omnez ecclesiam: q̃ est corpus eius. Qñ q̃ ꝓcutis vnũ chr̃ianum chr̃s clamat acsi ipse esset ꝓcussus. Scdã rõ: quia q̃ ꝓcutit imaginẽ chr̃i videk chr̃istum ꝓcutere. Sicut eñ reuerẽtia exhibita imagini/exhibek illi cui⁹ ẽ imago: vt s. dictũ est ser. xj. sic iniuria ꝛc. sed homo est imago dei Gen̄. j. Faciam⁹ hoiem ad imaginem ꝛ similitudinẽ nostrã. q̃ ꝓcutiens hominẽ: ꝓcutere videk chr̃istum: ꝛ cõsequenter merek exheredari ꝛc. Tales sunt similes militib⁹ Pilati q̃ genuflectebant coram chr̃isto: ꝛ postea eum ꝓcutiebant. Et hoc maxime habet locum q̃n ꝓcutis clericos vel religiosos qui dicunk patres laicorum ꝛ etiã dicunk chr̃i. Ps̄. Nolite tãgere chr̃istos meos. vnde iuste ꝓcussores talium ecclesia ꝓcutit anathemate. xxj. q. iij. Si quis suadẽte. Pater rõ. Autoritas Act. iij. Saule saule q̃d me ꝙsequeris ꝛc. Jrẽ Matth. xxv. Quod vni ex mĩimis meis fecistis/mihi fecist̃. ¶ Secũda causa est exprobratio sicut cum filius⁹ blasphemat patrẽ vel inhoneste sibi cõuitiak. puta appellando ipm. pditorẽ vel aliq̃d hmõi. Sub hac causa comprehẽdunk blasphemie. De hoc peccato valde conquerit̃ deus contra rectores qui non puniũt taliter delinquentes. Esa. lij. Dñatores populi mei iniquitates: ꝛ ingemiscit tota die nomen meũ blasphemak: ꝓpter hoc sciet populus me⁹ nomen meũ in die illa: quia ego ipse qui loquebar. s. cõminãdo Ecce adsum. s. puniendo. Nota h̄ quomõ antiq̃ patres i tãto horrore hoc nomen habebãt vt etiã ipm nominare abhorrerent. Job. j. Ne forte peccauerint filij mei ꝛ bñdixerint deo in cordibus suis. De hoc dicek infra sermone vbi agek de blasphemia. Tales ergo digni sũt exheredes fieri ex hereditate dñi. Vñ apls. Neq̃ maledici regnum dei possidebunt. j. Cor. vj. ¶ Secũdo ex inuidia ꝓcedunt

vne alie cause. Prima est ozis accusatio. Scda est opis ꝓpetratio. ¶ Prima ꝙ ꝛc. Nam filꝰ acculans patrē de causa. s. q nō fr aduersus ꝓncipē vel rēpublicā/ exhere/ dari pōt. Nā si contra ꝓncipē vel rēpubli/ cam licitū esset tunc filio etiā patrē occide re iniuste cōtra rēpublicā agentē. ff. de re/ li. et sump. fu. l. Minime. Sub hac causa cōprehendunt detractores et infamatores ꝓioz. Nam tales chm infamāt ꝙ rōnez supra ꝓxime positā de membris in capite. Hmōi nanq detractores sunt deteriores furib. qz illi bona tpalia: isti famā rapiūt ꝛ furant. ꝺd tāto deteriꝰ est ḡnto fama ce teris bonis tpalib ꝓciosioz est. Prouerb. xii. Deliꝰ est nomē bonū ꝙ diuitie mlte. Vnde Anacletꝰ papa. vj. q. j. Deteriores sunt q doctoꝝ vitaꝫ mozes q cozrūpūt his q substātias alioꝝ ꝓdiaq diripiūt ꝛc. Ta les sūt illes diabolo de q scribit Apoc. xij. Protectꝰ est accusatoz fratꝝ nr̄oꝝ ꝛc. Qi ḡ sunt et illes in culpa: erunt et illes in pe na: de q ps. lj. Dilexisti malitiaz sup. beni/ gnitate: iniq tē magis ꝙ loq equitatez: ꝓterea deus destruet in finē: eueller te et emigrabit te ꝛ radicem tuā de terra viuē/ tū. ¶ Scda causa est opis quersi ꝓpetra tio. puta si patrem vulnerauerit: vel alꝫ si eius vite insidiat ꝰ fuerit. Sub hac causa cōmenk odiosi q odio habent ꝓxios suos q̄a tunc exhibent venenū chō. Chōs em ꝓter odiū iudeoꝝ mortꝰ ē. j. Jo. j. Qui odit patrē suū homicida ē. Tu em q odio habes ꝓximū tuū/ quantū in te est vene/ no odi chm occidis. Hebre. vj. Rursus crucifigētes chm i semetipsis. ¶ Tertio ex cōcupita ꝓcedūt due alie cause. ¶ Pri/ ma: qz filiꝰ thoꝝ paternū maculat liue sit vxoris liue ꝙcubina patris. Sub hac causa moraliter ꝓtinenk cozruptozes monialiū q sunt sponse chr̄i. Sic adulteri q cozrum pūt mrimoniū: ꝛ ꝓter cozrūpūt mrimo/ niū chr̄i signatuz ꝙ mrimoniū carnale. q̄a vroꝝ fecat ecclesiam: ꝛ vir chm. Ephe. v. Sacm h magnū est: ego dico i chō ꝛ ec lesia. Secūdus casus est: si pr̄ voluerit fi liā maritare: ꝛ ipa ꝙ eiꝰ voluntatē peligit fornicari dūmō sit infra annos. xxv. sec⁹ si postꝰ qꝫ ꝙuis filia fornicādo peccat mor/ taliter: n excusat ab hmōi ingratitudie: si ex negligētia pentes distulerūt eā maritare, vt i aut. vt cū de ap. cog q. cās. v. si alicui ex ꝓdictꝫ. coll. viij. Sub hac cā ꝓzehēdū tur fornicarij q sunt exheredati a chō ꝛ a regno celoꝝ. j. Cor. vj. Neq fornicarij re gnū dei possidebūt. Jte hb. xiij. Fornicato res ꝛ adulteros iudicabit deꝰ. Nota ꝙ ille los q dicūt fornicatiō nē simplicē non esse pctm. Contra hs ē. xxxij. q. iij. Meretrices. ij. q. v. Nō mechabeꝫ. ¶ Quarto ex auā ritia, ꝓcedūt due alie cause. Prima in com mittēdo. Scda in omittēdo. In cōmittē do q̄dē: puta qñ filiꝰ ꝓhibet testari: vl alius ꝓtradixerit testō. Sic moraliter chr̄istus cōdidit testamentū in q̄ dispoſu/ it ꝙ nullus faceret furtum/ vsuras/ rapi/ nas ꝛc. Exō. xx. Nō furtū facies: vsura/ rij ꝛ alij rez alienaꝝ vsurpatores vere hu ic testamēto ꝓtradicūt: qz diripiūt aliena ꝛc. Vel dic ad lr̄am: qz si filiꝰ vel aliꝰ ꝓ/ hibet ꝓzem testari/ peccat mortalr̄: ꝛ tōo ꝓuak hereditate regni celoꝝ: ꝛ in foro cō/ sciētie tenek tal oib ille q̄b testatoz aliq̄d volebat relinq̄re: tales etiā patiūk a filijs suis qō ipi ꝓib fecer̄t: iuxta illud: Pate/ re legē quā tuipe tuleris. ꝛ illō qō q̄sq iu ris i aliū statuit/ ipse eodē iure vtak. qz ōr filiꝰ ei⁹: Pak meus fecit vsuras ꝛ voluit q ego restituā: simplex homo fuit ꝛc. ꝛ sic nihil facit de pecunie dispositiōe. Nota h exēplū de illo vsurario q habebat tres fili os: q venies ad mortē: vocauit ꝓmo ma/ iorē ꝛc. Scds casus est in omittēte: puta si patrē in captiuitate positū neglexerit fi lius redimere: vel positū in carcere nolue rit in sua fideiussione suscipe: vel infirmo patri vel furioso vel indigeri nō subuene/ rit. Sub h casu moralr̄ cōprehēdunk ava ri: q in chō pauplb negligunt subuenire Dic vt expedit Matth. xxv. Jte maledi/ cti in ignē eternū qui paratus est diabolo ꝛ angelis eius. Esuriui em ꝛ nō dedistis mihi manducare ꝛc. Jtem Eph. vj. Hoc scitote intelligētes q omnis auarus non habet hereditatem chr̄i ꝛ dei. ¶ Quinto ex stultitia ex qua ꝓcedūt due alie cause. Prima est infamis ꝙuersatio. Scda ē in cauta ꝓsumptio. Primo ꝙ ꝛc. Sic qñ filius ꝓter voluntatē patris inter'artolos vl mimos se sociauerit. Sic moraliter in ꝓpositio: in hoc casu sunt omnes qui ꝙuer/ santur cū meretricib/ tabernarijs/ ruffia/

nis ⁊ cum ribaldis. Prouerb. xiij. Qui cũ sapientibꝰ gradit sapiens est. amicꝰ ꝯo stultoꝝ similis efficiet. Ps. Cum sancto sanctus eris: ⁊ cum puerso puerteris. Secunda causa est incauta psumptio: sicut q̃ ad ludos periculosos ⁊ mortiferos se ingerit: vel cum vilia sortit officia vel exercitia: et in hac pfessione pmanserit: nisi forsitan ⁊ parentes eius illius pfessiõis fuerint. Nã tunc nil iudeus iudeo: nil catelina cethego: nil dolosus doloso. ff. ꝺ dolo. si duo. C. de hereticꝫ qm. et. C. de inoffi. testa. l. In arena. Sub hac causa mortaꝝ compbendunt oẽs lusores taxillorꝫ vl alearũ. Vbi nota q̃ octo differentie psonarũ ꝓter hoc damnant. Primo ludentes. Secũdo assistentes qui dant fauorem ludo. Tertio rectores reipub. qui pmittunt ludũ. quia vt dicit rex. ij. q. vij. Negligere/cum possis perturbare puersos: nihil aliud est q̃ fouere. nec caret scrupulo societatis occulte q̃ manifesto facinori desinit obuiare. Ad idem facit. lxxv. dist. Error. Quarto mutuantes pecuniã. vbi nota q̃ q̃ mutuat pecuniam ludenti ad ludũ in ludo aleaꝝ: nõ põt repetere de iure pecuniã mutuatã: qa i pari causa turpitudinis melior est ꝺditio possidentꝫ. l. Vbi aũt. ff. de cõdi. ob tur. cau. Si aũt is cui mutuatũ est iurauit restituere: debet aut petere absolutiõem a iuramento a iudice ecclesiastico: aut restituere et postea repetere. vt i c. Debitores. de iureiu. q̃uis de hoc vltimo dubitẽ aliqualiter. et ideo istud non firmo. Quinto: prestantes taxillos. Sexto: cõmodãtes tabulariũ. Septimo pstãtes cãdelas/ad lumẽ his tenebris vandũ. Octauo cõmodãtes locũ siue domũ: siue altũ locũ. Ergo caueamus ab hmõi ingratitudinibꝰ. et si quis vestrũ in aliquo casu de ꝓdictis fuerit: reconcilietꝫ deo per pniam. Nam et hoc purgatur causa ingratitudinis. Nam sicut ꝺr Bar. in. l. iij. §. fi. ff. de adimen. lega. si pat etheredauerit filiũ ex iusta cã ⁊ postea reconciliauerit se cũ eo: illa etheredatio ẽ adepta. Et sic ꝓpolito: si q̃s nostꝝ recõcilia uerit se cũ deo ꝑ pniam: maxie ꝑ ingressuz religiõis purgaꝫ cã ingratitudinis. xix. q. iij. nõ licet. et sic ꝯsequeꝫ vite btẽ hereditatẽ. Ad quã nos ꝓducat ipse filiꝰ dei cuius nos coheredes futuros esse speramus.

Qualiter deꝰ est i creaturis
Sermo xliij.

QUi es in cel

lis. Supra exposita sũt verba illa Pater noster. Nõ sequitur exponere ista verba: Qui es in celis, que verba ꝓtinent etiam ad captationẽ benuolẽtie: sm q̃ ꝓmissuz est supra ser. vj. in principio, Salutet virgo ⁊c. ¶ Pro declaratione ergo horꝝ verborꝝ notãdũ q̃ ista verba Qui es in celis: possunt duplicit exponi. Vno modo sm sensum lr̃alem. Secũdo modo sm sensum morale. Et de q̃libꝫ fiet vnꝰ sermo/dño cõcedẽte. Primo q̃ modo sm sensum lr̃alem est notandũ: q̃ celi accipiunt ħ ad lr̃am ꝑ corꝑibꝰ celestibꝰ. Et sũt tres celi sm Tho. parte. j. q. lxvij. art. xij. de quibus scriptura sacra mentionẽ facit, vicz celum sidereũ: crystallinũ: ⁊ empyreum/ in quo chr̃s est sm diuinitatẽ ⁊ bñaditatẽ: ⁊ alij sci. Primũ aũt celũ sidereuz ꝛtinet octo spheras. vicz. Pria ẽ lune. Secũda mercurij. Tertia veneꝛ. Quarta solis. Quinta martꝛ. Sexta iouis. Septima saturni. Octaua celũ sidereũ in quo stelle sunt fixe: sm q̃rũdã opinionẽ. Scõm hũc aũt modũ exponẽdo remanet difficultas, sed ꝑ intellectu vero no. q̃ ꝓtingit aliquid esse in loco triplr. Vno mõ circũscriptiue et diffinitiue. sicut est corꝑ in loco/qa cõcludit ⁊ mensurat locꝰ: et sic est in vno loco q̃ nõ est alibi. Scõo mõ est in loco diffinitiue tm̃: sicut est angelus: q̃ q̃uis non concludat nec mensuret locꝰ: sic tm̃ est in vno loco q̃ vbiq̃ ẽ totꝰ. Hiere. xxiij. Celũ ⁊ terrã ego impleo: ꝺr dñs. Jgit cũ deꝰ vbiq̃ sit inctrcũscriptꝰ ⁊ indiffinitus. Incircũscriptus: qz ñ cõcludit nec capit locꝰ. iij. Re. viij. Celũ ⁊ celi celoꝝ te cape nõ põt. Indiffinitꝰ aũt: qz sic ẽ i vno loco q̃ ẽ vbiq̃ totꝰ, et tãte est infinitatꝫ q̃ ñ põt loco cõprehẽdi nec claudi. nõ sic angeliꝰ: vt dictum est. Quid ẽ ḡ q̃ ꝺr Qui es in celis: q̃si alibi nõ sit. Rñ. q̃ q̃uis deꝰ q̃ntũ ad hũanitatẽ ꝛ ⁊ chr̃o est sũ tm̃ in celo empyreo: localiter sm diuinitatẽ vbiq̃ est totꝰ in toto orbe ⁊

tor⁹ in ꝗlibet ꝑte. Dicit̃ tñ specialr esse i celis: qr ibi maria ⁊ ꝓncipalia opa sua ostẽdit magꝭ ꝙ alibi: sicut ẽ magnificẽtia: virtus ⁊ gña. ſm quẽ modũ nõ est de⁹ i mõdo in ꝙ oia sunt cõfusa ⁊ ꝑmixta: eo ꝙ inf bonũ semẽ seminarũ a deo inimic⁹ hõ supseminauit zizania. Vñ neꝙ potẽtia ỏr ostẽdit in mõdo: qr multa mala in hoc mõdo fiunt ipsi⁹ dei oculis cõtrariꝫ acsi illa phibere neꝙat, nec iustitia: qr ñ ꝓmiat iustos nec corripit pctõres, nec sapiẽtia: qr stultorũ infinit⁹ est nũer⁹. Et qr vt ỏr Eccli. ix. Uniuersa eq̃ eueniũt iusto impio: bono ⁊ malo: mũdo ⁊ imũdo: immolanti victimas ⁊ sacrificia ꝓtẽnentꝫ. ex ꝙ exorit⁹ est error i mẽtib⁹ plũor⁹: qr diuia, puidẽtia ñ se extẽdat ad act⁹ hũanos: vt dictũ ẽ ꝥ. ser. j. Nec ꝙa. Exo. xxxij. Nõ me videbit hõ ⁊ viuet Jn celo igit oñdit de⁹ oẽm magnificẽtiaꝫ fruẽ ⁊ gliam suã quantũ extẽdit se capacitas creaturaꝝ. et hac rõne ỏr deus specialiter esse in celo, sicut ⁊ alia ꝗuis sit tota in toto corpe ⁊ tota i ꝗlibet ꝑte corpis: tñ ỏr specialr esse in facie: qr ibi ostẽdit opationes sensitiuas ꝙs corpi tradit, ꝓpter ꝙd ỏr Gen. ij. Formauit deus hoiem de limo terre: ⁊ inspirauit in facie ei⁹ spiraculũ vite. Nota spiraculũ vite. Cuius Basili⁹ scribit ligar ꝙ spiraculũ vite gram spũsancti: tñ cõmuniꝰ ⁊ melior ẽ expositio Augustini ꝙ spiraculũ vite intelligit aiaꝫ: vt no. Tho. ꝑte. j. q. xcj. ar. iij. ad tertiũ. Nota, in facie ei⁹, qr opationes vite magis manifestant in facie hois ꝓpter sensus ibi existẽtes: ſm Tho. vbi ꝥ. Ut aũt hãc materiã latius exoꝛ diamur ⁊ declarem⁹ Nota: qr de⁹ est in creaturis diuersis diuersimode ſm diuersuꝫ modũ recipiẽdi: quia vnũqꝺq; recipit ſm modũ recipientis. Est ꝙ deus in creaturis octo modis, videlicet

Primo ꝙ potentiã vniuersalem.
Secũdo ꝙ potentiã generalem.
Tertio ꝙ ẽntiã diuinã aut euidẽtialẽ.
Quarto ꝙ gliam humanalem.
Quinto ꝙ gliam supnalẽ.
Sexto ꝙ vnionẽ psonalem.
Septimo ꝙ assumptionẽ carnalẽ.
Octauo ꝙ trãsmutatiõem sacramẽtalẽ

¶ Primis tribꝰ modis de⁹ ẽ in oibꝰ creaturis. Quarto ỏ mõ ẽ solũ in hoibꝰ iustis viatoribꝰ. Quinto mõ est i angel⁹ ⁊ hoibꝰ cõprehẽsoribꝰ. Sexto mõ est solũ in ihesu christo. Septimo mõ fuit in ꝑgine Maria. Octauo mõ fuit i hostia ꝓsecrata. ¶ Primo mõ, s. ꝙ potentiã est de⁹ in oibꝰ creaturis: inq̃ntũ. s. oia ei⁹ ptãti subdũt: siue sint creature hũres solũ esse: siue etiã viuere: siue etiã sentire: siue intelligere. Sic em̃ rex ỏr esse in toto regno ⁊ in ꝗlibet ei⁹ ꝑte per potẽtiã, qr ad oẽm locũ regni extẽdit eius potẽtia: sic ⁊ mr̃o magꝭ incõparabiliꝫ ẽ de⁹ in oibꝰ creaturꝭ. Dic regi ꝙ ꝓcipiat montꝫ ꝙ ẽst in regno suo ꝙ moueat: mari fluctuãti ꝙ ꝙlescat: arbori ꝙ fructificet: infirmanti ꝙ ꝙalescat: mortuo ꝙ rsurgat ⁊c. Certe nõ poterit. Sed de⁹ a ꝓncipio ꝓcepit soli ⁊ lune ⁊ sideribꝰ ꝙ moueant, ⁊ sic obediunt ei oẽs creature ad nutũ. Ps. Statuit ea in eternũ ⁊ in seculũ seculi: ꝓceptũ posuit ⁊ ñ ꝓteribit. Solus ⁊ miserabiliꝫ pctõr est deo rebellis. Et vt ait Aug. turpis est pars ꝙ nõ ꝙuenit vniuerso ⁊c. Hester. xiij. Dñe de⁹ oipotẽs in ditione tua cũcta sunt posita ⁊ nõ est ꝙ possit tue resistere voluntati: tu fecisti celũ ⁊ terrã ⁊ ꝺcꝺ celi ambitu ꝓtinet: dñs vniuersoꝝ tu es. Extendit etiã potẽtia dei ad oẽm locũ. s. in celũ: in ifernũ ⁊ in purgatoriũ ⁊ in hunc mõm. Jho ꝑ. Quo ibo a spũ tuo ⁊ ꝙ a facie tua fugiã. si ascẽdero i celũ tu illic es: si descẽ. in iſer. ades. Si sũp. pẽ. m. di. ⁊ habi. i ex. ma. etei illuc ma. t. ñ. m. ⁊ te. me dex. t. ꝑ. cxxxviij. Sic em̃ nõ ꝑt aliqs fugere ad aliqꝺ locũ in ꝙ nõ inueniat celũ: siue ad occidentẽ vadat: siue ad orientẽ ⁊c. Sic nõ ꝑt ꝙs fugere deũ ꝙn ipm̃ inueniat, si em̃ fugit deũ misericordẽ: inuenit deum iustũ. ⁊ econuerso. Nota exemplũ de Jona ꝙ voluit fugere deũ ꝓcipientẽ: ⁊ inuenit deũ irascentẽ. Jone. ij. Vñ Aug. in. iij. ꝯfes. Te deũ nemo amittit nisi ꝙ dimittit: ⁊ qui dimittit: ꝙ it aut ꝙ fugit nisi a te placato ad te iratũ ⁊c. ¶ Secõdo mõ, s. ꝙ potẽtia ẽ de⁹ in oibꝰ creaturꝭ: inq̃ntũ. s. oia nuda sunt et apta añ oc'los ei⁹. Heb. iij. Non sic rex in regno: qr ñ videt oia: sed tñ illa cogñcit ỏ ꝙb⁹ informat ꝙ nũcios vel ꝙ liras. Sz de⁹ est ita in oibꝰ ꝙ potentiã ꝙ etiã est vbiqꝰ ꝙ pñtiã. qr oia videt ⁊c. Ergo ꝙntũ ỏz cauere peccatoꝛ a pctis: qr videt a deo. Wa cecitas fuit in Adã ex pctõ suo sibi puenies: ꝙ cũ vocaret ⁊ qreret a deo: putabat

se posse absc̃dere a facie dei. Vñ sic Gen. iij. Cum audisset voc̃e dñi deambulantis in paradiso ad aurã post meridiẽ/abscondit se Adã z vxor eius a facie dei in medio ligni paradisi. Vocauitq; dñs de⁹ Adã: z dixit ei, Vbi es: Qui ait. Voc̃e tuã audiui in paradiso z timui: eoq; nud⁹ eẽm: z absc̃di me. Nota eoq; nudus essem. Bñ nud⁹ eras Adam in vtroq; hoie. nã z aiam suã spoliauerat vestimẽtũ ꝓtectũ. qz oẽs virtutes z gratiã pdidit peccãdo. Sic z tu peccatoꝛ tc̃. Dic vt expedit, Et iõo qlibet debet erubescere a peccando in cõspectu dei. Nota exemplũ de brã Theodoꝛa de q̃ legit in legẽdis sanctoꝝ tc̃, Jdeo Aug⁹. in regula. Nec putare dz se nõ videri cũ hoc facit, videt oino: z a qb⁹ se videri nõ arbitrat. sed tñ lateat z a nemine hoim videatur: qđ faciet de illo deiup inspectoꝛe quẽ latere nihil põt: q tãto videt patiẽtius qñto sapientius. Vñ versus. Cum qđ turpe facis qõ inspectãte ruberes. Cur spectante deo non magis ipe rubes: Adde qõ notaui s. sermone. x. pte. ij. Vnõ Prouer. xv Jn omni loco ocli dñi ꝓspiciũt bonos et malos. ¶ Tertio modo. s. p essentiã deus est in oib⁹ creaturis inq̃ntum oib⁹ adest vt causa essendi: sm Tho. parte. j. q. viij. art. iij. Est aũt deus cã efficiẽs creaturaꝝ p suam potentiã q̃ appropriat patri. Ps. Qui fecit celum z terram: mare z oia que in eis sunt. Et est causa formalis: lo quẽdo ỹ forma extrinseca per suã sapiaz. Ps. Oia in sapientia fecisti. Gen. j. In pncipio. i. in filio creauit deus celũ z terrã. Sapiẽtia aũt̃ appropriat filio. Et est causa finalis per suam bonitatẽ: que appropriat spũisancto Prouerb. xvj. Vniuersa ꝓpter semetipm operat⁹ est dñs. Apoca. j. Ego sum alpha z o pncipiũ z finis: sm Tho. par. j. q. xliij. ar. j. in. ix. argumẽto. Latius pte. j. q. xliij p totam q̃stionem. Vnde si deus retrahe ret a creaturis manũ sue bonitatis: omnia in nihilũ redirẽt: sicut de nihilo facta sunt Ps. Auertente te manũ tuã oia imple. bonitate. Auertẽte aũt te facie tur. auferes spũm eoꝝ z deficient z in pul. suũz reuer. ps. ciij. ¶ Quarto modo. s. p gratiam humanalẽ solũ est in creatura rõnali z in homine ꝓfecto z deũ timenti. Hieren. xiij. Tu in nobis es dñe. Est autẽ isto mõ de⁹ in nobis Primo p fidem. Eph. iij. Habitare chr̃m per fidẽ in cordib⁹ nostris. Secundo p charitatẽ. Rom. v. Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris per spũm sanctum qui datus est nobis. Jrẽ. j. Jo. iij. Deus charitas est z q manet in charitate in deo manet z deus in eo. Tertio p obediẽtiã. Joã. xiiij. Si q̃s diligit me sermonẽ meũ seruabit: z pater me⁹ diliget eũ: z ad eũ ve. z mã. apud e. faciem⁹. Hoc g̃ modo de⁹ est tm̃ in bonis hoib⁹ viatoꝛib⁹: nõ aũt est in pctoꝛib⁹. Prouer. xv. Longe est dñs ab impijs. Jtem ps. Lõge a pctoꝛib⁹ salus. Nota lõge/non p distantiã localem Nam vt ait Aug. in. j. confes. Nõ eim̃ pedibus aut spacijs locoꝝ itur abs te: aut redit ad te: sed p differentiaz formalẽ: sic alybum differt a nigro. Nam deus est iust⁹. peccatoꝛ iniustus. deus est bonus: peccatoꝛ po malus. deus est misericoꝛs: peccatoꝛ impius. deus est sapiens: peccatoꝛ est insipiẽs tc̃. ij. Cor. vj. Que pticipatio iustitie cũ iniq̃tate: aut que societas luc̃z ad tenebras: que aũt conuentio chr̃i ad belial: Jdeo dixit Moyses filijs israel postq̃ murmurauerũt tc̃. Nolite ascẽdere: non eim̃ est dñs vobiscũ: ne coꝛruatis coraꝝ inimicis vestris. Nũc. xiiij. ¶ Quinto mõdo. s. per gliam supnalem deus est solũ in angelis z animab⁹ beatis in q̃bus est per gloriã. Nam essentia dei est intra essentiã aniaꝝ sanctaꝝ: et sic habitat in eis q efficiunt dij per ꝓticipationẽ diuinitatis. ps. v. Letenť oẽs qui sperant in te: in eternũz exultabunt z habitabis in eis. Jrẽ Apoca. xxj. Ecce tabernaculũ dei cum hominibus z habitabit cum eis: z ipsi populꝰ eius erunt: z ipse deus cum eis erit eoꝝ deus. Jtem. j. Coꝛ. vj. Qui adheret deo vnus spiritus est. ¶ Sexto mõ excellẽtissimo et ineffabili. s. per vnionẽ psonalẽ est i vnitura diuina z humana sunt coniuncte in vnitate psone filij dei: ita vt vna de altera predicet: z ecõuerso. De hoc modo essendi loquit dñs Joan. xiiij. Verba que loquoꝝ vobis/a meipso nõ loquoꝝ: pater autẽ in me manens ipse facit opa. Et Col. ij. In chr̃o inhabitat oĩs plenitudo diuinitatis coꝛpaliter. nã inhabitat non solũz ꝓmis quinq̃ modis supradictis: sed etiam

per vnionē in eodem supposito. Nota corporaliter. quia. s. non tm alia est a verbo assumpta: sed etiam corpus. Unde z in triduo mortis chri/ corpus fuit vnitū diuinitati: cuius esset corpus ipm ab ania separatum. ¶ Septimo modo p assumptionez carnale fuit solum in virgine gloriosa: de cuius purissimis sanguinib⁹ assumpsit filius dei corpus huanū: z habitauit in corpore virginis matris p nouē menses z sex dies decim mensis. iuxta illud Sap̄. vij. Sum q̄dem z ego mortalis hō simil' oib⁹ et ex genere terreno illius qui prior fact⁹ est: et in ventre matris figuratus sum/ caro decē mensiū rpe cē. Unde z ipa virgo beata specialiter ꝓpter hoc dicit templum dei. vnde eccl̄ia. Domus pudici pectoris templū repente fit dei. Item Eccl. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabnacl'o meo. Ps. Sactificauit tabernaculū suū altissimus. ꝓpter hoc dixit angelus ꝑgini: Dñs tecum. Nam cū ipsa fuit domin⁹ pater p potentiā: qui hanc fecit virginē concipere Scdo fuit cū ea dñs fil⁹ p sapiaz: p quā filius dei sciuit ingredi z egredi vtero virginis absq̄ aperione vulue virginalis. iuxta illd Ezech. xliij. Porta hec clausa erit z non aperiet: et vir non transibit p ea: qa domin⁹ deus israel ingressus est p ea. Tertio fuit cum ea dñs spūsanct⁹ per bonitatem z clementiā: per quā fecit vt sine peccato cōciperet. Hoc ergo modo q̄ fuit in beata ꝑgine/ nunc̄ fuit nec erit in alia creatura c̄z in ipsa virgine gloriosa digna oi gloria z honore. Et hec existentia dei i virgine fuit causa z origo ꝓpter quam de⁹ est in nobis per gratiā z gloriam. de quibus dicitur supra in. iij. Et hoc modo ostēdi. Unde dixit Esa. o ꝑgie gl'iosa. Ecce virgo concipiet z pariet filiū z voca. nomen ei⁹ emanuel. i. nobiscū de⁹. Esa. vij. Fuit etiā nobiscū de⁹ per cōuersatiōem z habitationē terrenalē. iuxta illud Baruch. iij. Post hoc in terris visus est z cum hominib⁹ conuersat⁹ est. ¶ Octauo modo. s. p transmutationē sacramentalē est in hostia consecrata: in qua est corpus chr̄isti z anima cum diuinitate: nō q̄dem p modū quantitatis: sed p modū substantie: ita q̄ diuisa hostia/ in qualiber eius ꝑte est totus chr̄istus. Nota similitudinem de speculo fracto z c̄. Sicut aū cōsecratiōem in qualibz parte hostie erat tota substantia panis: sic Normē accidentales sunt in qualibet ꝑte subiecti z tote in toto subiecto: Sic z corpus chr̄i est totum in tota hostia cōsecrata: z totū in q̄libet ꝑte. De hoc modo eēndi d⁹ Matth. vlti. Ecce ego vobiscū sum omnib⁹ diebus vsq̄ ad consūmationē seculi. Nota vobiscū suz. s. per p̄sentiā sacramentalem in hostia consecrata.

¶ Dō et oratiōnibus sanctoꝝ dicūtur celi Sermo XV.

QUi es in celis. Supra ꝓmone ꝓrio exposita sunt ꝓba ista: qui es in cel' fm sensum l'ralez. Dō sequit exponere ea fm sensum moralē. Salutetur virgo z c̄. ¶ Prio cōplemento sermonis notandū q̄ in sacra scr̄ptura clare innuit⁹ q̄ p celos spiritualiter loq̄ndo intelligunt sancti hoies in quibus deus est per gratiam in hac vita et p gloriam in futura. Et ideo dicim⁹ Pater noster qui es in celis. id̄ est in sanctis. Hoc aūt ꝓbo duplici medio, videlicet: autoritate z ratiōe. Autoritas Ps. xvj. Celi enarrāt gloriam dei. Ratio potest adduci. Quia eī vis amoris trāsfert amantē in amatū. Sancti autē totis affectibus in hac vita celos diligunt: ideo dicuntur celi. Unde Hugo de sancto Vic. Scio inquit anima mea quia dilectio est vita tua: z quicq̄d diligis/ ipsa vi dilectionis in eius similitudinem tranſformaris. Igitur sancti dicunt celi: quia celos diligunt. Unde de sancto q̄libet cantat sancta mater eccl̄esia. In hac pegrinatiōe solo corpe constituti cogitatione z auiditate in illa eterna patria conuersatus est. Et apostolus de se z alijs sanctis loquēs dicit. Nra conuersatio in celis est: Phil. iij. scilicz per contemplatiōem z amorem. Potest z alia ratio adduci per similitudinem. Sicut eī deus dicitur esse in celis: vt dictum est supra sermōe ꝓrio. Ps. Dominus in celo sedes eius. Item Ps. Dominus in celo parauit sedem suam. Sic z in sanctis dicit⁹ deus esse per gratiā in hac vita: z p gl'iam in alia: vt dictū fuit in di/

cto ſmone primo: pte. iiij. t. v. Sed p ma ioꝛi declaratiõe adducã alias septẽ rõnes q̃bꝫ merito sancti dicunt celi: quia spũal̃ ter habent ꝺditiones celi co:poꝛalis: que sunt septem.

Primo nãq̃ celi sũt clari seu lucidi
Scõo sũt sublimes.
Tertio sunt puri
Quarto sũt rotũdi
Quinto sunt vtiles
Sexto sũt mobiles
Septimo sũt eterni seu ꝑpetui.

¶ Sic ẽt sũt Primo clari p fidei illumĩ nationẽ. Scõo sũt sublimes p terrenoꝛuꝫ deſpectionẽ. Tertio sunt puri p caſtitatis ꝰſeruationẽ. Quarto sũt rotũdi p doli ſ̃ue duplicitatis seu malitie depoſitiõem. Quinto sũt vtiles p gratiaꝝ cõicatiõem. Sexto sunt mobiles p ſtrutũ augmẽtati onẽ. Septimo sũt eterni seu ꝑpetui p ꝑſe uerẽtie ꝰtinuationẽ. ¶ Primo g̃ celi sũt clari. Nõ em̃ est in celis tenebꝛositas: nec viciſſitudo diei t noctis: sed ſp est ibi clari tas. sic sancti sunt clari p fidei illuminati onẽ. Vñ Sene. Talis est anim⁹ sapiẽtis q̃lis est mũdus ſup lunã: semp illic serenũ est. Nõ g̃ est in seris aliq̃ tenebꝛa erꝛoꝛis/ dubitatiõis vel falie opiniõis: qm̃ habent coꝛ claꝝ in his q̃ sunt fidei: t maxime i di uina ſ̃ptura q̃ est lucida t clara. Ps̃. Lex dñi imaculata ꝰuertẽs animas: ꝑceptũ dñi lucidũ illuminãs oculos. Nota figurã de nube q̃ erat lucida ex pte filioꝝ ıſrael. Et hec est ſapientia vera ſctoꝝ: de qua loquit Moyses dicẽs. Hec est em̃ vra sapientia t intellect⁹ coꝛã ꝓplis: vt audietes vniuer ſi ꝑcepta hec dicãt. En ꝓpl̃s sapiẽs t intel ligẽs gens magna. Deut. iiij. Nã fidẽ ca tholica vocat ſapientiã t intellectũ: ſz nõ ſcientiã. Ratio: q: ꝺr phs in. vj. Ethicoꝝ q̃ tres sunt ſtutes spũales speculatiue. ſ. ſapientia/intellect⁹ t ſcientia. Sapiẽtia ẽ cognitio diuinoꝝ: licz modo dicant ſapiẽ tes t̃c. sed falſe: ad Roma. j. Dicẽtes em̃ ſe esſe ſapientes/ſtulti facti sunt. Intelle ctus ꝓ ẽ cognitio ꝓncipioꝝ. Scientia ꝓ est cognitio cõclusionũ q̃ habent ꝑ domõ ſtrationes. Fides ergo dicit ſapiẽtia: q: ẽ de diuinis t̃c. Dicit intellect⁹: q: articuli fidei sunt ꝓncipia totꝰ theologie. sed fi des nõ dicit ſcientia: q: articuli fidei non sunt ꝯclusiões habite p demõſtrationem quia licz modo habeam⁹ rõnes t argumẽ ta ꝓbantia articulos fidei: nõ tñ sunt de moſtratiões. quia niſi deus reuelaſſet/ra rõnes nõ ſufficerẽt: sed sũt ꝓbationes. Vñ fides est ſubſtãtia rer̃ ſperãdaꝝ argumen tũ nõ apparẽtiuꝝ. Heb. xj. Ecce ꝯe dicit Hec ẽ noſtra ſapiẽtia. ſ. fides catholica co ram ꝓplis: q: nõ ſufficit chr̃iano hãe fidez in coꝛde: sed debet t oꝛe ꝓfiteri. causa: Si cut lumẽ in laterna opoꝛtet q̃ habeat ſp̃i raculũ: aliter extingueret Rom̃. r. Coꝛde credit ad iuſtitiã: oꝛe aũt fit ꝓfeſſio ad ſa lutẽ. Ps̃. Credidi ꝓpter qꝺ locutus ſum. Et ſ̃ addiſcatis ſymbolũ apoſtolicũ t̃c.

¶ Secundo celi sunt ſublimes. Tãta est altitudo celi q̃ mẽſurari nõ põt: ꝯ̃uis aliq̃ qui vt rabbi Moyſes: niſi fuerint menſu rare: ſicut refert in legẽda aſcẽſ: ois domi ni. q̃ dixit q̃ libet circul⁹ cuiuſlibet pla nete habet in ſp̃iſſitudine viam q̃ngẽtoꝝ annoꝝ. i. tantũ ſpaciũ q̃ntuꝝ poſſet aliq̃s ire de via plana in q̃ngentis annis. t diſ ſtantia inter celũ t celum. t. inter circulꝝ t circulũ est ſimiliter t̃c. Hec ibi videas. Sed ridiculũ est: q: nõ põt ſciri ſ̃tas niſi deus reuelaret. Vñ ꝺr ſcptura. Altitudi dinẽ celi/t latitudinez terre/t ꝓfundum abyſſi q̃s mẽſus est: q. dice. nullus. Eccli. j. Niſi forꝛaſſe diabolus q̃n cecidit de celo q: tũc illud ſpaciũ menſurauit: ſicut ꝺr̃ btũs Andreas in forma pegrini diabolo q̃ in forma mulieris venerat ad ſenũdũ epiſcopũ q̃ndam deuotũ beati Andree: ſi cut legit in legẽda eiusdez. Fecit de⁹ ſicut magn⁹ domin⁹ t poteſ: q̃ p ſe: yroze t fu lijs facit cameras in altũ in ſummo pala tij ſui: t in finib⁹ facit ſtabulũ iumẽtoꝝ: t ſub terra facit carcerẽ t̃c. Declara. Unde Baruch. iij. O ıſrael q̃m magna est dom⁹ dñi: t ingẽs locus poſſeſſionis ei⁹. magn⁹ t nõ habẽs finẽ. ſ. in duratiõe: q: generatio ꝓterit t generatio aduenit: terra autez in eternũ ſtat. Eccs. j. Iſtã g̃ qualitatem etiã habẽt t habuerũt ſancti p terrenoꝝ deſpectionẽ: deſpiciendo. ſ. honoꝛes/voluꝑtates/diuitias: altoq̃n nõ põt esſe in eoꝝ anima duplex amoꝛ ꝰtrari⁹. ſ. rer̃ terrena rum t celeſtiũ. Jõ ꝺr aplus de ſe. Ola ar bitratus sum vt ſtercoꝛa vt ch̃m lucrifa ciam: t vt inueniar in illo. Ph̃. iij. Ijoꝛ

ra vt stercora: qñ aliqs in domo congregat sterc⁹: nocet habitantib⁹ in ea, qz corrumpit aerem z domū z psonas. Sed qñ stercus spargit in agris siccis facit illos fructificare. Ita qñ religiosus clericꝰ vl laicus congregat diuitias. Diuitie sūt qsi stercus: qđ corrūpit memoriā/intellectum/z volūtatē z fructes. corrūpit domū z illos d domo: q qñq⁹ inficiūt patronos vt habeant diuitias, qz vt dr Eccēs.v. Diuitie ꝓseruate in malū dñi sui, g̃ ex camera cozdis sūt abiectēde. Pś. Diuitie si affluant: nolite cor apponere, iō spargi debēt in terras arētes. i. in pauperes sūt dispgēde. qz sic facit fructificare illos in oznib⁹/z vos in meritis agēdis: z addrēda peccator⁹ remissiōe. Vultis ne q cozrūpāt vos Luc. vj. Facite vobis amicos de māmona iniq̃tatis: vt cū defeceritis recipiāt vos i eter na tabernacula. Vñ Ezech. vij. Argētuz eoz foris pīciet: z aur⁹ eoz in sterq̃linīū erit. Nota exēplū de fratre paruulo beati Bernardi noie Vlnardo. q cū diceret sibi a fratre suo maiore noie Guido: Eia frat Vlnarde ad te solū respicit ois terra possessiōis nostre Rñdit. Vos g̃ celū habebitis/z mihi terrā solūmodo relinq̃tis: non ex equo diuisio ista facta est. modico igit cū pīe remāsit: sed postea frēs ad monasteriū secur⁹ est. Jō apls. Si ꝓsurrexistis cū chr̃o/q̃ sursum sūt q̃rite: vbi chr̃s est in dextera dei sedēs, q̃ sursum sūt sapite: nō q̃ sup terrā. Col. iij. Et dñs Matth. vj. Nolite thesaurizare vobis thesauros i terra vbi eru. z ti. de. z vbi fu. nō effo. nec fu. Et q̃ debeam⁹ terrenis despectis celestia ꝓcupiscere: docet nos natura: q nos facie ad celū erecta formauit/cū cetera animalia ad terraz sint inclinata. Vñ Ouidi⁹ in. j. Metam. Pronaq̃ cū spectāt zc. ¶ Terrio celi sunt puri: qz nullā habēt maculaz nec habere pūt. Dicūt astrologi q elemētū ignis tāgit celū: tñ ipm nō cōburit nec calefacit: nec nigrefacit: sic facit hec ignis noster illis q tāgit. Jō dixerit pht: q celū nō ē susceptiuū pegrinaz impssionū. Jsta q̃litate habēt sci p castitatis ꝓseruatoem p quā nō cōburunt p luxuriā: nec calefiūt nec nigrefiūt. Nota q multi ꝓburunt per actū luxurie zc. qđ qñq⁹ etiā ptingit i clericis z religiosis ꝓpter nimiā familiaritatē cuz mulieribꝰ. q̃ q̃uis inciplat ex bona intentiōe: tñ finit in carnalitate. Jncipiunt em a credo i deū: z finiūt in carnis resurrectionez zc. Jdeo de luxuria dr Job. Ignis est vsq⁹ ad ꝓsūmationē deuozās. z oia eradicās germia. Job. xxxj. Nota ad ꝓsumptionē deuozās: qz mortificat oīa merita p̄cedēria. z oia eradicat germia. s. fructū. ió caueat q̃q⁹ etiā religiosus a nimia familiaritate mulier. Nota exēplū Arseny q cū rogarek a q̃dā nobili mulier romana: q̃ veneret romā ad eū visitandū q hēret in memoria eā in oznib⁹ suis. Rñdit. Ego rogo deū vt deleat tui mēoriā de corde meo zc. Jō dr Hiero. Hospitiolū tuum aut raro aut nunq̃ mulier pedes tereāt: qz nō pōt toto corde habitare cū deo q̃ femina accessib⁹ copulak. Et in fra. Femina quā bñ videris ꝓuersantem mēte dilige nō corpali freq̃ntia. xxxij. dist. Hospitiolū. Aliq̃ ꝓo nō cōburunk: sed calefiūt: qz q̃uis nō coinq̃nenk actu carnali tñ respiciendo/loq̃ndo/tastando/calefiūt. De tali seu i ꝓsona talis dr Hiere. Satis calefactꝰ sum/qz vidi focū. Hiere. xliij. Quidā ꝓo nigrescūt. s. in fama ꝓpter suspectā familiaritatē cū aliqua: q̃uis non peccēt cū ea, ideo eoz fama nigrescit i cordib⁹ alioz. De talib⁹ dr Hiere. Denigrata est sup carbo, facies eoz: z nō sūt cogniti in plateis. Thren. iij. Facies dr fama, qz sicut in facie: sic in fama cognoscit q̃s. cū sit bonꝰ: bona fama cognoscit. si malꝰ: mala. Jō dr apls. Ab oi specie mala abstinete vos. j. Thes. v. z i c. Cū ab omni. de vita z bone. cleri. Hec dicat aliqs: sufficit ꝓscientia mea. q̃a oꝑet hīe bonū testimoniū: etiā ab his q̃ foris sunt. nec negligēda est fama bona. Vñ Aug. xij. q. j. Nolo. Due res sunt cōscientia z fama. ꝓscientia est necessaria tibi: fama ꝓximo tuo. q̃ ꝓfidens ꝓscientie negligit famam suam crudelis est. ¶ Quarto celi sūt rotundi: quia carent angulis. Certū est q deꝰ potuisset facere triangulatū vel q̃dratū: sed ordo sue sapientie fecit illud rotundū rotundum: ad ostendēdum eternitatē creatoris in q̃ nō est ꝓncipium neq̃ finis: sicut neq̃ in figura spherica siue rotunda. Jdeo dicit sapientia diuina, Girum celi circuīui sola. Ecclesiastici. xxiij. Hanc cōditionez

sancti habẽt ꝓtualem: imitãdo ꝙ dolꝰ seu duplicitatis vel malitie depositonẽ: quia sunt simplices, nec habẽt angulos malitie vel fraudulentie, sic nec ꝓtras: de q̃ dicit: q̃ veritas nõ habet angulum: nec ostẽdit vnũ extra & aliud intra: sicut aliq̃ faciũt/q̃ ostendũt se liberales, sed intus sũt auari/ vsurarij/fures ⁊c. Vbi em̃ est angulꝰ/ibi sunt sordes. Jõ exhortat nos Petrꝰ apostolus dicẽs. Deponẽtes oẽm malitiam ⁊ oẽm dolum ⁊ simulationẽ ⁊ inuidias ⁊ oẽs detractiones sicut mõ geniti infantes rõnabiles sine dolo: lac ꝙcupiscite/vt in eo crescatis in salutẽ. j. Pet. ij. Vbi nota q̃ excludit a nobis q̃nq̃ angulos ꝓuitatẽ. Primus est malitia cordis: sicut odium/ rancor/ & mala volũtas, vñ dicit: deponẽtes oẽm malitiã. Scõs est dũ ör: & omnẽ dolũ. Jste ãgelꝰ ꝙsistit i ore: vt vicz nõ decipiat q̃s ꝓmũ in vẽdẽdo vel emẽdo: dicẽdo/tantũ cõstat ⁊c. etiã piurãdo vel mẽtiẽdo: q̃ mẽdaciũ nõ debz dici/etiã ꝑ salute alterius vel ꝓpria, q̃ vt ör Aug. in li. de mẽdacio. & i decre. xxij. q. ij. ꝓmũ. Ad sempiternã salutẽ nullꝰ adducendꝰ est opitulãte mendacio. Tertiꝰ angulꝰ est in ope & simulatiõe. i. fictione: qũ hõ extra ostendit se bonũ cũ intꝰ sit malus. Verbi gra. Jn habitu albo quẽ subtus gero/designatur castitas siue puritas mẽtalis, in nigro supius/designat aspritas ⁊c. Idem de iuppellicio clerici ⁊c. Si aũt est corruptus: est ibi angulus simulationis: ideo merek a chzo maledici: sicut ficulnea habẽs solum folia sine fructu ⁊c, vt ör Matt. xxj. Per ficulneã illã designat hypocrita siue simulator. Quartꝰ angulus est: & inuidias. Jnuidia est tristitia ö bono alterius ꝙ siue sit honor/siue officiũ/siue diuitie/siue bonũ spirituale: q̃ in oibꝰ cadere põt inuidia. Ecclesiastes. iiij. Cõtẽplatus sum oẽs labores hoim & industrias aniaduerti patere inuidie ꝓximi ⁊c. Quintꝰ angulꝰ: & oẽs detractões. Detractio est laudare ante et diffamare retro. Jõ ör: sicut mõ geniti infantes q̃ a talibꝰ angulꝰ sũt liberi. sed quia puericia siue infantia ista sine rõne nõ est meritoria: iõ addit rõnabiles: vt. s. ex electõe rõnabili ꝓcedat, Mat. xviij. Nisi cõuersi fueritis & efficiamini sicut parvuli: nõ intrabitis in regnũ celoꝝ. ¶ Quinto celi sunt vtiles: q̃ oĩs ꝓpietates/virtutes & q̃litates q̃s deus celis cõicat/nobis largit: vt ptz in sole/q̃ tribuit nobis claritatez. Jdẽ de luna & de stellꝫ. Jtẽ ois virtus i ista inferiora influit a celis: & oia inferiora in eoꝝ ꝓtute ꝙsistũt. Gen. j. Fiant luminaria in firmamẽto celi/vt diuidant diẽ ac nocte: & sint in signa & tẽpora & dies & annos, vel luceãt in firmamẽto celi & illuminẽt terrã. sed si celi ꝙ auaritiã vellẽt sibi retinere: deus auferret eis ⁊c. Jstam q̃ q̃litatem habẽt sancti per gratiaꝫ communicationẽ: q̃ ꝺcꝺ boni habẽt spũalis & tẽporalis/libenter impartiunt ꝓximis: q̃ ad ꝙ dedit deus gratias hoiby vt & ipi saluent: sicut gratia gratũfaciẽs. vel saluent ꝙ eas ꝓximi: sicut gratia gratꝫ data. j. Corinth. xij. Vnicuiq̃ dat manifestatio spiritus ad vtilitatẽ. s. aliorꝫ: sicut ꝓcipit dns apls dicẽs Matt. v. Quinimo vosꝰ mõs regit: manu tenet & gubernat: merito sanctoꝝ. Et iõ ille ciuitates Sodoma & gomorra & alie tres in q̃by decẽ iusti nõ sunt inuẽti/submerse sunt: vt ptz Genesis. xix. Nõ sic faciũt auari: q̃ sunt tenaces: sicut dines epulo: de q̃ habeꝫ Luc. xvj. Dic vt expedit. ¶ Sexto celi sunt mobiles: q̃ ꝙ sũt i ꝓtiuo motu: nec vnq̃ cessant. Sic sũt sancti q̃ ꝙ pficiũt de ꝓtute in ꝓtutẽ: & augẽt merito hec bona opa accumulãdo: sicut dixit deus ad Abraã Gen. xvij. Ambula cor̃ me & esto ꝓfectꝰ: q̃ vt ör Gen. Jn via dei nõ ꝓgredi/retrogradi est. Jõ ps. Bẽus vir cuiꝰ est auxiliũ abs te: ascẽsiones in corde suo disposuit in valle lachrymaꝝ in loco quẽ posuit: etenim benedictiõem dabit legislator: ibũt de ꝓtute in ꝓtutẽ: videbit deus deoꝝ in sion: deoꝝ. i. angeloꝝ. Extrõ hꝰ, pfectꝰ, pcedit ex charitate. i. ex amore dei. q̃ vt ör Greg. Amor dei nunq̃ é ociosus: opaꝫ em̃ magna ꝙ est. si aũt ꝺpa desinit: pfecto amor nõ é. Jo. xxj. Si diligis me pasce oues meas, Septimo celi sũt ordeni seu ꝓpetui: q̃ sunt incorruptibiles. licz em̃ habuerint ꝓncipiũ/tamẽ nõ habebũt finẽ in substãtia. ps. Statuit ea in eternũ & in seculũ seculi: preceptũ posuit & nõ preteribit. Eccls. j. Generatio ꝓterit & generatio aduenit: terra aũt in eternum stat. Licz motus cessabit post diem iudicij in ꝓra illud celum & terra transibũt, Luc

xxj.scz quo ad q̄litates accidētales. Istā qualitatē habēt sancti ⁊ nos debem⁹ habere p firmā pseuerantiā in bona vita ⁊c. Jō aplus. Itaq; frēs mei dilectissimi stabiles estote ⁊ immobiles:abūdātes in oi oge dñi:sciētes q̄ labor vester nō est inanis in dño.j.Cor.xv.

Q quadruplex est bonum Sermo.XVI.

SAnctificetur nomē tuū. Supi in verbis illis Pater noster q̄ es in celis:ponitur captatio benivolētie:vt dictū ē. Hō in ꝑbis istis:sanctificet nomē tuū vsq; i finem/ponit septifor̄is petitio:q̄rū septez petionū hec est ꝑma. Et iō de ea incipiamus ꝑdicare cū gr̄a dñi. Saluret ꝯgo maria ⁊c. Circa sufficiētiaz petitionū ozonis dñice notādū ꝑmo q̄ sicut ōr Tho.ij.ij.q. lxxiij. arti.ix. In ozone dñica nō solū pertinet ea q̄ desiderare possum⁹ recte:sz etiam eo ordine petunt q̄ ōsiderāda sunt:vt sic hec ozo nō solum doceat nos ozare siue petere:sed etiā sit informatiua totius nr̄i esse⁹. Et q̄uis ibi Thomas egregie exponat ordinem istaz petitionū:nihilominus nos aliū ordinem ꝓsequimur ꝑ alias aliōs doctores:ꝑsertim Albertū ⁊ alios. Vbi notandū q̄ ois nr̄a petitio circa duo ordinat.vidz ad ꝓsecutionē boni:⁊ ad euitatiōem mali. Jō q̄tuor ꝑme petiōes q̄ sunt ō bona/sūt ante tres seq̄ntes/q̄ sunt de remotiōe mali. Postulat ḡ ꝑmo collatio boni:dū ōr Sanctificet nomē tuū:adueniat regnū tuū:fiat volūtas tua sicuti celo ⁊ in terra:panē nostr̄ q̄tidianū da nobis hodie. Remotio ꝯo mali petit ibi:Et dimitte nobis debita nr̄a/sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribꝫ nr̄is:vsq; in finē. Circa ḡ petiōem boni sciendū est q̄ quadruplex est bonum

Primū est bonū iustificās
Scōm ē bonū glōificās
Tertiū est bonū operās
Quartū est bonū adiuuās

¶ Tria ex his respicit̄ statū vie:sed vnū respicit statū ꝓfe. Primū bonū qđ ꝑmittitur ē bonū gr̄e:q̄ iustificamur interi⁹. Secūdū ē bonū glōie.q̄ vltamur supi⁹. Tertiū est bonuz obiecti q̄ optamur exterius. Quartū ē bonū eucharistie:q̄ ꝓsequimur feruēti⁹ ⁊ forti⁹. Primū bonū petim⁹ cū dicim⁹ Sctificet nomē tuū:cuius hec ꝓba alijs modis exponi possint:vt infra dicet. Scōm bonū petim⁹ cū dicim⁹ Adueniat regnū tuū. Tertiū bonū petim⁹ cum dicim⁹ Fiat volūtas tua sicut in celo ⁊ in terra. Quartū bonū petim⁹ cū adiūgim⁹ Panē nr̄m q̄tidianū da nob hodie. Qđ intelligit vno mō de pane sacrali eucharistie diuinal:cuius ⁊ alijs mōis exponi possit:vt infra dicet. Scdo ponit petitio in euitatiōe mali. Vbi notādū q̄ in euitatiōe mali ordo est i petiōibꝫ ꝑm mai⁹ malū. qz aūt malū culpe ē mai⁹ q̄ pene:ideo ꝑmo ponunt petitiones de culpa remouēda q̄ de pena. Malū aūt culpe aut ē culpe ꝓpetrate de ꝓterito:aut q̄ timet perpetrāda de futuro. Et si ē culpe ꝓpetrate de ꝓterito:tūc ꝯ ꝑ malū ordinat Quita petitio. Et dimitte nob ꝓbita nr̄a sic̄ ⁊ nos dimittim⁹ ꝓbitoribꝫ nr̄is. Si aūt est malū qđ timeat ꝓpetrādū de futuro:tūc ꝯ illō ordinat Septa petitio:Et ne nos induc̄as i tēratiōem. Si aūt ē malū pene nō ꝓmouentz ad meritū:tūc ꝯ illō ordinat petitio Septima q̄ ōr Sz libera nos a malo. De malo aūt qđ ꝑmouet ad meritū:nō ē facīda petitio vt remoueat:qz illō vtile ⁊ necessariū nob ē. Act.xiij. Per mltas tribulatiōes oport nos itro.i reg.dei. Pria ḡ petitio ē de ꝓsecutiōe boni iustificātis: dū ōr:Sāctificet nomē tuū. Sz ꝓlatio/ri discussiōe materie notādū q̄ ista petitio ꝑ tripl̄r itelligi ꝑm q̄ nomē illō ꝑ tripl̄r accipit:cū ōr:Sctificet nomē tuum. Triplex est ḡ nomē dei.

Primū ē nomē diuinitatz eternat
Scōm ē nomē hūanitatis ꝓpat
Tertiū ē nomē regnatiōis spūalis

¶ Primū ꝓtinet ad ipm deū. Scōm ad filiū ei⁹ ꝑm q̄ hō. Tertiū ad nos christianos. Primo ḡ dicem⁹ de ꝑmo note. Vbi notandū ꝓ introductione ꝑmonis:q̄ deus est omnino innominabilis ꝓprie ⁊ perfecte. Et probatur hoc ratione ⁊ auctoritate. Ratio est:qz si loquamur de nominibꝫ substantiuis:nullū nomē est sufficiens ad dīm nominādū. Nam vt ōr pbus in.viij

Deraph. Rō significata p nomē est ei⁹ dfinitio. Manifestū est aūt q ō deo nulla pōt dari diffinitio. q: ois diffinitio constat ex genere t differētia. De⁹ aūt nō est in genere aliq̄ sed supra oē gen⁹. nec est in eo differentia: q: ñ est cōpositꝰ sed simplicissimꝰ in natura. ℊ patet q nullū nomen substantiuū ꝓprie t pfecte pdici de deo. Si nos loq̄mur de noiib⁹ adiectiuis/ ideo est: q: nomia adiectiua imponunt ad repsentandas ꝓtutes t ꝓprietates rez. et inde est q vna res ꝓpter multas ꝓtutes t ꝓprietates ℊs habet/ pluribꝫ noiꝫ noiaf. Eritum est autē q oia nomia mōi nō possent exprimere virtutes t ꝓprietates dei. et ideo nō pōt noiari. Pater rō. Autoritas. Prouerb. xxx. Qō nomē est ei⁹ t qō nomē filij eius si nosti. Et iō qō nomē impones ei. Verūtn q: voces referunt ad res significādas mediāte ꝛceptiōe intellect⁹: ꝗa vt phs dicit Voces sunt signa intellectuū: Ideo fm q aliq̄d a nobis intellectu cognosci pōt: sic a nob pōt noiari. Quis autez in hac vita de⁹ nō possit cognosci a nob p suā essentiam: cognoscit eñ a nobis ex creaturis fm habitudinē ꝓncipij t p modū excellentie t remotiōis. iuxta illud Ro. j. Invisibilia dei a creatura mūdi. i. ab homie p ea q facta sunt intellecta cōspiciunt: sempiterna ℊz virt⁹ ei⁹ t diuinitas. Et Sap. xiij. A magnitudine eīm speciei t creature cognoscibiliꝰ poterit horuz creator videri. Et ideo sic pōt noiari a nobis ex creaturis. Unde noiam⁹ eum oipotentē Exo. xv. Dñs ℊsi vir pugnator: oipotens nomē ei⁹ tē. sic nominam⁹ euz dñm Eia. xlij. Ego dñs hoc est nomē meū. Creatorē. ij. Habac. j. Dñe de⁹ oim creator terribilis t fortis: iust⁹ t misericors. Et in autoritate sapientie supꝫ allegata. Et deū: fm q ipsum intelligim⁹: non aūt fm qō ipe est. Unde fm conceptiōem intellect⁹ nostri per hoc nomē deus: intelligim⁹ vnū q creauit celū t terrā: t qui oia disponit t regit: t cuius maiestas t gloria est infinita. Scōm hec ℊ p hanc petitiōez petim⁹ ℏ nomē sanctificari. s. a nob. et ℏ ꝗdē dignissime. q: sic ℔ ps. c. Sctm t terribile nomē ei⁹. Et alibi. Cōfiteant noi tuo magℊ qm terribile t sctm est. sanctum bonis, terribile malis. Tūc aūt sctificat a nob istud nomē qn damus ei debitā reuerētiā t honorē. et adℏ tenemur etiā ex ꝓcepto ipsi⁹ dei dicentis, Nō assumes nomē dei tui inanū. nec eīm hēbit dñs i sortē cū q assūpserit nomē dei dei sui frustra. Exo. xx. Est aūt notandū q triplr debem⁹ hunc sctō nomi debitā reuerentiā t honorē: vt sic sanctificet a nob hoc nomen: videlicet

Primo reuerenter ipm nominādo.

Scōo vota sibi facta reddendo.

Tertio iuramenta ꝓhita obseruando.

Cōtra pmū faciūt blasphematores, Cōtra scōm faciūt votoꝝ violatores, Cōtra tertiū faciūt iuramētoꝝ fractores. ¶ Circa pmū ℊ vltra ea q dicta sunt s. ser. r. t. xij. vbi agit ō dei adoratōe: Videam⁹ modo blasphematores q nō sctificāt nomē dei sed ipm blasphemāt t vituperant. Sūr ℊ? blasphemie vitiū tria ꝓncipalr notāda

Primū de blasphemie ꝗditate.

Secundū est de eius ꝓnitate.

Tertiū est de eiusdem penalitate.

¶ Circa pmū notandū: q sicut ds Tho. iij. q. xiij. ar. j. Nomē blasphemie importare videt ꝗndā derogatiōez alicui⁹ excellentis bonitatꝫ/ ꝓcipue dine. Quicqd aūt deo conuenit ptinet ad bonitatē ipsi⁹. t ꝗcqd ad ipm nō ptinet lōge ē a rōne ꝓfecte bonitatis: q est ei⁹ essentia fm Dion. Quicqd ℊ vel negat aliq̄d de deo ꝗd ei cōuenit: vel asserit de deo qō ei nō cōuenit: derogat rōne bonitati. Nō ꝗdem pt ꝛtingere diuine bonitati. Uno ꝗdē modo fm solā opinionē intellect⁹. Alio mō ꝛiūcta ꝗdā affectiōe detestatiōe: fm Tho. vbi s. Sed vt latius exordiamur Notādū: q blasphemia ꝓcedit triplr: quibus addim⁹ ad minus duos alios modos. Et sic erunt ḡnes modos. Primo ℊ modo cōmittit blasphemia: qn aliq̄s negat de deo ꝗd ei cōuenit, puta negando deū esse. Ps. Dixit insipiēs in corde suo: nō est deus. Vel negando deū esse oipotentē: sicut aliq̄ dicunt. et non habere posse deus q hoc vel illud non faciat. Oīngnata interficiā re: vl aliq̄d tale. Oīngnaradicit⁹ ꝓcienda. Idem q negat deū ee ꝑstum. Sub hac specie blasphemie ꝓtinetur macedoniani hereticī: q negabāt ℔ sanctū esse deū. De quo errore habet. j. eos. t. xxiij. q. iij. Quidā aūt. §. Dicit j. eos. t. xxiij. q. iij. Quidā aūt, §. Dicit macedoniani, Item Manichei qui negabāt

deū esse creatorē visibiliū. Itē q dicūt deum nō esse bonū vel creatorē vl guberna/torē oim: vel non esse trinum in plonis z vnū in essentia: vel asserit aliqd cōtra alicuē articulū fidei: qz tūc negat ō deo illō qd sibi cōuenit. Unde dicit Tho. vbi s. q blasphemia opponit cōfessiōi fidei. Secō mō blasphemat dr qñ attribuit ei vl asserit de deo qd ei nō cōuenit: puta q sit imutabilis: vel q sit partialis: qō est falsum, qa apd deū n est acceptio plonarū. Sub hac specie continent qdā heretici q vocabant antropomorfite: q dicebāt deū esse corp z hīe būana mēbra. De q errore hz.xxiij. q.iij. Quidā aūt. q. antropomorfite. Sic peccāt etiā illi q inserūt nomen dei in aliq charta cū aliqb caracteribz z nomibz diabolicis p aliq vanitate. qz attribuūt deo illud qd fit a diabolo. s. incantatiōes et facturas. et sicq effect ex eis cōtingit/attribuunt deo. z h facit vt maior fides adhibeat. Sic ppie facit diabolus sicut ille q vult aliquē venenare: qz miscet venenū cū melle. latet hoc in melle venenū. Sic peccant illi q exponunt somnia fm libz qndam mēdacez quē qdā attribuūt Danieli Sic de illis necromāticis vel magis qui expellunt diabolū a corporibz energumiū p aliqs incant sīue carmina diabolica et attribuunt hoc deo: z multa faciūt diaboli q attribuunt deo. Quid de illis q fascinant morsus serpentū: qui vulgo dicūtur Giraldi. Rū. Si hoc p incant faciūt: sub hac specie tinent. qz faciūt ptute diaboli et appropriant btō Paulo. Quidā etiā attribuūt deo qd ei non cōuenit/p modū assertionis vel impatiōis: dicendo. Male dicat de zc. Nā maledictio nō conuenit deo: ß ois gl̄ia z bñdictio. Apoc.vij. Benedictio z claritas z sapia z grāz actō: honor virtus z fortitudo deo nr̄o in secla seculoz Amen. Ps. Sit nomē dñi benedictū ex h nūc z vsq in seculū. Tertio modo committit blasphemia econtra qñ attribuit creature qd deo appropriat: puta facere miracula. Sic faciebāt iudei ꝯ chm dicentes. In Bdelzebub pncipe demoniorū eiicit demonia. qd potiꝰ erat blasphemia in spīm scīm. sicut dicit Mat.xij. z Mar.iij. et Lu.xj. Hec tū pōt pinere ad pmū modū blasphemie. Hoc etiā mō peccāt q cū/q accedunt ad magos vel diuinos pro filiis habēdis: vl p sanitate habēda: vl hmōi q̄ soli deo conuenit vel ꝓpria sūt Deutero.xxxij. Ego occidā z ego viuere facia cuctā z ego sanabo: z nō est q de manu mea possit eruere. Sic etiā peccāt q cunq attribuūt nomē diuinitatꝫ creature: sicut fecit Holofernes q dixit q nō est deus nisi Nabuchodonosor Judith.v. Sic etiaz peccāt q dicūt scīm diabolū: sicut faciūt illi. Sic etiā idolatre z oēs necromātici z diuinatores dicunt. z sunt blasphemi: z q faciūt reuerētiā diabolo. vel q adorāt lunā nouā vel aliā creaturā. Jō angelus p hibuit ne Joānes eū adorāret. Apoc.xix z.xxij. Sed ibi alia rō est: qz nō é pīsile q Joānes vellet adorare angelū adoratiōe latrie/sed dulie. Vide sup̄ ser.xj. parte. j. Quarto mō dicunt blasphemi q̄uis largo mō q cunq turāt p mēbra dñi.xxij. q. j. Sicq p capillū vl caput iurauerit vl aliō mō: blasphēia ꝯ deū vsus fuerit. Si ex ecclesiastico ordine est: deponat. si laic: anathematizet. Quinto mō blasphemare vident q cunq pbo vel facto detrahunt legi diuine vl canonice. Un dr Damasus papa.xxv. q̄stione pma. Violatores blasphemare spīmsanctum nō incongrue vident q contra eosdem sacros canones nō necessitate compulsi/sed libenter aliquid proterue agunt/aut facere presumunt/aut facere volentibz sponte consentiunt. Et infra. qm̄ cōtra eum agit cui nutu z gratia sancti canones editi sunt. Hec ibi. Nota ergo ꝓtra illos qui dicunt despectiue istos canones quid sūt: fecerunt eos isti clerici in fauorem suum zc. Et ista etiam ratōe videt idem in detrahētibus legi ciuili vel cōtra eam iudicantibz. quia vt dicit Prouer.viij. Per me reges regnāt/z legū cōditores iusta decernunt. Sic etiam blasphemant illi qui detrahunt alicui sancto ab ecclesia canonizato: quia sic detrahunt ecclesie z spūssancto: a quo ecclesia in talibus agit: quia in canonizatiōe sancti ecclesia n pōt errare fm Thomā. q̄uis gloriosus teneat ꝓtra z male in canone. gloriosus. de reliquijs z vene. san. li.vj. Un dr Thomas. iij. q.xxij. arti. j. Ad secūduz: q sicut cū deus in sanctis suis laudatur/laudantur opera que deus in sanctis suis efficit.

tra blasphematio que fit in sanctis ex consequenti in deũ redũdat. Sic multo magis blasphem⁹ est q̃ detrahit euãgelijs: q; q̃ detrahit diuine veritati: asserẽs deũ mẽdacẽ. Sic ꝛ illi q̃ blasphemãt sanctos: q; hec blasphemia redũdat i iniuriã diuine maiestatis: cui⁹ sunt scri. Nota hic de pueris irridẽtibꝫ Helisẽũ. iij. Reg. ij. Sic ꝛ blasphem⁹ dr sichs inferret iniuriã alicui imagini chr̃i vel ꝑginis vel scrõꝝ in ꝓtẽptum ipoꝝ: vel ꝓsequerẽt suos dei in iniuriaꝫ ipius dei: sic faciebat Saul⁹ Act. ix. Saulus adhuc spi. minaꝝ ꝛ cedis i discipulos dñi ꝛc. vñ erat tũc blasphem⁹: sic ipe postea ꝓfitẽs suũ pctm̃ dixit. Pri⁹ fui blasphemus ꝛ ꝑsecutor ꝛ cõtumeliosus. j. Tym. j. põ. Nolite tãgere chr̃istos meos. nã canis si offendit in iniuriã patroni: offendit ipe patron⁹. Vñ Zacha. ij. Qui vos tãgit q̃si qui tãgit pupillã oculi mei. Nõ autẽ est blasphem⁹ q̃ a diabolo tentat in corde de blasphemia. Illa em̃ est blasphemia diaboli tẽtãtis poti⁹ q̃ homis tẽtati: q̃nimo merek tentat⁹ si sibi displicear: vt habeã i fũma vitioꝝ ꝛ i vitaspatꝝ. Circa scõm vi delicz de blasphemie grauitate Notandũ q̃ sit graue pctm̃, istõ põt octo modis siue medijs ostendi. Primo qz ꝓ pctm̃ imediate deus offendit: ex q̃ rõne sequit q̃ blasphemia sit grauꝫ pctm̃ q̃ homicidiũ. Ratio qz ꝓ blasphemiã imediate ꝛ directe offendit deus: ꝓ homicidiũ ꝯo ꝓxim⁹. Homicida em̃ nõ intẽdit ꝓncipaliꝫ offendere deũ: sed ꝓximũ: licz ꝓsequenꝫ offendat deus: sed blasphemi intẽtio ꝓncipaliꝫ ferk in deũ. Nõ em̃ sup q̃ fundat omne peccatuz est offensa dei, vñ nec homicidiũ nec furtum nec fornicatio/nec aliq̃d aliud pctm̃ habet rationẽ peccati: nisi inq̃ntuz ꝓ illud offendit deus. vñ si deus nõ offenderet nõ esset pctm̃: sicut patz in Abrãa volẽte filiũ occidere Gene. xxij. Itẽ in Sãsone seipm occidẽte Judith. xvj. ꝛ ica. Gaudemus. de diuoꝝ. Itẽ in filijs israel expoliãtibus egyptũ. Exodi. xij. Itẽ in Osee accipiente mulierẽ fornicariã, Itez in Jacob dicẽtis mẽdacũ. Itẽ in iudice ꝯdemnãte hominẽ malefactorẽ ad mortem/iustitia suadente. Posset q̃ deus disponere q̃ homicidium nõ esset peccatũ. Ideo. j. Regũ ij. dr. Si peccauerit vir in virum/placari potest ei deus. Si aũt in deũ peccauerit vir: quis orabit ꝓ eo: Cũ igit omnis actus malus habeat rationẽ peccati/eo q̃ sit offensa dei: ergo multo magis ipa dei offensa peccatũ est. quia ꝓpter qõ vnũquodq; ꝛ illud magis. vñ blasphemia est maximũ peccatoꝝ. Vñ sup illud ꝯbũ Esaie. xviij. Ad populũ terribilẽ post quẽ nõ fuit alius ꝛc. dicit glo. Omne peccatum blasphemie cõparatũ leuius est. Ex hac etiã ratione dicũt theologi: q̃ peccata cõmissa cõtra ꝑcepta ꝑme tabule/sunt grauiora his q̃ cõmittunk cõtra ꝑcepta secũde tabule. Predictã rõnẽ põit Tho. ij. q. xiij. ar. ij ad ꝑmũ. Vñ rãte grauitatis est ꝙ peccatũ blasphemie q̃ etiã antiqui patres non audebãt ipm peccatũ etiã ꝯbo exprimere. Vñ dicit Job. j. Cõsurgẽs q̃ diluculo offerebat holocausta ꝑ singulos dies. Dicebat em̃: ne forte peccauerint filij mei ꝛ benedixerint deo in cordibꝫ suis. Nota benedixerint, i. maledixerint. Vbi dr ꝙd Thomas: q̃ crimen blasphemie tã horribile ẽ vt pia ora ipm noiare formident, sed ipm ꝑ ꝛrarium significant. Scõo quia peccatũ mensurak fm cõditionẽ persone in quã peccak. Quãto em̃ ꝑsona maioris ꝯditionis offensa est: tanto grauꝫ est peccatũ: qz autẽ ꝑsona diuina seu essentia ei⁹ est infinite excellentie: ideo pcta q̃ immediate cõmittunk cõtra ipm deũ: sũt grauissima: ꝛ huiusmodi est blasphemia. Tertio quia peius facit blasphem⁹ deo q̃ domin⁹ seruo vel patronus famulo: q̃ nunq; dr ei cõuitiũ sine demerito ipius serui vt famuli. Sed blasphem⁹ dr iniuriã deo sine suo demerito. imo ex culpa diaboli blasphemus iniuriak deo. verbi gratia. Si ꝙs ludit ad taxillos ꝛ perdit: causa huius ludi est diabolus/nõ aũt deus: q̃nimo ipe deus punit q̃ nõ ludas ludo ꝛc. ꝛ tñ ribald⁹ ludens ꝛ ceus blasphemat deũ sic rixosus, sic vinato: q̃ pdit pdã: sic equitato: cadens ꝛc. Dic vt expedit. Quarto quia blasphemi sunt peiores iudeis q̃ chr̃m ꝛtumelijs affecerũt, quia iudei affecerũt contumelijs chr̃m mortalem infirmũ ꝛ in statu humiliatis: quia filius hois nõ venit ministrari sed ministrare: ꝛ dare aiam suã ꝙmũ. Matth. xx. Sed blasphemi afficiũt blasphemijs ꝛ cõtumelijs chr̃istũ, immortalẽ

z regnātē in celis. Itē iudei aliq̄ntulum p ignorantiā excusant/nesciētes chm̄ esse deum. Si em̄ cognouissent nunq̄ dñm glorie crucifixissent. ī. Lor. ī. Licz cognouerūt chm̄ esse messiaz Mat. xxvj. Hic ē heres. Et h̄ vex est de phariseis z scribis sed alij rudes z ignari etiā h̄ nō coḡuerūt Act. iij. Et nūc frēs scio q̄ p ignorātiam fecistis sicut z pncipes vr̄i. Blasphemus aūt credit ipm̄ ee deū. Itē iudei illudebāt chīo q̄ ab oib̄ illudebāt zc. Sz blasphemus vider chm̄ i toto mūdo adorari. Itē iudei audita blasphemia obstruebāt aures suas. Vñ sup illud Act. vij. Lōtinuerūt aures suas: dr glo. interli. ne blasphemiā audirēt. Blasphemi aūt aptūr z os z aures in ꝛrumeliā dei. O inīcas. Quinto q̄ blasphemi peiores sunt hereticis, q̄ hereticī dicūt de deo q̄ credunt esse vera: blasphem⁹ aūt dr de deo q̄ scit nō esse vera nec dicēda: z sic ex malitia peccat. Sed ꝛto q̄ blasphemi peiores sūt canib̄: q̄ canis nō mordet nec lacerat dñm suum: sed blasphem⁹ sic. Vñ sūt similes canib̄ rabiosis q̄ mordēt manū eius q̄ dat eis panez Septimo q̄ blasphem⁹ est peior oib̄ creaturis: q̄ oēs creature laudāt deū modo suo ostendēdo dei potentiā/sapientiam z bonitatē: z inuitāt etiā nos ad laudandū deū. Daniel. iij. Bñdicite oīa opa dñi domino zc. Vñ Greg. Mīrū est quō hō deum nō laudat: cū eū oīs creatura ad deuz laudandū inuitat. ps̄. Laudēt illū celi et terra/mare z oīa reptilia ī eis. blasphemⁱ⁹ aūt nō laudat deū iz vituper. Ergo quia blasphemi assimilant dānatis: z p nullum petm̄ pōt ita mānifeste cognosci q̄ hō sit damnād⁹ sicut p petm̄ blasphemie. Pro cuius rōnis intelligētia nota similitudinē ō aliq̄ quē nō cognosceres cui⁹ regiōis vel ciuitatis eēt cōpatiota vel ciuis. tūc si audires eū loq̄ntez ex loq̄la cognosceres. q̄z gena: si arragonice/arragonē: si grece/grecū. z sic de singul. Vñ ex h̄ dixerūt q̄dam Petro: Vere tu ex illis es: nā z loq̄la tua manifestū te facit. Mat. xxvj. Dō ad pposītū in alio mōdo: sicut dicit Aug. in pe mio de ciuitate dei. z in li. xiij. Sunt due ciuitates: vna ciuitas hierusalē q̄ est vita beata: alia babylon q̄ est cōfusio: que est infernus. de pma Apoc. xxj. Vidi ciuitatē sctām hierlm̄ nouā descendentē de celo a d⁹ paratā: sicut spōsam ornatā viro suo. In hac ciuitate idioma est laus dei. psal. Beati q̄ habitāt in domo tua dñe: in seculoz laudabūt te. Esaie. xxxv. Qui liberati fuerūt z redēpti a dño ꝙuertent̄: z venīēt in sion cū laude z letitia sempiterna: sup caput eoz gaudiū z letictā obtinebūt z fugiet dolor z gemit⁹. Alia ciuitas est babylon. i. cōfusio: z significat infernū: vbi est oīs cōfusio. de qua dr Job. x. Vbi nullus ordo sed sempiternus horror inha. De hac ciuitate dr Apocal. xviij. Ve ve ciuitas illa magna babylon. Et dr duplex ve Primū ꝓpter demōes. Scōm ꝓpter alias dānatas. vel pmū ve ꝓpter alias. scōm ꝓpter corpa dānatoz q̄ in futuro cū aniab⁹ cremabunt, zm̄ ista ciuitate nullū officiū aliō est nec ars. q̄ vt dr Eccs. ix. Nec op⁹ nec rō/nec sapiētia: nec scientia erūt apud inferos: nisi vnū tm̄. s. blasphemare deuz: z ꝓginē: z oēs sctōs ei⁹ z oīa creaturas. Apoc. xvj. Estuauerūt homies estu magno/z blasphemauerūt nomē dei habētis prātē sup has plagas. Et infra. Lōmanducauerūt linguas suas p̄ dolore: z blasphemauerūt deū celi p̄ doloribus z vulneribus suis: z nō egerūt pniam ex opib⁹ suis Vñ q̄libet dānatus dr: Maledicta dies in q̄ natus sum: dies in q̄ peperit me mater mea non sit benedicta. Maledict⁹ hō qui annūciauit patri meo dicēs Natus est tibi puer masculus: z qui aū gaudio letificauit sum. Hiere. xx. Blasphemia ḡ est idioma illius ciuitatis: cuius illa blasphemia in dānatis nō ptineat ad ōmerirū: sed ad penā dānatiōis: vt dr Tho. ij. q. xiij. ar. iij. ad scōm. Vñ ḡ tu vides aliquē ōlectari ō laude dei z sctōz, q: q̄ libenter loquit z audit de laude dei: signū est q̄ sit ciuis illius serene ciuitatis hierusalē. Joā. viij. Qui ex deo est verba dei audit zc. Si ꝙ aliquis est blasphem⁹: signū manifestuz est q̄ sit ciuis inferni: nam z loquela sua manifestum eum facit. Ergo caueatis ne addiscatis idioma illius ciuitatis zc. Circa tertium. s. de blasphemie penalitate, ḡ aūt hoc peccatū sit punibile z dignū oīmi pena z temporali z spūali patz p̄ multas auctoritates z exempla. Et pmuz exem⁹

plũ habem⁹ i scriptura sacra: sicut ꝓz Leuitici. xxiiij. vbi legit de q̃dam filio mulieris israelitidis que pepererat de viro egꝫ ptio: qui in surgio q̃d habuerat cum viro israelita blasphemauit nomẽ dñi: cuius mat vocabat Salomith: filia Dabri de tribu Dan. qui fuit posit⁹ in carcere. t ꝛsultus dñs dixit Moysi. Educ blasphemũ extra castra t lapidet eũ ꝑ̃s vniuersus. Nota vniuersus. Vult g̃ deus q̃ tot⁹ ꝑ̃s ꝛsecret manus suas in vindicta blasphemi. Vñ t ibidem facta est lex dicẽs. Qui blasphemauerit nomẽ dñi morte moriat. Leuitici. xxiiij. Et ꝛcozdat ius ciuile ẽm q̃ blasphem⁹ debz vltimo supplicio puniri: vt in aut. vt nõ luxu. ꝯ natu, circa finẽ. coll. vj. ibi. Et qm̃ q̃dã ad hec q̃ pdixim⁹ t blasphema ꝙba t sacra de deo irritãt deũ/ad iracũdiã ꝓuocãtes. t istis in tũgim⁹ abstinere ab hmõi blasphemis ꝙbis: t iurare ꝑ capillos t caput t de huiusmõi ꝙbis. Si em̃ ꝓtra hoies facte blasphemie ipunite nõ relinquunt multo magis q̃ ipm deũ blasphemat dign⁹ est supplicia sustinere. Propterea igit oib⁹ hoib⁹ hmõi ꝓcipim⁹ a pdictis delictis abstinere t dei timorẽ in corde ꝓcipe/t sequi eos q̃ bñ viuũt; ꝓpter talia em̃ delicta t fames t terremot⁹ t pestilẽtie fuerũt. Et ꝓpter ea admonem⁹ abstinere ab hmõi pdictis illicitis vt nõ suas pdãt animas. Ultimum aũt supplicii solaz morte interpramur: vt ibidẽ dt glo. allegat. ff. ỏ penis. l. vltimũ. de iure ꝙ canonico q̃ pena blasphem⁹ sit plectend⁹: vide c. j. t. ij. de maledicis. Secundũ exẽplũ in scꝑtura hz de Senacherib rege magno assyrioꝝ: q̃ obsidẽs hierusalẽ cũ exercitu magno/blasphemauit deum dicẽs, Nõ habet deus posse liberare vos de manu mea: in cui⁹ blasphemie penã angelus dñi ỏ nocte veniẽs occidit cẽtũ octogintaq̃nq̃ milia viroꝝ de exercitu suo. Ipe ꝙ cũ paucis fugiẽs in terrã suã scz Ninive occisus est in tẽplo dũ adoraret Nesrach deũ suum: ab Adramalech et Sarasar filijs suis. Regnauitq̃ Asaredõ filius eius ꝑ eo. Esa. xxxvij. t. iij. Reguz vij. t. xix. Tertiũ exemplũ ponit Greg. in iij. dial. de infante illo q̃nquẽni q̃ in sinu pris blasphemauit deũ. t stati defunct⁹ ẽ ꝛ demões ei⁹ aiam rapuerũt. Quartũ exẽplũ audiui a q̃dã fratre nostro fidedigno: qõ ꝛtigit syracuse de q̃dã magno natatore: q̃ erat magnus blasphem⁹. q̃ cuz semel de puppi se i mare tranq̃llũ precipisset causa natãdi statiz submersus. t q̃ postmodũ ab amicis piscatus est: t educt⁹ de mari mortuus. t inuentũ est cadauer totũ integrũ ꝑter linguã: vt in illo mẽbro maxime ostenderet deus vindictã in q̃ peccauerat iuxta illud Sap. xj. Per q̃ quis peccat ꝑ hec t torq̃tur. Quintũ exemplũ ꝛtigit in q̃dam patrono nauis: q̃ in q̃dam naufragio vidẽs q̃ nauis submergẽda erat: nec esset spes ỏ eius euasiõe desperãs se blasphemauit dñm dicẽs. Nõ habebis tu deus posse q̃ moziar submersus. t his dictz arripuit gladiũ t seipm ꝓrio mucrone peremit. Sextum exemplũ audiui attigisse i sicilia de q̃dam mulĩe: q̃ vulgo ỏr burdonarius. q̃ cũ iter faceret cũ q̃dam iudeo t alijs chꝛianis: sepius in via blasphemabat deũ/virginẽ t sanctos: intantũ vt eni am iudeus ille cõmotus eũ redarguit dicẽs. O miser ego sum iudeus/t abhozreo blasphemias tuas: t simlia ꝙba dicendo. At ille nõ solũ nõ est cozrept⁹ verũetiam ỏterius postea fecit. Et ecce subito mota est tẽpestas aeris: t nubes obscura sterit supꝑ capita eoꝝ: t ceperũt fulgura t tonitrua immitti. t venit q̃dã fulgur t percussit illũ blasphemũ cũ mulis t ceteris rebus suis t ipa combussit t ad cineres redegit ceteris socijs suis ab omni malo pseruatis. Patz g̃ ꝑ exempla q̃nta pena digni sunt blasphemi. vñ tales cõmuniter moziunt sine cõfessione t alijs sacramẽtis: t ꝛpluri mũ occisi vel submersi vel alia morte subitanea t imꝛouisa. Jõ ỏr Tobie. xij. Domine maledicti erũt q̃ ꝛempserũt te: t cõdẽnati erũt q̃ blasphemauerũte. ideo punidum est a rectoribꝫ ciuitatũ: sicut legit de bt̃õ Ludouico rege francoꝝ: q̃ acriter hoc peccatũ puniebat: alioq̃n deus ipe faciet vindictã. Naz deus ꝓprie facit sicut facit homo q̃ obsiderur in castro: ꝓtra q̃õ obsidentes faciunt balistas/bombardas/trabucos t. Jpe ꝙ obsessus defendens se iacit etiam contra obsidẽtes similia. Sic blasphematores faciunt contra deũ balistas blasphemiaꝝ t bombardas maledictionũ. ipe ꝙ deus iacit bombardas pe-

stium: rabucos famis cū mãganellis siue
bricolis guerray: ⁊ cū baliſt⁹ ſiccitatū: ter
remotuū ⁊ infirmitatū: ⁊ totã ciuitatẽ pu
nit ꝓter peccata blaſphemie ipunita. Et
dices tu: ego qui nõ sum blaſphem⁹ qua
re debeo puniri? Rñdeo. ꝙa audit⁹ eos et
nõ accusat⁹: ſed tacet⁹ ⁊ nõ denũciatis ⁊c.
Si intraret lupus vel vrſus in ciuitatem
ꝙlibet clamaret ad lupũ ⁊c. Sz ꝯ blaſphe
mũ nõ clamat⁹: ꝙnimo (qõ deteri⁹ ẽ) pleri
ꝙ qñ ſciũt aliquẽ blaſphemũ, puocant eũ
vt iraſcak ⁊ blaſphemet: vt rideant ⁊ tru
fenk. Quid dicã ỏ venatoribꝫ ⁊ aucupato
ribꝫ: ꝙ cum pdũt pdã vl falconẽ, blaſphe
mant deũ ⁊ ſanctos: ⁊ cãrant totũ ꝙalen
dariũ. O lingua maledica. Jdeo vos re
ctores ciuitat⁹ debet⁹ ſup hoc puidere: ali
oqn deus ipſe ſupplebit negligentiã vr̃am
in gnicie aniaꝝ viaꝝ ⁊ tori⁹ ciuitat⁹. Cũ
em hs blaſphemat regẽ: oẽs ꝛtra eũ inſur
gũt, ꝙlibet qntũcũqꝫ paup⁹ habet aduoca
tũ vel ꝓcuratorẽ in curia, ſolus chriſt⁹ ca
ret aduocato, ꝙnimo multi opponũt ſe ne
blaſphem⁹ puniak: ꝙ ſunt peiores ꝯꝫ ſarace
ni qui lapidãt eos ꝙ blaſphemãt chr̃m et
beatã virgine. Jdeo conqrik ipſe deus cõ
tra rectores ciuitatis di. p. Eſa. lij. ca. Do
minatores ꝓpli mei inique agunt: ỏt dñs.
⁊ iugiter tota die nomẽ meũ blaſphemak.
ꝓter hoc ſciet ꝓpl⁹ meus nomen meũ in
die illa: qz ego ipſe ꝙ loq̃bar ecce adſum. ſ.
puniẽdo. Jdeo caueat⁹ vos rectores ne ſi
tis negligentes ad puniẽdũ acriter h̃ pec
catũ. Et eſſet bon⁹ modus ad cautelã: de
futuro ꝓhibere ludũ taxillor̃: ꝙ eſt fons ⁊
origo oĩs blaſphemie: vt ỏt⁹. in auk. ale
arũ vſus. C. de reli. ⁊ ſum. fu.

De reuerentia exhibenda no mini Jeſu Sermo XVII

Sanctificetur nomen tuum. Supꝫ in ſex ꝓxi
mis ſermonibꝫ dictũ eſt quomõ
deber ſanctificari a nobis nomen ſcm dei
quod cõpetit ſibi ratiõe diuinitatis eter
nalis: mõ ſm ordinem diſtinctiõis poſite
ſupra ſermone. xvj. Sequit videre quõ et
quare cõpetit ſibi rõne hũanitatis ꝛgalis.
Saluter virgo Maria. C Pro introdu
ctione ſermonis ẽ notandũ ꝙ ipſi deo icar
nato cõpetũt due differentie nom ratiõe
hũanitat⁹. vnũ vicz appellatiuũ. ⁊ aliũ ꝓ
prĩũ. Appellatiuũ eſt multiplex: ſm ꝙ ex
ſcĩptura ſacra colligim⁹ Hã ꝓmo nomẽ ap
pellatiuũ ſibi cõperes eſt Emanuel, iuxta
illud Eſa. vij. Ecce virgo cõcipiet ⁊ pariet
filiũ: ⁊ vocabit nomẽ ei⁹ Emanuel. Item
alia nomia ponunt Eſa. viij. Voca nomẽ
eius accelera: ſpolia deprahe: feſtina preda
ri. Jtẽ alia nomia ponunt Eſa. ix. Parvus
lux̃ em natus eſt nobis. ⁊ f lius dat⁹ ẽ nob̃
bis: et facta⁹ eſt ꝓncipatus ſup humer⁹ ei⁹:
et vocabit nomen eius admirabilis cõſili
arius: deus fortis: pater futuri ſeculi: ꝓn
ceps pacis. Jtẽ Hiere. xxiij. Hoc eſt no
men qõ vocabunt eu⁹: dñs iuſtus noſter.
Jtẽ Apoca. xix. Vocabit nomẽ eius ver
bum dei. Item vocak chriſtus Dañ. viij.
Poſt. lxij. hebdomadas occidek chr̃s. Et
de iſtis nomibꝫ cõſideratio dimittek ad p
ſens: pſertim quia effect⁹ ⁊ ꝓprietates oẽs
ſignificate per pdicta nomia cõtinenk ſub
ſignificatiõe ꝓprij nomis: de quo infra di
cetur. Eſt g̃ aliud nomen cõpetens deo ra
tione hũanitat⁹: quod eſt nomen ꝓpriuꝫ
et hoc eſt Jeſus. Hoc nomen eſt a ꝓphet⁹
pnunciatũ Abac. iij. Ego aũt in dño gau
debo ⁊ exultabo in deo ieſu meo. ab ange
lo pnunciat⁹: vt infra dicek. a deo exalta
tum Phil. ij. et habek infra. ab aplis pdi
catũ. vñ de Paulo dr. Vas electõis ẽ mi
hi iſte vt portet nomen meum ⁊c. Act. ix.
Quod nomen eſt impoſitu⁹ chriſto a deo
mediante angelo. Eſa. lxij. Vocabit tibi
nomẽ nouum quod os dñi nomiauit. Lu
ce. j. Ecce concipies ⁊ paries filiũ ⁊ voca
bis nomen eius Jeſum. Fuit aũt hoc no
men impoſitũ ſibi in circũciſione. Luc. ij.
Vocatũ eſt nomen eius Jeſus: quod vo
catũ eſt ab angelo ꝓus q̃ in vtero cõcipek.
Huic ergo ſanctiſſ.mo nomi debem⁹ oẽm
reuerentiã exhibere: et ipm totis viribus
ſanctificare: vt ſic adimpleak a nobis peti
tio quam facim⁹ dicẽtes: Sanctificek no
mẽ tuũ. ſ. cordẽ: ore: ⁊ ope. Et facere debe
mus triplici rõne.

Prima ſumik ab autoritate diuinali.
Scda ſumik a cõſtitutione hũanali.
Tertia ſumik ab vtilitate effectuali.

C Prima g̃ rõ ſumik ab autoritate diui

li. ipse nãq; deus p ap̃m Paulũ nos iduxit vt ℔ scim̃ nomẽ debeamus honorare & sanctificare: dicẽs. Deꝰ exaltauit illũ & donauit illi nomẽ qđ est sup oẽ nomẽ vt in nomine iesu oẽ genu flectat: celestiũ: terre. & infer. & oĩs lin. ꝓfiteat: qꝛ dñs iesus in gl̃ia est dei p̃is Phil. ij. Videꝫ g̃ in ist̃a reuerẽtia ℔ nomẽ sit & apud creatorẽ deũ: & apũ creaturas. Nã p̃mo habet ip̃m in reuerẽtia magn̄ deus. vnde dr. Illũ exaltauit: & donauit illi nomẽ qđ est sup oẽ nomen. Scõo angeli. vñ dicit. Vt in nomine Jesu oẽ genu flectat Tertio oĩs creatura irrõnalis. vñ dic̃: terrestriũ. vnde Agatha dicebat Quintiano Si feras p̃mitiꝫ audito chr̃i nomine: mãsuescunt. Quarto demones. vñ dr: infernoꝝ. Quinto creatura rõnalis. i. hõ. vnde dicit Oĩs lingua ꝓfiteat qꝛ dñs iesus in gloria est dei patris. Hec aũt cõfessio fit p gram spũsancti: & non aliter. j. Coꝛ. xij. Nemo põt dicere dñs iesus: nisi in ſpiritusancto

¶ Scõa rõ sumit̃ a ꝓstitutione humana li: que habet in c. Decet domũ dei. de im̃mu. eccl̃ia. li vj. Vbi sancta mr̃ eccl̃ia statuit q̄ audito hoc nomie: oẽs debent ei reuerentiã corꝺis & corꝑis exhibere. Unde sicut dr ibidẽ Cõuenientes. s. homines ibidẽ siꝫ in eccl̃ia: nomen illud qđ est sup oẽ nomen: a quo aliud sub celo nõ est datũ hoĩbus in quo oporteat saluos fieri credentes. nomẽ vicꝫ Jesum chr̃m qui saluũ fecit populũ suũ a peccatis eoꝝ: exhibitiõe reuerẽter speciali attollant. Et q̄d generaliter scribitur: vt in nomie iesu oẽ genu flectat: singuli singulariter in seipsis implẽtes. p̃cipue dũ agunt missaꝝ sacra mysteria: gloriosum illud nomẽ q̃icũq; recolit̃ / flectãt genua corꝺis sui: quod vl capitis inclinatione testent. Hec ibi. Et nota q̄ p̃ter reuerentiã tanti noĩs noluit deꝰ q̄ alicui cõmunicaret hoc nomẽ quantũ ad effectuꝫ salutis vniuersal. sed q̃ntum ad ip̃m nomẽ eius sit aliq̃bus antiq̃s patrib̃ cõmunicatũ: videlicꝫ Jesu naue: qui & Josue. & Jesu filio Syrach. Hinc patet rn̄sio ad q̃stionem quã formaꝫ Joã. anꝺ. in dicto c. Decet domũ dei. in nouella. in glo. sup verbo Jesus. vbi q̃rit: q̃re nos nõ dicimur Jesuani a Jesu: sicut chr̃istiani a chr̃o. Et assignat ibi duplicẽ rõnem. vna theologicalis. scõa grãmatical. Prima theologicalis ista quam assignat post Arch. dr. qꝛ chr̃istus nobis cõicauit rẽ significatã hoc nomine chr̃ist̃ q̄ dr vncꝰ spũsctõ a deo p̃ie. Ps. Dilexisti iustitiã & odisti iniq̃tatem: p̃terea vnxit te deꝰ deus tuꝰ &c. Hãc vnctionẽ cõicauit nob. qꝛ vt dr Joã. j. de plenitudine eiꝰ oẽs accepimꝰ. et eius vnctio nos docet de oĩb. de sacra vnctiõe. c. vnc. et. j. Joã. ij. Sed rẽ significatã hoc nomie iesus quod sonat creatoꝛ: nõ cõicauit nob̃is. spũm em̃ saluare sibi conuenit. vñ ipe est q̄ saluum facit p̃m suũ: vt dr Lu. j. et dr in di. c. decet. actꝰ dicat nõ alius. Ad b de consecra. di. iij. Nemo. et c. Adest. & q. iij. Illud. ô pe. di. j. Hensurã. j. q. j. Et euidenter. Rõ scõa q̄ est grãmaticalis: est ista. qꝛ Jesus est nomẽ p̃riũ, vnde angelꝰ Lu. j. Vocabis nomẽ eiꝰ iesum, quod nomen (qꝛ p̃riũ) nõ est cõicabile, sed chr̃ist̃ est nomẽ appellatiuũ: & etiã cõicabile, naz est nũcupatio cõis ptãz, vñ hz psale. iuxta illud. Nolite tãgere chr̃istos meos. Jdeo aũt vngimur a chr̃o: qꝛ fecit nos luctatores ɔ diabolũ. de ꝑse. di. j. c. ij. Hec Joan. an. vbi s. ¶ Tertia rõ sumit̃ ab vtilitate effectuali. Nam multiplicẽ vtilitatẽ cõsequimur ex p̃rute hui⁹ sanctissimi nominis Jesu. Et sunt iste: videlicet

Primo est languentiꝫ aĩe medicatiuũ,
Scõo est spũalis fortitudis collatiuũ,
Tertio est duri corꝺis mollificatiuũ,
Quarto ẽ corꝑis infirmitatiꝫ sanatiuũ,
Quinto est diabolice ptãz cõpressiuũ,
Sexto est tpalis piculoꝝ liberatiuum,
Septimo est orationũ exauditiuũ.
Octauo est credentiũ glorificatiuũ.

¶ Primo q̄ hoc nomen Iesus est lãguentis anie medicatiuũ. Confert em̃ medelã spũalẽ anie peroꝝ languenti. Nam si peccator hũiliter inuocet nomẽ dñi iesu: sentit in se mirabiliter contritiõis doloꝛ: ita vt a petis sanet. Joã. r. Oĩs q̃cũq; inuocauerit nomen dñi saluꝰ erit. ¶ Hoc signatũ est q̃n dño Jesu chr̃o mortuo petre scissa sunt & monumẽta aperta sunt: & multa corꝑa sanctoꝝ surrexerũt. Mat. xxvij. Per petras significant corꝺa dura peroꝝ: que sunt dura sicut petre: & q̃cũq; plusq̃ petre. Nam petra rumpit̃ ad ictus mallei reperitos & iteratos. corꝺa aũt peccatoꝝ nr̃a gunt ad ictus verbi dei: quod est malleꝰ,

Item petra q̄uis sit dura: tamen liquefit p̄ ignem. cor aūr peccatoris non liquefit vere ad v̄bum di q̄d est ignis. Autoritas de vtroq; Hiere. xxiij. Nunq̄d non verba mea sunt quasi ignis ait dñs: t q̄si malleus cōterens petrā: ideo duri⁹ est cor peccatorū q̄ petra. Videm⁹ p̄ experientiā q̄ ad tidie venientis ad p̄dicatiōem: t rō duriores est̄ sēdo die q̄ primo. Nam auar⁹ venit t recedit auarus: luxuriosus: t sīr vindicatiu⁹ venit t talis recedit: animo deterior. ita si prius ignorantia ducebat ad peccandū: nō non. Item fit magis ingrat⁹ deo post auditionē verbi dei q̄ antea. Cui g̃ comparabimus: peccator em̄ ex q̄ durior est q̄ petra: certe poterim⁹ ipm incudi cōpare q̄ ex ictu mallei magis firmat in terra siue in ligno: t durior fit. Ideo de peccatore duro dixit dñs ad Job. Cor eius indurabit quasi lapis: t stringetur quasi malleatoris incus Job. xli. Ve g̃ illis peccatoribus qui sicut incudes duri sūt: qui nec flagellis cōterunt: nec v̄bo p̄dicatoris mouent. Remedii est g̃ eis q̄ humiliter inuocēt nomē dñi Jesu: quia eius v̄rute conterent: si tamen petre sunt. non incudes/ quales sunt illi qui sunt obstinati ad peccatū: quia de talibus nulla spes ē. sicut sunt illi q̄ nec cōfiteri volūt nec restituere male ablata: nec rancorē dimittere. De talibus dicit Amos p̄dicta. Sup tribus sceleribus damasci t sup quatuor non conuertā eū. Amos. j. Damascus interp̄tat sanguinē bibens. et significat peccatorē qui bibit sanguinē. i. peccatū quia delectat in peccato/ quod sanguinis nomie nuncupat. Ps. l. Libera me de sanguinibus. Sup hoc g̃ ter. dicit glo. Hiero. sicut habet in c. Sup tribus. de pen. dist. j. Juxta tropologiā h̄ possum⁹ dicere. Primū peccatū est cogitasse que mala ff. Secūdū: cogitatiōibus adq̄euisse puersis. Tertium: q̄ mente decreuerūt ope complere. Quartū: post peccatū non agere pniam t suo sibi complacere delicto. Ille ergo peccator qui non obstinat⁹ est: q̄uis cor habeat durum ad contritiōem: inuocet nomen dñi Jesu t frangēt. sic petre in morte christi ꝛc. Per monumenta v̄o intelliguntur corpora peccatorū/ que sunt speciosa exteriꝰ t depicta variis vestimentorū coloribus t picturis: sed int⁹ in ala sunt fetidissima. De talibus dicit dñs Matth. xxiij. Ve vobis hypocrite q̄ similes estis sepulchris dealbatis q̄ foris apparent hoibus speciosa: intus v̄o plena sunt ossibus mortuorū t omni spurcitia. Ista g̃ monumenta clausa sunt quando peccatores non cōfitent. sed remedium est vt inuocent deuote nomē dñi iesu: et sic aperiantur ora ad cōfitendū: vt putredo vitiorū exeat que in corde paulo ānte latebat. Et sic sanctorū corpa surrexerunt Per quod significat q̄ per contritiōem et cōfessionē quam ex v̄rtute nomis iesu christi habuerūt: resurgūt peccatores a morte peccati ad vitam gratie. Et sic qui erāt priꝰ mortui: postmodū viui t sancti resurgunt. quia nō est cōsiderādū in eis q̄d fuerunt: quia tam inciptūt esse q̄d nō fuerūt. l. dist. Ferrū. Unde t olim in ecclesia primitiua conferebant baptismū apli in nomine Jesu christi: in cuius nomis virtute remittebant peccata in baptismo: t dabat gratia spūssancti. Unde Act. iiij. dicit Petrus Nec em̄ nomen aliud sub celo est datum hoib⁹ in quo oporteat nos saluos fieri. Et idē Petrus dicit Act. x. Huic omnes p̄phete testimoniū perhibent remissionem accipe p̄ nomen eius omnes q̄ credunt in eum. Item p̄s. xxiij. Propt̄ nomen tuū dñe p̄pitiaberꝭ peccato meo: multum est enim. ¶ Secundo hoc nomē sanctum Jesus est ip̄alis fortitudinis collatiuū in p̄secutiōib⁹. s. et aduersitatibus: sicut patet in martyribus: qui per mīta flagella t torm̄ta grauissima fortissimi sustinebant inuocando nomē iesus. Un̄ apostoli qui prius adeo pusillanimes erant q̄ ad verbū vilissimaꝰ p̄sonaꝰ timebant: sic patet de Petro in nocte passionis christi: qui ad vocem ancille primescens/ negauit ch̄m. postmodū v̄rute nomis iesu christi roborati/ in p̄secutionib⁹ letabant. Unde de eis dicit Act. v. Ibant apli gaudentes a conspectu cōcilij: q̄m di. ba. sūt p̄ no. iesu v̄tu. pa. Et eiusdē. xxj. dixit Paul⁹. Ego em̄ non solū alligari: sed etiā mori in hierusalem parat⁹ sum p̄pter nomen dñi iesu. Ad idem facit exemplū de beato Ignatio: de quo scribit q̄ inter tot tormentorū genera nunq̄ ab inuocatōe nois iesu christi cessabat, q̄ cum tortores req̄rerent: cur h̄ nomē toties replicaret: ait. Hoc nomē

cordi meo inscptū habeo: t ideo ab ei⁹ in/
uocatiōe cessare nō valeo. Post mortē igi/
tur eius illi q audierant ꝟ volētes curīe
expiri: cor eius ab eius corpe auulserunt:
et illud scindentes p medīū: totuz cor scri/
ptum hoc nomine Jesus christus litteris
aureis inuenerūt. Unde ex ꝟ plīmi credi/
derunt. Sic t Paulus apl'us innūerabi/
les pſecutiones t pīcula passus/oia in vir
tute huius nomis superauit: quod intantū
dilexit vt in epistolis suis q̄ngentis vici/
bus hoc sanctuz nomen repiak t in scptu/
ra. Unde de eo dicit dñs. Vas electionis
est mihi iste vt portet nomen meū coram
gētib⁹ t regib⁹ t filijs isrl' Act.ix. Quini/
mo sic cordi suo hoc nomē medullit⁹ erat
infixū: vt etiā post mortē caput eius decol
latum/tribus vicib⁹ hoc nomē Jesus no
minauerit: dando tres saltus: t in q̄libet
saltu vnus fons aque limpidissime scatu/
rijt: de qua aqua dante dño cum essem ro
me bibi ego: licz indignus. Ideo Prouer.
xviij. Turrz fortissima nomē dñi: ad ipsaz
currit iust⁹ t exaltabit. ¶ Tertio hoc san
ctū nomē est duri cordis mollificatiuū, scz
ad iniuriaꝝ remissiōem. Unū dicit Can.j.
Oleum effusum nomē tuū: ideo adolesce
tule dilexerūt te nimis. Nota q oleuz ha/
bet ꝓpietatē mollificandi dura. Dicit er/
go ecclesia sancta chr̄o: Nomē tuū. s. Iesus
est oleuz: quia mollificat corda pcōꝝ ad
remissionē iniuriaꝝ receptarum. Et nota
dū dicit: effusum, i. expensum. s. in celo: qz
ruine angelo⁹ replenk. t in terra: qa vbi/
q̄ per apl'os nomen dñi Jesu pdicatū est.
Ps. In oēm terram exiuit sonus eoꝝ tc.
Et p effectū salutis. Esa xlviij. Dedi te i
lucē gentiū vt sis salus mea vsqꝫ ad extre/
mū terre: ideo adolescētule. i. anime deuo
re/ que dicunk adolescentule: quia nō sunt
cōfecte vetustate pcōꝝ. de quib⁹ dicit ps.
Inueteraui iter oēs inimicos meos. No/
ta exemplū qō cōtigit Florentie de cruci/
fixo qui est in monasterio sancti Miniatz
in cuius inuocatiōe mollificatū est cor il/
lius cuius frater occisus fuerat: vt parce/
ret homicide fratris sui quē paulo ante q̄
rebat occidere. Dic exemplū. ¶ Quarto
est corpalis infirmitatz sanatiuū: iuxta il/
lud Mar. vlti. In nomie meo sup egros
manus imponent t bene habebūt. Unō
Petrus Raven. Hoc est nomē qō dedit
cecis visum: claudis gressum: surdis audi/
tum: loquelā mutis: t vitam mortuis re/
stituit. Et de hoc habem⁹ exemplū Act.
iij. de viro claudo ex vtero matrz sue q̄ba
tulabak t portabak ante portaz tēpli: qui
cik speciosa. vt peteret elemosynā ab itro
euntib⁹ in templū tc. Dic historiā. Ubi di
citur. Intuens aūt in eum Petrus cū Jo
anne dixit. Respice in nos. At ille intēde
bat in eos/sperans aliq̄d acceptuꝝ ab eis.
Petrus aūt dixit. Argentū t aurū nō est
mihi: quod aūt habeo hoc tibi do: In no/
mine Jesu chr̄i nazareni surge t ambula.
Et apphensa manu ei⁹ dextera alleuauit
eū: t ptinus cōsolidate sunt bases eius et
plante: et exiliens stetit et ambulauit tc.
Et illo die cōuersi sunt ad fidem q̄ngmi
lia viroꝝ. Dic histo: lā. Ad idem facit exē
plum de Enea paralytico octo annis: cui
dixit Petr⁹: Enea/sanet te dñs Jesus chri
stus: surge t sterne tibi. Et cōtinuo surre
xit Act.ix. De oratiōe scti Vincentij: dic
q̄t milia sanauerit: dicēdo Jesus Marie
fi. tc. Sic dico vobis: si in firmitatib⁹ ve
stris inuocauerit⁹ cū vera fide t deuotōe
nomē dñi nri Jesu chr̄isti: magis pficuum
esset cꝫ vnguenta tc, continuo sanitatem
cōsequeremi: si vobis esset pficua, nō alit.
Eccs. vij. Melius est nomē bonū. s. Jesu
chr̄i cꝫ pciosa vnguenta. quia. s. magz iuꝝ
fragak virtus nois Jesu cꝫ vnguenta pcio
sa. Non ḡ eatis ad diuinos t magos t in
cantatores, quia nihil boni possunt face/
re: nec sanare: vt dr̄ xxv. in c. Admoneāt.
xxvj. q. vij. Nota in legenda beati Bar/
tholomei. Ideo ps. xxxix. Beatus vir cui
us est nomen dñi spes eius t nō respexit
in vanitates t insanias falsas. s. demoniz
t diuinatoꝝ. ¶ Quinto est diabolice pos
testatis compressiuū. Nam diabolus quā/
to hoc sancto nomie expellit: et prās eius
compmit. Unde Mar. vlt. In noie meo
demonia ejcient. Unde apli in virtute hu
ius nois demōes expellebant. Lu. x. Re/
uersi sunt discipuli dicētes. Dñe in nomie
tuo etiā demonia subjciunk nobis. Figu/
ra ei⁹ hꝫ in cithara Dauid: q̄ pulsante: di/
abolus cessabat a vexatōe Saulis. s. Re.
xvj. in fi. vbi dr̄. Quicūqꝫ spūs dei mal⁹ ar
ripiebat saul: Dauid tollebat citharā t pl

cutiebat manu sua et refocillabat Saul
p̄ leui⁹ habebat: recedebat em̄ ab eo sp̄us
malus. Cur h̄? nunq̄d timebat diabol⁹ so
nū citharę: certe nō: cum dicat Job de eo
Qui fact⁹ ē vt nullū timeret. Job. xl. Cur
g̃ fugiebat: R̄n. q̄a illa citharа figurabat
chr̄m iesum crucifixū. Nā citharа q̄ fit de
ligno figurabat crucē chr̄i. Chorde p̄o ci
tharę cū clauilla tracte/figurabant mēbra
chr̄i tracta z extensa cum clauis zc. Et sic
citharа reddit sonū acutū: sic chr̄s in cru
ce reddidit sonū tā acutū q̄ p totū mōm re
sonuit. Si g̃ diabolus fugiebat ad sonitū
citharę figurantis chr̄m: q̄nto magis fuga
bit ad vocē Jesu chr̄i figurati. Si signuz
figurās expulit diabolū: q̄d faciet veritas
figurata: ¶ Sexto est tpaliū periculoz̄
liberatiuū: maxie ad debellandos hostes.
p̄s. xliij. Jnte inimicos nostros vētilabi
mus. i. p̄sequem⁹ z disp̄gem⁹ inimicos no
stros. i. tam carnales q̄ sp̄uales. Lomu. i.
defensione nr̄a: qui a cōmib⁹ se defendunt
alia. z in noie tuo. s. iesū chr̄i a q̄ dicimur
christiani zc. Ad hoc facere potest exem
plū Theodosij senioris: q̄ facta oratōe bre
ui in nomie iesu chr̄i: habuit victoriā p̄tra
Eugenij tyrannū z Arbagastē: sicut legi
tur. xj. li. ecclīastice historie in fine. Et re
fert glo. magna in fine in cle. si dñm. de re
li. z vene. sanc. Et scripsi supra in sermone
vbi agit de oratōis vtilitate. Ab alijs etiā
piculis liberant fideles in p̄trute nois Je
su chr̄i. sicut patet in multis exēplis. Unō
Greg. in pmo dialo. refert de Honorato
viro iustissimo qui ducentoz̄ monachoz̄
pater extitit: q̄ dū q̄dam die ex eo monte
q̄ eius monasterio in excelso p̄minebat:
ingentis saxi moles excerpta esset: z p de
xteri montis latus venientes/totius celle rui
nam z oim fratrū interitū minaret: dum
eā vir dei de sup venientē vidisset: frequē
ti voce chr̄i nomē inuocans: extensa dextе
ra/signū ei crucis opposuit: eāq̄ in ipo de
xteri montis latere cadentē fixit. et q̄ loc⁹
nō erat in q̄ moles illa cadēs inherere po
tuisset: aspicit etiā nunc ita vt casura pen
dere videat. Ad idem facit q̄d idem Gre
go. refert in li. iij. dial. ō Sauino epo Pla
centine ciuitatis: cui cum fuisset nunciatū
q̄ padus fluui⁹ cursus sui alueū egressus:
ecclesie agros occupasset. Rndit diacono
suo hoc sibi referēti. Vade z dic ei: Dan
dat tibi eps vt te cōpescas et ad p̄tuū al
ueum redeas. Quod diaconus audiēs de
spexit z irrisit. Tunc vir dei accersito no
tario dictauit dicens. Sauin⁹ domini no
stri iesu chr̄isti seruus cōminatoriū P ado
p̄cipio tibi in nomie iesu chr̄isti: de alueo
tuo in locis istis vlterius non exeas: nec
terras ecclesie lederē p̄sumas, atq̄ eidez
notario subiunxit: dicēs. Vade et h̄ scri
be: z in aquam eiusdem fluminis p̄oīce.
Quo facto: sancti viri p̄ceptum susciptes
aqua se compescuit: atq̄ ad p̄prium al
ueum reuersa: exire vlterius in loco eodez
non p̄sumpsit. Et subdit Grego di. Qua
in re petere quid aliud q̄s inobediētiū ho
minū duritia confundit/quando in virtu
te Jesu z elementū irrationabile sancti vi
ri p̄cepto obediuit. Ad idem facit quod
refert Hieronym⁹ in libro de vitis patrū
dicens: q̄ ad inuocationē nomis Jesu fu
gauit ipse cum socijs crocodylos eos inse
quentes zc. Patet ergo q̄ nomen domi
ni nostri iesu chr̄isti est liberatiuum a peri
culis: ideo Exo. xv. Domin⁹ quasi vir pu
gnator omnipotens nomen eius: currus
Pharaonis z exercituz eius p̄iecit in ma
re. Item psal. xix. Hi in curribus: z hi in
equis: nos aūt nomē dñi dei nostri inuoca
bimus. Ipsi obligati sūt z ceciderūt. nos
aūt surreximus z erecti sumus. ¶ Septi
mo est orationū exauditiuum. Joan. xvj.
Quicquid petieritis patrez in nomie meo
dabit vobis. Et ideo sancta mater eccle
sia in fine orationū omniū/semper addit:
Per dominū nostrū iesum chr̄istum zc.
¶ Octauo est credentiū honorificatiuū.
Joan. j. Quotq̄t aūt receperūt eum dedit
eis p̄tem filios dei fieri his q̄ credūt in
nomie eius zc. Magn⁹ honor est esse filiū
dei. et h̄ confert vobis ex p̄trute nois Jesu
chr̄i: vt dicit auctoritas allegata. Et q̄ sequi
tur q̄ si filius g̃ z heres. Ro. xviij. Si filij
z heredes: heredes q̄dē dei: coheredes au
tē chr̄isti. Si tñ compatimur z cōglificē
mur. Apoc. xxij. Videbunt faciē ei⁹: z no
men ei⁹ in frontib⁹ eoz̄.

¶ Quomō sit sanctificandū no
men diuinū Sermo XVIII

Sanctificetur nomẽ tuũ. In sermonibꝫ p̃cedẽtibꝫ actũ est quomõ sanctificandum est nomen diuinitatis eternalis: ꝙd est deus: t nomen humanitat̃ trialis: ꝙd est nomen Jesus. Dõ ergo p̃sequẽdo ordinem distinctiõis supra posite in sermõe p̃vj. Restat dicendũ quõ sit sanctificãduz nomen diuinũ: quod sortimur ex spirituali regeneratiõe. Salurek virgo t̃. ¶ Pro introductiõe t intelligentia hui⁹ materie est notandũ: q̃ conclusio firma est i sacra theologia q̃ per regeneratiõem spũalem: que fit maxime per baptismũ: iuxta illud Joã. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua t spũsancto t̃ conseq̃mur t naturã et nomen diuinitatis. Probaꝫ conclusio hec t ratione t autoritate. Ratio ꝺdem sumiꝫ a similitudine duplici. Prima est a similitudine generationis naturalis. Secunda a similitudine generatiõis eternalis. Prima ergo similitudo sumiꝫ a generatione naturali. Nam videm⁹ manifeste q̃ ex generatione naturali cõmunicaꝫ a generante generato: t natura t nomen. Pater eñ homo mediante virtute semis generat filium. t in ipsa generatiõe cõmunicat ei et naturã t nomen. quia t in veritate est homo t vocaꝫ homo. Secũda similitudo sumiꝫ a generatiõe eternali. Nam deus pater generat deum filiũ: t in ipsa generatione dat nato q̃ deus est t deus vocaꝫ. Joan. j. In p̃ncipio erat verbum. Sic ad p̃positum: deus nos regenerat in baptismo per gratiã adoptionis/ per quã efficimur filij dei: eo modo quo t naturaliter generamur a parentibꝫ carnalibꝫ: videlicet q̃ virtutem semimis. Semẽ aũt in hac regeneratione est v̄bum dei conceptũ vel p̃latum. Cõceptũ verbũ est fides viua q̃ gratiam. verbũ v̄o p̃latũ est forma sacramenti baptismi: sicut infra dicet. Per ℔ ergo semen conceptũ in vtero sancte matris ecclesie: ꝺ vterus est fons baptismalis: que ecclesia est sponsa christi. Joan. j. Qui habz sponsam sponsus est: regeneramur in filios dei: t conseq̃mur t naturã ipsi⁹ diuinitatis: iuxta illud. ij. Pe. j. Per ℔ efficiamini ꝺiuine cõsortes nature. et etiaz cõseq̃mur nomen t vocamur dij. Sed quõ ꝺicimur cõsortes nature diuine: cũ solus ipse filius dei sit eiusdẽ nature cũ patre: nec sit illa natura diuisibilis nec cõicabilis: ꝺnimo nec nomen videꝫ cõicabile: iuxta illud Sapientij. Incõmunicabile nomẽ lapidibꝫ t lignis imposuerũt. Sed dicẽdũ q̃ dicimur nature diuine p̃sortes p aliquẽ effectũ virtutis quẽ participam⁹ a diuina bonitate. Virtutes eñ nobis infundunt a deo in q̃ ipse v̄tues sunt essentialiter t naturaliter: et ideo ipsas v̄tues participando/ efficimur participatiue cõsortes diuine nature et ex hoc sumus t vocamur dij: non ꝺdem p̃prie: sed ꝺm similitudinez quandã: vt notat Tho. parte. j. q. xij. ar. ix. Patet rõ. Autoritas. j. Joan. iij. Videte qlem charitatez dedit nobis deus: vt filij dei vocaremur t simus. Et hinc manifeste patet q̃ oñes regenerati possunt dici fratres christi: qa et vere sunt fratres eius. Ro. viij. Quos p̃sciuit t p̃destinauit cõformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse primogenit⁹ i mltis fratribus. Propter hoc merito dñs redarguit iudeos di. Joan. x. Nõne scriptũ est in lege vestra/ q̃ ego dixi: dij estis. Si illos dixit deos/ ad quos sermo dei factus est: t non potest solui scriptura: quem pater sanctificauit t misit in mũm dicitis q̃ blasphemus sum: quia dixi/ filius dei sũ. q. ꝺ. irrõnabiliter t mendaciter hoc dicit/ quia oẽs electi p gratiam: dei sunt filij et nominant filij dei. pater auoritas. Et ꝗbus omnes electi mitti simus. i. filij dei cũ filijs diaboli: hoc est ideo. quia nõdũ manifestatus est effect⁹ huius filiatõnis. ꝗ ꝺdem zizania est mixtũ cum tritico. Sed veniet dies in qua apparebit hui⁹ effect⁹: et distinguent ab inuicem: sicut pastor segregat oues ab hedis. Vnde. j. Joan. iij. Charissimi: nunc filij dei sumus: sed nõdũ apparuit ꝺd erim⁹: scim⁹ aũt q̃m cũ apparuerit siles ei erim⁹: q̃m videbim⁹ eum sicuti est. Jgit sic̃ conformes sumus filio dei iesu christo q̃ntũ ad hoc vt filij dei nominemur t simus: sicut dictũ est. Sic debemus esse etiam ei cõformes in sanctificatione. vt sicut filius dei est sctificat⁹ a patre iuxta illõ Joan. x. Quẽ pater sctificauit t misit i mũm. sic t nos sanctificemur ab ipo deo patre: vt sic sanctificem⁹ in nob

nomen hoc diuinitatz quod ab ipsa p̄ regenerationē spūalem sortiti sum⁹. sicut t ille qui factus est miles/debet honorare in se nomen illud militaris dignitatis. sic t nos sic t rex t doctor t c. ne degeneret nomen a moribus. quia vt dicit legiste: nomē debet esse consequēs rei. insti. de dona. §. est t aliud. Et hoc petim⁹ p̄ hanc petitiōz Sanctificet nomen tuū. i. illud nomē tuum quod est in se sanctum: quod t sortiti sumus per regenerationem spūalem/fiat t appareat sanctū in nobis: vt nos iuxta modulū nostr̄ sancti simus sicut tu dñe sctūs es. Et hoc tunc fiet: qñ gratia quā in baptismo consecuti sum⁹ p̄seuerabit in nob: per quā semp sancti sum⁹. Hā Cypianus Quia ipse deus dixit: sancti estote q̄nia t ego sanctus sum: ideo petimus t rogam⁹ vt q̄ in baptismo sanctificati sumus: in eo quod esse cepim⁹ p̄seuerem⁹. Igitur hinc sumpta occasione videamus quot modis possumus a deo sanctificari. q̄nto em̄ pluribus modis sanctificationem habere poterimus: tanto facilius adq̄rere poterimus huius petitionis effectum. Notandū igit q̄ quinq̄ modi sunt a diuina bonitate instituti ad sanctificandū nos: qui sūt quasi quinq̄ riuuli a fonte diuine gratie p̄cedentes. Primus est modus specialis p̄uentionis. Secundus est modus baptismal' ablutionis. Tertius est modus sacramentalis confessionis. Quartus est modus penitencialis contritōis. Quint⁹ est modus martyrialis afflictiōis. ¶ Prim⁹ modus ē. Isto p̄mo modo leguntr̄ tres sanctificati. vicz Hieremias; d̄ q̄ Hier. j. Postq̄ te formarem in vtero noui te: t anteq̄ exires d̄ vulua sctificaui te. Scd̄o legit etiā de Joāne bap. de q̄ d̄r Luc. j Spūsancto replebit adhuc ex vtero mris sue. Fuit ātem ista sanctificatio facta ex infusiōe spūsancti p̄ d̄bū virginis gl̄iose salutantz Helisabet: sicut d̄r Chrys. Et s̄m q̄ d̄r Tho. in iij. dist. vj. super l'ram. tūc vsus liberi arbitrij fuit accelerat⁹ in Joāne miraculose. Tertio legit de virgine Maria. de q̄ dic̄ Bern. in ser. q̄. de assumptione eius. Beata virginē oib⁹ modis p̄stat ab originali peccati cōtagio sola dei gratia p̄ius q̄ nascer̄ esse mundatā: quā nimirū pietas christiana credere p̄hibet vel min⁹ Hieremia in vtero sanctificatā: vel nō magis Joanne spūsancto repletā. Idem Bern. in epistola ad canonicos Lugdun. Ego puto q̄ copiosior sctificatiōis benedictio q̄ i alijs sanctz ab vtero sctificatis in eā descēderit: q̄ nō solū ipsi⁹ oris tū sanctificaret: sed t vitā eius ab oi pcō deinceps imunē conseruaret: quod alteri nemini in natz q̄dē multer̄ credit esse donatū. Quarto q̄dam asserunt de Jacob. sic refert magr̄ in. iij. sen. dist. vj. q: vicz de illo anteq̄ nasceret sctus erat dictum est: Jacob dilexi: Esau aūt odio habui. Malach. j. t Ro. ix. Quinto idē dicūt q̄dā de Jacobo minore: sicut videntur asserere Egesip⁹ t Hiero. in li. de virz illustrib⁹: dicentes q̄ ipe ex matrz vtero sanctificat⁹ fuit. Et ideo videt tenere Jacob de voragine in q̄dam ser. de eodē sctō Jacobo. ¶ Secūdus modus est baptismal' ablutionis: q̄ q̄uis directe sit ordinata contra cōtagiuz culpe originalis: nihilominus mundat etiam ab omni actuali: veniali t mortali: si illud inueniat in alia baptizati t bñ dispositi. t hec operat in p̄trute passiōis dñi. Aug. j. q. j. Detrahe. vnde ista tanta vis aq̄ vt corp⁹ rāgat t cor abluat. Et nota q̄ nō solum actu baptisma susceptū: sz etiā p̄posito mundat a culpis oib⁹: qñ nō est copia baptizantz vel aque: vel aliquod impedimētū impedit ab actuali susceptione. Nota exemplū qō refert rex⁹ in c. Debitū. de bap. De isto q̄ modo sctificatiōis d̄r apls. Peccatores aliqñ fuistz: sed ablūti estz: sed sctificati sz iustificati estz i noie dñi nr̄i Jesu christi. j. Cor. vj. ¶ Terti⁹ modus est sacramentalis p̄fessionis, Virtute em̄ confessionis sacramentalis sctificatur anima a peccatis. Ideo aūt dixi sacramentalis: ad differentiā cōfessiōis iudicialis. q: iste cōfessiones habēt p̄rarios effectus. Et vt de ceterz taceā: dicā tm̄ vnū q̄ sequit̄ ex confessione iudiciali. i. facta coram iudice ab eo d̄ quē agit̄: siue p̄ modū accusationis: siue inq̄sitiōis: siue denunciationis. Isti em̄ sunt tres modi agendi: vt in c. Qualiter t q̄. de accu. Ex cōfessiōe inquā ista iudiciali sequit̄ p̄dēnatio. q: sic dicit lex: in condemnādo. l. pinde. ff. ad. l. aq̄t. c. Euidentia. de accusa. Nota exēplū de Achior cui dixit Josue. Fili mi da glo

riã domio deo israel: ⁊ cõfitere atz indica mihi q̃d feceris: ⁊ ne abscondas ⁊c. Post q̃ aũt cõfessus fuit peccatũ suum: dixit ei Josue. Quia turbasti nos: exturbet te dominꝰ in die hac. lapidauitq; eũ oĩis israel: ⁊ cũcta q̃ illiꝰ erant igne ꝓsumpta sunt Josue. vij. Ex ꝓfessione aũt sacramẽtali sequit absolutio a peccatz ex potestate clauiũ apostolis ⁊ alijs sacerdotibꝫ data. Joan. xx. Quoꝝ remiseritis peccata remittũtur eis: ⁊ q̃rũ retinueritis retenta sunt. Hoc aũt dominꝰ figuratiue ꝓcepit q̃n leprosos ad sacerdotes misit: dicẽs. Ite oĩdite vos sacerdotibꝫ. Luce. xvij. ⁊ Mat. viij. De hac ergo sanctificatione potest intelligi illud apostoli Roma. vj. Nũc liberati a peccato serui aũt facti deo habetis fructũ vestrũ in sanctificationẽ: finẽ ꝓo vitam eternã. ¶ Quartꝰ modus est penitẽtialis cõtritiõis: quia quãdo deest copia cõfessoris/vel aliquo impedimẽto interueniẽte/peccator cõfiteri nõ valet: tũc sufficit sola cõtritio ad sctificandũ aiam. ps. Dixi cõfitebor aduersum me iniustitiam domino: ⁊ tu remisisti impietatez peccati mei. Exemplũ habemꝰ in latrone cũ domino crucifixo: cui ex vi cõtritiõis dominus peccata remisit/⁊ paradisum ꝓmisit dicens. Amen dico tibi: hodie mecuz eris in paradiso. Luce. xxiij. Non eĩ latro ille martyr fuit: quia nõ ꝓ christi nomine/sed ꝓ demeritis facinoꝝ suoꝝ crucifixus est: vt dicit Augustinꝰ in libro de vnico baptismo. ⁊ habet in decretis, de ꝫse. dist. iiij. Baptismi vicem. Nec obstat qõd dr Hieronymꝰ de peni. dist. j. imporruna. vbi loquẽs de latrõe dicit: ꝙ fecit homicidij penã martyriũ: quia vt dr ibi glo. hoc intelligitur ratõe eterni ꝓmij: quod q̃si martyr recepit cõfitẽdo. Martyr eĩ dicit latro, i. cõfitens. martyr eĩ interꝓtat ꝫfitẽs. Si aũt queras. vnde hanc cõtritionẽ habuit latro ille: Respõdeo: ex tactu vmbre brachij christi: nec miruz: cũ de Petro legat Actuũ. v. ꝙ vmbra eiꝰ sanabat infirmos. De hac ĝ sanctificatiõe in vltima hora vite/põt intelligi illd Hiere. xij. Congrega eos q̃si gregẽ ad victimã: ⁊ sanctifica eos in die occisiõis. Nota moraliter ꝓtra multos q̃ vellent sanctificari ad instar latronis: vellẽt eĩ habere malã vitã ⁊ bonam mortẽ. De talibꝫ dr Hiero. ꝙ vir ꝺ omnibꝫ vnꝰ saluatur: ⁊ de nullo in scptura legit nisi de latrõe. Vñ Aug. in li. de poenitẽtia. ⁊ in decre. de pe. dis. vij. Nullꝰ expectet q̃n peccare nõ põt. Arbitrij eĩ est libertatẽ. s. deꝰ vt delere possit cõmissa nõ necessitatẽ. Qui ꝓpus itaq; a peccatz relinquit/ q̃z ipe relinq̃t ea: nõ libere sed q̃si necessitate ꝺẽnat ⁊c. Idẽ Aug. in eadẽ dist. in c. Siqs posit, sic ait. Age penitẽtiã dũ sanus es: si sic agis/dico tibi q; securus es. q; pniam egisti eo tpe q̃ peccare potuisti. Si aũt vis agere pniam q̃n peccare nõ potes: petã re dimiserũt/nõ tu illa. ¶ Quintꝰ modus est martyrialis afflictiõis: ⁊ h̃ vez nõ solũ quãdo ꝓ fide ds moritꝫ: sed etiã quãdo ꝓ q̃cũq; virtute siue iustitie/siue castitatis/siue alterius. Probat hoc auctoritate ⁊ exẽplo. Auctoritas habet Matth. v. Beati q̃ psecutionẽ patiunt ꝓpter iustitiã: qm̃ ipoꝝ est regnũ celoꝝ. Nota ꝓpter iustitiã, s. generalẽ q̃ complẽdit oĩs virtutes. Exempluz habet in Joãne baptista: q̃ martyr est gloriosus: q̃uis nõ ꝓpter fidem sed ꝓpter iustitiã ociosus sit: vt ptz Mat. vj. De isto ĝ modo sctificatiõis põt intelligi illud Sopho. j. Preparauit dominꝰ hostiã: sanctificauit vocatos. Amen.

De regno dei put datur in vita pñti Sermo. xix.

Adueniat regnum tuũ. Postq̃z in prima ꝑcedẽti petitiõe petiuimꝰ bonũ iustificatiõis. i. gr̃am gratũfacientẽ. Hẽ aũt ipa est via ad gl̃iam: q̃ nõ est aliud q̃ gr̃a ꝫsummata ⁊ ad cõplemẽtum adducta. Ideo ꝫseq̃nter subdit hic scda petitio ꝙ quã petimꝰ bonũ glorificãs: dicẽtes Adueniat regnum tuũ. Saluetur ꝙz maria ⁊c. Pro euidentia ⁊ intellectu huius petitiõis est notandũ q; hec petitio potest dupliciter intelligi: ſm q; dupliciter potest accipi regnũ dei. Primo modo potest accipi regnum dei qõ datur in vita presenti. Secũdo modo potest accipi regnũ dei quod datur in vita futura. Primũ regnũ

vel est iustitia generalis: in qua cõprehendunt omnes virtutes. Propter quod dicit Aplus. Roma. xiiij. Nõ est regnũ dei esca et potus: sed iustitia et pax et gaudiũ in spiritusancto. Et Gregoriꝰ dicit q̃ summũ bonum est iusticiaz colere: ac sua cuiq; iura seruare. xij. q. ij. Cũ deuotissimã. Hoc ẽ regnum dei cõsistit in iustitia / pur est virtꝰ generalis: pax aũt et gaudiũ sunt effectus cõsequentes ipam iustitiã quasi fructꝰ et premia et remunerationes eius. Sicut em ex vitio sequit turbatio et inquietudo: iuxta illud psal. Turbati sunt omnes insipientes corde. Ysaie. lvij. Non est pax impijs dicit dominꝰ. Item Augusti. Jussisti dominꝰ et sic est vt pena sit sibi omnis inordinatus animꝰ. sic ex iustitia sequit pax et gaudiũ. psal. cxiij. Pax multa diligentibus legem tuam: et nõ est illis scandalũ. Item alibi psal. lxxxiij. Audiam q̃d loquat̃ in me dominꝰ deus: quoniã loquit̃ pacez in plebem suaz: et sup. san. tu. et in eos q̃ convertunt ad cor. Et quia iustitia et pax et gaudiũ in nobis ipis sunt: si virtuose viuimus. Idcirco dixit dñs Luce. xvij. Regnũ dei intra vos est. Dicit aũt iustitia regnum dei dupliciter ratione. s. passiue et actiue. Passiue quidem: quia p̃ virtutes ipas in iustitia generali ꝓtentas deus regnat in nobis: et nos in ipo regimur: sicut regnũ regit̃ a rege. et ipe rex regnat in regno per vasallos suos. Virtutes em sũt vasalli chri: ꝓpter quod eis dicit dominꝰ virtutũ. Ps. Dominꝰ virtutum ipe est rex glorie. et de virtutibus put sunt habitus infusi. Actiue vo: quia per virtutes nos sumꝰ reges / inq̃ntũ per eas bene regimus potentias anime quasi quatuor maximas ciuitates: quia vicz potentiã intellectiuã bene regimꝰ per fidem et prudentiã: potentiã appetitiuã rationalem que est voluntas / bene regimꝰ per charitatem et iustitiam. potentiã transeuntem per fortitudinem et patientiam. potentiam cõcupiscibilem per temperantiam et sobrietatem. Regimus etiã corpꝰ cũ q̃nq; sensibus / quasi aliud regnũ cũ q̃nq; castris. Propter qđ dicitur Apocal. v. Fecisti nos deo nostro regnũ et sacerdotes: et regnabimꝰ super terra. Vñ ꝙdus. Si bene mẽbra regis: es dignꝰ noie regis. Hoc est regnũ verũ sine q̃ nullus põt vere dici rex. Nota hic exẽplũ Diogenis et Alexandri. q̃ Diogenes cũ dixisset q̃ Alexander erat fuꝰ seruus suus: interrogat ab eo q̃re h̃ dixerat: Respõdit: Ego pualeo cupiditatibus meis / refrenas illas: et subiciens mihi illas / vt mihi pareant. Tibi aũt cupiditates pualent: et illarũ seruꝰ efficeris / illarũ obtẽperas iussioi. q̃ seruꝰ es seruoꝝ meoꝝ. Jo ot scptura. Melior est patientia viro forti et q̃ dominat̃ animo suo / expugnatore vrbiũ. Prouerb. xvj. Item ecclesia. Omnipotes et misericors deꝰ quez nosse viuere / cui seruire regnare est. tc. Igit̃ fm hunc sensum: p̃ hanc petitionẽ Adueniat regnũ tuũ / petimꝰ iustitiaz generalẽ: que vt dixi ꝓtinet omes ꝓtutes. Et cuius hec petitio posset intelligi in ꝓma petitiõe / p quã petimꝰ gram iustificantẽ: in q̃ etiam conectit iustitia et cetere omes ꝓtutes infuse. Nihilominꝰ de hmõi iustitia sermo ꝓsens erit: ex quo in ea ot ꝓsistere regnum dei. Notãdũ ẽ q̃ iustitia diffinit̃ sic a legistis. Justitia est ꝓstãs et ꝑpetua volũtas / ius suũ vnicuiq; tribuẽs: vt instit. de iust. et iure. in ꝓnci. et. ff. eodẽ. tl. j. Justitia. Sic aũ ot Tho. ij. ij. q. lviij. ar. j. volũtas accipit̃ hic pactu: nõ potẽtia. et accipit̃ hic actus ꝑ habitu: sicut cõsuerũ erat apõ antiquos diffinire habitꝰ ꝑ actꝰ: sicut Augusti. ot sup Joãnem. q̃ fides est credere qđ nõ vides. Et Ambro. q̃ penitẽtia est ꝓterita mala plangere: et plangẽda iteruz nõ committere. Dicit aũt ꝑpetua non ex parte actꝰ: nõ qz actꝰ perpetuo duret: qa sic solius dei volũtas est perpetua: sed ex parte obiecti: qz scz aliq̃s vult ꝑpetuo facere aliq̃d: et hoc requirit̃ ad ratõem iustitie. Nõ em sufficit ad ratõem iustitie q̃ aliq̃s velit ad horam in aliq̃ negotio seruare iustitiam: quia vix inuenit̃ aliq̃s q̃ velit in omnib; iniusta agere. sed sequit̃ q̃ homo habeat volũtatem perpetuo et in omnibus iustitiam ꝓseruãdi. Qđ aũt sequit̃: ius suum vnicuiq; tribuẽs: intelligit̃ vel ꝓmodũ imperantis et dirigẽtis: et hoc pertinet ad iudicem: qz iudex est iustũ animatũ. et ꝓnceps est custos iusti: vt ot in. v. Ethicorũ. Vel per modum exeq̃ntis: et sic subditi reddũt quod suũ est vnicuiq;. Est igitur notãdũ q̃ loq̃ndo de iustitia ꝓout est virtus generalis fm qđ accipit̃ cũ dicit̃ q̃ re

gnũ dei ẽ iustitia ⁊c̃. Ad iustitiam ꝑtinet vnicuiq; reddere qđ suũ est. Tũc ḡ erim⁹ iusti cũ reddiderim⁹ vnicuiq; qđ suũ est. i. ꝺbitũ. Et ꝙseqñt adueniet ad nos regnũ dei/inq̃ntũ põt in ꝑnti vita haberi. Quiq; ergo debem⁹ diuersis que debem⁹ eis soluere: videlicz

Primo debem⁹ deo verã credẽtiã
Scõo superiori ꝓmptã obedientiã.
Tertio cõsti gñalẽ benivolẽtiã
Quarto ꝺfensori sollicitã diligẽtiã
Quinto nobismetipsis puram conscientiam.

¶ Primo ḡ ⁊c̃. Vera credẽtia est qñ credulitas interior est ꝙformis operib⁹ exterioribꝫ. Veritas em̃ vt ait pḧus est adeq̃tio rei ad intellectũ. tũc ḡ est vera fides qñ ẽ cordialis ⁊ verbalis: vt qđ cor credit os loq̃t ꝙfitẽdo. Talis erat fiꝺs dauid: q̃ dicebat Credidi ꝓpter qđ locut⁹ sum ⁊c̃. Notãdũ ḡ q; circa fidẽ habet se q̃drifariã gen⁹ humanũ. Quidã em̃ habẽt fidem cordialẽ/⁊ nõ ꝺfalẽ: sicut sũt illi q̃ timore mortis abnegãt fidẽ chr̃i ore: tñ corde tenent eã ⁊c̃. Tales si i tali statu decedũt/dãnant. Roma. x. Corde creditur ad iustitiã: ore aũt cõfessio fit ad salutẽ. Nota exẽplũ de Eleazaro sene: q̃ noluit mortẽ euitare/simulando se carnes porcinas mãducasse ⁊c̃. sicut legit. j. Macha. vj. Quidã ꝺo ecõtra habent fidẽ ꝺfalez: sed nõ realẽ: sicut sũt falsi chr̃iani: q̃ ꝙfitẽtes ꝺo chr̃i fidẽ: in corde tñ nõ credũt/aut dubitãt. dubi⁹ aũt in fide infidelis est: sicut ꝺt text⁹ in c. j. de hereticis. Multi sũt hodie tales q̃ adorant chr̃m: audiũt missas ⁊ sermones: sed i corde nõ credũt. Quod patz, quia viuũt carnaliter ⁊ in peccatis mortalibꝫ: sicut sunt concubinarij/usurarij/simoniaci/pirate/vindicatiui ⁊ ceteri hmõi: tales nõ sunt vere fideles. Unde apl's ad Titũ. j. Confitent se nosse deũ: factis aũt negant. Sup q̃ textu ꝺt Hiero. ⁊ habẽt in decretz. xj. q. iij. Estimãt q̃dã in eo deum tm̃ negari: si in ꝑsecutiõibꝫ q̃s a gẽtilitate cõpr̃ehẽsus cõfiteri rennerit se esse chr̃ianũ. Ecce apostolus omnibꝫ q̃ quersa sunt factis deũ asserit negari. chr̃s sapiẽtia est: iustitia: veritas: sanctitas: fortitudo. Negat ꝑ insipiẽtiam sapiẽtia: ꝑ iniq̃tatẽ iustitia: per mendaciũ veritas: per turpitudinẽ sanctitas: per imbecillitatẽ animi fortitudo. Itẽm cũq; vincimur a vitijs atq; peccatis/totiens negam⁹ deũ. Quidã em̃ ⁊ terrij/neutrã fidem habẽt neq; cordialẽ neq; ꝺfalẽ: sicut sũt infideles. Cõtra q̃s ꝺt Joan. iij. Qui nõ credit/iã iudicat⁹ est. Itẽ Dar, vlti. Qui ꝙ nõ crediderit/cõdemnabit. Quidã ⁊ q̃rti habent vtrãq; sicut sũt veri chr̃iani q̃ ⁊ corde pfecto credũt ⁊ nullo timore ꝙcussi confiteri chr̃m ꝓtimescunt. Hãc credulitatẽ debem⁹ deo: nã ⁊ ipe ꝓcepit discipulis dicẽs. Eritis mihi testes in hierl'm ⁊ in omi iudea ⁊ samaria ⁊ vsq; ad vltimũ terre. Ꝙ apl's Heb. xj. Oportet accedentẽ ad deũ credere ⁊c̃. Sic ḡ faciendo reddem⁹ deo credentiã debitam.

¶ Scõo debemus superiori ꝓmptã obedientiã: ⁊ hoc duplici rõne. Prima est: q̃ superior tã s, ũalis q̃ reꝓzalis est vicarius dei. vñ sicut debeẽ obedientia deo: sic ⁊ vicario eius: q̃ repñtat ꝑsonã eius. Luce. x. Qui vos audit me audit: ⁊ q̃ vos spernit me spernit. Itẽ Roma. xiij. Qis ania potestatibꝫ sublimioribꝫ subdita sit: nõ em̃ potestas nisi a deo. q̃ aũt a deo sũt ordinata sunt. Itaq; q̃ resistit ptãti/dei ordinationi resistit. Et infra. Dei em̃ minister est vindex in irã ei q̃ malũ agit. Ad idẽ facit xj. q. iij. Qui resistit. Scda rõ est: q̃ obedientia est q̃dã ꝓtestatio fidei interioris: et tõ sicut ꝺbeẽ fides deo vt supꝫ dictũ est: sic ⁊ obedientia. Ꝙpe aũt deꝰ ꝓcipit vt obediamus ꝑlatis: ḡ debemus ꝑlatis obedire. Heb. xiij. Obedite ꝓpositis vestris ⁊ subiacete eis. Ꝙpi em̃ quig; ſar q̃si rõnẽ ꝓ animab⁹ vestris reddituri. Vñ ad ꝓpositum ꝺt Greg. in moza. li. vi. ⁊ hr̃. viij. q. j. Sic endũ. Obedientia victimis iure ꝓponitur, q; ꝑ victimas aliena caro: ꝑ obedientiam ꝙ ꝓpria volũtas mactat. Et aduersꝰ ego melꝰ ostendit q̃d de eius laude sentitur. Si em̃ q̃si ariolãdi est pecm̃ repugnare/⁊ q̃si sceꝰ idolatrie nolle adq̃escere: tota est q̃ fidei possidet meritũ obedientia, sine q̃ quisq; infidelis esse ꝙicit/etiãsi fidelis esse videat. Et q̃ rectu patz q̃ inobediens ꝙcit esse infidelis: ⁊ ideo maxime est puniendus inobediens. Unde Pius papa, xj. q. j. Si quis sacerdotum vel reliqꝝ clericoꝝ suo episcopo inobediens fuerit/aut ei insidias paraverit/aut cõ-

meliam aut calūniam vel cōuitia intuleʒ rit ꝛ cōuinci potuerit: mox depositꝰ curie tradat: ꝛ recipiat qđ inique gessit. Predicta ꝙa sūt in licitis ꝛ honestis: alioqn nō tenet subditus obedire supiori si ei pcipiat aliqđ inhonestū ꝛ iniustū: dūmō manifestū sit iniustuʒ: vt pbat. xj. q. iij. Si dominꝰ ꝛc. Julianꝰ, ꝛ nor. glo. in ca. Nerui reticuloʒ leuitarbā. xiij. dis. vide hoc. Si aūt nō sit manifeste iniustū: excusat subditus obedientēs rōne dubijꝫ ꝛ subiectionis. xiij. q. j. Quid culpat. ¶ Tertio debemus equali generalē benuolentiā: nō excipiēdo aliquē: sed omnes debemus diligere bonos ꝛ malos/amicos ꝛ inimicos ꝛc. Probat rōne ꝛ auctoritate. Ratio sumitur a similitudine. Naʒ videmus qꝺ pter reuerentiā ꝛ amorē quē gerimus ad deum/diligimꝰ ꝛ honoramus imagines suas cuiuscunqʒ sint materie: siue de auro siue de argēto: siue đ lapide siue de ligno: siue etiā de carbone. ꝛ hoc nō rōne imaginis: sed rōne imaginati: vt pbat de ꝑse. di. iij. Venerabiles. ꝛ c. Peruenit. Idez de imagine ꝙginis ꝛ sanctoʒ. Nō nulla imago in creaturis corporalibꝫ est magis ꝙpria deo qꝫ homo. Gene. j. Faciamꝰ hoīem ꝛc. Et ad eiusdez imaginē qppe dei factus est homo. Declara ꝛc. Oportet ergo qꝺ exhibeāꝰ reuerētiā honoꝝ ꝛ benuolētiam/cuiuscūqʒ sint qualitatis: siue sint đ auro: vt sunt ꝑsone habētes charitatez, siue sint de argento: vt sunt homines habētes sciētiā. siue sint đ lapide: vt sūt iracundi. siue de ligno: vt q̄ꝺ one mūdane: que sunt vt ligna arida. siue đ carbone: vt sūt peccatores ꝛ ribaldi: qꝫ interius sunt nigri ꝙ malam ꝑsciam: ꝛ exteri ꝙ malā famā. Deu. iij. Denigrata est sup carbōes facies eoꝝ/ꝛ nō cognīti in plateis. ſ. vite bone: qꝛ omes ad imaginē qppe dei facti sūt Ideo đ. j. Joā. iij. Si qs dixerit qm̄ diligo deū ꝛ frem suū oderit: mēdax ē. Qui em nō diligit fratrē suū quez videt: deum quē nō videt quō pōt diligere? Item alia auctoritas Matt. vj. Diligite inimicos vestros: bñfacite his qꝺ oderūt vos. ꝛc. Nota bñfacite, debet em ista dilectio ꝛ benuolentia hīe tria. ſ. cor/lingua ꝛ opꝰ: alioqn nō ē vera. j. Joā. iij. Qui habuerit substantiā hui⁹ mūdi ꝛ viderit frem suū necessitatē hīe/ꝛ clauserit viscera sua ab eo/q̄ mō charitas dei manet i illo? Filioli nō diligam⁹ ꝙbo neqꝫ lingua tm̄: sed opē ꝛ ꝙritate. Patz q̄ qꝺ debem⁹ eq̄li benuolētiaʒ generalē. Jō đ apl⁹ Roma. xiij. Reddite oibꝫ debita: cui tributum/tributuʒ: cui vectigal/vectigal: cui timorē/timorē: cui honorē/honoꝛe. nemini qcq̄ debeatis nisi vt inuicē diligatis ¶ Quarto debemꝰ inferioꝛi sollicitā diligētiā ne occasiōe negligētie ꝓlati subditi pereat: ꝛ exigat sanguis eius de manibꝫ suis. Rom. xij. Qui pest in solicitudie: nec excusat si pastoꝛ dicat se ignorare subditos esse malos: sicut plerīqꝫ ꝓlati se excusant: qꝛ cuilibꝫ pastori pcipit a deo dicēte. Diligenter agnosce vultū pecoris tui: tuosq̄ greges ꝑsidera. Prouerb. xxvij. Ideo đ Greg. in Registro. ꝛ habet in ca. cuius. de regu. iu. Nō excusat pastoꝛ si lupus comedit oues ꝛ pastoꝛ ſ̄ fugit. qm̄o pastoꝛ debet exponere vitā suam pro salute subditoꝝ. Joan. x. Bonus pastoꝛ animā suam dat ꝓ ouibꝫ suis. Super q̄ rectu đ Grego. in homel. Primum nobis est exteriora nostra misericorditer ouibꝫ impendere. postremuʒ ꝙ si necesse sit etiā mortē nostrā ꝓ eisdem ouibꝫ ministrare. A ꝓmo aūt hoc minimo ꝙuenitur ad postremū maius. Sed cū incomparabiliter longe sit melioꝛ ania qua viuimus terrena substantia quā exterius possidemus: qui nō dat ꝓ ouibꝫ substantiā suam quādo pro bis daturus est animā suam. ¶ Quinto debemus nobis ꝑ meritis purā cōtinentiam. Roma. viij. Fratres debitores sumus nō carni: vt fm carnē viuam⁹? Si em fm carnem viteritis/moꝛiemini: Si aūt spiritu facta carnis mortificaueritis/viuetis ꝛc. Amen

¶ Quid sit regnum dei. Sermo. xx.

ADueniat re: gnuʒ tuū. Sup̄ ꝓmone ꝓmo exposita est hec petitio fm primū modū: put. ſ. accipit regnum dei pro ut datur in vita ꝓsenti. Modo restat exponere fm secundum modum: videlicet

put regnū dei accipit quod dat in vita futura. Salutet virgo ꝛc. ¶ Igit intelligẽdo hanc petitiõem de regno dei qđ dat in vita futura: est sensus cū dicimus. Adueniat regnū tuum. i. petim⁹ vt ꝓducas nos ad regnū tuū. hoc est regnū nõ caducū: nõ vanū: non transitoriū: sicut fuerunt ꝛ sunt regna mõdi. Nõne vanū ꝛ caducū fuit regnum assyrioꝝ: nõne fuit vanū regnū ꝑsarū ꝛ medoꝝ: nõne fuit vanū regnū grecorum: nonne vanū fuit etiam regnū romanoꝝ: Ista em̃ fuerãt ꝓncipalia regna mũdi que fuerũt ostensa ex diuina reuelatiõe Danieli in visione sub specie quattuor bestiarum: vt legit Dañ. vij.

Primū regnum assyrioꝝ ostensum fuit sibi sub specie leene.

Secundum. s. Persarum et Medoꝝ sub specie vrsi.

Tertiū Grecoꝝ sub specie pardi.

Quartum Romanoꝝ sub specie bestie terribilis atq; mirabil' ꝛ fortis nimis: dentes ferreos habentis. De qua bestia dicit Pñs. Singlaris fer⁹ depastus est eã. Oia ergo regna terrena vana sunt. Ideo dicit Hecuba vxor regis Priami: lamentans destructionẽ Troie: sicut refert Sene. in prin. vj. Tragedie. Quicũq; regno fidit ꝛ magna potẽs dñaꝝ aula: Nec leues metuit deos: animũq; reb⁹ credulũ letis dedit: me videat ꝛ te Troia: non vnq̃ tulit domicumenta sors maiora q̃ fragili loco starẽt supbi. Igit non hoc regnum petamus a deo patre nostro. quia miserrimus est qui spem ponit in hui⁹ regni caducis ꝛ in affluentia ꝛpalium ꝑspitatũ: ꝛ fidit in fallaci fortuna. ſ. Lox. xv. Si in hac vita tm̃ i christo sperãtes sumus: miserabiliores sumus omnib⁹ homib⁹. Petamus igitur regnum stabile illud ꝛ eternũ qđ ab eterno est electis paratum. iuxta illud Matth. xxviij. Venite benedicti patris mei ꝑcipite regnum quod paratũ est vobis a constitutione mõdi. Hoc regnũ instruct⁹ a spiritusancto petiuit latro. i cruce dicẽs Memento mei dñe dum veneris in regnũ tuum Luc. xxij. De quo Dauid i ꝑs. Regnũ tuum regnũ oim̃ seculoꝝ ꝛc. Itẽ Daniel vij. Ptãs el⁹ ptãs eterna q̃ non auferet: ꝛ regnum eius qđ non corrũpet. De hõigit regno tria nobis consideranda occurrũt. Primo quid sit.

Secundo quantum sit.

Tertio quorum sit.

¶ Circa primũ erit sermo noster hodie. Pro declaratione igit nota q̃ regnũ dei ẽ vita eterna. vita aũt eterna cõsistit in clara cognitione dei. iuxta illud Joan. xvij. Hec est aũt vita eterna vt cognoscant te solum verũ deum ꝛ quẽ misisti iesum christũ. Et hac aũt cognitione dei ꝓcedũt duodecim beatitudines: que significant per duodecim fructus ligni vite: de quibus legitur Apocal. vlc. Istarũ igitur duodecim beatitudinũ: quattuor ꝑtinent ad animã. quattuor ꝯo ad corpus: quattuor ad compositum.

Prima ergo beatitudo concernens animã: est clara visio.

Secunda est firma tentio.

Tertia est delectabilis fruitio.

Quarta creaturaꝝ cognitio.

¶ Prima concernẽs corpus est immortalis ꝛ impassibilis.

Secunda leuis subtilitas.

Tertia penetrabilis agilitas.

Quarta fulgens claritas.

¶ Prima concernẽs compositũ est cõcordia seu pax generalis.

Secũda est abũdantia vniuersalis.

Tertia est plena iocunditas.

Quarta est certa ꝓpetuitas.

¶ Prima ergo ẽ clara visio. ſ. Joã. j. Viri debimus deum sicuti est. i. sua... maiestatẽ: claritatẽ: benignitatẽ ꝛc. Videbit autẽ ipsa diuina essentia ab omnibus beatis tota: sed non totaliter. i. put ẽ infinita. Videbitur tamen essentia diuina limpidius ab vno q̃ ab alio: vt notat Tho. ſ. parte. q. xij. ar. vj. Et ista diuersitas erit ex parte videntium: non visi. ſ. dei. quia idẽ erit vtrũq; simplicissimũ: nulla poterit esse diuersitas. sed ex parte potentie. Nam quantuz vna potentia magis erit ꝑfecta lumine glorie q̃ altera: tanto perfectius operabitur ea vnum idem obiectum. sicut idem sol diuersimode aspicitur vel eadem littera a diuersis legentibus: fm̃ q̃ oculus magis et minus est dispositus ad videndũ. Et ista autẽ visione causabitur triplex gaudium. Primũ erit in videndo faciem diuinã. ſ.

Ostẽde faciem tuã ⁊ salui erim⁹. Bern. i epla ad Sophiã ꝑginẽ. Reuera illud est verũ ⁊ solum gaudiũ qõ nõ de creatura ꝛ creatore ꝓcipit. qõ cum possederis/nemo tollet a te: cui compara omnis aliũde iocunditas meror est: omnis suauitas dolor est: oẽ dulce amar: oẽ decor fedũ: oẽ postremo ãdcunq; delectare possit molestum ⁊c. Hec ille. Hãc faciez desiderabat Moyses videre. Exo. xxxiij. dicẽs. Ostẽde mihi faciẽ tuam. Et audiuit a domio. Ostendã tibi oẽ bonũ. Scõm gaudiuz erit videndo humanitatẽ chr̃i. Esa. xxxiij. Regẽ in decore suo videbũt. Bern. Pleniũ ꝑfus omnis suauitatis dulcedine videre hoiem/hois ꝑditorẽ. Tertiũ gaudiũ erit in ꝓsideratiõe vniõis humãe nature ad diuinã. Mirabile em̃ gaudiuz electis erit cũ cognoscẽt q̃ frater eor ꝑm carnez verus deus est. Nota qñ aliq̃s est ꝓmot⁹ in potẽtia, ñtũ gaudẽt ꝓsanguinei ei⁹ ⁊c Eccs. xj. Dulce lumẽ ⁊ dlectabile ẽ oculis videre solẽ ¶ Scõa britudo est firma retentio. Cõprehedent em̃ bri deũ in se: sic currite vt comphendatis. j. Cor. ix. Non ꝙdem comphensione tali q̃ deus comphensus includat in electis: qz h̃ est ipossibile intellectui creato. Aug. ad Paulinũ in libro de videndo deũ. Attingere mente deũ magna est brũdo: comphendere aũt est impossibile. Sed comphẽdit anima beata deum cõprehensiõe tentionis: quia tenet eũ ita fortit̃ q̃ nunq; ab eo separari põt. Vñ Cant. iij. dr q̃libet beat⁹ Inueni quẽ diligit ania mea: teneã eum nec dimittã. Vide Tho. j. ij. q. iij. ar. iij. ⁊ parte. j. q. xij. ar. vij. in respõsione ad pmũ. Hoc mõ loqndi vtit aplus Phil. iij. vi. Sequor aũt si q̃ modo comphẽdã ⁊c. ¶ Tertia est delectabilis fruitio: qz ania fruit deo: que q̃ delectabilis sit nõ posset exprmi/si omia membra humana ꝓuerterẽtur in linguas. Possum⁹ aũt de h̃ aliq̃d cõgere ex scriptura ⁊ ex creatura. Ex scriptura q̃dez. Nam Petr⁹ aliq̃d minimum illius fruitionis gustauit: ⁊ statim inebriatus dixit, Domine bonũ est nos hic esse: faciam⁹ hic tria tabernacula: tibi vnum: Moysi vnũ ⁊ Helie vnũ: nesciẽs q̃d dicer: vt ꝛ Mat. xvij. ⁊ Luc. ix. Ex creatura ꝓo. Nam videm⁹ q̃ fruitio creaturarũ intantũ delectat peccatores: q̃ inebriant ⁊ a ꝓa ꝓponũt: vt creaturã dilectã consequant: etiam seipsos postergãtes ⁊ exponẽtes ꝑiculis: sicut ꝓz de luxurioso: vt cõsequat voluptates: ꝺ auaro/vt ꝓsequatur diuitias: de supbo/vt cõsequat honores. Quãto g̃ magis delectat fruitio dei q̃ est fons infinitus oĩs bonitatis: in cui⁹ fruitione oĩa bona ania simul cõsequit̃, nõ sic in fruitiõe creature: qz vnũ tm̃ bonũ cõsequit̃ fruens ⁊c. Jõ Dauid dicebat deo q̃ aliquã minimã guttaz gustabat de illa dulcedine: Quã magna multitudo dulcedinis tue domine: quã abscondisti timẽtibus te ⁊c. Jrem Augus. Introducis me dñe in quãdã dulcedinẽ: q̃ si ꝑficiat̃ in me si nõ est vita eẽna/nescio q̃d sit aliud vitabrã. Propter hãc martyres ꝓtempserũt vitam ꝓpriã: ꝓfessores mõm: ꝙgines voluptates: ⁊ ceteri sancti oĩs creaturas. Philippẽn. iij. Omnia arbitror vt stercora: vt chr̃m lucrifaciã/⁊ inueniar in illo. Et de Augustino legit̃: q̃ displicebat ei quicq̃d agebat in seculo p̃ dulcedine dei ⁊ decore domus eius quã dilexit. ps. xxvj. Gustate ⁊ videte qm̃ suauis est dñs: beatus vir q̃ spat in eo. ¶ Quarta est creaturaz cognitio. Ania em̃ vni⁹ rustici vel pueri baptizati/plus in vita beata cognoscit de rebꝰ diuinis ⁊ creatis: q̃ aliq̃s vnq̃ theolog⁹ vel pbus in hac vita longe clarius ⁊ certius. Notãdũ aũt q̃ anima separata beata põt habere tripliciter cognitionẽ de creaturis. Vnã p̃ species adq̃sitas: si hic in ꝑsenti vita adq̃siuit p̃ sciẽtiã. Alterã p̃ species infusas: etiamsi sit anima pueri baptizati vel rustici. Tertiã p̃ cognitõem in verbo in quo relucent omniũ creaturaz rationes sicut in speculo que vocant idee: ⁊ sũt ipe deus. Joan. j. Quod factũ est in ipo vita erat. Et hec cognitio ꝓpter sui claritatem dicit matutina. Cognoscere autẽ creaturas in seipis dicitur vis̃o seu cognitio vespertina. Hac autem visione in verbo dei omnia cognoscũt anime beate que adsuit gloriã pertinẽt. Nota q̃ beatus Benedictus vidit totum mundũ sub vno solis radio. Biego. Quid est quod nõ videant q̃ videntẽ omnia vident: Vide Thomã. j. parte. q. xij. ar. vij. ¶ Quinta britudo q̃ est ꝓmaria respectu corꝑis glorificati: est

impassibilitas: qz corp⁹ nostr̃ erit immortale z impassibile. Esaie. xxv. Precipitabit dñs in sempiternũ mortez. Et Apoc. xx. Mors vltra nõ erit. Ratio é: vt ꝯformemur chr̃o resurgẽti. Rom. vj. Chr̃s resurgens ex mortuis iã nõ moritꝛ: mors illi vltra nõ dominabit ꝛc. Phil. iij. Saluatorem expectam⁹ dñm nostr̃ Jesum chr̃m: q reformabit corpus humilitatis nr̃e cõfiguratũ corpori claritatis sue. Vide ꝺ latius in ſmone de articulis fidei: q scpsi ſmõe. xvj. vbi agit de q̃litate corpoꝝ resurgendoꝝ. Hanc aũt beatitudinẽ merenꝯ electi ꝓpter ꝓtẽ patiẽtie: ꝓpter quaz fuerũt quasi impassibiles in aduersitatib⁹ sibi a deo z ab homib⁹ illatis. Luc. xxj. In patiẽtia vestra possidebitis animas vestras.

¶ Secta beatitudo z scꝺa corpis glorificati/ est subtilitas. Hanc etiã beati habebũt p eãdem rõnem: vt ꝯformenꝯ corpori chr̃i: q vsus est hac beatitudine q̃ exiuit de sacratissimo vtero v̄gis clauso. Jrẽ q̃ exiuit de sepulchro: z q̃ ianuis clausis ingressus est ad apostolos in locũ vbi erant ꝯgregati ꝓpter metũ iudeoꝝ. Joã. xx. Hanc beatitudinẽ merenꝯ electi merito abstinẽtie seu temperãtie ab oĩ voluptate z ab vsu q̃cq̃ sensuũ: seruãtes effectus suos in puritate ꝓfecta z gratia. Prouer. iij. Omni custodia serua cor tuũ: qz ex ipo vita ꝓcedit. ¶ Septima beatitudo z tertia corporis/ est agilitas: eadẽ rõne vt conformemur corpi chr̃i: qui vsus est hac beatitudine siue dote/ quãdo sup maris ꝓcellas siccis pedib⁹ ambulauit. Matt. xiij. Et quãdo post resurrectionẽ de paradiſo terrestri: in quo degebat (vt pleriq̃ opinãtur) subito apostolis apparuit. Jtez in die ascensionis: quãdo in momẽto penetrauit celos. Hanc beatitudinem ꝯsequenꝯ electi merito diligentie ſpũalis quã habuerunt ꝛobſeruãtia mãdatoꝝ dei z in fructo eiusdem Jdeo dicit. ij. Paral. xix. Bene viligenter z erit dñs vobiscũ. ¶ Octava beatitudo z q̃rta corpis/ est claritas. Mat. xiij. Fulgebũt iusti sicut sol in regno patris mei: z ħ vt cõformemur christo: qui vsus est hac beatitudine in transfiguratione sua: quãdo resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta aũt sicut nix. Mat. xvij. z Luc. ix. Jstam beatitudinem consequenꝯ electi merito castitatis. Nã sicut castitas facit hominẽ claꝝ in ꝛscientia z in corpe et in fama: iuxta illud Sapiẽ. iij. O ꝙl chra est casta generatio cum claritate: immortalis est cũ memoria illius z̃. sic et corpus erit claritatis beatitudine insigne.

¶ Nona beatitudo z ꝓma ꝓtinens adcõpositum erit ꝯcordia z pax generalis. ps. lxvij. Qui habitare facit vnanimes in domo. Esaie. ix. Pacis nõ erit finis Roma. x. Nõ est regnum dei esca z potus: sed iustitia z pax z gaudiũ in spũsancto. Triplex pax erit in beatis. Prima pax superior cũ deo. Scꝺa pax ꝛteriorꝝ cũ seipo. Tertia pax exterior cũ ꝓximis: quia inter sanctos erit magna pax. Esa. xxxv. Sedebit ꝓplꝰ meus in pulchritudine pacis: z in tabernaculis fiducie: in requie opulẽta. ps. Qui posuit fines tuos pacẽ. ¶ Decima beatitudo z secũda cõpositi erit abũdantia vniuersalis: quia ibi totũ desiderium nostrum adimplebit. ps. Qui replet in bonis desideriũ tuum. Apperitus etiã hominis satiabitur. psal. Satiabor cum apparuerit gloria tua: nec tamẽ ex satietate ipa fastidium generabit. Gzego. Satiati desiderabimus/ ne satietas generet fastidiũ: desiderantes satiabimur: ne cum anxietate sit desideriũ. Ecõtra: in inferno erit cõtinua penuria bonoꝝ: perpetua fames et sitis: sicut patz in diuite epulone: q in sitis sua postulans guttã aque/ nõ potuit obtinere. Lu. xvj. Esa. lxv. Pro eo qvocaui z nõ respõdistis: locutus sum/ z nõ audistis me: ꝓpter hoc hec dicit dominꝰ deus: Ece ſui mei comedẽt/ z vos esurietis. ecce ſui mei bibent z vos sitietis: z ecce laetabunt mei letabunk/ z vos ꝛfundebimini. Jste beati satiank in mensa domini. Luc. xxij. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus: vt edatis z bibatis sup mensam meã in regno meo. Nota: sicut disposuit mihi pater. nõ aliter dispoſuit pat⁹ filium suũ intrare in regnuz dei quam ad gloriam corpis nisi ꝓ passiõem z mortem. Luc. xlvi. Nonne sic oportuit dñm pati z ita intrare in gloriã suã. Sic z nos velit volumus in hãc abũdãtiam regni celestis intrare: oportet q̃ christo patiamur z conformemur. Roma. viij. Jpe spũs testimoniũ reddet spiritui nostro: q sum⁹ filij dei.

z heredes,heredes qdem dei:coheredes aut̃ christi. Si tamẽ cõpatimur vt z con glorificemur. Jrez Actuũ.xiiij. Per multas tribulatiões oportet nos intrare in regnũ dei. ¶ Undecima beatitudo que ẽ tertia dos cõiuncti/erit plena iocũditas: quia de omnib9 gaudebunt beati. Primo gaudebunt de beata trinitate:vt dixi supẽ eodem ꝑmone:ꝓte ꝓma. Secõo de iocunda societate. Tertio de loci amenitate. Quarto de seipis. Quinto de damnatis. psal. Letabit9 iustus cũ viderit vindictam Ysaie.xxv. Et.ij. Letitia sempiterna sup̃ capita eoꝝ.gaudium z letitiã obtinebunt:z fugiet dolor:z gemitus. Quãma gnum aũt sit gaudiũ notak cum dr domi nus:Euge fuebone z fidelis:quia i pauca fui.fid.sup multa te cõstituaz:intra in gaudiũ dñi tui. Matt.xxv. In verbo introandi/innuitk magnitudo gaudij:qõ homiñe vndiqz cinget. Item Joã.xvj. Jterum videbo vos/z gaudebit cor vestr̃:z gaudiũ vestrum nemo tollet a vobis.ps. Torrente voluptatis tue potabis eos. ¶ Duodecima beatitudo z ꝗrta ꝓiucti/est certa ꝑpetuitas. Mat.xxv. Jbũt hi in supplicium eternũ:iusti aut̃ in vitã eternã. Ad quã ꝓducat ille qui ꝑ nobis mori dignatus est. Amen.

Quomodo z quantũ sit magnum regnum dei.

Sermo.XXI.

Adueniat regnuz tuũ. Sup̃ ꝑmone ꝓtimo dictũ est qd sit z in q̃ ꝓsistit regnum dei. Modo sequit̃ ꝓsiderare q̃ntũ: id est q̃ magnuz sit illud. Salutet̃ virgo Maria ꝛc. Ad instructionẽ igit̃ eoꝝ q pẽmas nõ habẽt ad volandũ:q dicunt cum Dauid. Quis dabit mihi pẽnas sicut columbe z volabo z requiescã. De magnitudine glie regni dei notandũ q impossibile est ꝑfecte scire in hac ꝑsenti vita magnitudinẽ glie.iuxta illud.j. Coꝝ.ij. Oculꝰ nõ vidit nec auris audiuit:nec in cor hominis ascẽdit:q̃ ꝑpa.deꝝ.dilt.se:nisi ex reuelatõe diuina alicui ꝑcialit̃ cõcedat:sicut Paulo. Jõ subdit ibi dr. Nobis aũt reuelauit deus ꝑ spm̃ suũ. fuit em̃ raptꝰ vsq̃ ad tertiũ celũ.i. vsq̃ ad visionẽ diuine essentie:z vidit arcana dei.i.gliam dei:sic̃ aie brẽ vident. Nihilomin9 possuꝰ aliq̃liter cõsequi cognoscere ex rõnib9 multis:q illa glia illius regni dei est maxima. Ad h̃ valere ꝓbr.xiiij. rõnes ꝯb9 agnoscere possum9:quia lz filii de electi in hac vita sint humiles z abiecti tñ in futura vita magna erit glia eoꝝ:iuxta illud ps. Quis sicut dñs deus noster q̃ in altis habitat:z humilia respicit in celo z in terra:Suscitãs a terra inopẽ:z de stercore erigẽs pauperem,vt collocet eũ cuz ꝓncipib9:cũ ꝓncipib9 ꝓpli sui. Jrem alibi. Et scitote qm̃ mirificauit dñs scm̃ suum. Prima rõ sumit̃ ex parte munificentie diuinalis. Cũ em̃ deus scã trinitas sit fons infinitus omis bonitatis:natura aũt omis bonitatis sit cõmunicabil̃:sequit̃ q ad diuinã magnificentiã ꝓtinet se cõicare q̃ntũ põt res cui cõicat̃ esse capax. Quãto em̃ ꝑsona dãs aliq̃d donũ est nobilior z excellẽtior:tãto eã decet excellentiꝰ z nobilius donũ cõferre. Quia q̃ ipe deus est infinite excellẽtie/dignitatis z liberalitatis:decuit ipm̃ ꝓferre infinitũ donũ. Jn deo eria sunt:essentia: ꝑsona z glia. Persona aũt diuina nõ est cõmunicabilis:quia ꝑsona est rõnalis creature indiuidua substãtia:essentiã ꝛo decuit ipam cõmunicare: quia vt ait Boeti9. Nullius boni sine socio potest esse iocunda possessio. Hãc ergo essentiã deus pater cõmunicauit filio z spũisancto. Restabat ergo cõmunicare gliam suaz creaturis illis que sunt glorie sue capaces:cuiusmodi sunt angeli z homines:qui sunt participes libertatis arbitrij. Et hoc ergo sequitur q gloria electoz fidelibus reseruata sit maxima:ex quo est quedam participatio glorie diuine:ꝓpter quam participationem glorie dicimur similes deo. Joã.iij. Filij dei sumus: sed nondum appauit quid erimus.cum autem apparuerit/similes ei erimus. Propter hoc dominus ipam gloriaz vocat cenam magnam. Luce.xiiij. Homo qdam fecit cenam magnam ꝛc. Hanc rationem tangit Petr9.ij. Petri.j. dicens. Per quem scilicet Jesum christum deus ma-

ꝑma ⁊ pciosa bñficia nobis donauit: vt p ℔ efficiamini diuine cōsortes nature. Dicimur diuine cōsortes nature: nō q̄ ꝓprie sed ſm q̄ndam ſimilitudinem: ſicut declarat Thomas ꝑte. j. q. xij. art. ix. ⁊ dictum eſt ſup̄ ſm one. xij. arti. j. in introitu. ꝓpter hāc etiā glorie diuine participationē dicimur filij ⁊ hedes dei: coheredes autē chr̄i. ¶ Secūda ratio ſumit ex ꝑte medij q̄ diuina bonitas ordiauit ad nob. hmōi gloriam cōferendam. quod medius maximū fuit. Miſit em̄ deus filium ſuum factum ex muliere factum ſub lege. Gal. iij. O q̄maxima res eſt incarnatio filij dei: ⁊ q̄maxima ⁊ gloriosa fuerūt ea que ipe filius dei fecit. Igit ſi tam maximū fuit op⁹ iſtud quod fecit deus ꝓ gloria cōferenda: manifeſte patz q ipa gloria electoz maxima eſt: ne alis dici poſſit: Parturiēt montes naſcet ridiculus mus. Horati⁹ in arte poetica. Jō ōt dom⁹ Jo. iij. Sic deus dilexit mundū vt filiū ſuum vnigenitum daret: vt omnis q̄ credit in eum non pereat/ſed habeat vitam eternā. Item ecclesia O ineffabilis dilectio charitatis: vt ſeruū redimeres filiū tradidi. Rom. viij. Deus ꝓprio filio nō pepercit: ſed ꝓ nobis omnib⁹ tradidit illum: q̄mō nō etiā cum illo oīa nobis donauit? ¶ Tertia ratō ſumit ex parte meriti ipius filij dei incarnati: q̄ meritum fuit infinitū. Multa ei ineffabilia op̄a fecit chr̄s: ex quib⁹ in infinitū merebat. nō q̄dez pro ſe: ſed ꝓ nobis. p̄ſertim opus paſſionis ⁊ mortis. Manifeſtū eſt autē q̄ p̄mū debet eſſe equalens merito. cū igit meritū chriſti ꝓ nobis fuit maximū: ſequit q̄ maximū debz eſſe p̄mium gloie/q̄ nobis ex merito ſuo eſt conferēdū ¶ Quarta ſumit ex ꝑte meriti nostri. Nā op̄a bona a nobis facta dum ſumus in gratia cōſtituti ꝓcedunt a duob⁹ ꝓncipijs. Vnū eſt ꝓncipium creatū: quod eſt libertas arbitrij/eligens illud op⁹ bonum. ⁊ ſm ℔ nō merent⁹ op̄a nostra p̄mium vite eterne. Rom. viij. Nō ſunt cōdigne paſſiones huius tēporis ad futurā gloriam q̄ reuelabit in nobis. Et ex ℔ habemus q̄nta ſit illa gloria electis ꝓparata: quādoq̄dem ꝓpter nulla op̄a nostra/q̄uis maxia/poſſum⁹ illaz adq̄rere nec mereri. Alīō eſt ꝓncipiū increatuz: q̄ eſt ſpūſſanctus: q̄ ꝑ gr̄am gratūfaciente mouet liberū arbitriū ad bñ operādū: ſicut ſeſſor mouet equū. Rom. viij Qui ſpiritu dei agūtur/hi filij ſunt dei. non eſt volentis nec currentis: ſed miſerentis eſt dei. Rom. ix. Et dñs ōt Joan. v. Sine me nihil poteſtis facere. ſ. meritoriū ⁊c. Ex hoc ſperamus op̄a nostra in gratia facta habent q̄ mereātur p̄mium infinitū. Sic em̄ valor meriti attendit ſm virtutem ſpūſſancti mouētis nos in vitā eternā. Gratia etiam dei q̄ formaliter mouemur ab ipo ſpūſancto/infinita eſt: iuxta illud Sap. vij. Infinit⁹ em̄ thesaurus eſt hominib⁹: q̄ qui vſi ſūt/participes facti ſunt amicitie dei. ⁊ ſic ex hoc habēt op̄a nostra q̄ maximū p̄miū mereantur. q̄ maxima erit gloria quam electi habent in vita beata. Dign⁹ eſt em̄ operarius mercede ſua. Luc. x. Jdeo p̄ōt dicere q̄libet fidelis in gr̄a cōſtitutus cum Paulo. Bonū certamen certaui: curſum conſummaui: fidem ſeruaui: in reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitie: quā reddet mihi dñs in illo die iuſtus iudex. ij. Tim. iij. ¶ Quarta ratio ſumit ex parte martyꝝ ⁊ aliorum ſanctoz q̄ fuerūt amici maximi dei: quos tamen ipe deus ita care vendidit gloriam ipam. Petrus eam emit martyrio crucis. Paulus amputatiōe capitis. Etiā certū eſt q̄ chr̄s nō decepit eos: cū ſit amic⁹ fidelissimus. imo q̄ plus eſt: ipemet emit ſibi gl̄iam iſtā cariſſime q̄nū ad gloriam corporis/quā meruit merito amariſſime paſſionis. Luc. xlvi. Nōne ſic oportuit pati chr̄m ⁊ ita intrare in gl̄iam ſuam. Gloriam aūt anie nō meruit ſibi chr̄s: q̄ adeptam merito habuit ab inſtanti ꝓceptois i vtero verbi. ſed gl̄iam corpis ex merito paſſionis adept⁹ eſt. Phil. ij. Humiliauit ſemet. fac. obe. vſq̄ ad mor. mor. āt crucis. Propter q̄ de⁹ exal. il. ⁊ de. il. no. q̄ ſ⁹ per oē no. ⁊c. Emit etiā chr̄s gl̄iam illis cariſſime amicis ſuis. ſ. crucis tḡmia. Et ex ℔ agnoſcere poſſum⁹ magna ee gl̄ia q̄ chr̄s tāta ignominia emit nob. Deū. Aſpicientes i auctoꝛ fidei ⁊ ꝓſūmatorē q̄ ꝓpoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucē confuſione ꝓtempta: atq̄ ī dextra dei ſedet. Jſa. xlix. Sic exaltauit moy. ſpē. i deſerto

oportet filiū hoīs: vt oīs q̄ credit in eū nō pereat sed habeat vitaz eternā. ¶ Sexta rō sumit ex honore quē chīs cōtulit crucifigendo seruiuit et ad misteriū redēptiōis humane. Aug⁹. sup ps. Crux de penis latronū transit ad frontes imperatoz. Quid ḡ faciet deus fidelibꝫ suis q̄ tantū honorē contulit tormentis suis: Et confirmat rō: qa finis est nobilior: his q̄ sunt ad finez. qa ppt quod vnūqōq; z illud magis. Finis autē pter quē chīs voluit pati crucē/ fuit glia electoz. Joan. iij. Sic dē dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret: vt oīs q̄ credit in ipm non pereat: sed habeat vitā eternā. igit nobilior ē z excellentior glia electorū q̄ crux. ḡ si tanta est glia crucis: multo magis est glia dēoz. Vñ Amb. sup Beati imaculati: dr. Si opprobriū tuū glia est dñe ihesu: quāta est glia tua: tue igit participatione glie q̄d erimꝰ cuiꝰ sumus opprobrio gloriz. ¶ Septima rō sumit ex honore/quo chīs honorat scōs suos in terris. Maior em reuerētia exhibet pulueribꝫ et ossibꝫ scōz vel etiaz pāniculis q̄bꝫ induti fuerunt q̄z exhibet maxis pncipibꝫ huius mōdi. vñ verisile est q̄ multū sit eos honorari in terris: cui tantam glīam facit exhiberi corpi corrupto: q̄ntā faciet aie viuēti z incorruptibili: ¶ Octaua rō sumit ex pare loci in q̄ christi benignitas vult beatas esse. Joan. xij. Vbi ego sum illic z minister meꝰ erit. Jrē eiusdē. xiij. Si abiero z ppāravero vob locū iterū veniō z accipiā vos ad meipm: vt vbi sum ego z vos sitis. Jrē eiusdē. xvij. Pr̄ quos dedisti mihi volo vt vbi sum ego z illi sint mecū: vt videāt claritatē meā. Locꝰ aūt glie est excellentior z nobilior q̄z sit i toto vniuerso. s. celū empyreū. ¶ Nona rō sumit ex pte mistri. quia de eos ppio misterio honorabit. Lu. xij. Accinget se z faciet illos discumbere et trāsiēs mistrabit illis. Hec mistratio erit ostensio diuine faciei in q̄ sūt sūme delitie ps. Letificabis eū in gaudio cum vultu tuo. Jrē ps. Vnde facie tua z salui erimꝰ Jrē Job. xxxiij. Videbit facie eiꝰ in iubilo. nunc facies illa nob abscondita est, sed tunc videbimꝰ facie ad faciem. Job. xxvj. Qui tenet vultum solij sui z expandit super illud nebulam suā. ¶ Decima rō sumitur ex pulchritudine quā videmꝰ etiaz in inferioribꝫ z vilibꝫ creaturis quas dñs ornata decorat pulchritudine Nam lilium in hyeme apparet quasi nullꝰ pulchritudinis. in estate ꝓo cum dño placet decorare illud: mirabilis est pulchritudinis. Jdē videmꝰ in rosis z aliis floribꝫ: z in pratis Bar. vj. Considerate lilia agri quō crescunt. z subdit. Dico aūt vobis q̄ nec Salomon in omni glīa sua cooptus est sicut vnū ex istis. Si aūt fenuz agri q̄ hodie ē z cras in clibanū mittit: deꝰ sic vestit: q̄nto magis vos modice fidei. ¶ Undecima ratio sumit ex pte bonoz tpaliū: que tā magna homib⁹ videnť q̄ exponāt se oībus periculis z laboribꝫ infinitis p illoz adq̄sitione. sicut patet in auaro q̄ maxime laborat z multis piculis se exponit p adq̄sitiōe diuitiaz. sic z luxuriosus p voluptatibus. sic superbus p honoribꝫ. Quid dicā de romanis qui p libertate patrie: p dñio adq̄rendo: z p gloria tpali habenda/ tot z tā ardua opa fecerunt, nam vt ait Aug. in v. de ciui. dei. ca. xij. vsq; ad. xix. Jsta laudis auiditas z cupido glie multa illa mirranda fecit, laudabilia. s. atq; gloriosa sm hominū estimatiōnē. Et subdit. Tunc itaq; magnū illis fuit aut fortiter emori: aut liberos viuere. sed cum esset adepta libras tanta cupido glorie incesserit: vt pax esset sola libertas nisi z dñatio q̄reret. Unde z Tullius in libris ds de republica scribit: vbi z loquit de instituēdo pncipe ciuitatis: dicit eū alendū esse glīa. et consequenť cōmemorat maiores suos mīta mira atq; p̄clara glie cupiditate fecisse. hinc intulit vniuersalez generalēq; sniam: Honos alit artes: oīes accēdunť ad studia glīe: iacentq; ea semp que apud ds q̄q; improbātur. Deinde ponit Aug⁹. aliq̄ p̄clara exēpla quorundā romanoz q̄ p gloria actipiscenda fecerūt. Nā p glīa tpali Brut⁹ occidit filios: quē cū Virgili⁹ i. vj. Eneid. laudans infelicē vocat. Ait em. Natosq; pater noua bella mouētes Ad penaz pulchra p libertate vocabat Infelix vtrunq; ferent ea facta minores. Sed versu seqnti consolat⁹ ē infelicē dicēs. Vincit amor patrie laudūq; imensa cupido. Jrē Torquat⁹ romanus pnceps filium nō q̄a contra patriā: sed etiam p patria: tamen quia

contra impium suũ. i. contra ꝙd impaue/
rat pater impator/et ab hoste ꝓuocat⁹ iu/
uenili ardore pugnauerat: licz vicisset/ ꝺe/
cidit: ne plus mali esset in exẽplo imperij
cõtempti: ꝯ boni in gl̃ia hostiz occisi. Itez
Furi⁹ Camillus etiã ingratã patriã/a cu/
ius ceruicib⁹ acerrimoꝝ hostiũ venientiũ
fugũ depulerat ꝺãnat⁹ ab emulis fuerat:
a gallis itez liberauit. Item Mucius vt
cũ Porsena rege Etruscoꝝ pax fieret qui
ẽuissimo bello romanos ꝓmebat: qz Por
senã ipm ñ occidit: an ardẽtẽ arã ante ocu/
los dextrã extendit: dicẽs multos tales
ꝙlem videret illũ in ei⁹ exitium cõiurasse.
cuius ille fortitudinẽ z cõiuratiõem taliũ
phorrescẽs: sine vlla dilatiõe se ab illo bel
lo facta pace/cõpescuit. Itẽ Curti⁹ arma
tus equo concito in abruptũ hiatuz terre se
p̃cipitẽ dedit: deoꝝ suoꝝ oraculis seruiẽs
qui iusserant: z illud id ꝙd Romani habe
rent optimũ mitteret. Itẽ Decij se occidẽ
dos certz ꝟbis ꝙdãmõ Pythagoras denoue/
runt: vt illis cadentib⁹ z irã deoꝝ sangui/
ne suo placantib⁹/roman⁹ liberaret exer/
citus. Ponit etiã idẽ Aug. multa alia mi
randa opa q̃ aly romani fecerũt ꝓ gl̃ia tẽ/
porali cupiditatis. Vt igit⁹ de⁹ redderet
mercedẽ bonis actib⁹ romanoꝝ: contulit
eis impium mõt: qb⁹ nõ erat collatur⁹ vi/
tã eternã: qz nec fidẽ habebant: nec ꝓ vita
eterna adq̃renda hmõi magna opa facie/
bant. Verũtñ (vt ibidẽ Aug. ait) nõ soluz
vt talis merces talib⁹ homib⁹ redderet/ ro
manũ impium ad humanã gl̃iaz dilatatũ
est: verũtñ vt ciues eterne illi⁹ ciuitatis
q̃diu h̃ pegrinant⁹/ diligenter z sobrie il/
la intueant⁹ exẽpla: z videãt q̃nta dilectio
debeat⁹ eterne p̃rie ꝓpter vitã eternã: si tã/
tũ a suis ciuib⁹ terrena dilecta ẽ ꝓpter ho/
minũ gl̃iaz. Hec ille. Si igit⁹ tãmagna est
gl̃ia tpalis: vt tãmagna opa homies fece/
rint z faciant ꝓ illa habẽda: q̃nta z ꝙma/
gna est illa gl̃ia diuina z eterna/ quam re/
promittit de⁹ diligentib⁹ se: z q̃nta opa de
bet hõ facere ꝓ illa eterna gloria obtinen/
da: cum vt ait Aug. ibidẽ: ciuitas illa su/
pna in qua nobis regnare ꝓmissuz est tan
tum ab hac distet q̃ntũ distat celum a ter/
ra: a tpali letitia vita eterna: ab inanibus
laudib⁹ solida gloria: a societate mortaliũ
societas angeloꝝ: a lumine solis z lune lu
men eius ꝙ fecit solem z lunam. Ideo ꝺi
apl⁹us. Non contẽplantib⁹ nobis q̃ viden
tur: sed que non vident⁹ que eiñ vident⁹ tẽ
poralia sunt. que aũt non vident⁹ eterna.
ij. Cor. iiij. ¶ Duodecima rõ sumitur ex
verbis sc̃ꝝ quib⁹ deus reuelauit magni
tudinẽ gl̃ie tam in vetere ꝯ in nouo testa
mento. ex vetere q̃dem habek in multis lo
cis. Nam Gen̄. xv. dixit de⁹ ad Abraam:
Ego sum merces tua magna nimis. Itẽ
Exo. xxxiij. ait Moyses ad deũ. Ostende
mihi gl̃iam tuã. q̃ rñdit ei: ostendã tibi oẽ
bonũ. Ex ꝙ habek clare ꝯ magna sit gl̃ia
illa: qñq̃dez ania beata adq̃rendo gloriaz
illã nanciscit⁹ omne bonuz. Itẽ Dauid ꝑ.
xxx. Quãmagna multitudo dulcedis tue
dñe quã abscondisti timentib⁹ te tẽ. et loq
tur de viatoribus. Et ꝙ sequit⁹ arguendo a
minori q̃nta sit gloria illa ꝙ dak ab eo cõ
phensoribus. Sic z alibi loqns de iudicijs
dñi⁹ z mandatis ei⁹: dicit. Iudicia dñi ve
ra iustificata in semetipa desiderabilia su
p aurz z lapidẽ pciosum multũ: z dulcio
ra sup mel z fauũ. Etenim seruus tuus cu⁹
stodit ea: in custodiẽdis illis retributio mul
ta. ꝑs. cxviij. Nota In custodiẽdis. i. dũ cu
stodiunt⁹. Quanto ꝯ maior retributio de
ctis ꝓ custodiẽdis illis: si in custodiendis
m̃ta est retributio q̃ tñ nõ est plena retri
butio: sed illa retributio q̃ dak ꝓ custodiẽ
dis illis plenarie. Itẽ alibi. Nimis bono
rati sunt amici tui de⁹ tẽ. Itẽ Salomon
Prouer. xj. Desiderijñ iustoꝝ oẽ bonũ est.
Itẽ apl⁹s Ro. viij. Nõ sũt ꝺigne tẽ. Ite
de ꝑ. in q̃rta rõne. Itẽ. ij. Cor. iiij. Id q̃ꝺ
in pñti est momẽtaneũ z leue tribulatiõ
nẽ supẽ modũ in sublimitate eẽ gl̃ie ꝑ/
dus opak in nob. Itẽ. j. Cor. ij. Oculꝰ ñ
vidit tẽ. vt ꝑ. in pñ. ser. ¶ Decima terti
rõ sumik ꝓ h̃ qõ legit Matt. xvij. in trãs
figuratione dñi factũ: q⁹ refulsit facies
eius sicut sol: z vestimẽta ei⁹ facta sunt al
ba sicut nix. Voluit eiñ tunc dñs ostẽdere
gl̃iam quã habitura sũt corpa nostra in re
surrectiõe. ¶ Decima quarta rõ sumik ex
hoc: q⁹ electi habebunt regnũ. Mat. xxv.
Venite bñdicti patris mei ꝓcipite re. tẽ.
Apoca. xxij. Et regnabũt in secula seculoꝝ
rũ. Et quia regib⁹ debek corona: ideo de
ti habebunt coronas. Apoca. xij. Signũ
magnũ apparuit in celo: mulier amicta so

te z luna tē, sole. i. christo. luna. i. mutabilitas cui in hac vita subditi sum⁹: sub pedib⁹ eius: qz imutabilis effecta ē. ps. xlv. De⁹ in medio eius non cōmouebit. Et in capite ei⁹ corona stellaꝝ. xij. p quā significat ꝑmiū vite eterne: q̄d dat anie in meritū credulitatꝫ. xij. articuloꝝ fidei. ij. Tim. iij. Bonū certamē certaui: cursum consummaui: fidē seruaui: in reliq̄ reposita ē mihi corōa iustitie. Tob. iij. Hoc habet pro certo ois qui colit re: quia vita ei⁹ si in probatione fuerit coronabit. Qō nob cōcedere dignet ille qui fuit ꝑ nobis corona spinea coronatus Amen.

Quibus datur regnum dei Sermo XXII.

Adueniat regnū tuū. In duob⁹ sermonib⁹ supioribꝫ ꝓmis visum est q̄d sit regnū dei. Qō ꝓsequendo ordinē diuisionis datū s. ser. xv. Restat videndū q̄ruz sit seu q̄b debek regnū di: z ꝓsequenter quō aduenit ad nos regnum dei. Salutek virgo Maria tc. ¶ Pro cōpletēto sermonis notandū: q si q̄rik: qui sunt illi ad q̄s regnū dei aduenit: seu q̄z sit regnū di: Declarat istā questionē dns Mat. xxj. vbi loquēs iudeis z in psonis eoꝝ oib⁹ pctōrib⁹ impenitentib⁹ sic dicit. Dico vobis: qz auferek a vobis regnū dei: z dabik genti facienti fructꝫ eius. In quib⁹ q̄dē verbis duo dicit dns. Prio q̄b⁹ regnū dei auferk. Secūdo q̄b⁹ cōferk. Primū nota cū dr: auferek a vob regnū dei: q̄ntū ad lr̄am intelligik de iudeis: q̄ ꝓter incredulitatem dimi erant excludi a regno dei. Vnō de eis alls dixit dns. Mat. viij. Multi venīēt ab oriente z occidente z recūbent cū Abraaz Ysaac z Jacob in regno celoꝝ: filij aūt regni ejcient⁹ in tenebras exte. i. iudei q̄ dicebant filij regni: eoꝝ ipi ad regnū dei vocati ꝑ predicationē xp̄i fuerūt. Matt. xv. Nō sum missus nisi ad oues q̄ pierūt dom⁹ israel. Et ꝑdicatiōem apl̄oꝝ. Vñ dixerūt Paulus z Barnabas iudeis. Vobis oportebat ꝓmū loq̄ ꝙbū dei. sed q̄m repellitꝫ illō z indignos vos iudicatis eterne vite: ecce conuertimur ad gētes. Act. xiij. Sed ꝓt exp̄ssi tēdi ꝓdictū verbū dñi ad oēs pctōres impenitentes: vt sit sensus. Auferek a vobis pctōrib⁹ obstinatꝫ regnū dei: q̄ nihil coinquinatū intrabit in illō. Apoc. vl. Foris canes z venefici z ipudici z homicide z idolis seruientes z ois q̄ amat z facit mēdaciū Scōm. s. q̄b⁹ ꝓferk regnū dei Nota: cū dr dns: dabik gēti faciēti fructꝫ ei⁹. Vbi notādū q̄ octo sunt fructꝫ spūales ꝓpter q̄s nobis facientib⁹ illos dabik regnū dei.

Primus est innocentia baptismalis.
Scōs est obedientia generalis.
Tertius est pnia virtualis.
Quartꝫ est patientia martyrialis.
Quintꝫ est indigentia aplicalis.
Sextus est miscōia primalis.
Septimꝫ est diligētia spūalis.
Octauus est būlitas cordialis.

¶ Primꝫ q̄ fructꝫ ē innocentia baptismalis: p quā abluik hō a contagio pcti originalis: per quod impediebak ante baptismū ab introitu regni dei: adeo q̄ si etiaz puer nascerek in deserto vbi nō pōt aqua inueniri: z moriak ibi sine baptismo ante vsuz rōnis: non potest consecq̄ salutē: nisi ꝓpter chīm occideret: vt ponit Tho. in. vj. q̄dl. q. iij. Unde Joan. iij. Nisi q̄s renatus fuerit ex aqua z spūsancto: non potest introire in regnum dei. Ad idem facit ter. August. de conse. dist. iij. Firmissime. Si igitur ab hac macula originalis pcti abluak ꝑ baptismū. dignus est ingredi regnū dei ꝓpter fructū baptismalis innocentie. De hoc pōt intelligi q̄ dicit dns Lu. xij. Nolite timere pusillus grex: qz placuit patri vestro dare vobis regnū dei. Nota in hac autoritate duo puncta. Primū est: cū dic: pusillus grex. qz numerꝫ electoꝝ modicꝫ ē z paruus respectu numeri dānatoꝝ. Luc. xiij. Multi sunt vocati: pauci vo electi. z hoc verꝫ est respective. qz respectu dānatorū pauci sunt electi. sed absolute electoruz numerꝫ magnus est. Apoc. vij. Post hec vidi turbā magnā quā dinumerare nemo poterat. Secundū vo nota cum dr: qz cōplacuit pri vestro tc. Hic nota q̄ rō prīncipalis salutis humane: est volūtas diuina. ps. Saluū me fec̄ q̄m voluit me. Vbi notādū q̄ si baptizati sit pueri: tūc solū meritū passiōis chīi aperit eis introitū regni dei: nō aūt ꝓprium meritū ipsoꝝ. qz nihil

mereri pñt ex ꝓpꝛio actu ꝓpter defectuꝫ
vsus rõnis. Ps. Innocẽtes ⁊ recti adh̃ę
serunt mihi: qꝛ sustinui te. Et sunt ꝑba fi
lij ad pꝛem. et ꝺr. adh̃ęserũt mihi. s. ꝑ con
formitatẽ glie. Ro. viij. Quos ꝑdestina
uit cõformes fieri imagis filij sui ⁊c. quia
sustinui te. s. in cruce passibulo assumẽdo
voluntariã mortez ex volũtate pꝛis. Esa.
liij. Oblat⁹ ẽ qꝛ ipe voluit. Ro. viij. Qui
etiã ꝓpꝛio filio suo nõ pepcit: sed ꝓ oib⁹ no
bis tradidit illũ. Si ꝙ baptizati sꝛ adul
ti: cooptanꝝ ipsi diuine voluntati et christi
merito ꝑ meritũ ꝓpꝛij actꝰ fidei ⁊ charita
tis. In adultꝫ em reqꝛunt actꝰ fidei ⁊ cha
ritatꝫ ad hoc vt ex baptismo ꝙsequnt remis
sionẽ pctõꝝ ⁊ regnuꝫ dei. Et sic intelligit
illud q̃d dicit dñs Mar. vl. Qui credide
rit ⁊ baptizatꝰ fuerit salu⁹ erit. Et illõ Lu
ce. vij. Dimissa sunt ei pctã multa: qm̃ di
lexit multũ. Que autoꝛitates nõ in puerꝫ
intelligunt: sed in adultꝫ. vt dicit tex. in c.
Maioꝛes. de baptismo. Est hic ¶ primus
fructꝰ quo dat regnũ dei. ¶ Secũdus
fructꝰ quo dat regnũ dei: est obediẽtia ⁊c.
Nam post baptismũ receptũ/si hõ adhuc
viuat ⁊ habet vsum rõnis: debet obedire
mandatis dei ⁊ ecclie. alioq̃n non est pos
sibile ipm ingredi regnũ dei. Matth. xix.
Si vis ad vitã igredi: serua mãdata. Si
ꝙ sit obediens omnib⁹ diuinis mandatꝫ
merek̃ vitam eternã. alioq̃n nõ suffic̃ obe
dire alicꝛi. quia vt ꝺr Jaco. Qui totã le
gẽ seruauerit: offendat aũt in vno: factꝰ ẽ
oim reus: Jaco. ij. Oꝛtet ꝙ ꝙ sit obedi
entia generalis ad oia mandata dei vt sit
meritoꝛia regni dei. Jdeo ꝺr dñs Matt.
vij. Nõ ois q̃ ꝺr mihi dñe dñe intrabit in
regnũ celoꝝ: sed q̃ fecerit voluntatẽ patris
mei q̃ in celis est/ipse intrabit in regnũ ce
loꝝ. Nota ꝑ intellectu hui⁹ autoꝛitatis: ꝙ
ad salutẽ humanã reqꝛunt tria: q̃ significa
tur in dicẽdo ter: dñe. Primũ est fides ve
ra ⁊ firma. alioq̃n dubius i fide/infidelis
est. de here. c. j. Unde sicut diruto fundaꝫ
mento oportꝫ domũ cadere: sic rota cõge
ries edificij spũalis. s. collectio bonoꝝ
operꝫ destruit. Fides est fundamẽtũ ois
bone opatiõis. j. Coꝝ. iij. Fũdamẽtũ aliꝫ
nemo põt ponere ꝓter id q̃d positũ est: q̃d
est chꝛs Jesus. glo. id ẽ fides iesu chꝛi. Et
qꝛ ad dñm ꝓtinet fundamentũ domus ta
cere: ideo ad chꝛm ꝓtinet fidẽ dare. Jdeo
ex hac ratione chꝛs ꝺr dñs. Ecce ꝓmum
dñe. Secundũ est baptism⁹: q̃ est necessa
ri⁹ hñti copiã baptizãtꝫ: alꝛas sufficit fides
vt in c. Debitũ. de bap. Jn baptismo aũt
hõ recipit chꝛm dñm: ⁊ facit ei homagiũ:
abrenũciãs diabolo ⁊ põpis ei⁹. Ecce ser
cũdũ dñe. Tertiũ est obedientia. Nã nul
lus rex esset cõtent⁹ de solo homagio sine
obedientia. Nota h̃ ꝙ ꝙsdã qui faciũt hoꝫ
magiũ chꝛo ⁊ reddũt obedientiã diabolo.
ideo ꝺr Jac. Quid ꝓderit frẽs mei si fidẽ
dicat se q̃s hꝛe: opa aũt nõ habeat: nunq̃d
poterit fides saluare eũ: Jac. ij. Ecce ter
tiũ dñe. Hic extirpak errꝛ: dicentiũ nõ es
necesse opari: qꝛ sola fides sufficit: ꝑ illud
qõ hꝛ Mar. vl. Qui crediderit ⁊ baptiza
tus fuerit salu⁹ erit. vbi nihil ꝺr de opib⁹.
Sed errꝛ iste multos fortasse ad infernũ
ducit. nã cũ ꝺr chꝛs: q̃ crediderit ⁊c, nõ loq̃
quik de fide mortua (qꝛ nullũ saluat) sed ꝺ
viua. Unde aũt fides ꝑ opa facta in cha
ritate. Gal. v. Fides ꝑ dilectiõem operat.
Jtẽ Jaco. ij. Sicut em coꝝ⁹ sine spũ mor
tuũ est: ita fides sine opib⁹ mortua ẽ. Cõ
tra istos ꝙ ꝺr dñs. Nõ ois q̃ ꝺr mihi dñe
dñe ⁊c. Jtẽ Lu. vj. Quid vocatꝫ me dñe
dñe ⁊ nõ facitꝫ q̃ dico: ¶ Tert⁹ fructꝰ est
pnia virtualis. Nam siqs amiserit primũ
fructũ. s. innocẽtie baptismalis, et secundũ
scz obedientie generalis: tunc diuina bo
nitas ꝓuidet tali ꝺ tertio fructu. s. penitẽ
tie ꝓtualis: ꝑ quẽ adq̃rik regnũ dei. Jdeo
dñs in ꝓma ꝑdicatiõe sua quã incepit: ꝓ
posuit themа di. Pniam agite appꝛopiq̃
bit em regnum celoꝝ Mat. iij. et Lu. iij.
Alioq̃n ꝑ pctõ mortali cõmisso nullus re
mediũ dat aliud niũ pnia. Lu. xiij. Nisi pe
nitentiã egeritꝫ oẽs sic̃ gibitis. Debet aũt
esse virtualis pnia ad hoc vt faciat fructũ
dignũ regno celoꝝ. Pro cui⁹ intelligentia
notãdũ: ꝙ penitẽtia eq̃uoce sumpta dicit
multipl̃r. Quedaꝫ em est pnia falsa: sic est
illoꝝ qui non integre relinquunt oia pec
cata: sed aliq̃ retinent. Tales nõ ꝺñr abs
solui a sacerdote, etsi absoluunt: nihil vat
let absolutio. De talib⁹ loquit̃ textus in c.
Falsas. de pen. dist. vj. Quedã est penite
tia ficta: sicut faciũt hypocrite q̃ extermi
nant facies suas vt appareãt homib⁹ ieiu
nãtes. Tales sunt sicut arbores autũnales

les infructuose: sicut dr in epla Jude. z lō digna est talis arbor maledici a chō sicut arbor ficus habens folia sine fructib: de qua legit Mar. xxj. Quedā est pnia desperata: sicut fuit illa quā fecit Judas p̄ditor: q̄ pnia ducꝰ rerulit triginta argenteos: z abiens laqō se suspendit Matth. xxvij. Et diffusa sunt oia viscera eiꝰ. Act. j. Quedā ē pnia vitiosa: nō em̄ fit ꝺ peccato inq̄ntū est offensa dei: sed inq̄ntū peccato: cōsequit penaz ex peccato. Talis est pnia furū z latronū: q̄ cū ducunt ad furcas penitent de peccato. Ideo dr Petrus Nemo vestꝝ patiat̄ q̄si homicida aut furaut maledicꝰ aut alienoꝝ appetitor. j. Petri. iij. Talis fuit pnia Esau. de quo dic aplus Heb. xij. q̄ nō inuenit pnie locum: q̄q̄ cū lachrymis inq̄sisset eā. Talis etiā fuit pnia Antiochi regis: de q̄ dr. ij. Machab. ix. Orabat hic sceleſtꝰ dōm a quo nō erat miaz cōsecuturꝰ. Talis etiā p̄t dici penitētia dānatoꝝ in iferno. de q̄b dr Sap. v. Videntes turbabunt timore horribili: et mirabunt in subitatiōe insperate salutis: gemētes p̄ angustia spūs: z dicent intra se pniam agentes zc. Quedā est penitētia indiscreta: sicut ptingit illis q̄ se nimis mortificāt: ptra q̄s dicit Ro. xij. Exhibete corpa vestra hostiā viuētē sanctaz deo placentē: rationabile obsequiū vestrum.

Quedā est pnia virtuosa: q̄ aperit ianuam vite eterne: et hec est de q̄ loq̄mur. Talis fuit penitētia latronis: cui ex corde dicenti Memēto mei dne cū veneris in regnū tuū. Respōdit dns. Amen dico tibi: hodie mecum eris in paradiso Luc. xxiij.

¶ Quartꝰ fructus est patientia martyrialis. Talē fructū faciūt martyres: et ꝓp̄ter amore fidei: siue alteriꝰ virtutis ꝓpter deū patiunt mortē: puta castitatiz: iustitie: charitatis zc. Sicut patet de Joan. bap. Mar. xiij. Ideo dr dns Matth. v. Beati qui p̄secutionē patiunt ꝓpter iustitiaz: q̄m ipsoꝝ est regnū celoꝝ. Nota ꝓpter iustitiā. Accipit h iustitiā p̄ generali iustitia que continet oēm virtutē. q̄ ꝓpter quā cunq̄ virtutez moriens martyr est. dōmō ꝓpter deū faciat. alioq̄n nihil p̄dest. j. Cor. xiij. Si tradidero corp̄ meū ita vt ardeā: charitatem aūt non habuero: nihil mihi p̄dest. Vide Tho. ij. ij. q. clxxiij. art. v. ¶ Quintꝰ fructus est indigētia, i. paupꝛtas aplica: sicut faciūt illi qui relinquūt oīa ꝓpter dōm. Nota oia: quia nō solum exteriora: sed etiā affectꝰ interiores debēt relinquere: alioq̄n nō dicit pauptas voluntaria: sed potiꝰ pauptas miserrima. nihil em̄ habere/res necessitatiz est. nihil em̄ vel le habere/res ꝓtuz est. Unde Grego. In hac re affectū magis debemus pensare q̄m censum. multū em̄ reliquit q̄ nihil sibi retinuit. multū reliq̄t qui (q̄uis paꝛ) totū deseruit. Talib; q̄ debet non solū regnū dei sed etiam assessoꝛia iudicādi prās dei. De pmo dr Matt. v. Beati paupes spū: q̄m ipsoꝝ est regnū celoꝝ. De ſdo dr Mat. ix. Amen dico vobis q̄ vos q̄ reliq̄stis oīa et secuti estis me: in regeneratiōe cum sederit filiꝰ ho. in sede maie. su. se. z vos sup sedes. xij. iudicātes tribꝰ isrl. Et subdit postea clausulaz generalē di. Et ois qui reliq̄. do. vel fratres aut so. aut pa. aut ma. aut vxoꝛez aut filios. aut agros ꝓpter nomen meū: centuplū accipiet z vitā eternā possidebit. ¶ Sextꝰ fructus est misēdia ꝓximalis: cuius misēdie opera sunt septem coꝛpalia z septem spūalia. Q̄ vis. Visito: poto: cibo: redimo: tego: colligo: condo. Cōsule: castiga: solare: remitte: fer: oꝛa. Pro talib; q̄ misericoꝛdie operib; merek q̄s regnū dei. Matth. xxv. Venite benedicti patris mei ꝓcipite regnū vobis paratū a consti. mūdi. Esuriui z dedistiz mihi manducare zc. Item Tob. xij. Elemosyna a morte liberat: z ipsa ē que purgat peccata z facit inuenire vitā eternam. Item apl'us. j. Tim. iiij. Exerce teipm ad pietatē. Nam coꝛpalis exercitatō ad modicū utilis est. Pietas aūt ad oīa utilis est: pmissionē habens vite q̄ nunc ē et future. ¶ Septimꝰ fructus est diligentia spūalis. sicut sunt religiosi seruantes regulas z ꝓstitutiones suas clerici deuote diceres officiū: seruātes castitatē et abstinēt se a simonia zc. Item laici q̄ septiꝰ oꝛāt z audiunt missam integrā in dnicis z in festis ꝓcipuis: confitent̄ sepe: z deuote cōicant: saltem semel in anno, vt i c. Omnis utriusq̄ sexus. de pe. z re. Tales ergo faciunt fructum dignum regno dei. Matt. xxv. Euge serue bone z fidelis quia in pauca fuisti fidelis: supra m'ka te cōstituā: intra in gaudiū dñi tui. Nota toraz parabolā quā

ponit ibi dñs de habentib⁹ quinq; talen/ta t habentib⁹ duo t vnuz ꝛc. Et subdit de inutili. Inutilẽ seruum eijcite in tene/bras exteriores. Er ꝗbus habet: q; ꝓter negligentiã dignus est homo dãnatione eterna. ꝓter diligentiã ꝙo regno celoꝝ. Lu. xij. Beati serui illi quos cum venerit dñs inuenerit vigilantes. Amen dico vo bis q; pcinget se t faciet illos discumbere t transiens ministrabit illis. Ad idem facẽ quod dicit lex. Vigilantib⁹ t nõ dormien tib⁹ iura subueniunt. ff. q; in frau. cre. l. pa pillus. in fi. ¶ Octau⁹ est hũilitas cordia lis. j. Pe. v. Humiliami sub potenti ma/nu dei: vt vos exaltet i tpe visitatõis. No ta historiam que refert Mar. xviij. t. xvj. Mar. ix. et Lu. ix. et. xxij. Isti tres sancti euangeliste referunt q; semel apostoli ince perunt contendere inter se qnis coꝝ esset maior. Unde dicit Lu. Facta est conten/tio inter eos quis eoꝝ videret esse maior. ꝯ erant discordes. Marcus ꝺr q; disputa uerunt. ꝯ rõnes faciebant vnusquisq; ꝓ se. Et sicut possum⁹ cõiecturari Petr⁹ ꝓ se poterat allegare q; christus ꝓmiserat sibi se factuꝝ eum vicariũ suuꝝ: et sic oĩb⁹ ꝑ/futuꝝ: cum dixit. Tibi dabo claues regni celoꝝ ꝛc. Mat. xvj. Andreas ꝓse allega/re poterat: q; ꝑm⁹ fuerat discipulus chri/sti. Joã. j. Joãnes ꝓ se allegabat virgini/tatẽ t chri familiaritatẽ. Pre oĩbus alijs Jacob⁹ maior: quia erat ꝓmogenitus: se/cũdo Joãnes ex Maria Salome. Jaco bus ꝙo minor t Simon t Thade⁹ / quia erant consobrini christi ex ꝑma sorore vir ginis. s. Maria Cleophe. Matthe⁹ ꝙo ꝓ se poterat allegare: q; plura reliq;rat ꝓter christũ q; ꝑdicti apli. quia reliq;rat telone/um t largas diuitias. Philipp⁹ ꝙo q; fue rat ꝓius vocatus a christo q; alij: sicut pa/tet Joã. j. Bartholome⁹ ꝙo quia erat no bilis de genere regio. vt no. in c. Venera/bilis. de pbẽ. Thomas poterat dicere: nõ ne ego sum doctor? Nam vocor thomas. i. abyssus scie. vos autẽ estis rudes t grossi. Ultimo Judas poterat dicere ꝓ se: qa erat ꝓcurator: tenebat eñ pecuniã cõta/tis aplice ex christi cõmissione. ex quo vide/bat q; christus magis de ipso q; de alijs cõ fideret. Ecce quomõ cõtendebant t dispu tabant de maioritate. Dicit Mar⁹ q; cũ domi esset interrogabat eos: q; in via tra ctabatis? At illi tacebãt. Et addit Mat the⁹ dicens. Et accesserũt discipuli ad Je sum dicẽtes. Quis putas maior est i regno celoꝝ? Dicit eis Jesus: quid ꝯ fuit cõten sum inter vos? et quilibet ꝑ pecundia face bat. Et potuit dicere Petro: Tu allegas ꝓ te ꝓmatũ: t nõne lucifer qui in celo ꝓ/matũ habuit inter angelos cecidit: t mõ e inferior angelis in inferno. et tu Andrea simili ratiõe caueas ꝛc. Et tu Joãnes al legas virginitatẽ: t Adam nõne erat virgo quãdo fuit expulsus ô paradiso? certe sic Et sic quẽlibet cõfurabat de ratione quaꝫ ꝯlibet ꝓ se allegabat. Dicit ꝯ Mat. q; aduocans Jesus paruulũ qui erat beatus Martialis: sicut alicꝫ dicunt, et ôr Mar cus q; statuit eũ in medio eoꝝ t eum com plexus est: t dixit eis (vt ôr Mat.) Amẽ amen dico vobis: nisi conuersi fueritis t effi/ciamini sicut paruuli: non intrabitis in re/gnum celoꝝ. Quicunq; ꝯ humiliauerit se sicut paruulus iste: hic maior est in regno celoꝝ. Paruul⁹ eñ nõ apperit exaltatoem suã/ nec ꝓsumptionẽ de se habet. ꝯ in hu militate consistit regnũ glorie. Luc. j. Deꝑ posuit potentes de sede t exaltauit humi/les. Item eiusdẽ. xviij. Qis q; se exaltat hũi liabit. t q; se hũiliat exaltabit.

¶ Quomõ debemus orare prudenter t petere vt adimpleatur eius voluntas et nõ nostra ꝓpter tria

Sermo xxiij

Fiat voluntas tua sicut in celo t in terra. Hic ponit tertia petitio ꝙ quam po/timus certum bonũ qđ est bonum opus quod est obedientia: per quã implet a nos bis diuina voluntas: per quã etiam con/sequi meremur bonũ glorificãs. i. virã eter nam: de qua supꝝ prima petitõe actũ est: cuius hec petitio alijs modis possit intelli ligi ꝑm q; infra dicetur sermonibꝫ primis. Salutemus virginẽ gloriosam: dicentes Aue Maria ꝛc. ¶ Pro declaratione hu ius petitionis notandũ: q; hec petitio ꝑ

est intelligi tribus modis.

Primo modo oramus prudenter.

Secūdo modo oram⁹ obedienter.

Tertio mō oramus salubriter.

Ista em̄ tria requruntur ad orōnem vt valeat h⁹ri effectū suū: vt ꝫ. dicrū est.

¶ Primo g̃ modo. s. prudenter: est sensus vt nō nostra sed dei volūtas in omnib⁹ impleat. Et ad hoc petendū inducimur dupliciter. Primo exemplo diuinali. Secundo ratione morali. Exemplū diuinale habemus a dño deo nostro Jesu chr̃o qui sic oravit di. Pater/si possibile est transeat a me calix iste: tamē nō mea volūtas: sz tua fiat. Lu. xxij. Ad idem Joā. v. Nō quero voluntatē meā: sed volūtatez eius q̄ misit me, et Joā. vj. Descēdi de celo nō vt faciam volūtatē meā: sed et⁹ q̄ misit me. Nec tñ est credēdū q̄ volūtas chr̃i discordaret a volūtate patris. Pro cui⁹ intellectu notādū q̄ in chr̃o erat triplex volūtas. Vna fm suam diuinitatē. et hec erat vna volūtas cum voluntate patris: sicut vna essentia z vna natura. Joan. xvij. Omnia mea tua sunt. Alia erat voluntas rōnis: et fm hanc pro salute hūana volebat mori, Hec re. luj. Oblatus est quia ipe voluit. Et sic fm hanc voluntatē concors erat volūtas christi diuine voluntati. Tertia erat volūtas nature z sensualitatis: fm quam mortem recusabat z penas. et fm hanc ōr: nō mea volūtas: sed tua fiat. Sed z fm h̄ nō discordabat a volūtate patris. Nam passio christi dupliciter ꝑsiderari potuit. Vno modo fm se: inq̄ntum erat quedā afflictio innocentis. Alio modo fm fructū ad quē deus eam ordinabat. et sic erat a deo volita: non ꝑmo modo. Voluntas g̃ christi q̄ poterat istū ordinē cōsiderare. s. volūtas rationis/hanc passiōem volebat sicut z deus. sed voluntas sensualitatis cuius non est conferre: sed in aliquid absolute ferri: non volebat hanc passionē. et in hoc z diuine voluntati q̄dāmodo in volito cōformabat. quia nec ipse deus passionem christi vellet fm se soluz cōsiderata. Et sic etiā dicimus de volūtate virginis gloriose. q̄a eius volūtas dissentiebat a passiōe christi in se consīderata: volebat tñ fructum salutis qui ex passione chr̃i conseq̄batur. z ira diuine voluntati cōformabat etiā q̄ntuz ad hoc q̄d volebat. Et hoc vult Tho. in q̄sti onib⁹ de veritate. q. xxij. ar. viij. j. rñsio. ad ij̄. z. v. arg. Et hoc g̃ exemplo habem⁹ q⁹ debemus petere q⁹ no nr̄a fiat volūtas: sz voluntas dei, Idem etiam patet ratione multiplici.

Prima rō est ꝓpter intellect⁹ obcecatōez.

Secunda ꝓpter volūtatis inordinatiōnem.

Tertia ꝓpter appetitus sensualitatis (tionē. alis corruptionem.

¶ Prima rō t̄c. Quia intellect⁹ noster in tenebris ignorantie involuit/maxime circa ea q̄ sunt supernaturalia. quia vt ōr Phūs in. ij. Metaph. Sicut se habet oculus noctue ad solē: sic se hz intellect⁹ nr̄ ad manifestissima in natura. q̄nto g̃ magis infirm⁹ ē intellect⁹ nr̄ z ꝑter ad ea q̄ sunt occultissima in natura: cuius modi sunt ea q̄ st̄ necessaria ad salutē. ꝓpter q̄d dicit apls. Oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit q̄ ꝑparauit deus diligentibus se. j. Cor. ij. Etsi dicas. Quō g̃ cognouit apls hmōi trāscendentia necessaria ad salutē: Rñ. q⁹ p reuelatiōem diuinā. ideo subdidit. Nob aūt reuelauit deus p spūm suum. ibidē, vñ apls cum peteret stimulū carnis a se remoueri: credebat bene velle: et tamē errabat: cū tant⁹ esset: q: stimul⁹ ille vtilis sibi erat: quia ꝑseruauit eum ne elatus corrueret. vñ dicit. Ne magnitudo reuelationū extollat me: dat⁹ est mihi stimulus carnis mee angelus sathane q̄ me colaphizet: ꝓpter q̄d ter do. roga. vt discedat a me. z dixit mihi. Sufficit tibi gr̃a mea. ij Cor. xij. Sic z Petr⁹ credebat bñ velle q̄ volēs q⁹ christus ñ moreret. Ait em̄: absit a te dñe: nō erit tibi h̄. z tñ errabat. vñ dñs respōdit ei. Vade p⁹ me sathana: scādalū mihi es: q: nō sapis ea q̄ dei sunt: sed ea q̄ hoim. Mat. xvj. Et ideo ōr apls Ro. viij. Nā quid oremus⁹ sicut oportet nescimus: ipse spūs postulat p nobis gemitibus inenarrabilib⁹. Sic z frequenter hō habet conscientiā erroneā. Vnde Joan. xvj Venit hora in qua oīs q̄ interficit vos arbit⁹ ef obsequiū se prestare deo. Ex hac ratione concluditur q⁹ debemus voluntatem nostram postponere voluntati diuine. ¶ Secunda ratio ꝓpter voluntatē ꝛ inordinatiōem: q̄ius et voluntas humana in appetendo vltimū finem in generali nō

sit inordinata: qz ôr Boeti. Naturaliter mentib⁹ hominū veri boni est inserta cupiditas. Et Augusti. in. xiij. de trini. ôr. Q oēs homines q̄enīūt in appetendo vltimū finem/q̄ est beatitudo. nihilomin⁹ multi homies errāt in speciali rōne beatitudinis quantū ad id. s. in q̄ beatitudo ꝓsistit. Quidā em̄ existimāt summū bonū diuitias: q̄daz voluptates: alij honores: alij potentiā. Vñ idem Boet⁹ ait in. iij. de cōsolatiōe psa. iij. Omis mortaliū cura quā multipliciū studioz labor exercet: diuerso quidem calle p̄cedit: ad vnū tamē beatinis finem nititur q̄uenire. idcirco voluntas interdum appetit nō appetēda: z non appetit apprenda. Jdeo dicit Gene. viij. Sensus em̄ z cogitatio humani cordis prona sunt ad malū ab adolescentia sua: z est causa dānatōis humane. Esa. v. Ve q̄ dici. malū bonū z bonū malū. Rō q̄t hui⁹ inordinatiōis p̄cedit a cecitate intellect⁹: quia em̄ voluntas ferk in bonū cognitum: oportet q̄ illō bonū appetat voluntas qō intellectus iudicat esse bonū. quia g̃ intellectus errat sepius vt dictū est. Jdeo etiā voluntas est inordinata: z ideo oportet vt petam⁹ q̄ nō nostra voluntas/sed dei fiat z sic idem qō ꝑus. ¶ Tertia rō est. ꝓpter sensualis appetit⁹ corruptionē. Habem⁹ em̄ appetitū istum corruptū sicut febricitātes. z ideo sicut febricitāti videnk dulcia amara: z ecōuerso. sic z nobis. Aug. Oculis egris odiosa est lux/q̄ puris ē amabil. z palato nō sano pena est panis/q̄ sano est suauis. z intātū ꝑdominat homini iste appetitus corruptus: q̄ necesse est hominez ipm sequi: nisi virtus ei subueniat. ꝓpter quod dicebat apostolus: Cōdelector legi dei fm interiorem hominē. Videō autez aliam legem in mēbris meis repugnantē legi mentis mee z captiuuz me ducentem in legē peccati. Infelix ego homo q̄s me liberabit de corpore mortis hui⁹. Et subdit. Gratia dei p̄ Jesum chm̄. Roma. vij. Et ibidem. Velle adiacet mihi: perficere autē hoc nō inuenio. nō em̄ qō volo bonum hoc ago: sed quod nolo maluz illud facio. Jdeo oportet q̄ petam⁹ q̄ non nostra voluntas sensualis fiat: qz solū delectabilia appetit. sed volūtas dei fiat q̄ nec errat nec errare pōt. Per hanc g̃ petitionē petim⁹ q̄ sicut sancti ꝺ̄ sunt in celo in omnib⁹ suā volūtatem subiecūt volūtati dei: z ei in omnib⁹ se cōformant. sic fiat in nobis q̄ sum⁹ i terra/vt nihil nisi qō deo placet velimus: z suam voluntatē nostre in omnib⁹ ꝓponamus. Vñ hoc mō dicimus Fiat volūtas tua: sicut sapiēs infirmus cupiēs sanari dicit medico. Volo tale quid: si vos vultis: quod tamē ꝑfecte nō vult: sed de voluntate medici: als stulte veller. z sic petere debem⁹ a deo q̄ sua voluntas z nō nostra fiat. Et ideo ôr septuagesima cum ignorem⁹ quid agere debemus. hoc solū habemus residui/vt oculos nostros erigam⁹ ad te. ij. Parak. xx. Hic plurimoz cecitas redarguit: q̄ cū q̄tidie hoc postulent a deo/vt nō sua sed dei voluntas fiat. nihilomin⁹ quādo aliquid sinistri patiunk molestie ferunt z murmurāt/trascunk/resistunt/ꝓturbank: ꝑsertim in morte. Vñ Cypria⁹. z habet in decretis. xiij. q. ij. cō prepostera est cō puersum vt cum dei voluntatē fieri postulem⁹: q̄n euocat nos z accessis de hoc mūdo: nō statim volūtatis eius imperio p̄amus obtēperemur z reluctamur z quicatiuz more fuoz ad ꝓspectū dñi cū ĺtitia z meroze ꝓducimur exeuntes istinc cū necessitatis vinculo nō voluntatis obsequio: z volumus ab eo ꝓmiss celestib⁹ honorari: ad quē venim⁹ inuiti. Hec ille. Jō debem⁹ aduersa fortit tolerare: q̄q̄dem scim⁹ omnia ex diuina volūtate ꝓtingere: cui nihil nisi iusta placent. Vñ Greg. in. ij. moral. c. xvij. Cum em̄ ināt in hac vita ea q̄ volum⁹ patimur necesse est vt ad eū q̄ iniustū velle nihil ꝓter studia nostre voluntatis inclinemus. Magna q̄pe ꝓsolatio est in eo qō displicet/qō illo ordināre erga nos agit/cui nō nisi iustū placet. Si igit iusta deo placere scim⁹: pati aūt nulla nisi q̄ dño placuerint possum⁹: iusta sunt cuncta. que patimur. z valde iniustū est si de iusta passiōe murmuramus. Hec ille.

¶ Quomodo debemus orare obedienter z obedire voluntati diuine ꝓpter multa Sermo. xxiiij

Fiat voluntas tua sicut in celo z in terra. Pōt hec petitio scdo mō exponi obediēter: vt intelligāt peti bonum operās qđ est bonū obedientie: vt sit sensus. Fiat voluntas tua tć. Primo ozam⁹ vt implea⁹ volūtatē suā/ipi i oib⁹ z p oia obediendo. qz h̄ illō bonū p qō pcnim⁹ ad bonum glozie/quod est vita eterna: iuxta illud Mat.xix. Si vis ad vitā ingredi/serua mandata. z h̄ fiat in terra. i. in peccatoribus/q dicunt terra: quia terrena meditāt terrena diligūt: terrena loquunt z terrena requirūt z terrena opant: z omnia facta eoz circa terrena ꝓsiant. Joan.j. Qui de terra est/de terra loquit. Fiat ḡ voluntas tua p obedientiā. sic in terra. i. in peccatoribus: sicut in celo. i. hominb⁹ iustis q dicunt celum quia celestia meditant z diligunt: iuxta illud Phil.iij. Nostra ꝓuersatio in celis est: vt dictū est supa sermōe. xv. Hec est volūtas dei q vult nos eius mandata seruare. De qua dicit Roma.xij. Rationabile sit obsequiū vestruz vt pbetis q sit voluntas dei bona z beneplacēs z pfecta. bona: qz vtilis. Ego dns docēs te vtilia: beneplacēs amāti. z si al's nō sit grata amāti: nō delectabilis est. ps. Lux oza ē iusto z rectis coꝛde letitia. pfecta: qz homesta. Notandū est autē q ex h̄ mō loqndi vat nobis doctria. Nō em̄ dicit faciat⁹: nec faciam⁹: sed ōt Fiat voluntas tua: qz ad vitam eternā duo sunt necessaria. s. gratia dei z voluntas hominis. z licz deus sine homine creauit hominē non tn iustificat eū sine eo: quia vult q hō operet. Zacha. j. Conuertimini ad me z ego ꝓuertar ad vos. j. Coꝛ.xv. Gratia dei sum id qō suz. Nō g̃ ꝑsumas de te: sed ꝓfidas de gra dei nec negligas: sed adhibeas studiū tuum Et ideo nō ōt faciamus: ne videret q nihil faceret gra dei, nec dic fac: ne videret q nihil faceret conat⁹ noster: sed ōt fiat p gram dei: addito tn studio a conatu nro. Hec Tho. sup Pater noster. Vl renēdo eundē sensum pōt exponi Sicut in celo. i. spū: sic z in terra. i. in carne. i, pmpta sit caro ad obediēdū volūtati diuine: sicut z spiritui ꝑ naturali inclinatiōe ꝓtrariū exp̄imitur: iuxta illud Matt.xxvj. Spūs qdem pmptus: caro aūt infirma Item Gala.v. Caro ꝓcupiscit aduersum spm̄: spūs aduersus carnem: hec em̄ sibi inuicē aduersant: vt nō q cūq; vultis illa faciatis. Vn̄ Lyranus sup Pater noster. Fiat voluntas tua sicut in celo z in terra. nō vt deus faciat quod vult: sed vt nos facere possimus quod vult, nam deo q̃s obsistit q̃ minus qō velit faciat. Et infra subdit dicēs Fieri aūt petim⁹ volūtatē dei in celo z in terra: quod vtrūq; ad ꝓsūmationē nostre incolumitatis ptinet z salutis. nā cū corpus e terra z spm̄ e celo possideamus: ipi terra z celum sumus. z in vtroq;. i. corpe z spū vt dei volūtas fiat ozam⁹. Est enim inter carnē z spm̄ colluctatio/z discordantib⁹ aduersus se inuicē q̃tidiana ꝓgressio. vt nō q volum⁹ ipa faciam⁹: dū spūs celestia z diuina q̃rit: caro terrēa z terrestria cōcupiscit. Et ideo petim⁹ inter duo ista p opem z auxiliū dei ꝓcordiā fieri: vt duz spū z carne volūtas dei gerit/q per eū regnata est anima seruet. Hec ille. Igit̄ ptz quia hoc mō intelligēdo petim⁹ obedientiam ad diuinā volūtatē. Et notanduz. p introductiōe fmonis q ꝓclusio vera est i sacra theologia q̃ necessariū est nobis ad salutem scire velle z facere voluntatē dei. tria ḡ ista sunt necessaria. Et ꝓmo q̃ tenemur scire voluntatē dei, pbat ex ꝓsequntibus. Si em̄ tenemur z velle z facere dei volūtatē ḡ z scire: qz nisi seru⁹ sciat volūtatē dn̄i nō poterit ꝓculdubio eius volūtatem facere: quia posset ꝓtingere q̃ in q̃ credit sibi bene fuisse z obedire/displicerz ei: iuxta illud: Displicet imprudens vnde placere studet. z ꝓpter hoc dignat⁹ est ipe deus nobis manifestare: que vult a nob fieri. vt infra dicet in sequnti fmōe: quod ē magna gra dei. Vn̄ Baruch.iij. Beati sumus israel: qm̄ q̃ deo placent manifesta nobis sunt. qō intelligendū est q̃ntum ad ea q̃ nobis ipe reuelat p scripturā sacrā vl alio mō sibi būplacito: nā al's impossibile est scire eius volūtatem: iuxta illud Sapiēn.ix. Quis em̄ hominū poterit scire cōsiliū dei: aut q̃s poterit cogitare quid velit deus: q̃si dicc, nullus. Et subdit. Difficile estimamus que in terra sunt: z que in ꝓspectu sunt inuenimus cum labore: q̃

in celis aũt sũt ds inuestigabit: Ite Roma.xj. O altitudo diuitiaꝝ sapiẽtie ⁊ sciẽtie dei q̃ incõprehẽsibilia sunt iudicia eius: ⁊ inuestigabiles vie eius. Quis eñ cognouit sensuꝫ dñi: aut ds ꝯsiliarius eius fuit: Ptꝫ ḡ quomõ intelligak id qõ dictũ est: vicꝫ q̃ tenemur scire volũtatẽ dei orat p nobis ap'lus dicẽs. Nõ cessam⁹ pro vobis orantes ⁊ postulantes vt impleamini agnitiõe voluntatis dei ⁊c. Col.j. Secũdo tenemur velle qõ vult deus, ⁊ h̃ probak rõne ⁊ auctoritate. Ratio est: quia in quolibet genere est vnũ pmũ qõ est mensura omniũ q̃ sunt in illo genere in q̃ perfectissime natura generꝫ inuenit: sicut natura colorꝫ in albedine. q̃ p tanto omniuꝫ colorꝫ mensura dicit: qz de vnoq̃q; colore cognoscit q̃ntum participat de natura generis ex ꝓpinq̃tate ad albedinem vel ex remotiõe ab ipa: vt dr in.x. Meta. Sicut etiã in genere colorꝫ est colorꝫ ignis. Et p hũc modũ ipe deus est mẽsura oim entiũ vt ex ꝓbis cõmẽtatoris ibidẽ haberi põt. Tantũ eñ vnũquodq; habet de esse q̃ntuꝫ ei per similitudinẽ appropinq̃t: fm vo q̃ ei dissimile inuenit/ad nõ esse accedit. Et sic de oñib⁹ que i deo ⁊ creaturis pariter inueniunk dici oportet. vñ ⁊ intellectus eius omnis cognitiõis est mẽsura et bonitas oñis bonitatis: ⁊ bona volũtas omnis bone voluntatis. sic de potẽtia et⁹ sic de sapiẽtia. Et h̃ ergo vnaq̃q; volũtas bona est q̃ diuine voluntati cõformak. vñ cũ q̃libet teneak ad habendã bonã volũtatem/tenek pariter ad habendũ voluntatẽ volũtati diuine ꝓformẽ. Et sic patꝫ ratio quã ponit Thomas in q̃stionib⁹ de veritate. q.xxiij.ar.vij. Auctoritas patꝫ etiaꝫ. Nã sup illud ps̃. Nõ adhesit mihi cor prauum: dr glo. Cor rectũ habꝫ q̃ nõ vult q̃cunq; deus vult. Item sup illd psal.xxxij Rectos decet collaudatio. dr glo⁹. Recti sũt q̃ dirigũt cor suũ fm voluntatem dei: nec patitur instãtiã de volũtate chri/qui videk noluisse pati cũ dixit Si possibile ẽ trãseat a me calix iste, qz respodendũ ẽ vt scripsi fmõe, primo: ꝑte.j. Tertio tenek q̃libet facere volũtatẽ dei: alioq̃n impossibile esset cõsequi salutẽ: sicut nõ merek mercẽnari⁹ mercedẽ nisi fecerit voluntatẽ domini sui. Vñ Matth.vij. Nõ omnis qui dr mihi dñe dñe: intrabi regnum celorum: sed q̃ fecerit voluntatem patris mei qui in celis est ipe intrabit in regnũ celorum. Ergo a cõtrario sensu qui nõ fecerit voluntatẽ patris mei nõ intrabit in regnũ celorꝫ: sed in infernũ dãnatorꝫ. Idem Luce.xij. Ille fuus q̃ cognouit voluntatẽ dñi sui ⁊ nõ fecit fm volũtatẽ et⁹/plagis vapulabit multis. Jõ petam⁹ cũ Dauid dicẽtes Eripe me de inimicis meis dñe ad te cõfugi: doce me facere volũtatem tuam: qꝛa deus meus es tu. psal.xlij. Nota eripe me dñe de inimicis meis: dñe ad te ꝓfugi doce me facere volũtatẽ tuam. i. de diabolo carne ⁊ mũdo. Diabolus eñ resistit nob⁹ vt nõ faciam⁹ dei voluntatẽ per superbiam, caro per ꝓcupiscentiam: mõs per auaritiam. Modo q̃ exq̃ tenemur scire velle ⁊ facere dei volũtatem: ideo debemus petere ab eo dicentes Fiat volũtas tua ⁊c. Prelatioꝛi q̃ discursũ videamus q̃re debem⁹ ipam voluntatẽ dei facere: ⁊ ei in omnibus humiliter obedire. ¶ Nota q̃ q̃ntuq; aliꝫ rõnib⁹ tenemur ipi deo obedire: sicut sunt q̃q; differẽtie personaꝝ in hac vita q̃ tenẽtur aliꝫ obedire. Primo nãq; tenenk filij obedire parẽtib⁹. Secũdo serui domis. Tertio discipuli mgris. Quarto religiosi ⁊ clerici platis. Quito vxores viris. Sic q̃ ⁊ nos istis q̃q; rõnib⁹ tenemur diuine volũtati parere

Primo ꝓpt parẽtele dilectionẽ.
Secõ ꝓpt fuilẽ subiectionẽ
Tertio propter magistralem instructionem.
Quarto propter pastoralem ꝓtectionem.
Quinto propter maritalem coniunctionem.

¶ Primo ⁊c. quia filij debent parentib⁹ obedire. Ephes.vj. Filij obedite parentibus si peccant aliqd quod sit fm deũ non autẽ contra deum. Hic practice cõtra aliquos qui mãdat filijs illicita/prout expedit. Et vide ad ꝓpositũ quod scripsi in secundo de decem pceptis decalogi an quarto precepto: sermõe secõ. Hac ergo ratione debemus deo in omnib⁹ obedire: quia ipe est pater noster: vt dictum ẽ supra in oratione.vj. Et multo magis q̃ carnales parentes: quia isti quicquid operantur ad

vanduz nobis esse operantur instrumen
taliter ad carnis generationē. Deus aūt
pncipaliter formaī nobis organa z line/
amenta corporis in vtero matris: z ipe fa
cit nos nasci ps̄. Quoniā tu es qui traxi/
sti me de ventre/spes mea ab vberib⁹ ma/
tris mee zc̄. Ipe creat aiam ad imaginē
z similitudinē suam. Ipe nobis prepara
uit lac ad nutriendū zc̄, q̄ incōpabilit ma
gis ipi deo q̄ parētib⁹ obedire tenemur sī/
ne aliqua differentia mādator. Nam ipa
diuina volūtas est regula rectissima actu
um humanor: dcquid ergo pcipit ea rati
one iustissimū est: quia ipe vult. Quecū/
q̄ em̄ vult deus: nō ideo ipa vult quia iu
sta sunt: sed ideo ipa iusta sunt/quia ipsa
vult deus. psal. Judicia dñi vera iustifi/
cata in semetipa. Et ideo si aliquid pcipe
ret vobis deus qd esset cōtra diuina mā/
data secūde tabule/omino sibi obediēduz
esset. Sicut patet in Abraā volente filī/
um imolare ad dei preceptū Genes. xxij.
Item in filīs israel expoltantib⁹ egyptū.
Exodi. xij. Item in Osee accipiente vxo
rem fornicariā. Osee. j. Ideo aplus He/
bre. xij. Patres q̄dez carnis nostre habui/
mus eruditores z reuerebamur eos: non
multo magis obtemperabimus patri spi
rituī z viuem⁹. Ideo laudat ille de q̄ di/
t Deute. xxxij. qui dixit patri suo z ma
tri sue: nescio vos. z fratrib⁹ suis: ignoro il
los: z nescierūt filios suos. hi custodierūt
eloquiū tuū: z pactuz tuū seruauerūt zc̄.
¶ Secūdo debem⁹ deo in omnib⁹ obedi
re, pter seruilez subiectionē: quia serui de
bent dominis obedire: iuxta illud. j. Pet.
ij. Serui subditi estote in oī timore do
minis: nō tm̄ bonis z modestis: sed etiam
discolis. Hac ratione debemus chr̄o obe
dire: quia dñs noster est triplici ratione.
Primo ratione creatiōis. Secūdo ratiōe
redemptionis. Tertio rōne subiectionis.
Primo ratiōe creatiōis. Nā si quis in sua
possessiōe de suo pprio edificat domū/di/
citur domin⁹ dom⁹. Sic chr̄s de suo pro
prio. i. de sua potētia/sapiētia/z bonitate
creauit domū huius mūdi: ergo est dñs.
Ideo dicebat Mardocheus. Dñe deus
omnipotēs in dītiōe tua cūcta sunt posi/
ta: z nō est qui possit tue resistere volūta/
ti. tu fecisti celū z terrā/z quicq̄d celi am/
bitu cōtinet dñs vniuersoz tu es. Hester
xiij. Secūdo ratione redemptiōis: quia q̄
emit seruos de pprijs suis pecunijs: sui ser
ui sunt. Sic chr̄s de pria moneta burse
sue. i. de sanguine corpis sui emit nos: z p
omib⁹ solvit pciū in banco cambij. i. cru/
ce. j. Petri. j. Nō corruptibilib⁹ auro z ar/
gento redempti estis a vana vestra vuer/
satione: sed pcioso sanguine quasi agni in
cōtaminati z immaculati chr̄sti zc̄. Ideo
oīnes sumus serui sui. luce iudei z alīj infi
deles fugiant nūc ab eo z latitēt p nemo/
ra z cauernas infidelitatis. Ideo Dauid
in psal. lxvij. Cātate deo: psalmum dicite
nomini eius: iter facite ei q̄ ascēdit sup oc
casum: dñs nomē illi. Nota iter facite ei:
sez in vestro corde z opib⁹ p obediētiā per
quā ipe chr̄s venit ad nos/z nos im⁹ ad
ipm. de pmo Joā. xiij. Si q̄s diligit me
p monē meū suabit: z pat me⁹ diliget eū
z ad eū veniem⁹ z mānionē apud eu facie
mus. De scōo ōt ps̄. Ulā mādator⁹ tuo/
rū cucurri: cū dilatasti cor me. Nō em̄ qui
ascendit sup occasum. i. mortem quā occa/
sus sol significat, q̄ sicut sol occidit cū cer
titudine q̄ in crastinū exterrita chr̄s sol iu
stitie mortu⁹ fuit cū certitudine resurrecti
onis. Nota: dñs nomē illi. Rom. xiij. In
H em̄ chr̄s mortu⁹ ē z resurrexit: vt mortu
oz̄ z viuor dñet. Tertio rōne subiectio/
nis. Nā oēs creature sūt subiecte ipi chr̄o
siue volūtarie fiēt bone chr̄iani/siue ꝯ vo
lūtatē cor: sicut sūt infideles z mali chr̄i/
ani. Mat. vlc. Data ē mihi ois prās i ce/
lo z in terra. ¶ Tertio debem⁹ deo obedi
re rōne mgrālis instructiōis: q̄ sicut disci
puli debēt obedire mgrō/sic nos ipi chr̄o:
q̄ est magister nr̄. Mat. xxiij. Nec vocemi
ni mgri: q̄ mgr vester vn⁹ est chr̄us. ps̄.
Qui docet hoiem sciam. Ulī de sapia ōi
q̄ est chr̄s ōt Sap. viij. Docuit em̄ disci/
pline ōt z electrix operū illi⁹. Et subdit de
clarās qō doceat in spēali. Sobrietatē ei
z prudētiā docz z iustitiā z virtutē: q̄b⁹ vti
lius nihil ē in vita hoib⁹. Quattuor enim
virtutes cardinales ponunt hic: q̄s chr̄st⁹
docuit vbo z facto. Declara zc̄. Ꝯ sibi di
cere debem⁹: Magister scimus q̄ verax
es z viā dei in vitate doces. Matth. xxij.
Item Jo. xiij. Vos vocatis me magister z
dñe: z bñ dicis/sum etem. ¶ Quarto p/

pter pastorale p̅lationē. Subditi em̅ tenē
tur obedire p̅latis. quia p̅lati repsentāt p̄/
sonam dei. Dar. x. Qui vos audit: t me au
dit: t q̄ vos spnit/me spnit. q̄ aūt me sper
nit/spnit eū q̄ me mīsit. Sic t chr̄o debe/
mus obedire: qz nr̄ p̅latus est: t nos oues
sue. Joan. x. Ego sum pastor bon⁹. Et vi
de q̄ bon⁹: q̄a bon⁹ pastor aiam suā dat p
ouib⁹ suis. Jgit sicut oues sequunt pasto
rē: q̄a p viam quā eis pastor ostendit ince/
dūt: sic t nos sq̄ debem⁹ chr̄m: ex q̄ semel
eum in pastorē nostr̄ assumpsim⁹. Quia
aūt eram⁹ oues sine pastore. j. Pe. ij. Era/
tis em̅ sicut oues errantes: sed cōuersi est̄z
nunc ad pastorē t c̄pm aniar̄ vestrar̄. igi
tur ei in omnib⁹ parere debemus: seq̄ntes
eius vestigia. qz ipse se būiliauit fact⁹ obe/
diens vsq̄z ad mortez: mortem aūt crucis.
Phil. ij. Sic t nos exēplo suo vsq̄z ad mor
tē ipsi obediam⁹. Non em̅ habem⁹ pontifi
cē q̄ nō possit cōpati infirmitatib⁹ nostr̄z:
tentatū aūt p oia p similitudine absq̄z pecca
to. Heb. iij. ¶ Quinto ꝓpter maritalez
coniunctiōem. qz chr̄s est vir aniar̄ nr̄ar̄.
despōsauit em̅ nos in baptismo. Et sicut
matrimoniū habet tres gradus: sic t istō
spūale matrimoniū. Est aūt m̄imonium
initiatū: ratum t cōsūmatū. Jnitiatū per
verba de futuro. ratū p ꝑba de p̄nti. consū
matū p copulam carnalē. Sic t istō ma/
trimoniū initiat̄ in baptismo in quo ania
desponsata a chr̄o recipit ab eo p̄missionez
de futura vita: si seruet fidē spōso. Osee. ij
Sponsabo te mihi in sempiternū. Et in/
fra. t spōsabo te mihi in fide: t scies quia
ego dn̄s. Ratificat aūt hoc m̄imoniuz in
morte: in q̄ quasi p ꝑba de p̄nti ania de p̄/
senti videt essentiaz dei: in q̄ consistit vita
eterna. Joā. xvij. Hec aūt est vita eterna
vt cognoscant te solū verū deū t quē mīsi
sti ihesum chr̄m. Cōsūmabit̄ po hoc matri
moniū in resurrectione corpor̄ in qua to/
taliter pfecta erit gl̄ia anie. nunc em̅ imp/
fecta est: q̄nquidē adhuc anima beata stat
in desiderio corp̄is gl̄iosi resumēdi. q̄a na/
turaliter aia inclinat̄ ad hoc desideriū. q̄a
forma licz subsistens sine materia imper/
fecta est: q̄ desideriū nōdū impletū est: tūc
po post resurrectiōem cōsūmabit̄/ cum so
ciabit̄ totali chr̄o gl̄ia totius cōpositi: t cū
erimus cōformes in oibus ipsi sponso no/
stro ihesu christo. iuxta illud Phil. iij. Sal
uatorē expectam⁹ dn̄m nostrū ihesum chri
stum: qui re. coz. hu. no. confi. cor. cla. sue.
Jtem Ro. viij. Quos p̄scivit t p̄destina
uit conformes fieri imagini filij ius: vt sit
ipse p̄mogenit⁹ in multis fratrib⁹. Jgitur
quia ania nostra est vxor chr̄i: debemus ei
subijci in omnib⁹ t ei obedire. Nā t vxor
subiecta debet eē viro. Gen. iij. Sub viri
ptāte erz. et ei dz obedire. Eph. v. Mulie
res virz subdite sint sic dn̄o serui: quoniaz
vir caput est mulierz: sicut christus caput
est ecclesie.

¶ Quomō debemus orare salu
briter: et agitur vtrū voluntas
dei que est de salute hominū ꝑ
adimpleatur: t ꝙ octo sunt que
deus requirit a nobis.

Sermo xxv.

Fiat volūtas tua sicut in celo t in terra. Tri
tio modo pōt hec petitio exponi
salubriter de voluntate dī qua vult nobis
beatitudinem. Pro cuius euidētia est no
tandū ꝙ conclusio firma est in sacra theo/
logia ꝙ deus vult ꝙ quilibet homo saluet
Hec conclusio probatur ratiōe. Ratio est
que sic ponit̄ Quicūq̄z em̅ facit aliquid p
pter aliquē finem: vult de illa re illū finez
ꝓpter quē facit eam. Deus aūt fecit homi
nem: sed nō pro nihilo. quia sicut dicit p̄s.
lxxxviij. Nunq̄d vane cōstituisti oēs filij
os hominū: Fecit ergo de⁹ hominē ꝓpter
aliquid: sed non ꝓpter diuitias aut bono
res aut voluptates: aut aliud tpale. quia
finis nobilior est his que sūt ad finem. sed
nullum tēporale est nobilius homine ꝙ
tum ad animā. ergo tē. sed propter vitam
eternā que est finis vltimus homis. Ro.
vj. Nunc liberati a peccato: serui aūt fa
cti deo habet̄z fructū vestrū in sanctificatio
nē: finem ꝓ vitam eternā. ergo cū homo
habet vitam eternā/hoc vult deus. Joā.
vj. Hec est volūtas eius q̄ misit me pat̄z
vt oē q̄ dedit mihi non pdā ex eo tē. Item
ps. Saluū me fecit q̄m voluit me. Item
aūt voluntas in angelis beatis tam com

plera est: q̄ vident semp faciez patris q̄ in celis est: sicut ōr Matth.xviij. Et etiā in sanctis q̄ sunt in patria: quia vidēt deū z cognoscūt, z fruunt deo. Joā.xvij. Hec ē aūt vita eterna vt cognoscāt te deū verū z quē misisti Jesum chm̄. Sed nos desi/deram⁹ q̄ sicut hec volūtas cōplera est in beatis q̄ sunt in p̄tria: ita cōpleat in nob q̄ in terra sum⁹, z p̄ petim⁹ cū oramus Fiat volūtas tua in terra. i. in nobis q̄ sum⁹ in terra: sicut in celo. i. beatz q̄ sunt in patria celesti. Et fm̄ hūc modū intelligendi petitur in hac petitiōe bonū glificans: qō tamen petitū est sup̄ p̄ma petitiōe. Et ideo por z melior est p̄ma z secunda expositio supta posita ēz ista: nihilominus in h̄ sermōe p̄sequimur istā expositionē. Pro cuius declaratiōe querit vtrū voluntas dei que est de salute hominū semp impleat: z videt q̄ sic: q⁹ in psal.ōr. Omnia quecūq; voluit dñs fecit in celo z in terra in mari z in omnib abyssis. Jtē Rom.ix. Miserebor. Et infra. Volūtati em̄ eius quis resistet: Et ex h̄ videt etiā petitio ista superflua esse: nam q̄d oportet petere qō omnino fiēdū est. cum q̄ volūtas dei semp impleat videtur q̄ supfluū sit h̄ petere. Unde z legiste dicunt: q̄ frustra p̄cib impletur q̄ de iure cōmuni cōcedit. Ecōtra videtur q̄ nō impleat volūtas dei circa salvādos. Hā ap̄lus ōr. j. Tim̄. ij. Dei⁹ vult omnes homies saluos fieri/ z ad agnitionē veritatis venire. Manifestū est autem q̄ nō oēs homines salui fiunt: nec oēs ad agnitionē veritatis veniunt: sicut iudei/saraceni/theuteri ꝛc. q̄ ꝛc. Jtē ōr apostol⁹. j. Thes. iij. Hec est volūtas dei sanctificatio vestra: sed non oēs sanctificant quia stultoz infinit⁹ est numer⁹. Eccs. j. ergo ꝛc. Et ex h̄ etiā videt q̄ ista petitio sit inutilis z vana: q⁹ nō implet in omnib boib. Pro hui⁹ ergo materie declaratiōe notandū q̄ fm̄ sniam theologoz̄ duplex est volūtas dei. s. bñplaciti z signi. Nam z scriptura in plurali vtitur hoc modo loquendi de volūtate dei: iuxta illud Magna opera dñi exq̄sita in oēs voluntates eius. Et cuius iste modus loquēdi denotet in deo duplicē volūtatē: nō tamē debet intelligi q̄ in deo sit duplex voluntas: cum deus sit simplicissime nature. et ideo nō dixi in deo: sed dei voluntatē esse duplicē: quia voluntas signi nō est i deo: sed a deo. Jsta ergo distinctio voluntatuz nō est ex parte actus voluntatis: cū in diuina voluntate nō sit ordo nec distinctio: sed est solūmodo ex parte volitoz. Igitur volūtas beneplaciti est illa quā deus habet in seipo: qui om̄ipotens est. z quia in deo nihil est nisi ip̄e deus: ideo voluntas ista beneplaciti est ipa essentia diuina: vt ōr Magister in p̄mo sniaz: distinct. xlv. Et ideo hec volūtas beneplaciti omnipotēs est: z impediri nō potest, q̄n semp volituz consequat. Et sic intelligit auctoritas in psal. supra allegata. Omnia q̄cunq; voluit deus facere fecit in celo z in terra in mare z in omnib abyssis. Et Rom̄.ix. Volūtati em̄ eius q⁹ resistet: ps. Tu terribil' es z q⁹ resistet tibi: Jtē Hester. xiij. Domine deus rex omnipotēs in di. tua cūcta sunt posi. z nō est q̄ posi. resi. vo. tue. Si decreuer̄ saluare ist' ꝛc. Et fm̄ hāc volūtatem bñplaciti vult deus solū p̄destinatos saluos fieri: z sic inteligit auctoritas apostoli. j. Timo. ij. Qui vult oēs homies saluos fieri fm̄ p̄mū z scōm̄ moduz exponendi: qui infra ponit. Et fm̄ h̄ respondetur ad duo contraria supra formata. Primo q̄dem dū dicit: q̄ ista petitio est superflua ex quo oīno voluntas dei implēda est Respōdet: q⁹ orationē istaz facim⁹ nō vt inflectamus diuinā volūtatē ad aliq̄d qō alⁱs nō intendit: sed potius vt diuinā voluntatē impleam⁹/ q̄ ordinauit saluē humanā p̄ mediū orationū. Vñ Grego. in iij. dialo. z habet in decre. xxiij. q. iij. Obtineri ncquaq̄ possunt q̄ p̄destinata non sunt: sed ea que sancti viri orādo efficiunt ita p̄destinata sunt vt p̄cib obtineantur. De h̄ vide latius sup̄ fm̄ōe. Hec aūt voluntas bñplaciti distinguit in volūtatem antecedentē z voluntatē ꝓsequentē: vt notat Tho. in q̄stiōib de virtate. q. xxiij. art. vj. ad scōm. z in corpe q̄stiōis. Non obstat etiam ad hoc illud qō ponebat secundo: q̄ ista voluntas non videt semp impleri: cum dicat apostol⁹ q̄ deus vult oēs homines saluos fieri. quia illud v̄bum ap̄li potest intelligi dupliciter: vt notat Tho. parte. j. q. xix. art. vj. ad p̄mū. Uno modo vt sit accōmoda distributio fm̄ hunc sen/

sum. Deus vult oēs homines saluos fieri
q̄ saluant: non quia nullꝰ homo sit quem
saluū fieri nō velit: vt Augꝰ. dr. sic t
in simili exponit illud Joā.) Erat lux ve
ra q̄ illuminat oēm hoīem venientē i hūc
mōm. Secūdo pōt intelligi vt fiat distri
butio pro generibꝫ singulorꝫ t nō p singu
lis generꝫ. Et sm hunc sensum deus vult
de q̄libet statu hoim saluos fieri mares t
femias: iudeos t gētiles: magnos t par
uos. nō tñ omes de singulis statibꝫ: qa ia
vt dr apl's Col. iij. In chro Jesu non est
masculus vel femina: gentilis t iudeꝰ: cir
cūcisio t pputiū: barbarꝰ t scytha: seruꝰ t
liber: sed omnia t in omibꝫ chr̄s. Tertio
sm Damascenū intelligit de volūtate an
tecedente t nō de volūtate ꝓsequēte. que
q̄dem distinctio nō accipit ex parte volun
tatis diuine/in qua nihil est pus vl' poste
rius: sed ex parte volitoꝝ. Ad cuiꝰ intelle
ctum sciendū: q vnūq̄dq̄ sm q est bonū
sic est volitū a deo. Aliq̄d autē pōt esse in
ꝑma sui cōsideratiōe sm q absolute cōsi
derat bonū vel malū: quod tamē put cuz
aliq̄ adiuncto ꝓsiderat que est cōsequens
ꝓsideratio eius ecōuerso se habet. sicut ho
minē viuere est bonū: t hominem occidi
est malū sm absolutaz ꝓsideratiōnē. sed si
addat circa aliquez hominē q sit homici
da vel viuēs in piculum multitudinis: sic
bonū est eū occidi: t malū est eū viuere.
Vñ potest dici q iudex iustus anteceden
ter vult omnē hominē viuere: sed ꝓsequēt
vult homicidā suspēdi. Similit deꝰ vult
antecedenter omnē hoīem saluari: sed ꝓse
quent vult q̄sdam damnari sm exigentiā
sue iustitie. nec tamē illud qō añcedenter
volumus simpliciter volumꝰ: sed sm q̄d.
q volūtas cōparat ad res sm q in seipis
sūt/in seipis aūt sūt/i particl'ari. Vñ sim
pliciter volumꝰ aliq̄d sm q volumꝰ illud
ꝓsideratis omibꝫ circūstantiꝫ particula
ribꝫ: qō est ꝓsequenter velle. Vñ pōt dici q
iudex iustus simpliciter vult homicidaz
suspendi: sed sm q̄d vellet eū viuere. s. in
quātum est homo. Vñ magis potest dici
velleitas q̄ absoluta volūtas. Et sic patz
q quicquid deus simpliciter vult/fit: licz
illud qō antecedenter vult/non fiat. Hec
Thomas vbi supꝝ. Ex p̄dictis patz etiam

q ista petitio non est inutilis: quia z si nō
impleat in omnibꝫ hominibꝫ quātum ad
effectum salutis eterne: impletur tamen
in p̄destinatis: p quibꝫ tñmodo orare in
tendimus. nam t christus instituit hanc
oratiōem solum p predestinatis/pro qbꝫ
tñmodo intēdebat orare: iuxta illud Joā
an. xvij. Ego p eis rogo: nō pro mūdo ro
go: sed p his quos dedisti mihi: quia tui
sunt. Vñ t quādo dominꝰ orauit in cru
ce dicens: Pater ignoste illis quia nesciū
unt quid faciunt. Luce. xxiij. Intētio sua
fuit solum orare p predestinatis: vt dicit
Hieronymꝰ. t sic fuit exaudita oratō sua
iuxta illud. In diebꝫ carnis sue p̄ces supi
plicationesq̄ cū clamore valido t lachry
mis offerens exauditus est pro sua reue
rētia. Hebre. v. Idem Thom. in. iij. sen.
dist. xvij. Secūda volūtas dei dicit volū
tas signi: que est effectus ꝑme volūtatis
t est illa quā aliq̄ signo expīmit: sicut t cō
tingit in nobis qui p aliqua signa cōsue
uimus demōstrare nos aliq̄d velle. Et hō
cōtingit quinq̄ modis: q in hoc versu cō
tinent. Imperat t phibet/permittit/consu
lit/implet. De qbus infra dicet. Impe
rat bona. phibet mala. permittit mala. cō
sulit meliora. implet p opera exemplaria
Est aūt notandū q voluntas signi nō di
stinguit cōtra volūtatem bñplaciti per hō
q̄ est impleri t nō impleri. Vñ q̄uis vo
luntas beneplaciti semp impleat: pōt ta
men etiam ad voluntatē signi aliquid per
nere quod ꝛmpletur. Unde ea que deus p
cipit vel ꝓhibit q̄q̄ vult voluntatē bene
placiti: t hoc contingit in predestinatis q
adimplent precepta dei: t q̄dam eoꝝ ad
am cōsimilia. Distinguit autē volūtas si
gni a voluntate beneplaciti: quia vnū est
ipe deus: aliud est effectus eius: vt dictū
est supra. Oportet ergo q effectꝰ ille semp
per sit cōformis voluntati bñplaciti q est
causa istius voluntatis signi. Et tamē cō
trarium videt infra dici de volūtate pmis
sionis malorꝝ/que nunq̄ coincidit cū vo
luntate beneplaciti. Sed dicendū q hoc
verum est q̄ntum ad malū quod pmittit
nō aūt quātum ad ipam permissiōem. nā
aliud est obiectū voluntatis beneplaciti
t aliud voluntatis permissionis: que est
voluntas signi. Nam obiectū voluntatis

beneplaciti ē permissio: z ideo bene dicē
re possum⁹ q de⁹ volūtate bñplaciti neq̄
vult mala fieri neq̄ vult mala nō fieri: iz
bñ vult ḡmittē mala fieri: vt ōt Tho. p.
.j.q.xix.ar.ix.ad tertiū. Et sic dici pōt q
ista signa q̄q̄ per q̄ distinguīt voluntas
signi semp sit vera. Et q̄uis qō deus pci
pit z cōsulit nō semp velit fieri: ramē sem
per vult illud precipi. z sic q̄uis illud qō
permittit nō velit fieri: ramē semp vult il
lud ḡmittere. Et sciendū est q volūtas si
gni tribus modis se habet ad voluntatez
beneplaciti. Quedā em̄ est volūtas signi
que nunq̄ incidit in idem cū volūtate be
neplaciti: sicut ḡmissio. quia ḡmittit ma
la fieri cum mala fieri nunq̄ velit. Que
dam vo semp incidit: sicut oratio. Que
dam vo quandoq̄ incidit z quādoq̄ non
sicut preceptū z phibitio z cōsiliū. Et hoc
notat Thomas in q̄stiōib⁹ de veritate. q.
xxij.arti.ij.in rēspōsione ad sextuz argu.
Hanc igitur voluntatē q̄ntuplicem peri
mus fieri in nobis/sicut in celo z in terra:
hoc est. sic fiat i cerestri vita/nostra dispo
sitione: sicut ipa pficienda ordinata est in
celo in dei sapiētia z intellectu z scientia
Hoc aūt nunc facim⁹ cum pceptū dei ad
implemus: phibitionē cauemus: consiliū
amplectimur: oratione sequimur tan
q̄ exemplū: z in permissione studem⁹ bo
num in nobis pficere: ꝓter quod ḡmittit
a deo malum fieri. Sic em̄ facimus illud
Roma.xij. Probātes q̄ sit voluntas bo
na/beneplacēs z pfecta. bona q̄dem in p̄
ceptis z phibitiōib⁹: bñplacens in ꝓsilijs
z operationib⁹ exemplaribꝰ: pfecta autez
in bono quod in nobis de ḡmissis in alio
malis eligit. Sic etiā petebat Dauid di
cens. Benigne fac in bona volūtate tua
Sion vt: vt edificent muri hierusalē. Et
b fit q̄n deus volūtatem nostrā ꝓformat
voluntati sue per qō edificant muri hie
rusalē: q̄ de viuis z voluntatē dei faciēti
bus lapidib⁹ instaurant. Videam⁹ igit ō
volūtates. Et ꝓmo de p̄cepto. vbi notan
dā q octo vult de⁹ a nob pcipiēdo

Primū ē virtus diuinal.
Scōm ē charitas cordial.
Tertiū ē puritas ꝑsonal.
Quartū ē honestas exēplaris.
Quintū est volūtas amical.
Sextū est pietas fraternal.
Septimū ē austeritas pnial.
Octauū est infirmitas ꝓtual.

¶ Primū g̃ qō deus vult a nobis est ve
ritas diuinalis: que est virtus fidei a deo
incarnato nobis reuelata. Vult g̃ deus q
integre oīs articulos fidei teneam⁹. Nā
si in alijs scientijs grāmatice/logice/phi
losophie tē. hō habet falsam opinionē vel
errorē de vna ꝯclusiōe: nō est piculū ani
me. vt plurimū. quia si nō credis Prisci
no in grāmatica: non est periculū anime.
Sic si non credis Aristoteli Platoni tē.
Sed si nō credis chīo z sancte matri ec
clesie in vno articulo fidei: est piculū da
mnatiōis anime. Joan. iij. Qui nō credit
iam iudicatus est. Marci vl. Qui vo nō
crediderit cōdēnabit. Jō vult deus q̄ creda
mus oēs articulos fidei. q̄ eīm vnū tīm nō
crederet: nullā fidez haberet etiā de alijs
quos credit: sed opinionē tm̄: vt ōt Tho
mas. ij. ij. q. v. ar. iij. De hac voluntate dei
ōt aplus. Bonū est z acceptū coram sal
uatore nostro deo/qui vult omnes homi
nes saluos fieri z ad agnitōem veritatis ve
nire. j. Timo. ij. Nota q̄ vult oēs homies
saluos fieri: nō vult deus cogere libez ar
bitriū. Jō q̄uis ipe hoc velit: tū multi sūt
q̄ nolūt hanc veritati assentire/sicut sūt infi
deles z mali chīani. ¶ Secōo vult a no
bis deus q̄ habeam⁹ charitatem cordia
lem: q: non sufficit q̄ intellectus sit informa
mat⁹ veritate: sed oportet q̄ etiaz volūtas in
formet charitatē. Ratio huj⁹ fundat sup
eo qō dictū est supra. prima parte. Nā de
us vult oēs homes saluos fieri. Vñ Joan.
xiij. Volo p̄ vt vbi ego sum illic sit z mi
nister meus. Salꝰ aūt vite eterne adq̄ri
nō pōt sine merito. nā nec merces rēpora
lis sine merito dat. Meritū aūt fundat
sup charitate q̄ est radix merendi. Nullū
eīm opus q̄ntūcūq̄ sit de genere bonoz sī
ne charitate valet. Vñ aplus. j. Cor. xiij
Si linguis hoim loq̄r z angelorz charita
tē aūt nō habuero: factꝰ sum velut es so
nans aut cymba. tinniē. tē. vsq̄. nihil mi
hi pdest. ¶ Jseq̄ter deꝰ vult q̄ habeam⁹
charitatē. De ista volūtate dei ōt scriptu
ra. Ignem veni mittere in terrā: z q̄d vo
lo nisi vt ardeat. Luc. xij. Nota ignē illuz

ſtz quẽ miſſit ſup̃ aplos in die pẽtecoſtes: qui ignis eſt charitas. Hoꝛaliter ꝛtra illos q̃ nõ habent charitatem z dilectõem ſed querũt vindictam ꝛtra primos: cum tamẽ q̃tidie petant veniam a deo/dicẽdo oꝛationẽ dominicaz. Sic z multi nõ ſubueniũt pauperib⁹ indigentib⁹: ꝛtra quos ꝺt Joan. Qui habuerit ſubſtantiã huius mũdi z viderit fratrem ſuũ neceſſitatem habere/z clauſerit viſcera ſua ab eo: quo⁹ modo charitas ꝺi manet i illo? Filioli nõ diligamus ẏbo nec̃ lingua: ſed ope z ve ritate. Joan. iij. ¶ Tertio vult a nobis deus puritatem ꝑſonalem. i. vt ꝛſeruem⁹ nos immaculatos z mundos a luto luxurie. z hoc triplici ratiõe. Primo rõne creationis. Scõo rõne redemptiõis. Tertio rõne regeneratiõis. ¶ Prima ratio eſt ꝓpter creatiõem/q̃ creati ſum⁹ ad imaginẽ ꝺei q̃ntum ad animã. Faciam⁹ hominez ad imaginẽ z ſimilitudinẽ noſtrã. Gene. j Ergo debem⁹ ei reuerentiã/ꝓpter reuerẽ tiam eius cuius eſt imago: alioq̃n maxim eſt peccatũ: ſicut ꝓicere imaginẽ chꝛi i lutũ. Ideo cuilibet noſtrũ dicit. Serua animã tuam z da illi honoꝛem ſm meritum ſuũ. Eccli. x. ¶ Secũda ratio eſt ꝓpter redemptionẽ: quia filius ꝺei ꝑ noſtra redẽptione aſſumpſit carnẽ humanã. Phil. ij. Qui cũ in foꝛma ꝺei eſſet nõ rapinã arbitratus eſt eſſe ſe eq̃lem deo: ſed ſemetip̃m exinaniuit: foꝛmã ſerui accipiẽs in ſimilitudine. fac. z habi. inuẽtus vt homo. Et ideo maioꝛ reuerẽtia debetur humane nature poſt chꝛi incarnationẽ q̃ ante. Et hinc ẽ q⁹ angelus nõ pmiſit ſe adoꝛari a Joanne ſicut dicit Apocal. xix. z. xx. Decidi añ pedes eius vt adoꝛarem eum: z dixit mihi. Vide ne feceris: ꝛſeruus tuus ſum z fratrum tuoꝝ ꝛc. Et ideo maxima reuerẽtia debeꝯ humane nature hodie. Cõtra quaz faciũt foꝛnicatoꝛes: ꝑſertim diabolici ſodomite. De quib⁹ dicit Hieronymus: q⁹ omnes in nocte natiuitatis domini mortui ſunt. ¶ Tertia ratio eſt ꝓpter regenerationẽ/quam ꝛſeq̃mur in baptiſmo: per quã ſumus effecti templa ꝺei. j. Coꝝ. vi. An neſcitis q̃m membra veſtra templum ſunt ſpiritus ſcti q̃ in nobis eſt ꝛc. Et hinc poſſumus videre q̃ grave ſit peccatũ templa huiuſmodi polluere contagio luxurie ad inſtar illoꝝ qui diruerunt vel violauerunt templũ ꝺei frangẽdo vel incẽdendo: qui ſunt excõmunicati ipo facto: vt i. Cõqueſti. de ſen. excõmu. Ideo aplus. j. Coꝝ rinth. iij. Neſcitis quia templum ꝺei eſtis vos: z ſpus ꝺei habitat in vobis. Si q⁹ aũt templũ ꝺei violauerit: diſperdet illũ deus. Et his q̃ trib⁹ rationib⁹ patz q⁹ ꝺeus vult a nobis puritatem ꝑſonalem. Auctoritas. Hec eſt voluntas ꝺei ſanctificatio veſtra/vt abſtineatis vos a foꝛnicatione: vt ſciat vnuſquiſq̃ veſtrũ ſuum vas poſſidere in ſanctificatione z honoꝛe: non in paſſione deſiderij/ſicut z gẽtes q̃ ignorãt ꝺeũ. j. Theſ. iiij. ¶ Quarto vult de⁹ a nobis honeſtatẽ exemplarẽ ꝛc.

Deo gratias. Amen.

¶ Finis ſermonũ oꝛationis dominice ꝑetri hieremie. Sequitur eiuſdẽ de decẽ p̃ceptis

Sequunt sermones de decem preceptis vna cuz passione saluatoris nostri Jesu christi eiusdem ꝯ de tri hieremie siculi.

¶De quadruplici lege. Sermo primus.

SIc curri te vt cõprehendatꝯ.j. Cor.ix. Et in epistola hodierna pdicatus dño concedẽte, de materia ꝑceptoꝝ decalogi: z cursurus ꝑ viam eozundẽ: ad finez cõprehẽdẽdi diuinã essentiã in cui⁹ visiõe essentialiter cõsistit diuina btitudo: iuxta dictũ dñi Joan.xvij. Hec est aũt vita eterna vt cognoscant te solum verũ deũ z quẽ misisti Jesum christũ. Nam vt ait Aug⁹. Visio est tota merces. ¶Gratia diuina me fateoꝝ indigere: qz omne datum optimuz z omne donum pfectum de sursum est descendens a patre luminum. Jaco.j. Pro hac ergo gratia impetranda recurramus ad virginem gloziosam matrem dei ipsaz humiliter salutãdo. Aue Maria zc. Sic currite zc. vbi supza. Istud verbum habz difficultatem in sacra theologia. Naz verbum istud/vt cõprehendatis/intelligitur de bzauio quod est premium cursus: vt ór Glo. Bzauium autez istud est cozona glorie: de qua apostolus.ij.Tim.vlti. Bonũ certamen certaui/cursum cõsumaui/fidez seruaui: in reliquo reposita est mihi cozona iustitie zc. Vult ergo apostol⁹ in summa dicere. Sic currite vt cõprehendatis cozonam glozie eterne: que cõsistit in dei visione. ¶Sed contra. Cum vita eterna obiectaliter sit ipse deus: iuxta illud Joã. xj. Ego sum resurrectio et vita. Et, xiij. Ego sum via: veritas z vita. Deus autez a creatura comprehendi nõ potest: cũ deus sit infinitus: creatura vero finita: ergo videtur q homo non possit cõprehendere deum nec vitam eternam. Et confirmat dictio ꝑ Augu. ad Paulinã de videndo deum: vbi dicit. Attingere mẽte dñi magna est beatitudo: cõprehendere autem est impossibile. Sed dicendũ: q cõprehensio dupliciter põt accipi: vt tangit sanct⁹ Tho. j.ij.q.iiij.ar.iij. ad primum argumentum. z ꝑte.j.q.xij.arti.j. ad primũ. Uno modo ꝑut est inclusio cõprehensi in cõprehendẽte: sicut vinũ comprehenditꝝ in vegete: vel homo in vestimento vel loco: vel sicut puer in vtero matris: z sic omne quod cõprehenditur a finito est finitũ. Unde hoc mõ deus nõ potest comprehendi ab aliquo intellectu creato. Alio modo cõprehensio nihil aliud nominat ꝙ tentionẽ alicuius rei tam presentialiter habite: sicut aliquis cõsequens aliquem dicit eum cõprehendere: quando tenet eum: z sic potest deus cõprehendi. Et ad hoc hortatur nos apostolus in verbis ꝓpositis di. Sic currite zc. Uñ Can.iij. In lectulo meo quesiui ꝑ noctes quẽ diligit aia mea tenui eũ nec dimittam zc. Et sic patet difficultatis solutio. ¶Sed posset aliquis querere: de quo curlu loquitꝝ apostol⁹ dum dicit. Sic currite. Respõdeo. hoc declarat Dauid di. Viaz mandatoꝝũ tuoꝝum cucurri. Cursus ergo iste est obedientia mandatoꝝũ dei per quẽ si bene currim⁹: cõsequimur vitaz eternã: iuxta illud Matth.xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata: z idem est qõ dicit apostol⁹. Nam quod dicit apostol⁹. Sic currite. Domin⁹ dicit. Serua mandata: qõ aute dicit apostolus: vt comprehendatis. Domin⁹ dicit. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. patz ergo thema. Et sumus in ꝓposita materia mandatoꝝũ: de ꝙbus ꝓdicatur⁹ sum domino concedente per totam quadragesimã: incipiẽs ab hac dominica septuagesime. Sed añq̃ descendam ad specialem materiam mandatoꝝ: premittenda sunt aliqua de lege diuina q̃ fuit: z est causa efficiens ꝓceptoꝝum: vt pote ordinantis ipsa ꝓcepta: Sed vt altius exordiamur. Notandum q ꝓ directione humane vite data est nobis a deo q̃ duplex lex. Nam z lex humana a deo est. Unde Prouer.viij. Per me reges regnãt z legum conditoꝝes iusta decernunt. Et

sunt iste quatuor leges videlicet.

Prima est lex nature
Scōa est lex scripture
Tertia est lex gratie
Quarta est lex ecclesie.

Ultima vero diuidit in duas scz legem canonicam z ciuilem: vel dic q triplex est lex nobis a deo data: scz lex naturalis: lex diuinalis: z lex humanalis. Lex autē diuinalis subdiuidit in duas: scz in legē veteris testamenti que dicitur lex scripture: z in legem noui testamenti que dicitur lex gratie. Item lex humanalis diuidit in duas: scz generalē z particularē. Lex generalis est duplex: scz canonica z ciuilis. Item vtraq; potest subdiuidi in legem scriptam z non scriptā: vt infra subdit. Lex aūt particularis est duplex, s. lex scripta z lex non scripta: scripta dicit statutuz. non scripta vero cōsuetudo: que est ius quoddam moribus institutum: vt dicit Gratian⁹ di. j. Cōsuetudo. Ponit etiā Gratian⁹ multa alia iura que tñ sub predictis cōtinēt. Nā iusgentiū continetur sub iure naturali: vt infra dicet. Jus vero militare continetur sub iure gentiū: z ꝙsequenter etiā sub naturali. ius publicū continet sub eodem vl sub canonico vel ciuili. Jus quiritū. i. romanoꝝ ꝺtinetur sub iure ciuili: z sic patet multiplex legum distinctio. Ponit etiam alia lex a theologis: que dicit lex eterna q̄ nihil aliud est q̄ ratio diuine sapiētie: ꝑm q̄ est directiua oim actuū z motionuz: sic ratio diuine sapiētie inquantū p eam cuncta sunt creata habet rationē artis vel exemplaris vel idee, ꝑm Tho. j. ij. q. xciij. ar. j. Item ponit a theologis etiam alia lex q̄ dicit lex cōcupiscentie. De qua Apl's Ro. vij. Video aliā legem in mēbris meis repugnantē legi mentis mee: z captiuū me ducentem in lege pcti q̄ est in mēbris meis. Et dicit lex non tanq̄ regulans z mensurans: sed tanq̄ mensurata et regulata. Quelibet em̄ inclinatio ꝓueniens ex aliq̄ lege dici pōt lex: nō essentialiter: sed quasi participatiue. Et hoc mō ipsa inclinatio mēbꝛoꝝ ad cōcupiscentiā: lex mēbꝛoꝝ vocatur ꝑm Tho. j. ij. q. xc. ar. j. ad primum. Sic ergo ꝓcupiscentia siue fomes dī lex: z habet rōnem legis in hoie: inquantū est ꝑna ꝓsequēs diuinā iustitiaz punitiuam culpe ipsius Ade. Inquātū vero inclinat ad pcm̄ cōtrariat legi dei: nec habet rōem legis scōm q̄ notat Tho. j. ij. q. xciij. ar. iij ad primū. Circa primā g̃ legem nature de qua hodie dño cōcedente ꝓdicatur⁹ sum: sunt videnda tria puncta principalia: viz.

Primo de ipsi⁹ legis quiditate.
Scōo de ei⁹ effectualitate
Tertio de ei⁹ mutabilitate

¶ Circa primū est notandū: q̄ lex nature dicit a natura. Triplex autem natura pōt cōsiderari in homine. Est em̄ quedā natura in homine scōz quā cōmunicat cū oib⁹ substantijs: z sic est natura generis generalissimi. Et scōm hmōi nature inclinatiōz pertinet ad legē naturalē omnia per q̄ vita hominis ꝺseruatur: z ꝓrariū impedit: ꝑm qō dicit Tho. j. ij. q. xciij. ar. ij. Quelibet em̄ substantia naturaliter appetit conseruationē sui esse: scōm modū sue nature. Da exemplum de omni creatura sensitiua vel vegetatiua que habet solum esse. Et ꝑm h̄ ꝺtinet ad ius naturale fugere mortem: appetere vitam: diligere seipsum. Et ꝑm hoc potest dici q̄ comedere, bibere, et dormire fit de hoc iure: quia pertinent ad cōseruationez sui: z multa alia similia. Et ꝑz hoc potest dici q̄ defensio sit ō iure naturali ꝑm hanc legem naturalē. Secundō est natura generis subalterni ꝑm quā communicat homo cum ceteriz animalib⁹. Et ꝑm hāc legē naturalē dicunt ea esse de lege naturali: que natura omnia animalia docuit: vt est coniunctio maris et femine: quā nos matrimoniū appellam⁹. Item ꝓcreatio z educatio filioꝝ: vt dicit iurisconsultus in. l. j. ff. de iustitia z iure. Et gratian⁹, j. di. ius naturale. Nota hic contra mulieres nolētes lactare filios suos. De quo vide Grego. v. di. ad ei⁹. Sed hic pōt fieri obiectio: quia de ratiōe matrimonij est q̄ sit ꝓiūctio maris z femie individuā vite ꝺsuetudinē retinens: vt. xxvij. q. ij. §. j. Et extra. de presump. c. illud. Inseparabilitas autē ista non est cōmunis omnib⁹ animantib⁹. Ergo matrimoniuz non est de iure naturali hoc modo. Ad hoc pōt rñderi q̄ in diffinitione predicta matrimonij ponit primo coniunctio maris z femine: z hoc est tanq̄ materiale. Secūdo ponitur individuā vē. Et h̄ est tanq̄ formale

Quantū ergo ad ꝓmū qō est materiale matrimonij est de hoc iure naturali: sed quantū ad scōm nō est de iure naturali: sz tertio mō sumptū. s. fm naturaz spēi: de q̄ iure statim dicet. Hec obstat si dicas q̄ fz hoc sequeret q̄ fornicatio est de iure naturali: z ꝓiter q̄ sit licita. Rn. q̄ licz fornicatio sit de iure naturali hoc scōo mō: tn nō oia q̄ sunt de iure naturali hoc scōo modo sumpto sunt licita: q̄ aūt fornicatio sit de iure naturali hoc scōo mō: sentit Tho. j. ij. q. xciij. ar. iij. ad scōm. Et vide glo. j. di. Jus naturale. sup verbo maris et femine cōiunctio. Tertio est ꝓsideranda in homie natura spēi quā sortit homo ex differētia: specifica: q̄ est ratio sibi ꝓpria: fm quā hō distinguit ab alijs animalib⁹: z fm hāc ad legem naturalē ptinēt ea q̄ spectant ad inclinationē hui⁹ nature: z sūt ea ad q̄ inclinatur hō ex instinctu rationis naturalis: sic q̄ veritatē cognoscāt de deo: q̄ in societate viuat: q̄ ignorantiā vitet: q̄ alios nō offendat cū q̄b⁹ cōuersari debet z̄ hmōi. vt notat Tho. j. ij. q. xciij. arti. ij. Jtem q̄ virtuose viuat: q̄ actus virtutū sunt ō lege nature: vt notat Tho. ibidem. Jtez ad hanc legē nature spectat erga deuz religio Jtem vt parentib⁹ honorem ꝓhibeamus. Jtem vt vim arcz iniurijā ꝓpulsem⁹: vt dicit iurisconsult⁹ in. l. j. §. fi. z duab⁹ legibus sequentib⁹ de iusti. z iure. Et fm hoc lex naturalis diffinit: q̄ est quedā ꝓpositō vniuersalis fabricata: p̄ actū rationis practice ad directionem actuū humanorum ordinata: z sic diffinit Aug. de ancho. super epl̄az ad Ro. vij. Vel dic q̄ lex nature est quoddā lumē intellect⁹ insitū nobis a dō in creatiōe p̄ q̄d inclinamur ad bonuz. De q̄ lumine loquit. ps̄. Signatū est sup nos lumen vultus tui dñe. Vel dic q̄ lex naturalis nihil aliud est q̄ participatio legis eterne in rationali creatura fm Tho. j. ij. q. xci. ar. ij. Hic applica. ca. decreti. z̄. Et fm hoc lex naturalis hoc mō accepta aut in nullo aut parū differt a iure gentiū. de q̄ vide Tho. j. ij. q. xcv. ar. iiij. z. ij. ij. q. lvij ar. iij. Q̄ multa gr̄a breuitat⁹ omitto: eo q̄ latiori discussione indigeāt. Circa scōm lez de legis naturalis effectu est notandū q̄ lex naturalis tertio mō sumpta (quia ō hāc sermo nobis est) habet tres effectus

Prim⁹ est circa credenda
Scōs est circa agenda
Terti⁹ est circa speranda

Circa credēda quidē: quia hac lege instruimur ad dei cognitionē: de qua lumie naturali cognoscim⁹ tria sc̄z eius potētiā/ eius sapientiā/ z eius bonitatē: que sūt appropriata trib⁹ psonis trinitatis: z consequenter naturaliter cognoscim⁹ deum esse nisi homo sit insipiens: iuxta illud. ps̄. Dixit insipiens in corde suo, non est deus. Sz videam⁹ quomodo. Cape exemplum. Si tu videres pulchrū z magnum palatium: nonne cognosceres ex hoc potentiā illius qui fecit illud edificari: z sapientiā edificatoris z bonitatem illi⁹ qui illud palatium fecit ad finez hominum sc̄z habitādū: z̄. Sic hic mundus est quoddam palatium dei. Auctoritas. O israel q̄m magna est domus domini: z ingens locus possessionis eius: magnus z non habens finem: excelsus z immēsus Baruc. iij. Nota nō habens finem sc̄z quantum ad durationez. Considerans ergo homo mundum cognoscit aliquem esse eius conditorem: qui cū magna potentia condidit z sapiētia ordinauit: z bonitate gubernat illū: z hic est deus. Et hoc confirmat auctoritate sacre scripture veteris z noui testamēti. De veteri habet Sap. xiij. A magnitudine eī speciei z creature cognoscibilit⁹ poterit horum creator videri. De nouo habet Ro. j. Jnuisibilia dei a creatura mundi p̄ ea q̄ facta sunt intellecta cōspiciunt: sempiterna quoq̄ virtus eius et diuitas. Hoc mō cognouerunt antiqui philosophi naturales vnum deum. cognouerūt etiā appropriata trib⁹ psonis sc̄z potentiā/ sapientiam/ et bonitatem dei. per que relucet nobis vestigium trinitatis. Non autem cognouerūt propria que sunt generatio/ paternitas: et processio: iuxta illud Apostoli. Loq̄mur dei sapientiam/ quā nemo principum hui⁹ seculi cognouit. j. Cor. ij. Principuz. i. philosophor⁹ fz glo. z ponit Tho. pte. j. q. xxxij. arti. j. Et ꝓpter hoc ratio naturalis dicitur vultus dei: iuxta illud. ps̄. Signatum est super nos lumen vultus tui domine: quia sicut per vultū cognoscit hō: sic p̄ rationē naturalē cognoscitur deus: patet q̄ primus effect⁹ naturalis circa credēda

¶ Scōs effectus est circa agenda. Nam⁹ etiā si a deo nulla data esset lex scripta sufficienter: nihilominus instruimur ab hoc lumine rōnis circa moralia p̄cepta. Nam hec lex naturalis habet quedā p̄ncipalia p̄cepta/que sunt fundamentū omniū p̄ceptoꝝ moralium: ex quib⁹ p̄ncipalib⁹ preceptis elicit quasdam ꝯclusiones imediatas/que sunt p̄cepta decalogi. Verbi gratia. Principali⁹ preceptuꝫ legis naturalis est: q̄ bonū est faciendū: ⁊ malum vitandum: ex quo p̄cepto eliciunt imediate oia alia precepta decalogi. Nam ex pte precepti: scz q̄ bonuꝫ sit faciendū: eliciuntur omnia precepta moralia affirmatiua. Ex scōa vero parte: scz q̄ malū sit fugiendum: eliciunt omnia p̄cepta moralia negatiua/⁊ sm hoc oīa p̄cepta decalogi possunt dici esse de iure naturali: q̄ sunt ꝯclusiones quedam imediate elicite a p̄mis p̄ceptis iuris naturalis: ⁊ hoc est q̄d dicit Ysido⁹rus: ⁊ habet in decretis. j. dist. in p̄ncipio. vbi dicit. Jus naturale est q̄d in lege/⁊ in euāgelio cōtinetur: q̄d verbum nō est sic intelligendū: quasi oia que in lege ⁊ euāgelio cōtinentur/sint de lege nature: cum multa tradant ibi sup̄ naturā. Sed quia ea que sūt de lege nature: plenarie ibi traduntur. Vñ cuꝫ dixisset ibi Gratian⁹: q̄ ius naturale est q̄d in lege ⁊ euāgelio continetur: statim exemplificādo subiūxit: quod quisq̄ iubet alij facere q̄d sibi vult fieri/⁊ p̄hibet alij facere/q̄d sibi nolit fieri. Hoc ponit Tho. j. ij. q. xciij. arti. iij. ad p̄muꝫ. Et ꝯcordat Gratian⁹ in decre. vj. dist. ij. his respondet. Ponam⁹ igitur in practica q̄d hic sup̄dictū ē: vlcz q̄d ex pte p̄cepti. s. q̄d bonū sit faciendū: eliciunt oīa precepta moralia affirmatiua. Et ex scōa parte scz q̄ malū sit fugiendū: eliciunt oīa precepta moralia negatiua. Lumen nāḡ intellect⁹ naturalis instruit nos/q̄ bonū est diligere illū a quo bñficia cōsequimur: et quāto magis bonuꝫ ꝯsequimur: tanto est magis diligend⁹. Et q̄ a deo recepimus bñficiū creationis: q̄d est bñficium infinitū: ideo instruimur et p̄uocamur ad ipsum deū totis viribꝫ diligendū q̄d est primum p̄ceptū morale decalogi. ¶ Scōo instruitur homo hac lege naturali: q̄ quilibet seruus debet loqui de domino suo reuerenter: quia hoc est bonū ergo faciendū. Et ex h̄ habem⁹ scōm preceptuꝫ. s. nō assumes nomen dei tui in vanū. ¶ Tertia ratio naturalis dictat homini: q̄ seru⁹ cui p̄uidetur a dño: debet eidem dño aliquod seruitiuꝫ exhibere: ⁊ ex hoc habet tertiū preceptuꝫ. Memento tē. Vnō tempe legis nature hoies ex naturali instinctu reddebant obsequia/⁊ seruitia deo sacrificando vel aliq̄d offerendo: vt patꝫ de Abel. Enoch. Noe. Abraaꝫ. Ysaac. Jacob. ⁊ multis alijs in p̄testatione dñi/⁊ in reuerentiā diuine maiestatis. Vñ dictū est supra/q̄ religio est de iure naturali. ¶ Quarta ratio naturalis dictat homini/q̄ bonuꝫ est q̄ bñ a quib⁹ beneficia accipim⁹ debeant honorari. Cum ergo a parentib⁹ accipiam⁹ esse: nutrimentū ⁊ disciplinā. ergo debem⁹ honorare parēres: ⁊ ex h̄ habet quartū preceptū. ¶ Quinta ratio naturalis dictat homini: q̄ malū est nocere alteri: ⁊ q̄d tibi nō vis fieri alijs non feceris. Vnde dicit iurisconsult⁹. Cum inter hoies cognatiōnē quandā natura cōstituit: ꝯsequens est hominē homini insidiari nephas esse. ff. d. iu. ⁊ iure. l. vt vim. Econtra dr dominus. Hec. vij. quecūq̄ vultꝫ vt faciant vobis hoies: ⁊ vos facite illis. Et ex hoc instruitur homo ad oīa p̄cepta scōe tabule negatiua: quib⁹ p̄hibet primis inferre nocumenta. Potest autē nocumentū inferri proximo circa quatuor. Primo in p̄sona propria: ⁊ q̄ hoc p̄hibet homicidiū: q̄d est quintum p̄ceptum. Non occides. Scōo in persona cōiuncta proximo/quantū ad gaganeonez prolis: ⁊ q̄ hoc p̄hibet adulteriū q̄d est sextū p̄ceptum. Non mechaberis. Tertio in rebus: ⁊ q̄ hoc p̄hibet furtuꝫ: ⁊ quelibet etiaꝫ iniusta vsurpatio rei alienę: q̄d est septimū p̄ceptum. Non furtum facies. Nam ⁊ natura equū est neminē locupletari debere cum aliena iactura. ff. de cōdi. ⁊ inde. l. Nam ⁊ natura. Quarto potest inferri nocumentū in fama: ⁊ per hoc p̄hibetur quelibet detractio ⁊ infamatio proximi/quod est octauū p̄ceptum. Non dices contra proximum tuū falsum testimonium. Potest etiam circa sextum ⁊ septimū p̄ceptum offendi nō solum opere: sed etiā cogitatione: ideo p̄hibetur ꝯcupiscentia rei alienę: ⁊ etiam rei alienę q̄ que habent nomi-

ꝛ decimū ꝓceptum. ¶ Sed hic ꝑ̄ quer icum possit offendi cordē ꝛ opꝫ ꝛtra qn̄ tum ꝑceptuꝫ. Non occides. ꝛ octauū/cur nō ꝓhibetur in decalogo ita homicidium cordis: sicut fornicatio ꝛ furtū: ꝛc. Respō deo: ſm Tho. j. ij. q. c. arti. v. ad q̄ntū. Delectatio adulterij. ꝛ vtilitas diuitiaꝝ sunt ꝑ seipsa appetibilia/inquantū habēt ratio nem boni delectabilis vel vtilis: ꝛ ꝓpter hꝰ oportuit in eis ꝓhiberi nō soluꝫ opus: sed etiā concupiscentia: sed homicidiū ꝛ falsi tas sunt ſm se horribilia: quia ꝓximus et veritas naturalit̄ amantur: ꝛ non desiderantur nisi ꝓpter aliud. ꝛ ideo nō oportuit circa ipsum ꝑcm̄ homicidij/ꝛ falsi testimonij ꝓhibere ꝑcm̄ cordis: sed solū opis. Hec Tho. Patet ergo quō hac lege naturali. i. lumine rationis naturalis sufficienter instruimur circa agenda: ꝛ hoc ꝓbatur etiā auctoritate ap̄li dicentis. Cum em̄ gentes que legem nō habent naturalit̄ ea q̄ legis sunt faciunt/ipsi sibi sunt lex: q̄ ostendunt opus legis scriptum in cordibꝰ suis. Ro. vij. Sup q̄ textu dicit glo. q̄ gentes ꝛ si nō habēt legē scriptā. s. Moysi: habēt tamē legez naturalē qua q̄sq; intelligit: et sibi sciūs est quid bonū/ꝛ q̄d malū. Hoc tex. dum dicit. In cordibꝰ suis: quia lex ista nō est scripta in lapideis tabulis: sicut lex scripture: sz in tabulis cordis humani q̄ sunt excellētiores ꝛc. vtpote capaces intellect⁹ ꝛc. Tertius effect⁹ hmōi legis naturalis est circa sperāda. Nam lumē naturalis rōnis instruit hoiem: q̄ quilibet bonus ꝛ iust⁹ dñs det retributionē suis seruitoribꝰ. Cum ergo deus sit sūme bon⁹ sapiens ꝛ iustus: sequit̄ q̄ det p̄miuꝫ suis bonis seruitoribꝰ: ꝛ penā malis cōtumacibus ꝛ rebellibꝰ. aliquin nō esset iustus nec bonus: qō est ita impossibile/sicut impossibile est deū nō esse. Cum ergo in hac vita non fiat hmōi retributio. sequitur q̄ ratio naturalis cogit nos ad credendū ꝛ sperandū/q̄ alia sit vita in qua hmōi retributio bonoꝝ ꝛ malorꝝ fiat. Patet ratio. Auctoritas habetur ꝑ Dauid. ps. Sacrificate inquit sacrificiū iustitie: ꝛ sperate in domino. Multi dicunt quis ostendit nobis bona? Signatuꝫ est sup nos lumen vultus tui dñe ꝛc. Nota multi. s. dubitātes. Dñe quis ostendit nobis bona. s. futura eterna quasi dī. Quis inde veniens renunciauit nobis/que essent illa bona. Isti quidē dubitant: sed nos habem⁹ inde certitudinez: q̄ signatum est sup nos. i. in superiori parte nostra. i. in anima: quia inferior est sensualitas. Lumen vultus tui dñe. i. lumen rationis naturalis que dicit vultus dei: q̄a p̄ ea cognoscimus deum: sicut ꝑ vultū cognoscit homo. Et ex hoc habem⁹ effectuꝫ spei/ꝑ quez letamur sperantes futura illa bona. Ideo subdit. Dedisti letitiā in corde meo. Patet ergo tert⁹ effectus legis naturalis: ꝛ est necessarius homini ad salutē: iuxta illud ap̄li. Credere oportet: accedentē ad deum quia est: ꝛ q̄ inquirētibꝰ se remunerator sit. Heb. xj. ¶ Circa tertiū: vicz de hui⁹ legis naturalis mutabilitate. vtrum scz hec lex naturalis sit mutabilis: qō Tho. tangit. j ij. q. c. arti. viij. q. xciij. ar. v. Ubi videt dicendū: quod dupliciter possumus loqui de p̄ceptis legis naturalis: siue de lege naturali. Uno modo quātuꝫ ad rōnes ipsoꝝ que sunt iste: scz vt homo ordinate se habeat ad deum ꝛ ad ꝓximū. Item quod bonū sit faciendū/ꝛ malū fugiendū: que sunt prima principia legis naturalis: vt supra dixi. Et quantū ad hoc lex naturalis est imutabilis/ꝛ indispensabilis non soluꝫ ab hoie: sed etiā a deo. Unde vt ait Ap̄lus. ij. Tim. ij. Deus fidelis ꝑmanet: negare seipsuꝫ nō potest. Negaret autē seipsum si ipsum ordinem sue iustitie auferret: cū ipse sit ipa iustitia: ideo in hoc deꝰ dispensare nō pōt: vt hoi liceat nō ordinate se habere ad deū: vel nō subdi ordini iustitie eiꝰ/in his in quibꝰ scōm se homines adinuicē ordināt. Scōo mō possumus loqui de lege naturali: ꝛ p̄ceptis eiꝰ quantū ad ꝓba: siue quantū ad ꝛclusiones elicitas ex primis ꝑncipijs legis naturalis: q̄ ꝛclusiones ꝛtinent in p̄ceptis decalogi: ꝛ quantū ad hoc pōt quidē deus dispensare: ꝛ etiā vrens iure ꝛ auctoritate dei: sicut princeps: aliter tamē ꝛ aliter. Unde⁹ dispensare pōt. circa p̄cepta legis naturalis siue subsit causa extrinseca: siue nō. Puta q̄ occidatur hō siue sit nocens/siue innocens: vt ptz de Abraam. Gen. xxij. Ratio q̄: cū voluntas dei sit regla būanoꝝ actuū principalit̄ directiua: ideo illud dicit bonū ꝛ iustū q̄ deo placet. Et ideo occidere

hoiem innocentē ex volūtate dei iustū est
z bonum: pserim ea rōne: qz etiā innocēs
hō est debitor mortis ꝓpter pcm̄ originale: que quidē mors diuina prāte inducit:
fm illud. j. Reg. ij. Dñs mortificat z viuificat z Deut. xxxij. Ego occidā z ego viuere faciā. Sic etiam excusat Sāson ab homicidio: z Jacob a mendatio: vt habet in
c. Gaudemus. extra. de diuortijs z. xxij.
q. v. Si non licet: et. q. viij. Occidit. Sic
etiā dispensauit deus in furto: qñ filij isrl
el precepto dei tulerunt egyptioꝝ spolia.
Exo. xij. Nam illud ꝓprie nō fuit furtū:
qz illa spolia debebant filijs ex voluntate
dei, cuj est terra z plenitudo ei⁹. Furtuz
aūt est ꝓtrectatio rei aliene inuito dño. ergo nō fuit furtū fm Tho. Sed etiā si dicerem⁹ furtū fuisse nō fuit pcm̄ ex eo: qa
volūtate dei fuit factuz qui est legislator.
Eius autē est tollere cui⁹ est cōdere: vt in
ca. Oēs res. de reg. iurꝫ. z in. l. Nihil taz
naturale. ff. e. Sic etiaz deus dispensauit
in fornicatiōe Osee: qui accessit ad yxorē
fornicariā/vl ad mulierē adulterā: nō eīm
fuit mechatus vel fornicatus: qz accessit
ad eam q̄ sua erat fm mandatū diuinū: q̄
est auctor institutōis mr̄imonij: fz Tho.
ij. ij. q. cliij. ar. ij. ad scōm. Vel etiā si dicamus fuisse fornicationē/tamē nō fuit peccatū. imo virtutis actus ex q̄/ex voluntate dei facta est: ꝓ rationē supadictā. Pz
ergo q̄ deus pōt dispensare in pceptis decalogi/siue subsit aliqua causa extrinseca:
puta delictum: siue nō: qz voluntas diuina est sufficientissima/et iustissima causa
dispensandi: qz quod principi placuit legz
habet vigorē. l. j. ff. de cōsti. princi. Homo
aūt fungens auctoritate dei sicut sunt plati/potest quidē dispensare data causa extrinseca: puta delicto vel alia hmōi: iuxta
illud Apli. ij. Cor. ij. Nam z ego q̄ donaui/siquid donaui ꝓpter vos in psona christi/
sti zc. Et alibi dicit. Christi legatiōe fungimur. Et Rom̄. xiij. Non est potās/nisi a
deo. z infra. Itaq̄ qui potestati resistit dei
ordinatiōi resistit. Et habet. xj. q. ij. Qui
resistit. nec sufficit volūtas plati. Vñ nō
posset alicui pceptū ecclīastic⁹ vel tpalis
dispensare/q̄ hō innocēs occidat. Vñ lex
dr: q̄ sanctius est impunitū relinqui facinus nocētis/q̄ innocentē condēnare. l. ab
sentē. ff. de penis. Vñ Aug. ad bonifaciū:
z hz in decretz. ix. di. Quicūq; imperatoꝝ
legibꝰ/q̄ ꝓ veritate fuerūt obtēperare nō
vult acq̄rit grande supplicium. Quicūq; ergo imperatoꝝ legibꝰ q̄ ꝓtra dei voluntate
ferunt obtēperare nō vult/acq̄rit grande
premiū. Pōt ergo pnceps dispensare vel
statuere/qō hō occidat pro delicto: nec
tunc ꝓprie dicit mutare statutū legis naturalis: qz vt dic̄ Tho. vbi. s. Occisio hois
phibet in decalogo/put habet rōnez indebiti. Vñ iudex q̄ occidit latronē: vl miles
q̄ occidit hostē rei publice/nō appellāt homicide: vt Aug. dr in li. de liberoarbitrio
nota. Tho. j. ij. q. lxxxviij. ar. vj. ad tertiū.
Sic g̃ in dispensatiōe pncipis/reqrit causa legitima: alis nō dicit dispensatio/sz dispatio: vt notāt canonistē in. c. De mulcta. de prebē. z. j. q. vij. Reqrentis. §. Nisi
rigor. iuristē ō hac materia vtrū. s. pnceps
possit tollere vl rescribere ꝓtra legē nalez
tractāt in. l. rescꝑta. C. de precibꝰ imperatoꝝ offe. z in. l. fi. C. si ꝓtra ius. vl vtili. pu. Canonistē vero. vj. di. §. his tra.

De lege scripture. Ser. ij.

Sic currite vt
cōprehendatis. j. Cor. ix. Sedz
tur predicare ō lege scripture q̄
incipit a Moyse: zcurrens tū cū ꝑma lege. s. nature. De hac ergo lege scripture: occ
currūt videnda tria hodie.

Primo de eius exigentia z necitate.

Scdo de pceptoꝝ eius differentia et
pluralitate.

Tertio de ei⁹ excellentia z nobilitate.

De mutabilitate aūt coꝝ. i. vtrū possit
dispensari in pceptis moralibꝰ: vide supra
fmo. primo pre. iij. ¶ Circa ꝑmū q̄ nota
q̄ rō qre lex scripture. i. mosayca fuit necessaria est: qz licz lex nake fuerit ō sufficiens ad instruendū hoiem/de credendis
agēdis z sperandis: vt dixi. s. tū fuit multū illa lex nature postea obscurata depraua
ta/z vitiata p legē zcupiscentie q̄ erat i membris nr̄is: ꝓpter qō indiguit hō alia lege instruente q̄ fuit lex Moysi. Fuit aūt lex nature obscurata p legē zcupiscentie in oibꝰ
illis effectibꝰ: de quibꝰ dictum est supra,

¶Primo quidē in credēdis. Nā licet hō lumine rōnis naturalis: siue legis nature manuducak ad cognitionē deitatū in tm̄ in naluit ꝛcupiscentia hūana/vt obrenebra/ret lumē illud in tm̄/q̄ venerunt hoies ad magnos ꝛ diuersos errores ō deo. Quidā em̄ dixerūt/q̄ nō erat deus. ps. Dixit insi/piens in corde suo nō est deus. Quidā po/suerūt plures deos: ꝓpter qō fere totus mūdus/hoc errore seductus declinauerat ad idolatriā: ꝑsertim tempe Abrae. Qui/daz etiā adorabāt solem/quidā lunā/qui/dā ignem ꝛ aquā/quidā ligna/quidā lapi/des/quidaz cepas/ꝛ allia/vt egyptij. Ps. Simulachra gentū argētū ꝛ aur. Qui/daz etiā adorabāt anseres/vt romani. De quib⁹ Aug. in. ij. de ciui. dei. c. xxij. Quidā vero dixerūt esse deū: sed nullā ꝓuidentiā habere circa creaturas. Quidā vero dixe/runt inco:ruptibilia/ꝛ supiora regi diuīa ꝓuidentia: sed nō inferiora co:ruptibilia: ꝑsertim actus hūanos ex liberoarbitrio ꝓ cedentes: ex quor ꝑsona ō:. Job. xxij. Nu bes latibulū ei⁹ circa cardines celi pam/bulat/nec nostra ꝓsiderat. Jrē Boeti⁹ lo quēs ad dēm in ꝑsona istor dicit. Omnia recto fine gubernas. Hoim solos respuis actus. Iste error ē maxim⁹: qz tolleret iu stitiā dei/ꝛ miseōiam. Jrem tolleret ꝓmu/tem ꝛ vitia. Jrē paradisum ꝛ infernū/cō tra qō dicit Aplus Heb. xj. Oportet ac/cedentē ad deū credere qz est: ꝛ q̄ inqrenti bus se remunerator sit. Quidā vero erra/uerūt circa creationē mundi. Nam multi dixerunt mundū ab eterno factū/ꝛ in eter num duraturū. Quidā vero circa anime durationē. nā dixerūt animā esse mortalē cū corpe. In quor ꝑsona dicit Salomon Unus interit⁹ est hois/ꝛ iumentor ꝛ eq̄ virtusq̄ ꝓditio/sic mort hōr: sic ꝛ illa mo/riunt. siliter spirant oīa: ꝛ nihil habz hō iumēto ample⁹. Eccl's. iij. Jrem. Sap. ij. Dixerūt impij cogitātes apud se nō recte. Exiguū ꝛ cū tedio est tēpus vite nostre: ꝛ nō est refrigerū in fine hois: ꝛ non est q̄ agnit⁹ sit reversus ab iferis ꝛc. Et ps. xiij Multi dicūt q̄s oñdit nobis bona. Ulde ꝙ quantū obscuratū fuit lumē rōnis natu ralis: ꝛ depressuz ꝓ tenebras ꝛcupiscētie. Oportuit ꝑ q̄ hō illuminaret alio lumie ne diuino ad tollēdos errores ꝑdictos. Jō diuina, puidētia ex miseōia sua/ne homo deuio erroze laberet: ꝓmulgauit legē scri/pture: ꝓ quā manifeste declarauit ee vnū deū creatorē ꝛ puisorem tot⁹ vniuersi di. Jn ꝓncipio creauit deus celū ꝛ terraz ꝛc. Que verba licet nō sint de lege moysi: ta/men a Moyse ꝑphice plata fuerūt. Jtem Deut. xxxij. Uidete q̄ ego sim sol⁹/ꝛ non sit alius deus ꝓter me. Jtē eiusdē. vj. Do minū deū tuū adorabis/ꝛ illi soli seruies. Dando etiā legē scripture: oñdit deus q̄ ipe habeat puidentiā non solū supior creaturaz ꝛ celestiuz/sed etiā inferior: decla rauit etiā animā esse imortalē. patet ergo ꝙre fuit necaria lex scripture circa credēda.

¶Scōo obscuratū erat lumen legz natu ralis circa agenda. Jntantū em̄ ꝓualebat lex ꝛcupiscentie in membris hoim/q̄ nō ꝓ mittebat hoiem dirigi/sm legem nature. Ulñ ad oīe genꝰ vitioz plapsus erat hō: ita q̄ homo ꝛtrariū legz naturalis/vt plu rimū faciebat. Et iō vt nequā seruus con tumacik rebellabat: licet lumē legis natu ralis ꝛtrariū suaderet. Ulñ apls. Conde/lector em̄ legi dei: sm interiorē hoiem: vi/deo aūt alterā legē in mēbris meis repug nantē legi mentis mee/ꝛ captiuantē me/ in lege pcti: que est in mēbris meis. Ro. vij. Plus dico: qz in tantū etiā obscuratuz fuerat lumē legz naturalis/siue rōnis na/turalꝰ: q̄ apud germanos olim latrocinū non reputabat iniquum: cum tamē sit ex/presse contra legem nature: vt dixi supra: vt refert Julius Cesar in libro de bello gallico. Et refert Thom̄. j. ij. q. xciij. art. iij. Sic etiam nec ꝛcupiscentia mala cre debatur esse peccatū. Unde Ro. vij. Pec catum non cognoui/nisi per legem. Nam concupiscentiā nesciebam: scilicet esse pec catū/nisi lex diceret/non cōcupisces. Fuit igitur necessaria lex scripture ad illuminā dum hominem circa cognitionem pecca/ror/et ad coercendum ipsum a peccatis: quod ipsa lex facit dupliciter. ¶Primo penam adijciendo. Unde deus dedit du/as tabulas lapideas Moysi/in quibus erant scripta decē precepta: et statim post precepta subiunxit penam transgressio/nis: quia tempore legis nature non erat pena imposita transgressori legis. Unde Rom. v. Usq̄ ad legem enim peccatum

erat in mundo: peccatū autē nō imputa/
batur cū lex nō esset. vbi dicit Glo. q̄ qui/
dam peccata esse nesciebāt: oia vero apō
deum impunita esse putabāt. Et ī post
legem scriptam de decem p̄ceptis statim
subiunxit penaz transgressoꝛi dicēs Exo.
xxij. Qui immolat diis occidet. z supra. ma
leficos nō patieris viuere ⁊c. Item Exo.
xxj. Qui p̄cusserit hominē volens occide/
re: morte moriat: z sic in ceteꝛ culpis. Nā
p̄ transgressiōe cuiuslibet p̄cepti apposita
est pena in lege scripture: qz seruus contu/
max metu pene a culpa est coerced⁹. Un
Gal. iij. Lex p̄ter transgressoꝛes posita ē:
p̄terea lex illa Moysi vocat lex seruoꝛuz.
In cuius signū quando lex illa data fuit
audita sunt tonitrua: et visa sunt fulgura
z totus mons fumi gabat: p̄ quod filij
Israel timuerūt valde. Et steterūt p̄cul di/
centes Moysi. non loquet nobis dominꝰ
ne forte moriamur. z ait Moyses ad po/
pulum: vt p̄baret vos venit dñs: z vt ti
moꝛ illi⁹ esset in vobis z nō peccetꝭ. Exo.
xxij ¶ Scdo coercuit lex hominē a pecca
tis bona tꝝalia p̄mittendo: vt patz Esa. j.
Si volueritis z audieritis me: bona terre
comedetis. z exp̄ssi⁹ habet Deut. xxviij
Patet ꝫ quō fuit necessaria lex scripture
circa agēda. ¶ Tertio obscurata erat lex
nature circa sperāda: que obscuritas conse
quitur ex prima: qz si nō cognoscebāt nec
credebant deū vel puidentiā diuinam cre
debant nullā esse/cōsequenter nullaz bea
tam vitam sperabāt: Oportuit ergo dare
legem q̄ instrueret eos de alia vita: z licet
hoc exp̄sse nō habeat in lege Moysi: sed
sub velamine figure: tñ exp̄sse habet in
p̄betis veteris testamenti p̄sertim Dani
elis. xij. Multi de his q̄ dormiūt in terre
puluere vigilabūt: alij in vitaz eternā: alij
in obp̄obriū: vt videat semp ⁊c. Patet ꝫ
quare fuit necessaria lex scripture: sed re/
stat vna dubitatio: quare nō ante Moy/
sen fuit data lex: vel statim post peccatuz
cū iam homines coꝛrupti z damnati erant
per cōcupiscentiā: ois quippe caro coꝛru/
perat viam suam: vt dicit Gen. vj. Rñ.
Sicut in naturalib⁹ nulla forma imprimit
in materia: nisi pri⁹ materia sit dispositā:
z sic in moralib⁹ nullum bonū/nulla gra/
tia diuina datur homini: nisi cōueniēter
dispōsito. Ad dispositionē aūt doni diui/
ni/vel gratie recipiende: p̄cipue requirit
humilitas: iuxta illud Jac. iij. Deus sup
bis resistit: humilib⁹ aūt dat gratiam. ps.
Bonuz mihi dñe: quia humiliasti me: vt
discam iustificatiōes tuas. Et alibi. Cu/
stodiens paruulos dñs humiliat⁹ sum et
liberauit me. Oportuit ꝫ q̄ ad hoc vt hō
aptus esset/z dispositꝰ ad legem diuinam
recipiendā: q̄ cognosceret defectū suum: z
ex hoc humiliaret: homo aūt supbiebat de
scientia quare ratio naturalis posset ei suf
ficere ad salutē. Et ideo vt de eius supbia
cōuinceret p̄missus est homo regimini sue
rationis: ablq̄ adminiculo legis scripture:
experimento didicit tandē q̄ patiebat ra/
tionis defectuz: p̄ hoc q̄ homines vsq̄ ad
idolatriā z turpissima vitia circa tempora
Abrae sunt ꝓlapsi. Et ideo post hec tēpa
fuit necessariū legem dari in remediū hu/
mane ignorantie: qz per legez est cognitio
peccati: vt dicit Ro. v. Et hec ratio p̄tinet
ad malos homines et supbos. Ex p̄e bo
bonozum lex scripture data est in auxiliū:
quod quidē: tunc primo maxime necessa/
rium fuit q̄n lex naturalis obscurari incipi
ebat p̄pter abundantiā z̄ruberantiā pec/
catoꝝ circa tꝝa Abrae: vt dixi. Et hāc ra
tiōz tetigit Tho. ſ. ij. q. xcviij. ar. vl. ¶ Circa
scōm. ſ. de p̄ceptoꝝ differentia z pluralita
te notandū: q̄ in lege scripture. ſ. mosaica
triplex p̄ceptorū distinctio inuenit fm q̄
tangit Tho. j. ij. q. xcix. ar. iij. Et Gratia
nus in decre. vj. dist. §. his ita. Quedam
em̄ p̄cepta sūt moralia: quedā cerimo/
ses populo. Deut. vj. Hec sūt p̄cepta z ce
rimonie atq̄ iudicia q̄ mandauit dñs de/
vester ⁊c. Precepta antonomastice dicunt
moralia. Pro istoꝝ ꝫ preceptorū itellectu
z declaratiōe est notandū fm Tho. q. vbi
supra. ar. iij. q̄ ad legem diuinā pertinet
vt ordinet homines ad inuicē z ad deuz.
vtrūq̄ aūt horū in cōmuni quidez p̄tinet
ad dicta legis nature: ad q̄ referunt mo
ralia p̄cepta. Sz oportet q̄ determinet
p̄ legem diuinā vel humanā: z hec determi
natio p̄tinet ad p̄ceptū cerimoniale. Sic
etiā honozare parentes z nō occidere ho
minē: z nō facere furtum: non mechari: z
hmōi sūt indita homini ex dictamine legis

naturalis vt supra dictum est. Item inditum est homini ex eadem lege naturali: q̄ transgressio p̄dictoꝝ preceptorum debent puniri: sed determinare qualis pena & q̄nta sit inferenda trāsgressori: nō statim occurrit homini ex dictamine legis nature siue rationis naturalis: sed oportet q̄d determinet a legislatore deo vel homine: & pertinet ad preceptuꝫ iudiciale: puta siqs furat vnā ouem reddat q̄ttuor: siquis maledixerit patri vel matri morte moriatur. Determinatio q̄ communis precepti d̄ cultu diuino fit p̄ p̄cepta cerimonialia. Determinatio vero cōmunis precepti de iustitia seruanda inter hoies fit p̄ precepta iudicialia. Et sm hoc oportet predicta tria legis precepta ponere: scz moralia: q̄ sunt de dictamine legis nature. Cerimonialia que sūt determinatōes cultus diuini: & iudicialia q̄ sunt determinatiōes iustitie inter homies obseruande. Vñ cum Apostolus dixisset Ro. vij. q lex est ita: subiunxit q̄d mandatū est iustum & sanctū et bonū. iustum quidē quantū ad iudicialia. sanctum ad cerimonialia. Nam sanctuꝫ dicit q est deo dicatum: bonū vero honestū quantū ad moralia sm Tho. vbi supra. Dicūtur autem cerimonialia quasi munia: id ē dona Cereris que dicebatur dea frugum vt quidam dicunt: eo q primo ex frugib⁹ oblationes deo offerebant: siue vt Valeri⁹ maximus refert: nomen Cerimonie introductum est ad significandū cultum diuinum apud latinos: a quodam oppido iuxta romam quod cerete vocabatur: eo q roma capta a gallis illuc sacra romanoꝝ allata sunt & reuerentissime habita sm q refert Tho. j. ij. q. xciij. arti. iij. Est autem notandū: q quia quadruplicē differentiā inuenio inter moralia p̄cepta ex vna pte: & cerimonialia & iudiciaria ex altera. Prima differentia est quia moralia habēt vim obligandi ex ipso dictamine rationis. Vñ pertinēt ad legem nature vt dixi supra sermone proximo. parte. ij. Et dicunt moralia: eo q a ratione dicunt mores humani. Cerimonialia autem & iudicialia habent vim obligandi ex sola institutione diuina vel humana: quia in se cōsiderata non habent absolute rationem debiti vel indebiti: sed habent vim obligandi ex sola institutione diuina vel humana vt dixi: & satis habetur ex supradictis. Et hanc differentiam ponit Tho. j. ij. q. ciij. arti. j. Secunda differentia ē: quia p̄cepta cerimonialia ordinant homines ad deum tantū: iudicialia vero ad hominem tantū: iz moralia ad vtrūq⁹. Ex hac ergo scōa differentia & prima. Nota q in duobus cōsistit ratio cerimonialium preceptorum & etiā iudicialium. Nam ratio cerimonialiū consistit. Primo vt pertineant ad ordinationem hominis ad deum. Secundo vt non habeant vim obligandi ex sola ratiōe: sed ex sola institutione. Sic etiam ratio iudicialium cōsistit Primo vt pertineāt ad ordinationē hominū ad inuicem. Secundo vt habeant vim obligandi nō ex sola ratione: sed ex institutiōe sm Tho. vbi supra.

Tertia differentia est. quia p̄cepta moralia: scz decalogi. deus per seipsum dicit populo. ꝓposuisse. Exo. xx. Alia vero precepta proposuit populo p̄ Moysen. Hanc differentiam ponit Tho. j. ij. q. c. arti. iij.

Quarta differentia est: quia p̄cepta moralia. s. decalogi fuerunt data a deo in tabulis lapideis scriptis digito dei. In quarum prima continebant tria precepta pertinentia ad cultum dei. In secūda ꝓ continebant septem precepta pertinentia ad proximum. Sed nō sic fuerunt data cerimonialia & iudicialia: & hoc in signuꝫ q nō erant tantū duratura quantū moralia: vt infra clarius apparebit. Quinta differentia potest addi: quia p̄cepta moralia nō erant figurativa: sed erant tm̄ intelligenda sm litterale sensum. Sed cerimonialia & iudicialia erāt figurativa et ymbratica veritatis in nouo testamēto manifestande: sed aliter & aliter: q cerimonialia principaliter figurabāt: nō sic iudicialia. vide infra sermone. v. parte. ij. Vlterius notandū: q cerimonie veteris legis dividebant in quatuor. s. sacrificia/sacra/sacramenta/ & oblationes. Pro cui⁹ declaratione est notandū sm Tho. j. ij. q. ci. ar. iij. q cerimonialia p̄cepta ordinant ad cultū dei. in quo quidem cultu cōsiderari potest & ipse cultus & colētes: & instrumēta colendi. ipse autē cultꝰ specialiter consistit in sacrificijs que in dei reuerentiā offerunt: ꝺ quib⁹ Leuiti. xv. Offerat vitulū

ꝛ sacrificia eiꝰ ad libamenta vt cerimonie eius postulent. Instrumēta autē colendi ptinēt ad sacra: sicut est tabernaculum ꝛ vasa: ꝛ alia hmōi. de quibus Exo. xxxviij. Hec sunt instrumēta tabernaculi testimonij ꝛ cerimonie leuitarū. Et parte autem colentium duo possunt cōsiderari: scz eoꝝ institutio ad cultum diuinum: quod fit p quandam consecrationē/ vel populi vt ministrorum: ꝛ ad hoc pertinent sacramēta. Puta sacramentū ordinis. De quo Leuit. viij. Hec est vnctio Aaron et filiorum eiꝰ in cerimonijs ꝛc. Et iterum potest cōsiderari eorum singularis cōuersatio p quā distinguūtur ab his qui deum nō colunt. Et ad hoc pertinent obseruantie: puta in cibis ꝛ vestimentis: ꝛ alijs huiusmodi: de quibus dicitur. iij. Reg. ix. Si auersi fueritis non sequentes me: nec seruantes cerimonias quas ꝓposui vob ꝛc. ſm Tho. Multa etiam alia circa cerimonialia. vide per Tho. ſ. ij. q. cij. per totam. Et de iudicialibus et multa per eundem ibidem. q. ciij. ꝛ q. cv. Que gratis dicuntur ꝛ nitro. Predicta etiam omnia si referenda sūt dimitto arbitrio predicantis qui debet cōsiderare qualitates audientiuꝫ/ temporis cōmoditatem. ¶ Circa tertiā partem notandum: q accipiendo legem scripture p lege veteri ꝛ noua scripta. Nam et lex noui testamenti quantū ad litteram dicitur lex scripture. Unde super illud. ij. Cor. iij Littera occidit: spiritus autem viuificat. Augu. exponēs dicit. per litteram intelligitur quelibet scriptura extra hominē existens etiam moralium preceptorum quālia in euangelio continentur. Accipiendo ergo legem scripture hoc modo. Nota q lex scripture siue scientia legis diuine excedit omnem aliam scientiam in septē. Primo in causa efficiente. Secundo in causa materiali. Tertio in causa formali. Quarto in causa finali. Quinto in profunditate. Sexto in sensuum multiplicitate. Septimo in dignitate. De quibus omnibus ad presens omitto. Sed vide in sermone quodam: qui incipit. Narrauerunt mihi iniqui fabulationes ꝛc. Ad predicta etiā facit qō notat Nicolaus de lyra in prologo super bibliā: qui incipit. Hec omnia liber vite. Deo gratias. Amen.

¶ Mūquid christus seruauerit legem scripture. Sermo. iij.

Sic currite vt cōprehendatis. j. Cor. ix. Sūp sermone proximo visum est de lege scripture in generali. Nunc videndum est de eadem lege vnuꝫ dubiū. Numquid scz christus seruauerit legem scripture: scz Moysi. In quo dubio duo videnda sunt. Primo: vtrum christus seruauerit legem scripture quātū ad ꝑcepta moralia. Secūdo: vtrum seruauerit eandē legem quātū ad cerimonialia. De primo hodie videndum est. De secundo insequenti sermone.

Circa primū ergo premittendū est pro introductiōe materie predicande q̄d christus venit in hunc mundū nō solū vt nos redimeret sanguine suo pretioso: ſz vt nos de veritate instrueret: sicut ipse dixit coram Pilato positus. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundū vt testimoniū perhibeam veritati. omnis qui est ex veritate: audit vocem meam. Joan. xviij. Instruxit autē nos de veritate nō solum verbo loquendo ꝛ docendo: sed etiā facto exemplo operando ꝛ virtuosissime ꝛuersando. Joā. xiij. Exemplū em̄ dedi vobis: vt quemadmodū ego feci vobis: ita ꝛ vos faciatis. Fecit em̄ christꝰ sicut mgr et doctor: nam nō sufficeret si mgr solum verbo instrueret discipulū nisi exemplo ꝛc. Exemplum de pictore ꝛc. vel de carpentario/ barbitonsore ꝛc. Volens igit christus nos docere virtutes voluit ipse non solum verbo: sed etiā exemplo monstrare: patz ō penitētia. ieiunio ꝛc. Sic de humilitate ꝛc. sic de patientia in passiōe ꝛc. nullus q̄ potest se excusare ꝛc. Sicut si rex iret humiliter ad ecclesiam ꝛc. Nota de Cesare qui nunciō dicebat: eatis ad bellum: sed eamus ꝛc. Nota hic contra predicatorē qui docet populū verbo ñ exemplo: cū (vt ait Gregō. ma gis moueant exempla quā verba ꝛc. Voluit ergo christꝰ docere nos ꝛ verbo ꝛ exemplo esse obedientes. Nihil em̄ docuit nisi ꝓ ius exemplo instrueret: nā vt dicit Actus j. Cepit Jesus facere ꝛ docere. Voluit q̄ christꝰ nos instruere verbo ꝛ exemplo ad implendū diuina precepta in dece

logo scripta. verbo quidez cū dixit. Si vis ad vitam ingredi serua mādata. Matth. xix. Exemplo autē ipsa precepta p seipsum implendo. nam vt ipse ait. Nolite putare: quoniaz veni soluere legem aut pphetas. non veni soluere: sed adimplere. Mat. v. Videam⁹ igitur quomodo ipse moralia precepta seruauit. Primū ergo preceptū est. Ego sum dom⁹ deus tuus: non habebis deos alienos coraz me. Exo. xx. Et quo mandato habem⁹ q debemus solum vnum deū adorare. Item q nō est exhibēdus honor aliquis demonib⁹. Istud preceptum seruauit christ⁹ bis sicut habem⁹ in euangelio. Primo quādo tentat⁹ a diabolo dicente tibi. Hec oia tibi dabo si cadens adoraueris me. Resp̄dit. Vade sathana: scriptū est em: dominū deum tuum adorabis z illi soli seruies. Matthei. iiij. Dic hystoriā totam si vidctur. Scō seruauit hoc preceptū. nam cum christus p̄dicaret per iudeam dicens se esse messiam z saluatorem pmissum in lege Judei nolluerunt credere sibi. Ratio quia capit putabant z adhuc expectāt q messias esset venturus cū magna potentia z diuitijs: cū tñ contrariuz habeatur in pphetis presertim Zacha. ix. Exulta satis filia sion: tubila filia hierusalē. Ecce rex tu⁹ venit tibi iust⁹ z saluator ipse pauper zc. Videntes ergo christum esse pauperem nolluerūt ei credere primo postq̄ Joan. baptista dixit. Ecce agnus dei. Joan. j. Dixerunt iudei. nolumus hunc regnare super nos. Lu. xix. In diebus ergo illis: demones in corporibus humanis clamantes dicebant z affirmabant christū esse filium dei z messiaz z saluatorem mundi. audiētes autem iudei dicebant. Q messias debet esse iste: credentes magis demonib⁹ quam christo: sz christus non sinebat ea loqui. Unde dicitur Luc. iiij. Exibant autem demonia a multis clamantia z dicentia: quia tu es filius dei z increpans non sinebat ea loqui. Uñ dicitur Luc. iij. Quia sciebāt ipsum esse christum nō quidem certitudinaliter. Ut. j. Cor. ij. Quem nemo principū huius seculi cognouit. Si em cognouissent nūq̄ deum glorie crucifixissent. quod ergo dicebant. j. per suspitiones. i. suspicabātur: sicut dicit glo. sup Mat. j. c. Sed diceret etiam aliquis quare christus nō permittebat hoc: ex quo dicebat veritatē z forsitan omnes iudei fuissent conuersi? Rñ. vt seruaret legem/nec volebat p̄ saluatione hominū vti ministerio demonum: tum quia idigni sūt h̄ ministerio: tum qz quācūcūq̄ dicāt demones veritatē: tamē oia faciunt ad finem mēdacij. Item vt falsa admixtē tes veris incautos corrumperent: vt dicit glo. quia mendax est: z pater eius. Joan. viij. Et quo modaliter instruimur q etiaz p̄o veritate inquirēda: puta p̄o repetēda fortuna vel p̄ scientia acquirenda vel p̄ sanitate recuperāda: vel p̄o alia re obtinēda: nō debemus auxilio demonū vti. alioquin transgredimur istud preceptū. Contra hoc faciūt illi qui recurrūt ad magos p̄o p̄dictis vel aliis hmōi zc. Dic vt expedit. Patet ergo quō christ⁹ seruauit primū preceptum. Ideo dicit: nō veni soluere legem: sed adimplere. Mat. v. ¶ Secundū preceptū est. Non assumes nomen dei tui in vanum. Nec em̄ habebit insontem dñs eum qui assumpsit nomen dñi dei sui frustra. Exo. xx. Per hoc precipitur reuerentia nominis dei. H̄ fuauit chr̄s dupliciter Primo: quia quando volebat aliq̄d dicere non iurabat nisi per aduerbium amen. Et quādo volebat illa affirmare duplicabat dicendo bis amen amen zc. Ut dicit Joā. solus. Et sic etiā verbo instruxit dicens. Audistis q̄ dictum est antiquis nō periurabis. Reddes aūt domino iuramēta tua. Ego autem dico vobis non iurare omnino z. j. sit aūt p̄mo vester est est: nō nō q aūt his abūdāti⁹ est a malo est. Mat. v. Nota contra illos qui p̄o minima re iurant zc. Sic ergo deberis instruere filios vestros zc. Scō: qz quando interrogatus a Caypha dicente. Adiuro te p̄ deum viuū: vt dicas nobis si tu es chr̄s filius dei. Mat. xxvj. Tūc chr̄s q̄ ante tacuerat: iz sciret ex responsiōe sua se mortē incursurū: tamē ad reuerentiā nois dei respondit dicens. Tu dixisti: verūtñ dico vobis amodo videbitis filiū hois sedentē a dextris virtutis dei z venientē in nubib⁹ celi zc. Ibidē. Exemplū habem⁹ hic q delato iuramento dz hō a iudice interrogat⁹ dicere veritatez etiā si mortē sit incursur⁹ exemplo christi. alioq̄n grauiter peccat: vt vr Tho. ij. ij. q.

lxix.ar.j. multo magis debet dicere veritatem in causa alteri⁹, alioquin peccat mortaliter/ z debz tribus q̄dragesimis penitere vt dz.xxij.q.v.c. Siqs coact⁹. ¶ Tertiuz preceptū est. Memēto vt die sabbati sanctifices. Exo.xx. Istud p̄ceptum seruauit chr̄s a pueritia sua. Nam cū p̄gine matre z cū Joseph: ibat ad templū de nazareth vsq; in hierusalē. Auctoritas. Cum esset Jesus annoz duodecim ascendentib⁹ parentib⁹ ei⁹ hierosolymā sm̄ z̄suetudinem diei festi z̄c. Lu.ij. De hoc aūt p̄cepto: q; partim ē mozale partim cerimoniale: quō chr̄s fuauerit latius dicē.j. sermone primo. Nota hic contēplationez: ac si loq̄remur cū virgine itinerante ad templū cuz frigoze z pluuia. O virgo gl'iosa z tu nōne es templū dei excellenti⁹ illo z domus spūssancti/dom⁹ pudici pectoris templuz repente fit dei excellenti⁹ illo.ps̄. Sanctificauit tab̄r. suū altissim⁹: z christ⁹ etiaz fili⁹ yester nonne est templū? Jo.xij. Hoc aūt dicebat de tēplo corpis sui. Respōdis/set virgo Maria cum filio/verū est: sed h̄ facimus ad exemplū christianoz z̄c. Dic vt expedit. ¶ Quartū p̄ceptū est. Honora patrē tuū z matrē tuā/vt sis longeuus sup terrā. Exo.xx. Istud p̄ceptum adimpleuit chr̄s. Dic practice: q; cū ꝓgo z Joseph habitarēt in Nazareth/nō legit q; haberēt aliquā ancillā/nec famulū z̄c. Et tamen certū est q; indigebāt seruit⁹ modo quis credit; seruiebat eis: Interrogem⁹ Lucā. O Luca quis seruiebat: Respondit/descendit cū illis: sz de hierusalē z venit in nazareth: z erat subdit⁹ illis. Lu.ij. Et sic clare habet; q; ipse christ⁹ seruiebat: imo etiā ipse hoc dicit. Filius hois nō venit ministrari/sed ministrare. Matth.xx. Cū ergo chr̄s esset decē vel duodecim annoz seruiebat in domo. Et singularit̄ dicā vobis vnū/qō refert magist̄ historiarū scholasticaz. s. q; chr̄s de fōre nazareth portabat aquā. Si contēplando interrogem⁹ chr̄m. O dñe z vos portatis: z̄c. Et quare nō p̄cepit; angelo Michaeli vel Gabrieli z̄c. vl aliq; angelo: Respondisset. Ut dem exemplū aliis p̄cipue chr̄ianis obedire parentib⁹. ¶ Sed restat mō vna questio. Nam videt q; chr̄s ꝓtrariū dixerit. Dic practice: quō christo p̄dicante multi veniebant post eum quib⁹ dixit. Quid vultis: Dñe volum⁹ sequi te vt audiam⁹ verba tua z sermones tuos z̄c. Quib⁹ dixit. Siquis venit ad me z nō odit patrez suū/z matrē/z vxorem/z filios/z fratres z sorores. Adhuc aūt z animā suā nō pōt me⁹ esse discipulus. Lu.xiij. Respondeo q; auctoritas ista loquit̄ de parentib⁹ malis: qui debent haberi odio/hoc modo: vt non obediat eis. Vbi nota. q; tria sunt distinguēda: quedā sunt iusta z honesta que pater p̄cipit: z in his debet filius obedire parētib⁹: quedā iniusta z inhonesta: z in his debet nō obedire: imo habere odio effectu: z nō affectu. ps̄. Perfecto odio oderam illos. Et hoc vult Glo. ibi. Und⁹ sup verbo. Non odit. dicit glo. in quātū in dei itinere obsistit: z infra sup verbo. Et frēs Glo. simul odisse possumus: z amare nob cognatiōe z̄iūctos, diligere ex dei p̄cepto, odire illos q; in via dei aduersant. Et vt h odium non de affectione: sed de charitate videat; p̄cedere/subdit. Adhuc aūt z animā suaz. i. animalitatē. quā odit: qui eius desideriis nō acquiescit sequi reluctat; z̄c Verbi gra. Si pater preciperet filio: vt vadat ad magos z̄c. Vel faciat falsū iuramentū z̄c. Vel laboret die festo z̄c. vel occidat hoiem z̄c. vel q; ñ intret in religionem z̄c. In talib⁹ debet hō habere odio p̄ceptū patris/z etiā animā. i. voluntatem vel sensualitatē suam. Quedā vero sunt q; sunt in differentia: z in his debet obedire parentib⁹: nisi in matrimonio ꝓtrahendo in quo non tenet obedire eis: nec etiā tenet infra dicenk: pater ergo z̄c. Non veni solue re: sed adimplere. ¶ Quintū p̄cepti est. Non occides. Exo.xx. Istud p̄cepti christus adimpleuit: quia nō solum alius non occidit: imo etiā ꝑhibuit occisionem z vindictam. Et de hoc dicam vobis tria exempla. Primū dic de muliere adultera de qua Joā.viij. Dic historiā. Secō q; iuit ad quoddam castrum in ciuitate Samaritanoz z̄c. qui noluerunt eum recipere/nec victualia sibi vendere z̄c. Dixerūt ergo Jaco. z Joan. Domine vis q; dicā mus ignis descendat de celo z comburat

eos:sicut Helias fecit. Dic̃ textus q̃ christus increpauit eos dicens. Nescitis cuius spiritus estis. Filius enim hominis non venit perdere animas hominũ:sed saluare:et abierunt in aliud castallum. Luc.ix. Sed nunquid peccauerũt apostoli prefati:Respondit glo.non:quia zelo legis ducebant:sicut Phinees. Nũe.xxv. Et Helyas.iij. Regũ xviij. Sed in lege vereri permittebantur vindicari iniurie:quia seruiebant ex timore:nõ vindicari ꝓ christianoꝝ est:qui nihil timent/nec eos qui occidunt corpus. Matth.x. Quia seruiũt ex amore. hec idẽ vult Ambro. vt habetur in decre. xxiij.q.iij q̃ christus. vbi dicit. Nec discipuli peccant quia legẽ sequunt. Sciebant enim et Phines reputatus ẽ ad iustitiam q̃ sacrilegos interemerat:et ad preces Helye ignem descendisse de celo. Hec Ambro.. Hoc autẽ intelligit glo.ibi q̃ apostoli non peccauerunt in hoc:quantum ad rem quam volebant. Justum enim erat q̃ ille gentes hoc paterent:q̃d apostoli postulabant:sed bñ peccabãt apostoli in modo volendi: quia non amore correptionis:sed odio:desiderabant vindictã:vt dicit Augu. xxiij.q.iij c. Ea vindicta. Tertium exemplum cum esset crucifixus et pateretur dolores et penas ⁊c. Et videret patrem suum paratus de crucifixoribus vindictam recipere istam/si ipse christus voluisset. Dixit. Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciũt. Luc.xxiij. Ex quo multi habuerunt contritionez:quia dicit Lucas:q̃ reuertebantur percutientes pectora sua:et non solum facto et exemplo:sed etiã verbo hoc docuit dicẽs. Audistis:quia dictum est antiquis. Oculum pro oculo: dentem pro dente. Ego autem dico vobis non resistere malo ⁊c. Dat. v. Patet ergo quomodo christus non venit soluere legem:sed adimplere.practice. Dic vt expedit.sed clarius et latius infra. ¶ Sertum preceptum est. Non mechaberis. Exo.xx. In quo prohibetur omnis illicitus concubitus vel actus carnalis ⁊c. Et quid expedit istud in christo prosequi quandoquidẽ multi serui eius virgines fuerunt:et ipse matrem virginez elegerit vt virginitatem verbo et opere cõprobaret. Potuisset siquidem ex matre vidua carnem assumere:sed maluit ex virgine: cui tantam puritatem contulit qua sub deo nequit excellentior reperiri: vt ait Ansel. Unde ipsa sola virgo digna dicit ecclesia dicente. Aue stella matutina peccatorum medicina:sola virgo digna dicitur contra tela inimici: clypeus pone salutis: tue titulum virtutis ⁊c. Ideo dicit apls. Talis enim decebat vt nobis esset pontifex: sanctus:innocẽs:impollutus:segregatus a peccatoribus et excelsior celis factus. Heb. vij. Nota sanctus.i.omni gratia plenus et confirmatus.innocens a peccato actuali: impollutus a macula originali, segregatus a peccatoribus:quia caro eius de massa peccatrice assumpta est et mundata et excelsior celis.i.angelis factus:quia verbo vnitus:nõ solum autẽ matrem virginem voluit esse:sed etiam discipulũ quem diligebat.i. Joan. Dic practice historiaz que habetur. Joan.ij. Nuptie facte sunt in cana galilee ⁊c. et quomodo ipsum volentez nubere.i.matrimonium cõsumare euocauit de nuptijs. ¶ Septimus preceptũ est. Nõ furtum facies. Exo.xx. Istud preceptum pfectissime sicut ⁊c. seruauit christus. Perfecte enim seruatur h̃ preceptus ab illis qui nunq̃ rem alienã furati sunt: vel alio iniusto modo acquisiuerũt: sed pfectissime qñ aliquis non solũ non furatus est alienuz: sed etiaz quando raptum ab alio ipse suis sumptibus restituit zelo charitatz et iustitie. Sic fecit christus/quia furtuz subtractum ab Adam de arboze scientie boni et mali: christus sumptibus suis restituit in arboze crucis: quando ipse semetipsum in ipsa obtulit: qui enim fructus fuit veteri virginalis nascendo. Luc.j. Benedictus fructus ventris tui. factus est fructus arboz crucis moriendo/que dicitur arbor scientie boni et mali. Ante enim cognoscebatur experimento malum pene inferni: nõ aũt bonuz vite eterne: sed postq̃ fructus iste appensus est in arboze: cognitum fuit bonuz vite a credentibus: et malũ pene eterne ab incredulis. de hac restitutione dicit. ps. in ꝑsona christi. Que non rapui tunc exoluebaz. dicunt greci q̃ de eodẽ ligno fuit crux christi: de quo fuit pomum quod furata fuit Eua ⁊c. ¶ Octauum preceptũ est. Non dices contra proximum tuum falsum testimonium. Exo.xx. Hoc etiam preceptũ

seruauit christus dupliciter. Primo qz cū esset ipse veritas. Joā.xiiij. Ego sum via veritas z vita:nō potuit aliqd falsuz dicere:sed semper veritatē loquebat. Ūñ Jo. xviij. Ego in hoc nat⁹ sum et ad hoc veni in mundū vt testimoniū phibeam veritati.oīs qui est ex veritate audit vocez meā. Scdo seruauit in aliis:qz etiā nō patiebatur christ⁹ q aliquis diceret malū de aliis viuis vel mortuis. De viuis nota exēplū: quādo Judas z aliqui alij discipuli murmurabāt de Magdalena dicētes:vt quid perditio hec:zc. Christ⁹ respondit. Vt qd molesti estis huic mulieri zc. Mat.xxvj. Item de mortuis da exemplū:sicut legit. Luc.xiij. De iuda Galileo qui dicebat se esse messiam:z fautoribz eius qui fuerunt interfecti a Pilato zc. Dicebāt aliqi. Mali homines erant illi zc. Christus autem statim faciens se aduocatuz illozum mortuozū dixit putatis q hi galileipre oibus galileis peccatores fuerunt:quia talia passi sunt:non:dico vobis:sed nisi penitentiā habueritis:oēs similiter peribitis:sic et illi decem z octo sup quos cecidit turris in syloe z occidit eos:putatis quia et ipsi debitores fuerunt preter omnes habitantes in hierusalē:nō dico vobis:sed nisi penitentiā habueritis omnes similiter peribitis. Luc.xiij. Syloe est fons in hierusalem. Esa.viij. Aquas syloe que vadūt cuz silentio:patet ergo zc. Jdeo Petrus dicit loquens de christo. Qui peccatum non fecit/nec inuētus est dolus in oze ei⁹. j. Pe. ij. ¶ Honum preceptū est. Nō ꝛcupisces vxorē proximi tui. Exo.xx. Hoc preceptū pculdubio christus impleuit verbo et etiā opere,verbo quidē cum dixit: qui viderit mulierem ad cōcupiscenduz eam:iam mechatus est eā in corde suo. Mat.v. Opere autem quia anima sua ita erat vnita deo/ q nihil aliud cogitabat:q̄ deum. quo etiā semper fruebatur vtpote comprehensor. vnde de eo dicit scriptura. Candor est em lucis eterne et speculum sine macula:dei maiestatis z imago bonitatis illi⁹. Sap. vij. Ratio autem horum est: quia omnis cōcupiscentia procedit ex infectione culpe originalis que est fomes omnis peccati/ cum autem christus nullum contraxerit originale peccatum consequēter nulla potuit contagione concupiscētie maculari.

¶ Decimum preceptum. Nō cōcupisces rem proximi tui. Exo.xx. Hoc etiam preceptum christus perfectissime obseruasse nemo est qui nesciat:non solum rem alienam non concupiuit.sed etiam propria cōtemptui habebat:adeo q pauperculam vxorem duxit. Pauper enim fuit in natiuitate:quia in tugurio natus z in presepio positus:pauper fuit in oblatōe:quia par turturum zc.non agnus zc. Item inconuersatione:quia non habebat lectum nec domum:sed ibat ad domuz Marthe in Bethaniam. Unde semel quidā cupidus dixit ei. Magister sequar te quocūqz ieris. Matth.viij.dicit glo.hic.Quod tpe ficte hoc dicebat:qa dicebat in corde suo. Ego adherebo christo vt discaz facere miracula:z postea lucraboz ex hoc multas pecunias. Jdeo christus quem nulluz latere secretum dixit ei. Vulpes foueas habent z volucres celi nidos:filius autem hominis nō habet vbi caput suum reclinet.qz dicat ꝑm Hiero. Quid me ꝓpter diuitias z seculi lucra cupis:qui cū tante sum paupertatis vt nec hospitiolū quidem habeā z tecto vtar nō meo. Item pauper fuit in morte:quia in cruce mortuus est zc. Item pauper fuit in tumulatione:quia in alieno sepulchzo tumulatus. Sic etiam christus alijs viam perfectionis opere z verbo ostendens paupertatē voluntariā persuadebat dicens. Si vis perfectus esse:vade z vende omnia que habes et da pauperibus z sequere me. Matth.xix. Sic etiā contemptū rerum mundanaꝝ consilebat dicēs. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra zc. Matth.vj. Et etiam persuadebat contemptū honoris mūdani in eodem euangelio in principio. Patz ꝙ quomodo christus omnia moralia puncta decalogi obſuauit:ideo ipse dixit. Non veni soluere legem:sed adimplere.Mat. v. Ergo z nos debemus illa seruare:quia omnis christi actio nostra est instructio: quod nobis ipse concedat qui est benedictus in secula seculoꝝ. Amen.

¶ An christus seruauerit precepta cerimonialia.Ser.iiij.

Sic currite vt cõprehendatis ꝛc. Superiori sermone vt dictum est: q̃ christꝰ ꝓuauerit legem Moysi quantum ad precepta moralia. Sequit hodie predicare: nũ quid christus seruauerit legẽ Moysi quã/tum ad precepta cerimonialia: vbi dicẽdũ est q̃ sic. Matth. v. Nolite putare q̃m veni soluere legem aut ꝓphe, nõ veni soluere sed adimplere. Super q̃ textu dic̃ Chrys. Legem impleuit. Primo quidẽ nihil trã/grediendo legalium. Secundo iustificando quod lex p̃ litteram facere nõ valebat. Seruauit autẽ legalia legis veteris chr̃s quintupliciter. De primis trib̃ dicamus hodie. De alijs vo duob̃ sequenti s̃mõe.

Primo mandata legis obseruãdo
Scõo finẽ legis adimplẽdo
Tertio intellectũ legis exp̃imẽdo
Quarto p̃cepta legis ordinãdo
Quinto perfectionis consilia superad/dendo.

¶ Primo dico ꝛc. Hoc patet in multꝭ exemplis. Prio: q̃ voluit circũcidi octaua die. Luce. ij. Que quidem circũcisio est q̃/dam protestatio totius legis implende ꝛ iuxta illud Gal. v. Testificor omni homi/ni circuncidenti se quoniam debitor ẽ vni/uerse legis faciende. Secũdo etiã in tem/plo offerri voluit. Luce. ij. Quod erat pre/ceptum cerimoniale legis mosayce: vt pa/ret Leuit. xij. et. xv. Tertio voluit vti fim/briis in veste: quã fecit sibi virgo gloriosa a puericia sua ꝛc. vt p̃z Matth. ix. Mar. v. et Luce. viij. Qõ erat preceptum vete/ris legis: vt patz Numeri. xv. Quarto mi/sit leprosos ad sacerdotes. Matth. viij. et Luce. xvij. Quod erat preceptum cerimo/niale veteris legis: vt patet Leuitici. xiij. Quinto patet in esu agni paschalis. Joã. xij. Quod erat preceptum veteris legis: vt patet. Exo. xij. Et dicit magister histo/riarum super Gen. iij. Quod non legitur q̃ christus comederit carnem nisi de agno paschali. Hec autez christus obseruauit: non quia debitor esset legis: eo q̃ legisla/tor puta imperator: vel papa non sunt sub dicti legi ab eo late. l. ex imp̃fecto. ff. deleg. j. Licet peccat p̃incipem legem obseruã/re. nam vt dicit lex. Digna vox est maie/statate regnantis legibus alligarum se p̃n/cipem profiteri. l. Digna vox. C. de legi/bus: iuxta illud. Parere legem quam ru/bus: iuxta illud. Parere legem quam tu ipse tuleris: et quod quisq̃ iuris in alium statuit ipse eodem iure vtatur. c. Cuz oĉe. de consti. Licet ergo christus solutus esiz ab obligatione legalium: voluit tamen le/galia obseruare quadruplici ratiõe: vt po/nit Thom. parte. iij. q. xl. articu. vlti. Pri/ma vt legem veterem comprobaret. Fue/runt enim quidã heretici dicentes legem veterem non esse datam a deo: vt tãgit ma/gister historiarũ, Exo. xx. Et Thom. j. ij. q. xcviij. articu. ij. Secunda ratio est vt eã obseruando in seipso cõsummaret et ter/minaret ostendens q̃ ad ipsum erat ordi/nata: iuxta q̃ Apostolus dicit. Finis enim legis christus est ad iustitiaz omni creden/ti. Roma. x. Quia omnes leges ꝛ prophe/te tendunt ad christũ sicut sagittantes ad signũ: ꝓphetãdo vl̃ figurãdo ỏ chr̃o. Ter/tia ratio est vt iudeis calumniãdi occasio/nem subtraheret: qui potuissent allegare iustam occasionem ipsum non recipiendi si legalia non obseruasset. Quarta vt ho/mines de seruitute legis liberaret. Et hoc est contra multos qui dicunt cum chri/stus seruauerit legalia. Ergo ꝛ vos chri/stiani seruare debetis: q̃ omnis chr̃i actio vi̇a est instructio. Sed si ista rõ esset bo/na: sequeret q̃ sicut chr̃s mortuꝰ est: ita et nos in cruce mori debemus: q̃ est falsum: q̃ chr̃s ideo mortuꝰ est: vt nos a morte li/beraret: iuxta illõ Apli. Nos redemit de maledicto legis factꝰ ꝓ nobis maledictꝰ sez maledictiõe pene: q̃ scriptũ est. Male dictus oĩs q̃ pẽdit in ligno. Gal. iij. ꝛ dñs. Joã. iij. Sic deꝰ dilexit mundũ vt filiũ su/um vnigenitũ daret: vt oĩs q̃ cre, in ipm̃ nõ pereat: sed habeat vitam eternã. Et iõ sic chr̃s mori voluit vt nos a morte redime/ret: sic ꝛ voluit legalia obseruare: vt nos a seruitute legis absolueret. Et hoc est q̃ ỏr apl̃s. At vbi venit ple. tẽpo. misit deꝰ filiũ suũ fac. ex mu. factũ sub lege vt. o. q̃ sub le/e. redimeret. Gal. iij. Quinta rõ ꝓ addi/tam virtutẽ obediẽtie quã sepe ꝓbo p̃dicane/rat etiã suo cõmẽdaret exẽplo. Exẽplũ cũ dedi vob̃ vt quẽadmodũ ego feci vob. ita ꝛ vos faciatz. Jo. xiij. Ptz q̃ quõ chr̃s ser/

uauit legalia. Sed restat mō vna dubitatio. ¶ Diceret aliqs videt q̄ chr̄s legalia ñ fuauerit. nā primo lex mādauerat: vt in sabbato nihil opis fieret/sicut deus die septima requeuit ab oīi ope qđ patrarat: ꝫ chr̄ist⁹ in sabbato qñq̄ aliqđ opus fecit. Nam sabbato curauit hoiem: t ei mādauit/vt tolleret lectū suum. Sic vt curauit manū aridam cuiusdā sabbato: sicut legit Mat. xij. t Luc. vj. Sic etiā tāgendo leprosuz mūdauit ꝓtra legē. Mat. viij. Sic etiā curauit hydropicū sabbato. Luc. xiiij Preterea t scđo ex p̄cepto legis mosayce quidā cibi erāt imūdi/sic carnes porcine t q̄dam alie: vt ꝑz Leui. xj. Chr̄ist⁹ autē sed p̄dicans quocatis ad se turbis dixit. Audite t intelligite: nō qđ intrat in os coīnquinat hoiem: sed qđ procedit ex ore hoc coīnquinat hoiem. Mat. xv. Qđ videt cōtra p̄ceptū legis. Preterea t tertio semel dum discipuli transirēt p sata sabbato t euellerēt spicas: chr̄s excusauit eos: vt ꝑz Mat. xij t Luc. vj. Per qđ videt q̄ chr̄s qñq̄ legalia nō fuauerit. Sed dicendū/ſm q̄ vult Tho. p̄te. iij. q. xl. ar. vlti. q̄ dñs se excusat a transgressione legis triplicit. Vno q̄dez modo: qz p preceptū de scificatiōe sabbati nō interdicit opus diuinū: sed opus humanū. Quāuis em deus die septia cessauerit a nouis creaturz cōdendis: semp tñ operatus est in rerū ꝓseruatione t gubernatione t etiā creatiōe: qz semp de⁹ de nouo creat aīas hoim. Qđ q̄ dr Tho. s. qđ de⁹ cessauit a nouis creaturz cōdēdis vez est: intelligēdo tñ q̄ nihil postea fecit cui⁹ tūc nō fecisset māteriā vt corpoꝝ: vel sili tudine vt aiaꝝ ſm magīm historiaꝝ. Gen. ij. Qđ aūt chr̄s miracula faciebat: erat operis diuini. Vñ ipse dicit. Jo. v. Pater me⁹ vsq̄ modo operat. t ego operor. Scđo excusat se p hoc/q̄ illo p̄cepto nō ꝓhibentur opa q̄ sunt de necessitate salutis corꝑalis vñ ipse dicit. Lu. xiij. Unusq̄q̄ vestrū nō soluit sabbato bouē suū: aut asinū a presepio t ducit adaq̄re: tc. Et eiusdē. xiij. dicit Cui⁹ vestrū asinus/aut bos in puteū cadit: t nō ꝓtinuo extrahit illā in die sabbati: Manifestū est aūt: q̄ opera miracula q̄ que chr̄s faciebat ad salutē corꝑis et anie ꝓtinebant: ſm Tho. Et hac rōne excusauit discipulos euellentes spicas sabbato: ꝓpter necessitatē famis: sicut etiam Dauid nō fuit transgressor legis: qñ ꝓpter necessitatē famis comedit panes quos ei comedere nō licebat: vt habet. j. Reg. xxj. Tertio excusat se: qz illo p̄cepto nō ꝓhibentur opa que ꝓtinebant ad dei cultum. Unde Mat. xij. dixit. An nō legistis in lege: qđ sabbatz sacerdotes in templū sabbatū violant/t sine crimine sunt. Jrē. Joā. vij. Dicitur q̄ circūcisionez accipit hō in sabbato Quod autē chr̄ist⁹ paralytico mandauit vt lectū suū sabbato portaret ad cultū dei ꝓtinebat. i. ad laudem frutis diuine. Et quo ꝑz/q̄ chr̄s sabbatū non soluebat. q̄tuis ei iudei hoc falso obijcerent dicentes. Non est hic hō a deo/qui sabbatū non custodit. Ad aliud autē qđ dicit de tactu leprosi. Mat. viij. Respondit Gratian⁹ in decretis. xxv. q. j. §. His ita. Ñdetur vbi dicit. licet chr̄s solutus esset a lege: vtpote legislator tū ipsam legē carnalit impleuit octaua die circūcisus q̄dragesimo die cuz hostijs in templo est p̄sentat⁹: vt ipe in sei ipso eā sanctificaret. Postea ꝙ vt se dñm legis ostenderet ꝓtra litterā legis leprosū tangēdo mūdauit. Sed melio: responsio est illa q̄ supza habet p Tho. in ꝓmo modo se excusandi tc. Ad aliud autē qđ chr̄istus ait. Non qđ intrat in os coīnquinat homiuez tc. Dicendū ſm Tho. vbi supza q̄ chr̄ist⁹ voluit ostendere p illa verba/q̄ hō nō reddit imundus ſm animā ex esu cibo rum q̄rūcunq̄: ſm suam naturā. sed solum ſm quandā significationē. q̄ autē in lege quidā cibi dicūt imundi: hoc est ꝓpter qñdam significationē. Vñ Aug. dicit ꝓtra Faustū. Si de porco t agno requirat vtrū q̄ natura mundū est: qz omis creatura dei bona est. Quadā vero significatiōe agn⁹ mūdus: porcus vero imund⁹ est ſm Tho. vbi supza. t sic pater quō t quare chr̄istus seruauerit legalia. ¶ Scđo tc. Finem legis adimplendo/erat em legis finis iustificatio hominū/sicut t cuiuslibet legis finis est/vt hoies efficiant iusti t virtuosi vt dicit. ij. Ethicoꝝ. t not. Tho. j. ij. q. xcij arti. j. Jstam autē iustificationē lex vetus ꝓmittebat quidē t figurabat. nō autē poterat illam efficere. non em ꝓferebat gratiaz: t ꝓsequenter nec remittebat petā. Vñ Heb. x. Impossibile est sanguine taurorū

rum ꝛ hircoꝝ auferri peccata. Solū autē ex fide fiebat iustificatio: nō autē ex operibus legis. Unde Gal.iij. Quoniā aūt in lege nemo iustificat apud deum. Manifestū est/ q̄ iustus ex fide viuit. Abacuc.ij ꝛ. Rom.iij. Arbitramur em̄ iustificari hominē p̄ fidem sine operib⁹ legis. Unde et Gen.xv. Credidit Abraam deo ꝛ reputatū est illi ad iustitiā. ꝛ habet Ro.iij. Gal. iij. Lex ḡ scripta nō iustificabat: sed ostendebat ꝛ mandabat bene viuere/ ꝛ puniebat transgressores: sed nō conferebat gratiā adiutricē ad bñ viuendū: ꝛ sic erat potius occasio ad peccandū. Unde. ij. Cor. iij. Littera occidit spūs autez vivificat. ꝛ Rom.vij. Occasione aūt accepta peccatū p̄ mandatū operatū est in me oēm ꝛcupiscentiā ꝛc. Diceret aliquis. Cum lex vet⁹ data fuerit ad finē iustificandi hoies: frustra ergo data est lex/ si iustificare nō poterat. Rñ. Justificatio p̄t fieri dupliciter. vno mō formaliē/ alio modo dispositiue.

¶ Primo quidem modo iustificatio fit p̄ gratiā gratū facientē: quā q̄ lex non conferebat vt dixi: ō nec iustificabat ℔ mō.

¶ Scdo autē modo dispositiue p̄t dici: q̄ lex iustificabat: inquantū p̄cipiebat bñ viuere: ꝛ coercebat timore pene a vitijs. lex em̄ ꝓter trāsgressoꝝ posita est: vt dicitur. Gal.iij. Bene aūt viuendo acquirit homo virtutē acquisitā/ p̄ quā disponitur ad virtutē infusam. p̄ quā homo vere ꝛ p̄fecte iustificat. Et ideo lex vetus iustificabat quidē dispositiue: non aūt formaliter ꝛ effectiue. Et hoc mō potest dici/ q̄ etiaz lex humana iustificat. s. dispositiue: inquātum intentio legislatoris est: vt faciat homines bonos: vt ꝺr in scō ethicoꝝ. Efficiunt aūt homies boni p̄ virtutē: ergo ꝛc. vt notat. Tho.j.ij.q.xcij.ar.j. Et hoc etiā vult idem Tho.in.iij.sentē.dist.xl.ar.iij. Christus aūt veniens ꝛrute ꝛ merito passionis contulit gratiā/ p̄ quaz iustificatio cōferr: q̄ lex p̄ Moysen gratia aūt ꝛ veritas p̄ Jesum christū facta est. Jo.j. Et ℔ est q̄ ꝺmīsit de⁹ Abrae. Gen.xxij. In semine tuo benedicent⁹ omes gentes. in semine tuo. i. in christo: vt dicitur. Gal.iij. Per quod innuebat⁹ q̄ benedictio. i. gratie ꝛ glorie collatio: siue iustificatio erat conferenda a deo oīb⁹ gentibus/ nō solum iudeis: nō p̄ legem: sed p̄ semē Abrae. i. christū. Si em̄ p̄ legem data esset iustificatio: sequerek triplex incōueniens. Primo q̄ ꝺmissio dei facta Abrae: de qua supra dictū est/ fuerit irritata p̄ legem. ꝛtra quod dicit Apl⁹us. Gal.iij. Lex ergo adversus promissa dei. absit. Promiserat autē deus/ q̄ p̄ semen Abrae benedictio gentibus ꝛferretur: nō autē per legem. Secūdo sequerek q̄ solum iudeis benedictio/ siue sanctificatio daretur: non autē gentibus: q̄ solum iudeis data est lex: q̄ō est cōtra p̄dictam auctoritatē. Item ꝛtra illud Esa.xlix. Parum est vt sis mihi seruꝰ ad suscitandas tribꝰ Jacob ꝛ feces israel cōuer. dedi te in lucem gentiuz: vt sis salus mea vsq̄ ad extremū terre. Tertio sequeretur q̄ chr̄s frustra veniss̄er: hec oia sentit Apl⁹s Gal.iij. Cōtra q̄ō Pau. Gal.ij. ꝛ in fi. Si em̄ p̄ legē iustitia: ergo christꝰ gratis mortuus est. Vide latius infra sermone. vj. Christus ergo veniens in hunc mundū contulit ꝛrute/ ꝛ merito sue passionis gratiā p̄ quē facta est iustificatio. ꝛ ℔ lex vetus figurabat. Unde Lok.ij. de cerimonialib⁹ dicit: q̄ erant vmbra futuroꝝ. Corpus aūt chr̄i. i. veritas p̄tinet ad christū. Vñ ꝛ lex noua dicit lex veritatis ꝛ dies. Lex aūt vetus dicit lex vmbre vt̄ figure ꝛ nox. iuxta illud. Heb.x. Umbraz habens lex futuroꝝ bonoꝝ ꝛc. Et Ro.xiij. Nox p̄cessit: dies aūt appropinquit: ꝛ ℔ sentit Tho.j.ij.q.cvij.ar.ij. Et sic ptz quō christus seruauit legem Moysi/ finē eius adimplendo. Tertio. s. intellectū verū legis explicando. Ubi notandū: q̄ sicut dicit Tho.j.ij.q.cviij.ar.iij. Domin⁹ nihil ordinauit de nouo circa p̄cepta cerimonialia legis veteris: sed solū circa moralia ꝛ iudicialia. Cuius ratio est: q̄ p̄cepta moralia oino in noua lege remanere debebant: quia fm̄ se p̄tinent ad rationē virtutis. Precepta autē iudicialia non remanebant ex necessitate: fm̄ modū quem lex determinauerat: sed reliquebat⁹ arbitrio hominū: vtrum sic vel aliter esset determinādum. Et ideo cōuenienter dominus circa hec duo genera p̄ceptoꝝ ordinauit. Preceptoꝝ autem cerimonialiū obseruatio taliter per rei implet̄ionem tollebatur: et ideo circa hmōi p̄cepta in illa cōmuni

doctrina que habet Matt. v. nihil ordi-
nauit. Ostendit tñ alibi q̄ totus corpora
lis cult⁹/q̄ erat determinat⁹ in lege/erat
in spūalem cōmutand⁹: vt ptz. Joan. iiij.
Vbi dixit, venit hora quādo neq̄ in mon
te hoc/neq̄ hierosolymis adorabitis pa-
trē: sed veri adoratores adorabūt patrē in
spiritu z veritate. Ergo circa p̄cepta mo-
ralia dñs ordinauit aliq̄: nō tñ q̄tū ad oia
sed tm̄ q̄tū ad illa in q̄bus scribe z phariſei
nō rectū itellectū habebāt: z h̄ ꝓtingebat
p̄cipue circa tria p̄cepta decalogi. Primo
circa adulteriū. Scōo circa homicidium.
Tertio circa piurium. Nam circa phibi-
tionē adulteriū: z homicidiū existimabant
solum exteriorē actū p̄hiberi: nō aūt inte-
riorem appetitū: q̄d magis credebāt circa
homicidiū z adulteriū/q̄ circa furtū vel
falsum testimoniū: qz motus ire in homi-
cidiū tendens: z ꝯcupiscentie motus ten-
dens ad adulteriū: videt nobis aliqualiſ
a natura esse: nō aūt appetit⁹ iurandi vel
falsum testimoniuz dicendi. Et ideo dñs
legē adimpleuit ostendendo/etiā interio-
res actus pcōz cadere sub p̄hibitiōe duz
dixit. Audistis: qz dictuz est antiq̄s. Non
occides: qui autez oc. re. erit iu. Ego autē
dico vobis: q̄a omis qui ira. fratri suo re⁹
erit iudicio z̄c. Item de adulterio dixit.
Qui viderit mulierē ad cōcu. eā iam me.
est eā in cor. suo. Circūapiuri ꝓ habebāt
falsum intellectū: credēres quidē piuriuz
esse pctm̄. Juramentū aūt p se esse appetē
dum z frequētandū: qz videt ad dei reue-
rentiaz ptinere: z ideo dñs ostendit iura-
mentū nō esse appetendū. tanq̄ bonū sed
melius esse absq̄ iuramento loqui: nisi ne
cessitas cogat. Scōo circa p̄cepta iudi-
cialia dupliciter scribe z phariſei errabant
Primo quidem: qz quedā in lege Moysi
erāt tradita: tanq̄ p̄missiones q̄ existima-
bant p se esse iusta. s. repudiū vxoris. z vsu
ras accipere ab extraneis. Et ideo dñs p
hibuit vxoris repudiū. Mat. v. dicēs. Di
ctum est aūt/q̄cunq̄ dimiserit vxorē suaz
det ei libellū repudij. Ego aūt dico vobis
Quicunq̄ dimiserit vxorē suam: excepta
foznicationis causa facit eam mechari z̄c.
Item, phibuit vsuraz acceptionē Lu. vj.
Mutuum date nihil inde sperātes. Alio
modo errabant credendo quedā q̄ lex ve-
rus instituerat faciēda/ꝓpter iustitiā esse
exequēda ex appetitu vindicte: vt et cupi
ditate temporaliū rez vel ex odio inimico
rū: z hoc in tribꝰ p̄ceptis. Appetitū em̄
vindicte credebant esse licituz/ꝓpter p̄ce
ptū datum de pena talionis q̄d quidē fuit
datum vt iustitia seruaret: nō vt homo
vindictā q̄reret. Et ꝯ dñs ad hoc remo
uendū: docet animū hois sic debere para-
tum esse: vt si necesse sit paratꝰ sit etiā plu
ra sustinere. Motū autē cupiditatis exi-
stimabant esse licitū: ꝓpter p̄cepta iudicia
lia in quib⁹ mandabat restitutio rei ablā-
te fieri/etiā cum aliqua additōne. Et hoc
quidē lex mandauit ꝓpter iustitiā obseruā
dam: nō vt daret cupiditati locū. Et ideo
dñs docet/vt ex cupiditate nostra non re-
petam⁹: sed simus parati si necesse fuerit/
etiā ampliora dare. Motuz vero odij cre
debant esse licitū ꝓpter p̄cepta legis data
de hostiū interfectione: q̄d quidē lex statu
it ꝓpter iustitiā implendā: non ꝓpter odia
exaturāda: z ideo dñs docet vt ad inimi
cos dilectionez habeam⁹: z parati sim⁹ si
opus fuerit etiā bñfacere eis. Hec em̄ pre
cepta fm̄ ꝓparationem sunt accipiēda, vt
Aug. exponit in ſmone de puero Cērunt
ontis. z habet in decre. xxiij. q. j. par⁹. Ubi
dicit sic, Deniq̄ ista p̄cepta magis sūt ad
preparationē cordis q̄ ad opus q̄d in ag-
to fit: vt teneat in secreto animi patientia
cū benivolentia: in manifesto aūt id fiat
q̄ eis videt ꝑdesse: quib⁹ bene velle debe-
mus z̄c. Uñ si nō ꝑdest iniuriāti nō debz
q̄s parare alterā maxillā. Nam z chīs no
parauit alterā cū alapā recepit. Jo. xviij.
Hec Paul. Aug. xxiij. Et concor. Tho. q
ij. q. lxxij. ar. iij. Uñ z plectendo z ignoſce
do/h̄ solū bene agit: vt vita hoim corrigā
tur: vt ait Aug. xxiij. q. v. ꝑdest. Et sic cir
ca tria tm̄ p̄cepta iudicialia dñs aliqualit
ordinauit. s. circa repudiuz vxoris: z circa
penā talionis: z circa ꝓsecutionē inimico
rum: quia circa ista tria errabant scribe z
phariſei: vt dictū est. Et ponit Thomas
q. ij. arti. vbi supra.

¶ Duobus aliis modis seruauit christus cerimonialia.

Sermo. V.

Sic currite vt ꝛc. Prosequēdo materiā supio/ris ꝓmonis. vicz vtrū chr̄s ꝓua/uerit legez Moysi quantū ad cerimonia/lia. Sequit videre de quarto articlo: vicz q̄ christ⁹ seruauit cerimonialia veteris le/gis. Vel vt melius dicam⁹ seruauit legez veterem: vltra modos tam dictos duob⁹ alijs modis: videlicet.

Primo precepta legis ordinando.

Scōo pfectōis ꝑsilia supaddendo.

¶ Quantū ad primū ꝛc. Nam adimple/uit precepta legis ordinando/moduz quo tutius conseruarek/qō lex vetus statuerat Verbi gratia. Uetus lex statuerat. Non occides. Hoc autē vt tutius ꝙseruarek: ordinauit dn̄s dicens. Audistis/quia dictuz est antiquis. Non occides: qui aūt occide rit reus erit iudicio. Ego aūt dico vobis: q̄ oīs qui irascit fratri suo reus erit iu/dicio ꝛc. Ubi dic̄ Beda. qui docet vt nō irascamur: nō soluit legē vt nō occidam⁹: sed implet potius: vt z foris dum nō occi damus: z in corde dum nō irascimur inno centiā custodiam⁹ ꝛc. Item vetus lex sta tuerat q̄ bō non ꝑiurarer. Exo. xx. Deut vj. Et hoc tutius cōseruar̄: si oino a iura/mento abstineat: nisi in casu necessitatis. Et ideo ordinauit dn̄s di. Audistis/quia dictū est antiqs nō ꝑiurabis: reddes autē dn̄o iuramenta tua. Ego aūt dico vobis nō iurare oino: neq; p celū: q; thron⁹ dei est: neq; p terr. q; scabellū pedū ei⁹ est. z infra. Sit aūt sermo noster est. est. nō. non. q aūt his abundanti⁹ est/a malo est. Hat. v. vide. Tho. ij. q. lxxxix. art. vj. ¶ Quantū ad scōm notandū/q̄ dn̄s vltra pcepta veteꝛ legis adiunxit duodecim ꝙsilia/q̄ ad pfe/ctionē spūalis vite ꝑtinent/que z ꝓbo et facto adimpleuit: iuxta illud Actꝝ. j. Ce/pit Jesus facere z docere. Primū est cōsi lium paupt̄atis voluntarie/q̄ ꝙsistit in ab iectione ꝑpriet̄atis oim rerū tempoꝛaliuz. Unde dicit. Bti paupes spū: qm ipsoꝝ est regnū celoꝝ. Hat. v. Nota spū. i. volūta/te: q; multi sunt paupes ex necessitate: sed pauptas volūtaria est felicitas. Pauptas si leta venit ditissima res ē. Est ditissima ꝑter bonū pacis: qō in hac vita cōsequit: z bonū futurū in futura. Ulñ dn̄s. Hat. xix. Oīs qui reliq̄rit domū: vel fratres aut sozores: aut patrē: aut matrē: aut filios: aut vxoꝛē: aut agros ꝑter nomē meū: centuplū accipiet. s. in hac vita. z vitā eternam possidebit. Nota histoꝛiā que habek ibi de illo interrogāte chr̄m di. Magister bone quid boni faciā: vt habeā vitā eternam: z chr̄s ad eum. Si vis inquit ad vitā ingredi serua mandata. z infra. Si vis ꝑfect⁹ esse: vende oīa q̄ habes z da pau/peribꝰ z habebis thesauruz in celo: z veni sequere me. Et postea interrogāte Petro Ecce nos relinq̄mus oīa: z sequuti su/mus te: q̄d ergo erit nobis? Rndit Jesus ꝛc. Nota quō hodie nō est fides in hoibꝰ: q; siquis diceret tibi. da. r. z accipies mille z ecce instrumentū: statim promptꝰ dares: sed ꝑter vitaz eternā nō das: q; chr̄o nō credis. ꝑtz ergo primū consiliuz. Jstud adimpleuit chr̄s etiā facto: q; de paupere cōceptus ꝓgine: fuit pauper: z in paupere loco natus: z paup cōuersat⁹. Matt. viij. Vulpes foueas hñt z vo.ce. nidos fi. au. ho. nō ha. vbi. caput suū reclinet. Pauper mortuꝰ: q; nud⁹. nō in lecto: sed in cruce. paup sepult⁹ in nō suo/sed Joseph ab arimathia sepulchro. Paup etiā in veste: q̄ a vnica veste. s. inconsutili quā sibi fecit brā ꝓgo mat̄ sua a puericia ei⁹. Jtē quō post/q̄ ꝑdicauerat/q̄q̄ circūspectis oibus re/cedebat. vt dicit. Hat. xj. Hec autē faciebat/vt videret si aliq̄s eum inuitasset ad prandiū. Jdeo dicit. Zacha. ix. Exulta fi/lia sion iubila filia Hierusalē: ecce rex tuus venit tibi iust⁹/z saluato: z ipse paup ꝛc. ps. Pauper sum ego/z in laboꝛib⁹ a iuuentute mea. Patet ergo primū consiliuz.

¶ Scōm ꝙsiliuz fuit de castitate. Hat. xix. Sūt eunuchi qui seipsos castrauerūt ꝑter regnū celoꝝ. q̄ pōt capere capiat. Et hoc nō debet intelligi ad sensuz quā littera sonat. sicut fecerūt illi duo de q̄b⁹ legit in vitis patrū. Sed spūaliter eunuchū se face/re intelligit/q̄ caste intēdit viuere. i. sine vxoꝛe vel viro: h̄ aūt nō est ꝑceptū/sed ꝙsiliū. j. Coꝝ. vij. De ꝓginib⁹ aūt ꝑceptuz dn̄i nō habeo: ꝙsilium aūt do ꝛc. Et ita q̄ matrimonio iungit virginē suā bñ facit: z qui nō iungit melius facit. Jstud ꝙsiliuz quomodo seruauerit chr̄istus: lz superflu/

um prosequi videak. tamē vide supra ser/
mone. ij. vbi agitur: vtrū chr̄s fuauerit le
ḡ scripture quantum ad p̄cepta moralia
parte. v). ¶ Tertiū consiliū fuit ō obediē
tia vniuersali: vñ dixit Mat. xxiij. Sup
cathedra Moysi sederūt scribe z pharisei:
omnia ergo quecūq; dixerint vobis facite
z seruate: fm vero opera eoꝝ nolite face/
re z̄c. Vbi datur intelligi q̄ obediētia de
betur ñ solū bonis ꝓlatis: iz etiam malis:
vūmodo iusta p̄cipiāt. z concoidat Pe/
trus di. Subiecti estote oī hūane crea/
ture ꝓpter deū siue regi quasi excellenti: si
ue ducib⁹ tāq̄ ab eo missis: z infra. Ser/
ui subditi estote: in omni timore dñi. nō
tantū bonis z modestis: sed etiā discolis.
j. Pe. ij. Et hoc verū est: vt dixi/ qñ iusta
p̄cipiūt: alias obediendū est magis deo
q̄ hoib⁹. Act. v. z habet. xj. q. iij. Si dñs.
z. c. Qui resistit potestati dei ordinatōi re
sistit. z. c. Julian⁹. vbi dicit: Julian⁹ im/
perator quāuis esset apostata: habuit tñ
christianos sub se milites: quibus cuz di/
cebat: p̄ducite aciem ꝓ defensiōe reipu/
blice obedīūt ei. Cum autem diceret eis:
p̄ducite arma in christianos: tūc cognosce
bant imperatorē celi. Istud autem p̄cep/
tum vel cōsilium debet fieri diuersis re/
spectibus fm intentionē ipsius ꝓlati p̄ce
cipientis expresse vel cōsulentis. Dic per
Tho. ij. ij. q. cuij. arti. v. Quomodo autē
hoc cōsilium facto christus impleuit/ patz
ex eo: q̄ erat subdit⁹ deo patri adeo q̄ po
tius voluit perdere vitam q̄ obedientiā.
Joan. viij. Que placita sunt ei facio sem/
per. Item Lu. ij. Erat subditus illis. No/
ta quando erat: puer ibat ad fontem p̄o
aqua hauriēda. Vide. s. fmōe. ij. ꝓte. iij.
¶ Quartū consiliū est de mansuetudine
Mat. v. Si quis te p̄cusserit in vna ma/
xilla p̄rebe ei z alterā: quod intelligit quā
tum ad p̄parationem animi: vt exponit
Aug xxiij. q. j. Paratus. z Tho. sup Joā.
Super eo quod dicitur tempore passiōis
christi: q̄ christum existentē ante Annam
vnus de seruis eum alapa percussit. Vñ
de sermōe proximo in fine: z hoc respectu
lesionis corporalis. Sz z idē est respectu
oblationis rerum: cum dixit: qui vult te/
cum in iudicio cōtendere: z tunicā tollere
dimitte ei z palliū. Hoc consiliū christ⁹ et
facto adimpleuit quando se a diabolo ten
tari permisit. Matth. iij. Itē quādo mā
suetudinem habuit in tot contumelijs et
z obp̄obrijs sibi a iudeis illatis. Unde et
ligari se permisit. z flagellari/ alapis cedi
z colaphizari/ z tandem crucifigi. Unde
ipse ꝓ os Esa. dicit. Corpus meum dedi
percutientibus: z genas meas vellentibus
faciē meā nō auerti increpāti. i me. Esa. l.
¶ Quintū ꝓsilium est amoris z dilectio/
nis. Matth. v. z Lu. vj. Diligite inimi/
cos vestros: benefacite his qui p̄sequun/
tur vos. quod quomodo intelligat: declarat
Tho. ij. ij. q. xxv. ar. viij. z. ij. Vbi conclu/
siue dicit q̄ quandoq; diligere inimicū est
contra charitatē: quandoq; est de necessi/
tate charitatis: qñq; z tertio est de perfec/
tione charitatis. Malum est z cōtra cha
ritatē diligere inimicuz inquantū est ini/
micus. Unde. ij. Reg. xix. exprobādo dici
tur ad Dauid. Diligis odientes te: z odio
habes diligentes te. Ad necessitatez vero
charitatis est diligere inimicos quantum
ad naturam z in vniuersali. Nam aliquis
diligens deum z proximum ab illa gene/
ralitate dilectionis inimicos suos non de/
bet excludere. De perfectione vero chari
tatis est moueri ad dilectionem inimico/
rum spirituali motu dilectiōis. hoc enim
non est de necessitate charitatis, nisi fm p̄
parationē animi: vt scz homo habeat ani/
mum paratuz ad hoc q̄ in singulari velit
inimicuz diligere: si necessitas occurreret.
Sed q̄ absq; articulo necessitatis homo
etiā hoc actu impleat vt diligat inimicuz
ꝓpter deum: hoc pertinet ad perfectōez
charitatis. Et sicut dictum est de affectu
charitatz; ita etiā est dicenduz de effectu.
Unde sicut dilectio interior ad inimicum
in cōmuni quidē est ō necessitate p̄cepti
absolute. In spirituali vero nō absolute:
sed fm p̄parationē animi (vt vt dictuz est)
Sic z dicendū est de effectu vel signo dile
ctionis exterius exhibendo. Vñ signa vel
beneficia que exhibenḋ ꝓximis in cōmuni
de necessitate p̄cepti charitatis: exhiben
da sunt etiam inimicis: puta cū quis orat
ꝓ omnib⁹ fidelibus: vel ꝓ toto populo:
aut cum aliquis beneficiū impendit tori
cōstrati z hmōi. alias ptineret ad liuorem
vindicte qđ est ꝛ illud qđ legit Leuit. xix.

Non queras vltionē/z nō eris memor iu
rieciuiū tuoꝝ: sicut fecit Dauid inimi/
co suo Sauli. qñ ipso Saule purgante vē
trē pcidit ozaz chlamydis ꝛc. Et nō occi/
dit eum. j. Reg. xxiiij. Dic historiā. Signa
vero dilectiōis vel bñficia/q quis exhibet
pticularit aliquib⁹ pſonis/nō est de neces
sitate charitatꝫ exhibere inimicis: nisi ſm
pparationez animi: vt. ſ. subueniat eis in
articlo necessitatꝫ: ſm illud Prouer. xxv.
Si esurierit inimic⁹ tu⁹ ciba illū/z si sitit
potū da illi. vel qñ inimic⁹ venīa petit. vñ
ex hoc videt/q qñ inimic⁹ salutat te/tu te
neris eū resalutare: vel loq; si tibi loquat:
qz hoc z ceteris oib⁹ facis. Sed q̄ pter ar
ticulū necessitatꝫ hmōi bñficia aliqs ini/
micis exhibeat: ptinet ad pfectionē charī
tatis: ſm Tho. vbi. s. Hoc aūt ꝟsiliū chri
stus fuauit. Vñ rozauit p crucifigentib⁹
eū. di. Pater igno. illis. ꝛc. Luc. xxiij. ps. Cū
bis q̄ oderūt pacē eraz pacific⁹ ꝛc. ¶ Sex
tum ꝟsiliū ē miscōie z superogationis: vt
est illud omi petēti te tribue. Lu. vj. Itē
Luc. xj. Qd̄ supest date elemosynā: z ecce
oia munda sunt vobis. H aūt est de necitate
salutꝫ/de supfluo dare indigēti: sed de nō
supfluo est ꝟsiliꝫ: vide qd̄ scripsi i materia
de elemosyna. Hoc aūt ꝟsiliuz dñs etiam
adimpleuit: qz dedit quicqd̄ habuit nobis
indigentib⁹. ſ. animā in meritū nr̄m. corp⁹
z sanguinē in eucharistiā: vitā in cruce: et
diuinitatē in obiectū britudinis. se nascēs
dedit sociū: cōuiescens in edulīū: se mozies
in pmiū: se regnās dat in premiū. ōr Tho. i
offi. corpis chri. ¶ Septimū ꝟsiliū dedit
de simplicitate locutōis cū dixit. Ego aūt
dico vob⁹, nolite iurare oino: z. j. Sit autē
sermo vester est est: nō non: qd̄ aūt amplī
us est a malo est. Prohibuit aūt dñs iura
mentū nō tanq̄ malū: sed vt facili⁹ a piu
rio cauerem⁹. ¶ Hoc autē ꝟsilium chri
stus adimpleuit: qz nūq̄ iurabat: sed sem
per dicebat. Amē dico vob. vl' bis amen.
vide supra sermo. iij. pre. ij. ¶ Octauū cō
silium est de fraterna correctione. Matth.
xviij. Si peccauerit in te frater tuus va/
de z corripe eum inter te z ipsuz solū. hoc
autē quādoq̄ est preceptū: scz p mortalib⁹
Sed quia est affirmatiuū obligat quidez
semp: sed nō ad semp sed p loco z tempe.
quādo. ſ. vacat et licet z credit q̄ vtilis sit
correctio. quādoq̄ est consiliuz quando. ſ.
quis corripit p venialib⁹. Cum autē quis
ex odio accusaret aliquē ad infamandū/z
nō ad corrigēdū/mortalit peccaret. Hoc
ꝟsilium chr̄s seruauit: qñ corripiebat pha
riseos z scribas di. Ve vobis scribe z pha
risei ꝛc. Mat. xxiij. Item quādo repben/
dit Petrum dicentez sibi q̄ non mozerer.
Mat. xvj. Itē. Mat. xv. repbendit Apo
stolos di. Adhuc vos sine intellectu estis
Unde in quadaz epla de figura corporis
chr̄i dicit: q̄ erat increpatione terribilis.
¶ Nonum consiliū est de vitanda occasi/
one peccandi. Mat. xviij. Si oculꝰ tuus
scandalizat te erue eum ꝛc. qō non est in/
telligendū ad litterā: ꝟz Aug. Sed de oc
casione peccandi declara: vt scripsi dñica
scda post festū trinitatꝫ sermone. vj. q̄ inci
pit. Diligam⁹ ope z veritate. pte. ij. Hoc
ꝟsiliuz chr̄s nō indigebat implere: qz pec/
care nō poterat. euitabat tñ quandoq̄ oc
casionē peccādi in alīs: puta qñ voluerūt
conciues sui eū pcipitare. Jesus aūt tran
siens p medīū illoꝝ ibat. Luc. iiij. Itē qñ
abscondit se/vt non lapidaret. Joan. viij.
Item quādo abijt in ciuitatem effren ꝛc.
Jo. xj. Itē qñ nō credebat se oib⁹. Jo. ij.
¶ Decimū consiliū est de ꝟformitate o/
peris ac doctrine. Mat. xxiij. Alligāt au
tē onera grauia z importabilia: digito au
tē suo nolunt ea mouere: dicunt em̄ z non
faciūt. Item hypocrita: ejice primū trabē
de oculo tuo. Ubi nota q̄ malus hō pdi/
cādo peccat mortalit: si sit in pctō notorio
siue hoc faciat ex nēcitate officij: siue volū
tarie hoc est preceptū loquēdo de morta/
libus/q̄ pdicator z iudex debet cauere/vt
rectus predicet: sed ꝟsilium est: loquendo
de venialib⁹. Si ꝟo in occulto/adhuc pec
cat si nō studet ex suo dicto cōpungi: quia
videtur contēnere. Tho. aūt in. iiij. di. xix
q. ij. arti. ij. q. ij. ad quartū dicit: q̄ homo in
peccato mortali si predicat: peccat morta/
taliter siue sit notoriū siue occultū. pro hoc
facit text⁹. Rom. ij. In quo em̄ alium iu/
dicas teipsum condēnas. Hoc consilium
chr̄ist⁹ adimpleuit: qz nihil pdicauit q̄ nō
prius in seipso compleuerit. Actuū. j. Ce
pit Jesus facere z docere. Unde predica
bat humilitatē quā in se prius habuit/pre
dicabat patientiā charitatē z ceteras vir/

tutes quib⁹ repletus erat. Joā.j. Plenuz gratie z veritatis. ¶ Undecimū consiliū est de vitanda sollicitudine tpalū. Mat. vj. Nolite soll. esse. dī. q̄d mā. aut q̄d bibe. zc. Item nolite cogitare de crastino. Nota q̄ triplex est sollicitudo: vna est laudabilis/z est puidentia spūalis. j. Cor. vij. Qui sine vxore est sollicit⁹ est: que sūt dei z quomō placeat deo. Rom. xij. Qui pest in sollicitudine. Scōa est tollerabil' q̄ ad corpus. Luc. x. Martha martha sollicitaris zc. Tertia est vituperabilis: z superflua thesaurisando quo ad quantitaz. Eccl's. ij. Peccatori dedit de⁹ afflictionē z curā superfluaz: vt addat z cōgreget: z hec ē vanitas z cassa sollicitudo mentz. Prima ꝓcipitur Scōa ꝓmittit, Tertia, phibet. Hoc etiaz ꝓsiliuz christus impleuit: q̄ nihil terrenū q̄rebat. Mat. viij. Vulpes foueas hñt zc ¶ Duodecimū ꝓsilium est/de rectitudie intentionis z simplicitate finis. Mat. v. Attendite ne iustitiā vram faciatz coram ho. vt vi. ab eis. Jtē nesciat sinistra tua zc Nota ꝓtra illos qui faciūt pingi arma in paramētis eccl'iasticis vel ornamentis zc Canunt cūm tuba ante se: h̄ est preceptū q̄ glia mūdana principalit nō querat: tāq̄ finis al's est consiliū: hoc ꝓsiliuz chr̄s impleuit Joā. iiij. Meus cibus est: vt faciā voluntatē eius qui misit me.

¶ Vtrum nos seruare debem⁹ precepta legalia. Ser. VI.

Sic currite vt zc. Visto supra fmonib⁹ proxi/mis duob⁹ quomō christus seruauit legalia veterz legis. Nunc videndū est/vtrū nos eadem seruare debeam⁹. Et videt prima facie q̄ sic. Omis em̄ christi actio nostra est instructio. Exempluz cūm dedi vobis zc. Sed chr̄s illa fuauit. Vñ ait. Mat. v. Non veni soluere legē sed adimplere/ergo z nos zc. Preterea etiā ipsi ap'li legalia seruauerūt post christi ascensionē sicut patz de pncipib⁹ ap'lor̄ Petro et Paulo. de Petro: patz Gal'. ij. de Paulo etiā Actuū. xvj. q̄ Paul⁹ existens iude⁹ z iustus circūcidit Tim̄. Jn ꝓtrariuz est veritas. Nam ap'li congregato concilio hie/rosolymis super circūcisionis obseruatione z legalib⁹. de quib⁹ quidā ex iudeis cōuersi ad fidez christi: dogmatizabāt oportere circūcidi/z seruare legem Moysi: determinauerūt cōtrariū. Vnde z miserunt antiochiam Paulum/z barnabā/iudam z silam scribēres in hec vba. Visuz est spi/ritui sancto/z nobis nihil vltra imponere vobis oneris q̄ hec necessaria: vt abstineatis vos ab imolatis simulachror̄ z sanguine z suffocato. z fornicatiōe z ea que vobis fieri nō vultis alij non feceritis zc. Actu. xv. Item Apostolus. Gal'. v. Ecce ego Paulus dico vobis: quoniā si circūcidamini christus nihil ꝓderit vobis. Hoc etiam patet in visione z revelatione facta Petro. Actuū. x. vbi dictū est sibi. Quod deus purificauit: tu ne cōe dixeris. Item Rom. xiij. Scio z confido in dño Jesu: q̄ nihil cōe per ipsuz nisi ei qui existimat quid cōmune esse: illi cōmune est. Jtē dominus hoc innuit cum dixit. Joā. iij. Venit hora in q̄ neq̄ in monte hoc/neq̄ hierosolymis adorabit⁹ patrē zc. Multe etiā alie auctoritates ad h̄ adduci possent: ꝓ gratia breuitatz omitto. Vt ergo ista materia clarius elucescat, norandū q̄ legalia veteris legis supueniente lege euāgelica: cessare debuerūt quadruplici rōne/que ex veteri z nouo testamēto colliguntur.

Prima est: q̄ erāt inefficacia ad hominis iustificationem.

Scōa est: q̄ erant vmbratica ad veritatis manifestationē.

Tertia est: q̄ sunt revocata per nouam dispositionem.

Quarta est: quia sunt terminata p actū impletionem.

Alia ratio: q̄ erāt impossibilia siue insufficientia ad eternaz saluationē. de hac rōne. v. vide infra sermone primo pre ni. ¶ Prima ergo ratio zc. Sacrificia em̄ veteris legis/siue holocausta/siue pacifica/siue alie cerimonie: nō conferebāt gratiā gratum facientem: z ꝓsequēter nec iustificabant mūdando a pctis. Rom. iij. Justificati gratis per gratiā ipsius. nec vitam eternā conferebant: nō em̄ p legem erat gratia/sed per fidem, vnius mediatoris Jesu christi. Et

hoc, pbatur auctoritatib⁹ veteris ⁊ nouī te
stamēti. Sed anteq̄ has rōnes videam⁹
posset aliquis querere: quō tunc fides: qñ
christ⁹ nondum venerat: ⁊ effectus nō est
pior causa suar. Ideo, p responsione notan
dum/q̄ sm illud tempus nullus saluaba
tur: nisi p christū. Act̄. iiij. Nec em aliud
nomen sub celo datū est hoibus/in q̄ opor
teat nos saluos fieri. Ista aut̄ salus pōt
dupliciter hoibus applicari. Uno mō p fi/
dem/⁊ sic p christū salvabant patres vete
ris testameti. s. p fidem christi venturi: all
quid em anteq̄ sit in effectu bene mouet:
sm actum anie/sicut finis mouet agentē,
credere ꝓ est actus anime. Alio mō appli
catur salus p sacramēta hoibus adhibita
que sunt nostre scificationis instrumēta
separata: tamē sicut em edificationis ma
terialis/artifex est causa efficiens p̄cipa
lis: manus vero eius instrumētalis coiun
cta: securis vero separata. sic in scificatiōe
p gratiā deitas est causa efficiens princi/
palis. humanitas chr̄i sicut instrumentuz
coniunctū. Sacramēto vero noue legis:
sicut instrumēta separata/recipiētia ad h̄
virtutē a deo/mediāte hūanitate chr̄i: sic
securis agit in edificationē/p motionē ar/
tificis mediante manu: q̄ est instrumētuz
coniunctū: talis aūt virt⁹ dei seu actio nō
fuit in sacris veteq̄ legis/que nō poterāt
habere virtutē tale ab hūanitate chr̄i fu/
tura: quia causa effectiua nō est posterior
suo effectu. Et ideo ōt apl's. Ro. viij. Nā
qō impossibile erat legi in q̄ infirmabat̄ p
carnē: deus filiū suū mittēs in sīlitudinē
carnis peti. de peccō dānauit peccm in car/
ne: vt iustificatio leḡ implerēt in nob⁹ ⁊c.
predicta ponit Nico. de lyra. sup epl'am.
Ro. ij. Ad idez vide p eundē Nicolaū in
primo sup epl'a ad Heb. ij. ca. x. Etiisdem
vide⁹ q̄ nūc auctoritatē ⁊ p̄mo
veteq̄ testamēti/vt ꝓfundant in dei. Pri/
mo em hz. Gen. xxij. In semine tuo bñdi
cent oēs gentes. Nota in semine tuo. i. in
chr̄o bñdicent. i. eternā bitudinē ꝓsequēt
oēs gentes: nō ergo tantū iudei. Ex hac q̄
auctoritate pbat̄ q̄ bñdictio. i. gratie colla
tio que ꝓferenda erat gentib⁹ ⁊ tori mōdo
erat cōferenda p semen Abrae. i. chr̄m nō
q̄ p legem nō em dixit in lege. sed in semi/
ne tuo, alioq̄n seq̄ret triplex incōueniēs.

¶ Primuz q̄ pmisso dei facta Abrae. de
qua sup̄ fuisset irritata p legem. nā si p le/
gem fuisset bñdictio dei collata/iam nō p
semen Abrae: sed p legem fuisz bñdictio.
⁊ sic sequerek q̄ lex frustrasset pmissionem
dei factā Abrae qō est incōueniens. Unō
Apl'us. Gal. iij. Lex ergo aduersus pmis/
sa dei abs̄it. Hanc rationē iam dictam po
nit ibi Apl'us. ¶ Scōm inconueniens seq̄
retur/qō soluz iudeis benedictio. i. gratie
collatio daret. nō aut̄ gentib⁹: q̄ lex solū
iudeis data est. ps̄. Qui annunciant ver/
bum suū Jacob iustū, ⁊ iu. sua israel non fe
cit taliter omni nationi. Si ergo p legē data
fuisset benedictio: sicut lex soluz iudeis
data est sic ⁊ bñdictio: ⁊ hoc est ꝓ ista aucto
ritatē allegataz vbi dicit̄: q̄ in semine tuo
benedicent omes gentes. ergo nō solū iu/
dei. ⁊ concor. Esa. xlix. Ubi introduxit pa
trē loquentē ad filiū. di. Parum est: vt sis
mihi seru⁹ ad suscitandas trib⁹ Jacob et
feces israel cōuertendas. dedi te in lucem
gentiū: vt sis salus mea: vsq̄ ad extremuz
terre. Item. ps̄. Viderūt omes fines ter/
re salutare dei nostri. Item alibi omes gē
tes quascūq̄ feci/venient ⁊ adorabunt
coram te dñe/⁊ glorificabūt nomē tuum: ⁊
concor. Esa. ij. Ecce dies veniunt ōt dñs
Et infra. erit mons domus domini vertī
ce montium ⁊ eleuabitur sup colles: ⁊ flu
ent ad eum omes gentes. ¶ Tertiū incō
ueniens sequerek: q̄ si per legez gratia da
ta fuisset: frustra chr̄istus mortu⁹ fuisset.
iuxta illud Apostoli. Gal. ij. Si em per le
gem iustitia: ergo chr̄istus gratis mortu⁹
est. Nota gratis id est frustra ⁊ sine causa.
Patet ergo: q̄ non per legem data est gra
tia iustificans: sed per fidem chr̄isti. Ideo
Genes. xij. Dixit deus Abrahe in te bene
dicent omnes gentes. Nota in te. i. in imi
tatiōe fidei tue. Item Gen. xv. Credidit
Abraam deo ⁊ reputatuz est illi ad iusti/
tiam. Nota credidit. Fuit ergo iustifica/
tus Abraam per fidem anteq̄ reciperete
circūcisionem: per quod pbatur etiam/q̄
non per legem esset iustificatio: sed per fi/
dem Jesu chr̄isti. Unde Habacuc. ij. Ju/
stus aut̄ in fide sua viuet: ⁊ concor. Apo
stolus. Rom. iiij. ¶ Secūda auctoritas
ad idem. Leui. iiij. 2. v. vbi dicitur, in ob/
latione hostiarū, p peccato ofᷣbit p eo: isz

offerente sacerdos: ꝛ dimittetur ei: ex quo innuit: q̄ pcm̄ nō dimittebat ex vi sacrificiorū: sed ex fide ꝛ deuotōe offerētiū. Hāc rōnez ponit Tho. j. ij. q. ciij. ar. ij. ¶ Tertia auctoritas ad idem. ps̄. l. Postq̄ enim Dauid peccauit ꝙuersus ad penitentiam dixit. Oīm si voluisses sacrificiū dedissem: vtiq̄ holo. non delec. sacrificiū deo spīritꝰ cōtribulatꝰ cor cōtri. ꝛ humi. deꝰ nō despicies. Nota holocaustis nō delec. Si em̄ p holocausta fuisset gr̄a collata: ꝛ ꝙsequens̄ iustificatio facta/nō vtiq̄ dixisset Dauid Holocaustis nō delectaberis. Item. ps̄. xxxix. Sacrificiū ꝛ oblatiōnē noluisti/aures aūt perfecisti mihi. holocaustuz ꝛ pro peccato ñ postulasti/tūc dixi ecce vēio. Et sunt verba filij ad patrem. Nota. tūc dixi id est deliberaui. Ecce venio. i. vnio mihi humanitatē: q̄si dicat: ex q̄ homines peccatores non expiant a peccatis p̄ sacrificia ꝛ holocausta/necesse est vt ego christꝰ veniam p̄ gratia iustificatiōis conferenda. ꝛ cōcordat Jo. j. Lex p̄ Moysen data est. gratia ꝛ veritas per Jesum christuz facta est. Ad idem. ps̄. xlix. Audi popul⁹ meus: ꝛ lo. isrl ꝛ test. tibi dñs deus tu⁹ ego sum: nō in sacrificijs tuis arguā te. Glo. ibi. si ñ offers sacrificia carnalia nō offendar. holocausta aūt tua/nō vitulos sed tua: id est q̄ in te ipso sūt. s. spīritꝰ ꝙtribulatꝰ: in ꝙspectu meo sūt semp. dico nō arguam: q̄ ñ accipiam de domo tua vitulos. i. non habeo gratos vitulos. neq̄ de gregib⁹ tuis hircos ꝛc. vsq̄. sanguinez hircorum potabo. Ostendēs ergo deꝰ q̄ sacrificia nō sibi placebāt. ita q̄ p ea gratia ꝙferret: vult modo ostendere quid sibi placet: ideo subdit. Immola deo sacrificium laudis et redde altissimo vota tua: et invoca me in die tribulationis. eruam te ꝛ honorificabis me. Nota immola deo sacrificiū laudis: id est lauda deum ita q̄ laus tua sit ei sacrificium: scz̄ imolando teipsum fm̄ libidinē: luxuriam: superbiam: auaritiam: Pater q̄ q̄ per legalia nō iustificabatur quis a peccatis. ¶ Quarta auctoritas Ezechiel. xx. vbi dixit deus. Dedi eis ꝓcepta non bona ꝛ iudicia i quib⁹ nō viuēt: quare aūtez dicanꝰ ꝓcepta ñ bona. vide infra ad idē. Esaie. j. Holocausta arietuz: adipem pinguium ꝛ sanguinem vitulorꝫ ꝛ hircorum ꝛ agnorū nolui. Ad idem Michee. vj. vbi dicit. Quid dignū afferam dño: curuabo genua deo excelso: nūquid offeram holocaustomata ꝛ vitulos anniculos: nunq̄d placari poterit deus in milib⁹ arietum aut multis milib⁹ hircorum pinguium. Nunquid primogenitū dabo meum pro scelere meo: fructum ventris mei pro peccato anime mee. Jndicabo tibi homo q̄d sit bonuz: ꝛ quid dñs querat a te. vtiq̄ facere iudicium: ꝛ diligere misericordiā et solicituz ambulare cū deo tuo: ꝛ sic patēt multe auctoritates veterz̄ testamēti. Modo veniamus ad auctoritates noui testamenti. Et primo apostol⁹ expresse dixit ꝺ ꝓfertim Heb. x. Impossibile est inquit sanguine hircorum ꝛ taurorum auferri peccata. Et Gal. iij. Oīm aūtez in lege nemo iustificat apud deum manifestū est: q̄ iustus ex fide vivit. Jtē ibidem. Si data esset lex que posset iustificare: Christꝰ gratis mortuus est. Item Ro. iij. Arbitramur em̄ iustificari hominē per fidem sine operib⁹ legis: Patet ergo q̄ legalia erant inefficacia ad iustificationē. Propter hoc ergo christus venies tulit legem euangelicā per quā infundit gratia iustificans a peccatis. Nec sacramenta noue legis a christo instituta habēt efficaciā cōferendi gratiā instrumētaliter ex ipso opere operato: qđ non poterant legalia. Et hanc primā rationez assignat ap̄lus. Heb. vij. di. Reprobatio q̄dē fit p̄cedentis mādati ꝓpter infirmitatem eius ꝛ inutilitatē: nihil em̄ ad perfectum adduxit lex. Diceret aliquis. Si legalia ñ iustificabāt/nec gratiā conferabāt ꝛc. Ad quid ergo fuerāt instituta: Rñ. ad multa. Primo loquendo de moralibus: ad hoc q̄ pctā cognoscerenꝰ: que prius nō cognoscebant: offuscato lumine rationis naturalis per cōcupiscentiā: vt dixi supra. sermōe. ij. pre. j. Item ꝓcipiebāt bene viuere. Jte loquendo de ꝓceptis iudicialib⁹ puniebant transgressores: vt patet Exo. xx. Et sequentib⁹ capitulis. Unde Gal. iij. Lex propter trāsgressores posita est. Et ex hoc lex erat magna occasio peccādi. Eum em̄ ꝓciperet bene viuere ꝛ non cōferret gr̄am adiutricem: erat occasio peccatorū: eo q̄ semp homo nitimur in vetitum semper cupimusq̄ negata: ꝛ ideo multi erant

transgressores legis. Et hoc pmisit deus vt homes nō supbirent: de ꝓpria virtute: z humiliarent se nō posse seruare iustitiam sine adiutorio diuino. ꝓpter hoc dicit Ezech. xx. Dedi eis ꝑcepta nō bona z iudicia in quib⁹ nō viuet. Itē Ro. vij. Occasiōe ac̄ cepta petīm p mādatū operatū est in me oēm concupiscentiā: z infra z inuentū est mihi mandatū quod erat ad vitā: hoc esse ad mortē. Itē loquēdo de cerimonialib⁹ fuerunt instituta multiplici de causa. Primo ad cultū diuinū exercendū. Scōo ad fugiendā idolatriā: ad quā iudei erāt valde pni: z h̄ vult Hiero. sup Mat. z hz i decretis. xxij. q. j. Considera. Vñ ne illa sacrificia idolis offerent: ꝑcepit de⁹ vt sibi offerent. Da similitudinē de aliquo q̄ essz ꝓnus ad cantandū aliq̄d vanū: cui prudens nō iniungeret: vt cantet aliquā laudē chr̄i vl virginis. Tertio qz cerimonialia q̄ veterz legis erant prestatiōes fidei: vt ꝓz ō circuncisiōe q̄ fuit data in signū fidei Abrae vt patet Ro. iij. Figurabāt statū noue legis: vt infra dicet. Itē quarto tollebant z purgabāt maculas irregularitatz ꝑtas ex statuto veteris legis. Vñ dic̄ Aposto⁹ lus Heb. ix. q̄ sanguis hircorū z taurorūz z sanguis vitule aspersi⁹ inq̄natos sanctificat ad emundatiōē carnis: nō dicit anie: sed carnis. Et ideo etiā cerimonie veterz legis vocant ab Apl̄o ibidem: iustitie carnis. Justitijs inquit carnis vsq̄z ad tempꝰ correctiōis ipositz. Et sic ꝓz intelligi dictū Hiero. q̄ hz in decretis. xij. q. ij. gloria. vbi dicit: q̄ sanguis pecudū erat remissio peccatorū. i. figura remissiōis petōꝝ: sic ibidē Hiero. subdit di. Quāquā hec oia ꝑcesserint in figura z. ꝓz ꝓma ratio. Sed in fine isti⁹ ꝓme ratiōis mouet dubiū: qz videt q̄ lex mosayca iustificaret: saltē quātū ad moralia. Mat. xix. Si vis ad vitaz ingredi serua mandata. Et loquit de mādatis decalogi. Rñdeo ꝝm Tho. in. iij. sentē. dist. xl. arti. iij. Obseruātia mādatoꝝ ad vitam eternā ꝙsequendā requirebāt: qz sine ea ad vitā eternam intrare nō pōt: q̄ rem⁹ pus habet operandi: non tamē obseruantia mandatorū ad vitā eternam cōsequendam sufficiebat: nisi modus charitatis adiungeret: quā lex nullo modo causare poterat. Et ideo non p̄fecte iustificabat ꝛz Tho. Item contra Leuit. xviij. Custodite leges meas atq̄z iudicia: q̄ faciens hō viuet in eis. Sed Rñ. Loquit̄ de vita corporali quā perdere ꝫbebat per iudiciū legz: sicut patet ibidē. Itē contra de circūcisiōe per quā conferebat gratia iustificās: z tollebat originale. Sed Rñ. Circūcisio non erat introducta nec instituta p legem mosayca: sed ante: qz fuit data Abrae. Gen. xvij. Vñ Joan. vij. Moyses dedit vobis circuncisionē non qz ex Moyse est: sed ex patribus: vel dic q̄d circūcisio iustificabat non ꝑse: sed per fidē chr̄isti. Sed rō est quia erat ymbratica. Nam legalia erant ymbra: siue figura eoꝝ que ꝓtinent i vno testamēto: sic agnus paschalis: de q̄ Exo. xij. figurabat chr̄istū occidendū. Vñ Jo. Allegauit h̄ di. Os non cōminuetz ex eo Joā. xix. Itē circuncisio figurabat baptismum. Coll. ij. Circūcisi estis circūcisione nō manufacta: sed in circuncisione chr̄isti cōsepulti ei in baptismo. Itē sabbatum figurabat requiē chr̄isti in sepulchro q̄ntuz ad diei determinationē: ꝝm quā ꝓceptuz de sabbato erat cerimoniale: ꝓpter hoc dic̄ apl's. j. Coij. x. q̄ oia in figura ꝓtingebant illis: hoc aūt ꝓbatur auctoritatib⁹ veterz testamēti. Nā in signum hui⁹ q̄ ea q̄ erāt in veteri testamēto: erant velata z obscura reuelāda p veritatē noui testamēti. ōz Exo. xxxiij. q̄ Moyses velabat faciē suā q̄n loquebat filys israel: velamen autem istud fuit sublatum p chr̄istū: per quē veritas z gratia data z facta est. Joan. j. Lex per Moysen data est: gratia z veritas per Jesum chr̄istū facta est. Sed velamē istō adhuc manet in cordibus iudeoꝝ: z manebit vsq̄z ad finem mundi vsq̄z quo. s. veniet Helyas qui docebit iudeos: tunc existētes legem Moysi intelligendā esse spiritualiter: quā nunc carnaliter intelligunt: ꝓpter ergo hanc obscuritatē iudeoꝝ ōr. ps⁹ Obscurentur oculi eorum ne videant z dorsum eoꝝ semp incurua. z Apl's. ij. Coꝝ. iij Sicut Moyses ponebat velamen sup faciem suam: vt nō intenderent filij israel in faciem eius q̄ euacuat: sed obtusi sunt sensus eoꝝ vsq̄z in hodiernū diem idipsuz velamen in lectione veteriz testamēti manet nō reuelatū: qm̄ in chr̄isto euacuat: sed vsq̄z in hodiernuz diem cum legit Moyses

velamẽ est positũ sup' cor eorum: fuit ergo lex vetus vmbratica ⁊ figuratiua lucis et veritatis nouĩ testamẽti reuelati p christũ. Vñ Heb. x. Vmbrã habens lex futurorũ bonorũ nõ ipsam imaginẽ rerũ glo. i. veritatẽ hoc etiã nota. Ezech. j. Vbi dicit q erat rota in medio rote quod exponit Gre. i. nouũ testamentũ in veteri in cuius signũ christo mortuo in cruce velũ templi qõ erat añ sancta sctõrũ scissum est. Mat. xxvij. Et tõ sic vmbra cessat aduenĩẽte luce: sic ⁊ legalia cessauerũt aduenĩente christo: est lux vera: ptz scõa ratio. ⁊ hãc rõnem assignat apls di. Nemo vos iudicet in cibo aut in potu/aut in pte diei festi/aut neomenie/aut sabbatorũ q̃ sũt vmbra futurorũ: corpus aũt christi. Colo. ij. Sed q lex antiq fuerit: figuratiua ⁊ vmbratica: pbat multiplici ẽt rõne. Prima videlicz q antiquus pmittebat lex in premiũ seruitij dei bona tpalia: iuxta illõ q dr Deu. xxvij. ⁊ xxviij. ⁊ Esa. j. Si volueritis ⁊ audieritis bona terre comederetis. tunc arguit sic. nõ dz meritũ esse excellentius ⁊ nobilius pmio: sed virtus pro cuius mercede pmittebant bona trena erat excellentior q̃buscũq bonis tpalibus: g̃ nõ debuit in premiũ frutis. premiũ bonorũ tpaliũ pmitti. Preterea vita homis est nobilius bonũ tpale: q̃ cetera tempalia. Si aũt in lege veteri pcipiebat: vt vita deberet perdi potius q̃ lex nõ obseruari. oportz dicere q aliqõ premiũ esset pmissum in recõpensationẽ mortis q̃ bona tpalia: que durant tm̃ in vita ista. Istud autẽ premiũ nõ põt esse aliõ nisi vita eterna. que tũ exp̃sse pmissa non erat in lege Moysi. oportet g̃ dicere q figuratiue pmittebat sub repromissiõe bonorũ tpaliũ. ⁊ sic pz q lex antiq erat figura ⁊ vmbratica. Preterea ⁊ tertio nõ põt esse repromissio ⁊ premiũ bonorum illud q est cõmune malis ⁊ bonis: sz bona tpalia fuerũt ⁊ sunt cõia malis ⁊ bonis: vt ptz p experientiã. nam ⁊ antiquus quecũq bona tpalia pmittebant iudeis i pmiũ legalis obseruantie fuerũt eq̃liter. quin imo largius collata paganis q̃ iudeis: vt ptz de dñio ⁊ multiplicatiõe rez tpaliũ: longitudine vite: scientia et ceteris hmõi: ⁊ multiplicatiõe seminis repromissa Abrae. Gen. xxv. q multo plus fuit multiplicatũ in paganis. Et sic etiã hodie videmus bona tpalia ex diuina puidentia cõcedi electis ⁊ malis: pter qõ dr Eccs. ix. Vniuersa eque eueniũt iusto ⁊ ipio bono ⁊ malo/mũdo ⁊ imundo: immolanti victimas ⁊ sacrificia ptẽnenti. Oportet g̃ dicere qõ aliud premiũ sub vmbra ⁊ figura q̃dam pmittebat ipsis iudeis p obseruãtia legis: quod aliũ excogitari nõ põt: nisi vita eterna: quã christus clare manifestauit. Et ideo patet q̃d illa lex erat vmbratica: ⁊ sic p terram pmissiõis lacte ⁊ melle manantem figuratiue intelligebat terra viuẽtiũ id est vita eterna. alioquin fertilior terra erat egyptus quã illa. Sic p hierusalez terrestrẽ intelligit supna hierusalẽ: q̃ est mater nostra. Gal. iiij. Sic p sabbatũ ⁊ alia ceremonialia. ⁊ hoc vult Aug. in li. iiij. ℣ Faustum: vt refert sctũs Tho. j. ij. q. vlti. art. vlti. Vbi dicit Aug. q in illis tpalibus pmissis figure fuerũt futuror spũalium: q̃ implentur in nobis. Adde que notãt in iij. senten. distin. xl. q. iij. ar. j. Tertia rõ: quia sunt remota p nouam dispositionẽ: hec rõ potest dici legalis. Da sic: itudinẽ de testatore: qui cõdidit primũ testamentũ: ⁊ postea condit scõm: q: per scõm reuocat primum sm̃ leges. xij. q. ij. c. vl. volumus. sic ⁊ papa faciens secundã ꝓstitutionẽ nouã: reuocat primã: si de prima nõ faciat mentionẽ. de consti. c. j. lib. vj. Modo ad ꝓpositum diuina sapientia cõdidit duplex testamentũ. Primũ fuit lex mosayca: cuius testamenti notarius fuit Moyses testes Aaron ⁊ Maria: in qua lege pmisit hereditatẽ bonorũ tpaliũ populo suo fideli: nõ autẽ eternã: q nullibi legitur in lege mosayca pmissa vita eterna: sed prosperitas ⁊ abundantia bonorũ tpaliũ: vt ptz Deut. xxviij. Esa. j. Si volueritis ⁊ audieritis bona terre comederetis. non aũt pmittebat vitam eternaz. Ratio: q vita eterna datur ex amore. Lex aũt illa erat lex timoris nõ amoris. Ro. viij. Nõ em̃ accepistis spiritum seruitutis iterum in timore: sed accepistis spũm adoptionis filiorum: in quo clamamus abba pat. In cuius signũ fuit data cũ timore: vt ptz Exo. xx. Et dixi sup̃ sermone. ij. pre. j. Postmodũ vo fecit sm̃ testamentũ: qõ est lex noua euangelica: in q̃ pmisit dare nobis vitã eternã fuantibus legẽ. Vnde prima christi ꝓdicatio incepit. Penitentiam agite

ppio. em̃ reg. celoz. Matth. iiij. z Mat. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mādata: quare aūt lex vetus nō ꝓmittebat nisi solum tpalia: z lex noua euangelica ꝓmittit eterna. Ponit Tho. in. iij. sen. di. xl. vbi sic dic. Dicendū q̄ ſm Dionỹ. in. iij. c. Celestis hierarchie. lex noua media est inter ecclesiā celestē z statū veteris legis: ideo ea bona: q̄ in celesti eccl'ia palam z copiose exhibent in lege noua manifeste promittunt. in veteri aūt lege nō ꝓmittebant ni si sub quibusdā figuris. Vñ Heb. x. dicit: vmbrā habens lex futuroz bonorū z̄c. Et hoc ꝓpter tres causas precise. Primo: vt ex his q̄ cognoscebāt assuefierent: et iaz maiora a deo sperare. Scō vt nō solum cognitio: sz affectꝰ a tpalib⁹ ad eterna mantu ducerent. Tertio q̄ bona etna nō statim poterant eis exhiberi: nondum soluto pcio. Vñ dilatio ꝓmissoz inefficacē faceret apud ifirmos ꝓmissionē. Tho. Per hoc q̄ fecit ſm testamētū reuocauit primū: z q̄ testamenrū sumit robur z efficaciā ex morte testatoris: voluit deꝰ hūanaꝰ mori: vt testamentū istud cōfirmaret. Et hec ratio ꝓbat veteri z nouo testamēto. veterꝫ quide testamēti auctoritas sumit ex Hieremia. xxxj. vbi sic dic. Ecce dies venient: dic dns. Et ꝓsūmabo supza domū israel z supza domū Juda testamentū nouū: non ſm testamentū: qō feci patribꝫ eoz. in die qua apphēdi manū eoz: vt adducerē eos de tra egypti: z infra. hoc erit pactū: qō feriam cū domo israel. Post dies illos dicit dns. Dabo legē meā in visceribꝫ eoz et in corde eoꝝ scribam eā: z ero eis in deuz: z ipsi erūt mihi in ꝓplm. Nota ſm testamentū q̄ feci pribꝫ eoꝝ: qz. ſ. illud ꝓmittebat solū terrena. nouū vero eterna: vt. ſ. dixi. Vñ in ꝓsecratiōe sanguinis dixit christꝰ. Hic est calix sanguis nouꝰ z eꝛni testamenti z̄c. Jrē illud i timorē: vtpote suis datꝰ ē. Exo. xx. Jstud ꝓ i amore: vt pz. Mat. v. Jrē illud solū iudeis datū est. Jstud aūt oi creature. Dar. vl. Jrē illud a deo i forma seu in specie ignis. Jstud aūt a deo in forma hūana: z in corde eoz scribaz eam. Ro. v. Charitas dei diffusa est i cordibus nris: p spūm sc̄m q̄ datus est nob. Ad idez. Isa. ij. De sion exibit lex: z verbuz dñi: ō hierusalē: ō qua loquit ꝓpheta hic in futuro: non quidē de lege Moysi: qz illa data fuerat. Oportet ḡ q̄ intelligatur de lege euangelica: que data erat in sion: qz in templo Salomonis: qō erat situ in sion chr̃s predicabat. Item Isa. xx. Attēdite populus meus ad me: z tribus mea audite me: quia lex a me exiet z iudiciū meū in lucem populoz requiescet z̄c. Non pōt ista auctoritas intelligi nisi de lege noua euāgelica quā etiaz expectabat Dauid dicēs. Legem pone mihi dne viā iusti. tuaꝰ. Videam⁹ mō auctoritates noui testamenti. Aplus Heb. viij. Introducēs. Hieremie ꝓphaz subdit. Dicēdo aūt nouū veteravit priꝰ ḡd aūt antiquat z senescit: ꝓpe interitum est. Quia aūt ad testamentū cōfirmandū requirit mors testatoris: ideo voluit testator mori. Mori aūt nō poterat in diuinitate. ideo assumpsit humanitatē: in q̄ moriendo ꝓfirmauit testamentū nouū. Vnd Aplus. Heb. ix. Noui testamenti mediator est. ſ. chriſtꝰ vt morte intercedēte in redemptiōez earū ꝓuaricationū: q̄ erāt sub priori testamēto repromissionē accipiant: q̄ vocati sunt eterne hereditatis: vbi em̃ testamentū est: necesse ē vt mors intercedat testatoris. Testamētū em̃ in mortuis confirmatū est, alioquin nondū valet dum viuit q̄ testatꝰ est. Ad idem habēt etiā auctoritates veteris testamēti. ſ. de irritatiōe sacrificiorū veteris legis. Dan. ix. Postq̄m ei ꝓpha posuit tempꝰ aduēt⁹ chriſti z mortem ipsius dixit. Confirmabit aūt multꝫ pactum hebdomada vna: z i dimidio hebdomadis deficiet hostia z sacrificiū z̄c. hic extractuz est illud. Cum venerit sanctus sanctorū cessabit vnctio vestra. hoc autez qō hic dicitur de hebdomada z̄c. intelligēdum est ſm Magistrū historiarū scholasticaū de tribus annis z dimidio: quibus predicauit chriſtus. z qō patribꝫ promisserat confirmauit. Nam tres anni et dimidius huius hebdomadis nouissime ꝓterierant quando baptizatus est dominus: z in dimidio eiusdem hebdomadis: residuo circa finem deficiet hostia z sacrificiū id ē veniente veritate cessabunt vmbre: et in templo erit abominatio desolationis. ſ. abominanda z desolata erūt sacrificia oīno pꝰ morte chri: z vsqz ad finē mūdi durabit hec ꝓsolatio. Jrē Oree iij, dies mihi dos sede

bunt filij israel sine rege/z sine principe/z sine sacrificio/z sine altari/z sine ephot/et sine seraphin:z post hec reuertent filij israel z querēt dñm deū suū:z Dauid regē suū ꝛc. Item Malach.j. Non est mihi volū/tas in vobis/dicit dñs exercituū:z munꝰ nō suscipiā de manu vestra: ab ortu em̄ solis vsq; ad occasuꝫ/magnū est nomē meū in gentib; dicit dñs exercituū. Ad idē lex antiqua z sacerdotiū sunt inuicē ꝯiuncta sed sacerdotiū Aaron a ꝺo instituū/erat mutādū ꝙ sacerdotiū christi:ergo z lex etiaꝫ erat mutanda ꝙ legez christi mino: ꝓbat per ps̄. cix. Iurauit dñs z nō peni.eū:tu es sacer.in eter. fm ordi.mel. Nota fm ordinē melchisedech.non dixit fm ordinē Aaron mutandū ꝙ erat sacerdotiū Aaron:in sacerdotiū christi:qđ est fm ordinē melchisedech.ꝙ ꝯsequent z lex mutanda erat:hac rōne assignat Apl̄us. Heb.vij. vbi dicit Translato em̄ sacerdotio necesse est:vt z legꝫ trāslatio fiat. vide ibi de ħ latius. Et sic ptz tertia ratio. ¶ Quarta rō: qz sunt terminata ꝙ adimpletionē. Pone exēplū in instrumēto in q̄ ꝯtinet ꝓmissio alicuꝰ debiti soluēdi tali tpe certo vl incerto:certū est ꝙ soluto debito adimplet ꝓmissio z cassat instrumentū. Sic in ꝓposito in lege veteri ꝓmittebat messias venturꝰ/ꝙ quez lex noua ferēda erat:vt habet supꝑ ꝓma pte. z ꝓbat firmādo z credendo/instituit deꝰ in veteri testamēto legē ꝓphias/z figuras. Adueniēte ꝙ christo z lege noua: iaꝫ impleta est ꝓmissio legis veteriꝫ:z ꝓbatꝫ. Vñ Mat.v. Non veni soluere/sed adimplere. Adimpleta ꝙ ꝓmissiōe restat/vt cassetur instrumētū ꝓmissionis qđ erat vetꝰ testamentū. Christꝰ ergo fuit finis legis. Ro.x. Finis em̄ legis christus est: ad iustitiā oīi credēti:z ipam legē seruauit: vt ipaꝫ impleret z terminaret: z ꝯsequēter ꝙ christus liberati sumꝰ a seruitute legis. Unde Gal.iij. At vbi venit ple.tē. misit deꝰ filiū suū fac. ex mul. factū sub lege:vt eos q̄ sub lege erāt redimeret. Sic̄ z mozi volut/vt a morte nos redimeret:sic̄ notat supꝑ fmone ꝓmo pte.j.in.iij.rōne. Et ꝙ hoc respondet ad ꝓmā rōnez supꝑ fozmatā in ꝓncipio fmonis:q̄ arguebat/qꝰ nos tenemur seruare legalia etꝰ: eo qz christus seruauit illa. Erat ergo ꝙ aduentū christi z mortem eius:lex antiqua mutāda in legē nouā: et testamentū vetus mutandū in testamētū nouū:z cultus cerimonialis mutādus in cultuꝫ spiritualē. Et hoc innuit ipse christus. Jo.iij. Quādo loquēs cum samaritana dixit. Uenit hora/qñ neq; in mōte hoc/neq; hierosolymis adozabitis patrez. Sed veri adozatozes adozabunt patrē in spū z veritate. In quib; ꝙbis dñs innuit: ꝙ cultꝰ cerimonialis qui erat olim determinatꝰ/in lege erat in spūalem cōmutandus. Sicut nota. Tho.j.ij.q.cviij.ar.iij. ad tertiū. Hoc etiā vult aplus/quādo assimilauit legē pedagogo di. Itaq; lex pedagogus noster fuit in christo:vt ex fide iustificaremur. At vbi venit fides/iam non sumꝰ sub pedagogo. Gal.iij. Et sic ptz ꝙ ta ratio. Restat modo respondere ad illud qđ in ꝓtrariuꝫ ꝯponebat:vidz ꝙ Petrus z Paulus seruauerūt legalia. De quo dic ꝙ Tho.j.ij.q.ciij.ar.iij.ad ꝓmū z ſcdm.

De lege grē. vidz de lege euangelica. Sermo.VII.

Sic currite vt

rē. Diso de lege nature/z de lege scripture restat modo videre de lege gratie: que dicit lex noua.s.euāgelica q incepit a christo. Prima em̄ duauit vsq; ad Moysen. Secda a Moyse vsq; ad christū. Tertia a christo vsq; in sempiternū: ideo dicit testamētū nouū z eternū. Prohuiꝰ declaratione est notandū/qꝰ vera conclusio est in theologia/qꝰ lex noua siue euāgelica est principalit lex indita:sed secundario est lex scripta:vt ponit Tho.j.ij.q.cvj. ar.j. Lex aūt indita est lex spūssancti q nō scribit in chartis mēbranis:nec bombicinis:nec in tabulis lapideis:sicut olim fuerat lex scripture: sed in corde homis scribitur.non quidem naturalit:quia hec est lex nature,de qua Rom ij. Cum em̄ gentes que legem non habent naturaliter:ea que legis sunt faciunt ipi sunt sibi lex:qui o.opus,l.scrip.in cordib.suis,sed scribitur supnaturaliter a spiritusancto:que dicitur lex vite quasi regula quedaꝫ dirigens hoīnē ad vitam, de qua lege dicit apostol?

Ro. vij. Lex spiritꝰ vite in christo Jesu liberauit me a lege peccati ⁊ mortis. Ideo de hac lege ꝓphetans Hieremias postꝫ dixit. Ecce dies veniẽt dicit dñs. Et consũmabo sup domũ Juda: ⁊ sup domũ isrl testamentũ nouũ ⁊c. Subdit. post dies illos dicit dñs. Dabo legem meã in visceribus eoꝝ: ⁊ in corde eorũ scribam eam ⁊c. Hiere. xxxj. Et hanc legem dedit christus Ut̃ Joan. j. Lex ꝙ Moysen data est gratia ⁊ veritas per Jesum christuꝫ facta est. Joan. xx. Insufflauit ⁊ dixit eis. Accipite spiritũsanctum. Lex ergo euangelica ꝓncipaliter est lex indita. i. gratia spũs sancti: nõ tamẽ intelligas ꝙ ante christuꝫ gratia ſ. trinitatis nõ fuerit data pluribꝫ. Naz multi in antiqua lege saluabant: sed non in tanta abundãtia fuit olim data gratia: sicut post christum. Item quicunqꝫ habebat gratiam in veteri lege habebat nõ aliter: nisi per fidem christi: quia fides iustificabat: non autem lex Moysi: vt dixi supra sermõe ꝓmo: parte. j. Vbi agit: Utruꝫ teneamur obseruare legalia veteris legis. Unde quicunqꝫ habuit gratiã olim ꝑtinebat ad legem nouam siue ad nouũ testamentuꝫ: vt dicit Tho. j. ij. q. cvj. ar. j. ad tertium. ⁊ arti. iij. ad scõm. ⁊ q. cj. arti. j. in resolõe ad scdꝫ ⁊ tertiũ argumẽtũ.

¶ Sed qz ad recipiendam istam gratiaz requiritur ꝙ homo se ꝓparet ⁊ disponat quia actus actiozuꝫ sunt in patiente disposito: ideo christus dedit aliqua documenta verbis ⁊ in scriptis que informant intellectum: ⁊ voluntatem hoiꝭ: ⁊ disponunt ad gratiam huiusmodi recipiendã. Illa aũt que disponunt intellectum sunt documẽta fidei. ſ. credere in vnum deũ patrem oiꝑ potentem creatoꝛẽ celi ⁊ terre ⁊c. que cõtinentur in symbolo. ſ. articuli fidei quibꝫ instruitur homo circa credenda. Illa aũt que disponũt affectũ ⁊ voluntatẽ sunt scripta bene viuendi que continentur in lege euangelica: in quibꝫ quidem ꝓceptis cõtinentꝫ ꝑcepta legis nature: ⁊ etiã legꝫ scripte. ſ. mosayce: in qbꝫ instruitur homo circa agenda. De ꝑceptis legis nature habeꝫ Mat. vij. Quecũqꝫ vultis vt faciant vobis homines ⁊ vos facite illis de preceptꝫ legis scripte habetur Mat. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Addidit ẽt alia ꝓcepta vltra ꝓcepta legis nature ⁊ scripte. ſ. de sacramentꝫ recipiendis. Et ꝑz hoc lex noua dicit lex scripta secũdario sed principaliter lex indita: vt dictum est. Quare autem ista lex noua nõ fuit data a deo a principio mundi: ponit Tho. tres ratiões quas gratia breuitatꝫ omitto: de quibꝫ vide Tho. j. ij. q. cvj. arti. iij. Si autem vis facere introductionẽz breuiozem dic sic: videlicꝫ Notandũ ꝙ lex gratie dicitur lex euangelica: et hoc triplici ratione. Primo ratiõne dantis: qz lex antiqua veteris testamẽti fuit data a deo mediante Moyse ⁊ in forma ignis Exo. xix. Lex aũt euãgelica data ẽ a deo imediate ⁊ i forma humana. i. christo. Scõo ratiõne modi: qz lex vetus fuit data cũ terroze: vt patet Exo. xix. Dic historiam ⁊c. Sed lex noua cũ dulcedine: vt patet Mat. v. Vide ifra in eodem sermõe. parte. j. Tertio ratiõe effectus: qz per legem veterẽ non dabatur gratia ⁊c. vt dixi sermone ꝓmo. parte. j. Sed per legem nouã sic: vt habetur infra in eodẽ sermone. ꝑte. iij. Ideo dicit Joã. j. Lex per Moysen data est gratia ⁊ veritas per Jesum christũ ⁊c. Loquẽdo ergo hodie de hac lege gratie siue euãgelica est notandũ: ꝙ ista lex excedit omnẽ aliam legem datam humaniter vl̃ diuinit̃ in ser. ꝓter quod potest dici ꝙ lex gratie fuit necessaria vltra legem scripture ⁊c.

Primo in vitioꝝ extirpatiõe.
Scõo in moꝝ ordinatiõe.
Tertio in felicitatis collatiõe.
Quarto in ꝓfectꝫ dilucidatiõe.
Quinto in facili implectiõe
Sexto in gnãlitatis extentiõe.

¶ Prima igit excellentia legis euãgelice q̃ocs alias leges excellit est in vitioꝝ extirpatione: ad hoc em̃ leges sunt date vt vitia extirpent: ⁊ quos priuata castigatio cohibere non potuit metu penaruꝫ que legibus infligunt a maleficijs retrahant. ꝓt qõ dicit apostol̃. j. Tim. j. Justo lex nõ ẽ posita sed iniustis: ⁊ non subditis impijs ⁊ peccatoribꝫ: sceleratis ⁊ contaminatis: patricidijs ⁊ matricidijs: homicidijs fornicarijs: masculoꝝ cõcubitoribꝫ: plagiarijs: mendacibus ⁊ periurijs: ⁊ siquid: aliud sane doctrine aduersatur ⁊c. In hac ãt extirpatione vitioꝝ lex humana inuenit

defectiua: q; non potest prohibere omnia mala. Cuius rō est: qz cōmunitati ꝓponit obseruāda: in cōmunitate aūt pauci inueniunt fruosi z pfecti z plures impfecti et defectuosi: qz stultoz infinit⁹ est numer⁹. Eccē. j. Et ideo sicut pueris aliqua ꝑmittunt que nō ꝑmitterent viris pfectis. Ita in legib⁹ q̄ cōitati seruāde imponunt aliq̄ mala minoza ꝑmittunt: vt maioza vitent: sicut lex canonica meretricia publica: ꝓp impfectionē multitudinis que castitatē obseruare nō potest: dissensionē incurrat. Vñ Aug. in li. ō ordīe. Auser meretrices de ciuitatib⁹ z oia cōturbabis libidinib⁹. tamē nō excusant a pctō zc. Sic z multa alia lex ciuilis ꝑmittit: que a lege diuina reprobant: vt dicam infra sermo. primo. Verūtamē ista mala que auferre homo nō pōt: relinquit iudicio diuino puniēda. sic z dicit lex: q̄ iurisiurandi ꝓpter religio solum deuz habet vltoz̄. l. iureiurādi. C. de iureiu. Vñ Augu. in li. de liberoarbitrio. lex ista que regendis ciuitatib⁹ fertur multa cōcedit atq; impunita reliquit que p diuinam prudentiā iudicant. Sīlr lex mosayca diuinit⁹ data aliqua mala ꝑmittit: sic ꝑmisit dare libellū repudij: vt habet Deu. xxiij. Ne vxores interficerēt: sic ꝑmisit tradere ad vsuram extraneis: ne fratres p rios grauarēt: sic habet Deut. xxiij. Cuius ratio: qz lex illa fuit data populo rudi dure cerucis z impfecto. Et ideo sūt eis ꝑmissa aliqua mala minoza vt euitentur maioza: ꝓpter quod saluator dixit iudeis: loquēs de diuisione vxoris cū interrogassent eum. Quid g̃ Moyses mandauit dari libellū repudij z dimittere: ait illis q̄m Moyses ad duritiā cordis vestri ꝑmisit. Sic igit̄ patet: q̄ tam lex humana q̄m lex mosayca ꝑmittit aliqua mala: z sic reperit impfecta quantū ad extirpationē vitioz̄. Sz lex euāgelica nullū malū ꝑmittit tanq̄ pfectissima: sed oia excludit et puniēda pdicit ꝓpter qđ legislator euangelic⁹ Jesꝰ chr̄s dicit. Dico aūt vobis; q̄ de omni verbo ocioso q̄ locuti fuerint homines sup terrā reddent rōnez in die iudicij. Mat. xij. Si de oī verbo ocioso mlto magis de nociuo. Et si de verbo multo magis de facto. Et ꝑsertim lex euangelica excludit illud ō libello repudij: vt hī Mat. xix. z ciusdez. v. Vbi dicit: dictū est autē: quicūq; dimiserit vxorē suam det ei libellū repudij. Ego autē dico vobis quia quicūq; dimiserit vxorem excepta causa fornicatiōis: facit eā mechari zc. Itē ō vsura Lu. vj. Mutuū date nihil inde sperātes. Et sic ꝓz ꝑmū.

¶ Scda excellentia zc. in motū ordinatione. Nā ad q̄ libz legē ptinet act⁹ hūanos ad bonū ordinare. Vñ dicit phs in. ij. ethi cor. q̄ intentio cuiuslibet legislatoris est ciues facere bonos. in hoc autē inuenit lex humana defectiua: ꝑsertim circa actus interiores z occultos: qz homo nō pōt de secretis cordium iudicare. z ideo nō pōt lex humana nisi de actib⁹ exterioribus ordinare: qz de his pōt homo legem ferre: de q̄b potest iudicare: homo autē videt ea q̄ parent: de⁹ aūt intuet cor. Sicut dī. j. Reg. xvj. Item Hiere. xvij. Prauū est cor hois z inscrutabile: z q̄s cognoscet illud. Ego dñs scrutās cor: z ꝓbans renes. Jdeo lex humana nō pōt actus interiores ordinare sed hoc ptinet ad legem diuinā. Vñ dicit lex canonica, de manifestis quidē loq̄mur secretorum autem iudex z cognitor deus est. xxxij. di. erubescāt. Ad idem facit lex c. fi. de simo. Jdem dic lex cogitatiōis pena nem nemo patiat. ff. de penis. l. cogitationis canonizata. de pe. di. j. cogitatiōis. qđ intellige sane q̄n cogitatio illa non pgredit tur ad actū exteriorē als secus. l. Siquis non dicas rapere. C. de epi. z cle. Sic ergo lex humana in h̄ est defectiua. Sic etiā z lex mosayca reperit i h̄ defectiua: ꝓpter qđ dicit a doctorib⁹ antiq̄s: qz lex vetus p hibet manū non animū vt habetur in glo. Phil. ij. Qđ intelligūt doctores iudeoz z male: dicētes volūtatē malā n̄ cē peccm̄ ni si aliq̄ modo exeat i actū exteriorē. vt patz p Josephū. xij. libro ātiq̄tatū z q̄n arguebat ē eos qz scriptū est. Exo. xx. Non occides rem primi tui. Rūdebāt sic: qz hoc pcepto nō phibetur cōcupiscētia interior: sz manifestatio exterior: q̄si dicat: nō cōcupisces. i. signa z cupiscēt⁹ nō facies: vt amplexus z oscula z his similia: z hoc est manifeste falsum: qz actus exterior nō hz malitiā vel bonitatē moralē: nisi in quantum ꝓcedit ab actu interiori: pcm̄ em̄ vt dicit Aug. xv. q. j. c. j. in fi. adeo malum voluntariū est: vt nisi sit voluntariū oīno non sit

peccatū. Vñ meli⁹ intelligit qđ dictuz est q lex vetus ꝓhibet manū nō animū: quia lex vetus in paucis ꝓhibet aim seu concupiscentiā interiorem: videlicz in mechia z auaritia tm: nō aūt in homicidio z furto: z ꝓterea lz ꝓhibuerit in illis ꝛcupiscentiā. nō tū tranigressoribꝫ infligit aliquā penā. Et ideo in talibꝫ inuenit impfecta. Quare aūt infligat aliquā penā. Vide Tho. j. ij. q. xvj. ar. v. ad quintū. Lex vero euangelica tanq̄ ꝓfectissima generalit dirigit hoiez nō solū: circa act⁹ exteriores: lz ēt circa act⁹ interiores. Mat. v. Qui viderit mulie, ad ꝛcu. eā iā mech. est in corde suo ꝛc. vñ ꝓhibet enā act⁹ interiores malos puta cō cupiscentiā: z ꝛcupiscentibꝫ iponit penā. ꝓter qđ saluator Mat. v. Audistis quia dictū est antiquis. Nō occides: q aūt occiderit reus erit iudicio: q aūt dixerit fratri suo racha reus erit cōcilio. q aūt dixerit fatue: reus erit gehenne ignis. Et eodē mō dicit in alijs ꝑceptis. Sic etiam addit lex euāgelica ꝓsilia ꝓfectiōis ꝑceptis veteris legis vt ꝓfect⁹ ordinet mores hoim. Vñ Mat. xix. Si vis ꝓfect⁹ esse vade z vēde oia q̄ habes z da paupibꝫ z seq̄re me. Itē Mat. v. Audistis qz dictū est antiq̄s: oculum ꝓoculo: dentē ꝓ dente. Ego aūt dico vobis nō resistere malo. Sz si q̄s te ꝑcusserit in dexterā maxillā ꝓbe ei z aliā ꝛc. z sic in multis q̄ ibi ponunt, lex aūt mosayca nō instituerat ꝓsilia ista ꝓfectionis: sed ꝓt⁹ ꝓuocabat hoies ad obseruanda mādata diuina ꝓmissione bonoꝝ tpalium: vt patz Deut. xxviij. Et Esa. j. De ꝓsilio aūt siquis te ꝑcusserit in vnā maxillā ꝓbe ei aliā. Vide. s. ſmōe. lij. in fi. Patz g̃ q lex euangelica ꝓfectius ordinat mores hoim quā oēs alie leges hūane z diuine. ¶ Tertia excellētia ꝛc. s. in felicitatz collatiōe: sine ad felicitatē inductiōe. Nā ad legē ptinet ꝓfectos hoies inducere. Verūtn lex hūana nō inducit nisi ad politicā: que est tranqll⁹ z pacific⁹ stat⁹ ciuitatis i vita ista mor tali: hō aūt ſm intellectū: q est ꝑs ꝓncipalioꝛ hois: imortal est. z ido oportet ꝓncipalioꝛ hois: imortal est. z ido oportet aliā felicitatē extra viā istā assignare. Ad hāc aūt nō pōt ordinare lex hūana: qz finis dz ee ꝓportionat⁹ his q̄ sūt ad finē. felicitas autem eterna excedit limites felicitatz hūana. Vñ. j. Cor. ij. Oculꝰ nō vidit, nec auris audiuit, nec in cor hois ascendit. q̄ preparauit deus diligentib⁹ se. Oportet g̃ q lex diuina ordinet ad istū finē: z ꝓterea assignat a doctorib⁹ necessitas sacre doctrine: qz hō ad quādā bitudinē supnalez ordinat ad quā p legē diuinā dirigit. Ad conferēdaz aūt istā felicitatē lex mosayca, inuenit defectua: qz britudo supnalis nō hz nisi p gratiā z amoꝛē dei. Ro. vj. Gratia dei vita eterna, hāc aūt gratz lex mosayca nō dabat: lz tm disponebat: vt dixi. s. ſmōe ꝓximo. ꝓte. j. et ſmone. lij. ꝓte. ij. ꝓter qđ oꝛ Heb. vij. Neminē ad ꝓfectū adduxit lex. Sed lex euāgelica tāq̄ ꝓfectissima ꝛfert gratz. imo est ipa gra spūssancti ꝓncipalit: vt dixi. s. Vñ Jo. j. Lex p Moysen data ē: gra et vitas p Jesum chm facta ē: ꝓt qđ saluator in ꝓncipio euāgelice ꝓdicatiōis dixit. Pniaz agite ap. eñ reg. celoꝝ. Mat. iij. Vñ duplex ē finis legis euāgelice. Unꝰ imediatꝰ scz fides formata p gratz. Alter ē mediatꝰ scz vita eterna: z vtrūq̄ finē istū lex euāgelica opat. Vñ Jo. xx. Hec aūt scripta sunt vt credatz: qz Jesꝰ ē filiꝰ dei: z vt credētes vitā habeatz in noie eiꝰ. Lex aūt verꝰ ꝓmittebat soluz terrena: vt dixi. s. ser, prio pre. lij. nec ꝓmittebat vitā eternaz i ꝓmiuz fructū z obedientie: sz solū bona terrena. Itē nec alicubi legit in lege mosayca: q̄ Moyses faceret mentionē de resurrectōe coꝛporū: z h q̄ lex mosaica erat insufficiēs ad gratiā ꝛferēdā fuit significatū in eo q̄ Moyses q fuit legis illiꝰ latoꝛ nō potuit intrare in terrā ꝓmissiōis. Et licz finis legis mosayce esset idē: cū fine legis euāgelice. s. vt hoies subdank deo q est finis ꝓximꝰ: tñ remotiꝰ z imꝑfectiꝰ dirigebat ad hunc finē lex mosayca q̄z lex enangelica: qz illa ex timoꝛe: hec aūt amoꝛe: vt nota Tho. j. ij. q. cvij. ar. j. Et sic ptz tertiū. ¶ Quarta excellentia in ꝓpitatz dilucidatiōe. Nā ad legez ptinet ꝓpitatē plane z lucide rradere. Vnō inter cereras ꝛditiōes legz quas Jsidoꝰ in lib. etymologiaꝝ enumerat, est ista vna q̄ debet esse manifesta, ne aliq̄d ꝓter obscuritatē in captiōe ꝓtineat: vt refert Gratianꝰ. xiij. di. erit aūt lex. Cuius ratio est: quia lex ꝓponitur multitudini intelligēda z seruanda. in multitudine autem plures sūt ōficiētes ingenio: z pauci subtiles z ingeniosi: ꝓt qđ q̄ multitudini ꝓponit de

bet veritatez plane ⁊ lucide tradere. In ꝟ aut̄ inuenit lex humana defectiua. quia ibi inuenit̄tur multe obscuritates: ⁊ ꝑplexitates: tum ꝓpter legum multitudinē ac varietatē ⁊ mutationē ⁊ aliquaꝫ abrogationē: tum etiā ꝓpter compositoꝝ mltipliciratē: qz multi iurisc̄sulti/multi imperatores fuerunt: ⁊ multi doctores: quoꝝ ꝙr capita tot diuerse sentētie. Vñ ꝑfunda ⁊ obscura legū abyssus: que olim p Justinianū chr̄ianissimū imperatorem in ꝙsonantiā luculentā (vt ipse refert in ꝓncipio constitutionū) redacta fuerat: hodie obscuriori ꝑplexitati intricata est. Silit̄ in hoc reperit lex mosayca defectiua: qz in volumin̄ib⁹ ⁊ figuris tradidit veritatē de agibilib⁹ ⁊ credendis, ꝓpter qđ lex illa appellatur ab Ap̄lo vmbratica. Heb. x. Vmbrā habēs lex futuroꝝ bonoꝝ: nō ipam imaginē rerū. Glo. i. veritatē. fuit ei lex illa vmbratica ⁊ figuratiua vitatis explicande in nouo testamēto. In cui⁹ signuꝫ Moyses velata facie loq̄bat ad ꝑp̄m sic legit. Exodi. xxxiij. Propt̄ qđ dicit Ap̄lus. j. Cor. x. Oīnia in figurā ꝓtingebāt illis, ⁊ de h̄ dixi supꝫ sermone ꝓximo ꝓte. ij. ¶ Sed lex euāgelica in hoc inuenit ꝑfecta: qz vitas q̄ in veteri testamēto in figurꝫ latebat occultaꝫ euidentiā facti facta ē manifesta. Verbi gratia. De ministerio trinitatꝫ qđ in veteri testamēto nō expresse manifestatur: sed sub figuris/sicut ꝓtz quando tres viri apparuerunt Abrae: ⁊ vnū adorauit. Gen. xviij. Sed in nouo testamēto expresse manifestū est. j. Joā. v. Tres sunt q̄ testimoniū dant in celo, pater verbū ⁊ spūs/ sctūs: ⁊ hi tres vnū sunt. ¶ Sic de incarnatione filij dei reuelatū est Abrae dicente deo. In semine tuo bñdicent̄ oēs gentes. Gen. xxij. Sed q̄ vna ex trib⁹ ꝙsonis scz filius dei fuerit incarnat⁹/ etiā cōtinēt diuina mysteria veterꝫ testamēti. Esa. ix. Paruulus dat⁹ est nobis/ ⁊ filius dat⁹ est nobis, nota filiū. qz nō pat̄ neqꝫ spūssctūs. ¶ Item. ps. Benedicat nos deus: deus noster: ⁊ benedicat nos de⁹. Hic nota. trinitas dum dicit deus ter: sed in eo q̄ ꝓnomen noster ponit in scdo deus: denotat q̄ filius erat fiendus noster frater p incarnationē. ps. Narrabo nomen tuuꝫ fratribus meis. In nouo aut̄ testamēto expressius ⁊ manifestiꝰ ista mysteria declarata sunt. ¶ Sic de passione figuratiue cōtinebat. Exo. xij. de agno paschali assandoꝝ. Os non confringent̄is ex eo: qđ allegat. Jo. euāgelist̄, p chr̄isto. Jo. xix. Sic ⁊ de eucharistia: que figurabat̄ p manna datū a deo in deserto: ⁊ sic de ceteris miraculis fidei ⁊c̄. Pater ergo q̄ veritas q̄ in veteri testamēto/ ⁊ in lege mosayca enigmatice figurabat̄: in lege euāgelica manifestat⁹ elucidatur: ⁊ in signuꝫ hui⁹ in passione dñi. qñ mysteria noue legis fuerunt impleta veltempli scissum est in duas ptes. Mat. xxvij. Et Luc. xxiij. Propter qđ dicit saluator. Jo. x. Venit hora cū iam nō in ꝓuerbijs loquar vobis: sed palaꝫ de patre meo annūciabo vobis: ⁊ sequit̄. dicunt ei discipuli eius. Ecce modo palam loqueris: et ꝓuerbiū nullū dicis ⁊c̄. Jo. xvj. Et sic ptz quartū vicz: q̄ lex euāgelica excedit omnē aliā legē in tradendo plane hac lucide veritatē. de his q̄ ꝓtuoꝝ loquit̄ psalmus. Lex dñi imaculata: quātum ad primū, cōuertens animas: quātū ad scdm/ testimoniū fidele: quātum ad tertiū/ sapientiā pstans paruulis: quātū ad quartū. Vide Tho. j. ij. q. xcj. ar. iiij. Et Nicolaū de lyra. in ꝓlogo supꝫ euangelia. ¶ Quinta excellentia ⁊c̄. In facili impletione: qz alie leges: ꝓpter mltiplicitatē ꝓceptoꝝ/ ⁊ prohibitionū sunt difficiles ad obseruandū: preterim: lex mosayca in qua dicunt iudei contineri sexcenta tredecim ꝓcepta. Inter q̄ erāt quedā valde difficilia ad obseruādū: ꝓpter quod dicit Petrus aplus: ⁊ seniorib⁹ in cōsilio cōgregatis. Quid tentatis deū imponere iugum supꝫ ceruicē discipulorꝝ: qđ neqꝫ patres nostri: neqꝫ nos portare potuimus. Actꝝ. xv. Sed in noua lege ꝓpter ꝓcepta legis nature: pauciss̄ima ꝓcepta supaddunt̄ in doctrina chr̄i ⁊ apostoloꝝ, ꝓpter qđ dicit dñs. Mat. xj. Venite ad me oēs q̄ laboratꝫ ⁊ onerati estis: et ego reficiam vos. Jugum eī meū suaue est: ⁊ onus meū leue/ quod exponens Hilarius dicit. Legis difficultatib⁹ laborantes ⁊ ꝓtis seculi oneratos ad se aduocat. Item Jo. v. Mandata eius grauia non sunt. Vide Tho. j. ij. q. cvij. arti. vlti. Est ⁊ alia ratio. qz lex mosayca non erat lex amoris/ sed timoꝝ: qz nō dabat gratiā: sed

punlebat transgressores: ꝓpter qō dicitur. Gal. iij. Ler ꝓpter trāsgressores posita est. Et ideo mandata ei⁹ cum difficultate seruabant: z quasi coactus velut a seruis o⁹ bediebat dño non amore sed timore. Sed in noua lege datur gratia spūssancti. Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris ꝑ spiritūsanctuz qui datus est nobis. Propter qō mandata noue legis ex amore seruant. Et ideo cū dilectōne z dulcedine: qz qui operat cum amore dulciter operatur. ¶ Sexta excellēcia cc. In generalitatis extensione: qz lex humana ciuilis nō ligat: nisi subditos imperio. Vñ multi putant se exemptos a subiectione legis ciuilis pura. Francie z Venecie z similib: licet de iure ciuili imperator qui est lator legis ciuilis: dicat dominꝰ totius mundi vt ꝓbatur in. l. Deprecatio. ff. ad. l. rodi. ō iactu, z Vide ꝑ canonistas in. c. qō super his. ℌ. rursus. de voto. Similit lex mosayca fuit data tantū illi populo: ex quo cum deberet nasci chīs/ voluit deꝰ illuz magis esse ordinatū circa cultū diuinū/ ꝑ pceptacerimonialia z iudicialia alijs popul. ps. Qui annunciat verbū suū Jacob: iustitias z iudicia sua israel. nō fecit taliter omni nationi cc. Idem habet Ro. iij. in principio. Unde alij populi nō obligabant legi Moysi quātuz ad dicta precepta, ꝓterea sine lege Moysi/ multi saluati sūt olim sicut Job, Ruth. z alij habētes fidem vniꝰ dei/ z viuentes sm legē nature: sicut dicit Aplus Rom. v. Cum eīm gentes q̄ legez nō habent naturaliter: ea q̄ legis sūt faciunt ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scrip. in cordi. suis. Sed lex euangelica de ore dei incarnati habet vim obligatiuam generalē in toto mundo: sine q̄ nemo pōt saluari. Unde Joā. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua z spūsancto, non pōt introire in regnuz dei, z Mat. vlti. Euntes in mundū vniuersum. pze. e. omni, cre. q̄ cre. z bap. fu. sal. erit, qui vero non crediderit condemnabit. Et sic fuerat ꝓpheratū per Esa. xlix. Parum est vt sis mihi seruꝰ ad suscitandas tribꝰ Jacob/ z feces israel cōuertendas. dedi te in lucem gentiū: vt sis salus mea vsq̄ ad extremum terre. Et sic pater sextum.

De passione dñi. Ser. VIII.

Ecce mozioz cum nihil horum fecerim/ que isti malitiose composuerūt aduersuz me. Dañ. xiij. ca. Salutatio crucis.

¶ Aue digna de honore,
Croce sancta z benedicta
Jl dolce Jesu in te se asta
Par saluare tote gente
Jn questo iorno de passione
Te preciame humilimente
Que ne debes impetrare
Da Jesu christe gratia z salute
Che ne dia gratia de faire
La sua sancta voluntade
Et alli pcōi vollia pardonnare
Tutte le sues iniquitade.

¶ Dies hec dilectissimi dies luctus z lamentatiōis: dies doloris z afflictionis: dies lachrymaꝝ z cōpunctionis: in qua doloꝛissime mortis/ z ignominiose passionis christi: ac saluatoris nostri memoria ante oculoꝝ nostroꝝ ꝓspectum ab ecclia p̄sentatur: z q̄uis hui⁹ sacratissime passionis memoriā/ ac redemptionē nostrā toto tē/pore vite nostre debemus ante ꝓspectum mentis nostre statuere speciali⁹ tamen: z singulari⁹ in tali die: qualis est hec/ debet oīs verus christianus tanti bñficij recoꝛdari: z de eo cū magno feruoꝛe ꝺo regratiari. Et hoc est illud/ qō ipse chīs existens in cruce ꝑ ꝓpheraz, Threñ. j. petere videt cū dicit. O vos oēs qui trāsitis ꝑ viā attēdite z videte si est doloꝛ sicꝰ doloꝛ me⁹. Audite obsecro z vniuersi ꝑpli attēdite doloꝛē meū. Jn cui⁹ ꝑsona Berñ. in quit. O hō vide q̄d ꝑ te patioꝛ si est doloꝛ sicut q̄ crucioꝛ. ad te clamo q̄ ꝑ te moꝛioꝛ. vide penas quib⁹ affligoꝛ/ vide clauos q̄ibus ꝓfodioꝛ. cuz sit doloꝛ tantus exterioꝛ intus pena grauioꝛ/ cum te ingratū experioꝛ. Propterea cū de tanto mysterio animaduertā debere loqui: tibie tremūt: voꝛ deficit: intellectꝰ heberat z obsternat. vires debilitant: lingua mutescit: z oīs mea fortitudo ac spiritꝰ annihilat. Videns q̄ Jesu vires/ qui est mundi sustantamentū defecerūt: sine quo nihil oīno boni possumus. qua ꝓpter cognosco/ q̄ plures debeāt esse labꝛymē q̄ verba. Et miroꝛ certe

quꝫ aliqꝫ audire vel recitare valeat hanc dolorissimã ꝛ acerbissimã passionẽ: quinꝯ cor eius pre cõpassionis ꝛ doloris/ac amoris magnitudine liquescat/audientiũ auꝝ res linguaqꝫ predicantiũ constipetur. igiꝝ tur dicere possum cuꝫ Bernardo. Fletus deducite oculi mei/ꝛ liquesce ania mea ig ne cõpassionis sup contritione viri istius quẽ tanta amaritudine mentis vides afꝝ flictum doloribꝫ. O q̃ malum ꝛ pessimũ signũ est illoꝝ: qui dolorẽ dñice passionis nõ sentiunt. Est em signũ/ q̃ mortui sunt ad silitudinem mẽbri non dolentis capite languente. Unde Bern̄. in ſmone de passione ait. Qui nõ sentit dolorem tuũ dñe q̃ fetidus est/ꝛ quasi mortuus. hic quidẽ dolor vehementissim⁹ corda nostra transfigit si ꝓsideremus: simul cũ sacris doctoꝝ ribus atqꝫ theologis sup distinctione. xvj tertij libri modũ patiendi cũ oibꝫ mẽbris corporis passus sit: ſm ꝓphiam Esa.j. A planta pedis vsqꝫ ad vertucem capitis nõ fuit in eo sanitas. satis ostendit doloris acerbitas/ꝛ passionis magnitudo/eo q̃ talꝫ li die fuerit in capite corona spinea coroꝝnatus: in facie sputis iudeoꝝ inq̃natus: in oculis ad modũ latronis velatus. In auribus crudelit blasphemat⁹: in ore felle ꝛ aceto poratus: in manibꝫ ꝛ pedibꝫ/ clauis ligno ꝓfixus: in latere crudeli lancea vulnerat⁹: in toto corpe acerbissime flagellatus: de quibꝫ oibus ait devot⁹ Bernard⁹ Caput angelicũ dẽsitate spinaꝝ pungit. facies pulchra p̃ filijs hoim sputis iudeoꝝrũ deturpat. Oculi sole lucidiores velant ꝛ in morte caligant. aures q̃ audiũt cant⁹ angelicos/audiunt iudeoꝝ insultus. Os q̃ docet angelos felle ꝛ aceto potat. manus q̃ celos formauerũt/ꝛ pedes q̃ꝝ scabelluꝫ adorat in cruce extendunt ꝛ clauis affligunt. lancea lat⁹ ꝓfodit/ꝛ corp⁹ crudelit verberat. Quid plura? nihil remãsit in eo nisi ligua: vt p crucifixoribꝫ exorare ꝛ matrẽ discipulo cõmendaret. Ut q̃ efficatiꝰ dolorẽ ꝛ passionẽ christi sentiam⁹. tria imꝑsentiaꝝ p ordinẽ sunt videnda: vicz.

Mortis christi processio.
Mortis christi preparatio.
Mortis christi ordinatio.

¶ Quo ad primũ mysteriũ sciendu m ſm ꝓbꝫ doctoꝝ sententiã: q̃ sacratissima christi passio a tribꝫ principalit̃ processit. s. a peccato primi patris Ade. a iudeoꝝ inuidia. a Jude ꝓterua auaritia. Prima igit̃ radix est ipsum peccatũ nostrũ: vt elici pōt ex q̃dam glosa sup illud ad Heb. ix. caplo. vt morte ipius intercedente: in redemptionẽ eaꝝ preuaricationũ q̃ erant sub priori testamento. vbi glo. mors erat necessaria: et subdit. Tantũ fuit peccatũ nostrũ: vt saluari nõ posset⁹/ nisi vnigenit⁹ dei filius ꝓ nobis debitoribꝫ moreret. Hanc processionem plenius tangit. Esa. liij. caplo. Et ascẽdet sicut virgultũ coram eo: ꝛ sicut radix de terra sitienti ꝛ nõ est species ei neqꝫ decor: ꝛ vidimus hunc ꝛ nõ erat aspectus/ꝛ desideraui⁹ eum despectũ ꝛ nouissimum virorꝫ virũ dolorꝫ/ꝛ scientẽ infirmitatẽ/et quasi abscondit⁹ vult⁹ eius ꝛ despectus. vnde nec reputauim⁹ eum. vere languores nostros ipse tulit: ꝛ dolores nr̄os ipse portauit. ꝛ nos reputauim⁹ eum/ quasi leprosum ꝛ pcussum a dõ: ꝛ humiliatũ. ipe autẽ vulnerat⁹ est ꝓpter iniq̃tates nostras ꝛ attritus est ꝓpter scelera nostra. disciplina pacis nostre sup eum: ꝛ liuore eius sanati sumus. Omnes nos quasi oues erauimus: vnusquisqꝫ in viam suam declinauit: ꝛ posuit dñs in eo iniquitatẽ oim nostrũ. oblatus est: qr ipse voluit: ꝛ non aperuit os suũ: sicut ouis ad occisionẽ ducit/ ꝛ sicut agn⁹ coram tondente se obmutescet: ꝛ nõ aperiet os suũ. de angustia ꝛ de iudicio sublat⁹ est. gñationẽ eius q̃s enarrabit? Quia abscisus est de terra viuentiũ: ꝓter scelus ꝓpli mei pcussi euꝫ/ ꝛ dabit impios ꝓ sepultura ꝛ diuites pro morte sua: eo q̃ iniq̃tatem nõ fecerit/ nec dolus inuentus fuerit in ore ei⁹. ꝛ dñs voluit eũ cõterere in ifirmitate: si posuerit ꝓ pcõ aiam suã. Videbit semẽ longeuũ ꝛ voluntas dñi in man⁹ ei⁹ dirigef: p eo q̃ tradidit in morte aiam suã/ꝛ cũ sceleratꝫ reputat⁹ est/ꝛ ipe pcã mꝛtoꝝ tulit: ꝛ p trãsgressoribꝫ orauit vt nõ perirent. Ex ista em̃ pcessione cogimur chr̃o patienti sũme cõpati/ vt gladio doloꝝ trãsuerberatũ cũ videam⁹ ipm̃ non ꝓpria culpa pati. Sed ſm Petrũ. Peccatũ nõ fecit/ nec inuent⁹ est dol⁹ in ore ei⁹: sed ꝓ aliena. nõ tm̃ p amicis: sed etiã ꝓ inimicꝫ. Et insup p his q̃s magie videbat in Gros. O ceritas bũana agnosce bodie tuꝝ

redēptoris dulcedinē/q̄ tua pcā tanto labore sup te portat: qz disciplina pacis nře cē. Ihs Bern̄. O bō ꝓsidera oclo mētali q̄nto remuneratōis debito astringaz dño patiēti: respice sudozē sanguineū: alaparū cōtumeliā/flagellozꝫ instantiā: cozonā spineā/sputa/ludibria/arida pocula caput inclinatū gemelationes miseras. ¶ Secūda quidem mozris chīi pcessio fuit iudeozꝫ invidia. Vbi est notandū/q̄ sic̄ invidia diaboli mors introiuit in orbē terraꝝ. Sap̄. ij. Ita sub invidia extincta est vita. s. chīs z suoꝝ sequaciū. s. iudeozꝫ: sed ipe diabol⁹ et sui sēcēs suemet gladio invidie/q̄ mortē ꝓtoplasti inuenit concitata invidia cōtra auctorē vite: p̄ scribas z pharisēos seip̄m interemit interimēdo auctorē vite: vt impleat qđ dicit p̄ ꝓphaz. Gladi⁹ eoꝝ intret in coꝛda ipoꝝ/z arcus eoꝝ ꝗfringat. Et liez tota vita chīi fuerit plena anxietatib⁹ z doloꝛib⁹ fm q̄ dicit Hiere. j. Habitauit inter gētes nec inuenit requiē. tñ hoc maxime fuit illis trib⁹ annis q̄b⁹ p̄dicauit: et h̄ p̄ter scribaꝝ z phariseoꝝ bullientē invidia: ido vt magia virt⁹ ei⁹ patient oñdere tur: q̄ fm. ps̄. Cū bis q̄ oderūt pacē eraz pacific⁹. Nam oia opa ei⁹ erāt eis q̄dā gladi⁹ lacerās coꝛda eoꝝ: venenū rodēs eoꝝ viscera. z ido omi sollicitudine satagebāt ei⁹ opib⁹ detrahere/occultare/diffamare/exptsbrare/z insidiari vite ei⁹: z q̄rere causas mozꝛ. Hec aūt invidia supmaxie creuit in resurrectiōe Lazari. Nā mlti videntes tale ac tantū miraculū/z audiētes crederent in eū: vt habet Joā. xj. Propt qđ fm Jo. xj. capl̄o. Collegerūt pontifices z pharisei ꝯcilium adueꝛsum Jesum z dicebāt. q̄d facimus: q̄ hic bō multa signa facit: si dimittim⁹ eū sic/oēs credent in eum z venient Romani z tollent nostrū locū et gentē. Vnus aūt ex ipsis caiphas noie cū esset pontifex anni illi⁹ dixit eis. Vos nescit⁹ quicq̄ nec cogitatis: q̄ expedit vobis vt vnus bō moziat̄ p̄ pplo z nō tota gens pereat: h̄ nā a semetipso nō dixit: sed cū esset pōtifex anni illi⁹ ꝓphetauit: q̄ Jesus moriturus erat p̄ gente/z nō tantuz p̄ gente: sed vt filios dei q̄ erāt dispersi cōgregaret in vnū. Ab illo ergo die cogitauerūt vt interficerēt eū. ꝓpter qđ sequit̄ q̄ Jesus nō ambulabat iā palā apud iudeos: sed abijt in regionē iuxta desertū in ciuitatē q̄ dicit effren: z ibi mozabat cū discipl⁹ suis. Ab illo ḡ die. s. resuscitatiōe Lazari/q̄ in pma luna primi mēsis: sicut Exo. xij. De agno imolando q̄ chīm significabat: ordinatuz fuerat. Prima nāq̄ luna primi mensis agnus q̄ in pascha imolandus erat accipiebat: z decima p̄senrabat z mensis decima q̄rta imolabat. Sic verus agn⁹ dñs Jes⁹ (cui⁹ ille figura erat) scōm repsentationez Eccl'ie hodie sunt quindecim dies in pma luna primi mensis: duct⁹ est occidi in ꝯcilio: decima aūt die. s. dñica p̄terita venit ad passionis locū. s. hierusalē: sicut audistis. z in decimaquarta. s. hodie oblat⁹ est. h̄ autē totū factuz est: vt implerēt illud. Sap̄. ij. Circūueniamus ḡ iustum: q̄z inutilis est nobis/z ꝓtrari⁹ est opibus nostris: z improperat nobis pcā legis z diffamat in nos pcā disciplīne nře: p̄mittit ei scientiā dei se habere z filiū dei se noiat: fact⁹ est nob⁹ in traductionez cogitationū nostraꝝ: grauis est etiā nobis ad videndū: q̄m dissilis est alijs vita illi⁹: z imutate sūt vie ei⁹/tāq̄ nugaces estimati sum⁹ ab illo: z abstinet se a vijs nr̄is tanq̄ ab imūditijs: z p̄fert nouissima iustoꝝ: z gloziat̄ p̄ez se habere deū. Videam⁹ igit̄ si fmones illi⁹ veri sūt: z tentrem⁹ q̄ vētura sūt illi/z sciem⁹ q̄ erūt nouissima illi⁹. Si em̄ est ver⁹ fili⁹ dei suscipiet eū/z liberabit illū ō mānb⁹ īrozū. Cōtumelia z tozmēto inrogem⁹ eū: vt sciam⁹ reuerētiā ei⁹ z pbem⁹ patientiā illi⁹: morte turpissima cōdēnem⁹ eū. Erit em̄ ei respect⁹ ex fmōib⁹ illi⁹: hec cogitauerūt z errauerūt: excecauit em̄ illos malitia illoꝝ: z nesciuerūt sacra dei: neq̄ mercedē sperauerūt iustitie. nec iudicauerūt honorez animaꝝ s̄ctāꝝ alias suaꝝ: h̄ iterū bī. ps̄. xxx. In eo dū cōuenirēt sic̄ accipere animaz meā ꝯsiliati sunt: z q̄ iudeoꝝ invidia ad capiē dū dñm nō sufficiebat: ō necaria fuit tercia pcessio. ¶ Tertia pcessio fuit Jude avaritia: quo aūt iudas cōceperit. Jo. c. xij narrat dicens. Ō cū ante sex dies pasche venisset Jesus bethaniā p̄mo sabbato palmarū. vbi fuerat Lazar⁹ mortu⁹ quē suscitauit Jesus: fecerūt ei cenā ibi et martha ministrabat: Lazar⁹ vo erat vn⁹ de discūbentib⁹. Maria aūt accepit libraꝫ vnguenti nardi pistici pcioſi z vnxit pedes Jesu,

Et extersit capillis suis pedes eius. z domus impleta est ex odore vnguenti. Dixit ḡ vn⁹ ex discipulis suis Judas scarioth q̄ eū erat traditurus: duc⁹ auaritia. Quare hoc vnguentū nō vendidit trecentis denarijs z datū est egenis. Hō dixit h̄ autē: qz de egenis ptinebat ad eū: ꝫ qz fur erat z latro z loculos habēs ea q̄ mittebantur portabat. Et licet alij discipuli h̄ idē dixerant tñ iste vt dic̄ Aug. li. de cōcordia euāgelistaꝝ. duc⁹ fuit auaritia: alij aūt egenozū pierate. Dixit ḡ Jesus, sinite eaz vt in die sepulture mee seruet illō. pauperes eīm semp habebitis, vobiscū: me aūt non semp habebitis. Et nota q̄ Judas non tūc est ꝓmo puersus cū tradidit Jesuz ꝑm Aug. vbi. s. sed etiā ꝓi⁹ fur erat: z qz vnguentū ꝑ in ꝑsona chr̄i expēsum trecentis denarijs a Juda estimatū ē: vt decimā ptem lucri more solito hr̄e posset triginta argēteos p ditiōe q̄situit. hinc Mat. xxvj. dr̄. Cōstituerūt ei triginta argenteos. Hinc Aug. ait O Juda auare pessime potuisti petere a mr̄e ei⁹ triginta denarios z ipa hostiatim eundo tibi ipaz pecuniā inuenisset antecessa filiū suū turpiter vendidisses. Et q̄daz ali⁹ deuot⁹: Cur nō vendidisti mr̄em cū filio: vt q̄z erat inseparabilis z insolubilis amor z charitas: ꝓformis fieret passio vtriusqz. Jrē si quēlibet istorū hic existētiū interrogasset se por⁹ vēdidissent. Sz q̄liter iste auaritia duc⁹ malitiā ꝓpriā in suū magistrū expleuerit: nota. Nā facta cena i domo marie Magdalene bethanie: z aduemente die dñico scz palmarū: vt adimpleret qđ ꝑ ꝓphetā Zach. ix. c. fuerat ꝓphetatum. Ecce rex tu⁹ veniet tibi iustus/z saluator ipse paup z ascendēs sup asinā z pullū assine: decreuit eo ordie q̄ dictū est die dñico p̄cedēti hirl'm venire. Cuqz mane diei dñice ꝑgere vellet mgr̄ ꝑ affectu retrahebat dña eū. Fili mi q̄ vis ire: tu scis ꝓspiratoz aduersuz re factam: quō vadis int̄ eos/rogote vt ñ vadas. Silr z discipli z itolerabile eis videbat: z vt potant retrahebāt eum. Dicebat Magdalena: ñ eatis ꝑ deo vos scitz quō desiderāt mortē viaz. O de⁹ quō diligebāt eū: quō erat eis amarū q̄cq̄d lederet ipsum. Et rñdens eis: volūtas ꝑris est q̄ ego vadam: sinite me nec teneatz: qz defendet nos ꝑr̄: z hoc sero recidim⁹ illesi

Cepit igit ire z illa paruo tēpe secuta est ip̄m. Et cū venisset bethphage ꝑpe montez oliueti: z misisset discipulos vt adducerent asinā z pullū z ascendisset sup eos: veniēsqz ac videns culpā z penā tali pene condignā fleuit. Cui cū obuiassent pueri: cū ramis oliuarū z magno honore recep⁹ fuit. O aia sponsa chr̄i ꝓemplare q̄ in illa die chr̄s fuit cū maxio honore z reuerētia positus: hodie aūt cū multa ignominia ꝑ tibulo crucz collocat⁹: in illa vestimēta sua pstrauerūt in via: in ista ꝯo die ꝑpriis spoliauerūt: in illa ramos oliuarū sibi obuiaz portauerūt: in ista spinas acutissimas et⁹ capiti affixerūt: in illa regē eū vocauerūt: in ista aūt negauerūt eū: in illa bñdixerūt: z in ista maledixerūt. Ecce q̄nta diuersitas Et stetit Jes⁹ in tēplo: z ciecit oēs ementes z vēdētes i illo tē. z publice p̄dicauit vsqz q̄si i sero. Et lz sic honorat⁹ fuisset nō ē inuēt⁹ alicꝰ q̄ eū ad bibendū inuitaret. ꝑ qđ i sero in bethaniā reuers⁹ est: vt hr̄ Mat. xxj. dicens: die aūt lune: ꝑm Mat. Reuertēs i ciuitatē z vidēs ficū arborem vnā sec⁹ viaz nihil inuenies in ea nisi folia tm̄: ait illi. nūqz nascat fruct⁹ ex te i sempternū: q̄ maledicta statim aruit: qz fcabat synagogā iudeoꝝ solū folia hr̄s i cerimoꝯs sine fructu saluti: z venies ad tēplu tota die p̄dicauit: z cū ꝑncipib⁹ z phariseis disputauit: vt ꝑz Mat. xx. z xxij. vt puta ꝺ baptismo Jo. de mr̄iere adulta z decensu cesa. z de mr̄is aliꝰ q̄ longū essz narrare: In sero aūt reuers⁹ bethaniā: die ꝯo marz itez venies in hierl'm stetit i tēplo p̄dicās z illos exprobrās: vt Mat. xxij. et. xxiij z xxiij. z tūc voluer⁹ eū cape fz Luc. xxj. et itez fz Mat. reuers⁹ ē bethaniā: z in via stetit in montē oliueti z p̄dixit de mr̄z inf alia. Scitis qz post biduuz pascha fiet: et fili⁹ hois tc̄. Ut crucifigat. Et lez mltoꝝ tiēs h̄ p̄dixisset eis nō tñ ita determinate et venit bethaniā a q̄ die mercurij nō recessit: q̄ die ꝑncipes sacerdotū z seniores populi disputatiōib⁹ ñ occupati cōgregant ē in atriū ꝑncipis sacerdotū q̄ dicebat Caphas z ꝑsiliū fecer⁹ vt Jesū dolo tenerēt et occiderēt Sz dicebāt ñ i die festo ne forte tumultus fieret in populo. Timebant eīm populum videntes q̄ multum diligebat Jesum. Sed qz hec inuidia nō sufficiebat

ad capiendum: ꝓpterea fuit auaritia iude necessaria. Cui scienti ꝙgregatos p̄ncipes sacerdotū/ et machinates mortē chr̄i: suggessit sathanas: vt ad eos accedat atq; disponat vt tradat sine turbis. Accessit g̃ et dixit. Quid vultꝫ mihi dare/ et ego eū vobis tradā: qđ videtes gauisi sūt et pacti sunt ei pecuniā dare. H̄ aūt fecit die mercurij/ qđ approbat ecc̄lia eo q̄ illo die legit ꝓphetā Esaie. vbi dr ecce saluator tuꝰ venit/ et merces eiꝰ cū eo: ex illa hora q̄rebat oportunitatē: vt eum traderet sine turbis. Et h̄ est quo ad p̄mū p̄ncipale: vicz acerbissime passionis ꝓcessio. Hic aūt q̄rit p̄t si Judas nō tradidisset chr̄m: et iudei nō crucifixissent eū fuissꝫ genꝰ hūanū redēptum: Alexā. in. iij. ꝓte sum. respondet/ q̄ sic: q̄ in tali casu sola voluntas patiēti sufficeret/ nō ergo excusant/ nec iudei/ nec iudas. ¶ Quo ad scōm p̄ncipale. s. mortꝫ christi ꝓparationē/ q̄ licet alia ꝓginis circa filij sui actus fuerit illustrata oīm sapientia, tamē ministeriose tria ab ea celata sunt. Primuꝫ q̄ deberet esse mater dei: vt yerlaref in humilitate. vnde dicit q̄ quando apparuit ei angelus Gabriel legebat illum passum Esaie. vij. Ecce ygo cōcipiet Unde dicebat. vtinā esset ista virgo beatissima meo tpe: vt ei seruirē: et filij sui pedias lauare possem/ q̄ ex ea nasciturus est. Et cū mente ꝓemplanti apparuit ei angelus. Scōm qđ est ꝙginī celatū: quando amisit filiū in templo cū esset annoꝝ duodecim. Ut ꝓꝫ Luc. ij. vbi dicit/ q̄ cum factus esset Jesus annoꝝ duodecim rē. Et ista duo nō solum nescivit: sed nec suspitionē habuit vbi esset/ nisi quādo eū reperit Tertiū fuit quō filiꝰ suus deberꝫ mori: et quādo. Et hoc mysteriū factū est/ ne p̄scindendo milies moreref: et ne tam diuturno dolore afficeref: sed bñ de hoc pluries suspectata fuit. Prima eīm suspicatio p̄cedebat ex instinctu diuino: q̄ cū sciret cuꝫ salvatorē mundi ꝓemplabat modū quo poterat saluare mundū/ et reddere iustitiam patri ꝓ petō hominis. Nam sciebat ꝓmū hoiem meruisse mortē. vū inflexibilis dei iustitia dicebat: q̄ si venerat satisfacere ꝓ hūana natura debebat eādē portare pena: vñ audierat cuꝫ p̄dicantē. Jo. iij. q̄ sic Moyses exaltauit serpentꝫ in eremo in ligno: ita exaltari oportet filiū hoīs: et alibi. Jo. xij. Et ego si exaltatꝰ fuero oia trahā admeipsum/ et alibi baptismo habeo baptizari: et coarctor vsq; dum ꝑficiā: vnō q̄n recedebat a p̄dicatione ista intra se revoluebat/ i corde suo dicēs. Et q̄d vis dicere: q̄ debeas exaltari: sicut iste serpens: deberes ne vnq̄ suspendi laqueo: sicut serpens ille: aut q̄d est q̄ deberes baptizari: Non ne ego te feci circūcidi cuꝫ esses parvulus: et postea te Joānes in iordane baptizauit: ꝑ certo dubito: q̄ iste non sit baptismꝰ tui sanguinis: ꝓpterea dicit. Lu. ij. O, Maria ꝙseruabat oīa ꝙba hec conferens in corde suo. Scīa suspitio ab instinctu materno et naturali: quia videbat eū ita zelantē salutē animaꝝ et strictiori affectu/ eum diligebat semp zelabat de salute eiꝰ: vñ videbat eū fatigari ex itinere. nō comedere q̄n discipli dicebāt. Jo. iij. Rabi māduca: et ipe dicebat. Meꝰ cibꝰ est vt faciā volūtatē patrꝫ mei. Et ipa dicebat in ipa. O vtinā iste tantꝰ zelus aniaꝝ nō redunder in dispendiū tue salutis fili mi. Sciensq̄ ipm esse saluatorē mōi dicebat. eēt ne iste modꝰ/ vt filiꝰ meꝰ dñs deberet laborare et fatigari p̄dicādo/ discurrēdo/ sudādo: et balneādo: q̄ ex h̄ debeat ifirmari et mori: et sic saluare genꝰ humanū. Tertia suspitio fuit a grādi notitia/ odij q̄ sciebat scribas et phariseos h̄e aduersus eū scies q̄ voluerāt eū sepi lapidare. de mōte petere et capere: vt Jo. vij. ōt. Quid me q̄rit̄ interficere. Rñdit turba. demoniū hēs ds te q̄rit interficere: et in eodē capo seq̄t Querebat g̃ turba ap̄hēdere eū/ et nemo misit in illū manꝰ: q̄ nōduꝫ venerat horaeiꝰ. et Jo. viij. Sustulerūt lapides iudei vt lapidarēt eū Jesus absc̄ōdit se: et in eo. capitulo. q̄d me q̄ritis interficere hoiez/ qui vera locutꝰ sum vobis: Et Jo. ix. de ceco illūinato: dixerūt. da gl̄iaꝫ deo nos scimꝰ q̄ hic petor est. et Jo. x. cuꝫ ōt. Ego et patvnū sumꝰ voluerē illū lapidare. io ōt. multa bona opaꝰ sum vobis. ꝓpter q̄ bonuꝫ opus vultꝫ me lapidare. et in fine capli dicit. Querebāt g̃ eū tenere/ et exiuit ō manib eoꝝ. Ista g̃ ꝙsiderās pia mater dicebat heu mihi: q̄ bñ video q̄ istō odiū vna die faciet filio meo morte. Nā q̄n n̄ potat ire ad p̄dicationē/ postea eo redeūte exāre

bat a Joāne/quō fecit quid dixit hodie fi
lius me⁹? Et ipse nūdit q̄liter exprobaue⁹
rūt: q̄ habebat demoniū ⁊ voluerūt inter
ficere: ⁊ tō rogabat Joānez/ vt nō p̄mit
teret eū ire in iudeā: ⁊ tō in resuscitatione
Lazari dicit. Magister mō iudei q̄rebāt
te interficere, ⁊ iterū vadis illuc/ ⁊ tō dicit
Jo. vij. Ō ambulabat Jesus in galileā
nō em̄ volebat in iudeā ambulare: q̄ q̄re
bant eū iudei interficere/ nā intra se dolo
re suspicio affligebat: dicēdo q̄d vult h̄ sig
nificās/ q̄ nō vadit in iudeā, p̄ certo ali
q̄d debet esse. O fili mi q̄ iniuria fit tibi:
vt cum sis creator celi ⁊ terre oporteat te
ire latitādo ⁊ nō audeas ire q̄ vis/ tibi qui
venisti dare vitā iudiciē dari moris. Quar
ta suspicio fuit ante sex dies paschе primo
sabbato post resurrectionē Lazari: vt Jo.
xij. ōt q̄ Jesus ante sex dies paschе venit
bethaniaz/ vbi fuerat Lazar⁹ mortu⁹ ⁊c.
vsq; ibi. sine illā/ vt i die sepulture mee ser
uet illud. vñ hec fuit vna trāslancealis sus
spicio ꝑgini dicenti intra se: heu mihi q̄d h̄
verbū significat i die sepulture mee: ergo
debz mori. Duplici em̄ ō causa mota fuit
Magdalena vngere chr̄m: ꝑma q̄ ex fa
tigatione itinerū Jesus ceperat calorez et
siccitatē: ideo vnguēto humido ⁊ p:cioso
vnxit. Erat em̄ factū de nardo q̄ h̄z ꝓtu
tem ꝓfortandi cerebrū: ⁊ corpa recreandi/
⁊ a putredine ꝓseruandi. Quare aūt hoc
nō fecit ante cenā sicut postea: rōnem dat
Aug⁹. lib de ꝑbis dñi: q̄ illi iudei q̄ vene
rāt ad videndū Lazarū interrogabāt eum
de alia vita, ⁊ inter cetera si dolor mortis
ita erat magn⁹ sic dicebat: Et rñdet La
zarus/ q̄ erat maxim⁹ sup oēs dolores mū
di. Et h̄ ideo: q̄ vbi est maior amor: ibi est
maior⁊ amoris ꝓiūctio. Sed maior amor
q̄ sit in mōdo est ꝓiūctionis anie ad corp⁹
q̄ cū talis amor seperat est maxim⁹ dolor
Chr̄s ꝙ audiens ⁊ sciēs/ q̄ cito debebat
ꝑbare, p̄ serio illū dolorē: cepit sudare pa
uere ⁊ tremere, vñ impletuz est illud Cor
meū ꝓturbatū est in me: ⁊ formido mortis
cecidit sup me: tō vt ꝓfortarer eū fecit, vñ
iudas sentiēs p̄ciositatē vnguēti ex odore
vertēs se ad aplos dixit: vt q̄d p̄ditio vn
guēti illa facta est paupib⁹/ alij aplī cepe
rūt murmurare: sed alit q̄ iudas: q̄a non
malitiose sed indiscrete: iudas ꝙ ꝑt aua
ritiā: q̄ furabat decimā p̄tē de elymis: et
dabat vxori ⁊ filijs/ ex q̄ lucrat⁹ fuisset, xxx
denarios. Et ab illo die cogitauit quō pos
set Jesum tradere: vñ Jesus cepit Mag
dalenā dulciter excusare: ꝓmo loq̄ns oib⁹
vt q̄d molesti estis huic mulieri: Opus em̄
bonū opata est in me: q̄ nō fecit a seipsa:
sed docta a spūsc̄o: q̄ voluit me vngere si
cut mortui ne putrescāt significet me cito
debere mori. tō nolite murmurare ꝑra il
lā/ naz p̄ cōpassionē pauges hēbitz ip̄a vo.
⁊ cū volueritis potestz illis bñfacere. me
aūt nō ip̄ hēbitz, s. spūalit. dixit iude: sine il
lā cu iuda vt in die sepulture mee seruet il
lud. Unō cū h̄ audissent aplī ip̄i penitue
rūt: ⁊ Jesus illis pepcit/ ꝙ iudas sterit in
durat⁹. Quita suspitio fuit die martiz/ q̄n
secrete vocabat aplos ⁊ caute ne maz per
penderet. Et eis dixit sciteż: q̄ post biduuz
⁊c. Vñ cū h̄ audissent ceperūt flere: q̄d vt
audiuit pia ⁊ suspicabil⁹ mat. Dixit p̄ Pe
tro ⁊ Joāne ⁊ rogat eos/ vt sibi debeāt di
cere si aliq̄d sciūt nouū de Jesu: ⁊ si eis dix
it aliq̄d: Tūc rñdēt q̄ nō curet scire. Tūc
illa amplectit Joānez ⁊ osculat/ ⁊ Pe.ro
gās/ vt p̄ illā dilectionē quā tulit eis ip̄e;
q̄ scit q̄ oia sua secreta nota fac eis: vt ei
debeāt dicere. At illi stātes ꝑplexi ignora
bāt/ q̄d ei respōdere debeāt dicētes: si dica
mus q̄ nescim⁹ mētimur. Si ꝙ dicam⁹
ꝑfitatē trāslanceabim⁹ cor ei⁹/ ⁊ ꝙ ꝑcipuz
mgr̄i nr̄i faciem⁹. ꝑplexi q̄ ceperūt lachry
mas emittere: ⁊ int̄ has angustias hōesto
recessu ab ea effugerūt: ⁊ tūc ꝑgini crevit
maior suspicio ⁊ auiditas. Sexta suspi
cio fuit q̄n aduenīēte die mercurij: sicut de
mane: sic alias ꝓsuerat/ nō fuit in hiem
salē ad p̄dicādū: vt iudas posset sine timo
re explere, p̄ditionē. Audierat ei die martiz
pulsare ꝓsiliū ⁊ inq̄sitione facta cognouit
q̄ in illa die tractabāt ō morte chr̄i: p̄ter
q̄ in illa die mercurij ad eos fuit. In q̄ consilio
fuit Joseph ab arimathia q̄ erat occultus
discipl⁹ Jesu. Et ꝑt̄ merū iudeoz nō co
senserat ꝓsilio nec actib⁹ eoz. Et dicebe
mus q̄ dixerat p̄cipib⁹ sacerdotū: nunq̄d
lex nr̄a iudicet hoiez/ nisi pr⁹ cognouerit ab
eo. Hic ꝙ accessit ad Je.uz nocte: ⁊ dixit
chr̄o ⁊ aplis q̄ factū fuerat ⁊ mlta alia:
vt h̄z. Jo. iij. Hoc videś mat pia q̄rit a di
scipl⁹: q̄re mgr̄ nō fuit hierlem; Et q̄d vi

lūt ifti/q̄ ita secrete venerūt de nocte? Et ñdent ex bona causa h̄ esse: ne curet vltes ri⁹ scire: z tūc ei maior suspicio creuit. Septima suspicio fuit: ꝙt mores isolitos q̄s aduenīēte sero diei mercurij Jesus tenuit q: cepit mest⁹ esse tot⁹: qō nō poterat celare/sic̄ pcedēde die martis conat⁹ fuerat Ih̄u appropinq̄nte hora cene Jesus vocat secreto Magdalenā: z dr ei. Filia benedicta rogo te: vt mēlaz vnā in aliq̄ loco secretop me z mḡe mea ꝓpares. Tūc Magdalē. spūssanc⁹ suggessit: vt intelligerer ex his q̄ videbat: illa ꝓba q̄ ei dixerat. s. vt in die sepulture mee seruet illō: q̄ tūc cū dixit nō intellexit. ꝙt qō stabat mesta z trist̄: nihil omin⁹ rñ fecit ea q̄ chr̄s tulerat ei. Instante g̃ hora cene mittit ꝯgo ꝓ filio: vt veniat z cenet q̄ rñdit. Dicat̄ discipl̄is oibꝫ q̄ cenēt/z de me nō curēt: q: aliq̄d habeo agere: z matri mee q̄ expectet me, videns g̃pia mat̄ Magdelenā totā mestā: interrogat q̄d habet: at illa suspirās ait he: q̄d habeo, tunc ꝯgini increuit suspicio. Et instanti⁹ inḡit rogās eā vt ei dicat. At illa dies vobis/nō curet̄ q: nō est bonū ꝓ vobis z placida reuerētia aufugit. Tūc ꝯgo z oēs discipl̄i ceperūt lachrymas erūpere Hūc attende in ꝓcessione apl̄oꝝ: q̄liter angia mat̄ petit p̄mo a Petro/q̄ primio dolore videbat alien⁹ a sensu: z pect⁹ eius singul⁹ ita aspos z sensibiles emittebat: vt viderēt oēs iūcture coꝝpis ei⁹ dissoluī Nō inuenit cor ita durū/qō tūc hūc videdo nō fuisset in lachrymas resolutū: et q̄d putas faciebāt alij apl̄i: Sed sup oia ania chr̄iana leua ocłos ment̄ ad matrē z ꝓtē plare illā: nō pect⁹ pcurientē suū mō manus cū ocłis lachrymosis leuabat ad celū Nō audebat voce emittere: ne filiū in camera existentē turbaret, iō acriori mō corei⁹ cruciabat. O chr̄iani/nonne plangere vult̄ cū apl̄is aut saltē cū mḡe pia. cū aūt discipli eēnt in mēsa sine mḡro/nullus comedere poterat: sed vn⁹ facie pallio coopie/bat: al⁹ caput tenebat singul⁹ maxios emittebāt: z sic illa cena discipl̄oꝝ fuit tota lucr⁹ z plancr⁹. Interim Iesus facit matrē vocare/vt veniat ad cenā z oibꝫ dispositis q̄ Magdalenā: illa ꝓcedēte chr̄s z pia mater faciūt bñdictionez q̄ facta sedēt. Tunc ꝯgiosa attente respiciebat oēs actus z gest⁹ filij sui. Et vidēs sibi tā familiarit̄ vtra solitū adherere: valō suspicabat i mēte audiēs alta suspiria ex ei⁹ corde pceden tia ꝓfortabat illū mater/z rogat vt comedat. Ille ꝯo fingēs comedere: ō glutire panē non potat mat̄ filiū respicit z ꝓfortat. O fili mi: rogo te comedas. Ille aūt alta voce plorare cepit q̄ vidēs mat̄ maxie cepit ō filio suspicari: z añ filiū genuflectēs cepit rogare z exq̄rere ab eo cur tāta in eo vltra solitū appeat mestitia. Et ille se finḡes nihil hr̄e: lz intēsus volor celari neḡt/ne ad exterioꝝ pdeat. illa genuflectēs: z amplectēs eū rogitabat di. Per illā sctām habitationē quā fecisti nouē mēsib⁹ i corꝝpe meo. z p illō sacratissimū lac q̄ suxisti ab vberib⁹ meis: z p illos sctissimos labores q̄s ꝓ te gtuli: z p illā dulcissimā societatē quā mihi tāto tpe fecisti: ne a me h̄ celes. Nōne ego sum mat̄ tua q̄s dr scire secreta filij nisi mat̄: tu nunq̄ a me celasti alia tua secreta. Et ipe genuflectēs amplectit̄ eaz di. rogo te mater/ne me aliq̄d hr̄e cogites At ipa ad h̄ sciendū auidius anīat di. fili mi bñdicte nō recedā hinc genuflexa q̄ḷs q̄ dixerz mihi. z totū terre spaciū q̄d occupo circūquaq̄ lachrymis rigabo. At ille. O mat̄ dulcissima nō curetz neq̄ cogitetis: vt hanc rē vobis dicā: q: nō facit ꝓ vobis. At illa dic mi q̄so fili bñdicte: nec me milies mori facies. Heu⁹ em̄ mihi est vt semel moriar. Et ille. heu transuerberabo cor vestrū scio/z postea eritz malecōtenta me dixisse. Rogo g̃ vt mihi hanc gr̃am facias/q̄ saltē differat̄ vsq̄ ad die crastinā de mane z iurat se illi oino dicturū. Cogita g̃ q̄ torā illā nocte duxit in somnē ꝓ angustia: aduenīēte die iouis: pia mater lachrymis nō cessat a filio q̄rere q̄d ꝓmisit: tunc vehemētissime suspirans cepit eā taliter alloqui dicens. O maria mat̄ signa z mirabilia de me vidisti: z de tua ꝯginitate tu⁹ pat̄ me pduxit/z nomē salutz mihi imposuit. Et ideo: O maria plāgam⁹ oēs clamātes o maria desolata ter. postea si pdicatoꝝ videbit̄ iclinet se paululū sup pulpitū. Ecce fili⁹ tuus. Ecce caro tua. Confiteor em̄ q̄ de te natus sum: z hāc carnē de tua assūpsi. Sed ecce q̄d tuuz est tolle z accipe amplius em̄ nō comedā/nec bibā. tecū: cum velint agnus innocēs ad mortē

sum iturus. Ideo de ipsa ꝙsolatione accipias vt placet. Ad hec verba velut exanimis et mortua: et p̄ nimio dolore ad terrā pstrata: per magnū spaciū nō potuit loq. Tūc chr̄s tā ex dolore mr̄is q̄ sue passionis et ipe ad trā pstrat⁹ et faciē suā sup faciem mr̄is ponēs nihil loquebat: eo q̄ p̄ dolore loq nō poterat: tande ad se rediens christ⁹ mr̄em alloquit dī. O maria ō talia verba tibi p̄dico: vt paulatim tibi dolor insit et n̄ subitane⁹ ne ex dolore moriar̄. Tunc pl̄. mat̄ viribꝫ vtcūq; resumptis filiū amplexatur et osculat/et de eius tractatiōe nullatenus satiat. Nihil tū p̄ angustia cordis loquendo. O Maria dulcissima mr̄ audi: licz moriar. die tū dūco ante diē ad te redibo: quapropt̄ cōsolare mat̄ mea/eo q̄ p̄ morte meam genus humanū erit redēptū et angelice ruine casus erit reparat⁹: obedientia p̄ris erit adiplera: et p̄es in limbo erūt liberati p eam. Ad quē mater tu duo mihi dicis. O fili charissime primū vt cōforter: scōm q̄ oportz mori p̄ generz hūani redēptiōe. Et ego ad primū rndeo quō possū me cōfortare: q̄ solatio et cōfortatio mea: fili dulcissime es. Cui chr̄s. O Maria lz caro sepek a te: aia tū nō recedet. Angeli defendēt te: spūssanct⁹ ꝙfortabit te: et pater ita ꝙfortabit et fortificabit te: q̄ dolorē nō tolerabis. Et tu fili ait ꝙfortare et ad p̄ez tuū recurrevt tuū mitiget dolorē: Scōm q̄ te oportet mori fili. O amarissimū verbū ptingens vsq; ad diuisionē anīe et quō te opz mori fili q̄ es ab oi pcti ꝓtagione alien⁹. Nōne scriptura dr. Exo. xxiij. Innocentē et iustū non occidas. et Hiere. xxiij. Alia que peccauerit ipa morietr: et filius nō portabit iniq̄tatē p̄ris. Cū g̃ sis innocēs et absq; pctō fili nulla rōne/nllo pacto debes mori. Ad quā fili⁹? Nōne vides q̄ si nō suscepero morte hūanū genus erit pditū: angelice ruine ñ restaurabunt: p̄is inobediētia nō iplebit: p̄es i limbo et in tenebris sedentes nō liberabunt: ꝓphie ꝓphetaꝝ nō iplebunt: offensio p̄ris nō purgabit/doctrina mea nō cōfirmabit/nomē meū nō dilatabit/sapientia mea nō manifestabit/et amor in cordibꝫ hoiz nō diffundet. Et mr̄ ait: nunq̄d fili posset fieri q̄ ñ moriaris. Ad quā chr̄s: q̄uis posset aliter genus hūanuz saluari: et angelice ruine reparari: tñ iste mod⁹ est ꝙuenientissimus et p̄z gratissim⁹. Cui mr̄. Contentor fili: vt p pctōribꝫ moriar̄. O ineffabilis dilectio ꝟginis marie mr̄is: et dic mihi obsecro fili qñ hoc fiet: et p quot annos stabis adhuc mecū? Hac nocte fiet dilectissima mat̄ q̄d predico. Illa vero alti⁹ plorans dicebat. O fili dulcissime dz esse h̄ ita cito/debes a me auferri tam cito: ꝙsolatio mea/nutrimentū meum. O dulcis vita aie mee. O lumen oculoꝝ meoꝝ: quō me in tenebris relinquis. O dulcis et amena socieras: q̄ cito desolato meroze dissungeris. O dulcis fruitio aie mee: quō me amaram derelinquis? Sed qua morte fili debes mori dic? rogat matrem obnixe ne velit h̄ erḡre re. At illa. O fili mi: dic mihi q̄ volo mori tecum: nō credas q̄ ego velim tibi supuiuere: q̄ meuz viuere christ⁹ est. Et post mltas instātias dic̄ ei. Sciatis q̄ ego debeo mori morte turpissima crucis et clauis cuspidat̄ configi: et a planta pedis vsq; ad vertic̄ flagellari/in facie conspui/alapa cedi/et diuersimode illudi. At illa maioribꝫ vocibꝫ et vlulatibꝫ dicebat. O fili mi: quomoꝛs crudelis ē ista: et turpis? que solis latronibꝫ datur et sceleraz hominibꝫ: dimitte me fili vt prius osculer tuū vultuz angelicum: et anteq̄ a me recedas ozo: me tuis angelicis manibus benedicas et tuo me patri commendas. Cui christus. O maria tu es benedicta a patre: qui te sponsam elegit: tu es benedicta a filio qui te in matrē habere voluit: tu es benedicta a spiritusctō qui te sup oēs mulieres sanctificauit. Tunc fili⁹ genuflectens dic̄. O mater pia transit hoza: rogo bñdictionē tuā des mihi anteq̄ recedā. Tunc illa amplectit filium suū dicens. O absit q̄ manus fiat homicida sanguinis innocentis: et tantus fecit q̄ dedit ei benedictionē dic̄s. Bñdictus sit fili⁹ qui sic obedire est paratus: bñdictus sit spiritussanctus: de q̄ te concepi. Ad hūc aūt clamoꝛe Magdalena currit: et alij de domo multis lachrymis rogāres eum ne ab eis discedat: sed cum eis et mr̄e pascha faciat. Cui ait. Maria filia benedicta. tuum feruentē amoꝛē cognosco sed neſcis que p̄ humani generis salute mihi sūt necessaria. Ideo oportet me in hac vila lem pascha facere: et diligenti⁹ tibi matrē

meam cōmendo: z cum surrexisset a terra vadit versus ostiū: z mat currit ihūs ostium dicens. Pro certo fili non relinquam te: z iterū atq; iterū osculat eū: z ipe retrogradit: z introduxit eā z ꝓstrat iterū dices. O mater dulcissima facias mihi satisfactem vltimā grāz: nunq; vllā aliā a vobis petā. Que est tā dura q filio merito ñ cōcedat in illo puncto quicqd petat. Si me vnq; dilexist, demōstrez mihi mō: z ꝓgressus introducit eā z recessit. O quant⁹ clamor: O quāte lachrymē: tā ex parte mris q filij. vñ statim ad ozōnē vadens ꝓ filio patrē rogabat. Propterea sciendū ē/ recedente Jesu a mre z bñdictiōe accepta: venit in montē oliueti: z ibi sedēs cū discipulis suis vocauit Petrū z Joannē z ait illis: vt hz Lu. xxij. Eūtes parate nobis pascha. Et ōbebat fieri tertia luna Aprilis. In q die exierūt filij israel de egypto: z in memoria hoz debebāt comedere agnū ascatū. Et dixit ad eos, Ecce introeūtib⁹ vobis in ciuitatē occurret vobis hō amphorā aque portās: sequmini eū in domū i quā intrat/ z dicetis pfamilias dom⁹. Mgr z. Existimant aūt doctores q hec fuerit dom⁹ cuiusdā de. lxx. discipulis. vñ eūtes inuenerūt sic dixerat illis Jesus: z parauerūt pascha. quo parato: sic ōt Mar. xiij. Vespe aūt facto venit cū duodecim. s. ad locū. Ubi est sciendū q sicut hz in hystoria bri Martialis q erlaz in pdicta cena fuit eo q existēs de. lxx. discipulis fuit chzo z aquā cū christus discipulo⁹ pedes lauit portauit: q cōgregatz discipulis in qdā solari supiozi/ fuit in terra mēsa disposita sup vnā tabulā marmoreā qdrā ō diuersis colozib⁹: q est rome in scta sctō⁹. In cui⁹ q̄libet quadro poterāt tres psone iedere: z facta bñdictiōe chzs cū aplis posuerunt se: circa istā mēsaz stātes erecti cū baculis in manib⁹: vt lex pcipiebat: Exo. xij. Et postato pane chzs suis manib⁹ fregit/ z cū silentio z tremore comederūt ne aliqd sinistri eueniret. Jō postq̄ agnus fuit posit⁹ in mēsa inter discipulos z chzm nullū fuit fbū: z qz lex mandabat vt comederent festinanter: z qz chzs cū discipulis erat fameli cus: q: p totā die nō comederat. z agn⁹ nisi vn⁹. Jō q̄si subito comedert pascha. Vñ comesto agno christ⁹ recessit a mēsa: z descendit de cenaculo supiozi: z venit i theatrū vbi sedes erāt circūcirca: z ibi fec discipulos sedere z eoz pedes lauit. z hoc ē qd dz Joā. xiij. Surgit a cena z ponit vestimenta sua. z cū pcinxisset linteo se, deinde aquā misit in peluim z cepit lauare pedes discipuloz suoz: z extersit linteo q erat pcinct⁹: Et credit q primo lauit pedes pdcoris: vñ sequit. Venit ḡ ad simonē Petrū z dixit ei silr Petr⁹: dñe tu nō lauabis mihi pedes q resistens audiuit. Dic Jes⁹. Qd ego facio: tu nescis mō: scies aūt postea. Dixit Petr⁹. Non lauabis mihi pedes in eternū. Dic Jesus. Si ñ lauero te zc Secūd. postq̄ lauit pedes discipuloz accepit vestimēta sua: z cū recubuisset: iterū dixit. Vos vocatz me mgr z dñe z bñ dicitis zc. vsq; ita z vos faciatz: Vñ resedētes iterū posuit Joānem a latere suo dextro: z Petrū iuxta Joānē: z postea alij. Judas vo stans cōrebat causaz quō posset eū tradere. z fm Mat. xxvj. Edentib⁹ illis Jes⁹ nō manducās: sz suspirās: ait illis. Desiderio ōsideraui māducare hāc pascha vobiscū añq; patiar, dico eīm vobis: q nō bibam ō h genimine vitis: donec bibā illō vobiscū in regno dei: z reddit causaz. Amē amē dico vobis: vnus vīm me traditur⁹ est: z cō tristati valde ceperūt singli dicere. Nūqd ego sum dñe: Et ille ñdēs ait. Qui intingit manū suaz i parapside hic me trader. Verūtn manus tradētz mecū est in mēsa: vt iplerē ꝓpheria. Tu vo vnanimis dux me⁹: z notus me⁹ q simul mecū dulces capiebas cibos. Et quidē fili⁹ homis vadit sic scriptuz est de illo. Verūtn ve hoi illi p quē fili⁹ hois tradet. Heu⁹ eīm erat illi ī nat⁹ nō fuisset hō ille. O Juda, pdito: nequissime quō talia audire aut sustinere poteras: quō a tanto malo ꝓposito non recedebas: nec p hoc manifestat⁹ est: qz oēs i catino manus ptingūt: sz tu, pdito: potiꝰ audacia sumens dixisti. Nūqd ego sum rabbi: Rabbi dic: qz cōtinue docebat ab illo: sed nō dñe sic alij: qz recesserat ab eius dominio. At Jesus. Tu dixisti. O dñe Jesu ex hac rnsione non indicasti: sed in magna suspitiōe discipulos posuisti. vñ Petr⁹ dixit Joāni. Obsecro interroga mgrm q̄s sit. Et Joā. ait. O dñe q̄s est qui te tradet: et Jesus plano mō rndit. Ille cui porrexero

buccellā panis:ꝛ statim intrauit ꝛ tradidit
Jude. Tūc Joh. subiū est supra pectꝰ Je
su:ꝛ rūsuꝫ ñ dedit Petro:vt essꝫ alijs disci
pulis occultū. Dicē em Hiero. q si Petꝰ
sciuisset Judā dētē laceraſſet: sꝫ Joānī
chꝛs tantū manifestauit vt esset testꝫ quō
Jesꝰ pditorē sciebat:ꝛ q volūtarie morie
bat. Cōsiderās Jesꝰ suos discipulos ex suo
decessu ꝛtristari:cogitauit qđ charitꝰ eis re
linq̄re posset:ex q̄ ꝛtinuā ōipō possent ha
bere memoriā:ꝛ ex q̄ solatiū singulare ca
perēt:ꝛ cogitauit seipsū relinq̄re:vñ cenā
tibꝰ illis accepit panem ꝛ bñdixit/fregit/
dedit q̄ discipulis suis:ꝛ ait. Accipite ꝛ mā
ducate hē corpꝰ meū. Et accipiēs calicez
gr̄as egit ꝛ dedit illis dicens. Bibite ex hō
es. Hic ē sanguis meꝰ noui testamēti q̄ p
mlt̄z effūdet i remissionē pcōꝝ. Tūc Ju
das post acceptā buccellā ſm Aug. xiij. q
iij c. tu bonꝰ. Cui chꝛs vt hī Joā. xiij. di
cit. Quod facꝫ fac citiꝰ: hō aūt nemo sciuit
discūbētiū ad q̄d dixit. Quidā ei putabāt
qz loculos habebat Judas q̄ dixisset ei Je
sus q̄ iret ad q̄rēdū ea q̄ opꝰ fuerūt ad di
em festum:aut egenis aliq̄d daret vt erat
mos. Hic Ansel. Hoc aūt totū mansuetu
dinis tue erat dñe Jesu:vt pfidū illū in ce
tu apl̄oꝝ detegere ꝛ ꝛfūdere noluisti. Jñ
em videri pōt q̄ntā fuerit erga nos chꝛi di
lectio:qz seipm in cibū ꝛ potū nobis dare
voluit ꝛ ñ tm̄ bōis:sꝫ etiā prauis: vñ ꝛ sic
ī dictū est:ꝛ Judā cōicauit q̄ recedēs in
de:q̄ꝫ bñficia tanta recepit ꝛ q̄ꝫ et tā
ta charitatꝫ atq̄ hūilitatꝫ insignia ostēde
rit:tñ accessit ad principes sic pꝰ ordina
uerat ꝛ accepit cohortez q̄ sibi obedire de
bebat. Est opinio q̄ fuerunt. m. cccc. eo q̄
principes pl̄m timebāt. quā ab Herode et
Pilato habuerūt. Ipse ꝯo añcedebat eos
qz sciebat locū:vbi de nocte orare ꝛsueue
rat. dederat āt eis signū dī. Quēcūq̄ oscu
latꝰ fuero:ipe ē tenete eū:ꝛ dic̄ h̄ ne Jaco
bū sīlem chꝛo caperēt. Chꝛistꝰ aūt pꝰ Ju
de recessuꝫ discipulos suos mestos ꝛforta
uit:ꝛ eos maxīe instruxit ō charitate dice
do. Filioli paululū vobiscū sū:qz vado ad
eū q̄ misit me. Jō attēdite:qz mandatū no
uū do vob vt diligatꝫ inuicē ꝛē. In h̄ cog
noscent oēs q̄ mei discipuli estꝫ ꝛē. Si dili
gitꝫ me/mādata mea ſuate ꝛē. Jō nō dicā
vos seruos:sꝫ amicos:qz quecūq̄ audi a
patre meo nota feci vobis:vos amici mei
estis si feceritis q̄ pcipio vobis. Scdo in
struxit eos de fide. Creditꝫ in deū:ꝛ in me
credite:ꝛ q̄ videt me videt ꝛ pīez meū:an
nō creditꝫ:qz ego in pīe ꝛ pī in me ē. Ter
tio ō spe cū dixit. Si abiero ꝛ pparauero
vobis locū. Iterꝫ veniā et assumā vos ad
meipm:vt ubi sum ego ibi sitis et vos. Ter
tio ō charitate dicēdo. Filioli mei adhuc
modicū vobiscū sum. Quęretis me:ꝛ sicut
dixi Judeis:qz ubi ego vado vos ꝛe nō
potestis:ita et vobis nūc dico. Mandatū
nouū do vobis vt diligatis inuicē sicut di
lexi vos. Hoc est mandatum meum vt di
ligatis inuicē sicut dilexi vos. Maiorem
hac dilectionem nemo habet vt animam
suam ponat quis pro amicis suis. Vos ami
ci mei estis si feceritis q̄ pcipio vobis. Scdo in
struxit eos de fide. Creditꝫ in deū:ꝛ in me
credite:ꝛ q̄ videt me videt ꝛ pīez meū:an
nō creditꝫ:qz ego in pīe ꝛ pī in me ē. Ter
tio ō spe cū dixit. Si abiero ꝛ pparauero
vobis locū. Iterꝫ veniā et assumā vos ad
meipm:vbi sum ego et vos sitis. Quarto
ad charitatem eos accendit. Si diligeretis
me gauderetis vtiqꝫ:qz vado ad pīem:ecce
ego a pīe et veni in mundum. Et iterꝫ
relinq̄ mundum ꝛ vado ad pīez:ꝛ hoc ideo
dico vobis. Quarto ad patientiā eos ani
mauit cū dixit. Plorabitis ꝛ flebitis/mundus
aūt gaudebit/vos ꝯo ꝛtristabimini. Si mū
dus vos odit scitote:qz me priorez vobis
odio habuit si de mundo fuissetis mundꝰ qđ su
um erat diligeret:qz ꝯo de mundo nō estis:
pterea odit vos mundꝰ:sꝫ ego elegi vos de
mundo. Memētote sm̄onis mei que ego di
xi vobis:qz nō ē seruꝰ maior dño suo:si me
p̄secuti sūt ꝛ vos p̄sequent:venit hora vt
omnis q̄ interficit ꝛē. sꝫ in patientia vra possi
debitis aias vras. Hoc ab initio vobis nō
dixi:qz vobiscū erā:sed qz vado nūc ad pa
trē q̄ misit me. Jō dixi:vt cū venerit hora
reminiscamini:qz ego dixi vobis. Illi aūt
plorabāt magis dicētes. O mr̄ sancte q̄d
sine te faciem pceptoꝛe nr̄o: Ait ille. Pa
raclet aūt spūs quē mittet pat in nomine
meo docebit vos ꝛē. Et nūc vltro pacem
meā do vobis pacē meā relinq̄ vobis:sed
ecce venit ꝛ iā venit:vt dispgamini vnusq̄
q̄sq̄ in ppria ꝛ me solū relinquitis:sꝫ tñ nō
solus:qz pr̄ mecū est. Post h̄ oculis suble
uatis in celū dixit. Pater venit hora:clari
fica filiū tuū:vt filius tuus clarificet te:sicut
dedisti ei prātez omis carnis:vt omne q̄d de
disti ei det eis vitam eternā. Hec est aūt
vita eterna:vt cognoscāt te solū verū deū
ꝛ quē misisti Jesū chꝛm. Ego te clarifica
ui sup terrā:opus cōsūmaui q̄d dedisti mi
hi vt faciā:ꝛ nūc clarifica me tu pat apud
te meipm claritate quā habui priusq̄ mūdus
fieret apud te:manifestaui nomē tuū hoīb
bus q̄s dedisti mihi de mūdo:tui erāt ꝛ eos
mihi dedisti:ꝛ sermonē meū nūc cognouē
rūt:qz oia q̄ dedisti mihi abs te sūt:qz ver
ba q̄ dedisti mihi dedi. eis:ꝛ ipsi cognouē

runt z acceperũt vere: qz a te exiui: et crediderũt: qz tu me misisti. Ego p eis rogo: nõ p mõdo: sed p his ꝙs dedisti mihi qz tui sũt: z oia mea tua sũt: z tua mea sũt: z clarificat⁹ sum in eis: z iam nõ sum in mõdo: z hi in mõdo sũt: z ego ad te venio: pat sancte serua eos in noĩe tuo quos dedisti mihi vt sint vnũ sic z nos. Cũ essem cũ eis ꝟuabam eos: in noĩe tuo: ꝙs dedisti mihi custodiui z nemo ex eis perijt nisi fil⁹ pditionis: vt scriptura impleat. Nũc aũt ad te venio: z hec loquor in mõdo vt habeãt gaudiũ meũ ipletum in semetipsis. Ego dedi eis ꝟmonẽ tuũ z mũd⁹ eos odio habuit: qz non sũt de mũdo: sic z ego nõ sum de mõdo. Sctifica eos in ꝟitate qz ꝟmo tu⁹ veritas: sic tu me misisti in mũdũ: ita z ego eos misi in mõdm z ego p eis sanctifico meipm vt sint z ipsi sanctificati in ꝟitate: nõ tm aũt rogo p eis ꝙ p his ꝙ creditur sũt p verbũ illorũ i me vt vnũ sint oẽs: sicut tu pr i me z ego i te: vt z ipsi in nobis vnũ sint: vt mũd⁹ credat qz tu me misisti: Pater ꝙs mihi dedisti volo vt vbi ego sum illi sint mecũ vt videant claritatẽ meã quã dedisti mihi: qz dilexisti me ante mũdi ꝯstitutionẽ Pater iuste: mũdus nõ te cognouit: ego aũt te cognoui: et hi cognouerũt qz tu me misisti: z notũ feci eis nomẽ tuũ: z notũ faciam: vt dilectio q̃ dilexisti in ipsis sit z ego in ipsis. Et post multas lachrymas osculatus est eos. Et hymno dicto (vt hĩ Mat. xxvj.) Exierunt in montẽ oliueti. Factuz est aũt dum esset vt exhortaret eos vehemẽti⁹ licet nox: et plenus tantis amaritudiĩb⁹ essz/ vnũ dixit Filioli mei. Oẽs vos scandalũ patiemini in me in ista nocte. Scriptum ẽ enĩ. Percutiã pastorẽ z dispergent oues gregẽ. Et tunc vt hĩ Lu. xxij. ait Simõi. Ecce sathanas expetiuit vos tẽ. Ego aũt rogaui vt nõ deficiat fides tua: z ex nũc te eis caput ĩstituo: z tõ aliqñ tu ꝟsus ꝯfirma fres tuos. Qui rñdit: vt hĩ Mat. xxvj. Et si oẽs scandalizati fuerint ĩ te ego nõ scandalizabor. Ait illi Jes⁹. Amẽ dico tibi qz in hac nocte ter me negabis añq̃ gall⁹ cantet: z Mar. xiiij. Añq̃ gall⁹ bis vocez dederit. Ait illi. Etiã si oportuerit me mori tecuz nõ te negabo: vbi Glo. Quid dicẽ Petre: cũ pluraliter enĩ peccas: qz oĩb⁹ te ꝓponis: cũ dicis: z si oẽs tẽ. Et rursuz dño te opponis qz ille dixit: ter me negabis: z tu dicẽ Te nõ negabo. merito ꝙ cades. Greg. dt Petrũ ℔ nõ dixisse ex ꝓsumptiõe: sz ex feruenti dilectiõe. Hã sile oẽs discipuli dixerunt. Ait enĩ Greg. Diuina dispensatiõe factũ est: ꝓuidebat enĩ dñs futurũ Petrũ ecclie sue pastorẽ z durũ ad parcendũ sic aliqñ dixerat dño. Si peccauerit i me frater me⁹: vsq̃ septies dimittã ei⁹ Et rñdit q nõ tantum septies: sz vsq̃ septuagies septies. Permisit ꝙ eũ dñs cadere vt in sua culpa disceret ꝗliter alijs indulgeret. His dictis: venit trans torrentẽ cedron in villã que dr̃ getsemani. vbi erat hort⁹ in quẽ introiuit ipse z discipli ei⁹. z dixit eis. Sedete hic z vigilate mecũ donec vadã illuc et rogem: z ozo ne me in tanta angustia positũ deseratz z assũpto Petro: z duobz filijs Zebedei cepit ꝯristari: z mestus esse. Et ait illis. Tristis est aia mea vsq̃ ad mortẽ: z cõmouit eos vt vigilarẽt secũ dicẽdo sustinete hic z vigilate mecũ, z reuersus est ab eis: qntũ distat iact⁹ lapidis: et cecidit in faciem suam ozans z dicens. Pater mi si possibile est transeat a me calix iste: ac si dicat ꝟm Augustinũ. Pater mi fac me nõ morientẽ vt moris moriar: homo redimat celum aperiatur: ido dicit. Si possibile ẽ: id est si alius modus potest esse ad liberãdum homiem z si nõ reperitur: fiat voluntas tua: vbi Augu. ait. Docet humanam voluntatẽ diuine cõformari. Et venit ad discipulos z inuenit eos dormientes: et ꝓ angustia vigilare nõ poterant: z dixit Petro. Sic nõ potuisti vigilare mecũ vna hora: quasi diceret. O Petre vbi est feruor tuus qui paulo ante ꝓ me vitam tuam sic ponere asserebas: vigila Petre. aliter timeo q tentatio ꝓualebit. ꝓterea submisit. Vigilate z orate ne intretis in tentatiõnẽ. Spiritus quidem promptus est caro aũt infirma. Abijt secũdo z ozauit eundẽ sermonẽ dicens. Pater mi si nõ potest iste calix transire a me: nisi bibaz illum fiat voluntas tua. quasi dicat, pater sancte inclina aurem tuam in verba oris mei qm̃ tribulatio proxima est z non est qui adiuuet. Di pater dulcissime exaudias ozo ozonẽ meã: z ne despexeris depcationẽ meã. intende mihi z exaudi me: qz cõtristat⁹ sũ in exercitatione mea: z infirmatus est in me

sensus meus: z in me turbatū est cor meū. Magr in. ivj. di. xv. c. Non aūt habuit em verū dolorē z tristitiā in natura hois: sed nō sic nos q̄ sum⁹ mēbra ei⁹. nos em causa pcti his defectib⁹ subiacem⁹ necario/z in nob sūt isti defect⁹ fm p̄passionē/z fm passionē. sed i chō nō fuit/nisi fm p̄passionē. afficit ei q̄s interdū timore vl tristitia: ita vt mētis intellect⁹ nō lō moueat a rectitudine vel dei ꝛcēplatione: z tūc p̄passio est. Aliq̄n vo mouet z turbat⁹ z tūc passio est chīs vo ita fuit turbat⁹ in ania timore vl tristitia/vt a rectitudine vl dei ꝛcēplatione: aliq̄n declinaret fm aliquē modū itellect⁹/cū dicit nō timuisse vl tristis fuisse. vñ Hiero. sup Mat. xxvj. vbi dicit: cepit tristari z mest⁹ esse. vt veritatē ꝓbaret hominis assūpti vere ꝛtristat⁹ est: sed passio eius nō dñatur. vñ ait euāgelista cepit tristari: aliō ē em ꝛtristari/z aliō incipe ꝛtristari. Nō ē dicere. alit tristat q̄s p̄ p̄passionē: alit p passiōez. vñ Amb. li. de tri. ivj. vt hō ñ turbak: vt hō flet ñ turbak aīa fz hūane fragilitat⁹ assūptionē. Vñ sciendū fm Bona. in. ivj. di. xv. q est duplex tristitia: q dā/q̄ ꝛsurgit p̄ter rōnis imperiū ex q̄dam necitate: sic chīs mot⁹: q̄ est cōis sapiētib⁹ z insipiētib⁹. Et q̄dā tristitia subiecta rōis iperio/qn q̄s tristat rone distante/ipm tātū rōnabilit sup aliq̄ debere ꝛtristari: q̄ sola fuit in chō ex volūtate/licz in hoie alio insit necitate. Sic igit mest⁹ venit ad discipulos/z inuenit eos dormiētes p̄ tristitia: erāt em ocli eox grauati: z ignorabāt q̄d rnderent ei: z ait illis dormite iā z requescite. Et relictis illis iterū abijt z orauit tertio eundē fmonē di. Et tūc cepit cogitare q̄ subito dēbat mori: z quō: oia ei⁹ passiōis instrumēta ante oculos mētis sue allata sunt. s. maria crux z grauissima: clauī/lancea/flagella aspera/acetū/fel/sputa corona spinea/vestis purpurea/ et euelli barbā/z oīa q̄ pati debebat. z quō erat discipl⁹ relictur⁹/z matrē gladio doloz transuerberari: adeo pugnauerūt in eo timor z amor. z adeo ei⁹ sensualis appetit⁹ pcussus est. Naz amor dicebat volo q̄ moriaris p salute gīs hūani: sensualitas recusabat. z tanto impetu pugnauerunt: vt sanguis p̄ omes poros/q̄ tanto dolore aperti sunt exiuit vsq̄ ad terraz: z h̄ est qō.

Luc. xxij. ait. Et factus est sudor ei⁹ sicut gutte sanguinis decurrētis in terrā. Quapter pater cōmotus cōpassione: misit angelū ꝛfortantē ipm. Vñ sequit. Apparuit aūt ei angel⁹ de celo cōfortans eū dicēs Salue Jesu salus mundi: glia celi fili dei benedicti: anticipiabo tuā z sudorē tuū potui apud patrē tuū: z vna mecū tota celestis curia genuflectim⁹ deprecāres: si aliē q̄ p morte tuā humani gīs redēptio fieri posset. Pater vniq̄ rndit. Fil⁹ optime nouit esse diffinitū ipm p humani generis salute debere mori: qm̄ p morte suā non solū saluabit: sed z tot⁹ mūdus illūinabit: augmētabit gloria bt̄or: et erit sua mors gloria z honor totius beatissime trinitat⁹ ipse humiliabit⁹ p me/z ego exaltabo eum. Tunc ait Jesus. Parat⁹ ium p hūani generis salute facere voluntatē patris mei. Tunc ait angelus ei. O dñe Jesu confortare z recordare sponsionis antiq̄: quō te pmisisti patrib⁹. Memento quō pies sancti te expectant. Cōfortamini ḡ viriliter agite: cito ptransibūt penosa. Et postea succedēt gliosa. Et sic ꝛfortat⁹: angelus recessit. Et sic patz scōm p̄ncipale q̄ō passionis p̄paratio dicit. Sequit tertiū. s. mortis christi ordinatio. ¶ Quo ad rem tiū p̄ncipale. s. mortis christi ordinationez q̄ in plib⁹ ꝛsistit spēalr in q̄tuor: vlz.

Primo in Jesu captione.
Scdo in Jesu accusatione.
Tertio in Jesu illusione.
Quarto in Jesu crucifixione.

¶ Primo in Jesu captione. Sciendū q̄ finita oratiōe z ꝛfortat⁹ ab angelo venit ad apl̄os: z ait illis. dormite iam z requescite: z cū paululū dormisset dixit: sufficit venit hora: z fil⁹ hois tradet in man⁹ pcōrum. Quid dormitis: nonne videtis quō Judas nō dormit: sz festinat me tradere: Nam adhuc eo loquēte. Ecce iudas vn⁹ ex duodecim discipl⁹is: z cū eo turba multa cum gladijs z fustib⁹ missi a principib⁹ sacerdotū: z seniorib⁹ pp̄li. Qui aūt trādidit eū/dedit eis signū di. Quēcūq̄ osculatus fuero ipse est tē. Preuenit igit iudas ne appareret/q̄ ipse esset de ꝛfortio eorū: z dedit hoc signū eis triplici rone. Prima fm Origenē ne iudei decepti eēnt in trāsfiguratiōe: q̄ Jesus se transfigurabat ad

vorũ: vt Lu. iiij. Cum voluerũt eũ de sup
cilio mõtis p̃cipitare ꝛ Jo. viij. Cũ volu
erũt lapidare. Scõa vt Hiero. ꝛ Joseph
dicũr: ne iudei decepti essent in assimilati
one Jacobi: cui christ⁹ valde silis erat co
pore: q̃ fm aliquos causa similitudinis capt⁹
est. vñ dicit Mar. xiij. Adolescẽs aũt qui
dã sequebat eũ amictus sindone sup nu
do/ꝛ tenuerũt eum. At ille relicta sindo
ne nudus pfugit ab eis. Iste fm aliquos
fuit Jacob⁹ minor. Licet multi aliꝫ senti
ant. Ideo/q̃ mos erat discipulis dñi duꝫ
ipsi recedebãt a chõ: accipiebant bñdicti
onẽ: ꝛ in reuersione dabãt ei osculũ pacis.
Hic aũt preueniẽdo vt dicit. Mat. xxvj.
ait Aue rabbi ꝛ osculat⁹ est eũ. dixitq̃ il
li Jesus. Amice ad q̃d venisti: preterea si
gno amicitie me tradis: ꝛ infert Lu. xxij.
Juda filiũ hois osculo tradis. Super qõ
quidã deuotus doctor. O iuda magistrũ
vocas cui⁹ doctrinã ꝛ correctionẽ totaliter
pretermisisti: mel potas in ore ꝛ amaritudi
nẽ atq̃ venenũ in corde. O iuda de mũdo
te vocauit: ꝛ tibi mecũ cõsortium exhibui/
tibi regnũ glie mee pollicebar: ad q̃d ve
nisti: ad pdendũ pacẽ/ad extinguendũ lu
cẽ: ad necandũ vitã: ad amicitiã dissoluẽ
dã: ad magistrũ ꝛ pastorẽ tuũ occidendũ.
O apostole falsissime. O homicidij ppe
trator. O possessio demonioꝝ: quõ nõ ti
muisti eũ osculo pditoris tradere/q̃ tecuꝫ
deus ꝛ hõ sero in eodẽ vase comederat: ꝛ
corã te humiliter genuflectẽs tuos maledi
ctos pedes lauit atq̃ osculat⁹ est: Jesus
itaq̃ sciens oia q̃ ventura erãt sup eũ Jo.
xviij. pcessit ꝛ dixit eis. Quẽ q̃ritis: At il
li dixerũt. Jesum nazarenũ: vt ℊ dixit ego
sum/abierũt retrorsum ꝛ ceciderũt in ter
rã. vbi Aug. Quid iudicatur⁹ faciet si iu
dicand⁹ hoc facit: q̃d regnatur⁹/si morit⁹
hoc potuit: hoc aũt fecit Jesus: vt ostẽde
ret q̃ volũtarie moriebat. discipuli aũt ℎ
videntes dixerũt: vt habet. Lu. xxij. Dñe
si pcutimus in gladio: Et Petr⁹ nõ expe
ctato responso accepit gladiũ: ꝛ voluit p/
cutere sup caput serui pontificis/forte q̃
erat plus volẽs capere Jesum: sed fefellit
eũ ꝛ amputauit auriculam ei⁹ dexterã: for
te credebat q̃ esset volũtas chri: vt oẽs oc
ciderent eo q̃ ad vocẽ ei⁹ oẽs in terrã ceci
derũt. Dixit ℊ Jesus Petro. Mitte gla/
diũ tuũ in vaginã. Omnes em̃ qui accepe/
rũt gladiũ gladio peribũr. Calicẽ quẽ de/
dit mihi pat̃ nõ vis vt bibã illũ: an putas
q̃ nõ possum rogare patrẽ meũ/ꝛ exhibe/
bit mihi modo plusq̃ duodecim legiones
angelorũ: quõ ergo implebunt scripture:
q̃ sic oportet fieri. q̃si diceret: non oportet
q̃ tu adiuues me. Et ait illis Jesus. Si/
nite vsq̃ huc. Lu. xxiij. Et cũ tetigisset au
riculã eũ sanauit. Et iterq̃ interrogauit iu
deos dicẽs. Quẽ q̃ritis. Illi aũt responderũt
Jesum nazarenũ. Respõdit Jesus. Dixi
vobis: q̃ ego sum. Si ℊ me queritis sinite
hos abire. Vt impleret sermo quẽ dixit:
Jo. xviij. q̃ quos dedisti mihi nõ pdidi. ex
eis quẽq̃. tũc accesserũt ꝛ man⁹ iniecerũt
in Jesum/ꝛ tenuerũt eũ. Cohors ℊ ꝛ tri/
bunus ꝛ ministri iudeorũ cõprehenderũt
Jesuꝫ ꝛ ligauerũt. Tunc discipuli relicto
eo fugerũt. Videntes eũ ita male tracta/
ri: tũc Jesus dixit iudeis. Tãq̃ ad latro
nẽ existis cũ gladijs ꝛ fustib⁹ cõprehẽdere
me. Hodie apud vos sedebã in templo do
cens: ꝛ nõ me tenuistis: sed hec est hora ve
stra: vbi Bern. O pie Jesu vbi sunt mise
ricordie tue nõ est q̃ tibi misereat/nõ qui
te associet. Ecce iam oẽs te derelinq̃unt
vt implerẽt illud. ps. x. Noti mei q̃si alieni
recesserũt a me. Adolescẽs aũt seqbat euꝫ
amict⁹ sindone sup nudo: ꝛ tenuerũt eum
At ille relicta sindone nud⁹ pfugit ab eis
hic fuit Joãnes fm Grego. xiij. moral. ꝛ
Bedã qui postq̃ resumpsit pallũ redijt:
ꝛ sub dubia noctis luce se turbis ducentiũ
Jesum: q̃si vn⁹ de ipsis imiscuit: donec ad
atriũ põtificis: cui not⁹ erat quenit. ꝛ hoc
est qõ dicit. Joãnes sequebat eũ: vt vide
ret finẽ Petr⁹ aũt a longe. ¶ Quo ad se
cundũ hui⁹ ptis. s. accusationẽ. Sciendũ
est q̃ trib⁹ locis fuit facta accusatio. Pri
mo apud pontificẽ antiquiorẽ Annã. vbi
eũ ligauerũt: duxerũtq̃ eũ sic ligatũ ꝛ pre
sentauerũt euꝫ antichori põtifici. s. Anne q̃
erat socer Cayphe. Erat aũt Cayphas q̃
p̃siliũ dederat iudeis: q̃ expedit vobis vt
vn⁹ hõ ꝛc. Haz tunc tpis ptra legẽ erant
duo põtifices: ꝛ fungebanꝫ officio/vnus
succedẽs alteri q̃ annũ: ꝛ isti duo q̃p̃ parẽ
telã quã sibi fecerãt adinuicẽ sibi emerãt
tale officiũ pontificat⁹. Veniẽs ℊ ad An
nã tãq̃ ad seniorẽ: ꝛ q̃ p̃mo dom⁹ ei⁹ in/

uenſebat. Interrogat⁹ eſt ab eo ō diſcipu
lis ꝛ de doctrina ei⁹. ꝛ qz diſcipuli ei⁹ au
fugerūt: de doctrina dūtaxat rñdit dicēs.
Ego ſemp docui in ſynagoga ꝛ i tēplo ꝛc.
ꝛ in occulto locut⁹ ſuꝫ nihil. Quid me in
terrogas: interroga eos q̄ me audierūt q̄d
dixerim ego. Hec cū dixiſſet vn⁹ aſſiſtens
miniſtroꝝ dedit alapā Jeſu dicens: ſic re
ſpōdes pontifici: Hic dicūt quidā/ q̄ fuit
ille cui⁹ auriculā ſanauerat. Jeſus rñdit.
Si male locut⁹ ſum teſtimoniū phibe de
malo. Si aūt bene q̄d me cedis: O patiē
tia inaudita. O humilitas pfunda: q̄ nec
ſe excuſauit: nec ip̄m dire ꝑberātē puniuit
Quid hac rñſione manſuetius: Scō
fuit accuſat⁹ apud pontificē maiozē. Nā
Annas miſit eū illico ad Caypham pon
tificē: vbi ſcribe ꝛ ſenioꝛes cōuenerāt. Se
quebat aūtē Jeſum Simon Petr⁹ ꝛ ali⁹
diſcipul⁹: diſcipul⁹ aūt ille erat not⁹ pon
tifici: ꝛ introiuit cū Jeſu in atriū pontifi
cis. Petr⁹ aūt ad oſtiū foꝛis ſtabat: exiuit
ꝙ diſcipul⁹ alius ꝛ dicit hoſtiarie: ꝛ intro
duxit Petrū: dixit ꝙ Simoni Petro ancil
la hoſtiaria. Nunq̄d ⁊ tu ex diſcipulis es
iſti⁹: Dixit ille. ego nō ſum ꝛ exiuit foꝛas
ante atriū ꝛ gallus cantauit: ſed Petrus
nō audiuit eū. Stabant aūt miniſtri ꝛ ſer
ui ad p̄unas: qz frig⁹ erat: ꝛ calefaciebāt
ſe: ꝛ cū vidiſſet euꝫ alia ancilla oſtiaria: di
xit his q̄ erāt ibi: ꝛ hic cū Jeſu galileo erat
ꝛ iteruꝫ negauit Petr⁹: ꝛ dixit. nō ſum: ꝛ
Matt. xxvj. dicit ꝙ negauit cū iuramēto:
qz nō noui hoiem. Et interuallo facto: q̄
ſi hore vni⁹: vt Luc. ibidē ait. q̄dam alius
ſez cognat⁹ ei⁹: cui⁹ Petr⁹ abſciderat au
rículam ſm Joānem in eodez loco dixit:
nōne ego te vidi in horto cū illo: Nā ꝛ ga
lileus es. loq̄la tua manifeſtū te facit: tūc
Petr⁹ cepit deteſtari ꝛ iurare/ ꝙ nō nouiſ
ſet hoiem: ꝛ ꝛtinuo gallus cātauit: ꝛ con
uerſus Jeſus reſpexit Petrū. q̄ ad ſām
potuit eſſe verū: vel ſm Aug. ꝛ Bedam.
Oculo pieratz: ꝛ tūc recordat⁹ eſt Petr⁹
vbi q̄ dixerat Jeſus. p̄iuſq̄ gallus cāter
ter me negabis: ꝛ egreſſus foꝛas fleuit a
mare: ꝛ ſic legit i itinerario Clemētz. Pe
trus extunc in ꝛſuetudinē duxit ſp a p̄mo
galloꝛcātu: vſq̄ ad hoꝛā matutinā q̄rigil
in oꝛone p̄ſtere: culpā illam deploꝛando.
Sequit. Principes aūt ſacerdotū quere
bant falſuꝫ teſtimoniū ꝙtra Jeſum: vt eū
moꝛti traderēt ꝛ nō inuenerut cum multi
falſi teſtes acceſſiſſent. Nouiſſime ꝙ ve
nerūt duo falſi teſtes ꝛ dixerūt: hic dixit.
Poſſum deſtruere templū dei: ꝛ in tridua
reedificare illō: ꝛ nō erat ꝙtra eū teſtimo
niū illud. ſ. ad dānationē ſuā: ꝛ ſurgēs ꝑn
ceps ſacerdotū ait illi. Nihil reſpōdes ad
ea q̄ iſti dicūt aduerſum te: Adiuro te per
deū viuū: vt dicas nobis ſi tu es chꝰs filī
us dei viui. Dixit ei Jeſ⁹. Tu dixiſti. Ve
rūtamē dico vobis: amodo videbiz filiuꝫ
hoīs ſedentē a dextris ꝓtutis dei ꝛ venien
tē in nubib⁹ celi. Tunc princeps ſacerdo
tū ſcidit veſtimēta ſua dicens blaſphema
uit. Quid adhuc egem⁹ teſtib⁹: Ecce nūc
audiſtis blaſphemiā. Quid vobis videſ
At illi oēs ꝺdēnauerūt eum eſſe reū moꝛ
tis. Tunc expuerūt ſacerdotes i faciē ei⁹.
velantes eū (nō em̄ audebant vultū ange
licū aſpicere) ꝛ alapis eū cedebāt dicētes.
Prophetiza nobis q̄s eſt q̄ te pcuſſit: Ün
Bern. Vultum tuū dñe Jeſu in quē deſi
derāt angeli reſpicere: ſputis inq̄nauerūt
manib⁹ pcuſſerūt/ velo operuerūt: nec ama
ris amaritudinib⁹ pepcerunt: ꝛ ſic ꝙ totaꝫ
noctē illā/ Jeſus manib⁹ illoꝝ ſtetit cru
delit⁹ vſq̄ ad mane tractat⁹. Sed duꝫ ꝙ to
tam noctē flagellat⁹ dñs Jeſus. Joā. cuā
geliſta (q̄uis nō explicet in euangelioꝛū
vt pie credi pōt) iuit ad matrē Jeſu: vt nū
ciaret q̄d de filio ſuo viderat. Virgo aūtē
vt a mīris credit in bethania erat: ꝛ puíꝺ
gil in oꝛone ſtabat expectās audire noua
de filio ſuo. Qui aūt cū venīſſet ad domū
tot⁹ gemebund⁹: ꝛ pulſaſſet oſtiuꝫ plane.
Magdalena venit citius ad aperiendū ꝛ
audito triſti nūcio: qz tot⁹ infuſus lachry
mis loqui nō poterat: ſilentiū Joāni imꝺ
ponebat: qz doloꝛoſa mat⁹ ſentiēs ꝛ curio
ſe ſciſcitans ocius occurrit ei: ꝛ videns eū
gemebundū/ ꝛ ſolū cū feſtinatōne veniſſe
dixit. O Joānes tu iuiſti cum filio meo:
vbi eſt fili⁹ meus: q̄d eſt de filio meo: ſcio
ne aliq̄d de illo: Joānes ꝓ p̄e doloꝛe loꝛ
qui nō poterat: ꝛ Maria dicit. O fili mi
Joānes mihi nō loq̄ris: eris tu ne nūcius
ille quē tanto doloꝛe expectabā: ꝛ Joan
nes reſūptis viribꝰ ait. O maria tibi nar
rabo oia q̄ filio tuo facta ſunt/ ꝛ q̄ pacto
tūc incepit Joānes narrare oia que chꝰus

fecerat/ꝛ tormēta q̄ sustinuerat: his audi/
tis pia ꝑgo versus ciuitatez eundo mō ad
eum: mō ad socias: modo ad seipam ꝓuer
tens dixit. Et cōuersa est ad patrē. O pa/
ter tua est potētia: tuū est regnū: tu es sup
ōes gentes dñs et ꝓnceps: ergo o pater
tuū velle sufficit ad salutē gñis humanī: ꝛ
ideo rogo te pater parce filio tuo: parce fi/
lio meo. Secūdo ꝑtebat se ad spūsctm et
dicebat. O amoꝛ ekne: tu es sine ꝓncipio
ꝛ sine fine. ama g̃ naturā humanā ꝛ semp
erit amata. Pōt em̄ aliquid diligi amoꝛe
eterno qō damnek eterne: sufficit tua dile
ctio/ꝛ humana fiet redēptio. Tertio ver/
tebat se ad filium ꝛ dicebat. O fili mi cha
rissime: q̄d est hoc qō audio de te: tu mo/
rieris sine me fili mi. O fili mi ꝑcussiones
tue sunt percussiones mee: opꝛobria tua/
mea sunt. O fili mi recurras ad pēz tuuz
ꝛ ipe exaudiet te: ex quo nō vult exaudire
me. Quarto se ꝑtebat ad socias: specialiꝫ
ad Magdalenā dicens. O Magdalena
socia mea ꝛc. Quinto ꝑtebat se ad seipsaz
dicens. O mater doloꝛosa: tibi dictū fuit
q̄ eras plena letitie/nunc aūt tristitie: tu
fuisti ab angelo salutata/mō es a iudeis
blasphemata. tu fuisti ab angelis/pastoꝛi
bus/ꝛ regib⁹ visitata/mō es ab oibus de/
relicta. O mater doloꝛosa: nā q̄ tibi dicta
sunt ab angelo verba/sunt in cōtrariū. O
angele dei quō a te decepta sum? O Heli
sabet cognata mea vbi sūt q̄ dixisti mihi:
O mat̄ desolata/mō quo ibis? vbi stabis:
quid facies: ꝛ sic cū gemitib⁹ ꝛ lachrymis
mat̄ ad filiū venit ad domū Cayphe/vbi
stabat: nec tñ euz videre aut alloqui pote
rat/ꝛ si forte⁹ amare flebat. Tertio chri
stus accusat⁹ est apud Pilatū. Mane em̄
facto consiliū inierūt ꝓncipes sacerdotū
ꝛ seniores ꝑpli aduersus Jesum vt morti
traderēt eū: ꝛ vinctū adduxerūt pōtio Pi
lato ꝑsidi. Tunc videꝫ Judas qui eū tra
didit q̄ damnatus esset: pnia ductus reddi
dit triginta argenteos ꝓncipib⁹ sacerdo
tum ꝛ seniorib⁹ dicēs. Peccaui tradēs san
guinē iustū. Vbi Origenes. Fortitā ꝛ sa/
thanas q̄ in eū ingressus est: ꝑto fuit ei do
nec Chs Pilato traderet. Postq̄ aūtez
fecit qō voluit: recessit ab eis. at illi dixe/
rūt. Quid ad nos/tu videris. i. quale op⁹
tuū fuerit, manifestabit cuius reputatio/
nis reputaris apud nos: qz cuz tradidisti/
iustum cōfiteris. Et ꝓiectis in tēplo ar
genteis/abiens laqueo se suspēdit. Scōz
autē Aug. in lib⁹ veteris ꝛ noui testamen
ti: creditur q̄ nō die veneris/sed die domi
nico audita christi resurrectiōe se suspēdit:
ad quē Leo papa clamat dicens. Scelera
tioꝛ oibus ꝛ infelicioꝛ fuisti o Juda: quez
nō penitētia duxit ad vīm/sed desperatio
traxit ad laqueū. Hugo de sancto Victo/
re inq̄t. Prima salus est declinare culpaz.
Secūda/nō desperare veniaz. Sequitur.
Principes aūt sacerdotū acceptis argen
teis dixerūt, Non licet eos mittere in coꝛ/
bonā/qz ꝓciū sanguinis est: in coꝛbonaz
gazophilatiū vbi reponebank oblata. Lō
cilio aūt inito/ emerūt ex illis agrū figuli
in sepulturā pegrinoꝛ: ꝓpter hoc vocatus
acheldemach/h̄ē ager languis: vsq̄ in ho
diernū diez. Tūc impletū est qō ꝺr ꝑ Hie
remiā ꝓphetā. Et acceperūt triginta argē
teos ꝑciū appꝛeciati/quē appciauerūt a fi
liis isrl/ꝛ dederūt eos in agrū figuli: sicut
cōstituit mihi dñs. Sequit. Erat aūt ma
ne ꝛ ipsi non introierūt in ꝓtoriū Pilati/
vt nō cōtaminarenk/sed mūdi māducarēt
pascha. i. azymos panes. Cōtamiatio au/
tem erat ipis intrare habitaculū alienige
ne: in q̄ ptz coꝛ cecitas. Vbi Aug. O im
pia cecitas. in ꝓtoriū intrare timebant et
innocētis sanguinē effundere nō timebāt.
sub habitaculo cōtaminank alieno/et nō
cōtaminank scelere ꝓprio. Jesus aūtez ste
tit ante ꝑsidē ꝛ accusabat a ꝓncipib⁹ sacer/
dotū ꝛ seniorib⁹ ꝑpli: ꝛ nihil respondebat.
Tūc dixit ei Pilat⁹. Nō audis q̄nta dicūt
aduersuz te testimonia: ꝛ nō rndit ei ad vl
lum ꝑbū: ita vt ꝑses vehemēter mirarek.
Extuit g̃ Pilat⁹ foꝛas dicens. Quā accu
sationē affertis aduersus hoīem hūc: Re/
spōderūt ꝛ dixerūt ei. Si nō esset hic ma/
lefactoꝛ nō tibi tradidissem⁹ eū. Ceperūt
aūt accusare Jesuz dicētes, Hūc inuenim⁹
subuertētē gētes/ꝛ phibentē dari tributa
Cesari: ꝛ dicentē se chm̄ regē esse. Dixit
eis Pilat⁹. Accipite eū vos ꝛ fm legē ve
strā iudicate eū. Dixerūt g̃ iudei. Nob nō
lz interficere quēq̄. Introiuit g̃ iterū in
ꝓtoriū Pilat⁹ ꝛ vocauit Jesum ꝛ dixit ei
Jo. xviij. Tu es rex iudeoꝛ? De duab⁹ ac
cusationib⁹ nō interrogauit/nō de subuer

stone gentiū: qz iudei dicebant ipm facere miracla. z hoc nō erat subuertere gentes: nec de tributo qz sup hoc audierat respon sum chri. Respondit Jesus. A temetipso hoc dicis an alij tibi dixerūt de me? Respondit Pilat⁹. Nūquid ego iudeus sum? gēs tua z pontifices tui tradiderunt te mihi. Quid fecisti? Rndit Jesus. Regnū meū nō est de hoc mūdo. si ex hoc mōdo esset regnū meū: ministri mei vtiqz decertarēt/ vt non traderer iudeis. Meū autē regnū non est hinc. Dixit itaqz ei Pilat⁹: ergo rex es tu? Rndit Jesus: tu dicis: quia rex ego sum. Ego in hoc nat⁹ sum: z ad hoc veni in mundū: vt testimoniū phibeam veritati. Omis em qui ex veritate est/ audit vocē meam. Tunc ait ei Pilat⁹. Quid est vitas? quā solutionē audire nō meruit? qz iudiciuz a veritate incho auit: sed in veritate nō stetit. Vel scōm Aug. solutionē nō audiuit: qz subito venit in mentē ō dimittēdo vnū in paschate. z Jdeo cuz hoc dixisset. Jteruz exyt ad iudeos z dixit eis. Ego nullā inuenio in eo causaz. At illi inualescebāt dicētes. Cōmouit pplm docens p vniuersam iudeam incipiens a galilea vsqz huc.

¶ Quo ad tertiū hui⁹ partis. s. eius illustionē. Est sciendū qz Pilat⁹ audiens galileam. Interrogauit si hō galileus erat: vt aūt cognouit qō de ptāte Herodis esset: remisit eum ad Herodē: qz ipse hierosolymis erat illis diebz. Nam Herodes viso Jesu gauisus est: z sperabat signa ab eo fieri. Interrogabat aūt Jesum multis sermonibz: vicz fm Anselmū. Si esset ille pter quē pater suus fecerat interficere innocētes: z si esset ille quē pater su⁹ volebat interficere: Et si esset q Lazarū resuscitauit Et miracula tot fecerat? At ille nihil respondit: tum qz curiose qrebat: tum qz ei⁹ passionē impedisset. Nam pmittebat euz liberare si ad voluz eius fecisset. Stabāt aūt principes sacerdotuz z scribe accusantes eum. Nam vidēs Herodes qz nihil sibi rndebat: credens eum esse fatuū spreuit z illusit eū: z induit eum veste alba. Et remisit eum ad Pilatum/ z facti sunt amici Herodes z Pilatus in illa die. Nam antea erāt inimici adinuicē. z hoc pter duo pmo qz Pilat⁹ pcurauerat sibi a Tiberio cesare mlta pecunia oblata pte regni ipsi⁹ Herodis. Scdo qz in hist⁹ scholastic⁹ Quidā em se faciens filiū dei mltos ō galilea seduxit/ veniēs aūt ad iudeā fecit eū Pilat⁹ occidi. vñ Herodes turbatus est: qz erat de iurisdictione sua: sed nunc quia primo remisit ad eū. facti sūt amici: z impleta est pphetia. Astiterūt reges: z principes zc. Pilatus vidēs qō Herodes remisit Jesum/ ptristatus est valde: et vocatis pncipib⁹ sacerdotū z magistratib⁹ z plebe exiuit foras z dixit illis. Obtulistis mihi hoiem hunc quasi auertentē pplm: z ecce eum cora vobis interrogās: nullā causam in eo inuenio ex his in qbus eū accusatis: sed neqz Herodes: nā remisi vos ad illū. Ecce nihil dignū morte actum est ei: emēdatū ergo illuz dimittā: quasi diceret: fm Bedam. flagellis quantū iubetis afficiā dūmodo sanguine innoxiū nō sinatis effūdere. sequit. Est aūt vobis cōsuetudo vt vnū dimittā vobis in pascha: vultis q dimittā vobis regē iudeoz. Sciebat em q p inuidiā tradidissent eū sūmi sacerdotes Principes aūt sacerdotū z seniores suasērūt pplo: vt peterēt Barrabā. Jesuz vero perderet. rndens ergo preses ait illis. Quez vultis vobis de duob⁹ dimitti barrabā an Jesuz q dicit chr̄s? Erat aūt Barrabas latro/ q p seditionē z homicidiū miss⁹ erat i carcere. exclamauit āt vniuersa turba dicēs. Tolle hunc z dimitte nobis Barrabam. Dixit eis Pilat⁹: quid igit faciā de Jesu q dicit chr̄s? dicūt omes q crucifigatur. O iniustū z peruersum iudiciū. vbi de? despicit/ seruus postulat/ iustus punit/ et inqu⁹ liberat/ agnus occidit/ z lupus accipit/ vita deserit/ z mors seruat. Tūc Pilat⁹ iterū qrens eius liberationē. Ait illis. qd em mali fecit? At illi magz clamabāt dicētes. Crucifige Crucifige euz. Et Pilat⁹ ait illis. Nullā causam inuenio in illo. Corripiā g z dimittā. Et illi inualescebāt vocib⁹ magnis postulātes/ vt crucifigeret. Tūc apphēdit Pilat⁹ Jesuz z flagellauit eū. Primo fm Hiero. qz ois crucifigēd⁹ debebat flagellari: qz credidit eū tali flagellatiōe liberari: sarisfacies pplo. Milites g suscipiētes eū i prozio cogregauerūt ad eū vniuersaz cohortē. z exuentes eū vestimēz suis chlamydē coccineā circūdederūt: q ē vestz ō serico rubeo colore bil ñ

eta quasi purpura ⁊ plectêtes coronã/ de spinis posuerũt sup caput ei⁹/ ⁊ arundinẽ in dexterã ei⁹: ⁊ genuflexis illudebant ei dicẽtes. Aue rex iudeoꝝ ⁊ expuentes i eũz acceperũt arũdinẽ: ⁊ percutiebãt caput ei⁹: ⁊ dabãt ei alapas. O mũdi atq; vanitatũ amatores: respicite vñm, pfecto nõ solũ co lũna illa verꝝtia terra sub pedib⁹ ei⁹ erat sanguine pciosõ respersa. Tũc impleta est ꝓphia illa. Esa. j. A planta pedis vsq; ad verticẽ capitꝭ nõ est in eo sanitas. Iterum aũt exiuit ad eos Pilat⁹ foras ⁊ dixit eis. Ecce adduco eũ foras/ vt cognoscatis qa nullã inuenio in eo causaꝫ. exiuit ergo Je sus portãs spinea coronã/ ⁊ purpureũ ve/ stimentũ: ⁊ dixit eis Pilat⁹. Ecce hõ. In ipsa aũt hora supuenit pia mater cũ alijs: scz Joãne/ Magdalena/ ⁊ alijs sororib⁹. Postq; mater fuisset filiũ intuita: alapis cesum: facie ꝑsputaꝫ: spinis coronatũ: ve/ ste purpurea vestitũ: defecit spũs ei⁹: ⁊ nõ erat fere vox nec sensus: at tandẽ reuersa cepit publice clamare. O yme sole resplen dente. O yme luce resplendente. O mie fi gliolo innocente como te vighio obscura to. O mio chẽo: mio amore. O yme chẽo meo dolore tu sic lo cultello dedimio core de Simeone ꝓphetizato. O Pilato non faire pin a mio figliolo tormentare che io posse mõstrare como a torto est accusato. Nã cũ eũ foras veniẽtẽ põtifices: ⁊ mini stri vidissent clamabãt di. Crucifige. cru cifige eũ: dixit eis Pilat⁹. Accipite eũ vos ⁊ crucifigite: ego em in eo nõ inuenio cau sam. Rñderũt iudei ⁊ dixerũt. Nos legez habem⁹/ ⁊ fm legẽ debet mori: qz filiũ dei se fecit. Cũ aũt audisset Pilat⁹ hos fmo/ nes magꝭ timuit. ⁊ ingressus est prorium iterũ: ⁊ dixit Jesu. vnde es tu. Jesus autẽ responsuꝫ nõ dedit ei. Dixit g̃ Pilatus ei. Mihi nõ loqris nescis qz prãtẽ habeo di mittere te/ ⁊ crucifigere te. O Pilate effi cacit te accusas: qz Jesum inocentẽ potes dimittere. Rñdit Jesus. Non haberes i me prãtem ullã/ nisi data esset tibi desup. Propterea q̃ me tradidit tibi maius pec/ catũ hz. ſ. qz ex inuidia fecerũ: tu aũt ex ti more. vñ Aug. ab ipo deo prãtem accepit hõ. vt iudicaret deũ: qz teste ꝓpha ibi ẽ ab scõdita fortitudo. Et exinde q̃rebat opoꝛ/ tunitatẽ dimittere eũz. Judei aũt clama/ bãt dicẽtes. si hũc dimittis nõ es amicus Cesaris. Omis em q̃ se regẽ facit ꝯdicit cesari. Nã timẽs Cesarẽ Pilat⁹ eduxit fo ras Jesuꝫ/ ⁊ sedit ꝓ tribunali. Erat autẽ parasceue hora q̃si sexta: ⁊ sedit ꝓ tribuna/ li in loco q̃ dicit licostratos. hebraice autẽ golgota. ⁊ dixit iudeis. Ecce rex vester. Il li aũt clamabãt. Tolle tolle crucifige eũ. Dixit eis Pilat⁹. Regẽ vñm crucifigaꝫ rñderunt pontifices. nõ habem⁹ regẽ nisi Cesarẽ. Sedente aũt ꝓ tribunali. misit ad eũ vxor sua dicẽs. Multa hodie passa suꝫ ꝓ visum ꝓpter Jesum. Jdeo dimitte illũ. Nam fm Rabanũ diabol⁹ vidẽs patien/ tiã chri: ⁊ cognoscẽs, pternendũ ab humi litate chri: voluit p mlierẽ reuocare, pcel/ sum passionis chri/ sicut p mulierẽ, pcura uit dãnationẽ hũani generꝭ. vñ dixit Pi/ latus. Ego nullã cãm mortꝭ inuenio in ꝟ hoie. At illi magꝭ clamabãt vt crucifigere tur. Vidẽs aũt Pilat⁹ q̃ nihil, pficeret: sꝭ magis tumult⁹ fieret: accepta aqua lauit man⁹ suas corã ꝓ/o/ dicẽs. Jnnocẽs ego sum a sanguine iusti hui⁹. Rñderũt autẽ. Sãguis ei⁹ sup nos ⁊ sup filios nros: ⁊ fa ctũ est in posterũ: qm triginta dabant pro denario. Tũc Pilatus corã ꝓ/o mre mi/ sera ꝑsente sentẽtiauit Jesuz crucifigẽdũ. O gladi⁹ penetrans cor ẽginis. ¶ Quo ad quartũ hui⁹ ptis. ſ. eius crucifixionez est sciendũ/ q̃ data snia: vt aliqui doct. di cũt ad instãtiã iudeoꝝ milites ceperũt ite/ rũ ei illudere: ⁊ chlamydẽ coccineã iterꝫ cũdederũt ei: ⁊ coronã spineã posuerũt su per caput ei⁹: ⁊ arũdinẽ in dextra ei⁹ pcu tiẽtes caput ei⁹ dicẽtes. Aue rex iudeoꝝ Interim parank instrumẽta passiõis: cla/ ui: crux/ p eo ⁊ ꝓ duob⁹ alijs: sed chri crux maior erat: ⁊ hoc est qõ sequit. Postq; il/ luserũt ei: exuerũt eũ chlamyde coccinea: ⁊ induerũt eũ vestimẽtis suis ⁊ duxerunt vt crucifigerent eũ: ⁊ sic pulsantib⁹ tubis ibat Jesus in medio latronũ. O quantaꝫ verecũdiaꝫ patiebak chrs: tũc q̃ ꝑmo tãte sctitatis fuerat extimat⁹: modo tante ini q̃tatis reputek. O hypocrita: demonũ in/ cãtator o seductor. A lius em sup eũ imũ/ ditiã ꝓiciẽs. Ille⁹ in facie ei⁹ spuens cla/ mabat. moriak pseudo ꝓpha. Et baiulans sibi crucẽ exiuit in eũ locuz q̃ dr caluarie: hebraice aũt golgota. Tunc Magdalena

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ꝛ Joānes vidētes a longe Jesuꝫ portan⁹ tez crucē/aiunt ad Mariā. O ma done: eche la croce ꝓ occidere la nr̄o duce: Jesu chr̄o vera luce de ti ꝑgine nato. Lonabat ire ad filiū misera mat: vt eum iuuaret ad portandū crucē: q̄ magna ꝛ ponderosa ni⁹ mis affligebat Jesuꝫ/ꝑ ꝑibꝫ cruentatū/ ꝛ sanguine deficiēte debilitatū: sed mini⁹ strī diaboli nefarie eū in terrā cadere facie bant. Tūc angustiata mat/dicit Joānī ꝛ Magdalene. Ducite me q̄so ad locū quo valeā videre ꝛ tāgere filiū meū/anteq̄ ꝑ dolore hic moriar: ꝛ veniēte eo ꝓ metodū ante portā ciuitat̄: aspiciēs a longe vidēs filiū sub cruce pene deficientē: afflicta ni⁹ mis cepit dicere. O fili mi: quis mihi tri buat/vt ego ꝓ te moriar. Fili mi ambula/ re nō potes: crucē ampli⁹ ferre non vales: ꝛ te iuuare nō sino⁹. Miseremini miseri e/ mini mei saltez vos amici mei: q̄ manus dn̄i tetigit me: ꝛ vertens se ad socios dice bat. O Joānes est ne hic magr̄ tuus: O Magdalena est hic ne fili⁹ me⁹: O soro/ res cetere agnoscat̄ nepotē vīm: est ne il/ le q̄ velut leprosus ꝛ mortu⁹ venit. Tunc oēs amarissime flebāt Ille est afflicta ma ter fili⁹ tuus. ꝛ appropinḡns filio suo, pie/ cit se sup turbā: ꝛ amplectēs eū clamabat O fili mi dulcissime. O fili mi sāctissime spes ꝛ refugiū meū: quāte angustie/ quāti dolores circūdederūt te, ꝛ hec dicēs velut mortua in terrā cecidit. Ob vidēs Jesus ꝑ dolore/ ꝛ angustia crucē ampli⁹ portare nō valuit: ꝛ sup matrez q̄si mortu⁹ cecidit. quē cū violentia leuātes de terra apprehē derūt Simonē quēdā cirenēsem venientez de villa patrē Alexādri ꝛ rufi: ꝛ angaria uerūt eum: ꝛ imposuerūt illi crucē post ie/ sum. At ꝑgines erigentes ꝑginē cū ea plā gebant post eū/ ꝛ cōuersus ad eas Jesus ait. Filie Hierusalē nolite flere sup me: ſz sup vos ipas flete: q̄m ecce venient dies in quib⁹ dicēt. Beate steriles ꝛ vētres q̄ non genuerūt: ꝛ vbera q̄ nō lactauerūt. Tunc incipient dicere montib⁹ Cadite sup nos ꝛ collib⁹ cooperite nos: q̄ si hoc in viridi ligno faciūt i arido q̄d fiet? Ducebāt duo alij nequā cū eo/ vt interficerent. O anie vtuore q̄d facit? ꝓmittit? ne chr̄m solū as cēdere in montē/ saltē matrē associate. Et postq̄ venerūt in locū q̄ ꝺr calvarie ibi cru cifixerūt. O aia excitare q̄so/ ꝛ nota mo⁹ dū crucifixiōis. Primo cū illuc venerūt et poliauerūt euz vsq̄ ad femoralia: ꝛ in illo actu oēs plage sūt renouate. Deinde cru cē in terrā mittētes foramia faciūt. factis foraminib⁹ Jesuꝫ canes furibūdi: ita nu/ dū sup eā magno īmpetu, precipitant: deinde acceptis clauis grossis de cupisdat̄ ꝛ qua dratis/ q̄ carnē neruo⁹ sit in foramia por tabāt manū dextrā appendentē pmā affi xerūt: ꝛ ictus mallei erat gladi⁹ penetrās cor ꝑginis. O man⁹ scrissime q̄ celos fo⁹ mast̄: cecos illūinastis: quō tractamini, deinde aliā extēdentes: ꝛ cū nō bñ approꝑ pinq̄ret foramini vi nimia traxerūt: ꝛ fu⁹ nib⁹ adeo vt totū ei⁹ pect⁹ dirumperet aut aperiret. deinō pedes ꝑfigētes crucē leua uerūt. O chr̄iani ecce ꝑ illū simi reg̃: ꝛ in medio duo⁹ latronū posit⁹ est: vt sec̄ ꝛ crucifixi sūt cū eo duo larrones: vnus a dextris ali⁹ a sinistris. Tūc impleta ē scri ptura q̄ dicit. Et cū iniq̄s deputatus est. Foderunt man⁹ meas ꝛ pedes meos ꝛc. Scripsit autē Pilat⁹ titulū sup crucē: ez. J. N. R. J. Hūc q̄ titulū multi legerūt: eo ꝙ ciuitatē erat loc⁹ vbi crucifix⁹ ē. ꝛ erat hebraice/ grece/ ꝛ latine. dixerūt q̄ Pilato iudei. Noli scribere rex iudeo⁹ sed q̄ dixit rex sum iudeo⁹. Rndit Pilat⁹. Qđ scripsi scripsi. Postq̄ aūt crucifixerūt diuiserunt sibi vestimēta. Et fecerūt q̄tuor ptes vni cuiq̄ militi ptē ꝛ tunicā. Erat aūt tunica incōsutilis desup ꝛtexta p totū. Dixerunt q̄ adinuicē. Non scindam⁹ eaz: sed sortia mur de illa cui⁹ sit: vt scr̄ptura impleret q̄ dr̄. Diuiserunt sibi vestimēta ꝛc. Stabat aūt ꝛ ꝓplus expectās ꝛ videbāt eū dice tes. Alios saluos fecit/ seipm saluuz facē at. Matt. aūt dr̄ ꝓtereuntes aūt blasphe mabāt eū dicētes. vah q̄ destruis templū dī ꝛ in triduo re edificas illd. salua temetipz si fili⁹ dei es descēde de cruce. Sīr ꝑncipes sacerdotū illudētes cū scribis ꝛ senio⁹ ribus dr̄. Alios saluos fecit seipm saluū fa cere nō pōt: si rex isrl̄ es descēde nūc de cru ce ꝛ credim⁹ tibi: ꝓfidit in deo liberet eum nūc si vult. vt scr̄ptura ipleret. Oēs viden tes me deriserūt me. Tūc ꝓgo gliosa in se reuersa: ꝛ vidēs filiū pēdēte clamauit. O missera/ mortē fili⁹ me⁹ cur secū nō moriꝛ? ꝛ ingerēs apō illū dicebat. O fili mi ꝑ

cissime. noli me derelinq̃re: trahe me post te/ vt recũ moriar. O fili cognosce miserã matrẽ tuã. Jesus aũt cuz eẽt in cruce volens ꝑbo z exẽplo docere: z videns iudeoz̃ pcũ maxim ad pẽm, p eis loq̃t dicẽs: ꝓz Lucã. Pat ignosce illis: qz nesciũt q̃d faciũt. Vbi Jsodor⁹ ór. O chr̃iane a chr̃o disce tolerãtiã: qz palmis est pcussus/ flagellis cesus: spuris illusus: clauis affixus: spinis coronat⁹: morte dãnat⁹: oiz tñ ime mor dicit. Pat parce zc. Unus de his latronib⁹ q̃ pẽdebat. s. gesmas a siniſtr̃z blasphemabat euz di. Si tu es chr̃s saluũ fac temetipm z nos. Rũdens alt dissmas increpabat eũ di. Neq̃z tu times deũ q̃ in eadẽ dãnatione es: z nos q̃dẽ digna factz recipim⁹: hic aũt q̃d malꝛ fecit: z dicebat Jesu. Lu. xxiij. Memẽto mei dñe dũ venerz̃ in regnũ tuũ. Quis illũ docebat/ nisi q̃ in cruce euz pẽdebat. Nã cuz eẽt circa horã nonã: z Jesus mltũ se voluerꝛ ad occidẽtẽ: vmbra chr̃i venit sup eũ. tũc vt daret omi pctõrũ spem de sua passione dixit ei. Amẽ dico tibi hodie mecũ eris in paradiso. Stabãt aũt iuxta crucẽ. Maria mat Jesu z Maria Jacobi z Salome. Naz pia mat videns q̃ latroni taz pia ꝑba dixisset: z sibi ex̃ sub cruce steterat nihil/ nimis afflicta clamabat. O fili mi q̃d ego faciã mat tua cui me desolatã relinq̃s: Nõne ego suz mr̃ tua/ q̃ nouẽ mẽsib⁹ te portaui i vtre meo q̃re g̃ me nõ vocas matrẽ tuã. bñ video q̃ me ffuras. Cũ eã chr̃s vidiſſz: z discipl'm stantẽ quẽ diligebat/ dixit mr̃i sue. Muli er. Ecce fili⁹ tu⁹, deiñ dixit discipl'o. Ecce mat tua. z ex illa hora accepit eã discipl's in suã. vbi Beñ. O q̃lis cõmutatio. Jo. pchõ tradit. fu⁹ p dño. discipl'us p. mgr̃o fili⁹ Zebedei p filio dei. pur⁹ hõ p deo ꝑo. Quõ nõ tuã aiam scindit. h audiẽs qñ et nr̃a liz saxea/ liz ferrea pectora sola scindit recordatio. O yme che cãbio eõsto ceu chr̃o in tãto dolore me lassato. Tũc sentiens neq̃z sensualitatẽ/ neq̃z refrigerũ hr̃e eo q̃ in puris nãlib⁹ derelicta eẽt: vt iplẽ vt rederem⁹ eũ vere passuz. Vñ seq̃t. Sexta aũt hora vsq̃z ad nonã tenebre facte sũt sup terrã vniuersaz: z obscurat⁹ est sol. Et circa horã nonã clamauit Jesus voce magna di. heloy heloy lãma azabathani. h ẽ, de⁹ me⁹ vt q̃d dereliq̃sti me. q̃si dicat. O pat eterne nõ videt/ q̃ sim fili⁹ tu⁹/ z q̃ totalit̃ sis oblit⁹ pẽni amoz̃ te rogo respice ad te clamauerũt pẽes nr̃i. Daniel in lacu leonũ Joseph i carcere. Susãna in angustiꝑ z salui facti sũt/ in te sperauer̃t z liberati eos. Ego aũt q̃ fili⁹ tu⁹ nõ estimoz̃ a te/ nisi tãꝑ ꝑmis: z nõ hõ. O x̃tus doloz̃ hec ꝑba fuerũt mr̃i. O fili vellẽ te iuuare: sed nequeo. Quidã illic stãtes z audientes. s. romani milites linguã hebraicaz̃ nesciẽtes dicebãt Heliam vocat iste. Alꝯ autẽ dicebãt. sine videam⁹ an Helias veniat liberãs euz. Nã sciens Jesus q̃ omnia ꝓsumata sunt: vt scꝑtura impleret ór. Sitio: vbi Beñ. O bone iesu q̃d loq̃ris q̃d dicis in cruce. cuz iniqs suspẽderis in ligno. clauis ꝓfigeris z dicis: sitio: q. d. tot fi nisti cruciat⁹ doloribꝫ: z nullaten⁹ es cõq̃stus/ z mõ dicis sitio. incipis ꝓqueri nõ a queum liquorẽ: sed fidẽ z salutẽ miserabiliꝫ pctõrꝫ: p quoz̃ salute sic aspere cruciaris. Vas g̃ plenũ accero ad potandũ erat z ꝓtinuo currẽs vn⁹ spongiã plenã imple uit acero/ circũponẽsq̃ calamo obtulit oi. ei⁹: z dabãt ei bibere myrrhatũ vinũ cum felle mixtuz. Dicũt quidã q̃ dederunt sibi ex cõpassione vt citi⁹ moreret. Tũc impletũ est illud. ps. Dederũt in escã meã fel z in si. me. pota. me ace. O x̃tus doloz̃ fuit mr̃i cũ filio suo siti morieri nõ potuit succurrere. Cõsiderans aũt q̃ tps aduenisset ad patrẽ redeũdi Eleuata capite ihus ceꝯlũ di. in ma. tu. cõ. s. meũ: tes⁹ aũt clamãs voce magꝝ ór. Cõsumatũ e. s. mysteriũ ꝓpt̃ qꝫ carnẽ assũpsi: z oia q̃ de me scꝑta sunt iã ꝓpleta videnk: z hec di, expirauit. Vbi Beñ. ait. Ascẽdit in altũ vt lõgi⁹ audiret fortit̃ clamauit. vt non excusaret̃. clamoziach: ymas addidit/ vt hõ cõpateret̃: hec fuit ꝓma doloz̃ vox. p q̃ tota mõi machina visa est pit̃ doluisse. tra tremoꝛib⁹ q̃tit̃: aperiũt sepulchra: velũ tẽpli scindit̃: z celũ i suis lũinarib⁹ obscurat̃. solũ hõ nõ cõpatit̃. p q̃ iesus occidit̃. Sed̃t z velũ tẽpli scissuz ẽ in duas ptes a sũmo vsq̃z deoz̃ suz z tra mota ẽ/ z petre scisse st̃/ z monumẽta apta st̃: z mltra coꝛpa scrõꝝ q̃ dormierãt surrexerũt z exierũt ò monumẽtis p⁹ resurrectionẽ iesu/ veniẽtes in scrãm civitatẽ et

apparuerūt multis. Tunc mater ad filiū ait. Oyme.x. vita mea laia te visita la tua pena infinita me ha ferito mortificato. O yme sole resplendēte. O yme sole refulgē/te. O yme figliolo innocente comode ve/ghio obscurato. O Joānes: figliolo nello morto e il tuo fratello ferita seno de quel lo coltello che me fu apherato la luce vera si se peruta che e morto coluy che a vita p luy la morte e finita ⁊ lo inferno spoliato. O crux seuera q̄ mat filiū es ef/fecta: qz abstulisti eū mihi ego ap̄lexabar eum cū brachijs ⁊ tu stringis cum clauis: ego inuolui eū pannis: ⁊ tu extēdisti eū li/gnis: ego cū lacte potaui: et tu aceto. red de filiū meum flecte ramos arbor alta. O mors miserere mei. Tu sola refrigerū mi hi dare potes. Cēturio autē ⁊ q̄ cū eo erāt custodiētes Jesuz viso terre motu ⁊ his q̄ fiebant: ⁊ q̄ sic clamās expirasset timuerūt valde ⁊ glorificauerūt deū sic dicētes. Ve re filiꝰ dei erat iste: ⁊ cōis turba eoz q̄ soli aderāt ad spectaculū illud et videbāt que fiebāt pcutiētes pectora sua reuertebant. iudei vero q̄m parasceue erat vt nō rema/neret in cruce corpa sabbato. erat em̄ ma gnus eis dies sabbati pseuerātes i neqtia ⁊ crudelitate ñ satiati rogauerūt Pilatū vt frangerent eoz crura ⁊ tollerēt. Venert ḡ principes ⁊ fregerūt eoz crura q̄ cruci/fixi erāt cū eo. q̄s videns pia mr̄ et nescies quō filiū defendere posset ad hūilitatz ve niā recurrit genuflexa añ eos et dixit: ego sum misera mr̄ hui⁹ iam in cruce defuncti parcite p̄coz ei: qz mortu⁹ est: et ego parco vobis mortez quā dedistz filio meo. Un⁹ aūt militū Longin⁹ appuit lat⁹ ei⁹ lācea ⁊ ꝛtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua: tūc mr̄ ni mio dolore afflicta velut mortua cecidit in ꝛra. Naz post cū illud factū essz: qz erat parasceue qd̄ est añ sabbatū venit q̄dā bō diues ab arimathia ciuitate iudee q̄ erat decurio vban⁹ ⁊ iust⁹ nomie Joseph q̄ ⁊ ip̄e erat discipl⁹ Jesu. occult⁹ tñ ꝓpt̄ me/tū iudeoz expectās regnū dei hic n acce/uit consilio: ⁊ actib⁹ eoz audito q̄ milites venerāt hac de cā. s. vt frāgerēt eoz crura ⁊ deponerēt ne arriperēt corp⁹ Jesu ⁊ ma le tractarēt audacē intrauit ad Pilatū et petijt corp⁹ Jesu. Pilat⁹ āt ꝑm Marcuz miserꝰ ē ⁊ accersito Centurione si mortu⁹ esset interrogauit eū: ⁊ cum cognouisset a Centurione donauit corp⁹ Jesu. Joseph āt mercat⁹ sindonē venit ⁊ tulit corp⁹ Jesu. Venit āt ⁊ Nicodem⁹ q̄ venit ad eum no cte p̄mū ferēs mixturaz myrrhe ⁊ aloes q̄si libras centū. Quos vt a longe p̄spexit mr̄ afflicta timēs ē alios q̄ ad nocēdū ve nirēt ad Joānē stantē cū ea se quertēs ait bat/q̄d faciā de filio meo. Ecce canes ad/ uenīūt ñ satiati morte eius crudelissima. o Jo. o Maria. o cetere sorores iuuate de/ fendite filiū meū ad ei⁹ ꝓba cunctz fletibꝫ, Jo. illis obuiā vadit: ⁊ illos a gressu reuꝰ: ait ad ꝓgiem. Noli timere mr̄ ictissima. ecē discipli Joseph ⁊ Nicodem⁹ q̄ veniūt ⁊ approp̄inq̄ntes salutata ⁊ cōfortata mr̄e luce⁹ erat maxim⁹: sz resumpto tandē spi/ritu parauerūt ad depositionē corpis/ q̄s vidēs mr̄ volētes Jesum deponere q̄si de morte reuixit ei⁹ spūs/ et put poterat eos adiuuabat: statimq̄z defixa vna manu ce/pit eam manib⁹ sustinere: ⁊ cū ꝺposit⁹ essz cepit eū in gremio suo: nūc caput nūc ma/nus amplexabat dī. O fili mi nōne h̄ est os bñdictū q̄d sic dulcit iudeis p̄dicabat: he ne sunt man⁹ q̄ tot miracula faciebāt: hi ne sūt pedes q̄s seue iudei ꝛclauabant: nōne hoc est lat⁹ ei⁹ quo iudeos tam ardē ter amabat. vñ fili mi tāta crudelitas/ tanta ip̄ietas/ tanta canitas/ et his filiꝰ oēs ad fletū inuitabat: Magdalena ꝓ ad pe/des q̄si ebria. Jo. ꝓ: mr̄ez: ⁊ sic oēs a ma/re flebant. Aduenīēte ḡ sero Joseph ⁊ Ni/codem⁹ voluerūt tradere corpus sepultu/re: sed afflicta mr̄ nō permittēs aiebat. O amici mei nolite tā cito subtrahere a me filiū meū q̄d nō valui tenere viuū/ saltez teneam mortuū: tunc Jo. ait. O dña mea tarda est hora/ p̄mitte sepelire filiū tuū: ne ⁊ hi habeāt scādalū a iudeis. ⁊ sic ap̄ prey/ces Joannis ligato iam corpore mote iu/deoꝝ posuerūt illud in monumēto nouo in loco qui erat in horto vbi crucifixus est Jesus. Ibi ḡ ꝓpter parasceuen iudeorum quia iuxta erat monumētū posuerunt Je/sum: ⁊ aduoluerūt saxum magnū ad hostī/um monumēti: ⁊ abierūt oēs plorantes i ciuitatem. Amen.

Finis sermonū de decem p̄ceptis cū passione. Sequuntur de Fide.

Sequuntur Sermones Petri Hieremie De fide: vna cum theologicalibus in cuiuscūq; sermonis initio questionibus nuperrime additis.

De necessitate fidei Sermo .I.

Fides tua te saluū fecit. Lu. vij. et Lu. xviij. ¶ Dicit Fides tua te saluū fecit: in genere masculino: cape q̄d vis. Iz meli⁹ ē dicere/saluā: ſm q legit in euāgelio q̄ggesime. Jn q̄ dñi⁹ ca incipe p̄dicare. Verba ꝓposita l'ſaliter sunt dicta p saluatorē Marie magdalene Sz moraliꝫ pūt adaptari cuilibet aie christiane de h̄ seculo migrāti: cui saluator dicit. Fides tua tē. ¶ Pro sermonis fundamēto in q̄ agit ō fide/ozik theologicalē q̄ ¶ Querik Utꝫ añ christi aduentū fuerit fides necessaria de his q̄ mō credi⁹: Arguik q nō. Ad pfectā obedientiā sufficit iplere q̄ precipiunk/cū ꝓmptitudine iplendi alia si p̄cipienk. igik ad pfectā fidē sufficit credere q̄d explicak credēdū cū voluntate credēdi alia/si explicarenk sibi. Sed añ christi aduētū nō fuerit tot credibilia reuelata: q̄t mō sunt a nob credita. nō em̄ fuerūt tūc sacramenta noue legis instituta: nec ptūc fuerūt reuelata mlta cōtenta in nouo testamēto q̄ non ptinebank in veteri testō. igitur tē. ¶ Jn oppositū. Pro oi statu fuit necessariū hoi diligere oia diligibilia ex charitate: q; cuilibet necessariū fuit charitatē habere: z charitas in q̄cūq; gradu ad oia diligibilia se extēdit. q̄ illꝫ p oi statu necessaria fuit fides respectu oiū credibiliū: q̄a charitas n̄ pficik sine fide. sequik. Et q̄stio manet p veraq; pte dubia vor. ¶ Ad q̄stionē ſndendū est ſm Sco. sup iij. sen. dist. xxv. q. j. q̄ ad actū fidei duo cōcurrūt necessario. Primū ōz habitus inclinās determinate i vez. Secūdū: dicunk credibilia aliq̄ modo pñtia. credibilia nō adsunt presentia in habitu: ideo requirik doctor qui aliquo modo ipa explicet. s. deus: vl aliq⁹ alⁱ⁹. Quilibet igik renek ad tot credenda ex habitu/quot credibilia sunt sibi explicita ab aliq⁹ scientib⁹. Et q̄a null⁹ i veteri lege habuit tot sibi explicita quot habem⁹ i lege noua: ideo null⁹ tenebak ad tot explicite credenda. Etsi aliq⁹ habuerit sibi tot revelata vt forte Abraā/tenebak illa credere/z alīs credēda explicare ꝓ captu mētis sue/z p statu illo. ideo sequik q̄ntuz ad actū fidei/qui ōz habit⁹ inclinās in verū/ante christi aduētuz fuit fides necessaria de his q̄ mō credim⁹. quod patet p rōnez Scoti vbi s. quia sicut aia nō est accepta deo/nisi oznek z pficiak per charitatē q̄ ad voluntatē: sic nō acceptak a deo/nisi pficiatur habitu supnaturali q̄ ad intellectum sez p fidem. Et sicut necessariū fuit oīnib⁹ ante christi aduentū habere charitatē: sic et habere fidem. Et ad argumentū ōz q̄ est simile: q; fides est in intellectu subiectiue Jdeo fidem habeamus/vt dicat nobis ꝙ quod habek iuxta ꝙba ꝓassumpta: Fides tua tē. ¶ Predicatur⁹ igik de articulis fidei: q̄dam de fide pmo: dicta ponā ꝓ nostra instructione z pparatione materie articulo⁹ clarius intelligende. Et de quolibet istoꝝ fieri poterit vnus sermo/put dominus gratiam dederit.

Primo q̄dem de fidei necessitate.
Secundo de fidei quiditate.
Tertio de fidei veritate.
Quarto de fidei pfectibilitate.
Quinto de fidei vtilitate.

¶ Hodie aūt sufficiet predicare de pmo puncto. videlicz de fidei necessitate. et erit materia aliq̄liter speculativa. Pro huiꝰ q̄ materie declaratione est notandū: q̄ vera ꝙclusio est in sancta theologia: q̄ fides est necessaria ad salutē humanā. Hec aūt cōclusio ꝓbak ratione: autoritate: z exēplo. z ponek in fine sermonis. Pro rōnis aūt intellectu est notandū q̄ in omni via z in oi opatione est pmo necessaria cognitio sui ipsius opationis vel vie. Et huiꝰ ratio est. quia finis ē causa causaꝝ que mouet agēte: z pncipiū opationū nostrarū. Licet em̄

finis sit vltimus in executõe: tñ est ꝓmus in intentiõe: z mouet agentẽ. Sicut eñ̃ se hñt ꝓncipia in demõstrabilia in speculabilibꝫ: sic habet se finis i opabilibꝫ. Pone exẽplũ. Si dicis famlo tuo vel seruo: Ambula. statim ꝝrit/quo: Sic si tu motus fuerz ad ambulãdũ: statiz añ̃ ambl'are incipias/ꝓcipis finẽ q̃ vadas. et sic est in q̃cũq; opatiõe. Da exẽplũ de illo qui fabricat domũ: qz intẽdit finẽ habitãdi vel vẽdẽdi. Sic de scribente libꝫ. sic de muliere filante vel terente. sic de medico medicante z ad finẽ sanitatis. sic de legista zc. Hec ad rem ptinet: siue sit malus: siue sit bonꝰ finis. Nã ꝯliscũq; sit finis: sp mouet agentẽ. Dõ ad ꝓpositũ. Nos oẽs in hoc mõdo sumꝰ viatores: nõ em hẽmꝰ h̃ ciuitatẽ manentẽ sed futurã inqrimꝰ: Heb. vi. Finis aũt ad quẽ ordinati sumꝰ z tendere debemus: est deꝰ. nõ aũt diuitie: nec honores nec voluptates z hmõi. Sicut em ipe deus est cã efficiẽs oim p potentiã suã: z exẽplaris p suã sapiam: sic est z finalis p suaz bonitatẽ. Apoc. j. Ego sũ alpha z o: ꝓncipiũ z finis. Nã sicut dr magr sen. i. ij. di. j. Ad hũc finẽ creatꝰ est hõ vt cognoscat deum: z ꝯscẽdo diligat: diligẽdo possideat, possidendo fruat. In cognitiõe dei consistit pfectissime hũana beatitudo/q̃ est finis nr̃. Itẽ Aug. xix. de ciui. dei. c. xx. Hõ est vera sapia q̃ intentiõem suã in bis q̃ prudenter discernit: gerit fortiter: cohibet temperanter: iuste; distribuit: nõ ad illũ dirigit finẽ/vbi deꝰ erit oia in oibꝫ: eternita/te certa atq; pace pfecta. Hec ille. Et ido ad ipm tẽdere debemꝰ cũ toto intellectu: cũ toto affectu: cũ totz viribꝫ corpis. Ps. Accedite ad eũ z illuminami: z facies vestre nõ confundenf. Et sic deꝰ incarnatus nos ad ipm inuitat dicens. Venite ad me oẽs q̃ laboratz z onerati estz Mat. xj. Cũ ꝯ deꝰ sit finis nr̃: sequit q̃ nos ꝏbemꝰ ipm scire z cogscere Vide in. iij. ꝯ gen. c. xxv. vbi agit q̃ intelligere deũ/est finis oĩs intellectualis substantie. Itẽ in. j. ꝯ gen. c. v vbi dr q̃ phs in. x. eth. reph̃dit Simonidẽ quẽdã q̃ psuadebat hoibꝫ vt ptermitterent diuinã cognitiõem z hũanis rebꝫ ingeniũ applicarẽt. Oportz (inq̃bat) hũana sapẽ hoiem: z mortalia mortalẽ. Vñ phs reph̃dẽs eũ dr, Hõ se dz ad imortalia et diuina trahere q̃ntũ põt. Et q̃nto pfectꝰ cognoscimꝰ ipm deũ: tãto feliciores z beatiores sumus. qz vltima z pfecta beatitudo homis in dei cognitiõe ꝙsistit. iuxta illud Joã. xvij. Hec est aũt vita eterna: vt cogscant te solũ vez deũ z quẽ misisti Jesum chm. Itẽ eccia. Deꝰ quẽ nosse viuere tẽ. Itẽ ps. Vacate z videte q̃m ego sum deus tẽ. Nota Vacate ꝙ ptẽplatoez: z videte ꝙ cognitiõem. Et ex h̃ inferf q̃ necessaria est homi cognitio de diuis. nullũ aũt est ita ꝙuenies z sufficiẽs mediũ ad badẽdũ cognitiõem de diuis in hac vita/sicut fides. Pro cuiꝰ etiã clariori intellectu debemꝰ notare: q̃ sicut tãgit b. Tho. in. iij. ꝯ gen. in ꝓoemio. Hõ de diuis tripliciter cognitiõem hr̃e põt. Prima ẽ cognitio nature. et hec hr̃ ꝙ cognitiõem naturalẽ. Secũda gr̃e: et hec hr̃ ꝙ reuelatiõem diuinalẽ. Tertia glie: z hec hr̃ ꝙ visionẽ supnaturalẽ. ꝑma est bona. secũda melior. tertia optima. Prima q̃ cognitio de diuis hr̃ ab hoc mine naturalr ꝙ creaturã. Nã sic ꝙ sensus z motũ mẽbroz corpis cogscimꝰ aiaz esse in corpe hois: vt dr Phs. j. de aia. Iteꝝ sensu nõ ꝓcipiak: vtpote cũ sit spũs. sic z ꝙ motũ mõi cognoscik q̃ sit deꝰ. Verbi gratia. Vides celos moueri: solẽ: lunã: z stellas, sic etiã vides motũ elemẽtoz: siue loquamur de motu locali: siue de motu generationis z corptionis. Et hoc motu ꝯsequi q̃ sit deꝰ naturalr. Ista modo ce guerunt phi naturalr deũ esse. Vñ Virgiliꝰ in. vi Eneid. carẽs q̃dẽ fide/sed lumie naturali rõnis illustratꝰ: sic inqr. Principio celũ et terrã cãposq; liq̃ntes: Lucentẽq; globũz lune titaniaq; astra Spũs intꝰ alit: totaq; infusa ꝙ artus Mens agitat molẽ: et magno se corpore miscet. Patet ꝯ q̃ et motu mõi ce ꝯscik deꝰ naturali cognitione. Hoc etiã aplis attestatr Rom. j. Invisibilia enim dei/a creatura mõi ꝙ ea q̃ facta sunt intellecta ꝙspiciunf: sempiterna q̃z virtꝰ ei⁹ z divinitas. Nota Invisibilia dei. s. attributa ꝙsonis divis. s. poteria: sapia: bonitas. Poteria aũt dr cogscik p magnitudiné creaturaz. Sap. xiij. A magnitudine em spetiei z creature/cogscibiliꝰ poit creator horũ videri, Sapia: in o: die vero creaturi. s. in cursu stellaz z solis z lune z in elemẽtis z in mutatiõe tẽpoz tẽ. Bonitas eius in

ꝯseruatiõe creaturaꝝ. Vide ō hoc clariꝰ post fetū Trinitatꝫ ser. xviij. ptc. ſ. Nota etiã A creatura mōt. i. ab hoie: q̃ particiꝑat cū oi creatura. ſ. cū creaturis hñtib⁹ ſolũ esse: ⁊ etiã cū hñtib⁹ viuere: ⁊ cū hñtib⁹ sentire: ⁊ etiã cū hñtib⁹ intelligere. ſ. cū angelis. Ido vocat hō creatura mōi. Bar. vl. Predicare euãgeliũ oi creature. Glo. i. homi. Patet g̃ ꝑma cognitio de diuinis. Sed q̃ intellect⁹ nr̃ nō pōt naturaliꝫ inuestigare oia q̃ sunt necessario cog̃scẽda ō diuinis: q̃ sunt trãscẽdentia hũanã ratiõez: ideo est necessaria scẽa cognitio/q̃ hz̃ p fide. Nã liez in rep̃ natura nihil sit cog̃scibile ⁊ manifestiꝰ deo: tñ ꝓter modicitatẽ intellect⁹ nr̃i nõ possum⁹ ꝓtingere ad plenã cognitionem diuinoꝝ: q̃ntũ ꝑtinet ad necessitatẽ salutꝫ nr̃e. Propter q̃d ōt phs i. y. Dicta. q̃ sicut se habet ocul⁹ noctue ad solẽ: sic intellectus noster ad ea q̃ sunt manifestissima in natura. Declara ſiltrudinẽ de oculo noctue ad solẽ. ¶ Et ideo ẽ scẽa cognitio q̃ habek p fidez ꝑ quã hō cognoscit aliq̃ de diuinis: q̃ hũana rõne inuestigari nõ pñt: ⁊ hz̃ reuelatõe dei facta per ꝓphetã ⁊ reuelata interi⁹ ꝑ inspiratiouẽ ⁊ ꝓ gram, iuxta illud Joã. x. Hec aũt scꝑta sunt vt credatis: et vt credẽtes vitã habeatis in noie ei⁹. Jtẽ. j. Cor. ij. Oculꝰ non vidit: nec auris audiuit: nec i cor hois ascẽdit/q̃ ꝑparauit de⁹ diligentib⁹ se. Nobis aũt reuelauit de⁹ ꝑ spũm suũ. Et hec cognitio est melior: q̃ ꝑma: vt infra patebit. ¶ Tertia aũt cognitio de diuinis est optima: q̃n ania separa videt i patria deũ sicuti ẽ: clare ⁊ limpide. De q̃ visione loquit apls. j. Cor. xiij. Et nte eñ nũc cognoscim⁹ ⁊ ex parte ꝓphetam⁹. Videm⁹ nũc ꝑ speculum in enigmate: tunc aũt facie ad faciẽ. Con cordat Joãnes. j. Jo. iij. Videbim⁹ eum sicuti ẽ. Ps̃. Sicut audiuim⁹/sic vidim⁹ in ciuitate dñi nr̃i tẽ. De oib⁹ his tribus cognitiõib⁹ hz̃ autoritas Job. xxvj. Ecce hec ex ꝑte dicta sunt viaꝝ ei⁹. Viaꝝ. i. creaturaꝝ: hoc q̃ ad ꝑmã. Et cũ vix paruam stillã sermonũ ei⁹ audierim⁹: q̃ ad secũdã. Sermonũ ei⁹: ecce fides: q̃ ꝑ sermões dei reuelatꝫ hz̃. Nota Audierim⁹: q̃ fides ex auditu: auditꝰ aũt ꝑ ꝙdũ chr̃i. Ro. x. Nullo eñ sensu ꝓcipiunt ea q̃ sunt fidei/nisi ꝑ auditũ. Ex practice. Quis poterit tonitruũ magnitudis ei⁹ intuerꝝ: q̃ ad tertiaꝫ. Quis poterit tẽ. q̃si di. nullꝰ in hac vita mortali: vt infra sequit. Sic igit de diuis triplicẽ cognitiõem hz̃e possum⁹. Dõ tertia cognitio q̃ ẽ clarissima/in hac vita hñi nõ pōt: iuxta illd Ecc. xxxij. Nõ me videbit hõ ⁊ viuet. Et intellige/nisi ex ꝓuilegio sic Paulo fuit cõcessũ. Prima aũt cognitio nõ sufficit ad salutẽ: eoq̃ ñ plene istruit nos ad salutẽ de diuis: vt infra patebit. Et tõ est necessaria scẽa cognitio fidei q̃ ẽ media: ꝺa ꝑ eã plꝫ cog̃scim⁹ de diuis q̃ ꝑ ꝑmã: liez min⁹ q̃ ꝑ tertiam. Et sic patꝫ ratio: quare est necessaria fides in hac vita. Autoritas Heb. xj. Sine fide impossibile est placere deo. Credere eñ oportꝫ accedentẽ ad deum q̃ est: ⁊ q̃ inq̃rentib⁹ se remũerator sit. Et q̃ vt dixi: cognitio finis est ꝑma in intellectu: ⁊ finis est ꝑm⁹ in intentione: Jõ fides ẽ ꝑma inẽ ceteras ſtutes: vt infra dicek ser. prio. ptc. ij. Sed adhuc vt clariꝰ cog̃scak q̃re ꝑma cognitio ō diuinis q̃ naturali rõne habek nõ sufficit homi ad salutẽ: sed fuerit necessaria cognitio fidei: est notandũ q̃ xp̃s q̃nq̃ rõnes.

Prima: quia cognitio fidei cognitione naturali est certior.

Secunda: quia est citrior.

Tertia: quia est cõmunior.

Quarta quia est latior: siue ampliꝰ.

Quinta: quia est vtiliꝰ.

¶ Prima cognitio fidei ẽ certior. Rõ. ꝺa naturalis ratio ẽ multũ deficiẽs a cognitione diuinoꝝ. Et⁹ signũ est: q̃ ꝑh̃ de rebꝫ diuinis naturali inuestigatione ꝑscrutantes/in mltꝫ errauerũt: nec sibiꝝ ꝑis cõsenserunt. Vñ q̃dã dixerũt oia a causa cẽ facta sic Democrit⁹. Quidã dixerũt solẽ vl' aliq̃d hmõi eẽ deũ. Quidã dixerunt ꝑles de os esse. Vide de hoc post finem sermonis hui⁹. q̃ iuꝑ hz̃ ōt Aug. Et q̃d mirꝝ: cũ etiã in rebus sensibilib⁹ que sensu ꝓcipiunt/nõ pōt ratio humana pertingere ad ꝑfectam cognitiõem eaꝝ. Hoc etiã patet in oi sciẽtia in qua manifestũ est q̃ multe ꝓpe opiniones doctoꝝ inueniunt. Sicut patet in iure ciuili ⁊ canonico ⁊ medicina tẽ. Nõ aũt diuersum est ⁊ contrariũ: certum esse non potest. Vnde homo pōt falli ⁊ etiã fallere aliũ: etiãsi ipse non fallat, sed deus nec falli potest/nec fallere: q̃ veritas est.

Igit cū ratio humana nō potest pringere ad pfectā cognitiōem rez creaturaz ꝓ sibilū: quanto magis in reb⁹ diuinis q̄ nullo sensu ꝓcipi possunt. Ut igit esset apud hoies indubitata z certa cognitio de deo: oport⁹uit q̄ diuina eis p modū fidei tradērent: q̄si a deo dicta/q̄ mētiri nō pt. quam q̄dem cognitiōem hz̄e hō nō pōt/nisi per modū discentis a deo. iuxta illud Joā.vj. Omis qui audit a patre z didicit: venit ad me. Unde certior est cognitio q̄ habet p fidem/ꝙ̄ q̄ hz̄ p sciam. Et pte etiā certitudinis: q̄z fides innitit veritati diuine: que est ei⁹ obiectū. Scientia aūt innitit ratiōi humane: vt no.b. Tho. ij.q.iij.ar. vlt. Uñ Eph̄. iij. Non ampli⁹ ambuletis: sic z gentes ambulāt in vanitate sensus sui: tenebris obscuratū habentes intellectuz. Jrez Esa. liij. Ponā vniuersos filios tuos doctos a dño. Vide infra ser. v. par. iij. Nec obstat q̄z visus est certior ꝙ̄ auditus. q̄z certior aure arbiter est oculus. sed fides est ex auditu: vt ōr Ro. x. In scia aūt z intellectu z sapia includit q̄dam intellectualis visio. ex q̄ videt q̄ sit certior cognitio scie ꝙ̄ fidei. Rñ. ꝑm b. Tho. ar. vbi s. ad secundū: q̄ ceter⁹ paribus/visio ē certior auditu. sed si ille a quo auditus multuz excedat visum videntis: sic certior est auditus ꝙ̄ visus. sicut aliq̄s parue scientie magis certificat de eo qđ audit de aliq̄ scientifico: ꝙ̄ de eo qđ sibi ꝑm suam ratiōem videt Et mlto magis hō certior est de eo qđ audit a deo/qui falli non pōt: ꝙ̄ de eo qđ videt ꝓpria ratione/que falli pōt. ¶ Secunda cognitio fidei certior est ꝙ̄ cognitio scientie. Scientia em̄ ad quaz ꝓtinet ꝓbare deū esse z esse vnū: z alia hmōi ō deo s. ē potentissimū: sapientissimū z c. vltio hoibus addiscēda ꝓponit: suppositiz mltz aliis scientijs: z nō nisi post magnū tps. Uñ metaphysica q̄ circa diuina ꝓtat/inf phie pres vltima remanet addiscēda. Qđ etiā patet in cognitiōe rez sensibiliū ad quam hō nō pōt pringere/nisi post longū studiū Unde hoies p multos annos in studijs manent anteq̄ possint addiscere pfecte scientiam illā. Uñ de q̄dam pho ōr q̄ stetit trigita annis in deserto vt cognosceret naturam apis. Quanto ꝙ̄ mlto magis post multū tps vacabit ad cognitionē naturalem diuinoz⁹: Et hoc valde damnosū est hoi q̄ ad opa meritoria: que sine dei cognitione non ꝓsunt. Unde sup illō Ro. xiiij. Omne q̄d nō est ex fide/peccatū est: dicit glo. Aug. Ubi deest cognitio veritatis ibi ne: falsa est virtus/etiā in optimis moribus. Ut ꝙ̄ citi⁹ hō cognoscat deū: fuit necessariū vt deū z diuina p fidem cognosceret: que statim hō ꝓcipere pōt/postq̄ ad vsum rōnis puenerit. ¶ Tertia cognitio fidei est cōmunior. multi em̄ in studio scie ꝓficere nō ꝑnt ꝓpter multa impedimenta. Btūs Tho. in ꝓmo ꝙ̄ gē. c. iij. ponit tres causas quib⁹ plurimi impediunt a fructu studiose inq̄sitiōis que est inuētio veritatis. Quidā siq̄dem impediunt ꝓpter complexionis indispositiōem: ex q̄ multi naturaliter sunt indispositi ad studendū. Unde nullo studio ad hoc pringere possent vt ſmū gradū humane cognitiōis attingerēt: q̄ in cognoscendo deū consistit. Quidam ꝙ̄ impediuntur necessitate rei familiaris. Oportz em̄ esse inf homies aliqs q̄ ꝓtalibus admistrandis insistant: q̄ tantuz tps in ocio/cōtemplatiōe cognitiōis non possent expendere/vt ad summū fastigiū humane inq̄sitionis pringerent. s. dei cognitionē. Quidā aūt impediunt pigritia z c. Isti ꝙ̄ tales oino a dei cognitione fraudarent: z cōsequenter a felicitate pfecta. Fuit ꝙ̄ necessariū vt diuina p modū fidei crederenda ꝓponerent: cuius cognitio cōis est omnib⁹ hoib⁹: vt sic ōis caro saluari possit Quia sicut ōr ap̄lus Col. iij. In chō nō est masculꝰ z femia: gentilis z iudeus: circūcisio z ꝑputium: barbarus z scytha: seruus z liber. sed omnia z in omnib⁹ chīs. Rom. j. Non em̄ erubesco euangeliū: virtus em̄ dei est in salutē omni credenti. iudeo ꝓmū z greco. ¶ Quarta cognitio fidei est latior siue amplior. quia ad pla extendit ꝙ̄ cognitio que habet p rationē naturalem. Nā p rōnem naturalē nō possumus cognoscere de deo/nisi q̄ est deꝰ z q̄ sit vnus: z q̄ sit oipotens: iustus z c. Sed vide de hoc practice in festo Epiphie: in sermone magri Vincentij q̄ incipit Zmi labunt gentes in lumie tuo. pte. y. Qz sit trinꝰ in ꝓsonis/nō pōt rōne naturali comprehendi. Itē mysteriū icarnatōis: nec passionis: nec alij articli fidei. q̄s oēs cognos-

scimus p fidē. Et ideo amplioꝛ est ⁊ maioꝛ. Vñ apl's. Loq̃mur dei sapiam in mysterio q̃ abscondita est/ quā nemo p̃ncipū huius seculi cognouit. Principū. Glo. i. philosophoꝝ. Et infra. Nobis aūt reuelauit deꝰ p spūm suum. j. Loꝛ. ij. Ideo maioꝛē cognitiōem de diuis habet hodie yna vetula: q̃ olim maximi phi: Plato: Aristo. ⁊ ceteri. Vñ oꝛ Eccl. xlv. Plurima em̃ supꝫ sensum homis ostensa sunt tibi. Et h̄ etiā vult b. Tho. ij. q. ij. ar. iij. ad tertiū. Itez Esa. xj. Repleta est terra sciētia dñi sic aq̃ marꝫ operientis. ¶ Quinta cognitio fidei est vilioꝛ. Nā assentire his ad q̃ꝫ cognitione mauuduxit hō p rōnem hūanā/ nullus meriti est. Verbi gra. Credere q̃ solet moueat. vl q̃ hō sit moꝛtalis ⁊ hmōi: que humano sensu ⁊ rōne cognoscunt. Grego. Fides non habet meritū: cui humana ratio pbet expimentuꝫ. Sed assentire his q̃ humana rōne cōprehēdi ñ pūt: sed ex diuina reuelatiōe cognoscunt: est maximi meriti/ duplici rōne. Primo rōne reuerētie quā exhibet hō deo: quia credit/ ⁊ etiaꝫ ea que nō capit. Nam q̃n aliq̃s credit simpliciter ꝺo alicui? de his q̃ a's ignoꝛat: facit ei honoꝛē. q̃a facto videt assentire ip̃m eē hoiem fidedignū. Sic ⁊ in ꝓposito debet homo dicere: Dñe ego credo patri meo et matri dicēti» se esse parētes meos. q̃ multo magis dñe ego credam tibi/ q̃ reuelastis nobis ea q̃ sunt fidei. A's multū offendit deus ab illis q̃ nolunt credere verbis ei?/ sine cautiōne rationū: quā q̃runt gētiles. vel cautiōne signoꝝ quā querunt iudei. j. Loꝛ. j. Judei signa petunt: ⁊ greci sapiētiam q̃rūt. Quantū aūt de hoc dñs offendat. ostēdit Matt. xij. Generatio mala ⁊ adultera signū querit ⁊c. Et eiusdē. xvij. O generatio incredula ⁊ puersa vsq̃quo patiar vos? Nota exemplū de Hypocrate ⁊ Pythagoꝛa: q̃ indixerūt hanc legē discipulis suis: vt non auderēt in sententijs suis interrogare ꝓpter q̃d: sed eis p ratiōe esset dicent⁹ autoꝛitas. Quanto magꝫ autoꝛitas diuia p rōne hūda est. Secdo rōne hūliratꝫ: q̃ hūliat hō intellectū suum ad credendū ea q̃ intellectu nō pōt pcipe: dicendo. Dñe licꝫ nō possim cōprehēdere q̃nā modo fieri possit/ vt in tam parua hostia sit tantū coꝛp⁹ chri. vt q̃ mater vestra remansit ꝟgo post partū. ⁊ sic de alijs. tamen q̃ ita vos dicitꝫ/ volo ista credere: q̃a maioꝛ est potentia vīa q̃ꝫ intellect⁹ seu intelligentia mea. Ideo merek multū hō p̃pter h̄. Presumptuosissimū em̃ eēt: vt hō nolit credere/ nisi q̃d intellect⁹ capit. Nota exemplū de b. Augustino q̃ vidit puerū in litoꝛe maris q̃ volebat ponere totū mare in parua fouea/ quā in litoꝛe marꝫ fecerat. Magna q̃ hūilitas reqrit et ostendit in credendo magistro: iuxta illud p̃s. Credidi ꝓpter q̃ locutus sum: ego aūt humiliatus suꝫ nimis. Et ex hoc habek meritū. Vñ oꝛ Heb. xj. Sancti p fidē vicerūt regna: adepti sunt repꝛomissiones. Q̃ ñ essꝫ nisi credendo moꝛeref hō. Vide. ij. q. ij. ar. ij. Itē Joan. x. Hec aūt scripta sunt vt credatis: quia Jesus est chr̃s filiꝰ dei: et vt credentes vitā habeatis in noie ipsi?. Ad taliter q̃ credendū Apl's exhoꝛtat nos. j. Loꝛ. x. In capitulatē redigētes oēm humanū intellectū: in obsequiū chr̃i. Et sic patet q̃ fides est nob necessaria. Exēpla etiā patent multa: sicut de phis paganis: qui cognouerūt deum naturali cognitōne: tñ sunt oēs in inferno dānati. Cōtra q̃s iuehit ap̃l's Ro. j. Qui cū deū cognouissent nō sicut deū glificauerūt aut gras egerūt ⁊c. Nota exemplū Aristo. qui post moꝛtē apparuit cuidā scholari suo/ q̃ dixit se esse damnatū/ ⁊ nihil se agnoscere nec cogitare/ nisi penā quā patiebat. ¶ Pro euidentia materie que tractat in sermone sequenti: vicꝫ de q̃litate fidei: est notandū: q̃ fides multiplr sumit. Unde Glo. xxij. q. j. c. Mouet te. sic ait. Multipliciter oꝛ fides. Q̃q̃ idē est q̃ sacramentū baptismi: vt xlv. dist. de iudeis. Item oꝛ fides castitas thoꝛi. vt. xxvij. q. ij. Cōiuges. Q̃q̃ oꝛ fides securitas siue pactū. i. ꝓmissio. xxij. q. j. Noli. ibi oꝛ. Fides q̃ ꝓmittit/ etiaꝫ hosti seruāda est. Itē oꝛ fides cōscientia: vt ibi. Sē q̃ nō est ex fide: pctm̃ est. xxvij. q. j. ꝑ. j. Et de pcepto. c. vlti. Itē oꝛ fides habitus mentꝫ bñ ꝓstitute. Itē oꝛ fides credulitas: sm̃ q̃ credim⁹ illud q̃ nō videmus: vt ibi. Fides em̃ est de re ñ visa. de pe. dist. iij. In domo. Itē oꝛ fides obiectuꝫ fidei materiale. i. illd̄ q̃d credit. sic oꝛ. Iesus chr̃s iustus est fides nra. Q̃q̃ etiaꝫ fides pmit

pro actu fidei: iuxta illō. Fides aūt catholica hec est: vt vnū deū in trinitate/ & trinitatē in vnitate veneremur. Itē Aug. Fides est credere q̄d nō vides. Itē dr fides eq̄tas in actiōib⁹ p̄siderata. Instit. de act. §. Actionū. Quedā sunt bone fidei: q̄daz sunt stricti iurz. Itē ibi. Bona fides ñ patit vt bis idē exigat. Sed h̄ pōt accipi fides p p̄scia. Adde. Glo. ordi. in Rubrica de summa trini. & fide catho.

De quiditate fidei Sermo II

EJdes tua te saluū fecit. Luc. xvij. Dictū est sup̄ de fidei necessitate. Sequit hodie p̄dicare de fidei q̄ditate: vicz q̄d est fides. Pro euidentia huj⁹ materie nota: q̄ fides multipl⁹ dr. vt h̄ s. post finez p̄mi sermonis. Salutef ꝑgo Maria. ¶ Pro fundamento sermonis qui est de fide orit/ tur theologicalis questio.

¶ Querit Utr̄ fides sit p̄tus theologicalis: Arguit q̄ non. In pcōib⁹ repit fides & etiā in demonib⁹. qz ait mgr. iij. sen. dist. xxiij. Fides ḡ quam demones & falsi christiani bñt/ q̄litas mentz est: & in talib⁹ nō repit virt⁹. sequit. In oppositū: ait magister ibidē: Fides est virt⁹ qua credunt q̄ non vident. & nō cardinalis: sequit q̄ theological. igit q̄stio manet p vtraq̄ pte dubia. ¶ Ad q̄stionē ñdendū est fm Bern. in q̄da epla: & fm mgrm ibidē/ q̄ triplex ē fides: siue fides capit tripliciter.

Prima dr fides mortua.
Secunda dr fides ficta.
Tertia dr fides pbata.

¶ Prima dr fides mortua: que. s. nō operat cozde: ozē: vel ope per dilectiōem. Jac. ij. Fides sine op̄ib⁹ mortua est. & hāc fidem mali bñt & etiā demōes. Jac. ij. Demones credūt & ꝑtremiscunt. qz intellect⁹ eoz ꝑuincit ab h̄ q̄ indicet doctrinā ecclesie esse a deo: licz nō cōuincat p euidentiaz rei: vt dr Tho. ij. ij. q. v. Et dr mortua: q̄a sine charitate ē. et dr fides: qz tales credūt q̄d nō vident. s. deū esse. Paul⁹ ad Tit. j. Confitent se nosse deū: factz aūt negant. Et de tali fide intelligit argumētū. Et sic ad dubiū dr: q̄ fides non est p̄tus virtus, quia ait mgr sentēn. ibidē. Fides aūt q̄a credit cum charitate virtus est. ¶ Secunda dr fides fragilis & ficta: que. s. suscepta vita & charitate/ moueri q̄dem incho at ad bñ op̄andū. sz minime p̄severat: moritur q̄z cito tanq̄ abortiua. Talē fidē illi habent de q̄b⁹ dr Lu. viij. Ad tps credūt & in tpe tentationis recedunt. et tūc dicit q̄ ꝑtē non est fides: quia nō est perfecta charitas. ¶ Tertia dicit fides pbata. s. in charitate & duratione: cui⁹ signū est q̄n in opus exuberat p̄severāter. Jdeo dicit magister sen. ibidem: q̄ si capiat fides p eo q̄ credit/ est virtus: qz fit cum charitate. De qua loquit Amb. sup epl̄am ad Roma. j. Charitas mater est oīm virtutū qua oēs informant: sine q̄ nulla vera virt⁹ est. si capiat, p illo quod credit/ virtus nō est: quia non est fundamentū: q̄ sine dilectiōe. Sz est p̄ma qua mediāte homo saluat: iuxta verba Fides tua &c. ¶ Pro huj⁹ ḡ materie pleniori intellectu est notandū: q̄ in fide vera possum⁹ cōsiderare q̄druplicē causam: fm q̄s pōt fides diuersimode deficere vel diffiniri.

Prima causa principalis est effectiua.
Secunda causa formalis p̄fectiua.
Tertia causa materialis subiectiua.
Quarta causa finalis completiua.

¶ Prima ḡ causa &c. et hec est causa fidei nr̄e duplici rōne. Prima ratio sumit ex pte credendoz̄. Cū em̄ ea q̄ sunt fidei excedant hūanā rōnem/ nō posset hō ex se inuenire nec p̄plari ea q̄ sunt fidei: nisi deo reuelante: vt s. dictū est sermone p̄mo. Unū apl's. Loq̄mur dei sapiam in mysterio: quam nemo p̄ncipū huj⁹ seculi cognouit. nobis aūt reuelauit de⁹ p̄ spūm suum. j. Cor. ij. Itē ibidē. Nō oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascēdit q̄ p̄parauit de⁹ diligentib⁹ se. Nota oculus. s. p̄bor. nec auris. s. iudeor. nec in cor homis ascendit. s. ex ratione naturali. Oia aūt q̄ sūt fidei de⁹ reuelauit: q̄busdā tamē imediate: sicut sunt reuelata apl̄is & ꝓphetis. q̄busdā mediante a deo mittēte fidicatores fidei: iuxta illō Rom. x. Quō credent sine p̄dicante? et quō p̄dicabunt nisi mittant? &c. Secūda rō est ex pte assensus hois ad ea q̄ sūt fidei. Nō em̄ pōt hō assen

tirebis que sunt fidei/nisi de⁹ moueat voluntatē eius ad assentiendū. Ūñ. j. Cor. ij. Nemo pōt dicere. dñs iesus/nisi in spū sancto. Et hoc patet. Nā p̄dicatoribus fidei, i. aplis/per mōm fidei veritatē serentibꝫ t miraculoꝝ p̄digijs cōfirmantibꝫ: q̄dam credebāt: q̄dā non credebāt. Q̄ nō ex alio p̄cedebat/nisi q̄a credentiū volūtates a deo mouebant ad assentiendū his q̄ sunt fidei. Ūnō latronū qui cū dño Jesu crucifixi fuerūt vn⁹ credidit: alter nō credidit. Quare hoc: q̄a vn⁹ mouit dñs voluntatem: alter⁹ non mouit. Et sī tu dicꝫ Ergo acceptio personaꝝ est apud deum: Rñdeo. Cui dak: misericorditer dak. quibus aūt non dak: ex iustitia non dak/in penam p̄cedentꝫ peccati: saltem originalꝫ: vt Aug. dicit in li. de correptōe t gratia. Et no. b. Tho. ij. q. ij. art. v. ad q̄rtū. Unde si quis nascerek in deserto t nunq̄ audisꝫ p̄dicare nomē chr̄i: si sic mozerek/damnarek. Nota exemplū de duobꝫ latronibꝫ qui ducunk ad furcas: q̄z vnum liberat rex et alterꝫ nō. primo facit miscōiaz: secūdo iustitiam: et ideo nō pōt ꝙqueri. Jdeo dicit Roñ. ix. in p̄sona dei. Miserebor cui misertus sum: t miscōiam p̄stabo cuius miserebor. Et Aug. sup illud Joā. vj. Nemo pōt venire ad me/nisi pater q̄ misit me traxerit eum: ōr. Quē trahat t quē non trahat: quare illū trahat t istū nō trahat: noli velle iudicare si non vis errare. Semel accipe t intellige. si nōdum traheꝫ: ora vt trahatꝫ. Pater ḡ q̄ deus est p̄ncipalis causa fidei nr̄e. Hoc ḡ respectu, i. esse p̄ncipale effectiue fides pōt sic describi. Fides ē doctrinū dei instruentꝫ t mouētꝫ hoiem ad credendū que nō videnk. Et hec diffinitio sumit⁹ ex dictꝫ Augustini: dū ōr q̄ fides est vir⁹ q̄ credunk que nō videnk. Et p̄bak ō cōe. di. iij. Gza. vbi ōr Aug⁹. Spūs gr̄e dat fidē: q̄ etiā nō petita a deo cōcedit: vt homi petenti t alta p̄cedank. Nā fides ñ est liberi arbitrij cm̄: sed donū dei. Hec ibi Et etiā Eph̄. ij. Gza cm̄ saluati estis q̄ fide: t h̄ nō ex vobis. Donū cm̄ dei est: vt ne q̄s gl̄iet. Nō cm̄ ex nob p̄ncipal⁹ fidez t salutē habem⁹: sed a dō. Et in h̄ differt fides a v̄tutibꝫ moralibus. q̄a ille p̄nt ex actibꝫ hūanis adq̄ri: et dicunk tunc virtutes adq̄site: que p̄nt esse etiam in paganis

Sed virtus fidei p̄ actus hūanos adq̄ri nō potest: sed a deo solo infundēte: sic̄ et v̄rtutes morales infuse. Ūñ Aug⁹. diffiniens virtutē infusaz/ōr: q̄ virtus est bona qualitas mentꝫ: q̄ recte viuit: q̄ nullꝰ male vtit: quā deus in nobis sine nobis op̄at Virtus ḡ fidei per actus humanos adq̄ri non potest: sed a deo solo infundente causat: sicut t cetere virtutes theologice. Et ideo dicunk theologice. s. a theos q̄ ē dē⁹ quia a solo deo infundunk: sm q̄ tāgit b. Tho. j. ij. q. lxij. ar. j. Si tñ fides sit infusa a deo: si p̄ peccatū sequens amittat/ remanet habit⁹ eius informis. Et ideꝫ ō spe dicendū est: sm b. Tho. j. ij. q. lxxij. ar. xij.

¶ Scōa causa est formalis p̄fectiua. Et loq̄r de forma intrinseca: ex qua fit vnuꝫ cum eo cuius est forma. Nō aūt de forma extrinseca/q̄ est charitas: que ōr forma fidei: inq̄ntū informat actuꝫ fidei: vt ponit b. Tho. ij. ij. q. iij. ar. iij. Et sm hoc diffinitur ab aplo sic: Fides est substantia rerum sperandaꝝ argumentū nō apparētiū Hebre. xj. Ubi notādū q̄ p̄mo ponit habitudinē act⁹ fidei ad finē q̄ est obiectū voluntatꝫ: dū ōr. substātia rer⁹ sperandarū. Scōo ponit habitudinē act⁹ fidei ad obiectū intellectus: sm q̄ est obiectum fidei: dū dic̄ Argumentū non apparentiū: vt declarat b. Tho. ij. ij. q. iij. ar. j. Sed p̄ maiori declaratiōe intellect⁹ nota: q̄ in fide possimus quattuor ꝙsiderare. Prima duo considerank ex p̄te habit⁹ fidei. Tertiū ex parte act⁹. Quartū ꝙo ex p̄te obiecti. Primo q̄ ipsa fides est p̄ma t p̄ncipalior virtus inter alias v̄rtutes: p̄ quam hō efficitur capax consecutionis vite eterne: iuxta illud Prima petit campū dubia sub sorte duelli Pugnatura fides. Q̄z ꝙo finis oim virtutū tam theologicaꝝ q̄z moralium infusaꝝ est deus: qui etiam debet esse finis omnium opationum hūanaꝝ: vt dixi supra sermone proximo. Voluntas aūt que est principium omniū opationū nostrarū/non potest ferri nisi in rem cognitam oportet ergo q̄ res sit p̄ius cognita. Cognitio autē dei habek per fidem: vt dixi supra sermone proximo in p̄ncipio. Et ideo fides est prima omniū virtutuꝫ. Heb. xj. Oportet accedentē ad deum credere ꝛc. Et Aug. super illud Roma. xiij. Quod non est ex

fide/peccatum est: ōt. Ubi deest cognitio
ꝟitatis: falsa est ꝟtus in optimis moꝛib⁹.
Uñ nota q⁹ nullū op⁹ factū ab infideli q̄ñ
cūcq; bonū/est meritoꝛiū: nec a chr̄iano
nō būte fidē viuā, nec ꝓt⁹ aliq̄ pōt eē i eis
ꝓbe loq̄ndo. Et ꝓpter h̄ apl's vocat fidez
subam rer̄ sperādaꝝ. Que q̄dē suba non
sumit hic ꝓprie: ꝑm q⁹ est gen⁹ generalissi-
mū ꝓtra alia genera diuisum: sed ꝑm q⁹ in
q̄libet genere inuenit q̄dā similitudo sub
stārie: put⁹ s. ꝑmū in q̄libet genere ꝓtineꝛ
se alia ꝟtute: ōꝛ esse suba illoꝝ: ꝑm beat⁹
Tho. ū. q. ūj. ar. j. ad ꝑmū. Uñ sic suba
est ꝑma in aliq̄ re: vt ptz de muro in q̄ nō
esset dare q̄ntitatē/nec grossitiē: nec albe-
dinē: nisi pus esset suba muri. Et sic est in
q̄libet re. Pu⁹ dico natura z nō tpe: sicut
fides è ꝑma ꝟtus q̄ cognoscim⁹ deū: a q̄/
p quē/z in q̄ speram⁹ btificari. Et iō dici
tur suba rer̄ sperādaruꝝ. Scdo ꝓsiderare
possum⁹ in fide q⁹ est solū fundamētū sup
q̄ fundat notitia rer̄ eternaliū. Nā i ꝑria
q̄ nia separata videt deū facie ad faciem/
clare intuet oia in deo: z iō nō p fidē/sed
p aptā visionē de ill' hz notitia: iuxta illud
j. Coꝛ. xiij. Uidem⁹ aūt nūc p speculū in
enigma, tūc āt facie ad faciē. sed i pūti vi-
tā i q̄ facie ad faciē deū videre ñ possum⁹
sine diuinis: aut nulla aut modica cogni-
tionē hz nō possum⁹ nisi p fidē. z iō fides
ōꝛ fundamētū: iuxta illd. j. Coꝛ. ij. Fun-
damētū nemo pōt aliō ponere ꝑter id qd
positū est. qd est chr̄is Jesus, glos. i. fides
Jesu chr̄i. Sicut em dom⁹ nō pōt sine fū
dameto subsistere: itaq; fundamentū est
totū sustētamentū edificij. sic z totū q̄cq̄d
de reb⁹ diuinis cognoscim⁹ a deo reuela-
tis: fundat sup fidē. Et nihil aliud ē p qd
cog̃scam⁹ diuina ꝑm q⁹ p illa bñficiamur:
nisi fides. Jō ōꝛ: Fundamētū aliō nemo
pōt ponere ꝛc. Propter h̄ g̃ apl's vocat
etiā sēa rōne fidez sustēcamentū, q⁹ sicut
substātia est fundamentū oim q̄litatū ac-
cidentaliū rei. q⁹ omnia accidētia fundant
in subiecto: eo q⁹ accidēt̄ esse est ineſſe id
est in subiecto esse: vt ptz in ꝑdicabilib⁹ i
c. de accidēte: a Porphirio. ita z fides è fū
damentū diuinaꝝ rer̄ q̄b⁹ beatificamur:
vt dictū est. Ecce q̄re duplici rōne apl's
vocat fidem substātiā. Et iō valde diligē
ter custodire debemus ne ꝑdat fides i no
bis. q⁹ diabolus maxime conat subuertej
re fidem hoīs: vt totū edificiū spūale ꝓ
tutum coꝛruat: et ꝓseq̄nt̄ nulla spes de fu
tura vita habeat. quia fide sublata oīs
ꝟtus coꝛruit z annihilat: sicut fundamē
to fracto coꝛruit castrū. Sicut em fides è
ꝓncipiū oīs ꝟtutis: z ois meritoie ope
rationis z vite eē: iuxta illd: Just⁹ aūt
meus ex fide viuit. Abac. ij. Et sic infide
litas est ꝓncipiū ois pcti z ꝑditiōis. Uñ
de q̄ñ aliq̄s retēta fide peccat mortal⁹/sp
timet: ne sic credēs damnet. Sed si ꝑdat
fidem absq; vllo timoꝛe/libere z letanter
peccat: iō in omne pcti gen⁹ labit. Nota
exemplū de Juliano apostata. ¶ Tertio
ꝓsiderandū est in fide: q⁹ de rōne fidei è q⁹
homo habeat notitiā firmā. Et ꝓpter hoc
ap'lus ōt q⁹ est argumentū: ꝑ effectu argu-
menti: vt ōt brūs Tho. vbi s. q̄ effect⁹ est
adhesio firma. Et ꝓpter h̄ differt fides a
scientia/opinione z suspitiōe z dubitati-
one. Jn h̄ em q⁹ ōt: q⁹ est argumētū. i. firꝰ
ma adhesio: differt a dubitatiōe/suspitiōe
z opiniōe. Nā dubitās i neutrā partē de
clinat: suspicās ꝓ in vnā partē mag⁹ dec
clinat: sicut habet in fine. j. Poster. t. vj.
Et hī. Est tñ triplex. s. violēta: vehemēs:
z leuis. De q̄ vide qō legit z notat inca.
Cū ꝛtumactā. de here. li. vj. Et in c. inhꝰ
sictōi. de sen. excō. Opinās ꝓ adheret q̄
dē vni parti: tñ cuz formidine alteri⁹. sed
actus fidei q̄ est credere/habet firmā ad-
hesiōem ad vnā partē: ꝑm btm Tho. ū. ij.
q. j. ar. j. ¶ Quarto possum⁹ ꝓsiderare:
q⁹ de rōne fidei est q⁹ q̄ credunt nō appa-
ant. iō ōt: Nō apparentiū. in q̄ differt a sci
entia: q̄ est de his q̄ apparēt ꝓ rōnē natu
ralē: siue de visis/de q⁹ nō pōt esse fides
nec spes. q⁹ qō videt q̄s/q̄d sperat: Rom.
viij. Nec obstat qō ōr de Thoma: cui dic
dñs. Quia vidisti me credidisti. Bti q̄ ñ
viderūt z crediderūt. Jo. xx. q⁹ Thomas
aliō vidit: aliud credidit. Hominē em vi
dit: z deū credidit. ꝓfessus est ore dicens:
Dñs meus z de⁹ meus: ꝑm btm tho. ij.
q. j. ar. iij. ad ꝑmū. ¶ Tertia causa è ma
terialis subiectiua. intelligo aūt nō de q̄:
sed in q̄ fides existit: z h̄ est subiectū fidei.
Et q̄dem subiectū fidei imediatū est intel
lectus q̄ ꝑficit̄ per fidem: sicut volūtas ꝑ
spem z charitatem. sed mediatū subiectuꝝ

fidei est creatura credēs. Et sm ꝟ diffinit fides ꝙ Dion. c. vij. de diuinis noib: vt refert btūs Tho. ij. ij. q. iiij. arti. j. Fides ē manens credentiū fundamētū: collocans eos in ꝟitate: z in ipis veritatē. Jn q̄ ꝺdē diffinitiōe est notandū circa illō qō dicit: credentiū Qui sunt credētes: q̄ fidem habent. Pro cui⁹ intellectu est notanduz: q̄ de rōne cuiuslibet habitus est obiectū formale. Obiectū aūt formale fidei includit duo. Primū est ꝟitas ꝑma siue diuina: sm q̄ manifestat in scripturis sacris z doctria ecclie. Scōm est/ q̄ ꝟitas illa ꝑma sit nō vīa. q̄ vt dictū est supꝝ Fides est argumētū nō apparētiū. Quotienscūq; g̃ aliq̄d ꝺdictoꝝ duoꝝ deficit: deficit ꝟsequēter obiecum formale fidei: z ꝟsequēs ipe habit⁹ fidei. Et ō btūs Tho. ꝺt. ij. ij. q. v. art. iij. q̄ si aliq̄s credit articulos fidei ꝓter vnū: dicit: q̄ de nullo articuloꝝ habz fidē: sed solū opinōem. Ratio est: quia oēs articuli fidei habēt vnū fundamentū. s. ineffabilem ꝟitatem diuinā. Qui g̃ non credit vnū articulū fidei: tā nō credit fundamentū: ō de nullo habet fidem. Da similitudinē de domo in q̄ essent duodecim camere: q̄ dom⁹ esset fundata sup vnā colūna. Nam colūna illa dirupta: nō solū vna camera/ sz tota dom⁹ corruit. z sic oēs camere cadunt. Sic de fundamēto fidei. z intelligo de illo/ qui ꝓtinaciter tenent. Naz siquis ꝓtinaciter nō teneret: sed putaret aliq̄d ꝟra aliquē articulū fidei: tam non esset hereticus sz errans: sm btm Thomā vbi s. Pertinacia em̄ facit hereticū. xxiij q. j. Dicit aplus. Cōcor. Jnnocē. in c. j. ꝺ summa trini. z fide cathol. q̄ dicit: q̄ si q̄s falsē opinat aliq̄d ꝟra illō qō tenet ecclesia/ putat tm̄ ecclīam sic tenere: z suaz opinionem fidei ecclie supponit: nō est hereticus/ nec peccat. Item si teneret ꝟra determinatiōem vniuersalis ecclesie. Nā si aliqua ecclesia particularis determinaret aliq̄d qō esset erroneum z alienū a fide/ non puto esse hereticum illū qui teneret cōtra determinatiōem illius ecclesie: quia ꝟ videtur pinere ad ecclīam romanā vel ad papam: sicut z cetere cause maiores. extra de baptismo. c. Maioze. quia ecclesia vniuersalis errare nō pōt: iuxta illō: Ego pro te rogaui Petre vt non deficiat fides tua. Lu. xxij. Et Joan. xvj. Cum venerit ille spiritus ꝟitatis/ docebit vos oēm ꝟitatē. Eodem mō nō est fides in illis q̄ clare vident ꝟitatem ꝑmā: sicut patz in chīs: in q̄ nunq̄ ꝟfuit fides: etiā cū essz hic mortalis Sic z angeli beati z anie beate nō habēt q̄ ad actum: eo q̄ videant deū facie ad faciem. Vñ. j. Corinth. xiij. Cū venerit qō ꝑfectū est: euacuabit q̄ ex parte ē. Erat tamē in angelis fides in ꝑma sui ꝺditiōe antecq̄ ꝟfirmarent in gratia vel laberent in culpam: ꝓsupposito q̄ angeli fuerūt creati in gratia. Et idem dicendū est de hoīe ante pctm̄ q̄ habebat fidez: vt ponit btūs Tho. ij. ij. q. v. ar. j. Sic est fides in hoib⁹ viatoribz z etiam dānatis: licz sit in illis informis fides. Sic etiā est fides i demonib: iuxta illō Jacobi. ij. Et demōes credūt z ꝟtremiscunt: sed alio mō q̄z in hoibus fidelib⁹. quia in hominib⁹ fidelib⁹ fides est voluntaria. Voluntas em̄ mouet intellectū ad assentiēdū his q̄ per affectū ducunt ad bonū. Vñ. Aug. ꝺt q̄ credere ē cum assentione cogitare: vt ꝺt btūs Thomas. ij. ij. q. ij. arti. j. sed fides demonū est q̄dammō coacta. Vident em̄ demōes mlta manifesta indicia e quib⁹ ꝓcipiunt doctrinam ecclie esse a deo z ꝟsequēter eē veram. Et ō demones ꝓ ora arreptitioꝝ clamabāt chīm esse filium dei: iuxta illō Luce. iiij. Exibāt aūt demonia a multis clamātia z dicentia: quia tu es filius dei. Et increpās nō sinebat ea loqui: quia sciebant ipm̄ esse chīm. Nota sciebāt. i. cognoscebant ꝓ fidem. Vel dic q̄ illud/ q̄z sciebant/ ponaꝝ materialit̄: vt sit sensus. non sinebat ea loqui: ꝟ vicz q̄z sciebāt ipm̄ z̄c. Percipiūt g̃ demōes doctrinā ecclesie eē a deo: q̄uis ipi res ipas quas ecclīa docet nō videant: puta deum esse trinum vt vnum: vel aliō hmōi: vt ponit btūs Thomas. ij. ij. q. v. ar. ij. ¶ Quarta causa ē finalis completiua/ q̄ est vita eterna: iuxta illud Joan. ca. vlti. Hec aūt scripta sunt vt credatis quia Jesus est filius dei: z vt credentes vitam habeatis in noīe ipsius. per fidem em̄ inchoat in nobis vita eterna. Propter qō vocat apl's fidem substātiam rerū sperandarū: vt dictum est supꝝ. quia: s. ꝑma inchoatio rerum sperandarū in nobis est per assensum fidei: q̄ virtute

ꝯtinet oēs res sperandas. In hēm speramus beatificari: q videbim⁹ apta visiōe fruitatem: cui p fidem adherem⁹. fm hoc ḡ fides sic diffinit. Fides est habit⁹ mentis qua inchoat vita eterna in nobis: faciēs intellectū assentire nō apparētib⁹. Hāc diffinitiōem ponit brūs Thomas. ij. q. iij. ar. j. In q̄ diffinitiōe ponunt tria. s. gen⁹: differētia t effectus. Gen⁹ dū dicit: habitus mentis: qr omnis fruus est habit⁹. Et differētia dū dr: faciens intellectū assentire nō apparētib⁹. Effectum ꝙo dum dicit: Qua inchoat vita eterna in nobis. De q̄ effectu videbim⁹ infra dño ꝙcedēte. Notandū est aūt q in oīb⁹ fidelib⁹ inchoat nūc vita eterna/t post mortē ꝙtinuat: sicut dicūt legiste de suitate i filij familias ff. de liberis t posth⁹. l. in suis. Nam filij incipiūt habere hereditatē viuentib⁹ parentib⁹, sunt em̄ q̄si dñi t cōsequunt eam post mortē parentū ꝙtinuatōe dominij in eos. Sic fideles inciptūt hic p fidē t post mortē ꝙtinuāt. Propter hoc dr dns Matt. v. Beati paupes spū: qm̄ ipoz est regnū celoz. Nota: est. nō dr erit. sicut ecōtra reprobis i qb⁹ incipit nūc infern⁹. Dic pcipice de superbo ambitioso quō semp est in anxietate t in pena: qr nō habz honores vel dignitates q̄s desiderat. Sic d auaro tē. Crescit amor nūmi: q̄ntū ipa pecunia crescit. Juvena. Sic d luxurioso tē. vñ fulus Nescio q̄d sit amor: nō amoz sentio modū. Sed scio si q̄s amat: nescit habere modū. Jō dr Deut. xxxij. Ignis succensus est in furore meo: t ardebit vsq̄ ad inferni nouissima. A quo liberet nos Jesus christ⁹ dominus noster Amen

¶ De veritate fidei christiane: siue q sola fides chriānoz ē vera. Sermo. iij.

Fides tua te salu ū fecit. Luce. xvij. Sequit hodie p̄dicare de fidei veritate. Vñ multis rōnib⁹ suaduis apparebit fidem chriānā esse solam verā fidē. Nō em̄ p̄t ratio demōstratiua adduci: q: tunc iā nō esset fides. Salutet ḡ virgo maria tē.

Pro fundamēto fmōis q̄ est de fide dr̄k theologicalis q̄stio

¶ Querit: vtrū simplices q̄ in subtilitatib⁹ fidei errāt peccēt mortal̄r. Arguit q sic. Nullus damnat nisi ꝓpter pcm̄ mortale. sed ꝓpter errorē in fide/hoies dānantur. Athanasius ait. Hec fides catholica: quā tē. Jgit. In oppositū ait Scot⁹ in iij. dist. xv. Simplices nō tenent de necessitate omnia credibilia explicite t distincte credere. igit simplices q̄ in subtilitatibus fidei errāt/nō peccāt. qr null⁹ peccat nisi agat ꝯtra hō q̄ tenet obseruare ex precepto diuio. Et sic q̄ manet. p vtrag⁹ q̄te dubia. ¶ Ad q̄stionē respōdendū ē fm Tho. ij. ij. ar. vj. q tales nō peccāt si nō pertinaciter t querise doctrine inhereāt priculari ꝯtra vniuersalis ecclie fidem. Jō ad q̄stionē respōdendū est p tres ꝯclusiones. Prima: q aliq̄n talis error: pōt ee meritorius: vtputa aliqs audit aliquē p̄dicatorē famosum vel aliquē epm̄ p̄dicantem aliquē errorem: t simplex credit anio obediendi fidei: parat⁹ tamen corrigi. nam ex intētiōe opa iudicant. c. Cum volūtate. de sentē. excōi. Scda est: q talis error aliquādo est cum pctō veniali: vtputa vellā credit trinitatē esse vnā feminā, t q: credit ecclīam sic tenere/sic credit: t tamen nō est hereticā: quia ꝓditionaliter credit: si ecclīa sic tenet t credit. Tertia est: q talis error aliq̄n est cū peccato mortali, t est quādo hō scienter credit aliq̄d q̄ est contra articulos fidei/vel determinatiōem ecclesie, t h̄ patz ex c. Dānam⁹, in fine. de sūma trinita, t fide catholi. Et hoc modo intelligit argumentū. Jō dr Boñ. in, ij, distinc. xv. t ꝙuenit cū eo Richar, ibidez. q credere explicite t distincte/est fidei quete, t nō est necessariū nisi illis q̄ fidem necessario alijs habent manifestare/q̄ officium p̄dicandi t docendi suscepērūt: tñ bñ tenent credere implicite/si velint saluari iuxta verba ꝓeassumpta: Fides tua tē.

¶ Pro introductiōe ḡ materie: notandū q vera cōclusio est in sancta theologia: sicut tangit brūs Thomas. ij. ij. q. iij. ar. vj q impossibile est q̄ sint plures fides: sz vna tm̄ est fides. Et pbat. Ratio est ista. Quia em̄ fides sit habitus q̄dam. habitus q̄des distinguunt fm diuersa obiecta: oportet q

ibi est vnum obiectum vbi sit vnus habitus. Obiectus aūt formale fidei est ꝟitas ꝓma siue diuina: sub cuius rōne credūtur diuersi fidei articuli. Quare ei credo chm filium dei/crucifixū/mortuū: z resurrexisse zc. z remissionē peccatoꝝ: z carnis resurrectionē zc. Nō ob aliā rōnē nisi q; sic deus reuelauit. z sic vna est ratio formalis fidei: q; dicit obiectū formale: z cōsequenter sequit; q; vna sit fides specie: licet differat numero in diuersis subiectiue Sicut vnū lumē solis multos ꝓducit radios: z in multis diuersimode recipit. xv. iij. q. j. Loquit. Ptz ḡ ratio. Auctoritas Vn⁹ domin⁹: vna fides: vnū baptisma. vnus deus z pater omniū. Eph. iij. Vñ z dñs querēs a discipulis: Quē dicūt homines esse filiū hominis: audiuit a Petro: Tu es chr̄us filius dei viui. Et respōdit Tu es petrus: z sup hanc petrā edificabo ecclīam meā. Matth. xvj. Nota: sup hāc petram, glo. i. sup hanc solidit atem fidei. quia dicit vnā in numero singulari. sic vult deus q; eccl̄ia esset vna: iuxta illō Cā tico. vj. Vna est colūba mea: ꝑfecta mea. Ad idem facit. xxiij. q. j. Loquit. Vna ē matri sue: electa genitrici sue. Cantic. vj. Nota: matri sue. i. ecclie triūphantis. Et ꝓterea etiā voluit deus q; sicut est vna fides: ita sit vnus pastoꝝ. Et hic fuit ꝓmus Petrus: sicut habet Matth. xvj. z Joā. x. Alias oues habeo que nō sūt ex hac ouili: z illas oportet me adducere: z vocem meam audiēt: z fiet vnū ouile z vn⁹ pastor. Cum ḡ sit vna fides: z videam⁹ diuersas credentiū hominū opiniones siue credulitates: quia vna ꝟiaꝝ alteri: oportet q; oēs sint falsę p̄ vnā. nec saluaꝝ q̄libz in credulitate sua: sicut faciso opinant mahumetiste siue saraceni. Quia cuz sit vna vera ī̄: ista sola est causa salutis. reliq; autē cū sint falsę nō ꝑnt saluare aliquem: qz falsę cū sint male. nō aūt ꝑnt esse causa salutis: quia Arbor mala nō potest facere fructꝰ bonos. Mat. vij. Fides ḡ bona est vna. Sz videā⁹ q; sit ista. Et dico q; hec ē fides chr̄i. Et hoc ꝓbat octo rōnib⁹: z sunt generales. De specialib⁹ aūt auctoritatibus z rationib⁹ ꝓpheta rum alias deo dante loquemur.

Prima sumit ex iteriori inspiratōe

Scōa ex testimoniox approbatiōe
Tertia ex miraculox patratiōe
Quarta ex ꝓsecutox ꝑstratiōe.
Quinta ex aliax sectax assertiōe
Sexta ex phȳsica institutiōe
Septima ex diuturna duratiōe
Octaua ex malox ꝓpetratōe

¶ Prima est ꝓpria ī̄ hōis fidelib⁹. Prima ḡ rō est ex interiori inspiratiōe. Et hec rō est nō solū illa q; hīt fidē formatā ꝑ charitatē: q; interi⁹ sentiūt ī mēte q̄ndā spūalem pñtiā/q; sentiri q̄dē pōt: dici ꝙ nō ꝑt. ꝑ quā agnoscūt ꝟitatē fidei chr̄iane: sm illud. j. Jo. vl. Spūs ē q; testificat: q̄m chr̄istus ē ꝟitas. Dic ꝑtice. Pone hoiem in pctō mortali ꝓstitutū/hīrē q̄dē fidē: iz informē: iste nō poterit sentire dulcedinē illā spūalē/q; ꝓfirmek i fide Et ī̄ō fides sua est aq̄tica z facilr ei suadet ꝟiū fidei: aut a diabolo iteri⁹ suggerēte: iuxta illō Mō sec⁹ viā. hi sūt q; audiūt: deinde venit diabol⁹ z tollit ꝟbū de corde eox/ne credentes salui fiāt Luc. viij. aut ab hoīe exteri⁹ instigāte. Sed postq̄ iste talr hō agit penitētiā de pctō/iā sentit ispiratione occultā interi⁹ a spūsctō: ꝑ quā imutat tot⁹ hō Hā ante delectabat hō comedere: nūc ieiunare. aī de luxuria: nūc de castitate. aī de cūtādo vane: nūc de oādo. aī de ridēdo: nūc deplāgēdo. aī de tripudiādo z discurrendo: nūc de audiēdo ꝟbū dei. ante ō ornatu: nūc de honestate zc. pō. Hec mutatio dextre excelsi. Per quā etiā inspiratiōem homo q; fuerat pctox confirmat in fide chr̄i. Et hoc est qđ dñs dr Joā. xv. Cū venerit paracletꝰ quē ego mittā vobis a patre spūm veritatis q; a patre ꝓcedit: ille testimoniū ꝓhibebit de me. Hinc videmus q; ēnto plus homo elongat a peccatis/tāto plus cōfirmat in fide. Et quāto plus peccat: magis elongat a fide. Et ratio hui⁹ est duplex. Prima est ꝙuatiua. Scōa est potiua.

Prima ratio sumitur ex parte auersionis a deo.

Scōa ex ꝑte ꝟsiōis ad creaturā

¶ Prima rō ꝙuatiua est: qz intellect⁹ humanus nō capit ea que sunt fidei per rationem naturalem nisi illuminet a spiritu sancto: iuxta illud apli: Nemo pōt dicere dñs Jesus: nisi in spūsctō. j. Cor. xij.

Et dixi supra sermone prio. pte. j. Per peccatū aūt mortale pdit hō spūmscīm: iuxta illud. In maliuolā aiam nō introibit sapientia: nec habitabit in corpe subdito peccatis Sap. j. Et p̄seq̄nter sequit q̄ nō potest homo hmōi credere firmiter ea q̄ sūt fidei. quia cessante cā/cessat effect⁹. Hinc est q̄ dūs dixit Joā. xiiij. Ego rogabo patrē t aliū paclerū dabit vobis: vt maneat vobiscū in eternū: spūm vitatis: quē mōs nō pōt accipe: q̄ nō videt eū: nec scit eum Vos aūt cognoscetis eū: q̄ apud vos manebit t in vobis erit. Ne ta Mūdus non pōt accipe. i. hō mūdan⁹ carnal⁹ t mundane viuens. Quia q̄ in pctō mortali existens/spūmsctm nō pōt accipe: ideo ñ pōt ea q̄ sunt fidei firmiter credere. Et iō adueniente psecutione/abnegat fidē. Et iōb apls ait. Animalis hō nō pcipit ea q̄ sūt spiritus dei: stultitia est em illi. j. Corith. ij.

¶ Scōa rō est positiua: q̄ intellect⁹ hūanus q̄ est subiectū fidei/ita obscurat a concupiscentia pcti mortalis: q̄ nō pōt clare cognoscere ea q̄ sunt fidei: iuxta illō Boetij. Nubib⁹ atris cōdita nullū fūdere pñt sidera lumē. Da similitudinē de illo q̄ ponēret obicē lumi solis: puta mur⁹ vl tabulā vel aliud hmōi. Ps̄. Supececidit ignis et nō viderūt solē. Et q̄d mir⁹: cū etiā circa naturalē cognitōem obscurek intellectus p̄ concupiam: Non em̄ dedit⁹ concupiscētie carnali vel cupiditati lucri t alis vel ambitioni: pōt adq̄rere pfecte scientiā aliquā q̄a intellect⁹ eius a cōcupiscentie caligine occupak. Et hac rōne mīri hodie: aut nō credūt: aut dubitāt. q̄ intellect⁹ est obscuratus fumo concupie. Et hanc rōnez affligit apls. Radix oim malor⁹ ē cupiditas. quā q̄dā appetentes errauerūt a fide. j. Ti. vj. Et q̄nto magz crescit concupia: tāto magis elōgak a fide. Vñ Salomō sapientissim⁹ concupie t luxurie caligine obcecat⁹/in illud pcipitium lapsus est/vt idolis genua curuaret: sicut dr. iij. Reg. xj. Et Julian⁹ apostata concupia regnādi seduct⁹/apostatauit a fide. Sic t Judas concupia auaritie infect⁹/vendidit chm̄: vt infra dicet. Sic em̄ concupia auertit hoiem a caritate t spe. nam multi concupia ducti/ auertūt se a deo p̄ pctā mortalia: sic t a fide. Vnde vt h̄ supra dixi: Judas concupia ductus vendidit chm̄: in cuius nomie mortuos suscitauerat. Et ex hoc hō fidelis magis confirmak in fide. q̄a ex q̄ peccatū t cōcupiscētia diminuūt fidem chr̄i t totalr tollūt: q̄ cōcupiscentia t fides chr̄i sunt contraria. Fiat q̄ ratio. Q̄ñ sunt duo cōtraria quor⁹ vnuz est malū: alterū est bonū. Iz concupia t fides chr̄i sunt cōtraria: q̄ vnū tollit aliud. q̄ cū concupia sit mala: sequit⁹ q̄ fides chr̄i sit bona/t p̄seq̄nt vera. Videm⁹ nāq; q̄ sic ē in pfidia Mahumeti t iudeor⁹. q̄a hō q̄nto magis adheret peccatis: tanto magis cōfirmak in illa pfidia. At in fide chr̄i econtra. q̄a quanto magz hō peccat: tanto magis dubitat in fide. Et q̄nto magis a peccato elōgak: tanto magz in fide cōfirmat. Patet q̄ pma rō. ¶ Scōa rō ex testimoniorū approbatiōe. Nihil em̄ rāltū ē t difficile ad credendū q̄d nō fiat credibile q̄n testes fidedigni de illa re phibent testimoniū. Da exēplū q̄d posui s. sermone prio pte. ij. v. ij. rōne testimonij. Dō ad p̄mū. Nulla fides ē tor testib⁹ vallata t tanta dignitate t claritate pdita t dotata: sic fides nr̄a. Nā vt p̄rmittam⁹ chr̄m cui⁹ autoritas infinita est: Primo fuerūt p̄phe de chr̄iana fide p̄phetātes: q̄ fuerūt multi t fidedigni. Vñ Act. x. Huic. s. chr̄o q̄ est p̄ncipiū fidei nr̄e/oēs p̄phe testimoniū p̄hibent/remissionē pctor⁹ accipe p̄ nomen eius oēs q̄ credunt in eum. Item dūs Joan. v. Scrutamini scripturas i quibus putatis vitā eternā habere: t ille sunt q̄ testimoniū phibent de me. Et nō solū hoc est verum de p̄phetis fidelib⁹: sed etiam de gētilib⁹ t infidelib⁹: quoruz q̄dam illustrati gratia p̄phie/multa d̄ chr̄o p̄dixerūt. sicut patet de Balaā Nūe. xxiiij. cū dixit. Orietur stella ex Jacob: p̄surget virga d̄ israel: et p̄cutiet duces moab. Sic t d̄ Sibylla vt refert Lactātius t Aug. in ser. de nātiuitate dñi: q̄ mīra clare de chr̄o p̄dixerūt. Originalr aūt h̄ dr Aug. xviij. de ciu. dei. c. xxiij. vbi ponit. xx vij. versus sibylle Erithree: vel fm q̄sdā Cumee: qui incipiūt Judicij signum tellus sudōre madescet. E celo rex adueniet p̄ secla futur⁹ Scilicet in carne p̄sens vt iudicet orbez. Vñ dicit Aug. q̄ si litteras que sunt in capitib⁹ oim versuū cōnectentes: excepto. v. versu t. xviij. et. xix. horum triū quelibet

sunt nō legam⁹:sed ꝓ eis,ꝙ.ſram tanꝯ i
eſſé locꝫ ipa ſit poſita recoꝛdemur. Et ex
ꝓmim⁹ in q̄nꝫ ꝓbis:Jeſus chr̄s dei fili⁹
ſaluatoꝛ. Jt̄é q̄d Plato ſenſerit de chr̄o ꝛ
q̄d ꝓcōgerit:vide ifra ſer.viij.pte.j. Ad
idē facit qō refert brūs Tho.ij.ij.q.ij.ar.
vij.ad tertiū arg.vbi ſic ōr. Jnuenit in hi
ſtoꝛijs romanoꝝ q̄ tpe Cōſtātini augusti
ꝛ Helene mr̄is ei⁹ inuētū fuit q̄ddā ſepul
chꝝ in q̄ iacebat hō aureā laminā hr̄s in
pectoꝛe:in q̄ ſeptū erat Chr̄s naſcēs ex vir
gine/ꝛ credo i eū. o ſol ſub Helene ꝛ Cō
ſtantini tp̄ib⁹ iteꝝ me videb. Ad idē facit
qō legit in chronica martiniana ſub Fede
rico impatoꝛe ſcdo.vbi ōr q̄ tpe regis Fe
rādi in Tolero ciuitate hiſpanie:q̄dā iude
us cōminuēdo vnā rupē,ꝙ vinea amplīā
da:in medio rupis iuenit ꝛcauitatē vnā:
nullā pentē⁹ diuiſionē habentē nec ſciſſu
rā,ꝛ in ꝛcauitate illa repperit vnū libꝛum
q̄ foliā lignea habentē:q̄ liber trib⁹ lin
guis ſcpt⁹ erat:vicz hebraice/grece ꝛ lati
ne.ꝛ tantū de ifra habebat q̄ntū vnū pſal
terū.ꝛ loq̄bat de triplici mōdo ab Adam
vſq̄ ad antichr̄m:ꝓmiterates hoīm cuiuſ
cūq̄ mōdi exp̄mēdo. Principiū ꝙ tertij mū
di poſuit in chr̄o:ſic dicēs. Jn tertio mū
do fili⁹ dei naſcēt ex ꝑgine Maria:ꝛ pro
ſalute hoīm patiet. Q̄ō legēs iude⁹:ſtati
cū tota domo ſua baptizat⁹ ē. Erat etiā i
libꝛo ſcriptū q̄ tpe Ferādi regis Caſtelle
debebat liber inueniri:ꝛ ḣ ibi. Jō eccl̄ia cā
tat. Eſaias cecinit ſynagoga meminit:nū
q̄ tñ deſinit eſſe ceca. Si nō ſuis patribus
credat vel gēt̄ilib⁹ ſibyllinis ꝙſtib⁹ hec p̄dī
cta. Ptz q̄ ꝓmū teſtimoniū ꝓpheraꝝ. Jn
nulla aūt lecta p̄cēſſerūt vaticinia ꝓpheta
rū ſicut in nr̄a. Vñ p̄fidia Mahumeti a
nullo ꝓphetaꝝ fuit p̄nūciata:q̄n poti⁹ q̄ſi
oſa ye.ꝛ no.teſta.documēta fabꝛoſa nar
raꝛōe depuat:vtz ei⁹ legē ituēti. Vñ aſtu
ro ꝙſilio libꝛos ye.ꝛ no.teſta.ſuis ſeq̄cib⁹
nō relīq̄t legēdos:ne p eos falſitat⁹ redar
guerē fm btm Tho.j.q̄ gēti.c.vj. Chr̄s
tñ inq̄ntū ſcio/bñ ō eo p̄dixit cū dixit. Vi
dete ne q̄s vos ſeducat. Multi em̄ venēt
in noīe meo dicētes:ego ium chr̄s ꝛ mul
tos ſeducēt. Matt̄h.xxiiij. Tales fuerūt
Simon mag⁹ ꝛ Mahumet⁹:ꝛ q̄daz ali⁹
q̄ dicēs ſe eſſe meſſiā ſeduxit alīq̄s iudeos
Sic etiam ſecta ꝛ p̄fidia iudeoꝝ poſt chr̄i
aduentū nullū habuit ꝓphetā affirmantē
eoꝝ ſectā eſſe verā:q: oēs ꝓphete ꝛ lex vſq̄
ꝙ ad Joānē ꝓphetauerūt. Matt.xj. Nō
colligit ex ſilitudine de rege vēturo in re
gnū:ſed poſtq̄ venit nō oꝑet p̄nunciare.
Alīā ſilitudinē ponit Greg.in j.moꝛal. ō
ſtell' in nocte p̄uenīēt⁹ ſolē. ¶ Secūdo
fuit ꝓfirmata teſtimonijs apl̄oꝝ:q̄ꝝ ſon⁹
in oēm terrā exiuit:approbādo teſtimoniū
ip̄oꝝ:ꝛ ꝓpheſe viuēdo/ꝛ miracula facien
do:vt infra dicet pte.prima. ¶ Tertio re
ſūmonio euāgeliſtaꝝ:q̄ fuerūt ꝛ ſcpſerūt
q̄ttuoꝛ euāgelia q̄ſi q̄ttuoꝛ inſtrumēta/oi
roboꝛe ꝛ fide vallata:cū tñ de q̄lib⁹ re cre
dat vni inſtr̄o/a ꝑſona fidedigna ꝓcepto.
¶ Quarto martyrib⁹ ꝓpriū ſanguinē,p fid̄
chr̄i fundētib⁹:q̄ꝝ numer⁹ tātus eſt vt dī
cat Joānes q̄ vidit turbā magnā quā di
numerare nemo poterat ꝛē. Apocal.vij.
¶ Quinto teſtimonio doctoꝝ,oi ſcia ꝛ
ſapientia p̄ceditoꝝ. Et nulla ſecta vnq̄
habuit tot ꝛ tantos doctoꝛes:ſicut chriſti
ana fides. ¶ Sexto cōfeſſoꝝum.
¶ Septimo ꝛginum
¶ Octauo penitentiū
¶ Nono regū ꝛ p̄ncipū mūdi:q̄ fidē exal
tauerūt/eccl̄ias ꝛ monaſteria edificādo:
ꝛ p fide bellādo.ſicut fuit Cōſtantin⁹ im
parat. Juſtinian⁹, Theodoſi⁹:ꝛ relīq̄ p̄n
cipes romani,q̄ cū eēnt dñi toti⁹ mūdi/cru
cis lugo ceruices humilr ſubmiſerūt. Ptz
q̄ ꝛitas fidei chr̄iane multoꝝ miliū teſtiū
fide dignīſſimoꝝ teſtimonijs approbata.
cū tñ diuino ꝛ humano ſureſit ore duoꝝ
vel triū teſtiuꝫ ſtet oēſ̄bum. Deut.xix.ꝛ
C.de teſtā.l.iuriſiurādi. Jt̄é.ff.eo.l. Ub i
numer⁹ teſtiū nō addicit:ibi duo ſuffici
ant.pluris enim locutio duoꝝ nume
ro ꝛtēta eſt. Jō ōr brūs Matt⁹ in ſer.
de martyrib⁹. Magni itaq̄ p̄culi res eſt
ſi poſt ꝓphetaꝝ oracula poſt apl̄oꝝ teſtio
nia:poſt martyꝝ vulnera:veterez fidē q̄ſi
nouellā diſcutere p̄ſumas.ꝛ poſt morien
tiū ſudores ocioſa diſpuratōe de religiōis
ꝛitate cōtendas. Nota ſimilitudinē ō du
caro aureo colato p furnellū ignis:ꝛ per
multoꝝ manus trāſeūte. Nam q̄n illū re
cipis:pōis i burſa ſine diſcuſſiōe an ſit au
re⁹. Sic ō fidē ꝛē. ¶ Tertia ratio eſt mi
raculoꝝ patratione. Nulla em̄ ſecta fuit
miraculis approbata p̄ter fidē chr̄i. Nā ꝛ

saraceni cōfitent̄ q̄ mahumet⁹ dicebat se nō in miraculis sed in potētia armoꝝ esse missum: q̄ signa etiā latronib⁹ ꝛ tyrannis cōia fūr. cū rō nulli debeat credi dicenti se missuꝫ esse a deo: nisi aut ꝓphetaꝫ oracu/lis: sicut Joānes baptista: aut signoꝝ eui dētꝫ: sicut Moyses approbet. sicut dr in c. Cū ex iniūcto. extra de hereticꝫ. q̄ꝫ ytrū q̄ defuit Mahumeto. Et ō magna stul/titia est illoꝝ q̄ illū imitant. Si aūt q̄ris quō traxerit homies ad se: Rūdeo q̄ du/pliciter Primo dādo p̄cepta carnalia vo/luptati ꝑformia: q̄b⁹ hoies ad se traxit: sic̄ ꝛ ipe carnal' erat. Vñ nota quō iactabat se sic potentē ad cocundū cū mulierib⁹ si/cut quadraginti viri. Prob pudoꝝ ꝛ fetoꝝ. Nota exēplū illi⁹ saraceni phi q̄ dixit re/gi q̄ male faciebat adorare Mahumetū: q̄ fuit q̄dā bestia: ꝓpter q̄ rex fecit ipum occidi ex cōsilio suoꝝ. Promisit etiā Ma/humet⁹ in pmiuꝫ carnales voluptates: q̄ bestꝫ ꝛ homib⁹ cōes sunt. documēta etiā vera nō attulit nisi q̄ de facili a q̄libꝫ me/diocriter sapiēte naturali ingenio cogno/sci pñt: q̄n pot⁹ vera q̄ docuit fabulis et falsissimis doctrinis immiscuit: sicut pōit brūs Tho. in. j. ꝓtra genti. c. vj. ¶ Scō traxit ad se hoies vi armoꝝ: in q̄ꝫ potētia dixit se missuꝫ: vt sup̄ dixi. Ea etiā nō ali/qui sapiētes i reb⁹ diuinis ꝛ humanis ex/ercitati a pncipio crediderūt, sed homies bestiales i ōserto manētes ois doctrie di/uie p̄t⁹ ignari vsq̄ ad hodiernū die: q̄ eti am nūc oīm pito hoie destituti sunt. Vn/de nec pphos habēt nec medicos: nec theo logos ꝛc. vt audiui. q̄ q̄rū multitudinem alios armoꝝ violētia in suā legē coegit: sm btm Tho. vbi s. Cū ḡ nullo miracu/lo secta sua mahumet⁹ cōfirmauit nec di uino oraculo: manifestū est q̄ falsa est se/cta sua. q̄ nescit diuina iustitia patroci/niū p̄stare crimib⁹. Notandū etiā q̄ si ma humet⁹ vel alij hoies illius secte vel alia rā miracula fecissent aut fecerint fuerunt falsa miracula: vel si vera: tū ad finē falsi/tatis ex ꝓtute diaboli ꝓpetrata. sicut erūt illa antichr̄i: de q̄ dicet infra. P̄t autē si/gna facta p bonos distingui ab his q̄ per malos fiūt q̄dru. ꝛ: s c̄ notat brūs Tho. in. ij. sen. di. vij. q. iij. ar. j. ꝛ i rnsiōe ad. ij. ar gu. Primo ex efficacia ꝓtutis opantis: q̄a signa facta p bonos d'uia ꝓtute fūr in ill etiā ad q̄ ꝓtus actiua nature se nullo mō extēdit: sicut suscitare mortuos: ꝛ hmōi: q̄ demōes sm ꝓtatē facere nō p̄nt: sed i pre stigijs q̄ durare nō p̄nt. ¶ Scō ex vtili/tate signoꝝ: q̄ꝫ signa q̄ p bonos facta fūr: sē de reb⁹ vtilib⁹: vt in curatiōib⁹ ifirmita tū ꝛ hmōi. Signa aūt p malos facta sunt in reb⁹ nocuis vel vanis: sicut q̄ volāt in aere: vl' reddūt mēbra hoim stupida ꝛ hu iusmōi Et hāc differētiā assignt brūs Pe trus i itinerario Clemētis. ¶ Tertia dif ferētia est q̄ntū ad finē: q̄ signa bonoꝝ ordinant̄ ad edificationē fidei ꝛ bonoꝝ moꝝ: iuxta illud Mat. vlti. Illi aūt pfe cti pdicauerūt vbiq̄ dño copante ꝛ ſmo. ꝑfir. seq̄ntib⁹ signis. Sed signa malorū fūr in manifestū nocumentū fidei ꝛ bone statis. ¶ Quarto q̄ntū ad modū: q̄ boni opant̄ miracula p inuocationē diuini nō/mis pie ꝛ reuerent̄. sed mali q̄busdā dell/ramētis: sicut q̄ inscidūt se cultris ꝛ faci/unt turpia. Et ita signa p bonos fertā pos fūt manifeste discerni ab his q̄ ꝓtute dmo nis fiūt. he. Tho. vbi s. Secta etiā iudeo rū post chr̄i aduentū nullo miraculo ꝑfir mata est: q̄n pot⁹ videm⁹ q̄ iudei cōter adhibēt studiū artib⁹ magicis ꝛ diuinat/oni⁹: q̄b⁹ a diabolo seducti i sua pfidia cō firmant̄. Semp enī spūsserō restiterūt: si cut arguit eos brūs Stephan⁹ Act. vij. Vñ enī lex moysaica i suo vigore ꝙmane bat semp apostatabāt ab illa vera lege: ꝛ ad idolatriā declinabāt. Nā etiā viuente Moyse vitulū aureū adorauerūt: sicut le gif Exo. xxxij. sic ꝛ succedētiue vsq̄ ad chr̄i stū p̄uaricabant̄: a lege Moysi ad ritū gē tiliū diuertebāt. Faciebāt sibi ꝓpria: ꝛ alia legalia postergāres: sicut ptz in libris Macha. Postq̄ aūt illa lex accepit termi nū in chr̄o. Nā finis legis chr̄s est: ad iu stitiā oi credenti. Rom. x. Vñ extunc fuit mortifera lex illa q̄ntū ad cerimonialia ꝛ iudicialia: ita se fixerūt iudei illi legi q̄ il lā trāsgredi nullo mō volūt: q̄q̄ etiā de galib⁹ illi⁹ legis pauca obſuet: sicut ē sab batū ꝛ circūcisio. ꝛ abstinētia ab aliq̄b⁹ ci bis. Sola igit fides chr̄i oracul' nō mu/tatis iz maxis ꝑfirmata ē. sicut ptz p mo in chr̄o: cui oia elemēta ꝛ celestia cotpa aste stata sūt q̄ ipe fuit ꝓtas ꝛ ver⁹ messias.

Nā terra testata ē q ipe fuit ver⁹ messias qñ impio suo mortui resurgebāt Mat.ix. Luc.vij. Jo.xj. Mare qñq̄ solidū se p̄buit pedib⁹ ei⁹. Jter etiā qñ impabat vētꝫ vt cessaret: z facta ē tranq̄llitas mag̃. Mat. viij. Corpa etiā celestia: qñ in morte eius obscurat⁹ ē sol. Jtē qñ stella appuit Magis i ei⁹ natiuitate scriptissima: z etiā angeli cātātes ghia in excelsis. Jtē demões qñ expellebant solo impio chīi a corpib⁹ per ipos vexatꝫ: sicut z i multꝫ alijs tē. Sed qđ magꝫ videt nō solū ipe chīs sed etiā di sepulti sut z alij i noie ei⁹ qđ nunq̄ factuꝫ fuit i ve. testa. multa miracula faciebant: mirabilr sanādo lāguores: mortuos suscitādo: curuos erigēdo: claudos dirigēdo: cecos illuminādo. Sed qđ ē mirabili⁹/idiote z simplices paupes z deiecti/sūmā sapientiā z facūdiā i instāti p̄secuti sunt: z per mōm discurrētes ipm chīi fidei submiserūt. Qđ oib⁹ mirabilib⁹ mirabili⁹ ē/q̄drupliciōne. ¶ Primo ex pte p̄dicantiū qui erāt idote z simplices q̄ntū ad sciam adhibitā: ppt qđ chīs nolūt bīe Nathanael i aplm: qz erat magn⁹ legis doctor: sicut legit Jo.j. Vide etiā i Aug. xxij. de ciui. dei. c.v. z seqntib⁹. Erāt etiā chīi discipuli q̄n tū ad mōz valde deiecti. ¶ Scdo ex pte illoz q̄s p̄uerterūt. Nā erāt boies magne potētie z nobilitatꝫ: sicut romani fuerūt: q̄p impio tot⁹ mōs regebat. z tñ cū oēnt superbissimi z magni estimatōis apō semetipos: nihilomin⁹ humilr submiserūt: z potentiā z nobilitatē z diuitias pauperib⁹ hominib⁹ z deiectꝫ: qđ nō nisi diuina operatione factū est: nec alit fieri potuit. Jtē p̄uersi fuerūt ad fidē chīi boies sapientissimi z magni phi: sicut ptz de Dionysio ariopagita Policarpo z Cypriano: z multis alijs. ¶ Tertio ex pte rei p̄dicate. Predicabāt em res supnaturales. q̄s intellect⁹ humanus naturali rōne cape nō pōt. s. deū trinū z vnū. Jtē hoiem mortuū/crucifixum cū magno virtutio/z sepultū/esse deū saluatore. Vñ apl⁹us. j. Cor. j. Judei signa petūt: greci sapiam q̄rūt: nos at p̄dicam⁹ chīm crucifixū. Judeis q̄dē scādalū: gētibus aūt stultitiā: ipis at vocatꝫ iudeis at q̄ greꝫ chīm dei ptē z dei sapiam. Pre dicabāt etiā chīi mōrem cē post ptū p̄ginē, i hostia p̄secrata totum corp⁹ chīi p̄tineri mortuoꝝ resurrectionē tē. q̄ impossibilia erāt mētib⁹ hūanis ifigere/nisi diuia ptas opata fuisset. qđ fuit maximū miraculoꝝ. ¶ Quarto fuit mirabilissimū ex pte modi p̄uertēdi. Nō em̄ p potētiā armoꝝ apostoli mōm ad fidē chīi traxerūt/sic mabumet⁹ fecit: vt dictū ē: cū eēnt deiecti z humiles, nō p diuitias: qz pauprimi erant z inopes: q̄nimo despiciēdas z relinq̄ndas suadebāt z exēplis z ꝓbis: z oīs ꝓtutes āplectēdas p̄dicabāt: sicut z chīs fecerat. Nō etiā p voluptates sic⁹ etiā mahumet⁹ fec̄. qz p̄dicabāt hoib⁹ a voluptatib⁹ z carnalib⁹ abstinēdū ee: z castitati z abstinentie vacādū, vñ oēs voluptates penit⁹ cohibebāt. nō p sciam adq̄sitā: qz idote erāt Nec p eloq̄ntiā: qz simplices erāt. Vñ et apls ait. j. Cor. ij. Ego cū venissez ad vos frēs veni nō i sublimitate ſmōis aut sapientie annūciās vob⁹ testionū chīi. Nō em̄ iudicaui me aliq̄d scire inf vos nisi Jesuꝫ chīm z hūc crucifixū, Et ita ſmo me⁹ z p̄dicatio mea nō in psuasibilib⁹ hūane sapie ꝓbis: sz i oñsōe spūs z ꝓtutꝫ. vt fides nra nō sit i sapia hoim/sz i ꝓtute dei. Ptz g̃ q̄ nulla vi: nulla rōne: nulla occasiōe tpali sine hūana p̄dicatoꝝ fidei chīiane mōm ad chīi fidē traxerūt. Relinq̄tur g̃ q̄ sola ꝓtute diuia: fuerat illō dñi, Nemo pōt venire ad me: nisi pr̄ q̄ mitt⁹ me traxe, e. Jo. vj. Etsi dicerēt aliq̄s q̄ apli ꝓtute diaboli traxerūt mōm ad fidē chīi: nō valet: qz p chīm z apl⁹os diaboli fūt expulsi a mōdo qz z idola ōstrui faciebāt: z ab obsessoꝝ corpib⁹ expellebāt eos. q̄nimo oīs artes magicas z diabolicas fides chīa reprobat z ḍdēnat. Ad h̄ facit rō quā fec̄ dñs Ihūs deos Luc. xj. q̄ dicebāt chīm i beelzebub p̄ncipe dēmoniorꝝ eijcere dēmonia. Adhuc etiam mirabilissimū fuit: q̄ inter p̄secutiōes tyrannoꝝ innumera hominū turba nō solum simplicitū sed etiā sapientissimoꝝ hominū ad chīianā fidem ꝓuolabāt: vt infra tangef̄ prima ratiōe. Si q̄s aūt ita p̄tinacissim⁹ esset q̄ negaret miracula esse facta ad confirmationem fidei christiane: oporet⁹ confiteat oīno miracula esse facta. Nam quid mirabilius esse potuit (vt ait Aug. xxij. de ciui. dei. c.v. Et b. Tho. j ℨ gen. c.vj.) ℨ ad credendū tam ardua et ad operandū tam difficilia: z ad sperādū

tã alta/hoies absq; mirabilib; signis idu/cere/z ad relinquẽdũ idolo; cultuz q̃ tot milib; anno; mõm vniuersuz infecerat; Cõstat q; tũc tpis pdicantib; aplis/idola p mõm celebrabãt. nũc aũt oia sũt subla/ta. Nõ ẽ absq; miraculis factũ est: nil isto mirabili⁹ esse põt. Relinquit g̃ q; diuina ꝑtrute fides chr̃i miracul' maxumis ẽ ꝓfir/mata. Vñ z Mat. vl. 6z. Illi aũt. s. apli ꝓfecti predicauerũt vbiq; dño coopante z ſmonẽ ꝓfirmãte seqntib; signis. Et sic ptz q̃rta rõ. Alias aũt rões ponã in ſmo ne primo seqnti. ¶ De miracul' factis p aplos z alios sanctos ad gl'iam dei z ꝓfir mationẽ fidei chr̃iane nimis lõgũ imo im possibile esset oia narrare. Sed inter cete ra nota vnũ qõ ꝓtigit tpe Cõstãtini im/patoris: i hist'ia Tripita: li. xxiij. z Ui/cẽtio hist'iali: vbi sic õr. Tẽpore Cõstã/tini imperatoris z Helene vxoris ei⁹ i Sy/ria ciuitate Berith: q̃ subiacz Antiochie iudei imaginẽ saluatoris Jesu chr̃i inue niẽtes in domo cuiusdã iudei ibi relictã a q̃dam chr̃iano q̃ ibi mãserat: eã iniurioſe deposuerũt: z oia opprobria q̃ iudei q̃ndã chr̃o Jesu intulerũt/illi imagini iferebãt. illudẽtes ei/criminose cõuitiates/eãcz p/cutiẽtes/manus z pedes ei⁹ clauis ꝓfigẽ tes: acetũ z fel ei porrigẽtes. Tandẽ late re eius apto exiuit sanguis z aq̃. Nõ illi supposita ãpulla suscipiẽtes ad ex pimẽtũ vtq; fuerint vera miracula q̃ Jesum fecis se audierãt oẽs infirmos in synagoga col lectos hoc sanguine aspgebãt: z a q̃cunq; lãguore detinebant liberabant. Vñ tãdẽ iudei cõpũcti ad Deodatũ ciuitatis epm oẽs cucurrerũt: eiq; re ista narrata imagi nẽ cũ sanguie eidẽ dederũt. Quib; baptri zatis episcop⁹ sanguinẽ p ampullas diui sim lõge lateq; dirigẽs/pdicabat magna/lia dei. Obtestans oẽs vt singulis annis q̃nto id⁹ nouẽbris celebrarẽt passio dñice imaginis. Hec ille. Item potes h̃ notare miraculũ de ꝓuisõe Cõstãtini imparo/ris. Sed illõ vide infra in ser. prio: pte.}. Si aũt ab aliq̃ diceret: q; etiã demões mi racula facere pnt z etiã fecerũt tpe q̃ p to tũ mõm tanq; dij ab hoib; colebant. Rñ dẽdũ ẽ q; nullo mõ põt fieri ab aliq̃ crea/tura vez miraculũ: sed a solo deo. Et ꝺ h dic ſm btm Tho. i q̃stiõib; de potẽtia dei Et Aug. aliq̃d tãgit. xxv. ꝺ ciui. dei. c. viij. ix. z. xij. Propterea quõ dmões miracula fecissent ad destruẽdũ cultũ ipo; q̃ p totũ o:bẽ tanq; dij colebant

¶ De fidei perfectione. Sermo. iiii

Fides tua te salu ũ fecit. Luc. xvij. Supiori primo ſmõe vidim⁹ tres rões q̃b; pbat fidẽ chr̃i solã eẽ verã fidẽ. mõ sequit videre alias q̃nq; rões q̃ sup primo ſmone notate sũt. Salutet virgo ma. ẽ.

Pro fundamẽto ſmõis q̃ ẽ de fide orit theologicalis q̃stio

¶ Querit: vtrz cuiuslibet symboli atq; articuli fidei cognitio siue credẽtia ad sa lutẽ hois req̃rat? Arguit q; nõ. Nihil est ad salutẽ hois necessariũ nisi q̃ põt saluari, sed sine fide cuiuslibet articuli põt hoi mo saluari: igit. Maio: patet. et eo q; ne cessariũ z impossibile nõ esse/eẽ pollet ex ij. piherme. Sed, pbat minor. Tũ q; pos/sibile fuit chr̃m nõ incarnari/z ita articu/li nõ fuissent ad humanitatẽ. ptinẽtes: tũ q; fides est q̃ddã accidẽs i alia existẽs ho/minis. z ita eo nõ posito põt hoi vari sal/lus. tũ tertio: q; i pũia sine fide sũt bũ: ergo pñt etiã i via: cum stat⁹ pñs statui vie succedat/z eũdẽ pficiat. sequit. In oppo/sitũ hẽ ex glo. sup illo ꝺbo vbi ꝺr de lepro/so Leuit. xiij. q; offerat sacrariũ p emũda tiõe. habz glo. Sacrari⁹ est pissima fidei ꝓfessio: vbi si pl⁹ ẽ/effundit. si min⁹ ẽ/de ficit, z ita videt req̃ri p salute hois cogni tio siue credentia cuiuslibet articuli. z sic q̃stio manet p vtraq; pte dubia ¶ Ad q̃/stionẽ respõdendũ ẽ ſm Scorũ sup. iij. sen ten. di. xxv. q. j. q; põt itelligi dupl'r q; cogni tio siue credẽtia cuiuslibet articuli fidei ad salutẽ hois req̃rat. Vno mõ explicite/ q̃ ẽ fidei puncte. z sic ad dubiũ ꝺr q; nõ re q̃rit cognitio siue credẽtia z̃ẽ, q; de⁹ nullũ obligat ad ipossibile, vr si sit aliq̃s rudis: q̃ nõ possit ꝓcipe q̃d ẽ natura: z q̃d psona necesse ẽ q; hẽat actũ explicitũ de articulo ptinẽte ad cẽntie vnitatẽ/z psonaz trini

rate distincte/sic hñt clerici litterati. Sed sufficit q̃ si nō pōt talia intelligere: credat hoc q̃d ecclia credit, q̃libet tñ hñs vsū rōnis tenet̃ p aliq̃n ad aliquē actū explicitū: z marie ad illa q̃ sunt grossa ad capiēdū: sic q̃ chīs nat⁹ ē: passus ē: z alia q̃ ptinent ad redēptiōem. Sed ad oia credēda explicite tenent maiores in ecclia: z tenent alios instruere. Alio mō intelligit implicite. et sic ōr ad dubiū q̃ oēs fideles catholici oia tenent fidei symbola credere z scire, patz: q̃ ois fidelis catholic⁹ debet implicite credere illud q̃d credit ecclia. sed ecclia oia fidei credit symbola. igit. Augustin⁹ ꝛ fundamentū Manicheoꝝ. Euāgelio nō crederē/nisi q̃ ecclie catholice credo: et si aliquis pinacit aliter crederet/ eēt hereticus et vānādus/si seq̃ret. Et ad argumētū ōr: q̃ intelligit de potentia dei absoluta z nō ordinata. Fidē igit habeam⁹ vt salutē ꝑseqũmur: vt de nob dicat iuxta ꝓba passūpta Fides ꝛc. ¶ Quarta q̃ rō: q̃ ꝓbat veritas fidei chīane: est ex tyrannoꝝ psecutiōe. nā nunq̃ fuit aliq̃d regnuz tāercellēs qō nō destruerek p potentiā hostiū. Fuerunt em̄ q̃tuor regna pncipalia in mōdo/q̃ oia sunt hodie destructa. Primū fuit regnū chaldeoꝝ z Assyrioꝝ. Secundū ꝙ fuit Perſaꝝ z Medoꝝ. Tertiū Grecoꝝ/q̃d incepit in Alexādro magno. Quartū ceteris potentⁱ⁹ fuit Romanoꝝ. Hec q̃tuor regna fuerūt signata in visiōe Danielꝭ: in q̃ vidit bestias q̃tuor. Prima erat sicꝭ leone. Seda sicꝭ vrso. Tertia similis pardo Quarte aut̃ bestie nomē nō ponit: sed ōt q̃ erat terribil⁹ atq̃ mirabilis z fortis nimis: dentes ferreos hñs magnos: comedens atq̃ cōminuēs: z reliq̃ pedib⁹ suis cōculcans: Dan. vij. Per leonā designat pmū regnū Chaldeoꝝ z Assyrioꝝ. Per vrsuz regnū Perſaꝝ z Medoꝝ. Per pardū regnū Grecoꝝ. Per q̃rtā bestia: regnū romanoꝝ: q̃ oia destructa sūt: vt patz p experiā: q̃ntucūq̃ essent potētissima z dirissima. Fides aūt chīstiana z eccl⁹ia habuit mīras psecutiōes. Nā ex vna pte fremebant pncipes romani z alij tyranni pagani cū potētia magna z crudelitate. Ex alia pte hereticī cū sapia magna z scientia. Et alia pte iudei cū astutia: et nihilomin⁹ deus gl̃iosus semp̃ pseruauit eccl̃iam z fidē chīanaz vt nunq̃ deficeret. Quinimo sp̃ inter psecutiōes maxias augebat̃ z firmabat̃: iuxta figurā q̃ hī Exo. j. vbi ōr: q̃ q̃nto magꝭ Egyptij oppmebāt iudeos: tāto magꝭ multiplicabant̃ z crescebant. Item in arca Noe q̃ a fluctib⁹ supioꝝ eleuabat̃. z hoc fuit significatū in nauicla Petri q̃ iactabat̃ z oplebat̃ fluctib⁹, sed chīo impante vento z mari: facta est tranq̃llitas magna. Matt. viij. Plus etiā: q̃ oēs psecutores fidei mirabil⁹r a deo hūiliati sunt ad cōfirmationē fidei chīstiane. Nā vt de ceteꝛꝭ imperatoꝛib⁹ taceā: Julianus apostata imperatoꝛ/fidei chīstiane seuissim⁹ persecutoꝛ/fuit mirabil⁹r occisus. Qui q̃n fuit p̃cussus a sctō Mercurio: manib⁹ suis accepit sanguinē z in aerē illū ꝓiciēs/ aiebat. Vicisti Jesu nazarene: vincis rex magne minoꝝē. Per os mihi misero parcere nāq̃ soles. in bello ꝓdico: vt legit i hist̃oria eccl̃iastica. et vide in legēda beati Juliani martyꝛꝭ. Itē Cōstantin⁹ imperatoꝛ fuit p̃cussus a lepra incurabili p̃ naturam ꝓpter psecutionē quā fidei chīane inferebat: et nunq̃ sanari potuit/ nisi post̃q̃ fidez chīti cū baptismo suscepit a b. Siluestro. Itez de Decio imperatoꝛe crudelissimo q̃ occidi fecit b. Laurentiū/legit q̃ suffocat⁹ a diabolo expirauit. De Quintiano ēt q̃ martyrizari fecit btām Agathā/legit q̃ sūmersus in flūine/miserabil⁹r expirauit. Multa etiā alia silꝭa legunt i legēdis sctoꝝ. Itē de Theodosio senioꝛe ipaꝛe: q̃ miraculose habuit victoriā ꝺ Eugenio z Arbagastē ꝛc. sicut legit in hist̃oria tripartita. li. xviij. et in Vincētio hist̃oriali. De iudeis ꝙ qui psecuti sunt chīm z apl̃os: q̃nta damnatiōe luerūt pctm̄ suū: nemo est q̃ nesciat. Sicut patz in destructione hierl̃m p Titū z Vespasianū. de q̃ vide in legēda brōꝝ Philippi z Jacobi. et etiā patet in displicione eoꝝundē p vniuersum mōm: vbi ab oi natione despecti sunt et velut serui subiecti. De hereticꝭ aūt q̃ntū sint a deo hūiliati: patz ituētib⁹ chronicas. Sz dicā duo exēpla. Primū ꝺ Arrio hereſiarcha: cui⁹ hereſis marie eccl̃iaz afflixit z dissipauit. Iste q̃ Arri⁹ ꝓmo p Nicenū ꝺdēnat⁹ ē: p Cōstantinū in exiliū relegatus: tādē p eūdē ab exilio revocat⁹/ Alexandrie morabat. Eusebi⁹ ãt magn⁹ arrij

fautor: Nicomediensis epūs Cōstātinopo/
lim Arriū euocauit: z imptalib⁹ ibidē edi
cris euocari/ociliū fecit: vbi marie quene
rūt illi epi q Arriū secrabant. Itaq; Ale
xandro Cōstātinopolitano archiepo diez
statuerūt in q vl Arriū i cōtione suscipiat:
vel ipse ab ecclia pulsus discedat. Ar ipse
nocte pcedente die statutū quigilē in ora/
tionib⁹ duxit. Et sub alrari tota nocte la/
cēs: causam ecclie dño cōmendabat. Igit
toti⁹ pplī sūma expectatio erat: vt ipo ma/
ne vl suscipet Arri⁹: vl Alexāder pellerēt
epūs. Arri⁹ sūmo mane ⁹surgēs z epor ac
pplor freqntia vallat⁹/ad eccliaz pgens:
cū in media via esset/qdaz remorsus ⁹scie
ipm iuasit q adeo ei⁹ vniuersa interiora cō
mouit vt locū q̄reret q̄ declinare posset ad
secreta nature. Cūq; illi locū publicū ostē
disset: illuc ciro pgēs/oia intestina emi/
sit: z in manib⁹ diaboli miserā aiaz expira
uit. z sic adinuēte heresis penā soluit. Ob
cū audisset Eusebi⁹ oēsq; fautores ipsi⁹:
rāto pudore cōsternati sunt: vt qd facerēt
vl q̄ diuerterēt/oino nescirēt. Et sic plecu/
tio illa ⁹ceuit. Stle ōr de qdā Leone pa/
pa q Arriy fautor erat. hic cōciliū aduoca
uit vt oēs epos cogeret vt in arriana pfi/
dia ⁹sentirent. Ad h cōciliū nō vocat⁹ ve/
nit Hilari⁹ Pictauiens epūs. Ob dū pa/
pa audisset/oib⁹ mādauit eēt is ⁹gregatis
vt venienti Hilario null⁹ assurgeret: nec il
li inf se locū darēt. Cūq; Hilari⁹ aduenis
set z cerneret q sibi locū nō facerēt: dixit.
Dñi est terra z plenitudo ei⁹. Cunq; sup
terrā ad sedendū se posuisset/terra ⁹surgēs
cathedrā illi fecit. Tūc papa dixit ad eum.
Tu es Hilari⁹ gallus: Et ille ait. Nō sum
gall⁹: sed manēs i gallia. Et ille ait. Si tu
es Hilari⁹ manēs i gallia: ego sū Leo ro/
mane sedis antistes. cui Hilari⁹. Etsi tu
es leo: nō tn de tribu Juda. Et Leo ait.
Qui sū/mō tibi oñdā: expecta me paulu
donec redeā. Cui Hilari⁹. Etsi ñ redieris:
qs mihi iustitiā exhibebit: Ego mox rede
am ait Leo: z iurta merita tibi reddā. ira
q ad sellaz accessit ad secreta nature: z sic
Arri⁹/oia itestina cū vita effudit. ⁹Morte
igit in ⁹cilio nūciata: Hilari⁹ i medio sur
rexit: z oēs ad catholicā fidē reduxit. Pa/
ret q quō pfecutores fidei chriane diuia p
uidentia humiliauit: vt chriane fidei piratez
astrueret. Illa ꝑo. f. fides christiana velut
pelagi rupes imota remānt. Nō si eēt pol
sibile via hūana. Restat q̄ q diuina frute
fides chriana seruat: z ꝑter q ipa sola sit
vera. ¶ Quinta rō ē ex aliaz sectaz asser
tione, qa oēs secte dicūt q p⁹ suā nfa ē mel
lior: z magis rōnabilē. ūē exemplarit ōr de
Soldano: q semel cōuocauit ad se vnum
chrianū: vnū saracenū: z vnū iudeū. Cūq
inf rogasset singl⁹ ō fide sua: vnusquisq;
laudabat fidē chriani p⁹ suā. Chrian⁹ aūt
interrogat⁹ vltimo/dixit: q fua fides erat
vera. Inf rogat⁹ itez a Soldano q̄nā me
lior eēt post suā. Rndit q nulla ē bona ni
si fides chri tm, qz oēs alie dānant. qa vn⁹
dñs: vna fides: vnum baptisma Epb. iij.
Facit etiā ad hoc testimoniuz Josephi de
dño nro Jesu chro in li. xviij. antiqtatū. c.
vij. q sic ait. Fuit hisdē tpib⁹ Jesus sapies
vir: si tn vir cū noiare fas ē. erat em mira
bilū opez effector: z docto: eoz. hoim q li
benter q vera sunt audiūt. et mltos qdem
iudeoz: mltos etiā ex gētib⁹ sibi adiūxit:
chs hic erat. Hūc accusatione pmoz nre
gētz viroz: cū Pilat⁹ in cruce agendū esse
decreuisset: nō deseruerūt hi qui ab initio
eū dilexer. Apparuit em eis tertia die ite
rū viu⁹ ꝑm q̄ diuinitus inspirati ꝓphe: vt
hec vel alia de eo inūera miracla futura ce
ꝑdixerant. Sedz i hodiernū die chrianoz
rū q ab ipo nūcupati sunt z nomen pseue
rat z gen⁹. Ad idē facit epla Lucū Letua
li romani ad romanos: vt refert Eutropi
us se reppisse in annalib⁹ iudeoz. que inci
pit. Apparuit tpib⁹ et adhuc ē hō magne
⁹tutz noiat⁹ Iesus chs: q ōr a gētib⁹ ꝓba
⁹tutz; quē ei⁹ discipli vocāt filiū dei: iusci
tās mortuos z sanās oēs lāguores. Nō q
dē stature, pcere mediocrz z spectabil: vul
tū hns venerabilē: quē intuētes pūr dilti
gere z formidare: capillos hns coloris nu
cz auellane pmature: z planos vsq; ad aur
res: ab auriby cincinos crispos aliqntuli
ceruleos z fulgētiores ab hūeris veriland
tes. Discrimē habēs i medio capitiz rutra
more nazareoz. frōtē plana atq; serenissi
mā cū facie sine ruga z macla aliqua ru
bor moderat⁹ venustat. Nasi z oris nulla
⁹fus ē reprhēsio, barbā hns copiosaz z imo
puberē capill⁹ colore simillimā/nō longā: sz
i medio bifurcatā. aspectū hns simplicē et
matuz: oculis glaucz vartys z clarz existē
tib⁹. In increpatōe terribil: in admonitōe

blādus ⁊ amabil': hilarꝫ ſeruata ḡuitate: q̄ nunq̄ viſus eſt ridere: flere āt ſic. In ſtatura corꝑis ꝓgar⁹: rectus: man⁹ hñs ⁊ brachia vſui delectabilia. In colloq̄o grauis: rar⁹ ⁊ modeſt⁹. ſpecioſus inᵗ filios hominū. Mahumet⁹ ōt i lege ſua q̄ chr̄s ēt fuit magn⁹ ꝓpha ⁊ ſctiſſim⁹ hō ⁊ valō amicus dei. ⁊ vocabat chr̄m flatū dei. ⁊ mr̄ez ei⁹ dixit eſſe ꝟginē. vñ blaſphēatores nois chr̄i ⁊ ꝟgis Marie apō eos puniunt. Dic̄ etiā Mahumet⁹ q̄ de⁹ mlta miracla fec̄ pēū. ōt etiā q̄ illi q̄ ꝓfecte ſequunt chr̄m: ſaluāt. Et q̄ apparet q̄ oino ꝺcludit q̄ nra fides ſit vera. q̄ ſi chr̄s fuit amic⁹ ōi ⁊ ſanct⁹ hō. ḡ ſi fuit mēdax ⁊ deceptor. ſed ipſe i pl'o loq̄ dixit ſe eē verū filiū dei ⁊ veruz hoiem: ⁊ dixit neceſſariū eſſe baptiſmū ad ſalutē: ⁊ alia ſacra ⁊ alios articulos f dei docuit. ḡ aut dicebat vez ⁊ habet ꝓpositū. aut ſi mentiebat ⁊ ſeducebat ꝓl'z: quō erat amic⁹ dei: Certe nō poſſet h̄ cē. Nullū em̄ peccm̄ ⁊ nullū malū fuiſſz ſcto ḡui⁹. ⁊ fuiſſet ſuperbia inēpabil' dicēs ſe eē filiū ōi cū nō eſſet. Patet ḡ ex his q̄ chr̄iana fides ē vera. ¶ Secta rō ē ex phyſica inſtitutōe. q̄a vita quā chr̄s inſtituit ⁊ a verꝫ chr̄ianis ſeruat' eſt vita moral' ⁊ ꝟtuoſiſſima: ⁊ conformis i oib⁹ morali phie. q̄d nō ē in alīs ſectꝫ. Vñ ſic recitat' in hiſto. eccl'iaſt. videntes phi pagani q̄ chr̄iani viuebāt ꝟtuoſiſſime: mlti inclinabant ad chr̄i fidē recipiendā. Licz em̄ audirēt aliq̄n a mlt̄z detrahi chr̄ianis: tñ ipi diligēti⁹ ꝑſcrutātes vitā eoꝝ/inueniebāt ipaz eē ꝟtuoſiſſimā. Deinde vlteri⁹ aſpicientes miracla a chr̄ianis in chr̄i noie facta ⁊ obſtupeſcētes admirabant. Poſtrēo videbāt chr̄ianos q̄n ꝓpt fidē chr̄i ducebāt ad mortē letant' ire cedere: ⁊ mutuo ſeſe exhortātes: acti eēnt ad epulas iuitati. Et cū eēnt coꝝ cippo certatim pie conabant ad mortē alt' alt⁹ p̄ueire. Mō videres phi: mātfeſte cognoſcebāt q̄ erat impoſſibile ipos gaudent mori: ſi vitioſe viſſent. Et ex h̄ mlti illoꝝ ꝟuertebāt ad fidē chr̄i. Illi ꝓ q̄ ñ ꝟuertebant laudabāt poꝝ vita ipoꝝ. vñ ⁊ magnū argumtū h⁹ q̄ mlti docti viri pagani ſcripſerūt libros p⁹ chr̄m: ⁊ tñ nulla facūt mētōez ō chr̄ianis. ſic Iuuenal' ⁊ Tyri⁹ q̄ fuit rephēſor vitioꝝ: Stati⁹: Lucan⁹: Seneca: ⁊ mlti alij: q̄ō eligū q̄ ñ inueniebāt i fide chr̄i aliq̄d repre-

hēſibile. alioq̄n ꝓfect' ē q̄ illā vitupaſſet i libꝫ ſuis ſic ⁊ ceca vitia. vñ ōt Aug. vj. ō ci ōi. q̄ Seneca inᵗ alias ſupſtitiōes rephēdit ⁊ ſacra iudeoꝝ ⁊ maxie ſabbata: iutilit eos facere affirmās: q̄ p illos ſinglos. vij inᵗpoſitos dies: ſeptimā fere ptē erat' ſue ꝓdāt vacādo ⁊ mlta i tpe vrḡētia ñ agēdo ledāt. chr̄ianos tñ tūc iudeis iimiciſſimos in neutrā ptē ⁊mēozare auſus ē: ne vl' laudaret ⁊ ſue p̄ie vefez ⁊ſuetudiez: vl' rephēderet ⁊ ꝓpriā fortitā volūtatē. hec ille. Idē poſſz dici ō iuriſcōſultꝫ q̄ fuerūt pagani. et mlti eoꝝ p⁹ chr̄m. ¶ Septia rō eſt ex diuturna duratōe. nā malū ⁊ falſū ñ ꝑt cū tpe durare. Vñ vidē⁹ oia reḡ mutara ⁊ ōſtructa ⁊ magꝫ ciuitates ſubuerſas ꝓpt mala q̄ fiebāt i eis: ſic Sodoma: Gomorra ⁊c. Ge. xviij. vñ ōt ſcḟra. Regnū a gēte in gētē trāſfert' ꝓpt iniuſtitias ⁊ iurias ⁊ cōtumelias ⁊ diuerſos dolos Ecc̄i. x. Cū ḡ chr̄i fides duraverit tāto tpe. ḡ ⁊c. Hā tā durauit a mille q̄dringētꝫ ānis circa: q̄nimo a p̄ncipio mūi. ſab Adā. q̄ eadē eſt fides nra cū fide antiq̄ꝝ patꝝ veterꝫ teſtl et ēt legꝫ nature. nā ⁊ ipi credebāt i chr̄m q̄ tūc erat vētur⁹. nos āt credim⁹ i chr̄m q̄ iam venit. ḡ eadez fides ē ſpecie: licz ſit diuerſa nūero: vt dixi ſ. i p̄n. p̄ri ſmōis i introitu. Vñ a p̄ncipio mūi vſq̄ nūc ſp durauit et durabit v.q̄ ad finē mūi. Dat vlti. Ecce ego vobiſcū ſū oi. di. vſq̄ ad ꝟſū. ſecth. Per q̄d arguit' q̄ f. def chr̄i ſit ꝟa ⁊ bōa. Et ꝓpt h̄ ille venerabil' legꝫ doctor Gamaliel loq̄ns iudeis/cū p⁹ allegaſſz exēplū Theode ⁊ iude galilei: q̄ auertert ſucceſſiue ꝓpꝫ p⁹ ſe: ⁊ tāde diſſipati ſunt ipſi ⁊ oēs fautores ipoꝝ. Poſtea ſubūgit dicēs. Et nunc itaq̄ dico vob: diſcedite ab hoib⁹ iſtꝫ ⁊ ſinite illos: qm̄ ſi eſt ab hoib⁹ ꝟſilium h̄ aut op⁹/diſſoluet'. Si ꝓ ex deo ē/nō poteritꝫ diſſoluere eos: ne forte ⁊ deo repugē videami. Act'. v. Et robijceret' ō lege Mahumeti q̄ rantū duraūt: tā ſunt octingēti circit' anni. Ad hoc facil' ē rñſio. q̄: lex illa eſt delectabilis valde ⁊ carnalis. Vñ non durat q̄ bona: ſed q̄ delectabil' ⁊ facilis: ſic petm̄ ſemp durat/nō q̄ bonū: ſz q̄ delectabile. Lex āt chr̄iana ē difficil' ⁊ auſtera/⁊ itellectui ⁊ volūtati multū repugns ſm ſe. Eodē mō ꝑt rñderi ad cultrā idoloꝝ q̄ añ chr̄m mlt̄z milib⁹ ānoꝝ in mūdo

durauerat. Rō est.s.qz demões q̄ hitabāt in idolis suadebāt oēz voluptatē z carnalitatē: ideo isto mō mōm allicichāt, iuxta qō ōr Sap.xiij. Initiū enī fornicationis est idolorū cultura ois mali cā est z initiuz z finis. Si aūt obijciat etiā de iudeis q̄ durāt adhuc. Rūdeo q̄ h̄ est triplici rōne. Prima ē: vt iudei sint i testimoniū sc̄pturaꝝ/ q̄s i chr̄i testimoniū allegam⁹: ne aliq̄ fortasse putarēt nos illa finxisse. Vñ Aug.xviij.ō ciu.dei.c.xlvj. Iudei q̄ chr̄m occiderūt et in eū credere noluerūt; qz oportebat eū mori z resurgere) vastati ifelici⁹a romanis fundit⁹q̄ suo reg̃/ vbi tā eis alienigene dñant/ tur eradicati/ dispsiq̄ per terras: qñq̄dem vbiq̄ nō desunt p̄ sc̄pturas suas testimonio nob sunt p̄phias n̄ finxisse ō chr̄o z̄c. Hec ille. Et de h̄ allegat p̄phiam p̄s.lviij. De⁹ ostēdit mihi sup inimicos meos: ne occidas eos ne qñ obliuiscāt p̄pli mei. Sz ēm aliā ītam.lxx.ne qñ obliuiscank legē meā Quā ītaz refert Aug. vbi s. Dispge illos in v̄rute tua: et depone eos ptector⁹ meus dñe. Tria g̃ petit a chr̄o de iudeis q̄ oia sūt ipleta hodie. Prio ne occidas eos.i.ne fūditus pereāt: vt ōr glo. q̄nus magꝝ ps eoꝝ fuerit occisa.qz ōr i legēda sc̄oꝝ Philippi z Jacobi, vndecies centena milia pestē: fame z gladio p̄sēr. Vl ēm Aug. dic: ne occidas eos.i. nō in eis pdas q̄ sūt iudei. Secūdo petit: dispge illos i v̄rute tua. Nā vt ait Aug. vbi s. Pauꝝ fuit vt diceret: occidas eos ne qñ obliuiscāt legē tuā: nisi adderet: et dispge eos. qm̄ si cū isto testimonio sc̄pturaꝝ i sua tm̄mō terra/ nō vbiq̄ erunt: p̄fecto ecclia q̄ vbiq̄ est eos p̄phiaꝝ que ō chr̄o p̄misse sunt testes in oīb gētib hāe ñ posset. Tertio petit: depone eos.s.a reg̃ z ptāte, qz in nulla gre mōi regnāt, iuxta illud Ose.iij. Dies mlt̄os sedebūt filij isr̄l sine rege z sine p̄ncipe: sine sacrificio z sine altari z sine ephot z sine seraphin. Et post hec reuertent filij israel: z q̄rent dñm deū suū: z Dauid regē suū. Sc̄a rō q̄re iudei adhuc durāt/ et diuia pdētia ē: vt sint in testimoniū mortz chr̄i. qz p̄ter culpā quā cōmiserūt patiunt penā istā dispsionis z subuersiōis. qz i oēz terrā sūt subiecti z dispsi z deiecti: sic mānifeste ꝟspicim⁹. et hāc penā nō p̄p̄ aliā culpā nisi p̄p̄ mortē chr̄i. Nā vt ōr Glo. in p̄s. pallegato: sic Cain signū habuit vt nemo eū occideret z tñ pfug⁹ essz sup terrā: Ita gēs iudaica hñs signū circūcisiōis z sabbati z pasche: nō est occisa: z tñ sic dispsa z pfuga. Et de hoc hr̄ Amos.ij. Hec ōr dñs Sup tribꝰ sceleribꝰ isr̄l z sup q̄tuoꝛ nō conuertā eū: p eo q̄ vēdiderūt iustū argēto: z pauperē p calciamentz. Nota sup trib⁹ sceleribꝰ israel.

Primū fuit scelus venditiōis Joseph Gen.xxxvij.

Secundum adoratiōis vituli aurei in deserto. Exo.xxxij.

Tertium occisionis p̄phetaꝝ.

¶ Pro p̄mo passi sunt penā: qz steterunt q̄draginta annis in Egypto sub Pharaone z̄c. Pro scōo oēs fuerūt mortui in deserto p̄ter duos.s. Caleph filiū Jephone: z Josue filiū Num. Pro tertio fuerūt captiuati p̄ Nabuchodonosoꝛ.lxx. ānis: sm q̄ p̄phetatū fuerat per Hieremiā p̄phaz: z tāde conuersi sunt ad deū z habuerūt misericordiā. sed p q̄rto nequaq̄. Ō aūt fuerit q̄rtū scel⁹/ declarat p̄pha dicēs. Pro eo q̄ vēdiderūt iustū, p argento, i. chr̄m q̄ vēdiderūt z occiderūt. Tertia rō est: vt p̄phetie v̄itas ipleat: q̄ ōr q̄ iudei debēt durare vsq̄ ad finē mōi. Et hi q̄ tūc repient salui fient: iuxta illud p̄s. Conuertent ad vesp̄am: z famē patient vt canes. Item Eiā. j. Si fuerit nūer⁹ filioꝝ isr̄l sic arena marz: reliq̄e salue fient. Ad idē trāsūpti/ ue Ro.ix. Jtez Hiere.xxiij. Ecce dies venient ōr dñs: et suscitabo Dauid germen iustū: z regnabit rex z sapiēs erit: z faciet iudiciū z iustitiā in terra. Jn diebꝰ illis salua bit iuda z̄c. ¶ Octaua rō ē et maloꝝ p̄petratione q̄ fiunt in ecclia: q̄ tot sunt q̄ p̄ter ea merito extirpari z ōstrui deberēt hūanit⁹ loq̄ndo. Quis ēm posset nūerare diluuiū pcōꝝ q̄ a chr̄ianis q̄die cōmittunt: et tñ fides z ecclesia semp stat: Nulla natio tantū offendit ō fidem suaz sicut chr̄istiani: et maxime vbi deberet esse fons sanctitatz. s. in clero z in ecclesia romana: vbi est sentina vitioꝝ. Hic cadit exēplum q̄d refert p̄ Joannē boccatiū: in libro q̄ intitulat le cento nouelle, de illo iudeo q̄ an teq̄ baptizaret voluit venire ad ecclesiaz romanā: qui videns ibi multa peccata committi: dixit. Vere fides ista sustētat a deo: et sic baptismū sumpsit.

De fidei conditione.
Sermo V

Fides tua te
salvū fecit. Luc. xvij. Dicto su
pra de fidei virtute: sequit hodie
videre de qrto articlo, viz de fidei pfecti
bilitate siue pfectione. Saluter ygo Ma
ria &c. ¶ Pro fundamento sermonis oz
tur theologicalis qstio.

¶ Querit Utr fides a spe differat: Ar
guit q nō. Ait Hie. sup Ezech. Fidē: spē:
charitatē atq opationē dū in hac vita vi
umus eqles sibi apud nos inuenim⁹. qa
quantū credim⁹ tantū amam⁹: et qntum
amam⁹ tantū de spe pūmim⁹. Ag̃ sen.
di. xxv. Quisqs em fidelis tātū credit qn
tū spat z amat: z tantū opat qntuz credit:
amat z sperat. Aug. i enchi. Fides opans
p dilectiōem vtiq sine spe esse nō pōt. seq
tur &c. In oppositū. Ait mgr sen. di. xxv.
Distiguit tn fides a spe. Est em fides ma
la z bona: qz z bona credunt et ma
la, et h fide bona: nō mala. est etiā fides z
ptereā rez z plentiū z futurarū. spes au
tē nō nisi bonarū rez: nec nisi futurarū. g̃ fi
des piffert a spe. Et sic qstio p vtraq par
te manet dubia. ¶ Ad qstionē rndenduz
est: q loqndo de differētia alīqli fm Vgo
rionē sup. iij. senten. z Bonauen. ibidē: q
spes z fides in certitudine b nt tres diffe
rentias. Prima ē: qz certitudo fidei oppo
nit erroī: certitudo spei helitationi. vñ p
fidem ās cert⁹ ē taz de euētu qꝫ de ordine,
p spem aūt solum est certitudo de ordine.
Scda est q certitudo fidei est circa cōple
xum magz: vt q de⁹ est vnus trin⁹: vel dei
filius incarnat⁹: z sic ō alīs. Certitudo spei
magz circa incōplexum, spe em vita sperak
eterna. Tertia differētia ē: qz certitudo fi
dei est in intellectu. certitudo spei in affe
ctu. Et h patet q certitudo spei nō est qsi
ādā gticulare supīū sub certitudie fidei.
sic ādā dicīt. vt cognoscēs oēm mulā ste
rilē: co g̃ sicat hāc sterilē. Applica ad ppsi
tū. Jō ōr Sco. sup. iij. di. xxvj. q. j. q spes
aggregat in se qdāmō duas vrtutes. i. fidē
z charitatē. acq em spei q est expectare: i
cludit certitudinē. et hec certitudo gtinet
ad intellectū z fidē. Jncludit etiā delide
riū qō gtinet ad voluntatē. et si sic: deside
riū meritoz gtinet ad charitatem z pficit
volūtatē. Dicit tn Sco. ibidē q melius vi
dek esse ponendū q spes inrantū conuenit
cū fide q nō ē alia vrtus: qz nō est alius habi
tus huius z illius. Et ōr idez ibidē, Propter ea
q spes ē de futuz: fides vo de pntib⁹ z fu
turz: q illa specificatio nō variat habitū:
sed distinguit spes a fide: eo q spes ōr futu
ritionē tm: fides vo pntiam z futuritōez.
ideo ē aliqlis cōuenientia z aliqlis differen
tia int spem z fidē. Et p h̄ patet solutio argu
mētoz ad ambas ptes. De q fide fit fmo
iuxta yba passūpta Fides tua &c. ¶ Pro
complemento sermonis est notandū: q fm
sniam theologorū /ad h̄ vt fides sit pfecta
req̃runt septē cōditiones siue circūstantie:
sine qb⁹ aut nō ē fides: aut est impfecta.

Primo reqrit simplicitas/sine disputa
tione.
Scdo integritas/sine diminutione.
Tertio firmitas/sine dubitatiōe.
Quarto veritas/sine simulatiōe.
Quinto charitas/p informatiōe.
Sexto animositas/cum fortificatōe.
Septimo humilitas/cum subiectōe.

¶ Primo igit reqrit simplicitas &c. Am
bro. Tolle argumenta: vbi fides qrit. Et
ideo de iure ciuili, phibituz est de fide pu
blice disputare. vt in. l. nemo. C. de sū. trī.
et fi. carbo. De iure vo canonico solū la
ce psone, phibituz est publice vel puate de
fide catholica disputare. vt i c. Quicūqz.
§. v. Prohibem⁹. de here. li. vj. Dicit etiā
Jnnocē. in c. Dānam⁹. de sum. trī. z fi. ca
tho. q disputare ō fide ñ licet publice tur
bis coadunatz/cā tumult⁹: vel sue pfidie
defendende. C. de sū. trī. z fi. ca. li. j. Si āt
ad confusiōem hereticoz vel ad prutē clari
ficandā disputaret aliqs/nō credim⁹ ma
lū: vt fecit Siluester. Hoc Jnnoc. Sz qa
post Jnnocētiū fuit statutū simplr q lai
co nō licet de fide disputare: vt in dicto. §
Jnhibem⁹. Jō simplr est intelligendū et
indistincte: vt sentit ibi Glo. Sed dices
tu. Et quō g̃ cū pdicares/tot rōnes i fmo
nib⁹ pdict⁹ induxisti p fidei vitate: et doc
tores theologi etiā scpserūt libros mltos
fidē rōnib⁹ roborādo. j. Pet. iij. Parati sp
ad satisfactōez &c. vt. j. Pro hui⁹ g̃ puncti
intellectu notādū: q luc ponit b. Tho. ij. ij

q.ij.ar.x. Rō būana inducta ad ea q̄ sūt fi dei dupl'r p̄t se hz ad volūtatē credentis. Uno mō añcedēter. Alio mō ꝓcēnt. An tecedēter q̄dē: sic p̄cedēs: puta quis aut ñ hz volūtatē: aut ñ hz, pmptā vo lūtatē ad credēduz: nūl rō būana induceret, sic Tho. apls voluit tangere z videre. Et sic rō būana inducta diminuit meritū fidei Uñ Gre. Fides ñ hz meritū vbi būana rō p̄bet exp̄imentū. Uno tal' hō q̄ sic inḡreret rōnez būanā/potī⁹ eēt infidelis q̄z fidel' Nō em̄ hō dz credere ea q̄ sūt fidei ꝓp̄t rōnez būanā: sed ꝓp̄t autoritatē diuinā: duplici rōne. Prīma ꝓp̄t reuerentiā: qz nec fallere nec falli p̄t. alioq̄n sibi mag̃ irreuerentia inferk z iniuria. Credis em̄ p̄ri tuo dicēti te esse filiū suū: cū rō incertū sit apd̄ oēs p̄ ter q̄z apd̄ matrē. Uñ dicūt legiste q̄ mat̄ sp̄ ē certa: sed p̄ incert⁹ est/nisi p̄sūptiue. l. Quicq̄. §. pentes. ff. de in ius vo. et de cō di. z dōmō. l. Luci⁹. Et h̄ vez ē apd̄ alios. sed filī⁹ incert⁹ ē de vtroq̄z. Credis ēt istru mēto notarij in q̄ ḡtinek cōtract⁹ vl̄ testm̄ vel aliq̄d tale. Cur q̄ ḡtuoz instrum̄tz chr̄i ñ credis. i. q̄ ḡtuoz euāgelijs scpt̄z a q̄ ḡtuoz notarijs cū fide z oi credulitate dignis et oi exceptiōe maioꝛib⁹: Credis cuilibet ar/ tifici de arte sua: cur diuie sapie incarnate nō credis: Certe mag̃ sibi irreuerēt̄ia iferꝛ tur. doctrix est em̄ discipline dei: z electrix opez ip̄ius. Sap̄. viij. Dic mihi: si rex aut alīq̄ fidedigna p̄sona z reuerenda diceret tibi aliq̄d: tu p̄o nolles credere/nisi ancil/ la sua id assereret: nōne sibi magnā iniuri/ am faceres: Certe sic. Sic natural' rō est ancilla dei. Ihō Amb. vt dictū est ar. Tol le argumēta vbi fides q̄rit. Scōa rō est q̄ stultitia ē q̄rere rōnes būanas h̄ mō ad credēdū ea q̄ sunt fidei. Sic em̄ stult⁹ essz cet⁹ q̄ veller de coloꝛib⁹ disputare: sic stul/ tus eēt ille q̄ veller ea q̄ sunt fidei per bū nas rōnes inuestigare: cū etiā in naturalib⁹ q̄ sensu p̄cipi p̄t inuestigādis intellect⁹ nr̄ multū deficiēs inueniat. q̄a vt dictū ē: sic se hz oculus noctue ad lumē solis: ita se hz intellect⁹ nr̄ ad manifestiss.ma in natura: ꝑm p̄hm. ij. Metaphy. Et ideo ille q̄ vult p̄ būanas rōnes inuestigare ea q̄ sūt fidei: intrat in tentatiōem z in laqueū diaboli: a q̄ faciliter decipit. Nota h̄ exemplū de Eua volēte cū diabolo disputare. Unde apls. ij. Cor. xj. Timeo ne sic serpēs Eua seduxit astutia sua ita corrumpant sensus vr̄i: z excidant a simplicitate fidei q̄ est in chr̄o. Declara vt notaui in dñica in octa ua pasche, sermōe. v. q̄ incipit, Noli ēe in credulus z c. pte. j. Iterū cadit h̄ exēplū illi magri in theologia: q̄ tota fidē collegerat in rōnib⁹ z articul'. Uñ q̄ venit ad mortē tentat⁹ a diabolo z vict⁹: dixit mat̄ dñi nō esse ꝑginē z c. sed postea pniaz egit. Si q̄ naturalia nō p̄t intellect⁹ nr̄, vt dictuz est) inuestigare: m'ro min⁹ inuestigare ea q̄ sunt supnaturalia: cuiusmodi sunt ea q̄ sunt fidei. Da exēplum de calce q̄ ignis la rens cōtinet. Et cū natural'r aq̄ extinguat ignē z oleū ip̄m nutriat. nō si q̄s aquam in calcē mittit/ignis latens incipit feruere z aquā calefacit. Si aūt calx ponat' in oleo ille ignis extinguit z nō feruet. Iterū cū ar gentū sit clarz: z ignis etiā sit clar⁹ z lucis dus: q̄re denigrant q̄b apponunt' ea: Ite cur palee q̄ sunt tante calidit̄atis q̄ poma cruda nō matura maturant: nō sunt tante frigiditat̄z q̄ nives in medio estate cōser uant ne fluāt. Iterū in Egypto sunt duo fō tes iuxta se positi. in q̄z vno faces accen se extinguunt': z in altero extincte accēdūt Et vn⁹ est tācalidus in nocte vt tangi nō possit: z tāfrigidus in die vt bibi ñ possit. Sic z in m'rz alijs exēplis patet q̄ ñ pos sum⁹ naturalia inuestigare. Quanta stultū est g̃ p̄sumere supnaturalia inuestigare: g̃ mitte arcana dī celīcz inquirere q̄d sit: vt ait Cato. Iterū de magnete q̄ trahit ferrū: impossibile videt scire rōnez, Iterū dz q̄ ea q̄ scim⁹/sūt mima ꝑs coꝛ q̄ igram⁹. Et ro postpositra oi rone humana dz hō credere. In cui⁹ signū dz Apoc. xij. q̄ mlier amic cta sole. i. aia būana gl'ificata hēbat lunaz sub pedib⁹. Per lunā intellige scias ꝓhica q̄ supponi dz autoritati diuie. Dicit em̄ re gula ꝓhie q̄ multiplicat̄z suppositz multi plicank ēēntie. Auicē. v. Meta. z Cōmē. xij. metaph̄. Hoc vez ē/nisi in diuis. Iterū dr: q̄ finiti ad infinitū/nulla ē ꝓportio. in j. phyic. iij. z viij. et in poste. de ce. z mōdo Hoc vez est/nisi in chr̄o deo z hoie. Item dr: q̄ loc⁹ dz ꝓportionari locato. iij. phyl. Hoc vez ē/nisi in eucharistia. Iterū ipo sibile ē deū moui z c. Uñ apls. Uidete ne q̄s vos leducat ꝑ philam z inanē fallaciaz

Lol.ij. Scdo mō rō hūana pōt se hīe ad voluntatē credentz ꝓsequnt. Cū eīm hō hz volūtatē ꝓmptā ad credēdū/diligit volū/tatē creditā: z sup eā excogitat z āplectit: sīḡs rones adhuc iuenire pt. Et q̄ntū ad hō hūana ñ excludit meritū fidei: sed est signū maioris meriti. Et h̄ patet Joā. iiij. vbi samaritani ad mulierē (p quā rō hūa/na significat) dixerūt. Jā nō ꝓpt tuā loq/lā credim⁹. Ipsi eīm audiuim⁹ z scim⁹ quia hic ē vere saluator mūdi. Adducere ḡ ratio/nes hūanas p fidei ꝓfirmatōe hac de cā ñ erat iutile: q̄nimo theolog⁹ fidē/ista respectu dz niti rones inducere ad fideliū cōfo/lationē: z infideliū ꝓfutatiōem: iuxta illō Pe.apli. Parati sp ad satisfactiōem oi po scenti vos rōnem de ea q̄ in vob est fide z spe.j.Pe.iij. Licz rones iste q̄ iducunt ad ꝓbatē fidei ꝓfirmandā nō sint demonstra/tiones q̄ in visionē intelligibilē possint in/ducere intellectū hūanū: alioq̄n iā nō essz fides sed scia. sed remouēt impedimēta fidei: oñdēdo nō eē impossibile q̄d in fide ꝓponit. Vñ ḡ tales rones nō diminuūt meritū fi/dei nec rō: sm b.Tho.q.z ar.vbi s.iij. ꝓte in resp̄o.ad scdm. ¶ Scdo req̄rit integri/tas z. Rō: q̄ q̄ oēs articl̄os crederet pre/ter vnū: tā nō hz fidē/tā de illo quē ñ cre/dit q̄s de illꝰ q̄s credit: de q̄bꝫ ñ fidē sed opi/nionē hz: sm b.Tho.ij.q.v.ar.iij. Dē q̄/dic vt dixi s.ser.ij.pre.iij. Vñ oēs articuli integrales sunt credendi. Sūt aūt.xij. artī/culi vl.xiij. sm diuersas cōputatiōes. Pro cui⁹ declaratiōe nota: q̄ sm q̄ ōt b.Tho. ij.ij.q.j.ar.viij. illa p se ptinent ad fidē q̄ visione in vita eterna ꝓfruemur: z p q̄ duce/mur in vitā eternā. Duo aūt nob videnda ꝓponunt. s.occultū obiectū diuinitatz: cui⁹ nos visito btōs facit, z mysteriū hūanitatz chr̄i p quē in gl̄iaz filioz dei accessū hēm⁹ vt ōr: Ro.v. Vñ ō: Jo.xvij. Hec ē aūt vi/ta eterna vt cognōscāt te solū vez deū z quem mi.iesum chr̄m. Et tō ꝑma distinctio cre/dibiliū ē: q̄ q̄dā ptinēt ad maiestatē diui/nitatz: q̄dā ꝓ ptinēt ad mysteriū hūani/tatz chr̄i: q̄d ē pietatis sacrīm: vt ōr.j.Ti.iij. Circa maiestatē diuinitatz tria ꝓponūt nob credēda. Pmo q̄dem vnitas deitatis. et ad h̄ ptinet ꝑm⁹ articulus. Scdo trini/tas p̄sonaz, z ad h̄ sūt tres articl̄i sm tres p̄sonas. Tertio ꝓponunt nob opa diuina/tis ad extra. Quoz ꝑmū ptinet ad esse natu/re. et sic ꝓponit articulus creatōis. Scdm ꝓ ad esse gr̄e. et sic ꝓponunt nob sub vno articulo oia ptinentia ad sctificatōez hūa/nā. Tertio ꝓ ptinet ad esse gl̄ie. et sic po/nit aliꝰ articulus ad resurrectiōem carnis et ō vita eterna. Et ita sūt septē articuli ad diuitatē ptinētes. Silr ēt circa hūanita/tē chr̄i ponunt septem. Ad q̄d facit visio q̄ hz Apoc.v. de libro q̄ erat scr̄ipt⁹ int⁹ z foris z sigīt⁹ septē sigill̄. i. septē articul̄ circa hū/manitatē chr̄i ptinētib⁹: sm vnā expositiōem. Quoz articl̄oz ꝑm⁹ ē de icarnatōe siue ō ꝓceptiōe chr̄i. Scdꝰ ō natiuitate ei⁹ ꝑgis Tertiꝰ de passiōe ei⁹ z morte z sepultura. Quartꝰ ē de descēsu ad iferos. Quintꝰ ē de resurrectōe. Sextꝰ ō ascēsiōe. Septim⁹ ō aduētu ad iudiciū. Et sic i vniuerso sūt.xiij. Quidā tñ distinguūt.xij. articl̄os fidei: sex ptinētes ad diuinitatē: z sex ptinētes ad hu/manitatē. Tres eīm articl̄os triū p̄sonaz ꝓphēdūt sub vno. q: ea dē ē cognitio trī/ū p̄sonaz. Articulū de ope gl̄ificatiōis distī/guunt in duos. s. in resurrectiōez carnis z in gl̄iam aie. Silr articulū ꝓceptōis z na/tiuitatz ꝓiūgunt i vnū. b.Tho. Oēs ḡ p̄/dicti articuli integrāl̄ z explicite sunt cre/dendi. alīs si q̄s vnū illoz ñ crederet dāna/rek. Quia sīc q̄ totā legē obseruauerit: of/fenderit aūt i vno: factꝰ ē oim reꝰ: Jac.ij. Sic q̄ oēs articl̄os crediderit p̄ter vnū: q̄/dit fidē de oib⁹. Rō est. q: sīc oia mādata hūt cōnexionē q̄ndā in charitate: sīḡ pdita: nullū mandatū pōt perfecte seruarī: Sic/oēs articuli hūt cōionem in ꝓbitate diuia: cui detrahit/ si vnꝰ articulus non credat.

¶ Tertio req̄rit firmitas sine dubitatiōe Quia alioq̄n dubius in fide infidel̄ est, de heretic̄z. c.j. Hō dico de illo q̄ aliq̄n tētat de his q̄ sunt fidei. tñ ip̄ deliberato aio cre/dit q̄cq̄d credit sctā mr̄ eccl̄ia, q̄a talis non est dubitatio: sed tentatio. Sed ille ō: du/bitare de his q̄ sunt fidei: qui nō declinat ad vnam ptē: puta affirmatiuā plus q̄ ad negatiuā: vel ecōuerso: talis est dubi⁹ i fi/de. z ꝓsequnter infidelis. Jste ergo si in ta/li statu moreret/ꝑuldubio damnaret. q̄a nō credit. Qui aūt nō credit: iam iudica/tus. i. ꝓdēnat⁹ est. Joā.iij. Credere eīm est cū assensione cogitare: vt dicit Aug. Cū maiori ḡ certitudine et firmitate debem⁹

tenere ea q̄ sunt fidei q̄ꝫ ea q̄ intellectu vel sensu ꝓcipim⁹. Rō est: qz q̄ꝫ sensus decipi pōt: vel ex ꝑte subiecti vel ex ꝑte medij. Vide supꝛ ser. j. ꝑte. j. Sic z ꝓp medij diaſtātiā videbit hō z apparebit aial bruti: vel ex defectu lumis: qz de nocte vnū apparebit esse aliō. Sic z intellect⁹ pōt decipi: sicut ptz ī oi scia in q̄ null⁹ pene doctor fuit qui nō aliq̄n errauerit. Vñ ōr. Q̄ñq̄ bon⁹ dormitat Homer⁹. Sz ꝟitas diuina cui fides inītrīk nō pōt decipe, z iō certissima sūt ea q̄ sūt fidei q̄ꝫ ea q̄ intellectu ꝓcipiunt. Iō ōr Jaco. j. Postuler in fide nihil hesitās. Qui em̄ hesitat: similis ē fluctui maris. Nota: fluctui marꝫ. Sicut em̄ vnda marꝫ nō stat firma sz agitat vētis: mō huc mō illuc. sic ꝓsona q̄ dubitat agitatur hinc inde argumētis z rōnib⁹. Vide supꝛ ser ij. vbi agit de fidei ꝟitate: ꝑte. j. Nota exemplū de Eua. q̄ voluit cū diabolo disputare: nō ō ꝟbis dei dubitauit z cecidit. Iō ait apl's. j. Timo. j Habēs fidē z bonā cōscientiā: quā q̄dā repellētes circa fidē naufragauerūt. Et. ij. Coꝛ. xj. Timeo āt z̄. Vñ cōiter vt plurimū tales hoies q̄ ō fide dubitāt sūt hoies male ꝙcie: q̄ vt liberi⁹ voluptatib⁹ z ꝓcis vacēt dicūt. Et q̄d scit hō de alio mō: si ē infern⁹ vel purgatoriū z̄. Forsitan clerici h̄ inuenerūt. Et ex h̄ vide q̄ntū occupat hō a pctō: qz magis credit ꝓsasiōi falsē quā sibi pctm̄ facē cḣo/apl'is/euāgelistis/martyrib⁹/doctoꝛib⁹/p̄dicatoꝛib⁹/z toti mōdo. Tales ei peiores sūt diabolo in h̄: qz demones credūt z ꝓtremisc. Jac. ij. Ifti aūt nō credūt z ꝙfiter nō timēt: qz timoꝛ ē effect⁹ credulitatis siue fidei. Cessante aūt cā cessat effect⁹. Exēplū audiui de q̄dā solēni medico: q̄ vocabat mgr̄ Jacob⁹ de Forliuio: q̄ dubitabat de articulo eucharistie, z cū veniret ad mortē/z suaderēt sibi vt cōicaret Dissum ē ꝓ sacerdote: cui dictū ē a q̄dā. Vide quō istū cōicas: qz nō credit. Dum āt sacerdos veniret cū coꝛpe chr̄i: inꝛogauit sacerdos z petijt vꝛ crederet: z̄. Rñdit: vꝛ h̄ crediderī Hieronym⁹ z Aug⁹. Rñ. sacerdos: q̄ ita. At ille dixit. Postq̄ tāti hoies h̄ crediderūt/z ego credo: z sic supsit cōionē. Q̄ñ āt hō ō dubitatōe tētat bonū ē recurrere ad auctē chr̄i z magnoꝛ doctoꝛ q̄ fuerī i eccl'ia. Vñ b. Maxim⁹ i ser. Magni itaq̄ ꝓculi res ē si post ꝓphetarū oracula: post testionia apl'oꝛ: ꝓ post martyꝛ vulnera: veterē fidem q̄si nouellā disputare p̄sumas. z post mortē iuꝛ sudores ociosa disputatiōe de ꝟitate religiōis q̄rēdas ¶ Quarto reqrīk ꝟitas sine simulatiōe. Veritas ē adeq̄tio rei ad intellectuz Tūc g̃ fides ē vera q̄n cū actu intīoꝛi credulitatꝫ coꝛdiak' ꝙcordat act⁹ exīoꝛ. Tria g̃ debēt ꝙcurrere ad h̄ vt fides sit ꝟa. Primo credulitas coꝛdis intīoꝛ firma: vt dictū ē. Scōo ꝙfessio oꝛis: vt hō oi dle ꝙfiteatur ipa: ad ūlitudinē militꝫ/q̄n facit homagiū regi genu flexo z̄. Sic q̄libz māe z sero dz hō ꝙfiteri oꝛe fidē: dicēdo: credo in deū z̄, altioq̄ fides intīoꝛ si ꝓ os nō exterius ꝓcedit/paulati deficit: sicut lumen lucerne si nō hz spiraculū Et tō ꝙfessio cū fide est necessaria. Quid si q̄s negat chr̄m oꝛe vict⁹ fortasse coꝛmērꝫ: ſz nō coꝛde: Respōdeo Peccauit mortal'r absq̄ dubio. q̄ nulla rōne dz ad h̄ iduci. xxij. q. ij. Primū Et h̄ notat glo. xj. q. iij. Hō solum. z ter. z glo. Ad idē facit Rom. x. Coꝛde creditur ad iustitiā: oꝛe āt ꝙfessio fit ad salu. Tertio reqrīk mānifestatio opis. Quia si haberet z̄tā fidē q̄ntā habuerī Petr⁹ z Paulus: nihil ꝓdesset vob nisi ꝟtuose opami. Vñ Jac. Quid ꝓderit frēs met si fidē dicat q̄s se hr̄e/opa āt nō hēat: nunq̄d poterit fides saluare eū: q. d, nō. Et infra. Sicut em̄ coꝛp⁹ sine spū mortuū ē: ita z fides sine opib⁹ mortua ē. Jac. ij. Verbi gratia. Vos creditis q̄ tres ꝓsone p̄ z fili⁹ z spiritus ſctūs ē vn⁹ de⁹: huic credulitati coꝛrñdet: q̄n aia/coꝛp⁹ z vita ꝙcordit ꝟtuose opanť. Jtē credit; q̄ chr̄s tātū hūliauerit se ad recipiēdū miseriā nr̄e hūlitatꝫ cū miseriis nr̄is z̄. Hic oñdatꝫ ope q̄ q̄ntū cūq̄ sitis alti nobilitate/dñio/dignitate/z scia z̄. hūlietꝫ vos: iuxta illō Eccl. iij. Quāto maioꝛ es hūlia te i oib⁹: z coram dño iuenies gr̄am. Jtē creditꝫ q̄ chr̄s elegit ꝙginē i mrem: cū tñ de alia potuiſſz nasci. z ipe etiā ꝙgo fuit: oñdatꝫ h̄ope vt seruetis castitatē Dic, vꝛ copula carnal' int ꝙiuges sit licita ꝛpe q̄dragesime: dic q̄ nō xxxiij. q. iij. chr̄iāo. tñ nō ē mortale h̄ venīale: vt dicūt theol. vl' nullū/nisi ꝓ ptem ptū: qz tūc ē mortale. Jtē credit q̄ chr̄us fuit pauꝛ: adeo q̄ nō hēbat lectū aut dom

mũ: vñ ō nocte sepe ibat in desertũ ad oz
mitẽdũ si nō hẽbat alitũ locũ. Matth.viij.
Vulpes foueas hñt z vo.ce.ni.fi.ãt ho.
nō hz vbi ca.su.recli. Oñdatz ħ ope vt zsi
pauptatẽ volũtariã aut nō vis aut nō po
tes hñe:saltẽ aliẽa restituas:z elymas pau
pib de eo qō tibi sup ẽ facias. Jtẽ creditz
q chz̃s fuit passus iniurias/derisiões ꝛc.
z tãdẽ mortẽ.nec voluit recipe vindictã:
imo rogauit pẽm di. Pz ignsce illꝭ qz nesci.
qd faci. Luc.xxiij. Oñdatz ħ ope patie re
mittẽdo iniurias inimicis ꝛc.alioqn moz
tua ẽ fides tua. Jtem creditz q chz̃s fuit
mortuꝰ i cruce z tertia die resurrexit:sic z
vos mortemi ẽntũ ad vitã pcōz in cruce
pnie.z sic post tertiũ die.s. zritōis/zfessi
onis z satiffactōis:psertim ħ tpe ẽdrage
sime:rsurgetis ad vitã gre. Rom.vj. Si
cut chz̃s resurrexit a mortuis p gl̃iam pa
tris:ita z nos i nouitate vite ambulem⁹.
Jtẽ creditz q chz̃s ascẽdit i celũ:oñdatis
hope/vt i dieb⁹ dñicis z festiuitatib⁹ pci
puis ascẽdatz p zrẽplatiõez z oronẽ. Au
diatis etiã missam totã z fmonẽ:vt dica
tis cũ apl'o:Nra quersatio i cel' est. Phil.
iij. Jtẽ creditz q chz̃s ẽ in hostia zsecrata
Oñdatz ħ ope vt ⁊uote cõicetz i pascare
saltẽ iuxta pceptũ qō hz ō pe.z re.c. Dis
vtiusq sex⁹. Tũc g est fa fides qñ opera
ethoza sũt zformia fidei chr̃iane:al's fids
falsa ẽ in homie q vitiose viuit:licz zbis
chr̃m zfiteat. Et hoz magna ẽ mꝭtitutu
do:qz credere corde z zfiteri solũ oze fidẽ
z genuflectere corã chr̃o:pax ẽ. Quid ei
tibi zstat:qd pdis audiẽdo missam z ser
mões ꝛc: De aliꝭ ōt apl'us ad Titũ.j.
Cõfitent se nosse deũ:factz ãt negãt. Su
per q tertu ōt Hiero.z hz i decre.xj.q.iij
Estimãt qdã i eo tm deũ negari si i pfecu
tiõe ds a gẽtib⁹ cõprehẽsus se zfiteri ñnue
rit ee chr̃ianũ Ecce apl's i oib⁹ q quersa sẽ
factis deũ asseruit negari. Chr̃s sapia est
iustitia/fitas/scitas/fortitudo. Negatz p
insipiẽtiã sapia :p iniqtatẽ iustitia :p mẽ
dacũ fitas:p turpitudinẽ scitas:p imbe
cillitatẽ animi fortitudo. Quotiẽscũqz vi
cimur a vitijs atqz pctis/totiẽs deũ nega
mus ꝛc. Jte saluator: Mat.vij. Nō ois q
dr mi. dñe dñe:intra.i reg.celo.sz q fac vo
lũtaꝫ pris mei q in ce.ẽ ipe intra.i reg.ce.
Primũ sic̃dẽ dñe credulitatẽ cordis.scõz
dñe significat zfessionẽ oris. Jste nō intra
bit i regnũ celoꝝ.sed q facit volũtatẽ ꝛc.
p opis manifestationẽ. Nota q illi q ore
zfitent fidẽ z nō ope:sũt silles illꝭ q genu
flectebãt añ chr̃m:z postea pcutiebãt ips
arũdie,sic tales genuflectũt z adorãt chr̃i
stũ z ipm zfitent ore:z postmodũ ipm in
primo pcutiũt. Mat.xxv. Nō vni ex mi
nimis me.fe.ꝛc. ¶ Quinto reqrit causas
litas p informaroc.z ista ẽ clauis pfectio
nis fidei. Naz charitas ẽ forma fidei:sm
b.Tho.ij.ij.q.iiij.ar.iij. Nã sine charita
te nō pfecta ẽ fides i se.nec pt oparí:qz vt
dr ad Gal'.v. Fides p charitatẽ opat. Et
si qs fidel' opat sine charitate/caret meri
to:iuxta illd.ij.Cor.xiij. Si habuero oz
mnẽ fidẽ ita vt mõtes trãsferã:charitaũt
nō habue.nihil sum. Tũc ãt ẽ pfecta fides
qñ charitate informat. Tal' fuit fides ma
gdalene cui licz dñs dixerit: Fides tua te
saluã fecit:tñ vt oñderet q illã salutẽ ope
rata sit fides sp charitate informata:dixit
Dimissa sũt ei pctã multa/qm dilexit mꝭ
tũ. Luc.vij. Charitatẽ deo exhibeam⁹ de
corde puro:zscia bona:z fide nō ficta. de
pe.di.ij.c. Ergo. Nō g fides sine charitate
pctã dimittit:sz formata charitate. qz vt
dr Prouer.x. Vniuersa delicta opit chari
tas. Et ħ etiã vult b. Tho.ij.ij q.vij.ar.ij
Et ẽ tãti vigoris fides cũ charitate:q ẽt
añ baptismũ actu sũptuz pctm̃ remittit z
grãm zfert:sicut ptz i Cornelio cẽturiõe
Act.xj. Vñ facit c. Debitũ.de baptismo.
¶ Sexto reqrit animositas cũ fortifica
tione. Reqrit ei q fides sit fortitudie :obo
rata:vt hō sit parat⁹ oia subire:etiã mor
tẽ pati ꝓpt fidẽ. Tal' fuit fides Stephani
Laurẽty z alioꝝ martyꝝ :q p fidẽ vicerũt
regna:optati sũt iustitiã:adepti sũt repro
missiões. Heb.ij. Vñ Apoc.ij. Esto fidelis
vsq ad mortẽ:z tibi dabo coronã vite.
De q corona hz Apoc.xij. Mulier amic.
sole ꝛc. ¶ Septio reqrit humilitas cũ sub
iectiõe:vt.s.hō hũiliet corã deo q̃ntũcũqz
sit fidel'. Nec pſumat de se nec supbiat:ali
oqn fides sua sibi inutil' erit,sicut exẽpluz
ptz in Petro qñ ꝓpter fidẽ suã pſumẽs p
rupit in illō ꝓbũ dicẽs. Etsi oẽs scãdali
zati fuerint in te:sed nō ego. Et ibidẽ etiã
am. Si oportuerit me mori tecũ:nō te ne
gabo. Et iō eadẽ nocte tẽtat⁹ de fide/gra

uiter corruit ⁊ ter fidez negauit. qz p q̄ ds peccat p hec ⁊ torquef. Sap. xj. Hac em̄ de cā corruit: qz nō se humiliauit/ꝫ ꝑsum pſit de se: ot Amb. vj. q. j. Imitare. Debz ꝫ fides eē humil': qz dū hūlitate subijcit: i seipa pficit. Talis fuit fides ꝓgis gl̄ose: q̄ ait: Ecce ancilla vñ: fiat mihi ſm̄ ꝓbuz tuū. Lu. j. Credidit em̄ illō i se cōpleri qō ab angelo ñnciarū sibi fuerat. Et licz illud maxim̄ donū oia alia dona exceſſerat: tñ ex h̄ se nō exaltauit sed hūliauit ſp. vñ ⁊ dixit. Quia respexit hūlitatē ancil. sue: ecce em̄ ⁊c. Tal' etiā fuit fides chananee: q̄ i fide ꝑa solidata in tāte hūlitatz ꝑ fundit̄ate se collocauit: vt nec ꝑpt̄ chr̄i taciturnitatē nec ꝑpt̄ negatiuā rñsionē: nec nec ꝑpt̄ illatū ꝙtūlū retro disceſſerit: ꝫ semetipam magis humiliās ait: D̄ne etiaz catelli edūt de micz q̄ cedūt de mēsa dñoꝝ suoꝝ. Propt̄ quā hūlitatē adeo pfecta fuit fides sua: vt dñs rūdēs dixerit ei. O mulier: magna ē fides tua/ fiat tibi sicut vis. Mat. xv. Tal' etiā fuit fides Dauid q̄ dicebat: Credidi ꝑpt̄ qō locut⁹ suz. Credidi. ſ. corde: ꝑpt̄ qō locut⁹ suz ſ. ore. Ego ūt humiliat⁹ ſum nimis Amen.

De fidei vtilitate vel de effectiby fidei Sermo. VI.

Fides tua te saluū fecit. Luc. xvij. Viso sup de q̄rto articulo vicz de fidei p fectiōe: restat mō videre de q̄nto articulo q̄ est vltim⁹ vicz de fidei vtilitate. Saluſ tek ꝓgo ma. ⁊c. Pro fundamēto ſm̄oīs ornk theologicak q̄.

Querik: vtr̄ de credibilibus reuelatis possit aliq̄s hz̄e simk sciam ⁊ fidē: loq̄ndo de scia vt accipik p oī notitia certa: Argu itur q ſic. Joā. xx. Quia vidisti me Thoma credidisti: Thomas sik habuit ō chr̄o certā notitiā intuitiuā ⁊ tamen fidē, etiaz Petr⁹ ⁊ Joānes viderūt chr̄m crucifigi: ꝫ vn⁹ articul⁹ ē de chr̄o hoie crucifixo: igitur simk habuerūt notitiā intuitiuā: qz ille hō crucifix⁹: ⁊ fidē: qz nō ē dictū eos fuiſſe extra fidē vl' cognitionē fidei: qz h̄ viderūt: igik stāt sik de eodez scia ⁊ fides. In oppositū. ij. ad Cor. v. Per fidē ei ambulam⁹ nō p ſp̄m. glok. Dō p fidē tm̄ illuminamur. ſi tm̄ p fidē: igik nō habem⁹ nec hz̄e possum⁹ i via sik sciam ⁊ fidē de credibilib⁹ reuelatz. Ad q̄nē rñdendū est ſm̄ Scotū in. iij. dis. xxiij. q. j. q̄ scia multiplr̄ ꝓt capi. Uno mō ꝑt ē aliq̄ notitia cū adhesiōe firma/ ōr scia. ⁊ q̄ talis scia possit stare cū fide vult Aug. j. retrac. ca. xij. Sed isto mō nō q̄rit q̄stio de scia: qz nō tm̄ de credibilib⁹ reuelatz ꝓt eē scia h̄ mō: firmit̄ adherēdo testimōio alieno ⁊ sic stare cū fide. ꝫ etiā ipa fides ē scia isto mō: sicut ꝓz p Aug. i. xj. de ciui. c. ij. Profecto inde ea q̄ remota sūt a sensib⁹ nr̄is (q̄m testimōio nr̄o scire nō possum⁹) ꝺ his aliqs testes recipim⁹: eisdē credim⁹ a q̄ sensib⁹ remota ē: vl' fuisse nō credim⁹. ⁊ sic est i sensu q̄ credim⁹ alijs de his q̄ viderūt. Sic ē in intellectu ſm̄ ipm̄ de his q̄ mēte sentiunk: qz ipe sensus mēdz rectissime sensus ōr. Alio mō capik scia sicut assensus: nō solū p credulitatē adherēdo testimonio alieno: sed ꝓt eē sicut ꝓtati si te assentik: licz ñ ex his dē causis sciētia est necessaria. De q̄ assensu loquik phus. vj. Eth. di. q̄ habitu intellectuali ōr aliq̄s determinate vez ⁊ alij sentit vni parti: sicut aliq̄s assentiret ꝙlusiōi demōstrate. ⁊ ita fides q̄ assentik alteri p parti ꝙtradictōis determinate: eēt scia ſm̄ phm. ⁊ isto mō fides infusa ⁊ sciētia ō reuelatz stāt sik: qz sic nō accipik ꝓprie scia Alio mō accipik scia ꝓprie: vt accipik j. posterioꝝ. ⁊ ad illā q̄ruoꝝ reqrunk ꝙditiones in scientia.

Prima q̄ sit certa excludēdo oēm dubitatiōem ⁊ disceptatiōem

Secda q̄ sit de cognito necessario

Tertia q̄ sup cām euidēt̄ē i intellectu

Quarta q̄ sit p cām necessarīā euidēter applicatā ad ꝙclonē p discursum ſyllogistic. Jō ōr phs. j. Poster. Scire opinamur vnuq̄q; qz simplr̄ ⁊ nō sophistico mō q̄ est ſm̄ accidēs. Et illo mō accipiēdo sciam ē possibile ē de eodē eē simk sciam ⁊ fidem. Et ad argumēt̄u ōr q̄ Thom. aliō vidit ⁊ aliō credidit. vidit hoiez ⁊ credidit deū. ⁊ Petr⁹ ⁊ Joā. videt illū hoiem crucifigi: ita credidissent ū nō vidissēt. sed eq̄ viderūt nō credidēt ꝓ tūc, nec cogitādo crucifixiōem, habuerūt fidē de ea: hēāt ꝛ habituz q̄ illō credidissent, si nō vidissent:

ḡ mediāte saluari sūt: iuxta ꝓba pāssūpta
Fides tua. ¶ Pro cōplemēto ꝓmōis no-
tandū q̄ sīgs vellet oēs effect⁹ fidei nume
rare poti⁹ sibi tps deficeret: aut memoria
ḡ materia. Vñ apl̄us loq̄ns de fide di-
cit, Quid adhuc dicaz: deficiet enim me
tps enarrāt̄e, Heb. xj. Et h̄ ōr post⁊ mul
tas laudes de fide narrauit. Nota siliter
dine de fonte q̄ pduxit multa flumina ⁊c.
Sic fides ē fons q̄dā. Ecc̄i. j. Fons sapie
ꝑbū dei. Et pduxit multa flumia. i. mul-
tos effect⁹ Jo. vij. Qui credit i me (sic̄ ōr
sc̄ptura) flumia de vētre ei⁹ fluēt aq̄ viue.
Sūt aūt octo flumina: sic̄ hic infra dicet
Vñ sic origo oim fructuū ē arbor: sic ori-
go ⁊ fundamētū oīm ꝓbatorū/ois gr̄e ⁊ ois
meriti/ē fides. Jō ōr: iuba rex ꝓperādaz.
Heb. xj. qz hz rōnē ⁊ ꝓmi fundamēti: vt
dix̄ ꝑ. ser. ij. pte. ij. Vñ. j. Tim̄. j. Funda-
mētū aliū neo⁹ pōere ꝑter id q̄ po. ē: q̄
est Ihesus chr̄s. glo. i. fides Ihesu chr̄i. Alīqs
ḡ i pīti ꝓmōe effect⁹ fidei ꝓsequmur. Vbi
nota octo effectus.

Primo em̄ fides pctā diluit
Scdo hoiem deo subīcit
Tertio mōm vincit
Quarto carnē cōprimit,
Quinto demonē depmit.
Sexto mirabilia facit
Septimo gr̄am influit
Octauo gl̄iam tribuit

Primū est gr̄e infusio
Scdm ē peccator⁹ remissio
Tertiū est diuina subiectio.
Quartū est mōi despectio
Quintū ē carnis cōpressio
Sextū est diaboli ꝓstratio.
Septimū ē miraculor⁹ operatio
Octauū est gl̄ie collatio

¶ Primus ḡ effect⁹ siue vtilitas fidei ē: qz
pctā diluit, Probat rōne/exēplo/⁊ auc̄te
rō ē ista Pctm̄ ei ñ p̄t nisi ꝑ ꝓtritionē de
leri ḡ est dolor de pctis voluntarie assūpt⁹
Illa em̄ inordinatio q̄ ē facta i pctō ꝑ inor-
dinatā delectationē reducit ad eq̄litatē in
stitie ꝑ dolorē ꝓtritōis. Dolor aūt ille est ō
pctō ingrtū ꝑ illō offensus est de⁹ ⁊ pctor
incurrit reatū pene eterne. Propter h̄ em̄
pctor dolet: qz putat se offendisse deū per
petm̄: ⁊ se esse reū pene eterne. ⁊ debz etiā
credere ⁊ sperare veniā a deo. Req̄rit ḡ ꝙ
ad h̄ vt iustificet a pctō: credat deū iustifi
catorē hoim ꝑ ministeriū chr̄i. Tria ḡ cre
dit pctor q̄ ꝓterit. Primus est: qz credit se
offendisse deū peccādo. Scdo credit se di
uinam gr̄am pdidisse peccato. Tertio cre
dit se dignū eterna pena: ⁊ tō timet. ⁊ ād
libet istor⁹ habz ꝑ fidez. Dic pctice. Jdeo
Roma. iij. Credēti in eū q̄ iustificat im-
piū reputat fides ei⁹ ad iustitiā ꝑm ꝓpo-
sitū gratie dei. Si q̄ō istor⁹ triu⁹ deficiat:
nō pōt vera ꝓtritio haberi. Vide b. Tho
mā. j. ij. q. xiij. ar. iij. Quaūt pctor h̄ putet
vñ habz nisi ex fide: Ergo fides est origo
⁊ fundamentū ꝓtritōis ⁊ ꝙseqūnt remissi
onis pctor⁹ ex parte ipi⁹ pctōris: sed ex p̄
te dei ē gr̄a ⁊ misc̄ōia dei: sed ex pte chr̄i ē
meritū passiōis sue. Hec aūt triplex cau
sa ꝓcurrit in pctor⁹ remissiōe. ex pte q̄dē
dei misc̄ōia: ex pare chr̄i q̄ est de⁹ ⁊ hō/est
meritū mortis sue: ex pte nr̄a fides. Hāc
triplicē causam ponit apl̄us Rom̄. iij. Ju
stificati gratis ꝑ gr̄am ipi⁹: ecce ꝑma. Et
ꝑ redēptionē q̄ est in chr̄o Jesu: quē ꝓpo-
suit de⁹ ꝓpitiatorē ꝑ fidē in sanguine ipi⁹:
ecce scd̄a. Et infra. Arbitramur em̄ iustifi
cari hoiem ꝑ fidē sine op̄ib⁹ legis: ecce ter
tia. Patz ḡ ꝙ fides est origo ⁊ causa iusti-
ficatiōis pctor⁹ ex pte nr̄a. Vñ Abac̄. ij.
Justus aūt me⁹ ex fide viuit. Et sic patz
rō. Exēplū habem⁹ in Cornelio c̄turiōe
q̄ cū adhuc nō esset baptizat⁹: qz tñ habe
bat fidē implicitā ꝙsecut⁹ est pctor⁹ remis
siōem. ⁊ accepte erāt elemosyne sue coraz
deo. Vñ dixit ei āgel⁹. Oziones tue ⁊ ele
mosyne ascēderūt in memoriā in ꝙspectu
dñi. Vñ vt plen⁹ in fide instrueret̄ appa
ruit ei angelus dñi manifeste: monēs eu⁊
vt accersiri faceret Simonē petr⁊. ꝑ quez
plen⁹ instrueret de bis q̄ sunt fidei. Act.
x. Ex dis patz etiā sine baptismo peccata
dimitti. baptismo dico actuali: vt ptz etiā
extra in c. Debitū. de baptismo. Bapti-
smus aūt nullū pctm̄ pōt remittere sine fi
de actuali i adultis: vl̄ habituali/sic i pue
ris. vt extra in c. Maiores. de baptismo.
Vñ ōr Mar. vl. Qui crediderit ⁊ bapti-
zat⁹ fuerit: salu⁹ erit. Qui ꝙo nō credide
rit/cōdēnabit. Vñ saracen⁹ vel iude⁹ eo
ipso q̄ fidem habet purgat⁹ a peccatis: etiā
am ante q̄s actualiter baptizet. Jdeo dici
tur Act. xv. Fide purificās coz da eozum

Et nota q̄ fides tollit pcā non solū ꝗntū ad culpā: sed etiā ꝗntū ad penā eternaz: z etiā tpalē/si ē pfecta fides z ptritio. sic fuit in magdalena z bono latrone. Exēpluz etiā hr̄ de Niniuitz: q̄ credētes p̄dis Jone egerūt pniaz. Nec solū fides ꝓpria est cā et ōrigo remissiōis pcōp̄: sed etiā fides alie/na: de ꝯgruo tn̄: nō de ꝯdigno. Jn cui⁹ si/gnū legit Mat. viij. de Centurione q̄t cu ius fide sanat⁹ ē puer su⁹. Vñ dixit ei dñs Vade z sic credidisti fiat tibi, z sanatus ē puer in illa hora. Mar. viij. Dic totaz hy/storiaz. Sic ad pces Jairi archisynagogi suscitauit chr̄s filiā ei⁹: sicut legit Mat. ix z Mar. v. Sic ad fidē p̄ces Martheꝛ Magdalene suscitauit Lazarū. Et vt h̄ mālfecte oñderet exāsiuit chr̄s a Martha ꝓfessiōem ante q̄ ipm resuscitaret: dicens Ego sum resurrectio z vita: q̄ credit i me etiāsi mortu⁹ fuerit/viuet: z oīs q̄ credit i me nō morietf in eternū. Credis h̄: Ait illi. Vtiq̄ dñe: ego credidi q̄a tu es chr̄s filius dei viui q̄ in hūc mōm venisti. Jo. xj Et tūc statim postea chr̄s suscitauit La/zaꝛ. sic z ad fidē illoꝛ q̄ portabant para/lyticū. Vñ dr̄ Matt. ix. Ecce offerebāt ei paralyticū in lecto iacentē. Videns aūt Je/sus fidē illoꝝ: dixit paralytico. Cōfide fili: remittunf tibi pcā tua. Sic z fides cha/nanee subuenit filie q̄ a diabolo vexabat. Matt. xv. vñ dixit ei. O mr̄ier: magna est fides tua z̄c. Sup q̄ ꝓdo dr̄ glo. Quantū valet apud deū fides ꝓpria: apud quē tan/tū valuit aliena: vt intus z extra sanaret hoiem: Vñ z hodie multi pcōres cōuer/tunf ꝓpf fidē z oratione eccl̄ie. Sic fides z oīo scē Monice subuenit Augustino filio suo. Vñ legit. Hui⁹mr̄ deuotissima quē carne p̄us peperat mōdo: charitaz vi/scerib⁹ postmodū mr̄o semie lachrymarū genuit chr̄o. Patet p̄mus effect⁹ fidei.

¶ Secōs effect⁹ fidei ē: qz hoiem deo subij cit. Et h̄ ꝗntū ad tria. Primo ꝗntū ad in/tellectū. Secōo ꝗntū ad voluntatē. Tertio ꝗntum ad vitā. Quantū ad intellectū: qz subijcit intellectū hūanū ad credēduz deo de his q̄ etiā intelligere pfecte nō pōt. q̄d est valde mirabile. Rō: q̄a facit hoiez ope rari sup̄ naturalē potētiā. Nā naturaliter ꝯgnitio nr̄a hz ortū a sensu. nec p̄t bō cog/scere naturalr nisi q̄ sensu ꝓcipit. et tū p fi/dē eleuatf hō ad cogscendū illa q̄ sensu ꝓci pi pñt: nisi solo auditu. Rom. x. ḡ fides ex auditu z̄c. Et tō ē mirabile. sicut aial bru tū eleuaref ad volandū in aere. Jō aplus ij. Cor. x. Jn captiuitatē redigentes intelle ctū vr̄m: in obsequiū chr̄i. Vñ dr̄ Her. q̄ tria singlaritē mirabilr fecit de⁹ in assum/ptione nature hūane. Cōiuncta em̄ sūt sil de⁹ z hō: mr̄ z ꝯgo: fides z cor hūanum. Hec ille. Scōo fides subijcit deo volūtat ē hois ad obediendū ei in oīb⁹ ꝗntūcūq̄ arduis. Exemplū hēm⁹ de Abraā q̄ si p cepit de⁹ vt imolaret Jsaac vnigenitū suū Jn q̄ q̄dez facto magꝝ certatio esse potes rat inter naturā z fidē. Nā ex pte vna vi debat Abraā q̄ erat filiu⁹ suus. Jtē vnic⁹. Jtē legitim⁹ z natural⁹ dilect⁹ valde. Jtē nō spabat aliū ex vxore suscipe: eo q̄ eet iā puecte etatz. Ex alia pte fides vigebat eū Ex q̄ em̄ de⁹ sibi pmiserat dicēs. Jn Ja ac vocabit tibi semē. Gen. xxj Credidit q̄ liz ipm occideret ex p̄cepto dr̄i: poterat de us ipm a morte suscitare. et hac de cā in h̄ tā graui certamie vicit natura fides Vnd tuit ad mōtez illū vt ipm dño imolaret, sic legit Gen. xxij. Vñ apl's fidē ipsi⁹ Abrae magnificās ait. Fide obtulit Abraā Jsa/ac cū tētaret⁹ z vnigēitū offerebat: q̄ susce/perat pmissiōes. Ad quē dictuz est: q̄a in Jsaac vocabit tibi semen: arbitrans q̄a mortuis suscitare eū potēs ē de⁹. Heb. xj. Tertio fides subijcit deo corp⁹ z vitā hoi minis. Quid em̄ mouit martyres ad sustī nendū diuersa tormenta z mortē crudelē: nisi fides: Positi em̄ erant in h̄ certamine vt̄ vellent vitam aut fidem p̄dere: z elec gerūt vitam p̄dere q̄ fidē: ꝓter quā ludi bria expti: insup z vincla z carceres. lapi/dati sunt: secti sunt: tentati sunt: in occisi/one gladij mortui sūt. Heb. xj. Nota h̄ mo raliter ꝺ illos q̄ p̄o chr̄o nolūt dare bona tpalia i subuentione paupeꝝ. Quo ḡ dan rent vitā qñ nō dant bona tpalia: Et hoc ꝓter defectū fidei. Et h̄ pater manifeste. Nam vnusq̄sq̄ libenter daret ducatum, p lucranda vna ciuitate si haberet instruc/tum, pmissiōis validū z roboratū. Et ta/men chr̄s pmittit p̄o vno centum z vitaz eternam: iuxta illud Mat. xix. Centuplū accipietis z vitam eternam possidebit⁹. a tamen non dant. Quod non ex alio p̄ce

dit nisi ex defectu fidei. Magis ei credūt instrumēto notariꝰ q̄ instro chr̄i: z magꝭ fris iudei q̄ fris dei. Hr̄ ḡ martyriꝰ fides catholica ē: q̄ deo mirabiliꝰ mō homis subiicit itellectū/volūtatē z vitā. Intrātū etiā fides subiicit aiam deo: q̄ ipam deo vnit z facit vnū cum deo: sicut vir z vxor fiūt vna caro. Vñ z p fidē despōsat aia a deo: iuxta illō Osee. ij. Despōsabo te mihi in fide. Vñ Jo. xvij. Nō p eis rogo tm̄ sz etiā p eis q̄ credituri sūt p fbum eoꝝ i me: vt oēs vnū sint sicut tu pr̄ i me: z ego i te. Et infra. sicut z nos vnū sumꝰ. ¶ Tertius effectꝰ fidei ē: qz vincit mūm. j. Joā. v. Hec ē victoria q̄ vicit mūm fides nostra Quis ē aūt q̄ vincit mūm nisi q̄ credit qm̄ Jesus est filiꝰ dei. Bellat em̄ mūs ꝫ nos dupl̄r. Primo p̄speris blādiēdo z allicie/do. Secdo aduersis terrēdo: vtroq; mō hoīm̄ sepe a deo fcedere facit. Fides aūt in vtroq; bello facit hoiem vincere. Nā si hō est in p̄speritate ꝫsideret q̄ p̄speritas illa trāsitoria est: z q̄ nullꝰ momēti est respectu futuroꝝ bonoꝝ q̄ in futura gl̄ia exp̄ctam̄/z ex h̄ ꝓmīt ipa: nec ponit spē in ipis. p̄sertim qz ꝫsideret hō q̄ bona tpalia sunt ipeditiua bonoꝝ eternoꝝ. vñ Hzego. Tāto qs a supno amore dissūgit: q̄nto qs inferꝰ declinat. Et ad h̄ etiā induc̄t fides. s. ad mūi ꝓcēptū exēplo chr̄i q̄ p̄ speritatē z bona tpalia ꝓcēpit z aduersa sustinuit: vñ regnū fugit. Joā. vj. nō aut̄ crucē. Jō Hebr̄. xij. Aspiciētes i auctorē fidei z ꝓsūmatorez Jesum. q̄ ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucē ꝯfusiōe ꝓtempta. Sūt ḡ bona tpalia ipeditiua bonoꝝ eternoꝝ. Propter qō dicebat saluatorꝰ q̄ facilius p̄t camelꝰ p foramē acꝰ ītrare q̄ diues i regnū celoꝝ. Mat. xvij. Vñ plerūq; hō relinq̄t oia tpalia bona z parētes z amicos vt expeditꝰ adq̄rat eterna. Et h̄ vñ: nisi ex fide quā habet de eternis ꝓpter fbū chr̄i dicētis: Quis q̄ reliq̄rit domū vl̄ frēs/aut sorores/aut pr̄em/aut agros/p/pter nomē meū: centuplū accipiet/z vitā eternā possidebit. Mat. xix. Si aut̄ hō ē in aduersitate: patient̄ p fidē sustinet. Cōsideret em̄ q̄ p tribulatiōes huiꝰ mōi pacifice sustēras hō adq̄rit vitā eternā incōparabiliter melioꝛē ista. ij. Coꝛ. iiij. Id em̄ qō in p̄nti est momentaneū z leuis tribulatiōnis nostre: sup̄ modū in sublimitate eternū glorie pōdus operat̄ in nobis. Hec sūt ꝙdigne passiōes huiꝰ tpis ad futurā gl̄iaz q̄ reuelabil̄ in nobis. Rom. viij. Propter h̄ ergo hō sustinēdo patiēter vincit mūm Et h̄ vñ habz: nisi ex fide? Si aūt fidē nō habet: oia timet: oibꝰ passiōibꝰ ē subiectꝰ: z in p̄speritatibꝰ tēporalibꝰ bonis spē figit z sic randē a mūdo vincit z decipit. Figura ad h̄ habet de virga Moysi q̄ percussit mare z diuisit: vt sic filij israel trāsirent liberati ab oppssiōe Pharaōis Exo. xiij. Virga significat fidē q̄ trāsit illesus hō p mare huiꝰ mūdi. Ad idē facit figura ō arca Noe: quā aq̄ diluuij ad sublimioza tulit. Gene. vij. Oēs aūt q̄s extra arcā inuenit/extinxit: vt ponit Gr̄eg. i li. moral̄. Et habet i decre. xxiij. q. j. Quia ex sola. Sicut igit̄ insurgētibꝰ aq̄s arca eleuabat̄ supius: sic tūc fides eleuat hoiem ad supiora cū magis insurgūt mūdi aduersitates. Roma. v. Nō solū aūt: sed z gl̄iamur i tribulatiōibꝰ: sciētes qz tribulatio patientiā operat̄: patiētia aūt p̄batiōem: p̄batio ꝙo spē. Ad idē i nouo testamēto hz figura ō Petro q̄ ad iussum dn̄i ambulabat super mare vt iret ad iesum. sed cū timuisset vē tū validū cepit mergi. Vñ ꝓtinuo Jesus extēdēs manū appbēdit eū: z ait illi. Modice fidei cur dubitasti: Mat. xiij. Nota ḡ q̄ ꝑdiu habuit Petrus fidem firmam: ibat sup̄ mare. sed ꝑ primū cepit dubitare cepit mergi. ad significandū q̄ in mari huiꝰ mōi hō illesus vadit ꝑdiu hō firmā fidē habet: qz p fidē ꝓtēnit aduersa mūdi z q̄nq; p fidē a multis piculis p̄seruat. Sz q̄ dubitat de fide: multa incurrit picula: q̄b⁹ vincit̄ z in corpe z in aia. Vñ ad ꝓpositū ōr Ambro. z h̄ i decre. xxiij. q. j. Nō turbat̄ nauis q̄ Petrū habet: turbat̄ illa q̄ Judā habz. Et si multa illic discipulorū merita nauigabāt: tñ adhuc eā ꝑditoris pfidia agitabat. In vtraq; Petrꝰ: sz q̄ suis meritis firmꝰ ē/turbat̄ alienis. Cauea mus igit̄ pfidū: caueamꝰ ꝑditoꝛez: ne per vnū fluctuemꝰ plurimi. Et infra. Ibi ergo turbatio vbi modica fides. ibi securitas: vbi p̄fecta dilectio. Et ita etiā experimēto dicit q̄q;. Nota exēplū de domio Stephano medico q̄ captꝰ a curia in vigilia natiuitatis dn̄i ꝓpter ꝑditionē discoꝛ

tā: cū fuisset acrit̄ ās̄tionat⁹: dixit cōpellē
te eū diuio iudicio. Merito ħ tali die pa/
tior: qz olim nō credebā natiuitatē dñi ⁊c
Postea ꝓ decapitat⁹ est: ⁊ in fide eccle
me pñte mortu⁹ est. Hec ē est victoria q̄
vincit mūm fides nr̄a. j. Joā. v. ¶ Quar
tus effect⁹ ē: qz carnē cōprimit. Caro em̄
bellat aduersus spm̄ cū delectatiōib⁹ ⁊ vo
luptatib⁹. Vñ Gal'. v. Caro ꝯcupiscit ad
uersus spm̄ ⁊ spūs aduersus carnē: hec ei
sibi inuicē aduersant: vt nō q̄cūq; vultis
illa faciat⁊. Sed quō in ħ bello sperak Vi
ctoria nisi p fidē? Nā fides oñdit hoi q̄ si
carni ꝑsentit, p delectatiōe momētanea q̄
cōis est nob⁹ ⁊ bestijs, pdit hō eterna: q̄ cō
munia sūt nob⁹ ⁊ angel': ⁊ penas incurrūt
eternas. Rom̄. viij. Si em̄ ꝑm carnē vixe
ritis/morieminī. Si aūt spū facta carnis
mortificaue. viuet⁊. Itē Gal'. vj. Qui se/
minat ī carne/de carne ⁊ metet corruptio
nē. Qui aūt semiat i spū: de spū metet vi/
tā eternā. Qui aūt fidē nō habēt/optet q̄
carni succūbāt. Jō apl's hortak di. Jn oi/
bus sumētes scutuz fidei in q̄ posſitis oia
tela neq̄ssimi ignea extinguere. Eph. vj.
Vñ Hiero. ad Eustoch. de ꝙgitate ꝙuā
da. Si q̄s senseris exteriozē hoiem/flozez
adolescētie iuspirare, ⁊ accepto cibo cunte
in lecto cōpōita dulcis libidinū pōpa cō
cusserit: arripe scutū fidei in q̄ ignite dia/
boli extinguunt sagitte. Nota exēplū de il/
lo eremita q̄ rētat⁹ a q̄dā mulīere/oēs sibi
vigitos ꝙbuit ⁊c. sic Anton⁹: sic Hiero
nym⁹: sic Bñdict⁹: sic Dñic⁹: sic Frācis⁹
Et oēs scti p fidē vicerūt regna: ⁊ carna/
les rētatōes. Heb. xj. Sācti p fidē vicer⁹t
regna: opati sūt iustitiā ⁊c. ¶ Quint⁹ ef
fectus ē: qz depm̄it demonē. Diabol⁹ em̄
q̄rit libenk eruere hois fidē: q̄ est ocul⁹ aie
Sicut cozu⁹ pmo currit ad oculū cadaue
ris. Itē oculū fidei diabol⁹ sibi ꝙsentien/
tib⁹ velat: ne videāt q̄ ducank. sicut solent
oculi velari his q̄ ducunk ad patibulum.
Itē facit diabol⁹ sicut pecoꝛ fit seu aiali
q̄ molit ad rotā siue molēdinū/alioquin
nō vult circūtre. Sic diabol⁹ si opuerit
oculos mēris tollendo fidez i oē pcm̄ qō
voluerit hoiem inducit. Tentat igit̄ ho/
minē diabol⁹ de oi pcō: ſz pcipue de sup/
bia: vt nō obediat pceptz dei: nec deo sub
ꝯciak/ſz sibi. Hoc aūt remouet fides, per
quā cog̃scim⁹ q̄ de⁹ est oñs oim: ⁊ ei soli
sit obtḡandū: ⁊ ipe sol⁹ sit adorād⁹: iurra
illō Mat. iiij. Vnū deū adorab/⁊ illi soli
ſuies. Propt̄ ħ exhortak nos apl's Pet⁹
di. Aduersari⁹ vr̄ diabol⁹ tanq̄z leo rugi/
ens circ. ⁊c. j. Pet. vlti. Figura hr̄ de Da
uid vincēte Goliath cū q̄nq; lapidib⁹ de
torrente ⁊ cū funda ⁊ baculo. Goliath in
terp̄tak trāsiens: ⁊ fcat q̄ trāsiuit de celo i
terrā: de gra in culpā: de iocūditate ange
lica ad penā infernalez, ⁊ de angelo fact⁹
ē diabol⁹. Mat. vl. Signa āt eos q̄ credi/
derint hec seq̄nk. Jn noie meo demōia ej
ci. ⁊c. Per fundā ꝓo pōt dici q̄ significak
oꝛo. Per petā ꝓo pastoralē vbi lapides re
ponunk: significak memoria. Tripler aūt
ici⁹ lapidū ās Dauid, iecit in Goliath:
significat fidē trinitatis. Vel alit. Per ba
culum significak crur chr̄i. Per q̄nq; lapi
des de torrēte q̄nq; vlnera chr̄i. Per fun/
dā significak memoria. ⁊ sic p fidez chr̄i ⁊
memoriā crucz vincit diabol⁹. Dic histo
riā si videk tibi: put hr̄. j. Reg. xvij. Item
pt̄ poni exēplū de sctā Justina ⁊ ō sancto
Cypano. ¶ Sext⁹ effect⁹ est: qz mirabi/
lia facit. Omia em̄ mirabilia q̄ fuerūt ab
apl's ⁊ alijs sctis facta: ꝙtute fidei patra
ta sūt: vt ipoꝛ facientiū/vel illoꝛ q̄b⁹ fa/
cta sūt. Vñ ⁊ chr̄s faciebat miracula: nō
ꝓpter ei⁹ fidē/qz fides nō erat i eo: sed ẽm
fidē illoꝛ q̄b⁹ ipe miracula faciebat. Vñ
dixit centurioī. Vade ⁊ sicut credidisti fi/
at tibi. Mat. viij. Et Mat. vj. dr: q̄ ñ po
terat i patria sua facere signū ppt̄ incredu
litatem eoꝛ. Nota: nō poterat. i. nolebat:
qz potētie sue nō ꝙgruebat. Sic exponit
glo. j. q. j. c. Paulanistē. i glo. vlti. Vl' dic
ẽm Tho. q̄ h q̄ dr̄, nō poterat: nō refer
ad potentiā absolutā: sed ad id q̄ dr̄ fieri
ꝙgruent. Nō em̄ cōgruum erat vt inter
incredulos operet miracula. Vñ subdit,
Et mirabat ꝓpter incredulitatez eoꝛ. Jn
quē modū dr̄ Gen. xviij. Vñ celare poſſo
Abrahā q̄ gestur⁹ ſuz: Et Gen. xx. Nō po
porero facere q̄cq̄ donec ingrediat⁊ illac
ita expōit b. Tho. pte. iij. q. xliij. ar. ij. in fi
one ad pmū. Fides ē mr̄ oim miraculoꝛ
q̄ facta sūt i mūdo. O fidei magna potēta
Nā elemēta oia ⁊ coꝛpa celestia/fidei obe
dientiā exhibuerūt. Nam pmo terra fidei
obedivit dū p chr̄m ⁊ Petꝛ ⁊ alios sctos

mortui resuscitati sūt: ad q̄ꝫ iperiuz terra se aperuit ⁊c. Propt̄ qđ ait dns. Si habueritis fidē sicut granū sinapis: dicetis mō/ti huic/trāsi hinc: ⁊ trāsibit. Matth. xvij.

Scđo aq̄ fidei obediuit: sicut patuit in mari rubro qđ se aperuit ad iperiū Moysi Exo. xiiij. Jtē i trāsitu iordanis p Josue.

Tertio aer: sic patuit q̄n chō p̄cipienti vēto ⁊ mari facta est trāquillitas magna Mat. viij. Jtez Theodosio imperatori: ad cui⁹ fidez ⁊ oronē mot⁹ ē vent⁹ maxim⁹: q̄ irruit vehemēt̄ i hostes/adeo vt oēs ꝺbellati fuerit. sicut legit i Eccl̄iastica hi sto. Et refert glo. magna Jo. an. i cle. Si dim. ꝺ reliq̄is ⁊ ꝺ ve. san. i fi. glo. Quarto ignis: sicut ptz i tribꝰ puerꝭ, p̄ceptz i caymio ignis ardentꝭ: q̄s oino ñ retigit ignis nec ꝓtristauit. sicut legit Dañ. iij. Jdē ptz i multꝭ scis q̄ i ignes, p̄cepti illesi manebāt

Quinto coelꝫ celestia: sicut ptz de sole q̄ ad iussum Josue stetit. Josue. x. Jterꝫ tpe Ezechie fuersus ē sol decē lineis. Esa. xxx viij. Sexto demōes. vñ ad fidē aplox̄ et alios̄ expellebant de corpꝺbꝰ energuminū obsessoz. Septimo oēs creature: vñ oēs lāguores sanabāt: sicut ptz ꝺ Enea Act. ix. Et ad vmbrā Petri sanabant infirmi sic ꝺr Act. v. Vñ. Mar. vl. ꝺr. Signa āt eos q̄ crediderint hec seq̄nt. In nōie meo demōia ejcient: linguis loq̄nt nouis: serpentes tollēt: ⁊ si mortiferū q̄d biberint ñ eos nocebit. Sup egros manꝰ ponēt ⁊ bñ habebūt. Ptz ḡ quō mirabilia fides operatur Jtē Mar. xi. Si potes credere: oia possibilia sūt credēti. ¶ Septimꝰ effectꝰ ē: q̄z gram influit seu infundit. Rō ē: q̄z gra cū sit forma q̄dā nō infundit i subiectū qđ est aia: nisi q̄ueniēt̄ ꝓparatū. q̄z actꝰ actuoz sūt i pacte ꝺispositō. Disponit āt aia ad gram p volūtatē ad bonū. j. Reg. vij. Prepare corda vīa dño. Volūtas aūt p̄supponit cognitōem intellectꝰ. q̄z nō pōt volūtas ferri nisi in rē apphēsaz Intellectꝰ āt ꝑficit in cognitōe diuinoz p fidē: igit fides ē ꝺispositio aie ad gram su. cipiēdā: ⁊ sic est cā gre gratūfacientis; ⁊ h̄ verē ē de fide informi. Sed f. des formata p charitatē est effectus gre ponꝰ q̄ cā. Vñ. Heb. xj. Sine fide impossibile est placere deo. Pro lationē tū declaratiōe Nota q̄ gra dupl̄r p̄t ꝺici. Uno mō ipm auxiliū dei mouentis aiam ad bonū: ⁊ tūc fides ē effectꝰ ip̄ius gre: vt dictū est supꝝ fmōe scđo: vbi agit ꝺ q̄ditate fidei: pte. j. Alio mō ꝺr gra ipsum habituale ꝺi donū: ⁊ sic p̄cedit fides grationem q̄ hic ponit. Patz rō. Auctoritas. Oportet accedentez ad deū credere Heb. xj. Jtē Jo. vij. Qui credit in me sicut ꝺr scp̄tura: flumina de vētre ei⁹ fluēt aq̄ viue. Hoc aūt ꝺixit ꝺ spiritu quē acceptur erāt credētes i eū. Et hinc ē q̄ catheciśm⁹ p̄cedit baptiśmū. Aū em̄ q̄ baptizet q̄s i/struit de his q̄ sūt fidei ⁊c. vt ꝺcm intelligi q̄ ad receptiōem gre baptismalis req̄rit̄ p̄paratio fidei. Joā. xj. Qui credit in me: etiā si mortu⁹ fuerit ⁊c. s. vita gre. Et sic duplici medio ꝯcluꝺitur ista ꝓpa. s. rōne ⁊ auctoritate. Jtē Rom. j. Heb. x. Just⁹ ex fide viuit. ¶ Octauꝰ effectus ē: q̄z gloriā tribuit. Ptz rō ⁊ auctoritas. Rō ē: q̄a sine p̄ncipio nō pōt esse mediū neq̄ finis: sed p̄ncipiū glōe ē fides. Sicut em̄ tpe diluuij nō fuit salus alicui sine arca: sic nec alicui est sal⁹ sine fide. Figura de scala Jacob. Vñ fides ꝺr substātia rer̄ sperādarū Heb. xj. Ergo p̄mordiū ⁊ origo glorie est fides. Vñ Mar. vl. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit: salu⁹ erit. Exemplū patet in latrone: ⁊ i Magdalena: cui ꝺictū est: Fides tua te saluā fecit. Luc. vij. Et i pueris baptizatis. Et de Thoma: cui ꝺictū est. Beati q̄ nō viderūt ⁊ crediderūt. Jo. x. Jō ꝺr Joānes. Hec āt scp̄ta sūt vt credatis q̄ Jesus ē filiꝰ ꝺi: ⁊ vt credētes vitā habeatis in nōie ip̄ius. Jtē Jo. iij. Sic deus ꝺilexit mōm vt filiū suū vnigenitū daret: vt oīs q̄ credit in ip̄m ñ peat: ⁊ habeat vitā eternā. Jtē Jo. vj. Qui credit i me: hz vitā ek̄nā. Jtē Jo. xj. Ego sum resurrectio ⁊ vita: q̄ credit in me etiā si mortuus fuerit viuet. ⁊ oīs q̄ viuit ⁊ credit in me: nō morietꝫ i eternū. Jtē. j. Jo. v. Hec scribo vobis: vt sciatis q̄m vitam habetis eternā q̄ credit in nomie filij dei. Fides ergo est stella/reges spūales ad saluatorem adducens. Matt. ij. Patz ergo q̄ effectꝰ ⁊ finis fidei est vita eterna. De h̄ habetur visio Joānis apostoli Apocal. xij. Mulier amicta sole/⁊ luna sub pedibꝰ eius ⁊ i capite eius corona stellaꝝ. xij. Expone figurā istam sicut scripsi in fmōe. v. in octaua pasche/q̄ incipit: Noli esse incredul⁹:

ptę. iij. Propter ħ ōt thema. Fides tua te saluum fecit ꝛc. Amen.

De immortalitate anime Sermo. VII.

FIdes tua te saluū fecit. Lu. xviij. Quia vltimus ꝛ finalꝫ effectꝰ fidei forma te ē gr̃a vite eterne: vt dicit ū ē sup̄ primo. gr̃iam aūt vite eterne nō posset hūana natura adipisci nisi eēt immortal. Jō añq̄ ad articulos fidei ōscēdam⁹/videam⁹ aliq̄d de ip̄o aie immortali ate: put. q̄ aia naturaliter ē immortal. Salutē ꝑmo ꝑgo ma. ꝛc.

Pro ꝑmōis fundamēto in q̄ agit de aia: de ipa aia ortū theologicaꝫ qō

Querit: vtꝝ aia separa cognoscat aliq̄d sensibiliter: Arguit q̄ sic: ait phūs. j. de ania. Desiderū/ꝫfidēcia/timor ꝛ gaudiū pertinēt ad potētiā sensitiuā: iz talia sūt in aia separa: q̄ in ea ē potētia sensitiua. ꝛ si sic: pōt aliq̄d sensibiliter cognoscere. In oppositū ait phūs. ij. de aia. Solꝰ intellectꝰ ē sepabilis ab alijs potētijs: sicut ꝑpetuū a corruptibili. q̄ in separatōe aie corrūpunt potētie sensitiue. ꝛ si sic: ania separata nihil pōt cognoscere, ꝛ sic qō manet ꝑ vtraq̄ ptę dubia.

Ad qōnē rndendū ē ſm Rich. de media villa in. iij. dist. l. ar. j. q. j. q̄ sicut se habēt intellectꝰ ꝛ volūtas ad essentiā aie intellectiue: sic mō suo se habēt potētie sensitiue ad essentiā aie sensitiue: qz intellectꝰ ꝛ volūtas nō addūt rē absolutā vltra eētiā aie itellectiue: q̄uis ab ea differāt ſm rōnē ꝛ relationē. q̄ simiľ potētie sensitiue ab eēntia aie sensitiue nō differūt/nisi ſm rōnem/ħ excepto: q̄ potentie sensitiue nō pñt esse in actibꝰ suis/nisi mediātibꝰ organis. intellectꝰ aūt ꝛ volūtas organis alligare nō sūt: q̄uis dū ania intellectiua corrot corruptibili est vnita/ad directionez suoꝝ actuū/indigeat ministerio virtū sensitiuaꝝ de cōi lege: ex quibꝰ sequit/q̄ siue aia intellectiua ꝛ sensitiua in hoie sint eadē essentia siue nō/q̄ aia itellectiua a corrote separata/nihil pōt sensibiliter cognoscere qz si nō sūt eadē essentia/nō remanēt i aia separata potentie sensitiue: sed in eiꝰ separatiōe a corꝑe corrūpunt. Jō restat q̄ aia separata nihil pōt sensibiliter cognoscere ex parte cognoscentis. ſ. ꝑ potentiā sensitiuā tñ bñ ex ꝑte rei cognite: vt ꝑ itellectū sensibilia ꝛ sensibiles corꝝ modos pōt cognoscere Et ad argumētū ōr q̄ timor ꝛ gaudiū nō sūt vnitoce passiōes cōueniētes aie separate: vt ptz ex dictꝝ de q̄b habēda ē fides, de q̄ fide loquit: iuxta ꝝba Fides tua ꝛc.

Pro cōplemēto q̄ sermōis ē notādū q̄ qtuor modis vti possumꝰ ad, pbādū aie rōnal' immortalitatē

Primo per rōnes theologicales
Scdo ꝑ deductiones naturales.
Tertio ꝑ visiones exēplares
Quarto ꝑ auctes doctorales

Hō tñ istis medijs ꝓncipaliter inisti debemus ad ħ credendū: iz diuine scitati auctoritati soli/q̄ ꝑ eā maxime reuelata ē dicentez: Venite benedicti ꝑris ꝛc. Et Ite maledicti in ignē eternū. Mat. xxv. Has q̄ rōnes nō antecedent iz ꝓnter allegam⁹ confirmatiōe veritatis fidei. Nec mirē ꝺs si hāc materiā aggredior: ꝑdicādo ipam fide libꝰ. Nā ꝛ hīdē facit Grego. iij. dialogo.

Primū q̄ medijū trifariā diuidet ſm q̄ tres rōnes theologice adduci pñt ad ꝓpositū. Prima rō sumit ex parte diuine iustitie. Scda ex ꝑte diuine sapientie. Tertia ex parte diuine clemētie. Prima q̄ rō ē ex parte diuine iustitie. Sicut em necesse est deū esse: sic necesse ē ipm iustū esse. Nō em sicut in nobis iustitia/ita in deo est accidēs: q̄ pōt adesse ꝛ abesse ꝑter subiecti corruptiōem: qz iustitia i deo est ipa essentia diuina. Quicq̄d em ē in deo est deꝰ. Vñ sicut necesse ē ipm deum esse: ita necesse est ipum iustū esse/bonū esse: potentē esse ꝛc. ps. Deꝰ iustꝰ iudex/fortis ꝛ patiēs: numq̄d irascet ꝑ singulos dies: Nec posset deus iniustitiā facere: sicut nec posset seipm annihilare. ij. Tim. ij. Deus fidē ꝑmanet: negare seipm nō pōt. Oportet q̄ deꝰ sit remunerator bonoꝝ ꝛ punitor malorum Hēb. xj. Oportet accedētē ad deū credere qz est: ꝛ inquirentibꝰ se ꝛmunerator sit. q̄ ħ ad iustitiā ꝑtinet. Vñ diffinit. Justitia est ꝰstās ꝛ ꝑpetua volūtas/ius suū vnicuiq̄ tribuens. instit. de iust. ꝛ iu. in ꝓ. ꝛ. l. Justitia. ff. eo. ti. Vñ ps. ꝛ bī Rom. ij. Deus reddet vnicuiq̄ iuxta ea q̄ gessit. Videmus aūt manifeste in hac vita mul

tos hoies trãlgressa naturalis ordis rõne seu naturalis rõnis ordie, z etiã fracto vinculo legẽ diuie/p abrupta vitioꝝ icedere: supbos: luxuriosos: auaros: tracũdos: inuidos: gulosos ꝛc. nec tñ de eoꝝ pctis puniri: sed portꝫ in bonis tpalibꝫ abũdare. iuxta illõ ps. Lelaui sup iniq̃s: pacem pctoꝝ vides ꝛc. Jtẽ ps. cxliij. Erue me de manu filioꝝ alienoꝝ q̃ꝝ os locutũ est vanitatez Dextra eoꝝ dextra iniq̃tatẽ: q̃ꝝ filij sic nolle plãtatiões in iu. ſ. Filie eoꝝ cõpo. cir. vt simi. tẽ, pmp. eoꝝ ple. eruc. ex ꝟ in illud Ques eoꝝ fe. ab. in gref. ſ. bo. eoꝝ craſ. ñ ẽ ru. ma. nec trã. nec cla. in pla. eoꝝ. De q̃ Hieremias admirãs: sic inq̃t. Justꝰ q̃dez es dñe ſi disputẽ tecũ: verũtñ iusta loquar ad te. Quare via ipioꝝ pſpaſ: bñ est oibꝫ q̃ p̃uaricanꝫ z iniq̃ agunt: Plãtasti eos z radicẽ miserꝝ: pficiũt z faciũt fructũ. Prope es tu ori eoꝝ: z lõge a renibꝫ eoꝝ. Hiere. xij. Ecõtra hoies q̃ in ꝟ seculo iuste viuunt, fm lumẽ rõnis naturaꝫ vitã suã dirigẽtes: q̃d a deo hoibꝫ datũ est: q̃d ẽ participatio q̃daꝫ diuini lumis. iuxta illõ ps. Signatũ est sup nos lumẽ vultꝰ tui dñe. obediũt etiã diuis mandatꝫ. et ex ꝟ meretur maximũ p̃miũ, cũ hoies hmõi sint ꝺo siles, Nã vt ait pñs in. x. Eth. Hõ sapiẽs est deo simillimꝰ z sibi amãtissimꝰ. Ex q̃ sequit q̃ q̃uis bonꝰ sit p̃miũ z i testimoniũ ꝟtutiꝫ: tñ nõ est cõdignũ p̃miũ. q̃a nullus bonꝰ tpalis est sufficiẽs p̃miũ ꝟtutiꝫ. Et rõ est: q̃a actꝰ ꝟtutis gr̃a informatꝰ bꝫ infinitatẽ quandã respectu meriti: eoꝝ p cedit a p̃ncipio increato q̃d est spũsanctus: q̃ mouet agentẽ sicut sessor equũ: iuxta illud Ro. viij. Qui spũ dei agunt hi filij sũt dei. Hõ etiã p̃nt hoies boni z ꝟtuosi i hac vita p̃miũ equales ꝟtuti recipe. q̃a oia bona tpalia copata ꝟtutibꝫ iferiora inueniũt. sic etiã nec mali digne i hac vita p̃nt puniri, q; grauitas mortaꝫ culpe excedit oẽs ꝑportiõem pene tpalis. Rõ est. quia pena hmõi ẽ finita: culpa ꝺo infinita. nõ p̃nt g Nã p̃miũ oportꝫ q̃ sit excellẽtius merito. Quinimo nedũ in hac vita nõ p̃sumãtur verũetiã affligunt: tentant: tribulant. sicut patet intuentibꝫ vitã scrõꝝ oim. Vñ dicit Judith. viij. Oẽs q̃ placuerũt deo: p multas tribulatiões trãsierunt. Heb. xj. Alij ꝺo ludibria z ꝟbera expti sũt: insup z vincula z carceres: lapidati sũt: secti sunt: tentati sunt: in occisione gladij mortui sunt: circũierunt in melotꝫ z in pellibꝫ capnis: egentes: angustiati: afflicti: q̃bꝫ dignꝰ non erat mõs. Vñ etiã p leuibꝫ modicꝫ peccatis deꝰ acriꝰ punit bonos in hac vita. sic legit. iij. Reg. xiij. de ꝓpha q occisus fuit a leone in via ꝓter inobedientiã q̃ solũ fuit veniale pctm: vt vult Gre. in. iij. dialog. q̃ etiã sine pctõ deus multa mala iustꝫ infligit. sicut patet de Job: Tobia ꝛc. Cum ḡ nec malis pene debite irrogenꝫ a deo ꝟ: nec iustꝫ ꝺ grua p̃mia reddanꝫ: patet q̃ pꝰ vitã istã istõ iudiciũ exercẽt a deo. alioq̃n iniustꝰ eẽt deꝰ. Et ex ꝟ infert q̃ post vitaꝫ istã aia viuit z sit imortalis: vt possit a ꝺo recipe ꝺ grua p̃mia ꝟtuose vite: vel p peccatis suis debitas penas soluere. Exẽplũ patet de diuite epulone z Lazaro. Dictũ est ei diuiti. Fili recordare q̃ accepisti bona i vita tua: z Lazarꝰ silr mala. Nũc ꝺo hic ꝺ solaſ: tu ꝺo cruciarꝫ. Lu. xvj. Vnde apls. Statũ ẽ hoibꝫ semel mori: pꝰ ꝟ autẽ iudiciũ Heb. ix. Nota post ꝟ. i. pꝰ mortez. q̃ in hac vita nõ est iudiciũ ſz iustitia tm. sed pꝰ mortẽ iustitia ꝺ uertet in iudicium. Jtẽ Ro. ij. scptũ est em q̃ deꝰ reddet vnicuiq; iuxta opa sua: bis q̃ fm patiẽtiã boni opis: gliam z honorẽ z incorruptiõem q̃rentibꝫ vitã eternã. His aũt q̃ sũt ex cõtentione z q̃ ñ acq̃escunt ꝟitati: credũt ãt iniq̃tati: ira z indignatio ꝛc. Et hec ratio olno ꝺcludit: ꝑsupposito q̃ actꝰ hũani diuine, puidẽtie subiaciaꝫ: put fides catholica tenet z scptura tota ꝓbat. z p nũc istõ supponamꝰ. infra tñ de ꝟ nob sermo erit. Ꝺ z b. Tho. ꝓbat in. iij. ꝺ gen. c. cxl. vbi agit q̃ actꝰ hoim premiaꝫ vel puniuntꝫ a deo: iuxta illud Sap. viij. Sapia attigit a fine vsq; ad finez fortiter: z disponit oia suauiter. Nota oia ꝛc. ¶ Scda rõ sumit ex pte diuie sapie: q̃ ẽ taꝫ. Sapiẽtꝫ ẽ ordinare bona ad bonũ: z optia ad optimũ fiñ. Vñ dixit q̃dã. Quicq̃d agꝫ: prudẽter agas: z respice finẽ. Manifestũ est aũt q̃ deꝰ ẽ sũma sapia. g̃ debuit oia ordinare ad finẽ bonũ fm q̃litatẽ rez ordinataꝝ. Videm aũt oẽs pene creaturas ordiatas ad finẽ homis. Nã vt de iferioribꝫ iciam: plante: pisces: bestie: ad hoies sic ordinate.

Gen. j. Faciam⁹ hoiem ad ima. z siki. no. z ꝑsit pisciꝫ marꝫ z volatilibꝫ celi z bestiꝫ tre: vniuersecꝫ creature: oicꝫ reptili qđ mouet in tra. Itē in ꝑs. Qui ꝓducit fenū iumentꝫ: z herbā seruituti hoim. Itē cor/pora celestia sūt a deo ꝓducta ad distiguē/dā diē ac nocte: z vt sint in signa z tpa z di es z noctes. Gen. j. Itē Deut. iij. Custo/dite igit sollicite anias vias: ne forte ocul' eleuatꝫ i celū: videatꝫ solē z lunā z omnia astra celi, et erroꝛe decepti⁹ adozes ea z co/las q̄ creauit dñs de⁹ tu⁹ in misteriū cūctꝫ gētib⁹ q̄ sub celo sūt. Patz g̃ q̄ hō est finis creaturaꝝ. Finis āt ē oib⁹ nobiliot q̄ sit ad finē. Cū g̃ mōs sit ꝓpetu⁹: vt patz de ele/mētꝫ Eccs. j. Generatio ꝓterit z genera/tio aduenit: terra āt in eternū stat. Itē Ps. Statuit ea i eternū z i seculū se. ꝓceptū po. z nō ꝓteribit. Et Boe. O q̄ ꝓpetua mōm rone gubnas. g̃ multo magis hō q̄ntū ad animā saltē dz ee ꝓpetu⁹. qa ꝓpter qđ vnū qđq; tale: illō magꝫ. Hāc rōnez ponit La cran. in. vj. dicēs. Si hoim cā fact⁹ ē mōs et ita fact⁹ ē vt esset etern⁹. Cur ipi q̄ cā fact⁹ est nō sit sempiterni? q̄si dicat sempi/terni ꝓfecto sūt. ¶ Tertia rō sumit ex pte diuine bonitatꝫ siue clementie. Cū em de⁹ sit sūme bon⁹: oportꝫ q̄ bonū sit oē op⁹ su/um. Vñ in istitutōe creaturaꝝ post qđli/bet op⁹ ot scptura. Vidit de⁹ q̄ eet bonū ꝛc. Gen. j. Bonū aūt op⁹ cōsiderat matie ex pte finis. Vñ z in actib⁹ moralib⁹: si fi/nis ab agēte intet⁹ sit malus: ipm q̄z op⁹ malū erit: si bon⁹/bonū. Si igit ad finem mortis solū de⁹ hoiem ꝓdidisset: cū mors ipa sit mala: ꝓpt qđ dicit q̄ de⁹ mortē ñ fe cit. Sap. j. Deqnt etiā ipm op⁹ eet malū: qđ indecēs deo esz z homi etiā q̄ ꝓpt hō ꝑ fiere deberet z dolere: z nūcꝫ ꝓtuoie opa/ri. iuxta illud qđ ex ꝑsona ipiox ot. Ex ni hilo nati sum⁹: z post hō etiā erim⁹ tancꝫ ñ fuerimus ꝛc. vcnite g̃ z fruamur bonis q̄ sūt z vtamur creatura tancꝫ i tuuētute ce leriter. Sap. iij. Ad qđ em de dit de⁹ homi rōnem: nisi vt bñ opet: Ad qđ aūt ꝓdesset bona opatio: si ꝑ mercede bone opatiōis mortē expectaret? Hā vt ait Aug⁹. Nihil ꝓdest bñ viuere: cui ñ dak ꝑ viuere. Hāc rōnez ponit Hilari⁹. j. de trini. vbi de his q̄ se doctrine accōmodarūt: sic ait. Opina bant vitā ipam nō ad mortē tm̄ ab imor/rali deo tribui existimāduz: cū boni largi/tor ñ esse itelligeret si viuēdi iocūdissimū sensum ad tristissimū moriēdi finē tribui set. Pater g̃ ꝓmū mediū ꝑ tres rōnes theo logicas. ¶ Scōm mediū ē ꝓductio nes naturales seu physicas in q̄ adducen tur decē rōnes eandē ꝓtatē ꝓfirmātes. i. aiam hūanā ee imortalē. Dic aliqs ipsaꝝ fm audientiū capacitatem.

Prima rō sumit ab vniuersi ꝓfectiōe.
Scōa a nature hūane inclinatiōe.
Tertia a cause corruptōis cessatione.
Quarta a ꝙuatione seu negatiōe.
Quinta a ꝛrarietatꝫ remotōe.
Sexta a ꝓpria anime opatione. (one
Septia a formaꝝ icorruptibilū ꝛceptiō
Octaua a materie ꝓme incorruptioꝛ.
Nona ab intellect⁹ agentꝫ opatione.
Decima ab anime ꝓfectione.

¶ Prima rō sumit ꝓpt vniuersi ꝓfectōez: ad quā req̄rit q̄ diuersus modus creatōis inueniat in creaturꝫ. Creauit aūt de⁹ qđā oino icorruptibilia: sic sūt angeli. Quedaꝫ ꝙo oino corruptilia: sic sūt bruta: plante et hmōi. Fuit g̃ neče ad ꝓfectōez vniuersi vt q̄dā crearent media/q eēnt q̄ntū ad aliqđ corruptibilia z icorruptibilia. sic est hō: q̄ q̄ntū ad corp⁹ ē corruptibil'. z q̄ntū ad ani mā est icorruptibil'. Hāc rōnē ponit Gre. in. xiij. dial'. c. iij. Tres q̄ppe inquit vitales spūs creauit oipotēs de⁹. Vnū q̄ carne ñ tegit. Scōm q̄ carne tegit sed ñ cū carne morit. Tertiū q̄ carne tegit et cum carne morit. Spūs nāqꝫ ē q̄ carne ñ tegit ange/lor spūs. Qui cū carne tegit z cū carne ñ morit/hoim. Spūs q̄ cū carne tegit z cū carne morit/iumētor: oimqꝫ bruto. alia/liū. Hō itaqꝫ sic i medio creat⁹ ē/vt eēt ife/rior angelo: supior iumēto. ita aliqđ habz cōe cū sūmo: aliqđ cū infimo. imortalitatē scz spūs cū angelo: mortalitatē ꝙo carnis cū iumēto. Hec ille. ¶ Scōa rō sumitur ꝓpt nature iclinatiōez. Impossibile nāqꝫ e appetitū naturalē ee frustra. sed hō natu ralit appetit ꝓpetuo viuere. Qđ ꝓz ex hoc q̄ eē est qđ ab oib⁹ appetit. hō aūt ꝑ intellectū apꝓhēdit eē ñ solū vt nūc: sic bruta alia: sz simplr absqꝫ h̄ z nūc. z sic fm oē tps. fm aūt q̄ apꝓhēdit ita naturalr appetit. Cō sequit igit hō ꝓpetuitatez fm aniaz q̄ esse simplr z fm oē tps apꝓhēdit. Hanc rōnē

assigt b. Tho. ij. ꝯ gen. c. lxxix. Idē ponit pre. j. q. lxxv. ar. vj. in corpe qōnis i fi. vbi sic dr. Naturaliꝝ vnūqōqz suo mō dsiderat esse. Itē naturaliꝝ desiderat vnūqōqz suaz pfectiōez. hois ät pfectio ꝯsistit i intellectu z volūtate. pfectio aūt intellectꝰ ꝯsistit in cognitiōe ꝑme cause. i. dei. coḡsci ät deꝰ ab hoie nō pōt i hac vita. ḡ pꝰ vitā hāc itelle/ctꝰ coḡscit deū: z sic erit pfectꝰ. ḡ imortaliꝝ é. Silr pfectio z desiderū volūtatiꝫ ꝯsistit in hoc naturaliꝝ dsiderat esse ꝑpetuū: vt hr. ḡ cē. Vide b. Tho. p. j. q. xij. ar. j. Desiderū aūt in rebꝰ ꝯsequit cognitio ni. sensus ät ñ coḡscit eē nisi sub hc z nunc. sed intellectꝰ apphēdit esse absolute z ꝑm oē tps. Vñ esse hns itellectū naturaliꝝ desiderat eē sp. Naturale ät desideriū nō pōt eē inane. ois ḡ intellectual' substätia é incorruptibil' ꝑm b. Tho. et sic idez qō prꝰ. aliodn hoi fieret iniuria. etiä eēt miserabilior ceteriꝫ creaturiꝫ si in illꝫ naturale desideriū adiplek: z hoi nō. Vñ apls. j. Cor. xv Si in hac vita tm̄ spantes sumꝰ: miserabiliores sūꝰ oiuꝫ hoiuꝫ. Nota hoiuꝫ: ḋnimo oibus creaturis: vt dictū é. Et ꝯfirmat hec sēda ratio: qz appetit btitudinem: de cuiꝰ rōne é eternitas. Nihil em̄ est pfecte beatuz nisi sit eternū. Bitudo aūt nihil aliud est q̄ statꝰ oim̄ bonoꝝ aggregatiōe pfectus: ꝑm Boe. Quā q̄dē britudinē q̄libet hō naturaliter desiderat. Vñ Boe. i. iij. de ꝯsola. Dis q̄dē mortaliū cura quā multipliciuz studioꝝ labor exercet/diuerso q̄dē calle pcedit: ad vnū tñ britudis finē nitit quenire. Cōsistit aūt britudo hois in pfectione intellectꝰ z volūtatiꝫ. Duo ḡ desiderat hō naturaliꝝ. Prio ꝑpetuitatē: de q̄ s. ór. Secundo britudinē: vt pz in dicto Boety. q̄ britudo ꝯsistit in intellectu p visiōez dī. Joan. xiij. Hec ē ät vita eē. vt cog. te solū. v. d. z quē misisti. ihesū chm̄. Itē i volūtate p fruitionē: q̄z neutꝝ pt eē i hac vita. Exo. xxxij Nō me videbit hō z viuet. ḡ pꝰ hāc vitā. etiā idē quod prꝰ. Est ḡ duplex rō huiꝰ. Prīa sumit a ꝑpetuitate quā hō naturaliꝝ desiderat. Scda a britudine. sed ꝑma solū hr ad ꝓpositū: qz loquit de aie ꝑpetuitate: nō aūt ō britudie. Sed qz britudo reqrit ꝑpetuitatē: ideo etiā hec rō facit ad ꝓpositū.

¶ Tertia rō sumit ex ꝑte eē corruptibil' celsatiōez: seu ex ꝑte corruptōis cessatiōez. et est tal'. Motꝰ em̄ celi ē cā generatōis z corruptōis: vt dicūt naturales. Huic ät motui ñ ē aia hūana subiecta. nullū em̄ mināꝰ nobile ꝑtagere i magz nobile: nec illō destruere. Certū ē ät q̄ aia rōnal' q̄ ē spūs/nobilior ē celo q̄d ē corpꝰ. Ō ꝑbat rōne z autoritate. Rō ē. qz ḋnto creatura ē nobilior tāto magis appropriat deo. Vñ creature q̄ hñt solū eē/sūt i ifimo ḡdu nobilitatiꝫ. Creature ät q̄ hñt esse: viuere: z sentire. nobiliores sūt illꝫ q̄ hñt esse z viuere tm̄. Creature ät q̄ hñt esse: viuere: z itelligere. nobiliores sūt aliis creaturiꝫ. cuiusmodi ē hō respectu aie rōnal'. Cū ḡ celi habeät solū eē z ñ viuere: q̄uis aliq̄ ꝑbi alit' oixerint: sequit q̄ aia hūana nobilior sit celo. Autoritas pz Mat. xvj. Quid em̄ ꝑficit hoi si vniuersū mōm lucret tc̄. Itē etiā ex eo: qz hō finis ē ꝑpetuē creatū ē celū: vt pz i autoritatib' positiꝫ supꝝ. j. ꝑte huiꝰ ꝑmōis. rōne sequēda. Origit aia nobilior ē celo/ñ subiacit ei: nec eiꝰ influētijs: ḋnimo pt inclinationes corpis ex influētijs corporū celestiuz puenientes repmere z refrenare. Propter q̄d dr q̄ vir sapiēs dñabit astriꝫ. et fuit verbū originalit' Ptolomei astrologi. vñ nec a celo causat' ania: nec ipi subiacit: sed potiꝰ dñat. nec educit de potētia materie: vt infra dicet. Corruptio ḡ q̄ causat' ex motu celi: nō pt agere in aiam q̄ ē nobilior celo. ḡ aia ē incorruptibil'. qz cessante cā cessat effectꝰ. vt c. Cū cessante. extra ō appella. Fiat ḡ rō sic. Oē qd̄ corrūpit' subiectū est motui celi. q̄ipe motꝰ celi ē cā generatiōis z corruptiōis. ꝫ aia hūana ñ ē subiecta motui celi: vt dictū ē. ḡ ē incorruptibil'.

¶ Quarta rō sumit ex ꝑte imaterialitatiꝫ ꝫz ꝑpt materie ꝑuatiōem siue negatiōem. et ē tal'. Ois corruptio ꝑcedit a cōditione materie. luciz em̄ materia sit incorruptibil' z ingenita ꝑm se: vt ḋxi. j. phyc. tñ est cā corruptiōis: eoq; ē in potētia ad multas formas: nec satisfacit appetitui suo p aliquaz formā corpoꝝ iferioꝝ. Vñ licz materia ꝑpie ñ corrūpat p se: nec forma p se ꝫ solū cōpositū: tñ corruptiōis huius causa ē materia: vt dictū est. Sed ania hūana nō est cōposita ex materia z forma: quia tūc nō dicit aia: sed animatuz. Item nō reciperet formas sine materia: qz vnūquodq; recipit ꝑm modū recipientiꝫ. ḡ patz q̄ ania est

incorruptibil: qz cessante materia cessat z corruptio: q̄ ē ei⁹ effect⁹, z sic ē idē. Sz qd dices de aiab⁹ brutoꝝ aialiū. q̄ etiā nō sūt cōposite ex forma z materia: z tñ sūt corruptibiles: Rñdeo: licz ille nō sint cōposite ex materia z forma: tñ dependēt a materia: qz de potētia materie educte sūt: sz nō sic ania hūana q̄ p creationē a deo imediate, producit. Et h̄ innuit Gen. j. Nā de bestijs dr. Producat terra aiam viuētē ꝛc. Sz d̄ hoie dr: Faciam⁹ hoiem ꝛc. Jtez Gen. ij. Jnspirauit i faciē ei⁹ spiraculū vite. Jmz Gen. ix. de aiali bruto dr. Ania illi⁹ i sanguie ē: q̄st dicat: ex sanguis pmanētia esse illi⁹ dependet. Vide b. Tho. ij. q̄ gēt. c. lxxx z. lxxix. ¶ Quita rō sumit ex pte ꝓtrarietatis. Quia dato q̄ aia eēt ex materia et forma cōposita: tñ adhuc oporteret ponere eā incorruptibilē: qz nō inuenit corruptio nisi vbi inuenit ꝓtrarietas. Genetationes em̄ z corruptōes ex ꝓtijs z i ꝓtia sūt. Vñ corpa celestia qz nō hñt materiā ꝓtrietati subiectā/ sūt incorruptibilia. Jn aia aūt itellectiua nō pōt eē aliq̄ ꝓtietas, q̄d patz ex h̄. recipit em̄ fm modū sui eē. Ea vo q̄ in ipa recipiunt: sūt absq̄ ꝓtrietate. nā itelligit ignē z aquā sine ꝓtrarietate. Cōtrario em̄ eadē ē disciplina. Nā rōnes ꝓtiorū i intellectu nō sūt ꝓtie: sz ē vna sciētia ꝓtioꝝ. impossibile est q̄ aia itellectiua sit corruptibil. z sic idē. Hanc rōnē ponit b. Tho. pte. j. q. lxxv. ar. vj. ¶ Sexta rō sumit ex pte sue operatōis ꝓtie: z ē tal. Vnū q̄dq̄ em̄ opat fm q̄ ē ens. vñ ꝓtia operatō rei sequit ꝓtiaz naturā. Propa aūt operatio anie ē intelligere z velle: p hāc em̄ differt a brutis z platis z etiā ianiatis. intelligere aūt ē vniuersaliū z incorruptiliū. inātū hmōi. q̄ aia hūana ē incorruptibil. Perfectiones em̄ oportet eē pfectibiles ꝓportionatas. Hāc rōnē ponit b. Tho. ij. q̄ gēt. c. lxxvij. Jtē operatio ꝓtia hois q̄ ē intelligere z velle/ē sine orgāo corporeo: z iō n indiget corpe. q̄ aia inātū ad ēntiā suā z esse nō indiget corpe: sz habz eē subsistēs. Oz aūt aia inātū ad itelligere nō indigeat corpe/ pbat. qz into pl⁹ a corporeis sensibus sepat/ tāto melius intelligit: sicut patz i somniabilib⁹ z sincopabilibus z extasim passis. Vñ apls. Sive in corpe sive extra corp⁹ nescio: de⁹ scit. j. Cor. xij. Nec immerito h̄ accidit. qz cū aia hūana sit i confinio corporeaꝝ z incorporeaꝝ subaꝝ q̄si in orizōte exīs eternitatis z tpis recedēs ab infimo approp̄inq̄t ad sūmū. vñ z q̄n totaliter erit a corpe segata/ pfecte assimilabitur substātijs segaris/ inātuz ad modum intelligendi. Vñ licz intelligere nostrum fm modum vite presentis corrupto corpe corrūpat: iuxta q̄d dr apls. Sive scia destruet. j. Cor. xij. Succedat tñ alius modus itelligēdi altior fm b. Tho. ij. q̄ gen. c. lxxix. ¶ Septima rō ē. Vniūq̄q̄ q̄d recipit in aliq̄/ recipit in eo fm modū ei⁹ in q̄ ē. Forme aūt res recipiunt in itellectu possibili: pur sūt intelligibiles actu. Sūt aūt intelligibiles actu pur sūt imateriales vniuersales: z p tñs incorruptibiles. q̄ intellect⁹ possibil est incorruptibil. sz intellectus possibil ē aliq̄d anie humane. q̄ ania hūana ē incorruptibil fm be. Tho. vbi s. ¶ Octaua rō est. Sicut eē intelligibile ē pmanētius q̄ eē sensibile: sic z recipiens eē intelligibile ē pmanēti⁹ q̄ recipiēs esse sensibile. sz recipiēs eē sensibile ē incorruptibile fm suā subam. s. materiā pmāq̄ ē ingenita z incorruptibil. vt dictū ē: q̄ multo forti⁹ intellect⁹ possibil q̄ ē receptiu⁹ formaꝝ itelligibiliū. q̄ z aia hūana cui⁹ itellect⁹ possibil ē ps: incorruptibil ē fm be. Tho. vbi s. vbi etiā ponit aliā q̄ est ista. ¶ Nona rō ē tal. Faciēs ē nobili⁹ facto: vt etiā Aris. dr. sz itellect⁹ agēs facit actu itelligibilia. cū q̄ intelligibilia actu inq̄ntū hmōi sint incorruptibilia: multo forti⁹ itellect⁹ agēs erit incorruptibil. q̄ z ania hūana c⁹ lumē ē intellect⁹ agēs. ¶ Decima rō q̄ pt addi talis ē. Nulla res corrūpit ex eo in q̄ ꝓsistit sua pfectio. Perfectio aūt anie humane ꝓsistit i abstractiōe q̄daz a corpe. Perficit em̄ aia humana scia z vtute. fm scia aūt tāto magis pficit q̄nto magis immaterialia ꝓsiderat. Virtutis aūt pfectio ꝓsistit i h̄: q̄ bō corpis passiōes nō sequat sz eas fm rōnē tēperet z refrenet. Nō q̄ corruptio anie ꝓsistit in h̄ q̄ a corpe sepat. Sed aūt dicat q̄ pfectio anie ꝓsistit i sepatiōe a corpe fm opationē. Corruptio aūt sepatiōe fm esse nō ꝓuenient obiect: opatio aūt rei nō ꝓuenient demonstrat subam z esse ipi⁹. q̄m vnūq̄dq̄ opat fm q̄ ē ens: z pp opatio rei sequit ipi⁹ q̄ntā naturā. Nō pt

ꝯfici operatio alicui⁹ rei nisi ꝑm q̄ ꝓficit
ei⁹ suba. Si igit operatio aie ꝑm operatiōem
suā ꝓficit in relinq̄ndo corp⁹: z corporea
suba sua i ee suo nō deficiet ꝑ h̄ q̄ a corpe
separet. Hoc h. Tho. ij. ꝯ gēti. c. lxxix. Et
declaro h̄ ꝑ illō qđ scꝑsi sup̄ ibi. Itez ope
ratio bois. Est tn renēdū q̄ q̄uis huma
na anīa sit incorruptibil⁹ z imortal⁹: nihilo
min⁹ firmit⁹ tenendū ē q̄ sit forma corpis
hūani ꝑ se z eēntial⁹: z aliō renere eēt he
reticū, vt ꝑbat in cle. Una. §. porro, de sūma tri. z fi. catho. ¶ Tertiū medium ē ꝑ
visiones exēplares siue exp̄imētales. Nam
multis exēplis exp̄imentalib⁹ cognitū est
aias hūanas esse imortales: h̄ deo reuelā
te z opante. Nā ꝓmo scim⁹ q̄ multa mi
racula facta fuerūt z fiūt ad ꝓtractū corpo
rū sanctōꝝ mortuoꝝ vel ꝑrute eoꝝ. Naz vt
ait Greg. i. iiij. dial. Ad extricta corpa sctō
rū viuētes egri veniūt z sananf. demonia
ci veniūt z liberanf. leprosi veniūt z mun
danf. deferūf mortui z suscitanf. pēsa ita
q̄ aie eoꝝ q̄libet viuūt q̄ꝝ hic z mortua cor
pora in tot miracul⁹ viuūt. Si igit vitam
anie manētis i corpe deꝑhendis ex motu
membroꝝ: cur nō ꝑcipis vitā anie post cor
pus etiā ꝑ ossa mortua i ꝑrute miraculo
rū. Hec ille. Ex h̄ ꝓtz q̄ manifeste coḡsci
mus imortalē aiam post mortē corpis: lz
illā videre nō possim⁹: eo q̄ corporeis ocul⁹
videri nō pōt cū spūs sit. Ad h̄ tn diuina
clemētia aliq̄n certi⁹ imortalitatē anie de
dit itelligi. Nā interdū ipam aniam post
exitū corpis/ visibil⁹ oculis corporeis ōmō
strauit: sicut refert Greg. i. iiij. dial. ꝑ mul
ta exēpla. Primo de aia Germani epi ca
puani: qua vidit brūs Būdict⁹ in globo
igneo ab angel⁹ ferri ad celū. Sic etiā vi
dit aiam bte Scholastice sororis sue/ celi
secreta penetrare i forma columbe. Sic ō
aia Theodorici regis: quā vidit q̄dā scūs
eremita i insula lipparꝝ degēs: deduci ad
infernū sub specie corpis nudi seu camisia
cooḡti/ligatis manib⁹ retro a Simacho
patritio z Joāne papa deduci: z detrudi
in os Vulcani. Sic z Antoni⁹ vidit ani
mā Pauli ꝓmi eremite inf aplos ad celū
ferri. Potes etiā h̄ referre exēplū qđ legit
i monasteriis cartusiēsiū/ de illo defuncto
q̄dā eēt i eccla i feretro posit⁹ surgēs ait
Lotā dei iudicio vocat⁹ sum tē. Dic to
tū. Multa etiā exēpla ponit ibi. Greg. q̄
cā brevitatꝝ dimitto. Sz ad idē cōprobā
dū refert Valeri⁹ i. j. li. c. v. de somnijs. ō
Simonide q̄dā poeta sic inq̄ens. Js. s. Si
monides cū ad lict⁹ nauē appulisset: ibu
marūq̄ corp⁹ sepulture mādasset: admōi
tus ab eo ne ꝓximo die nauigaret/ in ter
ra remāsit. Qui inde soluerant: fluctib⁹ z
pcell⁹ i ꝑspectu ei⁹ obruti sūt. Jp̄e letat⁹ ē
q̄ vitā suā somnio/ quā nauī credere ma
luisset. Hemor autē bñficij elegātissimo
carmine/ eternitati ꝓsecrauit: meli⁹ illi z
diuturni⁹ i aīs hoim sepulchꝝ ꝓstituens
q̄ꝝ in desertꝝ z i q̄ris arenis struxerat. Hec
Valeri⁹. Ad idez audiui nup Bononie
ꝓtigisse: duos scholares in societate vitaꝝ
duxisse, q̄ꝝ vn⁹ defunct⁹ apparuit postmo
dū socio tot⁹ i parte divisus. Videbat em
socio illi q̄ videret eū mēbratim diuidi z
discerpi: z itez reintegrari/ iterūq̄ discer
pi. Qđ cū interrogassz cur ista tā dura pate
ref: Propt̄ h̄ inq̄t: q̄z aiaz imortalē ee dū
mortal⁹ eēm credere recusabā. Ad hāc etī
am ꝓbatē ꝓfirmādā naturali experimento
coḡscim⁹: q̄ nec lup⁹ nec canis mortu⁹ ti
met: nec aliq̄d aliud aial/ sol⁹ hō mortu⁹
timet, ex q̄ innuit q̄ post mortē homis ali
q̄d vines remanet/ qđ timet. Et q̄d h̄. nisi
ania: ¶ Quartū mediū ē ꝑ auctoritates
doctorales. Supfluū ē hoi fideli ꝓbatez
hanc sc̄pturaꝝ auctoritatib⁹ suadere. Oēs
q̄ppe sc̄prure divie huic rei testimonia ꝑ
hibēt: tā vicz veterz q̄ꝝ noui testamēti. De
veteri q̄dē h̄z Esa. vl. Jermie corp⁹ ñ mo
riet: z ignis eoꝝ nō extinguet. Itē Sap. v
Justi in ꝑpetuū viuēt. Itē Dañ. xij. Qui
gilabūt de puluere terre: alij in vitā eternā:
alij in opprobriū vt videāt sp. Itē de no
uo testamēto Mat. xv. Jbūt hi i supplici
um eternū: iusti āt in vitā eternā. Itē. ij. Co
rin. v. Scim⁹ āt q̄ si terrestrꝝ domus nr̄a
hui⁹ habitatōis dissoluaf: q̄ edificationē
ex deo habeam⁹ domū nō manu factā/ eter
nā in cel. Plato i Timeo ait. Post oē cor
pus aias i sinū p̄ris reuerti. Et in li. ij. ōt
tot esse aias q̄t sūt stelle: z leges imortali
tatis hāe. Itē idē Plato i Timeo ōt aias
post dissolutionē varijs penis affligi Itē
Diogenes se dixit descēsuꝝ ad infernū p⁹
mortē: z cupiditate imortalitatꝝ sciēm oc
cidit: vt ait Lactā, vbi s. Dicit b. Tho. i

lij. sen. di. xlviij. q. j. ar. j. in corpe qōnis p̄me. q̄ q̄rundā positio fuit. s. Pythagore z Platonis ponētiū q̄dē aiam imortalez: sz de corpe in corp⁹ trāire. Sz hāc positōez improbat phs in post. de aia dicēs. q̄ aia ē fōrma corpis z motor ei⁹. Oportet āt vt determinate forme determinata mā debeat: z determinato motori determinatū organū: sicut q̄libet ars in agēdo vtit p̄priis instrīs. vñ hec aia nō p̄t esse forma z motor: nisi hui⁹ corpis: ꝑm Thom. Ponebat āt Plato vt refert b. Aug. xij. de ciui. dei. i fine. eos q̄ imoderate z inhoneste vixerūt p̄ luēdas penas ad corpa redire mortalia Plato q̄dē etiā bestias ponit: Porphi ri⁹ tm̄mō hoim. sapiētiū ꝙ aias p⁹ morte trāsferri ad sidera: vt aliq̄nto diutius in astro sibi ꝙgruo q̄sq̄ recleścat: atq̄ deinde rurs⁹ misie p̄tie oblit⁹: z cupiditate hūdi corpis victus redeat ad labores erūnasq̄ mortaliū: vt refert idē. xiij. de ciui. dei. ca. xix. Et i. xiij. de ciui. dei. c. v. Et h̄ sentit Virgili⁹ i ꝙsib⁹ infra positz i fine. Archi ta tarētin⁹ etiā vt ait Tulli⁹ in li. de senec rute dicebat mētē nr̄am q̄ddā ee diuinū. Jtē Arist. ij. de aia. c. ij. ait de aia hūana: q̄ separatur tanq̄ pperuū a corruptibili. Jdē sentit in. xj. Theta. Jtē Tulli⁹ ō sō. Scipiōis in p̄n. Cōstat inq̄t certū ee i celo diffinitū locū vbi bti sempitno euo frunt: vbi viuūt q̄ corpor vinculū euolauere Vita ꝙo q̄ ōr vita mors ē. Señ. i epistola lxxxvij. (loq̄ns de Scipiōe) ait: aiam q̄dē ei⁹ ee in celo ꝑsuadeo mihi. Quintilian⁹ cā. iij. ait. Si q̄s scit q̄b⁹ sit finis bonor: q̄ vera felicitas: nunq̄ sibi videbit ꝑmatura morte morituros. Macrobi⁹ sup̄ som. Scipiōis. Ver⁹ inq̄t h̄ō ipa aia ē. a q̄ regit q̄b⁹ videt. si cū morte aia discesserit: aiatio ipa cadit: corp⁹ regēte viduatuz. z h̄ ē q̄b⁹ videt hoie mortale. Aia ꝙo q̄ ver⁹ hō est/ab oi ꝙditōe mortalitatz ē aliena: ꝺo vt ad imitatiōem dei regētis mōm/regat ipa corp⁹. Auerrois sup. iij. d aia ait. Nos ponim⁹ intellectū eternū ee z incorrupti bilē. Jdē sup. xj. Metaph̄. ōr q̄ aia rōnal manet post mortē: z finis ꝑsperitatz eius erit si ꝙiungat ꝑmo motori. i. deo. Patēt auctoritates ph̄or. Tertio etiā h̄ ipm asserūt poete gētiles. Vñ de Virgilio Augus. j. de ciui. dei. c. xix. ōr. Virgiliū ꝓpter ea paruuli legūt. vt vicz poeta magn⁹ ostumq̄ ꝑclarissim⁹ atq̄ optim⁹: z teneris ebibit⁹ annis nō facile obliuiōe possit aboleri: ꝑm illō Horatij. Quo semel imbuta ē recēs seruabit odorē Testa diu. Hec ille. Virgili⁹ q̄ in. vj. Enei. ꝑ totū loquit ō inferno z ō penis aiaz būanaz post mortē. Vñ ibidē inf. cetera ōr. Ignē⁹ est ollis vigor z celestis orīgo. Semib⁹ q̄ntū non noxia corpa tardāt. Et paulo post sic ait. Ergo exercent penis veterūq̄ malorū Supplicia expēdūt: alie pādunt inanes Suspēse ad ventos: aliis sub gurgite vasto Infectū eluit scel⁹: aut exurit igni (plū Quisq̄ suos patimur manes: exinde ꝑ am Vittimur elysiū: z pauci leta arua tenem Donec lōga dies ꝑfecto tp̄is orbe. Cōcretā exemit labez purūq̄ reliqt Ethereū sensuz: atq̄ aurai simplicē ignē. Has oēs vbi mille rotā voluere p annos Letheū ad fluuiū de⁹ euocat agmie magō Scilicz imemores sup̄ vt ꝙuexa reuisent Rursus z incipiāt in corpa velle reuerti. Hec ille. ¶ Et q̄b⁹ ꝙsib⁹ p̄z Virgilium manifeste tenere aias hoim immortales. Jtē Lucan⁹ li. ix. ꝑincipiū de aia Pompei a corpe sepata sic ait. Vidit q̄nta sub nocte iaceret Nostra dies: risitq̄ sui ludibria trūci. Ouid. in Metamor. lib. xiv. ex sntia Pythagore sic ait. Morte carēt aie semp̄q̄ ꝓze relicta Sede: nouis domib⁹ viuūt habitantq̄ recepte. Alie auctoritates ad ꝓbandā hāc astruēdam adduci ꝓsent: q̄s curioso lectori reliquo. Restaz mō rūderi auctoritati Salomōis q̄ videtur ꝛtrariū ꝑma frōte innuere. Dicit em Eccs. iij. Dixi in corde meo ō filijs hoim vt ꝓbaret eos de⁹ z ostenderet silēs ē bestijs. Jdcirco vn⁹ est interitus hoim z iumētoꝝ: z eq̄ vtriusq̄ ꝙditio. Sicut morit hō: sic z illa morjunt. Sili sperāt omia z nihil hz hō iumēto amplī⁹: sz iumēta simit etiā corpe z aia morjunt. q̄ videt q̄ etiaz hō. Sz rūdeo ꝑm bti⁹ Tho. in. ij. sen. dist. xix. q. j ad ꝑmū. Salomō ibi loquit ꝛ re ꝙtonatorz: assūmēs i se diuersoz hoim sntias z sapiētū z stultoꝝ: vt i fine ex oib⁹ ap̄peat q̄ sit ꝓior sntia Vñ ꝙcludit q̄ sen tentiā ꝓferēs z dicēs. Finē loq̄ndi oēs pariter audiam⁹. Deū time z mādata ei⁹ obserua: h̄ ē em̄ oīs hō. Cūcta q̄ fiūt adduz

de⁹ in iudiciū p oīm creato siue bonū siue malū sit Eccs. vlc. Idē ibi. Reuertat pul uis in terraz suā vñ erat: z spūs redeat ad deū q dedit illū. Illud āt qđ in allegata auctoritate dr: est vnū ex illis q ab eo in psona stultoz inducunt fm btm Tho. cōcor. Greg. in. iij. dial. Sicut ē illđ Sapiētie Et nihilo nati sum⁹: z post h erim⁹ tāq nō fuerim⁹. Vel dic q auctoritas pdicta intelligit q̄ntū ad corp⁹ qđ ē corruptile in hoc sicut in alijs animalib⁹: z nihil hz hō in mēto ampl⁹ q̄ntū ad corpus p naturā: q̄uis ex diuina potētia corpa hoīm sint in fine mūdi suscitāda sup potētiā nature Amē

De entitate fidei: vel q de⁹ ē Sermo. VIII.

Fides tua te saluū fecit. Luc. xvij. Expedit⁹ q̄busdā pmoꝛdijs articuloꝝ fidei in supioꝛibꝰ fmōibꝰ: descēdendū est ad materiā articuloꝝ fidei quā pseq̄ intēdo: nō fm q ponunt articuli in symbolo apostoloꝝ: sz fm q a doctoꝛibꝰ theologiez magistralit ordinant: fm q tāgit btūs Tho. q. ij. q. j. arti. viij. z sepli sup fmōe. v. pre. ij. vbi agit de fidei integritate. Salutet ꝙgo ma. ꝛc. Pro fundamēto fmōis in q̄ agit de articul⁹ fidei ozit theologicalis q̄stio ō pmo articulo.

Querit: vtꝝ de⁹ vn⁹ intima singularitate nature pati q̄at psonaꝝ pluralitatez: Arguit pmo q nō oia entia i vnicū debēt reduci pncipiū q nō sūt plures in eadē diuinitate psone. Probat ꝙsequentia: q̄ tunc entia nō in vnū sz in plura reducerent. Assumptū patz aucte Aristo. xij. Metaph. Entia inq̄t nolūt male gubnari: vn⁹ ē ergo pnceps. igit. In oppositū ex euāgelio Marci vl. Ite baptizates eos in noīe patris z filij z spūssci. Et in canone: vt habet Joā. v. Tres sūt q testimoniū dāt i celo: q de⁹ in vni⁹ intima singularitate nature psalitatē psonaꝝ pati pt. z sic q̄ō manet ꝙ vtraq pte dubia. Ad q̄nē rndendū q̄ste tres psone reducunt z in vnā psonā i vnicā essentiā: ita fili⁹ z spūssctūs pcipiant a pie: tra pz est pncipiū totiꝰ diuinitatis: nō sūt tres psone. z p hoc soluit argumētū qđ credere velimus si saluos esse volumus: iuxta ꝓba. ¶ Pro huius materie introductiōe est notandū q fudamentū totius fidei nre est Jesus chr̄s: iuxta illud. j. Coꝛ. iij. Fundametū aliud nemo pōt ponere pter id qđ positū est: qđ est chr̄s Jesus. Per istud em̄ fundamētū inchoat in anima vita eterna in psenti vita per gram gratūfacientē: z perficit post mortem per gloriam que cōsistit in diuina visione que est pmiū fidei. Quare em̄ homo p fidez credit nō visa: ideo ille p speciē videbit p⁹ credita. z in illa visione psistit essentialiter vita eterna: quia vt ait btūs Augu. Visio est tota merces. igit chr̄s est totuz fundamentū fidei nostre: vt dixi: z inchoatio vite eterne. Vñ Joan. xvij. Hec ē vita eterna vt cog. te so. vez deū z quē misisti Jesum chr̄m. Chr̄s aūt idē est qđ de⁹ z hō. g tota fides fundat sup diuinitate z humanitate chr̄i. Ideo Matth. xvj. dixit Petrus chr̄o. Tu es filius dei viui. ꝛc. Et chr̄s ad eū. Tu es Petrus: z sup hanc petram edificabo ecclīam meā. Nota petrā. i. solidtatē fidei: vt exponit glo. xxiij. q. j. Loquit. Sup diuinitate aūt ponunt sex articuli: z sup humanitate alij sex: sicut scripsi fm btm Tho. in fmone vbi supza. Hodie ergo dño cōcedente pdicabo de pmo articulo pertinente ad diuinitatem: q est de vnitate dei. Unde dicit in symbolo. Credo in vnū: siue credo in deū. Sed p maioꝛi euidentia est notandū q duo sūt pncipalia symbola fidei. s. vnū paruū siue min⁹ qđ apostoli ediderūt: z incipit. Credo in deū patrem: creatoꝛē celi z terre ꝛc. Et alterū maius/qđ sancti patres in Nicēno ꝛcilio ediderūt: vbi interfuerūt. ccc. z. xviij. patres: vt dicit in clemen. xv. d. st. c. Canones. quod incipit. Credo in vnum deum patrem oīpotentē ꝛc. Ad excludēduz multos errozes qui ex pmo symbolo sunt exoꝛti. Jn q̄ q̄dem symbolo declarant q̄dam articuli fidei explicite: q in pmo symbolo implicite cōtinebant. Est et aliud symbolū tertiū Athanasij. Vñ latius notandū q triplex symbolū inuenitur sez apostoloꝝ: cōcilij Niceni: z Athanasij. Symbolū apostoloꝝ dicit qđ apostoli post ascēsionē dñi nr̄i Jesu chr̄i ad docendum fidē tanq̄ regulam fidei ediderunt.

Dicit aũt symbolũ a syn q̃d ẽ con vel simꝫ bolus q̃d ẽ morsellus. qz q̃libet apꝰozuz bolũ. i. particulã vnã in eodem posuit. Et istõ symbolũ incipit Credo i deũ ꝛc. Haz fm q̃ ỏt Alb. i expositõe misse: pmũ articulũ. s. Credo in deũ pa. o. cre. ce. ꝛ ter. posuit Petrꝰ. Scõm ꝯo Et i iesũ chm̃ fi. c. vni. do. no. posuit Andreas. Tertiũ. Qui ꝯcepꝰ ẽ de spũsctõ na. ex Ma. vir. posuit Jacobꝰ maioꝛ. Quartũ Passus sub pon. Pilato: cru. moꝛ. ꝛ sepꝫ. posuit Joã. Quintũ. Descẽdit ad ifer. tertia die resur. a moꝛ. posuit Philippꝰ. Sextũ. Ascẽdit ad ce. se. adꝺeꝛ. dei pa. oi. posuit Bartho. Septimũ. Inde vẽ. ẽ iu. vi. ꝛ moꝛ. posuit Tho. Octauũ. Credo i spm̃sctm̃. posuit Matth. Nonũ. s. Sctãm eccl̃. ca. posuit Jacobꝰ minoꝛ. Decimũ. Remissiõez pec. posuit Simõ chananeꝰ. Undecimũ Carnis resur. posuit Thadeꝰ. Duodecimũ. Vitã eꝛnã. posuit Matthias. Qz ꝯo pdcm̃ symbolũ fuit editũ q̃n fides nõdũ erat ꝓpalata: tõc ỏz nõ palã: iz i secreto. Itẽ qz fuit editum ad ꝓponẽdũ fidei doctrinã: tõ ỏz q̃tidie in matutino: pma: ꝛ i cõpletoꝛio/ q̃si in pncipio diei ꝛ noctz: ad ỏsig̃ndũ q̃ ois nã operatio a fide ỏz icipe initiu: ꝛ termiari ad finẽ fidei. Et ẽt qz ꝑ ipam fidẽ dirigimur in ꝓspeꝛz ꝛ aduersis. ꝓ die eiꝰ pspitas: ꝛ ꝓ nocte aduersitas designat. Symbolũ aũt Nicení ꝛcilij icipit. Credo i vnũ deũ ꝛc. Qõ scti pres inf q̃s interfuit scts Nicolaꝰ in pma vniuersali synodo apõ Nicenã vbẽ ꝯgregati ediderũt/ad declaratiõez fidei ꝛ ad ꝓfutatõez hereſum q̃ a tpib̃ apꝰoꝛ vigꝫ tũc fuerãt ꝓ diuersos hereticos suscitate: pticm̃ ad ꝓfuratiõez hereſis arriane. Un̄ ỏz in decre. xv. di. Canones: q̃ Nicena synodꝰ. cccxviij. epoꝛ Cõstãtino ipaṽte augusto pacta ẽ: in q̃ arriane pfidie cõdẽnata ẽ blasphemia: quã de ieq̃litate scte trinitatꝫ idẽ Arrianꝰ asserebat. et ꝓsubstãtiale deo pri dei filiũ: scta synodus eadẽ ꝓ symbolũ diffiniuit. Jn q̃ q̃dẽ symbolo clari explicanꝫ q̃ in pmo iplicite ꝛtinebant Qz ꝯo pdictũ Nicenũ symboluz fuit editũ tpe fidei approbate: tõ ỏz statiz pꝰ cuã/ gelũ imediate: q̃si expositio ipsi. Forma aũt fm quã cantaꝫ in missa/tradita fuit a sctis pribꝰ ꝯgregatꝫ i scõa synodo vniuersali apõ Cõstãtinopoli ꝯgregata tpe Damasi pape ꝛ epi sub impatoꝛe Theodosio seniozе: vt hꝫ. xv. dist. Canones. ℌ. Synodus. Symbolũ ꝯo Athanasij icipit Quicũq; vult ꝛc. Ipe sctus Athanasiꝰ Alexandrie vbis venerabil̃ pontifex edidit pro integritate fidei ostendẽda specialr̃ ꝯ hereticos q̃ in suis tpib̃ insurrexerunt ꝯ psonã dñi nr̃i Jesu chr̃i q̃ntũ ad vrãq; naturaz: diuinã. s. ꝛ hũanã. Qz ꝯo illud symbolus est ꝯ hereticos editũ: tõ ỏz in pma vita ra q̃si hereticoꝝ tenebris taz expulsis. Qz ꝯo symbolũ Nicenũ ꝛ symbolũ Athanasij fuerꝛ edita ñ q̃dez ad ꝓponẽdã fidẽ sicut symbolũ apꝰoꝛ: iz poti ad defendẽdã seu elucidandã ipam fidẽ: tõ nõ dicunt singulis diebꝫ: sed i illis in q̃b̃ hoies magie ad eccl̃iam ꝯuenire ꝛsueuerũt/ ꝛ in q̃b̃ fit alq̃ solẽnizatio ỏ illis q̃ noscunt articulos fidei ptinere. Dis g̃ ꝓsuppositꝫ ẽ notandũ q̃ vltra ea q̃ ponit b. Tho. ij. q. j. ar. vj. Articulus ỏz q̃si artans mentẽ ad credẽdũ. Ubi ỏz articulus indiuisibilis pars ỏ deo. Un̄ Jsido. Articulus ẽ pceptio diuine veritatꝫ tendẽs in ipam. Sicut em̃ membra illa dicunt articuli q̃ nõ pñt diuidi in alia membra: sic in ꝓposito/illa q̃ nõ pñt ꝓbari p alia nec resoluunt i aliq̃ pncipia: sed supponunt tanq̃ pncipia theologie: dicũtur articuli fidei. Uenio g̃ ad ꝓpositũ: Ponimus articuloꝝ fidei ptinẽs ad diuinitatẽ ẽ Credo in deum. Et fuit positus iste articulus vt s. dictũ est a beato Petro apl̃o principe. siue in vnũ deũ: sicut ỏz in symbolo concilij Niceni. Ubi notãdũ q̃ duo ponunt nobis credenda de deo in hoc primo articulo.

Primũ est dei entitas.

Secundum est dei vnitas.

¶ De primo tm̃ hodie erit sermo: Ꝯ ꝯo dño concedente/de secundo. Quantũ g̃ ad entitatẽ dei notandũ q̃ fm doctrinã theologoꝝ ẽ triplex gradꝰ seu triplex modus credendi de diuinis.

Primus est credere deum.

Secundus est credere deo.

Tertius est credere in deum.

Primus habeꝫ per scientiam intellectualem. Secundus per reuerentiam cordialem. Tertius ꝑ obedientiam generalem. Et licz quilibet istoꝝ graduum sit necessarius ad salutez: tamen solum tertius

saluat hominē: qz ptim⁹ z secund⁹ competunt etiā malis: sed tertiꝰ tantū bonis. Et de hoc tertio loquitur articulus dicens. Credo in deum.

¶ Primꝰ ergo gradꝰ est credere deū esse. z semp fuit necessariꝰ ad salutē Heb. xj. Oportet accedentē ad deum credere quia est zc. Cōuincimur autē credere deuz esse duplici medio. Primo p scripturaz. Scdo per creaturā Per scripturā quidē sacraz pene infinitas auctoritates habemꝰ: sed sufficiant due. prima. Exo. iij. Qui est misit me ad vos. Ego suz qui sum. qz deꝰ est suū esse. z ideo est causa oīs esse. Vñ si ipe manū suam retraheret oīs creatura rediret in nihilū: sicut ꝺ nihilo facta est. Nota hystoriā practice: qñ Moyses fuit missus a deo ad liberādū populū israeliticū. Jtez ps. Ab eterno vsqz in seculū tu es. Nec solum scriptura sacra hoc attestat: sed etiam oīm paganoꝝ z infidelium libri z cultꝰ. Nunqz em sub celo aliquis populꝰ fuit q̄ nō esse deum in generali crediderit: qz uis in speciali errauerit: sicut quidā colebāt solem pro deo/quidā ignem zc. ex quo ꝓbat q̄ quelibet gens ꝓsupponebat deuz esse: z hoc ꝓba r apostlꝰ nrm. Nō em hic agim⁹ q̄dlit deꝰ: sz q̄d deꝰ ē. Vñ Romāi oiz gentiū deos habebant, z oibꝫ templa cōstruxerant: z thura omnibꝫ offerebāt. Quod faciebant: tum quia credebant deos gentiū vbiqz eos fecisse victores: tum ne incurrerent odium z rebellioue aliarū gentium si deos earum destruerent: sic incurrisse auditāt Nabuchodonosor quādo precepit Holoferni oēs deos gentiū destrui: vt ipe solus pro deo adoraretur: sicut legit Judith. j. Et certe miruz fuit de romanis: q cum oēs deos venerarenk z colerent soli deo qui iudei colebant. ps. Notus in iudea deus: qui solus deus ex omnibꝫ verus erat. ps. Omnes dij gentiū demonia: dns autē celos fecit: diuinos honores minime offerebant. Sed ideo hoc faciebāt: qz se solum coli mandabat: ideo si eum coluissent oportuisset eos vt a ceteris aīm reuocasse: qđ eis nepharium videbat: Judicabant nihilominꝰ eum deū esse valde supbum: eū nollet hīe parez vel sociū. Jtaqz cōtinebant eū. Sic igit omniū paganoꝝ nationū z gentiū scriptura: deuz esse affirmat. licet errauerit in particulari. Et etiā oīm philosophoꝝ libri idem asserūt. Secundo ꝓ mō cogimur huic veritati assentire p creaturā: p quā demōstratiue ꝓbak deum esse: demonstratiōe quidez nō ꝓpter quid q̄ est p causaz i qua demōstratiōe accipitur ꝓ medio essentia rei siue q̄ditas significata p nomen. Jmpossibile autē est nobis cognoscere essentiaz dei: vñ non est possibile nobis cognoscere de deo q̄d est. ℞ quid nō est. Etiā deꝰ nō potest cognosci q̄d est. qz vt dictuz est supza: q̄d sit res cognoscik p diffinitionē: diffinitio autē cōstat ex genere z differētia. z sic diffinitio cadit in cōpositis: sed deus non est cōpositꝰ aliq̄ modo: sz summe simplex: ergo zc. Demōstratio ḡ qua demonstrak deū esse, z demōstratio quia: que est p effectꝰ: vt nota. b. Tho. parte. j. q. ij. ar. ij. Per quattuoz aūt effectus qui sunt in creaturꝫ potest demōstrari deum esse.

Primꝰ sumik ex motu z mouēte.
Scds a causa efficiente
Tertiꝰ a ꝓncipio ordināte
Quartꝰ ab hoie appetēte.

¶ Primus ḡ effectus est a moto z mouēte: de quo dic per b. Tho. parte. j. q. ij. ar. iij. Vel alio mō declara sic. Sicut em ex motu mēbroꝝ corpis cognoscik aīa esse in corpore licz nō videak: sic a motu corpoꝝ celestiū z aliaꝝ partiū mōi cognoscik deū esse. Sic cognouerūt phi esse deū. Hanc rōnez tangit Apls Ro. j. Jnuisibilia dei p ea que facta sunt intellecta ꝓspiciuntur. Nec soluz cognoscimꝰ hoc mō deum esse: sed potentē esse: sapientē esse: iustum esse. Vñ Sap. xiij. A magnitudine em speciei cognoscibilik poterit hoꝝ creator videri.

¶ Scds effectꝰ creaturaꝝ quo cognoscik demonstratiōe deū esse sumik a causa efficiente. Nā vt ait brūs Tho. q. vbi. s. Jnuenimꝰ in istis sensibilibꝫ esse ordinē causarū efficientium: non tamē innumk nec est possibile q̄ aliq̄d sit causa efficiens suiipsiꝰ qz sic aliq̄d esset ꝓiꝰ seipso: qđ est impossibile. Nō aūt est possibile q̄ in causis efficientibꝫ ꝓcedak in infinitū: qz in oibꝫ causis efficientibꝫ ordinatis. Primum est causa medij: z medij est causa vltimi siue medium sit vnū tm siue multa. Remota autez causa remouek effectꝰ. ḡ si nō fuerit ꝓmuz

in causis efficientib⁹: nō erit medium nec vltimū. Sed si ꝓcedat in infinitū in cauſ efficiētib⁹ nō erit ꝓma cā efficiēs. Sic ātnec erit effect⁹ vltim⁹: nec cause efficiētes medie: qđ patz esse faliz: ḡ necesse est ponere aliquā cāz efficiētē ꝓmā quā deuz noiam⁹ ꝑm b. Tho. Da silitudinē. Si ꝙs ingrederet pulcherrimū palatiū ꝛc. Log nosceret ex eo aliquez artificem fuisse ꝛc. Vide dñica. xxj. post festū trinitatiz: ꝑm oe ꝙ incipit. Credidit ipe ꝛ dom⁹ei⁹ tota ꝛc.

¶ Tertiꝰ effectꝰ sumit a ꝓncipio ordinā te. Eidem⁹ em̄ vt ait bnūs Tho. vbi supꝙ aliq̄ cognitiōe carēt sic corpora naturalia opant ꝓpter finē. Qđ patz p hoc: qz ip aut vt frequenter eodem mō opant: ꝛ cōsequunt id qđ est optimū. Vñ patz ꝙ nō a casu: iz ex intentiōe pueniūt ad finē: Ea aūt q̄ nō hūt cognitionē nō tendūt in finē/nisi directa ab aliq̄ intelligēte nō cognoscente sic̄ sagitta a sagittāte. est ḡ aliqs intellect⁹ a q̄ omes res naturales ordinant in finez ꝛ hūc dicim⁹ deū: ꝑm b. Tho. ¶ Quartꝰ effect⁹ sumit ab hoie appetēte. Cōstat em̄ ꝑm sniam Boetij: ꝙ naturalit mētib⁹ oim hoim sūmi verit̄ boni ē inserta cupiditas. q̄uis ad falsa bona deuius error abducat. Vis em̄ (vt ait) cura mortaliū q̄rū multiplicīū studioz labor exercet q̄uis diuerso calle ꝓcedat/ad vnū tm̄ beatitudinis finem nitit peruenire. Quid aūt est summū: nisi id qđ oū quis fuerit adept⁹: nil oino querat vlteri⁹ eo qđ sit in eo status oim bonorū aggregatiōe pfect⁹. Et hoc qđ aliud est nisi de⁹? Cū ḡ nihil frustra plantatū sit in natura, frustra aūt hic appetit⁹ esset. si sūmū bonū nō esset: qđ desiderū hui⁹ determinaret ꝛ adipleret. sequit ḡ ex ꝙ sit sūmū bonū: qđ est de⁹. Vñ ꝛ Socrates ip̄e cernēs hoiem ꝓ naturā esse beatū. ꝛ ꝫ appetere hois /nō esse frustra in natura plātatū. q̄ nihil hz supfluum nec diminutū/vt pote creata ab optimo deo. Deuk. iij. Dei pfecta sūt opa: simulq̄z ꝑsiderās hoiez beatū esse nō posse: nisi summi boni ꝓticipatiōe: summumq̄z bonum conspici vel haberi non posse: nisi optimis moribus. Oēm philosophiam (Augu. teste. viij. de ci. dei) traxit ad mores: vt moribus emendatus in summum bonum naturaliter concupitum dirigeret oculi mētalis aspectum. iuxta illud dñi. Beati mūdo corde: qm̄ ipsi deū videbūt. Mat. v. Nam vt ait Augu. Dēz hūane inualida acies in tā excellenti luce nō figit: nisi ꝓ iustitiā fidei emēdata. Sciebat em̄ Socrates ꝙ finis his q̄ sunt ad finē necitatē iponit: ꝛ ō aliqñ terminādū hūc britudis appetitū. Plato ē hui⁹? Socratz maioz discipul⁹? q̄ cunctos alios sapia anteceſſit (vt Aug. ondit) de deo tā altre sensit vt dicat eū ꝓncipiū naturaz oim lumē/oim rōnū ꝛ finē oim actionuz. Sine ḡ deo (vt ait) nulla natura subsistit/ nulla scia instruit/ꝛ nulla opera expedit. Quid hac ꝓfessiōe nobili⁹? Et tñ ō eo magis qđ oz: sez ꝙ in chm̄ credidit. Hoc nō assertiue dico: qz ñ sufficienē ostēdit: pertim qz Aug. in. viij. de ciui. dei. c. xij. dt/q oēs achademici sine platōici: ꝛ ēt ipe Plato vijs plimis eē sacrā dū putauerūt. Sūtn̄ de p̄dicta credulitate Platonis aliq̄ sig.

Primū ē: qz Aug. dt se legisse i libz⁹ Platonis totū ꝓncipiū euāgely Joānis: vsq ad illud ꝫbū. Et ꝫbū caro factū est. Hoc vez nō erat: qz nōdū filiꝰ dei carnē assumpserat. Scōm signū ē: qz legit in q̄busdā histoziis ꝛ greci hoc dicūt/ꝙ dū el⁹ sepulchzū casu sel fuisset apertū sup pect⁹ ipsi⁹ lamina aurea ē inuēta. in q̄ hec ꝫba scripta erāt. Credo in Jesū chm̄ q̄ ō Maria virgine nascit⁹? ē. Tertium signum est: qz Chzyſ. exponēs illud ꝫbū bti Petri apli j. Pe. iij. Jn q̄. s. spū ꝛ his q̄ in carcere custi erant spūalit veniēs p̄dicauit. s. ꝙ dns p̄dicauit his q̄ in carcere erāt/qđ valde ꝓbabilis? ē in greco: dixit chm̄ apud iferos p̄dicasse ꝛ oēs illos ab inferis l beraſſe: q̄si fuissent in mōdo ꝛpe sue p̄dicatōis: ꝛ eius ꝓdicationez audissent ꝛ miracula vidissent credidissent in eum. Dicūt igit greci Platonē fozas eductū. eo ꝙ chzo. apud iferos p̄dicāte: Plato credidit mox in eū. Et ad ꝫ exprimentū tle asserūt accidisse: q̄ dū q̄dā scholarz q̄dā dicta platonica legerent/ dies loq̄rek/cepit i auctozē maledicta conuertere/ q̄si q̄ sic voluerit snias tradere vt itelligere ñ posset. Cui Plato apparuit dicēs. Quid me amice sic laceras cū ego sum saluus ꝛ fuerim ex oibꝫ ꝑm⁹ q̄ in chm̄ credidi apd iferos p̄dicāte: Ptz ḡ ꝙ pboz ēt libz⁹ attestant entitatē dei. Sic ꝛ Xristo. ꝛ Porphi. ꝛ oēs alij phi huic rei restimoniū phibent. ꝛ ipsarū creaturaz esse idem

astruit. Nihil em̄ in toto manifestiꝰ ē: ꝙ ipm deū esse. Erubescat ḡ chr̄ianis pct̄or q deū esse nō credit. Vultis cognoscere q̄ in chr̄ianis aut nulla fides est: Da siliquas tuas illo cui diceret q̄ mutuaret denariū vt reciperet ducatū cū instrumēto autenticato rē. q̄libet mutuaret: posito q̄ nō essz pct̄m q̄ ꝓfideret in istrumēto: sz in chr̄o nō crederis q dic. Da pauperib⁹ z habebis thesaurū in celo. ¶ Sz q̄ret aliq̄s cū ita sit manifestū z necariuz deū esse vt demōstratio patens oñdit. Cur aliq̄s dubitare de re tam certa ꝓtingit: iuxta illud. ps̄. Dixit insipiens i corde suo nō est de⁹. Rñ. q̄ hoc cōtingit duplici rone. Prio quidē rōe ꝓditiōis corpalis. Scdo rone cecitatz intellectual.

Primo dico rone cōditiōis corpalis. Qz em intellectꝰ vnit⁹ corpori nihil pōt niſi p fantasmata intelligere: q̄ vt ait Phs. iij. de aia. O portz itellectu fantasmata speculari: cū aia phantasmatib⁹ plena nullū spirituale cogitet i sua nā: sz sub corpeis fantasmatib⁹. Sic em̄ oculꝰ corpore⁹ assuetꝰ in tenebris nō pt ꝓspicere lucē. Da exēplū de hoie q̄ples annos i obscuro carcere detento. Vide Gre. in pemio. iij. dialo. Sic intellectꝰ nr̄ assuetꝰ speculari fantasmata z tot⁹ in his absorptꝰ dū vult respicere forte male lucē sūmi esse sz ipm deū. ad videndū cū z cognoscendū ineptior redditur. Propt̄ hoc Phs. ij. meta. q̄ sic oculꝰ vesperilionis vel noctue se hz ad lumē solis. sic itellectꝰ nr̄ ad mā̄festissima in nā. Scda rō est p pter cecitatē intellectualē: q̄ ꝓtingit ex culpa pticulari mortali q̄ intellectꝰ sic obcecatur vt tot⁹ ad tpalia rapiat: z ex hoc cecꝰ ad intuenduz spūalia redditur. Propt̄ qđ dicit Aplꝰ. Animalis hō n̄ pcipit ea q̄ sūt spūs dei. j. Cor. ij. Exemplū seu siliquidus ptz in sensib⁹ corporeis. Nā sūt multi q̄ rei alieni nimis intenti grossa pulsante campana: z si ea audiūt tn̄ nō se pcipiūt audire. Sic z ꝙ illis q̄ sūt i regnō vbi ex altissimis rupib⁹ fluuꝰ cadit: q̄ de paradiso descēdit. quos Anb. oēs asserit esse surdos. nō q̄ illū sonum nō audiāt: sed assueti n̄ pcipiūt se audire. Sic z aliq̄n ꝓtingit q̄ hō sic ē intēt⁹ rebus aliq̄b⁹: q̄ hoiem cora se trāseūrē sibiq̄ loquēte: si viderit z audiat nō tn̄ videre se pcipit vl audire. Un̄ de bto Aug. legit q̄ qđ cū sek q̄dā mūer p q̄dā ꝓsilio veniens: eūq̄ de quadā q̄one cogitātē inueniēs/ dū illa sibi assistēs totū suū casū ꝓponeret/ illa q̄d diceret vl q̄ sibi assisteret nō aduertēs: nihil sibi rñdit. Sic z de b. Tho. de aq̄no sepi⁹ legit q̄ intm̄ erat q̄nq̄z intēt⁹ ꝓtēplatioi vel studio/ q̄ a sensib⁹ corporeis abstrahebat: adeo q̄ nō sentiret incisionē vlcerū q̄ tibia infecta erat. vel nō videret psonas sibi pntes. Sic z de Bartholo legū docto q̄ audiui a suo nepote dño Salustio: q̄ mr̄ sua filia ipsi⁹ Bartholi: cū essz puella ibat ad ipm vocandū ad cenā de nocte: q̄ ita erat studio intent⁹ q̄ ipaz nō videbat: nisi post longā morā. Sic ḡ de aia hūana rebus transitoriis p inordinatā cupiditatez intenta nō ꝓspicit diuina. vel si ꝓspicit per intellectū, tn̄ nō colit p effectū. Sic ptz de phis antiq̄s q̄ cū cognoscerent vnū deuz: tn̄ adorabāt idola. Contra q̄s Aplꝰ ait. Qui cū cognouissent deū: nō sic deū glorificauerūt aut gras egerūt: sz euanuerūt i cogitatōib⁹ suis. z obscuratū ē insipiēs cor eor. Dicētes em̄ se esse sapientes stulti facti sūt: z mutauerūt gloriaz incorruptibil⁹ dei i siliquidiez imagis corruptibil⁹ hois z volucrū z q̄drupedū z serpētū. Ro. j. Sic z hodie it⁹ multi magni phi/ magni theologi/ magni legiste. Qui ꝓfitent se nosse deū. Factz aūt negār. Tit. j. Et hoc dō: q̄ hūt cor obscuratū fumo ꝓcupie. Dic practice de hoie auaro q̄ intātū absorptꝰ ē a ꝓcupia diuitiaz: q̄ submergit in ipsis: nec deū pōt cognoscere Sic de luxurioso: sic de superbo: sic de iracūdo appetēte vindictā: q̄ die noctuq̄z illō cogitat: circa illō sp̄ vigilat. semp in illo volutat z inuolut. Et ex hoc nota piculuz illoz q̄ expectāt priam agere z satisfacere in ifirmitate: q̄ tn̄ inuoluunt i angustijs mētalib⁹ z corpalib⁹: q̄ nō valēt dolere de pct̄o: inquātū est offensa dī. Nota exēplū de illo religioso bone ꝓscientie: q̄ cū esset in naue q̄ patiebat naufragiū adeo erat timore perterrit⁹ q̄ nō poterat eleuare mentē ad deū p habenda deuotōe rē. Jō. ps̄. Vacate z videte: q̄m suauis est dns. Nota Vacate q̄ qui vult diuina cognoscere et sapere deuz a tpalib⁹ rebus vacare debet. Unde dicit scriptura. Sapiētia scribe in tempore vacuitatis: z qui minoratꝰ actu sapientiā pcipiet: q̄ sapientia replebitur. Eccl. xxxviij.

¶ Scōs grad⁹ credendi: est credere deo

.i. verbis dei: z ille est melior ꝓmo. Multi em̃ credũt deum/q̃ nõ credunt deo: sicut multi credũt me esse hoiem/q̃ nõ credunt mihi. Sic z credim⁹ demões esse/z tñ nõ credim⁹ demoni: qz mendax est z pat ei⁹. Qui aũt credunt deũ: debent etiã credere deo: z ex hoc placent plus deo. Vnde de Abraam legit q̃ ꝓmisit ei de⁹ dare filiuz ex vxore sene z sterili. Credidit iḡt Abraam deo: z reputatũ est illi ad iustitiã. Gene. xv. Et ex hꝫ fit magna reuerẽtia deo: z ꝛrarũ faciendo fieret ei magna irreuerẽtia. Quia si vnicuiq̃ artifici credit in arte sua: cur nõ credit deo? Hic pones inserere q̃ de⁹ nobis reuelauit credẽda. Vide ꝺñica. xxj. post festũ trini. ꝼmone qui incipit. Credidit ipse z̃. pte. ij. Sic ergo debemus ipi deo credere de oib⁹ articlis fidei. Ratio: qz articli fidei ab ipo deo sũt reuelati: vt patebit infra in singulis articulis ergo z̃. Jõo ꝺr scptura. Qui timetis deũ credite illi: z nõ euacuabit merces vestra Eccli. ij. Infideles iudei z Agareni credunt deũ sed nõ deo: ideo euacuabit mercẽs eoꝝ. ¶ Tertius grad⁹ est credere in deũ: z iste est optim⁹. Quid aũt sit credere in deum. Aug. exponit sup illud Apli. Credenti in eum qui iustificat impiũ z̃. Ro. iiij. vbi ꝺr Glo. Aug. Quid est credere in deũ: nisi credendo amare: credẽdo diligere: credẽdo in eũ ire: z eius mẽbris incorporari? Et ex hoc ptz/q̃ ille q̃ est in peccato mortali: licz credat deũ z credat deo. tñ non credit in deũ. z sic mentit cũ ꝺr credo in deũ. si intendit illõ dicere in ꝓpria psona. Aliõ est dicere si intẽdit illõ dicere in psona eccl̃ie/fidẽ eccl̃ie pfitendo. Qui q̃ est in pctõ mortali. conat ire in deuz per tres passus aut saltus. s. p corꝺis cõtritionẽ: p oris ꝛfessionẽ: z p operis satisfactionẽ z hoc mõ credet in deũ z ꝛsequent salua/bit. Vñ Apls. Omnis q̃ credit in illuz: nõ ꝛfundet. Ro. x. Et saluator ait. Sic de⁹ dilexit mõm: vt vnigenitũ filiũ suũ daret vt omnis q̃ credit in ipm nõ pereat: sed habeat vitã eternã. Jo. xiij. Ad quã nos perducat ipse fili⁹ dei. Amen.

¶ De vnitate fidei: vel qõ de⁹ vnus est. Sermo. IX.

Fides tua te saluũ fecit. Lu. xviij. Dictũ ꝺña ꝓpa. primo ꝼmone de entitate fidei q̃ etiã ptinet ad eum dẽ primũ articlm sequit hodie pdicare de vnitate dei. que etiã ptinet ad eundẽ primũ articulũ. Salutek ꝗgo z̃. Pro fundamẽto ꝼmonis in quo agitur de vnitate/ꝺcitur de ipso deo questio theologicalis.

¶ Querit vtruz deus aliũ deum genuit. Arguit q̃ nõ. Si deus aliuz deũ genuit: aut aliũ in diuinitate/aut alium in psona. Sed vtrũq̃ est falsuz: igit: assumptuz ptz ex diuisione sufficiẽti/minoꝝ pbat. Primo q̃ nõ aliũ in diuinitate: qz tunc essent duo ꝺ̃ij: q̃ nec etiã in psona: qz psona sup diuinitatez nihil addit: alioq̃n esset cõpositio. Si igit diuinitatẽ nõ genuit/nec psonam genuit. igit z̃. Jno positum nulla cõpositio distinguẽda: est negãda simplr. Sed eius sunt sensus apprehendi. Sed ista est distinguẽda: z de facto a mgro in pñti distinctione distinguit. igit nõ debet simplr negari: ergo deus alium deũ genuit. z sic q̃stio manet ꝓ vtraq̃ pte dubia. ¶ Ad q̃stionẽ respondendũ est/q̃ gñationis diuine totale principiũ ꝓductiuũ intellect⁹ est diuin⁹: cũ essentia diuia: qꝺ triplicit ptz. Primo sic. Illa sunt ꝓncipiũ vnũ ꝓductiuum totale alicui⁹/q̃ ita se habent: q̃ neutrũ ex se solo ꝓducit hoc: z ambo illud ꝓducũt. Sed sic est ꝺ intellectu diuio: z diuina essentia: maioꝝ ptz exẽplo. Si em̃ sũt duo z qlibet separatim naue trahere non possit: sed ꝛiunctim sil̃: tunc ambo sũt vnũ principiũ tractus nauis: minoꝝ ꝓmo de essentia diuia: essentia em̃ diuina cũ sit termin⁹ formalis gñationis/si etiaz esset principiũ totale ꝓductiuũ/soluz fundaret relationẽ eiusdẽ rõnis. z sic fili⁹ z spũssanctus eadẽ essent psona: qꝺ est falsum. igit. pbat sic. Principia ꝓductiua in diuis sũt circa diuinã gñationẽ. Sed ꝓncipia ꝓductiua sunt diuia essentia: z intellect⁹ diuin⁹. igit. minoꝝ pbat: qz in diuinis nõ sũt nisi due ꝓductiones: sicut duo ꝓducta per modũ intellect⁹ z volũtatis. Jntellectus em̃ volũtatẽ ꝺr nature p̃cedit: sicut et actus intellect⁹ actuz volũtatis: essentia

vero diuina ambo p̄cedit: qz radix scōm diuinū Dionysiū diuinarū psonaz: igit. Tertio pbat sic: diuin⁹ intellect⁹ z essentia diuina integrāt memoriā diuinā/imo sunt ipa memoria. memoria enim non est nisi obiectū z potētia. Sed memoria fecūda est principiū generatiōis diuine. igit. z sic patz prima ꝯclusio. Scōa ꝯclusio est q de⁹ genuit deū: omne habēs aliqō principiū pductiuū pfectissimū a se/sic in pfectione ab eterno aliū pduxit: sed de⁹ ab eterno habuit essentiā diuinā z intellectū diuinū: z a se z sine imp̄fectiōe. igit: aliū p̄ducit seu genuit. Tertia ꝯclusio: licz apud aliqs hec: de⁹ generat aliū deū sit distinguenda si capiat li ali⁹ adiectiue vt cadit sup deū vt p̄cat alietatē i diuinate: z sic ille falsa: nō tn si capiat substātiue: vt sit sensus de⁹ generat aliū deū: id est de⁹ generat aliuz: q est deus: z in sensu est vera. Ad argumētū dr: q psona addit relatiōez nec est cōpositio: z de hoc fidē hz debem⁹ si velimus saluari: iuxta ꝓba. Fides tua.

Circa ergo hanc materiā notandum: q circa veritatē dei debem⁹ quattuor ꝯsiderare speculatiue z mozalit̄ q̄ sūt ista: vicz

Prio debem⁹ vnū deū intellectu credere

Scōo debem⁹ vnū deū affectu diligere

Tertio debem⁹ vnū deū ore laudare.

Quarto debem⁹ vnū deū ope honorare

¶ Primū erit speculatiuū: reliqua vero tria erunt mozalia. Primū debem⁹ vnum deum intellectu credere. Ad h̄ aūt īduimur. Primo auctozitate scripturali.

Scōo ex rōne naturali. Ex auctozitate quidē scripturali sufficiū esset oēs auctoritates scripture adducere ad hāc fitatē manifestandā: tn aliquas bonū erit ponere. Prio Exo. xx. Audi israel: dns ds tu⁹ de⁹ vnus est. Itez Deut. vj. Audi israel: dns de⁹ tuus deus vn⁹ est. Item Deut. xxxij. Videte q ego sum sol⁹ z nō sit ali⁹ deus p̄ter me. Item Dat. iij. Dnz deū tuū adorabis: z illi soli seruies. Deute. vj. Item Ephe. iij. Un⁹ dns/vna fides/vnum baptisma/vn⁹ de⁹ et pater oim ꝛc. Scōo rōne naturali pōt hoc pbari. Multe q̄dez rōnes adduci p̄nt: sic ponit beatus Tho. pte. j. q. ij. ar. iij. tn ad pns ꝓpter brevitatez due sufficiēt. ¶ Pz na q̄dē sumit ex creatore: q talis est, Oportet em̄ q q̄cq̄d boni z pfectiōis est in creatura eminenti⁹ sit in creatore: qz nemo dat qō nō habet z causa potior est effectu: iz vt dic̄ Boet⁹. oēs creature desiderāt vnitatē sicut id in quo ꝓsistunt z ꝓseruant: qz tādiu ois creatura cōsistit: q̄diu pōt vnuz esse: sed necesse est interire dū destiterit eē vnū. Quod pbat

Primo in naturalib⁹.

Scōo in artificialib⁹.

Tertio in mozalib⁹ seu politicis.

¶ Et primo in naturalib⁹. Nā aial tādiu ꝓsistit in esse q̄diu corpus z aia in vnum cōueniunt: sed si fuerint separate desinit esse aial. Itē de arbore q̄ tādiu est q̄diu est integra: sed cum separat desinit esse arbor.

¶ Scōo ptz de artificialib⁹. Da exēpluz in edificijs. Itē in naujb⁹. ¶ Tertio pbat in mozalib⁹ in ciuitate z regno q̄ tādiu cōseruant q̄diu ciues sūt vniti: iz si diuidāt in scismata destruunt ciuitates et regna: iuxta dictū dn̄i, Lu. xj. Omne regnum in seipsuz diuisuz desolabit: z dom⁹ supra domum cader. Ideo dr Ciuitas q̄si ciuium vnitas. Un̄ phs dic̄, ij. t. v. Meta. q vnū z ens conuertunt. Un̄ si deficiat vnitas deficit entitas rei. Magna est g̃ virt⁹ . unitatis z pfectio in creaturis: qz ois creatura in ea ꝓseruat. Et tō oportet q hec virt⁹ z pfectio vnitatez sit eminenti⁹ in creatore Fiat g̃ rō ꝛc. Et tō deus est maxie vnus: z tres psone diuine. s. pater/filius/ z spiritus sanct⁹: magis sūt vnū: q̄res aliqua i se ipsa. Un̄ ipsaz diuinaz psonaz est oino vnū esse/vnuz cognoscere/vnū velle/vna potentia/vna virt⁹/vna opatio. Un̄ dns Ego inquit z pater vnum sum⁹. Joā. x.,

¶ Scōa ratio ē ex pfectōe diuine nature. Oportet em̄ necessario vt probat Phs q primū p̄nciptū qō est de⁹: sit sume pfectū. Hoc em̄ intelligim⁹ dicendo deū. i. sume pfectū cui nulla pfectio deest/nulla bonitas/nulla potētia/nulla sapientia, denicz summū z pfectissimū bonum. Si g̃ essent plura p̄ncipia siue plures dij: oportebit q vnūqōz sit sume pfectū. Aut g̃ oino conuenīūt aut differūt. Si i oib⁹ cōueniūt oino g̃ nō essent duo/iz vnū: qz vbi nulla diuersitas/nulla pōt esse pluralitas: qz differentia est q̄ res in numez ponit et res numerales fac̄. Si aūt differunt in aliq̄: g̃ aliqd conueniret vni q̄ non conueniret alteri. Et

si quidē hoc esset p̄uiatio: nō esset simpli/
citer pfectū. Si aūt hoc esset pfectio ⁊ al/
teri eor̄ deesset. ꝯ non erit deus/cū de⁹ sit
maxie pfect⁹. Et sic ꝓz q̄ est ipossibile eē
plures deos. Vñ antiq̄ phi q̄ ab ipsa ve
ritate coacti cū ponerēt p̄ncipiū infinitū/
posuerūt vnū tm̄ p̄incipiū: ꝯuis aliq̄ eo/
rū ꝓpria ꝓscientiā agentes pluribꝫ dijs di/
uinos honores offerrent: quos reprehendit
Aug. in. j. lib. de ci. dei. Et Apls. Rom. j.
Qui cū inquit deū cognouissent nō sic de
um glorificauerūt aut gr̄as egerūt: ſz eua
nuerūt in cogitatiōibꝫ suis ⁊ obscuratū est
insipiēs cor eor̄: dicētes em̄ se esse sapientes
stulti facti sūt: ⁊ cōmutauerūt gl̄iaz incor
ruptibilis dei in silitudinez imaginis cor/
ruptibilis hois: ⁊ volucrū ⁊ quadrupedū
⁊ serpentū. Addam⁹ etiā aliā rōnē que ē:
q̄ si essent plures dij: cū deū intelligamus
oiporentē ⁊c. aut vn⁹ posset sup̄ aliū aut
nō: si sic ꝯ ille sup̄ quē ali⁹ pōt nō est deus
qz nō est oipotēs. Si nō ꝯ null⁹ eorum est
oipotens. ergo nec de⁹. Et his rōnibꝫ de/
monstratiue ꝓbat vnū deum esse: ⁊ ideo ō
hoc nō est articul⁹ fidei ꝓprie apud eos q̄
demōstrationē capiūt: sed apud alios: sic
dicit b. Tho. ij. ij. q. j. arti. v. Et ꝑte. j. q. ij.
ar. ij. Vide tm̄ rōnez p̄dictaz. ꝑ b. Tho. j. c̄
gentiles. c. xliij. Quibꝫ aūt de causis p̄ce/
sserit olim idolatria. vide qō scripsi i ser
monibꝫ q̄dragesimalibꝫ de decē p̄ceptis.
In primo p̄cepto sermone. xij. vbi agit de
idolatria fugiēda. Et adde qō scripsi sup̄
sermōe. p̄rio. ꝑte. j. p̄ma rōne. ¶ Scō de
bem⁹ vnū deum affectu diligere. Sic em̄
nō solum intellectū habem⁹ a deo: sed etiā
voluntatē: sic de vtroq̄ debem⁹ dare ipsi
deo tributū ad silitudinē vasalli/q̄ habet
feudū a dño in recognitiōe dominij. vl̄ ad
silitudinē illi⁹ q̄ esset monoculus: cui alq̄s
magnus medic⁹ restituisset sibi aliū ocu/
lū: vel aliud membrū iam perditū: quātū
illū diligerer: ꝯnto ergo magis debem⁹ di
ligere deū a quo habem⁹ intellectū: volū
tatē. ⁊ memoriā: sensus corꝑis: aiam: cor/
pus: ⁊ vitam. Primo habem⁹ a deo bñ/
ficiū creatiōis: ꝑ quā habem⁹ a deo aiam
⁊ corp⁹ ⁊c. vt hic supra dī: ⁊ h̄ est infinitū.
Scōo habem⁹ ab eo bñficiū redēptiōis
ꝑ sanguinē filij sui. Tertio bñficiū expe/
ctatiōis ad penitentiā: qō angelis peccan
tibus collatū nō fuit. Quarto bñficium
iustificatiōis a pctis. Ro. iij. Justificati
gratis ꝑ gr̄am ipsi⁹ ⁊c. Quinto bñficiuz
p̄uisionis: qz dat nobis victualia ⁊c. cum
tñ peccatoz nō mereā panez quē comedit.
Sexto bñficiū glorificatiōis aie post tñ
situm vite. Ideoq̄ qz totū quicq̄d sumus
habem⁹ a deo vno. ipsuz debem⁹ toto cor
de diligere sup̄ oēz creaturā: sicut oleū na
tat sup̄ aquā: ⁊ sic lumen accendit in lam
pade ⁊ durat ⁊c. Sic in ꝓposito: amor dei
debet supemínere in nobis sup̄ oēm aliuz
amorē. Diligere possum⁹ ⁊ debem⁹ pīz/
matrē/filios/fratres/amicos ⁊c. sed sub
deo. alias ⁊c. Vñ Mat. x. Qui amat pa
trem aut matrē plusq̄ me/nō ē me dign⁹.
Et q̄ amat filiū aut filiā sup̄ me/nō ē me
dign⁹. Ideo dic̄ Mat. xxij. Diliges dñm
deuz tuū ex toto corde tuo. i. intellectu. ex
tota aia tua. i. voluntate. ex tota mēte tua
. i. memoria. Non sic dicit de amore ꝓximi
ex toto corde ⁊c. sed dī: diliges ꝓximū tuū
sicut teipsuz ⁊c. sed non ex toto corde. qm̄
deus nō vult partē cordis: sed totū. Qua
est in cōuenies vt aurum sit soci⁹ dei i cor
de humano: vel caro: vel demon: vel mun
dus. Hā in dominijs mūdanis vnū regnū
nō capit duos. Quicūq̄ ꝯ aut simul cum
deo: aut magis q̄ deū diligit aliq̄d ⁊ colit:
idolatra est: vt infra dicet. Sicut ꝯ debe/
mus credere vnū deū tm̄. sic vnum deum
tm̄ debem⁹ diligere sup̄ oia: sed multi ho/
die sūt idolatre. Quid em̄ est idolatra: nō
si aliū deū colere q̄ vnū deum verū: Ille
em̄ est deus alien⁹ quē ipse magis colit q̄
deum: plus est em̄ colere corde ⁊ aio q̄ gen
nua curuare. Da silitudinē ⁊c. Verbi gra
tia. Auarus habet ꝑ deo ducatū vel carle
num: qz magis illū colit q̄ deū. Probat:
qz pori⁹ obediet ducato q̄ deo. Haz deus
pcipit q̄ nō fiat vsura: ducat⁹ ꝓtra: auar⁹
aūt facier vsuram: ergo ⁊c. Sic fur: sic pi
rata: sic alij raptores. Jō Apls vocat ava
ritiā/idolor̄ seruitutem. Gal. v. ⁊ Col. iij.
Sic ꝯ auari nummū pori⁹ colūt q̄ deuz.
Pro ipso em̄ denario libenter patiunt la/
bores: noctes ꝫ omnes: ducūt dies malos
patiunt famē ⁊ sitim. comedūt etiā panez
vermibꝫ scaturientē: bibunt etiā aquā feti
dam. In naufragijs procellis: ⁊ piratarū
picula gradiunt: in alienis ptibꝫ pegrinā

pro nūmo. Nōne ista est magna seruitus: Auar⁹ em̄ grari⁹ videt aurum q̄ solē vt dic̄ Amb. xlvij. dis. Sic hi. Nota solem. i. chim: q̄ est sol iustitie. Vñ Horati⁹. Permare pauperiē fugiēs p̄ saxa p̄ ignes, z tñ ignorāt q̄z future sint diuitie sue p⁹ morte suā. ps. Thesaurizat z ignorat cui cōgregabit ea. Cōtigit em̄ q̄nq̄z q⁹ rales nō habēt filios: vl si hñt filij statim morientē post mortē parentū, vel erūt insipientes: rudes z simplices: q̄ oia dispdent. Audi q̄d dicit Salomō ad ꝓpositū. Rurs⁹ inq̄t detestat⁹ sum oēm industriā meaz q̄ sub sole studiosissime laborauī, habitur⁹ heredez post me quē ignoro vtrū sapiēs aut stult⁹ sit: z dñabit̄ in laborib⁹ meis q̄b⁹ desudaui z sollicit⁹ fui. z est q̄cq̄z tam vanū: Vñ cessaui: renūciauitq̄z cor meū vltra laborare sub sole, Eccs. ij. O miserabil̄ hō: vtinam sep⁹ hec cogitares: q̄ ne dum in cōdicib⁹ ista: sed etiā experimēto ꝓtinue addiscim⁹. Luz g̃ tot vt dixim⁹ laborēs: tot pericla z̄c. patiat̄ ꝓ nūmis. Et ꝓ seruitio dei nolit pati vnā malā noctem: non minimū dolorem capitis: nō ieiuniū vni⁹ diei: patet manifeste q⁹ deus suus ē pecunia. z cōsequenter est idolatra: q̄ seruit idolo. i. denario in q̄ pictа est imago ad silitudinē idoli. Jō dns. Nō potest̄ inquit deo seruire z māmone. Mat. vj. Est g̃ seruus pecunie. Vñ apl's. Nescitis q̄m cui exhibuistis vos ꝯuos ad obedīēdū: ꝯui ei⁹ est̄ cui obedistis. Ro. vj. Si l'r gulosus habet gulam ꝓ deo siue ventrem: q̄ magis sibi obedit q̄z deo. Deus em̄ p̄cipit q⁹ ieiunet: gula q⁹ nō ieiunet: port⁹ obedit gule: g̃ est deus suus. Vñ apl's cōdolens ait. Multi em̄ ambulant quos sepe dicebam vobis: nūc aūt z flens dico inimicos crucis chr̄i: quoz finis interit⁹ quoz de⁹ venter est: z gloria in confusione ipsoz: q̄ terrena sapiūt. Phil. iij. Nota inimicos crucis christi: quia licz crucem adorēt verbis: tñ factis abhorrēt q⁹ nolunt aliq̄d pati abstinētie, nec cōpati felli z acero chr̄i. Tit. j. Cōfitent̄ se nosse deū: factis aūt negant. Nota etiā. Quorū de⁹ venter est. Hui⁹ dei eccl'a: est coqna. Altare seu ara: est mēsa. Clerici sūt coqui z seruitores quoz princeps scz Nabuzardā destruxit muros hierl'm. i. frutes q̄b⁹ muris edificandis ꝓrabat Dauid dicens. Benigne fac in bona voluntate tua sion: vt edificēt muri hierusalē. Sic etiā luxuriosus hz ꝓ deo mulierē: illā em̄ diligit z colit plusq̄z deū illā semp cogitat: illā libēter videt: illā laudat: illā seq̄t: illaz vacharizat: illi obedit: illi seruit. Vñ Tull⁹. Ne ego dicā liberū cui mulier imperat: leges pscribit vocat veniendū est: minat̄ extime scēdū est: posit dandū est. ejcit abeundū est. hunc ego nō libet: sed neq̄ssimū seruū reputo z̄c. ergo mulier est idolū suū. z consequēter idolatra est. Sic supbus hz ꝓ deo suo honorē vel dignitatez mundi. sic plat⁹ q̄ habet būficiū vel plāturā vel simoniaz. habet ꝓ deo suo episcopatū vel abbatiam z̄c. Sic z mulier q̄ habet filiū ꝓ q̄ infirmo vel absente vadit ad diuinū: vel incantatorē vel magū: vel diabolū: q̄z ad illum recurrit in necitatib⁹ suis: sic̄ ad deū. xxvj. q. v. Episcopi. talis mulier habet filiū suū ꝓ deo: q̄z plus filiū q̄ deū colit. Sed ꝓmitto vobis q⁹ venier dies in qua vtrūq̄z deum perdes. Deū em̄ tuum o gulose: vel luxuriose: perdes in morte: q̄z te adiuuare nō poterit. Deum verū perdes: q̄z ipsum noluisti. Jdeo dī tali homini. Deut. xxxij Deum q̄ te genuit dereliquisti z oblit⁹ es dñi creatoris tui. Vidit domin⁹ z ad iracundiam cōcitatus est: quia ꝓuocauerunt eum filij sui z filie z ait. Abscondam faciem meam ab eis z considerabo nouissima eorum. Nota nouissima eorum. i. mortez in qua vt dixi vtrūq̄z perdēt. Jtem ibidē. Videte q̄z ego sum solus/z nō sit ali⁹ de⁹ pter me. Ego occidam z ego viuere faciā percutiā z ego sanabo: z nō est qui de manu mea possit eruere. Ergo vnū solum deum debemus colere/adorare/z ei seruire: iuxta illud. Vnū deum adorabis: z illi soli seruies. Mat. iiij. Et Deut. vj. ¶ Tertio debem⁹ vnū deum ore laudare. Ratio pulchra. Cōis em̄ experientia docet/q̄ q̄libet debz se rempestiue assuefacere officio: de quo habet semp viuere. Jdeo pater si vult q⁹ fili⁹ su⁹ sit legista: iam quando puer est ostendit ei litteras, et postea mittit ipsum ad studiuz, vt ibi septennio vel pl⁹ addiscat z̄c. Sic ō medico vl notario. Sic de artifice: q̄ vult addiscere artē bellandi. Nō videā⁹ qō officiū habebim⁹: vl de q̄ viuem⁹ in alio mōo. Jn celo em̄ nō sūt sar-

tores: qz vestis gl'ie nūq̄ rumpit: nec me/
dici: qz nūq̄ ibi beati infirmant: nec sūt le
giste: qz ibi nulla fit q̄stio: quia deus facit
habitare vnanimes in domo: nec sunt ibi
alij artifices ꝛc. Vnū est g̃ ibi officiū solū
scz laudandi deū de quo officio delectant
maxie beati z viuūt vita glorie. ps. Bea/
ti q̄ habitant in domo tua dñe: in secla sec/
culoz laudabūt te. ps. lxxxiij. Fiat g̃ ratio
Quilibet debet addiscere officiū de q̄ vi/
uat: z nos in alio mūdo debem⁹ viuere ō
officio laudandi deū: g̃ iam hic debemus
h̄ officiū addiscere z linguā abilitare. Jō
ps. Qui timetis deū laudate eū ꝛc. Sed
heu m'ti miserabiles sunt q̄ iam h̄ officiuz
nō addiscunt, sed officiū inferni qō est ma
ledicere z blasphemare deū. Hoc em̄ soluz
officiū est in inferno. Maledicūt em̄ deo
chō/brē p̄gini/oibus scīs: maledicūt pa
tri z matri/maledicūt diei z hore in q̄ na
ti sūt. Apoc. xvj. Manducauerūt. s. dāna
ti in iferno linguas suas pre dolere: z blas
phemauerūt deū celi p̄ dolorib⁹ suis. Jtez
Hiere. loquēs in ꝑsona dānati. Maledi/
cta dies in q̄ nat⁹ sum/dies in qua peper
it me mat̄ mea nō sit bñdicta. z infra. Qua
re de vulua egressus sum vt videre: labo/
re z dolore: z cōsumerent in cōfusione dies
mei. Hiere. xx. Multi em̄ addiscunt istud
maledictū officiū in hac vita/p̄sertim vel
natores: aucupatores: qui q̄n pdunt auez
vel leporē vel porcū blasphemāt: maledi/
cunt. O maledicta hora q̄ vadunt ad sic
venandū: qz ipsi venant aues vel porcos:
z diaboli venant anias suas. Sic de luso
rib⁹ ad aleas. Dic etiā ō alijs si placz. Et
est maximū signuz/q̄ erūt oēs tales ciues
inferni post mortē. Declara hoc. At illi q̄
volūt esse ciues celestis hierusalē: debent
addiscere officiū laudandi deū hic/vt deo
viuāt ibi. Vñ q̄libet talis debet dicere q̄/
tidie. Benedicaz do. in oi tē. s. laus ei⁹ in
o. m. ps. xxxiij. Pōt hoc referri ad laicum
vel ad clericū. Si ad clericū: tunc ōr bñdi
cam do. in oi tē. i. omī die ac nocte septem
vicib⁹: ꝛz q̄ sunt septē hore canonice. Dic
illas. Sic ei faciebat Dauid: di. Septies
in die laudē dixi tibi. Et potes illas tu cle
rice a p̄opriare passioni chr̄i: vicz debet
hō dicere matutinas cogitās/q̄ in illa ho
ra chr̄s fuit capt⁹ ꝛc. Et sic de alijs. Nota
ꝯra clericos q̄ dicūt matutinas orto sole
z ꝛfuse: vt in. c. Dolentes. de cele. miss. Si
aūt referk ad laicū: tūc ōr. Bñdicā do. in
o. r. i. die ac nocte: saltē sel' in die z sel' in no
cte. Vel oi tpe. i. tpe p̄speritaz̄. s. regnādo
deo: z tpe aduersitaz̄ inuocādo deū: vt li
beret eū sic fecit chananea ꝛc. Dic euāge.
Jō Tob. iij. Omī tpe benedic deū z pe
te ab eo/vt vias tuas dirigat: z ꝛsilia tua
in ipso p̄maneāt. ¶ Quarto debem⁹ vnū
deū ope honorare, alioqn ipse de⁹ ꝛquere
tur ꝛtra nos dicēs mala. s. filius honorat
patrē z seru⁹ dñm suū. Si g̃ pat ego sum:
vbi est honor me⁹? dic̄ dñs exercituū. Deū
bem⁹ g̃ deū ope honorare z hoc duplicit.

Primo debem⁹ honorare deū de nostro
corpe. Scdo de nr̄a substātia. De corpe
quidē: tūc honorē deo exhibem⁹: qñ peni/
tentiā agim⁹. Dicūt aliqui stulti: qre pe/
nitētia est necaria: z q̄d p̄ficit deo mea pe
nitētia z ieiunīū ꝛc? Rñ. Si rex cōmittit
tibi castrū ad custodiendū ꝛ hostes: nōne
est honor regi si bñ illō custodis ꝛ hostiuz
incursus? Sic etiā hic. De⁹ cōmittit tibi ca
strū corpis tui ad custodiēduz ꝛ hostes. i.
sensus. Sensus em̄ z cogitatio hūani cor/
dis ꝑna sunt ad malū. Gen. viij. Jtē ꝑna
malas inclinatiōes carnis/z infestatiōes
demonū: z insidias mūdi. g̃ si tu bñ custo
dias corp⁹ p̄ pniam: exhibes magnū hon/
orē deo: alias es p̄ditor z facis sibi iniu/
riā z verecundiā. Jō Apl's. Obsecro vos
fiēs p̄ miseōiam dei: vt exhibeatis cor/pa
vra hostiā viuentē/scrām/bo placentē/ro
nabile obsequiū vr̄m. Ro. xij. Jtē. j. Cor.
vj. Empti em̄ estis ꝑcio magno: glificate
z portate deū in corpe vro. Scdo debe/
mus deū honorare de nr̄a suba dādo pau
peribꝫ elymas: p̄sertim hoc tpe q̄dragesime
in q̄ debem⁹ pcā nr̄a redimere p elymas:
iuxta ꝛsiliū Danielis q̄ ipe dedit Nabu
chodonosor di. Pcā tua elymis redime: et
iniq̄tates tuas miseōibus pauper. Daniel.
iij. Hoc g̃ mō hō benefacit sibi: qz acq̄rit
veniā pcor. Jtē miserek primo. Jtez rei
uerek deū: iuxta illō Honora deū de tua
substantia: z de primitys oim frugū tuar
da pauperib⁹. Prouer. iij. Nota de tua suba
nō de aliena: sic̄ faciūt quidā q̄ subtrahūt
z dāt pauperib⁹. Ergo de tua suba fac ele
mosynā. Sed dicit quidā. O timeo ne mi

bi deficiat ꝛc. Jdo dicit scptura ibidē. Et iplebūt horrea tua saturitate: ꝛ vino torcularia redundabūt. Et isto mō nos deū honoram⁹: nobis ꝓficim⁹: ꝛ ꝓmo subuenimus. Qō ꝓstet dñs q̄ est benedict⁹ in secula. Amen.

De trinitate personarum. Sermo.x.

Fides tua te salūū fecit. Lu. xvij. Pro ꝑmonis fundamēto q̄ est de scō articlo fidei oritur theologicalis questio.

¶ Querit vtrū in his q̄ fidei sunt rōnes debeant queri ꝛ introduci. Arguit ꝙ nō: nō est querēda ratio q̄ mediāte q̄renti haberi meriti deperditio: sed mediātib⁹ rōnib⁹ hūanis hz meriti deperditio. vt ait Grego. in Homel. Fides nō habet meritū cui humana ratio ꝓbet experimētū. igit. In oppositū ait Aug ꝓmo libro de trinitate adversus garrulos rōcinatores elatos magz q̄ capaces: rōnib⁹ catholicis/ꝛ similitudinibus ad assertionē fidei est vtendū. ergo in his q̄ fidei sunt rōnes debēt q̄ri ꝛ introduci. Et sic q̄stio manet ꝓ vtraq; ꝑte dubia. Ad questionē rñdenduz est scōm Bona. in.q.ij. ꝛ plogo ꝑmi sniaꝝ ꝙ q̄uis nō deberam⁹ ea q̄ sunt fidei nostre ꝓncipalit̄ credere ꝓter rōnes euidētes: nihilominꝰ rōnes ad ea q̄ sunt fidei nostre vtilissime sūt ꝓter tria genera hoīm. que rationes post hac dilucidande sunt.

Primo ꝓter infideles,
Scdo ꝓter in fide imbecilles,
Tertio ꝓter in fide firmit̄ stabiles,

¶ Quo ad primos necessarie sunt rōnes circa ea q̄ sunt fidei nr̄e: ne infideles videntes rōnes nobis deficere putarēt veritatē fidei nr̄e esse ꝟficiā: qz ait Aristo. vij. metaphysices. hoies decipiūt circa ea q̄ ignorant. ¶ Scdo ꝓter infirmos in fide seu imbecilles/sic deus charitatē inferioꝝ firmat ꝙ bona tpalia: sic infirmoꝝ fidē ꝙ argumēta ꝓbabilia. Hugo ō scto vict. Credo firmit̄ ꝛ nō dubito ad q̄rūlibz explanationē/qō necesse esse argumēta ꝓbabilia: imo etiā necaria nō deesse licz ꝛtingat nostrā industriā latere. ¶ Tertio ꝓter ꝓfectos in fide. miro em̄ mō ania delectat̄ intelligēdo/qō ꝓfecta fide credit. vñ Bern̄. Nihil liberi⁹ intelligimus/q̄ qō iam fide credim⁹. igit̄ in his q̄ fidei sunt rōnes debēt q̄ri ꝛ introduci. Et ad argumētū dr/ꝙ si intelligat maior de rōnib⁹/q̄ ꝓ sensuz extertioꝛē ꝓcipiunt illa est vera: nō tn̄ si intelligat de rōnib⁹ quas ꝓ intellectū cognoscimus vel similitudinib⁹. Quia firmit̄ credere debemus. Si salutē adipisci cordi sedeat: iuxta ꝓba ꝛc. ¶ Expedito ꝓmo articlo ptinēte ad dei vnitatē: vicz de diuie essentie vnitate: sequit̄ ꝑdicare de scō articlo: vicz ō ꝓsonaꝝ diuiaꝝ trinitate. Potes etiā hic ꝑdicare ō attribuz tribꝰ ꝓsonis diuis.

Primo quidē patri attribuit potētia.
Scdo filio sapientia.
Tertio spūisancto bonitas.

¶ De potētia aūt dei vide. b. Tho. ꝑte. j. q. xxv. Jtē in. ij. sen. di. xlij. ar. ij. Et vide de his q̄ scripsi in festo trinitatz: ꝑmone q̄ incipit. Nemo pōt facere q̄ tu facis. Jtē potes hic facere aliū ꝑmonē de paternitate dei. duz dicit in symbolo Patrē oipotētē. De q̄ vide in ꝑmonib⁹ de oz̄one dñica. ꝑmone. vj. Salutet ꝙ ꝛc. Secretuz est mysteriū sacratissime trinitatis quō. s. est vn⁹ de⁹ oipotens etern⁹ ꝛc. ꝛ ille de⁹ vn⁹ essentia: est trin⁹ in ꝓnis: est ita transcēdens ꝛ altum: sicut in tota theologia alia materia inuenit̄. Vñ nūq̄ a ꝓncipio mūdi vsq; ad finē fuisset scituz ꝓ inuentionē humanā: nisi de⁹ reuelasset nobis: qz intellectus hūanus nō est capaꝝ tanti mysteriꝝ. Jā videtz q̄ta est altitudo celi sup̄ corpa nra: maioꝛ incōparabilit̄ est altitudo scissime trinitatz sup̄ anias. et sic nullo modo hō creat⁹ tenēs pedes in terra posset digito celū tetigerz est impossibilis: ita nec intellect⁹ de se posset capere mysteriū trinitatz. Et q̄d mirū: cū etiā in cognitiōe naturaliū intellect⁹ noster mūdū inuenit defectibilis: Vñ ōr phs. ij. Meta. q̄ sic se habet oc̄lus nocrue seu vespertilionis ad solē: sic intellect⁹ noster ad manifestissima i natura: sic sup̄ sepi⁹ repetitū est. Vñ dicit Sap̄. ix. difficile estimam⁹ q̄ in terra sunt/ꝛ q̄ in ꝓspectu sūt inuenim⁹ cū laboze: q̄ in celis aūt sūt q̄s inuestigabit? Sensum aūt tuū q̄s sciet/nisi tu dederis

sapiam: z misericordiam tuū de altissimis: Jtē Apls Ro. xj. O altitudo diuitiaꝝ sapiētie z scientie dei: q̄ incōprehensibilia sūt iudicia ei⁹/et inuestigabiles vie ei⁹. Quis em̄ cognouit sensum dñi: aut q̄s consiliari⁹ ei⁹ fuit zc. Duplicit aūt fieri pōt q̄ hō tāgeret celū supnaturalit. Uno mō si ex potestate dei celū inclinaret deorsū/ vl q̄ hō eleuaret a deo ad celū/alias esset impossibile. Jta de sctā trinitate circa aias nr̄as. Digitus siquidē anie q̄ tāgunt sublimia est intellect⁹. Sicut g̃ corp⁹ hois nō pōt tangere celū naliter: sic nec intellect⁹ noster mysteriū sctē trinitatis: sed bene supnaturalit. Et hoc duplicit. Uno mō q̄ celū. i. secretū inclinet deorsum: vl q̄ intellectus eleuet sursum: z vtrūq̄ modū de⁹ benignissim⁹ fuauit in nobis. Nam celū fuit ad nos inclinatū in benignissima incarnatione filij dei. ps. Jnclinauit celos z descendit. in qua incarnatōe maxie altitudo diuitiaꝝ inclinauit se humiliando se/ad assumendū carnē humanā: z infirmitates nr̄as: z ō eterno fecit se mortalē: de impassibili passibilē: de magno paruū: ō illo magno palatio celi artauit se paruo thalamo vteri v̄ginalis. Et existens in mōdo p̄dicauit/reuelauit/et declarauit/quō est vnus de⁹ trinus in psonis di. Ego z pater vnū sum⁹. Jo. x. Et Mat. vlti. Docete omēs gentes baptizātes eos in noie patris z filij z spūsancti. Nota i noie: ecce vnitas. Patris z filij z spūsancti. Ecce trinitas. Jō mō tangim⁹ ip̄m mysteriū trinitatis altissimū digito intellect⁹. Scdo fuauit sm modū. i. eleuādo nos in celū: sicut apls p̄sertim Paul⁹ q̄ fuit rapt⁹ vsq̄ ad tertiū celū. i. vsq̄ ad mysteriuz trinitatis. Nam sm vnū modū exponēdi: p primū celū intelligit cognitio celestiū corpoꝝ: p scdm celū: cognitio celestiū spūuꝝ: p tertiū celū cognitio diuinaꝝ psonaꝝ. s. patris z filij z spūsancti. Uñ ad hoc insinuandū eccl'ia cantat. Ex q̄ oia: p quē oia/z in q̄ oia: ipi gl'ia in secla. Jtē Apls Ro. xj. Et ipso z p ipz z in ipo sunt oia: ipsi bonor: z gl'ia in secla secloꝝ amen. Sic eleuauit etiā aquilā nobilissimā Joānem euangelistā/q̄ hoc mysteriū clarissime cognouit z declarauit di. Tres sunt q̄ testimoniū dant in celo: pat. verbū z spūssanct⁹. z hi tres vnuz sunt. j. Jo. v. Sic eleuauit intellectū doctoꝝ/confessoꝝ/z ceteroꝝ sctoꝝ: q̄ digito intellect⁹ tetigerit mysteriū trinitatis. Ecce quō duobus modis de⁹ hoc fecit: z vtrūq̄ modus petebat Dauid: in ps. dicēs. Dñe inclina celos tuos z descende: ecce p tim⁹. Tange mōtes z fumigabunt: ecce scds. ps. cxliij. Nota. Celos tuos. i. mysteria secreta trinitatis: vnū celū est qō est vnus de⁹: aliud est/q̄ est trin⁹ in psonis. Aliud q̄ sol⁹ pat generat filiū. Aliud q̄ a solo patre procedit filius⁹ eterna gnatione. Aliud q̄ spūssctus procedit a patre z filio: z sic de alijs. Tange mōtes. Montes vocat apl̄os martyres/confessores/doctores/q̄ habuerūt intellectū eleuatū p altā cōtēplationē z spūalē vitaz. ps. Leuaui oculos meos in mōtes. i. scds. Valles terrestres sunt homines z gētes mundane. Et fumigabūt nō de fumo fornaciz z ignium zc. sed de fumo doctrinaꝝ z predicationū: q̄ sunt odorifere/sicut fum⁹ incensi confortantes z calefaciētes nos: quibus cognoscit a nobis mysteriū trinitatis: sicut ex fumo cognoscit ignis: cui⁹ naturale signū est fum⁹. Jstis duobus modis tāgim⁹ altitudinē trinitatis: alias impossibile esset zc. vñ apls. De⁹ habitat lucē inaccessibilē: quā null⁹ homim vidit: sed nec videre pōt. j. Tim. vj. Potes hic notare exemplū de Aug. q̄ ambulās p litus maris: vidit puerū q̄ volebat mittere in paruū fontē totius maris aquā. Dic historiā sic expedit. Jdo q̄ ex dono dei tangim⁹: vt cūq̄ digito intellect⁹ mysteriū sacratissime trinitatis: aliq̄s rōnes siue aliqua media hodie adducā ad p̄bationē ipsi⁹. Nō quidē immittendo in ipsis medijs: sed solū auctoritatē diuine/q̄ est firmū fidei fundamentū. Jta q̄ rōnes iste hñt se p̄sequēter: nō aūt antecedent ad fidē: vt sup̄ ser. v. p̄te. j. dictū est.

Primū mediū erit p auctoritates diuinales: z h̄ erit ad p̄futationē iudeoꝝ.

Scdm mediū erit p rōnes nāles: z hoc erit ad reprobationē paganoꝝ.

Tertiū mediū erit p similitudines exemplares: z h̄ erit ad p̄solationē chr̄ianoꝝ.

Quartū mediū erit p operationes p̄uales: z h̄ erit ad excitationē deuotoꝝ.

¶ Primū mediū zc. ad p̄futationē iudeoꝝ: nō est p̄gruū mediū auctoritas noui testamēti: q̄ illud nō recipiūt: sed videam⁹

auctoritates veterꝫ testaméti qō ipſi recl̃/
mãt. Et vt ceteras auctoritates ſub com̃/
pendio referem⁹: videmus ꝛ̃ttuor auctoꝛi
tates ꝓbaꝝ/q̃ fuerũt p̃cipaliores in ve
teri testaméto. Primo q̃dẽ Moyſi. Scõo
Dauid. Tertio Salomõis. Quarto Eſa
ie. Prima habet Geñ.j.vbi ỏr. In p̃ncí
pio creauit deus celũ ⁊ terrã ⁊c. Veritas
hebꝛaica habet ſic. In p̃ncipio creauit he/
loym celũ ⁊ terrã. Heloyn aũt eſt nomen
plurale hui⁹ noīs. vel heloy: qō ſignificat
deũ in ſingl'ari. Et h̃ ſatis ꝓz ſcientiby ꝓ/
prietates idiomatis hebꝛaici, ſicut ỏr Hi/
cola⁹ de lira. in q̃dã tractatu ꝑtra iudeos.
Per hoc aũt q̃ nomẽ ꝑle diuinũ iungit cũ
ꝑdo ſingulꝛis nũeri: cũ ỏr. Creauit helo/
ym: actꝰ diceret creauit dñ oñdit ſcꝑtura/
q̃ in deo eſt pl'alitas in vnitate eẽntie: qui
talis mod⁹ frequẽtiſſime in veteri teſtamẽ
to inuenit de deo: ⁊ a nullo alio. Et q̃ ſatꝫ
ꝓz/q̃ in vnitate diuie eſſentie eſt aliq̃ plu
ralitas ꝓſonaꝝ in vna ſimplici eſſentia: q̃
in p̃dicto mõ loquẽdi deſignat: ꝑ ꝓbũ ſin/
gulaꝛ nũeri cõiunctũ nũero plurali. Cui
quidẽ auctoꝛitati licꝫ iudei rñdere nitant
tñ reſpõſio ipoꝝ friuola eſt: vt idẽ Nico. ỏ
lira. ponit vbi ſup̃. Vide ibi. Ratio aũt q̃
dixit heloym in pl'i eſt: vt oñderet Moy/
ſes/q̃ oēs tres ꝓſone diuie ꝛcurrũt incre/
atione rep: ſicut ſcripſi in ſ̃mone de annũ/
tiatõne: q̃ incipit. Ecce cõcipies in vtero
gꝛe.j. Ad idẽ facit tex. Geñ.j. in p̃ncipio
vbi exp̃munt tres ꝓſone diuine. Dum eñ
dicit in p̃ncipio creauit de⁹, ſ. pater. Et in
fra. Et ſpũs dñi ferebat ſup aq̃s ⁊c. Ecce
ſpũſſctũs. Deinde cũ ſcꝑtura voluit oſten
dere modũ q̃ de⁹ ꝓduxit creaturas: ſingu
lis q̃bꝰq̃ creaturaꝝ ſpẽby p̃mittit. Et di/
xit de⁹. Fiat hoc ⁊c. Et q̃ dak intelligi: q̃
p verbũ ſuũ deus creauit cuncta: hoc aũt
ve'bũ dicim⁹ filiũ dei. Jo.j. In p̃ncipio
erat verbũ: ⁊ ideo cõuenienk exponik vno
mõ in p̃ncipio creauit de⁹ ⁊c. In p̃ncipio
.i. in filio: ſic exponit Aug. xj. ciui. ỏ circa
finẽ: q̃ dicik p̃ncipiũ. Jo. xvij. Ego p̃nci
piũ q̃ ⁊ loquor vobis. Qui filiꝰ alibi dicik
ſapia. pſ. Oñia in ſapia feciſti. Nota hi/
ſtoriã de illo ſaracẽo: de q̃ ifra in ſcõo me
dio fit mẽtio. ¶ Scõa auctoꝛitas veterꝫ
teſtamẽti: ꝑ qua arguik pl'itas ꝓſonaꝝ cũ
vnitate eſſentie i diuinis: habek ꝙ Dauid
pſ. xlviij. q̃ incipit. Eructauit coꝛ meũ vꝛ.
bonũ: q̃ ad litterã non põt exponi/niſi de
chꝛo. Vñ apl's Heb.j. hãc auctoꝛitatẽ al/
legat ad hoc: in q̃ pſ. ſic dicik de chꝛo ſiue
ad chꝛm ꝙ Dauid. Sedes tua de⁹ in ſecu
lũ ſeculi: ꝛ̃ga directiõis: alias eq̃tatis: ꝛ̃ga
re, ⁊. Dilexiſti iu. ⁊ odi. ini, ꝓ̃ea vnxit te
de⁹ deus ⁊. ol. le. ꝓ̃e con. ⁊. In hac auctoꝛ/
itate loq̃k Dauid ad deũ duꝫ ỏr. Sedes
tua de⁹ ⁊c. Deus eſt vocatiui caſus: o de⁹
⁊ loquik chꝛo. Vide Nicolaũ ỏ lira Heb.
j. exp̃imik ipe de⁹ vnct⁹: q̃ ipe ꝑ naturaꝫ
hũanaꝫ aſſumptã/vnctus eſt ꝑ plenitudi/
nẽ gꝛe. Jo.j. Vidim⁹ gl'iam ei⁹: gl'iam q̃ſi
vni. a pa. ple. gꝛe ⁊ ve. Exp̃imik etiaꝫ hic
de⁹ vngẽs ipm: ex q̃ innuik/q̃ deus inun
gẽs eſt ꝓſona diſtincta a deo vncta: q̃ ſcꝛi
ptura ſacra loq̃tur de ipo vnigenito tanq̃
de alia ꝓſona. Notãdũ etiã/q̃ ex pte vngẽ
tis dei: duplicak hoc nomẽ de⁹: quũ dixit.
Unxit te de⁹ de⁹ tu⁹: ad denotãdũ ꝓſonã
p̃is ⁊ ſpũſſcti. Et ſic ꝓz ex aũcitate hac
pl'itas ꝓſonaꝝ ⁊ diuinitas ipſi⁹ chꝛi. Pꝛo
prer q̃ ad idẽ, pbandũ inducit eaꝫ apl'us
Heb.j. Alia auctoꝛitas eiuſdẽ Dauid hꝫ
pſ. cix. vbi dicik. Dixit dñs d. me. ſe. a de.
meis. Et iſta ſũt ꝓba, p̃is ad filiũ. Pak ꝑ
trãſlationẽ caldaicã. q̃ ỏt ſic. Dixit dñs ꝓ
bo ſuo. Patet etiã ꝑ id q̃ ſequik in eodẽ.
pſ. Ex vtero ante luciferũ genui te: q̃ nõ
p̃t cõpetere/niſi filio dei. Per h̃ aũt q̃ hic
ỏꝛ: verbũ dei eſſe ex vtero dei. i. ex ſuba ỏt
oñdik vnitas eſſentie: q̃ diuitas pl'ificari
nõ põt. Et ad idẽ aſtruendũ facit q̃ dicit
Ante luciferũ. i. ante oẽm creaturaꝫ. q̃ ab
eterno. q̃ eſt de⁹ iſte genit⁹. Duꝫ q̃ ỏr. Ex
vtero denotak ꝓſubſtãtialitas. Dũ ỏr An
te luciferũ: denotak eternitas. Duꝫ ꝓ̃o ỏꝛ
Genui: denotak ꝓſonaꝝ diuerſitas: q̃ nul
la res ſeip̃am gignit. Itẽ pſ. ij. Dñs dixit
ad me filius meus es tu ego hodie genui
te ⁊c. Nota. Hodie, i. eternal'r ſm Glo. q̃
eẽntiali oia ſunt p̃ſnia. Itẽ Prouerb. xxx.
Qō nomẽ ei⁹: ⁊ qō nomẽ filij ei⁹: ſi noſti:
Et ſil'r in auctoꝛitate p̃dicta: ꝑ h̃ qō null⁹
ỏꝛ ſedere ad dexterã ſuũpſi⁹ idez, pbak. Et
ſic ex hac aũcitate p̃dicti pſ. ꝓz pl'itas ꝓ/
ſonaꝝ. Eo maxie q̃ hic pſ. nõ põt exponi
ad lit̃aꝫ: niſi de chꝛo. Pꝛopk qō ſaluatoꝛ al
legat hũc pſ. ad hũc ſenſũ. Mat. xxij. Et
apl's hebꝛ.j. ¶ Tertia aũcitas bꝫ a Salo.

Prouer. viij. vbi dic̄ in psona sapiētie diuine. Dñs possedit me ab initio viaꝝ suarū: añ̄ꝫ quic̄ꝫ faceret a pncipio ab eterno ordinata sum. Et infra. Nondū erāt abyssi: z ego iā cōcepta erā zc̄. Et q̄ auctoritate ptz: q̄ cū dr. Ab eterno ordinata sum: g̃ ipa sapia dei de q̄ loq̄t est deus: q̄ nihil est ab eterno: nisi de⁹. Et postea dic̄. Nōdū erāt abyssi z ego iam ꝛcepta eram. Et q̄ pater q̄ filius est: g̃ est deus filius. Cuius filius? Non alterius nisi dei. g̃ ipa sapia dei est de⁹: filius dei. Nota q̄ in scriptura z veteris z noui testamēti: noia dicūt de filio dei siue de sapientia dei. Primo q̄ sit cōcepta. Scōo q̄ sit nata. Tertio q̄ sit genita. Quarto q̄ sit creata. Quinto q̄ sit verbum. Sexto q̄ sit filius? Septimo q̄ sit imago: cuius oia ista noia vni creature ꝟuenire nō pñt. Rō aūt hoꝝ noim sic sumi pōt. Primo q̄dez qō cōceptū est manet in eo a q̄ ꝛceptū est: ido filius? dei dr ꝛcept⁹ a patre: q̄ in pte manet Vñ dr Prouer. viij. Nondū erāt abyssi z ego iam cōcepta erā. Et Jo. j. dr: q̄ filius dei est in sinu pris̄, z q̄ verbū erat apd deum. Scōo ne credaf q̄ nulla distinctio sit int̄ deū z filiū dei. et hoc q̄ illud qō cōceptū est in ꝛcipiēte est: tō vt detur intelligi distinctio relatiōis seu psonalitat̄ esse realis: dr natus: z ō eo dr part⁹. Vñ Prouer. viij. Añ oēs colles ego pturiebar. Sz q̄ loq̄t in ptō ipfecto: qō notat successiōez tpis. qō aūt pturit in pturiēdo: nō ē a pturiēte distinctū: tō postꝫ ex ore sapie dictū est. Añ oēs colles ego pturiebar: ne intelligeref q̄ cū pturiref nō esset: subdit. Qñ pparabat celos aderam cū eo cūcta cōponens. Tertio vt denotef q̄ filius? sit eius dē nature cū pte dr genit⁹. ps. Dñs dixit ad me zc̄. Ego hodie genui te. Hodie. t. in eternitate: q̄ sp est pñs: z nulla ē in ea rō p teriti z futuri. Ecc̄i. xxiij. Ego ex ore altissimi pdij: pmo genita añ oēz creaturā.

Quarto vt designetur q̄ in hac gñatiōe nlla sit mutabilitas tpis: dr filius? creatus: iuxta illud Ecc̄i. xxiij. Qui creauit me requieuit i tabernaculo meo. Et infra. Ab initio z añ secula creata sum. Quito dr de filio dei q̄ sit ybū dī. Jo. j. In pncipio erat ybū qō ē ꝛceptio mētis. Ipe aūt filius? est i mēte diuia ꝛcept⁹. sic declarat ifra in iij. pte huius pmōis, in scōa rōne. Sexto dicitur filius? ps. ij. Dñs dixit ad me filius me⁹ es tu zc̄. Et Prouer. xxx. Qō nomē ei⁹ z qō nomen filij ei⁹: si nostis? Et rō est: q̄ pcedit a pte p modū gnatiōis. ps. Ego hodie genui te. vt dixi hic. s. g̃. zc̄. Septimo q̄ filius? sit imago pris. Et h dr: q̄ hz se ad pterz sic ad pncipiū cui⁹ est similitudo. Jō dr filius? dei imago dei. Vñ Col. j. dr: q̄ est imago inuisibilis dei. Et q̄ nō pōt ee imago dei: nisi quātū ad ei⁹ essentiā. Jō dicit Heb. j. q̄ est figura sube ipsius. Nā z in intellectu nr̄o est similitudo rei intellecte: q̄ntū ad ei⁹ essentiā: ad cui⁹ cognitionē pingit intellect⁹: q̄ obiectuz est qō qd ē: vt dr in iij. de aia. In sensu vero est similitudo rei sensibilis solū q̄ntū ad ei⁹ accidētia: q̄ sensus apphendit rē solū q̄ntū ad ei⁹ accidētia exteriora: q̄ sūt color⁹ sapor⁹/ quātitas: et alia hmōi. Predicta sūt de mēteb. Cho. in. iij. d. gē. c. xj. z. c. lxxxiij. ¶ Quarta auctoritas hz p Esa. p quā nō tm pluralitas psonarū exprimif: iz ēt pluritas psonaꝝ determinari videf: sic ptz Esa. xlviij. vbi sic dr. Nō a pncipio in abscōdito locut⁹ sum. Et tpe añ̄ꝫ fierēt ibi eram, z nūc dns de⁹ misit me z spūs ei⁹? Jsta ꝟba sūt dñi loq̄ntis, q̄ ptz ex textu imediate pcēdēti: q̄ dr. Audi me Jacob et Israel: que ego voco. Ego ipse/ ego p̄m⁹/ z ego nouissim⁹: man⁹ q̄ mea fundauit ctraz: z dextra mea mēsa est celos zc̄. Hanc auctoritatē allegat Aug. xx. de ci. dei, in fine. Et subdit: Hec dē reb⁹ dēptor⁹ tu⁹: sctūs Israel. Jn hac igit auctoritate Esaie pdicta. loq̄t dns ō datiōe legis q̄ data fuit i manifesto: q̄ i die ac toto populo audiēte vocē dñi loq̄ntis: vt hz Exo. xviij. z. xx. Hoc qō dr. Nō a pncipio z in abscōdito locut⁹ sū. A pncipio, i. qñ lex fuit data ppl̄o. Et imediate seq̄t. Et nūc dns mis̄it me z spūs ei⁹. Deū āt missum dicim⁹ deū icarnatū, deū aūt mittērem et spm̄ ei⁹ dicim⁹ pterz z spm̄sctm̄. Et sic ptz trinitas psonaꝝ. Vtre alie auctoritates veteris testamēti adduci possent ad pposit̄ū. q̄s gra brevitatis omitto. ¶ Scdm me diū est p rōnes nāles ad reprobatiōez pagan⁹. Ad pposita aūt nr̄m tres tm rōes adducū in pientiaꝝ: q̄ sunt istarum.

Prima est rō necessarie pductiōis
Scōa est rō diuinalis pfectiōis
Tertia est rō vniuersalis diffusiōis.

¶Prima ergo ratio ꝛc. Sed ꝓ ista ꝓma ratiõe. ꝓsuppono ꝙ in deo est infinita potentia/infinita sapietia/infinita bonitas/infinita iustitia/infinita sublimitas/ꝛ ꝗc quid est/in deo est infinitũ. Hec predicta nullꝰ etiã pagan⁹ negaret. Ratio ergo talis est. Aut deus potuit/sciuit: sed noluit alium generare ꝙ omia sibi equalẽ: ꝛ sic inuidus est deꝰ summa bonitas: qõ nepbariũ est in deo ponere. Aut potuit/voluit: sed nescuit/ꝛ sic est ignorãtia sũma sapiẽtia: qõ est absurdum. Aut sciuit/voluit: ꝛ nõ potuit ꝛ sic impotẽs/ꝛ inualida sũma potentia: ꝙ omia sunt absurda ꝛ diuine altitudinis destructiua ꝛ ꝺdictoria. Igit̃ur nõ aliud restat ꝙ qõ sciuit/voluit/ꝛ potuit/sibi simile generare: sed ꝗcunꝙ ista tria ꝓcurrunt in aliq̃ mox effectꝰ ꝓsequit voluntatẽ. ergo ꝓcludit/ꝙ sicut deꝰ pater ab eterno voluit: sic ab eterno filiũ gñauit cui dedit omẽ qõ potuit: omẽ qõ sciuit: oẽ qõ voluit: ꝛ omẽ qõ habuit: qz ꝓtem dare nõ potuit, cũ in deo pars nulla penitꝰ esse possit: cũ sit simplicissime nature, vñ Joã. xiij. Omia dedit sibi pater in manus. Et Mat. xj. Omia mihi tradita sũt a patre meo ꝛc. Et Col. ij. dicit: ꝙ ĩ chõo habitat ois plenitudo diuinitatꝭ: sic igit deꝰ coeq̃lem sibi ꝙ omia filiũ generauit. Nã omne generãs naturalit hoc faceret: si posse haberet. Nã ꝛ fm physicũ documẽtũ, omẽ agens intendit assimilare sibi patiens/quãtũ põt. ij. de gñatione. Ad quid em̃ ignis agit in aliud elementũ: nisi vt faciat id q̃tum põt sibi simillimũ/vt̃ rotalit transferat in seipm: Si etiã anialia cuncta generãt filios sibi silẽs. Patz ꝓma ratio. Est aũt notandũ/ꝙ ꝙ hanc rõnez ꝛ etiã ꝙ tertiam: ꝓbat ꝙ deꝰ diuinitatẽ suã cõicat alteri: sed nõ ꝓbat ꝙ ille cui cõicatur sit filius dei cõicantꝭ. sed ꝙ scõam rõnez sic. Pro ꝗs habet: ꝙ cui cõicatur diuinitas ꝙ modũ gñatiõis ꝓcedit a deo: vt habet. Ecci. xiij. Prouerb. viij. ꝛ. ps. ij. Dñs dixit ad me ꝛc. ¶Scõa rõ est rõne diuinalis ꝓfectionis. Quicqd em̃ ꝓfectionis est in creatura, eminẽtꝰ est in creatore: qz nemo dat qõ nõ habet. l. traditio. ff. de acq. rerũ do. Et. c. Albertũ. j. q. vij. Et causa est potior suo effectu. Eidem ꝙ ad ꝓfectionẽ cuiuslibet creature ꝓtinet/posse sibi silem ꝓducere: q̃ est ꝓfectio scõa: que ꝓsistit in opari ꝓma autẽ ꝓfectio ꝓsistit in esse. ꝙ magis cõuenit hmõi ꝓfectio creatori. Vñ ꝺr ipe deus. Ego q̃ gñationẽ alijs tribuo: nũq̃d sterilis ero. Esa. lxvj. quasi dicat nõ. Et licet dici posset hanc auctoritatẽ referendã esse ad mltiplicationẽ filioꝝ isrl̃ ꝺ captiuitate reuertentiũ in terrã suã: qz ꝓmittit Parturiuit ꝛ peperit sion filios: tñ hoc nõ obstat ad qõ eque ratio aptet. Ista tamen rõ que ex dei ore inducit firma ꝛ stabilis maner: vt si ipe alys gñationẽ tribuat stabilis nõ sit. Nec esset ꝙuenies/ꝙ qui alios generare facit: ipse nõ vere: sed ꝙ similitudinẽ gñaret: cum oporteat aliq̃d nobilius esse in causa ꝗ in causatꝭ. Hec b. Tho. in. iij. ꝓtra gen. c. ij. Sed ne erretꝭ in hac generatiõe: non credatꝭ ꝙ talis sit gñatio in creatore ꝗlis est in creatura. Nam in creatura gñatio est opus transiens in exteriorẽ materiã q̃ nõ ꝓficit operantẽ: sed in creatore est opatio intus manẽs. Nõ em̃ trãsit in exteriorẽ substãtiã: sicut est intelligere ꝛ velle. Talis ꝙ gñatio in deo est spualis ꝛ intellectiua/ꝛ nõ carnalis: qz nõ carore sed spũs est deꝰ. Jo. iij. Jdeo filiꝰ dei est verbũ Jo. j. Verbũ aũt est ꝛceptꝰ mentis seu intellectꝰ. Vñ nota ꝙ necesse est dicere deũ seipm intelligere: seipm amare: sic nos intelligim⁹ nos ipsos: ꝛ amam⁹. Intelligendo ꝙ deus seipm generat filiũ: quia vocat verbũ patris: qz cũ intellectũ inq̃tũ tale sit ꝓfectio intelligẽtis: ꝛ deꝰ sit ꝓfectio sua: oportet ꝙ seipm solũ deũ intelligat ꝛ oia alia in se. Et ido talis relatio q̃ est ĩ deo/put est intelligẽs ꝛ intellectꝰ: est paternitas ꝛ filiatio. Et ido deꝰ: inq̃tum intelligit seipm est deꝰ pater: ꝛ inq̃tuz est intellectꝰ a seipo: est deus filiꝰ: licz sint diuerse ꝓsone. Nota exemplũ de quodã sarace/no: q̃ interrogauit a quodã fratre nr̃o di. Quomõ est possibile ꝙ deꝰ habeat filiũ: Qui rñdit. Frater credis ꝙ deus sit: Respondit. Jta. Rursus frater. Credis ait. ꝙ ille deꝰ sit mutus vel loquax: Ait ille. Credo ꝙ loquax. Et frat. Illud ꝙ verbũ qõ deꝰ loquit: est filiꝰ dei. Jo. j. Et de hoc ꝓbo loquit ſcꝓtura. Gen. j. Dixit deꝰ fiat lux ꝛc. vt ꝺek intelligi/ꝙ deus oia ꝓduxit ꝓbo suo. i. ꝙ filiũ suũ. Jo. j. Omia ꝙ ipsuz

facta sunt/q̄ est sapientia patris:sīc vt artifex p artē que est in mente sua operat artificiū.pī. Omia in sapiētia fecisti. Si vero queris:qr de⁹ pater nō plures genuit filios:Vide Glo.in Cle.j.in prin. de sum. trini.z fi.cato.in ꝑbo vnigenitū.quā scripsi ifra ꝓmone.xvij.vbi agit de primo articlo fidei ptinēte ad hūanitatē christi zc. In introitu in additione q̄ incipit. Vide glo.zc. Et sic ptz q⁹ de⁹ pat z de⁹ filius licz sint diuerse potētie:sunt tn eiusdē essentie z eiusdē nature:qr res intelligēs z intelligētia eiusdē nature est z essentie. Vñ dns Jo.x. Ego z pater vnū sum⁹. Jn quātuz aūt de⁹ diligit seipm est amor q̄ vocatur spūssanct⁹. Si em deus pat generat filiū eo mō quo dictū est supꝰ: ꝑstat q sume eum diligit:z econuerso filius patrem. Sed hic amor q̄ ab vtroq; procedit nō differt ab eis essentialit/nec accidentalit:sed psonaliter Jgit in eis sunt persone plures z coeterne z coeqles. Una tm generās: z altera tm generata:z alia procedens ab vtraq; q̄ dicit spūssctus. Hāc declarationē ponit Aug. xj. de ciui. dei.c.xxix. Ponens em hec tria ad sīlitudinē trinitatis intelligendū dicit. Nam z sum⁹/z nos esse nouim⁹/z nostrū esse ac nosse diligim⁹.z btus Tho.latꝰ p̄sequit hoc.in.iij.ꝑtra gen.c.xj. ¶ Tertia ratio est ꝓter vniuersalē diffusionē. Hoc vt ait Dion. Bonū est sui diffusiuū z cōmunicatiuū:vt ptz in luce/que p oia mūdi corpa se diffundit/z virtutē suā vsq; ad pfundissima terre mittit:z pciosissima metalla in viscerib⁹ terre gignit. Sic pluuia sic elementa oīa:z oēs creature oibus se diffundūt ſm modū suū. Patz ergo q̄ bonū est sui diffusiuū z cōmunicatiuuz. Et quanto mai⁹ est bonū:tanto magis est sui diffusiuū. Ergo summū bonū sūme est sui diffusiuuz:led non pōt de⁹ se sūme diffundere/ꝑducendo bonū q̄ decētq; creatū cū semper illud excedat in infinitū. q̄ necesse est credere/q̄ generet aliū sibi in natura eadē a scīola psonalitate z ꝓprietate distinctū: cui totū suū posse cōcedat: totū suū nosse:et totū suū velle:z hoc est filius dei. Jō dicit Aplus Col.ij.q̄ in chžo habitat ois plenitudo diuinitatis. Et ibidē dr/q̄ in chžo sūt oēs thesauri sapiētie z scīetie dei. Jtez Jo.xvj. Omia q̄ habet pat/mea sunt. Et Jo.xvij. Mea oia tua sūt:z tua mea sunt. Et sic ptz ſm medū:iuxta qd dr chīs. Pater qd dedit mihi:maius oibus est. Jo.x. Qui dedit mihi totū bonū suū:qd est maius oibus rebꝰ. ¶ Tertiū medū est p sīlitudines exēplares. Vbi nota duas sīlitudines in creaturis.ad intelligendū in creatore mystertū sacratissime trinitatis:eo mō quo possibile est nobis.

Prima sīlitudo erit in creaturis:in qbꝰ reperit imaginis signaculū.

Scōa sīlitudo erit in creaturis:in quibꝰ reperit trinitatis vestigiū.

¶ Prima ergo sīlitudo zc. Sicut em aia ronalis:in qua refulget sīlitudo deitatis mīplex. Primo quidē:qr aia est vna in toto corpe z nō plēs. Nota hoc quō ꝓmo est in embrione aia vegetatiua: z postmodū sensitiua.z tertio intellectiua:q̄ aduenīēte alie corrūpunt:vt notat b. Tho.ꝓe j.lxxvj.q.ar.iij. Sic z i toto mōdo est vnꝰ de⁹:de cui⁹ vnitate dictū est supꝰ ꝓmone.pximo. Scōo qr sīc aia rōnalis hz triplicē potētiā in se.s.memoratiuā q̄ recordamur z intelligentiū q̄ intelligim⁹ psentia/z voluntatē q̄ deūderam⁹ futura: vt infirmus sanitatē/paup diuitias zc. Et tn mēoria/volūtas/z intellect⁹/nō est nisi vna ania. Jta in diuis sūt tres psone.s.pat.z filiꝰ.z spūssctus.q̄ tn nō sunt nisi vnꝰ de⁹. Deut. xxxij. Videte q̄ ego sim sol⁹:z nō sit aliꝰ de⁹ ꝓter me. Tertio qr sīc aia dat esse toti corpori/z regit totū corpꝰ.s.caput/brachia/pedes/manꝰ zc. Sic de⁹ dat eē oibꝰ creaturis/z regit totū mūdm:cuiꝰ caput est celū.brachia sūt stelle:qbꝰ facit opa. Venter sūt ignis/aer/z aqua/pedes sunt terra. Boetiꝰ, O qui ꝓpetua mūdm rōne gubernas/Terraq; celiq; sator zc. Quarto qa sīc ania replet totū corpꝰ:z est tota in qlibet ꝓte:sic de⁹ replet totū mūduz. Hiere. xxiij. Celū z terrā ego impleo dr dns. Et est totꝰ deus in qlibet ꝓte/z in qlibet loco mūdi:qr nō est diuisibil. Quito qr sīc aia videt oia z non videt:sic de⁹ oia videt:qr oia nuda sūt/z aperta āte oculos eiꝰ.z tn ipe ab alīs nō videt. Exo.xxxij. Nō me videbit hō/z viuet. Jtē.j.Tim.vj. Deꝰ habitat lucē inaccessibilē:que nullꝰ hoim videt sed nec videre pōt. Jtē sīc aia diligit totū corpꝰ/z oīes ꝓtes seu oia mēbra eius:sīc

de⁹ ⁊c. Sap.xj. Diligis oia q̄ sunt nihil: odisti eoꝝ q̄ fecisti. Propt hoc g̃ dicit aia ad imaginē ⁊ siłitudinē dei facta: nō alia creatura coꝝpalis nisi hō tm̄. Ad qō innuendū, de⁹/qñ creauit mōz dixit. Fiat lux. Fiāt luminaria ⁊c. Producat terra aiam vuentē ⁊c. Gen.j. Sed qñ voluit forma re hoiem: nō dixit. Fiat hō: sed q̄si tenerēt cōsistoziū pat⁹ ⁊ filij⁹ ⁊ spūsctūs: dixit de⁹. Faciam⁹ hoiem ad imaginē ⁊ siłitudinem nram. Gen.j. Pater g̃ ⁊c. Moralit aūt notandū/q̄ si q̄libet hō habet imaginē trinitat⁹ ⁊ vnitat⁹ diuīe in ania: q̄s reuerēt debet hō istā imaginē ꝑseruare. Nota cū q̄nta reuerētia seruat hō imaginē chīi ⁊ ꝑginis Marie in camera q̄ ponit illā in loco sublimi cū lampade accensa ⁊c. Itē ponit eā sup altare ⁊c. Et q̄ntū sacrilegiū pura/ret: siqs finderet illā cuz ense/vel ꝓiceret in ignē vł latrinā ⁊c. q̄libet clamaret ꝓtra eū. O pdito⁹. O sacrileg⁹ ⁊ canis renegatus ⁊c. Magis ꝓprie imago dei ⁊ excellē/tioꝝ est ania hūana q̄s illa imago ⁊c. duplici rōne. Primo ex pte imaginis. ſ. repſentatis: qz illa est lignea vł lapidea/vel aurgētea ⁊c. coꝝruptibilis ⁊ insensibił: sed aia est imoꝝtalis ⁊ excellentioꝝ oīi coꝝpe/⁊ incoꝝruptibilis/⁊ imoꝝtalis: excedēs ꝓpriōne oīis rei coꝝpalis. Et adeo est excellētissime nature ania: q⁹ nłla materia digna fuit intrare cōpositionē suā: sed sine materia a deo ō nouo imediate creat. Nō est p cū coꝝpaliū oīm rerū equalēs ei. Mat.x. vj. Quid em̄ pdest hoi si vniuersuz mōm lucret: anie ꝙo sue detrimētū patiat? Aut quā dabit hō cōmutationē: p anima sua?

Scōo rōne rei repſentate: qz p imaginē siue figurā ligneā ⁊c. repſentat hūanitas chīi nati/vel crucifixi vel ꝑginis Marie: vel alterius scti: sed p aiam repſentat vnitas ⁊ trinitas ineffabilis diuitat⁹. Quanto g̃ maius sacrilegiū est iniuriaz imagini ifi facere. Aliqui scindūt eam vt iracūdi vindicarint occidēdo hoiem: ⁊ illi q̄ semināt discoꝛdiā inter frēs. Tales assumūt sibi officiū diaboli. Et dicūt tales. O ipse interfecit patrē meū vł fratrē ⁊c. Et si ipse est sacrileg⁹: q̄re tu vis idē facere vel esse: Jō vindicta est deo dimittēda ⁊c. Ro.xij Mihi vindictā ⁊ ego retribuā dicit dñs. Aliōqn peioꝛes tu q̄s ille qui occidit filiū tuuz. Ille em̄ occidit coꝝpus filij tui/non aiam: nisi p accidēs: tu aut̄ occidis aiam tuā. Quā stultus esset ille q̄ veller se ꝓius occidere: vt alīū postea occideret? Jō dixit de⁹. Quicūq; effuderit hūanū sanguinē effundet sanguis illi⁹. Et subdit ratio. Ad imaginē quippe dei fact⁹ est hō. Gen. ix. Nota effundet sanguis illi⁹. hoc intelligit dupliciť/vel a iudice iustitiā facientes vel ab ipomet p penitentiā. Qui em̄ occidit vel ꝓsentit in mortē alteri⁹ hois. ꝓpria pnia est effundere de sanguine suo cū disciplinis. Alij aūt ꝓiciūt hmōi imaginē in latrinā luxurie. Quid est luxuria: nisi stercus ⁊c. Dic ꝓtra illos q̄ dicunt foznicatiōnē simplicē non esse pctm̄ ⁊c. Jdeo ōr scriptura. Fili in māsuetudie serua aiam tuā: ⁊ da illi honorē ꝛ meritū suū. ſ. qz imago dei ē. Peccātē in aīa sua q̄s iustificabit: ⁊ q̄s honoꝛificabit exhonoꝛantē aiam suā? Eccl.x. Et sic ptz prima siłitudo trinitat⁹ q̄ resultat in ania hūana. ¶ Scōa siłitudo est in sole. pō. Jn sole posuit tabnaculum suū. ſ. signū siue vestigiū: qz sol valde repzesentat vnitatē ⁊ trinitatē dei. ⁊ hoc quantū ad ser. Sex em̄ modis possum⁹ solem ⁊ q̄ in sole sunt ꝙsiderare: in quibꝫ resultat ⁊ relucet trinitas ⁊ vnitas diuinitat⁹. Nam vt ōt Aug. Jn sole est quedā vnitas ⁊ trinitas repſentans trinitatē ⁊ vnitatē diuinā. Sicut vestigiū pedis repſentat pedez Anima vero humana ⁊ angel⁹ hoc ipsum repzesentant: sed tanq̄ speculum repſentant imaginē: ideo magis perfecte. Primo nanq̄ in sole est ipsa substantia solis tanq̄ pater/qui a nullo generat⁹/nec ꝓcedit: a quo sole splendoꝛis radius generatur: sicut filius dei a patre. Et ab vtroq; ez sole ⁊ radio eius pzocedit caloꝛ. sic spiritussanctus a patre ⁊ filio. Et hec tria sunt simul tempoze: sicut pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus: sunt simul in eternitate: quia sol statim/quando fuit creatus emisit radium: ⁊ eodē tempe virt⁹ caloꝛis ab vtroq; ꝓcessit: sic deus pater ab eterno filium genuit: ⁊ ab vtroq; spiritus sanctus ꝓcessit. Scōo sicut rad⁹ splendoꝛis a princi

pio fuit a sole natus ⁊ semp ab eo nascit. ⁊ calor a principio pcessit ab vtroq; ⁊ semper pcedit: sic filius dei ab eterno fuit genitus a patre: ⁊ semp gignit ⁊ generatur: et spūssanctus ab eterno ab vtroq; pcessit/ ⁊ sp pcedit. pū. Dūs dixit ad me fi. es tu. e. hodie. i. ab eterno genui te. Tertio sic radius solis manens in sole totū mundū implet lumine: ita filius dei splēdor glorie dei manens in patre ē vbiq; ⁊ oia replet. vel dic q sicut radius solis descendēs in mundū et nō recedit a sole: sic filius dei sic venit i mūdū/ q nō recessit vel recedit a patre: semp ī patre est ⁊ pater in eo: iuxta illud Jo. xvij Tu pater in me ⁊ ego i te. Quarto sicut calor pcedēs a sole ⁊ a radio ei⁹ oia calefacit ⁊ facit fructificare: sic spūssanctus a p̄re ⁊ filio pcedēs: corda hoim calefacit ⁊ fructus spūs facit pducere. Et p̄terea i specie ignis apparuit. Act. ij. Quinto sicut sol p splendorē suum oia illuminat: sic deus p filium oia vera luce pfundit: iuxta illud Joan. j. Erat lux vera que illuminat oēm hoiem venientē in hūc mundū. Sexto sicut sol p radiū splendoris ⁊ p calorez oia operat ⁊ in oia suam virtutem influit. ita deus p filiū ⁊ spūmsanctū oia operatur ⁊ in omnib; suā ꝑtutez influxit ⁊ infudit. q: indiuisa sunt opa trinitatis: vt dicit August. de ꝑse. di. ij. c. Dis mirabiliter ergo trinitatis vestigiū resultat in sole. ¶ Quartū mediū est p operatiōes ꝑtuales. Per effectus em̄ ⁊ virtutes deuenim⁹ in cognitionē esse: sic p opatiōes ⁊ effectus quas in nobis sacratissima trinitas operatur. cognoscim⁹ hoc quarto modo ipsi⁹ mysteriū. Licet aūt multe ⁊ pene infinite sint opationes eius in nobis: tm̄ in p̄senti sermone tres tm̄ referam p̄ devotarū personaruz excitatione.

Prima opatio eius in nobis est quare aiam vivificat seu iustificat

Secunda operatio eius est quia aiam fortificat

Tertia operatio eius est: quia animam glorificat.

¶ Prima g̃ opatio ⁊c. Anima em̄ p peccatū mortificat. Ja. ij. Peccatū cū cōsummatū fuerit: generat mortē. Quādo aut̄ petr̄m sibi dimittit aia vivificat: de morte ad vitam. i. de morte petr̄i ad vitaz gratie. De qua dicit dūs Jo. xi. Qui credit in me etiā si mortu⁹ fuerit viuet. A nullo autez potest aia vivificari p modū auctoritatis: nisi ab ipsa sanctissima trinitate. Et in signum hui⁹: qm̄ christus misit apl̄os p vniuersum mundū ad p̄dicandum: dixit eis. Euntes docete oēs gentes: batizātes eos in noīe patris ⁊ filij ⁊ spūssancti. Mat. vlti. In baptismo g̃ ponit invocatio trinitatis: que est de essentia baptismi: vt dicunt Theologi in. iij. senten. Et canonistę in c. j. de baptismo: ad insinuandū q ipsa trinitas auctoritative petā remittens aiam vivificat: licz ꝯcurrat meritū passiōis Jesu christi: iuxta illud. Justificati gratis p gr̃am ipsi⁹/ et p redemptionē: q̃ est in chr̃o Jesu. Ro. iij. Sic ⁊ i penitētie sacrāmēto q̃n absoluit ꝯfitens: ponit in absolutione invocatio trinitatis. Un̄ dic cōfessor. Ego te absoluo. In noīe patris ⁊ filij ⁊ spūssti licz invocatio trinitatis in h̄ sacramēto n̄ sit de essentia formę sacramenti/ sic in baptismo: et rationez differēt: q: nō primet ad ꝓpositū nostrū: causa brevitatis omitto.

¶ Scōa opatio trinitatis in nobis ē: qa aia fortificat in bello spūali. Nihil est em̄ p quod sic fortificet aia/ p̄sertim ꝑtra diabolū: sic invocatio trinitatis: quę nō solū verbo: sed etiā signo crucis invocam⁹. Huius exēplū habem⁹ in Chananea: ō qua hodie in euāgelio legit. Nā orauit christū dicens. Miserere mei fili David: filia mea male a demonio vexatur. Mat. xv. Questio est hic: quare Chananea n̄ vocavit eū filium dei: Hoc em̄ videbat efficaci⁹. q: p⁹ pōt christ⁹ ꝑsm q est fili⁹ dei/ q̃ ꝑsm qō est filius David. Ratio hec n̄ ē sine mysterio Nā legit de David: q: vicit Goliath cum quinq; lapidib;/ ⁊ cum baculo pastorali/ ⁊ cū pera ⁊ funda: iaciens in eū triplicē lapidem: sicut dic Ogr̃ in hist̄ijs. Et legit j. Reg. vij. Dic hist̄iā. Quid p Goliath nisi diabolus designat? Interpr̄at em̄ Galioth transmigrās. Ipse em̄ diabolus trāsmigravit de celo ad infernū p superbiam suam. Per tres lapides intelliguntur tres persone sc̄te trinitatis: que ponunt primo in pera. i. in corde. ⁊ postea in funda. i. in ore invocando trinitatē auxiliū: ⁊ hoc mō dr̄ David. i. diabolus vincit. per baculū intelligit crux chr̃i: cū q̃ debem⁹ nos signare

gñ̄ inuocam⁹ trinitatē faciendo crucē nob⁹/ z dicendo. In nōe p̄is z filij z ſpiri⁹/ tuſſcti. Dic quo debeat fieri crux: qz multi errāt i hoc. Propk̄ g̃ hoc dixit: fili Dauid q̄ſi diceret. Sic Dauid vicit Goliath q̄ figurabat diabolū: ſic da mihi gr̄az dñe: vt diabol⁹ vincak nūc/ z expellak a filia mea. Pater g̃ ſcā opatio trinitatz. Jō dr ipſa trinitas de viro bono. Clamabit ad me et ego ex. eū. cū. ip. ſ. zc. p̄s. xc. Jtē alibi. Jmmola dō ſacrificiū laudis: z redde altiſſi. vota tua. Et inuocabis me i die tribulationis: eruā te z honorificabis me. Dlti in hoc certamine ſuccūbunt: qz trinitatz auxiliū inuocare aut obliuiſcunk/ aut negli/ gūt. z iō inuocetis ipaz. ¶ Tertia opatio trinitatis ē: qz aiam glificat. Nā poſt mortē aia clare intuek trinitatē ipſaz: in cuius viſiōe aia glificak: z a q̄libz p̄ſona trinitatz aia recipit magnā gl̄iaz. Nā a p̄ſona p̄is recipit potentia/ q̄ quecūq̄ aia vult p̄r: vñ p̄r dici ops. Sic em̄ bri dicunk dñ̄ ſpti/ patione: iuxta illud. Ego dixi dñ̄ eſtis zc. ſic z dicunk oipotētes. Nā ſi apl's dū eſſz in hac vita mortali dixit. Oia poſſum in eo q̄ me ꝛfortat. Phil. iij. quāto magis h̄ cōperit aie q̄ hz britudine in re? Vñ p̄r pl⁹ aia brā g̃ oēs demones ſūt. Scdo a p̄ſona filij ſequit aia mirabilē ſapiaz: q̄ oia cognoſcit q̄ntū ad ſuā gl̄iam ptinet. Vide b. Tho. p̄te. j. q. xij. ar. viij. Et. q. lxxix. arti. ij. Vñ aia ſepata pueri baptizati pl⁹ ſcit de naturalib⁹ z ſupnaturalib⁹ etiā diuiniſ q̄ oēs phi z theologi q̄ vnq̄ in h̄ mōo fuerūt. Vñ Greg. in. iij. dialo. Quid eſt qō videāt: q̄ videntē oia vident? Tertio recipit ania a ſpūſcto mirabilē charitatē q̄ ardentiſſime z pfectiſſime diligit deū ſup ſeipſuz: z primū ſic ſeipm. Jbi em̄ pfecte iſta duo p̄cepta charitatz implenk. p̄s. Te decet hymn⁹ de⁹ in ſion: z tibi reddek vo tū in hierlm. Vñ aia brā philocapta ō ōo ſp laudat ipm vnū in trinitate/ z trinuz in vnitate. Hoc fuit reuelatū Eſaie: q̄ dic̄ q̄ vidit ſeraphin q̄ clamabāt: ſcūs ſcūs ſcūs ſanctus dñs de⁹ exercituū: plena eſt oīs terra gl̄ia ei⁹. Eſa. vj. Et pari rōne idē ē ō alijs angelicis z aiab⁹: q̄ ſp laudāt ipam trinitatē q̄ inuik dū ter ſcūs noiak. Et dū dic̄: dñs de⁹ in ſingulari: vnitas eſſentie deſignak. Jpſuz g̃ deū vnum z trinū ſp ſancti glorificāt: iuxta illud. p̄s. Bti q̄ habitant in domo tuā dñe: in ſe. ſe. l. re. Ō nob cōcedat ipſa trinitas. Amen.

¶ De mundi creatiōe ac eius fine. Sermo. XI.

Edes tua te ſaluū fecit. Lu. xviij. Dicto ſupra de ſcdo articulo fidei ptinente ad diuinitatē: vicz de p̄ſonaz diuinarū trinitate: ſeq̄k mō p̄dicare de tertio articulo: vicz de opatiōe ipſi⁹ trinitatz. De opatiōe dico nature q̄ ē creatio mōi. De q̄ dr in ſymbolo aplico. Creatorē celi z r̄re: quē poſuit ēt b. Petr⁹ apl's. Jn q̄ habem⁹ materiā partim ſpeculatiuā: z partim mora/ lē. Salutek ꝑgo Maria zc. Pro fundamento ſmonis in q̄ agit de creatōe: oritur de ipſa creatiōe theologicalis queſtio.

¶ Querit. Utrū vnicū ſummū p̄ncipiuz ō nihilo creaturā ꝑduxerit. Arguit q̄ nō. Si em̄ illud vnicū p̄ncipiū ꝑduxerit res/ aut actōe antiqua aut noua. Sed nec ſic: nec ſic, igit̄. Maior ptz ex diuiſiōe ſufficiēter: ſed ꝓbak minor. Probatur ꝑmo q̄ nō antiq̄: qz tunc ab eterno res fuiſſent ꝑduce implicat nempe ꝛtradictionē q̄ alicq̄s aliq̄d agat: z nihil ſit actuz z q̄ ſit actio et nihil agak q̄ etiā nō agat noua actōe. Probak: qz tūc mutarek ō nō actōe in actōez nec pōt eſſe fuga ad creaturā cū non habe at actionē: ſed paſſionē. igit̄. Jn oppoſitū habek i ſymbolo: Credo in vnuz deū: ecce vnitas principij. factorē. i. creatorem: q̄ ad aliud ſcz de nihilo: celi z terre: viſibilium oim z inuiſibilium: quo ad ꝑducibile: igit̄ vnicū ſummū p̄ncipiū de nihilo creaturā ꝑduxit: z ſic q̄ſtio manet ꝓ vtraq̄ parte dubia. Ad q̄ſtionē reſpondēdum eſt ſm mg̃m Guillermū vorrilonē ſup. j. ſenten. arti. ij. per tres concluſiōes.

Prima eſt de ſummo p̄ncipio
Scda ē de rer⁹ creatōe: ab iſto p̄ncipio
Tertia de nihilo quō ſe habeat ad res.

¶ Pria igit̄ hec eſt: viſibiliū z inuiſibiliū/ vnicū ē p̄ncipiū ſummū: z finis vnicus: q̄ō ptz quo ad p̄mā ptem: oīs m̄kitudo reducit̄ ad vnū q̄ ē ſupra illā m̄kitudinē. Sz viſibilia z inuiſibilia quandā exaggerant

multitudinē:igīt ad vnum debent reduci
principiū:igīt.quantū ad scōaz premiscon
clusiōis ptz:in q̄ dz q etiā oim rex est fi
nis vnic⁹:qz sūmū bonū:z finis vltimus
sūt idē:qz ait Arist.ij.meta.Qui tollit rō
nē finis/tollit rōnē boni. Sz vnicū ē sum
mū bonū. Arz.v.topi.qōp supabūdātiaz
dz vni soli ꝓuenit:igīt vnic⁹ oim extat fi
nis.s.vlti⁹.igīt.Scōa cōclusio: a pncipio
ab eterno ꝓductiuo non extat p etno crea
tura ꝓducibilis. Pria ps ꝓbat:qz ab eter
no de⁹ est oipotēs:sz oipotētia sua ꝓducit
creaturas.igīt. Scōa pars ptz sic:nulluz
implicās ꝯtradictionē ē factibile. Sz crea
turā fuisse ab eterno est hmōi.igīt.z sic de
alijs. Tertia cōclusio est de nihilo quō ad
res se habeat:z est hec. Sic ab exordio de
nihilo de⁹ res ꝓdere potuit:vt de materia
alique nūc ꝓducank. Prima ꝓclusiōis ps
pz:quāto aliq̄d agens est potēti⁹ z pfecti
us/tāto min⁹ req̄rit adiutoziū ñ in sua opa
tione:sed de⁹ est agēs potentissimū:iō po
tuit nullo alio adiutorio vl adiuuante de
nihilo aliq̄d ꝓducere:qđ est factū in reruz
creatiōe.igīt zc. Et ad argumentū dz.s.ad
minorē q agit ex pte sui/actiōe antiqua et
eterna:qz sua volitiōe q̄ ipse est:nec tamē
oportet effectū esse eternū:qz licz agat ab
eterno/nō tñ ꝑ eterno:sed ꝑ tpe effect⁹ ꝓ
ducendi sūt:sic̄ volitiōe hodierna:cras q̄s
vult ire ad missam z dum dz:quō pōt esse
actio si nihil agit:dico q sit ꝓductio i esse
volito z sufficit qđ credere debem⁹ si sal
uari velim⁹:iuxta ꝓba passumpta. Fides
tua. Pro cōplemēto ꝺmōis considerāda
sunt duo pncipalia puncta

Prio de pncipali mōi creatiōe
Scōo de finali mōi terminatiōe

¶ Circa ꝑmū notādū q qz circa mōi cre
ationē diuersi diuersos errores habuerūt:
vt ꝟitas eluceſceret opus fuit reuelatione
diuia:qz vbi m'titudo diuersarū opinio
nū ibi ꝓfusio. Et iō spūssciūs Hoysen do
no ꝓphetie illustrās: sic per os ei⁹ de mōi
creatiōe loq̄t. In pncipio creauit de⁹ ce
lū z trā zc.Geñ.j. In q̄b q̄dē ꝟbis q̄rtuz
oz tollunt errores. Quidā em̄ mōz ab et
no ponebāt:z hui⁹ opiniōis fuit Aristo.
Et hec opio reprobat aucitate dei dicēt.
In pncipio.s.tpis:ꝑ qđ clare ꝓbat:q pn
cipiū mūd⁹ habuit:g̃ ñ ab etno fuit. Qđ
aūt dz in pncipio tpis mōz creatū: nō itel
ligas q̄ſ pncipiū tpis sit mēsura creatiōis.
Rō:qz ſi sic esset:tps fuisset creatū añ mū
dū:qđ iplicat ꝺdictionē. Q:ꝑ mōm intel
ligi⁹ vniūſitatē creaturaꝝ:int̄ q̄s ēt tēp⁹
ꝓutak Prekeatps ē mēsura mot⁹ ꝑmi mo
bil' fm pri⁹ z poster⁹. g̃ ñ fuit tps añ ꝑmū
mobile:qđ ē celū crystallinū ñ g̃ intelligas
q pncipiū tpis sit mēsura creatiōis:sz da
simul cū tpe celuz z tra creata sūt. Quat
tuor ei ponunk sil' creata sez celū empyreū
natura angelica/materia corpalis q̄ noie
tre intelligik:z tēp⁹. Hic nota.b.Tho.ꝑ.
j.q.xlvj.ar.iij. Dic̄ añ rabbi Moyses:q
bis ꝑbis:q posuerūt mōz eternū/accidit sic
puero:q mox natus ponerek in insula/vbi
nūq̄ vidisset ꝑgnante mkierē vel puer na
sci. Iste tak si sibi dicerek:quō puer ꝺcipit
ꝑ tēp⁹ mozak i vtero mris/z postea nascit
in mōo:nullo mō vellet credere:sz videret
sibi ipossibile:qz nūq̄ vidit hoc. Iste q̄dz
stult⁹ esz z ꝓteru⁹ z durus:q iō nō vellet
credere:qz nūq̄ vidit rale q̄d. Vlra ei ñ
videm⁹:z tñ credim⁹. Sic illi ꝑbi antiq q
nō viderūt exēplū in aliq̄ creatura/q tota
de nouo incipiat esse:putauerūt res sic ſp
fuisse. Et iō stultos appellat eos apostol⁹
Ro.j.dicēs. Dicētes ſe cē sapientes stulti fa
cti sūt. ¶ Vltra ēt aucitatē diuinā ad rei
ꝑbationē opiniōis ꝓdicte:etiā nāles rōes
nō desūt. Pro q̄z euidētia ꝑiunx onēda sūt
tria:vicz. Primū ē q ipossibile ē ifinitū ꝑ
trāsiri:qz qđ ptrāsiri pt ifinitū ñ ē. Scōm
ē:qz ifinito nō pt addi:qz oē illd cui aliq̄d
addi vel modicū pt: finitū ē. Tertiū ē:qđ
ifinito ñ pt ee aliq̄d maius:qz ſi aliq̄d ma
ius essz:vel ēt ee possz:necario essz finitū.
His ita suppositis ꝑ se notis:sic procedit ad
rōes. Pria rō ē ista. Si mūd⁹ essz eternus
nec pncipiū habuisset cū ꝓstet/q mūd⁹ nō
fuerit sine diebꝫ z noctib⁹. q̄ro vtrū hūc di
em i q̄ nūc sum⁹ ifiniti dies ꝓcesserint:
nō:g̃ est dare aliquē ꝑmū die:z sic mūdus
necario incepit q̄ nūq̄ extitit sine die. Si
āt dies ifiniti die istū ꝓcesserint:cum iuxta
suppositionē ꝑmā ifinita sit ipossibile per
trāsire:ipossibile fuit quentre ad ꝑns hūc
die:sz quentū ē. g̃ nō ꝓcesserūt ifiniti dies
hūc die g̃ necariū ē ponere aliquē ꝑmū di
em:z ꝓnt mūd⁹ incepit. Item Si intrā
suppositionē scōaz ifinito ñ pt addi aliq̄d

ḡ si hunc diē pñtem infiniti dies p̄cesserūt
null⁹ ali⁹ dies posset illis addi: sz sp dies
addik diei, ḡ illi nō sūt infiniti. Tertia rō
est: qz si mūd⁹ esset etern⁹/ seqrek q in cau/
sis efficientib⁹ sit p̄cedere in infinitū si ge/
neratio fuit sp qō oportz dicere mōdo sp ex
istente. Nā cā filij est p̄z: z hui⁹ ali⁹. Et sic
in infinitū p̄cedik: qō ē incōueniēs. Quar
tarō: qz si mūd⁹ esset etern⁹: cū mūd⁹ sine
hoie fuerit: qz vt pbs ōr. Plantz z aialib⁹
sp plen⁹ fuit: ḡ infiniti hoies fuerūt i mū/
do. ḡ infinite aie. sed q̄t fuerūt tot mō sūt
aiecū immortales sint. ḡ aie sūt infinite actu
q est impossibile cū infinitas nulli cōueniat
creature. Et cū ēt videam⁹ q aiaꝭ p̄teritz
addank etiā aie tota die: cū tñ sit impossibile
aliq̄d addere infinito: ḡ nō sūt aie infinite
z ꝯsequēs hoies infiniti, ḡ necario ē ponere ho
minē primū: z ꝯsequēs mōz habuisse p̄ncipiū.

Quita rō sumik ex fine diue volūtatz. Fi
nis ei diue volūtatz i rez pductōe ē bōitas
increātū p creata mānifestak diuina bōitas et
p̄fōis iuxta illō Proū. xvj. Vniūsa p̄pter semet
ipsum operat⁹ est de⁹. Potissime aūt mani/
festak diuina bonitas p h̄: q res alie p̄ter
ipm nō sp fuerūt. Et h̄ em oñdik mānifeste
q res alie p̄ter ipm ab ipo esse hūt: qz ñ sp
fuerūt: oñdik etiā q nō agit p necitatē na/
ture: z q virt⁹ sua ē infinita in agēdo. Hoc
em ꝯueniētissimū fuit diuine bonitati: vt
rebꝫ creatis p̄ncipiū duratiōis daret. Est
aūt notādū, q sic ponit b. Tho. ij. ꝯ gē. c.
xxvij. p̄dicte rōnes nō de necitate conclu
dūt: licz pbabilitatē habeāt. Vñ mūdum
habuisse p̄ncipiū z nō sp fuisse: tenek sola
fide: z demōstratiue pbari nō p̄t: vt ēt po
nit b. Tho. par. j. q. xlvj. ark. ij. Predictas
aūt rōnes recitare in p̄dicatiōe: p̄dicatoris
arbitrio derelinq̄. Ptz ḡ primus error Ari/
sto. ponēs mōm etnū/ aucitate diua repro
bat⁹. ¶ Quidā aūt z scōs ponebāt mōm
q̄dē factū: sz habuisse materiale p̄ncipiuz.
z ꝯsequēs nō esse de nihilo. Ista positio videk
fuisse olim antiq̄z philosophoꝝ paganoꝝ: q̄ igno
rauerūt creatiōne dicētes/ q ex nihilo ni/
hil fit. Vñ z Plato in Timeo quē libz ō
stitutiōe mūdi ꝯscripsit: dik deū illo ope
terrā p̄mo ignemq̄z iunxisse: vt refert Au
gu. viij de ci. dei. Nō dik ḡ deū creasse: sz
iunxisse terrā z ignē: p quē intelligik celū.
Et ista positio erronea p̄bak auctoritate
diuina: cū dz: Creauit. Gen. j. Creare em
vt dic Glo. est ex nihilo aliq̄d facere. Ista
aūt p̄positio ex/ nō designat cām materia
lē: sz ordinē tm. Sic cū dz: ex mane fit me/
ridies. i. post mane: vt nota. b. Tho. p̄te. ſ.
q. xlv. ar. j. ad tertiū. ¶ Quidā z tertio di
cebāt cōrpalia creata esse a deo mediantī
bus creaturis spūalib⁹. i. angelis. Et ad h̄
refellendū: dic scriptura. De⁹. Gen. j. So
lius em dei p̄priū est creare: nec pōt alicui
creature ꝯuenire: nec virtute p̄pria: nec in
strumentaliter. Cum creatio nō sit ex ali
quo p̄supposito qō possit dispōi p actiōez
instrumentalis agentz: ſm b. Tho. p̄te. j. q.
xlv. ar. v. z. q. lxv. ar. iij. Vñ ad hanc positi
onē reprobandā exponitur etiam alio mo
do in principio. i. ante omnia: ſm b. Tho.
parte. j. q. xlvj. ar. iij. ¶ Quidā etiā z q̄r/
to posuerūt duo creatiōis principia: vnuz
sz summū bonū. z aliud summe malum:
z isti fuerunt Manichei dicētes incorru/
ptibilia esse a bono principio: sed corrupti
bilia a principio malo. Et ad hoc excludē
dum dicit scriptura. In principio creauit
deus celum z terram. Et sic etiam dic ar/
ticulus fidei: Creatorem celi et terre. Et
clarius in symbolo Niceno dicit. Factorē
celi z terre visibiliū omniū et inuisibiliuz.
In quo verbo intelligik creatio angeloꝝ.
Qui oēs creati fuerūt in gratia: z quidaz
fuerunt in gratia ꝯfirmati: qō notak: cum
dicit scriptura. q facta est lux: z diuisit de/
us lucem a tenebris: vt ponit Aug. de ci.
dei. lib. xj. c. xix. Ad dictū etiā erroꝝem re/
fellendū. exponik tertio modo. In princi/
pio. i. in filio. Sicut em principium effe/
tiuum appropriatur patri p̄pter potenti
am: ita principium exemplare appropriak
filio p̄pter sapientiā: vt sicut dicik in. ps.
ciij. Omnia in sapientia fecisti impleta ē
terra possessione tua: ita intelligak deum
omnia in principio fecisse. i. in filio: ſm illꝫ
lud Apli. Col. j. In ipso sz filio condita
sunt vniuersa. Hec ponit b. Tho. parte. j.
q. xlvj. ar. iij. Et pz primū punctū de mōi
p̄maria creatiōe. Quō aūt fuerit creatus
videbitur sermone sequenti. ¶ Scōm er/
go punctū est videre de finali mōi termi/
natione siue resolutiōe. Vbi notādū q sz
p certo sciri ñ possit qñ mōi finis aduene/
rit: qz h̄ē de secretis diuine volūtatz: adeo vt

nec aplis voluerit reuelare dicēs eis. Nō est vestrū nosse tpa vel momēta/q̄ pat̄ posuit in sua ptāte ꝛc. Actꝝ.j. Plus etiā dic̄ chr̄s. Hat.xxiij. De die autē illo ꝛ hora nemo scit: nec angeli in celo/neq̄ filiꝰ/nisi pater solus. Et q̄ videt q̄ etiā filiꝰ dei nesciat finē mōi. Ꝺō intelligo sic: vt reueler aliis. Nihilominꝰ ex quibusdā cōiecturis ꝛ signis: possumꝰ suspicari ꝛ psumere q̄ primus sit finis mūdi. Ꝺ apparet per q̄nq̄ signa instar hois morituri de primo. Vñ potest dicere mūdꝰ. Tempꝰ mee resolutionis instat. Signa aūt sunt ista.

Primū signū/est tpalis decrepitas.
Scōm signū/est toralis frigiditas.
Tertiū signū/est gnalis infirmitas.
Quartū signū/est sensual' obscuritas.
Quintū signū/est cibalis respuitas.

¶ Primū g̃ signū: est tpalis decrepitas. Decrepitas aūt est vltia etas hois: q̄ incipit.lxx.anno. in q̄ etate qn̄ hō est ꝓstitutꝰ certum signū est future/prime mortis: iuxta illō Apli. Ꝺ aūt antiquat ꝛ senescit: ꝓpe interitū est. Heb.viij. Modo videamus in q̄ etate mundꝰ est. Sancti doctores diuidūt totū tempꝰ duratiōis mundi in septē etates: in silitudinē etatꝫ homis.

Prima etas hois est infantia: ꝛ durat vsq̄ ad septēnium: in qua etate hō nihil cognoscit: qz infantilis etas quicq̄d videt ignorat.l.vnica.C.de fal.mo. In hac ergo etate fuit mundꝰ ab Adam vsq̄ ad Noe. Dicit aūt Aug.xv.de ciui.dei.c.xxj. q̄ ab Adam vsq̄ ad diluuiū cōputant anni ꝑz codices nr̄os.ij.mil.lxij. Scōm hebreos autē.mil.dc.lvj. In qua etate mūdus sic infans nullā cognitionē habebat traditā sibi a lege scripta diuia vel būana: qz solū ꝑm legē nālem viuebāt homies. Scōa etas hois est puericia: que durat a septez annis vsq̄.xiij.in masculo.ꝛ.xij.in femina. In qua etate homo est purus in malicia ꝛ pceris luxurie: vt in.ca.j. De delictis puerorꝫ. In hac etate fuit mūdꝰ a Noe vsq̄ ad Abraam: qz tūc mūdus fuit purificatꝰ a deo p aquas diluuij. Et Aug.xvj. ꝺ ciui.dei.c.x.ꝛ colligit ex scptura/q̄ a diluuio vsq̄ ad Abraā: fuerūt ānī.mil.lxxx. ꝑm vulgatā editionē hoc est.lxx.interptuz in hebreis autē codicib⁹ longe pauciores ānos ḡbibent inueniri: de q̄b⁹ rōnem aut nullā/aut difficillimā reddāt. Hec Aug.

Tertia etas est adolescētia: q̄ durat a xiij.annis vsq̄ ad.xxv. In q̄ etate hō crescit in cognitōe. In hac etate fuit mūdus ab Abraā vsq̄ ad Moysen. Qz crescebāt hoies in cognitiōes dei: pertim Abraaz q̄ loquebat cum deo ꝛc. Quarta etas est iuuēt⁹a.xxv.vsq̄.xl. In hac etate fuit mūdus a Moyse vsq̄ ad Dauid. Quinta eras est virilitas a.xl.anno vsq̄ ad.l. In q̄ hō est in sua pfecta fortitudine et vigore. In hac etate fuit mūdꝰ a Dauid: vsq̄ ad transmigrationē babylonis. Sexta etas homis est senectꝰa.l.anno vsq̄ ad.lxx. In hac etate fuit mundꝰ a transmigratiōe babylonis vsq̄ ad chm̄. Septima etas hois est decrepitas a.lxx.āno vsq̄ ad finē vite. In hac etate est mūdꝰ mō: vsq̄ ad finē. ḡ mundꝰ est in vltima etate. j. Eoī.ij. Nos sumꝰ in q̄s fines seculoꝝ deuenerūt. Et.j. Jo.ij. Filioli mei nouissima hora ē. Sicut ḡ qn̄ hō diu vixit in decrepita etate: statim arguit q̄ cito morietur: sic de mōdo p̄t argui: q̄ in hac vltia etate tā durauit p.mil.cccclxvj.annos: ex h̄ arguit q̄ finis mōi cito erit. Jō Apls.j. Eoī.vij. Hoc tractꝫ dico vob frēs. Tēpus breue est. Et infra. Preterit em̄ figura hui⁹ mōi. Et sic ptz primū. ¶ Scōm signū: est toralis frigiditas. Qn̄ em̄ hō pdit caloꝛ ñalē: ꝛ medicꝰ tangit eū: ꝛ nullū caloꝛ sentit i eo: ꝺt factū est. Jste est mortuꝰ. Et q̄ius h̄ pbat experientia: tñ adhuc est aucroritas de Dauid: morti primo.iij.Re.j. Et rex Dauid senuerat habebatq̄ etatꝫ plimos dies: cunq̄ operirek vestiby nō calefiebat. Modo videmꝰ si iste mōs est calidꝰ calore charitatꝫ erga deū ꝛ primū vel frigidꝰ. Antiqtꝰ hoies erāt calidi caloꝛe charitatꝫ erga deū: qz qn̄ de mane surgebāt ꝺ lecto: statim postq̄ erāt induti genib⁹ flectis/vir i vno angulo/ꝛ vxor in alio: ꝛ filij in alijs deū orabāt deuote/ꝛ mō nihil. Jtē antiqtus deuote audiebāt missaz q̄tidie: modo aūt nō audiunt etiā dñicis nec festis: nisi pauci: ꝓtra.c.Missas. de ꝓse.dis.j. Et qn̄ audiūt missas vel officia, loquūt de negotiatiōib⁹ ꝛ tpalib⁹: ꝓtra.c. Decet domum dei. de imu.ec.li.vj. Sic de vesp̄is cōpletorio: ꝛ alijs horis canonicꝫ. Dic vt exprobdit audiētib⁹. Jtē dic defectu ꝓfessiōis an-

nue. Ite cōmunicōis: q̄ antiq̄t⁹ cū mag̃ fer uore fiebat q̄tidie: postmodū alit⁊c. Vñ ifra. pte. v. ⁊ omitte. vel dic vt ibi. Ite dic de defectu ieiunio⁹: ⁊ p̄cipue. xl. ℈. c. q̄dra gesima. de pse. di. v. Ite de defectu obſuā tie festo⁹: vt expedit⁊c. Ite de caloze cha ritatis erga primū. Antiq̄t⁹ si mercato⁹ vel aliq̄s al i⁹ veniſſet ad pauptatez: ſtari alij iuuabāt eū. Vñ aūt si poſſent euelle rent ſibi pellē. Ite antiq̄t⁹: ſi diues vidiſ ſet agrū alteri⁹ vel vineā inculraz q̄rebat cāz. ⁊ si reſpōdebak et ꝓpter pauptatez⁊c. Tūc diues mutuabat ſibi pladū/pecuniā vel boues⁊c. Vñ aūt si paup ruſtic⁹ vel ali⁹ venit ad diuitē. tradetis mihi: q̄ vult talia dare dic ſcribetis. xij. p. x. in iſtrume to⁊c. vel detis mihi annuatim tm̄ lucruz ⁊ vocat vſurā cenſū⁊c. Ite antiq̄t⁹ qñ di ues videbat viduā iuuenē adultam: pete bat a pte q̄re nō datis ſibi virū: Cui si re ſpondebak ꝓt pauptatē: tunc ille mutua bat libent ⁊ grat ⁊ ſine vſura de ſuo⁊c. Iz mō qñ diues videt puellā pauperez mit tit ſibi lenoniſſez dicēs. Si vult loq̄ mecū dabo ſibi tunicā. Ite olim mercatozes vē debant ſine fraude/ſine piurio/ſine vſura ꝓpter tps ꝓceſſum ſolutiōi. Vñ aūt ꝓtra. Dic de patiētia/de māſuetudine/ō remiſ ſōe offenſaz/de hūilitate. ⁊ aliꝭ ꝓrutibuſ q̄tūc erant apō chr̄ianos. Dic vt expedit. Ptz ℊ quō iſte mūd⁹ eſt frigid⁹ ō charita te: ⁊ ꝑñ eſt ꝓpe terminū ⁊ finē. Jō ōt dñs Qm̄ ſupabudabit iniq̄tas: refrigeſcet cha ritas multoz. Et ſubdit. Et tūc veniet cō ſūmatio. Mat. xxiij. ℊ mūd⁹ pōt dicere. Temp⁹ mee reſolutiōis iſtat. j. Tim. iij.

¶ Tertiū ſignū ē generalis infirmitas. qñ plona ſolū patit in vno mēbzo: ñ ꝓt arguī: q̄ cito mozieꝭ: iz qñ infirmatur generaliꝭ ꝓ totū cop⁹: tūc dī. Pro certo ꝓpinquus ē morti. Vñ videam⁹ ſi mūd⁹ infirmat i oi bus mēbris. Et certe pōt de eo dici illud Eſa. j. Qm̄e caput languidū: ⁊ oē coz me rens: a planta pedis vſq̄ ad verticē nō eſt in eo ſanitas. Incipiam⁹ ℊ a capite. i. a ſta tu platoꝝ. Antiq̄tus coacti trahebant ad epiſcopatū: ſciētes q̄ pleroſq̄ ē reddere rō nē de aiab⁹ ſubditoꝝ: cū magnuz onus ſit reddere rōnē de aīa ꝓpria. ⁊ ſic ō iure diui no⁊ dñano. Heb. v. Nec q̄ſq̄ ſumat ſibi honoꝛē: iz q̄ vocat a deo tāq̄ Aaron. Ad idem hac exēplū Hoyſi. viij. q. j. In ſcīp turis. Et. L. de epi. ⁊ cle. l. Si quēq̄. vbi dz. Si quēq̄ vel in hac vibe regia vel in cete ris ꝓincijs q̄ in toto oꝛbe diffuſe ſunt ad epiſcopat⁹ gradū ꝓuehi deo auctoze cōti gerit/puris hoim mentib⁹ electiōis/ſcien tia nuda/ſyncero oim iudicio ꝓferak. Ne mo gradū ſacerdocij precij venalitate mer cek: quātū q̄ſq̄ mereak: nō q̄ntū dare ſuffi ciat eſtimek. Profecto em̄ q̄s locus ru⁹ et q̄ cā poterit eſſe excuſata ſi veneranda dei templa pecunijs expugnenk: quē mur in tegritaz: aut vallum fidei puidebimus: ſi auri ſacra fames penetralia venerāda ꝓſer pit: Quod deniq̄ cautū eſſe poterit aut ſe curū: ſi ſctitas incoꝛrupta coꝛrumpik: Cel ſet altaribꝰ iminere ꝓphanus ardoꝛ auari tie: ⁊ a ſacris adytis repellak flagitiū pia cula re. Ita caſtus ⁊ humik nr̄is tpib⁹ eli gak ep̄s: vt locozū q̄cūq̄ puenerit/oia vi re ꝓprie integritate purificet. Non precio: ſed p̄cib⁹ oꝛdinek antiſtes. Tm̄ ab ambitu dz eſſe ſepoſit⁹: vt q̄rak cogend⁹/rogatus recedat/inuitat⁹ effugiat: ſola illi neceſſi tas ſuffragek excuſanti. Profecto em̄ indi gnus ē ſacerdotio/niſi fuerit oꝛdinat⁹ in uit⁹. Cū ſane quiſq̄s hanc ſctāz⁊ venerā dā antiſtitz ſedez pecunie interuētu ſubiſſe aut ſi quis vt altez eligeret vel oꝛdinaret aliq̄d accepiſſe deregik: ad iſtar publici cri minis⁊ leſe maieſtat⁊ accuſatiōe ꝓpoſita/ a gradu ſacerdocij retrahak. Nec h̄ ſolū de incepſi honoꝛe ꝓuari/iz ꝓpetua q̄q̄ ifamia damnari decernim⁹: vt quos facinus par coinq̄nat⁊ equat vtroſq̄ ſilis pena comi tek. Sed mō nihil curant ō aiab⁹: iz ō red ditib⁹/⁊ imergunt ſe ꝓlaturis ſic̄ poꝛc⁹ i lu tū: ⁊ emunt ſibi ep̄atus. imo infernuz ma gno precio: cū tñ paradiſuz mīto minoꝛi p̄ cio emere poſſent. Et tot pompas faciūt q̄ nō ſufficiūt reddit⁹. Et iō opeꝛtz eos ex toꝛ̄re. Vñ q̄dā ꝓlati faciūt coloꝛate ſub ꝓtextu pietatis: dicētes q̄ ſūt patres pau perū: ⁊ volunt erogare male ablata incer ta⁊ exeq̄ teſtamēta⁊c. ⁊ imburſāt ſibi⁊c. Pores ēt latius te extēdere ō ſingul⁊ pctis moꝛtalib⁹ p̄dicādo ⁊ inuehendo ℈ ꝓlatos in gñe. Aut em̄ nullū aut minimū exēplū poſſum⁹ ab eis de vita ꝓtuoſa recipe. Pri mo nāq̄ ñ de hūilitate: q̄ ſūt pleni faſtu ⁊ oī pompa. Contra qō Greg. c. di. Contra

morē. decorari pallio volum⁹: fortitan mo
ribꝫ indecori/cuꝫ tñ in ẽpali cernice nihil
splendidi⁹ fulgeat q̄ꝫ hūlitas. Nec de libe
ralitate: qz elemosynas non largiunt. imo
rapiunt q̄dq̄ pñt. Bñ curāt plati accipe
quartā de legatꝫ in testamēto relictis: sed
nō q̄ executōi mādent testamēta. Tertio
nec de castitate ꝛc. Quarto nec de charita
te. Quinto nec de abstinentia. Sexto nec
de iustitia: qz iudicāt fm fauorē ꝛ ptcula
res affectiōes ꝛ hmōi. Huiꝰ aūt iniq̄tatis
cā maxima: ẽ ingressus iniust⁹ ad platurā.
iuxta illud Leonis. j. q. j. Principat⁹. Dif
ficile ẽ inquit vt bono pgant exitu: que
malo sūt inchoata pncipio. Itē antiquit⁹
dñi tales cōtentabant de suis redditibꝫ ꝛ
vnicuiq̄ ministrabāt iustitiā: hoc tenētur
facere pncipes seculares. Vñ Hieo. xxiij
q. v. Regū est officiū p̄riū facere iudiciū
atq̄ iustitiā ꝛ liberare de manu calumnia
antiū vi oppressos: ꝛ pegrinis pupillos ꝛ
vidue q̄ facili⁹ opprimunt a potētibꝫ pbe
re auxiliū ꝛc. Itē debēt ecclias defendere
ꝰ infestos ꝛ hostes. Vñ Ysidor⁹: causa est
vi. vbi. s. Principes seculi nō nūq̄ intra ec
clesiā potestatis adepte culmina renēt: vt
p eandē potestatē disciplinā ecclīasticam
muniāt. Et infra. Sepe p regnum terre
nū celeste regnū pficit: vt q̄ intra eccl̄ias
positi cōtra fidez ꝛ cōtra disciplinā agūt
rigore principū cōterant. Vñ Prouer. xx
Misericordia ꝛ veritas custodiūt regem: ꝛ robo
rat clementia thron⁹ eius. Hō aūt dñi tē
porales sūt peiores q̄ꝫ latrones/raptores
ꝛc. Iō Esa. j. Principes tui infideles: so
cij furum. Oēs diligūt munera: sequunt
retributiōes pupillo nō iudicāt. ꝛ causa vi
due nō ingredit ad eos. Expone auctori
tatē. Itē religiosi antiq̄tus seruabāt cum
magno feruore sua vota et cerimonias ꝛc.
sed hodie nihil ꝛc. Item clerici olim dice
bāt maturinas ꝛc. sed hodie vel nō dicūt:
vel dicūt indeuotissime ꝛc. cōtra. c. Dolē
tes. de cele. miss. Et tenebāt castitatē. No
ta exēplū q̄d refert Greg. de illo sacerdote
q̄ existens in extremis dixit mulieri illi: q̄
apposuit aures ad os ꝛc. Tolle palea: qz
ignicul⁹ adhuc viuit. Et q̄ ptz: q̄ꝫ caste vi
uebāt antiq̄t⁹. Itē olim coniuges cū ma
gna pace viuebant ꝛc. sed hodie ꝛ. Item
olim instruebāt filios disciplinare bonos
mores ꝛc. sed hodie ꝛ ꝛc. Dic vt expedit.
Nota etiā ꝛ quēlibet artificem defectum
vniuscuiusq̄ specialiter ꝛ tra baratariā que
pene in q̄libet artifice inuenit: qz pmittūt
aliq̄d facere vel venire: ꝛ nihil faciunt ꝛc.
Et sic totus mūd⁹ in oibꝫ mēbris suis est
infirm⁹. Vnd Bernar. Necesse vt deuotio
a religiosis/custodia a platis/reuerētia a
subditꝫ/zelū a senibꝫ/lex a sacerdotibꝫ/iu
stitia a rectoribꝫ/eq̄tas a iudicibꝫ/vnitas
a ciuibꝫ/pietas a diuitibꝫ/veritas a mer
toribꝫ/ꝛ charitas a mōo. Fiat ḡ ratio. Si
infirmitas generalis est certū signū ꝛ mor
tis seu finis vite: ꝛ mūd⁹ est tot⁹ infirm⁹,
ḡ est prim⁹ fini suo. Et h notat figuratiue: sub aliꝫ tñ verbis. Lu. xj. Et sūt signa
in sole/luna/ꝛ stellis. Per solē intelligitur
status eccl̄iasticꝰ. Per lunā status dñoꝝ
tpaliū: vt in. c. Solite. ō maio. ꝛ obe. Per
stellas singli fideles: pīsertim illi q̄ alios
eruditūt: iuxta illud Dañ. xij. Qui ad iusti
tiā eruditūt plurimos: erunt q̄si stelle in p
petuas eternitates. Vide q̄ scripsi p̄hica se
cunda: in aduentu dñi. ¶ Quartū signuꝫ
ꝛc. Quādo cū p̄sona nec audit/nec vider
nec sentit odo. ē/ nec tactū ꝛc. signū ē mor
tis. Iō dixit Berzellay ad David. ij. Re
gū. xix. Nunq̄d vigent sensus mei ad dis
cernendū suauia ꝛ amara ꝛc. Modo videa
mus quō mūd⁹ iste nihil sentit de deo: iz
sentiat bñ iniurias ꝛc. Verbi gra. Si spi
na pungit pedē bñ sentis: sed q̄n vadis ad
diuinos: ꝛ lancea diaboli te trasueberat:
nihil sentis. Itē sentis pondus ḡd habes
sup humeros tuos: sed nō sentis pondus
pcti mortal sup aiam tuā. Bene illud sen
tiebat Dauid dicens. Q̄m iniq̄tates mee
supgresse sunt caput meū: ꝛ sic onus gra
ue grauate sūt sup me. Tu autem sentis
istud onus ꝛ istud pond⁹ post mortē: q̄n
pondus pcti demerget te ad infernū. Itē
q̄libet sentit punctura acus: iz mulier non
sentit punctura diaboli pungētis eam: q̄n
portat caudā vel aliq̄d vanū ꝛc. Itē sentit
q̄libet in stomacho supfluitatē cibi ꝛ cuo
mit: iz ñ sentit in stomacho aie supfluitatē
pctoꝝ. ḡ sentias ꝛ euome. Vomit⁹ ē/sen
sio pctoꝝ. Itē sentꝫ venenū in cibo: iz ñ sen
tis venenū odij ꝛ rancorꝫ i corde. Et sic ō
aliꝫ pctis p̄ dici: put expedit audientibus
Iō Apl's. Aialis hō nō pcipit ea que sūt

spirit⁹ dei.j. Cor.ij. Et.ps̄. Os habent et nō loquent: oculos hūt ⁊ nō videbūt: aures hūt ⁊ nō audiēt: nares hūt ⁊ nō odorabūt. Manꝰ hūt ⁊ nō palpabūt/ pedes hūt ⁊ nō ambulabūt: nō clamabūt in gutture suo. Jō pōt mūdꝰ dicere. Vel iberauerunt me: ꝛ nō dolui: traxerūt me ⁊ ego nō sensi. Prouerb. xxiij. ḡ finis mōi primus est.

¶ Quintū signū est: qñ infirmꝰ non vult recipe nec far/ nec ſrupū/ nec zuchar ⁊c. vel sī qñ recipit euomit. Dic. Factū ē. Ipse est mortuꝰ. Jō Dauid in.ps̄. xvj. Omnē escam abominata ē aia cor: ⁊ appropinquauerūt vsq; ad portas mortis. Sic in isto tā respuit cibꝫ vite spūalis ⁊ vite aie: q̄ est ꝓbū dei. Mar.iij. Nō i solo pane viuit hō: sz et oi ꝓbo quod ꝓcedit ex ore dei. Dic ḡ quō deꝰ ordinauit chr̄ianis scripturas sacras: scz ꝓphetar/ euāgelior/ epl'ar/ ⁊ doctor/ q̄ scripture sūt cibꝫ nutritiania in via dei. Sz hodie chr̄iani fastidiūt talē cibuz. scz tles scripturas: sz legūt libros gentiliū: scz Ciceronis/ Virgilij/ Ouidij/ Terētij/ ⁊c. Et rudes legunt historias Tristani et Lancilotī ⁊c. Sic les filijs israel: q̄ fastidiē tes mānā ꝺsiderabant cepas ⁊ allia: ⁊ cucumeres egypti: sic legit Nūe. xj. Jō Jsi/ do. xxxvj. ꝺi. Jō phibet chr̄iānis legere fi/ gmēta poetar: q: ꝓ oblectamēta fabular. mīū mentē excitāt ad incētiua libidinū. Nō em̄ solū thura offerēdo demonibꝫ imolat: sed et cor. dicta libenti⁹ capiēdo. Sūt enā aliq̄ q̄ audiūt ꝓbū dei: sz nihil faciunt cor. q̄ audiūt ⁊c. Dic vt expedit. Vel dic etiā quō cibꝫ vite est corꝰ chr̄i. De q̄ dns Jo. vj. Panis quē ego dabo: caro mea ē ꝓ mōi vita: sz mō fastidit mūdꝰ cibū istum Antichr̄us in ꝓncipio eccl'ie cōmunicabāt chr̄istiani oi die ab a liq̄ apl'o: q̄ celebrabat Act. ij. Erant aūt ꝓseuerātes in doctrina apl'or ⁊ cōmunione fractionis panis. Glo. i. eucharistie. Sz apli assumpti postq̄ sūt ad gloriā vite eterne incepit dim̄inui de/ uotio. Et iō fuit ordinatū vt solū diebus dñicis cōicarēt: sz q̄libet die darēt pan in signū colonis q̄tidiane. Deinde venerunt sci ꝓfessores q̄ videntes deuotionē dim̄i/ nui: ordinauerūt q̄ solū cōicarent in q̄ttu or vel trib⁹ festis anni: scz natalis/ pasce/ pentecostes: sic hz de ꝓse. di. iij. c. Et si nō frequenti⁹: sed darēt panis bñdict⁹ q̄libet die dominico in signū sctē cōionis. Deinde venit Jnno. papa tertiꝰ q̄ videns ꝓpter deuotionē plus minorarā ⁊ chr̄ianos multū indeuotos: fecit decretalē. Dis vtriusq; sexus. de pe. ⁊ re. in q̄ ordinauit q̄ q̄libet chr̄istianꝰ saltem semel in anno in pascate cōmunicaret: ⁊ hꝫ durat vsq; adhuc: sed tñ mūdꝰ respuit istū cibū: q: mlti ⁊ o quāti sūt q̄ in pascate nō cōicant: ⁊ si cōmunicāt statim inde ad duos vel tres dies euomunt istum cibū: redeundo ad pctā. Aliq̄ etiam sunt q̄ cum stomacho pleno flegmatibus pctōr istum cibum assumūt: ⁊ sic indigne assumētes iudiciū sibi manducāt ⁊ bibūt. j. Cor. x. Et quo habet signū q̄ mundus ꝓpinquus est morti. Jdeo Joan. vj. Amē amen dico vobis: nisi manducaueritis carnem filij hois ⁊ biberitis eꝰ sanguinē: nō habebit. vitam in vobis. Et idcirco possumus ꝓ oia que dicta sunt ꝓfecturare q̄ deus cito destruet mundū: cuius vt dictum est. de hꝫ nlla certitudo possit haberi. Amē

¶ De creatiōis mō. Ser. xii.

Fides tua te saluū fecit. Luc. xvij. Sequit hodie ꝑdicare de eodem tertio articulo. s. de creatione mundi que habet in symbolo apostolico: dum dicit. Creatorem celi ⁊ terre vb. videbimꝰ. Ō modo quē tenuit deus ad creandū mundū. ⁊ etiam habebimꝰ de triplici opere dei: erga creaturas. Saluetur virgo Maria ⁊c. Prō fundamēto sermonis qui est de modo creationis: ponitur de ipsa creatione theologi/

¶ Querit. Utrū vnum (talis questio. primum principiuz oia ꝓduxerit a seipso aut mediāte alio. Arguit q̄ mediāte alio: de nobilitate agēs: est facere nobilissima opa ꝓ seipm/ ⁊ min⁹ nobilia ꝓ instrumentū: vt ptz. decet em̄ regē iudicare. Sed nō decet eū coquā facere. ḡ si primꝰ rex est nobilissimꝰ: ⁊ ꝓduxit res i cōm q̄ decet eius nobilitatē, videt q̄ ipse debuit aliud ꝓducere. ⁊ ꝓ illud min⁹ nobilia. igit. Jn oppositū ꝑtū hō recipit ab alio tātum ei tenet. Sz ad solū deū tenet creatꝝ ex toto: solū ei deū dz diligere hō ex toto corde ⁊ nihil aliō eḡlit: ḡ solꝰ deꝰ dat totū: sz creatio est

actio in qua totū pducit. ergo vnū primū principiū oia pduxit a se ipso/ z nō mediā te alio: z sic ꝗstio manet p vtraꝫ pte dubia. Ad ꝗstionē respondendū est ſm Bonauē. sup. ij. sen. di. j. q. ij. q vnū primū principiū/oia pduxit a se ipo: qđ pbat triplicit Primo maꝝ est rē ō nō esse ad esse pducere ꝫ ꝫseruare z pficere. ꝫ si deꝰ mediante alio pducerꝫ res: vidē q mediāte alio cōseruaret z pficeret. ergo res nullo mō deo indigerēt: ꝫ nec ad deū tenderēt: iꝫ oia sūt bona q̄ tendūt ad ipm z ordinata. ꝫ nihil esset bonū/nec ordinatū in q̄ eīm pncipaliter ē ratio finis/in eo dē est ratio boni. igitur zc. Scōo impossibile est creaturā agere p potentiā infinitā. Sed inter oino nihil z aliq̄d: est distantia infinita. ꝫ nō pōt reduci nisi ab agente ſrutis infinite: tale aūt est solꝰ deus. igit. Tertio pbat sic dicit fides nr̄a: q omia in pma ꝺditione in mediate a deo sunt pducta: q̄ eīm creatio est totiꝰ subē scōm totū/ideo decuit esse solus dei: nec potuit esse alteriꝰ sicut p alterū. ꝫ vnū primū pncipiū oia pduxit a se ipo. Ad argumentū dicit/ q tam liberalitas ꝫ nobilitas supponit ordinē z possibilitatē: in actu eīm creationis attendit ordo. eꝫlis ei ſrutis z dignitaꝫ est pducere asinū ex nihilo z angelū: q̄ vtrūq infinitū z de rege nō sit̄e/ qđ credere dēm: iuxta verba zc.

¶ Pro introductione materie pdicande: est notandū q vera ꝯclusio est in scīa theologia: q sic est vna cēntia/ vna suba/ vna natura diuinaꝝ pſonaꝝ: ita sit oīm diuinarū pſonaꝝ/ vna opatio z indiuisibil. Vide infra ſmōꝫ. xvij. in introitu. Indiuisa sunt eīm opa trinitatiꝫ. Vñ Aug. in lib. de trini. z hz in decre. de ꝯse. di. iij. c. Omes. Pater z filiꝰ z spūsc̄tus: sicut in sepabiles sunt: ita inseparabiliť operanť. Qđ intelligendū est de opatione extrinseca: sicut est opatio creationis mōi. Opatio eīm extrinseca. s. in his in qbꝫ relative dicunť. ita est ꝓpria vni pſone q nō alteri: sic est gñare z generari: pcedere zc. Quauis ergo opationes trinitatiꝫ extrinsece sint cōes oibus pſonis: tñ appropriate attribuit vna operatio vni pſone: q nō attribuit alteri: sic potentia attribuit patri/ sapiēcia filio/ bonitas spūsancto: cū tamē equalis imo eadē sit potēcia filij/ z spūsancti q in patre est: z eadē sit sapientia oīm pſonaꝝ: z eadem bonitas earūdem. Modo ad ꝓpositū. Inter cetera opa trinitatis/ inuenio tria principalia in hoc mundo.

Primū est opus creationis.
Scōm opꝰ recreatiōis siue redēptiōis.
Tertiū est opus iustificationis.

Et licet oīa ista opa: z alia sint cōmunia oibus pſonis trinitatiꝫ: tñ appropriantur singula opa/ singulis pſonis. Primum opus creationis appropriat patri. Scōm filio. Tertiū spūisancto. Et in q̄libet ope q̄libet pſona suam septimanā adhibuit.

¶ Primū ergo opus creatiōis appropriatur patri: q vnā hebdomodā in hoc opere adhibuit. in qua ipe deꝰ pater creauit mūdū cū elemētis. Et de hoc ope dicit ſptus ra. In principio creauit deus celū z terrā Gen. j. Declara vt supꝝ primo ſmone. Et pfecit hoc opus sex diebꝫ: z i septio requieuit. Ioō dicit in symbolo. Credo in deū patrē oipotentē creatoꝛez celi z terre: ex q̄ innuit/ q creatio celi z terre attribuit pri. Distinguit aūt istud opus in tres partes Nam primo creauit. Scōo distinxit. Tertio ornauit. Creatio fuit facta sit in istanti ante oēm diem: iuxta illud. Eccl xviij. Qui viuit ineternū creauit oia sil. In primis aūt tribꝫ diebꝫ distinxit creaturas: in aliis vero tribꝫ ornauit. In primo ꝗ die fecit deꝰ lucē: que vice z loco solis oia coꝛpoza illustraret. i. die z nocte discerneret, Vñ dicit. Gen. j. Dixitq deꝰ. Fiat lux: et facta est lux. Et vidit deꝰ lucē q esset bona: z diuisit lucē a tenebris. Appellauitq lucē die z tenebras nocte. Factūq est vespere z mane dies vnus. Hora. Vespere: primo die: z mane subsequētis noctis, dies vnus. s. naturalis. In quo quidē opere auctoꝛ lucꝫ innuit nobis/ ie nō amare opa q̄ in tenebris fiunt: qm̄ mala sunt. Vnde Io. iij. Omis q̄ male agit odit lucē: z nō venit ad lucē: vt nō arguant opa eiꝰ. Secunda. Que facies: sic fac ꝗsi spectet aliqs: omia mala nobis solitudo imperat. Vnde plus. Cum q̄d turpe facis/ qđ me spectāte ruberes. Cur spectāte deo: nō magꝫ ipe rubes? Scōo dīe fecit deus firmamentū: vt aquas superiores ab inferioꝛibꝫ separarent. Et dicit firmamentū: eo q̄ sit firmū Vñ dicit Gen. j. Dixit quoq deꝰ. Erat.

firmamētū in medio aquaꝝ: vt diuidat a
quas ab aquis. Et infra. Vocauitq; de⁹
firmamentū celum: z factū est vespere: et
mane dies scōs. Sup quo triplex q̄stio oc
currit. Prima est/quid p firmamentū in/
telligat. Si em̄ est celum: vt videt dici in
textu, ergo celū videt factum scōa die: sed
ꝛrariū dicit sup̄: vbi dicitur. In p̄ncipio
creauit de⁹ celū z terrā. Scōa dubitatio
quid p aquas supiores intelligat: Tertia
questio est: q̄ intelligendo firmamentū p
celos sidereos: quō intelligit q̄ fuit factū se/
cunda die, vtruz fm formā substantialem
aut fm formas accidentales: De q̄b⁹ dic
vt ibi scripsi. Tertio ergo die congregauit
aquas/q̄ erāt sub firmamēto in locū vnū
vt appareat. Et vocauit deus aridam ter
raz congregationesq; aquaꝝ appellauit ma/
ria. Item eadē die dicēs. Germinet terra
herbam virentē: z facientē semen: z lignū
pomiferū faciēs fructū: iuxta gen⁹ suū z c̄.
Ornauit terrā arboribꝰ herbis z plantis.

Quarta die ornauit firmamentū lumi
naribꝰ, s. sole luna z stellis. Quinta die
ornauit aerem auibus z mare piscibus.

Sexta die ornauit terrā tumētis repti
libus z bestijs. Nouissime eodē die fac⁹
est hō nō in ornatū terre. sed vt oim dñs z
patronus. Vñ dixit de⁹. Faciam⁹ hoiem
ad imaginē z similitudinē nostrā: z p̄sit pi
scibus maris: z volatilibꝰ celi z bestijs ter/
re. vniuersiq; creature oiq; reptili/q̄ mo
uet in terra. Gen̄. j. Factus est aūt homo
de terra/q̄tum ad corpus/z in terra. s. in
campo damasceno: sed nō ad terrā: sed ad
celū ꝑpetuo habitandū. Nec ꝓpter terraz:
sed ꝓpter eū q̄ fecit celū z terrā. Septia
aūt die peractis oibus requeuit in seipo ab
eterno: sed post opa requeuit in seipo soluz
die septima. Hec est septimana creatiōis
appropriata p̄sone patris. De quo loquit
tex⁹. Gen̄. j. Et articulus fidei dicit: vt sup̄
Credo in deū patrem oīpotentē creato
rem celi z terre. ¶ Scōm opus est recre/
ationis/siue reparatōis/siue redēptiōis:
q̄b⁹ appropriat p̄sone filij p quē restaurata
sunt oīa. Qui fili⁹ licet ab instanti con
ceptionis p. xxxij. annos: totū se in opus
nostre redēptionis expenderit/p̄dicando/
sancte viuendo/z miracula faciēdo: nihil
omin⁹ in vltima septimana/q̄ vocat pe/
na saluatoris nr̄i restauratione fecit: iuxta illō Da
niel. ix. Cōfirmabit aūt pactū multis hebdo
mada vna. Filius ergo operatus est recrea/
tionē seu reparationē: sicut pater creatio/
nem: iuxta illud. Jo. v. Pater meus/vsq;
mō operat. z ego operor. Prima q̄ die. s.
dñica palmaꝝ creauit lucez fidei in mēte
turbarū/cum floribꝰ z palmis obuiantiū
sibi. Et q̄ vt dicit Rom. x. Corde creditur
ad iustitiā: ore autē ꝓfessio fit ad salutē: iō
fidem cordis ostendebāt assertiōe veritatis/
clamātes z dicētes. Benedict⁹ qui ve
nit in nōie dñi osanna i excelsis. Mat. xxj
Hanc lucem diuisit a tenebris: quādo in
gressus in templū dei eiecit vendentes et
emētes. odiens illos esse in tenebris q̄ ob
scuri erant p infidelitatē: z frigidi p cupi/
ditatē. Vñ Jo. ix. In iudiciū ego veni in
mundū: vt qui nō vident. s. simplices: vide/
ant. z q̄ vident. s. sapientes apud semetipsos:
ceci fiant. Scōa die creauit firmamētū
penitētie in muliere adultera in tēplo sibi
oblata: cui ait Jo. viij. Vade/z iam am/
plius noli peccare. Firmamentū est firmuz
ꝓpositum nō peccandi/sine q̄ inutilit sumi
tur p̄sentia: sicut sine fundamēto nō valet
fabrica. vñ Lu. ix. Firmauit Jesus faciez
suā/vt iret in hierusalē: ita z penitētes de
bent firmare mētes: vt tendant ad patriā
celestē. Hic diuidit aq̄s ab aquis. Aque
supiores sunt penitētes: ad appetitū cele/
stiū eleuati. Aque inferiores sūt carnales:
ad amorē terrenoꝝ depressi. Tertia die
congregauit aquas in locū vnū: q̄ cōfutat
scribis/z phariseis docuit discipulos de cō/
sūmatione seculi: z de distinctiōne iudicij:
q̄ peracto detrudent oēs mali in carcerē
inferni. Vnō Esa. xxxiij. Congregabunt
congregatione vni⁹ fascis in lacū: z claudē
tur in carcere. Et tunc apparebit arida. s.
ecclia ab humore carnalis concupiscentie se
parata: ꝓferens herbaz sanctaꝝ cogitatio
nū: z fruct⁹ sctōꝝ operū. Quarto die fa
ctus est sol. i. christus venalis tanq̄ vile mā/
cipiū. Judas em̄ audiēs a dño in vespere
p̄cedentis diei/q̄ in ꝓximo erat passurus
voluit morte et⁹ facere sibi lucrosam: vnō
ad p̄ncipes sacerdotū accessit: pactuz cum
eis fecit de tradēdo dñm p triginta dena
rijs: z ab illo eodez die legit ꝓphetia Esa. in
q̄ agit de mercede p christi venditiōe. Esa.

lxij. Ecce merces eius cū eo ⁊c. Facta est etiā luna, i. caro chr̄i sicut sanguis: qz p̄n/cipes sacerdotū audiētes a dño in p̄ceden/ti die: nō me videbitis amodo: donec dica/tis. Benedict⁹ q̄ venit in nōie. Mar. xxij Putauerūt q̄ vellet subterfugere manus ipsoz. Et ido congregati sunt in atrio Cay/phe/deliberantes eum capere ⁊ occidere. Formate etiā sūt stelle, i. apli cadētes. Nā iudas tali die p̄ petitionē ⁊ alij apli i passi/one relicto eo fugerūt. De his Apoc. vj. Sol factus est niger tāq̄ saccus cilicin⁹: ⁊ luna facta est sicut sanguis ⁊ stelle ceci/derūt sup terrā. Quinta die facti sūt pi/sces ⁊ volucres: qz illo die lauit pedes a/postoloz. in quib⁹ designat status penitē/tiū: qui tanq̄ pisces viuūt in aquis lachry/marū: ⁊ extra eas moriunt, s. cū redeūt ad peccatū. Vñ Esa. l. Computruerūt pisces sine aqua ⁊ moriunt in sitī. Instituit etiaz illo die sacramentū corp̄is sui. ad qđ opor/ter hoiem volare p̄ intellectū ⁊ effectū trā/q̄ duab⁹ alis: cū sit nimis arduū sup̄ sensū humanū. Vñ Mar. xxiij. Vbi fuerit cor/pus, s. in dextera dei sedēs: illic congregabūt ⁊ aq̄le. In hoc autē q̄ primo pedes eoz la/uit. oñdit q̄ nō licet nobis accedere ad sa/cramētū eucharistie: nisi cū labore pnie et lachrymaz: nisi p̄ius mūdati fuerimus a sordibus p̄cor nr̄oz. Gen. iij. In sudore vultus tui: vesceris pane tuo. Job Ante/q̄ comedo suspiro Sexto die facta sunt iumēta ⁊ reptilia ⁊ bestie: qz principes sa/cerdotū: scribe ⁊ pharisei ⁊ seniores pp̄li be/stialit⁹ in dei filiū seuierūt: qz iumēta dicū/tur p̄ castrimargiā siue gulā. reptilia p̄ter auaritiā: bestie p̄ter inuidiā. Nam p̄ter hec tria interfecerūt chr̄m. Primo ne amit/terent oblationē. Scdo ne p̄derent regnū ⁊ gētes. Tertio/qz inuidia mouebant cō/tra ip̄m. Eodē die fact⁹ est hō. i. reforma/tū est gen⁹ humanū obtuando regulā me/dicoz: q̄ habet/q̄ p̄traria p̄trarijs purgā/tur: vt infra dicit. Nā p̄ter qđ Adaz pec/cauit in paradiso: chr̄s capt⁹ fuit in horto qz ille pomū curiose aspexit: chr̄us habuit velamē in oculis. Quia ille p̄ba mulieris audiunt: chr̄s cesus alapis fuit/⁊ p̄tume/lias ⁊ cōuitia iniuriaz audiuit: iuxta illō ps. Oppr̄obria exp̄obantiū tibi: cecide/rūt sup me. Qz ille porrexit manū ad veri/tū: chr̄s extendit man⁹ suas ad patibulū. Quia ille delectat⁹ fuit ad esuz pomi: chr̄/stus amaricat⁹ fuit in potatiōe fellis ⁊ ace/ti. Quia ille texit pudēda folijs fic⁹: chr̄s suspensus est in cruce nud⁹. Qz ille penit⁹ excusauit: chr̄s accusat⁹ nihil respondit, ps. Ego aūt tanq̄ fur. nō audi. ⁊ lic̄ mut⁹ nō ape. os suū. Quia ille transfudit p̄cm̄ suū ad posteros: chr̄s trāsmisit mortis sue meritū ad redemptos. Jtez sicut ex latere mor̄iēt̄ formata est eua: sic ex latere chr̄i dormiēt̄is in cruce p̄ducta est eccl̄ia. qđ vn⁹ militū lancea ei⁹ lat⁹ aperuit: ⁊ p̄tinuo exiuit sanguis ⁊ aqua. Jo. xix. sanguis in p̄precium ⁊ aqua in lauacrū. Septio die. s. sabbato corpus ei⁹ redeunt in sepulchro ⁊ aia ei⁹ in limbo. Thren. iij. Lapsa est in la/cum vita mea: ⁊ ania mea in limbū infer/ni. Et sic p̄t̄z hebdomada filij in opē recre/atiōis. Vel aliter, p̄cde in ista hebdoma/da: in q̄ ip̄se fili⁹ dei opat⁹ est recreationē siue opationē mōi. Nam p̄ima⁹ dies in/qua formauit lucem: fuit ei⁹ gl̄iosa natiui/tas q̄ die dñico facta est/in q̄ fecit lucē: qm̄ ostendit corp⁹ suū ⁊ hūanitatē suā visibilē oibus: q̄ est lux mūdi. Jo. j. Erat lux vera q̄ illuminat oēm hoiem venientē in hunc mōm ⁊c. Jo. viij. Ego sum lux mūdi. Et in signū hui⁹ circūfulsit pastores, Luc. ij. Claritas dei circūfulsit illos: ⁊ not sicut dies illūinata est/ vt p̄nūciauerat Dauid in ps. vñ Esa. ix. Populus q̄ ambulabat in tenebris: vidit lucē magnā. Ambulāt/bus in regione vmbre mortis. lux orta est eis. Scd⁹ dies est p̄dicatio. in q̄ fecit firmamētū. i. celū: qz celest⁹ regni spem i mē/tib⁹ hoim figebat di. Penitentiā agite ap/propinq̄bit em̄ regnū celoz. Mar. iij. Et hoc fuit primū p̄bū/q̄ chr̄s p̄dicans dixit. Jtē Mar. v. Beati pau. spū qm̄ ip. ē reg. celoz. Firmabat etiā sua p̄dicatiōe mēles hoim in veritate credendoz: ⁊ in firmita/te sperandoz: ⁊ in actibilitate agendoz. Hac etiā die diuisit aq̄s inferiores a sup̄/ioribus: qz p̄dicabat bonos sup̄ celos assumē/dos: ⁊ malos in infernū detrudēdos: vt p̄z Mat. xiij. Exibūt angeli ⁊ separabūt ma/los de medio iustoz: ⁊ mittēt eos in cami/nū ignis. Jbi erit fletꝰ ⁊ stridor dentiū. Et Mat. xxv. Venite bñdicti p̄tris mei posse/dete paratū vobis regnū a p̄stitutiōe mūi

di. Et.j. Discedite a me maledicti in ignē
eternū: q̄ parat⁹ est diabolo z angelis ei⁹.
Et infra. Ibūt hi in suppliciū eternū: iu⁹
sti aūt in vitā eternā. Ite oñdebat iudeos
ad ifernū detrahēdos/z gētiles ad celum
assumēdos. Jō dixit iudeis. Jō⁹ auferet
a vobis regnū dei: z dabitur genti faciēti
fruct⁹ eius. Mat.xxj. z in euāgelio hodi
erno. Tert⁹ dies hui⁹ hebdomade: est
sacratissima passio sua: in qua cōgregauit
aūs in locū vnū/z separauit eas in terra.
z apparuit arida. Sic in passiōe sua sepa⁹
rauit humorē sanguineū z aqueū a corpe
suo: z remānsit caro sua arida z sicca ab oi
humore: ꝓpter q̄ valde sitiebat d. Sitio.
Hodica ānitras remānsit sanguis: z illaz
etiā expendit in terrā: q̄n vnus militū lan
cea latus ei⁹ aperuit: z ꝓtinuo exiuit san⁹
guis z aq̄. Jo.xix. A qua illa fuit ꝑa aq̄:
nō humor flegmatic⁹: vt habeb̄ in.c. Jn q̄
d̄a.decele.mil. z ex h̄ oznata est terra. i. ec⁹
clesia: q̄ est corp⁹ chr̄i n ysticū iuxta illud
Epha.j. Om ipm dedit caput sup omnē
ecclīaz q̄ est corp⁹ ei⁹. Hāc terrā oznauit
arboriby z plantz. i. sactis factz: z oim vir
tutū mirabiliby exēplis: q̄ in passione dñi
oēs mirabilit̄ reluxerunt. Quart⁹ dies
resurrectio: in q̄ fecit solem/z lunā/z stel⁹
las. Et p solē intelligit ipse chr̄s: q̄ in die
resurrectiōis fact⁹ est imortalis z gl̄iosus
lucens plusq̄ sol p totē claritatz. Facta ē
luna. i. ẏgo Maria illūinata p letitiā que
paulo ante p dolorem fuerat obscurata.
Quid putas mai⁹ fuerit: dolor ẏginis in
passione z morte chr̄i: an letitia in resurre
ctione: Puto sine p̄iudicio veritatz maio
rē fuisse letitiā: q̄ dolor: fuit r̄eperatus et
mixtus spe resurrectiōis: q̄ hoc fuisse pre
nūciatū p ꝓphas ẏgo sciebat: sed in letitia
illa nō fuit mixtura tristitie. Nota quō p⁹
ut est verisimile: ẏgo videns resuscitatuz
chr̄m oculata est eum septus/pedes/ma⁹
nus/os ꝛc.d. O vulnera p̄ciosa: z q̄tum
dolorem mihi intulist̄ die venerz ꝛc. Et
quō chr̄s ei Mater mea de cetero gaude
re: q̄ nō habebitz amodo nisi gaudiū. Ec
ce quō facta est luna. i. ẏgo illūinata a chri
sto/sicut luna a sole: z illuminans celos. i.
oēs nos. Jn Maria interpratur illumi⁹
nata vl illūinatrix. Facte sunt stelle. i. apli
illūinati sūt p fidē: quā in nocte passionis
p̄diderant: z chr̄m solē corpe z mēte reli⁹
q̄rant: q̄ adeo illūinati sunt q̄ totū müduz
postea illūinauerūt. Quint⁹ dies est a⁹
scensio in q̄ fecit aues et pisces. Per aues
designāt ꝓtēplatiui: p pisces actiui. Jō⁹
q̄ apl̄os eo die fecit aues p ꝓtēplationē: z
ex tūc ascenderūt ad celū p desideria sctā.
Jn q̄ sciebāt chr̄m corpalit̄ esse. vñ Mat.
xxiij. Vbi fuerit corp⁹: illic cōgregabunt
z aq̄le. Quia amor est quoddā vinculuz:
qō trahit amantē ad amatū. Ite Jo.xvj
Expedit vobis vt ego vadā. Si ei nō ab
iero paclet⁹ nō veniet ad vos. Si aūt ab⁹
iero: mittā illū ad vos. Ite fecit ipos apo
stolos pisces p vitā actiuā: q̄n misit eos p
mare mundi hui⁹ dī. Euntes in munduz
vniuersum: p̄dicate euangeliū oñi creā
ture. Mar.vl. Baptizātes eos ꝛc. Mat.
vlti. Predicatio em̄ et baptizatio: p̄tinet
ad vitam actiuā. Sextus dies fuit mis⁹
sio spiritussancti in die pentecostes in q̄ fe
cit hoiem. i. genus humanū siue colleg⁹uz
apl̄oz ꝓfecit/qō p̄ius valde erat imp̄fe⁹
ctum z fragile. ꝓpter qō noluit dñs/vt aū
p̄dicarent: nec exirent ciuitatē ꝓpter ei⁹re
surrectionez. Actz.j. Et cōuiscens p̄cepit
eis ab hierosolymis ne discederent: sed ex⁹
pec. p̄miss. patris quā au. inq̄t p os meū.
Sed in die pente. repleti sunt spūsancto:
et fuerunt apl̄i et tunc p̄fectissimi hoies.
adeo in gratia ꝓfirmati/q̄ nullo modo de
cetero moztalit̄ peccauerūt: nec moztez ti⁹
mebant/nec totum mundū. Vñ Petrus
q̄ ad vocem ancille timore ductus ter ne⁹
gauerat chr̄istū: postea coram regib⁹ z p̄n
cipibus mundi non timebat ꝓfiteri nomē
chr̄isti. Item alij apl̄i/qui in nocte passio
nis chr̄isti fugerant relinquētes ipsum so
lum: postea ibant gaudentes a conspectu
concilij: quoniā digni habiti sunt p nomie
Jesu ꝓtumeliam pati. Actuū.v. Et tunc
etiaz sunt diuise bestie ab eis. i. iudei incre
duli z bestiales: quia dicebant ipsos mu⁹
sto plenos: cum tamē essent pleni spiritu⁹
sctō. Actz.ij. Vñ in p̄dicatiōe Petri p̄ma
cōuersa sunt tria milia hoim ad chr̄istuz:
sicut ibidē legit. Septima dies erit ad
uentus ad iudicium vniuersale: in q̄ post
q̄ chr̄s iudicauerit mundū: requiescet cū
sanctis suis ab oñi opere recreationis: di
cēs eis. Venite benedicti ꝛc. Mat.xxv.

¶ Tertium opus est iustificatiōis. In q̄ spūssanct⁹ adhibuit hebdomodā suā septē diērū. i. septē sacramētor: p̄ q̄ septē virtutes tribuit. Primo die creauit luce; filii dei p̄ sacramētū baptismi: q̄ interdū dr filii des. xlv. di. De iudeis. In baptismo creat gr̄am fidei: q̄ est lux anie: z p̄ quā fideles ab infidelib⁹ separant: qr lux a tenebr; separat. Unde Ephe. v. Eratis aliq̄n tenebre: nūc aūt lux in dño. Hec ē nubes lucida: q̄ filijs israel i deserto lucebat: nō autem egyptijs. i. tenebrosis: sicut legitur Exo. xiij.

Scōs dies ē sacramētū p̄firmatiōis siue chrismar; in q̄ creat firmamētū. i. gr̄az fortitudinis. Quia id sacr̄m dat ad robur fidei chr̄iane z p̄seuerātiā habendā: p̄ quā diuidunt aque ab aq̄s. i. p̄seuerātes a nō p̄seuerātib⁹. Un Mat. xij. Qui p̄seuerauerit vsq; in finē: saluus erit. z sic ascēdet sup celū. ḡ q̄ n̄ p̄seuerauerit: erit sub firmēto: qr detrudet ad infernū. Tertius dies est sacr̄m eucharistie per q̄d infundit gr̄az charitatz q̄ cōpat p̄gregationi aquarū: in vnū, qr p̄ ipsam membra ecclie vniunt chr̄o. Jo. vj. Qui man. car. me. z bi. sang. me. in me manet z ego in ipso. Jtē. j. Joa. iij. Deꝰ charitas ē: z q̄ ma. in cha. z c. Jtē p̄ charitatē membra ecclie vniunt in vnum corp⁹. Un. j. Cor. x. Un⁹ panis z vnum corp⁹ multi sum⁹: oēs q̄d de vno pane et ō vno calice p̄cipam⁹. Quart⁹ dies ē sacr̄z pnie: in q̄ creat gratiā iustitie p̄ quā opera tenebr̄ abiciunt: z induimur arma lucis. Ro. xiij. Jdeoq; cōpat creationi lumiariū. Tūc ei creat feruor diuini amoris tanq; sol lucens in aia z ardēs. z luna. i. virt⁹ hūilitatis. z stelle. i. actus singulārū virtutū: p̄ quas penitentes lucent alijs p̄ exēpla vtuosa: iuxta illud dñi. Sic luceat lux ve. co. bo. vt vi. o. v. bo. z glo. p. v. q̄ in ce. est. Mat. v. Et ī ō exēpla hmōi. dicunt stelle lucētes: p̄ q̄s etiā oēs nros aduersarios debellam⁹. Un Judi. v. Stelle manentes in ordine suo aduersus Sisarā pugnauerūt. Sisara interp̄tat exclusio gaudij: z significat diabolū: q̄ excludit cum sibi p̄sentiēt⁹ a gaudio paradisi. Quintus dies est sacr̄m extreme vnctiōis: in q̄ confert gr̄a spei. z etiā gr̄a ad remissionez venialium vt cito aia volet ad deum. Et ideo cōparat creationi volatiliū: que separantur a pisc⁹: quia per hanc separantur electi a damnatis in damnatione fluentibus. Vel p̄ gratiā spei collataz in sacrāmēto extreme vnctionis fiant hoies pisces z aues: qr bene natant in mari. i. amaritudine mortis sine periculo naufragij desperationis. Et postea fiunt aues: quia euolāt ad celum. Sextus dies est sacramentū matrimonij: in quo confertur gratia temperantie ad reprimendos motus bestiales cōcupiscentie carnalis. et ideo comparatur sexte diei creationis: in qua creauit deus bestias terre: et postea hominem: vt dominaretur eis. Per bestias enim designantur brutales motus concupiscentie carnalis: vt dixit: qui dicūt fieri i hac die quia apparent et insurgunt tales motus inter coniuges. sed reprimi debent z reprimuntur per gratiam temperātie collataz in matrimonio per quā fit homo: id est rectificatur: ut sciat vas suum possidere in sanctificatiōe et honore. His autem motibus homo dominari debet per virtutez temperantie que matrimonio infunditur a spiritu sancto per quam virtutem homo viuit fm rationem humanam. Alioquin homo est similis bestijs. ps. Homo cum in honore esset nō intellexit: comparatus est iumentis insipientib⁹: z similis factus est illis. Septimus dies est sacramentum ordinis: in quo spiritus sanctus creat gratiam prudentie et perfectionis: p̄ quā debet homo a negocijs mūdanis quiescere: iuxta illud Apostoli. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus: vt ei placeat cui se pbauit. ij. Timo. ij. Alioquin cithara cum psalterio non bene concordat: vt dicit textus in. c. Diuersis falla cijs. de cle. cōiugatis. Finis. Quia ad iūm articulum de creatiōe mundi potest pertinere etiam p̄uidētia diuina super gubernatione vniuersi: ideo potes predicare de p̄uidentia seu predestinatione diuina: de qua vide plene in sermone dominica: de qua vide plene in sermone dominicē. lxx. qui incipit. Multi sunt vocati z̄.

¶ De iustificatione peccatoris. Siue de his que concurrūt ad iustificationem humanam. Sermo. xiij.

Fides tua te saluū fecit. Luc. xvij. Sequitur hodie ꝑdicare ō quarto articlo ꝓtinente ad diuinitatē: vicz de ope iustificatiōis q̄ in symbolo apl̄ico hoc mō ꝓponitur. Sanctā eccl̄iam catholicā: sctōz cōmunionez: remissionē pctōz. Et ꝓposuerūt istū articulū Simon z Thadeus. Nā Simō dicit. Sanctā eccl̄iaz catholicā. Thadeꝰ subiūxit. Sctōz cōlonem: remissionē peccatoꝝ: vt ōr Hugo de prato. Jn symbolo vero Niceno sic describit. Et vnā sctāz catholicā z aplicam eccl̄iaz. Confiteoꝛ vnū baptisma in remissionē pctōz. Ꝙ huiꝰ articuli erit hoc mane ꝑdicatio nr̄a. Salutet virgo zc. Pro fundamēto ꝓmonis q̄ est de iustificatione pctōris: oritur de ipsa iustificatione theologicalis questio.

¶ Querit vtrū iustificatio impij sit miraculosa. Arguit ꝙ sic. Glo. sup illud. Jo. xiij. maioꝛa hoꝛ facient. maiꝰ est impios iustificare ꝙ iustos creare. Sed ꝓm Aug. j. de ciui. dei. c. v. illō est mirabilis: qō est potentiꝰ. Ꝙ magnū miracl̄m est impios iustificare. Jn oppositū. Aug. x. de ciui. c. xij. dc ꝙd mirabile fit in h̄ mūdo ꝓfecto/minus ē ꝙ tot? hic mōs. Sed ꝙuis creatio mōi fuerit supnaturalis. nō tñ dicit fuisse miracl̄osa. Ꝙ ꝙuis iustificatio impij sit supnaturalis/nō tñ est miracl̄osa. z sic q̄stio manet p vtraq; ꝑte dubia. ¶ Ad q̄stionē respondū est: ꝙ ꝙuis iustificatio impij sit supnaturalis/nō tñ est miracl̄osa. quia de rone miraculi tria sunt. Vnuz est ꝙ fiat p actiuā potentiā supnālis agētis: qō opere nature fit. z si q̄nq; fit mirabile miracl̄m nō est. Aliud est/ꝙ in materia nō sit aliq̄ dispositio: nisi solū pura potētia obedientie ad h̄ ꝙ in ipa de ipa fiat illud opus/quod est miracl̄m. Tertiū est vt sit ꝑter moduz ꝓsuetū: z ꝑter ista tria dicit/ꝙ miracl̄m ē opus arduū/ꝑter cursuz nature z īsolitū. cū ꝙ iustificatio impij nō sit īsolita: et de lege cōi requirat aliq̄ dispositio in adulto ꝙ iustificat: iustificatio impij q̄ fit de lege cōi nō est miracl̄osa: ꝙuis effectiue fiat p potentiā supnālis agentiꝫ. iustificatio aūt impij ꝑter legē cōem/q̄ fit si dñs iustificat adultum aliquē/qui ꝓius se nō disposuit miraculosa est: qz in tali iustificatiōe sunt omnia illa tria q̄ ad miracl̄m req̄rūt. Et ad argumētū dicit: ꝙ nō debet capi miracl̄m ꝑfecte: qñ loquit de creatiōe. Et ad auctō. Aug. dī. ꝙ capitur miracl̄m ꝓ mirabili: et qñ dicit mirabilis?: qō est potenti?/intelligit ceterꝫ paribꝫ: z hoc est fides nr̄a: de q̄ fit ꝓmo iuxta zc. ¶ Pro declaratiōe huiꝰ articuli z introductōe materie ꝑdicande: est notandū ꝙ ꝓm ꝙ dicit. b. Tho. ij. ij. q. xar. viij. sub hoc articlo ꝓponūt nobis credenda oia ꝓtinētia ad sanctificationē humanā. Oportet ḡ ꝙ de oibus illis sit sermo noster/q̄ ad sctificationē humanā cōcurrūt. Concurrūt aūt septē cause: q̄ sunt iste: videlicet.

Prima est causa ꝓncipalis effectiua.
Secōa est causa meritalis inductiua.
Tertia est cā instrūmtalis cooꝑatiua
Quarta est cā materialis receptiua.
Quinta est cā ꝛtualis dispositiua.
Sexta est cā formalis ꝑfectiua.
Septima est cā finalis cōpletiua.

De quibꝫ oībꝫ scripsi in sermonibꝫ. xl. de pctis in genere: z in. ij. arti. de peccato mortali ꝓmoe. x. vbi agit de remedijs pctī mortalis. quantū ad causaz. Sed in ꝑsenti ꝓmone de materia ista in ꝙbusdā alit ꝓcedem?. ¶ Prima ḡ causa est ꝓncipalis effectiua. z ista est deus solus/q̄ ex sua misericoꝛdia pctā ꝓncipalit remittit lauando z iustificādo. Et hoc ꝑtz rone z auctoritate. Probat aūt hoc ꝓmo rone: quā fundo ex quodā dicto Augustini sup Jo. Nā sup illud verbū dñi qō hz Joā. xiij. Qui credit in me: opa q̄ ego facio/z ipse faciet/z maioꝛa hoꝛ. facient: dicit Augu. Proꝛsus maiꝰ h̄ esse dixerim: vt ex impio iustꝰ fiat: ꝙ creare celum z terrā. Quod intelligendū est/nō q̄ntum ad modū agēdi: sed quantū ad rem factā siue ad modū rei facte. Pro cuiꝰ intellectu notādū: ꝙ vt ōr. b. Tho. j. ij. q. cxiij. ar. ix. opus aliqō pōt dici magnū dupliciter. Uno mō ex ꝑte modi agendi: z sic maximū est opus creatōis: in q̄ ex nihilo fit aliq̄d: z maiꝰ est ꝙ opus iustificatiōis. Ratio est: qz increatiōe nihil potuit cooꝑari agenti: cuz ex nihilo aliq̄d factum fuerit: sed in ope iustificatiōis cooperat deo liberū arbitriū hominis. s. fides. Matt. vlti. Qui crederit z bapti. fue. sal.

erit: qui nō credi. condē. Heb. xi. Accedē/ tem ad deū oportet credere. Itē charitas actualis in adulto. Lu. vij. Dimissa sūt ei pctā multa: qm̄ dilexit multū. Vñ Aug. Qui creauit te sine te: nō iustificabit te sine te. i. sine opatione tua. Quattuor em̄ re q̄runt ad iustificationē impij. quor̄ duo sunt ex pte nr̄a: reliqua v̄o duo ex pte dei.

Prima duo sunt ista. Motus liberi arbitrij in deū p̄ fidem: motus liberi arbitrij in pctm̄. Alia vero duo sunt ista. s. gratie infusio: t culpe remissio. De q̄bus vide b. Tho. j. ij. q. cxiij. ar. vj. Nota moralit̄ ꝓtra illos q̄ expectant: vt moueant a deo: t ideo nō curant orare dicētes. Deus est ille qui mouet t om̄ia facit: heresis est: qz nos debem⁹ cooperari deo: vt dicit Aug⁹. vbi sup̄. Jō dicit dñs. Cōuertimini ad me t ego cōuertar ad vos. Zacha. j. Nota exemplū de illo q̄ cum esset infirmus/ t nollet recipere medicinā: relinquēs sanitatē t mortem suā deo/ stultitia esset: qz deus ordinauit media quib⁹ vita spūalis t corpalis cōseruet. Nota exemplū qō legit̄ in collatiōe patrum. de illis duob⁹ qui recedētes a cella ꝓposuerunt se nūq̄ comesturos/ nisi missis set deus eis cibum. Cūq̄ incidissent in latrones/ vnus latronū porrexit eis panem quē vnus accepit, arbitrans a deo sibi illū dari t comedit. Alter v̄o mori se dimisit: t sic mortu⁹ est corpaliter/ t spūaliter. Ex quo ptz/ q̄ deus operat effectus suos mediantib⁹ causis scōis. Sicut in salute corporis: sic t in salute anime. Alio mō potest dici magnū opus/ ꝓpter magnitudinē eius qō fit: t pm̄ hoc maius opus est iustificatio impij q̄ creatio celi t terre: pm̄ q̄ dr̄ Aug. Ratio est: quia iustificatio impij terminat ad bonū eternū: qō in diuia participatione t visione ꝓsistit. creatio v̄o celi t terre/ terminat ad bonū nature mutabilis. Et ideo Aug. cū dixisset q̄ maius est q̄ ex impio fiat iustus q̄ creare celū t terram subiungit. Celū em̄ t terra transibit: p̄destinator̄ vero salus t iustificatio p̄manebit. Itē quia in creatiōe mōi nihil fuit resistens deo: sed in iustificatiōe impij sic: siz voluntas ipsi⁹ pctōris. Nota moralit̄: quot modos tenuit/ t tenet deus, ad conuertendū pctōres. cū tñ pctōr semp sit durus: t ꝓpter hoc p̄dicta iustificatio impij est maius opus q̄ creatio mūdi. Ideo ecclesia in oratiōe ait. Deus qui omnipotentiā tuā parcendo maxime: t miserādo manifestas. Et ps. Miserationes e. su. om. o. e. Fiat q̄ ratio a minori. Qui nō p̄t facere min⁹: non p̄t facere maius: sed opus iustificatōis est maius q̄ creationis, q̄ cum opus creatiōis nulli creature cōperat: sed ꝓprius est opus dei: multo minus poterit creatura iustificare p̄ modū principalis agentis. Ideo ergo dixi/ q̄ principalis causa effectiua sanctificationis hūane: est solus deus. Scōo hoc idem ꝓbatur auctoritate. Esa xliij. Ego sum q̄ deleo iniquitates tuas ꝓpter me: t peccator̄ tuor̄ nō recordaboz. Item Leuit. xx. Custodite precepta mea t facite ea: qz ego sum dñs q̄ sanctifico vos. Itē Rom. iij. Justificati gratis p̄ gratiā ipsi⁹. Et Mar. ix. Et Mar. ij. Quis p̄t remittere peccata: nisi solus deus? Et sic ptz prima causa. ¶ Scōa causa est meritalis inductiua. Et hec est duplex. Prima est passio vnius hois Jesu christi: cuius merito inducit sive inclinatur deus ad remissionē pctōr̄: t ad sanctificandum hoiem. Unde apl⁹ Ro. iij. Justificati gratis p̄ gratiā ipsi⁹, ecce prima principalis causa. Et p̄ redemptionez q̄ est in christo Jesu; quē ꝓposuit deus ꝓpitiatorē p̄ fidem in sanguine ipsi⁹. ecce scōa causa meritoria. Nota practice quādo p̄ peccatoribus vt cōuertant: orat primo ꝓ Maria christi filium suū. qui q̄nq̄ zelo iustitie motus: dat matri repulsam. Mater ostēdit sibi pectus t vbera/ quib⁹ ipsiz lactauit dices. Fili p̄ istud pectus: t p̄ ista vbera quib⁹ te lactaui exaudi me. Christ⁹ aūt pietate t precum maternar̄ instantia victus voluit se ad patrē dicēs. Pater ignosce tē. q̄ si habet repulsā a patre: ostēdit sibi vulnera: t hoc mō pater merito sue passionis inclinat ad misericordiam Bern̄. Mat. oñdit filio pectus: t vbera, filius ostendit patri latus t vulnera: nulla q̄ poterit esse repulsa. vbi cōcurrunt tot charitat̄ insignia. Ecce prima causa meritoria inductiua. Vñ. j. Jo. ij. Filioli mei hec scribo vobis: vt non peccetis: sed siquis peccauerit aduocatū habem⁹ apud patrē Jesuz christum: t ipse ꝓpitiatio est p̄ peccatis nostris.

Scōa causa meritat̄ inductiua: est vni

tas meritorū/ z oratio totius vniuersalis ecclie christiane: que ꝓtinue orat ꝑ pctōr cōuersione ad deum tanq̄ mater ꝑ filios. Ideo dicit articul⁹ fidei. Credo in sanctā ecclīam catholicā/ sanctor⁹ cōmunionez/ remissionē peccator⁹. Vbi notādū: q̄ orationes ecclie ꝑsunt christianis duplicit. Uno mō ex charitatis vnione: z sic soluz bonis in gra ꝓstitutis ꝑsunt. Ideo dicit. Sanctor⁹ cōmunione: sicut cibus sumpt⁹ ꝓ os ꝑdest oīb⁹ membris corporis. ps. Particeps sum oīm timentiū te. Alio mō ex ecclesie intentione siue oratione: z sic ꝑsunt etiaz malis christianis. Uñ sepius de⁹ conuertit petōes ꝓ oratione: vt infra dicit. De quo dic latius/ vt scripsi in ſmonib⁹ de peccatis in genere argu. iij. ſmone. v. in prima ꝓclusione. Igit tam videm⁹ quanta solli citudine habet mater ꝑ liberatiōe filij in carcerati in morte vl captiui in barbaria: multo magis sollicita est scta mater eccle sia ꝑ liberatione petor⁹: qui detinent captiui a diabolo in carcere peccati mortalis. Unde merito ecclie orantis deus suscitatur ad suscitandū peccatorē/ de morte peccati mortalis ad vitā gratie. In cuius signum siue figurā habet: q̄ chr̄s dum iret in ciuitatē/ que vocat Naym videns adolescentē/ qui efferebat mortu⁹ filius vnic⁹ matris sue/ que vidua erat. videns etiam dñs matrē illam flentē: misc̄dia mot⁹ dixit illi. Noli flere/ z statim resuscitauit illum: sicut habet Luc. vij. Quid ꝑ viduaz matrez/ nisi eccl̄ia designat: que mater est oīm fideliū. Et est viduata a ꝓsentia corꝑali Jesu chr̄i sponsi sui. Uñ Thren. j. Facta est quasi vidua dña gentiū. Et ps. Viduā eius bñdicens benedicā. Glo. viduam. i. eccl̄iam. Per mortuū vero filiuz: peccator⁹ designat: qui mortu⁹ est quantū ad vitaz gratie: qua priuat per pctm. Sicut anima est vita corꝑis: sic deus est vita anie. Joā. xiij. Ego sum via veritas et vita. Et ꝓsequēt sicut ania separata a corꝑe/ corꝑus est mortuū: sic ꝛc. Ad fletuz ergo. i. oīones hui⁹ vidue. i. eccl̄ie/ de⁹ suscitat petōes ad vitaz gr̄e. vñ dicit Eccl. xxv. Nō despiciet deus ꝑces pupilli: nec viduā: si effundat loquelā gemit⁹. Nonne lachryme vidue descendūt ad maxillam? A maxilla etiā ascendūt vsq̄ ad celum: z dñs exaudit⁹ nō delectabit⁹ in illis. Pupillus est qui caret matre: mater nostra ē eccl̄ia. qua caret q̄ est in pctō mortali. z iō dicit pupillus: qui tamē si oret nō despicit⁹ et deus ꝑeces suas. ps. Dñs custodit aduenas: pu. z vi. su. z vi. ꝛc. Unō Grecism⁹ Pupillus matre caret: orꝑhanus est sine patre. Ad id idē q̄ legit de Petro. Actz. xj. Uñ ad ꝑeces eccl̄ie Petrus a vinclis liberatus est. Expone mortalit. In tm aūt vnitas ecclesie valet: q̄ extra eccl̄iam nulla est salus: sicut nec extra arcaz Noe. Uñ Greg. in lib mortal. Et in decre. xxiij. q. j. Quia ex sola catholica eccl̄ia veritas ꝓspicitur: apud se esse locū dñs ꝓhibet de quo videat. in petra Moyses ponit/ vt dei faciem ꝓtemplet: q̄ nisi quis fidei solidita tē tenuerit/ diuinā ꝑsentiam nō agnoscit. De q̄ soliditate dñs dicit. Super hanc petrā edificabo eccl̄iam meaz. Sola quippe est ꝑ quam sacrificiū domin⁹ accipiat libēter/ que sola ꝑ errantib⁹ intercedat fiduci⁹ aliter. Unde etiaz de agni hostia domin⁹ ꝑcepit dicens. In vna domo comeditis: nec efferetis de carnibus eius extra foras Jn vna nāq̄ domo comedit: q̄ in catholica ecclesia: vera hostia redemptionis immolat⁹ de cui⁹ carnib⁹ diuina lex foras efferri ꝓhibet: quia dari canib⁹ sanctū vetat. Sola est q̄ intra se positos valida charitatiz compage custodit. Uñ z aqua diluuij arcam ad sublimiora sustulit. Omnes aūt q̄s extra arcā inuenit: extinxit. Hec ille.

¶ Tertia causa est instrumētalis cooperatiua: z hec est duplex/ s̄m q̄ duplex instrumentū concurrit in hui⁹ sanctificatione. Unū est instrumentū animatuz: aliud est instrumētū inanimatū. Animatū est sacerdos ad quē solū ex officio cōpetit ministrare sacra. licet q̄dam sacramēta sint/ q̄ recte rant in ministerio ordinē episcopalē: sicut est sacramētū ordinis z chr̄ismatiz: nec valet ꝓsuetudo ꝓria: vt in. c. Quāto. de ꝓsuetu. Quedā vero sacra nō requrūt de essentia potestatē aliquā in ministerio: sicut est baptismus/ z matrimoniū: tñ ex officio solus sacerdos baptizat: z benedicit nuptias ꝛc. sacramēta ad ipm ptinētia confert. Quot aūt requirunt in sacerdote/ q̄ sacramentū penitētie cōferre vult cōfitentib⁹: vide quod scripsi in sermonib⁹ quadrage-

simalib⁹ de pctis in genere.ar.iij.fmone.z vbi vide oino.vbi agit de remedijs peccati mortalis:quātū ad causaz. Instrumētū aūt inanimatū est sacramētū. Est aūt notandū:q̄ septē sunt sacramenta instituta a chr̄o:fm q̄ septē mala q̄ pctīm incurrim⁹. Sūt aūt sacramēta instituta a chr̄o in medicinā humani generis.ps. Misit verbū suū z sanauit eos:z eripuit eos de interitionib⁹ eoz. Et iō oportuit tot instituere sacramēta:quot infirmitates per pctīm incurrim⁹. Septē aūt infirmitates incurrimus,s.tres culpe:z quattuoz pene. Prima infirmitas culpe est pctīm originale:et ꝓtra hoc institutū est sacramētū baptismi.

Scōa infirmitas culpe:est pctīm mortale:z ꝓtra hoc institutū est sacramētū penitentie. Tertia infirmitas culpe est peccatū veniale:z ꝓtra h̄ institutū est sacramētū extreme vnctiōis.b.Tho.tñ dic̄ q̄ nullum sacramētū est institutū ad pcti venialis remissionē:sicut ad principalē effectū:vt ipse notat in.iiij. sentē.dis.xvj.q.j.ar.ij.q.iij.ad primū. Et in. iij. pte.q.lxv.ar.j.ad octauū. Itē prima infirmitas pene é fragilitas siue impotētia ad bonū:z ꝓtra hoc est ꝓfirmatio siue chrisma. Scōa infirmitas pene é ignorātia:z cōtra hoc est ordo.

Tertia infirmitas pene est malitia:z cōtra h̄ est eucharistia:in q̄ est fons oīs bonitatis realiter ꝓtente. Quarta infirmitas pene est ꝓcupiscētia:p quā sumus valde proni ad malū:iuxta illud. Sensus eīm et cogitatio hūani cordis:pna sūt ad maluz ab adolescentia sua.Gen.viij. Cōtra h̄ est matrimoniū:p q̄d confert gr̄a ad repressionē ꝓcupiscētie. Predicta q̄ sacramēta sūt cause instrumētales sctificationis hūane: sine q̄b⁹ nō posset etiā papa remittere culpam aliquā:nr ꝓferre effectū pncipalē sacramenti sine sacramēto ptinet ad prātez excellentie:q̄ competit soli chr̄o fm q̄ hō: sic̄ ptz i maria Magdalena:cui dixit. Remittunt tibi pcta tua. Lu.vij. z Mat.ix. Et ex h̄ nota ꝫ illos q̄ dicūt. Est indulgētia pene z culpe. ¶ Quarta cā est materialis receptiua. Vide de ista cā: et de aljs trib⁹ seq̄ntib⁹:sic̄ scripsi in fmōe vr.s.vicz in fmōib⁹ q̄dragesimalib⁹ ō pctis in gñe. ar.iij.fmōe.x. vbi agit ō remedijs peccati mortal:q̄rū ad cām.pte.iij.v.vj.z.vij.

¶ De gloria aie.Ser.xiiij.

Ejdes tua te
salui fecit.Lu.xviij. Supra visum est ō quarto articulo fidei: nūc videndū est de quinto ptinente ad diuinitatē:vicz de opere dei:circa gubernationē nature humane.Qui q̄dē articulus sic in symbolo aplico ꝓponit.Carnis resurrectionē. In symbolo aūt Niceno dr̄. Et expecto resurrectionē mortuoz:z vitā vētur seculi Amen. Predictū aūt articulū apostolicū cōposuit dn̄s Matthe⁹ apls: sed doctores theologie ponētes.xij.articulos diuidunt istū articulū siue ista verba in duos articulos scz in gloriā corpoz̄ dñi dicit.Carnis resurrectionē. Et in gloriaz aie dum dr̄. Vitā eternā Amē. Primus autē articul⁹ istoz duoz̄ est gl̄ia anime: tum q: aia est nobilioz corpore:tum quia gl̄ia anie est ante siue ꝓior ꝛpe:q̄ gl̄ia corporis.Et ideo hodie dño ꝓcedente de gloria anie p̄dicabim⁹. In sequēti vero fmone de gloria corporis.Saluet⁹ ℣go D̄ni ria ꝛē. Pro fundamēto sermōis qui est ō gloria anime:oritur de ipsa anie gl̄ia theo

¶ Querit. Utrum (logicalis questio. anima beata maiorē habeat gloriam post corporis sui reassumptionē q̄ ante. Arguit⁹ q̄ non:anie gloria consistit in dei cōtemplatiōe z fruitiōe, Sed anima beata est magis apta ad cōtemplandū deum exuta corpori q̄ induta:igit. In oppositū: pfectioz est virtus in toto q̄ in partib⁹ separatis:sed quelibet pars dum actu est in toto :participat pfectione tot⁹:ergo cum gloria erit in corpore z aia beata post corporis sui reassumptionē/ania beata maiorem habebit gloriā post corpoz̄ sui reassumptionē q̄ ante.et sic questio manet.p vtraq̄ parte dubia. Ad questionē respondendum est fm Richar.iij.senten.di.xlix.ar. ij.q.vij.q̄ ania beata maiorē habebit gloriaz post corpoz̄ sui reassumptionē q̄ ān: quod probat tripliciter. Primo:q: quiuis creatura que est gaudij susceptibilis gaudet de maiori bono z amplioi tanto magis maiorem habet gloriam. Sed anima beata post corporis sui reassumptionem gaudebit de maiori bono et amplioi q̄

ante: qz nunc gaudet de bono suo ꝑpio tā
tū / z post gaudebit de bono suo z de bono
corpoꝛ sui. igit. Scdo quāto res habet ꝑ
fectiorē essendi modū pfectꝰ pōt habere
sue virtutꝫ operationē. Sed aia brā post
sui corporis reassumptionē habebit pfecti
orem modū essendi q̄ ante: qz ois pars hz
pfectiorem modū essendi in toto q̄ separa
ta ab eo: anima enim creata est vt homis
pars: cū ideo quia aia separata a suo coꝛ
pore ꝓstituerit iterū hois essentiaz. igitur
post corporis reassūptionē habebit potē
tiorem virtutē z pfectiorem modū essen
di q̄ ante. igit ꝛc. Tertio natura recta ñ
apperit naturaliter habere aliq̄d q̄ habito
nō fierer pfectioꝛ secundū modū essendi:
z fm virtutē. Sz natura cuiuslibet anie
est recta z quelibet apperit naturaliter re
assumptionē corporis sui: ergo per illam
reassumptionē fiet pfectioꝛ hz modū essen
di: z fm virtutē: ergo gloria anime beate
erit maioꝛ post corporis reassumptionem
q̄ ante. Ad argumētū dicit q̄ procedit de
aia q̄ est vnita corpoꝛi mortali / z nō ō coꝛ
pore glorificato. z hec est fides nr̄a ō qua
fit sermo: iuxta verba, Fides tua. Pꝛo in
troductiōe materie ꝑdicande notandū: q̄
firma cōclusio est in sctā theologia apꝛo
bata ꝑ fidem catholicā q̄ ania separata a
corpore: si nō habet in se aliq̄d pctm oꝛigi
nale / nec mortale / nec veniale: nec etiā est
obnoxia alicui pene reatus / statim euo
lat ad celū: vbi ꝓsequit vitā eternā. Pꝛo
batur hec ꝓclusio. Rōne / auctoritate / et
exemplo. Rō est multiplex. Pꝛima ē hec
In vita ista est status merēdi vel demerē
di, vñ cōparat militie z dieb⁹ mercēnariꝝ.
Job. vij. Milicia est vita hois sup terrā:
z sicut mercēnarij dies eius. Sed post sta
tū militie z laborē mercēnarius statim de
betur premiū vel pena bene vel male cer
tantib⁹. Vñ Leui. xix. dr̄. Non morabitur
opus mercennarij tui apud te vsq̄ mane.
Dñs etiā dic Joel. vlr. Cito velocit̄ red
dam vicissitudinē vobis sup caput vestrū.
Statim igit̄ post mortē reddit aie premi
um vite. Scda rō est arguendo de pena
inferni ad premium glorie. Peccatoꝛibus
em̄ statim datur infern⁹ post mortē. Job
xxj. Ducūt in bonis dies suos: et in puncto
ad̄ infernū descendūt. ḡ z iustis statim da
tur paradisus. Itē Lu. xvj. Moꝛtuus est
diues: z sepult⁹ est in inferno. Alias rōes
ponit brūs Thom. in. iij. ꝗstra gen. c. lxj.

Scdo ꝓbat auctoritate. ij. Coꝛ. v. Sci
mus em̄ q̄m si terrestris dom⁹ nr̄a huius
habitatiōis dissoluatur: q̄ edificationē ex
deo habeam⁹ domū nō manufactā: sed et
nam in celis. Itē Mat. xx. de operiꝝs qui
bus de sero data est merces denarij diur
ni Per sero aūt intelligit moꝛs: ꝑ denariū
diurnū vita eterna. Vñ dicit ibi. Cū sero
aūt factū esset dicit do. vi. pꝛo. s. Vo. op. et
redde illis mer. inci. a no. vsq̄ ad pꝛimos.
Ad idē dic apl's, Phil. j. Desiderīū habeo
dissolui z esse cū chꝛo. Chꝛist⁹ aūt in celis
est. Sperabat ḡ apl's statim post coꝛpoꝛ
dissolutionē se ꝓuenturū ad celū z chꝛistū.
Et sic idē q̄ ꝓius. Exemplū ō latrone
cui dixit dñs. Hodie mecū eris in paradi
so. Lu. xxiij. Quāte aūt sit excellētie z ma
gnitudinis gl'ia illa: si vellē hoc attentare
temerariū esset z ipossibile describere. Cū
Paul⁹ q̄ fuit raptus ad videndū illā glo
riam cū post q̄ ad se reuersus interrogare
tur: q̄dnam vidisset: nihil aliud matus de
illa gl'ia dicere potuit nisi q̄ oculꝰ nō vidit
nec auris audiuit / nec in coꝛ hois ascēdit:
que ꝑparauit de⁹ diligētib⁹ se. j. Coꝛ. ij.
Quid igit̄ attētabo exp̄mere gl'iam illam
quā nūq̄ vidi. cū is q̄ viderit: nesciuerit ex
p̄mere: Aliq̄ tñ de illa possum⁹ intellecta
cōprehēdere fm modulū nr̄m. fm q̄ theo
logi de ipsa aliq̄lit̄ tractauerūt. Notandū
igit̄. q̄ qz gloria vite eterne datur in pꝛemi
um victorie: quā hō habz ꝗra vitia z pec
cata ꝑ virtutes: iuxta illō. Qui vicerit da
bo ei sedere mecū in throno meo. sic̄ z ego
vici z sedi cū p̄re meo in throno ei⁹. Apoc̄
iij. Ideo fm numez virtutū pñt diuersa p̄
mia glorie adaptari. Sūt aūt septem virꝰ
tutures q̄b⁹ meremur vitā eternā: quaruz
tres sūt theologice: z quattuoꝛ cardinales
q̄bus respondēt septem p̄mia vite eterne.

Pꝛia virt⁹ theologica est fides: z huic
respondet diuina cognitio cū clara visiōe.

Scda virt⁹ theologica est spes: z huic
respondet diuina ꝓemplatio siue cōpꝛeꝰ
hensio cum firma adhesione. Tertia virꝰ
tus theologica est charitas: z huic respon
det diuina delectatio cū fruitiōe. Quar
ta virtus z pꝛimia cardinalis ē prudētia:

ꝛ huic respondet creaturaꝝ cognitio sine dubitatiõe. Quinta virt⁹ cardinalis est iustitia:ꝛ huic rñdet de oib⁹ exultatio cuz iubilatiõe. Sexta virt⁹ cardinalis ẽ fortitudo:ꝛ huic rñdet pacꝫ possessio absqꝫ perturbatiõe. Septima virt⁹ cardinalis est tẽpantia:ꝛ huic respõdet plena satiatio absqꝫ defectiõe. Pria tria ptinent ad gloriã essentialẽ aie:q̃ est gaudiũ de creatore. Alia ꝯtruor ptinent ad gloriã accidentalẽ q̃ est gaudiũ de creatura:sed incipe narrare a pmijs. Quoꝝ primũ premiũ est diuina cognitio cũ clara visione:ꝛ h respondet fides ꝛc. Et sic de singul'. Vel potes dicere: q̃ gaudia paradisi sunt .xij. et sũt ista:viz tres dotes aie:in q̃b⁹ consistit gl'ia essential'. Ite ꝯtruor corporis. Ite sũt q̃nqꝫ gaudia correspõdentia sensib⁹:q̃ oẽs actuabunt i gloria. Vide post festũ trini. pmõe. lxxxij. ꝑte. j. Vel fac aliũ ꝓcessũ pm q̃ scripsi in pmonijs de oꝛone dñica:sup scõa petitione scz. Adueniat regnũ tuũ ꝛc. ¶ Primũ ꝙ premiũ vite ete⁹ne est diuina cognitio cũ clara visione:ꝛ h respõdet fidei. Sic enim hõ ꝓ fidem humiliat intellectũ ad credendũ ea q̃ nõ videt ꝓpt diuinã auctoritatez: iuxta illud Apli. In captiuitatẽ redigentes oẽz intellectũ i obsequiũ chri. ij. Coꝛ. x. Ita cõgruũ est:vt merito hui⁹ fidei clare videat ea q̃ prius nõ visa credidit. Dic practice:quõ deus dic aie separate. Tu credidisti ea q̃ dicta sũt tibi ab eccl'ia/humiliando intellectũ tuũ:scz ea nõ vidisti. Idcirco in pmiũ hui⁹ ꝛc. Vñ statim ania videt essentiã diuinã:iuxta illud j. Coꝛ. xiij. Videbim⁹ eũ sicuti est. Et .j. Coꝛ. xiij. Nũc videm⁹ ꝙ speculũ in enigmate:tũc aũt facie ad faciẽ. Ite Jo. xvij. Hec est vita eterna:vt co.re.so.ve.de.ꝛ quẽ mi. Jesũ chm̃. In q̃ visiõe efficit aia btã. Vñ Augu. Ultio est tota merces. Quod intelligẽdũ est vel q: toram mercedẽ inchoat. vel q: ꝺdã modo totã mercedẽ causat. Succedẽte ꝙ visione cedit fides:q: de rõne fidei est q̃ q̃ credunt nõ videant. Vñ dic Apls/q̃ fides est sperandaꝝ subã rerũ/argumẽtũ ñ apparentiũ. Heb. xj. Et Aug. dic:q̃ fides est credere ꝺd nõ vides. Videt ẽt aia chz ꝛ ꝙginẽ Martã/ꝛ alios sctõs. Quantam aũt britudinẽ aia ꝓsequat ex hmõi ꝓsiõe: ipossibile est enarrare. Possuz aũt aliquid de hoc existimare ꝙ creaturã/ꝛ ex scriptura. Ex creatura ꝺcez tripliciter considera. Nota hic si vis ꝓfẽ plari quãta sit pulchritudo dei triplicẽ creaturã:ex cui⁹ ꝓsideratione hoc poterit ꝓcipi aliqualiter.

Primo ex creatura corpali.

Scõo ex creatura rõnali.

Tertio ex creatura spirituali.

¶ Et creatura corporali:q̃ est q̃si quedã scala habẽs. xiij. scalinos. i. ꝯtruoꝝ elemẽta:ꝛ. x. celos. Primo ꝙ ꝓsidera terrã. Secundo mare pulchꝝ ꝛc. Tertio aerẽ pulchruꝝ. ꝛ sic ascendas de gradu in graduz. ꝛ inuenies maritimã pulchritudinẽ celi empyrei. ꝛ sic differũt stelle in pulchritudine.

¶ Scõo ex creatura rõnali:q̃ est aia. Cõsidera ꝙ vna sola aia est pulchriꝝ: omnib⁹ creaturis corpalib⁹:ꝛ ẽt mille mũdis lõge nobiliꝝ. Dar. xvj. Quid ꝓficit homini si vniuersum mundũ lucref: aie ꝑo sue detrimentũ patiat: Aut quã da, homo commutationẽ ꝓ aia sua: Extra. de simo. c. Matthe⁹. in fi.). q. j. Sicꝫ neqꝫ. Ratio ẽ quia in ea relucet imago dei. Gen. ir. Ad imaginẽ quippe dei fact⁹ est hõ. Hinc est ꝙ si hõ dominaret toti terre/mari/ꝛ aeri. ꝛ etiã omnib⁹ celis ꝛ angelis:nunqꝫ ꝛtentaret:sed solo deo:quo habito sine istis cõtentaret. Et hec est pulchritudo natural' anie beate. Et cũ in paradiso sint q̃si infinite aie beate differentes in pulchritudine cogita quãta sit pulchritudo anie beatioris. Fulgebunt etiã iusti septies plus sole. Cum ꝙ tot sint anime beate quantum putas lucent: Intellect⁹ hebet/memoria ofuscatur:voluntas deficit ista cõprehendere. Et sic patet scõa scala. Sed ascende tertiã scalam q̃ sequit. ¶ Tertia ꝙ scala ẽ ꝓsideratio creature spiritualis:scz angelorũ:cõsidera tria. Primo eoꝝ pulchritudinẽ. Scõo eoꝝ multitudinẽ. Tertio eoꝝ distinctionẽ. Primo ꝙ ꝛc. Ita em̃ sũt pulchri angeli q̃ minim⁹ angelus ꝺ est in paradiso:est pulchrior decies pulchriori aia quã deus creauit: de pulchritudine naturali loquendo. Scõo vero multitudinez: qz sunt plures cꝫ arena maris ꝛc. Quilibet hõ vel bon⁹ vel malus habet angelũ i custodia de infimo ordine/nec soluz boies sed etiã plãte/ muscę/ pulices/canes:ꝛ q̃libet spẽs creaturaꝝ hz vnũ angelum ꝓ

thstodia: fm Aug. Origenē/ z Damascenum. Nā natura pulcis est tanta: q a nobis intelligi nō pōt: z est nobilior q̄ que/liber planta. Cū habeat esse/viuere/z sentire. Nec mireris de his: q: vides q domini tales habēt ministros sup canes/eq̄s/falcones. z sic de alijs. Et sic isti sūt solliciti circa officiū suū ꝓpter gratiam dñi sui acquirendā: sic z angeli multo plus. Ter/tio videas distinctionē: q: vnusq̄sq; angelus differt ab angelo specie. z sic vnus angelus est pulchrior altero. Verbi gratia. Secund⁹ angelus est pulchrior pmo angelo decies. tertius vigesies. quart⁹ trigesies. z sic de alijs: semp multiplicādo vsq; ad vltimū seraphin. Et ꝟsiderando terrā primo: sēdo aquā q̄ ē decies pulchrior terra. z sic de aere/de igne/de stellis. z sic ō celis, deinde ꝟsiderando pulchritudinē angelor; z animar: inuenies mirabilia. Sz quid de deo dicimus: qui hec oia creauit? Cui⁹ pulchritudo tanta est q̄ nulla comparatio inter creaturas z deum cadit/nec cadere potest. q: finiti ad infinitū nulla ē ꝓportio. z sic poterim⁹ vtcūq; cognoscere sz ex pulchritudine elementor;/celor;/syderum atq; planetar;/aiar;. in tanta multitudine ibi existentiū/necnon z spiritū beator; sz angelor;/archangelor;: quant⁹ splendor rutilantis decoris debet esse i aula illius summi imperatoris: quanta beatitudo: z quanta gloria. Et quo cōsiderari potest q̄ dulce q̄ gloriosum sit videre deū ꝑ essentiam: z eius curiam gloriosam. Figura de regina Sabba q̄ venit videre sapientiaz z gloriam Salomonis. De qua dicit textus. Videns aūt regina omnē sapientiam Salomonis z domū quā edificauerat. z cibos mense eius: z habitationes seruor;: z ordines ministrantiū: vestes q̄ eor;: z pincernas: z holocausta que offerebat in domo dñi: nō habebat vltra spiritū dirigz ad regem. Verus est sermo quem audiui. Et infra. Beator est sapientia z opera tua: q̄ rumor quē audiui. Beati serui tui. cē. iij. Reg. x. Item de Moyse. Exodi. xxxiij. vt supra dicit: Item de Petro q̄ vidit chām trāsfiguratū. Matth. xvij Videbis infra ꝓx. iij. Et creatura ꝟ q̄ pulchritudine deuenim⁹ in aliq̄lē cognitionē ipsius pulchritudis diuine. Vñ. Ro. j. Invisibilia dei ꝑ ea q̄ facta sunt a creatura mūdi. i. hoie intellecta ꝟspiciunt: sempiterna q̄q; virt⁹ ei⁹ z diuinitas. Ex pulchritudine etiā rei artificiate cognoscim⁹ sapientiaz artificis: in cui⁹ mēte longe excellētior est forma artis: q̄ in illa re materiali. Patz q̄ ex creatura hec noscim⁹. Itē ex scptura Quāta ēm dulcedie fruebat et reficiebat Moyses audiēdo vocē dei in mōte sinai. Exod. xxiiij. cognoscere possum⁹ ex hō q̄ q̄draginta dieb; z q̄draginta noctib; sine cibo z potu ꝑmansit: ita delectabat in audiendo vocem dei z loquēdo: cū tñ ille non essz de⁹: hz āgel⁹ loquēs in ꝑsona dī sicut dicit Stephan⁹. Act: vij. Et Apls Gal. iij. vbi dicit q̄ lex fuit ordinata ꝑ angelos i manu mediatoris. i. Moysi. Si igit tāta dulcedo fuit in audiendo vocē angeli: q̄nta est illa quā ꝑsequit aia in videndo deū ꝑ essentiaz: Vñ z Moyses hō petebat dicens. Si inueni gratiā in cōspectu tuo: ostēde mihi faciem tuā. Exo. xxxiij. Sz nō obtinuit. Vñ dixit dñs ei. Posterioza mea videbis faciem autē meam videre nō poteris id est simple in presenti vita. Sed vt dare intelligi q̄ in visione facie diuine ꝟsequitur ania maxima gloriā dicit ibidē. Ostēdam tibi omne bonum. Et concordat auctoritas christi dicentis. Hec est autem vita eterna: vt cognoscāt te solum verum deum z quem mi. xpm. Jo. xvij. Nota omne bonū quasi dicat. Quando videbis facie meaz videbis omne bonum. Et nota: q̄ diuina essentia videbit ab oib; beatis tota: sed nō totaliter, qui est infinita. Videbit tamen lympidi⁹ essentia, diuia ab vno q̄ ab alio. Et iste defectus erit ex parte videntis: nō visi: q: idem erit visum. Ex parte ē obiecti sz dei cū sit vnum simplicissimū nulla pōt esse diuersitas: hz ex parte potētie. Nā inquantū vna potentia magis erit perfecta lumie glorie q̄ altera/tanto pfectius operabit circa vnū z idem obiectū: sicut idem sol diuersi mode aspicit: vel eadē littera a diuersis legentib; ꝑm q̄ oculus magis vel minus est dispositus ad videndū. Est aūt notandū: q̄ trib; modis aliquid cognoscit: vel sz q̄ est vel sic est: vel q̄d ē. Primo modo cognoscit de⁹ i via et a malis. Ro. j. Inuisi. dei a creatura cē. Secdo mō videbit i ꝑria a bonis. Vñ. j. Joan. j.

Similes ei erimus: qm̃ videbim⁹ eū sicuti est. i. suā maiestatē/claritatē/bonitatē ⁊c. Tertio mō nec a bonis videbit/nec a malis: neq; in via: neq; i patria: qr finituz nūq̃ capiet infinitū. Videbim⁹ etiā deuz in se/⁊ deū in nobis/⁊ nos in deo/⁊ deum in creaturȝ/⁊ creaturas in deo. Cognoscere aūt deū in sua essentia est visio meridiana: cognoscere ꝑ creaturas in ꝑbo: est visio matutina. Videbit aūt deus sine medio deferēte ⁊ obnubilāte: sed nō sine medio disponēte. Predicta latius vide in cōpendio theologice veritatȝ. ¶ Scōm premiū glie eterne/est diuina cōprehensio cū firma adhesiōe: ⁊ hec rūdet spei. Nam qs hō in hac vita sperat se ꝓsecuturū qđ non habet, ideo in futura vita cōprehēdit ⁊ tenet qđ diu sperauit: ⁊ tūc succedēte cōprehensione deficit spes. Nam qđ videt quis qđ sperat: Ro. viij. q̃si dicat nihil. Cōprehendit ḡ ania deū: nō quidē cōprehēsione tali/q̃ includat deū cōprehensuz in secla: ꝟ est impossibile intellectui creato. Unde Aug. ad Paulinū in libro de videdo deū. Attingere mēte deuz magna est britudo: cōprehendere aūt est possibile: sed cōphendit ania deū cōprehensione rētionis: qr tenet eum ita fortiꝫ q̃ nunq̃ ab eo separari pōt. Vñ Cant. iij. dr aia. Inueni quē diligit aia mea: tenui eū nec dimittā. Vide de hoc qđ notaui in ſmonib⁹ q̃dragesima lib⁹ de decē ꝓceptis ſmone. j. in introitu. Cor. ix. Sic currite: vt comprehendatis. ¶ Tertiū premiū est diuia delectatio cū fruitione/⁊ resp̃odet charitati. Nā qr hic hō desiderat ⁊ diligit deū, tō ille maxime delectat de deo viso ⁊ cōprehenso. Delectatio em̃ ista ꝓsequit ad visionē. ⁊ ibi nō deficit charitas sicut fides ⁊ spes: sed magis ꝓficit. ꝓpter qđ dic aplus/q̃ charitas nūq̃ excidit. j. Cor. xiij. Quāta em̃ sit delectatio illa quā ꝓsequit aīa fruendo deū: nec lingua pōt exp̃mere/nec intellect⁹ ꝓcipere: sed possum⁹ hoc aliqualit̃ itelligere/ex delectatiōe maxia quā habet hō in creaturis. Quātam delectationē habet aua/rus in diuitijs: iam videm⁹ q̃tuz delectatur in illis: q̃ postponit corp⁹ suū/⁊ aiam suā: vt illas cōsequat. ḣnimo qđ peius est etiā postponit deū creatorē suū: dñm suuz gubernatorē suū/redēptorē suuz diuitijs. Deberet em̃ apertȝ oculis intellect⁹ ꝓsiderare, si tm̃ delectāt diuitie in hac vita/q̃ cōmunes sunt bonis ⁊ malis: ⁊ caduce ⁊ corruptibiles: nec facilit̃ animā bois brāz q̃ta delectatio debz esse in deo/q̃ est creator diuitiaꝝ ⁊ oīm rerū: Propt̃ defectū ergo hui⁹ ꝓsideratiōis imergit in ipis diuitijs. Et ꝓpt̃ ipas acquirēdas in qb⁹ sentit gustulā dulcedinis/postponit formale principiū oīm delectatiōis ⁊ dulcedinis. s. deū ⁊ facit sicut equus/q̃ qñ fameſcit: ⁊ aurīga ei⁹ vl̃ dñs dat sibi ordeū statim voluit sibi calces vt ꝑcutiat eū: ⁊ non ꝓsiderans q̃ dñs est ille q̃ dat sibi ordeū ⁊c. pō. Nolite fieri sicut equ⁹ ⁊ mul⁹ ⁊c. Sic ⁊ supb⁹ in honoribꝫ. sic ⁊ luxuriosus in luxuria: sic gulosus in cibo ⁊ potu. ḡ ex his debemus cogitare q̃ magna sit dulcedo in fruitiōe diuina. alioq̃n ꝑdit hō vtrāq; creaturā: qr deficit a creatore: qr illū noluit. Ideo dic scptura. Creature dei facte sunt in odium ⁊ in tentationē aie hoim/⁊ muscipulā pedib⁹ insipientiū, Sap. xiij. Possum⁹ etiā cōprehendere aliq̃d de magnitudine delectatiōis hui⁹ ex scptura. Nam Petr⁹ gustam illi⁹ dulcedinis diuie sentiēs adeo fuit inebriat⁹: q̃ ꝓrupit ad illa ꝙba. Dñe bonū est nos hic esse. Faciam⁹ hic tria tabernacula. i. moy. v. ⁊ he. v. nescies qđ diceret: vt dr. Mat. xvij. Et Lu. ix. Sic ergo David dicit tam magnā mīrtudinē dulcedinis/ex q̃ gustauit vnā guttā dulcedinis illi⁹: q̃ta debet esse dulcedo bibere abundant in illo flumine? De quo ps̃. Fluminis impetus letificat ciuitatē di. Propt̃ hoc sancti q̃ inebriant̃ illa dulcedie relinquebāt oia: possessiōes/agros/parentes/filios/frēs/diuitias/denicq̃ seipos/⁊ corp⁹ ⁊ vitaz: vt illā ad plenū lucrificarēt. Tradebant corpora sua bestijs/aque/igni/gladijs/supplicijs. ꝓpter ipam glīaz quā hic gustabāt ꝓpināte deo. Vñ Aug. in lib. ꝙfel. Introducis me dñe in q̃ndā dulcedinē/q̃ si ꝑueniam in me: si nō est vita eterna/nescio qđ sit aliud brā vita. Jrē Bē. Semel inde gustauī bone Jesu: ⁊ vtinam milliesies mori possem/vt iterq̃ te gustē. Jrē Hiero. in epla ad Eusto. c. xxvj. vbi sic ait. Scio qđ loquor charissima. Nā vt insipiētiā loquar: ego homūculus sic abiect⁹/sic vilis in domo dñi: adhuc viuēs in corpe/ange/

lozuz sepe choris interfui: de corporeis p hebdomadas nihil sentiēs etiā diuine, vi/sionis intuitu post multoꝝ forte dieꝝ spa/cia ꝑsci⁹ futuroꝝ corpi reddit⁹ flebam: qđ ibi manēs felicitatis habebā: qđ inenarra/bilis delectatiōis sentiebā/testis ē ipsa trinitas quā cernebaz: nescio q̄ intuitu te/stes sūt z ipsi bti spūs q̄ aderāt. testis est z ꝓscia mea: q̄ tantz bonis ipe fruebar q̄t et q̄lia nescit pferre mollities corporis mei. Ūñ vna stilla illi⁹ glie ogustata, Stepho/no lapides dulces fuerūt, Laurētio crati/cula, sic Vincētio, sic Agathe. ego i his pe/nis ita dele: tor sic q̄ bonū nuntiū audit: z sic q̄ magnū thesauꝝ inuenit: vl̄ q̄ videt q̄d diu desiderauit. Sic ēt talis dulcedo sepe tollit dolorē z timorē mortz. imo cū dele/ctatiōe mortē hō. Nota exēplū de q̄dā pa/ralytico noie Seruul⁹. De q̄ Greg. refert in. iiij. dialo. Vbi tñ sup hoc patet extra in legēdis sctoꝝ. ¶ Quartū premiū ē cre/aturaꝝ cognitio q̄ rīdet ꝓudētie. Sic ei hō p virtutē ꝓudētie hui⁹ ē diligēs ad in/telligendū ea q̄ sūt dei: vt illis mediantib⁹ queniat ad ipm deū: sic merito hui⁹ ꝑtz q̄ dotat aia oi scia. Qis em aia videns deuz cognoscit. Da silitudinē. sic si haberemus corā nobis speculū cogscim⁹ et videmus oia q̄ relucēt in speculo: sic i ꝓposito. Qim em creaturaꝝ idee relucēt in mēte diuia: z hō videntes deum oia vident sil̄ in ipso. Greg. Quid est q̄ hō nō videāt q̄ videntem oia videt: De h̄ dic Tho. p. j. q. xij. ar. viij Ūñ nota q̄ aia vni⁹ rustici vel pueruli ba/ptizati videns deū plus cogscit de rebz di/uinis vel hūanis: q̄z alīqs vnq̄z doctor i p/senti vita existens: z certius z clarius inco/parabiliter. Nota q̄ aia separata pōt hīe tri/plicē cognitionē de creaturis. Vnā. p spe/cies acquisitas: si hic in pñti vita acquisuit sciaz zc. Scdo p species infusas: etiā si sit aia pueri baptizati. Tertio p cognitionez in vbo. Et nota q̄ sic spōsis carnalib⁹ tria danť kz dos: donatio ꝓpt nuptias: z para/fernalia: sic z aie btē. Vide in cōpēdio the/ologie. ¶ Quintū premiū est de oib⁹ exul/tatio cū iubilatiōe: qđ rīdet iustitie. Sic em hō in hac vita oib⁹ reddit debitū p vir/tutē iustitie. Itē q̄ p iustitiā afflixit se i h̄ mōo p ꝓtritionē de pctis p ꝓfessionē: p sa/tisfactionē: p disciplinas: p ieiunia: per ele/mosynas: p oꝛones: p peregrinatiōes: per afflictionē sensuū: z hmōi opa que ptinēt ad penitentiā/q̄ est pars iustitie: z oi crea/tura iuste vsus est. Jō delectabīť ibi i alia vita z gaudebit ō oib⁹. Primo de deo. Se/cundo de angelis. Tertio de alijs sanctz: z coꝝ ꝓsortio. Ūñ ibi nullus inuidet: sz gau/det vnus de maiori glia alteri⁹. Vnō nec vellet hīe gl̄iam illi⁹. Nā si de⁹ daret eis electionē dicēdo vni. Tibi gloriā illi⁹ ma/iozis: Rīderet, nō dñe: qz nō est mihi ꝓ/portionata. Sic filius minoz non inuidet de tucnia maioris filij: qz nō est sibi ꝓpor/tionata, vñ de oim gloria gaudent. Vide/bunt q̄ iusti deū vt gaudeāt, videbūt glo/riā sctoꝝ: vt cōgaudeāt. videbunt q̄dz pe/nas reꝓbozuz: vt de periculozuz evasione gr̄as agant, Gaudebūt igiť de oib⁹ creatu/ris: z etiā de dānatis: licet sint parētes sui ps̄. Videbūt iusti z ti. z sup. e. ri. z di. Ec/ce hō qui non po. d. ad. s. sed spera. in. mul. di. s. z pzeua. in va. sua. Itez. ps̄. Lerabiť iustus cū viderit vindictā. Ūñ Esa. xxxv Gaudiū z letitiā obtinebunt: z fugiet do/lor z gemit⁹. Et iō ex abundantia gaudij cordialis, prumpēt in laudes diuinas, ps̄. Beati q̄ habitāt i domo tua dñe: in se. se/lau. te. ¶ Sextū premiuz est plene pacis possessio: q̄ rīdet fortitudini. Quia em fu/it hic in vita ista fortis z patiens circa in/firmitates sibi immissas a deo z ꝓtuelias sibi illatas a ꝓximo: iō ibi/plena pace erit. Ecōtra mali z dānati erūt in ꝓtinuis tri/bulatiōib⁹ z guerris. vnde molestabunť z patienť ab oib⁹ creaturis. Sap. xvj. Crea/tura ei tibi factori deseruiēs: exardescet in tormētū aduersus iniustos. Erit igiť pax inter deū z btos: inter angelos z ipsos be/atos mutuo/nō timebūt guerrā: non ho/stes zc. ps̄. Qui habitare facis vni⁹ morz in domo. Itē Esa. xxxij. Sedebit ꝓpls me/us in pulchritudine pacis: in tabernaculť iustitie z in requie opulēta. ¶ Septimū premiū est plena satietas: q̄ rīdet tempe/rantie. Quia em hic esuriuit hō/sitiuit/ie iunauit: z fecē vigiliā. iō ibi habebit festū. vbi plene satiabiť in mensa chīi. Ūñ chīs Lu. xxij. Ego dispono vobis sic dispo. mi/hi pī m. re. vt eda. z bi. sup m, m, in re. m, Ecōtra mali: q̄ hic faciūt festū comedēdo z bibendo zc. Jō ibi faciēt vigiliam: quia

esurient ꝛ sitient: ꝛ petent ꝛ nō dabit eis Exemplū hī de diuite epulōe: qꝛ iam sūt mille q̄dringenti anni ꝛ plus q̄ petijt gut tam aque ꝛ nūq̄ habuit/nec ineternū habebit. Lu. xvj. Jō dic̄ Esa. ꝛ loq̄t dñs per os eius damnatis siue petōribꝫ. Pro eo q̄ vocaui ꝛ nō respondistꝭ. locut⁹ sum ꝛ non audistis: ꝛ faciebatꝭ malū in oculis mīs: ꝛ q̄ nolui elegistꝭ: ꝓpter hō dic̄ dñs de⁹. Ecce serui mei comedēt ꝛ vos esurietꝭ. Ecce serui mei letabunt: vos aūt cōfundemini ꝛc̄. Esa. lxv. pō. Satiabo⁹: cuꝫ apparuerit gl̄ia tua. Nota q̄ Nicola⁹ de lyra sup illō verbū Gen. j. Creauit de⁹ cete grandia &c q̄ hebrei dicūt hic q̄ istud genus piscīū est incredibilis magnitudis ꝓpter qō si multiplicata fuissent indiuidua destructū fuisset seculū: qꝛ mare nō esset nauigabile: nec alij pisces possent stare in mari. Jō postq̄m deus creauerat hanc speciē in sexu masculino ꝛ femininō occidit femellā ne mltipli carent indiuidua: ꝛ reseruat eam iustꝭ ad comedendū in futuro seculo. Et q̄ꝓꝛ iudeos cecidisse in errorē saracenoꝝ q̄ brītudinē future vite ponunt in delectationibꝫ corpalibꝫ ciboꝝ ꝛ venereoꝝ. Quod nō solum apud catholicos absurdū reputat: sz etiā apud gentiles pb̄os: q̄ beatitudinem ponūt in opib⁹ intellectiue partis: asserētes vitam voluptuosaꝫ esse vitā porcorū: vt ptz in. j. Ethi. Propt̄ q̄ beatitudo non ibi est ponēda: cū felicitas nullo mō pertineat ad bruta aīalia: sed solū ad intellectualē ꝛ rōnalem creaturā: ꝓpter q̄d theologi bene ponūt brītudinē in visiōe ꝛ fruitiōe ipsi⁹ dei, ꝛ ab hac brītudine aie post resurrectionē fiet redundātia ad corpus ꝑ quā fiet gloriosum ꝑ dotes corp̄is: inter quas ponit impassibilitas. ꝛ ꝑ sequēs resurrectio erit ad vitā īmortalē: opib⁹ nutritiue ꝛ generatiue nō indigentē. Et ad hoc sūt auctoritates clarissime noui testamti. Sz qꝛ nō recipiunt a iudeis: ad h̄ pōt adduci auctoritas ꝓphete dicentꝭ: Satiabor cum apparuerit ꝛc̄. qꝛ ex brītudine aie fiet talis redundātia ad corpus: q̄ satiabit hois appetitus. Ad h̄ aūt fac̄ exemplū Moysi q̄ existens in monte cū dño. xl. diebꝫ ꝛ xl. noctibꝫ nō comedit: nec̄ bibit: cōfortio tātū dñi satiatus. Et multo minus in statu future brītudinis vsus ciboꝝ est ponendus. Hec Nicolaus de lyra. Si tibi videbitur poteris ꝓpter prolixitatē sermōis derelinquere hoc q̄d oī de Nicolao ō lyra.

De resurrectione vniuersali. Sermo. xv.

Fides tua te salvū fecit. Lu. xvij. Supra sermone, primo visum est de ḡnto articulo fidei ꝓtinente ad diuinitatē: viz de glorificatiōe aiaꝝ. Modo ḡ seq̄t videre de sexto articulo diuinitatꝭ. scz de glorificatiōe corpoꝝ. De qua dic̄ symbolū apostolicū. Carnis resurrectionē. Erit aūt circa hunc articulū triplex cōsideratio. Prio vtrū resurrectio sit futura. Scdo quomō. Tertio qualis. Et de q̄libet pōt fieri vn⁹ sermo: sed tantū de duab⁹ p̄sideratiōibꝫ p̄dicabim⁹ hodie vnū sermonē: ꝛ cras aliū. Salutet virgo ꝛc̄. Pro fundamēto sermonis q̄ est de resurrectiōe vniuersali: oritur de resurrectione theologicalis questio.

¶ Querit. Utrum omnes resurgent in eisdem locis in quibus fuerūt sepulti. Arguit q̄ nō. resurrectio erit a morte: ꝛ motus magis de prope respicit locū mortis q̄m sepulture. q̄ resurgent in locis in quibus decesserūt. In oppositum. Ezechiel. xxxvij. Ego aperiā tumulos vr̄os: ꝛ educaꝫ vos de sepulchris vestris ꝓpl̄e meus. ergo oēs resurgent in locis in q̄bꝫ fuerunt sepulti. ꝛ sic questio manet pro vtraq̄ parte dubia. Ad questionē respondendū est ꝑ m Rich. xlij. senten. dist. xlij. arti. vj. q. iij. q̄ mortui resurgent in illis locis in q̄bꝫ temporaret surrectionis erit pars ꝑncipalior corporis siue ibi a ꝑncipio fuerunt sepulta eorum corpora siue non: aut illo rpe ꝓtingat alicuius corporis partes eque ꝑncipales esse in pluribus locis: vtpote quia medietas capitis ꝛ medietas corp̄is ꝛ medietas oriū aliorū membrorum in vno loco: ꝛ alie medietates in alio: ꝛ sint eque distantes a loco mortis ꝛ loco iudicij: tunc cum non sit ratio quare magis resurgat in vno loco q̄m in alio. Dicendū est: q̄ rōnabiliter est q̄ resurgat in illo loco in quo de⁹ eū resurgere voluerit. Et ad argumentū dicit: q̄ resurrectio non tantum erit a morte: sed

etiã ab incineratõe: que incineratio respicit locum sepulture: z hec est fides nostra. de qua fit sermo: iuxta verba ꝑassumpta. Fides tua zc. Pro introductõe materie ꝑdicande est notandũ: q vera cõclusio ẽ in sancta theologia per fidem catholicaz aprobata: q oẽs homines mũdi qui fuerũt sunt z erunt: siue boni siue mali cuiuscũq secte: cõditionis vel status: aut etatis fuerint: resurgent in nouissimo die cũ corporibus ꝓpriis. Hoc probat rõne: z auctoritate. Ratiõe aũt quadruplici ad hoc ꝓbandũ.

Prima sumit ex pte diuine iustitie
Scda ex pte diuine sapientie.
Tertia ex parte diuine clemẽtie.
Quarta ex pte humane aie.

¶ Prima ẽ rõ sumit ex parte diuine iustitie z est ista. Ad iustitiam diuinam ptinet q ille premiet vl puniat q meruit vel peccauit. psal. Duo hec audiui: q potestas dei est. Scz ad puniendum malos. Et tibi dñe misericordia: scz ad premiandũ bonos: qa tu reddes vnicuiq iuxta opa sua. In hac aũt vita/ qr actiões (vt ait ꝓphs) sunt suppositorũ: neq aia sola: neq corpus solũ: sz hõ et aia z corpore cõpositus peccat vel meretur: ẽ debeꝫ toti homini fm aiam z corpus premiũ vel pena. Manifestũ est autẽ q in hac vita hoies premiũ vltime felicitatis ꝓcq nõ possũt. Multotiẽs etiã nec iusti in hac vita premiãt: imo ꝓtra: iuxta illud Job. xxi. Impij viuũt: z sublimati sũt ꝓfortiaq diuitijs zc. Ad idẽ. Hiere. xij. Justus quidẽ tu es dñe zc. Vide supra sermone. vij. pte. j. Vt ẽ sit retributio bonis z malis: necessario est iteratã aie z corpori ponere ꝓiunctionẽ. Vbi hõ in corpore z aia premiari z puniri possit. Et ꝓfirmatur hec ratio auctoritate Apli dicentis. Oẽs nos manifestari oportet añ tribunal xpi: vt referat vnusquisq ꝓpria sui corpis gessit: siue bonũ siue malũ. ij. Cor. v.

¶ Scda ratio est ex parte diuine sapientie: ad quã pertinet oia ordinare: et nihil inordinatũ relinquere. Manifestũ est aũt q ois pars extra suũ totũ existens/ est inordinata. partes aũt hois sũt aia z corpus ẽ ab inuicem separate inordinate manẽt fm naturã. oportet ẽ dicere q sapiẽtia dei que oia ordinat z disponit: fm illõ Sap. viij. Sapiẽtia attingit a fine vsq ad finẽ fortiter z disponit oia suauiter: cõiungat iterũ aiam corpori: vt natura ordinẽt. Et ꝓfirmat ratio: est em cõtra naturã anima esse absq corpore: cũ sit fm essentiã suam corporis forma. Cũ igit anima sit immortalis (vt supra ostensum est) remanet q sit resumptura corpus suũ immortale: quod erit in resurrectiõe vniuersali. Nã nihil q dem ꝓtra naturã potest esse ꝑpetuum. nõ igit perpetua erit aia absq corpore. ergo resumet quandoq corpus. Et hoc ponit frãs Tho. in. iij. contra gentiles. c. lxxix. Vñ apostol⁹.) Cor. xv. Oportz corruptibile hoc induere incorruptionẽ: z mortale hoc induere immortalitatẽ. ¶ Tertia rõ sumit ex parte diuine clemẽtie. Nã q christũ liberati sumus ab oib⁹ his q per pcm̃ primi hominis incurrim⁹: z multo magz: q potentior est gr̃a christi ad liberãdũ: cõ pcm̃ Ade ad destruendũ siue ad inficiendũ: vt ꝓbat Apl⁹ Ro. v. Si em̃ vni⁹ delicto mlti mortui sũt: mlto magis gr̃a dei z donum in gratia vni⁹ hominis Jesu christi in plures abundauit. Peccante aũt ꝓmo homine: nõ solũ in nos peccatũ deriuatũ est: sed etiã mors q est pena peccati: fm illud Ro. v. Per vnũ hoiem pec. int. in mun. et ꝑ pcm̃ mors: necessariũ est ẽ q ꝑ christus ab vtroq liberẽt: a culpa. s. z a morte. Vñ ibidez ꝺr apls. Si vnius delicto mors regnauit ꝑ vnũ: multo magis abundãtiã gratie z donatiõis/ z iustitie accipientes: in vita regnabũt ꝑ vnũ Jesum christum. Et idẽ Apls. j. Cor. xv. Chs̃ resurrexit a mortuis primitie dormientiũ: qm̃q dem ꝑ hoiem mors: z ꝑ hoiem resurrectio mortuoꝝ. Effectũ aũt mortis chri q̃tũ ad remissionẽ culpe ꝓsequimur in sacramẽtis: qr sacramẽta in virtute passiõis chri operant. effectũ aũt resurrectiõis chri quãtũ ad liberationẽ a morte in fine seculi consequemur. Est igit de necessitate fidei credere resurrectiõez mortuoꝝ futurã ee: fm b. Tho. in. iij. ꝓtra gen. c. lxxv. in pncipio.

¶ Quarta ratio sumit ex pte ipsius anime humane. Naturale em̃ desiderium qõ a natura non frustra plãtatũ ẽ oportz impleri: qr nihil natura frustra instituit. Naturale aũt est hois desiderũ ad felicitatẽ tendere. Vñ Boetius in. iij. de ꝓsolatõe. Omnis mortaliũ cura quã multiplicium

studio⁹ labo⁹ exercet, diuerso q̄dē calle, p/
cedit: ad vnū tñ btitudinis finē nitit̄ que
nire. Itē ibidē. Naturalit̄ mentib⁹ hoim
veri boni est inserta cupiditas. Felicitas
aūt vltima ē homis pfectio. Cuicūq; igit̄
deest aliq̄d ad pfectionē: nondū hz felicita
tē pfectā: q; nōdū ei⁹ desideriū totalit̄ q̄/
ratur. Vñ t Boe. dic̄: q̄ btitudo ē status
oim bonoꝝ aggregatiōe pfect⁹. Oē imp/
fectū naturalr̄ pfectionē cupit. Aia aūt a
corpe separata: q̄uis sit btā p dei visionē et
fruitionē nihilomin⁹ est aliq̄ mō impfecta
sic̄ ois ps extra suū totū existens. Aia em̄
est ps hūane nature naturalr̄. Vñ sp desi
derat naturalr̄ aia vniri corpi. Vñ t Joā.
in Apoc̄. dic̄: q̄ Subt⁹ altare dei scti cla/
mant: vindica sanguinē nr̄m q̄ effusus est
zc̄. Et Apoc̄. vj. Usq̄q̄ dñe sc̄tus t ver⁹
nō iudicas t vindicas sanguinez nr̄m: de
bis q̄ habitāt in tra? Sup q̄ tertu ōt Glo.
Dō aie sc̄ōꝝ sūt existētes subt⁹. i. in mi
nori dignitate q̄ sint future. Vñ t Aug.
xij. sup Gen. ad lram: cū quesisset: vtrū spi
ritib⁹ defunctoꝝ sine corpib⁹ possit sūma
btitudo illa prebere? Rñdet: q̄ nō. sic pñt
videre incōmutabilē substam vt scti angeli
vidēt: sine alīa latente cā. siue tōo q̄ est in
eis naturalr̄ q̄dā appetit⁹ corp⁹ administrā
di. Igit̄ necessaria ē corpis resumptio ad
pfecta btitudinē adipiscendā. Natura di/
co: nō q̄dē essentialit̄: iz de bñ esse. Confir
mat̄ aūt hec rō auctoritate apli dicēz. Ex
pectatio creature reuelationē filioꝝ dei
expectat. Q; t supra. Ipsa creatura libe/
rab̄ a seruitute corruptōis in libertatē glo
rie filioꝝ dei. Scim⁹ em̄ q̄ ois creatura i/
gemiscit t ptirit vsq̄ adhuc Ro. viij. Ptz
p rōne t auctoritate, q̄ resurrectio corpoꝝ
sit futura. Et confirmat̄ ēt auctate vteris
testamēti. Vñ Job. xix. Scio inq̄t q̄ redē
ptor me⁹ viuit: t in nouissimo die d̄ terra
surrectur⁹ sum: t in car. m. vi. sal. m. quem
vi. sum e. i. t nō a. t oc̄li m. ispec. sūt. Itez
confirmat ipsa vitate diuina. Nota q̄ sadu/
cei accesserūt ad Jesuz negātes resurrecti
onē de muliere q̄ habuit. vij. viros zc̄. q̄si
volētes resurrectionē ad incōueniēs redu
cere: sic̄ legit̄ Matth. xxij. Et Lu. xx. Dic
histoziā t rñsionē chr̄i. Ad predicta adde
q̄d notat b. Tho. in. iij. d. gen. c. lxxix. vbi
sic git̄ q̄ p chr̄m resurrectio sit futura. Dō
videam⁹ quō illa gñalis resurrectio fiet.
Jnueni hoc in q̄dā aucitate illius magni
doctoz̄ q̄ studuit in studio sctissime trini/
tatez̄. s. Jesu chr̄i: in q̄ ipse dñs ponit modū
t practicā resurrectiōis dñi dicēris. Nolli/
te mirari hoc, s. opus resurrectiōis: q; veit
hora in qua. o. q̄ in mo. sūt audi, vo. fi. dei.
Et pce. q̄ bo. fe. in re. vi. q̄ po ma. ege. i re.
iu. Joā. v. vbi dñs ponit clausulas: in q̄b⁹
ostendit̄ q̄ illa generalis resurrectio habe
bit sex additiones: videlicet.

Prima q; erit ptuosa: ibi, nolite mirari ħ.
Secda q; erit subitosa: ibi, venit hora.
Tertia q; erit copiosa: ibi. In q̄ o. q̄ in
Quarta q; erit timo (monumētis sūt
rosa: ibi. Audiēt vo. fi. dei.
Quinta q; erit g̃liosa. Et proce. q̄ bo.
Sexta q; erit doloiosa. (fe. in re. vi.
ibi. Qui vero ma. ege. in re. iu.

¶ Dico primo: q̄ resurrectio vniuersalis
erit ptuosa: q; res tanto est ptuosior t ex
cellentior: q̄nto ab excellētiori ptute t pos
tentia procedit. Maior aūt ē potētia t virt⁹
dei incōgabilit̄ q̄ potētia nature: t iō re
surrectio illa erit ptuosior oi potētia natu
rali: q; nō fiet p naturā/nec̄q ptute alicui⁹
creature: sed solū ptute dei. Iō dic̄ prima
clausula. Nolite mirari ħ: q̄i dicat. si hec
resurrectio moztuoꝝ fieret p naturā/vel
ōstellationē/vel virtute elementoꝝ: ħ esset
mirandū: imo nec credendū. Et iō philo/
sophi pagani nō credebāt resurrectionem
corpoꝝ: vt ponit Aug. xxij. de ci. dei. c. xij.
Nā virtute nature fieri nō pōt: vt corpus
corruptum idē numero reparet: q; nō est
regressus a pura priuatiōe ad habitū. Na
tura em̄ semp q̄ formam aliquā operatur
quod aūt habet formā tam est. Vñ sepm
nihil tam generare pōt: sed generat aliq̄d
aliud fm̄ speciē simile. Cū vero corrupti
est/formam amisit: que poterat esse princi
pium actionis. t ideo operatione nature
quod corruptum est idē numero reparari
nō potest. De⁹ ergo est ille q̄ corpora mor
tua eadem numero reparabit. Et ideo nō
est mirandū: quia si deus creauit omia ex
nihilo quod maius est, q̄d mirum si corpo
ra corrupta reparare potest quod min⁹ ē:
q; presupponit materiā? Iō de ħ nō mira
bat̄ sanctus Job. d. Scio em̄ q̄ redēptor
me⁹ zc̄. Job. xix. Vlō. s. Nota Redēptor

me⁹.i.Chīs:q; tpe Job.viuebat in ꝟtuz deus.Ego ſpe ⁊ nō alius.ſ.hō q; idem hō nūero q̄ luz ero tūc: ſed phī attendētes ad ꝓncipia phīe/q̄ in virtute nature fundāt: mirabant de reſurrectiōe:adeo q; nō potē rant credere. Vñ legit Act̄.xvij. q; cum Paul⁹ iuiſſet athenas ⁊ ibi p̄dicaret:phī ipm libēter audierūt p̄dicantē de articlis fidei:vſq; quo p̄dicauit eis articlm reſurrectionis.Vñ em̄ p̄dicauit eis hunc articulū:admirātes dixēt adinuicē. Quid vult ſeminiuerbi⁹ hic dicere:Alij dicebāt. Nouoz demonioz videt hic annūciatoz eſſe: q; Jeſum ⁊ reſurrectionē annūciabat eis Nota.Seminiuerbi⁹:q; p̄dicabat Paulus ſimplicit fidē/⁊ nō curabat de rōnibꝰ phīcis:nec de ornatu verboz:ſicut ipe ōt j.Coī.ij.Sermo me⁹ ⁊ p̄dicatio mea non in ꝑſuaſibilibꝰ humane ſapiētie ꝟbis: ſed in oſtenſione ſpūs ⁊ virtutis:vt fides nr̄a nō ſit in ſapiētia hoim: ſed in virtute dei. Et idō phī illi murmurādo ꝯtra Paulū dicebāt. Quid vult ſeminatoz verboz:q; ipi attribuebant cauſis naturalibꝰ/⁊ dicebant, Natura nō pōt hoc facere:ḡ nō fiet. Sed nō valet arguīntū. Sicut dicere.iſta ancilla nō pōt hoc:ḡ nec rex:q; natura nō eſt niſi ancilla dei, Jō apl's de phīs dicit. Euanuerūt in cogitationibꝰ ſuis: ⁊ obſcuratū eſt inſipiēs coz eoz. Dicētes em̄ ſe eē ſapiētes:ſtulti facti ſūt. Ro.j. Nota hic q; Paul⁹ conuertit Dionyſiū ariopagi. Dic modū de ara cōſecrata. Jgnoto deo/⁊ de reſurrectōe cuiuſdā mozui ⁊c. Vel meli⁹ de illūinatiōe cecī:vt habet̄ in legēda bri Dionyſij. Jnuenit̄ rūi q; quidā phī platonici poſuerūt eadē tp̄aliū rez volumia replen ꝟtute nature:ſic ꝟbi gr̄a.ſicut in iſto ſecło Plato phs in vrbe athenienſiū:⁊ in eadē ſchola q̄ Academica dicta eſt diſcipulos docuit: ita q; inumerabilia retro ſecła mīis q̄dē ꝑuiis intervallis:ſed tñ certz.ſ. triginta ſex milibꝰ ānis:⁊ audiuit, idē plato eadē ciuitas.⁊ eadē ſchola:idēq; diſcipuli reperti ⁊ q; inumerabilia demū ſecła reperēdi ſūt: vt Aug. introducit.xij. de ci. dei.c.xiij. vbi Aug. poſtq̄ retulit p̄dictā falſam poſitionē:ſic ait. Abſit vt nos iſta credam⁹. Sel em̄ chīs mozt⁹ eſt.q; petis nr̄is: ſurgēs aūt a mozt⁹ iā nō mozit̄ ⁊ mozs ei vltra nō dñabit̄:⁊ nos poſt reſurrectionē ſq; cū dño erim⁹. Cui mō dicim⁹ qō ſacer admonet.ps̄,Tu dñe ſua.nos:⁊ cuſtodies nos a ge,hac ietern̄. Satꝫ aūt iſtis exiſtimo cōuenire qō ſeq̄t. Jncirculatu impij ambulant. Non q; q; circulos ḡs opinant̄/eoz vita eſt recurſura:ſed q; mō talis eſt erroꝛis via.i.falſa doctrina. Hec Aug. Vñ ibidē. Aug. ōt q; quidā referre volūt ad ꝓbandū hunc erroꝛē illud qō ōr. Eccl's.j. Quid eſt qō fuit: Jpm qō futurū eſt, Quid eſt qō factū eſt: Jpm qō faciendū eſt. Nihil ſub ſole nouuz:nec valet q̄ſq; dicere. Ecce hic recens eſt. Jā em̄ p̄ceſſit in ſeclis q̄ fuerūt ante nos. Sz vt ōt b.Tho.in.iij. ꝯ gentil'.c.lxxxij. vbi agit q; boies reſurgēt imoꝛtales. Predicta ſūt erronea:nec eſt intelligēdū qō ſup̄ dicit ſcriptura. Eccl's.j. q̄ſi eadē numero p̄gnationes varias repetant̄:ſed ſiłia ſpē:ſic ⁊ grana ſeminā̄t ⁊ coꝛrūpunt̄:⁊ eadē ſpē ſurgūt ⁊ naſcunt̄ nō eadē numero:vt Aug. ibidē ſoluit. Et Ariſt.in fine ō gn̄ationē:ō ipm docuit:ꝯtra p̄dictā ſectā loquēs:ſm btm Tho. Quidā aūt ꝟba p̄dicta. Eccl's.j.ſic intellexerūt tanq̄ in p̄deſtinatiōe dei iam facta fuiſſe oia,ſapiēs ille voluiſſet intelligi.⁊ iō nihil recēs eſſe ſub ſole ſic Aug. refert.xij.de ciui.dei.c.xiij. Sic ḡ ꝟtute nature impoſſibile eſt/q; eadē nūero reputātur:ſed ꝟtute dei ſic: ſic in reſurrectōe vniuerſali ꝯtinget. Et q̄ apparz q; reſurrectio illa erit ꝟtuoſa. Et ſic ptz primū. Jgit nolite mirari hoc. ¶ Secō dico/q; reſurrectio vniuerſalis erit ſubitoſa. Jn hac vita indigem⁹ mītis annis anteq̄ ſim⁹ ꝑfecti viri:ſed tūc in pūcto reſurgem⁹ in ꝑfectos viros,iō ōr. Venit hoza. Non dicit venit ann⁹ vel ſeptimana vel dies:ſed venit hora:q̄ eſt minoz pars tp̄is q̄ vtimur ad loquendū cōiter: q; in illa hoza in q̄ mozt̄ audient voce illā.d.ſurgite mozt̄ui ⁊ venite ad iudiciū:nō oportebit eos excitari de vno in vnū:ſed ſubito oēs reſurgēt. Vnō ōr apl's. Ecce myſteriū vobis dico, Oēs quidē reſurgem⁹:ſed non oēs imutabimur:in momēto in ictu ocłi in nouiſſima tuba.j.Coī.xiij. Jmmutabimur Glo.in imoꝛtalitatē gl̄oſam. Sed ꝯtra.j.Theſ. iij. Mozt̄ui q̄ in chīo ſūt reſurgēt p̄mi.ḡ in reſurrectiōe coꝛpoꝛ erit ꝑfectas ⁊ poſteriozitas reſurgentiū. Rū.ſm.d.Tho.ſup

illo tex. vbi reprobat3 q̄busdā opinionib⁹ dixit sic Apl's nō ponit hic ordinē resurrectiōis ad resurrectionē: 3 ordinē ad raptū vl occursu3. Nā ꝓmo veniēte dño morieñ q̄ inueniēñ viui, 7 tūc statim cū illis q̄ priꝰ mortui fuerāt resurgēres reperienñ in nubib⁹ 7c. vt Apl's hic dr. hec b. Tho. Vt de sup hunc tex. Hico. ō lira. q̄ dicit q̄ ista posteriozitas 7 pozitas non pōt referri ad actū resurgēt⁹. Nā oīes resurgēt in eodē instāti: vt. s. dictū est. Nec pōt hic accipi pozitas dignitat3: q̄ pres veter3 testamēti in resurrectōe nō erunt digniozes apl's q̄ erūt assessozes iudic3: fm illō Mat. xix Sedebitis 7 vos 7c. Propkea dr ipse/q̄ ista pozitas 7 posteriozitas sit referēda ad quietē in chō p bonā mentē: sic iungendo Ifam. Mortui q̄ in chō sunt. i. q̄escūt et⁹ fide mortui: ꝓmi respectu nr̄i q̄ adhuc viuim⁹: resurgēt cū posteris. Deinde no3 q̄ viuim⁹: supple q̄escēres in chō i eius fide moriēdo. sic rapiemur cū illis iam resuscitati cū ipis obuiā chō veniēti ad iudiciū in aera: vbi pferet sniam iudicij sup valle Iosaphat 7c. Nota p declaratiōe dicti tex⁹ apl'i. s. Ego mysteriū vobis dico 7c. j. Cor. xv. q̄ sunt tria ꝯsiderāda in resurrectione vīi. Primū ꝯgregatio ossium seu cinerū vel membro⁹: 7 hoc fiet in tpe ministerio angelo⁹: q̄ ibi erit mot⁹ corpalis qui non pōt fieri in instanti. De h dicit apl's q̄ fiet in momēto: qō est pars tp̄is lic3 brevissima. Scōm erit informatio/seu infusio aiar⁹ in corpa. Et illa fiet in instanti. Ideo dr Apl's. In ictu ocli. i. in instanti. Cū fiet. Rūder. In nouissima tuba: que est illa vox terribilis. Surgite mortui 7c vt dicā infra in. v. ptē, 7 tūc oēs mortui resurgēt ad modū filij/q̄ exijt de vētre matris. vñ Esa. vlt. Quis audiuit vnq̄ tale: 7 q̄s vidit huc sil'e. Nūq̄d parturiet terra in die vna/aut pariet gens sil'. Non parturiet terra. Propt hoc terra dicit mat nr̄a: q̄ tenet oēs in ventre tam mortuos/q̄ viuētes/7 nascituros. Primus filius⁹ eius fuit Adam: q̄ formatus fuit de limo terre. 7 sic 7c. Dic de q̄cūq̄ statu hoim: q̄ oēs de terra formati sut: ideo dr hō ab humo. Jō Eccli. xl. Occupatio magna creata ē in oib⁹ hoib⁹: 7 iugū graue sup filios Adā a die exitꝰ de ventre mris corpis: vsq̄ in diē sepulture in matrē corpis. Jō Job. j. Nud⁹ egressus sum de vtero mris mee. nudus reuertar illuc. Terra g̃ in die iudicij pariet oēs mortuos in silitudine mris 7c. Sed differentia tñ erit. Primo mulier/qñ parit claramat multū 7 dr mlta ꝑba: 7 tñ non parit: nisi vnū vl duos filios. Terra aūt ad vnā vocē tube pariet plusq̄ mille mlia in vna ventrata. Et q̄s posset nūerare. Jtē mulier parit vnū filiū paruulū quē postea nutrit cū labore: sed terra tūc pariet oēs filios oētatis. xxx. vel. xxxij. annor⁹. Jn tali ei etate Adam fuit format⁹ 7 ihs resurrexit. Vñ etiā pueri in vtero mris mortui i tali etate resurgēt. Aucroritas. Jpe dedit q̄s dā apl'os/q̄sdā aūt ꝓphas. Alios ꝓ euangelistas. Et. j. Donec occuram⁹ oēs in vnitatē fidei/7 agnitōis filij dei in virū pfectū: in mensura etatis plenitudinis chi. Ephe. iij. Nec ꝓter h erūt alia corpa licz sint alia accidētia. Nā mutatio accidētis nō mutat subam corpis: sicut patz in eo q̄ crescit in magna q̄ntitate: cū tamē qñ exiuit de vtero matr3 erat valde paruus. sic 7 in ifirmo post⁹ fact⁹ est sanus 7c. Est tñ notandū q̄ licz oēs resurgēt in eadē etate: tñ nō in eadē statura: sed in illa statura q̄ libet resurget: ad quā natura si impedita nō fuisset q̄cūq̄ tpe pduxisset. De q̄ vide Aug. xxij. de ciui. dei. c. xiij. 7 sequēti. Jtē oēs resurgēt in sexu ꝓprio. Vñ Aug⁹. vbi sup. c. xvj. Melius mihi sapere vident q̄ vtrūq̄ sexuz resurrecturū esse nō dubitāt. nō em libido ibi erit: q̄ ꝓfusionis est causa. Nā primūq̄ peccassent nudi erāt: 7 non cōfundebañ vir et femina. Corpib⁹ g̃ illis vitia detrahent/natura seruabit. Non est aūt intrīū sexus femine⁹: sed natura. Dec Aug. ¶ Tertia ꝯditio resurrectōis erit: q̄ resurrectio erit copiosa: q̄ oīs creatura hūana resurget/siue bona siue mala/cuiuscūq̄ secte fuerit. Ideo dicit tertia clausula. Oēs q̄ in monumētis sunt 7c. Et resurgent. Sed fm Glo. pōt intelligi ille tex⁹ stor. Sed fm Glo. pōt intelligi ille tex⁹ de duplici resurrectione. s. anie 7 corpor. Vne em̄ sunt resurrectiōes. Una anie in presenti qua resurgit a petis: de q̄ Apl's Ephe. v. Surge q̄ dormis: exurge a mortuis 7 illuminabit te chr̄s. Altera corpis

in futuro. Potest ergo ille textus intelligi de pma resurrectone anie: ideo dr. Nō resurgent impij in iudicio pma resurrectiōe q̄ est in fide. i. a peccatis: z hoc in iudicio. s. vt se iudicēt z accusent penitēdo z cōfitendo peccā. Necp pec. in consi. iustoz. Glo. vt voluntatē dei suis pferant volūtatib⁹: qđ est contra iustoz. Vel aliter littera. In consilio. i. in pcordi multitudine iustoz. Et est idem sensus cū prioꝛ: z accipit eos dē peccatores z impios. Scđo modo intelligit de resurrectione corpis in iudicio futuro. Et sic iteruz dupliciť intelligit. Uno modo. Non resurgēt impij in iudicio. s. vt iudicent: necp peccatores in consi. iustoz. i. in iudicio: quod concilium dicit: z sic pro eodem accipimus impios et peccatores. Alio modo vt alios accipiamus impios: alios peccatores. Nam vt dicit Glo. impij sunt infideles/idolatre/apostate/q̄ cū resurgent nō iudicabunt: qz iam iudicati sunt. Jo. iij. Qui nō credit: iam iudicatus est. Peccatores sunt falsi chriani q̄ non resurgent. s. vt iudicent: sed iudicabunt ranni. Un nota ꝓz Glo. quattuoꝛ ordines in iudicio erunt. Alij nāq̄ erunt qui iudicabunt z non iudicabunt: vt apli z alij pfectissimi. Alij q̄ nec iudicabunt nec iudicabunt: quia iam iudicati sunt. sententia eī dānationis eoꝛ toti ecclie nota est: vt infideles. Alij iudicabunt z saluabūt: vt mediocriť boni. Alij iudicabunt z dānabuntur: vt mediocriť mali: ꝓz Glo. Resurgēt oēs mortui. z etiaz qui viui reperient morient. Sed pōt hic q̄ri/q̄ beati z dānati resurgent: iam hic supꝛ phatuz est: sed de pueris q̄ in originali tantuz mortui sunt: ad quid resurgent: Non quidē ad beatitudinē/nec ad dānationē: sed duplici resurgēcōne. Primo ad habendū naturā pfectaz Pertinet eī ad sapientiā dei pficere naturā: vt supꝛ dictum est in introitu. Scđo ad accusandū parentes vl illos quoꝛ effectu mortui sunt ipi sine baptismo. Dicit practice: sicut scripsi in smonib⁹ de peccatis in genere articlo. ij. ser. iiij. vbi agit de morte q̄ est pena originalis pcti. in fine sermonis. Sed circa pdicta diceret aliquis, Multi sunt mortui quoꝛ corpa nūq̄ fuerunt in monumētis: quia fuerūt a bestijs deuorati/vl submersi/vl cōbusti. chris aūt dicit solū de illis q̄ in monumētis sunt: g quid erit de alijs ꝛc. Pro declaratiōe nostrandū: q impossibile est aliquē mori/q̄cūq̄ modo quin sepeliat in aliquo monumēto. Unō nota/q deus fecit quattuoꝛ monumēta generalia ꝓ coꝛpib⁹ humanis generādis z sepeliendis: z nullus est hō qui in aliquo istoꝛ nō sepeliat. Ista quattuoꝛ monumēta sunt q̄ttuoꝛ elementa: terra/aqua/aer/z ignis. Terra est monumentuz cōmune: sed nobili⁹ monumētū est aqua: Licet nō sit ꝓsuetuz: qz illi qui sepeliunt in aqua cōmedunt a piscibus: sed qui in terra a vermib⁹ z serpentib⁹. Adhuc nobili⁹ est monumētū aer: in quo sepeliunt suspēsi: qz comedunt ab auibus. Alij sepeliuntur in igne sī cōburunt. Qui aūt comedūtur a bestijs/tandē oportet q̄ resoluantur in elemēta ex quib⁹ fuerunt cōpositi. Nullus ergo est qui in aliquo istoꝛ monumēntoꝛ nō sepeliatur vl in oīib⁹. Q⁹ aūt elementa dicant monumēta ꝓbat auctoritate: in ps. Audite hec oēs gentes. Et post Sepulchra eoꝛ. s. hominū: domus illoꝛū ineternū. Nota. Ineternū. Nec monumēta ꝓpli/nec regum/nec chri durabunt ineternū: quia ignis cōflagrationis destruet oīa. ergo necessario auctoritas intelligit de elementis: qz nullū aliud monumēntuz ineternū durabit. Et de istis elemētis loq̄t chris: q̄n dicit. Oēs q̄ in monumētis sūt.

¶ Quarta ꝓditio ꝛc. qz erit timorosa resurrectio siue formidolosa. Nō oñdit cuz dr. Audiēt voce. fi. dei. Quidā docto. dicūt q̄ erit illa vox chri. Nō ꝓbat in ꝓbis pdictis. Quidā ꝓo dūt q̄ erit vox Michael archangeli. Et vtrūq̄ est verū. Un eī p eo clamat: vox ei⁹ est q̄dē vox sua misterialiť z executiue: ꝓz est vox regis iubētis impatiue. Sic i ꝓposito ꝛc. Jō q̄nq̄ dr illa vox vox filij dī. q̄nq̄ vero dr vox Michaelis archāgeli: vt hīc. j. The. iij. Ipse dns i iussu z in voce archāgeli: z in tuba dei descēdet de celo/z mortui q̄ in chro sunt resurgēt ꝓmi ꝛc. Dic pctice. Michael g̃ ad iussū chri clamabit ad q̄ttuoꝛ ptes mūdi. s. orientē/occidentē ꝛc. altissima voce dicēdo. Surgite mortui venite ad iudiciū. Tunc subito z in istanti oēs aie q̄ sūt in paradiso: i purgatorio: z in inferno: z i limbo puerop induēt coꝛpa sua. ps. Ecce da. v. sue vo. ꝙ. O q̄ terribilis vox erit illa dānatis. Da fiducinē de illis q̄ sunt in carcere ꝙt alij

ꝺd crimen capitale: qñ audiũt sententiam vt iuspẽdant ꝛc. Nota de illo ꝙ cũ esset in carcerat⁹/audiuit ab illo dño qui eũ detinebat. Confitere: qz faciã te diuidi ꝙ medium: quo audito cecidit in terrã syncopizãdo vt semimortu⁹. Cur nõ timẽt nunc istã vocẽ: magis timebũt tunc: sed scti multuz timebãt. Vñ Hiero. Siue inquit comedã siue bibam/siue ꝺd aliud faciã: semper videt in meis auribꝫ intonare illa vox terribilis. Surgite mortui/venite ad iudiciũ Sic z legit in vitaspatrũ de duobꝫ eremitis: ꝙ tuerũt ad colligendũ palmas: quoꝝ vnus timẽs cecidit: z ad se reuersus dixit socio querenti ꝺd nam haberet. Fuit mihi visum ꝙ audiuerim illã vocem. Surgite mortui ꝛc. Rogo te ducas me ad cellã vt ibi me inueniat illa vox. Et nos nõ timemus: Vꝫ illis ꝙ nõ timent. Adam timuit vocẽ dei dicentẽ. Adã vbi es: Vñ dixit Vocẽ tuã de⁹ audiui in paradiso/z timui eo ꝙ nud⁹ essem: z abscondi me. Gen. iij. Et tñ illa vox erat vox misẽdie: qz vocabat eũ vt parceret ei si veniam postulasset: quãto magis plus timebũt illi ꝙ audient vocẽ in infernꝫ: Quãto etiã magis debemus timere nos istã vocẽ que est vox rigoris z iustitie: Jõ hodie: si vocẽ ei⁹ audieritis ꝙ est vox misẽdie. nolite obdurare corda vestra: qz ꝙ audit vocẽ dei nunc: non timebit tũc. Alioquin ꝛc. Vñ Job. xxxvij. Tonabit de⁹ in voce sua mirabiliter. Quita ꝺditio ꝛc: qz vniuersalis resurrectio erit gl̃iosa. s. electꝫ. Vñ dic. Et pce. qui bo. fe. in res. vi. Corpa eñ bt̃oꝝ resurgẽt cũ ẽtruꝝ dotibꝫ: de qbꝫ hz supra ẽmõe primo: iz vltra illas dotes habebũt etiaz alia ẽmia in corpibꝫ: qz oẽs sensus corpis mirabili ꝺlectatiõe fruẽt. Hã ẽmo delectabit visꝫ in videndo mirabilem pulchritudinem celorum. Nota quãtum delectatur visus hic. in videdo pulchrã eccl̃iaz et marmora z sculpturas auri z argẽti ꝛc. Jtẽ ꝺ pãno purpureo facto ab hoie: ꝺd erit ꝺ cel̃ qui fuerũt formati a tota scrã trinitate cũ toto suo studio z prudẽtia z arte: ẽ ꝛc. Vnꝺ Esa. lx. Tũc videbis z affluues z mirabit̃ z dilatabit cor tuũ. Scꝺo satiabit audit⁹. Si tantũ delectab hõ in audiẽdo sonũ cithare ꝛc. qui son⁹ resultat ex budellis seu visceribꝫ bestie: ꝺd erit tũc audiẽdo cant⁹ angelorꝫ. Nota miraculũ de religioso sancta ꝙ trecẽtis annis stetit sine cibo/nec fuit antiquat⁹ audiẽdo cantũ angeli i forma auicule ꝛc. De isto cantu dic Jo. Cãtabant canticũ nouũ añ sedem dei: z ante ẽtruoꝝ aialia z seniores. Apoc. xiij. Ante ẽtruoꝝ aialia. i. ante scẽtos noui testamẽti z seniores. i. ante scẽtos veteris testamẽti. Vñ sup illud. ps. Exultatiões dei in gutture eoꝝ: dic Augu. ꝙ corda z lingue non desinent laudare deum. Tertio satiabit odoratꝰ. Quanta fragrantia erit de vulneribꝫ christi z de corpe ỹginis Marie et aliorũ scẽtorꝫ: Nõ posserꝫ cogitare. Si tanta fragrantia erit de rosis z liljs z violis ꝛc. quãta erit ibi ꝛc. Nota exemplũ ꝺ Balena quõ comedit: qz trahit pisces ad odorem suũ qui exit de suo ore: vt dic b. Tho. sup Job. Jõ Canta. j. Trahe me post te: z curremꝰ in odorem vnguentorꝫ tuorꝫ. Quarto satiabit tactus. Nota ꝙ sensus tactus magis delectatur ẽ alij sensus: vt dicũt philosophi. Si tanta delectatio est in creaturis ex tactu: quid erit ex tactu corporis christi quẽ omnes electi poterũt tãgere z amplecti z osculari: Unde ecclesia. Qui pascis inter lilia: septus choreis virginum: sponsus decorus gloria: sponsisq; reddens premia. Quinto satiabit gustus ex cibo z potu: nõ illo quem bestialis humetus promittit. s. ex fluminibꝫ lactis z mellis: quia nõ est regnum dei esca z potus: sed ex cibo qui propinatur ex mensa christi. Vide supra sermone proximo parte vltima. Unde dominus Luc. xij. Ego dispono. sicut dispono mihi pater m. ꝛc. Nota Sicut disposuit mihi pater meꝰ: quia filꝫ christus ex puidentia patris cũ laboribꝫ z tribulationibꝫ ad illud regnum venit: iuxta illud Luc. vltimo. Nonne oportuit christũ pati: z ita intrare in gloriaz suam: sic z nos: iuxta illꝺ Act. xiiij. Per multas tribulatiões oportz nos intrare in regnũ dei. Jtẽ Ro. viij. Non sunt cõdigne passiones huiꝰ temporis: ad futuram gloriaz que re. in nobis. ¶ Sexta ꝺditio. qz resurrectio vniuersalis erit dolorosa. s. z malis. Vñ dicit. Qui vero ma. ege. in resurrectione iudicij: id est damnatiõis. Vñ Dan. xij. Sic erit i ꝯsumatõe seculi. Exibũt angeli z segabũt malos ꝺ medio iustorꝫ z mittent

tent eos i caminū ignis ardēt; ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū. Sicut em corp⁹ gloriosum erit ipassibile: subtile: agile: ⁊ clar. Sic corp⁹ dānati ecōtra passibile: valde grossum: graue: ⁊ obscur. Nota exemplū qđ sepsi. j. sermone, prio pte. vj. i fi. Potes etiā h tāgere illud pūctū: quō erit possibile q̄ corpa dānator. sint passibilia ⁊ imortalia. Vide qō scripsi in sermōib⁹ q̄drageſimalib⁹ de pnia, in fmōe de iferno, pte. v.

De qualitate corporū resuscitandorū Sermo XVI.

Fides tua te saluū fecit, Luc. xviij. Dicto sup̄ vtr ⁊ quō corporū hūanor. resurrectio sit futura. Nō sequit pdicare d̄ q̄litate corpor. resuscitādor.: quod ptinet etiā ad eundē articulū septū fidei ad diuinitatē ptinētē. Salutef ẏgo Maria ⁊c.

¶ Pro fundamēto sermōis q̄ ē de q̄litate corpor. resuscitādor. ortk theologicak qō.

¶ Querit Utr corpa btōr. erunt clara: Arguit q nō. Corporis claritas obiecta oculis/de necessitate videt. Sed discipuli post resurrectiōem viderunt chm: nec tn refert scptura q in corpe ei⁹ aliquā claritatē vlderūt, igit. Jn oppositū Matt. xiij. Tūc fulgebūt iusti sīc sol in reg̃ pr̄is eor. igit corpa btōr. erūt clara. Et sic q̄stio manet p vtrag̃ pte dubia. ¶ Ad q̄stionē respondendū est fm Rich. sup. iij. sen. dist. xlij. ar. ij. q. vj. q corpa beator. erunt clara, quia vt ait aplus ad Phil. iij. Saluatorē expectam⁹ dōm nostrū Jesum chm q reformabit corp⁹ hūilitat; nostre conformatū corpi claritatis sue. Sed q̄ claritas illa causabit a britudine anie: q̄d ine/qualiter btī participant. ideo si corpa erūt clara: nō tn erit eqliter. nō tn p multiplicationē corpis claritas causabit a claritate anime: sed p hoc qō educit de potētia corporis p vtutē beatitudinis anime, et hoc erit p vtutē supnaturalis agentis. Nō tn est intelligendū q̄ oēs partes corpis eqliter clare erunt/nisi fm pportiōem quā magis reqret corpis pulchritudo. Et ad argumentū dr: q claritas glorioſi corporis est donū ex merito volūtat; et ideo ei⁹ occultatio ⁊ manifestatio impio voluntatis subdek. ideo chr̄s noluit manifestare discipulis suis corporis claritatē: quia eā non sustinuisset humanus atq̄ infirmus aspectus/quādo ille a suis ita debebat attendi vt posset cognosci. et hoc ait Aug. xxij. de ciui. dei. c. xix. Et hec fides nr̄a: de q̄ imp̄/sentiar fit fmo iuxta ẏba pāssumpta ⁊c.

¶ Pro introductiōe materie pdicāde: est notandū/q ē oclusio vera in sacra theologia/q fidez catholicā approbata: q post q̄ resurrectio/corpor. hūanor. erit facta: gloria ipsi⁹ anie quam ipsa consequit pncipaliter ex visione diuina (vt s. dictum est in sermone, xiij.) redūdabit in corpus: ita q corp⁹ erit etiā glōsum. sicut lumen redūdat in laternaz vitream vel crystallinam. Qualiter aūt ipm corpus glorioſum erit et quā gloriā consequit: declarat apls dicens. Saluatorē expectamus dōm nostr. Jesum christū: qui reformabit corp⁹ humilitatis nostre configuratū corpi claritatis sue. Phil. iij. Et quo habemus q illa gloria erunt dotata corpa beator. post resurrectionē/qua ⁊ corpus christi: vt membra capiti conformenk. iuxta illō. Quos pciuit ⁊ pdestinauit cōformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse pmogenit⁹ i multis frarribus Rom. viij. Corpus chr̄i aūt habuit q̄tuor dotes ⁊ habet post resurrectionem. Sic ḡ ⁊ corpora btōr. habebunt q̄tuor post resurrectiōem ex redundantia glorie anime: vt supra dixi. Que aūt sint iste q̄tuor dotes: adhuc exp̄ssius declarat apostol⁹. j. Cor. xv. dicens. Sic erit resurrectio mortuor. seminak corpus in corruptione: resurget in incorruptione. seminak in ignobilitate: surget in gl̄ia. seminak in infirmitate: surget in virtute, seminak corp⁹ animale: surget spūale corpus. Et nota q bene compat Aplus sepelire vel mori ad seminare. quia sicut granū vel semen altō prius seminak ⁊ corrūpit/postea germīat et facit fructū: iuxta illud Joan. xij. Nisi granū frumēti cadēs in ter. mortuū fuerit ipm so. ma. si aūt mor. fu. mul. fruc. affert. Sic ⁊ corp⁹ hūanū non pr⁹ pōt resurgere ad vitā gl̄osam: nisi prius corrūpak. Jōo j. Cor. xv. Quod tu seminas/non viuificak nisi prius moriak. Ponit ḡ apostolus in pdicta auctoritate q̄tuor dotes cor/

portis glorioſi. et ꝑmo

Prima dos erit impaſſibilitas rigoro/ſa: dum ór. Semi. cor. in cor. ſurget in in/cor. Et iſta adq̃rit merito patiẽtie.

Scõa dos erit claritas gl̃iosa: dũ dicit Semi. in igno. ſurget in gl̃ia. Et iſta adq̃rit merito continentie.

Tertia dos erit agilitas v̄ gozosa: duz ór. Semi. in infir. ſurget in ꝓtute. Et iſta adq̃rit merito diligentie.

Quarta dos erit ſubtilitas ꝓtuosa: dñ dicit. Semi. cor. aiale: ſurget cor. ſpi. Et iſta adq̃rit merito abſtinentie.

Oẽs p̃dicte dotes fuerũt et ſunt in corpe chr̃i. z ſic erũt in nob: tñ diuerſimode. qa chr̃s ex potentia diuinitatis vſus eſt iſtis dotib⁹ etiã añ mortẽ. nos aũt ſolũ poſt re/ſurrectiõem. Et rõ d̄fferentie eſt: qa ania chr̃i etiã dũ viueret in carne mortali erat gl̃iosa z fruebat deo ꝓter vnionẽ diuie z hũane nature in ꝑſona filij dei: que vnio fuit facta ab inſtanti cõceptiõis. et tõ glo/ria anie debebat z poterat redũdare i cor/pus. ſed q̄ non redũdaret/pcedebat ex diſ/penſatione diuina: vt poſſet in corpe ſuo exercere myſterũ noſtre redẽptiõis: patiẽ/do z moriẽdo. Idez b. Tho. ꝓte. iij. q. xlv. ar. ij. Oñq̃ tñ dotes corpis oñdit dum vi/ueret: vt gl̃iaz aie ſue z potentiã diuinita/tis manifeſtaret: vt infra dicet. Eſt tñ no/tandũ q̄ ſicut ór b. Tho. in. iiij. ſen. di. xlix. q. iij. ar. ij. chriſto nõ cõuenit ratio dotis. vt nõ ita ꝓprie ſicut alijs ſanctis. ea tamen q̄ dotis dicunt excellẽtiſſime ei cõuenũt.

¶ Prima g̃ dos corpis gl̃iosi eſt impaſſi/bilitas rigoroſa: quã oñdit apl's dũ dicit: Seminat corpus in corruptiõe: ſurget in incorruptiõe. vnde nec morti poterũt. erunt eñ imortalia: ſicut z chr̃s reſurrexit vt vl/tra, nõ moreret: ſm illud Ro. vj. Chr̃s re/ſurgens ex mortuis iam non moritur: mors illi vltra nõ dñabit. Qõ eñ mortu⁹ ẽ peccõ mortu⁹ ẽ ſemel: q̄ aũt viuit/viuit deo. Et rõ hui⁹ eſt triplex, ſ. legalis: theologicalis: z phyſicalis. Legalis eſt: qz q̄ ſemel ſoluit debitũ: nõ tenet amplius ſoluere. Regula, Bona fides nõ patit vt ſemel exactũ iterũ exigat. de re. iu. li. vj. Et, C. õ pent. l. Oẽs xiij. q. ij. c. fi. tẽ. Quilibet aũt eſt debitor mortis z paſſibilitatis ꝓter demeritũ cul/pe originalis: iuxta illud Ro. v. Per vnũ hoiem pec. intrauit in mõm tẽ. g̃ q̄ ſemel mortu⁹ eſt z paſſus: nõ eſt amplius paſſibi/lis z mortalis: niſi alia ratio faciat eũ paſ/ſibilem: vicz culpa actualis. ſic in damna/tis ꝓducit. Et hec ẽ pma rõ. Scõa ratio eſt theologicalis. vicz vt ꝓformemur cum chr̃o reſurgẽte. Ro. vj. Chr̃s reſur. ex mor/tuis iã nõ morit tẽ. Vñ Phil. iij. Salua totẽ expe. dñm n. ieſum chr̃m q̄ refor. cor. hu. nr̃e ꝓfi. cor. cla. ſue. Rõ phyſicalis ẽ. Nã cauſa corruptiõis z generatiõis ẽ mo/tus celi. tunc aũt ceſſabit mot⁹ celi. g̃ z cor/ruptio. qz ceſſante cã/ceſſat effect⁹. Hinc eſt q̃d ór Eſa. xxv. Precipitabit dñs mor/tẽ in ſempiternũ. et Apoca. xx. Mors vl/tra non erit. Alias rõnes vide ad ꝓpoſitũz in. iiij. d. gen. ca. lxxxij. vbi agit q̄ hoies re/ſurgent imortales. Sicut g̃ non poterũt mori: ſic etiam erũt impaſſibiles. vnde nec poterũt pati ab igne. et poterunt deſcẽdere ad infernũ: nec igne cõburent. ſic z i. p/fundo marz nec ſubmergi: nec gladio nec lancea ſcindi: nec aliqua turpitudine inq̃/nari. ſicz z radi⁹ ſolis tẽ. Econtra aũt da/mnatoꝝ corpa erunt valde paſſibilia: z to/tum corpus erit plenũ doloribus a capite vſq̃ ad pedes. Vñ q̃libet dãnat⁹ poterit dicere. Infelix ego hõ: q̃s me liberabit de corpe mortiz hui⁹: Ro. vij. Hac dote im/paſſibilitatis vſus eſt dñs ante paſſionez: q̄ nõ potuit occidi/niſi q̄n voluit. Fuit ei quater in mortis piculo. Primo q̄n Hey/rodes voluit eum gladio occidere Bar. ij. ſed cuaſit. Secundo q̄n cõciues ſui vo/luerunt eum de montz ſugcilio precipitare. Jeſus aũt p mediũ illoz ibat Luc. iiij. Tertio p lapidatiõem bis. Primo q̄ndo dixit iudeis, Amen amẽ dico vob/antecq̄ Abraã fieret ego ſum, Tulerũt g̃ lapides vt iacerent in eũ: Jeſus aũt abſcõdit ſe et exiuit de tẽplo. Joã. viij. Scõo ꝓ q̄ dixit. Ego z pr̃ vnũ ſum⁹: vt hz Jo. x. Quare/to p venenũ. quia iudeꝰ voluerũt eũ poto/nare. De hoc ꝓbetauit Hiere. in perſona chr̃i. Tu dem̃ oſtraſti mihi z cognoui: tu oſtendiſti mihi ſtudia eoꝝ. Ego tamquam cõſilia ꝫ me dicẽtes. Mittam⁹ lignũ i pa/nẽ ei⁹: z eradam⁹ eũ de terra viuentiuz: et nomẽ ei⁹ non memoret amplius Hiere. xj. Vide in ſermone inuentionis ſcẽ crucis. ſed noluit chr̃s mori niſi in cruce. Ideo ór

ipse. Nemo tollet aiam meā a me: sz ego ponam eā a meipso. potestatē habeo ponē aiam meā z potestatem habeo iterū sumēdi eam. Joā. x. Hanc gram dotis merebimur merito patientie, qz hō patienter recipit iniurias z oia mala pene a deo vel a primo sibi illata. Ideo dr scriptura. Patientia vobis necessaria est vt volūtatē dei facientes reportetz repromissiōem. Heb. x. Nota repromissionē. supple huius excellētie siue dotis ipassibilitatz. ¶ Scōa dos ē claritas glīosa. de q̄ apls. Seminat corp in ignobilitate: surget in glīa. Nota in ignobilitate. Videtz q̄ntū vile est corp hois mortuum. q: licz fuerit magn baro: comes: rex: vel princeps: multū in hac vita honoratus: tñ post mortu ē z sepult: oēs suppedītat ipm: nō solū hoies: sed etiā canes. Nota de sepulchro regine Neapolitane z pape Bartini q̄ in terra sūt posita. Et si qñ aliq̄ principū cadauera in sepulchris aureis vel marmoreis ponunt (qa nō sufficiūt multz pompe in vita. q̄d eis pdest: cum a similib corrodant z feteant: rē. Ecce quāta ignobilitas. et ponunt in loco obscuro, sed postea surgent in magna claritate si fuerint inter electos. Claz est auz z argentum: sed clarior est crystallus. clarior adhuc est ignis. et clarissim est sol z luna et stelle. tñ oēs doctores dicūt q̄ corp glīosum septies erit clarz sole: qđ etiā lumē solis septies erit clarz q̄ nunc, Ideo Dan. xii. Fulgebūt iusti sic sol in regno pa. mei Vñ si deponeret loco solis corp glīosuz magis illuminaret mūdū q̄ sol. Ista dote vsus est chīs qñ trāsfigurat est in monte thabor. in q̄ trāsfiguratiōe resplēduit facies eius sic sol. vestimēta aūt ei facta sunt alba sicut nix, sic legit Mat. xvij. z Luc. ix, Ista dotē sequmur q̄ pturē ptinētie et castitatz. Na sic castitas facit hoiem clazz in scia: z mūdū in corpe: z etiā claz in fama: iuxta illud O q̄pulchra ē z casta generatio cū claritate. als cū charitate. Sapientie. iiij. sic erit corp claritatz dote insiti gnitū in glīa. Econtra luxuriosi q̄a sūt obscuri h z in ania: q̄a puanf claritate gratie. z in corpe: qz atterit corp z destruit p luxuriā. z etiā denigrat fama: qz nullū vitiū est qđ ita denigret famā hois sic luxuria: ita erit nigerrimū z feterissimū: adeo q̄ si sentirem ferozē/oēs fugerem. Nota h miraculū de q̄dā malo hoie q̄ hēbat honā yroē z deotā: q̄ inducebat sepi virū suū ad confessiōem: ipse tñ nolebat discedere a ribaldarys suis. yroz tñ orabat p continue dicēs. Dñe, exq̄ ego nō possū ipm corrigere: vos corrigatz eū ne pereat. Accidit sic q̄ ipse veniebat a lupanari z mutata est facies ei in horribilē z turpissimā figurā: adeo q̄ yroz ei vidēs eū: clausa ianua/ascēdit ad fenestrā/nolēs ei aspire. et oēs de vico fugiebant ei aspectū acū demonē videret. Qui h audiēs trāsiuit per apothecā barbitōsoris z in speculo vidēs suā horribilē formā. horruit ipz. Qui statim iuit ad curatū vt ofiteret. z curat fugiebat rē. Tandē confessus/recupauit pristinam formā. In h ostendit qualē facie habebūt damnati rē. qz erunt horribiles sicē diabolus: cuius aspect sta terribilis ē q̄ hō ipm sustinere non posset. Nota exēplū de illo energumino p cui os diabolus loq̄bat. Unde interrogat diabolus a q̄dam monacho de pena inferni: dixit/q̄ nō posset enarrari. Solus em aspect sathane ē ita horribil q̄ si haberē corp passibile sicē vos: posti eligerē trāsire de oriēte ad occidentē p medīū ignis q̄ ipsi sustinere aspectū. ¶ Tertia dos corpis glīosi est agilitas vigorosa: q̄ notat p aplm: dum dicit Semiat corp in infirmitate: surget in virtute. Nota In infirmitate. q̄libet nostruz scit q̄ graue est corp mortuuz: z q̄d mirū: cū etiā viuū sit graue. Vñ sicḥ pedester incedit: vix posset ire p tria miliaria p horā. Sed post resurrectionem erit valde agile Magna est agilitas equoz currētiū. maior est auiū volātiū: maior sagittaz: z maxima solis. sed p oib est agilitas corporis glīosi ad instar humane cogitatōis: que i puncto transit ab oriente vsq̄ ad occidentē. Et q̄d mirz: Nā habem i scptura q̄ angelus dei portauit Abacuc cum prandio a Judea in Chaldeā: vt ferret prandium Danieli q̄ erat in lacu leonū. ac reduxit eū subito in Judeā: sicut legit Dan. vlt. cum corp mortale haberet z graue. Quid ergo poterit anima glīosa de corpore glorioso de sui natura agili z non graui: non dico p gliam informatā: sicut etiam legit Actuū. viij. q̄ post baptizationē eunuchi

spīritus dñi Philippū diaconē grauē ad/huc corpe rapuit: et in Azoto subito inue/nit. Sic ⁊ legit de aplis in legēda brē vir/ginis: q̄ rapti a nubib⁹/subito añ ostium brē ſginis sunt portati. Multo ḡ magis hoc credendū est de corpe gl̄oso. Hāc do/tem ostendit dñs in suo corpe ante passio/nē qū sup mare ambl̄auit. Mar.xiij. etiā post passionē: quādo subito de cadiso ter/restri veniēdo apparebat aplis. in quo pa radiso terrestri quidā opinant dñm pmā/sisse postq̄ resurrexit ante ascensionem: iu xta illud ps. Si assumpsero pennas meas diluculo ⁊c. Item in die ascēsionis qū in mont⁹ penetrauit celos. ideo dr. Per ad mirabilē ascēsionē tuā ⁊c. Hanc excellen tiā habebūt oēs beati merito diligētie spū alis: sīc religiosi diligētes tria vota ⁊ ceri monialia religionis. Sic ⁊ clerici diligen ter dicētes officiū: ⁊ castitatē diligēter ser uantes ⁊c. Sic ⁊ laici. Dic vt expedit de ḡlibet statu. Ideo dr scptura. Agite dili/genter ⁊ erit dñs vobiscum. ij. Paral. xix. Sed oppositū erit de negligentib⁹ q̄ vix poterunt se mouere. Vnde Hiere. xlviij. Maledict⁹ homo q̄ facit opus dei negli/genter. ¶ Quarta dos est: subtilitas vir/tuosa: que notat cū dr. Seminat corpus animale: surget corpus spūale. Spiritua/le dicet corpus gl̄osum: non q̄ spūs: sed quia hēbit conditiōes spūs: q̄ erit valde penetrabile ⁊ subtile. Nā vt videtis sub/tilis est aer siue vent⁹ trāsiens per parua ⁊ stricta foramia. subtilior est lux q̄ trāsit p fenestrā vitreā ⁊ pannū de cera vbi ven tus nō posset trāsire. subtilior est vox hois vel cāpane quā auditis in camera clausis fenestris ⁊c. Adhuc subtilius est corp⁹ glo riosum quod de capsa etiā ferrea possz exi/re sine aptura: vñ nō exiret vent⁹: nec lux: nec vox. Hanc excellētiā ondit chīs i cor/pore suo: qñ de vtero sacratissime ſginis clauso exiuit. et post passionē siue resurre/ctionē qñ exiuit clauso monumēto. et qñ ianuis clausis intrauit ad locum vbi erāt apli. Joā. xx. Hāc excellentiā cōsequētur electi post resurrectiōem merito abstinen/tie corpalis. Abstinentiā aūt dico non so/lū a cibo ⁊ potu: sz ab oi vana delectatōe. q̄ sicut ñ solū gula peccauit: sz oēs alij sen/sus. sic nō solū gula compmi dz: sed oēs alij sensus exteriores ⁊ iteriores. Abstine at oculus a visu ⁊c. aurz ab auditu: gust⁹ a crapula: tact⁹ ab amplexib⁹/etiaz vtoris isto sacro tpe q̄dragesime. ⁊ sic oēs sensus Quid pdest ieiu nāti si inebriat ira aut o/dio aut auaritia siue iordinata cupiditate lucri aut superbia. corp⁹ abstinentia attenit: ania vitioz crapl̄a inebriat. Hec abstinē/tia silis ē abstinētie diaboli. ideo dr ysaie. Attēdite ne grauent corda vra crapula ⁊ ebrietate. Lu. xxj. Nota corda: nō dr corz pora. q̄z corda magis q̄ corpa custodienda sunt. Vñ Prouerb. iiij. Oi custodia serua ⁊ custodi cor tuū. q̄z ex ipo vita pcedit sup ple ⁊ mors. Ecōtra gulosi resurgēt cū cor/poribus grossis ⁊c. Rogem⁹ ḡ dñm vt sic or nemur virtutib⁹ in h̄ seculo infusis nob⁹ ex gra: vt i vita futura ornari mereamur cor poris dotibus collatis nobis ex gloria.

¶ Vltimo notandū q̄ sub h̄ articulo etiā comphēdit dānatio eternalis pctōrib⁹ a di/uina iustitia iflīgēda. Sicut em tenemur credere q̄ de⁹ dabit bonis vitā eternaz: vt dictū est: sic econtra credere debem⁹ q̄ de⁹ mittet malos in ignē eternū. Quia vt dr pbs: qui bū diffinit/cōtraria cōsignificat, et cōtrarioz eadē est disciplina. Vñ mali/ etiā ⁊ in corpe ⁊ in ania sunt cruciādi: sic boni ⁊ ania ⁊ corpe glīficandi: iuxta illud Venite bñdicti pris mei ⁊c. Et Ite male dicti in ignē eternū q̄ par⁹ est diabolo ⁊c. Mar. xxv. Si ḡ vis pdicare de iferno: vi de in smonib⁹ q̄dragesimalib⁹. ser. de pnia Vel potes pdicare de corpib⁹ damnator⁹ post resurrectiōez: quō pōt esse q̄ sint im/mortalia/cū sint passibilia ⁊c. Vide ser/mone vbi s. ⁊c. Vl̄ potes pdicare illō du bium: q̄ritur vtr pena iferni ē eterna: cū cul pa sit tpalis. De q̄ vide quod scpsi in ser/monib⁹ q̄dragesimalib⁹ de pctis in genere ar. iij. vbi agit ō pctō mortali, sermone, ix, vbi agit de eternitate pene infernalis. Item de ania separata quō pati possit ab igne cor poreo. vide in sermonib⁹ q̄dragesimalib⁹ ō pctis in genere, arti. iij. vbi agit de pecca/to mortali. smone. vij. siue. ix. sez vbi agit de vltimo effectu pcti mortalis: q̄ est dam/natio infernalis ⁊c.

¶ De incarnatiōe verbi dei Sermo XVII.

Ejdes tua te
alnū fecit. Luc.xviij. Dictuz est
sup de sex articulis ptinētib⁹ ad
hūanitatē:quoz pm⁹ est de ꝛceptiōe ꝛ na
tiuitate chr̄i: de qb⁹ vnus tm est articul⁹:
sm illos qui ponūt.xij.articulos fidei. vñ
dī in symbolo. Qui cōcept⁹ est de spūsctō
nat⁹ ex Maria ꝑgine.quē posuit b. Jaco
bus maio:: postq̄ Andreas posuerat arti
culū de psona filij:dicēs. Et i iesum chr̄i
stum filiū ei⁹ vnicū dñm nostꝝ. Jacobus
plecut⁹ est incarnatiōem ꝛ natiuitatē ei⁹:
di. Qui ꝛceptꝰ est ꝛc̄. Quia ꝙo post sym
bolum aplicū multe sunt ozte hereses cir
ca diuinitatē ꝛ hūanitatē chr̄i: Jdeo sctō
spū suadente fuit Nicena synodus cōgre
gata:in q̄ maiꝰ symbolū est ozdinatū: In
q̄dem symbolo lati⁹ articulus diuinita
tis ꝛ humanitatꝭ chr̄i exp̄mit. Vñ sic ibi
dicit. Et in vnū dñm nr̄m iesum chr̄m fili
um dei vnigenitum:ꝛ ex p̄re natum añ oia
secula. Deū de deo:lumen de lumīe: deum
ver de deo vero. He.nō fa.cōsub.pa. Per
quem oia fac.sunt. Hucusq̄ de diuinitate
chr̄i. Sequit de hūanitate eiusdē. Qui p
pter nos ho.ꝛ ꝓpt̄ no.sa. descēdit ō cel⁹. Et
incarnat⁹ est de spūsctō: Et Maria ꝑgine
ꝛ hō fact⁹ est. Nota Unigenitū.et sm ver
ba hui⁹ symboli istū articulū ꝛeclarabim⁹
Salutet ꝙo Maria ꝛc̄. ¶ P̄zo fuuda
mento sermonis q̄ est de incarnatiōe p̄bi
dei ozit theologicalis q̄stio.

¶ Querit Utꝝ diuina natura potuerit
vniri cum natura hūana: Arguit q̄ non.
Uniri est pati:sicut vnire est agere. ꝑ qō
impossibile est pati: impossibile est vniri.
Sed diuina naturaꝫ impossibile est pati.
ꝑ impossibile est eaꝫ cū alia natura vniri.
In oppositū. Plus pōt dei⁹ facere q̄m nos
petere. si hō ꝑ potuit petere filiū dei incar
nari.ꝑ ꝑbuꝫ dei fieri carnē nō fuit deo im
possibile. Et sic q̄stio manet p vtraq̄ pte
dubia. ¶ Ad q̄stionē r̄ndēdū est sm Bo
naue.sup.iij.sen.di.j.q.j. q̄ diuina natura
potuit vniri cū hūana natura. q̄d ꝓbat tri
pliciter. Primo:q̄n duo sic se hnt q̄ vnū ē
materiale respectu alteri⁹ ꝛ illi cōforme:
possibile est vniri vnū alteri. sed aia plus
habet de possibilitate respectu ōis q̄m habe
at corpus respectu anie. plus etiā habet ō
ratione conformitatꝭ:cum anima sit substā
tia spūalis ꝛ imago dei. ꝑ ꝙ dei⁹ aiam potu
it vnire corpori: videt q̄ silr̄ possit substā
tiam humanā vnire sibi. Scō ꝓbat. Ē
quod est alteri maxime intimū ꝛ amabile
est ei vnibile vnione maxima. sed deꝰ est aie
intim⁹ ꝛ amabilissim⁹. igit̄. Tertio ꝓbat.
Oia illa attribuēda sunt diuine potentie
q̄ sibi non derogant: et talia sunt q̄ possibi
le est posse. sed vnio diuie nature cū hūana
in nullo derogat nobilitati diuie: ideo ē ei
potentia tribuēda. ꝑ diuina natura potu
it vniri cū hūana. Et ad argumentū ōr q̄
istud ꝑbum vnio:: capit̄ actiue ꝛ nō passi
ue. ꝛ est sensus: diuina natura vnit sibi na
turam humanā in ꝑticulari ꝓnaꝫ siue hypo
stasim. i. carnē: q̄ caro fuit formata ex pu
rissimo sanguine ꝑginis Marie. ꝛ aniam
rōnalē: q̄ ania de nouo in istanti fuit crea
ta. Et hec fides nr̄a de q̄ impresentiaꝝ. fit
sermo: iuxta ꝓba Fides tua ꝛc̄. ¶ P̄zo de
claratione materie p̄dicāde et ei⁹ introdu
ctione est notandū: q̄ sm q̄ fides catholi
ca in p̄dictꝭ verbis expositis firmit̄ renet:
filio dei assumente carnē humanā in vte
ro virginali: deus factus est hō: iuxta illō
Uerbū caro fc̄m. Jo.j. Caro. ¶ Lo.i. hō.
Accipit̄ em̄ ꝓ toto ꝑ figurā synechdo
chen. ¶ Sed ꝙ declaratiōe materie p̄di
cande ꝛ eius introductiōe: est notandū q̄
aliq̄d potest fieri aliud tripl̄r.

Uno modo ꝑ cōuersionem.
Secūdo modo ꝑ confusionem.
Tertio modo ꝑ vnionem.

¶ P̄imo igit̄ modo ꝑ cōuersionē: quādo
vna res sm suā substantiā q̄uertit̄ ꝛ trās
mutat̄ in aliā: vt cū panis comest⁹ fit ca
ro comedentis: ꝛ vinū potatū fit sanguis
potantꝭ: vel aq̄ pluuialis conuertit̄ in vi
nū. sic ꝛ terra fit lapis: ꝛ lapis fit es. iuxta
illud Job.xviij. Ferrū de terra tollit̄: ꝛ la
pis caloze solut⁹ in es ꝓrit̄. Et isto mō de
us nō est fact⁹ hō. Ratio: q̄ isto modo p̄
mo res q̄ transmutat̄ in aliā: pdit q̄ntū ad
formā substantiā suā: ꝛ non est ampli⁹ illa
q̄ pri⁹ fuerat. sed illa in quā cōuertit̄. De⁹
autē fact⁹ hō non destituit esse de⁹: ꝗa q̄d
erat remansit: ꝛ q̄ non erat assūpsit. Na
tura em̄ diuina inuertibilis est ꝛ incōmu
tabilis, iuxta illō Boeꝛij. Stabilisq̄ ma

nens dans cũcta moueri. Et Malach. ij. Ego deus ⁊ nõ mutor. Et ꝓ intelligẽdo modũ quo remanẽs deꝰ fuit factꝰ hõ: ponit Aug. in li. de doctrina chr̃iana: sic dr. Sicuti cũ loq̃mur: vt id q̃d anio gerimꝰ in audientẽ animũ ꝑ aures carneas illabit: fit sonus ꝑbũ q̃d corꝺ gestamꝰ: ⁊ locutio vocat. nec cñ in eundẽ sonũ cogitatio nr̃a cõuertit. sed apꝺ se manens integra/formã vocis qua se insinuet auribꝰ sine aliq̃ labe sue mutatiõis assumit: ita ꝑbum dei non cõmutat. Caro tn factũ est vt habitaret in nobis. ¶ Secundo modo aliq̃ res fit alia ꝑ modũ cõfusionis siue cõmixtionis: vt q̃ duo res cõiungunt ⁊ ꝓfundunt simul: adeo q̃ nulla earꝝ in sua natura remaneat: sed fiat q̃dã substantia siue res, sic̃ ex melle: cinnamomo ⁊ vino fit nectar. et sic̃ aqua miscet cũ vino: et in electro auum miscet argento: ⁊ fit tertia q̃dam substãtia. Et ꝟ etiã modo nõ dr deus factꝰ hõ. q̃a natura diuia incorrupti lis est: vt ꝟ. etiaꝫ dixi. Nã in chr̃o remãsit natura hũana ⁊ diuina q̃libet in sua natura: nec fuit ꝓfusa vna cũ altera. ¶ Tertio modo dr aliq̃d fieri aliud ꝑ vnionẽ: remanente cñ vtraq; substantia. vt cũ lana tingit ⁊ fit rubea vl nigra ⁊c. vel sicut cũ hõ fit frater: religiosum habitũ assumit. vl cũ hõ fit miles. Et ꝟ modo dr deꝰ factꝰ hõ ꝑ vnionẽ ꝑsonalẽ: manente vtraq; substãtia diuina. ſ. ⁊ humana naturaliꝫ in sua perfectione: ita vt de se inuicẽ ꝓdicenꝫ: deus ⁊ homo: ⁊ hõ deꝰ. Deꝰ em̃ de nouo recepit aliq̃d qꝺ nõ habebat, ſ. habitũ hũane nature, Phil. ij. Qui cũ in forma dei eẽt: nõra. ar. est se esse eq̃. deo: sed se. ex. for. ser. acci. in ſi. hoim fac. ⁊ habi. inuen. vt hõ. Predicta verba notanꝫ i symbolo Athanasij: vbi dr. Qui scz chr̃s licz deus sit ⁊ hõ: nõ duo tñ sed vnꝰ est chr̃s. Vnꝰ aũt nõ cõuersione diuinitatiꝫ i carnẽ: sed assũptiõe hũanitatiꝫ in deũ. Ecce primꝰ modus. Vnꝰ oino nõ ꝓfusiõe substãtie. ecce secũdus. sed vnitate ꝑsone. ecce tertius. Sed declarat modũ substantiale. Nã sicut aia rõnalis ⁊ caro vnꝰ est hõ: ita deus ⁊ hõ vnꝰ est chr̃sꝰ. Sicut em̃ aia rõnalis remanet in sua substantia: ⁊ caro in sua: tñ vnite/factũt vnũ hoiem. Sic in chr̃o diuinitas ⁊ hũanitas vnite in ꝑsonam filij dei/factũt vnũ chr̃stum: remanente q̃libet natura in sua substantia. Illud tñ aduerte q̃ aia ⁊ corꝰ in homie factũt hoiem vnũ. scz ꝑsonã humanã: sed in chr̃o nõ. q: solũ fuit ꝑsona diuina. Est etiã notandũ q̃ ista similitudo de vnione anie ⁊ corꝑis: nõ est vsq;quaq; similis vnioni diuine ⁊ hũane in ꝑsona filij dei. Primo: q: vt dr Tho. in. iij. sen. di. v. q. j. ar. j. ad tertiũ. Ania ⁊ corꝰ fm q̃ sũt partes hois ꝓprie loq̃ndo nõ due sũt nature/put in ꝓposito de natura loq̃mur: sed vtraq; est ꝑs nature: altera sicut forma: altera sicut materia. Scdo: quia cõpositus ex ania ⁊ corꝑe scz hic hõ non ꝓdicatur de altera ꝑte cõponentiũ. Non em̃ dr q̃ ania vel q̃ corꝑus sit hõ: nec ecõuerso. Sed scz cus est in chr̃o. quia dicit̃ christus deus ⁊ christus hõ. Et ratio est, quia cõpositũ ex anima ⁊ corꝑe fit vnũ differens a partibꝫ cõponentibꝫ integralibꝫ. Componit̃ em̃ ex anima ⁊ corꝑe fm informatiõez: q̃d nõ est in hac cõpositione diuine ⁊ humane nature. quia q̃d cõponit̃ fm informatiõem nõ fit vnũ ex duobꝫ actibꝫ: nec̃ ex duabꝫ potentijs: sed ex actu ⁊ potentia. Diuina autẽ natura ⁊ humana vtraq; est ens actu, ꝓterea deus nõ habet aliq̃d porentialitatis, nec etiã potest esse actꝰ venientis in cõpositũ alicuiꝰ: cum sit esse ꝓmũ infinitum ꝑ se subsistens: fm b. Tho. Diuina q̃ natura est vnita humane nature in ꝑsona filij dei. Et licz (vt ait Aug. de ꝑse. di. iij. c. vlti.) indiuisa sunt opa trinitatis. vñ in ꝑsona filij humanã naturã assumẽre erat ꝑsona patris ⁊ spũſſctũs rõne essentie diuine q̃ vna est ⁊ in qua tres sunt ꝑsone: tunra illud Joan. xiiij. Non credis q: ego in ꝑre ⁊ pater in me est. Et infra. Pater autẽ in me manẽs ipe facit opa. Nihilominꝰ icarnatio solũ filio dei appꝛopriat: et ipse solꝰ factus est hõ. Et nõ bene dicit̃ q̃ pater et spũſſctũs factꝰ est hõ: cjus oẽs tres ꝑsone incarnatiõem opate sint. Sicut cũ spũs ritus delcendit in specie colũbe sup chr̃stum baptizatũ: nõ dicimꝰ trinitatẽ: iz spũs ritũſctũ solũ in specie colũbe venisse. ⁊ ic in specie ignis in die Pentecostes: Sic et non dicimꝰ trinitatẽ dixisse de celo: Hic e filius meꝰ dilectꝰ: siue cum chr̃s baptizat ref: siue cũ trãſſigurarek in monte, sed hñ vocẽ fuisse ꝓlis factaꝫ ad filiũ. Et sic etiã

cum vor sonuit dicēs. Et clarificaui ⁊ iterum clarificabo. Sic etiā nec dicim⁹ patrē vel spūmsanctū incarnatū: nec natū de virgine: nec passum sub pōtio Pilato: nec tertia die resurrexisse: nec ascendisse ad celos: sed solū filiū. licz alis inditussa sint opa trinitatis fm Aug. vbi s. Eundē rex. Augustini ponit magr sentē. in. iij. dist. j. Iste aūt modus possibilis fuit deo facere: ⁊ humanā naturā recipe. nobis etiā p gratiaz dei fact⁹ est intelligibilis spūsctō reuelāte. j. Cor. iij. Nobis aūt reuelauit de⁹ p spiritū suū. Hoc g̃ p̄supposito est notanduz: q̄ ex verbis symboli Nicēni p̄dictz: p que sens incarnationis ⁊ natiuitatis dñi articulus declarat: sex documēta debem⁹ accipe: ex quib⁹ sex errores hereticī confutantur: ⁊ sex nobis virtutum exempla nascūtur ⁊ monstrant.

Primo magna dei charitas: ibi. Qui p nob ho. ⁊ p̄pter nr̄am sa. Et p h̄ Origenis opinio reprobat.

Secūdo ondit magna dei humilitas: ibi. Descendit de. ce. Et p hoc Fotini positio confutatur.

Tertio ostendit nature hūane imensa sublimitas: ibi. Et incarnatus est. Et p h̄ Manichei falsitas demonstrat.

Quarto ostendit incarnatōnis christi spūalitas: ibi. De spūsctō. Et p hoc Ebionis bestialitas supat.

Quinto ostendit incarnatiōis venerāda cōmunitas. Alis q̄nto ostendit virgis Marie ad chm vera maternitas: ibi. Et Maria p̄gine. Et per hoc Valētini error subuertitur.

Sexto ondit incarnatōnis infallibilis veritas: ibi. Et hō factus est. Et p h̄ Arrij stulticia conculcat.

¶ Pio g̃ circa nos magna dei charitas innuit: cū dr. q̄ p̄pter nos hoies ⁊ p̄p nr̄am salutem voluit icarnari. Per qd primo p̄futat opinio Origenis: q̄ dixit q̄ christ⁹ iam nat⁹ est vt saluaret etiā demones: q̄s in fine mōdi dixit esse saluādos. Dor⁹ forsitan illa auctoritate Dauid. Nunq̄d in etnum p̄ficiet de⁹: aut nō apponet vt cōplacitor sit adhuc: aut miscōdiaz suā abscidet aut obliuiscet miserari de⁹: aut p̄tinebit in ira sua miscōdias suas: Itē alibi. Miserationes q⁹ sup oia opa ei⁹. Propt̄ h̄ g̃ damnat⁹ est Origenes tanq̄ hereticus: vt hic xpitij. q. ij. in fi. Quare aut̄ pctīm angeli ⁊ pctīm hois p⁹ morte sūt irremediabilia: ⁊ pctīm hominis in vita est remediabile: vide b. Tho. in. ij. sen. q. j. ar. ij. ⁊ scpm in fmonib⁹ festiuis in festo natitat⁹ dñi. ser. q̄ incipit. Nat⁹ ē nob. tē. in introitu. Falsa ē g̃ opinio Origenis. Nā dr in symbolo. Qui p̄pter nos hoies ⁊ c. g̃ n̄ p̄p angelos. q⁹ boni n̄ iudicēt redēptiōe. mali aūt n̄ st redēptiōis capaces: eoq⁹ sunt obstinati i malo. Vñ Damas. ōt. Ō ē hoib⁹ mors: h̄ ē angelis casus. Vñ Mat. xxv. Ite maledicti in ignē eternū q̄ par⁹ est diabolo ⁊ āgel'is ei⁹. Et hoc g̃ mozal'r habem⁹ exēplū maxime charitatis. De⁹ em̄ voluit incarnari ⁊ tot penas ⁊ supplicia sustinere: vt nos a p̄tate diaboli eriper: ⁊ vitā nob gr̄e conferret: ⁊ tādē ad vitā glie exaltarer. iuxta illō Jo. iij. Sic de⁹ dilexit mōm vt filiū suū vnigenitū daret: vt ois q̄ cre. i. e. n̄ pear: ⁊ habeat eternā. Itē Ro. v. Cōmēdat aūt suā charitatē de⁹ i nob: qm̄ cū adhuc pctōres esse mus/ chr̄s p nob mortu⁹ est. Itē Eph. ij. Propter nimiā charitatē suaz qua dilexit nos: cū essem⁹ mortui pctis/ cōuiuificauit nos in chr̄o: cui⁹ gr̄a estis saluati: ⁊ corresuscitauit et ꝑsedere fecit i celestib⁹. Quis hoiz bz̄et tāta charitatē: ita q̄ p redēptiōe sui traderet filiū. reputarek stultitia. et tñ in deo hoc est sūma charitas. Vñ ecclesia O inextimabilis dilectio charitatis: vt seruum redimeres/ filiuz tradidisti. Jdeo et h̄ habem⁹ exēplū vt ad inuicē charitatē habeam⁹: iuxta illud Joā. xv. Hoc est p̄ceptū m. vt di. inui. sic di. vos. Item alibi In h̄ cognoscēt oēs q⁹ m. est⁹ dis. si. di. ha. ad inui. Joā. xiij. Habem⁹ g̃ exēplū a deo vt ad inuicē charitatē habeamus: vt toto corde: ꝓbo ⁊ opere diligamus inuicē. non q̄dem dilectiōe carnali: sed spūali: vt primo q̄ramus bonum ⁊ salutē anie p̄xim⁹: et postea corp⁹ ⁊ rep̄ tpalium. Sed hodie non q̄runt homies nisi p̄pria vtilitatē: et ad illā oia cōuertūt. sed vtiā esset spiritualis vtilitas sicut est ⁊ carnalis ⁊ mala. Si homo diligit alium: p̄pter quid cū diligit nisi propter seipsum: vt ei faueat: vt ei benefaciat: vt ipsuz adiuuet. Ecce falsus amor qui vocat amor concupiscentie. Et hoc ostendit: quia q̄n cessat causa ista: pu

ta qz nõn põt ei bñfacere: ceſſat amicitia
coꝛ. Vñ ꝙius. Tẽpoꝛe felici multi nume
rant amici. Cũ foꝛtuna perit: nullꝰ amicꝰ
erit. Sic z ſi q̃rat q̃s yꝛoꝛẽ nõ q̃rit de ꝙtu
te: nõ de ꝺditione: nõ de bonestate ꝓsone:
nõ de bonis moꝛib. ſed de pecunia ad bo
nũ ſuuz vtile, ſic de alijs. Dic vt expedit.
Vñ etiam amoꝛ naturaꝝ hodie ſuccũbit
amoꝛi ꝑꝛio inoꝛdinato. Nam videmꝰ q̃
fratꝛes habet odio frẽm ꝓpter bona tꝛalia.
ſic z filiꝰ matrẽ z pẽm ꝛc. Jõ apl's. Oẽs
q̃ ſua ſunt q̃runt: nõ q̃ Jeſu chꝛi. Phil. ij.
Nota ꝙtra iniq̃tatẽ cuiuũ: q̃ q̃n vidẽt guer
rã ſeu diſcoꝛdiã inter aliq̃s/nõ q̃rit face/
re pacẽ z ꝛcoꝛdiã: ſed potiꝰ gaudẽt de diſ
coꝛdia eoꝝ. z ſeminãt diſcoꝛdiã inter eos:
imitãtes diabolũ/ſicut filij ſui. Cõtra q̃d
ꝺꝛ Pꝛouer. vj. Sex ſũt q̃ odit dñs: z ſepti
mũ deteſtant ania eius. Oculos ſublimes:
linguã mẽdacẽ: manꝰ effundẽtes ſanguiꝝ
nẽ innoxiũ: coꝛ machinãs cogitatões peſ
ſimas: pedes veloces ad currendũ in ma
lũ; ꝓferentẽ mẽdacia: teſtẽ fallacẽ: z euz q̃
ſemiat inter fratꝛes diſcoꝛdias. ¶ Scdo
innuit magna dei humilitas: ibi deſcen
dit de celis: qz in incarnatiõe deus multũ
ſe humiliauit: q̃ cũ eſſet ꝑdiues: factus eſt
pauꝑ. cũ impaſſibilꝭ: factꝰ eſt penoſus. cuz
eſſet immoꝛtalꝭ: factꝰ eſt moꝛtalis. cũ eſſet
dñs: factꝰ eſt ſuus. Et plꝰ. Quia factꝰ ẽ
ſuus vt ſuiꝛet ſuis. Nota ſimilitudinẽ ꝺ
filio regis: q̃ cũ videꝛet ſuos infirmos re/
gis moꝛi fame: nec hꝫe cibos ad comeden
dũ: nec famulos ad ſuiendũ: tũc filius re
gis moꝛ amoꝛe ſuoꝝ regis intrauit i ca/
merã regis z depoſuit veſtimẽta regalia:
z induit veſtẽ cuiuſdã ſuiꝛ: z iuit z parauit
cibos z mẽſam ſeruis: z ſuiebat eis i mẽ
ſa: nõne magna eſt huiꝰ humilitas? Sic i
ꝓpoſito. Filiꝰ dei vidẽs hoies indigere ci/
bis ſpũalib. ꝛc. intrauit in thalamũ vteri
ꝑginalis: z induit habitũ ſui. Qui cuz in
foꝛma dei eſſet nõ rapinã arbitꝛatꝰ ẽ ſe eẽ
q̃lem deo: ſed ſemetipſum exinaniꝛ, foꝛ. ſui
acci. i ſili. ho. fac. z habi. inuẽ. vt hõ. Phil/
lippẽn. ij. Et ſic pauit cibos. ſ. coꝛpꝰ z ſan
guinẽ ſuũ z miſtꝛauit nob. Mat. xx. Filiꝰ
hois nõ venit miſtꝛari ſed miſtꝛare. vñ et
lauit pedes diſcipuloꝝ Jo. xiij. Et cuius
hũilitatis merito exaltatꝰ ẽ. Phil. ij. Hu/
miliauit ſemet. fac. obe. Et ifra. Pꝛopter
q̃ z deꝰ exaltauit illũ: z do. illi no. q̃ ẽ ſup
oẽ nomẽ ꝛc. Sic z nos hic debemꝰ humili/
liari: vt exaltemur in alia vita: ad ſiſtrudẽ
nẽ ſtatere ſiue bilãcz ꝛc. Peccatoꝛes ãt no
lũt ſeq̃ chꝛm ſe humiliantẽ: ſed diabolũ ſe
exaltantẽ. Statiz eñ q̃n diabolꝰ creatus
fuit voluit exaltari/volẽdo aſcendere: vi.
Jn celũ ꝙſcẽdã: ſup aſtra celi exaltabo ſo/
liũ meũ. Eſa. xliij. Jõ deſcẽdit vſq̃ i infer
nũ. Sic faciũt pcõꝛes. pñs. Superbia eoꝝ
q̃ te oderũt aſcẽ. ſp. Et iõ ſũt ſp male ꝓpti
qz ſemp appetũt aſcẽdere: z rñ cũ aſcẽdũt
nihil reſtat eis niſi vt cadãt. coꝛpꝰ q̃dẽ ad
ſepulturã: aia ꝙo ad infernũ. Et ſic nec in
h̃ mõdo nec in alio h̃ñt vnq̃ pacẽ nec q̃ẽt
Humilitas aũt eſt cauſa pacis z q̃tis p̃
ſentis z future. Jn p̃nti q̃dẽ. Nihil eñ eſt
ꝓpter qõ male ꝙtentaꝝ hõ niſi deſiderũ al
tius aſcẽdendi ꝛc. Dic pctice. Per humi/
litatẽ aũt rollik h̃ ꝺſideriũ: q̃ ꝛc. In futu
ro ꝙo imaginemur q̃ ſimꝰ in vno mõte z
habeamꝰ aſcẽdere ad aliũ montẽ z vall. p
funda ſit i medio: opꝛet p̃us deſcẽdere in
vallẽ illã anteq̃ aſcẽdamꝰ ꝛc. Sic in ꝙpo
ſito. Declara. Diabolꝰ ꝙo q̃ voluit aſcẽ/
dere: ſz anteq̃ ꝺſcẽderet cecidit. Eſa. xiij.
Quõ cecidiſti ꝛc. Jõ apl's ad Eph. iiij. Io
q̃ns ꝺ chꝛo ait. Quid ẽ q̃ aſcẽdit: niſi q
z deſcẽdit p̃mũ ꝛc. Jõ Mat. xj. Diſcite
a me qz mitis ſum z hu. coꝛ. Per h̃ aũt reꝛ
pꝛobat poſitio Fõtini: q̃ dixit q̃ chꝛs q̃d
de ꝑgine ẽ: ſz fuit puꝰ hõ: q̃uis multum
ſctũs z magnꝰ ꝓpha. Et iõ pfecte viuẽdo
meruit fieri ſpũalꝭ filiꝰ dei ꝑ gꝛam ſic alij
ſcti. Et iſtũ erꝛoꝛẽ ſecutꝰ eſt Mahumetꝰ
z oẽs ſaraceni. Hic aũt erꝛoꝛ rollik ꝑ hoc
q̃ ꝺꝛ Deſcẽdit de celꝭ. Jtẽ ad. repꝛobandũ
hũc erꝛoꝛẽ ꝺꝛ i ſymbolo Niceno. Et i vnũ
dñm nr̃m Jeſum chꝛm filiuz dei vni. ſc.
vſq̃ ꝑ quẽ oia facta ſũt. Cõſtat aũt q̃ nõ
deſcẽdiſſet ꝺ celꝭ: niſi fuiſſz ibi. Si ãt fuiſſz
puꝰ hõ: ñ fuiſſz i celo. qz vt ꝺꝛ Jo. iij. Ne
mo aſcẽdit i celũ niſi q̃ deſcẽdit de celo fi
liꝰ hois q̃ ẽ in celo. Dicit ãt deſcẽdiſſe ꝺ ce
lo: nõ qz reliq̃rit celũ: q̃ deꝰ eſt vbiq̃. ſed
nouo mõ cepit eẽ in terra/dñi natura hũa
nã aſſũpſit. ꝓm quã etiã ꝺꝛ ad celũ aſcẽdit
ſe z mõm reliq̃ſſe Joã. xvj. Exiui a pꝛe z
veni i mõm: iterꝝ relinq̃ mõm z vado ad
pẽm: Sicut etiã ꝺꝛ deꝰ deſcẽdere q̃n ma
nifeſtat hoibꝫ aliq̃ magnũ opꝰ ſuũ: iuxta

ſtiō Deſcēdā ⁊ vidēbo vtꝝ clamorez ope
ꝓleuerūt. Geñ. xviij. ¶ Tertio oſtendit
nature humane imēſa ſublimitas: dū ōr:
Et incarnat⁹ eſt. Er q̄ habemus notare
duo. Primo q̄ verā carnē aſſūpſit: ꝓp̄t qō
reꝓbat erro: Manichei: q̄ dixit q̄ fili⁹
dei nō habuit verā carnē: ſed apparētē: qō
falliſſimū ē. Nō em̄ decebat doctorē ꝟita
tis talē facere fictionē: ⁊ oñdere qō ñ erat
Spūs em̄ ſct⁹ ūs diſcipline effugiet ficti.
vt ōr: Sap.j. Scōo notare debem⁹ ſubli
mitatē nature hūane: q⁊ nunq̄ ā angelos ap
ꝑhēdit: ꝟ ſemē Abrae apꝑhēdit. Heb.ij.
Er q̄ hī q̄ natura hūana ē magꝫ exaltata
q̄ angelica. Et ſō angeli q̄ antiq̄⁹ a ma
gnis ꝓphis ꝓmittebāt ſe adorari/p⁹ chri
ſti incarnatiōnē ꝟ renuerūt. Er ꝟ: vt dēt
itelligere naturā hūanā i chr̄o ſup oēm na
turā exaltatā: vt ōr glo. ſup illō ꝟbū ꝑſal.
Attollite portas ꝓncipes vr̄as. Vñ Joā
ni volēti angelū bis adorare dixit. Ne fe
ceris: ꝑſeru⁹ tu⁹ ſum ⁊ fratꝝ tuoꝝ. Apo
cal.xix.⁊.xxij. Peccatorez āt de hac excel
ſētia nihil curāt: ⁊ ꝓ nihilo ſe vilificāt dū
petā cōmittūt. Propter qō beſtiꝫ aſſimi
lant. ꝑſ. Hō cū in honore eēt nō intellex.
cōpa.ē iumē.inſi. ⁊ ſil'is fac.ē ill'. Et ratio
q⁊ nullo eſſentialr differt hō a beſtiꝫ ni
ſi rōne naturali. q̄ ſublata rōne: rollit dif
ferētia hois ad beſtias. Petrōres āt viuūt
poſtpoſita rōne ſm impetū carnis: q̄ me
ritoſūt beſtiales: imo deteriorez ꝓnt dici
petrōres beſtiꝫ: q⁹ illis credulitas ⁊ cetere
paſſiōes nō imputank ad culpā vrpote ra
tiōe carētibꝫ: petrōibꝫ ꝟo ſic ⁊c. Nota ad
ꝟ exēpla multa q̄bꝫ ꝓbat q⁹ beſtie etiā na
tura crudeliſſime etiā ſctis virīs obediūt
Petrōres ꝟo etiā deo rebelles ſūt. Nota i
vitaſparꝫ de vno ſctō patre Amone noie
q̄ vt refert brūs Hiero. cū freq̄nt venirēt
ad eū latrones/⁊ panē ⁊ cetera ſibi neceſſa
ria ad victū auferrēt. Quadaz die ꝓceſſit
ad eremū: ⁊ inde redītes duos draēones in
gētes ſecū duxit. ⁊ ꝓcepit eis vt igreſſū cel
le ei⁹ ſuarēt. Cū q̄ veniſſent de more la
trones/⁊ vidiſſent draēones: velut mortui
ceciderūt. Nō vbi vir dei ſenſit: egreſſus
inuenit eos ſemiuiuos. Et increpans eos
ait. Lernitis q̄ntū vos duriozes eſtis be
ſtiꝫ: Ille em̄ nob ꝓpter deū obediūt: vos
ēt nec deū timetis/nec vitā ſuoꝝ dei eru
beſcitis. Verūtn̄ introducēs eos i mona
ſterīū poſuit eis mēſam: ⁊ iubet vt ꝓcipe
rēt cibū. Illi ꝟo corde cōpūcti/⁊ ab oīm
mētis ſue imanitate ꝑuerſi/multis q̄ ꝑus
fuire dño cepant/in dieui meliozes fiunt
Hec ibi. Ad idē facit exēplū dri Marti
ni q̄n iuſſit ſpenti vt rediret ad fluuiū ⁊c.
Ad idē faciūt exēpla multa q̄ refert Bze.
in dial'. Ad idē: exēplū illi⁹ ſerti pīis q̄ du
ctus a q̄dam lupa ſanauit ei⁹ catulos qui
erant ceci: q̄ poſtea ex gratitudine detulit
illi ſctō pī q̄ndā pellē. Sed q̄d mir̄ ō pec
catorib⁹ hoib⁹: cū etiā demōes beſtiꝫ con
formēt: Nota exēplū Greg. in. iij. dial'. de
Dacio epo Mediolanēſi: q̄ dū Conſtāti
nolim ꝑgeret deuenit Corinthū: ⁊ ibi pa
ri ſibi iuſſit domū largā ad hoſpitādū quā
demōes habitabāt. Cūq̄ de nocte ibi re
queſceret: ſubito itēpeſte noctis ſilētio di
abolus cepit clamare imēſis vocib⁹ imi
tādo rugitū leonuz/balat⁹ pecoꝝ/rudit⁹
aſinoꝝ: ſibilos ſpentū: porcorū ſtridores
⁊ murum. tunc repente Daci⁹ tot beſtia
rū vocib⁹ excitatus: ſurrexit vehementer
irat⁹: ⁊ ꝓtra diabolū clamās dixit. Bene
tibi ꝓtingit miſer. Tu es ille q̄ dixiſti Po
nā ſed. ad aq̄lonē ⁊ ero ſimil' altiſſimo: ec
ce q̄ ſupbiā tuam porcis ⁊ muribꝫ ſil'is fa
ctus es. Et q⁊ imitari deū indigne voluiſ
ti: ecce vt dign⁹ es beſtial imitarꝫ. ad quā
eius vocē diabol⁹ fugit: nec ibi vltra ha
bitare ꝑſūpſit. Sic igit̄ q̄ petīn diabol⁹ ſi
mil' effect⁹ ē beſtiꝫ. q̄d mir̄ ſi ꝟ ꝓtingit i
hoie: Vñ pōt dici q̄ hō ſupbꝫ ē leo: auar⁹
eſt vulpes: luxurioſus ē porc⁹: tracūd⁹ eſt
canis: guloſus ē vrſus vl'lup⁹: inuidēs ser
pēs. ſ. baſiliſc⁹: q̄ viſu occidit hoiem: acidi
oſus ē aſinus. ¶ Quarto innuit icarnati
onis chr̄i ſpūalitas: dū ōr De ſpūſctō. Er
q̄ notare debem⁹ ꝓmo q̄ nō hūano ſemie
ſed myſtico ſpiramie ꝓceptus ē filius dei
Et q̄ ꝟ reꝓbat beſtialitas Ebiōis gene
re iude⁹: q̄ dixit q̄ chr̄s eſt de btā ꝟgine ſz
cōmixtiōe viri: qō falſum eſt. Vñ ōr: In
carnat⁹ eſt de ſpūſctō. i. ꝓ ſpīm ſctm: formā
tionē corꝑis ⁊ creatiōnē anie facientez.
quia hec ꝓpoſitio de: nō ōr ꝟ cām materi
alē: ſed efficientē. Sicut dicim⁹: ille cōce
ptus ē de Petro. i. a Petro. Vñ ⁊ ange
lus dixit Marie. Spūſctus ſuguenier i
te. Luc̄.). Et Matt.) dixit angelus Jo

seph. Ꝺ̄ ī ea natū ē: de spūsc̄ō est. Scō̄ habem⁹ notare mozal'r. q̄ ad exēplū chr̄i debem⁹ conari vt p gr̄am spūssc̄ti ꝛcipiamur i vtero eccl'ie: ⁊ in dei filios p gratiā renascamur. Semel fuim⁹ renati p aquā ⁊ spūsc̄m: iuxta illud Jo. iij. Nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aq̄ ⁊ spūsc̄tō ⁊c. Sz q̄z forsit tan multi nostr⁹ eccl'ierūt ab illa filiatione: debēt iter⁹ p gr̄am r̄adoptari siue r̄baptizari. Ꝺ̄ fiet si pniam egerint: p quaz chr̄m p gr̄am recipim⁹: ⁊ ꝟsc̄q̄nt filij dei efficimur. Joan. j. Quotq̄t aūt receperūt eū ⁊c. Pc̄ōres aūt ita obcecati sunt a pctis q̄ nō curāt de filiatione ista diuina: sz potiꝰ volūt esse filij imo fuit diaboli. Joan. viij. Vos ex p̄re diabolo estis. O admiranda cecitas. o magna stultitia: vult potiꝰ hō ee fuus pcti q̄ nihil vilꝰ. q̄ filiꝰ dei: q̄ nihil excellētiꝰ. Nota exēplum Diogenis qñ dixit Alexādro magno/q̄ erat fuꝰ suoꝝ. ¶ Quinto innuit incarnatōis cōitas: q̄ natꝰ ex Maria ꝟgie. Et q̄ duo notāda sunt. Primū speculatiue/q̄ chr̄s fuit verꝰ filiꝰ ꝟgis Marie: q̄z ex sanguine eiꝰ ꝛceptus: ⁊ de vtero eius natꝰ. Per qd̄ reprobat stultitia Valētini: q̄ dixit/q̄ spūssctus attulit vnuz corpus celeste/⁊ posuit illd̄ in beata ꝟgine: ⁊ h̄ fuit corpus chr̄i. Innitēs illi ꝟbo apli. Primus ho de terra terren⁹. scd̄s hō de celo celestis. Ad idez Jo. iij. Qui de celo venit sup oēs ē. Sed dic q̄ ōr chr̄s ō celo venisse/nō rone nature assumpte q̄ ī aia vel caro eius p̄us i celo fuerit assumpta: ⁊ postmodū p vteruz ꝟgis ad nos puenerit: sz q̄ntū ad p̄sonā assumentē: q̄ dez ad nos de celo aduenisse ōr nō loci mutatōe: sed visibilis nature assumptiōe. Hec btūs Tho. in. iij. sen. dist. iij. Vel ōr chr̄s celestis hō q̄ntū ad ꝑtutē formatiuaz corpis: sicut ōr Tho. pte. iij. q. xxxj. ar. j. ad p̄mū. Vñ sm dictū Valētini/nihil adopata est btā ꝟgo in ꝛceptione filij dei: nisi q̄ fuit ei⁹ loc⁹. Vñ dixit q̄ ita chr̄s trāsiuit p eā: sicut aq̄ transit p canale vel aq̄ductū. Hūc errorē ōr b. Tho. in. iij. sniaz fuisse martianoz. ⁊ habuit oz tū forte ex opinione platonicoz: q̄ dicebāt anie corp⁹ terrestre oino fugiendū esse vt britudinē ꝙsequat. Ꝺ̄ cm̄ credebāt posse fieri/vt ania corpi terrestri vnita/btā eēt: Ponebās eim aias corporib⁹ celestib⁹ vnitas: vt soli/lune ⁊ stellis btās eē: vt Aug. refert i li. de ciui. dei. Et iō aiam chr̄i q̄ ūme btā fuit/nō terrestri sz celesti corpi vnitā putauerūt. Sz hec opio vt ōr b. Tho. vbi sup̄ ꝑtatē hūanitatis tollit. q̄ libet forma naturalē determinatā materiā req̄rit. Et iō aia humana nō ex aliq̄ materia quā p̄ficiat hoiem facit: sed ingēntū est forma talē corpis elemētati/sm̄ debitā portionē cōplectionati. vñ si corp⁹ terrestre nō habuit/verus hō nō fuit. Et iō fides catholica q̄ chr̄m vez hoiem ꝟfitet/eum habuisse corp⁹ ex q̄tuor elemētis cōpositus sicut nos habem⁹/firmit̄ tenet. Hec btūs Tho. ¶ Scō̄ debem⁹ notare q̄ de⁹ cōicauit vnicū filiū suum ꝟgini gl̄iose. ita q̄ idē filius dei esset filius ꝟgis. Virgo aūt Maria fuit i triplici statu. i. ꝟginal'. marital'. ⁊ viduali. Ex q̄ oñdit q̄ oi statui filius dei se cōicat: ⁊ sic nos cōicare bona nr̄a debemus. Primo bona nature/bona fortune/⁊ bona gr̄e ad finez dei. Vñ Act. iij. Erāt illi oia cōia: ⁊ distribuebat vnicuiq̄ sic̄ cuiq̄ op⁹ erat. Pc̄ōres aūt nihil volūt cōicare: sz oia sibi appropiant etiā si dicunt oziones. interdū faciūt elymas/ieiunāt ⁊c. h̄ faciūt ad hūc finē/vt de⁹ sibi ꝛcedat bona tpalia: q̄ pl⁹ se q̄s deū diligūt. Sz puerbiū ē q̄ q̄ totū vult/totū pdit. ⁊ sic tandez oia pdūt. i. q̄z bona tpalia ꝙsanguinet: corpus ꝟmes: aiam diaboli rapiūt ¶ Sexto oñdit incarnatiōis infallibil'tatē: dū ōr Et hō factus ē. Et q̄ duo sūt notāda. Primū ē q̄ ꝟacit̄ filiꝰ dei factus ē hō: q̄z vera cit̄ aiam rōnalē ⁊ corp⁹ passibile allūpsit. q̄z ex his hō ꝟstat: vt ꝑfitet eccl'ia in cle. d̄ sum. trinit. ⁊ fi. catho in ūn. vbi ōr glo. iuper ꝟbo Passibile. Intantū fuit passibile q̄ vt ōr Aug. oēs defect⁹ nr̄os assumpsit filius dei ꝑter ignozantiā ⁊ pcm̄. De hoc in. iij. sniaz dist. xv. Alez igit̄ in assumptione sui ipius caro fuit a spūsc̄tō ab oīb⁹ reliquijs pcti mūdata: vñ angel⁹ ad ꝟginē dixit. Spūssctus superueniet i te: ⁊ virtus altissimi obūbrabit tibi. Ꝺ̄ eim ex te nascē. sc̄. vocabit̄ filius dei. Tū vt ōr Aug. si i cruce mortu⁹ nō fuisset: ad vltimū senio defecissz. Frig⁹ q̄ calorē/famē/siti ⁊ alias hūanas penalitates pati poterat: ⁊ sic habuit chr̄s corpus passibile. Fuit eim ꝟgruū vt nostros defect⁹ assumeret ꝑter iustitiam

stariſfactiõis: quã, p nobis facliẽdã assumꝫ
pserat: vt, p nobis pfecte ſatiſfaceret p pe-
nalitates carnis nostre. Jtẽ ꝓpter fidẽ in-
carnatiõis. Sine his em penalitatiꝫ hu
mana natura hoiꝫ nota nõ fuiſſz. Jtem
ꝓpter meritũ patiẽtie nobiſ p̃bẽde ad tole
rãdas penalitates carnis humane. Hec
Jo.an. Potes tu latius dilatare materiã
istã: dicẽdo q iõ chr̃s voluit assumere co:
pus passibile vt daret nob exẽplũ oim vir
tutũ. ſ. theologicaꝫ z cardinaliũ: q oĩes
frutes relucẽt in vita z in morte ipi⁹ zc.
Vide qõ notaui dñica ꝑma post octauaz
pasche ſmõe ꝑmo: q incipit Seq̃mini ve
stigia eius. Assumpſit igit chr̃s aiam ra-
tionalẽ z corpus passibile: p qõ error q̃rũ
dam reprobat. q̃ruz caput fuit Arrius z
Apollinaris: q dixerũt q chr̃s nõ habuit
aniam: ſed loco anie fuit deitas. Et ideo
ad h̃ tollendũ dr: Et hõ factus est. Quid
ẽ hõ niſi anial rõnale: g̃ habuit aniam rõ-
nalẽ. Vñ ipe chr̃us dixit Triſtis est ania
mea vſq ad mortẽ. Mat. xxvij. Et Jo. x.
Potestatẽ habeo ponẽdi aiam meã: z ite-
rũ sumẽdi eã. Q̃ aũt chr̃s fuerit hõ ver⁹:
ꝓbat etiã auctoritate Joã. dicẽtis. Tres
sũt q̃ testimoniũ dãt in terra: spũs aqua z
sanguis. j. Jo. v. Nã ad esse hois duo ꝑn
cipalr exiguntr. ſ. corpus z aia. ex q̃ꝫ ꝛiun
ctiõe verus hõ subsistit. Jtẽ ꝛfirmatr h ra
tiõe. q mors corꝑalr nõ est niſi p separati-
nẽ corꝑis a ꝑncipio vite. Si g̃ chr̃s nõ fu
it aliud ꝑncipiũ vite q̃ ipa deitas: cũ ca
re a divinitate nunq̃ fuit lẽpata: nũq̃ chr̃s
mortuus fuiſſet, ſed h̃ exp̃sse ꝺicit ſcptu-
re, g̃ zc. Hãc rõnẽ ponit brũs Tho. in. iij
ſuiaz dist. ij. q. j. arti. iij. Et in. xx. q̃dlibeꝯ.
Si yo diceret q̃s: q caro fuit ſepata i cru
ce a divinitate: eẽt hereſis. Jtẽ ꝓbat idez
q in articulo mortis inclinato capite tra
ditur spũs. Joan. xix. de qua voce magna
clamauerat, Pater in manus tuas cõmẽ-
do spũm meũ. Luce. xxiij. Et sic manifeſte
ꝛz q ipe spũs hẽbat nõ ſolũ vitalẽ: ſed etiã
aiaz rõnalẽ: de q̃ ꝓdixerat Triſtis est ania
mea zc. Et potestatẽ habeo ponendi zc.
Per h aũt q vnus militum lancea latus
eius aperuit: z cõtinuo exiuit sanguis et
aqua. Joan. xix. ꝓbat q chr̃s verũ corꝑus
habebat, nã de ꝑb̃astico corꝑe nec san-
guis nec aqua potuiſſet exire: g̃ fuit ver⁹
hõ Predicta vide in c. Jn q̃dam, de cele.
miſſ. Et in clemẽ. j. de ſũma trini. z fide ca
tholi. ¶ Scõo aũt moraliter notare debe
mus: q sicut chr̃s fuit verus hõ: sic z nos
debemus sicut veri homies viuere: z itel-
lectũ siue rõnẽ ad celũ erigere: sicut z cor-
pus rectũ est: z facies nr̃a ad celũ respicit.
Vñ Ouiõ. Pronaq̃ cũ spectẽt aialia ce-
tera terrã Os homi sublime dedit celũq̃
ꝛidere Jussit: z erectos ad sidera tollere
vultus. Jn. j. Metam. Utinã cetera oia
sic dixisset. Pcrõres aũt destruũt naturaz
hois: q cũ sint recti corꝑe anio sũt oblic̃.
Et cõperit eis illõ ps. Humiliata est aia
mea: ꝛglutinat⁹ est in terra vẽter nr̃. ps.
xliij. Dic vt expedit, zc.

De christi passione Sermo. XVIII.

Fides tua te
ſaluũ fecit. Luc. xviij. Supr̃. p. i
mo ſmone dictũ est de ꝑmo ar-
ticulo fidei ptinẽte ad chr̃i humanitatem
mõ sequit de scõo articulo q i apostolico
symbolo sic ponit. Passus sub põtio Pi-
lato crucifixus mortu⁹ z sepult⁹. Et istũ
articulũ posuit Joãnes. Jn symbolo yo
Niceno sic depingit. Crucifixus etiã pro
nobis sub pontio Pilato passus z sepul-
tus est. Et de hoc erit nobis ſmo. Salu-
tetur virgo Maria. zc. Pro fundamen
to ſmonis qui est de christi passione ori-
tur theologicalis q̃stio

¶ Querit: vtrum per christi passionem
fiat remiſſio peccatorum: Arguitur q sic
Apocal. j. Lauit nos a peccatis nostris i
sanguine agni. ſed peccata abluere nõ est
aliud q̃ peccata remittere: sicut iuſtifica-
re. ergo a passione chr̃i est peccatoꝝ remiſ
ſio z iuſtificatio. Jn oppositũ Paul⁹ ad
Rom. iiij. Traditus est ꝓpter delicta nr̃a
z resurrexit ꝓpter iuſtificationez nostram.
g̃ videt q iuſtificatio sit a resurrectiõe nõ
a passione. z sic questio manet pro vtraq̃
parte dubia. Ad questionẽ respõdendum
est ſm Bonauenturã super. iij. sentẽtiaꝝ

ōi. xix. ar. j. q. j. ꝙ nostra iustificatio attri-
buit rā passioi ꝙ resurrectioi: inqntū pas-
sio z resurrectio hñt aliquā causē ꝓprietā-
tē. attribuit eñ iustificatio nra p modum
meriti iteruenientz: qđ hz dispositōis ronē:
et reduci hz ad causam materialē p modū
exēpli. puocātz z excitātz: qđ qdē hz redu-
ci ad cām mouentē z efficientē. p modum
exemplarz regulantz: qđ qdē hz reduci ad
causam formalē. p modū termi qrantis:
qđ qdem hz reduci ad cām finalem. et ita
his duob⁹ attribuit iustificatio fm ꝓprie-
tatē cuiuslibet cause genez. Rō tū merē-
di attribuit soli passioi chri. Ratio ꝓ ter
minādi z qtādi attribuit resurrectioi: ad
quā ordinat iustificatio. nō passioni. duo
ꝓ intermedia. s. excitatio z regulatio. at-
tribuunt vtriq. Nā passio excitat nos ad
dei dilectiōem: z nob⁹ insinuat. qliter mo-
ri debeam⁹: ideo est exēplū. puocās z exē-
plū regulās. resurrectio ei. puocat nos ad
iustitiā p quā adqram⁹ illā gliam quā cre
dimus chm habuisse in sua resurrectiōe:
vt talia sint corpa gratie qlia chīs i sua re
surrectiōe mōstrauit. Et sic tā passio ꝙ re
surrectio hñt rōnem excitantis z regulan
tis respectu nostre iustificatōis. Ablatio
mali appropriat passioni. collatio boni re-
surrectioni. Et sic patet ꝙ nra iustificatio
siue deletio culpe est a passione chri p mo-
dū meriti z p modū exēplarz z signi. a re-
surrectione ꝓ p modum exēpli. puocantis
z exemplarz dirigentz. Et ad argumentū
ōr ꝙ intelligit p modū meriti. et ad aliud
in oppositū ꝙ intelligit p modum exēpli. p/
uocantz. Et hec ē fides nra de q̄ fit sermo
iuxta ꝓba tc. ¶ Pro introductiōe mate-
rie p dicāde/sumo illō ꝓbum pscptū in sym
bolo Niceno: qđ ōr. Crucifix⁹ etiā p no-
bis. i. p nra vtilitate. Pro cui⁹ evidentia ē
notandū: ꝙ iesus chīs filius dei p duplici
vtilitate nra pncipal' passus est z crucifi
xus. Prima ꝓpter satisfactiōem generalē
ad pctōz p̄teritoz remissiōem. Scda ꝓpt
instructiōem ꝓtualē/ad pctōz futuroz: z
pseruatiōem. Vltraq cām assignat Apls
Petr⁹: dicēs. j Pe. ij. Pctā nra ipe. s. chīs
ptulit in corpe suo sup lignū: ecce pma. vt
pctis mortui/iustitie viuamus: ecce scda.
Prima ḡ causa est tc. quia totū pōd⁹ cul
parū z penaz nraz ipse sup se portauit vt
nos alleuiaret. Esa. liij. Vere languores
nros ipe tulit: z dolores nros ipse portau
uit. Itē ibidē. Propter scelus ꝑpli mei pcu
ssi eū. Nec poterat aliter satisfactio fieri
p pctis: nisi chīs pēderet i cruce z ibi pe
nā solueret moriendo. Ratio est dupler.
Una ē theologicalis. Altera legal. Theo
logicalis ē ista: qz culpa ōmissa ab Adā
fuit ifinita. et h̄ ḡdrupl'r. Prio qz fuit ꝑ i
finitū bonū. i. deū: vt. j. dicēt. Scdo qz in
finitz bonis nos ꝓuauit. Tertio qz infini
tos infficere pōt. Quarto qz infinitz mal
nos addiderat. Offensa aūt mēsurat fm
qlitatē psone offense. vñ offendere agricō
lam vel laboratorē pctm est. sed mai⁹ pec
catū ē offendere militē: mai⁹ comitē: ma
ius regē tc. Cū ḡ de⁹ sit ifinite dignitatz:
infinite excellētie tc. ḡ offensa cōmissa ꝑ
eū est ifinita. ḡ z pena dz esse infinita. Si
cut enī offensa mēsurat fm qlitatē psone
offense: vt dixi. sic z pena mēsurat fm qli
tatē cōpe. iuxta illō Deut. xxv. Pro mēi
sura pcti erit z plagaz mod⁹. Apoc. xviij.
Quantū glificauit se z in delitijs fuit: tan
tū date illi tormentū z luctū. Fiat ḡ rō sic
Offensa siue culpa infinita meret penam
infinitā. sed ifinitā penā nō potuit. creatu
ra pura sustinere: penā dico satisfactoriaz.
qz ꝺdēnatoriā creatura sustinet penā infi
nitā exēsiue: licz ñ intēsiue. ḡ nulla creā
tura pura poterat satisfacere. p culpa ꝑ deū
cōmissa. Ideo fuit nece ꝙ chīs morte sua
satisfaceret: q̄ satisfactio hz infinitatē ꝓ
dā ꝓpē psonā filij ōi: in q̄ vnio diuie z hu
mane nature facta ē. Hinc est qō ōr Esa.
Deꝰ ipe veniet z saluabit nos. Esa. xxv.
Nota ipe veniet. qli dicat: nō mittet āgē
lū: nō archāgelū tc. nō pfiarchā: nō ꝓphe
tā tc. sed ipse veniet. s. in psona filij dei. et
saluabit nos/p pctis satisfaciēdo. Nota h
ꝺ iudeos. Scda rō est legalis. Regula ē
legalis z canonica: ꝙ pctm nō dimittit ni
si restituat ablatū. Regula. Pctm. li. vj. ca
xliij. q. vj. Si res. Dō ad ꝓpositū. Adā
furat⁹ est fruct⁹ de arbore scie boni z mali
Dixit ḡ de⁹: nō dimittā pctm nisi restitua
ak mihi fructus. nō potuit Adā nec alius
homo illū fructuz restituere. Q dixit filio
dei ad patrē. Pater mi/ego restituam fru
ctū ablatū. Videam⁹ quō. et chīs. Pater
videbis. Introiuit ergo chīs in vterū vir

ginis/ꝛ fact⁹ ē hō. ecce fruct⁹ dulcissim⁹. De q̄ dicim⁹ ipi ꝓgini. Būdict⁹ fruct⁹ vē tris tui. Luc.j. Deinde posuit se in cruce. ꝛ hūc fruct⁹ iste pepēdit in arboꝛe crucis: q̄ ōz arbor scīētie boni ꝛ mali. tū ꝓpt̄ chri stuz q̄ cognouit malū pene. tū exprimētali q̄da cognitiōe. tū etiā ꝓpter nos: ꝓpter q̄s ōz Crux arbor scie bōi/ꝓpt̄ fideles: ꝛ ma/li/ꝓpter infideles. Vñ eccl̄ia. Crux fidel' inter oēs arbor vna nobil'. Ītē arbor deco rafulgida: ornata regis purpura. Patz se/cūda rō. Jō ōr chīs p os Dauid. Cōfor/tati sūt q̄ plecuti sunt me: ini. mei iniuste. Que nō rapui tūc exoluebam. pſ. lxxxvj.

¶ Scā causa ꝓpter quā chīs crucifix⁹ ꝛ mortu⁹ est: est ꝓpter instructionē ſtua/lē ꝛc. vt pcā futura vitent. Hāc rōnē as/signat Petr⁹ dī. Chīs passus ē ꝓ nob vo bis relinq̄ns exēplū vt seq̄. ve. ei⁹: q̄ pcm̄ nō fecit: nec inuent⁹ ē dolus in oꝛe eius. Qui cū maledicek nō maledicebat: cū pa terek nō cōminabat. j. Pet. ij. Ad hō q̄ pas sus ꝛ mortu⁹ est chīs: vt pcā vincamus eius exēplo q̄ pcm̄ nō fecit ꝛc. ꝛ tādē me rito victorie glificemuꝛ cū chīo victoꝛes: iuxta illud Apoc. iij. Qui vicerit dabo ei sedere mecū in throno meo: sicut ꝛ ego vi ci ꝛ sedi cū ꝑe meo in throno ei⁹. Qia āt pcā includunt ꝛ reducunt ad septez pcā mortalia: q̄ sūt ſupbia ꝛc. Et ideo chīs se pē opa fecit i cruce: ꝛ in q̄libet ope dedit nobis exēplū ꝛ instructionē vitādi vitiuz peccati mortalis

Primū op⁹ est spinarū cozonatio ꝓtra pcm̄ ſupbie

Scōm opus ē coꝛpis denudatio cōtra pcm̄ auaritie.

Tertiū opus ē mēbroꝛ ꝓclauatō/ꝓtra pcm̄ luxurie.

Quartū opus ē inimicoꝛ ꝛpitiatio/cō tra pcm̄ ire

Quintū op⁹ ē amara potatio/ꝓtra pec catum gule

Sextū opus ē ſpūalis occupatio/ꝓtra pcm̄ acidie

Septimū opus ē lateris lāceatio/ꝓtra pcm̄ inuidie

¶ Primū q̄ op⁹ ē ꝛc. Dic quō iudei poꝛ/ tauerūt cozonā ſpineā: quā ſibi posuerūt in domo Pilati: i ſui ludibriū ꝛ vituperiū: di/cētes. Iſte dixit ſe eē regē q̄ ponam⁹ ei co

ronā. Vñ Joā. xix. Milites plectētes ei cozonā de ſpinis: imposuerūt capiti ei⁹: ꝛ veſte purpurea circūdederūt eū. ꝛ venie/bāt ad eū ꝛ dicebant: Aue rex iudeoꝛ ꝛc. Nota q̄ chīs cū esset rex ꝛ hēret ius regis: tñ noluit insignia regalia hēre nisi i die ve neris scō. Q⁹ em̄ esset rex celi ostendit in ſua natiuitate/ q̄s oꝛta est ſtella. Q⁹ esset rex angeloꝛ: oñdit etiā tūc q̄ angeli can tauerūt Gl'ia in excelſis deo. Q⁹ esset rex terre: oñdit q̄ mꝛtuos ſuſcitauit. Q⁹ ei/⁹ ꝛ rex marꝫ ꝛ aeris: oñdit q̄ imperauit vē tis ꝛ mari ꝛc. ſed hodie inuestit⁹ est de re/gno ꝛ accepit insignia regalia: vicz ſceptꝛ i manu: veſtē purpureā ꝛ cozonā: ꝛ genu flectiōes ꝛc. Sed q̄rit: q̄re chīs voluit ſic cozonari: Rñr: vt nob daret exēplū fugiē di pcm̄ ſupbie: q̄ ōz cozona i ſcꝛtura. Vñ Ela. xxviij. Ve cozone ſupbie: ebrīs effra im ꝛ flozi decidēti gl'ie ꝛ exultatiōis eius. Nota: ve cozone ſupbie. Dicit brūs Hie/ro. q̄ q̄n ſcꝛtura ōr/ve: denotat dānatio/nē eternā. Et recte ſupbia ōr cozona. Si/cut em̄ cozona habz multos flozes: sic ſup bia habz multos flozes. Habz em̄ hec co/rona ſupbie septē flozes p̄ncipales. Pri/mus flos ē nobilitas paretuz ſiue generis ꝛc. Sz q̄d ꝓdest eis nobilitas parentū: ſi ipi filij sint vitioſi ꝛ ꝓiter ignobiles: Vñ Ouid. Nō cēſus nec clauꝫ nomē auoꝛum. Sz ꝓbitas magnos ingenuūq̄ facit. li.j. de pōto. Vñ Jo. viij. Si filij Abrae est⁊: opa Abrae facite. Quid em̄ tibi ꝓdest ſi pat' tuus fuit diues/ꝛ tu mozieris fame: Scōs flos iſtius cozone est honoꝛ ſiue di gnitas mūdana: ſed vērus est. Ybi enim ſūt tot nobiles/tot p̄clari/tot p̄ncipes/tot dñi ꝛc. ps. Que vtilitas i ſā. me. dū desc ē dero in coꝛruptionē: Tertiꝰ flos ē diuitie Sz q̄d ꝓdest ſtulto hīe diuitias: cū ſapiē/tiā emere nō possit: Prouer. xvij. Quar/tus flos ē ſcia: q̄ ſcia inflat/charitas aūt edificat. j. Coꝛ. viij. Sz diabol⁹ plus ſcit q̄ aliq̄s hō mōi q̄ fuit est ꝛ erit ꝛc. Quin tus flos est fortitudo coꝛpalis. ſed ſm hoc magis esset honorand⁹ leo vel taurus ꝛc. Jō ps. Fortitudinē meā ad te custo. q̄ de us ꝛc. Sextus flos iſti⁹ cozone ſupbie est pulchꝛitudo. ꝓpt̄ quā multi ſupbiūt: p̄ser/tim mulieres. Sed fallaꝫ gr̄a ꝛ vana est pulchꝛitudo: mulier timēs deū ipa lauda

bitur. Prōner. vlti. Septim⁹ flos ē dñiuꝫ tale Sed talib⁹ deficit vn⁹ clauus q̄ firmēt rotam fortune: ne voluat ꝛ reuoluat eos. Ecce ḡre superbia ꝺ corona. Hz ve huic corone ebrijs effraim: qō interpat frat crescens vel abūdans: qz supb⁹ ḡrit semp abūdare in bonis tal⁹: vt possit pōposius ꝛ abūdanti⁹ viuere: ꝛ qñ supb⁹ est pauper/oia expēdit in vanitatib⁹ ꝛ ornamentis. Nota postea cū ꝺr Flori cadēti tē. q: ois gl'ia ꝛ fastus cadit cito. pſ. Vidi ímpiū superal. ꝛ elcua. sic cedros libā. ꝛ trāsiui: ꝛ ecce nō erat: ꝛ q̄siui eū: ꝛ nō ē inuēt⁹ loc⁹ ei⁹. Itez est cā casus hois. Nota exēplū de Petro: q̄ ꝑpē plumptionē q̄ se exaltauit dī. Etsi alij scādalizati fuerint in te ego nunq̄ scādalizabor. nō postea deseri⁹ alijs cecidit. ¶ Scōm opus ē corpis denudatio: qz qñ debuit poni i cruce ipemet voluit se denudare: qz null⁹ poterat ipm cogere si noluiſſz. Est h̄ qō: ḡre sic nudus voluit crucifigi: qz sicut videtis null⁹ malefactor suspēdit totus nud⁹. cū ḡ chr̄s esset nobil' hō de genere Dauid: ꝛ h̄ iudeis erat notū: ḡre ḡ denudari voluit: Rñr. q h̄ fecit dñs vt daret nob exēplū ꝛ instructiōem vitādi ꝛ expellēdi a nob petīn auaritie. Voluit em denudari anteq̄ se poneret in lecto crucis: dādo exēplū q si tenetis aliq̄d p auaritiā/p furtū/p rapinā/per vsurā. vel violenc: sicut decimas/salariū: sicut faciūt dñi ꝛtra famulos. vel p fraudē: vt faciūt mercatores: vel p calūniā: sicut faciūt iuriste/iudices/assessores ꝛ advocati ꝛ ꝓcuratores: vel q̄cūq̄ mō: sicut faciūt executores testamēto⁹: ꝛ heredes q̄ nō exequunt voluntatē defuncti: vt retinēdo rē inuentā tē. Si vis saluari: fac vt chr̄s: qz anteq̄ ponas te in lecto p infirmitatē/denuda te vt chr̄s/restituēdo ꝛ satisfacīēdo. O qual' instructio p vsurarijs q̄ dicūt ꝓfessi⁹: Pater dimittā i testamēto vt heredes satisfaciāt tē. pinde est ac si diceret: retinebo donec potero. post q̄ aūt nō potero plus retinere/dimittā: ne ꝓuerg̃a. Vide in c. Quāq̄. de vsu. li. vj. Tales cōiter faciūt malū finē. sepe desperant se i morte. Nota exēplū de illo mercatore q̄ in extremis ꝛstituit⁹ cum exhortaret⁹ ab aliquib⁹ vt faceret testamentū ꝛ dispone/ret de ania sua: resp̄ondit Quid expedit tē. Relinq̄ bona mea pape Martino: ꝛ anīmā diabolo. ꝛ sic obijt. Item nota de illo vsurario i ciuitate Astensi: qui cū in extremis se videret desperatū a medicis: nec posse pecunia vel diuitijs adiuuari: desperāsatt. Postq̄ nec medici nec diuitie adiuuare me possunt tē. ideo o diabole me tibi recōmēdo. Qui ꝙo erāt in camera audientes h̄ ꝓbū/p timore exierūt extra: ꝛ statiꝫ vltione diuina in ipm furēte absorpt⁹ est cum lecto in barathꝝ inferni: ꝛ nusq̄ fuit visus. Jō restituite in vita: ꝛ nullus ꝓximo dat de heredib⁹ suis: qz nihil faciūt vt experiētia docemur. Restituere etiā diffy cillimū est: ꝛ h̄ ex iusto dei iudicio. Si em tu nō curas de ania tua: quomō credis q heres tuus curabit de ea: q̄ multo minus eā diligit q̄s tu: Et ex h̄ ḡ dānat vterq⁹ et defunct⁹ ꝛ heres. De diuitijs ḡ talib⁹ dicit scēptura. De mercedib⁹ meretricis congregata sunt: ꝛ vsq̄ ad mercedē meretricis reuertent. Sup h̄ plangā ꝛ vlulabo: ꝛ vadā spoliatus ꝛ nudus. Michee. j. Nota ꝺ mercede meretricis. Nec meretrix est auaritia: q̄ oīb⁹ se cōicat: ꝛ dñis rēporalib⁹ ꝛ ꝑlatis eccl'iasticis/ꝛ clericis ꝛ religiosis; ꝛ iudeis ꝛ saracenis: iuxta illō Hiere. vj. A minore q̄ꝑe vsq̄ ad maiorē oēs auaritie studēt. ꝛ a ꝓpheta vsq̄ ad sacerdotez cūcti faciunt dolu⁊. Jō apl's Roma. xiij. Reddite omnib⁹ debita: cui tributū tributū: cui vectigal/vectigal: cui timorē timorē: cui honorē/honorez. Nemini q̄q̄ debeatis nisi vt inuicē diligatz. Pecunie ḡ de malo questu de mercedib⁹ meretricis id est auaritie ꝙgregate: vel p rapinā vel p simoniā: vel alio mō tē. Et vsq̄ ad mercedē meretricis reuertent: qz qñ thesaurizant depēdant ex auaritia. Primo a scutferz vel amicis vel ꝙsanguineis: qz p eandē viam reuertunt p quā venerūt. Vel ab heredibus male ꝙsumunt. Remediū est ḡ ꝺ ꝓpheta ꝺr. iuꝑ h̄. l. malū q̄ feci cōgregādo pecunias. Plāgam sup ꝓtritionē. ꝛ vulnabo: p ꝓfessiōem. ꝛ vadā spoliat⁹ ꝛ nudus p satisfactiōem. Si aliq̄s vestrū ē indut⁹ mala veste auaritie: deneget se vt chr̄s⁹ ne damnet. ¶ Tertiū opus ē ꝛclauatio. Postq̄ em fuit nudat⁹ dixerūt sibi milites. Extende te in cruce: ꝛ iclauabim⁹ tibi manus ꝛ pedes. Et sic fecit. Cogitare cū q̄s

tã pena ꝛ dolore: iuxta illõ ps. Foderunt manꝰ me, ꝛ pe. me. ꝛc. Est ꝫ gõ: ḡre ꝫ/cũ oẽs doctores dicãt ꝙ minimꝰ dolor suus sufficisset: Rñr ꝙ ꝫ fecit vt daret nob exẽplũ vitãdi pctm̃ luxurie/ad delectãdũ corpus. Cogitare ḡ debet luxuriosus dicens Chr̃s tot dolores i cruce passus est: ꝛ ego delectatiõi opam dabo: Absit. Beꝛ. Erubescat sub capite spinoso mẽbꝛ fieri delicatũ. Nota ꝫ ꝙ chr̃s i cruce in ãqꝫ ptib suis corpis maxime sustinuit dolores. Primo. s. in toto corpe: qñ iacuit pẽdẽs in cruce dura. Scõo qñ i eleuatõe manꝰ dextre Tertio sinistre, Quarto pedis dextri. Quinto sinistri. Quare ꝫ: Rñr. Ad ꝫ vt vitem⁹ ãqꝫ spẽs luxurie. Prima ꝺr simplex fornicatio inꝰ solutũ ꝛ solutã. Istaꝫ ãdam insipiẽtes mẽtiunt non esse pctm̃: dicẽtes. Cui facio iniuriã ꝛc. Vide i sermõibꝰ q̃dragesimalibꝰ de decẽ pceptꝫ. in tertio pcepto sẽde rabule. Nõ mechaberꝫ Vñ Aug. xxij. q. iij. in. c. Qis mechia. Dic ꝙ note mechie ois illicitus ꝛcubitus aliqꝫ illoꝝ mẽbroꝝ nõ legitimꝰ vsus ꝓhibitus debet intelligi. Scõa spẽs est adulterij. Tertia incestꝰ: qñ cũ ꝛsanguinea vl affine. Quarta sacrilegiũ: qñ clericꝰ vl religiosus ꝛc. vl monial⁹ ꝛc. Quinta ꝫ naturã. Et hec tripler. s. molicies: sodomia ꝛ cũ bestijs. Et ꝫ est pctm̃ ꝫ naturã qõ ẽ patꝰ oibꝰ aliꝭ. ꝙ qõ venit ira dei in filios diffidẽtie. extra ꝺ vi. ꝛ ho. cle. Cũ decorẽ. Et ãqꝫ ciuitates fuerũt cõbuste. Genes xix. Itẽ debemꝰ carnẽ crucifigere cũ chr̃o iuxta illõ apli. Qui sũt chr̃i carnẽ suã crucifixerũt cũ vitijs ꝛ ꝛcu. Gal. v. ¶ Quare ꝙ est ꝛc. Postq̃ chr̃s fuit crucifixus ereterũt crucẽ. Cogitate dolorẽ totiꝰ corporis ꝙ solũ in clauis pẽdebat. Tũc chr̃s vidit deũ pzem paratũ ad vindictã suscipiendã de crucifixoribꝰ filij/si filiꝰ voluisset. ꝙ chr̃s ebrius orauit dicẽs. Pat̃ dimitte illis ꝛc. Luc. xxiij. Refert Hugo de ꝓrato Hieronymũ dicentẽ: ꝙ ꝫ vbũ tãte pietatis ꝛ efficacie fuit i auribꝰ audiẽtiũ: ꝙ fere ãqꝫ millia hoim hoc ꝫbo audito ad chr̃m conuersi sũt. Et q̃ nota istructionẽ: ꝙ ñ solũ chr̃s ipe noluit victã recipe: sꝫ nec suos/ ꝙ aliꝰ. s. recipet victã. ꝓ eo. Quare ꝫ Rñr. vt daret nob exẽplũ vitandi pctm̃ ure ꝙ victe: qõ valde regnat i mõdo dicẽdo. Nõ ꝓ caput/ꝓ corꝰ chr̃i ego me vindicabo. Quid dices chr̃o i iudicio qñ dicet tibi: Quare nõ dimisisti ꝛc: Si tu rñdeb: qꝛ iniuste ꝛ malo mõ interfecit pzem meũ Et chr̃s rñdebit dñ. Et ego ñ fui malo mõ ꝛ iuste ꝺdẽnatꝰ: plꝰ q̃ aliq̃s latro qꝛ sine ꝓcessu ꝛc: ꝛ tñ pepci ꝛc. Et sic virgo Maria pepcit crucifixoribꝰ filij sui: ꝙ tantũ valebat q̃ntũ filiꝰ tuꝰ. Et qñ videbat eos salutabat: dicẽs. Dñs sit vobiscũ: qꝛ diabolꝰ erat cũ eis ꝛc. Nota ꝫ exẽplũ ꝺ illa muliere q̃ pepcit occisori filij sui: ꝙ post homicidiũ ꝓfugerat ad domũ mr̃is occisi ig̃rant ꝛc. ꝛ quo libauit eũ ꝛc. Cuiꝰ charitaꝫ merito aia filij de nocte seq̃nti apparẽs ei: dixit sibi remissam penam pctoꝝ a dño. Jõ Rom̃. xij. Mihi vindictã ꝛ ego retribuã: ꝺr dñs. Nota: ꝛ ego retribuam. Sic ꝛ chr̃s oñdit i cruce: qꝛ rogãs deũ ꝓ suis inimicꝫ reliq̃t vindictã deo: ꝛ deus retribuit: qꝛ inde ad. xl. annos venit Titus imperatoꝛis Vespasiani filius/ ꝛ destruxit hierl̃m: ꝛ exterminauit ꝓpl̃m illũ: iuxta ꝓphetiã Danielis. ix. Et veniet ꝓpl̃s cũ duce venturo ꝛ destruet scrãm ciuitatẽ ꝛc. Igit ꝗlibꝫ nr̃m ꝑcat ꝛ remittat iniuriã: alꝫ ꝛc. Jõ dñs Mat. xviij. Pr̃ meꝰ celestis tradet vos toꝛtoribꝰ: si nõ remiseritis vnusq̃q fratri suo de coꝛdibꝰ vr̃is. Itẽ Eph. iiij Estote benigni/misi coꝛdes: donãtes inuicẽ: sicut ꝛ deus donauit vob. ¶ Quintum opus amara potatio. quia exist̃s in cruce ꝓpter effusiõem sanguinis, ꝛ ꝓpter malam nocte quã habuerat: et ꝑter calorem. Habuit sitim: ideo clamauit dicẽs: Sitio. ꝛ tñ bñ sciebat qualis potus erat sibi dandus. Et licꝫ peteret tm̃ potũ tamẽ dederunt sibi ꝛ cibum. Mensa fuit arundo siue canna. mappa spongia: cibus fel: ꝛ potus acetum: iuxta illud. Et dederunt in esca mea fel: ꝛ in siti mea potauerunt me aceto. psal. lxviij. Quare ꝫ: Rñ. vt vitemus peccatũ gule: cogitãdo. s. dño Jesu chr̃o fuit tale prãdiũ datũ. ḡ nõ accipias nisi necessaria ꝛc. Dic contra frãgentes ieiunia: ꝓsertim ꝓtra q̃sdam dicentes Nõ quod intrat per os coinq̃nat hominẽ. Matth. xv. Sed respõde talibꝰ: qꝛ inobedientia coinq̃nat aiam: nõ autẽ cibꝰ ille: nisi per accidens. Alij dicunt. Et deus q̃ est infinite miseꝛie quomõ ẽ verisimile ꝙ

dānet hoiem ꝑ vna cena: Sed videāt isti q̄ vno pomi esu de⁹ dānauit totū gen⁹ humanū. Dic etiā 2tra ebrios tē. sicut expedit. Jō ōr dñs Attendite ne ḡuenk corda vra a crapula t ebrietate. Luc. xxi. ¶ Septū opus ē spūalis occupatio. qm exns vnus in cruce 2tinue oraut. ōr Hiero. cui fuit reuelatū: q̄ dixit decē psalmos. t incepit a psal. De⁹ deus me⁹ respice i me tē. vsq̄ ad psal. Jn te dñe spaui. in versu Jnman⁹ tuas dñe cō. spm̄ meū: qm̄ dixit Heli heli lāma azabthani. Et sūt. cl. ꝑsus ad cōmēdatiōē psalterij: vbi sunt. cl. psalmi. Nota hic quō eccl̄ia ab isto loco habuit initiū: vt in absolutōib⁹ dicak alte Pē nr: deide sōmisse: vsq̄ ad Et ne nos iducas i tēptatiōnē. Quare ḡ chr̄us voluit sic occupari: Rn. vt daret nob exēplū vitādi peccatū acidie: t vt ñ ociose expēdam⁹ tps vre nob 2cessū ad lucrādū tpalr t spūalr. Multi sūt q̄ tota die laborāt: sed tñ ocioſi dicunk. Nota similitudinē de fuo q̄ tūc ōr ociosus qm̄ de sero nihil lucri portat ad dñm: sed q̄ portat ōr diligēs. Sic ḡ i sero mortis qm̄ pītabunk coraz tribunali chr̄i: dicet ipe nobis: Videam⁹ q̄d portas tē. q̄d lucrat⁹ es: de q̄ viues h̄. Multi nihil portabūt. Et dicēt Dñe nihil: q: sp i laboribꝫ mūdanis me occupaui. ꝑ tota ḡ nocte laborātes nihil cepim⁹. Tunc ḡ dicet chr̄s: q: paup es t nudus t nihil portasti vñ viuas. Ecce vade ad hospitale miserorꝫ. Michael trade istū in ptātē diaboli vt ducat eū ad hospitale suuz. Ue tali tē. Sed qñ portat lucꝫ meriti/tūc secus tē. Dic vt expedit. Jō ōr scptura. Quocunq̄ pōt man⁹ tua facere instanter opare: q: nec op⁹/nec ratio/nec scia/nec sapia erūt apō inferos: q̄ tu ꝓperas. Eccl̄s. ix. ¶ Septimū op⁹ chr̄i in cruce fuit lāceatio. Dic q̄ modo post mortē ei⁹ vn⁹ militū lācea latus eius aperit: t 2tinuo exiuit sanguis et aqua. Jo. xix. Quare voluit h̄ fieri: Rn. vt daret nob exēplū vitandi pcīm̄ inuidie. Alia vulnera voluit chr̄s recipe dū viueret: sed vuln⁹ lateris post mortē. Ad designandū q̄ alia oia petā mortalia habent aliq̄d boni saltē apparētis. Verbi gra: de supbia. Delectabile est supbo qñ honorat tē. Jdē de alijs. Sz pcīm̄ inuidie nullū habz rōnē boni: totū ē mors. q: inuidia nihil est aliō nisi tristitia siue dolor de bono alteri⁹/q̄ in corde 2sistit: lz etiā ostēdatur exteri⁹ i lingua: q: inuid⁹ habz os dissimulās. Vñ si hō loquit inuidō de bona q̄ sona: statim ōr: Nō cognoscitis eam sicut ego tē. Vñ ꝑsus. Jnuid⁹ alteri⁹ macrey scit rebꝫ optimis. Jtē alibi. Jnuidus inuidia cōburit intus t extra. t t Horaci⁹ li. j. epl̄ar. Jō cauete ab inuidia sicut a morte. Jō ōr scptura. Deponētes oēm malitiam/t oēm dolū/t simulatiōes t inuidias: t oēs detractiōes: sicut mō geniti infantes lac 2cupiscite: vt in eo crescatis in salutē. j. Pet. ij. Nota: lac. s. charitatis t doctrine. Amen.

¶ De descensu chr̄i ad inferos Sermo. xix.

Edes tua te
salu ū fecit. Luc. xvij. Dicto supra de scō articulo fidei principaliter ad humanitatem chr̄i: vicz de passiōe t morte filij dei: sequit mō ꝑdicare de tertio articulo: vicz de descēsu ad inferos: q̄ i symbolo aplico sic ꝓponit. Descēdit ad inferos. Jn symbolo vō Niceno articul⁹ iste nō ponit. Cui⁹ rō est duplex. Una ē: q: illud symbolū fuit editū 2tra errores q̄ insurrexerūt tūc. 2tra aūt istū articulū nullus error insurrexerat. Alia est: quia illud symbolū fuit editū p̄ncipalr 2tra Arrium hereticū: vt habet in decre. xv. dist. c. Lanonnes. q̄ dicebat chr̄m esse purā creaturā. Et q: descensus ad inferos supficialrma gis videt arguere defectuz humanitatis q̄ excellentia deitatis: ideo ibi nō fuit positus. De h̄ ḡ articulo erit h̄ mane sermo noster. Posuit aūt hūc articulū brūs Thomas. Saluetur virgo Maria tē. Pro fundamēto sermonis qui est de descensu anime chr̄i. ad inferos oritur theologicalis questio.

¶ Querit: vtrz ania chr̄i descenderit ad inferos: Arguit q̄ nō. Optimo deberur optimus locus. sed ania chr̄i erat optima t infernus erat locus vilissimus: ḡ nunq̄ fuit cōueniens q̄ ania chr̄i descēderet ad inferos. Jn oppositū ait Damascenus. Descēdit ad inferna anima deificata: vt

quēadmodū de his q̄ i terra sūt: ita ⁊ his q̄in inferno sunt ⁊ in tenebris ⁊ in vmbra mortis iedent suplucescat. ḡ descēdit ad inferos. Et sic q̄stio manet. p vtraq; pte dubia. Ad q̄stionē rn̄dēdū est ſm Bonauē. sup. iij. sen. dist. xxij. q. iij. q̄ dupl̄r pōt intelligi q̄ aliq̄s dicat descēdere ad inferos Primo modo: q̄ descēdit ad penaz. Et sic ad dubiū dr̄ q̄ ania chr̄i non descendit ad inferos: q̄ in ea nō fuit pena dāni: nec pena sensus. Scdo mō: q̄ descendit ad locū. Ad dubiū dr̄ q̄ ania chr̄i descendit ad inferos q̄tū ad illā ptem in q̄ erant iusti q̄ detinebant merito pcti p̄mi parentis: q̄ locꝰ ꝓsueuit limbus appellari. ⁊ h̄ sua voluntate ⁊ p̄ter. et hoc fecit ꝓpter ꝓsolatiōem vnctoz. ⁊ ꝓpter ꝓfusiōez aduersantoz. Et ad argumentū dr̄: q̄ intelligit de loco qui debet alicui p̄ remūeratiōe. q̄d nō q̄uenit chr̄o. Et hec ē fides nr̄a de q̄ fit sermo in ista p̄ssūpta. ¶ Pro declaratiōe hui⁹ articuli: est notandū q̄ vera cōclusio est in sacra theologia p̄ fidē catholicā approbata: q̄ postq̄ chr̄s mortuꝰ est ania fuit separata a corpe: ⁊ corpꝰ fuit positus in sepulchro mortuū. ania ꝙo descēdit ad inferna. diuinitas aūt remansit vnita cū vtroq; s. q̄ ꝑsona filij dei remāsit vnita cū corpe in sepulchro: ⁊ cū ania in limbo. Da similitudinē de crystallo illūinato a sole: q̄ si frāgit in duas ptes: vtraq; ps separata illuminat etiā a sole sic pr̄ꝰ totū ꝙiunctuz. Deb̄ est ꝓphia dicit in ꝑsona chr̄i. Ne leteꝛ inimica mea sup me q̄ cecidi: cōsurgā cū sedero in tenebris dn̄s lux mea ē. Dicēb. q̄ sunt ꝓba chr̄i ad synagogā dicētes. Ne leteꝛ inimica mea. s. synagoga: sup me. q̄ p mortē crucis consurgam: cum sedero in tenebꝛs. i. in limbo patr̄: dn̄s lux mea est: q̄ diuinitas erat cum corpe i sepulchro: ⁊ cū ania in inferno. Vide. j. sermone p̄primo. pte. j. Dici ḡ pōt q̄ tot⁹ chr̄s erat in sepulchro: sed nō totū. ⁊ totꝰ chr̄s in limbo: sed nō totū. Rō: q̄ totꝰ dr̄ ꝑsona: sed totū natura. Silr dicendū est q̄ cū vnio aie cum corpe faciat hoiem: ideo chr̄s i illo triduo nō fuit hō: licz ania ⁊ caro tunc eēnt vnite cū ꝙo. Hec habenk in cōpēdio theologice ꝓtat̄. Et vide b. Tho. pte. iij. q. l. ar. v. ⁊. iij. ⁊. iiij. Quare aūt fuit cōueniens q̄ chr̄s descēderet ad inferos: assignat a doctoribꝰ multipler rō. sed tm̄ tres referā. Prima rō sumpta ex pte chr̄i: est talis. Nā dū chr̄s viueret in mūdo/ostēdit se ē dūm elemētorū. Da exēplū de singulis: ⁊ sup illa se hr̄e p̄tē mōstrauit hoibꝰ viuentibꝰ. Conueniens ḡ fuit vt p̄tez suā etiā in inferno mōstraret: ipm̄ visitādo ⁊ illuminādo. Unde dr̄ in ps. ⁊ sunt ꝓba angelorū q̄ ꝓcesserunt chr̄m descendentez ad inferos: vt dr̄ Glo. Attollite portas ꝓncipes vr̄as. Glo. i. ꝓncipes inferni auferte p̄tem vr̄am q̄ vsq; nunc hostes detinebatis in inferno Et sic in noie iesu oē genu flectat: celestiū: ter. ⁊ infernoz: vt dr̄ Phil. ij. Scda rō sumit ex pte diaboli: vt chr̄s ꝓfecte de ipso diabolo inimico hūani generis triūpharet. Tūc ei q̄s ō hoste ꝓfecte triūphat: q̄n nō solū vincit eum in cāpo: sed vsq; ad domū vl̄ regnū suū ipm̄ inuadit ⁊ ei accipit spolia ⁊ sedet regni. Chr̄s aūt vicerat diabolū in campo clauso. s. in cruce: et etiā q̄n fuerat ab eo tētatus. Mat. iij. Vñ Aug. Manu iermi et affixa cruci: bellauit aereas p̄tes. Nā diabolus venit ad brachium crucis vt chr̄m iterato tēptaret. Et h̄ dr̄ Beda sup Mat. Sed chr̄s ipm̄ deuicit ⁊ expulit. iuxta illō Joan. xij. Nūc ꝓnceps mūdi hui⁹ ejicietur foras. s. de mūdo isto. Ut igitur ō ipo ꝓfecte triūpharet: voluit eū vsq; ad ꝓpria domus id ē infernū inuadere: ⁊ ꝓpria spolia auferre. i. alias sctōz patr̄ q̄ in limbo erant: iuxta illud apl̄i. Expoliās ꝓncipat⁹ ⁊ potestates traduxit ꝓfidēter: palā triūphās illos in semetipo. Col. ij. Ire Zach. ix. Tu ex in sanguie testamēti tui emisisti victos tuos ō lacu in q̄ nō est aq̄. Vide infra in fi. sermōis. Et videt q̄ chr̄s nō soluz libauit alias sctōz patr̄ descēdendo ad inferos: sed etiā ligauit diabolū: iuxta illud Apoc. xx. Vidi angelū descēdentē ō celo ⁊c. Hec p̄ dicta de expoliatōe inferni p̄dixit dn̄s: dr̄. Cū fortis armat⁹ custodit. s. i pace, sua ea q̄ possidet. Si aūt fortior eo sup. vi. eū: vincit. arma eius in q̄bꝰ confidit. ⁊ spoliis distribuit. Tertia rō ē ex pte nr̄i: vt nos liberaret a malo q̄ incurrim⁹ ꝓpter pcm̄. Chr̄s cū venerat in hūc mūdū vt totā penā nr̄az portaret: ⁊ sic nos a

pctis nr̄is liberaret: iuxta illud. Vere lāguores nr̄os ipe tulit: ⁊ dolores nr̄os ipe portauit. Et. j. Et dñs posuit i eo iniq̄tates oim nostr̄. Esa. liij. Et pctō aūt icurrebat hō nō solū mortē corpis: sed descēsuz ad inferos. Et iō sic fuit ꝓuenies eū morti vt nos liberet a morte: ita ꝓueniens fuit eū descēdere ad inferos: vt nos a descēsu ad inferos liberarer. Vnde ōr Osee. xiij. Ero mors tua o mors: morsus tu⁹ ero inferne. Nota Ero mors tua o mors. s. i cruce moriēdo. Morsus tu⁹ ero iferne. s. ad inferos descēdēdo. Et ōr/morsus. q̄ nō oēs de iferno eripuit: sed q̄si momordit/aliq̄s liberādo. vt. j. dicēduz est. Voluit ḡ mori ⁊ ad iferos descēdere ⁊ ibi triduo ꝑmanere. s. ꝑ. xl. horas: vt hūanā naturā a penis inferni eriper. Patēt rūsiones. Visis ḡ rōnib⁹ q̄b⁹ fuit ꝓuenies chr̄s ad inferos descēdere: mō videam⁹ ad q̄s iferos: siue ad quā ptē inferni descēdit. q̄ chr̄s ōr q̄ filius hois erit in corde terre. i. in inferno. Articul⁹ ꝓ fidei ōr. Descēdit ad iferos: i. pluralr nūero. Vñ notandū q̄ i corde terre. i. in inferno sunt q̄tuor solaria siue q̄tuor habitationes.

Prima est inclpiendo ab inferiori/carcer damnatorum.

Scōa habitatio est limbus puerorū.

Tertia habitatio est loc⁹ purgādorū.

Quarta habitatio est sinus ꝑfectorū.

¶ Si igit̄ q̄rit Ad quē istorū locorū descēdit aia chr̄i: Est dicendū q̄ sic ōr b. Tho. ꝑte. iij. q. liij. ar. ij. dupl⁹ ōr aliq̄d alicubi eē. Vno mō ꝑ suā essentiā. et h̄ mō ania chr̄i descendit solū ad q̄rtā habitatiōem. s. ad sinū ꝑfectorū/in q̄ iusti ōtinebant: q̄ diceba tur sin⁹ Abrae. Sin⁹ q̄dē: q̄ portⁿ erat recēi. Abrae ꝙ: q̄ recēs illa dak merito filii dei: cui⁹ pī fuit Abraā. Vñ Genē. xxv. Credidit Abraā deo ⁊ reputatū est ei ad iustitiā. Vñ ⁊ in signū fidei accepit circūcisionē: q̄ est signaculuz iustitie fidei: vt sit pater oīm credentiū: vt ōr Ro. iij. Alio mō ōr aliq̄d cē alicubi ꝑ suū effectū. ⁊ h̄ mō chr̄s in quēlibet locū inferni descēdit: iuxta illō Eccl. xxiij. (⁊ sūr ꝙba ex ore diuie sapie. ꝑ lata) Penetrabo oēs inferiores ptes terre: et ispiciā oēs dormientes: et illūinabo oēs spantes i dño. Videam⁹ ḡ mō q̄s effect⁹ chr̄s ꝓtulit cuilibet ꝑti inferni, ⁊ iciplam⁹ ab inferiori. ¶ Prima ḡ habitatio inferni est carcer dānatorū: in q̄ sunt oēs dānati ēternaliter: ⁊ sunt ibi demones ⁊ ignis eter⁹. Pſ. Pluet sup pec. la. ignis sul. ⁊ spūs procel. ps ca. eor. Ad hūc ḡ infernū nō descēdit aia chr̄i essentialr: sed ꝑ effectū dupliē. Prio vt ligaret sathanā vsq̄ ad finem mūdi. Vñ angeli chr̄m comitātes dixerūt demonib⁹. Tollite por. ꝑn. v. ⁊ cle. por. eter. ⁊ introi. rex glie. Et demones rūdert. Quis ē iste rex glie: Et illi. Dñs fort. ⁊ po. do. po. in ꝓlio. s. cruc. Pſ. Cōfiteant dño misericordie ei⁹: ⁊ mirabilia e⁹ filijs hoim: q̄ cōtriuit portas ereas: ⁊ vectes ferreos ꝓfregit. Tūc ḡ chr̄s portas ereas ꝓfregit: vbi ⁊ ligauit insatiabilē homicidā. ⁊ statuit sic ligat⁹ vsq̄ ad finē mūdi. ⁊ veniēte antichristo soluet. Ħ deo ꝓmittēte/in vltiōem ultissimā pctōr. De h̄ ōr Jo. i Apoc. xx. ca. Vidi angelū descē. de ce. hūtē clauē abyssi ⁊ catenā magnā in manu sua: ⁊ apphēdit draconē serpentē antiquū q̄ est diabolus ⁊ sathanas: ⁊ ligauit eū ꝑ annos mille: ⁊ misit eū in abyssum: ⁊ clausit: ⁊ signauit sup illū: vt nō seducat amplⁱ gētes donec ꝓficiant mille anni. ⁊ p⁹ h̄ oportz illū solui modico tpe. i. trib⁹ annis cū dimidio. q̄ tāto tpe durabit seductio pfidi antichristi.

Scōa rō: q̄ aia chr̄i descēdit ad locū damnatorū ꝑ effectū: vt illos increparet de infidelitate ⁊ malitia. Hoc ponit Petr⁹ apls di. Chr̄s his q̄ i carcere ꝓclusi erāt spūs veniens ꝓdicauit. j. Pet. iij. Sed quō: Dic practice. Prio increpauit magnates. s. Alexandrū magnū: Nabuchodonosor: celatē Octauianū: ⁊ reliq̄s dños: di. O miserimi vos q̄ eratz in mōdo in rāta potentia et diuitijs: ⁊ nō credidistz i vnū deū: nec hūi gubernastz mōm: imo tyrānice oīb⁹ iniustitiā faciebatz. Et tu Alexāder q̄ sic breuiter totaz Asiā possedisti: q̄d ꝓfuit tibi: Facitebas mori piratas: ⁊ tu totū mūduz rapere volebas. Si fecisserz iustitiā: tā saluus esserz ꝑ passiōem ⁊ morte meā q̄. Deinde ꝓfrit se ad phos d. O Aristoteles, o Anaxagoras: Pythagoras: ⁊ alij. O miserimi q̄re vos adorabatz idola: cū cognosserz vnū deū: ⁊ h̄ demōstratiue i scholis disputātes ꝓbabatz: ⁊ tñ nō sic deū glificauistz sed cognouistz i cogitatōib⁹ vris: ⁊ dicētes vos eē sapientes: stulti facti estz. Si vos

ndo tauisset; ynū deū t ꝓtuose virtissetis: nō saluaremi ꝙ mortē meā. Jrē increpauit supbos: auaros: luxuriosos: t sic ō alios pctōres, Jō ōt sctūs Tho. in. iij. ꝙ. q. ij ar. xxij. q aia chr̄i descēdens ad iferos ꝙ effect⁹: eos de sua malitia cōfutauit t incredulitate. Q ꝑdura increpatio fuit illa: et qntū terrozē illis icussit: qs posset cogitare? Et ista increpatio ꝓtinue durat in damnatis, et ista dici ꝑ ymis ꝓcie. Esa. lxvj Vermis eoz ñ morietᵉ. Ecce dd fecit i illa ꝑma habitatiōe inferni. ¶ Scōa habitatio est limbꝰ puulorꝫ. Jn isto solatio sūt oēs paruuli decedētes absq baptismo: siue fuerit filij chr̄ianorꝫ: siue filij iudeorꝫ: siue paganorꝫ. qz cū solo originali oēs mortui sunt/nō hnt aliquā penam sensus: nec videdo demōes: nec d igne xc. sed tm̄ penā dāni. qz puanf visiōe dina, de q̄ tm̄ non dolēt. Sic tu agricola ñ doles de h̄ q tu ñ es rect: qz ñ gtinet ad te, sed bñ filiꝰ regz doleret. Jrē nō dolet hō si ñ volat. qz h̄ non gtinet nec cōuenit hoib: sed autib. Sic t de puerz ibi positz xc. Hoc ꝓbat ꝙ scptura, vñ ōt Job. iij. Quare ñ in vulua mortuꝰ sum: egressus ō vtero nō statim perij: Cur exceptᵘ genibus: Cur lactatᵘ vberibus: Nec eni dormiēs silerē: t somno meo requiescerē xc. Nota Requiescerē. qz qui sine gra mort⁹ in pcō originali tm̄: non sentit penā sensus: sed hz requiem. Jō vocat tales dormiētes: cū ōt Nūc em̄ dormiens silerē xc. Jmo ōt b. Thom̄. in. ij. sen. di. xxxiij. q. Pueri nō baptizati sunt sepati a deo qntū ad illā ꝓuctiōem q est ꝙ gl̄iam: non tñ ab eo penit⁹ sunt sepati, imo sibi ꝓiūgūtur ꝙ participatiōem naturaliū bonoꝝ. et ita etiā de ipo gaudere poterunt naturali cognitiōe t delectatiōe. b. Tho. Ad istū ꝯ locū aia chr̄i descēdit ꝙ effectum: nō ꝺdez eos reple?dēdo: sed ꝓsolādo. Nā illi statiz cognouerūt aiam chr̄i descēdisse vnitā diuinitati: licet ips̄am dinitatē nō viderint: qa alioqn fuissent bti. Vñ poterat eis dicere chr̄s. Laudate pueri dñm: laudate nomē: qz nō estz in inferno infertor dānati: iz sit, ꝑrēti. licz ñ sitz ituri ad gadisum: qa ñ est, mūdi: t nihil inqnatū intrabit i illam gl̄iaz. Et poterāt ei rndere. Gl̄ia tibi dñe qnᵃ es ꝓ hoie: cū pie t ꝑfecte in semꝑpiterna secla. Amē. Sed di, aliqs. q̄re chr̄s illos pueros nō libauit: Rñ. fm mētē bti Tho. ꝑte. iij. q. lij. ar. vij. Gr̄a chr̄i q̄ libat homes t saluat: iuxta illō Gr̄a dei vita eterna Ro. vj. venit i remediū pcti Ade. Sic aūt pctm̄ Ade ad eos tm̄ puenit q ꝙ semiuitalem rōnem carnal'r ab eo descēderūt: sic gr̄a chr̄i ad eos tm̄ puenit q spūali regeneratiōe facti st ei⁹ membra. Hēbz aūt chr̄i ficēs ꝙ fidē formatā charitate: ꝙ quā saluat. hō: iuxta illō. Justificati gratis per gr̄az ipsi⁹ t ꝙ redēptiōem q est in chr̄o Ihesu: quē ꝓposuit de⁹ ꝓpitiatorē ꝙ fidem in sanguine ipsi⁹. Ro. iij. Pueri aūt q cū solo originali descēderūt: nullo mō fuerūt ꝑncipes fidei Neq em̄ fidē ꝓpriā hīe potuerūt. qz ñ habuerūt vsum liberi arbitrij. neq ꝙ fidē parentū: aut ꝙ aliq̄d fidei sacm̄ fuerit a pctō originali mūdati. Et iō descēsus christi ad inferos/ hos pueros ñ libauit a limbo: fz smiaz b. Tho. Et sic pz scōa ps. ¶ Tertia habitatio inferni ē loc⁹ purgādorꝫ: in q̄ sunt oēs q cū pctis venialib⁹ hinc migrauerūt vl cū reatu pene ꝯpalis debite veniali vel mortali h̄ remisso. De q̄ vide qō sequēti i sermonib⁹ q̄dragesimalib⁹ de pctis i genere. arti. iij. vbi agit de pctō veniali. ser. ij. vbi agit de purgatorio. ꝑte. iij. Ad istū ꝯ locū aia chr̄i ꝙ effectū ertā descēdit. Sed quō: est dubitatio. Naz q̄rit sctus Tho. ꝑte. iij. q. lij. ar. vij. Utꝝ chr̄s suo descēsu ad iferos libauit animas a purgatorio: vbi dic ꝙ descēsus chr̄i ad inferos liberatorij fuit in fructu passiōis ipsi⁹. passio aūt ei⁹ nō habuit ꝯpalē fructū t trāsitoriā: sed sempit̄nam. fm illō Hebr. x. Una oblatiōe ꝓsūmauit sctificatos i sempit̄nū. Et sic pz ꝙ ñ habuit tūc malorē efficaciā passio chr̄i q̄ habeat nunc. Et iō illi q̄ tūc fuerūt tales q̄ nunc sūt q̄ in purgatorio detinent nō fuerunt a purgatorio libati ꝙ descēsū chr̄i ad iferos. alioqn nullus mō eēt in purgatorio. qz illis suffragarer⁹ fructᵘ passiōis chr̄i nunc/sic t tūc. Si q aūt inuenti st ibi tales q̄les etiaz nūc: fructu passiōis chr̄i a purgatorio liberant: tales nihil phibet ꝙ descēsū chr̄i ad iferos a purgatorio libatos eē: fz b. Tho. vbi s. Jnuenit̄ tm̄ mgr̄m Vincētiū in q̄dā ser. dicere: q dictū b. Tho. est ver̄ de rigore iurz: tm̄ de dulcedine mie t cōtrz q̄cetrz partib⁹ ꝙalet rigor. vt notāt legiste i. l. Placuit. C. de iudi. pie pōt credi q oēs

de purgatorio fuerūt p descensum chr̄i ad inferos libati. Probāt ꝫ̄ sillitudie: autorita: te: t rōne. Sillitudo ē ista. Qñ rex itrat nouū aliquā tuā ciuitatē in q̄ adhuc ñ fuit: t trāsīēs p curiā: videt icarceratos petentes t clamātes. Dñe mia tē. rex interrogat: q̄re sē isti icarcerati: Si ꝑt interesse pz̄: nō dz de rigore illos libare. sec⁹ si solū ꝑt offensaz regz̄. Hō in purgatorio nullus ꝓter interesse pz̄: sed ꝓt offensam dei. Cum ergo fuit i tanua: oes clamauerunt: Miserēa dñe mia. Pie ḡ pōt credi q̄ oēs tūc extraxit. Et videtur ꝓbari autoritate Esa. dicēz i ꝑsona dei ꝑis. Dedi te i fed⁹ ꝓpūs vt suscitares terraz: vt diceres his q̄ vincti sunt: exite, t his q̄ in tenebris: revelamini Esa. xlix. Nota vt suscitares terrā. scz̄ pmissiōis. s. vite eterne/ pdicādo: ad quā gētes nimis dormiebāt. Scōdam sillitudi/ nē de papa nouiter creato: q̄ facilr̄ dat indulgētias deuote petēti. Papa āt iesus est maioris mīcōie. ḡ illis de purgatorio deuote petentib⁹ debuit pcere. Ad hoc facit autoritas Esa. lxj. Spūs dñi sup me eo⁹ vnxerit me: ad annūctādū māsuetis misit me: vt mederer ꝯritz̄ corde: t pdicarē captiuis indulgentiā: t clausis aptiōez̄. Nota Sup me. i. inq̄ntū hō. Esa. xj. Et requiescet sup eum spūs dñi tē. eo⁹ vnxerit me. Nā scitis q̄ res vncta ē molle. ḡ erat vnct⁹ vt essz̄ mollis t misericors. Et pdicarē. s. post finē vite captiuis. s. exūtib⁹ in purgatorio indulgētiā tē. Hō aūt quā allegat ē ista. Nā legit q̄ erat q̄dam religiosus qui defunct⁹ appuit cuidaz̄ socio religioso: di. q̄ in purgatorio erat q̄dēnatus: t debebat stare ibi p. xv. ānos. t petijt ab eo aliq̄ suffragia. t ille dixit. p eo vnā missam: t statī ascēdit ad celū: sic ipe postmoduz̄ reuelauit. Hoc exēplū legit de vita fratꝝ nr̄oz̄. Dic late totū exēplū. Fiat ḡ argumētuz a maiori. Si missa illa lib̄auit aniam illā a purgatorio: q̄nto magz̄ ꝯ dicēdū ē d missa solēni: quā chr̄s cātauit i ara crucz̄ p oib⁹ viuis t defūctz̄. Notare potes ꝯ quo chr̄istus dixit duas missas. s. puatā/ in vltia cena. t alterā publicā t solēnē in ara crucz̄. Vide in octaua corpis chr̄i. sermōe q̄ incipit Accipite t mā. pte. iij. t i ser. xxiij. p. ij.

¶ Quarta bitatio inferni est ūn⁹ pfectoru: in q̄ erat ania Abel: Abrāā: Isaac tē. Pā. Quis ē hō q̄ vi. t ñ vide, mor. e. aiam su, d manu inferi tē. Quare dicebāt sinus Abrae: t rōnem dixi s. In ꝟ loco stabāt aie purgate ab oi macula originali t actuali pcti. Sed q̄ tanua q̄dā nondū erat apta: q̄ nōdum fuerat apta tanua latens chr̄i ieiu: tō nō poterat i celū ascēdere. Jo. iij. Nemo ascēdit i celū nisi q̄ descē. d. ce. filio. q̄ est i celo. Hō ad istū locū p ēntiaz aia chr̄i descēdit/ ꝑm oēs theologos: dicēs cū comitātib⁹. Attollite por. p̄n. vias tē. Vide s. pte. j. Et statim porte ꝯfracte fuēt et ipe appuit cū diuitate sua sctis pūb⁹: q̄ oēs tūc fuerunt in paradiso essentialr̄ videndo facie ad faciē diuinā essentiā. Jnt̄ animas aūt illas fuit aia latronis cui chr̄s in cruce dixit. Hodie mecū eris in paradiso Mat. xxvij. Hō (vt ōt be. Tho. pte. iij. q. lij. art. iij. ad tertiū) nō de paradiso terrestri corporeo: sed de paradiso spūali intelligēdū est. in q̄ esse dicunt qui gl̄ia diuina fruunt. Vñ latro loco q̄dē cū chr̄o ad infernū descendit: vt eēt cū chr̄o. q̄ dictuz ē ei: mecū eris i paradiso. sz̄ ꝑmio in paradiso: q̄ ibi diuinitate chr̄i fruebāt: sicut t alij sc̄i: ꝑm bē. Tho. vbi s. Hoc figuratū ē in li. Judicū xvj. ꝑ Sāsonē q̄ media nocte tulit portas Gaze ciuitatis philistinoꝝ: t portauit ad ꝟticē mōtz̄. Sāson ꝟcat chr̄m. Gaza q̄ interꝑtat munita: infernū. Philistei sē ipi iudei q̄ custodes i sepulchro dñi posuerūt. Sed Sāson nō solū ciuitatez exiuit: sed portas sup hūeros tulit. q̄ chr̄s nō solū de ifermo et de sepulchro liber exiuit resurgēdo: sed inferni claustra ꝯfregit/ sc̄ōꝝ m̄ltitudinē educēdo. t mōtz̄ ꝟticē subijt/ q̄ dragesimo die in celū ascendēdo: cū ꝑlib⁹ sctis ō limbo eductz̄. Pā. Ascēdisti in altū: cepisti captiuitatē. De h ꝓphia hz̄ Zach. ix. Tu ꝟ in sanguie testi emisisti vinctos ō lacu in q̄ nō est aq̄. Nota de lacu. i. de limbo patrū in q̄ nō ē aq̄. Per aquā intelligit mia. Nā ōt ibi Glo. q̄ nulla mia eos refrigerabat: q̄ō intelligit q̄ntū ad miaz̄ pfecte liberationis. q̄a sc̄ti pres ab illis inferni carcerib⁹ añ chr̄i aduētum nō poterāt libari: ꝑm bē. Tho. pte. iij. q. lij. ar. vj. ad scōm. Et sic ꝑz iste articulus.

¶ De glorioſiſſima chriſti reſurrectione Sermo xx

Edes tua te saluum fecit. Luc. xvij. Sequit hodie ꝑdicare de ꝗrto articlo fidei ptinēte ad xp̃i hūanitatē. vicz de eius gl̃osissima resurrectōe. Qui sic in symbolo aplico ꝓponitur. Tertia die resurrexit a mortuis. Et hūc posuit b. Bartholome⁹ In symbolo aūt Niceno sic describit. Et resur. ter. die ſm scp̃. Et de h̄ erit ſmo nr̄. Salutet ẏgo Maria. ¶ Pro fundamento ſmonis q̄ est de resurrectione xp̃i/ ortk theologicalis questio.

¶ Querit Utr̄ xp̃s resurrectiōem suaz manifestauerit sufficientib⁹ argumentis? Arguit ꝙ nō. Nihil em̄ post resurrectiōez xp̃s discipul⁹ ostēdit q̄d angeli i corpib⁹ apparētes ostendere ū ꝑnt. qz se in effigie hūana ostēderūt: z comederunt: loq̄ndo. z tm̄ nō habuerūt vera corpa. igit. In oppositū: Illa argumēta fuerūt sufficiētia q̄b⁹ mediantib⁹ discipuli xp̃i ipm xp̃m p⁹ resurrectionē vere cognouerūt. sed mediantib⁹ argumentz̄ q̄ xp̃s demōstrauit post resurrectiōem/xp̃i discipuli cogn̄uerūt christuz esse xp̃m. igit xp̃s resurrectiōem suā manifestauit sufficiētib⁹ argumentz̄. Et sic q̄stio manet ꝓ vtraq; ꝑte dubia. ¶ Ad q̄stionē ꝛndendū est ſm Tho. in. q. lv. arti. vj. Cū xp̃s suā resurrectiōem dupl'r manifestauerit. s. in testimonio z argumēto seu signo. Utraq; manifestatio i genere suo sufficies fuit. Prima q̄dē: qz vsus ē testimonio duplici: q̄ neutr̄ refelli potuit. s. angelor̄: q̄m multis apparuerūt: vt h̄ Lu. vl. Scba: qz ostendit suā resurrectōez fuisse verā ex ꝑte corꝛis: qz palpabile ꝓbuit. patet de Tho. ostēdit fuisse humanū qz viderunt: ostendit ipmmet esse: ostendēdo cicatrices vulnez̄: et dicit Tho. Infer tē. Et ꝑte aie nutritie: qz comedit. sensitiue: ad interrogata rñdebat. itellectiue: qz discernebat de scꝛpturz̄: oñdit seipm̄ h̄e diuinaz naturā. qz videntib⁹ discipulis ascēdit i celū. Jo. iij. Nemo ascēdit i ce. nisi q̄ desc. de celo fili⁹ ho. q̄ est i celo. Oñdit etiā resurrectiōis gl̃iam ꝓ h̄ q̄ ianuis clausis intrauit ad discipulos. z ꝓ h̄ q̄ statim euanuit. Lu. vl. Ad argumentū ꝺr q̄ angeli non allegabant se bones cē vt xp̃s. Et aliq̄ habēt corp⁹ angelī: aliter xp̃s. aliter comedebant angeli: aliter xp̃s. ideo nō sequit q̄n xp̃s sufficientib⁹ argumtz̄ suā resurrectionē manifestauerit. Et hoc est fides nr̄a de q̄ fit sermo iuxta ꝓba tē. ¶ Pro introductione materie ꝑdicande(q̄a ꝺz in symbolo Niceno: ſm scꝛpturas) q̄ro/q̄re ist⁹ verbū/Scōm scꝛpturas: ponit in h̄ articulo plus q̄ in alijs? Pro cui⁹ solutōne q̄stiōis est notandū: q⁹ q̄nto aliq̄d est magis difficile ad intelligendū vel credēdū: tāto magꝛi declaratōe z ꝓfirmatōe indiget. Inter ceteros aūt articlos fidei/null⁹ ali⁹ fuit difficilioꝛ ad credendū q̄ articul⁹ resurrectiōis. Ūñ aplis ꝑdicantib⁹ fidē christi p mōm: valde difficulter fides resurrectionis ingredi poterat in corda audientiū. sic patz de ꝓhis audiētib⁹ Paulū ꝑdicārē Athenas tē. sic legit Act. xvij. et scpsit s. ser. xv. de resurrectōe corꝛoꝛ hūanoꝛ. Ut de ibi ꝑte. j. Et q̄d mir̄ ꝺ ꝓhis: cū etiā ipi apli cū magr̄ difficltare h̄ crediderūt? Ūñ legit Lu. xxiiij. q⁹ tres Marie a monumēto regresse nūciauerūt aplis xp̃m resurrexisse. et visa sit añ illos q̄si deliramēta ꝓbasta: z nō credebāt illis. Ūñ z Tho. aplis q̄ dixerat Eam⁹ z moꝛiamur cū illo Joā. xj. q̄ñ apli dixerūt ei: Uidim⁹ dñm: ñ credidit eis. Potat ā dicere. Quid me vultis trufare: q̄ñ xp̃s erat i cruce et iudei ꝓ mittebant ei se credituros in eū: si descenderet de cruce: nō potuit descēdere. et nūc dicit z q⁹ resurrexit a mortuis? Nō credo: iz nisi videro in ei⁹ manib⁹ fixurā clauoꝛ: et mittā digitū meū in locū clauoꝛ: z mittā manū meā in lat⁹ ei⁹: nō credā. Jo. xx. vñ Dar. vl. Recūbētib⁹ illis vndecī appuit illis iesus: z exꝛobrauit icredulitatē illoꝛū z duritiā coꝛdis: qz his q̄ viderant eum resurrexisse nō crediderāt. vñ vt ꝺr Amb. in li. de ꝟgib⁹. etiā virgini asserēti xp̃m resurrexisse/nolebāt apli credere. Qz igitur erat valde difficile ad credēdū xp̃m resurrexisse: posuerūt scti ꝑes in Niceno cōcilio ꝑdicta ꝓba: ſm scpturas. q̄si di. Nō solū h̄ fides catholica tenet: sed et scpturaꝝ autoꝛitate firmat. Et sūpleruīt istuz modū loq̄ndi ab aplo dicēte. Tradidi vob⁹ ꝓmis q̄ z accepi: q⁹m xp̃s mortu⁹ ē. ꝓ ꝓctis nostris: et qz sepult⁹ est z resurrexit tertia die ſm scpturas. j. Coꝛ. xv. Cū g z autoꝛitas

Nicen cōcilij ⁊ apli Pauli dicat: q̄ p̄ scri
pturas resurrectio chri ꝓfirmat: Videa
mus mō p̄ qs scripturas ⁊ quō. Et q̄ sup
fluū esset chri resurrectiōem noui testi scri
pturę astruere: restat vt videam⁹ scripturas
veteres testi: qb⁹ hmōi resurrectio ꝓfirmat.
Dupl̄r ät scripture sacre vetis testi iesu chri
filij dei resurrectōem futurā p̄mōstrabāt.

Primo p̄ ꝓphetalem p̄nunciationem.

Secundo p̄ figuralē sīgnificationem.

¶ Primo p̄ ꝓphetalē p̄nūciationē ⁊c. Et
licz mlte ꝓpherie repiant⁹ in vetere testō de
resurrectiōe dñica: tñ in p̄ti sermone suf
ficiet tres allegare. Prīa erit Dauid. Se
cūda Oſichee. Tertia Jacob. Prima ḡ
ꝓphia ē Dauid: q̄ loq̄ns in p̄sona chri: sic
ait. Propt̄ h̄ letatū est cor meum: ⁊ exulta
uit lingua: insup ⁊ caro mea requiescet in
spe: qm̄ nō derelinq̄s aiam meā in iferno. nec
dabis sanctū tuū vt. corruptiōem. ps. xv. Que q̄dez
ꝓphia nō p̄t ad lr̄am intelligi de ipso Da
uid. Nulla em̄ scriptura docet q̄ corp⁹ Da
uid nō fuerit corruptū. Vñ dr̄ Petrus q̄
Dauid defunct⁹ ē ⁊ sepult⁹: ⁊ sepulchrum
ei⁹ apd̄ nos ē vsq̄ in hodiernū diē. Act. ij.
Oportuit ḡ intelligi ꝓphia p̄dicta de chro in
cui⁹ p̄sona ipe Dauid loquit⁹ dī. Propter
hoc. i. ꝓpt̄ resurrectōem meā q̄ infra ponit:
letatū est cor meū: quia resurrectio separata
erat cā letitie ordinate ipi chro. Certitu
do em̄ boni expectati est cā delectationis:
q̄ ꝓpter certitudinē obtinēdi bonū futurū
tā apd̄ bēdit q̄si p̄ns. et sic est cā delectatio
nis: q̄ est de bono apphenso vt p̄nti. Nota
q̄ lz in chro fuerit spes ꝑut est virt⁹ the
ologica: eo⁹ ab instanti ꝓceptōis frueba
tur deo fruitiōe btā: et sic erat ibi tentio ⁊
visio: q̄ nō stät cū spe. Iuxta illd Rom. viij.
Od̄ videt qs: q̄d spat? Spes ei hz deū nō
habitū p̄ obiecto. tñ in chro fuit spes glie
corpis añ resurrectōez: quā a deo expecta
bat. Sequit: Insup ⁊ caro mea req̄. i. spe,
scz resurrectiōis future. qm̄ nz dere. aiam
meā in iferno. i. i limbo scōr⁹ patr⁹: vbi aia
chri fuit i triduo mortis. Nec dabis sctm
tuū. i. corp⁹ meū totalr impollutū: videre
corruptiōez. i. incinerationēz vl putrefactio
nē. Fuit tñ ibi corruptio: accipiēdo p̄ mor
te. q̄ corp⁹ chri fuit ꝑ mortuū p̄ separatōez
aie. Notas mihi fe. vias vite: accelerādo
ips resurrectiōis mee. Adiplebis me leti
tia cū vul. tuo. q̄ tūc glia aie chri quā ha
buit a p̄ncipio: ⁊ q̄ ꝓsistit i videdo deū fa
cie ad faciē: fuit derivata ad corp⁹ in sua
resurrectiōe. q̄ tūc habuit corp⁹ gliosum.
Delectatiōes in dex. tua: q̄ chr̄s assūpt⁹ ē
ad dextrā p̄tis: sic dr̄ Mar. vl. Et dñs q̄
dē iesus postq̄ locut⁹ ē eis: assūpt⁹ ē in cel
lū ⁊ sedet ad dextrā dei ⁊c. Hec expositio
ē p̄m Nicolaū d̄ Ly. p maiori gre. Ad idē
facit ꝓphia Dauid ps. xxix. vbi sic ait i p̄sō
na chri. Ad te dñe clamabo: ⁊ ad deū me
um deprecabor. Que vtilitas i sanguine
cū descēdero i corruptōez? Nunq̄d ꝓfitebi
pul. aut annūciabit veritatē tuā? Audiuit dñs ⁊ miser
tus ē mei. dñs factus ē adiutor meus. Conuer
plan. meū in gau. mihi: cōcidisti sac. me. ⁊ circū
cūde. me leticia vt cā. tibi glia mea: ⁊ non
cōpūgar. dñe de⁹ me⁹ i ēternū tibi. Ad idē ps.
lij. Ego dor. ⁊ sopor. iū ⁊ exurg. q̄ dormis. me
Que ps. allegās Aug. xviij. de ciui. dei. ca.
xviij. dr̄. An forte q̄sq̄ ita dīspit vt credat
velut aliq̄d magnum nob⁹ indagare voluisse
ꝓpham q̄ dormierit ⁊ surrexit: nisi somn⁹
ille mors eēt: ⁊ euigilatio resurrectio: quā
de chro sic oportuit ꝓphārari? Ad idez ps.
xl. Inimici mei dix. ma. mihi q̄n morit̄ ⁊ pe
ribit nomen ei⁹ ⁊c. q̄ sequunt̄. Et. j. Nunq̄d q̄ dor
mit non adiij. vt resurgat? Od̄ Aug. vbi s. expo
nit etiā de resurrectione chri ⁊ morte quā
sibi iudei intulerūt. Sed vt ait ibi Aug⁹.
ipsos iudeos rāmagnū nefas ñ impune fa
cturos/ꝓsequutur⁹ idicat ꝓphia d. Etem hō
pacis m. in q̄ spe. q̄ ede. pa. m. Et. j. Tu āt
dñe mi. mei. ⁊ re. me: ⁊ retribuā eis. Quis
h̄ iā neget/q̄ iudeos post passiōez ⁊ resurre
ctiōem chri de sedit⁹ suis bellica strage
⁊ excidio fundit⁹ eradicatos videt? Quo
sus em̄ ab eis resurrexit: ⁊ reddidit eis in
terim tēporaneā disciplinā: excepto q̄d nō
correct⁹ seruat q̄n vivos ⁊ mortuos iudi
cabit. Nā dñs ipe iesus ipm traditorē suū
p̄ panē porrectū oñdēs apl̄is: hūc etiā ver
sum ps. hut⁹ cōmemorauit: ⁊ i se dixit iple
tū. Qui edebat pa. me. amplianit sup me
calcaneū su. Od̄ aūt ait: In q̄ spauit: non
ꝓgruit capiti: sed corp̄i. neq̄ em̄ nesciebat
eū ipe saluator de q̄ añ tā dixerat. Vn⁹ ex
vob diabol⁹ ē ⁊c. Hec ille. ¶ Scda auto
ritas hr̄ a ꝓpha Oſichee: q̄ loq̄ns i p̄sona
chri: sic ait. Ne leteris inimica mea sup me
q̄ cecidi: ꝓsurgā: cū sedero in tenebris dñs

lux mea ē. Mich. vij. Et sūt ꝑba chr̄i ad synagogā dicēs. Ne leteris inī. m. sup me qz cecidi. s. q mortē, cōsurgā. s. tertia die. cū sedero i tenebris. i. in limbo patr̄. dns lux mea ē, qz diuitas erat cū corpe i sepulchro z cū aia i limbo. ¶ Tertia autoritas scribit Gen. xlix. de Jacob bñdicēte filijs suis: inf̄ qs cū loqrek ad Judaz: sic ait inter cetera, Catul⁹ leonis Juda ad p̄dā ascendisti fili mi: reqescēs accubuisti vt leo z q si leena. Quis suscitabit eū. Pro cui⁹ itellectu notādū: q chr̄s fuit ō tribu Juda sic ꝑdak in genealogia q̄ texit Mat. j. Et ō Jacob h̄ pficiēs ꝓphauit i ꝑsona Jude qō futur̄ erat. Nota ḡ tria in ista prophetia.

Primo: qz Jacob vocat chr̄m leonē: vñ dr. Catul⁹ leonis Juda. z h̄ ꝓpt̄ ꝓtutē ꝑsone inuincibilē. Cui ꝓcordat etiā Jo. in Apoc. di. Vicit leo ō tribu Juda radix David: aperire libr̄ z soluere septē signacl̄a eius. Apoc. v. Scdo ad p̄dā ascēdisti z c̄. h̄ fuit ꝑpletū in chr̄o qñ ascēdit i crucē: z mortu⁹ descēdit in limbū: z ibi p̄dā inferni tulit: qz inde sctōs ꝑes extraxit: z ad celum ascēdēs/illos ad celū introduxit. iuxta illō p̄s. Ascēdisti i altū: cepisti captiuitatē z c̄. Tertio dr Requiescēs accubuisti vt leo. Et infra. Quis suscitabit eum: Dr de leone q̄ generat filios mortuos q̄s die tertio suscitat suo rugitu. Sic z de⁹ iesum chr̄m filiū suū mortuum resuscitauit voce ꝓtutis sue. Et ō chr̄s assimilat̄ in sua resurrectiōe leoni. iuxta illō: vicit leo ō tribu Juda. Apoca. v. sic in sua passiōe agno. Joā. j. Ecce agn⁹ dī. Et sic ꝑz q̄ p scripturas ꝓpherales chr̄i resurrectio ꝓbat̄. ¶ Scdo p figuras scripturales chr̄i resurrectio p̄signat̄. Et in mīr̄ q̄dē locis hr̄ de hac resurrectiōe gllosa figura, sed duas tm̄ cā breuitatis refert. Prima hr̄ de Sāsone Judic. xvj. q̄ media nocte tulit portas Gaze ciuitatis phīlistinoꝝ z portauit eas ad ꝓticez montis, Sālon ꝑcat chr̄m. Gaza q̄ interpret̄ mutata iferni. Philistei sūt ipi iudei z c̄. Vñdesta figura ser. prio. pte. vij. Et dic eā sicubi eā nō recitasti: qz magis h̄ cōperit. Secūda figura hr̄ de Jona q̄ sterit tribus diebus z tribus noctibus in vētre ceti. Dicit historiā sic hr̄: Jone. j. z. ij. ca. Vō nota expositionē figure. Nauis ñ poterat euadere nisi Jonas ꝓiect⁹ fuisset i mare. Quid ḡ nauem nisi hūana natura intelligit: Nā ꝓncipiū nauis. s. ꝓza est stricta: in medio ē lata: vbi stat arbor z velū. puppis etiā est stricta: sed ñ tantū q̄ntū in ꝓra. Ita natura hūana fuit in ꝓncipio stricta. s. soluz in Adā z Eua. postea ꝓ i medio fuit āpla. scz tpe romani impij. in q̄ tpe fuit āpla numero hoim z honore tpali: vt pz in populo romano apō quē tunc erat monarchia tot⁹ mōi. et in h̄ tpe. s. Tiberij imperatoris successoꝝ Octauiani anno. xv. fuit arbor z velū. Arbor ē crux chr̄i. Vñ cāt ecclia Arbor decora fulgida ornata regis purpura: electa digno stipite tāsctā membra rāgere. Ite alibi. Crux fidelis inter oēs arbor vna nobilis: nulla silua talē ꝑfert fronde flore germine: dulce lignū: dulces clauos dulce pond⁹ sustinēs. Ite Cant. viij. Sub arbore malo suscitaui te: ibi corrupta est mr̄ tua. ibi violata ē genitrix tua. Fuit et velū albū. i. caro chr̄i alba in arbore crucis posita. et cū alio velo z arbore nō pōt q̄s nauigare ad portū q̄dā. Post chr̄m ꝓ incepit stringi: sicut nūc. qz sum⁹ q̄si i puppi isti⁹ nauis: qz sum⁹ in fine mōi. j. Cor. x. Nos sum⁹ in q̄s fines seculoꝝ deuenerūt et sum⁹ valde diminuti guerris: pestilentijs z c̄. Nauis ḡ ista erat in magna fortuna: qz oēs piclitabant naufragio infernali. Ps. Quis ē hō q̄ viuit z nō vi. mor. e. a. s. de ma. inferi: q̄ non potuit liberari nisi Jonas mitterek in mare. Jonas interꝑtatur colūba vel dolens: et ꝑcat chr̄m q̄ fuit columba ꝓpter simplicitatē z puritatē vite z plenitudinē gr̄e. iuxta illō. Plenū gr̄e z ꝓtatis. Joā. j. Ite dolens in passiōe, iuxta illud Treñ. j. O vos oēs q̄ trāsitis per viā: attendite z videte si est dolor sicut dolor meus. Fuit ḡ Jonas. i. chr̄s missus i mare. i. amaritudinē mortis: et cet⁹ siue balena aperuit os suū. s. infernus: z deglutiuit illum trib⁹ diebus z noctib⁹. z tandē ex imperio ōi patris piscis euomuit eum. qz die tertio resurrexit ex imperio siue diuinitatis. et postea p̄dicauit Ninive. cuius predicatione saluata est illa ciuitas. Et quo signat̄ q̄ post̄ chr̄ist⁹ resurrexit predicauit per apostolos mōo: et sic mōs saluatus est. et nauis. i. natura humana liberata ē a naufragio infernali. Hinc est q̄d dicit saluator Matthei. xij. Sicut fuit Jonas prophera

in vētre ceti triby dieby ⁊ triby noctiby: sic erit filiꝰ hoīs i corde terre triby dieby ⁊ tribus noctiby. Est aūt notandū q̄ i hac narratōe tridui ē figura q̄dā q̄ vocat synecdoche. in q̄ accipit pꝫs p toto. q̄ figura scpturara freq̄nt vtit. Nā i die veneris sertā stetit chīs q̄dā pte diei i corde terre. s. a nona ⁊ vltra: q̄ accipit p tota die cū p̄cedenti nocte. die ꝯo sabbati cōplera cū nocte p̄cedēti etiam stetit. In die ꝯo dñica stetit tota nocte: cū q̄ accipit seq̄ns dies: q; mō nocte p̄cedit diē. ⁊ sic p figuralē significatiōem chīi resurrectio p̄mostrat

¶ De rōniby q̄re chīus resurrexit Sermo. xxi.

EJdes tua te salua fecit. Luc. xviij. Supꝰ sermōe primo dictū ē quō p scripturas veteris testamēti chīi resurrectio cōprobat. mō intēdo p̄dicare de eodē articulo: q̄re optuit chīm resurgere. Salutet ꝯgo Maria. ⁊c. Pro fundamento p̄monis ozit theologicalis q̄stio

¶ Querit: vtrū discipuli sicut post resurrectiōem ita ⁊ in pūcto resurrectiōis deberint chīm videre resurgētē: Arguitur q; sic. Jpi discipuli videt resurrectiōem Lazari/ q̄ fuit inditiū resurrectiōis chīi: igit a fortiori debuerūt videre resurrectionem chīi. In oppositū: chīm viuētē oculata fide videt quē sciuerāt moztuū. Sed sicut ad visiōem btām puenit p auditū fidei: ita ad visiōem chīi resurgētis puenerunt hoies p audita ab angelꝰ. q̄ discipuli sicut post resurrectionē ita ⁊ i pūcto resurrectionis nō debuerūt videre chīm resurgētē. ⁊ sic questio manet p vtraq; parte dubia.

¶ Ad questionē respōdendū ē p̄m Tho. iij. pte. q. lv. ar. ij. sic. Resurrectio chīi nō debuit videri imediate ab hoib: ⁊ eis dedebuit nūciari ab angelꝰ. qō ptz. Nā q̄ sic supꝰ hoies fuit eis p angelos manifestāda: q̄a talē ozdinē deꝰ in rebꝰ instituit. Sed chīstus resurgēs nō resurrexit ad vitā cōiter oib; notā: sed ad imoztalē ⁊ ꝯformē deo: p̄m illō ad Roma. vj. Qō em viuit viuit deo. Vñ ōr Hilariꝰ supꝰ Mat. q̄ lō angelus p̄mus resurrectōis ē inde: vt q̄dā fabulatu paterne volūtatis resurrectio nūciarek. igit. Ad argumentū ōr. q̄ nō ē simile: q; Lazarꝰ ē resuscitatꝰ ad vitā talē q̄lem pius habuerat: q̄ cōem hoim neticam nō trāscēdit. ⁊ nō est sic dicēdū de chīsto: ⁊ hec est fides nr̄a de q̄ fit p̄mo: iuxta ꝓba. ¶ Pro declaratiōe hui⁹ materie et cōplemēto p̄mōis est notādū q̄ ꝓlo vera est i scrā theologia q̄ necessariū fuit Jesū chīm filiū dei resurgere octo rōniby: q̄rum aliq̄s tāgit b. Tho. pte. iij. q. liij. ar. j

Prima ꝓpt diuine iustitie cōmēdatōem
Scda ꝓpt fidei nr̄e instructōez.
Tertia ꝓpt spei nr̄e subleuatōem
Quarta ꝓpt vite nr̄e iformatiōez
Quita ꝓpt desolatoꝝ ꝓsolatione
Sexta ꝓpt scpture sacre adipletōem
Septima ꝓpt iudeoꝝ ꝓfuliōem
Octaua ꝓpt ianue aptionē

¶ Prima g̃ rō ⁊c. Pertinet em ad iustitiam diuinā exaltare illos q̄ ꝓpt deū se humiliauerūt. Luc. j. Deposuit potētes de sede ⁊ exaltauit hūiles. Et Lu. xviij. Omis q̄ se humiliat exaltabit. Sicut etiā videmus p̄m iustitiā hūanā q̄ illi q̄ multa mala fuerūt p̄ republica passi/ vel p̄ suo dño: p̄miari merēt ab eis. Vñ ⁊ q̄n aliq̄s vult petere a dño suo aliquā gr̄am vel beneficiū/ nihil pōt melius allegare q̄ dāna ⁊ labores q̄s p dño passus ē. Quia igit chīs p̄pter charitatē ⁊ obedientiā dei se humiliauit ⁊ exinaniuit vsq; ad mortē: mortē aūt crucis: iuxta illō Phil. ij. Humiliauit semetip̄m factꝰ obediēs vsq; ad mortē: mortē aūt crucis. Jō oportuit p̄m diuinā iustitiā vt chīs exaltarek vsq; ad gl̄iam resurrectōis. Nec erat sufficiēs exaltatio solū i aia q̄ gl̄iam ꝓsecuta erat ab istāti cōceptionis. Nō solū em̄ ania sz totū cōpositū ⁊ ꝓfir etiā corpꝰ fuerat p̄ igminiaz passiōis afflictū: ⁊ ō debuit etiā corpꝰ p resurrectionis gl̄iam exaltari. Vñ Luc. vl. Oportuit chīm pati ⁊ ita itra. i gl̄az suā. Hāc rōnē assignat apls vbi s. s. Phil. ij. Quia postq̄ dixerat: hūiliauit semetip̄m fac. obe. vs. ad mor. subdit Propter q̄ deꝰ exaltauit illū: ⁊ dedit illi no. q̄ ē supa oē no. vt i nōe Jesu ⁊c. Vñ ps. i ꝑsona chīi sic ait. Dñe p̄ba basti me ⁊ cog. me tu co. sel. me. ⁊ re. me. ps. cxxxviij. Et loquit chīs p̄ti p̄m q̄ hō-

Vñ ōt dñe ꝓbā.me. Glo. exprimētis: vt
i passiōe. z cognōsti me: i resurrectiōe. Nō
ōt eū nouisse tūc q̄ añ nō nouerat: sz alijs
tūc notū fecit: quē añ nō fecerat: ita z p̄
batuz alijs oñdit. Tu cognōsti. i. voluisti
approbare: q̄ō ꝑm volūtatē tuā factū est.
Sessionē meā. i. hūilitatē in passiōe. z re
surrectionē meā. i. glōficatiōem meā in re
surrectōe ¶ Scōa rō ꝓpt̄ fidei nr̄e instru
ctionē siue ꝓfirmationē. Nā p̄ eā resurre
ctiōem ꝓfirmata ē fides nr̄a circa diuina
tē chr̄i. Si em̄ nō resurrexisset/nulla vtili
tas ꝓsecuta fuisset ex morte ei⁹: sed pot⁹
scandalū z pditio fidei: vt ꝑz i aplis/qui
oēs i morte chr̄i pdidēr̄t fidē: z relicto co
fugerūt: iuxta illō Zacha. xiij. Percutiam
pastorē: z dispergēt̄ oues gregz. Vñ etiā
duo discipuli de chr̄o legūt in euāgelio Lu
ce. dicebāt. Nos āt spabam⁹ q̄ ipe eēt re
dēptur⁹ isrl. Lu. vl. Vñ apl's. Si chr̄s nō
resurrexit inanis est p̄dicatio nr̄a: inanis ē
fides nr̄a. j. Cor. xv. Oportuit ḡ chr̄z re
surgere vt fides chr̄i q̄ mortua erat i cordi
bus aplōz discipulōz reuiuisceret in eis.
z crederēt ipm̄ eē vez deū z vez hoiem:
z resurrexisse in humanitate ex potentia
diuinitatis: nō sicut alij resuscitati sūt ꝛc.
Hāc rōnē ponit ps. loqns i ꝑsona chr̄isti.
ps. xxix. di. Ad te dñe cla. z ad deū meum
deprecabor. Que vtilitas i sanguine meo dū descē. in
cor. Nunqd ꝓfitebit. tibi pul. a. an ve. r. Audi
uit dn̄s. z miſ. ē mei: dn̄s fac. ē ad me⁹. Cō
uer. plāc. me. i gau. mi. ꝓci. sac. me. z circū
me leti. Nota q̄ vtilitas i sanguie meo. i. i
effusiōe sanguis mei: dū descēdo q̄si p̄ q̄s
dā grad⁹. s. a caprōe i sputa. a sputis z co
laphis i dānatiōnē. a dānatiōe i crucifixi
onē. a crucifixōe i corruptionē. s. mortis: i
corruptiōez. i. i mortē. q̄si dicat: nulla erga
viuos: ēquis vtilitas fuisset erga alias sanc
tos⁹ partz. Si em̄ statī nō resurgo/corru
ptiōz fuerit corp⁹ meū: nemini annūcia
bo: nullū lucrabor. z ita patuit ꝓfessio: vt
exponit Glo. Nunqd ꝓfitebi. tibi puluis
¶ Tertia rō ꝓpt̄ ispei nr̄e sublevatōem. q̄
dū videm⁹ chr̄z rsurrexisse q̄ ē caput nr̄m
spam⁹ z nos resurrecturos i vitā gl̄iosam
cū q̄tuor dotibꝫ corp̄is. s. impassibilitate/
subtilitate/agilitate z claritate: sic̄ z chr̄i
stus resurrexit. Hāc rōnē ponit ap̄lus di.
Si chr̄us p̄dicat̄ q̄ resurrexit a mortuis:
quō q̄dā dicūt i nob q̄ resurrectio mortu
oz̄ nō ē: Et infra. Nūc āt chr̄s resurrexit
a mortuis ꝑmitte dormiētū: qm̄ q̄dem p
hoiem mors: z p hoiem resurrectio mort
uoz̄. Et sic̄ i Ādā oēs moriunt: ita z in
chr̄o oēs viuificabunt. j. Cor. xv Quin
imo multo magz̄ abūdat vita p chr̄um q̄s
abūdauit mors p Ādā. Vñ Rom. v. Sz
nō sicut delictū z ita donū. Si em̄ vnius
delicto multi mortui sūt: mlto magz̄ gr̄a
dei z donū i gr̄a vni⁹ hois Jesu chr̄i i plu
res abūdauit. Subleuat ḡ spes i nob ad
resurgēdū: ex h̄ q̄ chr̄s resurrexit a mortu
is. Vñ Phil. iij. Saluatorē expectam⁹ do
minū nr̄m Jesuz chr̄m: q̄ reformabit cor
pus hūilitatis nr̄e: ꝓfiguratū corp̄i clari.
sue. Et sic̄ ēt spabat scrūs Job: q̄ sz sciret
nōdū chr̄m resurrexisse: tñ credēs ipm̄ re
surrectuz. Scio inq̄t q̄ redēptor me⁹ vi
uit z i no. die de ter. sur. sum: z i car. mea
vi. deū sal. me. Job. xix. Nota: scio. s. p cer
titudinē fidei: q̄ redē. me⁹ vi. i. chr̄s viuit
ēntialit̄ ꝑm diuinitatē: q̄ tūc nōdū erat
de⁹ hō. Videbo deū sal. meū: q̄si di. Oculꝫ
carnis videbo deū incarnatū/q̄ntū ad hu
manitatē: quā etiā oēs dānati videbunt:
iuxta illō Apoc. j. Videbūt i quē pupu
gerūt. Vel: videbo deū. s. oculo mētis ꝑm
q̄ de⁹ ē. i. q̄ntū ad diuinitatē quā soli boni z
bti videbūt: cui⁹ etiā visiōe mali i ꝑpetuū
puabunt. Esa. xvj. Tollat impi⁹ ne vide
at gl̄iam dei. ¶ Quarta rō ē ꝓpt̄ vite nr̄e
informationē. Debem⁹ em̄ vitā nr̄am in
formare iuxta exēplar resurrectōis dñice.
z h̄ q̄ntū ad tria. Primo q̄ sicut chr̄us re
surrexit a mortuis: ita etiaz nos resurgere
ab opib⁹ mortuis debem⁹/ad fugiendū ōo
viuēti. Pctā em̄ dicūt opa mortua: z pec
catoz̄ i ipis etiā ōz mortu⁹. Rom. vj. Stī
pēdia pcti mors. Paulꝫ em̄ hō p peccatū
mortale/vita gr̄e. Secdo: q̄ sicut chr̄istus
post resurrectōem habuit nouā vitā: ita z
nos dimissa vita veteri pctōz q̄ inueterat
hoiem q̄ntū ad aiam: z q̄q̄z etiā q̄ntū ad
corp⁹: debem⁹ ambulare in nouitate vite
sz ꝓuose viuēdo. q̄ nō sufficit abstinere
a malo/nisi fiat q̄ bonū est. ps. Declina
a malo z fac bonū. Jō ap̄lus. Roma. vj.
Quō chr̄s resurrexit a mortuis p gl̄iā pa
tris: ita z nos in nouitate vite ābulem⁹.
¶ Tertio q̄ sicut chr̄s resurgēs ex mort

tuis iã nõ mozik: moꝛs illi vltra nõ dñabi
tur. Roñ. vj. Sic ꝛ nos postq̃ sꝛ̃ resurre
xĩm⁹ a moꝛte pctõꝝ: nõ dẽm⁹ itꝛ moꝛti/
reuertẽdo ad pctã. Roñ. vj. Nõ g̃ regnet
pctm̃ i vẽo moꝛtali coꝛpe/ vt obedĩam⁹ cõ
upiscẽtijs ei⁹. Nota ꝟa illos q̃ in q̃dra
gesĩma pniam egerũt/ obſuãtes oꝛones ꝛ
ieiunia: ꝫ post pascha reuertunk ad vomi
tũ. Lõtra q̃s dꝛ. ij. Pe. ij. Melꝰ erat eis
nõ cogscere viã iustitie q̃ post agnitionez
retoꝛsum ꝙuerti ab eo qđ illꝝ traditũ ẽ sc̃o
mãdato. Lõtingit ei eis illõ veri ꝓuerbĩ
Canis reuer sus ad vomitũ suũ: ꝛ sus lo/
ta i volutabꝛo luti. Ad idẽ facit ꝓuerbiuꝫ
Turpꝰ eyeik q̃ nõ admittik hoſpes. exꝛa
de tureiurã. Quẽ admodũ. ꝛ ẽ Quiõ. iij.
ꝺ tristib⁹. ¶ Quita rõ ẽ ꝓp̃ desolatoꝛ cõ
solatõem. Nã multi remaseꝛt valde deſo/
lati ꝓp̃ chr̃i mortẽ: sicut ꝟgo gl̃iosa/ apl̃i/
discipuli/ ꝛ alĩq̃ scẽ mulieres. Fuit g̃ cõ/
uenies chr̃m resurgere: vt ipi ꝙsolarẽk: iu
xta illõ ps. Scõm mkitudinẽ doloꝛ me/
oꝛ i coꝛde meo ꝙso. tue leti. ani. me. Jo. xx
Gauisi sũt g̃ discipli viso dño. Et nota q̃
sicut. xl. hoꝛis fuit chr̃s moꝛtuꝰ ꝛ apl̃i de/
solati: ita. xl. dieby stetit chr̃s in h̃ mõdo p⁹
resurrectionẽ infra q̃s scpi⁹ eos visitãs cõ
solabak eos. Hic pores notare quõ in die
pasche chr̃s apparuit q̃nq̃es vt cuãgeliste
dicũt. Dic illas ꝛc̃. Sed vt ꝺt Amb, pie
credi ꝺz, p firmo q̃ chr̃s apparuit ꝓmo vir
gini gl̃iose/ q̃ mr̃ erat: q̃ pl⁹ amabat. Vide
in ser. scti Vincẽtij in die pasche: q̃ incipit
Surrexit nõ ẽ h, ꝓte. ij. ¶ Sexta rõ ẽ, p/
pter scpturaꝝ sacraꝝ adipletionẽ. Vul/
tis em̃ scpturꝫ sacris ꝛ ꝓphaꝝ oꝛacul fue/
rat chr̃i resurrectio ꝓnuciata: sicut ꝓz su/
pra primo ꝓmõe ꝙ totũ. Et tõ vt scpture
ꝓphaꝝ adiplerenk fuit necessariũ chr̃m re
surgere a moꝛtuis, vñ Luc̃. vl. Tũc aputt
illꝝ sensum. t, intellectũ: vt itelligerẽt scpturas. Et dixit eis Qm̃ sic scptũ ẽ: ꝛ sic opte
bat chr̃m pati ꝛ resurgere a moꝛtuis ter/
tia die: ꝛ ꝓdicare i noie ei⁹ pniam ꝛ remiſ
sionẽ pctõꝝ in oẽs gẽtes ꝛc̃. ¶ Septima
rõ ꝓp̃ iudeoꝝ ꝛfusionẽ: iuxta illõ Mich.
vij. Ne leteris inimica mea ꝛc̃. Vide sup̃
primo sei mõe parte, j. ij. auctoꝛitas ꝓiu.
¶ Octaua ꝓter ianue aptiõem. Vbi no
tandũ q̃ ianua paradisi tripl̃r fuit aperta
Primo q̃ntũ ad gl̃iam anie: ꝛ sic i passiõe
chr̃i apta est. Vñ dictũ est latrõi: Hodie
mecũ eris i paradiso, Luc̃. xxij. Scõo q̃n
tũ ad gl̃iam coꝛpis: ꝛ sic apta ẽ in resurre
tõe: iuxta illõ. j. Coꝛ. xv. Chr̃s resurrexit
a moꝛtuis ꝓmitie dormiẽtiũ, qm̃ q̃dẽ p ho
minẽ moꝛs: ꝛ p hoiem resurrectio moꝛtuꝝ
oꝛũ. Tertio q̃ntũ ad locũ gl̃e ꝟgruentẽ: ꝛ
sic apta ẽ in alcẽliõe. Jo. xiij. Vado para
re vobis locũ: ꝛ si abiero ꝛ ꝓparauero vo
bis locum: itꝛ venio ꝛ accipiam vos ad
meipm: vt vbi ego sum ꝛ vos sitis

¶ De ascensiõe chr̃isti Sermo. xxii.

Fides tua te
saluuꝫ fecit. Luc̃. xvij. Sequik
ꝺ q̃nto articl⁹ fidei prinẽte ad
humanitatẽ chr̃i. s. de ascẽsiõe dñi: q̃ i sym
bolo aplico sic ꝓponik. Ascendit ad ce. sc.
ad dex. dei pa; oiporẽ. Et hũc posuit btus
Philipꝰ. In symbolo ꝺo Niceno sic po/
nik. Et ascẽdit i ce. sc. ad dex. pris. Et ꝺ h
articulo erit nob hodie ſmo. Erit tñ in h
articulo dupler ꝓsideratio. Prima ꝺ ascẽ
siõe chr̃i ad celos: dũ ꝺt articul⁹ Ascẽ. ad
ce. Scõa de ascẽsiõe chr̃i ad dexterã pris:
dũ ꝺt Sedet ad dex. dei pris oipo. De pri
ma erit ſmo hodie, de scõa i seq̃nti sermo
ne. Salutek virgo ma. ꝛc̃. Pro fundamẽ
to ſmonis q̃ est de ascensione ozik theolo/
gicalis questio.

¶ Querik: vtꝝ sol⁹ chr̃s habeat ascende
re i celũ: Arguik q̃ sic. Jo. iij. Nemo ascẽ
dit in celũ nisi q̃ descẽdit de celo. sed solus
chr̃s descẽdit de celo: igik. In oppositꝫ.
Si null⁹ ascẽdisset nisi chr̃s: ipe sol⁹ esset
in celo. sed h̃ est falsum: igik sol⁹ chr̃s fi ha
bet ascẽdere i celũ, ꝛ sic qo manet ꝓ vtra/
q̃ pte dubia. Ad q̃onem rñdendũ ẽ ſm
Bonauẽ. in. iij. dist. xxij. in dubijs ſkalib⁹
q̃ ascẽdere est dupl̃r. Primo mõ ſtrue ꝓ
pria: ꝛ sic cõpetit soli chr̃o. Scõo mõ ſtru/
te aliena: ꝛ sic cõpetit oib⁹ iustis. Jte obi
dẽ ꝺt q̃ dupler est celuꝫ. Vnũ trinitatis:
ad qõ nõ est ascẽsus q̃i ad locũ: sed q̃si ad
oꝛnitatẽ, ad h̃ ascẽdit sol⁹ chr̃s. ps. A sũ/
mo celo egressio ei⁹: ꝛ occursus eius ꝙq̃
ad summũ eius. Aliõ ꝺt empꝛeũ: ad qo

ascendūt oēs electi: t sic sol⁹ chīs nō ascēdit. Et ad argumētū dr: q irelligit ꝓtute quia t nō alica, t ħ ē fīs nr̄a: dō q̄ fit ser. iuxta ꝓba p̄dicta tc̄. ¶ Pro ꝓplemēto materie p̄dicāde est notandū q' ꝑm doctrinā theologoꝝ ꝓueniēs fuit chīm post resurrectiōem ad celū ascēdere multipliciōne Et ponā i pītī ꝑmōe octo rōnes

Prima rō ē ꝓp̄ loci ꝓportiōem
Scōa ē ꝓp̄ fidei cōmēdatiōnē
Tertia e ꝓp̄ spei subleuatiōem
Quarta e ꝓp̄ charitatꝫ accēsiōez
Quinta est ꝓpter maiorē reuerentie exhibitionem.
Sexta ē ꝓp̄ gl̄ie nr̄e p̄gratiōem
Septima ē ꝓp̄ nr̄am ꝓpitiationē
Octaua ē ꝓp̄ gr̄az collatiōem

¶ Prima q̄ est ꝓpter loci ꝓportiōem. Hāc rōnē tāgit brūs Tho. ꝑte. iij. q. lvij. arti. j. vbi sic dr. Locꝰ debz esse ꝓportionatꝰ loca to. Da exemplū de rege in solio regali, de doctore legēte i cathedra: de p̄dicatore in pulpito: de sacerdote i altari tc̄. Chīs aūt p resurrectionē vitā imortalē t incorrupti bilē inchoauit: iuxta illō Ro. vj. Chīs resurgēs ex mortuis iā non moriē. mors illi vltra nō dñabit tc̄. Locꝰ aūt in q̄ nos habitamꝰ ē locꝰ generatōis t corruptōis. ista locꝰ celestis ē locꝰ incorruptiōis. tū rōne materie q̄ nō est in potētia ad aliā formā: nō est cōpōsita ex ꝓtrarijs. tū rōne forme q̄ implet oēm potentialitatē materie. Et ideo nō fuit ꝓueniēs q' post resurrectionem chīs remaneret in terris: sed ꝓueniēs fuit q' ascēderet in celū. b. Tho. Si aūt q̄ste ris: Quare ē nō statim ascendit ad celos Multiplex est rō. Prima vt ꝑfectas resurrectiōis ꝑbaret. Difficilꝰ em erat ꝑbare veritatē resurrectiōis q̄ mortis. Et ideo sufficiēte discursus horaꝝ. xl. ad ꝑbandū mortē. sed ad ꝑbandū resurrectiōem/ oportuit discurrere dies. xl. Vñ dr Actuū. j. Quibꝫ. s. apls ꝑbuit seipm viuū post passiōem suam in multis argumētis q̄ dies. xl. apparens eis: t loq̄ns de regno dei. Scōa vt ꝓsolarek apl̄os q̄ fuerant desolati de mortē eius: iuxta illud p̄s. Scōm multitudinē dolorꝫ meoꝝ in corde meo ꝓsolatio tua letifi. aniam meā. Vñ qr. xl. horis mortuꝰ fuerat: t apl̄i desolati: voluit. xl. diebus viuum se astruere t apl̄os ꝓsolari. Hoc dic̄ glo. supꝫ Actū. j. Vñ apl̄s. Sicut abūdāt passiones chīi in nobis: ita t p chīm abūdat ꝓsolatio nostra. ij. Coꝛ. j. Et nota q' hec compatio sicut t ista: accipit ꝑm ꝓportiōem: q: absolute magis abūdāt cōsolationes q̄ passiōes, p chīo assumpre: vt hic ꝑbat. Et est etiam tertia ratio moralis: vt daret intelligi q' nō ante possumus ascendere in celū: nisi ꝓficiam pniam q̄gamꝰ que p numeꝝ quadragenariū designatur Figura habek de filijs israel q̄ anteq̄ intrarēt terram, pmissiōis q̄draginta annis in deserto steterunt. ¶ Scōa rō est ꝓpter fidei ꝓfirmatōem siue augmētatōem. Et ħ em q' chīs ascēdit ad celos/ fides ē magis meritoria t etiā magꝫ opatoria. Meritoria q̄dem: q: magis meremur credēdo nō videdo/ q̄ videdo. Fides em ē substātia rer̄ sperādaꝝ t argumētū ñ apparētiū vt dr Hebꝛ. xj. Vñ luc̄ z in videtib⁹ humanitatē chīi erat fides: nō q̄dē de hūanitate quā videbāt: sed de diuitate quā nō videbāt t credebāt. tū maior fides ē credere t diuitatē t hūanitatē chīi nō visaz q̄ solā diuitatē. Vñ audacť dico q' isto respectu maior est fides nr̄a q̄ apl̄oꝝ exteriue, lz in tē siue fides apl̄oꝝ fuerit incōparabiliter excellētior nr̄a. Vñ Roma. viij. supꝫ illō: Hos ip̄i ꝓmitias spūs hītes: dr glo. ꝓpe ꝑus. t ceteris abūdāti⁹. Vñ Joan. xx. dixit dñs Thome. Quia vidisti me Thoma credidisti. Bti q̄ nō viderūt t crediderūt. Vñ ꝓp̄ ħ fides latronis laudabilior fuit q̄ fides Petri: q: Petrꝰ viderat mirabilia: audierat sm one chīi: ꝓspexerat vitāsse⁹ omi ꝓtute cōspicuā: ideo credidit ip̄m esse chīstū corde t ore cōfessus est: di. Tu es chīstus filꝰ dei viui tc̄. Mat. xvj. t Joā. vj Sed latro nec miracula chīi vidisse legit nec p̄dicatiōes audisse: nec vitā eⁱ⁹ sctissimā: q̄n potꝰ ꝑsumere poterat ip̄um chīistū esse malefactorē: ex quo sic damnatus erat ad mortem crucis. ꝓpter q̄ō t cū iniquis deputatus est vt p̄dixerat Esa. liij. Vñ scriptuz erat in lege. Maledictꝰ omis q̄ pendet in ligno. Deuť. xxj. Et Gala. ij. Tamē credidit ip̄m esse deū t hoiem di. Memento mei dñe tc̄. O mirāda fides. Apl̄i tūc p̄diderūt fidem: t ip̄e tūc fidem adq̄siuit. Et ideo audiuit merito fidei sue: Hodie mecū eris i ꝑadiso. Luc̄. xxiij. Pa

ret ḡ q̄ melior ⁊ vtilior est fides nr̄a post
ascēsionē chr̄i q̄ añ qñ hūanitas appebat
Fuit ⁊ ꝓfuosior fides ad opandū p̄ ascen
sionē q̄ añ. Nā fides ē illa ꝑ̄ quā bñ agi
mus. Tolle fidē ab hoīe ⁊ nihil curat: nec
bñ opari: nec vitia fugere. Et iō diabol⁹
a corde hois tor̄ vīrib⁹ nitit fidē auferre:
vt abscḡ timore ꝑ̄os ꝓcipiret i pcā Nam
ex h̄ ē q̄ hodie videm⁹ hoies ribaldos: vi
tiosos: adultos: auaros: sceleratos ⁊c. q̄a
nō hñt fidē. Propt̄ timorē regie potestat̄
multū cōpescunt a malo: qz credunt se pe
nīēdos ꝛpalr. q̄nto ḡ magis cōpescerent si
vere crederēt se eternaliṫ puniēdos: Pro
pter sanitatē corpis quaz credūt ⁊ spant p
abstinentiā vel medicinā adq̄rere: multū
iēiunāt. sed ñ ꝑ̄ vitā eternā. qz nō firmi
ter credūt. Ps. Et p nihilo habuer̄t terrā
desiderabilē. Fides ḡ ē illa q̄ p dilectionez
opaṫ: vt dr Gal. v. ḡ q̄nto maior est fides:
tāto magz facit hoiez bñ opari. sed maior
est fides post ascensiōem chr̄i q̄ añ: vt di
ctū est s. ḡ magz opaṫ. Et h̄ est q̄d dr dñs
Joā. xiiij. Qui credit in me: opa q̄ ego fa
cio/ ⁊ ipe faciet: ⁊ maiora hoc faciet: quia
ego ad patrē vado. Nota maiora ⁊c. sicut
patz i aplis: specialr in Petro q̄ pla mira
cula fecit q̄ chr̄is: ⁊ plures q̄uertit ad fidē
chr̄i q̄ ipe chr̄s. et sic d mlt̄z alīs sctis le
gīt: specialr de brō Dñico: de q̄ vel legi vt
audiul q̄ q̄uertit d heretic̄z ad fidem: ⁊ de
petrīb⁹ ad pniaz centūmilia circit hoim.
Vñ Mar. xix. Si credis: oia possibilia sūt
credēti. Et q̄re h̄: Subdit rōnē di. qz ego
ad patrē vado ⁊c. ¶ Tertia ratio est ꝑ̄
spei subleuatiōnem. Propter h̄ em̄ q̄ chr̄s
hūanā naturā assūpsit ⁊ in celo collocauit:
dedit nob̄ spem illuc q̄ueniendi. qz vbi fu
erit corp⁹: illuc cōgregabunt̄ ⁊ aq̄le: vt dr
Mar. xxiiij. Et hanc rōnez ipe chr̄s osten
dit di. Si abiero ⁊ ꝓpauero vob̄ locū: ite
rū veniā ⁊ accipiā vos ad meipm: vt vbi
sum ego: ⁊ vos sitz. Jo. xiiij. Nota ḡ quō
debem⁹ illā pmiaz celestē desiderare arden
ter: ex q̄ hēmus spem illuc ascēdēdi. Nota
similitudinē de filīs regis: q̄z vn⁹ expulsus
eēt a regno ꝑ̄ delictuz suū: si diceret si
bi a q̄da intimo regi: q si supplicauerit re
gi/ sequet̄ regnū ⁊c. quō mitteret sibi nū
cios ⁊c. Sic nūcij nr̄i sunt suspiria ⁊ desi
deria sctā ⁊c. ¶ Quarta cā est ꝑ̄ charī
tatis accensionē Nā sciz q̄ amor est vicu
lum q̄dā trahēs amantē ad amatū. Tra
hit em̄ cor ad cogitādū de re amata: os ad
loq̄ndū: oculos ad videndū: aures ad au
diēdū. Jdeo dñs Lu. xij. ⁊ Mat. vj. Ubi
est thesaur⁹ tu⁹: ibi ⁊ cor tuū. Et q̄n tor⁹
mēt̄z affect⁹ intēdit i vnū: nō ꝑ̄ intendere
ad alīd. Apli aūt toto corde ⁊ ardētissimo
amabāt chr̄m. Nec mir̄z ꝑ̄ dulcissimam
q̄uersatiōem suā ⁊ ꝓba dulcissima. Jō se
mel cū mr̄i discipl⁹ recessissent a hīop
ter ꝓbū qō dixerat: Nūq̄d mādducaueritis
car. fi. ho. ⁊ bi. et⁹ Jan. ñ ha. vi. i vob. Jo. vj
dixit chr̄s ad discipl⁹os. Nunq̄d vos vul
abire: Rñdit ei ūmō Petr⁹. Dñe ad quez
ibim⁹: Verba vite eē ne hēz ⁊c. vbi s. Vñ
Moyses audiēdo ꝓba dei. i. angeli i plo
na dei i mōte sinai: tāta dulcedine reficie
bat: q. xl. dieb⁹ ⁊. xl. noctib⁹ nō māducauit
neq̄ bibit: q̄nto ḡ magz reficiebant apli ō
ꝓbis dei i carnati: ps. Quā dulcia faucib⁹
meis eloq̄a tua sup̄ mel oꝛi meo. Vñ q̄ sep
q̄bank chr̄m q̄nq̄ stabāt p̄ triduū q̄ ñ mā
ducabāt: vt dr Matt. viij. Et iō dr Sap.
viij. Nō em̄ hz amaritudinē q̄uersatio illi
us: nec tediū q̄uict⁹ illi⁹: sed letitiā ⁊ gau
diū. Et h̄ ḡ apli trahebank tanta vi amo
ris ad chr̄i pñtiam cor: qz dicez: q̄ donec chr̄s
erat in terra: ñ afficiebank ad celū. Dixit
ḡ chr̄s. Ego faciam vos eleuari a terra ⁊
desiderare celestia: qz ascēdā ad celū. Non
em̄ pōt hō adq̄rere celū: nisi illud amet et
desideret. qz amor est q̄da ambulatio spiri
tualis anie ad rē amatā. Jstā rōnez ponit
ipemet dñs: di. Ego vitaē dico vob̄: expe
dit vob̄ vt ego vadā. Si em̄ nō abiero: pa
racle⁹ nō veniet ad vos. Si aūt abiero:
mittā eū ad vos. Jo. xvj. vbi dr Glo. Be
de. Expedit vob̄: vt forma serui a vestris
abstrahak aspectib⁹: q̄tin⁹ amor diuitatis
vestr̄z cordib⁹ ihīgak. Et ex h̄ nota mor̄alr
p locū a maiori. Si em̄ amor pñtie corpa
lis chr̄i licz bon⁹ eēt: retrahebat aplos ab
amore celestium: q̄nto magz amor rep̄ tē
porālū trahit anias nr̄as ab amore rerum
celestium: Jdeo hodie paucissimi sunt q̄
amāt celestia: qz multū afficiuntur ad ter
rena. Non inuenik hodie in hominibus nīl
amor diuitiar⁹: honor⁹: mlier⁹ ⁊ filior⁹ iōo
dinat⁹: nō q̄dem ꝓtuosus. Nota quō hod
die parētes nō curant d̄ filīs circa frugem

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ꝛsciam ꝛc. Itē ō fuls ꝛ ancillis baptizā/
dis ꝛc. Itē de vxoꝛib⁹: qꝛ multi viri nō p/
mittūt vxores ad audiēdum ꝑmões ꝛ mit/
sam ī diebꝫ festiuis ꝛ ī diebꝫ dñicis. Itē
sūt crudeles erga ipas ꝛc. Duo em̄ amo/
res ꝛtrarij sūt. s. amoꝛ dei ꝛ amoꝛ mūdi. et
ex q̄ altero amoze aia viuat. Vita ei aie
amoꝛ est. Quāto g̃ magis hō amat mun
dū: tāto pl⁹ elōgat ab amoze dei. Vñ ꝯa
uar⁹ amat diuitias mūdanas nō potest
amare deū. Dar. vj. Nemo pt duobꝫ do.
fuire: aut em̄ vnū odio hēbit ꝛ altez dili
get: aut vnū sustiebit ꝛ altez ꝓtēnet. Sic
supbꝰ q̄ diligit honozes ꝛ dignitates ꝛ of
ficia: quō hic pōt diligere celestia libere:
Hic ralis pacisceret cū deo vt alter altez
nō molestaret: nec alt⁹ de altero se impedi
ret ꝛc. Jō ōr Jac. iiij. Quicūq; voluerit
amic⁹ ee seculi hui⁹/ inimic⁹ dei ꝓstituet.
Itē. j. Jo. ij. Nolite diligeꝛ mōm neq; ea
q̄ in mōdo sūt. Sicꝫ diligit mōm nō ē cha
ritas dei in illo: qm̄ oē qđ est ī mōdo: ꝯcu/
piscētia carnis est: ꝛ ꝯcupia oculoꝝ ꝛ sup
bia vite. Ad idē facit exēpluꝫ de Crate:
de q̄ Hieroñ. xij. q. ij. Crates. ꝛc. ¶ Qui
ta rō ē ꝑ maioꝛis reuerētie exhibitionē
Et ꝫ dupl⁹ intelligit. Primo vt maioꝛez
reuerētiā exhibeam⁹ chꝛo. Nō em̄ in tāta
reuerētia ipm̄ haberem⁹ si nobiscū in mū
do ꝯuersaret: qꝛ nimia familiaritas parit
ꝛēptū: sicut ꝛ exprimēto ptz de apl̄is/ qui
secū comedebāt/ bibebāt ꝛc. Tūc em̄ nō ī
tāta reuerētia eū habebāt. Hūc aūt post/
q̄ ascēdit ad celū/ ī maioꝛi reuerētia ipm̄
habebāt: qđ nō existimabāt sicut hoiem
terrenū tm̄: sed sicut deū celestē. Vñ apl's
ī. Coꝛ. v. Et si cognouim⁹ ꝑm carnē chꝛi
stū: sed nūc iā nō nouim⁹. Nota: ꝑm carnē
i. mortalē: p q̄ō puraum⁹ eū tm̄ hoiem.
Alio mō intelligit: vt maioꝛ reuerētia et
dignitas nr̄a augeret. Quādoq; dē natura
humana vsq; ad ōrterā dei exaltata ē, nec
poſat exaltari ad celos nisi chꝛs ꝑus ascē/
deret, Vñ Joā. xvj. Si exaltat⁹ fuero a
terra: oia trahā ad meipm̄. i. si exaltat⁹ fu
ero in celū ascēdēdo/ trahā hoiem: q̄ q̄dā/
mō ē oia ad excellētiā diuinā vt sup celos
ascēdat. Declara q̄d ē vsq; ad dexterā dei
Vñ ꝛ angeli dignitatē hāc ī hoib⁹ ꝓsidē/
rāes: deiceps ꝓhibuerūt se ab hoib⁹ ado
rari. Vñ Apoc. xix. Cecidi añ pedes an/
geli vt adozarē eū. ꝛ dixit mihi: Vide ne
feceris: ꝯseruꝰ em̄ tuꝰ sum ꝛ fratꝝ tuoꝝ.
Ubi ōr glo. In veteri lege nō ꝓhibuit se
adozari: sꝫ post ascēsiōem vidēs sup se ex
altari hoiem/ ab homine renuit adozari.
¶ Sexta ē ꝑ gl̄ie nr̄e ꝑparationē. Hāc
rōnez assignat dns di. In domo p̄tis mei
mānsiōes multe sūt. Si q̄ min⁹ dixissez vo
bis/ qꝛ vado ꝑparare vob locū. ꝛ si abiero
ꝛ ꝑparauero vobis locū: itez veniꝫ ꝛ accī
piꝫ vos ad meipm̄: vt ybi sum ego ꝛ vos
sītis. Jo. xiiij. Nota: mānsiōes multe sunt.
id est diuersa ꝑmia meritoꝝ: ꝑm diuersos
ordines angeloꝝ ꝓstituta: q̄s Joā. vocat
plateas. Apoc. xxj. Et platee ciuitatꝫ au
rū mūdū/ tanq̄ vitrū ꝓlucidū. Primꝰ or
do siue ꝑma platea ē ordo angeloꝝ: scōs
archāgeloꝝ: tertiꝰ ꝑncipatūs: q̄rtꝰ ptātū:
q̄ntꝰ ꝯrutū: sextꝰ dñationū: septimꝰ thro
noꝝ: octauus cherubin: nonus seraphin.
Jstas mānsiōes nob chꝛs ꝑparauit. Jō di
cit: Vado parare vob locū Nota maxima
chꝛi hūilitatē. Reges cōiter mittūt scutiꝫ
feros vt ꝑparēt, sꝫ chꝛs rex gl̄ie ipemet vo
luit ire ad parādū nob locū. Posset h q̄ri
ab aliq̄: cū chꝛs dicat Venite bñdicti pa.
mei pos. pa. vob reg. a ꝓstitu. mōi. Matt.
xxv. quō g̃ ōr Vado parare vob locū: Rñ.
q̄ h ꝑ dupl⁹ intelligi: eo q̄ dupleꝛ ē ꝑpa
rio. Prima ē ꝑdestinatiōis. Scōa ē execu
tiōis. Da sil̄itudinē de rege ꝯcipiēte vl̄ or
dināre ꝯuiuiū aliq̄d fieri: ꝛ loca mēsaruꝫ
singul' ꝑpari ꝑm ꝯditiōem ꝓponaꝝ ad cō/
uiuiū intrataꝝ. tādē fit executio. Quātū
g̃ ad ꝑmū. s. ad ꝑdestinationē: a ꝓstitutōe
mōi iam paratū erat: iurta auctoꝛitatē di
ctā Mat. xxv. Venite bñdicti ꝛc. sꝫ p rea
lē possessionē ꝛ executionē ī die ascēsiōis:
ꝯuit locū p realē distributōem ꝛ executi
onē sctoꝝ q̄ cum chꝛo ascēderūt ī ordinib⁹
angeloꝝ: iurta meritū ynīuscuiusq;. qꝛ nū
q̄ aliq̄s hō illuc intrauit vsq; in illū diem
Sic g̃ nota q̄ gl̄ia eterna triplr ꝓsiderari
pōt. Uno mō q̄ntum ad ꝑdestinationē: ꝛ
sic ab eterno fuit gl̄ia ꝑata electꝫ. Sic lo/
quit⁹ auctoꝛitas Dar. xxv. Iam alle ꝑata.
Scōo mō q̄ntū ad meritū: ꝛ sic in passiōe
fuit data electis. qꝛ chꝛs p passionē suam
amouit oia impedimēta/ ꝛ meruit nobis
oia bona. s. gl̄iaꝫ aie ꝛ coꝛpis ꝛc. q̄ ad gl̄o
riā ꝓtinēt. Tertō mō q̄ntū ad realē possel

siõez.t tũc vicẽdũ fm b. Tho. i. iij. sen. di. xxij. q. bona glie i trib⁹ ꝓsistũt. Pzio i diuina visiõe q̃ è btitudo aie: t ꝑ ꝑ effectũ cõsulit descẽdẽdo ad iferos. Scõm est glia corpis: t ꝑ ichoauit i resurrectõe sua. Tertiũ ẽ loc⁹ ꝛgru⁹: t ꝑ ꝑstitit in sua ascẽsiõe. In baptismo ãt celi apti sũt: in signũ q̃ p baptismũ quẽ tũc ichoabat: in q̃ passio ei⁹ opak/plenarie celi adit⁹ patẽt nob: fm b. Tho. ibi. Dic ꝑcice: quõ (qñ fuit i celo cũ scetis pzib⁹ milib⁹ t multib⁹ tc.) ipe colloca uit i ꝓma platea angelo⁹: illos q̃ in ꝑ mẽdo sibi fuerũt i pnia: quẽlibz i sua cathedra ꝓstituẽdo. in q̃ illi⁹ nomẽ erat scptuz ab eẽno: t cuilibz coronã glie capiti imponẽdo. Scõo in ordie archãgelo⁹ collocauit eos q̃ sibi fuerũt i opib⁹ spualib⁹. In tertio ordie. s. pncipatuũ collocauit illos q̃ sibi fuerũt i opib⁹ miscõie. In q̃rto ordine ptãtũ illos q̃ sibi fuerẽt i magn̄ patiẽtia i aduersitatib⁹. In q̃nto ordie potestatũ illos q̃ sibi fuerẽt in pacificatõe: nõ habendo malã volũtatẽ ꝙ aliquẽ ꝓximũ. In sexto ordie dnationũ collocauit dñs tpales rectores t iudices/q̃ cũ iustitia magn̄ regũt ciuitates t regn̄ tc. In septio ordie thronorũ illos q̃ amore sui fuauerũt volũtariam pauptatẽ. In octauo. s. cherubino⁹ ꝙtem platiuos q̃ habuerẽt sapiẽtiã diuinalẽ. In nono. s. seraphino⁹/collocauit charitatiuos/ardẽtes i dei amore. Ecce quõ intelligit Vlado pare vob locũ. s. q̃ntũ ad ꝛalẽ possessionẽ: chẽs ꝙ supordies ãgelo⁹ sedet i solio suo ad dexterã ꝑis: sicut ỏt articul⁹ fidei. Et post chẽi ascẽsiõem inde ad xij. ãnos fm q̃sdã. vl fm alios ide ad. xiij. ãnos ꝙgo Maria assũpta ẽ i celũ: t sedet ad dexterã filij sui: iuxta illo ps. Astitit regina a dex. tu. i. ve. deau. cir. varie. Jrẽ. iij Reg. ij. Positus ẽ thron⁹ mẽi regis: q̃ sedad dexterã ei⁹ ¶ Septima rõ ꝑpẽ hũanã ꝓpitiationẽ. s. vt in curia celi vbi oia facta vña examinanẽ t iudicanẽ: aduocatũ ꝓpitiũ hẽm⁹. Nã añ chẽi ascẽsionẽ in celo iudicẽ solũ nõ ãt aduocatũ hẽbam⁹: t tõ rigorose t acriꝰ puniebamur: ꝛ postq̃ chẽs ascẽdit i celũ/aduocatũ maximũ hem⁹ corã deo. Jñ. j. Joã. ij. Aduocatũ habem⁹ apũd ꝑrem Je. chẽm iustũ: t ipe ẽ ꝓpiatio pro pec. nr̃is. Jrẽ Roñ. viij. Quis accusabit aduersꝰ electos dei: de⁹ q̃ iustificat. Quis est q̃ ꝺdẽnet: chẽs ies⁹ q̃ mortu⁹ ẽ: imo q̃ t resurrexit: q̃ ẽ ad dexterã dei: q̃ etiã intpellat. p nob. Nota ꝑcice quõ ꝙgo maria adnocat. p nob: t chẽs ad ꝑces ꝙgis tc. Vñ Bern̄. Secuꝛ accessum hẽs ad deũ o hõ: vbi habes filiũ añ ꝑrem: t añ filiũ mr̃em Filiꝰ ondit ꝑtlat⁹ t vulnera: mr̃ ondit filio pect⁹ t vbera, nlla q̃ ibi potit cẽ repulsa/vbi tot ꝛcurrũt charitat; insignia. Nota h̃ de aduocatis/q̃ntra eis reuerẽtia exhibẽt a clientulis: t q̃r munera t xenia sibi mittunt: quõ eis sollicite obedit ab bis q̃ hñt apũd ipos cãs: maxime si sint potẽtes i curia. Sic t nos chẽo aduocato nr̃o facere debem⁹. Sz bodie q̃uis chẽs aduocet ꝑ nob i celo: tñ null⁹ ꝑ eo aduocat in terra ¶ Octaua rõ ẽ ꝓpẽ q̃az collationẽ: vt. s. nos gratiꝰ t donis maxis ditaret. Eph. iiij. Ascẽdẽs i altũ captiuã duxit captiuitẽ. dedit dõa hoib⁹. Exẽplũ si rex obtinet regnũ cũ intrat possessionẽ regni obtẽt/magna dona dat militib⁹. Sic t chẽs dũ celũ intrauit dona maxia ẽ largit⁹. nã statz suis discipul⁹ spũm scm̃ mittit: ꝑ quẽ t i q̃ oia dona donauit. Ro. viij. Dñs ꝑ nob oib⁹ tradidit illũ. s. chẽm: quõ nõ etiã cũ illo oĩa nob donauit: Rogem⁹ q̃ deũ vt sim⁹ participes tpoꝛ donoꝛ. Amen.

¶ Q, chẽs sedet ad dexterã patris Sermo. xxiij.

Ejdes tua te

saluũ fecit. Luc. xviij. Prosequendo materiã nr̃am seq̃t hodie ꝑdicare de eodẽ q̃nto articulo. s. ascẽsiõis. s. q̃ntũ ad sessionẽ chẽi ad dexterã ꝑis: q̃ sic i symbolo apl̃ico ponit Sedet ad dexteram dei ꝓtis oipotentis. Jn symbolo ꝙ Niceno ỏ: Sedet ad dex. pa. Saluret virgo tc.

Pro fundamẽto mõnis ordis theologicalis questio

¶ Querit: vtꝛ fuerit ꝙuenies chẽm super oes celos ascẽdere: Argũit q̃ nõ. q̃ q̃ntũ ad diuinitatem ibi erat. quantum adhumanitatẽ erat sũme glificat⁹ ablq̃ ascensiõe in celũ: igit. Jn oppositũ arꝛ phs. iij Phys. Locꝰ debz ꝓportionari locato, sed mõs iste nõ erat apt⁹ locꝰ chẽo post resurrectionẽ: igit fuit ꝙuenies chẽm ascẽdere.

sup oēs celos. z sic qō manet p vtraq; pte dubia. Ad qōnē ndendū ē fm Tho. iij. pte. q. vij. art. vij. q̄ q̄nies fuit chr̄s sup oēs celos ascēdere: z h̄ ppt̄ q̄tuor

Primo ppt̄ nr̄e fidei ꝓfirmatiōem
Scdo ppt̄ charitatis ꝓmotionē
Tertio ppt̄ triūphalē ascēsionē.
Quarto ppt̄ nr̄am ꝓpitiatiōem.

¶ Primo chr̄s ascēdere fuit q̄nies p̄ter fidei ꝓfirmatiōem. Est em̄ ꝙdo dor̄ q̄ plus est meriti apd deū credere et hie fidē de nō vīs q̄ de visis. de qbz est cōclusio Greg. Fides nō hz meritū vbi hūana rō p̄bet experimentū. Ad ꝓpositū. ex h̄ q̄ chr̄s celū ascēdit fides nr̄a magis est meritoria q̄ si nō ascēdisset quā habem⁹ credēdo. Jo. xx. Quia vidisti me Thoma credidisti. bti q̄ nō viderūt z crediderūt. ¶ Secūdo ppt̄ charitatis ꝓmotionē. ꝙdo Dionysius: q amor est vis vnitiua. Ad ꝓpositū. Apl̄s toto corde chr̄m amabāt: z h̄ ppt̄ eius dulcē q̄uersatiōem: z eius ꝺba suauissima. z vi amoris apl̄i trahebant ex chr̄i p̄sentia. q̄ de celestib⁹ nō curabāt. sic em̄ non possent frui sua p̄sentia. vt q̄ celestia appeterēt debuit ascēdere. z h est qđ dr Jo. xvj. Expedit vt ego vadā. s. ad p̄iem. Si em̄ non abiero. para. nō ve. ad vos. igit. ¶ Tertio. p̄ter triūphalē ascēsiōem: vt celos aperiret fidelibus patrib⁹ z p̄sentiam nr̄am diu clausam.

¶ Quarto ppt̄ nr̄am ꝓpitiatiōem: vt esset aduocat⁹ nr̄ apd p̄tez. j. Jo. ij. Aduocatū habem⁹ apd p̄tem Jesum chr̄m: z ipe ē p̄pitiatio p̄ctis nr̄is. igit. Et ad argumētū dr q̄ ppt̄ h̄ nō sequitur q̄n chr̄s debuit ascendere ppt̄ cās p̄dictas. z h̄ est fides nr̄a: de q̄ fit mo: tuxta ꝺba ꝛc. ¶ Pro declaratiōe ꝺboꝝ themat⁹ z introductiōe materie est notandū: q ꝺbū ꝓpositū habz difficultatē magnā i sacra theologia. Et est duplex difficultas. Una est. q: dr Ad dex. p̄tis: cuz in deo nō sit dextra nec; sinistra. Alia ē: q: dr in singulari: cū Hat. vi. dicat i plurali. Prima difficultas erit. p introductiōe fmois. Scda. p. p̄secutōe. Pro cui⁹ declaratiōe ē sciēdū: q in substātijs spūalib⁹ inq̄ principalē locū tenet de⁹. Jo. iiij. Deus spūs est ꝛc. nō inuenit pars dextra vel sinistra. nā dextra z sinistra dicunt in corpalibus. eo q̄ vna ps. s. dextera est fortior q̄ sinistra. Leua ei⁹ sub capite meo: z dextera illi⁹ amplexabit me. Cañ. ij. Sed substantie spūales sūt indiuisibiles z incorporee. Dextera aūt z sinistra sūt relatiōes corporee z diuisibiles. Preterea si chr̄s sedet ad dexterā p̄tis: q̄ p̄ est ad sinistraz filij: qđ ē inconueniēs: q: sic maior honor daret filio q̄ patri. Preterea: si chr̄s est ad dexteram patris: vbi spūsctūs est? Quidaz dicūt q̄ ad sinistrā: vñ faciūt sibi crucē z ponūt spiritūsctū ad sinistrā. Error magn⁹ ē: q: ad sinistrā dei dicunt esse dānati. Mat. xxv. Statuet qdē oues a dextris: hedos aūt a sinistris. Vñ dr s. Tho. in. ij. pte. q. lvij. ar. ij. ad tertiū. q̄ spūsctūs ē ita ad dexterā p̄tis sicut filius. Docet q̄ quō debet fieri crux. Pro rñsione q̄ notandū: q̄ in deo dextera sumit similitudinarie siue metaphorice. Nam ad dexterā ponere aliquez est honorare p̄sonā: sicut legit̄ de m̄re Salomōis. iij. Reg. ij. Positus est thron⁹ matri regis: que sedet ad dr̄eram eius: q: post regem erat p̄sona excellentior. Sic q̄ sedere ad dexterā dei. est esse in gloria z honore eius. Potest aūt intelligi tripliciter Uno mō habendo gl̄iam diuinitatis z esse in equali gloria cū deo patre. z sic q̄nit chr̄s fm q̄ deus. Filius em̄ dei fm diuinitatē est eq̄lis patri: z consequenter est in equali gloria cum patre. q̄nimo sicut est eadem substantia z natura omnium trium p̄sonaꝝ: sic eadem est gl̄ia. quia q̄d̄ est in deo est deus. Alio mō p̄t intelligi sedere ad dexterā patris esse in excellenti gradu gl̄ie ip̄ius dei patris: z sic soli chr̄o conuenit fm q̄ hō: q: ipe est in maiori gl̄ia q̄ omnes sancti z singulariter z collectiue. Vñ maior est gl̄ia chr̄i soli⁹ fm q̄ hō: q̄ gloria oim angelorꝝ/archangelorum z omniū aliorꝝ ordinū: z q̄ gl̄ia ꝺginū/doctorꝝ/confessorꝝ/martyrꝝ/apl̄orꝝ/ꝓphetarum/ z patriarcharum: simul z ꝺginis Marie Unde Heb. vij. sup illud: Excelsior cereris fact⁹. dr glo. ibi. Oi rōnali. Izē p̄s. Dilexisti iusti. z odisti. ini. ppt̄. vn. te de⁹ de⁹. tu. ole. le. p̄ cō. tu. Izē Heb. j. Qui cū sit splēdor gl̄ie figura sube eius. Et j. Sedet ad dexterā maiestatis ei⁹ i excelsis: tāto melior angel⁹ effect⁹/q̄nto differentius p̄ illū nomē hereditauit. Da silitudinē de lumine sol: quod est maius q̄ lumē lune z omniū stellarū simul. Vñ Heb. j. Ad quē aūt an/

gelox dixit: sede a dextris meis donec po
nã inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Tertio mõ pt intelli
gi sedere ad dexterã dei. i. eẽ i beatitudine z
glia dei: z sic quenit vnicuiq; brõ: iuxta illud Mat. xxv. Statuet oues a dextris z cẽ
Et sm hoc oes beati angeli z aie sũt i dextera dei. sed peculiare ẏgo maria: de q̃ ỏr: Astitit regina a dextris tuis. Dicunt ãt sedere a dextris dei: eo q̃ excellãt a dextris. i. i glia dei. Ptz ẽ declaratio difficultatis. Sz remãet qdã dubitatio: qz articul⁹ ỏr: ad dexterã dei ẏp singulari. Euãgelista aũt ỏr a dextris in plurali. Vñ Mat. xvi. Et dns qdẽ Jesus postq̃ locut⁹ ẽ eis assumpt⁹ ẽ in celũ z sedet a dextris dei. ps. Dixit dns do. me. se. a dex. me. Itẽ Act. vij. Ecce video celos apros: z filiũ hois stãs a dex. xpi. dei. Itẽ Mat. xxv. Videbitis filiũ hois sedẽte a dextris xpi z dei: z venientẽ in nubib⁹ celi. Cur ẽ hec varietas: Rñ. sicut dictũ ẽ supra: sedere ad dexterã dei/denotat excellẽtẽ gradũ glie dei: q̃ quenit soli chõ sm q̃ hõ. Põt autem ista sessio ẏsiderari dupl'r. Uno mõ q̃ntũ ad gradũ ipm z excellẽtiã sessiõis siue glie. z sic vna est sessio siue sedes. sic z cuuslibet sci vna ẽ sedes: q̃ als noiat dom⁹: iuxta illõ Jn domo pris mei mãsiõ. mul. sũt. Jo. xiij. qz vn⁹ q̃dus vna excellẽtia sũma ẽ. Et h̃ respectu ỏr articulus: ad dexterã i singulari. Alio mõ pt ẏsiderari q̃ntũ ad effectũ hui⁹ excellẽtie siue q̃dus: z sic ẽ multiplex effect⁹ hui⁹ sessionis siue excellẽtie. Et ỏ respectu ỏr Mat. vlti. Sedet a dextris: i pl̃i. Est ãt triplex hmõi effectus

Prim⁹ ẽ effect⁹ manifestatiꝫ impiaꝝ

Scõs ẽ effectus dignitatis sacerdotaꝝ siue põtificalis

Tertⁱ⁹ ẽ effect⁹ auctis iudiciaꝝ

¶ Prim⁹ q̃ effect⁹ tẽ, qz imperator est dns totius mõdi, l. Deprecatio. ff. ad. l. ro. de iacẽ. vbi dicit rex. Ego imperator dñs totius mũdi sum. Rõ. qz pl's ro. trãstulit ei z i eũ oẽm prãtẽ suã plegẽ regiã. ff. de ẏstit. ꝑnci. l. j. Sic imperator nr ẽ chr̃s Apoc. xix. Hñs i vestimẽto z femore suo scẽptũ: rex regũ et dñs dñantiũ. Nota: i vestimẽto. Vestimẽtũ chr̃i q̃ diuitas fuit coopta: ẽ hũanitas sua. Pbil. ij. Qui cũ i forma dei eẽt nõ rapinã. ẽ eẽ se eq̃. deo: sz semet. exi. for. ser. ac. in silũ. ho. fac. z habitu. vt hõ. Jstã q̃ excellẽtiã oñij z ptãtis sup oẽs creaturas hũit chr̃s i sua ascẽsiõe. Tũc em̃ oes creature tã spũales q̃m corpales subiecte sũt sub eo manifestatiue. s. z executiue q̃dẽ tũc. tz añ erat viu⁹ chr̃s i carne mortali hẽbat ius dominij sup oẽm creaturã: iuxta illõ Joã. xvij. Oia tua mea sũt: sz executio iur̃ fuit ferã i die ascẽsiõis/qñ ẏstitut⁹ ẽ ad dexterã dei vbi sic ithronizat⁹ ẽ hodie i throno impiali. i. i celo empyreo. licut qñ papa statuit q̃ ẽ electus a duab⁹ ptib⁹ cardinaliũ ẽ romani põtifex: ablq̃ oi exceptiõe: vt i c. licz. de elec. Postmodũ ẏo ithronizat tẽ. Et ibi cãtat ecclia: Scãdes tribunal dextere patris: prãs oim collata iesu celi⁹ q̃ nõerat hũanit⁹: vt trina rex machina cele, terre, z infer. cõdito. flec. ge. tã subdita. Jõ ois post resurrectionẽ dixit apl̃is: Data ẽ mihi ois ptãs i ce. z i ter. Mat. vl. z Eph. j. Cõstituẽs ad dexterã suam i celestib⁹ supra oẽm ꝓncipatũ z prãtẽ z ꝑtẽ z dñatiõz Oia subiecit sub pedib⁹ ei⁹. Hoc ãt imperiũ chr̃s meruit apl̃ hũliratẽ suã. Regula em̃ iuris diuini ẽ: q̃ q̃ se hũliauerit exaltabit: sic legit Luc. xviij. Ergo q̃nto magis q̃s se hũliat/tãto magz exaltabit: ad sublimitudinẽ statere. Chr̃s ãt hũlliauit se sb ois creaturiz. Sũt em̃ oes creature in triplici differẽtia siue loco. s. i celo/i terra/z i inferno. Jn celo sũt nouẽ ordines angelox. s. angeli: archãgeli tẽ. Dic oẽs, sub oib⁹ istis chr̃us se hũliauit: qz nõ assũpsit naturã angelicã/sz hũanã: iuxta illõ Hebre. ij. Nusq̃m em̃ angelos apprẽhendit: sed semẽ abrahe apprẽ. Vñ ps. Minuisti eũ pauxmi. ab an. tẽ. qz fuit passibil' z mortal⁹: qõ nõ fuit in angel'. Scõo voluit hũliari sub creaturiz q̃ fuit i tra. s. sub hoib⁹. q̃ ptz i natiuitate: i vita: i morte: z post mortẽ. Jn natiuitate q̃dẽ: qz nat⁹ i loco hũili tẽ. ỏ hũili z paupcla mulere. Jn baptismo: qa voluit a suo baptizari. Mat. iij. Sine mõ: sic em̃ decz nos implere oẽm iustitiã. Itẽ i doctro: interrogatõe. Luc. ij. Inuenerũt il. i me. doc. intro. tẽ. Jn ꝑntu subiectiõe. Luc. ij. Et erat subdit⁹ illis. Et nota q̃ nõ solũ sub scis homib⁹ voluit hũliari chr̃s: sed etiã sub mal' z iniq̃s: qz ab iniq̃s capt⁹ fuit z colaphizat⁹/flagellat⁹/crucifix⁹: z cũ iniq̃s deputat⁹: z pei⁹ q̃m iniq̃s de iniq̃s nõ fit q̃denatio nisi fiat ꝓcessus:

sed de chō nullus ꝓcessus fact⁹ ē. Jō dic̄ ipē. Ego aūt sum ymis ⁊ nō hō: ep̄ꝓbꝝ hiū ho. ⁊ abiec̄ple. Et sic hūliat⁹ est in vita ⁊ in morte. Jtē p⁹ morte: qr in alieno sepulchꝝ sepult⁹ ē: ⁊ lat⁹ eius fuit lācea ꝓforatū. Tertio voluit hūliari sub creaturis: q̄ sunt in iferno. i. demonib⁹: qr ꝓmisit se tētari a diabolo. Mat. iiij. Et etiā in cruce: iuxta illō Jo. xiij. Venit em̄ ꝓnceps mūdi hui⁹ ⁊ in me nō hz q̄cq̄. Fiat ḡ rō. Hūilitas est cā exaltatiōis. ḡ q̄nto magꝭ hō se hūliat: tāto magꝭ exaltari meret. sed chīs subdit⁹ creaturis hūiliauit se. ḡ super oēs creaturas exaltari meret. Patz rō. Auctoritas Hūiliauit semetip̄m fac. ob. vsq̄ ad mortē: mortē aūt crucis. apl̄ qō de⁹ exal. il. ⁊ do. il. no. q̄d ē sup oē no. vt in no. iesu oē ge. flec. ce. ter. ⁊ iferoꝝ. ⁊ oīs li. ꝓfi. qr dñs iesus chīs in glia ē dei p̄tis. Phil. ij. Mozalr aūt: si volum⁹ exaltari: oportz ꝓs hūiliari. Vasalli em̄ dñis debent obedire. ecōuerso ꝓdñi nihil aliō debent a vasallis exigere ꝑter reddit⁹ rē. Jtē filij hūiliē parētib⁹ obediēdo eis i oīb⁹ licitis ⁊ honestis: sic ꝑtim⁹ ꝓprio: vxor viro: iuxta illud Sub viri eris ꝓtate: ⁊ ipe dñabit tui. Gen. iij. Nota exēplū q̄d legit Dat. xviij. Quisputas maior ē in reḡ celoꝝ. rē. Dic hist̄iā ꝓactice rē. Et aduocās iesus puerū q̄ fuit sanct⁹ Martialis: dixit. Quicūq; hūliauerit se sic parvulus iste: hic maior ē in reḡ celoꝝ. Nota sapiam ⁊ bonitatē dī. Posuit ei de⁹ maioritatē gl̄ie nō in diuitijs: qr male essz pauꝑib⁹. nec i fortitudie: qr male essz debilib⁹: nec in regnis ⁊ ꝓncipib⁹: nec in dignitatib⁹: sed i eo q̄d ꝑt q̄liber hīe. s. in hūilitate: q̄ cēis esse ꝑot nobilib⁹ ⁊ ignobilib⁹: diuitib⁹ ⁊ pauꝑib⁹: seruis ⁊ liberis: virz ⁊ mulieribꝫ. qr apō deū ñ ē acceptio ꝓsonaꝝ. vñ Apls Col. iij. Jn chō iesu nō masculꝰ et femia: gētilis ⁊ iudeꝰ: circūcisio ⁊ ꝑputiū: barbar⁹ ⁊ scytha: seruꝰ ⁊ liber. sed oia ⁊ in oīb⁹ chīs. ḡ si volum⁹ exaltari hūiliemur ad exēplū chīi: dī. Discite a me qr mitis sū ⁊ hūil corde. Mat. xj. Jtē. j. Pe. v. De⁹ superbis resistit: hūilib⁹ aūt dat graz. ¶ Scōs effect⁹ ē dignitatis pōtificalis. Jnt̄ ꝓlatos aūt ecclie papa ē maior. qr relīq epi ⁊ ꝓlati sunt vocati i ꝑtē sollicitudis. ipse ꝓpa in plenitudinez p̄tis: vt dr tex. ij. q. vj. Decetero. Et extra de vsu ꝓall̄ij. c. Ad hoc rē. et de ꝓcess. ꝑben. c. Proposuit nobis. Jstā ḡ dignitatē erāz habuit chīs Heb. iij. Hītes pōtificē magnū q̄ penetrauit celos iesum filiū dei: teneam⁹ ꝓfessionem. Nō em̄ hem⁹ pōtificē q̄ ñ possit cōpati infirmitatib⁹ nr̄is. Tētatū aūt p oia ꝓ similitudie absq; pcō. Jtez Heb. vij. Talis em̄ decebat vt nob essz pōtifex sctūs: inocēs: impollut⁹: segregat⁹ a pcōrib⁹: ⁊ excelsior celis fact⁹. Et ps. Tu es sacer. i. ef. fm or. mel. Vbi nota duo. Prio q̄ chīs ō sacerdōs. Scōo q̄ ō fm or. mel. Quātū ad ꝓmū nota: q̄ chīs ō sacerdos q̄si sacra dās Principale aūt officiū sacerdotis est circa corp⁹ chīi vex. officiū em̄ suū est missaz celebrare. in q̄ ꝓsecrat hostia ⁊ trāssubstātiatur panis i corp⁹ chīi ⁊ vinū in sanguinez. Sic chīs duas missas legitur celebrasse. vnā ꝑuatā: ⁊ alterā publicā ⁊ solēnē. Priuata missa fuit tu nocte cene: qñ veneranduꝰ corpis sui ⁊ sanguis sacrm̄ instituit: di. Accipite ⁊ māducate: hoc est corp⁹ meū. Mat. xxvj. et. j. Cor. xj. Vbi ipe fuit sacerdos ⁊ hostia sub specie hūana. Ara fuit crux rē. vt h. j. dicit. Solēnē ꝓ ⁊ publicā missaz celebrauit i ara crucis: in q̄ illas cerimonias tenuit et fuauit q̄s tenet ep̄s qñ solēniter celebrat in repītatiōe illius chīi. Septē em̄ cerimonias ꝓncipales observat ep̄s qñ cantat missaz. Prio nāq; tenet mitrā in capite. Scōo chirothecas cū smaltz in manib⁹. Tertio sandalia in pedibus. Quarto casulā in toto corpe. Quinto hz crozā. Sexto hz diaconū: subdiaconū: ⁊ duos acholytos. Septio cārat. Sic in missa solēni chīi quā cārauit i cruce: Dextra nanq; fuit corona spinea. Chirothecē cū smaltz/ fuerūt vulnera clauoꝝ in manibus. Sādalia/ fotamia in pedib⁹. Casula rubea/ fuit caro sanguinolēta. Esa. lxxvj. Quis ē iste q̄ venit de edom. i. sanguinolent⁹: tinctz vestib⁹ de bosra. i. de tribulatione? Et infra. Quare ḡ rubz est indumētū tuū ⁊ vestimēta tua sic calcantiū i torcular? Croza/ est lācea q̄ fuit lat⁹ ei⁹ ꝓforatū. diacon⁹ fuit latro a dextrz. subdiaconus latro a sinistrz. duo acholyti/ fuerunt ꝓgo Maria ⁊ Joānes euāge. Cātauit ār chīs septies i cruce. qr septies locutus est. Prio: Pr̄ ſgīce illr rē. Scōo latroni. Hodie mecū erz i paradiso. Tertio ꝓgīni Mat

rie. Mulier ecce filius tuus, et discipulo: ecce mr̄ tua. Quarto Hely hely tc̄. Quito Sitio, Sexto Cōsūmatū est. Septio In manꝰ tuas dñe cōmēdo spm̄ meū. Et sic patz g̃re chr̄s dr sacerdos. Quantū ꝯo ad scōm. s. quare dr/ordinē melchisedech: Rñ. Pro euidētia nota q̄ hz hebreos melchisedech fuit filꝰ Noe, Signauit autez chr̄m multiplr. Pzio nomīe: qz Melchisedech interp̄tat rex iustꝰ. Melchis eñ rex: sedech iustꝰ. Chr̄s aūt dr sol iustitie, Malach. iij. Oriet nob timētib⁹ nomē tuum sol iustitie. Et dr rex. Ps̄. Deꝰ/iudicium tuū regi da. Jtē Hier. xxiij, Ecce dies veniūt dr dñs: z su. dauid germē iu. z regnabit rex: z sa. e, z fa. iu. z iust. in terra, Scdo in hꝫ q̄ sine pr̄e z sine mr̄e et sine genealogia ponit melchisedech i scr̄ura. i. nō nomiat pr̄ eiꝰ: nec mr̄: nec filij. sic ponit apls Hebre. vij. Sic chr̄s fuit sine pr̄e fm q̄ hō: z sine mr̄e fm q̄ deꝰ: z sine filijs carnalibus Esa. liij. Generationem eiꝰ q̄s enarrabit: Tertio in sacrificio, qz melchisedech panē z vinū offerebat i sacrificiū: sic legit Gen. xiiij. Sic z chr̄s. Joā. vj. Panis quē ego dabo caro mea ē p̄ mōi vita. Et hꝫ g̃ q̄ dixit: fm ordinē Melchisedech: z ñ fm ordinē Aarō: māifeste, pbat q̄ sacerdotiū Aaron erat mutandū aduentēte chr̄o. et cōsequnt etiā mutāda erat lex Moysi q̄ntū ad cerimonialia z iudicialia p̄cepta, qz trāslato sacerdotio: necesse est vt z legis trāslatio fiat: sic dr apls Heb. vij. z hr̄ i c. Trāslato. de ꝑstitu, Chr̄i aūt sacerdotiū nō est vllo vnq̄ tpe mutādū. iō dr, Tu es sacerdos i etnū tc̄. Moraliter ꝯo: q̄nta scrtas debet esse in sacerdote q̄ est sacerdos sic et chr̄s: cuiꝰ lingua clauis celi facta ē: g̃ sancti estote qz ego sanctꝰ sum: dr dñs exercituū. ¶ Tertiꝰ effectꝰ est autoritas iudicialis: ꝓpter quā dr sedere ad dextram p̄is. Hāc aūt p̄rātem iudicialē accepit chr̄s p/ prerea qz fuit iudicatꝰ iniuste, iuxta illud Job. xxxvj. Causa tua q̄si impij iudicata est, Glo. a Pilato. iō iudiciū causamq̄ recipies. Glo. vt iuste iudices. Oēs aūt p̄dicti tres effectꝰ hui⁹ sessionis ad dextrā patris/notant Dañ. vij. Aspiciebam donec throni positi sunt: z antiquꝰ dierꝫ. i. deꝰ p̄ sedit. Et. j. Et ecce cuꝫ nubib⁹ celi q̄si filꝰ hoīs veniebat: z vsq̄ ad antiquū dierꝫ p/ uenit. z in cōspectu eiꝰ obtulerūt eū: et dedit ei p̄rātem z honorē z regnū. Nota potestatē. s. iudicialē. Ecce tertiꝰ effectꝰ. Et honorē. s. p̄rificalē, ecce scōs. Et regnū. s. imp̄iale, ecce p̄mꝰ. Et. j. Prās eiꝰ prās et na q̄ nō auferet: z regnū eiꝰ q̄ nō corrūpet tc̄. Hec aūt prās iudicialis etiā inuk in hystoria festi ascēsiōis: cū dr. Viri galilei q̄d statꝫ aspi. i ce. hic Iesus q̄ assūptus e a vo. i ce, sic ve. quēad. vi. e. eum. i celū. Act j. Et qz in iudicio iudex sedet p tribunali q̄ndoq̄z pfert: als q̄z ñ valeret: vt dr rex. i. c. vl. de re iudi. li. vj. Jdeo chr̄s nūc tāq̄ iudex iustissimꝰ sedet: z etiā i die iudicij vniuersal sedebit, Mat. xxv. Tūc sedebit sup sedē maiestatꝫ sue tc̄. De hꝫ vide ser. xxvj. vbi agit de finali iudicio. gre. iij.

¶ De aduentu antichristi Sermo xxxiij

Ecce dies tua te saluum fecit. Lu. xvij. Sequit hodie p̄dicare de vltio articlo fidei p̄tinēte ad hūanitatē filij dei. vizt de iudicio vniuersali: q̄ sic in aplico symbolo ꝓponit. Jnde vē. est iudi. vi. z mo:, quē posuit b. Mattheus. Jn Nicēno ꝯo symbolo sic hr̄ Et iterꝫ vē. ē cū gl̄ia iu. vi. z mor. cuiꝰ reg. ñ erit finis. Sed qz anteq̄z istō finale iudiciū pagak: duo maxia flagella ast a deo ꝫ mōm mittēda. iō de istꝫ duoby flagellis p̄mo videam⁹. Sūr ār ista duo flagella. Pzio antichr̄i hois diabolici aduentus/ad mōm querēdū. Scdo mōi cōflagratio p ignē ad mōm purgādū. Pzio igr̄ tur videam⁹ de aduēru antichristi hodie. Scdo i seq̄nti ser, videbi⁹ d mōi ꝓflagratione. Salutet ꝯgo tc̄. Pro fūdamēto sermonis in q̄ agit de vltio articlo fidei. i. de iudicio vniuersali: ozik de ipo iudicio theologicalis questio.

¶ Querit Utrꝫ sit futurꝫ vniuersale iudiciū: Arguit q̄ ñ. Nō adducunt in iudiciū nisi ad hoc vt iudex certificet ō cā. sed oīa certa sūt iudici. g̃ nullū est futurꝫ iudiciū. Jn oppositū. Aug. xx. d ci. dei. c. j. Tenet ois eccl̄ia dī veri chr̄m ee vētur⁹ ad vivos z mortuos iudicādos. g̃ futurꝫ ē vsle iudiciū. Et sic qō manet p̄ vtraq̄ ꝑte dubia.

¶Ad qstionē rñdēdū est ꝑm Rich. ō me dia villa sup. iij. sen. di. xlvij. ar. j. q. j. q ad hꝰ oib clare manifestet diuie iustitie ꝓfectio in oib opib suis: ordinauit diuia ꝓuidētia esse vērū vle iudiciū qd erit oib manifestū: in q electi sui ꝑmij t reꝓbi sui supplicij recipiēt cōplemtū. Tūc em̄ augebit supplicij reꝓbox: t gaudij electox augmētabit. Et ad argumētū ōr q maioꝛ ē falsa, imo etiā in iudicio humano iudice cōtē certa ex cā vocant hoies ad iudiciū vt assistētib cā manifestet, ꝓ q est snia, pferenda. et licz chīs sit certꝰ de ꝑtis oim: tñ nō sequit qn sit vle iudiciū vt reddat cuilibet sui ꝑmij t sui supplicij ꝓplementū, añ qd iudiciū veniet antichīs: de q fit sermo Et hec est fides nra iusta. t sic de alijs.

¶Pto cōplemēto materie p̄dicāde: inuenit qdā autozitatē Joānis apli i Apoca. in q ipe pnūciat ꝓphetando oēs varios et diuersos modos qb ille maledictꝰ hō antichīs puertet mōm. Dicit g sic Apoc. vj Vidi t ecce terremotꝰ fac. ē mag. t sol factꝰ ē niger tanq̄ sacc⁹ ci, t luna facta ē tota sic sāg. t stelle ceci. su. ter. sic fic⁹ mitt. grossos su. cū a vēto mag̃ mouet. t celū recessit sic liꝫ involutꝰ. Jn q qdē auctate st qnq̄ clausule: in qb notant qnq̄ modi qbus antichīs subuertet mōm: q sunt isti. vicz

Primꝰ modus erit p arma potētia. ibi Ecce terre. fac. est magnꝰ.

Scds modus erit p miracla appeutia Ibi. Et sol. fac. est niger tā. sac. cl.

Tertiꝰ modus est p rozmēta terrentia. ibi. Et luna fac. ē to. sic sang.

Quartꝰ modus erit p argumēta insolubilia. ibi. Et stel. ce. sup ter, vsq̄: mouet.

Quintꝰ modus erit p dona placabilia Ibi. Et celū re. sic liꝫ inuo.

Primo modo hēbit ꝓncipes t ptātes.

Scdo mō hēbit rudes t ignozantes.

Tertio mō hēbit fortes t cōstantes.

Quarto habebit doctozes t scientes.

Quinto mō hēbit quaros t ꝓcupiscētes.

¶Primꝰ g modus. s. p arma potētia: notat ibi, Ecce terremotꝰ tc, loquit in ꝓteritō ꝓ certitudinē ꝓphē. qz sic ꝓteritū nō pōt ee nō ꝓteritū: ita istud impossibile est nō euenire. Per terremotū g notat q antichīs subiugabit sibi oēs nationes mōdi: et sic oēs homies mouebunt ad sui impetrū t subiectiōem. Primo em̄ subiugabit sibi oēs iudeos: nō p armoꝛ potētiā: sed p legaliū observatōez. q̄s decipiet: di. q ipe ē messias ꝑmissus i lege: t recipiet circūcisionē. statim iudei seqnt eū, qz sicut ecc⁹ postq̄ amisit burdonē adherz cuicūq̄ rei: sic iudei ceci postq̄ amiserūt chīm/negādo eū ee veꝝ messiā. De q deꝰ pz ōt. Ecce testē dedi eū ducē ac ꝓceptorē gētib. Hiere. lv. Nota: testē. s. de secretis fidei/ducez ac ꝓceptorē: qz cepit Jesus facere t docere Act. j. Et iudei hēbāt ipm i manib: qz inf ipos fuit natꝰ/nutritꝰ t quersatꝰ: sed amiserūt cū eoꝝ culpa non chīm: dicentes coā Pilato Nō habemꝰ regē nisi cesarē. t petētes Barrabā latronē sibi dari. tō offerūt mō se sicut ceci ad oēs q venert t veniunt: vt ptz de Barcocina: quē receperūt i messiā: t regnauit. l. annis. Jtē de Bēia/mim incātatoze. Jtē de diabolo i forma Moysi i insula Cādie: vt ptz in legēda festi ad vincula sci Petri. Jdē de Taberlano. Auctas. Ambulabunt vt ceci: qz dño peccauert. Soph. j. Jō tūc statim recipient antichīm: q tūc fraudulent t coopto mō reci. circūci. t fuabit sabbm/t alia cerimōtalia legis antiq̄. Fuabit ēt die dñicū Nā vt ait Gze. de ꝑse. di. iij. Peruēit. Antichīs venēs die sabbati arcz dñicū ab oī ope faciet custodiri. qz em̄ mozi se t resurgere simulat: hīi in veneratiōe vult dñicū die: qz ꝓpm iudaizare cōpellet: vt exterioꝛē ritū legis reuocet: t sibi iudeoꝝ ꝓfidiaz subdat: coli vult sabbatū. Hec ille. Judei g ipm recipiēt. Propter h ōt chīs iudeis. Ego veni in noie pris mei/t nō accepistiz me: si alꝰ venerit i noie suo illū accipietis Jo. v. Si alꝰ. s. antichīs. ¶Scdo subiugabit sibi oēs agarēos/thurcos/tartaros t oēs infideles: nō occulte/sed manifeste. p violētiā cū multis milib hoim armatoꝝ. qz ōt scptura: q habebit magnum thesauꝝ ꝑmittēte diuino iudicio in penā peccatoꝝ iuxta illud Danie. xj. Dñabit em̄ thesauroꝝ: auri t argēti in oīm ꝓciosis egypti. Nota egypti t etiā totꝰ mundi. Cū his g thesauris ꝓgregabit oēs gētes armoꝝ totius mūdi ad pugnandū contra oēs sibi ꝓtradicētes. Dic practice quō faciet ꝓconizari q dabit cuilibet armigeꝛo centum florenos in mense vel aliquid

magnū: vt faciat guerram ꝓtra infideles Et faciet ꝓconizari q̄ nullus noiet iesum chr̄m neq; btāz ꝟginē sub pena mortȝ. Et sic statim oēs armigeri de Frācia: Italia de Hispania tē. erūt cū eo: t cū istȝ subiugabit oēs aduersarios. Autoritas. Soluet sathanas de carcere suo t exibit t seducet gētes q̄ sunt sup q̄ttuor angulos terre gog t magog. t ꝯgregabit eos ad plīū: q̄z nūer⁹ ē sic arena marȝ: t ascēderūt sup altitudinē terre. t circuierūt castra sctōrū t ciuitatē dilectā. Apoc. xx. Nota Gog. i. tectū. magog. i. detectū: q̄ tā tecti q̄ detecti. i. occulti mali t manifesti erūt cum eo Vel dic: ꝑ gog t magog itelligit antichr̄ istus q̄ occulte t manifeste trahet ad se gētes. Occulte q̄dez ꝑ speciē sctitatȝ exteriorē celādo puersitatē interiorē. Manifeste ꝟo ꝑ potētiā armoꝝ: vt dictū est. De q̄ Eze. xxxviij. Fili hois. i. Ade/pone faciē ō gog t magog: t terrā. i. gētes terrenas. licz q̄/dā doctores nō q̄dē dēmiatiue sed opinatiue dicāt ꝑ gog t magog itelligi decē tribus q̄ sē vltra mōtes caspios q̄ ꝯclusi sunt ad oriōnez Alexādri ipatoris: ſm q̄ refert mgr̄ in hist oriis. Aug. xx. ō ci. dei. c. xij. exponēs illō Apoc. xx. Soluet sathanas ō custodia sua: t exibit ad seducēdas nationes q̄ sunt sup q̄ttuor angulos terre gog t magog tē. sic ōr. Gētes q̄ppe iste q̄s appellat gog t magog: nō sic sunt accipiēde tanq̄ sint aliq̄ in aliq̄ ꝑte terraꝝ barbari cōstituti: siue quos q̄dez suspicamur gethas t massagetas: ꝓpter lr̄as hoꝝ nom̄ ꝓmas siue aliq̄s alios alienigenas t a romāo imperio remotos. Toto nāq; orbe terraꝝ significati sunt isti esse: cū dictū est Natiōes q̄ sūt sup q̄ttuor angulis terre easq̄ subiecit esse gog t magog. q̄z interpratiōes nom̄ esse cōpim⁹: gog tectū: magog de tecto: tanq̄ dom⁹ t ipse q̄ ꝓcedit de domo. Gētes q̄ sē in q̄b⁹ velut diabolū in abysso sup⁹ intelligebam⁹ inclusum: t ipse ō illis q̄dāmodo sese efferēs t ꝓcedēs: vt ille sint tectū: ipse de tecto. Si aūt vtrūq; referak ad gētes nō vnū hoꝝ ad illas: alteꝝ ad diabolū et tectū ipe sē: q̄ in eis tūc includit t q̄dā mō regit inimic⁹ ātiqu⁹. t ō tecto ipe erūt q̄ñ in aptū odium de opto erupture sunt.

¶ Tertio subiugabit sibi chr̄ianos: ſz nō oēs: q̄ postq̄ bībit ꝑ se oēs infideles/ tunc bellabit ꝯ chr̄ianos: q̄ faciūt sibi maſoꝝ resistētiā q̄z infideles: eo q̄ sum⁹ iā auizati ꝑ scpturā sctām t ꝑ ꝓdicatōes chr̄i. Et ꝓ pēa ōr antichr̄s ab anti q̄ ē ꝓtra: t chr̄istus: q̄ erit ꝯ chr̄m t chr̄ianos. Ecce quō hic ꝓmo mō subiugabit totū pene mūdū. De Bad lr̄am ōr Daniel. ſm q̄ doctores exponūt. Ingredietᷣ terras t ꝓtereᷣ: t ꝓ trāsiet t introibit i terrā gl̄iosaz: t multe corruēt. He aūt sole saluabunt de manu ei⁹ edom t moab: t ꝓncipes filioꝝ amon Dañ. xi. Nota: ingredietᷣ terras. i. infidelium: t ꝓtereᷣ t ꝓtrāsiet t introibit terraz gl̄iosam. i. chr̄ianitatis seu ecclie. t multe ſcz gētes chr̄iane corruēt: ſz nō oēs. He aūt sole saluabunt edom: q̄ō interꝑtak sanguinolēta: q̄ gētes sanguinee saluabunt. i. q̄ pot⁹ eligūt mori q̄z chr̄m negare. t moab q̄ō interꝑtak de patre vel ex patre innocētes: q̄ sūt ex patre deo facti filij ip⁹ ꝑ regenratiōem ip̄alem in vtero fontis bapti smalis: iuxta il'd Joā. j. Quotq̄r āt receperūt eū dedit eis prātem filios dei fieri. Hi nō negabūt fidē chr̄i. Et ꝓncipes filioꝝ amon: q̄ō interꝑtak ꝓls merozis. Ecce hic penitēces ꝓncipes. i. ꝓncipes penitētiā facientes. Vel iō ōr ꝓncipes. q̄ penitētes ꝓncipank t dominank corꝑib⁹ suis: subiugādo corꝑa t passiōes suas imperio volūtatiz t rōnis: t ibūt displ̄ q̄ memora t cauernas tē. Jtē Apoc. xij. Datuz ē illi bellū facere cū sctis t vincere illos: t data ē ei prās i oēm tribū t ꝓplm t linguā t gentē: t adoꝝabūt eū oēs q̄ inhabitāt terrā: q̄z nō sūt scpta nomia i libro vite tē. Ecce q̄re ōr Terremot⁹ fact⁹ ē magnus. Scds mod⁹ erit ꝑ miracula apparētia: q̄ notak ibi Et sol fact⁹ ē niger tāq̄ sacc⁹ cilicin⁹: q̄ ex fallis miracul antichr̄i t suoꝝ discipuloꝝ oēs chr̄iani pauci exceptis ꝓdent fidē. t chr̄us q̄ est ver⁹ sol iusticie obscurabit i mētib⁹ eoꝝ tanq̄ saccus cilicin⁹. Quia sicut sacc⁹ nō pōt retinere aquā: sic chr̄iani nō retinebūt aquaz baptismalē: imo negabūt fidē chr̄i. Et sicut cilicū est aspeꝝ t duꝝ: sic fides chr̄iana videbit aspa t dura ꝓfitentib⁹ eā. De Ō habek auctas apli. ij. Thes. ij. Reuelabit ille iniqu⁹ cui⁹ ē aduent⁹ ſm operatiōnē sathane in oi ꝓtute t signis t ꝓdigiis mēdacib⁹: t in oi seductiōe iniq̄tatis bio

q̄ pereūt. ℣. Aug⁹. ōr: q̄ opa antichristi
p̄t esse signa mēdacij. vel q̄ morales sen
sus p̄ phāt̄asmata deceptur⁹ sit: vt qō nō
fac̄ facere videak: vl̄ q̄ si sint vera p̄digia
ad mēdaciū tñ ꝓtrahēt credituros. Con
cordat b. Tho. in. j. p. q. cxiij. ar. iij. i rñsi.
ad ꝑmū t. ij. arg. Nā vt ait b. Aug. xx. ō ci
ui. dei. Nihil h̄ difficile tāgit. Non em̄ q̄n
ignis de celo cecidit t tantā familiā cum
tant̄ gregib⁹ pecoꝝ sc̄ti Job ipetu ꝑsum
ꝑsit. t turbo irruēs t domū deijciens: filli
os ei⁹ occidit/ phāt̄asmata fuerūt: q̄ tñ fue
rūt opa sathane: cui de⁹ dederat hāc pote
statē ꝛc. Videam⁹ g̃ practicā. Prio nanq̄
facit ignē descendere de celo. i. de sphera
ignis in terrā opatiōe diaboli. q̄ h̄ pōt fa
cere deo nō ipedīte. sic fecit ad cōburēdū
gialia Job. Job. j. Et viso h̄ miraculo: o
ēs boies t getes cadent in errorē. Auctō
tas. Vidi aliā bestiā ascendētez de terra t
fecit signa magna: vt etiaz faceret ignē de
celo descēdere in terram in ꝓspectu hoim
Apoc. xiij. Nota de celo. i. ō sphera ignis
vt dixi: q̄ in celo nō est ignis. ¶ Scdo fa
cient loq̄ imagines: vt ꝓbak Apoc. xiij. Et
pueros q̄s introgabūt dicētes. Dicat̄ no
bis v̄itatē de isto dño q̄ venit nouissimus
an sit saluator. et diabol⁹ mouebit labia et
formabit ꝓba dicēdo: q̄ iste est ver⁹ salua
tor mōi. Et h̄ cadent multi in errorē. chri
stiani aūt nullū facient miraculū. ¶ Ter
tio ostendet q̄ mortuos suscitabit. Ymez p̄
artē magicā simulabit se mortuū t ferek a
demonib⁹ in aera q̄ñ ascēdat i celum. t sic
putabik ab hoib⁹ resurrexisse q̄ prius puta
bak mortu⁹. Et sic tūc mirabūk ꝓpli t ado
rabūr atq̄ laudabūr. Vsq̄ sup illō Apoc.
xiij. Et plaga mort̄ ei⁹ curata ē: ōr Glo.
Arte magica ascēdet antichr̄s i aera ferē
tib⁹ eū demōib⁹. Facier etiā antichr̄s subi
to arbores florere: arescere: mare turbari:
naturas in diuersas figuras mutari. h̄ tñ
non existente: sed appente. q̄ q̄ vna res in
aliā mutek sine misterio nature cōpetit so
li dō: vt. xxvj. q. v. Epi. et c. Nec mir. No
ta de virgis magoꝝ Pharaonis ꝙuersis i
coluḃres ꝛc. Dic practice: q̄ chr̄iani m̄lti
videtes q̄ p̄dicatores antichr̄i facient ignē
de celo descēdere t imagines ꝛisantes lo
q̄: vt dictū est: dicēt eis. Nō ista sunt falsa
miracula: sed suscitare mortuos sic chr̄ist⁹
fecit. Et illi dicēt: placet. Quem vult̄ vt
suscitē vob: patrē vl̄ matrē: ꝛc. Sic. Tūc
apta sepultura: venient demōes inuisibilit
et i cor⁹ pib⁹ simulat̄ p̄tis t mr̄is appebūt
filijs t osculabunk ꝛc. O q̄t cadēt. O q̄n
tus error: tūc regnabit i mōo. Jdeo ō his
falsis miracul⁹ t p̄digijs auisauit nos chri
stus dī. Surgent pseudochr̄t t pseudop
phete t dabūt signa mag̃ t p̄digia: ita vt
in errorē iducank etiāsi fieri p̄t electi. Ec
ce p̄dixi vob Mat. xxiiij. Sed h̄ q̄rit. q̄re
h̄ ꝓmittet de⁹: Vide ē. Vel dic q̄ rō est ꝙ
regulā scḗpture dicēt̄: Per q̄ qs peccat: per
hec t torquek. Sap. xj. Et quia hodie vt
plīmū chr̄iani credūt mēdacijs t fallacijs
demonū: recurrēdo ad diuinos: magos t
sortilegos: ideo de⁹ ꝓmittet vt mendacijs
credāt. Dic practice: quō q̄ñ aliquis p̄dit
aliquā rē vel h̄z filiū infirmū/ recurrit ad
magos ꝛc. Hāc rōnem ponit apl's dī. Re
uelabit̄ ille iniqu⁹ cui⁹ ē aduent⁹ ꝑm opa
tionē sathane in oī ꝓture t signis t prodi
gijs mēdacib⁹: t in oī seductiōe iniq̄tatis
his q̄ pereūt eo q̄ charitatē v̄itat̄ nō rece
perūt vt salui fierent. et tō mittet illis de⁹
opatōem erroris vt credāt mēdacio ꝛc. ij.
Thes. ij. ¶ Terti⁹ modus erit ꝙ tormēta
terrētia: q̄ notank cū ōr. Et luna facta ē to
ta sic̄ sanguis. Per lunā denotak eccl̄sia.
Et rō: q̄z luna illuminak a sole: sic eccl̄ia a
chr̄o t ei⁹ apl̄is: q̄z doctrina fulget eccl̄ia
vt sole luna. Hec luna. s. eccl̄ia vniuersak
fiet sic̄ sanguis. q̄z sanguis chr̄ianoꝝ effū
dek ꝙ tormēta terribilia: q̄ inferet eis p̄si
dus antichr̄s. Erunt em̄ m̄lti chr̄iani scti
et deuoti q̄ nō credent illis falsis miracu
lis: de q̄b⁹ s. dictū est. imo stabūt fortes i
fide chr̄i. Cōtra istos g̃ antichr̄s insurget
cū mult̄ p̄secutiōib⁹. Primo nanq̄ faciet
p̄conizari q̄ nullus chr̄ian⁹ possit vēdere
aut emere aliq̄d ꝛc. Et oñi mōi h̄ fuabūt
q̄a oēs seq̄nk antichr̄m: adeo q̄ nullus au
debit chr̄m vel ꝑginē Mariā nolare sub
pena mort̄. Auctoritas. Et faciet oēs pu
sillos t magnos: t diuites t pauꝑes: t li
beros t seruos h̄e caracterē in dextra ma
nu aut in frōtib⁹ suis: ne q̄s possit vēdere
aut emere nisi q̄ habeat caracterez aut no
men bestie: aut nūez nois ei⁹. Apoc. xiij.
Nota caracterē. i. signū aliq̄d: ad lr̄am: vt
obedientes sibi cognoscank t alij interficiank.

aut nomẽ bestie. i. ꝓfessiõem oris. aut nũe
rũ nois ei⁹. i. mltiplicatõez opeꝝ. sic expo
nit in cõpẽdio theologie. Et eriget idoluꝫ
imponẽs ei nomẽ maozim. i. ꝑsidiũ. ꝛ po/
net edictũ q̃ q̃libet malefactoꝛ fugiens ad
ipz sit securꝰ ꝛ ipunitꝰ. De q̃ idolo hꝫ Da
niel. xj. Deũ patꝛ suoꝝ nõ reputabit: deũ
aũt maozim i loco suo venerabit. q̃d ꝓbuꝫ
cõuenit tã Antiocho q̃ antichꝛo: vt dicit
ibi mgr histoziaꝝ. Maozim em̃ ꝑsidiũ sq/
nat. ꝛ Antiochꝰ in hierlm ꝑsidiũ posuit ꝛ
idolũ iouis. Antichꝛs ꝓ diabolũ vt deũ
ꝑsidẽ suũ venerabit. Hecille. Sed ꝫ hꝫ vi
det: q⁹ vt ỏr. ij. Thes. ij. ipe faciet se adora
ri: ostẽdens se tanq̃ sit deꝰ. Quõ q̃ adora/
bit ipe diabolũ: nisi dicat q ipe occ'r adoꝛ
rari. diabolũ. sed manifeste se faciet adoꝛ
rari. Scdo faciet chr̃ianos q̃s tũc iueniet
foztes tozmẽtari intãtũ: q tozmta ꝑmoꝝ
martyꝝ. s. Bartholomei ꝛ Laurentij ꝛc.
qua fuerꝛ respectu ipoꝝ. q⁹ durabũt m'to
tpe/scindẽdo mẽbzum cozpis ꝑ articulos
successiue ꝛc. Tertio inferet martyriũ coꝛ
dis. q⁹ coꝛã pze ꝛ mꝛe faciet filios capi. et
inꝛogabit: q̃s ẽ verꝰ messias: Si dicẽt q
Jesus chr̃s ꝛc. tũc coꝛaz parentiꝫ occidet
filios ꝛc. Ecce q̃nta tribulatio. De q̃ ꝓs
ꝓnũciauit dñs. Erit tũc trib'latio mag̃ q̃lis
nunq̃ fuit ab initio m̃di vsq̃ mõ: neq̃ fi/
et. et nisi breuiati fuissent dies illi: ñ fieret
salua oĩs caro. sed ꝓpt electos breuiabunt
dies illi. Mat. xxiiij. Nota Breuiabunt.
q⁹ sic legit Dañ. vij. ꝛ. xj. Itẽ Apoc. vij. ꝛ
xj. ꝛ. xiij. antichꝛs soluꝫ regẽbit trib⁹ annis
cũ dimidio. ¶ Quartꝰ modꝰ erit ꝑ argu/
mẽta ĩsolubilia: q̃d notat cũ ỏr. Stelle ce/
li cecidẽrt sup terrã: sic fieꝰ emittit grossos
suos cũ a vẽto mouebit. ecce q̃rtꝰ modus. sez
disputationũ: q⁹ ꝓba ñ sunt nisi vẽrꝰ. Dic
practicã disputatiõis. Dicẽt ei ꝓdicatoꝛes
antichr̃i toti ꝓpo congregato ad audiendũ.
Bone gẽtes vt sciatꝭ q nr̃a doctria ẽ ꝓba:
q⁹ ꝓbitas nõ hz angulos. ideo arguo sic. Et
faciẽt argumẽta maxla q⁹ chr̃iani docto/
res nescient rñdere: duplici rõne. Prima
q⁹ diabolus loquebꝫ ꝑ oꝛa eoꝝ: ꝛ ligabunt
oꝛa chr̃ianoꝝ ꝓmittẽte deo: ꝓpter malã vi
tã lꝛatoꝝ: q⁹ nõ q̃rũt nisi gl'iam m̃di. q̃ em̃
põt ligare leenã. i. aiaz: bñ pt ligare ouẽ. i.
linguã: q̃ nõ est nisi fructũ carnis. Scda
rõ est: q⁹ iste disputatiões vt plimũ erunt
de biblia sup textu sc̃pture ꝛ ꝓbaꝝ: de q̃
bus magna ẽ ignoꝛãtia inꝛ doctoꝛes chr̃i/
anos nũc. tã hodie mgri in theologia aut
paꝝ aut nihil sciũt: sed vadũt pꝰ cisternas
aridas pḧoꝝ ꝛ poetaꝝ. ꝛ qñ incipiunt stu
dere: incipiũt ab Aristostele. Et iõ matia
ignoꝛãtia de biblia erit tunc tpe antichr̃i
apõ tales doctoꝛes ꝛ mgros. Jõo stelle. i.
doctoꝛes eccl'ie cadent sup terrã. q⁹ pdent
fidẽ ꝛ adherebũt desideꝛijs terrenoꝝ. Au
toꝛitas de hꝫ. Et eleuabit ꝛ magnificabit
aduersus oẽm deũ. ꝛ aduersus deũ deoꝛz
loquet magnifica. Dañ. xj. Nota Magni
fica. i. insolubilia argumenta q̃ntũ ad hoꝫ
mines. Nota Deũ deoꝝ. i. angeloꝝ. Jtez
Dañ. vij. Sermones ꝫ excelsuz loquet: ꝛ
sctõs altissimi ꝓteret ꝛc. Et sic nota q⁹ per
defectũ scie sc̃pturaꝝ ꝓbꝫ chr̃ianꝰ ꝑ mag̃
pte pdet. iuxta illõ Eſa. v. Propterea ca/
ptiuꝰ ductꝰ ẽ ꝓꝫ meꝰ: q⁹ ñ habuit sciam
Remediũ est g̃ vt nõ q̃ramꝰ cũ eis de fiꝫ
de: q⁹ ꝑ vna rõne quã ꝑ fide adducimꝰ ipi
adducẽt. xx. sed fundemꝰ fidẽ nr̃am i auto/
ritate chr̃i ꝛ apl'oꝝ ꝛ eccl'ie: dicẽdo. Nolo
disputare ꝑ rõnes: sz ita credo: q⁹ ita chr̃s
reuelauit ꝛc. Vñ. j. Coꝝ. ij. Fides nr̃a nõ
sit in sapia hoim: sed in ꝓtute dei. Propter
debemꝰ symbolũ apl'icũ dicere q̃libet ma/
ne ꝛ sero. Vñ Ro. x. Si ꝫfitearis in oꝛe
tuo dñm iesum chr̃m ꝛ in coꝛde tuo credi
deris q⁹ deꝰ excitauit illũ a mortuis: salu⁹
eris. Coꝛde em̃ creditꝰ ad iustitiã: oꝛe aũt
ꝫfessio fit ad salutẽ. Sic faciebat Dauid
dicẽdo. Credidi ꝓpter q̃d locutꝰ sum: ego
aũt hũliatꝰ sum nimis. Nota Credidi ꝛz
in coꝛde. ꝓpter q̃d locutꝰ sum. s. oꝛe ꝫfiteꝛ
do. Ego aũt hũliatꝰ sum nimis. i. valde p
opationẽ: sine q̃ fides mortua est Jaco. ij.
Vel ỏr. Ego aũt humi. sum ni. q⁹ ad hꝫ vt
hõ vere credat: opoꝛz hũiliare intellectũ
Juxta illõ. ij. Coꝝ. x. In captiuitatẽ redi
gentes oẽm intellectũ in obsequiũ. Et sic
patet quartꝰ modus. ¶ Quintꝰ modꝰ erit
ꝑ dona placabilia: q̃ notat ibi. Et celũ re
cessit sicut liber involutꝰ. i. disꝛternatꝰ. q⁹ ꝑ
missiões tpales ꝛ dona ab antichr̃isto fa
cta/celum receder. q⁹ pauci curabunt ỏ ce
lo. i. de pmissiõibꝫ celestibꝫ a chr̃o factis. sz
de pmissiõibꝫ antichr̃i. Dic practice: quõ
antichr̃s mitter discipulos suos ꝑ mundũ
q̃ predicabũt aliquas veritates. i. q̃ finis

mundi instar: ideo ꝓparent se singularit̃ ꝓ
opa miscōie ⁊ pieratis/que multū placet
deo: et vt credatis nobis/non solum ꝓbo
sed etiā ope ꝓdicamus. Si inter vos sint
alique ꝓsone indigentes: veniant ad nos
et faciemus eis miscōiam et elemosynas.
Dic practice: quō mulieres vidue dicent
ad inuicē. Cōmater audistꝫ vos istos san
ctos homies; Ideo eam⁹ ad eos: ⁊ non solū
vidue: sed etiā milites ⁊ scutiferi paupe
res qui omnia expēdunt in vanitatib⁹: ve
nient ad eos: qui dabūt eis denarios i co
pia: tunc dicent gentes: Et isti sunt bonī
ꝓdicatores q̄ dant nobis: ⁊ non illi q̄ sem
p petūt: intantū q̄ tunc gentes nolent au
dire sermōes fratꝝ ꝓdicatorꝝ: imo deride
bunt respectu illorū. Tunc dicet vnus vi
ro: q̄re vos non vadit̃is ad istos sanctos
homies; vt dent vobis: sicut vicin⁹ vester
fuit: ⁊ habuit tantū ab eis: ⁊ mō tam ma
ritauit filiam suam: et est etiā diues cum
ante fuerit paup ⁊c. Isto mō hēbit oēs
uaros. Item dabit honores: ꝓlatiōes: et
ptātes: amonēdo reges ⁊ ꝓncipes sibi i
obedientes: ⁊ alios sibi obedientes ꝯstituē
do. Et isto modo hēbit oēs supbos. Dañ.
penul. Multiplicabit gl̃iam ⁊ dabit illis
potestatē. Vide infra. Vñ Apoc.xvij. Vi
di bestiam ascendentē de terra. i. antichri
stū hītē capita. vij. i. ꝓncipes vniuersos: ⁊
cornua. x. i. eos q̄ impugnant decalogum.
Item dabit abundantiā ciborꝝ ⁊ escarum
vi. Comedat; ⁊ bibatis. Quare sūt facte
esce iste: Vester Jesus christ⁹ paup ⁊ mē
dicus phibuit ne cōmederit; ⁊c. qz nō po
terat hīe talia. De anno amouebit q̄dra
gesimā: de mensib⁹ q̄ttuor tēporꝝ: de hebo
domada diē veneris: de festis vigilias. et
sic habebit sub se oēs gulosos. Item dabit
delectationes carnis: nam ⁊ ipse luxurio
sissim⁹ erit: iuxta illud Dañ.xj. Et erit in
ꝯcupiscentijs femināꝝ: q̄uis dicat magi
ster historiaꝝ: q̄ illud de antiocho tm̃ itel
ligendū est. Hā antichrist⁹ castus erit ad
sūmitudinē religiōis. Sz in cōpendio theo
logie dr q̄ erit luxuriosus: ꝫ ostender se ca
stum exterius. Item franget oēm matrimo
niū legē. licenciabit clericos et religiosos
vt ducāt vxores. O dicent mali cleri ⁊ reli
giosi: iste est bon⁹ dñs: viuat. Heu q̄tū
tardauit: vtinā ante venisset. Et ipse qui
debit oīb⁹ de pecunijs. et isto mō habebit
oēs luxuriosos. Heu dolor. Et ꝯs rema
nebit cū chīo. De h̄ hī ꝓphetia: di. Multi
plicabit gl̃iaz ⁊ dabit eis prātē in multis.
terrā diuidet gratuito. Et infra. Dñabit
thesaurorꝝ auri/ ⁊ argenti. Dañ.xj. Tādē
in tantā supbiā eleuabit in malū sui ⁊ mū
di q̄ faciet edificari templū in hierusalez.
⁊ ibi faciet se adorari sic deū. Vñ apls. ij.
Thes.ij. Reuelab aūt hō peccati filius pdi
tionis q̄ aduersat ⁊ extollit supra oē qđ dr
deus aut colit: ita vt in templo dei sedeat
ostendens se tanq̄ sit de⁹. Item deueniet
ad tantā dementiā q̄ supra montē oliue
ti ascendet: ⁊ suū tabernaculū eriget ⁊ pro
deo faciet se adorari. Dañ.xj. Veniet in
mīitudie magna vt ꝓterat ⁊ inficiat plu
rimos: ⁊ figat tabernaculuz suū inter duo
maria. i. int̃ mare mortuū ⁊ adiacētia ⁊ su
p montē inclytū ⁊ scm̃. i. in mōtē oliueti:
⁊ veniet vsq̄ ad sūmitatē ei⁹. i. ad locū vñ
dñs ascendit. Durabit aūt ꝑsecutio anti
christi trib⁹ annis cum dimidio: iuxta illō
Dañ.xij. Usq̄q̄ finis ispor terribilū. Et
infra. In tēp⁹ ⁊ tpa ⁊ dimidiuz tpis. Vñ
Apoc.xj. Ciuitatē sctāz calcabūt mensib⁹
q̄draginta duob⁹. Tādē ꝓuocabit istis p
uersissimis ⁊ diabolicis modis ꝯ se ira dei
q̄ occidet eū: iuxta illud Apli.ij. Thes.ij.
Cūc id est i fine mōi: vel post discessionez
gētiū a pl̃o romano: reuelabit ille iniqu⁹
sez antichrist⁹: quē dñs Jes⁹ iterficiet spū
oris sui ⁊ destruet illustratōe aduent⁹ sui.
Sup q̄ textu dr Gl̃o. Spū oris sui. i. po
tentia vissiōis sue siue ꝑ se siue ꝑ Michae
lē. Hā fm mgr̃m in historijs: qñ ipse anti
christ⁹ sup thronū ab eo paratū. s. in mōte
olueti sedebit vt eū oēs tanq̄ verū deum
adorēt: audiet vox in aere siue sit vox chī
siue archangeli Michaelis q̄ dicet. Hoze
re ⁊ statim fulminabit antichīs. ps. ix. In
sidiab vt ra. pau. ra. pau. dū attrahit eum.
In la. suo humi. eū. incli. se ⁊ ca. cum dña.
su. pau. ⁊c. pauperm. i. pl̃m chīanū. Ita
q̄ fm doctores tandē occidet in mōte oli
ueti i illo loco supra quē dñs ascēdit ad ce
los. Illo interfecto nec statim veniet chri
st⁹. sed vt ex Dañ. intelligit: ꝓcedent electi
ad pniaz dies q̄dragintaq̄nq̄. q̄ntum aūt
post penit⁹ ig̃tak. Hoc glo. De h̄ aūt vide
infra ser. pxi. pte. j. Rogem⁹ g̃ dñm vt si

mus fortes ⁊ ꝟstātes in fide: vt nulla ad/uersitate ab ea cadam⁹ ⁊ auellamur: ⁊ nr̄is tentatiōib⁹ a dño separemur Prestāte dño nr̄o Jesu chr̄o q̄ cū ꝑe ⁊ spūsctō vi/uit ⁊ regnat ꝑ infi. secu. Amen

¶ Decō flagratōe mōi Sermo. xxv

Fides tua te saluuz fecit. Luc. xvij. Sermo nr̄ erit de eo qō erit post mortē antichr̄i. s. de ꝟflagratiōe mōi tc̄. Pro declaratiōe tc̄. Sciendū q̄ in sacra scptura inueniunt due generales ꝟflagratōes huius mōi. Prima q̄ fuit ꝑ diluuiū aq̄ tēpe Noe. ⁊ hec iā est ꝑterita. Scōa ē vētura: q̄ erit ꝑ diluuiū ignis. Rōnē assignat san. Tho. in. iij. dis. xlvij. q. ij. artī. j. q. ij. ad se/cūdū. qr tpe Noe tant⁹ fuit ardor carnalitatis q̄ ois caro corrupat viā suā: luxu/riādo intantū q̄ homes dabāt se ad peccā/dū cū mulieribꝫ ⁊ demōibꝫ succubis i for/ma mulier̄: ⁊ econuerso mulieres cū homb⁹ ⁊ demōibꝫ incubis i forma viror̄: iō qr di/luuiū debebat mitti ad purgatiōem infe/ctiōis pcti: ꝟgruū fuit vt ꝟtra illū ardorē carnalitatis mitteret diluuiū ꝑ aquaz: qr ꝟtraria ꝟtrarijs curant. Vñ dicit scptura Ben. vj. Vidēs aūt de⁹ q̄ multa malitia homi eēt in terra: ⁊ cūcta cogitatio eorūz intēta esset ad malū oi tpe/penituit eū q̄ hoiem fecisset i terra. ⁊ pcauēs i futuꝝ: et tact⁹ dolore cordis intrinsec⁹. Deleho in/q̄t hoiem quē creaui a facie terre: ab hoie vsq̄ ad aiantia: a reptili vsq̄ ad volucres celi. penitet ei me fecisse eos. Ben. vj. No/ta: vsq̄ ad aiantia. q̄re h̄/cū illa nō pecca uerit: Rñ. ad ꝺrestatōez criminū homi q̄ facta fuerunt in terra; deleta sūt aialia q̄ habitabāt i terra. ⁊ volucres celi q̄ accipi unt ibi pastū. ⁊ sic fit ꝑditor̄i cōmittēti cri/men lese maiestatꝫ: qr nō solū ipe ꝑscribit ꝫ etiā dom⁹ sua tota destruit. Pisces aūt habitātes i aq̄s nō sūt mortui ꝑ diluuiū: qr pctā hoim nō fuer̄t facta i aq̄s sm Hi/co. de lyr̄. Nota: penitet eū me tc̄. Sz ꝺ Hūe. xxiij. Nō ē de⁹ q̄si hō vt mēt̄at: neq̄ vt fili⁹ hois vt mutet. Rñ. sm Hico. ō lr̄. ibi. Pnia ⁊ dolor ⁊ cetere passiones nullo mō sūt i deo sm rē: ꝫ sm modū. i. sm simi/litudinē. Et iō ꝺr penituisse: qr ad modum penitētis se habuit: volēs dissipare qō ꝑ/us fecerat. Et sic etiā dū ꝺr Tact⁹ dolo/re cordis intrinsec⁹ tc̄. qr ad modū dolētis se habuit delēdo hoiez quē fecerat ad ima/ginē suam sm eū. ꝟcordat b. Tho. j. ptē. q. xxi. ar. vij. ad ꝑmū. Diluuiū aūt ignis qō expectam⁹ erit ꝑ̄ alia cām: qz licz i fine mōi regnatuꝝ sit vitiū luxurie: tñ de⁹ re/putabit se magis offensuz ⁊ magꝫ iniuri/atū: qz ipe tantū dilexit nos q̄ amore nr̄i fili incarnat⁹ ⁊ passus tc̄. ⁊ nos nō diligi/mus eū ꝑserti in fine mōi: in q̄ regnabit ma/xime vitiū repugnatuꝝ. Vñ mo tā senescēte Jō Mat. xxiij. Qm̄ supabūdabit iniqui/tas: refrigesceet charitas multoꝝ. iō nic cō/uenient purgatio fiet ꝑ ignē. Et h̄ ē qō ꝺr chr̄s Mat. xxiij. postq̄ em̄ dixit. Qm̄ su/pabūdabit iniq. refrī. cha. mul. subdit. Qui ꝟo ꝑ seuera. vsq̄ i finē sal. erit. ⁊ ꝑdicabit h̄ euā/liū regni i vniuerso ozbe i testimoniū oib⁹ gētib⁹. ⁊ tūc veniet ꝟsūmatio. Mat. xxiij. Sz nota q̄ iste text⁹ multiplicē hz declara/rationē: iuxta multiplicē generalē ꝑdica/tionē euāgelij in vniuerso mōo. Nā ꝑmo ꝑdicatū fuit ꝑ apl̄os oi creature: iuxta p̄/ceptū chr̄i Mat. vl. qō ꝑceptū tpe apl̄oꝝ fuit factū ⁊ adipletū: vt ptz Col. j. iuxta p̄ncipiū: vbi ꝺr. Verbū vitaꝫ euāgeliuz puenit ad vos sicut i vniuerso mōo: ⁊ fru/ctificat ⁊ crescit. Et ibidē iuxta finē capi/tuli. Euāgeliū audist⁹ qō ꝑdicatū ē i vni/uersa creatura q̄ sub celo est. Jrē Rom. x. In oēm terrā exiuit son⁹ eor̄. Et tūc ve/niet ꝟsūmatio gētis iudaice: ⁊ destructio hierl̄m ꝑ Titū ⁊ Uespasianū. Scōo fuit ꝑdicatū euāgeliū ⁊ adhuc ꝑdicat̄ ꝟtinue ꝑ ordines scor̄. Dñici ⁊ Frācisci i vniuer/so mōo. Et post ista ꝑdicationē vētura ē ꝟstati ꝟsūmatio ⁊ destructio hui⁹ mōi ꝑ an/tichr̄m ⁊ suos. ¶ Tertio ꝑdicabit euāge/liū chr̄i in vniuerso mōo post mortē anti/chr̄i ꝑ fideles aliq̄s q̄ i vnaq̄ gēte erunt mirabil̄r ꝟseruati a deo ad ꝟuersiōem ali/oz̄. ⁊ tūc veniet vltima mōi ꝟsūmatō. Et de ista mōi ꝟsūmatōe ⁊ ꝟflagratōe ꝺr thema Dies dñi tc̄. Ptz thema tc̄. Quelibet quō veniet iste ignis ꝑtice: ⁊ iueni quia Dauid declarat: cui fuit reuelatū: ps. xcvj. Ignis añ ipz ꝑcedet: ⁊ iflā. i. cir. mi.

eꝝ. Alluxerũt fulgura eiꝰ orbi tre: vi. ꝛ cõmo. ẽ terra. Mõtes sic ee. flu. a fa. do. a fa. do. ois terra. Sũt tres ꝑsus: ꝛ q̃libz ꝑsus ꝓmet duas clausulas

Primo ignis cruciatio. Ignis añ ipm preceder.

Scõo hoim ꝓflagratio. Et iflã. in cir cũi. tui. eius

Tertio fulguꝝ cozuscatio. Alluxerunt orbi terre.

Quarto terre cõmotio seu hoim ꝓtur/batio. Cõmo. ẽ ꝛ ꝓtre. ter.

Quinto montiũ liq̃factio. Montes sꝛ/cut ce. fluꝝ.

Sexto electoꝝ renouatio. A facie dñi mota est. ter.

¶ Prima clausula ỏt Ignis añ ipm p̃ce/der. ſ. anteq̃ veniat ad iudiciũ. Practice: Posteq̃ vãnata mozs antichꝛi erit p mõm denũgata ꝛ diuulgata: mõs durabit. xlv. dieb⁹ q̃s chꝛs dabit i spaciũ pnie. Tũc iu dei/agarent/theucri/tartari ꝛ mali chꝛiã ni decepti: ꝛ oẽs ifideles ꝙuertenk ad chꝛi stũ dicẽres: Pro certo nõ aliꝰ saluatoꝛ est nr̃. Sz tot erũt diultie ꝛ delitie p ãtichꝛi stũ dimisse q̃ pauci ꝙuertenk ad bonã vi/tã: lz ꝙuertank ad bonã credẽtiã. Cogita te quõ̃ religiosus q̃ hẽbit tres vel q̃ttuoꝛ vxores tot filios ꝛ filias: mille vl̃ duomi/lia ducatoꝝ i redditib⁹/poterit redire ad clauſtꝝ ad comedẽdum caules ꝛ sillã sine oleo ꝛc. Imo dicet. bñ stam⁹. Si iste dñs nr̃ fecit malũ finẽ: ertiã chꝛs fuit crucifixꝰ ꝛc. ꝛ venĩet chꝛiani fideles q̃ latuerũt i mõ/tib⁹ ꝛ dsert⁹ clamãdo ꝛ p̃dicãdo. Cõuerti mini ꝛc. ꝛ vrideb̃ũt eos di. Jõ isti p̃dicãt vt faciam⁹ eis ꝓtẽ bonoꝝ nr̃oꝝ. Sz post xlv. dies ꝓtiget mõo sicut dñs nr̃ Jesus chꝛs dixit Luce. xvij. Sic factũ ẽ in dieb⁹ Noe: ita erit i dieb⁹ filij hois. Edebãt/bi bebãt/vxores ducebãt: ꝛ dabãt ad nupti/as vsq̃ i diẽ q̃ intrauit Noe i arcã: ꝛ venit diluuiũ ꝛ pdidit oẽs. Silr sic factũ ẽ i di eb⁹ Loth. Edebãt ꝛ bibebãt: emebãt ꝛ vẽ debãt: plãtabãt ꝛ edificabãt. q̃ die ãt exi/uit Loth a sodomis/pluit ignẽ ꝛ sulphur de celo/ꝛ oms pdidit. Sedm hec erit: q̃/die filꝰ hois reuelabit. In illa hoza q̃ fue rit i tecto ꝛ vasa eiꝰ i domo: nec descẽdat tollere illa. ꝛ q̃ i agro silr nõ redeat retro. memores estote vxoꝝ Loth. Jtẽ apls.).

Thes. v. De tpib⁹ ãt ꝛ momẽtis frẽs ñ in/digetꝫ vt scribã vob: ipi em diligent scitꝫ qz dies dñi sic fur sta i nocte veni. Cũ ãt dixe. pax ꝛ secu. tũc repẽ. eis supue. ite. sic dolozi ytero hñtꝫ: ꝛ nõ effugiẽt. Jgit post xl. dies (sz q̃ntũ post/nescit) ignis accẽdet i q̃ttuoꝛ ptib⁹ mũdi. ſ. i oriẽte/occidẽte/septẽ triõe ꝛ meridie: ꝛ current subito vt fluuius aq̃. Dicũt doctoꝛes q̃ ille ignis veniet ad purificãdũ mõm ꝓpt iudiciũ futuꝝ. Da si militudinẽ de magna domo cozrupta ꝛ fe tida ꝓpt habitationẽ bestiaꝝ ꝛc. in q̃ ꝓci/pitũ gñale dz i mõo teneri: i q̃ erit papa ie/sus chꝛs/cũ cardinalib⁹ ꝛ epis. ꝛ impatoꝛ idẽ Jesus cũ regib⁹ ꝛ ducib⁹/baronib⁹. ꝛ re gina celi erit in isto ꝓcilio ꝛc. Hiere. xxiij. Ecce dies veni. ỏt dñs: ꝛ sus. dõ ger. iu. ꝛ faciet iudi. ꝛ iusti. i tra. Nota: i tra. iõ pu/rificabit⁹ p ignem ꝛc. Nota suscitabo. Hũ q̃d dozmit mõ chꝛs? Videt q̃ sic: qz mlta pctã fiũt q̃ nõ punit mõ: ꝛ iõ videt dozmi re: sz tũc punient, ꝛ iõ ỏt: suscitabo. Qua/re ãt sit ne cariũ q̃ terra purificet p ignẽ: rõ ẽ. qz ẽ imũda: qz i ea habitauerũt ꝛ habi tãt bestie, ſ. pozci/leões/vrsi ꝛc. Nam q̃ vi uũt fm rõnẽ sũt hoies: q̃ ꝓ vluũt fm sen/sualitatẽ sũt bestie. aliq̃ leões/vt supbi. ali qui vulpes/vt auari. aliq̃ pozci/vt luxuri osi. aliq̃ basilisci ꝛ vipere/vt inuidi. aliqui lupi/vt gulosi. aliq̃ canes/vt iracũdi. aliq̃ asini/vt acidiosi. ꝑs. Hõ cũ i ho. eẽt nõ in tel. cõ. ẽ iu. isi. ꝛ silis fac. ẽ ill. Propt h̃ q̃ qz dom⁹ hꝰ mõi ẽ cozrupta/imũda ꝛ fetida nẽce ẽ q̃ vt mũdet ꝛ purificet p ignẽ. Ec/ce q̃ quõ terra purgabit⁹ p ignẽ. De h̃ ꝓphe tia Mal. iij. Ecce veniet ỏt dñs exercitu um: ꝛ q̃s poterit cogitare diẽ aduẽt⁹ eiꝰ: ꝛ q̃s stabit ad videndũ eũ? Ipe em q̃si ignis ꝓflãs ꝛ q̃si herba fullonũ. ꝛ sedebit ꝓflãs ꝛ emũdãs ꝛc. Ecce ꝑma clausula. ¶ Se cũdo: ꝓflagratio hoim ꝛc. Dicũt doct. q̃ ille ignis accẽdet ad q̃ttuoꝛ ptes mõi: nõ nãlit/sz dei virtute. ꝛ vniet simꝫ ignis q̃ ac cẽdet in oriẽte cũ igne q̃ accẽdet ad meri/diẽ ꝛc. ꝛ sic de alys ptib⁹ Ertiã inflãmabit in circuitu inimicos dei. Quẽstio ẽ hic: q̃ sũt inimici dei? Sz cito poterim⁹ scire vi/so q̃ sũt amici: qz ꝓtrioꝝ eadẽ ẽ disciplꝛ/na. Qui ãt sũt amici dei/declarat ipe chꝛ stus deꝰ ꝛ hõ Joã. xv. di. Vos amici mei estis si feceritꝫ q̃ ego ꝑcipio vob. g̃a ꝓtra

rio inimici dei sūt oēs illi q̄ faciūt ꝯ diuia
ꝑcepta: sicut sūt illi q̄ recurrūt ad diuiato-
res. Item illi q̄ ꝓiurāt i iudicio vel extra.
Itē q̄ nō ſuāt festa ꝛc. Itē ō alijs ꝑceptꝫ
Luc. xix. Inimicos meos dico illos q̄ no
lūt me r̄gnare sup se. Tales g̃ inflāmabūt
illo igne. Sz dices tu: nōne etiam boni ꝛ
amici dei illo igne inflāmabunt ꝛc: Rñ.
Vltis ſnia doctoꝝ ē/ q̄ tā boni q̄ mali: tā
iusti q̄ ꝑcōres occident illo igne: sz diuer
simode: qz iusti ꝛ amici dei sine dolore mo
rient q̄ igne: sicut legit de ill' q̄nq̄gita rhe
toribꝫ i legēda bte Catarine. ōt tñ Pe. de
palu. i. iij. dis. xlvij. ar. iij. i fine. q̄ boni nō
affligent illo igne: nisi forte q̄ntuz ꝓ ꝑcō
originali/ etiā moze nālis aliquē doloꝛz
hz sensibilē. vel si affligent plꝰ sicut marty
res: ꝑderit eis ad ꝓmiū: fm eū. Sz inimi-
ci dei occident ab illo igne: ꝛ cū maxia pe
na ꝛ doloze punient. qz iā hic incipiet eis
pena dānatōis et̄ne: iuxta illō Deut. xxx
ij. Ignis succēsus ē in furoze meo: ꝛ arde
dit vsq̄ ad iferni nouissima. Illi ꝯo q̄ ha-
bebūt aliq̄ venialia vl̄ impfectiōes: vl̄ de
mortalib' nōdū i toto satisfecerūt occidēt
illo igne. ꝛ deꝰ dabit eis tantā penā q̄ntā
hzent sustinere i purgatoꝛio p cētū vel xx.
vel. xxx. annos. De h̄ auctoꝛitate ꝓphetia
Hala. vl. Ecce dies veniet succēla q̄si ca
minꝰ: ꝛ erūt oēs superbi ꝛ oēs facientes im-
pietatē stipula: ꝛ inflāmabit eos dies ve-
nies: ōt dñs exercituū. q̄ nō derelinq̄t eis
radicē ꝛ germē: ꝛ orietꝫ vobis timētib' no
mē meū sol iustitie: ꝛ sanitas i pēnis eius
ꝛc. Nota: stipula. i. palea: q̄ q̄ñ ardet stri-
det. sic tūc peccatoꝛes stridebūt clamādo
emittētes fumū nigꝝ maledicēdo deū pa
trē: ꝛ mr̄em ꝛc. Germina sunt filij/ filie ꝛ
amici. Radices ꝯo bona ꝛpalia: qz oia illo
igne ꝙburent. Job ār timē. no. me. ori.
sol iustitie, qz sicut ortꝰ sol' dat ꝙsolatōem
sic chr̄s i illa die ꝙsolabit bonos ꝛ amicos
suos. ¶ Tertio fulguꝝ cozuscatio ꝛc. da
q̄ñ ignis ille incipiet inflāmari: tūc fulgu
ra exibūt ꝛ discurrēt ab vno capite mūdi vs
q̄ ad alterū: occidēdo oēs homes ꝛ destruē-
do ciuitates/ castra/ villas ꝛc. O q̄lis fe-
stinātia erit tūc ad emēdādū vitā: sed ni-
hil ꝑderit: qz timoze fuit fiet ꝛc. Dic ꝑcti
cā: quō multi barōes ꝛ alij q̄rēt inimicos
suos ad faciēdū pacē. Itē ysuraꝝ totꝰ pa
uidꝰ ꝛ tremēs dicet. Vidistis talē ꝛc. Et
q̄d vultis facere de illo: Volo restituere
ꝛc. Et portabit bursam plenā ꝛc. Ne gra
ne gra: qz tūc aur ꝛ argētū nihil valebūt
qz oia cōburent ꝛc. Itē ep̄s ꝛ clericꝰ: hñ-
tes bñficiū vel ꝓlaturā simoniace/ q̄rēt illi
lud resignare. Itē mulieres tūc deponēt
vanitates: sz pax valebit: qz timoze faci-
ent ꝛc. Dic ꝑcice: quō accipient fozfices
vt icidant caudas. Itē religiosus q̄ nō ser
uauit regulā ꝛc. tūc diligēt q̄ret regulā ꝛ
ꝙstituōes vt sciat ad q̄ obligat ꝛc. Itē ꝛ
sacerdos ꝛ clericꝰ q̄ nō ōt officiū: nec ha-
bet breuiariū ꝛc. sz bñ hz balistā ꝛc. q̄rent
breuiariū emere ꝛc. Itē de luxuriosis vt re
linq̄t ꝙcubinā ꝛc. Auctas de h̄. Pugnabit
bit cū illo o: bisterraꝝ: ꝯ insensatos. Ibūt
direcre emissiōes fulguꝝ: ꝛ tāq̄ a bñ cur
uato arcu nubiū extermiabunt ꝛc. Sap.
v. Nota: ꝯ insensatos. i. ꝑcōres q̄ nō sequū
tur sensum. i. intellectū ꝛ rōnē: sz ꝯ rōnem
viuūt sine sensu. Sapiētes g̃ dicēt: nihil
ꝯ nos. Nota q̄ sūt multi insensati q̄ putāt
se eē sapiētes ꝛc. ꝓter h̄ ōt: pugnabit ꝯ in
sensatos. ꝛ declarat q̄lis pugna erit: dum
ōt: Ibūt ꝛc. ¶ Quarto terre cōmotio sig
ue boim ꝙturbatio ꝛc. Et loquit in ꝑteri
to ꝓpt̄ certitudinē ꝓphetie. Sz ꝯ re: Ecce
tūc gētes erūt i delitijs comedēdo ꝛ bibē
do ꝛ luxuriādo dicētes Pax pax: nūq̄ ita
bñ fuit nob ꝛc. ꝛ subito erūpet vnꝰ terri-
bil' ꝛ maximꝰ sonitꝰ: ita q̄ oēs terrebunt:
sicut vna bōbarda. Auctas Matt. xxiij.
Sicut aūr i diebꝫ Noe/ ita erit aduentꝰ fi
lij hois. Sicut eñ erāt i diebꝫ añ diluuiū
comedētes ꝛ bibētes: nubētes ꝛ nuptias
tradētes vsq̄ ad eū die q̄ intrauit in arcā
Noe: ꝛ nō cogn̄uerūt donec venit diluuiuz
ꝛ tulit oēs: ita erit aduentꝰ filij homis ꝛc.
Tūc respicietꝫ ꝛ videbūt totū mūdū cōbu
ri ꝛ ardere. Ecce quō ꝙmota ē terra. Tūc
erūt signa i sole ꝛ luna ꝛ stell. Luc. xxj. qz
sol/ luna ꝛ stelle nō poterūt videri ꝓpt̄ fu-
mū nigꝝ. qz si nubes h̄ ipediūt: ꝙto ma-
gis fumꝰ nigerrimꝰ: Tūc i terꝛ erit ſſlu
ra gētiū. Mare etiaz ardebit bullicēdo ad
instar caldare bullictis. Jō ōt. Pre ꝙfusi
one maris, ſ bullictis. ꝛ fluctuū, ſ. vndaꝝ.
Boni ꝯo nō timebūt timoze seruili: imo
gaudebūt: qz timoꝛ filiał ꝛ reuerētial ꝑ
manet i seculū seculi: etiā i angel. Gaudeꝫ

bāt ḡbonī: sicut si rex vel impator trāsiret cū magno exercitu ad agarenos ꝛc. agareni multū timerēt ꝛc. Sz chīani captiui gaudēt: qz expectāt liberationē ꝛc. Sic bōi sūt ꝙ captiui i h̄ mōo: qz nō curāt ō mūdo ꝛc. ſz mali tristabunt ꝛ timebūt ꝙ habitūt termios a signis tuis: erit⁹ maturini ꝛ vespe ōlectab. ps. lxiij. Nota: erit⁹ matu. ꝛ vel. dele. qz bōi ōlectabunt vt exitus matutini: ꝛ vespe: qz illa dies erit p̄ncipium diei alteri⁹ mōi: ꝛ vespe. i. finis huius mōi: qz tūc finiet. ¶ Quito mōtiū liq̄factio ꝛc. Sic modica cera stati liq̄scet posita i mag̃ igne. sic tūc oēs mōtes liq̄scent ꝛ planabunt. mōtes a fūdamētis mouebūt cū aq̄s: ꝛ petre sic cera liq̄scēt añ faciē tuā Qui ait timēt te: magni erūt apō te p̄ opia. Ue gēti insurgēti sup gen⁹ meū. Judith vi. Quid dicēt tūc hoies q̄ posuerūt totā spē suā in h̄ mōo: Dicet tūc vn⁹. Heu mi ser: ego edificaui domū. Et ali⁹ dicet: emi castū ꝛ p paradiso nihil expēdi ꝛc. Dicet ali⁹. O miser: ego tenebā tot florenos in capsa. Mulieres etiā plāgētes dicent. O misera: ego hēbā tot tunicas ꝛ sic de alijs vanitatib⁹ ꝛ mō totū cōburit: ita adeo ꝙ etiā alia ꝛ cor⁹ cōburit. ꝛ boni ecōuerso ridebūt/de duob⁹. Primo de impijs q̄ totā spem posuerūt in h̄ mōo: dicētes illud q̄ ꝓpheravit ps. Uidebunt iusti ꝛ timebūt ꝛ sup eū ride. ꝛ dicēt ec. hō q̄ nō posuit deū adiu. suū: ſz spe. i mlti. diui. sua. ꝛ pre. i vani. sua. Scdo ridebūt de seipsis gaudētes ꝛ dicētes: Dñe ego nihil p̄dā: qz nihil habeo hic: qz totū transmisi in alio mōo p̄ limas cambij. i. p̄ man⁹ paupe. ꝛc. Auctoritas. Tūc stabūt iusti in magna cōstantia aduersus eos q̄ se angustiauerunt: ꝛ q̄ abstulerūt labores eorū. Uidētes turbabunt timore horribili ꝛ mirabunt in mutatiōe insperate salutis: dicētes intra se: penitētiā agētes. Glo. infructuosa: ꝛ pre angustia spūs gemētes. Hi sunt quos habuim⁹ aliq̄n in derisum i similitudinē improperij. nos insensati vitā illoꝝ estimabamus ifamiā: ꝛ finē illoꝝ sine honore. Ecce quō cōputati sūt inꝰ filios dei ꝛ inꝰ sctōs sors illoꝝ est. Ergo errauim⁹ a via veritatis ꝛ iustitie lumē nō luxit nob: ꝛ sol itelligentie nō est ortus nobis. Lassati sum⁹ in via iniq̄tatis ꝛ p̄ditōis: ꝛ ambulauim⁹ vias difficiles: viam aūt dñi ignorauim⁹ Quid nob̄ p̄fuit superbia: aut diuitiarū iactātia q̄d ꝓtulit nobis: Trāsierūt oia illa tāq̄ umbra: ꝛ tāq̄ nūcius p̄currēs. Et tāq̄ nauis q̄ ptranſit fluctuantē aquaꝝ cui⁹ quū ꝓterierit nō est vestigiū inuenire: neq̄ semitā carine illi⁹ in fluctib⁹/aut auis que trāsuolat i aere: cui⁹ pullū inuenīt argumētū itineriꝝ illi⁹: ſz tantū sonit⁹ alaꝝ p̄berās leuē ventū ꝛ scindēs p̄ vim aerē cōmotis alis trāsuolans: ꝛ post h̄ nullū signū inuenīt itineriꝝ illi⁹: aut tāq̄ sagitta emissa in locū destinatū: diuisus aer ꝓtinu⁹ in se reclusus est: vt ignorēt trāsitū⁹ illi⁹: sic ꝛ nos nati ꝓtinuo desinim⁹ eē: ꝛ virtutis q̄dē nullū signuꝝ valuim⁹ ondere: in malignitate aūt nr̄a p̄sūpti sum⁹. Sap̄. v. ¶ Sexto ēlectoꝝ renouatio ꝛc. Nō solū montes sed etiā tota terra mouebīt: qz nihil elemētatū remāebit. ij. Pe. iij. Aduenīet dies dñi vt fur: in q̄ celi magno impetu trāsiēt. elemēta vero in caloꝛe soluent: terra aūt et q̄ in ipa sūt opa exurent. Questio est hic ali q̄ꝝ ignorātiū: quō est possibile/ꝙ de⁹ destruat totū mōm q̄ cū tanta sapientia ab eo creat⁹ est. ps. Quā magnificata sunt opa tua dñe: oia in sapiētia fecisti. Rū. p euidētia nota ꝙ celū ꝛ oia corpa celestia nunq̄ destruent q̄tū ad formas subales: licꝫ em habuerint p̄ncipiū p̄ creationē: tñ nō habebūt finē ꝛc. Un̄ Dauid loquēs ō celo/sole/luna/ꝛ stellis. ōt. Statuit ea in eternū ꝛ in sec'm seculi ꝛc. De terra ōr Eccl's. j. Gñatio ꝓterit ꝛ gñatio aduenit: terra aūtē in eternū stat. Sed q̄ntū ad q̄litates accidētales bñ mutabūt. Un̄ celū nō mouebīt/sol vero luna/stelle/etiā nō mouebūt sed septē planete magꝫ lucebunt Esa. xxx. Et erit lux lune sic lux solis. ꝛ lux solis septuplicit sic lux septē dieꝝ: in die q̄ alligauerit dñs vuln⁹ p̄li sui: ꝛ pcussurā plage ei⁹ sanauerit. Terra etiā ꝛ alia elemēta renouabunt q̄tū ad ꝺditiōes ꝛ opationes accidētales: qz terra nō ꝓducet arbores ꝛ plāras: ſz erit pura ꝛ alba sic farina. Item a qua nō mouebīt cessāte motu p̄mi mobilis: nec generabit pisces. Item aer etiā nō erit tēpestuosus/nec nebulosus/nec mittet amplī⁹ grādines/nec pluuiā. Jō dicit chīs. Celū ꝛ terra trāsibūt. s. q̄tū ad ꝓpetates accidētales Lu. xxj. Et sic etiā itelli

gik illō pſ̄. Initio tu dñe terrā fun. t opa ma. t. sunt celi: ipi pi. tu āt pma. t o. sic̄ ve sti. ve. t sic̄ op. mu. e, t mu. tc̄. Corpa ḡ ce lestia t elementa renouabunt. De q̄ reno uatiōe dr scptura. Ecce ego creo celos no uos t terrā nouā: t nō erūt i memoria po ra Esa. lxv. Itē alia autoritas in nouo te sta. Vidi celū nouū t terrā nouā. pmū ei celū t pma terra abīt: t mare iā nō ē. Apo cal. xxj. Elemēta aūt oia destruenk etiam q̄ntuz ad formas subales p ignē tc̄. vt dic̄tū ē. Dō ad q̄stionē rndek: qñ de⁹ faciet hr Da sūtrudinē de rege q̄ obsidet ciuita tē t instruit mltas machinas t muros ad capiendū illā tc̄. cū mag̃ diligētia t sapia Et postea po capta ciuitate/destruit ma chinas illas tc̄. Dices tu. ḡre: Rn̄. q̄a nō erant ad aliū finē nisi ad capiendū ciuita tē tc̄. ḡ deficiēte cā/deficit effect⁹ tc̄. Sic in ꝓposito Ciuitas gl'iosa quā obsidemus est vita eterna. Pſ̄. Gl'iosa dic. sūt de te ci ui. dei. Et alibi. Hier'lm q̄ edificat vt ci ui. tc̄. De⁹ aūt creauit istū mōm tanq̄ lo cū obsidionis: in q̄ sc machine t bōbarde ꝓtitionū: sagitte ozonū ad capiendū ciui tatē illā. Mat. xj. Regnū celoz vim pati tur: t vio. ra. illō. Capta ḡ ciuitate. s. com pleto nūero electoz q̄ sc scpti in libro dr in carta alba: dānati po in carta nigra: non erit necesse cē elemēta t alias q̄litates ac cidentales mōi. s. generatiōes t corruptio nes tc̄. vt ō. sed remanebit mōs purioz: ñ ad bellādū ciuitatē istā: sed ad dandā leti tiā bris in opibus dei. iuxta illō Esa. lxv. postq̄ dixit. Ecce ego creo celos t trā no uā: subdit. Nō erūt i memoria poza t non ascēdet sup coz. sed gaudebit; t exultabit; vsq; i sempit'nū in his q̄ ego creo tc̄. Cōsi liū ḡ do vob: Si de⁹ certissime reuelaret tibi q̄ dom⁹ tua esset cito cōburēda: q̄d fa ceres tu: Nunq̄d festinank mutares robā t alia bona i aliā domū: Certe sic. Ita in ꝓposito. De⁹ nob reuelauit q̄ dom⁹ hui⁹ mōi ē cito cōburēda p ignē vlez: tōo ꝓsiliū accipe: muta bona tua i aliā domū. s. alte ri⁹ mōi q̄ cōburi ñ pōt. Mutak aūt p ele mosynas t ceka bona opa mie tc̄. Istō cō siliū dedit chr̄s d. Nolite thesaurizare vo. thesau. i tra vbi erugo t tinea demo. t vbi fures effo. t fu. Thesaurizate vob thesau. i celo: vbi nec̄ erugo nec̄ ti. demolik: t fu res nō effo. nec furank. Mat. vj. t Lu. xij Fures. s. antichr̄s et sui seq̄ces. Erugo. i. ignis cōflagrationis.

De iudicio vniuersali Sermo xxvi

Fides tua te saluū fecit. Lu. xvij. Dicto sup de duab⁹ tribulatiōib⁹ seu flagel lis q̄ sunt ꝓcessura iudiciū: nūc sequ videre de ipo vltō iudicio: q̄d magnū nob timorez icutere dz. sic̄ articul⁹ de natitate magnū amorē: t articul⁹ d mozte magnā cōpassi onē: t articul⁹ d resurrectiōe magnā exul tiōem: t articul⁹ d ascēsiōe magnā ꝓfiden tiā t istāmatōez. t ō articulū iudicij mltū cogitare dēm⁹. vñ Hiero. Siue comedā siue bibā: siue q̄d alid faciā: sp videk meis auribꝫ intonare voz illa terribil. Surgite mortui t venite ad iudiciū. Judiciū ei co gitādo magn⁹ rio: gñak i nob: p quē declī namꝰ t cōpescimur a malo. Itē Eccl. vij. Dēozare nouissima t. t i eternū nō pec. Salu tek ꝓmo ꝓgo tc̄. ¶ Pro introductōe mate rie ꝓdicāde ē notādū: q̄ i sacra theologia fit q̄ō Quis erit iudex i iudicio vltō et diffi cultas ē ꝓpk aliq̄s scprure auctōrates q̄ di uersa videnk inuere Hā q̄dā scprure dicūt q̄ de⁹ ē iudex: iuxta illō pſ̄. De⁹ iudex iu. fo. t pa. Item Deut. xxxij. Si acuero vt fulgur gladiū meū t arripuerit iudicium mā⁹ mea: reddā vltōez hostib⁹ meis: t bis q̄ odert me retribuā. Quedā dicūt q̄ chr̄s sim q̄ hō erit iudex: iuxta illō Act. x. Hic ē q̄ ꝓstitut⁹ ē a deo iu. vi. t mor. Quedā di cūt q̄ iudices erūt oēs scti. iuxta illō Sap. iij. Judicabūt scti narōes: t dñabunk po pulis. Itē. j. Coz. vj. An nescitz; qm̄ scti ō hm̄ mōdo iudicabūt: ¶ Pro declaratiōe ḡ hō qōnis ē notādū: q̄ ptās iudicādi siue iudi care pōt cōperere alicui q̄ntupl'r.

Primo p modū pncipalis vendicatōis
Scōo p modū pmarie delegatōis,
Tertio p modū assessionis,
Quarto p modū approbatōis.
Quinto p modū compationis.

¶ Primo ḡ modo iudicare competit soli deo sctē trinitati Pſ̄. De⁹ iudex iust⁹. liez p q̄ndam appropriationem iudiciaria po testas attribuatur pſone filij: Juxta illud

Jo.v. Pr̃ oē iudiciū dedit filio. Et Act.x dr dedr̃o. Hic est q̃ ꝑsti.est a deo iu.vi.t mor. Quō aūt h̃ sit vide be. Tho. gte. liij. q. lx. ar.j. vbi assignat rōnē q̃re ptās iudiciaria attribuit filio dei: q; ꝓprie ipa forma t rō iudicij ē lex sapie vl vitatis ꝑm quā iudicat.t qr fili⁹ ē sapia genita t vitas a patre procedēs t ipm pfecte repr̃icans. iō ꝓprie iudiciaria ptās attribuit filio dei. ¶ Secūdo mō ꝑ modū pmarie ōlegatōis/iudicare ꝓpetit soli chr̃o ꝑm q̃ hō: vt exꝑsse dr Dañ.vij. Aspiciebā dōec throni positi sūt antiqu⁹ dier̃.i. de⁹ pr̃ sedit. infra. Et ecce cū nubib⁹ celi q̃si filius hois veniebat: t vsq; ad antiquū dier̃ puenit: t ī cōspectu ei⁹ obtulerūt eū: t dedit ei ptātē t honorē t regnū. Jn q̃ innuit potestas iudiciaria. Jtē Joā.v. Sicut em pat̃ hz vitā ī semetipo: sic dedit t filio vitā hr̃e in semetipo. Et ptātē dedit ei iudiciū facere: qr filius hois ē. Vñ Apoc.j. dr: q; ex ore ei⁹ pcedit gladi⁹ bis acut⁹. Gladi⁹ h̃ ē iudiciale ptās cūi ad ꝺdēnādū alias t corꝑa reprobor̃. Innuit igit ī his ꝓdictis auctib⁹ ptās iudiciaria hoi chr̃o eē delegata: q̃ lz ꝓtineat ad mer̃ iperiū: qđ nihil alīd ē q̃ hr̃e gladiū ptātē ad aiaduertēdū ī facinorosos homines. ff. de iurisd. om. iu. l. Jmpiū. qđ de iure ciuili delegari nō ꝑt: vt in. l.j. ff. de offi. ei⁹ cui mā. ē iurisditio. Philomin⁹ d̃ iure diuio sec⁹: t etiaz de iure canonico: vt ī c. Jn archiepatu: d̃ raptor̃e. Et i c. Eps. nec le. vl mo. li. vj. Vñ istud petebat Dauid di. Dē⁹ iudiciū tuū regi da: t iu. tu. fi. re. Et hec delegatio iustissima rōne facta ē, qr chr̃s iniuste iudicatus ē t ꝺdēnat⁹: iō merek inq̃ntum hō eē iudex: vt alios iuste iudicet. Et h̃ ꝓbauit Job dicēs ad chr̃m Cā tua q̃si ipy iudicata ē, iō iudiciū cām q̃ recipies. Job. xxxvj. Nota: q̃si impy iudicata ē. glo. A pilato. Et pet⁹ q̃ ipy, qr si latro vel homicida a curia capit̃: nō alit̃ ꝺdēnat nisi ꝑus fiat ꝓcessus ordinarij⁹ datis termis t dilatōib⁹ ad ꝓbādū t reprobādū, sz chr̃s absq; ꝓcessu t sine ꝓsilio ꝺdemnat⁹ fuit. nec appellauit ipe: nec aliqs ꝓ eo: q̃uis de iure ciuili ī cā capitali aliq; ꝓdānato ētiā iniuste appellare p̃t. ff. d̃ appel. l. Hō rārū. Jō iudiciū cāmq; recipies. Glo. vt iuste iudices. Qui ei iniuste iudicat ab aliq̃: illū iudicare merek. Pro q̃ fac q̃ de iure ciuili statutū ē. vt q̃ q̃sq; iuris ī alium statuit: ipe eodē iure vtat: vt ꝓbat q̃ q̃sq; iur̃. in rubro t ī nigro. Q̃m q̃ iudex iudicat aliq̃n iiuste/merek ab alio iudicari. Sap.xj. Per q̃ q̃s peccat: p hec t tor̃q̃. Nota exēplū qđ refert Hze. d̃ Theodorico ipatore: q Joānē papā t Simachū patriciū iiuste iudicauit t occidi fec: t post mortē visus ē a q̃dā eremita ī insula lipparis habitāte: ab eisdē q̃s iniuste dāmnauerat duci t pici ī infernū ¶ Tertō mō iudicare cōpetit scis ꝑfectis: q̃ fuerūt paupes volūtarij ī statu ꝑfectōis exr̃tes: sicut fuerūt apli t eor̃ vitā ꝑfecte imitantes: sicut Dñic⁹: Frāciscⁿ: Bñdict⁹: Hieronym⁹ Anton⁹ t hmōi. Mat.xix. Amē dico vob: q vos q̃ reliq̃stis/oia t secuti estis me: ī regnātōe cū sederit fili⁹ hois ī sede maie. sue: sede. t vos sup se. xij. iudi. xij. tribus isrl. Nota: reliq̃stis/nō soluz exr̃iora: sz etiā inr̃iora. i. affectū ad bona tpalia. Jn regeneratōe. Nota q; duplex ē regeneratio: sicut duplex ē gnātio. i. aie t corꝑis. Gnātio aie ē ꝑ creatōem ad eē nāe: regnātio ē ꝑ baptismū ad eē gr̃e. Jo. iij. Nisi q̃s renatus fue. ex aq̃ t spūsā. nō p̃t intra. ī reg. dei. Gnātio ꝺo corꝑis ē in vtero mr̃is ꝑ ꝓcreatōem: regnatio ꝺo corꝑis erit i fine mūdi ꝑ resurrectōz. Dicit q̃ i regnātōe. i. i resurrectōe vniuersali. Nota: iudicātes/nō dic̃ iudicādi. Et iō isti tales sedebunt cū chr̃o tanq̃ sui assessores ad iudicādū. Et idē dicēdū de martyrib⁹ ꝑ chr̃o iudicat̃: q̃ assedebūt chr̃o ī iudicio tāq̃ assessores: iuxta illō Apoc.iij. Qui vicerit: dabo ei sedere mecū ī reg̃ meo: sic t ego vici. t sedi. cū ꝑre m. i reg. ei⁹. Sz quō oēs ꝓdicti scti sedebūt cū chr̃o ī iudicio cū tūc erūt. xij. tm̃ sedes? Sz dicēdum q; hāc difficultatez explicat Aug. xx. de ci. dei. c. v. vbi sic ait. Nec q̃m sup. xij. sedes sessuros eē ait. t y, solū hoies cū illos iudicatos putare debem⁹. Duodenarīo q̃ꝑe nūero vniuersa q̃dā ꝑfecta ē iudicātiū multitudo: ꝓr̃ duas ptes nūeri septenarij: q̃ ꝑfat plerunq; vniuersitas. Que due ptes. i. tria t q̃rtuor: alīa ꝑ altera mltiplicata. xij. faciūt. Nā t q̃rtuor ter t tria q̃ter. xij. sūt. Et si q̃ alia huius duodenarij nūeri q̃ adhuc valeat rō repr̃. alio q̃n q̃m ī locū tradito: z Jude apl̃m Mat thiā legim⁹ ordinatū. Aplūs Paul⁹ q̃ pl⁹

illē oīb⁹ laborauit. vbi ad iudicādū sedeat nō hēbit q̄ pfecto cū alijs sctis ad nūeruz iudicū se ptinere demōstrat cū dr Nescitz q̄ ageloś iudicabim⁹? De iſpis q̄z iudicādis in hnūero duodenario silis ea ē. Non ei q̄ dictū ē iudicātes. xij. trib⁹ ifil: trib⁹ le ut q̄ tertiadecima ē ab eis iudicāda ñ erit Aut solū illū pl'm nō etiā gentes ceteras iudicabūt. Q, ât ait i fgeneratōe: pculdubio resurrectionē mortuoz noie voluit regenerabit p ieorruptōem quēadmodū ē aia nra regnāta p fidē. Hec Aug⁹. vbi s. Et sic ptz tertiū. ¶ Quarto mō. s. p modum approbatōis iudicabūt oēs: iuxta illō Sapiē. iij. Judicabūt scti natiōes t dnabunt pl'is tc. ¶ Quinto mō p modū cōpationis. Judicabūt vl' dicunt iudicare: nō solū boni t scti: iz etiā min⁹ mali magz malos: inātū eoz ogratōe odēnabiliores apparebūt. Et h dr dns Mat. xij. Viri niniuite surgēt i iudicio cū gnatōe hac t cōdēnabūt eā: q̄z pniam egerūt in pdicatōe Jone: t ecce plus q̄z iona hic tc. Isto mō odēnabūt castos oēs luxuriosos. Jtē q̄ remittit iuriā/oēs vindicantes. Jtē elemosynarij auaros tc. Sic si sūt i vbe alīq̄ clerici nō ocubinarij odēnabūt alios ocubinarios. Nota pticē qñ ait pñtaf chīs: t introgaf q̄re nō fuauit castitatē? Rñdebit: Dñe q̄z erā iuuenis tc. Et chīs dicet Et tales nōne fuerūt iuuenes t fuauerūt castitatē? Sic de auaris t alijs pt̄ōib⁹ p ut expedit. Jtē: q̄re nō ieiunastis? Rñdebūt Dñe: q̄z eram⁹ ōlicati. Rñdebit chīstus: Nōne tales t tales erāt delicati tc. Nota exēplū de illo monacho q̄ dicebat abbati q̄ puelle excitabāt eū tc. Sic ō oī statu hēbit diuina ,puidētia electos vt ex ipis odēnet alios q̄ eiusdē stat⁹ fuerūt: puta milites/iudices/ notarios/barones/reges/imperatores/epos/papas tc. Videamus g̃ mō q̄lit chīs iudicabit mōm i vniuersali iudicio. Null⁹ ât potuit de h nos melī⁹ istruere q̄z ipe fili⁹ dei Jesus chīs q̄ oia scit/ t nob modū iudicij reuelauit: iz chīs noluerit reuelare die. Vñ sic ait ipe Mat. xxv. Cū venerit fili⁹ homis i maiestate sua: t oēs angeli eius cū eo: tūc sedebit sup sedē maiestatz sue: t cōgregabunt añ eū oēs gētes, t sepabit eos ab inuicem sicut pastor segrègat oues ab hedis: t statuet oues q̄dē a dextris suis: hedos aūt a sinistris. Tūc dicet rex his q̄ a dextris e⁹ erūt. Venite bñdicti p⁹is mei tc. vsq̄ ad Justi aūt i vitā eternā. Vbi ponit dns septē clausulas. i q̄b⁹ notant septē circūstātie sm odītiones q̄ erūt in vniuersali iudicio

Prima ē iudicātis apparitio: ibi. Cum venerit fili⁹ ho. in maie. sua

Scōa ē venerabil' associatio: ibi, Et omnes angeli eī⁹ cū eo.

Tertia est iudicial' sessio: ibi. Tūc sedebit sup se, maie. sue.

Quarta ē iudicādor positatio: ibi. Et congregabūtur añ eū oēs gentes

Quinta sniaf diffinitio: ibi. Tūc dicet rex his q̄ a dex. eī⁹ erūt

Sexta ē effectual' executio: ibi. t ibūt in supplicīū eter.

¶ Prima q̄z circūstātia ē iudicātis apparitio: q̄ notat ibi dū dr: Cū venerit fili⁹ hominis. i. ygis. Nos dicimur filij homi. s. patris t matris. sol⁹ aūt chīs dr fili⁹ homis q̄z de mre sine pre. In maiestate sua. non dr i hūilitate/pauprate t simplicitate cū q̄b⁹ venit in pmo aduētu: intrantū q̄ Joānes baptista vidēs eū dixit: Ecce agn⁹ dī Et iudei vidētes eū despexerūt eū dicentes Nolum⁹ hūc regnā sup nos. Lu. xix. Jō Esa. liij. In humilitate iudicīū ei⁹ sublatū est. Sic, pphetauerat de eo Zacha. ix Exulta satis filia sion: iubila filia hierlm Ecce rex tu⁹ venit tibi iustus t saluator: ipe paup: t ascēdēs sup asinā t sup pullū filiū asine, Sed in aduētu ad iudiciū veniet cū tāta maiestate: q̄ tot⁹ mōs timebit. Nota similitudinē de auiculis cātātib⁹ t gaudētib⁹ i arbore: sed supuenīēte falcōe: oēs paues sūt t silent tc, Sic odērate q̄ iste mōs: sit q̄dā arbor facies fructū dignitatis tc. Dic totū istud vt hī in pma dominica aduent⁹, sm̄dē. ij. q̄ incipit, Bñdictus q̄ venit in noie dñi. Amen.

¶ Finis sermonū de fide: siue de xij. articulis fidei: cōgesti a fre Petro Hieremia panormitano ex sicilia: ordis pdicatorū: hoc eruditiōnis cōpositissime vtq̄. Jd⁹ Sept. Anno M.d.xiij.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sanctuarium Siue

sermones de Sctis Petri Hieremie Siculi: F. ordinis predicatoꝝ: Concionatoris excellentissimi.

Inest index in quo ex ordine Sanctos sm anni cursum cum folioꝝ numero videbis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tabula Sermonū. xciiii. de Sanctis per totum annum.

De sancto Andrea apl̄o.ser.j.foliū.ij.
Item de eodē.ser.ij. fol̄ iij.
De sancto Nicolao ꝓfessore.ser.iij.fo.iiij.
De s. Anna vl̄ ōceptiōe ꝑgis.f.iiij.fo.
De sancta Lucia.ser.vj fo. viij. (vj.
De sancto Thoma apl̄o,ser.vij.fo,ix.
De sctō Stephano ꝓmarty.f.viij.fo.x
De eodem.ser.ix. fo.xj.
De sancto Joāne euāgelista.ser.x. fo.xiij.
Jn festo Innocentū.ser,xj.fo.xv.
De eisdē.ser.xij.fo.xvj.
De brō Thoma Cantua,ser.xiij.fo.xvij.
De brō Sylvestro papa.ser.xiiij.fo.xix.
Jn festo Circūcisiōis dñi.ser.xv.fo.xx.
Jn festo Epiphanie.ser,xvj.fo,xxj.
De sctō Antonio abbate.ser,xvj. fo.xxiiij
De sctis Sebastiano z Fa.f.xviij.fo,xxvj
De sctā Agnete ꝑgie z mar.f.xix.fo,xxvij
De sancto Vincētio mar.ser.xx. fol̄.xxix.
De Cōuersiōe sctī Pauli.ser,xxj.fo.xxx.
De Purificatiōe vir.Ma.f.xxij.fo.xxxij
De sctō Blasio marty.ser.xxiij.fo.xxxiij.
De s. Agatha vir.z mar.f.xxiiij. fo.xxxv.
De Trāslatiōe eiusdem: z de trāslatione sctōꝝ.f.xxv.fo.xxxvij.
De sctā Eulalia marty.ser.xxvj. fo.xxxix
De cathedra sctī Petri,ser.xxvij.fo.xlj.
De sctō Matthia apl̄o,ser,xxviij.fo.xlij.
De sctō Thoma aq̄nate.ser.xxix.fo.xlv.
Item de eodē.ser.xxx.fo.xlvij.
De sctō Gregorio pa.z doct.eccl̄ie f.xxxj
De s. Būdicto ab.f.xxxij. fo.lj. (fo.xlix.
De Annūciatōe b.Marie.f.xxxiij. fo.lij
Item de eadem.ser.xxxiiij. fo.liij.
De s.ambro.eccl̄ie doctore.f.xxxv.fo.l vj
De s. Geor.mar.z millit.f.xxxvj. fo.lvij.
De sctō Marco euāge.f.xxxvij. fo.lviij
De sctā Cita ꝑgie z mar.f.xxxviij.fo.lxj.
De s. Petro mar,ordis p̄dica,f,xxxix,fo.
De eodem.ser.xl.fol̄ lxv. (lxij.
De eodem.ser.xlj.fo.lxvij.
Item de eodē.ser,xlij.fo.lxix.
De sctis Phili.z Jaco,apl̄is.f.liij. fo.lxx
De inuentiōe sctē crucis.ser.xliij. fo.lxxj.
De festo corone dñi,ser.xlv.fo.lxxiij.
De s. Joā.euā,añ por.la.f.xlvj.fo.lxxiij.
De s.barnaba discī, dñi.f.xlvij.fo.lxxvj.
Item de eodem,ser.xlviij.fo.lxxvij.
De natiuitate sctī Joā.bap.f.xlix.fo.lxxviij
De sctis Petri z Pauli.apl̄is.f.l. fo.lxxj
Item de sctō Petro.ser.lj. fo.lxxxij
Item de sancto Paulo.ser.lij. fo.lxxxv.
De visitatiōe vir.glo.ser.liij. fo.lxxxvj.
De s.Marga.vir,z mar.f.liij.fo.lxxxviij
De s.Maria magdalena.f.lv. fo.lxxxix.
De sctō Jacobo apl̄o.ser.lvj. fo.xcj.
De sctā Martha ꝑgine.ser.lvij.fo.xciij.
De Vinculis sctī Petri.ser.lviij. fo.xciij.
De sctō Dñico p̄dicatore,ser.lix. fo.xcv.
Item de eodem.ser.lx. fo.xcvij.
De trāsfiguratōe saluato.nr̄i. f.lxj. fo xcix
De sctō Laurētio martyre,f.lxij. fo.cj.
Item de eodē.ser.lxiij. fo.cij.
De sctā anna mr̄e ꝑgis glo.f.lxiiij.fo.ciij.
De assūptiōe gl̄iose ꝑgis.f.lxv. fo.ciij.
De sctō Bartholo. apl̄o.f.lxvj.fo.cvj.
De s. Aug.ꝓfes. z doct. f.lxvij. fo.cvij.
De decollatiōe s. Jo.bap.ser.lxviij.fo.cix
De natiuitate gl̄iose ꝑgis.f.lxix.fo.cxj.
De septē gaudijs z do,eiusdē.f.lxx.fo.cxij
De exaltatiōe sctē cruc̄.f.lxxj. fo.cxiij.
De s.Matthco apl̄o z euā.f.lxxij.fo.cxv
De s.cosma z damia.mar.f.lxxiij. fo.cxvj
De s. Michaele archan.f.lxxiiij.fo.cxvij
De s.Hiero.ꝓfes.z doc.ec.f.lxxv. fo.cxix.
De sctō Francisco ꝓfes.ser.lxxvj.fo.cxx.
De sctō Luca euāgelista.f.lxxvij.fo.cxxi.
De vndecim milli.virgi.f.lxxviij.fo.cxxv
De s.Simōe z Ju.apo.f.lxxix.fo.cxxvj
De omnib̄ sanctis,ser.lxxx.fo.cxxvij.
De cōmemoratiōe defun.f.lxxxj.fo.cxxix
Item de eodē.ser.lxxxij.fo.cxxxj.
De sctō Leonardo.ser.lxxxiij. fo.cxxxij.
De sctō Martī.ꝓfes.f.lxxxiij. fo.cxxxiij.
De s.Cecilia ꝑgie z mar.f.lxxxv fo.cxxxv
De s.Clemē.pa.z mar.f.lxxxvj.fo.cxxxvj
De s.Cata.f.z mar.f.lxxxvij.fo.cxxxvij.
De s.Alber.ordis car.f.lxxxviij.fo.cxxxix
De s.Antonio ō Pa. f.lxxxix. fo.cxl.
De sctō Placido marty.ser.xc. fo.cxlj.
De sctō corpore chr̄isti,ser.xcj. fo.cxlij
Item de eodem.ser.xcij. fo.cxliij.
De sctō Juliano ꝓfes.ser.xciij. fo.cxlvj.
De laudib̄ scientiarū p̄sertim theologie. ser.xciiij.fo.cxlviij.
De eodē alī sermo.xcv.fo.cxlix.

Finis tabule.

Attēde lector nūer.v.citra dilpēdiū z in tabula z in ordie ꝓmonū vacare: qm̄ si loc̄ cum eī, vt lapsu q̄dā festinatōis su. cessit.

¶In festo beati Andree apostoli. Sermo.I.

mnis qui credit in illū nō confundet. Ro.x. Et in epla hodierna. Nota non cōfundet. s. cōfusione culpe mortalis i hac vita: neq; cōfusione pene eternalis post mortem. Et q̄ beat⁹ Andreas credidit in deum: ō nō est cōfusus: ānimo est mirabilit exaltat⁹ in gloria: ideo de eo erit ſmo. Salutet virgo ꝛc. Pro intellectu verboꝝ est notandū: q̄ ſm cōmunē ſniaz theologoꝝ ꝑsertim beati Tho. ij. ij. q. ij. ar. ij. Et magistri senten. in. iij. li. dist. xxiij. tres ponuntur gradus vere credentie.

Prim⁹ est credere deum
Scōs est credere deo
Tertius est credere in deum

Prim⁹ gradus hꝫ ꝓ sciaz intellectualem
Scōs ꝓ reuerentiā cordialē
Terti⁹ ꝓ obedientiā generalē.

Et iste terti⁹ saluat animā. Et de hoc sequit thema. ꝓsupponit tñ primos duos.

¶Prim⁹ ḡ grad⁹ ē credere deū: sc̄z dñm creatorē tot⁹ vniuersi. Et iste articulus semp fuit necessari⁹. ꝛ erit ab initio mūdi vsq; ad finē. Ita q̄ nunq; potuit aliquis homo saluari sine isto: iuxta illud Heb. xj. Oportet accedentē ad deū credere: q̄ est ꝛ q̄ inquirentibꝫ se remunerator sit. Et satis pōt homo quilibet habēs intellectuz ex ratione naturali concipere quod de⁹ sit: nisi sit stult⁹. De quo dr̄ in psalmo. Dicit insipiens in corde suo nō est de⁹. Vñ dicit sanct⁹ Tho. ij. ij. q. j. arti. v. ad tertiū argumētū. Et prima parte. q. ij. ad primuz. q̄ credere q̄ deus sit: ꝛ q̄ deus sit vnus: non est ex̄ articulis fidei. Ratio: q̄ demonstratiue ꝓbatur: nisi illi qui demonstratiōnē huius nō capit. Et in p̄senti duplici ratione manifeste ꝓbatur deum esse. Prima ratio sumitur ex parte cause efficientz. Secunda ex parte mot⁹ ꝛ sensus. Vide ō h Tho. parte. j. q. ij. arti. iij. Pro prima ratione nota sil'it vdinez de illo q̄ intraret in aliquod magnū ꝛ excellens palatiū dñi ordinatū ꝛc. Talis dato q̄ non videat dñm qui fieri fecit illud palatiū: tñ cognosceret magnā potentiā illi⁹ ex magnitudine palatij. Cognosceret etiā sapientiā ex ordine: ꝛ ex fine bonitatē. Sic in ꝓposito. Totus mūdus est palatiū dī. In celo sūt camere multe: in q̄bꝫ habitat deus cū filijs suis. s. electis suis. Joā. xiij. In domo p̄ris mei: mansiones multe sūt. Subtus terrā est carcer inferni. Nos vero sum⁹ h̄ in stabulo cū bestijs Baruc. O israel: q̄ magna est domus dei ꝛ ingens locus possessiōis et⁹ magnus: ꝛ nō habens finē: excelsus et imēs⁹. Ex magnitudine ḡ mūdi possum⁹ cognoscere magnificentiā ꝛ potentiā dei: ex ordine sapiētiā suā/ ñ ex̄ seruatiōe ꝯo bonitatez. Sap. xiij. A magnitudine speciei ꝛ creature: cognoscibiliter poterit horuz creator videri. Patet ꝓma ratio. Scōa rō sumit ex motu ꝛ sensu. Si em̄ dicerē vob: creditz q̄ in corpe meo sit aia: Rūdebitz q̄ sic. Et vñ cognoscitz h̄/ cū eā nō videatis: Rūderetis ex motu et sensu mēbroꝝ ꝛc. Sic ex motu tot⁹ orbis/ ꝛ corpoꝝ celestiū poterit cognoscere deū. Dic singularit̄ ō motu solis: ꝛ lune: ꝛ stellarū. Jtē de motu elementoꝝ singulorū. Vñ ex hac rōne moti q̄dā antiq̄ phi: dixerūt q̄ de⁹ est aia mūdi: ꝑsertim Varc⁹ varro: sicut refert Augu. in. vij. de ciui. dei. Et Tho. etiā refert ꝛ reprobat. ij. ij. q. xciij. ar. j. Cū em̄ de⁹ sit simplicissim⁹/ nō imiscet: nec cōponit cū aliquo tanq̄ forma cū materia: quare deus nō est pars essentie creaturarū q̄uis creature omnes habeant essentiā a deo. Hāc rationem etiam ponit Virgilius in. vj. eneidos dicens. Principio celum ꝛ terraz camposq; liquentes: Lucentemq; globuz lune/ titaniaq; astra: Spiritus intus alit: totaq; in fusa per artus Mēs agitat molem: et magno se corpore miscet. Jste ergo modus vterq; cognoscendi habetur ꝓ scientiam intellectualem: quia et philosophi sine fide cognouerunt deum: vt in. xij Hebreo. Unde Apostolus. Ro. j. Jnuisibilia dei: a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur: sempiterna quoq; virtus ꝛ diuinitas: ita vt sint inexcusabiles: q̄ cū cognouissent deū ñ sic deū glorificaueruṅ aut grās egerunt: sz euanuerunt in cogi. su. ꝛ obscu. est insi. coz. e. di. em̄ se es

se sapi. stulti facti sunt. Nota quō Aplus reprehendit phos. Et dicit Aug. q in tēplo cū alijs adorabant idola cū pplo. Patet primus gradus. ¶ Scōus gradus credendi/est credere deo. Et iste est melior. Credere aūt deo/idem est q credere verbis eius. Multi em credūt deū. s. esse: sed nō credunt deo. i. verbis eius. Sicut sunt oēs pagani z infideles/qui credūt deuz esse: sed non credūt deo. i. Jesu chō vero deo z vero homini affirmāti esse tres personas/z vnā essentiā i diuinis. z sic ō alijs articl'is fidei. Et ideo damnātur. Sed q credit deū: z deo: placet magz deo. Et iō nō pdiuabit mercede sua. Legit ō Abraaz q deus pmisit ei dare filiū cuz esset senex: z vxor antiqua: z ipse credidit. Un dicit text⁹. Credidit Abraam deo: z reputatū est ei ad iustitiā. Gen. xv. Sic z nos debemus credere deo/circa ea q̄ sunt fidei: q̄ uis intellect⁹ noster z humana ratio non capiat. Jdeo Eccl'i. ij. Qui timetis deum credite illi. Non dicit illū: z nō euacuabit merces vestra. Jnfideles credunt deū: sed non deo. Et ideo euacuabit merces eoz. post vitā istam: q̄uis in hac vita abundēt diuitijs z alijs tpalib⁹ bonis. ¶ Tertius gradus est credere in deum. Quid aūt sit credere in deū declarat Aug. Nam sup illud ad Ro. iiij. Credenti in eū qui iustificat impiū. ōr glo. Aug. Quid est credere in deū? Credendo amare: credēdo diligere: credēdo in eū ire: z ei⁹ mēbris incorporari. Hec ille. Jgit qui credit in deū/facit opa bona z meritoria: q̄ talis credulitas de sui rōne includit charitatē: vt ex dictis Aug. pz. Jō ōr saluator. Qui credit i me opa. s. meritoria/que ego facio z ipe faciet Jo. xiiij. Jgit qui est in pctō mortali: licz credat deū: z credat deo. nō tñ credit i deū q̄ nec amat eū p charitatē/nec ad ipm vadit. Talis g̃ exns in pctō mortali mentit/cū ōr. Credo in deū: si intēdit illud dicere in psona ppria: sec⁹ si in psona eccl'ie fidem eccl'ie, pfitedo. Talis g̃ grad⁹ credendi est collatiu⁹ ex̄ne vite. Jo. i. Omis q̄ credit in ipm nō pdat: sed hēat vitā eternā. Et h̄ mō credidēr aplī in deū. Jo. ij. Credidērūt in eū discipli ei⁹. Inter ās refulsit Andreas eū alijs aplis credēs in deū. Ex q̄ g̃ credere in deū est credēdo in eū ire. vt sup̄ dictū est. Videam⁹ p quot passus beatus Andreas iuit ad deū vt ei⁹ exemplis magnificis, puocemur. Nota q p q̄rtuor passus beat⁹ Andreas iuit ad deum.

Prim⁹ est prompta obediētia,
Secūs est firma ꝓfidentia
Tert⁹ est larga benīuolētia,
Quart⁹ est p̄fecta patientia.

¶ Prim⁹ g̃ passus fuit ꝓpta obediētia. Et iste est effect⁹ vere credentie: alioq̄n fides sine op̄ib⁹ mortua est. Jac. ij. Nota h̄ quō Petrus z Andreas trib⁹ vicib⁹ fuerunt vocati a dño. Primo ad christi noticiā. Secūdo ad christi familiaritatem: Tertio ad christi disciplinā. De p̄ma vocatiōe habet Joā. j. Dic hist⁹iā. Et q̄ moraliter nota: q̄ hō debet esse diligēs/nō solū circa salutē suā: sed etiā circa salutē, primo: vt eos ducat ad vitā dei/ꝓsulendo/obsecrando/cōripiēdo ⁊c̄. Sic fecit Andreas qui postq̄ agnouit christū adduxit Petrū ad eū ⁊c̄. Sic debet facere vir vxori. z eōuerso: dñs seruis: pater filijs: doctus socio ⁊c̄. j. Cor. vij. Saluabit vir infidelis p mulierem fidelē. Et saluabit mulier infidelis p virū fidelē. Jdeo dī Apōl. vl. Spirit⁹ ex sponsa dicunt veni: z q̄ audit dicat veni. De scōa vocatione legit Lu. v. Dic hist⁹iā. Et q̄ nota moral'r: q magz, pfuit Petr⁹ ad capiendū pisces ex eo q̄ accomodauit nauiculā suā chō petenti: q̄ ex labore suo: q̄ p totā nocte laborātes nihil ceperāt. Sic in ꝓposito. Ex elemosyna z largitione vltra meritū vite ex̄ne magz augēt tpalia q̄ deficiāt: z q̄ augeant ex laboze huano. Mat. xix. Omis q̄ reliquerit domū vl frēs aut sorores ⁊c̄. Centuplū accipiet. s. in hac vita: quātum ad lucra tpalia: vt declarat Marc⁹. x. Et vitā eternā possidebit. Jrez ps. Junior fui etenim senui z non vidi iustum derelictū: nec semen ei⁹ q̄rens panē: tota die miserek z comodat: z semē illi⁹ in bñdictiōe erit. De tertia vocatiōe legit Mat. iiij. z i euāgelio hodierno. Et quo moral'r nota exēplū optimū obediētie. Et q̄ cōfundimur nos q̄ tot z crebris modis vocamur a domino: z tñ sumus rebelles sue voluntati z vocationi z surdi ⁊c̄. Diuina nāq̄ bonitas nihil de ꝓtingētib⁹ omittit ad nos vocandū z quertēdū ad se: mō interi⁹ inspirādo: mō exteri⁹ ꝑdicando: q̄

vor ꝓdicatoris vox dei est Mat.x. Nō ei vos estis q̄ loq̄mini: sed spūs patris vestri qui loquit i vobis. Itē Jo.iij. Spūs vbi vult spirat: z vocē eius audis ꝛc. Modo minis z terroribꝫ excitādo. s. pestibꝫ/fame/guerra/infirmitatibꝫ ꝛc. Et tñ sumus surdi obaudientes vocē dñi. Vñ Gzego. in homelia hodierna. Quāta nos ei⁹ miracula videm⁹ q̄r flagellis atterimur: quātis minaꝫ aspiratibꝫ deterremur. z tñ vocātē seq̄ ꝓtēnimus. Jn celo iā sedet q̄ de ꝓuersiōe nos admoneret: iā iugo fidei colla gentium subdit: iā mundi gl̄iam strauit. Jā ruinis ei⁹ crebescētibꝫ districti sui iudicij diē ꝓpin quare denūciat: z tñ supba mens nr̄a non vult hoc spōte deserere: qđ q̄tidie pdit in vita. Hec ille. Jō nō simus inobedientes voce dñi ne alias irat⁹ nos pdat. Nota si militudinē ō falcone q̄ qñ est satur nō venit ad dñm eū vocātē. z tūc patronus ei⁹ indignatus iacit in eū lapidē z occidit ꝛc. Sic diues vocatus a deo: q̄ satiat⁹ est: z plenus diuitijs nō vult venire. Sic luxuriosus ꝛc. Dic practice ꝛc. Sed dñs irat⁹ ꝓiecit in eū lapidē dure ſnie z occidit aiam z corpus ꝛc. Nec audet nos clamātes in ſpe necessitatis Prouer.j. Quia vocaui z renuistis/. extēdi manū meā z nō fuit q̄ aspiceret. despexistis oē ꝯsiliū meū z increpationes meas neglexistis. ego q̄q in interitu vr̄o ridebo z subsānabo cū vobis qđ timebatis aduenerit ꝛc. Jō cū Job dicamus. Vocabis me z ego rñdebo tibi. operi manū tu ꝓpri dex. Job.xiiij. Scōs passus fuit firmā ꝯfidētia: sic̄ ꝓꝛ Joā.vj. qñ Andreas dixit. Est puer hic vn⁹ q̄ habz q̄nq̄ panes hordeaceos z duos pisces ꝛc. quod ꝑbū ē ꝯfidētia dixit: vt sentit Chrys. Er q̄ exēplo nota motal⁹ q̄ debem⁹ ꝯfidere ō diuia bonitate in oib⁹ factis nr̄is ꝛc. Nota Jllos q̄ diffidūt ō dño. Timēt em̄ vbi nō est timendū: sicut ꝓꝛ de eo q̄ vult ingredi religionē. Timet em̄ ne possit ꝓseuera/re. Sic de volūtate ꝑcere inimico ꝛc. Sic de illis q̄ sunt auari ad elemosynas dandas: qđ ꝓcedit ex eo q̄ nō ꝯfidūt ō dño dicēte. Da pauperib⁹ z habebis thesaurū in celo Mat.xix. Et ibidē subdit. Qis q̄ reliq̄rit domū vel frēs ꝛc. Centuplū accipiet z vitā eternā possidebit. His em̄ ꝓbis auaꝛtus ñ credit: q̄ si crederet certē daret vnū ꝓ centū. sicut ꝯfideret ō instrumēto facto p notariū de sili ꝛc. Jō ꝯfidatis dño. ps. Qui ꝯfidūt in dño sicut mons sion nō cōmouebit ꝛc. Tert⁹ passus est larga benuolētia: que ō: larga: q̄ debet extēdi ad oēs homines mūdi. Vñ nota qđ latius debz esse cor nr̄m ad diligēdū ꝓximos q̄ est celū empyreū ad ꝓtinendū creaturas: q̄ celū empyreū nō pōt capere pctōres z malos. Luc.x. Videbā sathanā sicut fulgur ō celo cadentē. Sed cor nostꝝ debet capere bonos z malos: iustos z pctōres. Itē celuz empyreū nō pōt capere infideles: sed cor nr̄m debz capere illos: vt oēs diligat ꝛc. ps. Qis ꝯsummationis vidi finē latū mādatū tuū nimis. Hāc habuit excellēter bēus Andreas. sicut ꝓꝛ in ꝓuersiōe Nicolai senis luxuriosi, p quo q̄nq̄ diebꝫ ieiunauit: donec ei⁹ ꝓuersiōem a dño obtinuit. Itez ꝓꝛ in liberatiōe illius iuuenis tētati z accusati a mr̄e libidinosa. Jdē pater illi⁹ ep̄i deuoti sui tētati a diabolo in specie mulieris. Sz hoc exēplū reserua in fine ſmonis

Quartus passus est ꝑfecta patientia q̄ ꝑbāt in suo sacro martyrio: in q̄ manifeste apparuit q̄ nō solū patiēter: sz etiā libēter mortē amplexus ē: q̄ nō potuisset a fide/libꝫ liberari a morte: nihilomin⁹ ab ipsis petebat: vt palmā sui martyrij nō impedirent. Deo gr̄as Amen.

Item de beato Andrea Sermo secundus.

Illi relictis re

tibꝫ secuti sunt eū Mat.iiij. Vide infra in ſmone beati Jacobi apl̄i q̄ incipit. sicut z iste. ¶ Pro introitu ſmonis notādū q̄ sicut exp̄imēto videm⁹ qñ alicꝫ rendere vult ad aliq̄ō regnū: ciuitatē: vel castrū. z ignorat viā semp nititur inuenire societatē alicuius exp̄ti viatoris pedoti seu paisani cui⁹ vestigia sequens p viā rectā incedat. Sic fecit Tobias q̄ voles accedere ad Babellū ꝓpinquū suuz in Rages ciuitatē Medoꝝ merito parentū z sui inuenit socium bonū. i. angelū Raphaelē q̄ sanū illū duxit z reduxit ad p̄em: sic legit Tob.v. z p totū. Modo ad ꝓpositū oēs nos tendere debemus ad regnuz vite

pennis: siue ad adq̃sitionē summi boni: qz illa est finis noster vltim⁹ quā naturaliter desideramus. Nā vt dr Boe. in. iij. de cō/sol. In mētib⁹ hoim naturaľr viri boni est inserta cupiditas. Ad illā ergo totis affe/ctib⁹ ꝓgere debem⁹: qz nō habem⁹ hic ci/uitatē manentē: sed futurā inq̃rim⁹ H: b. vlti. Vtā nō ignoramus z cū difficultate cognoscimus. Nā z expientia docet q oēs hoies ꝑ vias diuersas incedūt. Quidā ꝑ viā diuitiaz. i qb⁹ purātibritudinē ꝙsistere q̃dā ꝑ viam honoz. q̃dā voluptatū. ꝺdā ꝑ viā potētie zc. Vide infra in ꝑmone beati Francisci: q incipit. Mihi absit gloria/ri zc. In ꝓncipio. Ideo dr Boe. in. iij. de ꝙsol. Oim mortaliū cura quā multiplici/um studioz labor exercet diuerso q̃dē cal/le pcedit: ad vnū tñ beatitudinis finē nitit puenire. Cū ergo via hec sit tā nobis icer ta z obscura: ad quē viatoz ibimus? Nū q̃d ad Adam? Nō: qz in ꝑma dicta iter er rauit zc. Nunq̃d ad Moysen. Nō qz ipse q̃nq̃ errauit: nec viā vite eterne nobis oñ dit: sed adq̃rendoz talium bonoz q̃ in pre miū fruz pollicet. Nunq̃d ergo aliū ꝓphe tā aut patriarchā. Nō certe: qz oēs quidē errauerūt in solitudine z in aquoso viam ciuitatis habitaculi nō inuenerūt: esurien tes z sitientes aia eoz in ipis defecit. Vñ nō ad celū sed ad infernū oēs descēdebant ps̄. Quis est homo q viuet z nō videbit mortē. eru. aiam su. de ma. inferi. ps̄. Oēs ergo peccauerūt z egent gl̄ia dei. Ro. iij. Verus ergo viator seu ꝑdoctus q nunq̃ viā errauit nec errare pt: est chr̄s q̃ verax est z viā dei in ver̄itate docet Mat h. xxij. Propter hoc em̄ de celis descēdit ad vtez ꝙginis vt nos viā istam doceret: z si nos ipm imitemur gl̄iam ꝙsequamur Eccli. xxiij. Gloria magna est sequi dñm: lōgitu/do em̄ diez assumet ab eo. Petrus ergo z Andreas volentes vt prudentissimi viri per viā rectā incedere vt ad finē optatū tandē puenire possent secuti sunt dñm. Et hoc ē q̃ dr in themate. Illi relictz retib⁹ zc. Sz notanduz nobis est q dr thema q ad hec vt sequ dñm expediti⁹ possent sua retia reli q̃rūt. Et q̃ dar nob itelligi: qđ si volum⁹ dñm Jesū chr̄m sequ: etiā nr̄a retia relinq̃/m⁹: qz alis tāq̃ catenati ipis retib⁹ z liga/ti ipz sequ neq̃q̃ possem⁹. Sunt ãt q̃tuoz maria retia q̃ nos detinēt alligatos: q̃ re/linq̃re oportet vt dñz sequ possim⁹ q etiā apti reliq̃rūt ꝑtim Andreas: de q̃ nobis ho die ꝑmo est: sic z nos debem⁹ facere tanq̃ expediti vernaculi Abrae Gen. xij.

Primū est rete ꝑprie volūtatis: z istud relinq̃mus ꝑ ꝓpriā obedientiā.

Scōm est rete carnalis voluptatis: et hoc relinq̃mus ꝑ sanctā pniam.

Tertiū est rete humanalis fragilitatis z hoc relinq̃mus ꝑ firmā patientiā.

Quartū est rete mundanalis cupidita tis: z hoc relinq̃mus ꝑ piam subuenietiā. Primū ergo rete zc. Propria em̄ volūtas est rete magnuz ꝑ qō ligat homo z trahit ad infernū. Bern. Tolle ꝓpriā voluntatē z deerit infernus. Et vñ pctā oia cōmittū tur: nōne a ꝓpria volūtate: Vult ei homo voluntatē suā nō deo subijcere: sed sibi p/priā refuare. z hinc ꝓcedūt oia pctā. Am bro. xv. q. j. Nō est q cuiq̃ vram ascriba/mus erūnā nisi nostre volūtati. Nemo no strū tenetur ad culpam nisi ꝓpria volūtate deflexerit zc. Ad idē facit dictū Aug. xv. q. j. §. j. Petm̄ adeo voluntariū malū est: vt si nō sit volūtariū/ desinat esse peccatū. Sic z infernus nō factus nisi ꝓter ꝓpriā voluntatē. Vñ Aug. xxiij. q. iij. Nabuch odonosoz. Vasis ire nunq̃ deus reddere interitū: si nō voluntariū inueniret homo habere petm̄. Vñ bella/ vñ furta/ vñ ho/micidia/ vnde adulteria/ vnde destructio/nes religionū: nisi exprias volūtate. Mat. xv. de corde exeunt cogitatiōes male/ ho/micidia/ adulteria zc. Hoc ergo rete re/linquendū est si velimus sequi chr̄m. Re/linquimus aūt ꝑ verā obedientiā. Jō dicit ipse. Qui vult venire post me abneget semetipz. z tol. cru. suā z sequat me Mat. xvj. Nota. Et sequat me. Nā ipe dr Joā. vj. Descendi de celo nō vt faciā vo. meam sed eius qui misit me. Nota duplicē volū tatē in chr̄o ꝑm q homo: scz voluntas sen sualitatis: que vocat voluntas vt natura. z voluntas rationis: que dicit volūtas vt rō zc. Declara scz. ꝑmā peretbat a patre Pater si possibile ē trāseat a me calix iste: verūtamē nō mea volūtas sed tua fiat zc. Hoc ergo rete btūs Andreas reliqt. Nā vt dr Greg. in homelia. Ad vnius nutum/ nis vocē Petrus z Andreas relictis retiꝫ

tibus secuti sunt redemptorē ꝛc. Dic quō trib⁹ vicib⁹ fuerūt a domino vocati. sicut dicit⁹ in legenda. De prima legit Joā. j. de scda Lu. v. De. iij. Mat. iij. ꝛ in euāgelio hodierno. In prima nota moralit⁹ q̄ sicut Andreas vocauit Petrū: sic ꝛ nos Apoc. viti. Qui audit dicat veni. ¶ Scōm rete est carnalis voluptatis ꝛc. Jam expienʒtia docet q̄ magnū rete sit hoc. Nam q̄si oēs hoies mundi hoc rete illaqueanⁱ: ita vt dicere possemus. Oēs declinauerūt simul inutiles facti sunt ꝛc. Fortasse in tota hac ciuitate paucissimi sunt q̄ talī rete aliq̄n non fuerint alligati. Hoc rete ligauit fortē Samsonē. sanctum Dauid. sapientissimū Salomonē. De hoc rete cōplāgens loquit⁹ Abacuch di. Expādit sagenā suā: ꝛ semp interficere gētes non cessat Abachuch. j. Et nota q̄ istud secundū rete carnalis voluptatis habet decē fila ex quib⁹ cōponit⁹: q̄ sunt decē spēs luxurie: q̄ sunt iste vicz. Primum fornicatio simplex inter solutū ꝛ solutā. Scōm adulterium. Tertiū stuprū. Quartū sacrilegiū. Quintū incestus. Sextū raptꝰ. Septimū molicies. Octauū sodomia. Nonū innaturalitas seu turpitudo cū vxore extra vas debitū. Decimū bestialitas. Dic vt expedit Sed hoc rete relinq̄mus p̄ sanctā penitētiā. q̄ ipam em̄ in anima subiecit corpꝰ q̄ facit ipm̄ p̄mū fuire ꝛ etiā eleuari ad celestia ꝓemplāda q̄ nō timet hoc rete Pro. xxiij. Frustra iacit rete ante oculos pennatoꝝ. Pennati vocant⁹ penitētes: q̄ duas alas assumūt p̄ pniam: ꝛ oratiōis ꝛ abstinētie p̄ quas volant p̄ desiderū sanctū relicta carnali mole. Ad p̄baūdū etiā quantū hoc rete p̄ualet. Nota exemplum q̄d legit⁹ i legēda hodierna ō matre illa q̄ filiū ꝓcupiuit ꝛ cetera. Vbi etiā p̄bat⁹ excellētia castitatis beati Andree: cui⁹ meritō fuit ꝛ luxuria finita ꝛ castitas libera ta. Joō Col⁹. iij. Mortificate membra vestra que sunt sup̄ terrā. Beatus Andreas volens chm̄ seq̄ reliquit etiā hoc rete Nam credo nī fallo: ipm̄ virginali mūditia p̄ditū fuisse. ꝛ q̄ sciebat nō aliter hoc rete posse euadere nisi p̄ pniam: ideo mirabili penitētia se affligebat: qua et merito cuius nō solū ipe euasit: sz etiā alios fecit euadere. Nota exemplū de Nicolao senē

inueterato in luxuria: sicut legit⁹ in legenda. Caueamus ergo a ꝓsuetudine peccādi: que ita efficit⁹ altera natura: q̄ nō sinit hoiem a petō resilire: nisi cū maxima vi ꝛ gr̄a dei. Hiere. xiij. Si mutare pōt ethiops pellē suā: aut pard⁹ varietates suas: ita ꝛ vos poteritis bñfacere cū didiceritʒ malū. ¶ Tertiū rete est humanalis fragilitatis ꝛc. Hoc rete multos illaqueat, sicut p̄z in Petro q̄ fragilitate quadā chr̄istū ter negauit. Sic ꝛ hodie multi timore mūdano multa petā cōmittūt: sicut p̄sertim legiste q̄ ne displiceāt magnatibus p̄ferunt iniustas sniās. Sic ꝛ artiste laborāt i festiuis dieb⁹ vt fuiāt nobilib⁹. Vtor quot petā cōmittit p̄ timorez viri ꝛc. Dic vt expedit. Hoc ergo rete relinq̄mus p̄ firmā patientiā: q̄ vt ōt Aug. in p̄mo de ciuitate dei. ꝛ in decretis. xxij. q. v.. Ira ne. Homo potius debet omia mala pati: q̄ petō ꝓsentire. Joō ōt dns. Nolite timere eos q̄ occidūt corpus: aiam aūt nō p̄nt occidere: sed potius eū timete q̄ pōt ꝛ aiam ꝛ corpus p̄dere in gehennā Mat. x. Hoc ergo rete relinq̄t⁹ Andreas. Nā habuit rātā firmitatē ꝛ patientiā q̄ etiā mortē subiit p̄pter chm̄. Dic et⁹ martyriū. Jō ōt Luc. xxj. In patiētia vr̄a possidebitʒ aias vr̄as. ¶ Quartū rete est mūdanalis cupiditatʒ circa bona tpalia. Et hec tripl⁹

Primo in desiderādo. (illaq̄at hoies.
Scōo in adquirēdo.
Tertio in retinendo.

¶ Primo mō desiderādo: q̄ m⁹ti iordinate desiderāt tpales diuitias: aut ad finem malū: aut malo mō ꝛc. ¶ Scōo adq̄rēdo in q̄ m⁹ta petā cōmittunⁱ: aliena diuersis modis vsurpādo. ¶ Tertio i retinēdo tenacit⁹ ꝛ nō cōicādo egenis ꝛc. xlvij. dist. sic hi. Vide ifra i fmōe de b. Nicolao: q̄ incipit: Justū deduxit dns ꝛc. p. iij. Hoc rete m⁹ti implicāt Hiere. vj. A maiore vsq̄ ad maiorē oēs auaritie studēt: ꝛ a ꝓpha vsq̄ ad sacerdotē cūcti faciūt dolū. Potes discurrere p̄ singl⁹os stat⁹ hoim ꝛ singl⁹as artes. Hoc rete excellētissime reliq̄t Andreas. Nā oia reliq̄t vt chm̄ expediti⁹ seq̄retur: nō solū retia sua. Vñ ōt Luc. v. Relictis oib⁹ secuti sunt illum. Nota oib⁹: non solum exteriorib⁹ sed etiaz cupiditatibus interiorib⁹. Nam vt dicit Greg. in home.

hodierna. In hac re debem⁹ affectū potiꝰ pensare q̄ censū. multū reliq̄t q̄ sibi nihil retinuit. multū reliq̄t: q̄ q̄ntūlibet pauꝛ totū defuit. Sic z alij apli reliq̄runt. Vñ dicebāt. Ecce nos reliquim⁹ oia: et secuti sum⁹ te zc. Mat. xix. Sic etiā fec̄ ille Cꝛates thebanꝰ/de q̄ ponit Hiero. xij. q. ij. Et hoc mō se q̄mun chr̄m: q̄ de se dicit. Vulpes foueas habēt zc. Mat. viij. Hoc ḡ re the relinquim⁹ p piam subuenic̄tiā. Subueniendo. s. paupib⁹ zc. Luc. xj. Quod superest: date elemosynā. z ecce oia munda sūt vobis. Si q̄s aūt de reb⁹ exteꝛioꝛib⁹ subuenire nō pōt ꝓpter paupꝛatē necessariaz aut voluntariā: subueniat de interioꝛib⁹. s. de oꝛonib⁹: de cōpassiōib⁹. Sic̄ z bt̄us Andreas nō solū in vita: sed etiā post mortez subuenit indigēt⁹ miseris z tentatꝫ. Nota exemplū de eo tentato a diabolo sicut legit in legenda.

In festo beati Nicolai. Sermo tertius.

Inuenit gratiā coꝛā oculis dñi. Eccl. xliij. et in epla hodierna. Et hac gra quaz dicit thema beatū Nicolaū inuenisse coꝛam oculis dñi septē excellentes effectus: quasi ex quodā limpidissimo fonte riuuli ꝓcesserūt: z sunt isti videlicet

Primus miraculoꝛ oꝛatio
Secūs diuinalis sanctificatio
Tertius spiritualis deuotio
Quartus fraternalis dilectio
Quintus pontificalis ꝓmotio
Sextus virtualis administratio
Septim⁹ supnalis glozificatio

¶ Primus ḡ effect⁹ zc. Fuit em bt̄us Nicolaus excellētissime insignit⁹ gra miraculoꝛ: sicut infra ꝓcessu sermōis patebit. Vñ ecc̄lia decantat. De⁹ q̄ beatū Nicolaū pōtificē tuū inueris deꝛoꝛasti miracl⁹ zc. Sed est dubitatio. Posset em aliq̄s dicere. Videt q̄ hic non sit effect⁹ gr̄e diuine saltē loquendo de gra gratū facientē. Nā potentia faciēdi miracula daꝛ a deo etiaz malis hoib⁹: sicut dicit text⁹. j. q. j. Teneamus. Et. c. ꝓphetauit. Et de reliqui. z vesan. c. j. Itē antichꝛs faciet mꝛa miracla sic̄ dicit apls. ij. Tessa. ij. qui tū erit pessimus. Multi etiā alij mali hoies fecerunt miracula: de q̄b⁹ dicit saluato: Mat. vij. Multi dicēt mihi i illa die. s. iudicij. Dñe nōne in noie tuo ꝓphetauim⁹: z i tuo noie demonia eiecim⁹: z in tuo noie ꝓtutes mꝛtas fecim⁹. Et tūc cōfiteboꝛ illis q̄ nunq̄ noui vos. Discedite a me qui opamini iniquitatē. Et hoc ḡ nō videt cedere in laudem Nicolai/q̄ miracula mꝛta fecit. Pro huius ḡ dubij declaratiōe notādū: q̄ q̄uis etiaz mali miracula facere possint vt ꝓbat in auctoꝛitatib⁹ allegatꝫ/nihilomin⁹ tñ q̄tuoꝛ differentie sūt inter miracula facta p bonos z sanctos viros: z illa q̄ fiunt p malos: sicut tangit bt̄us Tho. in. ij. sniaꝝ di. vij. q. iij. ar. j. ad scōm. ¶ Prima differētia sumit ex efficacia virtutiꝫ opantis: q̄ signa facta p bonos fiunt diuina virtute etiā in illis ad q̄ ꝓtus actiua nature se nullo mō extēdit: sic̄ suscitare moꝛtuos z huiusmōi q̄ demōes sm veritatē facere nō pñt: sed in ꝓestigijs q̄ diu durare ñ possunt ꝛz Tho. ꝓestigiū dꝛ eo q̄ pstringat actiue oculi. sic̄ dicit Aug. in lib. de ciui. dei z in decretis, xxvj. q. v. Nec mirū. Nec obstat si dicatur de virga Moysi q̄uersa in colubꝝ ꝓtute diuina/quod tñ miraculū fecerūt etiā magi Pharaonis. s. Joan. z Mābres: sic̄ legit Exo. Vbi etiā dꝛ q̄ q̄uerterunt aquaz in sanguinē: z fecerūt aquas ranis ebullire: q̄ q̄uersio illaꝝ virgaꝝ p magos facta fuit ꝓtute nature. In illis virgis erant q̄dam rōnes seminarie: q̄b⁹ mediantib⁹ poterant ille virge ꝓtute nature q̄uerti in serpentes: sicut dic̄ Aug. in lib. de ciui. dei. et habet in decretis. xxvj. q. v. Nec mirum. Sicut in silī videm⁹ de pilo caude eq̄ posito in aqua q̄ inde ad aliq̄t dies cōuertit in serpentē. Nō ḡ fuit illud in se miraculū: ꝛz apparuit miraculū illis q̄ h̄ ignoꝛabant sic̄ etiā videt miraculū conuersio pili equi in serpentē apud rudes z ignoꝛantes. Ac virga Moysi nō ꝓtute nature: sed diuina tm fuit q̄uersa in serpentē. Et iō fuit magnū miraculū vt in. c. Cū ex iniuncto. ō hereticis. Vide de h̄ in ꝓmonib⁹ de decē ꝓceꝑtis: in ꝓmo ꝓcepto ser. ij. Beat⁹ aūt Nicolaus faciebat signa ꝓtute diuina: ḡ laudabilis valde est. ¶ Secūda differentia sumit ex vtilitate signoꝛ: q̄ signa per bonos facta sūt de reb⁹ vtilib⁹: sic̄ i curatoib⁹

infirmitatū:liberatiōibꝫ innocentū. Sic ꝑ beatū Nicolaū mlta talia facta legunt. Signa aūt facta ꝑ malos facta sunt in rebus vanis,sic volare in aera:sic fecit Symon magꝰ,z in rebꝫ etiā nociuis sepe.puta qꝛ reddūt hoi mēbra stupida:sic fecerūt Iaroes z arfaxat magi sic legit in legēda scōꝝ Symonis et iude:reddūt etiā talia signa malozꝫ qūꝫ mētes hoim alienatas: aut furoꝛe aut falso amoꝛe:sic fecit Basilius factꝰ monachꝰ cuidā scrimoniali sicut scribit Gre.in.j.Dialo. Vñ Luca.Hēs hausti nulla sanie pollura veneni Incāta ta perit.Vñ z ō quadā mliere magna scribit Virgi,sic Aug.refert.xxj. de ciui.dei. Virgi.Hec se carminibꝫ ꝓmittit soluere mētes. Quas velit. ast alys duras imittere curas.

Sisterere aquā fluuijs:z ꝓtere sidera ꝛtro Nocturnosꝫ ciet manes mugire videbis Sub pedibus terram:z descendere montibus oꝛnos.

¶ Predicta aūt sūt ꝑ maiozi pte pstigia: qꝛ faciūt talia apparere vera:cum vera nō sint:sed plena mēdacijs:vtpote ab illo facta q̄ mendaxꝫ est:z pr cꝰ. Ad hoc etiā pti net qō ōꝛ de mulieribꝫ:quas appellāt strigas:siue hymnaticas:z de q̄busdā alijs q̄ credunt se cū Diana dea paganoꝝ:vel cuz Herodiade intēpeste noctꝫ silentio mlta terraꝝ spacia ptransire:cōtra q̄d vide tex. in.c. Epi.xxvj.q.v. Hec oia ꝓmittit deus ꝓtingere illis:q̄ fidem pdiderunt:sic dicit aplus.j.Thes.ij. Loquēs de miraclis antichristi:sic ait. Cuiꝰ est aduentꝰ ſm opatione sathane:in oi virtute:z signis:z prodigijs:z mendacijs:z in oi seductione iniq̄tatis bis q̄ pereūt:eo qꝺ charitatez veritatis nō receperūt:vt salui fierēt. Et ō mittet illis deꝰ opationē errozis:vt credāt mendacio ꝛc. Et ad idē facit textus.xxvj.q.v. Epi. vbi ꝺr:Ipe sathanas:q̄ transfigurat se in angelū lucis:cū mentes cuiuscūꝫ mulier,cepit z hanc ꝑ infidelitatē sibi subiugauerit:illico transformat se in diuersarū ꝑsonaꝝ species ꝛc. Alias nō ꝓmittit deus sic decipi fideles z bonos ps. Quia nō relinquet dñs virgā pctoꝝ sup sortem iusto rū:vt nō extendat iusti ad iniq̄tatez manꝰ suas ꝛc. ¶ Tertia differētia sumit ex pte finis:qꝛ signa bonoꝝ ordinant ad edificationez fidei:z bonoꝝ morum:iuxta illud Mat.vlti. Illi aūt ꝓfecti pdicauerūt vbiq̄:dño cooperante:z sermonē confirmante sequentibꝫ signis. Sed signa malozꝫ sūt in manifestū nocumentū fidei z honestatis. Nō em̄ pōt ꝓtingere nisi ꝑ virtute diuina:q̄ alijs falsaz doctrinā annunciās vera miracula faciat:q̄ non nisi ꝑ virtute diuina fieri pñt. Sic em̄ de⁹ esset falsitatiz testiz:qō est impossibile:vt notat Tho.in.ij.q̄libeto.

¶ Quarta differētia est quātū ad modū qꝛ boni opant miracula ꝑ inuocationē diuini nois pie z reuerēter: sed mali q̄busdā deliramētis/sic q̄ incidunt se cultris/sic faciebāt ꝓphe Baal. q̄s occidi fecit Helias ij. Reg.xviij. z faciūt hmōi turpia. Et ita signa ꝑ bonos facta pñt manifeste discerni ab ijs q̄ virtute demonis fiūt. Ex predictis ḡ ptz q̄ q̄ntū ad ꝑsonam miracloꝝ beatⁱ Nicolaus fuit valde laudabilis/qꝛ faciebat miracula ꝑ virtute diuina/z ad vtilitatē hominū/z ad confirmationē fidei/et ꝑ inuocationē diuini nois. ḡ bene de eo dicitur q̄ inuenit gr̄az coꝝ oculis dñi. ¶ Secundus effectꝰ ē diuinalis sctificatio. Dicit aūt sanctificatio diuinalis ad differentiā sanctificatiōis humanalis. Vide i alio ſmōe eiusdē sancti q̄ incipit. Jn extinguibile est lumen illiꝰ ꝑ.j. Hui⁹ aūt sctitatis fuerūt tria signa. Primū signū fuit baptismus:qꝛ in baptismo datur gr̄a sacramentalis. Cuius gratie sacramenta baptismi est cā: z signū:cuiusmodi sūt cerca sacramēta/qꝛ vt dicit mgr in.iij. sentē.in pn. Sacramētū est inuisibilis gr̄e/inuisibilis formaꝝ:cuiꝰ imaginē gerit z cā existit. Declara quō ablutio exterioꝝ cū formaꝝ ꝑboꝝ est signū interioꝝ ablutiōis q̄ fit ꝑ gr̄am gratū facientē. Jn cuiꝰ infusione ꝓncipaliter opaⁿ cḥs.ſz instrumētaliꝫ sacramētū. Vñ Aug.j.q.j. Detrahe. Accedit ꝑbū ad elemētū:z fit sacr̄m. Vñ tāta virtꝰ aque vt coꝛpꝰ tangat/z coꝛ abluat. nisi faciēte verbo nō qꝛ ꝺr:sed qꝛ credit. Scōm signū fuit qñ duz baptizaretⁱ:erectꝰ stetit in pelui:qō fuit signū rectitudinis aie:q̄ ꝑ gr̄am sctificantē recti ficat:sic ecōtra ꝑ culpā iniq̄tatē obligat.iō pueri baptizati dicunt recti: z innocētes.ps. Innocētes z recti adheserūt mihi:qꝛ sustinui te.s.in cruce moꝛiēdo: z sūt ꝑba pris ad filiū,z i ꝺ tangit cā me/

rtoria bui⁹ sanctificatiõis:q̃ ẽ passiochr̃i Tertiũ signũ fuit:qñ q̃rta z sexta feria se/ mel tm̃ vbera sugebat. Quare autẽ h̃ fac/ ebat. Vide i p̃dicto fm̃oe.p.j. ¶ Terti⁹ effect⁹ est spũalis deuotio:q; posteq̃ ad an nos discretiõis puenit:qñ erat capax actu alis deuotiõis:sepe ecclie limina frequen/ tabat/fugiẽs alioz iuuenũ lasciuias: z cõ sortia eoz:q; p vitioz deuia oberrabãt:et quicqd de sacra scriptura intelligere pote rat:memoriter retinebat. Vñ cãtat ecclia Ecclie sctẽ frequentãs limina:sacra pectо ri ꝑdebat mandata. ¶ Nota morale hic ꝺ pueros hodiernũ rp̃is:q; malis moribꝫ im/ buunt/ p̃sertim in h̃ q̃ diebꝫ dñicis z festi/ uis cũ deberent ad eccliam ire:vadunt ad bibendũ zc̃. Et in h̃ magis culpabiles sũt parẽtes:q̃ ipi zc̃. Dic vt expedit. Debent em̃ parentes filios p via virtutũ dirigere triplicit̃:scz verbo/exemplo/et disciplina. Verbo q̃dẽ ipos instruendo/monẽdo/do cendo zc̃. Exemplo etiã:q; vt ait Gr̃ego. Magis monent exempla q̃ ẏba. Nota si militudinẽ de pictore:q; nõ solo verbo:sed etiã exẽplo discipꝫos instruit. Vñ Ecc̃es vij. Fili tibi sũt:erudi illos:z curua illos a puericia illoz. Debet em̃ pater relinq̃re filꝫs hereditatẽ:nõ solũ rerum tpaliũ:sed etiã virtutũ:q; oẽs excellunt diuitias. Vñ dicit Tulli⁹ li.j. de officiꝫs, q; optima here ditas a patribꝫ tradit liberis omiq; patri/ monio p̃stantioz:glia virtutꝫ rerumq; ge staz. Tertio debet ipos instruere disципli na:ipos.s.corrigendo. Correctio em̃ ista est signũ dilectiõis:iuxta illõ Prouer.xiij. Qui parcit virge odit filiũ suũ. Qui autẽ diligit illũ:instãter erudit. Jtez Aug.sup epl̃am Joãnis:z in decretꝫ.xxiij.q.v. Nõ puto inq̃t te tũc amare puꝫ tuũ:qñ eũ nõ cedis/aut tũc amare filiũ tuũ:qñ non das disciplinã:aut tũc amare vicinũ tuum:qñ nõ corrigꝫ eũ. Nõ ẽ ista charitas:sz lãguor Feruear charitas ad emẽdãdũ.sz sic boni mores delectent si sunt mali emendentur. ¶ Quart⁹ effect⁹ ẽ fraternalis dilectio: q maxie ostẽdit in necitate zc̃. Hãc mon/ strauit btus Nico.qñ subuenit indigẽtie il li⁹ puicini sui:satꝫ nobilis:q̃ ꝑ inopiam ꝓsuerat ꝑstituere tres filias suas:vt sic eaz ifami cõmertio aleret. Dic vt in p̃di/ cto ſmone ꝓpre.ij. Nota:dic vt expedit. Jdeo.j. Jo.iij. Filioli mei nõ diligamus verbo tm̃:sed opere z veritate. ¶ Quit⁹ effect⁹ ẽ p̃tifical' ꝓmotio.fuit em̃ ꝓmot⁹ ex diuina releuatiõe p electionẽ canonicã: cũ tñ esset adhuc laic⁹:vt habet in decretis li.dist.lxj.hiis oib⁹. Circa electionem aũt ipsi⁹ notãdũ fm̃ venerabilẽ Bernardum fratrẽ Jacobũ de voragine.q; ipsa electio cõmẽdabilis fuit ex pte eligentiũ.electi et modi eligendi. In electoribꝫ quidem tria cõmendabilia fuerunt

Primũ est deuota oratio.
Scõm diligens inquisitio
Tertium recta intentio

¶ Primũ ergo est deuota oratio:quia to ta nocte orationibꝫ insti terãt.vñ etiã dñs electurus apl̃os.iuit in mõtez orare. Vñ habet Lu.vj. Et apl̃i in electiõe Mathie orãtes dixerũt Tu dñe zc̃. Act.j. ¶ Sc̃o cũdũ diligẽs inq̃sitio:qz prelat⁹ non debet p̃cipitãter eligi: sed cũ diligentia inquirl: qz q̃ idoneũ querit idoneũ inuenit. Quesi uit dñs idoneũ z inuenit dꝰ. Jnueni Da/ uid fuũ meũ. Quesierunt electores myr/ rhe ciuitatis z inuenerunt. ¶ Tertiũ est recta intẽtio:qz nõ debet q̃s intẽdere ist̃ũ vel illũ:quia est ꝓpinquus vel amic⁹:sed qz magꝫ idone⁹ ẽ. Vñ dixerũt apl̃i Act. j. Tu dñe q̃ nosti corda hoim zc̃.per quod dar̃ intelligi q; electores pl⁹ respicere debent ad gr̃as spirituales q̃ coꝛporales.s.pl⁹ ad bonitatẽ:q̃ nobilitatẽ pl⁹ ad sciam:q̃ ad psonã:plus ad pl̃i vtilitatẽ:q̃ ad carnem z sanguinẽ. Sꝫ dꝛ Jo.xviij. q; ancilla ostia ria Petrũ introduxit in atriũ p̃cipis sa cerdotũ:qz caro q̃ dꝛ esse ancilla:sepe itro/ ducit plat̃ũ:cũ tñ dicat Ezech.xv. q; postes domus tinganꝰ sanguine agni/qz nõ debꝫ q̃s introduci in domũ dei/respectu sangui nis ꝓpij:sed sanguinis chr̃i. ¶ Scõo fuit cõmendabilis electio ex parte ip⁹ electi: in q̃ tria fuerũt cõmendabilia,scz

Eminentia vite
Perfectio sciẽtie z doctrine
Firmitas ꝓstantie

¶ Primũ est eminẽtia vite:qz a sua puer tia ictẽ viuere cepit. Greg. Tantuꝫ debet actione pl̃i actio trãscendere p̃sulis:quũ distare solet a grege vita pastoꝛ. Scõm ẽ pfectio scie z doctrine. Jõ dꝛ de eo/q̃ dev q̃d de scripturꝫ itelligere poterat armario

cõdebat pectoris. Fact⁹ etiaꝫ eps sollicite ꝓlo ꝑdicabat. Hiere.iij. Dabo vobis pa/ stores/iuxta cor meũ/z pascent vos scia et doctrina. Tertiũ ē firmitas ꝓstantie. Ũn tres pueros iniuste iudicatos ꝓstanter eri puit/z iudicē reprehendit. Eccī.vij. Noli q̃ rere fieri iudex: nisi valeas ꝓrupe irrũpere iniquates, ne forte extimescas facie potentis/z ponas scãdalũ i agilitate tua. Ũ nõ dñs ꝑmo prelato iposuit nomẽ Petr⁹/qõ a petra dr. Tertio fuit cõmendabil' ex pre modi eligendi: z hoc tripliciter

Primo: qz fuit canonica
Scõo: qz fuit pacifica
Tertio: qz fuit discreta

¶Primo q̃ fuit canonica ꝑ cõpromissuꝫ: z diuinã inspirationẽ. Heb.v. Nec q̃sq̃ sibi sumat honorez: sed q̃ vocat⁹ a deo tanq̃ Aaron. Adidẽ, viij.q.j. Jn scripturis. Et c.q̃ epm. ¶Scõo qz fuit pacifica: qz oẽs ꝑsenserũt. Sz dr Gen̄.xxv.qz in vtero Rebecce filij collidebant: qz prelati q̃ debent esse filij ecclie q̃tidie altercantur. ¶Tertio fuit discreta. Tũc em̄ electio est discreta: qñ scz si est i collegio ꝑsona idonea eligit: si extra collegiũ ē ꝑsona magz idonea: inde assumat. Vide in c.qz ꝓpter. ō electz. Jo sanct⁹ Nico. extra collegiũ fuit electꝰ qui erat valde idone⁹. iij. Reg.x. Eligite meliorẽ de filijs dñi nr̄i, nõ em̄ tenenk eligere optimũ, qz nõ posset inueniri/sed ad bonũ aut meliorẽ. Si em̄ in collegio ē donus/z extra collegiũ melior: bono est ꝓponend⁹. De h dic vt notat Tho. in q̃libe.xj q.vj. Et canonist̃e in c. monasteriũ. xvj.q. vi. Et glo. viij.q.j. lz ergo. Et de iure patro.c j. Et c.qm̄. Et Joã. anõ. in c. duobꝰ. de rescriptis li.vj. Jn nouella sup̃.vj. eligere teneank. ¶Sext⁹ effect⁹ ē ꝓtualis administratio. Debet em̄ ꝓlat⁹ posteq̃ legitime est ꝓmot⁹ ꝓtualiter administrare: ad quã ministrationẽ tria ꝓncipaliꝫ requrunk q̃ ponit aplus. Titũ.j. Abnegantes ipietatẽ z secularia desideria: sobrie: z iuste et pie viuam⁹ in h̄ seculo zc. ¶Nota Sobrie ad se, iuste q̃ ad subditos, pie q̃ ad deuz. Sic Nico. potifex ordinat⁹ q̃ ad se sobrie vixit/abstinẽs ab oi ꝓcagio vitioꝝ. Nam candẽ hũilitatẽ quã ꝑus habuerat z mozgrauitatẽ in oib⁹ secrabak/corpus ieiunio macerabat/mlieꝫ ꝑsortia fugiebat. Poterat ergo illud dicere cum apostolo. Castigo corpus meũ z in suitutẽ redigo/ne forte cum aliis ꝑdicauerim ego ipse reprobus efficiar. j. Cor.ix. ¶Secundo vixit iuste quo ad subditos: ipis opa misc̃die ministrando. Misericordia em̄ q̃ a puerilibus annis imbibebat in eo continue augebak. erat q̃ misericors erga subitos tam circa opa misc̃die corporalis q̃ spũalis. Nam alebat egenos/vestiebat nudos/redimebat captiuos/colligebat pegrinos zc. miseri/cordie opera indigẽtib⁹ exhibebat. Circa opa etiã misc̃die spũalis se diligentissime habebat instruẽdo ignorãtes/cõsulẽdo dubitantib⁹/corripiendo inq̃etos/cõsolabak pusillanimos. vltra in ꝑdicatiõib⁹ reprehendebat. iuxta illud Greg. in.xij.c. sui pastoralis. z i decretz. xliij.di. Sit rector discretus in silẽtio/ne aut tacẽda ꝓferat/aut p/ferẽda reticescat. Nã sic̃ incauta locutio i errorẽ ꝓtrahit: ita indiscretũ silentiũ eos q̃ erudiri poterãt/i errorẽ derelinq̃t zc. Ũn dr in legẽda q̃ erat efficax in loq̃ndo/alacer i exhortãdo/seuer⁹ i corripiẽdo. sic̃ etiã iust⁹ erat in puniẽdo delinq̃ntes: vt seueritatẽ misc̃dia temperet: qz vt dr Gre. i moralib⁹/z in decretis. xlv.di. Disciplina vel misc̃dia multũ destituit/si vna sine altera teneak. sz circa subditos esse dz rectorib⁹ et iuste ꝓsulens misc̃dia z pie seuiẽs disciplina zc. Ecc̄i.vj. Noli esse nimis iust⁹. Itẽ Prouer.xxx. z in decretis. xiij.di. Deniq̃. Qui nimis emũgit elicit sanguinẽ. Tertiũ q̃ tñ ē necariũ: qz samaritan⁹ infudit vinũ z oleũ sauciato: vt legit. Lu.x. Tertio vixit pie q̃ ad deũ: qz sepius in orone pugilabat. z deo in oib⁹ deuotissime seruiebat. ¶Septim⁹ effect⁹ ē supnalis glificatio: q̃ est victim⁹ z maxim⁹ gr̃e effect⁹ et finis oim aliox effectuũ: q̃ dak oib⁹ sanct⁹ Esa. lxj. Darem eis corona ꝑ cinere oleũ gaudiꝫ luctu palliũ laudis pro spiritu merorꝫ Sancti viri in ꝑsenti vita fuerũt in humiliatione/luctu z merore. Sed ꝑ cinere humiliatiõis habebũt sublimitatẽ gr̃ie, ꝑ luctu habebũt iocunditatẽ mẽtis, ꝑ merore ꝙ habebũt immortalitatẽ, quã nobis cõcedere dignek filij⁹ dei Amen.

¶De beata Anna. Vel de natiuitate b. ṽginis. ser. iij.

Benedictus fructus ventriꝫ tui. Luc. j. Verba ꝓposita sunt dicta ab Helisabet ad ꝑginē gl̄iosam. Sed ad ꝓpositum ꝙpriꝰ illā ad beatā Annā matrem virginis gl̄iose dicēs. O beata Anna. Benedictus fructus ꝛc. Materia ergo ſmonis erit de ea ꝛ filia eius: ꝑus tamē ipam virginē salutemus dicētes. Aue Maria ꝛc.

¶ Prō declaratiōe verboꝝ ꝛ introductiōne ſmonis est notāndū: q̄ licz btā Anna habuerit tres filias nole marias de tribꝰ viris. ſ. beatā virginē. Primā ō Joachim aliā mariā de Ebleopha: ꝛ tertiā mariā ō Salome que omnes fuerūt fructus ventris sui: tamē ꝓncipalioꝝ ꝛ excellētioꝝ fructus ventris sui fuit virgo beata. Ratio ē duplex. Prima q̄ ex alīs mariis habuit nepotes boies puros: q̄uis sanctos: ſz ex virgine Maria habuit nepotē deū filiuz dei. Nota Genealogiā. Ex ꝑgine ei Maria habuit chīm. Scōa maria habuit q̄tuoꝝ filios ex Alpheo: ſcz Jacobū minorē ꝛ Joseph iustum: Simonē ꝛ Taddeum. Tertia maria habuit duos filios ex Zebedeo: vidz Joannē aplm ꝛ euangelistā: ꝛ Jacobū maiorē. Vñ versus.

Ex Joachim Elesopha Salome tres anna marias.
Quas habuit iunxit Joseph Alpheo Zebedeo.
Vnꝰ hec mat̄ ē: hec quattuoꝝ: illa duoꝝ.

¶ Ecce ēꝫ benedictus fructus ꝛc. ꝛ patz ꝓma rō. Scōa ratio: q̄ ex alīs filiabꝰ suis nō accepit Anna aliquā sanctitatē: sed ex virgine Maria sic: q̄ ex ſsecratiōe virginis gl̄iose que fuit facta in vtero sancte Anne. Etiā ipa mater ꝑginis ꝙsecuta est ſcritatis augmētū. Si em ex voce salutatiōis ꝑginis ſsecratus est Joānes bap. in vtero matris: iuxta illō Luc.). Ecce ei vt facta est vox salutatiōis tue in auribus meis: exultauit in gaudio infans in vtero meo. Sicut sanctificat infans ꝙ ꝝbum sacerdotis baptizātis ꝛ in imersione aque: q̄ accedit verbū ad elementū ꝛ fit sacramentū. j. q. j. Detrahe. Quāto magis ergo sanctificatio beate Anne augmentata est ex ꝓsentia corꝓrali ꝑginis in vtero suo ꝙ nouē menses. Et ex hoc solutꝫ ſstis quoꝛundā quare eccl̄ia nō facit festum de Joachim patre ꝑginis sicut ō beata Anna ꝛc. Vide infra in alio ſmone eiusdem in introitu q̄ incipit. Habetis fructū vestrū ꝛc. Patz ergo ex p̄dictis q̄ thema ad ꝓpositū intelligit de virgine Maria q̄ per excellentiā fuit bn̄dictus fructus ventris sctē Anne. Sed ꝙ latioꝛi declaratiōe nota q̄ iste fructus fuit multifariam multisꝫ modis ꝛ temporib⁹ bn̄dictus.

Primo fuit benedictus a deo patre: per eternalē p̄destinationē.

Scōo fuit bn̄dictus a patriarchis: per figuralē ꝙsignationē.

Tertio fuit bn̄dictus a ꝓphetis ꝙphetalē ꝓnunciationē.

Quarto fuit bn̄dictus a gentilib⁹ ꝙ diuinalē reuelationē.

Quinto fuit bn̄dictus ab angelis: ꝙ ꝑsentialē exhibitionē.

Sexto fuit bn̄dictus a ſpūsctō: ꝙ specialē sanctificationē.

Septimo fuit bn̄dictus ab eccl̄ia: ꝙ singularē solennizationē.

Octauo fuit bn̄dictus a filio del: ꝙ carnalē assumptionē.

¶ Et incepimus istā diuisionē: a deo ꝛ finimus in deo: q̄ ipe est alpha ꝛ o: ꝓncipiū ꝛ finis: sic dicit Apoca j. Primi ergo ꝛ. Prō huius declaratiōe notāndū q̄ ab eterno in ꝑsistorio trinitatis. ꝑtuoꝛ fuerūt cōsilia celebrata. Primū ꝑsiliū fuit qualiter supna ciuitas hierusalē edificaret: ꝛ a q̄o ciuib⁹ habitaret ꝛ fuit determinatū q̄ ereārent angeli a quib⁹ tanq̄ a nobilissimis habitaret. Vt diuina bonitas ostenderet bonitatē suā: q̄ bonū de sui natura est diffusiuū. Vide de his ꝑsilijs latius q̄ scripsi in Paraſceue in ſmone q̄ incipit. Ecce dedit vobis ꝛc. pre ꝓma. ¶ Scōm ꝑsiliū fuit: quia em deus ꝓuidebat q̄ multi angelis peccaturis ciuitas illa ꝙ magna parte futura esset desolāda. fuit ergo in eodem ꝑsilio agitatū quonā modo esset illa ciuitas reparanda: ꝛ fuit ꝛclusum q̄ creārent hoies ad ordines angelicos assumēdi. Sed quia deus ꝓuidit q̄ omnes hoies essent in Adam peccaturi. ꝛ ꝙsequēter illius ciuitatis habitatiōe ꝓuandi: ideo fuit tertiū cōsiliū in quo fuit quesitū qualiter

diminutioni ciuitatꝫ putderet. Vbi fuit discussum qđ erat melꝰ ⁊ iustꝰ: an ꝙ angeli lapsi redimerẽt: aut hoies ꝓditi: ⁊ fuit determinatũ ꝓ hoibus. Ratio qꝛ prenũdit btã trinitas: ꝙ angeli futuri erãt obstinandi: sed nõ hoies. Et qꝛ difficile erat videre modũ ꝙ quẽ posset cõuenienꝰ hoies repari: iõ fuit quartũ ꝑsiliũ de mõ reparationis. Vbi fuit decretũ a scrissima trinitate: debere creari ẽndã ẏginẽ dignissimã ⁊ oĩ gratia plenã: de ꝙ filꝰ dei carnẽ assumeret: ⁊ sic genꝰ humanũ redimeret ⁊c Fuit ergo ẏgo tũc benedicta ab eterno in mẽte diuina. De hoc hꝫ aucroritas mystica Prouer. viij. Dñs possedit me in initio viaꝝ suaꝝ. Anteꝯ quicꝯ faceret a ꝓncipio ab eterno ordinata sum. nondũ erant abyssi: ⁊ ego tã concepta erã. Nota. Dñs possedit me. ſ. in volũtate sua: ab initio viarũ suaꝝ. ſ. creaturaꝝ. Et põt intelligi fortasse initio. ſ. ante initiuꝫ. Vel initio. ſ. in principio. ſ. ab eterno: sicut ibi. In ꝓncipio erat verbũ. Vel dic. In ꝓncipio. ſ. in filio dei: ꝙ est mens seu intellectꝰ patris: qui intellectꝰ est ꝓncipiũ creaturaꝝ suarũ. qz in ꝓncipio. ſ. in filio dei creauit deꝰ celum ⁊ terrã. Vñ sequit. Ab eterno ordinata sum. ſ. in consistorio sanctissime trinitatis. nondũ erãt abyssi. ſ. creature ⁊c. Et ego iam concepta erã. ſ. in mente diuina. Itẽ ad idem. Eccl. xxiiij. Ab initio ⁊ ante secla creata sum. Vide infra. ¶ Scõo fuit benedictꝰ a patriarchis ⁊c. Primo qui dẽ fuit ꝑsignata in primis paretibꝰ: ꝙbus deꝰ reuelauit postꝯ peccauerũt: ꝙ ex eoꝝ posteritate deberet nasci ẏgo ⁊c. Vide. s. in fmone eiusdẽ ẏginis ꝙ incipit. Nondũ erãt abyssi ⁊c. Jn ꝓncipio. Et adde. Qñ em dixit deꝰ ad serpentẽ. Inimicitias ponã inter te ⁊ mlierẽ/ ⁊ semen tuũ ⁊ semẽ illꝰ: ipa cõteret caput tuũ. Gen. iij. Caput diaboli põt dici: alio mõ superbia ꝙ est caput. ſ. ꝓncipiũ oĩs pcti ⁊ ruine angelorũ ⁊ hoĩm. Vñ dr Tobias filio suo. Supbiã nũqꝯ in tuo sensu/ aut in tuo ẏbo dñari ꝑmittas. Jn ipa em initiuꝫ sumpsit ois ꝓditio. ſ. angeloꝝ ⁊ hoĩm. Itẽ Eccl. viij. Initiũ oĩs pcti: supbia. Jstud ꝙ caput cõtriuit ẏgo ꝙ humilitatẽ suã: que maior fuit ꝯ supbia luciferi. Figura habet etiã ꝺ Judith ꝙ precidit caput Holofernis. ſ. diaboli qui interpretat sedens in angustia ꝙ sedet ligatus in angustia eterne dãnationis. Judith. xiij. Vna mlier hebrea fecit ꝛfusionẽ in domo Nabuchodonosoꝛ: ꝙ interpretat infirmitas vel infirmus: ⁊ signat diabolũ/ ꝙ est causa oĩs infirmitatis spũalis ⁊ corpalis. Sap. ij. Jnuidia diaboli mors introiuit in oꝛbẽ terraꝝ. Quãuis aũt supscriptura dixerit de capite serpentis in singlari: tñ psalmista ponit plura capita i plurali dr. Deus aũt rex noster ante secla operatus est/ salutẽ in medio terre. Tu ꝛfirmasti in ẏrute tua mare/ cõtribulasti capita draconũ in aquis: tu confregisti capita draconis. ps. lxxiij. Nota i medio terre. ſ. in ytero ẏginis fm Glo. ꝙ dicitur terra nostre fecunditatꝫ ⁊ humilitatꝫ. Ps. Veritas de terra orta est. Tu confirmasti in ẏrute tua mare. ſ. gentes. cõtribulasti capita draconis. Capita ꝯ ista diaboli sunt septẽ: fm ꝙ septẽ sunt pcta mortalia. Dic illa ⁊c. Primo ergo virgo cõtriuit caput diaboli. ſ. superbiam ꝙ suã hũilitatẽ: que fuit in ea tanto maior: quãto ipa excellentior. Fuit em honorata ab angelo ꝙ ipsaꝫ reuerent salutauit. A patre ꝙ ipaꝫ ab eterno elegit. A spiritusctõ/ ꝙ eam sanctificauit. A filio qui eaꝫ impregnauit. A toto mũdo/ qui eam beatã dixit. Tamẽ se humilians dicit. Quia respexit humilitatẽ ancille sue. Scõm caput diaboli est auaritia. Hoc caput contriuit ẏgo beata ꝙ suã paupertatẽ. Fuit em paup ante partum: quia nupta fuit pauperi sponso. Vsa paupe mũdo ⁊ hospita in paupere domo. Fuit paup in partu: qz ꝙ thalamo habuit stabulũ/ ꝙ lecto habuit presepe ⁊ fenuꝫ: ꝙ domicellis bouẽ ⁊ asinũ. Fuit etiaꝫ paup post partũ: qz obtulit oblationẽ pauperũ. nutriebat filiũ ꝙ acum ⁊ colum: ⁊ nulluꝫ cum filio habuit domiciliũ. Prouer. xxx. Manũ suam misit ad fortia: ⁊ digiti eius apprehenderũt fusum. Tertium caput est luxuria. Jstud cõtriuit ẏgo Maria ꝙ virtutẽ ẏginitatꝫ/ que tanta fuit in ea: vt non solum in se reluceret: sed etiã in alijs. Quãuis em pulchra esset: a nullo tñ ynqꝯ potuit cõcupisci: qz eius puritas corda intuentiũ penetrabat ⁊ motꝰ illicitos extinguebat. Vñ assimilat flori ⁊ odori vitꝫ: ꝙ fugat serpentes. Eccl. xxiiij. Ego q̃si vitis

fru.sua,odoris. Ipsa etiaz fuit primicería ꝟginitaz. Vñ cõparat amigdalo q̃ sic inf cereras arbores prima flores ꝓducit. Sic z ipsa inter mlieres prima florẽ ꝟginitaz emisit.ps. Adducent regi ꝟgines post eã. De ista amigdalo dicit Eccl's vlt. Florebit amigdal⁹ z impinguabit locusta: z dissipabit capparis. Tunc amigdalus floruit quãdo ꝟgo beata votũ virginitaz emisit Locusta vero.i.gentilitas instabilis z inquieta tunc gra spũssancti ipinguata fuit z capparis.i.ꝓlus iudeoꝝ in dissipatiõe fuit. Capparis est frutex spinosus sup terram expassus: z significat populũ iudeoꝝ durũ z rebellẽ/z semp terrenis adherentẽ

Quartum caput diaboli fuit, invidia. Hoc cõtriuit virgo p charitatez. Habuit em charitatẽ ad omes.s.ad deũ z ad amicos. Propt̃ qõ dicit. Ego mater pulchre dilectionis. Eccl.xxiiij. Hanc autẽ charitatẽ tantã habuit/q̃ etiã in alios transfudit. Ut ptz in Joan.bap. Lu.j. Ut facta est vox salu.tu.in au.me.exul.i gaudio infans in vtero meo. Quintũ caput diaboli est gula. Hoc cõtriuit ꝟgo p abstinẽtiã: qz parcissime vixit: abstinentia em est amica ꝟginitatis zc. Sextũ caput diaboli est ira. Hoc cõtriuit virgo per penitentiã: quã fortissime tenuit, Nora q̃ salutabat crucifixores filij zc. Septimũ caput diaboli est acidia. Hoc contriuit ꝟgo p diligentiã. Nã vt ait Hiero.ad Cromatium z heliodoꝝ. Beata maria istã regulam sibi statuerat: vt de mane vsqz ad tertia orationi insisteret. A tertia vsqz ad nonã operi vacaret. A nona vero ab oratiõe nõ recedebat: donec angel⁹ appareret sibi z bene ministraret. Prouer. vlt. Considerauit semitas dom⁹ sue: z panẽ ociosa nõ comedit. Patet ergo quõ ꝟgo beata cõfregit capita draconis. Propterea virgo fuit in figura virge ꝓphata: vt dicek prima pre sequeti. Prefigurat etiaz in rubo Moysi. Ire in virga Aaron. Vide infra. ¶ Tertio fuit benedict⁹ a ꝓphis. Fuit em a multis ꝓphis sept⁹ ꝓphata. Vide infra in fine de annũciatiõe q̃ incipit. Ecce concipies in vtero.parte.iij. Et adde illud qõ p̃ pherat. Nũe.xxiij. Orief stella ex Jacob: z ꝟsurget ꝟga de isrl': z percutiet duces moab, Ire.ps. Descẽdet sicut pluuia in vellus: z sic stil.sup terrã. Nota hic historiaz de vellere Gedeonis sicut legit iudicũ. vñ Bernñ. sup missus est: sic ait, Quid ill⁹ gedeonis significabat vellus qõ vtiqz de carne tonsum: sed sine vulnere carnis in area ponit̃/z nunc quidẽ lana: nunc vero area roze pfundit̃: nisi carnẽ assumptã de carne ꝟginis/z absqz detrimẽto ꝟginitatis. Cui vtiqz distillantib⁹ celis tãta se infudit plenitudo diuitatis: vt omes acciperem⁹ qui vere sine ipa nõ aliud q̃ terra arida sum⁹ Huic quoqz Gedeonico facto ꝓbicuz dictum/pulchre satis cõuenire videt̃: vbi legit̃. Descendit sicut pluuia in vellus. Nã p hoc qõ sequit̃: sicut stillicidia stil.sup terram idem intelligi datur/ q̃ p inuentã rore madidam terrã. Pluuiã nempe voluntariã quaz de⁹ hereditati sue segregauit: placide pri⁹ z absqz strepitu oationis humane suo i quietissimo lapsu ꝟginẽ dimisit in vterũ. Postmodũ vero vbiqz terraꝝ diffusa est p ora predicatoꝝ/nõ tam sicut pluuia in vellus: sed sicut stillicidia stil.super terrã cum quodã vtiqz strepitu ꝟboꝝ/ ac sonitu miraculoꝝ. Si quidẽ recordare sunt nubes ille q̃ portabant pluuiã precẽptum sibi fuisse cũ mitterent̃: qõ dico vobis in tenebris dicite in lumie: z qõ in aure auditis ꝑdicate sup tecta: quod z fecerunt. Et em in oẽm terrã exiuit son⁹ eoꝝ: z in fines orbis tre ꝟba eoꝝ. Hec Berñ. ¶ Quarto fuit benedict⁹ a gentilib⁹ zc. Unde legit̃ in legenda natiuitatis dñi: q̃ Octauianus imperatoꝝ vniuerso orbe dictioni Romane subiugato: tñ senatui placuit: vt eum p deo colere veller. Prudens autẽ imperatoꝝ se mortalẽ intelligens immortalitatis sibi nomen noluit vsurpare. Ad illoꝝ vero impoꝝtunã instantiaz Sibyllam ꝓphetissam aduocat. scire volens p eius oracula/si in mũdo maioꝝ eo alter nascerek. Hec Sibylla fuit tiburtina: sic dicitur in chronica martiniana. Cũ ergo in die natiuitatiz dñi/consiliuz sup hac rẽ vocasset: z Sibylla in camera imperatoris oraculis insisteret in die media circul⁹ aureus apparuit ꝟtra solem/z in medio circuli ꝟgo pulcherrima puerum gestans in gremio. Tunc Sibylla hoc Cesari ostendit. Cum autẽ imperatoꝝ ad predictã vi-
sionẽ plurimũ admiraret: audiuit vocem

dicentē. Hec est ara celi. Dixitq; sibylla. Puer maior te est: z ideo ipsum adora. Eadem ergo camera in honorē sancte Marie dedicata est. Unō ysq; hodie dicit sancta Maria ara celi. Intelligens igit impertor: q hic puer maior se erat ei thura obtulit: z de⁹ de cetero vocari recusauit. Et sic patz iiij. pars. Ideo Greg. in primo moraliū circa principiū. Redemptor inqt non ster/sicut ad redemptionē iudeoꝝ z gentiliū venit: ita se iudeoꝝ z gentiliū pphetaꝝ vocib voluit: vt p vtrūq; populū pdicere tur/qui p vtroq; pplo quadoq; pateretur. Hactille. Nec curo alienare hic qō aliqui dicunt: sez Virgiliū presensisse/aut pphetasse incarnationē fili dei cuz dixit. Jam redit z ygo redeunt saturnia regna: Jam noua pgenies celo demittit alto. Jre alibi alias scribit patrez loquentē ad filium. Nate mee vires mea magna potētia sol⁹. Et alibi verba saluatoris in cruce. Talia gstabat memorās: fixusq; manebat. Naz Hieron⁹. In epla ad paulinū ista deridet dicēs. Puerilia sunt hec z circulatoꝝ ludo silia docere qō ignores zc. ¶ Quito fuit benedict⁹ ab angelis zc. Dic historiā: qñ angelus revelauit Joachim z sce Anne de virgine ꝛciptenda z nascenda: habet in legenda nativitatz bte ygnis. ¶ Sexto fuit benedict⁹ a spūsctō: p sanctificationē specialē. Fuit em in vtero mris sctificata. Et hoc ostēdit exēplo rōne z auctoritate. Exēplo quidē sicut de Hieremia z Joā. bap. hoc asserit: ō quoꝝ pmo dicit Hiere. j. Anteq; extres de vulua sanctificaui te. De scō yo dicit. Lu. j. Spiritus sctō replebit adhuc ex vtero matrz sue. Si ergo de istis hoc asserit, quoꝝ vn⁹ fuit pphet chīi z alter precursor chīi: multo fortī⁹ de ista credendū est/q̄ fuit mater chīsti. Ratiōe eiā pbatur. Nullus gemmā pfulgidam in vase/īmundo collocaret: sic nec de⁹ pater filiū suū in vtero Marie posuisset: nisi mōs fuisset. Dañ. Sctūs ei ei⁹ in sctis habitat. Auctoritate vero pbat. ps. xlv. Fluminis impetus letificat civitatē dei: sctificauit tabernaculū suuz altissim⁹. Uide supī in smone de conceptione ygnis qui incipit. Nondum erant abyssi pte. v. z ifra in smone de ꝛceptione qui incipit. Ab initio z ante secla creata sum zc. in fine.

¶ Septimo fuit benedict⁹ ab eccl'ia: per singularē solennizationē. Dic q de tribus tm fit festū de nativitate: vicz de chīo/ygine/z Joan. bap. z rationē quare: dic vt in legenda nativitatz ygnis. Uel si loq̄ris de conceptione ygnis: dic q hodie sit festum de ꝛceptione. Et cuius habeat nomen de ꝛceptione/tamen festum pprie est de sanctificatione. Quū em hodie fuerit caro cōcepta: z nō anima infusa sed post. lxxx. dies: vt dicit Glo. Leui. xij. Sequit q hodie nō fuit pprie virgo Maria cōcepta/nec sanctificata: qz de noiatio non fit a materia sed a forma. Sed qz sctificationis hora nescitur: ideo fit hodie festum de sanctificatione/qō dicit de ꝛceptione: qz tempus cōceptionis nobis notum est: sed nō sanctificatiōis concor. Tho. in. iij. pte q. xxvij. art. ij. ad tertiū. Et nota q postq̄ fuit ania infusa fuit sctificata. Uide infra in festo ꝛceptionis sermo. qui incipit. Ab initio z ante secla. z circa in fine smonis. ¶ Octauo fuit benedict⁹ a filio dei p carnalem assumptionē: qz filius dei sumens de ea carnē sanctificauit eam augendo: sez sanctitatē quā prius habebat. Lu. j. Spiritus sanct⁹ superueniet in te: z virtus altissimi. i. fili⁹ dei obumbrabit tibi. i. corpus de se assumet.

¶ In festo beate Lucie. Sermo. VI.

Liberasti me dñe de pditione. Eccl'i. vlt. Hodie in tota eccl'ia fit festū de brā Lucia. Sic ergo erit z sermo. Salutetur virgo zc. Uerbum istud intelligo in pso/na brē Lucie q̄ regratians deo dicit. Dñe tu liberasti me de pditione. Modo inuenio in scriptura sacra: q in hoc mūdo sūt ānqz pditiones hoim z mulierū ex pctis a quib⁹ deus liberauit beatā Luciam.

Prima perditio est anime: z ista venit ex peccato supbie.

Scda pditio est corpis: z ista venit ex pctō luxurie.

Tertia perditio est rempis: z ista venit ex pctō accidie.

In festo beate Lucie

Quarta perditio est diuitiarū: z ista venit ex pcō auaritie.

Quinta perditio est glorie: z ista venit ex pcō inconstantie

De q̄libet fuit liberata a deo brā Lucia. Et ideo ipsa non ingrata regratiat deo dicens.

¶ Pria pditio zc. (Liberasti me dñe zc Jam scitis q aia rōnalis habet hāc excellentiā sup aias iumēt oz/ auium/piscium zc. q habet rōnem z intelligentiam. Sed peccatū supbie facit pdere aia n: qz aufert sibi rōnem z discretionē z intelligentiam. Recte supbia est vt frenesis que facit ridere z cantare infirmū cū sit in puncto mortis: vel sicut sententiat⁹ ad furcam: qñ ad furcam ducit si iret cantādo z ridendo zc. stult⁹ iudicaret talis ab oib⁹. Sec⁹ si plāgendo z humiliādo se peteret veniā ab oibus zc. Et hoc vez: nisi pro fide z iustitia mozeret: sicut legit de brā Agatha: q letāter z gloriant ibat ad carcerē: z q̄si ad epulas iuitata: Agonē suū dño precib⁹ commendabat. Sic recte est de supbis. Certū est q oēs vadim⁹ ad mortē: nobil⁹ z ignobilis: diues z paup: seru⁹ z liber: vir z mulier: ex sententia dei. De qua Heb. ix. Statutū est hoib⁹ semel mori: z post h̄ iudiciū Oēs ducimur ad mortē cū curru seu quadriga solis: portata a q̄tuor tribus anni. ij. Reg. xiij. Oēs morimur: z q̄si aque dilabimur sup terrā q̄ nō reuertunt: ergo qñ supbus vadit ornat⁹/ pomposus zc. stult⁹ pōt iudicari zc. q: cantādo z ridendo vadit ad mortē: cū tñ deberet flere: q: gladium mortis tenet ad gulā. De ista pditiōe dixit Tobias filio. Supbiā nunq̄ in tuo sensu/ aut in tuo verbo dominari pmittas Jn ipsa em̄ sumpsit initiū ois pditio. Tobie. iiij. Utinā isto mō instrueretis filios vestros zc. Et nota. Ois pditio. s. angelorū z hominū. Angelor: q: postq̄ de⁹ creauit angelos zc. Dic quō prim⁹ angel⁹ supbiuit: z pter hoc detrusus est in infernū cū oib⁹ angelis fautorib⁹ suis zc. Vide infra in festo annunciatiōis: z in festo Cecilie. ¶ Scā pditio fuit hoim. Deus em̄ ab initio creauit Adā z Euā cū tanta scientia q dicūt doc. q ex tunc nō fuit aliq⁹ phs nec doctor q̄ tm̄ sciret. Sed nō cōtenti voluerūt scire vt deus bonū z malum: ideo expulsi fuer⁹ de paradiso: z fuissent dānati nisi penitentia iuuisset eos. Ecce prima pdītio de supbia angelorū z hominū. Sz ab ista fuit liberata beata Lucia: q: intim se ꝛseruauit in humilitate: q nunq̄ superbiuit in mente sua quantūcūq̄ haberet stimulos ad supbiendū. Nota q tria sūt que cōiter dant supbiā mulieribus: pertim puell.

Primū est pulchritudo corporis

Scōm diuitie in ornamentis,

Tertiū nobilitas generis

Jsta tria habuit Lucia: quia fuit pulcherrima: z tñ n supbiebat q recipiebat remediū orationū/ z ieiuniorum: pter que videbat discolorata zc. Dicens intra se. O misera si ex pulchritudine mea alios cadat. Nota hic moraliter contra pulchritudies mulierū: que ex dono dei offendūt deum superbiendo vel alios scandalizando zc. Scōz etiā facit superbire mulieres: quia licet sit mulier pulchra: si tñ nō sit ornata erit humilis. Sed qñ simul concurrūt. O quātū inflat. Sz brā Lucia quantūcūq̄ esset diues: z posset ornari tñ humiliter vestiebatur zc. Tertiū etiaz dat superbiam mulieribus: quando cogitant ego sum nobilis zc. Sed contra hoc beata Lucia licz esset nobilis genere: tamen plus appreciabat se habere patrem christū in baptismo, q̄z patrem carnalem in conceptione. Dicebat enim intra se: ego habeo duos patres zc. Et quia christus pater meus humiliauit semetipsum vsq̄z ad mortem zc. Phil. ij. zc Jdeo sic humiliabatur. Recte videt q Dauid propheta sset de eius humilitate dicens: in persona beate Lucie. Ego ār cum mihi molesti essent: supple parētes vt ornarem me: induebar cilicio: cōtra ornamentū corporis. Humiliabam in ieiunio animam meam: contra pulchritudinē corporis. Et oratio in sinu meo conuerteretur cōtra nobilitatē generis. Ecce quomodo fuit liberata a pma pditione. Ideo regratians deo dicit. Liberasti me dñe zc. Sed cūda pditio zc. Dicunt due persone vna casta: z altera luxuriosa: licet sint eiusdem complexiōis: ramē casta multo magis viguet zc. Ratio quia luxuria cōsumit corp⁹ sicut ignis Job. xij. Jgnis est vsq̄z ad pditionē vel ꝛsūmatiōez deuorās z oia eradicans germina. Jō q̄dā sanct⁹ regratians dō dicebat. Adiutor z ptector fact⁹ es mi

bi z liberasti corpus meū a pditiōe Eccī. ij. Ab hac pditione fuit liberata btā Lucia. Dicak cū esset. xv. annoꝝ pulchra corpore: sed pulchriorꝫ in ania cū esset desponsata z virgo: qđ tamen hodie male seruak Tunc tpis mater sua infirmabak ꝛc. Dic practice. sicut habek in smone mgri Vincentij de eodē festo q incipit. Proposui p luce habere illā. gre pma. Naz pmo suasit matri: vt p sanitate oseq̄nda iret ad sepulchrum beate Agathe. Et cū intrassent ecclesiam legebak euāgeliū in missa de muliere: q̄ patiēs fluxum sanguinis p. xij. annos fuit a chīo curata: sicut legik Matt. ix. Dic vt in legenda. z quō apparuit sibi btā Agatha ꝛc. z continuo sanata est mater. Tunc petyt ab ea: vt virū carnalē sibi non nomiaret ꝛc. Vide in dicto smōe magistri Vincenti parte. j. ¶ Tertia pditio ꝛc. Deus dat nobis tps. Vnt dat decē annos alij. xx. ꝛc. vt adq̄ramus paradisuz Ipe cū aperit nobis ianuaz: restat vt ad cuyadam⁹ ꝛc. Virgilius. Stat sua cuiq̄ dies breue z irreparabile tps Omnib⁹ est vite: sed famā extēdere factis. Hoc opus hic labor est ꝛc. Sed q̄d facit acidia: Facit hoiem stare in vno loco: Imo pe⁹ facit redire retro ꝛc. Et sic pdik tempus: qđ est pciosissima rex. Vñ quidā poeta. Damna fleo rex: sed plus fleo damna dierū. Quis reb⁹ poterit succurrere: nemo dieb⁹ Nota quantū emeret vna anima dānata vnā botā de rpe. Nota exemplū Crisauri qđ Gre. recitat. xiij. dial'. Sic hodie multi in senectute z in infirmitate querūt tps ad penitendū z disponendū d ania: qđ in iuuētute pdiderunt ꝛc. Jdo dicit scriptura. Quodcunq̄ pōt manus tua facere instanter opare: quia nec opus /nec ratio/ nec sciētia. nec sapientia erunt apud inferos. quo tu ꝓperas. Eccs. ix. ca. Nota similitudinē de seruo qui tota die laborauit: sz in sero nihil lucri afferret dño. Vñ homo incipit habere vsum liberi arbitrij: tūc incipit ambulare ad deū. Modo dic mihi: quō eras: iam sunt tot anni. O me miserꝫ Tunc eram parū deuotus modo nihil vt sicut eram pus. Vtinā nō peior. Dic ō q̄ liber statu sez de laico/ de clerico/ de religioso: qui bñ incipit quandoq̄ z deuote alia qđ bonum opus: sed postea faciunt cursum anni. Nota similitudinē de naui. Si staret p plures meses in canellis: nō iret ꝛc. Sic nos omes transfretamus: quia non habemus hic ciuitatē manentē: sed futurā inquirimus Heb. ix. Malū ergo signū est: si q̄s nō pficiat ambulādo de bono in melius: q: in via dei nō pgredi retrogredi est: vt ait Bern̄. Contra istā pditionem. Nos nō sumus subtractionis filij in pditionē: sed fidei in adq̄sitionē anime Heb. x. Ab hac pditiōe fuit liberata a deo beata Lucia: q: bene lucrata est tps. Surgebat de nocte: faciebat multa bona opa ꝛc. Dic practice ꝛc. Jōo regratiās deo dicit Liberasti me dñe ꝛc. ¶ Quarta pditio i diuitijꝫ: z pcedit ex auaritia. Auari credunt amare z augere pecunias ogregādo. z hoc facit eas pdere. Da siīitudinē: que habek in smone de btā Cecilia: q̄ incipit. Liberasti me dñe ꝛc. pte. iij. De hac pditione ōt scriptura. Perde pecuniam ꝓpter frēm z amicū: z nō abscondas illā sub lapide in pditionē. Eccli. xxix. Ab hac pditione fuit liberata beata Lucia. Quādo incepit psecutio ꝓtra chīstianos: cogitauit se cito morituā. Jdeo anteq̄ veniret ad passum piculosum: fecit cambiū z posuit diuitias suas in mēsa. s. i manib⁹ pauperū. Ad practicā. Postq̄ em̄ obtinuit a matre: q: nō nominaret sibi sponsum hominē mortalez ad corruptiōem. Da mihi cunti ad dñm Jesum chīzum integritatis mee custodē ꝛc. Dic practicā: vt habek in legēda: z in sermone vbi supra parte. ij. ¶ Quinta pditio ꝛc. Hec pcedit ex incōstantia. Quando em̄ hō incipit bñ agere si postea deficit: pdit gr̄iam. Dicak similitudo de cursoribus ad brauium: ardēter incipiētib⁹: qui ꝓpter spinas dimittunt cursum: z alij pcedunt: z lucrank ꝛc. Jta accidit multis. O quot sunt religiosi: qui ardenter inceperūt currere ad chīm: q̄ in capite cursus tenet brauiū z coronā dicens. Venite ad me omnes ꝛc. Matt. xj. Sed caue ō spinis. Spine sunt dissiones z psecutiones: z alie tentatiōes ꝛc. quas mali faciunt de bonis ꝛc. Contra istos dicit scriptura. Ve illis qui pdiderūt sustinētiam: z qui dereliquūt in vias rectas: z diuerterunt in vias prauas. Et quid faciēt cum inspicere ceperit dominus. Eccli. ij.

Sed btā Lucia semp pseuerauit in vita sancta vsqz ad cozonaz martyriū. Dic eius martyriū ꝛc̄.

¶In festo btī Thome apli. Sermo septimus.

Post dies octo iterꝫ venit Jesus. Joan. xx. Et in euāgelio hodierno. Prio intellectu morali thematis duo videnda sunt Primo qd significat iterum venit Jesus. Scōo quid significat p octo dies post qs Jesus venit. Primū erit p introductione ſmonis. Scōm p psecutione. Vel dic introitum. Sic p declaratione thematis ꝛ introductione ſmonis est notandū q duplex est aduētus christi ad nos spiritualis Primus est p gratie infusionē. Scōs per gl̄ie collationē. ¶Primo venit in baptismo. Ante em̄ baptismū diabol⁹ est in anima hominis p potestatē: ꝛ in habitationē tanq̄ in ancilla sua: ꝛ tanq̄ fortis armatus custodiēs atriū suum Luc. xj. Et inde est q sacerdos non pmittit baptizandū intrare in eccl̄ia: anteq̄ exorcizet: p quem exorcismū expellit diabolus dicēdo: ergo maledicte diabole exi ab eorē. Expulso ergo diabolo: christus p baptismuz venit in animaz ꝛ inhabitat ibi. tanq̄ in domo sua. Auctoritas. Hic est qui venit p aquā ꝛ sanguinē Jesus christus: nō in aqua solum: sed in aqua ꝛ sanguine. j. Joā. v. Nota in aqua ꝛ sanguine. Aqua scz baptismi qui quidē baptizamus: quia nō habet ſtutem lauādi animā a peccatis: nisi ex virtute sanguis christi: etiā si totū mare effunderet: q̄nimo nec matrimoniuz: nec aliqd opus bonum esset meritoriuz sine merito sanguinis christi. Jdeo dicit de martyribus Apocal. vij. q lauerunt stolas suas in sanguie agni ꝛ candidas fecerūt. Jdo subdit. Non in aqua solum: sed in aqua ꝛ sanguine. s. christi. Jdeo in signū huius d latere christi in cruce dormientis exiuit sanguis ꝛ aqua Joā. xix. Et fuit vera aqua: non humor phlegmaticus: sicut quidē heretici mentiunt. vt dicit in c. In quadā. d. cele. miss. Aug. Que est tāta vis aque: vt corpus tangat ꝛ cor. abluat. j. q. j. Detrahe. ¶Scōs aduētus christi spūalis est p glorie collationē. scz in morte in qua venit chūs ad animā coronandā. De aduētu in morte dicit ip̄e dominus Matth. xxiiij. ꝛ Luc. xij. Vigilate quia nescitis qua hora dūs vester venturus sit. Et subdit sillrū dinē quare vigilare debem⁹: dicēs. Quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset: vigilaret vtiq̄ ꝛ non sineret pfodi domū suā. Jdo et vos estote parati: q: qua hora nō putatis: filius hominis veniet. Jtē de hoc aduentu dr ip̄e dominus. Joā. xiiij. Si abiero et parauero vobis locuz: iterꝫ veniо ꝛ accipiā vos ad meipm vt vbi ego sum: ꝛ vos sitis. Tūc ergo iterꝫ venit Jesus ad nos. Et sic patz pmū. Quantū ad secundū dico: q p dies intelliguntur virtutes. Rat o: q: dies lucet in se: ꝛ alijs. Sic virtutes lucēt in se: ꝛ in alijs p exempla. Jdo dicit Prouerb. iiij. Justoz semita quasi lux splendēs procedit: ꝛ crescit vsq̄ ad pfectū diē. Via impioz tenebrosa. nesciunt em̄ vbi corruant. His igitur ita declaratis dicit thema sq̄s de Thoma apostolo q Jesus venit ad eū: scz coronandū iterū post octo dies. Prio ei venerat christus ad Thomā per gr̄e infusionē: qñ baptizatus fuit: q: oēs apli fuerunt baptizati a chō: vt dr Augu. p illō verbū dñi. Qui lotus est nō indiget nisi vt pedes lauet: vt refert Gratianus in decretis. de pse. dist. iij. Quādo. Jn morte ergo venit iteruz ad eum p gr̄ie collationē. Sed notandū q nō statim venit ad eū iterum: sed post octo dies. i. post octo virtutes: in quib⁹ se mirabiliter exercuit. ꝛ sunt octo vicz.

Prima est fides clara.
Scōa est spes vera.
Tertia est charitas pfecta.
Quarta est pmpta obedientia.
Quinta est recta iustitia.
Sexta est pura temperātia.
Septima est alta prudentia.
Octaua est firma cōstantia.

Post istos octo dies venit iterꝫ chūs ad eum coronandū. Primus ergo dies. i. virtus est fides clara. Nota clara. Duplex ē em̄: scz obscura que tegit in corde: sed non manifestat opere nec ore. ꝛ ista nō illuminat hoiem lumine gratie. Contra qō dic

citur Matth. v. Nemo accēdit lucernam z ponit eam sub modio zc. Alia fides est clara: qñ scz exterius manifestat ore z opere hec est necessaria ad salutē Ro. x. Si cōfitearis in ore tuo dñm Jesum chīm: z in corde tuo credideriz q deus illū excitauit a mortuis/saluus eris. Corde ei creditur ad iustitiā: ore aūt ꝓfessio fit ad salutem. ps. Credidi: scz in corde, ꝓter q locutus sum: scz in ore. Ego aūt humiliatus sum nimis: scz in opere. Hanc ergo fidē habuit beatus Thomas: qō ptz in eo q dixit. Dñs meus z deus meus. O, aūt hec fides fuerit clara z excellēs: patz ex quattuor. Primo: quia dñs eius fidem approbauit: cum dixit. Quia vidisti Thoma: credidisti. Aliud q̄dē vidit z aliud credidit. Hominē vidit z deū credidit z confessus est. Scdo ptz ex eo: quia fm Chrys. Magos baptizauit. Ex quo patz quantam in fide excellentiā habuit qui ꝑmittas fidei gentiū baptizare ꝓmeruit. Tertio patz ex eo q in ciuitate sua Edyssa vbi corpus suum quieuit: nullū hereticū vel infidelē viuere ꝑmittit. Quarto patet ex eo q eccle/sia que errare ñ potest. xxiij. q. j. A recta. suam fidē imitari petit in oratiōe hodierna: vbi sic dicit. Da nobis q̄sumus dñe beati apli tui Thome solennitatibus gloriari: vt eius semp z patrocinijs subleuemur, z fidem ꝑgrua deuotiōe sectemur

¶ Secundus dies dicit spes vera: quia est duplex spes: eq̄uoce tamen. Spes falsa est in peccatoribus: qui cum semp in peccatis ꝑseuerent sperant tamē cōsequi vitā eternam: asserentes ex hoc facto iniustuz deum si ipos ꝑ demerito peccatoz coronare. Contra hoc dicit Sap. iij. Infelix z vacua est spes illoz: z labores sine fructu et inutilia opera eoz. Item Prouerb. x. Spes impiorum pibit. Vera ergo spes est bonorū timentium deum: qui dicunt. Quoniam tu es domine spes mea zc. Et hec fuit in beato Thoma. Istud patet ex eo verbo qō dixit rñdendo ad dominum: q̄ postq̄z dixerat. Quo ego vado scitz z viam scitz. respōdit Tho. ex desiderio z spe firma ꝓsequēdi finem vltimū: qui est beatitudo. Domine nescimus quo vadis: Et quomodo possumus viam scire. Joā. xiiij Et quib verbis nō solum relucet nobis spes Thome: sed etiā humilitas quā confessus est zc. Vide supra in alio sermone eiusdē sancti Vincentij: qui incipit. Thomas vnus de. xij. zc. parte. ij. ¶ Tertius dies est perfecta charitas. Perfecta charitas dicit quādo homo est paratus subire mortem ꝓ deo z veritate. Ratio: q̄a tunc vnūquodq̄z dicit ꝑfectum quādo attingit ad vltimū gradū sui. Vltimus aūt gradus charitatis est mori ꝓ deo: iuxta illud Joā. xv. Maiorē charitatē nemo habet: vt animā suam ponat quis ꝓ amicis suis ergo zc. Nota gradū duodecimū charitatis: sicut dixi supra in alio sermōe. pare. j. Hoc aūt manifeste patet in illo verbo qō dixit. Eamus z nos z moriamur cum illo. Joa. xij. Non dixit fugiamus cum eo: quia chīs mortē nō fugiebat. Nec dixit, ij expectemus eū q̄ chīs mortē nō expectabat: sponte ad mortē ibat. Esa. liij. Oblatus est: q̄ ipe voluit. Nec dixit tertio. eatis vos: sed eam⁹ nos: q̄ sibi voluit eē socius in aduersis: q̄ fuerat in ꝑsperis. Ista est vera amicitia. Legit de cesare q nunq̄z dicebat militib ire illuc: sed venite. Dicebat em qō labor cuz duce partitus: minor videt esse militib. Nec dixit q̄nto. moriar ante eū: q̄ hoc nullius fuisset vtilitatz: cū anima nō esset apta. Nō dixit q̄nto. moriamur post eū: q̄ viuere post chīm non reputabat vitā sed mortē: sed dixit. Cum eo Sciebat em q beatus esset ille qui cū eo moreret: sicut ptz in latrone. ¶ Quartus dies in obediētia, ꝓmpta. Obediuit chīo totaliter/velociter/z ꝑseuerāter. Totalit em: q̄ de se nihil retinuit. Vtcz em pus dixerit. Dñe q̄ vis mitte me ptercz ad Jndos. ratio postea cozrexit dicēs. Dñs meus es tu z ego fuus, tuus: fiat voluntas tua. Jn hoc aūt imitatus est magīm suū: q̄ ait Mar. xxvj. Pater si possibile ē trās, a me calix iste. Verūtn nō mea volūtas: sed tua fiat. Scdo obediuit velocit: quia mox in Judiā est ꝓfectus. Bed. Verus obediēs mādatū nō ꝓcrastinat: sed parat aures auditui, pedes itineri/manꝰ opi, et se totū intra colligit: vt mandatuz pagat imperātis. Tertio obediuit ꝑseueranter: q̄ vsq̄ ad mortē: vt patebit infra in vltima ptē ꝭmonis. exēplo chīi. De q̄ dicitur Phil. ij. Factus est obe. vsq̄ ad mortē zc.

¶Quintus dies est recta iudicia. Recta dicit: qñ boni zelo fit iustitia: z non liuore vindicte: alias pctm esset mortale: etiam si alias iustitia fierer. vt ꝓbatur. xxiij. q. iij. Ea vindicta. Er. q. v. c. Viles. Et c. cum ministet. Hec ḡ iustitia fuit i beato Thoma: qd patz in eo: q̄ qñ vicarius dei spiritus scō inspirat⁹ zelo iustitie ꝓtulit sententiaz ꝑtra illū: qui eū pcusserat ꝛc. Quod credendū est ipsum fecisse tanq̄ dei minister. sicut z Moyses fecit sicut ꝺr Exo. q. Et in decretis. xxiij. q. iij. Hō in iferenda Sic z Helias fecit ꝑ quinq̄genarios. iij. Reg. j. Helisē⁹ ꝑtra pueros eū deridētes et illudentes. iij. Reg. iij. Vel dic hist⁹ria totaz ꝛc. Vbi notanduz est: q eo qd ꝺr q Tho. imꝓrecat⁹ est malū illi q dedit sibi alapam: q̄ h̄ nō fuit vex. sm Aug. Vel dic: q̄ h̄ fecit ex zelo iustitie: sic̄ Helyas contra quinq̄genarios. sicut legit. iij. Reg. j. Sic z Helisē⁹ ꝑtra pueros. iij. Reg. iij. Dauid sepe imꝓrecat ꝑ pctōres malū dicens. Conuertant⁹ pctōres in infernū: oēs gentes q̄ obliuiscunt deū. Irē alibi. Veniat mors sup illos: z descendāt in infernū viuētes ꝛc. Vel dic q hoc dixit Thomas nō ꝓ modū imꝓrecant⁹ sed ꝓ modū ꝓnunciation: s ꝓpherando illud qd futurū erat: sicut Job male dixit diei suo denunciādo id quod erat Job. iij. ¶Sext⁹ dies ē pura tempantia q̄ ꝓsertim in duob⁹ actib⁹ exercetur videlicz. Primo in abstinendo a comestilib⁹. Scdo a venereis. De primo patz existens in mensa cōuiuij regalis non comedebat ꝛc. De secundo quia castitas sua tantū excellens fuit q etiā alios odore mirifico attrahebat. Vñ sue merito castitatis sponsus z sponsa fecerūt votū virginitatis Dic historiaz. ¶Septim⁹ dies ē alta prudētia. Prudentia est duplex. s. infima siue bassa z hec versat circa terrena: et est falsa. Sicut est prudentia auari ad pecuniā ꝑgregādā/luxuriosi ad voluptates/ superbi ad honores. Cōtra hanc dicit. Perdā sapientiā sapientū z prudentiā prudentū ꝛ̄ꝓbabo. j. Cor. j. Prudētia ḡ alta. ꝺr illa q̄ versat erga celestia capescenda q̄ excellenter fuit in beato Thoma: sicut patz in optimo modo quē adinuenit ad palatium edificandū in celo ꝛc. Dic historiam. ¶Octauus dies cōstantia. Hec accepit brauium vite eterne. qz nō qui incepit: sed qui ꝑseuauerit saluus erit. Matth. xx. Et. xxiij. Ber. Inter ceteras ꝓtutes sola ꝑseuerantia coronat/ q̄ habet ꝓ firmam cōstantiā: ꝓ qua hō tra firmat in dei seruitio vt potius mortē pati velit q̄ ꝑsentire peccato. Hanc habuit beat⁹ Thomas. Dicit⁹ martyriū. Post istos ḡ octo dies iterū venit ad eū Jesus z ipsuz ad gl̄am exaltauit. Ad quā nos etiā dignet ipse ꝓducere q̄ ꝓ nobis dignat⁹ est de virgine nasci et in cruce mori. Deo gr̄as. Amen.

¶De beato Stephano protomartyre. Sermo. viij.

O Isputantes cū Stephāo ñ poterant resistere sapiētie z spi. q̄ loquebat Act. vj. inter ceteras ꝓmissiones quas christ⁹ fec discipulis: singulariter fuit illa. Ego dabo vobis os z sapientiā cui non poterunt resistere z ꝛtradicere omnes aduersarij vestri Luc. xxj. Os. i. eloquentiā in ore. Ratio but⁹ ꝓmissiōis fuit qz christ⁹ volebat eos mittere ꝓ mundū. vbi habebāt disputare ꝑtra philosophos z scientificos. Ipsi autē apostoli erant piscatores z rudes ꝛc. Ideo fuit necessaria ꝛc. Hec ꝓmissio fuit completa in oib⁹ discipulis/ sed singulariter in Stephano vt dicit thema. Disputantes ꝛc. secundū verba thematis notaui in beato Stephano duo singularia scz.

Ex parte iudeoꝝ pugna rigorosa: disputans cum Stephano.

Ex parte christi victoria mala vigilosa: et non poterāt resistere

¶Quantū ad primū: bellum rigorosum esset si contra vnū multi pugnarēt diuersis armoꝝ generib⁹ in circuitu ꝛc. sic multi pugnabant cōtra Stephanū de fide catholica. Venerunt em̄ contra eū raboni ꝺ quinq̄ studijs generalib⁹ scz de quinq̄ synagogis disputantes cum eo. Dicit text⁹. Surrexerunt autem quidam ꝛc. Act. vj. Synagoga idem est q̄ cōgregatio doctorum z rabinoꝝ ꝛc. Questio est hic quare magis z potius insurrexerunt ꝑtra Stephanū q̄ contra apostolos. z contra dici

pulos christi qui tunc erant hierusalem: Rñdeo: qz aliquid singularitatz erat in p̄dicatiõe Stephani plus q̄̃ in alijs in conuertẽdo gẽtes. Hoc dixit textus. Stephanus plenus gratia z fortitudine faciebat signa z pdigia magna in ꝑplo Act. vj. Nota Gratia. s. illa de qua Dauid. Diffusa est gratia in labijs ꝛc. ps. xliij. Secũdo nota Fortitudine fortis fuit ꝙtra luxuriã: quia fuit castissimus, vnde ꝓpter castitatẽ suaz fuit ꝓpositus mulieribꝫ: vt dicit Act. vj. z vj. Dic historiã: z cum toto hoc Stephanus nõ dimittebat penitentiã. Item facie bat pdigia. i. peul a digito que sũt illa que nullo posse creature possunt fieri vt suscitare mortuos, illuminare cecos ꝛc. Item Signa: signa sunt que possunt fieri p̄ natura: sed nõ illo modo, vt curare infirmitates ꝛc. sed nõ cõuertebant. Ñ quinq̄ synagoge insurrexerũt cõtra beatum Stephanũ: ecce bataglia rigorosa. Et pz ꝑmũ ¶ Quantũ ad secundũ ꝛc. Nota quomodo beatus Stephanus p̄dicabat ō matria aduẽtus christi dicẽs: q̄ cecus erat qui hoc clare nõ cognoscebat. z alligabat illõ verbũ Jacob. Nõ auferet sceptrũ de Juda z dux de fe. eius donec ve. qui mit. est z ipe erit expectatio gentiũ. Gene. xlix. Declara ꝛc. Item illõ de hebdomadibꝫ Danielis: que sunt. xlix. anni qui iam erãt cõpleti. Contra hoc insurrexit synagoga Libertinoꝝ: volens confundere beatũ Stephanũ allegauit illud Esa. xj. Egredietur virga de radice Jesse ꝛc. Et sequitur ponendo signa aduentus christi. Habitabit lupus cum agno: z pardus cum hedo accubabit, vitulus z leo, z ouis simul morabunt. z puer paruulus minabit eos, vitulus et vrsus pascentur, simul requiescent catuli eoꝝ. z leo quasi bos comedet paleas. Cum ergo ista signa non sunt cõpleta ergo Stephane reuoca qõ dixisti. Respõdit beatus Stephanus q̄ signa sunt completa, sed ꝓphetia loquit figuratiue de hominibꝫ sub nomie bestiali: sicut Jacob alibi loquitur dicẽs. Catulus leonis Juda. Jlachar asinus fortis. Neptalim ceruus emissus. Beniamin lupus rapax Gene. xlix. Catulus leonis Juda. Juda dicitur leo. qz sicut leo dominabit bestijs: sic Daniel q̄ fuit de tribu Juda debebat dominari ꝛc. Sic ergo loquit Esaias. Lupus rapax fuit Matheus ꝓpter vsuras: vt dic Beda. Agnus fuit Joannes euangelista q̄ simul habitabãt. Pardus diuersoꝝ colorꝫ fuit Nicodemus. Hedus Petrꝰ apostolus qui simul habitabant. Vitulus de quo fiebat p̄ncipale sacrificiuz: significat corpus christi. Quis simplex anima christi. Leo diuinitatẽ. Puer paruus. i. chr̃s noster natus minabit eos. qz caro: anima z diuinitas fuerũt in chr̃o. Et q̄ Esaias loquat de hominibꝫ: patz cũ sequit in textu Non nocebũt z nõ occidẽt in vniuerso mõte sancto meo: qz repleta est terra scientia chr̃i ꝛc. Esa. xj. Et sic habuit victoriam. ¶ Secũdo surrexit cõtra eũ synagoga Cirenẽsiuz: qz Stephanus p̄dicabat chr̃i diuinitatẽ dicens: q̄ sicut deus olim assumpsit formã ignis cum daret legẽ iudeis: vt patet Exod. xix. Et. xxix. ꝓpter q̄ vocabatur ignis. Dominus deus tuus ignis cõsumens est. Deut. iiij. Sic hodie deus assumpsit formã humanã que est melio: q̄ formã ignis. z ideo illã dimisit sed nõ istã. Item si chr̃s nõ esset deus: etiã seipm saluare nõ posset ꝛc. Tũc illi cõtra Stephanũ arguebãt allegãtes textũ. ps. lxxx. Jsrael si audieris me nõ erit in te deus recens ꝛc. Rñdit Stephanus q̄ chr̃s nõ est recens: sed eternus deus factus est homo recens sicut filius regis fieret de nouo miles ꝛc. z sic vicit. ¶ Tertio insurrexerunt contra eũ illi de synagoga Alexandrinoꝝ. Dum eĩ Stephanus p̄dicaret trinitatẽ psonarum adducẽs similitudinẽ de sole vl̃ igne ꝛc. et sicut radius solis venit in hunc mundũ nõ relinquẽs solem: sic filius ꝛc. Ideo ps. lxxix. Jn sole posuit deus tabernaculũ suum. i. similitudinẽ suã. Tũc dixerũt. Contra Deut. vj. Audi israel: dñs deus tuus deus vnus est. Rñdit Stephanus. Deus vnus est in essentia: sed in psonis trinus. Et hoc videt i autoritate allegata. vbi ponũt tria noia. Dñs. s. pater, Deus. s. filius. Deus. s. spũsctũs. Et i ꝓncipio Biblie. Jn ꝓncipio creauit aloyn in plurali: vbi oñdit pluralitas psonaꝝ. ¶ Quarto cũ Stephanus p̄dicaret de sacro eucharistie: adducẽs rõnem. qz sicut p̄ fructũ diabolus induxit totũ malũ i mũdo: sic deꝰ p̄ fructũ ꝑginis voluit afferre omne bonũ

mõo. De quo. Bñdictus fructꝰ vẽtris tui Jdeo chꝰs Joã. vj. Hic est panis q̃ de celo descẽdit: qui mãducat hũc panẽ viuet in eternũ Joã. vj. Tũc surrexit synagoga Cilicianoꝝ dices cũ furia. Vos p̃dicatꝭ stultitias: qꝛ panis nõ est adozãdꝰ. Deut. vj. Dñm deũ tuũ adozabis: ꝛ illi soli seruies. Rñdit Stephanus: q̃ sicut olim deꝰ adozabat in arca nunq̃d illud lignũ adozabat: sed deus in figura arce: sic hodie deus adozat i hostia: nõ ipa hostia. ¶ Quito cũ Stephanus p̃dicaret q̃ lex Moysi cessabat ꝛ erat dimittẽda q̃ntũ ad cerimonialia ꝛ iudicialia. nõ aũt quantũ ad moralia: licet esset bona: p illo tpe adducẽt similitudinẽ de formatiõe homis Gene. j. Formauit igit deus hoiem ꝛc. Bonũ fuit corpus: sed melioꝛ aia: sed optimꝰ homo pfectus. ita lex Moysi bona erat tũc tanq̃ corpus: qꝛ terrena tota erat: nec p̃mittebat celestia: sed melioꝛ est lex euãgelica ꝛc. tanq̃ pfecta que nõ p̃mittit terrena. imo dicit q̃ despiciat. sed p̃mittit celestia. vñ p̃ma lex fuit lex pueroꝝ ꝛc. Tunc surrexerũt cõtra eũ illi de synagoga Asia noꝝ dicentes. ¶ Cõtra ꝛ nunq̃d dicit David. Fidelia omnia mãdata eius ꝛfirmata in seculũ seculi: Respõdit Stephanus imo hec autoꝛitas dicit ꝛtrayos: dũ dicit Jn seculũ secli. Primũ seculũ fuit ex quo iudei fuerũt in terra p̃missiõis: ꝛ durauit vsq̃ ad trãsmigrationẽ. Secundũ seculũ a transmigratione vsq̃ ad chm̃. De hoc David. Redemptionẽ misit dominꝰ populo suo. mandauit in eternũ testamentũ suũ. Hic potes ponere similitudinẽ de testamẽtatoze q̃ cõdidit duo testamẽta successiue: quoꝝ secundũ derogat p̃mo. Unde ſm Jnnocẽtiũ tertũ in c. Cũ marthe. de cele. mis. Cum ergo non possent cũ superare venerũt ad manus. Accusauerunt ergo eum cozã iudicib⁹ etiã obstinatis: et habuerũt tres falsos testes accusantes eũ de blasphemia: in deũ: in Moysen: ꝛ in legẽ. Sed dum beatus Stephanus excusaret se faciens magnũ ſmonẽ q̃ legit Act. vij. Facta est facies eiꝰ sicut angeli. Et illi stridebãt dentib⁹ in eũ. Videꝭ aũt Stephanus q̃ nec excusatio eius: nec p̃dicatio ꝓficiebat. incepit cos redarguere ꝛc. Narra breuiter eiꝰ martyriũ. Amẽ.

¶ Jtẽ de eodẽ btõ Stephano. Sermo. ix.

Stephanus ple
nus gratia. Act. vj. ꝛ in epistola hodierna. ¶ Pro declaratione thematis ꝛ introductiõe materie: notandũ q̃ questio fit a sacris theologis. vtrum homo possit esse certus se habere gratiam dei. Pro cuius euidẽtia nota q̃ duplex ẽ gra dei quã theol. ponũt. Prima est gra gꝛis data Secũda est gratia gratũ faciens. Gratia gratis data est donũ dei data alicui supra facultatẽ: non quidẽ ad salutẽ suã sed aliorum: sicut est scientia: ꝓphetia/gratia miraculoꝝ ꝛc. hmõi. De q⁹ apls ait. Unicuiq̃ aũt datur manifestatio spũs. i. gratia q̃ quã patet ad vtilitatẽ. Glo. illoꝝ. Alij quidem p spũm datur sermo sapientie. alij autem sermo scientie ſm eundẽ spũm. Alteri fides in eodem spũ. Alij gratia sanitatũ in vno spũ. Alij operatio virtutũ. Alij ꝓphetia. Alij discretio spirituũ. Alij genera linguaꝝ. Alij interpꝛetatio sermonũ. j. Coꝝ. xij. Et sic sunt nouem species huius gratie gratꝭ date: quas hic enumerat apostolus. Patet ꝑma gratia. Gratia ꝙ gratum faciẽs est donũ dei. Et diffinitur sic Gratia est nitoꝛ anime sanctũ reconciliãs amozẽ/ que datur ꝓncipaliter ad vtilitatẽ ꝛ salutem habentis: p quã efficit homo capax ꝛ dignus gloria vite eẽne. Et ista gratia est incõparabiliter excellentioꝛ prima Vñ. j. Coꝝ. xij. Postq̃ apostolus enũerauerit dona ptinentia ad gratiã gratis data: subdit. Adhuc excellentioꝛẽ viã vobis demonstro. Et ostendã viam illã: subdit statim in. xiij. ca. Loquẽs de charitate que aut est idẽ q̃ gratia gratuz faciens: aut idẽ gratie imediate vnita. Et hoc ꝓbat videlicet q̃ hec gratia sit excellẽtioꝛ ꝓma. quia ꝑma gratia sine scõa nihil valet scz habẽti sibi. Vñ dicit. Si linguis hominũ loquar ꝛ angeloꝝ: charitatẽ aũt nõ habuero factus sum velut es sonãs aut cymbalũ tinniẽs. Et si habuero ꝓphetiã: ꝛ nouerim mysteria omnia: ꝛ omnẽ scientiam. habuero oẽm fidẽ: ita vt montes trãsferã. charitatẽ aũt nõ habuero nihil sum. j. Corinth. xiij. Vñ ex hoc habeꝫ q̃ nulla gra

tia gratis data ꝓdest homini habēti: nisi sit informata charitate ⁊ gratia scōa. Vñ Balaam fuit ꝓpheta: sed malus homo, q̄ habuit ꝑmā gratiā gratis datā sine secunda. ſ. gratia gratū faciente. De quo habet Num. xxij. xxiij. er. xxiiij. Sic ⁊ multi fecerūt miracula q̄ tamen sunt dānati. Sic et Saul fuit ꝓpheta. j. Reg. iiij. Nā ⁊ Saul inter ꝓphetas: ⁊ tamē dānatus est. Sic ⁊ Caiphas ꝓphetauit cū esset pontifex anni illius Joa. xj. Et tamē nōdū fuit ꝓpheta Caiphas: q̄ nō intellexit verbū ꝓpheticū q̄ ꝑdixit Dañ. x. Intelligentia opus est in visione. De talib⁹ ergo q̄ ꝓphetauerūt: ⁊ q̄ miracula fecerūt: ⁊ tamē damnabunt ⁊ dicet illud q̄ habet Matt. vij. vbi dñs dicit. Multi dicent in illa die mihi. Dñe dñe nōne in nomie tuo ꝓphetauim⁹: et in tuo noie demonia eiecimus, ⁊ in tuo noie ꝓtutes multas fecimus: Et tūc cōfitebor illis: q̄ non noui vos. Discedite a me qui opamini iniq̄tē. Patet ergo q̄ gr̄a gratis data sine gr̄a gratū facīēte inutilis est ſpi habēti. Sed gr̄a gratū faciēs bene est vtilis sine gr̄a gratis data: sicut sūt q̄dam vetule, ⁊ aliqui imo multi rudes idiote ⁊ ignorātes: q̄ tñ sunt magis serui dei ⁊ fuerūt. Sicut fuerūt Antonius: Macharⁱ⁹ ⁊ multi alij. De q̄b⁹ dr Aug. Surgūt in̄ docti ⁊ rapiūt nobis celū. nos aūt cū doctrinis nr̄is demergimur ad infernū. Vñ Augu. in li. de trinitate loquēs de charitate sic ait. Nullū est ist̄o dono excellētius solū est q̄ diuidit inter filios regni et inter filios ꝑditōis eterne. Hoc. v. ꝑsupposito. rñdeo ad ꝓpositā questionē ꝑ duplicez ꝛclusionē. Prima ꝛclusio est q̄ de ꝑma gr̄a pōt homo bñ esse certus. Pōt em̄ homo bene scire ꝑ certo se habere genera linguar⁹ ꝓphetia⁹ scientiā⁹ ⁊ hmōi: licz q̄nq̄ sit in alio ꝑ eo. j. Cor. xiij. Scientia inflat charitas aūt edificat. Si aūt loq̄mur ō se cūda gr̄a. ſ. gratū faciēte: tūc distinguendū est tripliciter: sm q̄ tripl̄r pōt aliq̄d sciri: vt notat Tho. j. ij. q. xij. ar. v. Potest enim aliquid sciri

Primo ꝑ diuinalē reuelationē.
Scōo ꝑ humanalē certificationē.
Tertio ꝑ ꝛiecturalē ꝑsumptionē.

¶ Primo ḡ modo ⁊c. Et hoc mō pōt scire homo se habere gr̄am istā gratū faciētē Reuelat em̄ deus q̄nq̄ hoi vt ipse homo magnificētius ⁊ feruētius diuina opa exeq̄at. Hoc tñ rarissime deus facit, ⁊ facit ne homo aut nimis ꝓsumat: ⁊ negligat opa vite: aut supbiat. Vñ apl'us dicebat. Nihil mihi ꝛscius sum: ſz nō in hoc iustificatus sum. Qui aūt iudicat me dñs est. j. Cor. iiij. Et in vet. testa. legit de Abraā: cui reuelauit hoc de⁹ dicēs. Nūc cognoui q̄ timeas dñm. Et forte etiā de Moyse: cui dixit dñs Exo. xxxiij. Inuenisti gr̄az coram me. Et infra. Ego oñdā oē bonū tibi. De Abraā legit Gen. xxij. Nota cognoui glo. i. Cognoscere te feci. Et dixit ſ. Tho. q. vbi supra: q̄ ibi loquit ō timore casto q̄ nō ē sine charitate. Sic etiā legit ō Paulo cui dixit dñs. Sufficit tibi gr̄a mea. ij. Cor. xij. Itē. j. Cor. ij. Nos aūt nō spūm hui⁹ mūdi accepim⁹: ſz spūm q̄ ex deo est. vt sciam⁹ q̄a deo data sūt nob̄. Itē Rom. viij. Certⁱ⁹ sum em̄ q̄ neq̄ mors: neq̄ vita neq̄ angeli: neq̄ ꝓncipat⁹: neq̄ virtutes: neq̄ istātia: neq̄ futura ⁊c. Et infra. Neq̄ creatura alia potit nos separe a charitate dei: q̄ est i chr̄o iesu dño nr̄o. Vide Tho. j. ij. q. xxiij. art. j. ad q̄rtū. Sic ēt raro ꝛtigit q̄ de⁹ reuelauerit hoi petrō suū futurū: nec memini me legisse i scr̄a nisi de Petro cui dñs futurū petrō ꝑdixit: vt legit Mat. xxvj. Dicit tñ Tho. i. ij. sen. di. iiij. ar. ij. ad ꝓmū. q̄ Petr⁹ dñi ꝓnūciationē accepit nō ꝑ certitudinē: sed ad cōminationē dictaz. Sic etiā videt oib⁹ ap'lis reuelatū: cū dixit eis dñs: Ego dispono vob⁹ sic⁹ disposuit mihi p̄ me⁹ rgnū: vt eda. ⁊ bi. sup mē. me. i re. me. Lu. xxij. Itē Mat. xix. Vos q̄ relicqſtis oia ⁊ secuti estis me: i regeneratōe cū sederit fili⁹ hois i sede maiestat⁹ sue: sedebitis ⁊ vos sup se. xij. iudi. xij. trib⁹ isrl. Itē Jo. xiij. Ego rogabo p̄rem ⁊ aliū paracletū dabit vob⁹: vt maneat vobiscū in eternuz. Et nota q̄ cū dixit hec ꝓba: nō erat ibi iudas: vt repiri i q̄dā postilla. Hoc aūt cōiter dicitur alijs nō reuelat: ne ꝓter securitatē decidāt in negligentiā vel supbiā vt dixi: sed ambulemus inter spem ⁊ metuz: q̄si inter scyllā ⁊ charibdym. ꝑs. Bñ placitū ē dño sup timētes eū: ⁊ in eis q̄ sperāt sup miseri cordia eius. Et sic patet ꝓma conditio.

¶ Scōo modo. ſ. per humanalē certificationē. Vnde dicit Tho. in. ij sen. dist. iiij.

q̄ angeli creati non fuerunt p̄scij de sua beatitudine p̄ certitudinē de casu suo cuz nec casus z ꝓfirmatio angelo⁹ dependeāt ex liberoarbitrio q̄ nō est causa determinata ad vnum: nō potuit eo⁹ cognitio haberi fm certitudinē nisi a deo: q̄ plentialiter oia intuet. Sed tñ fm p̄iectura potebant p̄supponere oēs se habituros beatitudinē: qz ad h̄ eo⁹ natura erat magis inclinata: velut ad h̄ instituta: sed suū casuz p̄scire nō poterant ex seipis/nec p̄ p̄iectura nec p̄ certitudinē/sed tātū p̄ potentiā cadēdi. Nec etiā fuit congruū a deo eis reuelari/ne pena culpam p̄ecederet: nec ite⁹ bonis suam ꝓfirmationē/ne distinctio culpam p̄ecederet: vt in littera dicit. Si tamē vtrisq̄ reuelatuz fuisset: recepissent illud nō fm certitudinē/put in deo erat: sz secūduz suū modū: q̄si ad cautelā dictū Tho. Dicit tñ Bernñ. de gradib⁹ humilitatiz vt allegat Tho. q. vbi supra. in. ij. arti. q. diabolus p̄euidit se sup malos principatum habiturū p̄ter q̄ in latere aquilonis soliū suū ponere volebat: vt ō. Esa. xiij. Nō quāus ve⁹ sit/nō tñ p̄euidit casum suū: qz poterat malo⁹ princeps esse etiam bon⁹ existens: sicut Joseph p̄uidit suū dominiū non tñ venditionē. z alia ex q̄b⁹ dominium cōsecutus est: vt notat ibi Tho. Sciendū ḡ est q̄ nō potest sciri p̄ certo q̄ aliq̄s habeat gr̄am. Et hoc p̄batur ratiōe z auctoritate. Ratio quidē est ista: qz fm regulā ph̄oz omnis nostra cognitio oriuz habet a sensu. Da exemplū si q̄s te interrogaret de vino quod ē i fiala: cui⁹ saporis sit: vl coloris: vel odoris. non posses illud scire/nisi p̄ gustuz vel visum/vel odoratū. sic de sono p̄ auditum z̄c. Sic etiā q̄cunq̄ intellect⁹ noster intelligit p̄ scientiaz aut credidit p̄ fidem/mediāte sensu cognoscit Vñ Rom. x. Fides ex auditu: audit⁹ aūt p̄ verbū ch̄i. Modo ad p̄positum: gratia dei nullo sensu p̄cipi potest. Non em̄ p̄ sensum visus: qz p̄ visum non p̄t p̄cipi/nisi coloratū vel sub rōne colorati. gr̄a aūt dei nō est colorata. Nō em̄ est virida neq̄ alba: neq̄ rubea z̄c. ergo p̄ hunc sensum gr̄a dei intellect⁹ cognitionē intrare non p̄t. Joan. ix. Si venerit ad me. s. deus p̄ gr̄az nō videbo illū: si abierit nō intelligā. Nec etiā potest intrare per sensum audit⁹: quia per se nō habet vocē: nec est vox nec sonus sed p̄ artus p̄t dici habere vocez p̄ instrumentū p̄dicatoris. iuxta illō Joā. iij. Spiritus vbi vult spirat z vocem ei⁹ audis. s. in scripturis vel ex ore p̄dicatoris: z nesciz vnde veniat aut quo vadat. Luz ḡ gratia nō habeat vocē neq̄ sonū: sequit q̄ nō possit p̄cipi p̄ sensum audit⁹. j. Cor. ij. Quod oculus nō vidit/nec auris audiuit/nec in cor hominis ascendit: que p̄parauit de⁹ diligentibus se. Et infra. Que dei sūt nemo cognouit/nisi spiritus dei. Tertio nec p̄t p̄cipi p̄ sensum gustus: qz nō habet sapor⁹ nec amarum/nec dulce z̄c. Quarto nec p̄ sensum odoratu⁹/qz nō habet odorē. Quinto nec p̄ sensum tactus: qz tangi nō p̄t eū sit res spiritualis z nō corporalis. Joā. xx. Palpate et videte: qm̄ spiritu⁹ carnē/et ossa nō habet. Et sic nullo sensu percipi p̄t. et ꝓsequenter nec intellectu cognosci ei⁹ certitudo: nulla ergo humana certitudo hēa p̄t haberi. Patet ratio. Fiat ḡ ratio formalis. Nulli⁹ rei cognitio hic hūana p̄t haberi nisi p̄ sensum: sed gratia dei gratuz faciens/sensu p̄cipi nō potest: ergo z̄c. Auctoritas. Sūt iusti atq̄ sapientes/et opa eo⁹ in manu dei: z tñ nescit homo vtrum odio vel amore dignus sit: sed oia in futurum seruant incerta. Eccl. ix. Ire Aplus j. Cor. iiij. Nihil inquit mihi conscius sum. sed nō in h̄ iustificat⁹ sum. qui aūt iudicat me/dñs est. Bene p̄t homo esse certus q̄ sit in peccato mortali: sicut ille q̄ tenet cōcubinā: qui tenet vsuras vel res furtiuas scienter: z hmōi: sed non p̄t esse certus q̄ sit in gr̄a. Nota hic exemplū de illo q̄ volebat se iurare immunē a culpis cōmissis: ād iuramentū temerariū est: vt notat in c. vltimo. De purga. cano. Nota etiā exemplū de muliere q̄ egit penitentiā de adulterio cōmisso: vtrū possit iurare se non esse adulterā z̄c. De quo ponit Petrus de palu. in. iiij. sen. di. xxxv. Et scripsi in materia matrimonij. Et breuiter sēm mentē ei⁹: die p̄mo q̄ si iurat se nō adulterata periurat. Idē. v. si iurat immunē ab adulteris: qz mentit asserens dubiū p̄ certo. Scptuz est em̄. De p̄itiatu peccato⁹ noli esse sine metu. Eccl. v. Et p̄bat hoc in p̄dicto c. vl. de purg. ca. Et hoc verum nisi de⁹ de reuelatiōe: sicut missione culpe ex diuina reuelatiōe: sicut

fuit illa cui dñs dixit. Nec ego te ꝯdemnabo Joan.viij. Idez z tertio si iurat se non esse adulterā coram iudice eam interrogāte:tunc em esset ꝑiura:qz ꝑdebet tunc ꝑm intentionē iudicis iurare que referr̄ ad factum nō ad animū quē nunc habet. Unō Jsidorus.xxij.q.v. Et originaliter in.ij.li sententiaꝝ. Quacunqꝫ arte verboꝝ ḳs iurer,deus tñ q̄ ꝓscientie testis est:ita ꝫ accipit sicut ille cui iurat intelligit zc. Si aūt iurat extra iudiciū.puta iurat hoc marito interrogāti an sit adultera:se nō esse adultera non ꝑiurat:quia adultera est habens voluntatē adulterij. Ubi ꝑm Augu. Jam nō potest vocari adultera sicut curat⁹ a lepra iam nō est leprosus. Et habet̄ xxx. Augusti,xxxij.q.ij.q. aūt.vbi dicit Aug. Cur adhuc deputam⁹ adulteros:ḳs credimus vl̄ baptismate ablutos vl̄ penitētia esse saluatos. Item Chrys̄.xxxij.q.j.si ḳs vxorē. post satisfactionē inḳt pñtie n̄ merek vocari adultera:ita q̄ scit se penitere et ꝓponat se abstinere nō est adultera/etiā si sibi non esset culpa dimissa. Nō em debet in ea despici q̄d fuit:qz iam incipit esse quod non fuit:vt dicit text⁹ Gregorius.l.disti. Ferrum. Patet ergo q̄ null⁹ pōt cognoscere se esse in gra ꝑ humanalē certificationē. Unde Job.xx. Etiā si simplex fuero hoc ipz ignorat aia mea. Item Joā.iij. Spiritus vbi vult spirat:z vocem ei⁹ audis z nescis vñ veniat aut q̄ vadat. Et sic ꝓz ꝑm. ¶ Tertio modo.s.per cōiecturalem ꝓsumptionē pōt hō ꝓesumere se esse in gratia gratum faciēte ꝓpter aliqua signa que videt z cognoscit in se. Et licz multa possint poni:tñ Tho.in.iij.senten.ponit quattuor signa.

Primū signū est vera peccatoꝝ cōtritio

Secundum est firma futurorum cuitatio

Tertiū est libens diuino ꝓ audītio.

Quartū est ꝓmpta bonoꝝ operatio.

Adde q̄ scripsi in ꝑmonijs post festū trinit. Sermo.xxxvj.z ser.xl. parte.ij.

¶In festo Joā. euāge. Ser.x.

Dic est discipulus ille quē diligebat Jesus Jo.vlti. Hic dz Joānes Hoc verbū habz difficultatē in theologia. Cū em dñs omes apl̄os dilexerit dilectōe nō solū naturali qua oēs creaturas deus diligit,iuxta illud Sap.xj. Diligis oīa q̄ sūt z nihil odisti eoꝝ que fecisti: sed etiā dilectione gratuita charitatꝫ. De q̄ Prouerb. viij. Ego diligētes me diligo. Jrē Jo.xv Sicut dilexit me pater:et ego dilexi vos. Item ibidē. Hoc est p̄ceptuz meū vt diligatis inuicē:sic dilexi vos:quare ḡ ꝺr spiritualit̄ de Joanne q̄ est discipul⁹ dilectionis. Et si dicat q̄ ō dicit discipul⁹ quem diligebat Jesus:qz alīs magis dilectus. Contra videt q̄ Petr⁹ fuit magis dilect⁹ tum qz donum magis habuit:tum qz pl⁹ dilexit Jesū Petrus q̄ Joānes:vt ꝓbat Joā.vl.z habet̄.j. Pro cui⁹ declaratione dz vt dic̄ Tho.ꝑte.j.q.xx.ar.iij.ad tertiū. ꝓsumptuosum sit ista diffinire:quia vt ꝺr Prouer,xvj. Spirituū pōderatoꝝ est dñs z nō ali⁹:tñ sine ꝓcitatꝫ ꝓiudicio possum⁹ sic distiguere:q̄ ē triplex amoꝝ siue dilectō

Prima est dilectio affectiōis cordialis.

Secunda est dilectio donatiōis singularis.

Tertia est dilectio conuersationis familiaris.

¶ Possū dare similitudinē ꝑ rudib⁹. Si tu haberes duas filias quas equalit̄ diligeres:sed vnā traderes marito z das sibi quendā lapidem p̄ciosum valoꝝ mille ducatis in dotem. Aliaz tenes tecū i domo:q̄ mā ducat tecū/dormit tecū/ꝓsak tecū z c. Sz q̄rit̄ a te quā pl⁹ diligz istaꝝ. Rñdes amore cordiali vtranꝫ equalit̄ diligo:sed amore donatiōis magis diligis dotatam Amore vero familiaritatis magis diligis illam q̄ tecum conuersak zc. Sic in ꝓpos̄to:christus amore primo.s.dilectionis cordialis omnes apl̄os dilexit:z equalit̄ dilexit Petrum z Joannem:sed plus istos q̄ ceteros vt videt. Sed amore.ij.s.donationis singularꝫ magis dilexit Petrū. Quod patz:quia maius donum sibi dedit/qz fec̄ eū vicariū suum z principē aliox: pastorez ecclesie:z totius mūdi. Et sibi soli dictuz est. Duc in altū. Lu.v. Quia quotiens ō aliquib⁹ ad fidei ꝓfunditatem dubitak ad Petrum recurrendū est.xxiij.q.j. Nō turbak. Et.c. Quotiens. Ad idem facit de bap.maiores. Et Matth.xvj. Tibi dabo

claues regni celoꝝ. Et qcūcq̄ ligaueꝛ ſu
per terrā erit ligatū et in celis. Et qcūcq̄
ſolueris ſup terrā/erit ſolutū ⁊ i celis. Et
Joan.xxj. Paſche oues meas. et h̄ donuꝫ
nō immerito ſibi dedit: qꝛ Petrus prom̄
ptius ⁊ feruentiꝰ dilexit chr̄m: vt patet in
mlt̄ ptib⁹ euangelioꝝ. Vñ ſ. illud Joā.
vlti. Symon Joānis diligꝫ me plus his:
dicit Glo. q chr̄s sciebat q Petrus eū plꝰ
alīs diligebat: puta qñ audiens chr̄m di
xiſſe q crucifigendꝰ erat ⁊c. Quodā amo
re intimo morꝰ Petrus dixit ei. Absit a te
dñe. Nō erit tibi hoc Mat.xvj. Item qñ
tunica ſuccinxit ſe ⁊ miſit ſe i mare ⁊c. Jo
an. vlti. Item qñ dixit. Dñe ſi tu es iube
me venire ad te ſup aquas ⁊c. Mat.xiiij.
Item quando in nocte paſſionis eremit gla
diū ⁊ pcuſſit auriculā ſeruī Malchi. Item
quando dixit. Et ſi oēs ſcandalizati fue
rint in te: ego nunq̄ ſcandalizabor. Et ſic
hoc intellige de dilectōe nō quidē charita
tis. alioquin pfectioꝛ fuiſſ̄ Petrus q̄ Jo
annes. ⁊ ꝓſequēter magꝫ dilectus fuiſſ̄ a
chr̄ſto, etiā amoꝛe coꝛdialī: quia pfectioꝛ
in charitate merek magꝫ diligi a deo. Qui
mo perfectiōes illā charitatis hō habet a
deo. Quia omne datū optimū ⁊ oīe do
num pfectū ō ſurſum eſt: deſcendēs a pr̄e
luminū Jaco.j. Intelligendū eſt g̃ q Pe
trus plus dilexerit chr̄ſtū q̄ Joānes quā
tum ad quandā promptitudinē vel feruo
rem: vt ponunt quidā ſm q refert Tho.
vbi ſupra. Tertio, vero amoꝛe chr̄s dilexit
magis Joannē: qꝛ magis euꝫ familiarem
ſibi fecit ⁊ maioꝛē ſibi familiaritatē oſten
dit. vt infra patebit in ꝓſecutiōe ſermonis.
Quare autē hanc ſibi familiaritatē magꝫ
q̄ alīs oſtendit, ponit Beda ſic; inquiens
diligebat Joannē Jeſus nō exceptis ſin
gulariter ſolum: ſed p̄ ceteris quos dilige
bat familiariꝰ vnum quē ſpecialis p̄roga
tiua caſtitatis ampliori dilectiōe fecerat
dignū. Et ſm hunc tertiū amoꝛē intelligi
tur thema: dum dicit. Hic eſt diſcipulus
⁊c. Patet ergo thema. Modo dices tu: q̄
re familiarius chriſtꝰ dilexit Joannez q̄
cereros apoſtolos: Beda ponit vnam ra
tionē: ſcz ꝓpter virginitatez: ſed addamus
alias quattuoꝛ vel quinq̄ ratiōes: ꝓpt̄ ſex
excellentias ſiue p̄rogatiuas quas habuit
que fuerūt quaſi ſigna: quedā ſiue effectꝰ
q̄b⁹ ꝓbat q chriſtꝰ iꝑm familiariꝰ dilexit.

Prima eſt attinētia parentalis
Scōa eſt cōtinentia virginalis
Tertia eſt ſapiētia diuinalis
Quarta eſt beniuolentia proximalis de
quo exemplum
Quinta eſt p̄ſeruantia martyrialis
Sexta eſt magnificentia ſupnalis

¶ Prima g̃ excellentia ⁊c. Nota genealo
giam ipſius quomō fuit frater cōſobrin⁹
chriſti. Et Joachim/Cleopha/Salome
tres anna marias. Quas habuit: iun:
xit. Joſeph/Alpheo/Zebedeo. Vni⁹ hec
mater hec q̄tuoꝛ illa duoꝝ. Dicereꝛ alīs
ſed qō p̄uilegiū eſt Joannis q ſit cōſan
guineꝰ chr̄i: cū multi alij fuerint: ſcz Ja
cob⁹ maioꝛ: Jacob⁹ minoꝛ: Joſeph: Sy
mon: ⁊ Tadde⁹: Rūdeo. quia nō ſolū fu
it cōſobrin⁹ chr̄i p naturalē cōiunctionē: ſz
etiā fuit frater ipſius per ſpiritualē appro
priationē: quādo: ſcz chriſtꝰ in cruce com
mendauit ſibi matrē ⁊ ipſuꝫ matri dicens.
Mulier ecce filiꝰ tuus. Et h̄ verius patz
q̄ brūs Joannes fuit verus filiꝰ virginis
glorioſe. Nā ſi verus filiꝰ alicuiꝰ dicit quē
natura filium facit: cur nō magis verꝰ dr̄
filius alicuiꝰ ille quē deꝰ facit. Et ex h̄ ſeq̄
quit q̄ brūs Joānes fuit verus frater chr̄i
Et diſcipulo. Ecce mater tua. Joan.xix.
Vñ ⁊ btā virgo felicioꝛ fuit: ꝓpter mater
nitatē ſpūalē q̄ coꝛporalē. Vide infra ſer
mone annunciatiōis qui incipit. Aue gra
plena. Nota moraliter quō hanc excellētiā
pōt q̄libet noſtrū habere ⁊ excellentiꝰ: qa
melioꝛ eſt cōſanguinitas ſiue fraternitas
chr̄i ſpūalis q̄ carnalis. Nā multi fuerūt
conſanguinei chr̄i qui fuerunt mali: ſicut
patet in genealogia chriſti. De q̄ Mat.j.
Inter quos fuerunt Manaſſes/Amon/
Roboam ⁊ multi alij. Item mulieres: Ra
ab meretrix: thamar meretrix: Berſabee
adultera: Ruth pagana: licz poſtea fue
rit fidelis. Cōſanguinitas autem ſpūalis
chriſti ſemꝫ facit bonos/nec pōt eſſe i ma
lis. Et attende hic qꝛ cū Matheꝰ ſcribe
ret genealogiā chr̄i. de nulla femina men
tionē fecit/niſi de his que fuerāt male/vel
ꝓpter fornicationē ſicut Berſabee/Tha
mar/⁊ Raab: vel ꝓpter infidelitatez: ſicut
Ruth: quāuis poſtea ⁊ iſta fuerit cōuerſa
ad fidem ⁊ ille ad penitentiā. Et hoc ideo

vt daret spem peccatoribꝫ ostendẽdo q̃ de petrꝫ christꝰ originẽ trahens peccatores nõ abhorreret. Filius em̃ hois venit q̃rere z saluũ facere: qõ perierat Luc.xix. Item Mat.ix. Nõ veni vocare iustos ꝫ petrꝫ et hm hoc intelligit illud dictuꝫ Esa.xvj. Emitte agnũ dñe dñatorez terre de petra deserti ad montẽ filie sion. Quilibz enim in gra ꝟstitutꝰ gratũ faciente dicit cõsanguineꝰ christi. Quod ptz Mat.xij. vbi dr christꝰ. Que est mater mea/z q̃ sũt fratres mei. Et extendẽs manum in discipulos suos: dixit. Ecce mater mea/z fratres mei. Quicũq; em̃ fecerit voluntatẽ patris mei qui in celis est: ipse meꝰ frater sororꝫ et mr̃ est. Mat.xij. Et silr quilibz etiã obediens diuinis mandatꝫ/est ꝟsanguineus christi Dic hystoriã. Et nota ꝟra illos q̃ potius volũt esse filij diaboli q̃ fratres christi: sicut sunt lusores ad taxillos: z q̃ laborant in festis z̃. Dic vt expedit. Nota hic de tabernis q̃ summo mane aperiunt in diebꝫ festiuis: qz omis petrꝫ est filiꝰ diaboli. Joan. viij. Vos ex patre diabolo estis z̃. z fuꝰ peccatis sicut dr Joan. viij. ¶ Secũda excellentia Joannis z̃. Qz fuit virgo: et iõ maiorẽ familiaritatẽ sibi ostendit: qz oẽ simile appetit suũ simile. Eccli.xiij. Omne animal diligit sibi. Christꝰ aũt fuit virgo purissimus. Talis decebat vt esset nobis pontifex sctũs: innocens: impollutꝰ: segregatus a petrꝫ/z excelsiorꝫ celis factus. Heb.vij. Nota quinq; verba. Sanctꝰ. i. omni gra plenus z cõfirmatꝰ. Innocẽs a petõ actuali. Impollutus a macula originali. Segregatꝰ a pecca. qz caro eius de massa peccatrice assumpta est z mundata Et excelsiorꝫ celis. i. angelis factꝰ qz verbo vnitus. Sic ꝫ placuit sibi ꝙuersari familiarius cũ Joanne ꝓpter eius virginitatẽ Vnde Beda. Diligebat Joannẽ Jesus z̃. Vide supra in fine introitꝰ. Vñ Prouerb.xxij. Qui diligit cordis munditiam ꝓpter gratiaz labiorꝫ suorum habebit amicum regem. Et nonne aliqui fuerunt etiã discipuli virginis: sicut Jacobꝰ minorꝫ: z õ maiore non legitur q̃ habuit vxorem nec de Andrea: nec de Philippo: Symone z Taddeo. Sed rñdet: nõ eo modo: quo Joannes: quia de nuptijs fuit a christo vocatus. Vnde Hiero. in plogo sup Joannez Hic est Joannes euangelista vnꝰ ex discipulis dei qui virgo a deo electus est: quez de nuptijs volentẽ nubere. i. carnaliter cognoscere vxorez vocauit deꝰ. Hec ille. Iste sunt nuptie de quibus legitur Joan. ij. q̃ Christus fuit inuitatus z virgo maria et mutauit aquam cõcupiscentie carnalis in vinum charitatis in Joanne. Et ꝟ exemplo sumpsit ecclia q̃ matrimoniũ non cõsummatũ ꝓ ingressum religionis separari possit: qz vinculũ spirituale ꝙ mortem spirituale dissoluit: vt in c. Et publici. Et. c. Verum de conuersa: cõiuga. Dic vt expedit. Moraliter vero contra luxuriosos. Non ꝓcipit nobis christus vt relinquatis vxorez sed cõcubinas. Deberet ꝑlatus ꝓuidere: qz corrumpũt alios. Hec valet priuilegiũ ciuitatis q̃ nõ possit ꝓcedi contra delinquẽtes nisi per viam accusatiõis: qa nõ debz itelligi in spiritualibꝫ. q̃uimo etiã si expresse in spiritualibꝫ loquerer nõ valeret: quia non approbat a iure canonico. vt in .c. Ecclesia sctẽ Marie. de ꝟstitutionibus. Et nota in regula. Peccatũ. libro. vj Item qz videt esse in fauorem peccati: iõ z̃. artĩ. j. c. fi. de ꝑscriptionibꝫ. Et in. c. nouit. õ iudicijs. Bene facit q̃ legitur z nota. in auc. cassa. de sacris eccle. Dic vt placet. ¶ Tertia excellentia z̃. Propt sapiẽtiam suam diuinalem assimilatur aquile. Apoc.iv. Quartum animal simile aquile. Et hoc ꝓpter triplicez naturam aquile cui assimilat Joannes.

Prima est volatꝰ sublimitas
Scõa est visus acuitas
Tertia est prudẽtia z sagacitas

¶ Primum patet: quia aquila sublimiꝰ volat alijs auibus: sic et Joãnes sublime volauit penetrando celos. z pertingẽs vsq; ad diuinitatem: qz per euangeliũ suum cognouimus diuinitatẽ z trinitatem dei Alij eũangeliste volauerunt ꝓpe terram: quia de humanitate christi locuti sũt vnũ quodq; em̃ ex quattuor animalibus habebat alas: solus Joannes de diuinitate incepit di. In principio erat verbum. Vñ Hieronymus in ꝓlogo biblie. Joãnes rusticus: piscatorꝫ indoctus. Et vnde illa vox obsecro. In principio erat verbum z. verbum erat apud deum z deꝰ erat vbũ. Et infra. Hoc doctꝰ Plato nescivit ℔. Dei

mostenes eloquens ignozauit. Et Beda Joannes intonãs vocẽ theologã quam nemo pus edere nouerat emisit. In pncipio erat verbũ: quã tãto pondere grauidam relict: vt si aliquanto plus intonare voluisset: nec ipe mundus capere potuisset. Istã aũt sapiẽtiã adsciuit Joãnes ex gazophylatio pectozis dñi. Vñ Hieto. 7 ecclesia in secũda añi. Supza pectus dñi recũbens: euãgelij fluenta de ipo sacro dñici pectozis fonte potauit. Hec ille. Unde Petrus Damianus. Hãc supeminentez diuine sapiẽtie grã/ ex illo celesti gazophylatio in quo sunt omes thesauri sapiẽtie 7 sciẽtie dei traxit. Et nõ imerito: vt q carnis sibi amputauit illecebras celestiuz epulaz delitijs frueret: 7 illuc acie mẽtis attingeret: quo nõ pphete/ nõ patriarche/ nõ deniq; quisq; ab ipo mundi pncipio in carne positus: noscit aspirasse. Ex hoc ergo apud grecos Daria theothocos. Joannes vo theologos appellat. Petrus autẽ chi erat gazophylatiuz diuine sapientie Vñ Col. ij. In quo sunt oes thesauri sapientie 7 scientie dei. Scõ aquila acutũ visum haber. Vñ dicit Isidozus. Aquila dicit ab acumine. Sic 7 Joannes puidit futura mala que fienda erant in eccliam: 7 pticulariter tẽpoze antichristi: vt ptz in Apocalipsi. Tertio habet naturalẽ asturiã i faciendo niduz: q; ponit ibi lapides pciosos habẽtes virtutẽ fugã di serpẽtes. Sic Joannes in suo euangelio: qõ est nidus in q nutriunt filij dei, posuit lapides pciosos q fugant omnes hereticos. Unus lapis pciosus est. In pncipio. i. in eternitate erat verbũ. Iste lapis fugat Nestoriũ qui dixit chzum habuisse pncipium. Alius. Et verbum erat apud deum. Iste fugat Sabellĩũ qui dixit q in diuinis nulla est distinctio psonaz. Alius. Et deus erat verbuz Iste fugat Arriũ qui dixit filium minoze patre. Alius. Omnia p ipum facta sunt. Iste fugat Manicheũ q dixit visibilia a deo creata nõ esse. Alius. Et verbum caro factum est. Iste etiã fugat Valentinũ qui dixit christu habuisse corpus d celo factum sup se: sup illud verbũ apli. j. Cor. xv. Primus homo de terra terrenus: Secundus homo de celo celestis: sed illud intelligit quantũ ad naturã assumentẽ: vel quantũ ad modũ assumendi. q si esset verũ illud corpus nõ esset caro cum caro dicat aliquid cõpositũ ex quattuoz elemẽtis Propter hanc ergo sapientiam meruit a chzo familiari diligi. Sap. vij. Neminẽ diligit de: nisi eũ q cũ sapiẽtia inhabitat.

¶ Quarta excellẽtia 7c. Nota q multoz ens Joãnes fuit in piculo mortis: 7 deus semp illum a martyrio pseruauit. Naz ter fuit in piculo mortis. Primo qñ fuit missus a Domiciano in feruẽtis olei dolium Scõo qñ fuit ab eodẽ relegatus in insulam Pathmos: vbi omni fuit humano solatio destitutus. Tertio quãdo venenum bibit: sibi ab Aristodemo oblatũ. Sed in oleo feruẽti habuit refrigeriũ. In feruentis olei dolio missus: diuia se pregẽte gra illesus exiuit. In relegatiõe habuit pfolationẽ ex reuelatiõe diuina: q; tũc scripsit ibi Apocalipsim. In hausto veneni habuit illesionẽ. Vñ potest sibi illud verbũ conuenire dñi. Quum trãsieris p aquas tecum ero: 7 flumina nõ operient te: 7 quũ ambulaueris in igne nõ cõbureris Esaie xliij. Et hoc est qõ dixit dñs de eo Joan. vlti. Sic eum volo manere donec veniaz. Qõ sic exponit Chrys. j. Nolo ipum per martyriũ pfumari: sz expectare donec ego veniẽs recipiã eum in eterna beatitudine Est tamẽ notandũ q licet ex diuina pidentia beatus Joãnes fuerit a martyrio pseruatus: nõ tamẽ martyrij meritũ pdidit. Quod patet ex verbo domini cum dicit. Calicem quidẽ meũ biberis 7c. Matthei. xx. Dic historiam. ¶ Quinta excellentia est magnificentia supernalis. Nota eius mozrem. Et quomodo dum a discipulis portaretur semp dicebat. Filioli diligite inuicem. tandem fecit fieri foueã 7c. Nota quadruplicẽ opinionez de eius cozpoze 7 mozte: quarum opinionũ due sunt q viuit: alie due sunt q mozuus est. Prima ergo opinio est q viuit: sed dormit ibi terra. sed hoc est ridiculum: quia videret sibi facta iniuria: vt ait Augustinus. Si alijs apostolis in vita eterna regnãtibus ipse dormiret. Et videtur ista opinio reprobari ab ecclesia in officio hodierno: vt patet in. vij. aut. in qua dicitur. Apparuit charo suo Joãni dominus Jesus christus cum discipulis suis: et ait illi. Veni dilec

ere me⁹ ad me: q̄ tēpus est vt epuleris in cōuiuio meo cū fratrib⁹ tuis. Ad idē facit octaua ⁊ nona auc. Scōa opinio fuit q̄ viuit ad huc in paradiso terrestri: ⁊ venturus ē ad p̄dicandū contra antichr̄m: vt sic sint tres testes cōtra eū. Vn⁹ In lege natur: scz. Enoch. Alī⁹ in lege scripture. scz Helias. Alius in lege gr̄e: scz Joannes. Sz ista opinio videt reprobari p auct̄atē supdictas q̄ accipe volūt ex ꝓbis dñi dū dixit Petro post resurrectionē sequere me Et queri⁹ Pe. tē. Jo. vl. Sic eū volo manere donec veniā. intelligētes illud donec veniā: scz ad iudiciū q̄ falsuz est: vt ipe refert dī. Et nō dixit Jesus/q̄ nō morit/sz sic eū volo manere donec veniā: scz cū apparuero ei in hora mortz ipsi⁹ tē. Tu aūt Petre me sequere: scz p mortē crucis. Jtē videt ꝯtrariari hec opinio auctoritati apocalypsis vbi dr̄ q̄ erunt tm̄ duo testes ꝯtra antichr̄m ⁊ nō tres sic ista opinio dic. Vñ dr̄ Apoca. xj. Dabo duob⁹ testib⁹ meis: ⁊ ꝓphetabūt dieb⁹ mille ducentz sexaginta amicti saccis tē. Tertia opinio habet q̄ mortu⁹ est. aia aūt ei⁹ glorificata ī celo: sz corp⁹ est i loco horib⁹ ignoto: sz deo cognito reseruatū: sic ⁊ de corpore Moysi dicit. Quare aūt h̄ fecit de⁹/inter diuina secreta annumerādū est. Sz hec opinio p̄t reprobari eadē rōne qua p̄ma opinio. Cum em̄ alioz aplor̄ corpora sint in magno honore in eccl̄ia: cur h̄ corp⁹ sanctissimū hoc honore p̄ādū fuerit. Nec obstat d̄ Moyse/q̄ illud fecit de⁹ ne daret Judeis occasio idolatrie. ad quā valde proni erāt. Vñ sup illud ꝙbū ep̄le Jude eū Michael archangel⁹ cū diabolo disputans altercaret de Moysi corpe dic Glo. Prouiderat em̄ diis Moysen post mortē a iudeis adorandū sī corp⁹ p̄sentialit̄ haberēt: ī diabolus deliderās cultū legis verti in idolatriā altercat⁹ fuisse dicit cū illo angel⁹: q̄ qui a deo missus fuerat Michael dr̄. t. q̄s vt deus. Quarta opinio habet q̄ mortu⁹ est in illa fouea ⁊ postea resurrexit: ⁊ est in aīa ⁊ corpe glificat⁹ ī paradiso celesti. ⁊ hanc videt Tho. asserere in ep̄la sup Joannez. Et hec videt quēlīt dr̄. Iz nō sit p articl̄o fidei tenenda. Deo grās. Hoc idē videtur sentire Aug. in q̄dā p̄mone paschali q̄ incipit. Dignū ⁊ cōgruū tē. Et Hiero. in sermone assumptiōis q̄ dicūr Joannē fuisse mortuū: sed iam resurrexisse ⁊ corpe ⁊ aia esse beatū. Magister aūt in histor̄jis scholasticis dixit q̄ d̄ hoc melius pie dubitare, q̄m temere diffinire. Deo grās Amen.

¶ In festo Innocentū. Ser. xj.

OVeros percussērūt gladio ⁊ euasi ego sol⁹ Job. j. Nota ad euidentiā triplex martyriū: scz mente ⁊ corpe vt habuit beat⁹ Stephan⁹. Scōm mente. i. affectu sed nō corpe: ⁊ istud habuit btūs Joānes euāgelista. Tertiū corpe: sed nō mēte. i. voluntate: ⁊ istud fuit in innocētib⁹/de q̄b⁹ hodie fit festū. Vel dic q̄ triplicē portam paradisi aquit chr̄s scz portā penitentie/portā obediētie/⁊ portam innocentie. Per primā portā intrauit btūs Stephanus p penitentiā ⁊ etiā martyriū tē. Luc. v. Nō veni vocare iustos sz pctōres ad penitentiā. Per secundā intrauit btūs Joānes q̄ obediuit ⁊ ꝓlib⁹ tē. Per tertiā intrauerūt innocētes: de q̄b⁹ fit festū hodie Pro declaratiōe nota q̄ magna differētia fuit inter principiū vite chr̄i et finez: quia in fine voluit mori sol⁹: id est sine societate alicuius sancti. Ratione credēdū q̄ sua mors nō suffecisset ad salutē. Jō dixit iudeis in nocte passiōis. Quem queritz. Si ergo me queritz/sinite hos abire Joan. xx. Quia sol⁹ voluit mori: licet cuz latronib⁹ sed nō cū aliq̄ sancto. et fuit cōpleta ꝓphia Esa. lxiij. Torcular calcaui solus: ⁊ de gētib⁹ nō ē vir mecū. ¶ Nota Torcular: scz crucis: in quo racemus humanitatis fuit calcat⁹: ⁊ vinū sanguinis effusum totum: q̄ illud modicū sanguinis q̄d remanserat christ⁹ voluit post mortem effundere: q̄n miles lancea latus ei⁹ aperuit ⁊ continuo exiuit sanguinis et aqua Jo. xx. tē. Nō est vir mecū. Vir dicit a virtute: id est sanct⁹ Ecce finis vite christi: q̄ omnes aplī fugerunt ⁊ inter latrones crucifix⁹ est. Esa. liij. Et cum sceleratis deputatus est. Sed principiū fuit econtra: quia omnes innocentes beibleē fuerūt occisi ⁊ ipe sol⁹ voluit euadere: nec voluit tunc mori: non quia sua mors tunc suffecisset tē. Sed quia in-

digebam⁹ instructiõe euangelice doctrine ab ore eius. Ite vt ostẽderet se volũtarie mori voluit mori in pfecta etate. Esa. liij Oblat⁹ est: qz ipe voluit. Ite vt ostẽderet deitatẽ suã p miracula q̃ factur⁹ erat. De h̃ pheria ꝛ figura ꝛ pceptũ. Exo. xxiij. Ho coques edum in lacte mris sue. Verbũ est dei ad Herodẽ. Edum. i. chm. non coques: occidẽdo. in lacte matrẽ. i. pueruz paruulũ lactantẽ. ¶ Nota cõtra Judeos q̃ intelligũt solũ ad litteraz quasi de⁹ esset cocus eoz. Nota q̃ p̃dictũ preceptũ ter replicatur a Moyse. s. Exo. xxiij. ꝛ xxxiij. ꝛ Deut. xiij. Et ter pposuit Herodis occidere chm puer. Primo in natiuitate audiens de claritate noctis. de aĩalib⁹ adorãtib⁹ ꝛ angelis cantãtib⁹ ꝛc. Sed non fuit ausus timẽs insultũ. Secũdo aduẽtu triũ regum. Mat. ij. Tertio q̃ fuit p̃sentatus in templo. Vel ideo ter qz trib⁹ modis fuerunt innocẽtes ab Herode occisi. Quidã em occisi gladio. Quidã strangulati. quidam pcussi parietib⁹. Vnd dixit angelus in somnis Joseph. Accipe puer ꝛc. et tũc Herodes occidit pueros ꝛ euasit christ⁹. Ideo dic thema in persona chi. Pueros ꝛc. In quo themate tanguñ due materie Prima est de morte innocẽtũ p̃ciosa. Secunda de fuga christi virtuosa: ibi. Et euasi ego solus. Hodie p̃dicabo de pma. de q̃ inuenio tres rationes seu causas mortis pueroz istoz. Prima ex parte chi. Scda ex pte Herodis. Tertia ex pte iudeoz

Ex parte christi causa fuit obedientia copiosa.

Ex parte Herodis malitia vitiosa

Ex parte iudeoz duritia malitiosa.

¶ Dico pmo ꝛc. Declaro. Christ⁹ voluit obedire pcepto veteris legis vt compleret illam ꝛ terminaret: quia christ⁹ fuit finis veteris legis ꝛ principiũ noue. Ego sum alpha ꝛ o primus ꝛ nouissim⁹. Apoc. vlc. Alpha est pma littera alphabeti grecoz. ꝛ o est vltima ꝛc. Ego sum alpha. i. principium noue legis: ꝛ o. i. finis veteris legis. Vñ dicit ipse Mat. v. Nolite putare: q̃niam veni soluere legez aut pphetas. Non veni soluere sed adimplere. Amen quippe dico vobis donec transeat celum et terra ꝛc. vsq̃ omnia fiant. ¶ Nota Celum: id est anima christi. et terra. i. corpus: celum ergo et terra transierũt in morte chi. Ita transiuit ad limbũ: et corpus ad sepulchr̃ ꝛ diuinitas cum vtroq̃: ꝛ tũc lex Moysi transiuit quã chs seruauit: nec aliq̃d preceptuz dimisit. Modo inter alia pcepta erat vnum de primitijs offerẽdis. Verbi gra. de pmis fructib⁹ vue ꝛc. Auctoritas. Cũq̃ intraueris terraz quã dns deus tu⁹ tibi daturus est possidendã et obtineris eam atq̃ habitaueris in illa: tolles ẽ cunctis frugib⁹ tuis pmitias et pones in cartallo. pergesq̃ ad locũ quẽ dns deus tuus elegerit vt ibi inuocet nomẽ eius. Deut. xxvj. Hoc fuit simul pceptuz et figura de chto. Inquantũ fuit pceptũ: est p̃bũ dei ad pplm israel. Inquantũ est figura ẽ verbum dei patris ad filiuz. ¶ Nota. Cũ intraueris terrã: scz in die incarnatiõis: habitaueris in illa: scz nascendo. Joan. j. Et verbũ caro factũ est et habitabit in nobis Frugib⁹ tuis: fructus quos chs expectabat erant martyres/cõfessores/virgines/pentẽtes ꝛc. Erant innumerabiles. Apoca. vij. Vidi turbam quã dinumerare nemo poterat. Primitie istoz fructuum fuerunt Innocentes quos christ⁹ obtulit deo patri de fructib⁹ agri sui. i. mũdi hui⁹. Sz nota incartallo. i. in limbo patrum in quo chs posuit Innocentes et fuerunt ibi per xxxiij. annos et post passionẽ in die ascensionis chs obtulit eas i paradiso pmitias deo patri. Jo dicit pergensq̃ ꝛc. De hoc auctoritas noui testamẽti. Hi scz innocẽtes empti sunt ex oib⁹: scz sanctis futuris pmitie deo et agno. Et in ore ipoz nõ est inuentũ mendaciũ. Empti sunt. s. sanguine agni. ps. Innocẽtes ꝛ recti adheserunt mihi: qz subistinui te. Sine macula em sũt añ thronũ dei. Apoca. xiij. Nota mendaciũ: sed q̃ laus est ipsoz ista cũ nescirẽt loq. Rñdeo: post morte locuti sũt scis patribus interrogantib⁹ ꝛc. et dixerũt q̃ messias venerat pter quẽ occisi sum⁹ ꝛc. Hoc fuit mendaciũ sed verum. Nota Sine macula duplex macula est in pueris. s. macula culpe et ignorantie. Culpe. s. originalis. Hoc q̃d est: ac si imago dum portat ad templũ cadat in lutum ꝛc. Auctoritas. Quid est homo vt immaculat⁹ sit. i. sine culpa originali: et iustus appareat natus de muliere ꝛc. Job. xv. Secunda macula est ignoꝛ

rantia que maior in puero q̄ in bestijs ꝛc̄ Ab istis duabus maculis fuerunt pueri isti liberati. A prima per martyriū magis enim purificat martyrium q̄ baptism⁹ in hoc: quia de martyrio fit festū sed non de baptismo: nec de circūcisione ꝛc̄. Jdeo ōt Apoca. vij. Hi sunt q̄ venerunt ex magna tribulatione et lauerūt stolas suas in sanguine agni: quia virtute passionis christi purificati sunt. A secunda etiam macula ignorantie purificati sūt: quia p̄ martyriū infusa est maior scientia q̄ aliqs phus vel theologus habuit in hac vita. Dicatur similitudo ō tacea sordida sub chlamyde posita que discooperta ad radium solis multum lucet ꝛc̄. Jdeo Greg. Quid est q̄ nō videant qui videntem omnia vident. Et licet non statim viderint deū p̄ essentiam tamen magnam scientiā habuerūt. Tum ex dispositione corporis. Corpus enim q̄d corrumpitur aggrauat animā ꝛc̄. Sap. ix Tum propter martyrij meritum ꝛc̄. Jō dicit. Sine macula enim sunt: scz culpe et ignorantie. ¶ Secunda ratio fuit ex parte Herodis malitia ꝛc̄. Pro declaratione nota q̄ sm p̄hiam moralez et theologiam diuinaliter littera est. Quod idem actus respectu diuersarum causarum est virtuosus et vitiosus bonus et malus. Exēpluz sicut cum iuuencule pauperi electa mittit a dño pio per malum seruum et lubricum qui occasione illius elemosyne peccat cuz ea. Illa elemosyna habet duas cōtrarias causas: vnam bonam et virtuosam: ex parte domini: alteram malam et vitiosam ex parte serui. Sicut etiam patet in passione christi que ex parte dei patris et christi habuit causam sanctam et virtuosam: scz redemptio humani generis: sed ex parte iudeorum causa fuit pessima: scz inuidia/ambitio/auaritia: et cetera vitia. Ūñ versus Actio displicuit: passio grata fuit. Jdem in proposito. Juuencula grossa erat gens iudaica et paupercula de bonis et sanctis personis: sed dominus Jesus de mēia gloria voluit sibi mittere vnam elemosynam scilicet multitudinem sanctorum innocentium per seruum malum: scz Herodem intentio christi fuit bona: scz vt obediret patri vt dictuz est et abundaret iudea sanctis sed intentio serui et ministri: scz Herodis fuit pessima: scilicet vt corrumperet eam et tyrannice occuparet. Jdeo dicit euangelium. Mittens occidit omnes pueros. Dic historiam. De hoc p̄phetauerat Hiere. Vox in rama. i. in excelso audita est planctus et vlulatus multus Rachel plorās filios suos et noluit consolari: quia nō sūt Hiere. xlj. et alluditur Matth. ij. Dices tu quare dicit Rachael plorans ꝛc̄. Cum non fuerint filij Rachel sed Lie que fuit mater tribus iude. ¶ Nota duas responsiones vnam litteralem: alteram allegoricam. Litteralis est: quia Rachel fuit sepulta: iuxta Bethleem: sicut legitur Geneſis. xxxv. Et quia erat facta domina reputabatur mater et patrona Bethleem: sicut beata Christina Panormi: et beata Agatha Catanie ꝛc̄. Allegorica responsio est: quia Rachel interpretatur videns principium vel videns deum Lia lippa significat synagogam. Rachel pulchra ecclesiā que fuit secūda vxor christi: repudiata p̄ma, s. synagoga q̄ fuit meretrix in negādo chīm. Rachel q̄ s. ecclia plorans filios suos. Jō dimittit hodie cantica letitie. s. Alleluia. Glia in excelsis ꝛc̄. Et noluit cōsolari: qz nō sūt scz nec in h̄ mundo/nec in glia: quia. xxxiij. annis oēs steterūt in limbo. Jō Hieremias q̄si consolando dicebat Quiescat vox tua a planctu et oculi tui a lachrymis: qz ē merces operi tuo ait dñs Et reuertent de terra inimici: et ē spes in nouissimis tuis ait dñs. et reuertēt filij ad terminos suos. Limb⁹ ō: locus inimici. ideoq̄ ipe. p̄curauit illū locum a quo fuerunt liberati in morte chīti: et in ascensione ingressi sūt in celū. Jdeo in octaua Innocentū dicunt cantica letitie. Notanter ḋo habem⁹ q̄ filij plorandi sunt ꝛ q̄ nō. Nam pueri nō baptizati morientes plorādi sunt tū p̄pt̄ alias ipoz ꝛc̄. tum p̄pt̄ culpā mris in abo: tuādo vel patris vel alteri⁹ s. qua culpa cōmissa est ab aliquo vt moriant sine baptismo. Jtē plorādi sunt adulti male vite ꝛc̄. Sed pueri baptizati morientes nō sūt plorādi ꝛc̄. Nolum⁹ vos ignorare de dormientib⁹ vt nō ꝛtristemini: sic ꝛ ceteri q̄ spem nō hñt. Si cñ credim⁹ q̄ ihesus mortuus ē ꝛ resurrexit: ita ꝛ deus eos qui dormierunt per iesum adducet cum eo. j. Thessal. iij.

¶ Tertia rō ex pte iudeoꝝ. ſ. parētū pueroꝝ fuit duritia malignosa. Declaro. Regula est thelogice: q̄ p̄ que quis peccat p hec t torquet. Sap̄. xj. Nota torquet vel volūtarie a seipo p̄ pniam vel coacte. Et ꝯcordat regula iuris q̄ habet q̄ ꝙsq̄ iuris in aliū statuit: ipe eodē iure vtat. Verbi gr̄a. Si oculis peccastī: oculis lachrymas effunde ꝛc̄. sic de alijs mēbris. Exēplū de Adonibezech rege superbissimo: q̄ fuit captus dixit. Nō interficiatis me. Audite modicū. Septuaginta reges amputatis manuū ac pedū sumitatib⁹ colligebāt sub mensa mea ciboꝝ reliquias: sicut feci ita reddidit mihi dñs. Judic̄. v. Dic historiam ꝛc̄. Ad ꝓpositū ergo: patres t matres innocentiū peccauerunt cōtra deū in hoc q̄ noluerūt in hospitio recipe virginē grauidā. nec sponsum suū Joseph. nec etiam post natiuitatē chr̄i vilis tot miraclis voluerūt ip̄m recipe: p̄sertim stella in aduentu Magoꝝ i hierlm Mat. ij. Audiēs autem rex turbatus est t omis hierosolyma cū eo. peccauerūt ergo ꝟra filiū dei ex duritia maligna. t hec ne regi Herodi displiceret: nō deus ꝓuocauit ꝟra eos Herodē ꝛc̄. Et cōpleta est ꝓphetia. Ip̄i itrauerūt ad beelphegoꝝ: scz ad Herodē deuoratū. t abalienati sunt in ꝟfusione: t facti sunt abominabiles sicut ea q̄ dilexerūt. Et infra. Sed ve eis cū recessero ab eis Osee ix. Herodes etiā ipse punitus fuit i filijs suis: sicut habet in legēda. Moraliter nota ꝙ illos q̄ volūt placere dñis vl̄ alijs p̄sonis ꝟra deū: puta mulieribus q̄ volūt cōplacere viris: t ꝟra deū. Sic ynus amicus alteri, sic famulus patrono suo. sic vasallus regi ꝛc̄. q̄ postea deꝰ iusto iudicio ꝟuertit illos in odiū ip̄oꝝ ꝛc̄. Q̄m deꝰ dissipauit ossa eoꝝ q̄ bodie placeret ꝛc̄. Nota tres penas quas deꝰ talib⁹ infert. Prima est deus dissipauit ossa eoꝝ. id est diuitias honoꝛes/ t officia: q̄ dicunt ossa. q̄ sustinēt hoiem. Scōa ꝟfusi sunt. ſ. in morte q̄ nihil obtinēt a deo. Tertia q̄ i iudicio ꝑticulari t generali despiciunt a deo: q̄m deus sp̄euit eos. Est hic q̄stio: q̄n t q̄ iustitia dei est ex peccatis parentū punirie filios. Filius non portabit iniq̄tē patris, Ezech. xviij. Rn̄deo patres fuerūt puniti t non filij ꝓpter dolorē de morte filioꝝ. Vñ Exo. xx. Ego sum deꝰ zelotes punies peccata patrū in filios vsq̄ ad tertiā t q̄rtā generationē. Scōo q̄ multi patres volētes defendere filios fuerūt occisi t damnati in infernū ꝓpter sua pcā. Tertio filij nō fuerūt puniti sed potius p̄miati t exaltati. Da similitudinē de eo q̄ habet domū ruinosam quā rex facit sibi destrui: vt reedificet sibi melioꝛē: vel det sibi castrum. Vel de eo q̄ habet tunicā vilē t turpē. et rex facit eā dilacerari vt induat eū deseruo ꝛc̄. Sic coꝛpa nostra sunt vilia indumēta t coꝛruptibilia: sed post resurrectionem erūt incoꝛruptibilia t gl̄iosa: si fuerimus boni. Ira t innocētes. Jōo apls. Oportz coꝛruptibile hoc induere incoꝛruptionē: t mortale hoc induere imoꝛtalitatē. j. Coꝛ xv. Idē de coꝛpib⁹ innocētiū que erāt domus ruinose: q̄b⁹ destructis p̄ martyriuꝝ: dedit castrū paradisi in chr̄i ascēsione: cāramen multi eoꝝ si vixissent forsasse clamassent cum alijs iudeis tpe passiōis chr̄i Crucifige crucifige eū. Jōo poterāt ipsi dicere. Scimus q̄m si terrestrꝭ domus nostra huius habitatiōis dissoluat: q̄ edificationē ex deo habeamus: domū nō manufactā i celis. ij. Coꝛ. v. Deo gr̄as Amē

¶ In festo Innocentium. Sermo. xij.

Surge et accipe puerū t matrem eius t fuge in egyptū. Mat. ij. In hoc cuāgelio fit mētio de tribꝰ p̄incipaliter.

Primo de fuga chr̄isti virtuosa: in p̄ncipio euangelij.

Scōo de morte innocentiū preciosa: in medio.

Tertio de lamētatiōe Rachelis in fine. t in q̄libet pte tria p̄cepta tāgent

¶ Quantū ad p̄mū intremus in simonē p̄ modū questionis. Quero ergo q̄re chr̄istus fugere voluit: Et videt q̄ nō debuit fugere morte: q̄ ip̄e docere intēdebat nō esse metuēdos eos q̄ nobis morte intētāt Luc. xij. Dico aūt vobis amicis meis ne terreamini ab his q̄ occidūt coꝛp⁹: t post hoc nō habēt amplius q̄d faciāt. Ostēdā

gũt vobis quẽ timeatz. Timete eũ q̃ post ẽ occiderit habet potestatẽ mittere in gehennã. Ita dico vobis hũc timete. Respõ deo ergo q̃ fuga chr̃i fuit virtuosa. Debuit em̃ fugere isto tpe triplici rõne.

Primo ꝓter fidei cõmẽdationẽ.

Scõo ꝓter nostrã instructionẽ.

Tertio ꝓter ꝓphie adimplerionẽ.

¶ Prima ergo ratio ꝛc̃. Pro cui⁹ ratiõis intellectu Nota q̃ differẽtia fuit inter pn̄cipiũ vite chr̃i z finem. Vide supra in alio sermone huius festi: qui incipit. Pueros pcusserũt gladio, in introitu ¶ Secunda ergo ratio est ꝓter nostrã instructionem. Ipe em̃ docuit nos fugere z verbo z exẽplo quando oportet fugere. Et verbo z exẽplo docuit nos mortẽ subire cũ oportet. Nam fugere docuit exemplo: vt hic. Sic z alias cũ vellent eũ iudei lapidare, p̃ter verbũ illõ qõ dixerat. Anteqũ Abraam fiet ego sum. Joã. viij. Sic z alias qñ dixit. Ego z pater vnũ sumus: q̃uis tũc nõ legit chr̃istũ fugisse: abscondit se z exiit de templo Joã. viij. Sic quãdo voluerunt eum de supcilio montis pcipitare. Jesus aũt transiens p̃ medium illor̃ ibat Luce. iiij. Et hoc etiã docuit verbo cum dixit. Cum vos psequent in ciuitate ista: fugite in aliã. Quãdo ꝛo oportet mortez subire: debemus velle mori, p̃ honore dei z iustitia seruanda: z hoc docuit chr̃us verbo z exemplo. Verbo quidẽ vt patz in auctoritate: sez in ꝛtrariũ allegara. Et Joan. xv. Maiorẽ charitatẽ nemo habet vt aiam suã ponat quis, p̃ amicis suis. Exẽplo p̃o q̃ sponte se obtulit in hora passionis dicẽs. Quẽ queritis: Ego sum ꝛc̃. Joan. xviij. Et sic paratus esset chr̃s sepius mori, p̃ salute animar̃. Nota exemplũ quando apparuit Petro fugiẽti mortẽ. Cui interrogãti. Dñe quo vadis: venio Romã iterꝫ crucifigi. Ex hoc ergo habem⁹ exemplũ fugiẽdi q̃n oportet. Debemus aũt fugere quadruplici de causa siue fuga. Primo/ nãq̃ est fuga, p̃uidẽtie: quãdo sez maiori vtilitati reseruat. Sic fugit apls quãdo p̃ sportã de muro Damasci dimissus ẽ. ij. Cor. xj. Scõo/ fuga cautele. Sunt em̃ quedã vitia que non possunt vinci nisi fugiẽdo: sicut fornicatio. j. Cor. vj. Fugite fornicationẽ ꝛc̃. Tertio/ fuga cõpassionis: quãdo a facie malor̃ fugim⁹: vt peccandi occasionẽ subtrahamus. Eccli. viij. Non litiges cum hoie linguato: z nõ strues in igne illius ligna. Vñ versus. Cõtra verbosos noli cõtendere verbis. Et Virgilius. Heu fuge crudeles terras fuge litus auar̃ ꝛc̃. Quarto/ fuga dispensationis: quãdo sez homo sciens se infirmũ fugit psecutionẽ: sicut fecit Paulus p̃mus eremita: vt refert Hieronymus. Prouer. xxiij. Astutus videns malũ absconditus est ꝛc̃. Vel dic q̃ est multiplex fuga. Prima pusillanimitatis. Prouerb. xxviij. Fugit impius nemine pseqũte. Secũda infirmitatis: sicut Helias fugit Jezabel. iij. Reg. xix. Tertia discretiõis Matth. x. Si vos persecuti fuerint ꝛc̃. Quarta humilitatis. Joã. vj. Chr̃s fugit ne fieret rex. Quinta dispensatõis: vt hic. Aug. recessit nõ necessitate sed dispensatione et prãte eadẽ qua iuuenis pepedit in ligno: puer latuit in egypto. Tertia ratio quare fugit chr̃s: est ꝓter ꝓphetie adimplerionẽ: que habet Exod. xxiij. Non coques hedũ in lacte matris sue. De hoc vide supra in ſmone. j. in festo sanctor̃ innocẽtũ qui incipit. Pueros pcusserũt ꝛc̃. in introitu. ¶ Quantũ ad secũdũ de morte innocentũ pciosa. Quero quare chr̃s q̃ ẽ summa bonitas tantũ malũ p̃misit: Respondeo triplici rõne.

Prima sumit̃ ex parte chr̃i: z est obedientia copiosa.

Scõa sumit̃ ex parte innocentiũ: et est exaltatio gl̃iosa.

Tertia sumit̃ ex pte iudeor̃: z est retributio penosa.

¶ Prima ergo ratio ex parte chr̃isti sumitur: qui voluit esse obediens patri i omnibus. Inter cetera aũt pcepta legis Mosaice erat vnum q̃ homo deberet dare p̃mitias z decimas deo de frugibus suis. Exod. xxij. Decimas tuas: et primitias tuas non tardabis offerre. Fructus autez quos chr̃istus debebat ex arbore hui⁹mũdi colligere: erant anime humane. De his ergo fructibus chr̃istus obtulit hodie p̃mitias deo patri/ anime innocentũ qui fuerunt p̃mitie martyrũ. Jdeo dicit̃ Apocal. xiij. z habet̃ in epistola hodierna. Hi empti sũt ex hominib⁹ p̃mitie deo z agno

Empti scz sanguine chri: qui licet nondū esset effusus in cruce actu: tamen ꝓpositō erat effusus ab instanti ꝛceptionis. Jō dicit ipe patri. Innocētes ⁊ recti adhesez rūt mihi: qz sustinui te. s. in cruce. ps. xxiij. Precium ergo animaꝝ est sanguis chri: quia sanguis ꝓphetarū martyrū non sufficeret eis ad salutē. Jdeo de martyrib dicit Apocal. vij. Hi sunt qui venerunt ex magna tribulatiōe ⁊ lauerunt stolas suas in sanguine agni: quia nō sunt cōdigne passiones huius temporis ad futuraz gl̄iam q̄ reuelabit in nobis. Rom. viij. De hoc etiam habet clarior. Deut. xxvj. Cū intraueris terram ⁊c. Vide in sermone ybi supra: parte. ij. Hoc ergo modo obtulit christus ꝓmittias. Obtulit etiam decimas viuus/mortuus ⁊ glorificatus. Viuus quidem obtulit decimas abstinentiaꝝ: quia quadraginta dieb ⁊ noctibus iejunauit: ⁊ q̄ uis. xxxvj. dies essent decima anni: tamen voluit plus offerre: ad innuendū q̄ in seruitio dei debet homo semp plus facere q̄ minus. Mortuus obtulit decimas horaꝝ: quia quadragita horis iacuit mortuus. Glorificatus obtulit decimas dieꝝ: qz quadraginta dieb post resurrectionem discipulis apparuit. ¶ Secunda ratio ex parte innocētū: est exaltatio siue sublimatio gloriosa: quia melius fuit ꝓ ipis occidi isto modo q̄ viuere. quia forsasse multi ipoꝝ si vixissent cuz alijs in die passionis christi cōclamassent. Crucifige crucifige eum. Modo autem tam sunt cozonati feliciter sine pugna. Unde Chrys. O paruuli beati modo nati nunq̄ tentati: nondum ablactati ⁊ iam cozonati. Et ideo dicitur ō eis in epistola hodierna. Sine macula sunt ante thronū dei. Et ꝓmittit. Et in oze ipoꝝ non est inuentū mendaciū. Sine macula. Duplex est macula scz culpe ⁊ ignorantie ⁊c. Vide in sermone ybi supra parte ꝑma. ¶ Tertia ratio est ex parte iudeoꝝ retributio ꝓciosa ⁊ ꝑdigna. Vide in sermone ybi supra parte tertia. ¶ Quantum ad tertiū: vicz de lamētatiōe Rachelis lachrymosa: quero tria. Primo dū dicit: Rachel plorās filios suos. Quare nō dicit Lya. Dic vt in ꝓmone ybi supra parte secūda. Vide ibi. Secūdo quero: q̄re non dicit: Jacob plorans filios suos: Respondeo: qz mater plus diligit filiū q̄ pater. ⁊ ideo plus cōsueuit dolere de morte filij q̄ pater. Et hoc ꝓbatur triplici rōne. ¶ Prima: quia mater plus dat de substātia sua filio q̄ pater. quia ꝓstat materiaz.

Secūda: quia mater plꝰ laborat q̄ pater: quia laborat in portādo: in pariendo: ⁊ in nutriendo. Un̄ dicit. Partus siue fetus añ partū onerosus. In partu doloros⁹: post partū laboriosus. Propter hoc dicit potius matrimoniū q̄ patrimoniū: quia ibi oñdit magis munū. i. officiū matris q̄ patris: vt dz in c. ij. de cōuersiōe infideliū. Illud aūt in quo plus laboramus: plꝰ diligimus. Tertia ratio: qz mater magis est certa q̄ pater. l. iij. §. Parētes. ff. de in ius vocādo. Et ideo mater diligit filium tanq̄ rem certā: pater ꝯo tanq̄ rem dubiam vel non certā. Quarta ratio potest addi: quia mulieres sunt magis receptibiles passionū q̄ viri: vtpote meliores. Et sic ꝓz scda questio. ¶ Tertio quero: q̄re dicit: Noluit cōsolari quia non sunt? Respondeo vt supra in sermōe ybi supra parte secūda in fine.

De btō Thoma Cantuariēsi Sermo. xiij.

Ubi ego sum ille ⁊ minister meus erit. Joā. xij. De tribus rebus vocatis isto nomine Thoma sit festum ⁊c. De isto ꝯo de quo facimus festuz hodie: dicit thema Ubi ego sum ⁊c. Pro declaratiōe notaq̄ regula est in theologia: q̄ chūs in instanti siue cōceptionis habuit tantā gloriā ⁊ gratiam: quantā habet hodie in celo. Non sic nos/quib⁹ dat deus gratiā gradatim ⁊ finaliter ⁊c. sed chūs in instanti. Probatur rōne ⁊ auctoritate: vt infra habet. Ratio duplex ē. s. phīcalis ⁊ legalis. Et vide ad hoc qđ scripsi dñica infra octauā Ephīe phanie ſmo. Proficiebat Jesus ⁊c. Istd aūt fundat ꝑ regulā phie. Dicit phs in lio de causis. Q̄z omne agens pfectū necessario habet virtutes ꝓioꝝ effectuz productiuas. Verbi gratia. de igne qui est agens habēs effectus: qz calefacit/illuminat/decoqt/tinerat. Jō necessario habz

virtutes ꝓductiuas istoꝝ effectuū.s.calo/rem/claritatē/actiuitatē ⁊c. qz virtus est mediū ꝙ qđ potentia deducit ad actū :sed quia in reb⁹ naturalib⁹ idem est potentia qđ virtus:ideo in eis dic ꝙ potētia est me/diū ꝙ qđ essentia operat: ita ꝙ potētia est mediū inter essentiā ⁊ actum. Declaratur etiā ꝙ regulā iuris que habet:ꝙ cui conce/ditur iurisdictio:cōsequēter cōcedunt alia que ad exercendā potestatē iurisdictionis necessario requirunt:scz potestas citandi/capiendi/cognoscēdi/iudicandi/ꝓceden/di ⁊c.ff.de iurisdi.oim.iudi.l. Cui iurisdi/ctio. Et cōfirmatur ꝙ id qđ cōmuniter di/cunt legiste:ꝙ iurisdicio sine modica co/hertione nulla est. vt in c.ex litteris.de of/ficio delegati. Et.ff.de offici.eius cui mā/data est iurisdicio.l.vltima. Idez in ꝓpo/sito ỏ sancta theologia: ꝙ chr̄s in instanti sue cōceptionis fuit institutus ⁊ fact⁹ ꝑn/cipium ⁊ causa illuminatiōis mūdi:iusti/ficationis peccatoꝝ:sanctificationis ani/marū:redemptiōis ⁊ glorificatiōis. Habe/bat ergo ille instruere mundū de his q̄ sunt fidei :puta de trinitate ⁊c. Itē iustifi/care animas ⁊ glorificare. Autoritas. Vos estis in chr̄o Jesu qui factus est nobis sa/pientia a deo/⁊ iustitia/⁊ sanctificatio/ et redemptio.j. Cor.j. Ex quo ergo chr̄ist⁹ in instanti sue cōceptiōis factus est nobis ꝑncipium ⁊ causa taliū effectuū: ergo ne/cessariū erat vt in eodem instanti haberet virtutes ꝓductiuas talium effectuū .s.sapi/entiā/potentiā/gratiā/⁊ gl̄iam ⁊c. Glori/am autē anime habuit statim :sed non cor/poris: licet meretur habere etiam in cor/pore:sed dispensatine fuit retenta in ania quia adhuc habebat facere op⁹ nostre re/demptionis in corpore. Jđo Esa.lxij. Di/cite scz predicatores filie sion.i. eccl̄ie:vel anime deuote:ecce saluator ⁊r̄⁹ venit. Vi/am incepit in die cōceptionis. Ecce mer/ces eius cum eo.⁊ opus illius coram illo. Nota merces eius cum eo :cum laborato/ribus huius mundi nō est merces cū eis: sed coram illis vsq⁹ in sero soluit :nō sic in chr̄isto operante redemptionē mundi :q̄a merces eius scz gratia et gloria erat cum eo in instanti cōceptionis :vt dictum est. ⁊ hoc ꝓpter vnionē v̄bi diuini. Opus au/tem erat cum illo opus scz passionis:quia nondum erat in actu :sed in voluntate sua ideo nondum erat cum eo opus sed coraz illo. Patz ergo predicta regula theologi/ce:ratione ⁊ autoritate. Jđo dicit thema. Vbi ego sum: non dicit vbi ego non ero: quia iam habebat gloriā:sed vbi ego sum scilicz in anima vbi erat tunc in gl̄ia. Cor/pus autem non fuit in gloria:nisi post pas/sionem. Luc vlti. Nonne sic oportuit chri/stum pati:et ita intrare in gloriam suā. Il/lic erit ⁊c. Nō intrelligas in equalitate glo/rie:sed illic:scilicz in ordine.minister me⁹: scilicet beatus Thomas. Quomodo au/tem beat⁹ Thomas ministrauit chr̄isto: videamus. Dico ꝙ quinq⁹ modis mini/strauit chr̄isto.⁊ ideo dicit in themate mi/nister.

Primo ministrauit chr̄isto fideliter per obedientiam.

Scđo humiliter ꝑ pniam.

Tertio vtiliter ꝑ misc̄iam.

Quarto prudēter ꝑ diligentiā.

Quinto stabiliter ꝑ patientiā.

¶ Dico primo ⁊c. Nota de cuius vita ꝑ/quam erat obediens preceptis dei. Item nota de eius promotione ad prelaturam in qua obediuit precepto ipe sub pena ex/communicationis ꝙ acceptaret: licet in/uitus et plorans. Et poterat dicere. Sic nos existimet homo vt ministros chr̄isti.j Corinth.iiij. Nota tria requiri ad hoc ꝙ homo bene prelit. Primo quo ad se requi/ritur eratꝫ maturitas: vt scilicet tricesimū annum exegerit. grauitas morum vt in se ipso ostendat:qualiter alios in domo dei oporteat conuersari. Item litterarum sci/entia:vt in ca. Cum in cunctis.de electio/ne.⁊ de etatibus ⁊ qualitatib⁹. Secundo quo ad modum promotionis.vt nō se in/gerat: quia vt dicit sanctus Thomas eo ipso ꝙ aliquis petit beneficium cum cura efficitur indignus.⁊ hoc probatur aucto/ritate scripture et decretoruz. Scripture: Apostolus Hebre.v. Nec quisq⁹ sibi su/mat honorem:sed qui vocatur a deo tan/q⁹ Aaron. Nota A deo:non a diabolo.sic/ut sunt simoniaci vel intrusi precibus ar/matis. Idem probatur.viij.q.j. In scri/pturis. Et nota de etati. ⁊ quali. Tuam. De talibus dicit chr̄ist⁹. Ipi regnauerūt ⁊ non ex me principes extiterunt:⁊ nō co

gnouī eos Osee. viij. Tertio requiritur q̄ ad modū executionis: vt pascat gregem verbo z exemplo. Verbo quidē instruendo zc. Quis putas est fidelis/fus z prudens: quē pstituit dñs sup familiā suam: vt det illis in tempore tritici mēsurā Lu. xij. Mensura tritici est doctrina euangelica z sanctitas vite. Exemplo etiam sicut christus. cepit Jesus facere z docere. Act. j. Et Apostolus. Non a deo aliq̄d loqui eorum que p me nō efficit christus Rom. xv. Talis erat beatus Tho. Jdeo quādo chīs interrogauit: quis putas est fidelis zc. poterat drūs Petrus respōdere: Iste est Thomas, Jdeo dicit thema. Ubi ego sum zc. ¶ Dico scō zc. humiliter p penitentiā. Antecz esset prelatus faciebat magnam penitentiā/sed maiorez fecit postea dicēs intra se. Modo habeo magnas occasiones peccādi. ideo magis indigeo penitentia zc. Dic eius penitentiaz. De tali ergo dicit christus. Ambulans in via immaculata hic mihi ministrat. s. ad meum beneplacitū. Via immaculata dicit penitētia quia sicut ambulās in via immaculata nō cadit. sic zc. Querit scrūs Tho. in quo libet̄ an religiosus factus eps tenet̄ seruare cerimonias sue religiōis: Conclusio est q̄ cerimonias incōpassibiles dignitati nō tenet̄ seruare/ vt silētiū: sz cōpassibiles sic q̄ magis ornant dignitatē/puta nō comedere carnes zc. De hac via Beati immaculati in via zc. Dicat hic miraculū de illo clerico sui episcopat⁹; qui nesciebat nisi missam de beata Maria zc/in quo ostenditur q̄ seruitiū beati Tho. placuit deo p humilem penitentiā. Legitur in chronica Martiniana sub rge Federici pmi impatoris: q̄ impauit anno dñi. m. cliij. Henricus rex anglorū ꝓpter necem scti Thome misit nuncios solennes ad papā Alexandrū tertiū: q̄ iurantes p ipso i animā suaz ipsum excusarēt de pdicto facto: sed papa in Tusculana ciuitate receptis nunciis et auditz misit duos cardinales ad gallie pates vt innocentiā regis inuestigarēt. Loram q̄d rex iurauit q̄ nunq̄ de cōsilio suo vel iussu fuerit interfect⁹. Sed quia occasione turbatiōis: quā erga ipsum habuerat occisus fuerat; p illo mox obtulit ducētos milites vltra mare p anū ibidez moraturos seipsum cruce signans infra triennium transfretaturū, hec de hac nece loq̄t tertius in c. Sicut dignum: de homicidio. ¶ Dico tertio vtiliter zc. p misēriaz. Nota quō sciebat quot vidue/quot puelle maritande/quot paupes erant in sua dioce. Item quomō nō accipiebat aliq̄d p ordinibus. Dic vt expedit/ad vtilitatē audiētium z habeb̄ in legenda. Nota q̄ Episcopi sūt ꝑsi executores testamēti christi: qui est dñs omniū: q̄ dñi est terra z plenitudo eius zc. sed fecit testamentū cōfirmatū morte sua: z reliq̄t bona ecclīastica distribuenda zc. z Episcopos executores. Sic nos existimet hō vt ministros christi z dispensatores zc. j. Cor. iij. Modo quanta pena digni sunt executores q̄ nō exequunt voluntatē testatoris zc. Jdeo talib⁹ plangtis dicit Petrus. Pascite eū qui in vobis est gregem dei ꝓuidentes non coacte/sed spontanee zc. j. Pet. v. Nota ꝓpter hāc virtutem miscōie adeo placuit deo beatus Tho. q̄ habuit gratiam miraculoz. Nota hic miraculum de auicula sciente loqui ista verba. Sancte Thoma ayuta: quam cū accipiter vellet accipere clamauit auicula di. Sancte Thoma ayuta est at im mortu⁹ fuit accipiter/et auicula ad cabiā reuersa: quanto magis in psonis deuote eum inuocantib⁹. Dives est in omnes qui inuocant illum. Ro. x. ¶ Dico quarto zc ꝓdenter p diligentiaz visitabat epatuz corrigebat notoria/cōcubinas/vsuras zc. Excōmunicādo: sicut fecit Apostolus. j. Cor. v. Habebat doctores z curatos animarū tenentes consiliū beati Petri. Vos aūt curam omnē subinferentes ministrate in fide vestra virtutē/in virtute aūr scientiam zc. ij. Pet. j. Dic miraculū de muliere desideratē habere oculos vareos zc. ¶ Dico quinto zc. Stabiliter per patientiam ad sustinendū martyriū p̄o christo. Dic eius martyrium zc. Et ista pstantia quando canonici in sepultura sua volueft facere officium de mortuis: magna multitudo angelorum fuit in sede: qui incepe runt officium martyris cantantes. Letabitur iustus in domino zc. Et diterūt totum introitum tunc canonici depositz vestimentis de requiem zc. Ecce q̄ eodem die fuit canonizatus a papa Jesu in celo.

deinde fuit canonizatus a vicario christi: scilicet papa Alexandro. Ideo potest dici de eo. Qui mihi ministrat me sequatur & vbi ego sum illic &c. Joan.xij. fuit thema &c.

De beato Siluestro papa. Sermo.xiiii.

GRatia dei ecrat cum eo Luc.ij. Ad declarationē Nota q̄ questio est in theologia: vtrū possit de aliq̄ psona sciri certitudinaliter q̄ habeat gratiā dei gratū facientē: Responsio huius questionis stat in ꝯclusionib⁹ ¶ Prima cōclusio q̄ non potest sciri certitudinaliter seu scientialiter p sēm. ¶ Secūda cōclusio est: q̄ pōt sciri coiecturaliter ex aliquib⁹ gratie effectib⁹. ¶ Tertia conclusio potest addi: q̄ potest scire aliquis certitudinaliter se habere gratiā p reuelationē dei: sicut Paulo reuelauit deus dicens. Sufficit tibi gratia mea ij. Cor.xij. Item Rom.viij. Certus sum enim q̄ neq̄ vita neq̄ mors &c. separabūt me a charitate dei: que est in christo Jesu domino nostro. Item.j. Cor.ij. Nos autem non spūm huius mūdi accepimus: sz spūm qui a deo est &c. Itez Abrae fuit reuelatū cum dixit sibi angelus ex persona dei. Nunc cognoui q̄ timeas dominū Genes.xxij. cognoscere te feci. Loquit autē ibi de timore casto qui non est sine gratia Vide Thom. in.j.ij.q.xij.ar.vltimo. De hac materia vide latius supra in sermone de beato Stephano: qui incipit. Stephanus plenus gratia. ¶ Prima cōclusio p̄batur per autoritate. Eccli.ix. Sunt iusti atq̄ sapientes: & opera eor̄ in manu dei: & tamē nescit homo sup. scientialiter: vtrū amore vel odio dignus sit: sed oīa in futurum seruant incerta. Nota q̄ bene potest scire homo se nō esse in gratia: scilicet quando est in peccato mortali: quia tunc non est in gratia: quia nō est dare mediū: sed non potest scire se esse in gratia. Vnde apostolus in psona cuiuslibet. Nihil mihi conscius sum: sed in hoc non iustificatus sum. j. Corinth.iij. Et hoc verum nisi de⁹ reuelaret: sicut reuelauit Abrae Genes.xxij. Nunc cognoui quia timeas dominū. Glo. i. cognoscere te feci. Item fuit reuelatum Paulo. sufficit tibi gratia mea ij. Cor.xij. Et Rom.viij. Certus sum q̄ neq̄ mors neq̄ vita &c. separabūt me a charitate dei: que est in christo Jesu &c. Et si credo q̄ apostolis fuit etiam reuelatum a christo: cum dixit. Gaudete & exultate: quia nomina vestra scripta sunt in celis. Luce.x. Patet ergo prima ꝯclusio. Secunda cōclusio p̄bat ex similitudine & auctoritate. Ex similitudine de vestre patientiam operat. patientia autem radice arboris similat: ō qua nō pōt sciri si est viua: q̄ non videtur: sed coniecturaliter scit si arbor producit flores folia & fructus. Sic ī ꝓposito. Homines sunt vt arbores. Baruch. viij. Videoboies velut arbores ambulantes: plantare sez in viridario christi id est ecclesia. Nota: Ambulantes p̄ tres dies. s. flores: folia & fructus. Flores sunt honeste ꝙuersationes &c. Folia sunt bona verba non loqui malum de ꝓximo: non iniuriando &c. Fructus sunt bone operationes. Facite fructus dignos penitētie. Luce.iij. Ex his effectibus coniecturatur q̄ anima que est radix omniū operationū viuit vita gratie. Auctoritas anteq̄ deus reuelasset Paulo gratiam suam: dicebat Apostolus. Gratia dei sum id quod sum. Et quomodo scitis apostole: Respondit: quia gratia eius in me vacua non fuit. j. Corinth.xv. Nota vacua nō fuit: q̄ multos labores passus est ꝓ christo: & tamē erant sibi dulces. Magnum signum est istud quod aliquis viuit ī gratia. Jōo dicit Abundantius omnibus laborauī: nō ego sez solus: sed gratia dei mecuz. Ibidē Considerandum ergo effectus virtuosos diuine gratie in beato Siluestro possum? dicere thema. Gratia dei erat &c. Modo iuxta suam legendam inuenit quinq̄ effectualia gratie diuīe in beato Siluestro que sunt ista: videlicet

Prima larga misericordia in prosperitate.

Secunda firma patientia in aduersitate.

Tertia digna presidentia in maiestate.

Quarta clara sapiētia in sanctitate.

Quinta alta eminētia in potestate.

De sctō Siluestro papa

¶Dico primo ꝛc. Larga materia. Nota quomodo magnum patrimonium suum Rome expendit. ⁊ fecit de eo hospitale, p̄pter pauperes qui male recipiebant Rome propter infideles etiam in persona p̄pria seruiēdo. ⁊ sic adimpleuit illud. Ebraitas fraternitatis maneat in vobis: ⁊ hospitalitatem nolite obliuisci. Hebre. vltimo. Qui libenter seruat hospitalitatē: recipit christum in domo sua: in forma pauperis. Vt de Abraam recipiente angelos Genes. xvj. Nota tres effectus p̄o nunc. Primus est angelo⁹ receptio⁹ etiam christi. Nota exemplum Gzego. Et hoc semper verum est: saltem spiritualiter. Secundus est indigentie substantie. ps. Iunior fui etenim senui: et non vidi iustū derelictum: nec semen eius querens panez.

Tertius est in tribulationibus consolatio. vt hic dicitur. Et de Loth, Genes. xrij. Item talis nunc̄ patietur indigentiam. Autoritas. De persona misericordie dicit scriptura. Manum suā aperuit inopi: palmas suas extendit ad paupem. Et sequitur. Non timebit domui sue a frigoribus niuis. Omnes enim domestici eius vestiti sunt duplicibus. Prouerb. vltimo. Nota magnum ꝛc. Non dicit bursam vl' capsam: ex quo notatur modus faciendi elemosynam: vt vitet vana gloria. Et palmas suas extendit ad pauperē: recipiendo pauperes in hospitio. A frigoribus niuis id est tribulatiōibus: infirmitatum: societatum: guerrarum ꝛc. Nota contra illos q̄ sunt auari ad dandu⁹ vnum nummū p̄o christo: et ideo christus facit expendere in infirmitatibus vl' guerris: vel alio modo p̄o nūmo ducatum. Auguſt. Quod non accipit christus, accipit fiscus. Nota Duplicibus: hoc dicit quilibet paterfamilias tenet dare filijs ⁊ seruitorib⁹ suis duplicez pusionem: scilicet corporalem ⁊ spiritualem ꝛc. Si quis suorum ⁊ maxime domesticorum curam nō habet: fidem negauit ⁊ est infideli deterior. j. Timoth. v. Infidelis enim iure nature p̄uidet suis ꝛc.

¶Dico secundo ꝛc. firma patientia ꝛc. Sicut enim falsa p̄speritatis est misericordia: ita falsa aduersitatis est patiētia Dic qualiter tempore persecutionis christianorū beatus Siluester recepit Timotheum in hospitio ꝛc. vsq̄ ad mortē Tarquini p̄fecti. De excellentia Siluestri legitur q̄ erat aspectu angelicus sermone nitidius, integer corpore, sanctus opere, consilio magnus, fide catholicus, spe patientissimus, charitate diffusus. Moraliter sic debemus seruare patientiam in aduersis. Omne gaudium existimate fres mei cum in varias ten. inciderit⁹ scientes q̄ p̄batio fidei vestre patientiam operatur. patientia autem opus perfectum habet: vt sitis perfecti ⁊ integri in nullo deficientes. Jaco. j. Nota quomodo per tribulationes homo consequitur magnum lucrum a deo: scilicet remissionem peccator. Omnia peccata hominum in tribulatiōe dimittz. Tob. iij. Ecce quare dicit. Omne gaudium existimate ꝛc. ¶Dico tertio: digna p̄sidentia ꝛc. Dic modum quo fuit factus papa: nec tamen propter hoc defecit penitentiam ⁊ misericordiam: imo habebat scripta nomina viduarum ⁊ pauperum ꝛc. Ex hac digna p̄sidentia deus fecit sibi tantā gratiam: q̄ cum predecessores fuissent in odio imperatoris: ipse tamen habuit amorem eius adeo q̄ cōuertit eum, scz Constantinum imperatorem. Dic quo modo ꝛc. qualiter curauit Constantinum a lepra: ⁊ propter hoc Constantinus baptizatus vidit christum ꝛc. et ex hoc dedit imperium ecclesie. Et tūc completa est prophetia. Daniel. iij. De statua cuius caput erat aureum ꝛc. Caput aureum significat monarchiam Assyriorū et Chaldeorum. Pectus ⁊ brachia argētea significant imperium Persarum ⁊ Medorum. Corpus ⁊ crura enea significāt imperium grecorum. Tibie ⁊ pedes ferrei ⁊ partim lutei significant imperiū Roma. Lapis autez excisus sine manibus qui p̄cussit illam statuam in pedibus ⁊ eam cōminuit significat christum q̄ est lapis angularis. Ps. Lapidem quem reprobauerunt ꝛc. qui excisus est de vtero virginali sine manibus, i. sine humano opere. Iste ergo lapis percussit statuā i pedibus ⁊ cōminuit: quia Romanū imperium sibi hodie subiugauit: et tandem ille lapis factus est mons magnus: quia per totum mundum fides christi fuit dilatata. ps. Dominabitur a mari vsq̄ ꝛc. De donatiōe au-

tem Constantini facta Romane ecclesie: longa ꝛ antiqua fuit questio inter docto. canonistas et legistas. Sed nota Glo. in Le. Romani. de iureiur. sup verbo Constantinum: que sic dicit. Disputant aliqui an donatio per Constantinuꝫ facta ecclesie Romane in persona beati Siluestri: ō qua. xcvj. distin. Constantinus. palea est valuerit: Et an successor eius illam reuocare potuerit: Accursius tenet q donatio non valuit in Auc. quomodo oportet episcopos coll. j. post pncipiū. Sed Jo. contra/ qui hoc notat. lxiij. di. Ego Ludouicus. q valuerit ꝛ sit irreuocabilis: probat hoc littera. ꝛ §. de electione. Fundamēta §. Ne autem. lib. vj. Et facit q no. Host. in summa de immu. eccle. §. pe. ad fi. Jo. an. Questio est si beatus Siluester fecit bene vel male recipiendo imperium: Dicunt aliqui q fecit male. Jdeo vt dicitur fuit audita vox dicēs. Hodie effusum est venenum in ecclesia dei. Alij dicūt q bene fecit pro respōsiōe. Nota similitudinē detestatoꝛe qui disposuit in testamento vt bona sua distribuantur per executoꝛes: q̄ mortuo quidam mali homies occupauerunt sibi illa bona. Aduocatus tamen q̄dam tantum operatus est in iudicio: q obtinuit q illa bona venirent in manus executoꝛum distribuēda ab eis. nunquid aduocatus bene fecit vel male: Certe bene. Sic in pposito christus est testatoꝛ: executoꝛes prati ecclesie. aduocatus beat⁹ Siluester. bona sunt res temporales ecclesie mali homines erant imperatoꝛes ꝛc̄. De primo scz q christus sit testatoꝛ: pbatur Luc. xix. Homo quidaꝫ pegre proficiscēs vocauit seruos suos ꝛ tradidit illis bona sua/ ꝛc̄. Vni quinq. i. abundantiā magnā alij duo ad sufficientiam. alij vnuꝫ ꝛc̄. De secundo q prelati ecclesie sunt executores Auctoritas. Sic nos existimet homo vt ministros chri ꝛ dispēsatoꝛes. j. Corinth. iij. De illa autem voce audita si veruꝫ est fuit verbum pphetica pro isto tempoꝛe: quo prelati abutunt bonis istis. Sed christus est testatoꝛ ꝛ iudex ꝛc̄. Judicium durissimū his qui presunt fiet: exiguo eīm cōceditur misericoꝛdia. potentes autem potenter toꝛmēta patient. Sap. vj. Nec tamen sequitur q donatio Constantini nō fuerit bona: sicut si doꝛas vnam pauperculam que postea male tractat doꝛem. vel adulterat: et vir lucratur doꝛem propter eius adulteriū: vt i c. Plerumq. de dona. inter vi. ꝛ vxo. nūquid pter hoc tu nō bene fecisti. Certe non. Sic si pater instituit filium heredem qui postea dilapidat bona ꝛc̄. Nunquid pater non bene fecit filium instituere ꝛc̄. Jmo bene facit vt ait Augu. ad Publicolam: ꝛ in decretꝫ. xxiij q. v. De occidendis. Absit vt ea que proper bonum aut licitum facimus aut habemus: si quid preter nostram voluntatē cuiq̄ mali accideret: nobis imputet. Hec ille. ¶ Dico quarto: clara sapientia ꝛc̄. nō solum ad cōsolandū christianos: sed etiaꝫ ad cōuertendū infideles. Dic de brā Helena matre que effecta iudea, puocauit ad disputationē ꝛc̄. Prima questio fuit ō trinitate pson. Dicak disputatio cum auctoritatib⁹: put habek supra in sermone beati Stephani Secunda questio: vtruꝫ christus esset deus ꝛ homo ꝛc̄. Quinq̄ q̄stiones cū auctoritatib⁹ disputate sunt inter eos que habenk supra in ſmo. bti Stephani: tunc fuerūt pfusi. xj. Judei: remāsit. xij. ꝛc̄. Dic de tauro ꝛc̄. Tūc Helena Judices ꝛ iudeoꝝ tria milia. ꝛ alij infideles baptizati sunt. Ergo gra dei erat cum eo. Horalik nota q quot fornellos fides chriana trāsiuit pbata/ sicut aurū vel argētum. Nō oportet ergo dubitare de fide: sz vt florenus pbatus ponak secure in bursa conscientie. Jdeo. j. Pet. j. Si oportet nūc cōtristari in varijs tentationib⁹. vt pbatio fidei vestre multo pciosioꝛ sit auro q̄ ignē pbak. Nota quō hō credit patri ꝛ matri dicētib⁹: q̄ sunt filij eoꝝ multo magis deo ꝛc̄. ¶ Dico q̄nto ꝛc̄. Alia eminētia in potestate. s. faciēdi miracla vt dixi de tauro. sed mō dicā aliō ō diacone ꝛc̄. Dic historiā: qualiter descēdit in foueam cū cruce in vna manu ꝛ chorda ialia ꝛ liquauit diaconē. De hoc pphetia Joannis. Vidi angelū descēdēte de celo habētē clauem abyssi: ꝛ catenā magnā in manu sua ꝛ appēhendit diaconē serpentē antiquum qui est diabol⁹ ꝛ sathanas: ꝛ ligauit eos per annos mille ꝛc̄. Apoca. xxiij. Nota mille annis. Jsti mille anni q̄s debuit ligari: inceperūt cōputara tēpe beati Sil

uestri qui in figura ligauit diabolū qz exp̃ romanus ímpator accepit fidē fides dilatata ē z eccl'ia exaltata: z sic diabol⁹ est ligatus. z post debet solui tempore añchristi et iam mille anni sūt cōpleti. Solū em̄ mūdus stat in quadā parua p̄rogatiōe z̄c

¶In festo Circūcisionis domini. Sermo. xv.

QVonsummati sūt dies octo vt circūcideretur puer. Luc. ij. verbū p̄positū habet difficultatē in sancta theologia. Pro cuius euidentia est notandū: q̄ circūcisio data fuerit olim in remediū peccati originalis ipsi Abrae: et omnibus posteris ei⁹ sicut habetur Gen̄. vij. Unde Beda scire debet fraternitas vestra: quia idem saluti fere curationis auxiliuz circūcisio in lege contra originalis peccati vulnus agebat: q̄d nūnc reuelari gratie tpe baptism⁹ agere ꝛsueuit. excepto q̄ regni celestis ianuam nec dum intrare poterāt. Et subdit rationē. Qui em̄ p euangeliū suum nūc terribiliter ac salubriter clamat. Nisi quis renouatus fuerit ex aqua z spiritu sancto nō potest intrare in regnū dei: ipse dudum p legem suam clamabat. Masculus cuius p̄putij caro circūcisa non fuerit peribit anima illius de pp̄lo suo/quia pactū meuz irritū fecit. Potes etiā hic predicare. Nūquid debeam⁹ nos obseruare legalia veteris testamēti ex eo q̄ christus obseruauit: Vide in ſmonib⁹ q̄dragesimalib⁹: de decem p̄ceptis decalogi. Item potest predicare de peccato originali. Itē de remedijs eius. Vide in sermo. de peccatis in genere articulo. xx. Item de quinq̄ vicib⁹ quibus christus lachrymatus est. Vide post festū trinitatis dominica. x. sermo. iij. Itē de nomine Jesu. Vide in sermo. quadragesimalib⁹ de decem p̄ceptis: in secūdo p̄cepto sermone primo z̄c. Cū ergo christus non contraxerit originale: querit q̄re christus voluit circuncidi: Circa quod nota q̄ p̄ter nouem rationes voluit circūcidi: quarum septem ponit beatus Tho. in iij: parte. q. iij. articulo primo

Prima ratio vt veram in se humanitatem ostenderet

Secunda vt se de Abraam genere cōprobaret.

Tertia vt remediū peccati humiliter assumeret.

Quarta vt circūcisionē approbaret.

Quinta vt iudeis excusationē tolleret.

Sexta vt animam nostre redemptioni tribueret.

Septima vt exemplo suo virtutē obedientie cōmendaret

Octaua vt nos a iugo legis mosayce liberaret.

Nona vt nos ad spiritualem circūcisionem induceret

¶ Prima ratio est vt p̄baret se verum hominem p̄ sanguinis effusionē. Statim em̄ vt natus est/ fact⁹ est nobis doctor z nō ligua/ tamen opere. Nec mirū cū sit fons sapientie verbū dī in excelsis. Eccl'i. j. Doctrix est em̄ discipline dei z electrix operuz illius Sapiētie. viij. Et per hoc confutat̄ hereſis Manichei qui dixit christum non habuisse veruz corpus: sed fantasticum z apparēs: sed corpus fantasticū non habet sanguinē: Ideo z̄c. Item reprobat positio Apollinaris q̄ dixit corpus christi esse de substantia diuinitatis/ z ꝛsequenter cū diuinitas sit ipassibilis. dicebat illud corpus impassibile esse quod hodie reprobat: quia hodie christ⁹ dum circūciditur patit lachrymat. z sic patz q̄ illud corpus est ex quattuor elementis compositū. Item confutatur alter hereticus nomine Valentinus: qui dixit christū accepisse corpus celeste z cōsequenter asserebat illud corp⁹ sanguinem nō habere quod hodie reprobat: quia christus sanguinez fudit. Ideo dicit in ſym b ol Athanasij. Perfect⁹ deus p̄fectus homo ex anima rationali z humana carne subsistens. ¶ Secunda ratio vt p̄baret se esse de genere Abrae: qui p̄mo accepit p̄ceptum circuncisionis in signū fidei sue. Unde dicitur Gen̄. xvij. q̄ postq̄ deus promiserat Abrae multiplicationem generis sui sicut stellas celi z harenaz marz. p̄ stellas celi significant filij Abrae spirituales: cuiusmodi sunt fideles. De q̄bus Apostolus Gal'. iij. Cognoscere ergo quia qui ex fide sunt hi sunt filij Abrae p̄

barenaz ꝙ maris intelligunt filij Abrae carnales sicut iudei: qui sunt positi in mari in amaritudine infernali/et nō possunt stare in celo: quia nō sūt stelle sed harena. Subdit. Circundet ex vobis oīe masculinum ⁊ circūcidetis carnez prepucij vestri vt sit in signū federis inter me ⁊ vos. Vbi manifeste apparet q̄ preceptum de circūcisione nō fuit datum/nisi debentib⁹ ritum iudicij seruare: quia dicit. Ex vobis. Nota ex vobis q̄d p̄ exponi dupliciter. Stet ergo circuncisio quouscz nascuntur ex vobis: quia circūcisio: tunc erit quidam natiuitas spiritualis inquantū per ipsam liberantur a peccato originali. Sz quādo tempus erit q̄ natiuitas nō sit ex vobis/sz ex aqua ⁊ spiritu sancto secundū verbum domini Joan. iij. Tunc nō erit amplius circūcisio. ¶ Tertia ratio vt is qui in similitudinē carnis peccati venerat Joan. viij Remediū quo caro peccati mundari consueuerat nō respueret. Vbi notandum q̄ christ⁹ omnes passiones ⁊ omnes miserias generales que consequunt humanam naturā assumpsit: preter culpam ⁊ ignorātiam/⁊ preter illas passiōes que sunt causa culpe: sicut rebellio sensualitatis ad rationem/⁊ concupiscētia ⁊ difficultas ad bonum ⁊ pronitas ad malum. vnde assumpsit/famem/sitim/ dolores/ tristitias/sudores/⁊ labores. Non aūt assumpsit particulares miserias ⁊ defect⁹: sicut febrem: podagram ⁊ huiusmodi, nam tales infirmitates nunqz christi corpus habuisset vtpote bene proportionatum ⁊ bene regulatū/ceteros vero defectus recepit in se. Debuit em̄ per oīa fratribus assimilari Heb. secundo. Propter q̄ Esa. liij. Vere languores nostros ipse tulit. et dolores nostros ipe portauit. Cum ergo circūcisio esset pena quedam ⁊ nō peccatū licz essz pena peccati: quia penas alias non renuit etiā bāc libenter assumpsit. Hinc nota cōtra illos qui nolunt subire onus penitentie psalm⁹ In laboze hominum non sunt: ⁊ cum homnibus, ⁊ cetera. Glosa. sed cum demonibus in inferno cruciabuntur. Nota hic q̄ christus in se omnia remedia que diuersis temporibus fuerunt a deo instituta cōtra peccatum originale: in se voluit assumere. Nam tempore legis nature tria remedia fuerunt successiue instituta. Primum oblatio ⁊ durauit vsqz ab Abel ad Noe. Genes. iij. Respexit deus ad Abel ⁊ ad munera eius: ⁊ hoc remediū assumpsit christus quando est a parētib⁹ presentatus in templo Luc. ij. Secundum remediū fuit sacrificium/⁊ durauit a Noe vsqz ad Abraam. hoc assumpsit dominus quando mater eius obtulit p̄ eo par turturum aut duos pullos columbarū: vt inde fieret sacrificium. Tertium remediū fuit decimatio sicut habetur Gen. xiiij. q̄ Abraam obtulit decimas Melchisedech. hoc assumpsit christus quando .xl. diebus et noctib⁹ ieiunauit: quia enim nō habebat vnde solueret decimas rerum, salutem deo obtulit decimas dierum. Quartum remedium fuit circūcisio data Abrae Gen. xvij. ⁊ durauit vsqz ad christum. et hoc assumpsit hodie. Quintum remedium baptism⁹ et h assumpsit a Joāne baptista Matthei tertio. Et Luce tertio. Predicta habētur in legenda purificationis. ¶ Quarta ratio est vt arram nostre redēptionis hodie daret. Recte fecit christus sicut mercator q̄ vadit ad nundinas emere preciosas merces magno precio. quod non statim soluit sed dat arram vt contractus firmetur, deinde statuto tempore soluit totum precium. Ita christus in die conceptionis vel natiuitatis descendit de celis in vterū virginis vel in terram ad emendum precio sas margaritas id est aimas humanas aufert huic mundo dicens mundo. Da mihi animas: cetera tolle tibi. Genesis. xiiij. Precium redemptiōis fuit totus sanguis christi soluendus in die veneris sancta in mensa cambij: id est in arboze sancte crucz secundum diuinam ordinationem. Sed hodie dedit signum siue arram /tanquam strenam que hodie communiter datur. Sed nunquid ergo et nos non dabimus strenam sibi in pauperibus multo magis q̄ histrionibus ⁊ mimis qui faciunt mattinatas ⁊ cetera. Dic vt expedit. Jn q̄ apparuit benignitas et humanitas saluatoris nostri dei: vt dicit apostolus ad Titum iij. Et habetur in epistola hodierna ⁊c.

¶ Quinta ratio est vt approbaret circuncisionem quam ipse olim instituerat in lege veteri. Ro. xv. Dico enim Jesuz chri

strum ministrum fuisse circūcisionis ꝓpter veritatem dei ad confirmandū promissiones patrum. Unde ipse dixit. Nolite putare quoniam veni sol.le.aut ꝓpha.nō veni solueresed adimplere Matth.v. Alioquin iudei emuli dixissent: hic est contrarius deo. Si quidē q deus mandauit ipe dissoluit t destruxit. Unde t dicebāt Joan.ix. Non est hic homo a deo qui sabbatum non custodit. Et ideo etiam cetera legis veteris cerimonialia que tunc ipse observanda mandauerat ipse in seipso cōpleuit. Sicut patet de redemptione primogeniti. de oblatione turturū aut columbarū de visitatione templi temporibus debitz. de subiectione t obediētia parentū quod erat morale. de esu agni paschalis. de fimbriis et huiusmodi. ¶ Sexta ratio est vt iudeis excusationē tolleret qui cum icircūcisum non recepissent. Mandatum enim habebāt vt cū incircunciſis nulla eis essz cōuersatio: nisi q possent ab eis vsuras recipere. Unde adhuc hodie hūc stilum seruantes insensati non comedunt nec bibūt cum christianis. Si ergo christus icircuncisus fuisset non audissent eum et essent quodammodo excusabiles. propter mandatum legis diuine: cum tamen ipe dominus dicat Matth.xv. Nō sum missus nisi ad oues que perierunt domus israel tē ¶ Septima ratio est vt virtutem obediendi nob suo cōmēdaret exēplo. Quia em obedientiaz predicaturus erat voluit ipse in se obedientiam experiri: vt alios verbo et exemplo instrueret: quia cepit Jesus facere et docere Act.j. In quo reprobat maxime pertinacia inobedientium legi diuine et humane. Si em legislator christꝰ voluit se legi subdere/cū tamē legi non esset obnoxius: quia princeps lege solutus est vt in.l. Et imperfecto .ō legat.ij. Digna tamen vox est maiestate regnantis legibus alligatum se principem profiteri. C. de legibus.l. Digna vox. Quid dicet hō qui legi subditus est: si legum statuta nō: seruet? Nota contra illos qui in festis laborant nō timentes deum nec minas dei. Si enim preco clamaret ex parte regz sub pena vnius vncie q nemo in festis laboraret: procul dubio infallenter regi obediret christo vero qui est rex regum et dominꝰ dominantiū non obeditur. Nota contra illos qui accipiunt vxores et nō desponsant eas cum solennitatibꝫ ab ecclesia ordinatis: quia est mortale si ante eas cognoscūt vbi est ꝙsuetudo hoc seruandi. Unde dicē textus in.c. Aliter. xxx.q.v. q Aliter presumpta nō coniugia: sed adulteria: vel contubernia: vel stupra: vel fornicationes esse non dubitatur. Ad idem facit ea.q. Nostrates: t ād notat Innoce.in.c.j.ō spon. Et.xxxiij.di. Js qui non habet. Dic etiā contra medicos qui nō inducūt infirmos ad confitendū iuxta mandatum legis ecclesiastice. de qua in.c. Cum infirmitas. de peni.t remiſ. Dicunt em q Galienus dicit q non debet medicus infirmum turbare: sed consolari. Ergo christus vnum mandat: Galienus aliud: t magis obedit Galieno q christo. Dic etiam de alijs: vt expedit. ¶ Octaua ratio est vt legz onus in se sustinens alios a legis onere liberaz. Dicunt enim quidaz. Si christus circuncisus est: ergo et nos circuncidi debemus. Omnis em christi actio nostra est instructio. Joā.xiij. Exemplū enim dedi vobis vt quēadmodū ego feci vobis: ita et vos faciatis. Sed respondeāt isti ergo eodem modo t nos in cruce mori debemus: cum christus in cruce mortuus sit: Dicendum est ergo q sicut christꝰ ideo crucifigi voluit: vt nos a morte liberaz: sic voluit circūcidi vt nos a circūcisione liberaret. Nā preceptum circūcisionis incepit in Abraam et durauit circa duo millia annorum vsq ad christum: qui fuit terminus circūcisionis. Ro.x. Finis enim legz christus est: ad iustitiam omni credenti. ergo post christū euanuit circuncisio. Sic et cetera legalia veteris testamēti. Hanc rationez assignat Apls Gal.iij. At vbi venit plenitudo temporis misit deus filiū suū factū ex muliere factum sub lege: vt eos qui sub lege erant redimeret. i. liberaret vt adoptionem filiorum dei reciperem⁹. Sicut enim mutandum erat sacerdotiū Aaron/in sacerdotium christi fm ordinem Melchisedech: vt patet. ps. cix. sic etiam lex Moysi mutanda erat q̄tū ad cerimonialia per legē christi que lex gratie t libertatis: quia vt dicit Apostolus Heb.vij. Translato sacerdotio necesse est vt legis trāslatio fiat. Quod

habetur in.c. Translato.de constitutionibus.Et confirmat ratio:quia circuncisio fuit data Abrae i signū fidei Abrae.Ro. iij.Credidit Abraam deo:z imputatuz est illi ad iustitiā.Et infra. Et signum accepit circuncisiōis signaculū iustitie fidei que est i ꝓputio zc.ergo quia signū debz ꝓportionari z ꝓfigurari signato:tandiu debet durare signuz q̄diu fides Abrae. Da exemplū ō signo frondium in taberna. Fides autē Abrae fuit de christo venturo: que fides chō aduenīēte cessauit zc. Cōsequenter ergo debuit cessare fidei illi⁹ signuz q̄d erat circūcisio. Et in signū huius chīs in cruce dixit. Cōsummatū est Jo. xix.Et velum templi chō mortuo scissuz est.Mat.xxvij. Ergo chīstiani liberi sūt a iugo legis zc. Nota moraliter cōtra feminas q̄ nutricie sunt filioz iudeoz..Contra primum.Si iudeos.extra de iudeis.

¶Nona ratio est vt nos ad moralem circuncisionē induceret.De qua Apostolus Col.ij. Si aūt circuncisi estis in chō circūcisione nō manufacta.i.carnali in expoliatione corpis carnis. Hac circūcisiōe quilibet nostrū debet circūcidere oia mēbra sua.Lingua ergo debet circuncidi ne loquatur mendacium neq̄ vana:quia corrumpunt bonos mores colloquia mala.j. Cor.xv. Jtē os z vox ne cantet vana zc. Nota hic contra reputrices zc. Unde et Moyses cōquestus est se esse in circūcisuz labijs dicēs.Et quomō audiet me Pharao pſertim cū circūcisus sum labijs. Exo. vj.Oculus debet esse circūcisus ne videāt vana.ps. Auerte oculos meos ne videāt va.zc.Treñ.iij.Oculus meus ꝺpze.est a me.Auris circuncisa nō audiat detractionē.ps.Et opprobriū ñ accepit aduersꝰ pro. f.Manus circūcisa nō percutiat:sed ipleatur manus elemosyna et detur pauperibꝫ quia melꝰ est facere serenā chō q̄z alij homini.Pes circūcisus nō currat ad malū:z sic de singulis mēbris.Nō solū aūt membra corpalia debemꝰ circūcidere:sed etiaz cogitatiōes cordis.Unū Deut.x.Circūcidite ꝓputia cordis vestri z ceruicē vraz ne idurescāt:qr dūs deꝰ nr ipe deꝰ deoz z dūs dūantiū.Sed trī pauci sūt qui se velint hoc mō circūcidere a se vitia amputādo.Contra q̄s Hiere.ix. Omnis autem dom⁹ israel incircūcisi sūt corde zc. Die vt expedit. Ul'dic q̄ debemꝰ circūcidi in aia.Secūdo i corpe.Tertio in facultatibꝫ Primo in aia ſm quamlibet eius potentiam. Primo ergo in intellectu nos circūcidere debemus:abscidēdo omnē errorem z supstitionē. Multe eīm supstitiones olim a gentilibꝫ fiebant hac die:que etiā a pluribꝫ chīanis hodie obseruant q̄d probi bet.xxvj.q.vij.ca. Si q̄s Kl'as Januarij ritu paganoz colere vel aliq̄d plus noui facere ꝓpter nouū annū aut menses cum lampadibꝫ vl'epulis in domibꝫ ꝓparare ꝓvicos z plateas cantores ac choros ducere ꝓsumpserit:anathema sit.Jtē Gal.iiij. Dies obseruatiz z menses z tpa z annos timentes aūt vos ne forte sine cā laborauerim in vobis. Scdo in volūtate vt omnez amorē inordinatū erga creaturā aliquā removeat.Nā vt ait Aug.ad dūm in libro ꝓfet.Hinꝰ te amat qui tecuz aliq̄d:quod non ꝓpter te amat. Jdeo Deut.x.Circūcidite ꝓputia cordis vestri zc. Vide supra.Jtē Hiere.iiij.Circūcidimini domino z auferte ꝓputia cordiū vroz:ne forte egrediat vt ignis indignatio mea z succēdat:z ñ sit q̄ extinguat ꝓpter malitiā cogitationū vraz.Est eīm amor mūdi sicut viscus iplicans alas anie ne valeat ad celuz aduolare. Jtem debet circūcidi memoria: vt nō recordemur de iniurijs ꝓximoz nobis illatis:iz ō bñficijs diuinis nobis collatis:ps.Memor fui dei z delectaꝰ sum zc.Debet tertio circūcidi hō in corpe q̄ntum ad oēs sensus:sicut habet.s. proximo sermo.par.vl. Quarto debet circūcidi hō in facultatibꝫ.male ablata restituendo:quia peccatū nō dimittit nisi restituat ablatū.Regl'a. peccatū. lib.v.j Et.xiij.q. vj.Si res. Jtē superflua pauperibꝫ erogando Luc.xj. Quod superest date elemosynam. Et ecce omnia munda sūt vobis. Amen.

¶In festo Epiphanie Sermo. XVI.

Orientes adorauerunt eū.Mat.ij.Sermo noster erit de mō q̄ debemꝰ

christum adorare ad exemplū istoꝝ magorum: de quib⁹ dicit in themate. Salutet virgo. Pro declaratiõe thematis ⁊ introductione materie p̃dicande: formabo duas questiones. Prima p introductiõe sermonis. Secunda p̃ p̃secutione. Prima ergo questio est ista. Utrū chr̃s sit adorandus adoratiõe latrie. Secūda questio erit quõ chr̃s sit adorādus. ¶ Pro declaratione ergo p̃me questionis notādū q theologi distinguunt triplicē adoratiõnē. Prima dicit adoratio latrie. Secunda dulie. Tertia hyperdulie. Dic has duas p̃mas omissa tertia. Prima est reuerētia vel obsequium quevel qõ debet soli deo ratione creationis ⁊ nulli alij. Unde potius debetur homo mortē subire q̃ tali adoratione creaturā aliquā adorare: sicut noluerunt adorare statuā Nabuchodonosoꝝ Danihel ⁊ tres pueri: ⁊ ideo fuerunt p̃iecti in fornacē ignis. Dañ. iij. Et Deut. vj. Unus deum adorabis ⁊ illi seruies. Et Matt. iij. ¶ Scõa. s. dulia est reuerentia quedā siue honor qui exhibet dño a seruo. Dulia em̃ grece dicit seruitus latine: sed large sumendo est reuerentia quedā que cuilibet creature exhibet ratiõe cuiuscūq excellentie: puta potētie: sic regib⁹ vel dignitatis sicut episcopis ⁊c. Et hec reuerentia debetur sanctis omnib⁹ p̃pter excellentiā sanctitatis: p̃opter hoc adoramus sanctos. Uñ ⁊ Joānes adorare volebat angelum hac adoratiõe dulie. Apocal'. vlti. Quāuis fuit ab eo p̃hibitus triplici ratõe. Prima ad ostendendā dignitatē ip̃ius Joāms: quemultis angelis dignior fuit. Scõa ad euitandā spēm idolatrie. Tertio ad ostendendā exaltationē humane nature sup̃ angelos in homīe assumpto. Hec Tho. in. iij. sentē. dis. ix. q. j. ar. ij. Tertia. s. hyperdulia est q̃dam reuerētia siue virtus qua exhibetur reuerētia creaturis que habēt quādā p̃rogatiuā sup̃ alias: ⁊ specialē quandam p̃inquitatē ad deū. Et hec nulli sctō debet: nisi vni. s. virgini Marie. De christo aūt videbit statim. Hoc p̃supposito ad p̃positū questionis rñdeo p̃m Thom̃. in. iij. sniaꝝ. dist. ix. q. j. ar. ij. potest chr̃s duplicit̃ p̃siderari. Uno modo inquātuꝝ deus. ⁊ sic debet sibi adoratio latrie: q̃ creator est. Joā. j. Omnia p ip̃m facta sunt. Gen. j. In p̃ncipio. s. in filio creauit deus celum ⁊ terrā. ps. Omnia in sapiētia fecisti. Secūdo modo p̃t christus cõsiderari p̃m humanitatē. Licet em̃ realis humanitas illa nõ sit separabilis a diuinitate: nisi in triduo quo chr̃s mortuus fuit in quo chr̃us nõ fuit homo. Et tñ humanitas fuit separata a diuinitate: q̃uis diuinitus, ⁊ cū aīa esset in limbo: ⁊ cū corpe in sepulchro tamen p intellectū separari p̃t: ⁊ sic debz intelligi q̃ dr. Qđ semel assumpsit nunq̃ dimisit. Et tūc si p̃siderak illa humanitas de p se separata a verbo dei. ⁊ tūc debetur sibi non latria sed dulia. Uñ sup illud ps. Adorate scabellū pedū eius: dr Glo. q̃ caro chr̃i nõ est adorāda illa adoratiõe latrie: q̃ soli deo debet. Exaltate dñm deum vestrū ⁊ adorate scabellū peduꝝ eius: quoniā sanctū est: ps. xcviij. Si ꝝ cõsiderak illa humanitas vt vnita verbo: tūc debet honor ei latrie. Nā adorare carnē christi inquantū est vnita verbo: nihil aliud ē q̃ adorare verbū dei incarnatū: sicut adorare vestem regis: nihil aliud est q̃ adorare regem vestitum: p̃m Tho. iij. p̃te. q. xxv. ar. ij. Et p̃m hāc distinctionē debemus intelligere thema p̃positū, vel adoratiõe dulie vel latrie p̃m determinationē p̃dictam. Et sic patet p̃ma questio. Et vide etiam quod de hac materia latius scripsi in p̃mo mibus quadragesimalibus de decem p̃ceptis decalogi in p̃imo p̃cepto sermo. ix. vbi agitur de adoratione deo exhibenda. ¶ Secūda questio p sermonis p̃secutione est: quomodo siue de quib⁹ reb⁹ sit christus adorandus. Circa huius questionis solutionem satis instruimur exemplo magorum qui christum adorauerunt hodierna festiuitate. Ubi nota q̃ quattuor christo exhibuerunt.

Primo vocalem laudationem siue confessionem.

Secõ cordialē deuotiõem.

Tertio corpalē humiliationē.

Quarto realē oblatiõem.

¶ Et istis quattuor modis debem⁹ nos etiam christum adorare.

¶ Primo magi adorauerūt christū: tamē vocali cõfessione. Unde dixerūt. Ubi est qui natus est rex iudeoꝝ. vi. enim stellam eius in oriente ⁊c. Ubi cõfessi sunt ore co

tam fidem christianā: quia tota fides consistit in hūanitate et diuinitate chī. Unō Athanasius i sym. Hec est aūt fides recta vt credamus et ꝓfiteamur: quia dñs noster Jesus christꝰ dei filius: deus ⁊ homo est. Humanitatē christi ꝓfitentur cum dicunt. Ubi est q̄ natus est. Nasci em̄ tēporaliter ptinet nō ad deum sed ad hominē. diuinitatē: cum dicūt. Uenimus adorare eum. Item ꝓfitentur regem cum dicunt. Rex iudeoꝝ: ecce vocalis cōfessio. Tripliciter ergo debemꝰ deo exhibere vocalem laudationē fm q̄ tria debemꝰ deo: scz fidelitatem/reuerentiā/⁊ obsequium. Primo ergo fideliter ꝓfitendo. Scōo reuerentialiter de eo loquēdo. Tertio obsequialiter de eo collaudādo. De scōo dic contra piuros/ptra blasphemos/cū si nomen regis blasphemarek/acriter punirētur/sz secus si nomen dei: quilibet habet aduocatuz ⁊ defensorem in hō mundo pꝛeter christū ⁊c. Dic vt expedit. De tertio dic vt hic dicit. De primo vero dic q̄ quilibet debet cōfiteri fidem oze. Rom. x. Corde creditur ad iustitiam oze autē ꝓfessio fit ad salutem. maxime aūt fieri debet cum homo est pꝛoximus ad videndū christū in morte/sicut fecerunt magi cum essent pꝛope bethleem Sic ⁊ nos cum oze debemꝰ laudare chīm ps. Voce mea ad dñm clamaui. Et hō est quandoq̄z necessariū sicut clericis beneficiatis vel in sacris ꝓstitutis. vt in c. ō cele. miſ. Quandoq̄z vero nō est necessariū: sed vtile sz ad puocandā ⁊ excitandam deuotionē ex ipa voce/⁊ clamoze: quia multotiens mens tepida excitatur. Nota exemplum de illo q̄ bene cārabat qui ibat q̄ndq̄z ad locum solitariū ⁊ ex ipsa dulcedine vocis sue cantando excitabāt ad amoꝛez dei: adeo q̄ effectus est seruus dei relicto mundo. Unde ⁊ de Aug. legimus. Flebat aūt vberrime in hymnis et canticis suaue sonantis ecclesie vocib: vehemēter affectus Nec mirū cum etiam ad voces animū etiā excitat deuotio: quandoq̄z ad sonuz citharе vel oꝛgani. Nota de Dauid: qꝛ ad sonū psalterij excitabāt in eo spiritus sctūs. Itē ad tactum cythare Dauid ḍcedebat Saul non vexabatur a spiritu malo. j. Reg. xvj. Idez de sono campane. Hinc. eccl'ia oꝛdinauit cant⁹ ecclīasticos. ps. Cantate dño ⁊ benedicite nomini eiꝰ ⁊c. Sic faciebāt pueri dñm laudantes et di. Osanna filio Dauid benedictꝰ qui venit in nomie dñi. Matth. xxj. Ideo dꝛ Osee vl. Omnē auferiniquitatē ⁊ accipe bonuz ⁊ reddemus vitulos labioꝝ nostroꝝ. Et vide q̄d notat Glo. in Cle. pma de cele. miſ. super verbo Fructus labioꝝ ⁊c. Item in Clemē. Si dñm. de reliquijs ⁊ vene. sanc. in Glo. magna in septimo mēbꝛo. Item quōd notāt canoniste in ca. Dolentes, de cele. miſ.

¶ Scōo ergo ⁊c. Magi em̄ cū maxima deuotiōe adoꝛare christū quesierūt: quesitum inuenerūr: ⁊ inuentum adoꝛauerūt Quod patz: quia signū maxime deuotōis est inquisitio dei: ⁊ quanto magis res inquiritur/tanto maioꝛis amoꝛis signū ostēdit Inquisitio ei oꝛitur ex fide ⁊ amoꝛe: ⁊ sic isti magi ⁊ credebāt in chīm: ⁊ diligebāt. Unde ad visionē stelle dicit. Uidētes aūt stellam gauisi sunt gaudio magno valde. Si ad visionē stelle tantū gauisi sūt quantum gauisi sunt ad visionē christi/qui erat finis ipsoꝝ: quia ꝓpter quod vnūquodq̄z ⁊ illud magis. Primo ergo notatur causa gaudij cū dicit. Gauisi sunt. Secundo notatur forma gaudij cū dicit: Gaudio. Tertio notatur obiectū gaudij quod erat stella christi dum dicit. Magno. Quarto notatur quantitas gaudij dum dicit Valde. quod gaudiū etiā fuit signū maxime deuotionis et conculcat euangelista quattuoꝛ verba. Primo gauisi sūt. Secūdo gaudio. Tertio magno. Quarto valde. Et hō ꝓpter quattuoꝛ ō quibꝫ gaudebāt. Primo quidē gauisi sūt. Quia fm Chrys. spes eorum decepta non erat: sed amplius confirmata q̄ tanti itineris nō sine causa receperunt laboꝛem. Secundo gaudio: quia secundū Glo. gaudio gaudet qui ꝓpter deū gaudet qui est verum gaudium eius. Tertio magno: quia fm Glo. de magno gaudebāt: qꝛ ō signo christi nati. Quarto valde: q̄a fm Chrys. dignitas tunc nati regz excedebat mensuram omniū mundialiuz reruz. Uel ideo dic valde: quia magz gaudent homines de rebus peditis et recuperatis q̄z de semper possessis. Patet ergo quomodo obtulerunt magi christo coꝛdialem deuotionem. Sic ⁊ nos ipsum adoꝛare debemus co; dialiter: quia deꝰ pncipalr

vult a nobis cor. Prouer. xxiij. Fili prebe mihi cor tuū. alioqn pax valet ozo et ad/ oratio. Vñ dñs cum ꝓpheta arguit iudeos q̄ in hoc ōfectu erant/dicens. Populꝰ hic labijs me honorat/cor autē eoꝝ longe ē a me. Esa. xix. Et Mar. xv. Nota hic exemplū de illo heremita cui apparēs diabolus in specie angeli lucis. dixit ei q̄ deꝰ volebat ab eo. Dimidium lune totū cum principe rome. Ideo dic̄ dñs. Diliges dominum deum tuū ex toto corde tuo/ex tota anima tua ꝛc. Matth. xxij. i. cū in intellectu/memoria ꝛ volūtate. Sic hodie sūt multi q̄ adorant christū non corde/sz ore: quia ore dicūt: Pater noster/ꝛ cor est i foro. Bern. Os in choro ꝛ cor in foro. Vel est in coquina: vel q̄d peius est habēt rancorem ꝑtra ꝓximū: ꝛ dicūt Pater noster ꝛ dimitte nobis debita nr̄a ꝛc. Nō sic faciebat Dauid dicēs. Clamauī in toto corde meo exaudi me dñe. Nota Toto corde: nō eīm vult deꝰ partē cordis/sed totū ꝛc. Vñ apostolꝰ. Si ore lingua spūs meus orat: mens aūt mea sine fructu est. Quid ergo? Orabo spiritu/orabo ꝛ mente: psallā spiritu: psallam ꝛ mente. j. Cor. xiij. Hinc ꝓcedit q̄ homines sine cordiali deuotōe stāt in eccl̄ia q̄ statim tedio afficiunt: sz nō attediant in theatris ꝛ ludēdo ꝛ detrahēdo et tempꝰ perdendo. similes filijs israel q̄bꝫ nauseē erat manna: ꝛ ōsiderabāt porros ꝛ cepas. ꝛ allea cucumeres pepones egypti Nūe. xj. Sic etiā pauci delectant ō libris sctis ꝛ scripturis doctorū catholicoꝝ: sed querunt libros Tullij/ Virgilij/ Senece et aliorꝝ paganorū. Nota exemplū q̄d legitur in vitis patrꝝ de scō Macharioꝫ accedente ad eccl̄iaz vbi monachi dicebāt officiū: ꝛ cetera q̄ vidit mīros in formis ethyopum demones: q̄ diuersa signa et figuras monachis psallentibꝫ ostendebāt vt ipoꝝ mentes ab intentiōe officij diuerterēt. Jō Augustinꝰ in regula. Cum oratis deum: hoc versēt in corde q̄d ꝓfertur in ore ꝛc.

¶ Tertio adorauerunt christū magi cum corporis humiliatione: vnde dicit thema. Procidentes adorauerūt eum. Non dicat genuflectentes vel inclinantes. Sic etiaz et nos ad idem inducimur: nedum ipsorū exēplo sz etiā rōne. Nā homo est medius inter angelos et bruta animalia. Nam angeli solū sunt spirituales substātie sine corpore/nec sunt compositi ex materia et forma ꝛc. bruta etiā animalia sunt solum corporales siue materiales substātie sine ra rationali ꝛ sine intellectu. Homo vero est cōpositus ex aia seu itellectuali principio et corpore. Deus aūt requirit a creatura vt cognoscat ꝛ adoret eū ꝓm qualitatē creature. Sic dñs vult recognosci a vasallis ꝓpter feudū q̄d dedit sibi diuersimode ꝓm qualitatē diuersoꝝ vasallorꝝ: et quantitatem rei date: q̄ plus exigit dñs a vasallo cui dedit comitatū q̄m ab eo cui dedit solum castrū ꝛc. q̄ cui plus dimittit plus diligit id est diligere debet: ꝛ cui minus dimittit minus diligit. Lu. xvij. Ab angelis q̄ deꝰ solū vult adorationē spiritualē sz motus reuerentialis mētis. Ab aialibꝫ vero bꝛutis vult solū gestus corpis reuerētiales/sic fecerūt bos et asinꝰ: q̄n adorauerūt chīm in p̄sepio: q̄ solum flexerūt genua: sed interius nō cognoscebant cognitiōe itellectuali: sed cognitiōe naturali equiuoce loquēdo bene cognoscebāt: ut ꝛa q̄ō loquit Esa. j. Cognouit bos possessorē suū/et asinus ꝓsepe dñi sui. Item Abacuc. iij. In medio duoꝝ aialiuz cognosceris. Nec intelligebant sicut nec asina Balaam ꝛc. Sz a nobis vult verūq̄z: sz adorari a nobis in aia et in corpe. Autoritas. Venit hora i qua veri adorātes adorabunt patrē in spiritu et ꝓitate. Nā pater tales querit q̄ adorēt eum in spiritu ꝛ veritate oportet adorare. Joan. iij. Nota Venit hora. s. tēpe legis gratie ꝛc. In spiritu: quantū ad aiam. Et veritate. s. quātuz ad corpꝰ: q̄ tūc est veritas: q̄n corpus cōformat anime et menti. Et subdit rationem. Spiritus est deus ꝛc Debemus autem tria facere in hac humiliatione corpali: videlicet primo humiliare oculos ad exemplū Publicani: qui nō audebat nec oc̄los ad celū leuare. Lu. xviij

Secundo humiliare genua et dexterum et sinistrū ad exemplum Stephani: q̄ ponitis genibus orabat ꝛc. Act. vij. Tertio humiliare totum corpus ad exemplū christi: qui procidit in faciem suaz ꝛc. Matth. xxvj. Et ad exemplū magoꝝ qui procidentes adorauerūt eum. Hoc etiam christus docuit nos exemplo. Lu. xxij. Positis genibus orabat dicens. Pater si vis transfer

a me calicem istum. Matheus dicit. Et pgressus pusillum procidit in faciem suaz orans ꝛc. Matth. xxvj. Sic etiam fecit ille cecus a natiuitate quez christus illuminauit. de quo scribit Joā. ix. ꝙ christus dixit illi. Tu credis in filium dei? Respōdit ille et dixit. Quis est dñe vt credaz in eū? Respondit Jesus. Et vidisti eum et qui loquit recuz ipse est. At ille ait. Credo domine: et pcidens adozauit eum. Et nota: ꝙ chr̄s quādo adozauit dicit scriptura positus genib⁹. nam ambo genua debēt ante deum flecti. Dominis templib⁹ est flectēdum genu sinistrū tātum in signū ꝙ sunt domini solum corpoꝝ/ et ī signum domini templis ad mortificandū nō ad viuificandū: quia hoc ē ꝓprium dei. Deut. xxxij. Ego occidam et ego viuere faciaz. Jtē j. Reg. ij. Domin⁹ mortificat et viuificat deducit ad inferos ꝛ reducit. Prelatis aūt spiritualib⁹ genu dextrum tm/ eo ꝙ habēt dominiū sup animā tantū: deo aūt vtrūqz genu: quia habet dominiū sup animas et corpa. Jdeo dicit Rom. xiij. Viuo ego dicit domin⁹: quia mihi flectetur oīe genu. et omnis lingua ꝓfitebitur deo. Nota contra illos ꝙ quando vident corpus chr̄i nō flectunt genua aut vnū tm aut cum capite cooperto ꝛc. cum tamē si regi loquerentur vtrūqz genu flecterēt ꝛc. Sic vt expedit. ¶ Quarto adozauerūt christū magi cum reali oblatiōe: quia obtulerunt ei munera aurum/ thus/ et myrrhā: apertis thesauris suis. Et intellige ꝙ q̄libet ipoꝝ obtulit p̄dicta tria munera. Munera autē ista fuerunt cōmendabilia multiplici rōe. ¶ Primo ratōe pciositatis: qz ō thesauruz Secundo ꝓuentionis: quia obtulerunt. Quarto ratōe liberalitatis: quia munera nō mutuum: nō debita. Quinto ratione significatiōis: quia aurum/ thus/ ꝛ myrrham. Glo. fidem suam mysticis ꝓferunt muneribus. Aurum regi/ thus deo/ myrrha mortali. Fecerunt ipsi sicut faciūt vasalli quando nouus rex intrat in regnum quia omnes vasalli offerunt ei tributa et munera ꝑm decentiam regie maiestatis. Sic in proposito ꝛc. Sic ꝛ nos ꝛc. Honora dominum de tua substantia. Prouerb. iij. Et huius ratio est: ad recognoscendum ꝙ omnia bona temporalia ab ipso recepimus. Contra hoc multi faciunt. Quidaz enim nihil donant deo nisi verba: sed dona nec sibi nec proximis dant: sed christus eos punit: quia quod non dant christo accipit fiscus. Nota contra illos qui nō dāt elemosynā etiam predicatori ꝛc. nec alijs pauperib⁹: sed mundo multo expendūt ad cōuiuia ꝛc. Jtem ꝓ carne ad luxuriandū. Jtem ꝓ diabolo ad faciendum vindictaz ꝛc. vel ad ludum taxillorū. Et est magna p̄ditio: sicut si vasallus qui fecit homagiū dño nō redderet ei seruitium et tributū: sz eius inimico: certe magna proditio esset ꝛ mereref ꝓiuari feudo qō habet a domino iuxta notata in ca. De forma. xxij. q. v. Debemus ergo dare tria bona i elemosynas, signata ꝙ tria munera magozum. videlicz bona fortune signata per aurum. bona nature signata per myrrham: que conseruat naturam a putrefactōe: bona gratie signata per thus. Nota de studio ꝛc. Quidam ꝯo dant dño aliena: quia subtraxit/ dedit pauperibus ꝛc. expoliant pauperes et vestiunt altaria. Contra quod dicitur Eccl. xxxiij. Qui offert sacrificium ex substātia pauperum: quasi qui victimat filiū in cōspectu patris sui. Jdeo dicitur Prouerb. iij. Honoza dominū ō tua substātia. Quidam aūt dant deo peioza. Verbi gratia: si habet vinuz triste vel aliquod aliud corruptum dant pauperibus. Sic de filijs si habent aliquem cecum vel claudū vel spurium faciūt clericum ꝛc. sed bonuz tenent ꝓ se. Tales incidunt in iudicium reprobatiōis Cain qui offerebat peioza de fructibus. Vnde Augusti. xv. de ciui. dei. c. vij. sed Abel de adipe pinguium: ideo dicit scriptura, Respexit deus ad Abel ꝛ ad munera eius: ad Cain autem et ad munera eius nō respexit Gen. iij. Quidam ꝯo nō solum de suis bonis nō dant: sed aufferunt res diuinas ab ecclesijs ꝛc. Jtem/ auferunt id quod dei. s. festa: qz in ipsis laborant/ et isti sūt peiozes iudeis et saracenis qui festa sua custodiūt: sed christiani nō ꝛc Nota cōtra illos qui in trapetis laborari faciunt in dñica sed nō in sabbato: quia iudei nolunt laborare ꝛc. Jsti tales auferunt partem deo: qz de septem diebus fecit deus partes septem. vnā reseruauit ꝓ se et sex dedit nobis: nos aūt nō sum⁹ ꝓteri: sed

volumus auferre partē deo. ſ. diē dominicā q̄ eſt vna de ſeptem diebꝫ hebdomade. Nota etiā ꝓtra ſartores q̄ in diebꝫ dñicis laborāt de nocte vſq; ꝙ diem: ſic etiā in die natalis dñi ꝛc. Itē cōtra cozbiſerios. Itē cōtra barbitonſores ꝛc. Jōo frangē ti fidē/fides frangat eidē ꝛc. Deus enim aufert partē noſtrā: vel breuiādo vitā. pſ. Viri ſanguinū ꝛ do. nō di. di. ſ. vel immittendo infirmitates: in quibꝫ hoies expendunt decuplū quā lucrati fuerint. Vel fame/vel latrones/vel pyratas/vl alias aduerſitates: q̄ ſi tu facis guerrā cōtra deū ipe defendit ſe cum ſagittis ſuis ꝛc. Jōo adozemus dñm ſicut adoꝛauerūt magi ꝛc.

¶ Notandū q̄ oim hoim dantium ꝛ non dantiū elemoſynas eſt decuplex differētia ꝛ vltima eſt bona. Quidā em̄ ꝓmo nō dāt nec facta nec verba: ſed tacēt cum pauper petāt ꝛ aſpectant. Contra qō dicit Pꝛouerb. xxj. Qui obturat aurē ad clamorem pauperis: ꝛ ipe clamabit ꝛ ñ exaudiet. Quidam ꝛ ſcōo dāt verba mala iniuriādo pauperibꝫ: vel eos mittendo cum diabolo ꝛc. ſic faciet eis chriſtus in iudicio: q̄ mittet eos cum diabolo ꝛc. Quidā ꝛ tertio dāt bona verba: ſed facta minime: cū tamē ꝓ mūdo vel ꝓ carne luxuriādo: vel ꝓ conuiuijs multa expendent. Nota contra illos qui ꝓmittūt dare elemoſynā: ſed tñ poſtea decipiūt: qō videt mortale peccatū: quia dixit lex: q̄ graue eſt fidē fallere. l. j. ff. de cōſtituta pecunia. Etin c. Antigonus. extra de pactis. Quidā ꝛ quarto cū impetu ire, ſicut fecit q̄dam qui ꝓiecit panem cuz ira in faciē pauperis. ſed pauꝑ qui bene ſciebat ludere ad pilam: accipiens cuz manu dixit. Amoꝛe dei ſit. Quidā ꝛ quinto dāt peiora pauperibꝫ: ꝛ meliora ꝛ optima que/q̄ retinēt ꝓ ſe. Jōo cadūt in iudiciuz Calin ꝛc. Vide s. Quidā ꝛ ſexto dant pauperibꝫ de alienis: q̄ faciūt furta/vſuras ꝛc. ꝛ de illis dant elemoſynas. Cōtra qō dicit Eccli. xxxiij. Qui offert ſacrificiuz ex ſubſtantia pauperū: quaſi qui victimat filiū in ſpectu patris. Jdeo dicit Pꝛouer. iij. Honoza dñm ō tua ſubſtātia. Quidā ꝛ ſeptimo dant ex vana gl̄ia ꝛc. Matt. vj. Amen dico vobis receperūt mercedē ſuā Cum facis elemoſynam noli tuba canere ante te ſicut hypocrite faciūt, Et infra, Te aūt faciēte elemoſynā ne. ſi. tua q̄d faciat dextera tua. Quidam ꝛ octauo dant modicū cum poſſint multū dare: ꝓtra qō fecit illa vidua que poſuit duo era in gazophylatio. Lu. xxj. Jōo Tob. iij. Quō potueris eſto miſericos. Si multum tibi fuerit: abundanter tribue. Si exiguū tibi fuerit etiā exiguū libēter impartiri ſtude. Quidā ꝛ nono: ꝛ ſunt peſſimi: non ſolum nō dant ſua pauperibꝫ: ſed ipos pauperes ꝓdant. ꝛ bona eccleſtica: ꝛ res diuinas, in hoc iudicio ſunt oēs artifices q̄ laborāt in diebꝫ feſtiuis ꝛc. Dic vrs. in fine predicti ſmonis. Jn hoc etiā iudicio ſunt heredes q̄ bona teſtatoꝛis ꝛ legata relicta pauperibꝫ occupāt: ſed ſic fiet eis. Item Eſa. xxxiij. Vle q̄ ꝓdaris: nōne ꝛ ipe ꝓdaberis. Per regulā iuris. Qō q̄ſq; iuris in alium ſtatuit: ipe eodē iure vtat. Quidam ꝛ decimo dant multū cū bona intentiōe ꝛ deuotōe, iſti imitant Magos ꝛc. Et iōo deꝰ mittet eis ſtellā, i. angelū q̄ illuminet eos ꝛ ꝓducat ad videndū chm̄ in gl̄ia. Quidā ꝛ vndecimo dant cū acidia ꝛ triſtitia quaſi coacti. Cōtra q̄s apls. ij. Coꝛ. ix. Vnuſq; q̄ſq; ꝓut deſtinauit in coꝛde ſuo: nō ex triſtitia aut ex neg. Hilarē em̄ datoꝛē diligit deus. Quō aūt ꝛ cū quibꝫ circūſtātijs deb beat fieri elemoſyna: notat in pſ. Diſpſit dedit pauperibꝫ: iuſtitia eius manet in ſeculū ſeculi. De quo vide poſt feſtū Trinita. Sermo. xiij. parte. j.

¶ In feſto ſctī Antonij abbatis. Sermo. XVII.

Certamen fortē dedit illi vt vinceret. Sap. x. Pro declaratiōe nota q̄ in ſcriptura ꝛ experientia inuenit q̄ ꝑſens vita ē nō niſi campus ꝓlij. ꝛ quātū ad coꝛpus et quantū ad aiam̄. Primo quantū ad coꝛpus a tpe ꝓceptionis: q̄ quattuoꝛ qualitates coꝛpis ꝛtinue bellant: ſcz caloꝛ cum frigiditate, ꝛ ſiccitas cum humiditate q̄ uſq; interficiant hominē. Jdē etiā eſt exꝓplū. Coꝛpus em̄ ſemp eſt in miſerijs: laborū: infirmitatū: ꝓiculoꝝ: paupertatum ꝛc. guerraꝝ ꝛc. Itē cū ꝓximis ad inuicē debꝫ trahendo/iniuriādo/inſidiādo ꝛc. Jōo de

sto ꝓlio corꝑis facit Dauid vnum Psal. Miserere mei deus: qm̃ ꝛoculcauit me homo ꝛc. Scdo quantū ad animā: qō ꝓliū est piculosius. Detur sūtudo de vna domicella quam impugnarēt tres fortes milites armati: vnus ante cū ense. alius a dextris cū balista: alius a sinistris cū lancea ꝛc. magnū piculū eēt ꝛ nō gra dei ꝛc. sed domicella nō habuit defensorē: nisi parentē vbi sustinek ꝛc. Ista domicella ē anima, tres milites sunt mūdus q̄ venit cum ense. i. cū negocijs baratarijs iustitijs ꝛc. Caro a dextris cū sagittis malaꝝ inclinationū. Sensus em̃ ꝛ cogitatio hūani corꝑis ꝓna sunt ad malū ab adolescēcia sua Gen. viij. A sinistris ꝙ diabolus cū lancea tentationū diuersaꝝ. De istis militibus dicit Petrus. Hilitāt aduersus animā. j. Pet. j. Sed ania nō habet nisi parentē. i. fidē firmā: q̄ est appodiamentū christiani. Fratres sobrij estote ꝛ vigilate: qz aduersarius vester diabolus ꝛc. cui resistite fortes in fide. j. Pe. v. Et stat retro: qz fides est de his q̄ non videnk. Fides est de substātia rerꝝ spe. ꝛ ar. nō ap. Heb. xj. Ecce ergo magnū ꝓliū. Jōo Job. vij. Militia: als tentatio est vita hois sup terrā: et sicut mercēnarij dies eius. Nota mercēnarij: quia si bene ꝓliatū vincit habet p̄miū glorie: als infernū. ¶ Pro ꝫmonis fundamento ozik theologicalis questio. Querik Utrū sctūs Antonius suis meritis meruerit p̄miū eternū. Arguik ꝙ non: ait Aristoteles. viij. Phȳsicoꝝ. Impossibile est i corꝑe finito virtutē esse infinitā. si ergo finite virtutis: ergo finite operak: vt ait Boetius. iiij. de ꝙsolatiōe. Agit vnuscuiusqꝫ natura q̄ est ꝓpriū ei: vt ignis de sua ꝓprietate calefacit. Paulus ad Roma. viij. Non sunt cōdigne passiones huius tēporis: ergo sctūs Antonius ex suis meritis nō meruit p̄miuz eternū. In oppositū ait Aug. Voluit tamē dare: nisi mediantibꝫ pcedentibꝫ meritis bonoꝝ operū: ꝛ obseruatione diuinoꝝ p̄ceptorū. ergo sanctus Antonius suis meritis meruit p̄miū eternum. Et sic questio manet ꝙ vtraq̄ parte dubia. Ad questionē respon. est ꝑm Tho. ꝓma parte. q. xxij. arti. iij. Et Alexander Hales ꝓma parte summe. q. v. ar. ix. ꝙ opa nōstra possunt pcedere a duobꝫ ꝓncipijs.

Primū est agens creatū: qō dicik liberum arbitriū simplex nō supponendo gratiā spūssancti. ꝛ sic ad dubiū dicik ꝙ sctūs Antonius suis meritis meruit vitā eternam: quia opationes mūdane finiti ꝛ modici valoris. Luce. xij. Cum feceritis oia dicite quia iutiles serui sumus. Et sic intelligunk auctoritates in argumento. Secundū est agens increatū qō dicik spūs sanctus: mouens liberū arbitriuz ad opandū. Et sic ad dubiū dicik: ꝙ si opa sācti Antonij a tali agente pcedentia tanqꝫ ab agente increato mouēte agens creatū: sez ipum Antoniū ad talia opanda extiterunt: quibꝫ mediantibꝫ ipe Antonius meruit p̄miū eternū. Jōo habek Joā. iiij. fiet in eo fons aque salientis in vitā eternam. Et hoc est loquēdo de merito cōgrui: qō est quādo aliqua ꝑsona facit qō i se est ad habendū aliqō bonū qō fecit beatus Antonius qui dei mādata obseruauit tentationibꝫ diabolicis resistēdo. Juxta verba ꝓeassumpta. Certamē forte dedit illi vt vinceret. In isto ꝓlio deus dedit gratiam beato Antonio vt vinceret. Jōo vicit thema. Certamē forte dedit illi ꝛc.

Primo ergo vicit mūdū q̄ veniebat añ eū cū sagitta cuaginata.

Scdo vicit carnē: q̄ veniebat a dextris cū balista parata.

Tertio vicit diabolū: q̄ veniebat a sinistrz cū lancea recta.

¶ Dico ꝓmo ꝛc. Dic quomodo mortuis parentibꝫ remāsit dominus bonoꝝ ꝛ possessionū ꝛ redditrū ꝛc. Tunc mundus cepit cōtra eum bellare dicens imaginationi. Antoni tu es modo dñs domus ꝛ diuitiaꝝ ꝛc. poteris ducere vxorē ꝛ eris de maioribus ciuitatis in regimine ꝛc. Et si vis mutare. x. p. xij. poteris valde ditari ꝛ cetera. vel mutuare sup possessiōibꝫ: ꝛ interim recipe fructus vel vendere pluri ꝑcio ꝓter tempus ꝛc. Ecce bellū mundi. Sed cum beat⁹ Antonius fuisset assuetus audire missas ꝛ sermones. dum semel audiret missam audiuit illud cōsiliū christi. Si vis ꝑfectus esse ꝛc. Matt. xix. Odixit ipe cum isto targone seu clypeo potero cooꝑire discrimina mundi: ꝛ sic vendidit omnia ꝛ dedit paupibꝫ. Sed iterum mūdus inuasit eum alio ictu ex trāsuerso

In festo ſ. Antonij abbatis

Cum eñ Antonius eẽt in deserto in ꝓn̄cipio vt seruiret deo mũdus traxit sibi vnũ lctũ di. Nunquid fuisset bonũ aliq̃d inseruasse. i. seruasse ꝑ fabricãda cella/altari et oratorio ꝛc. ꝛ eundo ꝑ desertũ sic cogitando: inuenit vnũ bacille argenteũ: tunc sensualitas dixit sibi. Antoni de hoc poteris facere cellã ꝛc. Sed iteꝝ ꝛ tertio mũdus inuasit eum dicẽs imaginationi cũ semel staret in deserto. Antoni tu es homo. homo autẽ est anial sociale naturaliter: et tu es effectus animal bruti. Cõtra illũ Dauid. Homo cũ in honore esset ꝛc. Quare ergo nõ vadis ꝛ construis monasteriũ vt facias fructum ꝛc. Dum sic cogitaret exiuit ꝛ inuenit massam auri ꝛc. Dic quomodo Antonius cõtra istum ictum induit se lorica scripture: dicẽs. Beatus homo q̃ inuentus est sine macula: ꝛ qui post aurũ nõ abijt ꝛc. Eccli. xxxj. Horaliter: mundus multos interficit hodie his tribꝰ ictibus. Primo ictu vulnerat laicos in vsurꝫ rapinis. Dic vt expedit. Secõdo ictu vulnerat religiosos q̃ congregãt bona ꝛc. Tertio ictu vulnerat plateos ꝛ curatos q̃ vendũt sacramẽta. Jõo chrs. Cauete ab oĩ auaritia: qz nõ in abundantia cuiusq̃ vita eius est: ex his que possidet. Luce. xij. Nota Ab omni ꝛc. Dico secõdo ꝛc. Cũ eñ ꝓmũ militẽ. ſ. mũdũ vicisset Antoniꝰ. scõs miles cepit ipm impugnare scz caro. Dic tentatiões luxurie quas passus est ꝛc. O dixit Antonius. Ego indigeo medicina. Qui eñ vult curari a vulnere sagitte oportet expellere sagittã ꝓmo: deinde apponere tria tyriaca cõtra venenũ qđ remanet intus. Primo ergo expulit sagittã cogitationũ. cogitando passionẽ chrĩ: vel penas infernt: ꝛ hmõi. deide apposuit tyriacam abstinẽtie ꝛc. Dic eius vite asperitatem in cibo ꝛ potu ꝛ dormitione in vestib. Jõo apostolus. Fugite fornicatiõem: ecce ꝓmũ remediũ expellẽdi sagittam: ꝛ mortificate membra vestra que sunt sup terrã: ecce secundũ. Col. iij. Sed iteꝝ caro inuasit eũ. Dicaꝫ quomodo apparuit sibi quedã mulier: ꝛ erat diabolus in specie mulieris: et nõ cognoscebat Antoniꝰ esse demonẽ ꝛc. De qua Antonius admiras dixit. Et q̃liter vos estis hic? Respondit: pater audita fama vestre sanctitatis vellẽ seruire deo ꝛ vellem cõsiliũ a vobis. vbi ꝛ quõ ꝛc. Statim caro dixit. Antoni ecce ista mulier iuuenis est ꝛ pulchra: ꝛ nullus sciret nõ pdere famã ꝛc. ꝛ caro calefaciebat ꝛc. Hoc videns dixit. O vnus ignis expellit alium: ꝛ eleuatis fimbrijs a tergo posuit se i igne dicens mulieri. Si vis habere mecũ placitum veuias huc ꝛc. ꝛ diabolꝰ disparuit ꝛc. Et Antonius ex igne exiuit illesus tam in corpore q̃ in anima. Et poterat dicere. Probasti cor meum ꝛ visitasti nocte: igne me examinasti ꝛ nõ est inuenta in me iniq̃tas. ps. xvj. Horaliter in isto ꝓlio mlti occidũt: qz nesciũt expellere sagittã tẽtationũ nc assuere tyriacã abstinẽtie ꝛc. ſ. Hiero. ad Rusticũ. Feminã quã bñ videꝫ querẽs tantem mente diligite: nõ corporali frequẽntia. xxviij. dist. Hospitiolũ. Et ille. Et q̃d de matre mea? Respondit Hieronymus. Matrẽ tuam ita videas ne per illam alias videre cogaris. habet eñ famulas/habet pedissequas. ꝛ quanto vilior earꝫ cõditio: tãto facilior ruina. ¶ Dico tertio ꝛc. Dic qualiter fuit verberatus a demonib. crudelissime ꝛc. Questio est hic: quare deus voluit sanctũ Antoniũ habere tã magnum ꝓlium cum demonib sibi visibiliter apparentib: quia invisibiliter multi impugnant ab eis: sed sic visibiliter non legitur nisi de beato Antonio. Respõdeo ratio ẽ: quia cõmuniter qui portat banderiaꝫ seu vexillum i bello/magis impugnatur. In nouo autem testamento post christum primus qui incepit vitam eremiticã notorie fuit beatus Antonius: quia Paulus primus eremita fuit occultus: ꝛ ideo maiores insidias passus est beatus Antonius q̃ alius ꝛc. Quia ergo beatus Antonius habuit victoriam de omnibus tribus militibus ꝛc. Jdeo meruit coronam. Et poterat dicere. Bonum certamẽ certaui: cursum consũmaui/fidem seruaui ꝛc. Timo. iij. ꝛc. Dic eius mortem. Horaliter nota q̃ magnum premium meretur ille qui est principium alicuius boni opis ꝛ exemplj: sicut Maria magdalena de pnia ꝛc. Sic esset si aliqs vel aliqua inciperet mutare aliquam malam consuetudinem ꝛc. Jdeo Dauid. Omnis qui percusserit Jebuseum. ſ. diabolum: in ꝓmis erit ꝓceps ꝛ dux. j. Paral. xj.

¶In festo sctõz martyz Fabiani ⁊ Sebastiani. Ser.XVIII

Posuit me quasi signũ ad sagittã. Thren.iij. De btõ Fabiano modicũ habemus, in sua hystoria solũ dicit ꝙ fuit papa ⁊ sctus: ⁊ postmodũ fuit martyr. Sed de sancto Sebastiano legim⁹ multa. Jõo de eo fit sermo. Pzo declaratõe sciendu3 ꝙ regula est in theologia vera cõmunis: ꝙ deus nõ solũ est causa ⁊ ratio ⁊ pncipium omniũ bonoz: sed etiã omniũ maloz pene: nõ tamẽ culpe. Ratio: qz si culpa pcederet a dõ: ergo de⁹ diligeret culpã. Sap. xj. Diligis oia que sunt: ⁊ nihil odisti eoꝝ que fecisti: sed ꝓsequẽs est falsum. ps. Odisti omes ꝙ opant iniqtatẽ: ergo ⁊ antecedẽs. Nõ tamẽ culpe nisi pmissiue: qa mala culpe pcedũt a libero hois arbitrio Deus ab initio ꝓstituit hoiem ⁊ reliquit eum in manu consilij sui. Eccli. xv. Potes hic ꝑ evidentia materie pponere ꝙ duplex est malũ, s. culpe ⁊ pene. Vide in sermo. quadra. de peccatis in geuere. fmo. v Et ꝙ sit deus causa ⁊ pncipiũ omniũ bonoz: ptz de se. Sed ꝙ sit causa oim maloꝝ pene: ꝓbat rõne/autoritate/ ⁊ exemplo Job. Ratiõe quidẽ: qz omnis pena inqntum pena est bona ⁊ iusta: sed deus ẽ causa omis boni: vt dictũ est. ergo ⁊c. Q3 aũ tẽ pena inquantũ hmõi sit bona ⁊ iusta: ꝑbat: quia pena inquãtũ hmõi est habz ser diuersos effectus bonos. ergo est bona: qz causa ꝙ effectus cognoscit. qz pena aut est satisfactiua aut medicatiua: aut ꝓseruatiua: aut nutritiua: seu augmentatiua: aut vindicatiua, ecce ẽqz effectus ꝑ peccatis ptez ritis: vt Dauid. ⁊ ipe effect⁹ pene est bonus ⁊ iustus: quia culpa merek penã culpe equivalentẽ fm debitũ iustitie: iuxta illud. Scõz mensurã delicti erit ⁊ plagarũ modus. Deut. xxv. Exemplũ huiꝰ habek in Dauid ꝙ ꝓter peccatũ Bethsabee passus est ꝓsecutionẽ a filio suo Absalon. ij. Regũ. xj. Secũdus effectus pene est: qa est medicatiua. Verbi gra, multi sunt in peccatis: qz habẽt delitias ⁊ ꝓsperitates. Et ideo nõ curãt de deo. Incrassatus est dilectus ⁊ recal. ineras. impin. dila. dereliquit deũ factoꝛẽ suũ: ⁊ recessit a deo saluꝛari suo. Deut. xxxij. O dicit deus iste indiget medicina ⁊ immittit infirmitates: pauptates/mozres amicoꝝ ⁊c. sic conuertunt: cõfitenk. ps. Multiplicate sunt infirmitates eoꝝ: postea accelerauerũt. s. ꝙuerti ad deũ. Ecce quomodo iste effectus est bonus. Exemplum huius habek in Manasse: ⁊ in Nabuchodonoso. Vide. xxxij q. iij. Nabuchodonoz. Tertius effect⁹ ⁊c. qz est ꝓseruatiua. s. a peccatis: non solum in ipo qui punit: sed etiã in alijs quib⁹ pena illa innotescit: ne alꝫ supbiret ⁊c. sicut patet in Paulo qui de se dicit. Ne magnitudo reuelationũ extollat me: datꝰ est mihi sti. car. mee angelus sathane ꝙ me colaphizet ꝓter qđ ter dñm rogaui ⁊c. vsqꝫ. i infirmitate ꝙficit. ij. Coꝛ. xij. Quartꝰ effectus est: qz est nutritiua. Datur ẽm pena a deo homini ꝛtuoso nõ ad puniendũ: sed ad ꝓseruandũ seu nutriendũ: siue augmentandũ in ꝛtutib⁹: vt ptz de Job qui post oia mala fuit sanctioꝛ. Quintus effectus est: qz est vindicatiua: vt in illis peꝛcatoꝛib⁹ ꝙ ex flagellis penalib⁹ magis induranꝝ: sicut ptz i Pharaone ⁊ in Herode q̃z pena fuit initiũ penaꝝ inferni: qz indurati sunt ⁊c. Coꝛ duꝝ male habebit in nouissimo. Vñ Deut. xxxij. Ignis succẽsus est in furoꝛe meo ⁊ ardebit ⁊c. Sextꝰ effectus pene est: qz est diuie glie declaratiua vt ptz de ceco nato. Jo. ix. Et iste effectus pene iustꝰ est: ⁊ ꝓseq̃nter bonꝰ: qz obstinatio eoꝝ digne meruit penã illã: ⁊ maioꝛẽ i futuro seculo: iuxta illõ Rom. vij. Ignoras qm̃ benignitas dei ad pniam te adducit. fm duritiã ãt tuã: ⁊ coꝛ impenitẽs thesaurizas tibi irã in die ire ⁊c. Et sic patet rõne ꝙ deꝰ ⁊ auctoꝛ est cã oim maloꝝ pene. Videam⁹ autoꝛitate q̃ triplex est. Prima. Esa. xj. Ego dñs ⁊ nõ alter ẽ: formãs lucẽ ⁊ creãs tenebras: faciẽs pacẽ ⁊ creãs malũ. ego dñs q̃ facio oia hec. Lucẽ intellectꝰ in claritate scie infuse vel adq̃site ad cognoscendũ deũ. tenebras. s. ignoꝛãtie ⁊ ruditatis q̃ sunt mala pene ꝑseruatiue: qz ex hoc sunt humiles: alꝫ ⁊c. Scia inflat. j Coꝛ. viij. Item alia autoꝛitas. Bona ⁊ mala vita ⁊ moꝛs/paupras ⁊ honestas a deo sẽ. Eccli. xj. Itẽ alia. Si ẽ malũ. s. pe/

ne in ciuitate qđ dñs nō fecerit: ſi ſit dicet nō. Amos. iij. Patet cōclusio tē. q̄ intelligenda est tē. non solū de pena illata a deo imediate: sed etiaz mediante p creaturas tē etiā demōes q̄ nihil in nobis possūt nisi dño ꝓmittēte: sicut patz in Job tē. et etiā in legiōe demonū q̄ intrauit in gregē porcoꝝ Mat. viij. Propter ea. j. Reg. xvij. Dicit diabol⁹ spūs dñi mal⁹. Etiā boies pcōres. Vñ Job. nō dixit dñs dedit caldei abstulerūt vel sathan vel ignis tē. sed dixit dñs abstulit tē. Job. j. Sed ꝓtra qz illud fuit maluz culpe ipsis caldeis ḡ fuit a deo. Rñdeo: illud ex parte agentiuz fuit malū culpe. z iō non fuit a deo: sed ex pte Job patiētis fuit malū pene z hec fuit a deo. Sic z passio chri ex parte agentiū fuit a diabolo: sed ex pte chri patientz fuit a deo Vñ Ro. viij. Proprio filio nō pepcit sed p nobis oib⁹ tradidit illuz. Vñ de hoc Tho. in. iij. pte. q. liij. ar. iij. Et Joan. iij. Sic de⁹ dilexit mundū vt filiū suum vnigenitū darz: vt oīs qui credit in eū non pereat: sed habeat vitam eternā. Nota ḡ qñ tu flagellaris z tribularis nō murmures qz deus est tē. Vide Cipzianuz. xiij. q. ij. Quā ꝓpositerū. Vle ḡ illi qui nō flagellat sed ad votū habet quicqđ petit: qz signuz est q̄ deus dispđet eum sicut facit medic⁹ tē. Nota exemplū de filijs israel petētib⁹ carnes in egypto. ps. Adhuc esce eoꝝ erāt in ore ipoꝝ tē. Jōo. ij. Macha. vj. Et em mlto ꝛpe nō sinere petōrib⁹ ex sentētia agere: sed statim vltiōes adhibere: magni beneficij est inditiū. Nec obstat q̄ illi q̄ facit peccant: qz ex parte agentiū sunt culpe et sic nō est deus auctor: sed ex parte patientiū sunt pene: et sic est deus causa et auctor. Actio em et passio licet naturaliter sint inseparabiles: tñ moraliter actio displicuit/ passio grata fuit. Modo ad ꝓpositū brūs Sebastian⁹ sciens istā doctrinā suū malū pene scz sagittarū/ attribuit deo tē. Posuit me suple. deus quasi signum tē.

¶ Pro ꝓmonis fundamēto oritur theologicalꝭ questio. Querit vtrū sctūs Sebastian⁹ potuerit cozonari in vita eterna sine merito bonoꝝ operū. Arguit q̄ sic. ait Aug. de natura boni sol⁹ de⁹ imutabilis est. ait etiā Bona. in. j. sniaꝝ dist. viij. diuina essentia est imutabilis. et Boetius ait stabilisqz manēs dans cuncta moueri. ait etiā Phus. xij. meta. De⁹ est mouēs oīa immobilis: sed sic est q̄ deus vult oēs homines saluos fieri: cū sit ḡ imutabilis erit omnino ḥ qđ ab eterno ordinauit: ḡ meritum bonoꝝ operū non est necessariū añ̄ aliqs cozonet in vita eterna. sequit q̄ sanctus Sebastian⁹ potuit cozonari in vita eterna sine merito bonoꝝ operū. Inoppositū ait mgr sentētiaꝝ. ij. dist. j. quāis rationalē creaturā ad suam imaginē z ſsitudinē plasmauerit ad finem vite eterne consequendā suam eternalē p̄destinationē, noluit tñ dare nisi mediantib⁹ p̄cedētib⁹ meritis bonoꝝ operꝝ z obseruatiōe ꝓceptoꝝ. ergo sctūs Sebastian⁹ nō potuit cozonari in vita eterna sine merito bonoꝝ operꝝ. et sic questio manet. p vtraqz parte dubia. Ad questionē rñdet sctūs Tho. j. pte. q. xxij. arti. viij. q̄ p̄destinatis conandū est ad bñ opandū et orandū: qz eiusmodi p̄destinationis effectus implenf: et licz deus velit oēs homes saluos fieri volūtate afficedēte sibi bñ agerēt: nō tñ voluntate ꝛsequēte si male egerint: z in pctis suis moriant. et ꝓpterea q̄ deus est immutabilis nō sequit q̄ sanct⁹ Sebastian⁹ potuerit cozonari sine merito bonoꝝ operū. et sic habetur solutio argumēti. Jōo concludit q̄ bona opera sancto Sebastiano fuerunt necessaria: vt in vita eterna cozonaret: quod ꝓbatur tripliciter

Primo auctozitate
Scōo ratione
Tertio exemplo

¶ Primo probatur auctozitate. Primo diuinali Dauid. Domine quis habitabit Non auarus/ non luxuriosus: sed qui ingreditur sine macula. Idem, ps. xviij. Retribuet mihi dominus ſm iusticiam meā. Matth. xvj. Reddet vnicuiqz iuxta opera sua. Ad Ro. ij. Redde vnicuiqz ſm opera eius. Apocal. vlti. Ecce venio cito z merces mea mecum est reddere ſm opera sua Grego. in dialo. Sine labore certaminis non est palma victozie. Hic. ad Paulinū. Nihil sine mag labore natura dedit moralibus. Poeta scilicet Facetus ait. Absqz labore graui nō ꝓmia magna dabūt Gratus et est plenus vtilitate labor. Aristote. x. ethi. Sine operatione nō sit delectatio.

sequit. Scdo ꝓbat rōne. Nihil pōt tendere in finē nisi ꝑ debita media finis. Finis nostre deus est ad quē nō possumus puenire nisi ꝑ media: quoꝝ vnū hic est qđ habet Matth. xix. Si vis ad vitaꝫ ingredi serua mandata ei. Aliud est opatio bona vt habet Matth. xx. Voca oparios ꝛ redde illi mercedē. Phs. ij. đ aia. Vnaq̄q; potētia facilioꝛ ē ad actū suū q̄ ad alīū. seq̄t. Tertio ꝓbat exemplo de monacho q̄ desertum petijt: relicto claustro vt melius venti vacaret: sequit q̄ bona opa sancto Sebastiano fuerūt necessaria vt coꝛonaret in vita eterna/ iuxta ꝓba ꝓassumpta ꝛc. Imperatoꝛ eīn et alij sagittāres fuerūt solum ministri. Modo in eius vita notaui tres excellētias et perfectiōes que in themate cōphendunt: et sunt iste vicz.

Prima est vita ꝓtuosa: ibi posuit me.

Scđa doctrina gratiosa: ibi q̄si signū

Tertia est passio dolozosa: ibi ad sagittam.

¶ Quantū ad primū ꝛc. Nota dū dicit. Posuit me scz in viridario eccl'ie ad fructificandū ꝛc. iuxta illud. Ego elegi vos et posui vos vt eatis et fructū afferatis: et fructꝰ vester maneat. Joā. xv. Nota Esaias scz ꝑ tres dietas ꝓducendo flozes/ folia et fructus ꝛc. Vide supra sermone. x. in introitu. Nota fructū. dic hic fructꝰ beati Stephani de quo dicit hist̄oria q̄ erat vir totius ꝓudētie moꝝ honestate ꝓclarus. et necesse erat quē deus ꝓfuderat gratia ab omnib⁹ amarek. Dic quomodo virtutes sue erant in triplici gradu. Nam q̄dam virtutes ordinant hominē erga deū quedā erga seipm. Dic vt expedit ꝛc. Erga seipsum scilicz castitas et abstinētia ꝛc. Iuxta illō. custodi temetipm ꝛ animā tuam solicite. Deut. iiij. Erga ꝓximuz ꝛc. Dic quomodo erat amabilis imperatoꝛibus Diocletiano et Maximiano, de reditibus suis viuebat: et partem dabat elemosynaliter ꝛc. Sed hodie milites rapiūt ꝛcetera. et hoc ꝓter superfluitates et vanitates quib⁹ stipendia non sufficiunt ꝛc. Deus mandauit vnicuiq; de ꝓximo suo. Eccli. xvij. Jdeo Joannes baptista dixit militib⁹. Neminē cōcutiatis: nec calumniam faciatis: et estote cōtenti stipēdijs vestris, Luce. iij. Sed beatus Sebastianꝰ erat virtuosus ꝛc. Jdeo possumus de eo dicere. Quasi vas auri solidū. s. ꝓter charitatem oꝛnatū omni lapide pciosō: id est virtutib⁹ multis, Eccli. v. ¶ Quantū ad secunduz ꝛc. doctrina gratiosa dum dicit. Quasi signum. et hoc sequitur ad ꝓmum: quia homo debet ꝓius habere vitam virtuosam: et postea doctrinā gratiosam: alias eīn oꝛdo ꝓposterus ꝛc. Peccatoꝛi autē dixit deus: quare tu enarras iustitiaz meam ꝛc. ps. xlix. Jō dicit. Quasi signuz: đa doctrina et verba sunt signa: quaꝝ quedā sunt in anima passionū fm philosophum. Unde si homo loquit vitiose est signū q̄ est vitiosus. Dic practice ꝛc. Si autē virtuosa et bona verba loquat est signum q̄ est virtuosus. Matth. xij. Ex abundātia coꝛdis os loquit. Bonus homo de bono thesauro coꝛdis ꝓfert bona: et malus homo de malo thesauro coꝛdis ꝓfert mala. Et Deut. vj. Erant hec verba que ego ꝑcipio tibi in coꝛde tuo: et ligabis ea quasi signū i manu tua. Dic de beato Sebastiano quomodo visitabat chr̄ianos incarceratos tempoꝛe ꝓsecutionis: et cōfirmabat eos sua doctrina sancta sub mantello militari abscōdebat chr̄istianitatē: nō timoꝛe sed virtute ꝛc. Dic vt i legēda habetur de Marcelliano et Marcho fratrib⁹ confirmatis per beatum Sebastianū ꝛc. Jtez quomodo curauit illum magnum dominum infidelem infirmū ꝛc. Jdeo possumus de eo dicere. Perfectio tua ꝛ doctrina tua a viro sancto tuo quem ꝓfasti intētione, Deut. xxxij. ꝛc. ¶ Quantuz ad tertiuz ꝛc. passio dolozosa scz ad sagittā que fuit multum dolozosa. Et potest dicere illud Job. vj. Verba mea doloꝛe sunt plena: qꝛ sagitte dñi i me sunt. Dic eius martyrium ꝛc. Et poterat dicere. Quoniā sagitte tue infixe sunt mihi: et confirmasti super me manum tuam. ps. xxxvij. Moraliter volētes viuere virtuose opoꝛtet sagittari. Primo a mundo per detractiones: et irrisiones malozuz ꝛc. Peccatoꝛes laudātur: quoniā laudat̄ peccatoꝛ in desideriis anime sue: et iniquus benedicitur ps. ix. Sed boni irrisionib⁹ sagittant̄. Sz non timende: quia debiles sunt. ps. Sagitte paruulozuz facte sunt plage eoꝝ ꝛc. ps. lxiij. Dicatur de balistis paruulozum

sagittantib⁹ muscas ⁊c. Secundo sagittantur a diabolo per varias tentationes: secus de illis qui viuunt vitiose. Grego. eos tentare negligit quos quieto iure possidere se sentit. Tertio a carne ꝙ luxuriã per infirmitates et dolores ⁊c. Per multas tribulatiões oportet nos intrare in regnum dei.

¶In festo beate Agnetis virginis ⁊ martyris. Sermo. xix.

Collaudabo te deũ saluatorẽ meũ. Eccli. vlti. ℙro declaratione nota ꝙ in sacra scriptura inueniunt due species laudis scilz laus mentalis ⁊ vocalis. Vocalis est quãdo homo recogitãs beneficia dei laudat ⁊ regratiat deo cum corde. Verbi gratia. Cogitando beneficiũ creatiõis ꝙ est homo nõ bestia: ꝙ chr̃ianus ⁊c. Jtẽ redẽptionis ⁊c. Jtem expectationis ad penitentiã: qõ non fuit cõcessum angelis ⁊c. Jsto modo scz mentaliter laudãt deũ angeli ⁊ anime sancte, de ista laude Dauid. Laudate dominũ de celis ⁊c. Lauda anima mea dominũ ⁊c. Jtem de matre Samuelis legitur ꝙ loquebat in corde suo. j. Regũ. j. Et alibi. Confitebor tibi domine in toto corde meo. Secũda laus est vocalis: quãdo ꝓdicta beneficia dei nõ solũ corde cogitant: sed etiam ore, proferunt ⁊c. ℙs. Voce mea ad dominũ clamaui ⁊c. Jsta duplici laude tenemur laudare deũ. Hoc intellige de clericis beneficiatis vel in sacris cõstitutis. Jtem de illis qui tenẽtur ad oratiõnẽ ex voto: vel ex penitentie immutatõe. Vide infra. Ratio huius est quia habemus a deo duo ex quib⁹ subsistimus. scilz animã ⁊ corpus ⁊c. Et vna laus sine alia nõ est pfecta: sicut corpus sine anima non est homo. Jõo apostolus. Offeramus hostiã laudis semp deo: id est fructum labiorum cõfitentium nomini eius Et Heb. vlti. Et Dauid. Caro meũ et caro mea exul. in deum viuũ. Jtem Osee vlti. Omnẽ aufer iniquitatẽ ⁊ accipe bonum ⁊ reddemus vitulos labior⁹ nostror⁹. Ad idem facit qõ not. in Cle. j. de celebra. Ad hãc laudẽ sunt digni admittẽdi scilz deũ illi qui sunt in gratia cõstituti. Unde ps. Non mortui laudabunt te domine: neq⁹ omnes qui descendũt in infernum. Non mortui: scz quantũ ad vitam gratie ⁊c. Eccli. xv. Non est speciosa laus in ore peccator⁹. Jtem mortui: quantum ad vitã glorie. Jõo subdit. Neq⁹ oẽs qui descendũt in infernũ. ¶ ℙro hmonis fundamẽto in quo agit de laude: arguit theologicalis questio. Querit vtrũ laudãdũ sit vocaliter. Arguit ꝙ nõ. Matth. v. Orantes nolite multũ loqui: sed multũ est orandũ. Aug. in epistola ad ℙrobã. Parum vltra mediũ: nõ desit mlta ꝓcatio. ergo non est laudãdũ vocaliter sine orandũ. habet etiã in eadem epistola post auctoritatẽ allegatã. Qui omnia per verbum cõdidit: humana verba non querit. sequit. ⁊ sic cum in oppositũ eadem epistola scribit post auctoritatẽ vltimo allegatam: nobis verba necessaria sunt: quib⁹ cõmoueamur ⁊ inspiciamus quid petamus nõ quib⁹ deũ seu docendũ seu flectendum esse credamus. ergo laudandũ sine orandum est vocaliter: ⁊ sic questio manet ꝓ vtraq⁹ parte dubia. Ad questionẽ respondet Rich. de media villa. in. iiij. senten. distin. xv. art. iij. q. v. ꝙ duplex est laudatio sive oratio. Una est cõmunis que per ministros ecclie in ꝑsona totius populi deo offert: ⁊ talis debet innotescere populo ꝓ quo offert: vt excitet ad deuotiõem: et ne posset suspicari in mĩstris ecclie illius debite orationis omissiõem. ⁊ sic ad dubiũ dicit: ꝙ talis oratio debet esse vocalis. et ad auctoritates in argumẽto allegatas dicitur quãdo Aug. dicit. Parũ dicit nõ est orandũ in mltiloquio: tanq⁹ eo fiat vt exaudiamur quo locutiones sumus. ⁊ eadẽ epistola multũ loqui est in orando rem necessariã supfluis agere verbis. ⁊ sic claruz est ꝙ hoc modo nõ est vocaliter orandũ sine laudandũ, exponit dictuz Matthei in argumẽto positũ. ⁊ vltimũ dictũ Augu. intelligit de verbis humanis in oratione singulari quando nõ excitãt: sed minuunt feruorẽ cordis. ⁊ sic habet solutio argumenti. Et ad auctoritatẽ Aug. in oppositũ allegatã dicit ꝙ intelligit de laudatione sive oratiõe: de qua oratiõe loquit Aug. ix. li.

ꝓfert. Propter hoc psalmodia iuēta est vt tollat reditū a circūstantib⁹: Damasce. non solū mēte sed⁊ lingua ⁊ mēte. Alia est laudatio siue oratio singularis ꝑsona: si q̄ offert ab hoīe inquātū est singularis ꝑsona: siue oret ꝓ se siue ꝓ alio. ⁊ sic ad dubiū dicit q̄ nō est necessaria facere talē oratōem vocaliter: nisi ad hoc homo sit obligatus ex voto: quādoq⁹ tamē expedit ad meritū vt mētali adiūgat vocalis: vt p̄ vocalē firme cordis amplius excitet. Et quadā ēm naturali vnione anie ad corpus mot⁹ cor⁊ potis diuersimode affectiōe anie excitant ⁊ affectōes eor⁊ anime: maxime si sint fortes diuersas mutatiōes in corpe excitāt. Jdo aliquādo expedit vt de ligua nostra deo futamus: tamen si vocalis oratio remitteret in tenorē nō esset orandū vocaliter sed mētaliter. Jdo dicit Host. Potiꝰ corde q̄ ore canendū est: quib⁹ laudationib⁹. ſ. vocali ⁊ mentali brā Agnes deum amore ꝑsequ⁹: nō solū ore: verūetiā corde eū summope laudauit: iuxta ꝟba ꝓpassum pta. Collaudabo deū saluatorē meū. Propter plurima ergo dona a diuina largitate recepta ōr brā Agnes. Collaudabo te deū ⁊c. Nota Collaudabo. ſ. simul laudabo. ſ. mente seu corde ⁊ ore. Patet thema.

Nota septē dona dei in ea,

Primū sancta charitas.
Scōm vera fidelitas.
Tertiū digna honestas.
Quartū ꝑfecta puritas.
Quintū clara sanctitas.
Sextū plena firmitas.
Septimū alta: als brā felicitas.

¶ Quātū ad ꝑmū ⁊c. Charitas ē amor dei ⁊ ꝓximi: sed amor ad deū debet superminere in aia sup oēs alios amores: sicut deū ⁊c. Jstā habuit beata Agnes: ꝓpter quā erat pulcherrima in anima ⁊ redūdabat ad corpus: sicut lumē in laterna: ꝓpter qō adamata est a filio ꝑfecti ⁊c. Et despexit ornamēta ⁊ tocalia sua ⁊c. dicens. Discede a me pabulū mortis: ḋa tam ab alio amatore puenta sum /quem cum amauero casta sum/ cum tetigero mūda sum/ cū accepero virgo sum ⁊c. Et poterat dicere Regnū mundi ⁊ omnē ornatū seculi contempsi ꝓpter amorez domini nostri Jesu chri. Quē vidi/ quē amaui/ quez credidi/ quē dilexi. Ecclia. Moralit mulieres nō recipiant tocalia elemosyna. Bñ possunt recipe si sunt paupes: sed tocalia nō. Dicit ferētiā elemosyne ⁊ tocaliū pñt cognosce/re respectu doni/ ⁊ dantis: ⁊ modi dandi. Jocalia ēm subuertūt feminas. Nec mirū q⁊ subuertūt viros prudētes ⁊ iudices. Jō de iure diuio ꝓhibet iudicib⁹ accipe munera. Autoritas. Nō accipias munera q̄ excecāt oculos prudentiū ⁊ subuertūt ꝟba iustoꝝ. Deut. xvj. Ecce ordāt ius canonicū: de vi. ⁊ ho. cle. Cū ab oi. de reſcptis. Staturū. ℞. insup. lib. vj. Et etiā ꝓcur. ius ciuile, ff. de offi. ꝓcon. l. Solet. i fi. ⁊. ff. ō offi. ꝑsi. plebiscita. ¶ Dico scdo ⁊c. Vera fidelitas: q⁊ adeo fuit fidelis chō vt nec minerib⁹/ nec blāditijs nec minis auerti potuerit a fide. Dic quō filiꝰ ꝑfecti ifirmat⁹ est ex amore ⁊c. Et cū rogaret a ꝑfecto ⁊c. rndit. Jpi suꝝ desponsata cui angeli seruūt: cuiꝰ pulchritudinē sol ⁊ luna mirant. Et sic derisit blāditias. Vñ ꝑfectꝰ cepit sibi minari ⁊c. Jpa aūt terrētē sicut blāditēte derisit ⁊c. Ecce vera fidelitas. Anulo suo subarrauit me dñs meꝰ Jesus chr̄s. ⁊ tā q̄ spōsam decorauit me corona: posuit signū in facie mea vt nullū ꝓter eū amatorē admittā. Anulus est fides figure circularis: q⁊ voluit in. xij. arti. Lapis ꝑciosus est meritū fidei. Signū in facie est character baptismi. Moraliter habēt exemplū moniales ⁊ etiā martyres: q⁊ ex q̄ accepe/rūt in spōsum vnū q⁊ nō admittāt aliū: etiam si cum ꝓmo clandestine ꝓtraxerūt ⁊c. His q̄ matrimonio iuncti sunt ꝑcipio nō ego: sed dñs vxorē a viro nō discedere: q⁊ si discesserit manere innuptā: aut viro suo reconciliari: silr ⁊ vir vxorē nō dimittat. j. Cor. vij. ¶ Dico tertio ⁊c. Digna honestas: q⁊ deus eā voluit honestissime ꝓseruare. Videamus quō ⁊c. Prosequre hystoriā. Dicak quō: quādo ꝑfectus ꝑcepit eaz denudari. beata Agnes rogabat deum dicens Domine non patiaris me sustinere tantā cōfusionem: q⁊ pagani isti videant me nudam: quia grauior est mihi ista pena q̄ mors: tamen quia dominus Jesus christus fuit denudatus ⁊c. Jdeo patienter sustinebo si tibi pure placet ⁊c. Dic quomodo fuit cooperta densitate capillorum miraculose: et quomodo fuit indu

cta ad lupanar ⁊ cetera. ⁊ quomō fuit in/ducta ab angelo ⁊poterat dicere. Gaudēs gaudebo in dño ⁊ exaltrabit aia mea i deo meo: qz induit me vestimēz Esa. lxj. Ve/stimēz/sez capilloz. Scdo veste cādida: ec ce digna honestas. Jō ōr. Collaudabo te deū saluatorē meū. Mozaliter etiā dupli/ci veste etiā debem⁹ indui scilicet ꝓma in ania capilloz densitate: capilli significāt cogitatiōes volatiles sicut capilli. Debe/mus minuere istam vestem ꝓ honestatē ni hil in honestū cogitando. secūdo in coꝛpe induamur veste candida honeste ꝓuersati/onis. Iste vestes sūt nobis necessarie aliaſ qū ania apparet coram chō expellit ranꝯ nuda ⁊c. Beat⁹ q custodit vestimēta sua ne nudus ambuler: ⁊ videant turpitudiez ei⁹ Apoc. xvj. ¶ Dico quarto ⁊c. Alta ⁊ ꝓfecta puritas. Tripler est grad⁹ purita tis. Vñ Beda. Bona est castitas ꝓiugal' melioꝛ ꝓtinentia vidualis: sed optima est ꝓfectio ꝗginalis. Magnā grām facit de⁹ viro vel mulieri/qū eum ꝓseruat in puri/tate virginitatis. cū sit debilioꝛ viro: quia vitrū nō frangit nisi tangat: sed ꝗginitas ex solo visu vel ꝓcupiscētia frāgit ⁊c. Hāc puritatē habuit btā Agnes a deo ⁊c. Dic quomō cū essz in lupanari multi iuuenes veniebāt ⁊c. ⁊ de⁹ ipaz custodiuit ⁊c. Dic de filio ꝓfecti ⁊c. et quō fuit suffocat⁹ a di abolo ⁊c. desponsi vos vni viro virginem castā exhibere chō. ij. Coꝛ. x. Nota virgi nē castam: quedā sūt caste: sz nō ꝗgines vt ille de mrimonio ⁊ vidue: quedā ꝗgies: sz nō caste: vt ille q̄ ꝓcupiscūt ⁊c. Jō oportz vtrūq; hze. Aug. Virginitas est in carne coꝛruptibili: incoꝛruptiōis ꝓpetua medita tio. ¶ Dico quinto ⁊c. Clara sctitas ⁊c. Aliq̄ habēt sctitatē sz nō claram: qz absco dūt eā timoꝛe venti vane gl'ie/⁊ bn faciūt iuxta ꝓlilū chi di. Attendite ne iustitiaz vram faciatis coram hoib⁹ vt videamini ab eis Mat. v. Alia est sctitas clara quaz de⁹ manifestat miraculoꝛ testimonio ad gl'iam sui et vtilitatē hoim: iuxta illō. Sic luceat lux vestra coram hoib⁹ ⁊c. et talis ē melioꝛ sctitas. Da exemplū ō cādela par ua accensa que ad ventū extinguit: sed nō sic magnus cereus ⁊c. Jstam habuit btā Agnes ⁊c. Dic quō oꝛante ipa de⁹ suscita uit filiū ꝓfecti ⁊c. Dic ꝗtra illos q̄ dicūt nullus venit de alio mundo. imo multi ve nerunt chīs/Lazarus. et quam plures ⁊c. Jdeo chr̄ist⁹. Qui credit in me/opa q̄ ego facio et ipse faciet et maioza horum faciet Jo. xiiij. Nota maioza/ maius fecit beata Agnes: qz fili⁹ ꝓfecti duplici resurrectiōe suscitat⁹ est. s. spūali et coꝛpali. Dicūt aliq̄ O si modo fierent ista miracula ⁊c. Ma/ioza fiunt: qz maius miraculū est suscitare moꝛtuū in aia q̄ in coꝛpoꝛe. imo maius ꝙ creare celū et terrā: vt dicit Aug. sup Jo an. in loco. s. allegato. Sic maius miracu lum est illuminare infideles cecos in fide q̄ illuminare cecū coꝛpoꝛaliter. Jdē ō sur do/vel mutuo ⁊c. Jō dicit. Et maioza ho rum faciet, hoies aūt carnales solum atrē dunt ad miracula carnalia: quib⁹ dic Da/uid. Venite et videte opa dñi q̄ posuit p/digia sup terram ⁊c. Prodigiū est miracu lū qđ sit supꝑ naturā qđ intellect⁹ vix pōt concipere et intelligere. ¶ Dico sexto ⁊c. Plena firmitas. s. i martyrio. Dic ei⁹ mar tyriū ⁊c. Potest ḡ de ea dici. Fortitudo et deco: indumentū ei⁹ et ridebit in die no/uissimo. Prouer. vlti. Sic debem⁹ nos fir miter perseuerare in bono: qz nō q̄ incepe/rit ⁊c Jdeo Apl's. Itaq; fratres mei dile cti stabiles state ⁊ imobiles abundātes in oīm ope dñi semp scientes q⁹ labor vester non est inanis in dño. j. Coꝛ. xv. ¶ Dico septimo ⁊c. alta felicitas ⁊c. Dic quō pa/rentes eius viderūt eam q̄ dixit eis. Vide te ne me q̄si moꝛtuā lugeatz: sed ꝗgaudete mecum qz cū his omnib⁹ lucidas sedes ac cepi ⁊c. Et hoc miraculo fit festū Agne/tis. Scdo mozal'r dicak ꝙ illos q̄ idiscrete flent filios vel amicos. de quib⁹ sunt certi q⁹ sunt in paradiso. sicut sunt filij innocen tes ⁊c. Jō nō sūt flēdi/nisi parū satisfacie do nature: sicut si rex secuz duceret filium vestruz vt ipm faceret magnū dñm. in cō gerie plozaretis. Jdem ⁊c. secus ō malis qz flendi sunt: sicut Dauid flebat Absa/lon di. Absalon fili mi ⁊c. ij. Reguz. xviij. Sed innocentes et boni non sunt flendi. Jdeo apostolus. Nolumus vos ignozare de dozmientib⁹ vt non cōtristemini: sicut et ceteri q̄ spem nō habēt ⁊c. j. Thes. iij.

¶ In festo sancti Vincentij martyris. Sermo. xx.

Beatus vir qui in sapientia morabit. Eccī. xiiij Pro declaratiōe thematis ꝛ introductiōe materie: sciendū q̄ inter antiquos phos fuit olim q̄stio et etiā iter theologos: que differētia est inter sapientiā et scientiā: qz scriptura sepe loquēs de sapientia: dicit q̄ saluat creaturā: vt dr in thema te: Beat⁹ vir ꝛc. De scientia aūt dr q̄ dānat creaturā, s. occasionaliter: qz scientia inflat j. Coꝛ. viij. Nota ḡ quadruplicē differentiā inter scientiā et sapientiā. Prima sumit ex parte essentie: qz scientia dicit solū cognitionē ꝯclusionū de deo et creaturis. Sed sapientia dicit cognitionē cū sapore. Ideo dicit sapida scientia. Dic practice ꝛc Istud nota cū dicit sapientia doc. fm nomen est eius. Secūda sumit ex parte subiecti: qz scientia est cōis bonis et malis ꝛc. Vide in fmone sēe Catharine q̄ incipit. Sapiētia vincit malitiā/ in introitu in secunda ratōe. Tertia differētia sumitur ex parte effect⁹: qz sciētia nō est causa salutis sed poti⁹ est causa dānationis seu occasio: ultra illud, j. Coꝛ. viij. Sciētia inflat. Et experientia h̄ docet. Sapiētia aūt est causa salutis humane. Eccī. xiiij. Beatus vir qui in sapiētia morabit: ꝛ qui i iustitia meditabit: et i sensu cog. cir. dei. Quarta differentia sumit ex parte durationis: qz sapiēs tia semp durat in ania. Vnō dicit. Quib⁹ autē agnita ꝓmanet vsq̄ ad conspectum dei. Eccī. vj. Scientia aūt nō, j. Coꝛ. xiij Siue sciētia destruet/ siue ꝓphie enacuet siue lingue cessabunt. Dimittendo aūt varias opiniōes phoꝝ ꝛ theologoꝝ in textu bīlie ostendit q̄d est vera sapientia dicēte Sapientia doctrine fm nomē eius. Et ñ est multis manifesta. Quib⁹ autē agnita est: ꝓmanet vsq̄ ad conspectū dei. Eccī. vj Triplex differentia ex hac auctoritate colligit. Prima est ex parte essentie, in pn. Secunda ex pte subiecti dū dicit. Nō est mlt̄z manifesta. Tertia ex parte effectus. Quib⁹ aūt agnita est. Quarta ex pte durationis: qz sapiētia in ꝑma ꝓficitur: sed sciētia destruet, j. Coꝛ. x. Nota fm nomē et⁹: q̄a sapia fz etymologiā idē est q̄ sapida scia. Sciētia em̄ dr cognitionē ꝑitatis de deo et creaturis: sapia aūt plus dicit. s. cognitionē de deo et creaturis cū sapore deuotionis. Verbi gra ꝛc. Pone i practica d̄ theologis. Ite de phis/ de canonistis/ et d̄ legistis ꝛc. Sed heu cū sequit. Et nō est mlt̄z manifesta: qz licet multi h̄nt sciam: tamen pauci h̄nt sapiam: qz mlti habēt magnam sciam et malā ꝓscientiā. sicut de phis dicit apl's. Qui cū cognouissent deū ñ sicut deū glorificauerūt: aut gras egerūt: sed euanuerūt in cogi. suis et obscuratū est insipiens cor eoꝝ: dicētes em̄ se esse sapientes stulti facti sunt Ro. j. Sequit. Quib⁹ aūt agnita ꝓmanet vsq̄ ad ꝓspectum dei: secus de scia q̄ perit. Apl's. Scia destruet. j. Coꝛ. xiij. Declara ꝛc. Ex q̄b⁹ nota triplicē differentiā inter sapiam et sciaz. Prima est ḡntū ad essentiā seu q̄dditatē sapie ꝛ scie. Secunda est ḡntū ad effectuz/ qz scia non saluat aiaz. imo poti⁹ est occasio dānatiōis. Nā et diabol⁹ habz magnā sciam ꝛc. Sapientia aūt saluat et btificat hoiem. Ideo dic thema. Beat⁹ vir ꝛc. Tertio quantū ad subiectū: qz scia est cōis bonis ꝛ malis. sapientia aūt solū bonis. Sap̄. j. In malivolam aiam nō introibit sapiētia: nec habitabit in coꝛpe sub pctis. Jō dicit. Sermo datur cunctz: animi sapientia paucis.

¶ Pro fundamēto sermonis in q̄ agitur de sapientia oritur theologicalis q̄stio. Querit. vtrū sapientia sit virtus et donū spūssancti. Arguit q̄nō: virtus ñ ꝓtrariat virtuti/ sed sapia ꝓtrariat virtuti: qz est vitium: quia pdit sapiētes, patet Ysaie. xix Peribit sapientia a sapientib⁹ et perdam sapientiam sapientum: ꝛ prudentiam prudentium reꝓbabo. ḡ sapientia nō est virtus neq̄ donuz spūssancti. In oppositum. Omne illō i quo q̄s morat/ quo mediāte homo efficit btūs/ ꝛ q̄d a deo datur est virtus et donum spūssancti/ sed sapientia est hmōi. patet Eccī. xiij. Beat⁹ vir qui in sapientia morabitur/ et q̄ datur a deo patet Jaco. j. Si quis indiget sapientia postulet a deo qui dat omnib⁹ affluenter: ergo sapientia est virtus ꝛ donum spiritussancti, ꝛ sic q̄stio manet ꝓ vtraq̄ pte dubia. Ad q̄stionē respondendum est fm magistrū Nicolaū de nise. in libro de gemma predicantiū in sexta cōsideratione que est de sapientia: qz triplex est sapientia.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

In festo sancti Vincentij

Prima est studiosa
Secunda est vitiosa
Tertia est virtuosa

¶ Prima est studiosa que p studiū acq̄rit Hiere.iij. Non gloziet sapiens in sapien/tia sua: z sic ad dubiū dicit. q̄ hec sapiētia est indifferēs ad virtutē z vitiū fm q̄ hō pōt ea bñ vti z male. Hiere.j. Stultus factus est homo a sciētia sua. Quomō autē cū recta scientia z sapientia acq̄sita possit esse malitia moz: declarat Sco. in.iij. dis/xxxiij. quia malitia excecat intellectū dupliciter. Uno mō p̄uatiue. Scōo mō po/sitiue, p̄uatiue sic: q̄ auertit a cōsideratiōe recta. Positiue sic: q̄ voluntas malū finē eligēs impat intellectui cōsiderare media necessaria ad p̄sequendū illū finem. sequit Scōa sapiētia est vitiosa: de q̄ dicit Greg. Sapiētia huj⁹ mūdi est coz machinatiōi/bus regere/sensū verbis velare: q̄ falsa sūt vera ostendere: q̄ vera sunt falsa monstrare: z hec est triplex sapientia vitiosa

Prima est terrena.
Secunda animalis.
Tertia diabolica.

¶ Prima terrena: z talis p̄sistit in sagaci aggregatiōe diuitiaz̄ tpaliuz. de qua loq̄t Paul⁹. j. Coz. iij. Nemo se seducat si quis inter vos videt ee sapiēs in hac secto. Stultus fiat vt sit sapiēs, Scōa sapiētia animalis que p̄sistit in cura carnis z degustatōe carnaliū delectatiōz Prouerb. Stulti ea que sibi noxia sunt cupiūt. Tertia est diabolica z in oppressiōe pauperū z simpliciū i excogitatiōe malitiaz̄ z vindicatiōe iniuriarū. Hiere.iij. sapientes sunt vt faciāt mala. bene facere aūt nescierunt: z sic loquendo de tali sapientia vitiosa dicit ad dubiū: q̄ sapientia nō est virtus neq̄ donū spūssci. z sic intelligit argumentū. Tertia est virtuosa que fm beatū Jacobū dicit sapientia de sursum descendēs: de qua dicit Bze. Sapiētia iustoz est nihil p ostētiōnē fingere/sensuz verbis aperire/vera vt sūt diligere: falsa euitare/bona gentis exhibere/mala libenti⁹ tolerare/ q̄ facere: nullam vltionē q̄rere: p veritate p̄tumelias sustinere Bern̄. Inueniſti plane sapientiā si p̄cis vite peccata ofleas/ si hui⁹ seculi desiderabilia parui pēdas/ si eternā beatitudinem toto corde cōcupisces/ z talē habuit. Unde iuxta verba zc. Appropriādo autē thema ad beatū Vincētiu: inuenio q̄ ipe habuit q̄nq̄ sapiētias z nō sunt plures

Prima est sapiētia physica.
Scōa est sapiētia theologica.
Tertia est sapiētia apostolica
Quarta est sapiētia angelica.
Quinta est sapientia heroica

¶ Dico primo q̄ beat⁹ Vincē. habuit sapientiā physicam. Sapientia vero phoz antiquoz cōsistebat in hoc: quia vt haberent cognitionē veritatis de p̄ma causa: et ō alijs: abstinebāt ab omnib⁹ delictis maxime luxurie: que heberat intellectū, vitabāt etiā negocia mūdi vt colligerēt intellectum: q̄ virtus vnita fortioz est seipsa diffusa: z cauebāt a peccatis: q̄ in maliuolam animā nō introibit sapientia: nec habitabit in corde subdito peccatis. Sap̄. j. Nota Sapientia bene intrat scientia: sz nō sapientia. Ideo Salomon magn⁹ phs dicit. Cogitaui in corde meo abstrahere a vino animā meam: vt animū meū transferem ad sapientiā. deuitarēq̄ stultitiam zc. Eccī. ij. A vino: vinum significat illa tria scz luxuriam q̄ heberat. Ideo apostolus. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. Secūdo negocia tempalia: q̄ dāt fumositates. Tertio delectatiōes que impediūt pfectum sapientie: quia vinū letificat cor hominis. Istam sapientiā habuit beatus Vincē. Dicatur quō iuit Cesar augustus vbi tūc erat studiū generale zc. Dic quō virtuose viuebat zc. Et precio vitabat luxuriam. Secundo vitabat negocia mundana que spargunt boies. Ideo dicit sapiens. Sapientiā scribe in tempe vacuitatis z q̄ minoraf actu sapiētiā percipiet. Eccī. xxxviij. Tertio vitabat delectatiōes carnis: macerādo corpus vt haberet a deo sapientiam sciens illud. Dis sapiētia a dño deo est: et cū illo fuit semp et est aſi euum Eccī. j. Nec solū se occupabat i libris philosophoz: sz etiā in libro deuotiōis z amore dei: q̄ sicut aqua de alto fonte descendit in oztū, sic sapiētia descendit ab illo fonte: de q̄ Eccī. j. Fons sapiētie verbū dei in excelsis. Uacabat etiā oōni postulās sapiētiā a deo: iuxta p̄silium beati Jacobi. Si quis vestrū indiget sapiētia. postulet illā a deo q̄ dat oib⁹ affluēter zc. Jaco. j. Sic

faciendo beat⁹ Vincē. acq̄siuit magnam scientiā phȳsicā. Vñ cātat ecclia. Sctūs Vincē, a pueritia studȳs lr̄aꝝ tradit⁹: supperna sibi ꝓuidente clemētia: gemina scia efficacissime claruit. Nota gemina: scilicz speculatiua z practica q̄ ꝙsistit in hoc q̄n scientia speculatiua descendit in cor ꝑ deuotionē z in vita ꝑ sanctā cōuersationē. Nota efficacissime in suplatiuo dicit Hiero. ad Paulinū. vj. c. q̄ scientie pbice sunt tres grad⁹. s. rōnalis/naturalis/z moralis zc. in oib⁹ trib⁹ claruit btūs Vincē. Moralr ꝓtra multos q̄ solū curant de speculatiōi/bus z nō de moralib⁹ zc. Dic vt expedit. melius esset eis ignorare zc. Jō christus Seru⁹ q̄ cognoscit voluntatē oñi sui z nō facit: plagis vapulabit multz zc. Lu. xij. ¶ Dico scdo zc. Sapientia theologica Jsta est maior q̄ phica: z cōsistit in hoc q̄ nō solū in se tenet bonā vitā: sed etiā ꝙbo et exemplo trahit alios/ dicēs alijs. Non vadatis: sed veniatis. Qui audit dicat veni Apoc. vj. Sicut pctor instruit discipulū verbo z exemplo: ita de bono theologo dicit. Jpse tāq̄ imbres mittet eloquia sapie sue: z pala facier disciplinā doctrine sue. Ecci. xxxix. Jpse scz ꝓdicator theolog⁹. Tāq̄ ibres: q̄ refrigerat ꝙ ardorē sup bie/auaritie/luxurie zc. pala facit: vrq̄d ꝓdicat ore ope oñdat: sic de chr̄o dr. Act. j. Cepit Jes⁹ facere z docere. Et Apls. Nō audeo loq̄ zc Ro. xv. Alias in q̄ aliū iudicat: seipz cōdēnat zc. Ro. ij. Jstam sapiētiam habuit b. Vincē. Dic quō dedit se ad studiū biblie zc. z quomodo beatus Valerius episcopus Cesarien⁹ ordinauit eum in dyaconez z cōmisit sibi officiuz ꝓdicandi: q̄ cōfectus ipse senio non poterat predicare. et etiam q̄ erat balbutiens. Officiū ꝓdicationis eñ principaliter pertinet ad episcopos zc. Vñ Petrus dixit. Nos orationi z ministerio verbi instātes erimus. Act. vj. Unde q̄n eꝝ cōsecrat in eius ꝙso ponit euangeliū: z dicit sibi. Vade ꝓdica zc. Vide i c. Cū ex iniūcto. de hereti. Quia q̄ ipse erat humilis ꝓdicabat audacter cōtra supbos: quia cast⁹ contra luxuriosos zc. z sic de alijs vitijs. sic et stantibus. Nam episcopis z prelatis predicabat q̄ magis curaret de animab⁹ q̄ de redditib⁹: religiosis obediētiā: clericis castitatez z deuotionē: dñis et rectoribus ciuitatū q̄ tollerent pctā notoria zc. Jō de eo cantat ecclia. Sanctitate quoq̄ insignis diacōij nece suscepta. s. archidiacōnatus vices pontificis diligenter exequebat. Nota diligēter exeq̄bat. moralit. ꝓdicato: debz ope exeq̄ diligenť q̄d ꝓdicat ore alⁱs zc. Sillitudo de alⁱq̄ bñficio habendo ipetrāte bullā a papa sine sigillo nihil obtineret. Bulla est ornata ꝓdicatio ornata fmōe luculēro z rhetorico zc. Sigillū est bona vita. Tali q̄ ꝓdicatori ꝓmittit deus bñficiū magnū. Ne quo Mat. v. Qui fecerit et docuerit h magn⁹ vocabit in reg. celo. alias nihil obtinebit sine isto sigillo. Qui fregerit vnum de mandatz istis mi. et docu. sic ho. minimus Glo. in null⁹ vocabitur zc. Matt. v. Jdeo dicebat apostolus. Non audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit chr̄istus Ro. xv. ¶ Dico tertio zc. Sapientia apostolica que cōsistit in hoc. s. predicādo verbo z opere zcū hoc etiā discurrere predicando ꝑ mundū zc. iuxta illud Euntes in mundū vniuersam Matth. vlti. Sicut discurrunt mercatores ꝓ lucris zc. Multo magis predicatores apostolici zc. Jdeo predicatoribus apostolicis: dicit apostolus. Videte fratres quomodo caute ambulet: nō quasi insipientes: sed quasi sapientes redimentes tempus quoniā dies mali sūt. Jstā sapientiā habuit beat⁹ Vincē. zc. Dic quomodo discurrebat ꝑ ciuitates z castra cōfortādo chr̄istianos tempore ꝑsecutionis Diocletiani z Maximiani z ministri eoꝝ Datiani: qui ꝙocans eū intulit sibi octo tormenta. Primū q̄ pedester fuit ductus Valentiā ornatus cathenis z ferro: et pacienter tulit attendēs illud. Si quis vult post me venire/ abneget semetipz z tollat crucē suā z sequat̄ me. Mat. xvj. Scōz q̄ trib⁹ diebus stetit carcere sine cibo z potu. Tertiū: q̄ fuit duct⁹ coram Datiano zc. Cui rñdit btūs Vincen. Scito nepharium esse apud chr̄ianos: deitatz cultū abnegare supcilia tua alⁱs supplicia nō timem⁹ zc. Quartū q̄ statim fuit posit⁹ in eculeo zc Quintū q̄ pectib⁹ de ferro ei⁹ caro crudeliter lacerabat̄: z dicebat. Nō sūt cōdigne passiōes hui⁹ tp̄is zc. Ro. viij. Sextū fuit ō lamis ferreis ignit̄ad ei⁹ latera appli

catis: z ipe dicebat, Probasti cor meū zc. Septimū: qz fuit positus i craticula sicut brūs Lau. De hoc cātat eccīa. Assumpt⁹ est ex oc'o leuita Vincē. atq; ad pati. rap. mozas carni: arguēdo ad penā alacriter p perabat. Et al's. Chīi miles pcios⁹ Vincē, zc. Octauū: qz fuit postea posit⁹ in cip pis ligneis i carcere tenebzosa zc. Dic quō affuerūt sibi angeli zc. Et multi videtes uersi sunt zc. Ecce sapiētia ap'ica: z po terat dicere cū ap'o. Quia sustineo ꝓpt ele ctos: vt z ipi salutē ꝓsequant: q; i chzo Je su cū gl'ia celesti. ij. Tim. ij. Horalit. Si amicis suis tam care vendidit chīs para disum: quid faciet nobis? zc. Dic cōtra il los q; nolūt facere pn̄am: nec laborare ad adq̄rendū paradisum. De q̄b⁹ ōt Dauid. In labore hoim nō sunt: z cū ho. non fla. Blo. sed cū demonib⁹ in inferno cruciabū tur. ¶ Dic quarto zc. Sapientia angeli ca q̄ ꝓfitit in hoc vt in op'b⁹ suis p̄onāt honorē dei sup omnia. Declarat sic. Nota de lucifero quō supbiuit z quō Michael et ceteri āgeli boni restiterūt sibi p̄ferētes honorē dei zc. Idō cōfirmati sunt in gra. Autozitas. Per sapientiā sanati sunt q̄cū q; placuer̄t tibi a pncipio. Sap̄. ix. Sanati sunt. s. ab infirmitate cōmuni creatura rū rationaliū que est peccabilitas zc. Istā sapientiā habuit brūs Vincē. q; in nullo rozmēto moztuus est ad honorē dei: iz po situs in lecti mollicie pijs credentiū manibus chīo spūm reddidit: et poterat dicere cum ap'o. Magnificabit chīs in cozpore meo: siue p̄ vitā siue p̄ mortē. Mihi ei vi uere chīs est: et mozi lucrū. Phil. j. Nota Viuere chīs est: qz virtute chīi supnali et miraculosa vixit in tā duris tozmentis Istā sapientiā debemus habere nos vt in omnib⁹ et sup oīa q̄ramus honorē dei. In omnib⁹ honozificet de⁹ p Jesum chri stū dn̄m nostrū: cui est gl'ia z imperiuz in secula seculoz Amen. j. Pe. iiij. ¶ Dico ānto sapiētia heroica. i. diuina: q̄ ꝓfitit in hoc quādo deus obtinet de creatura finez quē intēdit: nō obstantib⁹ ztrarijs mediis imo mediantib⁹ illis: qđ est cōtra regulaz phīe que habz q̄ ex cōtrarijs non pducit cōtrariū: sed diuina sapiētia ex cōtrarijs pducit cōtrariū: vt patet exemplū in Jo seph vendito zc. vt fieret seruus: et tamē diuina sap'entia ex isto medio fecit eū do minū. Et idō dicit Sap̄. vij. et. viij. Sa pientiā. s. diuinā nō vincit malitia. s. crea turaz. Attingit aūt a fine vsq; ad finē for titer et disponit omnia suauiter. Et alibi. Nō est sapiētia/ nō est pzudentia/ non est cōsilīū ꝟ dominū. Prouer. xxj. Istā sapiē tiā deus dedit beato Vincē. zc. Dic quō Dacianus fecit p̄ici cozp⁹ ei⁹ moztuū zc. Et tamē diuina sapientia fecit ipm semp cōseruari. et tandē deuote sepeliri a fideli bus extra muros ciuitatis Valētie. Idō dicit Vincētius: quasi vincens Dacianū Vñ cantat eccīa. Vincentē mundū ado remus dominū in quo p̄ssurā mundi mar tyr vicit Vincentius.

¶ In festo Cõuersionis sancti Pauli. Sermo. xxi.

Vas electiōis est mihi iste vt portet nomen meū cozā gentib⁹ et regib⁹ et filijs israel. Act. ix. Pro introductiōe ma terie reperio q̄ q̄libet creatura dicit esse vas in scriptura. Probat ratiōe z autozi tate. Ratio sumit a similitudine. Autozi tas Dionysij. Quia igit omnis creatura ſm doctrinā Dion⁹. de di. no. z. c. ſm gra dū sue entitatis est receptaculū diuine bo nitatis se ad oīa diffundēs ſm vniuscu iusq; bonitatē seu capacitatē. cū aūt ratio susceptibilis et receptibilis sit ratio vasis: idō omnis creatura est vas receptibile bo nitatis diuine. Sicut ecōtra dicit de ma lis hoib⁹ q̄ sunt vasa iniq̄tatis. Gene. xlix. Symeon z Leui frēs vasa iniq̄tatis bel lantia. Et hoc rōne accidētiū maloz. i. vi tioz: sed rōne essentie sue q̄libet creatura est vas diuine bonitatis: eo q̄ in qualibet creatura est deus p̄ essentiā/potentiā et p̄ sentiā. Sed attendēdū est q̄ in magna et solēni domo sunt quattuoz genera vasoz: sicut ōt ap's. ij. Tim. ij. In magna inquit domo nō solū sunt vasa aurea z argētea: iz z ligneaz fictilia, z q̄dā q̄dē i honorē: q̄dā āt i ꝟumeliā. Quia āt tot⁹ mōs ē q̄dam magna dom⁹ dei: iuxta illud Baruch. O isr'l q̄s magn̄ ē dom⁹ dei: z ingēs loc⁹ possessi onis ei⁹: magn⁹ z nō bñs finē: excelsus et imensus. Cuius domus patersa, deus est

ꝛt habeꝫ Matth. xx. Idcirco in mūdo sūt ꝯtuoꝝ genera creaturaꝝ: quasi ꝯtuoꝝ generaꝝ vasoꝝ: sicut dic̄ brūs Hze. sup Mat. Primū genus creaturaꝝ est q̄ ita habēt cē q̄ non viuūt nec sentiūt nec intelligunt: et ista sunt ḡsi vasa fictilia: vt terra/lapides: q̄ sūt in fine creature in ordine ꝯtuoꝝ elementoꝝ z entiū. Scōm gen⁹ creaturaruꝫ est illarū creaturaꝝ q̄ sunt z viuūt: sed nō sentiūt nec discernūt vt planete: z ista sūt ḡu vasa lignea: q̄ sicut hmōi vasa p̄sunt fictilib⁹, sic iste creature animate excellūt inanimata, vnde fm̄ nobilitatē nata nobiliꝰ est arbor vel vna planta ḡ̄ aurū z argētuz z̄. Tertiū genus est illarū creaturaꝝ q̄ nō solū sunt et viuūt: sed etiā sentiunt: sed nō discernūt: sicut bruta z hmōi sunt ḡsi vasa argentea q̄ excellentioza sūt vasis ligneis. Et ꝑ hoc nota q̄ vn⁹ vermis vel pulex vel pediculꝰ est nobiliꝰ creatura ḡ̄ aurū z argentū. Quāuis tu posses mihi dicere. Teneas ḡ̄ p̄o te pediculos z mihi da aurum z̄. Vide supra facie .prima secūdū gen⁹ creaturaꝝ: et magis appropinquāt ad claritatē anie intellectiue. ¶ Quartū genus est illaꝝ creaturaꝝ q̄ nō solū sunt/viuūt: z sentiūt: sed etiā discernūt: sicut est creatura rōnalis hō et angelus: et ista sunt quasi vasa aurea: q̄ sicut aurꝫ est excellentiꝰ oibꝫ metallis: z etiā maxime imitat claritatez solis: ita hmōi creature excellūt alīs z imitant claritatē z naturam diuinitatiꝫ ad cuius simlitudinē create sunt. Gen̄. j. Faciam⁹ hominē z̄. Notandū tñ q̄ apl's in auctoritate pallegata. ij. Tim̄. ij. Subdit dicēs. q̄ hmōi vasoꝝ quedā q̄dem sunt in honorē: quedā aūt in cōtumeliaz. Sic hmōi creaturaꝝ rationabiliū: quedā sūt i honorē: sicut electi oēs qui dicunt vasa electōis et diuine misc̄die. De maria magdalene cantat ecc̄lia. Post fluxe carnis scādala fit et lebete fiala: in vas trāslata gr̄ie de vase ꝛtumelie. Quedā in cōtumeliā sicut reꝓbi q̄ sunt vasa diuine iracūdie q̄ oia ordinata sūt ex diuina puidentia vt in vase misc̄die oñdat diuina bonitas z clemētia et in vase ꝛtumelie z ire diuine oñdat diuina iustitia: sic̄ dt Apl's Ro. ix. Deꝰ volēs oñdere irā suā z notā facere potentiaz suā: sustinuit in mlta patiētia vasa ire apta in interitum: vt oñdat diuitias gl̄ie sue in vasa misc̄die q̄ ꝓparauit in gl̄ia. Sic et Aug. xxiij. q. iij. Nabuchodonosoꝛ. Vasis tre nūc̄ deꝰ redderet interitū si nō sponta neū inueniret hō hōe pcm̄. Quia ḡ̄ beatꝰ Paul⁹ nō fuit vas ad ꝛtumeliā p̄destituꝫ q̄uis fuerit alīs vas cōtumelie. s. ante conuersionē: sed fuit vas in honorē p̄destinatū: sicut dt ip̄e. Ephe. j. Qui p̄destinauit nos in adoptionē filioꝝ p Jesum christuꝫ dn̄m nr̄m. Ideo dn̄s Jesus chr̄s reuelās h̄ Ananie dixit d̄ eo. Vade q̄m vas electionis est mihi iste: vt portet nomen meū cē ¶ P̄o fmonis fundamēto in q̄ agit d̄ iustificatiōe seu ꝙuersione sc̄ti Pauli oritur questio theologicalis. Querit. Utrū ad ꝙuersionē seu iustificationē sc̄ti Pauli fuerit req̄sita gr̄e infusio. Arguit: q̄ nō. q̄c̄q̄ deus p̄t facere siue potuit mediāte causa secūda p̄t/siue potuit facere sine ea: ergo si deus potuit iustificare sc̄m̄ Paulū mediante gr̄a: potuit etiā facere sine ea: sequitur in oppositū non expellit tenebra corporalis nisi p̄ lumen corporale: ḡ̄ nec tenebra peccati expellit: nisi p̄ gratiaz q̄ est lumen spūale, ḡ̄ ad ꝙuersionē seu iustificationem sc̄ti Pauli fuit requisita gr̄e infusio, et sic q̄stio manet p vtraq̄ p̄te dubia. Ad quā stionē. Rūsio est fm̄ Richardū. iij. dist. xxij. art. iij. q. ij. q̄ sicut q̄n ex vno elemēto fit aliud: cōcurrūt ꝯtuoꝝ: scz vnius formē corruptio: et alteriꝰ generatio z dispositio ad corruptionē vn⁹: z dispositio ad generationē alteriꝰ. sic̄ ad ꝙuersionez Pauli fuerunt ꝯtuoꝝ req̄sita: scz in pctis destructio q̄ est culpe remissio q̄d est primū. Nā ait Arist. ij. de ania. Actus actiuoꝝ sūt in patiente p̄dispositō: habeꝫ de penitētia. dist. ij. §. si aūt. Naturalit remissio pcōꝝ p̄cedit: infusio gr̄e sequitur. Scōo requirit gr̄e infusio q̄ rōne patet. Oīs aīa aut est deo inimica aut amica. si amica ñ nisi p̄ gr̄az: ḡ̄ cū desinit esse inimica p̄ iustificationē oporꝛ q̄ detur sibi gr̄a. sequit, z illa gr̄a fuit secunda cā iustificationis siue ꝙuersiōis sc̄ti Pauli loq̄ndo d̄ cā formali z nō efficiente. Ideo sic̄ deꝰ nō p̄t facere aliq̄d esse albū sine albedine: sic nec iustū sine gr̄a: z sic̄ habeꝫ solutio argumēti Tertio requirit dispositio ad destructiōez impietatiꝫ q̄ est culpe detestatio habendo horꝛoꝛē de pcō. Quarto req̄rit dispositio

ad susceptionez gratie q̄ est liberi arbitrij ad deū ꝙuersio: z sic patet q̄ ad ꝙuersionē sancti Pauli siue iustificationē fuit requisita gr̄a infusio q̄ fuit refertus z i apostolū a deo electo: iuxta verba assumpta. Vas electionis est iste. Patet thema. Jn q̄ nota duo p̄cipalia mysteria de eo. Primuz notatur mysteriū capacitatis ad ꝓtinēduz diuina munera. Vas electiōis ē mihi iste Secūdo notat mysteriū fecūditatz ad pfectinandū eadē diuina munera. Vt portet nomē meum z̄. Et ista duo mysteria sūt ordinatissime posita: q̄ nullū vas pōt habere fecunditatē ad ꝓfectinandū: nisi haberz capacitatē ad ꝓtinendū. Et ordine istoruz mysteriorū accipiunt q̄tuor ecclīastica documenta. Primū est q̄ null⁹ debet i ecclesia regere/nisi prius sit virtutib⁹ imbutus q̄ virtutz acq̄sitio p̄tinet ad vasis capacitatē. Jsta aūt p̄rutis acquisitio nō pōt bene acquiri nisi p subiectionē z obedientiā. Jō de iure canonico ordinatū est q̄ null⁹ possit eligi in p̄latum alicui⁹ eccl̄ie: nisi sit expresse pfessus: ō electio. c. Nullus. li. vj. Et Greg. in. j. dialo. in p̄in. vsus quidē recte ꝙuersationis est vt p̄esse non debeat q̄ subesse nō didicerit: nec obedientiā subiectis imperet quā p̄latis nō nouit exhibere. Secundū documentū est q̄ null⁹ debet in eccl̄ia docere nisi p̄mo fuerit sufficienter instructus: q̄ addiscere est actus capacitatis: docere aūt est actus fecūditatz licet em̄ quidā scti habuerūt ex speciali dono h̄ vt nullum habuerint magistrū: et tm̄ alios docuerūt: sicut de Moyse q̄ nullum hoiem magistrū habuit/a quo legem didicerit. Vide in. c. Cū ex iniūcto. de hereticis, sic z Joā. bap. Jtē de Equitio de q̄ loquit Greg. in. j. dialo. Tamē nō sine magistro interiori: q̄ habuerunt spūm sanctū q̄ eos interi⁹ diligēter instruxit. q̄d tm̄ nō est trahendū ad ꝙsequentiā Greg. in. i. dialo. vbi sup̄ loquēs: de talib⁹ dic. Quoruz tm̄ libertas vite ab infirmis ad exemplū non est trahenda. ne dū se quisq̄ scto spū implerū p̄sumit. discipulus homis esse despiciat et mgr̄ erroris fiat. Ad idē facit dictū Leōis pape. xxiij. q. iij. Quid autem. Et. ix. q. ij. Due sūt leges. Tertiū documētū ē q̄ nullus oz ministrare in aliq̄ gradu/nisi i illo fuerit instruct⁹: q̄ sic̄i ministratiōe attenditur fecūditas: ita in instructiōe attendit capacitas. Et h̄ nota ꝙ sacerdotes (gr̄am) tes ministrātes sacramēta. Quartū documentū est q̄ nullus oz in eccl̄ia iudicare: nisi fuerit auctoritas legitime tradita: cui auctoritatz collatio p̄tinet ad capacitatez z iustitia distribuit ad fecunditatē. Jō dr̄ Dion. iij. Eccle. hierar. q̄ p̄⁹ est i se diuina p̄tipare: q̄s alijs distribuere. Quia q̄ ad declarandū q̄liter b̄tus Paul⁹ fuerit vas electiōis: assumptū est verbū ꝓpositū Jdeo circa hui⁹ vasis mysteriū occurrunt multa declarāda. ¶ Primo de q̄ materia fuerit istud vas formatū. Solet em̄ vasa relicta ad officia notabilia fabricari de nobili materia z p̄ciosa: sicut Moyses fec̄ tabernaculū z Salomō templū d̄ auro p̄cioso z purissimo. Jstud aūt vas de q̄ fit vobis p̄mo de optima materia fuit: q̄d de semine p̄triarch̄ ex q̄b⁹ fuit corpus christi ex illis em̄ est christ⁹ p̄m carnē Ro. ix. Et singulariē ex tribu Beniamin q̄ fuit fil⁹ Rachelis: sicut ip̄e dic̄ Phil. iij. Ego israelita sum ex semine Abrae de tribu Beniamin: q̄ trib⁹ habuit q̄tuor p̄uilegia p̄cipua i sacra scriptura. Primū q̄ fuit d̄ regia dignitate: q̄ prim⁹ rex. j. Saul fuit de tribu Beniamin. j. Reg. ix. Scōm q̄ fuit d̄ regia ciuitate: q̄ de hierl̄m q̄ fuit vbs regia. data isti tribui Josue. xviij. c. Tertiuz q̄ fuit de regia affinitate: q̄ reges cōiugiū de accipiebāt ꝙrotes de hierl̄m: vt p̄z Exodi. iij. z. liij. lib. reg. Postq̄ fuit translata regia dignitas ad tribū iuda: cui⁹ primus rex fuit Dauid. Quartuz q̄ fuit de regia fidelitate: q̄ cū decē trib⁹ recederēt a dño Dauid p̄e Roboā sola trib⁹ iuda Beniamin adhesit tribui regie vt p̄misit. Achias filonites Jeroboaz ex p̄te dei: vt habet iij. Reg. xj. Et ex h̄ vltimo p̄uilegio p̄secuta fuerūt huic tribui q̄tuor b̄ficia. Primū q̄ nō fuit p̄ idolatriā deptauata sicut alie. x. trib⁹: que oēs sunt dānate p idolatriā: vt h̄i. iij. Reg. xij. Scōm q̄ ista trib⁹ nō fuit ita cito captiuata sic̄ alie. x. tribus: vt h̄i. iij. Reg. ult⁹. iij. Reg. Tertiuz quia ista trib⁹ citi⁹ fuit de captiuitate liberata: q̄ decē remanētib⁹ in captiuitate illa cuz tribu Juda fuit relaxata ad rēplū reedificādū p⁹. lxx. annos: vt h̄i Esdre. j. c. sub rege Cyro. Quartū q̄ ista fuit vlq̄ ad ad⁹

quentū chri in terra pmissiōis ꝑseruata: qa post istā captiuitate non legit fuisse captiuitas vniuersalis añ aduentū chri. ¶ Secundo declarandū est qlit istud vas pcio-sum fuit reparatū: qñ em vasa pciosa frangunt solent cū diligētia reparari ne tādez amittant. Fuit em istud vas fractū qñ vt lup⁹ rapax ꝑsequbat ecclīam dei. Vñ Act. ix. Saul⁹ adhuc spirās minaꝝ et cedis in discipulos dñi ꝛc. Sz fuit postmodū repatū in ei⁹ 2uersiōe. Prophetiā habes Gen. xlix. Beniamin lup⁹ rapax mane comedz pdam 7 vesp̄e diuidet spolia ꝛc. Dic historiā sicut hz Actuū. ix. Circa mozalitatez dic q ꝗttuoz fuerūt in Pauli cōuersione q fuit specialr in cuiuslibz pcōis 2uersiōe. Primū est illūinatio diuinalis: duz dicit. Circūfulsit eū lux de celo. Scōz ē ꝓtritio cordialis: q notak in ei⁹ psecutione. Tertiū ꝓfessio ē sacramētalis: q notak qñ duxerunt eū in ciuitatē Damasci: q interptak sanguinē ꝓpinās: 7 significat ecclīam militātē que ꝓpinat sanguinē christi ꝑsecrādo illū 7 cōicando. Tunc ḡ pcōr ingredit ecclesiam militantē meritō qñ confitet peccata. Quartū est satisfactio penitentialis: ꝺd significat in eo q nō comedit tribz diebus. et postea pdicabat Jesum affirmans qm hic est fil⁹ dei: 7 cōfundens iudeos et sic satisfecit de priori psecutiōe 7 blasphemia. De q etiā se accusat dicēs. Pri⁹ fui blasphem⁹ et psecutor et cōtumeliosus. j. Timo. j. Nota mozaliter: q in cōuersione pcōis solent octo actus intreuenire qui sūt descripti hac 2uersiōe. Primus act⁹ est illūinatio: qua pcōr illuminak vt pctm̄ suum videat/ ꝺd ante pus non videbat. ps. Si nescierūt necꝫ intellexerūt in tenebzas ābulans postea ꝙ cōgscit dī. O miser tot anni sūt. ꝛc. mozb⁹ ei curari ñ pt/nisi pus cognoscak. Jō dic: circūfulsit eū lux de celo ꝛc. Secūd⁹ act⁹: q pcōr ꝓsternik vt se talē cōgitādo pctm̄ abꝺiat' ꝑ actū ꝓtritionis ꝛc. Vide ḡ in alio ſmone mgri Vincē tij, sed dic tm̄ ꝗttuoz de illis. ¶ Tertio notandū est ꝗliter istud vas fuit purificatuz. Oportz ei q vas p⁹ cꝫ ē repatū q purificek Et sic Pau. p⁹ cꝫ fuit p 2uīsōz repat⁹ fuit ꝑ baptismū purificat⁹. Jn q ꝺd baptismo fuert ꝗttuoz miracla ꝓpetrata. Primū fuit miracl'm dñice apparitōis qñ apꝑuit Ananie dī. Vade Anania ꝛc. Scōz fuit dñice ostensiōis: qñ oñdit Ananiā Saulo excecato ibidē. Et vidit viꝝ noie Anania introeuntē. Tertiū fuit dñice illūinatiōis qz ad ipositionē manuū Ananie ceciderūt q̄si squame ꝛc. 7 visuz recepit. Quartū fuit dñice infusiōis: qz tūc fuit repletus spū sctō dicēte Anania. Saule frat, dñs Jes⁹ misit ꝛc. 7 vsꝝ. iplearis spūsctō. Jstis p:e missis secuta est plena remissio oim pcōr. ¶ Quarto notanduz est ꝗliter istud vas fuit ꝓbatū: qz vas pciosuz postq̄ purificatū est ꝓbak vt reus valoz appeat. Jta istō vas fuit in igne multiplicz tribulatiōis ꝑbatum: sic, pmiserat chr̄s. Ego ostendā illi quanta opoꝛteat eum ꝓ nōie meo pati: et in h ostendit magna misericoꝛdia dñi et iustitia. Misericoꝛdia quidē in eo q eum chr̄s cōuertit. Justitia vero in eo q ipz tot mala pati voluit. Nota mozaliter de illis qui 2uertunt q mlta mala patiunt ꝛc. Prio q religionē ingrediunt ꝛc. Scōo penitētes ꝛc. patiunt detractōes/ derisiōes. dolorem capitis ꝛc. Tobie. xij. Quia acceptꝰ eras deo: necesse fuit vt tētatio ꝓbaret te. Et ad h significandū voluit chr̄s tentari statim post baptismum 7 ieiunū: vt patet Mat. iij. Jō ꝺr Eccli. ij. Fili accedes ad seruitutē de ista iustitia 7 timoꝛe 7 prepara aiam tuā ad tentationē. Sz in speciali fuit ꝗttuoz vicib⁹ examinat⁹. Primo vinculis 7 carceribz: sic em alios alligauerat 7 carceraverat: ita fuit ipe mltoties alligatus 7 carcerat⁹ 7 pedib⁹ cathenat⁹: vt ptz Act. xx. Scōo fuit examinat⁹ plagis 7 ꝙberibz: qz sicut alios cedebat 7 affligebat cōpellens blasphemare, ita ipe fuit virgis cesus ter: 7 qnquies plagat⁹ sicut ipe refert ij. Cor. xj. A iudeis qnquies ḡdragenas vna min⁹ accepi. Ter virgz cesus suz. glo. Ambꝛo. sup illud. Quinquies quadragenas ꝛc. quinquies a iudeis flagellatus est ſm legē Moysi: accipiens plagas. xxxix. Sic ē ꝺr Deut. viij. 7. xxv. c. q ergo ꝑ qnqz vices factū est hic sūmatim refert. Nota h quando semel ꝓmisit se cedi 7 postea allegauit ꝓuilegiū ciuili⁹ romane. Tertio fuit examinat⁹ in periculis 7 terroribz sicut alios tertuerat cōminando. Jnquit Spirās minarū 7 cedis in discipulos dñi sic ipe ꝓpellus est: sicut ipe refert vbi sup.

In festo Purificatiõis Marie

Quarto fuit examinatus mortẽ dãnatiõib⁹ sicut ipe deuastabat eccl̃iam vsq; ad mortẽ. Vñ sicut ipe fecit btõ Stephano: qz coadiuuauit oes lapidantes eũ: ita ipe semel fuit lapidatus z semiuiuus relictus: sed diuina ꝓtute saluatus: in Listrẽ ciuitate Licaonie: sic̃ legit Act. xiiij. Vñ qz in tot aduersitatib⁹ remãsit intrepidus Vñ ipe dicit Rom̃. viij. Certus sum eñ q; neq; mors/neq; vita ꝛc. Ideo sibi ꝓuenit qõ habet Eccli. xxvij. Vasa figuli p/bat fornax: z hoies iustos tentatio tribulatiõis. Ire illud Eccli. l. Quasi vas auri solidũ ornatũ omni lapide pciosõ ꝛc.

Quinto notãdũ est: q̃liter istud vas sic p/batũ fuit repletũ. Solẽt eñ vasa pciosa p̃ciosis liquoribꝫ adimpleri. Fuit aũt istud vas adimpletũ qñ spũs eius fuit rapt⁹ vsq; ad tertiũ celũ: z audiut arcanaꝝba que nõ licet homini loq̃. ij. Cor. xij. Tãta est eñ capacitas anie intellectiue: vt nõ possit adimpleri: nisi p illud infinitũ obiectũ

¶ Notandũ aũt q; in isto raptu q̃tuor p̃conia audiuit q̃ sunt notãda. Primũ est qz ibi audiuit inenarrabilia q̃ nõ licet hoi loq̃. Scõm est q; ipe vidit incõp̃hẽsibilia: sicut determinat Aug. sup Gen̄. ad litterã: tũc Paulus vidit deũ p essẽtiã: sicut vidẽt sancti in patria. Tertiũ est q; dilexit intelligibilia beatifice: qz tunc dilexit fruẽdo cognitis eo modo quo sancti ꝛtẽplanb. vñ credit fuisse btũs cũ in istis duobus actib⁹ beatitudo ꝓsistat. Quartũ est q; visa memoriter retinuit: qz recordabat visionis de qua loquebat. z p ꝓsequẽs de omnib⁹: q̃uis nõ recordaret vel port⁹ nesciret quo vidisset an in corpe: z an extra corpus. Sed attendendũ q; quattuor psone nominant̃ in sacra scriptura: q̃ in hac vita deum vidisse credunt. Primus fuit Moyses de quo determinat btũs Aug. xij. sup Gen̄. ad litterã: Scõs fuit Esaias q̃ iõo fm Or̃i genẽ fuit secatus siue serrat⁹ cũ serra lignea: z se deũ vidisse testatus est. Esa. vj. Cũ dictũ fuisset Moysi. Nõ videbit me homo z viuet. Exo. xxiij. Et fm Aug. illa visio ponit hoiem vltra statũ. Tertius fuit Joãnes euãgelista qz mysteria verbi sine diuina visiõe nõ potuisset pcipe vt videt. Vñ dicit Jo. j. Vidimus gl̃iam eius gl̃iam quasi vnigeniti a patre plenũ gr̃a. Quartus fuit Paulus vbi supra. Et alibi dr. Nos ꝓ oẽs reuelata facie gl̃iam dñi speculãtes in eandẽ imaginẽ trãsformamur a claritate i claritatẽ tanq̃ a dñi spũ. ij. Cor. iij. Sed verius est credere solũ de Paulo z Moyse. z de Paulo quidẽ hoc cõcorditer doc. affirmãt. De Moyse ꝓ aliq̃lis dubitato est. Nã Tho. j. ij. q. lxxxviij. art. iij. Ad secundũ videt dicere q; Moyses non videbat ipam essentiã dei. z allegat Aug. xij. sup Gen̄. ad litterã. Nõ ergo dicit Exo. xxxiij. q; dñs loq̃bat cuz Moyse facie ad faciẽ loquit fm opinionẽ ꝓli. Vel intelligit p visionẽ faciei quedã emiuẽs ꝓtemplatio z familiaris. infra tamẽ diuie essẽtie visionẽ: fm Tho. ibi. Et ꝛcordat glo. decreti. viij. q. j. Moyses. q̃uis ꝓrarius videat dicere Tho. ij. ij. q. cxl. ar. iij. Rogemus dñm ait: z nos ipi eandẽ gl̃iam speculemur hic p gr̃am z in futuro p gl̃iam.

¶ In festo purificatiõis beate Marie ṽginis. Sermo. xxii

Dies purgationis Marie. Lu. ij. Hodie fit festũ de scõ Symeone: z de ṽgine z de chio. z ideo est de maioribꝫ festis totius anni. Inquantũ aũt festũ istud est Symeõis dicit dies obuiatiõis Symeonis. Inquãtũ est Jesu chr̃i dicit dies p̃sentatiõis Jesu chr̃i. Inquãtũ est ṽginis dicit dies purgatiõis Marie. Addit z quartũ nomẽ. s. candelaria. Dic vt habet in legẽda ex eo qz eccl̃ia instituit candelas portari hodie.

¶ Pro fundamẽto fmonis ostt theologicalis q̃stio. Querit: vtr̃ virgo Maria debuerit templũ ingredi cum filio z facere hãc purificatiõem sicut alie mulieres. Arguit q; nõ. Conceptio erat ordinata mulieribꝫ q̃ pueros ex semine ꝓcreãt: z quoꝫ filij vel filie erãt cõcepti vel cõcepte i originali pctõ. Sed virgo Maria nõ cõcepit ex semine. s. virili: sed mystico spiramine: nec chr̃is filius Marie fuit ꝓceptus in pctõ originali. igit ꝛc. In oppositũ virgo Maria nihil fecit quin facere debuerit: quia nihil illicite egit. ergo virgo Maria

debuit ingredi templū ⁊ facere hāc puri/ficationē. Et sic q̄stio manet ꝓ vtraq; pte dubia. Ad q̄stionē rn̄dendū est ſm Tho. iij.par.q.xxxvij.ar.iij. Et Ber. in sermōe de purificatione: q̄ virgo Maria debuit templū ingredi ⁊ facere hanc purificatio/nē. ⁊ hoc ꝓter tria.

Primo ꝓter humiliationē.

Scōo ꝓter occultationē.

Tertio ꝓter exemplificationē.

¶ Primo ꝓter hūiliationē vt ipa se hu/miliaret obediēdo legē Moysi quā de/ꝑcepit Moysi: vt habet Leuit. xij. Mu/lier si suscepto semie pareret masculū im/munda esset septē dieb. ſ. ꝑtio hoim: et ab ingressu rēpli: ⁊ a tactu sacro. Et cō/pletis septē dieb die octaua circūcideret puer. ⁊ ipa q̄dē mūda efficiebat q̄ ad con/sortiū hoim. Sed adhuc q̄ ad ingressum templi et tactū sacro. imūda erat trigin/ta trib dieb. Cōpletis ꝙo triginta trib cū septē p̄cedentib q̄ faciūt quadraginta ⁊ tūc mulier itrabat templū: ⁊ p̄sentabat puer/offerens dño ꝓ se ⁊ ꝓ puero sacrifi/cia. qō virgo Maria fecit/nō q̄ indigue/rit: q̄ p̄dicta nō habuit: sed hoc fecit vo/luntarie: et humiliādo se ⁊ nō coacte. Et sic habet solutio argumēti: et hoc illicite nō fecit: q̄ fecit ꝓter bonū finē. ⁊ sic ha/bet solutio argumēti in oppositū. Ideo est vna theologo. maxima: q̄ oēs g̃ce que sunt in Maria ortū habuerunt a chō: q̄ est fons omniū gratia. Ꝑa igit debuit cōfirmari humilitati filij: q̄ humili/bus dat gram: q̄ chūs humilitati legis se obtulit. Jaco.v. Chūs Jesus ex humilitate cordi ali oia onera legis portare voluit: quib nō tenebat: voluit pati. ⁊ sic de alys. Jgit ista dicēdū est de ma. ꝑgi. Scōo ꝓter oc/cultationē: vt occultaret esse mater dei di/abolo. qui sciebat verbū dei esse incarnan/dū: sed ignorabat tps/horā ⁊ modū: qa si diabolus sciuisset. impediuisset redempti/onē generis humani: licet demones cogno/uerūt verbū dei esse chūm: hoc nō fuit ni/si ꝓtecturalit cū cognouerūt in cruce. Jo/an. xiij. Venit em ꝓnceps mūdi huius ⁊ in me nō habet quicq̄: scz. ergo si ꝙgo Ma/ria ad templū nō iuisset: ⁊ non fecisset si/cut alie mulieres/venisset suspicio in mē/te demonis q̄ vere esset mater dei: ⁊ le/gi nō subꝫciebat: quo facto chūi passio fu/isset ab illo quodāmodo impedita. San/ctus Tho. iij. dist. xxx. arti. x. Demon ꝓ/hibebat a diuina virtute ab inuestigatio/ne beate Marie. Albertus sup Missus. Demon nunq̄ cognouit virginē esse ma/trē dei anre filij passiōem. Tertio ratione exemplificatiōis vt daret nobis exemplū purificādi a malis actib ꝓ ꝓtritōem. Am/bro. Lachrime lauāt delictū ꝓ ꝓfessionē. Paulus ad Rom. x. oris ꝓfessio fit ad sa/lutē. voluit igit ingredi templū iuxta ver/ba ⁊c. Quia aūr spualib hodie fit festum de virgine. Primo ergo loquor de virgi/ne. Scōo de chūo. Tertio ō Symeone.

¶ Quantū ad ꝓmū intro materiā istam ꝓ moduz questionis. Querit ergo: quare istud festū dicit festū purgatiōis seu puri/ficatiōis Marie: Et arguit sic. Nulla de/bet purificari que nō fuit maculata ꝓpus: sed virgo fuit sine aliqua macula. ergo ⁊c. Minor ꝓbat: q̄ virgo Maria fuit intā/tū sine aliqua macula q̄ spūssanctus phi/locaptus ō ea dixit. Quā pulchra es ami/ca mea/q̄ pulchra ⁊ decora. Et ifra. To/ta pulchra es amica mea ⁊ macula nō est in te. Cañ. iij. Nota ter dicit pulchra: q̄ fuit pulchra in anima sine cogitatiōe ma/la ⁊c. Secūdo in ore nō loquendo ma/lum ⁊c. Tertio in toto corꝑe: q̄ nunq̄ in aliquo peccauit ⁊c. Vñ dicit Anſ. in lib. de ꝓceptu virginali: q̄ decuit q̄ ꝙgo Ma/ria ea puritate niteret: qua sub deo maior nequit intelligi. Quare ergo dicit thema: Dies purgatōis ⁊c. Rn̄deo. Jsta q̄stionē declarat beatus Lucas in euāgelio. Post q̄ em dixit dies purgationis Marie: sta/tim adiunxit. ſm legem Moysi: nō dixit ſm ꝓsonā suam: quia nō indiguit. Mo/do videamus que est ista lex Moysi quā dedit mulieribus parientibus mas/culos. Dicit em. Mulier si suscepto semine immunda erit septē dieb ⁊c. Vide in legenda vsq; purgatiōis sue. Leuit. xij. Questio est hic quare deus ordinauit istā legē. Nunquid pctm̄ est generare filios ⁊c. Rn̄deo inter ceteras rones q̄s vide in legenda: que po/nit tres rones. Prima est historica et litteralis. Scōa est allegorica ⁊ spūa/lis. Tertia est anagogica ⁊ supnalis. Prima ergo est ad denotandū q̄ania .xl.

die intrat in tēplū corpis si est masculus. Scōa est ad signandū q̄ sicut ania. xl. die corpi infusa maculaꝫ sic. xl. die tēplū ingredies ab ipa macula p hostias amplioꝝ expiet. Tertia est ad denotandū q̄ illi in tēplū celeste merenꝫ ingredi q̄ decez p̄cepta cū fide quattuoꝝ euāgelistaꝝ obseruant. Quarta est illa q̄ hic ponit. Potes dicere tm̄ pmā ꝛ quartā. Inter cereras rōnes q̄s doc. assignat ē ista. Una. Oia p̄cepta legis reducunt ad. x. p̄cepta decalogi q̄ frāgunt q̄drupliciter. s. opatiōe/omissiōe/cogitatiōe/ꝛ locutōe. ꝛ q̄ttuoꝝ decies faciūt numeꝝ quadragenariū. Mulieres autē in ꝛcipiēdo/portādo/pariēdo/ꝛ nutriendo: istis quattuoꝝ modis peccāt. Jōo ꝛc. Primo peccāt opatiōe i ꝛcipiēdo: qz sicut equus ꝛ mulus in q̄bꝫ nō est intellect. ps. Ecce eīm in iniq̄tatibꝫ ꝛceptus sum. Un Grego. xxxiij. q. iiij. Ulr cū ꝓpria. Sz virgo Maria nō peccauit opatiōe: qz nō ex virili semie sz mystico spiramine. Un no tāter dixit lex. Ulier si suscepto semie ꝛc. ergo ꝙgo nō tenebaꝫ illa lege: qz nō suscepto semine pepit ꝛc. sicut formaꝫ nucleꝰ infra auellanā ꝛc. Scōo peccāt omissione in portādo: qz ꝓpter onus portādi non ieiunāt/ nō orāt ꝛc. ꝛ licet sit fastidiose: tamē fingūt se magis delicatas ꝛ fastidiosas q̄z sint. Sed ꝙgo Maria nō peccauit in hoc: qa ōr Bern. q̄ erat grauida sine grauedine: imo p̄gnans leuius portabat. Da similitudinē de nube q̄ mane nō pōt eleuari: sed q̄n radius solis tāgit eā tūc eleuaꝫ: ꝛ est leuioꝝ ꝛ deuotioꝝ, sicut etiā sacerdos portās hostiā ꝛsecratā i stomacho in se est deuotioꝝ ꝛc. Tertio mulieres peccāt locutōe i parturiēdo: blasphemādo Deū vel maritū. Interdū etiā nomināt diabolū vel alias ꝛc. sed ꝙgo Maria nō: qz sine dolore sicut rādius solis transit p fenestrā vitreā. Sicut sydus radiū ꝓfert virgo filiū ꝛc. Jōo Esa. xxxv. Letabiꝫ deserta ꝛ inuia: ꝛ exultabit solitudo ꝛ florebit quasi liliū. Germinās germinabiꝫ ꝛ exultabit letabūda ꝛ laudās. Gloria libani data est ei decoꝝ carmeli ꝛ Saron. Quarto peccāt mulieres cogitatōe in nutriēdo: qz supbiūt ex eo q̄ habēt filiū cū deberēt potius timere. Quid eīm scit si filiꝰ moritur est statim ꝛc. vel ū suspēdēdus ꝛc. Sz virgo Maria nō peccauit hoc modo: qz licet sciret se matrē dei: tm̄ cogitādo q̄ erat crucifigēdus ꝛc. nō supbiebat. Maria autē ꝓseruabat oia ꝙba hec ꝓferens in corde suo. Luc. ij. Patz ergo q̄ ꝙgo Maria nō erat macula pcti alicuiꝰ fedata: tm̄ voluit humiliari ad quandū legē Moysi: acciēt immūda ꝛ peccatrix. Dic practice sicut ꝛ chr̄s circūcisiōe. Un Bern. Vere btā virgo nō habes causam: nec tibi opus purificatione. Nec filio tuo opus erat circumcisione. Esto inter mulieres tanq̄z vna illaz. Nā filiꝰ tuus: sic est in numero puerorū. Quero hic. Nunq̄d hodie debēt fuare hāc legē mulieres? Vide infra in c. vnico. de purifica. post partū. vbi dr q̄ pōt statim introire si vult eccl̄iam post partū ꝛc. Nō tm̄ ē imp̄obāda eaz deuotio si aliquā diu ex reuerētia velit abstinere. Est tm̄ nō tandū q̄ ne videak iudaizare: nō debēt expectare quadragesimū diē: alias peccaret grauiter q̄ obseruaret hūc ritū tanq̄z p legē Moysaicā ordinatū. Moraliter habemus hic exemplum humilitatis. Quia respexit humilitatem ancille sue. Dic hist̄oriā euāgelij: ꝛ quō offerēs par turtuz ꝛ gemnuflexa cora sacerdote rogauit eū vt oraret p ea sicut alie mulieres faciebant. Et cōpleta est ꝓphia. Nigra sum sz formosa filie hierusale. Nolite me ꝓsiderare: qz fusca sim: qz decoloraūit me sol. Can. j. Nota Nigra. s. oculis ignorātibꝫ eaz: sed erat formosa angelis. Nolite me ꝓsiderare: sez despiciendo. Decoloraūit me sol: qz ardor diuini amoris eā humiliari fecit. Jō pōt nobis dicere. Discite a me qz mitis sum ꝛ humilis corde Mat. xj. ¶ Quārū ad scōm ꝛc. Intitulaꝫ dies p̄sentatiōis Jesu chr̄i inquārū hoc festū tāgit chr̄m. Hec p̄sentatio nō fuit necessitaz̄: qz semp chr̄s erat p̄ns cū deo: ꝛ econuerso. etiā in vtero mr̄is ꝛ in sepulchro ꝛc. Fili tu semp mecū es. Luc. xv. Si'itudo est de radio solis q̄ descēdit in mundū illuminādo/calefaciēdo ꝛ fructificādo: ꝛ tm̄ non recedit a sole: sic chr̄s ꝛc. Nemo ascēdit in celū nisi q̄ descēdit de celo: filiꝰ hoīs q̄ est in celo. Joā. iij. Nō g̃ fuit hec p̄ntatio necessitaz̄ sz humilitatis. Voluit eīm chr̄s fuare legē. de qua Exod. xiij. Sanctifica mihi oē ꝓmogenitū tā de hoīb ꝙ de iumentis ꝛc. Nō

huius leg⁹ est duplex. Una lr̃alis: altera moralis. Litteralis est: qz in ingressu filiozū isr̃ de egypto dñs occidit oē ꝓmogenitū ⁊c. Ro yo moralis. Sicut em̃ inter virū ⁊ vxorē fit ꝯiunctio seu mr̃imonium ad generandū plē carnalē: sic iter spūm et carnē ⁊c, ad generandū plē .s. opa ꝟtuosa quoz opez ꝓncipale seu ꝓmogenitū ē intētio agantis: qz qō est vltimū in executione est ꝓmū in intētiōe. Primogenitū ergo, i. intētio agantz est offerēda deo. Verbi gr̃a. Si facis elemosynā cū hac intētione ad honorē dei ⁊c. ꝓmogenitū offertur deo, alias si ꝓpter vanā gl̃iam. vl̃ ad aliū malū finē, ꝓmogenitū offerr̃ diabolo ⁊c. Idē de eunte ad eccl̃iam: vel de ieiunāte ⁊ ceteris opib⁹ bonis ⁊c. Jō apl̃s. Sive māducatis sive bibitz, vl̃ aliud qd facietz: oia in gl̃iam dei facite. j. Loz. x. Jō dñs Jesus chr̃s voluit offerri ⁊ pr̃tari in templo ⁊c, nō q ꝓmogenit⁹ ꝺr nō solū is q̄ est añ alios: sed etiā is anteq̄z null⁹ est, et sic chr̃s ꝺr ꝓmogenitus inquātū homo. Jtē voluit redimi q̄nq̄z siclis argēti: iuxta legē que habet Num. xviii. alias nisi redimerer erat sacerdotis ⁊ fuiebat in tēplo. Nota hic q̄druplicē differentiā ꝓmogenitoz: sicut habet in legēda ⁊ in c. Magne. de voto. Dic practice quō virgo redemit eū ⁊c. Et nota humilitatē chr̃i maximaz hic. Nā in die natiuitatz habuit se vt pauper, in die circūcisiōis vt pcōz: hodie yo vt fuus: qz voluit redimi a matre. In passione yo voluit vendi a discipl̃o. Questio est hic: q̄re chr̃s voluit redimi q̄nq̄z siclis: cū ipe esset redēptor mūdi ⁊ venerat redimere nō redimi. Rñdeo duplex est ratio. Una allegorica: alia moralis. Allegorica est hec. Voluit em̃ redimi q̄nq̄z siclis: sicut ipe redemptur⁹ erat mōm q̄nq̄z plagis ⁊c. ps. Apud dñm misr̃icōdia et copiosa apud eum redēptio. Secūda rō moralis est. Homo dū peccat vēdit se diabolo. Verbi gr̃a. Superb⁹ vidit se pcio honorz ⁊ superbie, luxuriosus pcio delectatiōis: ⁊ sic de alijs ⁊c. Oportz g̃ si vult saluari, redimi q̄nq̄z siclis. i. q̄nq̄z opib⁹ pnie: q̄ sunt ista. Corꝺis ꝓtritio, oris ꝓfessio, corpis afflictio, debitoz restitutio, iniuriaz remissio Et ꝟificat illō. Est q̄ multa redimat modico pcio: ⁊ restituēs ea i septuplū. Eccl. xx. ¶ Quātū ad tertiū hoc festū inḡntū tāgit Symeonē ꝺr dies obuiatiōis Symeonis. Dic practice quō iudei sctebant tps aduentus Messie esse cōplētū iuxta pphiam Jacob. Nō auferet sceptz ꝺ Juda ⁊c. Gen. xlix. Et hebdomadas Danielis ⁊c. Iz nō cognoscebāt eū. Jō Joānes baptista dixit eis. Medi⁹ vr̃m steterit quē vos nescitz ⁊c. Jo. j. Jō m̃lti ozabāt vt ostenderet se eis singulariť sctūs Symeon. Et rn̄sum accepit Symeon a spūsctō nō visuz se morte ⁊c, et sciēs illā pphiam. Ecce stari veniet ad tēplū sctm̃ suū dominator dñs quē vos q̄ritis: ⁊ angel⁹ testamēti quē vos vultz. Malach. iij. Propt̃ hoc q̄libet die veniebat ad tēplū ⁊c, tādez hodie spūsctūs ꝺr sibi hodie. Obuiabis i tēplo Messie ⁊c. Jō de mane iuit ad tēplū ⁊c. Questio est hic: q̄re Symeon accepit eū in vlnis: Rñdeo ad instructionē nr̃am: qz nō sufficit chr̃m videre p fidē: Iz oꝑtet ipz in manib⁹ sumere p bona opa: q̄ crediderit ⁊ bap. fuerit salu⁹ erit. Matt. vlti. Ubi dicūt alicq̄. Ego habeo duos oc̃los. s. ꝺ xpm credēdo chr̃i diuinitatē. Et sinistrū hūanitatē. Quid g̃ amplī⁹ oꝑtet facere: Rñdeo. Sicut Symeon in manib⁹ recipe p bona opa ⁊c. Quid, pderit frēs mei si fidē q̄s dicat se hr̃e: opa aūt nō habeat. Nūq̄d poterit fides saluare eū: Fides sine opib⁹ mortua est. Jaco. ij. Quidā portāt chr̃m solū in oculis, s. studēdo de chr̃o et de rebꝰ diuinis. Quidā in ore tm̃: sicut sūt p̄dicatores vel magistri q̄ bene sciūt p̄dicare, disputare ⁊c. Iz nō opib⁹. Quidā yo in auribus tm̃: sicut sunt q̄ audiūt sm̃ones: sed nihil faciūt. Quidā yo i manib⁹: ⁊ isti sunt boni. q̄ qō credunt: qō audiunt: qō sciunt ope cōplēt. iuxta illō. Estote factores verbi nō auditores tantū fallentes vosmetipos. Jaco. j. Item Rom̃. v. Non em̃ auditores legis iusti sunt apud deū: Iz factores legis iustificabunt. In signū huius hodie portamus candelas accēsas in manibus. Candela habet tria. s. cera mollis, et significat carnem chr̃i. Lychnū significat animā. Lumen diuinitatē. Non ergo sufficit candelaz: id est christum videre: sed oportet portare in manibus p bona opera ⁊c. Jdeo aplus, Glorificate et portate

deum in corpore vestro. j. Cor. vj. Tunc portatur christ⁹ a nobis: qñ ei⁹ amore fugim⁹ pcā: t operamur bona.

¶ In festo sancti Blasij martyris. Sermo. xxiij.

GRanum frumenti cadēs in terra mortuum Joā. ij. ¶ Pro fundamēto sermonis q̄ est de scō Blasio q̄ suis excellentijs t bonis opationib⁹ granū frumēti vocari meruit/ oritur theologicalis questio.

¶ Querit: vtrū facilius sit alicui opari bonum q̄ malū vt merito ad scti Blasij similitudinē possit granū frumenti vocari. Arguit q̄ non: facili⁹ est operari aliq̄d ad quod homo ꝓnus est sine muliere: sed hō est ꝓnus ad malū sine muliere: vt patet Gene. vj. Sensus t cogitatio cordis humani ꝓna sunt ad malū ab adolescentia sua. sequit. In oppositū res tū est facilior ad operandū quatū homo ad illam rem magis naturalis est q̄ ad illā rem ad quā non est naturalis: sed homo magis naturalis ad bonum q̄ ad malum: vt habetur Matth. xj. Jugum enim meum suaue est t onus meum leue. Igitur non est facili⁹ alicui operari bonum q̄ malum: t sic questio manet ꝓ vtraq; parte dubia. ¶ Ad questionē respondendū est ꝑm doctores q̄ hō potest ꝓsiderari esse in triplici statu.

Primo in statu peccati
Scō in statu ignorantie.

¶ Primo homo potest considerari in statu peccati: t sic ad dubium dicitur q̄ facilius est alicui homini operari malum nā q̄ bonum: quod patet. nam ait Aristo. v. Ethi. Virtus et bonum versant circa difficile: difficile est ita iuuare: et sic de alijs. Mat. vij. Lata t spaciosa est via que ducit ad perditionem Aristo. ij. Ethi. malus est facile/bonum vero difficile. Bona. in iij. senten. distin. xxxix. virtus dicitur de bono t difficili. Lactan. in libro de beata vita. Bonorum natura in arduo posita est. Vir. vj. eneidos. Facilis ē descensꝰ auerni. Et sic de tali statu intelligitur argumētum. Secundus est status innocentie. et sic ad dubiū dicitur/ q̄ facilius est operari bonū q̄ malū: t ḧ ꝓpter q̄tuor rationes.

Prima ōr ratio delectationis.
Scōa ōr ratio inclinationis
Tertia ōr ratio incitationis
Quarta ōr ratio ꝓmissiōis

¶ Prima igitur dicit ratio delectationis vna res tanto est facilis ad obseruandum quanto q̄s per illā ꝓsequit delectationem q̄ ait Aristo. vj. Ethi. Hō naturaliter fugit triste t appetit delectabile: sed homo ꝑ operationē boni cōsequitur delectatione. Aristo. ix. Ethi. virtuosorū beatissima est vita. Paul. ad Cor. j. Gloria nra hec ē testimoniū ꝓscientie nre. Ambro. nihil amātib⁹ durum est. Seneca. in lib. de morte. Spes premij solatiū fit laboris. Junena. lib. j. satyra. iij. Nemo malus felix. sequit. ¶ Scōa ōr ratio inclinatiōis: res em tanto est facilis ad opandū quāto est naturalis: sed boni opatio est naturalis. Tho. j. ꝑte. q. lxxxj. arti. ij. Peccatū est ꝓtra hominis naturā inq̄ntū est ꝓtra ordinē rōnis. sequit. ¶ Tertia ōr ratio incitatiōis: Illud est facilius ad operandū ad quod per plures incitatiōes quis incitatur: sed per plures incitatiōes homo incitatur ad operandum bonū. Apoca. iij. Ego sto ad ostium et pulso. Thom. duo precepta reduci cunta deo principalia: scilicet dilectio dei t ꝓximi: ad que obseruāda natura cogit ff. de petitio. here. Bene facienti benefacere debemus: a quo benefactore habem⁹ t hoc bene operando. Scotus in prologo ꝓmi sententiarꝫ. ait: Quid rationabilius quā deum super omnia diligere: t ꝓximū sicut seipsum ad quod faciendum natura nos incitat. sequit. ¶ Quarta ratio ꝓmissionis: promittitur nobis premium eternum: que promissio nos incitat ad hō operandum: sequitur. Simus igitur in statu gratie: vt facilius operemur bonum: et sumus vocati granum frumenti: vt sanctus Blasius iuxta ꝓba tē. Thema est responsio ad questionē qua aliquis querenti q̄s fuit iste sanct⁹ Blasius t cū cōdictiōis: respondet Thema. Granum frumēti tē. Hoc tam ī hearo Blasio quinq̄ virtutes et excellētias. iuxta ꝓba themat⁹ que sūt q̄nq̄

Prima est humilitas virtuosa: q̄ granum t non palea.
Secūda est sublimitas gratiosa: q̄ fru

menti:z nō bordei.

Tertia aduersitas rigorosa: qz cadēs scz de dignitate.

Quarta acerbitas dolorosa:qz in terra scz p tormēta.

Quinta felicitas preciosa vel gloriosa: quia mortuū.

¶ Quantū ad pmū zc. Humilitas vir/tuosa. Nota duplicē humilitatē .s. vir/tuosam et vitiosam. Virtuosa est quādo homo cogitās magnitudinē dei z paruitatē sui:qz vno pulice vl' musca turbat zc. hūiliat se in ꝓspectu dei: z hoc placet deo. Humiliamini in ꝓspectu dei zc, nō dicit hoim. Jaco.iiij. Scōa humilitas est vitiosa:qz extra videt humilis:sed intus est supbꝰ et pomposus zc. Est q̄ nequiter se humiliat:z interioza eiꝰ plena sunt dolo. Eccli.xix, Augu. Perfacile est velum ante oc'os portare/viles vestes habere /demissō capite incedere, sed verū humilē patiētia,pbat iniurie. Itē Grego.in.j. dial. Qualis q̄sq̄ apō se lateat ꝓtumelia illata,pbat. Humilitas beati Blasij fuit virtuosa. Dic quō faciebat magnā pniam .z exterius ablcōdebat ꝓpter piculum vane gl'ie zc.z tñ deus manifestabat eiꝰ humilitatē z sanctitatē p miracula zc. Jō Jaco.iiij. Humiliami in ꝓspectu dei vt vos exaltet zc. Nō pōt ciuitas abscōdi supra montē posita, Matt.v. Secus de hypocrita zc. Gaudiū hypocrite adinstar puncti, Job.xx. Jsta humilitas notat cuz ōr. Granū nō palea: q̄ significat supbos dupliciōne. Prima:qz agitat vento. Scōa qz supeminet:granū aūt subtus. Vñ apostolus,qō futurū est seminas:sed nudum granū.j.Cor.xv.nudū.s.a vanitatibꝰ. Jō deus exaltabat ipm p miracula. Dic miraculū de puero filio vidue curato:in cuius gutture spina piscis trā suersa ipz suffocabat zc. Jdo patiēres in gutture innocāt beatū Blasium:z bñdicit panis et vinū zc. Et ꝓficiat illud. Omis q̄ se humiliat scz in humilitate ꝓtuosa exaltabit. Luce. xviij. ¶ Dico scdo zc. sublimitas gratiosa:qz fuit epūs ciuitatis Sebastie. Jdo ōr. Frumēti:qz.s. inter alia grana est melius Jdo p ipm signant plati q̄ in ꝓpl'o sūt maiozes z meliozes. Autozitas. Quid bonū eius.s.ꝓpl'i chr̄iani:z q̄d pulchrū eiꝰ nisi frumētū electoꝝ.i.platoꝝ. Zach.ix, Dic quō fuit ꝓmotꝰ zc. sed ipe renitebat flēs. Rō:qz cognoscebat onus:z q̄ tenenť plati reddere rōnem deo. Judiciū durissimū bis q̄ plsunt fiet. exiguo em̄ ꝓcedit misēria Poterēs aūt poterer tormēta patiēť. Sapiē.vj. Tria iudicia fiunt plato in morte. Primū quō intrauit:an p portā sine simonia zc. Qui nō intrat p ostiū:hic fur est z latro. Joā.x. Debet ergo inuit' ꝓmoueri Nec quisq̄ sibi sumat ho.sz q̄ vo. a deo tā q̄ Aaron, Heb.v. Et istō iudiciū est durū. Scōm iudiciū quō vixerūt in seipis:z de redditibꝰ ō scutiferis/z equis:z hmōi quō expenderūt:qz debēt facere tres partes.et istud est durius. Quattuoꝝ partes debēt fieri de redditibꝰ epatuū. Vñ Augu.epus angloꝝ.xij.q.ij. Mos est aplice sedis ordinato episcopo p̄cepta tradere vt ō oi stipēdio quod accidit quattuoꝝ debeant fieri portiōes. Una vicz episcopo z familie eiꝰ ꝓpter hospitalitatē atq̄ suscepti/onez. Alia clero. Tertia ꝙo pauperibus. Quarta ecclesys reparādis. Ad idem est textus cadē.q.de redditibꝰ zc. Concessio.

Tertiū iudiciū: quō gubernauerūt animas sibi cōmissas. Est istud durissimum. Legit in quodā libro q̄ demones q̄busdā platis Sicilie negligētibꝰ q̄ndaz litteras miserūt in hunc modum. Principes tenebraꝝ ꝓncipibꝰ ecclīaꝝ salutem .Gras vobis referimus:qz quot vobis cōmissi:tot sunt nobis missi. Dicat quō beatus Blasius:licz epūs:tamē nō dimisit statum humilitatis suc,sed magis humiliabat se:iuxta illud. Quāto magnus es humilia te in oibꝰ zc, et ideo nec deus sibi abstulit gratiā miraculoꝝ. Dicat miraculū de porcello capto a lupo zc. Nota hic duo . Primo virtutē Blasij cui lupꝰ obediuit. Ratio qz ipe erat obediēs deo zc, sicut Adā ante peccatū habebat dñium sup bestias et aues:et obediebāt ei. sed post peccatū rebellauerūt zc. Scdo no.duritiā hominū. Lupus em̄ ad p̄ceptū Blasij restituit furtum.et hoies ad p̄ceptū dei nō restituunt furta:ysuras zc,cum non dimittat' p̄cm̄ nisi restituat ablatum. ¶ Dico tertio zc. Aduersitas rigorosa :cum ōr. Cadens. s. de dignitate epali. Dic quō tpe ꝓsecutionis fuit delectꝰ de epatu. Et ipe exul exi/

tit in desertū: vbi in quadā spelūca vixit in magna pnia ꝛc. ꝛ poterat dicere. Im/pulsus euersus sum vt caderē ꝛ dñs iuscepit me. s. in deserto ꝛc. Dic quō aues deserebāt sibi victū ꝛc. Hozaĺr fuiamus deo ꝛ puidebit nobis. Querite pmū regnum dei: ꝛ hec oīa adijcient vobis. Matt. vj. Nota exēplū de Helia ꝛ de Daniele i lacu leonū. Sed hodie ita viuūt hoies q ē miꝝ quō inueniūt aquā in fontib; ꝛc. Sz de illis q cū timoze viuūt ōr scptura. Diuites eguerūt ꝛ esurierūt. inq. aūt do. non mi. omni bono. Jōo ch̄s. Nolite soliciti esse di. qd mandu. aut qd bi. aut q̄ operimur? Scit em̄ pater vester: qz his oīb; indi. Hat. vj. Jtē dic quō sanabat aues et aialia infirma vel vulnerata ꝛc. Nota ꝓtra hoies: qz aialia irrōnabilia ꝓ sanitate recurrebāt ad ip̄um: ꝛ vos ad diuinos ꝛ sortileges. ꝛ sic ad diabolū ꝛc. Dicit de frute nois Jesus. Homies ꝛ iumēti saluabis ꝛc. Et ido Dauid. Btus vir cui⁹ est nomē dñi spes eius: ꝛ nō respe. in vanitates ꝛ insa. falsas. ¶ Dico quarto ꝛc. acerbitas dolorosa. s. mꝝoꝝ tormētoꝝ: qō innotuit cū ōr Jn terra. qz de deserto duct⁹ fuit ad terrā suā vt ibi coronā martyrij adq̄reret. Coronās coronabit te tribulatiōe: q̄si pila mittet i terrā. Esa. xxij. Nota. Quasi pilā voluentē se de tormēto ad tormentū. Dic martyrū eius: ꝛ quō apparuit sibi ch̄s dicēs q offerret sibi sacrificium. Nota dnq̄ tormēta q̄ dedit sibi p̄ses. Primū: qz fecit eū fustib; cedi. Scōm incarceratio sine cibo et potu. sed ꝓfortabat ab angelis ꝛc. Et etiā a muliere cui fecerat a lupo porcū restitui ꝛc. Tertiū fuit eculeus in quo fuit positus nudus: ꝛ ferreis pectinib; dilaniatus ꝛc. sed dicebat. Non sunt ꝑdigne passi. hu. tp̄is ꝛc. Quartuz tormentū: qz iteꝝ reductus fuit in carcere ꝛc. Dic de septē mulieribꝫ colligentibꝫ sāguine suū ꝓpt̄ qō fuerūt capite trūcate. Quintū tormētū qz missus est in lacu ꝛc. ¶ Dico q̄nto ꝛc. felicitas gl̄iosa: cum ōr moꝛtuū. Nullū em̄ tormentū facit martyrem gl̄iosuz nisi mors. Jōo Dauid. Pretiosa in ꝓspectu dñi: mors scōꝝ eius ꝛc. Dic eius mortē ꝛc. Nota moraliter cum quāta pnia sancti ꝛ amici dei habuerunt paradisum: et nos credimus sine penitentia intrare. Dico vobis. Nisi pniam egeritis omnes simul pibitis. Luc. xiij. Ideo pniam agite: appropinquabit em̄ regnuz celoꝝ. Matth. x.

¶ In festo beate Agathe. Sermo. xxiiij.

Similis ē homini patrifamilias. Mat. xiij. Thema sic intelligo: brā Agatha est sīlis hoi ꝛc. Jste paterfa, est ch̄s. Patrē nolite vocare vobis sup terrā. vn⁹ est em̄ pater vester. s. vniuersalis q in celis est. Mat. xxiij. Pater em̄ dicit multi; modis: iuxta illō Grecismi. Est pater hic cura/pater est alius genitura. Est pater etate pater ille vocat honore. Ad sūmū regē facit ip̄a creatio patrē. Habet aūt pat hic tres familias. Vnā in celo ꝓ gl̄iam. aliā in inferno ꝓ iustitiā. Tertiā in hoc mundo ꝓ misc̄diam. Nota q in scriptura inueniunt tres sīlitudines inter deū et hoiem. Prima est ꝓ essentialē seu substātialē creatiōnē. Scōa ꝓ humanalē incarnatiōem. Tertia est ꝓ virtualē imitatiōnē. Per pmā sīlitudinē q̄liber homo est ad sīlitudinez dei. Per scōam. deus est sīlis cuilibet hoi. Per tertiā soli ꝛ fruoſi ꝛ sapientes sunt sīles deo. Per pmā sīlitudinē hō fact⁹ est ad imaginē dei. ꝛ sic de⁹ est vnus in essentia ꝛ trinus in ꝓsonis: sic ania est vna in essentia ꝛ trina in potēt̄ijs ꝛc. Faciamus hoiem ad ima z. ꝛ simi. nr̄am. Gen. j. Est verbū patris ad filiū ꝛ spm̄ scm̄: nō ad sementipm̄ vt reprobamur i Cellio Sirmio celebrato: nec ad angelos vt iudei dicūt: qz nulla creatura coopari pōt deo in creatiōe. Jta tamē sīlitudo non sufficit ad salutē: qz oēs etiā hoies pctōres ꝛ pagani ꝛ iudei habēt istam sīlitudinē. imo valde dānabile ē inq̄nare istā sīlitudinē luto luxurie: vl̄ igne auaritie ꝛc. sicut de imagine crucifixi: vel ygnis pīecta ab aliq̄ in lurū. tāto peius quāto excellētior est ania q̄ imago argētea vl̄ aurea. Primo q̄dem rone materie: qz nulla materia est ita pctiosa sicut ania bīana: nō solū corpoꝝ inferioꝝ iz etiā corpoꝝ celestiū. Matth. xvj. Quid em̄ pficit hoi si lucret̄ vni, mū, anie

ꝓ sue detrimētū pa. Aut quam dabit hō cōmu. ꝓ aia sua. Scdo rōne rei repñtate: qz ꝑ imaginē chri argenteā vel aureā repsentat cm hūanitas chri. Ania ꝓ est imago diuinitatis: z ꝙntum ad vnitatē essentie: z trinitatē psonaꝝ. Tertio: qz he imagines sunt corruptibiles: eo q sunt materiales in potētia ad plures formas. Aia ꝓ est forma subsistēs īcorruptibilis. Nulla em forma ꝑm se est corruptibilis: sed ꝑ accidēs. s. rōne materie existētis in potentia ad ꝑles formas: ꝓpter qō cōpositū ex materia huius z forma est corruptibile. Persedam ꝓ silitudinē deus facꝝ est ad imaginē hois. Autoritas. Qui cuz in forma dei esset nō rapi. arbi. est esse se eqlē deo: sz semetipm exinaniuit formā ꝙi accipiēs: in silitudinē hoim fac. z habitu inuentus vt hō. Phil. ij. Et ista etiā silitudo nō sufficit hoi ad salutē: imo grauat dānationē Tū ꝓpter ingratitudine tc. Tū ꝓpter excellētiā humane nature: sicut rōne dignitatis ꝑsone cui iferꝝ iniuria aggrauatur. Per tertiā silitudinē homo reficit z reformat ad imaginē dei: sicut ad exēplar oim ꝓtū. Verbi grā. Deus est misericors: sic debet homo imitari deū in hoc: z sic efficit deo silis: iuxta illud Matth. v. Estote ergo pfecti sicut et pater vester celestis pfectꝰ est. Et quare ibi ꝺr imago dei. Vide infra. Idē de castitate chri. Idem de charitate z patientia tc. Estote imitatores. i. similes deo sic filij charissimi: z ambulate in dilectione sicut ipe dilexit vos. Eph. v. Et ista silitudo sufficit ad salutē Et ꝺ ista tertia itelligit thema. Silis tc.

¶ Pro fundamēto ꝙstionis in q ꝺr silis est paterfamilias: ozik theological' ꝙstio.

¶ Querit. Utrū deꝰ debuerit vnire aiam sancte Agathe ad eius similitudinez factā tā vili corpi in hoc mundo: sz suo. Arguik q nō: ait phs. iij. Physic. Locus debet ꝓportionari locato: sed ania non est ꝓportionabilis corpori: qz ania est dignioꝛ corpore: vt ait Augustin. in lib. de libero arbitrio. Omis anima omi corpe est nobilioꝛ z melioꝛ. Chrysostomus. lib. de lapsu mūdi. Quāto celū terra pulchrius: tāto anime pulchritudo oēm formā pulcherrimi corporis superat. Sequik in oppositum. Nichil fecit deus quin facere debuerit. sz deꝰ vniuit animā beate Agathe corpori ipsius Agathe vili, igik deꝰ debuit vnire animā sancte Agathe ad eius similitudinez factā tā vili corpi suo: z sic questio manet ꝑ vtraꝝ parte dubia. Ad ꝙstionē rñdendū est ꝑm magistrū Nicolaū denisse in libro de gemma ꝑdicantiū: ꝙ deus debuit vnire animā sancte Agathe ad eius similitudinē factā tā vili corpi: licet ipsa sit nobilioꝛ ipo: z nō sit ꝓportio quātitatis ꝺ qua loquik phs in argumēto allegato: tamen est ꝓportio ordinis inter ipm corpus z animā. Ꝺo deus ipam corpi vniuit: et hoc ꝓpter tria. Primo ꝓpter diuinoꝝ operū ꝓfectionez. Scdo ꝓpter meritoꝝ adq̄sitionē. Tertio ꝓpter maioris beatitudis participationē. ¶ Primo igik deus vniuit animā Agathe corpi vili ꝓpter diuinoꝝ operū ꝓfectionē. Fecerat em deus creaturā pure spūalē. s. angelū: z pure corporalē: vt celū et terrā. Ꝺo ad cōplementū vniuersi fecit creaturā partim corporalē z partim spūalem: sz hoiem ex ania z corpore ꝙstitutū: sequik. ¶ Scdo ꝓpter meritoꝝ adq̄sitionem, multipliciter em mereri pōt ania mediāte corpe: vt pegrinādo: et sic de alijs. ¶ Tertio ꝓpter maioris beatitudinis participationem extensiue: quia sancta Agatha et omnes homines saluati pluribus modis beati erunt in corpore et anima. Nam ait Scotus in quarto sententiarum distinc. xlix. q. xv. Corpora beatoꝝ erūt clara quia habebūt perfectā manifestatiōem sui corporis: quia quodlibet habebit colorem pulchrum: scilicet gradum complexionis sue. Magister sententiarū in quarto distinc. xlix. sine omni scrupulo credendū est eos habituros maiorem gloriam ꝓst iudicium q̄m ante: q̄a et maius erit gaudium eorum. Augustī. Ampliꝰ erit eorum cognitio. Hieronym. Peracto iudicio ampliorem gloriam sue claritatis deus demonstrabit electis. Richar. iij. sententiaꝝ predicta distinctione articulo. ij. q. vij. Beatitudo hominum electorum maioꝛ erit ꝓst iudicium q̄m ante extensiue: quia non habent modo nisi beatitudinem anime: tunc autem erunt beati et in anima et in corpore: de quorū numero electorū per merita que eius anima cum corpore meruit: quibus mediāti

bus simul chō fuit p imutationez: iuxta verba passumpta. Similis est homini patrifamilias. Modo beata Agatha fuit similis christo in sex.

Primo in virtuosa conversatiōe
Scō in victoriosa tentatiōe
Tertio in luminosa disputatiōe
Quarto in fructuosa passiōe
Quinto in pciosa defunctione
Sexto in gloriosa tumulatiōe

¶ Quantū ad primuz ꝛc. Sicut pictor q depingit ad exemplar alteri⁹ figure: sic beata Agatha pingebat vitā suam ad similitudinē vite chri. Primo em respiciebat faciē chri. i. principiū vite sue q cum esset infinitus in magnitudie voluit angustari i parua cella vteri virginalis ꝛc. sic ipa dimisit palatiū pris ꝛ ornamēta ꝛc. ꝛ restrinxit se in quadā parua domo ꝛc. Jtē sicut chs fuit caltus: Jta beata Agatha vitabat familiaritates ꝛc. et ꝑba inutilia: qz corrūpunt bonos mores colloqa mala, j. Lor. xv. Jtē sicut chs tenuit asperā vitā ieiunādo/ nō comedēdo carnes. nisi isto agno pascali. ita brā Agatha qz virginitas absq; abstinētia fuari nō pōt. Jtem sic chs voluit esse paup: ita brā Agatha dādo patrimoniū pauprib ꝛ viuebat ꝓuis manibus: sciens illud. Si vis pfect⁹ esse vade ꝛ vende oia que habes ꝛc. Mat. xx. Jtē sic chs fuit diligēs laborādo/ pdicando ꝛc. ita brā Agatha ꝑfitebat qualiber hebdomada: cōicabat: orabat ꝛc. ergo. Si⁹ est hoī patrifamilias. Moraliter. sic debemus chm imitari in pdictis virtutib ꝛc. Dic vt expedit. Christ⁹ passus ē ꝓ nobis. Nobis relinquēs exemplū: vt seqmini vestigia ei⁹. Qui cū malediceret/ nō maledicebat ꝛc. j. Pet. ij. Nota iuxta illud. j. Lor. xv. Qualis terren⁹ tales ꝛ terreni. ꝛ qualis celestis/ tales ꝛ celestes. Jgit sicut portauimus imaginē terreni. portem⁹ et imaginē celestis. Et h faciunt electi: iuxta illud. Ro. viij. Quos pscivit ꝛ pdestinauit cōformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipe pmogenit⁹ in mltis fratrib. Quantū ad scom ꝛc. in fructuosa pdicatōe. Christ⁹ pdicauit in domo vna cuiusdā meretricz. i. in iudea. Nō sum missus. l. psonaliter: nisi ad oues q pierunt domus israel. Mat. xv Synagoga em fuit meretrix: qz repudiauit virum suū messiam: ꝛ adhesit adultero diabolo. sic brā Agatha pdicauit in domo vni⁹ meretricz. Affrodisie ꝛ filiab suis ꝛc Vel dic q sicut chs fuit tentat⁹ a diabolo triplici tentatione: sic brā Agatha fuit tentata a ministra diaboli Affrodisia triplici tētatiōe blanditijs. minis ꝛ malis exemplis: vt ibi ōr. Dic quō Quintian⁹ cōperta fama Agathe/ volēs ipaz ad sui voluntatē adducere posuit ea i domo Affrodisie/ q fuit meretrix. Qz ḡ Quintianus erat supb⁹ ꝙquirebat eam vt sonaret in auribus vulgi: q tāt⁹ esz q adiūgebat sibi nobiles. Et qz erat libidios⁹ ꝙcupiscebat eā ꝛ qz auar⁹ ad facultates ei⁹ suspirabat: et qz idolatra: chi nomē audire nō poterat. Quintian⁹ villan⁹ ꝛ supb⁹: Agatha nobilis ꝛ humilis. Quintian⁹ luxurios⁹: Agatha casta ꝛ pulchra. Quintia. auar⁹. Agatha diues ꝛ liberalis. Quitian⁹ idolatra: Agatha chianissima ꝛ scā. Vide infra. Cum ḡ brā Agatha esset in domo Affrodisie: trib modis Affrodisia conata ē subuertere Agathā. Primo ꝑbis blādis. Secundo minis eā inclinare nitebat ad voluntatē Quitiani. Tertio exēpla malis. s. in iudimentz ꝛ ornamētis in comestiōe. Sz ꝓtra ꝓma. i. verba pdicabat brā Agatha dicēs. Verba vīa nō sūt nisi vent⁹/ pmissiones vt pluuia. Mine ꝙ quasi flumina. Ego aūt firmata i petra fortissima nihil timeo. Lōtra facta pdicabat factz: qz induebat se vilib: dicēs illis. O miser quātū ꝙstabat vobis ꝛc. ꝛ orabat. Jtē comedebat panem ꝛ aquā ꝛc. Jlle comedebāt gallinas: Agatha ieiunabat. Jlle inducbant purpura et scarlato: Agatha ꝙ vilib. Jlle cantabāt Agatha orabat. Jlle ridebāt: Agatha flebat. Jlle tripudiabāt. ſz Agatha genuflexa ꝛc. Moraliter. nota ꝙ meretrices noctorias q nō stāt in lupanari/ q corrūpunt civitatē. ꝛ iō nō sūt sustinēde Jrē nota ꝙ fornicatiōnē simplicē: quā dicūt aliq non esse pctm mortale: hereſis est: ꝛ cum scribis ꝛ phariseis ꝛc. Dic vt expedit. ¶ Dico tertijs. ꝛc. Jn sua disputatōe. Chs em disputabat cū diabolo ꝛ vicit eū. Mat. iij. Sic brā Agatha disputauit cū mistro diaboli. s. Quitiano et vicit eū: q grau⁹ tentat sepi⁹ q̄ diabol⁹: qz mal⁹ hō peior est q̄ diabol⁹ ꝓportionabilit. Triplicē ḡ disputatio

onē habuit cū eo Prima ꝓbis. Scōa ꝓbis
z facris. Tertia tormētis. Prima fuit ver
balis ꝛc. Dic quō Affrodisia rides ꝓstan
tiā brē Agathe dixit Quintiano. Facilius
possent sacra moliri. Tūc Quintian⁹ fecē
cā ad se adduci ꝛc. Et inꝛrogauit eā. Cu
ius ꝓditōis es: Scōa disputatio: qz Quin
tian⁹ videꝫ se ꝓfusum in ꝑma disputatiōe
minat⁹ est ei di. Elige aut diuersas penas
incurrere: aut dyis sacrificare. Rndit Aga
tha. Si ytor tua talis ql̄is dea tua Ven⁹
ꝛc. z sic ꝓfusus: in scōa iussit eā mitti i car
cerē dicēs. Cogita tecū vt possis euadere.
At illa Tu minister sathane cogita z pe
nite vt possis euadere penam eternā. Ter
tia disputatio fuit nō rōnib⁹: sed tormētis
ꝛc. Dic historiā vsq; ad torturā māmilla
rū excluiue. Notaꝫr tres disputationes
etiā debem⁹ nos vincere. Prima est ꝺ de
tractores q̄ veridēt bonos ꝛc. Ista disputa
tio vincit cogitādo verbū chri. Bti eri
tis cū maledixerīt vobis hoies ꝛc. Mat.
v. Scōa est ytra carnē q̄ pugnat delectati
onib⁹/infirmitatib⁹ ꝛc. z hec vincit cogitā
do verbū apli di. Per mltas tribulatiōes
oportet vos intrare i regnū dei. Act. xiiij.
Tertia est ytra diabolū q̄ tentat de fide z
alijs. et hec vincit cogitando verbū Petri
di. Fratres sobrij estote ꝛc. cui resistite for
tes in fide. j. Pet. v. Et humiliādo intelle
ctū ad ea que sūt fidei. ¶ Dico. iiij. In sua
passiōe. Chris em in nocte passiōis cū ora
ret et gutte sanguinis defluerēt/venit an
gelus ꝓfortās eū ꝛc. Lu. xxij. Nō q̄ indi
geret/ꝫ exhibuit famulatū ōbitū dño suo
Sic brā Agatha fuit tortra i mamillis ꝛc.
Dic historiā z rota sanguinolēta reposita
fuit in carcere ꝛc. Et cū oraret circa medi
am nocte appuit ei senex: q̄dam cum q̄dā
luminis portatore ꝛc. Senex erat aplus
Petrus portator ꝫo credit fuisse angelus
ꝛc. Dic historiā. Et nota q̄ excellētior Pe
trus apls fuit angelo: z ideo in ꝫ chris cō
cessit plus Agathe q̄ sibi. ¶ Dico quinto
ꝛc. In sua diffinitiōe. Chris em in cruce z
fact⁹ est reremot⁹ clamando. In manus
tuas pr̄ cōmēdo spīm meū/z cū lachrymis
expirauit. Auctoritas. Cū clamore valido
et lachrymis offerēs exaudit⁹ est ꝓ sua re
uerentia. Heb. v. Sic brā Agatha. Dic
quō sequēti die cū pīcata fuissz corā Qui
tiano/et videret eam sanatā/admirās q̄si
uit q̄s eā sanauit. Agatha respōdit. Dñs
Jesus chris q̄ est salus mea. Indignatus
Quintian⁹: qz adhuc Jesū noiaret de cō
silio duox fecit eā sup acutissimas testas z
carbones volutari ꝛc. Et statim mor⁹ est
locus et pars parietis corruēs, oppressit cō
siliarios ꝛc. et omni ciuitate cōmota ꝛc.
sed pr⁹ dixit ei: vt deos adoraret ꝛc. Cui
Agatha. Verba tua fatua sūt: et vana ae
rem maculātia z iniqua. Miser sine sensu
et intellectu: quomō vis vt lapidē adorez
et chm deū celi dimittaz. Quintian⁹ di
xit. Iterū tu chm audes noiare/quē ego
nolo audire. Agatha dixit. Quādiu vixe
ro: chm corde et labijs inuocabo. Quin.
Nūc videbo si chris te curabit. Et iussit te
stas fractas spargi ꝛc. Et iussit ea in carce
re reponi. Dic quō beata aūt Agatha cū
in carcere rogaret dnm regratiādo ꝛc. Di
cēs. In man⁹ tuas dne ꝛc. Expirauit ꝛc.
Sic̄is est ergo hoi paterfamilias. ¶ Di
co sexto ꝛc. In el⁹ tumulatiōe seu sepultu
ra. Chris em ꝫ habuerit morte crudelē et
ignominiosaz: tū habuit sepulturā gl̄iosaz
Dicaꝫ quō Esa. xj. Et erit sepulchrū eius
gl̄iosum. ita brā Agatha postq̄ fuit mor
tua: chriani receperūt corpus eius z cum
balsamo/et myrrha/et aloe honorifice por
tauerūt ad eccl̄iam/et clerici cantabāt nō
requiē: sed gaudeam⁹ ꝛc. Et ecce quidam
iuuenis ꝛc. Dic historiaz. Nota. Mentē
sctām. s. habuit. Spontaneā sup. martyrio
se exhibuit. Honorē deo sup: dedit. Et pa
trie liberationē: sup. acq̄siuit. Nota hic de
eructuatione ignis montis Ethne ꝛc. Et
tunc ergo tam iudei q̄z gentiles ceperunt
venerari sepulchrū ei⁹: silis est q̄ homini
patrisa. Moraliter. ista q̄tuor debemus
nos habere. Primo mentē sctām. s. mūdaz
a malis cogitatiōib⁹ statim expellendo ꝛc
Omni custodia serua cor tuū: qz ex ipo vi
ta pcedit: scz si bñ custodiaf. alias mors.
Prouer. iiij. Secūdo spontaneā. s. ad faci
endū penitentiā non coactā: sic illi ō infer
no: vt ōr Sap̄. v. Nō ex tristitia aut ex ne
cessitate. Hilarē em datorez diligit deus.
Jdeo. j. Pet. v. Nō coacte/sed spontanee:
sup. penitentiā faciam⁹. Tertio honorem
deo. s. cū intentiōe deū honorādi faciamus
bona opa. Sic luceat lux vestra ꝛc. Mat.

v. Siue manducatz siue bibetis: vl aliud qd facietis: oia in gla dei facite. j. Cor. x. Et. j. Pet. v. In oib⁹ honorificet deus. Quarto patrie liberationē, inuado cōtra tem vt liberet ab oneribꝫ: orando, p cōtra te cē. sicut vnū qdqz mēbrū adiuuat totū corpus. Jdeo debem⁹ orare p eccliā z pro statu spuali z tpali. Nota cōtra officiales qui preponunt vtilitatez priuatam bono reipublice cē.

In festo trāslatōis bea. Aga the ỹginis et mar. Ser. xxv

Surge prope

Ora amica mea et veni. Can. ij. Appropriate sūt verba christi ad beatā Agathā existentē in Byzantio seu Cōstantinopoli quātū ad corp⁹ cui dixit chs. O amica mea surge de byzantio seu cōstantinopoli. Et veni. s. in ciuitatē Cathanie: in q fuisti martyrio coronata. Vocat aūt ipsam amicā pter pfectam obedientiā quā ipa exhibuit voluntati diuine. Jo. xv. Vos amici mei estis: si feceritis q pcipio vobis. Sermo g nost⁹ erit de trāslatione eius. ¶ Pro fundamēto ꝓmonis in quo agit de translatiõe beate Agathe quā deus amicā vocat. Oritur theologicalis questio. ¶ Querit. vtrū de⁹ equaliter dilexerit beata Agathā: z alias mulieres. Arguit q nō: Deus nō oēs diligit: sed q busdā irascit: beate Agathe nō. Item ait mgr sniaz. in. ij. dist. xxxij. Cūqz eius dilectio sit imutabilis z eterna: aliū tñ magis: alium minus diligit. sequit. Item ait Scot⁹ in. ij. ibidē. q. j. Nō oib⁹ dat equalia. dedit em̄ bona Agathe que non dedit alijs mulieribꝫ. Jgit cē. In oppositū. Deus oia itelligit equaliter: icz p vnam rōnez formalē. igit a simili diligit. Jrē Aug. ait. Incōprehensibilis est dilectio dei arqz imutabilis: q: de⁹ in vnū quodqz istorum amat qd fecit. ergo de⁹ equaliter dilexit: alias mlieres sic Agathā. z sic qstio manet ab vtraqz dubia. Ad questionem respondendū est ꝼm Scotū in. ij. sentē. dist. xxxij. q. j. q eēlitas in deo in diligēdo cōsiderat duplicer. Primo mō cōparando actum ad agens z sic ad qstionē dicit q de⁹ equaliter dilexit Agathā z alias mulieres et de tali eēlitate intelligitur argumentuz. In oppositū qz i ꝺo nō reperiunt illa opposita icz eēlitas et ineēlitas cū sit imutabilis z ꝺrar ioz. iſusceptibilis. Jdeo dicit magister sentētiaz vbi supꝛ. De⁹ oēs creaturas suas diligit: sequit. Alio mō comparando actū ad cōnorata siue ad ea super que transit. z sic ad qstionem dicitur q deus nō eēliter Agatham dilexit et alias mulieres z similiter oia: qz illa volita sunt eēlia vl mō eēlia bona sunt eis volita et etiā quia ꝼm quēdā ordinez transit sup illa. Nā omnis rōnabiliter volēs vult primo finē. z secūdo illud qō imediate attingit finē et tertio alia que remotius sunt ordinata ad attingēduz finē. Cuz igit de⁹ rōnabilissime velit: licet nō diuersis actibus sed tm̄ vno ineꝫtū illo diuersimode rēdit sup obiecta ordinate: Primo ergo vult finez z hoc est actus suus pfectus z volūtas ei⁹ pfecta. Secūdo vult illa que imediate ordinant in ipm̄ et que imediate attingunt ipsuz: scz ꝓdestinando electos et volendo alios diligere. Tertio vult illa que sunt necessaria ad attingeduz illū finem: scz bona gratie. Quarto vult pr̄ illas alia q remotiora: puta hūc modu sensibilē: et sic pater ieēlitas volibiliū ꝺrū ad ipa volita. z vt transit super obiecta. nō argumētū in oppositū intelligit de ēlitate vt est actus opantis nō aūt vt trāsit sup obiecta: puta sup beataz Agatham quā deus merito amicā vocat. Juxta verba preassumpta. cē.

¶ Salutet virgo. Pro cōplemēto sermonis. Nota qdruplice trāslatiōez sanctoꝝ.

Prima est trāslatio spiritualis.
Secunda est translatio celestialis.
Tertia est translatio corporalis
Quarta est translatio localis.

¶ Et de quarta fit festū hodie: quis de qlibet posset thema itelligi. Jn qlibet ar dicemus qrtuor puncta z sic erit xvj.

¶ Prima translatio ē spualis: qñ scz peccator conuertit ad pniam: tūc de morte culpe trāsfert aia ad vitam gre. De hac loquit. Jo. dicēs. Nos scim⁹ quoniā translati sum⁹ de morte ad vitā qm̄ diligim⁹ fratres. j. Jo. iij. Nota quoniā diligim⁹. Medium ergo pter quod trāsfert hō de morte culp

pe.ad vitaz gratie ẽ charitas siue amoz ꝺi z ꝓximi:qz si sine amoze ẽ:viuẽs ẽ mortuꝰ Ibidez.Qui non ꝺiligit manet in morte. Est aũt notandũ ꝙ per hanc translationẽ trãsfertur homo ꝺ quadruplici miseria ad quadruplicẽ felicitatẽ.Prima miseria peccatoris maxia est,quia est inimicꝰ ꝺei.ps. Odisti oẽs qui opanꝝ iniqtatem ꝛc̃.Jtez. Sap.xiij.Similiꝝ odio sunt deo impius z ipietas eiꝰ.Vide quãtũ habz deꝰ odio pctm:qz ꝓpter pctm ꝺelendũ z occidẽduz voluit deꝰ vnigenitũ filiũ suũ cũ illo occidere.Esa.liij.Propꝑ sclꝰ populi mei percussi eũ.Jtẽ.Ro.viij.Misit deꝰ filiũ suũ in sili tudinẽ carnis peccati:vt ꝺe peccato ꝺãnaret pctm̃.Sed per hãc trãslationem acquirit homo amicitiaz ꝺei:que ẽ maxia felicitas.Prouer.xxij. Qui ꝺiligit coꝛꝺis mũꝺitiã ꝓpt̃ gr̃az labioꝝ suoꝝ hẽbit amicũ regez Nota coꝛꝺis mũꝺitiã,i.ꝓtritiõez coꝛꝺis vꝰenitẽtiã p quã mũꝺaꝝ coꝛa pzatis cõcupiscẽtijs z pctis.Propter gr̃az labioꝝ suoꝝ.i.ꝓfessionẽ peccatorũ habebit amicũ regẽ.i.chr̃m.Secũda miseria peccatoris est:qz peccatoꝛ est seruus pcti et ꝺiaboli.Joã.viij.Qui facit pctm̃ seruus est peccati.A quo em̃ qs superatus est eius z seruus est.ij.Per.ij. Magna miseria ẽ ee seruũ hominis.z quanto vilioꝛ patronus tãto vilioꝛ seruꝰ:sed quid vilius peccato: erga matima miseꝛia z vilitas est esse seruum peccati.Ab hac miseria ergo trãsferꝝ homo in nobilitatẽ z felicitatẽ libertatis. ij.Coꝛ.iij. Vbi spũs ꝺñi:ibi libertas. Jtẽ Jo.viij.Si filiꝰ vos liberauerit vere liberi eritis.Tertia miseria ẽ:qz pctoꝛ est p̃ciꝰsus a coꝛpoze mystico ecclesie p gladiũ pcti mortalis z iõ nulliꝰ boni qõ fit in eccl'ia ꝓticeps ẽ qz vita caret.Sed p hãc translationẽ ꝓsequiꝝ eccl'ie vnitatẽ et ꝓsequenter vnitatẽ et bonis eiꝰ.ps. Participẽ me facꝺeꝰ omniũ timẽtiũ te et custoꝺientiũ mãꝺata tua.Da silitudinẽ ꝺe coꝛpoze vero in q̃ actꝰ vniꝰ membꝛi prodest alijs membris coꝛpoꝛi vnitis:nõ autez a coꝛpe separatis. Quarta miseria ẽ:qz oia bona opera priꝰ facta mortificanꝝ :et que postea fiunt in peccato mortua nascunꝝ.j.Coꝛ.xiij.Si ꝺedero oẽs facultates meas in cibos pauperum.Et si ꝺedero corpus meũ:ita vt arꝺeam.charitatẽ aũt nõ habuero nihil mihi prodest. Quã magna miseria esset vnius mercatoris:si q̃cquid congregauit in.xxx. annis ꝑdereꝛet i naufragio vniꝰ hoꝛe.ꝛc̃. Sed p hãc trãslationẽ cõsequitur homo incõparabiles z iestimabiles diuitias .s. virtutes theologicas z morales,z dona spũs sci, et gratiaz gratũ facientẽ:qua aditꝰ dãꝺo porũ aq̃ frigiꝺe mereꝝ vitã eternaz. Math.xij. Quicũqz potũ ꝺederit vni ex minimis istis calicẽ aq̃ frigiꝺe.Amẽ ꝺico vobis nõ ꝑdet mercedez suã. ¶ Secunda trãslatio est celestialis qñ.s.aia egrediꝝ de coꝛpe trãsferꝝ in celũ ꝺe q̃ loquiꝝ apl'us.ij. Coꝛ.v. Nos vero oẽs reuelata facie gloriã ꝺñi speculãtes in eãꝺẽ imagine trãsfoꝛmamur a claritate fidei in claritatẽ visionis tanq̃ a spũ ꝺñi. Per hãc aũt trãslationẽ a q̃ꝺruplici miseria trãsfertimur in q̃ꝺruplicẽ felicitatẽ.Prima miseria ẽ impfecta cognitio quã p fidem habemꝰ, ꝺe q̃ trãsferimur ad claritatẽ visiõis ꝺiuine:qz ibi viꝺebimꝰ eũ sicuti est.j.Jo.iij.De hac ꝺicit Apl's.j.Coꝛ.xiij. Videmꝰ nunc p speculũ in enigmate:tunc aũt facie ad faciẽ.Secũda miseria est:qz hic speramus z nõ tenemꝰ z est magna afflictio ꝺesiderãtis carere ꝺesiderata:q̃ꝺbus ꝺr Prouer.xij. Spes que ꝺifferꝝ affligit aniaz.Sed ab hac miseria transfertur aia ad felicitatẽ rentiõis: qz̃ꝺbi tenebit firmiter ꝺeum.Cant.ij. Jnueni quã ꝺiligit aia mea: tenui eũ nec ꝺimittam. Et sunt verba aie cõprehenꝺẽtiz ꝺeũ.j.Coꝛ.ix. Sic currite vt ꝓprehendaꝝtis.Tertia miseria est ꝺ passione plurimarũ tribulationũ quiꝺ ꝺiuersimoꝺe affligimur i hac vita.s.infirmitatũ/ pecuniaꝝ guerraꝝ/tẽtationũ:a q̃ꝺ etiaz electi ꝺei non sunt exempti:sic̃ patet ꝺe Job.Thobia.Apl'is.quoꝛ vnꝰ ꝺicebat infelix ego homo q̃s me liberabit ꝺe coꝛpe mortis huiꝰ. Ro.vij. Et si q̃ aliq̃ꝺ ꝺulcedinis vtrũq̃ gustamus:multis tamẽ ẽ admixta amaritudinib ꝰ:iuxta illꝺ. Prouerb.xiij. Risus doloꝛe miscebitur:et extrema gauꝺij luctus occupat. Jtez Boetiꝰ.Omnis ꝺulcedo felicitatis humane multis amaritudinibus est respersa. Ab hac ergo miseria transferemur ad felicitatem fruitionis ꝺiuine:quia ineffabili ꝺulcedie ꝺilectamur vtpote haurientes ipsam ꝺe ipso fonte bonitatiz,psalmista Satiabꝛ cum apparue

rit glia tua. Quarta miseria est incertitudinis: qr semp sum⁹ dubij ambulãtes in/ter scyllã met⁹: z charybdim spei seu ꝓpti/onis. Vñ Eccli. ix. dr. Sunt iusti atq; sapiẽtes z opa eo⁹ in manu dei: z tñ nescit homo vtr amore vel odio dignus sit. sed oia in futuꝝ seruant incerta. Ab hac autẽ miseria trãsferẽt ania in certitudinẽ z securitatẽ glie. Matt. xxv. Ibũt iusti in vitã eternã. ¶ Tertia translatio est corpalis qñ. s. corpa defunctoꝝ sctoꝝ resurgẽt z de morte trãsferent ad vitã: iuxta illd Joã. Venit hora in q̃ oẽs q̃ in monumẽtis sũt: audiẽt vocẽ filij dei. Et ꝓcedẽt q̃ bona fecerũt in resur. vite. q̃ vo mala egerũt in resur. iudicij. In hac aũt trãslatõe trãsferẽt electi a q̃druplici miseria ad q̃druplicem gliam. Primo trãsferent a miseria passibilitatis: ad gliam ipassibilitatẽ z imortalitatis. Scdo a miseria obscuritatis ad gloriã claritatẽ. Tertio a miseria pderositatis ad gliam agilitatẽ. Quarto a miseria grossicie: ad gliaz subtilitatẽ. De oib⁹ his ꝛtruor est vna autoritas apli. j. Cor. xv. Sic erit resurrectio mortuoꝝ: seminat corpus in corrupt̃one: surget i incorrupt̃one, ecce ꝑma. Seminat in ignobilitate: surget in glia: ecce scda. Seminat in infirmitate: surget i ꝑtute: ecce tertia. Seminat corp⁹ aiale: surget corp⁹ spũale: ecce q̃rta. ¶ Quarta trãslatio est localis, s. qñ corp⁹ vni⁹ sancti trãsferẽt de vno loco ad aliũ. Et hoc repit tripl̃r factũ. Vno mõ q̃ corp⁹ vni⁹ sancti viui trãsferat ad aliũ locũ misterio angelor: sicut fuit corp⁹ Enoch qõ fuit trãslatũ viuũ ad paradisuz terrestrem: sicut legit Gen. v, et Eccli. xl. Enoch placuit deo z trãslat⁹ est. Sic z de Helia legit. iiij. Reg̃. ij. Sic z Abac. de iudea fuit trãslat⁹ in babyloniã misterio angeli ad lacũ Danielis Dañ. xiiij. Scdo mõ q̃ corp⁹ vni⁹ sancti mortui trãsferẽt ad aliũ locũ ex dispositõe sua quã fecit dũ viuebat, sicut legit ꝺ Joseph q̃ dixit fribꝰ suis veniẽs ad mortẽ Post mortẽ meã de⁹ visitabit vos: asportate vobiscũ ossa mea de loco isto. Gene. vlti. q̃ sic postea factũ ẽ. Tertio mõ ꝓtingit q̃ post mortẽ corp⁹ vni⁹ sancti de vno loco trãsferat ad aliũ ex diuina dispositõe p man⁹ angelor vel hoim. Sicut legit ꝺ beato Matheo: cui⁹ corpus est Salerni, Bti ꝙo Bartholomei corp⁹ qõ fuit martyrizatũ in Jndia / fuit trãslatũ Beneuẽtũ: vbi nũc est. Beati ꝙo Andree corp⁹ ꝺ Achaia: fuit trãslatũ Cõstãtinopolim. vñ fuit trãslatũ amalphiũ vbi nunc requiescit. Sic corp⁹ btẽ Catarine ꝺ Alexãdria vbi passa ẽ: fuit trãslatũ misterio ãgelor i mõtẽ sinai. Hoc mõ fuit trãslatũ corp⁹ beate z gl̃iose ꝙginis z martyrꝭ Agathe. ꝺ Cõstãtinopoli Cathaniã ex dispõne diuina reuelatũ cuidã militi gallico nomie Gislibertus: q̃ aditũcto sibi socio q̃dã calabro noie Gostelmus rẽ pegerũt. aspirante illis nutu diuio: sicut in hystoria legit. Jn Cõstãtinopoli aũt de Cathania trãstulit q̃dã capitane⁹ imperatoris Cõstãtinopolitani noie Haniachi ꝛc. Et q̃ oñdit magnifeste maxia dilectõ Agathe ꝙgis z martyris gl̃iose ad ciuitatẽ Cathanie: qr vir de alio sctõ legit hoc. btã Lucia fuit passa Siracusie: z tñ noluit q̃ corpus suũ esset ibi ꝛc. ¶ Horãdũ ãt ꝓlatioi materia q̃ ꝓpr̃ ꝛtruor rõnes facim⁹ festũ ꝺ trãslatiõe corpoꝝ sctoꝝ. z illa honorificeveneramur z in venerabili loco ponim⁹. Prima rõ ẽ: qr fuerunt tẽpla dei. j. Cor. iij. Tẽplũ dei estis vos. Jtẽ Joã. xiiij. Si q̃s diligit me ſmonem meũ ꝙabit z pr̃ me⁹ diliget eũ z ad eũ veniem⁹: z mãsionẽ apũ eũ faciemus. Et tõ sicut dignũ est q̃ tẽplũ dei veneremur. pr̃. Domũ tuã decet sanctitudo dñe in lõgi. diez: sic dignũ est corpa venerari. Ecõtra corpa pctoꝝ fuerũt tẽpla diaboli z tõo debẽt ad foueas ꝓici vt asini sepeliri: iuxta illd Hiere. xxij. Sepultura asini sepelier̃: putrefact⁹ z pectus extra portas hier̃lm. Sic sepult⁹ ẽ i iferno ãtũ ad animã et ãtũ ad corp⁹ extra eccliaz p demones. Quidã epr̃s Hectolanẽsis: q̃ mortuus ẽ Janue. de q̃ dr Greg. i. iij. dial. q̃ sepult⁹ fuit i eccl̃ia: z de nocte visi sunt duo spũs nigri ad sepulchrũ ei⁹: q̃ exhumãtes eũ: z ad foueas ꝓiciẽtes: sepelierũt ibi eũ manibꝰ z pedibꝰ ligatꝭ. fuerat em lubricꝰ hõ. Scis g̃ q̃ fuerũt tẽpla spũscti debet honor et reuerẽtia etiã quantũ ad corpora mortua. Secũda ratio est: qr corpora sanctoꝝ nõ solũ fuerũt tẽpla spũsancti dũ essent viua: sed etiã tunc quãdo sunt mortua est in eis aliquid diuinũ. Et hoc patet per effectum. Vnde scribit. iij. Regũ

xiij. q mortuus tangens ossa Helisei revixit. q est opus solius dei. Vñ & experimento sepius probatū est multa miracula fieri diuina potentia ad contactū corporū sanctoꝝ mortuoꝝ: & etiā sine cōtactu eoꝝ tamē meritis. Vñ dicit Aug. q in translatione reliquiaꝝ beati Stephani in quadā eccl'ia prope Carthaginē: septuagita duo fuerunt a variis languoribꝫ liberati. Et inuentione sui corporis similit fuerunt. Sic etiā legit in translatiōe virginis gloriose Agathe. Dic aliquod exemplum tē. Dic etiā exemplū qđ refert Greg. in. iij. dia. de eccl'ia arianoꝝ que cū dedicari debuit fuerunt introducte ibi reliquie sancti Sebastiani & beate Agathe martyris. ex quorū merito diabol⁹ inde fuit expulsus sensibiliter in forma pozci tē. Propter hoc ḡ debemus magnā reuerentiā sctōꝝ corporibꝫ etiā mortuis exhibere. Et cōtrariū facere displicet valde deo. Nota exemplum de Oza q tetigit archaz dei: & statim cecidit mortu⁹. ij. Reg. vj. Item exemplū de illa muliere que cū esset polluta p̄cedenti nocte de viro de mane fuit ad dedicationem oratorij sci Sebastiani et tetigit reliquias eius. et inuasa est a diabolo. Ideo dicit in psal. Nolite tangere chr̄os meos. Ex hoc ergo nota moraliter tria. Primū pertinet ad spem. Scōm ad charitatē. Tertiuz ad fidem. Primo cū multa solicitudine/deuotione/& reuerentia: debem⁹ ad sanctoꝝ corpora & reliquias accedere ab eis maxima beneficia recepturi. Naz si clericus de hybernia & anglia & dacia ad curiaz romanam accedit aliquod beneficiū petitur⁹. si mercator mare & aridā circuit aliquid lucraturus: quanto magis nos accedere debemus ad sanctoꝝ reliquias sempiterna beneficia recepturi. Scdo modo moraliter: q ex hoc facto debemus ardentissime accendi inflāmari ad sancte & virtuose viuendū. Si em̄ deus virtutē & reuerentiaz confert ossibꝫ mortuoꝝ: quid facit animabꝫ in celo viuentibꝫ? Quid etiā faciet corporibus gliosis? Ideo apl's nos exhortās: ait. Deponentes omē pond⁹ & circūstans nos peccm: p patientiā curramus ad p̄positum nobis certamē aspicientes in auctorem fidei & p̄summatorē Jesum: q̄ p̄posito sibi gaudio sustinuit crucem/p̄sulibꝫ cōtēpta: atq in dextera dei sedet. Heb. xij. Tertio nota moraliter q in h̄ facto fides n̄ra mirabiliter roborat. Nā si ossa arida & incinerata resuscitāt mortuos manifestū est diuinā virtutē ibi latere. et cōsequenter ossa illa in gl'ia resurgent. al's diuina virtus ibi nō esset: qz nō est de⁹ mortuoꝝ sed viuorū vt dī. Mat. xxij. Ex h̄ colligim⁹ esse in celo immortales & trās: sic ex h̄ arguit Bze. i. iij dia. vbi sic ait de corporibꝫ sctōꝝ loquens. Ad extincta nanq eoꝝ corpora viuentes egri veniūt & sanant. piuri veniūt & a demonio vexant. demoniaci veniūt & liberant. leprosi veniūt et mundant. deferunt mortui et suscitant. Pensa itaq eorū aie qualiter viuūt illic vbi viuūt: quorū hic et mortua corpora in tot miracl'is viuūt. Si igit vitam anie manētis in corpe: dependis ex motu membroꝝ: cur nō ppendis vitam aie post corpus etiā p ossa mortua in virtute miraculoꝝ? Hec ille. Et sic patet secūda ratio. Tertia ratio est: qz corpa sctōꝝ fuerunt socij possessionū: quas in vita feceŕt. Quāuis em̄ aia in om̄i ope bono p̄cipalis existat: nihilominus tñ corpus sibi cooperat: qz vt dicit p̄bs. Oratio est cōiunctī. Aie aūt sanctoꝝ post exitum a corporibus statim p̄miant in celis. Ergo dignuz est q corpa eoꝝ hic nobiscū remanētia honorifice veneremur. Vñ. ij. Coꝝ. j. Scīētes q̄m sicut socij passionuz estis: sic eritis & p̄solatiōis. Jtē Lu. xxij. Vos estis q p̄manssistis mecū in tentatiōibꝫ meis: & ego dispono vobis sicut disposuit mihi p̄ me us regnū vt edatis & bibatis sup mensam me. in re. meo. Et ido sicut in eccl'ia triumphanti corpora sctōꝝ q̄rtuor dotes habebunt: sic eccl'ia militās ipsa i quattuor honorat. Primo: qz ipsa tanq̄ res sacras i ecclesia sepelit. Secundo eis venerabile officium facit. Tertio eoꝝ opa p̄dicari mandat. Quarto quia ad ipa accedentibꝫ & venerantibꝫ indulgentiā largit & donat. Si aūt queris cur corpa sctōꝝ icinerant que fuerūt socij passionū & p̄ticipes bonoꝝ operū cuiaie statim euolent ad gloriā: dicēdū: qz aia traxit corpus ad bona opa: corp⁹ aūt suprebellauit & induxit aiam ad malū & a bono retraxit: p̄ter qđ dicebat Apl's. Cō delector em̄ legi dei fm interiorē hominē Video aūt aliā legem in membris meis re/

pugnantē legi mentis mee ⁊ captiuantez me in lege pcti. Infelix ego hō quis me liberabit ď corpe mortis huius? Rom. vij. Id circo deus iudicat corpus itinerari: vt qđ semp voluerit viuere in delitijs a vermibꝫ comedak: ⁊ qđ voluit ꝑsse sub terra ponatur: ⁊ qđ congregauit diuitias in modico cilicio inuoluak. Si aūt inuenirek corpus q̄ aie in bono nō ꝓficeret: nec eā inclinaret ad malū: nō ꝓtrefieret i morte ipm diuina gr̄a ꝓseruante: sic fuit corpus chr̄i. ps. Qm nō derelinques aiaz meā i inferno nec dabis sctm tuum videre corruptionē. Et etiā ipa credit ecclia ď corpe virginis glorioſe. Quarta ratio est: qz corpa scōrū sunt cū magno honore et gl̄ia surrectura. Quāuis em gl̄ia ꝑncipaliter fit in aia: tū gloria aie redūdabit in corpus sic lumē in laterna: et habebit ꝯtruoz dotes/ sic supra dictū est cē. Da similitudinē: sicqs crederet aliquē futuꝝ papā quantā ei reuerētiā exhiberet? Sicut faciūt clerici q̄ magnā exhibent reuerentiā cardinalibꝫ: qz ipos ꝓpari sperāt. Quāta ergo reuerētia est danda corporibꝫ scōrū? cē. Ergo cē.

De sctā Eulalia. Ser. xxvi

Oliga te domine fortitudo mea. psal. xvij.

Pro fundamēto ꝓmonis q̄ est de sctā Eulalia virgine. orik theologicalis questio. Querik: vtrū sctā Eulalia melius ⁊ nobilius fecerit/ seruando virginitatē ꝯ matrimoniū cōtrahendo? Arguik q̄ non: ois hō faciens: h̄ est q̄ de precepto legis nature ⁊ legis diuine melius facit/ ꝯ hō faciens ꝓtra illa ꝑcepta: sed obseruatio ꝙginitatis est ꝓtra ꝑceptū legis nature/ cōtractus matrimonij nō: patet ꝑhus v. de aialibꝫ. Natura petit generationē in diuiduoz ꝓpter ꝓseruationē suaꝝ specierū ⁊ cōtra ꝑceptū legis diuine. Gen. j. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrā. ꝯ sctā Eulalia melius ⁊ nobilius nō fecit obſuādo ꝙginitatē ꝯ mr̄imoniū ꝓtrahēdo. In oppositū. Amb. li. de ꝙginitate. Bona ꝓnētia cōiugalis/ melioz cōtinentia vidualis: optima mūdicia ꝙginalis. Igit sctā Eulalia melius ⁊ nobilius fecit seruādo ꝙginitatē ꝯ matrimoniū ꝓtrahendo: ⁊ sic q̄stio manet ꝑ vtraq̄z ꝑte dubia. Ad q̄stionē rñdendum est sm Rich. de mediavilla. iiij. sen. dist. xxxiij. ar. iij. q. ij. q̄ status mr̄imonij/ ⁊ status ꝙginitatis capiunk dupliciter. Primo mō vt referunk ad idē. s. ad tēpus legis scripture: ⁊ sic ad dubiuz ďr q̄ si sctā Eulalia fuisset i tali rpe melius fecisset ꝓhēdo matrimoniū ꝯ ꝙginitatē obſuando: ⁊ taliter intelligik argumentuz: qz ait Rich. ibidem. Maioris meriti fuit status ꝓiugalis ꝯ status ob omī venerea delectatōe abstinētiū. ideo hī Mat. xxj. Christus maledixit ficulnee: qz sine fructu. ideo ait Aristo. in ethi. bonū quanto cōmunius tanto diuinius. Matrimoniū est ordinatū ad bonū cōe: scz ad multiplicandū genus humanū. Virginitas ꝓ est bonū ꝑticulare. L. ď penis. l. sancimus. pena nō dak nisi ꝓ pctō. Tho. in. iij. xvij. dist. ar. j. pena imponebak apud romanos fuantibꝫ ꝙginitatē: ⁊ qđ vitā celibem ducebant. sequik. Scōo mō status mr̄imonij: ē status ꝙginitatis capiunk: vt referunk ad diuersa tpa: scz si referak status mr̄imonij ad tēpus legis scripte: ⁊ status ꝙginitatis ad tēpus legis gr̄e: ⁊ sic ad dubiū ďr q̄ sancta Eulalia melius fecit ⁊ nobilius obſuando ꝙginitatē ꝯ mr̄imoniū ꝓtrahēdo: ⁊ h̄ ꝓpter tres rationes patentes.

Prima ďr rō difficultatis
Scōa ďr rō vtilitatis
Tertia ďr rō difficultatis.

Prima ďr ratio difficultatis: vbi est maioz difficultas: ibi rō virtutis est maioris ꝑmij. Sz est maioz difficultas seruare dignitatē ꝯ hžē virum. Amb. in libro de ꝙginitate. Maioz certe est victoria ꝙginū ꝯ angelorū. Hiero. in carne ꝑter carnē viuere/ ſ terrena vita est/ hz celestis. sequik. Scōa ďr rō vtilitatis. Illud est nobilius ⁊ melius ꝑmiū/ q̄ illud in q̄ est nobilius ⁊ melius ꝑmiū/ ꝯ illud in q̄ nō. Ita nobilius arcꝫ melius. sed in obſuatione ꝙginitatis est nobilius et melius ꝑmiū ꝯ in statu mr̄imonij: qz virginibꝫ dak maiorē fructū: scz centesimū: ꝓiugalis trigesimus. Prouerb. xx. Qui diligit cordis mūdiciā habet amicū regē. sequik. Tertia ďr rō conformitatis: tanto aliqđ ꝑfectius est q̄nto maioz est/ hz ꝓformitatē cū suo ꝑncipio: ꝯ status ꝙginitatis hz maiorē ꝓformitatē cū ꝑncipio: scz dei. sequik. Quē sūmoge vlegit.

surta ꝓba ꝓassumpta. Diligã. ¶ De sctã Eulalia nota legendã totã qua collige in triby punctis fm tres ei⁹ excellentias.

Primo notak charitas seu sanctitas diuinalis

Scõo firmitas virtualis.

Tertio sublimitas seu claritas supnak.

Potest addi quarto castitas ꝙginalis: z sic sũt ꝯtuor excellentie: z in hoc fuit ex cellentior angelis: qz virginitas est in carne corruptibili.

¶ Prima ḡ tẽ. Charitas ad hoc vt sit vera: reḡrit ꝙcursum trium graduũ. Primo cordis. Scõo oris. Tertio opis. Veritas ẽm est adequatio rei ad intellectũ. Quando ḡ motus interior volũtatis discordat ab actibꝫ interioribꝫ: ñ dicit veritas: sz falsitas. Verbi gra. Si diceres alicui q̃ eu3 diligis z vocas eũ fratrem/z dicis ei dulcia verba/z intus in corde nõ habes dilectionem: ecce falsitas. Talis charitas siue amor est hodie in multꝭ q̃ habẽt mel ĩ ore et fel in corde. Cõtra hoc dicẽ psal. Qui loquunt pacẽ cũ ꝓximo suo/mala aũt ĩ corde eoꝝ. Da illis ꝟz opera ipoꝝ. ps. lxxvij. Item alibi. Et dilexerũt eum in ore suo: z lingua sua mẽriti sũt ei. Oportet ḡ q̃ verba z cor sint cõformia. Plus etiã requirit q̃ opus exterius ꝙformetur subueniendo ꝓximis in necessitate: vt dr̃. j. Joã. iij. Si qs habuerit substantiã mũdi hui⁹/z viderit fratrẽ suum necesse habere/et clauserit viscera ab eo: quomõ charitas dei manet in eo: Itaq̃ filioli nõ diligam⁹ verbo neq̃ lingua/sz opere z veritate. Nota. Verbo/id est interiori dilectiõe: quia verbũ est cõceptus mentis: neq̃ lingua/scilicet rm̃: sed ope z veritate: tũc ḡ est vera charitas Sicergo beata Eulalia diligebat deum corde/ore/et opere. Corde: qz vt dicit legenda. Eulalia generꝭ alti et pulchritudine insignita. virgo humilis z deuota: toto corde suo vacabat in seruitio dñi nostri Jesu chr̃i. Nota: toto corde/nõ partẽ cordis dedit chr̃o: sed totũ. Vñ dicit Mat. xxij. Diliges dñm deũ tuum ex toto corde tuo tẽ. Nota cõtra illos q̃ volunt cũ deo diligere alia preter deum: sz aurum/argẽtum. ceteraq̃ tempalia. z sic inferunt non modicam iniurią deo: quia faciunt illum socium auri et argenti vel hmõi in regno cordis sui: cum tñ nulla sit pacifica possessio. quando duo reges sunt in vno regno. Vñ Luca. Nulla fides regni socijs: oisq̃ potestas Impatiens consortis erit. Sic etiam ostendit in ore. Unde erat in quadam possessione: parum distante a ciuitate Barchinone, vbi quotidie cuꝫ suis puellis domesticꝭ laudibus diuinis vacabat et hymnis. Dic practice quomodo surgebat ad matutinas. vnde propter suas virtutes et humilitatem a parentibus diligebatur. ¶ Tertio ostendit opere. Jeiunando/penitentiam agendo: et alia bona opera faciendo/et quod excellentius est desiderabat martyrium pati pro christo, quod est excellẽtius opus charitatꝭ: iuxta illud Joannis, xiiij. Maiorem charitatem nemo habet vt animam suam ponat quis p amicis suis. Et desiderium eius fuit adimpletum: vt infra patebit. ps. Desiderium anime eius tribuisti ei domine: et voluntate labiorum eius non fraudasti eũ. ¶ Secundo firmitas virtualis. Et hoc ostenditur in eius martyrio. Ubi Nota quomodo temporibus eius venit Datianus vicarius imperatoris Diocletiani ad partes illas. et iussit omnes christianos perquiri vt idolis sacrificarent/aut diuersa tormenta subirent vsq̃ ad mortem: qõ audiens beata Eulalia gauisa est et gratias agebat deo/quia videbat de proximo suo esse: vt suum desiderium adimplere/tur. Cunq̃ parentes et amici viderent eã sic alacrem et sentirent hoc: timebant valde/quid nam beata Eulalia factura esset cunq̃ illam de hoc interrogarent: nemini dicebat propositum suum. Adueniente ergo nocte in primo gallorum cantu recessit a domo patris et accessit ad ciuitatem. Barchinone: quam cum ingressa esset audiuit crudele edictum Datiani preconizari: q̃ omnes christiani aut idolis sacrificarent/aut mortem per diuersa tormenta subirent. Tunc ergo feruore diuino accensa z mota accessit cõstanter ad Datianum: z cum redarguit de trib. Primum de quo redarguit: erat maluz: secundum peius: tertium pessimũ. Primo q̃ cum sederet in alta sede potestatis non recordaba/tur/q̃ de⁹ erat creator suus. scõo dixit ẽre nõ vererꝭ honorẽ deo debitũ idolis exhibe

re: in quib⁹ demões ꝓtinerenk. Tertio q̄ peius est etiã chr̃ianos q̄ sunt veri adora/ tores vnius diuini numinis idola adora/ re cõpellis. Cui Datian⁹ ait. Que es tu q̄ nõ iussa ad iudicis tribunal accessisti: et deos nr̃os blasphemasti/ imperatorib⁹ de/ traxisti/ ac mihi nõ leuẽ iniuriaz intulisti? Tu q̄ tã stulte loqueris: et tã pũmptuo/ se ad tribunal meũ aduenisti? Cui Eula/ lia. Ego sum ancꝛa Eulalia ancilla Jesu chr̃i: cui⁹ fide et spe firmata veni ad increpandũ te q̄ relinq̄s deuz/ adoras idola et alios adorare cõpellis: ꝓpter q̄ deus cõ/ dẽnabit te et sequaces tuos. Tũc Datianus furori repletus dedit sibi duplex martyriũ. Primo nanq̄ iussit beatã Eulaliã manib⁹ ligari: et acerbe p suos mistros a tergo flagellari. q̄ dũ fieret dixit Datianus. Ubi ybi est deus tuus vt liberet te: in cuius noie venisti ad me arguẽdũ. Si si vis liberari: dic q̄ ignorãs quanta esset potestas iudicis et dominꝰ tpalis hoc feci sti. Cui Eulalia. Reprobe pses cur mihi suggeris vt mentiar: cũ mẽdaces infernꝰ ignib⁹ crucienk? Si ei deos tuos demões nominaui nil temere ꝓtuli. Nolo mẽtiri: q̄ imo scio quanta est tpalis potestas: q̄ modica ẽ et vana et nullius momẽti: sicut vter plenus vẽto. Potestas aũt dei et dñi nr̃i Jesu chr̃i est infinita et nunq̄ fini/ tur: qua potestate ipe ꝺdẽnabit te et oẽs idolatras. Anteq̄ tamẽ sibi inferri face/ ret scõm martyriuz pses iniunxit militib⁹ vt eã blãdis monitis immutare niterenk. Q̃ cũ milites fecissent: nec id pagereva lerẽt: iussit Datianus sibi secundũ martyriũ inferri q̃ fuit hoc: q̄ affigik in eculeo et ex vngulata ferreis pectinibus vsq̄ ad ossa penetrãtib⁹ torquek diutissime et facibus accẽsis pice et oleo delinitis eius latera ꝓtinue exurunk. Cui Datianus etiam improperãs dicebat. Ubi est deus tuus? Sacrifica dijs et viuet. Cui eulalia. Christus deus me⁹ mecũ est. Sed tu indign⁹ es illũ videre. Tũc pses rabie plen⁹ fecit ignẽ copiosum accẽdi: et faces ardẽtes circa latus eius apponi, Eulalia aũt cantabat dicẽs. Ecce cm̃ deus adiuuat me ꝛc. Et rogauit dñm vt ignis ille extinguere tur vt credẽtes videãt: et laudẽt potentiaz dñi nr̃i Jesu chr̃isti. Oratiõe autẽ cõpleta flamme extincte sunt. Datianus autẽ fe/ cit ignẽ iteꝝ accẽdi: et oleũ supinfundi. sed flãma accẽsa cõburebat mistros. et pre/ mio terroꝛe ceciderũt in terrã. Et tũc brã Eulalia emisit spũm. Premissa oratione hac iube me deus suscipi i pace in requiẽ beatoꝝ faciens mecũ signũ in bonũ vt vi dẽres tuã potẽtiã bñdicãt. Patz ergo et firmitas ꝓtualis: ubi dicit Can. viii. Fortis est vt mors dilectio. Et infra. Aque mlte nõ poterũt extinguere charitatem: nec flumia obruẽt illã. Jrẽ Rom. viij. Quis nos separabit a charitate chr̃i: ꝛẽ. Est em firmitas q̄dã virtuosa q̄ dr̃ ꝓtinacia: qñ bõ est durus/ qñ nõ oportꝛ et vbi nõ oportet. Sic firmitas virtuosa est qñ ẽ firm⁹: vbi oportet et qñ oportet: vicz ꝓ virtute seruanda. Matth. v. Beati q̄ psecutionem patiunk ꝓpter iustitiã. Jrẽ Eccli. xviij. Pro iustitia agonizare p aia tua: et vsq̄ ad mortem certa ꝓ iustitia. ¶ Tertia excellẽtia est sublimitas supnalis. Hãc ondit de⁹ in signũ magni p̃mij sui. Triplex autẽ signũ ondit deus indicatiuũ glie sue. Primũ est: quia statim postq̄ beata Eulalia emisit spũm visa fuit colũba de oꝛe ei⁹ exiens: q̄ in celũ ascẽdit. De quo ppls ibi existẽs miratꝰ est valde: et chr̃iani ibi existentes lerati sunt valde et gras egerũt dño q̄ dignos fecerat habere ꝺciuẽ eoꝝ aduocatã in celo. Secundũ signũ mirabile fuit: q̄ post ei⁹ mortẽ Datianus nec sic satiatus iussit corꝰ brẽ Eulalie tãdiu in patibulo suspendi et custodiri: donec aues illõ deuorarẽt. Sz deus misit nubẽ quãdã cũ magna niuiz copia de celo q̄ corpus operuit adeo vt custodes illud videre nõ possent: sed pterriti se elongauerunt et alonge custodiebant. Post triduũ ꝓ chr̃iani deuote venerũt et corpus illõ susceperũt custodib⁹ nihil sentientib⁹ sed dormiẽtib⁹. Jnuolutũq̄ pannis linteis pciosis vngẽtis vnxerũt illud: et sepelierũt in basilica sancte Marie in sepulchro marmoreo sb terre visceribꝰ. Tertiũ signũ fuit: q̄ inter chr̃ianos illos erat brũs Felix q̄ in ꝓfessiõe diligebat sincere beatã Eulaliã. et vidẽs corpus suũ dixit. O mirabilis puella tu meruisti obtinere palmã martyriũ ꝓ nobis ꝓpter amorem dñi nr̃i Jesu chr̃i. Et tũc brã Eulalia iam diu mortua oꝛeriliit, de quo oẽs mira

ti sunt z gauisi valde: ceperūt cātare. Cla
mauerūt iusti z dñs exaudiuit eos: et sic
reuerētissime corpus illūs sacrū sepelierūt:
qō modo est in ciuitate Barchinone. Ro
gemus ergo dñm zc. ¶ Passa est aūt bea
ta Eulalia i ciuitate Barchinone. xij. fe
bruarij. Anno dñi. cclxvij. sub Diocletia
no z Maximiano imperatorib⁹. Legit i le
gēda be. Eulalie: q̄ q̄dā ō nocte egredies
ciuitatē Barchinone. Cum peruenisset ad
q̄ndā locuz q̄ collis de celata dr. Inuenit
ibi equitātiū armatoz inumerabilē acie:
q̄ quasi turbati iter se: nūc hinc: nūc inde
piter publicū discurrebāt. Audiuitq; vnū
dicētē eoz duci. Quid moramur. Intre
mus hāc vrbē peccatricē: z eā fundit⁹ de
leamus. Cui dux dixit. Nunq̄d vides q̄
illa inuicta Eulalia in medio vie cū cruc⁊
vexillo obuiam nobis exit: Nō est nobis
possibile vt militē celestez potissime tanti
meriti superemus. Ille aūt vir hec videns
forti animo effect⁹ralia verba dixit vni ex
illis. Qui estis vos: z q̄d queritis in hoc
loco: Cui ille. Ciues sumus inferni q̄ cu
pimus hāc vrbē subuertere: sed vnica dei
ꝑgo Eulalia noīe: cuius corp⁹ in hac vr
be est tumulatū a multo tēpe citra a nr̄o
desiderio nos repellit. Et ꝛfestim ab ocu
lis itinerātis tota euanuit acies armato
rū. Ille aūt q̄ hec vidit q̄busdā sibi ch⁊z
hec protulit. Sed ne detractoribꝫ videretur
delirus: multis dissimulādo subticuit.

¶ In cathedra sancti Petri. Sermo.xxvii.

Ego dico tibi
q: tu es Petrus. Matth. xvj.
Festū hodiernū dicit de cathe
dra scti Petri. Rō est: q: hodie fuit intho
nizatus. Quādo aliq⁹ eligit in ep̄um vel
papā ponit cū mitra in capite. Sic factū
fuit de bō Petro apl̄o: quē chr̄s eligit in
papā z vicariū suū vt post suā passiōem z
resurrectionē cōfirmaret eū dicēs. Pasce
agnos meos. Joā. xxj. Restabat ḡ vt in
thronizaret⁹ tanq̄ vicarius chr̄i: cui chr̄s
cōmisit prātē diuinā z suis successoribꝫ: et
hodie fuit inthronizat⁹, z de hoc facimus
festū hodie, z de hoc etiā erit ſmo nr̄: sed
ꝑpus salutet virgo gl̄iosa zc. Ego dico ti
bi zc. ¶ Pro fundamēto ꝑmonis in quo
agit de cathedra scti Petri: ortit theologi
calis q̄stio. ¶ Queritit. Utr̄ sctus Petr⁹
apl̄s fuerit a deo siue chr̄o magis dilect⁹:
Arguit q̄ nō. sctus Joannes euāgelista
fuit magꝭ familiaris cū chr̄o: q: dormiuit
in gremio suo: etiā suā in mortis articulo
matrē cōmēdauit: etiā q: sibi reuelauit se
creta q̄ Petro reuelauit. Sequit in oppo
situ amare aliquē est eī velle bonū: ſz chr̄s
maiora dona dedit Petro q̄ alīs: ḡ sctus
Petr⁹ fuit a deo siue chr̄o magis dilect⁹. z
sic questio manet ꝑ vtraq̄ pte dubia. Ad
questionē respondēdū est ſm Sco. in. iij.
dist. xxxij. q. j. q̄ dilectio dei siue chr̄sti cō
siderat duplicit̄er. Primo vt est actus ope
rantis: z sic ad dubiū dicit q̄ de⁹ siue chr̄
stus nō magꝭ dilexit Petrū q̄ alios apl̄os:
quia de⁹ non suscipit magis neq̄ minus.
Secūdo dilectio dei cōsiderat: vt transit
sup obiecta: et quātū ad bona volita ipīs
dilectis. Ideo dicit Sco. ibidē q̄ deus nō
vult nō ꝑdestinatis tāta bona q̄ta ꝑdesti
natis: nec illis quib⁹ dicit irasci vult tantū
bonū quantū vult illis quib⁹ nō dicit ira
sci: et sic ad dubiuz dicit q̄ deus siue chr̄s
hoc mō magis dilexit sctm Petrū. et sic a
deo siue chr̄isto sanctus petr⁹ fuit magꝭ di
lectus inter ceteros apl̄os. et h̄ ꝓpter quat
tuoz que post hac declarabuntur obnixe: z
sic de alīs.

Primo ꝓpter fidei cōfessionē.
Scōo ꝓpter ecclesie gubernationē
Tertio ꝓpter peccati deplorationē.
Quarto ꝓpt̄ miraculoꝝ cōmunicationē.

¶ Primo ꝓpter fidei cōfessionē quā san
ctus Petrus ꝛfessus est. dicēdo tu es chr̄s
sine qua impossibile est deo placere. Pau
lus ad Hebreos. xj. sine fide impossibile ē
placere deo Tho. iij. ꝑte. sū. q. iij. cū confes
sio fidei cadat sub p̄ceptis affirmatiuis q̄
nō obligant ad semp: sed ꝑ loco et tempo
re. Ideo ꝑ loco z tēpore obligat homo ad
ꝛfessionē huius: quā sanctus Petr⁹ habu
it confitendo diuinitatē et humanitatē si
mul. cuz dicit chr̄o hoc qō habet Mat. x.
tu es chr̄istus fili⁹ dei viui. sequit. Secū
do propter ecclesie gubernationē quā chr̄i
stus Petro cōtulit dicendo. tu es Petrus
et super hanc petram edificabo ecclesiam

meam. Tertio propter peccati deploratio
nem: cum christus dicit Petro: tibi dabo
claues regni celorum. sequitur. Quarto
propter miraculorum cozuscationez: quia
in die Pentecostes tria milia hominum
sanctus Petrus sua ꝓdicatiõe conuertit.
sequitur. Et licet christus ostenderit ma
iozem familiaritatẽ sancto Joanne euan
geliste loquendo de familiaritate in osten
sione: non tamen in donozum cõmunica
tione: z sic habetur solutio argumenti: da
maioza dona dedit Petro: vt patz. Juxta
verba preassumpta: z sic de alijs. ¶ Pro
introductione materie z verbozuz thema
tis declaratione. Notandum quod hoc no
men Petrus habet quattuoz interpreta
tiones: que conueniunt quattuoz cathe
dris: in quibus beat⁹ Petrus fuit inthro
nizatus: z sunt be.

Primo Petrus interpretat dissoluẽs.
Secundo Petrus interpretat agnit⁹.
Tertio Petr⁹ interpretat discaltiat⁹.
Quarto Petr⁹ interptat agnoscens

¶ Juxta has quattuoz interpretationes
sunt quattuoz cathedre Petri. Prima est
cathedra presidentie vniuersalis. Secun
da est cathedra sanctimonie spiritualis.
Tertia est cathedra sapientie theologica
lis. Quarta est cathedra eminentie iudi
cialis/alis supernalis. Primam cathedrã
accepit in hierusalem. Secundam in an
tiochia. Tertiam rome. Quartam in vita
beata. Prime cathedre corresponder pri
ma interpretatio. Scõa scõe zc. Quia p
pter primã cathedraz Petrus dicit dissol
uens: propter secũdã agnitus. propter ter
tiam discaltiatus. propter quartam agno
scens. Jdeo dicit thema. Ego dico tibi:
quia tu es Petrus. ¶ Dico primo: q̃ pri
ma cathedra in qua beatus Petrus fuit
inthronizat⁹ dicitur de ꝑsidentia vniuer
sali. Nota duplicem presidentiaz scz parti
cularem z vniuersalez. Prima est presidẽ
tia primatũ/patriarcharum/archiepisco
porum/abbatum/priorum/rectorum/qui
solum in suis diocesibꝫ/vel ecclesijs seu cu
ris president. Sed ꝑsidentia vniuersalis
est: quando ñ solũ in vna diocesi seu eccle
sia: sed in vniuerso mundo presidet. Talis
est presidentia papalis: z talis est presiden
tia beati Petri. Et sic de⁹ domin⁹ ẽ muny
di vniuersaliter: ita z suus vicarius a quo
nullus est exempt⁹. Jdeo dicit tert⁹. q. vj. Decreto. Et ca. Qui se scit. q̃ relique
ecclesie preter ecclesiam romanã sunt vo
cate in partem solicitudinis/non in plenitu
dinẽ potestatis. Concordat textus in. c. Ad honorem. ō vsu pallij. Et in. c. Propo
suisti. de concess. preben. Hanc aũt plenitu
dinem vniuersalẽ recepit Petrus quo ad se
prem in Cesarea Philippi: in qua christ⁹
sibi. pmisit ꝑsidentiam vniuersalem: sicut
narrat euangelium hodiernum dicẽs. Ve
nit Jesus in partes cesaree Philippi. Et
interrogauit discipulos suos di. Quẽ di
cunt homines esse filiũ hominis: Sz quo ad
rem recepit post christi resurrectionẽ dicẽ
te domino. Pasce agnos meos zc. Joan.
xxj. Ubi nota quare christus eum interro
gauit. Amas me zc. vj. q. j. Jmitare. Et
xxv. q. j. Diuinis. Nota quomodo ꝑsone de
bent exẽplo christi interrogare quid dicit
de eis: quasi dicẽdo. Vos q̃ vadit⁹ p viã
z loquimini cũ gentibꝫ: dicite mihi q̃d di
cunt de me. Jtem quõ discipuli debẽt di
cere: quid dicit de magistris: et vasalli de
dominis: q: multi defectus in dñis corri
gerent/qui paliant et ignorant a dñis ex
fallaci adulatiõe vasallor. Nota exemplũ
qñ magister Jordanus fuit ad visitãdum
imperatorẽ Fedricum accersit⁹ ab eo zc.
legit⁹ in libro de vitis fratrum nostrorum.
Nota ibi. Et sup hanc petram edificabo
ecclesiam meã. Jn quo ostendit⁹ onus q̃d
portat prelatus. s. papa: eps: abbas zc. qui
abbas zc. qui in iudicio habent reddere ra
tionem z cõputum de omnib⁹ animab⁹ si
bi cõmissis. Et ista rõne antiquit⁹ fugie
bant: sicut z quilibet debet hodie fugere z
inuitus eligi. viij. q. j. Jn scripturis. C. de
epi. z cle. l. Si quẽq̃. Et ad Heb. v. Nec
quisq̃ sibi sumat honorem: sed qui vocat⁹
a deo tanq̃ Aaron. Sed modo non co gi
tant onus: sed reddit⁹. ideo quilibet ingre
rit se. Dic quõ quilibet prelatus debz esse
vt petra firma in fide: et fortis in sanctita
rate vite/in deuotione/in scientia: q: vt di
xi totum edificiũ ecclesie militantis fun
datur supra petrã prelati. Scdo nota ibi.
Et tibi dabo claues regni celor. Officiũ
clauiũ est claudere z aperire. Hoc officiũ
de⁹ dedit b. Petro z suis veris successoribꝫ.

Et a papa deriuat ad sacerdotes q̄ aperiunt absoluendo a peccatis: z claudunt qñ non absoluūt peccatorē: ex triplici defectu peccatoris. Primo si nō ꝓponit abstinere a ptis omniꝫ mortaliꝫ: rūc em̄ dicit falsa pnia de pe. di. v. Falsas. q̄ als nō aperiret: z lz de facto absoluet: nihil valeret. Tunc em̄ q̄ non absoluet a christo ñ pōt vere absolui a sacerdote. vñ Gre. i homel. xxvij. z habet in decretis, xj. q. iij. Tūc vera est absolutio pfidētis: cū interni. sequit. arbitriū iudicꝫ: qō bene quadriduani mortui resuscitatio illa significat: que videlicꝫ demonstrat: q̄ prius dñs mortuū suscitauit z viuificauit dicēs. Lazare veni foras z postmodū is qui mortuus fuerat egressus a discipulis est solutus: sicut scriptum est. Hec ille. Scōo q̄ peccator nō vult remittere iniurias: q̄ q̄diu in vulnere est sagitta nunq̄ vulneratus potest consequi sanitatē Matth. vj. Si dimiseritis hominiꝫ ptā eoꝝ: dimittet z vobis peccata vestra Si aūt nō dimiseritꝫ hominiꝫ: nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Tertio si peccator nō vult restituere vsuras vl furta: q̄ tunc ꝓfessor nō potest aperire: q̄ peccatū nō dimittit/ nisi restituat ablatū. regula. Peccatuꝫ. li. vj. Et. xiij. q. vj. Si res. Ideo de quolibet prelato pōt intelligi verbum. Esa. Et dabo clauem domus Dauid. i. christi de genere Dauid sup humerum eiꝰ z aperiet z nō erit qui claudat: z claudet z non erit qui aperiat. Esa. xxij. Tertio nota. Et quodcūq̄ ligaueris sup terrā erit ligatū z in celis: q̄ supposito reto hic in terra vsu clauiū deus illud approbat/ aliter non. Et q̄dcūq̄ solueris super terram erit solutū z in celis. In oīi ꝓfessione: nisi cōfessor sit vna bestia: debet ligare z soluere: hoc vez/ vbi cōfitēs est contritus. Hinc potes q̄rere: vtrū indulgētie date ab eccl'ia prosint animabꝫ que sūt in purgatorio. De q̄ vide quod scripsi in sermo. quadragesimalibꝫ: ō peccatis in generale articulo. iij. Vbi agitur de peccato venial: vbi agitur de indulgētijs. Dic quomodo q̄libet peccator est ligatus tot vinculis: quot habet peccata mortalia in mēbris q̄ que peccauit. Auctoritas. Iniq̄tates sue capiūt impiū: z funibꝫ peccatoꝝ suoꝝ quisq̄ ꝑstringit. Prouerb. v. Sed in absolutione a cōfessore soluunt. deinde ꝓfessor debet ligare peccatorē nō malo vinculo: sz vinculo penitētie quā sibi debet dare: fm peccata q̄ seruanda est oīno: alꝫ peccator damnaret. De ꝫ dixit christꝰ cōfessoribꝫ. Amen dico vobis. Quecūq̄ ligaueritis sup terrā erūt ligata z i celis. Et quecūq̄ solueritis sup terrā/ erūt soluta z in celis. Mat. xvij. Ecce potestas vniuersalis p̄sidentie: in q̄ fuit dūs Petrꝰ inthroniz atꝰ z potuit dicere. Mñ ꝓcedebam ad portaꝫ ciuitatꝫ in platea parabāt mihi cathedraꝫ Job. xxix. Porta ciuitatis pōt dici absolutio sacramtalis/ ꝑ quā secure ꝑ portā peccator ingredit ciuitatē eccl'ie militantis ꝑ gr̄e acquisitionē: et eccl'ie triūphantis per glorie adeptionē. ps. Hec porta dñi iusti itrabūt in eā: iusti. i. iustificati. Nota. In platea. Platon grece idē est q̄ latitudo: latine: scilicꝫ latitudo eccl'ie z vniuersalis p̄sidentie. Parabūt mihi. s. verba christi cōferentꝫ sibi ptātē z auctoritatē diuinā: z sz hāc primā cathedraꝫ seu auctoritatē dicit Petrꝰ. i. dissoluēs: iuxta ꝓpheriā Esa. lviij Dissolue colligationes impietatis/ solue fasciculos deprimētes: dimitte eos q̄ confracti sūt liberos: z omne onus disrumpe. Et ideo dicit thema. Ego dico tibi: q̄ tu es Petrꝰ. i. dissoluēs. s. vincula pctoꝝ auctoritate ap'lica/ siue potestate p̄sidentie vniuersalis. Ideo eccl'esia docet nos orare ipm. Solue iubēte deo culparū Petre catenas. Qui facꝫ vt pateāt celestia regna beatꝫ. ¶ Scōa cathedra b. petri i q̄ fuit inthroniz atꝰ est ō scrimonia spūali. In hac fuit ithroniz atꝰ i ciuitate Antiochie/ que erat caput totꝰ Syrie: ad quā vēit b. Pe. cū suis discipl'is, postq̄ q̄nq̄ ānis vꝰ fuit ꝓma cathedra in hierlm: z ibi chr̄m p̄dicauit z miracl'a fec̄. Tūc Theophilꝰ ꝓnceps z vniuersꝰ pp'l's Anthiochie: z cōplēs alij in dño crediderūt: z gl'iosam eccl'iaꝫ fabricauerūt. In cuiꝰ medio excelsaꝫ cathedrā collocauerūt: z Petrum ibi exaltauerunt/ vt possit ab oibꝫ audiri: z videri. in q̄ septē annis sedit: sed añq̄ in hac cathedra esset exaltatꝰ duplici ignominia fuit affectus primo. s. ratione capitis, scōo in carceratione, ex quo ex defectu cibi z potꝰ pene cōsumptꝰ ē. Sz postmodū dñs ipm liberauit ꝑ misterij Pauli. Dic vt in legēda. Ecce

In cathedra sancti Petri

quomodo fuit ichronizat⁹ i cathedra sanctimonie spūalis. Et fuit completa in eo pphia Dauid di. Cōfiteant dño misericor die eius/ t mirabilia eius filijs hoim. Et exaltēt eū in ecclia plebis. Et in cathedra seniorū laudent eū. ps. cvj. Nota. Miseri/cordie ei⁹. s. beati Petri/ qui sanauit i noie dñi oēs infirmos anthiochie: ecce mira/bilia ei⁹. Et miscōie ei⁹ pascendo populū pabulo verbi dei. pter qd exulrauerūt eū in cathedra seniorū. s. patriarchaꝝ t pha/rū: ipm sctm hominē reputātes. Huic cathedre cōuenit secunda interptatio huius nois Petr⁹. i. agnit⁹. Cum em eū primo repulissent tanq̄ magū. tādē agnita ei⁹ virtute t sanctitate: pter fructes ei⁹ t mirabilia ipsum postea reuerētissime susceperunt: q̄si dicētes. Scim⁹ qz a deo venisti magister. Jtē alibi. Magister scim⁹ qz verax es t viā dei in veritate doces. Matth. xxij. Nemo em potest hec signa facere/ que tu facis/ nisi fuerit deus cū eo. Joā. iij. Jō dicit thema. Ego dico tibi qz tu es Petr⁹ id est agnitus. ¶ Tertia cathedra in qua beatus Petrus fuit/ ichronizat⁹ est ō sapientia theologicali: quando fuit magister in theologia: hāc recepit rome. Postq̄ em p septem annos fuit i ciuitate Antiochie uit romam/ que tūc florebat dño totius mundi t i sciētia phoꝝ. et ibi beat⁹ Petr⁹ meruit legere theologiam: t extirpare q̄tuoꝝ errores phoꝝ: nō pria voluntate vl motu: sed inspirante/ vl iubente dño. Un scribit Marcell⁹ vniuersis episcopis per anthiocenā pstituris. et habek in decretis xxiij. q. j. Rogamus. Eius. s. Petri em sedes primit⁹ apud vos fuit: q̄ postea iubente dño romā trāslata est: cui adminiculante gra diuina hodierna psidimus die ꝛc. Ratio aūt hui⁹ translatiōis ponit. vij. q. j. Mutationes. vbi ō. Petr⁹ scrūs mgr nr t princeps apl̄oꝝ de antiochia ciuitate translat⁹ est romā vtilitatis causa: vt ibi/dē poti⁹ pficere posset. Et pdictis nota q papa nō posset hodie mutare sedem de roma in aliaz ciuitatē. De q̄ vide p archi. in prohemio sexti libri in pncipio: vbi agit sup verbo. Dispositiōe incōmutabili. ꝛc. Nota pterita errores phoꝝ. Primꝰ q̄ sicut nō erat nisi vn⁹ de⁹. Jta nō erat nisi vna psona. Jta q̄ negabāt trinitatē. Sed contra hoc beat⁹ Petr⁹ in sua cathedra docebat di. Tres sūt q̄ testi. dāt in celo /pater/ verbū/ t spūsscrūs/ t hi tres vnū sūt. j. Joā. v Secund⁹ error erat pterita chīi incarnatiōnē dicētiū: q̄ impossibile erat q̄ eadē psona esset de⁹ t hō. Ratio qz finiti ad infinitū nulla pportio. Sz brūs Petr⁹ in cathedra theologicali pterita dicebat: dicēs. q̄ liācet finiti ad infinitū n̄ sit pportio quātitatz alias equalitatis: tñ est ibi pportio causalitatis. qz filius dei i sua diuinitate sustinet illā humanitatē t est causa ipsi⁹. Tertius error ō chīi passionē di. Frustra fit p plura q̄d potest fieri p pauciora. Sz Petrus declarauit quō chīst⁹ voluit sic facere seruādo ordinē iustitie t miscōie. t ideo voluit capi t ligari: vt sibi credēres t obedīētes essent a petri soluti et liberi. Quart⁹ error pterita sacrificiū altaris di. q̄ locus t locatū deber pportionari t adequari. Et Petrus declarauit quomō h̄ est vez naturaliter. sed nō supnaturaliter. Sic in hoc sacramento psiderata diuina potestate: q̄ potest plus q̄ nos possum⁹ itelligere ꝛc. Et in hac cathedra brūs Petr⁹ sedit viginti quinq̄ annis. de hac cathedra auctoritas figuratiua: Dauid sedens in cathedra sapientissimus iter tres. ij. Reg. xxij. Nota Dauid scz fortz t robust⁹: ecce Petr⁹ sapiētissim⁹ Jnter tres scz sectas phoꝝ: scz Stoicoꝝ Epicureoꝝ/ t Peripateticoꝝ: de quibus Act. x. Huic cathedre quemit tertia interpretatio hui⁹ nois Petrus. i. discaltias. s. sotulares argumētoꝝ victoꝝ phoꝝ. Et fuit cōplera illa pheria: Solue calciamēta de pedib⁹ tuis. Terra em in qua stas scta est. Exo. iij. Nota ō pedib⁹ tuis. s. discipulis te audiētib⁹. Terra em in q̄ stas scz roma scta ē: pter sanguinē martyꝝ ibi effusum. Nota hic miraculū de illo sctō papa q̄ cuidā episcopo peregrī religias p sua ecclesia dedit pugillum terre: quā vilipendēte episcopo ō terra sicca exiuit sanguis. Jō dixit chīst⁹ Petro. Ego dico tibi: q̄ tu es Petr⁹. i. discalcias. Quarta cathedra brī Petri est de eminētia iudiciali. Jn hac fuit inthronizat⁹ i celo: q̄n migrauit: et eius aīa fuit collocata i cathedra gl̄ie: scz pfecti⁹ eaz recipiet in die iudicij: q̄n in aīa t coꝝ ore iudicabit cum chīsto. Unde ipso querente a chīsto. Ecce nos reliquimus

oia et secuti sum⁹ te: quid ergo erit nobis? Rñdit ch̄s, Amē dico vobis q̄ vos q̄ reliquistis oia et secuti estis me: in regeneratione: cū sederit filius hominis in sede maiestatis sue: sedebitis ⁊ vos sup sedes .xij. Lucas vero dicit sedebitis super thronos Luc.xx. Idem ē, Huic cathedre ꝓuenit, Quarta interp̄tatio nois Petr⁹ .i. agnoscēs q̄ tūc .s. in die iudicij cognoscet esse cōpletas omnes pmissiones ch̄i: tūc etiā cognoscet omnia bona et mala omniū. Tunc poterit dicere beat⁹ Petrus. Nūc cognosco sicut et cognitus sum. j. Cor. xiij. Sed et nūc agnoscit pfecte deū vidēs eum per essentiaz: in cui⁹ visione cōsistit essentialiter vita beata: iuxta illō Jo. xvij. Hec est aūt vita eterna: vt cognoscāt te solū verū deuz et quē mi. Jesū ch̄m. Et ī dixit sibi ch̄s Quia tu es Petr⁹ .i. cognoscens sez gloriū paradisi Ad quā nos perducat. ⁊c.

¶ In festo bti Matthie apli. Sermo. XXVIII

Episcopatuz eius accipiat alt. Originaliter. ps. cvij. Transūpti/ueaūt in epistola hodierne festiuitatis que est Actuum. j. ¶ Pro sermonis fundamēto in quo agitur de p̄lationē ortū theologicā q̄stio. ¶ Querit. an liz appetere p̄lationē: Arguit q̄ licē. liz appetere bonū opus ⁊ laudabile ⁊ statū pfectionez. sed p̄latio est huiusmōi. j. ad Tim. iij. qui episcopatū desiderat bonū opus desiderat, pater iterū. laudabile est desiderare statū religiōis: igit et statū episcopat⁹/q̄a ē pfectior. Gze. laudabile aliq̄n fuit episcopatū querere. igit in opposituz Pau. v. ad Heb. Nec quis q̄ sumit. .i. sumere seu pcurare debz sibi honorē, .i. illō opus pastorale cui ē honor annex⁹ ergo nō liz appetere p̄lationē ⁊ sic questio manet ꝓ vtraq̄ parte dubia. Ad q̄stionē fm doctores sup. ij. sen. q̄ in epatu tria ꝓsiderari possunt,

Primum est p̄ncipale ⁊ finale id est episcopalis opatio: q̄ primo ꝓ vtilitati ītēdit.

Secūdū est altitudo grad⁹ super familia domini sui.

¶ Tertiū consequēter se habēs ad hec est honor/reuerētia ⁊ sufficiētia q̄aliū. appetere epatū q̄tū ad tertiū est illicitū: q⁹ vel ad cupiditatē vel ambitionē ptinet/et sil̄r q̄tū ad scōm/q⁹ est p̄sumptuosū. appetere aūt .pdesse primis ē idem ꝓ tuōsum fm se sed tū videt p̄sumptuosuz q̄ ds appetat p̄ esse vt p̄sit subditis: nisi manifesta necessitate iminēte: q⁹ hoc .pdesse habet anexam celsitudinē gradus. ad ep̄m ptinet esse pfectionē ⁊ alios ad pfectionem adducere: ad gō req̄rit esse pfectū: reputare aūt pfectū ē p̄sumptuosū: sed nō iminēte necessitate vt ait Gze. in pastorali: q⁹ tunc laudabile erat epatū q̄rere q̄n p hūc quēq̄ dubium non erat ad supplicia grauiora q̄uenire: ⁊ nēo inueniebat q̄ on⁹ sumeret: nec etiā p̄sumptuosuz est appetere talia opa facere/ si eū ꝓtingat in tali officio esse ⁊ esse dignū ad talē p̄lationē exequēdā. ⁊ fm deū et vt ds p̄desse possit ꝓrio. Ḡ ⁊ talē habuit Matthias iuxta ꝓba p̄missa. Episcopatū. et sic de alijs. Jn ꝓbis ꝓpositis ⁊ in tota epla hodierna fit mētio p̄cipaliter de duobus videlicz. Primo ō Jude apostole idigna p̄latiōe: cū dicit. Epatū ei⁹ .s. Jude. Secō de Matthie apli digna subrogatiōe cū dicit: accipiat alt. s. Matthias. ¶ Circa p̄mū nota q⁹ p̄latus indign⁹ deponi dz fm iura. Ideo ex q̄ Judas fuit indign⁹ p̄latus deponi debuit a p̄latura. Notādū aūt q⁹ ꝓpter q̄tuor causas p̄latus fit indign⁹ p̄latiōe: ⁊ ꝓpter fit dignus p̄uatione siue depositione. ꝓpter quas etiā Judas deponi debuit. Et iunt iste viz.

Primo ꝓpter homicidiū imanitatē.

Secō ꝓpter hereticā p̄auitatē.

Tertio ꝓpter symoniacā infectionē

Quarto ꝓpter enormē dilapidationē.

¶ Primo q̄ ꝓpter homicidiū et marie q̄ē notoriū: vt p̄bat in c. vl. de rēp. ordi. Et in c. Jnq̄sitionis. extra de accusatiōib⁹. Et nota i c. Et tenore. e. t. Judas aūt homicidiū cōmisit q̄n ōi filiū interfici pcurauit Et istud homicidiū fuit notoriū: vt dicit i/epla hodierna. Et notū factū ē oib⁹ habitātib⁹ hierl̄m. Quāuis āt de notorio multiplex differētia siue distinctio habeat: vt notāt canoniste in. c. Vra. de coha. cle. et muli. Et. ij. q. j. Manifesta. Tū q̄tum ad ꝓpositū ptinet. est notādū q⁹ triplex est notoriū videlicz p̄sumpti/facti/⁊ iuris. No

torium p̃sũpti estq̃ ex p̃sumptõe violenta insurgit manifestatio seu probatio delicti vel alteri⁹ rei: sicut ẽ paternitas ⁊ filiatio ff. de in ius voc. l. Quia semp. ff. de cõdi. ⁊ dẽmon. Et notat glo. in. c. Cũ cõtumacia. de he. li. vj. Notoriũ facti est q̃ sic manifestũ est factũ q̃ ñ põt aliqua tergiuersatõe celari. vt in. c. fi. de cohabi. cleri. et mulie. Notoriũ iuris est q̃ p̃ sniam vel cõfessionẽ in iure factã p̃stat ẽ delicto: vt notatur in dicto. c. fi. Homicidiũ ḡ iude fuit notoriũ p̃dictis tribꝫ modis. Primo quidẽ p̃ p̃sumptionẽ violentã: q̃n cũ inimicis capitalibꝫ chr̃i secretũ cõcilũ iniit. Mat. xxvj Cũc abiit vnus ẽ duodecim q̃ dicebat iudas scariotb ad pñcipes sacer. et ait il. Quid vultis mihi dare: ⁊ ego vobis eũ tradam: Scẽo p̃ facti euidentiã: q̃n venit cũ turba cũ gladijs ⁊ fustibꝫ cõprehẽdens eum. Et quãuis eũ osculat⁹ esset: tñ nlla potuit tergiuersatiõe celare: q̃n chr̃i morte tractauerit. Vñ dñs dixit ei. Juda osculo filiũ hominis tradis. Tertio per xpiãa confessionẽ p̃ quã fit notoriũ iuris/q̃n homicidiũ suũ manifestauit dicẽs. Peccaui tradens sanguinẽ iustũ. Mat. xxvij. Et ista confessio facta est in iudicio, i. coram pncipibꝫ sacerdotũ q̃ quãuis mali tñ iudices erant. vt patet in decretis. distin. xcij. Dñs noster. Scẽo prelat⁹ deponi dz pter hereticã prauitatẽ ⁊ papa. lxj. di. Si papa. pter h̃ etiã Judas debuit remoueri. Ipse em̃ primo fidez chr̃i recepit: sed ab ea postmodum puaricatus fuit. Vñ dr in epla hodierna. De q̃ puaricat⁹ est iudas: vt abiret i locũ suũ. i. in infernũ: q̃ est loc⁹ sibi cõgruus triplici rõne.

Nam infern⁹ est locus feroris
Est locus ardoris
Est locus horroris

¶ Est locus feroris Esa. xxxix. De cadaueribꝫ cor ascender feror/⁊ h̃ maxime erit post diẽ iudicij: post q̃d oia ornamẽta elementor delecẽt in infernũ. Ex quibꝫ intollerabilis feror oriet. ⁊ h̃ competit iude rõne inuidie. Vñ sup illud. Jo. xij. Quare h̃ vnguentũ non venit. xxx. denarijs ⁊ c dicit glo. Bono odore monit. Scẽo infernus est loc⁹ ardoris. ps. Pluet sup pec. la/queos: ignis/sulphur/⁊ sp̃us procellar pars calicis eor. ps. c. Et ideo sibi cõpetit rõne quartite ardentis. Joã. xij. Fur erat ⁊ loculos hãs: ea q̃ mittebãt portabat. Tertio est locus horroris. Job. xij. Vbi null⁹ ordo/sz sempiter⁹ horror inhabitat. cõ sibi cõpetit rõne, p̃dictis p̃fecte: ex q̃ tant⁹ horror totũ mũdũ pcussit/q̃ sol obscurat⁹ fuit/terra tremuit/lapides scissi sũt/monumenta aperta sũt. ¶ Tertio deponi dz plat⁹ xp̃e simoniacã infectiõis. xv. q. iij. Sane. ⁊ extra de accusatõibꝫ. Jnq̃sitionis. Sic et Judas fuit symoniac⁹: q: vẽdidit chr̃m. p. xxx. denarijs. j. q. j. Que studet. Notandum tñ q̃ simonia est volũtas emẽdi vl̃ vendẽdi spiritualia. q̃ sũt i triplici differẽtia. Quedã em̃ sũt spũalibꝫ annexa/sicut patronat⁹. Quedã pure spũalia: vt sũt eccl'e sacramenta. Quedã diuina: sicut sũt spũssci dona/pctõr remissio/miracula or. oratio/⁊ hmõi: vẽdere aũt spũalibꝫ annexa est simonia magna Vendere vo spũalia pure est maior: vendere aũt diuina est maxima. Jn chr̃o autẽ fuit q̃ddã annexũ. s. ei⁹ caro q̃ mediante alã fuit deitati vnita. Fuit q̃ddã spũale purũ. s. ei⁹ alã. Fuit q̃ddã diuinũ. s. ei⁹ diuinitas beata. Judas ḡ vendendo chr̃m pecuniã simonia cõmisit: q: vẽdidit corp⁹ chr̃i ⁊ alaz ⁊ diuinitatẽ. er tõ meruit deponi ab aplica dignitate. ¶ Quarto debuit deponi xp̃e enormẽ dilapidationẽ. Quattuor aũt modis plat⁹ dilapidator dici pt. Vno mõ: q: bona ecclie indebite cõsumit. Secundo: q̃n ea p̃ negligentiam perire sinit. Tertio: q̃n spũalia negligit. Vñ dicit rextus. Sz di. Si q̃s epus fornicatiõi p̃bytero⁹ diacono⁹: vel crimẽ incestus in sua parrhochia p̃cio vel p̃cibꝫ interuenientẽ cõsenserit: vl̃ cõmissuz auctoritate officij sui nõ ipugnauerit: ab officio suspendat. glo. suspendat. i. deponat. j. q. iij. Siq̃s epus, al's esset ptra. xj. q. iij. Teugualdũ. Ad idẽ fac. xviij. q. ij. Siq̃s abbas. vbi dr q̃ plat⁹ xp̃e negligentia põt deponi. Quarto: q̃n malo exẽplo gregẽ corrũpit. Jstis ẽtrue modis Judas dilapidator fuit. Primo: q̃a bona chr̃i/⁊ quẽt⁹ aplici indebite p̃sumebat. Vñ dr Joã. xij. q̃ fur erat/⁊ loculos hãs q̃ mittebant/portabat. Scẽo in q̃ curãdo negligẽs erat. Vñ cũ chr̃s dixisset ei. Mõ facis fac cito: q̃dã crediderũt q̃ dixisset ei. Eme q̃ opus sũt nobis ad diem festũ: aut q̃ egenis aliq̃d daret. Et q̃ habet q̃ Judas nihil portauerat/nec p̃ die festo

nec p paupib⁹. Tertio spūalia negligebat q: de paupib⁹ nō curabat Joā. xij. Hoc āt dixit nō q: ō egenis ptineret ad eū. Quare apl̄os quātū in se erat malo exēplo corrumpebat. Ūñ postq̄ ab apl̄is extuit dixit chr̄is. Joā. xiij. Nūc clarificat⁹ est filius hois. Erat ei Judas cū apl̄is sīc diabol⁹ cū angelis: lupus cū agnis: accipiter cū columbis. z ō collegiū apl̄oꝝ ñ erat clarū: sed ipso recedente clarificatum est in eo.

¶ Circa scōm q̄ō tangit in themate vicz de Matthie apl̄i digna subrogatiōe. Est notandū: q̄ subrogatio ista fuit facta p electionem que in epl̄a euangelica tripliciter commendatur.

Primo ex pte modi eligendi
Scdo ex parte electi
Tertio ex parte eligentiū.

¶ Primo ḡ cōmendat ex parte eligentiū qui fuerūt apl̄i/q̄ fuerūt magne auctoritatis. Nā fuerūt p̄ncipes mūdi/ianitores celi/z iudices seculi, pī. Principes apl̄oꝝ cōgregati sūt. s. ad faciendū. s. Matthie electionē. Ecce q: sūt p̄ncipes mūdi. Quonīā dū fortes terre. Ecce q: erūt iudices secli. Vehemēter eleuati sūt. s. vt sint ianitores celi. Et alij sanctissimi viri z mulieres que erant cū eis inter q̄s etiā fuit beata virgo Secūdo ex parte modi eligendi. Tria em̄ interuenerāt in electōe sua. Prio apostoli ca exhortatio. Scdo deuota oīo. Tertio sortiū emissio. Primo ḡ. aplica exhortatio q: Petrus q̄ erat vicarius chr̄i. z ō ad eū ptinebat p̄mo loqui. Primo p̄dicauit exhortando vt p̄cederēt ad electionē. Unde dixit: Viri frēs oportet impleri scripturam quā p̄dixit spīritus scūs p os Dauid ō Juda zc. vsq̄. Et statuerunt duos zc. Scdo deuota oīo. Ūñ dr̄. Et orantes dixerunt. Tu dñe q̄ corda nosti oim/ostēde quē elegeris ex his duob⁹ vnū accipere locū ministerij hui⁹ et apl̄at⁹: de q̄ preuaricat⁹ est Judas vt abiret in locū suum. Ex quo habemus exemplū: q̄ semper in electiōib⁹ fiendis debet p̄mitti oīo z inuocatio spīritus scti: a quo filij dei agunt̄r. Tertio sortium emissio. Unde dicit̄r. Et dederunt eis sortes/et sors cecidit super Matthiam Nota q̄ sors dicit̄r m̄tipliciter: sicut notat Glo. in p̄oemio. Clementiaꝝ. sup p̄bo Sortis: vbi sic dr̄. Sors sumit̄ p fortuna vel euentu. xxvj. q. ij. Sors. Alibi pro sortileigo de sortil. c. j. Alibi pro capitali. de vsuris. c. j. z. ij. Alibi p parte vel portiōe: de pben. Cū sm̄. xxj. di. Cleros. Quia āt ex hmōi exēplo possent m̄ti trahi ad vtendū sortib⁹. Ideo notandū circa hāc materiā q̄ sicut dicit Tho. ij. ij. q. xcv. Sortes p̄prie dicunt cū aliq̄d fit vt p ei⁹ aduentū: aliq̄ occultū innotescat. Et quidē si q̄rat per sortes q̄d cui sit exhibendū: vocatur sors diuisoria. Si vero querat quid agere oporteat: vocat̄ sultoria. Si vero querat q̄d futurū/vocat̄ diuinatoria. Et sī sortes m̄tiplices: puta p̄ tractionē pūctoꝝ/vel p ꝛsideratiōnē figuraꝝ q̄ prouenit ex plūbo liquefacto in aquā piecto: vel ex q̄busdam cedulis scriptis in occulto repositis ꝛsiderādo quis quā accipiat: vl̄ ex festuc⁹ ineq̄lib⁹: quis quā accipiat minorē vel maiorē: vel ex p̄iectione taxillorū quis plura puncta p̄ciat: vel etiā cōsiderando/quid aperiendo librum occurrat z huiusmodi. Euentus aūt sortiū potest expectari a triplici causa: quia vel ex dispositiōe corporū celestium: vel ex fortuna: vel ex causa spīrituali. Si aūt expectet a dispositiōe corporū celestium: ita q̄ ea intentione fiant/quasi actus humani qui requirunt̄ ad sortes fm̄ dispositiones stellarum sortiant̄ effectum est opinio falsa: z p cōseqūns ex suggestiōe demonū: z sic est superstitio. Si aūt expectet̄ euentus sortium ex fortuna. i. a casu quod videtur habere locum in sorte diuisoria: nō videtur esse pecc̄m: nisi forte p̄ vitium vanitatis: sicut si aliqui non valentes concorditer diuidere. velint vti sortib⁹ ad diuisionē/quasi fortune exponentes q̄s quā partē accipiat. Si vero expectet euentus a causa spīrituali hec est duplex. quia vel a diabolo vel a deo. Si a diabolo sup stitiosum est z illicitum. Et he sortes sunt que p̄hibēt̄r per canones. Unde Leo papa. Sortes quibus vos cuncta vestris discrimatis p̄uinc̄ijs: quas patres dānauerunt/nihil aliud q̄s diuinationes z maleficia esse ꝺcernimus. xxvj. q. v. Sortes. et est mortale peccatum: quia p̄hibent in di. c. sub pena excōmunicatiōis: q̄ nō nisi p mortali ferri debz. xj. q. iij. Nemo epiſcoporum. Hec est verum q̄ quedam sortes q̄b⁹ aliq̄ vtunt̄: sunt ab apostol⁹ institu⁹

te.xxvj.q.j.c.j.Si aũt expectet earũ euẽtũ a deo:tũc ꝑm se nõ est malũ vtrũmõi sortibus Vñ Prouer.xvj. Sortes mittũtur in signũ t a domino tẽperant. Et de his intelligit illud Aug. xvj.q.j.c. Sortes. vbi dr q sors nõ est alquid mali:sed in re dubia diuinã indicãs volũtatẽ. Et tales fuerunt sortes quib⁹ vsi sunt patres:vt Josue in depheõe Jonathe sup Saul.j. Reg. xiiij. et Jonas. Jtez Zacharias sorte exijt vt incẽsum poneret Luc.j. Et sic Matthias sorte electꝰ est vt hic dicit. Debent tñ ꝯtuor circũstantie iteruenire:quarũ vna si deficiat peccatũ esset. Primo q nõ fiant sine necessitate:quia aliter ptineret ad tentationẽ dei:Secũdo q fiat cũ reuerentia. Vñ dicit Beda q apli ꝓmiserũt oꝛonem in electõe Matthie ꝑ sortes. Tertio q diuina oracula scz sortiũ:ad secularia negocia et vanitatẽ huiꝰ vite:nõ cõuertant ꝑm Aug. xxvj.q.j. Hi qui. Quarto q nõ mittant sortes i electionib⁹ ecclesiasticis:que fieri debent ex inspiratõe spũssti. Nec obstat q dicit hic de Matthia:q fuit hoc ex ꝓuilegio speciali ꝑm Hier. q dr hic q ꝓuilegia paucoꝝ cõem legẽ nõ faciũt. Dion. ꝓo aliter intelligit sortes istas que ꝓtinge/runt i electiõe Matthie. dicit ꝙ sibi videri q illa sors nihil aliud fuerit nisi quidaz splendoꝛ et radiꝰ diuinꝰ sup Matthiã emissus:ꝑ quẽ ipse ostendebat i apl̃m assumẽdus. Secus aũt est in secularib⁹ dignitatib⁹ q ad terrena disponenda ordinant: in quarũ electione plures vtunt sortib⁹ sicut et intẽpoꝛ aliũ rerũ diuisione. Et vulgaliter dicunt scrutinia. Jmminẽte ꝙ necessitate licitũ est diuinũ iudiciuz iploꝛare ꝑ sortes cũ reuerẽtia. Et ponit Aug. exẽplũ. Cuz tpe ꝑsecutionis esset disceptatio inter mistros dei q debeant fugere ne oẽs occidant:et sic ecclesia deseraf/t q remanere/ad ꝓsolationẽ aliocꝝ/si nõ põt alio mõ determinari. dicit i hmõi posse vti sortib⁹. Ad sortes etiã ptinet vulgaris purgatio scz ꝑ iudiciũ ferri cãdẽtis vel aque bulientis. Vñ phibef.ij.q.v. Consuluisti. Et extra. de purgatõe vulgari. ꝑ totũ. Et sic patet hec materia. Tertio cõmẽdaf electio ex ꝑsona electi:q quadruplicit laudaf.

Primo de mozũ maturitate.

Secũdo de scientie veritate.

Tertio de vite sanctitate.

Quarto de cõstantie firmitate.

¶ Primo ergo ꝓmendaf de mozũ maturitate. dũ dicit in epla:Oportz ergo ex his viris q nobiscũ sunt tc. Vir aũt maturitatẽ iportat. Magnũ aũt piculũ ẽ:qñ prelatus maturus nõ est Eccl.x. Ve terre:cuius rex puer est. ¶ Secũdo de scientie veritate cũ dicit. Omni tpe q intrauit et exiuit inter nos dñs Jesus incipiẽs a baptisma/te Joannis vsqz in diẽ qua assumptus ẽ a nobis. Nullꝰ em̃ alicuiꝰ negotij plenã noticiã habere põt:nisi sciat eius ꝓncipiũ/mediũ/et finẽ. Matthias aũt sciuit chi ꝓncipiũ. Vñ dicit Oi tempe quo intrauit,s. natiuitatẽ. Sciuit et finem. Ideo sequitur Et exiuit tc,ꝑ passionẽ Sciuit et mediũ. Vñ sequit. Incipiens a baptismate Joannis tc. ¶ Tertio de vite sctitate q nota.cũ dicit. Qui nobiscũ sũt ꝓgregati. Intam beata enim congregatione nullus potuisset habitare:nisi valde sanctus. Vnde dicit Chrys. q quãdiu Judas fuit i collegio apl̃oꝝ.diabolꝰ nõ fuit ausꝰ ipm inuadere:qñ aũt ab ipis recessit i ipm intrauit. Habuit aũt ꝺ hac sctitate testimoniũ a patre:q Matthias paruꝰ interpretatur t ad patrẽ spectat gnulos cõfouere. Mat.vij. Nõ est volũtas patris mei vt pereat vnus ex pusillis istis. Habuit scdo testimoniũ a filio:q cũ duos statuissent/ipm chr̃s preelegit. Jtẽ alibi dedit ei chr̃s testimoniuz qñ dixit Jo.xvj. Nõne xij. hore sunt diei Jnter qs xij. horas lucis nõ intendebat chr̃s ãnumerare Judaz s Matthiã. Habuit tertio testimonium a spũsctõ:qui pentecosten gra sua ipsuz replenit. Habuit quarto testimoniũ a toto collegio apl̃oꝝ:q euz cũ Joseph statuerũt. Credẽdũ est em̃ q si duos meliores habuisset/ipsos statuisset. Nã tenenf electores eligere meliorẽ omisso bono ꝑm Tho. in quodã quolibe. qꝺ intelligit de meliore ad platurã. nõ aũt ꝺ meliore simplr:vt ipe Tho. dicit. aliocn peccant in foro sciẽtie cuius in foro cõtentioso nõ cassef electio. si eligat bonus ptermisso meliore:vt notat. Glo. viij.q.j. Licz ergo. Et.xvj.q.vltj. Monasteriũ. Quinto habuit testimoniũ a miraculꝰ que fecit. Nã cũ cẽtũ ꝙnquagita hoies ex ꝺdã potione toxicata fuissẽt toxicati/oẽs sanauit:t

ad fidem ꝙuertit. Itē demões expellebat et ad infernū mittebat. Itē quādaz potionē torticatā totā bibit: ⁊ nullā lesionē intulit: iuxta illud Mar. vlti. Et si mortiferum quid bi. nō eis nocebit ¶ Quarto cōmendat de cōstantie firmitate dū dicit. Vir. i. virilis Dic hic martyrū qđ multiplr legit. Alicubi em̄ legit q̄ i pace deuit. Alibi q̄ fune ad collū misso p ciuitatē sit tractus. Alibi q̄ fuit lapidat⁹ ⁊ securi excerebratus. Supponēdo tū q̄ ad deuz migrauerit p viam martyrij. possum⁹ ista cōcordare (sm frēm Jacobū de voragine in sermone suo huius festi) et dicere q̄ p̄mo per ciuitatē tract⁹ fuit deinde crucifixus ⁊ tibi stans in cruce lapidat⁹ ⁊ securi percussus. Deo gratias Amen.

¶ In festo scti Thome de aquino doctore angelici ordinis p̄dicatorum. Ser. xxix.

ANtecedebat me ista sapientia. Sap. vij. Et in epistola huius festi ¶ Pro fundamēto sermonis qui est de scto Thoma de aquino/qui in isto mūdo elegit vitā ꝓtēplatiuam/ordīt thologicalis questio ¶ Querit: vtr̄ vita ꝓtēplatiua quā sapia regit potior sit actiua ⁊ melior quā scia dirigit: Arguit q̄ nō. Oē bonuz tanto melꝰ ḡnto cōmuniꝰ: sz vita actiua cōmunior ē q̄ vita cōtēplatiua: ergo extat potior ⁊ melior. maior patet: qz bonū cōmune diuiniꝰ bono ꝓrio est. Phs. j. eth. Bonū gentis diuiniꝰ est bono vniꝰ hois. Minor ꝓbat. vita ꝓtēplatiua hūti soli se extēdit: actiua vero ad ciues. igit. In oppositū hz. Luc. x. Maria optimā ptē elegit que nō auferet ab ea. habet Math. xvj. Si quis vult post me venire abneget semetipm̄ ⁊ tollat crucē suā ⁊ sequat me. habet. Luc. vj. Beati pauperes spū qm̄ vestrū est regnū dei. In quib⁹ dictis intelligit ō vita cōtēplatiua: ḡ vita contēplatiua quā sapiētia regit potior ē actiua: ⁊ melior quā scia dirigit. et sic q̄stio manet p vtraq; pte dubia. Ad q̄stionē respōdēdū ē sm Tho. ij. ij. q. clxxv. et sm Guil. vorilionē sup. iij. sen. di. xxxv. q̄ vita cōtēplatiua quā sapiētia regit. s. ingressus religiōis potior est ⁊ melior q̄ vita actiua quā sciētia dirigit: hoc ꝓpter tria.

Primo ꝓpter securitatē
Secōo ꝓpter acceptionē diuinā.
Tertio ꝓpter p̄miationē.

¶ Primo ꝓpter securitatē: quia sīē securiꝰ ⁊ meliꝰ ē ee i portu maris q̄ i mari. sic securiꝰ est ee in religione q̄ in seculo ¶ Secūdo ꝓpter acceptionē diuinā. ille ḡ plura donat magis est acceptus alicui q̄ ille ḡ minora dat. Sed ille ḡ eligit vitā cōtēplatiuā religionez ingrediendo dat magis deo q̄ ille ḡ elegit hāc vitā actiuaz: qa ex toto dat bona sua et seipm̄. igit. Anselmꝰ in libro de similitudinib⁹. Qui dat arborē et fructum plus dat: q̄ qui dat solum fructum et non arborē: sequitur. ¶ Tertio propter maiorē p̄miationem naz per ingressum religiōis cōsequitur quis remissionez oim̄ peccatorū. Nā habet Ecclesiastici xliiij. de Enoch. q̄ ad h̄ laborauit vt deo placeret et in paradisuz translatꝰ est. sequit. de ista em̄ materia Vorolio pōit tres ꝛclusiones. Prima ē vita spūalis hois: in actiuā ⁊ cōtēplatiuā sufficientissime diuisa est. Inter quas contēplatiua est melior. Secunda ē vita ꝓtēplatiua quā sapiētie donū dirigit potius in affectu q̄ in intellectu consistit. Tertia est vita actiua sciētie ordinata sic aspicit ad primū: vt contēplatiue non repugnet. quib⁹ cōcludit vitaz contēplatiuā meliorē esse q̄ actiuā. Et ad argumētū dicitur q̄ licet actiua sit cōmunior q̄ contēplatiua: hoc nō est ex defectu contemplatiue: sz ciuiū/ q̄ ad eius altitudinē ꝓpingere nequeūt. tō argumētū cōcludit. Jdeo be. Thomas illā vitam eligendo sapiētiā habuit. Juxta verba assumpta. antredebat ⁊ sic de alijs. ¶ Pro declaratiōe recipio p regula generali in sctā theologia q̄ qñ deus voluit mittere aliquē sanctū p generali mūdi illuminatiōe seu reformatiōe: consueuit diuina quidētia ipm̄ sctm̄ p̄mo ostēdere vel verbo ꝓhali vel signo diuinali: ⁊ hoc statim declarabit in ḡliber statu mundi: siue i lege nāe: siue scripture: siue gre. Et sic patet q̄ triplex est status mūdi. Primꝰ est status legis nature. Secūdus scripture. Tertius gratie. Primo patet dicta regula i statu legis nature q̄ dicit lex naturē: qz hoies tunc gubernabāt se sm rationē naturalē: nō habētes legē scriptā in co-

diciby sed i cordiby suis q̄ dicit lex nature: fm quā se gubernabāt: iuxta illud. Ro. ij. Et durauit vsq; ad Moysez ꝛc. Et trās/actis mille et q̄ngentis ānis cū multiplicarētur petā in terra. deꝰ voluit mittere vnū hoiem ad illuminādū ꝛ reformādū mūdū scz Noe qui. c. ānis pdicauit penitētiā tam diu etiā durauit fabricatio arce. qz diluuium instabat: ꝛ tanta fuit malitia hoim: q; infra centū annos/nō cōuertit nisi. vij. p/sonas. s. vxorē suā ꝛ tres filios suos. ꝛ filio/rū vxores. tamē anteq; ipm mitteret deꝰ pmōstrauit ipsum ꝑbo. ꝑphali. Dicēte patre ipius Noe in ipositione nois. Iste cō/solabit nos ab opib; ꝛ laboribꝫ manuū nostrarū i terra /cui male dixit dñs Gen. v. Et iudei qui solū vadūt ad lram exponūt istam consolationem fuisse: qz Noe prim; inuenit: q; terra colerek cū aialib; aran/dor ꝛc Litteralis est expositio. Sed spūa/lis ē: q; Noe cōsolarek eos dupl'r. Primo pdicādo spaciū pnie. c. annis ex parte dei. Scōo pmittēdo venia ō petis si vellēt cōuerti ꝛc. Scōo patet dicta regula in lege scripture. scz tpe Moysi: qz lex nature non sufficiebat. Isto ergo tpe deus volēs mittere Moysem pmonstrauit ipm nō verbo ꝑphali: sed signo diuinali. scz. qñ exñs puerulus deposuit coronam de capite Pharaonis ꝛc. Nota qñ ad experimentū innocentie sue posuit sibi carbonē ignitū in ore ꝛc. ꝓpter qō ipe dicebat dño. Domine nō sum eloquēs ab heri ꝛ nudius tertius et impe/diti oris et tardioris lingue sum Exo. iiij. dicūt. Glo. q; illa delectio corone fuit sig/nū diuinū. s. q; ipe Moyses esset futurus destructor Pharaonis et regni sui. ꝛ reformator populi israel. Carbo ignitus signi/ficabat legē quā deus in forma ignis sibi tradidit: ꝛ ipse Moyses ore suo ꝑpl'o exposuit ꝛ publicauit. Tertio patet dicta regula i lege gre vt patz in Jo. bap. quē deꝰ volens mittere vt omnes crederent ꝑ illū Jo. j. Prenunciauit per angelū dicens Ne timeas Zacharia et cetera. Et vxor tua pariet tibi filiū ꝛc. Luc. j. Item pnūciauit eū deus signo diuino: qñ salutāte virgine Helizaber. Exultauit infans in vtero matris Luc. j. Et sic patet regula theologie de qua supra Et cōfirmat per textū ius canonici in. c. Cum ex iniuncto. de hereticis. vbi ō: q; qui dicit se missum/a deo oportet: q; astruat illam inuisibilē missionē: vel ꝑ operationez miraculi: sicut legit de Moyse. Exo. vij. Vel ꝑ scripture testimoniū specialē sicut Jo. ba. ꝛc. declara. Dō ad ꝓpositū deꝰ misit spālē scrīm Thomā. ad illuminādū ꝛ informandū mūdum ex vite scritate ꝛ scientie claritate. Dices tu ꝛ nonne prius deus miserat alios sanctos docto. s. Hiero. Auguſt. ꝛc. Pro respōsione nota: q; doc. theologi sunt i triplici gradu. Quidā em̄ habuerūt magnā auctoritatē ex amissione dei. ꝛ etiā ex sigillo bone vite: sed nō habuerūt claritatem vt apli: euāgeliste: qz ad intelligēdū eos sunt necessarie glose ꝛ postille. intrīm: q; ō dicī eorū heretici receperūt auctoritatē ꝛc. Quidā ꝑo doc. fuerūt habentes claritatē scie: qz clare posuerūt sciaz ꝑ distinctiones/articulos ꝛ argumēta ꝛc. sed nō habuerūt magnā auctoritatez vl' ex defectu sigilli bone vite: vel qz si fuerūt bone vite nō sunt canonizati ꝛc. Jn hoc tertio gradu est beat; Tho. ꝛc qui fuit magne auctoritat; ꝓpter vite scritatem et magne claritatis intrīm: q; mltas q̄stōes olim ītermiatas ab Aug. ꝛ alijs: ipe determinauit. Jrē in multis i quib; Aug. ꝛ Hiero. videnk discordare cō cordauit ꝛc Dō ergo volens deꝰ seruare dictā regulā: anteq; mitteret scrīm Thom. demōstrauit ipm verbo ꝑphico, sicut Joba. Noe. Et signo diuino sicut Moysem. Pro primo dicak quō ille sctūs beremita rebonꝰ ꝛ noie p̄nūciauit eu; matri. s. Tho. ꝛc. Et etiā nomē Thomas, i. abyssus scie. ꝛc. Item ondit eū ꝑ signū diuinū. Nā q̄ fuit natus ꝛ esset etatis vnī; anni nutrit inuenit in manu sua cartā salutationē angelicā cōtinētem ꝛc. ꝛ nunq̄ fuit scrū vl' illā cartā habuerit. et intellexit et; mater q̄ erat multū spūalꝫ q; sibi fuit missa a vgine Maria ꝛc. Magnū fuit signuz scie/sue scritatis cuius fundamētū et pnciū est filij dei incarnatio. Jdeo de scia sua dixit thema. Antecedebat me. s. per verbum ꝑphale ꝛ signum diuinale. Jsta sapia quā habuit ꝑ mūdi illuminatōe ꝛ reformatōe. Patet thema. Nota q; quattuor sūt signa seu effectus ꝓprij vere sapie: que omnia fuerunt in beato Thoma.

Primū signū: est vitā ꝑfectā ad finē de

bitum ordinare.

Scōz ē dei offensaz totz viriby euitare.

Tertiū est pfectam doctrinā indoctis priorumis demonstrare. (pseueraēe

Quartū ē ysēz ad mortez in bona vita

¶Dico pmo zc. Finis nr est intelligere z amare deū. Vñ magister in. ij. sentē. Fecit de⁹ rōnalē creaturā vt sūmū bonū intelligeret. Vñ dicit ipe de⁹ Apoc. vlti. Ego sum alpha z o: principiū z finis. Ad ipm ergo debem⁹ ordinare finē: et tūc ē sapiēs ho. Nō aūt est finis vī iste mūdus: qz Nō habem⁹ hic manētē ciuitatē: sed fu. inicq. Heb. vlti. Et iō q ordinat vitā suā ad cō gregādū diuitias: honozes zc, ist̄ipiēs ē. Nota q finis hoim hodiele mūd⁹. z ad hūc fi nē ordināt oia. Dic de mittētiby filios ad studiū iuris ciuil': vt habeāt honozes: vel canonici vt habeāt dignitates. epat⁹ zc. Sed tandem finis istoz est interit⁹ z pdi tio: qz cū manib⁹ vacuis recedūt de mun do. Sap. iij. Infelix et vana spes illoz et labozes sine fructu et inutilia operaa eoz. Ergo. Quicqd agis prudent agas/z re spice finem. Nota hic quō oēs hoies mun di tam religiosi q̄ clerici q̄ laici debent or dinare oia opa sua ad finē dei: z sic multa opa essent meritoria q̄ nō sunt ꝓpter de fe ctū finis. Dic practice ō oībus religioso rū: clericoz: et laicoz. put expedit: z istō ē signū magnū vere sapie. Ideo dicit Apl's j. Coz. x. Siue manducatis/siue bibitis/ vel aliud qd facitz oia in gloriā dei facite. Item Aug. ix. de ciui. dei, ca. xxj. Non est inquit vera sapia q̄ intētionē suā in his q̄ prudent discernit gerit fortiter cohibet tē perantī: iustecq distribuit: nō ad illū dirigit finē. Vbi deus erit oia in oib⁹ eternita te certa/pace perfecta zc. Dic vt expedit. Istud signū sapie fuit in. s. Tho. qz ordina uit vitam suā ad finē debituz zc. Dic quō mater sua sciens z recordās de verbis he remite tradidit ipm lris imbuēdū zc. Dic quomō pfecit in breui adeo q in xij. anno nō habebat parē in studio: z tūc fecit falla cias zc, Item quando debebat studere zc. Primo ponebat se in ozone zc. Vñ cū se mel disputaret q̄dam deuot⁹ religiosus cō siderans et admirās rātam sapiaz in puc ro subito vidit radios splendoris ab ei⁹ fa cie pcedere, z totū mūdū illumiare. Post modū aūt volēs studere in theologia z vo lens finē pdictū ꝓsequi. s. itelligēdi z amā di deū elegit medīū ꝓuentes et ꝓgruū ad illi⁹ finis acq̄sitionē. Medīū aūt marie cō grū ē religio: nō itrauit ordinē pdicatoz in q̄ ordine marie itelligit z diligit de⁹. Dic modū z hist̄oriā zc. Ecce quō ordiauit vi tā suā ad seruitū dei: nō ad rpalia. s. bono res: dignitates/diuitias zc. Et pōt dicere illō. Oprauī z dar⁹ est mihi sen⁹. Et iuo cauī z venit i me spūs sapie et ꝓposui illā regnis z sedib⁹: z diuitias nihil esse dixit i ꝓpatiōe illi⁹: qm oē aur icōpatiōe illi⁹ ha rena est exigua z tāq̄ lutū estimabit argē tū i cōspectu illi⁹. Sap. vij. Nota dar⁹ ē mihi sēi⁹. s. ad itelligēdū phiaz. spūs sapie .s. theologie. Regnis. i. dñūs tpalib⁹. Et sedib⁹. i. ecclasticz dignitatib⁹. Et nota q dr. Dar⁹ ē mihi zc. Hā ipse met dixit socio suo secretez papa refert i canonisatōe sua. q pl⁹ habuit ō scia a do ifundere q̄ inge nio ꝓpo studēdo. z pz pmū signū ¶Dico scōo zc. Dei offensaz totz viriby declare: al's ñ eēt hō sapiēs: qz sapia z pcā ñ pñt sil' stare. In malituolā aiaz ñ introibit sapia: nec habi. i coz. subdito pctis. Sap. j. Sed scia sic. imo ē occasio pctōz. Scia cū istat j. Coz. viij. Nota exm de speculo maclato z imūdo/i qō nō itrat imago zc, Beatus Tho. hūit istū signū sapie: nō solū vitauit pctā: qz nūq̄ peccauit mortal'r: sz ēt vita bat illa q̄ impedirent ꝓtutes zc. Dic primo quō mr sua venit Neapoli vt videret eaz zc. Dic quō frēs ei⁹ carnales q̄ stabāt i cu ria ipatoz Federici idignati sūt audiētes ingressū ei⁹ ad religiōez mēdicantiū: z di cebāt sic solēt dicere hodie. Si fr nr volu isset eē cleric⁹ potuisz episcopari: vl' i mo nach⁹ pcurauissem⁹ sibi magnā abbatiaz zc. Sz nūc q̄ itrauit i ordiez mēdicātiū i dedec⁹ nrz zc. Jō pcurauerūt isidias i via zc. Dic hist̄oriam zc. Dic quō posuerūt eū in turri. Item quō miserūt ei mlierez zc. Cū eēt tūc b. Tho. inuenis, xv. vl' xvj. an noz zc. Dic de cingl'o castitatz. Dic quō istruxit sozores suas z pūrit eas ad religio nē zc. Si ḡ sapia vera est vitare pctā: et beatus Thomas vitauit peccata: ergo ve re fuit sapiēs: z pōt de eo dici. Coz sapiēs z itelligibile abstiebat se a pctis: z i opib⁹ iustitie succes⁹ habebit Ecc. xij. succes⁹. s. pfect⁹ vl' augmētū. ¶Dico. 2°. zc. Per fectā doctrinā idoctz demōstrare. s. ꝓbo z

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

exēplo et ista ē pfecta doctrina :sicut pdi⁊ cator: nunq̄ faceret bonos discipulos si solo verbo doceret ⁊c.sed etiam exēplo: Ita pdicator ē pictor q̄ pingit qñq̄ imaginem pīarchaꝝ/quādo pdicat de misericordia. ⁊ prophetaꝝ/quādo dicit de deuotione.⁊ apostoloꝝ qñ de charitate .⁊ martyrū: qñ de patiētia ⁊c. Jō debet in exemplo pdicare. Jdeo ōr scriptura, Vir sapiens erudit: et fructus sensus illius fideles sunt. Eccī. xxxvij. Nota. Erudit:scilicz verbo doctri⁊nali .⁊ fruct⁹ ⁊c,id est opa ꝯcordantia verbis ⁊c. Jstud signuz habuit sanct⁹ Thomas. Dic pmo hic quomodo acq̄siuit scientiā ⁊ quomodo vocabatur a studētibus bos mutus ⁊c.quia exemplo pmo pdicauit alijs quō diligēda esset sapientia . Naz ipse maxime dilexit eā,intātū q̄ amore illius statim rapiebat. Docuit humilitatez exemplo. Nota hic qñ fuit ductus a quodā fratre cōuerso ad emendū pisces. Nota hic de fistula i tibia ⁊c. Et rapt⁹ nō sensit cauteria. Jtē ō cādela que cōbussit sibi digitos ⁊ nihil sensit cū legeret libꝝ. Boe⁊tij ō trinitate ⁊c. Jtē qñ ad pces sororis⁊ iuit ad eū castrū.⁊ i camera fuisset rapt⁹ in cōtemplatione :⁊ sororꝫ credens ipm mortuū qz nō respondebat,incepit clamare:sed socius fecit eā tacere dicēs sibi suā cōsuetudi ⁊c. Et sic stetit rapt⁹ p triduū/exēplo Pauli,et tertia die dixit soci⁹ hoc nimis est. Et ipe cuz sorore clamādo magister Thoma ⁊c. Reduxerūt eū ad se,Quib⁹ dixit Parcat vob de⁹. Tā bonū prādiū abstulitz mihi ⁊c. Jtē fratres obseruātes eū orante viderūt aliquotiēs ipm eleuatuz a terra ⁊c. Secus de nobis qui in ēzone cogitamus de coquina ⁊c. Corpus qō corrūpit aggrauat aniam ⁊c. Sap.ix. Jtē apparebāt sibi interdū aie de purgatorio et etiā sancti ⁊c. Dic de magistro Romano quē ipe dimiserat Parisiꝫ vt regeret scholas suas quādo iuit Neapolim:q̄ mortu⁹ fuit nesciente sancto Thoma:et cuz oraret apparuit sibi aīa eius dicēs:q̄ fuerat,xv.diēb⁹ in purgatorio ppt negligētiā quā habuit in q̄dam testamenti executione sibi ab epo cōmissa ⁊c. Dic cōtra executores ⁊ heredes ⁊c. A quo brūs Tho.q̄siuit multa dubia de statu suo ⁊ ō scia si placebat ō: ⁊ dixit q̄ sic. et cōtinuaret quia magna gloria erat sibi parata. multas etiā alias. quesiuit ⁊ ad oēs respōdit. Dicak ēt de sorore sua defuncta q̄ apparēs sibi: dixit q̄ erat in purgatorio ꝓpter ornat⁹ ⁊ picturas ⁊c. Et petijt ab eo suffragia: que ab eo adiuta ierū apparuit sibi regratiās ⁊c. Qui etiā q̄siuit ab ea de sua vita ⁊ statu ⁊c. Nota in q̄ dubio seu timore viuebant scī:quantoma gꝭ nos ⁊c. Jtē cū semel oraret,p fratre suo ab imperatore interfecto p defensione ecclesie.⁊c Dic historiā ⁊c Patet q̄ de eius vita spūali. Modo videam⁹ de eius doctrina celestiali. Qñcūq̄ volebat disputare/scribere/seu dictare:recurrebat ad orationez. Jtē qñ sibi dubia occurrebāt stans ab angelo vel a Petro ⁊ Paulo ei visibiliter apparētib⁹ de dubijs certificabatur. Semel apparuit sibi ꝙ cū filio in brachijs: q̄ ait filio. Fili ōclarez sibi ħ dubiū. Jtē,ō crucifixo sibi loquēte ⁊c. Jdeo nullus debz dubitare de ei⁹ doctrina ⁊c. Jdeo libri ei⁹ sunt ita p totuz mūdum multiplicati. Jdeo de ipso cantat hodie, Ipse tāq̄ imbres emittet eloquia sapie sue,s.quātū ad doctrinaz spūalē:palā faciet disciplinā doctrie sue.s. quātū ad vitā spūalē. Collaudabūt multi sapiaz ei⁹ ⁊ vsq̄ i seculū n̄ delebit. Eccī. xxxix. ¶ Dico quarto pseuerare ⁊c. Similitudo detur de peregrinātib⁹ Romam pro indulgētijs:et qñ essent iuxta portam vrbis Rome /redirēt ⁊c. Sic multi incipiunt pegrinare viā bonā euntes ad padisū: ⁊ qñ sunt ꝓpe portā/redeūt retro p petā ⁊c.i sipientes sūt hmōi. Sz sapia ꝓa ē pseuerare ⁊c. Sapiaz nō vincit malitia. Ratio:attingit ei a fine vsq̄ ad finem fortiſ:et disponit oia suauit. Sap.viij.⁊ viij.c. Nota a fine,scz itentionali quia intentio ē vn⁹ finis id est vnus terminus scilicet a q̄ in operatione:quia est principium: Vsq̄ ad finez ,s.executionis:quia quod est vltimū in executione est primum in intentiōe. Sic fecit beatus Tho. qui vsq̄ ad mortem perseuerauit ⁊c. Dicak quō vocatus ad cōciliū dū esset in via declinauit ad monasteriū fosse noue.et ibi mortu⁹ est ⁊c. Et quō apparuit comera. Nota de reuelatione facta fratri Alberto de Bixia: cui apparuerunt sanctus Auguſt.⁊ sanct⁹ Tho. ⁊c. vt in.ix. Rūsorio cantatur. Jdeo perseuerem⁹ exēplo suo i bona vita:qa ñ q̄ incepit

sed q̄ perseuerauerit saluus erit Matth.x. Ecce quare dicit sanct⁹ Tho. Antecedebat me ista sapientia.

¶In festo beati Thome de aquino: Sermo.xxx.

Inuocaui et ve

nit in me spūs sapiētie. Sap.vij. ⁊ in epl'a hodierna. Vel fac itro⁹itū: q̄ spiritus sapientie est spūssanct⁹: tū q̄a sapia increata ꝓcedit, tum q⁹ sapiētiā infundit: tum q⁹ in sapientib⁹ tm̄ habitat. Vel ꝓ introitu quere vtrum oratio sit exaudibilis. Vide Tho.xxij.q.lxxxiij. ar.xv.ad fm. Vel ꝓ introitu quere q̄ differentia sit inter sapiam ⁊ sciam. Vide i ser⁹mone de bt̄o Vincen. q̄ incipit Beat⁹ vir qui in sapientia morabitur. in introitu ⁊c̄.

¶Ꝓo declaratiōe thematis: q⁹ dicit Inuocaui. Est notandū: q⁹ in sacra theologia fuit quedā questio. ¶Querit. Vtrū conueniens sit orare deū ꝓ aliquo bono impetrando. ¶Ad questionez rn̄dendū est fm Tho.ij.ij.q.lxxxvij.ar.ij. fuit triplex error antiquor⁹: circa orationē. Quidā enim posuerūt q⁹ res humane nō regunt diuina ꝓuidentia. ex quo sequit: vanū sit orare ⁊ omnino deū colere. De quib⁹ dicit Mala.iij. Dixistis. Vanꝰ est q̄ seruit deo. Et but⁹ opinionis fuerūt multi antiqui inter quos fuisse dicit Tullius. In quor⁹ ꝓsona loquit Job.xxij. Nubes latibulū ei⁹: nec nostra ꝓsiderat: ⁊ circa cardines celi pambulat. Itē Boeti⁹ in ꝓsona istor⁹ loquēs dicit. Oīa certo fine gubernas hoim solos inspicis actus. Sz hec opinio est falsa q⁹ ꝓ hoc tolleret ꝓmiatio bonor⁹ ⁊ damnatio malor⁹ ⁊ timor dei pariter ⁊ amor. Cōtra q̄d dr̄ Mat.xxv. Ibunt hi. s. damnati in suppliciū eternū: iusti aūt in vitā eternā Et ꝓterea ex hac positiōe sequerek q⁹ deus nō esset iust⁹. ex q̄ ꝓmitteret mlta mala: q̄ in hoc mūdo fiūt /esse impunita: et mlta bona irremunerata. Cōtra q̄d dicit i. ꝓs. De⁹ iudex iust⁹ fortz ⁊ patiēs ⁊c̄. Hiere. ij. Iust⁹ quidē tu es dñe ⁊c̄. Et vlterius⁹ reprobat ꝓ scripturā. Sap. viij. di. Sapiēntia attingit a fine vsq̄ ad finem fortiter et disponit oia suauit. Nota A fine. i. a creaturis habentib⁹ soluz esse. Vsq̄ ad finē. i. vsq̄ ad creaturas habētes etiā intellectū.

¶Nota q̄nq̄ grad⁹ creaturarū et vltima est q̄ habz ee/viuere/sentire/ratiotinari/⁊ intelligere. Scōa falsa opinio fuit ponentiū: oia etiā in reb⁹ humanis ex necessitate ꝓtingere: siue ex imutabilitate ꝓuidētie: siue ex necessitate stellar⁹: siue ex cōnexione causar⁹. Hic error⁹ destruit rōne ⁊ auctoritate. Ratio ē quintuplex: quā scripsi i. lxx. par. iij. in. ij. q. Auctoritas ponit infra. Et fm hos etiā excludit ozōnis vtilitas. Huius opinionis videt ee Virgili⁹ q̄ ait. Deo⁹ sine fata deū flecti sperare pcando. Et huic errori etiā q̄dā chr̄iani innituñ paganizātes q̄ dicūr. Quid oportz orare: Quel che dio ha ordinato conuien che sia. Sed hec opinio falsa ē: q⁹ fm h̄ tolleret libertas arbitrij in actib⁹ humanis: ⁊ ꝓsequent⁹ tolleret ratio meriti ⁊ demeriti: ⁊ virtutz ⁊ vitij. Cōtra q̄d scptura dic̄. De⁹ ab initio cōstituit hoīem: ⁊ reliq̄t eū in manu ꝓsilij sui Glo. ꝫ. in libertate arbitrij. Et. ꝫ. Aū hoiez vita ⁊ mors bonū ⁊ malū: q̄d placuerit ei dabit⁹ illi Eccl. xv. ⁊ ptz scōa. Tertia falsa opinio fuit ponentiū q̄dē res hūanas diuina, puidētia regi. ⁊ q⁹ res hūana nō ꝓuenit ex necessitate: ⁊ in h̄ bn̄: sz dicebāt dispositionē diuine puidentie variabilē esse. ⁊ q⁹ oz̄onib⁹ ⁊ alijs q̄ ad diuinū cultum ptinet dispositio diuine puidētie imutat. Sz hec etiā opinio est falsa. Naz vt dr̄ Mala.iij. Ego de⁹ ⁊ nō mutor. Stabilisq̄ manens dans cūcta moueri. Nec obstat q⁹ dicit de Ezechia ⁊ Ninive: q⁹ illa non fuit dei sūa diffinitiua sz cōminatiua: ⁊ tm̄ vera: q⁹ cū dixit Esaias Esa. xxxviij. Ezechie regi. Morieris tu ⁊ nō vives: loq̄t fm ordinē scōar⁹ causar⁹ fm q̄s debebat mori. Sic̄ si medic⁹ ꝓdiceret infirmū debere mori ꝓsiderata mortali infirmitate: ⁊ postea miraculose sanaret. nō dixit mendaciū: nec falsum medic⁹: q⁹ loq̄bat fm ordinē cause secunde. Et sic etiā Jonas niniuitis dixit. Hinc ⁊ q̄draginta dies ⁊ Ninive subuertet: q⁹ ciuitas merebat subuerti ex demeritis ꝑtor⁹ q̄ ibi fiebāt. Non ḡ fuit ꝓphetia illa fm determinationē siue diffinitionem ꝓme cause. i. dei: ꝫ fm ordinē causar⁹ inferior⁹. ſ. nature vel meriti: vt ponit Thom. ꝑte. j. q. xix. ar. vij. ad fm Tho. in. iij. cōtra

gentiles. c. xciij. q̄ttuor ponit opiniões erroneas quoꝝdā circa oꝺonē videlicꝫ Epicureoꝝ/peripatheticoꝝ/stoicoꝝ/z egyptioꝝ. Prima.s. Epicurei negabāt oīno diuinā ꝓuidentiā. Scōa.s. aliq̄ ꝑipatheticoꝝ res hūanas diuie ꝓuidentie subtrahebāt. Tertiū.s. stoici oīno q̄dē ꝓuidētie subsunt: ꝫ ex necitate ꝓingere arbitrabant. Quarta.s. egyptiꝝ cōtrario dicebāt diuinā dispositione vertibilē oꝺonib⁹. Sꝫ ꝓma opinio est falsa: ꝑ illō Sap. viij. Sapiētia attingit a fine ꝛc. Scōa opinio ē falsa: ꝑ id qō habeꝫ hic in ꝓma opiniōe: z sic reliqe reꝓbantur hic. Fides ḡ catholica tenet q̄ oēs regant̄ ꝓuidētia diuina ꝫ ꝓmā opinionē epicureoꝝ. Etiā act⁹ hūanos cōtra secūdā ꝑipatheticoꝝ/nec ex necitate cōtingere ꝓtra tertiā stoicoꝝ: nec diuinā dispositione vertibilē ꝫ tertiā egyptioꝝ: sed remanēte dispositōe diuina incōmutabili z libertate arbitrij: necaria est oꝺo: nō vt mutet diuina dispositio/ꝫ vt impleat ꝛc. Est ḡ accipiēda media via: vt z inducat oꝺonis vtilitas. z tñ ñ ponat necessitas rebꝫ hūanis diuie ꝓuidētie subiectis: neq̄ etiaꝫ diuinam ꝓuidētiā mutabilē existimem⁹. Ad hui⁹ ḡ euidētiā ſm Tho. ij. q. lxxx. iij. ar. ij. q̄ ex diuina ꝓuidētia ñ solū disponit q̄ effect⁹ fiāt: ꝫ ēt ex q̄bꝫ causis: z q̄ oꝺine ꝓueniāt. Inter alias aūt causas sunt z q̄dā cāe act⁹ hūani: vñ oporꝫ hoies alia agere nō vt ex suis actib⁹ diuinā dispositiōnē imutet: sed vt ꝑ act⁹ suos ipleant ḡdā effect⁹ ſm oꝺinē a deo dispositū. Verbi gra: deꝰ disposuit Petrū saluari: Joannē Martinū ꝛc. Ecce effect⁹. Sꝫ ēt disposuit causas. s. Petrum ꝑ causaꝫ elemosyne Joannē ꝑ cām ieiunij ꝛc. vñ Gręg. in. xij. diał. z. xxiij. q. iij. Obtineri neq̄q̄ ꝓt q̄ ꝑdestinata nō fuerit: sed ea q̄ sancti viri oꝺādo efficiūt: ita ꝑdestinata sūt vt ꝓcib⁹ obtineant. Nā ipa ḡq̄ ꝓnis regni ꝑdestinatio sic est ab oipotenti deo dispositā: vt ad hāc electi ex laboꝛe ꝓueniāt: q̄ren⁹ postulādo mereant accipe qō eis oipotens deꝰ añ secula disposuit donare. Et ꝓoꝛdat cū ꝑdictis ēt sentētia Socratꝫ. De ḡ scribit Valeri⁹ li. viij. c. ij. Socrates q̄si q̄dā hūane sapiētie terrestre oꝛaculū nihil vlra petendū a diis imoꝛtalib⁹ arbitrabat q̄ vt bona tribuerēt ꝛc. Sic etiā dicim⁹ in reb⁹ naturalib⁹ ꝛc. Vide de hac sic̄ scripsi in ſmone q̄dragesimalib⁹ de penitētia in ſmo. ꝺ oratiōis vtilitate. in itroitu. Ad ꝓpositū ergo beat⁹ Tho. sciens q̄ oꝺo est necessaria ad ꝓsecutionē ſpūſſancti z grē diuine. ſō oꝛauit instanter de hac z accepit. Jdeo dicit ipse in themate. Jnuocauī ꝛc. Pater thema. Dices tu: sed q̄ro: q̄d iste ſpūſſanct⁹ cōtulit beato Thome: Rūdeo. quinq̄ effect⁹: ſm q̄ q̄nq̄ sūt differentie sapientie: et sūt iste videlicet

Prima est sapiētia apostolica,
Scōa est sapiētia angelica
Tertia est sapiētia philosophica.
Quarta est sapiētia theologica,
Quinta ē sapiētia heroica. i, diuina.

¶ Prima ꝓsistit in voluntaria paupertate Scōa cōsistit in virginali puritate. Tertia consistit in diuinali charitate. Quarta ꝓsistit i integrali credulitate. Quinta cōsistit in supernali claritate ꝛc.

¶ Prima ḡ sapiētia dicit apostolica que ꝓsistit in eo q̄d dicit dño Petr⁹. Ecce nos reliquim⁹ oia z secuti sum⁹ te. Mat. xix. Nota omnia: nō solum ergo bona ꝑpalia: sed etiā volūtates z voluptates dimittite ecce tria vota religionis. Paupras ḡ volūtaria est vera sapiēntia. De qua paupate incidēt̄aliter aliq̄ sunt dicenda. Primo q̄ paupatis triplex est ꝓsideratio. Scōo q̄ triplex reperit paupras. Tertio q̄ in paupatꝫ amoꝛē tria inducere deberēt. Quarto q̄ paupras est cōmendabilis ꝓter tria Quātū ad hec. notandum est q̄ paupatis triplex est cōsideratio,

Prima oꝛ distinctiua
Scōa inductiua
Tertia cōmendatiua

Quantū ad primā q̄ oꝛ ꝓsideratio distinctiua. Notādū est q̄ paupras oꝛ triplicit,

Primo oꝛ diuitiaꝝ defect⁹
Scōo oꝛ diuitiaꝝ coēptus
Tertio oꝛ pauptatꝫ affect⁹

¶ Primo igit̄ paupras dicit diuitiaꝝ defect⁹ nō ex volūtaria electiōe assumptus: sed ꝓter voluntatē ꝓtingens: z hec quidē paupras si patienter ferat bona est z meritoria: quāuis etiā ille q̄ sic paup est libenter esset ditioꝛ si voluntas dei esset. Si vo bmōi paupras ipatienter ferat in dementum ꝙuertit. Scōo paupras oꝛ diuitiaꝝ

cõceptus:nõ ꝓpter amorẽ dei sz ꝓpt̃ exclusionẽ sollicitudinis atq; ad liberꝝ vacãdũ philosophicis studijs/et secularibus studijs/non referendo in deũ:z hec paupras sm se/nec meritoria/nec demeritoria est. Tertio pauptatis amoz siue affectꝰ ꝓpter amorẽ dei q ipoztat voluntariũ conceptũ mũdi/z sui ꝓpter amorẽ dei.z hec pauperas est virtꝰ meritoria. Quantũ ad scdaz q dicit ꝓsideratio inductiua. Notandũ est q sũt tres ꝓsiderationes ad hoc inductiue. Prima est ꝓsideratio naturalis cõditionis ꝓsiderando:quõ nudi z paupes intramꝰ in mundũ/z nudi in terram reuertimur. Scda est ꝓsideratio exẽplaris inspectionis ꝓsiderando scos pres quõ fuerũt paupes. Tertia est spualis acqsitionis:sz quõ glia eterna acquirit ꝑ paupertatẽ. Quãtũ ad tertiã q est ꝓsideratio cõmendatiua:ex qua cõmendatione apparet eius vtilitas. ¶ Notandũ est q est cõmendabilis ꝓpter tria. Primo qz facit hominẽ puriozẽ. Secundo qz facit hoiem ꝓmptiozẽ. Vnde g. Liberius ad patriã tendimꝰ:eo q in via põdere caremꝰ. Tertio qz facit hoiem quietiozẽ:hõ em paup q deriꝰ viuit q̃s dues. qbꝰ dictis videnf q de pauptate incidentaliter dicunf.sequit.q pauptas est vera sapientia. Ratio:qz sapiens dicit ille q bene ozdinat mediũ ad ꝓsecutionẽ finis. Vñ verſ. Quicqd agas/sapienter agas:z respice finem. Finis aũt noster nõ sũt diuitie:sicut mentit auarus:nõ dignitates z honores/sicut superbus falso opinat. Finis hoim vt plurimũ hodie est mũdus.i.mundana cõcupiscentia. Verbi gra. Ad quem finem mittit homo filium ad studiuz:nisi causa honoris z lucri:vt habeat postea officiuz vel prelaturã zc. Et cum finis malus sit: ipsum q̃q opus malũ est. Sed ve istis qz finis istozum randẽ est interitus z pditio: quia cũ manibꝰ vacuis de mundo exeunt. Sap.v. Infelix z vacua est spes illozũ et labores sine fructu:z inutilia opera eozũ: ergo finis hominis est vita eterna. Et hic est sapientia scire inuenire bonũ medium ad talẽ finem. Et hec est pauptas apostolica vt infra dicit. Nõ voluptates sic luxuriosus. Nõ deniq aliq̃d tẽpale:qz Non habemꝰ hic ciuitatez manentẽ:sz futuraz inquirimus. Heb.vlti. Sed finis noster est vita eterna:iuxta illud Ro.vj. Liberati a pcõ.serui aũt facti deo:habetis fructꝰ vestrũ in sanctificatiõe.finem vero vitam eternã. Mediũ aũt q̃ ꝓsequit hõ finẽ istũ est pauptas volũtaria. Mat.v. Bti pauperes spiritu:quoniã ipsoz est reg.ce.ergo vera sapiẽtia est quãdo homo se facit pauperem voluntarie:vt hoc modo vitã eternam sibi merek. Vñ de beato Dominico cantak. Paup in peculio dives vita pura: paupertatis precio celi tenet iura. Hanc autem sapientiã dives iniquus habere nõ potest:quia nec mediũ nec finẽ habet:qui inozdinate afficit ad diuitias. Prouer.vij Quid,pdest stulto hꝫ diuitias:cũ sapientiam emere nõ possit: De tali diuite loqk christus dicens. Facilius est camelum per foramen acus transire:q̃ diuitem intrare in regnũ celozum. Mat.xix. Et apostolus j.Tim.vj. Qui volunt diuites fieri incidunt in ten.z in la. diaboli,et desi.mul.inutil.z nociua:que mer.hoies in interituz. Et sic cõiter videmꝰ diuites esse:qz plus diligũt diuitias q̃s ꝓrutes. Plꝰ obedit denarijs q̃s dõ,ꝓterea dicunk diuitie mammona iniqtatis Mat.vj. Nõ potestz deo seruire z mãmone. Sup q̃ dicit Hieroñ. Dis dives aut iniquꝰ est:aut iniq heres. Jõ sic̃s vult virtutes z gram acquirere ꝑ quã sit dignꝰ vita eterna:debet ex consilio diuitias relinq̃re. Sic fec̃ ille Crathes:de q̃ Hiero.xij.q.ij. Crathes ille thebanus hõ q̃ndã ditissimꝰ:cũ ad phandũ athẽas pergeret.magnũ auri pondus abiecit:nec putauit se posse z virtutes simul z diuitias possidere: Et hec est vera sapiẽtia quaz paucis datũ est nosse Mat.xj. Confiteoz tibi pat dñe celi z terre,qz abscon.hec a sapientibus et pru.et reue. ea paulis. Hãc ergo sapientiã habuit beatꝰ Tho.vt infra dicit. Jõo vt beatus Augu.in.viij.ꝓfek. loquẽs de sapiẽtia Differebã cõcepta felicitate terrena ad eã inuestigãdã vacare cuius ñ inuentio: sz vt sola iqsitio tã pponẽda erat etiã inuentis thesauris regnisq̃ gentium z ad nutũ circũfluentib cozporis voluptatibus zc. Hanc igitur sapientiã habuit beatus Tho.quia fecit se pauperem voluntarie religionem fratrum predicatorum intrãdo. Hic historiã de re z noie bono zc. Jte de charta inuẽta i cꝰ manuum

qua erat scriptū Aue maria ⁊c. Item quō natus traditus est a matre studio cuj fuit capax studij. Puer autē quattuordeci annorū venit ad priorē cōuentus ordinis p̄dicatorū de neapoli: et effectus est frater ⁊c. Dic etiam quomō humiliter ꝙuersat⁹ est in religione. Unde de eo dicitur q̄ nūq̄ habuit stimulū inanis glorie ō sciētia sua: sicut ipse cōfessus est. Nota etiam quādo iuit cū fratre quodaz ad emendum pisces. Nota etiā q̄ quotidie vnam missam dicebat et aliā audiebat: ad quā frequēter⁹ ministrabat. Nota hic cōtra multos qui querunt scientiā sancti Tho. et ascendere volunt ad magisteriuz exemplo sancti Tho. quē tamē nolūt imitari i humilitate: obedientia: castitate, ⁊ aljs ꝟtutib⁹ ⁊c. Patet ergo quō habuit p̄mā sapiētiā aplicam p religionis ingressum: ergo poterat dicere illud verbū qō hodie cantak de eo in ep̄la Inuocaui et venit in me spūs sapientie: et preposui illā regnis ⁊ p̄alib⁹ ⁊ sedibus. i. p̄laturis spūalib⁹. Et diuitias nihil esse duxi in cōparatione illius: nec cōparaui illi lapidem pretiosū: quoniā oē aurū in cōparatione illius harena est exigua: ⁊ tanq̄ lutum extimabit argentū in cōspectu illius. sap̄. vij. ¶ Secūda sapientia est angelica que cōsistit in virginali mūditia p quā efficitur homo similis angel'. Hiero. in carne preter carnem viuere: angelica vita est posti⁹ q̄ humana. Quinimo si plus est dicere ꝙ̄ tum ad hoc melior est angelis quia in angelis nō est inclinatio ad venereas voluptates: eo q̄ carne et materia careant. ⁊ ideo proprie loquēdo nō est in eis virginitas: qz vt ait Aug. Virginitas est in carne corruptibili: incorruptiōis ꝑpetua meditatio. Sz i hoc est vera virginitas. Et hec est vera sapiētia. Sapiens em̄ dr nauclerꝰ: qñ inter ꝓcellas ⁊ ventos scit bñ dirigere nauē ne frangak aut submergak. Vel equitator scit bñ eq̄tare sup̄ equū indomitū: ⁊ scit eū bñ regere /ita vt nō ꝓficiat eū inuitū. Sic de equo vel nauj corpis inter ꝓcellas carnalū: voluptatū/scopulos tentationū: ⁊ ventos malaꝝ tentationū exēplū. Jō Eccl. iij. Cor sapiēs ⁊ intelligibile abstinebit se a pctis: et in opib⁹ iustitie successus habebit. Hāc ꝙ̄ sapientiā habuit btūs Tho. qz fuit virgo ⁊ purus nō soluz preseruādo se a corruptiōe luxurie: ꝙ̄ etiaz ab oīi cōtagio peccati mortalis: qz nūq̄ mortaliter peccauit. Hoc testat⁹ est frater Raynald⁹ confessor suus de eo post obitu⁹ suū dicens: q̄ beat⁹ Thomas ita purus erat sicut puer quinq̄ annorū. Et ad h̄ vt sapientia ista clarior apud deū ⁊ homines rederet: fuit p tentationez ꝑbata: qz virt⁹ in infirmitate perficit. ij. Cor. xij. Item Seneca. Marcet sine aduersario virtus. Sic aurū p ignez. Prosequere historiā quomō postq̄ intrauit ordinez: mater ei⁹ volens ipsum videre. venit Neapolim ⁊c. Item quomō fecit eum capi p germanos suos. Positus aūt in turri conuertit sorores suas ⁊ instruxit ⁊c. Item qnomō tentatus de luxuria ab illa puella. ignem carnalis cōcupiscentie materiali igne fugauit. ⁊ sic fuit cinct⁹ ab angelis cingl'o castitat⁹ ⁊c. ¶ Tertia sapiētia est ꝓhica que ꝓsistit nō solū in cogitatione ꝓhie: sed in dilectione sapiētie. Un̄ Aug. in. viij. de ciuita. dei in ꝓin. Phie ipsum nomē si latine interpretamur: amor ē sapientie profitet: q̄ si sapientia deus est p quē facta sunt oia. sicut diuina auctoritas veritasq̄ monstrauit, verus philosoph⁹ est amator dei. Nota hic exemplū de Pythagoza q̄ interrogat⁹: q̄nam se ꝓfiteret: philosophū se esse respondit: id est studiosum vel amatorē sapientie. quoniā sapientē ꝓfiteri arrogantissimū videbak: vt notat Aug. viij. de ciuita. dei. c. ij. Philosophia em̄ dr a philos q̄ est amor: ⁊ sophia q̄d est sapiētia: quasi amor sapiētie ⁊c. Nota ꝓra phos ⁊ legistas: q̄ sapiētiaz quidē physicam verbis ꝓfitenk exteri⁹: vt ex ipsi⁹ noie aucupenk honorē: sed moribꝰ reprobant. Et vocank phi q̄ rectius dicerenk fatui. Ro. j. Dicētes se esse sapi, stulti facti sūt. Vel i mq̄ posti⁹ qz fatui ex ignoātia: hi vero ex malitia delinquūt. Vera ꝙ̄ sapiētia phica est: qñ quis nō solum informat intellectū p scientiā: sed etiā affectum ad amorē virtutū ꝓter deum. Hanc ꝙ̄ excellentiā habuit beat⁹ Tho. qz clarissime fuit intellect⁹ eius informat⁹ p scientiam philosophicam. Nota hic quomodo in studio a constudentibus vocabak bos mut⁹ ⁊c. Et quomodo Albertus magnus de eo prophetice dixit. Nos vocamus istum boucm mutum: sed ipe adhuc in doctrina

ralē dabit mugitū: q̄ in toto mō sonabit. Nota de illo scholare q̄ viuēs. b. Tho. nū q̄ loq̄ ꝛc. reputās eū grossuz/ ꝛ nihil scire: voluit sibi repetere lectionē ꝛc. Dic histo riam. Nō solū aūt intellect⁹ eius fuit p̄ sci entiā informat⁹: sed etiā affect⁹ ipsi⁹ fuit ad amorē diuinū vehemēter accensus. ita q̄ studens ita afficiebaꝫ q̄ sepi⁹ rapiebaꝫ a sensib⁹. Nota hic de fistula quā patiebaꝫ in tibia: que fuit a medico incisa ipso con templante ꝛ nihil sentiēte. Itē semel dum studeret in libro Boetij de trinitate. can dela sibi nihil sentienti combussit digitos. Item quādo fuit ad visitandū sororē et p triduū stetit raptus. Itē quādo exīs i mē sa regis francie cū prioze cōuent⁹ parisius pcussit mensam ꝛc. Vide in ser. magistri Vin. q̄ incipit. Antecedebat me ista sapi entia. parte. iij. ¶ Quarta sapiētia ē theo logica/ q̄ est cognitio de reb⁹ diuinis. Et dicit a theos q̄ est de⁹/ ꝛ logos q̄ est ꝑmo: que dupliciter haberi pōt. Uno mō p ra tiones naturales: ꝛ sic vocaꝫ Methaphysi ca. Alio mō p reuelationes diuinales: et sic vocaꝫ fides siue theologia. Utrāq̄ ha buit beat⁹ Tho. Hec aūt sapiētia theolo gica ꝓsistit in trib⁹. s. in cognitiōe rerū diui narū/ in opatiōe virtuosa/ ꝛ in doctrina co piosa. De q̄b⁹ dr. Bonitatē ꝛ disciplinā ꝛ scientiā doce me. ¶ Bonitatez: ecce scōm ꝛ disciplinā: ecce tertiū: ꝛ scientiā ecce ꝑmū. Dia hec habuit b. Tho. Nam scientiam maximā habuit: vt ꝓz in op⁹ suis. Ope ratione vero ꝛ vitā virtuosaz habuit. No ta exemplū humilitatiſ q̄ ostendit q̄n iuit cū cōuerso quodā ad emendū pisces. Do ctrinā vero habuit: q̄ docuit ꝛ p̄bo ꝛ scri pto. Uerbo q̄ p̄dicabat ꝛc. Item scripto rantū q̄ null⁹ doctor fuit excellētior eo. Rōnem dic vt infra scribit. Hāc habuit beatus Tho. clarissime intantum q̄ inter doctores qui vnq̄ in mūdo fuerunt: nul lus forasse fuerit excellētior eo. Ratio ē. Nam in triplici differentia vel gradu fue runt/ ꝛ sunt doctores theologi. Quidam enim habuerūt magnā ꝛ altam auctoritatem: sed non habuerunt claritatē/ sicut fue runt apostoli euangeliste ꝛ doc. sancti an tiqui: sicut Aug. Amb. Hiero. Greg. ꝛc. Et isti habuerunt maximam auctoritatē ex sanctitate vite. Et etiam ex auctoritate mittentis: sicut apostoli qui fuerunt lega ti ō latere christi. Propter q̄ dicebat Apo stolus. Pro christo legatiōe fungimur. ij. Cor. v. Sed non habuerunt claritatem. imo ad intelligendum eos sunt necessarie gloſe. ꝛ plus quia heretici de libris eorum sumpserunt auctoritates et argumēta ad defendendū hereses suas: sicut nos ad de fendendū fidem catholicā. Quidam ve ro doc. habuerunt in dictis suis magnam claritatē/ sed non auctoritatez ex defectu sigilli regij. s. bone vite ꝛ deuotōis: nec sūt canonizati. In tertio vero gradu fuit bea tus Tho. Habet em̄ auctoritatē ex sancti tate vite ꝛ canonizatiōe eccl'ie: ꝛ etiā cla ritatem scientie ꝛc. et ideo fuit excellētissi mus. Nec mirum q̄ non tam in humano studio q̄ diuina reuelatione hmōi sciētiā acquisiuit. ꝛ suffragio orationū quas sem per p̄mittebat: siue vellet disputare: siue legere: siue scribere/ et dicebat. Declinate a me maligni ꝛc. versus. Emitte spirituz tuum ꝛ creabunt⁹ ꝛc. cū oratione de spiri tusancto. Unde ei⁹ merito apparebant si bi apostoli Petrus ꝛ Paulus: ꝛ sibi super scriptura Esa. interdū dubia declarabāt. Nota etiā hic quomodo apparuit sibi aīa magistri Romani. Itē anima sororis ꝛc. Item semel apparuit sibi ẏgo Maria cū filio ipsum rogans/ vt ipsum dubium de clararet ꝛc. Itez nota quō crucifixus qui est in conuentu fratrum predicator⁹. Nea polis semel locutus est sibi ꝛc. sic et patet quarta sapientia ꝛc. ¶ Quinta sapientia est heroica. i. diuina que cōsistit q̄n homo vnitur deo irreuocabiliter vinculo glorie. Tunc em̄ omnem sapientiā et scientiaz in visione dei nascitur. Gze. Quid est q̄ nō videant: cum videntē omnia vident: Ūñ j. Cor. xiij. Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. De hac sapiētia pōt intelligi illud. Sap. viij. Sapientia attingit a fine vsq̄ ad fi nem fort. ꝛ dis. omnia suauiter. Nota dupli cem finez. Primus est vita presens bona. Secūs est vita eterna: vel primus est gr̄a: secūdus gl'ia. Hanc ergo habuit b. Tho. Dic eius mortez. Dic hic de cometa que apparuit super monasteriuz fosse noue in morte sua. Item de apparitiōe bti Augu. ꝛ scti Tho. facta fratri Alberto de bria

qui fuit sanctus adeo q in vita claruit miraculis z post mortē. Deo grās. Amen.

¶In festo beati Gregorij pape. Ser. xxxi.

Quispuras est fidelis seruꝰ z prudens. Mat. xxiij. ¶ Pro fundamēto ſmonis q est ō bto Gregorio: q dicit dei seruꝰ oritur de huiusmodi theologicalis questio. ¶ Queritur vtrū seruitꝰ impediat ordinis susceptionē. arguit q nō. Paulꝰ ad Galat. iij. in christo Jesu nō est seruꝰ neq liber. g ita pōt ordinari seruꝰ sicut liber. In oppositū decre. di. j. q. nulli. nlli ō fuit cōditio ad sacros ordines p̄moueant/nisi pus a p̄elatis dñis legitimā libertatē cōsequant. Itē habet extra. de seruis nō ordinādis. De seruoꝝ ordinatiōe statutū est: vt nullꝰ epoꝝ: deinceps ad sacros ordines eos p̄mouere p̄sumat. Itē decre. di. j. q. Sicqs obligatꝰ est tributo seruili/vel aliqua condictione/vel patrocinio. iō cuiusliber dñi nō est ordinandꝰ clericus: nisi p̄bate vite fuerit/z patroni p̄sensus accesserit: sz nullus potest recipe quēcūq ordinez quin sit clericꝰ: ergo seruitus impedit cuiuscunq ordinis susceptionē. Et sic questio manet p vtraq p̄te dubia. ¶ Ad q̄stionez rn. est ꝺz Richar. ō media villa sup. iij. sentē. di. xxv. ar. j. q. j. q seruitꝰ nō impedit alicuꝰ ordis susceptionē de facto: sz q ordinat vere ordinē suscipit tn impedit cuiusli: bet ordinis susceptionez de iure. Jure em̄ rales phibent ordinari/nisi p̄ius sint redditi liberrati: vel nisi sit ō p̄sensu dñoꝝ. si em̄ dñi cōsentiant ipso facto efficiunt liberi z consentire p̄sumunt: nisi sciant et possint rectamente. decre. j. q. vj. seruus sciente. insuscep tiōe em̄ ordinis mancipat hō diuinis officijs. z q seruꝰ sui potestatē nō habet cuz sit dñi sui: vt ait phs. j. politi. c. iij. seruꝰ est res aliata possessa: nō pōt se dare huitio ecclesiastico: q nullꝰ p̄t dare q̄ suū nō est. hec rō tangit implicite. decre. di. j. c. j. vbi dicit: debet esse imunis ab alijs qui diuie militie est aggregandꝰ: vt a castris dñicis ꝯb nomē eiꝰ asscribit. nullius necessitatis vinculis abstrahat. Si aut̄ seruꝰ ordinet dño suo nesciente q ordinet et ordinatore z p̄catore ignorantibꝰ q sit seruꝰ. tūc si nō est ꝓstitutꝰ nisi in minoribꝰ ordinibꝰ reuocat in huitutē z dño reddit. decre. di. v. q. j. nulli. z. c. ex antiqs. Si seruꝰ ordinatus sacerdos peculiū nō habeat: dño ꝺz fuire rebꝰ honestis ſm ordinē suū. Si aut̄ seruꝰ ordinet dño ignorante seu p̄tra dicēte z ordinatore seu p̄catore scientibꝰ q sit seruꝰ ille qui scit duo mancipia dño dare tenet si nō habeat vnde hac faciat satisfactionez dño reddet: seruꝰ ordinatꝰ. pōt aūt dñs seruum ordinatū ip so ignorāte repetere infra annū a tpe scientie sue. vt patz eadē di. Si seruꝰ. in tex. z in glo. Et ad auctoritatē argumenti ꝺz: q intelligit q̄ ad meritū nō q̄ad officiū: et de h̄ loq̄t Gozrition sup. iij. di. xxxvj. q seruꝰ triplicit ꝺz. Primo modo a fuiēdo: tūc dñs malo suo seruire nequā. Scōo ꝺz seruꝰ a fuiendo z fuando: et sic p̄elati dicunt fui suoꝝ subditoꝝ. Tertio mō ꝺz seruꝰ a seruādo: vt sūt fui dñi: et sic btūs Greg. fuit seruꝰ dñi: iuxta verba p̄e assūpta: Quispuras ꝛc. . Ad istaz q̄stiōez dñi rndet possumꝰ z dicere. Dñe tu meiꝰ nobis incōparabilit nosti q̄ est fidelis ꝛc. Sed q̄ dignaris nos iterrogare, rndemꝰ. cum oi humilitate tue scissime maiestati: hoc mō q quāuis pauci reptiank. tñ aliqui sūt ex gra diuina. Inter q̄s refulget Hie. qui fuit fuus p̄udēs z fidelis. Tria g̃ de eo dicunt. Primo q fuit fuus q̄ ad deuz. Scōo p̄udēs: q̄ ad se. Tertio fidelis: quo ad primos. Primo g̃ Greg. fuit seruꝰ dei: z h̄ bene et rōnabiliter. Quadruplici em̄ ratione vnuſq̄q nostrū debet seruire deo ſm q ꝺcit̄uoꝝ sunt genera seruoꝝ.

Quidā em̄ sunt vernaculi.
Quidā sunt captiui
Quidā sunt emptitij
Quidā sunt mercēnarij

Vernaculi dei sumꝰ z nos rōne creatiōis
Captiui: rōe acq̄sitiōis seu expugnatiōis
Emptitij: rōne redemptiōis
Mercēnarij: rōne reꝑomissiōis

¶ Primo g̃ sumus vernaculi. i. in domo nati: ex p̄pria ancilla rōne creatiōis. Nam primi parentes nostri fuerunt serui dei: ratione creationis. Si em̄ qui facit domuz vel vineam est dñs illiꝰ: ex eo q edificauit vel plantauit illam quātomagis deus ꝛc.

Nos aũt sum⁹ nati ex ipsis in ꝺomo dei q̃ est mũd⁹ Baruch.iij. O israel ꝯmagna est domus dei: z ingens locus possessiõis eius, magn⁹: nõ habens finẽ. ¶ Scõo sumus captiui: rõne acquisitiõis: qz cũ pmo essem⁹ captiui diaboli q̃ in bello publico z a pncipe deo bannito: vicerat pmos parentes z ꝓsequenter seruos ei⁹ facti: iurta illud .ij. Pe.ij. A quo em̃ ꝺs captus est huius z huus est. postea ad clamorẽ setorum patriarchaꝝ/z ꝓpheraꝝ excitat⁹ dñs: belauit cũ diabolo in campo clauso crucis et ipsum manu inermi z affixa cruci fortiter ꝺbellauit: z sic nos a diabolice fuitutẽ vinculo liberauit: et suo suaui iugo subegit.

¶ Tertio sum⁹ emptitij serui dei: ratiõe redemptiõis. Venit em̃ christus tãꝯ mercato: ad forum hui⁹ mũdi: qui dat primo arram: et postea totum precium soluit in banco tc̃. Sic dñs dedit arram in die circũcisionis: et postea in banco crucis: in tãtũ q̃ nihil remãsit sanguinis in sacratissimo corpore suo/nisi alique pauce gutte quas etiã post mortem effundere voluit: qñ miles lancea latus eius aperuit: et continuo exiuit sanguis z aqua. Joan.xix. et sic redemit nos. Jõ dicit Petrus. Scientes q̃ non corruptibilib⁹ auro et argẽto redẽpti estis de vacua vestra ꝙuersatiõe: sed pretioso sanguine q̃si agni incõtaminati z imaculati Jesu chr̃i.j. Pe.j. Nota redempti iterum empti. Declara tc̃. Vide in dominica pma post octauas pasche ser.q̃ incipit. Ego sum pastor bonus. parte.j.

¶ Quarto sumus mercẽnarij: rõe repromissionis. Mira benignitas dei. qz lz esse mus serui eius: ratione creationis/ratiõe acquisitionis/z ratione redemptiõis: z cõsequent nihil mercedis deberem⁹ ex seruitio recipere. Nam sic dicit dñs Luc̃.xvij. Luz ꝺia bñ feceritis dicite. Serui inutiles sumus qꝺ debui. fa. fe. tñ voluit repromittere seruitio nostro mercedẽ denarij diurni Mat.xx. Quia igit b. Greg. ista cõsiderauit: idcirco optimis rõnib⁹ motus iere uiuit dño: z ideo ꝺr seruus dñi. Seruiuit em̃ deo prudenꝫ z fideliter. Jõ sequit prudẽs: z est scꝺa ps ſmõis. ¶ Scõo q̃ dicit q̃ b. Greg. fuit huus prudens. Multi em̃ boies, ꝯuis sint serui dei q̃ ad ius fuitutẽ: sicut z oẽs hoies hoc modo sunt fui dei vt victũ est: tñ nõ sũt serui dei: q̃ ad actũ fuitutis: qz nõ sũt prudẽtes: qz ꝓmittũt se decipi ab hostib⁹ dei: sic fuerũt ꝓmi parẽtes q̃ magꝭ crediderũt diabolo dicẽti. Nequa̅ moriemini: ꝯ deo dicẽti. Morte moriemini. Jõ dic̃ dñs. Estote prudentes sic serpẽtes: z simplices sic colũbe Mat.x. Ad idẽ Hiero.xvj.q.j. Si cupis. Habeto simplicitatẽ colũbe ne machinerꝭ dolos: z serpentis astutiã: ne alteri⁹ supplanteris insidijs: quia nihil differt i vitio decipere posse vel decipi. btũs q̃ Gre. fuit fu⁹ prudẽs. Prudẽtia est ꝑtus q̃ decet hoiem ad cauẽdũ hostiũ insidias. Tres aũt habẽ⁹ hostes.

Primo diabolũ q̃ pugnat cũ astutia
Scõo carnẽ: q̃ pugnat cũ luxuria
Tertio mõm: q̃ pugnat cũ auaritia.

Primo b. aũt Gre. cauit picula diaboli ꝑ sapiam. Scõo cauit picula carnis ꝑ abstinentiã. Tertio cauit picula mõi ꝑ misericordiã ¶ Primo q̃ diabol⁹ voluit cũ astutia sua decipe btm̃ Greg. qñ transfigurãs se in angelũ lucis ꝓsuasit sibi: vt sub pretoris habitu mũdo supficie tenus defuiret tc̃. Sic facit hodie multis dicẽs. Vt qꝺ vis religionẽ itrare? Dic practice tc̃. Igit Gre. cauit h̃ piculũ ꝑ verã sapientiã: qz reliqt mõm: z fecit ser monasteria i Sicilia z septimũ rome: in q̃ relictis sericis auro/gẽmisq⁹ tc̃. vt in legeda tc̃. Nec soluz fuit prudẽs ad cauendũ insidias diaboli in se: sed etiã in alijs. s. in anglicꝭ q̃s ꝙuertit ad fidẽ. Dic historiã qñ transies ꝑ forũ vidit illos pueros anglicos venales tc̃. Et quãuis tũc nõ potuerit: in angliam ire reuocante ipm papa ad petitionẽ romanor: tñ postq̃ fuit papa misit illuc Aug. ep̃m anglor: q̃ Quisputas est fidelis tc̃. ¶ Secũdo cauit picla carnis: q̃ mltũ ifestat: qñq̃ suos dei: iurta illud Ro.vj. Condelecto⁹ legi dei ſm interiorẽ hoiez. Ujdeo aũt aliã. le. i mẽ. meis repu. legi. mẽ. m. et cap. me. i lege pcti. Infelix ego hõ q̃s me. li. de cor. mor. hui⁹. Et pmo ꝓmittat: ñ ei qꝺ volo bonũ h̃ facio: lz qꝺ nolo malũ hoc ago Greg. q̃. cauit hui⁹ picla ꝑ abstinentiã magnã. Jũ legit q̃ mr ipm crudis legumib⁹ pascebat. vñ itatũ corp⁹ attẽuauit: vt ifirmato stomacho vix subsistere valeret. Lõtinuis ẽt z diuerꝭ ifirmitatib⁹ laborabat

sicut ipse scribit in proemio moraliū. Ter/tio cauit pricula mundi qui tentat de auaritia quo plen⁹ est. Om̄ omne quod est in mundo ꝯcupiscētia carnis est/ꝛ ꝯcupiscētia oculorū:ꝛ superbia vite, j. Jo. ij. Cauit ꝙ misericordiaꝫ:qua plenus fuit. Nota exemplū qñ cū esset abbas fecit dari elemosynā ter naufrago pauperi sub cuius specie erat angelus:vñ qz misericordie opib⁹ vacabat meruit angelū ꝛ etiā chr̄m in domo recipe:sicut Abraā ꝛ Loth:sicut legit Gen. xviij. ꝛ xix. Et in decretis. xlvij. dist. Quiescam⁹. Dic qñ facto papa:idem angelus in specie pauperis fuit i mensa sua. Jtē quō nota pauperū scripta habebat ꝛc Et quō etiā longe positis paupib⁹ largiebat ꝛc. Jtē quō quadā die dñs Jes⁹ christus in forma pegrini accessit ad eū ꝛ dissimulauit postea cū vellet sibi lauare manus. Jtē quō despexit adeo mundū vt magis heremita ille cartaꝫ suā affectus:ꝙ Gre. papat⁹ gloriā affectaret. ꝙ ꝙsputas est seruus prudēs? Rñdō. Gre. ¶ Tertio dr fidelis quo ad subditos. Jsta aūt fidelitas cōsistit in his in quib⁹ debet p̄lat⁹ ꝙlibet esse fidelis:ꝛ sunt quattuor vidz.

Primo dz esse fidelis i bñ intrādo
Scō dz esse fidelis in scte viuēdo
Tertio dz esse fidelis in recte docēdo
Quarto dz esse fidelis in iuste regēdo.

¶ Primo ꝙ prelatus debet esse fidelis in bñ intrando.s.p ostiū: non auri vel argenti:sed diuine voluntatis:iuxta illud apli. Nec quisq̄ sibi sumat honorē:sed ꝙ vocat a deo tanq̄ Aaron. Heb. v. Alioquin dr dñs. Qui nō intrat p ostiū i ouile ouium sed ascēdit aliūde: ille fur est et latro. Jo. x. Et tali pene impossibile ē vt bono fine claudat. Vñ Leo papa. j. q. j. Principat⁹. Quē aut seditio extorsit/aut ambit⁹ occupauit:etiā si moribus aut actib⁹ nō offendit. ipsi⁹ tñ initij sui est pnitiosus exemplo. Et difficile ē vt bono pagank exitu que malo sūt inchoata pncipio. Dicvt expedit. Gre. ꝙ bñ intrauit i ouile christi. Dic quō Pelagio papa p̄sidente supuenit maxima pestis Et quō post mortē Pelagij miraculose,p mot⁹ est ad papatū ꝛc. ¶ Scō dz esse fidelis in scte viuēdo ꝛc. Vñ dicit rex⁹ in decretis:ꝙ talis debz esse pastor: in vita vt populus reputetur grex respectu sui. Sic Greg. Nam semp aut in orando:aut iscribendo:aut cōtemplando occupabat totū sctm̄ tēp⁹ vite sue. Et mirū est ꝙ quō scripsit tot libros exñs papa ꝛ infirm⁹. Habuit etiā patientiā in psecutionib⁹ Mauritij imperatoris. Nota etiā quō sibi cantanti missam ꝛ dicenti pax dñi ꝛc. angeli respōderunt. ꝛ cum spiritu tuo. Nota etiā quō oratione sua efficacissima anima Traiani est ab iferꝫ liberata. ꝛ ōclara modū ꝛc. Nota etiā de humilitate sua in actibus ꝛ in libris suis. vnde ex humilitate fuit primus qui vocauit se seruum seruor⁹ dei ꝛc. Jtez quando semel ex humilitate prostrauit se coram quodā sancto patre:qui venerat roman ad visitandū limina apostolorum. Multa alia etiam exempla possunt referri:sicut expedit:pvt legit i legēda. ¶ Tertio recte docendo ꝛc. ij. Tim. iij. Argue, obsecra:increpa: i omni patiētia ꝛ doctrina. ꝛ hoc bene sequit ad p̄m. s. qz si p̄lat⁹ bene viverit bene pōt docere ad instar illius:de quo dicit Act. j. Cepit Jesus facere ꝛ docere. Jtē Chrys. xl. di. Multi. sicdem bñ vixerꝫ et bñ docueris populū instruis. si bene docueris ꝛ male vixeris tui solius condēmnator: eris. Nam bene viuēdo ꝛ bene docendo populum instruis quō viuere debeat. Bene aūt docendo et male viuendo deum instruis quō te debeat condēnare. Dic quō btūs Greg. optime docebat populū doctrinā sanam ꝛc. Vñ habemus etiaz homelias ei⁹. In cui⁹ doctrine testimoniū ꝛ veritatis eoz q̄ scripsit. Nota exempluz de Petro diacono: qui dans testimoniū de eis statim mortuus fuit p̄m ꝙ predixerat ꝛc. Jdez nota missali gregoriano et ambrosiano. Quarto in regendo iuste ꝛc. Sap. j. Diligite iustitiā q̄ iudicatis terrā ꝛc. Jtē Aug. Corripiat in ceros consolak pusillanimes:suscipiat infirmos patiēs sit ad oēs:ꝙ excellenter in regimine se habuit Greg. manifeste pōt vnusq̄sq⁹ intelligere:ex his q̄ scripsit p̄sertim i pastorali:ꝛ diffusi⁹ in moralib⁹. Et vide textū Grego. in decretis. xlij. di. Sit rector. Et xlv. di. Disciplina. Ergo ad questionē p̄positā. Quisputas est fidelis seru⁹ ꝛ prudens? Respōdere possum⁹ audacter Gre. est iste. cui⁹ merito rogem⁹ dñm vt ꝛ nos sum⁹ serui dei prudentes ꝛ fideles.

¶ In festo sancti Benedicti abbatis. Sermo.xxxii.

Justum deduxit dñs per vias rectas. Sap.x.

Sermo erit ō beato Benedicto cuius hodie festū agimus. ¶ Pro hmōi fundamento in q̄ agit de isto Benedicto: quē dñs deduxit p vias rectas: vt salutez adipiscerē. ¶ Querit. vtrū de⁹ velit oēs hoies saluos fieri. Arguit q̄sic. Apostol. j. Tim. y. De⁹ vult oēs hoies saluos fieri: igit. In oppositū hui sequit. De⁹ vult oēs hoies saluos fieri: q̄ oēs saluabunt: ꝛz non oēs hoies saluabunt. Mat. xxij. Multi sūt vocati/pauci vo electi. Igit de⁹ non vult oēs hoies saluos fieri: et sic q̄stio manet p vtraq; pte dubia. Ad q̄stione respondēdū est. q̄ deū velle oēs hoies saluos fieri intelligitur dupliciter.

Primo mō voluntate antecedente.

Scōo modo voluntate ꝯsequente

¶ Primo mō voluntate antecedēte de⁹ vult oēs homies saluos fieri: qō pbat dupliciter. Primo auctoritate: ait mḡr sentē. y. dist. j. ꝛ si querat: ad quid creata sit rōnalis creatura. Rūdet: ad laudandū deum: ad seruiendū ei: ꝛ fruendū eo. Aug. Fact⁹ q̄ angelus siue hō ꝓpter deū dicit esse: non q̄ est creator de⁹ et sūme beat⁹ alterutri⁹ indigeret officio/q̄ bonoꝝ nostroꝝ ñ eget: sed vt seruiret ꝛ frueret. eo cui fuire regnare est: q̄d esset si nō veller homies oēs saluos fieri. Igit. Secundo pbatur ratiōe.

Primo rōne redemptionis.

Scōo rōne miscdie siue largitionis.

¶ Primo rōne redēptionis: de⁹ fuit factꝰ hō vt naturā humanā redimeret. ad Gal. iij. Misit de⁹ filiū suū natum de muliere factū sub lege: vt oēs qui sub lege erāt redimeret. qō nō esset si nō veller oēs hoies volūtate añcedēte saluos fieri. igit. Scōo rōe miscdie siue largitionis. de⁹ ē eīm pnior ad miserandū q̄ damnādū: qō nō esset si nō veller oēs hoies saluos fieri. Igit. ꝛ de tali voluntate loquit primū argumentū: ꝛ talis voluntas est si seruet ei⁹ mandata. ¶ Scōo mō voluntate ꝯsequēte: que est si operent malū ꝛ nō seruent mādata dei. ꝛ sic ad dubiū ōr q̄ de⁹ nō vult oēs hoies saluos fieri: nec oēs saluabūt. q̄d pbatur dupliciter. Uno mō auctoritate. Alio mō rōne. Auctoritate sic: Aug. xiij. de ciui. dei. c. xxj. Plures erūt in penis q̄ in glia. idem. Arbitror tres mūdi partes fore dāmandas: ex q̄ in oib⁹ regnet iniq̄tas. Rōne sic pbat. ꝛ ꝑ duabus vijs. Prima/nemo ꝑt saluari sine baptismo Joa. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ꝛ spūsc̄o: ꝛ sic ō alijs. Sz plures sūt nō baptizati q̄ baptizati. sequit. Scōa ōr rō ꝑdestinatōis: de⁹ non vult saluare: nisi illos quos ꝑdestinat: qō ait mḡr sentē. j. predestinatio est de rebus salutaribꝫ/ꝛ de hoibꝫ saluandis. Sco. sup j. Predestinat⁹ dicit: qui a deo est volit⁹ ad vitā eternam finaliter habēdā: eo igit qō ꝑdestinauit btm̄ Benedictū deduxit: ꝛ sic de alijs. Juxta verba ꝓassumpta. Justū deduxit dñs p vias rectas: ꝛ sic ō alijs. Salutet virgo. Pro declaratiōe themat⁹ ꝛ introductiōe materie: est notandū: q̄ in scriptura sacra clare ꝓbat: et experientia q̄ est magistra rer⁹ hoc docet: q̄ duplex ē differentia viarū: ꝛz q̄ duplex est termin⁹ ad quē homies tendūt. s. bonus ꝛ mal⁹. Bonus est vita eterna. Malus eterna dānatio. Ad terminū q̄ malum vie ducētes dicunt oblique siue tortuose: ꝛ he vie sūt vitia ꝛ petā: puta ꝛuperbia/auaritia/luxuria. ꝛ hmōi: q̄ hanꝝ viarꝝ finis est infern⁹ Ro. vj. Finis illoꝝ ꝛz. s. petōꝝ mors est. He q̄ vie sunt tortuose: q̄uis plūbꝫ: sicut sunt vitiosi ꝛ mūdani/videant bone. Verbi gra. si dicat luxuriosꝰ nō eatis p istam viā ꝛē. dicūt. Et vadatꝫ ꝓ facta vestra: nō est aliō nisi gaudere: ꝛ letari: ꝛ delectari: ꝛ cetera. Quis scit de alio mō ꝛē. Sic si ꝛuperbꝰ ꝛē. Sic si auarꝰ: ꝛsuran⁹ dicit. Vadatis per facta vestra: pauptas est alter infern⁹: ſō ꝛē. Sed audi q̄d dicit spūssctūs ꝑ os Salomonis. Est via que videt homini bona nouissima aūt eius ducunt ad interitum. Prouer. xvj. Tales q̄ nō vadunt per vias dei: sed diaboli. ps. Hō eīm qui operantur iniquitatē in vijs ei⁹ ambulauerūt. Alie ergo vie sūt recte: ꝛ he sūt virtutes: ꝛz humilitas/castitas/sapientia/charitas: ꝛ huiusmodi: quoꝝ finis est vita eterna De q̄bꝫ ōr in. ps. cxxv. Beati oēs q̄ timēt dūm: q̄ ambulāt in vijs ei⁹. Nota btī duplici beatitudine. Una vie in hac vita q̄ cōsistit in

In festo scti Benedicti abbatis

vita virtuosa. Nā vt ait phs in ethicꝫ. Felicitas est opatio fm virtutē pfectam. ps. Bti imaculati in via. Has vias petebat Dauid di. Vias tuas dñe demonstra mihi: z semitas tuas edoce me. O q̄ felix/o q̄ brūs est ille q̄ ꝓtuose viuit: q̄z vita cozū est pacifica z beata/z mors ꝑciosa et secura. De istis ambab⁹ vijs ōt scꝑtura. Vias q̄ a dextris sūt/nouit dñs: puerse vero sūt que a sinistris sūt. Prouerb. iij. Quia igit brās Bñdict⁹ ambulauit p vias virtutū opitulante dñi gra. ideo dic de eo thema. Justū deduxit dñs p vias rectas. Pater thema. Dō videam⁹ p q̄s vias. i. ꝓtutes b. Bñdict⁹ ambulauit z puenit ad gliaz.

Prima ꝓt⁹ est pauptas spūalis
Scōa est credulitas integralis.
Tertia est hūlitas cordialis
Quarta est castitas ꝓtualis
Quinta est patientia exemplaris
Sexta est p;euerantia finalis.

¶ Prima via zc. Nota triplicē pauptatē.
Paupertas misera.
Pauptas meritoria
Paupertas pfecta

¶ Pauptas misera est: qñ est ꝓtra voluntē hois z ipatiēter sustinet: murmurat: blasphemat: inuidet zc. Ista pauptas est fugienda. Et de hac loquit Salomon di. Diuitias z pauptatē nec dederis mihi: tz tantuz tribue victui meo necessaria. Proꝫ uer. xxx. ¶ Pauptas meritoria est quādo tz fit ꝓtra voluntatē: tñ patienter sustinetur: iuxta illud.

Infantē nudū cuz te natura creauit.
Pauptatis onus patient ferre memēto

Hic est meritoria pauptas: z per ꝓtutez patientie cozōak: vt dic Amb. xlvij. di. Sicut hi. ¶ Pauptas vero pfecta est quādo volūtaria est: sicut est in religiosis. Et est qñ relinquunt ñ solū exteriora: tz etiā interiora: iuxta illud. Ecce nos relinq̄m⁹ oia zc. Mat. xix. Precio emitur regnum dei. Paup in peculio: diues vita pura pauptatis precio: celi tenet iura. Hec est via recta eundi ad vitaz eternā. Ratio est: quia vt dicunt geometre. Rectū est illud cuius mediū nō discrepat ab extremis. Declara zc. Videam⁹ modo q̄ sunt extrema hois Duo videlicz natiuitas z mors, in q̄z q̄libet hō est valde paup. Naz in natiuitate nascit nudus z paup: z nisi ouis accōmodet lanam misero homini moreret frigore Job. j. Nud⁹ egressus sum de vtero matris mee zc. In morte etiā hō est pauper. Nā quantūcūq̄ laboret in diuitijs acq̄rēdis: tñ in morte cū manibꝫ aptis z vacuis mozit. ps. Dormierūt sum. su. et nihil oēs viri diuitiarū in ma. suis. Et alibi. Et relinquēt alienis diuitias suas: z sepulchra eoz̄ do. il. i eternuz. Et alibi. Thesaurizat z igno. cui cōgre. ea. Oportet q̄ ad h̄ vt hō incedat p viam rectā: q̄ mediū non discrepet ab extremis. Mediū aūt est vita eterna. Tunc q̄ erit via recta: qñ etiaz in vita hō est paup spū. i. volūtate. ps. lxj. Nolite sperare iniq̄tate et rapi. nolite cōcupiscere, diuitie si affluu. nolite cor apponere. Hanc pauptatē pfectaz habuit brūs Bñdictus

Primo q̄dē habuit in se qñ reliq̄t mūdū. Nota quō recessit de studio rome: q̄z videbat scholares studere in studijs vitiozum.

Quidā in studio sugbie z vanitatis.
Quidā in studio auaritie z cupiditatiꝫ.
Quidā i studio luxurie z carnalitatiꝫ zc

Recessit igit scienter nesci⁹/z sapiēter indoctus. Itez scōo habuit in alijs: qñ religiosē sanctā instruxit: in q̄ recludit pauptas volūtaria zc. ¶ Scōa via est credulitas zc. Nota integralis: q̄ nō sufficit credere aliquib⁹ articulis fidei: sed oib⁹ zc. Vide in ymnis⁹ de articulis fidei. Sicut q̄ rotam legē seruauerit of. autē in vno fac. est oim reus Jaco. ij. Per hanc viaz itur ad vitaz Joā. ij. Hec aūt scripta sūt vt credatis: q̄m Jesus est fili⁹ dei: z vt credētes vitam habeatis in nomie ipi⁹. Hāc habuit brūs Bñdict⁹ adeo pfecte q̄ iam iuuenculus virtute fidei miracula faciebat: que ꝓtute fidei asscribunt Mat. xvij. Si habueritis fidem sicut gra. si. zc. Hoc oñdit qñ ozone sua reparauit capisterū zc. Hic potes inserere miraculū de inuentōe aque in monte. vbi erat situm monasteriū. Itez qñ recuperauit ferrum falcastri de aqua.

Itē qñ Placidū q̄ sbmergebat p Mauz eripuit. ergo iustuz deduxit dñs p vias rectas zc. ¶ Tertia via est hūlitas zc. Nota cordialitas non tantū corporalis: sicut faciunt hypocrite: q̄ sunt sicut arbores habentes folia sine fructu. z ideo a chzo maledicunt z arescunt: z nō sunt apti/nisi ad

ignem eternū. Nota exemplū figurale de ficu ꝛc. sicut legit Mat. xxj. Hanc habuit bēs Bñdict⁹ q̄ ostēsū fuit/qñ fugit nutricem ꝛ clausit se i specu. vt fugeret vanaꝫ gloriā ꝛc. Dic hic hist̄riā quō frater Romanus monach⁹ sibi ministrabat: et quō diabolus inuidēs fregit tintinabulū. Item quō sacerdos portauit sibi prādiū i pascha ꝛc. ¶ Quarta via est castitas. Nota virtualis: quia est quedā nō virtualis. sed vitiosa: qñ. s. ꝓpter timorem infamie vel mortis/vel ꝓpter ambitionē vane glorie: sic fortasse fuit castitas Lucretie: sed mens ipsius facere nō casus solet. Quia tunc est perfecta virtus cū ꝓbatur. Haꝫ virtus in infirmitate perficit. ij. Cor. xij. Ideo ꝛc. Vñ nota quando fuit tentatus a diabolo in luxuria post apparitionēꝫ auis q̄ dr merula. ¶ Quinta via est patiētia exemplaris: quā ostēdit ipse placida ꝛ mansueta respōsione quā fecit monachis illis: q̄ voluerūt eum venenare ꝛc. Item erga insidias q̄s intulit sibi Florenti⁹ ram i corporis sui mortē: qñ misit sibi panē veneno ifectū: cui etiā in animabus monachoꝝ quādo misit eis puellas nudas. Moraliter nota: q̄ homo debet relinquere vindictā deo. Rom. xij. Da mihi vindictā: ꝛ ego retribuam: dicit dñs. Huius merito contulit sibi dñs spm prophetie: vt patet in illo qui venire consueuerat ad eum ieiunus. Item quando ret Totila misit ad eum sparatum suum in apparatu regio. Item quando dixit illi clerico qui a diabolo vexabatur: vt nō comederet carnes: nec ad sacros ordies ascēderet ꝛc. ꝛ in multis alijs exemplis positꝫ in legenda. Item quando vidit totū mundum ꝛc. Item quando apparuit in somno illi monacho quem miserat pro monasterio fabricando: ergo Justum deduxit dominus per vias rectas. ¶ Sexta via est perseuerantia finalis: que est clauis omnium aliarum: quia non qui inceperit: sed q̄ perseuerauerit saluus erit. Dic mortem ꝛc. Ergo iustum deduxit dominus per vias rectas. Rogemus eum: vt meritis sancti sui etiam nos dirigat per vias rectas. Amen.

¶ In festo annunciationis bē Marie ỹgis. Ser. xxxiii.

Ecce ecce ecce. Hoc thema colligit ex euangelio hodierno. Lu. j. In quo ter dicit Ecce ꝛc. Dic vbi ꝛc. Ecce est dictio demōstratiua dicit gramatic⁹. Da demonstrandi: vt en ecce: ꝛ excitatiua. Dicit autē ter ecce: quia tria magna alta ꝛ transcendētia sūt attendēda ꝛ ꝓpōnda i hac bñdicta icarnatōe. ¶ Profundamento simonis in q̄ agit brē Marie annunciatio: in qua nota⁊ christi conceptio. Oritur theologicalis questio. ¶ Querit. Utrū virgo Maria concepit chīm de spūsctō. Arguit q̄ nō: principium actiuū de q̄ aliq̄d cōcipit in gnatione se hz vt semē: sz spūsctūs in cōceptiōe chīi non se habuit vt semen: quia semen propriū ex q̄ fuit cōceptus: chīs fuit ꝓprius sanguis ỹgis Marie: igit. In oppositū: Ꝟ q̄ est de duodecim articulis fidei est vez ꝛ credēdū: sz ỹgine mariā ꝛcepisse chīm de spūsctō. ē de duodecim articulis fidei: vt prz i symbolo: qz ꝛcept⁹ ē de spūsctō ex maria ỹgie. igit ỹgo maria ꝛcepit chīm de spūsctō. et sic q̄stio manet ꝓ vtraq; pte dubia. Ad q̄stionē rñdendū est ꝑm Tho. in iij. pte. q. j. ar. ij. q̄ ỹgine mariā ꝛcepisse chīm de spūsctō itelligit dupl̄r. Uno mō ꝑt hec ꝓpositio. de: dic habitudinē ꝛsubstātialitatꝫ ꝛ materiał causalitatꝫ: vt dr culrell⁹ ō ferro loq̄ndo ēt ō pncipio substātialia materiali ꝛ sic ad q̄stionē dr q̄ ỹgo maria nō ꝛcepit chīm ō spūsctō. i. ō materia spūsctī: quia spūsctūs nō est materialis. imo cōcepit ō sanguine suo: ꝛ de tali pncipio intelligitur argumētū. Secōo mō intelligit Mariam cōcepisse chīm de spiritusancto: ꝑt ly de dicit pncipiū ꝛsubstantiale effectuū: ꝑt consubstantialis refert ad vnū: ꝛ causalitas ad aliud/nō ꝓout referunt ad idez: ex quo in christo concepto sunt duo. s. diuinum suppositum ꝛ corporis. Spiritussanctus respectu suppositi: habet cōsubstantialitatē cum christo: quia sunt idem numero et nature. Et respectu corporis: spūssanct⁹ habet causalitatem: sed non respectū suppositi christi: spiritussanctus habet rationem cause/nec respectu corporis: spiritussanctus habet cōsubstantialitatem: quia corpus est materiale/spiritussanctus non.

In festo annunciationis Marie

Ideo virgo maria dicit christum concepisse de spūsancto effectiue quantū ad corpus: et no quantū ad suppositū diuinū. Iuxta verba preassumpta. Ecce &c.

Primo diuinalis benignitas,
Scdo humanalis vtilitas
Tertio virginalis humilitas

¶ Dico primo &c. Diuinalis benignitas ostendit in hoc q deus amore nostri factus sit hō: qđ est plus q si celū fiat plumbus: vel aur fiat lutum/ creator factus est creatura &c. Propter hoc oēs ppbie de hac materia loquētes incipiūt per ecce. Vñ Dauid. Ecce em deus adiuuat me &c. ps. liij. Nota. Adiuuat: ō isto adiutorio nota parabolā ō quodā magno rege: q pmisit cultoribus vinee sue salariū si ab solis occasum excolerēt vineā/ alias nihil haberēt &c. cū aūt esset hora vesperar/ & haberēt tantus facere quātus fecerāt. videns hoc filii regis intrās camerā suam/ & assumēs habitū rustici. iuuit eos ad excolendū &c. et sic habuerūt salarium. Sic in ppōsito &c. Declara parabolā istā &c. Ecce quare dicit Dauid Ecce em deus adiuuat me. Itē Esa. dās signū de ista incarnatiōe dic. incipies p ecce. Ecce virgo concipiet & pariet filiū/ & vocabit nomen eius Emanuel. Esa. vij. Nota. Pariet filiū: nō patrem/ nec spūsanctū Quomō hoc sit possibile declarat ifra. Magis em fuit conueniens vt filius incarnaret si attendim⁹ finē incarnatiōis huius: q est vt homies fierent filij dei: p adoptionem. Quotq aūt receperūt eū: dedit eis prātē filios dei fieri. Joā. j. Hanc rōnem ponit Apls dicēs. Quos prescisit & pdestinauit cōformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse pmogenit⁹ in multis fratrib⁹. Ro. viij Nota. Voca nomē eius Emanuel: emanu. i. nobiscū. El. i. de⁹. Fuit aūt necesse vt eēt ds: alias nec scipz potuissz saluare. Jō ygo Maria inter alias pphetias istā maxime cōtemplabat & actualiter legebat. Cogitabat em intra se dicēs. O dne & qualis erit illa ygo &c. Et rogabat deū di. Dne da mihi gram vt possim illā virginē videre: & illi bona ancilla esse: nec poterat de se cogitare ppt maximā hūilitatē. Et dū ista cogitaret. Ecce angelus Gabriel di. Aue gra plena &c. Dignū aūt fuit vt angelus mitterer ad Mariā ad annuntiādū exordiū salutis humane. Sic ecōtra diabolus fuit ad Euā in exordiū pditiōis humane. Nota q in veteri testamēto legit/ bū sept⁹ angelos mlieribus apparuisse: & eas nō salutasse: sic pz de Agar. Gen. xvj. & de Sara cui angel⁹ pmisit filiuz Gen. xvij. Item de vxore Manue. Judic. xiij. Sz ygine Salutauit: vt innuert ipam esse pncipiū salutis hūane. Dixit. g. Aue. i. sine ve mutās nomē eue: q. qcqđ maledictōis fuit i Eua in bñdictione cōuertit in maria. Maledictiōis qđē yba sunt hec ō Euā. Multiplicabo erūnas tuas & pceptus tuos: in dolore paries filios/ et sub viri prāte eris. Et ipse dñabit tui. Maria aūt absq erūna fuit trā in pcipiēdo q sine corruptōe & sola fide cōcepit: q in pariēdo q sine dolore peperit. Itē a viri prāte extit q regina ystituit angelor. Quecū audisset turbata est: nō est turbata de angeli visiōe: q vt ait Hiero. Assueta erat angelos videre: & in fmone eius &c. Hic sumāt exēplū mulieres vt nō respōdeāt viro saluratri &c. Non sic se turbauit Eua de locutiōe serpētis/ nec cogitauit q̄lis esset ei⁹ interrogatio: qñ dixit. Cur pcepit vobis de⁹ &c. Sz statim rūdit & q nondū discipula hois fuerat: voluit cē magistra diaboli. Et ideo digne fuit decepta. Virgo g prudenť se turbauit de sermone angeli: cū & si sciret angelū non posse peccare. Et angel⁹ osolans eā dixit. Ne timeas Maria &c. Tūc virgine cętata angelus explicauit ambassatā: incipiēs per ecce di. Ecce concipies i vtero &c. vsq: regni eius nō erit finis. Ecce hic tota ambassiata q habet octo capitula/ & cōprehendunt octo articulos fidei. Primū ecce concipies in vtero: ecce concepto &c. Sed quare dixit in vtero &c. Rñ. q: prius in mente cōceperat deū cōtēplādo illā pphetiā. Scōm capitulū. Et paries filiū: ecce natiuitas. Nota filiū/ nō spūsctū/ nō patrē. Si dicak quō ē possibile/ cū tres persone sint vna essentia: Rñ. p similitudinē de vno sole &c. Qui mittit radiū in mōz/ q radi⁹ trāsiēs p fenestrā vitreā recipit colorē fenestre & nō substantia solis. nec calor &c. fenestra clara est virgo Maria. Ecclia cātat. Quod Eua tristis abstulit/ tu reddis almo germine/ intrent i astra flebiles/ celi fenestra facta es

Tertiū capitulū. Vocabis nomē ei⁹ iesū

ecce passio. Jesus. i. saluator. saluator aūt fuit p passionē p quā saluari sum⁹. Greg. Nihil em̄ nasci, p̄fuit/nisi redimi p̄fuisset. Nota ō isto noie q̄d fuit p̄phetā Abacuc iij. Ego aūt in dño gau. et exaltabo in deo Jesu meo. Quartū. Hic erit magn⁹: ecce descensio ad inferos. Magnus fuit: q; liberauit diabolu⁹, Apoc. xx. Vidi angelum descendēte de celo ha. cla. a. et ca. mag. in ma sua. z ap. dra. f. an. zc. Et patres inde educendo: iuxta p̄phetiā. Zacha. ix. Tu q̄q in sanguine testamenti tui emisisti vinctos de lacu/in quo n̄ ē aqua. Quintū. Et filius altissimi vocabit: ecce resurrectio. q; ante passionē chr̄s erat rationalis z mortalis: ō poterat vocari filius hois: sz post resurrectionē debet vocari filius altissimi tātū: q; immortalis z impassibilis. Sextū. Et dabit illi dñs deus sedem Dauid patris eius. i. p̄missam Dauid vel figurataz p̄ sedē Dauid. De q̄ p̄missiōe dixit Esaias di. Sup̄ soliū Dauid: z sup̄ regnuz eius sedebit. Esa. ix. Ecce ascensio: q; sicut cathreda Dauid fuit altior p excellētiā alioꝝ regnoꝝ, sic chr̄ist⁹ ascendens fuit posit⁹ sup̄ oēm creaturā. ps. Dixit dñs dño meo/sede a dextris meis zc. Septimū. Et regnabit in domo Jacob in eternū. Ecce sacramentuz eucharistie. Jn domo Jacob. i. in eccl̄ia: in qua lucrādū est p̄tra inimicos zc Ecce ego vobiscū sum omib⁹ diebus vsq; ad p̄summationē seculi. Mat. vlti. Octauum. Et regni eius sine glorie/sine pene. Hō erit finis: ecce iudicium generale. Dauid regnum tuū regnū omniū seculoꝝ/et dominatio tua in omi generatiōe. s. saluā doz/z generationē. s. dānatoꝝ. Et sic habem⁹ p̄mū ecce huⁱ ambasiate. ¶ Dicosecdo zc. s. hūanalis vtilitas/p q̄ incarnatus est. Jncarnatio em̄ est p̄ncipiuz oīs credentie: q; ista p̄suppositā oēs articli fidei facile credunt. Jō chr̄s. Creditis i deū z in me credite. Joā. xiij. s. quantū ad humāitatē. Jt̄ē ē p̄ncipiū oīs obediētie: cui⁹ exemplū habem⁹ in chr̄o q̄d in nullo alio possim⁹ hīe/nec in Abraā/nec i Moyse/nec in alijs: q; oēs peccauerūt. Aug. Deꝰ sequēdus nō erat/q; videri nō poterat. vñ g̃ hoi exhiberet/q̄ ab hoie videret/z quem hō seqret: nō deꝰ factꝰ est hō. Jt̄ē est p̄ncipiū nr̄e redēptiōis: q; in ista incarnatōe fuit depositū p̄cciū nr̄e redēptionis i burſa vteri virginalis. Jt̄ē fuit p̄ncipiū nr̄e saluatiōis in celo: sicut de statera cui⁹ vna ps tanto plus exaltat quāto magz altera humiliat. Greg. Deus q; in filij tui humilitate iacentē mundū erexisti zc. Et hoc significat angel⁹: cuz dixit fm ecce di. Ecce Helisabet cognata tua z ipsa cepit filiū in senectute sua. Jntelligēdo spūaliť Helisabet fm hebraicaz interp̄tationē est no mē ex trib⁹ noīb⁹ cōpositū. El. i. deꝰ, J. i. meus. Sabet. i. septima. Helisabet. i. dei mei septima: z ista est natura hūana: q; septima creatura est. Prima est terra. Scōa est aq̄. Tertia est aer. Quarta ignis. Quinta celū. Sexta āgeli. Septima natura humana. z hec semp fuit sterilis: q; nō potuit cōcipere meritū p gl̄ia obtinēda vsq; in senectutē. Nota septē etates homis correspondentib⁹ etatib⁹ mūdi/z vltima est decrepitas/z ista durat a chr̄o vsq; ad finem mūdi: z in ista etate septima dei mei. i. natura hūana concepit meritū p gloria obtinenda p fidē/spem/z charitatez. Jō Esa. xxvj. A facie tua dñe cōcepim⁹: z q̄si parturiuim⁹ z peperim⁹ spm̄ salutis. Nota h̄ dum v̄go Maria interrogat dicēs. Quō fiet istud zc. q; virgo nō dubitat de verbis angeli: sed dubitauit quō illud possz fieri: vt sint due partes: quo z mō: de modo dubitauit nō de facto. Sic exponit Glo. xv/vij. q. ij. §. Sed querit. Sz q; dicit Glo. q; dubitauit meli⁹ dixisset: q; q̄siuit ō mō. ¶ Dico tertio zc. v̄ginalis hūilitas: cū ōz tertiū ecce: r̄ndendo ad ambasiatā angeli/di. Ecce ancilla dñi zc. z nō cōcepit vsq; q̄ fuit dictū vltimū verbū. s. tuū. Sic in p̄ceptōe hostie zc. Dic practice, Ecce humiliras: q; angel⁹ vocauit ipam m̄rem dei: p̄sequēs reginā celi z dominā angeloꝝ: sed ipsa vocauit se ancillam. Recte fuit figurata hūilitas virginis per illam anctā mulierē Abigail: sed audita fama regis. Dauid qui eam volebat in vxorē: vt esset regina dixit. Ecce familia tua sit in ancillam: vt lauet pedes seruorum domini mei j. Reg. xxv. zc. Abigail interpretat patris mei exultatio. Ecce virgo que letificauit patrem suum Adam tristem de peccato suo zc. z fuit sibi revelatio facta de v̄gine in illis verbis dictis a deo serp̄ti. Jnimi/

citias ponam inter te ⁊ mulierẽ ⁊c. Nota Ut lauet pedes seruoꝝ suoꝝ: pedes significãt finẽ mõi in q̃ sum⁹ nos. Nos sum⁹ in quos fines seculoꝝ deuenerunt. j. Coꝝ. x. Vñ cantat eccl'ia. Virgo singularẽ inter oĉs mitis nos culpis solutos mites fac et castos. Dic exemplũ de efficacia quã habz salutatio ꝑginis. s. Aue maria: de illo milite q̃ intrauit religionẽ ⁊ nihil potuit adisce re nisi Aue maria ⁊c. Deo grãs. Amen.

¶ In festo annũciatiõis Marie. Sermo. xxxiiii.

Ecce concipies in vtero. Lu. j. Potes in hoc festo facere aliũ sermonẽ videlz q̃ ꝓper rationes fuit cõueniens filiũ dei carnẽ assumere: vt scripsi in dñica ꝑma aduent⁹, venit tibi ⁊c. Jtẽ aliũ ser. vide i ser. q̃dragesimalibus. de articulis fidei. sermo xvij. vbi agit de ꝑmo articulo ꝓtinente ad humanitatẽ chr̃i. Jtẽ potes facere introductionẽ ꝑmonis q̃re nõ angeli sz homies fuerũt redempti ꝑ filiũ dei. vide supra ⁊c. Hoc est solenn⁹ festũ q̃ fit in toto anno. Eccl'ia em̃ sancta facit hodie cõmemorationẽ de incarnatiõe filij dei in vtero ꝑgi nali: q̃ fuit exordiũ totius hũane salutis. Et est materia speculatiua ⁊ deuota: sz vt nobis sit vtilis ⁊ saporosa/ꝓsentemus gloriose ꝑgini illud. Aue salutiferum: qõ hodie s. bi angelus ꝓsentauit. Aue maria ⁊c.

¶ Pro fundamẽto sermonis ozit theologicalis questio. ¶ Querit. Vtrum virgo Maria dicat mat̃ dei. Arguit q̃ nõ. Nulla em̃ mꝛier est mater alicui⁹ nisi ꝑm naturam quã ab ea accepit: sed deus non accepit a virgine Maria naturã diuinã: igit. In oppositũ de⁹ natus est de virgine Maria: vt ait Paul⁹ ad Gala. iij. Misit de⁹ filiũ suũ natum de muliere ⁊c, nõ de alia nisi de ꝑgine maria: g̃ virgo maria dz mater dei, et sic q̃stio manet ꝓ vtraq; parte dubia. Ad q̃stionẽ rñdendũ est ꝑm Scotũ sup. iij, senẽ. di. xij. q. j. q̃ ꝑgo maria dicit mater dei: quod dupliciter ꝓbatur.

Primo ꝓbat auctoritate
Scõo ꝓbat ratione

¶ Primo ꝓbat auctoritate: ait Damasce. c. xvij. dei genitricẽ vere sanctaz ꝓdicamus. Luc. ij. Concipies in vtero ⁊ paries filiũ. Magister sen. iij. di. vij. sic est de⁹ eterno veraciter ꝑm rẽpus: ⁊ ꝓcepꝝ ⁊ natꝰ ex ꝑgine. Lu. ij. Natus ẽ vobis hodie saluator q̃ ẽ chr̃ist⁹ dñs in ciuitate David. Dgr̃ sentẽ. vbi sup̃. Illa em̃ caro quã de⁹ ꝺ virgine sibi vnire dignat⁹ est sine vitio cõcepta: sine pctõ nata ẽ. Lu. j. Jdeoq; ⁊ quod nascet ex te scm̃ vocabit filius dei. Jgit.

¶ Scõo ꝓbat rõe. s. Scoti. tota illa actio sibi ꝓperebat q̃ mr̃i debet. qz ꝑgo maria cõcepit ⁊ genuit deũ. Jgit alia rõ. Tho. i. q. xxv. ar. iiij. omne nomẽ significãs in concreto aliquã naturã põt supponere ꝑ ipsũ hypostasi illi⁹ nature. Cũ igit vnio incarnatiõis sit facta in hypostasi: si deus suponere põt ꝑ hypostasi/habẽte hũanaz naturã ⁊ diuinã. ⁊ iõ q̃cũq; ꝓuenit diuine nature ⁊ humane: illi persone põt attribui siue ꝑm q̃d ꝑ ea supponit nomẽ significãs naturã humanã. Concipi aũt ⁊ nasci ꝓsone attribuit ⁊ hypostasi ꝑm illã naturã in q̃ cõcipit ⁊ nascit. Cũ igit in ipso ꝓncipio conceptꝰ fuerit natura hũana assũpta a ꝑsona diuina/cõsequens est q̃ vere possit dici deũ esse ꝓceptũ ⁊ natũ ꝺ ꝑgine. Hec ille. formaliter ⁊ ad argumẽtũ dz: qz vna ꝑsona subsistit i vtraq; natura: cõicant sibi naturę ideo mata sua. i. ꝓpietates: vt sicut in dei dicunt crucifixisse dñm: licz nõ ꝑm deitatẽ. ita ⁊ ꝑgo eũdẽ pepit: Et sic dic⁹ hominem creasse celos. ita dicimus deũ natũ de ꝑgie: ⁊ ꝑsequitur ꝑgo maria dz mater ꝺi. Juxta ꝑba assumpta. ecce ⁊c. ¶ Pro cõplemẽto ꝑmois ⁊ declaratiõe thematis est notandũ: q̃ inueniũt q̃nq; diuerse cõceptiones filij dei. Declara ꝓmo q̃d est cõceptio ⁊ q̃d ꝓcipe. Põt em̃ duplicit accipi cõceptio: sz ꝑualiter ⁊ carnaliter. Spũaliter q̃dẽ: qñ aliq̃d ꝓponit in animo vel intelligit. vñ ⁊ vulgo dz. Hoc concepi in mente ⁊c. Carnaliter vero dicitur: quãdo mater cõcipit filium. Hoc ꝑsupposito, Nota q̃nq; cõceptiones filij dei.

Prima est ꝓceptio diuinalis.
Scõa est cõceptio angelicalis
Tertia est cõceptio humanalis.
Quarta est cõceptio scripturalis
Quinta est ꝓceptio maternalis

¶ Prima ergo cõceptio ẽ diuinalis. Pro

cuius intellectu est notandū: q conceptio dicit in altero receptio. Concipi em̄ dicit quod in altero recipit: sicut vinū concipit in vegete. Sic quādo audis predicatorē & intelligis concipi verbū in intellectu tuo. Sic artifex ꝛcepit artem. Sic ḡ in ꝓposito filius dei concipit a patre siue in patre & idem est q generatur a patre. Cōceptio em̄ & generatio non differunt in diuinis. Pro hoc autē clarius intelligēdo notādū: q sicut se habet ars in mēte artificis. sic se habet filius ōi in patre. Filius em̄ est sapientia patris. Unde nota pulchram similitudinē de pictore/q pingit pulchras figuras. Unde hoc: nisi quia habet artē in mēte sua: q habet per artem pictor in mente quendā leonem pictum vl formatū tanq̄ ideam quadā ad cuius formā depingit leonem/sic domum/sic nauem ꝛc. Illa autē ars subiectiue consistit in mente artificis: siue dormiat siue vigiler. Ars em̄ est habitus quidam quo dirigit hō circa factibilia/& deducit ad operationem p voluntatē. Sic dicendū est de sciētia medicine/phīe/theologie/et hmōi. Sic in ꝓposito artifex summ⁹ est deus/in cui⁹ mente est ars que est sapientia sua ab eterno in mēte diuina cōcepta: que nō differt ab ipō deo essentialiter: q: quicqd est in deo est deus: nec accidentaliter: q in deo nullū est accidēs. Et in hoc differt ab arte que est in mēte hois que est accidens in ipso: sed in deo non est accidēs sapiētia sua: sed est ipse deus: quia in deo non est aliqua cōpositio/neq̄ materie & forme/neq̄ subiecti & accidentis/neq̄ essentie & esse: neq̄ potentie & actus: neq̄ suppositi & nature: sed est simplicissim⁹ in natura. Confirmat hoc p Augu. xj. de ciui. dei. c. x. Cum ergo sapientia ipsa sit in mente diuina ab eterno concepta: sequūt duo. Primo q ipsa differt a deo/sicut conceptum a concipiente: & cum non differat essentialiter neq̄ accidentaliter: vt dictuz est sequit. q alio modo differat: scilicet p̄sonaliter. Scō sequit: q ipsa diuina sapientia sit ipse deus/cum sit ab ipso deo ab eterno concepta. Et etiā q nihil est in deo nisi ipse de⁹. Nihil aūt est ab eterno nisi deus. Cū aūt ꝛceptio et generatio in diuinis nō differāt. sequit. q ipa sapiētia in mēte diuina concepta/sit ab ipso deo generata. & ꝛsequēter sequit: q sit filius dei. & sic est de⁹ filius dei ab eterno ab ipō deo generatus & concept⁹. Tertio sequit: q ipsa sapiētia ōi dicat filius dei: ex q̄ ab eo concepta & genita dicit. Patet rō. Auctoritas. Et loquit ipsa diuina sapientia dicēs. Dñs possedit me in initio viaꝝ. i. creaturaꝝ suaꝝ. Añq̄ q̄cq̄ faceret a pncipio: ab eterno ordinata sum. Et infra. Nōdū erāt abyssi: & ego iā cōcepta erā. Prouer. viij. Vide hanc auctoritatē ex positā & alias: in pmonibꝫ ō articulis fidei: feria vbi agit de trinitate. pte pma. Itē Ecci. xliij. Ego ex ore altissimi pdij: pmogenita ante oēm creaturā. Ego feci in celis vt oriret lumē indefitiens ꝛc. Patet ḡ prima ꝛceptio diuinalis. Hec cōceptio pma est ꝛceptio filij dei quantū ad diuinā naturā: sed cōceptio quātū ad humanā naturā fuit in mēte diuina ab eterno pdestinata: sic & aliaꝝ creaturaꝝ conceptiones. Ro. j. Qui pdestinat⁹ est filius ōi in ꝑture sm̄ spiritū sactificatiōis ꝛc. Sic aūt artifex operat artificiū mediante arte sua: sic & de⁹ pater mediante sapiētia sua q̄ appropriat filio/ oia creauit. ps. Oia in sapientia fecisti. Et h̄ est q dicit Genē. j. In pncipio creauit de⁹ celū & terrā. In pncipio. Glo. i. in filio: q̄d pncipiū Dauid vocauit sapiētiā. Joānes ꝙ vocauit ꝓbum. In principio erat verbū. Et infra. Oīa p ipm̄ facta sūt. Joā. j. Ipse autē filius dei vocat se pncipiū. Jo. viij. Principiū qui & loq̄r vobis. Moyses vocauit filiū dei pncipiū & etiā chīs. Hoc et denotauit Moyses cū in pductione cuiuslibz creature scribit dicēs: dixitq̄ de⁹. Fiat h̄ ꝛc. Nota dixit. i. p ꝓbū pduxit: q̄si diceret: p ꝓbū suuz q̄d ab eno concepat in seipo in tpe pduxit creaturas extra seipm̄. Et sic̄ in q̄libz operatione artificiali requirunt tria. s. hō siue artifex tanq̄ causa efficiēs. Item ars tanq̄ causa formalis. Itē volūtas tāq̄ cā mouens & finalis ad operandū ꝓpter aliquē finē bonū: sic in creatione rerū concurrūt tria. Pro pater tāq̄ pncipiū effectiuū. Scō ars siue sapiētia p̄is/ q̄ appropriat filio tāq̄ principiū formale. Tertio bonitas siue voluntas ipsi⁹ dei tanq̄ principiuz finale mouens agentē q̄ appropriat spūisctō. Et sic oēs tres p̄sone trinitatis cōcurrūt in creatiōe mōi. & Prouer. xvj. Uniuersa p

pter semetipm opat⁹ est dñs. Jrē Apoc. j. Ego sum alpha z o: pncipiuz z finis. Et hoc est q dicit Gen. j. In principio. i. filio ecce plona filij: creauit deus. i. pater celuz z terrā. Et infra. Spirit⁹ dñi ferebat sup aquas: ecce p ona spūssti. dicit aut ferri sup aquas. i. sup totā naturā coz palē ifoz/mem. Non quidē coz poraliter ferebat: sed sicut voluntas artificis superfert materie quā vult facere. Hec notat Tho. par. j. q. lxvj. ar. j. ad scm. ¶ Scōa est ꝛceptio angelicalis. Hec cōceptio nō fuit ab eterno: sicut pma: sed fuit a principio mūdi. Nam cōis sentētia est theologoz: q qñ deus creauit celū empyreuz statim ipz repleuit nouem oz dinib⁹ angeloz. Dic illos. Quattuoz em ponunt a theologis cōcreata. s. celū empyreū/angeli/materia coz palis/z tempus. Hoc ponit Tho. par. j. q. xlvj. ar. iij. Si dicas. Et quō scit hoc: Rñ. q christ⁹ z Paulus reuelauerē Dionysio q scripsit libz ū de celesti hierarchia. Inter oēs aut angelos nobilioz erat Lucifer/q elat⁹ est in superbiā zc. Dic quō desiderauit equalitatē dei. z declara hoc: q: nō est sic intelligendū/q vellet se equare deo in oib⁹: quia bene sciebat hoc esse ipossibile: q: nec ipse de⁹ posset facere creaturā equalē sibi: nec hoc ꝛingit ex ipotentia dei: iz ex defectu creature q est capacitatis finite zc: sed. volebat acquirere gloziā nō ab alio: sed ex se quasi nollet recognoscere supioreꝛ: sicut et deus nullū supioreꝛ habet zc. Videns g deus tantā superbiā ait. Nō habitabit in me. do. m. q. f. su. z statim vocauit Dicha elem dicēs Michael michael zc. et bellauit cū Lucifero z expulit eum de celo/nō ꝓpria virtute/sed dei: z effecti sunt diabo/li zc. Nota ꝛtra supbiam zc. Auctoritas de hoc duplex. Una in veteri testamento Esa. xiv. Quomodo cecidisti Lucifer: q mane oriebaris: qui dicebas in coꝛde tuo in celū cōscendā sup astra dei exal. soli. me. sedebo in monte testamēti in lateribꝫ aquilonis: ascendā sup altitu. nu. similis ero altissimo. Dicit Bern. de gradibꝫ humilitatis. q diabol⁹ puidit se sup malos ptin/cipatū habituꝝ: ꝓpt q̄d i latere aq̄lonis solium suū ponere volebat: vt dz Esa. xiv. z notat h Tho. in. ij. sentē. di. x. ar. ij. in. ij. argu: Et vide quod scripsi supra in sermone beati Stephani: qui incipit. Stephanus plenus gra. par. j. in additione: que incipit Unde dic Tho. Illud aūt notandū: q id quod dixit diabolus in celū cōscendā: non potest intelligi de celo empyreo: q: in illo datus fuit. Oportet g q intelligat d celo sancte trinitatis: vt dic Tho. in. ij. sen. dis. v. q. j. ar. ij. Vel dic q appetijt essentialitatē dei si possibile esset h obtinere. Vel dic put dic Rich. z refert Tho. in. iij. sen. dis. j. q. j. ar. iij. in. vij. argu. vbi dic q Richar. exponens illud qd dz Jone. iij. Propc me oza est rēpestas zc. dicit q diabol⁹ vidit rōnalē creaturā assumendā in vnitate ꝑsone filij dei z invidit. z hec invidia fuit causa casus ei⁹ mouēs ipm ad tentādū hoiez. Hec ille. vide Tho. in. ij. sen. dist. v. q. j. ar. ij. vbi dic in coꝛpe q̄stiōis: q angel⁹ dei eq̄litatē nō appetijt simpliciter quātū ad substantiā desiderati: vt. s. vellet tātā bonitatē hīe quātā deus: sed tamē appetijt equalitatē fm quid/quantū ad modū habēdi. Bonitas em siue beatitudo est i deo quā habet p suā naturā. Et item a qua omnis creatura beatitudo et bonitas trāsfundit. Videns g angel⁹ dignitatez nature sue q̄ creaturis ceteris ꝑeminebat: voluit ab eo beatitudinē z bonitatē in oia iferioza derivari: voluit etiā p sua naturalia ad ꝑfectionem beatitudinis puenire. Et ido dicitur q sine merito voluit hoc qō meritis habituruꝫ esset si ꝑstitisset. Nec etiaz quātū ad modū habendi simpliciter deo equiparari voluit. Nō em voluit a se bitudine hīe nec eē primū i alios trāsfundēs: sed a deo z sub deo fm q ipse in oīm natura operat Tho. Ex quib⁹ patet q nō fuit simpliciter ipossibile qō angelus appetijt q̄uis esset malū: quod tñ quia putauit bonū/ideo erauit: nō quidē obscurāte passione intellectum ei⁹: q: passiones in angelis nō sunt sicut in nobis: sed quia considerando vnū retrahit angel⁹ a considerātiōe alteri⁹: eo q intellectus eius simul plurimū nō est: missi sicut in verbo omnia cōtemplat. Contingit em aliquid esse eligendū fm vnam cōditionē rei ꝓsideratā. quod tñ eligendum nō est omnibus conditionib⁹ cōcurrentibus ꝓsideratis: z ita potuit in angelis eroz esse electiōis z pcm: fm Tho. i. ij. sen. dis. v. q. j. ar. j. in coꝛpe q̄stiōis ponit s. litu

dinē ibi in rnsiōe ad quartū argumētū de medico :q̄ iudicat aliq̄d esse expediēs vni egroto ſm vnā ifirmitatē eius ꝟsideratā: qō tn̄ nō est simplr expediens ꝓpter aliam egritudinē:quā vel nō cognoscit vel nō cō siderat. Modū aūt quo fuit expulsus de celo ponit alia auctoritas noui testamēti: q̄ habet. Apoca.xij. Factū est ꝓliū magnū in celo Michael ⁊ angeli eius ꝑliabant cū draconе. Et infra. Et piect⁹ ē draco ille magn⁹ serpēs antiqu⁹ qui vocat diabolus et sathanas q̄ seducit vniuersū orbem ⁊ piectus est in terrā ⁊ angeli eius cū illo missi sunt ⁊c. Est aūt notandum vt not. Tho.in.ij.sen.dis.vj.sup littera.p draconē itelligit ipe luciferp caudā suasio dū alijs suū desideriū expssit.p stellas angeli naturali luce fulgētes: quarū tertia pars ceciderisse dicit nō quātū ad numerū:sed quātū ad qualitatē:quia q̄ remanserūt: sunt deo inh erētes assistēdo et ministrādo ⁊ alij p auersionē ceciderūt. Tho. Prima ḡ pars dicit assistentiū. Scda ministrātiū. Tertia cadentiū. Remansit ḡ ciuitas illa pro magna ꝑte depopulata ⁊c. ꝓpter qō angeli rogauerūt deū vt repleret sedes vacuas ⁊c. Et de⁹ eis reuelauit ⁊ replēde erāt. Sz dīe p quos replebūtur: Nunq̄d alios angelos nouo creabis;rndit ñ:q̄ iā cessauit die septimo ab oi opē qō patrauit. Sed creabo homes ⁊c. ⁊ de ipis replebunt ruine angelice. Et angeli dixerunt .Dñe ⁊ quomō hoc fiet: Respōdit de⁹. Mittaz filiū meū in vterū virginalē cuiusdā puelle: ⁊ sic fiet de⁹ hō vt homes efficiant dij ꝑticipatiōe: sicut ⁊ vos. Tunc fili⁹ dei fuit ꝟcept⁹ in mētib⁹ angelicis ⁊ fuit facta maria iubilatio in celo .Quid si gaudiū est in celo sup vno peccatore penitētiaz agēte. Luce.xv. Multo magis ⁊c. Auctoritas .Interroga bo te/respōde mihi. Vbi eras q̄n ponebā fūdamēta terre:cū me simul laudārēt astra matutina:⁊ iubilarent oēs filij dei. Job.xxxviij. Nota Fūdamēta terre .s.virtutū:et he sunt reuelatiōes diuine.Astra matutina.i.angeli/vt exponit Grego. De hac cōceptiōe dicit. Prouer. viij. Nondū erāt abyssi ⁊ ego iā cōcepta eram.s.i mentib⁹ angelor⁹. Et sic patet secūda ꝟceptio.

¶ Tertia ꝟceptio fuit humanalis. Ista fuit post creationē Ade ⁊ Eue et post peccatū. Nā postq̄ peccauerūt stabāt in magna tristitia ⁊ miseria.cōsiderātes expulsionē eorū ō paradiso. Itē dānationē tot⁹ posteriorita⁊ sue:acsi ꝓpter delictū vnius deberet tota ciuitas ptre:magni ⁊ pui ⁊c. Quātus dolor ⁊c. Hic dolor secrete inuitur in scriptura cū dr. Vocauit Adam nomē vxoris sue Euā eo q̄ mat esset cūctor⁹ viuēti. Gen.iij. Ante pctm̄ vocauit eam virago :sed post Euā.i.ve siue calamitas. Volēs igit diuina bonitas ꝑmos parentes ꝟsolari reuelauit eis q̄ ꝑ filij et posteri ipsor⁹ deberēt saluari et redemi et genus hūanū in maiori dignitate ꝟstitui:q̄ in statu inocētie erat. O dñe ⁊ qūo:Respondit de⁹ q̄ mittā filiū meū in vterū ꝟginis ⁊c.cui⁹ merito hūanū gen⁹ a potestate diabolica liberabit:et exaltabit dignitas humana magz q̄ angelica:q̄ de⁹ fiet homo. O quātā ꝟsolationē habuerūt ꝑmi parentes hoc. Et licet hoc oēs scti dicāt:tamē auctoritas qn̄ deus maledixit diabolo in serpēte dixit. Inimicitias ponā int̄ te ⁊ mulierē et semē tuū ⁊ semē illius. Ipa conteret caput tuū ⁊c. Gen.iij. Mulier ista est ꝟgo Maria cui⁹ semen .i. filius est chr̄s. Caput serpentis erat tyrānica dñatio quā super gen⁹ hūanū sibi diabolus vsurpauerat. Hoc caput ꝟgo cōtriuit qn̄ ꝑ filiū suum diabolo hmōi dominiū tyrannicū abstulit. Figura hui⁹ etiā habet in Judith: q̄ ap̄utauit caput Holiferni Judith.xiij. Et hoc dicit in ps̄.lxxij. De⁹ aūt rex noster ante secla operatus est salutē in medio terre ⁊c. vsq̄ .ethyopum. Vide,ō beata Anna:vel de ꝟceptiōe ꝟginis qui incipit. Bñdictus fruct⁹ ventris tui. Et nota q̄ vt dr sanct⁹ Tho.ij.ij.q.ij.ar.vij. Etiā ante pctm̄ Adā cognouit incarnatiōem filij dei ſm q̄ ordinabat ad ꝟsūmationez glie: non aūt ſm q̄ ord nabat ad liberationē a pctō ꝑ passiōez ⁊ resurrectionē:q̄ hō non fuit ꝑcius pcti futuri ſm .Tho. Haūt fuit ei reuelatū in extasi illa q̄ dicit supra. Aq̄ excitat⁹ Adā dixit. Hc nūc os ex ossibꝫ meis ⁊c. Et infra. Propt̄ hc relinquet hō patrē ⁊ matrē ⁊ adhe.vxori sue. Et erunt duo in carneyna .Tūc eīm qn̄ ptraxit mrimoniū cū Eua cognouit Adam illā:qō ſgnificatur ꝑ mrimoniū.s.ꝟiūctionē filij dei cū humana natura in thalamo vteri ꝟginalis:

de q̃ pcessit tanq̃ sponsus ō thalamo suo. ps. xviij. De q̃ dicit apl's Ephe. v. Sacramẽtũ hoc magnũ ẽ. Ego aũt dico in chr̃o z eccl'ia. De hac 3ceptiõe põt intelligi illud Prouer. viij. Nondũ erant abyssi scilicet mortis z dãnationis: q; nemo ad huc fuerat mortu⁹: ego iã cõcepta erã. s. in mẽtib⁹ hũanis Ade z Eue. ¶ Quarta 3ceptio ẽ spũalis. Ut tota scptura sctã ẽ gratuida de filio ōi: z de nouo q̃dem testamẽto nõ expedit dicere. Sed ẽt in veteri cõtinek incarnatio dei p mlt̃as figuras mystícas z p pnũciationes pphetícas. Et pmo q̃dẽ pphetas ponã nõ q̃dẽ oẽs ꝫ aliquas. Nota pphetã Esa. vij. Ecce ꝑgo 3cipiet z pariet filiũ: z vocabit nomẽ ei⁹ Emanuel. Nota filiũ quasi di. nõ patrẽ neq; spiritũ sctũ. s. emanuel. i. nobiscũ de⁹. quia alit nec seipm saluare potuisset. Item Esa. xj. Egrediet virga de radice iesse zc. i. virgo Maria. vnde eccl'ia. Virga iesse flouit ꝑgo deũ z hoiez genuit. Item alibi Stirps iesse virgã pduxit: virga q; flozẽ. Et super hũc flozẽ requiescet spiritus almus. Virgo dei genitrix virga ẽ flos filij⁹ ei⁹. Item Hiere. xxxj. Nouũ faciet sup terraz: femia circũdabit virũ. Nota nouũ facio: nouũ fuit hec 3ceptio duplici rõne. Prima q; est nouus mod⁹ generatiõis. Nota q̃ttuor modos diuersos generatiõis hũane. sicut scribit in sermone de natiuitate dñi. q̃ incipit. Visit de⁹ filiũ suũ factuz ex mlíere. in troitu. Secũda dicit nouũ ꝓpter id q̃ seqũtur. Femia circundabit virũ. Nota virũ: si dixisset infantẽ vel puerũ/ nec nouũ nec mirũ esset: sed dixit. Virũ. s. iesũ chr̃m qui erat vir. i. ꝑfect⁹ hõ dũ esset circũdatus ab vtero ꝑginis: ꝑfectus dico nõ etate sed sapiẽtia: nõ corpis ꝫ animi vigore. Nũquid põt hõ in ventrẽ matris sue iterato introire z renasci? ait Nicodemus Jo. iij. Ihũ Bernh. sup missus est. Vir ergo erat Jes⁹ nec dũ etiã natus: ꝫ sapia nõ etate: ꝫ animi vigore: nõ copis maturitate sensuũ: nõ corpulẽtia mẽbroz. Et infra. Siue ergo latens in vtero/ siue vagiẽs in p̃sepio/ siue iã grãdis de⁹ interrogãs doctores i templo: eque ꝑfecto plen⁹ fuit spũsctõ zc. Nõ desunt etiã pphetie paganoruz pphetaz zc. Nota reuelationẽ factã Sibylle de incarnatiõe filij dei quã reuelauit Octauiano in palatio suo quod dicitur Ara celi. Vide in legẽda natiuitatis dñi. Figure autez multe habẽt i scriptura. Nota figuraz de rubo Moysi vide in ser. de natiuitate virginis, q̃ incipit. Virga egressa ẽ ō radice iesse. ꝓte. ij. Item ibi. virga Aaron q̃ flouit Num. xvij. De ista ergo 3ceptione potest itelligi predicta auctozitas. Prouer. viij. Nondũ erãt abyssi, s. scripturaz euãgelicarũ z ego iã cõcepta eram. s. i vtero scripture veteris testamẽti. ¶ Quinta ẽ 3ceptio maternalis Bernh. sup missus est. Quod Moysi mõstratũ est in rubo z igne Aarõ in virga z floze: Gedeon in vellere z roze. Hoc apte Salomon pnidit in forti mulíere z ei⁹ precio. Hoc etiã presciuit Hieremias de femina: z viro. Hoc aptissime Esaias declarauit de virgine et deo. Hoc Gabriel tandẽ exhibuit: ipsam virginẽ salutando. De qua 3ceptiõe hodie fit festũ p totuz mundũ. Et hec est aliter q̃ prime quattuor: q; ille sunt 3ceptões spũales: ꝫ hec est carnal'. Jõ de ea dicit thema. Ecce 3cipies in vtero. De hac loquit euãgelium hodiernũ: vbi notãt tria,

Prio notat diuine ambaliate: angelica explicatio

Secundo modi incarnationis sacratissima altissima demostratio

Tertio ad incarnationẽ virginalis consensus expressio siue ꝑginalis assẽsio

¶ Primũ notat in pncipio euãgelij vsq; ibi. dixit aũt Maria ad angelũ. Secũdũ ab iñ vsq; ibi dixit ãt Maria, Ecce ancilla dñi. Vide de prima parte q̃ scripsit supra in sermo. q̃ incipit. Ecce ecce ecce parte. j. De secũda pte vide infra sermo. primo ꝓte. iij. versu. tertia gratia. Et nota i tertia pte q̃ statim postq̃ virgo gloziosa dixit illud verbũ, Ecce ancilla dñi zc. fuit conceptus filius di vt dicũt theologi et canonis̃te: Et specialit̃. Glo. Jo. an. in Cle. vna de sũma, tri. z fide catholi. in pncipio sup ꝑbo. Unitas. In instanti 3ceptõis fuit ꝑfectus hõ z fuit ania rõnalis infusa. Tuz ꝓpter infinitaz virtutem agẽtis. s. spũsctí. Tũ q; in 3gruũ fuisset filiũ dei corp⁹ assũpsisse nisi organizato embrione z plene habilitato ad ipsaz recipiẽdã. Hoc tenet. xxxiij. q. ij, Quod vero dicũt q̃dã fieri ꝑ differentiã

sexnuz a q̄dragesimo vel octuagesimo die ꝛceptiōe embrionis. De purificatōe post partū.c.vno. Hec ponit Jo.an.vbi supra. Rogemus ergo dominū ꝛc. Amen.

¶ In festo sancti Ambrosij epi Sermo xxxv.

Inextinguibile ē lumē illi⁹. Sap.vij. Pro decla/ratiōe nota: q̄ gr̄a dei existens in hoie p̄ ꝓsiderari dupliciter. Uno mō re/spectu ꝓdictōis būane. Et sic gr̄a dei ē vari abilis ꝛ murabilis. Ratio accidēs ꝓsequi tur ꝓdictionē, subiecti ꝛc. Jō gr̄a que est accidēs anime seqūtur ꝓditionē aie in hoc mūdo. Aia aūt est variabilis ꝛ mutabilis ꝓpter libertatez arbitrij. qō ē mutabile: qa nō cogit̄ a gratiō exñs in gr̄a debet timere ne pdat eaz: ne extinguat̄ ventro superbie/ vel luxo auaritie ꝛc. Jō chr̄s. Vide ergo ne lumē qō in te ē tenebre sint Lu.xj. Et econtra q̄ sunt in pctis nō debēt desperare: q; p̄nt habere lumē gr̄e q̄ diu sunt in via. Jō q̄busdā q̄ fuerāt peccatores ōr. Apls. Eratis aliq̄n tenebre/ nūc aūt lux in dño. Ephe.v. Si ꝓ loq̄mur secō ō gr̄a respe/ctu diuine ordinatiōis/ seu p̄destinationis sic ē imꝑmutabilis. Gre. De⁹ cui⁹ puidē tia in sui dispositiōe nō fallit ꝛc. Hō loq̄n do gr̄a dei in.b. Ambro. respectu diuie dis positiōis dicit in themate. In extinguibi/le. Pro sermonis fundameto ozit theolo gicalis q̄stio ¶ Querit. vtrū inextinguibi lis lumis. s. gr̄e/ siue p̄destinatōis sc̄ti Am brosij meritum cēseat ratio. Arguit. q̄ sic omnis ꝑsonarū acceptio a dño deo relega tur sed sine q̄cūq; merito vni gr̄am daret ꝛ alteri/ ñ vnū predestinaret alterū nō/ es/ser ꝑsonarū acceptor ꝛz hoc nō. Petrus ac tuū. x. in veritate cōperi q̄m nō est ꝑsona/rū acceptor de⁹: sed in oi gente q̄ timet eu ꝛ opat iustitiā accept⁹ ē illi. Hinor patz. accepit em̄ ab eterno Judā ꝛ Petrū. Vo luntati aūt diuine in puris naturalib⁹ pre sentat⁹ acceptio est. vt sic Petrū acceprat ꝛ Judaz nō: cū in natura sint equales: igi tur ex pte Ambrosij. aliqua est inextingui bilis luminis siue predestinationis ratio. In oppositū auctoritate apostoli ad. Ro. ix. De Jacob et Esau cum enim noudū nati essent aut aliquid boni aut mali egis/sent et sic de alijs. sic scriptum est. Jacob dilexi Esau autez odio habui. ꝛ Augusti/nus in libro de predestinatione sanctorū. Non quia tales esse presciuit nos deo ele/git. sed vt tales essemus. Jgitur in extin/guibilis luminis scilicet gratie/ siue p̄dest nationis sancti Ambrosij meritū nō cen/setur ratio. et sic questio manet ꝓ vtra q̄ parte dubia. Ad questionē respondendum est ꝑm. Bonauen. super. j. sente. dist. xliij. articulo. j. q. j. q̄ triplex est meritū

Primū dicit meritū cōgrui.
Scōm dicit meritū digni.
Tertiū dicit meritū cōdigni.

¶ Primum dicitur congrui. et est quādo aliquis facit quod in se est vt gratiam dei percipiat. Meritū digni est quādo iustus orat ꝓ peccatore. De ritū condigni est quando iustus ꝓ seipso orat. Vel aliter possumus dicere q̄ meritum congrui est quando aliquis facit quod in se est quod potest ad obtinēdum aliquod bonū. De ritum digni est quando est persona digni tatis ad capiendum illud bonum: et lo/quendo de istis duobus meritis ad dubi/um dicitur q̄ meritum sancti Ambrosij cē setur ratio gratie et predestinatiōis. Pri/mo quia fecit quod in se fuit et quod potu it. Secundo quia in eo erat dignitas ad hoc suscipiendum: quia erat iustus. De ritum condigni est quando est adequatio inter premium et meritum. et sic ad dubi/um dicere possumus q̄ sancti Ambrosij meritum non fuit ratio gratie/ siue prede stinationis: quia ex quo finite operabat: ꝛ infinita est gratia. ideo dicit Scotus. sup. j. distin. xl. q̄ predestinatio ē ordinatio ele/ctiōis a diuina volūtate alicuius nature intellectualis ad gratiam et gloriam. In qua diffinitione tria tanguntur que aspe/xit predestinatio. Primum est in predesti/natione propositum dei eternuz. Sōm est id quod predestinatur. At tertium id quod habz idē quod predestinatur. Et illud vltimum potest dici meritū congrui et digni: quod habuit sanct⁹ Ambrosi⁹: nō tñ habuit merit ū cōdigni: vt dictū ē iō ei⁹ meritū ꝓgrui ꝛ digni/ ñ fuit rō extinguibi

De sctō Ambrosio episcopo

lis gr̄e z p̄destinatiōis. z ad argumētū ōr: q̄ ꝓterea q̄ de⁹ p̄destinat aliq̄s alios nō est acceptor psonarū. q̄ acceptio psonarū ōr iniusta p̄latio psone sup̄ psonā ꝓter indebitā causā: sicut dū boni dimittūtur inferius z mali eligunt in p̄laros: aut pecunia/aut honore/aut fauore q̄ de⁹ nō facit: sz p̄destinat eos cū nos scit mereri sic fecit sanctū Ambrosiū. iuxta ꝓba preassumpta et sic de alijs. Patet thema. Jnuenio q̄ beat⁹ Amb. habuit quinq̄ lumia.

Prīo lumē celestiale seu spūale deuotōis
Scdo lumē. intellectualis cognitiōis.
Tertio lumē spūalis p̄latiōis.
Quarto lumē iudicialis correctiōis.
Quinto lumē integralis p̄fectiōis.

¶ Dico p̄mo z̄c. Deuotio nihil aliud est nisi quedā celestis illustratio in corde hois q̄ dulcit afficit ad diuina: z cuz letitia opat ea q̄ dei sunt. Nā aspect⁹ rei dilecte mouet affectū. ideo Dauid. Signatū est sup̄ nos lumē vult⁹ tui dñe: dedisti leticiā in corde meo ps. iij. Jstud lumē em̄ habuit beat⁹ Ambro. Dic de examine apū z̄c. Apes significabāt dulcedinē deuotionis: z q̄ exibāt de ore ei⁹: significabāt suā p̄dicatiōez feruentissimā. adeo q̄ sua deuotio manifestarek etiā p demonios inuitos. Apes nāq̄ faciūt mel dulce z pūgūt. Jn p̄mo deuotio Jn scdo p̄dicatio pūgēs hereticos z pctōres. Jn cera vero notak ei⁹ ꝓfinitas. Naz vt dicit in ei⁹ legēda tunc tpis mediolani multi a demōib⁹ obsessi se torq̄ri ab Ambrosio magnis vocib⁹ clamitabāt. Quātū aūt sua deuotio longe lateq̄ redoleret colligi potest ex nois interp̄tatiōe. Dicit nā Ambro. ab ambra q̄ est species valde redolens z p̄ciosa. Dic exemplū de illo aruspice q̄ indignat⁹ contra btm̄ Ambro. misit demones cōtra eum: sz illi reuersi dixerūt circa domū ei⁹ esse murū igneū q̄ significabat deuotionē suā. z cō in nullo potuerūt sibi nocere z̄c. ¶ Dico secūdo z̄c. Lumē intellectualis cognitiōis duplex ē scz habere scientiā nō solū acq̄sitam ex exercitio studij: sed etiā infusā q̄ differūt in hoc q̄a scientia acq̄sita trāsit in animā per portas sensuū. quia omnis nostra cognitio ortum habet a sensu: sed infusa descendit inanimā a fonte diuini luminis. De quo Dauid. Apud te est fons vite: z i lumine tuo videbim⁹ lumē. ps. xxxv. Jstud lumē habuit beat⁹ Ambro. Primo em̄ habuit scientiā acquisitā. Traditus enim a parentibus artibus liberalibus: postmodū vero studuit in theologia: in quo tantū profecit vt haberet spiritū pphetie. dicit quō offerebat modū sororī ad osculandū. Jterq̄ dic de illo hospite z̄c. Precogītes em̄ Ambrosius per spiritū prophetie domū illam subuertendam recessit z̄c. Nota hic de periculo prosperitatis mundane et vnitate aduersitatū. Ego quos amo arguo z castigo Apoc. iij. Jdeo Tob. iij. Benedict⁹ es domine deus patrū nostrū: qui cū irat⁹ fueris misericordiā facis. et i tempore tribulatiōis peccata dimittis his qui inuocant te. declara z̄c. ¶ Dico tertio z̄c. Lumē spirituale p̄latiōis. Prelatio cōparat lumini z plat⁹ dicit lucerna: q̄ q̄n recte intrat est accensa z stat super candelabrū ecclesie vel dignitatis. vt det lumē alijs doctrine et boni exempli: et potest dici de illo. Jlle erat lucerna ardēs z lucēs Jo. v. Quando aūt male ītrat vel male exequitur officiū dicit lucerna ardens sz non lucens. Ardens quidē igne concupiscentie z̄c. sed non lucens quia est obscura in tenebrz peccatorz. Quando aūt est bonus de eo dicit chr̄s. Nemo accendit lucernaz et in abscondito ponit neq̄ sub modio sed sup̄ per candelabrū vt qui ingrediūtur: lumen videant Luc. xj. Jstud lumē habuit beatus Ambro. q̄ fuit p̄mot⁹ volūtate diuina. Vide de sua promotione in decret. lxiij. di. Valentinian⁹. Et. lxj. di. sūt. His oibus. Dic quō fuit p̄mot⁹ et per multas vias restitit z̄c. Questio ē hic quare tm̄ cō tradixit: cū sciret multa bona facturū. Respondet ꝓter magnū periculū z̄c. Sz hodie cōtra. Dic vt expedit. Jō Sap. vj. Judiciū durissimuz his q̄ p̄sunt fiet. Etiguo em̄ cōcedit misericordia: potētes aūt potēter torq̄menta patient. Nota durissimū z̄c. Declara vt supra in sermone sancti Blasij par. ij. Jdē de rectorib⁹ ciuitatū siue cōmunitatum qui etiā coacti debēt venire z debent in se virtuose viuere: alis z̄c. Jn quo enim alium iudicas teipsum cōdemnas. Ro. ij. Jdeo Eccl. vij. Noli q̄rere fieri iudex nisi valeas ꝓture irrū. iniq̄tates. ne forte extimescas facie potētis et ponas scan

dalū in agilitate tua. ¶ Dico quarto ꝛc. Lumine iudicialis correctionis que dicit lumen. Auctoritas. Omnia que arguunt a lumine manifestantur. Omne enim ād manifestatur lumen est. Ephes. v. Istud lumen habuit Ambrosi⁹ ad arguendum ⁊ corrigēdū magnos ⁊ puos ꝛc. Hoc fec̄ duplicit. Primo in iudicio penitēciali audiendo cōfessiones/ prouocando confitentes cū lachrymis ꝛc. Item Theodosio negauit ingressum ecclesie ꝛc. Dic hist̄oriaz. Vide. xj. q. iij. Cum apud. Item nota hic quādo illa virgo arriana eum per vestem apprehendit ꝛc. Item de eo qui venit de nocte ad cubiculū eius vt eum occideret: sed cū manum eleuasset cum gladio vt ip̄z percuteret/ cōtinuo manus eius aruit ꝛc. Item secundo in iudicio contēcioso reddēdo vnicuiq; ius suū ꝛc. iuxta illud: Diligite iustitiam: qui iudicatis terrā. Sap. j. ¶ Dico quinto ꝛc. s. lumen integralis p fectionis. Et hoc est quando vsq; in finez perseuerāt in bona vita: iuxta illud. Prouer. iiij. Justorum semita/ quasi lux splendens procedit: ⁊ crescit vsq; ad perfectam diem. Et christus. Si ergo totum corpus tuum lucidū fuerit ꝛc. iuxta illud Luc̄. xj istud lumen habuit beatus Ambrosius. Dic quomodo conuertit Augustinum. Item dic quomodo docuit Augustinuz seruare illa tria. de quibus habetur in legenda Augustini. Item quidam infidelis hereticus adeo durus q̄ nō poterat cōuerti ad fidem iuit ad predicationē Ambro. et vidit angelum loquentē sibi dum predicaret: et conuersus est ꝛc. Item fuit tante largitatis q̄ omnia que habere poterat ecclesijs ⁊ pauperib⁹ tribuebat. et p pter hoc vasa sacra conflari iubebat. xij. q. ij. Aurum. Jrē fuit tante pietatis et dulcedinis: vt cū sibi annunciarek mors alicuius sancti episcopi vel sacerdotis: amarissime fleret ꝛc. ¶ Cum autem in fine vite sue iaceret in lecto eger: vidit dominū Jesum christum facie leta sibi dicentem. In pascha eris mecuz in paradiso ꝛc. Dic eius mortem ⁊ ō Honorato sacerdote Vercellensi: qui audiuit vocez illam ꝛc. Assumpto ergo corpore christi/ emisit spiritū ꝛc. Modo autē est in lumine glorie: qō est penitus inextinguibile. Amen.

¶ In festo sancti Georgij Sermo xxxvi.

Certamen forte dedit illi vt vinceret. Sap. x. Sermo erit de beato Georgio: de cui⁹ virtutib⁹ refulgent duo lumina exemplor. s. lumē eximie militie tēporalis: ⁊ etiā spiritualis. Et ideo hodie est cōmune festū militib⁹ tēpalib⁹ ⁊ etiā spūalib⁹. ad imitandū exēplar victorie in bello vtriusq; militie. salutek virgo. ¶ Pro fundamento p̄monis in quo agit de certamine: qō deus dedit sancto Georgio vt vinceret: ozik theologicalis q̄stio. ¶ Querit. Utrū nunc liberū arbitriū gra destitutū sup diabolū obtinere possit victoriā. Arguit q̄ sic. in virtute nullus obligak ad impossibile: ergo vel possum⁹ habere p nos gratiā: vel nō obligamur ad habendū gram. Et tū si saluemur/ oportet vincere inimicuz. igitur per nostrū liberū arbitriū possum⁹ saluari ⁊ vincere inimicū. Maior patet auctorita te Hiero. dicētis. Anathema sit q̄ dixerit deū precepisse aliq̄d impossibile. p̄bak consequentia p̄ma: q; gratia est donum dei: q̄ si ex nobis cōsequi nō possem⁹ esset nobis impossibile. Scō patet ⁊ assumptum auctoritate apli. ij. Tim. ij. Non coronabit nisi q̄ legitime certauerit: igit. In oppositum auctō. apli. ad Cor. xv. Deo aūt gratias q̄ dedit nobis victoriā p Jesum christum dnm nr̄m. ad Rom. vij. Infelix ego homo quis me liberabit ō corpore mortis hui⁹? ⁊ respondet gratia dei p Jesum christuz: ⁊ ita sine gratia vincere nō possum⁹. ergo liberū arbitriū gratia destitutū super diabolū victoriā obtinere nō pōt: et sic q̄stio manet p vtraq; pte dubia. Ad q̄stiōez respondendū est p magistrū Guillel. Vorilionē sup. ij. senten. di. xviij. ar. ij. per tres cōclusiones.

Prima est de gratia solū gratis data/ respectu resistentie in tētatōe demonis

Scōa est ō bono opere libertarbitrij/ ñ habita gratia gratū faciente in ordine ad victoriā tentationis

Tertia est de gratia gratū faciēte in ordine ad victoriā tentationis

¶ Prima igit hec. Licet ad deum omni

sequestrata gratia conuerti liberũarbitrium nequeat alicui:tñ pōt resistere tentationi:dicit ꝓma ps ꝙ liberũarbitriũ neꝯt cōuerti ad deũ semota omni gra gratz data ab eo,ꝓbat aucto. Bern. in li. d libe.ar. conatus liberiarbitrij ad bonũ cassi sūt/ si a gra nō admanf:z nulli si nō excitantur. Et post dic gra excitat liberarbitriũ dum semiat cogitatũ.tō ipa vocatio q̃ vocat vt cōuertamur est gra dei gratis data. Licet fm Boe. veri boni nob ē innata cognitiõ tñ ꝺ suffic̄:vt in deũ conuertamur nisi ꝓsit cognitio:q̃ est gra dei:z licet hō possit peccatũ detestari in q̃ntũ est motiuũ nature: nō tñ inquãtũ est offensiuũ dei concludit igit ꝓma cōclusionis ps/ꝙ liberarbitriũ nequit conuerti ad deũ semota oi gra gratz data. Secūda pars cōclusiōis dr ꝙ liberũarbitriũ ꝑ possibile vel ipossibile segregatũ ab oi gratia:ꝓt alicui resistere demonis tentatiōi:licet nō vincere:qz liberũarbitriũ a demone nō potest cogi:qz si ꝺ essz nō esset liber:nō tñ potest omib resistere tentatiōib nisi adiutorio gatie dei.tō petimus in ozone dñicali:ne ducamur in tentationē.sequit. Scda cōclusio hec est liberumarbitriũ sequestrata gra agit bonũ ex genere:vt mandata dei cōplendo.ñ peccare: nocere.tc̄. Prima pars conclusionis dicit ꝙ liberarbitriũ pōt facere bonũ op9 ex genere sequestrata gra :q̃d bonuz ex genere dr actus sup debitã cadens materiaz. nam videm9 vanum gloriosum ꝓdicare euãgeliũ dei/ qō bonum ex genere. Scda pars cōclusiōis dic̄ ꝙ liberũarbitriũ nō peccat iplendo mandatũ dei sine gra:z ꝺ est,ꝑ ipso actu:z sic ds potest adimplere mãdatũ dei/quãtũ ad genus operis/et nō q̃ntũ ad intentionē mãdatz q̃ dr charitas. Tertia est hec:de gra gratum faciente:z sic de alijs. nec liberũarbitriũ sine gra gratũ facīente pōt a pctō resurgere/nec tentatōis victoriaz obtinere:z ꝺ de lege posita. Ad argumentũ dr:ꝙ gra est nobis possibilis faciendo qō in nobis est:ꝙ Georg. fec̄. Jō certamen habuit:iuxta verba ꝑassumpta.

¶ Pro introductōe materie pd icande est notandũ:ꝙ diuina sapia q̃ attingit a fine vsq; ad finē fortit:z disponit oia suauiter: vt dr Sap. viij. non aliter ordinauit creaturã diuine visiōis capacē/in q̃ essentialit ꝓsistit gl̃ia vt ad eandē visionē posset ꝓuenire/nisi ꝑ filio mediante z merēte victoriã: iuxta illud apli. Laborа sicut bon9 miles Jesu chri:qz nō coronabit/nisi q̃ legitime certauerit.ij.Tim.ij. Vel dic ꝙ cōclusio ē in sacra theologia ꝙ nulla creatura gl̃ie capax fuit nec erit/q̃ sine victoria belli obtineret gl̃iam. Probat hec cōclusio exēplo/z auctoritate, Exēplo patet in angelis z hominibus, infra dr. Est auctoritas duplex. Prima chri. Estote fortes in bello tc̄.Secūdo apli.ij.Tim.ij. Labora sicut bonus miles Jesu chri:qz nō coronabit tc̄.Jdez apls hortat nos dī. Jnduite vos armaturaz dei:vt possitis stare aduersus insidias diaboli. Jrē Dat.xj. Regnū celorū vim patit z violenti rapiūt illud. Hoc ꝓz ꝓmo in angelis q̃ ab initio creati q̃dē sunt i gra fm opinionē veram:quã tenet Tho.in.ij. sen.di.xiij.ar.iij.q̃uis ibi dicat ꝙ cōior opinio est ꝙ angeli nō in gra:sz in naturalib9 tm̄ creati sunt:ex illa q̃ gra meruerūt angeli gl̃iam:de q̃ ponit Tho.in.ij.sen.dist. v.q.ij.ar.ij.sed nunq̃ gl̃iam eternã potuerunt adipisci/nisi ꝓius de angelis apostatis victoriã habuissent:bellando cum eis: iuxta illud Apoc.xij. Factū est prelium magnum i celo:Michael z angeli eius ꝑliabant cū draco: z draco pugnabat z angeli eius z nō voluerūt:neq; locus eoz inuentus est ampli9 in celo. Et ꝓiectus est draco magn9 qui vocat diabol9 z satbanas i terrã:z angeli eius cū illis missi sūt. Scdo hoc ꝓz in oib9 q̃s oportet viriliter bellare cū hostib9 spūalib9 z vincere:vt ad gloriã vite eterne ꝓingant. Discurre per patriarchas q̃ bellauerūt cū gladio fidei/ ꝓphete cum spe/apli cū charitate/martyres cū patientia tc̄,iuxta illud, Estote fortes in bello z pugnate cū antiquo serpente z accipietz regnū eternū. Et hec est ratio q̃re de9 ꝓmisit Adam tentari de fructu pomi veriti/z quare deus lignū scientie fecit:vt Adã haberet bellandi materiaz z vincendi vt sic mediãte victoria obtineret gloriam. Qui licet ꝓius succubuerit in bello.tñ postea obtinuit ꝓmiam faciēdo. Jō nūc obtinent gl̃iaz. Jō apls nos hortat dicēs. Jnduite vos armaturaz dei:vt possitis stare aduersus insidias diaboli:qz nō est nobis colluctatio aduersus carnem z sanguinē:

scilicet tatū:sed aduersus ꝓncipes et pote/
states.aduersus mūdi rectores tenebrarū
harū.ꝯtra spiritualia nequitie in celestib⁹
Ephe.vj. Patz ꝙ ꝙ null⁹ sine bello itrat
in gloriā ex ordinatiōe diuine ꝓuidentie.
Vñ nec etiaz ipse christ⁹ qui est dñs glie
voluit in ipsam intrare:nisi mediāte bello
z victoria passionis Luc.xxiiij. Nōne hec
oportuit chīm pati:z ita intrare in gloriaz
suam. Item Aug. Manu inermi z affi/
xa cruci debellauit aereas potestates. Et
siquis dicerz ꝯtra hoc qz paruuli innocen
tes baptizati statim euolant sine bello zc.
Rūdeo.ꝙ imo cū bello z victoria.licet eīm
ipsi nō bellant/nec ꝓ se vincant hostes:rū
christ⁹ bellauit ꝓ eis in monte caluarie su
per equū crucis cum galea corone spinarū
cū lancea qua latus ei⁹ ꝓforatum est.z eo
vulnere diabolū transfixit cū calcaribꝫ cla
uorum in pedib⁹:cū quātis clauoꝝ in ma
nib⁹:cum torace carnis rubee. Cui⁹ victo
rie merito pueri etnā gloriā nanciscūt. No
ta silitudinē ō rege ꝙ ex victoria belli itrat
ciuitatē. Nō eīm solū ipse ꝙ bellauit z mili
tes z armigeri ꝛz etiā coquinarij/trotarij/
pallardi/z rapacij/z alij ꝙ nō bellauerunt
intrant ciuitatē. Sic rex noster christ⁹ in
die veneris sancta habuit forte bellum et
in die resurrectiōis habuit victoriā et leua
uit campum. Et qua victoria in die ascen
sionis intrauit ciuitatē paradisi z milites
z armigeri.s. patriarche/ꝓphete.tunc cum
christo intrauerūt:z postmodū apli/mar/
tyres/qui fuerūt fortes in bello quin etiā
pueri intrāt zc. Hoc aūt ideo pueris datū
est:qz bellare nesciūt nec possunt. Alij ꝯo
oportet ꝙ bellando z vincendo intrent in
viam eternā.ps. Innocētes z recti adhe/
serunt mihi quia sustinui te zc. Vñ can/
tat eccl'ia. Mors z vita duello conflixere
mirando:dux vite mortu⁹ regnat vivus.
Illud tñ meminisse oportebit ꝙ i hoc pre
lio nulla creatura victoriā haberet nec ha
buisset:nisi mediante virtute christi. Et hꝫ
patz ꝓ illud quod dicit beatus Joannes.
Apoc.xij.c. Vbi postꝫ dixerat Joannes
ꝙ Michael z angeli ei⁹ ꝓeliabant cū dra
cone subdit. Et ipsi scilicz fratres auxilio
angeloꝝ fulti vicerūt illū ꝓpter sanguinez
agni/z ꝓpt verbū testimony sui. Nec soluz
hoies vincūt i ꝓtute christi:sz etiā angeli
vicerūt demones in virtute dei. Natura⁹r
eīm fortior est sathanas ceteris angelis:sz
angeli vicerūt illū virtute diuinit⁹ eis ifu
sa. Jō ō: Eccēs.ix. Vidi sub sole nec velo
ciū esse cursum:nec fortiū bellū:nec sapien
tiū panē:nec doctoꝝ diuitias:nec artificū
gratiam:sed tempus casumqꝫ in omnib⁹.
Nota casumqꝫ:casus aūt vocat diuina ꝓ
uidentia:vt notat Tho. ꝓte.j.q.cxvj.art.
j. Quia ꝙ beat⁹ Georg. viriliter bellauit
z vicit hostes suos:v ctoriā aūt nō a seipo
ꝓncipaliter:sed a deo habuit. Jdeo dicit
thema. Certamen forte zc. Patet thema.
Modo videam⁹ quos hostes habuit bea/
tus Georgius z quō ipsos vicit. Nota ꝙ
ꝗttuoꝝ hostes habuit ipse sic et nos habe/
mus. Sed si speram⁹ in dño:dabit nobis
victoriā. Hostes aūt istos posuit Dauid
inspiratus a dño sub figura bestiaꝝ dicēs.
Angelis suis deus mandauit de te:vt cu/
stodiant te in omib⁹ vijs tuis. In manib⁹
portabūt te:ne forte offendas ad lapidem
pedē tuum. Sup aspidē z basiliscū ambu/
labis z cōculcabis leonē z draconē. Lau/
sam ꝓpter quā vicim⁹ dicēs. Quoniā i me
speravit liberabo eū:protegā eū quoniam
cognovit nomen meū.ps.xc. Vbi nota ꝙ
quattuoꝝ hostes vicit btūs Georgi⁹ divina
virtute sibi patrocināte:quos etiam nos
vincere debem⁹/si volum⁹ gloriā adipisci
Et sūt isti quos adapto nō ꝛz ordinē.ps.
Sed fm ordinem victorie:fm ꝙ habetur
in legenda ipsius.

Primo bellauit cōtra leonē superbie z
vanitatis:de quo habuit victoriā ꝓ veraz
humilitatē

Scōo bellauit contra draconē luxurie
z carnalitatis:de quo habuit victoriaz ꝓ
puram castitatē

Tertio bellauit contra basiliscū auari/
tie z cupiditatis:de quo habuit victoriaz
ꝓ claram largitatē

Quarto bellauit contra aspidē seuitie z
crudelitatis:de quo habuit victoriā ꝓ pa/
tientiā z firmitatē.

¶ Primo ꝙ bellauit ꝯtra leonē.i. diabo/
lu:q ꝛz leo ꝓpter superbiam. Sic leo est rex
animaliū:sic diabolus est rex super oēs
filios superbie:sicut dicitur Job.xli. Vñ
j. Pet.v. Aduersari⁹ vester diabol⁹ rāꝯ
leo rugiēs circuit querēs quē devoret zc.

qui tentat de superbia. Nota q̄ quattuor sūt illa que vt plurimū faciunt milites superbire. Prio nobilitas sanguinis. Secūdo pulchritudo corpis. Tertio dominiū hominū. Quarto victoria hostium. Hia ista q̄ttuor habuit beat⁹ Grego. sed tñ nō superbiuit. imo vicit hūc leonē superbie p veram humilitatē. Vide de h̄ supra in fm̄one sci Vincentij hui⁹ festi: q̄ incipit. Beat⁹ vir q̄ inuent⁹ est sine macula. pre.) ¶ Secundo bellauit ꝓtra draconē luxurie z carnalitatis: q̄ recte per draconē significatur: q̄ flatu inficit z corrumpit: q: p luxuriā totus pene mund⁹ infect⁹ est z corrupt⁹: iuxta illud. p̄s. Omnes decli. simul inutiles fac. sunt nō est q̄ fa. bonum non est vsq; ad vnū: sed vicit illū p puram castitatē. Vnō quādo capiebat aliquā ciuitatē vel castrū quando boies carnales/ p̄sertim armigeri se solent dare carnalitatib⁹: sicut equus et mulus q̄b⁹ nō est intellect⁹: beat⁹ Georg. custodiebat mlieres sicut pater filias. Et in signū huius victorie quā habuit cōtra draconē luxurie: dicā vobis vnū mirabile factū/ i q̄ b. Georgi⁹ duos dracones: vnū corporale/ z alterū spūalem occidit. Nota exemplū quō occidit draconē/ qui erat in lacu z seruauit puellam a morte corporali Jtē fuauit se/ a stupro puelle. q̄nimo nec voluit ipsam in vxorez/ cum pater et ipsa essent cōtenti. vñ p hoc vicit draconē spiritualē luxurie. Vñ creditur q̄ fuit vir go: q̄ virtus licz magna sit in omnib⁹ tñ maxia fuit in homie iuuene/ milite/ et armigero. Quid dicēt milites hodierni? Nota quō deus de omni genere z statu hominū fecit sanctos: vt nullus homo in quocūq; statu vel gradu posit⁹ possit excusationē habere in ꝓspectu ei⁹. Nā ō gradu imperatorez fecit scōs aliquos: puta Constantinum Theodosiū Justinianū zc. Vt null⁹ imperator possit dicere. Ego habui magnuz onus zc. Jtem de regib⁹ Dauid/ Ezechias/ Josias. Item sctus Ludouic⁹ rex frācorū. Jtē de militib⁹ Georgi⁹/ Hypolit⁹ zc. De medicis: Cosman z Damianū/ et sctm̄ Lucam. De diuitib⁹ z vsurarijs sanctū Mattheum. De luxuriosis Mariam Magdalenā. De superbis Paulū. De prelatis eccl'iasticis/ Grego. Ambro. Nicolaū Martinum/ z mlros alios: et sic de alijs. Hoc aūt ex gratia diuina datur: iuxta illud. Sap. vij. Sciui quoniā aliter non possum esse ꝓtinens: nisi deus det. ergo Certamē forte dedit, zc. ¶ Tertio bellauit cōtra basiliscū auaritie et cupiditatē: q: sicut basilisc⁹ visu interficit hoiem: sic auaritia zc. Vñ dr ꝓcupiscētia oculoꝝ. j. Joan. ij. Et p h̄ interficit aia nō solū auaritia etiā vita pauperꝝ: q̄b⁹ ꝓpter auaritiā nō puidetur ō necessarijs. ꝓpter q̄ pauper aut moriunt corporaliter fame vel frigore/ aut spiritualit sic femine: q̄t pauperē fornicātes vl'alij pauper furta facientes. Jō Amb. lxxxvj. di. Pasce fame morientē si nō pauisti occidisti. Sed ꝓtra istū draconē q̄ multos interficit p̄ncipes/ reges/ milites/ mercatores/ iudices zc bellauit viriliter btūs Geor. z victoriā habuit. Cū em̄ multa potuisset cōgregare in captione ciuitatū/ castroz z villaꝝ. tñ nō curabat. Jtez rex ille cui⁹ filiā liberauit: ex q̄ noluit filiā suaz in vxorem. voluit sibi dare multum thesaurū sed noluit recipe pro se: sed p deo in ecclesijs ꝓstruēdis z hospitalib⁹ p pōnis pauperib⁹. Jdeo cantat de eo. Beat⁹ vir q̄ inuentus est sine macula/ z q̄ post aurū non abijt: nec sperauit in pecunia z thesauris. Eccl. xxxj. Sed hodie in tantū creuit auaritia: p̄sertim in militib⁹ z stipēdiarijs. Nota ꝓsilium. imo p̄ceptū Joan bap. q̄ predicabat dicēs militib⁹. Neminē ꝓcutiatis: nec calūniā faciatis: z estote ꝓtenti stipēdijs vr̄is. Lu. iij. Dic vt expedit. ¶ Quarto bellauit ꝓtra aspidem seuitie z crudelitatis: q: peius et crudeli⁹ erat venenū ryprannoꝝ/ paganoruz/ q̄ venenū aspidis zc Dic ei⁹ martyrū zc. Deo grās. Amen

¶ In festo sancti Marci. Sermo. xxxvij.

Opus face euangeliste. ij. Tim. iiij. Hec verba dicere possum⁹ beato Marco. O brē Marce z gl'iose. Opus fac zc. Jō de eo erit ſmo. ¶ Pro ſmōis fundamēto q̄ est de scō Marco: q̄ fuit euangelij nunciator siue p̄dicator: oritur theologicalis q̄stio: de spiritualū venditiōe. ¶ Querit Utrū p euangelioꝝ enunciatiōe siue pre-

dicatiõe facienda ateꝫ quozũcũꝫ spiritualiũ aliq̃d accipiendo vel dando cõmittat symonia: Arguit q̃ ñ. ait Paul⁹. j. Cor. ix. Si nos vob spũalia seminauim⁹ nõ magnũ est si carnalia vã metam⁹. Iterũ habet extra. de symo. cũ sit romana. Cũ p ecclesiaꝫ psecratiõe: põt epus ꝓcuratione exigere/q̃ cõsecratio est res spũalis. Igit. In oppositũ. j. q. j. quicq̃d inuisibilis gre cõsolatione tribuit: nunꝫ q̃stib⁹ vel q̃buslibet pmijs venũdari penit⁹ debet/dicẽte dño. Mõ gratꝫ accepistꝫ/gratꝫ date. Itẽ extra. de magistris. ne aliq̃d. j. c. pro licẽtia docẽdi nullus pecuniũ exigat. vel sub ptextu alicui⁹ ꝓfuerudinis: ab eis q̃s docet alq̃d q̃rat. qui aũt contra h̃ venire pſũpserit/ab eccliastico fiat bñficio alienus. in. c. in mediate sequẽti bz: phibeas ne pro licẽtia docendi exigat aliq̃d: ac etiã pmittat. igit. cũ hec licentia nõ sit aliq̃d spirituale/nisi p cõparationẽ ad spm̃ sctm̃: videt q̃ p euangeliozũ enuntiatiõe siue pdicatiõe facienda ateꝫ quozũcũꝫ spiritualiũ aliq̃d accipiendo vel vendẽdo cõmittat symonia: et sic q̃stio manet. p vtraꝫ pte dubia. Ad q̃stiõez rñdẽdũ est ſm Richar. de media villa. su. p. iij. sen. di. xxv. q. ij. ar. iij. q̃ aliq̃d spũale dupliciter põt dici. Uno mõ p cõparationẽ ad spm̃ sctm̃. Alio modo p cõparationez ad spm̃ humanũ. Primo mõ aliqua dicũt spũalia p essentiã: vt gra et vtutes: et hec nec de iure/nec de facto vẽdi: põt quedã p causam instrumẽtalẽ: vt scientia. et hec de facto vendi põt: nõ tñ de iure: quedã q̃si per effectuz: vt ea q̃ alicui ex aliq̃ spũali dono vel officio ꝙueniũt: et hec etiã de iure vendi non põt: q̃uis aliq̃n aliq̃d possit accipi p labore in sustentationẽ vite et nõ aliter. Per cõparationẽ ad spm̃ humanũ: quedã sunt spũalia p causaz: vt doctrina: q̃ nec p essentiã: vt sciẽtie philosophice: quedaz p iuestigatiõez et doctrinã humanã acq̃untur. et sic doctrina predictaꝫ scientiaꝫ põt vendi de facto et de iure: cũ doctor non hz aliq̃d stipendiũ ab eccl̃ia q̃ docere teneat. Si aũt hz salariũ ab eccl̃ia incurrit vitiuz symonie: si p doctrina sua preciuz exigat a clericis eiusdẽ eccl̃ie: et a pauplib⁹ vndecũ q̃s sint vt prius patuit: dicũt tñ aliq̃ q̃ nõ phibet exigere a diuitib⁹ vt videt dicere Glo. ibidẽ. nõ tñ ẽ intelligendũ de diuitib⁹ eiusdẽ eccl̃ie: sed alteri⁹: et hoc est ex licita causa. Et qõ argumentũ dr q̃ intelligit p labore: et dr q̃ finis pdicatiõis non dz esse pecunia: sed sal⁹ aiaꝫ: q̃d fec̃ strũs Har/cus iuxta verba passumpta. Opus fac. et sic de alijs. Pro declaratiõe verboꝫ nota q̃ euangelista dr annunciato: euangelij. Uñ ois pdicator põt dici euãgelista. Est aũt notandũ q̃ multa sũt necessaria ad h̃ vt aliq̃s possit esse euangelista. i. euangelicus pdicator: quozũ si qõ deficiat dictor dici põt pdicator dici nõ potest.

Primũ est eratis cõgruitas
Scõm est scientie claritas
Tertiũ est vite sanctitas
Quartũ ẽ mittentis auctozitas
Quintũ est ordinis dignitas
Sextũ est ꝓstantie firmitas
Septimũ est patiẽtie ꝓtuositas

¶ Potest addi aliud. Eloquẽtie sublimitas: iuxta illud. Esa. xlix. Posuit os meum q̃si gladiũ acutũ. Itẽ Esa. ij. Conflabunt gladios suos in vomeres ꝛc. per gladios intelligunt verba elimata et subtilia. p vomerẽ vero grossa et edificãtia ꝙba. Ꝑ subtilia vertẽda sunt in moralẽ edificationez. Sanigar enim plures occidit vomere: q̃ Abot gladio. Judi. iij. et. iiij. j. Cor. ij. Sermo me⁹ et predicatio mea nõ in ꝓsua. hu. sa. ꝙbis ꝛc. Itez adde aliud pzudenter ꝓpositas: vt sciat aptare ſmonẽ ſm audiẽtium qualitatẽ. Uñ vt dicit Origẽ. et habek in decretis. iij. dist. In mandatꝫ habemus. vt veniẽtes ad ciuitatẽ discam⁹ pz⁹ quis in ea dignus sit: vt apud eũ cibum sumam⁹: quãtũ magis no sse oportz q̃s q̃lis ve sit is: cui i moralitatis verba credenda sũt. Solliciti eñ debem⁹ esse/ne margaritas nr̃as mittam⁹ ante porcos. Hec ille. Itẽ ad idẽ facit q̃ dicit Pet⁹ apl̃s: et habek in decretis. viij. q. j. Oportet eum qui docet et instruit alias rudes esse talez: vt p ingenio discentiũ semetipm̃ possit aptare. et verbi ordinẽ p audientis capacitate dirigere. Debet ꝑ ꝑme esse eruditus et docrus/irrephẽsibilis/matur⁹/pauidus: sic ipsi ꝓbastis forte Clementẽ hunc post me Hec ibi. Paul⁹ Glo. i. timens peccare. Omia pdicta habuit brũs Har. Jõ dicit sibi in themate, Opus fac euangeliste. Et ipse potest rñdere. Opus feci euangeliste.

¶ Prio g̃ dico ꝛc. Vñ Deut. xv. Nõ arabis in pmogenito bouis. Primogenitus bouis est bona opatio infirme etatis ꝛc. Vide sup eodẽ libro in versu. Quartum est pfectio etatis ꝛc. In fmone q̃ incipit. Narrauerũt. Hanc g̃ habuit btus Marcus: qz fuit etatis pfecte ꝛc. ¶ Scdo ꝛc. scientie claritas: ne al's efficiat mgr errozis añq̃ discipul⁹ veritatis. Jõ dicit Ecci. v Si est intellect⁹ tibi: respõde, primo. Sin aũt, sit man⁹ tua sup os tuũ ne capiaris in verbo indisciplinato ꝛ ꝓfundaris. In hu ius signũ habem⁹ q̃ saluator noster prius in medio doctoꝝ sedit, audiẽs illos ꝛ interrogans: ꝛ postea predicare cepit: qz prius vnusq̃sq; debet addiscere: ꝛ postea oz officiũ p̃dicandi exercere. Hinc etiaz dñs ait Apoc. vlti. Qui audit. s. dicendo: dicat veni. s. docẽdo. Hinc etiã prius apl̃os docuit, deinde ad p̃dicandũ misit dicẽs, Estote prudentes sicut serpẽtes: ꝛ simplices sicut colũbe. Hat. x. Vide textũ Hieron⁹. xvj q. j. Si cupis. Sic etiã post resurrectionez prius illis sensuz aperuit. ꝛ scripturas exposuit: ꝛ postea dixit eis. Euntes in mõm vniuersum: p̃dicate euangeliũ oi creature Mar. vlti. Vñ et cũ ỏ quinq; panibus: quinq; milia hoiz reficere veller: prius accipiens panes fregit: ꝛ postea discipul's suis dedit: ꝛ p eos demũ turbis apposuit: qz sacramẽta legis ꝛ ꝓphetaꝝ prius disserendo exposuit. ꝛ postea eoꝝ scientiã discipul' dedit. ꝛ tandẽ p eos demũ turbis apposuit: ꝛ illã fidelib⁹ dispensauit. Joã. vj. Hic etiã Petr⁹ cũ rectoribꝫ ecclie scriberet, ait. Parati semp ad satisfactionẽ oĩ poscẽti vos rõnez de ea que in vobis est fide ꝛ spe j. Pet. iij. Hinc etiam Paul⁹ scribens ad Timotheũ ait. Attende lectioni, exhortationi ꝛ doctrine. j. Tim. iiij. Habuit etiaz in veteri testameto vectes q̃b⁹ arca porta bat iugiter anuli erant inserti: vt cuz arca esset porranda, nulla fieret mora diuinit⁹ mittendis vectibus: qz p̃dicatores p quos eccl'ia circũferk sacris litteris semp debẽt insistere: ne tunc querãt discere cum ex officio alios debeant docere. Salomon quoq; nõ diuitias: nõ lõga tpa hui⁹ vite: sz sapientiã a deo petijt ꝛ impetrauit. Hinc ꝛ Malachias ait. Labia sacerdotis custodiunt scientiã: ꝛ legẽ req̃rent ex ore ei⁹: qa angelus dñi exercituũ est. Mala. iij. Hic etiã dr̃ Osee. iiij. Quia tu scientiã repulisti repellaz ego te: ne sacerdotio fungar' mihi. Hinc Salomon ait. Prius temp⁹ tacendi ꝛ postea loquẽdi: qz veritas pr⁹ tacendo discit, ꝛ postea loquẽdo p̃dicatur. Hinc etiã in canticis canticoꝝ, Oculi per quos p̃lati eccl'ie vel p̃dicatores intelligũt assimilant colũbis: que residẽt iuxta fluenta plenissima: sic p̃dicatores semp sedere debent iuxta fluenta euangelioꝝ et sacre scripture. Patet ergo q̃ p̃dicatores debent esse clari in scientia. Qualẽ aũt scientiam habere debẽt p̃dicatores euangelici declarat dñs quãdo mittẽs octo apl̃os ad p̃dicandũ dixit, Predicate euangeliũ omni creature. Debent g̃ docti esse in euãgelijs ꝛ scripturis sanctis. qz debent euangeliuz p̃dicare: nõ Philo'ophiã: nõ Virgiliũ: nõ ceteros poetas. Nam miranda canũt: sed nõ credenda poete. Non g̃ debẽt seculariũ scientiaꝝ studio vacare ad voluptatẽ p̃sertim poeticaꝝ fabularuz. Vñ Jsidorus in libro sententiaꝝ. ꝛ habek in decretis. xxxvij. di. Jõ. phibek christian⁹ legere figmẽta poetarum: quia p oblectamenta. fabularum nimiũ mentem excitant ad incentiua libidinum. Nõ em̃ solum thura offerẽdo demonib⁹ imolatur: sed etiã eozum dicta libenti⁹ capiendo. Hec ille. Contra quos Hiero. ad Damasum de filio prodigo. Et in decretis. xxxvij. di. sic ait. Sacerdotes dei omissis euangelijs ꝛ ꝓphetis videmus comedias legere, amatoria buccolicoꝝ versuũ ꝓba cãtare: tenere Virgiliũ i mãib⁹: ꝛ q̃d in puerili ẽ causa necessitatis, crimẽ in se facere voluptatẽ. Hec ille. Est tamẽ verum q̃ p ꝓfirmatione veritatis ꝛ doctrine euangelice: nõ est absurdũ aliq̃ ceteras scientias adducere: quia oẽs scientie sũt quasi quedã pedisseque scientie theologice, vnde ei quãdo necesse est seruire tenentur. In cuj⁹ figurã. Hester regina suarũ famulaꝝ obsequio comitata ad regem Assuerum accedebat Hester. xv. Vñ Clemens sic inqt: et habek in decretis, xxxvij. dist. Relatũ. in fine. Cũ em̃ inquit ex diuinis scripturis integrã quisq; ꝛ firmã regulam veritatis susceperit: absurdũ non erit si aliq̃d etiã ex eruditione cõi: ac liberalib⁹ studijs: q̃ forte etiã in pueritia attigit. ad

assertionē veri dogmatis conferat. ita tñ vt vbi vera didicit falsa ꝛ simulata declinet. Hec ille. Vide multa in eadē di. vbi bene de ℟. Hanc ℊ scientiā habuit egregie Marcus, qō ꝓz in eo q̄ euāgeliū scripsit in Italia. Dic vt habeā in legenda: ℊ op⁹ fac euangeliste. et rūdere pōt. Opus feci euangeliste. s. quātū ad scientie claritatē.

¶ Tertiū est vite sanctitas: vt ḡd verbo p̄dicat ope confirmet. Vñ debet esse p̄dicator potens in opere ꝛ sermōe: vt in. c. inter cetera. de offi. iudi. ordi. Duo aūt ī cludunt in hac vite sctitate. Primuz a vitijs punificatio. Scōm infructib⁹ pfectio. Primo ḡ requirit a vitijs purificatio. Quia em̄ debet p̄dicator euangelic⁹ cōtra vitia p̄dicare. Jō nō debet esse vitio alīq̄ maculatus: alioquin impossibile esset psuadere verbo qō factis reprobat. Cōtra tales ōt Apls. Ro. ij. Qui alium doces: teipm nō doces. Qui p̄dicas non furandū: furaris. Qui dicis nō mechandū/mecharis. Qui abominaris idola/sacrilegiū facis. Qui i lege gloriaris: p̄ p̄uaricationē legis deum inhonoras ꝛc. Jtē ps. Peccatori aūt dixit deus: q̄re tu enarras iustitias meas et assumis testamentū meū p os tuuz: tu vero odisti disciplinā ꝛ proie. ser. me. retro. Si vide. furē. cur. cū eo. et cū adul. por. tuam ponebas. Ad idē fac q̄ ōt Chrys. ꝛ habet in decretis. xl. di. Multi. Si bñ vixeris et bñ docueris populū instruis: si bñ docuerz ꝛ male vixeris: tui solius cōdēnator eris. Nā bñ viuēdo ꝛ bene docendo: populū instruis quō viuere debeat: bñ aūt docendo ꝛ male viuēdo: deū instruis quō te debeat condēnare. Hec ille. Vñ ex hō dicto Chrysostomi videt, pbari dictū multorū dicentiū q̄ si platus in mortali existens ex officio publice doceat: peccat mortaliter. De tali p̄dicatore pōt dici illud qō dixit Jsaac Gen. xxvij. Vox q̄dē vox Jacob est: sz man⁹ sūt man⁹ Esau. Sc̄o requirit q̄ p̄dicator sit pfectus in frutib⁹. In cui⁹ signū dñs Jesus chs qñ voluit p̄dicare, Mat. v. dando legē nouā ascendit in montem. in cui⁹ signum q̄ in altitudine frutū cōsistere dz: q̄ iustitiaz dei docet. Isa. xl. Super mōtē excelsū ascende tu q̄ euāgelizas sion Vñ Greg. Si in terra ē anim⁹ tu⁹: vt q̄d de celo loqris: Hec aūt pfectio includit in vita religiosoꝝ q̄ sunt in statu pfectōis: in q̄ includit pauptas/castitas/et obediētia. et iō satis ꝛgruit p̄dicatori hec vita. Prio nāq̄ debet p̄dicator hāe pauptatē. Cū em̄ ad eū ptineat psuadere ꝛsilia q̄ sunt pfectionis: iter q̄ est pauptas euāgelica: iuxta illud. Si vis pfect⁹ esse vade ꝛ vende oia q̄ habes ꝛ da paupib⁹ ꝛc. Mat. xvij. Jdcir co ptinet ad eū psuadere pauptatē voluntariā. Et ideo debet ipse esse paup: qz alīs certū est neminē posse id bñ alios psuadere verbo: qō in seipso nō ostēdit exemplo. Nota de illo p̄dicatore q̄ ducebat asinū secum ꝛc. Et cū sollicitus de illo sept⁹ cogitarz: ita vt diuerteret mens ei⁹ ab oratōe ꝛ studio: illuz vendidit vel reliq̄t ꝛc. Et h̄ etiā inferk q̄ oz p̄dicator ab oib⁹ mūdanis exercitijs abstinere/vt diutne exhortatiōi possit vacare: iuxta illud. j. Tim. ij. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus: vt ei placeat cui se pbauit. Vñ ꝛ Clemens in epla: ꝛ habet in decre. xj. q. j. Te quidē. sic ait. Te q̄dez oportet irreprehensibiliter viuere et summo studio niti vt oēs hui⁹ vite occupatiōes abijcias: ne fideiussor existas: ne aduocat⁹ litiuz fias: neve in vlla aliqua occupatiōe p̄ius inueniaris: mūdialis negocij occupatōe pplexus. Ne q̄ em̄ iudicē/neq̄ cognitorē seculariū negociorū hodie te ordinare vult chrīst⁹: ne p̄ focat⁹ p̄ntib⁹ hoim curis/non possis verbo dei vacare. Hec ille ꝛc. Sic etiā debz hāe castitatē: sic obediētiā vt sic tanq̄ expedit⁹ vernacul⁹ Abrae possit liber⁹ vincere hostes. Precipue aūt debet habere charitatē interi⁹: vt feruenter verbū dei ꝓponat: iuxta illud. Si linguis hoim loquar ꝛ angelorū: charitatē aūt ñ habuero: factus sum velut es sonās aut cymbaluz tinniens j. Cor. xiij. Debet ℊ p̄dicator esse interi⁹ charitate ardēs vt dictū est: ꝛ exteri⁹ vita lucens. Vñ Greg. in homel. de decē virginib⁹. Cui⁹ vita despicit: restat vt ei⁹ p̄dicatio contēnat. xij. q. vij. §. Porro. De hoc debet p̄dicator sumere exemplū a chō: ō quo scribit Act. j. Cēpit Jesus facere ꝛ docere. Jtez a Paulo q̄ de se dicit. Non audeo aliq̄d loqui eoꝝ q̄ per me nō efficit chrīst⁹. Ro. xv. Jtē ab aplīs q̄ añq̄ exiret ad p̄dicandū fuerūt confirmati virtute ex alto recipientes sp̄m sanctum in die pente/

costes. Act. ij. Potest etiã euangelic⁹ pdi/cator sumere de h exemplũ de Crate the/bano: de quo dicit Hiero. z habek i decre/tis. xij. q. ij. Crates ille thebanus hõ quõ dã ditissim⁹ cũ ad philosophãdũ athenas pgerent magnũ auri pondus abijcit: nec putauit se posse et prutes simul z diuitas possidere zc. Hanc g̃ scitatẽ z pfectionez habuit excellent btũs Marcus: qz sic apo stoli fuerũt obligati ad tria vota religiõis vt dicit Tho. ij. ij. q. lxxxiij. sic et ipse zc.

¶ Quartũ est mittẽtis auctoritas. Ro. x Quõ predicabũt nisi mittant? Jrẽ Heb. v. Nec sibi quisq̃ sumat honorẽ: sed q̃ vo/cat ad deo tanq̃ Aaron. Debet aũt mit/ti ab hoie habente auctoritatẽ mittẽdi vel a deo. Dicit tñ tex. in. c. Cũ ex iniuncto. de hereticis. q̃ q̃ dicit se missum a deo nõ dz sibi credi/nisi hoc ꝓbet miracl'o vl' scriptu ra ꝓphetica. Miraculo quidez: sicut fecit Moyses coz̃ filijs israel z Pharaõe Exo. iij. Scriptura ꝙ ꝓphetica: sic fecit Joan. baptista q̃ dixit. Ego vox clamãtis in des/to: sic dr Elia, ꝓpha. Luc. iij. Mar. j. z Jo. j. Hanc etiã habuit btũs Marcus: quia fuit missus ad pdicãdũ a pncipe apostolo/rũ Petro. Primo aquilegiã: postmodum Alexandriã. in quã intrando solutum est calciamẽtũ suũ. Nota g̃ q̃ apli portabant calciamenta: sicut etiã legit de Bartholo/meo. Nã z christus videt habuisse calcia/mentũ. iuxta illud Mar. iij. Cui⁹ nõ sum dignus vt soluam corrigiam calciamenti eius zc. Dic hist'oriã, ergo Opus fac euã/geliste. ¶ Quintuz est ordinis dignitas. Debet em pdicator euangelic⁹ esse sacer/dos ex ordinatiõe ecclie. de q̃ habek. xvj. q j. Adijcimus. cuius Philipp⁹ diaconus ex spũsscti auctoritate pdicauerit: ꝑ vt legit Act. Hinc colligitur q̃ femina nõ debet pdicare: vt dicit tex. xxiij. di. mulier. Sed numq̃d diaconus põt pdicare: videt q̃ sic. xxv. dis. Perlectis. Sed dic q̃ ibi pdicare ponit ꝓ legere: vt dicit Glo. in predicto. c. Adijcim⁹. vbi etiã subdit dicẽs. q̃ subdia/conus põt pdicare: qz plationem z curam aiaz habere põt. de eta. z quali. Preterea. Predicat g̃ rõne platiõis: z nõ rõne ordis qz locũ sacerdotis obtinet. di. xciij. in fine. sm Glo. sed ctra id q̃ dicit de mulere vi/detur tex. i. c. mulier. xxiij. di. Ex h̃ infert q̃ non põt pdicare aliquis añ. xxv. annum qz ante tale temp⁹ non põt q̃s ordinari sa/cerdos: vt dicit tex. in cle. generalẽ de eta. z qual. Nec põt circa etatẽ ordinandi eps dispensare: vt dicit ibi Glo. Joã. an. Hoc etiã habuit btũs Marcus. Fuit em sacer dos veteris testamenti sm legẽ mosaycã: z nõ sm legem euangelicam. Quãuis em sibi pollicez ex humilitate ꝓciderit/ne ad ordinez sacerdotij posset humano iudicio ꝓmoueri. Nihilominus dispositio dr au ctoritas beati Petri prevaluit: qui ipsum Alexandrie episcopum destinauit. z cõse/quenter fuit sacerdos. Alioquin episcop⁹ esse nõ potuisset: vt legitur z notat' in. c. ex lris. extra. de excessib⁹ plator̃. in Glo. Est tamẽ notandũ: q̃ vt dicit scrus Tho. ij. ij. q. xvij. a. ij. ad tertiuz. Credibile est cũ h̃ fecisse ex instinctu spũssti sine quo nõ liz alicui sibi manus inijcere sm Tho. z con cordat lex ciuilis idem disponẽs. Nam vt dicit tex. in. l. Liber hõ. ff. ad. l. aquil. Ne/mo est dñs mẽbroz suorum. Item lex ca/nonica dicẽs. q̃ siquis clericus seipsum ex iracundia verberat: incidit in canonẽ late sententie excõicatiõis. ꝺ qua in. c. Siquis. suadẽte diabolo. xvj. q. iij. z h̃ notat' extra. de sentẽ. excomi. Cõtingit. in. j. ¶ Sextũ est ꝛstantie firmitas: videl z nõ timeat recta loqui/ꝑsertim ea q̃ sunt necessaria ad salutẽ alicuius pson̄e pretextu. Unde Greg. in pastorali. z habek in decret. xliij. di. Sit rector. sit rector discretus in silẽtio/ vtilis in verbo. ne aut tacẽda ꝓferat: aut ꝓferenda reticescat. Naz sicut incauta lo/cutio in errorez prorrabit: ita indiscretum silentiũ eos q̃ eruditi poterãt i errore dere linq̃t. Sepe nanq̃ rectores improuidi hu manam amittere gr̃am formidantes, loq̃ libere recta ꝙ timescũt: z iuxta veritat̃ vo cem nequaq̃ gregis custodie pastorum studio: sed mercẽnarioz vice deseruiũt: da venientẽ lupo fugiunt/dum se sub silentio absondũt. Hinc nãq̃ eos p ꝓpheram do/minus increpat dicẽs i Ysaia. Canes mu ti nõ valẽtes latrare. Hec ille. Vide ibi bene de hoc. Hanc ꝛstantiã habuit beat⁹ Marcus: quia postq̃ fuit Pentapolim post biennũ cum firma ꝛstantia reuersus est Alexandriaz: q̃ntucũq̃ sibi agnoscerz insidias mortis esse paratas zc. Dic histo

riam. ¶ Septimū est patientie virtuosi/tas. ps. Bene patiētes erunt vt annunci/ent. Vñ apli p mundū p̄dicantes multa verbera: multa iuria/multas ꝯtumelias patiebant: iuxta illud dñi. In mūdo p̄ssu/ram habebit/. Joā. xvi. Sz ipli nihilomi/nus ibant gaudētes: quoniā digni sūt ha/biti pro nole Jesu cōtumeliā pati. Act. v. Hanc etiā patientiā p̄fecte habuit beat9 Marcus ꝛc. Dic eius martyriū. ergo bñ Opus fecit euangeliste. Amen.

¶ In festo sancte Cite virgis Sermo. XXXVIII.

QVlier timēs deum ipsa laudabit. Prouer. vlti. c. Quāuis verba ꝓposita de qualibet muliere deū timente dici pos/sint: tamē specialit aptꝯpto illa sctē Cite virgini gloriose de qua hodie sermo nobis erit: qz hodie fit festū ō ea. Salutet virgo maria ꝛc. ¶ Pro sermonis fundamēto q̄ est de timore: oritur theologicalis q̄stio.

¶ Querit. Utrū timor seruilis sit donuz dei: Arguit q̄ ñ. spūssanct9 compatit se cū donis suis: sed cum timore nō se cōpatitur qz habēs timorē seruilem: aliqñ est in pec/cato mortali cū quo nō compatit spūssan/ctus. Jgit. In oppositū: Ugī sent. iij. di. xxxiij. Duo sūt timores dñi: seruilis q̄ prin/cipium sapientie est: z amicabilis qui pfe/ctione sapientie comitat. ergo timor seruī/lis est donū dei. z sic q̄stio manet p vtraq̄ parte dubia. Ad questionē rñdēdū est fm Bonauē. in scripto suo sup Ugīm sentē. iij. dist. xxxiij. q̄ timor seruilis est donum dei: z hoc ꝓpter duo. Primo qz timor seruī/lis est quedā cordis illuminatio. Secō qz est fluxus ꝛcupiscibilis restrictio. Primo enim timor seruilis est donum dei: quia donum dei est credere penas futuras: pro eo qđ est ibi quedam cordis illuminatio. Dicit. Induxisti domine cor nostrum/ne non timerem9 te. igit. Secūdo timor ser/vilis est donum dei: quia est cōcupiscibilis restrictio. ps. Confige timore tuo carnes meas. quod quidem fit nō timore casto so/lum: sed etiā seruili quo timentur eterna supplicia z diuina iudicia: z propter illoz timorem: cessat homo a peccatoz ppetra/tione: licet non cesset a voluntate. Sic ōt Glo. Et hoc totum est a diuino numine. Et ad argumentū dicit q̄ est quoddā do/num a spiritusancto et cum spiritusancto z quoddā qō est a spūsancto ꝛqñq̄ stat cū spiritusancto: qñq̄ nō est etiā aliud donuz a spiritusancto: sed nō cum spiritusancto. Primū est donum charitatis: qō est a spi/ritusancto z semp cū spiritusancto: quia p ipsum anima est habitaculum spiritussci. Secundū est donū ꝓphetie qō est a spiri/tusancto nō tamē sp cū spūscto: sed qz quā/do etiā est in malis. Tertiū est donū timo/ris seruilis qō est ā spūsancto: sed non cuz spiritusctō: qz ꝓparat ad spm̄sctm̄: z ō hoc dono nō est verū cum spūssanct9 se compa/titur cū donis suis: z illuz timorez nō solū habuit sancta Cita: ꝫ etiā filialez: Juxta verba ꝓassumpta. Mulier timens deū ꝛc. Pro declaratiōe verborum thematis z in/ductiōe materie p̄dicande. Notanduz q̄ fm q̄ sacri doctores theologi dogmati/zant. septē sunt timoris differentie que in sacra pagina inueniuntur.

Prim9 est timor naturalis
Scōs est timor humanalis
Tertiꝰ est timor mundialis
Quartꝰ est timor seruilis
Quintꝰ est timor initialis
Sextꝰ est timor filialis
Septimꝰ est timor reuerētialis.

¶ Et de sexto vel de septio potest et debz intelligi thema. dum dicit. Mulier. i. sctā Timēs deū. Primus timor nō est bonus neq̄ malus bonitate vel malitia moris. Secūdus z Tertiꝰ sunt mali. Quartꝰ et Quintꝰ sunt boni: sed nō sufficiētes ad sa/lutem. Sextus z Septimꝰ sūt boni z ad salutem sufficiētes. ¶ Primus ꝫ timor ē naturalis: qñ homo timet aliq̄d nociuum vere vl putatiue ipsi nature: z dicit timor naturalis. Naturaliter cū timet quilibet malū pene vt infirmitates. p̄ditiones ho/noz: officiozum z mortē. Obiectum ergo huiꝰ timoris est malū pene. Vñ. j. Jo. iij. Timor penam habet. s. p obiecto. Talis etiā timor fuit etiā in christo q̄ timuit mor/tē. Mar. xiij. Cepit Jesus pauere z tede/re. Talis etiā timor cōis est omib9 hoib9 et iste timor ē indifferēs: qz nec meritoꝝ:

nec demeritoꝝ ꝑm se: missi impcka volũta
te qñ ratio suader. Sic fuit in christo qñ
timuit in morte: vt supra dicꝫ: qz in natu
ralib⁹ neqz meremur neqz ōmeremur. Nō
est virtuosius: qz nō ex electione ꝓcedit/ne
qz rursus est vitiosus: qz nature artifex ni
hil virtuosiꝰ instituit. ¶ Scōs est timoz
human⁹. Accipiꝫ hic human⁹ i malā par
tē: sic z ibi. Cū em sit inter nos zelus z cō
tentio. nōne carnales estꝭ/z ꝑm hoiez am/
bulatis. j. Cor. iij. Quo timeꝫ ꝛcrarium
carnis: puta moꝛs vel alia lesio coꝛpis: in
tantū q delinquiꝫ et peccaꝫ potꝰ q̄z hec le
sio incurraꝫ. Hoc timoꝛe timuit Petrus
morte ꝓter quā vitādā voluit potꝰ chm̄
negare: z elegit h timoꝛe ductꝰ potꝰ fidez
q̄ vitā ꝓdere coꝛpalem. et iō peccauit moꝛ
taliter. Sic offendūt hodie multi h timo/
re arctati. Sicut si aliqs captꝰ a saracenis
timēs ne occidaꝫ ab eis negaret fidē chr̄i.
Sic si ꝓter infirmitatē tuā vel filij tui. ꝓ/
pter quā times morteꝫ incurrere recurris
ad diabolū: faciēdo fieri incantatiōes z ar
tes magicas. Et sicut fugias morte coꝛpo
ris incurris anie morte. O quot hodie ob
cecanꝫ h timoꝛe. Et vide quanta cecitas.
Nā moꝛs coꝛpis euitari nō pōt: iz differri
Dō em differꝫ nō auferꝫ: z tñ qlibz fugit
eā maxime qñ est pestꝭ in ciuitate z c. Dic
practice. Sz morte aie q̄ euitari pōt: pau/
ci fugiūt. Si leo intraret ciuitatē vl lupꝰ
qlibet fugeret/qlibet clamaret: sed multi
sunt in ciuitate leones z vsū spūales: q de
uoꝛāt alias/z nullꝰ fugit/nullus clamat.
Dic cōtra meretrices q̄ stant in hospitijs
vel in apotheeis ad vendendū: vt vendāt
res hoib⁹ z alas diabolo. Infirmaꝫ quis
statim q̄rit medicū coꝛpis: sed infirmaꝫ in
ania nūq̄ curat. Isto aūt timoꝛe ducunꝫ q
nō obseruant ieiunia ordis z alia cerimo/
nialia ꝓter coꝛpis debilitatē vitandā. cuz
tñ paucis minisq̄ natura ꝛtenta sit. Sa
tis est ꝑplis fluuiisq̄ cereisq̄. Contra hos
cōuenit illud Job, vij. Qui timēt pruinaz
irruet sup eos nix. Isto scōo timoꝛe ducti
multi retrahunꝫ ab ingressu religiōis: vel
ingressu ab obſuantia religiōis timentes
ne deficiāt: ꝑsertim qz vident aliqs ingre/
di religionē: z postea exire. Sed nō dz qs
timere ingredi apostolicū statū timoꝛe iu/
de. Vide, O magna cecitas. Nunqd mer/
cator cessabit a mercantijs: qz videt aliqs
ꝓdere vel submergi vel derobari: z c. Nun
qd cessabit armiger: qz videt milꝛos armi/
geros occidi in ꝑlio: Cur timoꝛ hic nō ter
ret latrones. cur nō nauigātes. cur nō pro
mūdo laboꝛātes: Solū religiosos aut reli
gionē ingredi cogitātes terret. Magna ce
citas ē hoib⁹. Ideo dz Job. vj. Qui timēt
pruinā z c. vt supra. Pruina significat pe/
nitentiā q̄ fit in hac vita. Nix vero signifi
cat penā infernalē. ps. Pluet sup pctoꝛes
ignis/sulphur/nix z c. z spūs ꝓcellaꝝ pars
calicis eoꝝ z c. et sic in similib⁹: qz talis tiꝫ
moꝛ nō excusat te: qz potius debet hō oia
mala pati q̄ pctō ꝛsentire. Extra. d. metꝫ
causa. c. sacris. Et i decretꝫ. l. di. c. Presby
teros. Talis g̃ timoꝛ malus est. Nullꝰ em
timoꝛ pōt esse cadens in cōstantē viꝝ. q ad
pcm̄ ꝓperrandū. Iō christꝰ reꝓbat hūc
timoꝛē di. Nolite timere eos q occidūt coꝛ
pus: aiam aūt non pñt occidere. Sz potꝰ
em̄ timere q pōt z aiam z coꝛpꝰ ꝓdere i ge
hennā. Mat. x. z Luc. xij. vbi sic dicit. Di
co autē vobis amicis meis ne terreamini
ab his q occidūt coꝛpus: z post hec non ha
bent amplꝰ qd faciant. Ostendā aūt vo⁹
bis quē timeatis. Timete eū q postq̄ occi
derit: habet pātem mittere in gehennaz.
Ita dico vobis hūc timete. Nota. Nolite
timere. s. taliter vt ex isto timoꝛe faciatꝭ cō
tra deum: qz sic est timoꝛ humanus: alias
esset timoꝛ naturalis. de q̄ sup z c. ¶ Ter/
tius timoꝛ est timoꝛ mūdan⁹ q̄ timeꝫ amis
sio rerū mūdi que nimis amanꝫ. ꝓter qs
potius peccaꝫ q̄ amittanꝫ. Iste aūt timoꝛ
ꝓcedit ex nimio appetitu rez tēporalium.
Vñ Greg. xxxj. moral. Quisq̄s enim exte
riora que z nolēti subtrahunt appetit: sua
se sponte extraneo timoꝛi substernit. In
fracta aūt virtꝰ est ꝛcupiscētie terrene cō/
ēptus. Et sic qlibet timoꝛ ex amoꝛe ꝓcedit: iuxta illud. Estq̄ timoꝛis calcar amoꝛ
Hoc timoꝛe ducunꝫ q ꝓ furtū excōican
tur: z potꝰ volunt excoicationē pati q̄ re
uelare, timentes ne ꝓdant famā vel res: z
potꝰ volūt ꝓdere aiam q̄ rem vel famaz:
sed ꝑmitto tibi q in fine ꝓdes vtrumq̄ z c.
Sic siqs vnā rem z nescit qs furatꝰ sit cā
timens ne illā ꝓdat: recurrit ad diuinato/
rem vt indicet ei furem: z sic ne ꝓdat rem
vult ꝓdere aiam: z offendere deum. Sic si

aliquis debitor conueniat in iudicio a creditore et delato sibi iuramento: iuret se nil debere vel nō tantū ꝛc. peccat mortaliter. Talis timor est malꝰ. ¶ Quo pternit et detrudit in infernū iste timor. Et vnde pcedunt furta / vsure/ rapine/ symonie: et alie vsurpationes/ pturia: nisi a timore ne deficiāt sibi rpalia. De hoc ḡ timore dicit in. ps. Ibi trepidauerunt timore vbi non erat timor. i. ratio timoris. Iste timor inducit iudicē ad ferēdā iniustā sniam ne. s. displiceat vni parti. Iste timor inducit ad vocatos ad patrocinandū p causa iniusta. Itē inducit barbitonsores ad radendū in diebꝰ festiuis/ et suores/ ꝛ corbiserios/ ꝛ aromatarios ad vendēdū medelas corruptas. ne scz pdāt. Itē mercatores ad vsuras ne pdant ꝛc. Item curiales ne pdant fauorē ꝛc. Ideo dicit spūssctūs hoi. Eccī. vij. Nolit qrere fieri iudex: nisi valeas virtute irrumpere iniqtates: ne forte extimescas faciē potentis: ꝛ ponas scandalū in agilitate tua ꝛc. ¶ Quartꝰ timor est seruilis quo tantū pena timek. De q̄ dr Aug. Regnat in eo peccandi volūtas, ꝛ seqrek opꝰ si sperarek impunitas. Et hic timor ē q̄dē a spūsancto: sed non cū spūssctō. i. cū gratia spūssti gratū faciente. Iste timor bonus est ꝛ vtilis per quē fit paulatim ꝓsuetudo iustitie. Nō āt sufficit ad salutē timor iste: licet sit salutis pncipiū ꝛ origo. Vñ si tātū timore inferni q̄s fleret ꝛ de peccatis doleret. ꝛ sic ex hoc mūdo migraret: profecto damnatꝰ esset. Vñ dicit text Aug. in. c. Qui ex timore. Extra. ō reglis iuris. Qui ex timore facit pceptū aliter q̄ debeat facere. ꝛ iō iam nō facit. Glo. q̄ ex timore seruili. Nota exemplū de illo scholari q̄ dum esset ꝓpe mortē flebat vberrime: ꝛ tandez post mortem apparens socio: cū interrogarek an esset damnatꝰ. rñdit sic. Cūq; rursus interrogarek: qre cū sic amare fleuisset. Rñdit. Quia timore pnaꝰ pene q̄ amore dei fleuisset. De hoc ḡ timore dr. j. Jo. iij. Timor nō est in charitate: sz perfecta charitas foras mittit timorē. Iste ergo timor nō sufficit ad salutē: cū sit lin: charitate introducit tñ charitatē sicut sera filuz: vt dr Aug. de peniten. dist. ij. Sicut sera. ¶ Quintꝰ timor ē initialis: q̄ pctm timek ꝛ dimittit: partim amore iustitie: partim timore pene. De q̄ Eccī. j. Et. ps. ex. Jnitium sapiētie timor dñi. ¶ Sextꝰ timor est filialis q̄ peccatū timet: nō rone pene: sed ne hō a spōso separek: vel ne ipm offendam. De h timore dr in. ps. Beatꝰ vir q̄ timet dñm. Et supuenit hic timor filialis cū charitate ꝛ excludit timor seruilis: iuxta illud. j. Jo. iiij. Timor nō est in charitate sed pfecta charitas foras mittit timorez: qm timor penam habet, ꝛ loquit de timore seruili: q̄ excludit aduenīēte charitate. cū timore filiali p quem culpa remittit: iuxta illud Eccī. j. Timor dñi expellit pctm. Nam qui sine timore est: non poterit iusti ficari. Et dicitur filialis: quia sicut boni filij timent offendere pr̄z ne sibi displiceant: nō q̄ dē rātione pene: sic ꝛc. Vñ ysus. Oderunt peccare boni: virtutis amore. Oderunt peccare mali: formidine pene. Quinimo magis debemus timere deū q̄ patrem carnale icōparabiliter: non solum quia maiorē penam pōt nobis deꝰ inferre q̄ pater q̄d ptinet ad timorez seruilē: sz qz maius bonū potest nobis cōferre. Itez qz magis sibi tenemur q̄ patri: qz plus facit nobis deꝰ q̄ pater. Quid facit pater aut mater i generatione filij: nisi actū turpem ꝛc. ꝛ recedunt: sz deus formar corpus: linit membra: cōponit organa: creat aiam ꝛ infundit ꝛc. Ideo Job. x. Manus tue dñe fecerunt me/ ꝛ plasmauerūt me totum in circuitu. Et i fra. Nōne sicut lac mulsisti me: ꝛ sicut caseum me coagulasti? Pelle et car. vestisti me ꝛc. Itez deus ꝓseruat nos in vtero ne suffocemur. Facit nos nasci de vtero: tribuit lac matri ꝛc. Ipse ergo ē magis pater noster q̄ parentes carnales. Vñ Mar. xxiij. Patrem nolite vocare vobis super terram: vnus est enim pater vester q̄ in celis est. s. quantū ad formationē corporis ꝛ creationē aie. Hoc ḡ timore filiali debemꝰ ipm timere: qz sic beati erimus iuxta illud. ps. Beati oēs qui timēt dñm. Glo. timore filiali. Item alibi, Dedisti hereditatē timentib nomē tuū dñe ꝛc. Sed hodie pauci hūc timorē habēt: qz plꝰ timetur hodie hō q̄ deus, Plus timek pditio vnius ducati q̄ pditio paradisi. Plꝰ obeditur pceptis regis vel dñi q̄ chr̄i. Ideo conquerit deꝰ ꝓtra nos dicēs. Filiꝰ honorat patrē et seruꝰ dñm suū, Si ergo pater

ego sum: vbi honor meus: Et si dñs ego sum: vbi est timor me⁹ dic̃ dñs exercituũ. Malach. j. ca. Nota hic quantũ timet hõ seu siue rex siue impator mare turbatũ qñ nauigat ⁊c. ⁊ tñ vna creatura dei ẽ: q̃ntuz ℊ debet hõ timere deũ q̃ est creator: dñs ⁊ pceptor oĩs creature: Jõ Hiere. x. Quis nõ timebit te o rex gentiũ. Quantũ autẽ iste timor excellentez faciat hoiem: probat scriptura dicẽs. Quã magn⁹ q̃ inuenit sapientiã ⁊ scientiã: sed nõ est sup timentem deũ. Timor dei sup oia suppolsuit. Beat⁹ hõ cui donatũ est habere timorem dei ⁊c. Eccl. xxv. ⁊c. ¶ Septim⁹ timor ẽ reuerẽtialis: q̃ nõ tam pctm timet: sz pater in reuerentia habet: hic oia facit ad honorem patris. Et timor iste retrahit hoiem ne velit equari illi quẽ reuereť: sicut si rex veniẽtis vellet sedere in scamno tuo. tu statim surgeres: nõ quidẽ timore pene nec culpe: sed timore reuerentie. hic timor fuit ⁊ est in christo: erga patrẽ: iuxta illd: Replebit eũ spirit⁹ timoris dñi. Esa. xj. Jrẽ etiã angeli timẽt isto timore: iuxta illd. Tremũt videntes angeli versa vice mortalium ⁊c. Oẽs alij timores deficiũt: ⁊ iste sol⁹ remanet in patria: iuxta illud. Timor dñi sctus pmanet in seculũ seculi. Hoc ℊ timore timet nũc deũ beata Cita in gloria existẽs. Jn vita ꝑo ꝑsenti existens timebat timore filiali: et ideo merebat tunc laudari: sic in themate dicitur/ q⁹ aũt in presenti vita beata Cita deũ timore filiali timuit: ostẽditur quadruplici signo

Primũ signũ est castitas ꝑginalis
Scõm est charitas diuinalis
Tertiũ est benuolẽtia primalis.
Quartũ est pseuerantia finalis

¶ Primũ ergo signũ est ⁊c. Nota triplicẽ castitatẽ scz matrimonialis: et hec est bona. Vñ vt dicit. xxxj. dist. Nicena synod⁹. Pannuti⁹ honorabiles ꝓfessus est nuptias ⁊ castitatẽ dicens esse cũ ꝓpria cõiuge cõcubitũ. Scõa castitas ẽ vidual': ⁊ hec ẽ melior. j. Tim. v. Viduas honora: q̃ vere vidue sũt. Et infra. Nã que in delitijs est: viuẽs mortua est. Tertia est virginalis: et hec ẽ optia. Vñ Beda. Bona ẽ castitas cõiugalis: melior ꝓtinentia vidual. optia ꝑfectio virginalis. Hec ℊ ꝑciosissima est quanto rarissima. Vñ Apoc. xiv. Habes pauca noia in Sardis: qui nõ coinquinauerũt vestimenta sua: ⁊ ambulabũt mecũ in albis: q⁹ digni sunt. Nota Sardis sm interꝑtationẽ hebraicã interpretat⁹ principatus pulchritudo: ⁊ significat ꝓginitatẽ que in gradibꝫ castitat⁹ obtinet principatũ: vt dixi. Horũ ℊ. i. virginuz sunt pauca noia: q⁹ pauci sũt veri virgines q̃ nõ coinquinãt vestimẽta sua: id est corpa sua luxurie. Et pauc̃issimi sũt q̃ vel mente nõ sint coinq̃nati. Jdeo subdit⁹. Et ambulabũt mecũ in albis. i. in vestibꝫ innocẽtie. Hanc ℊ ꝓginitatẽ excellenter habuit brã Cita. Vñ nõ casualiter: sed diuino ꝓuisa gio ⁊ nutu vocata fuit Cita q̃ idẽ significat q⁹ virgo: q⁹ ꝓginitatẽ pura mente seruatura erat. Nota hic de ei⁹ humili origie ⁊c. q⁹ vt ỏz. j. Lox. j. Videte vocationem vr̃am frẽs: q⁹ nõ multi sapiẽtes sm carnẽ: nõ multi potentes: nõ multi nobiles: sed q̃ stulta sũt mũdi elegit de⁹: vt cõfundat sapiẽtes: ⁊ ifirma mũdi elegit de⁹ vt ꝓfundat fortia ⁊c. j: Lox. j. Quia ãt difficile ẽ sine magna diligẽtia ꝓginalẽ mũditiã ꝑseruare: iõ cauebat diligenť ne p tanuas sensuũ suoz aliq̃ notiũ in domũ ꝓscientie introiret. Vnde seruabat oculos ab illicitis aspectibꝫ: sciens illũ quod Hieremias in ꝑsona pcõrũ loquẽs ait. Ocul⁹ meus depredat⁹ est aiaz meã. Treñ. iij. Vñ ⁊ Augu. in regula: ⁊ habeť in decretz. xxxij. q. v. Nec solo tacito affectu: sz aspectu q̃q; ⁊ affectu appetit ⁊ appetit ꝓcupiscẽtia seminarũ. Nec dicatis vos habere oĩs pudicos si habeatis oculos impudicos: q⁹ impudicus ocul⁹ impudici cordis est nunci⁹. Seruabat aures ab variox verboz ⁊ detractionũ auditu. delectabať ꝓ verba dei audire: vtpote philocapta de deo: iuxta illud. Qui ex deo est verba dei audit. Joã. viij. Seruabat os ab ihonestz ꝓbis et fmoĩbꝫ ociosis: sciens illud. Lox: rũpũt bonos mores colloq̃a mala. j. Lox. xv. Seruabat gustuz a cibo ⁊ potu inordinato: sciens q⁹ gula mater sit luxurie. ⁊ ecõtra. Sine ceres ⁊ baccho friget ven⁹: ⁊ ipoſſ. bile esse sine abstinẽtia ꝓtinentiã ꝑseruare: q⁹ ex vicinitate mẽbroz cognoscit vicinitas vitiorũ: vt ait Hiero. Deniq; torũ corpus magna pnia affligebat vt hũili⁹ aie ỏfuiret. vnde coctũ quid raro comedebat. Aquaz

solam, sepe bibebat. Facies eius pallebat abstinentia: sed mens diuinis desideriis estuabat. Sepi⁹ dormiebat in terra: semp nudis pedib⁹ ambulabat. Funem circa lū bos sup nudā carnē portrabat: qz tam valide stringebat q̄ sicut post mortē eius compertū est, caro excreuerat sup funem, et in locis plurib⁹ apparebat caro lacerata. Nota etiā hic q̄ semel dum puella ī domo patroni monarch: rentata fuit a quodā patroni cōfamulō: cui⁹ vultū se defendens lacerauit z nimis adeo tenuit: q̄ ō cetero amplius nō ausus est facere. Moraliter: sic debent facere mlieres: qz pro castitate seruanda debent se oi periculo eximere: et si ꝓie nō supperunt vires acclamare: sicut Susanna fecit. Daniel. xiij. Vñ etiam si clericū aggredientē ꝓberaret mulier non esset excōicata: qz vim vi repellere licet. ff. de iusti. z iure. l. Vt vim. cū moderamine tñ inculpate tutele. l. j. C. Unde vi. z hoc notāt canonīste in. c. si vero. j. §. Si ꝓo clericū. ō sen. ex. Nota ꝓtra illā monialem q̄ cū violata fuiss̄ a quodā viro: z abbatissa eam redarguēs obiurgass̄: cur nō clamasset, rndit. Ne frangere silentiū. Itez nota cōtra illā mulierē in cuius domū intrauit quidā philocapt⁹ ō filia sua causa fornicādi cum ea. Cui mater z filia cōsenserūt timore mortis: quaz ille matri minabat: sic ipsamet mater mihi retulit zc. Et sic patz primū. ¶ Scōm signum timoris filialis eius est charitas diuinalis. Nā feruentissime deum ardebat adeo q̄ sepius in ozone posita a corporeis sensib⁹ rapeb. Interdū post multas lachrymas subleuatis i celū oculis videbat sibi interesse agminib⁹ angelorū. Ut aūt vacaret cōtēplationi quietius inḡrebat solitariū locū infra domū: z ibi frequenti⁹ pnoctabat: vbi ab his q̄ domi erāt sepe tanta lux videbat in nocte: q̄ si sol fulgentissim⁹ oriret: ex q̄ innuebat q̄ ibi auctor luminis christ⁹ vel angeli ipsaz ꝓsolabat. Surgebat oīi nocte ad matutinas. z qñ poterat ibat ad ecclesiam sancti Frigdiani q̄ sita erat ꝓpe domū suam: vbi cū magna deuotiōe matutinaz officiū audiebat: z cū magnis lachrymis z gemitib⁹ Demiq̄ ad crucifixū tanto estuabat ardore: vt tota ad eius aspectū liq̄fieret, vñ añ crucē quādā q̄ ꝓie venustate in diuersorio cemiterij/ prefate ecclie posita erat: sepius orans liq̄fiebat in amore ipsi⁹: et dñicam passionē cordeten⁹ recensebat: nec poterat ab ipsi⁹ ꝓtēplatiōe auelli. etiā cū obiurgationib⁹ custodis ecclie. Sic etiā erat vehemēter intenta circa celebratione festiuitatū z ecclie⁹ visitationē. Vñ cū semel i festo Magdalene accederet ad eccl̄iā suā q̄ sita erat in solitudine q̄dā q̄ cerbaria nūcupab: q̄ distat a citate luchana: ꝓ decē miliaria applicuit illuc i fine dei postposito metu guerre q̄ tūc erat inter luchanos z pisanos: adeo vt plerīq̄ expoliarēt in via. Cū ḡ btā Etra applicuiss̄ illuc: inuenit fores ecclie clausas ꝓp guerram. Cūq̄ ibidē se posuisset sub diuo adorādū cū cereo i manib⁹ quē ad honorem gl̄iose Magdalene portauerat accendēdū: intīm ibidē oratiōi vacauit ꝓe foris/ donec p̄ lassitudine corporis dormire icepisset. Interim cepit magna tēpestas vētorū z pluuia⁹ excrescere Demū facta auroza surrexit virgo a somno/ z inuenit portas ecclie apertas nullo ibi existente z cereū in manu ei⁹ accensuz. Ac illa ecclīam ingrediēs oꝛōni vacabat quā orantē sacerdos ecclie cum plurib⁹ aduenies repierunt admirātes de tanto miraculo. Aliud etiā miraculuz. Nota qz cū quadā vice ipsa fuisset ad visitādū ecclias sctī Petri ad grad⁹: q̄ est vltra ciuitatē pisanā quinq⁹ miliarib⁹ ꝓxus mare: tandem cōpleta visitatōe reuertebat Luchas. Cū q⁹ a plurib⁹ inuitaret hospitio: vtpote ꝓie itinere lassa z ꝓfecta ieiunio nō acq̄euit: sed ꝓtinuabat iter suū/ nō trepidās noctē nec corpis lassitudinē/ tandē ꝓie nimia lassitudine fatigata z fame devicta ꝓpe fontē quēdā pausauit circa pmā gallo⁹ cant⁹. Cūq̄ pene iā caro lassa deficeret/ cepit os modica aqua pfundere. Et ecce apparuit ei btā ꝟgo in forma mulieris honeste salutās eam z dicens. Vultis ne venire q̄ voce audita tanta fortitudo corpis z cōsolatio mētis secuta est: q̄ Rndit. Libenter volo venire. Elites ḡ parit⁹ denocte puenerūt ad pontē quēda cui⁹ janua more solito clausa vltro apta est eis. Et transeūtibus illis iterū vltro clausa ē. deinde venientib⁹ eis ad portā ciuitatis Luchane inuenerūt eā clausam: sz statim vltro apta est eis. Et cū venissent ad domum cum clamasset ad

lanuā dom⁹ z fuisset aperta: virgo gliosa Maria statim disparuit. O felix ancilla chri q meruit ꝑginis gliose honori comi/ ratu z colloquio ꝓfolari. Alia vice dū aduc/ sperasceret die sabbati iret ad eccliaz sancti angeli ad montē q distabat a ciuitate Lu chana sex miliaribꝫ cū iret pedester z tardo gressu: ꝓuenit tū illū equestrē q ꝗsi curren do preibat. ¶ Tertiū signū ꝛc. benivolen tia primalis. Nā erga primos mirabilem benivolentiā gerebat/ adeo q totis viribꝫ nitebat añq̄ ptermitteret paupem: q̄n ei elemosynā put poterat largirer: cuiꝰ beni uolētie merito diuina bonitas dignata est miracloꝝ testimonia phibere. Ūñ semel cū pauꝑ peteret elemosynā ab ea: illa vero anxia nō haberet in promptu q̄dnam ne/ cessitatē patienti tribueret ꝑmeditate pa/ rumper q̄dnam posset illi tribuere hausit aquā de puteo z sibi dedit. Sed o mirabi lis deꝰ statim aqua in vinū ꝓuersa est adꝫ q pauꝑ bibens dixit. Nūq̄ se tale z tā sua ue vinū bibisse oīb⁹ diebꝫ vite sue. Sic etiā am diligētissime studebat circa pauperuꝫ curam z infirmoꝝ: vt sibi cibaria vestesq̄ subtraberet/ et paupib⁹ et egenis captata oportunitate largiebat. q̄s etiā sepiꝰ ꝑso/ naliter visitabat. Semel etiam tpe famis euacuauit arcam dñi sui plenam fabis: vt paupib⁹ subueniret: q̄ ad ipsam tanq̄ ma/ trē recurrebāt. Postmodū ꝓo cū dñs: hoc nesciens fabas illas vendidisset/ inuenta est archa plena fabis: sicut erat prius hoc deo opante in sue testimoniū scitatiꝫ. Dic totū explū. Ulier g timēs ꝛc. ¶ Quar/ tū signuꝫ est ꝛc. pseuerātia finalis. Quid prodest em̄ naui totū iter egisse: z p varios casus innumerasq̄ pcellas cucurrisse: si cū est ꝑe portū rumpit ꝛc. Quid pdest eūti romā si vsq̄ ad romā sospes veniens cū in porta pedem hꝫ occidit. Quid pdest agri/ cole/ si arbores fructifere duꝫ tempꝰ matu ratiōis aduenerit arescūt: ꝛc. Ūñ Bern. dic q inter ceteras ꝑtutes sola pseuerātia coronat, Mat. x. z. xxiij. Qui autē pseue/ rauerit vsq̄ in finē hic saluꝰ erit. Beata g Lita sp pseuerauerit in scitate vite vsq̄ ad mortē. Nota hic de btō fine eiꝰ. Cū em̄ vitā sanctissimā duxisset vsq̄ ad sexagesi/ mū circiter annū cepit infirmitate q̄dā in firmari q̄ ingraueſcēte mēbra tenuia ad lectū deducta ceperūt a suo vigore defice/ re: tandē oculis z mente eleuatis in celuꝫ manibꝫ cancellatꝫ sacramētoꝝ eccliastico/ rū roboꝛe ꝑmunita/ nulla doloris vel an/ gustia vestigia ꝑferens migrauit ad dñm circa annos dñi. M. cclxxviij. In cuiꝰ san ctitatꝫ testimoniuꝫ dignatꝰ est dñs tria si/ gna mostrare. Primo q̄ in obitu eius stel la pfulgida quaꝫ ne solis claritas occulta bat apparuit. Secdo q̄ eadem hora pueri nullo reuelāte: sꝫ diuino nutū inspirante clamare receperūt dicētes. Eamꝰ eamus z curramꝰ ad eccliam sancti Frigdiani: q̄ mortua est scta Lita. Tūc ꝓcursus popli ꝗmaximꝰ aduenit adeo q̄ eccliа scti Fri/ gdiani z claustrū pgrande nō caperet ꝑso nas illuc cōtinue aduentātes: ita vt etiam platee adiacentes adimplerent/ nec potu/ it corpꝰ ꝑ multos dies tradi eccliastice sepulture ꝓpe mltitudine ꝑsonꝝ ipm certatim ꝓtingere cupientes. Tertio q̄ multa mi/ racula diuina bonitas operata est meritꝫ sancte sue. Nā ceci illuminati sūt. Claudi gressum receperūt/ curui erigunt/ febricitā tes sanant: z multa alia miracla facta sūt. Ultimo nota miraculuꝫ de suspensō eius meritꝫ liberato: quod ꝓrigit i ciuitate Lapue ꝛc. Mulier ergo timens deū/ ipsa laudabit. Deo gras Amen.

¶ In festo scti Petri marty. oꝛdinis ꝑdicatoꝝ. Ser. xxxix

Quonabitur q̄ legitime certauerit. ij. Tim. ij. Pro declaratiōe sciendū q̄ añq̄ ꝑmi pareres nr̄i trāsgressi essent mādatuꝫ dei nullū inimicū habebāt: q̄ sic volūtas eoꝝ erat subdita deo ꝑ virtutez originalis iustitie, sic sensualitas rōni: z corpꝰ anie: et aialia hoi. Hec est rectitudo in q̄ creatꝰ est hō. De q̄ Eccs. vij. Deus fecit hoiem rec/ tū. Post trāsgressionē aūt mādati: incuꝛ rit repugnantiā sui in seipm̄ z aialiū rebel lionē ꝛc. Nā statim dereliquit eos gra ꝺ coꝛ/ poꝛ suoꝝ nuditate ꝓfusi sūt: z sensuū mo tū inobedientꝫ carnis sue tūq̄ reciprocaz penā inobedientie sue. sm Tho. in pre. j. q. xcv. ar. j. Et etiā aialia fuerūt rebellia hoi post pctm̄ i penā pcti sm Tho. in. j. parte

q.xcvj.ar.j. Ad idē vide Aug.xiij.ō ciui. dei. Ideo Job.vij. Quare posuisti me cō/trariū tibi/z factus sum mihīmetipsi gra/uis: Et nota q; ħ fuit iustissimū: vt p̄ que peccauit p̄ hec z torqueret. Sap̄.xj. Sic̄ ḡ ipse fuit rebellis deo. sic iustitia exigente creature facte sūt rebelles ipsi hoi. Propt̄ hoc dr Sap̄.xvj. Creatura em̄ tua tibi fa/ctori deseruiēs exardescit in tormentū ad/uersus iniustos. Et tūc ḡ incurrim⁹ mul/tos inimicos ꝓtra quos oportet dū sum⁹ in via bellū cōtinuuz exercere. Jō dicebat Job. Militia est vita hois sup̄ terrā: z si/cut dies mercēnarij dies ei⁹. Job.vij. No/ta mercennarij: q̄ si bñ laborat premiat: q; coronat in gl̄ia z̄c. z hoc in sero. i. in morte Heb.ix. Statutū ē hoibꝫ semel mori. Et ponit ħ iudiciū Dar.xx. Cum aūt sero fa/cū esset z̄c. Jō dr thema. Coronabit z̄c

¶ Pro fundamēto ſmonis q̄ est de p̄mis/sione glorie illis q̄ resistunt tentatiōibꝫ. oritꝝ questio theologicalis. ¶ Querit. Utruz de⁹ debuit p̄mittere hoiem a diabolo ten/tari. Arguit̄ q; nō. Actus certioz p̄feren/dus est actui min⁹ certo. Sed act⁹ innocē/tie est certior ḡ actus tentatiōis. igit. de⁹ nō debuit p̄mittere hominē a diabolo ten/tari. In oppositū: de⁹ magis debuit p̄mit/tere alicui aliq̄d a q̄ accepit maiorē gl̄iaz: q; ipse deus ē summū bonū: qō est suuꝫ p⁹ diffusiuū: ḡ mittere in statu in quo nō ac/cipit gl̄iā: sed homo resistendo tentatiōi accipit maiorē gl̄iā ḡ si nō rētarek: ptz. magister sententiaꝝ. ij. di. xxiij. c. non esset laudabile homini si ideo bene viuere posſz quia nemo male viuere: suaderet q; debue/rit etiā ptz. Aug. li. vij. de ciui. dei. c. iij. di/cit deus sic administrat res vt eas ꝑ̄ios motus agere sinat. Jō tam hoiem q̄z dia/bolū ꝓstituit in libertate arbitrij. Ideo q; diabolus vult hoiem tentare/de⁹ debuit p̄mittere hoiez a diabolo tentari. Et sic q̄/stio manet ꝓ vtraq; pte dubia. Ad q̄stiōez respondendū est ſm Bona. sup̄. ij. senten. dist. xxiij. ar. j. q; deus debuit p̄mittere ho/minē a diabolo tentari. Et ħ ꝑter tria

Primo ad p̄bitatis ꝓbationē
Scō ad inq̄titatis correctionē
Tertio ad hūilitatis eruditionē

¶ Primo em̄ tentat homo ad p̄bitatis probationez. Scholaris de nouo intrans scholas tentat̄ de patientia. Miles de cō/stantia. Sic deus inexpertos ꝓbat z expe/rit̄ ꝓ multas tribulatiōes. Sic deus ten/tauit Job ꝓ sarbanam dissipans oēm sub/stantiaz eius. Etiā Abraam in ſmolatiōe filij: z fidelis inuentus est. igit̄. ¶ Scō tentat̄ homo ad inq̄titatis correctionē. Nā aurifaber mittit aurꝫ in testam vt ꝓ ignez clarificet̄ z purget̄ a mixtura. Sic per ten/tationes et tribulationes purgat animas a peccatis. Unde hec est ratio quare sancti martyres aliqui maximam lesionem tor/mentorum senserunt: quia per hec peccata venialia si que habuerunt diluerunt z eo/rum meritum z coronam auxerūt. p̄s. Po suisti tribulationes in dorso nostro transi/uimus per ignem z aquaz/z eduxisti nos in refrigerium. igitur. ¶ Tertio tentatur homo ad humilitatis eruditionem: quo/modo quis posset ꝓximo suo tribulato compati: qui nunq̄ tribulationem gustat̄ set: nam christus ex his que passus est di/dicit humilitatem et compassionem: nisi enim tentaremur ꝓpter defectuz nostre cognitionis z experientie de nobis ipsis su perbiremus. Ideo deus permisit homi/nem a diabolo tentari. Et ad argumentū dicitur q; licet actus innocentie sit certior tamen maior in gloria eterna. Juxta ver/ba p̄assumpta: z sic de alijs. Nota ergo q; in hoc mundo habemus quinq̄ bella in quibus vincentibus datur corona z̄c.

Primum bellum habemus contra in/tellectum nostrum: qō vincimus ꝓ simpli/cem credentiam.

Secundum bellum est contra volunta/tem: et istud vincimus per humilem obe/dientiam.

Tertium bellū est ꝓtra carnem: z istud vincim⁹ ꝓ puram cōtinentiā

Quartū bellū est ꝓtra diabolū: z istud vincim⁹ ꝓ clarā seu verā sapientiā

Quintū bellū est cōtra mundū: z istud vincim⁹ ꝓ firmā patientiā

Omnibus his modis beatus Petrus fu/it victor. Ideo dicit thema de eo: Corona/bitur qui legitime certauer it z̄c.

¶ Dico primo z̄c. Bellum contra intel/lectum nostrum declaro. Naturalis intel/lectus semper querit rationē rei mirabilis Unō dicitur in. j. Methā. q; Propter ad

mirari ceperunt/phi phari. Rō q intellectus naturaliter appetit scire, scire autē est rem per causam cognoscere. Et ideo semp intellectus querit causam rez pīsertim mirabilium. Et nūq̄ quiescit intellect⁹/donec ptingat ad cognitionē cause effectuuz q̄s cognoscit. Declara hoc per Tho. j. ij. q. iij. ar. vl. Et pone exempla in practica in q̄libet sciētia. Item exemplū in eclypsi solis. Ideo Dauid. Mirabilia testimonia tua: ideo scrutata ē ea aia mea. Quomō nihil tam extraneū z mirabile est intellectu nostro q̄ secreta fidei. Datur exemplū ō trinitate zc. Item de incarnatiōe christi zc. Item de sacramēto eucharistie zc. Item de resurrectiōe futura zc, que videt impossibilis fm naturā. z ideo intellect⁹ noster naturaliter refugit credere. Ecce ergo bellum intellect⁹/in quo bello multi succumbunt: sicut sunt illi qui aut nolūt omnino credere aut dubitant. Dubius aūt in fide infidelis est: de hereticis. c. j. Ideo scīptura. Aspicite in gentib⁹ z videte z admiramini z obstupescite: quia opus factum est in diebꝫ nostris: q̄d nemo credet cum narrabitur Abacuc, j. Et loquitur de opere fidei. Nemo credet supple/nisi p gratiā spīritussancti. j. Cor. xij. Nemo pōt dicere dominus Jesus/nisi in spīritusctō. Item Esa. liij. Dñe quis credit auditui nr̄o? De isto ergo bello habeꝫ victoria p simplicem credentiaz: dicēdo. Domine intellect⁹ meus refugit credere zc. sed q vos dñe dicitis. ideo credam. Nam et parentib⁹ meis credo: quod sim fili⁹ eorum: non ergo minus debeo credere vobis in his que dicitis q̄ parentib⁹ meis. Item cuilibet artifici creditur de arte sua Aristo. de phia. Galieno de medicina. Justiniano de legib⁹. Notario de instrumēto. Pelliparo de arte sua. z sic de singulis zc. Cur ḡ christo non creditur? zc. Stult⁹ essz ille qui non crederet esse alia regna et alias ciuitates in mūdo pzeter suam: eo quia nō vidit eas: cum ab alijs referatur qui viderūt. Sic in ꝓposito multi testati sunt de alia vita: eo q videruntz cognouerūt eam: sicut christus patriarche/ꝓphete/apostoli/doctores/martyres zc. Nota similitudinē quā ponit Grego. in ij. dial. in pncipio. Et Apl's. Destruentes oēm altitudinē extollentē se aduersus scientiā dei/et in captiuitatē redigentes oēz intellectū in obsequiū christi. ij Cor. x. Et tali victoria dat⁹ a deo corona. De qua Apoc. xij. Mulier amicta sole: et luna sub pedib⁹ eius: z in capite eius corona stellaz duodecim. Nota mulier. i. ania. Amicta sole, i. christo vl. i. gloria. Et luna. i. scientia phie sub pedib⁹ eius: q̄ non curat de ratiōib⁹ phie in his q̄ sūt fidei. Ambro. Tolle argumēta vbi fides queritur. Dic aliqua argumēta fm regulas phie p̄sertim in sacramento eucharistie. Vide in sermonib⁹ de articulis fidei. sermo. v. parte. j. Colos. ij. Videte ne quis vos seducat per phiam z inanem fallaciā zc. Stellaz. xij. i. xij. articulorꝫ fidei: fm q̄ fuerunt xij. apli: qui articuli continenꝫ in Credo: quoꝝ sex ptinent ad diuinitatē: sex ad humanitatem. Primus de diuinitate circa essentiā dei: Credo in vnū deuz. Secund⁹ est circa diuinitatē p̄sonaruz. Tertius circa opus creatiōis. Quartus circa opus iustificatiōis. Quint⁹ circa opus glorificatiōis animaz. Sextus circa opus glorificatiōis corꝑoz. Circa humanitate. Primus est de incarnatiōe. Secūd⁹ ō natiuitate. Tertⁱ⁹ de morte. Quart⁹ de descensu ad inferos. Quint⁹ de resurrectiōe chīi Sextus de ascensiōe. Vel dic q̄ incarnatio z natiuitas sunt vnus articul⁹: z tunc sextus articul⁹ erit ō aduentu ad iudiciū. De ista corona dicit Apl's. Bonum certamen certaui/ cursum cōsumaui/fidem seruaui: in reliquo reposita est mihi corona iustitie zc. ij. Tim. ij. In isto bello habuit victoriā beat⁹ Petr⁹ marty: zc. Dic quō puer existens ꝑfudit patruū suum dicēs: Credo zc. Ite quando videbat corꝑ⁹ christi fidei caloze succēsus orabat di. Dñe da mihi gratiā/vt moriar p te z p fide tua: sic tu pro me mortu⁹ es. Desideriū anie tribuisti ei dñe zc. Item insistēte eo semel in quibusdā disputatiōib⁹ z grauib⁹ hereticorum ꝑflictiōib⁹: cepit mens ei⁹ postea de aliquib⁹ articulis propulsari: ꝛ ad orationem recurrēs audiuit vocem di. sibi. Ego rogaui p te Petre/vt nō defi. fi. tua. z ꝑiurgens a leui sopore sensit continuo illū ambiguitatis scrupulū recessisse. ideo pōt dicere cuz apl'o. Bonū certamē certaui cursum cōsumaui/fidem seruaui zc, vt supra

habeķ. Noꝛaliter dicatis quolibet mane ꝛ sero. Credo vt vincatis istud bellum ꝛc. Credo credik ad iustitiā: oꝛe autē cōfessio fit ad salutē ꝛc. Ro.x. ¶ Scōm ꝓelium est contra ꝓpriā voluntate: qꝛ voluntas inclinak ꝓtra ea que deus mandauit. Licet enim deꝰ mandata nobis dedit: tñ non vult cogere liberū arbitriū. Deꝰ ab initio ꝓstituit hoiem: ꝛ reliquit eum in manu cōsilij sui. Glo. i. in libertate arbitrij. Eccī.xv. In ꝟ bello multi succūbunt ꝛc. tam arduus est. Gen.viij. Sensus ꝛ cogitatio humāi coꝛdis ꝓna sūt ad malū ab adolescētia sua. Victoria ḡ habeķ p humilē obediētiam. Dicendo dñe voluntas mea me inclinat ad superbiam ꝛc. qꝛ vos ꝑcipitis humilitatem Ideo volo humiliari ꝛc. Sic de ira, ꝟ luxuria, auaritia. ꝛsic ꝟ alijs. Qui amat aiam suam id est voluntatē perdet eā. Et qui odit aiam suam in ꝟ mundo: in vitaz eternā custodit eam. Joan.xij. Ex hac victoria meremur coꝛonaz. Auctoꝛitas. hoc habet, ꝑcerto oīs qui colit re: quia vita eiꝰ si in ꝓbatione fuerit coꝛonabit. Tob.iij. Beatus vir qui suffert tē. ꝛc. Jaco.j. In isto etiā bello btūs Petrus habuit victoriam. Non solū em obediuit ꝑceptis dei: sed etiā ꝓsilijs euangelicis. Si vis ꝑfectꝰ esse ꝛc. Mat.xix. Ideo intrauit oꝛdinem ꝑdicatoꝛz. Dic quomodo ꝛc. Et q̄ ꝟ humiliter obedīēs fuit mādatz ꝓlati custodiendo portam: ꝛ reliqua officia faciendo ꝛc. Et qꝛ ipse obediuit deo: ꝟō deꝰ obediuit sibi in miraculis. Hanc etiā excellēriaz hz obedientia; vt ptz Josue.x. Nō fuit ante ꝛ postea tam longa dies obedientie dño vocī hominis ꝛc. Et Joā.ix. Si q̄s dei cultoꝛ est ꝛ voluntatē eius facit hūc deus exaudit. Dic hic de miraculo eiꝰ: qñ fecit obmutescere hereticū ꝛc. Item de nube miraculose adducta ꝓ populi ꝓsolatiōe. Nota etiā qñ restituit pedem illi iuueni: q̄ ꝑaderat sibi pedē cum gladio: eo q̄ cū eodē ꝑcusserat matreꝛ. Noꝛaliter, debetz obedire deo ꝛc. Econtra de contēntibꝰ obedire deo ꝛc. De q̄ꝟ dicit deꝰ ad Samuelē j. Regū.ij. Quicunq; honorificauerit me: glorificabo: qui aute cōtemnūt me: erunt ignobiles ꝛc. ¶ Tertiū bellum est contra propriam carnem. Dic practice ꝛc. Ideo Gal.v. Caro cōcupiscit aduersus spiritū: spiritus aūt aduersus carnem. Sz vincik per puram ꝓtinentiā vel penitentiā: sicut equus qñ ei auferk annona humiliak ꝛc. alias ꝓiciet te in lutum ꝛc. Ex hoc triumpho merek hō coꝛonā. Auctoꝛitas. Sap.x O q̄ pulchra est casta generatio ꝛc. Et sequik. In ꝑpetuū coꝛonata triūphat. Nota. Cū charitate. multi sunt casti cū timore ꝑdendi famaz/ vel pene ꝛc. Talis castitas nō est pulchra. Mentē impudicā facere nō casus solet: sed cum charitate quādo amoꝛe dei ꝛc. Sunt igitk quidā casti cum timiditate id est pauoꝛe. Quidā cū tumiditate: id est superbia. Quidā vero cū charitate. Vide sup in fmo. beate Barbare. q̄ incipit. Cōfiteoꝛ tibi dñe rex, ꝑre. j. Istam victoriā habuit beatꝰ Petrꝰ q̄ semꝑ seruauit virginitatez cū magnis abstinentijs et asperitatibꝰ. Vnd cantat ecclia. Carnem afflixit iugiter in laboꝛe multiplici: viam sequēs humiliter patris sui Dominici ꝛc Propter ꝟ deus fecit sibi gratiam q̄ tactu suo curabat infirmos ꝛc. Dic exemplū de filio dñi Gonfredis comitz: q̄ patiebatur tantū tumoꝛē gutturis: q̄ nec loqui poterat/nec spirare: ꝛ ad tactū cappe bti Petri curatus est. ꝛ sic etiā de curatoe patris eiꝰ ꝛc. Ideo possumꝰ dicere de eo. Omis turba querebat eum tangere: qꝛ virtꝰ de illo exibat/ꝛ sanabat oēs. Lu.vj. Nota ꝟ miraculum de panno tunice eiꝰ, ꝓtecto in ignē ꝛ nō cōbusto: sed potius ipse pannus ignē extinxit. Cū aūt hereticus quidā pannuz sue tunice in ignem ꝓiecisset statim cōbustum est. ꝛ hoc fuit in signū sue castitatis ꝓ cuiꝰ virture fuit cōseruatus /illeꝰ ab igne luxurie. Noꝛaliter ꝛc. Hec est volūtas dei: sanctificatio vestra. j. Tessa.iiij. ¶ Quartū bellū est cōtra diabolū: q̄ nūq̄ cessat ꝛc. Ideo Petrꝰ. Fratres sobrij estote ꝛ vigila. j. Pet.v. Vincik aūt ꝑ veraz sapientiā dupliciter. Primo in se. Scdo in alijs. Primo in se expellendo tentationes diabolicas. Et ab alijs sicut miles q̄ bene custodit castrū merek salariū: sed plus meretur ille/q̄ acq̄rit regi alia castra ꝛc. Talis etiā victoria merek coꝛonam. Auctoꝛitas. Pascite q̄ in vobis est gregem dei: nō coacte/sed spōtanee scōm deuz: nō turpis lucri gratia: sed voluntarie: vt cū apparuerit ꝓinceps pastoꝛuz percipiatis immar-

In festo sancti Petri martyris

cessibilez eterne glorie coronam.). Pe.v. Jstam victoriam habuit beatus Petrus Quando eñ fuit magn⁹ studuit in theologia z incepit p̃dicare. O quot castra acq̃sivit christo. Prio⁹em acq̃siuit castruz corporis sui: dicit papa q̃ nūq̃ peccauit mortaliter. Vñ cantat eccl̃ia, Petr⁹ flos pulchritudinis z virtutis sacrariū: nullū mortalis criminis sensit vnq̃ cōtagiū. Acq̃siuit etiā multa castra christo q̃ erant diaboli. s. supbos/luxuriosos ꝛc. Dic hic exemplū de nube adducta cōtra estum solis q̃d fuit insignū gratie quā p̃dicando infundebat ꝯtra estum vitioꝝ. Dic hic etiā exemplū de illo heretico acutissimi ingenij: qui effectus est mutus ad oratione bti Petri Jtem dic exemplum de illo lusore nomine Roba. qui p̃ter desperationē fuit effect⁹ demoniacus: z tandē fuit liberat⁹ in vtroq̃ hoie merito beati Petri martyris. Jō cantat de eo. Predicator feruid⁹ fidei zelator circuit itrepidus heresum damnator: vitioꝝ rigidus semp expurgator: veritatz lucidus doctor z amator ꝛc. Moralit' instruimur vt doceatis filios z filiorez viā salutis ꝛc. Auctoritas. Rectorē te posuerūt noli extolli curā illorū habe. Et infra. Et accipies coronā. Eccl̃i. xxxij. c. ꝛc. ¶ Quitum bellū est ꝯtra munduz: q̃ bellat cōtra nos infirmitatib⁹/paupertatib⁹, et aduersitatib⁹. Jō chr̃s. Jn mūdo p̃ssuraz habebitis: iz cōfidite ego vici mundum. Jo. xvj. Vincit aūt p firmā patiētiā. Ex h̄ meret coronā. Auctoritas. Esto fidelis vsq̃z ad mortē z dabo tibi coronaz vite. Apoc. ij. Jstā victoriā habuit b. Petr⁹: qz fuit patiens i martyrio ꝛc. Dic ei⁹ martyriuz. Et quō fluxit sāguis de arboribꝫ illi⁹ nemoriz ꝛc. Et quō q̃dā monialis de tripulis apō florentiā vidit celū apertū: z chr̃m cū virgine recipiētes i celo beatū Petrū: et quō lampades fuerūt accense diuinit⁹ ꝛc. Ad sepulcrū Petri tumulū freq̃ns lux descēdit ꝛc. Dic miraculū de q̃dā muliere flandrēsi: q̃ ter peperat filiū mortuū. Cuiq̃ quarto iaz pēperisset filiū mortuuz meritis bti Petri resuscitat⁹ ē ꝛc. Q̃ coronabit q̃ legitie certauerit. Sic z vos ꝛc. Dic vt expedit Amē

¶ Item in eodem festo sancti Petri martyris. Ser. xl.

Coronabitur q̃ legitie certauerit Tim. ij. z in epla hodierna. Jntroductionez materie p̃dicāde itēdo sumere ex q̃dā auctoritate Joānis i Apoc. Vñ nota q̃ inter cetera magnas reuelatiōes quas christ⁹ dedit bt̄o Joanni fuit vna valde pulchra: quā ipse refert dicēs, Vidi celū apertū: et ecce equus albus: z q̃ sedebat sup eum vocabat fidelis z verax: z cū iustitia iudicat z pugnat. Oculi aūt ei⁹ sic flamma ignis z i capite ei⁹ diademata mlta. Apoc. xix. Hanc aūt fuelationē appropio bt̄o Petro martyri, de q̃ nobis hodie est sermo. Vnd nota in hac auctoritate sex clausulas in q̃bus summarie continet nota vita z gloria eius. ¶ Prima ergo clausula est dum dic Vidit celū apertum. Jsta celi apertura significat natiuitatem beati Petri martyris qua misit de⁹ in mundū ipsum gloriosum z sanctissimū p̃dicatorē p cōseruatiōe fidei christiane z ꝛfusione heretice prauitatis z cōuersiōe pcōz. Sicut em̄ si celuz aperiret sicut q̃n chr̃s ē baptisat⁹ Luc. iij. Celi aperti sūt sup eū ꝛc. Fugarent omes tenebre et infunderet mundo magna lux: sic p beatū Petrū fugate fuerunt tenebre heresum z vitioꝝ: z infusa mōdo noua lux gratie. Jn cui⁹ signū sup locū passiōis ei⁹ sepe luminaria de celo descendētia z ad celum ascendētia visa sunt inter q̃ duo frēs ordinis p̃dicatoꝝ apparuerūt. Vñ cantat eccl̃ia. Magne dies leticie nob illuxit celitus Petr⁹ ad rhtonū glorie martyr puenit inclyt⁹ ¶ Scd̄a clausula, z ecce equus albus. dic denotat ei⁹ pura ꝛginitas. Nam equus significat corp⁹ spiritui cōparatū. Nā sicut equus regit̄ a milite: sic et corp⁹ a spiritu. sup istū equū bñ equitauit z direxit brūs petrus. Sūt aūt tria necessaria ad pfecte regendū equū. Primuz est frenū. Scōm est calcaria. Tertium est sella. Jsta tria habuit b. Petr⁹: qz habuit frenū tēperantie sine qua equus effrenat⁹ deiecit hoiem in lutū luxurie z in foueaz inferni. Vide de hoc lati⁹ supra in sermone beati Joānis euāgeliste: q̃ incipit. Erat vir magnus apud dñm suū. p̃te. ij. Jtem habuit duo calcaria. s. calcar dextrū amoris diuiñ

ni: ⁊ sinistrū timoris filialis. Item tertio habuit sellam virginitatis: ⁊ sic bene dire pit equū suū. Dicit aūt equus alb⁹ ꝓpt̄ pu/ ritatē ꝯscientie: q; nō solū fuit immunis a carnali cōtagio: sed etiā ab omni macula peti mortalis. Vñ cantat. Petr⁹ flos pul chritudinis ⁊ virtutū sacrarū nullū mor/ talis criminis sensit vnq̄ cōtagiū. ¶ Ter tia clausula. Et qui sedebat sup eū voca/ bat fidelis ⁊ verax. Hic notat sua vera ⁊ fi delis p̄dicatio: in q̄ inuent⁹ ē fidei quātū ad veritatē doctrine que erat fm veritatē fidei christiane: ⁊ verax quantū ad scriptatē vite q̄ erat ꝯformis doctrine. Veritas est em̄ adequatio rei ad itellectū. Quidā em̄ p̄dicatores sunt fideles in doctrine expres/ sione: q; p̄dicant veritatē: tm̄ nō sunt vera ces in vite ostensiōe. Cōtra q̄s Aplus ait ad Ro.ij. Qui p̄dicas nō furandū: furā/ ris: qui dicis nō mechandū: machāris ⁊c Jté ps. Peccatori aūt dixit de⁹: quare tu enar. iusti. me. ⁊ assumis testa. meum p os tuū. Tu vero odisti disciplinā ⁊c. Tales cōdemnant seipsos. Vñ Chrys. xl. disti. c. Multi. Si bñ docueris ⁊ male vixeris tui solius ꝯdemnator eris. Nā bñ viuēdo ⁊ bñ docendo populū instruis quō viuere debeat. Bene aūt docēdo et male viuēdo deum instruis quō te debeat cōdemnare. Beat⁹ q̄ Petrus fuit fidelis in doctrina ⁊ verax in vita: q; veritas est cōformitas rei ad intellectū. Unde cantat de eo eccle sia. Predicator feruidus fidei zelator circu it intrepidus heresum damnator vitiorum rigidus semp expugnator veritatis luci/ dus doctor ⁊ amator. Verbo vita prędi/ cat signis crebris emicat legis emulator. ¶ Quarta clausula. Et cum iustitia iudi cat ⁊ pugnat. Hic denotat potestas iudi candi ⁊ cōdemnandi quā habuerat beat⁹ Petrus ex officio inquisitionis sibi a sum/ mo pontifice contra hereticam prauitatem cōmisso: per quā iudicabat ipsos ⁊ pugna bat contra ipsos verbis/miraculis/⁊ exem plis: adeo q̄ penitus destruxit heresim il/ lam manicheorū que tunc maxime vige/ bat in italia. Unde bene dr̄ ō eo. Custodi uit il. do. ab. int. ⁊ a. se. tu. illū. ⁊ cer. for. ō. il. vt vinceret. Sap̄. x. Et sic patet quarta clausula. ¶ Quinta clausula. Oculi aūt eius sicut flamma ignis. Duo oculi aime sunt intellect⁹ et volūtas siue affect⁹: in/ tellect⁹ illuminabat sciētia nēcaria ad salu tē. Affect⁹ accendebat charitatis ardore. Hic notat ei⁹ feruētissima charitas signi ficata p ignē. Jgnis em̄ ⁊ illuminat ⁊ accē dit, sic ⁊ charitas illūinabat ei⁹ intellectū quia. Unctio docet de oib⁹. j. Joan. ij. Et accendebat eius affectū p̄sertim ad marty rium sustinendū ꝓpter zelum fidei. Unde et quando videbat corpus christi ardēter petebat ab eo vt non sineret eum ex hac vi ta migrare nisi cum palma martyrij. Et hoc dixit cuidam socio suo petenti ab eo quam oratione faceret in eleuatiōe corpo/ ris christi. Jdeo cantatur de eo. Desideri um anime eius tribuisti ei dñe. ¶ Sexta clausula. Et in capite eius diademata mul/ ta. i. corone multe Glo. in cle. Ru. de ture/ tur. sup verbo diadema sic dicit. Diadema dr̄ corona imperialis vel regia: ⁊ differt a ser to q̄d fit de floribus inserti: ⁊ a corona q̄ dr̄ circulus capitis de quolibz metallo. Dia dema vero solū de auro ⁊ lapidibus p̄ciosis. Et componit a dia q̄ est duo: ⁊ demo de mis: quia ex sui rotunditate ei⁹ p̄ncipium ⁊ finē demit. Hec Joā. an. Hic denotat ei⁹ glia in q̄ nō vna tm̄ corona habet que cōis est oib⁹ beatis ⁊ dr̄ aurea: sed multas q̄ dicunt aureole a theologis: ⁊ nō sūt nisi tres quas oēs habuit Petrus. Unde can tatur de eo. Petr⁹ nouus incola celos lau reatus ascendit: aureola triplici dotatus. Videamus ergo de istis tribus coronis quas habuit: ⁊ sic complebit sermo ꝓter q̄d dicit thema. Pro fundamēto sermo/ nis qui est de corona martyrij: qua sanct⁹ Petrus in vita eterna coronat⁹ est, oritur theologicalis questio. ¶ Querit. Utrum martyrium sit de salutis necessitate. Ar/ guitur q̄ sic. Augustin⁹ in sermōe aliquo: quem facit de martyribus dicit. Qui em̄ sanctos martyres noluerit imitari ad eo/ rum beatitudinem non poterit peruenire. Apostol⁹ ait. Si fuerimus socij passionū erimus ⁊ consolationū. Petrus ait. Chri/ stus pro nobis passus est: vobis relinq̄ns exemplum. vt sequamini vestigia eius. Christus dicit discipulis. Potestis bibe/ re calicem: quasi dicat regnum nulli da/ tur nisi possit mori ⁊ pati pro me. Jgitur. Jn oppositum: illud non est necessarium

sine quo hō potest saluari: sed sine martyrio hō potest saluari: vt ptz de multis qui sunt saluati sine martyrio. Jgit martyriū nō est de necessitate salutis. et sic q̄stio manet p ytraq; ptē dubia. Ad questionē respondeo: q̄ duplex est martyrium. Primū dicitur corporale. Scōm dicit spirituale. Primū dicit corpale: id est vbi quis patitur p amore christi. Sicut scti martyres fecerūt: et sic ad dubiū dicit q̄ martyriū nō est de necessitate salutis: qz multi sunt scti confessores z virgines q̄ sine coronali martyrio saluant. Sed talis act⁹ martyrij est maioris meriti q̄ alioz sanctoz actus: vt ait Tho. iij. qz sustinere diuersa ē difficilioz. Jgit. Scōm dicit martyriuz spūale: qō pot esse sine effusiōe sanguis. s. qñ quis vincit mundū/nec ꝓpter aduersa/nec ꝓspera/nec aliqua illicita cōsentit. Sed oīa aduersa etiā mortez acerbissimā p iustitia ꝰseruanda: parat⁹ est sustinere. Nā iracū/diam mitigare/libidinē fugere/iustitiā custodire/auaritiā contēnere/ꝓtumelias patienter ferre/odientē diligere: z in abundātia sobriū: esse largus in pauptate: est martyriū in occulta cognitiōe: z sic ad dubiuz dicit q̄ martyriuz est deneccessitate salutis habentib⁹ vsum rōnis: z de tali intelligūt auctoritates in argumento q̄d habere debemus si velim⁹ coronari in gl̄ia vt btūs Petr⁹: iuxta ꝙba passūpta ꝛc. Coronabit ꝛc

Prima corona sapientie doctoralis vel diuinalis: z hec est de auro

Scōa est corona ꝓtinentie virginalis: et hec est de argento

¶ Tertia est corona patiētie martyrialis hec est de lapide preciosō. Vel dic q̄ est de ferro ad instar corone ipialis: de q̄ s. dicit et significat martyriū q̄d animi fortitudie passus est. Jdeo dicit thema. Coronabit ꝛc. s. hac triplici corona qui ꝛc. Simile dr de imperatore q̄ accipit tres coronas: sed prima est ferrea. scōa argentea, tertia aurea. Unō Glo. in cle. Romani: de iure iur. sic dicit sup verbo. Vestigijs. Scire debes: put ēt hz i pōtificali regē roāmoz coronatū triplici corona. Prima est ferrea: quā recipit ab archiepo Coloniēsi ad̄isgrani eiusdem diocesis. Ferrū autē fortitudinē designat: qua vincere debet rebelles/et infideles ꝰculcare. Scōa est argentea quā ingressus Italiā recipit a mediolanensi archiepo in villa dicta Monza eiusdē dio. Tamē ipe Henric⁹ recepit illā mediolani in ecclia sancti Ambrosij. Argentū aūt designās munditiā z claritatē: significat ipm ꝓncipē talē esse debere. Tertia est ō puro auro: q̄ coronak p papā in eccl̄ia scti Petri ad altare scti Mauricij: et designat auz q̄d oib⁹ metallis est excellentⁱ⁹ ipsuz impatorem alijs regib⁹ et ꝓncipib⁹ in potentia et iustitia excellentioꝛē esse debere. Sic olim in his trib⁹ metallis dabak tributum romanis: vt scriptū, de fide instru. Inter dilectos. sup Glo. Judicio Jo. an.

¶ Prima corona ꝛc. sapientia doctoralis dr corona in scriptura sacra. Probak rōne et auctoritate. Ratio est: qz sic corona portak i capite: alit nō diceret quis coronar⁹ ita sapientia in capite hois viget. Vñ cōmuniter dr de hoie sapiente. O iste habet bonum caput. Et ista dr aurea. Auctoritas. Corona aurea sup caput ei⁹ expressa signo sanctitatis. Ecci. xlv. Nota expressa signo sctitatis. Alīq hñt coronā sapientie in capite: qz sunt docti valde in aliq̄ facultate: puta theologie/phie/iuris/medicine ꝛc. Sciūt bene legere/disputare/predicare: sed tñ ista corona in eis nō est expressa signo sctitatis: sed vanitatis: qz nō ad honorē dei: sed ad fastū/pompam ꝛc. Et q̄d quid faciūt semp intendūt honorē ꝓprium si disputāt ad finē apparēdi ꝛc. sic si legūt si predicant ꝛc. Jsti ergo habent quidē coronam auream in capite: sed expressam signo vanitatis qui inflant copulam ventoz istud accidit cōtrer in studentib⁹. Jdeo dicit. j. Cor. viij. Scientia inflat. De q̄b ap'ls ait r. Semp discentes: z nunq̄ ad scientiā veritatis pueniētes. ij. Tim. iij. Quidam vero habēt coronā aureā sapiētie vel scientie expressam signo cupiditatis: quia ordināt studium z scientiā suam ad finem auaritie: nō p̄dicarent nisi ꝓpter lucrum z quod peius est faciunt pactū di. Si vis q̄ p̄dicem tali q̄dragesima in tali loco/da mihi tantū ꝛc. symonia est. Quinimo illicitum est/hoc etiā si sine pacto fiat. Nō em̄ licet p̄dicatori habere oculū ad rpalia tm̄ q̄ ad mercedez vel premiū p̄dicatiōis: sec⁹ si tanq̄ ad stipendiū ꝓ necessitate sustentatiōis vite: dūmodo ꝓncipaliter fiat ꝓpter

honorē dei: qz vt dz̄. j. Cor. ix. Debet qui arat in spe arare. Quidā vero z tertio habent istam coronā expressaz signo malignitatis: sicut sunt illi q̄ impugnant veritatē cognitam: vel cū pinacia tenent aliq̄d erroneum: sic sunt heretici/scismatici: z hmōi. sic z puersi aduocati patrocinātes p causa quā sciūt iniustam ne patiant confusionem: vel pter fauorem amicis exhibendū: vel pter odium inimicoz̄ z̄c. credo q̄ si diabolus veniret ad mundū z inferret litigium ꝓtra christū inueniz̄ mltos sibi patrocinā si daret eis pecuniā z̄c. Sed q̄ timet puidnam: irruet sup eū nix. Job. vj. Quia p euitanda minoꝛi ꝓfusione incurrūt maioꝛē apud deū et hoies. Quidā. et ḡrto. hūt istam coronā auream in capite expressam signo scitatis. Sic habuit eā btūs Petr⁹ martyr. Habuit aūt triplex signū scitatz̄.

Primū signū fuit intellect⁹ illuīatio.

Scōm signū fuit mūdanalis despectio

Tertiū signū fuit virtualis p̄dicatio

¶ Primū signum z̄c. Nā q̄n aliquis vere cognoscit illa que sunt fidei z firmiter credit illa: hoc est sanctū et vex signū vere sapientie. Nullus em̄ pōt esse vere sapiens/ nisi cognoscat sapientiā verā. Vera autez sapientia est christ⁹. Eccl. j. Fons sapiētie verbū dei in excelsis. Ihez. j. Cor. j. Nos aūt p̄dicam⁹ chr̄m dei virtutē et sapientiaz. Cognoscitur autē christus per fidem. ergo cognoscere ea que sunt fidei et eadez credere est signum vere sapientie. vnde et ipsa fides dicitur sapientia: eo q̄ sit cognitio diuinarum rerum que habetur per reuelationem. Vnde Deut. iiij. Hec siz fides est nostra sapientia z intellect⁹ coram populis: vt audiē tes vniuersi p̄cepta hec dicant. En populus sapiens z intelligēs: gens magna. Declara vt scripsi post festū tri. dñica. xxiij. ser. iiij. qui icipit. Nostra cōuersatio z̄c. par. iiij. Hāc habuit btūs Petrus a puericia sua. Nota quō fuit natus a parentib⁹ hereticis: sicut rosa de spinis. Vñ eccl̄ia. De fumo lumē ozit: z rose flos de sentib⁹. Doctoꝛ et martyr nascit Petr⁹ de infidelib⁹. Item nota historiā quando interrogat⁹ a patruo q̄d nam didicisset, respondit, Credo in vnuz deum z̄c. Scōm signum sanctitatis fuit mūdanalis despectio. Reputat inter mūdanos vera sapientia scire bene lucrari: z scire bene expertuz esse in agibilib⁹ mūdi. scire bene intrare in curijs z honozari z acquirere dignitates. Sed ista sapientia est similis sapiētie aranee que multū laboꝛat ad faciendā telam suam p capiendis muscis. p̄s. Anni nostri sicut aranee meditabunt z̄c. Sz venit q̄n/q̄ quedā musca grossa z rumpit telā. Sic in ꝓposito rumpit tela hoīs p mortē. Esa. xxxviij. Precisa ē velud a texēte vita mea: dum adhuc ordirer succidit me z̄c. Vera ergo sapientia est ꝓtemnere mundū z fuire deo. j. Cor. iij. Si q̄s inter vos videtur sapiens esse in hoc seculo stultus fiat: vt sit sapiens. Nota stult⁹ fiat p mundi contemptū: qz tales reputant stulti z despecti in mōo. Sap. v. Hi sūt quos aliq̄n habuimus in derisuz z in sīlitudinē ipꝛoperij z̄c p̄s. Miserere nostri dñe miserere nr̄i: quia multū repleti sum⁹ despectiōe: qz multuz repleta est aīa mea opꝛobriū abundātib⁹ z̄c. Istud ḡ signum habuit btūs Petrus: qz contēpsit mundū. vnde intrauit ordinē p̄dicatoꝛ. Dic historiā. Ecce quō coꝛona sapientie fuit in eo expressa signo scitatis. Tertiū signum est effectualis predicatio. Q̄n em̄ homo nō habet verā sapiētiā. nec veram charitatē: difficile est vt sua predicatio sortiat effectum: qz nemo dat q̄d nō habet: animo ꝓtemnit. Sed q̄n habet veram sapientiā et pfectā charitatē: tūc ꝓba sua fūt sicut flamma ignis z pducunt magnū pfectuz. et iste effectus est signum sue sanctitatis z vere sapiētie. Hoc ḡ signum fuit in btō Petro. Duplicē em̄ effectū habuit sua p̄dicatio. Primo circa viriozū exstirpationē. Scōo circa heresū damnatōez Vñ cantat. Predicatoꝛ feruidus z̄c. Vt de sup̄ in introitu in tertia clausula/in fine. Quos aūt ꝓbis nō poterat oꝛone ꝓfunde bat. Nota historiaz de illo heretico quem mutū reddidit oratiōe sua z̄c. Vñ poterat ipe dicere illud apostolicū verbū. Et sermo meus z p̄dicatio mea non in persuasibilib⁹ humane sapiētie verbis: sed in ostensione spirit⁹ z virtutis. j. Cor. ij. Patet ḡ primꝰ coꝛona. ¶ Scōa coꝛona fuit ꝓtinētie virginalis: z hec est de argento q̄d est clarum z mundū: z significat puritatē z claritatē virginitatis eius apud deū z hoies De hac coꝛona hz Sap. iiij. O q̄ pulchra

est casta generatio cū cla. immor. est enim me, il. quia apō. de. no. est et apud homines. Et infra. In ppetuū cozonata triumphat. Dic de ỹginitate ei⁹: sicut supza sermo. magistri Un. in eodē festo. p. iij. Et qz corp⁹ suuz refrigerabat ab estu luxurie p virtutē cōtinentie: ideo merito hui⁹ de⁹ ꝓcessit sibi gratiā: vt posset alios refrigerare ab estu febriū: qz sanabat infirmos tactu cappe sue: z etiā ab estu solis. Dic miraculum de nube zc. ¶ Tertia cozona. s. parientie martyrialis. Dic ei⁹ martyrium zc. De hac cozona cantat illō. Preueniſti eū dñe in bñdictiōib⁹ dulcedinis posuisti i capite ei⁹ cozonā de lapide pciosō. Amen.

¶ Item de eodem sancto Petro martyre. Sermo. xli.

Tu es Petrus

Dat. xvj. Quāuis verba ꝓposita sint dicta a dño ad Petrum tñ ad ꝓpositū nostrū appropzio illa btō Petro martyri: in cui⁹ honoze hodie festa dies agit dicēs. Tu es Petrus. Saluteur virgo maria zc. ¶ Pro fundamēto sermonis in q̄ agit de scō Petro martyre. qui p ethymologiā interpzetat pudētia. oritur theologicalis q̄stio. ¶ Querit. Utrū prudentia sit virt⁹ cardinalis. Arguit q non Uirtus sit ꝓformit ad dictamē rectū: sed prudētia nō est hmōi: qz ipsa est dictamen rectū. Igit. In oppositū sunt q̄ttuoz ꝓtutes cardinales: de quoz numero est prudētia q nō esset nisi esset virtus. Igit. Prudentia est virt⁹ cardinalis: z sic q̄stio manet. p vtraq; parte dubia. Ad questionem rñdendū est ꝼm mgr̄m Nicolaum de nuse in libro de gemma ꝓdicantiū q triplex est prudentia.

Prima dicit prudentia nature que ꝓponitur iam mutanda

Secunda dicit prudētia culpe: que est prozsus destruenda

Tertia est prudentia gratie: que est laudabilis z desideranda

¶ Prima igit dicta est prudentia nature q̄ est solertia q̄daz naturalis repta etiaz in q̄busdā brutis aialib⁹ sicut q agn⁹ statim natus naturaliter agnoscit balatum mr̄is z fugit lupulū que al's nūq; vidit. vñ sc̄ptura mouet hoies ꝓsiderare prudētiā brutoꝝ aialiuz. Job. xij. Interroga iumenta z docebūt te. Prouer. vj. Vade ad formicā o piger z ꝓsidera vias eius z disce sapientiā: i. prudētiā. Dat. x. Estote prudētes sic ꝓpē. In ꝓpēre ei triplex repit prudētia.

Prima dz custoditiōis: qz oia ꝓpter caꝑ seruandū membza exponit

Scōa dz renouatiōis: qz serpēs renouari cupiēs p arctū fozamē transiēs pellē vetere exuit: postea aquā fontis viue potat.

Tertia est astute euacuatiōis.

¶ Serpēs em̄ qz dz aspis vt incantatiōz euadat aures suas obturat: vnā cū cauda z alterā terra sup quā aurem suā ponit: et loquēdo de tali prudētia dicit ad dubiuz q nō est virt⁹. Scōa dz prudentia culpe: et est triplex culpe prudentia

Prima est terrene cupiditatis

Scōa voluptuose carnalitatis.

Tertia diabolice callidit atis

¶ Prima q est terrene cupiditat⁹: q̄ē prudentia mūdanoꝝ circa acq̄sitiōes terenorū: de q̄ habet Lu. xvj. Filij hui⁹ seculi prudentiozes filijs lucis in generatiōe sua sūt.

¶ Scōa est prudētia voluptuose carnalitatis: ad Ro. vij. Prudentia carnis mors est. Glo. prudentia carnis hz: qm̄ q̄ sūt carnis studiosius impler. ¶ Tertia prudentia est diabolice callidit atis: Hiere. Sapientes sūt vt faciant mala: bñfacere autez nesciūt, z sic loq̄ndo de prudētia culpe: dz ad dubiū q prudētia ñ ē ꝓtus. Tertia dz prudentia gr̄e: q̄ est laudabilis z desiderāda: ō q̄ habet ad Ro. vij. Prudentia ipūs vocat vita z pax: z sic Tull⁹ li. de offi. eā diffinit: Prudētia ē appetendaz singularū rez cognitio. Sene. Prudēs falli nō vult nec falli pt: z intelligit de prudētia actuali: z sic soluit argumētū. Et loq̄ndo ō tali prudētia dz ad dubiū: q prudētia ē ꝓtus quā habuit Petr⁹: iuxta ꝓba assumpta: z sic de alijs. ¶ Pro declaratiōe themat⁹ z introductiōe materie ꝓdicande est nota dū q de⁹ sepe seruat regulaz hāc ex sua mirabili, puidētia q̄ oia puider: qz ordinat alicui icrē psone nomē imponi ꝼm q̄rietates z virtutes q̄s habitura est. Un z legiste dicunt q nomē est ꝓsequens rei. isti. ō dona. §. Est z aliud. Vide supza in ꝼmo. beate

Lucie in introitu ꝓmonis: q̄ incipit. Pro posui ꝑ luce hẽ illã. Prouidẽs ꝙ de⁹ virtutes magnas ꝛ ꝓstantiã ꝛ firmitatez bti Pe. martyr̄ ꝓ̄dia uit iuxta regulã ꝓfatã q̄ noiarek Petr⁹/ q̄d dr̄ a petros q̄ est firmũ: q̄ firmiter martyriũ sustinuit ꝑ fide/ catholica. Fuit enim firmus in fide: firmus in religione/ firmus in virture/ firm⁹ in ꝓdicatiõe/ firm⁹ in morte. Vnd̄ ꝛ ecclia cantat ꝑ eo. Dũ sic in petra fidei Petri teneret vestigia/ ad petrã chr̄m ꝓcedi meretur cũ victoria. Vñ ꝛ pōt de eo dici hoc Epitaphiũ in versib⁹. Petra Petri corpus tenet hec aiam petra christ⁹. Sed sibi diuisit vtraq̄ petra petrum. Item nota aliud epitaphiuz. Preco lucerna pugil chr̄i populi fidelq̄. Hic silet hic tetigit: iacet hic macrat⁹ inique. Sed vt subtili⁹ ꝛ latius virtutes ꝛ excellẽtias ei⁹ in ꝟ noie Petr⁹ inuestigem⁹. est notandũ q̄ ꝟ nomen Petrus hz sex lr̄as q̄ denotant sex virtutes siue excellentias sancti Petri.

Prima lr̄a est P: ꝛ ꝑ hãc notak ꝓma ei⁹ ꝓtus q̄ est prudẽtia in obiectoꝝ respõsiõe.

Scda lr̄a est E: ꝑ quã notak scda eius ꝓtus q̄ est eminẽtia in religiõis ingressiõe

Tertia lr̄a est T: ꝑ quã notak tertia virtus ei⁹ q̄ est tẽperantia i ꝓtuosa ꝟuersatiõe

Quarta lr̄a est R ꝑ quã notak q̄rta ꝓt⁹ q̄ est rigorositas in viroꝝ obiurgatiõe

Quinta lr̄a est V. ꝑ quã notak quinta virt⁹ q̄ est vtilitas in martyrij passione

Sexta lr̄a est S: ꝑ quã notak sexta virtus q̄ est sctitas in miraculoꝝ opatiõe. Et ce q̄re vocat⁹ est Petrus. Jdeo dicit thema. Tu es Petrus.

¶ Prima ergo lr̄a est P: ꝑ quã notak prudentia in obiectoꝝ responsione. Nota triplicem prudentiã. s. naturalem/ acquisitã/ ꝛ infusam. Prima est bona. scda est melior. tertia optima. Naturalis prudentia est quando homo habet inclinationẽ naturalem ad prudẽtiã per quã homo scit discernere verum a falso. ꝛ bonum a malo virtutem a vitio. Quia quidam homies sũt inclinati ad virtutem prudentie magis ꝙ̄ alij: sicut ꝛ cõtingit in ceteris virtutibus: ꝓpter q̄ dicũt doc. theologi: q̄ ꝑm aptitudinem quandã ꝛ inclinationem virtutes insunt nobis a natura. Sic ꝛ vitioruz inclinationes in aliquibus sunt a natura: iuxta illud. Alie nati sunt petõres a vulua errauerũt ab vtero. Nã iuxta illd̄. Job xxxj. ab infantia creuit mecũ miseratio et de vtero egressa est mecũ. Et ponit Dño. j. ij. q. lxij. ar. j. Sic etiã videm⁹ in q̄busdam bestijs sicut in lupo ꝛ vulpe et hmõi naturaliter inesse ꝓcipationẽ quãdã prudentie ꝛc. Et hec inclinatio naturalis est bona: q̄ oẽ naturale bonũ est vtpote a deo bono institutũ. Scda ꝟo prudentia est acq̄sita ꝑ exercitiũ ꝛc. ꝛ hec ẽ melior: q̄ ẽ vera virt⁹: q̄ est habit⁹ ꝺ difficili mobilis seu q̄litas ꝛ boc pōt esse cõis fidelib⁹ ꝛ infidelib⁹: sic ꝛ ceterе virtutes acq̄site ꝛ ꝓsequẽter est meritoria: ꝟ ꝓma nõ: q̄ in naturalibus neq̄ meremur neq̄ demeremur. Tertia prudẽtia ẽ infusa a deo: ꝛ hec ẽ optima vtpote a meliori ꝓncipio trahẽs originẽ ꝛ meliori forma formata. s. gr̄a gratũ faciẽte ꝛ meliorẽ effectũ. ꝓducẽs. s. vitã eternã: et in meliori subiecto existẽs. ꝛ sic excellentia hui⁹ prudẽtie infuse sup alios a q̄druplicit cã sumit. s. efficiẽcie/ formali/ finali/ ꝛ materiali. Ab efficiẽte q̄dẽ: q̄ a ꝺo causat. A formali: q̄ gr̄a iformatur. A finali: q̄ ad gl̄iaz terminat. A materiali. i. subiectiua: q̄ solus fidelib⁹ cõicat. Hec ꝙ̄ prudẽtia ꝑ in btõ Petro augebat: adeo q̄ sciebat discernere inter spm̄ bonũ ꝛ malũ. Nota exẽplũ q̄n ꝓtrãs secũ eucharistiã detexit fantasticã visionẽ: ꝛ sic ꝟuertit hereticũ q̄ndã Et hãc habuit btus Petr⁹: q̄ cũ esset puer de ciuitate Verona a paretib⁹ hereticis oriũd⁹: nec esset capax prudẽtie acq̄site ob sistente infantili etate quinq̄ vel sex annoꝝ: habuit tñ prudentiã infusaz quã primo oñdit: q̄ sciuit discernere ꝟitatẽ fidei a falsitate hereseũ: q̄d patuit i rñsiõe quã fec̄ ad patrẽ suũ: vt infra subijcit: interrogãtez eũ q̄d nã didicisset ꝛc. Dic hist̄oriã. Honoraliter. q̄libet debz scire symbolũ: alꝫ. qui ignorat ignorabitur. j. Cor. xiij. Nota cõtra illos qui docent filios cantilenas ꝛc.

¶ Scda lr̄a est E: ꝑ quã notak eminẽtia in religionis ingressu. Et nota q̄ ei⁹ ingressus ad religionẽ fuit eminẽs ꝟ modo. Nã triplici de causa pōt q̄s intrare religionẽ. Pria ex timore. Scda ex dolore. Tertia ex amore. Pria ꝙ̄ ex timore. s. inferni: ꝛ iste mod⁹ licz sit bon⁹ ꝛ a spũsctõ sit: ꝛ faciliter de ꝟ timore veniak ad amorẽ: iuxta

illud. Initiū sapientie timor dñi: tamē timor iste nō est sufficiens ad salutē: quia timor nō est in charitate. Perfecta aūt charitas foras mittit timorē. j. Jo. iiij. Jdez est ō timore pene tpalis euitāde. Sicut legitur de abbate moyse qui effectus est monachus ꝓpter timorē mortis: quā merebatur ꝓpter culpam homicidij ab ipso patrati. Sic ꝛ hodie forsasse aliqui ingrediunt religionē timore pauptatis qua oppimūt ꝛc. Utrū aūt ꝓpter ingressuz religionis euitet quis penā quā merek in foro cōtentioso. Petrus de palu. tenet q̄ sic. in. iij. sentē. d. xl. iij. et scripsit in materia de voto. Sc̄do pōt quis ingredi religionē ex dolore: puta ꝓpter afflictiones mūdanas in pso/na sua vel ꝙsanguineoꝝ suoꝝ/vl̄ in bonis ꝙtingentes. Grego. Vala q̄ nos hic premunt: ad deum nos ire cōpellūt. Lu. xiij. Compelle intrare. ps. Multiplicate sunt infirmitates eorū: postea accelerauerūt. s. cōuerti ad dñm. et iste due cause sūt bone: sed melior est sequēs. Tertia q̄ causa pōt ds ingredi religionē ex amore pia tractus dulcedine: gustans de aqua fontis vite et illi⁹ fluuij. Uel ō vino quod venditur in taberna paradisi. De quo. ps. Fluminis ipetus letificat ciuitatē dei. ps. Gustate ꝛ videte qm̄ suauis est dñs ꝛc. Sic August. tractus est. de quo legit. Displicebat ei q̄c q̄d agebat in seculo p̄ dulcedie dei ꝛ decore dom⁹ eius quā dilexit. ps. Quā magna m̄titudo dulcedinis tue do. q. abs. ti. te. Nota Abscondisti: quia licet penitentie ꝛ rigorositates religionis appareant extra horribiles: ꝓ̄ q̄ multi retrahuntur ab ingressu religionis: tn̄ intus in cordib⁹ seruoꝝ dei abscondita est magna m̄titudo dulcedis ꝛc. ps. Gustate et videte qm̄ suauis est dñs ꝛc. Non em̄ habet amaritudinem ꝙuersatio illi⁹/nec tediū cōuictus illius: sed letitiaz et gaudiū. Sap. viij. Jsta ergo ingressio religiōis ex amore est eminentioz alijs. Et hoc modo ingressus ē religionē beat⁹ Petr⁹. Dic historiā hic. Propter h̄ deus dedit sibi gratiā magnā deuotionis ꝛ dulcedinis ꝛ efficacie: p̄sertim in oꝛonib⁹. Notare hic potes historiā quomō oratione sua fact⁹ est mutus heretic⁹: cuz quo disputauit: q̄ siquis dei cultor est et voluntarem eius facit: hūc deus exaudit Jo. ix. Jtez nota hic exemplū de iuuene q̄ incidit sibi pedem ꝛc. ¶ Tertia lra est T p̄ quā notat tēperantia in virtuosa cōuersatione/p̄sertim in castitate q̄ subijcit temperantie: q̄ fuit virgo mente et corpe: nec solum tempauit se a vitio luxurie: sz ab oī alio vitio: q̄ nūq̄ peccauit mortaliter: sic̄ papa testat in sua canonizatiōe Usi cantatur in hymno. Petr⁹ flos pulchritudinis ꝛ virtutū sacrariū nullum mortalis crimēnis sensit vnq̄ contagiū. Et q̄ sciebat q̄ virginitas sine abstinētia seruari non pōt Jdeo afflixit carnem suam ꝛc. intantū q̄ ꝓpter nimiā abstinentiā nerui fuerūt ex nimia exinanitione cōtracti: adeo q̄ dentes eius obstructi fuerūt semel ita fortiter q̄ vix ad glutiēdū aliq̄d sorbile q̄libet instrumento poterant aperiri ꝛc. Usi cantat de eo. Carnē afflixit iugiter in labore multiplici: viā sequēs humiliter p̄dis sui Dñici. Et in meritū hui⁹ tempantie dñs ꝙcessit sibi gratiā: vt ad tactum vestium curarenk infirmi: illuminarenk ceci ꝛc. Dic aliq̄d ex emplū. ¶ Quarta lra est R per quā significat ei⁹ rigorositas in vitioꝝ obiurgatoe: ꝓpter quod nimiū zelum fidei ꝛ charitatz reprehendebat mirabilit vitia: et hereticos ꝙfutabat. Usi cantat de eo in. ij. Rñ. Predicator feruid⁹ fidem zelator⁹ circuit intrepidus heresum dānator⁹: vitiorū rigid⁹ ꝛp repugnator: veritatz lucid⁹ doctor ꝛ amator ꝛc. Quot supbi ad p̄dicationē suaz effecti sunt humiles luxuriosi casti. gulosi absti/nentes. Inimici remittebāt vicissim inimicias ꝛc. Sic etiā destruxit meritis ꝛ p̄dicatione sua heresim illaz manicheoꝝ q̄ in vita ꝛ post mortē suā totaliter extirpauit. Et sicut ipe p̄dixerat in publica p̄dicatōe in die palmaꝝ ꝛc. Dic vt in legēda. Et sic predicatiōe sua ꝛ feruore mirabili refrigerabat alias pcoꝝ ab estu ꝛ cōcupiscentijs vitioꝝ: sic in hui⁹ signum dñs meritis ꝛ p̄cibus militis sui creauit semel de nouo nubeculā q̄ndā refrigerātē p̄ūm ab estu sol: ꝛ h̄ ꝙtigit mediolani. dic hist. ꝛc. ¶ Quinta lra est V q̄ quā significat ei⁹ virtuosi/tas seu virtutes in martyrij passiōe. Nam cum esset heretice prauitatis inq̄sitor: vtpote vir magnanim⁹ ꝛ cōstans ꝛc. Uidentes heretici q̄ nō poterāt resistere sapiētie ꝛ spiritui q̄ loq̄bat ꝙ os eius: tractauerūt

de eius morte: et vēdiderūt eū sicut iudei christū ꝛc. Dic eiꝰ mortē sicut habek in legenda. Et quō dixit. In manus tuas dñe cōmendo spīm meuz. Et nota q̄ mors sua fuit similis morti dñi nostri iesu christi in multis. Primo nāq; quātū ad causam: qa christꝰ ꝓpter veritatē mortuꝰ est: sic btūs Petrꝰ ꝓpter veritatē fidei. Scdo quantū ad persecutores: qz christus a iudeis occisus est. Petrꝰ ab hereticis. Tertio quātū ad modū: qz christꝰ fuit venditꝰ. xxx. denarijs. Petrꝰ vero. xl. libris papiensiū. Quarto quārū ad tempꝰ: qz Christꝰ tpe paschali occisꝰ ē: sic Petrꝰ. Quito qz chīs i cruce dixit. In manꝰ tuas pater cōmendo spīm meū. Petrus eadez ꝑba ꝓtulit. Et fuit eo die ꝓfessor/ martyr/ꝛ ꝓpheta/ꝛ doctor. Cōfessor i eo q̄ ꝓfessus est fidē dicēs. Credo. Stat inuictꝰ pugil fortis ꝓstans: ꝓfert hora mortis fidem ꝓ qua patit. Martyr: qz ꝓ fide sanguinē fudit. Prophēta: qz ꝑdixerat se mansurū in sctō Simpliciano ꝛc. Et publica ꝑdicatiōe hoc ꝑdixerat vt sup̄ dictū est. Doctor vero in eo q̄ etiaz cū pateret/ fidem veram edocuit dū symbolū fidei clara voce cecinit ꝛc. ¶ Sexta littera est S: ꝛ significat sanctitatez eiꝰ in miraculoꝝ opatiōe. Vbi nota q̄ diuina sapientia volens ostendere eiꝰ merita dedit sibi facere miracula in q̄libet elemēto. Primo q̄dē in terra. Naz terra illa in qua fuit occisus sanabat infirmos. Itē arbores illius nemoris in q̄ sanguinē fudit/ sanguinē emittebāt. Scdo in aqua. Nam in mari liberauit nauigātes a q̄dam naufragio magno in q̄ ꝓclitabant: ad monitionē eiꝰ cuiusdā ianuensis ceperūt nauigātes inuocare dnm̄ Petrū martyrē: ꝛ statim tenebze nocturne fugate sūt a lumine cereoꝝ accēsorum apparentium in antēna nauis: et tēpestate remota reddita est tranq̄llitas. Itē nota exemplū de naui q̄ adhesit cuidā littori q̄ portabat lapides quosdā ad construendā ecclīam ad honorē eiꝰ nec moueri poterat. solus aūt suppriorꝫ ibi existēs invocato noie bti Petri martyrꝫ impulit naui ꝛ liberauit ipsam. Nota etiā exēplū d quadā puella q̄ fuerat submersa q̄ tandez fuit resuscitata meritis bti Petri martyrꝫ Tertio i aere. Nā sepe fuerī visa lumiaria de celo descendentia ꝛ ad celū ascendētia. Istud miraculum potius adaptatur ad celum. Ad idem facit exemplū de nubecula de q̄ dictū est supza. ꝓte. iij. Et christus cū virgine matre recipiētes in celū beatū Petrū. Quarto in igne: Nam sepe lampades sup̄ sepulchrū posite diuinitus fuerūt accense. Vbi cantat eccl̄ia. Ad sci Petri tumulum fre. lux desc. in cuiꝰ lau. ti. la. ac. Itē nota exemplū de parte tunice sue picta in ignem a quodā iuuene cumano ad suggestionē cuiusdā heretici: q̄ resiliuit ab igne: ꝛ iterū sup̄ carbones rediens ignem extinxit. Quo miraculo viso hereticꝰ conuersus est ad fidem. Patet ergo sanctitas sua in miraculoꝝ opatiōe. Multa quidez miracula legunt in legēda de eo: q̄ gratia breuitatis omitto. Igit. Tu es Petrus. Deo gratias. Amen.

¶ In festo beati Petri martyris. Sermo. XLII.

Corona bitur q̄ legitime certauerit. ij. Tim. ij ꝛ in epl̄a hodierne festiuitatis. Quāuis apl̄s in verbis ꝓpositꝫ faciat mētionē de certamine et d cozona: tñ qd̄ sit d certamē: ꝛ q̄ sit hec cozona: ñ clare exꝑmit hic: sed alibi dicēs. Certa bonū certamen fidei: apprehēde vitam eternaz. j. Tim. vj. ¶ Pro sermonis fundamēto q̄ est de martyrio sancti Petri qd̄ patienter tulit. ozit theologicalis q̄stio. ¶ Querit. Vtrū q̄s patienter teneaf sufferre mala ꝛ hoc faciēdo mereaf. Arguit qd̄ nō. nullꝰ malꝰ meretur. Sed patientia est in malis q̄ multa mala tolerāt: vt pecunias cōgregēt. Eccl̄i. v. Cunctis diebꝰ vite sue comedit in tenebris: et in curis multis et in erumna atq; tristitia. Etiā superbi quādoq; tolerāt patienter: ꝛ tñ eoꝝ patiētia nihil merek. igit. Item hō tenek patiēter sufferre ea sine q̄ bus impossibile est q̄ sit: ꝫ impossibile est q̄ hō sit sine malis: patz ꝓ Isidorū libro solilоq̄oꝝ. Impossibile est q̄ hō sit ꝛ tribulationes nō patiaf. seq̄f. ¶ In oppositū patientia est virtꝰ ꝛ donū dei: sed ꝓtute ꝛ dono dei quis merek. igit. Itē ex ꝑcepto: hō nō obligak ad mala toleranda. igit. q̄s patienter nō tenetur sufferre mala: nec hoc faciendo meretur: et sic questio manet

pro vtraq; parte dubia. Ad q̄stionē respō dendū est q̄d̄s patienter tenet sufferre ma la z h̄ faciendo meret. Ideo tenet sufferre Et hoc ꝓpter tria.

Primo ꝓpter indictā necessitatē

Scōo propter p̄decessoris exempli au ctoritatem

Tertio ꝓpter premiū vtilitatē

¶ Primo ꝓpter indictā necessitatē: passio tribulationum est indicta nobis a deo z natura. iō merito dictū est: oportebat chīz pati z sic intrare in gl̄iam: qz videlicet illō oportebat fieri. qō a deo z natura est indi ctū necario. Nā sic sūt alique passiones q̄ a supioribꝫ influētys istiguntur: sic passio lu natica: z ꝓsikes q̄s d̄s necessario oportz pa ti. cū medicina in talibꝫ modicū suffraget. Sic ꝑ certo qz tribulatiōes z passiones a causa supiori. s. deo: insūt ꝓpter pcm̄. Iōo oportet vt eas patiamur. ¶ Scōo ꝓpter p̄decessoris exēpli auctoritatez. s. chīti. Si em̄ sol z corpa celestia: defectū luminis et obscuritatē q̄q̄ patiūt: nō est mirū si illa inferiora defectū patiunt. Iō si christ⁹ q̄ ē sup oia: z alij sancti p tribulatōes ingressi sunt paradisuz. Vnde forti⁹ nos q̄ q̄tidie peccam⁹: nec peccare desistere ꝓponimus si demerit̄ exigentibꝫ sustineam⁹ tribula tiones: nō em̄ cōqueri debem⁹ de aduer sitatibꝫ z malis. cū regē nostrū z caput tā ta cognoscam⁹ ꝑ nobis sustinuisse. j. Pet. iij. Christo igit̄ in carne passo z vos eadē cogitatōe armamini. z. j. Petri. ij. Christ⁹ nāq; ꝑ nobis passus est vobis relinquēs exemplū vt sequamini vestigia ei⁹. Igit̄ zc̄. ¶ Tertio oportet pati ꝓpter p̄miū vti litate: qō premiū accipiunt mala toleran tes. Mat. v. Beati q̄ patiunt ꝓpter iustiti am. q̄m ipor est regnū celor. debem⁹ em̄ modica pati vt magna bona acquiramus ad Ro. viij. Nō sūt cōdigne passiōes hui⁹ temporis ad futurā gl̄iam q̄ reuelabit in no bis. ad illā igit̄ habendā debem⁹ tribula tiones z mala patiēter pati. Et ad argumē tū dicit̄ q̄ intelligit̄ ō patientia ipropria: z ad aliā ptem argumēti intelligit̄ de con silio nisi illi aduenīāt: qz tenerentur patiē ter ferre si vellēt coronari: iuxta verba su perius allegata zc̄. In his ꝓbis tria ꝑn cipaliter ponunt que congrue adaptant ad beatū Petrum martyrem.

Primo ponit pugnatio laboriosa: certa bonum certamen.

Scōo ponit occasio ꝓtuosa: fidei

Tertio ponit p̄miatio gloriosa: appre hende vitam eternā

¶ Circa vnumq̄q; istorum erit quadru pler consideratio principalis

Primo ḡ ponit pugnatio laboriosa: cū dr. Bo. cer. Sed vt ei⁹ pugnā z certamen meli⁹ videam⁹ norandū/ q̄ diabol⁹ vsus ē q̄tuor modis fidē catholicā expugnare.

Primo p iniustā potentiā tyrannor.

Scōo p fl̄am sapiaz phor z hereticor

Tertio per simulatam vitam falsorum christianorum.

Quarto per apparētiā falsor miracl̄or

¶ Primo ḡ p iniustā potentiā tyrannor sic fuit p trecentos fere annos post christū vsq; ad Cōstantinū imperatorē: et etiā post p alios tyranos q̄ postmodū mortuo Cō stantino regnauerūt. Contra hāc ḡ poten tiā misit de⁹ martyres q̄ eos superauerūt p patientiā. Luc. xxj. In patiētia vra possi. ai as vras. Vñ cantat eccl̄ia. Traduntur igni martyres z bestiar den. ar. sce. vn. tor. in sa. man⁹. Nudata pen. vi. san. sa. sum. sz p imo. vi. p gra. Contra falsam ꝓ sapiam phor z hereticor misit de⁹ doctores z cō fessores: q̄ eos superauerūt p veram sapiaz: qz sapientia vincit malitiā. Sap. vij. Figura hr Exo. v. vbi dr q̄ vga Aaron queria in draconē deuorauit virgas magorum zc̄. Phil. ij. In medio natiōis prauе z puerse inter q̄s lucetis sic luminaria in mūdo. Cō tra simulatā vitā chr̄ianor misit deus di uersos ordines ad eos ꝓfutandū p sanctā vitam. ps. Astitit regina a dextris tuis in ve. deau. cir. varietate. Contra apparentiaz fl̄or miracl̄or cū q̄b⁹ antichr̄s pugnabit: sic dr apls. ij. Tes. ij. Reuelabit ille iniqu⁹ cui⁹ aduent⁹ ē m̄ operationē sathane in oī frute z signis et pdigtis mēdacibꝫ z in oi seductiōe iniq̄tatis. Contra istū mittet de us duos fideles testes. s. Enoch z Helia q̄ vera miracl̄a operabunt. Apoc. xj. Dabo duobꝫ testibꝫ meis: z ꝓphabūt diebꝫ mille ducētis sexaginta zc̄. Istud q̄druplex cer tamē in hōm Petrū vidēt fuisse ꝓflatum. Tunc em̄ erāt heretici magni seculari po tentia/ pleni diabolica sapientia/ magni si mulatores in vita/ et sectantes diabolica

figmentū: qui aliq̄n videbant aliq̄ opera/ri miracula: iuxta illud. ij. Timo. iij. Que admoduz Jamnes z Mābres restiterunt Moysi: ita z hi resisterūt veritati. Sed ꝯ ista ḡtuor agmina hostiū. b. Petr⁹ habu/it ḡtuor genera armoꝝ. Primo nanq̄ factus est aplice sedis legat⁹: z quantū ad h̄ cōfringebat secularē coꝛpotentiā. ps. Cō fringaz illos nec poterūt stare: sub pe. me. Scdo fuit p̄dicatoꝛ egregi⁹ z quātū ad h̄ annihilabat eoꝝ falsam sapientiā. ij. u. xxj. Ego dabo vobis os z sapietiā zc. Tertio fuit oi virtute z gr̄a decoꝛat⁹: z quantū ad hoc manifestabat coꝝ simulatā z decepto riā vitā. Ephe. v. Oia aūt q̄ arguunt a lu/mine manifestant. Fuit ḡbtus Petr⁹ il/lustrat⁹ primo lumine fidei: quā ab ineunte etate p̄fitens defendit ꝯtra patruū suum zc. Dic hist oriā q̄n existēs. vij. annoꝝ dixit q̄ dicerat/credo zc. Nota h̄ aliq̄ argumē ta q̄ fec̄ sibi patru⁹ suus: sicut ꝓsiliter cre di pōt. Primo p rōnē/sic. Quia deus non est causa mali: q: summū bonū est: sed crea ture visibiles sunt male: q: sūt causa mali: q: aie infinite dānant ꝓpter cupiditatē au ri: muliez: dignitatū zc. Propter qō dicit j. Jo. ij. Ome qō est in mūdo est ꝯcupiscē tia carnis: aut cōcu. ocu. aut superbia vite, q̄ nō sunt a deo. Scdo p auctoꝛitatē/sic. Di cit em̄ scriptura: Didici q̄ oia opa q̄ fecit deus ꝓseuerēt in eternū. Eccl. iij. Sz crea ture visibiles nō sunt in eternū. Hā vt dic Apls. ij. Coꝛ. iiij. Que vident tpalia sūt: que aūt nō vident sunt eterna. ḡ zc. Ter tio dicit Apls. ij. Coꝛ. iiij. Deus hui⁹ se/culi excecauit infideliū mētes: z loquit ō diabolo. Sed rñdit brūs Petr⁹ ad primū q̄ creature dei nō sūt causa mali/cuz oēs creatura dei bona sit/sed sunt occasio mali nō ꝓpter malitiā sui: sed illoꝝ qui ip̄is ma lis vrunt. Propēea dr Sap. xiij. Creatu/re dei i odiū facte sūt: z in tentatiōez anie hoim z muscipulaz pediḃ insipientiū. Ad scdm rñdit q̄ oēs creature dei etiā visibi/les sm aliq̄d ꝓseuerāt in eternū saltem sm materiā: q: creature nunq̄ in nihilū redi/gunt/etiā si sint coꝛruptibiles. Quod aūt dr apls q̄ vident tpalia sūt: intelligit ō vi/sibilib⁹ sm q̄ sunt hois p̄mia: q̄ transeūt: iuxta illud Boetij. Quid me felicē totiēs lacrast̄z amici: Qui cecidit stabili nō erat ille gradu. Et ꝓpterea dr. Oia ꝓtereūt p̄ter amare deū. Ad tertiū dicendū: q̄ dia/bol⁹ dr de⁹ hui⁹ seculi/nō creatōe sz dño: q: secularit viuētes ei seruiūt: eo mō loq̄n/di q̄ apls loq̄t. Phil. iij. Quoꝝ de⁹ vēter ē. postmodū ꝯo sic i fiō firm⁹ fuit: vt p̄dica tioe sua hereticos feruentissime expugna/bat. Vñ cantat. Predicatoꝛ feruid⁹ fidei zelatoꝛ circuit intrepid⁹ heresū dānatoꝛ: vitioꝝ rigid⁹ sp expugnatoꝛ/veritat̄z luci dus doctoꝛ et amatoꝛ. Scdo fuit clarus in spe quā sic firmit renuit vt ordiez p̄dica toꝝ ingredirer cū esset. xiij. vl. xv. annoꝝ. puer i fide claruit parētū carē nebula: dō fuire studuit sub pauptat̄z regl̄a. Dic p̄cti ce zc. Tertio in charitate q̄ feruent accen sus: h̄ pncipal⁹ a deo crebris supplicatiōib⁹ postulabat: q̄ nō sineret eū de hac luce mi grare nisi sumpto calice passiōis. Vñ desi deriū aie tribuisti ei dñe zc. Quarto i ꝓu dētia q̄ sic illustrat⁹ erat: vt hereticos con funderet z eoꝝ callida argumēta caueret Nota qñ oꝛoc sua fec̄ hereticū obmutesce re. Quinto i iustitia cui⁹ zelo duct⁹: ex cō missiōe sedis aplice hereticos p̄sequebat z iustissime puniebat. Sexto in tēpantia/ quā sic tenuit: vt ꝓginitatē sp illibatā fua ret/z sine mortali se ꝓseruaret. Vñ cantat de eo. Petr⁹ flos pulchritudis z virtutuz sacrariū: nullū mortal⁹ criminis sensit vnq̄ cōtagiū. Et q: ꝓginitas est amica abstinē tie z coꝛpali afflictiōi: iō coꝛpus suū parci tate cibi z pot⁹ z vigiliis atterebat. Se/ptimo i fortitudie/quā sic pfecte possedit: vt mortē subire nō vereret. Denicz sic ait Jnnocē. iij. in canonizatiōe sua. Deuoti/one grat⁹/būilitate lenis/obediētia placi/dus/benignitate suauis/pietate cōpatiē/s/ patiētia ꝓstās/charitate pstabil⁹: z in cun/ctis moꝝ maturitate cōposit⁹: alios pfu/sis ꝓtutū aromatib⁹ attrahebat. Quarto fuit miraculoꝝ mūltiplicitate coꝛusc⁹: z q̄n tū ad h̄ oñdebat hereticorū falsa cōmēta. Vñ z in oib⁹ elemētis miracula fec̄: sicut sepli supō eodē sermo. q̄ icipit. Tu es Pe trus. pte. vj. Dic ēt miraculū. q̄lit̄ portetū fantasticū qō sibi q̄dā heretic⁹ oñdit ipse discooperit potās eucharistiā in pectoꝛe z sic ille heretic⁹ ꝙuersus est ad fidez. ¶ Se cundo ponit occasio virtuosa: cuz dicitur Fidei .pro fide em̄ fideliter decertauit: et

pro ea subijt mortẽ, z hec causa habz se ad mortẽ sicut forma ad materiã: qz causa/ ñ passio sola facẽ martyrẽ. Est autẽ q̃druplex causa que aliquẽ facit martyrẽ. Prima qñ ds patik p defensiõe fidei catholice. Heb. xj. Lapidati sunt: secti sunt: tentati sũt in occi. gla. mor. sunt. Et infra. Et hi oẽs testimonio fidei pbati inuenti sunt. Scõa qñ quis patik p defensiõe ꝓitatis vite z iustitie siẽ fuit Joan. baptista. Ecc. xiij. Pro iustitia ago. pro. a. t. z vsq ad mortẽ cer. p iustitia. Etiã veritaz doctrine: hec est triplex veritas. Unde ꝓsus. Est veritas vite doctrine iustitieq. Et nota i. c. Qui scãdalizauerit. de reg. iur. Tertia qñ ds patik p defensiõe libertatis ecclie: sicut Thomas cantuariẽsis. ps. Zelus domus tue comedit me. Quarta qñ quis patik pro obediẽtia romane ecclie: sic Laurenti⁹ q̃ Sixto pape obediuit: qz thesauros ecclie pauperibus dedit. z sic passus est. pfide z p obedientia. Ista q̃druplici causa passus ẽ btus Petrus. Pro p defensione fidei catholice z ei⁹ dilatatiõe. Un dicik in oroe. Presta sta q̃s ops deus: vt bti Petri mar. fi. con. sec. qui pro eiusdẽ fi. di. ma. pal. meruit obtinere. Scõo p defensione veritaz vite et iustitie. Non tm eñ pugnabat ꝓtra falsaz doctrinã hereticoꝝ: sed ꝓ prauã vitam credentiũ. Eccli. xiij. Usq ad mortem certa pro iustitia. Tertio pro defensiõe libertatis ecclĩastice. Heretici eñ libertatem ecclie nitebanꝫ auferre et ipam in fuiturũ redigere. Gal. ij. Propter sub introductos falsos fratres: q̃ subintroierẽt explorare libertatẽ. Quarto p obediẽtia sacro sancte matris ecclie. Un dicik in epla canonizatõe. sue. Prodefensiõe nanq fidei et obediẽtia romane ecclie vir ille venerabilis acerrimam mortem tulit. Dic eius mortem z c.

¶ Tertio ponik premiatio gloriosa cum dicitur. Apprehende vitam eternaz. Ista aũt vita eterna quã ipse habuit: cõsistit in quattuor coronis. Prima est corona glie essentialis: que dr aurea q̃ cõsistit in visiõe diuine essentie: z hec ẽ cõis oib⁹ btis. Secunda est corona virginitatis. Cant. iij. Veni de libano sponsa veni coronaberis. Tertia ẽ corona doctoraꝝ Phil. iij. Gaudiũ meum z corona mea. Quarta est corona martyrij. Apoca. ij. Esto fidelis vsq ad mortẽ: z dabo tibi coronã vite z c. Amẽ

¶ In festo apostolorũ Philippi et Jacobi. Sermo. xliii.

Nimis honorati sunt amici tui deus. ps. cxxxviij. ¶ Pro fmõis fundamẽto in q̃ agit de honore Oritur theologicalis q̃stio. ¶ Queritur Utrũ honorẽ siue dignitatẽ appetẽs sit damnatoꝝ statu. Arguik q sic. Chryf. et allegak. xl. dist. c. multi. Quicũq desideraverit primatũ in terra inuenier ꝓfusionem in celo: nec inter suos chri cõputabik q dignitatu tractauerit. igik. In oppositũ: btus Augu. z allegak i cano. viij. q. j. c. q episcopatũ. i. posse ꝺsiderat bonũ op⁹ desiderat. Igik honorẽ siue dignitatẽ appetẽs ñ ẽ ꝺmnatoꝝ statu: z sic q̃stio manet. p vtraq pte dubia. Ad q̃stionẽ rñdeo. q aliqs pot desiderare primatũ dupliciter siue gliaz siue honorẽ. Uno mõ ñ tm: vt ds possit posse/sed etiã possit pdesse. z sic ad dubiũ dr/ q desiderare bonũ est/ et sine pcõ: imo cũ merito. z sic intelligik argumẽtũ. In oppositũ. Alio mõ: vt tm ds plit ꝓpter inane gliaz: z sic ad dubiũ dr q honorẽ siue dignitatẽ appetens est de damnatoꝝ statu/ q peccat mortaliter: et q̃ ambitionẽ ꝓpetrat: et sic intelligik argumentũ z dictum Chryf. et tm talis appetit⁹ honoris glie siue dignitatis ad pcm tripliciter deordinat. ¶ Primo mõ p hoc q aliqs appetit testimoniuz vel laudẽ de excellẽtia quã nõ habet: vt ꝺ scientia: z sic de alijs. cũ sit edicta de bonitate cũ sit malus: z sic de alijs. Hoc est appetere honorẽ supra ꝓportionez. Alio modo q honorẽ sibi cupit, nõ referendo in deum cui solum debek honor z gloria: iuxta illũ apostoli. Regi seculoꝝ immortali inuisibili ꝺo honor z gloria. Tertio modo per hec q appetitus ei⁹ in ipso honore quiescit nõ referens honorem ad vtilitatẽ aliorum et quocũq illorum modorũ q honorem appetit peccat mortaliter: z tali honore non sunt honorati z Jacobus et Philippus q fuerunt apostoli dei: iz bono z honesto honore: iuxta verba prealiumpta. Primis honorati sunt. z sic de alijs. ¶ Pro declaratione verborum z complemento sermonis:

notandū/q quāuis oēs sancti sint amici dei/eo q obedientes fuerint totaliter volū tati diuine: p quā obedientiā hō cōsequit amicitiā dei:iuxta illud. Vos amici mei estis:si feceritis q̄ p̄cipio vobis Joā.xv. Aplī tū maxime z excellentissime dicunt amici dei. Rō est: qz amicitia dei ex duo/ bus habet. Primo ex obedientia mandato rū. Scōo ex agnitiōe diuinoz. Primū fu/ it in aplīs q̄ p̄fectius alijs fuerūt obedien tes mādatis z consilijs diuinis:vt ponit Tho.ij.q.lxxxviij.ar.iij. Scōm etiā fu it in aplīs Jo.xv. Jam nō dicam vos ser/ uos:qz seruꝰ nescit q̄d faciet dñs eiꝰ. Vos aūt dixi amicos:qz oia q̄cūq audiui a p̄re meo nota feci vobis. Etiā vt supꝫ dixi i ser mone precedenti sci Vincentij:q incipit. Ecce quō cōputati sūt zc. De his q̄ ami/ cis.i.de aplīs loquit thema di. Nimis zc z specialiter de his duob aplīs de q̄b ho/ die festū agimꝰ. Jō dicit Nimis.i.valde honorati sūt zc. Pro euidētia notandū in q̄ differant/honoz/laus/gl̄ia/z fama.vbi nota fm Egidiū in li.de regimine p̄nci/ pum.q honoz z laus sūt causa gl̄orie z fa/ me. Et h̄ em est aliqs in fama et gl̄ia:qa laudat z honorat.honoz aūt differt a lau/ de:qz est vniuersalioz ea. Nā laus p̄rie nō est nisi p signa vocalia.sed honoz est p que/ cunq signa exteriora. Vñ dz in.j. Ethi.q partes honoris sūt sacrificia/recordatiōes z in met.antiqua p̄mordiras sedis adula tiones zc. Talia exteriora signa pertinētia ad reuerētiā. Gloria vero z fama p eodez accipi p̄sueuerūt. Nā gl̄ia est clara cū lau/ de notitia: fm Amb. Et idem videt esse fama. Vide Tho.ij.q.ij.ar.iij. Volēti/ bus igit videre q̄nto honore aplī isti z alij aplī sint dignī z quātū sint a deo et hoib honorādi:est notādū q sicut videmꝰ q̄nq reb datur in mundo magnus honoz. Vel dic q quinq rōnib datur alicui honoz.

Primo rone sctētie excellentis
Scōo potestatiz eminentis
Tertio dignitatiz p̄fulgentis
Quarto nobilitatis sublimātis
Quinto virtutis informantis

¶ Et qz oia ista fuerūt in his z alijs apo stolis:iō maire honorādi sūt. iō dt thema Nimis zc. ¶ Primo q̄ debet alicui honoz rone sctētie. Vñ hoib sctētia p̄dit z hono/ rem exhibem?/etiā si sint humilis p̄ditio/ nis. Propter h̄ p̄cepit de? honorare senes. Leui.xix. Coram cano capite surge.z ho nora p̄sonā senis. Rō est: qz vt plurimū in senis ē sapia:vt dz Job.xij. Si q̄ debetur honoz homini rone sctētie/q̄nto magz apo stolis:q licet caruerūt acquisita/tū habue runt excellētissime scientiā h̄ oib infusaz: q̄ est excellētioz q̄ acq̄sita quadrupliciter. Primo p̄pter causam efficientez:qz a deo infundit/z non ex actib humanis. Scōo p̄pter causam formalē:quia gr̄a cū ea dat. Tertio p̄pter causaz finalē:qz ad vitā eter nam p̄ducit:iuxta illud Eccl.vj. Sapien tia doctrine fm nomē est ei?/z nō est mul tis manifesta/q̄b autē agnita est p̄manet vsq̄z ad p̄spectum dei. Scientia p̄o acqui sita inflat.j.Cor.viij. Quarto p̄pter cām materialē.i.subiectiuā:qz sctentia acq̄sita est cōis bonis et malis: sed sctētia infusa ē p̄pria bonis. Vnō.j.Joā.ij. Vnctionē zc. vr.s. Vñ dñs. Joā.xvj. Cum venerit ille spūs v̄itatis docebit vos oēm veritatem. Itē.j.Joā.ij. Vnctionē quā accepistiz ab eo maneat in vobis z nō necesse habeatz vt aliqs doceat vos/sed sicut vnctio eius do cet vos de oib. Vñ q̄ñ necesse fuitz/apo stoli p̄ mōm discurrētes/disputassent in oī sctētia cū ifidelib. Habuerūt em aplī opti mū mḡm christū qui eos docebat altissi/ maz causam. Vnō Philippo interrogāti. Dñe ostēde nobis patrē z sufficit nobis. Rndit dñs. Philippe q̄ videt me/videt et patrē Jo.xiij. Sz quare p̄dicatores hui? tp̄is parum faciūt fructū: Vide hoc infra immediate. ¶ Scōo debet alicui honoz rone potestatis:qz non est p̄tās nisi a deo. Ro.xiij. Jubēte.s.vel sinente fm Augu. xxij.q.j. Quid culpat. Hac rōne maxim? honoz debet apostolis:qui habuerūt qua/ druplicem potestatem.

Primo ad p̄secrandū
Scōo ad soluendū z ligandū
Tertio ad ordinandū
Quarto ad miracula faciendū

¶ Primo q̄ ad cōsecrandū.s.corp? christi q̄ p̄tās est incōparabilis/nec aliq̄ p̄tās terrena est eccl̄ie ei:qz oēs reges et p̄ncipes mōi ñ p̄nt trāsmutare vnā rem in aliā/nec face/ re vnā formicā/nec vnū foliū arboris: q̄/ imo nec celestiz p̄tās ē eccl̄is huic.vnde nec

angeli nec archangeli possent trãsmutare vnã rem in aliã. Vñ dicit text⁹. xxvj. q. v. epi⁹. in fine. Quisquis credit posse fieri ali quã creaturã: aut in meli⁹/aut in deteri⁹ imutari aut trãsformari in aliã spẽm/vel in aliã silitudinẽ: nisi ab ipso creatore/qui oia fecit/z p quẽ oia facta sũt: pculdubio infidelis est: z pagano deterior. Nota hic ꝓtra mlieres q̃ dicũt q̃ aliquẽ mlieres cõuertunt in gattas: z dicunt strige zc. q: h̃ est ipossibile. Sed hec ptãs transmutandi panẽ in corp⁹ christi fuit in aplis. Primo q̃n dñs dixit eis illa verba. Accipite z mãducate/h̃ est copus meũ zc. Et. j. Hoc facite in meã cõmemoratione. Et in hac potestate habuit vnã excellentiã Jacob⁹ minor/ q: ipse prim⁹ inf aplos missam hiero solymis celebrauit/vt dixi supꝛ eodez festo q̃ incipit. Ecce quõ zc. Scda ptãs est ad soluendũ z ligandũ aiam: q: principes mũdi possunt ligare corpora/quod pñt facere etiaz oẽs homines: sed aiam soli aplĩ ligant z soluũt. Vñ hec potestas incõpabilis est z in celo z in terra. Vñ nec angeli nec virgo Maria habent hanc ptãtẽ vt in. c. Nota. de pe. z re. quãuis virgo p modum meriti orando possz ipetrare p aliquo zc. Et hãc ptãtem acceperũt aplĩ a dño post resurrectionẽ. Joã. xx. Insufflauit z dixit. Accipite spm̃sctm̃: quoruz remi. pec. re. e. q̃z re. re. sunt: sed singlariter dedit Petro dicẽs. Quecũqz ligaueris supꝛ terram zc. Mat. xvj. z xxj. Innuo ad notanduz q̃ hec potestas in Petro plenarie ꝓstitit. Ipse em̃ sol⁹ habet plenitudinẽ potestatz: relĩq ꝓo aplĩ fuerunt vocati in partẽ solicitudis ñ in plenitudiez potestatz vt dic̃ tex. 9. q. vj. decreto. de vsu. pal. Ad honorẽ. de cõsec. pbẽ. Posuisti. z fm determinatiõez z iudiciũ Petri. Hac ptãte debẽt alĩ vti: vt dic̃ Tho. in. iiij. Quinimo põt ꝓiceps ecclesiastic⁹: sicut papa absoluere/ab oĩ: igio imperatorẽ z reges. Vñ Hiere j. Ecce constitui te supꝛ gentes z regna: vt euellas et destruas. z dispdas z dissipes: et edifices z plantes: et tangit infra in tertia ptãte. Tertia ptãs ad ordinandum q: soli aplĩ in q̃z locũ hodie epi successerũt. iuxta illõ ps. Pro patribꝰ tuis nati sũt tibi filij. lxviij di. q̃z vices pñt ordinare clericos Vnde z papa ꝓfirmat imperatorẽ: vt in. c. Venerabilem. de elec. Item vngit eũ ꝓsecrat et coronat: vt in Cle. romani. de iu. iur. Et ipe imperator iurat fidelitatẽ pape. lxiij. di. Tibi dño. Et nota quõ accipit imperator triplicẽ coronã: vt notat Glo. in dicta cle. romani. supꝛ verbo. Vestigijs. Põt etiaz papa deponere imperatorẽ: sicut deposuit ꝺ facto Cõstantinopolitanuz/ z transtulit imperiũ ad germanos: vt in dicta cle. romani. Quarta ptãs est admiracula facieduz quã acceperunt a dño: sicut dicit Mat. x. Cõuocatz Jesus. xij. discipulis dedit illis potestatẽ spirituũ immũdoꝝ vt ejicerent eos/z curarent oẽm languorẽ z oẽm infirmitatẽ. Jrẽ Mar. vlti. Signa eos qui credi. hec sequenk: in noie meo demonia ejicient. lin. lo. no. serp. tol. z si mortl. q̃d bibe. ñ eis nocebit zc. Nota hic miracula Philippi ꝓsertz de diacone zc. sicut dr̃ in legẽda. ¶ Tertio dak honor dignitati scut epis etiã nullatenꝰ zc. Hac rõe debetur honor maxim⁹ aplis. Que em̃ maior dignitas aplatus: Vñ reprehendit papa imperatorẽ Cõstãtinopolitanũ zc. Vide ꝺ maio. z obe. Solite. Nec soluz bonis in dignitate positis: sz etiaz malis debek honor exhiberi/q̃ misit leprosuz z leprosos ad sacerdotes: quos tñ sciebat esse sacrilegos Mat. viij. Et Lu. vij. Et notat Cyprian⁹. xciij. dist. dñs noster. Et Cõstantinũ ẽt legit fisse. si ꝓtijs oculꝰ vidisse sacerdotẽ ꝺi aut aliquẽ eoꝝ q̃ monasticꝰ habitu circũamicti sunt peccantez: chlamydẽ meã explicarem z cooperirez eũ ne ab aliq̃ videret zc. Sicut legit. lxxxij. dist. in scripturz. Exẽplũ etiã de eodẽ Cõstantino qñ comburi mandauit libellos accusatoꝛios ꝓtra sacerdotes z episcopos. xj. q. j. Sacerdotibꝰ. Hac q̃ rõne debek maxim⁹ honor aplis: q̃ fuerunt in maxima dignitate. Vñ Jacobus fuit ordinat⁹ epꝰ a Petro z Jacobo maiore z Joãne. lxvj. di. Petro. ¶ Quarto debek honor nobilitati sicut filijs regũz z aliorũ nobiliũ. Et q̃ maior nobilitas q̃ in seruo dei: Vñ Agatha. Sũma ingenuitas est qua christi seruit⁹ coꝛobat. Und ecclia. Deus quẽ nosse viuere cui seruire regnare est. Ratio: quia regit passiões suas. Unde Claudian⁹. Si metuis: si plura cupis: si ducez ira: Seruitij patiere iugum: tolerabis iniquas Interius leges:

tunc omnia iure tenebis: Cuz poteris rex esse tui. Ecce ergo si seruus dei tanta nobilitate ꝓfulget: quanto magis filij dei cuiusmodi anthonomatice fuerūt: Unde de eis dicit in epla. Ecce quomō computati sunt inter filios dei ꝛc. Sap. v. In hac ät seruitij dei nobilitate excellentiaz magnā habuit Philippus: qz fuit primus apl̄us a christo vocat⁹: sicūt habet Joā. j. Jacob⁹ aūt fuit cōsobrinus dñi ꝛ etiā ei similliⁿ ꝓpter qō dicebat frater dñi ꝛc. ¶ Quinto ꝛc. Un phs. j. Ethi. dicit: q honor est reuerentia exhibita in testimoniuz virtutis. Uirtuosos g̃ honoramus quia eos deo similes videmus: Un phs. in. x. Ethi. dicit q bō sapiens est deo simillim⁹ ꝛ ubi amantissim⁹. Et quāto ergo magis honorandi sunt apl̄i qui fuerūt ꝓfuosiores ꝛ sanctiores alijs: Unde sup illud Rom. viij. Nos ip̄i ꝓmitias spiritus habentes. dicit Glo. Ꝙe ꝓius ꝛ cetera abundantius. Nota h̄ de virtute magna beati Jacobi minoris q̄ dicebatur Jacob⁹ iustus: ꝓpter magnum culmē virtuz. Primo fuit virgo: ꝛ sic habuit virtutem castitatis. Secō abstinentie: quia carnes nunq̄ manducauit. vinū ꝛ siceram nō bibit: ferrum in caput ei⁹ nō ascendit ꝛc: vt dz in legēda. Tertio ꝓpter sanctitatē suam: ita vt omnes fimbria vestimenti eius certatim tangere cuperent. Quarto post mortem dñi fecit votum se nō comesturū/donec videret dñm a mortuis resurrexisse. Dic quō apparuit ei dñs in die pasche ꝛc. Item Egesippus dicit q ab vtero matris sanctificat⁹ fuit. Ultimo fuit mirabiliter ꝑditus virtute fortitudinis ꝛ ꝑstantie: q patet in martyrio. Dic g̃ etiā martyrium et etiaz Philippi apl̄i. dic vt in legenda. Deo gras. Amen.

¶ In festo Inuentionis sctē crucis. Sermo. XLIIII.

Quibi absit gloriari nisi in cruce Gal. v. Pro fundamēto ꝓmonis in q̄ agit de inuentioe sctē crucis, orit̄ theologicalis q̄stio de adoratiōe. ¶ Querit. Utrū crux sit adorāda ꝛ sil̄iter imagines sint adorande. Arguit̄ q nō. habet Exo. xx. in. j. mandato. Nō facies tibi imaginē neq̄ sculptile/neq̄ oēm silitudinē ꝛc. ū g̃ ꝓhibituz est imaginē fieri multo magz adorare. Item nulla creatura rōnalis est adorāda/crux ē hmōi: ꝛ sil̄r imagines. igit̄. In oppositū: si crux nō esset adoranda frustra diceret. O crux aue spes vnica: ꝛ frustra ponerēt imagines in eccl̄ia ꝛ adorarēt. sed h̄ est falsuz. igit̄ crux est adorāda. ꝛ similit̄ imagines. ꝛ sic q̄stio maner ꝓ vtraq̄ pte dubia. Ad q̄stionē rūdēdū est fz Bonauē. sup. iij. sen. di. ix. q crux chr̄i est duplex. queda dr vera crux: in q̄ saluator pependit/ꝛ q̄ sanguine christi fuit irrigata. ꝛ hec cū nō sit creatura rōnalis nō est adorāda/nec latria/nec dulia/nec hyꝑdulia: sed tāq̄ ꝑciosissima reliquia honore venera: ōis est honoranda. et intellig̃ t h̄ de illa cruce vt est talis res seu lignuz: alie cruces autem inquantum cruces/ꝛ etiam vera crux repzesentat seu significat saluatorē crucif. xū: vtiq̄ adorari debet adoratiōe latrie: id est honore ꝛ reuerentia in ꝓtestationē summe ꝛ infinite maiestatis. honorare eīm crucē inquantuz signum: nihil aliud est nisi honorare crucifixum deum hominē q crucem repzesentatum. Ideo habet. C. nemini liceat signuz saluatoris. l. vnica. i quis crucem vel imaginē saluatoris pede cōculcauerit in detestationē sez saluatoz: vltimo supplicio plectatur. habet etiā. ff. ad. l. iuli. maiestatz. l. qui statuas. q cōflans imaginē vel statuā imperatoris/crimē lese maiestis incurrit: aut ꝓuōciens contra eam lutum/vel alio modo deturpans. igit̄ crux christi est adoranda referendo ipsam adorationem ad illum sez christum qui ea pependit. Et hec propter duo.

Primo inquantū repsentat creaturam rōnalem. s. hominē chr̄m cui creature rationali debet adoratio.

Secūdo modo inquantuz ei cōiungit: qz ipsa repzesentat figurā christi extensi in ea. Et de imaginib⁹ dicit q sunt adorāde nō referendo adorationē ad materiā illaz sed ad res. s. sanctos quorum sanctorū rales imagines sunt repsentatiue. et ad argumentum dicitur q ꝓhibituz fuit pro tempore in quo de⁹ naturam humanam nondū assumpsit: sed nūc nō ꝓhibet. Et ad scdam partē argumēti dicitur q intel-

ligendũ est. Referendo talẽ adorationem ad materiã z nõ ad rẽ quã repsentat: quã adorare quisq; debet: qz p illũ solũ gl'iam habem⁹ eternã. Juxta verba passumpta. z sic de alis. Et in ep'la hodierna. Intẽdo tractare istud verbũ tripliciter.

Primo in psona chr̃i i cruce patiẽtis

Scõo i psona b. Helene crucẽ req̃rẽtz

Tertio in psona cuuslibet hominis verum credentis.

¶ Dico primo ꝛc. Pro introductiõe sciendũ q; in chr̃o ſm q; hõ est duplex gloria. ſ. aie z corpis: diuersimode tñ: qz gl'ia aime statim fuit in chr̃isto in instanti 9ceptiõis ex vnione diuinitatz/quãtã habet modo. Nõ qz sine mẽsura tũc accepit/nec potuit vltra augeri ꝛc. Vidim⁹ gl'iam ei⁹ gl'iam q̃si vnigeniti a pr̃e ꝛc. Jo. j. Nõ em̃ ad mẽsurã dat ds spm̃. ſ. chr̃o. Jo. iij. Et hec gl'ia aie chr̃i fuit sine merito suo nec potuit augeri: qz pfectũ est cui nihil deest. gloriã 3o corpis ñ statim habuit chr̃s/q̃ 9sistit i q̃rtu⁹ or dotib⁹: sz ipassibilitate/subtilitate/agilitate/z claritate. Questio est hic q̃re elegit mortẽ crucis z nõ aliam? Rñsio. Jnuenio in scriptura sctã q; christ⁹ mltotiẽs fuit in pculo mortz inter iudeos: sed nullus ali⁹ modus moriẽdi sibi placuit nisi i cruce: qz alios modos moriendi vitauit z fugit. Fuit em̃ in pculo mortis

Primo p gladij incisionẽ.

Scõo p pcipitationẽ

Tertio p lapidationẽ

Quarto p venenationẽ.

Quinto p crucis affixionẽ.

¶ Dico primo ꝛc. ſ. p gladij inciſiõez. Jn h pculo fuit statim q̃n fuit natus quãdo Herodes fecit occidi oẽs pueros i Beth leem Mat. ij. Dic hist'oriã z poterat dicere Pueros pcussẽrt gladio z ego euasi sol⁹ Job. j. Questio est h̃ q̃re ista mors nõ placuit chr̃o. Rñ. moralis. Ad instruendu⁹ nos vt euitem⁹ mortẽ gladij spũalis. Nota hic q; duo gladij vn⁹ tyalis/z alter spiritualis. Gladi⁹ tyalis est potestas tyalis De q̃ Ro. xiij. Si male feceris: time. Nõ em̃ sine causa gladiũ portat. Vñ dicũt legiste q; merũ impiũ est habere gladij potestatẽ ad aimaduertẽdũ facinorosos hoies ff. de iurisdi. om. iudi. l. impiũ. Gladi⁹ spiritualis est excõicatio q̃ pcedit ex potestate spirituali. De q̃ Apoc. j. er. xix. De ore ei⁹ exibat gladi⁹ ex vtraq; parte acut⁹. Nota Ex vtraq; pte. ſ. ad 3clinãdũ a malo z ad faciẽdũ bonũ. Prim⁹ gladi⁹ separat aiaz a corpe naturali. Scõs separat aiaz a corpe mystico qõ est eccl'ia. Jstũ gladiũ solus Petr⁹ portat. Symon Petr⁹ habens gladiũ/eduxit eũ: et pcussit pontific; fuũ/ et abscidit auriculaz ei⁹ dexterã. Joã. xvj. Et Lu. xxij. Et dns eũ reprehendit dicens. Mitte gladiũ in vaginã ꝛc. Ad innuẽdũ q; iste gladi⁹ spũalis nõ debz exerceri i corpe sed in aia: in corpora vero seruus nisi vsq; ad sanguinis effusionez excluſiue: vt in. c. Jn archiepatu. de raptoribus. Et in. c. Episcop⁹. ne clerici vel mona. li. vj. Nõ quare sol⁹ Petr⁹ qz solus papa habet potestatẽ spiritualẽ pncipaliter et plenarie. Reliqui vero epi in partẽ solicitudinis st vocati nõ in plenitudinẽ potestatz: de vsu pallij. c. ad honorẽ. De concess. pre. Propositi Et. xxj. di. Jn nouo. Et di. xxij. Sacrosctã. Et iste gladi⁹ est maior pmo. Vide de maio. et obe. Solite. Jste q̃ gladi⁹ est multũ cauend⁹: qz excõicatio est maior pena q̃ fit in eccl'ia dei. xxiij. q. iij. Corripiantur. Et olim in eccl'ia primitiua multũ timebat: qz excõicatus ab aplis arripiebatur a diabolo: sicut dicũt Glo. sup illo verbo. j. Cor. v. Ego autẽ absens corpe: pns autẽ spũ: iudicaui hũc hoiez tradere sathane in interitũ carnis vt spirit⁹ saluus fiat. Et ideo est valde timẽda siue iusta siue iniusta. xj. q. iij. c. j. Nota hic aliquos effect⁹ excõicatiõis: de q̃b vide de rescriptis. c. j. lib. vj. Et de sen. excõ. Decernim⁹. eodem lib. Hodie autẽ nihil timet: qz ista punitio nõ statim seq̃t: Sz lento gradu ad vindictã sui diuina pcedit ira tarditatẽq; supplicij grauitate cõpensat. Valeri⁹ pmo libro titulo 8 neglecta religiõe. Jõ David Nisi quersi fueritis gladiũ suũ vibrauit arcum suũ tetendit. Nota arcũ suum tetẽdit qui quãto plus extendit tanto graui⁹ pcutit ꝛc. Fugite g̃ a facie gladij: qm̃ vltor iniq̃tatũ gladi⁹ ꝛc. Job. xix. ¶ Scõo chr̃s fuit in pculo moriẽdi p pcipitationẽ: vt pz Lu. iiij. ſ. in nazareth. Hic hist'oriã: sz nolui mori hac morte. ¶ Tertio fuit in pculo moriendi p lapidatiõez: et hoc bis. Primo quando dixit iudeis. Amen amen di

eo vobis anteq̃ Abraaz fieret ego sum ꝛc̃ Joã. viij. Scdo qñ dixit, Ego et pr̃ vnuz sumus. Jo. x. Dic hist̃oriã. Quare voluit sic mori? Rñsio. vt instrueret nos euitare mortẽ lapidatõis: id est auaritie que indurat cor q̃ñ lapis circa indigẽtiã. primi Vñ de auaro dic̃ Job. Cor eius indurabit q̃si lapis et stringet quasi malleatoris incus. Job. xli. Auari g̃ moriunt lapidati. Tot lapides sũt quot sunt modi auaritie. Primus g̃ lapis est rapina. Jsto lapide moriuntur dñi tyrales et stipendiarij: ꝛ etiã alii qui nobiles et milites q̃ ꝓpter vanitates nolũt viuere ex stipendijs suis: iõ oportz eos rapere: qr nõ seruant ꝑsilium Joãnis bapti. di. Neminẽ cõcutiatis neq; calumpniam faciatis. Et estote ꝓtenti stipendijs vr̃is. Lu. iij. Scds lapis est simonia: et isto lapidant prelati et clerici ꝛc̃. Dic vt expedit. Nota contra vendentes ius patronatus. Jrẽ nota q̃ auaritia seu tenacitas laicorũ est causa simõie clericor. Rõ: quia pro laboribꝫ clericoꝝ in administrãdis sacramẽtis: laici nõ dant aliq̃d stipendiũ clericis. iõ clerici pacisc̃unt ante siue vadant ad sepeliendũ siue ad aliq̃d aliud: et sic cõmittunt simoniã. Nota etiã hic ꝓtra vendentes altaria/ꝛ sepulturas cõtra nolẽtes recipe aliãs in monasterijs nisi cum pacto. Tertius lapis est vsura siue mutuando. x. p. xij. siue vẽdẽdo ad spheram siue recipiendo fructus vti pignorate ꝛc̃. Quartus lapis est fraus in vẽditiõibꝫ et emptiõibꝫ ꝛc̃ Quint? est calũnia: isto lapide moriunt iuriste et aduocati ꝛc̃. Sextus est furtum ꝛc̃. Septim? est detentio solidate vel decimarũ ꝛc̃. Jõ dicit scptura. Jn via ruine ſ. auaritie nõ eas/et nõ offendes in lapides: nec pones aie tue scãdalũ. Eccl. xxxij. ¶ Quarto fuit in ꝑiculo moriẽdi p̃ venenatiõez ꝛc̃. Judei em̃ videntes q̃ nõ poterãt ipm̃ ꝓdictis modis occidere: ponebãt de arsenico seu toxico in cibũ christi: vt ipz venenarent. Auctoritas. ꝓphetie in ꝑsona chr̃i di. Tu dñe demõstra. mihi ꝛ cognouit tu ostẽdisti mihi studia eor: qr̃ sup̃ me cogitauerũt cõsilia dicẽtes. Mittam? lignũ in panem eius/et eradamus eum de terra viuentium: et nomen eius nõ memoretur amplius. Hiere. xj. Nota lignuz. i. raxum que est arbor venenata: inde dicit toxicuz a mutata in o. Sed christ? nolebat comedere de cibo venenato. Quare nõ: Rñr. vt instrueret nos vitare mortẽ potionatã ex pcõ luxurie in q̃ sub cibo dulci ponitur toxicũ mortis. Sic faciũt illi q̃ volũt aliũ toxicare: iõ caueatis. Jdeo Job. Nunq̃d põt aliq̃s gustare: qõ gustatũ affert mortem Job. vj. quasi diceret nullus gustarz/sciens hoc. g̃ ꝛc̃. ¶ Quinto fuit in periculo moriẽdi p̃ crucifixiõez: et iste mod? moriendi placuit sibi. imo venit de galilea vsq̃ in iudeam vt tali morte moreref: vt ꝓz Hat. xx. Ecce ascendim? hierosolimã ꝛc̃ Et in nocte passiõis huic morti crucis vltro se se christ? obtulit di. Quẽ queritz ꝛc̃. Ego sum. Joã. xix. Et data sentẽtia a Pilato nõ appellauit nec excusauit se: sz baiulans sibi crucẽ exiuit in eum q̃ dicit calualrie locũ Joã. xix. Quare iste mod? moriẽdi ꝓz aliꝫ placuit sibi: Rñr. duplex rõ est Prima rõ est litteralis. Scda est moralis Prima g̃ ratio lr̃alis est/vt restitueret fructũ subtractũ p̃ Adam et Euam ꝛc̃. Jpse em̃ est fructus d̃ q̃ dicit Marie virgini. Benedict? fructus ventris tui. quando g̃ christus fuit in arboꝛe crucis tunc fuit restitut? fruct? ꝛc̃. Que nõ rapui/tũc exolue baz: et sic remissa iniuria reparauit nos in aia et in coꝛpe. Vide infra in sermõe ex altatõis. in introitu. Vel dic q̃ ratio est q̃ re acceptauit mortem crucis: vt instrueret nos q̃ si volum? saluari crucifigam? nos in cruce penitẽtie ad exemplũ christi. Penitentia em̃ est crux quedã ꝑsertim illis q̃ nõ sunt assueti ꝛc̃. Dic practice ꝛc̃. Jdeo Apostol?. Qui christi sũt: carnem suam crucifixerũt cum vitijs/et cõcupiscentijs. Gal. v. Et tunc sicut facti sum? sil̃es chr̃o in morte: ita erimus sil̃es in gloria. Auctoritas. Si em̃ cõplantati facti sum? sil̃itudini mortis: simul et resurrectiõis erim?. hoc scientes: qr vetus homo noster simul crucifixus est vt destruat coꝛp? pcti: vt vltra nõ seruiam? pcõ. Qui em̃ mortu? est iustificatus a peccato. Si autẽ mortui sumus cũ christo: credim?: qr simul viuem? cũ ipso. Ro. vj. Jdeo dicit christ?. Mihi absit gloriari nisi in cruce. Quantum ad scdz hoc verbũ ꝓtractabit̃ in ꝑsona scte̊ Helene. Dicat̃ hist̃oria quomodo inuenit sanctam crucem ꝛc̃. Jdeo dicit ipa Mihi

absit gloriari nisi in cruce dñi ⁊c. Dicat h de virtute sancte crucꝭ ad sanādū ifirmos Figura habek de serpente eneo. Nūe.xxj. Et ad cōprimēdū ⁊ fugandū diabolū nō solū a christianis:ꝫ etiā ab infidelib⁹. De chr̄ianis dic exemplū de sancta Justina et Cypriano ⁊c. Itē de sctō Christoforo. De infidelib⁹ da exempluꝫ de illo iudeo q̄ quadā nocte dormiēs in templo quodaꝫ idolo⁹ signauit se signo crucis ꝓpter timorem demonū ⁊c. de q̄ dixit demon. Vas vacuū sed signatū ⁊c. Greg. ponit in dialogo. Quantū ad tertiū verbū ꝓpositum exponek seu ptractabik in p̄sona cuiuslibet hois bñ credentis qui digne debet dicere. Mihi absit gloriari nisi in cruce dñi. Nō: q⁹ antiquit⁹ ante crucem oēs quātūcūq̄ sancti ibant ad infernū:q̄ habet ḡtuor loca ⁊c. ad quorū alterū ibat hō. pñs. Quis ē homo qui viuet ⁊ nō videbit mortē? Eruet aiam suam de manu inferni. Nota h̄ cōtra iudeos ⁊c. Gen̄.xxxvij. Descendā ad filiū meum lugens in infernuꝫ. Christ⁹ ꝑ mortu⁹ descendit ad inferos et captiuam adduxit captiuitatē redimēdo sctos p̄es qui erant in limbo patrum: q̄ dicik sinus Abrae:iuxta ꝓphiam Zacha.ix. Tu q̄q̄ in sanguine testamenti tui eduxisti victos de lacu in q̄ nō est aqua. Modo autē ver⁹ fidelis si morik statim inuenit ianuam paradisi apertā virtute crucis chr̄i. Ideo dr Raba. Crux chr̄i clauis est paradisi. Jō Joā.iij. Sicut Moyses exal. serp. in deserto. Nume.xxj. Sic exaltari oportet filiuꝫ hois vt omnis qui credit in eū nō pereat: sed habeat vitam eternam. Quilibet ergo fidelis pōt dicere. Mihi absit gloriari nisi in cruce. Et ita cantam⁹ in missa hodie. Nos autē gloriari oportet in cruce dñi nostri Jesu christi: in quo est salus vita ⁊ resurrectio nostra ⁊c. Amen.

¶ In festo corone domini. Sermo. xlv.

CORONAM DE spinis imposuerunt capiti eius. Joā.xix. Jstud festū fit ab ordine nfo ⁊c. Sciendū ꝑ declarationē q̄ iter alias magnas reuelatiōes quas christus fecit,brō Joanni euāgeliste in Apoc. fuit vna valde pulchra ō materia hodierna de qua ipse dic. Vidi celū apertū ⁊ ecce equ⁹ alb⁹: et q̄ sedebat sup eū vocabak fidelis et verax: ⁊ cū iustitia iudicat ⁊ pugnat. Oculi aūr ei⁹ sicut flāma ignis: et in capite ei⁹ diademata multa Apoc.xix. Hic sunt sex clausule. Prima clausula ibi: Vidi celum apertū. ista celi aptura significat incarnationē chr̄i: q⁹ tūc celū fuit apertū sic q̄n aliquis est liberalis ad dandū dōnū,dr de eo iste habet bursam apertā. Scōa clausula: Et ecce equus alb⁹. Ecce ꝓuersatio eius. Equ⁹ significat cor⁹ christi/albū ꝓ sctissimā puritatē: sup quē sedebat illū gubernādo cū freno tempantie ⁊ cū calcaribꝰ amoris ⁊ timoris. Tertia ibi: Et q̄ sedebat sup eū vocabak fidelis et verax. Fidelis ad implendū pmissiōes factas in veteri testamēto. Verax quātū ad doctrinā euangelicam. Un apls. De⁹ fidelis est: sic̄m nos negare nō pōt. Quarta ibi: Et cū iustitia iudicat ⁊ pugnat. hoc in redemptiōe humani generꝭ: quā noluit facere ꝑ potentiam. sed ꝑ iustitiā Esa.lxiij. Ego q̄ loquor iustitiā er ꝓpugnator sum ad saluandū. Quinta: Oculi aūr ei⁹ sicut flāma ignis. s. in eius gl̄iosa resurrectiōe Oculi em chr̄i, sūt dona spūsscti/que sunt septē. Apoc.v. Vidi agnū stantē rāq̄ occisum habentē cornua septē ⁊ oculos septē: q̄ sunt septē spirit⁹ dimissi in oēm terrā. Sexta: Et in capite ei⁹ diademata multa: sua gl̄iosa coronatio.

¶ Pro fmōis fundamēto in q̄ agik de corona chr̄i quā iudei imposuerūt in passiōe Onk theologicalis q̄stio de ipso christo.

¶ Querik. Vtrū christ⁹ meruerit oib⁹ nobis gr̄am et gl̄iā. Arguik q⁹ nō. Premiū excedit meritū: et meritū ordinak ad premiū/sicut ad finē: sed premiū alioꝝ oim nō excedit meritū christi: igik meritum christi nō ordinak ad aliud/sicut ad finem: cū sit nobilis⁹ oḡ illud. igik. Item merituꝫ christi fuit q̄dā bonū finitū/cū fuerit ei⁹ fm naturam humanā:ꝫ pcm̄ alioꝝ fuit infinitum malū: q⁹ tanta offensa et pctm̄ quāt⁹ est ille q̄ offendik:ꝫ ille est infinit⁹. s. deus. Igik cū finitū nō sit ꝓportionabile cū infinito nullū meritū chr̄i potuit mereri delectione offense. In oppositum. Leo papa in fmōe de natiuitate. Sicut a reatu nullus

liberū reperit: sic liberandis oib⁹ venit: ḡ christ⁹ meruit oib⁹ nobis gloriā et gr̄am. ⁊ sic q̄stio manet ꝑ vtraq; ꝓte dubia. Ad questionē respōdedū est ꝑm Scotū sup. iij lenten. dist. xix. q. j. q̄ meritū christi pōt dupliciter cōsiderari.

Primo modo ꝑm sufficientiā

Scōo mō ꝑm efficaciā

¶ Primo mō meruit oib⁹ deletionez culpe ⁊ collationē gratie ⁊ glie. Scōo mō si q̄ nō oēs ꝓsecuti sunt redemptionē q̄d ꝑz sufficientiā oib⁹ deletionē culpe ⁊ collationē gratie ⁊ glorie christ⁹ meruerit/patet per eundē Scotū. Meritus em̄ christi hz quandā infinitatez ex suppōsito christi q̄d efficiebat ⁊ exercuit opationes illius nature assumpte. et ideo vita illius suppositi et operatiōes: fuerunt bonum infinitū: ꝓpter quod ⁊ mors ⁊ operatio ⁊ alie opationes habuerunt quandā infinitatē: vt sufficerez infinitis peccatis delendis: et infinitaz gratijs ⁊ glorijs ꝓfiendis/quod quantū ad efficaciā nō meruerūt. patet ꝑ eundez/quia actus actiuoꝝ sunt in patiente: et disposito ⁊ vnito agenti. ij. de ania. sicut patet in agentib⁹ ⁊ patientib⁹ coꝛpaliter. igitur sic erit in actione meritoꝛia: quantū ad influentiā in alios. Sed ꝓiunctio cū christo requisita vt meritum christi/ valeat eis: ē ꝑ cognitionē ⁊ dilectionē ꝑm q̄ hō disponit se ad gratiaz/cognoscendo ⁊ diligēdo deū: nō autē oēs sic se disponunt: quare nō oib⁹ meruit ꝑm efficaciā. ⁊ hanc opinionē accepit Scotus a Tho. ij. ꝓte summe. q. xlviij Dicit tn̄ Scotus ꝓtrariū. q̄ vita christi fuit ita excellens vt haberet tantā infinitatez q̄ntū ad efficaciā sic q̄ntū ad sufficientiam. Et ad argumēti ꝓtez ꝓmā dī: q̄ christus meruit ꝑm portiōez iferiorē ⁊ nō supiorē. Jō ꝓmiū alioꝝ q̄d receperunt ꝑ merito christi fuit meli⁹ formaliꝝ q̄ aliqs actus meritorius portionis inferioris christi. ⁊ ponit ratiōe meritū christi ordinari ad premiū alioꝝ sicut ad finē sub fine. Ad scōam partē argumēti dicit q̄ ⁊ si christi passio et meritū ipsius totū sit formaliter finitū: q⁹ tn̄ cōmunicat ꝑ gratiā ⁊ gloriam obiecto infinito ideo potuit delere peccati reatum/⁊ pctm̄ nō erat infinitū intensiue: quia nō est ponendū summū malum: et licet sit infinit⁹ tamē pctm̄ est infinitū referendo. ly tm̄ et quantū/ad formales ratiōes vtriusq; inse formaliter. tamē actus pcti mortalis est finitus. ideo christ⁹ ꝑ mortez nobis meruit gratiā: iuxta verba: ⁊ sic de alijs. Jnueni q̄ ad similitudinem pape vel imperatoris christus habuit tres coronas

Prima fuit corona sapiētie diuinalis

Scōa fuit corona penitētie coꝛpalis

Tertia fuit corona ꝑsidētie ḡnalis.

¶ Dico primo ⁊c. Corona sapientie diuinalis. Pro cui⁹ declaratiōe nota q̄ sapientia ꝺr corona triplici rōne. Prima q⁹ corona portaꝝ in capite: alꝫ nō diceret hō coronatus ⁊c. Sic sapientia ⁊c. Jdeo dr̄ vulgariter de persona sapientie. O iste habet bonū caput. de ista corona dicit Eccl. xlv. Corona aurea sup caput eius expressa signo sanctitatis. Nota expssa signo sanctitatis. Aliq; habent coronā sapiētie in facultate theologie vel iuris ciuilis vel decretaliū. vel phīe: sed nō est expssa signo sanctitatis sed vanitatis q⁹ habēt magnā scientiā: sed malā ꝓscientiā ⁊c. De talib⁹ loq̄tur Apostol⁹ Rom. j. Cum em̄ cognouissent deū nō sicut deum glorificauerūt/aut gr̄as egerunt ⁊c. Scōa ratio quia corona caret principio ⁊ fine quia finis vnitur ꝑncipio. Vñ dicit diadema/q̄si duo demens: sez finē ⁊ principiū. Sapiētie, est de⁹ fons sapientie verbū dei in excelsis. Omnis sapiētia a dño deo est ⁊c. Eccl. j. Si ergo finis omnis studij ⁊ scientie debet esse deus secus de multis ⁊c. Dic practice in theologis quoꝝ multi studeant vt fiant magistri ⁊ ascendant ad gradū. Jtē de canonistis q̄ studeant nō ad finē dei: sed ad habendū bñficia et platuras ⁊c. Jtē de legistis ꝓpt̄ honorē et ꝓgregandas pecunias ⁊c. Principiū ḡ scientie est deus q̄ dat eis intellectuz voluntatem ad studendū: memoriā/rempus/libros ⁊c. Sed finis est ꝑter mūdū. nō vnitur ergo finis principio: ideo nō est vera sapientia. Jdeo Jacob⁹ Non est ista sapientia de surium deicendēs: id est diuina: sed terrena/animalis ⁊ diabolica. Jaco. iij. Tertia ratio quia corona quibusdaz floribus eminet et ornaꝝ ⁊c. Ecce triplex ratio quare sapientia diuina dicitur corona. Jdeo de hac sapientia diuina loquēs Salomon dic. Sapiētia dabit capiti tuo augmenta gr̄aꝝ ⁊ corona inclyta proteget

In festo sancti Joã. ante portã la.

te. Prouer. xiij. Ista ḡ corona sapiẽtie fuit coronat⁹ chr̃s. Aucroritas. Egredimini z videte filie sion ꝛc. Lañ. iij. ꝛc. ¶ Dico scõ q̃ christ⁹ fuit coronatus in ℏ mõo de corona penitentie corpalis. De hac loquit thema. Dixerũt eĩ iudei. Iste ihesus facit se regẽ/ ḡ imponam⁹ ei coronã ꝛc. Rõ q̃re christus voluit hac corona coronari est: qr ex pcõ Ade/ z nr̃is/ duo mala incurrim⁹. Primo qr eram⁹ ꝺdemnati ad furcas iferni/ in q̃b debebam⁹ suspendi. Scõo qr p/didim⁹ coronam glorie paradisi. Sicut ḡ ꝓter primũ malũ christ⁹ voluit crucifigi: sic ꝓter recuꝑatiõez corone glorie/ voluit coronari. Jõ cantat eccl̃ia, Coronat regez oĩm/ corona cõtumelie/ cui⁹ nobis ꝯpro/brii/ coronã ꝺfert glie. Horaliter. si volumus obtinere coronã glie, pmissam nobis a chr̃o: oportet in ℏ mõo nos coronari corona spinaꝝ/ q̃rtuor gña spinaꝝ ꝺtinentẽ. Anteri⁹ ꝺsiderãdo cũ ꝺtritiõe memoriaz pcõꝝ. Cõtritio dr̃ spina q̃ pungit. ps̃. Cõuersus sum in erũna mea dũ cõfigit spina. Cũ hac spina debemus pungi de ꝑteritis peccatis. Jõ Esa. xxxviij. Recogitabo tibi oẽs annos meos in amaritudie anime mee. Posteri⁹ bona q̃ omisim⁹: vel cogitãdo penas inferni quas meruim⁹ in iferno Bonũ erat ei si natus non fuisset hõ ille. Mat. xxvj. Dextrosuz cogitãdo bona que peccando ꝺdidim⁹. Sinistrosuz cogitando iudicium gñ. ꝓ: in q̃ dicent montib⁹ cadite sup nos ꝛc. Apoc. vj. Nota hic miraculũ de illo iuuene scutifero male vite ꝛc. q̃ somniauit quadã nocte q̃ fuit tract⁹ ad iudiciũ: in q̃ videbat christũ z ꝓginẽ z oẽs sanctos: z coram eo ducebanr aie iudicãde: z christ⁹ quasdã iudicaba in paradisũ/ q̃sdã vt irent ad purgatoriũ/ quasdã ad infernũ crudelissime a demonib⁹ tractãdas ꝛc. Juuenis h̃ videns dicebat intra se. O mi ser q̃d dicam q̃n me interrogabit? ꝛc. Et cũ fuisset vocat⁹ dixit ei chr̃s/ q̃s es tu? Red de rationẽ vite tue. Tũc exeitat⁹ iuuenis ad h̃ verbũ effect⁹ est tot⁹ canus ꝛc. z tũc dimisit vanitates: z recepit ciliciuz: z magnã penitentiã fecit: z bon⁹ z sctũs effect⁹ est ꝛc. Iste ḡ fuit coronat⁹ corona spinarũ De talib⁹ ḡ dixit christ⁹. Sic liliũ inf spinos: sic amica mea inter filias Cantico ij. ¶ Dico tertio q̃ christ⁹ fuit coronat⁹ de corona pñdẽtie generalis: quã sibi meritto passiõis acq̃siuit. Data ẽ mihi prãs oĩs in celo z in terra, Mat. vlt. z Phil. ij. Humiliauit semetipm fac. obe. ꝛc. Et sequit. Propter qõ de⁹ exaltauit illũ: et dedit illi nomẽ ꝛc. Dauid. Minuisti eũ paulomin⁹ ab angelis gl̃ia z honore coronasti eũ ꝛc. vsq̃. q̃ pambulãt semitas marz. Nota Minuisti ꝛc. nõ dignitate vel honore vel scia: sed natura. Vel/ nõ mẽte sz carne: qa fuit passibilis z h̃ nõ diu: sz ad modicũ vsq̃ ad resurrectionẽ, Gl̃ia/ in resurrectiõe z honore/ in ascensiõe. Vel gl̃ia. i. claritate immortalitatz. z honore. s. diuini nois: qa dedit nomẽ q̃d est sup oẽ nomẽ ꝛc. Passionis eĩ meritu oẽs creature sẽ subiecte Et ponit Dauid q̃nq̃ differẽtias creaturaꝝ. Primo oues. i. pſonas simplices q̃ habent ꝺditiões ouis ꝛc, Dic ꝛc, Scõo boues. i. pſonas vite aplice: habẽtes duo cornua. s. bone vite z vere doctrine, Ideo dr Uniuersas i femino. i. vaccas q̃ debent ꝑfm lactare lacte bone doctrine. Tertio pecora campi, pcõres: q̃ in ℏ mõo tenuerũt vitã bestiale vt pecora: seq̃ndo sensualitatẽ. Hõ cũ in honore esset nõ intellexit ꝛc. Quarto volucres celi. i. angelos q̃ in iudicio seq̃rabunt bonos a malis. Quinto et pisces maris: isti sũt demões q̃ p mare hr̃mõi latitãt z discurrũt ad gdenduz alas ꝛc. Deo gratias. Amen.

¶ In festo scti Joãnis euange. ante portã latinã. Ser. xlvi.

Hic est discipul⁹ ille quez diligebat Jesus. Joã. xxj. ¶ Profundamẽto sermonis q̃ ẽ ō dilectiõe dei erga creaturas, ozit̃ theologicalis q̃stio. ¶ Querit. Utrũ de⁹ diligat oĩa ex charitate eq̃lit̃. Arguit. Illos deus nõ diligit ex charitate quos nõ predestinat ad eternam salutem. sed non oĩa sũt p̃destinata ad eternã salutẽ. Jgit. Minor ptz: quia charitas ideo sit virtutum consummatrix maxime vltimuz aspicit finem. Juxta dictum Dauid. Omnis cõsummationis vidit finem: finis autem vltimus est eterna salus. aut obiectiua; aut inhesiua: id est inherens vt fruitio et

visio dei. Sed probat minor: ex eo q non omnia cognoscūt: nec diligūt/ vt in sensibilia z bruta/ in natura rationali: vt rep:obiquoz nō est salus. igit. In oppositum est illo verbo: Sap. ij. Diligis oia dñe: z nihil odisti eoz que fecisti: dilectio aūt dī/ testimonio Joannis: est charitas. g deus diligit oia ex charitate equaliter: z sic questio manet p vtraq parte dubia. Ad questionē respondendū est fm Bona. sup. ij. sen. dist. xxij. q. e dilectione dei possum⁹ loq dupliciter. Uno mō quantū ad actū dilectionis: qui qdē est idem cū diuina voluntate z diuina essentia. Et sic ad dubiuz dr q deꝰ oīa diligit equaliter: scz vno actu simplici et inuariabili. Alio mō possum⁹ loqui de diuina dilectiōe ex parte effect⁹: hoc mō diligere est ei bonum velle. Et sic ad dubiū dr: q deus nō oia eqliter diligit q: vni pauciora dona cōcedit q alīs. Notat insup ide doctor ibidem: q quedā verba de deo dicta respectu creature notāt effectum in creatura futurū/ vt predestinare. quedam notant effectū in pnti/ vt creare/ cōseruare: z quedā indifferenter/ vt diligere: qm̄ ds diligit hoiez: siē p ferēdo pntialr siue sibi pparando p futuro. Et q igitur nos diligit: debem⁹ ipm diligere: habek. ff. de petitio. hereditā. l. sed si lege. recipiēs beneficium ab aliquo iure naturali tenetur ad antidota: id est ad simile rependendum. Scribitur quoq de testa. c. cū voluntate. In bonis p ferendis primo loco tenemur illis a quibus nos constat beneficia recepisse. Igit mltra a do bñficia recepim⁹: in qbus cōstat q quantū ad effectum nos diligit/ z non oēs hoc modo equaliter. Et ad argumentū dicitur q intelligit quātū ad effectū: q⁹ quos nō predestinat non sūt capaces vltime beatitudinis: siē brūs Joannes/ quē nō solū dilexit quantū ad affectum: sed etiam effectum. iuxta verba prē assumpta zc. Thema loquitur de beato Joāne euangelista. Et ex themate sumo motiuū declarandi quot sūt gradus amoris q̄s de⁹ hz ad suas creaturas. Et q̄rēs inuenī q tres sunt gradus.

Prim⁹ de amore generali
Scūs de amore speciali
Tert⁹ de amore singulari.

¶ Primo gradu de⁹ diligit oēs creaturas generaliter. In scō diligit solum psonas bonas p deuotionē. In tertio gradu diligit Joānē euangelistā: z de isto tertio gradu dicit thema. Hic est zc. ¶ Prim⁹ g grad⁹ de amore generali/ quo deus diligit oēs creaturas. Hoc pbatur rōne z auctoritate. Rōne: q⁹ quilibet artifex diligit opa sua/ z vult in ipis laudari. Verbi gra Si aliqs edificasset domū zc. Sic dom⁹ dei est mund⁹ zc. in celo sunt camere/ in q̄bus habitat ipse cū filijs: mūd⁹ iste est stabulū: infern⁹ est carcer zc. O israel q̄ magna est dom⁹ dñi/ z ingens locus possessionis ei⁹: magn⁹ et nō habēs finem: excels⁹ z immēsus. Baruc. iij. Nota: non habens finem. s. quo ad durationē. Hāc domū fecit deus cū magna sapiētia. ps. ciij. Quā magnificata sunt opa tua dñe: oia in sapiētia fecisti. ergo deus diligit opera sua zc. z vult laudari z nō maledici in ipsis: alīs est magnū pctm. Ut̄ peccaret q blasphemaret diabolū inquātū est dei creatura. Ut̄ in epla Jude dr. Cū Michael archangelus cum diabolo disputans altercarek de moysi corpore nō est ausus iudiciū inferre blasphemie: sed dixit. Imperet tibi dñs. Vide aliam rationē quā ponit Tho. in. j. parte. q. xx. ar. ij. Amare eīm est bonū/ vel le aūt esse/ est maximū bonum. Oēs autez creature habent esse a deo: ꝓpter hoc eīm sunt q⁹ deus vult eas esse zc. Nota de illo scō q dum itineraret indignat⁹ ō magno vento/ maledixit: de q maledictiōe cōtrit⁹ inclusit se in quadā domo: et precit clauez in mare: pmittens se nūq̄ inde exire: quousq̄ inueniret clauis: z tandē p̄sentat⁹ fuit sibi piscis post annū: in cui⁹ ventre inuenit clauē zc. Patet g rō. Auctoritate etiā pbak. Sap. xj. Diligis oia q̄ sunt: et nihil odisti eoz que fecisti: nec eīm odies fecisti. Declara. Modo sūt hic q̄rtuor q̄stiones Prima: si deus creauit oīa: z ex hoc diligit oia: cū deus sit summū bonuz: quare alique creature sūt male naturaliter: sicut serpentes. dracones/ z hmōi: dico naturaliter ad excludendū demones z pctōres: q̄ nō sunt naturaliter mali: de qb⁹ dicā. j. in ij. q. Nota q ꝓpt hanc rōnē z alias: moti sūt manichei ad dicendū q creature visibiles sūt create a diabolo: sed heresis est z ꝫ auctoritatē scripture in mltis locis. iō rñde

ad oppositũ vt p Tho. in. j. pte. q. lxv. ar. j. ad scm. Scda qstio p modũ argumenti: videt q de⁹ nõ diligat oes creaturas saltẽ visibiles. Nã null⁹ diligit suũ ẽsse: sz oes creature visibiles videt ẽsse deo: qz retrahunt ab ipo deo: qz omia pcta fiũt amore creature: qñ diligit pl⁹ qs creator. Vñ em auaritia .s. rapine/furta/piratice: nisi ex auro: Vñ luxurie: nisi ex feminis: Vñ superbie, nisi ex dignitatib⁹/officijs/z bonorib⁹: Et hec oia sũt creature dei. Vñ dicit Aug. tẽ. vt supꝛ. Itẽ apls. Itẽ chrs vt supꝛ Itẽ. j. Jo. ij. Si qs diligit mũdũ nõ ẽ charitas pris in eo: qm oe qđ ẽ in mũdo aut ẽ cupiscẽtia carnis: aut cupia oculoꝝ: et superbia vite. Sed dic sm Aug. supꝛ Jo. q nomie mũdi hic amatores mũdi significant. Vñ Aug. ot q pctm mortale nihil aliud ẽ qs auersio ab incõmutabili bono z conuersio ad cõmutabile bonum: qđ est creatura. Jõ apls qsulit nob nõ ꝓplari ea q videt ij. Cor. iij. Nõ ꝓplantib⁹ nob q vident sz q nõ vident: q em vident tpalia sũt: q ãt nõ vident eterna tẽ. Et Jo. xv. Si mud⁹ vos odit scitote: qz me priorẽ vob odio habuit. Rñdr sm Tho. vbi s. Ad tertiũ. Creature oes qntũ est de se: nõ retrahũt a deo: sz in ipm ducũt: qz inuisibilia dei a creatura mũdi p ea q facta sũt intellecta qspiciũt: sempiterna qq virt⁹ ei⁹ z diuinitas. Ro. j. Sz qz auertũt a deo: h est ex culpa eoꝝ q insipient eis vtunt: vt ptz de diuitijs q⁹ alicq bñ vsũ sũt: sic Abraã/Dauid/z Job/ z hmõi. z alicq male. Et ꝯ dr Sap. xiij. q creature dei facte sũt in muscipulã pedibus insipiẽtiũ. Quinimo z h ipm: q a deo abducũt attestat q sint a deo, Nõ em abducũt z retrahũt a deo insipiẽtes: nisi allicẽdo sm aliqđ boni in eis existens: qđ hũt a deo sm Tho. Quia sic oe ẽ ita oe bonum a deo ẽ. Jo. j. Oia p ipm facta sũt tẽ. Et h etiã qfirmat p sile. Nã si ignis accendit z cõburit domũ tuaz: nõ seqt ex h q ignis sit malꝰ: sz q tu male vteris igne. Sic z d vino inebriãte hoiez: qnis hac rõe bestialis mahometꝰ ꝓhibuerit vinũ. j. Tim. iij Omis creatura dei bona ẽ z nihil reijciẽdũ qđ cũ gratiarũ actione ꝓcipit. Tertia questio Vtrum sit pctm occidere creaturas tẽ. Et videt q sic: qz facte sũt a deo et ab eo diligunt: g tẽ. Prefca. Pctm ẽ eis maledicere/ re: g maius pctm videt eas destruere tẽ. Propt h aliq faciebãt cõscientiã occidẽdo pulices: sz nõ gallinas z pdices tẽ. Prio re spõsiõe nota: q de⁹ fec creaturas duplici fine. Prio ppt gñam sui. Scdo ppt vtilitatẽ hois. De primo. Prouer. xvj. Vniuersa ppt semetipm operatus est dñs. De scdo Gen. j. Dedi vob oẽs herbã tẽ. z sint vob in cibũ tẽ. Itẽ Gen. ix. Omne qđ mouet z viuit: erit vob in cibũ. Itẽ de corporib⁹ celestib⁹ hz Deut. iij. Custodite/solicite animas vras tẽ. ne forte eleuatꝰ oculs ad celũ videas solẽ z lunã z oia astra celi. z erore deceptꝰ adores ea et colas: q creauit dñs de⁹ tu⁹ in misteriũ cũctis gẽtib⁹ q sub celo sũt. Dõ ad ppositũ: occidi creaturas pt esse duplr. Uno mõ in vtilitatẽ hoim vel cõtratis vt homicidas z malefactores: vl psone singularit vt ppt cibũ tẽ. et tũc nõ ẽ pctm: dumõ debite circũstantie obseruent id est q fiat ab eo cui prãs a deo cõcessa ẽ: z cũ debito mõ ꝓcedendi sm formã iuris: qz h ꝓcordat fini secũdo ad quẽ de⁹ ordinauit creaturas. Alio mõ sine hoiz vtilitate/ inrẽdẽdo solũ creaturaꝝ destructiõez: z tũc ẽ pctm eo q ñ ꝓcordat: nec ꝓmo fini nec scdo: et ex h etiã maledicere creaturis ẽ pctm etiã demoni: in qntũ ẽ creatura dei: qz nlꝰ fini cõcordat si maledicit creatura inqntũ creatura: sec⁹ si maledicat creatura respectu malitie sue q ñ ẽ a deo. Jo Dam. xiij. Bñdicite oia opa dñi dño. i. vos hoies bñdicite dño ex ꝓsideratõe oim creaturaꝝ. Quarta qstio. An h amore gñali de⁹ diligat pctores damnatos z demões. Rñdr. q sic: qntũ ad naturã: sz nõ qntũ ad culpam. Rõ ꝓmi: qz hõ ẽ ad imaginẽ dei sic z angel⁹: sz macula culpe est deo odibilis. Au ctoritas. Odio sũt deo ipius et ipietas eius. Sap. xiij. Nota sil⁹ qz de⁹ odit ipietatẽ z ꝓpter eã odit ẽt ipiũ: ita q eadẽ rõ odij est vtrobiq. Singlariter tñ tres dñas pctoꝝ hz odio de⁹. Vñ Eccl. xxv. Tres spes odiuit aia mea z aggũor valde aie illoꝝ/ paupertẽ supbũ/z diuitẽ mẽdacẽ/et senẽ fatuũ et isensatũ. Maculã g odit de⁹ i imagine sua. Et ex h nota ꝯ mlieres se depingeres tẽ. qz mlrũ haberet ꝓ malo pictor si aliqs ignar⁹ artis vellet emẽdare picturam tẽ. Dlto magꝭ qñ i hostia: in q de⁹ fi vult maculã: vt ptz Leui. xxij. tẽ. Fiat g ratio. Si

inaiata ⁊ irratiõabilia sibi offerenda vult
de⁹ q̃ sint sine macka: q̃nto magꝫ aias rõ
nales ⁊c. Odisti oes q̃ opank iniq̃tatẽ ⁊c.
Virũ sanguinũ ⁊ dolosũ abominabik dñs
Jõ lauamini mõi estote: auferte malũ co
gitationũ vr̃az. Esa. j. ¶ Scõs grad⁹ di
uine dilectiõis ẽ de amore spẽali q̃ solũ bo
nos diligit. Silitudo dek de hoie bono q̃
ꝫ diligit oẽs ꝓmos: tñ spẽali⁹ filios: pa
rẽtes ⁊ amicos/ ⁊ oñdit eis sig̃ dilectõis:
cũ eis loq̃ndo/ ꝙsando ⁊c. Sic õs bonis
ꝓsonis oñdit sig̃ dilectiõis. Prio loq̃ndo:
loq̃k hõ deo cũ oꝛat vt dic̃ Jsiõ. in li. de sũ.
bo. de⁹ loq̃k hoi q̃n dat ꝙsolatiões ⁊c. Jtẽ
q̃n legꝫ bonũ libꝝũ ⁊c. Ecõtra q̃n legꝫ ali
q̃ libꝝũ malũ: loq̃k tibi diabol⁹. Vñ Jsi
do. Jdeo ꝓhibek chr̃ianis legere figmẽta
poetaꝝ q: ꝓ oblectamenta fabulaꝝ nimiũ
mẽte excitãt ad incentiua libidinũ ⁊c. xxv
vij. di. iõ. ⁊c. Scõo quersak de⁹ cũ bonis:
q: manet i eis ꝓ dilectiõz. Qui diligit me
ꝛmonẽ meũ ꝛuabit: ⁊ ꝓ me⁹ diliget eũ et
ad eũ veniem⁹ ⁊ mãsionẽ apõ eũ faciem⁹.
Jo. xiiij. Nota Hansiões ⁊c. q: de⁹ ẽt ad
malos q̃nꝫ venit ꝓ bonas ispiratiões ⁊c.
ꝫ mãsionẽ ſuã solũ i bonis fac̃. Vñ. j. Jo.
iij. De⁹ charitas ẽ ⁊ q̃ manet in charitate
in deo manet et de⁹ i eo. Tertio comedit
cũ bonis q̃n sumũt coꝛp⁹ chr̃i ⁊c. Apoc. ij.
Ecce sto ad ostiũ et pulso ⁊c. Quarto dat
dona eis: huic hũlitatẽ: huic mãsuetudiez
Jõ regratiari tenenk boni deo. Jdẽ de bo
nis ꝛpalibus ⁊c. De isto amore spãli loq̃k
scꝑtura cũ õr. Nemiez diligit de⁹ nisi eũ q̃
cũ sapia ihabitat, Sap. vij. Nota Jnhabi
tat: q: de⁹ isto amore nõ amat stultos: sed
sapientes. Sz videam⁹ q̃ sk sapiẽtes. Nota
silitudinẽ de itinerantib⁹ ꝓ biuiũ: via sini
stra eẽt plẽa arboꝛib⁹ ⁊ tabernis ⁊ õlitꝝs:
ꝫ essꝫ passꝫ ꝓiculos⁹ plen⁹ latrõib⁹ ⁊c. via
dextera essꝫ aspa ꝫ tuta ⁊c. Sup illo ãt bi
uio essꝫ turrꝫ guardie ⁊ vn⁹ stãs i turri cla
maret itinerãtib⁹ dicẽs. Non eatis ꝓ sini
stra: q: est ꝓiculosa ⁊c. ꝫ ad dexterã ⁊c. illi q̃
crederẽt eẽnt sapiẽtes ⁊ irẽt ꝓ via dexterã.
Illi vo qui ꝓ sinistrã nõ credẽtes clamãti
essent ilipiẽtes. Vel dic aliaz silitudinẽ de
duob⁹ ꝙdẽnatꝫ ad mortẽ q̃ ducũk ad moꝛ
tẽ q̃z vn⁹ ꝛidet ⁊ alt̃ ploꝛat ⁊c. Jdẽi ꝓposi
to ⁊c. Via dextera ẽ via penitẽtie q̃ ẽ aspa
ꝫ tuta via. sinistra ẽ vitioꝝ ⁊c. Passꝫ ꝓicu
losꝫ ẽ moꝛs. Dices tu, Nõne iste passꝫ pe
riculosꝫ ẽ etiã i via dextera: ꝫ non deroback
a latroníb⁹. Clamãtes ãt viatoꝛib⁹/ sũt ꝓ
phete/ apli/ ⁊ ꝓdicatoꝛes: eristẽtes i turri
gr̃e dⁱ vl̃ ꝓdicatiõis. Jnt̃ q̃s Salomõ cla
mat dⁱ. Vias q̃ a dextrꝫ sũt nouit dñs. s.
scia ꝙbatõis: quersę vo sũt q̃ a sinistrꝫ
sũt. Proũ. iij. Et Dauid. Qm̃ nouit dñs
vĩã iustoꝝ: ⁊ iter ipꝛoꝝ ꝑibit. Talib⁹ g̃ sa
pientib⁹ õr chr̃s. Sic dilexit me pr̃. s. amore
spẽali: ⁊ ego dilexi vos. Manete i dilecti
one mea. s. ꝑseuerãdo i brã vita. Si dicak
⁊ quõ manebim⁹? Rñr. si ꝓcepta mea ſua
uerit⁹ manebit⁹ i dilectõe mea: sic̃ ⁊ ego ꝓ
cepta pr̃is mei ſuaui: ⁊ maneo in ei⁹ dile
ctiõe. Jo. xv. ¶ Tert⁹ grad⁹ diuine dile
ctiõis ẽ ꝺ amore singl̃ari q̃ dilexit Jo. euã
gelistã: ꝫ ñ solũ ꝓmo ⁊ scõo: ꝫ ẽt isto. De
clarek ꝓ silitudiez de pr̃efami. q̃ diligit ge
neralt amore totã domũ ẽt famulos ⁊ ser
uos ⁊ ancillã. Sz amore spãli diligit vxo
rẽ. Amore ãt singl̃ari diligit filũ sibi sic̃z
⁊c. Sic chr̃s diligit amore gñali oẽs crea
turas: ꝫ amore spãli soluꝫ bonos vt dictũ
ẽ: ꝫ amore singl̃ari diligit Jo. euãgelista:
q: silis erat sibi ꝓ ꝑ ginitatẽ mũdissimã.
Beda. Diligebat Joãnẽ iel⁹: ñ exceptꝫ ce
terꝫ singl̃arit̃ solũ/ ꝫ ꝓ ceterꝫ q̃s diligebat
familiarⁱ vnũ/ quẽ spãlis ꝓrogatiua casti
tatꝫ ãpliozi dilectiõe fecerat dignũ. Hui⁹
aũt amoꝛ triplex ſignũ oñdit. Primũ q̃n
eũ de nuptijs vocauit ad̃ copulã in q̃b⁹ nu
ptijs mutauit aquã i vinũ. De q̃b⁹ Jo. ij.
Hic potes dicere de ẽhentib⁹ mr̃imoniũ
q̃b⁹ licitũ ẽ ingredi religionẽ ad̃ copulam.
Scõm signũ fuit q̃n eũ dedit ꝑgini i filiũ
in cruce pendẽs dicẽs matri. Mulier ecce
fili⁹ tuus ⁊c. Jo. xix. Tertiũ signum fuit
hui⁹ sigularis dilectiõis: q: sine martyrio
voluit eũ finire vitã: ⁊ sic ꝓdixit Petro co
rã oib⁹ aplis: vt habek in euãgelio. Recita
historiã euãgelij. Nota q: ter sctũs Jo. fu
it in moꝛtꝫ ꝓicko. Primo q̃n bibit venenuꝫ
sibi datum ab Aristodemo. Scõo q̃n fuit
posit⁹ in feruentꝫ olei doliũ a Domitiano
Tertio q̃n fuit in insulaꝫ relegat⁹. s. patho
mos. Nota. Sic eũ volo manere. i. sanuꝫ:
viuũ ⁊ incolumẽ. Donec veniã: supple ad
eũ ⁊c. Et ista fuit rõ q̃re posit⁹ i dolio fer
uentꝫ olei nõ est moꝛtu⁹: vt habek in legẽ
da: de q̃ miracko fit hodie festũ Quartũ si
gnũ: q: sic̃ ꝑgo maria sine dolore moꝛtua
est sic Joãnes ⁊c. Dic eius moꝛtẽ. Vnde

In festo sancti Barnabe apostoli

Hiero. Tam extraneꝰ a doloꝛe mortis ꝙꝫ a coꝛruptione carnis inuenit alienus. De coꝛpe eius ꝙd sit factū. vide supꝛa in festo natalis eiꝰ. ꝓre vltima. Idco fuit cōpleta ꝓpha Esa. que recte videt fuisse de Joāne dicente christo Joanni. Cū ambulaueris in igne nō cōbureris ꝛ flamma nō ardebit te: qꝛ ego nō cōburetꝛ tuus/saluatoꝛ tuꝰ. Et q̄ honoꝛabilis factꝰ es in oculis meis ꝛ gloꝛiosꝰ: ꝛ ego dilexi te. Esa. xliij. Nota. Honoꝛabilis factus es in oculis meis. Multi sūt honoꝛabiles in cōspectu hoim: sed non in oculis dei: sicut sūt hypocrite ꝛc. Malti ecō tꝛa: sicut ꝓsone bone q̄ interdū faciūt aliq̄ cū bona intentiōe: tñ gentes scandalizant. Talib⁹ dicit apl's. Pꝛouidentes bona nō tm̄ coꝛā deo: sed etiaꝫ coꝛā oib⁹ hoib⁹. Ro. xij. Multi nec in cōspectu hoim nec dei: sicut pcōꝛes manifesti ꝛc. Multi vero sūt honoꝛabiles in ꝓspectu dei ꝛ hoim. de q̄b dicit scꝛiptuꝛa loquēs de Tobia ꝛ cognatione eiꝰ. Qis generatio eius in bona vita ꝛ sancta ꝙuersatione ꝑmansit: ita vt acceptꝰ esset/tam deo/q̄ hoib⁹: ꝛ cunctis habitantib⁹ terꝛaꝫ. Tob. vlti. In isto gradu fuit Joā. euangelista. Idco dicit. Ego dilexi te: ꝛ thema. Hic est discipulus ille ꝛc. Deo gꝛas. Amen.

In festo sancti Barnabe apostoli. Sermo. XLVII.

GRat vir bonus plenus spūsctō ꝛ fide. Act. xj. Pꝛo introductiōe sermonis. Oꝛitur theologicalis questio. ¶ Querit. Utꝛ Barnabas chꝛi apl's dicat. Arguit q̄ nō sunt nisi. xij. apli chꝛisti. ꝛgit. In oppositū: Barnabas colit tangq̄ chꝛisti apl's. sequit. ꝛ sic q̄stio manet. ꝙ vtraq̄ pꝛte dubia. Ad questionē rñdendū ē: q̄ apli chꝛi dicunt dupliciter. Uno mō stricte ꝛ ꝓprie apli dicunt duodecim q̄s misit chꝛistꝰ ꝛc. Auctoꝛitas. Vocauit discipl's suos ꝛ elegit. xij. ex ipsis quos ꝛ apl's nominauit Luc. vj. ꝛ nominant. Item chꝛistus dixit. Nonne duodecim hoꝛe sūt diei. Joā. xj. Non loq̄t de die naturali: qui habꝫ. xxiij. hoꝛas/nec de vsuali: q̄ aliq̄n hꝫ plures hoꝛas/aliq̄n min⁹: ꝛ loquit de se q̄ est dies illa: de qua Dauid. Helioꝛ est dies vna sup̄ millia. Hui⁹ diei. xij. hoꝛe sunt. xij. apli: clari i sanctitate ꝛ doctꝛina. Rñ. duplicit possumus assumere apl's. Uno mō stricte: et sic sūt ꝓprie apli illi/quos chꝛistꝰ in vita sua elegit/ꝛ misit vt ꝓbat argumentū. Et h̄ mō nec btūs Barnabas/nec Paulꝰ fuerunt apli: Sꝫ btūs Matthias sic: q̄ successit in locū Jude: ꝛ tam chꝛistus elegerat eum in coꝛde suo ꝛ quodāmō oꝛe cū dic̄. Amen dico vobis q̄ vos q̄ secuti estis me: in regeneratione cum sederit filꝰ hominis in sede maiestatis sue. sedebitis et vos sup̄ sedes xij. iudicātes duodecim tribꝰ israel Mat. xix. Jn ista auctoꝛitate nō loquebat⁹ ō Juda quē ꝑsciebat iudicandū nō iudicaturū: sed loquebat⁹ de btō Matth. ꝛc. Hi apli sunt. xij. lapides electi ō Jordanis medio Josue. v. Pꝛopter fidei sue soliditatē. Hi sunt. xij. boues sub mari eneo. xij. Reg. vij. Pꝛopter sui laboꝛis vtilitatē in messibus spūalib⁹ in figura boum ꝓfigurati. Hi sūt xij. fontes inuenti in helyꝫ. Exo. xv. Et h̄ ꝓpter latū fluxum sue doctꝛine. Hi sūt. xij. poꝛte ciuitatis. Apoc. xxij. Poꝛte dicti q̄a p eos est ad ecclīaꝫ introitꝰ. hos elegit dominus. Mat. xij. Uide q̄d scripsi in fmonib⁹ de articulis fidei. ser. xxvj. in additōe que incipit. Sed quomodo oēs p̄dicti ꝛc. Alio mō large: ꝛ tunc nō solum illi qui in vita chꝛisti fuerūt a chꝛo electi/ꝛ missi dicunt apli: sed etiā illi q̄ post chꝛisti ascensionē fuerūt electi. ꝛ sic btūs Barn. ꝛ Paulus sunt apostoli: ꝛ sic sunt. xiij. Beatus aūt Paulꝰ fuit maxim⁹ apl's. quē elegit chꝛistus cū iret Damascū ꝙsequēdo chꝛistianos. Act. ix. Vas electiōis mihi est iste: vt ꝓpteꝛ nomē meum coꝛam gentib⁹ ꝛ regibus et filijs isꝛl. Et hac rōe in bullis papalib⁹ in sigillo plumbeo btūs Paulꝰ ponitur ad dexteram ꝛ Petrus ad sinistram: alꝫ bulla esset falsa. Ratio quia btūs Petrus fuit electus a chꝛo in sinistra. s. in hac vita mortali. Paulꝰ aūt fuit electꝰ a chꝛisto in dextera gloꝛie: quia rūc chꝛistꝰ erat immortalis ꝛ ipassibilis: sic etiā b. Barnabas fuit electus a chꝛisto in dextra gloꝛie. De ista electiōe auctoꝛitas. Jeiunantib⁹ aūt discipulis dixit illis spiritussc̄us. Segregate mihi Barnabaꝫ ꝛ Saulū in opus ad q̄d assumpsi eos. Act. xiij. Patet

ergo q̄ beat⁹ Barnabas est verus ap̄lus christi: licet ch̄is nō elegerit eū i vita. Si aūt querat quare de oib⁹ discip̄lis fuit electus b̄tus Barna. in ap̄lm ꝛ nō alij: ratio assignat in themate: Erat vir bonus ꝛc̄. Et loquit litteraliter de Barnaba: vt patꝫ Act̄. xj. Nota vir a ꝓtute. Ubi enī boies nō sūt viri, i. virtuosi ꝛc̄. Paret thema. In quo subtiliter ostenduntur quattuor excellentie de beato Barnaba

Prīo q̄ fuit alte ꝓtuosus. Erat vir.

Scō q̄ fuit plene pietos⁹. Erat bon⁹.

Tertio quia fuit verus gratiosus. Plenus sp̄usancto

Quarto quia fuit digne gloriosus: qa plenus fide.

¶ Dico primo ꝛc̄. Quid est esse virtuosū Nota p̄ declaratiōe sūlitudinē triplicem. Primo de illo q̄ ipulsus a vento cadit: ōr q̄ nō habꝫ virtutē/nō est fortis: vide quō cecidit: sꝫ qū stat fortiter dicit: o virtutem habet/fortis est ꝛc̄. Sic sp̄ualiter ventus magn⁹ est tentatiōes demonū. De quo ōr ij. Reg. xix. Spūs. i. vent⁹ grandis ꝛ fortis subuertēs montes et cōterens petras. Montes alti fuerūt Adā et Eua/Sanson/Dauid/Salomō ꝛc̄. Iste est ille ventus de q̄ tropologice, i. moralit̄ legit Job j. q̄ ꝑcussit q̄tuor angulos dom⁹ et oppressit filios Job ꝛc̄. Quattuor anguli dom⁹ id est anie sunt q̄tuor virtutes cardinales ꝛc̄. q̄s destruxit iste vent⁹ ꝛc̄. Filij Job sūt bona opa viri iusti: q̄ occidunt̄/cū meritū eoꝝ pdit̄ ꝛc̄. Scōa sūlitudo est: ō eo q̄ portat magnū onus fortiter/dicit: q̄ hꝫ virtutem/fortis est: alis debilis est ꝛc̄. Sic in p̄posito. Onus maximū ale est corp⁹. Aīa ctoritas. Corpus q̄d corrumpit aggrauat aiam ꝛ deprimit terrena inhabitatio sensū multa cogitantē. Sap̄. ix. Qui ḡ fortiter portat resistendo inclinationib⁹ carnis ꝛc̄. ōr q̄ est ꝓtuosus ꝛc̄. Tertia sūlitudo est de eo q̄ resistit ictib⁹ et ꝑcussiōib⁹ pugnantis fortis militis. Miles iste: est mund⁹ q̄ pugnat ꝓtra nos et ꝑcutit ictib⁹ infirmitatū: paup̄tatū/guerrarū/pestilentiarū/famis/inimicitiaꝝ ꝛc̄. Si ḡ aliquis fortiter resistit, dicit q̄ est virtuosus. Talis erat ille de q̄ dicit Job. j. Vir erat in terra hus nomine Job: et erat vir ille simplex ꝛ rectus ac timēs deū et recedēs a malo ꝛc̄. Talis fuit b̄tūs Barnabas q̄ erat vir. i. virtuosus. Dic quō fuit de Cypro ō ciuitate Nicosie de genere Aarō ꝛc̄. Et audita fama ap̄lorꝫ venit hierl̄m: et scīēs temp⁹ messie completū/audiebat sermōes ap̄lorꝫ cum magna reuerētia. deinde dixit intra se. Ex quo audiui doctrinā istorꝫ volo videre eorum vitā: q̄ multi bñ p̄dicant alijs: sꝫ ipsi male viuūt/ꝛ vidit vitā eorꝫ cōmunē: paucos perez ꝛc̄. In legenda dicit q̄ fuit de. lxxij. discip̄lis ꝛc̄. Deinde vidēs miracula/qb⁹ confirmabāt doctrinā suaz: baptizari petit: et vocatus est Barnabas: id est fili⁹ cōsolatiōis: q̄ de eo habuerūt magnā cōsolatiōnē ap̄li. cū p̄ius vocaret Joseph: Et venditis possessiōib⁹: ch̄ō sibi apparuit i oratione dicēs, Constās. i. virtuosus esto Barnaba: q̄ p̄mia eterna ꝑcipies. O ḡlis cōmutatio. Et addit⁹ est socierati discipulorꝫ ꝛc̄ Auctoritas. Joseph aūt q̄ cognominat⁹ est Barnabas ab ap̄lis q̄d est interp̄tatū fili⁹ cōsolatiōis: leuites/cyp̄rius genere: cū haberet agrū vendidit eū/et attulit ꝑciuz et posuit añ pedes ap̄lorꝫ. Act̄. iiij. Ideo possum⁹ de eo dicere, Erat vir ille magn⁹ apud dñm suuz et honoratus. iiij. Reg. v. Moraliter, licet nō teneamini vēdere oia q̄ habetis ꝛc̄, tñ saltē restituatis male ablata. i. vsuras/rapinas/furta ꝛc̄. ¶ Scōa excellentia b̄ti Barnabe fuit q̄ fuit plene pius: quia erat vir bonus. Bonus est ille qui nō solum curat de salute sua: sed etiam p̄rimi: iuxta illud. Deus mādauit vnicuiq̄ ō p̄rimo suo. Eccī. xvij. Ite ōr Dion̄y. Bonū est q̄d est cōicatiuū suūpi⁹ ꝛc̄. Sic beat⁹ Barna. fuit bonus q̄ etiam salutez p̄rimi ꝓcurauit p̄dicando ꝛc̄. Dica vobis singulare vnū ō eo ꝛc̄. Dic quō ipse adduxit Pauluz post cōuersionē suaz ad ap̄los ꝛc̄, Auctoritas. Cū aūt veniss̄et Paul⁹ in hierusalē tentabat se iungere discipulis: ꝛ oēs timēbant eū/nō credētes q̄ esset discipulus. Barnabas aūt ap̄hensuz illū duxit ad ap̄los et narrauit illis quō in via vidisset dñm ꝛc̄. Act̄. ix. Item nota quō pie reconciliauit sibi sociū Joānez marci vocatum/q̄ dimiserat eum cū fuisset in ꝓcinio mortis: vt patꝫ Act̄, xiij. et, xv. Paret ḡ pietas eius. Moraliter. sic q̄libet vestrū debet curare de p̄rimo suo: p̄sertim vir bonus de vxore mala et ecōuerso. Saluabit

In festo sancti Barnabe apostoli.

vir infidelis p mulierē fidelez ꝛc.j. Cor. vij. Itē parer debet curare de filijs vñ sūt tenelli: sicut hortolan⁹ de arboribꝫ tenellis facit q̄cq̄d vult: sec⁹ aūt cū indurescūt ꝛc. Sic hortolani in eccl̄ia dei sunt illi de cōiugio ꝛc. Ideo instruatis eos vñ sūt parituli alias ꝛc. Dic vt expedit. Si q̄s suoꝝ ꝛ maxime domesticoꝝ curā non hꝫ fidem negauit: ꝛ est infideli deterior. j. Tim. v. Sic officiales debent curare de publica. ¶ Dic de obseruatiōe festorum et q̄ festa sut mādata ꝛc. Dic vt expedit: p̄sertim de apothecis q̄ nō apiant in diebus festiuis. Itē q̄ habet regimē cōitatis: debet ꝓcurare bonū nō solū sibi: sed etiā tori cōitati ꝛc ¶ Tertia excellētia bti Barna. q̄ fuit vere gratiosus q̄ plen⁹ spūscto. Dic quō dū esset antiochie ordinauit q̄ discipuli vocarent de cetero chr̄iani a chr̄o: q̄ prius dicebant discipuli apl̄oꝝ ꝛc. vt legit Act. xj. Et fuit ipleta ꝓphetia Esa. di. Et seruos suos vocabit nole alio: in q̄ qui bñdicet⁹ est sup terrā benedicet a deo. Amē. Esa. lxv. Itē dic q̄liter recusauit diuinos honores sibi oblatos. Act. xiij. Plenitudo spūscti repellebat ab eo ſpm̄ inanis glorie: et dabat in oib⁹ gl̄iaz deo. Ideo poterat dicere Spūs tu⁹ bonus deducet me i terrā rectā ꝛc. ps. cxlij. Horaliter ꝛc. Oīne q̄dcunq̄ facitis in verbo aut ope: oia in nole Jesu chr̄i facite. Col. iij. Nota hic ꝓra illos q̄ honorē deo debitu auferūt blasphemādo ꝛc. ꝛ tñ deus cur non cessat bene facere ꝛc. ¶ Quarta excellētia: q̄ fuit digne gloriosus/ q̄ plenus fide. Perfecta fides gl̄ificat hoiem in mūdo p miracula/ ꝛ in futuro p gl̄iam. Ideo q̄ chr̄s curabat aliquē dicebat. Fides tua te saluuz fecit. Jō dicebat apl's. Accessum habem⁹ p fidē in gr̄a ista sez miracl'oꝝ in q̄ stamus et gloriamur. s. in alio mōdo in spe gl̄ie filioꝝ dei. Rom̄. v. Dic quō btūs Barna. ex merito fidei sue curabat oēm infirmitatē ꝛ portās/euangeliū Matthei/ponebat illud sup infirmū et curabat ꝛc. Itē fuit gl̄iosus i alio mōdo p martyriū. Dic el⁹ martyriū ꝛc. Jō dixerūt apl̄i de Barnaba Act. xv. Placuit nobis collectz in vnū eligere viros/ ꝛ mittere ad vos cū charissimis nr̄is Barnaba ꝛ Paulo hoibꝫ q̄ tradiderūt aias suas p nole Jesu chr̄i dñi nr̄i ꝛc. Horalit ꝛc. Dicatz credo: vt credatis corde/ ꝛ ꝓfitemini ore/ et opemini facto: q̄ hec est fides perfecta. Nota ꝓra mlieres dicētes illis/ q̄ portāt ad baptizandū pueros: q̄ nō voluāt se nisi sicut pueri fiant lupiminari s. puelle strigue ꝛc O maria fatuitatū: alias ꝛc. sicut candela q̄ nisi respiret extinguit. Jō Dauid. Credidi ꝓpter q̄d locut⁹ sum. Et q̄liter? Ego aūt humiliat⁹ sum nimis: q̄ ad credendū ea q̄ sūt fidei oportet hūiliare intellectuz. subiugātes oēm intellectū i obsequiū chr̄i. Lor. x. Corde creditur ad iustitiā: ore aūt ꝓfessio fit ad salutē. Deo gr̄as. Amen.

¶ In eodē festo beati Barnabe apostoli. Ser. XLVIII.

Gaudete et exultate: q̄ noia vestra scripta sūt in celis. Lu. x. Pro declaratōe verboꝝ notandū q̄ fit magna q̄stio in sacra theologia: sicut tāgit Tho. parte. j. q. xxiij. ar. iij. ¶ Querit. Vtrū scripti in libro vite possint de eo deleri siue cassari. Liber aūt vite dicit notitia dei de p̄destinatis: fm q̄ dicit glo. super illud. ps. lxxxviij. Deleant de libro viuentiuz. Et ex h̄ videt q̄ nō possit aliq̄s deleri de libro vite cū notitia dei de p̄destinatis sit certa ꝛ innumerabilis. Dal. iij. Ego deus ꝛ nō mutor: ecō tra vero. ps. lxxxviij. Deleant de libro viuentiū. Pro hui⁹ declaratōe est notandū q̄ dupliciter aliq̄s scribit in libro vite.

Vno modo fm p̄scientez iustitiam seu gratificationem.

Alio modo fm diuinam p̄scientiam seu predestinationē.

¶ Scōm q̄ hanc bimembrē distinctionē est duplex ꝯclusio. Prima ꝯclusio est affirmatiua: videlz q̄ scr̄pti i libro vite fm p̄nē iustitiā deleri p̄nt de libro vite. Scōa conclusio est negatiua: vidz q̄ scr̄pti i libro vite fm diuinā p̄destinationez nō p̄nt de libro vite deleri. Pria q̄ ꝯclusio ꝑbat triplici medio. s. rōne/ exēplo/ ꝛ autoritate. Rō ē ista q̄ gr̄a p quā aliq̄s scribunt i libro vite/ hoc ꝓmo mō/ quāuis inclinet libez arbitriuz ad bonū: tñ nō cogit. ꝛ iō pōt p̄dci q̄diu sumus in hac vita in q̄ aia subiacet mutabilitati sicut ꝛ corpus: q̄ vnūq̄dq̄ recipit fm modū recipientz. Jō dr̄ Ro. viij. Vanitati em creatura subiecta est. Vide. s. i festo sc̄ti Nicolai. q̄ incipit. Inextinguibile est

lumē illi⁹. in ꝑn. Qñ g̃ hō cadit de statu gr̃e i pcm̃ mortale/tūc delet nomē ei⁹ de libro vite. Si ꝙ nō peccat/ꝫ ꝙseruat se sp in gr̃a nō delet nomē eius de libro vite: iuxta illō Apoc.iij. Qui vicerit sic vestietur vestimēt̃ albis: ⁊ nō delebo nomē ei⁹ ō libro vite. Est tm̃ notādū: q̄ deletio ista ñ refert ad notitiā dei: qñ de⁹ aliq̄d prescit ⁊ postea nesciat: ꝫ ad rē scitā: qz scit de⁹ aliquē pn⁹ ordinari in vitaz eternā: et postea nō ordinari/cū deficit a gr̃a ꝑm Cho. prej.q.xxiij.ar.iij. Hō g̃ mutabilis est de⁹: qz sic ōr Malach.iij. Ego de⁹ ⁊ non mutor: ꝫ sua volūtate incōmutabili vult mutabilia: iuxta illō Boetij. Stabilisq̄ manēs dans cūcta moueri. Et sic patz rō. Exēpla patēt in m̄t̃. Primo i Adaz. Item in Aaron. In Dauid. in Juda. de q̄ dñs ōr Nōne duodecim vos elegi/⁊ vn⁹ ex vobis diabol⁹ ē. Jo.vj. Quotidie etiā videm⁹: ⁊ vtinā ñ viderem⁹: m̄tres suos ⁊ ancillas dei cadere in pcā mortalia: ⁊ ꝙseq̄nt̃ delet de libro vite. Auctoritas ꝙ clara hz Exo.xxxij. Dic hist̄oriā. qñ Moyses oratur ad dñm ꝓ pcto ꝓpli de vitulo aureo ⁊c. Obsecro inqt: dñe peccauit ꝓplus iste pcm̃ maximū/feceruq̄ sibi deos aureos aut dimitte eis hāc noxā: si nō facz dele me de libro tuo quē scripsisti. cui rñdit dñs. Qui peccauerit i me: delebo eū de libro meo. Exo. xxxij. Patz g̃ ex hac auctoritate: q̄ pōt ds deleri ō libro vite. Ad idē facit auctoritas. ps. Deleāt ō libro viuēciū ⁊ cū iustis ñ scribant. Vide q̄ scripsi dñica.j.f.j.p.j.⁊ sic ptz ꝑma ꝙclo. Secūda ꝙclusio ē negatiua ⁊c ꝓbat ꝑ auctoritatē Aug.xx.ō ci. dei vbi ōr q̄ diuina pscientia q̄ falli ñ pōt est liber vite. Et h̄ mō erant scripti apli ꝑter Judā. prout ꝓterea dixit eis dñs ꝓbū ꝓpositū. Gaudete ⁊c. Patz thema. Nō videam⁹ q̄re nomēbri Bar. fuit scriptuz i celis vbi mō regnat cū christo. Nota ergo q̄ ꝓter q̄tuor virtutes que sūt iste videlicet.

Prīa pfecta largitas ad dispḡēdū ꝓpria

Secūda firma virilitas ad aggrediēdum

Tertia ꝓfunda humilitas ad (ardua contemnendū. p̄pera (dum aduersa.

Quarta magna animositas adsustinen

¶ Prīa fuit pfecta largitas ⁊c. duo dico: pfecta ⁊ largitas. Vbi notandū q̄ est duplex largitas. ſ. vitiosa ⁊ fruosa. Et q̄libz earū hz tres grad⁹. Largitas em̃ vitiosa inuenit in triplici dīna. ſ. mala/ peior/pessima. Virtuosa ēt inuenit bona/melior/optima Largitas mala q̄ cōuenienter dī pdigalitas: ē qñ hō largit ꝓsonis ñ indigētibus aliq̄d ad sui laudē ⁊ gl̃az: vestē vel aliq̄d tale. cū tm̃ pauper indigeat: q̄nimo chīo i paupere nihil vult largiri: ⁊ si qñ largit aliq̄d. sparz modicū ⁊ tenue elargit: q̄nimo nec debita restituit. Cōtra hāc g̃ largitatē vl̄ potius pdigalitatē ait Hiero. ad Paulinū: et scribit i decretz. xvj.q.j. Si cupis. Preter victū ⁊ vestitū ⁊ manifestas nēcitates nihil cuiq̄ tribuas: ne filioz panē canes comedāt. Nota glo. iur.ci.i.xj.li. Codic.ti.ō mēdicātibus validis: q̄ ōr q⁹ les validi mēdicātibus sit repellēdi. Peior ē: qñ ad vanitates expēdit: puta ad ꝓuitia splēdida: ad istar diuitz epulōis: ō q̄ legit Lu.xvj. Vestitur vestibus p̄ciosis/tenet canes m̄tres: iduit eās falerz/accipitres/falcōes: ⁊ i his t̄ribus larg⁹ est. dabit histriōib⁹. Pessima ē: qñ larg⁹ est hō ēt i malū alteri⁹: puta ad habēdū m̄ieres: qñq̄ ēt ad vindicādū se ō iimico: vl̄ ad hmōi talia. Tles g̃ duo mala cōmittūt q⁹ fraudāt paupes elymis sibi debitis. ⁊ scōd expendūt male ⁊c. Est g̃ largitas alia ꝓtuosa hñs tres dīnas. Est ei q̄dā bona: qñ hō larg⁹ ē/ad debita soluēda/et familie necaria. Melior qñ larg⁹ ē ad subiectiōez paupez libent eis ipartiēs de supfluo: iuxta illud Lu.xj. Quod superest date elymaz: ⁊ ecce oīa mūda sūt vob. Optima ē ⁊ pfecta: qñ hō volēs chīm seq̄: oia vēdit ⁊ dat pauplib⁹: iuxta illō Mat.xix. Si vis pfect⁹ esse: vade ⁊ vēde oia q̄ habes et da pauplib⁹: ⁊ veni sequere me. Hāc g̃ pfectā largitatē habuit Barna. ꝓt̄ qua meruit scribi i libro vite. Vendidit em̃ agrū suū ⁊ posuit pciū añ pedes apl̄oz: sic legit Act. iiij. Vide. ſ. i fmo. pcedēti: q̄ incipit. Erat vir bon⁹ ⁊c. Fuit ēt larg⁹ ad puidēdū fratrū inopie: tpe famis. Nam sic dī Act.xj. Cū facta essz fames mag̃ sub Claudio ꝰ q⁹ ꝓphauerat Agabus: discipuli prout q̄libz habebat ꝓposuerūt in misterū mittere bitātib⁹ i Judea fratrib⁹: qd̄ ⁊ fecerūt mittētes ad seniores ꝑ man⁹ Barna. et Pauli ⁊c.

¶ Scōa virtus Barna. fuit firma virilitas ad aggrediēdū ardua qd̄ ptz i duob⁹. Primo in hoc q⁹ illā maximā ciuitatē An

tiochiā ad conuertendū accepit: sicut patz Act. xj. Item etiam predicauit Rome sicut legitur in legenda sancti Clementis: et dic hīstoriā sicut ibi legitur. Et quia ad p̄dicandū requirit auctoritas mittentis: iuxta illud Ro. x. Quō p̄dicabūt nisi mittantur: et habek in. c. Cum ex iniuncto. ō hereticis. ſō habuit auctoritatē a spiritu sancto qui dixit. Segregate mihi Barn. et Saulum in opus ad qō assumpsi eos Act. xiij. ¶ Scō patuit ei⁹ virilitas in hoc q cum post q̄uersionē Paulus hiero solimā veniſſz et discipulis se iungere vellet, et eum tāq̄ lupum oēs fugerent timebant eū cum non credentes q esset discipulus: Barnabas ip̄m audacter apprehēdit et adduxit ad apostolos/et narrauit illis quō in via vidiſſz dōm ꝛc. sicut legitur Act. ix. Moraliter. nota quomō viriliter debemus aggredi opera virtuosa. Mirabile est hoc q ad mala faciendu/puta ad fornicandū/vel ad occidendum inimicu: vel ad nauigandū per mare/ad deroband/dum ꝛc. p̄ro quib⁹ rebus exponūt se homines mille periculis. et tantam animosita/tem dat diabolus aliquib⁹: cum tū ita sint pusillanimes in bono operādo: puta in ieiunando/in elemosynis faciendo ꝛc. Dic vt expedit. ¶ Tertia virtus Barna. fuit p̄funda humilitas ad p̄temnendū p̄spera. Inter p̄spera huius mundi p̄cipuū locum optinent honores ꝛc. Hunc ergo honorem contēpsit Barna. Nam sicut legit Act. xiij. Cum essent Barna. ꝛ Paulus in puincia Lycaonie in ciuitate Lystris: turbe leuantes vocem suaz dixerunt. Dij similes facti hominibus descenderunt ad nos et vocabant Barna. Jouem: Paulū vero Mercurium: quoniam ipse erat dux verbi ꝛc. Dic hīstoriam quomō ꝓtempse/rūt hos honores ꝛc. Moraliter. dic vt expedit. ¶ Quarta virt⁹ est magna animositas ad sustinendū aduersa. Hec virt⁹ est necessaria: quia sicut dicit Act. xiiij. Per multas tribulatiōes oportet nos intrare in regnum dei. Videamus ergo animositatem Barna. que in multis ostensa est: p̄sertim tū in morte. Dic ergo hīstoriam sicut legitur in legenda ab illo loco: vbi dr Cum ergo Barnabas Cyprium vellet p/gere. Deo gratias. Amen.

¶ In festo natiuitatis sācti Johannis baptiste. Ser. xlix.

Erit enim magnus coram domino. Lu. j. Sermo erit de brō Joāne baptista. de quo loquit theorema dicēs. Erit magnus. Non loquitur ō magnitudine corporali sm qđ neq; meremur neq; demeremur. ps. Non in fortitudine equi voluntatē habebit: neq; in tibijs viri beneplacitū erit ei ꝛc. sed de magnitudine spūali q̄ consistit vt bō bñ agat et bñ doceat. De q̄ Mat. v. Qui fecerit ꝛ docuerit/hic magn⁹ vocabit in regno celorū. Mat. v. Saluteꝫ virgo ꝛc. Pro sermonis fundamēto theologicaꝫ orit q̄stio.

¶ Querit. Utrū sanct⁹ Joānes baptista sit maior oib⁹ alijs scīs. Arguit q nō. illi sunt maiores oib⁹ sanctis q̄ abundantius sup oēs habuerūt spūsctm: sed apli fuerūt hmōi: vt ait Tho. super illud ad Ro. viij Ipſi p̄mitias spūs habētes apli: et tēpore prius/et ceteris abundanti⁹ spūsctm habuerūt Sco. in. iij. et Durand⁹. Apli sūt p̄ferendi oib⁹ scīs tāq̄ abūdanti⁹ spūsan ctū habentes. sequit. q apli sunt maiores. Igit et sic de ce. Probat iterꝫ Joā. baptista fuit germanus christi filius Elizabeth cognate virginis. et Joā. euangelista fuit nepos christi fili⁹ sororis Salome. igitur scīs Joan. euā. fuit maior. igit. In oppositū habek Mat. xj. Inter natos mulierū nō surrexit maior Joan. bap. Ergo Joā. bap. fuit maior omib⁹ scīs. ꝛ sic q̄stio manet p vtraq; pte dubia. Ad q̄stionē respōdendū est sm Tho. iij. pte. q. xxvij. ar. v. q diuina puidentia quoties voluit mittere aliquē sctm virū mundo p̄ vniuersali p̄paratione voluit illū prius aliq̄ mō ostēdere, sic ꝛ Joā. bap. q̄ ostensus est verbo ꝓheti co p angelū. Luc. j. Erit magn⁹ coram dño quod alijs sanctis nō fecit. Ideo dicit maior: ꝛ hoc quo ad duo.

Primo q̄ ad nunciū

Scō q̄ ad locum.

¶ Primo q̄ ad nunciuz dicit maior: ergo quia ille q nunciauit christi ꝓceptionē icz angelus Gabriel Luc. j. Ecce cōcipies et paries filiū, Ille prius nunciauit Joānis

baptiste conceptionē. Lu.j. Ego sum an/gelus Gabriel: inquit ad Zachariā q̄ mis/sus sum ꝺ tibi nunciare: qō fuit factum in templo vbi nullus ingrediebaf: p̄ter sum/mū sacerdotē. z ō nullo alio nisi de christo z Joanne baptista legit̄ q̄ Gabriel sit miss⁹: igit ē maior q̄ ad nūciū. ¶ Scōo q̄ ad locum sanct⁹ Joānes habet locū et di/gnitatē z p̄uilegia p̄e omib⁹ alijs. Mala chie.iij. Ecce ego mittaz angelū meum. s. sctm̄ Joannē. Scōo habuit locuz p̄phete. Joā.j. Post me venit⁹ est q̄ ante me fa/ctus est. Tertio habuit locū pluſq̄ p̄phe/te. Joā.j. Ecce agnus dei. Quarto habu/it locum apl̄i: apl̄s interp̄etat missus Jo. j. Fuit hō missus a deo cui nomē erat Joā/nes. Quinto habuit locū martyrū q̄ fuit martyrisat⁹ ab Herode antipa. Sexto ha/buit locum ꝓfessoꝝ: q̄ ꝓstanter confessus est fidem Jesu chr̄i. Mat.iij. Cōfessus ē et nō negauit. Septimo habuit locum p̄/dicatorū Mat.iij. Predicans baptismuz penitētie. Octauo habuit locū heremita/rū: q̄ fuit in deserto heremita Matth.ix. Quid existis in desertū videre: arundinē vento agitatā. q̄si d. non. Nono habuit lo cum penitentiū Mat.iij. Ipse aūt Joan. habebat vestimentū de pilis camelozum: q̄ ad comestionē esca ei⁹ erat locusta z mel siluestre. quo ad potū vinū z siceram non bibit. Decimo habuit locuz virginū. Vn/decimo patriarcharū. Etiā fuit sanctifica tus. Hiere.j. Añq̄ exires de ventre sctifi/cauit te. Et ad argumentū dr̄ q̄ nō. sequit quin Joānes fuerit maior ꝓpter p̄uilegia q̄ habuit: q̄ alij sct̄i nō habuerūt iuxta ver ba: z sic de alijs. Pro declaratiōe themā tis z introductiōe materie est notandū: q̄ dicit thema. Coram dño. Quidā sunt ma gni coram mūdo: sed parui coram deo: sic sunt potētes/principes/reges/diuites zc. sed sunt petōres coram deo: ergo sūt despe cti. De quib⁹ dicit. ps̄. Vidi impiuz super exal. et ele. sicut ce. li. z trā. z ec. nō erat zc. Talis fuit Alexāder macedo. Dyocletia/nus/Julian⁹ apostata z alij hmōi. Et ho die sūt multi tales. Contra q̄s dicit. ps̄. ij. Astiterūt reges terre z p̄ncipes ꝓuenerūt in vnū: aduersus dñm z aduersus christuz eius. Qui habitat in ce. irr. eos. z dñs sub. eos. Tūc loquet ad eos z in furoze suo cō turbabit eos. Nota. Tūc. i. in fine vite eo/rum. Quidā vero sūt magni coram deo et parui coraz mūdo: sic sūt sct̄i despicientes mundū z despecti a mūdo pauper humi/les in quoꝝ numero erat ille qui dicebat. Mihi mund⁹ crucifixus est z ego mūdo. Gal. vj. Tales fuerunt apl̄i z viri apl̄ici sicut Dñic⁹/Francisc⁹: q̄ dicere poterant illud apl̄icū verbū. Maledicimur z bñdi/cimus: p̄secutionē patimur et sustinemus blasphemamur z obsecram⁹: tanq̄ purga menta hui⁹ mūdi facti sum⁹ oīm peripse/ma vsq̄ ad huc. j. Coꝝ.iiij. Isti tū in ꝓspe/ctu dei sūt magni. ps̄. Quis sicut dñs de⁹ noster q̄ in altis habitat: z hu. resp. in celo z in terra. Sus. a terra inopem z de sterco re erigēs pauperē. Vt collocet eū cum p̄n/cipib⁹: cū p̄ncipib⁹ p̄pl̄i sui. Tales etiam fuerūt illi de q̄b⁹ dicit Apl̄s Heb.xj. Alij vero ludibria z ꝓbera experti insup z vin/cula z car. zc. Quidā z tertio sunt magni coram deo z mūdo: quāuis pauciss̄imi ta les fuerūt sicut Dauid/Ezechias/Josi/as/Esa. Cōstātin⁹/Theodosi⁹/Justinia nus/z sanct⁹ Ludouic⁹ rex franco. z oēs illi romani p̄sules q̄ sancti fuerūt. Et quā uis isti tertij videant alijs excellentiozes: tū illi q̄ sunt in scōo gradu sunt meliozes: q̄z bona t̄palia. s. dignitates z honozes ha bent distrahere mentē z inhabilē aliquali ter reddere a pfectiōe diuine z tēplatiōis. Ideo dic̄ Apl̄s. Nō m̄lti sapiētes fm car nem: nō multi nobiles: nō multi potētes: sed q̄ stulta sūt mūdi elegit deus: vt confun/dat sapientes zc.). Coꝝ.ij. Exempluz de Apl̄is: inter quos solus Bartholomeus fuit nobilis vt fertur. De istoꝝ ꝑ numero fuit Joā. baptista: ideo dicit thema de eo. Erit em̄ magn⁹ coram dño. Patz thema. Nota sex puncta de magnitudine sua.

Primo em̄ fuit magn⁹ ꝓcept⁹ in vtero
Scōo fuit magn⁹ egressus ex vtero.
Tertio fuit magn⁹ existēs in mōo
Quarto fuit magn⁹ egress⁹ e mūdo.
Quinto fuit magn⁹ exīs in limbo.
Sexto fuit z ē magn⁹ regnās in celo

¶ Primo ꝑ zc. q̄z miraculose ꝓcept⁹ fuit. Nota em̄ trinitate ei⁹ ꝓceptio fuit ordi/nata. Pater em̄ dedit nouā potentiā gene randi. p̄mitto q̄ patri attribuit potētia/fi lio sapiētia/spūisctō bonitas siue clemētia

In festo natiuitatis s. Joan. bap.

Nam cū parentes eī essent impotētes ad generandū oportuit q̄ noua potētia generandi z ꝛcipiendi ꝑberet. Vñ Chrys⁹ sup illud Lu. j. Sic fecit mihi dns ꝛc. s. sterili⁹ ratē soluit/donū sup naturam ꝛcessit. Et petra i fructuosa spicas maturas ꝓduxit: dedec⁹ abstulit dum genitricez fecit. Sic historiā ꝛceptiōis z annūciatiōis sue. Filius dedit nouā sapientiā cognoscēdi q̄ puer existens in vtero ipm filiū dei cognouit Vñ dic Tho. in. iij. sentē. di. vj. sup lram q̄ tūc fuit accelerat⁹ visus rationis in Joāne, audiens vocem: scz virginis Helisabet ꝓius gr̄am sensit. Illa nature ordinē audiuit. Iste exultauit ratiōe mysterij. Illa marie: iste dñi sensit aduentū. Spūssctūs nouam gr̄am sanctificādi dedit q̄ in vtero fuit scrificat⁹ z spūsancto replet⁹. Duplicem gr̄am ꝓtulit ei spūssanct⁹: scz gratum facientē ipm sanctificādo: z gratiam gratis datam/ipm ꝓphām faciēdo. Hui⁹ aūt gratie instrumentaliter z meritorie ministra fuit virgo gl'iosa salutando Helisabet. Vide supra sermo. q̄ incipit. Manus dñi ꝛc. pte. iij. Ambro. Iste spūsancto replebit adhuc ex vtero matris sue. Alius est spūs huius vite alius gr̄e. ille nascendo sumit exordiū: moriendo defectū: iste non eratib⁹ coercek: nō obitu extinguit nō aliquo matris excludit. Fuit etiā annunciat⁹ eodē angelo quo christ⁹ licet in excellētiori loco q̄ christ⁹. Fuit etiaz ꝓpha in vtero. Nota hic legenda vsq̄ ad natiuitatē eius Moraliter nota quō ꝛceptio bti Joānis significat cōceptionē bonor⁹ operū. q̄ i tantum sunt meritoria inquantū in aīa operantis est gr̄a: q̄ significat p Joannē q̄ interp̄tat in quo est gr̄a. Itē fuit filius Zacharie q̄ interp̄tat dni memor: ad significandū q̄ hō ad hoc q̄ concipiat bona opa debet esse memor beneficior⁹ dei. Debet em̄ esse memor dei creatoris. Nā de ꝛtrario dr. Deū qui te genuit dereliq̄sti. Itē debet esse memor dei redēptoris. Dic de passiōe z q̄ bona sum⁹ ex ea ꝓsecuti: iuxta illud Tre. iij. Recordare pauptatis mee z transgressiōnis z absinthij z fellis. Alioq̄n si nō recordak ō deo dū viuit: q̄n venit ad mortē ñ recordak de seipso. Dic practice, q̄n aliq̄ t̄res moriunt tanta est molestia mortis. Itē vxoris z filior⁹ z creditor⁹ z astantiū. Ille petit debitū. Ille vt legek sibi aliquid ꝛc. q̄ nō recordak de salute aie sue. ideo Aug. Hoc iudicio plectit pctōr: vt q̄ dum viuit obliuiscit dei oblīuiscak sui. Nota de illo sacerdote q̄ mortu⁹ est cū duabus ꝓcubinis in capitio suo. Itē debet esse memor dei iudicanti. Hiero. Sive comedā sive bibaz sive aliq̄d aliud faciā: semp vor illa terribilis resonat in auribus meis. Surgite mortui venite ad iudiciū. Itē Zacharias interp̄tat dñi auriliū: ꝓpter q̄ dātur intelligi q̄ hō debz adiuuare deū. s. bonas inspirationes suas effectui mancipando. Apls. Coadiutores dei sum⁹. j. Cor. iij. Itē tertio dz intrare templū ad orandum in hebdomada sua. Ad lram audiēdo missas dñicis diebus, de ꝓse. di. j. Missas. z feystis ꝑcipuis vt in. ca. Ut festiuis. de paroch. popul⁹ aūt dz expectare foras: p q̄ significak q̄ cū vult orare dz expellere tumultum cogitationū ꝛtpalū. z sic inueniet angelū z sentiet diuinas cōsolatiōes. Itez Joānes fuit filius Helisabet q̄ interp̄tat dñi absconsio: qz debet abscōdere virtutes ne se extollat p vanaz gl'iam. ps. Dis gl'ia et⁹ filie regis ab intus. Itē Elisabeth interp̄tat dñi saturitas: q̄ significat charitatē q̄ habet aīam satiare. Item debet salutare brāz ꝑginē. Et ad ipāz spūalem deuotōez hñe etiā sic resalutabik ab ea z oñdet illi sum filiū bñdictū: z stabit secū p tres mensses. s. in pueritia/in iuuentute/z senectute: qz sui memoruz nequaq̄ immemor exist.

¶ Scō fuit magnus egressus ex vtero. Fuit em̄ natiuitas magna triplici ratione ꝓma qz fuit gaudiosa. Scda quia fuit gratiosa. Tertia qz fuit miraculosa. Pmo q̄ fuit gaudiosa: qa fuit gaudiose natus. Nā gaudsus est puer Luc. j. Exultauit infans, i vtero meo. Scō gaudsi sunt parentes. Vñ dr. Erit tibi gaudiū et exultatio. Tertio gaudsi sūt vicini z cognati ei⁹. Vñ dr. Et audierunt vicini z cognati eius ꝛc. Quarto gaudsi sūt mlti: vñ dr. Et mlti in natiuitate ei⁹ gaudebūt. Tot⁹ etiā mōs gaudet de h festo et saraceni vt audiuis mlte vanitates a vanis misceank. Nota q̄ istud gaudiū dz eē spūale nō ät corpale z vanū: sic hodie faciūt multi/vanitates mltas faciētes. Nota z illā feminā diuinatricē. Jōo gaudem⁹ ipūalit sic z orat

ecclia hodie dicēs. Dē⁹ q̄ pñtez die honorabilē nobis in hri Joānis natiuitate fecisti: da pl̄is tuis spūalīū gām gaudiorū: z oim fidelīū mētes dirige in viā salutis eterne p. Gaudēt ēt angeli in celo qz si de vno pctōre penitētiā agente gaudent angeli: vt infra dr: q̄nto magis gaudii sūt de tanto p̄curlore tātū gradu gr̄e ꝓsequēte: Notāduq̄ gaudiū dr magnuz q̄ttuor modis. Aliq̄ inchōatiue: z h̄ mō gaudii sūt parētes. Aliq̄ ōsūmatiue: z h̄ mō gaudius est puer q̄ motu corpis gaudiū suū manifestauit. Aliq̄ cōcatiue: z h̄ mō gaudii sūt vicini z cognati: qz parētes Joānis/totū gaudiū nō ferēt: s/ vicinis z cognatis ei⁹ cōcauerūt. Aliq̄ extensiue: z h̄ mō gaudii sūt oēs. vñ dr. Sup oia montana iudee diuulgabāt oia ꝑba hec. Dic legendā de eius natiuitate. Horalit dic ō natiuitate spūali aie. Post q̄ em̄ hō cōcepit bona opa dz postea pare re p̄ executionē effect⁹: z sic de viuificatōe aie siue de ei⁹ natiuitate spūali. Gaudet primo p̄ deus: exēplū de filio prodigo de cuius recuperatōe p̄ gaudius est. Luc. xv Gaudet chr̄s dicēs. Cōgratulamini mihi qz inueni ouem quam perdideraz. Luc. xv. Scdo gaudet mater. s. ecclesia vl̄ is. Jo. x vj. Cū mulier peperit masculū iā non meminit pressure ꝓpter gaudiū q̄z nat⁹ ē hō i mūdz. Tertio gaudēt vicini z cognati. i. angeli q̄ sūt cōciues z cōfratres nr̄i. Luc. xv Gaudiū ē āgel⁹ dei sup vno pec. peniaz agēte ꝛc. Quarto gaudet z ipsa aia cōsideras euasionē penarū z cōsecutōz gratie chr̄i z spē glorie dicēs Ego aūt i dño gaudebo z exultabo i deo Jesu meo. Abach. iij. Itē p̄s. Letat⁹ sū i his q̄ dicta sūt mihi. Scdo fuit mag̃ Joānis natiuitas qz fuit gratiosa Magna fuit gr̄a suadē h̄ q̄ fuit leuat⁹ de terra seu de vtero suscept⁹ manib⁹ ꝓgis gnose. q̄ fuit batula tūc. Itē ꝓfile ē q̄ ipsa btā ꝙgo sept⁹ ip̄z iduit z sept⁹ lauit z oscula fixit z i vlnis tenuit. In c⁹ pectore btūs Jo. ex tūs maiora gratie fluēta potauit vt credo: sic Joā. euange. de sacro dñici pectoris fonte euāgelij fluēta potauerat in vltima cena: vt dr Hieron̄. Tertio fuit magna Joānis natiuitas: qz fuit miracl̄osa. Nam p̄i restituta fuit loq̄la: qd̄ significat laudē pctōr⁹ p̄uersi z ꝓfessionē pctōr. Itē in hymno dr. Ille p̄mīssi oraculi fugam: q̄di dit prompte modulos loquele: sz reformati genit⁹ ꝓmpte organa vocis. Itē mater ꝓpheravit iponendo ei nomē zc. Itē ꝓphetauit pat̄. Nā tūc cōposuit illā cantilenaz ꝓphetic̄a. Būdict⁹ dñs de⁹ israel zc. Dic hist̄oriā quo vicini z cognati nolebant ac q̄escere q̄ vocaret Joānes. Qd̄ significat hoies mūdanos q̄ nolūt ꝑmittere filios suos frēs vl̄ ꝓsanguineos ꝓsecq̄ gr̄az spūsancti p ingressuz religiōis: qd̄ significat p nomē Joānes: sz renitunt obuiant reluctant: sz si fierēt armigeri vel mercatores. vl̄ essent magni pctōres nō curarēt. tō dr dñs. Inimici hois domestici ei⁹. Har. r. Sz volūt q̄ vocet Zacharias: qd̄ interpret memorās deū. nō aūt Joānes in q̄ est gr̄a. Excedit q̄ hoc nomē Joānes nomē Zach. in. x gradib⁹. Nā si alīqs pctōr vult cōuerti ad deū o portz q̄ p̄mo memoret de deo dolendo de pctis inq̄ntū sūt dei offensa: z tūc dr Zacharias. Deide bēat ꝓpositū nō redeūdi ad pctā zc. Dic. r. grad⁹ pnie q̄ sūt hi: vicz Prim⁹: pctōr⁹ recordatio. Scds: abstinēdi ꝓpositū. Tert⁹ sacrtal⁹ ꝓfessio. Quart⁹ corpalis afflictio. Quint⁹ el̄ymos largitio. Sext⁹: spūalis ozo. Septim⁹ debitor⁹ restitutio. Octau⁹: fame refectio. Non⁹: iniurias remissio. Decim⁹: sacramētal⁹ cōio. Et nō est Joānes nisi in. x. gradu. s. in cōmunīōe sacramētali. qz tūc recipit gratiā dei. ideo Joānes dict⁹ est nō Zacharias.

¶ Tertio fuit magn⁹ existēs in mōdo: qz fuit omib⁹ ꝓtutib⁹ decorat⁹ circūquaq̄. s. Superi⁹/inferi⁹/exteri⁹. a dextris/z a sinistris. Superi⁹ q̄dē p ꝓtēplatiōis sublimitatē: qz celos aptos vidit z vocem p̄is audiuit. Spūmsc̄m in specie columbe vidit. Filiū in humana carne cognouit. Et sic se tota trinitas ūbi manifestauit p̄mo. Et adeo fuit illūinat⁹ ꝓtēplatiōis fulgore q̄ fuit ꝓpha z plus q̄ ꝓpheta: dicet infra. ꝓte vltima. Inferi⁹ ipm ornauit hūilitas: p quā se nō esse dignū soluere calciamēti chr̄i cōfitēt asseruit. Itē ꝓtremuit baptista ex hūilitate/nec audebat tangere sc̄m dei verticem dicens. Ego a te debeo baptizari: z tu venis ad me. Itez ex hūilitate recusauit honores sibi oblatos a iudeis z ꝓfess⁹ ē z nō negauit. Et ꝓfess⁹ ē: qz nō sū ego chr̄s, Joannis. j. Ab interiori vero ipsum ornauit

In festo natiuitatis s. Joã. bap.

puritas per quã meruit angelus vocari si ue appellari. Mal. iij. ℣ Mar. j. Ecce ego mitto angelũ meũ q̃ pparabit viam añ fa ciem meã: qz fm Hieron. in carne preter carnem viuere angelicum potius est q̃ hu manũ. Vñ ℣ vt purius viueret: iuit ad de sertum in infantili etate. Vñ cantat de eo Antra deserti ℟. Nota moraliter. Puruz est illud cui nihil ꝑmixtum est: sicut vinuz dicit purũ qñ nõ est ꝑmixtum cũ aliquo li quore. Dic ꝯra illos q̃ cũ bonis opib̃ per miscent mala ℟. prout expedit. Ab exte rioꝛi ipm ornauit sanctitas cui sctitati ve ritas testimoniũ phibuit di. Inter natos mulieꝝ nõ surrexit maioꝛ Joãne baptista A dextris ipm ornauit tempantia. Vnd̃ comedebat locustas et mel siluestre et in duebat pilis cameloꝝ. Vnd̃ cantat ab ec clesia. Prebuit hirtũ tegimen camelꝰ. ar tubus iacris stropheuz bidentes: cui later haustũ sociata pastum mella locustis. Jtẽ hominũ ꝓsortia fugiebat. Nota ꝯra parẽ tes q̃ filios suos nutriunt delicate. A sini stris vero ipm decozauit patientia: ℣ con stantia qz ipm ꝓsequebat Herodes incar cerando: herodias insidiãdo: puella caput eiꝰ petendo: ℣ ministri ipm decollãdo: ℣ tñ in oib̃ patientiã ꝓseruauit. ideo dic̃ chr̃us de eo. Quid existis in desertũ videre: ha rundinem vento agitatam: ℟. Mat. xj.

¶ Quarto fuit magnꝰ egressus de mũdo q: ꝑ veritate passus. Est aũt triplex veri tas. s. doctrine/iustitie/℣ vite. Vnde ꝓsus Est veritas vite/doctrine/iustitieq̃. Jstã triplicem veritatẽ notãt etiã canoniste in c. Qui scandalizauerit, de reglis iurꝫ. Et in. c. Cũ ex iniũcto, de noui opis nunciati one, Pro veritate q̃ doctrine passus est: qz sicut dic̃ Josephus ad eiꝰ p̃dicationẽ mul titudo ꝓpli cõueniebat/ꝓpter q̃ Herodes timens ꝓpli dispendiũ/ipm carceri man cipauit. Doctrina aũt Joannis fuit ma gna: qz instruxit oẽs boies quãtuz ad oẽs status. Nã instruxit maiores/minores/et mediocres/pcoꝛes/iustos/et penitentes. Maiores aũt erant milites: ꝑ quos intel ligunt oẽs in dignitate ꝓstituti: quos q̃dẽ instruebat dicẽs. Neminẽ cõcutiatis. s. in psona: neq̃ calumniã faciatis. s. in fama: ℣ estote cõtenti stipendijs vestris. Luc. iij. Minores sũt turbe ℣ populares: quos in struebat vt elemosynis ℣ miscẽdie opib̃ in sistant/dicẽs eis. Lu. iij. Qui habet duas tunicas det nõ habenti: ℣ q̃ habet escam si mile faciat. Mediocres aũt erãt publica ni/q̃ erant reipublice officiales: q̃s instrue bat vt dei ꝓcepta seruarẽt dicẽs. Nihil alt ud q̃ constituti est vobis faciatis Lu. iij Talib̃ g̃ viris q̃ sunt magne impfectiõis nihil est aliud imponendũ q̃ vt dei precep ptis obediãt. Jnstruebat etiaz pcoꝛes vt penitentiã agerẽt di. Penitentiã agite: ap ꝓpinquat enim regnu celoꝝ. Mat. iij. Jnstruebat iustos vt viam ꝑpararent dñi cens. Parate viam dñi: rectas facite semi mitas eiꝰ. Penitẽtes vt dignum penitẽ tie fructũ facerent. Jbidẽ. Facite g̃ fructꝰ dignos penitẽtie. Scõo passus est ꝑ verĩ tate iustitie quam defendebat. Arguebat enim Herodẽ q̃ vxorẽ fratris sui acceperat fratre viuente: qõ erat ꝯra legis ꝓceptuz: et sic ꝑ seruanda iustitia pdidit vitaz. No ta hic moraliter: q̃ nõ solũ est martyr chr̃i: qui ꝑ fide moꝛik. sed etiã qui ꝑ iustitia: sic dicit dñs Mat. v. Beati qui ꝑsecutionez patiuntur ꝓpter iustitiaz/quoniã ipoꝛ est regnum celoꝝ. Sic ecõuerso nõ solum ne gat chr̃istũ qui negat fidem eiꝰ: sed q̃ con tra virtutẽ agit. Vñ Hiero. xj. q. iij. Est ĩ mat. Christꝰ sapiẽtia est, iustitia: veritas: scritas: fortitudo. Negat ꝑ insipientiã sa pientia/ꝑ iniquitatẽ iustitia/ꝑ mendaciũ veritas/ꝑ turpitudinẽ scritas/ꝑ imbecilli tatẽ animi fortitudo. Quotiẽscũq̃ vinci mur vitijs atq̃ pctis totiens deum nega mus. Et ecõtrario quotiẽs bonum q̃d agi mus deum ꝓfitemur ℟. Passus est em ꝑ veritate vite quã tenebat. Nos est enim malignãtiũ bonoꝝ vitam quertere. Jo annes em̃ nõ comedebat panem neq̃ bi bebat vinũ: ℣ dicebant ex hoc ipm habere demoniũ: ℣ sic scandaluz accipiebãt: vnde edificationẽ habere debebãt. Sicut enim noctua fugit lucẽ/℣ sicut serpẽs vince flo rentis odoꝛem: sic mali detestant bonoꝝ hoim sanctitatẽ. Nota hystoriã mortz sue. Nota moraliter: q̃ boni nõ deberẽt time re quodcũq̃ genus mortis. Justus em̃ q̃ cũq̃ morte fuerit ꝓoccupatꝰ in refrigerio erit. Sap. iij. Sic etiã mali quacũq̃ mor te moriant: Mors peccatoꝝ pessima est. Dic vt expedit. ¶ Quinto fuit magnus

etistens in limbo: qz illuc fuit Joānes p/
cios⁹ z gaudios⁹ nunci⁹ destinat⁹. Vñ
Greg. sup illud Mat. xj. Tu es q̄ ventu/
rus es zc. ac si apte dicat. Sicut p hoib⁹
nasci dignat⁹ es an etiā p homib⁹ ad infe
ros descendere dignerīs: insinua: vt q̄ nati
uitatis tue p̄curs⁹ extiti: descensiōis etiā
p̄cursor fiam. z venturū inferno te nun
ciem, quē iam venisse mōdo nūciaui. Hec
ille. Sancti em̄ patres erant in magna de
solatiōe/tū p̄ter tantā temporis diutur/
nitatē: tum p̄ter demōis vicinitatē: tum
p̄ter diuine visiōis priuationē: tum p̄ter
locū infimū z horribile. Sed Joānes ad
eos descendēs eos letificauit: asserēs q̄ de
loco diuturno erant cito deducēdi de vici
nitate demonū cito erant in angelor̄ soci/
os assumendi. Et de priuatiōe diuine vi/
sionis cito erant ipsa visione fruendi. De
loco infimo z despecto cito erant ad alta
celor̄ subleuandi. Vñ z legit in euāgelio
Nicodemi: q̄ ipis denunciauit q̄ christus
natus erat q̄ ipsum baptizauerat q̄ digito
ostēderat. z q̄ cito ad eos visitādos descē/
surus erat. ¶ Sexto est mō magn⁹ in celo
qz habz centena p̄mia cū triplici fructu.
Vñ cantatur. Serta ter denis alios coro
nant aucta cremētis duplicata quosdam/
trina centeno cumulata fructu: te sacer or
nāt. Habet em̄ centesimū fructū inquātū
virgo incorrupt⁹. Aliū centesimū inquan
tū p̄dicator gratios⁹ q̄ fec̄ et docuit Mat.
v. Qui fecerit z docuerit, hic magn⁹ voca/
bit in regno celor̄. Habuit etiā aliū cente
simū inquātus martyr inuictus: hic pote
s tangere ō aureolis. Vere aūt Joānes est
magn⁹ in celo: qz primo fulget inter cune/
os patriarchar̄ p̄ter fidei magnitudinē.
Habuit em̄ fidez de chr̄i hūanitate. Jo. j.
Ecce agnus dei zc. Item de ei⁹ diuinita/
te, Lu. iij. Venit post me fortior me. Sup
quē locū dicit Raban⁹. Ego quidez sum
fortis ad penitentiā inuitando/ille fortior
peccata remittēdo: ego regnū celor̄ p̄dicā
do/ille donando: ego in aqua baptizādo/
ille in spiritu. Fuit etiā liberalis in rebus
sicut patriarche: qz nō soluz fuit hospitalis
z paupib⁹ ministrauit: sed oia dimisit: z in
deserto mansit. Item fuit chr̄o primus z
cōsanguine⁹. vñ dicit angel⁹. Ecce Heli/
sabet cognata tua zc. Sc̄o gaudet inter
chorros p̄phetar̄: qz fuit p̄pheta z plus q̄ p/
pheta. Habuit em̄ p̄fectionē p̄phetar̄: que
cōsistit in eo q̄ accipiebant spūm sc̄m: aliqū
ad cognoscendū p̄terita: aliqū ad sciendū
futura: aliqū ad intelligendū occulta p̄sen
tia. Sic Joānes habuit spūm ad cognosce/
dū futura. Joan. j. Ipse est q̄ post me ven
turus est zc. De p̄terito cū dixit. Vñ me
factus est. De p̄senti cū dixit. Non sum di
gnus vt sol. cor. calci. eius. Et alibi. Ecce
agnus dei. Et alibi. Medi⁹ vestruz stetit
quē vos nescitis zc. Quare aūt dicat plus
q̄ p̄pheta: Respondeo quadruplici rōne.
Prima qz ante fuit p̄pheta q̄ nat⁹. Sc̄da
qz alū p̄phetā fecit. i. matrē cū dixit virgi/
ni. Vñ mihi h̄ q̄ venit mater dñi mei ad
me. Et patrē qñ aperiēs os suū dixit. Be
nedict⁹ dñs deus israel zc. Vñ cantat ec/
clesia. Ventris obstruso posit⁹ cubili/sen/
seras regē thalamo manentē/hinc parens
nati merit⁹ vteroz abdita pandit. Tertia
qz p̄phete q̄daz p̄phetauerūt de p̄terito: sic
Moyses Gen. j. In p̄ncipio creauit deus
celum z terrā. Quidā de futuro: sicut alū
sed Joānes de p̄terito/p̄senti/z futuro: sic
sup̄ dictū est. ¶ Quarta rō: quaz assignat
Chrys. dicēs. Prophete ē/beneficiū p̄phe
tie a deo accipe: nunq̄d p̄phete est bñficiū
prophetie dare? Prophete est/ vt ipse de
deo p̄phetet. Nunq̄d p̄phete est vt deus de
illo p̄phetet? Oēs p̄phete p̄phetauerūt de
chr̄isto: De illis aut p̄phetatū non est: ipe
autem nō solum prophetauit de chr̄isto:
sed etiā alij p̄phetauerūt de eo. Oēs pro/
titores verbi fuerūt: ipse aūt ipsa vox/q̄n/
tum aūt ipsa vox p̄primior est verbo nō tū
verbū: tantū Joānes primior chr̄o/nō tū
chr̄ist⁹. Hec ille. ¶ Quinta rō addi pōt:
qz ad p̄phetā p̄tinet p̄phetare dū viuit. Jo
annes p̄o etiā post mortē p̄nunciauit chr̄i
stum descensurū ad inferos aīab⁹ sanctorū
patrum: sicut dictū est sup̄: p̄te. v. Tertio
residet inter chorros angelor̄: quia habuit
eor̄ p̄fectionē q̄ p̄sistit in trib⁹. Primo q̄
fuerūt spūsc̄to repleti. Sc̄o in bono ope
cōfirmati. Tertio immediate a deo missi.
Sic Joānes replet⁹ fuit spūsc̄to. Luc. ij.
Spiritus sc̄tō replebit adhuc ex vtero ma/
tris sue. Vñ z Hiero. In carne p̄ter car/
nem viuere angelicū pot⁹ est q̄ humanū
Vñ cantat. Antra deserti teneris sub an/

nis/ciuiuz turmas fugiens petisti: ne leui saltẽ maculare vitã/famie posses. Itẽ fuisti in bono ope ꝓfirmatus: qz semp stetit z nunq̃ cadere potuit. Joã. iij. Amicꝰ spõsi stat zc. Aug. Quare stat: Quia nunq̃ cadit q̃ humilis est. Itẽ fuit a deo missus. Joã. j. Fuit hõ missus a deo. Patet ratio quare Joãnes ỏr angelꝰ. Vide h̃ etiã latius in legẽda. vbi habek: Joãnes habuit officiũ oim ordinũ angelorũ. Auctoritas. Malach. iij. Ecce ego mitto angelũ meũ q̃ pparabit viã tuã añ te zc. Quarto spaciak ink rosas martyrũ qz habuit eoꝝ ꝓfectionẽ q̃ ꝓsistit i eoꝝ sapiẽtia q̃ in respõsis apparuit. In eoꝝ patiẽtia q̃ apparuit i iniurijs In eoꝝ ꝓstãtia/q̃ apparuit i tormẽtz Sic Joã. habuit i respõsis. Chrys. Seuerus z lenis fuit zc. Dauid etiã de eiꝰ patientia z ꝓstãtia. Quinto floruit ink vtolas ꝓfessoꝝ: qz ꝓfessus est z nõ negauit: et ꝓfessus ẽ/ qz nõ sum ego chs̃. Joã. iij. Habuit etiã eoꝝ ꝓfectionẽ: q̃ ꝓsistit in carnis mortificatiõe. Lu. xij. Sint lũbi vr̃i pcincti. In lucida ꝓuersatiõe. vñ sequik. Et lucerne ardẽtes in manib9 vr̃is. In solicita opatiõe. vñ seq̃k. Et vos sil̃es homib9 zc. Sic Joãnes carnẽ suã macerauit. Dic de victu z vestitu i loco habitatiõis eius zc. Itẽ lucide ꝓuersatꝰ ẽ/ita vt chs̃ credi potuisset. Itẽ solicitꝰ in dei fultio extitit: qa a pueritia ỏ fuire cepit. Antra deserti tenerz sub annis zc, z sp pseuerauit. Sexto ink doctores gloriak p̃dicãdo. Vñ nota q̃ Joã. p̃dicauit triplicik, s. feruenk: efficacik: z prudenk. Dic vt in legẽda. Septio vide licet ink lilia virginũ. Habuit em̃ virginũ pfectionẽ: q̃ primo ꝓsistit in mẽtz z corpis integritate. Mat. xxv. Acceperũt lampades suas. i. purã z lucidã mentẽ z carnem. Scõo cõsistit in mẽtis iocũditate. Unde subdik. Acceperũt oleũ in vasis suis cũ lãpadib9: illud. s. oleũ de q̃. ps̃. Ut exhilaret faciẽ in oleo. Tertio cõsistit in virtutũ varietate. vñ subdik. Dormauerũt lãpades sue as. Sic Joã. habuit pfectaz puritatẽ ꝑ quã z angelꝰ appellak: z de eo cantak. He scies labẽ niuei pudoz̃, Habuit z mẽtz iocunditatẽ. Jo. iij. Amicꝰ spõsi q̃ stat z audit cũ gaudio gaudet ꝑ vocẽ sponsi. Fuit etiã vrtutib9 ornatꝰ: vñ cantak. Serta tere venis alios coronãt: aucta crementis dum/ plicata quosdã zc. Amen.

¶ In festo apostolorũ Petri et Pauli. Sermo. L.

HI sunt due oliue z duo candelabra i cõspectu dei: Apoc. xj. Hi. s. beati Petrus z Paulꝰ laudatur q̃ de duplici virtute q̃ inter ceteras mirabiliter refulserũt. Primo. s. de caritate feruẽtissima. Scõo de doctrina clarissima. Charitas notak cũ dr. Hi sũt due oliue. Nã sicut ex oliuis fluit oleũ: sic ex istis fluxit charitas in mundum z gra. Vñ de eis põt dici illud Zacha. xiij. in fi. Isti duo sũt filij olei q̃ ꝓsistunt dñatori vniuerse terre. Doctrina vero notak: cũ dr: Duo candelabra. s. lucentia p doctrinã euãgelicam ipsoꝝ p quã totꝰ mundꝰ illũinatꝰ est. ps̃. In oẽm terrã exiuit sonꝰ eoꝝ zc. De vtra q̃ virtute eoꝝ põt dici illud. Isti sunt viri quos elegit deꝰ in charitate nõ ficta: ecce ꝓma: q̃ꝝ doctrina fulget ecclia vt sole luna: ecce scda. De istis q̃ duob9 erit sermo noster. de q̃b9 vicissim prædicabo Salutek ꝓmo virgo zc. ¶ Pro fundamẽto ꝓmonis in q̃ agit de scõ Petro z Paulo cum q̃b9 deꝰ misericorditer egit ꝓuertẽdo Paulũ: z appellando Petrũ dando q̃ ei veniaz de peto qõ ppetrarat negãdo ipm̃ chrstũ/ orik theologicalis q̃stio. ¶ Querik. Utꝝ deus iustꝰ agat cum vno q̃ cũ altero: Arguik q̃ sic: punire est opus iustitie: iz deus magz punit vnũ q̃ aliũ. Jgik. In oppositũ ꝯcꝺ deꝰ fac̃ iustissime facit: g̃ i oi ope suo fuak iustitia i indiuisibili. In diuisibili vo nõ ẽ magz z minꝰ. Jgik deꝰ nõ iustꝰ agit cũ vno q̃ cũ alio: z sic q̃stio manet ꝓ vtraq̃ pte dubia. Ad q̃stiõez rñdendũ est fm Rich. de media villa sup. iij. sen. di. xlvj. ar. ij. q. iij. q̃ deꝰ iustꝰ ñ agit cũ vno q̃ cũ alio. Cuiꝰ rõ ẽ: qz vna actio dei ñ põt esse iustior alia/ nisi aut ꝓ cõpatiõez ad volũtatẽ eiꝰ a q̃ egredik: aut ꝓ cõgatiõz ad effectũ ad quẽ terminak Primo modo deꝰ ñagit iustꝰ cũ vno q̃ cũ alio: qz vna z eadẽ ẽ eiꝰ volũtas a q̃ egredik ois eiꝰ actio circa creaturã Hec scõo mõ: qz q̃ui cũ vno agat maiorẽ effectuz iustitie q̃ cũ alio: ex h̃ tñ ñ seq̃k: qz eiꝰ actio circa vnũ iustior sit q̃ sit circa aliũ

Justitia ei iḡdā eq̄litate ꝓsistit/siue fz q̄n titatē siue ꝓportiōez. Eq̄litas ät tā fz ꝓportionē: q̄ fm q̄ntitatē: tanta ē in paruis sic in magnis. Proportio em̄ q̄ttuor ad duo eq̄lis ē ꝓportiōi viginti ad decē: vtraq; em̄ est dupla: tanta ē ēt eq̄litas int̄ decē ⁊ de/cē: sic inter mille ⁊ mille. de⁹ aūt in agēdo cū q̄libz ꝑuat eq̄litatē ꝓportiōis i ind: inisi/bili: ad h̄ aūt ñ astringimur ꝓp̄t difficulta/tē in nobis mediū attingendi. Et iō q̄uis iusti⁹ possum⁹ agere cū vno q̄ cū alio: magis appropinquādo ad pūctale mediū: nō sic tñ pōt dici ō deo. Ad argumentū ōr q̄ q̄uis de⁹ misericordi⁹ agat cū vno q̄ cuz alio/i ptiendo maiorē effectū miscōie vni q̄ alteri: ñ tñ seq̄t q⁹ agat iusti⁹: q⁹ miscōia nō ē ꝺ iustitiā: ⁊ lz misericordi⁹ egerit cuz Petro ⁊ Paulo q̄ cū alijs/nō tñ iusti⁹ ꝓp̄t p̄dicta: misericordi⁹/q⁹ electi a deo fuerāt iuxta ꝥba: ⁊ sic ō alijs. Pro introductiōe materie p̄dicāde notādū q⁹ pōt fieri q̄stio a multz q̄s nā istoz duoz apl̄oz. ſ. Petri ⁊ Pauli fuerit maior siue excellentior. Pro cui⁹ q̄stiōis declaratiōe ē notandū: q⁹ i istz duob⁹ gl̄osis apl̄is sūt ꝓsiderāde nouē excellentie quib⁹ cognitis sciem⁹ questiōis decisionem.

Prima ē excellētia diuinalis scritatis.
Scda ē excellētia sacerdotalis ptātz.
Tertia ē excellētia ap̄lice dignitatz
Quarta ē ex cellētia pōtifical' auctozi/
Quinta est excellētia eccl'iastice (tatz p̄latiōis seu iurisdictionis.
Sexta ē excellētia mirifice opatiōis
Septia ē excellētia iudiciarie assessiōis
Octaua ē excellētia euāgl̄ice p̄dicatōis
Nona ē excellētia gl̄ifice sublimatiōis.

Jn p̄ma g̃ excellētia. ij. iij. iiij. vij. ⁊. ix. fuerūt eq̄les. Jn. v. ⁊. vj. Petr⁹ fuit excellētior Paulo. Jn. vij. Paul⁹ Petro. ō q̄b⁹ oibus singularie ⁊ ordinate videam⁹ pax ō

¶ Pria g̃ excellētia diuinal' scti (q̄liber. tatz: q⁹ vtq; fuit sctissim⁹ scritate sibi collata a do: iō dixi diuial'. iō Leui. xx. Ego dñs q̄ sanctifico vos Jaē. j. Oē datū optimū ⁊ oē donū pfectū: desuriū ē descē. a pz̄e lūinuz. Jn ista g̃ p̄ma excellentia si q̄rit: q̄s fuit maior eoz: dico q⁹ fuerūt eq̄les. Nō aude rē h̄ asserere nisi q⁹ Ambroſ ij auctoritas mihi suffragat: q̄ sic ait vt refert Gratian⁹ in decretz. ij. q. vij. Bti. vbi sic ait. Bti Petr⁹ ⁊ Paul⁹ eminēt int̄ vniūsos apl̄os: ⁊ spe/ciali q̄dā p̄rogatiua p̄cellūt verū int̄ ipsos q̄s cui ꝓponat incertū ē. Puto em̄ illos eq̄les esse meritz q̄ eq̄les sūt passiōe. ⁊ silr eoꝝ deuotiōe vixisse. q̄s simul videm⁹ ad martyrij gl̄ias peuenisse. Nō ei sine cā factū putam⁹ q⁹ vna die passi sūt vno loco sub vno psecutoꝛe: Una die vt ad chr̄m parit̄ pue/nirēt: in vno loco ne alt̄i roma dessz. Sub vno psecutoꝛe vt eq̄lis crudelitas vtroſq; ꝓstrigeret. dies g̃ p merito/loc⁹ p gl̄ia/p/secutoꝛ decret⁹ e p ꝥrute. Et in q̄ loco vide tādē martyrū ꝑtulerī: in vbe roma q̄ pn cipatū ⁊ caput obtiet nationū. ſ. vt vbi erat caput superstitiōis: illic caput q̄sceret scrita tis: vt vbi gētiliū p̄ncipes habitabāt. illic eccl'ie p̄nc⁹ipes moꝛerenť. Et h̄ g̃ textu clare hī q⁹ eq̄les fuerūt in scritate ⁊ eq̄les meritz: ⁊ ꝓñt q⁹ sint eq̄les in gl̄ia: vt infra dicet q⁹ p̄miū coꝛrespōdz merito. Licz ei Pau. fuerit ꝥgo ⁊ ñ Pe. iuxta illud. j. Coꝛ. vij. Volo ät oēs vos esse: sic meip̄m. Nota g̃ moꝛalit⁹ q⁹ null⁹ dz alt̄i p̄poni rōne ꝥgratz vel abstinētie: q⁹ p̄miū ꝓsistit in charitate. Tñ q⁹ charitas vtriusq; eq̄lis fuit. iō eq̄le fuit meritū ⁊ ꝓñt p̄miū celeste.

¶ Scda excellētia ptātis sacerdotalis. Et i ista ēt dico q⁹ fuerūt eq̄les. Pro cui⁹ declaratiōe notandū: q⁹ ptās sacerdotalis ꝓsistit p̄nci/palit⁹ in duob⁹. Pro erga coꝛp⁹ chr̄i verū in ꝓsecrando. Scdo erga coꝛp⁹ chr̄i mysti cū q̄ ē eccl'ia in ligādo ⁊ soluēdo: ⁊ hec q̄ dē est vna ptās habens duos effect⁹ vt dixi. Quātū g̃ ad p̄mū effectū collata fuit ptās sacerdotal' apl̄is a chr̄o in vltima ce/na q̄n dixit. Accipite ⁊ māducate ⁊c. h̄ facite i meā cōmemoratiōez. Lu. xxij. Quātū ꝥo ad fm effectū fuit collata p⁹ resurrecti onē eis a chr̄o q̄n apparēs eis insufflauit ⁊ dixit. Accipite spm̄sc̄m q̄ꝝ remiseritz peccata remittunť eis: ⁊ q̄ꝝ retinueritz reten ta sūt Jo. xx. Vide de h̄ q̄ sc̄pse in fmone bri Siluestri: q̄ icipit. Ecce sacerdos magnus: ñ introitu. Scz ḡre nō i vltima cena fuit collata hec ptās q̄ntū ad hūc fm effectū/sic q̄ntū ad p̄mū/cū sit vna ⁊ eadem ptās: Rñ. tūc fuit collata etiā q̄ ad hūc fz effectū/ñ ex vi sacramēti: lz ꝛcomitanť: q⁹ sacr̄m ñ agit ex vi sacramenti nisi q̄ fcat. Oportuit g̃ postea ꝓferri exp̄sse a chr̄isto: q̄d fcē post resurrectionē/sic er in eucha/ri/

stia dicim⁹: quãuis em̃ sub specie panis sit corp⁹ ⁊ sanguis chr̃i: tñ qr sanguis ibi nõ est ex vi sacramẽti: sed ex cõcomitãtia. ideo oportet vt ꝑsecrẽt sanguis sub specie vini: vt sacramẽtũ sic pficiat. vij. q. j. Nihil. ⁊. c. Illud. Et hoc est exemplũ theologicum. Aliud ꝯo est exemplũ phicuz. qõ scripsi. s. in ser. bti Siluestri. q̃ incipit. Ecce sacerdos: in additis. q̃ incipit. Sz ꝯtra. Et nota q⁹ ista ptã sacerdotalis est ita annexa aie: q⁹ ẽ indelebilis. vñ sacerdos etiã degradatus ꝑsecraret quãuis peccaret mortal'r: vt notat in. c. ij. de cle. exco. mi. Et .i. c. Degradatio in ti. de pe. li. vj. Notare hic potes aliq̃d de honore sacerdotib⁹ exhibẽdo Nota exemplũ Cõstantini imperatoris qõ legit. xj. q. ij. sacerdotib⁹. Et sicut debet reuerẽtia exhiberi ordini ab aliis: sic a seipis vt honeste viuant ⁊c. aliqn quãuis contemnẽtes eos malefaciãt: qr debent dare honorẽ ordini sacro: sicut ⁊ chr̃ist⁹ honorabat sacerdotes quãuis malos. xciij. di. Dominus noster. ramen ex gte sua ipsi merẽt cõtẽni. Mat. ij. Vos sacerdotes recessistis de via ⁊ scãdalizastis plurimos in lege. ꝓpt qõ ⁊ ego dedi vos ꝯptibiles et humiles oib⁹ pl'is. Quantũ g̃ ad hanc ptãtem eq̃les fuerũt: qr sic eam habuit Paul⁹ sic et Petrus: licet Petrus habuit eam anteq̃ Paulus. Et q̃d mirũ cum q̃libz sacerdos quãtũcunq̃ simplex sit equalis Petro et pape/quantũ ad hanc ptãtem: nõ em̃ recipit magis ⁊ minus hec potestas. Verũtñ quia ad ligandũ ⁊ soluendũ in foro penitẽtie requirit⁹ in sacerdote potestas iurisdictionis ad pstandũ materiaz ipsi potestati sacerdotali: circa quã valeat exerceri. Iurisdictio autẽ plene residet in psona Petri et pape: inde est q⁹ nõ q̃libet sacerdos põt quelibet nec ab omni causu absoluere/nisi fm pape ordinationẽ: vt in. c. Placuit de peni. dist. v. Et extra. de peni. et re. c. Dis vtriusq̃ sexus. Nota hic ꝯtra illũ ꝑfessorẽ deceptorẽ animar⁹ q̃ dicit se posse absolure a votis ⁊ aliis casib⁹/⁊ facit sibi dari pecuniã vt cõmutet vota ⁊c. Itẽ nota quõ absolutio a votis ptinet ad episcopũ: ꝓterq̃ in aliquib⁹ casib⁹ sicut'est votum terre sancte. Itẽ visitandi limina apostolorꝫ Petri ⁊ Pauli. Itez Jacobi apli. Itẽ votũ ꝑpetue ꝯtinentie. ꝑdicta em̃ vota reseruant pape. Dic vt expedit. ¶ Tertia excellentia est dignitas aplica. in qua fuerũt etiã bti Petrus ⁊ Paulus equales licet em̃ Petrus fuerit electus⁹ aplus a dño añq̃ Paulus. tñ vterq̃ fuit apl's sic Paulus sic Petrus ⁊ a chr̃o imediate electi sic ⁊ ceteri apli. Fuerũt aũt tũc facti apostoli qñ sicut dicit. Lu. vj. Vocauit Jesus discipulos suos ⁊ elegit duodecim ex ipis q̃s ⁊ apl's nominauit: tunc g̃ fuerũt facti apostoli: licet de hoc dubiter Glo. xxj. distin. In nouo. sa. cõ q̃ legit ⁊ nota. xxiij. q. j. Loq̃. Similiter ⁊ Paul⁹ fuit postea apostol⁹. Act. ix. Vade qr vas electionis mihi est iste. Itẽ Act. xiij. Segregate mihi Bar. ⁊ Saulum ⁊c. Vñ de seipo dicit Paulus apl's. Nõ ab hoib⁹ neq̃ ꝑ hoiem: sed ꝑ Jesum chr̃m ⁊c. Gal. j. Vñ quantũ ad apostolicã dignitatẽ omnes apostoli pares fuerunt. Apostoli em̃ dicunt missi vel legati quod fuit cõe oib⁹ apostolis. Vñ Paulus dicit ꝑ christo legatiõe fungimur tanq̃ dõ exhortante ꝑ nos. ij. Cor. v. Fuerũt aũt legati de latere sicut hodie dicunt cardinales q̃s mittunt legati vt nota. in. c. penul. de offi. leg. Et in. c. j. eo. ti. lib. vj. Habuit tñ Paulus aliq̃d excellẽtius aliis apostolis: quia a christo glorificato elect⁹ est. Petrus ꝯo ⁊ alij a christo mortali: ꝓter q̃d i bulla plumbea pape Paulus ponit in dextera: Petrus aũt in sinistra ⁊c. ¶ Quarta excellentia est põtificalis auctoritas: et in hac etiã fuerũt equales: quia sicut fuit eps Petrus sic ⁊ Paulus. et sic etiã ceteri apli. Vñ quantũ ad hanc omnes apostoli fuerũt equales: ⁊ sic oẽs episcopi sũt equales pape. Et sic nota. Glo. xxj. distin. In nouo. et ꝓbatur ꝑ illum textum: vbi dicit Anacletus. In nouo testamẽto post christũz dñm a Petro sacerdotalis cepit ordo: qr ipsi primo pontificat⁹ in ecclesia christi datus est. Et infra. Ceteri vero apostoli cũ eodem pari consortio honorẽ ⁊ ptãtem acceperũt. Nota pari cõsortio. Ista paritas debet intelligi fm Petrũ de palu. qñtum ad potestatẽ sacerdotalẽ et pontificalem/diuersimode tñ: qr sacerdotalẽ potestatez acceperũt oẽs apli a chr̃o imediate: pontificalez vero mediate: vt infra dicet. Ad idẽ facit dictũ Cypriãi. xxiij. q. j. Loquit. vbi dicit q̃ christ⁹ apostolis omnib⁹

post resurrectionē suā parē prārez tribuit. Sup ḡ textu dicit Glo. Parē. s. in ordine z dignitate ꝛsecratiōis: secus in administratiōis plenitudine q̄ latz differt ab aliis ād liquet ex illo c. di. xxv. Perlectz. Et di. lxxx. In illis glo. Sūt ḡ oēs apli equales Petro/quātū ad pontificalē auctoritatē: z sic oēs episcopi eccles pape: qz epi succedunt in locū aplox. pō. Pro patribz tuis nati sūt tibi filij: z pbat text. in dic. c. In nouo. Et. lxxij. di. Quox vicē. Et hoc verū quātū ad dignitatē: nō aūt quātū ad scientiatē. Nota ꝛtra eos hodiernos qz antichristus q̄ alios ꝓmouebat ad eparum ab oibus laudabat dicētib. O sanct⁹ hō zc. z hodie oēs scādalizant zc. Dic vt expedit. Hec aūt potestas pontificalis ꝛsistit i ordine ꝛferendo z chrisma. Jtē in ꝛsecrādo ecclias/altaria/z alia vasa sacra. Unō de ꝛsue. c. Quāto. de ꝛse. eccle. vl' alta. c. Aq̄. Est tñ differētia: qz hanc potestatē habuit Petr⁹ imediate a chro: sed alij aplī nō zc. Vide qō scripsi in ſmo. bri Silueſtri. q̄ incipit. Ecce sacerdos magn⁹. in introitu. ysi. ij. modo. z lat⁹ ſm Per. de palu. in tractatu de prāte pape. art. ij. ꝛclusiōe. vij

¶ Quinta excellētia ē respectu ecclastice plationis q̄ ꝛsistit in iurisditiōe. Et in hac fuit maior Petr⁹ ꝙ Paulus: z ꝙ oēs alij aplī: sicut maior est papa omib⁹ z epis z etiā legatis etiā de latere. Cōsulit aūtē claues Petro dns q̄n dixit ei. Pasce oues meas. Jo. vlti. de electio. significasti. Dema. z obz. Solite. Et. l. dist. Cōsiderādū. Vñ oēs aplī fuerūt subditi Petro: iō dixit ei dns. Tibi dabo claues regni celorū. Et qōcūcz ligaueris sup terrā zc. Dat. xvj. Dic historiā euāgelij huj⁹ qō hodie legit. Jtē Jo. j. Tu es simon filj⁹ Joāna: Tu vocaberz cephas. Cephas grece. i. caput latine. Vñ sicut caput dat virā corpi: z mēbra sine capite mortua sūt: sic Petr⁹ habet se respectu alioz aplox/z ꝛsequēter papa respectu toti⁹ eccl'ie. de elec. Significasti. Jtē leo papa. xxiij. q. j. Cū brissim⁹ Petrus a dño acceperit ꝓncipatū zc. Bene facit text⁹. xxij. di. Sacro scrā. Et. l. di. Cōsiderandū. Et. c. Fideliox. Ad idez facit text⁹ Ambrosij. xxiij. q. j. Nō turbak. vbi dicit. Deniqz z si alijs impak: vt lateant rectia sua: soli tñ Petro dicit: duc i altū, Lu. v. Hoc est in profundū disputationū. Facit. Maiores. de baptismo. Ad idē facit textus Greg. q. vj. c. Decreto. Et Julij pape in. c. Qui scit se. eadē cā z ꝙstiōe vbi dicūt q̄ eccl'ia romana q̄ prima est, ita relijs eccl'esijs vices suas credidit largiēdas: vt in partē sint vocate solicitudinis nō in plenitudinē potestatis. Ad idē de vsu pal. c. ad honorē. Et de ꝛcessione phen. c. Proposuisti. Bñ facit. c. Nulli fas. xix. di. Conclusio est ḡ q̄ Petrus quātū ad potestatē eccl'esiasticā fuit maior Paulo z oib⁹ apostolis. quinimo possumus dicere q̄ ptās Petri fuit maior omni potestate oim creaturarū sez boīm z angelox: videlicz virginū: ꝛfessox/martyrū/aplox/ꝓphetax/patriarcharū/angelox/archangelox/virtutū/ꝓncipatuū/potestatū/dñationū/ thronoruz/cherubinox z seraphinox. Fuit et maior ꝙ potestas ꝑginis gloriose: q̄ licet fuerit ceteris aplis dignior z sanctior: nō tñ illi sed aplis cōmisit deus claues regni celorum: vt dicit text⁹ in. c. Jn noua. de pe. z re. Fuit aūt hec potestas triplex: vicz ordinis in ꝛsecrando, Scdo in absoluēdo z ligando, Tertio iurisditiōis in ꝑcipiēdo z ꝓhibendo z punicdo. Vñ si vnum preciperetur a Petro: z ꝛtrariū a quocunqz ꝑdictorum: Petro citr⁹ esset obediendū quāuis essent reges z imperatores. De maio. et obe. Solite. Vide qō nota. de appellationib. Si duob⁹. Et ꝛsequenter sequit q̄ ptās pape sit maior potestate totius eccl'ie. Arg. contra in. c. Quocūcz ligauerz. xxiij. q. j. Ariētā cōtra. xcix. di. Legim⁹. vbi dicit: q̄ oribus maior est vbe. Sicut em̄ se habet Petrus ad aplos: sic papa ad totam eccl'esiā: ꝛ potestas Petri fuit maior potestate oiz apostoloz singulariter et collective. ḡ zc. Vide tamē latius de hoc p Petrū de pal. in tractatu de potestate pape. ar. iij. p totum. ¶ Sexta excellentia est miraculorū mirifice operationis sive patratiōis zc. Jn hac fuit etiā maior Petrus ꝙ Paulus: qz fuit maior z efficacior in miraculis perpetrandis. Sicut patet in multis exemplis: vnde dicit Lucas Act. v. q̄ ad vmbrā Petri sanabantur infirmi. Singulariter aūt dicam vobis vnum miraculum in quo apparet maior virtus Petri ꝙ Pauli in miraculis faciendis, Dic miraculum de Si

mone mago ꝛc. etiā quō dixit sibi Paul⁹ O Petre meū est orare et tuus imperare ꝛc. Item dicere potes miraculū q̄d Petr⁹ fecit in curando clauduz: sicut legit. Act. iij. Ite nota quō Petr⁹ ambulabat super aquas siccis pedib⁹. Paulus aūt vir nauigio saluat⁹ est veniens in Italiā: vt legit Act. xxvij. et. xxviij. Et ex hoc sequit q̄ miracula nō faciūt sanctū nec ꝓbant maiorē sanctitatē. Nā ꝛ Joā. baptista signa non faciebat vt dī Joa. x. ꝛ tñ de illo scriptum est. Inter natos mulier⁹ non surrexit maior Joāne baptista ꝛc. ¶ Septima excellentia est iudiciarie assessionis: ꝛ in hac sūt eq̄les: q̄ ita erit assessor chr̄i in iudicio Paulus sicut et Petr⁹ ꝛ ecōuerso: iuxta illud. Amen dico vobis q̄ vos q̄ reliq̄stis oia ꝛ secuti estis me: in regeneratōe cū sederit filius hois in sede maiestat⁹ sue sedebitis et vos super se. xij. iudicātes. xij. tribus israel Mat. xix. Nec moueat quēpiā: q̄ dic̄ sup sedes. xij. q̄si duodecim solū ap̄li sessuri sūt extra q̄z numer⁹ videt esse Paul⁹: q̄ sub duodenario numero i elligit vniuersa iudicantiū multitudo: vt ait Aug. xx. de ciuitate dei. c. v. vbi sic ait. Ne q̄m sup duodecim sedes sessuros esse ait. xij. solos homines cum illo iudicaturos putare debemus. Duodenario q̄ppe numero: innūerosa quedā significata est iudicantiū mltitudo: ꝓpter duas ꝑtes numeri septenarij ꝛc. Et infra. Alioquin q̄m in locū traditoz⁹ Jude ap̄lm Matthiā legim⁹ ordinatum Apostol⁹ Paul⁹: q̄ plus illis oīb⁹ laborauit. vbi ad iudicandū: sedeat nō habebit: qui ꝓfecte cū alijs sanctis ad numerū iudicum se ꝑtinere demonstrat cū dicit. Nescitis q̄ angelos iudicabim⁹. j. Cor. vj. De ipsis q̄q̄ iudicandis in h̄ numero duodenario situs cā ē. Nō ei q̄ dictū ē iudicātes xij. trib⁹ israel trib⁹ leui q̄ tertiadecia ē ab eis iudicanda non erit: vt hi solum illum populum non etiā gentes ceteras iudicabunt ꝛc. ¶ Octaua excellentia est euāgelice p̄dicatiōis. Et in hac ꝑcellit Paulus Petro ꝛ etiā ceteris apostolis. Unde ecclesia cantat. Inter apostolos vocatione nouissimus p̄dicatione primus. Hoc aūt ꝓbatur triplici ratione. Prima quia ꝑdicatio Pauli.

Fuit latior

Fuit clarior.

Fuit virtuosior

¶ De quibus dic vt infra in ser. magistri Vincentij de btō Paulo q̄ incipit. Notū vobis facto euangelium ꝛc. Vide ibi ꝛc.

¶ Dona excellētia. s. glorifice sublimationis ꝛ in hac fuer⁹ eq̄les: vt habet ꝓ Ambro. ij. q. vij. Bti. ꝛ scripsi eodē ser. ꝑte. j. ¶ de passiōe Petri ꝛ quō sibi fugienti ō carnere obuiauit chr̄s: cui dixit Petr⁹. Dñe q̄ vadis ꝛc. Legit i cronica Martiniana sub pontifice Petro ap̄lo q̄ tpe Cornelij pape greci furati corpora ap̄lor⁹ vt ipa in grecia deferrent asportabāt. Sz demões in idolis habitātes diuina coacti virtute clamabant. Viri romani succurrite q̄: oī⁹ vestri auferunt. Fideles hoc intelligētes de ap̄lis. infideles vero de suis dijs. multitudo q̄ adunata fidelium et infideliū illos insequit. Qō videntes greci apud cathecumbas ap̄lor⁹ corpa in puteos ꝓiecerūt. Sed a btō Cosme. papa sūt inde extracta. Sed cū in dubiū verteret q̄ essent ossa Petri vel Pauli orātib⁹ fidelib⁹ et ieiunātib⁹ diuinū responsum habuerūt q̄ maiora ossa p̄dicatoris minora piscatoris erant. Que tñ post btūs Siluester dixit cū lance eq̄lit ponderasse. ꝛ cōsecrando vtriusq̄ ecclam in vtraq̄ vtriusq̄ ossa collocasse. Hec. ibi. Deo gratias. Amen.

¶ Item de beato Petro Sermo. LI.

Beatus es Simon barlona Mat. xvj. Quāuis festū hodiernū dicat ap̄lor⁹ Petri ꝛ Pauli: q̄ tñ serā marer ecclia fac̄ officiū ꝛ missam solū de btō Petro. Jō de eo tantū erit sermo ꝛ cras poterit fieri sermo de btō Paulo. Pro fundamēto sm̄onis in q̄ tangit q̄ chr̄s dicit Petro. Beatus es ꝛc. oritur q̄stio theologicalis de beatitudine. ¶ Queritur. Utr⁹ beatitudo ab oībus beatis eq̄liter participet. Arguit q̄ sic. habet Mat. xx. Oēs acceperūt singulos denarios: sed denarius significat aliq̄d q̄d oēs bti cōiter habēt. Igit. In ap̄lorū: p̄miū dz rūdere merito: sz nō oēs bti eq̄liter meruerūt: ꝫ nō oēs eq̄lit bti sūt: ꝛ sic q̄stio

maner.p vtraq; gte dubia. Ad questiõez respondendũ est ſm Richar.sup.iij.disti. xlix.ar.iij.q.iij.q in britudine est ꝯsiderare britudinis obiectũ,s.bonũ increatũ quod vnũ z idẽ existens ab oib⁹ ptícipak:z ipaz dispositionẽ brõz p quã illud bonũ viden do z pfecte diligendo ipm ptícipãt ex gte obiecti participati nõ est vn⁹ alio beatior: qz idẽ est obiectũ qõ oẽs participãt:sed ex gte dispositiõis brõz vn⁹ est beatior alio inquãtũ vn⁹ vider alio clarí⁹ deũ z diligit pfecti⁹:qui em̃ eq̃lem habẽt virtutẽ natu/ re.Habẽt inequalẽ habitũ glie vel eq̃lem habẽtes habitũ glie habẽt inequalẽ ſtutẽ nature ineq̃liter deũ vidẽt.et ex ꝯsequẽti. inequalit̃ brí sunt:ꝓpter inequalẽ beatorũ dispositionẽ. Vnde glo.sup illõ. Joã.xiij. In domo pr̃is mei mãsiones mlte sũt/ di/ cit:id est diuersa p̃mia meritorũ.Ad argu mẽtũ dr q ideo oẽs dicunk accepisse singu los denarios:qa idẽ est bonũ qõ oẽs bea/ ti participãt:q̃uis ipm ptícipẽt mõ diffe rẽti ex gte ptícipantiũ:de quorũ fuit et est Petr⁹:iuxta verba ꝓassumpta. Beat⁹ es zc. Salutef ꝓgo zc. Pro declaratiõe the matꝫ et introductiõe fmonis notãdũ q ſm sententiã theologoz duplex est hois beati tudo,vna q̃ competit viatoríb⁹ in hac vita mortali/ q consistit in virtuose viuendo et obediẽdo.s.diuinis mãdatꝫ. Prouer.xix. Qui custodit legẽ beat⁹ est. Et concordat phs in.j.ethi, vbi dicit:q Felicitas est opa tio ſm ꝓtutẽ pfectã. Et sic etiã cõis habet vsus loq̃ndi quia q̃ videris aliquẽ religi osum vel laicũ timẽtẽ deũ et ꝓtuosum di/ citis. O bri vos zc, sed dicitis ꝓbo et non facto:qz laudãtes in eis vitã virtuosam in vobísmetipsis reprobatis :laudatis castí/ tatẽ sequẽtes luxuriã.laudatis in eis volũ tariã pauptatẽ:diuitiarũ terrenarũ pulue re coinquinari zc, Dic vt expedit. Cõtra quos aplus, Titũ.j. Cõfitẽt̃ se nosse deũ: factis aũt negãt. Talis ergo dr beatitudo vie de qua loquit̃.ps̃. Beati imaculati in via qui ambulãt in lege dñi. Et alibi. Be ati omnes qui timẽt dñm. qui ambulant in vijs eius. Hec tamẽ beatitudo est imp/ fecta quadruplici ratione seu impfectiõe. Prima/ratione obiecti quia per banc non videtur essentialiter deus qui est obiectũ perfecte beatitudinis, Ero.xxxij. Nõ me videbit hõ z viuet. Sed in vita ista vidẽ⁹ deũ visiõe enigmatica q̃ habetur p fidẽ.j. Cor.xiij. Videm⁹ nũc p speculum i eni/ gmate:tũc ãt facie ad faciẽ.Scda ipfectõ ẽ qz hic btitudo nõ ẽ secura:qz ꝓpter mul/ ta pícula que in hac vita occurrũt pdi po/ test.ij. Cor.iiij. Habem⁹ thesaurũ istũ in vasis fictilib⁹. Et iã de facto experimur q mlti q̃ aliq̃n vitã ſtuosam agebãt declina uerũt a via.ps̃. In via hac q̃ ambulabam abscõderũt supbi.i.demões laqueũ mihi. Propterea dicit dñs.Lu.x. Neminẽ salu/ taueritꝫ.i.saluũ feceritis in via .ideo puer biũ est bonũ. Nõ laudar la nauigãti tu itra al porto:ne laudar lomo antichristia morto. Et concordat scriptura dicẽs. Ante mor tem ne laudes hominem quẽq̃. Eccli,xj. Tertia imperfectio est:qz non est tranquil la:sed multis curis et diuersis solicitudi/ nibus z perturbationib⁹ permixta. Act. xiiij. Per mlras tribulationes opz nos in/ troire in regnũ dei. Itẽ prouer .xiij. Ris⁹ doloze miscebitur:z extrema gaudij luct⁹ occupat. Propterea clamabat Dauid di/ cens. Quis dabit mihi pennas sicut colũ be z volabo z requiescã. Quarta imper/ fectio qa nõ est ꝓtinua sed modico tẽpore durat reqes huiu⁹ beatitudis:qz dulcedo ꝓtemplatiõis quasi momẽtanea ẽ. Apoc. viij. Factũ est silẽtiũ in celo q̃ri media ho/ ra .Ecce quõ est impfecta:dr tñ btitudo eo q sit preparatoria z dispositiua ad bea/ titudinẽ perfectaz que habek in patria ad quã capescẽdã firma spes datur virtuoso homini. nec sine hac prima beatitudie po test haberi scda. Spes autẽ facit hominẽ btñ vt infra dicek. Rom.viij. Spe em̃ salui facti sum⁹ Altera est q̃ britudo perfecta q̃ dak ꝓphetíb⁹ q̃ ꝓmisit in visione diui ne essentie in qua cõsequit homo oẽ bonũ Ero.xxxiij. Ostendã tibi omne bonũ:cui nulla ipfectio est admixta. Nam est secu/ ra:ꝓtinua z tranquilla:ideo dicit Boet⁹ de hac loquẽs q. Beatitudo est stat⁹ oĩm bonoz aggregatiõe pfect⁹. Quãuis autez ꝓba ꝓposita possint intelligi de vtraq; be atitudie:quia Petrus fuit btũs duz esset viator et modo est btũs ꝓphetíz. Nihilo mín⁹ proprius de prima beatitudine in/ telligunk:qa tempore q̃ dñs ista ꝓba ꝓpu/ lit Petro viator erat petr⁹.z sic etiã nos i

telligentes, ꝓsequemur sermonē nostrum. Et q̄ ergo brītudo vite ꝙsistit in virt uose viuendo: videamus quō petrus virtuose vixit vt sic ꝙsequēter agnoscam⁹ rōnē verbor̃: quare, s. Petr⁹ brūs fuit ꝛ est. Notā dū ḡ: q̄ ad hoc q̄ hō sit brūs. oportz q̄ oēs ꝑtutes sint in eo ꝛ ꝑz oēs viuat. Nō cm̄ sufficit vnam ꝑtutē habere: quinimo nec ꝑt vere vna tm̄ virtus haberi: qz ꝑtutes oēs infuse sūt cōnexe in charitate acq̄site non sunt cōnexe in prudētia. Sūt ḡ septē virtutes necessarie ad vitam beatā: in q̄b oēs virtutes cōprehendunt vicz tres theologice: ꝛ quattuor morales.

Prima est fides integralis
Scōa est spes supnalis
Tertia est charitas diuinalis
Quarta est prudētia intellectualis
Quinta est iustitia legalis
Sexta est tempantia corpalis
Septia ē fortitudo seu patiētia ꝑtual⁹.

Oēs iste fuerunt in beato Petro ꝛ ꝑm eas excellentissime vixit: ergo dicamus ei Beatus es Simon bariona ꝛc̄.

¶ Prima ḡ ꝑtus est fides integralis/ q̄ ē fundamētū oīs virtutz̄. j. Cor. iij. Fundamentū aliud nemo pōt ponere ꝑter id q̄ positū est: qđ ē chr̄ist⁹ Jesus. i. fides Jesu chr̄i. Et iō sine ea nulla ē vera virt⁹ Aug. Vbi deest cognitio ꝑtatis falsa est virt⁹ etiā in optimis moribꝫ. Et iō quāuis alig̃s iude⁹ vel infidelis honeste viueret: tm̄ nō est vere ꝑtuosus/ nec ꝙsequēter pōt dici brūs/ nec spe nec re: qz nō placēt ḃo opera eius. Heb. xj. Sine fide ipossibile ē placere deo. Hec ḡ fides facit hoiez brm̄ ꝓxima brītudine. Jo. vi. Brī q̄ nō viderūt ꝛ credidēr. Et iō brā Helisabz dixit virgini glorioſe. Brā q̄ credidisti ꝛc̄. Luc. j. Hec virt⁹ fuit mirabiliter in Petro quia ipse fundamētū fidei: sic patz in euāgelio hodierno: vbi tria ponunt p̄cipalit̄. Prīo fidei interrogatio facta ꝑ dn̄m. Scōo declaratio fidei facta ꝑ Petrū. Tertio p̄mia tio fidei p̄missa ꝑ dn̄m. Et verbis ḡ Petri sumit⁹ fundamētū fidei chr̄iane q̄ cōsistit i diuinitate ꝛ humanitate chr̄isti. Dic hist⁹ia euangeli. Et nota cū dicit. Tu es Petrus ꝛ sup̄ hanc petrā edificabo eccl̄iaz meā. i. sup̄ soliditatē siue firmitatē fidei: q̄ adeo firma est q̄ diuelli siue dirui nō pōt quia porte inferi. i. petā siue hereses ꝛ ꝑsecutiones nō ꝓualebūt aduersus eam. Et iō hui⁹ est: qz chr̄ist⁹ p eo orat. Lu. xxij. Petre ecce satḧan expetiuit vos vt cribraret sic triticū. Ego āt rogaui ꝓ te vt nō deficiat fides tua. ꝛ tu aliq̄n̄ q̄ers⁹ cōfirma frēs tuos. Sic ergo firmitas fidei i Petro fundatur q̄ ad ip̄m ꝑtinet alios cōfirmare in fide: a q̄ Petrus cadere ꝛ errare nō potest Et iō nec eccl̄ia romana pōt a fide errare. xxiij. q. j. A recta. Et. c. Pudēda. Nā ꝛ si alijs impar vt laxent retia sua: soli tñ Petro dr̄. Duc in altū/ hoc est in ꝓfundū dissputationū. Lu. v. xxiij. q. j. Nō turbatur. Et. c. Quotiens. facit de bap. Maiores. Jn p̄miū ḡ hui⁹ fidei Petri ꝓmittit sibi potestas clauiū: dum dr̄. Dabo tibi claues regni celor̃ ꝛc̄. Hec aūt ꝓmissio repleta fuit post resurrectionē cum dixit. Pasce agnos meos ꝛc̄. Et infra declarabit. parte. iij. Et nota q̄ quātū ad hanc potestatez maior est Petr⁹ oib⁹ creaturis angelicis ꝛ humanis. Elide supra in alio sermo. hui⁹ festi. q̄ incipit. Hi sūt due olīue. ꝓte. v. in fine. Ergo brūs es Simon bariona ꝛc̄.

¶ Scōa virtus est spes q̄ facit hoiem brm̄ ps. xxxiij. Gustate ꝛ videte: qm̄ suauis est dn̄s. brūs vir qui sperat in eo. Item. ps. lxxxiij. Nō priuabit bonis eos q̄ ambulāt in innocentia: dn̄e virtutū beatus hō qui sperat in te. Nota. Jn innocentia: id ē sine mortali qz vel nunq̄ cōmiserunt illud vel penitentiā egerūt. Alioquin potius ꝑsumptio q̄ꝫ spes dici pōt. Spes ḡ facit hoiem brm̄. Ro. viij. Spe em̄ salui facti sumus. Hanc spem habuit brūs Petr⁹: qđ maxime apparet in eo: q̄ ad vn⁹ iussionis voce relictis omib⁹ secutus est dn̄m: sicut patz Mat. iiij. Et iō spe ista subnixus fiducialiter ꝛ audacter dic̄ ad dn̄m. Ecce nos reliquim⁹ oīa ꝛ secuti sumus te: quid ḡ erit nobis? Mat. xix. Nota. Dia. i. exteriora ꝛ interioza: qz q̄ caret exterioribꝫ ꝛ nō relig̃t cupiditatē rer̃ tpaliuz miserrim⁹ est: sed q̄ caret etiā affectu inordiato brūs ē. Mat. v. Brī paupes spiritu qm̄ ꝛc̄. Jō dr̄ Gre. q̄ in hac re affectū debem⁹ potius pensare q̄ꝫ censuz. Multū reliquit qui sibi nihil retinuit. Multū reliquit qui quāuis paz totum deseruit. Hui⁹ ḡ spei merito audiuit a dn̄o ꝓmissionez iudiciarie potestatis

cum ait. Amē dico vobis q̄ vos q̄ reliquistis oīa ⁊ secuti estis me: in reg. cū se. fi. bo mi. in sede maiestatis sue sedebitz ⁊ vos super se. xij. iudi. xij. tribus israel. Huic etiaz spei merito claudum illū q̄ iacebat añ portam templi q̄ dicebat Speciosa/solo imperio sanauit. Sic ⁊ Eneā paralyticum. Act. ix. Sicut legit Act. iij. dicēs. Aurum ⁊ argentum nō est mihi qđ aūt habeo tē. Huic etiaz spei firmitate subnixus super aquas sicas pedib⁹ ambulauit Mat. xiiij Ergo btūs es Simon tē. ¶ Tertia virtus est charitas: hec maxime facit btm̄ mlt̄o magis q̄ fides ⁊ spes qz: Nūc manent fides/spes/charitas/tria hec: maior autē horū est charitas. j. Cor. xiij. Ideo Tob. xiij. Beati oēs q̄ diligunt te ⁊ q̄ gaudent sup pace tua. Ista q̄ charitate fuit excellētissim⁹ btūs Petr⁹ qz feruentissime vigebat in eo: erga deum ⁊ erga primū. Erga deum patz ex q̄tuor. Primo qz vt dr in legenda Petrus inter ceteros aplos maiore feruore fuit: ⁊ hoc patz ex eo q̄ postq̄ dñs p̄dixit aplis q̄ oportebat ire eūz hierosolimā ⁊ multa pati ⁊ occidi/⁊ die tertia resurgere: solus Petrus assumēs cepit increpare eum dicēs. Absit a te dñe. Nō erit tibi hoc Mat. xvj. Quod verbū ex teneritudine amoris dixit. Scōo patz idē ex eo q̄ p̄ditorē scire voluit: qz vt dicit Aug. si eum sciuisset dentib⁹ discerpūisset. Tertio patz ex eo q̄ videns dñm transfiguratū inebriatus amoris diuini dulcedine ait, Dñe bonum est nos hic esse tē. Mat. xv. Quarto id patz ex ꝓbis dñi Jo. xxi. Simon Johannis diligis me plus his: ⁊ habita rōne Petri in signū maxime amoris commisit ei curā pastoralē dans ei claues quasi sibi añ p̄miserat dicēs. Pasce agnos meos: pasce oues meas. Ubi nota: q̄ ter voluit dominꝰ q̄ore suo ꝓfiteref Petr⁹ ipm diligere dicens, Dñe tu scis quia amote: quia em̄ tertio negauerat tertio cōfitetur vt dicit Amb. v. q. j. imitare. Item ter dixit dominus Petro pasce. Vel dic q̄ hec ē alia ratio quare ter christus exigit confessionem amoris a Petro: vt ostendat Petr⁹ corde/ore/⁊ opere christuz diligere: vt notat Glo. xxv. q. j. Diuinis. Item quia pastor debet pascere oues christi tripliciter: videlicz corde diligendo/ore, predicādo: arguendo/obsecrando/increpando/iuxta illud. ij. Tim. iij. Insta opor. ipor. argue: obsecra: increpa: in oi pa. ⁊ doc. ⁊ opē sub uenīēdo necessitatib⁹ spūalib⁹ et rpalibus ouium christi: etiā vitā exponēdo. Joā. x. Bonus pastor aniam dat pro ouib⁹ suis. Alioquin vt dīē Gre. in registro: ⁊ habeꝰ viij. q. j. In scripturis. Si is q̄ valet omnipotentz dei renuerit pascere oues: ostēdit pastorem sūmū minime amare. Erga pri mos vero quantū fuerit charitas in Petro nō possez lingua exp̄mere: qz totā vitā suam ad salutē ouium exposuit p̄dicando ⁊ alia opa vite actiue faciēdo. Usq̄ ad primā p̄dicatiōez in die pentecostes 2uertit tria milia hoim ad fidem christi. Act. ij. In scōa ꝓ p̄dicatione postq̄ sanauit claudum 2uertit quinq̄ millia. Act. iij. ergo beatꝰ Simon. ¶ Quarta virtus prudētia facit hoiem beatū. Prouer. iij. Beatꝰ vir q̄ inuenit sapientiā. Item Prouerb. xix. Custos prudentie inuenīet bona. s. eterna Prudentia aūt ista ꝓsistit in scire bene gubernare ⁊ dirigere gregem sibi cōmissum. Prouer. xxiij. Prudētia roborabit̄ dom⁹ Quanta aūt prudētia fuerit in btō Petro possum⁹ tū ex exp̄imento scire: qz si ad gubernandū domū cuilibz est necessaria prudentia: quāto maior requirit̄ prudētia ad gubernandū vniuersuz orbē: q̄ fuerat btō Petro cōmissus/quē diligētissime gubernauit. tū etiā ex verbis ⁊ ex facto eiusdez: qz dñs nō elegisset eum in pastorē eccl̄ie: nisi prudētissim⁹ fuisset. qui loquens d̄ eo ait. Quis putas est fidelis seruꝰ et prudēs quē ꝓstituit dñs sup familiā suā tē. Mat thei. xiiij. Potest etiaz intelligi prudentia ista. i. scientia necessaria prelato: de q̄ vide p Gratianū in decre. di. xxvj. cū tribꝰ distinctionib⁹ sequētib⁹. ¶ Quinta virtꝰ est iustitia q̄ est virtꝰ p quā hō reddit vnicuiq̄ qđ suū est. Hec facit hoiem btm̄. ps. Bti q̄ custodiūt iudiciū ⁊ faciunt iustitiam in oī tpe. Item Mat. v. Beati q̄ esuriūt ⁊ sitiunt iustitiā. p̄tinet aūt p̄cipue ad p̄latos Uiguit aūt in Petro elegantissime q̄ fuit renacissim⁹ ad corrigēdū rebelles ⁊ inobedientes ⁊ fallaces: sicut patet in multis exemplis. Primo in Ananīa et Saphira. Act. v. Dic historiā. Secōo in obiurgatōe quā fecit Simoni mago: sicut patz Act.

vitȳ. Itẽ qñ ozone sua ꝓcipitauit Simõez magꝰ volantẽ in aera: sic legit in legẽda. Dic historiã. Fuit etiã iustꝰ ad puniendũ in semetipso ꝑtm negatiõis chr̃i. Nã vltra illud triduũ q̃ fleuit amare. semp pozrabat sudariũ secũ ꝑ lachrymis detergẽdis: q̃s effundebat ꝑtim qñ gallum audiebat cantare: rememorãs negatiõis sue ḡ brũs erat Petrꝰ: qz Beati q̃ lugẽt: qm̃ ipsi ꝙsolabunt. Mat. v. Itez Lu. vj. Bti q̃ nunc fletis: qz ridebitȷ̃: ergo brũs es Simon bariona. ¶ Sexta virtꝰ est tempantia q̃ facit hoiem btm̃. Mat. v. Bti q̃ nũc esuritis qz saturabimini. Vigilat maxime in btõ Petro qz sicut dr̃ in libro Clemẽtȷ̃, z habet in legenda. Lib Petri erat solus panis cũ oliuis raro cũ oleribꝰ. Indumentũ vero tunica cũ pallio: et ꝓter hec nihil aliud q̃rebat: huiꝰ autẽ tempantie merito dedit ei gr̃am dñs vt ad vmbrã Petri sanarent infirmi: sicut dr̃ Act. v. Quãto magis ad tactũ vestimẽtoz? Horaliter dic ꝙ intempatos: qz si tempantia facit hoiem btm̃: ḡ intempantia miser. Volũt intemperati facere festũ hic: ḡ ibi faciãt vigiliã: qz erũt i magna esurie z siti: sic ꝑz i diuite epulone. Luc. xvj. Jõ Esa. lxv. Pro eo q̃ vocaui z nõ rñdistis: locutus sum z nõ audistis z c. ꝓter hoc hec dicit dñs deus. Ecce serui mei comedẽt z vos esurietis: ecce serui mei bibent et vos sitietis: ecce serui mei letabunt z vos ꝙfundemini. Jgit famꝰ hic vigiliã vt postea satiemur i festo vite eterne. ¶ Septima virtꝰ est fortitudo seu patiẽtia: q̃ facit hoiem btm̃. Mat. v. Bti q̃ ꝑsecutionẽ patiunt ꝓter iustitiã Itẽ. j. Pe. iȷ̃. Sed z si qd patimini ꝓter iustitiã: beati. hanc firmissime habuit Petrus: sic patet in ꝑsecutiõib' z cõrumelijs quas cũ ceteris aplis passus fuit. De qb' dicit Act. v. Jbant apli gaudẽtes a ꝙspectu ꝙsilij: qm̃ di. ba. sunt ꝑ noie Jesu ꝑti. Sz maxie hec virtꝰ apparuit in eius ꝓtosa morte. Dic eius passionẽ. Et quõ dñs apparuit Petro de roma fugiẽti. Vñ dic̃ ter. in. c. Per venerabilez. versu, locus em̃ z c. Qui filij sint legiti. Cũ cm̃ Petrus vrbẽ fugiẽs exiuisset volẽs cũ dñs ad locũ quẽ elegerat reuocare: interrogatꝰ ab eo. Dñe q̃ vadis? rñdit. Ujenio romã iterꝝ crucifigi: qd̃ intelligẽs ꝑ se dictũ ad locũ ipm ꝓtinus est reuersus. Hec ibi. Et vr ihl dicit Joã. an. post Hosti. Exponit crucifigi. s. in te: z sic vrbs ista altera hierlm intelligat: z effusiõe tui sanguinis q̃ primꝰ meꝰ vicariꝰ es in terris: fundef firmef et consecref h̃ locꝰ: quẽ elegi mihi ad hoc: dele c. Fundameta li. vj. Deo gr̃as. Amen.

¶ Item in die cõmemorationis beati Pauli apostoli. Ser. Lii.

Notuz vobis facio euãgeliũ. Pro fũdamẽto q̃stiõis. ostit theologicalis q̃stio

¶ Quertt. Utꝝ Petrꝰ sit maioꝛ Paulo: Ad q̃stionẽ rñdẽdũ e. Gal. j, cũ distinctiõe trimembri: possent em̃ isti apli cõsiderari tribus modis.

Primo ſm ꝙditionẽ aplicam

Scõdo ſm plationẽ ecclasticam.

Tertio ſm pdicationẽ euãgelicam

¶ Scõm primũ sũt eccles sic oes sacerdotes sũt eccles quãtũ ad ptãẽ ꝙsecrandi eucharistiã. Sic in ꝓposito. et ideo sũt eccles eriã q̃ntũ ad meritũ z pmiũ glie. Vñ Grego. in. j. dialo. Aperte ḡ cõstat: qz cũ virtꝰ vtriusq; fuerit dispar in miraculo vtriusq; tñ meritũ dispar nõ! ẽ i celo: lz Pe, pmo fuerit electꝰ z vltimo Paulus: quasi diceret Christus Petro. Volo z huic nouissimo dare sic z tibi. Mat. xx. Quantũ ad scõm Petrꝰ fuit maioꝛ Paulo sic papa legato. Petrꝰ fuit papa cui dixit chr̃s. Tu es Simon filiꝰ Joannis: tu vocaberis cephas. Jo. j. Cephas, i. caput z c. Joã. xx. Pasce oues meas. Et Mat. xvj. Dabo tibi claues regni celoꝝ z c. Paulꝰ ꝙ fuit legatꝰ. vñ ipe dr̃. ij. Cor. v. Pro chr̃o legatõe fungimur tãq; deo exhortãte ꝑ nos. Quãtũ ad tertiũ Pau. fuit maioꝛ Pe. z oib' aplis qz ardẽtiꝰ pdicauit z plꝰ laborauit: vt ptz ij. Cor. xj. z. xij. Et iõ ipe ꝑ excellẽtiã põt dicere thema. Notũ vobis facio z c. Patz thema. Reperi iuxta thema: q̃ pdicatio euãgelica bti Pauli habuit sup pdicatões alioꝝ excellentiã in trib'.

Prio qz sua pdicatio fuit ãpliꝰ copiosa.

Scõdo qz fuit clariꝰ luminosa

Tertio qz fuit longiꝰ virtuosa

¶ Prio dico z c. Aliꝰ aplꝰ ꝑ receptiõem

spūssti in die pētecostes diuiserūt sibi mū
dū z ꝗlibꝫ accepit suā portionē zc. ſz brūs
Paul⁹ p vniuersū mōm discurrēdo ō ciui
tate in ciuitatē pdicando annis .xxxvij. vt
dr Iero. in li. de viris illustrib⁹. Vſi can⁹
rat eccl̄ia. De⁹ ꝗ vniuersū mōm brī Pau
li pdicatōe docuisti zc. Itez cū alijs ap̄lis
pdicātib⁹ putderet de expēſis a ciuitate vl
a pbis hoib⁹: qr chr̄s dixerat. Dign⁹ ē opa
rius mercede sua. Lu. x. Paul⁹ rn̄ suis ma
nib⁹ labora⁹bat: qr erat artꝫ cenofactorie:
qr faciebat chordas. zofir. zc Vñ ipe dr. j
Thes. vlt. Ipſi em̄ scitꝫ quēadmodū opor⁹
teat imitari nos: qm̄ n̄ in ꝗete fuim⁹ inter
vos: neꝫ gratꝫ panē mād ucauim⁹ ab aliq̄
ſz in labore z fatigatiōe nocte z die opan⁹
tes ne quē vr̄m grauarem⁹. Et alibi Act.
xx. Argentū aut aur̄ aut vestē nulli⁹ con
cupiui sic scitꝫ: qm̄ ad ea ꝗ mihi op⁹ erāt
z his ꝗ mecū sūt ministrauerūt man⁹ iste.
Itē mīros labores mīras iurias pass⁹ ē
p chr̄o zc. Jō ptꝫ ꝙ sua pdicatio fuit copi
osa. Recte tenuit p̄ceptū chr̄i. Ēūtes in
mōm vniuersū pdicate euangeliū oi crea⁹
ture. Har. vl. Nota hic mozal'r ex isto re⁹
tu ꝙ pdicatores p̄bi dei debēt tria atten
dere. Primū: Ēūtes i mōm vniuer. ꝙ dñt
nō in vno sp loco morari: ſz discurrere. al's
accipiūt familiaritatē etiā ō noīs zc. Et
pdunt deuotionē zc. Hinc patet q̄re fres
mutant q̄libet anno de ꝛuentu ad ꝛuentū
zc. Scōo pdicate euāgeliū zc. nō dr Qui
diū nec Virgilīū nec Arist. zc. Tertio oi
creature id est oi hoi tam diuiti q̄ pauꝑ,
viris mulieribꝫ nobili ignobili zc. Multi
errores sūt inter fideles ex defectu instru⁹
ctor̄ zc. z pdicatores ꝙ nō pdicāt illis zc.
Jō Treñ. iij. Paruuli petierūt panē z nō
erat ꝙ frangeret eis. Jō b. Paul⁹ p vniuer
ſuz mōm pdicauit. Jō dr. Notū vobis fa
cio euangeliū. ¶ Scōo dico ꝙ predicatio
euāgelica brī Pauli fuit sup oēs alios cla
rius lūminosa. Quia oēs ap̄li pdicabāt doc⁹
trinas celestes q̄s a chr̄o audiuerāt ſz nō
viderāt: ſz b. Paul⁹ pdicabat que viderat
qr fuit rapt⁹ vſq̄ ad tertiū celū z vidit ar⁹
cana dei zc. ij. Cor. xij. Jō dic ipe. Euan⁹
geliū q̄d euangelizatū est a me non est fm
hoiem: neq̄ ego ab hoie didici illud: sed p
reuelationē iesu chr̄i. Gal'. j. fm hoiez sup⁹
ple purum vel moꝛtale. Jō Paul⁹ didicit
illud in curia celesti in schola angelorum
vbi trib⁹ dieb⁹ studuit z sciuit pluſq̄ Sa⁹
lomon z oēs philosophi mundi. Studuit
ibi in libro vite: q̄ est chr̄ist⁹ q̄ liber habet
duas cartas. ſ. diuinitatē z humanitatem
chr̄isti. Dic practice quō chr̄istus ostendit
Paulo nouē ordines angelor̄. Primo pri⁹
mum ordinē. ſ. angelor̄ in quē chr̄istus di
xit vadūt persone penitētes zc. Scōo or⁹
dinē archangelor̄ in quē vadūt p̄sone de⁹
uote: qr sicut aīa est melior corpore/sic de⁹
uotio est melior penitentia. Tertio ordiez
p̄ncipatuū in istuz vadūt p̄sone miserico⁹
des. Quarto ordinē p̄tatuz in hūc vadūt
p̄sone patientes in aduersitatib⁹. Quinto
ordinē virtutū: in hūc vadunt p̄sone zelo⁹
diā inuicē habētes. Sexto ordinē dñatio
nū: in quē vadūt p̄lati bone vite et bñ gu⁹
bernātes gregē ꝙ iuste intrauerūt. Septi⁹
mo ordinē thronorū vbi collocabūt illi ꝙ
seruauerūt p chr̄o apostolicā paupt̄atem.
Octauo ordinē cherubin: vbi erūt p̄sone
scientifice ꝙ alios viā ꝟitatꝫ docuer̄t. Nono
seraphin vbi erūt ꝙ erūt h̄ pleni charitate
maio⁹ hoꝛ ē charitas. Deide vidit Paul⁹
cathedrā ẏgis sup oēs chozos āgelor̄. De
inde vidit diuiam eēntiā vt dr Aug⁹. iij.
de vidēdo deū. z i li. ad pbā. z scrūs Tho.
in. j. p. q. Et in. ij. q. clxv. ar. iij. et qñ re⁹
uer⁹ fuit credidēt ꝙ studuerat in studio
celesti z dixerūt sibi. Unde venis? Rndit
Paul⁹. Scio hoiez in chr̄o Jesu añ ānos
quatruozdeci siue i corpe siue extra corp⁹
ne scio/de⁹ scit: qm̄ rapt⁹ ē in paradisū et au
diuit arcana ẏba q̄ non lz hoi loq̄. ij. Cor.
xij. Nota vsq̄ ad tertiū celum. Scḗptura
sctā nō facit mēt̄ionē. Gen. j. Nisi ō trib⁹
celꝫ. Prio ō firmam̄to qō ꝓriet octo celos
scz. vij. plāetar̄. zoctauū sydereū. Scōm
celū dr aqueū. ſ. aq̄ q̄ sup celos sūt et istud
celū dr crystallinū. Tertiū celū empyreū
vñ in pnci. crea. de⁹ celū. dr Glo. Bede. ſ.
Empyreū zc. ptꝫ scda ps huius mōnis.
¶ Tertio dico zc. longius virtuosa: quia
omēs alij ap̄li p̄dicauerūt vſq̄ ad mor⁹
tē zc. sed paul⁹ in vita pdicauit .xxxvij. an⁹
nis et i morte et etiam post mortē zc. Di⁹
cak et⁹ martyriū z quō p⁹ mortē apparuit
aīa ei⁹ Neroni zc. Ecce quō pdicauit p⁹
mortē. Nō legit de alio sctō. Stati Nero
soluit omēs chr̄ianos q̄s tenebat captos

sed tñ obdurat⁹ nõ fecit se christianũ. et hõ sc̃z q̃ post mortẽ erat p̃dicatur⁹ ipse Paulus ꝓpheтauerat di. Magnificabit chr̃us in corꝑe meo siue p̃ vitam siue p̃ mortem. Phil. j. Itẽ predicauit etiã in morte. Dicatur de capite qõ fec̃ tres saltus. Et in q̃ libet dicebat Jesus: z nascebat ad quẽlibz saltum vnus fons: z sic fec̃ tres p̃dicatiões in q̃libet saltu vnã. Nota secreta: Tribus vicib⁹ Paul⁹ noiauit Jesũ ꝓter tres ꝓtutes quas hz nomẽ Jesus p̃cipaliter

Primo ꝑtra defect⁹ spũales
Scdo ℨ infirmitates corꝑales
Tertio ℨ aduersitates tpales.

¶ Defectus spũales sũt pcã. Si ḡ aliq̃s est durus in pctis deuote inuocet nomen Jesus z habebit ꝓtritionẽ. Hoc figuratũ fuit in morte christi: qñ petre scisse sũt: ecce ꝓtritio: z monumẽta apta: ecce cõfessio: z multa corꝑa sanctoꝝ surrexerũt: ecce resuscitatio aie ad statũ gratie. Jdẽ de illo q̃ habz rancorẽ ꝑtra ꝓximũ z desiderat vindictã zc̃. Dis quicũq; inuocauerit nomẽ dñi salu⁹ erit. Ro. x. Nota inuocauerit. i. intus in corde vocauerit. Item Act. iiij. Nec eñ nomẽ aliud est sub celo datum hominib⁹ i q̃ oporteat nos saluos fieri. ¶ Secundo est ℨ infirmitates corꝑales. Auctoritas. Signa eos q̃ crediderit hec sequẽt. Nõ dicit q̃ sancti fuerint. In noie meo demonia eiẽt: linguis loquent nouis: serpentes tollent: z si mortiferũ q̃d bi. nõ eos nocebit. Sup egros manus ponent z bñ habebũt. Mar. vl. Qñ ergo estis infirmi vel filij vestri inuocate nomẽ Jesus z curabimini: si expedit saluti aie vie. Jdem de mulierib⁹ q̃ volunt ꝓcipere vel cõceptũ ꝓseruare vel parere zc̃. Ecce scõs. Non ḡ recurratz ad diuinos zc̃. Beat⁹ vir cuius est nomẽ dñi spes ei⁹ z nõ respexit in vanita. z insani. falsas. s. diuinoꝝ et sortilegorũ zc̃. Dic ℨ hõ virtũ vt expedit. ¶ Tertio ℨ picula seu adũsitates tpales. Si es in bello iusto inuoca Jesum et dabit tibi vires. Sec⁹ si in bello iniusto: q̃ nescit diuina iustitia patrocinij dare crimib⁹ vt ait Chrys. Jdẽ in tẽpestate zc̃. Et si hmõi. Auctoritas. Turris fortitudis nomẽ dñi ad ipm ꝓfugiet iust⁹ z exaltabit. Prouer. iij. Nomẽ dñi est nomẽ Iesus zc̃. Lu. j. Vocatuz est nomẽ ei⁹ Jesus zc̃. Ecce tert⁹ fons. z patet cõclusio clara: quõ p̃dicatio beati Pauli fuit altꝰ longi⁹ virtuosa. ḡ rhema. Notũ vobis facio euangeliũ. Amen.

¶ In festo visitationis beate Marie virginis. Sermo. Lm.

Surgẽs maria abijt in mõtana. Luc. j. Hodie est festũ gliosum visitatiõis z salutatiõis ℨgis gloriole. Salutem⁹ ipsaz. Pro fundamẽto sermõis in q̃ agit de visitatiõe Marie: ortk theologicalis q̃stio. ¶ Querit. Utrũ virgo Maria ℨginitatẽ vouerit. Arguit q̃ nõ. habet Deut. vij. Nõ erit apud te sterilis vtriusq; sexus/tam in hoib⁹ q̃m in gregib⁹ tuis: sed btã virgo nihil vouit q̃d esset ꝓtrariũ legi: cum ergo ℨginitas includat sterilitatẽ: ℨginitatẽ nõ vouit. In oppositum. Lu. j. Virũ nõ cognosco. Dic glo. iterlinear⁹. Ecce tangit q̃ ipsa vouerit ℨginitatẽ. Itẽ Hgr̃ senten. iiij. dist. xxx. c. ij. Decretum. distin. xxvij. q. ij. tenent. q̃ btã virgo Maria ꝓposuit se futurã votũ ℨginitatis in corde: sed ipm votũ nõ explicuit: postea cũ viro labijs expressit: z vterq; in virginitate ꝑmansit. ḡ virgo maria virginitatẽ vouit. z sic q̃stio manet ꝑ vtraq; pte dubia. Ad questionẽ respondendum est fm Richar. sup iij. senten. disti. xx. arti. j. q. j. q̃ sicut dicit Anselm. in lib. de ꝓceptu virginali. c. xvij. decebat vt illius cõceptio de matre purissima fieret nempe decens erat vt ea puritate: qua maior sub deo nequit intelligi: virgo illa niteret. et infra. de q̃ spiritussanct⁹ volebat: z operaturus erat vt cõciperet z nasceret ille de quo ipse procedebat: sed ceteris paribꝰ puriorꝝ et magnitens est virginitas deo per votum dicata q̃ illa que nõ est ꝑ votum dicata: ergo beata virgo: ñ tñ virginitatẽ seruauit: ℨ se seruaturã etiã vouit sub hac ꝓditiõe: nisi deus aliter ordinaret. z hec ꝓditio fuit tam honesta quia etiã si non fuisset apposita/debuissz tñ esse subintellecta. Ad argumentum dicitur: q̃ in auctoritate illa accipitur sterilis ꝑ illa que vacabat cõcubitui ꝓtugali: nec tñ ꝓcipiebat. vel potest dici q̃ beata virgo fuit cõfinium veteris z noue

legis sicut auroza noctis ꝓcedentz ⁊ die sequentis. Et ideo fecit votū consonū legi noue. nec tū ꝓtrariū legi veteri: inquantū q̄ rationem apposuit. ⁊ h̄ est de q̄n ꝑsentiarū fit sermo. iuxta verba passupra. In hoc euangelio continent quattuoꝛ excellentie de virgine gloziosa.

Prima est ꝓfunda humilitas
Scōa est admiranda sanctitas
Tertia est ꝓfecta credulitas
Quarta est letabunda iocunditas

In prima parte dicamus. xij. puncta. in secunda quattuoꝛ. in tertia q̄ttuoꝛ: in quarta decem. et sic in summa sūt. xxx. puncta.

¶ Primū notaꝝ in eo q̄ postq̄ virgo gloziosa ꝓcepit filiū dei nō in elationez nec in supbiam ascendit: sz in montana virtutū. Eleuatis em̄ ꝑ supbiam nihil aliud restat nisi casus in baratrum dānationis. Finis em̄ ad alta leuatis est ruere. Sed magz se humiliauit: accessit em̄ in domū Zacharie vt seruiret ibi Helisabet cognate sue pregnanti ⁊ fuit in obsequio suo ꝑ tres menses. De hac humilitate loquit prima pars euāgelij. Exurgens maria abijt in montana cū festinatiōe in ciuitatē Juda. Et intrauit in domū Zacharie ⁊ salutauit Helisabet. O exemplū virtutis omniū reuerētia ⁊ diligentia imitandū. Decuit nāq̄ vt sicut initiū humane perditionis ꝓcessit ex supbia mulieris seducte a diabolo: sic initium humane salutis ꝓcederet ex humilitate mlieris illustrate a spiritusancto. Eua enim quadrupliciter superbiuit ꝓtra deū.

¶ Primo q̄ apetijt equalitatem dei cum diabolo credidit dicēti. Eritis sicut dij scientes bonū ⁊ malū. ⁊ vide cecitatez ei⁹ q̄a voluit esse equalis deo cum se faceret discipulam diaboli. Scōo superbiuit q̄ contempsit ꝓceptuz dei ꝓcipientis de h̄ ligno nō comedas. Tertio supbiuit q̄ nō sufficit sibi ipsam ꝓterisse mandatū dei: sz etiā fecit virū peccare: q̄ nō seductus: sed ne cōtristaret delitias suas comedit sicut dicit Apl's. j. Tim. ij. Adaz inq̄t nō est seduct⁹ mulier aūt seducta in ꝓuaricatiōe fuit.

Quarto excusauit se de peccato cōmisso dicēs. Serpens decepit me Gen. iij. Contra q̄d. ps. Nō declines coꝛ meū in verba malitie ad excusandas excusatiōes in peccatis. Et forzasse magis Eua peccauit se excusando q̄z comedēdo q̄z si se nō excusasset: sed humiliter venias petisset de⁹ ignouisset ei: q̄z nō obliuiscef misereri de⁹/ nec cōtinebit in ira sua miseōias suas. Ex hui⁹modi g̃ supbia ꝓcessit humana ꝓditio: iuxta illd. Eccl. xxv. A mliere initiū factū ē peccati: ⁊ ꝓpter ipsam oēs mozimur. Ordinauit g̃ diuina sapientia vt sicut mulier damnauit sic mulier saluaret. Uñ ecōtrario virgo gl'iosa q̄drupliciter se būliauit. Primo deo ⁊ angelo dicēs. Ecce ancilla dñi. Scōo ad domū Helisabet pregnantz ipsa pregnans accedēdo. Tertio sibi obsequendo. Quarto in partu suo officiū obstetricis exercendo. Uñ ꝑma q̄ recepit Joan. bap. in manib⁹ ex vtero exeuntem: fuit virgo maria. O magna excellētia Joānis Mozaliter. habem⁹ exemplū nos humiliandi: q̄z si virgo tam excellētissima ⁊ incōparabilis se humiliauit: quis supbiet? Nota ꝓtra mulieres que q̄n parturiunt filios masculos superbiunt ⁊c. Dic vt expedit. Sed dices tu quā mercedē habere poterimus ex hac būilitate? Rñdeo quadruplicem humilitatē.

Prima est dei glorificatiua
Scōa est hois exaltatiua
Tertia est diaboli ꝑstratiua
Quarta est proximi placatiua vl' edificatiua.

¶ Primo nanq̄ ⁊c. Magnū em̄ honoꝛez deo exhibem⁹ nos humiliādo sibi. Primo intellectū simpliciter credēdo his q̄ sunt fidei vtpote ab oze eius ꝓlatis: quāuis excellāt oēm humanā rationē. Si em̄ credim⁹ iudici de legib⁹/ philosopho de philosophia/ medico de medicina/ theologo de theologia/ pelliparo de pellib⁹: ⁊ cuilibet in arte sua: cur deo non credim⁹ q̄ mentiri nō potest? Jdeo apl's. Destruentes omnē altitudinē extollentē se aduersus scientiaz dei ⁊ in captiuitatē redigētes oēm intellectum: in obsequiū christi. ij. Coꝛ. x. Scōo subiugando voluntatē deo ꝑ obedientiā: licet repugnet volūtas ⁊ sensualitas. Dic practice de castitate ⁊ humilitate ⁊c. Pro vt expedit. Tertio subiugando memoziā ad recoꝛdādū de būficijs diuinis. Quarto os ad loquendū de reb⁹ diuinis. Quinto aures ad audiendū verbuz dei. Sexto oēs sensus ⁊c. Et coꝛp⁹ ⁊c. Ex hoc g̃ deus

honorat a nobis. Scō humilitas ē hois exaltatiua. Nota silitudinē de statera que quāto magis descēdit in vna pte: tāto magis ascendit in altera ꝛc. Jō dicit Petrus Hūiliamini sub potenti manu dei: vt vos exaltet in tpe visitationis. j. Pet. v. Nota Visitatiōis. i. mortis: ideo brā virgo fuit exaltata sup oēz creaturā etiā angelicā: qz sub oi creatura fuit humilis. Lu. j. Quia respexit hūilitatē ancille sue. Jō dicit dōs Luc. xiij. Qui se humiliat exaltabit. Item j. Reg. ij. Quicunqz honorificauerit me: glorificabo eū ꝛc. Quis magis in hac vita descēdit p hūilitatē q̄ chr̄s: q tot ꝛ opprobria ꝛ tandē morte cū mario vitupio passus est: ꝛc. Jō exaltat⁹ est supra oēm creaturā. Phil. ij. Hūiliauit seipsum fac. obediens qz ad mortē ꝛc. Nota practice hystoriaz q̄ habet Mat. xvij. De ꝓtentiōe int̄ apostolos exorta quis coꝝ videret esse maior Luc. xxij. Et chr̄s dixit eis. Quicūqz humiliauerit se sic̄ paruul⁹ iste: ipse intrabit in regnū celoꝝ Mat. xviij. Tertio humilitas est diaboli ꝑstratiua. Nota exemplū de Machario cui obuiās diabolus in deserto dixit q̄ nihil aliud in Machario existens ip̄m vincebat nisi humilitas quā ipe diabol⁹ habere nō poterat. Vide in legēda sci Macharij. Quarto humilitas primū placat: qz nihil sic placat hoiez sicut hūilitas: qz inter supbos sep sunt iurgia. Prouer. xiij. Vis vincere supbuz: humilia te ꝛc. Nota exemplū de libertino q̄ passus ꝓcussionē ab abbate suo cū scabello sup pedaneo patientiā humiliter exhibuit. ꝛc. Vñ hūiltas sua facta est magistra magistri vt refert Greg. in. j. diag. Ideo Prouer. xv. Rñsio mollis frangit iram sermo durus suscitat furorem. ¶ Scō notatur admiranda scitas: Sanctitas est duplex. Prima qz hō est sanct⁹ in se: iz nō effundit illā ad alios: sicut sūt sancti heremite. De q̄bz dicit Hieron̄. Sancta q̄pe rusticitas solū sibi ꝓdest. Alia est sanctitas q̄ nō solū in se: sed etiā in alios effundit. Hāc habuit virgo: ꝛ h̄ ostendit in scōa pte euangelij Et factū est vt audiuit salutatiōez marie Helisabet exul. infans in vte. eius ꝛ repleta ē sp̄ūc̄to. exclamauit voce magna et dix̄t. Benedicta tu inter mulieres ꝛc. vsqz infans in vtero meo. Vbi notandū q̄ ḡt/ tuoꝝ effect⁹ ptulit huius salutatio ex vigore sanctitatis virginis gloriose. duos i matre: ꝛ duos in filio. Primo in matre. s. Helisabet: qz repleta est sp̄ūc̄to: et in hoc fuit filis sanctitas ꝑginis radio solis q̄ repleta domū lumine ꝛc. Scōs effect⁹: qz facta est ꝓphetissa Helisabet. Vñ dixit. Bñdicta tu inter mlieres et bñdictus fructꝰ ventris tui. Et vnde h̄ mihi vt veniat mater dñi mei ad me. In filio vero scz in Joanne baptista primus effectus fuit sctificatio in vtero. Sicut em̄ verbuz sacerdotis baptisantis sanctificat aiam baptizati: sic verbū virginis salutātis sanctificauit aiaz Joānis baptiste. Vñ dicit. Ecce enim vt facta est vox salutatiōis i auribꝰ me. exul. infans in gaudio in vtero meo. Scōs q̄a etiā ꝓphetie sp̄m accepit cognoscēs i vtero filium dei ꝓter hoc etiā dꝛ plusqz ꝓpha: qz q̄ñqz nasceret fuit ꝓpha. Vide supra versi. ij. gaudet ꝛc. Et ideo exultauit faciens reuerentiā ꝛ inclinās se filio dei in vtero virginis existēti. Nota practice sicut scripsi supra in ꝑfesto Joānis bapti. sermo. sancti Vincentij: q̄ incipit. Magn⁹ dñi erat cū illo. parte. ij. ꝛc. Moraliter. ex h̄ habem⁹ exemplū q̄ nō solū nobis debem⁹ esse boni sed etiā primis: iuxta illō Apoc. vi. Qui audit dicat veni. Et Eccli. xvij. De⁹ mandauit vnicuiqz de ꝓximo suo vnde mulier dꝛ trahere virū ꝛ ecōtrario. Saluabit em̄ vir infidelis p mulierē fidelē. Et saluabit mlier infidelis p virū fidelez. j. Coꝝ. vij. Sic pat̄ trahat ad deū filiuz: ꝛ ecōtrario. Sic seruus dñm/ primus primū suū/ pre/ sertim hoc tpe: qz videz q̄ dōs visitat vos Sic facit de⁹ nobis: sic facit multo seu burdonarij bestijs itinerantibꝰ q̄ si pigre sunt ad itinerandū vel deuiant a via. Primo excitat eas vocibꝰ dicēdo. Anda. vl Arri. ꝛc si nō mouenk pungit ꝛ verberat. Sic de⁹ huc vsqz verbo vos excitauit p ꝓdicatores q̄ sunt nunc q̄ dei: q̄bz dixit dōs. Nō enim vos estis q̄ loquimini: sed sp̄ūs patris vestri q̄ loquit in vobis Mat. x. Sed pauci ex vobis sūt correcti. Quis vsurari⁹ nedū restituit: sed et dimisit exercere vsuras: q̄s cōcubinari⁹ cōcubinaz: Nota hic incidenē de illo sacerdote q̄ mortu⁹ cū duabꝰ cōcubinis in lecto in capicio suo: ꝛ tñ sepultus est in eccl̄ia: cū debuisset in sterquilinio se/

peliri/nec p ipsis orari: iuxta nota. xiij. q. ij
pro obeūtib. Et de sepul. c. Et parte. Et
de statu mo. c. ij. §. qui vero. Et. c. Sup q̄/
dam. Quis blasphemias. Quis in festis
p̄cipuis opera seruilia: Que mlier caudas
z fastus suos? Idcirco dñs vos ꝓberat ifir
mitatib: z vereor ne peiora patiamini i fu
turum. Ue ḡ illis qui nō corrigūt ꝛc. Jō
dico vobis cū psalmista. Hodie si voce ei⁹
audieritz: nolite obdurare corda vestra ꝛc
¶ Tertio notat pfecta credulitas. Unde
dicit: Beata q̄ credidisti. qz. perfi. i te que
dicta sunt a domino Aug. in li. de ꝑgini/
tate. Beatior fuit maria ꝓcipiendo fidem
christi ꝙcipiendo carne christi. Nihil ēt
Marie materna ꝓpinquitas ꝓfuisset: nisi
eū felicius corde q̄z carne gestasset. Hec il
le. Moraliter, pfecta credulitas debet ha/
bere quattuor.

Primo cor
Scdo os
Tertio opus
Quarto finem

¶ Primo cor: qz alias est ficta. Joan. iij.
Qui nō credit: iam iudicat⁹ est. ¶ Scdo
os: qz necesse est ore exp̄mere: p̄sertim tpe
psecutiōis: qz sicut lumē in laterna extin/
guit nisi spiret exti⁹: sic fides nisi exti⁹ pfi
teat. Nota q̄stionē de aliq̄ qui in barbaria
timore ductus abnegat fidem christi ore
sed nō corde: qz si in ꝑ statu decedit: dānat
Ro. x. Corde creditur ad iustitiā: ore aūt cō/
fessio fit ad salutē. ¶ Tertio ope: qz alꝫ si
nō obedit diuinis mādatis abnegat deuz
z christū. z ideo infidelis est. Un Hieroñ.
sup epistola ad Titū. z habet in decretz. xj
q. iij. Estimāt quidā in eo tantū deū nega
ri si in psecutiōe quis a gentib⁹ cōprehen/
sus se ꝓfiteri renuerit esse christianū. Ecce
Apostolus Titū. j. Omnia que puersa sūt
factis deum asserit negari. Christus sapi/
entia est/iustitia/veritas/sanctitas/fortitu/
tudo. Negat ꝙ insipientiam sapientia/per
iniquitatem iustitia/per mandatum veri/
tas/per turpitudinem sanctitas/per imbe
cillitatem animi fortitudo. Quotiensc̄ꝫ
vicimur vitijs atq̄ peccatis. totiens deuz
negamus. Et econtrario: quotiens bonū
q̄d agimus deum confitemur. Hec ille.
¶ Quarto finem. i. pseuerātiā vel finē. i.
vt ꝓpter deum fidelis credat z operetur

Hunc autem finem ordinat charitas per
quā fides operat. Gal. v. ¶ Quarto nota
tur letabunda iocūditas in. iij. parte euā/
gelij: dum dicit. Et ait maria. Magnifi/
cat anima mea dominū. Et exul. spiritus
meus in deo salutari meo. Nota q̄ virgo
que erat z est fons omnis virtutis z bone
statis. non erat solita cantare: sed nūc tan/
to gaudio fuit repleta q̄ prorupit in iubi/
lum. Unde fecit vnam cantilenam de de/
cem statꝫ. s. magnificat ꝛc. ad significan/
dum q̄ decem mensibus debebat filiū dei
in vtero retinere quia nouem mensibus: z
parte de decimo fm vsum scripture que se
pius ponit partē pro toto. Sicut fuit ibi.
Jonas fuit in ventre ceti tribus diebus z
tribus noctibus: sic erit filius hominis in
cor ter. trib⁹ dieb⁹ z trib⁹ noctib⁹. Unde su
pra in festo natalis domini ser. qui incipit
Misit deus filium suum. parte. j. Uel dic
q̄ ad notandū q̄ sup decem gradus sctōꝝ
erat sublimanda. Primo gradus est virgi
num. Scdo confessoꝝ. Tertio doctorum.
Quarto martyrū. Quinto apl̄oꝝ. Sexto
ꝓphetaꝝ. Septio patriarchaꝝ et tres hie/
rarchie angelice/sup quas triumphat i ce/
lis ad dexterā filij sedes: iuxta illud. Asti/
tit regina a dextris tuis in vestitu deaura
to circūdata varietate scz virtutū. Et hoc
notatur Anagogice i themate dum dicit.
Exurgens maria abijt in mōtana. i. sup ex
cellētia glie sctōꝝ: iuxta illud Prouer. vl.
Multe filie congregauerunt diuitias: tu sup
gressa es vniuersas. ¶ Notādū q̄ ꝛc euā/
gelio ista colligūt tria ꝺ btā ꝑgie q̄ habu
it in summo: pfectionē vite actiue/ꝓtēpla
tiue/z passiue. Primo nanqz ipa ambula
uit p viam vite actiue: vnde ibi dz. Quod
exurgēs abijt. Sed q̄ z ad quid abijt? Cer
te ad Helisabet vt ei impenderet humani
tatis obsequia fm Ambrosiū. Scdo ipsa
exilijt p viam vite cōtēplatiue q̄d innuit
cum dicitur q̄ abijt in montana cū festina
tione. Et hec etiā iocūditas ꝓtēplationis
innuit in saltu gaudiosi tripudij Joānis
cum in vtero matrꝫ exultauit. Tertio ipa
deum laudauit eundo per viam vite passi
ue. cum dolorꝫ gladius suam animam per
transiuit: nec tamē mentem ipsius vulne/
rauit: quia quantūcūqz exterior homo do/
lore passiōis concuteret: mens tñ eius nū

ꝫ delecta fuit. Et inde est q̄ fidem nūq̄ amisit: sed semp diuine voluntati ꝑforma/ta: nō dubiū q̄ in oib⁹ deū laudauit. Vñ cantauit. Magnificat anima mea domi/num. Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancte Margarete virginis. Sermo. LIIII.

INuenta vna pretiosa margarita abijt. Pro fundamēto sermōis in quo agit de virtutib⁹ beate Margarete. ozit theo/logicalis questio. ¶ Querit. Utrum btā Margareta habuerit aliquā virtutē the/ologicā inclinantē seipsam ad diligendum deū sup oia. Arguit q̄ nō. Nulla virt⁹ in/cliat in actū impossibilē habēti: sed ipossi/bile fuit sanctā Margaretā amare deum sup oia. q̄ ꝓbat dupliciter. Primo ex. ix. Ethicoꝝ. Amicabilia ad alterꝝ mēsurant ex his q̄ sunt ad ipm mensuratū. aut nō ex cedit mensurā in mēsuris acceptis cū ꝑfe/ctiōe. Igit amicitia ad alterꝝ nō excedit il lam q̄ est ad seipm. Scōo q̄ amicitia fun dat sup vnitatē. ipossibile aūt est aliq̄d esse eque vnū amanti sicut ipemet sibi. igitur. In oppositū. btā Margareta habuit verā charitatē q̄ est virtus inclinās ad diligen dū deum. igit btā Margareta habuit ali/quā virtutē theologicaz inclinātez ad dili gendū deum sup oia. z sic q̄stio manet p⁹ vtraq̄ ꝑte dubia. Ad questionē rn̄dendum est ſm Scotū sup. iij. senten. disti. xxvij. q̄ diligere deū super omnia est actus confor mis rōni naturali q̄ dictat optimū esse di/ligendū. igit. est rectus: imo ei⁹ certitudo est ꝑ se: nota sicut rectitudo ꝑmi principij. in opabilib⁹. aliq̄d em̄ est summe diligēdū z nō nisi summū bonū/ sicut mihil a sūmo vero est maxime tenendū: vel credendū tā ꝫ vez apō intellectū. igit. ꝙfirmat q̄ ꝑce pta moralia sūt ō lege nature: z ꝑ ꝙsequēs illud ꝑceptū. diliges dn̄m deū tuū est ō le ge nature. z ita naturaliter notū est hunc actū esse rectū: ex hoc sequit q̄ ad ipm pōt esse aliqua virtus inclinās, z hec est theo/logica: q̄ ē circa obiectū theologicū scilicz deū immediate: nec hec tantū: sed innitit immediate ꝑme regule humanoꝝ actuuz z infundi pōt a deo: z sic nata est perficere supremā portionē aie que non ꝑfectissime ꝑficit nisi immediate a deo: hec virtus di stincta est a fide: q̄ actus ei⁹ nō est credere simpliciter a spe: q̄ actus eius nō est cōcu piscere bonum amanti. inquātū est ōmo/dū amantis: sed tendere in obiectuz ſm se z si ꝑ impossibile circūscriberet ab eo com moditas ei⁹ ad amātē: hāc virtutē effecti/uam ꝑficientē voluntatē/ inquantū habet affectionē iustitie voco charitatez quā btā Margareta habuit: igit. habuit quandaz ꝑtutē theologicā inclinātē ipaz ad diligē/dū deū sup oia. Ad argumentū dicit q̄ nō solū ex charitate pōt deuz sup oia diligere sed ex naturalib⁹: saltez in statu nature in/stitute. Et ad illud principiū phi. ix. Ethi co. dicit: q̄ oz intelligi quātū ad innotescē tiā, innotescit quippe amicitia i alterū, q̄n appeto alteri similia his q̄ mihi: sed nō q̄n tum ad ꝑ se rationē: quasi nō sit alia ami/citia scz stricte capta que est inter equales Vbi siquidē amicitia ad se est mēsura ami/citie ad alterꝝ z nō ecōuerso. Et cū arguit de vnitate: dicit q̄ due condiciōes cōcur/runt in obiecto amabili scz vnitas z boni/tas. z licet vnitas sit quādoq̄ sup vnitatē tamē bonitas ex alia parte recompensat: vnitatē cū deo habuit Margareta: quare nō immerito sic fuit vocata. iuxta ꝓba tē.

Cogitanti mihi magnaz sanctitatē beate Margarete occurrūt quinq̄ virtutes in ea: iuxta quinq̄ ꝓba thematis: in quibus stat tota ꝑfectio siue sanctitatis

Prima est vera humilitas
Scōa sancta charitas.
Tertia firma stabilitas
Quarta pura charitas
Quinta plena felicitas

¶ Dico primo tē. vera humilitas q̄ nota tur in primo verbo inuenta. Et notantur subtiliter iste virtutes in quinq̄ ꝓbis the matis. Ratio/ initiū totius humane per/ditionis: fuit supbia. Supbia est quando hō vult viuere ad libitum/ nec vult subijci mandatis dei. Nota hic practice de pecca torib⁹ ſm qualitatē audientiū z quāta su/pbia sit hois. Tunc declara ꝑ similitudiez ancille q̄n vult ꝑdominari in domo cōtra voluntatē dn̄i. Sic in ꝓposito tē. ps. Nō habi, in medio domus mee q̄ facit supbiā.

Vñ em̄ ꝺstructio religionū: nisi ex ſuꝑbia ſubditoꝝ ꝑtra ꝓlatos? Vñ deſtructio ciuitatis niſi qꝝ vnus vult alijs cōciuib⁹ ꝓeſſe ꝛc̄. Vñ deſtructio aiaꝝ ꝛc̄. Declarak hoc ꝑ exemplū de lucifero de quo Eſa. xiij. Quomō ceciſiſti Lucifer ꝛc̄. Ihesꝰ de Adam ⁊ Eua quib⁹ deꝰ ꝓcepit in ſignū dominij ne comederēt de ligno vetito ꝛc̄. Et noluit obedire ex ſuꝑbia: ideo ꝛc̄. Ex quo ꝑtō oīa mala noſtra ⁊ ꝑditio ꝓuenit Patet cōcluſio. Auctoritas. Suꝑbiā nūq̄ in tuo ſenſu aut in tuo verbo dñari permittas. Ratio. In ipa em̄ initium ſumpſit ois ꝑditio ſcz angeloꝝ in lucifero ⁊ hoim in Adam. Thob. iij. Dic hic etiā quomō ſuꝑbia eſt cauſa oīs peccati ſcz auaritie/luxurie/ire ꝛc̄. Vñ ꝓuenit qꝝ parentes deſperant ſe qñ filij morīunk niſi ex ſuꝑbia: qꝝ nolunt ſubijcere voluntatē ſuam volūtati diuine. Vide dictū Cypriani. xiij. q. ij. Quā ꝓpoſterum: ⁊ declara ꝛc̄. Si ḡ ꝑ ſuꝑbiam ꝑditur creatura vt dictū eſt: per oppoſitū ꝑ humilitatē inuenik. Verbi gra. qñ hō dicit. Dñe ego ſum inclinatꝰ ad ſuꝑbiam: ſed qꝝ ꝓcipitis humilitatē: ideo volo humiliari ꝛc̄. Idem de alijs peccatꝫ dicatur ſm̄ qualitatē audientiū. Jō cōgrue ꝓhoc verbū inuenta deſignak humilitas Auctoritas. Cōgratulamini mihi omnes quia inueni ouem quā ꝑdideram Lu. xv. Dic hiſtoriā illam ꝛc̄. centum oues ſūt ꝓſone humiles ⁊ deuote ⁊ obedientes q̄ habent naturaꝫ ouium ⁊ ſunt centum ꝓpter ꝑfectionē. x. mandatoꝝ ꝛc̄. perdik autem vna ouis qñ de herbetta in herbettaꝫ. i. de delectatiōe in delectationē incidit in manus lupi vel alias non ſueniſ. Sic anima de peccatis ꝛc̄. ⁊ portat eā in humeris ꝓ ſuam paſſionē ⁊ dic angelis. Cōgratulamini mihi ꝛc̄. Gaudiū ē angelis dei ſup vno pecca. pent. agente. Lu. xv. Modo videamus de humilitate beate Margarete ꝛc̄. Dic quō eſt effectꝰ chriſtiana ad inſtrn̄ctionēꝫ nutricis ſue ꝛc̄. Et relicto patre q̄ erat patriarcha Anthiochie paganꝰ: ⁊ vocabak Theodoſiꝰ q̄ habebat eam exoſam ꝓpter chriſtianitatē. Et ideo mortua miſe manſit cū nutrice: ecce humilitas: qꝝ cum prius eſſet indura de auro et margaritis: nunc de bucello ad modū ruſticoꝝ. Prius erat in palatio: nunc in heremo. Prius comedebat gallinas: mō panē cū caſeo. Priꝰ dormiebat in lecto ꝛc̄. nunc in tugurio cū paupere nutrice ꝛc̄. ⁊ oia ꝓpter chriſtū. Ecce quō inuenta eſt a chriſto ꝛc̄. Horaliter velitis humiliari ſi vultis reduci ad caulas ouium chri ꝛc̄. Ideo chriſtus. Diſcite a me qꝝ mitis ſum ⁊ humilis corde. Mat. xj. Nota qꝝ dñs ꝓſtituit magnitudinē preſentij in illa re quā vnuſq̄ſq̄ pōt habere. ſ. in hūilitate. Nota exemplū de tenratiōe apoſtoloꝝ ⁊ quō interrogauerūt chm̄. Quiſ putas maior eſt in regno celoꝝ: Et aduocans Jeſus paruulum ꝛc̄. Matth. xviij. ¶ Dico ſcō ꝛc̄. Sancta charitas q̄ oſtenditur cū dicik vna. Ratio: qꝝ cōcupiſcētia diſpergit corꝫ ſed charitas vnit: qꝝ q̄cq̄d cogitat loquik ⁊ operak: nihil aliud vult niſi vnū. i. deū. Dicak hiſtoria de maria Magdalena ⁊ Martha. Lu. x. Martha martha ſolicita es et turbaris erga plurima. Porro vnū eſt neceſſariū. maria optimaꝫ partē elegit que nō auferetur ab ea. Nota Vnū. i. vnitas cordis ad deū. Patet ergo quare charitas dī vna. Jdeo dr. j. Jo. iij. Deꝰ charitas eſt ⁊ q̄ manet in charitate i deo manet ⁊ deus in eo. Vide infra in ſer. ſcti Jacobi. q̄ incipit. vnꝰ ad dexterā. par. j. Dicak quō btā Margareta habuit iſtā virtutē: qꝝ tantā charitatē habuit ad chriſtū q̄ nihil curauit de preſide Olibrio: nec de honore: nec ꝓmiſſionib⁹ ab eo ſibi factꝫ Dic hiſtoriā quō Olibriꝰ tranſiens ꝑ viā vidit Margaretam ⁊ interrogauit eam de trib⁹. Interrogauit eam Primo de genere. Sc̄o de noie. Tertio de religiōe ꝛc̄ vt ſ̄ legēda. Et poſſat dicere Marg. Vnā petij a dño hanc requirā vt inhabitē in domo dñi oi⁹ b⁹ dieb⁹ vite mee. pſ. xxvj. Ihesꝰ potuit dicere illud. Regnū mundi et oēm ornatū ſeculi cōtempſi ꝓpter amorem dñi mei Jeſu chriſti ꝛc̄. Horaliter ſic: vniatꝫ vos cū deo ſaltē in dieb⁹ dñicis ⁊ feſtiuis ꝛc̄. Dic vt expedit. ¶ Dico tertio ꝛc̄. Firma ſtabilitas q̄ oſtendik cū dikik. Preciosa ſcz coram deo ꝓpter ꝓſtantiā ⁊ ſtabilitatēꝫ Jdeo dicik de maryrib⁹ q̄ fuerūt ſtabiles ⁊ potius volunt ꝑdere vitaꝫ q̄ bonā vitā Preciosa eſt in ꝓſpectu dñi mors ſctōꝝ eiꝰ ſcz ꝓpter ſtabilitatē quā habuerūt. Hanc virtutē habuit btā Marga. qꝝ ⁊ poſita in carcere ⁊ ejecta de carcere ſibi confitebak

In festo glorioſe marie Magdale.

nomen chriſti: z preſes ſibi intulit quinqꝫ tormēta. Primū: qz fecit eā denudari ꝛc. Sz brā Mar. dicebat. Dñe Jeſu chriſte ſic fuiſtis vos denudat⁹: z ſic ꝑſtank ſuſtinebat hāc verecundiā. Scōm: fuit flagellata z parient ſuſtinuit p chꝛo ꝛc. Tertiū qz fuit pectinib⁹ ferreis cardata. Et ōt legenda q̄ ꝑfect⁹ facīē ſuā chlamyde cooperiebat: nec tantā ſanguinis effuſionē videre poterat. Quartū qz lamine ferree ignite fuerūt lateribꝰ ei⁹ applicate. Et dicebat Nō ſūt ꝑdigne paſſiōes huiꝰ ꝛpis ad futurā glīaz ꝛc. Ro. viij. Quintū fuit in aq̄ p iecta vt ibi ſubmergerek: ſed ipſa ſignāte aquā ſecut⁹ eſt terremot⁹ magn⁹: ex q̄. xij milia gentiliū ꝑuerſi ſūt. Ecce ei⁹ ſtabilitas. Et poterat dicere. Trāſiuim⁹ p ignē z aquā: z eduxiſti nos i refrigeriū ꝛc. Moraliter. ꝛc. Nō q̄ inceperit ſz q̄ ꝑſeueraverit ſalu⁹ erit. Mat. x. ¶ Dico q̄rto ꝛc. pura claritas q̄ notak cuz dicik Margareta. Erat em̄ clara in mēte ad cog̃icendū di ſecreta z puritatē vite Mat. xij. Silē ē regnuz celoꝝ hoi negociatori q̄renti bonas margaritas. Jſtā claritatē z ſcie puritatē habuit brā Mar. qz ſpūſcto docta coḡuit diabolū ad ſe veniētez. Dū eſſet in carcere bis venit ad eā. Primo i forma draconis Scdo in forma antich doctoris dicentis ſe eſſe chr̄ianū ꝛc. Dic hiſtoriā. z ſic ꝑſequenter habuit puritatē vite. Et nota hic de ſtigno crucis: z quō debeat fieri. Jtez nota ꝑtra ꝑfeſſorem q̄ dic̄ ſe hꝫe caſus papales. Debent g̃ fideles oculos apire et dñ cognoſcere hoc an ver̄ ſit ꝛc. qz Si cecus ceco ducatum preſtet ꝛc. Moraliter: iſtam claritatē debem⁹ hꝫe nos: ſcz ad cognoſcēdum ſpm̄ malignū: qñ venit ad nos trāſfigurās ſe in angelū lucis. Jō dicit ſcriptura. Chariſſimi nolite oīi ſpiritui credere ſed ꝓbate ſpūs ſi ex deo ſint. j. Jo. iiij. Probak aūt duplicit. Primo ex ꝑte nr̄a: hūliando. ſ. nos/ z dicendo. Quis ſum ego: ꝛc alias decipik. Nota exemplū in libro d vitis fratrū ꝛc. qñ apparebat diabol⁹ cuidā fratri in forma virginis Marie/ in cuius facīē ſpuit ꝓmonit⁹ a mgro ſuo: et ſtatim euanuit. Scdo ex ꝑte ipſi⁹ ſpiritus reſpuendo q̄ dicat: qz ſi dic̄ ꝑtra dei mandata ſine dubio diabol⁹ eſt. Jta ꝓbauit Margareta q̄ noluit credere diabolo dicēti ſibi q̄ duceret virū: qz erat ꝑtra votū caſtitatiſ q̄d fecerat: ideo ꝛc. ¶ Dico quito ꝛc. Plena felicitas q̄ notak cū dr. Abīt. ſ. ad glorīaz, dicak ei⁹ martyrū ꝛc. Jō poteſt d ea dici, Nō eſt vir in domo ſua abīt via longinq̄: ſacculū pecunie ſecū tulit. Jn die plene lune reūſurus ē i domū ſuā. Prouer. vij. Nota. Nō eſt vir in domo ſua. ſ. ſpūs in domo charitatiſ. Abīt via lōginqua: ſcz ad celū: ſac. pecunie. ſ. meritorū z bonoꝝ operum. Jn die plene lune. i. in die iudicij reuerſurus eſt in domū ſuā. ſ. carnē/ per veram reſurrectionē z glorioſam.

¶ In feſto glorioſe marie Magdalene. Sermo. LV.

Panum ſuam aperuit inopi. Prouerb. vlti. Pro ſermōis fundamēto: oritur theologicalis q̄ſtio. ¶ Querit. Utrū Magdalena añ ei⁹ ꝑuerſionē actuali incontinētia peccauerit. Arguit q̄ ſic. Habetur Marci. vj. q̄ chriſt⁹ ſeptē demonia ab ea eiecit. Glo. plena vniverſis vitijs fuit. Septē peccatiſ criminalib⁹ de q̄ numero eſt actualis luxuria. Lucas iteruz eam peccatricez appellat: ſed ſm cōem curſum publice peccātes appellari ſolent peccatrices: igit. Jn oppoſitū. Nam videm⁹ illud pctm̄ ꝓpter defectuz z paupratē ꝓpetrari: ſz ipa Magdalena diues fuit de ſtirpe regia frēm Lazaruz militē habuit z Martham ſororē diuites q̄ eam meretricari nō pmiſiſſent ita ꝑfuſibilit. ſequit q̄ brā Magdalena actuali incōtinentia nō peccauit. Et ſic q̄ſtio manet ꝑ vtraq̄ parte dubia. Ad q̄ſtionē rñdendū eſt: q̄ brā Magdalena actuali incōtinētia nō peccauit/ q̄d p̄batur q̄dupliciter. Primo ſic. vbicūq̄ i ſacra ſcriptura aliq̄ ꝓſona legit peccaſſe nōminak loc⁹/ ꝓſona/ z temp⁹: ſed hoc de brā Magdalena nunq̄ habet. Secūdo ſic ex euangelio Joannis, añ ſex dies paſce: vbi hr̄ q̄ dñs diſcūbebat cū diſcipulk et alīs. Martha ꝓ miniſtrabat et cōqueſta fuit de ſorore q̄ eā non adiuuaret dr q̄d gloſa q̄ apud iudeos mos erat q̄ virgines nō ad pmā mēſam comedebāt: ſz ſeruiebant: mō Magdalena nō comedit ꝓpter iuſticiam.

Nec etiã seruiebat: qz ex quo actualiter la
pſa ñ fuit: vsurpare noluit qđ nõ fec̃. Nec
seruiebat ꝓpt̃ hũilitatẽ: qz ex q̃ forte cõsen/
su ea stam ꝙ ginẽ ex hũilitate ꝑ ministeriũ
se ostẽdere noluit: z ḡ Martha nõ dixiſſz
dño dic illi vt me adiuuet si ꝙgo nõ fuiſſz
Jgit. Tertio sic. Quidã famos⁹ doctor cõ
parat eã Paulo: qz sic̃ Paul⁹ ꝓpt̃ nimiam
ſuphiã caitus ꝑmansit: sic etiã Magdale/
na cui ex ſuphia nemo placuit. Quarto su
ꝑ illo ꝙbo: Aptle facte sũt. dicunt q̃dã do/
ctores Magdalenã fuiſſe sponsaz z Joã/
nẽ sponsũz quẽ Jesus de nuptijs vocauit,
et iõ dicunt Magdalenã indignatã ꝓtra
chm̃ z q̃d potuit cõtra ei⁹ doctrinã fec̃
z more dñaꝝ nobiliuz oĩb⁹ voluptatib⁹ se
imiscuit: chr̃s ḡ occasio sue culpe fuiſſz vo
cando sponsũz qđ non videk cõgruũ. Jgit.
Et ad argumẽtũ dr̃. ſ. ad glosaz illam/ vni
uersis vitijs plena fuit/ q̃ illa plenitudo ñ
arguit oĩnodã excusationẽ opis: sed bene
ostendit mlcitudinẽ male affectõis. Et ad
auctoritatẽ Luce dr̃: q̃ ipa peccatrix pokat
dici ex vana ꝙuersatiõe z mor̃ leuitate ex
q̃b⁹ notoria facta: forte etiã plures ad for/
nicatiõis suspicionẽ inducit: sz tales vani
tates pñt dici pctã volũtaria: q̃ pctã deus
illi dimisit z̃, iuxta ꝙba pallũpra. Decla/
ro thema fm intellectũ quẽ volo ꝑtracta/
re. Chr̃s aperit manũ suã btẽ marie Ma
gdalene inopi z pauꝑime. Pro cui⁹ de/
claratiõe sciendũ q̃ in scriptura sctã miseri
cordia dei quã habet circa pctõres: dr̃ ma
nus: z ħ ꝓpt̃ ratione/ exemplo/ z auctori
tate. Nõ est ista: z sumit ſilitudinarie: q̃a
si aliq̃s volens eleuare aliquez q̃ cecidit in
lutũ/ aquã/ vel ignẽ: porrigit sibi manũ: sic
chr̃s volẽs erigere ꝑsonã q̃ cecidit in lutuz
luxurie vel aquã auaritie vel ignẽ iracun/
die z̃. porrigit sibi misericordiã suã. Patz
ratio. Man⁹ dr̃ miscõia dei/ nec ẽ possibi/
le resurgere a pctõ sine ista manu: id ẽ mi/
sericordia dei. B ñ põt hõ se ꝓicere in fo/
ueaz pcti ꝑ se/ sed nõ resurgere. Osee. xiij.
Perditio tua isr̃l ex te: ex me auxiliũ tuũ.
Nota ꝫ illos q̃ dicũt. O miscõia peccabo
z postmodũ facia pniaz. Jo. vj. Nemo p̃t
venire ad me nisi pr̃ q̃ miſit me tra. eũ z̃.
Jtẽ Ro. ix. Justificari gratz ꝑ gr̃az ipsi⁹
Jtẽ Ro. ix. Nõ volentz neq̃ currẽtz: sz mi
serentis ẽ dei. Explũ ẽ istud: Dic historiã
de Petro ambulãte z in fluctib⁹ z̃. et cuz
cepisset mergi z̃, dr̃ text⁹. Mat. xiiij. Et
cõtinuo Jesus extendẽs manũ suã appre/
hendit eũ: z ait illi. Modice fidei q̃re du/
bitasti. Per q̃ figuratiue inuik q̃ ꝑsona q̃
incipit mergi in ꝓcupiscẽtijs z pctis: si dz
ſubleuari oportz q̃ ꝑ manũ miscõie dei ele
uet̃. Ad idẽ. Mat. viij. Ecce leprosus ve/
niẽs adorabat eũ dicẽs. Dñe si vis potes
me mũdare. Et extendẽs Iesus manũ te/
tigit eũ dicẽs. Volo. Mũdare. Et cõfesti
mũdata ẽ lepra ei⁹. Jtẽ Mat. ix. Dñe fi/
lia mea mõ defũcta ẽ: sz veni ĩpone manũ
tuaz sup eã z̃. Auctoritas. Dauid postq̃
peccauit dixit. Fiat man⁹ tua vt saluet me
q̃a diceret cecidi iõ z̃. Item Job petebat
hãc manũ dr̃. Vocabis me z ego respõde
bo tibi. Operi manuũ tuaꝝ porrriges de
xterã. Job. xiiij. Patz ḡ q̃ miscõia dei dr̃
man⁹. Cũ ḡ maria Magdalena i sua iu/
uentute cecidisset. Prio in terrã ꝑ amorez
terrenoꝝ. Scõo in lutũ ꝑ luxuriã. Tertio
in aquã clarificãdo facie z ꝑsonã suã vt vi
derek pulchra: sed Jesus chr̃s ꝑ manũ mi
sericordie sue eã erexit: recte ḡ dicit thema
Manũ suã z̃. Nota hic cũ dr̃. Aperit ma
nũ z̃. In man⁹ em̃ aptione quinq̃ digiti
ostẽdunk q̃b⁹ lapsus erigit. Jta chr̃s ape/
riens manũ suã. marie Magdalene osten
dit sibi quinq̃ digitos/ quasi quinq̃ effe/
ctus misericordie eam eleuando.

Prim⁹ digit⁹ fuit longa expectatio
Scõs benigna ꝙuersio.
Tert⁹ alta ꝓmotio.
Quart⁹ ſpũalis ꝑfectio
Quint⁹ celestialis fruitio.

¶ Dico primo q̃ ꝓmus digit⁹ quẽ ostẽ
dit chr̃s marie Magdalene: eã eleuando
fuit longa expectatio. ſ. ad pniaz: credit q̃
ipa. xij. annis vixit in pctis: z tñ chr̃s expe
ctabat eã ad pniaz: q̃a diceret. Adhuc erz
sancta z̃. Dic ꝓmo quõ erant tres. ſ. La/
zarus/ Martha/ z Maria: z diuiserũt illõ
patrimoniũ suũ: sic dr̃ in ꝓncipio legende
z̃. Rõnez aũt q̃re Marthã cõseruauit in
bona vita z castitate: nõ aũt Mariã. vide
supra ser. btẽ Marthe. gre. j. Dicak practi
ca quõ erat nobilis. Et mortuis parẽtib⁹
diuiserũt sibi hereditatẽ cũ Lazaro z Mar
tha:. z magdalũ castꝝ ꝓtigit Marie. Jñ
dr̃ Magdalena. z tũc ex q̃ fuit libera dei/

dit ſe vanitatib⁹ ⁊ peccauit cū quodā ⁊c. q̄ iactabat ſe de ea ⁊ ipa credebat eſſe ſecre tum ⁊c. ⁊ in tantū rumor creuit q̄ dicebak peccatrix ⁊c. ſed de⁹ eā expectauit ad peni tentiam ⁊c. Moraliter: cogitate hic duo. Primo quāta eſt miſcōia dī expectās pec catores ⁊c. Dic ſiḿitudinē de latrone ꝑtra quē fact⁹ eſt ꝓceſſus ⁊ data eſt ſentētia: ſz tñ rex vellet q̄ expectek executio ad hoc: vt penitens petat miſcōiaz a rege ⁊c. Sic oīs peccator eſt latro: q̄ furat⁹ eſt honorē dei ⁊c. ⁊ ꝓceſſus factus eſt ⁊ ſcript⁹ i libro actor ſcriptor ad iuſſum regis. i. dei. De quo libro Dauid. Imꝑfectū meū viderūt oculi tui ⁊ in libro tuo oēs. ſ. defectus ſcri benk: q̄nimo etiā ſentētia data eſt. notari⁹ q̄ eā ſcp̄ſit ē Ezechiel ꝓpha. Aia q̄ pecca/ uerit ipa morietk Ezech. xviij. Et tñ dē ex pectat ⁊c. Eſaie. xxx. Propterea expectat vos dñs: vt miſereak veſtri. Item Hiere. Miſcōie dñi q̄ nō ſum⁹ ꝯſumpti: q̄ non defecerūt miſerationes ei⁹. Treñ. iij. Ista gr̄am nō fecit de⁹ angelis peccātib⁹ Lu. x. Videbā ſathanā ſicut fulgur de celo cadē rem ⁊c. Scōo nota obſtinationē nr̄am et ingratitudinē: q̄ abutimur iſto tp̄e: q̄ de⁹ ꝓcedit nobis ad pn̄iam addendo pctā pec catis. Jō apl's contra tales dicit. An diui tias bonitatis dei ⁊ patientie et longani/ mitatis cōtēnis. Ignoras q̄m benignitas dei ad penitētiam te adducit. Scōm du/ ritiā aut̄ tuā ⁊ cor ipenitens theſaurizas tibi ira ḿ in die ire et reuelatiōis iuſti dei q̄ reddet vnicuiq; ꝟz opa ei⁹ Ro. ij. Quia quāto plus expectat deus: tanto grauius punit. ꝑs. Niſi q̄uerſi fueritis gladiū ſuuz vibrauit: arcum ſuū tetendit et parauit il/ lum. Jtē Valerius. Lento em̄ gradu ad vindictā ſui diuina ꝓcedit ira tarditatēq; ſupplitij grauitate cōpenſat. Dic vt expe/ dit. Dic hic parabolā de ficu non fructifi/ cante, de q̄ dixit dñs colono, Succide illā ⁊c. Lu. xiij. Et patet ꝓm⁹ digitus. Secū dus digit⁹ ꝛ. Benigna q̄uerſio. Dicatur practica ſm̄ euāgeliū hodiernū cū gloſis. Chriſto em̄ ꝓdicante affuit maria Mag/ gdalena ornata ⁊c. vt videret ab homib⁹. Et tūc chriſt⁹ incepit ꝓdicare ꝑtra luxuri am ⁊c. ⁊ tūc maria incepit amare flere ⁊c. Et finita ꝓdicatōe iuit chriſtus ad domū Simonis ad māducandū ⁊c. tunc maria Magdalena venit ad eū ⁊c. cogito ego q̄ qñ intrauit domū Simō leprōſus dixit ſi bi. Quid vultis hic vos: q̄ erat male fa/ me ⁊c. Sed facto ſibi ſigno a chr̄o tacuit ⁊ maria Magdalena vēit retro ad pedes chriſti: oſculans ⁊ vnguento vngens cla/ mans ⁊ flens: dicendo. Miſcōia dñe: q̄a ꝓ pctōrib⁹ de muliere naſci voluiſti, O dñe nō dētis mihi cōgeriuz: q̄ ouis ꝑdita ſum ⁊ redeo ad paſtorē: infirma ad medi/ cum/ imūda ad fontē. ⁊ ſic lacrymis laua bat pedes chr̄i et capillis tergebat ⁊c. Si/ mon ꝯo incepit male cogitare intra ſe di. Hic ſi eſſet ꝓpha ſciret ⁊c. Nota hic de ta ctu dñi q̄ ſanabat infirmos ⁊c. ⁊ peccatores Sic etiā legit Mat. viij. De tactu mulie/ ris fluxū ſanguinis patientis. Nō ſic olim q̄ tactus arce morte inferebat: ſicut ꝓz de Oza. ij. Reg. vj. Rō: q̄ mō eſt rēpus gr̄e ⁊ miſcōie. Jo. j. Lex ꝑ Moyſen ⁊c. Dic hi ſtoriā: ꝑſeq̄re hic hiſtoriā euangelij ⁊c. Ec ce miſcōia chr̄i infinita. De iſta miſcōia dr̄ Greg. Quid miramur frēs mariā veniēn/ tē an dūm ſuſcipientē: Suſcipientē dicaz an trahentē. Dicā melī⁹ ⁊ trahentē ⁊ ſuſ/ cipientē. Vñ Joā. vj. Nemo venit ad me niſi pater q̄ miſit me traxit eū ⁊c. Moralr exēplo Magdalene: vadam⁹ ad chr̄m in ꝓfeſſiōe: q̄ ꝓfeſſor reuer locū chr̄i in ꝓfeſ/ ſione. Jdeo Dauid in ꝑſona pctōris. Niſi q̄ dñs adiuuit me: paulomin⁹ ha. in infer, aia mea. Tertiꝰ digitus alta ꝓmotio, vbi abundauit delictuz ſuꝑabundauit et gr̄a. Ro. v. Sic nota de Petro apl̄o conuerſo Nota quinq; ꝓmotiones ſeu officia q̄ chr̄s dedit marie Magdalene poſt ſuā q̄uerſi/ onē. Primo q̄ fecit eā ſuā theſaurariā: q̄a faciebat expeſas chr̄o ⁊c. Jter faciebat ie ſus ꝑ ciuitates ⁊ caſtella ꝑdicans ⁊ euāge liz̄ans regnū dei ⁊. xij. cū illo ⁊ mlieres aliq̄ Et maria q̄ vocatur Magdalena q̄ mini ſtrabat ei de facultatibus ſuis. Luc. viij. Scōo fec̄ eā ſecretariā ſuā. Lu. x. Maria ſedēs ſecus pedes dñi audiebat verbū illi⁹ Optimā ptē elegit ſibi maria q̄ nō aufe/ retur ab ea. Declara ſic hr̄ ipma collatōe abbatis Moyſi. Nō legit aliq̄ē aliū: tūc fuiſſe/ nec legit q̄d loquerek chr̄s ſibi ſoli. Cogito ego q̄ chr̄s loq̄bak de ordinib⁹ an gelo⁹ ⁊ glia paradiſi. Jtē de pena inferni purgatorij ⁊c. Tertio fecit eā familiarē et

sociam matris sue q̄ nō despexit eam sicut multe virgines despiciūt hodie alias ꝛc. Ratio q̄re vt christ⁹ innueret esse duas vias ad paradisū, s. ꝓma innocētie p quā vir go maria iuit q̄ fuit capitanea in hac via. Nō priuabit bonis eos q̄ ambulabāt i innocentia. Altera via est pnie q̄ significat p mariā Magdalenā q̄ fuit capitanea in hac via. Tū q̄ maximā pniam fecit. cum q̄ fuit ꝓma in nouo testamēto q̄ p viā penitentie iuit. Ideo cantat hodie ecclesia Laudem⁹ opus dei in Maria genitrice: sed ꝯgine laudem⁹ in maria peccatrice: sz pnitēte. Maria hec ē data speculū innocētie, Maria hec ē exēplar pnie. Quartū officiū est q̄ fecit eam medicā suā. Hoc officiū exercuit/ qñ chīo fatigato ex itinere vnxit manꝰ/ caput/ z pedes. Jo. xj. Maria hec erat q̄ vnxit dñm vnguēto z extersit pedes eiꝰ/ capillis suis. Et domꝰ impleta est ex odore vnguēti. Jo. xij. Quintū officium et maius q̄ ea fecit apl̄am et ex ꝓuilegio ꝓcessit sibi dñs auctoritatē p̄dicādi: vt dō infra pre sequēti. Et q̄ plus est fecit eam apostolā apl̄oꝝ: q̄ nunciauit apl̄is resurrectionē: et sic ꝓfirmauit eos in fide. Auctoritas. Venit ḡ maria Magdalena annunciās discipulis: q̄ vidi dñm et hec dixit mihi. Jo. xx. Jō cantat eccl̄ia. O mōi lampas et margarita pfulgida q̄ resurrectionē chīi nunciādo apl̄oꝝ apostola fieri meruisti. Et ex hoc nota q̄ maioꝝ fuit fides et charitas marie Magdalene. Rō ē q̄ primo apparuit sibi christ⁹. Auctoritas eccl̄e. Surgentē cum victoria Jesum vidit ab inferis prima merek gaudia q̄ plus ardebat ceteris ꝛc. ¶ Quartꝰ dīgitꝰ ꝛc. Spūalis pfectio q̄ cōsistit in hoc q̄ dicit chīs. Si vis pfectꝰ esse vade et vende oīa q̄ ha. et da pau. et habebis thesaurꝝ in celo et veni seq̄re me. Mat. xix. Vbi ponūk duo puncta pfectiōis. Primū est pauptas spūalis. Vēde oīa ꝛc. Scōo doctrina euāgelicalis. Veni seq̄re me. Ista duo habuit excellēter maria Magdalena. Nā post chīi ascensionē q̄ tā non indigebat pecuniis p chīo vendidit oīa z posuit ad pedes apl̄oꝝ ꝛc. et pꝰ ozonē z p̄dicationē ab apostolis auditā laborabat manib⁹ filando et lanādo ꝛc. Auctoritas an epl̄a hodierna. Quesiuit lanā z linū z opata ē ꝓ illo manuū suarū. Et sequk. manū suā misit ad fortia. s. silar al cornu: z digiti eiꝰ appbendēbant fusuz. Prouer. vl. sic etiā faciebat ꝯgo maria. Nota hic ꝺ mlieres ociosas. Secūdo habuit doctrinā euāgelicalē p̄dicādo christū. Dicak historia qñ iuit ad ꝓuinciaz in portu Marsilie z p̄dicādo conuertit totam illā ꝓuinciā ꝛc. Nota q̄ ex gra spāli ipa habuit hō officiū p̄dicandi: q̄ al's nō cōperit mulieribꝰ: vt hz. xxiij. dist. Socrates. Et c. Mulier. Et. xxxiij. q. v. Mlierē. Et de peni. z re. c. Noua. Dicit Egesipꝰ doctor antiquꝰ: q̄ btā maria Magdalena pꝰ cōuersionē nūq̄ respexit homies in facie nisi christū. Dicak ztra mlieres que statim parant se ad fenestras qñ audiūt viros equestres. Hoꝛs introiuit ꝓ fenestras. Hiere. xix. ¶ Quintꝰ dīgitꝰ ꝛc. Celestialis fruitio. Dupliciter: Primo in hoc mūdo. Secundo in futuro. Primo ḡ in hoc mundo fruebak deo. Dicak quō iuit ad desertū et stetit ibi. xxxij. annis q̄ nihil comedit ꝛc. Sed satiebak cibis angelicis: q̄ in q̄libet hora canonica eleuabak a terra ab āgelis. Dic practice. Primo hora matutina surgens cogitabat quō christꝰ illa hora fuit captꝰ/ ligatꝰ z ductꝰ ad domuz Anne ꝛc. et flebat ꝛc. tunc angeli eleuabāt eā cantātes z dicētes. Lauda mater eccl̄ia: lauda chīi clementiā: q̄ septē purgat vitia p septi formē graz. Postea reducebāt eā ad eūdē locū. Scōo hora prima cogitabat z contē plabak qualiter hora ꝑma ductꝰ est Jesꝰ ad Pilatū ꝛc. tūc angeli eleuabāt eā cantātes. Maria sozor Lazari q̄ tot cōmisit crimina ab ipa fauce tartari redit ad vite limina. Sic q̄libet hora faciebat z angeli eleuabāt eā cantātes alios versus hymnorū successiue ꝛc. Scōo in futuro seculo i q̄ vsq̄ in eternū semp fruik deo. Dic eiꝰ mortē et quō Maximinꝰ venit ad eam et cōmunicauit ꝛc. et mortua est ꝛc. cuiꝰ ania in altissima gl̄ia existēs deo semp fruit ꝛc. Nota hic moraliter. Si tam sanctissima mulier sup oēs alias post virginē non fuit ausa mori q̄ usq̄ cōicauit: qd debemꝰ facere nos ꝛc. Ideo Joā. vj. Nisi māducaueritis carnē filij hois/ et biberitz eiꝰ sanguinē nō habebitz vitā in vobis. Qui māducat meā carnē et bibit meum sanguinē hz vitā eternā. Jo. vj. Deo gras. Amen.

De beato Jacobo apostolo

De beato Jacobo apostolo Sermo. LVI.

Sedere ad dexterā meā et ad sinistraz non est meum dare vobis. Mat.xx. et in euāgelio hodierne recitatur. Pro fundamēto hmo in q̄ agitur q̄ mater filioz Zebedei petijt a chr̄o q̄ vn⁹ filioz ei⁹ sederet ad dexterā z alius ad sinistrā: oritur theologicalis q̄stio

¶ Queritur. Utrū quis possit cognoscere seipsum esse dignū: vt petere deo possit i gloria sedere cuz eo. Arguitur q̄ sic. Quilibet christian⁹ merito dicere p̄t chr̄o si sit i gratia. Signatū est sup nos lumē vultus tui dñe: sed talis p̄t cognoscere seipm esse in gratia: puta p baptismū. ad Gal.iij. Oēs q̄ baptizati estis chr̄m induistis per fidem gratia formatam: gra em saluati estis p fidē. si g̃ homo cognoscat seipm esse baptizatū, per quē est in gra nullo vinculo peccati includente: vt patet de alīq̄ adulto q̄ recēter suscepit baptismū z ergo p graz hō glozia dign⁹ est: sequit. q̄ quis p̄t cognoscere seipsum esse dignuz vt petere deo possit in gl̃ia sedere cū eo. In oppositū. hr̄ Eccl. ix. Nescit hō an odio vel amore dign⁹ sit: sed oia in futurū seruant incerta: g̃ q̄s cognoscere nō p̄t seipm esse dignū: vt petere deo possit sedere in gl̃ia cuz eo. et sic q̄stio manet p vtraq̄ pte dubia. Ad q̄stionem rñdendū est sm duos doctores. Primo fz Bonauē. dist. xvij. pmi sen. q̄ quis nō p̄t cognoscere certitudinaliter seipz esse dignū vt petere deo possit in glozia sedere cū eo cuius rō est q̄druplex apud eū hoiem.

Pria dr̄ iplicatio diuine acceptōis
Scōa formitas habitual' acq̄sitōis
Tertia lippitudo nr̄i oc̄li mētalis
Quarta pfunditas nr̄e hūiliationis

¶ Scōo ad q̄stionē rñdendū est sm magistrū Alexā. de ales. iij. pte summe. collatiōe de gra: directe loquendo p tres positiones. Prima est q̄ aliq̄s p̄t esse in gratia neq̄ dignū: q̄n mortaliter peccat vel peccauit/nec dolet/nec doluit. Secunda ē est: hō potest dubitare si sit in gra: q̄n argumenta hz ad vtraq̄ pte: vtpote q̄ non recordat de aliq̄ ō quo nō sit confessus z attritus: et habet ppositū amplius nō peccandi. Et aduerso inuenit se difficilē: tardū z lentum ad bonū. talis habet occasionē dubitandi. Tertia est: p̄t q̄s cognoscere se esse in gra: q̄n habet omnes directuras boni potissime tres

Prima dr̄ illuminatio in rationali
Scōa dr̄ pax in irascibili
Tertia dr̄ letitia in cōcupiscibili

¶ Vel sm Bern. et Tho. di. xciij. q̄n dolet ō p̄terito z ponit se abstinere i futuro cōplacet sibi in verbo diuino z delectatur in ope bono: ex his aūt sufficienter cōiecturam facit de statu gre: scire aūt est certitudinaliter p viā naturalē: vt ait Bona. nō est possibile et ad argumentū dr̄ q̄ minor intelligit directuraliter et nō certitudinaliter quā directurā habebat mater filioz Zebedei de filio suo Jacobo: et alio cui chr̄s dicit: sedere aūt zc. iuxta ẏba assumpta. zc. Verbū ppositū habz magnā difficultatē in sacra theologia. Pro cui⁹ euidētia est notandū: q̄ p hui⁹ sessionē ad dexterā intelligit participatio vite eterne: sicut exponūt. Glo. z doc. Constat aūt q̄ collatio vite eterne hoib⁹ facta z fienda p̄tinet ad christū: iuxta illud Joā. x. Oues mee vocem meā audiunt: et ego cognosco eas z sequunt me: et ego vitaz eternā do eis. Itē Jo. v. Pater oīem iudiciuz dedit filio. Ad iudiciū aūt p̄tinet vt p meritis alīq̄ in celesti gl̃ia collocent. Vñ Mat. xxv. dr̄ q̄ filius hois statuet oues a dextris: z hedos a sinistris. Et q̄b⁹ auctoritatib⁹ clare p̄tz q̄ ad potestatē filij dei p̄tinet aliq̄s statuere ad dexterā aliq̄s ad sinistrā siue vtrūq̄ referak ad differentez gl̃ie p̄ticipationē: siue vnū referak ad gloziā et alterū ad penam. Cōtrariū aūt videk dici in verbis ppositis. Ecce difficultas. Sz Rñ. q̄ dictio vobis tollit ꝓtrariū. Pro cui⁹ declaratiōe notandū sm Tho. in. iij. cōtra gentiles. c. vij. q̄ mater filioz Zebedei accesserat ad Jesuz petēs vt vn⁹ filiorū eius sederet ad dexterā et alius ad sinistrā: et ad ḥ petendū mota videbak et q̄dam fiducia ꝓpinquitatis carnalis quā habebat ad hominem chr̄m. Recta grad⁹ ꝓpinq̄tatz hmōi ad christū. Dñs ergo resp̄ōe sua nō dixit q̄ ad ei⁹ potestatē nō p̄tineret dare q̄b⁹ petebak: sed

q̄ ad eū nō ptinebat illis dare ꝓ q̄b⁹ roga/batur. Nō em̄ dixit. Sedere ad dexteram meā vel sinistraz nō est meum dare alicui. quin potⁱ⁹ ostēdat q̄ suū erat dare illis q̄/bus erat paratū a patre suo. Nō em̄ ħ̄ da/read eū ptinebat fm̄ q̄ erat filⁱ⁹ ꝑginis: sz fm̄ q̄ erat filⁱ⁹ dei. Et ideo nō erat suum ħ̄ dare aliquib⁹: ꝓpter ħ̄ q̄ ad eū ptine/bant fm̄ q̄ erat filⁱ⁹ virginis fm̄ ꝓpinq̄ta/tem carnalē: sed ꝓpter ħ̄ q̄ ptinebat ad eū fm̄ q̄ erat filⁱ⁹ dei: q̄b⁹ sz paratuz erat a patre ꝑ ꝓdestinationē eternam fm̄ quā ele cti ptinent ad filiū dei ꝓpinquitate frater/nalis sⁱlitudinis, iuxta illud. Rom̄. viij. Quos ꝓscivit et ꝓdestinauit ꝓformes fie/ri imaginis filij sui: vt sit ipse ꝓmogenitus in mⁱltis fratrib⁹. fm̄ Tho. vbisupra. Ptz responsio. Ex q̄ colligim⁹ q̄ ratiōe carnal' ꝓpinquitatz ad chr̄istū: nō debetur gloria alicui. Vnō nec Jacobo nec Joanni hac de causa fuit gloria collata ꝑ sessionem ad dexterā chr̄isti, quinimo nec virgo maria est in celesti gloria ꝓ⁹ maternalē ꝓpinq̄/tatē ad chr̄istū: quia nec meritū nec deme ritū, ꝓdest: vel nocet parētib⁹: sicut nec ecō/trario: sed ꝓpter fidem charitate incōpara bili formatam. Unde Aug. in li. de virgi nitate. Beatiorⁱ fuit maria percipiendo fi dem chr̄i q̄ ꝯcipiendo carnem chr̄isti. Ni hil em̄ marie materna ꝓpinq̄tas ꝓfuisset: nisi eum felicius corde q̄ carne gestasset. Modo ergo eryuo ratione ꝓpinquitatis carnaliter ad chr̄istū nō debetur alicui glo ria: videam⁹ quib⁹ debetur. Ad quod re/spondit ipse dñs subdens. Sed quib⁹ pa/ratum est a patre meo. Sed circa hoc q̄ro. Utrū possumus scire quibus sit paratuz. Rñ. siue in ꝑticulari siue in singulari non nisi ex cōiectura verisimili que habetur ex quattuor signis sicut notat Tho. in. iij. De q̄b⁹ vide supra in ser. sancti Stepha/ni .q̄ incipit. Stephan⁹ plen⁹ gratia. p. iij. ꝛc. Nā vt ait scriptura. Sunt iusti atq̄ sa pientes z opera eius in manu dei: z tamē nescith̄ vtrum odio vl' amore dignus sit sed oia in futurū seruanⁱ incerta. Eccl. ix. In generali tñ scire possum⁹: et sunt q̄nq̄ differentie hoim quib⁹ paratum est sedere ad dexterā dei. Concedat nobis dñs vt si mus intra has differētias. primo ergo pa ratum est,

Primo pure innocentib⁹
Scōo plene obedientib⁹
Tertio vero alias digne penitētib⁹
Quarto pie misericordib⁹
Quinto sanctis martyrib⁹.

Omnib⁹ predictis modis fuit paratū btō Jaco. sedere ad dexterā di. sic ifra patebit. ¶ Primo ergo paratum est a patre omni potente sedere ad dexteram chr̄isti pure in nocentibus: iuxta illud Job. xxij. Salua bitur innocens: saluabitur autem i mun/ditia manuū suaruz. Nota munditia: hec mundicia habek per baptismuz qui lauat a macula originali: ꝑ quā clauditur ianua paradisi. Et ideo añ baptismū nō pōt aia introire in paradisuz. Joā. iij. Nisi q̄s re/natus fuerit ex aqua et spūsctō: nō pōt in/troire in regnū dei. Sed post baptismum mundata aia est digna sedere ad dexteram dei, ps. xxiij. Quis ascendet in montem dñi aut quis stabit in loco sancto eius: In nocens manib⁹ z mūdo corde ꝛc. Nota hi storiā que legitur Dat. xix. Sinite paruu los venire ad me z nolite prohibere eos: talium est enim regnuz celorū. Vide post festum trini, ser. xlviij. parte. j. Hoc primo modo fuit paratum regnum celorum bea to Jacobo. Nam nactus fuit innocentiaz per baptismū: q⁹ omnes apostoli fuerunt baptizati: sicut tenet Aug. sup illud verbū Joan. xiij. Qui lotus est: non indiget: ni/si vt pedes lauet ꝛc. Et habetur in decre/tis. de conse. distin. iij. si eos. ꝛc. ¶ Scōo paratum est plene obedientibus. Plene di xi: quia oportet omnibus diuinis manda/tis obedire. alias nō est dignus sedere ad ad dexteraz chr̄isti. Jac. ij. Qui totam le. ser. offen. autē in vno: fac, est omniū reus, Et habek in decretz: de peni. dist. v. Fra/tres. Et de regu. iuris. Defleat, Si ergo quis plene obedierit diuinis mandatz: tūc ei paratū est sedere ad dexterā. Dat. vij. Non omnis qui dicit mihi dñe dñe intra bit in regnū celoruz. Declara. Hoc modo paratum est regnū dei beato Jacobo: ꝓ/pter obedientiā suam que adeo fuit per fe/cta: q⁹ non solum diuinis mandatis: verū etiā cōsiliis obeduit, z ad vnius iussionis vocem reliquit retia z patrē: quamuis se nem: z adhesit chr̄o: sicut legit Math. iij Dic historiā. Et nota q⁹ hinc eccl'a statuit

q̄ filiꝰ post decimūquartū annū potest in uitis parētib⁹ ingredi religionē in masculo: z post duodecimū annū in femia. Ante vero pubertatē si ingrediunk pueri religionē/vel vouent de ingrediēdo: possunt parētes reuocare eos: z votū irritare ante annū z diem a tpe scientie cōputandum. xx.q.ij. Puella. Post vero pubertatē secꝰ est: vt infra dicek. Et nota q̄ nō sufficit attigisse duodecimū vel q̄tūdecimū annū: sed oportet esse cōpletū: vt ōt Glo. xx.q.j. Firma. Et dic vt in.c. Ad nostrā. de regularib⁹. Nec sufficit etiaz si malicia supplet etatē: vt in.c. postulasti. de regularib⁹. z hꝫ est de iure diuino/naturali z ciuili. De iure quidē diuino tam veteriz testamēti q̄ noui. De veteri testamēto habek auctoritas Deut. xxxiij. Qui dixit patri suo z mātri sue nescio vos. Et fratrib⁹ suis: ignoro illos z nescierūt filios suos. Hi custodierūt eloquiū tuū/z pactū tuū seruauerūt. De nouo testamēto habek auctoritas hic exēplo Jacobi z Joannis: qui reliquerūt patrē. Itē ō illo cui dns dixit. Sinite mortuos sepe. mortuos suos. sic legit. Mat. viij. z Luc. ix. Itē Lu. xiij. Si q̄s venit ad me: z nō odit patrē suū/z matrē/z vxorē/z filios/et frēs/z sorores: adhuc aūt z aiam suā: nō potest meus esse discipul⁹. Scdo idē ptz de iure naturali: q̄ fm rōnē naturalē magz debemus reuereri deū q̄ patrē: z dō adherere monēti q̄ patri resistenti. Vñ Hiero. ad Heliodorū. Licet puulus ex collo pēdeat nepos: licet sparso crine z scissis vestibus vbera/quib⁹ te nutrierat mak ostendat. licet in limine pak iaceat pcalcato perge patre: siccis ocłis ad vexillū crucz euola. Solū pietatz gen⁹ ē in hac re eē crudelē. Tertio ō iure canonico habek in decre. xx.q.ij Puella. z in.c. ad nr̄am. z.c. postulasti. de regl'aribus: q̄nimo p ingressuz religiōis purgak ingratitudo: ex q̄ ante poterat filiꝰ exheredari: vt ptatur. xix.q.ij. Non liceat. Quarto ptak de iure ciuili in.l. Deo nob. C. de episco. z cle. Nota q̄ ptra parētes/q̄ se opponūt filijs volētib⁹ religionē ingredi: q̄ faciūt ptra oīe ius z resistunt instinctui spūs sancti: z ideo dānabiles sunt in iferno: nisi pniam agant. Ro. xiij. Qui resistit ptāti/dei ordinatōi resistit. Qui aūt resistūt ipsi: sibi dānationē acquirūt. xj.q. iij. Qui relistit. ¶ Tertio paratū est sedere ad dexteram chr̄isti: digne penitētib⁹. Mat. xiij. Penitentiā agite appropinq̄bit em̄ regnū celoz. Hoc etiā modo paratum fuit regnū celoz btō Jacobo: q̄ sicut et alij apli in multa pauptate z indigētia erāt adherētes dño pauperi et humili. vñ nō babebāt aliq̄n quid māducarēt. Nota q̄n pre fame aliq̄n euellebāt spicas ꝯfricātes manib⁹ zc. sic legit. Mat. xij. Marci. ij. z Luc. vj. Et hanc indigentiā maxime passi sunt post passionē dñi: q̄n p multas psecutiones: aduersitates famē z sitim discurrebāt p mundū: sicut refert aplus ō se dicēs. In labore z erūna in vigilijs multis in fame z siti. In ieiunijs multis in frigore z nuditate zc. ij. Coz. xj. Quod p̄direrat eis dns di. In mōo pressurā hēbit⁹ zc. Et alibi. Amen amē dico vobis: q̄ plorabitis z flebitz vos: mūdus aūt gaudebit. Vos aūt ꝯtristabimini zc. Joā. xvj. Huius pnie merito meruit Jacob⁹ videre dnīnū trāsfiguratū in mōte thabor: sicut legit. Mat. xvij. z Lu. ix. ¶ Quarto paratū est zc. pie miscōibus. Mat. v. Bti misericordes: q̄m ipsi miam ꝯsequēt. Et hoc manifeste ptak. Mat. xxv. vbi in iudicio vlt̄i ꝯpter meritū miscōie dabit electis dei regnuz dei: q̄re dicek eis. Venite bñdicti patrz mei ꝓcipite regnū zc. Esuriui em̄ z dedistz mihi māducare. Ideo ōt Apls. j. Tim. iiij. Exerce teipm ad pietatē. Nam corpalis exercitatio ad modicū vtilis est: pietas aūt ad oīa vtilis est: ꝓmissionez habēs vite: q̄ nūc est z future. Hoc etiaz mō btō Jacobo fuit paratū sedere ad dexterā chr̄i: q̄ fuit pūssimus et misericors: s etiā erga inimicos suos: sic patz: q̄ liberauit Philetum discipulū Hermogenis ab infidelitate z a vinculis demonū. Et tandē etiā ipm Hermogenē liberauit a ptāte demonū/z reduxit ad fidē: sicut ptz in legenda. Dic hist̄oriā. Hanc aūt miscōiam z māsuetudinē didicit a fonte ipo miscōie et pietatz chr̄o. pcertim in quodā facto qō ꝓtigit Samarie: q̄n noluit recipere dām qō cum vidissent Jacob⁹ z Joānes dixerunt dño. Dne vis vt ignis descendat de celo/z ꝓsumat illos. Et cōuersus dns increpauit illos di. Nescitis cuiꝰ spūs estis: Filius hois nō venit animā perdere: sed

saluare. Luc.ix. Potes etiã hic referre alia quã miracla/de qbus habet in legenda: p que ptz miscdia sua magna ad omes: sed pser tim ad deuotos suos ꝛc. ¶ Quinto paratũ est ꝛc. sanctis martyrib⁹. Dat. v. Beati q̃ psecutionẽ patiũt ꝓpter iustitiã: qm̃ ipor est regnũ celor. Hoc mõ fuit paratũ bto Jacobo. Dic eius martyriũ.

¶ Jtẽ de btã Martha virgine. Sermo lvij.

Martha martha sollicita es. Lu.x. In hoc ẏbo chris cõprehendit suma rie vitã brẽ Marthe q̃ fuit actiua. Quia iste due sorores: scz Maria magdalena et Martha diuiserũt sibi duas vitas. Maria em̃ elegit vitã cõtemplatiuã. Maria sedẽs secus pedes dñi: audiebat verbũ illius. Lu.x. Martha elegit vitam actiuã: dans se laboribꝰ p christo. Jdeo dicit thema Martha martha sollicita es. i. anxiosa: ꝛ nota q̃ ides ẽt bis Martha: qr vita actiua si bona est: nõ solũ curat de corpib⁹: sed etiã de animab⁹: bene ꝛsulendo. ꝓmis castigando ꝛc. Vñ ysus. Visito. poto. cibo. redimo. tego. colligo. condo. Consule. castiga. remitte. solare. fer. ora. ¶ Pro sermonis fundamẽto in quo agit ꝺ vita actiua ꝛ ꝛtẽplatiua theologicalis ortt q̃stio.

¶ Querit vtrũ aliquis possit sit hic vitã ꝛemplatiuã ꝛ actiuã: ita q̃ vna nõ impediat alterã. Arguit q̃ nõ: qr vnũ ꝛrariorũ impedit ꝑ alter. sed vita ꝛemplatiua ꝛ actiua videnꝫ ꝛrarietatẽ habere adinuicẽ: qr vita actiua occupat circa plurima: vita aũt ꝛemplatiua ꝛsistit ad ꝛemplandũ vnũ. igit. Jn oppositum ait Grego. vj moraliũ. q̃ ꝛeplationis arcẽ tenere desiderant/ prius se in campo ꝑ exercitiũ operis ꝓbant. ꝛ̃ quis põt simul habere vitã ꝛtẽplatiuã ꝛ actiuaz: ita q̃ vna non impedit alterã. Et sic q̃stio manet ꝑ vtraq̃ ꝓte dubia. Ad q̃stionẽ respõdendũ est: sm Tho. ij. ij. q. clxxvij. q̃ vita actiua põt cõsiderari quantũ ad duo: vno modo quãtũ ad ipm studiũ: ꝛ exercitiũ exterior actionũ: et sic ad dubiũ dicit: q̃ vita actiua impedit cõtemplatiuã: inquãtũ impossibile est: q̃ aliquis simul occupeꝫ circa exteriores actiones: ꝛ diuini ꝛtẽplationi vacet. Alio modo põt ꝛsiderari vita actiua/ quantũ ad ꝺ q̃ interiores anie passiones componit et ordinat: ꝛ quãtũ ad hoc vita actiua ad cõtemplationẽ ꝓmouet que impedit ordinationẽ exterior⁹ passionũ: ꝛ de illo loquitur btus Greg. in auctoritate in oppositũ allegata: vbi dicꝫ ꝓbant ꝛ sollicite scianꝫ: si nulla iam mala ꝓmis irrogãt: sed irrogata a ꝓmis equanimit⁹ portant: oblatq̃ bonis ꝛpalib⁹ nequaq̃/ si mens letitia felicitat/ si subtractis iam non nimio errore sautiãt aut deinõ ꝑpendãt: vt cũ ad semetipos introrsus redeunt: in eo q̃ spũalia rimenꝫ nequaq̃ eaꝝ rerũ corꝑaliũ vmbras trahant: vt fortasse tractas manu discretionis abigãt: ex hꝺ ergo exercitiũ vite actiue confert ad ꝛtemplatiuã: q̃ quietat interiores passiones/ ex qbus ꝓueniũt ꝑ que cõtemplatio impedit. ¶ Ad argumentũ dicit/ q̃ illud ꝓcedit quantũ ad ipam occupationẽ exteriorꝫ actuũ: nõ aũt quãtũ ad effectum: qui est moderatio passionũ ꝛ de istis fit ꝛmo. Juxta ẏba ꝓassumpta: ꝛ sic de alijs. Sed subtilit volẽs predicare de themate: inuenio q̃ in eo oñdunt tres excellẽtie b. Marthe: qs habuit i hac vita.

Prima est puritas ẏginalis: q̃ notat in ꝓmo Martha.

Scda est pietas ꝓmalis: que notat in scdo Martha.

Tertia est dignitas ꝑsonalis: q̃ notat in ẏbo sollicita es.

¶ Dico primo ꝛc. Puritas ẏginalis q̃ in lingua syriaca. idem est q̃ dominas. Jn hꝺ ostendit puritas ẏginalis duplici rõne: qr ẏgo dñatur corꝑi ꝛ sensib⁹. s. visui. auditui ꝛc. Jtem in intellectu in nõ cogitando: volũtati in nõ appetendo/ ꝛ mẽorie ꝛc. ¶ Scda ratio est: qr sicut dominas in q̃ntum talis nullũ habet superiorẽ: sic ẏginitas in genere castitatꝫ/ nõ habet gradũ superiorẽ. Unde Beda. Bona est castitas ꝰiugalis: melior est ꝛtinẽtia vidualis: sed optima ꝑfectio ẏginalis. Sed heu hodie pauci inueniunt ꝛc. Jdeo chris quasi faciens planctũ ꝺ hoc cũ Joãne dicebat. Habes pauca nomina in sardis/ ꝛ qui nõ coinq̃nauerũt vestimenta sua. Et ambulabunt mecũ in albis: qr digni sunt. Apoc.

In festo scti Petri ad vincula

ſñ. Sardis interp̃tat pulchritudo p̃cipatus ecce ẏginitas: que obtinet p̃cipatū: vt dixi ꝛc. Ecce quare Martha dicit dominās: qz fuit virgo. Jō dicit p̃cipliū euangelij. Mulier quedā Martha noie .i. dominās corpori suo: excepit christuz in domo sua. ſ. p ẏrtutū imitatione. ¶ Questio est hic/gre Martha seruauit virginitatē cuz Maria soror sua fuerit ita inhonesta: cū essent equaliter pulchre diuites ꝛ iuuenes: ꝛ nō timētes post mortē parentum: Rñ. p̃supposita diuina ordinatiōe Non inuenio aliam rōnem nisi infirmitates. Nam vt ait Amb. Mulier illa que patiebat fluxū sanguinis duodecim ānis de qua. Mat. ix. Fuit Martha: q̄ infirmitas facit tria in mliere. Primo facit eā perdere colorē. Scō facit eam fastidiosam sibi ipsi. Tertio facit eā feridā: quā infirmitatē habuit imediate post mortē parentū ꝛc. Jdeo Ecci. xj. Malitia vnius hore: obliuionē facit luxurie maxime. Nota malitia .i. infirmitas. Vnius hore: qz tempus p̃sens respectu eternitatiz nō est nisi vna hora. Horalit ꝛc. Infirmitas ḡ patient sufferēda est. Nam q̄ mlier est claudā: vel habet perlam in oculo: non curat portare perlas in vestib: q̄ sunt sane vadigant mlieres: sed supueniente febre ꝛc. pone in practica. Dic exemplū brē Petronelle/quā cum brūs Petr⁹ apl̃us genitor suus sciret eam ꝛcupiscī a pluribus: rogauit chm̃ ꝙ mitteret sibi febrē ꝛc. Jdeo Ecci xxxj. Infirmitas grauis sobriā facit animā ꝛc. ¶ Dico scdo pietas p̃malis. ſ. in elemosynis corpalib ꝛ spūalib: que tangit cū dr scdo Martha. .i. puocans seu irritans ſm interptationē hebraicā/sic elemosyna irritat diabolū ad pugnā: ꝛ hec ē melior q̄ prima. Auctoritas. Exerce teipm ad pietatē. Nam corpalis exercitatio ad modicū vtilis est pietas aūt ad oia valet: p̃missionē habens vite q̄ nunc est ꝛ future. j. Cor. iiij. Corpalis exercitatio est ieiunia/cilicia/vigilie ꝛc. que p̃sunt soluz sibi: sed pietas p̃dest sibi ꝛ alijs. Dic quō brā Martha dedit se elemosyne ad chm̃ ꝛ discipulos suos: recipiēdo eos in domo sua: ideo dicebat hospita chr̃i. Jtē post ascensionē christi/vendidit oīa ꝛ posuit p̃ q̄ū ad pedes apostolorū: vt diuiderēt pauperib⁹. Ecce opera pietatis corpalia. De spūalibus aūt dic/q̄ cum ap̃ter exiliū iret ad puinciā: ipa ex yna pte ꝛ Maria magdalene ex alia: cōuerterunt torā puinciā ad fidem chr̃i. Jtē dic de diacone quē interfecit. Jtem post q̄ fuit auinione cū ibi p̃dicasset in quadaz platea magna: vbi est mō cōuent⁹ p̃dicatorū: quidā iuuenis volēs ire ad p̃dicationē suā: volēs trāsire natādo p Rodanū submersus est: quē beata Martha post triduū inuentū suscitauit ꝛ baptizat⁹ est ꝛc. Jō dr euangeliū Martha aūt satagebat circa frequens ministeriū. ſ. tam corpale q̄ spūale. Horalit ꝛc. q̄liber debet vacare saluti sue ꝛ primi instruēdo/p̃sulendo/p̃dicādo ꝛc. Qui fecerit ꝛ docuerit hic magn⁹ vocabit in regno celorū. Mat. v. No. Qui fecerit primo ꝛ docuerit postea ꝛc. Dic vt expedit. Attende tibi ꝛ electioni: exhortatiōi et doctriue: noli negligere gratiā dei q̄ data est tibi. j. Tim. iiij. ꝛc. ¶ Dico tertio q̄ tangit dignitas p̃sonalis/cū dicit sollicita es. Nā p̃sone in dignitate existētes dñt esse sollicite. Ro. xij. Qui p̃est in sollicitudine. ſ. p̃sit. Habuit aūt brā Martha duplicē dignitatē. Primo in ꝫ mūdo: qz post q̄ diu p̃dicauit/fecit vnū monasteriū in Tarascone vbi sollicite p̃fuit monialib/i magna observātia religionis viuentib ꝛc. Scō in futuro mūdo p gloriā. Dic eius mortē p̃ciosam: ꝛ quō chr̃s et brūs Frontoni⁹ fecerit exeq̃as corpis ipsi⁹ ꝛc. Magna dignitas fuit. De nulla scrā legit hoc: nisi de virgine Maria et Martha ꝛc. Horalit. Si volum⁹ dimittere petā/ꝛ seruire deo honorabit nos ꝛc. Quicūq̄ honorificauerit me glorificabo eum. Qui aūt cōtemnūt me erunt ignobiles. j. Reg. ij.

¶ In festo sancti Petri apostoli ad vincula. Sermo lvij.

Omnus eripuit me ō manu herodis Act. xij. Tria festa fiunt in anno de brō Petro. Primo hodie. Scō de cathedra. Tertio de morte ꝛc. Hodie p̃dicabo de p̃mo. Salutet virgo ꝛc. ¶ Pro fundamēto p̃monis in q̄ agit de Petro/qui fuit ereptus a dño de manu herodis: p quē Pe

trū in sensu morali intelligit hō/q̄ gra dei opitulāte fuit a pcō erept⁹: ozik de iustifi catiōe ipsi⁹ hois pcōris theologicaℓ q̄o.

¶ Querik vtz ad iustificatione impij re q̄rak 2uersio volūtatis eius ad deū. Ar/guik q̄ nō: hz.iij.Re.c.iij.de⁹ Salomoni dormieti ifudit saplaz: ḡ a silī pcōri doz/mienti pōt infundere graz: sed gra est iusti tie forma: ḡ sine alīq̄ 2uersione volūtatis ad deū p⁹t impi⁹ iustificari. igik. ℑn op/positū. Non resplēdet silitudo solis in spe culo: nisi facies ei⁹ 2uertak ad solē: ḡ silit gra q̄ est silitudo solis iustitie nō resplen/det in ania: nisi facies ei⁹ ad deuz cōuersa fuerit p volūtatē. Cū ḡ sine gra nō possit iustificari impi⁹ 2uersio volūtatis ad deū requik ad iustificationē. Et sic q̄stio māet p vtraz pte dubia. ¶ Ad q̄stionē rnden dū est: sm Rich̄.in.iij.dis.xvij.ar.iij.q.j. q̄ sicut de rōe pcti 2uenit loq̄ dupliciť aut de lege cōmuni: aut de ꝓuilegio spēali: sic etiā de iustificatōe z sic loquēdo mō scdo de remissiōe pcti de⁹ posset remittere pec/catū absq̄ oīi satisfactiōe: sic loquēdo de iustificatiōe mō scdo de⁹ posset impiū iu stificare sine 2uersiōe volūtatz ei⁹ ad deū pcedente: sed loq̄ndo de iustificatiōe de le gecōi: sic dico q̄ ad h̄ q̄ corp⁹ formek per aiam ineſſe nature/oꝑtet corp⁹ p naturā disponi prius ordine nature q̄ infundak ania a creatore: sic ad h̄ q̄ ania adulti for/mek p iustificationē ineſſe gre/oꝑtet pce/dere 2uersionē volūtatz ad deū tpe vl̄ nā q̄ 2uersiōe disponak aia ad susceptionē gr̄ie q̄ formaliť iustificak. Et ad argumātū dr q̄ nō est silē de gra q̄ ꝓncipaliť aspicit affe ctū libez q̄ cogi nō pōt: z de sapia q̄ respi/cit intellectū q̄ cogi pōt: z tō magz requik volūtaria dispositio ad susceptionē gre q̄ sapie. Vel pōt dici: q̄ tunc Salomō rece pit sapiam non sm legē cōem: sed sm legē spēalem z ꝓuilegiatā. Vel pōt dici aliť q̄ ad ei⁹ susceptionē se disposuerat in vigilā do. Pcōres igik ad illā susciplendā dōt se disponere: vt de⁹ eos eripiat de manu he/rodis. ſ. diaboli sic eripuit scm̄ Petrū ō q̄ fit sermo: iuxta ꝟba assumpta. De mate ria hodierne festiuitatz volo p̄dicare z da re tres declaratiōes. Vel aliť dicit: q̄ ꝓ mo videda est expositio historica z ℓralis. Scdo tropologica z moral. De ꝓma dic vt. j. p. j. Scdam subdiuide in duas. Naz ꝓmo videndū q̄d sit⁹ ei⁹ liberatio. De primo dic: vt. j. in. ij. pte sm̄oīs: de tertia dic: vt i

Pria igik erit historica z ℓralis (tertia Scda erit allegorica z figuralis.

Tertia erit tropologica z moralis.

¶ Et pro q̄libet pōt dici thema. Dñs ꝛc. Scdm ꝓma declarationē pōt dicere the/ma b. Pe. Scdz scdaz: aia brā q̄ est i gl̄ia Dñs eripuit me ō manu herodis. i. diabo li. Scdm tertiā: pōt dicere thema ꝑsona que a pcis conuersa est ad statum gratie. Dñs eripuit me de manu herodis. i. pcti.

¶ Dico primo ꝛc. Historica z ℓralis ꝛc. Dic historiā ꝛc. Dic quō fuerūt tres hero des ꝛc. Vn̄ ysus. Ascolonita necat pue/ros: Antipa Joānem: Agrippa Jacobū claudēs incarcere Petrū. Iste aut̄ hero/des q̄ cepit Petrū vocabak herodes agrip pa ꝛc. Nota rōnē gre cepit ipm: q: ōr tex/tus. Vlidēs aūt q̄ placeret Judeis appo/suit apꝛehēdere z petrū. Nota hic tria pū cta. Primū icarceratio. Scdm ecclie oz. Tertium ozonis exauditio siue liberatio. Nota ℑ iudices z dños z rectores: q̄ vt pla ceāt alicui vl̄ pl̄o faciunt ℑ iustitiā. Sic fecit Pilat⁹ ꝛc. Jō Dauid. De⁹ dissipa/uit ossa eoz: q̄ ho. pla. 2fu. sūt. q. spze. eos Nota Ossa coz. i. bona tpalia q̄b hoies sustētank: sic corp⁹ ex ossib⁹ z h̄ in hoc mū do. Sed q̄d in futuro: Rūdit: 2fusi sunt. Rō. qm̄ de⁹ spreuit eos: q: pciuz sanguis chr̄i infiniti valoris nō valebit ad saluan dū eos. tō herodes volēs placere iudeis i/cidit in hāc dānationē ꝛc. Sed de⁹ puidit Nā ōr text⁹. Petr⁹ quidē seruabak incar/cere. Oratio aūt fiebat sine intermissione ab eccl̄ia ad deū p eo. Vn̄ etiā brā ꝟgo o/rabat p eo z alie scte mlieres ꝛc. Nota hic quō debem⁹ orare p platis nr̄is/z domi/nis tpalib⁹ ꝛc. q: maluz capitis tangit oia mēbra. Exemplū ō Dauid: ꝓpter cui⁹ pec catū in nūeratione ꝑpl̄i cōmissum tot⁹ po pulus punit⁹ est ꝛc. y. Re. xxiij. Jō Apl̄s Obsecro igik primū oim fieri obsecratio/nes/oīones/postulationes: z gra: actio nes: p ommibus hominib⁹/pro regibus et oīb⁹ qui in sublimitate cōstituti sunt vt quietā z trāquillā vitam agam⁹ ꝛc. vt/q̄. saluos fieri. j. Tim. ij. Scdo modo vi/

deam⁹ quō fuit ímpleta oz̄o íp̄oꝛ ꝛc̄. Dic hiſtoꝛiaꝫ. Et poterat dicere bꝛūs Petrus Dirupiſti vincula mea tibi ſacrificabo hoſtiā lau. ꝛc̄. Et quō hoc feſtū fuit traſmutatū ꝛ iſtitutū ꝑ feſto qō fiebat ꝑ victoꝛiꝫ Octauiani ꝛc̄. ¶ Scō̄a declaratio erit allegoꝛica et figuralis. Et nota q̄ in p̄dicta hiſtoꝛia ſūt q̄ttuoꝛ puncta. Primū quid ſignificat carcer. Scōm quid ſignificāt illi duo milites inter q̄s Petꝛ⁹ erat vinctus. Tertium quid ſignificāt ille due catene. Quarto q̄d ſignificēt q̄ttuoꝛ quaterniōes militū. ¶ De p̄imo dico q̄ carcer ſignificat ſtatū p̄ctī moꝛtalis. Rō̄ q̄ carcer habz vij. ꝯditiōes. vij. p̄cta moꝛtalia repſentantes. Pꝛia ꝯditio carceꝛis ē: q̄ eſt tenebꝛoſ⁹ Ecce ſupbia. q̄ nō ꝑſideꝛat hō̄ ſuā miſeꝛiam ꝛ vilitatez. Eccl. x. Quid ſupbis terra ꝛ cinis. Ꝯꝛſus. Foꝛma ꝛ fauoꝛ populi ꝛc̄ Scō̄a eſt ſub terrane⁹. Ecce auaꝛitia: q̄ auari terrā affectāt et ꝑ nihilo hūt terrā deſiderabilē. i. regnuꝫ celeſte. Tertia q̄ fetet. ecce luxuria ꝛc̄. Quarta q̄ eſt locus ſolitari⁹. ecce inuidia. Quinta q̄ eſt loc⁹ humid⁹. ecce gula. Sexta q̄ eſt loc⁹ frigidus. ecce ira: q̄ habet infrigidare aniam ab ab amoꝛe dei. Septima q̄ in carcere nullū opus fit: ecce acidia. vel q̄ eſt locus pauidus ꝛ ſignificat acidiaz q̄ ex pauiditate timet bene agere. ¶ Deſcō̄ ꝛc̄. Petrus doꝛmiēs ſignificat p̄cōꝛem in carcere peccati doꝛmiēt̄. Duo milites. i. iter angelū bonū ꝛ angelū malū. Jō̄ dic̄ dñs vnicuiq̄ nr̄m. Ecce ego mittā angelū meū q̄ pꝛecedat te et cuſtodiat in via ꝛ introducat ad locū quē paraui. obſeꝛua eū et audi vocez ei⁹ ꝛc̄. Exo. xxiij. Jt̄ē angel⁹ bon⁹ ōꝛ. Dimitte ꝛcubinā alias dānaberis et das ſcādalū alijs ꝛc̄. Ecōtra ōꝛ diabol⁹. Et nūq̄d ibis ad lupanar; ꝛc̄. Dic vt expedit. Dicit angel⁹ bon⁹ imaginatiōi p̄cōꝛis. Tu pecaſti ꝛc̄. cōfitere ꝛc̄. Et angel⁹ mal⁹ ex aduerſo ōꝛ. Vah. q̄d oꝑteꝛt ꝛc̄. Sufficit cōfiteꝛi in q̄drageſima diceꝛeꝫ q̄ tu es hypocrita: Jt̄ē angel⁹ bon⁹ dicit. Tu es vſuraꝛius ꝛc̄. Reſtitue q̄ alias ꝛc̄. Ecōtra angelus mal⁹ ōꝛ. Vah. ſufficit q̄ relinquas in teſtamēto. Vel ōꝛ. Et tui filij nūq̄d dent mēdicare; Vel ōꝛ. Vah. q̄ nō ē vſura q̄ ſic fit ꝑ totū mōm. Nota hic contra emētes vuas ante temp⁹ vel frumēta ꝛc̄. ꝑo minoꝛi p̄cio ꝛc̄. Jt̄ē angel⁹ bonus ōꝛ. Remitte iniurias ꝛc̄. Ecōtra angel⁹ malus. Vah. diceꝛeꝫ q̄ tu es vnus iude⁹ ꝛc̄. Ecce quō peccatoꝛ doꝛmit inter duos milites ꝛc̄. Jō̄ apl's. Surge q̄ doꝛmis et exurge a moꝛtuis: et illūinabit te cbꝛs. Eph. v ¶ De tertio ꝛc̄. q̄d ſignificant ille due catene. Iſte ſūt mala ꝙſuetudo ꝛ mala ſocietas. Pꝛima eſt mala ꝙſuetudo. Dicūt baꝛbitonſoꝛes ꝛ alij artifices laboꝛ̄es i feſtꝫ O cōſuetudo eſt: q̄n ꝛephendunk a ꝙfeſſoꝛe ꝛc̄. Jdem dicūt vſuraꝛij ꝛc̄. Jdez dicūt mulieres de oꝛnamētis ꝛc̄. Jdē dicunt religioſi nō obſeruātes religionis ſtatuta ꝛc Nota quō ꝙſuetudo ꝛtra ius naturale vl diuinū nō valet. De conſue. c. fi. Jdeo contra tales dicit ſcꝛiptura. Si mutare poteſt ethyops pellē ſuā aut pardus varietates ſuas: ꝛ vos poteꝛitꝫ bñfacere cū didiceꝛitꝫ mala Hiere. xiij. Scō̄a catena eſt mala ſocietas ꝛc̄. Dic vt expedit ꝛc̄. Jdeo chriſt⁹. Si ocul⁹ tu⁹ ſcandalizaꝛte ꝛc̄. Mat. xviij Et Cato. Que nocitura tenes ꝗ̄ uis ſint cara relinq̄. Vel dic: q̄ due catene ſūt due differētie peccatoꝛū: videlicet p̄cīm cōmiſſiōis ꝛ omiſſiōis: in q̄b cōpꝛehendunk oia peccata. ¶ De quarto ꝛc̄. Quattuoꝛ q̄ꝛniones militū ſignificāt q̄ aia ſ. ad poꝛtam. i. moꝛtē obſeruak multitudine demoniū q̄ dicunk quaꝛer quaꝛniones ꝑter q̄ttuoꝛ paſſiōes pꝛincipales: q̄b cuſtodiūt animam alligaꝛam ne exeat a caꝛcere peccati moꝛtalis et ſunt iſte: videlicet: gaudiū/ doloꝛ/ ſpes/ et timoꝛ. De quibus Boeti⁹. Tu quoq̄ ſi vis: Lumine claro: Ꝛꝛnere veꝛum: Ꝛamite recto caꝛpere callē: Gaudia pelle: Pelle timoꝛē: Spemq̄ fugato: Nec doloꝛ adſit: Nubila mens eſt: Ꝯnctaq̄ frenis: Hec vbi regnāt. Sola virgo Maꝛia obtinuit ꝑo gꝛatia ꝛc̄. Jō̄ Dauid. Jnhabitabunt. ſ. demones ſcz in camera vbi moꝛitur homo: et abſcondent ſcz ſe quia nō videntuꝛ: niſi aliquotiens a ſanctis perſonis ſicut a beato Martino: vel quandoq̄ a malis in pena: ſicut patet in exemplo q̄ō refert Greg. in. iij. dialogoꝛum. Calcaneū ſignificat moꝛtem ꝛc̄. Si deus ex miſcōia ſua mittit angelū ſuuz ſcz ſpiꝛitualem interius mouentez ad contꝛitionez dicendo. O miſeꝛ ꝛc̄. Et coꝛpale. i. p̄dicatoꝛē: vel ſacꝛdotez cū euchariſtia et

sic liberat ab insidijs demonū: iuxta pmissionē dei. De q̄ Exo. xxiij. Ecce ego mittā angelū q̄ p̄cedat te: z custodiat in via z introducat ad locū quē parauī. Ecce hic declaratio allegorica zc. ¶ Tertia declaratio erit tropologica z moralis. Pro q̄ notauī octo p̄ncta in liberatiōe Petri: significātia octo: q̄ deꝫ facit in liberatiōe pc̄oris in carcere pc̄oꝝ. Primū est mētis illuminatio. Scōm cordis ꝓtritio. Tertiū ei⁹ mendādi ꝓpositio. Quartum oris ꝓfessio Quintū debitoꝝ restitutio. Sexto iniurarū remissio. Septimū honesta cōuersatio. Octauū eucharistie cōio. Primū opꝰ qz illūinat carcerē. Illūinatio carceris/est q̄ pc̄or cognoscit pricula in q̄b⁹ stat/z mala q̄ incurrit peccādo: q̄ pri⁹ exīs in tenebroso carcere nō cogīscebat zc. Et tūc p̄t dici. Lux refulsit in habitaculo carcerꝭ zc. Dic p̄ctice. Istud lumē petebat Dauid: postq̄ peccauit d. Illumina oculos meos ne vnq̄ obdormiā in morte zc. Scōm opus: qz angel⁹ p̄cussit in latere Petrū. Ecce ꝓtritio cordis: qz i latere sinistro stat cor. Ezech. vj. Ego ꝓtriui cor eoꝝ. Nūq̄d sentiꝭ istas p̄cussiones zc. Tertiū opꝰ: qz Petr⁹ erexit se. Ecce ꝓpositū nō redeundi ad petā: qz tūc bō stat rectꝰ: q̄ vero bō est in ꝓposito peccādi: est torꝰ obliquꝰ z distortꝰ qz facit ꝓtra rectitudinē aie q̄ est ratio et corpis zc. Jō Dauid. Surgite postq̄ sederitis: q̄ māducatis panē doloꝭ. Quartū opus: qz cecīderūt catene. Ecce ꝓfessio qz pc̄or tot catenis ligat⁹ q̄r pc̄ā hz. Jōo ōr scḗptura. Iniq̄tates sue capiūt impiuz: z funib⁹ pc̄oꝝ suoꝝ vnusq̄sq̄ cōstringit. Prouer. v. Et Dauid. Funes pc̄oꝝ circūplexi sūt me: sed ꝓfessio oēs istas catenas siue funes soluit. Nota quō catene quib⁹ aliq̄s ligat/hñt claues sine q̄b⁹ nō pūt solui. Claues aūt istas tenet sacerdos/q̄ solus absoluit. Luc. xvij. Jte oñdite vos sacerdotib⁹. Vide ō pe. z re. c. Si ep̄s. li. vj. in Glo. vlt. q̄ claues fuerūt collate b. Pe. Jō clamem⁹ ad eū dicētes. Solue iubēte deo culpaꝝ Petre catenas Qui facis vt pateāt celestia regna bris. Quintū opus/ q̄ dixit sibi angel⁹ p̄cingere. Ecce restitutio debitoꝝ: hec ē porta ferrea q̄ ducit ad ciuitatē. Quia rō q̄re aliq̄s nō vult restituere est: qz vult large viuere. Vñ ꝓfessori dicēti sibi restituar z: rñdent. Oꝑet me viuere: fm statū meū zc. Jō nō pompose/sz stricte oz viuere vt restituere possit. Jōo ch̄s. Sint lūbi vr̄i p̄cineti. s. viuēdo ō bono iusto: z lucerne ardētes i manib⁹ vr̄is. Luc. xij. i. opa meritoria. Sextū opꝰ z calcea te. Ecce iniuriaꝝ remissio. Discalciati sentiūt spinas zc. ita impatiētes, Sed calciati nō sentiūt: sic patiētes calceati d̄ñr in pede dextero p timorē dei: z i sinistro p timoꝛe inferni. State q̄ calciati pedes in p̄paratōne euāgelij pacis. Ephe. vj. Nota litteraliꝭ q̄ apli habebāt caligas et ꝓtertiā solares. Septimū opus/circunda tibi vestimētū tuū. s. mātellū honeste conuersatiōis q̄ circundat hoiem a ꝓte ante p deuotam ozonez. A ꝓte post p ieiunia. A dextrz p elemosynā vel tēperantiā. A sinistrz p patiētiā i aduersis. Jō Apoc. xvj. Btūs q̄ custodit vestimēta sua/ne nudus ambulet/z videant turpitudinē ei⁹. Vel ante p p̄udētiā. Retro p iustitiā. A dextris p tēperantiā. Et a sinistris p patientiā zc. Octauū opus. Seq̄re me. Ecce cōmunio. Angel⁹ em̄ p̄cat sacerdotē. Dalach. ij. Labia sacerdotꝭ custodiūt scientiā z legē requirūt ex ore ei⁹: q̄ angel⁹ dñi exercituū ē. Quē angel⁹ tūc bene sequit: q̄ñ ad exēplū sui accipit cōmunionē zc. Qui māducat meā carnē: z bibit meū sanguinē hz vitā eternā. Jo. vj. Tunc pc̄or p̄t dicere cū Petro dñs ert. me ō ma. hero.

¶ In festo bti Dominici patris nostri. Sermo. lix.

VOs estis sal terre. Mat. v. Pro declaratione sciendū q̄ ꝓclusio ē in sctā theologia: q̄ oēs creature corpales sensibiles habēt officiū in gñali. s. significare z repsentare res spuales iuisibiles. Jsta cōclusio, pbat rōne z auctoritate. Ratio est ista: q̄ cū diu sum⁹ in carne mortali nō possum⁹ intelligere res spuales: qz nihil possum⁹ videre: nisi spualia. Regla est enim pḧie/q̄ vnū q̄q̄ recipit in alio p modum recipientis. Q̄ q̄ nos sum⁹ materiales z corporales: cō nihil possum⁹ cape z intelligere directe/nisi corpalia vel silia corpalib⁹ reb⁹. Tum rone nr̄i q̄ sum⁹ corpales vt di

ri. Tuz rõne medij p qõ intelligimus/q̃ mediũ est sensus corpore⁹: qz omis nostra cognitio oritũ habet a sensu/ḋ sensus nihil pcipere põt/ nisi corpalia. Detur silitudo de illo/ḋ corã oculis tenet vitrũ viride vl̃ rubeũ: qz quicḋ videt videt viride vl̃ rubeum: ita de nobis. Oculi anie habent vitrũ ante se. i. corp⁹. ideo ꝛc̃. sed remoto vitro. i. corpe statim videt spũalia. s. angelos anias ꝛc̃. Jdeo apl̃us. Videm⁹ nunc per speculũ in enigmate: tunc aũt facie ad faciẽ. j. Cor. xiij. Jrẽ Exo. xxiij. Non me videbit hõ ꝛ viuet ꝛc̃. Jdeo ḋr p hũs/q̃ impossibile est nos intelligere: nisi p fantasmata. Dion⁹. i. c. cele. hierar. Jmpossibile est nobis aliṫ lucere diuinũ radiũ: nisi variet⁹ sacrator̃ vel animũ circũuelatuz. Et idẽ Dionysiꝰ ḋr. Jmpossibile est nob aliter lucere diuinũ lumen: nisi velamine figuratũ fuerit circũuelatũ. Propṫ h̃ ergo sciens deus/q̃ nõ possunt a nobis videri: nisi corpalia: creauit mõm in q̃ libet creatura corpalis: q̃ntũcũq̃ magna rep̃sentat ꝛ figurat spũalia. Sic facit pictor ḋ pingit ãgelos sub forma corpis. Et sic etiã p pheꝛ̃ veter̃ testamenti. sic̃ ꝛ Ezechieli: ꝛ Daniel⁹: ꝛ Hieremie. Et Joãni i apocalipsi de⁹ multa spũalia reuelauit sub imaginib⁹ rer̃ corpaliuz/ sicut pictor ꝛc̃. Ecce ratio. Auctoritas. Jnuisibilia dei a creatura mũdi: p ea q̃ facta sunt: intellecta cõspiciunṫ. sempiterna q̃z virt⁹ ei⁹: ꝛ diuitas ira vt sint inexcusabiles ꝛc̃. Ro. j. Patz q̃ cõclusio rõne ꝛ auctitate. Propṫ hoc q̃: dã pfectio apl̃or̃: ꝛ viror̃ apostolicã vitã seq̃tiũ sicut fuit btus Dominic⁹ erat iuisibilis ꝛ spũalis. Volens de⁹ incarnatus ipaz pfectionẽ significare p creaturã corporalẽ: cõparauit eã sali. Jdeo ḋr thema apl̃is ꝛ btõ Dñico. Vos estis sal terre.

¶ Pro fmonis fundamẽto/ḋ est de sctõ Dñico ordinis predicator̃ fundatore: oritur de religione theologicalis q̃stio.

¶ Queriṫ vtrũ votũ religiõis ingressuz sine aliud opus sit magis meritor⁹ cũ voto/c̃ sine voto. Arguiṫ q̃ nõ. Minus meritoriũ est bonũ opus factũ ex necessitate c̃ sine necessitate. Vnd minus meritoria est obsuatio preceptor̃ c̃ p̃sil: orũ: sed ingressus religionis ḋ fit ex voto/ sine bonũ opus fit ex necessitate: ꝛ qui fit sine voto/ non fit ex necessitate: ergo minus meritorius est ingressus religionis/ḋ fit cũ voto c̃ sine voto. Jn oppositũ ait Aug⁹. in epistola ad armentariũ ysus finem ḋr. armentario. Qui votuz ꝓtinentie fecerat modo qõ abiit tanto miserior: si fidem deo fregeris: quãto beatior si ꝓsoluer̃: q̃ si peior est opatio mali ꝓtra votum/ c̃ non ꝓtra votum: sic melior est operatio boni/ cum voto c̃ sine voto. q̃ ingressus religionis melior est cuz voto c̃ sine voto. Et sic q̃stio manet. p vtraq̃ pte dubia. ¶ Ad q̃stionẽ respondendũ est fm Richar. ḋ media vila sup. iij. sen. dist. xxxviij. ar. vj. q. ij. q̃ magis meritor⁹ est ingressus religionis: siue opus bonũ cum voto c̃ sine voto: qõ probat triplici rõne ꝛ vna silitudine. Prima ratio est hec. Opus inferioris ꝛutis magis est meritoriũ imperatũ a superiori ꝛute/ c̃ nõ imperatũ: sed latria superior virtus est c̃ abstinẽtia: ꝛ opus abstinẽtie ad qõ mouet homo ex voto est imperatuz ab ea: vouere em̃ est actus latrie. ergo magis meritoriũ est opus abstinentie: vt puta ingressus religionis ad quod mouet homo ex voto c̃ sine voto. Scõa ratio est hec/ quãto opus ꝓcedit a voluntate magꝛ̃ firmata in bono tanto est ꝛtuosius: ꝛ ex hoc quẽti maius est meritoriũ. ad opari ꝛtuose: requiriṫ firmiter et inuiolabiliṫ opari: sed ceteris paribꝫ voluntas firmiter est in bono cuz voto c̃ sine voto: igiṫ ingressus religionis melior est cũ voto c̃ sine voto. Tertia ratio est hec/ deus cũ affectet op⁹ ꝓpter operantẽ/ tanto magis affectat op⁹ quãto est ab homine ad seruitiũ suũ specialius dedicator: sed ceteris paribꝫ hõ spũalibus dedicat⁹ ad seruitiũ dei: cũ voto c̃ sine voto. ergo ingressus religionis melior est cum voto c̃ sine voto. Scõo, phaṫ similitudine quã ponit Anselm⁹ in libro ḋ silitudinib⁹. Jn qua comparat seculare facientẽ bonũ opus: illi qui de fructu arboris sue donat dño/ quantuz vult. ꝛ religiosuz: illi qui dat dño totã arborẽ cũ fructu dicens. Q̃ sicut obsequiũ illius ḋ dat domino totam arborem cũ fructu: magis est acceptuz domino c̃ obsequiũ alteri⁹: igitur ad argumentũ dicit: q̃ maior est vera de necessitate coactiõis ꝛ nõ saltis: de ḋ fit sermo. Juxta verba p̃sũpta. Vos

estis sal terre: z sic de alijs. Patet thema Horaui in sale tres ꝓprietates ꝙ quas significat mihi apostolos z singulariter beatum Dominicum.

Primo em̃ sal emũdat de infectione.

Scõ sal ꝓseruat a corruptione.

Tertio sal delectat in refectione.

¶ Dico primo zc. Sal emundat de infectione: licet hoc pateat ꝙ experientiaz tamen adduco auctoritatẽ. iiij. Reg. ij. Vic historiam quõ Heliseus sanauit aliquas infectas z amaras apponendo sal dicens. Afferte mihi vas nouũ: z mittite i illõ sal quod cũ attulissent egressus ad fontẽ aq̃rum/m: sit in illud sal: z ait hec dicit dñs. Sanaui aquas has z nõ erit in eis vltra mors neq; sterilitas: sanate ergo sunt aq̃ vsq; in diem hanc: iuxta verbum Helisei quod loquutus est. iiij. Reg. ij. Hic sunt quattuor secreta. Primo quid significat ciuitas Hierico/in quã tunc venerat Heliseus. Scõ que sunt iste aque infecte. Tertio quid est vas nouum. Quarto q̃d est sal sanans z purificans aq̃s. ¶ Quãtum ad primũ ciuitas Hierico significat ecclesiam: quia Hierico interꝓtatur luna z significat ecclesiam/que recte facit cursum lune. Nam luna habet septem status Primo em̃ est noua. Scõ crescens. Tertio plena. Quarto minuens. Quinto girans. Sexto eclipsans. Septimo est perfecta. Sic ecclesia. Primo fuit noua tempore apostoloꝝ. Scõ crescens tempore martyrum/ꝓpter miracula et constantiaz eorum. Tertio plena tempore doctorum quoꝝ pdicationib̃/et exemplis totꝰ mundus erat in fide christi. Quarto minuẽs: sez tpe brõꝝ Dñici z Frãcisci. Quinto girans: q; quãdo luna girat vel voluit non videt ꝙ duos vel tres dies. Sic fuit ecclesia tẽpore scismatiz: q; non videbat verus papa. Sexto eclipsabit tempe antichristi. Mat. xxiij. Luna nõ dabit lumen suum. Septimo post mortẽ antichristi erit pfecta: de q̃ vltimo statu ecclie dicit Dauid. Sicut luna pfecta in eternũ/z testis in celo fidelis. ¶ Quantũ ad scõm q̃d sint aq̃ infecte/z sunt vitia: q; ante tpa bri Dñici oẽs gentes erãt infecte vitijs: fides iã inceperat dari oblitionẽ: z sic cetere ꝟtutes de quo ꝓphia. Apoc. viij. Vulti homies mortui sũt de aquis: q; amare facte sunt. ¶ Quantũ ad tertiũ q̃d est vas nouũ: est ordo pdicatoꝝ q̃ dicit vas nouũ/z vetus diuersis respectib̃. Dicit vas: q; continet mꝰtos fratres. Vetꝰ q̃dẽ dicit: q; est antiquior oibus/si loq̃mur ꝗtũ ad vota essentialia/z ꝗtũ ad officiũ pdicationis: q; fuit tpe apl̃oꝝ: q; vt ór sctũs Tho. ij. ij. q. lxxxviij. ar. iiij. Apostoli fecerũt ista tria vota chõ ordinãte. Itẽ de officio pdicationis chõs ꝓcepit eis di. Euntes in mundũ vniuersũ pdicate euãgeliũ oi creature zc. Mat. vlti. Ecce religio chõi. Et istamet est bri Dñici. Itez religio bri Dñici dicit vas nouũ: ꝗtum ad cerimonias/z ꝗtum ad habitũ zc. Et de h̃ vase põt dici illud: qõ fuit dictũ a chõ de Paulo q̃ fuit ꝑmꝰ .i. ꝑncipalis in officio pdicationis/et fuit vltimꝰ ꝗtum ad vocationẽ apostolatus. Vas electiõis est mihi iste. s. ordo pdicatoꝝ/vt portet nomẽ meũ coꝝ gentib̃ z regib̃/z filijs israel zc. Act. ix. ¶ Quantũ ad quartũ. s. q̃d est sal i vase. Rñ. est btus Dñicus in vase ordinis pdicatoꝝ. Dicit autẽ sal ex ista prima ꝓprietate: q; sicut sal emũdat de infectiõe: sic btus Dñicus positus in vase nouo ordinis pdicatoꝝ: mundauit infectiones pctoꝝ huiꝰ mũdi. Primo em̃ mundauit infectionẽ inuidie: quatꝰ mũdus erat infectꝰ: sed btus Dñicꝰ sua charitate mũdauit zc. Hoc fuit pmõstratũ matri eiꝰ/qñ vidit in somnis se gestare catulũ accensaz in ore faculã baiulãtem zc. facula significabat charitatẽ. Secundo mũdauit mundũ ab infectione luxurie sua puritate z claritate: h̃ fuit figuratuz/qñ matri eiꝰ spũali fuit visus quasi stellã bñs in fronte zc. q; sic stella clara et pura: sic ipe inductur esser mõm ad puritatẽ z claritatẽ castitatiz. Nota hic miraculũ scholariz luxuriosi osculantiz sibi manũ: z statim ex h̃ fuit extincta luxuria i corpe eiꝰ zc. Tertio mũdauit mundũ ab infectione superbie cũ sua humilitate/q̃ ꝓmonstrata fuit: qñ exñs puer forte vnius anni deprehẽsus est/frequẽter relicto lecto super terrã accumbere. Quarto mũdauit mundũ ab infectione gule zc. q; abstinuit a vino decẽ ãnis: ieiunabat etiã sepe in pane z aqua: z sicꝰ ꝙ totaz q̃dragesimã. Quinto mũdauit ab infectione auaritie: et exẽplo

z verbo. dic ꝙliter vendidit libros z supellectilia ad subueniendū paupib⁹ duz esset studens palentie ꝓpter qō diuites ꝓuocati exēplo ei⁹ fecerunt elemosynas ꝛc. Sexto mūdauit ab infectiōe ire ꝛc, sed bt̄us Dominic⁹ verbo z exēplo docebat patientiā: qz in carcasona passus est multa obpbria ab hereticis z patienter oia sustinuit sicut vir apostolic⁹. Ibant apli gaudentes a cōspectu cōsilij ꝛc. Act. v. Septimo mūdauit ab infectiōe acidie ꝛc. Sed bt̄us Dñic⁹ verbo et exēplo docuit diligētiā ꝛc. qz ter in die disciplinabat se cū catbena ferrea. Ecce quare bt̄us Dñicus dicit sal. ideo ō eo pōt intelligi verbū Augustini in bomelia di. quoꝝ. scz peccatoꝝ cōdiēdis et inguendisqz fetoribꝫ apostolicū salem dñs nūsit. Ad est bt̄us Dñicū. ¶ Dico scō ꝛc. qz pserua a putrefactiōe seu corruptione et licet ħ sit clarum: tñ auctoritas de Thobia q̄ cum cepissz pisce dicit. et⁹ assauit carnes ei⁹ et secū sustulerūt tñ via cetera salierūt q̄ sufficerēt eis in via q̄usqz puenirēt ad rages ciuitatē medoꝝ Thob. vj. Ira de bt̄o Dñico. Naz inuenio q̄ iste mund⁹ debuit corrūpi z finiri: centū anni sunt elapsi: sed chr̄s volens mūdū ad huc pserare posuit salē. s. bt̄m Dñicū z saluauit mūduz z ħ fecit ad preces bt̄e virginis gloriose. Nā legit de quadā visione q̄ apparuit bt̄o Dñico z Francisco ō chr̄o quiratus volebat mundū destruere habēs in manib⁹ tres lanceas ꝛc. Dic bistoriā. Sz beata virgo oraās dixit. O fili mō portaz lanceas q̄ ꝛsueuistz portarere clauos i manib⁹ ꝛc. Dic bistoriā. Iste tres lancee mōi destructiue sunt tres magne tribulatiōes mūdo in breui venture.

Pria erit tribulatio z psecutio antichr̄i
Scōa cōflagratio mūdi ꝑ ignē.
Tertia erit snia chr̄i iudicialis.

De quib⁹ trib⁹ lanceis auctoritas allegorice de Joab inficiēte Absalon filiū David trib⁹ lanceis dic text⁹. Tulit g̃ Joab tres lāceas in manu sua z infixit eas i corde Absalon. ij. Regū. xviij. Quare voluit deus q̄ trib⁹ lanceis Absalon occideretur nunq̄d sufficisset vna ꝛc. Rñ. ꝓter mysterium Absalon significat mōm ꝓditorē patris sui. s. dei qz boies mundani conantur expellere deū de regno suo. i. de mentib⁹ suis. regnū dei intra vos est: qui dicunt deo recede a nobis ꝛc. Job. xxj. Joab principeps militie est chr̄istus ꝛc. Paret g̃ q̄ mūdus est in q̄daz ꝓgatiōe ad p̄ces ꝙginis z nō habem⁹ temp⁹ certū. Ista aūt progatio fuit ꝓditionalis si mūdus corrigat: videm⁹ aūt modo si mund⁹ correctus est qz nunq̄ abundauit tāta superbia/pompa/luxuria/simonia/auaritia/inuidia ꝛc. hoc q̄ peius est etiā ordines ipsi q̄ fuerūt dati ad pseruatiōez z correctiōez iam corruptisūt ꝛc. vñ si venirent bt̄i Dñicus et Fran. vix iuenirēt ordies suos: ro chr̄s: si sal euanuerit in q̄ saliet: ꝛc. Mat. v. Ecce g̃re beatus Dñic⁹ dz sal ꝓpter scām ꝓdicatē salis. ideo cantat ecclia. Benedict⁹ redēptor omniū q̄ p salu. ho. mundo ꝛc. ¶ Dico tertio ꝛc. quia sal delectat in refectione dans esciis sapoꝛē. quod licet sit clarū: tñ auctoritas. q̄ ū sal euanuerit id est ōfecerit: i quo saliet ad nibilum valet vltra. s. cib⁹ nisi vt mūt. fo. z ꝛcul. ab boib⁹ Cib⁹ aiaꝝ sūt opa bona et spūalia. Auctoritas. Operamini nō cibū q̄ perit: sed q̄ ꝑmanet in vitā eternam. Joā. vj. Jō dicit chr̄s. Ego cibū babeo manducare quem vos nescitis Jo. iiij. Cib⁹ chr̄isti de quo ipse satiat sūt opa nr̄a virtuosa: iste cib⁹ erat insipidus añ aduentū beati Dñici. Sed venit bt̄us Dñicus reducens eos ad iustitiā. Primo dños tēporales. Scōo ꝓlatos. Tertio clericos. Quarto religiosos. Quinto seculares viros z mlieres. Sexto hereticos: oēs istos q̄ ꝑ abrupta vitioꝝ deuiabāt ad viā veritatis reduxit ꝙbis z exemplis z cōfirmās sermones suos miraculoꝝ firmitate. Dic etiā somnū quod vidit papa Innocenti⁹ tertius ō ecclia sancti Joānis lateranensis corruēte. Dic vnū miraculū ō resurrectōe illoꝝ circiter q̄draginta q̄ fuerūt demersi in flumine quos de⁹ ad preces bti Dñici suscitauit. Iterū de nepote cardinalis q̄ cecidit de equo z mortu⁹ est: et postea a beato Dñico suscitat⁹ ꝛc. Ecce sal. finaliter dixit de⁹. O istud est ꝓfectum sal volo q̄ ponat imensa mea ꝛc. Dic eius mortē et testamentū q̄ fecit ꝛc. post mortē autē de⁹ reuelauit gloriā suā cuidā fratri qui vidit duas scalas vsq̄ ad celū ꝛc. Dic bistoriā. Si dicat quare duas scalas ondit nunq̄d vna sufficeret. Rñ, due scale sunt due vite

scz ꝓtemplatiua ꝛ actiua. Quidā religiosi ascendūt ad celum p vnaz scalā: scz vite cōtemplatiue: sicut sūt carthusienses/ celestini et silues. Quidā ꝯo p scalā vite actiue sicut sūt milites scti Joānis et scti Jacobi ꝛ sancti Georgij/ ꝛ oēs boni seculares exercentes opa vite actiue, ſ. elemosynas, ꝛc. Frēs aūt ordinis scti Dñici ascendunt in celū p duas scalas, ſ. p cōtemplatiuam studendo ꝛ meditando ꝛc. Et p actiuā p̄dicando ℞c. in q̄ p̄dicatiōe cōtinent oīa opa vite actiue tā miscōie corpalis q̄ spirituales: q̄ habete in vobis sal ꝛ pacem habete inter vos. Dat. ix. Deo grās. Amē.

¶Item de eodem btō Dominico patre nostro. Ser. LX.

HIc magnus vocabit in regno celoꝝ Dat. v ꝛ in euāgelio hodierno. Pro declaratiōe themat̄z ꝛ introductiōe materie p̄dicāde notandū: q̄ ꝛclusio vera est i sancta theologia q̄ fm quantitatez gr̄e q̄ dat hoi in hoc mundo mensuratur gl̄ia i alio. Quāto eīn q̄s in hoc mundo habet maiorem gr̄am: tanto habebit maiorē gloriam in alio sicut ecōtra pena cōmēsurat culpe. Deut. xxv. Juxta mensurā p̄cti erit ꝛ plagarū mod⁹. Jtē Apoc. xviij. Quantū glorificauit se in delitijs: tantū date illi tor, et luctū. Gratia aūt tanto maior habet: q̄nto maiora ꝛ virtuosiora opa fiunt: ceteris paribꝫ. Et sic ō primo ad vltimū. tāto maior gloria ꝯfertur a deo hoi q̄nto meliora opa fec̄ in hac vita. Auctoritas. Duo hec audiui quia p̄tās ōt est ꝛ tibi dñe miscōia: q̄ tu reddis vnicuiq̄ iuxta opera sua. ps. lxij. Nota p̄tās dei scz ad puniēdū malos. Et tibi dñe miscōia. ſ. ad p̄miādū bonos. Sz in quoto gradu: in q̄nta mēsura puniet⁹ malos ꝛ p̄miabit bonos: Rūdet. q̄ tu reddis vnicuiq̄ iuxta opa sua. Et concordat auctoritas. Esa. xxvij. Jn mensura ꝯ mensurā cū abiecta fuerit iudicabit eā. Nota Cū abiecta fuerit. ſ. āia a corpe: iudicabit eā dando ei vitā eternā: vel penā eternā. Mat. vij. ꝛ Lu. vj. Eadē q̄ppe mēsura q̄ mensi fueritis remetiet⁹ vobis. Prz ꝛclusio. Quia ig̃t⁹ btūs Dñic⁹ habuit in hac vita magnā gratiā/ ꝛ etiā magna opa ꝛ excellentia fec̄ ad gloriā dei ꝛ vilitatez p̄rimoꝝ: tō dignū fuit vt magnā gloriam ac̄hereret in alia vita. Et h̄ est q̄ dicit thema. Hic magn⁹ vocabit ꝛc. Pro fmōis fundamēto q̄ est de Dñico: de q̄ dicit q̄ ē magn⁹ in regno celorū. ſ. p britudinē: ostit de ipsa britudine theologicalis questio.

¶ Querit. Utrū vltim⁹ finis vite hūane sit beis britudo: Arguit q̄ non. omniū bonoꝝ actuū volūtatis: est vnus finis vltimus: sed nō omniū voluntatū est vna beatitudo: g̃ vltimus finis vite humane nō est beatitudo. Jn oppositū ait Aug. viij. de ciui. dei. c. iij. Finis boni appellat q̄ quisq̄ cū q̄uenerit beatus est. g̃ vltim⁹ finis vite hūane ē beis beatitudo. Et sic questio manet p vtraq̄ parte dubia. Ad questionē respondedū est fm Rich. sup. iij. sen. dist. xxxvij. art. j. q. ij. q̄ vltim⁹ finis humane vite p̄t dupliciter accipi. Uno modo p bono in quo vltimo q̄scit bō. Alio mō p̄ quiete beis in illo bono. Sic beatitudo p̄t accipi dupliciter. Uno mō p bono in quo bō beatificat. Alio mō p perfecta ꝯiūctiōe hominis cum illo bono/ que cōiunctio est hominis beatificatio accipiendo finem ꝛ beatitudinez. modo primo/ dicit ad dubium. vltim⁹ finis nature hūane et beis beatitudo realiter idez sūt: similiter finis modo secūdo acceptus realiter: idez est cum beatitudine secūdo mō accepta: sed differunt fm rationem: quia finis vltimus dicitur inquātū nō ordinatur ad vlteriorem finem ꝛ primo mouens appetitum. Beatitudo dicit inquantū est sufficientissimū beis bonum: ideo sequitur q̄ vltimus finis vite humane ē beis beatitudo. Ad argumentum dicit: q̄ accipiendo vltimum finem vite humane et beatitudinez primo modo: sicut oīm bonorum voluntatem est vnus finis. Ita vna beatitudo quia vnum bonum est. Jn quo omnes bone voluntates beatificant. Accipiendo autem vltimum finem et beatitudinem modo secundo non est omniuz bonarum voluntatū vnus finis in numero/ nec etiaz in equali gradu: similiter nec vna beatitudo vt infer⁹ patebit: qua beatitudine sanctus Dominicus fruit. Jdeo magnus in regno celorum. Juxta verba

preassumpta. Hic magn⁹ erit in regno celoꝝ ꝛc. Hic ſeꝝ btūs Dominic⁹. Dicerꝝ aliquis. Sed vellē ſcire quantā gratiā habuit ꝛ quanta opa fecit btūs Dominic⁹? Rñ. q diuerſe ꝛ multe ſūt gratie quas diuina bonitas cōfert hominib⁹ in hac vita: que vix vni dantur oēs: ſed diuerſis. Nota p reſponſione ad euidentiam q duplex eſt gratia: ſcz gratum faciens ꝛ gratis data. Vide ſupra in ſermo. de btō Stephano, qui incipit. Stephanus plenus gratia ꝛc. De prima ergo gratia non poteſt pro certo ſciri/ quis habeat/nec quantaꝝ habeat: donec homo eſt in p̄ſenti vita. poſt mortem etiam nō poteſt ſciri/niſi de canonizatis per eccleſiam: ſicut ſunt oēs ſancti ꝛc. De quibus dicere poſſumus q pro certo ſcimus q ſunt in gloria: quāuis glo. Joannis and. aliter ſentiat in. c. Glorioſ⁹. de reli. ꝛ vene. ſanctorum. li. vj. Sed male vt ſcripſi in ſermonib⁹ de quattuor locis. Sed quis ſanctus habeat maiorem gloriam difficile eſt videri/niſi q de apoſtolis creditur q ſunt glorioſiores. Vnde ſuper illud Roma. viij. Nos ipſi primitias habentes. dicit Gloſa. Et tempore prius et cereris abundanti⁹. Nota cōtra illos qui volunt equiparare Franciſcum vel Dominicum apoſtolis ꝛc De Martino legit q fuit par apoſtolis quantū ad vnam excellentiam: videlicet quia ſpirituſſanct⁹ vi⁹ eſt ſuper eum deſcendere/ſicut ſuper apoſtolos in forma ignis: ſed non quantū ad omnia. Igitur quantū ad quantitatē gratie huius ꝛ gloꝛie ſcire non poſſimus/niſi de apoſtolis. Sed quantū ad quantitatē gratie gratis date bene poſſumus ſcire: qꝛ talis gratia datur manifeſte. Vnde dicit apoſtolus. Vnicuiq; datur manifeſtatio ſpiritus ad vtilitatem: ꝛ de hac loquimur in hoc ſermōe. Et ſūt nouem. Quas gratias numerat apoſtol⁹. j. Coꝝ. xij. dicēs. Diuiſiōes autē gratiarum ſunt: idem aūt ſpiritus. Et diuiſiones miniſtrationū ſunt idem autē dñs. Et diuiſiones operationū ſunt idem ꝯo deus qui operatur omnia in omnib⁹. Vnicuiq; autē datur manifeſtatio ſpiritus ad vtilitatem. ſ. aliorum. Alij quidem p̄ ſpiritum datur ſermo ſapientie Alij autē ſermo ſcientie ſm eundem ſpiritum. Alteri fides in eodem ſpiritu. Alij gratia ſanitatū in vno ſpiritu. Alij operatio virtutum. Alij ꝓphetia. Alij diſcretio ſpirituū. Alij genera linguarum. Alij interpretatio ſermonū. Hec autē operatur vn⁹ atq; idem ſpiritus: diuidens ſingulis ꝓut vult. Si eſt vnus homo qui habet vnam de iſtis gratijs: poteſt dici magnus: ſ̄nto magis poterit dici magnus ille qui oēs habet. Talis fuit beatus Dominic⁹: ergo vere dicit magnus: vt probatur in thema te. Videamus ergo ō ſingulis gratijs ſuccеſſiue ſm ordinez apoſtoli ꝛc. ¶ Prima gratia eſt ſermo ſapientie. Nota q nō dic̄ ſapientiā/ſed ſermo ſapientie. Nam ſapiēcia perficit hominē in ſeipſo. ꝛ eſt in quolibet homine habente charitatez ꝓut eſt donum ſpirituſſancti. De quo Eſa. xj. Requieſcet ſup eum ſpiritus domini/ſpiritus ſapientie ꝛ intellectus ꝛc. Sed habere tantam ſapientiā q nō ſolum homo in ſeipſo perficiat: ſed etiaꝝ ſit aptus alios perficere ꝛ inſtruere in via dei/et in reb⁹ diuinis vocatur ſermo ſapientie: ꝛ eſt gratia gratis data: ſm Tho. j. ij. q. lxvij. ar. v. Hunc ergo ſermonē habuit excellēter beat⁹ Dominicus. Non ſolū em̄ fuit repletus a deo ſapientia mirabili qua in ſeipſo perficeret ſed etiam radios ſapiētie ſue emiſit in alios/ꝛ illuminauit mentes hominū in reb⁹ diuinis. Et hoc p̄monſtrauit deus matri ſue ſpirituali que eum de ſacro fonte leuauerat quādo vidit ſtellaz in fronte ei⁹: que totum orbem illuſtrabat. Datū mundo pro mūdi gloria mira chriſti p̄ſignat gratia. Cuius ortum p̄ecurrunt nuncia veri p̄ſagia. Stella micans i fronte parvuli. nouum iubar p̄monſtrat ſeculi ꝛc. quod fuit completum quādo ſua predicatione clariſſima intellectus hominum diuina ſcientia illuſtrabat ꝛ ad amorem ōi hominū accēdebat affectus. Sz quia nullus bene predicat niſi p̄ius in ſeipſo perficiatur ad exemplum illius qui cepit facere ꝛ docere. Act̄. j. Jō voluit i ſeipſo cōplere qō alijs predicabat: ne alioquin reprobus inuentret. Quia ergo predicatus rus erat alijs humilitatem: ideo voluit h̄ in ſeipſo perficere etiā ab infantia ſua qñ repertus eſt a nutrice frequenter relicto lecto ſuper terram accumbere ꝛc. qō operabat in eo diuina bonitas quaſi quoddā

futurum prefagium future in eo profundissime humilitatis. Item quia predicaturus erat voluntariā paupertatez i dete stationem auaritie: ideo exemplo voluit hoc ostendere in seipso: quando p suplenda pauperum indigentia suos vendidit libros dum studeret palentie ꝛc. Item postmodum religiosus effectus omnia reliqt ꝛ ordinem instituit. Fundatuz in culmine paupertatis artissime: vt dicit textus in c. Nimis prauq. de excess. prela. Unde cantatur. Pauper in peculio ꝛc. Item quia predicaturus erat castitatez: ideo voluit esse virgo intīm q odor quidam de membris suis egrediebat: quo alij prouocabant ad castitatem. Nota exemplum de illo scholari luxurioso qui osculatus fuit sibi manum ꝛc. Unde cantat ecclesia. Florez puditie seruans illibatuz attigit eximie vite celibatum. Item quia predicatur⁹ erat charitatem. voluit in seipso perfectionem charitatis habere. In cuius signum apparuit matri sue in forma caruli faculam accensam in ore gestantis. Preco nouus ꝛ celitus missus in fine seculi pauper fulsit Dominic⁹: forma preuisus catuli. Nota etiā hic quādo libros suos vendidit studens palentie pro subuentiōe pauperum fame pereuntiū. Item quando voluit se vendere seruum propter redemptionem cuiusdam captiui. Unde cantatur. Conseruans sine macula virginitatz lilium ardebat quasi facula p zelo peuntium. Itez quādo appropinquabat alicui ciuitati vl castro videns ciuitatem flebat super illaz ꝛc. ad exemplum domini. De quo scribit Luc. xix. Videns Jesus ciuitatem fleuit super illā ꝛc. Item quia predicatur⁹ erat abstinentiā: ideo ꝛc. Unde p decenniū vinum non bibit: sed postea modo eo vino vtebak coactus a Didaco eromēsi epo p pter debilitatē stomachi ꝛc. In quadragesima aūt totam aliquādo ieiunabat in pane ꝛ aqua: ꝓpter dandum exemplū qui busdā mulierib⁹ ꝛc. Item q predicaturus erat patientiā: ideo ꝛc. Cum aūt sibi intenitum heretici minarent: sic iperterrit⁹ respondebat. Nō ego martyrū dign⁹ sū glia nondū merui morte istā: q propter locum transies: in q sibi parate ferebant insidie: nō solū intrepid⁹: vez etiā cantās ꝛ alacer incedebat qō illis admirātib⁹ et dicētib⁹. Nunq̄d nō tu mortis horroze concuteris? Quid actur⁹ eras si cōprehendissem⁹ te? Rndit ꝛc. vt in legēda habet. Un in Carcasona hereticī iactebant sibi lutū/ z mlras ei derisiones ꝛ ꝓuitia inferebāt/ que omia nō solum patiēter sustinebat: sed etiā libētissime affectabat. Un ibi potius q̄ Tholose morari volebat vbi honorabat. Nota hic etiā qñ exemplo patiētie sue quā habuit/ cū semel iret cū quodā epo: z quibusdaz alijs discalciat⁹ ꝓtra hereticos ꝛc. conuertit hereticū illū qui eos p vepres z spinas ducebat ꝛc. Item q predicatur⁹ erat diligentiā z exercitiū bonorū opez z penitētie: nō ꝛc. Un tota vita sua fuit penitētia. Nā ter in qualibet nocte disciplinabak cū catena ferrea ꝛc. Item dormiebat in terra et quasi semp in ecclesia. sic patet q̄ quō gratiā istā sermonis sapientie excellenter habebat. Unde poterat dicere illud apostoli. Sermo meus z predicatio mea: nō inpsuasibilibus humane sapientie verbis: sed in ostensione spiritus z ꝛutis. j. Cor. ij. Item j. Cor. ix. Castigo corpus meū z in seruitutem re. ne cū alijs p̄dicē ipse reprob⁹ efficiar. ¶ Scōa gratia est sermo scientie. Qñ scientia est sine sapientia est deo inimica: z anie noxia: q⁹ scientia inflat. j. Cor. viij Silis scientie diabolice: melⁱ⁹ esset homī cū ignorātia intrare paradisū q̄ cum scia descendere in gehennā. Propter q reph̄endit alios scientes. Apls Ro. j. Dicētes inquit se esse sapientes stulti facti sūt. Sed qñ habet scientia cū sapiētia tūc est pfecta ꝛc. Sic fuit in btō Dnico. Naz post q̄ fuit illustratus sapientia habuit scientiā q̄ est cognitio rerū humanar⁹ p quā puenit hō ad cognitionē reruz diuinarū: iuxta illud: Ro. j. Jnuisibilia dī p ea que facta sūt intel. cōspi. sempiterna q̄q virt⁹ eius z diuinitas ꝛc. Nā missus est Palētiā: vbi erat studiū gñale vbi magnū scie culmen acq̄siuit ꝛc. Un erat bñ apt⁹ ad eruditēdos alios etiā in hūanis sciēt̄ys. Nā q indoctus vult alios docere: efficit magister erroris anteq̄ discipul⁹ veritatis. Et ideo dicit textus in. c. Inter cetera. de offi. iudi. ordi. q p dicatores missi debēt esse potētes in ope z sermone. alias debet excōicari q nō missus p̄dicat: ō hereticz. c. Excōicam⁹. §. Quia

vero. Quia aũt nullꝰ ꝯtũcũqꝫ doctꝰ debet ꝓdicare sine auctoritate: vt dr tex. i. c. cũ ex iniũcto. de hereticꝫ. Et Ro. r. Quõ ꝓdicabũt nisi mittant? Ideo btũs Dñicꝰ vt posset ꝓdicatiõi vacare cũ vtilitate aiaꝝ: habuit auctoritatẽ et licentiã ꝓdicãdi. Et vide quãtã et qualẽ. Primo eñ habuit auctoritatẽ a deo: sicut ꝓbatur ꝫ parabolã dñi. Luc. xiij. Homo quidã fecit cenã magnã ⁊ vocauit mltos: et misit seruum suũ hora cene dicere inuitatꝫ vt venirent ⁊c. Per horã cene: vt dicũt doct. intelligit finis mũdi in q̃ sumus nos. j. Cor. x. Nos sumꝰ in quos fines seculoꝝ deuenerũt. In hac hora cene misit deꝰ seruũ suũ. Glo. Grego. Quis ꝫ seruũ qui a patria. ad inuitãdũ mittit? nisi ꝓdicatoꝝ ordo signat ⁊c. Ordinis aũt huiꝰ pater inclytus fuit btũs Dñicus. Ideo cantatur de eo. Mundũ vocãs ad agni nuptias: hora cene: paterfamilias seruũ mittit, pmittẽs varias vite delitias. Ad hoc cõuiuiũ tam ꝫ magnificũ elegit nũciũ sctm Dñicũ. Secũdo habuit auctoritatẽ a chõ et virgine Maria: q̃ dedit habitũ albũ fratri Rainaldo ⁊c. Dic historiã de visione de tribꝰ lanceis q̃s chẽs in manib⁹ tenẽs/volebat mũdũ ꝑcutere ⁊c. Dic historiã. Tres lancee sunt tria flagella q̃ chẽs mittet in mũdum. Prima lancea erit aduentꝰ maledicti antichristi. Scõa erit cõbustio mũdi. Tertia iudiciũ vniuersale ⁊c. Dic vt expedit. Tertio habuit auctoritatem a chõi vicario. s. papa Honorio q̃ ordinẽ approbauit: sed prius ab Innocen. iij. q̃ vidit visionem illã ⁊c. Dic historiã. Vñ põt sibi cõuenire illud ysa. xxiij. Ab extremis terris et a longinq̃s eiꝰ vocaui te/⁊ dixi tibi: seruus meꝰ es tu elegi te. Nota, Ab extremis terre. i. ab hispania a villa Callaroga ⁊c. ¶ Tertia gratia est fides. Nõ accipit hic fides; put est virtꝰ theologica: qr sic est virtus iustificans hoiem in seipo: iuxta illõ. Arbitramur eñ iustificari hoiez ꝫ fidẽ. Ro. iij. Item Actꝫ. xv. Fide purificãs corda eoꝝ. Gratie ꝙ gratꝫ date dantur a deo ad alioꝝ vtilitatẽ: sicut dr Apls in auctoritate posita. s. in introitu sermonis. Sed accipit hic fides/put est gra gratis data: prout importat quãdã supeminẽtem certitudinẽ fidei/ex q̃ homo est idoneus ad instruendũ alios: ỏ his q̃ sunt fidei: vt ptz Tho. j. ij. q. ij. art. iiij. Vel accipit hic fides ꝓ ꝑstantia fidei/vel ꝓ fmone fidei: fm Tho. ij. ij. q. iiij. ar. v. ad quartuz. Hanc ergo fidẽ habuit btũs Dñicus/excellenꝫ qđ ostensum est: qr cõuertit mltos hereticos. Item q̃ libelꝰ eius in ignẽ ꝓiectus/nõ fuit cõbustus. Vñ cantat. Ter in flãmas libellus tradit⁹, ter exiuit illesus penit⁹. Item q̃ transeunteꝫ ꝙ flumen ceciderũt libri eius in aquã: sed inde ad triduũ fuerũt de aqua extracti illesi ⁊c ¶ Quarta gratia sanitatũ ⁊c. Hanc gratiã mirabilit habuit btũs Dominicꝰ: sicut ptz de fratre Rainaldo: quẽ oratione sua curauit dñs ab infirmitate. Itẽ q̃ febricitãti dedit in cibum: quoddã fructũ angulle et sanata est. Nec solum sanitatem ꝓtulit infirmis: sed etiã mortuis vitaz restituit: q̃ plus est. Nota hic q̃ suscitauit neporẽ cuiusdã cardinalis/q̃ ceciderat cũ equo in quoddã baratrũ ⁊c. Item quãdo resuscitauit q̃draginta pegrinos sit/q̃ fuerant in quodã flumine submersi: q̃ Dagnus vocabit in regno celoꝝ ⁊c. ¶ Quinta gratia est opatio virtutũ. i. miraculoꝝ: vltra ea q̃ supza, prime dicta sunt. Nota q̃ virtus seu gra beati Dominici in miraculis faciendis apparuit in oibus quattuor elementis. Primo quidẽ in igne: sicut dictum est de libello in ignẽ ꝓiecto. Itẽ q̃ tunica eius quã dederat cuidã mlieri devote: dum esset posita in arca: cõburi non potuit/cum tũ esset in medio ignis: ceteꝝ supellectilib⁹ domus ab igne cõsumptꝫ. Secõ in aere: sicut ptz q̃ semel itinerãs cum socio signũ crucis/ꝓtra ventũ ⁊ pluuiã opposuit: et a se et a socio oẽm pluuiã ꝓpulsauit. Tertio in aqua sicut dictuz est: quãdo libelli sui ceciderunt in flumẽ: ⁊ inde post triduum educti fuerũt illesi. Item quãdo. xl. mortuos in flumine suscitauit deus oꝛone sua: de q̃ dictum est supꝫ parte prima. Dic etiã hic miraculũ de panibus sibi et fratrib⁹ ꝑ angelos delatis. Quarto in terra: q̃ corꝑ suũ translatũ dedit odorem mirificũ. Vñ cantat. Fragrans odor de tumulo cum vir. fre. cla. p chẽi fa, sum. re, magnalia. Item q̃ terra ad sui oratiõẽ mortuos educebat. Spẽaliter aũt q̃ suscitauit architectuz illũ: quez petra ca-

dens cõtriuit in ecclia sancti Sixti rome Ergo hic magnus vocabit ꝛc. ¶ Sexta gratia est ꝓphia. Quã se habere ostendit: quãdo in partibus tholosanis: vbi erant multi heretici cõburẽdi fecit reseruari quẽdam hereticũ noie Raymundũ: q̃ erat cũ ceteris ꝺemnat⁹ dicens ei. Scio fili mi scio: quia adhuc bonus bõ erꝭ et sanctus licet tarde ꝛc. quod fuit ad ꝟmpletũ. Naz remansit heretic⁹ per. xx. annos: tandẽ factus frater ordinis nostri cõpleuit vitam suã in sanctitate. Item semel p̃nunciauit fratrib⁹ suis ad capl'm cõuocatis dicẽs: q̃ ẽ̃tuor fratres erant morituri: duo in corpore: ꝛ duo in ania ꝛc. q̃ sic rei pbauit euẽtus: hoc contigit rome in sctõ Sixto. Ad idem semel p̃dicans apud Segobiã p̃nũciauit pluuiã eodem die futurã: cuz tamẽ tunc nullũ pluuie vestigiũ apparerz: quod fuit gratissimũ pp̃lo: qui ꝓpter siccitatem maxime tristabat. Ad idem duz p̃dicaret brũs D̃nicus in p̃fata ciuitate. Segobie quidã nobilis indignatus eum volentẽ ꝓponere verbũ ꝺei/in ꝟsilio ciuitatis predicte nõ solum audire contempsit: sed etiaz in verba indignatiõis ꝓrupit dicens. Nũ quid non esset malũ/q̃ verbosus iste detinens diem in ſmonib⁹: nos a prandio impediret ꝛc. Cui brũs D̃nicus predixit: q̃ interficiẽ⁹ esset ante annũ: qõ sic rei ꝓbauit euentus: vt legit in lib. de vitis fratrũ nostro⁹. Ad idem facit/quãdo p̃dixit qui busdã/q̃ ante festũ assumptionis ꝟginis gl'iose moritur⁹ erat. ¶ Septima gratia est discretio spirituũ. Hoc ꝓz quãdo apparuit sibi diabol⁹ in specie fratris: dũ apud Bononiã constitut⁹ in ecclia ꝓnocraret: ꝛ ipsum cognoscens esse demonez ꝓ oẽs officinas conuentus duxit ꝛc. Dic hist'iã Item semel Rome in sctã Sabina: diabolus de tecto ecclie, ꝓiecit lapidem cõtra ipm orantẽ: sed ipse cognoscens illum esse demonẽ/nõ est motus ab oratõne. Lapis autẽ ille est adhuc in ecclia illa in memoriã facti ꝛc. ¶ Octaua gratia est ꝟ Genera linguarũ. Nota hic q̃ semel itineranti beato D̃nico cum fratre Bertrando socio itineris et sanctitatz sue de Tholosa Parisius: obliuiscẽbãt quidã teutonici: qui fecerũt eis expensas ꝓ quattuor dies. Sed quia beat⁹ Dominic⁹ ꝑ socius nesciebãt loqui teutonice: et ꝓsequẽter nõ poterant eis spiritualia seminare/cum tamẽ ab eis carnalia meterẽt: impetrauit a ꝺo: vt teutonice intelligeret et etiã loquereꝭ. Et sic ꝓ alios quattuor dies simul ambulantes de Jesu: et rebus diuinis dulciter loquebãꝭ adinuicem. ¶ Nona gratia interpratio sermonũ, i. scientia exponẽdi scripturas ꝓpheta⁹: et parabolas euangelio⁹. Hanc etiam habuit brũs Dominic⁹. vñ et scripsit librum in theologia/qui vt audiui est Tholose. Nota exemplũ de illo scholari: q̃ cuz videret beatũ Dominicũ optime p̃dicantẽ: ꝛ de scripturis ad placitũ disserẽtem interrogauit eum/in quib⁹ libris studuerat: qui respondit q̃ in libro charitatz plusq̃ in alio studuisset. Hic em̃ de oibus docet. Hoc legit in vitis fratrũ. Patet ꝟ q̃ multas gratias habuit brũs D̃nicus: et q̃ magna opera fecit. Ex quo erat magnus in regno celo⁹. i. in ecclia militante sed vt esset magn⁹ in alio regno celo⁹. i. in ecclia triũphante/voluit cuz diuina bonitas de gratia⁹ plenitudine/ad gl'ie excellentiã exaltare. Dic eius mortẽ ꝛc. Vlt̃ potest dicere. Bonũ certamẽ certaui cursum cõsũmaui: fidem seruaui: in reliquo reposita est mihi corona iustitie ꝛc. ij. Timothe. iiij. Ergo hic magnus vocabitur in regno celorum.

¶ In transfiguratõne dominꝰ: siue i festo saluatoris. Ser. lxj.

Resplẽdut facies eius sicut sol. Matt. xvij. Hodie vocatur festũ sancti saluatoris ea rõne q̃ dñs noster Jesus chꝰ qui solus est verus saluator/ostendit aliq̃bus discipulis gloriã corporis: quã daturus erat saluãdis/merito sue sacratissime passiõis. Et de hac materia erit sermo noster. Saluteꝭ virgo maria ꝛc. ¶ Pro introductione ſmonis/ꝛ verbi ꝓpositi declaratione ortur theologicalis q̃stio.

¶ Querit⁹ vtrũ chꝰt⁹ debuit velle transfigurari: Ad questionẽ respondendũ est: q̃ sic: duplici rõne. Prima ꝓpter fidei augmentationẽ. Scda ꝓpter ſpei sue fortitudinis ꝟfirmationẽ seu corroborationem.

In festo transfiguratio. domini

Prima est ꝓpter augendā fidem. Pro cuius declaratione notandū: q̄ chr̄s in instanti ꝯceptionis habuit tantam gloriā in anima: q̄tam habet mō in celo ꝓpter vnionē verbi. Jo. j. Vidimus gloriā eius gloriaz quasi vnigeniti a patre ꝛc̄. Corpus autez assumpsit nō gl̄iosum: sed passibile sicut ꝛ nos et plusq̄ nos: eo q̄ erat corpus tēperatius et delicatius ꝛc̄. Et hoc dispensatiue fuit ordinatū ab ipso: vt in corpore suo exerceret mysteriuz redemptiōis hūane: qō non poterat fieri/ nisi in corpe passibili et mortali. Alioq̄n regularit̄ gloria anie redundat in corp⁹ sicut lux in laterna. hec Tho. ꝑte. iij. q. xlv. ar. ij. sicut erit in corpib⁹ gl̄iosis post resurrectionē. Jdeo apl̄s. Rom. viij. Misit deus filiū suū in silitudinē carnis pcti: ꝛ de pctō dānauit pctm̄ in carne: vt iustificatio legis ipleret in vobis. Hora de pctō. i. de seipso facto hostia ꝓ pctō: sicut dicit in sil̄i Osee. xiij. Peccata ap̄li mei comedent. Jtē sil̄iter loquitur apl̄s. ij. Cor. v. Vbi dicit q̄ de⁹ eum q̄ nō nouerat pctm̄. s. chr̄m ꝓ nobis fecit pctm̄. i. hostiā ꝓ peccato. Scōm hunc etiā modum ꝺr Esa. liij. Dñs posuit in eo iniq̄tates omniū nostrū: quia. s. eū tradidit vt esset hostia ꝓ pctis oim hominū. Vel fecit eum pctm̄. i. habentē sil̄itudinē carnis peccati: sicut ꝺr Ro. viij. Jn auctoritate sup̄ allegata: fm Tho. ꝑte. iij. q. xv. ar. j. ad decimū. Gloria trā anie nō videbat ab alijs: sed passibilitas corpis sic. Et iō credi poterat a gentib⁹/ q̄ sicut corpus sic ꝛ anima esset passibilis: ita vt etiam apl̄i hoc clare nō ꝓciperent. Dñs igit̄ vt ostenderet non sic esse: voluit hodie trāsfigurari: vt daret intelligi apl̄s/ q̄ gloria corpis quā ostendit hodie ꝓcederet ab ania gl̄iosa. Nota similitudinē. Si forte esset aliquis ditissimus/ ꝛ esset male vestit⁹/ et reputaret ab oīb⁹ pauꝑ ꝛ ꝓsequēt̄ despiceret ab alijs: q̄ Dat census honores: census amicitias pauper vbiq̄ iacet. Jpse autē volens ostēdere se non esse pauperē: sed ditissimū conuocaret amicos et domesticos: ꝛ ostenderet eis diuitias suas/ ꝛ tunc gentes illum sequerēt̄ur: q̄ ꝓuerbiū est. Vnde sequū/ tur mel: ecce ratio prima. Jō Hieron. sup Mat. Cōsiderandū inq̄t est q̄ scribis et phariseis de celo signa poscentib⁹ dare noluit: hic ꝯo vt apl̄oꝝ augeret fidez dat signū de celo. Helia inde descendēre quo ascenderat ꝛ moyse ab inferis resurgente. Non intelligas q̄ ania Moysi resumpserit corp⁹ suū: sed apparuit ꝑ aliquod corp⁹ assumptum. Helias ꝯo apparuit in ꝓpio corpe: vt notat Tho. ꝑte. iij. q. xlv. art. iij. Et hoc etiā ipse dñs ante ꝓmiserat dicēs. Sunt quidā de hic stantib⁹/ q̄ non gustabunt mort̄ē: donec videant filiū hominis venientē in regno suo. Matt. xvj. i. in ea claritate quā habitur⁹ est in celo post iudiciuz: quā statim ostendet eis in transfiguratione. Patet ꝓma ratio. Scōa ratio est ꝓpter augēdā spem ꝛ fortitudinē in apl̄is. Sicut em̄ diuina ꝓuidentia ꝓordinauit: q̄ chr̄s fm q̄ homo ꝑ meritū passionis ac ꝓmereret sibi gloriā corpis: iuxta illud Luc. vlti. Hec oportuit chr̄m pati: ꝛ ita intrare in gl̄iam suā. sic etiā ꝓordinauit/ q̄ etiā ipsi apl̄i merito passionū ipam gloriā animē ꝛ corpis ꝓsequerent: iuxta illud. Per multas tribulatiōes oportet nos introire in regnū dei. Act. xiiij. Jdeo ipse dñs dixit apl̄is. Ego dispono vobis: sicut disposuit mihi pater meꝰ regnū: vt edatis ꝛ bibatis sup̄ mensaz meā in regno meo. Luc. xxij. Et alibi dicebat. Amen amē dico vobis: q̄ plo. ꝛ fle. vos: mūdus aūt gaudebit. vos autē ꝑtristabimini: sed tristitia vra vertet in gaudiū. Jo. xvj. Ad hoc g̃ vt apl̄i et discipuli fortius aduersa tolerēt/ voluit eis ostendere gloriā corporis: q̄ gl̄iam ante ad huc viuentes videre nō poterant: ꝺa consistit in visione diuine essentie/ que a viuēte hoie in corpe videri nō pōt. Exo. xxxiij. Non me videbit homo ꝛ viuet: gl̄iam aūt corpis ꝓsecuturi erant ex merito tribulationum: q̄ simil̄ gl̄iam omēs qui chr̄m in passionib⁹ sequūtur ꝓsecuturi sunt. Juxta illud. Phil̄. iij. Saluatorē expectam⁹ dominū Jesum chr̄m q̄ reform. cor. hu. no. confi. cor. cla. sue. Vñ Beda sup̄ Mat. Prima ꝓuisione factū est: vt ꝛ templatiōe sui permanētis gaudij ad breue tēpus dura/ tura fortius aduersa tollerarēt. Patet scda ratio. Jtē Ro. viij. Nam q̄s ꝓsciuit ꝛ ꝑdestinauit ꝓformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse ꝓmogenit⁹ in multis fratrib⁹. Vt igit̄ ꝛ nos clarioꝝ fidem habeamus/ de futura gl̄ia: ꝛ maioꝝ fortitudinē

ad sustinendū aduersa ꝓpter chm: videa/mus aliqd de glia corporis. Notanduꝫ ꝙ ꝙ dns ostendit aplis gliam corpis: ꝙtuꝫ ad vnā tm dotem q̄ est claritas. Alias tñ dotes habebūt corpora glificata ꝛ sunt ꝙt tuor: quas tamē dns ostendit aplis in corpore suo ꝛ ante passionez ꝛ post. Propter tamē nota assumpsit chs dotes añ resurrectionē: qz dos nominat quādam q̄litatē imanentē in corpe gliose: sed miraculose habuit ea ¶ ptinēt ad dotes: sm Tho. iij. p. q. xlv. ar. v. Et sunt iste: vicz.

Prima subtilitas ꝓtuosa: et hec acqrit/tur merito abstinētie corpalis.

Scda agilitas vigorosa: ꝛ acqrit meri/to diligentie spūalis.

Tertia impassibilitas rigorosa: ꝛ acqri/tur merito patientie ꝓtualis.

Quarta claritas gliosa: ꝛ acquirit me/rito ꝓtinentie carnalis.

De vltima loquit thema. Et de his oi/bus quattuor habet vna auctoritas apli/qui sic ait. Seminat corpus in corruptōe: surget in incorruptōe. Ecce tertia dos. Se/minat in ignobilitate: surget in glia. Ecce quarta. Seminat in infirmitate: surget in virtute. Ecce scda. Seminat corpus ani/male: surget corpus spūale. Ecce ꝑma. j. Cor. xv. ¶ Prima ergo excellētia corpis gliosi est subtilitas ꝓtuosa: qa nihil est eo subtilius. Subtilis est aer vel vent⁹ tran/siens p parua foramina et stricta: sed sub/tilior est lux que transit p fenestrā vitreaz vel pannū de cera/ vbi vent⁹ nō posset in/trare. subtilior est etiā vox hominis vel so/nus cāpane q̄ audit in camera vndiqz cir/cūclusa. Adhuc aūt subtili⁹ corpus glorio/sum: qđ de capsa ferrea posset exire sine a/pertura, vñ non posset exire vent⁹: nec in/trare lux nec vox. De ista prima excellen/tia dicit apls, Seminat corp⁹ aniale/ surget corpus spūale. j. Cor. xv. Spirituale dicit non/ qz sit spiritus: sed qz habet spiri/tus ꝓditionē: sicut dicit Aug. xiij. de ciui. dei. ꝛ scripsi in sermonib⁹ de articlis fidei: ser. xvj. vbi agitur de q̄litate corpoꝝ resur/gendoꝝ. pte vltia. Hanc primā excellen/tiam ostendit christus ante suā passionez in corpore suo: quādo vtero clauso exiuit. Et post etiam resurrectionē: quādo clau/so monumēto exiuit. Et etiam quādo in/trault in domū: vbi erāt apli ianuis clau/sis. Joan. xx. Hanc excellentiā habebunt oēs saluādi post diem iudicij merito ꝓ/tutis abstinentie corporalis. i. vino: cibo: risu: loquela: ꝛ delectationib⁹ corpalibus. Jdeo dicit dns. Attendite ne grauentur corda vestra /crapula et ebrietate. Lu. xxj Et potest sumi argumētum ex euangelio hodierno: q̄tum placeat deo abstinentia corpalis: et eo ꝙ in hac sacratissima trans/figuratione apparuerunt dño Moyses et Helias. Quare isti ꝛ non alij: Ratio est ista: quia isti abstinuerunt q̄draginta die/bus/ ꝛ quadraginta noctibus conformes cum christo. Alias rōnes ponit Tho. par te. iij. q. xlv. arti. iij. ad tertiū ꝛc. De moy/se habet. Exo. xxxiiij. De Helia vero. iij. Re. ix. Nota ꝓctice quādo Moyses re/uersus est ad limbuz sanctoꝝ patrum in/terrogatus ab animab⁹ patrū. vnde veni/ret: respondit. Vidi messiam ꝛc. magnuz festum fuit factū in limbo tunc. Sic ꝛ qū Helias reuersus est in paradisum terre/strem interrogat⁹ ab Enoch ꝛc. Et qua/re non ego fui vocatus: Respondit quia non ieiunasti ꝛc. Sic ꝛ nos si temperate viuamus: transfigurabimur in hanc excel lentiam subtilitatz: ꝛ videbim⁹ dñm trās/figuratum in gloria: sicut Moyses ꝛ He/lias: et dicere poterimus cum apostolo. Nos autem reuelata facie gloriam domi/ni speculantes: in eandem imaginē trans formamur a claritate in claritatem: tanq̄ a domini spū. ij. Cor. iij. Oppositus erit ꝺ gulosis. Dic vt expedit. Et nota ꝙ moy/ses ieiunauit audiens verba dei loquentz Helias vero ieiunauit itinerando. Chri/stus vero orando. Ad innuendū/ ꝙ qui ie/iunat debet habere predicta tria: videlicz audire verbum dei. i. predicationē. Scdo debet itinerare ad litterā visitando infir/mos ꝛ hospitalia ꝛ ecclesias. Vel itinera/re intellige de virtute in virtutez/ semper proficere: sicut de Abraam legitur: cui di/xit dominus. Ambula coram me/ et esto perfectus. Tertio debet orare. Tobie. xij. Bona est oratio cum ieunio et elemosy/na magis q̄ thesauros auri condere.

¶ Secunda excellentia est agilitas vigo/rosa: quia subito potest moueri de loco ad locum: quocūq̄ sibi placz. Magna est a/

gilitas equoꝝ currentiū: maioꝛ est autē volantiū: maioꝛ est sagittarum: ꝛ maioꝛ solis: sed pre oībꝫ maioꝛ est agilitas coꝛporis glorioſi ad instar humane imaginationis que transit in ꝓcto de oriēte ad occidentem. Nota exemplū Ababuc: quem adhuc in graui ꝛ mortali existentē angelꝰ dñi poꝛtauit cū prandio de iudea in caldeam ad Danielem in lacu leonū. Dañ. vi. Item legit Act. viij. q̄ post baptizationē Eunuchi spiritus dñi poꝛtauit Philippum d̄yaconez ꝛ in azoto subito se inuenit: q̄nto magis: ergo erit agile coꝛpus glorioſuz quod erit imoꝛtale. De ista excellentia loquit apostolus di. Seminat coꝛpus in infirmitate/surget in virtute. Hanc agilitatem ostendit christꝰ in suo coꝛpoze añ passionē quādo sup mare ambulauit. Mat. xiiij. Dic hiſtoriā: et post resurrectionē q̄n subito de paradiſo terrestri veniendo septus apparebat apl̄is. Hanc excellentiā habebunt saluādi merito diligentie spūalis: quando sunt soliciti circa spiritualia exercenda/ꝛ circa ꝓfectum virtutū. Agite diligenter et dñs erit vobiscuz. ij. Parali. xix. Oppositū erit de negligentib⁹: q̄ vix poterūt se mouere. Hiere. xlviij. Maledictus homo q̄ facit opus dñi negligenter. Nota ꝛtra negligentes. Item cōtra fraudulēter. Nota ꝛtra illum magnū illoꝝ q̄ fraudulēter dixerunt sacerdoti vt iret ad cōlcandū quandā mulierē morientē cū non esset verum. Item dixerunt fratrib⁹ quibusdā vt sonarent campanas p quodaz defuncto qui erat viuus ꝛ sanus ꝛc. ¶ Tertia excellentia est impassibilitas rigoroſa: quia erunt electi impassibiles: sicut radi⁹ solis scindi nō potest gladio/nec submergi aqua/nec comburi igne. Et p hoc fac̄ duplex ratio: scz legalis/ꝛ theologicalis. Ratio legalis est/quia q̄ semel soluit debitū nō debet iterū soluere. regula. Bona fides ñ patit: vt bis idem exigat. Cum g̃ semel homo moꝛtuus est/nō est mortalis amplius. Scōa ratio theologicalis: vt cōformemur chr̄o resurgenti. Tertia ꝓpter cessationez mor⁹ celi. Declara sic̄ scripsi in sermo. de articul' fidei. ser. xvj. pte. j. Sic ꝛ coꝛpus glorioſū imo poterit transire per aquas maris. Et ire in infernū ꝛ transire per ignem inferni Et videre damnatos sine sui lesione. De ista excellentia dicit apl̄us. Seminat coꝛpus in coꝛruptiōe: surget in incoꝛruptionē Hanc excellentiā ostendit dñs in coꝛpoze suo ante passionē: q̄ nō potuit occidi/nisi q̄ voluit: cum tñ fuerit quater in periclo mortis. Primo q̄n Herodes voluit eū occidere gladio. Mat. ij. Scōo q̄n cōciues sui voluerūt eum ꝓcipitare de monte: Jesus aūt transiēs p mediū illoꝝ ibat: ꝛc. iij. Tertio p venenationez. Hiere. xj. Tu dñe demonstrasti mihi ꝛc. Vide. s. in ser. de Inuentiōe scē crucis. Quarto p lapidationē. Joā. viij. ꝛ. x. sed noluit pati/nisi in cruce. Item post resurrectionē quando assumpsit coꝛp⁹ ipassibile. Ro. vj. Chr̄is resurgens ex mortuis: iam nō moꝛitur ꝛc Hanc excellentiā habebunt omnes beati merito patientie circa male data eis a deo et iniurias a primis. Ideo dicit apl̄s. Patientia vobis necessaria est: vt volūtate dī facientes reporteris repromissionē: supplebi⁹ excellentie impassibilitatis. Ecōtra erit de vindicatiuis: q̄ habebunt coꝛpora valde passibilia/ꝛ tñ incoꝛruptibilia vt possint semp pati mortē sine morte/et finem sine fine: ꝛ hoc erit ex diuina potentia.

¶ Quarta excellētia erit claritas glōsa sicut sol. Mat. xiij. Fulgebunt iusti sic̄ sol in regno patris mei. Nota. Sic̄ sol nō sic̄ sol lucet nūc/sed sicut lucebit tunc post renouationē mundi quādo sol lucebit septēpliciter plus q̄z nunc/ꝛ sic luna. Esa. xxx. Erit lux lune sic̄ lux solis: et lux solis erit septempliciter: sicut lux septē dierum in die qua alligauerit dñs vulnus populi sui ꝛ ꝓcussurā plage eius sanauerit. Hanc excellentiā ostendit dñs hodie in suo coꝛpoze: sicut legit in euangelio hodierno. Dic breuiter hiſtoriam. Et nota questionē q̄re christꝰ nō respondit verbo ad verba Petri dicentis. Dñe faciam⁹ hic tria tabernacula: sicut notat mḡr Vincen. in ser. sup hoc euangelio qđ legitur in sabbato post primam dominicaz quadrageſime. pre. j. Hanc excellentiā habebunt omnes electi merito castitatis. Auctoritas Sap. iiij. O quā pulchra est casta generatio cū claritate: imoꝛta. est em̄ memoria illius: quia apud deum nota est: ꝛ apud ho. Et infra in ꝓpetuū coꝛonata triumphat: scz in ania ꝛ in coꝛpoze. Oppositum erit de luxurioꝝ

lis qui resurgēt nigri: obscuri: ꝛ fetidi. De quib⁹ Dauid. Corrupti sunt ꝛ abomina/biles facti sunt ꝛc. ps. xiij. Et Joel. j. Cō putruerūt iumenta in stercore suo ꝛc.

¶ In festo sancti Laurentij martyris. Sermo. LXII.

Dabetis fructum vestrū in sanctificatiōez. Ro. vj. Pro declaratiōe ꝛ introductiōe sciendū: ꝙ in sacra scriptura bona opa virtuosa ꝛ meritoria q̄ hō facit dicunt fructus vite humane. Hoc patz rōne ꝛ auctoritate. Rō est p similitudinem. Si vnus haberet arborē in horto suo nō ꝓtentaret de magnis radicib⁹ arboris: nec de grosso trunco: nec de ramis: nec de floribus: nec de foliis: nec de vmbra arboris: sed vult fructus. Sic christ⁹ habet hortuz. i. eccliaz in qua q̄libet hō est arbor. Dar. vij. Video hoies velut arbores ambulātes. scz de virtute in virtutē. Non g̃ ꝓtentat christus ꝙ habeam⁹ radices magnas in terra. s. parētes/amicos ꝛc. Nec cōtentat de trunco. i. de pulchritudine ꝛ fortitudine corporez. ps. Nō in fortitudine equi voluntatē ha. neq; in tibijs viri bñplacitū erit ei. Nec de ramis. s. possessiōes reddituū ꝛ diuitiarum. Nec de floribus. s. de honoribus ꝛ fama ꝛc. Nec de foliis. s. rhetorica ꝛ eloquētia ratio: inantiū/aduocatorū ꝛ p̄dicatorū. Nec de vmbra platanorū ꝛ dignitatū: dnorū ꝛ officiorū/sub quor vmbra multi se ponūt. De istis oib⁹ non placet ubi christus. Auctoritas de illa ficu habente folia dixit patrifamilias colono. Succide illā: vt q̄d etiam terrā occupat: Lu. xiij. Talis g̃ arbor excidit ꝛ mittit ad ignē ad cōburendū. Omis arbor q̄ nō facit fructuz bonū excidet et in ignē mittet ꝛ ardet. Dar. iij. Vult g̃ fructus bonor⁹ opez. Auctoritas. Ego elegi vos ꝛ posui vos vt eatis ꝛ fructū afferatis ꝛ fructus vr maneat. Joā. xv. Nota elegi vos. s. de nemore ifidelitatis. Et posui vos scz i horto meo ecclie. Eatis de virtute i virtutē pficiēdo. Jō dr ꝓsona deuota q̄ facit istos fructꝰ. Veniat dilectꝰ meꝰ. i. chīus i hortū suū: vt comedat fructū pomor⁹ suor⁹. Can. v. Lū g̃ brūs Lauren. abūdaue/rit in fructib⁹ bonor⁹ opez: ideo cōgrue dr sibi thema. Bte Laurenti habetis fructū vestrū ꝛc. Pro hmonis fundamēto i quo dicit ꝙ fructꝰ vite humane sūt bona opera que sanctꝰ Laurētiꝰ sua in vita opatus ē. De ipsis operib⁹ ozit theologicalis q̄stio.

¶ Querit. Vtrū existens in pctō mortali: vel faciēs aliq̄d opus de genere boni ministra intentiōe: frustrek omni p̄mio ꝛ nihil mereak opatione sua? Arguit ꝙ nihil. xiij. q. v. scriptū est: vbi habek: ꝙ dona int⁹ quor⁹ nō probat altissimꝰ/nec respicit i oblationib⁹ eor⁹/nec in mltitudine sacrificiorū ꝓpiciabit pctis eor⁹. Jgit. In oppositum ait Boetiꝰ. iij. de ꝓsola. Nullū bonum ir remuneratū. ergo existens in pctō mortali vel faciens aliq̄d opus de genere boni ministra intentiōe: nō frustrak oīm premio ꝛ aliquid merek sua opatione, ꝛ sic questio manet ꝙ vtraq; parte dubia. Ad q̄stionez respondendū est sm Bona. in. iij. sup sen. dist. xv. ar. j. q. v. ꝙ homo quātūcūq; fuerit peccator nō debet desinere faciendo bona vt orare: ꝛ sic de alijs. quia cuz aliq̄d facit boni/nō potest esse sine aliq̄ gratia gratis data/q̄ disponit de ꝓgruo ad gratiā gratū facientē: quā deus aliquo mō acceptat q̄ō bonū prodest ad aliqua bona hui⁹ vite: scz nō ad meritū vite eterne: q̄ō ꝓbak q̄drupl'r.

Primo auctoritate
Scōo ratione.
Tertio figura
Quarto similitudine.

¶ Primo ꝓbatur auctoritate: habek Prouer. xv. Victime impiorum abominabiles dñō: vota iustor⁹ placabilia. igit. ¶ Scōo ꝓbatur rōne: nullū opus mortuū ad salutem est meritorium: sed opa in pctō mortali facta siue sinistra intentione sunt mortua: quia vt ait Ugf senten. iij. dist. xiij. c. v. Illa opera viua sunt que in charitate fiūt sed opera facta in peccato mortali nō fiūt in charitate. igit. ¶ Tertio ꝓbatur figura habek Gen. iij. Respexit deus ad Abel ꝛ ad munera eiꝰ: ad Cain ho et ad munera eius non respexit. igit. ¶ Quarto ꝓbatur similitudine. Nam sm naturales aurum naturale differt ab artificiali in hoc ꝙ naturale fz Platearii magnas habet virtutes quas artificiale nō habet. Nam si limatura auri naturalis in cibo vl potu sumatur

confortat hois vires naturales: z ꝓsumit malos corpis humores. Et sm Auicē. preseruat: occultat z retardat lepram. Aurum vero artificiale q̄d alchimiste operantur: licet auro naturali assimilek in colore z exteriori apparentia: nulli⁹ tñ virtutis ē/ nec nobilitatis: sed ꝓsumptiuū est: expensarū z pditiuū laboris z tempor̄. Sic virtutes z bona opera recta intentiōe opata. vtpote ad laudem dei z salutē anime sunt magne virtutis z nobilitatis. Nā bona opera ad gratiam disponūt: in bono hominē ꝓfortant: retardant lepram pcti z gloriaz ꝓcurant eternā. Ipsa vero bona opera sini straintentiōe facta ꝓprie laudis vel honoris: z ſ exteriori apparentia appareāt meritoria: tñ nihil merēt beatitudis: nec deo sunt accepta. Debem⁹ ergo nos disponere vt simus in statu gratie: vt fructum de opibus habeamus: iuxta ꝓba ꝓassumpta. Habetis fructū vestrū in sanctificatiōem z sic de alijs. Inuenio in eo tres fructus sanctificatiōis bonor̄ operū ꝛc:

Prim⁹ fruct⁹ est de abstinētia psonali.
Scōs est de miscōia primiali.
Tertiꝰ est de patiētia martyriali

¶ Dico primo ꝛc. Beat⁹ em̄ Laurētius tāq̄ arbor plantata in horto ecclie fec fructum de abstinentia psonali a pcris et vanitatibus huius mūdi in trib⁹ locis. Primo in Hostia. Secūdo i Cesaraugusta. Tertio in Roma. Primo abstinuit in hostia vnde oriundus fuit de magno genere natus. Dic quō ieiunabat/ cauebat a mendaciis z societatib⁹ ꝛc. Ideo poterat dicere illud Sap. viij. Puer eram ingeniosus z sortitus fui aiam bonā. Sic debetz vos instruere filios vestros a puericia: alis nō possunt postea abstinere a pcris ꝛc. Exēplum de Alexandro magno: q̄ in puericia dicerat aliq̄ vitia a Leonide magistro suo, z postmodū nō poterat ab illis abstinere: cū tñ displiceret sibi: ꝓter quod fec illum magistrū occidi: z iuxta morē suum tradidit illum vnū leoni ꝛc. Ideo a puericia discāt virtutes ꝛc. sic fecit brūs Laurentius. Et fuit cōpletum illud verbum. Bonum est viro qui portauit iugum dñi ab adolescentia sua Trē. iij. Secūdo abstinuit i Cesaraugusta quo fuit causa studij ꝛc. Jam scitis quomō scholares cōtinterplus studēt in vitijs q̄s in scientia. Sed beatus Laurē. contra ꝓfitebat/ sepe cōtabat ꝛc. z plus addiscebat i vno die q̄s alij in .x. z creuit fama sua vsq̄ romam. Et fuit completū in eo illud Eccl. xij. Memēto creatoris tui in diebꝰ iuuentutis tue ꝛc Tertio abstinuit rome: quia sctūs Sixt⁹ papa vadens ad celebrandū ꝯcilium toletanum transiuit p Cesaraugustā: z audita fama Laurentij duxit eum̄ecum. Et intantum eum dilexit q̄ nolebat celebrare missam sine eo. Item cōmisit sibi dominici sanguinis dispensationē. Item fec eū dyaconem: cardinalē licet renitentem: sed tamē nō mutauit abstinentiā in cibo z vestitu. ꝛc. Ecce primus fructus. Et cōcor. auctoritas Pauli di. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra: vt abstin. a fornicatōe vt sciat vnusquisq̄ vestrum vas suū possidere in sanctificatiōe z honore. nō in passione desiderij: sicut z genres que ignorant deum. j. Tess. iij. ꝛc. ¶ Dico scōo ꝛc. de miscōia primali faciendo elemosynas nihil sibi retinendo. Dic historiā quomodo mortuo Philippo imperatore christiano: successit Decius q̄ expecrabat thesauros ꝛc. Dic historiā. Beatus ergo Laurent⁹ fecit duplicem misericordiā seu elemosynaz: scz corpalē dando pauplb⁹ illos thesauros: z illuminando cecos. Et spiritualem quia instruebat eos: et conuertebat ad fidē. Ideo cantat Laurent⁹ bonū opus operatus est: qui p signum crucis cecos illūmina. et thesauros ecclesie dedit pauperib⁹ Moraliter dixit Laurēt⁹ Decio: Facultates ecclesie quas reḡris manus pauper̄ in celum deportauerūt. Videtur ergo q̄ manus pauperum sint litrere de cambio per christum assecurate. Ecce instrumentum securitatis. Da pauperib⁹ et habebis thesaurum in celo Matth. xix. Or/ modo nota similitudinem de duobus itineran⁹ ribus qui haberēt transire passum periculosum: et vnus portat pecuniam secum. alter vero dat in mensa cambij: stultus essz primus: sed scōs sapiens. Sic in ꝓposito: omnes transire debemus passum mortis vbi homo derobatur. Experientia docet: quia vror ex vna parte capit gemmas z in calia: consanguinei ex alia: famuli ex alia⁹ ꝛc. Ideo ponatis pecuniā in mēsa cambij

id est in manibus pauperum vt inueniat; in alio mundo. alias quando anima pœnitatur christo vadit nuda. Et christ⁹ dicit. Unde venis ita nuda: ꝛc. Rñdit. quia fuit derobata. Et christus. Et quare nō posuisti pecuniam ad mensam: vt et ego veniens cum vsuris: id est excrescentijs exegissem illam. Lu. xix. Quid dicet misera anima: Nihil dñe: ꝗa fuit stulta. Et christus. Ide⁹ vadas ad hospitale miserorū: et stultorū et mittit eam ad ifernum: sed alteri dabit glorią. Auctoritas. Thob. iij. vide infra sermo. proximo in fine: buī⁹ facies. Que desursuz est sapientia: est bonis cōsentiens plena misericordia et fructibus bonis. Jac. iij. Ideo dñs Mat. vj. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: vbi erugo ꝛ tinea demo. Uel thesau, vobis thesauꝛ in celo vbi neqꝫ erugo/neqꝫ tinea demo. et vbi fures non effo. nec fu. ꝛc.

¶ Dico tertio ꝛc. de patientia martyrialis ꝛc. Nota. x. tormēta que sustinuit. Primo: quia fuit positus in carcere: sed aima discurrebat per plateas paradisi: ꝛ potest dici de eo. Quoniā in hac pereg. solo corpore stitutus ꝛc. Secundū tormentuz: quia fuit fustigat⁹ ꝛc. Tertiuz: quia positus in oculeo fuit scorpionib⁹ cesus. Quartuz: qꝛ fuerūt lamine ferree ignite lateribus ei⁹ apposite: et dicebat. Igne me examinasti: et nō est inuenta ꝛc. Quintum: quia fuit plūbatis cesus. Miraculū erat ꝙ tantuz viuebat et cū clamaret di. Dñe accipe spiritum meum: audiuit voce. Adhuc multa tormenta tibi debentur. Sextum: quia cum pectinibus de ferro ꝛc. Tūc venit angelus cum linteo tergens eius vulnera: tunc conuersus fuit Romanus et baptizatus. Dic hystoriam. Septimuz: quia fuit in alio carcere sine cibo et potu. Octauum: quia fuit positus super craticulam ꝛc. Nonum: quia cum furcis ferreis comprimebat⁹ sup craterem ferream. Decimuz: de sale in igne posito: tūc oians expirauit ꝛc. Ecce tertius fructus. ꝛ potest de eo verificari ꝓpheta Dauid. Inimicos eius scz deum et ministros eius induam cōfusiōe super ipsum autez efflorebit sanctificatio mea propter fructum patientie martyrialis, Deo gratias, Amen.

¶ Item de eodem brō Laurentio. Sermo. LXIII

QUi odit ani

mam suam in hoc mundo i vitam eternā custodit eam. Joā. xij. et in euangelio hodierno. Pro ꝫmonis fundamento: oritur theologicalis questio. ¶ Queritur. Utrum teneamur diligere animas nostras vel odire. Arguit ꝙ nō tenemur odire: pluribꝰ medijs. Primo quidem: quia videt contra preceptū charitatis quo precipit deus cuilibet nr̄m diliges ꝓximum tuū sicut teipsum Mat. xx. Et quo clare habetur ꝙ charitatis ordo quā primis exhibere tenemur. Prio incipit a nobis et inde deriuatur ad ꝓximos: quia ordinata charitas incipit a seipso. l. pies. C. de seruitute. Casi. ij. Ordinauit in me charitatē. Si em̄ tenemur diligere primū sicut et nos: ꝫ primo nos debem⁹ diligere ꝛ nō odio habe: ꝙ videt p̄ dictū dñi Scdo ad idē videtur ei p̄dicere qđ apl⁹ dicit. Ephe. v. Nemo vnq̄ carnē suā odio habuit: sed nutrit et fouet eā sicut chr̄s ec clesiā. Si ergo carnē nr̄am debemus diligere: multo magis ergo aiam. et sic idem qđ prius. Tertio facit cōtra qđ dicit. ps. Qui diligit iniquitatē odit aiam suā. Sz diligere iniq̄tatē est malū. ergo malum est odire aiam suā. idē patet econtrario: Qui em̄ econtrario diligit bonitatē amat aiaz suā. Sed diligere bonitatē est virtuosum ergo et diligere aiam. Quarto Deut. iij. Custodite solicite animas vr̄as ꝛc. Ergo debemus diligere aias nr̄as cum teneamur eas custodire. Pro hui⁹ ergo dubij declaratiōe est p̄mittēda duplex distinctio. vna odij et altera aie. Pro prima notanduz: ꝙ odiū dupliciter sumit. s. affectus ꝛ effect⁹. Odiū affectus est qñ est in corde. i. in irascibili hois: et hoc mō non dz haberi odio aima nec aliqua creatura: quinimo debemus oēm creaturam diligere amore eius qui creauit oia qui etiā oēs creaturas diligit inquantū creature sue sunt. Sap. xj. Diligis oia que sunt: et nihil odisti eoruz que fecisti: cuius culpā odio habeat deus:

iuxta illud. Odisti oēs qui operātur iniq̄tatē ⁊c. Ratio est/q̄ culpa non est creatura: q̄ nō est a deo: sed est p̄uarto modi speciei ⁊ ordinis: ſm Aug. Et hoc mō possunt auctoritates p̄dicte in ꝓtra. allegate intelligi. Alio mō sumit odiū effect⁹: qō est qñ nō in corde: sed ope habet odium. i. qñ hō ꝓtrā dicit motioni alicui⁹ rei/cōtra motionē illi⁹ rei opando: sicut ⁊ dicit habere odio pater a filio: qñ fili⁹ ꝓtrahit patrȝ imperio: ⁊ sic dicit odio haberi aīa: qñ hō ꝓtradicit instinctui malo seu motioni anie: ſm quē modū loquit dñs. Luc. xiiij. Si q̄s venit ad me: ⁊ nō odit patrē suū̄et matrē/⁊ vxorē/⁊ filios/⁊ frēs/et sorores: adhuc aūt ⁊ aiaz suā nō p̄t esse me⁹ discip. Scōm hunc etiā modum dicebat Dauid. Inimicos odio habui. Hoc mō debemus habere odio aīam nostrā: qō quō intelligit infra patebit. De hoc odio loquit. ps. Perfecto odio oderā illos: ⁊ inimici facti sunt mihi. Perfectū odiū dicit/qñ habet odio culpa sed non natura. Modo videamus quō ☩ odio debem⁹ odire animā nostrā. Ubi notādū q̄ ſm p̄hos ⁊ theologos q̄druplicit p̄t sumi aia. Vide Tho. in. ij ꝑ gentil. c. lvij. vbi tenet q̄ nutritiua/sensitiua/⁊ intellectiua nō sunt in homie tres anie: sed tres potentie anie: ſm Tho. possunt dici largo mō anie: qō aut̄ dr Tho. est verū in hoib⁹: sed in se realit̄ iste anime realit̄ differūt: q̄ prima est in plātis. Secunda in aialib⁹. Tertia in hoibus. Primo ergo mō sumitur.

Primo p̄ ania vegetatiua.
Scdo p̄ ania sensitiua.
Tertio p̄ ania intellectiua.
Quarto p̄ vita transitiua.

Quālibet hāz aniaz debem⁹ odire in hoc mūdo resistendo. s. eaz prauis motibus ⁊ suggestionib⁹: vt in vitā eternā custodiam⁹ eaz. Primā g̃ aiam odire debemus p̄ sobriā abstinentiā. Scdam debemus odire p̄ purā ꝓtinentiā. Tertiā debemus odire p̄ promptā obedientiā. Quartā debem⁹ odire p̄ firmā patientiā. Istis oibus modis bīus Laurenti⁹ odiuit oēm animā suā in ☩ mūdo: ⁊ ideo in vita eterna custodiuit eā. ⁊ sic etiā nos ⁊c. ¶ Primo ergo mō sumitur aia p̄ vegetatiua. i. nutritiua: ſm quā cōicamus cum plantis que hanc animā habēt p̄ quā nutriunt̄ et augent̄. Et hec ania nos plerūq̄ infestat ideo eam odire debem⁹ eius. s. motionib⁹ resistēdo. infestat aūt nos maxime p̄ gulā: vt ꝓtra mandatū dei comedamus ⁊ bibamus: ⁊ hoc facit triplicit.

Primo q̃tum ad rp̄is p̄hibitionē.
Scdo q̃tum ad cibor⁹ p̄ditionē.
Tertio q̃tum ad modi discretionē.

¶ Primo g̃ q̃tum ad rp̄is p̄hibitionē. s. in diebus ieiunior⁹ mandatȝ ab ecclia sctā frangam⁹ ieiunia: bis vl̄ pluries comedēdo: ⁊ hec tentatio p̄uenit ex anima vegetatiua/q̄ nutritionē ⁊ ꝓseruationē corpis appetit. ¶ Scdo q̃tum ad q̄litatē ciborꝝ. vt. s. in diebꝫ ieiuniorꝝ cibos vetitos comedam⁹: puta carnes ⁊ lacticinia in q̄dragesima ꝓtra. c. denicz. xiij. di. Et de ꝑse. di. v. q̄dragesima. Reliquis ☩ ieiunijs q̃tuor tēporꝝ: ⁊ in ferijs sextis nō sunt p̄hibita lacticinia de iure: sed debet hō ꝓformare se moribꝫ patrie in q̄ inuenit̄: vt in. c. illa. xxj. dis. Nota ꝓtra pisanos q̄ existētes Panormi comedūt lacticinia in feria. vj. Et sic ꝓtra Carthelanos q̄ comederēt carnes in sabbato. Un̄ ꝑsus. Si fueris rome romano viuito more ⁊c. ¶ Tertio nō q̃tū ad modi discretionē. Contingit aūt in modo q̄ntuplicit offendere in gula: qō in ☩ ꝑsu designat. Preproperē: laute: numis: ardēter: studiose: sicut habet de ꝑse. di. v. Quinq̄ modis declara. Qui aūt in hoc diligit animā suā vegetatiuā ei⁹ motib⁹ obediendo perdet eam. Jo. xij. Qui diligit aiam suā perdet eā: q̄z gula est causa p̄ditionis: ⁊ corporis ⁊ anie. Patet exemplū in p̄mis parentib⁹. Mala mali malo mala cōtulit omīa mundo. Scdo Loth ebrius cōmisit incestū. Ben. xix. Tertio Esau p̄ter gulā vendidit p̄mogenita sua/⁊ tandē dānat⁹ Ben. xxv. Quarto Holofernes crapulatus occidit a Judith. Judith. x. Quinto Simon machabe⁹ in cōuiuio occisus est. j. Macha. vlt. Sexto philisteis epulantibus ⁊ letantib⁹ domus cecidit ⁊ oppressit eos Judicū. xvj. Septimo filijs Job edētib⁹: ⁊ bibētib⁹ dom⁹ cecidit/⁊ occidit eos Job. j. Ad idē exēplū ō magno Siniscalco/q̄ in nocte cōiuij nuptialis occis⁹ fuit Joā. bap. fuit occisus p̄ter crapulā hero dis. Ideo dr dñs. Attendite ne grauent

cordia vestra in crapula:z ebrietate. Luc. xxj. Ideo debem⁹ odire animā hanc resistendo eius concupiscentijs, sicut dicit thema. z hoc facim⁹ p sobriā abstinentiā. Jō dicit Eccl. xxxvij. In multis esceis erit infirmitas:z auiditas appropinquabit vsq; ad cholerā. Propter crapulā mlti obierūt q aūt abstinens est adūciet vitā. Sic fecit beat⁹ Lauren. vide supra in alio sermōe hui⁹ festi. qui incipit. Habetis fructū vestrum in sanctificationē. pte. j. Jō dic scriptura Eccl. xxxvij. Qui abstines est:aduciet vitā. sz corporis. z aie. etc. ¶ Secūdo modo sumit ania p parte sensitiua, et hec etiā est odio habenda effectuali eius motionib⁹ resistendo. Nā bellat cōtra nos p luxuriā/sicut z in bestijs cū q̄b cōicam⁹ sm hāc aiam:z qui appetitui ei⁹ deseruiūt/sunt siles bestijs Eccl. xxx. Dixi in corde meo ō filijs hominū: vt probaret eos deus z ostēderet silēs esse bestijs. imo deteriores bestijs sunt hoies hui⁹ aie appetitui obtēpantes:q̄ luxuriari in bestijs est naturale:in hoib⁹ vero culpabile. pō. Homo cū in honore esset nō intel. etc. Leui. xvij. Ania hominis: supple peccatoz in sanguie est. i. in appetitu sanguinis, i. luxurie p quā hō effundit sanguinē. Et iō qui ducit appetitui hui⁹ aie:perdet in inferno. Joā. xij. Qui amat aiaz suā perdet eā Ratio:q̄ vt dī Job. xxxj. Luxuria ignis est vsq; ad cōsumptionē deuorās:et omia eradicans germinat. Nota. Vsq; ad consump. deuo. s. merita oia p̄terita. Et omia era. germina. s. gratie z ✠tutū:theologicarū z moraliū infusaz:et donoz spūssancti que oia p̄didit hō p vnicū actum luxurie. Patet exemplū in Sansone/Dauid/Salomone/. Jtē Eccl. xvij. Si p̄estes aime tue concupiscentias ei⁹:faciet te in gaudiuz inimicis tuis. Nota anie tue sz sensitiue. Pugnat autem ctra nos hec ania decem telis:id est nouis luxurie speciēb⁹:que sūt simplex fornicatio/ adulteriū/incest⁹/stuprum/sacrilegiū/raptus/mollities/sodomia/turpitudo cum ppria vxore:z bestialitas. Declara: Caro cōcupiscit aduersus spiritū/z spūs aduersus carnē etc. Hec ergo ē odio habenda resistendo motib⁹ eius per puram ptinentiā. j. Thess. iij. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra: vt abstineatis vos a fornicat iōe: vt sciat vnusquisq; vestrū vas suū possidere in sanctificatione et honore: nō in passiōe dsiderij: sicut z gētes q̄ ignorant deuz. Sic fecit brūs Lauretij q̄ fuit ptinentissim⁹ q̄ nunq; legit carnem suā inquinasse labe luxurie: sz semper ab ineunte etate vitā sctām duxisse etc. ¶ Tertio mō sumit ania p intellectiua q̄ est ppria homini z qua ab alijs animalibus formali differētia diuidimur. Et hec etiaz odio est habēda:q̄ bellat ptra nos z salutem nostrā tripliciter: sm tres potētias suas. s. intellectū/volūtatē/z memoriā. Cū intellectu bellat cōtra nos:q̄ semp querit rōnes inuenire de reb⁹ cognitis et nunq; quiescit intellect⁹ nester in nobis: donec p tingat ad cognitionē effectuū: quos cognoscit. Verbi gratia: de eclypsi solis et lune:quas admirādo z rōnes inquirēdo adinuenerūt. Jō dicunt q ppter admirari ceperūt phi philosophari: in pncipio Methaphisice. Vide Tho. j. ij. q. iij. ar. vlti. Sic si viderem⁹ mare intumescere z fluctuare sine flatu ventoz admiremur: z inq̄rem⁹ causaz etc. Sic de terremotu. Sic si ignis caderet de aere etc. Jtē de alijs que aliquo sensu p̄cipim⁹ semp querim⁹ causaz. Verbi gratia. dicit tibi q̄ talis hō occisus est queris ptinuo ūre:a q̄:z quō:etc. Et q̄ z articulis fidei nō pōt haberi ratio naturalis:q̄ fides est argumētū rez ñ apparētiū et est de nō visis Augu. Fides est credere q̄ nō vides. Jtē Amb. Tolle argumētū vbi fides querit. Jdeo semper intellectus bellat contra nos in his que sunt fidei vt non credamus. Sicut de trinitate: de incarnatione: de eucharistia. Jn hoc autez bello multi succumbunt. imo impossibile est vincere nisi ex dono dei Esa. liij. Domine quis credidit auditui nostro:etc. Jtē Abacuc. j. Aspicite in gētib⁹ z videte: z admiramini:z obstupescite:q̄ opus factum est i dieb⁹ nr̄is q̄ nemo credet cū narrabit. z loquit de ope fidei etc. Et loquit ppheta p ✠ba p̄teriti tp̄is de futuris: p̄ certitudiez ppherie. Nota dū dic. Quod nemo credet icz p rōnez naturalē: sed p graz spūssti. sic j. Coz. xij. Nemo pōt dicere dñs Jes⁹ nisi in spūsto. Jtē Joā. vj. Nemo pōt venire

ad me: nisi pater q̄ misit me traxerit eum. Sed habeam⁹ odio aiam humiliando intellectū ad credendū iuxta illō Apli. Destruētes oēm altitudinē extollētē se aduersus scientiā dei: z in captiuitatē redigētes oēm intellectū in obsequiū chri. ij. Lor. x. Sic fecit brūs Laurē. qz fidē integerrimā habuit in tāta firmitate vt fidei virtute p signū crucis cecos illuminarer: z alia miracula faceret. Dic vt in legenda. Vñ ecclesia. Laurēti⁹ bonū opus opat⁹ est q̄ p signū eruz cecos illūinauit. Scdo mō bellat aia p potentiā voluntatis q̄ repugnat diuino mādato obsecdo. Gen. viij. Sensus em̄ z cogitatio humani cordis prona sūt ad malū ab adolescētia sua. Sz habenda in odio p būile obedientiā subiciendo voluntatē diuine volūtaz rectitudini. ps. Anima mea in manib⁹ meis semp: z legē tuā nō sum oblit⁹. Sic fecit brūs Laurē. Vide sup̄ in alio sermone hui⁹ festi: q̄ incipit. Si q̄s mihi ministrauerit. qte. ij. ff. ij. reddidit. ¶ Tertio mō bellat memoria q̄ pori⁹ recordāt de iuuētib⁹ humanis vel illatis q̄s de būficijs diuinis nobis collatz. Itē pori⁹ de reb⁹ trāsitorijs et caducis q̄s de reb⁹ eternis. Jō habenda ē odio zc. ij. Lor. iiij. Nō ne plantib⁹ nobis q̄ vident: sed q̄ nō vident. Que em̄ vident tpalia sē: q̄ aūt nō vident eterna. Itē Treñ. iij: Recordare paupt̄atis mee: z transgressiōis z absinthij: z fellis. Et rūdere debz anima. Memoria memor ero: z tabescet i me aia mea. Sic faciebat brūs Lau. zc. ¶ Quarto mō sumit aia p vita transitiua. Dat. ij Defuncti sūt em̄ q̄ querebāt aiam pueri. i. vitā. Itē Actz. ij. Nec⁹ em̄ facio aiaz meā pciosiorē q̄s me. Itē Joā. x. Bon⁹ pastor aiam suā dat p ouib⁹ suis. Hec etiā aia est odio habenda i effectu: qz bellat p̄tra nos p timorē tripliciter. Timere em̄ q̄nq̄ nos facit p̄ba dura: tormēta aspera: z mortez. Jō habeam⁹ illā odio vt talia nō timeā⁹: Propter dei honorē: iuxta illud Lu. xij. Dico aūt vobis amicis meis zc. Itez Sap. iij. Pro iustitia agonizare p aima tua: z vsq̄ ad mortē certa p iustitia. Habenda ergo est odio p firmā patientiā. Sic fecit brūs Laurē. qz nec p̄ba Decij: nec tormēta: nec mortē asperrimā ab eo inferendā timuit. Dic hist̄oriā martyrij el⁹: z potuit dicere. Probasti cor meuz: et visitasti nocte: igne me examinasti: z nō est inuenta in me iniquitas. Deo gr̄as. Amen.

¶ Itē de brā Anna mr̄e virginis gloriose. Ser. LXIIII.

Habetis fructum vestrū in sctificatōez. Ro. vj. loquit̄ thema beate Anne dicēs. Habetis: sez vos brā Anna: fructū vīm sez J̄ginē mariā: in scrificatiōem passiua m̄ z actiuam. Passiuā quidē: qz fruct⁹ iste id est brā virgo fuit in vtero beate Anne sanctificatus ps̄. Flumis impet⁹ letificat ciuitatez dei sancti. ta. suū al. zc. Vide sup̄ in sermone q̄ incipit. Benedict⁹ fruct⁹ zc. pte. vj. Actiuam vero: qz p ipsam fuit augmētata sanctificatio beate Anne. Vide in sermone vbi. sup̄. in introitu versu. Scda ratio zc. Pro cui⁹ declaratōe sciendū: q̄ questio fit a multis: quare eccl̄ia nō facit festum de Joachim parre virginis: q̄ fuit sanct⁹ bō: sicut de brā Anna q̄ fuit mater virginis: Rūdeo: qz brā Anna fuit sanctior eo. Nō qz maiorē p̄ticipationē habuit cū brā virgine que fuit fons sanctitatis: qz portauit eam tam sanctā nouem mensib⁹: lactauit: dormiuit zc. Detur exemplū de rosa quaz vn⁹ dat alteri: qz maior odor remanet i accipiente q̄s in dante zc. Istā rationē tāgit thema zc. Pro fundamēto sermonis in q̄ agit̄ de fructu Anne. s. de brā Maria: oritur theologicalis q̄stio. ¶ Querit. Utr̄ beata Anna fructū suū sez brām Mariaz in originali culpa cōceperit. Arguit̄ q̄ sic. habet̄ de p̄secra. dist. iij. Aug. de fide ad Petrū. Firmissime tene z nullat⁹ dubites oēm hoiem qui p concubitū viri z mulieris concipit̄ cuz peccato originali nasci. Sed beata Anna concepit fructuz suum sez Mariam p cōcubitum viri scilicz Joachim z mulierez sez ipsemet Anne. igitur. In oppositū arg. Anſ. de cōceptu virginali. c. xviij. Decuit vt ea puritate virgo niteret: qua maior deo nequit intelligi: posset autem intelligi pura innocentia sub eo qualis fuit in christo quā ipsa maria cōcepit sine originali peccato. ergo brā Anna

fructum suū scz virginem mariam in culpa originali nō cōcepit. Et sic questio manet pro vtraq; pte dubia. Ad questionē respondendū est fm Scotū sup.iij.sentē.di.iij.q deus potuit facere q ipsa nunq; fuisset in peccato originali: potuit etiā fecisse: vt tm in vno instanti esset in peccato: potuit etiā facere q p tempus aliquot essz in peccato. z in vltimo instanti illi⁹ purgare tur. Primus declarat q gratia equiualet iustitie originali quantū ad acceptionē diuinam: vt ꝓpter humane anime habenti gratiaz ñ in se peccatuz originale. Potuit t em deus in primo instanti illius aie infundere sibi gratiā tāq; alij aie in circūcisiōe: vel baptismo: igit. in illa anima nō habuisset peccatū originale: sicut nec habuisset si postea fuisset baptizata: z sic esset infectio carnis. fuit ibi i pmo istanti ñ fuit tm necessaria causa infectiōis aie: sic nec post baptismū quādo manet fm multos: z infectio aie nō manet. aut potuit caro mundari añ infusionē aie: vt in pmo instanti ñ esset infecta: a tali etiā infectiōe de⁹ carnē ꝑginī marie ꝑseruare potuit: et sic Anna eā in peccato originali nō ꝛcepit. Scōz pz q si agēs nature pōt incipere agere i instanti: ita q in illo instāti fuerit in esse quieto sub vno ꝛtrario z in tpe habito/est sub forma ꝛtraria in fieri: z qñcunq; agens naturale pōt agere: igit pōt z in tpe habito alicui instanti causare gram. hoc etiā ꝛfirmatur: q; qñ aia est in peccato: potest per potentiā diuinam esse in gratia: sz in tempore illo quo fuit cōcepta potuit esse i peccato: igit potuit esse in gratia: nec necesse fuit q tunc fuisset in gratia in primo instāti illi⁹ timoris: sic nec de mutatiōe: et motu in primo instanti potuit creasse gratiaz in illa anima: z q ista sint ꝓbabilia patet: deus nouit: si auctoritati ecclesie vel auctoritati scripturaz non repugnet videt ꝓbabile quod excellenti⁹ est attribuere. Et dicitur q beata Anna fructum suū scz beatam Mariā in originali culpa non concepit. Et ad argumentū dicit: z oēs auctoritates doctoꝝ ꝛtrariū allegantiū dicitur q quilibet filius Ade naturaliter est debitor iustitie originalis: z ex demerito Ade careret ea. z ideo omnis talis habet vnde contrahat peccatū originale, hoc intelligit de lege ordinata: z nō de lege ꝑseruata: puta si alicui in primo instāti anime detur gra: ille licet careat iustitie originali: nunq; tamē debitor est eius: quia merito alterius preueniētis peccatum datur sibi gratia: q equiualet illi iustitie quantum ad actionem diuinam. ideo auctoritates intelliguntur: niss alius preueniret meredo. Et sic priuet deus ne mariā Anna in peccato conciperet: de quo fit sermo: iuxta verba habetis fructum. z sic de alijs. Inuenio q beata Anna habuit fructum suum scz beatam virginem

Desiderū longa mēte
Speratū certa mente
Conseruatū digna mente.

¶ Dico primo ꝛc. Dic quomō Joachim z Anna fuerunt de ciuitate Bethleem ō tribu iuda et steterunt. xx. annis sine fructu. Ratio: quia Anna erat sterilis et tristabantur: recurrerunt ergo ad auxilium diuinum. Primo per deuotas orationes. Secundo per largas elemosynas. Tertio per mīta ieiunia. Quarto per votum z ꝓmissionem. Circa primum orabant ꝛc. semel beata Anna vidit niduz cuiusdā auicule z dixit. O domine huic auicule dedistis tot filias quibus cum magno labore prouidet. Date ergo mihi domine prolez aliquam. Ex hoc habetis exempluz recurrendi ad deū: quia ipse est qui formatcorpus in vtero: z creat in eo animam. Joannis. x. Manus tue domine fecerunt me: z plasmauerūt me totum in circuitu. Memento queso q sicut luteuz feceris me: et in puluerem reduces me. Nōne sicut lac ꝛc. Dic contra illos qui recurrunt ad diuios ꝛc. Amen dico vobis si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Joan. xvj. Nota in nomine meo id est ad saluationem vestram ꝛc. ¶ Scōo petebat prolem a deo per elemosynas: quia dixit angelus Tobie. Bona est oratio cum elemosyna Tobie. xij. Dicit Hieronymus: q faciebant tres partes de bonis suis ꝛc. Dic vt in legenda ꝛc. Isto modo oratio iuuatur elemosynis. Ideo dicit scriptura. De substantia tua fac elemosynā: z noli auertere faciem tuaz ab illo paupe. ita em fiet vt nec a te auertat facies dñi. Tobie. iij. Moraliter habet exemplū hic faciēdi ele

mosynas: z si nõ potestis saltem soluatis decimas: et restituatis debita: pser tim ex causa iniusta vt furta: vsuras: symoniaca: solidatas zc. Tertio perebãt plem cũ ieiunio zc. Et poterant dicere. Humiliabo in ieiunio animã meaz: z oratio in sinu meo conuertet. Quarto perebãt plem a deo p votũ z pmissiones: sez q si de⁹ daret eis plem: q darẽt illã fuitio dei in tẽplo. Sed hodie mlti frangũt ista vota zc. Si quid vouisti ỏo: ne mozer ẓreddere: displiz cm ei infidelis z stulta, pmissio: sed qcũq vo ueris redde. Multo melꝰ est em non vouere qz post votum promissa nõ reddere. Eccs. v. Dic vt expedit. Ad idem. Deut. xxiij. Cum voueris votũ dño deo tuo: nõ tardabis redere: z si mozat⁹ fueris reputabit tibi in pctm zc. ¶ Dico scỏo speratuz certa mẽte: quãdo fuit certificata p angelum de pole habẽda zc. Dic hystoriã quõ Joachim z Anna venerũt de Nazareth in Hierusalẽ: vt offerrẽt hz ꝓsuetudinẽ zc Et quõ sacerdos expulit ỏ tẽplo Joachim ranqz sterilẽ: iuxta illud. Deut. vij. Non erit apud te sterilis vtriusqz sexus: tam in hoibus qz in gregib⁹ tuis. Jtẽ quõ angelus ꝓsolatus est Joachim flentẽ in deserto zc. Moralit nota q Joachim z Anna steterũt. xx. annis cũ ozonib⁹/ieiunijs/elemosynis etiã pmissionib⁹: vt haberẽt plem: z tamẽ cũ omnib⁹ istis nõ habuerũt plem: sed tunc demuz obtinuerũt plem: qñ in verecũdia sibi facta a sacerdote habuerũt patiẽtiaz. Et quo sequit/q melioz est patiẽtia qz oia pdicta zc. Dic vt expedit. Jdeo aplus. Patientia vobis necessaria est: vt voluntatẽ dei faciẽtes reporteẓ promissionẽ. Heb. x. ptz. ij. ps zc. ¶ Dico tertio zc. Conseruatũ digna mẽte tripliciter. Primo in vtero: qz dtã Anna diligenter cauebat ab oib⁹ his/q possunt nocere fetui: sez a tripudijs z ab ectrando zc. Scỏo post natiuitatẽ diligent lactãdo. Nota cõtra mlieres q non lactant filios: sed dant alijs vt lactent: qz faciunt ꝓtra ordinẽ nature q dedit matri lac ꝓpter filiũ. Jtẽ qñqz filꝰ habẽt naturalit bonã cõplexioneez quã perdũt ꝓpter lac nutricẽ zc. Nota hic exemplũ de illo nobili in lombardia: q habuit nutricẽ filio/q pdito lacte ne ꝓderet bonã ꝓpsionẽ: lactauit filiũ de lacte cuius dam scroue: qui filꝰ postea virit sicut porcus. Jta ỏ ancillis q lactant filios dñoz zc. Jdeo hmõi mlieres nõ lactãtes filios vituperant de iure: vt habet dist. v. c. Ad eꝰ. Tertio cõseruauit eã post ablactatiõnẽ in tẽplo/in q stetit ꝓgo decẽ annis zc. Nota ꝓtra illos q non seruant vota facta de filijs: qñ sunt pulchri zc. Ota/dabimꝰ deo illũ q est monoculꝰ/vel gibbosus/vel strabo/vel claudus zc. Cõtra hoc ỏr scriptura. Homo q obtulerit victimã dño vel vota soluens/vel sponte offerẽs: imaculatũ offeret: vt acceptabile sit, omis macula nõ erit in eo. Leui. xxij Moralit habetis exẽplũ in festis ire ad templũ dei: z seruare festa audiẽdo missaz z cessando ab opib⁹ zc. Dic vt expedit. Memẽto vt diez sabbati sanctifices zc. Exod. xx. Et talib⁹ põt dici. Habetis fruc. vestrũ: sez bonorũ operũ in sanctificationem.

¶ In assumptione gloriose virginis Marie. Sermo lxv.

Sanctificauit tabernaculũ suũ altissimꝰ. Ps. xlv. Hodie exaltata est scta dei genitrix sup chozos angelozad celestia regna: ideo de ea erit fmo. Saluteꝝ ꝓgo zc ¶ Pro sermonis fundamẽto ozitur theologicalis questio.

¶ Querit vtruz christus sue matri gloriosissime possit dare facultatẽ ꝓferendi gratiã vel spiritũsanctũ. Arguit q nõ: Christus nõ potest dare alicui ad alicui: cui impossibile est ꝓferre: sed impossibile est Marie cõferre gram: vt ait Scotus sup. iij. sen. dis. j. Cum gra fuit de nihilo virtus creature capax nõ est: vt eaz ꝓducere queat: z mater chri est creatura. igitur. ¶ In oppositum dicit de Maria: q eã mater misericordie z gre: qõ nõ diceret de ipsa/si nõ possit cõferre gram. Ergo chris sue matri potest dare facultatẽ conferendi gram: vel spiritũsanctũ. Et sic qstio manet ꝓ vtraqꝫ pte dubia. ¶ Ad qstionẽ rndendũ est fm Bona. sup. j. sen. di. xv. q spũsctũ dari ab aliquo. Jntelligit rib⁹ modis.

Primo modo potestative.

Scỏo modo meritorie.

Tertio modo ministratiue.

¶ Primo modo intelligit spūm sctm dari prātiue siue auctoritatiue. Et sic ad dubium dicit: q spūssanct⁹ solūmodo dat a patre z filio/et a seipo: z nō ab alio: qz scptū est gram et gliam dabit dns: z de tali mō dandi intelligit auctoritas Scoti. ¶ Secundo mō meritorie/merito cōdigni: et sic ad dubiū dicit: q spūsctūs siue gra dat a chro hoie: ideo ot Tho. iij. pte. q. xlviij. q chs meruit nobis p suā passionē z morte gram z gliam: si meritū christi ꝓsiderek ēē tū ad sufficientiā. ¶ Tertio mō ministratiue/z sic ad dubiuz dr: q spūsctūs dat ab boibus seu depcatiue: z sic dat a sctis hoibus marie a ꝑgine gliosa: q̄ inter oēs suo filio placet quā ꝑginē a nobis exoratuz dedit. Habek. ff. de reg. iur. l. Nihil tā naturale est ēē vnuz qōz p easdē res solui: p qs z ptigit nasci. Et habek etiaz extra. de reg. iur. in antiqs. c. omis res. Cum ē vniuersa hūana natura subiecta sit petō p virū vnū z mulierē: vt remediū darek dedit nobis deus patrē saluatorē a teꝛ ꝑginē: scz Mariā: q̄ depcatiue habz ptātez nobis ꝓferēdi gram: z nō potestatiue siue auctoritatiue/de q̄ modo intelligit argumētū: z hec est ō q̄ inpsentiaꝝ fit ꝓmo: iuxta verba ꝓassumpta zc. ¶ Pro declaratiōe thematis z introductiōe materie notanduz: q licet q̄libet sctūs dici possit: dom⁹ et tabernaculū dei: tñ excellenē z anthenomatice virgo Maria dicit tabernaculū dei. Primū ꝓbak. Joā. xiij. Si q̄s diligit me ser. meū ser. z pat meus diliget eum: z ad eū veniem⁹ z mansionē apud eū faciem⁹. Itē. j. Cor. iij. Templū dei est⁹ vos. Secūdū ꝓbak. Ecci. xxiiij. In habitatiōe sancta coꝝ ipo ministraui. Et infra. Qui creauit me requeuit in tabernacl'o meo. Et h̄ etiā ꝓbak q̄druplicit. Primo quidē in vtero: qz sctā fuit anteq̄ nata: plenioꝛi gra q̄ Hieremias z Jo. bap. Secdo in vite progressu: qz null⁹ sctūs fuit imunis a culpa saltē venali. j. Jo. j. Si dixerim⁹: qz pec. nō ha. ipsi nos ſe. z veritas i nobis nō est: ꝓter ipam solā. Vñ Aug. in lib. de natura et gratia: hunc textuz allegat magister in. iij. sen. dis. iij. Si oēs scti z sancte cuz hic viuerent interrogati fuissent/an sine petō essent oēs vna voce clamassent. Si dixerim⁹: qz peccatū nō ha. ipi nos ſe. z veri. i nobis nō est. Excepta inquā hac sacra ꝑgine: de qua cū de pctis agit/nullā prorsus volo q̄stionem habere. Tertio in morte: qz sine pena: cum oēs alij sancti cū pena: presertim martyres. Quarto/quia alij sancti solū mente chō conceperūt p fidez viuam: sed virgo etiā coꝛpore. Lu. j. Ecce cōcipies i vtero zc. Patet ratio z auctoritas quare specialit virgo Maria dicit tabernaculū dei. Jō dr thema zc. Sed qz dicit Sanctificauit quero quō: Rñ. p resurrectionē coꝛpis: quia q̄tum ad animā sanctificata erat in vtero matris. Sed hodie. i. in festo hodierno sanctificatū fuit h̄ tabernaculū/q̄tum ad coꝛpis resurrectionem: q̄ licet nō fuerit hodie facta: sed post cras tñ de illa p̄dicabim⁹: qz tota octaua reputat vna dies. Et licet hic non sit artē culus fidei: tñ pie credendū est. Vñ q̄daz egregius ꝓficiatoꝛ ait. Transit ad etheraꝝ ꝑgo puerpera virgula ieſſe. Non sine coꝛpoze: sed sine tpe rendit ad esse. Et h̄ etiaz videk eccl'ia approbare in oꝛone hodierna q̄ dicit. Venerāda zc. nec tñ mortz nexibꝰ deprimi potuit zc. Sed dices tu. Ego libenē vellem audire rōnes/ꝓpter quas dignū fuit virginē resurrexisse cum coꝛpoze glorioso/z assumptam esse in celum cum coꝛpoze glorioso.

Prima ratio est ꝓpter matris alias filij cōformitatem.

Secda est ꝓpter carnis vnitatē.

Tertia est ꝓpter plis iocunditatē.

Quarta ꝓpter inimici securitatē.

Quinta ꝓpter legis affirmitatē.

Sexta ꝓpter ꝓphie veritatem.

Septia ꝓpē virtuisq̄ sex⁹ dignitatē.

¶ Primo ergo dico: q cōueniens erat: q virgo Maria assumerek cum ania z coꝛpoze in celū: ꝓpter cōformitatē matris ad filiū z ecōuerso. Nam vt bene scitis semp in hac vita mortali: ꝑgo Maria ꝓformauit se cū chro z chrs cum ꝑgine. Nā chrs vixit in hoc mūdo/cum magna puritate sine macula alicui⁹ peccati. Sic et virgo Maria sine peccato mortali/z etiā venia li. Probatur hoc p auctoritatem Augu. in libro de natura z gratia: z habek supra in introitu hui⁹ sermonis. Item Ber. in epistola ad canonicos lugdunenses. Ego

inquit puto/q̃ ꝛ copiosior sanctificatiõis
bñdictio q̃ in alijs sanct̃ ab vtero sanctifi
catis in eam descenderit: q̃ nõ soluz ipsi⁹
ortũ sanctificaret: sed ꝛ vitã eius ab omni
pctõ deinceps imunẽ ꝓseruaret: qđ alteri
nemini in natis quidẽ mulierũ credit esse
donatũ. Hec ille. Itẽ chr̃s vixit in paup
tate. Mat. viij. Vulpes fo. ha. ꝛc. Sic ꝛ
virgo Maria voluit esse paupcula. vñ đ
labore manuũ suaz nutriebat Chr̃z ꝛ Jo
seph ꝑsertim in egypto: in qua stetit adue
na septẽ annis. Vñ de ea scriptũ est. Prꝛo
verb. vlt. Quesiuit lanã et linũ: ꝛ operata
est ꝓsilio manuũ suaz. Et infra. Conside
rauit semitas dom⁹ sue: ꝛ panẽ ociosa nõ
comedit. Itẽ ꝓfirmauit se in voloñb⁹ cuz
chr̃o: sicut ptz in circũcisione/in passiõe ꝛc
Lu. ij. Et tuã ipsi⁹ animã ptran. gla. Itẽ
in abstinentia. Itẽ in humilitate. Luce. j.
Quia respexit humi. ancil. sue. Itẽ in le
gis subiectõne: qz sicut chr̃s voluit subiici
legi mosayce: sm illđ Gal. iiij. Misit de⁹
filiũ suũ fac. ex mliere fac. sub lege. Sic ei
ꝑgo voluit ꝓfirmari. Vñ lege voluit pu
rificari: q̃uis non indigeret ꝛc. Fiat ergo
ratio. Qui sentit onera/debet sentire ꝛ cõ
moda. Confirmat hoc ꝑ regulã iurz ciui
lis q̃ habet. Scõm naturã est cõmoda cu
iuscz rei eũ seq̃: quẽ sequũt incõmoda. ff.
đ reg. iur. l. Scõm naturã. Cum g̃ virgo
Maria fuerit ꝓfirmis chr̃o: hic i suis do
loribꝫ/penitẽtijs: ꝛ puritate vite. ergo con
uenies fuit: vt etiã sentiret gloriam. Sed
chr̃s habuit gl̃iam corꝑis post triduũ mor
tis. g̃ et ꝑgo Maria. Et sic habuit honoꝛ
rẽ ex filio: nõ sicut vos mlieres: qz assumi
tis honorẽ ex maritis. Vñ si est vxor mili
tis vocat cauallarissa/si comitis comitis
sa ꝛc. Probat in. l. Mulieres. ff. de digni
tatibꝫ. li. xij. Virgo aũt maria ex filio non
ex viro: Vñ qz chr̃s est rex regũ ꝛ dñs do
minantiũ. Apoc. xix. Ideo ꝛ virgo vocat
regina sic cantat eccl̃ia. Aue regina celoꝝ
ꝛc. Sed nota q̃ chr̃s duz esset in ꝑ mũdo
nõ venit sicut rex: sed sicut minister, vnde
paup erat et hũilis. Zacha. ix. Dicite filie
syon. Ecce rex tuus venit tibi iust⁹ et sal
uator: ipe paup ꝛ ascendẽs sup asinaz. Et
Mat. xxj. Vñ ꝛ ipe dixit Pilato. Regnũ
meũ nõ est đ ꝑ mđo. Itẽ Mat. xxij. Fili⁹
hois nõ venit mistrari: sed mistrare. Sed
postq̃ resurrexit accepit sceptrum regale.
Vñ dixit. Data est mihi ptãs in celo ꝛ in
terra. Mat. vlt. Sic ꝛ ꝑgo Maria nõ vo
cabat regina: sed erat hũilis paupcula: vt
sup̃ dictũ est: sed postq̃ resurrexit: fuit fa
cta regia celoꝝ ꝛc. Horalik: si vultis cuz
chr̃o regnare/oportet hic hũiliter viuere: ꝛ đ
petis pniam agere. Nam ꝛ chr̃s pniam e
git ꝛc. et pniam ꝓmo ꝓdicauit. Mat. iiij.
Penitentiã agite ꝛc. Quidã ꝓ volũtate
ad gadisuz pviã inferni. s. vitioꝝ/sed errat

¶ Scõa ratio. Null⁹ nr̃m põt dicere/q̃
habeam⁹ carnẽ a matre sola: neq̃ a patre
solo: sed ab vtroq̃: sed ꝓprie loq̃ndo carnẽ
habem⁹ a matre: qz mater ꝑstat materiaz
in gnãtione. plis: pater aũt est principiuz
actiuũ. Vñ a ꝑre descendim⁹ q̃ rõnẽ semi
nales/q̃ est vis actiua in gnãtione. A mre
vero ꝓcorpulentã substantiã: sed nõ sic in
chr̃o: qz carnẽ suã totã habuit a matre: q̃
nõ ex virili semine: sed mystico spiramine
et ex purissimis sanguinibꝫ suis ipm cõce
pit. Anima aũt et diuinitate habuit a đo
ꝑre: ita q̃ caro ꝑginis ꝛ caro chr̃i/tota fu
it vna caro. Jo noluit chr̃s/q̃ caro matr̃
sue cõicaret vlli hoi: qz sol⁹ de ea cõcepit⁹
et nat⁹ est. Ezech. xliij. Porta hec clausa
erit et nõ aperiet. Caro aũt chr̃i nulla pas
sa est corruptionẽ: iuxta illđ. Ps. xv. Nñ
nõ derelin. aiam meã in infer. nec. da. an
tu. vi. cor. De ull̃o alio põt illa auctoritas
intelligi. Non sic uos q̃ transim⁹ de corru
ptione ani e/ad corruptionez corꝑis: et de
corruptõe culpe/ad corruptionẽ pene: sed
caro chr̃i: qz fuit sctissima nullaz passa est
corruptionẽ. Sic fuit caro ꝑginis q̃ nũq̃
peccauit ꝛc. Vnđ spũssetus ad eã dr̃. To
ta pulchra es et macula nõ est in te. Can.
iiij. Rõ est: qz caro chr̃i ꝛ ꝑginis/tota fuit
vna caro sctificata a nq̃ nata. Et iõ sic ca
ro chr̃i nullã fuit passa corruptionez/sic ꝛ ca
ro ꝑgis ꝛc. Hanc rõnẽ ponit Aug. di. Pu
tredo nãq̃ ꝛ ꝓmis hũane est opprobriũ cõ
ditiõis: a q̃ opprobrio cũ chr̃s alien⁹ sit/et
maria: nã excepit quã ihesus đ ea assũpsisse
ꝓbat. Et ꝓfirmat ratio ꝑ regulã iurz q̃ hz
q̃ vna ꝛ eadẽ res nõ debet diuerso siue du
plici iure censeri: vt đt rex. in. c. cũ in tua. đ
decimis. Et in. c. licet. de voto. Hãc rõnẽ
sentit Aug. di. Domũ tuã nõ decet corru
ptio dñe sed stitudo. Et ꝓfirmatur illud

alia rõne.s.ꝓpter matris puritatẽ. Nã corruptio carnis est pena macule siue impuritatis pcti. Sed ꝟgo maria fuit pura ab oñi macla actualis pcti: vt dictũ est supꝛ. ergo ꝛc. ¶ Tertia ratio ꝓpter plis iocunditatẽ. Nunq̃ fuit aliqs q̃ tantũ diligeret patrẽ vel matrẽ/sicut chꝛs matrẽ ꝛc. Nec solũ animã dilexit quã dotauit oñi gratia plenitudine: ꝯtum põt pura creatura dotari: sed etiã corpus: qꝛ illud fecit pulcherrimuꝫ: pseruauit a corruptõe ꝟginitatis: a doloꝛe partus: ꝛ a pena mortis: vt dictũ est. Si g̃ corpus ꝟginis remãsisset in terra putrefactũ/non fuisset vtiq̃ gaudium chꝛi cõpletuꝫ/ꝛ posset dicere patri suo. O pater ꝛ dñe: et nũqd illud tabernaculum meũ sctñ/qõ me ꝛcepit ꝛ portauit ẽ vermibus coꝛrosum: ꝛ in cinerẽ resolutũ: Cõueniens g̃ fuit ꝛc. ¶ Quarta ratio ꝓpter ĩmici securitatẽ. Conclusio cois theologorũ est/q̃ si hõ non peccasset: filꝰ dei nõ fuisset incarnat9 Tho. ꝓte. iij. q. j. Si quis intertogaret te: q̃re filius dei fuit incarnatus ꝛc. Ergo virgo Maria ꝓterea fuit mater.s.ꝓpter salutẽ pcõꝝ: ergo tu pcõꝝ nõ dubites ire ad matrẽ dei ꝓ remissione pcõꝝ tuoꝝ dicẽs. O virgo licet sim indignus ꝛc. Tamẽ securus venio ad te: quia nõ esses mater dei nisi ꝓpter pcõres: et sic peccatũ est causa tue excellẽtissime dignitatiꝭ. Sis ergo aduocata mea. Sic q̃tidie ad ipam fiducialiter recurrim9 dicentes. Eya ergo aduocata nostra. Si ergo quãdo viuebat ꝟgo erat aduocata nostra: magis g̃ nunc quãdo charitas post mortem augek. Et idcirco voluit deus: vt ꝟgo magnificaret et ħ seclo. Da similitudinẽ. Si aliqua vestrũ o dñe mlieres haberet filiũ iudicẽ/q̃ deberet iudicare aliquẽ ad mortẽ: ꝛ filia illi9 ĩret ad matrẽ iudicis et rogaret dicẽs. O dña rogo te humilik ꝛc. et plãgeret. Aqua lachꝛymaꝝ multuꝫ mouet animũ hois ad pietatẽ: sed magis mlieris: qꝛ mlier dicit a mollitie quasi mollier. Mater aũt iudicis pietate mota rogaret filiũ ꝛc. Si iudex nderet. O mater et quõ possum parcere: qꝛ fecit tot et tanta mala: ꝛc Mater videꝫ hoc genuflecteret coꝛã filio ostendens sibi pectus et vbera dicẽs. Per istas mamillas quib9 te lactaui parce sibi ẕ. certe iudex parceret ꝛc. posito q̃ posset de iure parcere. Sic in proposito facit ꝟgo Maria ad chꝛm ꝛc. Propter hoc em de9 migrare ꝟginẽ Mariã fecit ab ħ seculo: vt esset nostra aduocata: sicut dicit ecclesia in missa/in vigilia hui9 festi in secreto: vbi sic dicit. Munera nostra dñe apd tuã clementiã dei genitricẽ cõmendet oratio: quã idcirco de pñti seculo transtulisti vt ꝓ pcis nostris apud te fiducialiꝭ intercedat. Intercessio autem ista fit a virgine Maria: et oꝛando ꝓ nobis: et pect9: ꝛ vbera filio ostendẽdo: vt infra dicit. Dic pactice ꝛc. Vñ Bern. Securũ habes accessuꝫ o hõ ad deũ: vbi mater ante filiũ: filꝰ ante patrẽ: mater ostẽdit filio pect9 et vbera. Filius ostendit patri latus ꝛ vulnera. Nulla g̃ ibi poterit esse repulsa: vbi tot cõcurrunt charitatiꝭ insignia. Quõ autẽ posset mater ostendere filio pect9 et vbera: nisi coꝛp9 haberet in celo: ergo ꝛc. Et sic ptz hac rõne/addita auctoꝛitate Bern. q̃ virgo suscepit coꝛpus gl̃iosum: et sic idẽ quod ꝓius. Ideo q̃tidie recurram9 ad eam di. Aue regina mater misꝛie ꝛc. ¶ Quinta ratio ꝓpter legis affirmitatẽ. Chꝛist9 qui est deus et hõ nõ erat quidẽ subdit9 legi: qꝛ princeps est solut9 legib9. ff. de leg. ij. l. Et impfecto. tñ voluit bñlliari et subiici legi: qꝛ digna voꝛ est maiestate regnantis legib9 alligarũ se pncipẽ ꝓfiteri. C. de legib9. l. Digna voꝛ. Vñ aplus. Misit de9 filiũ suũ fac. ex mlie. fac. sub lege ꝛc. Gal. iij. Et ipsemet chꝛs. Non veni inq̃t solue re legem: sed adimplere. Matt. v. Jnter cetera autem mandata legis erat vnũ et primũ scõe tabule: scz Honora patrem et matrem. Hoc autem mandatũ pfectissime chꝛistus/sicut et cetera adimpleuit. Unde Luce. ij. Et erat subdit9 illis. Nota quomodo portabat chꝛistus aquam de fonte Nazareth ꝛc. Non fuisset autẽ mater virgo a filio honorata/si ꝓmisisset coꝛpus suũ subiacere coꝛruptioni. Boni nãq̃ filij est magꝭ parcere matri q̃ sibi. Cõstat autem q̃ filius voluit sibi parcere ab illa generali sententia qua dicitur. Puluis es et in puluerem reuerteris: ergo magis debuit hoc seruare in matre. Et confirmatur ratio: quia chꝛistus voluit parcere matri a coꝛruptione conceptus. vt infra dicitur, Et etiam doloꝛe partus con-

In festo Assumptiōis Marie

tra illā sententiā quā dicit. In dolore pariēs. Vñ t in ortu ipe filiꝰ voluit flere: matrem ꝓo voluit gaudere. Tā etiā bonꝰ filius fuit q etiā iter passiōis vulnera t amaritudinē t angustias: curā habuit diligētē de matre dicēs discipulo. Ecce mater tua. Qui ḡ tantā habuit curā ō matre existēs mortalis: nunq̄d factꝰ gl̄iosus de ea āpliꝰ nō curauit: Absit. Requirit ḡ bonitas dī hoc. Cōuenit etiā ħ potentie: sapiētie t iustitie dei vt notak infra se, primo, pte vlti. ergo Queniēs fuit tc. Et confirmak ratio triplici medio. Primo a minori: qz si ꝑseruauit matrē a corruptiōe ꝑcepti: a dolore partus: t a dolore mortis: ḡ multo magz debuit ipsaz ꝑseruare a corruptiōe corporis post mortē: q̄ peior est tc. ꝑsertim cū q̄rundā sctōꝝ corpora adhuc integra t illesa seruenk. Quedā miraculoꝝ gl̄ia illustrentur Quedā visitatiōe fideliū frequētāk. Quorundā sepulchra, gemmis t auro adornāk Quibusdā manibꝫ angelicis monumēta ꝓparank. Si ḡ corpus ꝑginis esset in terra cū nihil tale sibi impendak. videret chr̄istꝰ gloriā materni corpis cōtempsisse. Quamlit inconuenientissimū nemo est qui nesciat. Maxime si dicerem⁹ corpus Joānis euāgeliste esse in paradiso celesti vel etiā terrestri: sicut sūt Enoch t Helias. Sic etiā si ō corpibꝫ ipoꝝ qui cū christo resurrexerūt dicerem⁹: sicut q̄rūdā doc, opinio dogmatizat: illa ascendisse in celum cū christo tc. sicut Hieron⁹ sentire videt. ¶ Sexta rō ꝓpter ꝓphie veritatē. Non em̄ desunt in veteri testamēto ꝓphie tam verbales q̄ figurales. ꝓbales quidē ꝓius. ps. cxxxj. Surge dñe in requiē tuā, tu t arca sctificatiōis tue. Surge dñe, s. Jesu chr̄e, qō fuit impletū in resurrectiōe tua. Tu t arca sctificationis tue. Arca dei ē ego Maria nō soluz in aia sē t ce tere sancte: sed etiā in corpe: qz portauit deū. hoc aūt fuit iplerū i resurrectiōe corpis ꝑgis Marie. Jxē. ps. xliij. Astitit regina a dex. tuis tc. Jxē Can. ij. Surge, pera amica mea: colūba mea: formosa mea t veni. Figura autē hr̄ de arca dñi: q̄ ex mādato dī fuit ꝓstructa a Moyse de lignis setthin. Arca dei ē ego Maria vt dictū est: in q̄ erāt tria, s. due tabule legis id ē duo ꝑcepta charitatis: q̄ fuit repleta, Vel dic q ꝓ hec tria que fuerunt in arca signantur ista videlicz: ꝓ virgā signak caro chr̄i q̄ floruit. ꝓ mānā, signak diuinitas q̄ omnē dulcedinē habuit ꝓ tabulā scriptam signak ania chr̄i q̄ omni sapiētia plena fuit. Jxē fuit i ea mānā misc̄ie. Jō dicim⁹ ei. Salue regina misc̄ie. Jxē ꝓga Aaron significat q ipsa ē virga t origo de q̄ natꝰ est flos campi t liliū conalliū. s. chr̄s. Esa. xj. Egrediet ꝓga ō radice Jesse: t flos de radice eius ascendet tc. Vel virga fuit ꝯ demones ad flagellandū eos. Talis ergo arca fuit facta a Moyse. i. deo de lignis sethin: q̄ sunt ligna alba t iputribilia: vt ōt Ogr̄ senten. in. xiij. di. viij. in fi. per q̄d signak corpus virginis: qō fuit album ꝓ virginitatem, et imputribile per incorruptiōnem: quam eo die adepta est quo fuit resuscitata a chr̄o in carne. Fuit etiā ħ reuelatum beate Helisabet: sicut habek in legēda hodierne festiuitatis. Dic hist̄oliā. Cō firmak etiā hoc ꝓ auctoritatē scripture noui testamēti que habet Apoc. xij. Mulier amicta sole tc. In sole em̄ sunt quatuor q̄litates designantes q̄tuor dotes corporis gloriosi. Primo nāq̄ in sole est ipassibilitas. Secūdo sublimitas, Tertio agilitas. Quarto claritas: que maxime fuerūt i virgine gloriosa. Et quāuis ceteri sancti habituri sūt has dotes in resurrectiōe: iuxta illud. Fulgebūt iusti sicut sol in regno patris mei. Mat. xiij. Camē in duob⁹ ꝓlata est virgo beata. Primo quia ꝓius oīb⁹ alīs post chr̄istū corpus gl̄iosum assūpsit. Secundo qz excellentiꝰ t gloriosiꝰ ꝑgak. Vñ gloria corpoꝝ alioꝝ sctōꝝ assimilak luci stellaꝝ: iuxta illud. j. Coꝝ. xv. Stella differt a stella in claritate: sic t resurrectio mortuoꝝ. Gloria ꝓo virginis assimilatur luci solis vt reuelatū fuit Salo. Cant. vj. Que ē ista que ꝓgreditur quasi aurora tc Confirmatur etiā auctoritate ecclesie sic patet in oratione hodierne festiuitatis.

¶ Potest addi septima. s. ꝓpter vtriusq̄ sexus hūani dignitatē. Nā humana natura ꝓsiluit in duplici sexu tc. Ad quē exaltandū venit filiꝰ dei in mōz: t voluit resurgere tertia die vt daret ꝑ viris ō resurrectionē corpoꝝ: qz si chr̄s rsurrexit t nos resurgēꝰ. j. Coꝝ. xv. Jxē Phil. iij. Saluatorez expectā⁹ dñz n. ie. chr̄i. q̄ reformabit corp⁹ hūilitatis nr̄e cōfi. corpi cla. sue. Congruū

ergo fuit q̄ mat̄ resurgeret: vt daret spem eandē mlieribꝫ de resurrectōe. Et ꝓfirmatur ratio. Nam hac rōne voluit filꝰ dei ō mlierē carnē assumere ⁊ nasci: vt dr Thomas. iij. pte. q. xxxj. art̄. iij. Ultimo nota historiā hodierne festiuitatis ⁊c.

¶ In festo sancti Barthlomei apostoli. Sermo lxvj.

Vos amici mei estis. Jo. xv. Inter cetera bona necessaria homini i hac vita est amicitia: q̄ sub quocūq; genere bonī cōtinenť. Est em̄ amicitia bonū honestuz vtile ⁊ delectabile. Primo quidē est honestū: q; vera amicitia sup̄ honestate ⁊ ꝑtute fundata est: vt ꝓbat phs in. viij. ethico. Et Tullꝰ de amicitia. Nec sine ꝑtute in q̄t amicitia vllo pacto esse pōt. Vñ amicitia mūdanoꝝ hoim nō est vera sed falsa: q̄ dicit potius cōtubernīū q̄ amicitia/eo q̄ fundata est sup̄ vitio. Aut sup̄ rebus differētibꝫ: puta ꝓpter diuitias aut ꝓpter fauorē: aut q̄ō deteriꝰ est ꝓpter lenocinia. Dicꝫ tra ista vt expedit. Jdeo Hiero. ad paulinū. Vera ei illa necessitudo est et christi glutino copulata: quā nō vtilitas rei familiaris: nō pūctia tantū corpoꝝ: nō subdola ⁊ palpans adulatio: sed dei timor ⁊ diuinarū scripturaꝝ studia cōciliant. Jō dicitur. Prouer. xxij. Noli amicꝰ esse homini iracundo: neq; ambules cū viro furioso. i. peccatore: ne forte discas semitas eiꝰ ⁊ sumas scandalū anie tue. Scōo amicitia est bonuz vtile. Vñ sapiens. Nemo sibi satis est: eget omis amicꝰ amico. Vnd Eccī. vj. Amicus fidelis ꝓtectio fortis: q̄ aūt inuenit illū inuenit thesaurū. Amico fideli nulla est cōparatio: et non est digna ponderatio auri ⁊ argēti ꝓtra bonitatē fidei illi⁹ ⁊c. Nā vt ait Tullꝰ in lib. de amicitia. Amicitia est oim̄ diuinaꝝ humanaꝝq; rez cuz beniuolētia ⁊ charitate sūma cōsensio: qua q̄dem haud scio an excepta sapiētia q̄q̄ hominibꝫ melꝰ sit a dijs immortalibꝫ datū. i. a ꝺo imortali. Diuitias alij ꝓponūt: bonā alij valitudinē/alij potentiā/alij honoꝝes: mlti etiā voluptates beluarū hoc quidē extremū est: illa autem supꝛoꝝa: sunt caduca ⁊ incerta: posita non tā in ꝓsilijs q̄ in fortune temeritate. Qui aūt in ꝑtute summū bonū ponūt: ꝑclare illi quidē faciūt: sed hec ipa virtus amicitiā gignit ⁊ ꝓtinet: nec sine ꝑtute amicitia eē vllo pacto pōt ⁊c. Tertio est bonuz delectabile. Quid em̄ vt ait Tullꝰ dulciꝰ: q̄ habere q̄ cū oīa audeas sic loq; vt tecuz. Et infra. Nam ⁊ sedas res splendidioꝝes facit amicitia: ⁊ aduersas partes cōtrans; q̄ facit leuioꝝes. Ergo: si tantū bonuz est amicitia cū hoie virtuoso ꝓtracta: q̄to excellētioꝝ est/⁊ melioꝝ ꝓtracta cū deo. Jgit debemus niti totis viribꝫ: vt cuz ipso deo amicitiā habeam⁹. ¶ Pro fundamēto sermonis in q̄ ostendit modꝰ acq̄rendi amicitiā dei ozit ō ipo mō: q̄stio theologicaľ.

¶ Querit vtr̄ ad dei amicitiā acq̄rendā teneamur ipm deuz chm̄ imitari in actibus suis. Arguit q̄ nō. Nos non tenemur ad impossibile: sed nob est impossibile deum in actibꝫ imitari: puta miracľa facere ⁊c. Jgit. ¶ In oppositū nos tenemur cō formare volūtates nostras volūtati diuine: sed volūtas diuina vult nos chm̄ imitari: vt patz ꝑ Paulū dicentē. Jmitatoꝝes dei estote: vt habeť etiā Joā. j. dirigite viam dñi. similiter. j. Pet. ij. chs passus est pro nobis/vobis relinquēs exemplū: vt sequamini vestigia eius. Jgit ad dei amicitiaz acq̄rendā tenemur ipm deū chm̄ imitari Et sic q̄stio manet ꝑ vtraq; parte dubia.

¶ Ad q̄stionē respondendū est: sm̄ Bonauē. in apologia. q; sunt tres differentie actuuz saluatoris nostri Jesu chi: aliqui actus saluatoꝝ nr̄i fuerūt excellentis potentie siue scientie: vt miracľa facere: sacra ordinare: secreta cordiū reuelare: futura p̄dicere. ⁊ loquēdo de istis actibꝫ dicit ad dubiū: q; ad dei amicitiā acq̄rendā nō tenemur ipm deū chm̄ imitari: q; talia facere nobis est impossibile. Alij fuerunt actus saluatoris ꝺdescendētis clemētie: vt cum pcoribꝫ ⁊ publicanis comederet. ⁊ loquēdo de istis actibꝫ dicit ad dubiū: q; bene tenemur ipm chm̄ imitari nō ꝑbendo fauorē ipsis pcoribꝫ. Sed ipsos ⁊ redarguendo a pctis suis. vt ipse chs fecit: q̄ ait Richar. sup̄. iij. sen. dis. xix. ar. ij. q. ij. sicut corpis naturalis patienti vno mēbro compatiunť alia: ⁊ sibi ꝝnicē subueniunt

ad bonā ꝓsistentiam corpis in comparatione ad formā naturalis vite: sic ex necessitate diuini ꝑcepti/membra corpis mystici qđ est ecclie/tenenť sibīnuicē subuenire ad ꝓseruandā bonā vnitatē: z dispositionem ecclie incomparatōne spūalis vite: que est gratia spūssancti. Vñ non tantū sibīnuicem subuenire tenenť: ꝙtum ad indigentias corpales: sed multo magis ꝙtum ad spūales orando: delinquētibꝫ parcendo: ad bonuz monendo: z delinquētes corrigēdo: Jgiť zc. Et ait idem Richar. ibidē quia tamē corrigere: ꝑceptum affirmatiuū est. Reducit em ad primū ꝑceptū scde tabule: ad qđ reducunť oīa ꝑcepta de bīfaciēdo ꝓximis: si ergo tenemur corrigere pctōres quod facere nō possumus: nisi cuz illis habitem⁹: tenemur chīm imitari in istis actibus/q̄ sunt cū peccatoribꝫ habitare. Alij fuerūt actus saluatoris nr̄i Jesu chīsti: superogatiōis ac ꝓfectōis iustitie: vt ꝙginitatē seruare/mozti se exponere/p inimicis exorare: z loquēdo de istꝫ actibꝫ dicit idem Bona. vbi. s. di. q tenemur ꝓformare nos volūtati diuie: in his que nobis dedit ex ꝑcepto: si velim⁹ amicitiā eius habere: qz isto in mūdo duoꝫ amicitiā h abere possum⁹: vni⁹ est diabol⁹ quē per peccatū habem⁹: alterius est dei p quē p mādatoꝫ obſuantiā instruimur: si habem⁹ amicitiā diaboli/nō habebim⁹ amicitiā dei: qz habeť. ¶. qui militare possunt vel nō. l. iij. Nemo poteſt duas milites habere. Mat. v. nō poteſtꝫ deo seruire z māmone. Scribit. xxiij. q. vlti. q̄ sunt milites chīi nō debent studere seculari militie: sed oꝫnibꝫ vacare. ff. ō re militari. l. q̄ excubias. miles qui vigilare vl̄ excubias tenere nō vult: p tuitione regis vel patrie/stipendia militie nō recipiat. Habeť etiā de clerico nō residente lib. vj. c. vnico, ecclīastic⁹ qui nō interest diuinis officijs distributiones q̄tidianas nō recipiat. Habeť etiā extra de ꝓbend's z dignitatibꝫ habens duas ecclias/alterā dimittere/z alteraz eligere compellit. Jgiť ad dei amicitiā acq̄rendā debemus imitari chīstuz mādata obſuando: z nō ꝙtum ad ꝓmos chīi actus: de quibꝫ intelligit argumentū Juxta ꝙba preassumpta. Vos amici mei estis zc. ¶ Acquiritur autem amicitia dei quintupliciter.

Primo p puritatem innocentie.
Scdo p veritatem pnie.
Tertio p amoꝛē obedientie.
Quarto p donū munificētie/seu mie.
Quinto p firmitatē patientie.

Omnibꝫ predictꝫ modis oēs apostoli fuerūt amici dei: et ideo dicit thema loquens generalit̄ de oīibꝫ ipsis. Vos zc. Sed specialiter loquēdo beat⁹ Bartholome⁹ oīibus predictis modis acquisiuit dei amicitiam: sicut infra videbimus.

¶ Primo p puritatez innocentie. Ratio quia sīlitudo est causa amoris. Eccli. xiij. Oīe animal diligit simile sibi zc. Deus aūt est purissimus z fons infinitus oīs puritatis z bonitatis. ergo p puritatē innocentie efficit homo sīlis deo: z ideo amicus. Prouerb. xxij. Qui diligit cordis mūditiā: habebit amicū regem. Et hac amicitia merek homo videre deum. Mat. v. Beati mundo corde: quoniā ipſi deuz videbunt. Debet aūt esse cordis munditia: vt dicit Auctoritas allegata. quia cor est fons oīm verboꝫ et actuuz/z q̄ habet cor mundū: habet oīes actus mūdos/z cogitatiōes q̄ ex corde exeunt: vt dr̄ Mat. xv. Econtra p inmunditiaz cordis separak hō ab amicitia dei. Sapie. j. Peruerse cogitationes separāt a deo. Hanc cordis mūditiā habuit a deo beat⁹ Bartholo. quia ipse sicut z ceteri apli ꝓsecuti sunt puritatē innocentie p baptismū: oīes em baptizati fuerūt: vt dicit Aug. sup illud Jo. xiij Qui lotus est nō indiget: nisi vt pedes lauet zc. Et in decretz de conse. dis. iij. Si eos. ¶ Scdo acquirik amicitia diuina p veritatem penitētie. ps. cvij. Dilbi alienigene amici facti sunt. Nota Alienigene, i, peccatores qui ꝓpter pctā alienati sunt a deo: z recesserunt ab eo longe: nō distantia localis: sed differentia formali. Esa. lix. Iniquitates vestre diuiserūt inter vos et deuz vestrū: z peccata vestra abscondere facie eius a vobis. ps. Longe a pctōribus salus. Jrem. Prouer. xv. Longe est deus ab impijs. Sic z ille iuuenis dissolut⁹ recessit a patre in regionē longinquā. Luce. xv. Hoc modo btūs Bartholo. fuit amicus dei: quia q̄us nō legak de eo/q̄ peccatū mortale cōmiserit: tamen maximā pe

nitentiã faciebat/z maxie in orando. Nã cencies flexis genibꝫ p diem orabat:z cencies p noctem/ꝓpter hꝰ interrogatꝰ demon de eo dixit. Amicus dei oipotentis est:et ideo venit in istam: vt oñes deos in die euacuet. Moralit̃:si vultis esse amici dei faciatis penitentiã. Gal.v. Qui chr̃i sunt sz amici carnem suã crucifixerũt cum vitijs z ꝯcupiscentijs. ¶ Tertio acquiritur amicitia diuina p amorẽ obedientie. Joã. xv. Jam nõ dicaz vos seruos sed amicos. Et infra. Vos amici mei estis:si feceritz que precipio vobis. Econtra p inobedientiam efficitur quis inimicus dei:sicut ptz de Saul,qui ꝓpter inobedientiã reprobatus est a deo:z tandem regno priuatus.j. Reg.xv. Et de Adam ꝓpter cuius inobedientiã tota sua posteritas diuino iudicio damnata est. Rom.v. Propter vnius inobedientiã peccatores cõstituti sunt multi. Nota exemplum de Torquato romano principe/qui occidi fecit filium ꝓpter inobedientiã. De quo Aug.in.v.de ciui. dei sic ait. Torquatꝰ filiũ:non qz ꝓtra patriã sed etiã p patria:tñ quia ꝓtra imperiũ suũ .i.ꝓtra qõ imperauerat pat̃ imperator:et ab hoste prouocatꝰ iuuenili ardore pugnauerat: licet vicissim occidit: ne plus mali esset in exemplo imperij ꝓtempti:q̃ boni in glia hostis occisi. Hec ille. Et hoc etiaz de iure ciuili est. Nam ôt lex. In bello q̃ rem a duce ꝓhibitã fecit/aut mandatum nõ seruauit:capite punitur etiaz si res bene gesserit.l.iij.§.in bello.ff.de re milita. Isto mõ acquisiuit amicitiã dei brũs Bar. Dic vt.ã.in sermo.mgri Vincentij pte.ij. ¶ Quarto acquirit amicitia diuina per donum munificentie siue misecõie:qz misericordia miro mõ diuinã iracundiã placat:indulgẽtiã aduocat. Mat.v. Beati misericordes:qm̃ ipsi misericordiã ꝓsequent. Et pcã relaxat. Dañ.v. Peccata tua elemosynis redime: z iniq̃tates tuas misericordijs pauperũ. Et Ecclesia. Facite elemosynam:z ecce ipsa orat,p vobis:quia sicut aqua extinguit ignem: ita elemosyna extinguit pcm̃. Et Luce.xj. Quod iupest date elemosynam: et ecce omnia munda sunt vobis. Et hoc est q̃ dicit dñs. Luce. xvj. Facite vobis amicos de mãmona iniquitatis:vt cum defecerit̃z recipiant vos in eterna tabernacula. Item amorem diuinum prouocat: eo q̃ misericordia facit hominẽ simile deo. Similitudo aũt est causa amoris. Mat.vj. Estote misericordes:sicut z pater vester celestz misericors est. hoc modo acquisiuit etiã amicitiã dei beatus Bartho.sic ptz in mia quã exhibuit filie regis ipsam sanando: z totum regnũ Judie a potestate diaboli liberando.

¶ Quinto acquirit amicitia diuina per firmitatez patientie: qz sapiens hõ nunq̃ aliquẽ putat sibi amicum fore: nisi ipsum aliquãdo in aduersis,pbauerit. Jõ dicit Eccl̃i.vj. Si possides amicũ in tentatiõe posside illum: z nõ facile credas ei teipm. Et infra. Est aũt amicus soci⁹ mense: z nõ pmanebit in die necessitatis. Itẽ Prouer. xij. Qui negligit damnũ ꝓpter amicuz iustus est. Stultus est qui emit equũ in nullo probatum: sic fatuus est qui illum credit amicum:cuius nunq̃ habuit aliquod experimentũ. Unde z Philippus rex macedonũ/arguit valde litteris filium suum Alexandrũ:q illos sibi amicos esse credebat quos pecunia:z donis sibi familiares fecerat. Ratio:qz nõ erant probati aduersis. Nota exemplũ de Damone z Pithia qõ refert Valeri⁹ li.iij.de amicitia. Jõb z deus:vt probet hoies an sint amici veri sui:illos quãdoq̃ examinat aduersis:z sẽ exhibent patientiam:vere amici dei sunt. Alioquin falsi sunt amici. Contra quos ꝙqueritur christ⁹ dicens. Amici mei z ꝓximi mei:aduersum me appro.z ste.et qui iuxta me erant de longe steterunt zc̃. Et Judith.viij. Abraam pater vester tentatus est:z p mltas tribulatõnes,pbatus amicus dei effect⁹ est. Jdeo nõ debem⁹ terreri in tribulationib⁹:qz p illas acquirere possumus amicitiã dei: q̃ potens est recõpensare zc̃. Sic non timet probus miles equũ amittere:cũ illũ scit sibi reddenduz meliorẽ a rege. Sic qui pdit ꝓpter christũ corpus mortale et graue:resumet ab ipso imortale z gloriosum. Jdeo nõ debemus timere corpus pdere ꝓpter chr̃m. Lu.xij. Dico aũtẽ vobis amicis meis ne terreamini ab his q̃ occidũt corp⁹:z post hoc nõ habent amplius q̃d faciant. Jdeo de apostolis cantat in ecclesia. Isti sunt triũphatores et amici dei:q̃ cõtemnẽtes iussa ꝑn

etpum meruerũt premia eterna. mõ coro/
nant ꝛ accipiunt palmã. Isto mõ acq̃siuit
amicitiã dei beat⁹ Bartholome⁹: qz ma/
ximam patiẽtie firmitatẽ exhibuit ꝓ chro
mortem asperrimã subeundo. Vide supꝛ
in sermo. mgri Vincen. gre vltima. Ame.

¶ In festo sancti Augustini epi et cõfessoris. Ser. LXVII.

Lucerne arden
tes in manib⁹ vestris. Luc. xij.
Pro declaratiõe sciendũ: q̃ i sa/
cra scriptura virtutes infuse q̃bus de⁹ da/
tor virtutũ iustificat animas Lucerne dicũ
tur ardentes. Hoc ꝓbatur rõne ꝛ auctori/
tate. Ratio est ista: qz sicut lucerna illumi
nat domum tenebrosaz ꝛc. sic q̃ anima ẽ in
peccato mortali est tota tenebrosa: qz sicut
in tenebris nihil videt: ꝛ q̃ vult ambula/
re dat faciem in muruz. vel pedes ipingit
in lapides ꝛc. sic existens in pcõ mortali
non videt neq; deum ꝓ deuotionẽ: neq; se
ꝑ cognitionẽ ꝛc. neq; cõsiderat mundum
ꝓ despectionẽ: qz labilis est ꝛ currimus ad
mortẽ. Omnes morimur ꝛ sicut aque di/
labimur in terrã q̃ nõ reuertunt. ij. Reg.
xiiij. Neq; ꝑsiderat ifernũ: ad quẽ ꝓperat:
neq; periculũ suũ in quo stat. Verbi gra.
de psona supba ꝛc. pone in practia si videt
De talib⁹ potest dici illud. Nescierũt neq;
intellexerũt: in tenebris ambulãt. ps. Et
alibi. Posuisti tenebras et facta est nox: in
ipsa ptrã. oẽs bestie silue. i. pcõres mun
di: qui dicunt bestie/eo q̃ sic bestie sequũt
motus sensualitatis. Quia supbus est sic
leo. Auarus est vt vulpes. luxurioſus vt
porcus. Homo cũ in honore esset nõ intel
lexit cõparatus est iumẽtis insipiẽtibus.
Tales ergo pertranseunt in nocte: ꝛ ideo
ipingunt in murum tentationũ ꝛ lapides
peccatoꝝ/ꝛ frangũt sibi faciem aiẽ q̃ est
lumen rõnis naturalis. De quo. ps. Sig
natũ est sup nos lumen ꝛc. cõtra q̃ faci
unt quãdo peccãt. Prouer. iiij. Justorũ se
mita quasi lux splendẽs pcedit ꝛ crescit vs
q̃ ad ꝑfectuz diem. Vita impioꝝ tenebro
sa nesciũt vbi cotruant. Sed quãdo virtu
tes infundunt/a deo statim illuminat do
mus cognoscẽdo deũ: se: mundũ ꝛ piculũ
suum. Ideo deus tũc habitat ibi ꝛc. Pau
ratio. Auctoritas allegorice. dixit deus pi
filio suo Jesu chro. Facies lucernas septẽ
ꝛ pones eas sup candelabrũ vt luceant ex
aduerso. Exo. xxv. Nota. Lucer. septez. i.
septem ptutes oppositas septem vitijs ca/
pitalib⁹. Sup candelabrũ. s. mẽtis huma/
ne. Vel sup candelabꝝ. i. fide Jesu christi
sup quo fundant virtutes omnes: sicut lu
cerne in candelabro. j. Loꝝ. iij. Fundamẽ
tum ꝛc. Vt luceant ex aduerso: quia ꝛtra
peccatũ superbie lucet virtus humilitatis:
cõtra peccatũ auaritie lucet virtus libera
litatis ꝛc. sic ꝺ alijs. Cum ergo btus Au
gustin⁹ fuerit plenus virtutib⁹. Ideo recte
dicit thema. Lucerne ardentes ꝓ charita/
tem sup. sunt in manib⁹ vestris. Nota. In
manib⁹. Multi habẽt lucernas. i. virtutes
in oculis sicut illi qui studẽt bene et legũt
de virtutib⁹. Alij habẽt in labijs tantũmo
do sicut illi q̃ bene ꝓdicant de virtutibus:
nihil disputant vel docent alios. Alij in
auribus: sicut q̃ me auditis ꝓdicantem ꝛc.
nõ sufficit: sed oportet habere i manib⁹. i.
in opationib⁹: alias ꝛtra tales dic̃ aplus.
Qui ꝓfitenꝰ se nosse deum: factis aũt ne/
gant. Titũ. j. Jtẽ. ps. peccatori aũt dixit
deus ꝛc. Nemo potest ponere ꝑter id qd̃
positũ est quod christ⁹ Jesus. Glo. i. fides
Jesu christi. Item Aug. Vbi deest cogni
tio veritatis/falsa est virtus etiaz in opti/
mis moribus. Beat⁹ aũt Aug. opabat ea q̃
de virtutib⁹ sciebat ꝛ ꝓdicabat. Jõo habe/
bat lucernas in manib⁹. Et põt verificari
de eo vna ꝓphetia Zacharie: quẽ cum an/
gelus suscitasset a somno dixit. Quid tu vi
des? Rñdit: vidi ꝛ ecce candelabrũ aureuz
totum: ꝛ lampas eius sup caput ipsi⁹. Et
septem lucerne eius sup illud Zacha. iij.
Candelabrũ aureum totũ est btus Augu
stinus. Alij doc. dicunt lucerne. Nemo ac
cendit lucernã: ꝛ in abscondito ponit ꝛc.
Sed beat⁹ Aug. dicit candelabrũ super q̃
sustentant lucerne: qz audeo dicere q̃ oẽs
doc. qui venerũt post eum sustentant sup
eius doctrina sancta/pura ꝛ catholica: sic
aurum purissimũ. Pro fundamẽto fmo/
nis in q̃ agitur de virtutib⁹ ipsi⁹ Augusti
ni: ponitur de ipsis virtutib⁹ ꝛ ꝑsertim mo/
ralibus theologicalis questio. ¶ Queritꝰ
Utrũ virtutes morales sint in voluntate

sicut in subiecto? Arguit? q nō. Ait phs. j. eth. q sunt in parte irrōnabili aie. et cōmentator exponit q in ea q̄ media est inf plātiuā z rōnalē: talis nō est volūtas: sz appetit? sensitiu?. igit. ¶ In oppositū vir? est p se pncipiū act? laudabilis: vt ait Aristo. ij. eth. nulli aūt debet laus nisi volūtarie agēti. Igit ei? est virt? cui? ē p se libere agere: illud est volūtas. g̃ virtutes morales sunt in voluntate sicut in subiecto. z sic q̄stio manet p vtraq; pte dubia. ¶ Ad q̄stionē rñdendū est p̄m Sco. sup. iij. sentē. dist. xxiij. q. j. q licz volūtas sine habitu posset in actū rectū/etiā moraliter bonū, nec tñ hoc: sed z intellect? pōt in rectū iudiciū sine oi habitu intellectuali. Prim? em̄ act? rectus intellect?: z p̄ma actio volūtatis recta/pcedūt habitū: etiā p̄m quē cunq; gradū. q; ex eis g̃nat q̄cq̄d p̄mo inest de habitu. tñ sicut in intellectu vl̄ p̄ primū actū vel p plures act? elicitos recte generat habit? p̄udentie: ita etiā p ip̄m rectū eligere 2sonū recte rōni vl̄ recto dictamini rōnis vel p mltas electiōes: g̃nat in volūtate virtus recta inclinās ip̄az ad recte eligēdū. q̄ pater. q; p̄us naturā̄ eligit volūtas q̄ ipa vl̄ rō aliq̄d imperare appetitui sensitiuo. Rō em̄ nō videt attingere appetitū sensitiuū/ nisi mediante volūtate q̄ est appetit? rōnalis. volūtas aūt p̄us vult aliq̄d in se q̄ imperet potētie inferiori actū. Circa illud relinquit q virtutes morales sunt in volūtate tanq̄ in subiecto. et de ist? loquit magr ibidē. Justitia est in subueniēdo miser?. Prudentia in p̄caueniēdo insidijs. Fortitudo in p̄ferendis molestijs. Tēpantia in coercēdis delectatiōibus prauis. igit. Et ad argumentū dr: ad oēs autoritates pcedēdo q̄ affirmāt: sz q in appetitu sensitiuo est q̄dā q̄litas q̄ pōt dici ptus: licz min? appte q̄ illa que est in voluntate inclinans ad electionē: z q̄ rū ptuum Augustini volūtas referta fuit iuxta verba tē. q̄ libet doctor est 2rent? ad p̄bandū dictū suum: si potest adducere vnā autoritatē Aug. Nota. Lāpas ei?. sz sapientia. septē lucerne. i. septē ptutes q̄s habuit 2 septem petā mortalia: de quib nūc predicabo.

Prima ptus eius fuit humilitas/2tra superbiam.

Scōa pauptas/contra auaritiam.
Tertia castitas/ 2tra luxuriam.
Quarta charitas/contra inuidiam.
Quinta abstinentia/ 2tra gulam
Sexta patientia/ contra iram.
Septima diligentia/ cōtra acidiam.

¶ Prima virt? tē. Humilitas: q̄d patz. q; scia inflat. j. Cor. viij. Ponat? practica de doctoribꝫ famosis: q; toti sunt inflati tē. Dic h̄ primo quō fuit heretic? z postea p̄ cib matris z p̄dicatiōib Ambrosij 2uersus tē. Sed btūs Aug. cū esset arca scie z famosissim? in oi orbe terraz: tñ erat plenus hūilitate. Fuit em̄ adeo subtil? q oēs artes g̃s liberales vocāt/ sine magr̄o didicit. Et tū hūilis fuit adeo q ꝓpter vitādū vitiū vane gl̄ie nolebat habitare i ciuitatibꝫ tē. Vn̄ cātat eccl̄ia. Post morte mātris reuersus ē Augustin? ad agros ꝓpriꝫ os tē. Itē cū btūs Valeri? hyponenſ audita ei? fama vellet ordiare eū sacerdotē: restitit. tñ (licz inuitum) pbr̄m ordinauit. Dic h̄ 2tra pbros hodiernos tē. q̄ sunt rubaldi: luxuriosi: auari tē. cū tñ deberēt tenere vitā angelicā: eo q in septura dicātur angeli. Labia sacerdotꝫ custo. sciam: z legē requrūt de ore ei?: q; angelus dñi exercituū est. Malach. iij. Fact? g̃ pbr/monasteriū clericoꝝ mox instituit: z cepit viuere ꝛz regulā sub sctis aplis 2stitutā: z fugiebat ciuitates in q̄b epi erant: ne forte eligerentur in ep̄m. Ad idē facit etiā q̄ legit i li. 2fessionū. Fuit em̄ tāte puritatꝫ z hūilitatis vt etiā minima petā q̄ apud nos nulla vel minima reputant 2fitebat deo. sic ē illud: q; cū puer esset ludebat ad pilā cum ad scholas ire deberet. Itē de eo q nolebat addiscere vel legere nisi vi a parentib vel magistro vrgeret. Itē de eo q de cellario vel mēsa aliq̄d furabat/ vt pueꝝ ludentib daret. Itē de eo q fabulas poetaruꝫ sicut fabulas Enee cū adhuc puer esset libenter legebat: et Didonē mortuā propt amorē plorabat. Itē cōfitet ibi de odoratu: de auditu: de visu. p̄sertim de eo q domi existēs/araneas muscas suis retib capientes nimis attēte p̄spexit tē. Dic quō Valeri? faciebat eū p̄dicare coraz se. Itē quō eum ep̄m fecit fieri tē. licz oino recusaret. Vide. xl. dist. Ante oia. Sed hodie secus: quia p̄i? magis curabant de ania/

bus ꝫ de redditib⁹ hodie ꝓtra. Jõ Sap. vj. Judiciũ durissimũ bis q̃ pfũt fiet. Vñ de s. in ser. bri Blasij ꝓte. ij. ¶ Scõa luscerna. i. virt⁹ fuit pauptas spualis ꝫ auaritiam. Dic quõ nõ vrebat pciosis vestib⁹. De redditib⁹ ꝓ⁹ episcopat⁹ redimebat captiuos. vide. xij. q. ij. Luc. et alys pauperib⁹ erogabat. Hõ aũt pauꝑes moriũtur fame ꝛc. Itẽ si aliqs volebat relinq̃re ecclesiã heredẽ/inꝛrogabat si habebat filios et ꝓsanguineos pauꝑes. ꝛ si sic: diuidebat illis hereditatẽ. Vide. xvij. q. iij. in fi. sed mõ ꝛc. sciebat em̃ regulaz chri di. Videre et cauere ab oi quarticia Luc. xij. Nota ab oi ꝛc. ꝫ ab vsura: furto: rapina: simõia ꝛc. Bti pauꝑes spũ: qm̃ ipor ẽ regnũ celor. Mat. v. Nota etiã q̃ de valis dñicis alicui subebat frãgi et cõstari et indigẽtibus dispensari. ¶ Tertia virt⁹ ẽ castitas. Nota quõ nolebat q̃ sozor sua sancta: nec etiã neptes sue itrarẽt palatiũ suũ dñ essz eps. Nota ꝓ cautela castitatiz. Jdeo Hieron⁹. Hospitiolũ tuũ aut raro: aut nunq̃ multierũ pedes terant. q̃ nõ põt cum dño toto corde habitare q̃ femiar accessib⁹ copulat Feminã quã bñ videz cõuersantẽ mẽte diligẽ/nõ co:pali freqntia. Origiat ad Rusticũ. ꝛ trãssumptiue in decretz. xxxij. dist. Hospitiolũ ꝛc. ¶ Quarta/charitas erga deũ et ꝓximũ: Erga deũ. q: flebat vberrime in hymnis ꝛ canticz/suaue sonantis ecclie vocib⁹ vehemẽter affect⁹. Vñ ꝛ cantat eccia. Vulnerauerat charitas chri cor ei⁹: et gestabat verba eius in viscerib⁹ q̃si sagittas acutas. Itẽ erga ꝓximũ pdicando: cõuertẽdo pcrores: ꝛ ardẽdo salutes ꝓximor. iuxta illd: Ozo vt charitas vestra magz ac magz abũdet. j. Thim. j. Itẽ nunq̃ volebat audire detractiões ꝓximor. Vñ in mensa habebat scpros ꝙsus. Quisquis amat dictis absentũ rodere vitã: Hãc mẽsam indignã nouerit cẽ sibi. Itẽ nota quõ nunq̃ iter amicos iudiciũ sumebat: sed iter ignotos: q:. s. ex amicis essz vnũ pditurus. s. ꝛra quẽ ꝓferret sniam. ¶ Quinta abstinentia: vitã chri tenuit: semp ieiuna/bat: nunq̃ comedebat carnes: et in mensa magis lectionẽ aut disputatiõez diligebat q̃ epulatiõez. Tria a btõ Ambrosio se dicisse ait ꝛc. Prio q̃ vrorẽ nunq̃ cuiq̃ peteret. Secũdo q̃ militare volentẽ ad h̃ nõ cõmendaret. Tertio q̃ ad cõuiuia inuitatus non iret: ne tempantie modũ ꝓderet, iuxta consiliũ christi di. Attendite vobis ne forte grauenꝫ corda vra crapula et ebrietate Lu. xxj. ¶ Sexta fuit patiẽtia i iurijs sibi factz/etiã a suis clericz ipm iudicantib⁹ de hypocrisia. et etiam ab hereticz Vñ dicebãt inꝛ se pcrm̃ non eẽ interficere Augustinũ: ꝛ occisorib⁹ asserebãt oia pcta sua esse a deo dimittenda. ꝛ sepi⁹ ei morte intẽtabant ꝛc. Et ideo In patientia vra possidebitis anias vestras Lu. xxj. Dicb⁹ de insidijs hereticor ꝛc. ¶ Septima fuit diligẽtia: q̃ ꝓter illud tps q̃ necessitati nõ erat necessario indulgendũ/semp aut orabat: aut studebat: aut scribebat: aut pdicabat ꝛc. Propter h̃ deus sibi fecit duas gras. Primo gram miraculor. Dicantur h̃ aliq̃ miracula. Scõo dedit sibi et diligentia sui laboris quõ insudauerat in vinea dñi sabaoth denariũ diurnũ ꝓ pcuratorẽ suum. i. chrm̃ Mat. xx. Dic ei⁹ morte pciosam in qua etiã non fuit ociosus ꝫ diligẽs. Nã septẽ ps. pniales scribi fecit.

¶ In Decollatione scti Joãnis baptiste Sermo LXVIII.

Decollauit herodes Joãnẽ in carcere Mat. vj. Prio introductiõe no. q̃ ecclesia ter in anno facit festũ de beato Joãne bap. Prio de sua natiuitate. Nõ: q̃a fuit mirabilis: tum q: fuit ei⁹ conceptio pnũciata ꝓ angelũ: tum q: fuit sctificat⁹ i vtero: tũ q: fuit ꝓpha anteq̃ nat⁹: tũ q: in natiuitate ei⁹ miraculũ ꝛrigit de loqla patrz ꝛc. Jõo Lu. j. Spũsctõ replebit adhuc ex vtero matrz sue: et mlti in ntitate ei⁹ gaudebunt. Propter hoc de nullo alio sctõ fit festũ ntitatz post chrm̃ ꝛ virginẽ. Secundũ festũ fit de sua vita singulari q̃ fuit mirabilis in ꝗtuor. Primo i etate tenera: q: tuit ad desertũ: in q̃ sterit. xxv. annis. Secundo in cibo et potu. Dic ꝛc. Tertio i vestitu. Quarto in pdicatõe. q: pdicauit venisse/ꝛ indice eũ o fidit: ꝛ etiã pdicauit ad vtilitatẽ ꝓpriam: vt patet Lu. iij. Jstã etiã pfectione vite reuelauit angelus Zacharie di. Erit em̃ magn⁹ coram dño: vinũ et sic

cerā nō bibet ⁊c̄. Lu. j. De hoc facit festū eccl̄ia in tertia ⁊ q̄rta dn̄ica aduent⁹. Tertiū festuz fit de morte ei⁹. et hoc ō⁹ thema Decollauit ⁊c̄. ¶ Pro fundamēto sermonis in quo agit de decollatiōe sc̄ti Joānis q̄ fuit ōcollat⁹ ex eo q̄ Herodē publice accusauerat de Herodiade vxore fratris sui Philippi: ōnit de accusatione publica theologicalis questio

¶ Querit Vtr̄ secreta admonitio debeat p̄cedere publicā accusationē siue denūciationē: Et q̄stio tangit vtr̄ sanct⁹ Joannes fuerit iuste carceratⁿ ⁊ decollatus. Arguit q̄ secreta admonitio ñ debeat p̄cedere publicā accusatiōem siue denūciatiōez. grauioz em̄ est accusatio q̄ denūciatio. sed ad publicā accusatiōem pōt alius p̄cedere nō precedente secreta admonitiōe. q̄ sicut ōz extra ō accu. q̄lit⁹ ⁊ q̄ñ. er. ℌ. debet. accusatione ōz p̄cedere legitima inscriptio. non dicit admonitio. ḡ monitio ñ debet p̄cedere denūciationē. ℑn oppositum hī Mat. xviij. Si peccauerit in te frater tu⁹: corripe eū inter te ⁊ ipm̄ solū. ḡ monitio secreta debet p̄cedere denunciatiōem siue accusatiōnē. ℑtē extra de accu. qualiter ⁊ q̄ñ. ⁊ ℌ. debet. denūciationē ōz p̄cedere charitatiua monitio. ḡ secreta admonitio ōz p̄cedere publicā denūciatiōez siue accusatiōez. et sic questio manet pro vtraq̄ pte dubia.

¶ Ad q̄stionez rn̄dendū est ꝑm Rich. de media villa sup. iij. sent. di. xlix. ar. ij. q. iij. q̄ p̄m̄ p̄mit aut ē publicū aut secretū. si publicū: nō ē necessariū secretā monitiōez p̄cedere denūciatiōem siue accusatiōez. ḡa sic ōz extra de pe. ⁊ re. c. j. manifesta p̄cā ñ sunt occulta correctiōe purgāda: sed manifeste: vt ei⁹ pena alij terreant. vñ apl̄us. j. Tim. v. Peccātes corā oib⁹ argue vt ceteri timorē habeāt. q̄ taliū ōz eē exeplū alioz. Si aūt ē secretū: distinguēdū ē. q̄ aut tardatio denūciatōis ei⁹ ꝓbabil⁹ ꝓterek i notabile nocumētū ꝓprioz corꝑale: seu spūale. vt si aliqs tractaret occ̄lte/quō ciuitas hostib⁹ traderet: vel occulte hoies auerteret a motib⁹ vl̄ a fide. Aut nō imminet tale ꝑiculū. Si sic: festinandū eēt p̄cedere ad denūciationē: nec ē necessariū expectare q̄ꝰ q̄ꝑ p̄cedat secreta monitio. q̄ magꝫ cauendū est detrimētū boni corꝑalis ⁊ spūal⁹ rei publice q̄ꝑ fame ipsi⁹ pcōris. Si aūt peccatū est occultū: neq̄ ꝑ tardatiōe denūciatiōis imminet tale ꝑiculū: adhuc distinguēdū est. q̄ aut ꝓbabil⁹ credit ꝑ ꝓditiōem et signa pcōris et alia q̄ per ꝓbabilitatē p̄nt aggrauare q̄ hō circa eum ꝑ secretā admonitionē nō ꝓficeret. sed ille magꝫ expectat/rek ꝫ corrigentē: et p̄monit⁹ subterfugere q̄/reret vt corrigi nō posset: tūc nō ōz secreta monitio p̄cedere denūciatiōem: nisi secreta monitio ꝓficeret circa ipz. Sequit his obseruatꝫ q̄ secreta monitio ñ ōz p̄cedere publicā monitionē siue accusatiōem. Ad argumentū ō⁹: q̄ nō valet. q̄ effect⁹ accusatiōis cū de crimine criminal⁹ agit est accusari depositio: si accusatio fuerit legitime ꝓbata. extra de accu. sup. his. hic aūt effectus nō hīek ꝑ secretā admonitiōem. sed effect⁹ denūciationis est ill⁹ cui denūciat correctio. et hī hoc ꝓseq̄nt⁹ q̄ admonitiōem secretā. His dictꝫ sc̄tus Joānes bap. non fuit iuste carceratⁿ neq̄ decollat⁹ arguendo Herodē. q̄ ei⁹ pcm̄ erat publicu. de q̄ fit sermo iuxta ꝓba passūpra: Decollauit Herodes Joā. in carcere. et sic de aliis.

¶ De isto ḡ martyrio p̄dicabo tria p̄cta

Primū punctū erit de sua captione carcerali.

Scōm de sua passione martyriali.

Tertiū de sua sepelitione corꝑali.

¶ Primuz punctum est de sua captione carcerali: quam possumus dupliciter considerare.

Primo ꝑ compatiōem ad chr̄m. ⁊ tunc ista captio habuit altam ꝓuenientiā.

Scōo ꝑ compatiōez ad Herodē. ⁊ tūc habuit magnā iniq̄tatē ⁊ malitiā.

¶ Primo ḡ modo ⁊c̄. habuit magnā conuenientiā. Ratio: q̄ christus ōz sol i scriptura. Hoc patet rōne ⁊ autoritate. Ratio: q̄ sic sol illuminat ⁊c̄. sic chr̄s illuminauit totū mōm. Joā. j. Erat lux vera ⁊c̄. et Joā. v. Quādiu sum in mōdo/lux sū mōdi. Item calefacit et inflāmat corda hominū in amore dei. nec est q̄ se abscondat a calore eius. Item sicut sol obscurat per interpositionem nubiū nō in se sed respectu nostru: sic christus in mentib⁹ nostris obscurat per diuitias et affectus terrenales ⁊c̄. Ps. Supcecidit ignis ⁊ non viderunt solem. Item facit fructificare homies in bonis op̄ib⁹. s. meritorie merendo gaudiū.

In decollatiõe Joãnis bap.

Ego sum vitis vera ⁊ vos palmites: qui manet in me et ego in eo: hic fert fructum multũ Joã.xv. Et ibidẽ. Ego elegi vos et posui vos vt eatis ⁊ fructũ afferatis ⁊c. Patet rõ. Autoritas Malach.iij. Oriet vob timentib⁹ nomen meũ sol iustitie ⁊c. Nota timẽtib⁹ nomẽ meũ ⁊c. Jdeo ór bare ꝑgini Felix nãq; es ⁊c. Quia ex te or⁊tus est sol iustitie ⁊c. Ihs ḡ dicit sol. beatus Jo. bap. dicit luciferi. Rõne ⁊ autori⁊tate. Ratio, q; sicut lucifer ꝓcedit solẽ: sic Jo. bap. chr̃m. Et sicut lucifer videt ma⁊ior alijs stellis: sic inter natos mulier̃ nõ surrexit maior Joãne bap. Mat.xj. Au⁊toritas. Nunq̃d ꝓduces lucifer̃ i tpe suo. Job.xxxviij. Sicut ḡ oriente sole lucifer abscõdit/q; nõ ampli⁹ videt a nob: sic cõ⁊gruũ fuit vt chr̃o sole iustitie iam effundẽte radios vite ⁊ doctrine sue: lucifer se oc⁊cultaret in secreto carcer̃ ⁊ mort̃. Patet cõueniẽtia. Autoritas de h̃. Dic historiaz q̃ ponit Joã.iij. de discipulis Joã. mort̃ ex inuidia: q̃ dixerũt Joãni: Rabbi q̃ erat tecũ trãs Jordanẽ cui testimoniũ phibu⁊isti/ecce hic baptizat ⁊ oẽs veniũt ad eum ⁊c. Rñ Joã. In h̃ gaudiũ meũ ipleti est Illũ oportz crescere: me aũt minui Jo.iij Nota gaudiũ. q; gaudebat Joã. q; d̃ do⁊ctrina sua ñ illumiabat ꝑ infusionẽ vt doctrina chr̃i, nec baptism⁹ suus ꝓferebat remissionẽ pcõ̃z sic baptism⁹ chr̃i. Si autẽ volum⁹ cõpare Joãnis captiõez ad Herodẽ: Dico q; fuit maxia malitia ⁊ iniusti⁊tia. q; q̃d iniustius q̃ carcerare trã strm̃ homine ꝓt luxuriã ⁊c. et ꝓt ipoꝛtunitatez ⁊ inq̃tẽ herodiadis ⁊c. ad cui⁹ instãtiaz fec̃ Herodes eũ capi: cũ pluries restitisset ipoꝛtunitati ipi⁹ ⁊c. De h̃ hr̃ Mat.xiiij. ⁊ Mar.vj. Dic historiã sic hr̃ i legẽda. No q; duo pcã fuerũt cã captõis ⁊ mort̃ Joannis bap. ſ. luxuria ⁊ gula. Notaꝛ h̃ habem⁹ tres doctrinas. Una tãgit homies Scõa mulieres. Tertia ciuitatũ rectores Pro ꝑma nota q; Herodes venit ad hoc malũ ꝓter oculos: respiciẽdo pulchritudinẽ illi⁹ Herodiadis. Jõo cauete oc̃los ⁊c. Jdeo Hiere. loq̃ns in ꝑsona iuuenis q̃ libẽter respicit/ór. Oculus me⁹ depda⁊tus est animam meã: in cunct̃ filiab⁹ vrbis mee. Thren.iij. Nota deprædat⁹ ⁊c. q; oia merita pcedẽtia pdit ⁊c. Sed mõ veniũ t hoies ad eccl̃iam vt videant mulieres ⁊c. Scõa doctrina tãgit mulieres q; ñ pmittant se videri: nec truffare ⁊c. Fugite fornicationẽ ⁊ nolite locũ dare diabolo. j. Cor. vj. Tertia doctrina tangit rectores ciuitatũ ⁊c. q; puniãt ⁊ corrigãt pcã notoria. sicut Joãnes bapt. ñ correxit ꝑtim̃ herodis q̃diu fuit occultũ: sed postq̃ fuit notoriũ ij. q. vij. Negligere. lxxxiij. di. Error. et facit qd̃ nota. in c. Quãto. de sen. excõ. ⁊c. facit apls. j. Cor. v. Oino audit⁹ est vos fornicatio ⁊c. Nescit⁹ q; modicũ fermẽti totã massam corrũpit. j. Cor. v. ¶ Scõm pũctũ est de sua morte martyriali: de q̃ dicit rhema. Decollauit ⁊c. Nota ꝑticã. Post q̃ Joã. fuit capt⁹: illa iniq̃ mulier nõ q̃euit dicere intra se. Iste fugiet de carcere: vel liberabit⁹ a pp̃o ⁊c. Jdeo tractauit sit cũ Herode eu⁹ occidere ⁊c. Dic practice quõ tractauerũt cõuiuiũ in natali Herodis ⁊c. Dic historiã. Et nota q; ꝓter iuramentũ nõ debuit herodes Joãnẽ occidere: vt no. in c. Cũ iuramẽto. de homicidio Et. ij. ij. q. iiij. c. ij. et c. Unusq̃sq; ibi vide vbi hr̃ q; duplici rõne istud iuramẽtũ non obligabat Herodẽ. Primo: q; ebri⁹ iura⁊uerat. et iõ nõ obligabat ꝓter defectũ cõsensus. xv. q. j. Sane. Scõo ꝓter crudelitatẽ: q; iuramẽtũ nõ est vinculũ iniq̃tat̃. ij. q. j. Si aliq̃d. et. q. iiij. Inſcefa. Doraliter nota h̃ duo. Primo q; Joã. bap. est martyr. Et iõ cãtat eccl̃ia. Prepotes martyr eremicz cultor ⁊c. Et tñ nõ ꝑ fide morit: sed ꝓ iustitia ⁊c. Jdẽ sic̃ morit q; reꝓhendit blasphemũ vl aliq̃d petm̃ mortale/esset martyr ⁊c. Dic h̃ put expedit. Jõ chr̃s Bti q̃ ꝓsecutionẽ patiunt ꝓt iustitiã Mat. v. nõ dixit: ꝓter fidẽ. Jõ si mulier ⁊tradicẽdo hoi no viro morit: vel si ñ ⁊sentiẽs marito i aliq̃ inhonesto occidat: martyr est. Jdẽ si famulus dño vel vasallus regi ⁊c. Propter h̃ ór Pe. Nemo vim patiat⁹ q̃si homicida aut fur: aut maledic⁹ aut alieno⁊ appetitor. si aũt vt chr̃ian⁹/ñ erubescat in isto nole: sed si q̃d patimi ꝓt iustitiã/bti. j. Pet. iij. ⁊. iiij. ca. Scõo nota ⁊tra cõuiula ⁊ cõmesatiõcs q̃ fiũt hodie. Item ⁊tra saltus ⁊ choreas ⁊c. ¶ Tertiũ punctũ est de sua sepultura corꝑali. Jnuenio q; btus Joãnes tres hodie habuit sepulturas. Una⁊ corꝑis. Scõam capitis.

Tertiū anie. De prima dicit euangeliū q discipuli ꝛc. Secundā sepulturā fecit illa mlier: qz timēs ne Joānes resurgeret si cū corpe sepultū fuisset caput: fodit in pariete palatij: ꝛ ibi posuit caput: et sepe videbat illud: timēs ne resurgeret et insultabat capiti, sz bñ huic iniqtatz sue dignā dedit penā. qz cum semel teneret caput illō i manib⁹ ei insultādo ꝛc. diuino nutu caput ipm in eius faciez insufflauit: ꝛ illa ptin⁹ expirauit. cui⁹ aia cum diabolis ꝛc. Filia p eius cū sup glaciē tripudiaret: sub ea glacies resoluit ꝛ illa i aqs ptinuo pfocak. ꝛ mō tripudiat cū diabolis in iferno. Herodes āt in exiliū missus ab imperatore: ibidē miserabiliter vitaz finiuit. Tertia sepultura anie fuit in limbo scrōz patrū. Nota q ꝗtuor sunt loca in inferno ꝛc. Aia ḡ Joānis nō fuit ad celum ꝛc. Dicēre: sed ad limbum. Ideo Dauid. Quis ē hō q vinet ꝛ nō videbit mortē: eruet aiam suā de manu inferi: ꝗsi diceret nullus. Cogitate quō scri patres interrogauerūt aiam Joā. quis erat. Rndit. Ego sum ille de quo scripsit Esa. Ego vox clamantis in deserto. et nūciauit q Messias erat nat⁹ ꝛ statim ad limbuz descensur⁹ p liberatione eoz. Matth. xj. Tu es q venturus es: an aliū expectamus: Nota venturus es. s. in limbū patrū sm Grego. Cogitate quale gaudiū habuerūt ꝛc. Horaſ magna gratia est hodie: quia statim apiet ianua qdisi hoi vere penitēti. ō pniam agite appro. eīm regnū ce. Mat. iij.

¶ In natiuitate gloriose virginis Marie Sermo LXIX

Memoria mea in generatiōe seculoruz. Eccli xxiij. Iste ꝓbū ōr i ꝓona virgis. Memoria mea. i. mee natiuitatis: i generatione seculoꝝ. Pro declaratiōe sciendū q in suma sūt duo secla. Primū est creaturaꝝ spūaliū ꝛ incorruptibiliū. et istō ē celū empyreū: de quo ōr Strab⁹ sup Gene. ca. j. Celū empyreū mox vt creatuz est sanctis angelis repletuz est. Secundū est creaturaꝝ corpaliū ꝛ corruptibiliuz. ꝛ istō est terra: que licz sit pmanens: tñ creature corpales in ea existentes sunt corruptibiles. Eccli. j. Generatio pterit ꝛ generatio aduenit: terra aūt in eternū stat. De istis duob⁹ ōr Gen. j. In pncipio creauit deus celū ꝛ terrā. Dico ḡ q creatio istoꝝ duoz̄ seculoꝝ potest dici generatio: ꝗuis ꝓprie sumendo termini differant: tñ assumunt qñq ynū pro reliquo. Nō: quia sicut creatio e pncipiū oim rez: ita ꝛ generatō. Uñ pbs diffinies generatiōem ōtiq genera tio est, pgressus de nō esse ad esse. Quia ḡ ista duo secula habuerūt pncipiū ō nō esse ad esse p creationē: ideo creatio pt dici generatio. Et cōcor. Moyses di. Iste sūt generatōes celi ꝛ terre qñ create sunt: in die quo creauit de⁹ celū ꝛ terraz. Gen. ij. Dices tu: et vbi habitabat de⁹ añ creatiōez celi ꝛ terre: Rñ, in camera eternitatis sue. Auctoritas. Dñs excelsus ꝛ sublimis habitās eternitatē. Esa. lvij. Dicit ḡ virgo Maria, Memoria mea in generatiōe seculoꝝ sez celi ꝛ terre: supple figurata fuit ꝛ ōmōstrata. Patet thema. ¶ Pro fundamēto sermonis ozik theologicalis questio,

¶ Querik Utrū beata Maria ante fuerit sanctificata: Arguik q non. Ait Greg. et allegak a magro sen. in. ij. dist. xxx. Oēs in peccato nati sm⁹ ꝛ ex carnis ōlectatiōe ꝛcepti/culpā originalē nobiscū traxim⁹. ḡ virgo Maria ñ fuit ante sanctificata. ois eīm distribuit. igik. ¶ In oppositū. Sanctificauit tabernaculū suuz altissimus: ps. lxxxvj. igik ꝗgo Maria fuit añ sanctificata. Et sic q̄stio manet pro vtraq pte dubia. ¶ Ad q̄stionem respondendū est sm Bona. dist. ij. ij. sen. arti. j. q indubitāter tenēduz est q sic. Si eīm Hiere. missus ad ꝓbetandū aduentū saluatoris in carnem et Joānes bap. elect⁹ ad ostendenduz saluatorē venisse: sanctificati sunt anteq̄ nati. Multo magz illa q electa fuerat vt saluatorē portaret/ante sancta debuit esse q̄ nata. Ideo ōr Bona. q ipsa Maria nullū pctm actuale habuit. Et ꝓpter tria.

Primo vt esset mr dei acceptissima.

Scdo vt esset p genere humano aduocata placidissima.

Tertio vt essz inimici humani generis debellatrix potentissima.

¶ Primo vt esset mater dei acceptissima Ait Alexāder de Ales, sup hoc Tota pulchra. Nequaq̄ de⁹ pelegisset eam nisi fu-

esset ceteris creaturis dignior: vniuersis excellentior: deo dilectior: trinitati gratiosior. quod non fuisset si habuisset peccm actuale. sequit. Scdo vt esset p genere humano adnocata placidissima. Ait Aug. in sermo. De sola o Maria, p sctam ecclesia sollicitas scimus: q impetras indutias trasgressoribus vt suis renuncient erroribus. Bernar. in ser. Maria omnibus sinum misericordie aperit: vt de plenitudine eius capiat vniuersi. quod non esset si habuisset peccm. igit &c. Tertio vt eet inimici humani generis debellatrix potentissima: quod non fuisset si habuisset peccm. igitur. Ait tho. iij. p. q. vj. ar. vij. illa que genuit vnigenitum a patre plenum gre & veritatis: maiora gratie priuilegia debuit accipe. quod non fuisset si habuisset peccm. igit ergo Maria fuit sanctificata anteq̃ nata/non a peccto quod habuit: sed a peccto quod hre potuisset. Et ad argumentum dr q intelligit de lege ordinata & non de lege preseruata: que lex preseruata fuit beate Marie: de q fit sermo iuxta verba passiua: Memoria mea. & sic dicatis. Exq̃ ergo virgo Maria remittit nos ad generationem seculorum: videam⁹ qd dicit de hoc scriptura. Dicit enim. Sicut enim remittunt legiste ad leges & ad doctores: oportet q tuc bo videat leges vel doctores illos ad qs fit remissio &c. Dicit g̃. In pncipio creauit deus celum & terram. terra aut erat inanis & vacua. et tenebre erant sup faciem abyssi. et spus dni ferebat sup aquas. Dixit q̃ deus: Fiat lux. & facta est lux. Et vidit deus lucem q esset bona: & diuisit lucem a tenebris: appellauitq̃ lucem die: & tenebras nocte. Factumq̃ est vespere & mane dies vnus Gen. j. Hic sunt decem clausule cotinentes totam festiuitatem hodiernam; propter qd dic virgo: Memoria mea &c.

Prima: In pncipio creauit deus celum & terram: parentum matrimonialis priuctio.

Scda. terra aut erat inanis & vacua: matris infecundatio.

Tertia. et tenebre erat sup faciem abyssi: cordialis contristatio.

Quarta. & spus dni ferebat sup aquas: angelica consolatio.

Quinta. & dixit deus/fiat lux: corporalis conceptio.

Sexta. et facta est lux: spiritualis sanctificatio.

Septima. et vidit deus lucem q esset bona: et vtero pgressio.

Octaua. et diuisit lucem a tenebris: in templo presentatio.

Nona. appellauitq̃ lucem die & tenebras nocte. virginitatis intentio.

Decima. et factum est vespe & mane dies vnus: conjugalis despsatio.

¶ Prima clausula. In principio creauit deus celum & terram. Nota q non primum celum et postea terram: sed sit fuerunt creata. Auroritas. Qui viuit in eternum creauit oia simul. Eccli. xviij. Ista simultas creationis celi & terre/figurabat simultatem matrimonialem Joachim & Anne. Celum significat Joachim cuius vita fuit celestis. Et potat dicere. Ara conuersatio in celis est Phil. iij. Terra vo Anna/propter fecunditatem. De q Anna pot dici & exponi illud: Dns dabit benignitatem: & terra nostra dabit fructum suum. Dicestu. Contra: qz non videt conuenies q celum significet Joachim & terra Anna: cum Anna fuerit sanctior eo: ideo d Anna fac festum ecclia & non de Joachim: vt phat supra ser. bti Anne in pn. Rn. Mulier quantucunq̃ sancta debet ee sub viro & ab eo regi. Gen. iij. Sub viri ptate eris: & ipse dnabit tui. Et Hester. j. Cucte vxores tam maiorem honorem deferat marito suis honore: Hester j. qz quis fuerit facta egregius viro: in cuius signum formata est no de capite neq̃ de pede: sed de costa: tm qz male vsa est paritate: ideo meruit eam pdere. qz priuilegium merek amittere q̃ cessa sibi abutik ptate. xj. q. iij. Priuilegium. Et ido in pena culpe sue fuit sibi dictum: sub viri ptate eris: & ipse dnabit tui Gen. iij. Modak g̃ nota q vxores debent ee subdite virg suis tam de lege naturali q̃ diuinali q̃ imperiali: vt s. q̃ ecclia apostolicali. Eph. v. Mulieres viris suis subdite sint sicut dno. qz vir caput est mieris sic chr̃s est caput ecclie. Et sic ecclia subiecta est chr̃o: ita & mieres virg suis in oib⁹ supple licitis & honestis. Nota q̃ mulieres q̃ volut esse supra viros in domo. ¶ Scda clausula est cum dr. Terra aut erat inanis & vacua. hic notak sterilitas bte Anne: que erat infecunda xpc nimia frigiditate. Vnde dicit Hiero. q. xx. annis stererut sine liberis. et Jer. Hiere. iij. Aspexi terram & ecce vacua erat. Sed q̃q̃ medicinas fecerit

vt deus daret eis plē.s. Elemosynaꝝ largitio. Scōo oīo. Tertio pegrinatio a Nazareth vsq; Hierusalē: t forte discalciati. Quarto oblationes ad rēplū. Quinto vot t pmissiōes ꝛc. Vide s.i ser.btē Anne. pte.j. Moraliter Si vultis plē recurrat ad deū: nō ād magos t ariolos ꝛc. Via q̄ decliauerit ad magos t ariolos t formicata fuerit cū eis: ponā faciē meā ꝫ eā t interficiā illā de medio populi sui. Leui.xx. ¶ Tertia clausula. Et tenebre erāt sup facie abyssi in pncipio añ creationem lucis. Abyssus dicit pfunditas in qua nō videtur claritas solis neq; lune. Ita corda hominū dicunt abyssi: qr nō pñt scīri nec videri nisi a deo. Cor hois inscrutabile t q̄s cognoscet illud: Ego dñs scrutans corda: Hieremi.xvij. Per abyssum ḡ signt corda Joachim t Anne sup q̄ erant tenebre ppt tristitiā quā hēbant de defectu plis ꝛc. et ꝓpter ꝓfusionē quā recepit Joachim a sacerdote ꝛc. Vide s.i ser.sctē Anne.pte.ij Moraliter ꝫ instruunt viri ad habenduz patientiā in iuriis sibi factis: sic Joachim ꝛc. Nō vos defendētes.i. vindicates charissimi: sed date locuz ire. Scptū est enim Mihi vindictā t ego retribuā: dicit dñs Ro.xij. Itē instruunt mlieres ꝫsolari viros suos tristes: sic fecit Anna Joachim q̄a mulier data est in adiutoriū viri Gen. ij. Nō est bonū esse hoiem solū: faciam⁹ ei adiutoriū simile sibi. Licz aliq; mlieres rabiose factāt ꝫrariū: qr addūt afflictiōem afflicto ꝛc. Vñ dicit legiste q̄ vxor est soccia viri diuine t hūane dom⁹. E. ō crimie expilate hereditatē. Aduersus. ¶ Quarta clausula. Et spūs dñi ferebat sup aquas. spūs dñi.i. angelus. Ps. Qui facis angelos tuos spūs. Ferebat sup aquas lachrymarū Joachim t Anne: q̄ flebāt ppt sterilitatē ꝛc. Propter q̄d angelus ꝫsolat⁹ est eos/ pmittēdo plē ꝛc. Dic historiā. Moralit Plus placuit deo patiētia Joachim q̄ elymne t orōnes ꝛc. q̄a ppt patientiā obtinuit plē. Sic t vos ꝛc. Sed t si q̄d patimini ꝓpter iustitiam/ beati. j. Petri. iij.

¶ Quinta clausula. Dixitq; de⁹ Fiat lux Ecce ꝫceptio ꝫgis Marie q̄ or lux: quia sine tenebra pcti facta est. Vō aūt multe tenebre sunt in ꝫceptiōe filioꝝ ꝓpter intētionē carnalē t corruptā parentū. ppt hoc dicit Bre.xxiij. q. iij. Vir cū papa. q; voluptas ipsa. s. q̄ in actu mrimonali ē/ sine culpa esse nō pōt: intellige q̄n cā voluptatis vel incōtinentie exercet: sic vt plimuz cōtingit. Sed ꝫceptio ꝫginis fuit vt lux. De ista luce. ij. Re. xxiij. Sicut lux auroꝛe oriēte sole mane absq; nubibus rutilat. Dic historiā quō ꝫcepit t pepit t ablactauit eā triennio. ꝫ mulieres q̄ nō ablactant filios ꝛc. Vide s. in ser. btē Anne. pte. iij. Moraliꝛ cōiuges istruunt h̄ in filiis procreādis ad habendā rectā intentiōem ꝛc. Alis diabol⁹ ptātē recipit ꝛc. Autoritas. Ostē dā tibi q̄ sunt q̄bus pōt p̄ualere demonū: in eos q̄ ꝫiugia ita suscipiūt vt deū a se t a sua mente excludant: t sue libidini ita vacent sicut equus t mulus in q̄b⁹ non est intellectus. Tob. vj. ¶ Sexta clausula. Et facta est lux. Ecce sctificatio ꝫgis Marie Unde facta est lux. i. sctificata. Nota facta. ante ḡ cē esset sctificata nō erat lux. q̄a in pctō originali ꝫcepta erat. Nota ō sanctificatōe ei⁹ aliq̄d aput habet s. Et ō ista sctificatione fit festum in festo Cōceptionis btē virginis. quia nescīt q̄n fuerit sanctificata: sed bene scītur q̄n fuit concepta. ideo ꝛc. Et statim sanctificata ꝫgine/ fuit factū festū in celo. Ps. Lux. i. virgo Maria: orta est iusto. i. chīo. et rectis corde letitia. i. angelis q̄ sunt recti: qr nō pñt inclinari ad pctm̄: nec in p̄speris: nec in aduersis ꝛc. Necañ p affectiōes: nec retro p rancores t dolores ꝛc. Si em̄ gaudiū ē angelis ōi sup vno pec. peni. agēte: sic ōr. q̄nto magꝭ fuit gaudiū q̄n ꝫgo Maria fuit cōcepta t sctificata. Vide s. ꝛc. ¶ Septia clausula. Et vidit de⁹ lucē q; eēt bona. Ecce naritas ꝫgis Marie. vidit. i. videre fec q; eēt bona āgel: qr p eā repanf eoz cathedre. bona hoib⁹: qr p eā fuerūt redepti. bona pctōib⁹: qr p eā ꝫsequunf veniā. bona iustis: qr p eā ꝫsequunf pseuerantiā in bonis ꝛc. Et etiaz bona sanctis patrib⁹: q̄a p eam adepti sunt liberatiōem. bona aīabus purgatoꝛiꝫ: q̄a p eā adārūt suffragia. bona nauigātib⁹ ꝛc. Dicaf h̄ quō festū nativitatis ꝫgis venit in cognitionē hoim p illū sanctum hoiem ꝛc. De hac nativitate potest exponi illud Hester. viij. Nova lux oriri visa ꝛc, Gaudiū honor t tripudiū apud oēs ꝑsas: vbes arq; oēs ꝓuincias ꝛc.

¶ Octaua clausula. Et diuisit lucē a tenebris. Ecce hic in tēplū pētatio p quā separata est ỹgo a tenebris. i. a cōuersatiōe gētiū mūdanoꝝ ꝛc. Dicak quō ascēdit, xv grad⁹: ꝛ qd significabāt. Vide s. ser. prio parte. iij. Dozak nota quō fuerūt parentes ỹginis diligētes ad implēdū votū suū quō fecerāt Vide s. ser. prio pte. iij. ꝛc.

¶ Nona clausula. Appellauitq; lucē diē: ꝛ tenebras noctē. Pro declaratiōe nota q̄ alie puelle q̄ erāt in tēplo simul cū ỹgine/ habebāt coꝛ ad mūdana. vñ qñ fuerūt nubiles statim fuerūt pmpte ad mr̄imoniū ꝛ trahēdū. vñ qñ sacerdos iuxta morē dic q̄ oēs puelle q̄ erāt. xiij. annoꝝ irent ad domos parētū ad ꝛtrahendū matrimonium ꝛc. Oēs gauise sūt dicēdo Deo gras. Dō ero dña domus ꝛc. Sola ỹgo Maria fecerat votū ỹginitatis. Vñ dixit angelo: Quō fiet istud qm̄ virū nō cogn̄sco. Luce. j. Ecce ḡre ille dicunt tenebre, sed ỹgo dꝛ lux. Dicak hic aliq̄d de ỹgīitate, put videk. qꝛ ỹginitas respectu mr̄imonij dꝛ lux qꝛ matrimoniū dꝛ tenebra: nō q̄dez respectu culpe in se cū⁹ vt plurimū non sine culpa ꝛtrahāt ꝛ ꝛsumek: sicut dꝛ Grego. xxxiij. q. vj. Vir cū ꝓpria. sed respectu pene. qꝛ multis penis affligunt q̄ sūt in matrimonio: p̄sertim circa susceptionē ꝛ educationē plis. Et iō dꝛ apls. Etsi nupserit ỹgo non peccauit: tribulationē tm̄ carnis habebūt hmōi. j. Coꝛ. vij. Multe etiam distordie q̄ñq; ꝛrigūt int virū ꝛ vxorē ꝛc.

¶ Decima clausula. Et factum est vespere ꝛ mane dies vn⁹. Ecce hic ỹgis desponsatio. Vespere em̄ dicit finis diei: ꝛ significat Joseph q̄ erat senex. Mane ỹgo Maria q̄ erat tunc cula ḡtuo decim annoꝝ. ꝛ facti sunt dies vn⁹ in despōsatiōe. quia matrimoniū est cōiunctio maris ꝛ femine/ indiuiduā vite ꝛsuetudinez retinens. Dicak hic desponsatio ei⁹: ꝛ de virga Joseph/ q̄ sola inter ceteras floruit ꝛc. Dic hystoriaz totam ꝛc. Ecce quomodo factū ē vespe ꝛ mane dies vnus. Dauid. Delet dꝛ est dies vna. s. istius matrimonij i atrijs tuis/ sup̄ milia. Et fuit completa ꝓphetia Ysaie. xj. Egredietur virga. s. illa Joseph dꝛ radice Jesse: quia Joseph de genere Jesse p̄cis Dauid. ꝛ flos de radice ei⁹ ascendet ꝛc.

¶ Iſtē sermo de septē gaudijs ꝛ septē doloꝛibꝫ virgis Marie

Sermo. lxx.

Ego mater pulchre dilectōis ꝛ timoris. Eccli. xxiij

Pro fundamēto ꝓmōis q̄ est dꝛ doloꝛibꝫ ꝛ gaudijs ỹginis Marie ꝛik theological q̄stio

¶ Querik: vtꝝ ỹgo maria voluerit chr̄i/ stū filiū suum pati ꝛ moꝛi: Arguik q̄ nō: Virgo maria fleuit ꝛ mesta fuit de morte filij sui chr̄i: g̃ ipa nolēte est passus. igitur

In oppositu. Virgo maria voluit ꝛformare volūtatē suā volūtati diuine. Sz voluntas diuina fuit vt chr̄s pateref. g̃ ỹgo Maria voluit chr̄m filiū suū pati ꝛ moꝛi ꝛ sic q̄stio manet. p vtraq; parte dubia.

Ad q̄stionē respōdendū est q̄ ỹgo maria voluit chr̄m filium sūū pati ꝛ moꝛi. ꝛ hoc ꝓpter tria.

Primo ꝓpt offense correspōdētiā

Secundo ꝓpter ꝓphetarum adimpletionem.

Tertio ꝓpter generis humani redēptionem.

¶ Primo igitk ỹgo Maria voluit chr̄m filiū suū pati ꝓpter offense correspondentiā. Decebat vt sicut hō ꝓpt suā offensam cū magna delectatiōe tota naturā humanam pdiderat ꝛ moꝛtez donauerat hō q̄ viueret ad offensam reparandā ꝛ recuperandā naturā humanā/ matrimū dolorē ꝛ finalr moꝛtē pateref. q̄ hō fuit chr̄us marie filꝰ. ꝛ qō decuit/ maria voluit. igitk ꝛc. ¶ Scōo ꝓpt ꝓphaꝝ adipletionē. maria voluit dicta ꝓphaꝝ adimpleri. iz ꝓphetaꝝ dca dicebāt chr̄m passuꝝ. igitk. ¶ Tertio ꝓpter generꝫ humani redēptionē. Maria voluit gen⁹ humanū redimi: sed h nō potuit fieri sine morte doloꝛosa filij sui. ij gitur. Et ad argumētū dꝛ q̄ si maria fleuit ꝛ mesta fuit: h̄ fuit ex naturali pietate ꝛ cōpassiōe quā de ipo habebat: nō ꝓpt se q̄ ipa voluerit eū pati volūtate rōnis: de q̄ maria exit ꝓmo: iuxta ỹba p̄assumptar Ego mr̄ pulchre dilectōis ꝛ timoris ꝛc.

¶ Pro declaratiōe nota q̄ gaudia ꝛ letitie hui⁹ mōi sp̄ sūt multꝫ tristitijs ꝛ doloꝛibꝫ admixta. ꝛ h̄ mānifeste ostendit q̄ tria

media.
Primo p experiētiā sensualē
Scdo p euidētiā naturalē.
Tertio p̄ fidētiā diuinalē

¶ Primo h̄ docet expīētia sensual'. Videmus q̄ i ꝓuinc̄ vn' dolet stomachū alī' caput ꝓpt̄ potū: alī' tibias ꝓpt̄ tripudia ꝛc̄ Quādoq̄ etiā pfecta ꝓfigur. scripte/dissensiones. iuidie/ ꝛc̄. Jō ōt scptura: Risus doloꝛe miscebit'. ꝛ extrēa gaudij luct' occupat. Prouer. xiij. Scdo euidētia naturalī Nā regula ē phie q̄ mediū ꝑticipat de natura extreōꝝ: sicut ptz i elemētis ꝛc̄. Sic ꝛ nos sum' medij int̄ paradisum ꝛ infernū Jn paradiso ē sp̄ gaudiū sine meroꝛe. Auctoritas. Letīcia sempit̄na sup capita eoꝝ. gaudiū ꝛ letīciā obtinebūt. ꝛ fugiet doloꝛ ꝛ gemit'. Esa. xxxv. Gaudiū ē int' lettitiā q̄n exterm' pdit. Jre Apoc. xxj. Absterget de' oēm lachrymaz ab ocul' eoꝝ. ꝛ iā nō erit amplī' neq̄ luct' neq̄ cla. sz nec vll' do. q̄m p̄o. trās. Jn inferno ꝓo ē sp̄ doloꝛ sine gaudioꝛ sp̄e gaudij. Jn ōt scptura i psona dānatoꝝ plāgētiū. Defecit gaudiū cordis nr̄i: ꝓsus ē in luctū choꝛ' nr̄. ce cidit corona capitis nr̄i: ve nob q̄ peccauimus. Thren. v. Jō letīcie veniunt nob e celo: tristitie de iferno: q̄ sum' ꝓpinq̄ores inferno q̄ celo: q̄ infern' ē in cetro terre. Jō pl' abūdāt i nob tristitie q̄si fum' de clibano q̄ letitie. Jō Boe. Dis dulcedo felicitatis hūane multz amaritudib' resp̄sa ē. Jn de oib' dolēt i inferno. Primo de eoꝝ dānatōe Scdo d̄ alioꝝ dānatōe: q̄ p̄ augēt eoꝝ pena accidētal' ꝓpter q̄d dines epulo postulabat ne frēs sui venirēt in locū illū toꝛmētoꝝ. Luc. xvj. Da sibi tudine de febricitāte i lecto, q̄n alī' secū ponit in eodē lecto. Tertio dolēt de bonoꝝ salutatiōe. Quarto dolēt de pctis q̄ cōmittūt ꝓpter penas q̄s patiunt. Quinto dolēt de bonis q̄ fecerūt q̄ gdiderūt. Sexto dolēt de eē suo: q̄ vellēt nō eē pot' q̄ esse dānati ꝛc̄. Tertio h̄ostēdit' q̄ fidētiaz diuinalē ne si abūdarem' solū i letitij sup̄birem': sicut Salomō ꝛc̄. iuxta illud. Jn laboꝛe hoim nō sūt: ꝛ cū ho. ñ flagellabūt. Jō tennit eos sup̄bia: ogti sūt iniq̄tate ꝛ ipietate sua. Nota: nō flagellabunt. glosa sz cū diabol' in inferno cruciabunt. Jtez si solū tristitias pateremur laberemur i desperationē. Ptz ḡ ꝓcto ꝛc̄. Jō ꝓsulit nob sapiēs Jn die bonoꝝ nō imemoꝛ sis maloꝝ: ꝛ i die maloꝝ nō imēoꝛ sis bonoꝝ Ec cleūastici. xj. Jntātū aūt diuina fidētia fuauit moꝛē istū/ vt etiā ꝥgo Maria non fuerit exēpta. Jō ōt ipa in themate Ego mr̄ pulcheꝛe dilectiōis. s. q̄ntū ad gaudia: ꝛ timoꝛis/ q̄ntum ad tristitias. Nota pulcheꝛe dilectōis: q̄ letīcie ꝛ delectatōes virginis fuerūt pulcheꝛ ꝛ honeste ꝛ scē: nō sicut hodie ꝛc̄. Nota ḡ q̄ sepē fuerūt gaudia p̄ncipalia ꝥgis Marie. ꝛ in q̄bz possuit ibi de' saltiam tristitie ꝛc̄. ¶ Primuz ḡ gaudiū ꝥginis fuit in die incarnatiōis chr̄i/ q̄n fuit facta mr̄ dei. Dic p̄cipue vt hz sup̄ in fmōe annūciatiōis dñice. ꝑte. j. ꝛc̄. Tūc ḡ ꝥgo Maria habuit tanta letitiaz q̄ nō possz intelligi' capere: intātū q̄ icepit cātare illaz dulcē cātilenam Magnificat ania mea dñm. Propterea dixit. Exultauit spūs me' in deo ꝛc̄. Exultauit. i. extra saltauit. Hoc fecit q̄n salutauit Helisabet. Ubi sūt decē ꝓsus siue stantie. q̄ sciebat se portaturā filiū dei ꝛ vtero decē mēsibus nouē vicz cōpletis: ꝛ de decimo sepē vl' octo dieb'. Patz gaudiū. Sed ecce tristitia: q̄ cū esset grauida: Anna mr̄ sua ex vna pte: ꝛ Joseph vir ei' ex altera/ dolēbāt ꝛ flebāt/ nescientes vñ ꝓcepisset: ꝛ ꝥgo nō audebat reuelare secretum dei: ꝛ iō tristabat ꝛ orabat ꝛc̄. Dicit de h̄ Matth. j. Cū esset despōsata Maria mat' Jesu Joseph: anteqū conuenirēt inuēta est i vtero habēs de spūsc̄o. Joseph aūt vir ei' cū esset iustus ꝛ nollet eā traducere: voluit occulte dimittere eā/ ꝓpter suspicionē adulterij fm̄ Augul. ij. q. j. Si peccauerit. Ubi ꝛo doc. dicit/ q̄ ꝓpter reuerētiā tātē ꝥginis. Moꝛalit': sic ꝓiuges gaudiū q̄d habēt in die nuptiaꝝ debēt tēperare cū timoꝛe: timēdo. s. ne filī' in puericia moꝛiat': vl' si viuat sit vn' ribald' ꝛc̄. sed hodie sūt multe dissolutiōes. Nota ꝓtra errōē illoꝝ q̄ dicūt illi q̄ poꝛtat pueꝝ vel puellā ad baptizādum: q̄ nō volunt se ꝛc̄. Dic vt expedit Jō ōt scptura de sctō Tobia ꝛ vxoꝛe. Accesserūt ad ꝓiuiū: sed cum timoꝛe domini nuptiarū ꝓiuiū exercēbāt. Tobie. ix.

¶ Scōm gaudiū de p̄ncipalib' fuit i nativitate chr̄isti: in q̄ habuit maximū gaudiū ꝓpter multa. Primo mō: q̄ hoꝛa pari

tus sensit matímas ꝓsolatiões ⁊ dulcedi
nes spūales. Scđo qz pepit sine dolore/si
cut sine coꝛruptiõe ꝯcepat. Nescies mater
ꝑgo vir: pepit sine dolore saluatoꝛē secu/
loꝝ. Tertio qz vidit noctē illumiari. ps.
Et nox sicut dies illuminabit: ⁊ sicut te/
nebre eius/ita ⁊ lumē eiꝰ. Quarto: qz an
diuit angelos cātantes Glia in excelsꝭ đo
ꝛc. Quinto ꝓterea: qz vidit filiū adoꝛari
a bestijs i ꝓcipio/⁊ a pastoꝛib ꝛc. Sexto
qz impetrauit lac diuinit⁹. Septimo: qa
venerūt pastoꝛes adoꝛātes ꝛc. Octauo:
qz coꝛpꝰ chr̄i refulsit sicut sol. Q̄ lis ⁊ q̄n
tum gaudiū. De ista letitia ꝓphetauerat
Esaias dicēs. Letabit deserta/⁊ inuia ex
ultrabit solitudo/⁊ floꝛebit q̄si lilīū: germi
nās germinabit/⁊ exultabit letabunda ⁊
laudās. Esa. xxxv. Virgo maria ꝺꝛ deser/
ta ꝓter aspitatē vite. ⁊ inuia: qz ꝑgo. soli/
tudo: qz semꝑ volebat esse solitaria. Patz
gaudiū Sed ecce tristitia: qz i octaua die
circūcisus est puer/in q̄ ꝑgo tristabat du/
pliciter. Tū ꝓter penā chr̄i ꝓter effusio
nē sanguis q̄ tūc flebat. Tū qz illa circūci
sio figurabat passionē chr̄i futurā/quam
ipa sciebat/⁊ recoꝛdās flebat ⁊ tristabat.
Et poterat dicere: Spōsus sanguinū tu
mihi es. Exo. iiij. Horalit: qñ vobis na/
scit filiꝰ ⁊ letamini/miscearis sal timoꝛis
dicēdo: Quid scio ego si erit iste susꝑ eius
ꝛc, vel dānād⁹ in inferno. Jō doceaꝝ eos
dū renelli sūt ꝛc. qz postq̄ indurank n̄ pos
sunt flecti ꝛc. Dic ꝙtra parētes q̄ curāt pa
scere filios cibo coꝛpali/nō spirituali ꝛc.
Jō ꝺt scꝑtura, ne iocūderꝝ i filijs impijs
si multiplicenk: ⁊ nō oblecteris sup ipos si
nō est timoꝛ dei cū illis. Et sequit. Melit
oꝛ est vnus timēs deū q̄ mille filij impij.
Et vtile est mori sine filijs q̄ relinq̄re fili
os ipios Eccl. xvj. ¶ Tertiū gaudiū fuit
i die ephie: qñ venert tres reges adoꝛāre
Dicꝑtice ꝛc, put hr̄i festo ephie. De isto
gaudio ꝓphetauerat Esaias loq̄ns ꝑgini
⁊ dicēs. Tūc videb ⁊ affluesꝭ ⁊ mirabit ⁊
dilatabit coꝛ tuum: qñ ꝯuersa fuerit ad te
multitudo maris. i. infidelitatis: foꝛtitu/
do gentiū venerit tibi ꝛc. Esa. lx. Sed ec
ce statim sequit salsa doloꝛis ⁊ tristitie; qz
Herodes q̄rebat occidere puerꝝ ⁊ ꝛc. Tunc
angelus apparuit in somnis Joseph ꝛc.
Dic ꝑtice histoꝛiā. Tūc ꝑgo habuit ma
gnā tristitiā. Primo ex timoꝛe filij. Scđo
ex fuga: qz de nocte. Tertio qz ad egyptū/
q̄ erat terra infidelitū ꝛc. Videꝭ. Et ibi ste
tit septē ānis exul ꝛc. Horalꝭ: letitia vir
ginis venit ꝙ reges. ⁊ sic etiā tristitia ve/
nit sibi ꝙ rege. s. Herodē. Sic si aliq̄s leta
tur de amicitia alicuius regis vel nōi: mi
scear salsam timoꝛis ne ab ipo occidak vel
expellak. qz cōiter talib⁹ sic accidit: vt ꝓz
de magno senascalcho neapoli. ꝛc. Dic si
placet. Da exēplū de eccl̄ia in Ieone: qz li
cet ipe ab aljs timek/tñ debet ipe etiā ti/
mere ne leo eū interficiat. Et iō debz time
re maxime tal hō offendere deū. qz coꝛ re/
gis in manu dñi: ⁊ q̄cūq; voluerit inclina
bit illud. Prouer. xxj. Jō Dauid. Nolite
confidere i ꝓncipib⁹: i filijs hoim in q̄b nō
est sal⁹ ꝛc. ¶ Quartū gaudiū fuit de glo
riosa filij resurrectiõe: q̄ ꝑus sibi apparuit:
vt ꝺꝛ Amb. in li. de ꝑgib⁹. Nota ꝓticā re
surrectiõis/put habek in die pasche. Et q̄
mō ꝓmissus esk a chr̄o Gabriel: q̄ in nocte
resurrectiõis salutauit ꝑginē. Et saluratiõ
ista fuit reuelata Gregoꝛio. s. Regina ce
li letare alla: qz quē meruisti portare alla
resurrexit sicut dixit alla. Gregoꝛiꝰ ꝙ o ad
didit: Oꝛa ꝙ nobis deū alla. Cogitate q̄
le gaudiū habuit ꝑgo/videꝭ chr̄m resurre
xisse ꝛc. Poterat dicere: Gaudēs gaude/
bo in dño: ⁊ exultabit aīa mea i deo meo:
qz induit me ꝛc. Esa. lxj. Sed ecce salsa
tristitie quā habuit ꝑgo ex icredulitate ⁊
duritia apl̄oꝝ ꝛc. Jō Marci vlti. Recū/
bētib⁹ vndecim discipul apparuit illis ie
sus: ⁊ exꝓobrauit incredulitatem illoꝝ ⁊
duritiā coꝛdis: qz his q̄ viderant. s. ꝑgini
Marie ⁊ magdalene/eum resurrexisse a
mortuis nō credebāt. Horalꝭ: sic q̄libz q̄
est letus de se purās se bñ cē cū deo tñ tri
stek de ꝓditiõe, ꝓmi ⁊ oꝛet ꝙ eo ⁊ mone/
at eu⁹ ꝛc. Verbi gꝛa. Si vir sit malus ⁊
vxoꝛ bona: vl̄ econuerso. Saluabik em̄ vir
infidel⁹ ꝙ mulierē fidelem ꝛc. j. Coꝛ. vij.
Dic vt expedit ꝛc. ¶ Quintū gaudiū fu
it in die ascēsiōis chr̄i ꝛc. Dic ꝓticaꝝ ꝛc.
Vñ ꝺt Lucas de ꝑgine ⁊ apostol: q̄ post
q̄z chr̄s recessit ab eis ⁊ ferebak in celū/ipi
adoꝛātes ingressi sunt in hierusalē cū gau
dio magno. Luc. vlti. Sed statim sequit
doloꝛ ⁊ tristitia: qz post chr̄i ascensionem
ꝑgo Maria vixit duodecim annis. vl̄ fm

aliquos.xliij. Et visitabat loca vbi christ⁹ natus fuerat: ꝑsentar⁹: vbi ieiunauerat: vbi passus ꝛc. Et cogitās ꝙ de cetero ipz nō videret in hac vita/valde tristabat ꝓp̄ interissimū amorē quē gerebat i eū ꝛc. ḡa spes q̄ differt affligit animā. Mozalr: sic etiā debem⁹ ꝛ nos desiderare paradisum ꝛc. Heu me: q̄ incolatus me⁹ plōgat⁹ est Sic etiā faciebat Paul⁹ dicēs Cupio dissolui ꝛ esse cū chzo ꝛc. ¶ Sextū gaudiuz fuit in die pētecostes: qn ꝙo cū aplis recepit spm̄sctm. Dic practice ꝛc. Cogitare gaudiū: q̄ scti hoies recipiētes vnā gutrā spūsscti tanto gaudio replenf ꝙ inebriati seipos cape nō possunt: sicut ptz in Petro qn̄ vidit chzm trāsfiguratū. Matt.xvij. Quantū ḡ gaudiū fuit ꝙginis qn̄ illa die plenitudine spūsscti repleta fuit. ps. Fluminis impet⁹ letificat ciuitatē dei. i. ꝙginē Mariā. Sed statim sequit salsa tristitie: q̄ statim post missiōem spūsscti apostoli ceperūt p̄dicare ꝛ statim p̄secutiōem passi sūt: vt patz Act.iij. Et venit nuncius ad ꝙginē ꝙ Petr⁹ ꝛ Joānes erāt capti ab Herode qui volebat eos occidere. Alius venit dicēs/ꝙ oēs apli erāt capti. Ali⁹ nūciauit ꝙ Stephan⁹ ḡ erat p̄o: seu ppositꝰ mulier/fuit lapidat⁹. Jte ali⁹ ꝙ brūs Jacob⁹ nepos bte ꝙginis erat interfectus. ecce tristitia. Jō chzs. Amen dico vobis q̄ plorabitis ꝛ flebitis vos: mūd⁹ aūt gaudebit: vos aūt cōtristabimini ꝛc. Joā.xvj. Mozaliter: sicut ꝙo ꝛ apostoli post receptiōem spūssancti p̄secutionez passi sunt: sic hodie illi ḡ recipiūt spm̄sanctū ꝑ pniam ꝛc. Mūdani hoies nō patiūtur p̄secutiōem/nec detractiōem: qm̄ laudat pctōz in desideriis aie sue: ꝛ iniqu⁹ benedicit. ps. ix. Sed boni hoies sic Verbi gra. Si religiosus ḡ male viuebat 2uertit ꝛc. vel aliquis ad penitentiā: vel aliqs ingredit religionem/statim dicūt: O ecce hypocrita gabadeo ꝛc. Jdeo apostolus. Omnes q̄ pie viuere volunt in chzo Jesu p̄secutionē patiunf. i. linguaꝝ vel tentationū vel infirmitatū. ij. Timo. iij. ¶ Septimū gaudiū fuit in sua benedicta assumptione: nō quādo aia fuit assumpta in celū: quia tūc recepit gaudiū impmixtū tristitia/alteri⁹ mōi/nō istius. Sed qn̄ chzs misit sibi archāgelū Gabrielē dicentē sibi ꝙ post triduū assumēda erat ꝛc. multum gauisa est virgo ꝛc. De isto gaudio ꝓmisso dixit ꝙgo filio suo: Factū est mihi ꝙbuz tuū in gaudium ꝛ letitiā cordis mei. Hie remise. xv. Sed ecce dolor ꝛ tristitia ex cō passione apostolorꝝ ꝛ virginū ꝛ fidelium chzistianorꝝ: q̄s dimittebat in tātis tribulationib⁹ inter iudeos ꝛ paganos: q̄ etiaz flebāt de morte virginis ꝛc. Et virgo flebat cū eis: ꝛ poterat dicere virgo: Flebaz quōdā sup̄ eo q̄ afflict⁹ erat: ꝛ cōpatiebat ania mea pauperi. Job. xxx. Mozaliter instruimur hic vt habeam⁹ cōpassionē cuz primis. Just⁹ de pctōre: san⁹ de infirmo: diues de paupe: iuuenis ō sene ꝛc. cogitādo q̄ sic posset ipe esse ꝛc. ꝛ sic faciēdo tenebim⁹ ꝛ silit̄ scpture dicēs. Omnes vnanimes in oꝛone estote: cōpatientes: fraternitatis amatores ꝛc. j. Pet. iij.

¶ In festo exaltatiōis sctē crucis Sermo.LXXI.

Factus est pro nobis obediēs vsq̄ ad mortem mortē aūt crucis. Phil. ij. Bis in anno ictā mr̄ ecclia facit festū de cruce. Primo in mense Maij de inuētiōe: ꝛ hodie de exaltatiōe. Ratio: quia postq̄m crux fuit inuēta ab Helena/venit in posse infidelium/qui despectiue tenebant eā: sed Eraclius imperator chzistianissimus extraxit eam de manu infidelium ꝛc. Pro fundamēto ſmonis in quo agitur de exaltatione sancte crucis: in qua cruce chzistus redemptor generis humani passus est: oꝛitur de ipso chzisto theologicalis questio.

¶ Querit: vtz solus chzus redēptor fuerit: Arguit ꝙ nō. Illius est redimere cui⁹ est redemptos possidere. sed tota trinitas nos possidet: ḡ tota trinitas nos redemit

In oppositū. Redēptio nostra facta est per passiōem: ergo ad illam solam ꝓpriaz spectat redemptio ad quaz spectat passio. sed solus chzistus est passus: ergo solus fuit redemptor. ꝛ sic questio manet ꝑ vtraq̄z parte dubia. Ad questionē respōdet ſm Bonauen. sup. iij. sentētiaꝝ dist. xix. q. j. ꝙ

redemptiōis opus duplr̄ pōt alicui attribui: aut sicut pncipali auctori: aut sic exequēti. Et vtroq; modo cōpetit chr̄o inq̄ntū cōpetit sicut auctori: chr̄o ꝙ hoi cōpetit sicut exeq̄nti. Cū g̃ dicit aliqs redemptor homo: duplr̄ pt dici: aut ab autoritate redēptiōis: aut ab autoritate sūr̄ et executione. Si ab autoritate: sic nō tm cōpetit filio: imo etiā patri et spūisctō: p eo q̄ indiuisa sunt opa trinitatis. Si aūt ab executione: sic respicit būanitatē q̄ assumpta ē a solo ꝙbo. et h̄ modo cōpetit soli filio. Et hoc est qō magr̄ dr̄ i lr̄a: redemptor aliqñ pater et spūisctus dr̄: sed h̄ ꝓpter vsum potestatis: nō ꝓpr̄ exhibitōez būilitatis. nā sm vsum prātis sūr̄ et obedīētie filr̄ ꝓpie redēptor dr̄. Et pōt ꝙcludi. Est g̃ redēptor inq̄ntū deus prātis vsū: inq̄ntus hō būilitatis effectu. Et his patz q̄liter esse redemptorē cōuenit filio et sm quā naturā. q̄daz em̄ modo cōuenit ei sm humanā naturā: q̄dā modo sm diuinā. et pmo modo cōpetit soli filio. scdo modo competit filio vna cum pr̄e et spūisctō. Quib⁹ dictis patz rn̄sio ad rōnes ad vtrāq; ptez. Et chr̄s fuit obediens vsq; ad mortē quā passus est in cruce. de q̄ fit sermo iuxta ꝙba ꝓassumpta etc.

¶ Pro declaratiōe nota q̄ licz chr̄s habuerit alios modos mortēdi et saluādi seu redimēdi humanū gen⁹: tn̄ elegit ipm redimere ꝑ mortē crucis. Ratio: q̄ satisfactio pene debet respōdere culpe q̄ntū ad q̄ntitatē et q̄litatē. De q̄ntitate habet̄ Deuter. xxv. Juxta mensurā delicti erit et plagarū modus. Jdeo de vno pctō mortali dr̄ fieri satisfactio septēnis. xxij. q. j. Predicādū. q̄ septē dona spūisncti violauit peccās etc. Si aūt nō fiet h̄ satisfactio sm q̄ntitatez: fiet in purgatorio vel in inferno: iuxta illud Apoc. xviij. Quantū gl̄ificauit se et in deliciis fuit: tantum date illi tormentū et luctū. Rōnez huius assignat Joā. an. i Cle. vna. de sum. trinit. et fi. ca. sup ꝙbo Cruci. vbi sic dr̄. Inter alias fuit q̄druplex causa quare chr̄s mortē crucis elegit. Primo: vt in illa pendens in aere. se inter deum et hoiem mediatorē oñderet. et sic no. j. Timo. ij. et. x. dist. qm̃. Secūdo: vt damna q̄ obuenerant ꝑ lignū pmis parentib⁹ vertitur ꝑ lignū crucis reiauraret. Tertio: vt diabolū qui ꝑ lignū vincebat superaret ꝑ lignū. Et hec duo Greg. exprimit in pfatione de cruce. Qui salutez humani generis etc. De quo de ꝑse. dist. j. Jnuenim⁹. Et infra de reli. et ve. san. Si dīm. Item eccl̄ia in hymno. Hoc op⁹ nostre salutis ordo depoposcerat etc. Quarto: vt euidenter oñderet ꝑ q̄bus restaurādis patiebat. s. ꝑ supis angelor̄ ruinis replendis: ꝑ iustis de libo educendis: ꝑ amicis colligēdis et aduuādis: ꝑ inimicis reconciliādis. Primus designat ꝑ brachiū supi⁹. Scōm ꝑ iferius. Tertiū ꝑ dextrū. Quartū ꝑ sinistr̄. Fert etiā crux q̄ttuor lignor̄ genera habuisse. s. cedrū in stipite: palmā in palo ꝑ longū: cypressum in ligno ex transuerso: oliuā in tabula super crucem loco quarti brachij. Et dat ysus. Ligna crucis cedrus: palma: cypressus: oliua. Et quō ꝓprietates lignor̄ bū cōueniāt/instant theologi: q̄d omitto Jo. andr̄. Jtē dr̄ correspondere in qualitate. Verbi gratia. Si corde peccauit ꝙs: corde dolear ꝑ contritiōem. Si ore: per oratiōez et cōfessionē. Si oculis: ꝑ lachrymationez. Si opere sanguinē effundēdo: effūdat sanguinē suū per disciplinas. Jdeo Geñ. ix. Qui cunq; effuderit sanguinē: effūdet̄ sanguis illius. Si corpe per carnalitatē et delectationes: affligat carnem ꝑ cilicia et ieiunia. Jdeo dicit scriptura. Per que ꝙs peccauit: per hec et torquet̄. Sap. xj. Et christ⁹ Luc. iij. Facite fructus dignos pnie. Fructus digni penitentie sunt: quādo satisfactio correspondet offense. Hō ad ꝓpositū. Culpa ꝓpter quā genus humanū ꝑditionem incurrit: fuit furtū fruct⁹ arboris scientie boni et mali: vt patet Geñ. iij. Jdeo voluit de⁹ vt ille fruct⁹ restitueret̄. q̄a peccatū non dimittit nisi restituat ablatum. vt in regla Peccatū. li. vj. et in decre. xiij. q. vj. Si res. Quia aūt nullus homo purus potuit restituere etc. Jdeo chr̄ist⁹ fil⁹ dei restituere voluit. Tūc aūt restituit fructū arboris: q̄n ipse christus qui est de quo dicit virgini: Benedict⁹ fructus ventris tui: pependit in arbore crucis. Dicunt hystorie grecor̄ q̄ lignum crucis fuit de illa arbore de qua Adam recepit fructū. Jdo q̄n chr̄s fuit in cruce: fruct⁹ tunc fuit arbori restituens. Alius. i. Adam fecit furtuz et christus soluit penā. Jdeo Dauid in ꝑsona chr̄i dicit. Confortati sunt qui perse-

cuti sunt inimici mei iniuste: q̄ non rapui
rūc ꝛc. Nota q̄ hic tangunt duo. ſ. Primo
intētio mala iudeoꝝ. q̄ nō intēdebāt satiſ-
factionē/ſz chīi ꝓsecutionē. Jō ōt Lōfor
tati ſt ꝛc. Secdo itētionē chīi ad satiſfactiē
dū/dū ōt: q̄ nō rapui ꝛc. Patz ḡ ꝛcl'o ꝛc.
Hoc tāgit eccl'ia in ꝓfatōe de cruce dicēs
Qui salutē humani gñis in cruce ꝓstituī
sti/vt vñ moꝛs oꝛiebat/inde vita reſuꝛge-
ret. z q̄ p lignū vincebat p lignū q̄z vince-
ret: p chīm dōm nr̄m. Patz ḡ q̄re moꝛtez
crucis elegit chīs. Jō ōt thema Factꝰ est
obediēs ꝛc. Ptz thema. Nota q̄ q̄ncp vi-
cib' fuit chīs in ꝑiculo moꝛiēdi: z sic nul-
lā moꝛtē voluit acceptare nisi moꝛtē crucz
Jō ōt thema: bis moꝛtē ꝛc. Vide istū ser
monē supꝝ de inuētiōe crucis ꝑte. ſ. ꝓter id
qō ponit i ꝑte q̄nta. Quinto fuit i pe-
riculo moꝛiendi crucifigat': z istā moꝛtez
elegit. Rō autē q̄re istā moꝛtē crucis chri
stus elegit duplex. Una est l'ralis: z hec fu
it dicta supꝝ in introductione ſmōis. Alia
rō est moꝛalis. Nam alie moꝛtes ḡs chīs
fugit significāt malas moꝛtes q̄s debem⁹
fugere: sed ista moꝛs crucis significat bo-
nā moꝛtē quā debemus amplecti si volu-
mus vitā eternā ꝓsequi: q̄ moꝛs est peni-
tētia. Pniam agite a ꝓpin. cēm reg. celo
rū Mat. iij. Dolor em̄ inextinguibil' chīi
in cruce pēdentis/significat dolorē ꝓtriti
onis. Inclinatio capitis significat ꝓfessi-
onē/q̄ debz fieri capite inclinato z cū ꝓ-
cūdia ꝛc. Dic ꝓtra illos q̄ stāt capite ere-
cto: facie ad faciez: ꝑtim mulieres ꝛc.
Man⁹ dextera ꝓfozata significat q̄ ō bo
no iusto debet facere elemosynas. Sini-
stra ꝓo ad restituēdū vsuras z cetera ma-
le ablata. Duo pedes clauari significant
duo q̄b' ambulam⁹ ad deū. Pes dexter ē
oꝛo ſpūalis, iste pes clauat' deuotiōe. Pes
sinister est cib' coꝛporalis: iste clauat' absti
nētia. Apertio lateris significat aptionē
coꝛdis ad remittēdū iniurias z parceduz
inimicis. z sic pctm̄ moꝛit' in re: vel tu mo
reris pctō. Jō apl's. Qui chīi sūt carnem
suā crucifixerūt cū vitijs z ꝛcupi. Gal'. v.
Nec pōt alīqs chīm seq̄ nisi p istā crucem
Jō ōt chīus Qui nō baiulat sibi crucē: a
cruciādo. ecce penitētia. z venit post me:
nō pōt me⁹ esse discipul⁹. Et Mat. xvj.
Qui vult venire post me abneget semet.
z tollat crucē suā z seq̄t' me. Qui aūt istā
crucē accipit vitā eternā adq̄rit. Auctori
tas. Si em̄ cōplātati facti sum⁹ similitu-
dini moꝛtis ei⁹ ꝛc. Ecce q̄re ōt thema Fa-
ctus est. ſ. chīs p nobis. i. p nostra redēpti
one z moꝛali instructiōe: Obediēs vsq̄ ad
moꝛtē: nō gladij/nō ꝑcipitij/nō lapidatio
nis/nō poratōis: ſz moꝛtē crucis.

¶ In festo scti Matthei apli et euāgeliste. Sermo lxxij.

Non veni vo
care iustos: sed pctōres. Matt.
ix. Bt̄us Matthe⁹ ē apl's euā
gelista z martyr. Et ī hodie est magnū
festū: q̄ ō q̄libz istoꝝ fit festū ꝛc. Ꝓo
fundamēto ſmōis oꝛik theologicalē qō
¶ Querit' vtꝝ de⁹ magis diligat bonos
q̄z malos: Arguit' q̄ nō magis diligat bo
nos. sic Ꝓuer. xv. Abominatio est dño vi
ta impij: qui sequit' iustitiā diligit' ab eo.
Itē ps. Odisti oēs q̄ opant' iniq̄tatez. q̄re
dicit. Nō veni vocare iustos sed peccato
res. ꝛc. Preterea z scdo ꝓtra. q̄ chīs vo-
cauit Nathanael Petꝝ z Andreā Joan-
nē z alios iustos. Rūdeo ad ꝓmū argum
tum vt hic ōt. Ad scdm ꝓo: q̄ hic loquit'
de vocatiōe ad pniam: iniustos ꝓo vocat
ad ꝓficiendū. Jō ꝓbū ꝓpositū indiget de
claratiōe: z sic declarādo intrabo materiā
ꝑdicādā. Ꝓo declaratiōe ḡ nota q̄ inter
iustos z bonos hoies ex vna parte: z ma-
los z pctōres ex altera: est ista differētia.
q̄ iustus z bon⁹ est apō deū/z ecōuerso
magis q̄z aliq̄d aliud. ita q̄ nec vestis nec
camisia nec pellis ꝓpria est ꝓpinq̄oꝝ hoi q̄z
deus. Est em̄ ꝓpinq⁹ intellectu p fidei z
agendoꝝ illuminatiōem: sicut lumē aeri
ꝛc. ita q̄ nō dimittit ibi tenebrā aliquā er-
roꝝ nec falsaꝝ opinionum: q̄ vnctio docz
eū oia/adeo q̄ iusti nō solū dicunt illumi
nati: sed luxq̄ ad se/z etiaz q̄ ad alios illu
minandos. Auctoritas. Eratis em̄ aliq̄n
tenebre: nūc aūt luxi domio. Eph'. v. Et
Mat. v. Vos estis lux mūdi. Itē ē ꝓpe vo
luntatē p dilectiōem charitatis: sic ignis
ferro ignito ꝛc. De⁹ charitas est z q̄ mānet
in charitate i deo manet z de⁹ i eo. j. Joā.

liij. Item est ꝓpe memoriã/p bñficioꝝ recordationẽ. Itẽ ꝓpe corp⁹/p vite honeste ꝙuersationẽ: ille color i pãno colorato ꝛc. i auribꝫ i oculꝭ ꝛc. ps. Prouidebã dñz i cõspec. m. sp: qm̃ a dextris ẽ mihi ne cõmoue. Itẽ i ore p oronẽ. Prope ẽ dñs oibꝫ inuocãtibꝫ ꝛc. ps. cxliij. Itẽ ps. Uerũtñ timẽ. eũ salutare ipi⁹ ꝛc. In gula/p abstinẽtiã ꝛc. Jo Hiere. xliij. Tu i nobis es dñe: et nom̃e scti tui inuocatũ est sup nos ꝛc. Sz p oppositũ plona iniusta et peccatrix est lõge a deo oibꝫ dictis modis ꝛc. Lõge dico nõ distãtia locali: qz si distaret a deo q̃ntũ ẽ incisio gladij/statim ois creatura deficeret. Propt̃ h̃ dicũt doc. q⁹ de⁹ est in nobis creaturis p eẽntiã/psentiã/z potẽtiaz. sed ꝺz differre differẽtia formali: sicut pãnus optim⁹ distat a pãno rudi ꝛc. Jo Prouerbioꝝ. xv. Lõge ẽ ab impijs de⁹. Et psal. Lõge a pctõribꝫ salꝰ. i. Jesus. Rõ: qz iustificatões tuas nõ exq̃sie. Patz ꝛcl̃o. Jo de filio pdigo ꝺz q⁹ abijt i regionẽ longinquã. Luc. xv. Hec est defect⁹ ex gre dei: iz pctõris. sicut qñ ds recedit a terra cuz naui ꝛc. Jo rõnabit̃r pdicatores clamãt fortiter/vocãtes pctõres: q: sũt lõge fmoti a deo i regiõe dissimilitudis. Jo Esa. lviij. Clama ne cesses: q̃si tuba exalta voce tua: et annũcia ꝓpl̃o meo scelera eoꝝ: et domui Jacob pctã eoꝝ. In q̃ aũt ꝙsistit differẽtia formal' int̃ deũ et pctõrẽ declarãdũ ẽ sic. qz deus est potẽs: pctõr ꝓo impotẽs: qz ꝓmittit se vinci a carne et ab alijs hostibus spũalibꝫ. Itẽ de⁹ sapiẽs/pctõr insipiens et stult⁹. Prouer. j. Sapiẽtiã atq; doctrinã stulti despiciũt. Itẽ de⁹ bon⁹/peccator mal⁹. Itẽ de⁹ iust⁹/pctõr iniustus. Itẽ de⁹ mũd⁹/pctõr imũd⁹ et luxuriosus Itẽ de⁹ misericors/pctõr vindicatiu⁹ ꝛc. Jo. ij. Cor. vj. Que participatio iustitie cũ iniq̃tate? Aut q̃ societas lucis ad tenebras? Que aũt ꝙuentio chr̃i ad belial ꝛc. Hõ certũ est q⁹ qñ alicꝭ est ad lat⁹ nr̃m ipm nõ vocam⁹: sed vocam⁹ illũ q̃ est lõge. Fiat g̃ rõ. Illi q̃ sũt ꝓpe nõ vocanꝭ/sed q̃ sunt lõge. sed iusti sunt ꝓpe deũ/pctõres sunt lõge: g̃ deus siue christus nõ vocat iustos/sed peccatores. Et h̃ ẽ qõd ꝺr thema Nõ veni vocare ꝛc. Ptz thema. Hõ ap⁹ propando istũ thema generale brõ Matheo: inuenio q⁹ ipe aũ suã ꝙuersionẽ erat lõge a deo: qz erat iniust⁹ et magn⁹ pctõr. ideo fuit vocat⁹ a deo/dicẽte Veni seqre me. Circa ei⁹ aũt vocationẽ q̃tuor sunt ꝺclarãda. Uel dic q⁹ hui⁹ vocatõis q̃ christus vocauit Matheũ fuit quadruplex effectus.

Primo sua vocatio al's ꝙuersio grosa
Scõdo sua inuitatio fructuosa
Tertio sua opatio ꝓruosa
Quarto sua ꝓfectio gl'iosa

¶ Quãtũ ad ꝓmũ dico q⁹ sua vocatio fuit grosa. Quesiui qõ officiũ hũit Matheus in h̃ mõdo añ vocationẽ suã. et inueni q⁹ habuit tria officia mala. s. officiũ piculosum: officiũ criminosum et officiũ odiosum. Officiũ piculosuz erat officiũ feneratoris: qz in ciuitate capharnaũ q̃ est in maritima/tenebat tabulã de cãbio: qõ est periculosum anie ꝛc. Qui tãgit picẽ inq̃nabit̃ ab ea. Eccl'i. xiij. Ptz ꝺr moneta. ratio: qz multas nigredines ꝺimittit ꝛc. In cuj⁹ signũ siue sit aurea siue argentea siue erea/semp ꝺimittit nigredines in manu. qz raro est q⁹ fenerator nõ cõmittãt vel sint dispositi cõmittere fraudes. vide. lxxxviij. ꝺi. Ejcies dñs vẽdẽtes et emẽ. de rẽ ꝓplo significauit: qz mercator nunq̃ pt̃ ꝺo placere ꝛc. Et ẽ dictũ Ch:y⁹. sup Matt. Ad idẽ facit dictũ Greg. de pe. ꝺi. vj. falsas. Scõm officiũ erat criminosum: quia usurarius erat. sic em̃ dicit Beda. q⁹ post ꝙuersionez distribuit ꝓpria q̃ rape solebat aliena. s. p usurã. Dicat pctice ꝛc. et de specieb⁹ usure: et quo h̃ ẽ ꝺ̃ naturã. qz videt⁹ q⁹ creature insensibiles cõicant sua ꝛc. sic sol/luna/stelle/ignis/aer/aqua/terra ꝛc. Tertiũ officiũ erat odiosum: qz erat aduena seu publican⁹ colligẽs gabellas et iura imperatoris. qz ex h̃ tales incurrũt odium multoꝝ/eo q⁹ vltra debitũ exigunt qñq; et fraudãt ꝛc. Jo Joãnes baptista dicebat publicanis: Nihil aliud nisi qõ ꝓstituti ẽ vobis facias. Luc. iij. Et his tribꝫ officijs brũs Matthe⁹ distabat a deo p tres magnas dietas. Sed audite vocationem ei⁹. et fuit sext⁹: qz chr̃us iã habebat alios q̃nq;. s. Philippũ (sicut hr̃ Joã. j.) Petr̃ et Andreã Jacobũ et Joãnẽ. Mar. iij. Cũ chr̃s trãsiret p mare galilee et brũs Matheus sederet ad mẽsam cãbij inuolutꝰ negocijs humanis ꝛc. adeo q⁹ nihil cogita

bat de deo nec de ania sua ꝛc. Et chr̃s vi
dit ⁊ attẽte respexit eũ oculꝰ miscõie qb⁹ re
spexit ⁊ Petr̃: q egressus foras fleuit ama
re. Matthei.xxvj.⁊ Luc.xxij. Tunc be⁹
atus Matthe⁹ eleuatis oculis vidẽs chr̃i
stũ nõ cognoscebat, sed tãta erat reueren⁹
tia ⁊ maiestas sue strictat̃ q admirãdo re⁹
spiciebat eũ ꝛc. Ad quẽ chr̃s Veni seq̃re
me. Statim secut⁹ est eũ relicta mẽsa. Et
Luc.v. Et surgẽs relictis oib⁹ secut⁹ ẽ eũ
Si em̃ in ambra ẽ ꝓtus trahẽdi paleas: ⁊
in magnete ferruz: q̃nto magis erat vir⁹
tus trahendi in chr̃o q est dñs creaturarũ
Cogitate q chr̃s dixit sibi. Vade r̃dde ra
tionẽ ꝛc. et restitue vsuras: q null⁹ p̃otest
sec̃ chr̃m nisi eũ peniteat vite veter̃ ⁊ re⁹
stituat ablata vt ỏr Aug. de pe. disti. iij.
Mis. q̃uis nõ reg̃rak in baptizando pnia
interior formata q ỏr ꝓtritio. nec exterior
sc̃z ꝯfessio. de ꝯse. disti. iij. Sine pnia. Et
Roma. xj. Sine pnia em̃ sũt dona ⁊ voca
tio dei. Glo. tñ ỏr q rõnes vectigaliũ im⁹
pfectas relict ꝛc. Puto etiã q fecit p̃cons
zari sic̃s deberet recipe. Iste est mod⁹ re⁹
stituẽdi vsuras manifestas. secus de secre
tis: q secrete ꝛc. Nõ dimittit⁹ petr̃ nisi re
stituak ablatum. Nõ decipiamini: ego di⁹
mittã in testamẽto. Nota ꝓtra illos q ti⁹
more diminutõis stat⁹ vel paupatis filio
rũ. ps. Junior fui etem̃ senui. ⁊ nõ vidi iu
stũ derelictũ: nec semẽ eius q̃rẽs panẽ ꝛc.
¶ Quãtũ ad scõm dicak quõ de bono iu
sto qõ remãserat sibi/fecit ꝯuiuiũ dño. de
q̃ habef Luc.v. Et erat ibi turba multa
publicanoꝝ ⁊ alioꝝ ꝛc. Intẽtio btĩ Mat
thei erat vt illi ꝯuerterenk a chr̃o: vt dicit
Hiero. sicut ⁊ ipe ꝯuersus est. Chr̃s autẽ
sedebat int̃ eos, ⁊ fuit ipleta ꝓphetia Cã
ticoꝝ. ij. Sicut mal⁹ inter ligna siluaꝝ. s.
infructuosa: sic dilect⁹ me⁹ int̃ filios. ⁊ cre
dik q omnes illi fuerũt ꝯuersi: tanta erat
vis et dulcedo in ſmone chr̃i et ꝓbis q̃ in
mẽsa loq̃bak ꝛc. Videtes aũt pharisei in⁹
flati et inuidi dixerũt discipul⁹ chr̃i. Qua
re cũ publicanis et pcõr̃ib⁹ mãducat ma
gister vester: Acsi dicerent. Hic ꝓz q̃lis
ipe est ꝛc. Rñdit chr̃us Nõ est opus. i. in
op⁹ vel operosus: valentib⁹. i. sanis. Et ꝟ
verũ q̃ntũ ad collatiõnẽ sanitat̃: sed tñ ad
ꝯseruatiõnẽ bñ est necessari⁹: sed male ha
bentib⁹. Ille erat infirm⁹ p superbiã: mõ p
medicinã humilitatis sanatus est. Et ille
p auaritiam ꝛc. ⁊ sic de alijs. Aug⁹. Ma
gnus de celo venit ad nos medic⁹: q magnus p totũ mõm iacebat egrotus. Tũc
dixit chr̃s: Non veni vocare iustos ꝛc. Et
iudei ꝙfusi recesserũt. Hic habetis exẽplũ
q vnusq̃sq debet curã gerere de salute p⁹
ximoꝝ: sicut vir ỏ ꝓtore: ⁊ ecõuerso. j. Co
rinth. vij. Saluabit vir infidelis p mulie
rẽ fidelẽ ꝛc. Itẽ dñs de seruis et ancillis:
vt vadãt ad missas/ꝙfiteank ꝛc. Si q̃s su
ozũ ⁊ maxime domesticoꝝ curã nõ habet
fidẽ negauit: et est infideli deterioz. j. Ti⁹
mo. v. Jõ de quolibet primo, q mãdauit
deus vnicuiq̃ de ꝓximo suo Eccli. xvij. ⁊
Apocal. vltimo. Qui audit dicat veni.
¶ Quantũ ad tertiũ. s. de opatiõe ꝓtuo
sa ꝛc. Dicak quõ post chr̃i ascẽsiõnẽ et spi⁹
riussancti missiõnẽ apli diuiserũt sibi mũ⁹
dum: vnus ꝛc. Matthe⁹ fuit in ethiopi
am p̃dicando: ꝙuertẽdo: miracula facien
do ꝛc. Itẽ nota hic quõ scripsit euãgeliũ:
qõ fuit solẽne valde ꝓter tria. Primo q̃a
habuit abbreuiatorẽ Marcũ. Ratiõem
dic p Hieronymũ ꝛc. Secũdo: quia fuit
a Barnaba in magna reuerẽtia habituz.
vt legik in legenda eius. Tertio quia ẽ ab
ecclesia valde approbatũ: quia ecclesia fre
quenter recitat euangelia Matthei: epi⁹
stolas Pauli: et psalmos Dauid. Et ꝟ ne
aliquis desperet ex quocũq̃ genere pecca
torũ. Omne em̃ peccatuz aut cõmittit⁹ ex
ifirmitate hũana: ⁊ sic peccauit Matthe
us. Pecunia em̃ augere ex humana pro⁹
cedit infirmitate. Aut ex ignorãtia: ⁊ hoc
modo peccauit Paulus. j. Timo. j. Ignoranter feci ꝛc. Aut ex malitia. ⁊ sic Dauid
Itẽ om̃e peccatũ aut procedit ex cõcupisce
tia carnis: ⁊ ꝟ mõ peccauit Dauid. Aut
ex cõcupiscentia oculorum: ⁊ sic peccauit
Matthe⁹. Aut ex superbia vite: ⁊ sic Pau
lus. Et ideo quando tu luxuriose ꝛc. Dic
practice ꝛc. Dic miraculũ qõ fecit de sus⁹
citatiõe filij regis mortui/vsq̃ ad cõuersi
onem regis inclusiue. Nota q̃ dupliex fu
it operatio virtuosa Matthei. Primo. s. i
ꝓtuose viuẽdo. Scõo in p̃dicando. Ter⁹
tio in miracula faciendo. Quarto in eua
geliuz scribendo. Et nota quare apostoli
cõuertebant mundũ qõ nõ fit modo p p̃⁹
dicatores. Vidę supra ſmone ꝛc. parte. ij.

Infesto sctõꝝ Cosme et Damiani

¶ Quantũ ad ḡrtũ sua pfectio gl̃iosa: qz fuit martyrizat⁹. Dicak ei⁹ martyriũ. z incipe narrare a successore regꝫ defuncti ꝛc. postea si videk dic aliq̃d cõtra violatores monialiũ. z etiã ḡntũ pcm̃ est pl⁹ q̃ si aliqs pj̃ceret sepulchꝝ chr̃i i lutũ/ vel i ignẽ/ vel in cloacã ꝛc.

¶ Infesto sctõꝝ martyrũ Cosmẽ z Damiani.
Sermo. LXXIII.

Reddidit de⁹ mercedẽ laborꝝ sctõꝝ suoꝝ. sapiẽ. x. Ois labor optat pmiũ. Luc. x. Dign⁹ est operari⁹ mercede sua. Et qz gl̃iosi martyres Cosmas z Damian⁹ valde laborauerũt ꝓter deũ z ꝓximos: iõ de eis ỏr thema: Reddidit ꝛc. mercedẽ. s. vitã btãm. Salutek ꝑgo ꝛc. Pro introductione fmõis ẽ notãdũ q̃ fit q̃stio in sacra theologia

¶ Querit⁹: vtꝝ gl̃ia vite eterne detur homini ꝑtuoso ex gr̃a an ex iustitia? Et dubiuꝫ ẽ ꝓter diuersas auctoritates scꝑture sacre q̃ videnk ꝑma facie ink̃ se inuicẽ aduersari. Nã ꝑmo qõ videk ex gr̃a z miseri cordia dei/ videk ꝑbari Roma. v. Gratia dei vita eterna. Item Titũ. iij. Nõ ex opibus iustitie q̃ fecimus nos: sz ꝑm suã misericordiã saluos nos fecit: ꝑ lauacꝝ regeneratiõis z renoua. spũsancti quẽ effudit i nos abũde ꝑ iesum chr̃m salua. nr̃m. Ecõtra ꝑ iustitiã. ij. Tim. iiij. Bonũ certamẽ certaui: cursum ꝛsũmaui: fidẽ ꝑuaui: in reliq̃ ꝓposita ẽ mihi corõa iustitie ꝛc. Ad idẽ Rom. iij. Ei aũt qui opak̃ merces nõ ím putak̃ ꝑm gr̃am: sed ꝑm debitũ. Ad idẽ facit parabola dñi de cultorib⁹ vinee conductis a patrefami. ex denario diurno. Mat thei. xx. Fiat rõ sic. Nõ dak ex quẽtione z ꝓmissiõe/ dak ex iustitia ad quã ꝓtinet iusſuũ vnicuiq̃ tribuere. Sed denari⁹ diurnus ꝑ quẽ signak̃ vita eterna/ dak ex quẽtiõe: vt ꝑbak̃ i parabola illa. q̃ ꝛc. Pro declaratiõe q̃ z solutiõe ẽ notãdũ: q̃ opa nostra bõa ꝓnt dupl̃r ꝛsiderari ꝑm q̃ ꝓcedũt a duob⁹ ꝓncipijs. Procedũt em̃ a ꝓncipio creato z increato. Principiũ creatũ ẽ libꝫ tas arbitrij. Increatũ ꝙ ẽ spũsctũs. Vide ifra i ꝓmõe bti Luce: q̃ icipit Dign⁹ ꝛc. in itroitu: ꝑsu scõo. Si q̃ ꝛsiderak̃ op⁹ bonũ ꝑut ꝓcedit a libꝛate arbitrij: tũc nõ ꝓpr̃ hõ mereri ꝑ iustitiã vitam eternã. Rõ: qz iustitia ipoꝛtat eq̃litatẽ q̃ndã ink̃ merituꝫ z ꝓmiũ. Certũ est aũt q̃ infinita ineq̃litas est ink̃ opa nr̃a z vitã eternã: qz opa ipa finita sunt/ z ꝑtus opantis etiã finita. Vita aũt eterna est ifinita. tũ rõne obiecti participati qõ est de⁹. tũ rõne duratõis: z iõ est iuꝑ oẽm ꝓportionẽ humane ꝙationis ỉ. Coꝝ. ij. Nõ ocul⁹ nõ vidit: nec auris audiuit: nec i cor hois ascẽdit q̃ ꝓparauit deus diligẽtibꝰ se. Et iõ nulla iustitia suadet vt talib⁹ operib⁹ tpalib⁹ debk̃ ꝓmiũ eternũ. Jõ apl's Rom. viij. Nõ sũt ꝺdigne passiones huiꝰ tꝑis ad futurã gl̃iam q̃ reuelabik̃ in nob. Hac q̃ ꝛsideratõe dak̃ vita eterna ꝑ gr̃am z mucdiam dei. z sic loquunk̃ auctoritates ꝓmo allegate. Sz si ꝛsideratur op⁹ bonũ ꝑut ꝓcedit a spũsctõ mouente: tũc debek̃ ꝓmiũ ifinitũ ex iustitia. qz sic opa nr̃a hñt infinitatẽ q̃ndã respectu ꝓncipij increati mouẽtis. Jo. xiij. Aq̃ quam ego dabo fiet ei fons aq̃ salien. i vi. eternã. Vide ifra ꝛc. Quia igit̃ brt Cosmas z Damian⁹ moti fuerũt a spũsctõ ad laborandum: idcirco ex debito iustitie reddidit eis de⁹ mercedẽ laborꝝ suoꝝ/ q̃ ẽ vita btã: vt ỏr thema. Eoꝝ q̃ exẽplo ỏbem⁹ z nos laborare in ꝓtrib⁹ adq̃rẽdis, qz ois alius labor inutilis est z pdit⁹. Oẽs em̃ labores hoim mũdanoꝝ sunt ꝓpter tres cãs. Primo ꝓpter diuitias. Scõo ꝓpter delitias. Tertio ꝓpter honores: sz pditi sũt: qz de ꝓmis laboribꝰ nihil i fine remanet nisi pauptas miserria. ps. Dormie. som. suũ: z nil inue. oẽs vi. di. i mãi. su. De delitijs ꝙ nihil ꝑmanet nisi feror z ꝓmis. Job. xvij. Putredini dixi: pr̃ me⁹ es mr̃ mea z soror mea ꝓmibus Jtẽ Eccl. x. Cum morlek̃ hõ hereditabit ꝓpẽtes z bestias z ꝓmes. Unde Sap. iij Infelix z vacua ẽ spes illoꝝ: z labores sine fructu: z inutilia opa coꝝ. De honoribꝰ ꝙ nihil remanet nisi ꝛcpr⁹ z despect⁹ q̃ ad aiam z corp⁹. ps. Perijt memoria eo. cũ sono. Nota ꝑsus illos. Pastor/ arator/ eqs pauit/ seuit/ supauit: Capra/ rura/ hostes q̃ q̃ labore graui. De capris: de rure sato de q̃ hoste subacto. Nec lac nec segetes nec

nec spolia vlla tuli ⁊c. Igit exq̄ laborare nos oportet. Job. v. Avis ad volādū nascit: ⁊ hō ad laborē: Ideo conemur vt labores nr̄i sint fructuosi ⁊ vtiles. q̄d erit q̄n laborabim⁹ p̄ fructib⁹ adq̄rēdis: exemplo istor̄ sc̄or̄ martyr̄. Et q̄uis p̄ virtute laborauerūt: p̄ trib⁹ tm̄ fructib⁹ adq̄rendis legitur in legenda maxime laborasse.

Prima est benivolentia p̄rimalis.
Secunda est reuerentia diuinalis.
Tertia est patientia martyrialis.

¶ Pro p̄ma laborauerunt in adq̄rēdo sciētiā medicine: qua gratz curarent homines ⁊ bestias ⁊c. Nota moralr. Sic legiste/sic aduocati/sic notarij/sic diuites alas rapinā cōmittūt. Amb. xlvij. di. Sicut hi. Hō min⁹ est crimis/hōti tollere: q̄n cū possis ⁊ abūdans sis/indigētib⁹ denegare. Esurienti pants ē quē tu detines. nudor̄ indumentū est q̄d recludis. miseror̄ redēptio ē et absolutio pecunia quā in terra vfodis. Tantor̄ g̃ te scias inuadere bona: quāta possis p̄stare quod velis. i. velle debes.

¶ Pro secūda. s. Reuerentia diuinali ⁊c. hoc apparet q̄n sc̄us Damian⁹ ad p̄ces illius matrone nobe Palladia eū adiuranti mun⁹ sibi ab ea oblatu⁹ accepit: ne nomē dei videret grēnere. Nota moralr: q̄nta reuerentia debet diuio nomi. Hoc nos docet dn̄s ⁊ verbo ⁊ exēplo. Verbo q̄dem Matt. v. Audistz q⁹ dictū ē antiq̄s. Redde dño iuramenta tua. Ego aūt dico vob Nō iurare omo: neq; p̄ celū/q⁹ thron⁹ dei est: neq; p̄ terrā/q⁹ scabellū est pedū eius. neq; p̄ hierosolymā/q⁹ ciuitas est magni regis. neq; p̄ caput tuū iurauerz: q̄a nō potes vnū capillū albū facere aut nigr̄. Sit aūt sermo vr̄: est est: nō nō. habet in c. Et si chr̄s. de iureiurā. Exēplo p̄o docet nos: q⁹ nunq̄ legit dn̄m iurasse. sed p̄ aduerbium affirmatiuū Amen/loq̄bat: vl' bis dicēdo Āmē amē: sic refert sol⁹ Joānes euāgelista. Jtē alid exēplū. In passiōe coram caipha introgat⁹/ñ rndit: nisi postq̄ adiurat⁹ fuit a caipha dicēte Adiuro te p̄ deum viuū ⁊c. Dic historiā. Jō dēm⁹ maxiaz reuerētiā deferre diuio noi. Pſ. Sctm̄ ⁊ terribile nomē ei⁹. Sāctū bonis: ⁊ terribile malis. ¶ Pro tertia ⁊c. De patia eor̄ p̄z in eor̄ martyrio. Vbi nota q̄ septē tormēta intulit eis p̄ses. Dic vt in legēda.

De sanctis angelis
Sermo LXXIIII.

Videte ne cō
tenatz vnū ex his. Mat. xviij. Festū hodiernū hz nomē ⁊ titulū speciale: ⁊ hz officiū generale. Nomē ⁊ titulus specialis est: q⁹ dicit festū sancti Michaelis. Ratio est: q⁹ inter oēs sc̄os angelos q̄ mittunt in hūc mōm p̄ nostra salute/p̄ncipalior est sanct⁹ Michael: nō dico q⁹ sit maior oib⁹ angelis: hoc verū de maioritate naturali. sed fortasse pōt dici q⁹ ex dono gr̄e cōsecut⁹ fuerit Michael maioritatē a deo sup oēs angelos bellādo cū dracone ⁊c. q⁹ ipe est de tertio ordine. s. p̄incipatuū: ⁊ hz sup se p̄tates: virtutes: dnationes: thronos: cherubin ⁊ seraphin. q̄ non mittunt ad nos: sed solū de trib⁹ ordinib⁹ inferiorib⁹. s. Angelor̄: ad p̄curādū bonuz p̄sonar̄ particulariū. Archangelor̄: ad p̄curandū bonū cōmunitatis ⁊c. quia q̄libet ciuitas: castr̄ ⁊c. habet vnū in custodiam. De tertio ordine. s. p̄incipatuuz mittunt ad p̄curandū bonū regnor̄ p̄uinciar̄: ⁊ regionū ⁊c. Et q̄dlibet regnū ⁊ p̄uincia habet vnū ⁊c. De istis Michael ē maior. Auctoritas Dañ. x. Ecce Michael vn⁹ de p̄cipib⁹ p̄mis venit in adiu toriū meū. Propter h̄ ergo istud festū habet nomē ⁊ titulū speciale. Nota g̃ q⁹ Michael est de tertio ordine supiori p̄me hierarchie/q̄ est ordo p̄incipatuū. Et idē tenet Tho. in. ij. sen ten. dist. x. in fi. sup littera. vbi etiam dr q⁹ Gabriel est de ordine archangelorum: Raphael aūt d ordine angelor̄: vt Tho. ibi. Dicti sc̄do q⁹ habet officiū generale. q⁹ sic de omnib⁹ sanctz fit festum generale p̄mo die nouēbris: sic nunc de omnib⁹ angelis. Ratio: quia licz nō oēs descēdant huc ad nos: tamē oēs procurant nostrā salutē. Auctoritas. Oēs sunt administratorij spūs in ministeriū missi p̄pter eos q̄ hereditatē capiūt salutz Hebre. j. Nota administratorij spūs. s. honoris: in ministeriū missi. Diceret aliquis: ergo oēs mittunt. Dico q⁹ sic: sed nō omes mittunt ad nos. Hoc mō q̄n deus vult aliq̄d reuelare: p̄mo reuelat illi lud seraphinis: ⁊ illi cherubinis: ⁊ illi thronis ⁊c. Et sic oēs mittunt: sed nō omnes

veniunt ad nos. Cōtra Esa.vj. Volauit ad me vnus de seraphin. Rñ. Non erat ille de seraphin ordine. sed dicit⁹ est seraphin quia gerebat actū illius ordinis. Ecce ratio q̄are habet officiū generale. Autoritas ecclie. Collaudam⁹ venerātes oēs celi milites: sed p̄cipue p̄maté celestē exercitus Michaelē in p̄ture conterentē zabulon. i. diabolum. Propter hoc dicit thema Videte ne cōtemnatis vnū ex his. s. angelis. id est segregādo ab officio ecclesie. Et loquit̄ chr̄s pape z prelatis z clericis z religiosis. Patet thema. ¶ Pro fundamento sermonis oritur theologicalis q̄stio.

¶ Querit̄ Utr̄ inter bonos z malos angelos fuerit aliq̄n p̄lium: Arguit̄ q̄ non. Angeli boni nō habuerūt arma: nec similiter mali cū q̄b⁹ fit p̄liū: igit̄. In oppositū hr̄ Apoc. xij. Factū est p̄liū magnū in celo. Et illud fuit inter bonos z malos. ergo inter bonos z malos angelos fuit aliq̄n p̄lium Et sic questio remāet p vtraq̄ parte dubia. ¶ Ad q̄stionē respondendū est sm Fran. de Maro. ij. senten. di. vj q̄ duplex est p̄lium. Quoddā est corporale: quod fit cū lanceis: gladijs: z alijs armis. Et sic ad dubiū dicit̄ q̄ inter bonos z malos angelos non fuit p̄lium: quia ipsi non sunt corporei. Aliud est p̄liū spūale: q̄d cōsistit in repugnantia voluntatū. Et sic ad dubium dr̄ q̄ inter bonos z malos angelos fuit aliq̄n p̄lium. Nam Michael qui dicit̄ princeps celestis milicie cum suis cōuerterunt se ad dñm: z ab eo glorificatōez humiliter expectauerūt. Lucifer aūt cum suis sequacib⁹ a deo se auertit cupiēs virtute p̄pria sibi collata ad gloriā peruenire. dicendo illud Esa. xiiij. Ascendā in celū z similis ero altissimo. Hunc quoq̄ est z p̄lium cōtinuū inter demones z bonos angelos: q̄m demones nostrā dānatiōem p̄curant. boni aūt angeli ecōtra nostrā salutez p̄curant. vnde z p̄pter hoc nobis custodes dati sunt. ¶ Ad argumentū dicit̄ q̄ intelligit̄ de p̄lio corporali z nō spūali q̄ō fuit inter angelos de quibus fit sermo iuxta ꝓba et sic ō alijs. ¶ Inueni in scriptura sacra q̄ septem vtilitates habemus a sanctis angelis. ideo non est aliq̄s eorum segregandus ab officio ecclie. Diceret aliq̄s. Quō angeli p̄curant nr̄am salutē sicut s. dictum est: Rñ. septem modis infra positis. Vel dic decē modis vt patet ifra in ser. qui incipit Angelis suis z̄c.

Primo per angelos cōtra demones sumus defensati.

Secundo p angelos in nostris tentationibus sumus consiliati.

Tertio per angelos ad veram penitentiam sumus p̄uocati.

Quarto per angelos in fide christiana sumus confortati.

Quinto p angelos corā deo sum⁹ aduocati seu p̄curati.

Sexto per angelos i celo sum⁹ festiua-

Septimo per angelos ad glo- (ti.

riam sum⁹ apportati.

¶ Dico p̄mo z̄c. Istud est multū nobis necessariū duplici rone. Prima: q̄ demones sunt inuisibiles: q̄ velū carnis nr̄e ipedit z̄c. Et ō difficile ē ab ipsis cauere. ps. Narrauerūt vt absconderēt laqos: dixerūt: q̄s videbit eos: Et alibi. In via hac qua ambu. absconderūt superbi. i. diaboli: laqueū mihi. Scōa: q̄ malicias insidias nob̄ inferunt: z sunt valde experti/iā tot milib⁹ ānorū exercitati i hac arte z̄c. et p̄sertim: quia diabol⁹ decepit p̄mos pentes q̄ erāt perfectiozes nob̄ in scia z̄c. Itaq̄ p̄tinue sunt nob̄ insidiatozes adeo q̄ in vētre mr̄is occiderēt puer: nisi angelus dat⁹ nob̄ defenderet nos. Nota h̄ quō ab initio cōceptionis cuiuslibet dat⁹ est vnus angelus diabolus ad impugnandū: z vnus angel⁹ bon⁹ ad defendendū: sine q̄ nihil possum⁹ ꝓ diabolū z̄c. Hoc aūt q̄ sum⁹ p̄ sctōs angelos defensati patet p figurā: exemplū: z autoritatē. Exemplū habem⁹ in scptura. Raphael ligauit demoniū i deserto z̄c. Tob. viij. Dic historiā. Itē exēplū figurale habes. xiij. Reg. vj. de Heliseo ad quē venerūt armigeri z exercit⁹ regis syrie ad capiēdū z̄c. Nota historiā: z quō dixit ipse Heliseꝰ ministro suo. Noli timere: plures em nobiscū sunt q̄z cū illis z̄c. Et q̄ patet exēplū q̄ nō solū ꝓtra hostes inuisibiles. i. demones: sed etiā visibiles sum⁹ ab angelis defensati. Itē habem⁹ de brō Oūico: qui ad defensionē fratrū vidit plus q̄z. cc. angelos p̄patos ꝓtra ministros diaboli de q̄bus fratres timebāt z̄c. Autoritas. Angeli sūtis de⁹ mādauit de te vt custo. te z̄c. p̄l. xc.

Ysñ q̄ Act.xij. puella nūciante q̄ Petrus adesset ad ianuā: dixerunt illi q̄ in domo erant: Angelus ei⁹ est ⁊c. Dicit Hieron. sup illo ps. Angelis suis de⁹ mandauit de te ⁊c. Magna est dignitas aiaꝝ vt vnaq̄ q̄ habeat ab ortu natiuitat̄ angelū bonū sibi in custodiā delegatū. Paret ꝓma vtilitas ⁊c. ¶ Dico scdo q̄ per angelos in nostris tentatiōib⁹ sum⁹ consiliati. Nam q̄n aliq̄s tentat̄ a diabolo ad faciendū aliq̄d pctm: statim angelus velociꝰ aḋta cōsulit tibi q̄ ñ facias: nō tñ cogit libꝝ arbitriū. Dices tu. Ego nō audio eū ⁊c. dicat quō alio modo loquant̄ angeli q̄s homines. q: homines ad aures corpales: sed angel⁹ itus loquit auribꝫ anie/nō corpis: nisi aliq̄tēs ex miraculo: sicut Gabriel ꝑgini Marie. Aue gr̄a plena ⁊c. Item Gabriel Danieli: ⁊ Raphael Tobie ⁊c. Sed regt̄ant̄ intus in corde loquūt. Auctoritas. Ecce angelus q̄ loquebat̄ in me. Zach.j.⁊.ij.c. Nota In me.i. int⁹ me.s. imaginatōi ⁊c. Vere bi gr̄a. diabol⁹ loq̄t imaginatōi q̄nq̄ tentans ⁊ di. O si tu posses ꝯgregare mīras diuitias: si velles mutuare.x.p.xij. ⁊c. sic talis ⁊ tal' ⁊c. Ista ē locutio diaboli. Sz ex aduerso angelus cōsulit di. O caueas: q: si eēt vsura/dānat⁹ eēs ⁊c. Ñdet diabolus loq̄ns imaginatiōi. O dimittes intestamēto ⁊c. Et bon⁹ replicat: si interim ibis ad infernū ⁊c. Sic ponat̄ in practica circa alia pcā luxurie: vindicte ⁊c. Ecce ego mittā angelū meū q̄ pcedat te ⁊ custodiat ī via: et obserua eū ⁊ audi vocē eius: nec ꝓtenenduz pures. s. peccādo ⁊c. Exo. xxiij. Idē apl's. Si liguis hoim loq̄r ⁊ angelo⁊ ⁊c. ōr Tho. in ꝓma gte. q. cxvj. ar. j. ad tertiū: q̄ lingua angelo⁊ meraphorice ōr virt⁹ angeli q̄ suū ꝓceptū manifestat sine aliq̄ signo sensibili. Loq aūt ad alterū nihil aliud est q̄ cōceptū mentz alteri manifestare ⁊c. ¶ Dico tertio: q̄ p angelos ad verā pniam sū⁹ puocari. Declaro. Cōtigit q̄nq̄ ⁊ bene sepissime q̄ hō ꝓsentit magis diabolo decipienti q̄ bono angelo cōsuleti ⁊c. q̄d pet⁹ est q̄ si cōtempto rege vt imperatore vxor eius famꝰo adhereret, vel vni ethiopi ⁊c. q̄a dignior ē angel⁹ q̄cūq̄ hoie. Ysñ ō Joāne bap. dixit chr̄s. Inter natos mulier⁊ ⁊c. et tñ subdit. Qui aūt minor est i regno celo⁊/ maior ē illo Matt.xj. Tñ angelus q̄ est benign⁹ nō deserit peccantē ⁊c. s. semp: licz ad tps sic: dū. s. homo peccat: vt ifra dicet in fine hui⁹ ptis. Auctoritas. Precedet te angel⁹ me⁹. Et infra Nec ꝓtenēdū putes: q: nō dimittet cū peccaueris, ⁊ est nomē meū in illo Exo. xxiij. Dicit q̄ angelus. Or via peccasti: q̄d sentis nunc de illa delectatiōe. O q̄cara tibi constitit: p illa pdidisti oia bona: oēs ꝓtutes: gr̄am dei ⁊c. q̄ age pniam: ꝓfitere ⁊c. Figura legit de ꝯ de Helia fugiēte Jezabel ⁊c. iij. Re. xix. Dic hist⁹iā. Jtē figura hī de Petro liberato a carcere p angelum Act. xij. Vide s. in ser. ad vincula scti Petri ⁊c. Desert⁹ est pñs mōs. i. derelict⁹ ab oi bono. Quicq̄d em̄ est in mūdo: est concupiscētia carnis ⁊ ocl'oꝝ ⁊ superbia vite. j. Joā. ij. Via hui⁹ deserti est vita pñs q̄ est via in q̄ aliq̄ intrant p natiuitatē, alij exeūt p mortē: ⁊ aliq̄ ambulāt dū viuunt. Oēs morimur ⁊ q̄si aq̄ dilabimur ī terrā q̄ nō reuertunt. ij. Re. xiiij. Vbi sunt q̄ fuerūt ab hinc ad centū annos: sic ⁊ nos erimus ⁊c. Helias significat pctōrem q̄ ambulabat p viā: ⁊ ponit se ad dormiendu: q: nō cogitat offensam dei: nec piculū in q̄ est ⁊c. sed ridendo: cantando: tripudiādo vadit ad ifernū. tenent tympanū ⁊ citharā ⁊ gaudēt ad sonitū organi: ducūt in bonis dies suos: ⁊ in pūcto ad ifernū descendūt Job. xxj. Et tunc ōr dormire q̄ ad vitā spūalem. Sed angelus ꝓmo tangit eū p compunctionē cōritionis. Scdo dicit scz p cōfessiōem a peccato: vi. nō expectes ifirmitatē ⁊c. Tertio dicit per eucharistie cōmunionē. in his tribus cōsistit vera penitentia. Et sic peccator facies hec tria ambulat q̄draginta dieb⁹ ⁊ q̄draginta noctibus, i. p pniam que p numer⁊ q̄dragenarium designat: vsq̄ ad montem dei: id est vitam eternam. Penitentiā agite appropi. eīn regnum celor⁊. Matth. iij. Patet ergo quō per angelu⁊ puocamur ad penitētiam. Auctoritas. Reuersus est angelus q̄ loq̄bat̄ in me ⁊ suscitauit me, quasi virū qui suscitat̄ de somno suo. Zach. iij. Nota reuersus est angelus: q: s. recesserat ad horā ꝓter peccatū. ¶ Dico q̄rto ⁊c. Jn fide chr̄iana sum⁹ confirmati. Rō. Ea q̄ sunt fidei nō p̄nt capi intellectu hūano. Fides seu scientia iudeorum ⁊ phorum potest bñ

ostendi q intellectū humanū incōuincibi
ter. Verbi gratia: q sit vnus deus. quia
phi hoc demonstrauerūt. Inuisibilia em
dei q ea que facta sunt intellecta cōspi. ꝛc.
Rom. j. Sed q ille de⁹ vnus in essentia/
sit trinus in psonis: hoc nō pōt intellect⁹
human⁹ capere. Ite q deus possideat oibus
creaturis dando cibū ꝛ potū ꝛc. potest rō/
ne humana cōprehendi. Oculi oim in te
sperant dñe ꝛc. Sed q ipe de⁹ seipm det i
cibū homi in sacramēto eucharistie: nō po
test percipi intellectu hūano. Et ideo opor/
tet q iuuet ab altiori intellectu. s. angelico
qui firmat hoiem ad credendū ea que sūt
fidei. Sic fecit angelus virgini Marie: q
licz crederet angelo: tñ querens modū di/
cit. Quō fiet istud ꝛc. Et angelus decla/
rans/respōdit. Spūssctūs superueniet in te
et virt⁹ altissimi obumbrabit tibi ꝛc. Tūc
virgo firmata ꝛ illuminata ab angelo di/
cit. Ecce ancilla dñi ꝛc. Hoc fuit figura/
tū in angelo q habebat libr⁹ apertus i manu
sua Apoc. x. Vidi alterū angelū fortē de/
scendentē de celo. Et infra. et hēbat in ma
nu sua libellū apertū ꝛc. De ista illūinatiōe
auctoritas allegorice. In ipsa nocte ecce
angelus dñi astitit ꝛ lumen refulsit in ha
bitaculo Act. xij. Nota in ipsa nocte. s. con
gregatiōis nostre obscure. Videm⁹ ei nūc
p speculū in enigmate. j. Cor. xiij. Astitit
scz illuminādo: ꝛ lumen refulsit in habita
culo. i. intellectu hūano ꝛc. ¶ Dico quin
to q p angelos sum⁹ coīā deo aduocati in
passiuo ꝛc. quia sicut rex dat aduocatū ali
cui vidue vel psone miserabili: sic chīs no/
bis dat aduocatū ꝓtra diabolū accusantē
nos: q angelus aduocat. p nobis duplicit
Primo: nostra opa bona dño psentando.
Scdo tps ad piam postulando. Primo
psentat angelus orationes nostras deo: le/
tunia: elemosynas: pegrinatiōes: disciplī/
nas ꝛc. Tob. xij. Quando orabas cum la
chrymis ꝛ sepeliebas mortuos ꝛ derelinq
bas prandiū: ego obtuli orationem tuā dño.
Scdo postulat pro nob tēpus ad peniten
tiā ꝛc. Exemplū de Hiero. qñ fuit rapt⁹
in iudiciū ꝛc. De hoc nota parabolā Lu.
xiij. de cultore vinee loq̄nte p ficulnea ꝛc.
Vinea ē ecclia. Esa. v. Vinea de sabaoth
dom⁹ isrl est: in q̄ plātat ficulnea. i. anima
in vie baptismi. Prim⁹ annus est puericia
in qua de⁹ vult fruct⁹ a nobis. s. Pater nr
Aue Maria. Credo in deū ꝛc. Sed non
inuenit: q parētes docēt eos cantilenas
Ouidiū: Virgiliū ꝛc. Die ꝓtra h̄ vt expe/
dit. ꝛ de blasphemijs puerop: q etas cop
plena est delictis: vt in ca. j. de delic. pue.
Exemplū Dialog. ꝛc. Item de furtis ꝛc.
Scōs annus est iuuēt⁹: in q̄ de⁹ vult fru/
ctus elemosynar⁹: ieiunior⁹: pnie ꝛc. Sed
nō inuenit fructū ꝛc. imo q̄q̄z nec folia. i.
nec ꝓba bona ꝛc. Nota ꝫ tres ꝫ flūt iter
iuuenes ꝛc. Tert⁹ ann⁹ est senect⁹ ꝛc. Nō
inuenit fruct⁹ ꝛc. Et tunc chīs vocat hoz
tulanū. i. angelū custodē di. Succide illā
ꝛc. mittat in ignē inferni. At ille respōdit
di. Dñe dimitte illam ꝛ hoc anno vsq̄ fo/
diā circa illā ꝛ mittā stercora ꝛc. Fodit qñ
dat cōpunctiōes, mittit stercora/qñ redu/
cit peccata ad memoriaz que ferent. rigat
qñ ex ꝓritiōe fundunt lachrymē ꝛc. Si q̄
pctōr cōterit: aduocatio angeli habet effe
ctū salutz: alioq̄n saltē hunc effectū consē/
quit ne ad deteriora labat. et ad hunc effe
ctum eriam antichīs hēbit angelū custo/
dē ꝛc. ¶ Septa vtilitas: p angelos sum⁹
in celo festiuari. Lu. xv. Gaudiū ē angelis
celo sup vno pctōre pniam agēte. Qñ em
pctōr dat sibi disciplinas occulte vel orat
in absc̄dito ꝛc. angeli vident ꝛ gaudēt ꝛc.
De contrario dolent. Auctoritas. Ecce vi
dentes clamabūt foris angeli pacis amare
flebūt: Esa. xxxiij. Videntes. s. peccata no
stra: angeli pacis (quia angeli guerre sunt
demones) flebunt. Detestatio illa quā an
geli habent de peccatis nostris/ vocat fle/
tus. ¶ Septima vtilitas: q̄ p angelos ad
gl̄iam sum⁹ portati. Hoc faciūt angeli tri
pliciter. Primo viam p̄pando antecē ania
exeat de corpe: quia tūc demones insidian
tur viris etiā sanctis: vt patet de b. Mar
tino ꝛc. imo ꝛ chīs in cruce apparuit ꝛc.
Etiā p̄pat sicut famulus p̄cedēs dñm ꝛc.
Malach. iij. Ecce ego mittā angelū meū
q̄ p̄parabit viā añ facie tuā. Scdo p viā pre
paratā in celū baiulādo ꝓpter insidias de
monū qui sunt in aere. sic legit de b. An
tonio ꝛc. Auctoritas. Ecce ego mittā an
gelū meū q̄ p̄cedat te ꝛ custodiat in via: et
introducat ad locū quē parauī. Exo. xxiij.
Tertio aiaz in celo collocādo. Auctoritas.
Factū ē vt morere ꝛ mendic⁹ ꝛ portaret ab

angelis/in sinū Abrae. Luc.xv. Secus si mor'ik impenitens ꝛc. Paret ꝙ ꝗt vtilita/tes habem⁹ a scīs angelis ꝛc. Ideo debemus mane ꝛ sero ipsis nos recōmēdare et orare: discēdo istos ꝑ. Angele q̄ me⁹ es custos pietate supna De tibi cōmissum ser/ua defende: guberna.

¶In festo gl̄iosissimi scī Hieronymi p̄sbyteri Ser.LXXV

Inextinguibile est lumē ipsi⁹. Sap.vij. Pro introductiōe sermonis fac sicut habes supra in festo beati Nicolai. sermōe q̄ incipit Inextinguibile ꝛc. ¶Pro fundamento sermonis q̄ est de sancto Hieronymo de quo dicit q̄ lumen ei⁹ fuit inextinguibile: orik theologicalis questio de ipa charitate.

¶Querit Utr̄ charitas semel bita possit amitti? Arguit q̄ nō. Fortior est charitas in bono q̄ sit aliq̄d pctm̄ in malo: sed magis forte nō p̄t destrui p min⁹ forte. ꝙ charitas nō p̄t expelli p pctm̄: nec p aliō p̄t expelli. ꝙ semel habita nō p̄t amitti. In oppositū hr Apoc.ij. Habeo aduersū te pauca q̄ charitatē tuā primā reliq̄sti. ꝙ charitas semel habita p̄t deleri ꝛ pdi. Et sic questio manet pro vtraq; pte dubia.

¶Ad q̄stionē rndendū est ꝑm Bonauē. sup.iij.sen. dist.xxxj.q.j. q̄ charitas semel habita potest amitti. q̄d pbat dupliciter p exēpla duplicia. Primo ex veteri testō. j Reg.ix. Cōstat em̄ q̄ Saul charitatē habuit: cū de eo scribit q̄ nō erat vir in israel melior eo. Sic̄r Dauid charitatē habuit: cū de eo dicat dñs: inueni virꝝ ꝑm cor meū Et ꝑstans ē q̄ vteraq; charitatē pdidit: qr vterq; mortal̄r peccauit: Saul pseq̄ndo Dauid: Dauid in cōmittēdo adulterium ꝛ homicidiū. Scōo p exēpla noui testam̄nti, qr discipuli dñi charitatē habuerūt: sed multi ō discipulis abierūt retro: ꝑm q̄ ōr Joan.vj. Multi etiā de discipulis dubitauerūt in fide: ꝑm qō habeb Mat.vlc. ꝙ charitatē pdiderūt habitā. ꝙ charitas semel bita p̄t pdi. ¶Scōo pbat māifesto exp̄imento. qr puuli q̄ baptizant hūt grāz ꝛ ita charitatez ꝛ ceteras ꝛutes: ꝛ tñ qñ veniūt ad adultā etatem: pdūt peccādo. ꝙ charitas postq̄ habeb p̄t amitti. Tertio pbat rōnali argumēto. Facili⁹ est deficere q̄ ꝓficere: ꝛ cadere q̄ surgere. facili⁹ ē etiā pdere charitatē q̄ fidē: q̄a pdita fide/pdit charitas: sed nō q̄uert̄it. sed possibile ē hoiem q̄ nō hz charitatē adq̄rere. possibile est etiam hoiem habentē fidem recedere. ꝙ multo forti⁹ possibile est hoiem habētem charitatē cadere. igit̄. Ad argumēta ōr q̄ amissio charitatis non est ꝓpter h̄ q̄ pctm̄ agat in ipsam eam expellēdo sic̄ vna forma naturalis expellit aliā: sed hoc ē: q̄a cum esse charitatꝫ dependeat a duob⁹: vi/delicet a deo influente: ꝛ a libero arbitrio suscipiente: cum libe⁹ arbitriū nō se auertit a ꝺo: charitas i formatur: ipa ōficiēte ꝛc. Et q̄ libe⁹ arbitriū nō se auertit nisi peccando: hinc est q̄ charitas dicit p peccatū expelli/non ꝓpter fortitudinē ipsi⁹ peccati agentꝫ: sed ꝓpter ōfectū ipsi⁹ liberi arbitrij suscipientꝫ. qō pctm̄ nō suscepit Hieronymus: ideo lumē ei⁹ fuit inextinguibile: iuxta ꝓba. ꝛ sic de aliis. Istud ꝙ lumē inextinguibile bti Hieronymi pducit quinq; radios ꝛutū nos illustrātes.

Prim⁹ est radius sapiētie diuinalis.
Scōs est radi⁹ sapie ꝛtualis.
Tertius est radi⁹ cōtinentie ꝛginalis.
Quart⁹ est radius obedientie general.
Quint⁹ est radius pseuerantie finalis.

¶Prim⁹ radius ꝛc. Nota q̄ sapientia est cogitatio diuiox ꝛc. Nota ꝙ primo q̄ Hieronym⁹ genitus de parentib⁹ christianis: pater suus vocabat Eusebi⁹ nobilis ꝛc. ō oppido Stridonis Dalmatie ꝛc. Et venit Romā: ꝛ fuit excellens in q̄ttuor linguis. s. latina: greca: hebraica: ꝛ chaldaica. Ad hanc aūt sapientie adq̄sitionē p diuina flagella puenit. Nā existens iuuenis sepi⁹ delectabat in libris gentiliū. De nocte legens Platonē: de die ꝺo Ciceronē. ꝛ si q̄n ꝓphetas legebat: horrebat sermo incultus ꝛc. Hic quō raptus in spū fuit verberatus ꝛc. Ideo postmodu⁹ fuit repletꝰ mirabili sapientia. Ideo de eo cantat sancta mr̄ eccl̄ia. Optaui ꝛ dat⁹ est mihi sensus: ꝛ inuocaui ꝛ venit in me spūs sapientie ꝛc. Sap. vij. Nota moraliq̄ q̄ flagella dei vtillima sunt homini ad conuersionē. qr̄ ꝓsperitas inebriat aniam ꝛ impunitas

peccati. Eccs. viij. Eterñ q; non pferk ci/ ro contra malos sentēcia: absq; timore vi/ lo filij hoim ppetrāt mala. q; de⁹ sustinet pcōres. Vñ Ouidi⁹. Si q̄ens peccant boies: sua fulmina mittat Jupiter: in par uo tpe null⁹ erit. Et ideo ab⁹q; vllo timo/ re filij hoim ppetrant mala. Jdeo magis indurak pcō: impunitate t pipitate: t est cūc marie infelix. Vñ Aug. xxiij. q. j. Pa rat⁹. Cui licentia iniq̄tat; eripit: vtilius vincit: qñ nihil est infelici⁹ felicitate pe/ cātiū qua penalis nutrit ipunitas: t ma/ la voluntas velut hostis interior roborat. Et ideo mlta miscōia deus vtit quando flagellat peccatorē. ij. Machab. vj. Eterñ multo tpe non sinere pcōrib⁹ ex sententia agere: sed statim vlciōes adhibere/ magni bñficij est indiciū. Et ideo rogādus ē dñs vt flagellet. ps. Qñ grauata est super me manus tua: cōuersus sum i erūna mea dū configit spina. Nota h practice de pcibus fiendis ad deū: vt auar⁹ dives pdat diūti/ tias: luxuriosus sanitatez: ambitiosus fa/ uorē tc. Et hoc vt querrat. Sic rogabat Dauid sepe ptra peccatores. ¶ Scōs ra dius patientie frualis. Jdeo dixit frua/ lis. q̄a duplex est patientia: equoce tñ. s. vi tiosa seu ficta: et fruosa. Simulata est qñ homo sustinet patienter iniurias: q; non pse vindicare: aut vt appareat aliis pbs: sicut narrat Boeti⁹ de q̄dam tc. Sed vir tuosa est: quando ppter deū vel ppter bo/ num primi sustinet tc. Hāc habuit Hie rony. Dic historiā qñ fuit derisus a cleri/ cis ppter vestem mulieb̄rē tc. Moraliter dic vt expedit tc. ¶ Tertius radi⁹ conti/ nētie virginalis. Hec ē maxima virtus et tāto pciosior q̄nto rarior. Apoca. iij. Ha/ bes pauca nomia in sardis: q̄ non inq̄na/ uerunt vestimenta sua: t ambulabūt mecū in albis: qm digni sunt tc. Expone sic hab⁹ post festuz trinitat;. sermo. xxv. p. j. Dic de virginitate Hieronymi. et q; vir/ tus in infirmitate pficit. ij. Cor. xij. ideo fuit in eo virginitas pfecta. quia fuit pba ta in multis tentatiōib⁹: sicut ipe refert in epistola ad Eustochiū de ꝑginitate seruā/ da: et habet in legenda. Et quia sine cere/ re t bacchо friget venus: ideo ieiunabat asp̄time. de cibo inq̄t t potu taceo: cū etiā languentes aqua frigida vtant: t coctum aliq̄d accepisse luxuria sit. Duo ergo reme dia habebat. s. ieiunīū t oratiōnem. Nota moraliter tc. Hoc genꝰ demoniox nō vinci tur nisi in ieunio t orōne. Et hoc est ver q̄ Hieronym⁹ fuit virgo. Jpe tñ de se ita scribit ad Pāmachiū in apologetico circa finē. Virginitatē in celo pfero: non q; ha beo: sed quia magis miror: qđ non habeo. Sed contrarietatē hanc tollat ꝑbū Ba/ silij dicentis. Mulierē ignoro: t tamē vir/ go non sum. Fuit aūt tantus radius in eo virginitatis ſyncere q̄ etiā ad alios ei⁹ vir tus extendebat. Nā vt scribit Joan. aur. in Hieronymiano. Quedā sanctimoni alis nobilis genere t moribꝰ femina pul/ cherrima: etate iuuēcula: sed discretiōe tā cana: deuotissima erat beati Hieronymi: de qua cum q̄dam nobilis iuuenis phi/ captus ardētissime fuisset: accessit ad q̄/ dam magū: qui misit ad eam seducendaz quendā demonē/ qui cellā ei⁹ intrare non potuit ꝑter imaginē Hieronymi in cella depictā. Reuertit igit demon ad magum narrans ei q̄re intrare nequiuit. quo a ma go deriso t dimisso: aliū demonē misit ma gus: qui simili intrare non potuit: q̄mo per horā manere ibi coact⁹ altē clamabat Si me hieronyme sinis recedere/ huc am plius nō reuertar. Ad quē cōcurrētes mo/ niales ꝑeunte cruce interrogauerunt cau/ sam aduent⁹ sui. qua cognita: ad pces dia boli rogantib⁹ Hieronymū eis vt dimit/ teret demonez: statim diabolus recessit et magū illū durissime flagellauit. Qui con uersus t Hieronymū deꝑcās t artē magi cam abiurās: liberat⁹ est: p annū tñ tacuit impos corpis sui: et tandē cōburēs libros artz siue t vendēs oia q̄ hēbat/ illa pauper erogauit. Post annū ꝑo claudēs se in spe/ lunca qua Hieronym⁹ p q̄driennū habi/ tauerat: magnū culmē sanctitatis attigit Jlle ꝑo infelix iuuenis nocte q̄daz laqo se suspendens: vita simul rpali t ꝑperua se p uauit. et hoc exemplū dicit iferre Cirillꝰ. ¶ Quart⁹ radius obedientie generalis. q̄a alis qui totā legē seruauerit: offenderit aūt in vno/ fact⁹ ē oim reus. Jaco. ij. Nota Fact⁹ est oim re⁹. Primo q̄ ad auersio/ nē ab incōmutabili bono. Scōo q̄ ad pri/ uationē gre. Tertio q̄ ad puationez glie. Quarto q̄ ad incursionē penę dāni eterne.

Fuit ꝙ Hieronym⁹ obediens in oib⁹:etiã cõsilijs.cui⁹ obedientie merito etiã bruta animalia ꝛ ferocia de⁹ subijciebat sibi:sicut tpe innocẽtie fuerat in ꝑmis parentibus. Dic hist⁹iã de leone. Hor:alr dic vt ex⁹ pedit ꝛc. ¶ Quint⁹ radius pseuerantie finalis ꝛc. Dic ei⁹ mortẽ ꝛ exhortatiõez suã ad discipulos:apostroph3 ad mortem ꝛc. Et q̃liter post mortẽ apparuit aia sua Cirillo hierosolymitano epo.et etiam Augustino cũ Joãne bap.ꝙ inextinguibile ẽ lumen illius.

¶ In festo sancti Francisci Sermo LXXVI

Mihi absit gloriari nisi in cruce dñi nr̃i Jesu chr̃i. Gal.vj. et in epl'a hodierne festiuitatis. Ista verba appropꝛio in psona beati Francisci dicentꝫ cũ apostolo Mihi absit ꝛc. De eo ꝙ erit sermo hodie. Sed ꝓius salutẽ virgo ꝛc. ¶ Pro fundamento sermonis in quo agit⁹ de sancto Francisco ꝙ sũmope beatitudinẽ desiderabat: de cui⁹ beatitudinis appetitu fit ꝑmo orãt⁹ de ipso appetitu theologicalis q̃stio.

¶ Querit⁹ vtꝛ volũtas in appetẽdo beatitudinẽ mereat⁹:Arguit⁹ ꝙ nõ. Aut ꝓbs ij. Eth.ca.vj. Ex his q̃ insunt nobis a natura nõ laudamur: neq; vituperamur: nec sum⁹ bon⁹ neq; mali. Sed volũtas naturalit⁹ appetit beatitudinẽ. ꝙ ex ꝫ appetitu nõ dꝫ laudari.q̃d nõ esset veꝛ si tali appetitu mereret⁹,q̃a oẽ meritũ laudabile ẽ.igitur.

¶ In oppositũ. Appetẽdo beatitudinẽ deũ appetit⁹,sed in appetendo deũ est meritũ. ꝙ appetẽdo beatitudinẽ meremur. Et sic q̃stio manet ꝓ vtraq; parte dubia.

¶ Ad q̃stionẽ rñdendũ est ꝑm Rich.sup iij.sen,dist.xlix.ar.ij.q.v. ꝙ homiem appetere beatitudinẽ ꝓtingit dupl'r. Uno mõ i generali/inq̃ntũ appetit aliq̃d bonũ sufficientissimũ. Alio modo in speali:in quo vere est ois scie plenitudo:sicut in clara dei visione ꝛ pfecta ei⁹ fruitione. In appetendo beatitudinẽ ꝓmo mõ/nõ est meritũ,qr sic ab intellectu ꝛ a volũtate appetit⁹:ita ꝙ circa ꝫ intellect⁹ ꝑt errare in cognoscendo:nec volũtas i appetẽdo. In appetẽdo beatitudinez scõdo mõ/est meritum:qr sic nec naturaliter cognoscit⁹:nec naturalr appetit⁹. Sz respectu ei⁹ ꝓtingit eẽ errorẽ in intellectu: ꝛ obliquitatẽ in affectu.qr ꝛ intellect⁹ ꝑt opinari nõ eẽ beatitudinẽ in illo bono vbi vere est:et eã esse in illo bono vbi vere non est. ꝛ ex ꝙñti volũtas ꝑt appetere beatitudinẽ vbi vere ñ est:ꝛ eã nõ appetere vbi vere ẽ. Uñ beatitudo ꝫ mõ accepta/obiecta ẽ libero arbitrio nõ tñ sub rõne q̃ est libez: sed etiã sub rõe q̃ est deliberatiuũ: qua q̃uis bõ naturalr appetat deũ videre ꝛ eo frui:tñ illa nõ appetit naturalr inq̃n:ũ i illa vera beatitudo cõsistit:q̃ nõ ꝙgit naturalr:qr in illis beatitudo ꝙsistit. Uñ q̃uis ea i q̃bus vera beatitudo cõsistit naturalr appetat ꝑm id qõ sũt: nõ tñ illa naturalr appetit sub illa ratione seu inq̃ntũ beificatiua sũt. Et ad argumẽtũ dr:ꝙ pcedit ꝺ beatitudine ꝓmo modo dicta:ꝛ nõ scõdo.quã appetẽdo meruit b. Fr̃ãcisc⁹:de q̃ fit sermo iuxta ꝫba.ꝛ sic ꝺ alijs.

¶ Pro declaratiõe ꝫbox est notãdũ ꝙ cõclusio vera est in sacra theologia approbata etiã ꝙ pbos morales.et no. Tho.j.ij.q.ij.ar.vij.q.v.ar.viij.ꝙ ois hõ desiderat eẽ beatus siue sit fidel⁹ siue infidelis:iude⁹:saracen⁹ ꝛc. Quilibet em̃ naturaliter desiderat beatitudinẽ.q̃d determinat Tho.esse verum accipiendo beatitudinem ꝑm cõem rõnẽ beatitudinis. Cõmuniꝫ em̃ ratio beatitudinis est vt sit bonũ pfectũ. Hã vt ait Boetius.iij.de conso. Beatitudo est stat⁹ oim bonox aggregatiõe pfectus. Et alibi. Beatitudo est sumi boni tota simul et pfecta possessio. Scõm hoc ꝙ naturalr ꝛ ex necessitate volũtas humana appetit beatitudinẽ, Est em̃ impossibile ꝙ appetit⁹ humanus nõ ferak in bonum. quia bonũ est q̃d omnia appetũt. Et ideo dicit Aug.xiij.de trini. ꝙ omnes homies cõueniunt in appetendo vltimũ finem qui est beatitudo. Et Boet⁹.iij.ꝺ consol. Est enim inquisitionibus hominũ veri boni inserta cupiditas. Si ꝫo accipiak beatitudo ꝑm speciem rationẽ beatitudinis,s. q̃ntum ad id in quo beatitudo consistit: sic non omnes cognoscunt:et cõsequenter nec omnes appetunt beatitudinẽ. Quo mõ autẽ homines errent in cognitione sũmi boni:notãdum ꝙ quia bonuz oia appetunt:ideo ꝑm ꝙ aliq̃d est bonum/ꝑm hoc appetitur. Est

aũt triplex bonũ.ſ.vtile/delectabile ⁊ honeſtũ. Homies igit̃ ſũbiũctis derelicti circa appetitũ inordinatũ huius triplicis boni verſant. Vñ q̃dã bonũ vtile pferẽtes/poſuerũt felicitatẽ ſuã in diuitijs. Alij vo pferẽtes bonũ delectabile/felicitatẽ ſuã poſuerũt in delitijs. Alij pferẽtes bonũ honeſtũ/poſuerũt in honorib⁹:regnis ⁊ potẽtijs ⁊c.male iudicãtes de honeſto. Et horũ ſcholas ſequũt oẽs mũdani poſt coꝛruptionẽ nature in pmo parẽte:q̃ fuit pm⁹ fectaꝛ hanc opinionũ:q̃m diabolus inuẽtoꝛ fuit ⁊ pncipaliſtoꝛ. Gen.iij. In q̃cunq; die comederis ex eo eritꝫ ſicut dij: ecce bonuꝫ honorabile. Sciẽtes bonuꝫ ⁊ malũ:ecce bonũ vtile. Et ſequit̃. Videꝫ g̃ mulier q̃ bonũ eẽt lignũ ad veſcendũ ⁊c.ecce bonũ delectabile. Oẽs g̃ homies mõi ſecuti ſũt ſcholã iſtam vſq; ad chm̃. Jõ dꝛ.j. Jo.ij. Omne qõ eſt in mõdo/aut eſt ꝛcupiſcẽtia oculoꝛ:q̃ntũ ad bonũ vtile:qõ appetit̃ in diuitijs.aut ꝛcupiſcẽtia carnis/q̃ntũ ad bonũ delectabile:qõ eſt in delitijs.aut ſuperbia vite/q̃ntũ ad bonũ honorabile:qõ appetit̃ in honorib⁹. Et de eiſdem tribꝰ diabolus tentauit chm̃:ſicut patꝫ bñ ꝛſideranti. Nã oſtendẽs diabolus oia regna mõi dixit: Hec omnia tibi dabo:ecce bonum vtile. Item. Dic vt lapides iſti panes fiant:ecce bonũ delectabile. Jtẽ.mitte te deoꝛſuꝫ:ecce bonũ honorabile:q; ad nihilũ pfuiſſet volare niſi ad vanã gl̃iam ⁊ oſtentationẽ. Sed chs̃ ꝛfundit ſcholã diaboli a ꝛtrarijs argumẽtis:vt ptꝫ ibi. Et hec tria apparebant in illo adoleſcẽte diuite :de q̃ legit̃ Mat.xix. De q̃ tria dicit̃.ſ.q; erat diuel q̃ntũad bonũ vtile. adoleſcẽs q̃ntũ ad bonũ delectabile. In illa ei etate ꝛſueuerũt homies plures viuere in delectatiõib⁹ coꝛporis. Jtez vt dꝛ Lucas xvij. Erat pncepsꝫ ꝰ q̃ntum ad bonuꝫ honorabile. Chꝛistus g̃ veniens in mõm ꝛtra hoc triplex bonũ tenuit scholã ꝛtrariam/docẽs triplicẽ paupertatẽ:quã etiã ſuadebat pdicto adoleſcẽti:licꝫ ipe doctrinã chs̃ nõ caperet. Contra iſtas g̃ tres opiniones pdictas chs̃ docuit dicens: Qui vult venire poſt me/abneget ſemetipum: ꝛtra bonũ hõꝛabile: Et tollat crucẽ ſuam ꝛtra delectabile. ⁊ ſequat̃ me:ꝛtra bonũ vtile. Matt.viij. Vulpes foueas ha.ⁿ. Nota etiam q; pbi male iudicabãt de beatitudine. Dicebãt em̃ ſtoici beatitudinẽ in virtute animi ꝛſiſtere, peripatetici i cognitiõe vitatis, epicurei i voluptate. Nos aũt dicim⁹ dupliceꝫ beatitudinẽ. Vnã vie q̃ eſt imꝑfecta, altera pfecta/que eſt pfecta. Prima ꝛſiſtit in ꝓuoſa vita. Vñ dꝛ pbs̃. Ethic. Nꝛa beatitudo ſiue felicitas ẽ operatio ꝑm ꝓtutẽ pfectã. Ne q̃ dꝛ pm̃, Beati imaculati i via ⁊c. Scõa beatitudo patrie eſt pfecta. ⁊ hec duplex eſt. Una eſt creata/q̃ nos in pria beatificat formaliter. Altera icreata/q̃ nos beatificat effectiue,ſ.ipe deus. Prima beatitudo creata eſt tangẽs finis q̃ ꝗeſcit. Scõa,ſ.increata ẽ tangẽs finis in q̃ quieſcit. Quidã igit̃ ponũt vltimã beatitudinẽ in diuitijs ſicut ſũt auari q̃ exponũt coꝛpꝰ ⁊ aiam,ꝑ diuitijs adq̃rẽdis:ſed ſũt in maximo erroꝛe. Nõ em̃ diuitie ſunt finis homis:ſed hõ eſt finis diuitiaꝝ. Preterea ꝑ beatitudinẽ adq̃rit hõ maximã delectationẽ/gaudiũ ⁊ leticiã,ſed ex diuitijs hõ affligit̃ potiꝰ ꝓpter qõ oẽs diuitias nũcupat ſpinas Luce.viij.⁊ Mat. xiij. Vñ ꝓuerb.xvij. vbi dꝛ. Quid ꝓdeſt ſtulto habere diuitias/cũ ſapiẽtiam emere non poſſit. Hanc aũt ꝓtatẽ manifeſtiꝰ homo cognoſcit in moꝛte:in q̃ nil de ſuis diuitijs reportat niſi triſte lintheamen vel ſaccũ pm̃. Dormierũt ſomnũ ſuũ:⁊ nihil inuenerũt oẽs viri diuitie ſuaꝝ.pſ.lxxv. Et alibi. Et relinq̃nt alienis diuitias ſuas:⁊ ſepulchra eoꝝ.do.illo.in eternuꝫ.pſ.xlviij. Et alibi. Theſaurizat̃ ⁊ ig̃norat cui congregabit ea.pſ.xxxviij. Jõ dꝛ Aug.v.de ciui.dẽ. e.xix. Felices vel nos vel filios nꝛos nõ diuitie terrene faciũt:aut nob⁹ viuẽtib⁹ amittẽde/aut nobis moꝛtuis a q̃b⁹ neſcim⁹:vt̃ fortẽ a q̃b⁹ nolum⁹ poſſidende. Quidã ꝛponũt beatitudinẽ i delitijs ⁊ voluptatib⁹: ſicut fuerũt epicurei. Pro q̃b⁹ adipiſcẽdis exponũt animas ⁊ coꝛpa:ſed errãt.q; vt ait Boeti⁹.iij.de ꝛſol. Triſtes exit⁹ eſſe voluptatũ q̃ſq; remiſci libidinũ ſuaꝝ voler intelligeꝛ:iuxta illũ: Riſus doloꝛe miſcebit̃:⁊ extrema gaudij luct⁹ occupat. Pro uer.xiij. Que ſi bꝛos efficere poſſent:vel certe ẽ q̃n pecudes q̃z bꝛẽ eſſe dicañ. Hec

ille. Et ibidē ōr. Quid aūt de voluptatibus corpoꝝ loq̄r: q̄ꝫ apparētia q̄dē plena est anxietatis/iactetas pnie. Hec ille. Et q̄b iferk q epicurei q̄ virerūt brītudine in voluptate ꝓsistere: aut pecudes q̄ꝫ brītudis fecere ꝓticipes: aut ipi pecoribꝫ similes fuere: qō etiā sibi a noīe cōuenire veriꝰ est. Quidā ꝯo posuere brītudinē in honoribꝫ: sicut sūt supbi: q̄ꝫ finis ē honor dignitas ꝛc. sed cū honor finiak in morte patz ḧ nō esse pfectū bonū. Et ꝓfirmak rō q: brītudo est in beato: nō aūt extra btm. Honor aūt nō est in honorato/sed magis in honorāte: q̄ reuerētiā exhibet honorato: vt phs ōr in. j. Eth. g̃ ꝛc. Seda rō est q: honor est bonū ad aliud ordinatum: q: vt ōr phs in. j. Eth. Honor est retributio reuerētie in testimoniū ꝓtutis. Tertia rō q: honor est bonū extrinsecū cū sit reuerētia exhibita p q̄dā exteriora sīgna. beatitudo aūt siue summū bonū est bonū extrinsecū. g̃ ꝛc. Quidā ꝯo ponūt brītudinē i sciētia: sed ꝑm ḧ etiā demōes essent beati. Et ꝑterea sciētia inflat/charitas aūt edificat. j. Cor. viij. Quidā ꝯo in potētia. De quoꝝ numero fuit Arphaxat rex medoꝝ. De q̄ scribit Judith. j. Qui gloiabāk qua li potēs in potētia exercitꝰ sui: z in gloria q̄drigaꝝ suaꝝ. Sz q tales errēt pbat mutatio/status z euētus fortune: q̄ adeo multis fuit aduersa potētib⁹ q caderēt a potētia sua/sicut z ipe Arphaxat. De q̄ scribitur ybi s. q Nabuchodonosoꝛ obtinuit euz in cāpo magno ragau. ꝛc. Sic z Darius fuit deuictꝰ ab Alexādro. Hanibal a romanis. Troia a grecis. Un ait Sene. in vj. tragedia in ꝓncipio: in ꝑsona Hecube vxoꝛ Priami. Quicūq regno fidit z magna potens dūak aula. Nec leues metuit deos aimq̄ reb⁹ Credulū: letis dedit me videat z te Troia. Nō vnq̄ tulit documēta sors maiora: q̄ fragili loco starēt supbi. Itē Virg. in. ij. Eneī. Hic finis pami fatoꝝ huc exitꝰ illū. Sorte tulit ꝛc. ꝑ lapsa videre Pergama: tot q̄ndā ꝓlis terrisq̄ supbū Regnatoꝛē asie: z infra. iacet igēs littoꝛe trūcus. Ereusa te q̄re allegas poetas q̄si extoꝛqeas clauā de manu Herculis ad virtutē astruēdā: vt notat Gratianꝰ in decre. xxxvij. dis. ꝑ to. Itē Prouer. xj. Circulꝰ aureꝰ in naribꝫ suis mulier pulchra z fatua q: pulchritudo est cā supbie: iuxta illud Fastꝰ inest pulchris sequikq̄ superbia formā. Quē vultꝰ honorat ōdecorāt mores. rara est concordia forme atq̄ pudicitie Quidā ponūt beatitudinē in pulchritudine: sicut sūt vane multeres. Sed fallax gr̄a z vana est pulchritudo: mulier timēs deū ipa laudabik. Prouer. vlti. Quidam ꝯo i fortitudine z alijs bonis corpis. Sz fm ḧ leones z alia animalia hoibꝫ fortiora/essent q̄z beatiores. Cōtra qō Aug. in vij. de ciui. dei. reprobās opinionē illoꝝ q̄ dicebāt demōes meliores hoibꝫ ꝓpter corpora immortalia q̄ dicebant illos hr̄e: sicait. c. xv. Quā obrē absit vt ista ꝓsiderans oīs faciter religiosus z deo subditꝰ iō arbitrek demōes seipo meliores q̄ habeant corpa melioꝛa: alioqn multas sibi z bestialitas platurꝰ est: q̄ nos z acrimonia sensuuz z motu facillio atz celerrimo z valētia virtū z anno sissima firmitate corpoꝝ vicūt Quis hoim videdo eq̄bik aq̄lis z vulturibꝫ: q̄s odoꝛādo canibꝫ: q̄s velocitate leporibꝫ/ceruis/oibꝫ aulbꝫ? Quis multum valēdo leonibꝫ z elephātis: q̄s diu viuendo serpētibꝫ: q̄ etiam deposita tunica senectutē deponere atq̄ iniuuenturē redire ꝓhibenk. Sed sicut his oibꝫ ratiocinādo et intelligēdo meliores sumꝰ: ita etiā demonibꝫ bn atq̄ honeste viuēdo meliores esse debemꝰ. Hec ille. Cōis aūt rō q̄re in nullo ꝓdictoꝝ bonoꝝ brītudo ꝓsistit ē: quia brītudo est bonū pfectū. Id aūt ē bonum pfectū q̄ quis adepto nihil vlteriꝰ desiderare queat: vt ait Boetiꝰ in. iij. de ꝓsolat. Certū est aūt q̄ q̄dcūq̄ dictoꝝ bonoꝝ possideak q̄nimo etiā simk oia habeant/appetitꝰ habeak. apetitꝰ homis nunq̄ sariak: sz semp potioꝛa desiderat: g̃ ꝛc. Et ō ambitiōe bonoꝝ paret ps. Supbia eoꝝ q̄ te oderūt ascen. sp. De diuitijs etiam paret. Unde Boetius. Si quātas rapidis flatibꝫ incitat pontus versat arenas. Aut q̄t stelliferis edita noctibꝫ celo sidera fulget Tantas fundit opes: nec opes retrahat manum pleno copia cornu. Humanū mi seras haud ideo genus cesset flere q̄relas. Quāuis vorā libēs excipiat deus multi ꝑdigus auri. Et claris auidus ozget hoinibꝫ nil iam parcā videnk? Sed quesita vorās seua rapacitas alios pādit hiatus.

In festo sancti frācisci

Hec ille. Et pdictis ḡ patēt due ꝯclusiones. Prima q̄ omnis homo naturaliꝫ desiderat esse beat⁹. Scōa: q̄ multi errāt in eo in q̄ ꝯsistit beatitudo. ⁊ h̄ est qō etiā probat Boet⁹ in.iij.ō ꝯsol. dicēs. Dis moralīū cura quā mltiplicīū labor exercet: diuerso q̄dē calle ꝓcedit: sed ad vnū tū britudinis finē nitit puenire. Videam⁹ ḡ nos q̄d est illō in q̄ vera beatitudo ꝯsistit. Certe nihil aliud n̄ si cognitio ⁊ vīo diuie essentie. Vñ dñs Joan. xvij. Hec est aūt in q̄t vita eterna: vt cognoscāt te solū vez deum ⁊ quē misisti Jesum chr̄m. Et idcirco in h̄ debz hō ponere finē suū ⁊ in h̄ gloriari: nō aūt in bonis mōi nec in aliq̄ creatura. Bona eīm talia sunt media q̄b⁹ ad miniculamur ad q̄ēiendū ad vltimū finē q̄ est vita eterna. Jdeo bonis tēporalibus debem⁹ vti nō frui: alioq̄n quertik ordo ⁊ impedit finis. Nota similitudinē ad h̄ quā pōit Aug. in. j. li. de doctri. chr̄iana vbi sic ait. Quō si essem⁹ pegrini q̄ beate viuere nisi in pria nō possem⁹: eaq̄ pegrinatiōe vtiq̄ miseri: ⁊ miseriā finire cupientes in priam redire vellem⁹. opus esset vl terrestribꝫ vl marinis vehiculis quibꝫ vtendum esset: vt ad priam q̄ fruendū erat puenire valerem⁹. q̄ si amenitates itineris ⁊ ipa gestatio vehiculoꝝ nos delectarēt: cōuersi ad fruēdū his q̄b⁹ vti debuim⁹/ nolem⁹ cito viā finire: ⁊ puersa suauitate implicati alienaremur a pria/ cui⁹ suauitas faceret btōs. Sic hmōi mortalitatis vita pegrinātes a dño/ si redire in priam voluim⁹ vbi btī esse possim⁹: vtēdū est h̄ mō/ nō fruendū, vt inuisibilia dei p ea q̄ facta sunt intellecta ꝯspiciunt. h̄ est vt de tēporalibꝫ corporalibꝫq̄ rebꝫ eterna ⁊ spūalia capiam⁹. Hec ille. Jō Hiere. ix. Et loq̄tur de⁹ p os ꝑphete. Nō gloriet̄ sapiens in sapiētia sua: ⁊ nō gloriet̄ fortis in fortitudine sua: ⁊ nō gloriet̄ dives in diuitijs suis: sed in h̄ glorietur q̄ gloriat̄ scire ⁊ nosse me/ q̄ ego sum dñs. Et ꝯcordat apl̄us. ij. Cor. x. Qui gloriat̄ in dño glorietur. Nō eīm q̄ seipm cōmēdat ille pba. est: sed quē deus cōmēdat. Hoc aūt paucis datū est: q̄ pauci q̄ nosc̄ere possunt vera bona. Vñ dñs Matth. xj. Cōfiteor tibi pater dñe celi ⁊ terre: q̄ abscōdisti hec a sapientibꝫ ⁊ prudentibꝫ ⁊ reuelasti ea paruul. Jta pater qm̄ sic placitū est ante te. Nota a sapiēti. ⁊ prudenti. Licz eīm hi de hac veritate sciant bene studere /legere/ disputare/ ꝑdicare/ ⁊ buccis crepantibꝫ intonare: tm̄ nō intelligūt: q̄ nō int⁹/ sed fortis legūt Quia igit brūs Fracisc⁹ vere cognouit i q̄ humana beatitudo ꝯsisteret. ideo nō in diuitijs posuit gl̄iam suā: nō in voluptatibus: nō in honorib⁹: nō deniq̄ in alijs tēporalibꝫ rebꝫ: sed in eo p q̄ō vera beatitudo conḡrit. Quid est illō nisi crux chr̄isti Jō ōr ipe in themate posito. Mihi absit gloriari nisi. Patz thema. Quia aūt nō in rebus sed in factis ⁊tus ꝯsistit: ideo volēs beatus Francisc⁹ ꝓfecte in cruce chr̄i gloriari: ipam crucem chr̄i ꝓfecte amplexat⁹ ⁊ imitat⁹ est. Pro cui⁹ intellectu ⁊ declaratiōe nota q̄ in cruce chr̄i sūt q̄tuor dimēsiones q̄ntitatiue/ q̄ fuerūt moraliter ꝓfecte in btō Fracisco ⁊c.

Prima est latitudo: ⁊ hec significat dilectiōem generalē.

Scōa ē pfunditas: ⁊ hec significat būiliationē cordialē.

Tertia ē sublimitas: ⁊ hec ꝑcat ꝓfectionē supnalē

Quarta ē lōgitudo: ⁊ hec ꝑcat duratonem finalē.

¶ De istis q̄tuor dimēsiōibꝫ loquit⁹ apostolus: ⁊ ego cū ipo. p vob⁹ orās h̄ mō. Huius rei gr̄a flecto genua mea ad pem dominī mei Jesu chr̄i. ex q̄ oīs paternitas in celis ⁊ in terra noiat⁹: vt possitis cōprehendere cū oīb⁹ sctis: q̄ sit latitudo ⁊ lōgitudo/ sublimitas ⁊ pfūdū. Eph. iij. Istas q̄tuor dimēsiōes crucis Aug. in. ij. lib. de doctrina chr̄iana exponēs sic ait. Crucis latitudo dicit⁹ in trāsuerso ligno: q̄ extēdit̄ tur man⁹. Lōgitudo a terra vsq̄ ad ipaz latitudinē q̄ a manib⁹ ⁊ infra totū corpus affigit⁹. Altitudo a latitudine surſum vsq̄ ad summū/ q̄ adheret caput. Profūdū ꝯo q̄ō terre infixum abscōdit⁹. Quo signo crucis oīs actio chr̄iana describit⁹ bñ opari in chr̄o ⁊ ei ꝓseuerant⁹ inherere: sperare: celestia sacramēta nō ꝓphanare. Hec ille. Si vis istas dimensiones videre expositas allegorice. Vide post festuz trinitatis: sermonē. cxvij. q̄ incipit. Diuites facti est ⁊c. parte. vj. in additiōe ibi posita q̄ incipit Per latitudinē crucis, ¶ Prima ḡ di

mēsio est latitudo: q̄ est vt hō sciat habere cor larū ⁊ amplū ad dilectionē dei ⁊ pri/mox: nō solū amicox sed etiam inimicox ⁊ dicā vob mirabile: q̄ lat⁹ debz esse cor chr̄iani ad dilectionē q̄ celū empyreū: qđ est latius ⁊ malus cor⁹ q̄ sit in rep natura. Qđ declarat sic. Celū empyreū q̄ uis sit immēsurabile: tñ nō pōt recipe nisi pso/nas bonas ⁊ sctās. Hō em pōt recipe infi/deles nec malos vanos. Sed cor chr̄iani debet esse lat⁹: q; oēs debz diligere i deo tā bonos q̄ malos: amicos ⁊ inimicos: fi/deles ⁊ infideles: iudeos/agarenos/bar/baros ⁊ scythas. Bonos qdē debz dilige/re vt ꝓseruent in sancta vita ⁊ fide. malos aūt vt ad pniam ꝙuertant. Sic faciebat Dauid dicēs. Ambulabā i latitudine: q; mādata tua exq̄siui. Nota: mandata tua. Mādata dei sunt de dilectiōe dei ⁊ prio/rū tā bonox q̄ malox. Vñ Mat. v. Au/distis q; dictū est antiq̄s: Diliges primū tuū ⁊ odio habe. inimicū tuū. Ego aūt di co vobis: diligite inimicos vros: bñfacite bis q̄ oderūt vos: ⁊ orate p ꝓsequntib⁹ ⁊ ca lūniatib⁹ vos ⁊c. De h̄ mādato loquitur ps̄. dicēs. Mis ꝙsummatiōis vidi finē: latū mādatū tuū nimis. Nota: ois ꝙsummatio/nis. Mis ꝙditio ⁊ stat⁹ hui⁹ mōi finē ha/bebit: sicut dominia tēporalia: plationes: clericatus ⁊ mrimonia: diuitie ⁊ bonores dignitates ⁊c. Sed mādatū de dilectiōe nō habet finez: q̄nimo post mortē magis pficit: q; charitas nunq̄ excidit. j. Cor. xiij. Istā g̃ ꝑmā dimēsionem latitudinis charitatis o q̄ excellenr habuit brūs Frā/ciscus erga deū ⁊ primū. Primo igit erga deū/quē mario feruore diligebat. De cu/ius feruoꝛ magnitudie q̄rtuor signa mō/strauit deus. Primū signū fuit qñ ingres/sus ecclām sancti Damiani audiuit ab imagine crucifixi ter sibi dicente: Frācisce vade ⁊ repara domū meā q̄ vt cernis tota diruit. Ab illa ergo hora ania eius liqfa/cta est: ⁊ crucifixi cōparatio et⁹ cordi mi/rabilr ē ifixa ⁊c. Hic histo. Extūc g̃ tanq̄ ebr⁹, ⁊ vere ebr⁹ illo vino qđ vēdit i tā/na paradūi: oia relict amore chr̄i ⁊ seipm denudauit: adeo q̄ etiā femoralia patri re/liq̄t. Secōm mirabile signū fuit qñ in vi/sione sup se seraphin crucifixum aspexit: q̄ crucifixionis sue signa sic ei quidēter im/pressit vt crucifixus videt ⁊ ipe. vñ tūc fu/erūt sibi stigmata impssa manib⁹ pedib⁹ ⁊ latere. O mirabilis dilectiōis signū. Vñ poterat dicere illō qđ hodie in epla sue fe/stiuitatis cātat. Ego stigma. dñi Jesu i cor/pore meo porto. Gal. vj. Tertiū signū fuit qñ visus est a frib⁹ in curru ignis ⁊c. Quartū signū fuit: q; sic afficiebat ad de/um q̄ oēs creaturas etiā irrōnales inuita/bat ad laudē creatoris. Vñ semel ambu/lans p paludes venetiax/iuenit maximā auiū multitudinē cantātiū in palude ⁊c. Hic histoziā. Itē als inuenit q̄ndā multi/tudinē auiū/⁊ eas velut rōnis particeps salutauit ⁊c. Et q; sic erat affect⁹ ad deū idcirco diuina bonitas etiā creaturas ha/bētes solū esse sibi subdebat. Nota qñ chi/rurgico venīte ad eū cauterizandū ꝓter infirmitatē oculox: rogauit ignē vt curialr secū trāsiret ⁊c. ⁊ nullā lesionē nec penā sen/sit a ferro ignito ⁊c. De dilectione ꝓximi erga ꝓximū q̄s sufficiēter posset exp̄mere Nā oēs largo diligebat affectu: ꝑtim leꝓ/prosos osculando: quos naturaliter maxi/me horrebat. Mortus etiā maxima chari/tate ad primos fecit ordinem suum i ma/xima ⁊ artissima paupertate. quo funda/to fuit sibi dictum q̄ regula erat multum fortis: nec posset seruari: ideoq; tēperaret Respōdit. Ego scripsi qđ chr̄s oꝛe suo or/dinauit: ideo nihil mutabo: quia fu⁹ in littera dñi nihil potest mutare ⁊c. Beat⁹ ille q̄ fuat regulā suā. vix de mille vn⁹ eā seruat ⁊c. Item fecit duos alios ordines sexsēm p mulieribus. Item tertiū pro quo libet etiam in matrimonio existente: qui non est ꝓprie religio: sed quidam modus viuendi bene: vt notat glo. in cle. Luz ex eo. de sentē, excō. ⁊ in clemen. j. de religio. domi. Fuit etiā zante charitatis erga ꝓxi/mos (etiam infideles) q̄ pro ꝙsione pa/ganox fuit ad soldanum babylonie expo/nēs se maximis piculis ⁊c. Trib⁹ aūt vi/cibus versus partes infideliuz egressus: sed bis diuina dispensatione ꝓhibitus. ter/tia tamē vice post multa oppꝛobria vincu/la/verbera ⁊ labores innumeros ad con/spectum soldani babylonie/domino duce re/uenit. Hic histoziam. Patet quomo/do habuit ꝑmā dimensionem crucis. s. la/titudinem. Nota moraliter ꝙt expedit.

¶ Scōa dimēsio est pfunditas. et signat humilitatē ⁊c. Nota triplicē gradū humilitatis. Unus est subdere se maiori. ⁊ hic ē bonꝰ. Secūdus est subdere se eqli. et hic est melior. Tertiꝰ est subdere se minori. et hic est optimꝰ. De hoc triplici gradu būlitatis loquit dñs dicens Mat. xviij. Sinemō: sic em̄ decet nos implere oēm iustitiā Blo. i. oēm humilitatē. Hūc gradū optimū hūilitatis habuit btūs Frā. ḋa sp subesseq̄ pesse malebat. Ideo generali cedēs officio: Guardianū petijt cui⁹ volūtati p oia subiacebat. Fratri q̄s cum quo ꝛolitus erat ire/semp obedientiā pmittere cōsueuerat ⁊ seruare. Unde bñ implebat illud ꝓbū diuinū. Quāto magnꝰ es būlia te in oib⁹. Eccī. iij. Ūñ ⁊ būilitatis causa fratres suos voluit vocare minores: ⁊ plātos sui ordis mīstros: iuxta illud dñi. Quicūq̄ voluerit inter vos maior fieri: sit vester minister Lu. xxij. Nota ḃ qñ btūs Dñicꝰ et ipe fuerunt interrogati a dño Hostiensi q̄ postmodū fuit papa: cur nō facitis de vestris frib⁹ epos ⁊ plātos: ⁊c. Vide in legēda. Fuit ⁊ tante būilitatis vt potꝰ maller de se vitupium audire q̄ laudē. Jō cū populi me: ira in eo sanctitatis extolleret: ꝓcipiebat alicui fratri vt verba ipm vilificantia suis auriḃ inculcando ꝓferret. Cū q̄ frater ille(licz muitꝰ)eum rusticū ⁊ mercenariū/impitū ⁊ inutilē diceret: exhilarat⁹ dicebat. Bñdicat tibi dñs: ḋa tu verissima loqueris/⁊ talia me decet audire. Quicḋ etiā ꝓinebat ad sui excellētiā occultabat. Unde diligēter donec vixit sua stigmata abscondebat. Quidā tñ in vita hec viderūt: sed in morte plīmi cōspexerē Semel etiā socꝰ suus vidit cathedrā ⁊c. Vide in legenda. Patet ḡ magna humilitas sua. Et quia vrait Grego. Paupras in bonis mentiḃ solet esse custos būilitatis: ideo voluit esse paupzimꝰ. vnde paupratē vocabat dñam suaz. ¶ Tertia dimēsio est sublimitas: et significat cōēplatiōnē supnalē ꝓ quā ania ad celestia sublimatur: terrenis oibus subtractis. hanc etiaz q̄maxie habuit btūs Frā. Unde dicit in vita eiꝰ q̄ suspendebat multoties tāto cōēplatiōis excessu vt supꝰ semetipm raptus ⁊ supꝰ hūanū sensum aliq̄d sentiens: q̄dnā ageret circa se exteri⁹ iḡraret. Aliq̄n etiaz visus est nocte orās manib⁹ ptēsis ad modū crucꝫ toto corpe subleuatꝰ a terra: ⁊ nubecla q̄dā ꝓtegēte circūdatꝰ: vt illustrationis miracul' intra mētē mira circa corꝑ illustratio testꝫ esset. vñ ex altitudine contēplationis etiā spū ꝓphie claruit/etiā anteq̄ ꝓuersiōis habitū suscipet. Nota etem plū q̄n capt⁹ cū q̄busdā Perusinis ⁊ carcerat⁹ extrahat/cū ceteri tristarent. Et interrogat⁹ q̄re. Rñdit. ḋa adhuc sctūs per totū mōm adorabor. ¶ Quarta dimēsio ē lōgitudo. ⁊ ꝓcat duratiōez seu ꝓseueratiā finalē q̄ inꝑ ceteras ꝓtutes sola coronatur. j. Cor. ix. Nescitꝫ q̄ bi q̄ in stadio currūt/oēs q̄dē currūt: sed vnꝰ accipit brauium. Nota. vnꝰ. i. ꝓseueras. De ista lōgitudine ꝓseuerātie dr ꝑs. xciij. Domū tuā decet sctitudo dñe: in longi. diez. Nota Domū tuā. i. ꝓsonā deuotā q̄ ē domꝰ dei. in lōgitudinē diez. i. ꝓ totā vitaz. Rō: qz labor ⁊ seruitiū dr cozrūdere mercedi: ⁊ econtrario. ꝫ merces vite sctē est lōgitudo diez. i. q̄diu ē deꝰ. Ps. Lōgitudine dierū replebo eū, ḡ ⁊ salutis. i. vita bona dr eē in longitudinē diez. i. ḋiu ipse erit hō. Beat⁹ igit Frā. de ꝓtute in ꝓtutē sp ꝓficiēs ysq̄ ad ultimā vite horā: meruit tandē videre deū deoz in sion. Et qz chr̄o ꝛfix⁹ erat cruci i hac vita: ideo cōregnat i alia: et factꝰ ē socꝰ ꝓsolationū ⁊ glie q̄ fuerat socꝰ passionū ⁊ pene: iuxta illō. ij. Cor. j. Sicutes q̄mꝫ sicut socij passionū estꝫ: sic eritꝫ ⁊ cōsolationis. Et iuxta illō Ro. vj. Si em̄ cōplātati facti fuerim⁹ sīlitudini mortꝫ ei⁹: sīl' ⁊ resurrectiōis erim⁹. Et subdit. Si āt mortui sum⁹ cū chr̄o: credim⁹ q̄ sīl' viuemus cū illo. Dic ei⁹ morte ꝑciosam.

De beato Luca euangelista Sermo LXXVII

Salutat vos lucas charissimꝰ. Col. vlt. Sicut totū officiū ⁊ festiuitas hodierna est de btō Luca euāgelista: sic erit ⁊ sermo. ⁊ habebim⁹ multas bonas doctrinas et exēpla salutifera ex vita sua ⁊c. Salutet. i. salutē etnā vobis optat. ¶ Pro hui⁹ verbi declaratiōe ē notandū q̄ fit q̄stio in sacra theologia.

¶ Querit. Utr̃ ꝓtutes theologice q̃ habent hic ab hoie i vita remaneãt post mortẽ in ꝑria. Pro cui⁹ qõis determinatiõe est notãdũ q̃ fm sniam Tho.j.ij.q.lxvij.ar.iij. Dicit⁹ p intellectu huius qõnis fm Tho.ibi.q̃ impfectio ẽ q̃ñz de rõne rei ꝓtinet ad spẽm ipi⁹:sicut defect⁹ rõnis ꝓtinet ad rõnẽ speciei eq̃ vt bonis. Et q̃ vnũ ꝛ idẽ manẽs nõ põt trãsferri ỗ vna specie in aliã.inde est q̃ tali ipfectiõe sublata tollit⁹ spes rei:sicut iã nõ eẽt bos vel equ⁹ si eẽt rõnal. Q̃ñz ỽo impfectio nõ ꝓtinet ad rõnem speciei:ꝫ accidit individuo fm aliq̃d aliud sicut alicui hoi. Q̃ñz accidit defect⁹ rõnis inq̃ntũ impedit in eo rõnis vsus ꝓter somnũ vel ebrietatez vel aliq̃d hmõi. Patz aũt q̃ tali impfectiõe remota nihilomin⁹ substãtia rei mãet. Hec Thomas vbi ꝑ.Modo sicut est in naturalibus sic in ꝓtutibus ꝛc. Dicit vt infra. Quedã em̃ ꝓtutes de sui rõne iportãt defectũ ꝛ impfectiõez,q̃dã ỽo nõ. Virtutes iportãtes defectũ ỗ sui ratione sunt/sicut fides ꝛ spes.De rõne em̃ fidei ẽ impfectõ cognitõis. Ponit em̃ i ei⁹ diffinitiõe. Fides ẽ sũba sperãdaꝝ rer̃ ꝛ argumẽtũ non apparẽtiũ:vt ỗ: Heb.xj. Et Augusti.ỗ. Quid ẽ fides:Credere q̃ nõ vides. Sic etiã de rõne spei ẽ q̃ id q̃ sperak nõdũ habeak.Spes em̃ iportat q̃ndã motũ in id q̃ nõ hz. Vñ apl's Ro.viij. Nã q̃ videt q̃s/q̃d sperat:Charitas aũt est amor q̃ de sui rõne nõ importat aliquã impfectionẽ Põt em̃ ee charitas ꝛ de habito ꝛ de non habito:ꝛ de viso ꝛ nõ viso.Hoc igit ꝓpter suppositũ ẽ dicẽdũ ad qõnẽ ꝓpsitã:q̃ virtutes q̃ de sui rõne iportãt defectũ/sicut ẽ fides ꝛ spes:post hãc vitã nõ remanẽt in ꝑia. Fides em̃ vt dixi est cognitio rei non vise. Jn ꝑria aũt videbim⁹ deũ sicuti ẽ:vt ỗ.j.Joã.iij. Nũc em̃ videm⁹ ꝑ speculũ i enigmate:tũc aũt facie ad faciem.j.Cor.xiij. Et tõ tũc cessat fides. Nũc q̃ credim⁹ ꝛ nõ videm⁹:tũc aũt videbim⁹ ꝛ nõ credem⁹. Vñ apl's.j.Cor.xiij. Ex parte em̃ cognoscim⁹ ꝛ ex ꝑte ꝓphetam⁹. Cũ aũt venerit q̃ pfectũ ẽ:euacuabit q̃ ex ꝑte est. Nec põt ỽcurrere simul cognitio fidei ꝛ cognitio pfecta q̃ hz ꝑ visionez:q̃ pfectio ꝛ impfectio q̃ differũt rõne subiecti ñ põt i eodẽ subiecto ỽcurrere.q̃uis pfecta cognitio ꝛ ipfecta q̃ differũt rõne obiecti/possint i eodẽ subiectõe ỽcurrere:sicut cognitio matutina ꝛ vesptina i angel:vt declarat Tho.vbi ꝑ. Dicit ꝑtice quõ nũc credimus vnũ deũ ꝛ trinũ:tũc aũt videbim⁹. Jtẽ credim⁹ q̃ Iesus chr̃s sit i dextra ỗi ꝛc. Tũc aũt videbim⁹ ꝛc.Sic credim⁹ ỗ virgine ꝛc. Et tõ ỗ.ij.Cor.v. Quãdiu sumus i corpe pegrinamur a dño. Per fidẽ em̃ ambulam⁹ ꝛ nõ ꝑ spẽm. Et q̃ ptz q̃ fides ẽ ꝓpria pegrinãtib⁹:q̃ nõ erit in ꝑria. eadẽ rõne nec spes erit i futura vita:eo q̃ tũc q̃ iã habebit sperat̃/ id q̃ tũc ñ habitũ iã sperak.s.diuino fruitio. Et q̃uis i sctis i ꝑria sit ỗsideriũ ꝛ expectatio gl̃orie corpoꝝ:non tñ est spes ꝓprie loq̃ndo:neq̃z fm q̃ spes ẽ ꝓtus theologica.sic em̃ obiectũ eiꝰ est deꝰ:nõ aũt aliq̃d bonũ creatuz. Neq̃z fm q̃ cõit sumit:q̃ obiectũ spei ẽ arduũ. Bonũ ãt cui⁹ iã ieuitabilẽ cãm habem⁹ nõ cõparak ad nos i rõne arduí:vñ ñ ꝓprie ỗ aliꝰ sperare se habituꝝ seu em ptuꝝ aliq̃d q̃d stari i ptãte ei⁹ est vt emat. Et sic illi q̃ hñt gl̃iam aie nõ ꝓprie dicunk sperare gl̃iam corpis/sed solũz desiderare: fm Tho. Pari rõne dicim⁹ q̃ nõ sit in beatis ꝓtus pnie saltẽ q̃ ad actũ:q̃ pnia est dolor de pctõ cõmisso. Vñ Amb. Penitẽtia est ꝑterita pcã plãgere ꝛ plangẽda ꝛez nõ cõmittere. Bti aũt in ꝑria nõ dolẽt Apoc.xxj.Absterget deꝰ oẽm lachrymã ab oculis eoꝝ:ꝛ iã nõ erit amplꝰ neq̃z luctꝰ neq̃z clamor:sed nec vllꝰ dolor:q̃ pma abierũt. Vñ maria magdalena non dolet mõ i vita brã de pctis suis:nec Dauid nec Paulꝰ nec Mattheus:nec ceteri Eadẽ rõne nec miscõdia est post mortẽ in ania brã:q̃ miscõdia ẽ hãe miseꝝ cor ỗ miseria alteriꝰ,in padiso nũc nulla est miseria:q̃ ẽ. Alie aũt ꝓtutes morales remanẽt q̃dem in ania separata q̃ntũ ad id q̃d est formale in eis:nõ aũt q̃ntũ ad id q̃ ẽ materiale.Qõ declara ꝑ Tho.j.ij.q.lxvij.arti.j.ꝛ.ij.vbi ponit etiã de ꝓtutib⁹ intellectualib⁹ dices:q̃ ꝓtutes itellectuales manẽt post hãc vitã q̃ntũ ad spẽs intelligibiles q̃ sũt in intellectu possibili/q̃ se habẽt sicut formales :nõ aũt manẽt q̃ntum ad phãtasmata/q̃ sũt q̃ñ materialia in ꝓtutibus intellectualib⁹. Nam phãtasmata destruunk destructo corpoꝛe. Et sic intelligi

tur verbū apostoli. j. ad Corinth. xiij. Sive sciētia destruet. Hā t in hac vita ꝓtingit ꝙ egritudinē corrūpi phātasmata: t sic etiā sciaz corrūpi: nō tñ q̄ntū ad spēs itelligibiles: q̄ sūti itellectu possibili ſm Tho. Charitas aūt cū nullā in sui rōne impfectionē importet, semp durat: q̄nimo magis in alia vita pficit. Quāuis em̄ charitas i hac vita sit impfecta respectu illi⁹ q̄ habet in patria: tñ impfectio ista non est de rōne ei⁹: sed accidit ei. Vñ ap̄ls. j. Corinth. xiij. Charitas nunq̄ excidit: sive ꝓphetie euacuabunt: sive lingue cessabunt sive sciētia destruet. Charitas ḡ q̄ē amor dei t prīmi nunq̄ deficit. Dō ad ꝓpositū. Clarū est q̄ sancti in p̄ria mō existentes habebāt charitatē: q̄ al's nō fuissent sancti, ex q̄ charitate morti orabāt t desiderabāt salutē oim tā fideliū q̄ infideliū. Cuz ḡ charitas nō deficiat in morte/sed remaneat t augeat. iō pl⁹ mō incōparabil'r desiderāt t orāt salutiōem nr̄am: iuxta illō ij. Corin. vlti. Salutāt vos oēs scti. Salutāt. i. saluationē v̄ram optāt t desiderāt t affectāt oēs scti. s. paradīsi. Sed t simil'r q̄ñ aliq̄s scrūs honorat festiuat a nob in p̄r mōo: tūc ille magis optat salutē nr̄am ꝓpter multiplicatiōem intercessionū t deuotionū nostrarū. nō sic de illis q̄ veniunt ex vanitate potius ad eccl'iam q̄ ex deuotione. Quia igit nos hodie agim⁹ festuz beati Luce: iō ipe nr̄am salute desiderat t affectat, t hoc ē qđ dr thema: Salutat vos Lucas medic⁹ ꝛc. Patz thema. Dō in p̄r themate ponunt tria vocabula. s. Lucas/medic⁹/charissim⁹. In qb⁹ ostēdunt tres excellētie seu ꝓtutes q̄s habuit brūs Lucas in hac vita.

Pria est puritas ꝙginal': q̄ lucas

Seda est dignitas doctoralis: quia lucas medicus.

Tertia est charitas p̄ncipalis: q̄ charissimus.

¶ Prima virtus ꝛc. Sic em̄ brūs Joannes euāgelista inter ap̄los habuit istā excellentiā: ita t Lucas inter omnes discipulos. Jō dicit lucas a luce: in q̄ ostendit puritas sua. Auctoritas. Proposui ꝓ luce habere illā. s. p̄sonaz ꝙgine. Sap. vij. Vel dic illam. s. ꝙginitatē. Vñ de puritate beati Luce dicit Hiero. in ꝓlogo sup Act. apostolo⁹. Lucas antiochēsis/natiōe syrus cuius laus in euāgelio canit: apostolos. christi discipulus sine crimine in ꝙginitate ꝙmanens: deo maluit fuire q̄ mūdo. Nota. Sine crimine. i. sine pctō mortali: q̄ peccatū venīale nō dicitur crimē. Nota hic q̄ differētia est inter peccatū/delictū t crimē. Inter pctm̄ t dēlictū ſm Augustinū hec est differētia: q̄ pctm̄ idez est qđ p̄uus actus. Delictū ꝓ boni desertio quasi derelictū. Crimē ꝓ est pctm̄ graue accusatiōe t dānatione dignissimū. lxxxj. distin. ca. j. in fine. De p̄r nota de pe. dist. j. Si pctm̄. Et p̄dicta notat glo. Jo. and. i regula. pctm̄. li. vj. Bñ facit qđ notat. xxv dist. ij. Criminis aūt appellatio. Et p̄dictis ḡ nota q̄ brūs Lucas habuit puritatē t nō solū a ꝓgio peccati luxurie: iz oīs peccati mortalis. Practicaz aūt hui⁹ viez, quo nā mō se abomi macl'e mortalis ꝓgio fuauit illesum. Vide sup in eodem festo: ser. magistri Vincē. q̄ incipit: Dign⁹ est operari⁹ mercede sua: ꝓte. j. Est etiam differētia inter flagitiū t facin⁹ ſm Aug. in de doct. chr̄iana. vbi ōr sic. Quod agit indomita cupiditas ad corrūpendū aiam t corpus suū: flagitiū vocat. quod aūt agit vt alteri noceat/facin⁹ dr. Hiz fuit quō potuit se sic ꝓseruare cū esset ifidelis t magnus medic⁹. Jō dicā vobis modū practice quō ꝓseruauit suā ꝙginitatē sicut potuit esse tripliciter.

Primo inter parētes.

Secundo int studētes

Tertio inter attinētes.

¶ De ꝓmo. Eius pat t mater multū custodiebāt ne aliq̄s posset eū vocare vilitates ō illa materia: nec loquēdo nec ꝓpere ꝛc. Vocebant eū ozare nec dicere mendacia ꝛc. Vñ magna culpa est parentum si filij nō sunt boni, quia sicut dñs q̄ committit hortū hortulano: si arbores nō sūt bone t recte/culpa est hortulani. Jta in ꝓposito. Hortulani q̄ plantāt arbores in giardino chr̄i. s. eccl'ia: sunt illi de matrimonio. Si ergo arbores nō sunt recte erga deum: sed tortuose ad mūdana/furta t periuria: culpa est parentū. quia dū erant parui ꝛc. Hā vt dr extr⁹ in c. j. de delic. pueri. Quis audeat affirmare furta/mēdacia/periuria/nō esse peccata. Et his plena

est puerilis etas: cuius in eis nō ita vt in maioribꝫ punienda videant. Cōcordāt etiam legiste dicētes: q̄ oē delictū cadit i impuberē ꝓpter delictū carnis. ff. ad sillei. l. j §. impubes. z. l. Excipiunt. Dic exēplum de illo q̄ abstidit mr̄i nasum in valētia zc̄

¶ Scōdo btūs Lucas ꝓseruauit se int studentes. Dic quō parētes etꝫ miserūt ipm ad studiū medicine vt essz medicus. Nō iā scitꝫ quō cōit viuūt studētes ribaldice zc̄. Quidam em̄ student in studio supbie z vanitatis. Quidā i studio auaritie z cupiditatꝫ. Quidam in studio luxurie z carnalitatis zc̄. Sed btūs Lucas separabat se a societate illoꝝ: quia qui tāgit picem inquinabit ab ea. Eccli. xiij. Jō potuit si bi dici illud Hiere. xv. Si separaueris p̄ciosum a vili: quasi os meū eris zc̄. Tñ beatus Lucas prudenter conseruauit se vitando vitia z societates maloꝝ studentium. Jō attēdatis q̄d cōmittitꝫ filios vestros in studijs zc̄. ¶ Tertio ꝓseruauit se inter attinētes. Nā reuersus ō studio magnus medicus z famosus/statim amici z ꝓpinqui redrebāt eū vt duceret talē vel talem in vxorē zc̄. sed oēs refutauit: z sic se ꝓseruauit sine vxore z ꝓcubina. Vñ Hieronymꝰ in plogo sup Lucā zc̄. Vide i fine ſmonis huius. Et quō ꝓseruauit se inter malos. Jdeo de ipō pōt dici: Lux in tenebris lucet: z tenebre. s. vitioꝝ eum nō cōprehenderūt. Joan. j. Hozaꝛ nota questionem quare btūs Lucas fugit matrimoniū cum sit bonū: z vnū de septē sacramentis eccl̄ie. Rēspōdeo: q̄ nō fugit ipm tanq̄ malū: sed ꝓpter maius bonū. Nam bonū est matrimoniū: melior ē viduitas: sed optima virginitas. Vñ si tibi offerrētur tria poma: vnū ferri: aliud argenti: tertium auri. vt eligas vnū ex his: nunquid eligeres pomū auri tanq̄ melꝰ? Ita matrimoniū bonū est z a deo ordinatū z admittum fuit vt ferrum: sed ad instar ferri eruginatur aliquādo de zelo ypia: in tantum q̄ nō possunt habere paceꝫ. Vel si sit bona vxor semꝑ petit: modo ꝟ/modo illō vt ornet se. Item si nō habēt prolē: vnus dat culpā alteri zc̄. Si autē habent: q̄nq̄ filij moriunt viuētibꝰ parentibꝰ. vel si viuūt sūt inobedientes parētibꝰ/ribaldi/lusores taxillorꝝ/tabernariꝝ/homicide zc̄. ecce q̄nta erugo matrimonij. Jō ōr aplus: Si acceperis vxorē/nō peccasti. Et si nupserit virgo/nō peccauit: tribulatiōem tñ carnis habebūt hmōi. j. Lor. vij. Scōm pomū est viduitas melꝰ: q̄ nō ita rubigināt: q̄nimo vir vel mulier in statu viduitatis pōt facere pniam zc̄. Sed auꝝ puꝝ est virginitas. quia sicut aurū nulla habz macula zc̄. sic virginitas nulla habz maculaz voluntariā: nec corde cogitādo: nec ore loquendo: nec opere zc̄. De his tribꝰ ōr Beda. Bona est castitas contugalis: melioꝝ vidualis: sed optima puritas virginalis. Hanc elegit beatus Lucas. Vnde apostolus. Qui matrimonio iungit virginem suaz/bene facit: z qui nō iūgit/melius facit. j. Corinth. vij. zc̄. ¶ Secunda excellentia beati Luce est dignitas doctoralis: quia medicus. z nō de mioribꝰ: imo de maioribꝰ. quia vt ōr Hieronymꝰ in plogo super Act. apostoloꝝ: medicine artz egregius fuit. Audiui a q̄dā doctore medicine q̄ vidit in cathalonia q̄ddam commentū beati Luce sup aphorismos Hypocratis. Jdeo est honorandus: iuxta illud Eccli. xxxviij. Honora medicū. s. beatum Lucam ꝓpter necessitatē. Jō ipm honoramus hodie: q̄ sicut fuit medicus plagarū z infirmitatū corporaliū: ita mō est i celo medicꝰ animaꝝ nostraꝝ. Nota hic q̄d modo btūs Lucas studuit medicinā i duabus scholis. Primo in schola Hypocratis. Scōdo in schola chr̄i in ciuitate hierusalem: vbi fuit discipulus apostoloꝝ chr̄i. Nō em̄ fuit discipulꝰ chr̄i: nec de numero lxxij. discipuloꝝ: sed apostoloꝝ. Grego. tñ videt dicere q̄ imo fuit ō. lxxij. discipulis chr̄i. Vñ ōr q̄ fuit vnus ex illis duobꝰ discipulis q̄ ibant in emaus ab hierl̄m i die scō pasche: ſm q̄ dicit Luc. vlti. Et alius vocabat Cleophas. nomē aūt suū beatus Lucas tacuit: ibi ex humilitate. q̄d si verū est: tūc audiēdo chr̄m p̄dicantē/ eis in illo itinere stetit in schola chr̄isti: Vbi adquisiuit magnū sapientie apicez: cuius z ante sepius audiuisset chr̄m p̄dicantem Nā ipe existēs in Antiochia plurimoꝝ relatiōe cōperit quō erāt in hierl̄m tales medici q̄ curarēt oēm infirmitatē. mutos/surdos/lepꝛosos zc̄. de q̄ admirās ait. Nō ē possibile ħ: quia tales infirmitates sunt

incurabiles ꝑ naturā ⁊c. Ideo recessit de collaudabīt. Nota disciplina. i. doctrina medici. i. beati Luce. ⁊ i medio magnatoꝝ rū. i. apostoloꝝ. Horalit nota ꝙ ad illud ꝓsiliū Si vis ꝑfectꝰ esse ⁊c. nō renenemini nī nisi ad illud ex voto obligati fueritis: sed bene renemini ad restituēdum debita. Vñ Roma. xiij. Reddite oib debita. cui tributū/tributum: cui vectigal/vectigal: cui timorē/timorē: cui honorē/honorem. Nemini q̄q̄ debeatis/nisi vt inuicē diligatis. ¶ Tertia excellentia bri Luce est charitas p̄cipal': q̄ notat cum dr/charissimus. Nota tres gradus charitatis. Primus facit ꝓsonā deo charā. Scōs chariorem. Tertius charissimā. Primus ꝙ gradus est ꝓpter deū dimittere bona temporalia. Scōs dimittere delectationes carnales. Tertius dare pro eo vitam corporalem, hic facit ꝓsonā deo charissimā. De hoc gradu dr chīs. Maiorem charitatē nemo habet vt aiam suā ponat q̄s p amico suo. Joan. xv. Omnes hos gradus habuit beatꝰ Lucas. De primo ⁊ scōo patz ꝑ superiora. De tertio etiam patz. quia beatus Lucas desiderabat ardenter dare vitam suaz pro christo. ꝓpter hoc adhesit beato Paulo/q̄ inter ceteros apostolos maiora pericula transiuit: vt posset recipere martyrium cum eo. Et scripsit libzum de Actib apostoloꝝ: ⁊ sic fuit valde charus apostolis. Secūdo fuit chariꝰ virgini gloriose post Joannem euangelistam: cui christus in cruce eam cōmendauerat: quia virgo. ⁊ hoc ꝓpter euangelium quod scripsit tertio loco post Matheū ⁊ Marcū. Qui q̄ dimiserant nobis alīq̄ multa necessaria ad sciendum, ideo beatus Lucas volens de his scire ⁊ scribere veritatē contraxit magnam amicitiam ⁊ familiaritatem cum virgine Maria: cuius plures imagines depinxit. Que videns suaz bonam deuotionem, habuit chariorem. Deinde quesiuit a virgine Maria de incarnatione christi quomodo fuit: que dixit sibi ⁊c. Quam scripsit ipse solus in. ij. capitulo. Missus est angelus Gabriel a deo ⁊c. Item de Joanne baptista p̄cursore ⁊ parentibus suis. Et Lucas scripsit sicut habuit ab ore virginis Marie. Deinde alia die quesiuit de natiuitate Joannis baptiste: ⁊ de christi circumcisione: de

Antiochia ⁊ venit hierosolymā: vt videret eos. Qui cū videret miracla q̄ apli faciebāt: ⁊ quō sola vmbra Petri sanabat infirmos: voluit fieri discipul' apl'oꝝ. q̄ fuit ab eis honorifice recept'. Et q̄uiuit ō eorū sciētia curādi infirmos. Cui dixerit apli. q̄ tota eoꝝ scia staret in trib' ꝛcl'onib' q̄s docuit chīs Mat. vl. di. Eūtes doce. oēs gētes: ecce pmā ꝛcl'o. Glo. Hiero. Docete. s. rudimēta fidei/q̄ ꝓsistūt i. xij. articuli fidei/q̄ū p̄ncipia idemōstrabilia. Et dederūt sibi symbolū apl'oꝝ i scptz: ⁊ credidit. Hic explicite ⁊ p̄tice articulos fidei/propbis q̄ forte ignorār. Scda ꝛcl'o: cum dixit Baptizātes eos in noie p̄is ⁊ filij ⁊ spūssancti. Jō vt clarī' ista sciam addiscatz baptizetis vos: ⁊ fecit sic. Tertia ꝛcl'o. Docentes eos seruare ea q̄ mādaui vob. s. Si vis ꝑfectꝰ esse. s. in scia chīt/⁊ i theologia seu medicina aiaꝝ: vade ⁊ vēde oia q̄ habes ⁊ da pau. Mat. xix. Sic ꝙ b. Lucas ꝟ audiens iuit ⁊ vēdidit oia: ⁊ p̄ciū posuit ad pedes apl'oꝝ: dicēs q̄ nesciebat meliores ipis nec sctiores in mūdo. Nota Jillos q̄ relictis pauplb' bonis ⁊ sctis/dāt el'ynas ribaldis: q̄uis ⁊ ill' sit el'yna dāda in extrema necessitate. Apl'i āt diuidebāt singul' put cuiq̄ opꝰ erat. Act. iiij. Vñ dicit Hiero. q̄ i pauplb' nō tā pauptas q̄ religio ē attēdēda. xvj. q. j. q̄m q̄q̄d. Et ca. si cupis. Tūc ꝙ Lucas habuit ꝑfectā artez medicine chīt: ⁊ curabat vt apli. nec solū curabat coꝝpa infirmoꝝ/sed etiā aias: ad q̄s curādas tantā efficaciā habuit: q̄ non solum in vita sed etiā post mortē pene infinitas aias curauerit/⁊ q̄tidie curet per scripta sua: p̄sertim ꝙ actꝰ apostoloꝝ: de q̄bus ōr Hiero. ad Paulinū. ⁊ habet in prologo sup bibliā. que. s. Lucā ita diuia subsecuta est gra: vt nō solū coꝝpoꝝ sed etiam aiaꝝ eius ꝑficeret medicina. Actus apl'oꝝ nudā q̄dē sonare vident historiā ⁊ nascētis eccl'ie infantiā texere: sed si nouerimus scriptorē eoꝝ Lucā esse medicū. cuius laus est in euāgelio: aniaduertim' pariter omnia verba illius anie languētis esse medicinā. Hec ille. Jō dicit Lucas medicus. Vñ sibi ꝙuenit illud qō scribit Ecclesiastici. xxxviij. Disciplina medici exaltabit caput illius: ⁊ in medio magnatoꝝ

p̃sentatiõe ad templũ. Et quõ cum.xij. esset annoꝝ fuit p̃ditus a virgine:ꝛ inuentus in tẽplo in medio doctoꝝ post triduũ. Lu.ij. Quia alij euangeliste de hꝫ nihil dicũt. Deinde de chr̃i passiõe. Dic practice quõ:qñ Lucas iterrogauit virginẽ ỏ hoc incepit flere:dicens. O Luca ꝛ quõ mihi renouas vulnera mea;ꝛc. Tandẽ dixit sibi aliqs q̃ alij euangeliste omittunt. Virgo Maria ḡ dixit sibi. Fili Luca cũ filius meꝰ duceret ad montẽ caluarie:sequebat illũ multa turba pꝛi ꝛ mulieꝝ:q̃ plangebant ꝛ lamẽtabant eũ/cõuersus aũt ad illas Jesus dixit. Filie hierusalẽ nolite flere sup̃ me:sz sup̃ vosipsas flete ꝛ sup̃ filios vr̃os:qm̃ ecce venient dies:in qb; dicẽt bt̃e steriles ꝛ vẽtres q̃ nõ genuerũt. Et vbera q̃ nõ lactauerũt ꝛc. Lu.xxiij. Hoc solũ Lucas ponit ex informatõe virginis. Adhuc q̃situit Lucas dicẽs. O dña ꝛ nunq̃d i cruce posit aliq̃ ꝓba dixit:qꝛ Mat.et Marcus referũt solũ de illis verbis Hely:hely ꝛc. Rñdit virgo. O quantꝰ doloꝝ ꝛc. Jta primo dixit:Pater dimitte illis:qꝛ nesciunt q̃d faciũt. Jtẽ dixit latroni:hodie mecum eris in paradiso. Jtem vltimo dixit: Pater in manꝰ tuas comẽdo spm̃ meum. hec solꝰ dixit Lucas: Joãnes aũt reliqs: sz Sitio:ꝛ Cõsũmatu est. Et mulier:ecce filius tuꝰ ꝛc. Ecce quõ charioꝝ virgini. Tandẽ fuit charissimꝰ chr̃o. Nã licet Lucas martyriũ nõ habuit:tñ semp in seipso crucẽ penitẽtie habuit:ꝛ sic vt ait Hiero. in plogo sup̃ Lucã. Neq; vxorem vnq̃ habes/neq; filios in septuaginta q̃ttuoꝝ vel octuaginta q̃ttuoꝝ annoꝝ obijt in Bithinia/plenus spũsctõ.in q̃da tñ legenda legi q; Lucas fuit martyrizatꝰ in Bithinia a q̃da tyranno illiꝰ ciuitatis qui vocabatur Spartacꝰ. Et eccl̃ia in ozone sic dic̃. Interueniat p nobis qs dñe sanctus tuꝰ Lucas euangelista:q̃ crucẽ mortificatiõẽ iugiter i suo coꝛpe p tui nois amoꝛe poꝛtauit. Deo gr̃as. Amen.

¶In festo yndecim miliũ virginũ Sermo.LXXVIII.

Sãncti per fidẽ vicerũt reg̃. Heb.xj. Pro sermõis fundamẽto i q̃ agit de virginibꝫ:q̃ p dei gratiã vicerũt regna:oritur theologicalis q̃stio. ¶Querit. Utq; liberũ arbitriũ absq; gratia gratũ faciẽte:possit aduersariũ suũ vincere. Arguit q; sic,spiritus luxurie deijcit vel vincitur p cõtinentiã:ꝛ spiritꝰ iracundie p patientiã:ꝛ sic de alijs:sed cõtinentia ꝛ patientia p̃nt habere sine gr̃a gratũ faciẽte p gratiam gratis datam:igit. Jn oppositum.vincenti debet corona:sed nulli pugnanti ꝓtra aduersarium debet cozona glie:nisi et q̃ habet gratiam gratũ facientẽ:q̃ nullus absq; gratia gratum faciente põt aduersariũ vincere.ꝛ sic q̃stio manet p vtraq; pte dubia. Ad q̃stionẽ rñdenduz est p̃m Bona. sup.ij. sen. dist.xxviij.q.ij. q; ad p̃dictoꝝ intelligentiã est notanduz:q; differt aliquẽ resistere aduersario:ꝛ aliquẽ vincere aduersariũ.pꝰ em̃ importat victoria q̃ resistentia. Resistentia nãq; ꝓsistit in h. quod q̃s nõ cõsentiat suggestiõi diabolice:sed victoria cõsistit in assequẽdo opposituz eius:quod diabolus boiem reddere inimicũ deo/ꝛ facere dignũ ex̃no supplicio p̃t.tũc igit vicit hõ aduersariũ qñ sic resistit tentatiõi:vt efficiat maioꝛ dei amicus:et mereat regnum eternũ.ꝛ quonĩã hoc absq; gratia gratum facientẽ esse non põt. Jdeo cõcedendũ est q; quisq; p gr̃am gratis datã possit diabolo resistere:vt ea nõ cõsentiat suggestioni. tñ absq; dono q̃d reddat boiem acceptum deo ipsum vincere nõ põt:vt contra eius intentionẽ proficiat dignitate meriti vel in merito condigni. Et ad argumentũ dr̃: q; spũs luxurie vincit̃ ꝓtinẽtiã. dr̃ q; ꝛ si p ꝓtinẽtiã q̃ ẽ absq; gr̃a q̃tũ facière possit q̃s resistere spũi luxurie.illa tñ resistentia triũphus dici nõ põt:p eo q̃d ex hoc nullã asse quit palmam:qua palmã virgines regna vincendo assecute sunt:iuxta verba passiõis ꝛ sic ỏ alijs. Nota cuz dicit Regna in plurali:quero ergo q̃ sunt hec regna q̃sctp fidem vicerunt:Rñdeo,q̃ttuoꝝ sũt ordine nõ dignitate. Prim diaboli. Scõz carnis. Tertiũ mundi. Quartum chr̃isti.

Primum regnuz diaboli sancti p fidez vicerũt se humiliando

Scõm regnum carnis vicerũt p fidem caste viuendo

Tertiũ regnum mundi p fidem vicerũt temporalia cõtemnendo.

S

In festo vndecim miliũ virginũ

Quartũ regnũ christi ꝙ fidẽ vicerunt ꝓ christo mortẽ subeundo.

¶ Primũ ergo regnũ diaboli: ꝓsistit i suꝑbia Job.xli. Ipse est rex super oẽs filios suꝑbie. Oẽs ergo superbi: oẽs ambitiosi: elati: vani/ gl'iosi: sunt vassalli diaboli, ⁊ regnícole huiꝰ regni. Istud ergo regnũ sãcti ꝙ fidẽ vicerũt se humiliãdo. Nulla enĩz tam efficax machina est ad regnũ diaboli debellãdũ: sicut fides ꝙ quã hõ humiliãs/ bit sub potẽti manu dei. Jdeo.j. Pe.v. Fratres sobrij estote ⁊ vigilate: qꝛ aduer. vester diabo. tanq̃z leo. rugit. cir. que. quez deuo. cui re. for. in fi. Figura de hoc habetur in Dauid. qui bellauit Goliath cũ baculo ⁊ pera ⁊ quinq̃z lapidib⁹ de torrente. ⁊ cetera. j. Regũ. xvij. Dic historiam. Per Dauid ꝙ interptat manu fortẽz: intelligit ꝙliber sanctꝰ ꝙ est fortis in bello tentatiõnũ. Per Goliath ꝙ interptat trãsmigrãs: significat diabolꝰ ꝙ trãsmigrauit de gr̃a i culpã. de celo in infernũ. de cetu angelorũ i turbã demonũ. ꝺ mirabili pulchritudine i maxima turpitudinẽ ꝓpter superbiã suã cuz dixit. In celũ cõscẽdã sup astra celi. exal. solũ meũ ⁊c. Sed sequtur. Quomõ cecidisti lucifer ꝙ mane oriebaris? ⁊c. Esa. xiiij. Per baculũ intelligit crux christi. De quo dr ipe. In baculo meo: id est i cruce trãsiui lordanez hunc id est cursuz vite p̃sentz. Gen. xxxij. Per triplicẽ ictũ intelligit fides trinitatz Per quinq̃z lapides ꝺ rorrẽte: intelligunt quinq̃z ꝓncipales plage christi. Vel dic moraliter: ꝙ intelligunt quinq̃z rationes ꝙuasiue ꝙb⁹ manu ducimur ad humilitatẽ ex cordis ꝓfundo sectandã. Pria rõ est voluntas dei. j. Per. v. Humiliamini sub potẽti manu ꝺi: q̃ rõ sola sufficeret ad humilitatẽ habẽdã: qz ꝙ ꝓncipi placuit legz habz vigorẽ. l. j. ff. de ẽsti. ptin. Et instit. ꝺ iure naturali gentiũ. §'. Sed ⁊ ꝙ pncipi. Scda rõ est exemplũ christi Mar. xij. Discite a me qz mitis sum ⁊ humilis corde. Tertia est equalitas hũane orginis: qz ꝺ eadem massa oẽs cõpositi sumus. s. cinis. Eccl. x. ⁊ Job. x. Memẽ. q̃so ꝙ sic lutuz fecerz me: ⁊ i puluerẽ reduces me. Nõne sic lacmusisti me: ⁊ sic caseũ me coagulasti: Nota Sicut caseuz me coagulasti: q̃z viles sumꝰ q̃ꝺẽ caseo cõparamur: ergo posses dicere cuilibet ꝰgbienti. Quid superbis o peccia case. Et si fas est dicere etiam miserabiliores sumꝰ caseo. Nam nascimur filij ire propter culpam originalez pñs. Ecce enim iniquitatibus conceptus sum ⁊c. Et nascimur cũ fletu pter solũ Zoroastem. qui ridens natus est quod tamẽ signum sibi non pfuit. Vnde Augustinꝰ xxj. de ciui. dei. Jnfantia inqt que nõ arisu sed a fletu orditur hãc lucẽ qd maloruz passura sic nesciens propbat: sola q̃n narꝰ est ferunt risisse Zoroastez. Nec tamẽ ille risus sibi pfuit; quia a Nino rege assyrioꝝ interfectus fuit. Quarta rõ est qualitas ꝺditionis hũane i exitu vite huius: quia omnes morimur ⁊ q̃si aque dilabimur in terrã q̃ nõ reuertũtur. ij. Reg. xiiij. Optima quecq̃z dies miseris mortalib⁹ cui Prima fugit: subeũt morbi tristisq̃z senectus. Et labor: ⁊ dure rapit iclemẽtia mortis. Quãta rõ est magnitudo gl'ie eterne: quã tanto quis subli mꝰ adipiscit quanto hic humiliꝰ cõuersat. Luc. xiiij. Omnis q̃ se humiliat exaltabitur: ⁊ q̃ se exaltat humiliabit. Ecce quomõ ꝙ fidem vicerunt sancti regnũ diaboli se humiliãdo. Jdeo domin⁹. Estote fortes in bello ⁊ pugnate cũ antiquo serpẽte ⁊ accipi. regnuz eternuz. Hoc ergo mõ he virgines gl'iose vicerũt regnũ diaboli pfidẽ se humiliando. Magna et deuota humilitas fuit pedester venire a marsilia vsq̃z romam: cum essent tã nobiles/ nec curabant despectiões multorũ qui eas despiciebãt: sicut erant cardinales: qui vocabãt eas fatuas mulierculas. ergo humiliamini sub potenti ma. dei: vt vos exaltet in tẽpore visitatiõis. j. Pe. v.

¶ Secundum est regnum carnis qõ vicerunt sancti ꝙ fidez caste viuendo. O quot ⁊ quanti sũt regnicole huiꝰ regni ⁊c. adeo ꝙ dici possit illꝺ. pñs. Dominꝰ de celo ꝓspexit sup fi. ho. vt vi. si est intellige. aut requi. deũ. Omnes declinauerũt simul inutiles fac. sunt. Nõ est qui fac. bonũ non est vsq̃z ad vnum. Victoria ergo habet per fidem qz si vis liber esse a carnis illecebris: consꝺera penas eternas quas tales merentur. Gal. vj. Qui seminãt in carne: de carne ⁊ metent corruptionem. Hec aũt considera tio habetur ꝙ fidem ex qua hõ instruit de his q̃ futura sũt: ex qua cõsideratione etiã manuducit hõ ad caste viuendum. Jdeo

Ap'lus Ephe.vj. In omnib⁹ sumētes scutum fidei in q̄ possitis oia tela nequissima ignea extinguere. Nota Scutuz fidei. Fides dr̄ scutuz triplici rōne. Prima: qz sicut in scuto sūt tres anguli: z rn̄ vnū ē scutuz: sic p fidē instruimur credere tres psonas in diuinis z vnā essentiā. Scda ratio ē qz scutū tenet in sinistra: nō aūt i dextera manu: p sinistrā signat vita psens: p dexterā vita beata. Cant.v. Leua eius sub capite meo: z dextera illi⁹ amplexat me. Sic fides est in hac vita tantū: nō autez in vita btā: qz ibi est clara visio, z sic cessat ibi defectus visiōis: q̄ est de essentia fidei: vt plene in sermōe bti Luce: q̄ incipit. Salutat vos zc̄. in itroitu. Tertia ratio: qz sicut p scutū, pegimini cōtra tela hostiū: sic p fidem zc̄. Nota exemplū de illo sancto eremita q̄ tentatus a quadā m'liere cōbussit sibi digitos: q̄ viso illa mulier territa expirauit: ergo sancti p fidē vicerūt regna zc̄. Sic etiā vicerūt iste vndecim milia virgi nū glorioſe zc̄. ¶ Tertiū regnū est mūdi: q̄ bellat ctra nos duplicit. Primo, pſperis alliciendo. Scdo aduersis renendo: z magis periculū est nobis in, pſperis q̄s in aduersis. pō. Cadent a latere tuo mille: z decem milia a dextris tuis. Sed p fidē vincitur mūdus blandiēs in, pſperis: qz deſpicit a vero fideli sciente q̄ tanto quis a superno amore diſiungit: quāto inferi⁹ delectat. Vincit etiā p fidē mund⁹ minans p aduersa a vero fideli sciente: q̄ p multas tribulationes oportz nos intrare i regnū dei. Act.xiiij. Et q̄ nō sunt ꝺdigne passiones hui⁹ temporis ad futuram gloriaz q̄ reuela. in nobis. Ro.viij. Ecce q̄ quomō sancti per fidem vincunt mundū ꝺtemnēdo pſpera z aduersa. Hic allega auctoritatem eccl'ie: q̄ habet infra parte sequēti. O venerāda martyrū glorioſa certamina zc̄ Figura habet de Petro ambulāte sup fluctus maris virtute fidei: ſz ꝺcepit dubitare: cepit demergi Mat.xiiij. Dic hiſtoriam. Jō dicit Amb.xxiiij.q.j. Nō turbat nauis q̄ Petrū habet: turbat illa q̄ Judā habet. Et infra. Ibi q̄ turbatio: vbi modica fides. Ibi securitas vbi pfecta dilectio. Et sic p fidem vincit regnū mūdi. Vñ.j. Joā.v. Hec est victoria q̄ vincit mundū fides nostra. Quis est aūt qui vincit mundum: nisi q̄ credit: quoniā Jesus christus est fili⁹ dei: hoc mō vicit mundū btā Vrſula cū alijs virginib⁹: q̄ nec flexa est, pmissionib⁹ regis anglie blanditētib⁹: nec mīnis terrētib⁹ territa. Jdeo dicere poterat Regnum mūdi z oēm ornatū seculi cōtempsi ꝓpter amorē dñi mei Jesu christi: quē vidi: quē amaui: quez credidi: quem dilexi. ¶ Quartū regnū est christi: q̄ ē vita btā que ꝺsistit in visione diuine essentie: quod vincit p fidem, p christo mortē subeundo. Mar.xj. Regnū celorū vim patit: z violenti rapiunt illud. Nota vim patit: quia in hac victoria requirit magna vis charitatis sine qua nemo pōt p christo mortem sponte subire. Jo.xv. Maiorē charitatez nemo habet vt aiam suaz ponat q̄s p amicis suis. Hoc mō sancti martyres vincūt hoc regnum per fidem que per charitatez operatur. Gal.v. Jdeo dicit de eis. O veneranda martyrum glorioſa certamina q̄ in suis corporib⁹ p christo inania, ptulerūt tormenta. Et ideo pcipere meruerūt immarcessibilē eterne glorie coronā. Despecta nāq̄ pſentis vite luce ꝺceptoq̄ suoruz corporū cruciatu: seuientez mūdū dei pro amore vicerūt zc̄. Hoc etiā mō sancte virgines glorioſe vicerūt regnum christi martyrū sustinēdo. Dic eaz martyriū zc̄.

¶ In festo apostolorū Simonis et Jude. Ser.LXXIX.

Quōniam imaginis filij dei. Ro.viij. Et i epistola hodierna. Pro intellectu thematis oportet declarare quid est imago filij dei. Pro q̄ sciendum: q̄ imago ꝓpria filij dei est vita sctā z pfecta christi p quaz ostendit ipm esse filū dei. Sic p imaginez virginis vel sctī Petri zc̄. Repsentat virgo vel sancti Petri. Verbi gratia. Considerando ei⁹ incarnationē sine virili semie. Item ei⁹ natiuitatē sine dolore matris et corruptiōe. Jtē stelle apparitionē ducentz magos. Jtem eius resurrectionē et ascensionem z spiritus sancti missionem zc̄. oia ista ostendebant christum esse filium dei eternum. Unde Joan.v. Opera q̄ ego fa

cio testimoniū phibent de me. Itē Jo. x. Si nō facio opera patrꝫ mei nolite credere mihi. Si aūt facio ⁊ si mihi non vultis credere: operibꝫ credite. Itē Joā. xv. Si opa non fecissem/q̄ nemo alius pōt facere pcm̄ nō haberēt: nunc autē viderūt ⁊ oderūt me/⁊ patrē meū. /Et q̄ ptz/q̄ vita chr̄i est imago ꝓpria filij dei. Jdeo dr in ꝑsona oim chr̄ianoꝝ bone vite Aplus. Nos oēs reuelata facie gl̄iam dn̄i/speculātes in eādem imaginē transformamur. ij. Corꝫ. iij. Nota Hoc dicit ad differentiā veteꝝ testamēti in q̄ videbāt gl̄ia dn̄i nō clare: sed p figuras enigmaticas: et ꝓp̄ hoc Moyses velata facie ꝓp̄o loqbāt: sic̄ legit Exo. xxxiij. Sed modo tpe gre nō in figura: iz in ꝑsona qua chr̄s apparuit speculāt gl̄iam dn̄i. i. vitaꝫ chr̄i que dicit gloria: qr p eam manifestata potentia ⁊ virt⁹ chr̄i. Joā. j. Vidimus gl̄iam eius gloriam quasi vnigeniti a patre ⁊c. Nota Transformamur sicut em̄ pictores quādo volūt trāsformare seu extrahere aliquā imaginē ponūt illam corā se: et illam ꝓtemplando ⁊ remirādo depingūt: ita sancti coraꝫ se ponebāt imaginē filij dei. i. vitā chr̄i ad cui⁹ similitudinē ordinabāt vitā suā. Primo cōtemplando hūilitatē suā infinitā in incarnatione. Scō pauptatē. itē virginitatē. item ieiunij. itē patientiā in passione. Itē oratiōnē ⁊c. Jdeo dr. Nos oēs reuelata facie speculātes. ¶ Pro fundamēto sermonis in q̄ dicit q̄ Simon et Judas fuerūt ꝓformes imaginis filij dei oritur theogogicalis questio.

¶ Querit vtrū ad imaginis filij dei conformitatē habendā/requirat hūane volūtatis ad diuinā ꝓformitas. Arguit q̄ nō. Illa q̄ in ifinitū distant nullā habēt ꝓformitatē: sed diuina volūtas et hūana sunt hmōi. igit. Jn oppositū. Corꝫ pauū arcꝫ distortū habet/q̄ nō vult qō deus vult. Itē ait Tull⁹. amicitia est idem velle/⁊ idem nolle: sed natura hūana debet cū deo habere amicitiā: g̃ ad imaginis filij dei conformitatē habendā requirit hūane voluntatis ad diuinā ꝓformitas: ⁊ sic questio maner, p vtraq̄ ꝑte dubia. ¶ Ad q̄stionē respondendū est fm magr̄m Guillel. vorilionē sup. j. sen. di. xlviij. q̄ tres ꝓpositiōes.

Prima est de triplici volūtate hūana, Scōa est q̄ ꝓformitas hūane voluntatis intelligit triplicit.

Tertia est q̄ humana volūtas diuine tenet conformari.

¶ Quantū ad primā notandū est: vt ait Hugo de scō victore, q̄ voluntas creata est tripler: vna dicit volūtas rōnis q̄ inseq̄t rōnis deliberationē. alia dicit volūtas pietatꝫ inquātū quodāmodo cōpatit patienti malū. Alia dicit volūtas charitatis/inquātū informata donā dei speciali se ꝓformat, p viribus volūtati increate. Jdeo ꝓformitas est q̄dam relatio actualis eq̄parentie ꝓformiū adinuicē. Quātū ad scōaz dicit/q̄ ꝓformitas ad diuinā voluntatez intelligit triplicit. Primo mō in causa efficiente, i. q̄n hūana volūtas idem vult/quod de⁹ vult ipm̄ velle/vt si velit mortē patrꝫ mei tantū: vult me velle vitā p̄is mei. Isto mō est discordia in voluto inter voluntatē diuinā et humanā: qr de⁹ vult mortē patris ⁊ filij⁹ vitā p̄is: ⁊ tū est ꝓformitas in causa efficiēte: qr id vult qō de⁹ vult eum velle. ¶ Scōo modo dicit cōformitas hūane voluntatꝫ ad diuinā in causa finali: quādo oīa q̄ facit hō in laudem refert creatoris. ¶ Tertio dicit conformitas p respectū ad causaz formalē: et tunc est vera ꝓformitas/q̄n id qō hō vult et charitate vult: sicut deus quicq̄d vult charitate vult: ⁊ sicut ꝓfecta create voluntatis ad diuinā ꝓformitas ad ista tria ergit. Quantū ad tertiū licz siue pietatꝫ voluntate/siue malo velle possimus opponi cū dei. Ratione tantū ⁊ charitate ꝓformari obligamur et: et tenemur velle qō deus vult volūtate rōnis. i. deliberatiua et voluntate charitatis. i. charitate informata: sez tenemur velle qō vult nos velle. sequitur qō ad imaginis filij dei cōformitatē habendā requirit hūane voluntatꝫ ad diuinā ꝓformitas. Et ad argumētū dicit/q̄ triplex est ꝓportio. i. virtutꝫ/⁊ sic maior cōcedit: qr de ꝑtute dei ad creaturā nulla est ꝓportio diuinitatꝫ et imitatōis: ⁊ sic negatur maior: ⁊ tales habuēr Simon ⁊ Judas. Jurta ꝑba. ⁊ sic de alijs. ¶ Patet q̄ imago filij dei est vita chr̄i. Jdo dr thema de istis duob⁹ aplis. Conformes. i. similes sup. fuerūt imaginis filij dei. i. vite chr̄i. Jnuenio q̄ fuer illes vite chr̄i ſ ſeq.

Primo in corpore materiali
Scdo in aia rationali
Tertio in opatiõe virtuali
Quarto in ꝙuersatiõe spirituali
Quinto in ꝑdicatiõe euangelicali
Sexto in passiõe martyrialí

¶ Dico primo ꝛc.. In corpe materiali: qz fuerũt fratres ꝙsobrini dñi nr̃i iesu chri sti. Dic ꝙsanguinitatẽ eor̃ ꝛc. Vñ versus. Et Joachim: Cleopha: salome: tres Anna marias Quas genuit: iunxit Joseph/ alpheo: Zebedeo. Vnꝰ hec matẽ: hec q̃t tuor; illa duorũ. Et hac conformitate dicunt fratres chr̃i. Auctoritas. Nõne mat eius dicit Maria: ꝛ fratres eiꝰ Jacob ꝛ Joseph Simõ ꝛ Judas: Mat. xiij. Hoc raliter. nos possumꝰ esse fratres christi: si volumꝰ: meliori fraternitate quã isti apli: qz illa fraternitas nõ saluasset eos sine obedientia mãdatoꝝ dei: sed si nos facimꝰ voluntatẽ dei obediẽdo: penitentiã faciendo ꝛc. erimus eiꝰ fratres. Auctoritas. Qui fecerit voluntatẽ patris mei q̃ in celis est: ipse meꝰ frater: soror: et mater est. Mat. xij. Nã multi fuerũt ꝙsanguinei chr̃i q̃ sũt dãnati in inferno: sic̃ pater in mr̃z regib⁹ q̃ describunt in genealogia chr̃i Mat. j. Puta Roboã/ Jozam/ Manasse/ Amõ/ Sedechias ꝛc. ¶ Dico scdo ꝛc. In ania rationali fuerant ilꝫ christo: qz aia christi sciuit oia ꝑsentia ꝓterita ꝛ futura. Sic et isti apli ꝛc. Quod patet qñ annunciauerũt ducí regis ꝑsidis ỏ pace ꝛ futura ꝛc. Et sic alij apostoli q̃b⁹ omnib⁹ christꝰ dixit. Jam nõ dicam vos seruos: quia seruꝰ nescit q̃d faciat dñs eius. Vos autẽ dixi amicos: qz omnia quecunq; audiui a pr̃e meo: nota feci vobis. Joã. xv. Fuerunt q̃ apli isti similes chr̃o in hoc: non dico equales. Dic hist̃oriã. Istam sciẽtiaz debemꝰ nos habere: credendo ea q̃ sunt fidei: ꝛ ꝑuidendo futura scz vt ꝑ bonã vitã ꝓuideamus nobis a penis inferni. Vtinam sapẽrẽt ꝛ intelligerẽt: ac nouissima ꝓuiderent Deut. xxxij. ¶ Dico tertio ꝛc. In opatõe virtuali: opus christi pater. ſ. Joã. xij. In hoc apparuit filius dei: vt dissoluat opera diaboli q̃ sunt: id est pcã: tentatiões/ guerre/ tribulatiões/ timicitie. Ista dissoluit christus. In ỏ fuerũt isti duo sancti ilꝫ chr̃o. Licz nõ equales: quod patet in eo quãdo debellauerũt ꝛ vicerũt illos duos magos ministros diaboli: scz Jaroen ꝛ Arphaxat: ꝛ de serpẽtib⁹: ꝛ de ꝙuersiõe regis ꝛc. Ergo ꝙformes imaginis ꝛc. Moraliter. dic cõtra illos q̃ recurrũt ad diuinos ꝛ incantatores ꝛc. Vel dic ꝓtra mlieres q̃ depingunt se q̃ destruũt opus dei. Dicit̃ tuditanẽ de imagine depicta ab optimo pictore si tu q̃ nescis pingere velles emẽdare illã: magna ꝑsumptio, i. temeritas esset: ꝛ multuz displiceret pictori. Sic in ꝓposito ꝛc. Jõ viri debẽt dissoluere istud opus diabo si nõ ꝙsentiendo. imo phibẽdo ꝓximis ab hmõi ꝛc. Ideo apls. Nolite cõicare i operibus infructuosis: scz picturis ꝓximorũ: magz autez redarguite. Ephe. v. Nota hic q̃ rapillos q̃ ꝓstituunt ancillas q̃ mittũt ad lauandũ ꝛc. Et accipiũt illud turpe lucruz. Itẽ cõtra illũ q̃ portauit in die dñico mircũ iudeis ꝑ eor̃ festo ꝛc. ¶ Dico quarto in ꝙuersatiõe spũali: cõuersatio fuit in magna pauptate: adeo q̃ nec lectuz habebat ad dormiẽdũ: vñ ipse dic. Vulpes foueas habẽt ꝛc. Mat. viij. ꝛ hoc ꝓpter nos. Vñ Apls. Scitis gr̃az dñi nr̃i Jesu chr̃i: quõ ꝓpter nos egenꝰ factꝰ est: cũ esset diues: vt illi⁹ inopia vos diuites esset̃z. ij. Cor. viij In ỏ isti duo apli fuerũt ꝙformes christo. Dic quõ respuerũt donaria magna: et thesauros sibi missos a rege ꝛc. Dic hist̃oriaz. Moralit. hoc tangit religiosos: qui debẽt esse paupes: q̃ debẽt dicere. Ecce nos reliquimꝰ oia ꝛ secuti sumꝰ te ꝛc. Nota quõ debet intelligi. Reliq̃mꝰ oia ꝛc. q̃ ꝓtinet magz ad effectũ q̃ cẽsũ: vt dic̃ Greg. ꝛc. Clerici ꝙo debent cauere a symonia: laici ꝙo a furto/ rapina/ ꝛ vsura ꝛc. Qui furabat iam nõ furet. magis aũt laboret operando manib⁹ suis: vt habeat vñ tribuat necessitatez patienti. Ephe. iiij. ꝛc. ¶ Dico quinto ꝛc. In ꝑdicatiõe euangelicali. Nã christꝰ ꝑdicabat pniaz ꝛc. Venit Jesus ꝑdicãs euãgeliũ regni dei di. Penitemini ꝛ credite euangelio. Mat. j. In hoc isti duo apli fuerũt sibi ilꝫ. ꝑsertim iudas. i. Lbadeus: de q̃ scribit̃ in hist̃oria ecclia stica lib. j. circa fine: quod christus post ascensionẽ misit eũ ad Abagarũ regem infirmuz: vt ipsum curaret mente ꝛ corpore: ad quẽ cũ Thadeus fuisset ingressus: visum est Abagaro: diuini necto quid splendoris i vultu

aplũ Thadei: qđ cũ vidisset adorauit Thadeũ: q̃ pdicauit illi Jesus christũ ꝛ credentẽ sanauit ꝛc. Nã noluerũt pdere formicariũ: vt posset facere pniaz ꝛc. Dic hystoriã de illa puella ipregnata ꝛc. Horatius, duas doctrinas habem⁹ hic. Prio p puellis: vt caueãt a philocapriz: qz ꝺ loqla venit ad risũ: ꝺ risu ad tactũ: ꝺ tactu ad osculis ad pctũ: de pctõ ad infernũ ꝛc. Nota ꝺ consuetudinẽ puellaꝝ: q̃ nõ vadũt ad missã in diebꝫ festiuis ꝛc. Seda doctrina est nõ diffamare aliquẽ ꝛc. als tenemini restituere famã/magis quã bona alia: qz melius est nomẽ bonũ q̃ diuitie multe. Prouerb. xxij. Aug. Nõ pigeat ex ipso ore pferre medicamẽta: vnde facta sũt vulnera. ¶ Dico sexto ꝛc. In passiõe martyriali christ⁹ mori voluit vt hoies ad deũ traherer. Autoritas. Chr̃s semel mortuus est p pctis nr̃is: iust⁹ p iniustis: vt nos offerret deo ꝛc. j. Pet. iij. Ira isti aplι ꝓter p̃dicare ꝛ trahere gẽtes ab errore mortui sũt ꝛc. Dic et⁹ martyriũ ꝛc. Amen.

¶In festo omniũ sanctorũ Sermo. Lxxx.

Laudate dominũ in sctis et⁹. ps̃. cl. Hodie fit festũ de oibꝫ sanctis. Rõ est: q̃re eccl̃a instituit hoc festũ. qz nõ sufficit tẽpus totius anni ad faciendũ festũ de q̃libet sctõ. Vñ de solis martyribꝫ dic̃ Hiero. q̃ q̃libet die p totũ annũ posset fieri festũ de quinq̃ milibꝫ ꝛc. Et iõ dic̃ thema. Laudate: q̃si diceret. Licz infra annũ festiuetz: mõ de vno: mõ de alio: mõ tñ simul Laudate dominum ꝛc. Rõ huius verbi est: qz quilibet mgr̃ faciens opus suũ/seu artificiũ aliq̃d optimũ: laudabilis esset. Verbi gr̃a. Si aliq̃s faceret aliquã pulchrã nauẽ/ꝛ posito p possibili/q̃ esset talis mgr̃ q̃ faceret nauim q̃ posset sine vento ꝛ ꝓtra vẽtum nauigare: ꝛ qñ est onerata iret ad portũ p se sine nautarũ labore ꝛ sine pulsiõe cibozꝫ ꝛc. Q̃n tũ laudaret⁹ mgr̃ iste ꝛc. Christ⁹ in q̃ntum deus: fecit talẽ nauẽ. s. aiaz triũ coopertarũ id est triũ potẽtiaꝝ: que q̃ recedit de portu huius mũdi in morte onusta mercibus virtutum. s. humiliratis/patientiẽ ꝛc. sine nautis nauigat ad portũ paradisi: ꝛ ibi exonerat/ostendẽs opa que fecit ꝛc. Et tũc christus interrogat eam ꝛc. Dic practice. Ideo laudabilis est ꝺ ista nauis ꝛc. Ideo Dauid tangens istam rõnez dic̃. Mirabilis deus in sanctis suis/de⁹ israel ipse dabit vir. ecce onus nauis ꝛ fortitudinez: scz ꝓtra pricula hui⁹ maris. Benedict⁹ deus scz q̃ tale opus fecit. Ideo sic̃ Dauid laudat deũ ꝺ hoc: ita dic̃ nobis q̃laudem⁹ dicens. Laudate dñm ꝛc. Pro fundamẽto fmõis: q̃ ẽ de festo omniũ sanctoꝝ: oritur theologicalis questio. ¶ Querit. Utruz beatitudo sctoꝝ sit q̃d creatũ. Arguit q̃ nil̃o creato videt quiescere natura humana. Vñ Augu. in li. ꝰ festio. versus principium loquẽs ad deum: ait. Inquietũ est cor nostrũ donec requiescat: sed in beatitudie est quies tot⁹ vite humane. q̃ beatitudo nõ est aliquid creatũ. In oppositũ: videre deum est aliquid creatũ: quia est actus creature videtis: sed videre deum est humane vite beatitudo. Ergo beatitudo sanctoꝝ est aliquid creatum. ꝛ sic questio manet. p vtraq̃ pte dubia. Ad questionẽ respondeudũ est fm Richar. sup. iij. senten. dist. xlix. arti. j. q. iij. q̃ beatitudo vite humane: dupliciter põt accipi. Uno modo p bono: in quo pfecte ꝛ plenarie reqescit humana vita. Alio modo p perfecta quiete humane vite/i illo bono que ꝓsistit i pfecta hominis ꝓiunctiõe cũ bono illo. Prio mõ beatitudo accipit⁹ p beatitudinis obiecto. Et sic planum est q̃ beatitudo dicit quid increatũ: scz ipsum deũ: in nulla em̃ creatura posset homo inuenire pfectam sufficientiam ad quietandũ ꝛ pficiendũ eũ totum. eo enim ipso quo secundũ animaz factus est ad imaginem dei/tanta capacitatis est: vt nullum bonum possit ei sufficere preter summũ bonum: Beatitudo aũt secundo modo accepta/est aliquid existens in beato tanq̃ eius vltima ꝛ plenaria perfectio/ꝛ est aliquid creatum/quia est i homine/ꝛ quicquid est in homine/est creatum. Et ad argumentũ dicitur/q̃ intelligitur ꝺ beatitudine primo modo accepta: ꝛ nõ secũdo modo: q̃ ẽ sanctoꝝ beatitudo ꝛ gloria. de quibꝫ fit sermo: iuxta verba ꝓ assumpta ꝛc. Pro introitu sermonis dic

pro declaratione. Nota q̄ quāuis diuina magnitudo sit laudabilis valde in omnibus operibus suis: iuxta illud. Fidelis dñs in omnibus verbis suis/ & sanct⁹ in omnibus operibus suis. ps. cxliij. Tamē magis laudabilis est in ope quod facit ad glorificandū sanctos suos. Pro cuius ratiōe intelligēda nota: q̄ tria sunt genera operum/que facit deus: in quibus cōprehendunt omnes operatiōes diuine. Unū est opus creationis. Scōm iustificatiōis. Tertiū glorificationis. Primū est magnum. Scōm est maius. Tertius est maximū. Primū ergo est in ceteris creaturis/quas in natura sua constituit deus/ & ꝓseruat in ea: sicut sunt corpora celestia & terrestria maris & aeris &c. Magnū opus est hoc: & ideo laudabilis est deus. Propter hoc Dauid inuitat omnes creaturas ad laudandum deum di. Laudate dominum de celis &c. Et subdit rationem. Quia ipse dixit & facta sūt. Ad idem tres pueri in camino ignis. Benedicite omnia opera domini domino &c. Daniel. iij. Sed ꝓ sanctis suis magis est laudabilis/quibus dat deus & gratiam & gloriam. Opus enim gratie est maius primo Propter scōs etiā op⁹ laudat Dauid dominū dicens. Benedic anima mea domino/ & omnia que intra me sunt nomini sancto eius. Benedic anima mea domino/et noli obliuisci omes retri. ei⁹: qui pro. om. iniqui. tu. qui sa. omnes infirmita. tu. &c. ps. cij. Nam vt dicit Aug. super illud Johannis. xiiij. Qui credit in me/opera que ego facio/ & ipse faciet: & maiora horum faciet. Maius inquit opus est ex impio facere pium: q̄ creare celum et terram. Declara vt dixi dominica. xiiij. post festum trinitatis: sermo. qui incipit. Jesu preceptor &c. in introitu. Item maximum est opus glorie que finis est et nature & gratie: ergo excellentior his que sunt ad finem. Ideo dicit. ps. Miserationes eius sup omnia opera eius. ps. xliij. Da similitudinē de eo q̄ facit nauem pulchram: laudabilis est: sed magis laudabilis est/si ipsemet postq̄ illam fecit: producit ad portum inter procellas & fluct⁹ &c. Sic deus &c. Jō Dauid. Mirabilis deus in sanctis suis scilz deus israel ipse dabit virtutē scz gre/q̄ licz nō sit ꝓpr⁹. & nō datur cū ꝓprie infusa. Et fortitudinem scz gr̄ie que dr̄ fortitudo ab effectu: qz gloria facit fortes & inuincibiles aias/ & incorruptibiles ab oi culpa &c. Proprerea q̄ in themate ꝓposito inuitat nos psalmista ad laudādū deū in sanctis et⁹ &c. Dicēs. Laudate &c Nō solū ore/sed etiā ope: qz nō est speciosa laus in ore pcōrum. Eccli. xv. Sed diceret aliqs. Et q̄ vos Dauid dicitis q̄ laudem⁹: oñdatis nobis quō est laudād⁹ in sctis. Propt̄ hoc ipse Dauid in eodem. ps. ostēdit nobis modū ꝓricularit̄ di. Laudate eū in firmamēto virtutis ei⁹ &c. Vbi in fine. vbi ponit. x. grad⁹ sctor: in q̄b⁹ laudand⁹ est de⁹. Prim⁹ grad⁹ est ꝑginis marie. Scōs sctor angelor. Tertⁱ⁹ patriarchar: & sic p ordinē successiue. Prim⁹ & grad⁹ est ꝑginis marie/de q̄ dr̄. Laudate eū in firmamento ꝓtutis eius. Firmamētū virtutis dei ē ꝑgo Maria/q̄ fuit firmamētū ꝓtutis. i. sctificationis: qz in vtero sctificata pl⁹ alijs: ex vō nata sanctior alijs: qz nūq̄ peccauit etiā venialit̄: cū tñ null⁹ fuerit exempt⁹: saltē a venali. Vñ. j. Joā. j. Si dixerim⁹ qz pctm̄ nō habem⁹ &c. Jō Dauid sctificauit tabernaculū suū altissim⁹. i. virginē mariā: qz sic rex q̄ vadit ad campū bz tendam seu tentoriū. sic chr̄s venies ad campū hui⁹ mūdi habuit tendā. i. vtez virginis. De⁹ in medio ei⁹ nō cōmouebit: ñ dr̄ ꝓstrabit scz p mortale: sz nō cōmouebit scz p veniale. Ptz ꝑma rō q̄re ꝑgo Maria dr̄ firmamētū ꝓtutis dei. Secda rō ē: qz fuit firmissima in passiōe chr̄i. in q̄ oēs pdiderunt fidē ꝓter ipsaz. Duplex ē q̄ rō q̄re virgo Maria dr̄ firmamētū ꝓtutis dei. Prio quia fuit firma et nunq̄ fuit mota p culpam etiā venialē. Secda qz nūq̄ fuit mota per infidelitatē. Debemus ergo ipsam laudare nō solū ore: sed ope: qz nō est speciosa laus i ore peccatoris. Eccli. xv. Quod spiritualit̄ faciem⁹/si sum⁹ firmi in bono ꝓposito/& ñ cadim⁹ ꝓpter detractiones aliorum/vel ꝓpter reditus &c. vel alia de causa. Debet em primo hō bñ cogitare quem statum dr̄ assumere siue religiōis/siue alium bonū: & postq̄ assumpserit/ firmiter dr̄ perseuerare dicēdo. Hec requies mea in seculū seculi &c. Nota hic de stabilitate & mutabilitate illor⁹ qui ꝓmiserūt fabricē: sz nō attenderūt. Longi promessi et attender curti. Nota hic de studio vt firmiter teneat

tur: ꝛ sic in libꝫ: vt expedit. Vñ. ij. Pe. ij. Heli⁹ erat eis nō cognoscere viā iustitie ꝫ post agnitionē retrorsum cōuerti ab eo qđ illis traditū ē sctō mādato. ¶ Scōs gradus est sanctoꝝ angeloꝝ: de quib⁹ dr. Laudate eū m ꝓtu. ei⁹. Scti angeli dicūt ꝓtutes dei. Ratio ꝛ auctoritas. Quia regula est phīe/ꝙ virt⁹ est media inter potētiā ꝛ actū. Verbi gra: potētia appetitiua intellectiua/q̄ dicit volūtas operat actuz iudicādi p mediū iustitie, Ideo iustitia dicit virt⁹. Sic actus penitēdi p mediū penitētie. Sic potētia appetitiua/sensitiua/producit actū castitatiz: vt caste ꝯs viuat p mediū castitatiz. Et iō castitas dicit virt⁹ Virtus ḡ est mediū q̄ potentia producit actū. Potētia eīm de se est indifferēs ad bonū ꝛ malū actū: sed ꝓtus est media ꝛc. Et p ꝓtutē substātia seu res producit actū/siue operationē suā. Verbi gra. De sole q̄ producit actū calefactiōis/ꝛ illūinatiōis ꝛc. per mediū ꝓtutz sue. i. lucis. Virtus ḡ lucis est q̄litas media inter solē/q̄ nō deicendit ad nos ꝛ operationē ꝛc. sicut de igne ꝛc. Ō mō deus p creaturas spūales. i. angelos operatur in ħ mōo. Nam corpa celestia per angelos mouenť. Ite boies p angelos custodiunť ꝛc. Ite spes bestiaꝝ diuerse p angelos ꝓseruāť. Ité regna/puincie/ciuitates ꝛc. Ihō Greg. in. xiij. dial. In ħ mōo visibili nihil: nisi p creaturā inuisibilē disponi pōt. Et Aug in li. lxxxiij. q. Vnaq̄q̄ res visibilis in hoc mōo habz angelicā prātez sibi ꝓpositā. Fiat ḡ ratio. Si virt⁹ est illud p qđ res opať/ꝛ exit in actū suū: ꝛ deus operať p angelos: ergo ꝛc. Auctoritas chr̄i. Tunc ꝓtutes celoꝝ mouebunť Luc. xxj. Greg. Quod dñs ꝓtutes celoꝝ: nisi angelos ꝛ archangelos appellat: ergo Laudate eū in ꝓtutib⁹ eius. Hozaľ laudanť angeli nō solū ore: sed ope imitādo angelos in officijs: q̄ sicut angeli sunt ad ministratozes officioꝝ diuinoꝝ, Hōne oēs sunt administratozij spūs in mi. missi ꝓpter eos q̄ here. ca. sa. Heb. j. Ira ꝛ nos debemus audire officia diuina: missas ꝛ sermones ꝛc. Et ministrare alijs hmōi diuina. Qui audit dicat veni. Apo. vl. Et qlibet debet mīstrare: ꝑm q̄ cuiq̄ ꝓtinet ꝑm officiū suū. Prelať⁹ i suo ꝛc Capitane⁹ in suo ꝛc Dic vt expedit. Dic de gubernatione hospitalis ꝛc. Ité de inuentario libroꝝ ꝛ aliarū rerū conuentuū ꝛc, Ité de gubernatione studij. Vñ. ij. Per. j. Vos aūt curam oēm subtinferētes mīstrate in fide vīa virtute ꝛc. ¶ Tertij⁹ gradus est sctoꝝ patriarchaꝝ: ꝑm ordinē temporꝝ. Postq̄ Adā peccauit deus noluit totalit deserere mūdum: sed misit aliq̄s psonas sctās. i. patriarchas. a pať ꝛ archos/ꝙ est ꝓnceps. i. ꝓncipiū patrū. De istis dicit Dauid Laudate eū ꝑm mītitudinē magni. ei⁹. Magnitudo dei dicit eius miseria: taz magna q̄ dicit Dauid. Et miserationes eius sup oia opa ei⁹. Patriarche aūt fuerūt valde misericordes: ꝙ patet q̄ stabant in via: et recipiebāt pegrinos ꝛc. expectātes salariuz a deo: vt ptz de Abraam et Loth. Gen. xviij. et. xix. Ecce mītitudo magnitudinis. i. misericordie eius. Ideo Ecc̄i. xliij. Laudemus viros gliosos: ꝛ parētes nostros in gñatione sua. Hozaliť laudem⁹ eos ꝯbo ꝛ ope misericordiam ꝓximis exhibēdo ꝛc. Beati misericordes: qm̄ ipi misericordiam ꝓsequētur. Hat. v. Et ꝑtim cīca relicta aniarū defunctoꝝ in testis ꝛc. q̄ clamant. Miseremini mei ꝛc. dic vt expedit. ¶ Quartus gradus est ꝓphetaꝝ/q̄ fuerūt filij ꝓphetaꝝ ꝓphetantes fidē quā nūc tenem⁹. De istis dr Dauid. Laudate eū in sono tube. Predicatio eīm ꝓphetarū dicit son⁹ tube triplici rōne. Prima q̄ tuba est vna ꝛ habet tres canones: ita p̄dicatio ꝓphetaꝝ erat de vno deo in essentia: sed trino in psonis: p figuras tamē et enigmata p̄dicabant ꝓphe. Scda ratio/q̄ tuba est stricta ex pte sonātis: sed lata circa aliud caput: sic p̄dicatores. i. ꝓphe erant arcti et stricti circa se p penitētiā: sicut faciebat Aplis q̄ dicebat, Castigo corpus meū in seruitute redigo: ne forte dum alijs p̄dicauerim ipe reprobꝰ efficiar. j. Cor. ix. Alijs aūt erat lata p charitatē ꝛ clara. Tertia ratio/q̄a oportet q̄ tuba manibꝰ tangať ad ħ vt sonet. sic p̄dicatio ꝓphetaꝝ tangebat manu. i. ope: q̄ quod ꝯbo p̄dicabāt opere cōplebant nō sic hodie. Qui p̄dicas nō furandū furaris ꝛc. Ro. ij. Ecce quare p̄dicatio ꝓphetaꝝ dr tuba, Auctoritas. Clama ne cesses q̄si tuba exalta voce tuā: et annuncia populo meo scelera eoꝝ ꝛ domui Jacob pctā eoꝝ. Esa. lviij. Debem⁹ ḡ laud-

dare dñm in ꝓphetis opere cõplendo/qõ
ore laudam⁹ nõ blasphemãdo ꝛc. Vel dic
ꝑdicando alijs/qõ auditis in ꝑdicatione.
melius est hoc ꝯ vacare fabulatiõib⁹ die
festo in theatris ꝛ domib⁹: putãtes q; ob⁹
seruatis festa et vacatis octo: detractioni⁹
bus et vanitatib⁹ ꝛc. Vel dic q; debemus
ope laudare ꝓphetas/credendo firmit᷑ fi⁹
dem quã ꝑdicauerũt. Cũ alias ꝓpter vnũ
blasphamuz tota ciuitas patit᷑. Ratio: qa
oẽs sunt in culpa. Nam si videret lupum
intrantẽ ciuitatẽ oẽs clamarẽt ꝛc, sed ꝓtra
blasphemãtẽ deũ ꝛ scrõs: null⁹ clamat ꝛc.
Dic vt expedit. ¶ Quint⁹ grad⁹ est apo
stoloꝝ/q̃ licet sint maiores: tamẽ non ꝑm
ordinẽ tẽporis. De q̃b⁹ ỏr. Laudate dñm
in psalterio et cithara. Apli dicunt psalte
riũ et cithara. Ratio: q; psaltertũ sonatur
in camera cũ decẽ chordis/ꝑ qõ significat
sancta vita apl̃oꝝ que ꝓsistit in obedientia
decẽ mandatoꝝ. Sicut aũt si vna chorda
discordaret nõ esset bon⁹ sonus: sic si vnũ
tm̃ mandatũ transgredit᷑ ꝛc. Quia q̃ totã
legẽ suauerit᷑/offendat autẽ in vno: fact⁹
est oim reus. Jac. ij. Armonia eĩ destru
cta est ꝛc. Cithara vero habz vocẽ altam
et acutaz: ꝑ qõ significat᷑ ꝑdicatio apl̃oꝝ
altissima: q; in oẽm terrã exiuit son⁹ eoꝝ.
Et acutissima: q; ỏ diuinis ꝛc. Laudem⁹
ergo deũ in apl̃is ore ꝛ ope fuãdo decem
ꝑcepta ꝛc. Confitemini dño in cithara in
psalterio. ꝛ. chordarũ psallite illi. ps. xxxij.
¶ Sextus est martyrũ. De q̃b⁹ ỏr. Lau⁹
date eum in tympano ꝛ choro: q; marty⁹
res ꝓcurabant in tympanũ: et clamabant
vt chorus: dicendo chr̃ianus sum: ꝛ in q̃li
bet ictu dicẽdo Jesus. Et angeli tripudia
bant ad istuz sonuz. In ꝓsona martyrũ ỏr
apl̃os. Maledicimur ꝛ bñdicim⁹: ꝓsecutio
nẽ patimur ꝛ sustinem⁹: blasphemamur ꝛ
obsecram⁹: tanq̃ purgamẽta hui⁹ mundi
facti sumus. j. Coꝝ. iij. Jtẽ de martyrib⁹
cantat eccl̃ia. Cedunt gla. more bidẽ. ꝛc.
Laudare ergo debem⁹ ꝛc. ope habẽdo pa
tiẽtiã in tribulatiõib⁹ ꝛ iniurijs ꝛc. Vul
ti habẽt patientiã canũ ꝛ asinoꝝ: q; nunq̃
trascunt: nisi q̃ iniuriã seu violentiã pa⁹
tiũt᷑ ꝛc. Jdeo apl̃us Heb. x. Patiẽtia vo⁹
bis necessaria est ꝛc. ¶ Septim⁹ gradus
est scrõꝝ doc. Remigij, Cyrilli Augu. ꝛc.
De quib⁹ ỏr. Laudate eũ in chordis ꝛ or⁹
gano. Doctores scti dicũt chorde, i. instru
mentũ chorda ꝝ: vt lintrũ in q̃ est lignũ ari
dum cũ chordis tractis cũ clauilla. lignuz
aridũ erat eoꝝ vita: seu caro arida ꝑ peni⁹
tentiã: chorde sunt auctoritates tracte cũ
clauilla intellect⁹: vt facerẽt melodiã cuz
articulis fidei/ꝛ cũ testamẽto veteri ꝛ no⁹
uo. Vel dic q; chorde sunt mẽbra corpoꝝ
ipoꝝ q̃ erant tracte ꝑ abstinentiã cũ clau
cula crucis: ex ei⁹ meditatiõe affligebant
mẽbra sua ꝛc. Vel clauicula est pnia per
quã aperit᷑ porta gadiũ. Mat. iij. Peni⁹
tentiã agite appro. eĩ regnũ celoꝝ. Dicun
tur etiã organũ in q̃ sunt diuerse voces ꝛ
sonat᷑ cũ vento. Sic ꝑdicatio doctoꝝ fie⁹
bat cũ vento spũssancti. Cũ steterit᷑ ꝝ ante
reges ꝛ ꝑsides nolite cogitare/quõ aut q̃d
loq̃mini. Dabit᷑ eĩm vobis in illa hora q̃d
loqua. Nõ eĩm vos estis q̃ loq̃mini: sed spi
rit⁹ patris vẽi q̃ loquit᷑ in vobis. Mat. x.
Diuerse voces sũt diuerse ꝑdicatiões q̃s
facieb̃at ꝑm diuersos stat⁹ hoĩm: ꝑdicãdo
ꝑlatis charitatẽ ꝛ diligentiã: subdit⁹ obe⁹
dientiã: religiosis regle obſuantiã clerici⁹
castitatẽ et cõtinentiã: mercatoribꝫ veritã
tẽ/rectoribꝫ iustitiaz ꝛc. Laudem⁹ ꝫ eos
ope faciẽdo pniam exẽplo eoꝝ. Dico vob
nisi pniam egerit᷑ oẽs sic᷑ pibitis. Lu. xiij.
Jtem ꝑdicando alijs qui scit vel attrabẽ⁹
do ꝛc. Qui audit dicat veni ꝛc. Apoc. vl.
¶ Octauus grad⁹ est scrõꝝ cõfessoꝝ/qui
nõ scripserũt libros. Jdeo nõ dicunt doc.
vt btus Fran. Anto. ꝛc. De istis ỏr. Lau⁹
date eum in cymbalis bñsonantib⁹. Duo
cymbala sũt duo testamẽta. Cymbalũ in⁹
feri⁹ est vetus testm̃ ꝓmittẽs inferiora. i.
terrena solũ. Superi⁹ est nouũ ꝓmittens
celestia. Jsta cymbala bñsonant: qm̃ vita
ꝓcedat cũ scriptura quã legũt: vel qm̃ ꝓ⁹
ponunt ꝛ declarant adinuice. Jdeo chr̃s.
Omis scriba doct⁹ in reg. ce. si. est ho. pa⁹
fa. q̃, ꝓfert de thesauro suo noua et vetera.
Mat. xiij. Laudare debem⁹ deuz in istis
ope ordinãdo vitã nr̃am; ꝑm scpturã ꝓfi⁹
tẽdo/cõicando ꝛc. Nisi mãducauerit᷑ ꝝ car
nẽ filij ho. ꝛc. Jo. vj. ꝛc. ¶ Nonus est vir
ginũ. De istis ỏr. Laudate eũ in cymbal̃
iubilatiõis. Nota differentiã inter cymba
la bñsonãtia/ꝛ cymbala iubilatiõis. Naz
cymbala bñsonãtia sunt vetus ꝛ nouũ te
stamẽtũ: vt dixi. Sed cymbalã iubilatiõis

q̃ sunt locꝰ secretꝰ sunt caro ⁊ aia. Qui eñ vult suare castitatẽ/oꝑtet q̃ ania castiget carnẽ: et sic rãgunt ista cymbala. Jõ apls ỏ se ỏt. Ego aũt sic pugno nõ q̃si aerẽ verberãs: sed castigo coꝛpꝰ meũ ꝛc. j. Coꝛ. ix. Jta faciebant ꝑgines ꝛc. Laudemꝰ ꝛc. s. ope si nõ sumꝰ ꝑgines: qꝛ pauci ꝛc Coꝛrupti sũt ⁊ abo. fac. sũt in ini. Non est q̃ faciat bonũ ꝛc. saltẽ castitatẽ seruemꝰ ꝛc. als. Fornicatores et adulteros iudicabit deꝰ. Heb. vlt. ¶ Decimꝰ gradꝰ est oim alioꝝ electoꝝ: vt inocentiũ/penitẽtiũ/cõtinentiũ/⁊ abstinẽtiuꝝ ꝛc. De q̃ỏ ỏt. Ois spũs laudet dñm. Jn ħ mõo: mlta sunt officia. Jn celo ꝑo est solũ vnũ. s. laudare deũ. ps. lxxxiij. Bti q̃ ba. in do. tua dñe: in secla se, lau, te. Dicerꝝ aliq̃s g̃ debẽt hẽe tediũ: qꝛ hic clerici q̃ diu cantãt attediant. Verũ est in ħmõo: sed nõ in alio ꝛc. Qui edũt me adhuc esuriẽt/⁊ q̃ bibũt me adhuc sitient. Eccli. xxiiij. Laudemꝰ g̃ deũ in oibus sctis eiꝰ: ipos ope imitando ꝛc. Dic vt expedit. Dic miraculuꝝ q̃ legit in legenda huius festi in fine.

¶ In cõmemoratione defunctoꝝ. Sermo. LXXXI.

Omnes qui in monumẽtis sunt audiẽt vocẽ filij dei. Jo. v. Et in euãgelio hodierno. Pꝛo declaratiõe nota/q̃ articulus fidei est q̃ oẽs tã boni q̃ mali resurgemus. Rõ est: qꝛ certũ est/q̃ is q̃ peccauit dꝫ puniri: ⁊ is q̃ bñ opatus dꝫ ꝑmiari: oia aũt bona et mala q̃ facimꝰ fiũt ab ania et coꝛpe: g̃ aia ⁊ coꝛpꝰ dꝫ puniri vel ꝑmiari. Non posset aũt coꝛpꝰ puniri vl ꝑmiari nisi resurgat: g̃ oꝑtet q̃ coꝛpus resurgat ꝛc. Dices tu none coꝛpꝰ punitũ est ꝑ mortẽ? Rñ. nõ: qꝛ mors nõ ẽ pena pcti actual' nec etiã originalꝫ ꝓte loq̃ndo: qꝛ pctm̃ originale nõ fuit causa mortꝫ ꝓpe loq̃ndo: nisi causa remouẽs/ꝓhibens. i. remouẽs iustitiã originalẽ/q̃ ꝓhibebat mortẽ. q̃ causa dꝫ causa ꝑ accidẽs. Mors eñ coꝛpis est nãturalis boi: cuiꝰ mortꝫ causa ꝓꝛie est cõpositio ex ỻrys ꝛc. Nullũ aũt nale ꝓꝛie loquẽdo ẽ pena ꝛc. Sꝫ adhuc põt q̃ri: pone q̃ hõ fecit mlta pctã mortalia: de q̃ỏ habuit cõtritionẽ: sed nõ plene satisfecit: ⁊ iõ in purgatorio satisfaciet in iudicio futuro: aia eñ coꝛpe ꝑmiabit: g̃ sola ania soluit penaꝫ in purgatorio ⁊ nõ coꝛpꝰ. Diceret aliq̃s quare nũc ꝑmiat ania/vel punit in iferno sine coꝛpe: Rñ: qꝛ opera bona vl mala ꝓꝛie fiunt ab ania q̃ a coꝛpe. s. cogitãdo: ꝓponẽdo: deliberãdo ꝛc. Verbi gra. de elemosyna ꝛc. Jtẽ de ieiunio ꝛc. Et sic ỏ aliꝝ. Jtẽ ecõtra de malis oꝝ ỏꝝ ꝓꝛie aia cogitat/ordinat/deliberat ꝛc. ⁊ postea coꝛpꝰ creatur et iõ ꝑus ania remunerat vel punit. Deinde post diẽ iudicij coꝛpꝰ etiã ꝛc. Jsta g̃ est rõ q̃re boni et mali resurgent. Auctoritas Athanasij. Ad cuiꝰ. s. chr̃i aduentũ: oẽs hoes resurgere hñt cũ coꝛpib̃ suis: et reddituri sũt ꝛc. Jsta aũt resurrectio: nõ fiet de potẽtia nature vl creature: qꝛ creatura occidere potest non viuificare: sed solus deus mortificat et viuificat. Deut. xxxij. Ego occidã ⁊ ego viuere factã ꝛc. Jtẽ. j. Reg. ij. Dñs mortificat ⁊ viuificat deducit ad infe, et reducit. Nec mirũ: qꝛ si de nihilo oĩa creauit. Jpse dixit et facta sũt ꝛc. mlto magꝫ ꝛc. nũciꝰ aũt erit Mihael/qui clamabit voce magna. d. Surgite mortui venite ad iudiciũ. De hac voce ỏt thema. Oẽs q̃ in mo. sũt ꝛc. De hac voce ỏr Dauid. Ecce dabit voci sue vocẽ ꝓtutẽ. Glo. suscitandi mortuos. Jstã vocẽ apls vocat tubã. j. Tes. iiij. Jpe dñs in iussu: et in voce archangeli/et in tuba dei descẽdet de celo ꝛc. Pꝛo fmõis fundamto q̃ est ỏ cõmemoratiõe defũctoꝝ ozik theological' q̃stio.

¶ Queritꝰ vtruꝫ oẽs morient. Arguit q̃ nõ. Habet in symbolo: q̃ chr̃s venturꝰ est iudicare viuos et mortuos: g̃ aliq̃ iudicandi bunt q̃ nunq̃ morient. ¶ Jn oppositũ ad Heb. ix. Statutũ est hoib̃ semel mori: ꝫ oẽs obligant ad statutũ q̃ nõ excipiunt: cuꝫ g̃ scriptura nullũ excipiat ab illo statuto: g̃ oẽs morient. Et sic q̃stio mãet ꝑ vtraq̃ pte dubia. ¶ Ad q̃stionẽ rñdendũ est: fm Richar. sup. iiij. sen. di. xlij. art. iij. q. j. q̃ oẽs morient/qõ ꝓbat duplicit. ꝓmo auctãte. scõo rõne. Auctoritate ꝓbat. ꝓmo veteris testi. Habet Gen. iij. Dixit dñs ad Adã, Adã puluis es et in pul. reuert. Cũ eñ esset in ipo tota hũana creatura: sicut i stipite vidit. ista snia vidit cecidisse sup oẽs q̃ fm legẽ nature ab eo erãt descẽsuri: sicut in ipo oẽs sunt corrupti. Scõo nouꝫ testi

auctoritate ꝓbat. Paul⁹ ad Ro. vj. Stipendia pcti mors: sed oēs descendētes ab Adā: ꝑm legē ꝓpagatiōis nālis: pctm̄ originale ꝫhunt: ḡ oēs morient. Scōo ꝓbat rone. Resurrectio non est nisi a morte: sed oēs sūt resurrecturi Ergo oēs moriēt. Et ad argumentū dicit. q intelligit de illis q nōduz mortui sūt: rn̄ postea morient. de q bus fit ꝑmo: iuxta ꝓba pallū. ꝛc. Ptz thema. ¶ Sup q̄ sunt due q̄stiōes subtiles. Vel dic q est vna q̄stio q̄ formal ifra et ē triplex rn̄sio: ꝑm q tripl⁹ pñt sumi monumēta. Pña rn̄sio est hystorica seu lr̄a (mēta. lis accipiēdo monumēta. i. elemēta.

Scōa est tropologica siue moralis accipiendo monumēta. i. malos hoies.

Tertia rn̄sio est allegorica siue spūalis accipiēdo monumēta ꝓ receptaclis aiaꝝ: et sic totus sermo comphendit ꝛc.

¶ Prima ibi. Oīes qui in mo. sunt ꝛc. Quid de illis q nūq̄ fuerūt sepulti in monumētis/sic sunt deuorati a bestijs vl̄ cōbusti. Itē submersi ꝛc. Nota duas rn̄siones. Vna est ꝛalis: altera moralis. Pro ꝑma dico/q ipossibile est aliquē mori: q̄n sepeliat⁹ in monumēto: q⁹ de⁹ facit q̄ttuor monumēta. i. q̄ttuor elementa. s. terrā aquā ꝛc. in q̄ oportet corpa mortua resolui: sicut ex ꝑpis fuerūt cōpōsita. Cui applaudet regl̄a iur̄. Oīnis res ꝑ q̄scūq̄ causas nascit: ꝑ easde dissoluit. de reg. iur. c. j. ff. eo. l. Nihil tam nāle q̄ vnūq̄dq̄ eo vinclo posse dissolui q̄ colligatū est. Nō aūt elementa dicunt monumēta auctoritas. ps̄. xlviij Sepulchra eoꝝ. s. hoim dom⁹ illoꝝ i eternū. i. vsq̄ ad finē mūdi. Hec auctoritas necessario intelligit de elemētis: q⁹ nullū sepulchrū aliud manet in eternū: siue sit aureū/siue marmoreū ꝛc. q⁹ ignis ꝓflagrationis destruet oia elemēta. De elemētis ḡ intelligit thema. Oīnes qui in monumētis sunt ꝛc. ¶ Scōa rn̄sio est moralis ꝑ q̄ sciendū: q⁹ in sacra scꝑtura ꝑsone male vite dicūtur monumēta siue sepulchra. Nō auctoritas. Ratio q⁹ sicut sepulchra sūt exterius ornata/ intus sunt plena putredine/sic persone male vite ꝛc. Verbi ḡra: q̄n aliq̄s rex vel dn̄s vadit/et cozā eo portat ensis q̄ repsentat iustitiā ecce ornamētū fortis. Sz si int⁹ in aīo est iniust⁹ raptor luxuriosus ꝛc. est sepulchꝝ. Idē de ꝑlatis cardinalibus epis ꝛc. si sunt simoniaci ꝛc. Idē ō religiosis q vident extra mortificati cuz oculis in terrā defixis ꝛc. si int⁹ sunt supbi ꝛ auari sūt sepulchra. Idē ō clerici q portāt coronā regiā in signū regz: q⁹ clerici sūt reges. i. regētes se et alios. ꝓterea portāt coronā: vt dr̄ ter. xij. q. ij. Duo gn̄a. ꝓpt̄ h̄ vocat regale sacerdotiū. j. Pe. ij. Vide glo. in. c. Om̄. de vita ꝛ ho. cle. Idē de mulieribus q̄ exteri⁹ sunt ornate ꝛc. si intus sūt meretrices ꝛc. sepulchra sūt. Auctoritas. Ve vobis scribe et pha. hypocrite q̄ similes estis sepulchris dealbatis/q̄ a foris hoib⁹ apparēt speciosa/int⁹ vero plena sūt ossib⁹ mortuoꝝ et oi spurcitia. Sic ꝛ vos quidē a foris apparetis hoib⁹ iusti: int⁹ ꝫ pleni est⁹ hypocrisi ꝛ iniq̄tate. Dat. xxiij. Ecce ḡre ꝑsone male/dicunt monumēta. Q⁹ mō ō bonis ꝑsonis nō erit dubitatio: q⁹ resurrecture sūt: ꝫ de mal⁹: sic ꝓpter illō ꝫbū Dauid. ps̄. j. Q⁹ nō resurget impij i iudicio ꝛc. Chr̄s ḡ ad tollēdā istā dubitationē dr̄ in themate. Oēs q̄ in mo. sūt ꝛc. q̄si diceret. Nō solū boni sed etiā mali resurgēt. Et h̄ latⁿ⁹ exp̄mit dn̄s dū dr̄. Procedent q̄ bona fecerūt in resurrectione vite. Qui ꝫo mala egerūt i resurrectionē iudicij. Ad ꝫbū Dauid dicendū: ꝑm mgr̄m sen. i. iij. di. q⁹ duplex est iudiciū. Vnū discussiōis seu discepatōis. Aliud retributionis. Primo iudicio nō oēs iudicabunt: ꝫ solum illi quoꝝ merita sūt ꝑmixta demeritis: sed illi quoꝝ merita nō sunt ꝑmixta demeritis: vt sancti ꝑfecti vel econtra vt infideles: nō iudicabunt. Jo. iij. Qui nō credit iam iudicatus est: et sic intelligitur auctoritas Dauid. Scōo ꝫo iudicio oēs iudicabunt indistincte: iuxta illō. Joā. v. Procedent q̄ bona fecerūt in resurrectione vite: qui ꝫo mala egerunt in resurrectionez iudicij. Et de hoc loquit thema ꝛc. Et sic patet ꝑma questio. ¶ Scōa q̄stio sup verbo. Audient vocē filij dei: econtra q⁹ in monumētis quōcūq̄ sumat monumēntū: nō sunt nisi corpa putrida vel resoluta sine aīa: quō ergo audient: ꝛc. Rn̄deo sic de⁹ ab initio ordinauit q̄ttuor monumēta corpib⁹. i. q̄ttuor elementa: vt dixi in. j. q. Sic ordinauit q̄ttuor monumēta aiab⁹: nec est aliqua aīa q̄ non vadat ad aliquod istoꝝ monumentoꝝ.

In cōmemoratiōe defunctoꝝ

Primū est infernꝰ damnatoꝝ
Secōm est limbus pueroꝝ
Tertiū est locus purgandoꝝ
Quartū est locus beatoꝝ.

¶ Et in quocūq; monumēto istoꝝ sint aie audiēt vocem filij dei: q̄ clamabit per Michaelē ad q̄tuor ptes mūdi dī. Surgite mortui ꝛc. q̄ vox audiet in oib; pdict; locis q̄tuor: ꝛ statim q̄libet aīa frute dei inueniet suū corpꝰ q̄d cognoscet: sic tu q̄n de mane surgis ō lecto: cognoscis vestem tuā qua expliasti te in sero. De istis monumētis pōt intelligi: illud Mat. xxiij. Mittet angelos suos cū tuba ꝛ voce magna: ꝛ cōgregabūt electos eiꝰ a q̄tuor vētis celi a sūmis celoꝝ: vsq; ad termios eorū. Nota: a sūmis celoꝝ. s. nouē ordinibus angeloꝝ: in q̄b; aie sctoꝝ sunt collocate: et oēs audient illā vocem. vsq; ad terminos eoꝝ. termin⁹ est illa ps q̄ plus distat: quia oēs q̄ sunt ibi audiēt etiā illā vocē tube: q̄ tuba nō erit materialis: sz̄ metaphorice dī tuba: q̄ illa vox erit ita crudelis q̄ patur tube cuiꝰ vox ē vox terroꝛ. In p̄mo g̃ monumēto. s. in iferno sepeliunt aie pctoꝝ ipenitentiū. Auctoritas chī de diuite epulone. Mortuꝰ est diues ꝛ sepultꝰ ē in inferno Lu. xv. ꝛ loq̄t de aia: q̄ corpꝰ in tra fuit sepultū. Pro ist; g̃ nō ē intentio ecclie exorare: q̄ nihil pdesset: q̄ ab iferno nulla ē redēptio. Nulla nec extenūdi/nec penā alleuiā dic; q̄ōdicit in predicto diuite: q̄ perebat ꝛ adhuc guttā aq̄: ꝛ nūq; obtinuit/nec obtinebit i eternū. Jō Prouer. xj. Mortuo homine impio nulla erit vltra spes. Solū de ania Traiani ipatoꝛ legit ad oꝛonē bti Gregorij liberata: q̄ tñ fuit ꝓpt̄ h̄ punitꝰ ꝛc. Aū obitū tuū opare iustitiā. i. pniaz; q̄m nō ē apō inferos inuenire cibū. i. refrigeriuz. Eccl. xliij. Jō ñ eligat; tibi sepulturā. Nota quō aia in iferno sepelit ad modū corpis mortui q̄n portat ad sepulturā. Vide dñica p̄ma pꝰ festū trinitat; ser. j. Hic pores ranggere g̃re pena iferni est eterna: cū culpa fuerit tpal. Itē Jo opinionē q̄rūdā canonistarū: q̄ dicunt q̄ bona facta p dānatoꝛ psunt eis ad mitiozē penā ꝛc. De q̄ vide in p̄mo ser. dñica p̄ma pꝰ festū trin. ꝛ vide infra f. iij. q̄ incipit. Scribe bti mortui ꝛc. ꝓre vl. i. fi. ꝛc. ¶ Scōs locꝰ. s. lib; pueroꝝ: ꝛc circa ifernū dānatoꝝ ascendēdo: sz̄ ñ ē ibi ignis nec demones/nec tormēta/nec dolores, in hūc locū vadūt pueri añ vsum rōnis descēdentes ñ baptizati. q̄ nullū hūt doloꝛē sensibilē: rñ ñ hūt lumē g̃re/nec claritatē glie nec vnq̄ videbūt. Rō: q̄ puatio visionis diuine debet pctō ex pte auersiōis, tormentū ex sensibile: debet pctō ex pte auersionis. Jn ist; aūt pueris ñ fuit auersio ꝓpter defectū vsus rōnis. ꝛ iō ñ hūt tormētū sensibile: sz̄ bñ ē auersio ab icōmutabili bono: ꝓpt̄ defectū iustitie originalꝫ ꝛ g̃re. ꝛ puant in eternū visiōe diuia: ꝛ sūt in isto loco. Iste aūt locꝰ dr̄ monumētū. Auctoꝛ. Quid tu h̄ aut q̄si q̄s h̄. q̄ excidisti tibi hic sepulchrū. Esa. xxij. Et loq̄t puero i originali ꝛ cedet. Ter dr̄ h̄. denotās tria loca. Primo vre mētis: i q̄ fuit ꝛceptꝰ dī. Quid tu h̄? Sup. Xristi: q̄ ñ habes padisū: q. d. ñ aliq̄ō peccatū: nisi originale. Scōo de mōo i q̄ natꝰ ē dī. Aut q̄si q̄s hic: sz̄ fecisti petiā? nō. Tertio de limbo: dū ōr tertiū h̄ ꝛc. ñ hūt g̃toꝛmentū: sz̄ q̄ fuit imūdi: nō pñt intrare sanctuarij dei. Jō chrs. Nisi q̄s renatꝰ fuerit ex aq̄ ꝛ spūsctō nō pōt intrare in regnū dei. Joā. iij. Pro ist; etiā nō oꝛat ecclia. Tertiꝰ locꝰ ē purgatoꝛiū in quē vadūt aie habentes venialia solū vel mortalia: de q̄bus fecerūt pniam nō cōpletā ꝛc. Declara ꝛc. talis locꝰ dr̄ sepulchrū. Auctoꝛitas allegorice. Emerūt ex ill'agrū figuli i sepulturaz pegrinoꝝ. Mat. xxvij. Emēt ex ill'. s. opibus penitētijs imitūcz; a cōfessoꝛe. Jgrū. i. purgatoꝛiū q̄ dr̄ ager: ñ ār carcer: q: ibi sūt flores g̃raꝝ ꝛ oꝛonū: ꝛ alioꝝ suffragioꝝ ꝛc ꝛoꝛāt deū: vt ponat i coꝛ amicoꝝ suoꝝ vt faciāt illis suffragia: al's petūt iustitiā ꝫ illos. Nota Jn sepulturam pegrinoꝝ: q: in purgatoꝛio sepeliunt illi solū q̄ in h̄ mūdo pegrini fuerūt: vrentes eo tāq̄ aduena et viatoꝛes: sz̄ cū bonis op̄ib; mitigent ignū fenū ꝛ stipulaz: et ideo salui erūt: sic tñ q̄si p ignē. ij. Coꝛ. iij. Nota cōtra executores testamētoꝝ ꝛc. Auctoꝛitas. Nūq̄d deꝰ faciet vindic. elec. suoꝝ clamātiū adse die ac nocte ꝛ patiētiā hēbit i illꝫ. dico vob; q̄cito faciet vindictā. Lu. xviij. Pro istis g̃ indigentib; intentio ecclie est oꝛare semp: sz̄ p̄sertim hodie ꝛc. Nota hic q̄tuoꝛ modos suffragioꝝ. xlij. q. ij. Alie defūctoꝝ. O si videretis q̄t anime exeunt de purgatoꝛio: et vadūt processionaliter ad paradisum, vbi

postꝯ ieiunauerūt in purgatorio refici ūk cibis ineffabilib⁹ ⁊c. de qb⁹ ch̄s. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pat̄ me⁹ regnū: vt edatꝭ ⁊ bibatꝭ sup mensaꝭ meaꝭ in regno meo. Lu. xxij. Jō orem⁹ ⁊c. Sctā ḡ et salubris est cogitatio p defunctis exorare/vt a peccatꝭ soluant̄. ij. Macha. xij. Quart⁹ locus est br̄oꝝ in celo empyreo. Dic ō illis q vadūt ad istū locū ⁊c. Factū est vt morerer mēdic⁹/⁊ portarer ab angelis in sinu Abrae. Lu. xvj. Jste etiā locus ꝺr monumētū. Auctoritas allegorice: qui effodiētes thesaurū gaudētꝯ vehemēt cū inuenerint sepulchꝝ Job. xij. Declara p silitudinē de laborantib⁹ ad effodiendū thesaurū: ⁊ postea letant cuꝫ inuenerint. Sic penitētes in h̄ mūdo nō habēt: nisi laborē ad thesaurū vite eterne inuenīdū: sed cuꝫ inuenerūt post mortē gaudēt ⁊c. Omis disciplina. i. pnia in pūti quidē videt nō esse gaudiū: sꝫ merozis: postea aūt fructū pacatissimū ercitatꝭ p eā: reddet iustitie. Heb. xij. Jtē Apoc. xiij. Audiui vocē ō celo dicentē mihi. Bti mor. q in dño mo. ⁊c. Usqꝫ sequit illos. Ideo ch̄s. Dico vob gaudium est angelis dei in celis/sup vno pec. pniam agente. Luce. xv.

¶ Jtē de mortuis Ser. lxxxij.

Scribe beati mortui q in dño morīūt. Apoc. xiij. Pro declaratiōe hui⁹ verbi sciendū: q magna differētia est inter ꝓbuꝫ vocale ⁊ verbuꝫ litterale: qr verbū vocale solū se extendit ad pūtes/q sunt hic ⁊ non durat: nisi q̄diu ꝓferr. Euolat emissuꝫ sed irreuocabile verbū. Sed ꝓbū litterale siue scriptū se extendit ad pūtes ⁊ futuros. Et ideo antiquit⁹/qui de⁹ reuelabat ꝓphetis aliqua secreta p̄cipiebat eis vt illa scriberēt: qr nō solū reuelabat ea ꝓ p̄sentib⁹ q tūc erāt: sed etiā ꝓ futurꝭ ad futurā rei memoriā. Jtē Apoc. j. Q̄ vides scribe in libro ⁊ mitte septē eccl̄ys ⁊c. Esa. viij. Sume tibi libꝝ grandē: ⁊ scribe in eo stilo hominis ⁊c. Jtē Abacuc. ij. Scribe visum ⁊ explana eū sup tabulas: vt ꝓcurrat q legerit eū: qr adhuc visus ꝓcul. Jō etiā qui reuelauit b⁹ Joāni euāge. stārū aiaꝝ defunctoꝝ ꝺr sibi. Recipe incaustū ⁊ papyrū et scribe. Dñe: ⁊ q̄d⁹ Bti mortui ⁊c. Paret thema. Pro ꝑmonis fundamēto ozit theologicalis questio.

¶ Querit vtruꝫ suffragia viuoꝝ ꝓsint defunctis? Arguit q nō. Opera viuoꝝ mala nō ꝓsit nocere eis. Ergo a fortiori nec bona opa iuuare. ¶ In oppositū. ij. li. Mach. xij. ca. ꝺr. Q, sctā et salubris est cogitatio p defunctꝭ exorare: vt a pctis soluāt. Igit suffragia viuoꝝ ꝓsunt defūctꝭ: et sic q̄stio manet p vtraq; ꝑte dubia. ¶ Ad q̄stionē respondendū est: ꝑm Rich. sup. xiij. sen. di. xlv. ar. v. q. j. q aniaꝝ q̄ sunt brē iam in celo: q̄dam sunt ꝺdēnate p pctō oriḡinali et actuali solo q̄ sunt in inferno: q̄dam sunt in charitate suā explētes pniam in purgatorio/br̄is nō ꝓsunt viuoꝝ suffragia: qr nō indigent: dānatis etiā nō ꝓsunt: qr non cōicant nobiscū in vinc'o charitatꝭ: mediāte q bona cōicanē adinuicē. Ulī tales secum nō portauerūt radicē meriti: qr talia opa: si p eis fierēt: eis ꝓdesse possent. Aliquibus aūt existētib⁹ in purgatorio: ꝓsunt viuoꝝ suffragia: nō ad augmētū gr̄e gratuꝫ facientes: sed ad pene coꝝ mitigatiōnē et abbreuiatiōnē. Et ad argumētū ꝺr: q nō est sic'e: qr nō sic est vnū cōe vinc'm cōicatio nis maloꝝ siue bonoꝝ: qr vinculū est charitas: de⁹ etiā pnio: est ad miserādū/q̄ ad dānandū: ideo suffragia ꝓsunt defunctꝭ/et nō mala eis nocēt ō qb⁹ fit ꝑmo: iuxta verba p̄assūpta ⁊c. ¶ Et nota q in ista reuelatiōe. Joānes nō loquit/nisi de aliab⁹ q̄ sunt in p̄adiso vel etiā in purgatorio. Sed ō alīs inueni vnā auctoritatē quā scribit Dañ. Nota historiā regis Balthasar: q̄n in cena vidit tres digitos scribentes ⁊c. Dañ. v. Dic historiā ⁊c. Dicit rex. Hec ē aūt scḡptura q̄ digesta ē. Mane therel phares. Et hic est interḡptatio ꝑmōis. Mane nūerauit de⁹ regnū tuum ⁊ ꝓpleuit illud. Therel appensus es in statera et inuentū est min⁹bus. Phares diuisuꝫ est regnū tuum/⁊ datū est medis ⁊ ꝓsis. Jn q̄ q̄dē reuelatōe ⁊ auctoritate noia q̄tuoꝝ magr̄oꝝ sc̄ōꝝ

Prim̄ ē circa tpis determiatiōez. (creta.
Scōm circa videntiū imutatione.
Tertiū circa loci adaptationē.
Quartū circa scripture declarationē.

¶ Primū secretuꝫ est: qr Balthasor vidit scripturā illā in cena: et nō in p̄adio.

Quare ꝯ Rñ. ad insinuādū q̄ retributio dat aniab⁹ in cena. i. in fine die hui⁹ vite z nō in prādio. i. in pncipio diei vite. Principiū aūt pōt dici totū tēpus vite phris vsq̄ ad mortē exclusiue in q̄ de⁹ nō dat retributionē zc. Videm⁹ em̄ q̄ de⁹ nō statim punit pcōres: religiosuz zc. clericū zc. vel laicū zc. Quare ꝯ qz adhuc durat prādiū z de⁹ expectat sero in q̄ faciet cenā: sm merita vel demerita aniaꝝ. Jn q̄ expectatōe ostendit misericōdia dei z iustitia. Misericōdia q̄dem vt pcōr̄ conuertat: iuxta illō. Esa. xxx. Propterea expectat vos dñs/vt misereat vr̄i. Justitia ꝙ vt dignā punitionē meretur/q̄ tārā benignitatē dei ꝙtēpsit: iuxta illō Ro. ij. Ignoras q̄m benignitas di ad pniaz te adducit: sm duritiā aūt tuā z cor impenitēs thesaurizas tibi irā in die ire z reuelatōnis iusti iudicij dei/q̄ reddit vnicuiq̄: sm opa sua. Et nota q̄ q̄nto pl⁹ expectat tāto graui⁹ punit Vale. Lento ei gradu ad vindictā sui dinia ꝓcedit ira: tardidatēq̄ supplicij gnitate cōpēsat. Da silī tudinē de trahēte arcū/q̄ q̄nto plus trahit tāto duri⁹ pcutit. Ideo nisi conuersi fuerit⁊ gladiū suū vibrā. arcū tetēdit zc. Tales q̄ obdurāt in pctis z viuūt: sm ꝓpriā volūtatē hñt hic bonū prandiū: s⁊ in futuro habebūt magnā cenā zc. Dic vt. j. di. Nota q̄ illos q̄ post vitā pluriuz ānoꝝ venientes ad mortē petūt spaciū: alt̄. x. diez: alt̄ vni⁹ mensis vel triū zc. Auctoritas. Mat. xx. Cū sero factū esset: dixit dñs vinee pcuratori suo. Voca operarios z redde illis mercedē zc. Nota q̄ mūdi hñt hic bonū prandiū: z in futuro habebūt malā cenā in alio mūdo. Jn q̄ cena dabit⁊ panis ille ꝺ q̄ Job. xx. Panis ei⁹ in vtero ei⁹ ꝓuertet⁊ in fel aspidū intrinsec⁹. Et ꝺ vino hz. Deut. xxxij. Vua eoꝝ vua fell' et botr⁹ amarissim⁹. Fel draconū vinū eorū z venenū aspidū insanabile. Per oppositū Multi hñt hic bonū prandiū: vt boni zc. q̄ in alio mūdo habebūt bonā cenā. De q̄ Apoc. xiij. Bti q̄ ad cenā agni vocati sūt.

¶ Scōm secretū est: qz rex Balthasar et alij ꝯ videntes territi sūt. Dicit rex. Unde rex Balthasar satis ꝓturbat⁹ est: z vult⁹ ei⁹ imutat⁹ est: s⁊ et optimates ei⁹ turbabūt zc. ꝯ sciat timorē z troꝛē: quē hñt aie/q̄ exeūt de corpib⁹ q̄ ex vna pte vident angelū bonū cū corona ꝓpatū. Et alia diabolū cū catena. Et mira aia nescit q̄d dabit ei: Nota exēplū in vit⁊ patrū de illo scto q̄ mortē nimis timebat z inꝛogat⁹ q̄re: rñ. Toto tpe vite mee timui tria. Prio si i vltio hiatu aia receder i culpa vl' in gra. Si ceciderit lignū ad austrū aut aq̄lonē: in q̄cūq̄ loco ceciderit ibi erit, Eccl. xj. Secūdo sp timui iudiciū: qz statutū est hoib⁹ semel mori: z ꝯ hic iudiciuz. Heb. ix. Tertio timui sp/q̄n cogitaui q̄d facit aīa in illo casu q̄n cadit in ifernū: de q̄ nunq̄ pōt exire nec surgere. Et adhuc dixit suz i illo timore. Bn̄ q̄ pōt dicere aia misera ꝺ corpe egressura. Timor z tremor venerūt sup me z ꝓtexerūt me tenebre z dixi: q̄s dabit mihi pēnas sic̄ colūbe: z volabo et requiescam. ps. liij. Nota Pēnas nō ꝺt falconis/nec aq̄le sed colūbe: q̄ hz simplicitatē z gemitū. p cātu. de pmo. Matt. iij. Estote prudentes sic̄ serpentes z sim. sic̄ colūbe. Unde. xxv. q. j. Si cupis. De scōo. Esa. lix. Quasi colūbe meditātes gemem⁹. Ale q̄ aīa volat ad celū sūe innocētia ala dextra/z pnia sinistra zc. ¶ Tertiū secretū est: q̄ illa scptura scripta fuit i pariete, s. in firmo lapide: ad denotādū ppetuitatē/seu durationez quā hñt aie/tā bone q̄ dānate q̄ in ifinitū stabūt zc. Hec plunt eis oꝛoes zc. Jō dicebat Job xix. Quis mihi tribuat: vt scribant sermones mei: Quis mihi det: vt exarēt in libro stilo ferreo/z plūbi lamina vl' celte sculpant in silice: Nota tres modos scribēdi. Primus mod⁹ est forti⁊. s. q̄n scribit i libro. Secūd⁹ est fortio⁊ cū graphio seu scarpello in lamina plūbi. Terti⁹ est fortissim⁹. s. cum graphio i lapide duro z forti. i. marmore. De pmo ꝺt Job. scribūt in libro: z hec scriptura est⁊ p aniab⁹ purgatoriū q̄ pōt cito liberari: sic̄ scptura in libro pōt facilit deleri vl' lacerari. Scptura ꝙ in lamina plūbi est ꝯtū ad alias padisi: qz in lamina pōt mutari scptura: z q̄n mutat fit pulchrior. Jta aie brē in resurrectiōe mutabūt assumēdo corpa glificata. Sed scptura in lapide duro z forti pmet ad alias iferni zc. Vl' dic circa tertiū secretū/q̄ paries dur⁹ i q̄ fuit scptura illa: sciat irreuocabilitatē diuie snie a q̄ appellari nō poterit: qz nullus maior nec equalis iudex ꝺo. Jn hac vita pōt appellari a snia dei/nō q̄dē ad iudicez

alīū:sed ad aliā curiā eiusdē iudicē.s.a cu/ria iustitie ad curiā miscdie. Nota exēplū de illo q̄ ꝺdēnat⁹ est a cesare irato ⁊c. Sic fec̄ Dauid: peccās q̄n dixit. Miſere mei de⁹:ſm ma.mi.tu.⁊c. ¶ Quartū secretū est/q̄ in illa sc̄ptura erat tantū tria ꝓba.s. Mane therel phares: in q̄ innuunt/q̄ in alio mōo sūt tres stat⁹ aniaꝝ defunctoꝝ. Et hoc est q̄ dicit Aug.in lib.de cura ꝓo mortuis agenda ⁊c. Nota q̄.

Quidā sunt valde boni,
Quidā valde mali.
Quidā mediocrit̄ boni.
Quidā mediocrit̄ mali.

Hec distinctio habet in.c.Cū marthe. in fi.de cele.miſ.Et hec distinctio est ꝺ ad ultis decedētiꝫ/vel dic q̄ infantes bapti zati ꝓhēduūt sub ꝓmo mēbro diuisiōis. infātes aūt sine baptismo morientes nō cō ꝓhendūt in diuisione ista. Ad idē.xiij.q.ij. Tēp⁹. ¶ Primi sūt q̄ in ℏ mōo vixerūt ꝑ fecti ⁊ sine pctis:tales q̄ moriunt statim euolāt ad gadisuꝫ. De q̄ꝫ Dauid.ps̄.cxx vj.Cū dederit dilectꝫ suis somnū/ecce he reditas dñi ⁊c. Ꝓio istis ꝺr.Mane.i.nūc/ rauit de⁹ regnū tuū ⁊ cōpleuit illō:q̄ isto rū vita ꝺr regnū:iuxta illō. De⁹ auctor pa cis ⁊ amator quē nosse viuere: cui seruire regn̄e est. Quibꝫ em̄ hō bon⁹ est rex triū ciuitatū:q̄rū q̄libet est maior pariſi⁹ yl'ro ma.s.tres potētias aie ⁊c. Pria est mēoria in q̄ sūt tot hiratiōes/q̄t recordatiōes ⁊c. Scda est intelligētia/q̄ est maior q̄ celuꝫ ⁊ terra:q̄ est capax diuinitatꝫ. Tertia ad huc maior est volūtas/in q̄ hirat de⁹ tāq̄ obiectū ⁊c. Si q̄s di.me.ser.meū ser.⁊ p̄ me⁹ dili.eū:⁊ ad eū ve.et man. apꝺ eū fa. Jo.xiij. Itē regit q̄nq̄ castra/q̄ sūt q̄nq̄ sensus iteriores,s. sensus cōis:imagiatio: mēoria sensitiua:Extimatiua:⁊ fantasia. ecce quō iust⁹ est rex. Jō ꝺr. Apoc.v. Fe/ cisti nos deo nr̄o regnū ⁊ sacerdotes. Ꝺi/ cit ꝙ Mane,i.numerauit de⁹ regnū tuū: q̄ tā nūerauit de⁹ de q̄libet/q̄tū viuet ⁊ q̄tū seruet deo:⁊ q̄tū mōo/et q̄ntū carni sue:nō q̄ cogitat de⁹ liberū arbitriū alic⁹: ℏ scit oīa sic ꝺr Job.xxiij. Cōstituisti ter/ minos ei⁹/q̄ p̄teriri nō poterūt. Breues dies hois sē nūer⁹ mensū ei⁹ apꝺ te est ⁊c. Et cōpleuit illō:q̄ post q̄ bū regnauerꝫ ⁊ regerꝫ dictas tres ciuitates ⁊ q̄nq̄ castra de⁹ cōpleuit illō regnū ꝺādo corōnā gl'ie. Tūc em̄ ꝺr rex pfect⁹/q̄ est corōnat⁹ ab aliq̄ epo. Sic aīa a sūmo epo Jesu chr̄o à q̄ accipit corōnā regalē. Jō Sap̄.v. Justi aūt in ppetuū viuēt ⁊ apꝺ dñz est merces eoꝝ:⁊ cogitatio illoꝝ apꝺ altissimū. Jꝺo accipiēt regnū decoris/⁊ diadema spei de manu dñi. Pro ist̄ꝫ non est orandū dūmō sit certū:q̄ inturiā facit martyri/q̄ orat ꝓ martyre. De cele.miſ.c.Cuꝫ marthe.in fi. Pōt aūt esse certū m'tipl'r:vt ꝺr.s.ser.pri mo gte.j. Dic p̄ctice:q̄ aīa p̄tak chr̄o ⁊c Jō Sap̄.x. Justū dedu.do.ꝙ vi.re.⁊ ostē dit illi reg.dei:⁊ de.il.sciam san.bone.ill', in labo.⁊ cōpleuit labores illi⁹. ¶ Scꝺi sūt q̄ in ℏ mōo vixerūt mediocrit̄ ⁊c.⁊ de ist̄ꝫ. Therel,i.aꝑēsus es in statera ⁊ inuē tus es min⁹ hñs,s. de pfectōne vite spūa/ lis. Et tō tales vadūt ad purgatoriū:q̄ sī cut argētar⁹ ꝓmo purificat aurū ⁊ argē tū in igne:⁊ postea facit ꝺ eo calicē ⁊c,sic de⁹ facit de aīa iusti,q̄ ꝺr aurū ꝙ charitatē ⁊ argentū ꝙ fidē. Pro purificat eā ꝙ ignē purgatorij:et postea ponit eā in mēsa sua ⁊c. De hac hꝫ auctras in veteri testamēto ⁊ i nouo. Jn veteri. Mala.iij. Jꝑe q̄si ig/ nis ꝓflans sedebit/ꝓflans ⁊ emūdans ar/ gentum /et purgabit filios Leui:⁊ con/ flabit eos/q̄si aurū ⁊ q̄si argentū. Et erūt dño offerētes sacrificia i iustitia: vide in decre.l.di. Et purgabit.itē Eccl,ij. Jn ig ne ꝓbat aurū ⁊ argentū:homes ꝓo recepti biles in camio humiliatiōis. Ad idem fa cit. Prouer.xvij. et Job xxiij. Itez i nouo testamēto. Apl's vniuscuiusq̄ op⁹ q̄le sit ig nis ꝓbabit. Si c⁹ op⁹ mānserit.qꝺ supedi. mercedē accipiet. Si cui⁹ op⁹ arserit detri mētū patiet:ipe tn̄ salu⁹ erit:sic tn̄ q̄si per ignē.j.Coꝝ.iij. Nota q̄stionē quā fac̄ san ct⁹ Tho.in.iij.sen.di.xxj.de ania q̄ por/ tak ad purgatoriū a q̄ angelo portak a bo/ no vel a malo:⁊ ꝺr q̄ a bono. Rō qꝛ iniu/ stuꝫ eēt q̄ demō vict⁹ duceret victorē ⁊c. Dic practice quō portak ab angelo bono. Jtem de loco purgatorij.⁊c. Itē nota gra uitatem penarum purgatorij:iuxta exem plum illius cui data fuit optio q̄ yl' esset infirmus per tres annos, vel q̄'staret per tres dies in purgatorio ⁊c. Jꝺeo Aposto lus. Videte fratres quomō caute ambu/ letis nō quasi insipientes sed q̄si sapientes

redimentes tēpoꝛis quoniā dies mali sūt Ephe.v. Pro istꝫ est oꝛādū: qꝛ pñt ꝑ alios satisfacere: q̄ nō possunt ꝑ seipsos: vt patꝫ ꝑ multa exempla in.iiij.dialo. Jn casu tñ pōt ꝯtingere q̄ ꝑ tali nō sit oꝛandū publice: sed pōt occulte: puta si mozik q̄s excō/municat⁹ tñ penitꝛes: q̄ pōt esse: vt in.c. Anobis. de sen.excō. Nota exemplū de aia Pascasij: quā iuenit Germanꝰ eps capuanus in balneis ꝛc. Dic exemplum ꝛc.

Tertij sunt q̄ in hoc mūdo vixerūt in peccatis: ꝛ ipenitentes mozꝛui sūt: et de istis dicit pharesi. i. diuisuꝫ est regnū tuū: ꝛ datum est Persis ꝛ Medis. Nota diuisum scz ꝑ rebellionē ꝓtra deū per inobedientiā. Esa.lix. Jniq̄tates vestre diuiserunt inter vos ꝛ deū vestꝝ. Talis ḡ regnat i regno carnalitatis ꝑ luxuriam: in regno vanitatis ꝑ superbiam: et in regno cupiditatis per auaritiā. Quia ḡ voluntarie diuisit se hō a deo in vita sua: iō regnuꝫ suum diuidet a deo post mozt̄. ꝛ ponet cū damnatis in inferno: iuxta illud Mat. xxiij. Veniet dñs serui illius in die qua nō sperat: ꝛ hoꝛa qua ignoꝛat: ꝛ diuidet eā partē ꝙ eius ponet cū hypocritis. Jbi erit fletus ꝛ stꝛidoꝛ dentiū. Ecce ḡre dic diuisuꝫ est regnū tuū. Pro talibus ḡ non est oꝛandū: sic nec ꝑ demonib⁹. Vide glo. xxxij. q. ij. Pro obeuntibus. ex q̄ in inferno nulla est redēptio qō itellige qñ est certū q̄ est in iferno. Dices tu quō pōt esse certum de hoc: Rñdeo ꝙz Pe. de pa. i. iiij. di. x. v. q. j. ar. iij. ꝓ one iij. Reputat. certū ō hereticꝫ ꝛ paganis. Exemplū ō trib⁹ oꝛationib⁹ ad sepulchꝝ poete: q̄ scirent meliozē ꝛ peiozem versuꝫ quem ille vnq̄ fecisset. Et audita est voꝛ. Primo de peioze. Omne iuuās statuit Jupiter esse piū. Scō de melioze. Est ꝑtus placitis abstinuisse bonis. Cum aūt ꝑ ipsū Ouidio vellēt oꝛare: audit⁹ ē tꝛi⁹ ꝑi⁹. Nolo pz nostꝝ/ carpe viatoꝛ iter. q̄si diceret: dānato mihi nō pdesset. Vñ Greg. punitus est ꝑ Traiano. Scō reputat certuꝫ de iudeis. vñ transiēs ꝑ cemiteriuꝫ eoꝝ nō oz dicere eis pz nr̄. Vñ Joā. iij. Qui non credit iam iudicat⁹ est. Tertio ō chr̄ianis nō sic pōt esse certū. Vñ quāuis pctm̄ sit manifestū ꝛ nō penitentia: pōt oꝛari ꝑ eo in secreto: ꝛ debet redd suffragia siue si occiderit/ siue in bello iusto: duello: vel roꝛ/ neamēto mozt⁹ sit, aut cū meretrice. vñ Aug. ꝑ oib⁹ regeneratꝫ debet fieri oꝛatio. sed nō publice ꝓpter scādalū. Exemplū de monacho ꝓpꝛietario Greg. ꝛ sil'ꝑ suspensis ꝛ iuste dānatis: qꝛ etiā latro in mozte penituit: sed si iueniat mozt⁹ subito: qui pri⁹ fuit bone vite i publico oblatio ꝑ eo fieri debet q̄a iust⁹ si mozte ꝓcupat⁹ fuerit. ꝛc. Pe. de palu. Jtē reputat cē certū de illis ō q̄b⁹ habet ꝑ scripturam: puta de Antiocho. ij. Macha. ix. Orabat hic sceleꝛatus dominū: a q̄ nō esset misericordiaꝫ cōsecutur⁹. Jtē de Juda qui vocat⁹ est a chīo filꝰ pditiōis Joan. xvij. Jtem reputat certū ō his de quib⁹ reuelatū est: puta de illo canonico parisiensi optime fame: ꝛ cōuersatiōis ꝛ sue excellētis: q̄ post mozt̄ dū esset in pheretro dixit. Coꝛaꝫ dei iudicio accusat⁹ suꝫ. Scō iudicatus suꝫ. Tertio cōdenat⁹ suꝫ. sic tādē fuit institut⁹ ozdo cartusiensis. Pōt etiam esse certum vt quasi certū ō illis: qui desperati moziunt. Exemplū de illo mercatoꝛe q̄ cū solicitaretur facere testamentū dixit. Relinq̄ bona mea pape Hartino ꝛ aiaꝫ diabolo. Sic A. de pis. q̄ blasphemus nolēs cōfiteꝛ ꝛc. ꝛ obiit ꝛc. Sic de illo monacho qui clam comedebat ꝛc. De quo refert Gre. in. iij. dia. et scripsi post festū trī. ser. xlij. ꝑe. ij. in fi. Jtē de illis q̄ excōicati nolunt absolui. Nota ꝓtra excōicatos ꝓpter manuū iniectionē in clericos q̄ nō: curāt et sunt causa laquei alīs. Nota tñ q̄ regulariť ñ potest esse certū Ecci. ix. oia i futurū reseruāt̄ in certa. Exemplū in vitis patrū de illo q̄ vidit aniaꝫ cuiusdaꝫ heremite a demōib⁹ accipi, Aliaꝫ vero cuiusdā pauperis ab āgel. Vñ. Ecci. ix. Sunt iusti atq̄ sapientes et opa eoꝝ in manu dei: ꝛ tñ nescit hō vtrū amoꝛe vel odio dign⁹ sit: sed oia in futuꝝ fuank in certa. Per ħ patet eroꝛ aliqꝝ canonistaꝝ dicentiū. q̄ licꝫ suffragia nō possint aliaꝫ extrahere ō iferno. tñ dāt eis aliquā alleuiatiōeꝫ ꝛ ꝙsolationē. ꝛ dāt ex plū de bastasio poꝛtāte on⁹ cui dak ad coꝛmedēdū ꝛ bibēdū q̄ licꝫ non deponat on⁹ tñ sēpit refrigeriū: eroꝛ ē imo augmentak eis pena. Declarek ꝑ sil'tuinē de captiuo i barbaria cui mittik receptū: ꝛ pdik i maꝛi: qꝛ ħ sciēs captiu⁹ magꝫ dolet ꝛ tristak. Sic in ꝓposito ꝛc. Jdeo Prouer. xj. Boꝛ

tuo hoie impio/nulla erit vltra spes ꝛc, Adde q̄ scripsi in ſmonib⁹ de pctis in gñe ar. iij. ſmo. iij. vbi agit de suffragijs. pte ij. Potes circa materiā defunctoꝝ p̄dicare de suffragijs mortuoꝝ. de q̄ vide q̄d scripsi ſm Pe. de palu. in verbo suffragia. Potes etiā p̄dicare de purgatorio. Vide q̄d scripsi in ẏbo. Purgatorij. Ire ō inferno et quō ignis infernalis q̄ est corpoꝛe⁹: pōt agere in aiam ꝛc. Ire de glia p̄diti q̄ ꝑsistit i tri bus dōib⁹ aie/z q̄ttuor corpis/z q̄nq̄ sen suū, de q̄ scripsi in d̄nica. xx. post festū trini tat̄. ser. j. Et nota hic de p̄mio vite q̄d est denari⁹ diurnus, de q̄ Mat. xxij. Et quō oēs sūt ꝓrenti. da exemplū de diuersis va/ sis plenis ꝛc, Deo gras. Amen.

¶ In festo sancti Leonardi Sermo. LXXXIII.

VBi sum ego illic z minister me⁹ erit. Joā. xij. Nota: vbi sum. i. in glia: in q̄ chs etiā mortalis erat: q̄z ab instanti cō ceptiōis habuit tantā gliam q̄ntā nūc ꝛc. Illic z minister me⁹. s. btūs Leonar. erit z nunc est z erit in eternum. Salutet ẏgo. Pro fundamēto ſmōis q̄ est de sctō Leo/ nardo: de q̄ chriſt⁹ dicit. Vbi sum ego il/ lic z minister me⁹ erit: scz in gloria: oritur questio theologicalis. ¶ Querit. Utruz minister dei ab ipso deo elect⁹ et p̄destina tus possit damnari. Arguit q̄ sic: predesti nat⁹ pōt esse p̄scitus: sed p̄scit⁹ pōt dāna ri. Item ait Mgr̄ senten. j. disti. xl. posset deus subtrahere gr̄am: quib⁹ nō subtrahit q̄d si faceret dānarent. igit. minister dei ab ipso deo elect⁹ siue p̄destinat⁹ pōt dānari. In oppositū ait Sco. sup. j. sentē. dist. p̄di cta. p̄destinat⁹ dr̄ q̄ a deo est volitus ad vi tā eternā finaliter habendaz. cū q̄ null⁹ sit q̄ diuine volūtati resistere queat. sc̄h. q̄d minister dei ab ipso deo elect⁹ z p̄destina/ tus/non pōt dānari. z sic q̄stio manet pro vtraq̄ pte dubia. Ad q̄stionē rn̄dendum est ſm Mgr̄m senten. vbi sup. Et Bona. sup. p̄mū: eadem distin. q̄ p̄destinatū posse damnari: intelligit duplicit. Vno mō i sen su diuiso: ita q̄ talis q̄ est p̄destinat⁹/z ele ctus/potuit nō esse p̄destinat⁹ et electus, Et sic dr̄ ad dubiū q̄ p̄destinat⁹ minister dei z elect⁹ pōt dānari: q̄z de⁹ potuit eū nō p̄ destinare siue eligere. Alio mō in sensu cō posito: ita q̄ sit sensus. i. ille q̄ iam a deo est p̄destinat⁹ z elect⁹ pōt dānari. et sic ad dubiū dr̄ q̄ p̄destinat⁹ non pōt dānari. q̄z ait Mgr̄ sentē. vbi sup. Predestinatio ꝑo de bonis salutarib⁹ est z ō hoib⁹ saluādis. Et ad argumentū dr̄/q̄ p̄cedit in sensu di uiso/z nō cōposito: in q̄ sensu cōposito fu it Leonard⁹. iuxta ẏba passumpta: z sic ō alijs. Magna excellētia et vtilitas datur ministrj dei scz gloria btā: vt dicit thema. Jō videam⁹ quot modis poterimus deo ministrare. vide d̄nica. x. post festuz tri. ser/ mo: qui incipit. Diuisiones ministrationū sunt ꝛc. per totuz. z adapta singulas ptes ad sanctū Leonardū. Amen.

¶ De beato Martino Sermo. LXXXIIII

PRedestauit il lum in laboribꝫ/z compleuit la bores illius. Sap̄. x. Pro fun dameto ſmonis: oritur theologicalis q̄stio.

¶ Querit. Utrū intentio absq̄ labor: b⁹ z opib⁹ sufficiat ad vitam eternā: Arguit q̄ sic, mereri vitā eternā est in potestate no stra/qua bō habet liberū arbitriū flexibi/ le ad bonū/z malū ad bonū mediante gr̄a gratis data: sine q̄ nūq̄ est: g̃ videt q̄ opa exteriora z labores non sunt necessaria ad merendū vitā eternaz. igit. ad meritū vite eterne videtur sufficere intentio sola. Jn oppositū habet Mat. xxv. Esurtui et non dedistis mihi manducare, ita dn̄s dicet re probis: z ꝓpter h̄ ferret ſniam dānationis. Si g̃ ꝓpter defectum bonoꝝ operuz quis damnet: exercitiū bonorum operum et la borum est ad salutē necessariū. ergo inten/ tio sine operib⁹/laboribusve bonis nō suffi cit ad meritū: z p̄ ꝓsequens ad vitam eter nam. z sic questio manet pro vtraq̄ parte dubia. Ad questionē respondendū est ſm Bona. sup. q̄. sentē. dist. xl. q. iij. q̄ volun tas interior sufficiat ad meritū absq̄ ope/ re exteriori atq̄ labore distinguendum est: aut em̄ ille qui habet intentionem/habet facultatē bene operandi. aut si non habet

T

facultatē cum nemo obligef ad impossibi
le/si bonam habef voluntatē/z directam
intentionem: tunc sola plenitudo volū
tatis ineterne sufficit ei ad meritum vite
eterne/absq; exteriori opatiōe. Si autem
assit facultas:et sic oportunitas:intentio
nō pōt ad meritū sufficere absq; ope:quia
est diuini mandati obligatio/ex quo man
datū nō solū obligat ad volendū:sed etiaz
ad faciendū:z virtutis pfectio q̄n opib
pficif ē volūtatis plenitudo:qz plena vo
luntas ponit effectū si affit facultas. Jōo
sequif.q; ad meritū vite eterne nō sufficit
bonitas intentiōis/absq; bonitate z labo
re operis exteriozis. Et ad argumentū dī
q; opera nō sūt i potestate nostra:hoc solū
nō cōcludit q; in ea causa sufficit intentio:
quādo deest facultas ad pficiendū bonaz
operationē/siue labozem/quā opationem
siue labozem sanct⁹ Martinus nō solum
intentione:vezetiā opere operatus est. de
quo fit sermo:iuxta verba preassumpta:
z sic de alijs. Pzo intellectu verboz z in
troitu hmonis est notandū:q; quāuis oēs
hoies mūdi laborent:qz homo ad laborez
nascitur/z auis ad volatū. Job. v. Tamē
diuerse sūt intentiōes laborantiū/z diuer
se differentie laborum. Omnes q̄ labores
nostri sunt in triplici differentia

Quidā sunt corporales fructuosi
Quidā sunt mūdanales vitiosi
Quidā vero sunt spirituales virtuosi.

Et de tertijs loquif thema. Primū ergo
z̄c. Jsti sunt illi labozes quos patif homo
p conseruatiōe corporis sui z suoz/quozū
curam habet qui sunt necessarij/quibus
renef/puidere:qz vt dicit Apl's.j. Tim. v.
Si quis suozum z maxime domesticozuz
curam nō habet:fidem negauit:z est infi
deli deterioz. Tum ea rōne: vt vita homi
nis conseruef:tum qz a dño sunt iniuncti
in penitentiā primoz parentū:iuxta illud
Gen. iij. Maledicta terra i opere tuo. In
laboribꝫ comedes ex ea cunctis diebꝫ vite
tue. Spinas z tribulos germinabit tibi.
Et infra. In sudore vultus tui vesceris
pane tuo. Recte fecit deus/sicut sacerdꝫ
dos peccatori qñ iungit sibi penitētiā z̄c
Et nota maledicta terra. Nō enim voluit
deus maledicere Ade:quia ex fragilitate
peccauit ne ptristaret delicias suas:id est
Euam:sicut dicit Augu. Nec Eue:quia
seducta fuit in preuaricatione: sicut dicit
Apostolus.j. Tim. ij. sed serpenti sic:id ē
diabolo:qz ex malitia z̄c. Sic z maledixit
Cain. Gen. iiij. Jste ḡ labor est necessar⁹
homini:qz vt dicit Apostol⁹. ij. Tess. vlt.
Si quis nō vult operari/non manducet.
Non tñ debet esse valde solicitus nec am
plius homo de hoc. Unde Mat. vj. Nolite
soliciti esse dicentes:quid manducabim⁹?
aut q̄d bibemus z̄c. Ubi dicit Hiero. in
homelia. Labor exercend⁹ est solicitudo
tollenda. Scdi labozes sunt mūdanales
les vitio i. cuiusmodi sunt illi quos patif
miser homo auarus p diuitijs inordinate
acquirendis. aut luxuriosi p voluptatib
explendis:z superbi p dignitatib z̄c. Unde
Oratⁱ. versus. Impiger extremos currit
mercator ad indos: Per mare pauperiem
fugiens p saxa per ignes. Jrē Juuenalis.
Jnunc et ventis animā cōmitte volato
Confisus ligno :digitis a morte remot⁹
Quattuor:aut septē si sūt latissima teda.
Jsti ergo labozes sunt vitiosi:qz ad malū
finem exercentur. z ideo inutiles sunt z in
fructuosi. finaliter. Sap. iij. Infelix z va
cua est spes illozum:z labozes sine fructu
z inutilia opa eozum. Et quod deterius
est sunt damnabiles z detrudūt animam
in infernū. Et ideo tales damnati clamāt
in inferno dicentes. Lassati sumus in via
iniquitatis z perditiōis. z ambulauimus
p vias difficiles/viā aūt dñi ignozauim⁹.
Quid nob profuit superbia:aut diuitiarū
iactantia quid contulit nobis: Transierūt
omnia illa tanq̄ ymbra:z tanq̄ nuncius
precurrēs:z tanq̄ nauis que pertransit fluc
tuantē aquam:cuius cum preterierit non
est vestigium inuenire. Sap. v. Nota: vi
as difficiles:qz maiozes labozes patiunt
iniusti/pro acquirenda damnatione eter
na:q̄s iusti pro acquirenda gloria eterna.
Hiere. Ut inique agerent laborauerunt.
Nota ꝓlus illos Virgilij. Pastor:arator:
eques:pauꝰ:seu:lupauꝰ Capra:rura:bo
ues:quoq; labore grauꝰ. De captis: de ru
re sato deq; hoste subacto Nec lac nec se
getes nec spolia vlla tuli. Tertij labo
res sūt spūales pruosi:z isti sunt q̄s sustiꝰ
ner/z hō p virtutib z gr̄a acquirēda hic
z gl̄ia in futuro:z sūt necessarij:qz sīe cor
pus nō pōt viuere sine labore:sic nec ania
z̄c. Ubi scire debes/q; duo sūt q̄b ania vi

uit ꝛ pascit.ſ.ſcientia ꝛ virtutes:ꝟra que duo habem⁹:duo ꝟtraria ſcz ignorantiā ꝛ culpam.ꝛ ꝓnitatē ad malū.Sensus em̄ ꝛ cogitatio hūani cordis prona sunt ad malum ab adolescentia sua.Gen.viij. Cū q̄bus oīb⁹ nascimur.Et ſō oportet vt laboꝛrem⁹:vt scientiaz ꝛ virtutem acquiram⁹. Vitia ei sine mgro addiscim⁹/ꝛ sine laboꝛre ignorantes sum⁹/nō aūt ꝟtutes.Unō Aug.xxij.de ciui.dei.c.xxj. cōplanges de humana miseria.Quid est q̄ cū laboꝛe meminim⁹ sine laboꝛe obliuiscimur:cū laboꝛre addiscim⁹:sine laboꝛe nescim⁹: cū laboꝛre strenui:sine laboꝛe iertes sum⁹. Hec ille.Igit̄,laborare debem⁹ multo magꝭ pro aia q̄ꝭ ꝓ coꝛpe qđ rādē defectuꝝ est.Unō aplus.j.Tim.iij. Coꝛpalis exercitatio ad modicū vtilis ē pietas aūt ad oia vtilis est ꝓmiſ.ba.vi.que nunc ē ꝛ future.pſ.Labores manuū tuaꝝ q; manducabis.btūs es ꝛ bñ tibi erit.Et vt ad hec diuina sapientia nos instrueret:etiam ipſa voluit laborare q̄ñ creaturas i ſex diebꝫ ꝺidit:ꝛ in sabbato req̄euit:iuxta illud Gen.j. Cōpleuitq; deꝰ die sexto ōpꝰ suū q̄d fecerat et req̄euit die septimo ab oīi ope qđ patrarat. Sic ꝛ nos ſi ꝓ acquirendis ꝟrutiꝫ laborauerimus:postea in futuro sabbato q̄escemus. Nō em̄ poterim⁹ nisi ꝓius laborauerim⁹ Uñ q; sathan voluit q̄escere añq; laboꝛaret:cū dixerit. In celum conscendā super astra celi exaltabo solium meū: sedebo in monte testi in lateriꝫ aq̄lonis ꝛc. Jō deꝰ trusus est in ifernū.Uñ subdit.Ad inferꝛnum detraberꝭ vsq; ad ꝓfundū laci.Esa. xiiij.Beatꝰ ꝑ Martin⁹ sequens diuina vestigia:hic laborauit honestissimis laboꝛribꝫ.ꝛ ſō nūc req̄escit in gl'ia.Jō dicit thema de eo.Honestauit ꝛc. Uñ pōt dicere. Hodicū laborauī ꝛ inueni mihi multā requiē.Eccl. vlc.Dō videam⁹ q̄s laboꝛes sustinuit:Ubi nota:q; i ſex ꝟrutiꝫ acq̄rendis:sic deꝰ in ſex diebꝫ laborauit:ꝛ nūc reꝛquiescit in gl'ia.

Prio in acq̄renda fide itegrali:ꝛ h̄ patuit opꝰ ꝓme diei:ꝛ sic dz in q̄libet pte.

Scō i subleuāda:al's erigēda spe supꝛ

Tertio in accendenda charitate (nali diuinali.

Quarto i obtinēda prudētia itellectuali

Quinto in ſeruanda patiētia ꝟtuali.

Sexto in exercēda temꝑantia coꝛpali.

Jste sūt ōſi sex dies in qb⁹ laborauit:vt poꝛstea q̄escerem⁹.

¶Prio ꝑ laborauit bea (stea req̄escerꝛtus Marti.i acq̄renda fide integrali. Et q̄uenit cū ope ꝓme diei:i qua facta fuit luꝝ ꝓ quā designat fides. Prio:q; ē ꝓma int̄ ꝟtutes:q; sine ea nīl'a vera ꝟtus eē pt. Uñ Aug.vbi deest cognitio ꝟitatz:falsa ē ꝟtus:etiā i optimis moꝛrib⁹. Et Prudē. Pria petit campū dubia sub soꝛte duelli Pugnatura fides. Propt̄ea apl's vocat eā iubam sperandaꝝ. Heb.xj. Quia sic̄ subꝛstat ꝓma in vnaq̄q; re ꝛ fundamētū oīm accidentiū.sic fides ē ꝓma iter ꝟtutes. Et ē fundamētū eaꝝ:iuxta illud.ſ.Coꝛ.iij. Fūꝛdamētū aliud nemo pōt ponere ꝑter id q̄d positū ē:qđ est chr̄s iesus. Glo.i. fides iesu chr̄i.Scō ꝓ lucē desig̃t fides:q; fides illuminat itellectū ad cognitiōez diuinoꝝ. Quānis em̄ ꝓ rōnē nālez possit haberi cogꝛnitio diuinoꝝ aliāꝝ:puta q; sit vn⁹ deꝰ: sapiēs/bon⁹/oīpotēs ꝛc. Tñ de diuinis nō pōt hēri cognitio:inq̄ntū sūt nēcaria ad salutē/nisi ꝓ fidē. Et dirigit hoiez ꝓ viā paꝛradisi:iuxta illō Jo.xj. Si q̄s ambu.i die ū offendit:q; lucē hui⁹ mōi vider. Jn die gr̄e:q; lucē fidi. Si āt ābulauerit i nocte ſcz infidelitatz offendit:q; luꝝ.ſ. fidei nō est in eo:Hic ē q; oia pcā mortalia rā a pagānis q̄ꝭ a chr̄ianis cōmissa ex defectu fidei saltē formate,pcedūt. Nā si luxuriosꝰ firmiter crederet ex pcō luxurie se cōburēdū i eēno igne iferni:ū peccaret.Sicsi supbus sic auarꝰ ꝛc. Jn hac ꝑ laborauit mirabil'r b.Marti. Nā vt dz in legēda ab infantia diuinit⁹ ilpiratꝰ:cū esset annoꝝ.xij. inuitz parētib⁹ ad eccl'iaz ꝓfugit seq; cathecumi nū fieri postulauit.Et vt deꝰ mānifestaret excellētiā fidei sue:voluit ēt miraculis approbare. Nā ꝟtute fidei tres mortuos suscitauit cui asscribunt miracla:iuxta illud Si habueritz fidē:sic granū sinapis dicetis mōti huic:trāsi hinc:ꝛ trāsibit:ꝛ nihil ipossibile erit vobis.Matth.xvij. Primo quendā cathecuminū.Scō quēdā aliuz qui fuerat suspensus.Tertio quendam ad preces matris coꝛam multitudine gentiliū:qui viso miraculo ad fidē q̄uersi sunt: Unde de eo cantat eccl'ia. Hic est Martinus electꝰ deꝰ pontifex cui dñs post apostolos tantā gratiā ꝓferre dignatus:vt in virtute trinitatz deifice mererek fieri thū mortuoꝝ suscitatoꝛ magnific⁹. Mozali

In festo sancti Martini

ter etiã nos laborare debem⁹ in fide acq̃renda/ꝛ acquisita manu tenenda credendo corde/ꝛ ꝓfitendo/et opando.pſ. Credidi.ſ.corde ꝓpter qđ locut⁹ sum ore:ego aũt humiliat⁹ sum nimis.ſ.ope. ¶ Scđo laborauit in erigenda spe. Et cõuenit cuz ope scđe diei. Jn q̃ fecit de⁹ firmamẽtũ.i. celũ diuidẽs aquas ab aquis. Per aq̃s inferiores intelligunt tribulatiões ꝛ pricula mũdi sup que firmat/q̃ ancoram spei figit in deo:qz nõ timet pestes:nõ famem: nõ infirmitates:nõ guerras:nõ alia pricula pſ. Qui confidunt in dño:sic cõ mons sion ꝛc. Non sic homies mundi qui firmant spem in mũdo:ꝛ ideo cũ mundo voluunt et inuoluunt. Absq̃ timore dei viuẽs hõ cuncta timebit.pſ. Saluuz me fac deus:qm̃ intrauerũt aque vsq̃ ad animã meã. Infixi.sum.i lim.pro. et nõ est substãtia. Ye. in al.ma.ꝛ tem. de.me. Per aq̃s ꝙ supiores intelligunt tribulationes quas serui dei/ꝓpter chm̃ ꝛ ꝓtites patiunt:qz oportet eas pati:iuxta illõ. Act.xiij. Per multas tribulatiões oportet nos introire in regnũ dei.ſ.a mundo.i.mũdanis et puersis hoibus a carne/ꝛ a diabolo. Vñ dr Apostolus: q̃ pie viuere volunt in chño Jesu: pſecutionem patiuntur.ij.Tim.iij.Quia eas libent sustinẽt ꝛ nõ mouent: qz velut firmamentũ firmati sunt sup̃ petram que est chs. Mat.xij. Similabo eũ viro sapienti:q̃ edificauit domũ suã supra petram. Talis erat Apl's di. Quis nos separabit a charitate chi/ tribulatio/an angustia/an fames/an nuditas/an pſecutio/an periculũ/an gladi⁹:Et infra. Cert⁹ suz em̃ q̃ neq̃ mors/neq̃ vita/neq̃ angeli/neq̃ pncipat⁹/neq̃ ꝓtites/neq̃ instãtia/neq̃ futura/neq̃ fortitudo/neq̃ altitudo/neq̃ ꝓfundum/neq̃ creatura:alia poterit nos separare a charitate dei: q̃ est in chño Jesu dño nostro. Rom. viij. Jn hac q̃ spe erigenda laborauit brũs Martin⁹: qz sic fixerat ancoram spei in deo:q̃ nihil omnino timebat. Exemplũ patet in duob⁹ vel trib⁹. Primo qñ obrulit se imperatori ad pugnandũ inermis clypeo crucis obtectus. Dic exemplũ. Scđo ptz quãdo incidit in latrones/quoz̃ vni pcunctanti an timuisset? Rñdit nunq̃ se ita fuisse securũ:qz sciret misdiam dei, maxime in tentationib⁹ affuturã. Jtem postea obuiauit diabolo: cui dicenti q̃cunq̃ ieris diabol⁹ tibi aduersabit. Rñdit mihi aduro:ꝛ ꝛc.ꝛ ille statim euanuit ꝛc. Ergo ꝛ nos firmem⁹ spez in dño/ꝛ nõ in mũdo:qz vanus est.non in carne:qz fragilis est:nõ in diabolo: q̃ mẽdax est. Nota silitudinẽ de q̃ttuor inuitatib⁹ hoiem. Vñ mund⁹ clamat. Ego decipio. Caro clamat. Ego deficio. Diabolus clamat. Ego inficio. Christ⁹ clamat. Ego recipio. Ad quẽ ergo ibis o hõ? Nota quõ dicit a motu mund⁹. Et ido Esa. xl. Qui sperant in dño: mutabũt fortitudinẽ assumẽt pennas vt aquile:current ꝛ nõ labo.ambu.ꝛ nõ deficiẽt ꝛc. ¶ Tertio in accendẽda charitate ꝛc. Et cõuenit cuz ope tertie diei/in qua de⁹ discooperuit terram ab aquis/ꝛ apparuit arrida. Et exinde terra erat inanis et vacua.i. inutilibilis ꝛ infructuosa/ꝛ infozmis. Fuit visibilis ꝛ fructifera:qz ꝙ virturẽ charitatis hõ eripitur ab aquis vitioz̃/ꝛ ornat virtutibꝰ facit fructus meritoz̃:qz sicut sine charitate qõcunq̃ opus bonoz̃ quãtulibet magnũ infructuosuz est:sicut dic Aplus.j.Coz. xiij. Si linguis hoim loquoz ꝛ angelorũ: charitatẽ aũt nõ habuero fact⁹ sum velut es sonãs ꝛ tym.tin. Et si ha. ꝓphe.ꝛ nouerim mysteria oia ꝛ oẽm scientiaz:ꝛ habuo.fi.ita vt mon.trã. charitatẽ aũt nõ habuero nihil sum. Et si dist.in ci. pauperũ oñes fa.me.ꝛ si tra.coz.me. ita vt ar.charl. aũtẽ nõ ha.nihil mihi ꝓdest. Sic cum charitate quodcũq̃ opus bonoz̃ q̃tulibet parvum est meritorium vite eterne. Mat.x. Quicunq̃ potuz dederit vni ex minimis istis calicem aque frigide:amen dico vobis nõ perdet mercedẽ suã. Jn hac accendenda laborauit brũs Martin⁹:sicut ptz qñ existẽs miles adhuc catheczumin⁹ paperẽ nudũ vestiuit algentẽ ꝛc. Dic exemplũ. Jtem fact⁹ ꝑlatus:idem fecit. Nota etiã:qñ semel videns ouez attonsam ait. Euangelicũ mandatũ cõpleuit ista. Duas tunicas habuit ꝛ vnã non habẽti largita est. Jta ꝛ vos inqt facere debetis. Jõ dicit de eo in tertia lectione. Opem ferebat miseris alebat egentes vestiebat nudos. Nihil aũt sibi ex militie stipendijs:pter q̃tidianuz victum sibi seruabat. Jaq̃ tũc euangelij nõ surdus auditor: de crastino

no nō cogitabat. Hozalit: sic t nos debem⁹ facere tē. ¶ Quarto in obtinēda ꝓuidentia tē. et cōuenit cum opere q̄rte dieī: in qua fuerūt facti sol luna t stelle. Sic p ꝓuidentiā ania quasi celū illuminat a sole luna t stellis. i. a doctrina christi eccl'ie et sētōz ad discernēdū bonū a malo: vitiuz a ꝛute: t spūs malos a bonis. Et vt nō p/mittat a malis spiritib⁹ t hominib⁹ se seduci. Unde dns Mat. x. Estote ꝓuidentes sicut serpētes et simplices sicut columbe. Quod exponēs Hiero. ait Habeto simplicitatē columbe/ne alicui machinēz dolos: t serpentz astutiā/ne alten⁹ supplantetis insidijs. Nihil em̄ distat in vitio decipere posse vel decipi. xvj. q. j. Si cupis. et originalit ad Rusticuz monachū tē. Vel dic q illuminat p ꝓuidentiā ad cauenduz t ꝓuidenduz de futuris. Habet em̄ tres ptes. s. memoriā preteritoꝝ/intelligentiam p̄sentium/t ꝓuidentiā futuroꝝ. Talem p uidentiā habēt sancti q nūc laborāt in opibus penitētie/t aliaꝝ virtutū: vt postmodū euitent ꝛiculum eterne dānationis: et acq̄rant eternā requiē: iuxta illud. Eccli. vltio. Modicū laborauī t inueni multaz requiē. Ecōtra facīūt pecōres: qui neq̄ ꝺ p̄teritis cogitant: neq̄ ꝓuident de futurz. sz solū ꝓsiderāt p̄sentia sensibilia ad instar bestiaꝝ tē. Ideo in futurū eterna egestate laborabūt: sicut legit de diuite epulone q̄ nō potuit habere in iferno gutta aq̄ tē. ¶ Lu. xvj. Sic hodie pecōres edificant palatia: plātāt vineas/oliueta/cānamelos tē. Sed p alia vita futura nō fabricāt triste tugurīū. Nota fabulā de cicada t formica, cicada em̄ in tpe est⁹/deridebat formicam laborantē in tanto caloꝛe ad colligēdū granū: cum ipsa cicada cantaret in arboꝛe sub fronde virēti: postmodū vero in hyeme cicada nō habēs q̄d comederet/coartata a fame iuit ad formicā petēs ab ea messem tē. Cui respondit formica. Et q̄d fecisti in estate p̄terita? Rndit cicada. Fui occupata ad cantandū: qz pigebat me laboꝛare tē. Cui formica. Vade igit nunc t tripudia. Sic querī hodie deridēt penitētes t religiosos: q tōo clamāt. Miserere nostri dne miserere nostri: qz multuz repleti sum⁹ despectōne: q̄a mul. reple, est a. nra oppꝛo. a, t de. sugbis tē, Jōo dicit scptura. Vade ad formicā o piger: t cōsidera vias ei⁹ t discе sapientiā: que cū non habeat ducē: nec pceptoꝛē: nec principem parat in estate cibū sibi t ꝓgregat in messe q̄ comedat. Pꝛouer. vj. Item Eccl. ix. Quodcūq̄ pōt man⁹ tua facere: instanter opare: quia nec opus: nec ratio: nec scientia: nec sapientia: erūt apud inferos q̄ tu ꝓperas. Hāc ꝓuidētiā habuit dīus Martin⁹. Adapta sicut potes, Et laborauit in hac ꝓuidentia obtinēda/t ipsam obtinuit. Sciuit em̄ discernere inter spūm bonū t malū. Nota q̄n apparuit ei diabolus in forma regz: purpura: diademate: t aureis caligz ornat⁹: dicēs se esse chīm tē. Jtē dic q̄n ipse cognouit illum quē ꝓli adoꝛabāt vt martyrē: fuisse latronē tē. Hozalit er debem⁹ etiā hanc ꝓuidētiā habere/ne a demonuz fallatijs decipiamur: q maxie conant hoīes decipere p artem magicam vl p somnia tē. Dic cōtra magos t diuinatoꝛes: sic expedit. Jō dicit. Deut. xviij Non inueniat in te/qui ariolos scisciteꝛ t obseruet somnia atq̄ augurīa: ne sic maleficus: neq̄ incantatoꝛ: neq̄ phitonem cōsulat: neq̄ diuinos: t q̄rat a mortuis veritatez tē. Dic vt expedit. Vide. xxvj. q. v. episcopi. ¶ Quīto laboꝛauit in ꝓseruāda patiētia virtuali. Et cōuenit cū ope quinte dieī/in q̄ facti fuerūt pisces t aues. Per pisces q̄ in aquis nō submergunt: sed natant: notant homines patiētes t foꝛtes: q̄ p virtutē foꝛtitudinis t patiētie nō deficiunt in aquis tribulationū et aduersitatū: sed tunc magis delectant cum p virtutez patiunt aduersa: sicut sunt illi de q̄b dicit Jbant apli gaudētes a ꝓspectu ꝓsilij: q̄m digni ha. fuit p nole Jesu cōtu. pati. Actz. v. Tales etiā sunt aues p contēplationē. Et desideriū celestium bonoꝝ: subleuant em̄ se p pennas oꝛonis t meditatōnis/ad celestia capescēda. Frustra aūt tacitur rete ante oculos pennatoꝝ. Pꝛoue. j. Nam ad instar arce Noe q̄to magis abundant aque aduersitatū: tanto magz eleuant ad celestia. Un̄ apls. Ro. v. Nō solū aūt sed t gl'iamur in tribulatōib⁹: scientes q̄m tribulatio patientiā operat/patientia aūt probationē/probatio vero spem/spes aūt nō confundit tē. Jtē. ij. Tim. j. Sicut abundāt passiones chīi in nob⁹: ita et p chīm ab/

undat ꝓsolatio nostra. In hac ꝙ laborauit brūs Martinus. Quod patz qñ fuit verberat⁹ a ꝗbusdā militib⁹ sibi obuianti bus. Dic exēplū. Jrē impune sepe cū esset eps a clericis ledebat: ipse vero patientissim⁹ de sua eos ꝓpter hoc charitate nō repellebat. ¶ Sexto laborauit in tēperātia exercenda. tc, t cōuenit cū ope sexte diei/ in qua de⁹ fecit aialia bruta/ t subiecit ea hoi quē eodē die creauit. Quid g animalia bruta/ nisi brutales t bestiales mot⁹ luxurie t gule intelligunt: ꝗbus hō debz dña ri g virtutē tēperantie. ps. Nolite fieri sic equus t mulus: in ꝗbus nō est intellect⁹. In chamo t freno maxi. eoꝝ ꝓstringe tc. In hac etiā laborauit brūs Martin⁹: qz cū eremitis asperrimā vitaz ducebat: vbi nūqz vinū bibebat ꝓterqz infirmus: quin etiā dum miles esset: qz tunc ita frugalis erat/ vt iaz illo tpe nō miles: sed monach⁹ putaret. Hui⁹ tēperantie virtute habuit gram a dño refrenādi impetū ignis coꝝpalit: sicut t virtute tēperantie ignē ꝛcupiscentie refrenabat. Nota exemplū qñ vim ignis sua ozone restinxit. Nota moraliter ꝓtra aliquos religiosos/ ꝙ delicta queqz cōfunt tc. ꝓtra quos Hiero. Natus in paupere domo t turgurio rusticano/ ꝙ vix milio t cibario pane rugientē ventrē saturare poterā: nūc similam t mella fastidio tc xij. q. ij. Bña epi. Ex his ergo ptz quō dom⁹ honestauit illuz in laboribꝫ. Modo videam⁹ quō cōpleuit labores illi⁹: vando sibi requiem eternā in sabbato vite beate. Dic mortem tc.

¶ In festo sancte Cecilie. Sermo. LXXXV.

Liberasti me dñe ō ꝙditiōe. Eccī. vlt. t in epistola hodierna. Ut vide eandē ſmonis seriē in festo btē Lucie. Pro fundamēto ſmonis ozit theologicalē qstio.

¶ Querit vtrum oīs rei ꝓseruatio sit a deo. Arguit q non: ad nobilitatē agentis creati ptinet: q pōt facere opus q se stabile nō indigens ipso artifice ꝓtinue sustentante: sed de⁹ est artifex mlto nobilior/ et mlto potētior. g videt q operib⁹ suis detale esse/ q nō indigeant ipo ꝓseruāte continue: igit ꝓseruatio rer nō videt imediate esse a deo. Jn oppositū nihil mutabile subsistit/ nec saluat in esse nisi q mutabile t fixum: sed oīa esse creatu mutabile est t variabile: saltē a ptērito in futurū. ergo nihil pōt subsistere nisi deo ꝓseruāte: et ista qstio manet ꝙ vtraqz pte dubia. ¶ Ad qstionē respondendū est: ſm Bonauē: sug. ij. sen. dis. xxxvij. q omis rei cōseruatio est a deo t oim rerū actio: t ratio hui⁹ est necessitas t indigētia ex pte creature. omis em creatura ex nihilo est: t aliunde habet esse: qz ex nihilo est. Jdeo quodāmō vana est t vanitati subiecta: qz vero aliūde habet esse. Jdeo esse est quodāmō accidentale ꝓtrario mō est in deo in quo nō est accidēs. Sicut em vanū nō pōt fulciri: nisi q verū t stabile t accidens nō pōt fulciri: nisi q subiectū: sic esse creature nō pōt cōseruari absqz munificētia creatricis essentie: patet q Gregō. Cuncta in nihilū cederēt nisi man⁹ cōditoris ea ꝓtineret. Jgit oia que ꝓseruantur/ a deo conseruant. ¶ Et ad argumentū dicit/ q non est simile q eo qđ artifex creatus sic facit rem: qđ nō facit eius psentia intrinseca: nō em pōt in totam rei substantiā: t ꝓterea res facta conseruari pōt/ in primis principijs que non dependēt a potestate artificis/ nō sic autē est in ope dei. Omne em opus qđ de⁹ facit ſm totuz sui facit. Jdeo totalit ab ipso dependet: t sine ei⁹ aditorio ꝓseruari nō pōt. a q fuit liberata t ꝓseruata btā Cecilia: de q fit ſmo: iuxta ꝓba assumpta tc. Jnuenio q in h mōo sūt qnqz ꝙditiones.

Prima perditio est anie: t ista venit ex peccato superbie.

Scda perditio est corꝝpis: et ista venit ex peccato luxurie.

Tertia perditio est tēporis: t ista venit ex peccato acidie.

Quarta ꝙditio est diuitiaꝝ: t ista venit ex peccato auaritie.

Quinta ꝙditio est glie: t ista venit ex peccato inconstantie.

¶ Prima perditio tc. Declara primo qđ est ꝙditio anime: est perditio rationis: et hanc facit perdere superbia. Declara per similitudinē de frenetico: qui rideꝝ q est in pcinctu mortis. Vel de eo q ducit ad furi

tas si iret ornat⁹ pompose ridendo: z cantando: diceret de eo: iste est pditus z fatu⁹ ꝛc. nisi pro fide vel iustitia moreret: sicut ꝺ Agatha legit. q̄ lerant z gloriāter ibat ad carcerē. Et q̄si ad epulas inuitata agonem suū dño p̄cib⁹ cōmendabat ꝛc. Sic hō ducit ad mortē p̄sniam datam a deo. Statutū est hominib⁹ semel mori. Hebr. ix. Et cōtinuo ducimur ad mortē. ij. Reg. xxiiij. Omes morimur z sicut aque dilabimur in terrā que nō reuertunt. Homo ḡ superbus dicit stultus ꝛc. z pditus. De ista pditione dicit scriptura. Superbiā nūq̄ ī tuo sensu aut in tuo ꝟbo dñari ꝑmittas. In ipsa em̄ initium sumpsit omis pditio. Tob. iiij. Nota. Omis perditio, s. angelorum et hominum. Nota de angelo⁹ perditione cuius causa fuit lucifer ꝛc. Dic quō z quare cecidit. Quomō aut̄ lucifer fuit causa pditionis alio⁹ angelo⁹ ponit Tho. in. ij. sentē. dist. vj. ar. ij. quia. s. illud qō lucifer desiderauit ad actum pducere: alijs angelis ostendit: suū desideriū exponendo. Et simul cū hoc fuit alio⁹ visio et puersus desiderij ꝟsensus. vnde non soluz alij angeli ꝟsenserunt z appꝛobauerūt desideriū luciferi: sed etiaz aliq̄d appetierūt sibi ipis ex quo supbiebant: vt sibi ipsimet fm potestatē naturaliū suo⁹ gl̄iam acq̄rerent, tamē sub deo z sub supioꝛib⁹ angelis: z q̄ eam in oc̄os alios angelos inferiores transfunderēt, z aliq̄d appetebāt ipi supioꝛi in q̄ sibi ꝟsentiebant: vt. s. dicta dignitatē assequerēt: q̄ eadem ratio erat de vno z de oibus. Et ponit Tho. similitudinez de illis q̄ pari rōne se habēt ad aliq̄d cōquerendū: z ideo omes in vnū aspirantes quilibz sibi z alijs desiderat fm Tho. Item hoim. Dic de Adam et Eua ꝓpter quo⁹ supbia perditum, fuit humanū genus ꝛc. Dic quomō ꝛc. Ecce prima perditio. Ab ista ergo prima pditione fuit liberata btā Cecilia. Nota q̄ tria sunt, q̄ dāt superbiaz mulieribz z puellis. s. pulchritudo corꝓis. Copia in ornamētis. Tertio nobilitas generis. Primū fuit in btā Cecilia: quia erat pulchꝛior omnib⁹ domicellis romanis: sed tamē ne supbiret attenuabat se per ieunia ꝛc. Vnde eccl̄ia. Biduanis ac triduanis ieunijs orans: suam dño pudicitiā cōmendabat, cōtrariū faciunt hodie domicelle ꝛc. Scōm etiam sed nō fecit Cecilia supbire: q̄ licz a parēt⁹ ornarek, nec posset eis in hoc oīno resistere: tamē subtus induebak cilitio, ne supbiret, Ecclesia. cilitio Cecilia carnez domabat: quo desuper deauratis vestib⁹ regebatur. Tertiū etiā non fecit eam supbire: q̄ licet esset generosa ꝛc. tamē cogitabat humilitatē chr̄i ꝛc. z legebat euangeliū ꝛc.

Pater primū. Ideo ei potest cōuenire illud Dauid. Ego aūt cum mihi molesti essent. s. parentes mei, vt ornarē me induebar cilitio ꝓtra ornamēta corꝓis. Humiliabā in ieunio animā meā, cōtra pulchritudinē corꝓis. Et oratio mea in sinu meo cōuertetur, ꝓtra nobilitatē generis. Ecce quō liberata fuit a prima pditione. Ideo regratiak deo dicēs. Liberasti me dñe ꝛc.

¶ Scōa perditio ꝛc. Nam detur vna ꝑsona casta et altera luxuriosa: casta viuet viginti annis plus ꝛc. quia luxuria est sicut ignis q̄ consumit corꝓus. De hac pditione quidā sctūs liberat⁹ regratians deo dicebat. Confiteor nomini tuo dñe: quoniā adiutor ꝛ protector factus es mihi: z liberasti corꝓus meū a perditōne, Et infra. Ꝓressura flāme que circūdedit me: z in medio ignis non sum estuat⁹. Eccl. vltio. Ab ista perditōne fuit liberata btā Cecilia ꝛc. Dic quō infestatione parentū, licet excusans se tū ꝓtraxit mr̄imoniū cū Valeriano ꝛc. sed btā Cecilia orabat ꝑ ꝓseruationē ꝟginitatis ꝛc. Vñ Eccl̄ia. Cantātibus organis Cecilia ꝟgo in corde suo: soli dño decātabat dī. Fiat dñe cor meum, z corꝓ⁹ meū imaculatū: vt nō ꝓfundar ꝛc. Dic quō in nocte existēs in camera cū sponso ꝙuertit eū ꝛc. Dic hist̄oriā q̄ueq̄ venit angelus portās eis duas coronas roseas ꝛc. Tunc ambo fecerūt votū ꝟginitatis: vt viuerēt sicut Maria z Joseph. Mozak⁹ fuetis ꝟginitatē vel castitatē: ꝑ quā efficitur hō socius angelo⁹. Ideo scꝓtura, O q̄ pulchra et casta est gn̄atio cū charitate. Sap. iiij. Nota. Cū charitate, mixti sūt casti ꝓpter timorē cōfusionis ꝛc, nihil valet: vel ꝓpter turpitudinem minime valet: sed cum charitate que est forma z pfectio ꝓtutū oim ꝛc. ¶ Tertia pditio est tpis a petō accidie. Dic ꝙ istō: ꝓut expedit qō pcliosissima rez ē. Nota q̄tū emeret aia dā

nata vnā hoīam de tpe. Nota exemplum Chrisauri qō ponit Gre. in dialo. tc. Sic hodie multi in senectute vel in ifirmitate querūt tēpus ad disponēdū de aia. Jō dr scriptura. Quēcūq; potest man⁹ tua facere instanter operare: quia nec opus/nec rō/nec scientia/nec sapientia erūt apud inferos quo tu pperas. Eccl. ix. tc. Ab ista g pditione fuit liberata brā Cecilia: qz totum temp⁹ diuidebat z expendebat ad honorē dei z salutē pximoz. Dic quō media no/cte surgebat ad orādū tc. Jtē audita mis/sa de mane portabat cibū z potū christia/nis incarceratis p fide tc. Jtem monebat z pdicabat eis tc. Sic totū tēpus expēde bat ad honorē dei z vtilitatē pximi tc. Jō Apl's. Jta fratres mei dilectissimi stabi/les estote abundātes in omni opere domi ni semper: scientes q labor vester non est inanis in dño. j. Coz. xv. ¶ Quarta per/ditio est diuitiarū ex pctō auaritie. Aua/ri em̄ credunt pseruare diuitias cōgregan do z custodiendo: z illud facit eas pdere. Nota similitudinē de duob⁹ diuitib⁹ itine rantib⁹ debentib⁹ transire passum periculo/sum tc. Vide supra in sermo. beati Laurē tij. parte. ij. in prin. Jdeo de hac pditione dicit scriptura. Perde pecuniā propter fra trem z amicū: z nō abscondas illā sub la/pide in perditione. Eccl. xxix. Nota sub la pide, s. auaritie, Ab ista ergo perditiōe fu/it liberata beata Cecilia: quia antecz ve/nisset ad passum periculosum mortis posuit in mensa. i. in manib⁹ pauperum pecuniā: z vocatis virginib⁹ domicellis: quas nu/trierat ad seruitiū di/dedit aliquid illis que volebāt viuere i virginitate: vt possent viuere cum laborib⁹ suis ne essent ociose. Alias vo dedit viduis orphanis et captiui/is/z solam domum sibi retinuit. Nota liter, Jdeo christus. Beati misericordes: quoniā ipsi misericordiā psequent. Mat. v. Dic vt vis tc. ¶ Quinta pditio est glo rie ex inconstantia. Quidaz em̄ incipiunt bene sed retrocedūt tc. Da similitudinem de currentib⁹ ad brauiū/quoz quidaz fer/uenter incipiūt currere: sed postea deiūt vel pter spinas/vel pter ventum/vel p/pter longitudinē vie tc. Sic multi incipi/unt feruenter tc, postea pter spinas: id ē destructionez alioz deiūnt tc, vel pter ventum alicuius tentatiōis: puta doloris capitis: vel stomachi tc. vel pter longitu dinem vie psiderando diuturnitatē tem/poris vite pprie tc. Ab ista ergo pditione fuit liberata beata Cecilia: qz pseuerauit tc. Dic eius martyriū. Jdeo dic regratiā/do deo, Liberasti me one de pditiōe. Sic nos pseueremus tc. Nō qui inceperit tc. Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Clementis, Sermo. Lxxxvi.

Quisputas ē fidelis seru⁹ z prudēs: Mat. xxiij. Et i euangelio hodierno Pro declaratiōe sciendū: q regula est i the ologia: q deus dat gloriā paradisi fm me ritum bone vite: nō ex aliqua obligatione necessaria ex parte dei: sed ex pmissiōe vo/luntaria z gratiosa. Detur similitudo de seru/is z ancillis. Nunquid ex diligenti seruitio ipsorū possent petere hereditatē dñi in retributionē seruitij: Certe nō tc. Dic pra ctice. Sic in pposito. Omnes sum⁹ serui christi empti ab eo. Auctoritas. Nō enim estis vestri. Empti em̄ estis precio magno j. Coz. vj. Precii fuit sanguis chri. Non corruptibilib⁹ auro z argento redēpti est/ de vana vestra cōuersatiōe paterne tradi/tionis: sed precioso sanguine agni imacu/lati Jesu christi, j. Pe. j. Magnus honoz est esse seruum dei: qz seruire deo regnare est. Vñ Agatha dixit Quintiano. Sum ma ingenuitas est in qua christi seruitus cōprobat. Ex seruitio ergo nostro non pos/sumus petere gloriaz: qz tenemur ex debi/to seruitutis, Auctoritas christi. Nūquid gratiā habebit seruo illi: qui fecit q ei im/perauerat. Nō puto. Sic z vos cum fece ritis oia que pcepta sūt vobis: dicite seru/i inutiles sum⁹ quod debuim⁹ facere: feci/mus, Lu. xvij, Debet g peti hereditas glo rie/ex liberali pmissione dei/q pmisit vni/cuicz reddere fm opera eius. Filius hois ventur⁹ est in gloria patris sui cum angel⁹ suis: z tunc reddet vnicuicz fm opera ei⁹. Mat. xvj. Cum g beat⁹ Clemēs fecerit multa z magna opera in hac vita: sequit, q est magnus in gloria eterna. Et de hoc

querit thema admiratiue ꝺ magnitudine glorie sue dicens. Quisputas ꝛc. quasi diceret beatus Clemens. Fidelis seruus ⁊ prudens quisputas est. i. quant⁹ est in gloria interrogatiue: quasi diceret magnus. Pro sermonis fundamento qui est de sc̄o Clemente: qui fuit seruus dei fidelis ꝓp quem mori voluit: oritur theologicalis q̄

¶ Querk. Utrum homo dei seru⁹ (stio. quantūcunq; charitate cōstitutus teneat mortez̄ pro christo ad exemplū sancti Clementis subire? Arguit ꝙ sic. Quilibet tenetur plus diligere deum q̄ omne creatū quantūcunq; sit imꝑfectus: ergo quilibet tenetur pro honore dei ⁊ gloria paruipendere se ⁊ sua. Cum igit̄ opportunitas temporis se offert: videt ꝙ quilibet tenetur ꝓ christo mortem subire. In oppositū habet Joan. xv. Maiorem charitatē nemo habet: vt animā suam ponat quis pro amicis suis. Ergo mortem ꝓ christo subire videt ꝑfectionis maxime: sed homines imperfecti nō tenent ad opera ꝑfectionis: ergo nō omnes tenent mortē ꝓ christo subire, ⁊ sic questio manet ꝓ vtraq; parte dubia. Ad questionē respondendū est ſm Bona. sup iij. sentē. dist. xxx. q. ij. ꝙ subire mortē intētione placēdi deo pōt esse tripliciter. Uno modo qñ adest necessitas: vel deserēdi iustitiam vel amittendi vitam. Alio modo qñ se offert opportunitas diuinaz̄ gloriam manifestandi/⁊ edificandi ecclesiam. Tertio modo solum ꝓpter hoc ꝙ vitam suam habet exosam. Primū est iustitie ⁊ necessitatis. Scōm est ꝑfectionis ⁊ superogationis. Tertiū seueritatis et crudelitatis/cū quo querit. Utrū omnes teneant mortem pro christo subire: dicendū est: ꝙ pro loco et tempore: vbi talis optio datur vel ꝙ iustitia deseratur vel ꝙ vita ꝑdatur. Ibi oēs quantūcunq; sint imperfecti tenent mortem subire ⁊ preeligere magis deo dilecto mori: q̄ ipso offenso viuere. Ubi ꝯo talis necessitas nō imminet: nec datur optio tamē offert se opportunitas manifestandi diuinam gloriam: ⁊ edificandi ecclesiaz̄; si homo se morti exponat mortem subire est perfectionis: ⁊ superogationis: ad quam ideo oīes tenentur pro christo. Et ad argumentum dicitur: ꝙ verum est ꝙ quilibet plus tenetur diligere deum q̄ omne creatum: non tamē ꝓpter hoc sequit: ꝙ homo tenetur pro christo deserere omne creatum: qz̄ potest habere simul christum ⁊ creatum: nisi sit ꝓpter iustitiā dei deserendaz̄: quia homo debet potius velle mori q̄ denegare deum: ⁊ ipsum offendere. quā mortem Clemens ꝓ christo passus est: ⁊ magis mori voluit q̄ deum dimittere: ideo dicit. Fidelis seruus: iuxta verba assumpta ꝛc̄ Thema tangit tres magnas virtutes et excellentias.

Prima est credulitas diuinalis: quia fidelis.

Secūda est humilitas cordialis: quia seruus.

Tertia est sagacitas ꝓphetalis: quia prudens

¶ Dico primo ꝛc̄. Istā habuit beat⁹ Clemens. Dicit historia ꝙ tempore apostolorum beat⁹ Clemens erat rome filius magni dñi: sed nunq̄ viderat parentes suos ⁊ desiderabat eos videre in alia vita diligenter. igit̄ inquirebat si erat alia vita: et ibat ꝓ scholas diuersas inquirens scire de immortalitate anime. De quo vide Tho. in. j. parte. q. lxxv. ar. vj. Nota quinq; scholas que tunc erant rome. Prima schola erat Epicureoꝝ ab epicuro: qui dicebant felicitatē hominis cōsistere in delectatiōe carnis. Et ꝙ anima hominis moritur simul cum corpore. Et sumebāt fundamentum ab auctoritate Salomonis di. Dixi in corde meo ꝺ filijs hominū: vt probaret eos deus: ⁊ ostēderet similes esse bestijs. Idcirco vnus interitus est hominis ⁊ iumentorū ⁊ equa vtriusq; conditio. Sicut moritur homo/sic ⁊ illa moriunt. Similiter spirant omnia: ⁊ nihil habet homo iumento amplꝰ. Eccl. iij. Sed Rñ. ad illā auctoritatē dupliciter. Primo modo ꝙ loquitur in ꝑsona hominū mundanorū: q̄a liber ille dicitur ecclesiastes. i. concionator ſm Greg. Vel dic scōdo ꝙ intelligit de corpore/nō de anima: ⁊ hoc patet cum p̄mittit. Vidi cūcta que fiunt sub sole. Anima aūr rationalis nō fit sub sole. i. solis influentia vt aie iumentoꝝ: sed supra solē. i. virtute dei q̄ eam imediate creat Gen. ij. Fozmauit igit̄ deus hoiem de limo terre: ⁊ inspi. in faciem eius spi. vite. i. aiam ſm glo. Augu. beatus ꝙ Clemens audiens istam

U

opinionē tristis recedebat. Secūda schola erat stoicoꝝ q̄ ponebant felicitatem humanam in honestate virtuali. Et isti aliquantulū melꝰ sentiebāt q̄ primi: sed errabant in hoc: qz dicebāt etiā animā mori cū corpore: ea ratiōe moti: qz alia nō videt de corpore egredi quādo homo morit: sic nec qū morit iumentū ꝛc. Sed nō valet aliqd ista ratio: qz ania que est in corpore nō pōt videre nisi corporalia: ratio qz velum carnis impedit. Vetus siꝫitudo de homine tenente vitrū viride ante oculos ꝛc. Vide supꝫ ꝛc. Ita ō ania ꝛc. Ideo apl̄us. Videmꝰ nunc p speculū in enigmate: tūc aūt facie ad faciem. j. Coꝝ. xiij. Aliq aliꝫ de ista schola dicebant melꝰ q̄ est alia vita: vt Seneca/Dioge. ꝛ alij multi ꝛ facie bant istam rōnez: qz hic boni nō premiant nec mali homies puniunt. Justitia autez dei exigit ꝓrarium: ergo ꝛc. Fiat ergo rō formalis ꝛc. Audies aūt beatꝰ Cle. istaz rōnem ꝛ opinionē consolabat ꝛc. Tertia schola erat peripateticoꝝ q̄ ponebant felicitatē humanam in veritate intellectuali. De hac secta fuit Socrates/Plato/Aristote. Anaxagoras ꝛc. Et isti tenebant q̄ erat alia vita: ꝛ mouebant ista rōne: quia alia nō depēdet a corpore ꝛc. Vide supra. Audiens g̃ sanctꝰ Cle. istā rōnem multū confortabat. Quarta schola erat theologie. Et ista erat iudeoꝝ i quo inuenit duas opiniones ſm q̄ erant due secte iudeorum. Vna saduceoꝝ di. q̄ nō erat alia vita ꝛ fundabant ea rōne: qz Moyses nihil pmisit de alia vita/nec in toto veteri testamento. Sed queritꝫ cur fecit hoc: quia reseruabat hoc messie tunc futuro. Ideo christꝰ dicit istis. Erratis nescientes scripturas neq̄ virtutē dei. Mat. xij. Et alia opinio erat phariseoꝝ q̄ credebāt aliā vitā ꝛc. Quinta schola erat chr̄ianoꝝ. Primus qui legit rome theologiā fuit beatꝰ Barnabas: ꝛ postea Petrus et Paulꝰ q̄ predicabāt aliam esse vitā/in qua boni p̄miabant̄ per fidē christi: ꝛ mali puniebant̄. Dicebat btūs Clemēs. O isti bene dicūt. Sed male phant̄ ꝛc. Dicebant apostoli. Nō phamꝰ. Expecta modicum/ꝛ ad pbationē dicti sui resuscitabāt mortuū. ecce argumentū insolubile. Et sic beatꝰ Cle. credidit. Paret p̄ma pars. Ideo pōt dici de eo. Hic. s. rome iam querit̄ inter dispen. vt fidelis q̄s inuenias. j. Coꝝ. iij. Nota. Dispensatores. scz phos q̄ dispēsant scientiā. Horaliter, qz alia vita est ꝛc. Ideo psentē vitā nō recipiamꝰ nisi vt viā. Sic g̃ viatores ñ curāt ꝛc, sic nos ꝛc, iustoꝝ aie i manu dei sūt: ꝛ nō tan. illos tor. mali. visi sūt oculis insipientiū mori. illi aūt sūt in pace. Sap. iij. ¶ Dico scdo ꝛc. qz seruꝰ: qđ est nomē humilitatz. Hāc humilitatē habuit excellenter btūs Cle. Qđ patet in h̄ qz btūs Petrꝰ presciens se moriturꝰ dixit: q̄ reputabat Clementē sufficientez ꝛ idoneū ad papatum ꝛc. ita q̄ ꝓsulebat q̄ post mortē suā eligerēt ipsum. Sed btūs Cle. post mortē bti Petri cū videret q̄ illi electores vellent eū elig̃ere recusauit būliter dicens se nō dignum. Et ꝓterea allegauit rōnez ne inoleret ꝓsuetudo q̄ papa anteq̄ moriat eligat sibi successorē qđ esset noxium valde eccl̄ie dī. ꝛ sic obtinuit: ꝛ fuit electus Linus. Iterū mortuo Lino voluerī eligere Clementē: sed eadē rōne se excusauit: ꝛ elegerūt Cletū. quo etiā mortuo fuit electus Clemēs nō obstantib⁹ rōnibus suis ꝛc. Si fieret mō sic nō esset scisma in eccl̄ia dei ꝛc. Bene ergo tenuit ꝓsilliū sericprure dī. Quanto magnus es: humilia te in oib⁹. Eccī. iij. Ecce quō dī seruꝰ. i. humilis: Tū ante papatū renuendo. tū etiā post papatū seruiendo. Postq̄ enī fuit papa nō tam pfuit q̄s seruiuit: iuxta illud cōsilium christi. Quicūq̄ voluerit inter vos maior fieri: sit vester minister. Et quicūq̄ voluerit inē vos ꝓmꝰ esse erit vester seruus. Mat. xx. Horaliter instruimur q̄ debemꝰ fugere ꝓlationes ꝛc. Judiciū durissimū bis qui pūnt fiet. Sap. vj. Expone vt supꝫ in ser. bti Blasij. Quidā ambitiosi adducunt ꝓ se auctoritatē apostoli. Si q̄s episcopatū desiderat/bonum opus desiderat: qđ exponit̄ tripliciter. ¶ Dico tertio ꝛc. sagacitatē. i. prudētiaz virtualē. Prudentia ſm phm in. vj: Ethi. stat in ordinando quementer res in debitū finem. Verbi gr̃a: de nauclero nauis ꝛc. sic finis noster est vita eterna. Auctoritas. Nūc liberati a pctō/seruī autē facti deo habetis fructū vr̄m in scrifi. finem ꝓ vitā eternā. Ro. vj. Prudentia g̃ nr̄a ꝓfuit in h̄ q̄ taliter ordinemꝰ vitā nr̄am: vt ad illā peruc

niam?: nō obstantib⁹ mōi occasiōib⁹ ꝛ carnis inclinatiōib⁹: et diaboli tentationib⁹. Als si hō ordinat vitā suā ad acquirēduz diuitias vl̄ honores ꝛc. dz prudēs in mōdo nō apud deū. De talib⁹ dicit Esa. v. Ve q̄ sapientes estis in oculis vr̄is: ꝛ coram vobis metipsis prudentes ꝛc. Nota quō beatus Ele. ordinauit vitā ꝛ doctrinā/ ꝛ mortem ad gloriā dei. Nota ei⁹ exiliū ꝛ passionem p̄ chr̄o ꝛc. Jō instruimur ꝛc. iuxta cōsiliū bti Petri. Qm̄ aūt finis appropinq̄bit, iō estote prudentes. j. Pe. iij. Amen.

¶ In festō sancte Catarine virginis et marty. Ser. LXXXVII.

Profert de thesauro suo noua et vetꝰa. Mat. xiij. Pro declaratiōe ꝛ introductione sciendū: q̄ chr̄ist⁹ volens dare modū ꝛ doctrinā discipl̄is quō deberent predicare p̄ mundū ꝛ disputare dedit eis talē regulā. Ois scriba doct⁹ in regno celoꝝ similis ē homini p̄fisa. Qui pfert. ꝛc. Mat. xiij. Scriba est nomē eq̄ocū: q; vel dicit ab officio scribendi: vel a noticia scripture. ꝛ hoc mō sumit hic. Regnū celoꝝ dicit scriptura sctā. Rō est: q; de celo videmus exteriora: sed nō interiora q̄ sunt nobis occulta ꝛ sola fide tenemus: nisi q̄b⁹ deus reuelauit. Sic in scriptura videm⁹ exteriora. i. sensum l̄ralem: sed nō alios sensus ꝛc. q̄ sunt occulti/ nisi illis quib⁹ dn̄s reuelat. apiendo intellectū scripturarū ꝛc. Jō dic. Ois scriba doct⁹ in regno celoꝝ. i. in sacra scriptura, similis est homini p̄fisa. Quis est p̄fisa, nisi chr̄ist⁹ q̄ est pater vl̄is solus: Alīq dicunt p̄es pticulares: puta pater carnalis vel spiritualis ꝛc. Un̄ Grecisim⁹ Est pat̄ hic cura p̄ est ab⁹ genitura. Est p̄ erate: p̄ ille vocat honore. At summuz regē vocat ipsa creatio patrē ꝛc. ſz p̄ vl̄is ē chr̄is q̄ creat oia. ꝛ animat baptizat ꝛ audit confessiōes ꝛc. Jō dic ipse, p̄cm. s. vl̄em. nolite vocare vobis sup̄ terrā. Un⁹ ē pat̄ vr̄ q̄ in celis est. Mat. xxiij. Hunc q̄ p̄ri. i. chr̄o dz p̄dicare esse silis p̄dicando. s. doctrinas nouꝝ ꝛ veteris testi: qō est figura nouꝝ. sic̄ legista dz fundare se sup̄ leges ꝛc

Erubescimus em̄ cum sine lege loq̄mur. Ex quo omnia in figura cōtingebāt illis. j. Coꝛ. x. Un̄ spiritusscrūs loquit̄ christo di. Oia poma noua ꝛ vetera: dilecte mi servauī tibi. Can. vij. Nota. Poma. i. auctoritates ꝛ doctrinas. Sicut q̄ chr̄ist⁹ insuis p̄dicationib⁹ ꝛ disputatiōib⁹ cū iudeis seruauit regulā: q; cū doctrinis ꝛ auctoritatib⁹ nouī ꝛ veteris testi ꝛc. Jta ois scriba doctus in regno celorum ꝛc. Non debz predicator vel disputator fundare se super reglas. Arist. nec fabulis Ouidij aut eloquentia Virgilij: vel diuersis poesib⁹ q̄ sc̄t syrenes vsq; in extiū dulces: vt dic̄ Boe. lib. j, p̄sa p̄ma. Un̄ Apls. j. Coꝛ. ij. Sermo me⁹ ꝛ predicatio mea nō in doctis humane sapiēt̄ie p̄bis: sed in ostensione spiritus ꝛ virtutis. vt fides chr̄isti nō sit in sapientia hoiz: sed in p̄trute dei. Jstā regulā tenuit btā Catharina q̄ fuit in magnis ꝛ subtilib⁹ disputationib⁹: in quibus profe/rebat de thesauro suo. i. intellectu vel cogitatione sua. noua ꝛ vetera. i. auctoritates nouī ꝛ veteriꝫ testamenti. Jdeo dicit thema. Profert ꝛc. Patet thema. Pro fundamento sermonis qui est de Catarina q̄ vicit disputationē tyrannicam: tyranno. s. Maxentio subiici noluit: oritur de ipsa tyrannoꝝ subiectione theologicalis q̄stio.

¶ Querit. Utrū christiani teneātur subesse tyrannis. Arguitur q̄ nō. Datus est vinculum legis diuine q̄ sit vinculum cōstitutiōis humane: sed lex euangelica absoluit ab onere seruitutis legalis: que quidem a deo per Moysen lata fuerat: ergo multo fortius absoluit ab onere seruituz humane: ꝛ legis ciuilis. Jn oppositū habetur. j. Pe. ij. Serui subditi estote in om̄i timore dominis: non tantum bonis ꝛ modestis: sed etiam dyscolis: ergo christiani tenētur subesse tyrannis: et sic questio manet p̄o vtraq; parte dubia. Ad questionem respondendum est ſm Bonauentura super. ij. senten. distincti. xliij. q. j. q̄ christiani sunt terrenis dominis obligati: et tenentur tyrannis subesse: si sint illorum domini: non tamen in omnibus: sed in his que fm rectam consuetudinē rationabiliter constituta sunt: sicut tributa et vectigalia ꝛ similia. Quod probat̄ duplici/ter: Prio auctoritate: ait Paul⁹ ad Ro. xiij. Ois aīa potestatib⁹ sub limioribus sub

dita sit ꝛ post. Reddite oīb⁹ debita: cui tributum/tributū : cui vectigal/vectigal Habek. Mar. xxij. Reddite q̄ sunt cesar̄ cesari: ꝛ que sūt dei deo: ait Paul⁹. Tim. vlti. Quicūq; sunt sub iugo seruitutꝫ dños suos dignos oīi honore arbitrant: ne nomē dñi: ꝛ doctrina blasphemet. Scdo p̄batur ratiōe nō est em̄ potestas nisi a deo sed q̄ a deo sunt: ordinata sunt: ḡ oīis potestas ordinata est/ordinatiōe diuia. Jta q̄ q̄ resistit potestati dei ordinatōi resistit: sed q̄ resistit ordinationi dei dānationē sibi acq̄rit: igitur. Alia ratio/seruire homini nō est culpa/nec malū imo meritoriū: ḡ videk q̄ ab illa seruitute non absoluank p̄ baptismū: ergo cū sint christiani erūt serui alior̄. Jta etiā si chr̄iani fiāt seruire tenētur. Et ad argumentū dicit: q̄ nō est simile de lege mosaica: ꝛ de ꝓstitutione humana: q̄ multū iuuat ad obseruationē legis diuie. Sequit ergo q̄ chr̄iani tenenk subesse tyrannis/nisi in illis q̄ sunt ꝓtra deū. Catherina em̄ noluit subesse tyrāno Maxentio: q̄ hoc p̄cipiebat q̄d erat ꝓtra deū: sed ꝓtra eum viriliꝫ disputauit: iuxta ꝓba assump. ꝛc. ¶ Jnuenio q̄ btā Catarina fuit in trib⁹ ꝛ strictis disputationib⁹: et in oīibus deus dedit sibi victoriā.

Prima fuit secreta ꝛ domestica.

Scda fuit copiosa ꝛ physica.

Tertia fuit terribilis ꝛ tyrannica.

¶ Dico primo ꝛc. Primo em̄ disputauit cū matre sua. Scdo cū quodā sctō eremita. Primo em̄ disputauit cuz matre p̄ mō. Nam btā Catarina habebat q̄tuor excellentias. Prima nobilitas: q̄ filia regꝫ cypri. Scda sapientia. Tertia pulchritudo. Quarta opulētia diuitiaꝫ ꝓpter q̄s fama el⁹ longe lateq̄ p̄crebuerat: adeo q̄ filius imp̄atoris romank voluit eā in vxorē ducere: ꝓpter q̄d misit ambasiatores ad matrē: q̄ pater iam obierat. Mater ḡ multū gauisa nūciauit hoc filie. q̄ rndit q̄ erat cōtenta: sed volebat p̄ius euz videre. Sed mak replicat dī. Quō vultis ire romā vl̄ q̄ ipse veniat ad vos ꝛc. Non esset licitū. Et btā Catarina dixit. Et nihil esset sapientia mea sicut fama dr: si ꝓtraherē matrimoniū cū quodā fatuo vel turpi ꝛc. Negociatores nolunt emere vel conducere: nisi p̄ius videant rem ꝛc. Dic ꝓtra hunc defectum ꝛ quō multi decipiunk: q̄ dicunt mlieres anteq̄ p̄bent ꝛc. ꝛ laudank ꝛc. et nihil est. Jdem ecōuerso de mlieribꝫ ergā viros. Et postea semp̄ sunt male ꝓtenti et solēt: vt plurimū talia matrimonia maluz exitum sortiri: sicut in simili dicit tex. in. c. Requisiuit. de sponsalib⁹. Nec pōt rescindi ꝓtract⁹ mr̄imonij/etiā si dolus det causam ꝓtractui: ꝓpter reuerentiā sacramenti q̄d est inseparabile. Extra de ꝓuer. cōiu. Et parte. ij. Et. c. Veniens. in fi. q̄ius secus sit in alijs ꝓtractib⁹: in q̄bus fit differētia. Vtrū dolus dederit cām̄ ꝓtractui/vel fit incidēs in cōtractu: vt in. c. Causam q̄. de emp. ꝛ vendi. Et. ff. de dolo. l. Et elegant Et melius facit extra. q̄d metus cā. Luz dilecti. Et de cōuer. cōiu. Dudū ꝛc. Tūc mater dixit. Et quō respondebimus: ꝛc. Dixit Catarina sicut placet vobis: q̄ nū q̄ ꝓsentirē. Mater vero anxia cogitauit: vt p̄ quendā sctm̄ eremitā ad mr̄imoniuz eam induceret. Eremita ergo inducebat eam ad hmōi mr̄imoniū ostendens bona q̄ sequerenk ꝛc. sed btā Catarina rndit: q̄ volebat euz p̄ius videre sicut dixerat matri ꝛc. Tunc sanct⁹ eremita a deo inspiratus cogitauit tractare aliud matrimoniū Nam tunc btā Catarina adhuc erat infidelis. Dixit ergo eremita. Filia ego fuio cuidā dño nobilissimo: sapientissimo: pulcherrimo: cui⁹ pulchritudinē sol ꝛ luna mirank ꝛc. velletis istū in sponsum: Respondit btā Cata. Prius vellem eum videre Tunc eremita: ḡ ista nocte dormiatꝫ sola in camera vestra: ꝛ rogetis matrē el⁹: scz virginē Mariā dicēdo ꝛc. Et ego ex alia pte rogabo ꝛc. Tunc btā Cata. tota phi locapta de Jesu/recessit ab eremita ꝛc. ꝛ fecit sicut dixit sibi eremita ꝛc. Dic ꝓtracte ꝛc. Tunc ego cum in medio lumine apparuit sibi/angelis et virginib⁹ associata ad quā visionem beata Cata. tota stupida facta est. Tū dixit ei virgo. Quare vocasti me. Quid vis: Tunc beata Catarina respondit: vt ostendatis mihi filiū vestrum: ꝛ virgo: placet mihi ꝛ eleuato mantello ostendit sibi Jesuz eratis. xiij. vel. xv annozum dicens. Ecce filius meus: vultꝫ eum: ꝛc. Tunc beata Catarina tota ignita amoze dei dr. O gloriosa domina: non sum eius sponsa: sed ancilla. Et virgo ad

filium. Et vos filii vultis eam? Respōdit nō: quia turpis est: ꝛ sic visio disparuit et ipsa remansit desolata de responso christi: cum reputarek pulcherrima feminarum mundi. Et de mane iuit ad eremitam narrans sibi omnia ꝛc. Tunc eremita dixit. Vere dixit: quia estis turpis. s. in anima: quia in corpore estꝫ pulcherrima ꝛc. Sciatis em̄ q anima est ad imaginem dei: sed ex peccato originali deturpatur in vtero matris. Tunc beata Catarina dixit. Et vnde ꝓcedit hoc petim̄ originale. Rñdit eremita. Sciatis q ꝑmi parētes nr̄i vltra naturalia habebant quoddā donū supernaturale qđ erat iustitia originalis ꝛc. Et declarauit sibi causam peccati originalis ꝛc. Tunc dixit brā Cata. O pater est ne aliq̄ medicina vt possim lauari ꝛc. Rñdit sic. baptismus ꝛc. Et sic ipsa reqrēte baptizata est: ꝛ dixit sibi q iterū eodem mō oraret de nocte sequēti ꝛc. Et sic̄r virgo sibi ꝛppa ruit: ꝛ qm̄ dixit ꝑgo filio. Vultis eā? Rñdit christꝰ. ita: qr modo est valde pulchra: tunc potuit sibi dicere. Tota pulchra es amica mea ꝛ macla nō est in te. Can. iiij. Tunc ꝑgo Maria tradidit annulū beate Catarine ꝛ desponsauit ea m̄ cum filio suo Magnum factū fuit: de nulla sancta tale legitur. Licet em̄ oēs sint sponse christi. tm̄ nō videndo christū nec cū annulo. Et ido poterat dicere chīs ō ea. Hāc amaui ꝛ exquisiui a iuēture mea. Et quesiui spōsaz mihi eā assumere. Et amator factus sum forme illius. Sap. viij. Ecce prima disputatio in qua habuit victoriam. ¶ Secunda disputatō fuit physica ꝛc. Dic historiā de imperatore Maxentio ꝛ quō disputauit cū ꝙnqgita rhetoribꝫ. Potes dicere disputatione de fide: sic habetur supra. Primo de incarnatiōe filij dei. Secūdo de passione. Tertio de trinitate. Quarto de eucharistia. Quinto de veneratione: que fit imaginib: ipsa reprehendente paganos q adorarent idola. Eo q etiā ipsi christiani adorāt imagines ꝛc. Tūc fuit verificatū verbum christi qđ dixit. Ego dabo vobis os ꝛ sapientiā: cui non poterūt resistere et cōtradicere omnes aduersarij vestri. Lu. xxj. ꝛc. Dic historie residuū. Et quomodo rhetores conuersi ad fidem fuerūt martyrizati ꝛc. Et fuerūt isti rhetores phi. Vnde de ea cantak. Falsa fide Catarina iudicem Maxentiū non formidat lex diuina sic fir. elo. q ꝑfu. ex doct. doctores gētiliū. Victi christū cōfitenk erroribus iudex iubet vt ere. nec pilis aut ves. ignis nocet: sed cor inustis corporib. vnde pōt conuenire beate Catarine: illō Hiere. xv. Si separaueris preciosum a vili: quasi os meum eris conuertenk ipsi ad te/ ꝛ tu nō conuerteris ad eos ꝛc. ¶ Tertia disputatio fuit fortior. s. tyrannica et terribilis. Vtidens imperator multoꝝ conuersionē ad fidem: cepit adulatorie dicere beate Catarine. Tu decepisti istos phos cum tua eloquentia ꝛ scientia/ ꝛ mereris mortem: sed si vis adorare idola remittā tibi mortez ꝛ eris vxor mea: ꝛ faciam tibi imaginez ꝛc. Videns ergo q nihil ꝓficeret: fecit sibi ḡe tuor argumēta terribilia. Dic hec. Primū fuit per locum ab dolore: qm̄ fuit nuda posita in ereculeo/ ꝛ cum scorpionb. ꝛc. Dicak ꝓractice. Sed ad istum articulum respondit sibi brā Catharina per patientiam di. Nō sunt condigne passiōes cui. temporis ad futuram gloriam ꝛc. Ro. viij. Scōm argumentum fuit p locum ab horrore: qm̄ fuit posita in carcere tenebroso ꝛ fetido et frigido: ꝛ q nō daretur sibi cibus ꝛ potus xij. diebus: vt ibi morerek fame. Sz respōdit q confidentiā. Et venerūt angeli ꝛc. Dic historiā. Et de conuersione regine et Porphirij cum. cc. militib. ꝛc. Et poterat dicere cū David. Dominꝰ regit me/ ꝛ nihil mihi deerit ꝛc. Tertiū argumentum fuit p locum a terrore: quando ipator credens q esset mortua ꝛc. ꝛ videns eam iocundam ꝛ sanaz ꝛc. voluit occidere custodes. Sed ipsa ꝓhibuit di. q nō custodes: sed christus. Dixit sibi ꝛc. Tunc imperator fecit fieri duas rotas ad terrorem etiaz aliorū christianoꝝ. Sed beata Catarina respondit sibi per cōstantiam di. Ecce em̄ dominus adiuuat me: ꝛ dominꝰ susceptor est anime mee. Quartum argumentum fuit per locum a timore: quia vt dicit philosophus. Oim terribiliū ꝛribilissimū est mors: vñ ipator iussit vt amputarek sibi caput. Sed respōdit sibi p ꝑseuerantiā ꝛc Dic eiꝰ mortē vsqz i finē ꝛc. Et possumꝰ, de ea dicere. Ecce accesserūt angeli ꝛ ministrabant ei, Deo gras. Amen.

In festo scti Alberti Carmelite

¶ In festo scti Alberti ordinis Carmelitarū. Ser. LXXXVIII

Sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Lu. xj. Pro fundamento sermonis qui est de sancto Alberto. de q̄ dicit in themate: q̄ deus sicut lucerna fulgoris eū illuminat p̄ suam gratiam: oritur theologica ¶ Querit, Utrum de⁹ (talis questio. omnes diligat generaliter. Arguit q̄ nō. Dilectio est ratio electiōis: ergo illos solū diligit deus quos ab eterno elegit: sed nō eligit oēs indifferēter: ergo nō diligit oēs generaliter. In oppositū habetur Sap̄. xj. Diligis omnia dñe/et nihil odisti eorū que fecisti. ergo deus oēs diligit generaliter. z sic questio manet. p vtraq̄ parte dubia. Ad questionem respondendū est ſm Bona. sup. iij. sen. dist. xxxij. q. ij. q̄ de⁹ nō dicit creaturā diligere rōne affectionis: z rōe cōcatiōis alicuj⁹ boni: ita q̄ dilectio dei poti⁹ dī ee dilectio effect⁹ q̄ affectus. Cōcatio autē diuine bonitatis attendit in duplici genere effectus: videlicet in effectibus nature: z effectibꝫ gratie. Effectus nature oibꝫ est cōis. Effectus ꝓo gr̄e non. Hinc est q̄ dilectio dei quantū ad effectū nature est oibꝫ cōis z generalis. z ſm hanc dicit diligere oēm creaturā: quantū ad effectū gratie est specialis: z quātū ad istum quosdā diligit/quosdaz odit. Et ex dictis habet solutio argumenti. Et ſm istū effectū gr̄e dilexit sctm̄ Albertū: iuxta verba ꝓassumpta: z sic de alijs. Pro declaratiōe verboꝝ z introductiōe materie p̄dicande notandū: q̄ quāuis q̄libet sctūs possꝫ dici lucerna dei. sicut de Joan. bapti. dī. ps̄. cxxxj. Paraui lucernā chr̄o meo. Et Joā. v. Ille erat lucerna ardens z lucens. Cū antonomasice z p̄ excellentiā lucerna fulgoris dī chr̄s ſm q̄ hō. sicut dī in sil̄ de hoie chr̄i: secus q̄ quāuis q̄libet sancti dicāt chr̄i. ps̄. Nolite tāgere chr̄istos meos. Cū antranomasice Jesus nazarenꝰ, dī chr̄ist⁹. ps̄. Dilexisti iusticiā z odisti iniq̄tatē. propterea vnxit te de⁹ z̄c. Probat hoc rōne z auctoritate. Ratio que dat scientiā sumit a sil̄itudine. Inuenit aūt quadruplex sil̄itudo: mystica siue allegorica: iter lucernā et chr̄istū. Haz in lucerna quattuor considerare possum⁹: que inueniunt in ea quādo lucet. Primo nāq̄ lucerna est testea. i. facta de terra. Scōo inuenit in ea lychn⁹ albus de bombice: qui dicit vulgariter elsto pin. Tertio est lumen. Quarto est oleum: quo mediante ignis accendit z lucet. Sic in chr̄isto sunt quattuor. Primo nāq̄ est testea. i. caro facta de terra: q̄ sumpta est de massa Ade ꝓtoplasti. Non quidē per seminalē rōnem: id est per virtutē actiuam: sed p̄ corpulentā substantiā: que q̄dē caro Ade est de tra formata. Gen̄. ij. Formauit igit deus hominē de limo terre: et per hec reprobat positio falsa Valētini hereticī: q̄ dixit corp⁹ chr̄isti esse de materia celesti: z spīsanctū attulisse illud in brāz virginem z̄c Innitēs illi auctoritati apl̄i. Prim⁹ homo de terra terren⁹: scōs hō de celo celestis. j. Cor. xv. Cui etiā erroi applaudūt pictores z̄c. non tū ex ptinatia sed ex ignorātia: z ideo p̄ hoc nō sunt hereticī: q̄ ptinacia facit hereticum. xxiij. q. j. Dixit apl's. Sz hec positio falsa est reprobata p̄ auctoritatē sancte matris eccl̄ie. et etiā scripture dicētis in p̄sona chr̄i. Sum z ego mortalis homo: sil̄is hominib⁹: z ex genere terreni illius qui prior factus est. Sap̄. vij. Nec obstat auctoritas apl̄i in Zrīū allegata: q̄ chr̄ist⁹ dicit hō celestꝫ: nō quantū ad naturā assumptā: sed quantuz ad naturā assumentē: vel quantū ad ꝓtutem formatiuā corpis/que fuit virtus spiritussancti: ſm q̄ declarat Tho. qte. iij. q. xxxj. ar. j. Scōo in chr̄o est lychnus albus bombicinus: z significat aiam que fuit z est alba. i. pura z munda ab omni nigredine z cōtagio pcti tam originalis q̄ actualis: iuxta illud Heb. vij. Talis decebat vt esset nobis pontifex sctūs innocēs/impollut⁹ segregat⁹ a pcōrib⁹ z excelsior celis factus. Nota: sctūs. i. oi gr̄a plen⁹. Innocens: quātū ad maculam actualis pcti: iuxta illud. ij. Pe. ij. Qui pcm̄ nō fecit: nec inuent⁹ est dol⁹ in ore eius. Impollut⁹ a macula originalis pcti: segregat⁹ a pcō. i. a massa peccatrice Ade. Et excelsior celis id est angelis fact⁹. Tertio in chr̄o ē lumē id est ꝓbū dei: qō dī splendor gl̄ie z figura substantie p̄is. Heb. j. Joan. j. Erat lux vera. Jté Joan. viij. Ego sum lux mūdi.

Quarto fuit oleū.i.gra spūssancti que quā/uis sit vna in essentia:tū triplex est in effectu:z ideo tripliciter vocat. Vocat em gra singularis psone que fuit incōparabilr ple/nitudo. Joan.j. Plenū gratia z veritate. Per hanc em replet⁹ fuit omi gra z virtu/te preter fidem z spem. Scdo vocat gra capitis:per quā est caput totius ecclesie. Ephe.j. Ipsum dedit caput sup omnē ec/clesiam q est corpus ipsi⁹. Et sicut a capi/te influunt in membra sensus z mot⁹ zc.sic a chro in nos:qz de plenitudine eius oēs accepim⁹. Tertio dicit gra vnionis:qua fuit vnita humanitas diuinitati:iuxta illud Joā.x. Ego z pater vnū sum⁹. Et ideo notak q oleū q qō fuit vnctus ipse z nos. ps. Propkea vnxit te de⁹ ds tuus oleo letitie pre ꝓsortib⁹ tuis.i.angelis z sanctis.pā xlviij. Et heb.j. Patet ergo ratio similitudinaria ꝓpter quā christus dicit lucerna. Auctoritas habek Luc.xv. In parabola illa quā dom⁹ ponit de muliere dicens. Que mulier habēs dragmas decem si p/diderit dragmā vnā:nonne accendit lucernam z everrit domū z querit diligēter donec inueniat zc. Declara sicut scripsi post festū tri.dñica.xxiij.sermo.ij.pre.ij. Ista ē lucerna fulgoris.i.chris illūinauit z contiꝫnue illuminat nos mirabiliter z mltiplici/ter. Joā.j. Erat lux vera zc. Et Joā.viij. Ego sum lux mūdi. Sancti aūt qui sunt serui christi:ita ꝓceperunt z ꝓcipiūt lumē christi.vt etiā alios suis exemplis illumi/nent.propter qō non solum dicuntur illu/minati:sed etiam lux Ephe.v. Eratis ali/quando tenebre:nūc autem lux in dom⁹/no. Et Matth.v. Vos estis lux mundi, non tamen dicuntur lucerna fulgoris ano/nomastice:quia solus christus dicit hoc modo lucerna:vt dictū est. Sz illuminando nos ad instar christi dicuntur nos illuminare:sicut lucerna:id est similes lucerne non equales:sed similes. Cū ergo beatus Albert⁹ fuerit magn⁹ seruus christi z homines multipliciter illuminauerit:ideo de eo dicit thema. Sicut lucerna fulgoriz zc. Patet thema. Pro introductione. Et pro ꝓsecutione vero z complemēto sermonis notandū q beat⁹ Albertus quattuor singulares radios emisit ad illuminādū nos ad instar christi,propter quod dicitur. Sicut lucerna zc.

Prim⁹ radi⁹ est ꝓfecte obedientie
Scds pure sapientie
Tert⁹ pfunde humilitatis
Quart⁹ ꝓximalis charitatis.

¶ In festo sancti Antonij de Padua. Ser.LXXXIX.

Inuocauit me spiritus sapiētie. Sap. vij. Pro fundamento sermonis:

oritur theologicalis questio.

¶ Querit. Utrum sanct⁹ Anton⁹ scientiam z sapientiā de rebus humanis z diuinis simul habuerit. Arguitur q nō. ait phs:scientie secank vt res. hoc est dividūk sm diuersitatē subiectoꝝ:isz res diuie z humane create/z increate:sūma diuersitate differūt.igit.nulla sciētia/nulla sapientia/ simul pōt esse ō vtriscz. seqk. In oppositū sanct⁹ Anton⁹ habuit sapiētiā:sed sapientia est rerū humanaꝝ diuinarūqz scientia. Ergo sanctus Antonius scientiam et sapientiam de rebus humanis et diuinis simul habuit.z sic questio manet pro vtraqz pte dubia. Ad questionē respondēdū est sm Bonauen.super.iij.senten.disti.xxiv. in primo dubio ad litteram:q sapiēria capitur dupliciter. Uno modo capitur pro/prie:z sic sapientia dicitur cognitio causarum altissimaꝝ. Alio modo capitur cōmuniter:z sic cōprehenditur z includit cognitionem omniuz:z hoc modo dicit phs:q sapiens de qualibet re sicut ē inquirit cognoscere rationem:et hoc modo sapientia includit in se duas scientias z non solum illas que sunt de creaturis:verumetiaz illas que sunt de creatore:et creaturis. Et quoniam nomine hominis potest intelligi omnis creatura cum ipe cum omnibus cōmunicet:hinc est q diffiniens sapientiā dicit ipsam scientiā esse rerum diuinarum z humanarū:id est ceterarum rerum creatarum.in quibus manifestatur summa sapientia dei. Et per hoc soluitur argumētū z concluditur.q sanct⁹ Antonius habuit simul sapientiā z sciētiā:de reb⁹ hūanis z diuinis. Juxta ꝓba ꝓassumpta. z sic de alijs. Pro introductōe assumo mihi auctō

In festo scti Antonii de padua

ritatē Jaco.j. Si quis vestrū indiget sapientia postulet illā a deo/ qui dat oībus affluenter: z nō improperat z dabit ei. Vel p introductione dic/ q3 ꝯdruplex est sapiētia. Vide in sermone beate Margarete. Pro cui⁹ intellectu notandū/ q3 sicut magistra rerū experientia docet: quādo quis vult aliquid habere recurrit ad illum qui habet: nō autē ad eum qui non habet: da nemo dat qō non habet. Non em̄ colligūt de spinis vuas/ aut ō tribulis fic⁹, Mat. vij. Cum aūt aliquis pōt habere aliquid boni petendo a donatore: si nō petat negligentie reus est. Modo ad ꝓpositum. Vera sapientia a deo est: iuxta illud. Omnis sapientia a dño deo est. z cuz illo fuit sp: z est ante eū. Eccl. j. ergo ab eo petenda. alioquin negligentia imputat. Et ideo dicit Jacob⁹ in auctoritate allegata. Si q̄s vestrū zc. Hoc ergo intelligens btūs Antonius omnē. l. sapientiā esse a deo/ tanq3 a fonte infinite sapientie: q3 magnus dñs z magna virtus eius/ z sapientie eius nō est numer⁹: cupiens esse sapiens postulauit illam a deo: z ideo obtinuit illā. Jōb dicit ipse in themate. Jnuocaui zc. Nota dum dicit, Venit in me spiritus sapientie Jste spiritus est spiritus sanctus/ qui est fons habens q̄nq3 riuulos: sicut sunt q̄n/ q3 sapiētie/ siue q̄nq3 differētie sapientiaꝝ. Vide in sermo. de beato Thoma de aquino: z psequere illas sicut ibi habet. Et adapta eas ad beatū Antoniū/ sicut infra dicetur. ¶ Primā sapientiā apostolicā que consistit in voluntaria paupertate habuit btūs Anto. Nota primo quō fuit oriundus de ciuitate Vlixbona ō regno portugallie: z vocabat primo Fernandus. Et volēs paup esse voluntari⁹: ingressus est ordinem canonicoꝝ regularū bti Augu. Volens aūt in altiori viuere paupertate ingressus est ordinē minoꝝ hoc modo. Cū em̄ tpe suo aliqui frēs minores cēnt martyrio coronati: ipse tanq3 elephas eoꝝ sanguie accensus desiderabat illū ingredi: vt posset sanguinē etiā suuz p christi nomine effundere. Cum g̃ esset in quodā monasterio sctē crucis de Colimbria: venerūt quidā fratres minores/ sicut soliti erant p elemosyna postulando ad illud monasteriū. vñ cū illis habito colloquio btūs Anto. deliberauit habitū illuz assumere: z sic habita ꝯuis cum difficultate licētia ab abbate assumpsit habitū ordinis. b. Francisci. Quidā aut̄ canonic⁹ regularz illi⁹ monasterij sibi valde indignans. Vade inq3: da forsitan sanct⁹ eris. Cui humiliter rñdens Anton⁹ ait. Cum me sctm̄ audieris deū vtiq3 collaudabis zc. ¶ Scām sapientiā angelicā/ que ꝓfitit in virginali puritate habuit zc. Cōseruauit em̄ se immunditia virginali/ sicut dicit in scda lectione eiusdem. Et quia abstinētia est amica virginitatis: quia Sine cerere z baccho friget venus. ideo vixit cum magna abstinentia. in pane z aqua: adeo vt interdū vix se posset sustentare pre nimia debilitate: vt dicit in sexta lectione. ¶ Tertiam sapientiam phicam/ que consistit in diuinali charitate habuit beat⁹ Antonius: quia deum ferentissime diligebat: sepius in diuina cōtemplatione ipsum deū feruentissime desiderans. Adeo etiā feruens fuit. vt martyrium p fide ardenter appeteret vt dictū est: vnde ad saracenos trānit⁹ p martyrio suscipiendo. nisi dñs sua puidētia hoc impediuisset reseruans ipsuz ad opa primis fructuosiora: sicut habet in. v. lect. Nota etiam quādo sine preuisione p̄dicauit cuz immenso feruore zc. postmoduz vero semp mirabili feruore p̄dicauit zc. ¶ Quartā sapientiā theologicā: que cōsistit in integra li credulitate habuit etiā btūs Anton⁹. Nota q3 duplex est sapientia theologica. Una que habet per rationes naturales: z hec dicit Methaphysica. Altera que habetur per reuelationes diuinales: z hec dicitur fides: in qua maxime ꝓfecit beat⁹ Anton⁹. Jn cuius signū magnis claruit miraculis que sunt argumenta magne fidei: quia fides pfecta est causa miraculoꝝ iuxta illud. Mat. xvij. Si habueritz fidē sicut granum sinapis dicetis monti huic: transi hinc z transibit/ z nihil impossibile erit vobis. Dic aliqua miracula eius. Jnter que dic illud/ quādo diabolus in principio quadragesime ipsum voluit suffocare: sed inuocato nomine ihesu glorioso euanuit zc. ¶ Quintam sapientiā beroicam. l. diuina que consistit in supernali claritate habuit beatus Anton⁹. Dic eius mortem preciosam zc.

¶In festo sancti Placidi martyris. Sermo.xc.

Ascendens in nauiculā transfretauit z venit in ciuitatē suam. Mat.ix. Et in euāgelio ꝓmo ꝓterite dominice. Licz sim intellectum litteralē verba ꝓposita intelligank de dño nostro Jesu chro: tamen sim intellectum mozalem: intelligo illa de sancto Placido/cuius hodie festum agimus. Dicamus ergo sic. Beatus Placidus ascendēs in nauiculā zc. Pro fundamēto sermonis oritur q̄stio theologicalis. ¶Queritur vtrū ad ciuitatē vite eterne ingrediendaz requirak nauicule innocentie baptismalis ingressus. Arguik q̄ non. Multi intrauerūt ciuitatem vite eterne: vt puta. Adam z Eua: z ꝑplurimi alij. q̄ non fuerunt baptizati. igitur. Item quicquid deus pōt facere mediante causa secūda: potest etiā facere sine ea: sed deus pōt facere q̄ homo sine innocentia baptismali sit saluatus/qui est oīpotens. Jgitur. Item si ingressus innocētie baptismalis ad ciuitatē vite eterne ingrediendaz esset requisitus: aut esset ꝓ predestinatz: aut ꝓ prescitis: sed nullum istoz est dicendum: quare prescitī damnabunk et predestinati saluabunk. igitur. In oppositum. Nullus potest ingredi ciuitatē vite eterne/nisi sit in statu gratie: sed statꝰ gratie non pōt haberi sine innocentia baptismali. ergo ad ciuitatem vite eterne ingrediendā requirik innocentia baptismalis ingressus: z sic q̄stio manet ꝓ vtraq̄ parte dubia. ¶Ad q̄stionē respondeo/q̄ innocentia baptismalis potest considerari triplicik. Primo modo ꝓ innocentia baptismali que habek per baptismum aque. z sic ad dubium dicik/q̄ semper non fuit requisita: ex quo plurimi fuerunt saluati sine tali innocentia baptismali. licet nunc sit requisita paruulis: quia habek Joan.iij. nisi quis renatꝰ fuerit ex aqua et spūsancto/nō potest intrare in regnum celoz. Ait etiam Aug. in lib. de fide ad Petrū. Et habek de ꝓsecratōe dist.iij. Firmissime rene: paruulos q̄ cum in vteris matrum viuere incipiunt: z ibi moriunk vel de matribus nati sunt sine sacramento baptismi de hoc seculo transeūt eterno supplicio puniēdos. Ait magister sentē. in.iij. dist.iij. Et sicut paruuli qui sine baptismo moriunk infidelitū ascribuntur numero. Jta qui baptisank fideles dicuntur/qui a fidelium cōsortio non separantur. Ait etiā magister sententiaꝝ ibidem: paruulis eīm non sufficit fides ecclesie sine sacramento/qui si absq̄ baptismo fuerint defuncti etiaz cum deferunk ad baptismū damnabunk. Illa etiam est necessaria adultis quia si moriunk: z potuerūt illam ingredi z non ingressi sunt damnabuntur. Secundo de innocētia baptismali que habek per baptismum sanguinis. de quo habetur Joan.ij. Baptismo hoc habeo baptisari. Et iste est baptismus potissimus. de consecra. dist.iij. z loquendo de ista innocentia dicitur ad dubiuz: q̄ innocentia baptismalis ꝓ baptismum sanguinis habita non requirik ad ingrediendam ciuitatem vite eterne. Tertio de innocentia baptismali/que habek per baptismum flaminis: siue spiritussancti. de quo habek Actuū.ij. vos autē baptisabimini spiritu sancto. Et loquēdo de tali innocentia baptismali dicitur ad dubium: q̄ innocentie baptismalis ingressus ad ingrediendū vite eterne ciuitatem/est requisitus adultis habentib⁹ vsum rationis. licet non sit requisitus pueris. Jdeo est concludendū q̄ ingressus innocentie baptismalis/siue per aquam facte/siue ꝓ sanguinem/siue ꝓ spiritum ad ingrediendam vite eterne ciuitatem est requisitus. Et ad primū argumentum dicitur: q̄ procedit de baptismo flaminis: qui habek ꝓ fidem. Et ad scōm dicitur: q̄ pcedit de potestate absoluta z nō ordinaria. Ad tertium dicik: q̄ deus predestinat. sciendo ipsum baptismum suscepturum quez suscepit sanctus Placidus. Juxta verba: z sic de alijs. ¶Pro huius ergo declaratione mozali: quero quid nā per ciuitatem istam: quidue per nauiculā designetur: Ad primam ergo questionez: dicendum q̄ per ciuitatem istam intelligitur vita eterna. Ratio sumitur ab allusione vocabuli. Ciuitas eīm dicitur ciuium vnitas. Vnitas dico non solum in habitatione: sed etiaz in concordi voluntate. Et

ex hoc sequitur/q̄ ꝓprie loquēdo nulla pōt vere dici ciuitas in hoc mundo.quia nūq̄ fuit nec ē alicui ciuitas aliqua/ymo vt castrum in qua nō fuerit/vel sit aliqua dissensio inter ciues ex emulatione vel alia causa ꝑsertim in Carthania ꝛc̄. De qua potest dici illud.Ps.liij. Vidi iniquitatē ꝛ contradictionem in ciuitate nocte die super muros eius. Muri intelligunt nō insensibiles ꝓout verbum sonat: sed intellectuales:scilicet ciues. Nota exemplum de Alexandro querēte ab Aristo.magistro suo de modo defendendi ciuitatem ꝛ manutenentes eam ꝛc̄. Qui respondit q̄ edificet fortissimos muros.i.animos ciuium ipsos beneficijs alliciendo ꝛc̄. Iniquitas ꝛ labor in medio eius ꝛ iniustitia: ꝛ nō defecit de pla.eius vsura ꝛ dolus. Declara. Vide in die pentecostes sermo. qui incipit Spiritum veritatis mundus non potest accipere. Nec solum hec/sed quecūq̄ ciuitas est ꝛ fuit:vnde etiam romam quā totus mūdus destruere nequiuit:vermis emulationis corrodit. Vnde Lucan⁹. Liuor edax tibi cuncta negat. Et in ꝓncipio libri. Bella ꝑ emathios plusq̄ ciuilia cāpos Iusq̄ datum sceleri canimꝰ populūq̄ potentem In sua victrici conuersuꝝ viscera dextra. ¶ Proprie ergo loquendo illa sola dicit ciuitas/in qua nulla est dissensio:sed est concors inter ciues ꝛ vna voluntas. Et que est talis:nisi superna ciuitas.de qua dicitur.ps̄. Qui habitare facit vnū moris in domo. Item alibi. Qui posuit fines tuos pacem ꝛc̄. Ratio est: quia dominꝰ est in ea ciuitate/ꝛ in quolibet ciue. Ezech.vlti. Nomen ciuitatis ex illa die dñs ibidem amē. Ad hanc ergo ciuitatez oportet nos ꝑ naviculā transfretare fiante austro spiritussancti. ¶ Sed quero secundo que est ista nauicula. Notanduꝝ ḡ q̄ quattuor sunt nauicule/ꝑ quarū vnam oportet nos transfretare in ciuitatē illam ꝑ mare huiꝰ mundi.de quo.ps̄. Hoc mare magnū ꝛ spa.ma.il.rep.quoꝝ nō est numerꝰ. Animalia pu.cū ma.illic naues pertransibunt. Nota. Naues in plurali:quia sunt quattuor.

Prima est nauicula innocentie baptismalis.

Scōa est nauicula patientie ꝓtualis.

Tertia est nauicla obedientie ḡialis.

Quarta est nauicula sufferentie martyrialis.

Quelibet autē istaꝝ nauiculaꝝ habet decem remos:qui signant per deceꝝ litteras que sunt in q̄liber dictione dictaꝝ q̄tuor. Et cum quarta nauicula transfretauit beatus Placidus in ciuitatē suam,nō ꝑ naturam quia hoc modo solius chr̄i est sed ꝑ adoptionis gratiā. Rom̄. viij. Accepistis spūm adoptionis filioꝝ quo clamamus Abba pater,Dic de istis quattuor/sicut scripsi post festum trini.ser.xlviij.ꝑter ea que infra dicunt. ¶ Per primā nauiculam innocentie baptismalis transfretant pueri baptizati solum:q̄ de adultis nullꝰ nisi christus ꝛ virgo Maria:quia omnes peccauerūt saltem venialiter.j.Joā.j.Si dixerimꝰ:quia pec.nō ha.ipsi nos seduc.et ve.in nobis non est. De hac naui dicitur. Prouerb.vlti. Facta est quasi nauis institoris:de longe portans panem suū. Nota Institoris.i. mercatoris qui est christus: qui venit ad nūdinas huiꝰ mundi ꝑ emendis ꝑciosis mercibus animaꝝ ꝓ ꝑcio sanguinis sui:ꝛ arram dedit in die circūcisionis. Totum autē residuuꝝ ꝑcij soluit in die veneris sancta sup̄ mensaꝝ siue bancū crucis.neq̄ em̄ aliud ꝑcium condignum erat tot ꝛ tantꝛ/ꝛ talibus mercib⁹.Mar.xvj.Quid em̄ ꝓficit homini si lucret̄ vniuersum mundū:anime vero sue detrimentū patiatur. Aut quā dabit homo cōmu.ꝑ anima sua:quasi diceret nullā. Nota ꝓtice quia si ponerent̄ ex vna ꝑte omia elemēta ꝛ omes celi/ꝛ sidera cuꝝ luna ꝛ sole ꝛ omia corpalia.ꝛ ex altera vna anima/incōparabiliter anima excellit corpales creaturas Solus ergo sanguis christi fuit cōdignū ꝑcium.j.Pet̄.j. Non corruptibilib⁹ auro/ꝛ argento redempti estis de vana vra cōuersatione paterne traditionis:sed ꝑcioso sanguine q̄si agni imaculati ꝛ incontaminati. Ecce quare dicit/institoris. Sequitur.de longe portans panē suuꝝ.i.gratiaꝝ ꝛ gloriam.de longe.i.de celo:quia de celo fuit innocentia baptismalis data ꝛ p̄dicata a christo:qui descendit de celo.Jo.iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ꝛ spiritusancto:nō potest introire in regnū dei. Huius autē nauicule sunt decem remi.i.

decem verba forme baptismalis. Dic illa. z notak in hoc nole innocentia: in q̄ sunt decem littere. ¶ Scōa naucula est penitentia virtualis. Virtualis dico: qz multis causis pōt homo penitere: sed vna tantum est virtuosa. Potest em̄ homo penitere ꝓter penam p̄ditionis fame. Aut ꝓpter timorē mortis zc. Sicut mulier adultera vel fur/qui ducit ad furcas: sed nō est virtuosa: misi ꝓter offensam dei zc. ps. Tibi soli peccaui zc. De hac nauī potest intelligi illud. Sap. xiiij. Transeūtes mare p̄ ratem liberati sūt. Nota. Per ratem, id est penitentiaz que est necessaria: alias dicit christ⁹. Luc. xiij. Nisi penitentiā egeritis/omes simul peribitis. Per penitentiā vero remittunk peccata a deo/z hec remissio est de qua habek figuratiue in euangelio illo: de quo sumptu est thema ꝓpositum in sanatione leprosi. Penitētia ergo est nauis p̄ quaz transfretam⁹ in ciuitatē supernā. Matt. iiij. Penitentiā agite: appropinquabit em̄ regnū celoꝝ. Hui⁹ etiā naucule sunt decē remi. i. decem opa penitentialia q̄ vide in sermo. vbi supra. que decem remi notank in hoc nomine Penitentia in quo sunt decem littere. ¶ Tertia est obedientia gñalis. Ideo dico generalis. quia Qui totā legem seruauerit offenderit autē in vno: fac. est omniuz reus Jaco. ij. Et habet decem remos. i. decem mandata decalogi. Dic illa/que etiā notātur in hoc nomine. Obedientia: in q̄ sunt decem littere. De hac nauī loquit. Mat. viij. Ascendente Jesu in nauiculaz: secuti sunt eum discipuli eius. Nota in nauiculam. s. obedientie: quia ipse christ⁹ fuit ita obediens patri/q̄ potius voluit perdere vitam q̄m obedientiaz. Phil. ij. Factus est obediens vsq̄z ad mortē: mortem aūt crucis. Nota. Secuti sunt eum discipuli ei⁹. sez per verā obedientiā. specialik religiosi: qz nō solum mādatis: sed etiā consilys ad q̄ ex pfessione obliganf. sec̄ tenēk chr̄m.

¶ Quarta naucula est sufferētia martyrialis. Et habet decem remos. i. decē opera/que sunt decem tentationes quas patiuntur martyres: quas vide z notank in hoc nomine Sufferentia cū vno f scripto zc. De hac naucula potest intelligi illud Mat. viij. Motus magnus factus est in mari/ita vt naucula operirck fluctib⁹. Et hoc dicit ꝓpter magnos fluctus tentationum z tribulationū: quas martyres patiuntur: de quib⁹ tamen liberāk a deo. Jō dicik de eis. Isti sunt qui venerūt ex magna tribulatione: z lauerūt stolas suas in sanguine agni. Apoc. vij. Per hanc ergo nauiculam beat⁹ Placidus transfretauit mare huius mundi vel mortis: z venit in ciuitatē suā. s. vite eterne. Dic historiā zc.

¶ In festo corporis christi: vbi agitur de mysterijs misse. Sermo. xci.

Nc facite in meam cōmemorationē. j. Cor. xj. Pro fundamēto sermonis qui est de corpore christi oritur theologicalis questio.

¶ Queritur vtrum virtute sacramenti sit corpus christi sub qualibet parte hostie consecrate. Arguitur q̄ non. partes corporis christi distincte sunt z ordinate: sed si omnes essent simul sub qualibet parte hostie essent inordinate et confuse. Ergo corpus christi non est totum sub qualibet parte hostie. In oppositum arguitur. ait Jnnocentius de officio misse parte. iij. c. ix. Reor salua fidei maiestate: q̄ vbi panis est consecratus sub tota specie: Totum corpus existit: sic em̄ miraculose totum corpus singulis partibus continetur Et parum post sequitur: quoniam in q̄t cunq̄z partis species diuidatur sub singulis partibus totus est christus. Ait etiaz Ambrosius z habetur de consecra. distin. ij. in hostia consecrata est tota deitas vere illud corpus quod sumptum est de virgine: quod passum est: quod sepultum est: resurrexit: z ascendit in celum: z sedet ad dexteram patris: cuius virtute pagere possumus viam hui⁹ vite: z expedire: z extire de manibus inimicoꝝ ad celestem patriā. Modo hostia cōprehendit omes partes eius. ergo virtute sacramenti sub qualibz parte hostie est corpus christi. Et sic questio manet ꝓ vtraq̄z parte dubia.

In festo corporis christi

Ad questionem respondendū est ſm Richardum de media villa: super. iij. sentē. distincti, t. articu. vj. q. j. q corpus christi totum est sub qualibet parte hostie. si em pars t non totum esset sub parte: sequeretur q corpus christi cōmensuraretur hostie. Contentum enim cuius vna pars est sub vna parte cōtinent; t alie partes sub alijs partibus: cōmensurantur continenti. Corpus autem christi spēi commensuratur: nec ex his dictis sequit. corpus christi in sacramento contineri ab infinitis q quia quamuis cōtinuum sit diuisibile in partes sine fine tantum: cum sint in continuo nō habent actualem distinctionem inter se. nec sunt actu plura: sed vnum. vnde non dicim⁹ animā esse in infinitis in actu: quamuis sit in qualibet parte corporis tota. Concludendū est igitur: q virtute sacramenti est corpus christi sub qualibet parte hostie. q patet: quia corpus est ibi p hoc q panis transubstantiat in ipsum: sed quelibet pars panis est panis: ergo post transubstātiationē sub qualibet parte speciei est corpus totum. Ad argumentum dicitur q partes corporis christi habent esse distinctum; t ordinatum in suo toto: sed non per cōparationem ad speciem continentem. vnde ex hoc non sequitur q partes corporis christi sint inordinate et confuse, de quo corpore fit sermo. Juxta verba preassumpta. t sic de alijs. In presenti habeo predicare de quadā materia multum deuota t inusitata scz ō vita domini nostri Jesu christi: quomodo tota est figurata t representata in missa ex triginta operibus principalib⁹ que fiunt in missa figurantibus xxx. opera vite christi principalia: quia omia opera que christus fecit in vita sua non possunt comprehendi sub certo t determinato numero. Auctoritas Sunt t alia multa que fecit Jesus: que si scribantur per singula/nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros Joan. vlti. Ideo non intelligatis q velim dicere omnia secreta misse que sunt infinita: vt aromi in radio solis: sed dicaz opera principalia que christus fecit in hoc mundo pro nostra redemptione: que vt dixi sunt triginta opera. ¶ Primum opus christi quod fecit pro nostra redemptione est sua sacratissima incarnatio: quādo voluit de celo descendere/t secrete vterū virginis intrare/t vestem humanitat; induere. pſ. Descendet sicut pluuia i vellus ꝛc. Et licet ꝑsona filij sola fuerit iduta: tamē omnes tres ꝑsone fuerunt induētes scz pater/t spiritussanct⁹. sed filius fuit induēs t indutus. Istud opus mirabile figurat; t expressatur in missa solenniter celebrata: quando prelatus/papa/vel episcop⁹ descēdens a suo palatio intrat sacristiam: et secrete induitur a tribus: scz a se: diacono: et subdiacono: sicut christus intrauit sacristiam vteri virginalis qui est papa et sacerdos in eternum ſm ordinem Melchisedech. O qualis sacristia t quot sanctas reliquias continet: in hac fuit christus indutus. Modo cōremplamini hic modicum quando sacerdos debet missam celebrare induitur septem vestimentis secrete. Primum est superpelliciū. Secundū amict⁹. Tertium alba. Quartuz cingulū. Quintum manipulum. Sextum stola. Septimum casula. Ista significant septem vestes. i. virtutes/vel dona christi. De ꝗbus Esa. xj. Egredietur virga de radice Jesse t flos de radice eius ascendet: t requiescit super eum spiritus domini/spiritus sapiētie t intellectus/spirit⁹ con. t fort. spiritus scientie t pie. et reple. eum spiritu. ſmi. Jrē de eisdē Esa. liij. Apprehēderūt septē mulieres virū vnū: id est septē ꝓtutes spiritussancti virū/a virtute virtuosū scz christū: ergo hoc facite i meā cōmemoratōez. ¶ Scōm opus fuit quando voluit nasci de vtero virginali t exire in hunc mundū cū magna claritate: t esse inter ꝓginē matrē t Joseph. Et voluit poni inter bouē t asinū: angelis cantantib⁹: Gloria in excelsis deo. Hō opus figurat quando sacerdos indutus vestibus sacris/exit sacristiā inter diaconē t subdiaconē figurantes virginem t Joseph. Acholiti vero figurant bouem t asinū. Et chorus cantat Gloria in excelsis vt angeli. Et pulsantur campane: t sacerdos exit lete ostendēs q christ⁹ sine miseria matris exiuit vterū virginis ornatus tanq̄ sponsus in die nuptiarum. pſ. In sole posuit tabernaculū suū. i. ꝓginē matrē in puritate. Et ipse tanq̄ sponſ⁹ scz optime ornat⁹ procedēs de thalamo suo

¶Tertiū opus christi mirabile fuit: quā do octauo die voluit circūcidi que circūci sio vabak ꝛtra pctm. Ideo est mirabile: qz voluit circūcidi cum nullū haberet pctm quia sicut latroni amouenk aures in signū furti: ita vabak circuncisio in signuz furti Ade. in q̄ licet chr̄s nō fuerit particeps: tñ sicut pctō: voluit humiliari ad recipiē dum circūcisionē. Hoc opus figurak ꝛ rep̄ sentak a sacerdote/qñ humiliat⁹ ꝛoraz altari dicit ꝓfessionem ostendēs se pecca torē: ꝛ deponik gramiale in quo figurak a motio seu depositio illi⁹ pellicule chr̄i ꝛc. Et fuit verificatū verbum apl̄i dicentis. Misit deus filiū suū in similitudīnē car nis pcti. Ro. viij. Non dicit in carne pcti: sed in similitu. carnis peccati: ad insinuan dum q̄ habuit veraz carnē: sed nō carnem pcti ꝛc. ¶Quartū opus chr̄i: quando ab oriente p̄duxit tres reges/vt eum adora rent offerētes ei aurū: thus: et myrrham. Hoc opus figurak a sacerdote/quādo cō ram altari inclinak dicens. Aufer a nobis cunctas iniquitates nostras: vt ad sancta sanctoꝝ puris mereamur mentib⁹ introi re. Altare rep̄sentat chr̄m. Sacerdos: diaconus: ꝛ subdiacon⁹: rep̄sentāt tres reges. Et primo offertur thus deuote ora tionis di. Aufer a nobis dñe ꝛc. Secūdo aurū reuerende adorationis. Tertio myr rha signādo se signo crucis in memoriam christi amare passionis: quasi di. Memo ria memor ero ꝛ tabescit in me ania mea. Thren. iij. ¶Quintū opus fuit: quando in tēplo voluit p̄sentari a virgine matre et in ꝓspectu oim a sancto Simeone ꝛ An na ꝓphetissa comēdari ꝛ laudari. Hoc re p̄ntak a sacerdote/qñ in cornu altaris dici tur Introitus. vbi congregank oēs mi nistri sicut ꝑ⁹ ꝛgregabak in p̄sentatiōe christi. Et sicut Simeon fecit vnā canti lenā quattuor columbaꝝ di. Nunc dimit tis seruū tuum dñe ꝛc. Sic sacerdos tūc dicit q̄ttuor. Primo introitū. Scdo Ky rieleison. Tertio gl̄ia. Quarto orationes. ¶Sextuz opus fuit fuga egypti/timore herodis vbi fuit septem annis: quasi exul cum virgine Maria et Joseph nutritio. Istud opus rep̄sentak: quādo dicit ep̄la q̄ sacerdos recedit de altari cum diacono ꝛ acolytho, ꝛ vadit sedere ad p̄sbyteriuz. Et ibi facit septē. Primo dicit ep̄laz. scdo responsoriū. tertio alleluia. quarto ꝓsam. quinto ibi ministrak in calice materia sacri ficij. sexto benedicit incensum ꝓ euāgelio. septimo dat benedictionē diacono euāge lium dicturo. ¶Septimū opus fuit re uersio de egypto: ꝛ post quando fuit duo decim ānoꝝ remāsit solus in tēplo perdi tus a matre. Hoc rep̄sentak in sacerdo te/quādo de p̄sbyterio reuertit ad altra re: vbi remanet solus qñ dicit euangeliū/ ꝛ audit euangeliū: vt chr̄ist⁹ audiebat do ctores legis. Deinde dicto euāgelio veni unt ad sacerdotē diaconus ꝛ subdiacon⁹: quēadmodum venerūt ad christū virgo ꝛ Joseph ipsum ꝓ quirendo. ¶Octauum opus fuit: quia seruiebat in domo matris dicit Lucas: q̄ erat subditus illis: scz vir gini matri ꝛ Joseph: qz fili⁹ homin⁹ nō venit ministrari/sed ministrare: qz vt di cit Nico. de lira, etiaz iuuabat Joseph ad seruiendū. Hoc seruitiū figurak a sacerdo te/quādo dicto Credo ꝛ offertorio mini strat calicem ipsum offerendo dicēs. Su scipe sancta trinitas hanc oblationē ꝛc. ¶Nonū opus fuit: quādo venit ad ba ptismū Joan, licet non indigeret sicut nec circuncisione, qz purus erat et sanctissim⁹ sed ad dandū exemplū nobis. Hoc signak a sacerdote qñ dicit. Lauabo inter innocē tes manus meas ꝛ lauat digitos: nō q̄ iā nō sit lotus: sed rep̄sentat baptismū chr̄i in hoc. ¶Decimū opus est: quando post baptismū imediate intrauit desertū ꝛ ie iunauit. xl. diebus ꝛ xl. noctibus. Matt. iij. ꝛ Mar. j. Et tunc orabat ꝓ nobis se crete. Hoc figuratur a sacerdote/quando post Lauabo inclinak ꝓfunde in medio altaris dicens. In spiritu humilitatis ꝛc. Deinde vertit se ad populū dicēs. Orate fratres ꝛc. Innuens q̄ illa oratio dirigit ad populum: ꝛ dicunk secrete sicut chr̄ist⁹ secrete et solus orauit: ꝛ debet tunc sacer dos ieiunare abstinendo ab oīi munda na cogitatione. ¶Undecimū opus fuit: quando post ieiunium ꝛ orationē secretā christus incepit alta voce predicare: quia ante non predicauerat publice: sed post ie iuniuz cepit Jesus predicare. s. fidem euā gelicam ꝛ correctionez peccatoꝝ. Et sicut ipse p̄dicabat ore/sic faciebat opere. Act.

ſ. Cepit ieſus facere ꝛ docere. Opus fuit magne humilitatꝭ: ac ſi rex faceret ordinationes quas ipſemet preconizando ꝓmulgaret/ vt maior fides darek: ita fecit chriſtus. Hoc opus figurak a ſacerdote/ quãdo alta voce cantando ꝛ eleuatis manib incipit prefationez: in eleuatione manuũ oſtendit/ q̃ chꝰ nõ ſolum verbo/ ſed etiã opere predicabat. ¶ Duodecimum opus fuit/ miracula magna que faciebat ad cõfirmationẽ doctrine quam predicabat: ceꝯcos illuminãdo: infirmos curando: leproſos mundando: mortuos ſuſcitando ꝛc.

Hoc figurak a ſacerdote: quãdo dicta prefatione dicit. Sanctus ſanctus ſcũs: ter dicik ſanctus: ꝛ ſemel domin⁹ deus oſtendens: q̃ miracla chriſti fiebant virtute trinitatis ꝛ vnius dei. ¶ Decimũtertium opus fuit/ quãdo tempe paſſionis inſtante cum diſcipulis ſuis fecit cenã/ in qua ſecrete fecit magnũ ſermonẽ apoſtolis: quẽ nos vocamus teſtamentũ: ꝛ Joãnes ip̃m ſcripſit. Hoc opus figurak in miſſa: quando ſacerdos ſecrete ſolis miniſtris audientibus dicit. Te igik clemẽtiſſime pater ꝛc

¶ Decimũquartum opus fuit/ quando poſt cenam cum diſcipulis exiuit in hortũ vbi orauit ter dicẽs. Pater ſi poſſibile eſt tranſfer a me calicez hunc et factus eſt ſudor eius: ſicut gutte ſanguinis decurrentis in terrã. Et angelus domini confortauit eum: vt ſeruus animat dominũ ſuum bellum ingreſſuruz. Iſtud opus trine orationis figuratur in miſſa: quãdo in canone iuxta conſecrationẽ ſacerdos facit tres cruces dum dicit Benedictã/ aſſcripraz/ raram/ rationabilez ꝛc. ¶ Decimũquintum opus fuit/ quãdo facta oratione venit multitudo iudeoꝝ ad hortum: ad capiendum chriſtũ: ꝛ ducendũ coram iudicib vbi fuit ſententiat⁹ vt crucifigerek: qui nõ appellauit: ſed baiulans ſibi crucez exiuit in eum/ qui dicik caluarie locus. Hoc figuratur in miſſa/ quando ſacerdos recipit hoſtiam ꝛ dicit. Qui pridie q̃ paterer/ tur ꝛc. Et facit ſignum crucis ſignificans ſententiã crucifixiõis chriſti. ¶ Decimũſextum opus fuit executio ipſius crucifixionis. Dicatur practice. Hoc figuratur in miſſa/ quãdo a ſacerdote eleuatur hoſtia conſecrata/ non cũ vna ſola manu: ſed cuz duabus: q̃ inter duos latrones crucifixus eſt. Et hoc figurak per duas manus: inter quas eleuatur corpus chriſti. Hoſtia figurat corpus chriſti album: quia ſine ſanguine. Deinde eleuat calicẽ in quo repreſentak/ quõ chꝰ obtulit deo patri ei⁹ ſanguinẽ: in precium noſtre redemptionis.

¶ Decimũſeptimum opus fuit: quia exiſtens in cruce nõ ceſſauit orare di. Hely hely ꝛc. Dicit Hieronymus q̃ chriſt⁹ in cruce dixit hunc. ps. Deus deus meus reſpice in me: cũ ſequentib. vſq̃ ad illũ verſum. In manus tuas dñe cõmendo ſpiritum meũ: ꝛ ſic dixit centum q̃nquaginta ꝓſus ad cõmendationez pſalterij. vbi ſunt centum quinquaginta pſalmi. Nec curabat de oblocutionib/ ꝛ deriſionib iudeorum. Nam aliqui dicebant. Si rex iſrael eſt ꝛc. Alij. Alios ſaluos fecit ꝛc. Alij. Vlab qui deſtruis ꝛc. Ipſe autẽ ſemp cõtinuauit ſuaz orationẽ ſecrete ꝛ ſubmiſſe.

Hoc figuratur in miſſa: quãdo ſacerdos poſt corporis chriſti eleuationẽ dicit. Vñ ꝛ memores domine. cuz manibus in modum crucis apertis et cum ſilentio ꝛc.

¶ Decimũoctauum opus: quia nõ ſoluz voluit habere quattuor vulnera manuũ. ſ. ꝛ pedum/ ſed etiaz voluit habere latus ꝓfoxatuz ꝛ habere quinq̃ plagas principales. Hoc figurak in miſſa: quando ſacerdos facit quinq̃ cruces dicẽdo. Per ip̃m ꝛ cum ipſo ꝛ in ipſo eſt ꝛc. ¶ Decimum nonum opus fuit: quãdo in cruce alta voce dixit ſeptem verba. Primuz fuit rogando ꝓ crucifixoribꝫ dicẽs. Pater ignoſce illis: quia neſciunt quid faciũt. Scõm fuit quando reſpondens latroni dixit. Amen dico tibi: quia hodie mecum eris in paradiſo. Tertiũ fuit: quãdo dixit virgini matri que ſtabat iuxta crucẽ plena ſanguine filij que quaſi morieba k̃ pre dolore. Mulier ecce filius tuus. Deinde dixit diſcipulo. Ecce mater tua. Quartũ fuit/ quando dixit deo patri. Hely hely ꝛc. Quintum/ quia ꝓdiderat totum ſanguinẽ/ dixit. Sitio. Sextum conſummatũ eſt. Septimũ/ Pater in manus tuas ꝛc. Et inclinato capite/ quaſi reciperet congeriuz a matre dicens. Mater ad deũ ſitis: expirauit. Hoc figurak in miſſa: quãdo ſacerdos alta voce dicit. Pater noſter qui es i celis: in quo

continenk septem petitiones. Dic illas.
¶ Vicesimum opus fuit/quādo in mor te humanitas fuit diuisa in tres partes. s. in animā que recessit. In corpus quod in cruce remansit. Et in sanguinē qui ad pedem crucis effusus fuit. Hoc figuratur in missa: quādo sacerdos in tres partes hostiam diuidit. Diuinitas autē nunq̄ fuit diuisa/nec ab aliqua parte separata/imo semp cum anima corpore z sanguine fuit diuinitas. Sicut si ego diuiderem ad radium solis vnum frustrū crystalli. Licet eñ crystallus diuidatur: radius tamen solis non diuiditur nec separatur: imo claritas solis semper remanet cum qualibet parte crystalli diuisa. Idem ō claritate diuinitatis/que totam christi humanitatez replebat: q̄ humanitate diuisa in tres partes diuinitas remansit cum q̄libet pte zc
¶ Vicesimū primum opus fuit: quando multos conuertit in sua passione. Primo latronem di. Dñe memēto mei zc. Secdo centurionē quando dixit. Vere filius dei erat iste. Tertio totum populū cōmunez z simplices. Dicit btūs Lucas. Et omis turba eor/qui simul aderant ad spectaculum istud: z videbant que fiebant percutientes pectora sua reuertebant. Luce. xxiij. Tres ergo conditiones gentium tunc cōuertit. Hoc figurak in missa cum dicitur ter. Agnus dei zc. In quibus petim⁹ remissionem peccatorū: vt parcat nobis sicut pepercit illis percutiendo pectus. In tertio autem agnus dei petim⁹ pacem.
¶ Vicesimūsecundū opus fuit: quando post eius mortē anima nō statim ascendit in celum/cū potuisset ascendere si voluisset: sed ex humilitate voluit descendere ad inferos/z dare gloriā sanctis patribus/et inde eos voluit extrahere z liberare. Hoc opus figuratur in missa: quādo sacerdos dicto Agnus dei: pmittit descendere partem hostie in calicem que inebriatur sanguine sicut sancti patres fuerunt inebriati gloria diuine visionis. ¶ Vicesimūtertium opus: quādo depolito christi corpe de cruce per Joseph ab Arimathia z Nicodemū: virgo Maria ipsum recepit deosculans z contemplans/z flens dicebat, O porte paradisi zc. z sancte mulieres simul flebant zc. Hoc figuratur in missa: quādo sacerdos tenet cor⁹ christi in manibus dicendo oratione. Dñe Jesu chr̄e.
¶ Vicesimūquartum opus fuit: quando voluit sepeliri in monumēto nouo linteamine inuolut⁹ cū myrrha z aloe zc. Hoc figurak in missa: quādo sacerdos cōmunicat. Corpus eñ sacerdotis monumentuz est christi. Debet ergo esse nouum z mundum a luxuria z corruptione. Et creditur etiā q̄ sanguis christi effusus: iuxta crucē etiā fuit positus in monumēto: qō figuratur quādo sanguis chr̄i sumitur a sacerdote: ꝓter qō corpus sacerdotis sanctius est illo monumēto lapideo/z irrationabili/z insensibili: in quo fuit posituz corpus christi mortuum z inuolutū sine anima/z sine sanguine. Sed sacerdos sumit corp⁹ christi non mortuuz sed viuum: impassibile z imortale: cū sanguine z cum ania J̄ō zc.
¶ Vicesimūquintū opus fuit/eius gloriosa resurrectio de morte ad vitam gloriosam z imortalem. Hoc figuratur in missa quando sacerdos de medio altaris vadit ad angulum dextrum: per quod significatur vita beata. Cant. ij. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabitur me: in quā vitam beatam/christus tunc transiuit per gloriam corporis glorioſi qō tamen assumpsit: quia gloriā anime ab instanti conceptionis habuit zc. Et diaconus inuenit corpale vacuū: sicut linteamina in chr̄i monumēto vacua fuerūt inuenta. ¶ Vicesimūsextuz opus fuit: quando post resurrectionē. Primo voluit apparere virgini matri: deinde marie Magdalene z Petro z vltimo alijs apostolis. Hoc representak in missa: quando sacerdos dicta cōmunione vertit se ad populū dicēs. Dominus vobiscū: sicut christ⁹ dixit: pax vobis/consolando matrem z alios zc.
¶ Vicesimū septimū opus fuit: quando omnib⁹ apostolis simul cōgregatis apparens dixit. Pax vobis. Hoc figurak: quādo sacerdos de cornu altaris redit in medium/z vertit se ad populum dicens. Dominus vobiscum. ¶ Vicesimūoctauum opus fuit: quando debuit in celum ascendere dixit discipulis suis. Euntes in mundū vniuersum pdicate euāgeliū oīi creature zc. Hoc figurak qñ dicit. Ite missa est. ¶ Vicesimūnonuz opus fuit: qñ dedit potestatez Petro apl̄o vicario suo dicēs. Pasce oues meas. Et sūb oibus quā-

do dixit. Accipe spiritumsanctum quorus remiseriſ peccata remittunt eis ꝛc. Hoc opus figurat: quando sacerdos inclinãdo se in medio altaris dicit. Placeat tibi sancta trinitas ꝛc. ꝛ humiliat se pfunde figurans/ꝙ tm̃ posse super excellentissimus. s. remittẽdi peccata dr̃ dedit infimis creaturis. Quis em̃ potest pcata dimittere/ nisi solus deus? Mat. xx. ¶ Tricesimũ et vltimũ opus fuit: quando de monte oliueti existentiby ibi virgine maria/apostolis ꝛ discipulis/eleuatꝫ manibus ferebat in celũ ꝛ benedixit eis. Lu. vlti. ꝛ Act. j. Et sic reuersus est ad celum. Hoc figurat in missa: quando sacerdos dicta missa eleuata manu benedicit populo dicens. Benedictio dei omnipotẽtis patris ꝛc. ꝛ reuertitur ad sacristiaz: ergo Hoc facite in meam cõmemorationẽ. Amen.

¶De corpore christi Ser. xcii

EGo accepi a domino quod ꝛ tradidi vobis. j Cor. xj. Pro huius verbi declaratione ꝛ materie introductiõe est notãdũ ꝙ quicquid credimus corde/quicquid loquimur ore de hoc sacramẽto mirabili: debet esse fundamentũ in scriptura/ꝛ non in phia naturali. Ratio est propter altitudinem huius sacramẽti ꝛ subtilitatẽ trãscendentem õmnem intellectum naturalem ꝛ scientiam phicalem ꝛ potentiã naturalez: sicut qui vellet numerare numerum arene maris: vel quod palmi sũt hincysqꝫ ad celum: ꝛ quãtum est lata terra: impossibile est: iuxta illud. Altitudinẽ celi/et latitudinem terre/ꝛ profundum abyssi quis dimẽsus est? Eccl. j. Ideo dic̃ scriptura. Altiora te ne quesieris ꝛ fortiora te nõ scrutaty fueris: sed que precepit tibi deus illa cogita semp Eccl. iij. Nota. Altiora te ne quesieris: supple intellectu naturali. Et fortiora te non scrutatus fueris: supple scientia phicali: ꝫ que precepit tibi deus. scz in sacra scriptura/que est os eius habens duo labia: scz duo testamenta. Superius immobile est nouum: inferius est vetus. Jõ quecunqꝫ dicã vobis de h̃ sacramẽto non accepi ab Aristo. vel Platone/nec a Virgilio ꝛc. sed a domino: scz in sacra scriptura. Ideo dicit thema. Ego accepi a dño. Pro fundamẽto sermonis: oritur theologicalis questio.

¶ Queritur. Vtrũ sacerdos peccet mortaliter/qui scienter dat sacramentum altaris existenti in peccato mortali: Arguitur ꝙ sicut mortaliter peccaret medicus qui scienter daret medicinaz infirmo qua essz interficiẽdus. Ergo cum grauior sit mors spiritualis ꝙ̃ corporalis. Multo fortius sacerdos mortaliter peccat dando sacramentum illi quem scit esse in peccato mortali: quia talis recipiendo hoc sacramentum mortaliter peccat. In oppositum habetur de consecra. distin. ij. Non prohibeat dispensator: scilicet sacerdos pingues terre: id est peccatores ad mensam domini manducare: scilicet accipere corpus christi: ꝛ christus enim dedit Jude quem sciebat esse in peccato mortali: ꝛ christus non peccauit: ergo sacerdos non peccat dando corpus christi existente in peccato mortali: ꝛ sic questio maner pro vtraqꝫ parte dubia. Ad questionem respondẽdum est fm Richar. super. iij. senten. distin. xx. art. iij. q. j. ꝙ ille quem sacerdos scit esse in peccato mortali: aut non petit eucharistiam peccaret: qr̃ hz cãz legitimã sibi dari: ꝛ tũc sacerdos dando peccaret. aut petit: ꝛ tunc distingue: quia aut suum peccatum mortale est occultum: aut manifestum: si manifestum: tunc sacerdos sibi dando eucharistiam: peccaret: quia legitimam contra ipsum habet excusationem vel exceptionẽ quã sibi publice obijcere potest: et accipio hic manifestum non pro omni eo quod pbari potest: ꝙ magis proprie dicitur manifestabile: ꝙ̃ manifestum. Unde si sacerdos sciret parrochianum suum esse in crimine: ꝙ legitime contra ipsum posset probari. Jta ꝙ illud crimen nesciret cum ipso nisi duo vel tres testes per quos hec probare posset: nõ ꝓpt̃ hoc deberet eucharistiam negare illi in publico petenti: quia iã inferret sibi penam] ante criminis probationem quod fieri non debet. xx. questione iij. eorum qui. Sic accipio hic manifestuz pnotorio. Est autem peccatũ notoriuz: vel per scientiam: vel per ꝓfessionem facram in iure: aut euidentiã rei q̃ tergiuersy

satione aliqua celari non pōt: extra. de coha.cle.z mulie.c.vlti.si aūt peccatū suum est occultum: aut petit in occulto: z tūc sacerdos sibi vando peccaret: qz habet ꝫ eū legitimā exceptionem quā sibi in occulto obūcere vz. vt habek de conse. dist. ij. Ne p hibeat. Aut petit i publico: z tūc sacerdos sibi dare tenek: qz contra eum nō habet legitimā exceptionē: quā ei i publico obūcere possit. extra. de offi. iudicis ordinarij. si sacerdos. Ad argumentū dicik: q nō est simile: quia ius naturale qō est virtuosius iure positiuo: precepit nō reddere depositum in tali casu: non est aūt sic in ꝓposito. imo ius naturale dicrat q occultus peccator a prelato suo nō publicek. Vñ nec christus publicauit peccatuz Jude ꝙuscz ipe Judas semetipsū mānifestauit. Vñ extra. de offi. iudi. ordi. si sacerdos sciat ꝓ certo aliquem esse reum alicuī crimīnis: vt cōfessus fuerit z emendare noluerit: nisi iudiciario ordine quis probare possit: eum nō debet nominatim arguere: de quo corpore fit sermo: iuxta verba preassumpta zc

Nota de hōc sacramento quincz mirabilia principalia inter cetera.

Primū est mutatio substātialis
Scōm est opatio sacerdotalis
Tertiū est habitatio sacramēralis
Quartū est pceptio sensualis
Quintū est receptio ysualis

¶ Primum ergo mirabile zc. Duplex est mutatio. Una accidentalis: et altera substantialis. Accidentalis est quando qualitas vel aliud accidēs mutatur in creatura manente eadē suba: vt est mutatio ō albedine in nigredinem: de sanitate in infirmitatem: de caliditate in frigiditatem: de paruitate in magnitudinē. Jdez sum ego modo qui fuī quando natus sum de vtero matris: quāuis tunc paruulus essem: nunc vero magnus. Mutatio vero substātialis quando nō solum accidens: sed etiā substantiā mutatur: vt si lutum mutarek in aurum: vel plumbū in argentum. Hoc presupposito est notandū: q in hoc sacramento est mutatio substantialis: quia substantia panis mutatur in corpus christi.

Pro latiori declaratione nota: q fm q dicit ur in compendio theologie triplex est mutatio. Una est artificialis; vt quando fit vitrum ō cineribus. Alia est naturalis: z hec est duplex. s. accidentalis: z substantialis. Accidentalis est: vt quando idem subiectum manet in diuersis accidentib⁹ sibi inuicem succedentib⁹. Substantialis est: vt quando eadem materia manet sub diuersis formis substantialib⁹: sicut patet in transmutatiōe elementoz ad inuicem. Tertia mutatio est supnaturalis: vt quādo nec materia nec subiectum manet: sed tm accidentia sine subiecto: z talis est hec zc. Est tamē notandū: q hic deficiūt tres regule philosophie. Prima est que dicit q quandocūq fit mutatio substātie fit etiaz accidentiū. Ratio est: quia accidentia non migrant. i. nō transmutank de subiecto in subiectum: quia si lutum mutarerur in auruz; etiā qualitas mutaretur: puta colorz/ pondus: z huiusmodi: sic si panis mutak in carnem: z vinum in sanguinem naturali digestione. Jn hoc autem sacramento est oppositum: quia virtute verboz⁹ mutatur substātia panis in corpus christi. Accidentia autem non zc. Declara. Remanet enim eadem quātitas: rotunditas: eadem albedo. idem sapor. Ecce quomodo regula philosophie. Vnō hoc habes: Rñ. nō a philosopho zc. sed accepi a domino: facta ḡ hac mutatiōe adorāmus nō illam albedinem/ nec illam rotunditatē: sed christum cōtentū i illa: sicut milites adorant regem contentum in corrina zc. Scōa regula philosophie dicit q nlla mutatio substantialis est integra: quia semꝑ remanet materia prima: quia si lutum mutatur in aurū: materia prima que est in termino a quo: est eadez cum illa que est in termino ad quem: qz eadem est materia oim generabilium z corruptibiliū. Jdeo dic philosophus: q materia est ingenita z incorruptibilis. Sed cōtra: qz eadē est materia generabiliū z corruptibiliū: corpus aūt christi est huiusmodi: quia de quattuor elemētis fuit compositum: sed nihil ibi est ō materia prima: que nō est subtrata aliquib⁹ accidentib⁹: nec est in actu: sed materia corporis christi iam est in actu. Jn hoc sacramento etiam hec regula deficit: qz facta hac mutatione nihil remanet: nec de forma substantiali panis: nec de materia: qa totum mutatur in corpus chri. Jdeo non

regatis vos hic per regulas philosophie. Ideo dicit psalmista. Hec mutatio dextre excelse ꝛc. Mutatio naturalis dicit sinistre, Sed hec dicit dextere excelsi. Quis deus magnus sicut de⁹ noster. Tu es de⁹ qui facis mirabilia. Nota ad hoc quadruplicem mutationem substantialē. Prima est a non ente in ens: ꝛ dicitur generatio: vel potius creatio. Secūda est ab ente in nō ens: ꝛ dicitur corruptio. Tertia est ab ente in ens: qō modo non est: sed iam erit: vt est, productio. Quarta est ab ente in ens iam existens: ꝛ talis est cōuersio panis in corpus christi. Hec mutatio non habet similem in natura. Tertia regula philosophie dicit q̄ non est possibile fm naturam accidētis esse sine subiecto: sed hic ecōtra. Declara ꝛc. Unde habes? Rn. Ego accepi a domino. ꝛc. Honoraliter debetis adorare christum in hostia sine dubio, ꝛ sine conditione actuali sufficit habitualis dispositio q̄ homo non intendit adorare nisi christum ꝛc. Nota casus qui habetur in c. De homine: de cele. miss. vbi dicitur q̄ maius peccatus est sacerdoti celebranti et nō consecranti q̄ celebrare et consecrare cum peccato mortali. Falsa enim remedia sunt veris periculis grauiora. Ideo dicit Dauid. Tollite hostias et introite i atria ei⁹. adorate dominus in atrio sancto eius. ps. xcv. Nota: Tollite hostias: hic loquit sacerdotib⁹ ꝛ introite in atrio ei⁹: hic loquit populo. Adorate dominū in atrio sancto ei⁹: tam ad sacerdotes q̄ pplos. In atrio sancto eius in corde dilatato ꝛ deuoto. Dices tu: quid si celebrās non sit sacerdos vt non cōsecret? Rn. ipse solus peccat, nō autem populus adorans. ¶ Secundū mirabile est operatio sacerdotalis: scz q̄ sacerdos habens tantā potestatem. Hagnus mirabile reputatur de Moyse qui fecit descēdere manna de celo: id est aere. Exo. xv. Et de Helia qui fecit descendere ignē de sphera ignis ad comburendum duos quinquagenarios: ꝛ habetur. iiij. Reguꝫ xvij. Ad idem qō nota supra in sermōe sanctoꝫ Philippi ꝛ Jacobi: qui incipit. Nimis honorati sunt, parte. ij. Huius mirabile incōparabilit est hoc: qn sacerdos nō de aere, nec de sphera ignis, nec de celo Lune, nec de Mercurij, nec de celo Veneris, nec de celo Solis, nec de celo Martis, nec de celo Jouis, nec de celo Saturni, nec de celo stellato, nec de celo cristallino: sed de celo empyreo facit christum descendere in hostiam. Scitz quomodo? Sicut virgo Maria quando concepit de spiritusancto filium dei dictis illis ꝑbis. Ecce ancilla domini ꝛc. vsq̄ tuum, aperuit celum empyreum. Et sicut lingua virginis gloriose fuit clauis celi: sic etiam sacerdotis. Sed excellentius sacerdotis triplici ratione. Non displicebit virgini, dicēdo veritatem. Prima ratio: quia lingua virginis habuit facere octo giratas, seu octies reuoluta est: anteq̄ aperiret celum dicēdo. Ecce ancilla domini ꝛc. Nunq̄ enim fuit apertum celum empyreum: nisi post q̄ dixit octauum ꝛ vltimum verbum: scz tuum. Sacerdos autez cum claue linguę sue quinq̄ tantū giratas facit: id ē quinq̄ verba. Hoc est enim corpus meuz. Et etiā illud enim non est de necessitate sacramenti: sed ꝓcepti fm doctores. Secunda ratio: quia virgo Maria semel tantuz aperuit celum ꝛc. Sed sacerdos quolibet die semel: ꝛ in die natiuitatis domini ter: quia ter dicere potest missaz. Et etiam alias quando subest iusta causa sine necessitas: vt dicit textus in. c. Consuluisti, de cele. missa. Oportet tamen q̄ in prima missa: tunc non receperit perfusionez: vt in. c. Ex parte, eodem titulo. Tertia ratio est: quia in vterum virginis descendit christ⁹ paruulus, mortalis, passibilis: sed in hostia magnus: sicut fuit in cruce, ꝛ nunc est in celo: immortalis, impassibilis, glorios⁹ ꝛc. Unde Gzego. Quis enim fideliū habere dubium possit: in ipsa imolatiōis hora, ad sacerdotis vocem celos aperiri: in illo Jesu christi mysterio angelorum choros adesse: sūmis ima sociari: terrena celo iungi, vnum quidez ex visibilibus atq̄ inuisibilibus fieri. Gzego. in. iiij. dialogorū. Da similitudinem de illo qui inuitat ad prandium regem ꝛc. quia non solus veniret: sed cum scutiferis: sic christus in hostiam non solus: sed cum angelorum multitudine sociatus aduenit. Hinc nota de comitiua que debet fieri a fidelibus corpori christi: quādo portatur a sacerdote ad cōmunicandum infirmos ꝛc. Nota. Celos

aperiri: non intelligatis q celum diuida/
tur: sed sicut dicimus de reuelatione secre
ti: nunc aperuit mihi cor suum: sicut dixit
Dalila philisteis ō Sanſone Judic. xvj.
Sic hic filius dei qui est secretus in celo
descendit ad hostiam per verba ꝓsecratio/
nis. Illa ergo descensio dicitur aperitio.
Unde Joan. vj. Hic est panis qui de ce/
lo descendit: si quis manducauerit ex hoc
pane viuet in eternum. Hic est duplex q/
stio. Prima questio est: posses tu dicere.
Si christus descendit de celo in hostia: er
go recedit de celo: Rñdeo non: Pro cui⁹
intelligentia nota duas similitudines..
Prima est de domo habente centum fora
mina/z in qlibet intrat radius solis: nec
tamen recedit de celo: sic hic. Filius enim
dei est radius quidam: iuxta illud Heb.
j. Qui cum sit splēdor glorie et figura sub
stantie eius zc. Secūda similitudo est de
voce mea que est in qualibet aure vestra.
Sunt forasse hic duo milia aurīū zc. Et
verbum meū in quālibet intrat: nec tamē
recedit a me. Si ergo hoc verbum transi/
torium z creatum hoc facit: quāto magis
verbum dei increatū z eternum. De quo
Joan. j. In principio erat verbum zc. Jō
David. Domin⁹ in templo sancto suo: id ē
in hostia z simul domin⁹ i celo sedes ei⁹.
Et hostia est templū dei: sicut vterus vir/
ginis. Moraliter: nota qualis debet esse
sacerdos qui tantā potestatē habet. Se/
cunda questio est: vtrum tam malus sacer
dos q̄ bonus habeat hanc potestatē. Rñ.
ita. Nota ad hoc duplicem similitudinez.
Una est de officialib⁹ regis: quia siue ma
lus siue bonus habet potestatem zc. quia
sicut bonitas nō dat iurisdictionē: ita nec
malitia tollit. Unde dicit canon: q nō po
test aliquis quātūcunq; pollutus diuina
polluere sacramēta. de cohabitatione cle.
z mulie. Vestra. Et. xv. q. vlti. ca. vltimo.
quāuis sacerdos celebrans: z etiā alius q/
libet sumens indigne polluatur. de conse.
dist. ij. Qui scelerate. Unde ecclesia. Su/
munt boni sumunt mali/sorte tamē ineq/
li vite vel interitus. Queri potest. Utrū
tantū valet missa boni sacerdotis quātum
mali. de quo per Tho. in. iiij. sen. dist. xlv.
q. ij. ar. j. q. ij. Nec obstat: q dicit Chrys.
xl. dist. Multi sacerdotes: z pauci sacerdo
tes, multi nomine: pauci re. Nō omnis sa
cerdos sanctus est: sed omnis sanctus sa/
cerdos zc. quia ibi accipitur sacerdos equi
uoce zc. Declara zc. sicut z ibi. Erunt sa/
cerdotes dei z christi: z regnabūt cum illo
mille annis. Apoc. xx. Qui quidē text⁹ si
cut dic Aug. xx. de ciui. dei. c. x. nō de solis
cp̄is z ꝓsbyteris intelligend⁹ est/q ꝓpter
iam vocant in ecclesia sacerdotes: sed sic
oēs christianos dicim⁹ ꝓpter mysticū cha/
risma. sic omnes sacerdotes qm membra
sunt vnius sacerdotis. de q⁹ apl's Petrus
Plebs inquit sancta regale sacerdotium.
Hec Aug. vbi sup. Un z Apoc. v. Rede
misti nos dñe de⁹ i sanguine tuo: z fecisti
nos deo nostro regnū z sacerdotes zc. Se
cūda similitudo de duob⁹ canalib⁹ p q̄ decur
rit aqua in hortū tuū: quorum vnus sit au
reus/alter ligneus. Nunq̄d caules irriga/
ti de aqua que descendit de canali ligneo
nō erūt ita pingues z boni: sicut ō aureo:
Certe sic. Sic in ꝓposito. Fons vnde ꝓce/
dit aqua ois sapietie z gratie: est christus
Eccli. j. Fons sapiētie verbum dei in excel
sis. Sacerdos bon⁹ est canale ō auro: ma
lus de ligno: q̄ zc. Sed quid facit patro/
nus canalū/postq̄ ei seruierunt: Canale
aureū ponit in thesauro suo: ligneū ꝓ co
buret igni. Sic christ⁹ bonū sacerdotē re/
ponit secū in thesauro glie. vñ. Joan. xij.
Qui mihi ministrat me sequat: z vbi sum
ego illic z minister me⁹ erit. Canale ꝓ li
gneū. i. malū sacerdotē ponet in igne infer
ni. Jō apl's. j. Cor. xj. Probet aūt seipsum
hō: z sic de pane illo edat z de calice bibat.
Qui em manducat z bibit indigne: iudici/
um sibi manducat z bibit: nō diiudicans
corpus dñi. Ubi dicit Glo. Ambro. q ita
punietur: ac si christum ꝓpr̄is manib⁹ occ
disset. Un scis ō frater: Ego accepi a dño
zc. ¶ Tertiū mirabile est habitatio sacra
mentalis. Ubi nota duo. Primū mirabi/
le est: q tot⁹ christ⁹ i tam parua hostia cō
tinetur. Dices tu: quomodo est possibile:
Rñ. per similitudinē de monte magno cu
ius tota similitudo ꝓpinck in paruo oculo
videntis illum. Sic hic zc. Sedm mira/
bile est q frangit hostia: nō frangit christ⁹
sed in qualibet fractiōis particula integer
perseuerat. Dices tu: quomodo est possibi
le: Rñ. p similitudinē duplicē. Prīa est ō

voce mea que diuisa p singulas aures ve
stras tota integra est in ꝗlibz aure. Scda
similitudo est de imagine hois in speculo
recepta que tota recipit in speculo/etiã si
speculũ frangat in centũ ptes: tota inte
gra est in ꝗlibet pte, Et nunqd pater oi
potens nõ poterit facere hoc de imagine
sua que est chr̃s: sic habet. ỹ. Cor. iiij. Et
Colos. j. Et si tu dicis: nõ est sic de ima
gine q̃ nõ est corpalis: chr̃s aũt habet ver
corpus. Rñ. q̃ imo: qz subtilius est corp⁹
gliosum/q̃ imago q̃ modico panno impe
dit ne intret in speculũ: corpus aũt glorio
sum a nullo põt impediri. Jdeo ꝛc. Jdeo
de hostia ꝓsecrata potest dici. Candor est
lucis eterne: z speculũ sine macula dei ma
iestatis: z imago bonitatꝫ. Sap. vij. Hos
ta Candor est lucis eterne. s. quantũ ad di
uinitatẽ que est in hostia concomitanꝫ: sic
z sanguis et anima nõ ex vi ꝓbor: sed cõ
comitanꝫ vt dixi. Et ideo quia est ibi diui
tas/debet hostia esse rotunda: q̃ signifi
cat eternitatẽ dei. Et speculũ sine macula
q̃tũ ad animã. Jdeo hostia debet esse pu
rissima z alba. Et imago bonitatis: q̃tuz
ad corpus p quod compleuit suã bonitatẽ
in ope redemptõis. Jdeo cogita tu qui ce
lebras vel cõmunicas/q̃tum de excellen
tijs est ibi: qz de spũalib⁹ creaturis est ibi
excellentior. s. anima chr̃i: de corpalibus/
etiã corpus chr̃i. Et super oĩa diuinitas
Jdcirco debes habere ista tria: scz. Cãdo
rem lucis eterne: p veram credentiã sine er
rore. Scõo speculũ sine macula p castita
tem. Tertio imago bonitatꝫ illi⁹ p frater
nã amicitiã ad imaginẽ z similitudinem
chr̃isti: qui noluit recipere vindictam de
inimicis: sic/nec tu. Mar. v. Beati pacifi
ci/quoniã filij dei vocabunt. pacifici. i. pa
cem facientes. ¶ Quartum est perceptio
sensualis. Quia nullus sensus percipit in
eucharistia id qõ intellectus credit. Qua
re hoc: Rñ. duplici rõne. Prima est neces
sitatis. Scda vtilitatis. Necessitatis qa
necesse est cõmunicare: qz sicut totum ma
lum nostruz ꝓcessit ex esu fructus: iuxta
illud. Mala mali malo: mala cõtulit oĩa
mundo. Mala. i. gula: mali. s. Ade: malo
. i. pomo. Sic voluit de⁹ q̃ ex esu fruct⁹:
de quo dicit virgini. Benedictus fructus
ventris tui: oĩa bona nostra ꝓcedant.
Sed quia horribile esset comedere carnẽ
hominis crudã/z bibere sanguinẽ: ideo vo
luit chr̃s tegere sub accidentib⁹ ꝛc. Jdeo
Esa. xlv. Te adorabunt tecꝫ depcabunt:
tm̃ in te est deus. Vere tu es de⁹ absco
ditus: deus israel saluator. Nota. Te ado
rabunt. s. in hostia cõsecrata. Tm̃ in te est
deus. Jsta dictio tantũ exclusiua excludit
alia sacramenta: in quib⁹ nõ est deus rea
liter z psonaliter: sicut in hoc sacramento:
sed tm̃ figuratiue. Jo. vj. Caro mea vere
est cibus: z sanguis meus vere est potus.
Construitur sic. Cibus iste vere est caro
mea: et potus iste vere est sanguis meus.
Scda ratio est vtilitatis. s. nostri meriti.
Si em̃ viderem⁹ carnem z sanguinẽ/non
esset meritum aliquod nostruz credere: si
cut nec meremur si credimus esse hostiam
albam vel rotundã. Greg. Fides non ha
bet merituz: vbi humana ratio phibet ex
perimentũ. Ad hoc ergo: vt fides locũ ha
beat voluit occultare ꝛc. Tantũ g̃ sacra
mẽtũ veneremur cernui: z antiquu docu
mentũ nouo cedat ritui: ꝓfert fides sup
plementũ sensuum defectui. Jdeo debe
mus nos humiliare dicendo. Domine cui
us sensus mei hoc nõ percipiant/tamen
credo ꝛc. Joannis. xx. Beati qui non vi
derunt z crediderunt. ¶ Quintũ mirabi
le est receptio visualis: q̃ res mirabilis est:
quia panis angelicus fit panis hominuz:
dat panis celicus figuris terminũ. O res
mirabilis manducat dominum pauper
uus z humilis ꝛc.

¶ In festo sancti Juliani cõfes/ soris. Sermo. xciij.

Hec educit il:
lum a delicto suo. Sap. x. Hec
sapientia diuina: ẽm sensuz ꝓ
prium z litterale: sed ad ꝓpositum nostruz
intelligo. Hec scz penitentia eduxit illuz:
scz sanctũ Julianũ. A delicto suo: qõ cõ
misit occidendo parentes. Saluteꝫ virgo
Maria ꝛc. Pro declaratiõe ergo themati
tis: z introductione histoꝛie ꝑdicande: no
tandũ q̃ fit questio theologicalis.
¶ Queritur vtrũ quodlibet peccatũ sit p

penitentiam remissibile: Vbi pro complemento materie nota tres conclusiones fm mentem Thome. parte. iij. q. lxxxvj. ar. j.

Prima cōclusio erit affirmativa ex parte obiecti.

Secunda conclusio erit negativa ex parte subiecti

Tertia conclusio erit etiam negativa ex parte adiecti.

¶ Prima ergo conclusio erit affirmativa: ex parte obiecti penitentie qō est peccatum: qō respicit actus penitentie: quia peccator dolet de peccato. Conclusio est ergo ista. Qō ex parte peccati omne peccatum est per penitentiam remissibile: et hoc duplici ratione. Primo ratione diuine misericordie que est infinita: iuxta illud Joelis. ij. Cōuertimini ad dominum deum vestrum: quia benignus z miserator est: patiens z multe misericordie et prestabilis super malitia. Item alibi. Derelinquat impius viam suam: z vir iniquus. et re. ad do. z mi. e. z ad de. n. q. mul. est ad ignoscendum. Esa. lv. Item. pſ. Misericordie eius super omnia opera eius. Nota. Super omnia opera eius. pſ. Opera manuum eius/veritas z iudicium. Licet iustitia dei sit infinita, sic et potentia: bonitas et sapiētia: z quicquid est in deo: sit infinitum: eo q quicquid est in deo/est ipse deus: quia non est compositio in eo subiecti z accidentis: nec potentie z actus: nec esse z essentie: nec aliqua alia compositio. Nihilominus tamē quantum ad effectum magis ostendit deus misericordiam suam in hoc mundo qz potentiam: nec iustitiam nec aliquid aliud. Quod patet: cum quotidie tot infinita peccata cōmittantur i iniuriam diuine maiestatis: tamen sustinet peccatores z puidet eis ō necessarijs. pſ. Deus iudex iustus fortis z patiens/numquid irascetur per singulos dies. Sic ergo cum misericordia dei sit infinita: non limitatur nec terminatur a remissiōe peccatorū. pſ Nūquid obliuiscetur misereri deus aut continebit in ira sua misericordias suas. quasi dicens non. Secunda ratio est propter meritum passionis christi/per quam penitentia et omnia sacramenta operantur effectus suos. Cuius passionis virtus est sufficientissima pro omnibus peccatis. j. Joa. ij. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris. Non pro nostris autē tantū: sed etiā pro totius mūdi. Nec obstat q dicit de peccato in spiritūsanctū: qō non remittitur/neqz in hoc seculo/neqz i futuro: sicut dicitur Mat. xij. quia respondet: vt infra: in tertia parte sermonis. Nota. Totius mūdi. Quinimo etiā si essent mille mūdi sufficeret virtus passionis christi ad remissionem omnium peccatorū: quia quasi infinita est virtus illa: vtpote pcedens a christo que fuit infinita/respectu psone diuine zc.

¶ Secūda conclusio est negativa ex pte subiecti: que est ista q ratiōe subiecti qñqz nullum peccatū est remissibile: quia subiectum est incapax penitentie. z hoc est in demonibus z hominib⁹ damnatis/qui sunt incapaces gratie et consequenter penitentie: duplici ratiōe. Prima propter defectū voluntatis eorum que nō est disposita ad gratiam recipiendā: sed obstinata in malum. vnde nec volunt nec possunt benefacere: z ꝓsequēter nec penitere. Licet enim displiceat eis culpa cōmissa/et doleant de ea: non tamē dolent de ea inquantū est offensa dei: sed inquātum est afflictiua ipsorum z patiunt penam propter ipsam. Et sic de pena potius dolent qz de culpa. quinimo in culpa semper fixi remanēt. Vnde Sap̄. v. Videntes turbabunt timore horribili mirabunt in subitatiōe insperate salutis: gementes pre angustia spiritus: penitentiā agentes zc. Secūda ratio est: ꝓpter iustitiam diuine voluntatis/que nō vult eis gratiā conferre. Nec decet magnificentissima iustitiam suā gratiā inuito ꝓferre. Vnde et leges quarum conditores per ipsam dei sapientiā iusta decernunt: sicut dicitur Prouerb. viij. hoc imitantes dicunt: q inuito beneficiū non datur. Cum ergo demones z damnati nolunt gratiaz dei: nec disponere se ad illam. ergo zc. Vñ nota q si demōes et damnati veniā a deo humiliter postularēt: pfecto misericordiam cōsequerent: quia nō obliuiscet misereri deꝰ nec cōtinebit in ira sua misericordias suas. pſ. Et ideo eterna erit peccatorū damnatio. Nec tenenda est heresis Origenis dicentis. Omnē hominē esse saluandū: p illud. Nihil odisti eoz que fecisti. Itē dixit christum iterū passurum in aere pro diabolis

ſaluādis: ſic̄ refert Glo. xxiiij. q. ij. in fine, propter qđ Origenes poſt mortē eſt ab eccleſia anamathematizatus vt hereticus: vt ibidem dicit in textu. Unde damnati habent voluntatem ſic fixam z obſtinatā q non poſſunt velle bñ facere. Vñ Mat. xxij. Ligatz mānibus z pedibus mittite eū in tenebras exteriores: ibi erit fletus z ſtridor dentium. Per manus intelliguntur operationes: per pedes affectus z volūtates: que ſunt adeo ligate/q nec volūt nec pñt benefacere rationibus ſupradictis. Et ideo damnati etiā pro peccatz venialibus eternaliter puniuntur: ſm Tho. in. iiij. ſenten. zc. ¶ Tertia cōcluſio eſt negatiua ex parte adiecti. i. ex defectu alicuius circūſtantie ſeu conditiōis ad veram penitentiam req̄ſite. Et eſt iſta. Quod ex defectu alicuius circūſtantie in penitentiam acquiſite: peccatū aliquod eſt irremiſſibile. Req̄ritur autem triplex circūſtātia in penitentia. Prima q dolor ſit voluntarius de peccato. Qui autem nō vult dolere de peccato/non eſt vere penitēs. Et ideo tunc peccatum cōmiſſum efficitur irremiſſibile: et hoc eſt peccatum in ſpiritūſanctum: de q̄ dominus dicit in euāgelio. Qui dixerit cōtra ſpiritūſanctū non remittet ei/neq; in hoc ſeculo/neq; in futuro. Matth. xij. Quod Aug. intelligit de finali impenitentia. Nota de illo qui habens concubinā/confitebatur cuidam fratri noſtro/qui ſuadebat ei vt relinqueret eam: qui noluit. Et cū frater diceret ei. Tu ibis ad infernuz: Reſpōdit. ego volo ire ad infernū. Iſta p̄te fuit finalis impenitentia: z ſic mortuus eſt: vt audiui ab eodem fratre. Nota hic de illis qui in fine vite deſponſant concubinā zc. Tales ſi habent intentionē bonam ſalvantur. Si autē ideo deſpōſant/quia credunt mori: ſi autem crederent ſe victuros nō deſponſarent: ſed in cūcubinatu eas detinerēt/ damnant. Et nota hic/q hec finalis impenitētia eſt illud quartū ſcelus qđ non remittit a deo propter qđ ſolum anima damnat. de pe. diſt. j. Sup tribus. Vide in ſermo. quadrageſimalibus: de quarto ex receptaculis animaz in primo articlo de inferno. ſermo. iiij. parte. vij. Secunda circūſtantia penitētie eſt q peccator dole/at de peccato inquantū eſt offenſa dei: alias nō ē ꝑa pnia. ſicut dolet latro q̄n ducit ad furcas ō culpa: ſz nō inq̄tū eſt dei offenſa. q; parat⁹ eſſet als craſſari in latrocinio ſi adeſſet ſibi peccādi copia. ſed dolet de peccato ꝓpt penaz. Jō dz. j. Pe. iij. Nemo aūt vīm patiat quaſi homicida/aut fur/aut maledic⁹/aut alienoz appetitor. Si aūt vt chr̄ianus erubeſcat zc. Iſto mō penituit Eſau de venditiōe primogenite: z ideo nō vere penituit. Ō pater ex eo q̄ dixit. Venient dies luctus p̄is mei et occidaz Jacob fratrē. Geñ. xxvij. Propter q vt dicit apl's Heb. xij. Eſau nō inuenit locū penitentie q̄uis cū lachrymis inq̄ſiſſet eaz. Sic etiā penituit Antioch⁹. de quo dicitur. ij. Macha. ix. Orabat h̄ ſceleſt⁹ dñm a quo nō eſſz miſericordiā cōſecuturus. dolebat eū de culpa preterita nō ꝓpter offenſam dei: ſed ꝓpter infirmitatē quā paticbatur. Tertia cirūſtantia requirit in pnia q dolor ille ſit cum ſpe venie alias non eſſet vera: ſed deſperata pnia: z ſō nō remiſſiua peti. talis fuit pnia Cain: q̄ ait. Maior eſt iniq̄tas mea q̄ vt veniā meream. Geñ. iiij. Dic practice hiſtoriā. Talis ēt pnia Jude p̄ditoris q̄ doluit de pctō dicēs. Peccaui tradens ſanguinē iuſtū: ſed nō cū ſpe venie: q; laqo ſe ſuſpēdit. Patet ergo triplex concluſio. Brūs autez Julianus licet peccauerit grauiter occidendo parentes: non ta q̄ parricida q̄a ignorans fecit: penituit tñ vere q; habuit omnes tres circūſtātias p̄dictas: q; doluit volūtarie de pctō etiam q̄tum fuit offenſa dei z cuz ſpe venie. Et ſō cōſecut⁹ eſt per pniaz verā remiſſionez peti ſui. et hoc eſt quod dicit thema. Hec eduxit: q̄uis etiā de iure ciuili licitum ſit marito occidere vxorē in flagranti adultrio ō̄henſam cū turpi p̄ſona. C. de adulteriis. l. Graccus zc. Modo videamus hiſtoriā. Dic legēdā zc. Deo gras. Amē.

¶ Item alius ſermo fieri poteſt: cui⁹ thema ſm eam dominicā que currit in feſto ſancti Juliani: ſic propone. Multi venient ab oriente et occidente. et recumbent cum Abraam/Iſaac et Jacob in regno celorum: et proſequere ſermonem ſicut ſupra in feſto Epiphanie ſer. qui ab oriente zc.

¶ Incipit ſermo de laude ſci

entiarum: sed presertim theologie.xciii.

GRatias ago deo meo semper pro vobis in gratia dei que data est vobis: quia divites facti estis in illo i omi scientia.j.Cor.j. Nota facti estis scz spe.quia ex quo studium inceptum est in hac civitate Cathanie. Jam in spe estis acquirendi omnē scientiaz. Ad quam acquirendam vt vestri animi accēdantur. aliqua dicemus in presenti sermone ad laudem scientiarū ad finem glorificādi illum qui est fons et origo omnis scientie zsapientie: qui deus est: iuxta illud Eccī.j. Fons sapientie verbuz dei in excelsis. Et.j.Reg.ij. Deus scientiarum dominus est. Et non solum ipse deus est auctor omnis scientie. sed etiam ipse idem instructor. Primum probatur in primis duabus auctoritatibus. Secundum i aliis tribus. Et ipse etiā est principalis auctor scientie nostre: iuxta illud.ps. Qui docet hominem scientiam. Propter quod sapiens referens gratias deo dicit Ipse ei dedit mihi horum que sunt scientiam veram vt sciam dispositionem orbis terrarum et virtutes elementorum zc. Sap. vij. De philosophis dicit apostol⁹. Rom. j. Quod notum est dei manifestum est illis. deus enī illis revelavit. Igitur ad laudem sui aliqua dicemus de laude scientie. Sed primo saluletur virgo zc Pro fundamento sermonis qui est de scientia: oritur theologicalis questio.

¶ Queritur Utrum actus precipuꝰ donī scientie consistat in actione vel in consideratione. Arguitur q consistit in cōsideratione. sicut cognitio divinitatis in christo spectat ad sapientiā. Cognitio vero humanitatis in eodem spectat ad scientiam: sed cognitio humanitatis christi nō est cognitio operativa: sed potius contemplativa: si ergo hoc est donuz scientie videtur: q est in consideratione. ¶ In oppositum. fides sine operibus mortua est: ergo pari ratione ad scientiam: sed ipsa scientia que est donum spiritussancti non est mortua: sed gratuita. ergo videtur quod actus eiꝰ proprius cōsistat circa agenda. Et sic questio manet pro vtraq parte dubia. ¶ Ad questionem respondendum est sm Bonauen. super.iij.sententiarum distin.xxxv.q.ij. q scientie quadruplex ē differētia. Quedaz est que consistit in intellectu pure speculativo. z hec est fundata supra principia rationis. et hec est scientia acquisita de qua cunqz creatura sicut scientia humane philosophie. Quedam autem est que consistit in intellectu inclinato ab affectu: zhec est fundata supra principia fidei: que quidem sunt articuli. et nihilominus acquisita: et hec est scientia sacre scripture: quam nullus habere potest nisi saltem habeat fidem informē. Quedam autem est que cōsistit in intellectu siue ratione in quantuz inclinat affectum ad operationem. et fundata ē supra principia iuris naturalis: que ordinātur ad rectitudinem et honestatez vite, z huiusmodi est scientia virtutis prudentie. Quedam est autem scientia que cōsistit in intellectu secundum est q inclinatus: z inclinans. Inclinatus inqz a fide. et inclinās ad bonam operationem. z hec fundatur supra principia fidei. et habet ortum a dono gratie. et talis est scientia que est donum spiritussancti. Et ex hoc patet quid sit actus proprius huius doni. est ei actus eius dirigere ad agenda sm preexigentiam regule ipsius fidei cuius est dirigere ad opera misericordie. vt non tātum bona pro bonis reddat secundum q dictat lex gratie ad exemplar ipsius Jesu christi in quo fuit gratie abundantia. Et ido ad ipsam scientiam non solummodo pertinet dirigere in agendis: sed etiam exconsequēti pertinet nosse ea que sunt fidei tanquaz fundamentum sue directionis. Et ulterius nosse humanitatem christi tanquam exemplar sui regiminis. Ita q hic triplex actus conveniat ei secundum triplicem respectum, vnius videlicet respectu obiecti motiui. alter vero respectu sui fundamenti. Et tertius est exemplaraz excitativi. Et quia principalis actus accipitur ex parte obiecti inest q precipuus actus doni scientie est dirigere circa actionem: secūdum q dicit August. et ostendūt rationes ad hoc inducte. et ideo sunt concedende. Et ad argumētum dicitur. q non est hic actus ipsius scie principalis. sed q ad principalē habz

ordinari sicut cognitio exempli: vtilis est ad euidentiorē rei que scōm exēplar illud debet fieri: sequit̄ q̄ actus doni sciētie est dirigere circa actionem de qua fit sermo. Iurta verba preassumpta: ꝛ sic de alijs

¶ Pro declaratione themat̄/ꝛ introductione materie assumo illud verbum thematis: Diuites facti estis. Ex quo nota/q̄ apostolus vocat scientias diuitias. Et verum dicit. Nam pfecto scientie vere diuitie sunt. Non autē consistunt diuitie in auro et argento: ꝛ lapidib⁹ pretiosis sicut vulgaris opinio hominū veneno cupiditatis infecta mentit̄. Nota hic q̄ totus hic sermo diuitur in tres partes: quia primo loquitur de scientia in generali/vt complendit sapientiā et oēs virtutes. Nam vt Socrates dicebat virtutes esse sciētias/vt refert philosoph⁹ in. vij. Ethicor. ꝛ oīa peccata ignorātias. Quod dictum aliqualit̄ verum est/vt declarat. Tho. j. ij. q. lxxvj. arti. ij. Et puerbium cōmune dicens: quod oīs peccator ignorans approbatur q̄ id quod dicit Prouer. xiij. Errant qui operant malum. Secundo modo loquitur de scientia in speciali/adaptando ipsas ad beatitudinē humanā vsq̄ ibi. Et predictis autē infertur. Tertio loquit̄ specialissime de scientia theologica/que est excellentior oīmbus aliis, vsq̄ in finem. Et de qualiber parte pōt fieri vnus sermo. In primo sermone accipitur scientia large/in secundo stricte/in tertio strictissime. Triplex autē ratio ad propositum adduci potest.

Prima q̄ scientia satiat vberius.
Scōa quia possidet securius.
Tertia quia pficit felicius.

¶ Prima ratio ꝛc. Aurum nāq̄ ꝛ argentum ꝛ huiusmodi nunq̄ homines satiant nec quidē possunt. Nam vt ait Boe. in. ij de ꝓsolatione. Si q̄ntas rapidis flatibus incitus. Pontus versat barenas. Aut q̄ stelliferis edita noctibus. Celo sidera fulgent. Tantas fundit opes: nec retrahat manū. Pleno copia cornu. Hūanuz miserias haud ideo genus Cessat flere q̄relas. Et q̄uis Boetius hoc tactisset: satis tamen superq̄ hoc experimento docemur. Nam miseri homines cōtinue circūeunt mare ꝛ aridam q̄ multa pericula animarum ꝛ corpor⁹: vt aurū acquirant/ꝛ tamē nūq̄ satiant: sed semp cumulare conantur acerruum. Baruch. iij. Qui argentū thesaurizant/ꝛ aurum in quo ꝓfidunt homines ꝛ nō est finis acq̄sitionis eor⁹. Et hoc ergo ꝓpter q̄ in auro ꝛ argento nō ꝓsistunt vere diuitie: ex quo nunq̄ satiant mentem: ānimo semp angustiant ꝛ lacerāt: ꝓpter q̄ saluator appellat eas spinas. Luce. viij. Ar scientia satiat aiam ꝛ dulcissime refect. Nā vt ait Lactanti⁹ in. j. Nullus anime suauior cibus est/q̄ cognitio veritat̄. Et ratio differentie est: quia auruz ꝛ argentum nō intrant in animā: sed scientia sic. Nota similitudinē de famelico/qui esset in mensa plena ferculis ꝛ nō comederet: ꝛ sitiret ꝛ nō biberet. Sicut de Tantalo gigante posito in inferno fingūt poete ꝛc. Dic fabulam comedens vero satiaret. Sic in ꝓposito. Aurum ꝛ argentuz non intrant in animā hois: bene intrant ꝛ replēt capsam ꝛ bursam. Et ideo posset potius dici bursa diues/q̄ homo si aurum ꝛ argentū diuitie essent. Cum em̄ appetitus diuitiarū sit in anima/ꝛ auꝛ ꝛ argentū non intrant in animā: ideo non auferunt appetitum. Quinimo vt dicit Iuuenalis. Crescit amor nūmi q̄tum ipsa pecunia crescit. Et Eccēs. v. Auarus non implebit pecuniā Sed sciēcia secus: quia residet subiective in potentia anime q̄ dicit intellectus. Iō Aug. in. viij. ō ciui. dei. Aliud inquit sunt diuitie/aliud pecunie. Nam dicimus diuites sapientes/iustos bonos/quibus pecunia vel parua vel nulla est. Magis em̄ sunt virtutib⁹ diuites/ꝓ quas eis etiaz in ipsis corꝓoralibuz rerum necessitatib⁹ satis est quod adest/pauper vero auaros semp indigentes ꝛ egentes ꝛc. ¶ Scōa rō est: quia scientia possidetur securi⁹. Nam aurum ꝛ argentū/ꝛ hmōi terrena/postq̄ cū maximis laborib⁹ periculis et angustijs acquisita sunt: cuz magno timore possidētur. Nam faciliter amitti possunt/ꝛ sepi⁹ amittunt furto/vel rapina aut alia quauis causa: que multiplex esse potest. ꝓpter q̄ saluator in euangelio nos admoneꝛ dicēs. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: vbi erugo ꝛ tinea demolit̄: ꝛ vbi fures effodiunt ꝛ furātur. Matt. vj. Sic ergo hmōi false diuitie ex quo possūt/tot

cassibus deperire cum magno timore possident. Scientie autē non sic: quia etiam cum nudo homine remanēt z sunt accidētia: ita annexa subiecto q̄ non possunt abscīdi quādiu durat vllatenus separari. Hoc probatur exemplo illius phi/qui cum oīa exteriora bona pdidisset/z nud⁹ a patria pfugisset interrogat⁹ a quibusdā ait. Nil pdidi sed oīa mea mecū habeo/intelligēs de scientia que inseparabiliter sibi adhere bat. Unde Boeti⁹ de scientijs loquens: ait in primo car. primi libri. Ecce mihi lacere dictāt scribenda camene. i. scientie sue muse. Et veris elegi fletibus ora rigant. Has saltem null⁹ potuit pmincere terror. Ne nostrum comites psequerentur iter. Quinimo post mortem etiam remanent scientie in intellectu: sicut de Augustino Thoma z alijs beatis: z etiā in damnatis. Cum em̄ cognitio particulariū cōtingentium post vitā istam remaneat iuxta Lu. xvj. Fili recordare: quia recepisti bona in vita tua. Et Lazarus similiter mala. multo magis remanet scientia/que est cognitio vniuersaliū z necessariorum/z psequenter firmior est q̄ cognitio particulariū: q̄uis non remaneat idem mod⁹ intelligendi q̄ fantasmata. qz quantū ad hunc modū intelligendi dicit sciētia nō remanere post vitam qm̄ quē modum loquit apostol⁹. j. Cor. xiij. di. Sive scientia destruet. ¶ Tertia ratio est. quia scientia pficit felicius seu exaltat sublimi⁹. Nulla em̄ quātitas quantūlibet maxima auri z argenti/z hmōi terrenor⁹ potest beatū facere possidentē. Nā nō solum beatitudinē eternā conferre nō potest: sed nec virtutē aliquā: p̄pter q̄ dicitur. Prouerb. xvij. Quid pdest stulto habere diuitias/cuz sapientiā emere nō possit: Quinimo pori⁹ miserum faciunt possessorem. Et psequenter valde obstant diuitie ad virtutes acquirēdas. Propterea optimo consilio fretus est ciuis ille thebanus de quo Hieron⁹. z habet in decret. xij. q. ij. Crates ille thebanus hō quondā ditissimus/cum ad philosophandū athenas pgeret magnū auri pondus abiecit: nec putauit se posse z virtutes simul/z diuitias possidere zc. Propter dicit. Aug⁹ v. de ciuitate dei. c. xix. Felices inquit nos vel filios vestros/nō diuitie terrene faciunt. Aut nobis viuentib⁹ amittende/aut nobis mortuis aliquib⁹ nescimus vel forte a quibus nolumus possidende. Nota. A quibus nescimus. Declara zc. Propterea dicit. Ps. Thesaurizat z ignorat: cui congregabit ea. Et Eccls. ij. Deprestatus sum omnē industriam meam: qua sub sole studiosissime laborauī: habiturus heredē post me: quem ignoro vtrum sapiens vel stultus futurus sit/z dominabit in laboribus meis: quib⁹ desudaui z sollicit⁹ fui. Et est quicquā tam vanuz: quasi diceret nihil. Scientia vero est illa/que confert beatitudinē homini habenti eam. Unde Prouerb. xj. Justi autē liberabunt scientia. Item. ps. Beatus homo quē tu eruditeris domine: z de lege tua docueris eū. Propterea Dauid orabat dicens. Bonitatez z disciplinā z scientiā doce me. Uñ z doctis z doctoribus alior⁹ pmittitur excellens glia in vita futura. Dañ. xij. Qui docti fuerint fulgebunt: quasi splendor firmamenti. Et qui ad iustitiā eruditi⁹ plurimos: erūt quasi stelle in perpetuas eternitates. Econtra vero qui nō habent scientiā reputant⁹ vani z miseri: iuxta illud. Sap. xiij. vani sunt homines/in quibus non subest scientia dei. Et ideo dñs sacerdotem ignorantem increpat dicēs. Quia tu scientiam repulisti repellam te: ne sacerdotio fungaris mihi. Osee. iiij. Nota moraliter. Unde procedit quod laici: clerici: sacerdotes: z omes vitijs vacant z rtbaldarijs: nisi quia non occupant se ad scientias acquirendas. Unde Esaie. v. Propterea captiuus ductus est popul⁹ me⁹: quia nō habent scientiam. Nota. Captiuus a diabolo z peccatis: qz qui facit peccatum seruus est peccati. Joan. viij. Si ergo vacaret scientijs acquirēdis imunes essent ab hutusmodi vitijs. Tum propter fugam ocij/quod est sentina omnium vitior⁹. Tum propterea amorem scientie/q̄ sic alliceret eos quod nō cuperent carnalibus vitijs delectari: presertim si vacarent scientie scripture sacre. Nam vt dicit Hieronymus ad Paulinū. Ama scientiā scripturar⁹: z carnis vitia nō amabis. Unde z Auroza. Jugiter hec legere meditari inquirere nosse. Qui nisi celesti luci ciboq̄ frui. Et sic patet primū medium trium ra-

tionum/quare scientie dicuntur vere diuitie. Auctoritas. Prouerbioꝝ. viij. Accipite disciplinam meam: ⁊ non pecuniā. Doctrinam magis q̄ thesaurū eligite. Melior est enī sapientia cunctis opibus pretiosissimis. Et oīne dēsiderabile ei nō potest comparari. Item. Ps. Bonum mihi lex oris tui: super milia auri ⁊ argenti. Item Sap̄. vij. Proposui illam regnis ⁊ sedib⁹. Et diuitias nihil esse dixi in cōparatione illius. Nec comparaui illi. lapi. preci. quoniā oīne aurum in comparatiōe illi⁹ are, est exigua ⁊ tan. lutum esti. ar. in conspectu illius. De ciuili etiam sapientia dicit iurisconsultus Vlpianus: et habetur. ff. De varijs ⁊ extraor. cogni. lib. j. Est quidem res sanctissima ciuilis sapientia: et q̄ precio nummario nō sit estimanda. Et sic patet ratio/quare apostolus vocat scientias diuitias dicens in themate. Diuites facti estis in oīni scientia. Pro fundamento p̄monis oritur theologicalis q̄stio.

¶ Queritur vtrū donum intellectus q̄ dicitur scientie simul consistat in contemplatōne creatoris ⁊ creature. Arguitur q̄ non: sapientia et scientia differunt ⁊ sunt diuersa dona: per quod vnum eoꝝ est circa temporalia: aliud vero circa eterna: ergo si donum intellectus est vnum: videt quod non possit esse circa illa duo. In oppositum ait magister sen. in. iij. dist. xxxv. Intelligentia nō modo de eternis est: sed etiam de rebus inuisibilibus ⁊ spiritualibus: temporaliter exortis, ergo donum intellectus quod scientia dicit simul cōsistit in contemplatione: creatoris et creature. Et sic questio maner p̄ vtraq̄ p̄te dubia.

¶ Ad questionē respondendū est: ex Bonauen. super. iij. senten. distin. xxxv. q. iij. q̄ cognitio de deo sub ratione veri potest haberi scōm simplicem modū. Vno modo habetur cognitio de deo per simplicem assensum. Alio modo p̄ rationis adminiculum. Tertio modo per simplicem cōtentum. Primum est virtutis fidei/cuius est assentire. Scōm est doni intellectus/cuius est p̄ rationes abscondita intelligere. Tertium est beatitudinis munditie cordis/cuius est deum videre: quoniā ergo rationes fm quas iuuamur ad credita intelligenda/accipiant non solum a conditionibus creature spiritualis: que inter creaturas primioꝝ habet assimilationez ad creatorem. Hinc est quod donū intellectus cuius actus est in contemplatione summi veri eternari p̄ lumen/quod nō solum facit assentire: sed etiam p̄ congruas rationes credita intelligere: non solum attenditur in contemplatione creatricis essentie: sed etiam spiritualis creature: et ex hoc patet quis sit actus: ⁊ obiectum p̄prium ipsius doni intellectus: quoniā obiectum eius est ipsum verum eternum/in quātum intelligibile nō solum secundum p̄rias conditiones: sed etiam scōm quod p̄rietates creaturaꝝ sibi similiū secundū quod dicit magister in littera: actus vero eius est contemplari ipsum verū creditū: vt deuotius credatur: ⁊ ardentius diligatur: ⁊ ita donum intellectus cōsistit in cōtemplatione rationalis creatoris et spiritualis creature: sicut ostendunt rationes que ad istam partem sunt inducte. Et ad argumentuz dicitur q̄ donum scientie et sapientie distinguūtur: quia hoc est circa temporalia: ⁊ illud circa eterna ⁊c. Jam patz responsio: quia non est simile: sapientia enī negotiat circa eterna/secundum rationes eternas. scientia vero circa creata: secundū rationes creatas: ⁊ quia habent diuersa obiecta secundū rationē merendi et dirigendi/hinc est quod sūt dona diuersa. Intellectus vero siue circa creaturā/siue circa creatoꝝ negotietur, semp̄ refert ad rationes eternas/ad quas per creaturas etiā eleuat cōtemplandas. Et iō vnū solū donuz est quāuis illa sunt plura: ⁊ ex hoc colligi potest/q̄ donuz intellect⁹ ē infra sapientiā ⁊ supra scientiam: de qua fit sermo: iuxta p̄ba p̄assumpta: ⁊ sic de alijs.

¶ De eodem. Sermo. xcv.

Sed vt hāc rationem vltimam latius p̄sequamur: videlicet quomodo scientia faciat hominem beatum seu felicem: est notandum q̄ fm sententiam theolo-

gorum ꝛ philosophoꝝ eorum qui recte sen serunt: beatitudo hominis in dei cognitione consistit: non autez in diuitijs: non in fortitudine: non in dignitate: non in voluptatibus: nec in honore. Auctoritas veteris testamenti. Hieremie. ix. Non glorietur sapiens in sapientia sua. Et nō glorietur fortis in fortitudine sua: ꝛ non glorietur diues in diuitijs suis: sed in hoc glorietur/qui glorietur scire ꝛ nosse me: qꝛ ego sum dominꝰ. Ad idem auctoritas noui. Joan. xvij. Hec est autem vita eterna: vt cognoscant te solum verum deum. Et quē misisti Jesum christum. Sicut autē tangit Thomas in quarto cōtra gentiles in ipꝝ principio: potest de eo et de diuinis tripleꝝ haberi cognitio: ad quarum quamlibet scientia hominem disponit: manuducit et instruit.

Prima est cognitio ꝑ rationē naturalē: ꝛ hec est bona.

Scōa est ꝑ reuelationē diuinalē: ꝛ hec est melior.

Tertia est ꝑ visionem supernalē: et hec est optima.

In primis tamen duabus cognitionibus consistit non ꝑfecta beatitudo hominis: sed imperfecta. In tertia vero ꝑfecta: vt ꝓbat Tho. in. iij. ꝓtra gētiles. c. xxxvij.

¶ Prima ergo cognitio habetur/per medium creaturarum ex quarum cognitione deuenitur ad cognitionem dei demonstratione: quia sicut per effectus ad causam. Declara hoc sicut scripsi in sermone ō articulis fidei sermone octauo/vbi agit de articulo primo fidei: videlicet de vnitate dei parte. j. Auctoritas. Rom. j. Invisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur sempiterna quoꝙ virtus eius et diuinitas. Item Sap. xiij. A magnitudine enim speciei creature cognoscibiliter poterit horum creator videri. Hāc ergo cognitionem dei siue hunc modum cognoscendi deū instruit nos scientia metaphysice. Huic autem scientie metaphysice omnes alie scientie et liberales artes humanitus adinuente deseruiunt. Videamus quomodo. Et ꝓmo quidē deseruit philosophia naturalis. Vide Augusti. in tertio de doctrina christiana. Nam medium huius cognitiōis diuine que habetur per metaphysicam sumitur a creaturarum cognitione vt dictum est. Creature autem tunc perfecte cognoscūtur cum earum nature et cause percipiuntur quia vt dicit philosophus. Tunc vnum quodq; scire arbitramur cum eius causam cognoscimus: qꝛ obiectum intellectꝰ est qō quid id est rei essentia. vt dicit in tertio de anima. Ideo ad huius diuine cogitationis habendam noticiam necesse est scire naturas rerum et earum diffinitiones seu causas. Quia etiam ad vacandum huic speculationi: requirit valitudo corporis: quia alias fantasia non esset apta ad formandum fantasmata per que intellectus passibilis intelligit cē. Ad hec autem deseruit medicina: que subalternatur philosophie naturali. Secundo deseruit ei philosophia moralis. Nam ad cognitionez dei nō potest homo pertingere: nisi mēte purgata a vitijs ꝛ voluptatibus: quibus infectus animus hominis non solum de deo sed nec de creaturis cognitionem perfectā habere potest: quia vt dicit Boe.

Nubibus atris Cōdita nullum
Fundere possunt Sidera lumen

Ideo consulens subdit.

Tu quoq; si vis Cernere verum,
Tramite recto Carpere callem.
Gaudia pelle. Pelle timorem.
Spemq; fugato. Nec dolor adsit.

Et subdit rationem dicens.

Nubila mens est Vinctaq; frenis.

Hec vbi regnant. Ad hanc autez purgationem animi per bonos mores et virtutes deseruit nobis philosophia moralis quaz tractat Aristoteles in ethica. Ideo dicit Augustinus in octauo de ciuitate dei. ꝙ propterea Socrates vniuersaz philosophiam ad componendos corrigendosq; mores flexisse memoratur: cum ante illum omnes magis physicis id est naturalibus rebus ꝑcurandis operam maximam impenderint: quia scilicet primas atq; summas causas rerum: quas non nisi in vnius veri ac summi dei voluntate esse credebat non putabat nisi mundata mente posse ꝓprehendi. Et ideo purgāde bonis moribꝰ vite censebat instādū, vt de

primentib⁹ libidinib⁹ exoneratus animus naturali vigore i eterna se attollere naturā q̄ corporei ⁊ imutabilis luminis: vbi cause omniū factarum naturarū stabiliter vivit intelligēcie puritate ꝓspiceret. Hec ille. Tertio huic cognitōi diuine deseruit economica hoc modo. Quia em̄ debitores sumus etiam proximis nostris quos sicut nos diligere tubemur: iuxta illud Eccl. xvij. Deus mandauit vnicuiq; ō proximo suo. Et Matth. xxij. Diliges proximum tuum sicut teipsum. Et Terenti⁹. Homo sum/⁊ nihil humani a me alienum puto. Unde ⁊ phs in. ix. Ethi. dicit: q̄ amicabilia que sūt ad amicos: videt venire ex his que sunt ad seipsum. Et quo dicto colligitur q̄ illa debemus velle amicis que ⁊ nobis. Ideo ad hanc purgationē mentis que habetur per virtuosam vitam debz homo diligere etiam proximos suos: vt possint esse capaces/etiam ipsius diuine cognitionis. Debet autem homo facere preserti erga illos quorum curam gerit: quia aliter contra ius federis humani faceret. Un dicitur. j. Tim. v. Si quis suorum ⁊ maxime domesticorū curam non habet/ fidem negauit: ⁊ est infideli deterior. Potest aūt hic habere curam aliorū dupliciter. Uno modo tanq̄ persona priuata: sicut paterfamili. domus. ⁊ sic tenetur homo habere curam familie sue/⁊ diligenter ipsam verbo ⁊ exemplo instruere ⁊ prouidere vt per virtuosam viam incedat. Et ad hoc deseruit economica/que est vna pars philosophie moralis. Alio modo homo potest habere curam aliorum tanq̄ persona publica: sicut est princeps vel rector ciuitatis. ⁊ sic debet habere scientiam gubernādi rem publicam: vt ciues virtuosi viuant. Et ad hoc Quarto deseruit politica que est etiā alia pars philosophie moralis. Huic autē politice subalternat scientia iuris canonici ⁊ ciuilis. Cuius precepta sunt hec. Honeste viuere: alterum nō ledere: ius suum vnicuiq; tribuere. Insti. de iusti. ⁊ iur. in princi. Quinto deseruiūt huic cognitōi diuine etiam artes liberales. Primo quidez grammatica. Quia enim ad p̄dictas scientias agnoscendas/quibus manuducimur ad dei cognitionem: indigemus auxilio doctorum qui predictas scientias conscripserūt. Non em̄ sufficeremus ex nobis ipis ad oia p̄dicta inuenīēda ⁊ cognoscenda: eo q̄ vita breuis/ars vero longa. ō necessariū est nobis legere libros eor/⁊ consequēter eor idioma intelligere/in q̄ illas scias tractauerūt. Quia aūt idioma eorum fuit in grāmatica: ratiō oportz scire grāmaticā. Tum ꝓpter intelligēdos libros eor. tū etiā ꝓpter cōicandū scientiā nostraz alijs. Ula grāmatica dicit sciēcia recte loquēdi atq; scribendi. Secdo huic diuine cognitioni deseruit dialectica. Nā in cognoscēdis ⁊ capescendis p̄dictis scientijs sunt multe difficultates ⁊ obscuritates. Tū ꝓpter modicitatē intellectꝰ nr̄i: qui vt ait phs: ita se habz ad manifestissima in natura: sicut oculus noctue ad solē. Tū etiā ꝓpter difficultatē rerum in seipsis. Propter quod ōr Salomon Eccl. j. Cuncte res difficiles nō pōt homo eas explicare ſmone. Et inde videm⁹ q̄ multi philosophi antiqui in multis errauerūt/⁊ cōtraria inter seipsos senserūt. vt Aug. refert. xviij. de ciui. dei. ⁊ ꝓpter hoc etiaz forsasse Socrates tedio rerum obscurarū philosophiā ꝓmouersam ad corrigēdos cōponēdosq; mores flexisse memorat: vt dicit Augu. viij. de ciuit. dei. Ideo ne possim⁹ facilit decipi tam a nobis q̄ ab alijs/ne accipiam⁹ falsuz ꝓ vero ⁊ ecōuerso. Ideo necessariū est nobis habere modū cognoscendi/arguēdi/⁊ discerdi verū a falso: ⁊ ad hoc deseruit dialectica: q̄ sicut dicit Aug. plurimū valet in dissoluendis q̄stionib⁹ etiam sacre scripture: rū ibi cauenda est libido riṗndi/⁊ puerilis quedam ostentatio decipiēdi: sicut plerīq; insipientes delectantur. Contra quos dicitur Eccl. xxxij. Qui sophistice loquit: odibilis est. Tertio deseruit etiam Rhetorica. Quia em̄ ad dirigēdos ꝓximos nostros ad beatitudinem istam que ꝓsistit in cognitione dei: vt dictū est ⁊ ad purgandos animi: indigem⁹ aliquib⁹ rationib⁹ ꝓsuasiuis. Ideo ꝓsequenter indigem⁹ aliqua scientia ad ꝓsuadendū eis ⁊ trahēdū eos vt dicitur ⁊ affabiliter: ad hoc quia nō violēta sed beniuolentia trahendi sunt ad salutem: iuxta illud Apostoli. Non ex tristitia/aut ex necessitate: hilarem enim datorē diligit deus. ij. Cor. ix. Coacta em̄ seruitia nō placent deo. Ad hoc aūt deseruit

rhetorica. Unde ꝛ docto. antiqui eloquē/ ter libros conscripserūt: vt non solum in/ structurent intellectū: sed etiam legentiū af/ fectum attraherent psuassionibus rhetori/ cis. Nam vt ait Augu. in. iiij. lib. de doct. christiana in prin. Cum sit in medio posi/ ta facultas eloquij que ad persuadenda seu prana seu recta plurimuz valet: cur nō bonoꝝ studio comparatur vt militet ve/ ritati si eam mali ad obtinendas peruer/ sas vanasq causas in vsus iniquitatis et erroris vsurpāt ꝛc. Quarto deseruit mu/ sica que est scientia delectabilis. Quia em̄ mens nostra corpori vnita, non potest sem per ꝛ continue vacare hmōi cōtemplatio/ nibus diuinis: propter humanam fragili/ tatem. Ideo expedit vt quandoq interpo/ nantur alique occupatiōes delectabiles et honeste: quib⁹ animus resecatus possit fortius cōtemplationes illas resumere. et idcirco adinuēta est musica: ne alias tedio torperemus aut vacarem⁹ ocio: quod est sentina omnium vitiorum. Et etiam for/ tasse vt animus noster ex melodia musica li attraheꝝ ad deuotionem/ et subleuare tur ad diuina. Unde ꝛ in officijs ecclesia/ sticis sacri doctores instituerūt etiam me/ lodias musicales: q̄ valde deseruiūt con/ templatiōi ꝛ deuotioni audientium. Uñ de Augu. legimus q flebat vberrime in hymnis ꝛ canticis suaue sonantis ecclesie vocibus vehementer affectus. Et de Ce/ cilia legitur q cantantib⁹ organis Cecilia in corde suo: soli domino decantabat di/ cens Fiat domine cor meum immaculatū vt non confundar. Item Dauid sonando psalteriū/ eleuabatur ad cōtemplandū de/ um/ ꝛ spiritusancto adeo replebaꝝ vt tunc prophetaret. Et alibi legitur q ipso pul/ sante citharam quiescebat Saul a vexati/ one spūs mali. j. Reg. xvj. Ideo hic potes etiam dicere si expedit q poete fingunt de Orpheo: et tagit Boetius in. ij. de con/ solatione ꝛc. Quinto deseruit Astrono/ mia: ad cognitionē enim dei non solū ma nuducit ꝓsideratio et cognitio creaturarū inferiorum que sunt sub celo: que habetur per philosophiā naturalem: vt dictum est supra: sed etiam maxime deseruit ꝛ manu ducit cognitio corporum celestiū, i, celorū: planetarum: ꝛ syderum et cursus earū. in quoq ꝓpietatibus et motib⁹: maxime co g noscitur mirabilis ꝛ ineffabilis ordo diui ne sapientie. Ad hoc aūt deseruit Astro/ nomia. De Astronomia seu astrologia di cit Aug⁹. in. ij. de doctrina christiana: q̄ si nihil adiuuat ad intelligentiā diuinarū scripturarū: ꝛ infructuosa intētione plus impedit. Hec etiaz scientia hodie abijt in desuetudinem sicut dicit Gratian⁹. xxv. q. ij. c. Sors. Sexto defuit Arithmetica Nam astronomia perfecte haberi non po test: nisi sciantur ꝓpositiones numerorum quos vocet Arithmetica. Et ideo oportet hanc scire/ quasi viaz ad illam. Septimo deseruit Geometria eadem ratōne qua ꝛ Arithmetica. Astronomia em̄ nō pōt per fecte sciri/ nisi agnoscanꝰ dimēsiones siue mensure ꝛ q̄ntitates rerum: ꝛ cognoscanꝰ q̄ntitates astroꝝ: ꝛ distantias siderum et cursus eorum/ ꝛ ad hoc deseruit Geome/ tria. De Arithmetica Geometria ꝛ Mu sica. dicit Hieron⁹. sup epistolā ad Tituz q ꝙ̄uis ꝓtineant veritatē/ tamen nō sunt scientie pietatis: ꝛ habek in decret. xxxvij. dist. Si quis grāmaticam. Et predictis ergo patet: q omes scientie ꝛ artes libera/ les manuducūt hominē ad cognitionem dei: in qua beatitudo humana consistit q̄ꝙ uis diuersimode: quia quedā immediate sicut ē metaphysica: quedā vero mediate sicut alie scientie et artes. Fiat ergo ratio formalis sic. Illa ꝙ que manuducit homo ad beatitudinē faciunt hominē beatū/ sal tem ꝙ modum cause instrumētalis dispo sitiue. Sed scientie manuducūt homines ad cognitionē dei/ que est beatitudo huma/ na: ergo ꝛc. Patet ꝓclusio. ¶ Scōa vero cognitio de deo habek ꝙ reuelationē diui/ nalem: ꝛ hec est melioꝝ ꝛ pfectioꝝ: q̄ meli/ oꝝ ꝛ pfectioꝝ medio innititur q̄ꝙ prima: quia prima innitik medio creature/ ꝙ cui⁹ cognitionē quasi ꝙ quandā scalam ascen/ dit homo ad cognitionē creatoris: vt di/ cuz est. Hec aūt cognitio innitik medio creatoris reuelantis. Hec pōt ista cogni/ tio siue iste modus cognoscēdi deuz natu/ raliꝰ haberi ab hoie: ꝛ hec sunt ea q̄ sunt fi dei. Da exempluz de trinitate ꝑsonaꝝ: de incarnatiōe seu eucharistia: ꝛ alijs articu/ lis fidei: ad quoꝝ cognitionē ex puris na turalib⁹ non potest homo ꝓtingere: quia

transcendūt limites rōnis hūane. Vñ nec Anaxagoras: nec Pythagoras: nec Plato. nec Aristoteles: nec alij phi prigerunt ad hunc modū cognoscendi deum. Habetur em̄ solum ex dei reuelatione: iuxta illō Rom̄. x. Fides ex auditu: auditus aut̄ p verbū christi. Item Esa. vij. Nisi credideritis non intelligetis: fm aliam litteram. Propterea dicit Aplus. j. Cor. ij. Loquimur dei sapientiā: quā nemo principum huius seculi cognouit. Glosa. i. phor. Et subdit. Nobis aut̄ reuelauit deus p spiritum suū. Ad idem. j. Cor. xij. Nemo pōt dicere dñs Jesus/ nisi in spiritu sc̄o. Item Baruch. iij. Viam sapientie nescierunt: neq; cognouerūt semitas eius. Reuelasset aut̄ eis deus: si intellectū p̄riū dei imperio subiugassent. Sed p̄pter superbiam eor obcecati fuerūt. Nam vt dicit aplus. Cum deū cognouissent: sez quantū ad rationes naturales: vt p primā cognitionē: z hanc habebāt phi: non aut̄ sc̄dam. Et ideo nō sicut deū gl̄ificauerūt/ aut gratias egerunt: sed euanuerūt in cogitationibus suis. Et obscuratū est insipiens cor eoruz. Dicentes em̄ se esse sapientes stulti facti sunt: z mutauerunt gl̄iam incorruptibilis dei/ in similitudinem imaginis corruptibilis hominis: z volucrum z quadrupedū/ z serpentiuz zc̄. Ro. j. Hec ergo cognitio dei q̄uis naturaliter haberi nō possit: tñ necessaria est ad salutem: iuxta illud apli. Heb. xj. Oportet accedentē ad deum credere zc̄. Et ibidem. Sine fide impossibile est placere deo. Hanc aut̄ cognitionē docet nos sciētia theologie/ que est longe excellentior z nobilior alijs scientijs zc̄.

¶ Tertia cognitio dei habet p visionem. Et hec habebit in patria/ quādo videbimus eum sicuti est. j. Joan. iij. Et hec est optima. Vnde Aplus. j. Cor. xiij. Ex parte em̄ cognoscim⁹: z ex parte p̄pheramus: cum aut̄ venerit quod perfectuz est euacuabit quod ex parte est. Et infra Videmus nunc p speculū in enigmate: tūc aut̄ facie ad faciem. Ad hanc aut̄ cognitionē dei pfectam ordinatur homo: z manuducitur p scientiā theologie: que p̄pter hoc instituta est a deo/ vt illa mediāte saluemur: iuxta illud. Jo. vlt. Hec aut̄ scripta sunt vt credatis: quia Jesus est filius dei/ et vt credentes vitam habeatis in noie ipsi⁹: et sic de sc̄a cognitione que habet p reuelationē transfert homo ad hanc tertiā q̄ habetur p visionē: iuxta illud apli. j. Cor. iij. Nos vero oēs reuelata facie gloriaz dñi speculantes/ in eandē imaginē transformamur a claritate in claritatē: tanq̄z a dñi spiritu. De hac triplici cognitione habet vna auctoritas. Job. xxvj. Ecce hec ex parte dicta sunt viaz eius: z cū vix parvam stillam sermonū eius audierim⁹: q̄s poterit tonitruū magnitudinis ei⁹ intueri?: Quaz auctoritatē sic exponit Tho. in. iij. contra gentiles in princi. q̄dcit. Ecce hec ex parte dicta sunt via p. eius. ad p̄mā ptinet: quia p vias creaturarū in die cognitionē noster intellectus ascendit. Et q̄z has vias imperfecte cognoscim⁹ recte adiūxit ex parte. Et pte em̄ cognoscim⁹: sicut aplus dicit. j. Cor. xiij. Quod vero subdit. Et cum vix paruā stillā sermonū eius audiuerim⁹. Ad sc̄dam cognitionē pertinet/ put diuina nobis credenda p modum locutionis reuelant. Fides em̄ vt dicitur. Rom̄. x. Est ex auditu/ auditus aut̄ per verbum dei. De quo etiā dicit. Joā. xvij. Sanctifica eos in veritate: sermo tu⁹ veritas est. Sic igit quia reuelata veritas d̄ diuinis nō videnda: sed credenda p̄ponit recte: d̄ Audiuim⁹. Q: vo hec imperfecta cognitio efflxit ab illa pfecta cognitione/ q̄ diuina veritas in seipsa videt/ dum a deo nobis mediantib⁹ angelis reuelat qui vident faciem patris: recte notat Stillam. Vnō z Joel. iij. dicit. In die illa stillabūt montes dulcedinē. Sed quia nō omia mysteria/ que in prima veritate visa angeli z alij bti cognoscūt: sed quedā pauca nobis reuelant: signant addidit. Paruā. Dicit em̄. Eccī. xlij. Quis significabit eū: sicut est ab initio. Vltra abscondita sunt maioza his: pauca em̄ vidim⁹ operū eius. Et dñs discipulis dicit Joā. xvij. Vltra habeo vobis dicere: que nō potestis portare modo. Hec etiā pauca que nobis reuelantur sunt/ quibusdā siltudinib⁹ z obscuritatib⁹ verboz nobis p̄ponunt: vt ad ea q̄z capienda soli studiosi quenīāt. Alij vo quasi occulta venerent/ z incredulj laceprare nō possunt. Vnō dicit aplus. j. Cor. xiij. Videm⁹ nunc p speculū in enigmate,

Signanť addidit vir: vt difficultas ostẽderet. Quod vero subdidit. Quis poterit tonitruũ magnitudinis eiꝰ intueri: ad tertiã cognitionẽ ptinet: qz prima veritas cognosceť non sicut credita: sed sicut visa. Videbimus eñ eum sicuti est: vt dicit. j. Joã. iij. Unde dicit Intueri/nec aliquid modicuz de diuinis mysterijs ꝛcipiet: sed ipsa maiestas diuina videbit ť ois bonorũ pfectio. Unde dñs ad Moysen dixit. Exo. xxxij. Ego ostendã oẽ bonuz tibi. Recte ergo dr Magnitudinis. Non autẽ ꝓponetur veritas hominis aliquib⁹ velaminib⁹ occłata: sed oino manifesta. Ut dñs discipulis suis dicit. Joã. xvj. Uenit hora cũ iam nõ in puerbijs loquar vobis: sed palam de patre annũciabo vobis. Signanter ergo dicit Tonitruũ: ad manifestationẽ insinuandã. Hec Tho. vbi supra. Ex predictis autẽ inferť/q̃ scientia theologie ꝑ quam habeť scõa cognitio dei: de qua supra: longe est excellentior q̃ metaphysica: ť mlto magis q̃ alie scientie ť̃c. Deo gratias. Amen.

Collegij Societatis Jesu Paderbornæ.

Finis sermonũ de Sanctis eximii

Concionatoris F. Petri Hieremie siciliensis predicatoꝝ ordinis/quos gallice pubis negligẽtia adeo prioꝝ excusione corruperat: vt nõ satis sit estimare/ ne illi maius fuerit Petri Hieremie scripta deꝑuadi studiũ: an suis erroribꝰ ingenia studiosoꝝ eludendi. vtcũq̃: nos tantũ pro virili corruptiõi tollende insudauim⁹: q̃tum ingenij penuria sinebat: vt imꝑmis allegata tũ veteriꝫ nouiq̃ instrumẽti tũ iuris canonici ť ciuilis ac Hieronymi Augustini q̃ dicta: ertiã ẏba a grãmaticali lege ť ordine deuiãtia restitueret: vt oia nũc planiora ť lucidiora diligẽs lector cognosce re possis. Si tñ adhuc aliqua suberũt veteriꝫ vestigia mẽde: cogitare debebis casu non studio actitatũ: ne mens tua securitate marcescat: nobis certe voluisse sat est: cũ vena rarẽ aliquas non oẽs capientẽ feras forsitã cõmendet industria. Imꝑimebat itaq̃ hos sermões D. Joãne Rynma de Oringaw expensas impendente: cura ť labore suo Henricus Gran: in oppido Hagenaw: mense Septembri. Anno salutis. M.D. xiiii.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN